

Migne, Jacques Paul

PATROLOGIÆ CURSUS COMPLETUS,

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI (ANNO 1545) PRO LATINIS
ET CONCILII FLORENTINI (ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT :

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIMA
ECCLESIAE SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGEN-
TER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNIUM
OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS,
AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TONOS, SIVE AUCTORES ALICUIUS MOMENTI
SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NEQNON ET TITULIS SINGU-
LARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICAN-
TIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN
ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUCENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS, STATI-
STICIS, SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM DOGMATICUM, MORALE, LITUR-
GICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ULLA EXCEPTIONE; SED PRÆSENTIM
DUOBUS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET **VERUM**, QUO CONSULTO, QUIDQUID
NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMIS-
SO, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO **SCRIPTURÆ
SACRÆ**, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBIVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS
OPERUM SUORUM LOCIS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ VERSUS, A
PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS,
CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS
TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER
SIMILIS, PARTI EXIGUITAS, PRÆSENTIMQUE ISTA COLLECTIO UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,
SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM,
PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES
ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS. COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA PRIOR,

IN QUÆ PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIAE GRÆCÆ
[A S. BARNABA AD PHOTIUM,

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ cleri universæ,

SIVE CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIAE, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA.
LATINA, JAM PENITUS EXARATA, QUODAD PRIMAM SERIEM VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA
STAT. MOXVE POST PERACTOS INDICES STADIT, AC QUINQUE-VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA
DUPPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALIS AMPLI-
CTITUR, ET AD NOVEN ET CENTUM VOLUMINA PERVENIT, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM
TANTUM EXHIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR. UTRAQUE VIGESIMA QUARTA
DIE DECEMBRIS 1860 OMNINO APPARUERAT. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE NERE
LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR: UTROBIQUE VERO, UT PRETII HUIUS BENEFICIO FRUATUR EM-
PTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM, SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM, 326 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 272
PRO MINORI ABSQUE INDICIBUS CONSTANTEM, COMPARET NECESSE ERIT; SECUS ENIM CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLI-
TUDINEM NEQNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETIA ÆQUABUNT. ATTAMEN, SI QUIS ENAT INTEGRÆ ET SEORSIM
COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EAMDEM EX GRÆCO LATINE VERSAM, TUM QUODQUE VOLUMEN PRO NOVEN VEL
PRO SEX FRANCIS OBTINEBIT. ISTE CONDITIONES SERIEBUS PATROLOGIÆ NONDUM EXCUSIS APPLICANTUR.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS XVI. PARS TERTIA ET ULTIMA.

ORIGENES.

EXCUEDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE, EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISIENSIA.

1863

AVIS IMPORTANT.

ER
60
1438
V. 16
t. 3

D'après un^e déslots providentiellelles qui régissent le monde, rarement les œuvres au-dessus de l'ordinaire se font sans contradictions plus ou moins fortes et nombreuses. Les *Ateliers Catholiques* ne pouvaient guère échapper à ce cachet divin de leur utilité. Tantôt on a nié leur existence ou leur importance; tantôt on a dit qu'ils étaient fermés ou qu'ils allaient l'être. Cependant ils poursuivent leur carrière depuis 21 ans, et les productions qui en sortent deviennent de plus en plus graves et soignées: aussi paraît-il certain qu'à moins d'événements qu'aucune prudence humaine ne saurait prévoir ni empêcher, ces Ateliers ne se fermeront que quand la *Bibliothèque du Clergé* sera terminée en ses 2,600 volumes in-4°. Le passé paraît un sûr garant de l'avenir, pour ce qu'il y a à espérer ou à craindre. Cependant, parmi les calamités auxquelles ils se sont trouvés en butte, il en est deux qui ont été continuellement répétées, parce qu'étant plus capitales, leur effet entraînait plus de conséquences. De petites et ignares concurrents se sont donc acharnés, par leur correspondance ou leurs voyageurs, à répéter partout que nos Editions étaient mal corrigées et mal imprimées. Ne pouvant attaquer le fond des Ouvrages, qui, pour la plupart, ne sont que les chefs-d'œuvre du Catholicisme reconnus pour tels dans tous les temps et dans tous les pays, il fallait bien se rejeter sur la forme dans ce qu'elle a de plus sérieux, la correction et l'impression; en effet, les chefs-d'œuvre même n'auraient qu'une demi-valeur, si le texte en était inexact ou illisible.

Il est très-vrai que, dans le principe, un succès inouï dans les fastes de la Typographie ayant forcé l'Editeur de recourir aux mécaniques, afin de marcher plus rapidement et de donner les ouvrages à moindre prix, quatre volumes du double *Cours d'Ecriture sainte et de Théologie* furent tirés avec la correction insuffisante donnée dans les imprimeries à presque tout ce qui s'édite; il est vrai aussi qu'un certain nombre d'autres volumes, appartenant à diverses Publications, furent imprimés ou trop noir ou trop blanc. Mais, depuis ces temps éloignés, les mécaniques ont cédé le travail aux presses à bras, et l'impression qui en sort, sans être du luxe, attendu que le luxe jurerait dans des ouvrages d'une telle nature, est parfaitement convenable sous tous les rapports. Quant à la correction, il est de fait qu'elle n'a jamais été portée si loin dans aucune édition ancienne ou contemporaine. Et comment en serait-il autrement, après toutes les peines et toutes les dépenses que nous subissons pour arriver à purger nos épreuves de toutes fautes? L'habitude, en typographie, même dans les meilleures maisons, est de ne corriger que deux épreuves et d'en conférer une troisième avec la seconde, sans avoir préparé en rien le manuscrit de l'auteur.

Dans les *Ateliers Catholiques* la différence est presque incommensurable. Au moyen de correcteurs blanchis sous le harnais et dont le coup d'œil typographique est sans pitié pour les fautes, on commence par préparer la copie d'un bout à l'autre sans en excepter un seul mot. On lit ensuite en première épreuve avec la copie ainsi préparée. On lit en seconde de la même manière, mais en collationnant avec la première. On fait la même chose en tierce, en collationnant avec la seconde. On agit de même en quarte, en collationnant avec la tierce. On renouvelle la même opération en quinte, en collationnant avec la quarte. Ces collationnements ont pour but de voir si aucune des fautes signalées au bureau par MM. les correcteurs, sur la marge des épreuves, n'a échappé à MM. les correcteurs sur le marbre et le métal. Après ces cinq lectures entières contrôlées l'une par l'autre, et en dehors de la préparation ci-dessus mentionnée, vient une révision, et souvent il en vient deux ou trois; puis l'on clique. Le clichage opéré, par conséquent la pureté du texte se trouvant immobilisée, on fait, avec la copie, une nouvelle lecture d'un bout de l'épreuve à l'autre, on se livre à une nouvelle révision, et le tirage n'arrive qu'après ces innombrables précautions.

Aussi y a-t-il à Montrouge des correcteurs de toutes les nations et en plus grand nombre que dans vingt-cinq imprimeries de Paris réunies! Aussi encore, la correction y coûte-t-elle autant que la composition, tandis qu'ailleurs elle ne coûte que le dixième! Aussi enfin, bien que l'assertion puisse paraître téméraire, l'exactitude obtenue par tant de frais et de soins, fait-elle que la plupart des Editions des *Ateliers Catholiques* laissent bien loin derrière elles celles même des célèbres Bénédictins Mabillon et Montfaucon et des célèbres Jésuites Petau et Sirmond. Que l'on compare, en effet, n'importe quelles feuilles de leurs éditions avec celles des nôtres qui leur correspondent, en grec comme en latin, on se convaincra que l'invraisemblable est une réalité.

D'ailleurs, ces savants éminents, plus préoccupés du sens des textes que de la partie typographique et n'étant point correcteurs de profession, lisaient, non ce que portaient les épreuves, mais ce qui devait s'y trouver, leur haute intelligence suppléant aux fautes de l'édition. De plus les Bénédictins, comme les Jésuites, opéraient presque toujours sur des manuscrits, cause perpétuelle de la multiplicité des fautes, pendant que les *Ateliers Catholiques*, dont le propre est surtout de ressusciter la Tradition, n'opèrent le plus souvent que sur des imprimés.

Le R. P. De Buch, Jésuite Bollandiste de Bruxelles, nous écrivait, il y a quelque temps, n'avoir pu trouver en dix-huit mois d'étude, une seule faute dans notre *Patrologie latine*. M. Denzinger, professeur de Théologie à l'Université de Wurzburg, et M. Reissmann, Vicair Général de la même ville, nous mandaient, à la date du 19 juillet, n'avoir pu également surprendre une seule faute, soit dans le latin soit dans le grec de notre double *Patrologie*. Enfin, le savant P. Pitra, Bénédictin de Solesmes, et M. Bonetty, directeur des *Annales de philosophie chrétienne*, mis au défi de nous convaincre d'une seule erreur typographique, ont été forcés d'avouer que nous n'avions pas trop présumé de notre parfaite correction. Dans le Clergé se trouvent de bons latinistes et de bons hellénistes, et, ce qui est plus rare, des hommes très-positifs et très-pratiques, eh bien! nous leur promettons une prime de 25 centimes par chaque faute qu'ils découvriront dans n'importe lequel de nos volumes, surtout dans les grecs.

Malgré ce qui précède, l'Editeur des *Cours complets*, sentant de plus en plus l'importance et même la nécessité d'une correction parfaite pour qu'un ouvrage soit véritablement utile et estimable, se livre depuis plus d'un an, et est résolu de se livrer jusqu'à la fin à une opération longue, pénible et coûteuse, savoir, la révision entière et universelle de ses innombrables clichés. Ainsi chacun de ses volumes, au fur et à mesure qu'il les remet sous presse, est corrigé mot pour mot d'un bout à l'autre. Quarante hommes y sont ou y seront occupés pendant 10 ans, et une somme qui ne saurait être moindre d'un demi-million de francs est consacrée à cet important contrôle. De cette manière, les Publications des *Ateliers Catholiques*, qui déjà se distinguaient entre toutes par la supériorité de leur correction, n'auront de rivales, sous ce rapport, dans aucun temps ni dans aucun pays; car quel est l'éditeur qui pourrait et voudrait se livrer APRES COUP à des travaux si gigantesques et d'un prix si exorbitant? Il faut certes être bien pénétré d'une vocation divine à cet effet, pour ne reculer ni devant la peine ni devant la dépense, surtout lorsque l'Europe savante proclame que jamais volumes n'ont été édités avec tant d'exactitude que ceux de la *Bibliothèque universelle du Clergé*. Le présent volume est du nombre de ceux révisés, et tous ceux qui le seront à l'avenir porteront cette note. En conséquence, pour juger les productions des *Ateliers Catholiques* sous le rapport de la correction, il ne faudra prendre que ceux qui porteront en tête l'avis ici tracé. Nous ne reconnaissons que cette édition et celles qui suivront sur nos planches de métal ainsi corrigées. On croyait autrefois que la stéréotypie immobilisait les fautes, attendu qu'un cliché de métal n'est point élastique; pas du tout, il introduit la perfection, car on a trouvé le moyen de le corriger jusqu'à extinction de fautes. L'Hébreu a été revu par M. Drach, le Grec par des Grecs, le Latin et le Français par les premiers correcteurs de la capitale en ces langues.

Nous avons la consolation de pouvoir finir cet avis par les réflexions suivantes: Enfin, notre exemple a fini par ébranler les grandes publications en Italie, en Allemagne, en Belgique et en France, par les *Canons grecs de Rome*, le *Gerdil* de Naples, le *Saint Thomas* de Parme, l'*Encyclopédie religieuse* de Munich, le recueil des *déclarations des rites* de Bruxelles, les *Bollandistes*, le *Swirez* et le *Spicilege* de Paris. Jusqu'ici, on n'avait su réimprimer que des ouvrages de courte haleine. Les in-4°, où s'engloutissent les in-folio, faisaient peur, et on n'osait y toucher, par crainte de se noyer dans ces abîmes sans fond et sans rives; mais on a fini par se risquer à nous imiter. Bien plus, sous notre impulsion, d'autres Editeurs se préparent au *Bulnaire universel*, aux *Décisions* de toutes les Congrégations, à une *Biographie* et à une *Histoire générale*, etc., etc. Malheureusement, la plupart des éditions déjà faites ou qui se font, sont sans autorité, parce qu'elles sont sans exactitude; la correction semble en avoir été faite par des aveugles, soit qu'on n'en ait pas senti la gravité, soit qu'on ait reculé devant les frais; mais patience! une reproduction correcte surgira bientôt, ne fût-ce qu'à la lumière des écoles qui se sont faites ou qui se feront encore.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ.
—
ORIGENIS
OPERA OMNIA,

EX VARIIS EDITIONIBUS ET CODICIBUS MANU EXARATIS, GALLICIS, ITALICIS, GERMANICIS ET ANGLICIS COLLECTA ATQUE ADNOTATIONIBUS ILLUSTRATA, CUM COPIOSIS INDICIBUS, VITA AUCTORIS ET MULTIS DISSERTATIONIBUS,

OPERA ET STUDIO

DD. CAROLI ET CAROLI VINCENTII DELARUE,

Presbyterorum et monachorum Benedictinorum e congregatione S. Mauri:

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PARS TERTIA TOMI SEXTI,

CONTINENTIS PARTEM ALTERAM HEXAPLORUM QUÆ AD PRIMITIVUM REDUXIT ORDINEM. NEMPE VERE HEXAPLAREM. INNUMERISQUE OMNIS GENERIS EXPURGAVIT ERRORIBUS, NOVIS AUXIT INTERPRETUM LECTIOIBUS, NOTISQUE ILLUSTRAVIT SUIS NON PAUCIS

P. L. B. DRACH,

S. CONGR. DE PROPAGANDA FIDE BIBLIOTHECARIUS HONORARIUS; PHILOSOPHICÆ ET LITTERARUM DOCTOR; PONTIFICIARUM ACADEMIARUM RELIGIONIS CATHOLICÆ ET ARCADUM SOCIUS, NECKON SOCIETATIS NANGÆIÆ VIDEI ET LUCIS, PARISIENSISQUE SOCIETATIS ASIATICÆ; LITTERARUM GRÆCARUM AC LATINARUM PROFESSOR; EQUUS ORDINIS PIANI, GALICÆ LEGIONIS HONORIS, S. GRÆGORII MAGNI, S. SYLVESTRI, S. LUDOVICI CIVILIS MERITI LUCENSIS SECUNDÆ CLASSIS, ETC., OLIM, TERO, DUM IN SYNAGOGA, HARRISQUE LEGISQUE DOCTOR, ET SCHOLÆ CONSISTORIALIS PARISIENSIS DIRECTOR.

HUIC VOLUMINI ACCEDIT

LIBER CONTRA HÆRESES QUI INSCRIBITUR: ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ.

VENEUNT 9 VOLUMINA 95 FRANCIS GALLICIS.

EXCUEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE. OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISIINA.

1863

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HAC TOMI XVI PARTE TERTIA
CONTINENTUR.

ORIGENES.

Hexaplorum quæ supersunt (*continuatio et finis*).
Philosophumena, sive Omnium hæreseon refutatio.

col. 2400 ad 3009
3009 ad finem.

MONITUM.

Quintus jam effluxit annus ex quo Origenis Hexapla primigeniæ formæ restituta recudendi laborem arduum, et quantorum sumptuum susceptimus, qui tandem in hoc volumine absolvitur. Sequitur liber qui inscribitur *Philosophumena*, de cuius auctore multis disputatum est. Hippolyto Portuensi tribuunt editores Gottingenses novissimi et doctores plerique Ultrarhenani; Caio alii, alii Epiphanio, Didymo etiam Alexandrino. Quibus ut contradicamus et Origeni adjudicemus, facit codicum manu exaratorum consensus, quos in Præfatione recenset doctissimus editor, D. Emmanuel Millerus, qui opus ex codice montis Sancti exscripsit et primus edidit. Præclare de hoc libro disputarunt doctissimi æque ac reverendissimi viri DD. Darbois, olim Parisiensis Ecclesiæ vicarius generalis, postea episcopus Nanceiensis, nunc Parisiensis archiepiscopus; et Cruice, olim Scholæ ecclesiasticæ Superiorum Studiorum, quæ audit *Carmelitarum*, præpositus, nunc episcopus Massiliensis. Plura Auctoris nostri loca excussit D. Alfred Maury in Ephemeridibus quæ inscribuntur: *Revue archéologique (Etudes sur les documents mythologiques contenus dans les Philosophumena d'Origène. Année VIII° (Paris, 1851), p. 233, 364 et 365; année IX° (Paris, 1852), p. 144.*

HEXAPLORUM

QUÆ SUPERSUNT

LIBER EZECHIELIS.

1281

IN EZECHIELEM MONITUM.

—

His usi sumus manuscriptis editisque libris, in colligendis veterum interpretum lectionibus.

Codice RR. PP. Jesuitarum unde multa excerptimus.

Codice Coisliliano in Ezechielem, pervetusto.

Codice Regio bombycino XIII sæculi.

Codice San-Germanensi antiquissimo Langobardicis litteris descripto, ubi S. Hieronymi Comment. in Ezechielem.

Origene multis in locis.

Gregorio Neocæsariensi in Ezechielem.

Eusebio De locis Hebraicis.

Athanasii edito semel.

Hieronymi edito Comment. in Ezechielem.

EZECHIELIS CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
הגולה 1	1.	1.
עליו שם 3	3.	3.
רחח סערה 4	4.	4. ("Ανεμος λαλαπος.)
ונגה לו סביב וכוונתה כנין החשבול שמה האש 'O 'Ebraios, φῶς γὰρ ἐν μέσῳ αὐτοῦ ὡς θρασις ἱριδος, καὶ αὐτὴ διειδῆς ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν.	6.	6. ✕ Αὐτοῖς.
וארבע כנפים לאחת להם 6	6.	6. ✕ Αὐτοῖς.
ורגליהם רגל ישרה 7	7.	7.
וכף רגליהם ככף רגל עגל 7	7.	7.
9, 8 ונפיהם לארבעתם : חברה אשה אל-אחותה כנפיהם לא-יסב 8, 9	8, 9.	8, 9. ✕ Καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν τῶν τεσσάρων ἐχόμεναι ἑτέρα τῆς ἑτέρας, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν οὐκ ἐπιστρέφοντο.
11 ופניהם 11	11.	11.
12 לא יסב בלכתן 12	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Transmigrationis.

3. Super eum ibi.

4. Ventus turbinis.

Et splendor ei undique, et de medio ejus veluti species crepitan-
tis flammæ, de medio ignis. *He-
braeus int.*, lumen quippe in medio
ejus quasi aspectus iridis, et ipsa
perspicua erat in medio eorum.

6. Et quatuor alæ unicuique
eis.

7. Et pes eorum, pes rectus.

Et planta pedum eorum veluti
planta pedis vituli.

8, 9. Et alæ eorum in quatuor
ipsis. Junctæ alia ad aliam, alæ
eorum non revertebantur.

11. Et facies eorum.

12. Non revertebantur in am-
bulando illa.

VULGATA LATINA.

1. Captivorum.

3. Super eum ibi.

4. Ventus turbinis.

Et splendor in circuito ejus : et
de medio ejus quasi species electri,
id est, de medio ignis.

6. Et quatuor pennæ uni.

7. Pedes eorum pedes recti.

Et planta pedis eorum quasi
planta pedis vituli.

8, 9. Et pennas per quatuor par-
tes habebant. Junctæque erant
pennæ eorum alterius ad alterum :
non revertebantur.

11. Facies eorum.

12. Nec revertebantur cum am-
bularent.

AQUILA.

1.

3.

4. Ventus turbinis.

6. Eis.

7.

Vestigium vero pedum eorum
veluti vestigium rotundum.

8, 9. Et alæ eorum quatuor jun-
ctæ alia ad aliam, et alæ eorum
non revertebantur.

11.

12.

IN EZECHIELEM MONITUM.

Theodoretī edito in Ezechielem.

Notis Romanæ editionis et Drusii.

[In additionibus nostris plura nobis suppeditavit volumen cui titulus: «Iezeciel secundum Septuaginta ex Tetraplis Origenis e singulari Chisiano codice annorum circiter 100000, Opera et studio R. D. Vincentii de Regibus etc.» Romæ typis csum anno 1840, cujus splendidissima editionis exemplar grato animo servamus ex dono piæ eruditæque memoriæ Rmi. P. Ungarelii, ex illa doctissima illustrissimaque Congregatione Barnabitarum, quam nobilitant cl. nomm. Eminentissimorum cardinalium Gerdilii, Lambruschinii, R. P. Verzellone, aliorumque insignium virorum. Eam autem editionem, quod valde dolendum, non paucæ deturpant typographica menda, quibus vix una vel altera vacat pagina.

Novas interpretum lectiones, ut et variantes, e codice Chisiano excerptas signamus litera C, e codice vero Barberino, litera B. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τῆς αἰχμαλωσίας. Οἱ λοιποὶ τῆς μετοικεσίας.	1.
3.	3. Ἐπ' ἐμὲ ✕ ἐκεῖ.	3.
4. Πνεῦμα καταγίγνον.	4. Πνεῦμα ἐξαίρον.	4. . . .
	Καὶ φέγγος κύκλω αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἐξασπράπτον, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὄρασις ἤλεκτρου ἐν μέσῳ τοῦ πυρός.	
6.	6. Καὶ τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἐνί.	6. ✕ Αὐτοῖς.
7.	7. Καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν, ✕ σκέλη ὀρθά.	7.
Τὸ δὲ ἶχνος τῶν ποδῶν αὐτῶν ὡς ἶχνος μόσχου.	<i>Prorsus alia.</i>	
8, 9.	8, 9. <i>Partim vacat, partim non convenit.</i>	8, 9. ✕ Καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν τῶν τεσσάρων ἐχόμεναι ἑτέρα τῆς ἑτέρας, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν οὐκ ἐπιστρέφοντο.
11.	11. ✕ Καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν.	11.
12.	12. Καὶ οὐκ ἐπιστρέφον ✕ ἐν τῷ ἰκπορεύεσθαι αὐτά.	12.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Captivitatis. <i>Reliqui, transmissionis.</i>	1.
3.	3. Super me ibi.	3.
4. Spiritus procellosus.	4. Spiritus auferens.	4. Flatus tempestatis.
	Et splendor in circuitu ejus, et ignis fulgurans, et in medio ejus quasi visio electri, in medio ignis.	
6.	6. Et quatuor alæ uni.	6. Eis.
7.	7. Et crura eorum crura recta.	7.
Vestigium autem pedum eorum quasi vestigium vituli.	<i>Prorsus alia.</i>	
8, 9.	8, 9. <i>Partim vacat, partim non convenit.</i>	8, 9. Et alæ eorum quatuor junctæ alia ad aliam, et alæ eorum non revertebantur.
11.	11. Et facies eorum.	11.
12.	12. Et non revertebantur in exeundo ipsa.	12.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
14 והחזירת רצוא ושוב כמראה הבזק	14.	14. (Καὶ τὰ ζῶα ἔτρεχον καὶ ἀνέκαμπτον) ὡς εἶδος ἀπορροίας ἢ ἀστραπῆς.
16 ומעשיהם כעין תרשיש	16.	16. Καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν ὡς ὀφθαλμοῦ χρυσολίθου.
17 חמדת אמד לארבעתן ומראיהם ומעשיהם על-ארבעת רבעיהן בלנתם ילם	17.	17.
18 ויראה להם	18.	18.
24 כקול - שדי בלנתם קול המלה כקול מחנה	24.	24.
26 ובמעל לרקיע אשר על-ראשם	26.	26.
27 כמראה-אש מת-לה סביב	27.	27. ✕ Ὡς ὄρασις πυρὸς ἔσωθεν αὐτοῦ κύκλῳ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. Et animalia currere et redire, secundum aspectum coruscationis.	14. Et animalia ibant et revertebantur, in similitudinem fulguris coruscantis.	14. (Et animalia currebant et reflectebant) quasi species fluius aut fulguris.
16. Et opus earum quasi aspectus tharsis.	16. Et opus earum, quasi visio maris.	16. Et operationes earum quasi oculus chrysolithi.
Et similitudo una quatuor ipsis : et aspectus earum, et opus earum.	Et una similitudo ipsarum quatuor : et aspectus earum, et opera.	
17. Super quatuor quadrilateris suis in eundo ipsarum ibant.	17. Per quatuor partes earum euntes ibant.	17.
18. Et pavor propter eas.	18. Ei horribilis aspectus.	18.
24. Tanquam vocem Saddai in eundo ipsa, vocem loquelæ tamquam vocem castrorum.	24. Quasi sonum sublimis Dei : cum ambularent quasi sonus erat multitudinis, ut sonus castrorum.	24.
Cum starent, demittebant alas suas.	Stabant et submittebant alas suas.	
26. Et desuper firmamentum, quod super caput eorum.	26. Et super firmamentum, quod erat imminens capiti eorum.	26.
27. Tanquam aspectus ignis domus ipsi circum.	27. Velut aspectum ignis, intrinsecus ejus per circuitum.	27. Quasi visio ignis intra ipsum in circuitu.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Ezechielis.

V. 4. *Oi λοιποῖ*, τῆς μετακεισεῖς. Drusius. In hunc vero locum Hieronymus : « Significantiusque juxta Hebræos et cæteros interpretes *transmigratio* dicitur Joachim, et non *captivitas*, quod LXX translulerunt. Non enim captus urbe superata, sed voluntate se tradens, ductus est in Babylonem. Igitur Joachim, i. e. Jechoniae, dicitur prima *transmigratio* : Sedeciae autem secunda, vel extrema, *captivitas*. » Hic codex Jes. has nominum propriorum interpretationes adfert, *Χοδάρ*, βαρυσμός; *Ἰωακείμ*, Ἰαὺ ἐτοιμάσιος; *Ἰεζεκιήλ*, κράτος Θεοῦ; *Βουζ*, πεφραυλισμένος. [Hebr. et Vulg., in trigesimo anno. LXX, ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει. B, ἄλλος, τριακοστῷ πέμπτῳ τῆς αἰχμαλωσίας. — LXX, *Χοδάρ*. Sed *χωδάρ* C et B, qui posterior ad marginem, βαρυσμός (*aggravatio*), sine interpretis nomine, ubi nonnullæ aliæ propriorum nominum interpretationes leguntur, videlicet ad vocem *Ἰεζεκιήλ*, κράτος τοῦ Θεοῦ; ad *Βουζ*, *ἄλλος*, πεφραυλισμένος. ἄλλος, Βουζ]. — LXX, ἴδον. C, εἶδον. Sic etiam Ald. et quidam codd. — LXX, ὄρασις. C, ὄρασιν. — B, ἄλλος, ὄρασις. *Oi λοιποῖ*, ὅπτασιν ἢ ὄρασιν, ubi videntur binæ interpretationes. DRACH.]

V. 2. *Ο*, τοῦτο τὸ ἔτος. C, τοῦτο ἔτος. — *Ο*, ποταμοῦ τοῦ *χωδάρ*. C, π. *χωδάρ*. DRACH.

V. 3. *Ἐστ*. Ms. Jes., cum asterisco. [Itemque C in textu. DRACH.]

V. 4. Hieronymus : *Aq.*, ventus turbinis (quem sequitur ipse Hieron.). *Sym. et Theodotio*, flatus ac spiritus tempestatis. *Aquila* Græce haud dubie habuisse videtur ἀνεμος λαίλαπος. Synmachii lectionem Græce adfert Theodoretus. [Aliter habentur trium lectiones apud L. Bos, nimirum, Ἄκ., ἀνεμος πρηστῆρος. Σύμ., πνοή θυέλλης. Θεοδ., πνεῦμα θυέλλης; B vero, Ἄ., πνεῦμα καταγίγς. Σ., πνοή καταγιγόμενη. Θ., πνεῦμα καταγίγος. — *Ο*, καὶ ἴδον. C, καὶ εἶδον, ut Ald. DRACH.]

Ibid. *Ο Ἑβραῖος*, φῶς γάρ etc. Ms. Reg. bombycinus, similiterque Coislinianus ex Polychronio. [Qui addit, φῶς γάρ ἐν μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὄρασις Ἰριδος, καὶ αὐτὴ διείδης (perspicua) ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν. B vero ad vocem τῶν LXX ὄρασις, ante ἡλέκτρον, habet, Ἄ., ὀφθαλμός. Σ., εἶδος. Ἄλλος, ὁμοίωμα. DRACH.]

V. 5. B : *Ο*, ὄρασις αὐτῶν. Σ., ὅπτασία αὐτῶν. — *Ο*, ὁμοίωμα. Σ., ὁμοίωσις. DRACH.

V. 6. Ἄ., Θ., αὐτοῖς. Ms. Jes., cum asterisco. [Pro *Θ*]. Et ita C in textu, sed de more sine interprete. B vero adfert : Σ., εἶχεν κατὰ ἕν ἕκαστον αὐτοῦ. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

14. (Καὶ τὰ ζῶα ἔτρεγον καὶ ἀνεκάμπτον) ὡς εἶδος ἀκίνας ἀστραπῆς.

16. . . . ὡς ὄρασις ὑακίνθου.

17.

18.

24.

26.

27.

SYMMACHUS.

14. (Et animalia currebant et reflectebant) quasi species radii fulguris.

16. ... quasi visio hyacinthi.

17.

18.

24.

26.

27.

44. Vacat.

16. Ὡς εἶδος θαρσεῖς.

Καὶ ὁμοίωμα ἐν τοῖς τέσσαρσιν, καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν.

17. Ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο.

18. Καὶ ἴδον αὐτά. Ἄλλος, καὶ φοβεροὶ ἦσαν.

24. Vacat.

Ἐν τῷ ἐστάναι αὐτά, κατέπαυον αἱ πτέρυγες αὐτῶν.

26. Vacat.

27. Vacat.

LXX INTERPRETES.

14. Vacat.

16. Quasi species tharsis.

Et similitudo una (illis) quatuor, et opus earum.

17. Ad quatuor partes ipsarum procedebant.

18. Et vidi ea. Al., et terribiles erant.

24. Vacat.

Cum ipsa starent, cessabant alae eorum.

26. Vacat.

27. Vacat.

14. ✕ Καὶ τὰ ζῶα ἔτρεγον καὶ ἀνεκάμπτον ὡς εἶδος τοῦ Βεζέκ.

16. Καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν ὡς εἶδος θαρσεῖς.

✕ Καὶ ἡ ὄρασις αὐτῶν : καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν.

17. ✕ Ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοῦς : ἐπορεύοντο.

18.

24. ✕ Ὡς φωνὴν ἰκανοῦ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά, φωνῆ τοῦ λόγου ὡς φωνὴ παρεμβολῆς.

✕ Ἐν τῷ ἐστάναι αὐτά ἀνιόντα, αἱ πτέρυγες αὐτῶν.

26. ✕ Καὶ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν.

27. ✕ Ὡς ὄρασις πύρρος ἐσωθεν αὐτοῦ κύκλω.

THEODOTIO.

14. Et animalia currebant et reflectebant quasi species Bezec.

16. Et operationes earum quasi species tharsis.

Et visio earum et opus earum.

17. In procedendo ipsos procedebant.

18.

24. Tanquam vocem potentis cum ambularent ipsa, vox verbi tanquam vox castrorum.

Cum starent ipsa remittentia, alae eorum.

26. Et supra firmamentum quod super caput eorum.

27. Quasi visio ignis intra ipsum in circuitu.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Ezechielis.

V. 7. Σκέλη (alterum) : Ms. Jes., cum asterisco. [Al., ὄρθια. C, καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν ✕ σκέλος ὄρθιον. DR.] Ibid. Gregorius Neocæsariensis in Ezechielem cap. 1, qui Commentarius etiam Gregorio Nazianzeno falso adscribitur : τὸ ἴχνος δὲ τῶν ποδῶν, ὡς μὲν ὁ Σύμμαχος, μόσχου διὰ τὸ γεωπόνον ὡς δὲ Ἀκύλας, στρόγγυλον, διὰ τὸ κάλλιστον τῶν σχημάτων, τὸ εἶδος δὲ τῶν τροχῶν, ὡς μὲν ὁ Σύμμαχος, ὑακίνθινον. [Senum versio non convenit cum fonte Hebr. L. Bos, Aq., καὶ τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτῶν κυκλοτερές. B, 'A., καὶ τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐτοῦ στρόγγυλον. Σ., καὶ ὡς ἴχνος ποδῶς μόσχου. In O' vacat. C in textu, οἱ πόδες αὐτῶν ✕ ὡς ἴχνος μόσχου : DRACH.]

V. 8, 9. 'A., Θ., καὶ αἱ πτέρυγες etc. Ms. Jes., cum asterisco. [C, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν (ἄνθρωποι, et facies eorum), ✕ καὶ πτέρυγες αὐτῶν : τῶν τεσσάρων ἐχόμενοι ἑτέρα ✕ τῆς ἑτέρας, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν οὐκ ἐπιστρέφοντο. Et ita fere Alex. et Aldina, vel ut dicit Rom. ed., ceteri. C constantem omittit nomina interpretum in textu.—Aliæ variæ lectiones. Vers. 8. O', τῶν περὶ ὄμων αὐτῶν. C omittit αὐτῶν. B : O', ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν. Σ., τετραμένως. V. 9. O', ἀπέναντι. U, κατέναντι. Ita etiam B, Alex., Ald., Complut. — B : O', οὐκ

ἐπιστρέφοντο. 'A., οὐ μετετρέποντο. Θ., οὐκ ἀνετρέποντο. — O', κατέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν ἐπορεύοντο. Λοιποί, κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπορεύετο. DRACH.]

V. 10. O', καὶ ὁμοίως. C cum Alex., καὶ ἡ ὁμ. — O', πρόσωπον τοῦ λέοντος. C cum Alex. absque τοῦ.—O', καὶ πρόσωπον αὐτῶν τοῖς τέσσαρσι. C addit, καὶ πρόσωπα αὐτῶν, quod habent initio commatis sequentis Hebr., Vulg. et, ut vides, Marchal. codex, cum additione articuli τὰ, necnon B. DRACH.]

V. 11. Καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν. Ms. Jes., cum asterisco. [B in textu, καὶ πρόσωπα αὐτῶν. Ad marginem vero, Λοιποί, ταῦτα τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ πτέρυγες, etc. Sic etiam Theodor. Idem. O', ἐκτεταμέναι (Hebr., divise. Vulg., extensæ). 'A., διακρισμέναι (determinatæ). Θ., κεχωρισμέναι (separatæ). Idem. O', ἐκατέρω (Hebr., שְׁנֵיהֶם. Vulg., unicuique). Σ., ἐκάστῳ. Ita etiam C. ἐκάστῳ in textu.—O', ἐπάνω. C, ἐπάνωθεν. DRACH.]

V. 12. O', ἐκάτερον. C. ἑκαστον. — O', οὐ ἂν ἦν. C, οὐ ἂν ἦ. — O', καὶ οὐκ ἐπέστρεφον. C addit, ✕ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά, quod habent Hebr. et Vulg., cum ambularent.—B : O', καὶ ἑκαστον. Ἄλλος, καὶ ἐκάτερον. — O', οὐ ἂν ἦ τὸ πνεῦμα. Σ., ὅπου ἦ ἡ

δρμή τοῦ πνεύματος. — Ο, καὶ οὐκ ἐπέστρεφον. Οἱ Λοῖκοι, ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά. DRACH.

V. 13. Ο, ὡς ἔβρις λαμπάδων. C addit, ✕ ἔστι (sic). Respondet τῷ Hebr. מִיָּה. — Ο, ἀστραπή. C, ὡς ἀστρ. Hebr. autem et Vulg. simpliciter, fulgur. — B unus, Ο, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ζώων. 'Α., καὶ ὁμοίως τ. ζ. (Hebr. et Vulg., et similitudo animalium). Idem, Ο, ὡς ἔβρις. Θ., δρασις. Σ., εἶδεα (Hebr. et Vulg., quasi aspectus). Idem, Ο, συστρεφόμενων (discurrentium). Σ., διερχομένη (pertransiens). Θ., διεπορεύετο (Hebr., perambulans). Idem, Ο, ἀναμείσον τῶν ζώων. Ἄλλος, ἀναμείσον τῶν λαμπάδων. IDEM.

V. 14. Θ., καὶ τὰ ζῶα, etc., cum asterisco. Hæc ex ms. Jes., Drusio, et Hieronymo, qui sic habet : « Quodque sequitur, et animalia currebant, et reveriebantur quasi species Bezeec, de editione Theodotionis in LXX additum est. » Et paulo post : « Essetque quæstio, nisi sequeretur, in similitudinem fulguris coruscantis, quod Hebraico sermone dicitur Bezeec, et interpretatus est Symmachus, quasi species radii fulguris. »

Drusius hæc notat in vocem בְּזַע : scholion, τὸ βεζεκ ἀστραπήν σημαίνει. Greg. Naz., Bezeec, fulgur. Hieron., fulgur coruscans. Philo in Nom. ex libro Judicum, fulgur micans. Idem, Adonibezec, Dominus meus fulgurans, vel, Dominus fulminis. [Theodotionis versio legitur in Alex., Ald. et Complut., necnon apud Theodoretum. C sic exhibet, ✕ καὶ τὰ ζ. ἐτρ., ✕ καὶ ἀνεκ. ὡς εἶδος τοῦ ✕ Βεζέεκ. — B in margine ad vocem Βεζέεκ habet, 'Α., ἀποβρότας. Σ., ἀκτίνος. Θ., ἀστραπῆς. DRACH.]

V. 15. B : Ο, ἐχόμενος. 'Α., Σ., πλησίον. Hebr., Vulg., juxta. DRACH.

V. 16. Ms. Jes., 'Α., Θ., καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν ὡς εἶδος θαρσεῖς. Ubi priora tantum verba, καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν, Aquilæ esse possunt. Nam posteriora, nisi ex altera ejus editione prodierint, Aquilæ esse nequeunt : notat enim idem codex, 'Α., ὡς ὀφθαλμὸς χρυσοῦ θου. Σ., ὡς δρασις ὑακίνθου. Hanc vero lectionem asserit supra Gregorius Neocæsariensis, ubi ait, ὡς μὲν ὁ Σύμμαχος, ὑακίνθινον. Quamobrem cum ait Hieronymus : Pro thársis, quam nos in

mare vertimus, Aquila hyacinthum posuit, qui lapis cæli habet similitudinem; vel memoria labitur, vel a librariis vitiatum videtur. Scholion, τὸ θαρσεῖς χρυσοῦ θου φησιν, ἢ ὑακίνθου, quod ex edit. Rom. habet Drusius. [LXX addidimus, nonnisi enim prima desideratur vox Hebraici fontis, עֲרֻשָׁתָּה, et opera earum. C, ✕ καὶ ποιήσεις αὐτῶν. Complut., καὶποίημα αὐτῶν. Apud S. Hieron. in LXX, et factura earum. B : Οἱ Λοῖκοι, ἢ ποιήσεις αὐτῶν. Σ., καὶ κατασκευή (et apparatus) αὐτῶν. Et ita suppletur lacuna quam reliquit Montf. DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ ἡ δρασις αὐτῶν. Ms. Jes., cum asterisco. [Hæc eadem leguntur in quibusd. ll. et apud Theodoretum. C habet sub asterisco. — B : 'Α., Σ., κατασκόπη χαρᾶς (speculatio gaudii) χρυσοῦ θου. Σ., ὑακίνθου (in alia ejusd. editione, ut suspicamur). Θ., ὡς εἶδος θαρσεῖς. — Ο, ἐν τῷ τροχῷ. 'Α., Θ., ἐν μέσῳ τροχῷ. Σ., ἐντός. DRACH.]

V. 17. Θ., ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς. Ms. Jes., cum asterisco. [C similiter. B ad ἐπὶ τὰ τεσσ. μ. αὐτῶν, habet, ἄλλος, τετραπρόσωπον. DRACH.]

V. 18. Ἄλλος, καὶ φοβεροὶ ἦσαν. Drusius, qui addit : Legitur in quibusdam libris, et apud Theodoretum, nec Hieron. agnoscit in versione. [Lege, nec non Hier. — LXX, quorum addidimus versionem, legerunt, עָרֻשָׁתָּה. In C utraque versio simul exhibetur : καὶ φοβεροὶ ἦσαν καὶ εἶδον αὐτά. — Pro οὐδ' οἱ in LXX, Complut. habet, καὶ δ' οἱ. Al., καὶ οἱ. — B : Ο, νῶτορ (prius). 'Α., αὐγένης (colla). — Ο, καὶ ὕψος. 'Α., μετεωρότης (sublimitas). Σ., τὰ ἀναστήματα. DRACH.]

Montf. edidit : « V. 19. מְעָלֵי הָאֲרָצִים יָבִיחוּ. Ο, ἐξήροντο. ✕ 'Α., Θ., οἱ τροχοὶ ἐν αὐτοῖς. » Et in nota : « Ms. Jes. » Perperam applicuit Hebr. textum; ἐξήροντο enim respondet τῷ וַיִּנְבְּחוּ. Præterea hic nihil desideratur in senum versione quod aliunde compleatur. Verum enimvero lectio msti. Jes. pertinet ad versiculum 21 infra, ubi Hebr. habet, מְעָלֵי הָאֲרָצִים יָבִיחוּ, elevabantur totæ juxta illa, LXX solummodo, ἐξήροντο, σὺν αὐτοῖς (cf. γ. 20, מְעָלֵי הָאֲרָצִים, σὺν αὐτοῖς). Ibi ms. Jes. addit ex Aq. et Th., οἱ τροχοὶ, præligens asteriscum. Eodem etiam

EZECHIELIS CAPUT II.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικαὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4, 3 בפעו בי נדעצם היום הזה	5, 4.	3, 4.
דהבנים קשי פנים חזקו-לב אני שולה אוהך אליהם		
יהוה ידני יהוה 'O 'Eβραῖος, 'Αδωναι 'Ελωι.		
7 יחלו	7.	7.
10 וכתב אליה קינים והנה יהו	10	10. Καὶ γεγραμμένον ἦν ἐν αὐτῷ πτισίς καὶ ἀντίβλησις, καὶ ἔσται.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3, 4. Prævaricati sunt in me usque ad corpus diei istius : et filii duri facie, et duri corde : ego mittens te ad eos.	3, 4. Prævaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc. Et filii dura facie et indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te.	3, 4.
Dominus Deus. Hebræus, Adonai Eloi.	Dominus Deus.	
7. Cessent.	7. Quiescant.	7.
10. Et scriptum in ea lamentationes et gemitus, et væ.	10. Et scriptæ erant in eo lamentationes et carmen et væ.	10. Et scriptum erat in ea creatio et collatio, et erit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Ezechielis.

V. 1. Ο, εἴπε (πρὸς μί). C, εἶπεν. Additionalē v ante consonantem. Et ita serpenumero. — B : Ο, καὶ ἀλάσσω. Σύμ., ἴνα λ. DRACH.
V. 2. Ο, ἐπὶ τοῦς πόδας. C, ἐπὶ πόδας. IDEM.

V. 3, 4. Θ., ✕ ἠθέτησαν ἐν ἐμοὶ etc. Ms. Jes. Eadem porro lectionem sequitur Theodoretus, qui tamen habet θραυστὰ ῥέοι, pro στρευστὰ ῥέοι. Hieronymus in Comment. ait hæc apud LXX νοῖ

loco addit codex C, οί τροχοί sub asterisco, absque nomine interpretum ut solet. Caetero qui, per caliginem oculorum legit Montf. in pro σύν. Sic igitur reponendum est : V. 21. Hebr., ׀. O', εἰήροντο. Σ., Θ., ✕ οί τροχοί : σύν αὐτοῖς.—Versus 19 variae lectiones. Unus C : O', καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν. Σ., ἐκπαρομένων. — O', εἰήροντο. Σ., συνεπήροντο. DRACH.

V. 20. O', ἐκεῖ τὸ πνεῦμα. C : ἐκεῖ ὄμμα τὸ πνεῦμα. B, οἱ λοιπ., ὄμμα. — O', ἐπορεύοντο οἱ τροχοί. C, ἐπορεύοντο τὰ ζῶα, καὶ οἱ τροχοί. Similiter Alex., Ald. et Complut. — B : O', εἰήροντο. Σ., ἐπήροντο. IDEM.

V. 21. Vide supra ad ὃ 19. IDEM.

V. 22. O', ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν. C, ὁ. x. αὐτοῖς. Sicetiam Alex., Ald., abest vero a Compl. Hebr., super capitibus animalis. — O', ὡς δράσις κρουστάλου. C, ὡς ὄρ. χρ. ✕ φοβεροῦ (horribilis). B : Σ., οἱ Γ', O', φοβεροῦ. Etiam hic vides οἱ Γ' praeter Symmachum. Edit. Rom. et Polyglotten-Bibel testantur in quibusd. codd. legi φοβερόν. IDEM.

V. 23. O', καὶ ὑποκάτωθεν. C, ut et Alex., καὶ ὑποκάτω.—B : O', ἐκτεταμέναι. Σ., ὄρθαι. Θ., εὐθείς. Hebr. et Vulg., rectae. — O', ἐπικαλύπτουσαι. Ἄλλος, συνεζευγμένα (conjunctae). Alii, Alex., Ald., συνεζευγμένα ἐπικαλύπτουσαι. Sed duplex est versio τοῦ ΠΠΩΩ, *tegentes*.—O', τὰ σώματα αὐτῶν. C addit, ✕ καὶ δύο ἀποκαλύπτουσαι αὐτοῖς ✕ τὰ σώματα αὐτῶν : (et duae tegentes sibi corpora sua). IDEM.

V. 24. Θ., ὡς φωνὴν ἰκανοῦ etc. Ms. Jes., sub asterisco. Aquila item et Symmachus ἰκανόν vertunt, ut ait Theodoretus. [Non erit supervacaneum adscribere totum comma 24, quod Hebraice ita sonat : Et audivi sonum alarum eorum quasi sonum aquarum multarum, sicut vocem Saddai in ire eorum ; vocem tumultus, sicut vocem castrorum ; in stare eorum remittebant alas suas. LXX autem : Et audivi vocem alarum ipsorum, dum ipsa irent, quasi vocem aquae multae : cumque ipsa starent, cessabant alae eorum. Videsis utrumque textum. C, καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν τῶν πτερυγῶν αὐτῶν + ἐν τῷ πτερύσασθαι (lege πτερύσσεσθαι, in alas qua-

tiendo) αὐτά, ὡς φωνὴν ὕδατος πολλοῦ, ὡς φωνὴν ἰκανοῦ, ἐν τῷ κορεύεσθαι αὐτά, φωνὴ τοῦ λόγου (Verbi, nempe, *יְהוָה*, pro massoretico *יְהוָה*, *immultus*), ὡς φωνὴν παραβολῆς : καὶ ἐν τῷ ἐστάναι αὐτά, κατέπαιον αἱ πτέρυγες αὐτῶν.—B ad vocem ἰκανοῦ, habet, *λοιποί*, Θεοῦ Σαδδὰι. — Apud Theodoretum est, φωνὴν ὕδατος πολλῶν ὡς φωνὴν Θεοῦ Σαδὰι. Et in explanatione, Θεοῦ Σαδὰι ὄπισθ' Α. καὶ Σ. ἰκανοῦ ἠρμήνευσαν. Atque in quibusd. exempli. est, Θεοῦ Σαδὰι ἰκανοῦ. LXX apud S. Hieron., et quasi vocem Fortis. Scil., ἰκανοῦ, quod etiam habet Complut. Theodoretus aliique non pauci, pro κατέπαιον (αἱ πτέρυγες), habent ἀνέπαιον, *demittuntur*. DRACH.]

V. 25. Haud integrum reddunt LXX hunc versum ; et recte observat S. Hieron., « multaque et in hoc et in aliis capitalis ab eis (senibus) praetermissa. » Caeterum, haec non pertinent ad institutum nostrum. Post κεφαλῆς αὐτῶν, C addit itemque Alex. et Ald., ✕ ἐν τῷ ✕ ἐστάναι αὐτά, ἀνέπαιον αἱ πτέρυγες ✕ αὐτῶν : καὶ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ ✕ κεφαλῆς αὐτῶν : Quibus consonat Theodoretus, qui tamen post στερεώματος ita continuat, τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆν αὐτῶν. DRACH.

Ibid. et v. 26. Θ., ἐν τῷ ἐστάναι etc. Ms. Jes., cum asterisco. [Vide ad ὃ praecedentem. DRACH.]

V. 27. Α., Θ., ὡς δράσις etc. Ms. Jes., cum asterisco. [C bis pro ἴδον, εἶδον, quod saepe contingit hoc in libro. Post ἡλέκτρον addit idem codex, cum Alex., Ald., Complut. et Theodor., ✕ ὡς δράσις (Alex., Ald., Complut. et Theodor., δράσιν) πυρρὸς ἐσθθεν αὐτοῦ ✕ κύκλω : — B : O', ὡς ἔβριν. Α., ὀφθαλμόν. Σ., Θ., εἶδος. Ἄλλος, δράσιν. — O', ὀσφύος. Α., νότου. — O', καὶ τὸ φέγγος. Σ., περιφωγόμενον. DRACH.]

V. 28. O', ἐν ἡμέραις. C, Ald. et Complut., ἐν ἡμέρᾳ. Hebr. et Vulg., die.—B : O', ἡ στάσις. Α., Θ., δράσις. Σ., εἶδος. Hebr. et Vulg., aspectus. Theodoretus quoque legit, ἡ δράσις. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT II.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3, 4.

3, 4.

3, 4. ✕ Ἡθέτησαν ἐν ἡμοῖς ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, καὶ υἱοὶ σκληροπρόσωποι καὶ στερεωκάρδιοι : ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς αὐτούς.

Κύριος Κύριος.

7.

7. Πτοηθῶσιν. Οἱ λοιποὶ, κοπάσουσιν.

7.

10. Θρήνος καὶ κατάλεγμα καὶ μέλος πινθικόν.

10. Θρήνος καὶ μέλο; καὶ οὐαί.

10. Θρήνος καὶ μέλος καὶ οὐαί.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3, 4.

3, 4.

3, 4. Praevaticati sunt in me usque ad hanc diem : et illi duri facie et graves corde : ego mitto te ad eos.

Dominus Dominus.

7.

7. Timeant. Reliqui, cessent.

7.

10. Lamentatio et querimonia, et carmen lugubre.

10. Lamentatio et carmen et var.

10. Lamentatio et carmen et var.

Notae et variae lectiones ad cap. II Ezechielis.

haberi. [Montf. bis edidit mendose ἐπέθησαν. Theodotionia versionem habent in textu C, Alex., Ald. et Complut. Textus τῶν O Rom., quem non dedit Montf., sic est : ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Ald. et

Complut. habent ἀποστέλλω pro ἀποστέλλω.—Lectioes variantes. V. 3. O', εἶπε πρὸς. C, εἶπεν π., ut supra.—B : O', παρεπίκραναν. Α., ἀπέτησαν. Θ., ἀφεστηκότα. — V. 4. O', Κύριος. C, Alex., Ald.,

Complut., κύριος κύριος. B : 'A., Σ., ΠΙΠΙ δ Θεός. Θ., ἀδωνάι πππ. In quibusd. est, Κύριος 'Αδωνάι. Apud Theodoretum, 'Αδωνάι Κύριος, qui id sic explicat, τὸ δὲ 'Αδωνάι, καὶ αὐτὸ τὸ Κύριος σημαίνει. Ἐχει δὲ καὶ σημαίαν τινα ἑτέραν ἔμφασιν (habet autem et aliam quamdam emphasim). DRACH.]

Ibid. 'Ο Ἑβραῖος, 'Αδωνάι Ἐλωί. Ita Regius co-dex bombycinus.

V. 5. Cod. B : Ο, ἐν ἄρα. Σ., ἐν πωρ. — Ο, προηθῶσι. 'A., Σ., παύσασι. — Ο, παραπικραίνων. 'A., Σ., προσεριστής (contentiosa). DRACH.

V. 6. Ο, διότι παροιστρήσουσι, insanient (ahilar, ὀργισθήσονται, irascentur), καὶ ἐπισυστήσονται, congregabuntur (C., ἐπισυστήσουσιν, conspirabunt),

ἐπὶ σέ. B : Σ., ἱταμοί (crudeles) γὰρ καὶ ἀπόρρητοι (secreti) εἰσι πρὸς σέ. Θ., δύσκολοι (dyscoli) καὶ ἀπειθεῖς μετὰ σοῦ. — Ο, τοὺς λόγους αὐτῶν. Θ., ἀπὸ τῶν λόγων αὐτῶν. — Ο, ἐκστῆς. 'A., πλήξης, εσπρασкас. Σ., καταπληγῆς, consterneris. Θ., πτοηθῆς, formides. ΞΞΞ.

V. 7. Οἱ λοιπ., κοπάσουσιν. Ita Reg. cod. bomb. [B : 'A., Σ., παύσωνται. Et pro τῶν LXX, παραπικραίνων. 'A., Σ., προσεριστής, ut supra. DRACH.]

V. 8. B : Ο, (φάγε) δ, quod. Alex., Ald. et Compl., δ, quæ. Vulg., quæcumque. 'A., τὰ ὄσα. Σ., ὄσα. DRACH.

V. 9. Ο, κεφαλὴ βιδίλων. S. Hieron., pro in-ultimo libro, LXX capitulum libri transtulerunt.

EZECHIELIS CAPUT III.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

אֶת אֶת אֶת-תְּבַנְתָּ אֶת 1
7 חֻקֵי-מִצְוָה
9 נִתְּנָה מִצְוָה
לֹא-תִחַת
13 וְקָל
15 תֵּל אַבִּיב
כַּשְׂמִים
16 יָדוּ דַבַּר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר
17 הִזְדַּדְתָּ
18 לְדָוִד
20 מִכֶּשֶׁל
כִּי לֹא הִזְדַּדְתָּ
26 אֶל-חֵךְ
וְנֹאמְרוּ
27 הַשֶּׁכֶׁע יִשְׁכַּע הַזְּהוּל יִחַל

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

1.
7.
9.
13.
15.
16.
17.
18.
20.
26.
27.

1.
7. ✕ Ἴσχυροὶ μετώπῳ.
9.
13.
15. Θῆλ ἀδὶδ.
Ἡραμάζων.
16. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με λέγων.
17.
18. Τοῦ σωσαι αὐτόν.
20.
26.
27. Ὁ ἀκούων ἀκουσθήσεται, καὶ ὁ καταλείπων καταλειφθήσεται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Quodcumque inveneris comede.
7. Rigidi fronte.
9. Dedi frontem tuam. Neque consterneris.
13. Et vocem.
15. Thel abib.
Stupefactus.
16. Et fuit verbum Domini ad me, dicendo.
17. Et admoneris.
18. Ad vivificandum eum.
20. Offendiculum.
Quia non admonuisti eum.
26. Ad palatum tuum. Eteris mutus.
27. Audiens audiat, et cessans cesset.

1. Quodcumque inveneris comede.
7. Attrita fronte.
9. Dedi faciem tuam. Neque metuas.
13. Et vocem.
15. Ad acervum novarum frugum.
Mœrens.
16. Factum est verbum Domini ad me, dicens.
17. Et annuntiabis.
18. Et vivat.
20. Offendiculum.
Quia non annuntiasti ei.
26. Palato tuo. Et eris mutus.
27. Qui audit, audiat : et qui quiescit, quiescat.

1.
7. Fortes fronte.
9.
13.
15. Thel sbib.
Quiescens.
16. Et factum est verbum Domini ad me, dicens.
17.
18. Ad salvandum eum.
20.
26.
27. Qui audit audietur, et qui relinquit relinquetur.

Notæ et varis lectiones ad cap. III Ezechielis.

V. 1. Οἱ Γ', δ ἐν εὐρης φάγε. Ms. Jes. [Hebr. et Vulg., quodcumque inveneris comede. Comede volumen istud. Ο' tantum κατάφαγε τὴν κεφαλὴν ταύτην. Montf. non animadvertit hæc senum κατάφαγε respicere alterum comede, et adscripsit ad

prius, quo minime pertinet; ideo delevimus. C habet in textu versionem τῶν Γ', prænotans asteriscum. Complut. sic, κατάφαγε δ, τὴν εὐρης, καὶ φάγε τὴν κεφ. τ. DRACH.]

V. 2. Hebr. et Vulg., et cibavit me volumine illo.

Seholion, κεφαλῆς δὲ βιβλίου, ἀντὶ τοῦ τόμος· οὕτω γὰρ τὸν τόμον Ἑβραῖοι προσαγορεύουσιν (numcupani).—B : Σ., εὐλητὸν (cum aspero) εὐχός, ἰσχυρίστας liber. IDEM.

V. 10. 'A., καὶ γεγραμμένον ἦν etc. Hæ lectiones prodeunt ex notis edit. Romanæ, et ex Regio bombycino, ubi legitur κτίσις, μὴ et in edit. Rom., sed male pro κτήσις : nam Γ'X'P' derivat Aquila a X'P' possedit. In versione Symmachi κατάλεγμα legitur, cujus vocis interpretationem non satis assequor. Jeremiæ xxv, 30, idem habet, κατάληγμα, sed exprimit ibi vocem Hebraicam ט'ת'ת. [Constitetur noster se non assequi posse interpreta-

tionem vocis κατάλεγμα. Item Drusius : « Quid sit κατάλεγμα aliis inquirendum relinquo. » Sed apprimè interpretatus est Nobilius in edit. Rom., *querimoniam*. Videsis quæ adnotavimus supra ad Jerem. xxv, 30, ubi similiter κατάλεγμα, non vero κατάληγμα, legendum. Verbum Hebr. X'P' et *creo* et *emo* sonat; κτίζω et κτάομαι. Unde non mirum si κτίσις et κτήσις pari jure exprimant nomen Hebr. X'P', ut legit Aquila, quod palam est. Cf. Ps. civ, 24, ubi eandem vocem X'P' LXX ipsi interpretantur κτίσις. Male igitur correxit Montf., et nos in textu reposuimus κτίσις sicut habent Origenes et codex Regius. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΝ.

- 1.
- 7. 'Αναυεῖς μετώπῳ.
- 9.
- X Μῆδὲ ὀπενῶς.
- 13. Καὶ σύγκρουσιν.
- 15. Θῆλ ἀβίβ.
- 16. X Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς μὲ λέγων.
- 17. Καὶ προφυλάξεις.
- 18.
- 20.
- X 'Ἐπειδὴ μὴ προεφύλαξας αὐτόν.
- 26.
- Καὶ ἔλαλος ἔση.
- 27.

- 1. Vacat. Οἱ Γ', δ ἴαν εὐρησ φάγς.
- 7. Φιλόνηται.
- 9. Vacat.
- Μῆδὲ πτοηθῆς.
- 13. Φωνήν.
- 15. Μετέωρος, καὶ περιῆλθον. 'Αναστρεφόμενος.
- 16. Λόγος Κυρίου πρὸς μὲ λέγων.
- 17. Καὶ διαπειλήση.
- 18. Τοῦ ζῆσαι αὐτόν.
- 20. Βάσανον. Οἱ λοιποὶ, σκάνδαλον.
- 'Οτι οὐ διεστειλω αὐτῷ.
- 26. Vacat.
- Καὶ ἀποκωφωθήση.
- 27. 'Ο ἀκούων ἀκούετω, καὶ δ ἀπειθῶν ἀπειθεῖτω.

- 1.
- 7.
- 9. X Δέδωκα τὸ μέτωπόν σου.
- 13.
- 15. Θῆλ ἀβίβ. Θαυμάζων.
- 16. X Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς μὲ λέγων.
- 17.
- 18.
- 20. 'Ασθένειαν.
- 26. X Πρὸς τὸν λάρυγγά σου.
- 27.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1.
- 7. Impudentes fronte.
- 9.
- Neque cædas.
- 13. Et concussionem.
- 15. Thel abib.
- 16. Et factum est verbum Domini ad me, dicens.
- 17. Et custodies.
- 18.
- 20. Quia non custodisti eum.
- 26.
- Et eris mutus.
- 27.

- 1. Vacat. Tres Int., quod inveneris comede.
- 7. Contentiosi.
- 9. Vacat.
- Neque metuas.
- 13. Vocem.
- 15. Sublimis, et circuivi.
- Conversans.
- 16. Verbum Domini ad me dicens.
- 17. Et comminaberis.
- 18. Ut vivat.
- 20. Tormentum. Reliqui, scandalum.
- Quia non dietinxisti ei.
- 26. Vacat.
- Et mutus evades.
- 27. Qui audit, audiat, et qui est inobediens, non obediat.

- 1.
- 7.
- 9. Dedi frontem tuam.
- 13.
- 15. Thel abib.
- Admirans.
- 16. Et factum est verbum Domini ad me, dicens.
- 17.
- 18.
- 20. Infirmitatem.
- 26. Ad gutter tuam.
- 27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Ezechielis.

Ο', καὶ ἐφώμισέ με τὴν κεφαλῆδα. C et Complut. itemque nonnulli mss. addunt, ταύτην. IDEM.
 V. 5. Hebr., ventrem tuum ciba. LXX, τὸ στόμα οὐ φάγεται (comedet). Sed sciendum στόμα et σῶμα sæpe confusa reperiri in codd. versionis LXX-

viralis. Hac de re doctè disserit Schleusnerus in Thesauro, sub voce στόμα. Hic probabiliter primitus jacebat σῶμα, et φάγεται induxit librariorum ad corrigendum στόμα.—B : Ο', τῆς δεδομένης εἰς σέ. Σ., οὐ δέδωκά σοι, quod dedi tibi. — Θ', γλυκάζων.

dulcescens. 'A., τῆ γλυκύτητι, *dulcedine*. IDEM.
 V. 4. Hebr., vade, veni. LXX, βάδιζε καὶ εἰσελθε. C cum Alex. et Complut., βάδιζε, εἰσελθε. IDEM.
 V. 5. Hebr., (ad populum) profundorum labio, et gravium lingua. O', βαθύγλωσσον (ad populum) *profundæ linguæ*. C cum Alex., Ald., Compl., βαθύχειλον καὶ (Ald., ἦ) βαρύγλωσσον, *profundi sermonis et difficilis linguæ*. Alii, βαρύγλωσσον καὶ βαθύγλωσσον. Et pro hoc ultimo, alii melius, βαρύγλωσσον, *tardiloquum*. IDEM.

Ibid. O', πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ. Alii, ἀλλὰ πρὸς etc. C non habet τοῦ. IDEM.

V. 6. B: O', ἀλλοφώνους. OI Γ', βαθυχειλούς.—O', σιβαρούς, *graves (linguæ)*. 'A., βαρεῖς, *graves*. IDEM.

V. 7. 'A., ἰσχυροὶ μετώπων. Σ., ἀναδείξ μετώπων. Ms. Jes. [Plenius adfert B Symmachi locum: ἀνείδειξ μετώπων καὶ θρασεῖς (et audaces). Pro hoc ultimo habent LXX, καὶ σκληροκάριοι. DRACH.]

V. 8. Cod. B: O', κατέναντι. 'A. *συμφώνως*. Videlicet, concordat cum LXX.—O', τὸ νίκός σου, *pervicaciam tuam*. Θ., μέτωπόν σου.—O', τοῦ νίκους. Θ., τοῦ μετώπου αὐτῶν. IDEM.

V. 9. Θ., δέδωκα etc. Ms. Jes. [Theodotionis versionem habet C in textu sub asterisco. Eamdem lectionem habet Theodoretus. Alex. autem et Ald., δέδωκα τὸ νείκος (Ald., νίκός) σου. DRACH.]

Ibid. Σ., μηδὲ ὑπενώθης. Ms. Jes.

V. 10. Hebr. et Vulg., assume (in corde tuo). O', λάβε. Cod. autem C, βάλε, *mitte*. Sed videtur lapsus ananuenensis. DRACH.

V. 11. Hebr., Adonai Jehova Vulg., Dominus

Deus. O', Κύριος. C cum Alex., Ald. et Complut., Κύριος Κύριος. Quidam codd., Ἄδωναϊ Κύριος. — Cod. unus B: O', αἰγμαλωσίαν. 'A., μετοιχεισίαν. Σ., ἐξοικισμὸν. Θ., ἀποικίαν. — O', ἐνώσσι. 'A., Σ., παύσονται. Θ., κοπάσονται. IDEM.

V. 13. Σ., καὶ σύγκρουσιν. Ms. Jes. [Pertinet hæc lectio ad primum ἤρη, quod ter comparet hoc in commate. B autem aliam exhibet Symmachi versionem; scilicet, ψόφον, *strepitum*, pro τῶν LXX φωνήν.— Idem codex, O', περυσσομένων. 'A., συναπτομένων, *contingentium*. Σ., προσπιπτουσῶν, *accidentium*. Θ., προσχρουμένων, *percussentium*. — O', σεισμοῦ, *commotionis* (Hebr. vero et Vulg., commotionis magnæ). 'A., Θ. addunt, τοῦ μεγάλου, quod habet C in textu, prænotato asterisco. Complut. eamdem habet additionem, absque τοῦ. DR.]

V. 14. Hebr. et Vulg., (et abii) amarus in indignatione (spiritus mei). O', (καὶ ἐπορεύθη) ἐν ὀργῇ, *in impetu*. C addit μετέωρος, *sublimis*, post ἐπορεύθη, sine asterisco. Sic etiam Theodoretus et Complut. editio, quæ non habet ἐν. LXX apud S. Hieron., et abii sublimis in impetu. B istas fert lectiones: 'A., πιχρός ἐν χόλω, *amarus in ira*. Σ., πεπικραμένος θυμῷ, *exacerbatus furors*. DRACH.

V. 15. 'A., Σ., Θ., θῆλ ἀτίθ. Hieronymus: « Pro eo quod nos posuimus, *acervus novarum frugum*, Aquila, Symmachus et Theodotio ipsa verba posuere Hebraica. » Et paulo post: « Nos autem ab Hebræis didicimus *Thel abib* significare quando nova frumenta vel hordea congregantur. » [Cod. B, oi Γ', θελατίθ, una voce, et per ε. — C scribit,

EZECHIELIS CAPUT IV.

TO EBPAIKON,	TO EBPAIKON	AKYTAAS,
	'Ελληνικοὶς γράμμασι.	
הבנה 1	1.	1.
וי עיניו ופניו ופניו 5	5.	5.
שנית 6	6.	6. ✕ Δεύτερον.
עיסונו 9	9.	9. Ζίας.
מכסו מכות 13	13.	13.
היה דני היה 14	14.	14. 'A, δ, δ.
היה עניו היה 15	15.	15. ✕ Τα: βόλβιτα βοῶν.
מכות - מכסו 16	16.	16. 1... 2. Στερέωμα ἄρτου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Laterem.	1. Laterem.	1.
5. Trecentos et nonaginta dies.	5. Trecentos et nonaginta dies.	5.
6. Secundo.	6. Secundo.	6. Secundo.
9. Et speltas.	9. Viciam.	9. Speltam.
13. Panem suum pollutam.	13. Panem suum pollutum.	13.
14. Ahah, Domine Deus.	14. A, a, a, Domine Deus.	14. A, a, a.
15. Stercora boum.	15. Fimum boum.	15. Stercora boum.
16. Baculum panis.	16. Baculum panis.	16. 1. Baculum panis. 2. Firmamentum panis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Ezechielis.

V. 1. Hieronymus: « Pro *laterem*, qui Græce dicitur feminini genere ἢ πλίνθος, Symmachus manifestius interpretatus est πλίνθιον, quem nos *laterem* et *abacum* appellare possumus. In cuius pulvere solent geometræ γράμμας, i. e. lineas radiosque describere. » [Omines alii sic referunt lectionem Symmachi, πλινθίων. Altera forma scribitur πλίνθιον et πλινθίον. — B: O', καὶ διαγράψεις. Σ., χαράξεις, *sculpses*. Θ., γλύψεις, *sculpses*. DRACH.]

V. 2. Hebr., הָיָה ("ויש"). (Et pone) contra eam. O' vacat. C et quidam inss., ἐπ' αὐτήν. Polygl.-Bibel.—O', χάρακα. C, τάφρον, *aggerem, vallum*. B: 'A., Σ., Θ., πρόσγωμα, *aggerem*. 'A.λλος, χάρακα, *vallum*. — O', βλοστάσεις, *machinas missilium*. 'A. ἄρνας. Σ., τύραις, *turres*. Θ., προμαχώνας, *propugnacula*. DRACH.

V. 3. O', τοίχον. C et B: τείχος. Item, B., Θ., τείχος. 'A.λλος, ὡς τοίχον. — O', καὶ ἐτοιμάσεις. Σ.,

χωδάρ. Et B, "Αλλος, βαρυσμός, *aggravatio*. DRACH.]

Ibid. Hieronymus: « Pro eo quod nos diximus, *parens*, et in Hebræo scriptum est, MASMIM, Theodotio transtulit, *admirans*: Aquilæ vero secunda editio, quam Hebræi κατὰ ἀκριβειαν nominant, transtulit, ἡρεμάζων, id est, *quiescens*, et *serenum positus*. » [B, Σ. ἀδημονῶν, *animo concidens*. DRACH.]

V. 16. 'Α., Σ., Θ., καὶ ἐγένετο etc. Ms. Jes. [Trium lectionem habet in textu C sub asterisco. Ald. et Complut. absque asterisco. DRACH.]

V. 17. Σ., καὶ προφυλάξεις. Ms. Jes. [B: O', σκοπόν, 'Α., ἴσχοπευτήν. — O', δέδωκά σε. C, ἔδωκά σε. B, Σ., ἔταξά σε, *ordinavi te*. — B: O', καὶ διαπειλήσῃ, et *comminaberis*. 'Α., διαστελῆ, *mandabis*. Σ., προφυλάξεις, *custodies*. DRACH.]

V. 18. 'Α., τοῦ σῶσαι αὐτόν. Ms. Jes. [Hebr., et non admonueris eum, nec locutus fueris ad monendum impium a via sua impia. Col. B: O', καὶ οὐ διατείλω ('Α., διαστελῆ, *mandaveris*) αὐτῷ οὐδὲ ἐλάλησας τοῦ διαστείλασθαι τῷ ἀνόμῳ, τοῦ ἀποστρέψαι αὐτόν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ. Σ., μὴ προφυλάξῃς αὐτόν, μηδὲ λαλήσῃς, ὥστε ἀποστρέψαι αὐτόν τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ. *Non custodieris eum, neque locutus fueris, ut avertatur ipse a via sua*. — Quidam mss., καὶ ἐάν μὴ διαστελῆ αὐτῷ μηδὲ λαλήσῃς. Polyglotten-Bibel. — Editi. Rom. non habet οὐδὲ ἐλάλησας, habent autem C, B, Alex., Ald. et Complut. — Ultimam vocem textus Hebr., *impia*, una reddit Complut. editio, (ὁδῶν αὐτοῦ) ἀδικῶν. DRACH.]

V. 19. B: O', διαστείλῃ. Σ., προφυλάξῃς. DRACH.

V. 20. *Oi λοιποὶ, σκάνδαλον*. Ms. Jes. Θ., ἀσθένειαν. Ex Hieronymo, qui ait Theodotionem vertisse, *infirmiorem*. [B: O' Γ', σκάνδαλον. — Hebr. et Vulg., (justitiæ ejus) quas fecit. In O' vacat. C autem, ἄς ἐποίησε. Alex., Ald. et Complut., ἄς ἐποίησεν. DRACH.]

Ibid. Σ., ἐπειδὴ μὴ προεφύλαξας. Ms. Jes.

V. 21. B: O', διεστειλω. 'Α., διεστέλη, *mandatum fuit*. Σ., διεστάλη, *discretum fuit*. DRACH.

V. 22. Hebr., (et facta est) ibi. In O' vacat. Complut., ἐκεῖ. IDEM.

V. 23. O', καθὼς ἡ δρασις, καί. Hæc in C obelo notantur, et revera non jacent in Hebr. Similiterque absunt a Theodoro, a Complut. et a Vulgata. IDEM.

V. 24. B: O', καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμέ. 'Α., Θ., εἰσῆλθεν ἐν ἐμοί. — O', καὶ ἔστησέ με. C, καὶ ἀνέστησέ με. — O', ἐν μέσῳ. Σ., ἐντός. IDEM.

V. 25. B: O', δεσμοί. Σ., βρόχοι, *laquei*. IDEM.

V. 26. Θ., πρὸς τὸν λάρυγγά σου. Ms. Jes. [B ad hanc lectionem, O' Γ' καὶ λοιποὶ. C habet in textu sub asterisco. Complut., τῷ λάρυγγί σου. — B: O', ἐλέγγοντα. "Αλλος, εὐθύνοντα, *dirigentem*. DRACH.]

Ibid. Σ., καὶ ἄλλος ἔση. Ms. Jes.

V. 27. Hebr., (dicit) Adonai Jehova. Vulgata, Dominus Deus. O', Κύριος. C, Ἄδωναι Κύριος. Alex., Ald. et Complut., Κύριος Κύριος. B, Π., ✕ Ἄδωναι; Κύριος, *omnes, Adonai Dominus*. DRACH.

Ibid. Aquilæ editionis secundæ versionem Latine adfert Hieronymus, *qui audit audietur* etc.

EZECHIELIS CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΩΝ.

1. Πλίνθιον.

5.

6.

9. Ζέας.

13.

14. Μηδαμῶς.

15.

16. Στερέωμα ἄρτου.

SYMMACHUS.

1. Laterculum.

5.

6.

9. Speltam.

13.

14. Nequaquam.

15.

16. Firmamentum panis.

1. Πλίνθιον.

5. Ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας. *Oi λοιποὶ, ✕ τριακοσίας καὶ ἐνενήκοντα ἡμέρας.*

6. Vacat.

9. Ὀλύραν.

13. Ἀκάθαρτα. *Oi Γ', ✕ τὸν ἄρτον αὐτῶν ἀκάθαρτον.*

14. Μηδαμῶς, Κύριε Θεὲ Ἰσραὴλ.

15. Βόλβ.τα βοῶν.

16. Στήριγμα ἄρτου.

LXX INTERPRETES.

1. Laterem.

5. Nonaginta et centum dies. *Reliqui, trecentos et nonaginta dies.*

6. Vacat.

9. Olyram.

13. Immunda. *Tres Int., panem suum pollutum.*

14. Nequaquam, Domine Deus Israel.

15. Stercora boum.

16. Fulcimentum panis

1.

5.

6. ✕ Δεύτερον.

9. Ὀλύραν.

13.

14. Ὡ, Κύριε Θεός.

15. ✕ Τὰ; βόλβιτα βοῶν.

16. Στερέωμα ἄρτου.

THEODOTIO.

1.

5.

6. Secundo.

9. Olyram.

13.

14. O Domine Deus.

15. Stercora boum.

16. Firmamentum panis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Ezechielis.

στρέψεις, *vertes*. — O', ἐν συγκλεισμῷ. 'Α., Θ., περισχῆ, *munitione*. Σ., πολιορκουμένη, *obsessa*. — O', καὶ συγκλείσεις. 'Α., καὶ περιέξεις, et *circumdabis*. Σ., ἀποτειχίσεις, *vallabis*. Θ., πολιορκήσεις, *obsidebis*. IDEM.

V. 4. O', ἡμερῶν πενήκοντα καὶ ἑκατὸν. Sic etiam Theodoretus; sed absunt a plerisque, nec leguntur in Hebr., in Vulg., in Ald. et in Complut. Quidam post ἑκατὸν sic habent: ἡμέρας κοιμηθῆσθ ἐπ' αὐ-

τοῦ. C, — ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν; Montf. hanc adfert notam ex ms. Jes. — πενήκοντα καὶ ἑκατὸν, οὐ κέεται παρ' Ἑβραίους. IDEM.

V. 5. Hebr. et Vulg., annos iniquitatis eorum. O', τὰς ἀδικίας αὐτῶν. C, cum Theodoro, Alex., Ald. et Complut., τὰς δύο ἀδικίας αὐτῶν. Nimirum Hebr. יָשׁוּ pariter annos et duo significat. IDEM.

Ibid. *Oi λοιποὶ, ✕ τριακοσίας* etc. Hic dies pro annis habendos putat Hieronymus, qui hæc fusis-

sime pertractat in Commentario, dicitque post alia multa : « Satisque miror cur Vulgata exemplaria scriptum nonaginta annos habeant; et in quibusdam centum nonaginta annos habeant; et in quibusdam scriptum sit, centum quinquaginta; cum perspicue et Hebraicum, et Aquila, Symmachusque et Theodotio trecentos nonaginta annos teneant; et apud ipsos LXX qui tamen non sunt scriptorum vitio depravati, idem numerus reperitur. » Et sane in notis editi. Rom. dicitur quædam exemplaria sic habere, et Polychronium ita legisse, ἐνενήκοντα καὶ τριακοσίας ἡμέρας. [Theodoretus ut textus noster senum. At Complut. habet τριακοσίων, et ponit ante ἐνενήκοντα. Ald., ἐνενήκοντα καὶ τριακοσίας ἡμέρας, quo modo etiam legit Polychronius, qui et hæc notat : ἄλλη ἐκδόσις περιέχει ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας. Origenes : οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχειν ρ' καὶ γ' ἡμέρας, ἢ καὶ ἑκατὸν ἡμέρας, καὶ τὰ πλεονα δὲ ἢ καὶ ρ' ἡμέρας. Ἄλλ' ἐπισκεψάμενοι τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις εὗρομεν τ' εἶναι καὶ ἢ ἡμέρας. I. e., Non ignoramus autem quædam exemplaria habere 100 et 50 dies, et alios, 90 et 100 dies : et plura quidem 90 et 100 dies. Sed consideratis cæteris editionibus invenimus esse 300 et 90 dies. Hanc notam partim eruimus ex ed. Rom. — Cod. B : 'A., Σ., Θ., τ̄ καὶ ς ἡμέρας, trecentos et nonaginta dies. DRACH.]

V. 6. 'A., Θ., ✕ δεῦτερον. Ms. Jes. [C habet in textu δεῦτερον, prænotato asterisco. — B : 'A., τὸ ἀριστερόν. Ἄλλος, δεῦτερον. — Hebr., Chetib, ה'יבני, Keri, היבני, lege *haimani*. DRACH.]

V. 7. B : Ο', στερεώσεις. Θ., ἀποκάλυψον, *revela*. — Ο', ἐπ' αὐτήν, nimirum, Jerusalem. C, ἐπ' αὐτόν. DRACH.

V. 9. Hieronymus : « Quam nos *victam* interpretati sumus, pro quo in Hebræo dicitur CHASAMIM, LXX Theodotioque posuerunt ἑλυραν, quam alii *avenam*, alii *secalem* [Martianæus *sigalam*, ms. Sangermanensis antiquissimus *sicalam*] putant. Aquilæ autem prima editio et Symmachus ζέας sive ζέας interpretati sunt : quas nos vel *far*, vel gentili Italiæ Pannoniæque sermone *spicam speltam*que dicimus. » [Notat etiam apud LXX dictum esse III Reg. xix, 6, *panem*, ὄλυρην. — B : 'A., Σ., ζέαν. Ο', Θ., ἑλυραν. — Etiam hic eadem numerorum discrepantia deprehenditur, quæ supra versu 5. Hebr. et Vulg., trecentis et nonaginta diebus. Ο', ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας. Ald., ἐνενήκοντα, καὶ τριακοσίας. Complut., τριακοσίας ἐνενήκοντα. DRACH.]

V. 10. Hebr., (et *cibus tuus*) quem (comedes eum). In LXX non est illud *quem*. Habent autem C et tres editi, scil., Alex., Ald. et Compl., ὁ (φάγεσαι). — B : Ο', σίκλους. Σ., στατήρα. — Ο', ἕως. Σ., εἰς. — Polychronius, εἰκοσι σίκλοι ποιοῦσι τρεῖς οὐγκίας, μικρόν τι πρὸς (et aliquid plus). Scholion, στατήρες εἰκοσι, οἵπερ εἰσι δραχμαὶ π' (drachmæ 80). Scholion aliud, τὸν σίκλον, δραχμὴν εἶναι φασι. Δράχμα δὲ ἐστὶ γράμματα τρία. S. Hieron., « siclus autem, id est, stater, habet drachmas quatuor. » Contendunt docti utrum hic de profano agatur siclo,

EZECHIELIS CAPUT V.

TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	TO ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΕ.
ך 1	1.	1. ✕ Σεαυτῶ.
את-השלשה 2	2.	2. Τὸ τρίτον.
אריך		
בבניך 3	3.	3.
את ירושלם בתוך הגוים 5	5.	5.
שמתי ומביתיה ארצות		
6 וחבר את-משפתי לרשעה	6.	6.
מן-הגוים ואת-הקותי מן-הארצות		
אשר סביביתה כי במשפתי מאסו		
הקותי לא-הלטו בהם		
7 יען המנכם מן-הגוים אשר	7.	7.
סביבתיכם		
11 תועבתך	11	11.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Tibi.	1. Tibi.	1. Tibi ipsi.
2. Tertiam partem.	2. Tertiam partem.	2. Tertiam partem.
Evacuabo.	Nudabo.	
3. In alis tuis.	3. In summitate pallii tui.	3.
5. Hæc Jerusalem, in medio gentium posui eam, et circuitibus ejus terræ.	5. Ista est Jerusalem, in medio gentium posui eam, et in circuitu ejus terras.	5.
6. Et mutavit judicia mea in impietatem præ gentibus, et statuta mea præ terris quæ in circuitu ejus; quia in judiciis meis reprobaverunt, et statutis meis non ambulaverunt in eis.	6. Et contempsit judicia mea, ut plus esset impia quam gentes; et præcepta mea ultra quam terras quæ in circuitu ejus sunt: judicia enim mea projecerunt, et in præceptis meis non ambulaverunt.	6.
7. Quia multiplicastis præ gentibus, quæ in circuitu vestro.	7. Quia superastis gentes, quæ in circuitu vestro sunt.	7. Eo quod numerasti estis in gentibus, quæ in circuitu vestro sunt.
11. Abominationibus tuis.	11. Abominationibus tuis.	11.

an de sacro, qui duplo majoris pretii erat. DRACH.
 V. 11. B., O', εfv. C., Iv. Ald., οίνου. Complut.,
 Iv (aliter, Iv). Theodoretus, τὸ δὲ εfv μέτρον ἦν
 παρ' αὐτοῖς οὐ τὸ ἕκτον κατὰ τὸν Σύρον ἡμισυ ἐγώ-
 ρει ξέστου (juxta Syrum dimidium capiebat sexti).
 Polychronius autem : τὸ Iv, Ἑβραϊκὸν δv, σημαίνει
 τοῦ ξέστου καὶ ὄδοον. Apollinarius, τὸ Iv ποιεῖ γό-
 εις δύο. S. Hieron., « Porro *hin* duos χάας Atticos
 facit, quos nos appellare possumus, duos sextarios
 Italicos, ita ut *hin* mensura sit Judaici sextarii,
 nostrique castrensis, cujus sexta pars facit tertiam
 partem sextarii Italici. » IDEM.

V. 12. Post χρίθινον addit C, ἕως καιροῦ, *usque
 ad tempus*, quod non legitur in Hebr. et in Vulg.
 —B: O', ἐγκρυφίαν. Σ., διαρτισμόν, *subactum*. —O',
 βολβίτοις κόπρου. Σ., ἐν σκυβάλοις διαχωρήσεως, *in
 stercorebus excrementi*. IDEM.

V. 13. Oί Γ', ✕ τὸν ἄρτον etc. Ms. Jes. [Hebr. et
 Vulg., et dixit Dominus : Sic comedent filii Israel
 panem suum pollutum inter gentes, ad quas ejiciam
 eos. O', καὶ ἐρεῖς (non habet Complut. Et revera
 obelo signanda) Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ·
 Οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἀκάθαρτα ἐν τοῖς
 ἔθνεσιν. C ita : καὶ ἐρεῖς· Τάδε λέγει Κύριος :- ὁ Θεὸς
 :- τοῦ Ἰσραὴλ· οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ
 ✕ τὸν ἄρτον αὐτῶν· ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ✕
 οὐ διασκορπίσω αὐτούς ἐκεῖ. Ed. Ald., οὐ διασκορ-
 πῶ αὐτούς (al. add., ἐκεῖ). Complut., (ἔθνεσιν) εἰς
 ἃ ἐκβαλῶ αὐτούς. B ita : O', καὶ ἐρεῖς· Τάδε λέγει
 Κύριος :- ὁ Θεὸς :- τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ Οὕτως... 'A., Σ.,

Θ., καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, Οὕτως... DRACH.]
 V. 14. Aquila, *ah, ah, ah*. Sym., LXX, μηδαμῶς,
 Hieron. [C ponit sub obelo ἐν ἀκαθαρσία et πᾶν,
 quæ non sunt in Hebr. In initio versiculi, μηδα-
 μῶς, Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, et in fine habet cum
 Alex., βέβηλον pro ἕωλον. In quibusdam et apud
 Theodoretum, utrumque conjungitur, ἕωλον, καὶ
 βέβηλον.—Plenius adfert Lamb. Bos locum Aquilæ,
 ἃ ἃ ἃ, Κύριε Κύριε, ἰδοὺ ἡ ψυχὴ. Th., ὁ Κύριε. —
 B : O', εἰ. 'A., Σ., Θ., ἰδοὺ.—O', βέβηλον. Ἄλλως,
 ἕωλον. Θ., φεγγαῦλ. Effer, *pheggiat*. DRACH.]

V. 15. 'A., Θ., τὰ βόλβιτα. Ms. Jes. in textu cum
 asterisco, quia articulus τὰ ex 'A., Θ. additur. [C
 ita, ✕ τὰ βόλβιτα ✕ τῶν βοῶν. Et post ἄρτους,
 ita ut Complut., non habet σου.— B : O', βολβίτων.
 Σ., σκυβάλων.— Hebr. Chetib, קרי קרי, קרי.
 DRACH.]

V. 16. Hieronymus : « Verbum Hebraicum MATE,
 prima Aquilæ editio *vaculum*; secunda, et Sym-
 machus, Theodotioque *στερέωμα*, id est, *firmamen-
 tum*. interpretati sunt. » [Lamb. Bos, Aquila 1 ed.,
 ῥάβδον. 2 ed. et Sym., στερέωμα. B autem, 'A.,
 ῥάβδον ἄρτου. Idem cod., O', καὶ ἐν ἐνδεῖα. 'A.,
 μερίμνη, cura. Σ., μετὰ ἀκεδίας, cum tristitia.
 DRACH.]

V. 17. B : O', καὶ ἐνδεεῖς γένωνται ἄρτου. Σ., λι-
 πόμενος, *desiciens*.—Pro ἐνταχίσονται, C, ἐκταχί-
 σονται. Alex., ταχίσονται. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	O'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Vacat.	1. ✕ Σεαυτῷ.
2.	2. Τὸ τέταρτον.	2. Τὸ τρίτον.
Γυμνώσω.	Ἐκκενώσω.	
3. Ἐν ἄκρῳ τοῦ ἱματίου σου.	3. Τῇ ἀναβολῇ σου.	3.
5.	5. Αὕτη ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα αὐτήν, καὶ τὰς κύκλω αὐτῆς χώρας.	5.
6.	6. Καὶ ἐρεῖς τὰ δικαιώματά μου τῇ ἀνόμῳ ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ νό- μιμά μου τῶν χωρῶν τῶν κύκλω αὐτῆς· διότι τὰ δικαιώματά μου ἀπώσαντο, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς.	6.
7.	7. Ἄνθ' ὧν ἡ ἀφορμὴ ὁμῶν ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλω ὑμῶν.	7.
11.	11.	11. ✕ Τοῖς προσοχθίσμασί σου.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Vacat.	1. Tibi ipsi.
2.	2. Quartam partem.	2. Tertiam partem.
Nudabo.	Evacuabo.	
3. In summitate vestimenti tui.	3. Indumento tuo.	3.
5. Hæc Jerusalem, quam in me- dio nationum posui, et circa eam regiones.	5. Hæc Jerusalem, in medio gen- tium posui eam, et quæ sunt in circuitu ejus terras.	5.
6. Commutavit judicia impieta- tibus, quas didicit a gentibus, et justificationes meas a regionibus, quæ sunt in circuitu ejus : quia legitima mea reprobaverunt, et in judiciis meis non ambulaverunt.	6. Et dices justificationes meas ipsi iniquæ ex gentibus, et legitima mea de regionibus, quæ sunt in circuitu ejus : justificationes enim meas projecerunt, et in legitimis meis non ambulaverunt in eis.	6.
7. Multitudo vestra fuit ex gen- tibus, quæ in circuitu vestro sunt.	7. Quia occasio vestra de genti- bus, quæ in circuitu vestro.	7.
11.	11.	11. Abominationibus tuis.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γραμμασί.

12	12.	12.
13	13.	13.
14	14.	14.
15	15.	15. Βλασφημία.
16	16.	16.

אשר אשלה אותם לשחתכם ורעב אסר עליכם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

12. Et tertia pars in gladio cadent.	12. Et tertia pars tui in gladio cadet.	12.
Et tertiam partem in omnem ventum dispergam.	Tertiam vero partem in omnem ventum dispergam.	Et quartam partem tuam in omnem ventum dispergam illos.
13. Et consolatus ero.	13. Et consolabor.	13.
14. Et in opprobrium in gentibus, quæ in circuitu tuo.	14. Et in opprobrium gentibus, quæ in circuitu tuo sunt.	14.
15. Et convitium. Castigatio et stupor. In furore et in ira.	15. Blasphemia. Exemplum et stupor. In furore et in indignatione.	15. Blasphemia.
16. (Sagittas famis) malas. Quos mittam eos ad disperdendum vos, et famem colligam super vos.	16. Pessimas. Quas mittam ut disperdam vos: et famem congregabo super vos.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Ezechielis.

V. 1. *Ο*, καὶ λήμψῃ (sic sæpe). 'A., Θ., ✕ σεαυτῷ : ζυγόν. Ms. Jes. In vetustissimis codicibus λήμψῃ pro λήψῃ passim legitur. [C., καὶ λήψῃ ✕ σεαυτῷ : ζυγόν, et assumes tibi ipsi jugum. Hebr., et capies tibi bilances. Vulg., et assumes tibi stateram. — Aliæ variantes lectiones e cod. B: *Ο*, κτήσῃ αὐτήν. 'A., Θ., λήψῃ, accipies, ut Hebr.—*Ο*, σταθμίων. 'A., σταθμίου, ponderis, ut Hebr. et Vulg.—*Ο*, καὶ διαστήσεις ('A., Σ., Θ., μερίσεις) αὐτοῦς, et divides eos. Sic etiam Hebr. et Vulg. DRACH.]

V. 2. 'A., Θ., τὸ τρίτον, et sic quater in eodem versu in notis editionis Romanæ. [De hujusmodi falsa quaternitate nullam invenies mentionem in edit. Rom. cujus nota digna est ut integre hic adducatur: « Aq. et Theod., τὸ τρίτον, tertiam, et sic deinceps: de qua re legendi sunt S. Hieron. et Theodoretus. S. Hieron. quidem ea quæ sequuntur, et assumes quartam, et combures eam in medio ejus, videtur prope quarto loco apud LXX legisse, a quibus inquit addita de suo. » Perperam putavit Montf. hæc verba, et sic deinceps significare Aquilam et Theodotionem quater posuisse τὸ τρίτον, de Hebr. enim transtulerunt, תישלש, tertiam partem, quod in textu originali ter tantum legitur. Lamb. Bos ad duo priora τὸ τέταρτον adnotat: Aq. et Th., τὸ τρίτον. Cod. autem B. ad primum, 'A., Σ., Θ., τὸ τρίτον, addens Symmachum. Sed non prætereunda S. Hieronymi ipsa verba in hunc et 12 infra versiculum. § 2. « Pro tribus partibus capillorum et pilorum, LXX quatuor partes interpretati sunt. Cumque dixissent: quartam partem ligni combures in medio civitatis, et quartam concides gladio in circuitu ejus, et quartam disperges in ventum, quia remanebat eis quarta pars alia, addiderunt de suo :

et quartam partem assumes, et combures eam in medio civitatis: quasi non sit ipsa quæ prima, et aliud quid in prima dixerit, aliud in ista quæ addita est. § 12. « Septuaginta quia supra quatuor partes posuerant, in hoc quoque loco eandem primam partem dividerunt in duas, ut dicerent: *Quarta pars tui morte alteretur, et quarta pars tui fame consumetur in medio tui, et quarta pars tui in gladio cadet in circuitu tuo, et quartam partem tui in omnem ventum dispergam*: licet hoc quod posuimus, et quarta (perspicue legendum, *tertia*. Sic Drusius. Non assentimur) *pars tui in gladio cadet*, de Theodotionis editione sub asteriscis additum sit. Perspicuum est autem, ut Hebræa veritas continet, tres esse partes. De quarum prima dicitur: *et tertia tui pars peste morietur, et fame consumetur in medio tui*. Multoque melius fuerat transferre quod scriptum est, quam rei male translatae patrocinium querere. Nec hoc dicimus ab illis factum, quibus vetustas auctoritatem dedit: sed per multa sæcula, scriptorum atque lectorum vitio depravatam. Quamquam et Aristeus (l. Aristeas) et Josephus, et omnis schola Judæorum, quinque tantum libros Moysi a Septuaginta translato asserant. » Ad quæ de hoc articulo S. Doctor ad Michæam II, 9 et 10.—Variæ lectiones. *Ο*, ἀναλώσεις. C., ἀναλώσεις. — *Ο*, κατὰ τὴν πληρωσιν τῶν ἡμερῶν. Ἄλλος, συμπληρωσιν. Σ., ἕως ἂν πληρωθῶσι αἱ ἡμέραι. B.—*Ο*, ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ τὸ τέταρτον etc. C., ἐν μέσῳ — αὐτῆς, καὶ τὸ τέταρτον; etc. — *Ο*, τῷ πνεύματι. 'A., Σ., Θ., εἰς ἀνεμον. B. — *Ο*, ὄπισσω αὐτῶν. 'A., Σ., Λοιποί, ἐν μέσῳ αὐτῶν. Idem. DRACH.]

Ibid. Σ., γυμνώσω. Ms. Reg. bombycinus et rus. Jes.

V. 3. Σ., ἐν ἀρχῳ. Ms. Jes. [Cod. B aliam adfert

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ΟΨ.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

12.

12.

12. ✕ Καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν μαχαίρᾳ πεσείται.

13.

Καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον σκορπιῶν αὐτούς.

13. ✕ Καὶ παρακληθήσομαι.

14.

14. ✕ Καὶ εἰς ὄνειδος ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς κύκλῳ σου.

14.

15. Βλασφημία.

15. Καὶ δηλαστή.

15. Καὶ δηλαστή.

16.

16. (Βολίδας λιμοῦ) ✕ τὰς ποιηράς.

✕ Παιδεία καὶ ἀφανισμός.

✕ Ἐν ὀργῇ καὶ θυμῷ.

16.

✕ Ἄς ἀποστελῶ αὐτὰς διαφθεῖραι ὑμᾶς, καὶ λιμὸν συνάξω ἐφ' ὑμᾶς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

12.

12.

12. Et quarta pars tui in gladio cadet.

13.

Et quartam partem tuam in omnem ventum dispergam illos.

13. Et consolatus ero.

14.

14. Et in opprobrium in gentibus quæ in circulo tuo.

14.

15. Blasphemia.

15 Et misera.

15. Et misera.

16.

16. (Sagittas famis) mela.

16.

Quas mittam eas ad perdendum vos, et famem congregabo super vos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Ezechielis.

Symmachi lectionem : ἐν τοῖς κρασπέδοις, in simonibus; additque, Ἄ., ἐν τοῖς πτερυγίοις σου, in alis tuis. Idemque codex, ΟΨ, καὶ συμπερλήψῃ. Θ., καὶ δῆσαις, et ligabis. DRACH.]

V. 4. In fine versiculi, Hebr. et Vulg., ex eo egredietur ignis ad (Vulg., in) omnem domum Israel. LXX, ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται πῦρ. Καὶ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ Ἰσραὴλ. Theodoretus autem et Aldina sic habent: ἐξ α. ἐξελ. πῦρ εἰς πάντα οἶκον Ἰσραὴλ. C vero utramque admittit lectionem, prælligens obelum, quem librarius haud ad proprium posuit locum, et sic rescribendum: ἐξ α. ἐξελ. πῦρ εἰς πάντα οἶκον Ἰσραὴλ, ἢ καὶ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ Ἰσραὴλ; Sic etiam in aliis, ut testatur edit. Rom. Porro scholion: καὶ ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ Ἰσραὴλ οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίων. Idemque scholion adfert Montf. e cod. Marchal. DRACH.]

V. 5. Hujus et sequentis versus interpretationem Latine adfert Hieronymus dicens: « Quod pulchre interpretatus est Symmachus: Hæc, iniquiens, Jerusalem etc. » ut supra. [Hebr., Adonai Jehova. Vulg., Dominus Deus. LXX, Κύριος. C, Ἄδωναὶ Κύριος. Alex., Ad., Complut., Ἄδωναὶ K. Sic etiam in sqq. §§ 7, 8, 11. DRACH.]

V. 6. Priora verba hujus versiculi sic habet C, καὶ ἐρεῖς, ἢ ἠλλαξέ; τὰ δικαίωμάτά μου. Librarium vitio irrepsit obelus; quod liquidum, Hebr. enim habet וַיִּחַי, et mutavit. B has præfert lectiones: Ἄ., καὶ προσήρισε τὸ κριμα μου. Σ., ἀντικατηλλάξαντο δέ. Θ., καὶ ἠλλαξαν τὰ κριματά μου. Pro χωρῶν, C et Complut., χωρίων. Apud Theodoretum: ἠλλαξε τὰ δικαίωμάτά μου εἰς ἀνομίαν ἐκ τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰ νόμιμά μου ἐκ τῶν χωρῶν. DRACH.]

V. 7. Secundæ Aquilæ editionis, et Symmachi lectiones Latine adfert Hieronymus. [Eas ita Græce exhibet Lamb. Bos: Σ., τὸ πλῆθος ὑμῶν. Ἀx. ed. 2, ὅτι ἠριθμήθητε ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς κύκλῳ ὑμῶν. B vero: ΟΨ, ἡ ἀφορμὴ ὑμῶν. Θ., οἱ λογισμοὶ ὑμῶν. DRACH.]

V. 8. Hebr., etiam ego, et faciam. Vulg., et ipse ego faciam. LXX, καὶ ποιήσω. C, καὶ ἐγὼ ποιήσω. B autem: Ἄ., Θ., ✕ καίγε ἐγὼ. Σ., ✕ καὶ αὐτὸς ἐγὼ; ποιήσω. Idem cod. ad Κύριος, Ἄλλος, Κύριος, Κύριος. DRACH.]

Ibid. ΟΨ, κρίμα. C cum Ald., κρίματα. Hebr. et Vulg., judicia. IDEM.]

V. 9. ΟΨ, Ἄ., τὰ ὄσα, quæcumque. B. IDEM.]

V. 10. Hebr. et Vulg., (Ideo patres comedent) filios (in medio tui, et filii comedent) patres suos. LXX, τέκνα... πατέρας. C, τέκνα αὐτῶν... πατέρας. Sed suspicamur transpositum esse illud αὐτῶν, cujus legitimus locus est post πατέρας, juxta Hebraicam veritatem. Nonnulli vero codd., ut testatur Polyglotten-Bibel, habent αὐτῶν post utrumque. IDEM.]

V. 11. ΟΨ, ἢ μὴν, profecto. C cum Alex., εἰ μὴ, nisi. Vide etiam notam nostram supra ad § 5. IDEM.]

Ibid. Θ., τοῖς προσοχθισμασί σου. Ms. Jes. [Hebr., וְיִבְרַחְיִיכֶם בְּכָל־עֲבוֹדֹתֵיכֶם, in omnibus idolis tuis et in omnibus abominationibus tuis. LXX habent tantum, ἐν πᾶσι τοῖς βδελύγμασι σου, in omnibus abominationibus tuis. Quod autem desicibat in LXX e Theodotione suppletum est, ut videre licet in C, qui habet, ✕ ἐν πᾶσι τοῖς προσοχθισμασί σου; in omnibus idolis tuis. Sic etiam, absque tamen asterisco, in Alex. et in Complut. Hebr. וְיִבְרַחְיִיכֶם proprie

valet, *res abominanda*; maxime vero usurpatur de *idolis*. Adi *catholicum nostrum lexicon hebraicum*. Idem etiam dicendum de Græco προσόχθισμα, a προσοχθίζω: et recte observat Suidas, προσοχθίσματα ἢ γραφή καλεῖ τὰ εἰδωλα. Unde liquet quantum erraverit Montf. qui ad Theodotionis locum adscripsit ונתחיתיך, et in eandem foveam quo ipse cecidit attraxit editorem Tetraplorum Chisianorum. — O, κάγω (prius). 'A., Θ., καίγε ἐγώ. Σ., αὐτός. B. — O, κάγω (alterum). 'A., Θ., καίγε ἐγώ. B. Pro utroque κάγω, Alex., καὶ ἐγώ. C tantum pro altero. DRACH.]

V. 12. Θ., καὶ τὸ τέταρτον etc. Ms. Jes. [Cf. quæ adnotavimus ad § 2. — C, ... καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐν μέσῳ σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν βομφαίᾳ πεσοῦνται κύκλω σου, καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἀνεμον σκορπιῶ αὐτούς. Et ita melius quam cætera exemplaria observat ordinem textus Hebraici. Scholion: τὸ τέταρτόν σου οὐ κείται παρ' Ἑβραίοις. — B: O, συντελεσθήσεται. Σ., ἀναλωθήσεται. — O, ἐκκενώσω. Σ., γυμνώσω, nudabo. DRACH.]

Ibid. 'A., καὶ τὸ τέταρτόν σου etc. Ms. Jes. Quæ lectio hodie in τοῖς O habetur, ex Aquila, ut videtur, desunta: [Ante leves, crede, pascentur in

æthere cervi, quam Aquila, κατὰ ἀκριβείαν interpret, tantum quantum hoc abscedat ab Hebr. textu. DRACH.]

V. 13. Θ., καὶ παρακληθήσομαι. Idem ms. Jes. [C addit cum asterisco. Habent etiam Ald. et Complut. B vero sic: 'A., Σ., Θ., O, παρακληθήσομαι. Idem cod., O, καὶ ἡ ὀργή μου ἐπ' αὐτούς. 'A., Σ., Θ., καὶ καταπαύσω, et quiescere faciam. Scilicet, sic vertunt tres Interpretes verbum Hebr. נחמת, quod desideratur in LXX. DRACH.]

V. 14. Καὶ εἰς ὄνειδος etc. Ms. Jes. Quod abesse a LXX testificatur Hieronymus. [LXX pro his prorsus aliter: καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλω σου. C, καὶ εἰς ὄνειδισμόν ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλω σου. B: 'A., Σ., Θ., O, καὶ εἰς ὄνειδος ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς κύκλω σου. Ald. habet ut C, et Theodoretus ut B et Marchal. DRACH.]

V. 15. Hieronymus: « In LXX legitur: Et erit στενακτή, i. e. gemibilis. Et de Theodotione additum est, καὶ δηλαστόν, cuius verbi notitiam non habemus. Pro quo tres alii Interpretes, blasphemiam, transtulerunt, quæ in Hebraico dicitur, GEDDUPHA. » Et paulo post: « δηλαστόν et δηλατὰν, quidam infelicem, et miseram: alii perspi-

EZECHIELIS CAPUT VI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοὶς γράμμασι.

AKYΛAΣ.

וְנִשְׁבַּד מִבְּחֻצוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבַּד הַבְּנוֹיִם 4
 5 וְנִתְחַי אֶת-פְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנַי נְלֻחִים
 6 וְנִשְׁבַּד וְנִבְחַד מֵעֵשְׂבִים
 8 וְהִתְחַרְתִּי
 9 אֲשֶׁר-כִּסַּר
 10 לֹא אֶל-חֵם דְּבַרְתִּי לְעֹשָׂתָם לְרֹם הָרֵעָה הַזֹּאת
 11 וְאִבַּר-אֶחָד
 12 חֲזֵנֶשֶׁת
 13 בְּכָל רֵאשֵׁי הַדְּרִים
 חֲחַח כָּל-אֱלֹהֵי עֲבֹתָהּ

5.
6.
8.
9.
10.
11.
12.
13.

4. Καὶ ἀφανισθήσεται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ συντριβήσεται τὰ τεμένη ὑμῶν.
 5.
6.
8.
9.
10.
11. 'A, δ.
12.
13.
Καὶ ὑποκάτω πάσης δρυὸς δασείας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. Et desolabuntur altaria vestra, et confringentur statuæ vestrae.
 5. Et dabo cadavera filiorum Israel ad facies idolorum eorum.
 6. Et cessabunt. Et debebunt opera vestra.
 8. Et remanere faciam.
 9. Quod declinavit.
 10. Non gratis locutus sum ad faciendum eis malum hoc.
 11. Et dic, Heu.
 12. Et relictus.
 13. In cunctis capitibus montium.
 Et subtus omnem quercum implexatam.

4. Et demoliar aras vestras, et confringentur simulacra vestra.
 5. Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorum vestrorum.
 6. Et cessabunt. Et debebunt opera vestra.
 8. Et relinquam.
 9. Et recedens.
 10. Non frustra locutus sum ut facerem eis malum hoc.
 11. Et die, Heu.
 12. Et qui relictus fuerit.
 13. Et in cunctis summitatibus montium.
 Et subtus universam quercum frondosam.

4. Et destruentur altaria vestra et conterentur delubra vestra.
 5.
6.
8.
9.
10.
11. A, a.
12.
13.
Et sub omni quercu frondosa.

eam et expositam ad miseriam intelligi volunt. Drusius legit δειλαστή, sed melius δηλαστή, et sic habent optimi mss. Hieronymi. Quid autem intelligat per tres alios Interpretes, seclusis O et Θ, divinandum relinquitur. Putaverim esse Aquilæ primam, et secundam, atque Symmachum; vel fortassis Aquilam, Syrum et Symm., vel quintæ, sextæ et septimæ lectionem esse. Certe sic possunt tres illi alii Interpretes indicari. Mirum tamen erit hoc tantum Ezechielis loco memorari tres illos Interpretes. Quare in dubio res versatur.

Ibid. O, δηλαστή. C, δήλη, manifesta. B, A, Σ., Θ., βλασφημία. O, δηλαστή. Ἄλλος, δηλαία. Alex., δηλαία. Ald., δειλαία. Complut., δήλη ἔσται. Theodoretus, δήλη. DRACH.

Ibid. Θ., παιδεία καὶ ἀφανισμός. Ms. Jes. [Sic etiam C sub asterisco. B adscribit Aquilæ pariter et Theodotiani. Theodoretus melius: (δήλη) παιδεία καὶ ἀφανισμοῖς. DRACH.]

Ibid. Θ., ἐν ὀργῇ καὶ θυμῷ. Ms. Jes. [C, ✕ ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν θυμῷ. Alex., Ald. et Complut., ἐν ὀργῇ καὶ ἐν θυμῷ. DRACH.]

Ibid. O, θυμοῦ μου (Θ., juxta Marchal., σου). Istud μου non habet Hebraica lectio, neque Vulgata, et abest a C et Complut. DRACH.

V. 16. O, ἀποστελαί με βολίδας. C, ἐξαποστελαί με τὰς βολίδας. Et ita etiam Alex. Pro βολίδας, A., Σ., Θ., βέλη. B. IDEM.

Ibid. Τὰς πονηράς. Ms. Jes. [C, ✕ τὰς πονηράς; —Hebr., (cum misero tela famis) mala in eos, quæ facta sunt in vastatorem. Vulg., (quando misero sagittas famis) pessimas in eos, quæ erunt mortifera. LXX, ... ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἔσονται εἰς ἐκλείψιν. Ad hæc B: Θ., ✕ τὰ πονηρὰ ἐν αὐτοῖς ἃ ἐγένοντο εἰς διαφθοράν. DRACH.]

Ibid. Θ., ἀποστελῶ etc. C, ἃ ἀποστέλλω αὐτὰ ✕ διαφθεῖραι ὑμᾶς, καὶ λιμὸν συνάξω; ἐφ' ὑμᾶς. B, A., ✕ (ἃ) ἀποστελῶ αὐτὰ διαφθεῖραι ὑμᾶς, καὶ λιμὸν συνάξω ἐφ' ὑμᾶς. Arud Theodoretum et in Complut., (post ἐκλείψιν) καὶ ἀποστελῶ αὐτοὺς διαφθεῖραι ὑμᾶς, καὶ λ. συν. ἐφ' ὑ. DRACH.

Ibid. B: O, καὶ συντρίψω. Ἄλλος, ✕ ὑμῖν: στήριγμα. Hebr. et Vulg., et conteram (Vulg., in) vobis baculum. IDEM.

V. 17. O, διελεύσονται (Ald., διελεύσεται) ἐπὶ σά. B, Σ., ὀδεύσει διὰ σοῦ. Hebr., transibit per te. IDEM.

Ibid. O, κυκλόθεν. Hebr. non habet, et abest a Complut. IDEM.

Ibid. O, λελάληκα. C, ἐλάλησα. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT VI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4.

4. Καὶ συντριβήσονται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν.

4. Καὶ ἀφανισθήσεται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ συντριβήσεται τὰ τεμένη ὑμῶν.

5.

5.

5. ✕ Καὶ δώσω τὰ σώματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ πρόσωπον τῶν εἰδώλων αὐτῶν.

6.

6. Καὶ συντριβήσονται.

6. Καὶ καταπαύσουσιν.

8.

8. Vacat.

✕ Καὶ ἐξαλειφθῶσιν τὰ ἔργα ὑμῶν.

9.

9. Vacat.

8. ✕ Καὶ ἀπολείψομαι.

10.

10.

9. ✕ Καὶ ἀποστάξῃ.

10. ✕ Οὐκ εἰς δωρεὰν λελάληκα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα.

11. Σχετέλασον.

11. Καὶ εἰπὸν, Εὐγε, εὐγε.

11. Εὐγε.

12.

12. Vacat.

12. ✕ Καὶ ὁ ὑπολειφθεὶς.

13.

13.

13. ✕ Καὶ ἐν πάσαις κορυφαῖς τῶν ὀρέων.

Καὶ ὑποκάτω πάσης ὀρέως δασείας.

Καὶ ὑποκάτω πάσης ὀρέως δασείας.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4.

4. Et conterentur altaria vestra, et delubra vestra.

4. Et destruentur altaria vestra, et conterentur delubra vestra.

5.

5.

5. Et dabo corpora filiorum Israel ad faciem idolorum eorum.

6.

6. Et conterentur.

6. Et cessabunt. Et debentur opera vestra.

8.

8. Vacat.

8. Et relinquam.

9.

9. Vacat.

9. Et deficienti.

10.

10.

10. Non gratis locutus sum ad faciendum eis omnia mala hæc.

11. Plange.

11. Et dic, Euge, euge.

11. Euge.

12.

12. Vacat.

12. Et relictus.

13.

13.

13. Et in omnibus cacuminibus montium.

Et sub omni quercu frondosa.

Et sub omni quercu frondosa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Ezechielis.

V. 2. B : O', στήρ:σον (Complut., στήρ:ξον). 'A., Σ., θίς. Θ., τάξον. DRACH.

V. 3. Hebr., (verbum) Adonai Jehovæ. (Sic dixit) Adonai Jehova. LXX. Κυρίου... Κύριος. C, 'Αδωναί Κυρίου... 'Αδωναί Κύριος. Alex., Ald., Complut., 'Αδωναί K... 'Αδωναί K. Idem codex antepositit váπαις voci φάραγγι, cui addit v euphonicum.—Codex B : O', καί ταίς váπαις. 'A., καί τοίς χειμάρροισι, et torrentibus. (Quod proprie respondet Hebraico עִיִּיִן). Cæterum váπαις vertendum *vallibus*, quem significatum neque vox Hebraica nostra respuit, potius quam *rupibus*, ut reddidit Nobilius. Sanctus autem Hieron. qui ex Hebr. transtulit *rupibus*, haud dubie aliquid aliud legit, forsitan , עִיִּיִן). O', Ιδού ἐγὼ ἐπάγω. 'A.,... * εἰμι (ἐπάγω). Σ., * αὐτός. Nimirum expressius voluere reddere τὸ ἸΜ. — O', καὶ ἐξολοθρευθήσονται. 'Αλλος, καὶ ἐξολοθρευθήσονται. Hebr. autem et Vulg., et disperdam (excelsa vestra). IDEM.

V. 4. 'A., Θ., καὶ ἀφανισθήσεται etc. Ms. Jes. [C, καὶ ἀφανισθήσεται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, * καὶ * συντριβήσεται : τὰ τεμένη ὑμῶν. — B : Π. (πάντες), * ἀφανισθήσονται.—'A., Θ., O', καὶ συντριβήσονται. Σ., συγχλασθήσονται. — O', τεμένη ὑμῶν. 'A., ξάνα ὑμῶν. Binas igitur habemus Aquilæ versiones.—O', τραυματίας ὑμῶν. 'A., ἀνηρημένους ὑμῶν, *interfectos vestros*. DRACH.]

V. 5. Θ., καὶ δώσω τὰ σώματα etc. Drusius legit πτώματα, quod idipsum significat. Hieronymus : « Hoc quod nos posuimus : Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorum vestrorum, in LXX non habetur. » [C, καὶ δώσω τὰ * πτώματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κα * τὰ (sic) πρόσωπον τῶν εἰδῶλων αὐτῶν : Sic etiam Alex., Ald., Complut. absque asteriscis.—B., O', εἰδῶλων αὐτῶν. 'A., καθαρμάτων αὐτῶν, *purgamentorum eorum*, quasi, *deorum stercoreorum eorum*. Similiter reddit eamdem vocem עֵיִלֵּיִן Deut. xix, 17. DRACH.]

V. 6. Quod in textu Hebr. massoretico initium est hujus commatis, codex Vaticanus, antiquissimus

omnium nobilissimusque, a cl. cardinale Ang. Majo doctæ piæque memoriæ typis diligentissime expressus. cujus exemplar nuperrime dono posthumo Eminētissimi olim optimique Patroni nostri ad manus pervenit nostras, connectit cum fine commatis antecedentis, et conjungit ita : καὶ διασκορπιῶ τὰ ὄσα ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν. ὧ 6. Αἱ πόλεις etc. Sic etiam S. Hieron. Comment. in Ezech., « et dispergam ossa vestra circa aras vestras in omnibus habitationibus vestris. 6. Urbes, etc. » Nota hujus codicis tibi erit, benigne lector, VM, i. e., Vaticanus Maji.

Ibid. Ms. Jes. post ἐξολοθρευθήσῃ. quod legitur in O', Θ., * καὶ πλημμυλήσονται (*), et post συντριβήσονται, Θ., * καὶ καταπαύσουσιν. [C, * καὶ συντριβήσονται καὶ καταπαύσουσιν : B : Θ., καὶ καταπαύσουσιν, sine asterisco. Alii, καταπαυσῇ. Edit. Rom. DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ ἐξαλειφῶσιν etc. Ms. Jes. Multa autem in hoc capitulo a LXX prætermissa fuisse testificatur Hieronymus. [C, καὶ * ἐξαλειφῶσιν τὰ ἔργα * ὑμῶν : Habet quoque Alex. absque asteriscis.—Aliæ variantes lectiones e cod. B : O', κατοικία ὑμῶν. 'A., καθέδραις ὑμῶν. — O', καὶ τὰ ὑψηλά. 'A., καὶ τὰ ὑψώματα.—O', ἀφανισθήσεται. 'Αλλος, ἀφανισθήσονται. — O', εἰδῶλα ὑμῶν. 'A., καθάρματα ὑμῶν. — O', τεμένη ὑμῶν. 'A., ξάνα ὑμῶν. DRACH.]

V. 8. Θ., καὶ ἀπολείψομαι. Ms. Jes. [C., * καὶ ἀπολείψομαι : ἐν τῷ γενέσθαι. Sic etiam Alex. et Complut. B : 'A., διαλείψουσι. Theodoretus videtur habuisse καὶ ἀναλήψομαι. Alii pro ἐν τῷ γ., habent τοῦ γ. Ex edit. Rom. DRACH.]

V. 9. O', ὀμώμοχα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. Nimirum, pro Ἰϳϳϳϳ, *fractus sum*, legerunt Ἰϳϳϳϳ, *juravi*. C : ὅτι ὄμ. etc. Et ex B, 'A., Θ., συνέτριψα. Σ., συγκατέαξα (*confregi*) τὴν καρδίαν αὐτῶν. DRACH.

Ibid. Θ., καὶ ἀποστάσῃ. Ms. Jes. [C, * τῇ ἀποστάσῃ. Sic etiam Alex. et Complut. — B : O', τῇ ἐκπορνεύσῃ. 'Αλλος, τῇ ἀποστάσῃ. Σ., τῇ ἐκνευσάσῃ, *declinanti*. — O', ἐκπορνεύσουσιν. C et VM., πορνεύσουσιν. — O', καὶ κόψονται πρόσωπα αὐτῶν.

(*) Eamque lectionem habet C præfigens asteriscum, sublatoque nomine interpretis, ut ubique. B vero adscribit Aquilæ. Respondet autem verbo Hebr. דִּבְרֵיִם, *devastabuntur*, quod præterierunt scens. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT VII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

עַתָּה דַּקָּךְ עָלֶיךָ וְשִׁלַּחְתִּי אֵינִי 3
בְּךָ וְשִׁפְטִיךָ כִּדְרֵיךָ וְתַחְתֵּי עָלֶיךָ
אֵת כָּל-תַּעֲבֹדֶיךָ

3.

3.

4 וְלֹא-תַחַם עֵינֵי עָלֶיךָ וְלֹא אֶחְמַל
כִּי דִרְכֵיךָ עָלֶיךָ אֶתן וְהִעֲבַדְתִּיךָ בְּתוֹךְ
תְּהִיִן וְיִדְעַתֶּם כִּי-אֲנִי יְהוָה

4.

4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Nunc finis super te, et mit-
tam furorem meum in te, et judi-
cabo te juxta vias tuas, et dabo
super te omnes abominationes
tuas.

3. Nunc finis super te, et immit-
tam furorem meum in te : et judi-
cabo te juxta vias tuas, et ponam
contra te omnes abominationes
tuas.

3.

4. Et non parces oculus meus
super te, nec indulgebo : nam vias
tuas super te dabo, et abominatio-
nes tuæ in medio tui erunt, et
scietis quod ego Dominus.

4. Et non parces oculus meus su-
per te, et non miserebor : sed vias
tuas ponam super te, et abomina-
tiones tuæ in medio tui erunt : et
scietis quia ego Dominus.

4.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Ezechielis.

B, 'A., δυσαρεστηθήνεται, displicebunt. Θ., προσοχθούσι κατά πρόσωπον αὐτῶν, moleste ferent ante faciem suam. Complut., κατά πρόσωπον ἐαυτῶν. Sciendum 𐤁𐤃𐤁𐤀 esse passivum niphali verbi 𐤁𐤃𐤁, quod et fastidire et præcidere, abscindere sonat. Adī, sodes, catholicum nostrum lexicon Hebr. 𐤁𐤃𐤁𐤃𐤁 autem proprie significat, in facie eorum. —Hebr., ob mala quæ fecerunt, quoad omnes abominaciones eorum. Vulg., super malis q. f. in universis abominacionibus suis. LXX tantum, ἐν πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν. Alex., Ald., Complut., περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐποίησαν ἐν πᾶσι etc. C autem, ✕ περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐπενόησαν (excogitaverunt) ἐν πᾶσι etc. B ita, Ἄλλος, τῶν κακιῶν ὧν ἐποίησαν ἐν πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. Ita etiam Alex. Ista additio, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτ., quæ obelo signanda, duplex versio est pro lectione codicis C. DRACH.]

V. 10. Θ., οὐκ εἰς δωρεάν etc. Ms. Jes. [Ita etiam Alex., Ald., Compl. Hæc ultima autem habet πάντα, pro ἅπαντα. C ita, ✕ οὐκ εἰς δωρεάν λελάληκα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ✕ ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα : Ad hæc editor Tetraplorum adnotat : ε Θ., οὐκ εἰς δωρεάν etc. Ms. Jes. Verbum pro verbo exstat in textu Chisiani, excepto uno αὐτοῖς post ποιῆσαι, et interprete. Sed istud αὐτοῖς ipse edidit in textu, unde nunc dicit abesse.—In B habetur, Σ., εἰκῆ (pro εἰς δωρεάν). DRACH.]

V. 11. Hebr., Adonai Jehova. Vulg., Dominus Deus. LXX, Κύριος. C, Ἄδωναί K. Alex. et Ald., Ἄδωναί K. — B : Ο', καὶ ψόφρσον. Σ., πάταξον. DRACH.

Ibid. Hieronymus : « Quod ostenditur verbo, heu : pro quo Aquila interpretatus est, ἄ, ἄ, Symmachus σχετλασον, quod significat lamentare, vel plange; LXX et Theodotio εὐγε, quod magis insultantis est, quam plangentis. » [C semel habet εὐγε, ut Th. Origenes, τὸ, καὶ εἰπόν. Εὐγε, παραφράζων ὁ Σύμμαχος, πεποίηκε, καὶ σχετλασον. Schol., αἰα ἔχει καλῶς. Cod. B : 'A., ἄ, ἄ, ἄ (ter) σχετλασον. Ἄλλος, εὐγε. DRACH.]

Ibid. Hebr. et Vulg., ad omnes abominaciones malorum (domus Israel). LXX, ἐπὶ πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν. C addit, ✕ κακιῶν : Et B, ✕ κακιῶν. Idem B, ad vocem Ἰσραήλ, 'A.,... ὄσι. Σ.,... ✕

τῶν. Θ.,... ✕ ὄσιτες. DRACH.

Ibid. Hebr. et Vulg., fame et peste. LXX, ἐν θανάτῳ καὶ ἐν λιμῷ (VM. λιμῷ hic et in 9 sq.). C et Complut., ἐν λ. καὶ ἐν θ. Idem.

V. 12. Hebr. et Vulg., qui longe est, peste morietur, qui autem prope, gladio corruet. LXX, ὁ ἐγγὺς ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖται, ὁ δὲ μακρὰν ἐν θανάτῳ τελευτήσει. C autem et Complut., ὁ μακρὰν... ὁ δὲ ἐγγὺς... B : Ο', ἐν θανάτῳ. 'A., Σ., λοιμῷ. Idem.

Ibid. Θ., καὶ ὁ ὑπολειφθεὶς etc. Ms. Jes. [C, ✕ καὶ ὁ ὑπολειφθεὶς : In quibusd., καὶ ὁ περιλειφθεὶς. B, λοιποί, καὶ περιλειφθεὶς. Et ad συντελεσθήσεται, 'A., Σ., Θ., ἀποθάνειται, quod cohæret voci Hebr., 𐤇𐤃𐤁. DRACH.]

V. 13. Ο', ὑψηλόν. Θ., μετέωρον, sublimem. Ex cod. B. DRACH.

Ibid. Θ., καὶ ἐν πάσαις etc. Ms. Jes. [Post ἔρέων addit Montf., συσκότιον. Σ., εὐθαλές, sed manifeste pertinent ad stichum subsequentem, sic : Ο', συσκότιον. Σ., εὐθαλές. Quæ Symmachii versio adprime recte exprimit Hebr. 𐤇𐤃𐤁. C, ✕ καὶ ἐν πάσαις κορυφαῖς ✕ τῶν ἔρέων : Habent etiam Alex., Ald., Complut., sine autem asteriscis ut constanter. Hæc præterierunt senes Alexandrini, ut asserit S. Hier. B ad marginem : 'A., κεφαλαῖς (pro κορυφαῖς). DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ ὑποκάτω. Ms. Jes. Hæc porro a LXX prætermissa fuisse testificatur Hieronymus. [Habet C, absque asterisco, cum Alex. et Complut. B ad marg., 'A., τερεβίντω (sic) ἰθαράτόπῳ. Forte ἰθαρῷ τόπῳ. Vide Hesychium, necnon Stephani Thesaurum, ed. Didot, ad vocem ἰθαρός.—Ο', εἰδώλοις αὐτῶν. 'A., καθάρμασιν, ut supra.—Hoc etiam monere volumus lectorem, pro tribus ὁμῶν senum, textum Hebraicum suffixum habere possessivi tertiæ personæ pl. masc. 𐤇𐤃𐤁, eorum. DRACH.]

V. 14. Ο', καὶ θήσομαι τὴν γῆν. B ita : Σ., δώσω. 'A., ✕ σὺν : τὴν γῆν. Eὐν pro particula Hebr. 𐤇𐤃, quæ accusativum casum denotat, ut sæpe Aquilas.—Ο', Δεβλαθά. VM, Δεβλαθά.—Ο', τῆς κατοικεσίας αὐτῶν : ἐπιγνώσασθε (αὐτῶν abest a VM). C, τῆς κατοικίας αὐτῶν : καὶ ἐπιγν. Alex., τῆς κατοικίας, καὶ ἐπιγν. Complut., τῆς κατοικεσίας αὐτοῦ. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

3. Ἄλλος, νῦν τὸ πέρασ πρὸς σέ· καὶ ἀποστελῶ ἐγὼ ἐπὶ σέ, καὶ ἀδικήσω ἐν τοῖς ὁδοῖς σου, καὶ δώσω ἐπὶ σέ πάντα τὰ βδελύγματά σου.

3.

4.

4. Ἄλλος, οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός μου ἐπὶ σέ, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω, διότι τὴν ὁδὸν σου ἐπὶ σέ δώσω, καὶ τὰ βδελύγματά σου ἐν μέσῳ σου ἔσται, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ Κύριος.

4.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5.

5. *Alius*, nunc terminus ad te, et mittam ego super te. et ulciscar in viis tuis, et dabo super te omnes abominaciones tuas.

3.

4.

4. *Alius*, non parces oculus meus super te, nec miserebor, quia viam tuam super te dabo, et abominaciones tuæ in medio tui orunt, et cognosces quia ego Dominus.

4.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON <i>Ἑλληνικοὺς γράμμασι.</i>	ΑΚΥΛΑΣ.
5 כה אמר אדני יהוה רעה אחת רעה הנה באה	5.	5.
6 קץ בא בא הקץ הקיץ אליך	6.	6
7 באה הצפירה אליך בא העת קרוב היום מהרובה ולא-הוה הרים	7.	7. Ἡ προσκόπησις.
10 הנה היום הנה באה יצאה הצפירה צץ המטה פרח הזחן	10.	10.
11 ולא מרמסם ולא-נה בהם	11.	11.
12 כי חרון אל-גל-המונה	12.	12.
13 לא ישוב ועוד בחיים חיתם כי-זחון אל-גל-המונה לא ישוב	13.	13.
14 ואין הלך למלחמה כי חרוני אל-גל-המונה	14.	14.
16 כיוני הגאיות כלם דמות איש בעדני	16.	16.
17 תלכנה ביום	17.	17.
19 כפסם יהיבם לא-יוכל להצילם ביום עברת יהוה	19.	19.
20 שקציהם עשו בו	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Sic dixit Dominus Deus, Malum unum, malum ecce venit.	5. Hæc dicit Dominus Deus, Afflictio una, afflictio ecce venit.	5.
6. Finis venit, venit finis: evigilavit adversum te.	6. Finis venit, venit finis: evigilavit adversum te.	6.
7. Venit cidaris ad te.	7. Venit contritio super te.	7. Prospectio.
Venit tempus, propinqua dies tumultus, et non repercussio montium.	Venit tempus, prope est dies occisionis, et non gloriæ montium.	
10. Ecce dies, ecce venit: egressa est cidaris, floruit virga, genuit superbia.	10. Ecce dies, ecce venit: egressa est contritio, floruit virga, genuit superbia.	10.
11. Neque a tumultu eorum, et non lamentum in eis.	11. Neque ex sonitu eorum: et non erit requies in eis.	11.
12. Quia ira ad omnem turbam ejus.	12. Quia ira super omnem populum ejus.	12.
13. Non revertetur. Et etiam in viventibus vita eorum, quia visio ad omnem turbam ejus non revertetur.	13. Non revertetur, et adhuc in viventibus vita eorum: visio enim ad omnem multitudinem ejus non regrediatur.	13.
14. Et non est procedens ad bellum, nam ira mea ad omnem turbam ejus.	14. Et non est qui vadat ad prælium: ira enim mea super universon populum ejus.	14.
16. Veluti columbæ vallium.	16. Quasi columbæ convallium.	16.
Universi sipientes, unusquisque in iniquitate sua.	Omnes trepidi, unusquisque in iniquitate sua.	
17. Ibunt aquæ. <i>Hebræus Int.</i> , dissolventur ut aqua.	17. Fluent aquis.	17.
19. Argentum eorum, et aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini.	19. Argentum eorum, et aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini.	19.
20. Spurcitiarum suarum (imagines) fecerunt ex eo.	20. Simulacrorum (imagines) fecerunt ex eo.	20.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. Κάκωςις.

5. Ἄλλος, διότι τάδε λέγει Ἄδωναι Κύριος.

5. ✕ Κακία μία, κακία ἰδοῦ παρέστι.

6.

6.

6. ✕ Τὸ πέρασ ἤκει, ἤκει τὸ πέρασ, ἐξεγέρθη πρὸς σέ.

7.

7.

Ἦκει ὁ καιρὸς, ἤγγικεν ἡ ἡμέρα ἡ μετὰ θορύβων, οὐδε μετ' ὠδίνων.

7. ✕ Ἰδοῦ ἤκει ἡ πλοκή ἐπὶ σέ.

.....

10.

10. Ἄλλος, ἰδοῦ ἡμέρα Κυρίου ἤκει, ἐξῆλθεν ἡ πλοκή, καὶ ἤνθησεν ἡ βλάβος, ἐξανέστηκεν ἡ ὕβρις.

10.

11.

11.

11. ✕ Καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν εἰσιν, οὔτε ὠραίσμας ἐν αὐτοῖς.

12.

12.

12. ✕ Ὅτι ὀργὴ εἰς πᾶν τὸ πλήθος αὐτῆς.

13.

13. ✕ Καὶ οὐκέτι ἐν ζωῇ τὸ ζῆν αὐτῶν, ὅτι ὄρασις εἰς πᾶν τὸ πλήθος αὐτῆς οὐκ ἀνακάμψει..

13.

14.

14.

14. ✕ Καὶ οὐκ ἔστιν ὁ πορευόμενος εἰς πόλεμον, ὅτι ἡ ὀργὴ μου εἰς πᾶν τὸ πλήθος αὐτῆς.

16.

16.

16. ✕ Ὡς περιστεραὶ μελετηται.

17.

Καὶ πάντας ἀποκτενῶ, ἕκαστον ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτοῦ.

..... :

19.

17. Μολυνθήσονται ὕγρασις.

17.

20.

19.

19. ✕ Τὸ ἀργύριον αὐτῶν, καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν οὐ δυνήσεται ἐξελῆσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς Κυρίου.

20.

20. ✕ Προσσχίσματα αὐτῶν ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5. Afflictio.

5. *Alius*, quia hæc dicit Adouai Dominus.

5. Malitia una, malitia ecce adest.

6.

6.

6. Finis venit, venit finis : exsuscitatus est ad te.

7.

7.

Venit tempus, prope est dies festinationis, et non recrastinationis.

Venit tempus, appropinquavit dies, quæ cum tumultibus, et non cum doloribus.

7. Ecce venit nexus ad te. Venit tempus, prope est dies famis, et non gloriæ montium.

10. *Inspectio*.

10. *Alius*, ecce dies Domini venit, exiit nexus, et floruit virga, surrexit contumelia.

10.

11.

11.

11. Et non ex eis sunt, neque pulchritudo in eis.

12.

12.

12. Quia ira ia omnem multitudinem ejus.

13.

13. Et non ultra in vita vivere eorum, quia visio ad omnem multitudinem ejus non revertetur.

13.

14.

14.

14. Et non est procedens ad bellum, quia ira mea in omnem multitudinem ejus.

16.

16. Et omnes occidam, unumquemque in iniquitatibus suis.

16. Ut columbæ meditates.

17.

17. Polluentur humore.

Omnes mussitantes, unaquæque in iniquitate sua.

19.

19.

19. Argentum eorum, et aurum eorum non valebit liberare eos in die iræ Domini.

20.

20.

20. Offendicula sua fecerunt ex iis.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
לכה פריצים 22	22.	22. Λατρώσουσι.
וחללה הרתק 23	23.	23.
משפט דמים והבאתי רעי גוים זירשו את בתיהם 24	21.	21. Καὶ καταπαύσω ὑπερηφανείαν.
והשבתי גאון קפדה בא 25	25.	25.
המלך יתאבל 27	27.	27. ✕ Βασιλεὺς πενήθει.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
In separationem, vel in menstrua- tam.	In immunditiam.	
22. Effractores.	22. Emissarii.	22.
Et profanabunt illud.	Contaminabunt illud.	Profanabunt.
23. Catenam.	23. Conclusionem.	23. Conclusionem.
Judicio sanguinum.	Judicio sanguinum.	
24. Et adducam pessimos gen- tium, et possidebunt domos eorum.	24. Et adducam pessimos de gen- tibus, et possidebunt domos eorum.	24.
Et cessare faciam superbiam.	Et quiescere faciam superbiam.	Et cessare faciam superbiam,
25. Præcisio venit.	25. Angustia superveniente.	25. Adest angustia.
27. Rex lugebit.	27. Rex lugebit.	27. Rex lugebit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Ezechielis.

Hieronymus : « In hoc capitulo juxta LXX Interpretes ordo mutatus est atque confusus : ita ut prima novissima sint, et novissima vel prima, vel media, ipsaque media nunc ad extrema, nunc ad principia transferantur. Ex quo nos et ipsum Hebraicum, et cæteros secuti interpretes, ordinem posuimus veritatis. »

A tertio autem usque ad septimum versum, lectiones mutuamur ex ms. Jes. ubi textus paululum differt a LXX.

V. 2. Ὁ, εἰπὼν, dic. Deest in C, Complut., Hebr. et Vulg. — Idem C, τὰδε λέγει Ἄδωναὶ Κύριος τῆ γῆ τοῦ Ἰσραὴλ· πέρασ ἦκει etc. Adonai Dominus habent omnes editi. præter Rom. et cod. VM, qui tantum, Κύριος. — Heb. et Vulg., plagas. LXX, πτέρυγας, alas. Σ., ἀκρα, smmitates. B. DRACH.

V. 3. Ἄλλος, νῦν τὰ πέρασ etc. Eadem habet C ad ῥ 5, sed post καὶ ἐκδικήσω addit αε, te, quod etiam habent Hebr., Vulg., Orig., Alex. aliaque exemplaria Græca. In B ad marginem, ut Ἄλλος, usque ad ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, pro quo Σ. et Θ., κατὰ τὰς ὁδοὺς σου. Cætera vero omittuntur. In eod. cod. pro πάντα, Aq., ✕ σὺν ; πάντα. Hic habet C, sub obelo, :- ἦκει τὸ πέρασ ut in edit. Rom. usque ad βδελύγματα σου. IDEM.

V. 4. C, οὐ φαίνεται ὁ ὀφθαλμὸς σου (primus amanuensis emendavit, μου, sed secunda manus reposuit σου), οὐδὲ μὴ ἐλεήσῃ. Cætera ut in edit. Rom. usque ad τῶπτων. Sed potius respicit ῥ 9 textus Hebr., qui parum differt a ῥ 4, nisi quod in fine addit, כּוּכָה, percutiens, τῶπτων. Ad versus autem 6, 7 habet ut hic Ἄλλος, sed pro ἐλεήσω, iterum ἐλεήσῃ, et pro ὅτι, διότι. — B ad marginem, Σ., θῆσω σοι, pro ἐπὶ σὲ δώσω. IDEM.

V. 5. Σ., κάκωσις. Drusius ex edit. Rom. [C, ῥ 8. Διότι τὰδε λέγει Κύριος Κύριος· ✕ κακία μία ἰδοὺ πάρεστι. — B vocibus Ἄδωναὶ Κύριος præfigit 'A., Σ., Θ. DRACH.]

V. 6. Θ., τὸ πέρασ etc. Ita etiam C, sub asterisco, ad ῥ 9. DRACH.

V. 7. Hieronymus : « Venit contractio, quæ in Hebraico dicitur SEPHERA, et quam Aquila interpretatus est προσκότησιν, i. e. contemplationem,

et *prospeditionem*, quam semper pavida tibi venire metuebas; et quam interpretatus est Theodotio πλοκῆν, i. e. ordinem contextumque malorum omnium. »

Ibid. Hieronymus : « Verbum Hebraicum ADARIM, quod nos in duo verba divisum, primum AD, secundum ARIM, juxta Theodotionem, *gloriam montium* interpretati sumus, Symmachus vertit, et *recrastinationem*, dixitque, *Ei tempus prope est : dies festinationis, et non recrastationis*. Porro LXX ita transtulerunt : *Venit tempus, appropinquavit dies, non cum perturbatione, neque cum doloribus*. Theodotio : *Venit tempus, prope est dies samis, et non gloriæ montium.* » [C, ῥ 9. ✕ τὸ πέρασ ἦκει... πρὸς σέ. ῥ 3. :- ἦκει τὸ πέρασ... μετ' ὠδίνων, ut edit. Rom. Cf. supra ad ῥ 3. — B, כּוּכָה, כּוּכָה, venit, venit (ῥ 6 et 7). 'A., Σ., ✕ ἦλθεν, ἦλθεν. ΠΡΩΣΚΟΤΗ, cidaris. 'A., Σ., προσκότησις, *prospectio*. 'A., συστολή, *contractio*. Binas vides ejusdem vocis versiones Aquilæ. — Item C, ῥ 10, ἰδοὺ ἦκει ✕ ἡ πλοκῆ, absque ἐπὶ σέ. DRACH.]

V. 8. LXX, ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, legerunt כּוּכָה, pro כּוּכָה. DRACH.

V. 9. Vide supra ad ῥ 4. IDEM.

V. 10. Ἄλλος, ἰδοὺ ἡμέρα etc. Drusius. Hieronymus vero in hunc locum hæc habet : « *Locus difficilis, et inter Hebraicum et LXX multum discrepans, quibus pleraque de Theodotionis editione addita sunt, ut aliquam habere consequentiam viderentur.* »

Ibid. Symmachus, *inspectio*. Ex Hieronymo. [Lamb. Bos : « Pro ἡ πλοκῆ, Aq., ἡ προσκόπησις. Sym. πρόσφυσις, ὁ *inspectio*, ut vertit S. Hier. Cf. supra ῥ 7. Evidenter legerunt ΠΡΩΣΚΟΤΗ pro ΠΡΩΣΚΟΤΗ. C. ῥ 10. ἰδοὺ ἡμέρα :- κῦρι : ἰδοὺ τὸ πέρασ ἦκει. ✕ ἐξῆλθεν ἡ πλοκῆ, καὶ ἠσθένησεν ἡ βάβδος; ἐβλάστησεν ἡ ὑπερηφάνεια : ἐξανέστησεν ἡ ὕβρις. *Ecce dies parit, ecce finis venit : exiit complexio, et infirmata est virga, germinavit superbia, suscitata est injuria*. B versu verbis ἐβλάστησεν ἡ ὕπ. præfigit, 'A., Θ. DRACH.]

V. 11. H. et V., Iniquitas surrexit in virga impietatis. 'A., ἀδικία ἀνέστη εἰς βάβδον ἀσεβείας, iniquitas surrexit in virgam prævaricationis. Σ., ἡ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

.....
22.....

23. Καθήλωσιν.

24.

Ἄνεστρέψω.

25.

27.

SYMMACHUS.

In nauseam.

22. Irrumpentes.

23. Confusionem.

24.

Evertō.

25. Mæror.

27.

Εἰς ἀκαθαρσίαν.

22. Ἀφυλάκτως.

Καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά.

25. Φυρμόν.

Λαῶν. Ἄλλος, κρίσεως αἱμάτων.

24.

Καὶ ἀποστρέψω τὸ φρόνημα.

25. Καὶ ἐξίλασμός ᾗξει.

27.

LXX INTERPRETES.

In immunditiam.

22. Incaute.

Et contaminabunt ea.

23. Permixtionem.

Populorum. *Alius*, iudicii sanguinum.

24.

Et avertam arrogantiam.

25. Et propitiatio veniet.

27.

22.

23. Καθήλωσιν.

24. ✕ Καὶ ἐξω πονηροὺς ἐθῶν, καὶ κληρονομήσουσι τοὺς οἴκους αὐτῶν.

25.

27. ✕ Βασιλεὺς πενήθσει.

THEODOTIO.

22. Pestilentes.

23. Confusionem.

24. Et adducam malos gentium, et hæreditate possidebunt domos eorum.

25. Adest angustia.

27. Rex lugebit.

Notæ et varis lectiones ad cap. VII Ezechielis.

πλεονεξία ἐστῆκεν εἰς πρόκλησιν ἀνομιᾶς, *avaritia stetit ad advocatorem iniquitatis*. Ο, ἐξανέστηκεν ἡ ὕβρις, καὶ συντρίφει στήριγμα ἀνόμου, *surrexit contumelia, et conteret firmamentum iniqui*. Codex B. DRACH.

Ibid. Θ., καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν etc. Ms. Jes. [Accinit ad verbum C, excepto nomine interpretis, ut de more. B ad illud οὐτε ὠρατισμός adnotat, Σ., ἐκ τοῦ κάλλους. — Pro Π, Sym. et Theod. legerunt, ΠΠ, Vulgate autem auctor, ΠΠ.—Item B : Ἄ., (οὐ μετὰ φαγεδαιγῆς, καὶ οὐκ ἐπιδοξότης, *non cum edacitate, et non magnificentia*. Θ., οὐκ ἐξ αὐτῶν, οὐδὲ ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν, *non ex eis, neque a multitudine eorum*. Ο, καὶ οὐ μετὰ θορύβου (Ἄλλως, θορύβων), οὐδὲ μετὰ σπουδῆς (Ἄλλως, οὐδὲ μετὰ ὠδινῶν), *et non cum tumultu (Aliter, tumultibus), neque cum festinatione (Aliter, neque cum doloribus)*. Ita B. Hebr. ut Theod. Vulg., non ex eis, et non ex populo. DRACH.]

V. 12. Ὅτι ὀργή etc. Ms. Jes. Quod in LXX non haberi testatur Hieronymus. [Consonat C in textu, præter διότι pro ὅτι.—ΥΠ, *advenit*. B : Ἄ., κατήθησεν, *occurrit*. Σ., ✕ ἐνέστη, *insitit*. Θ., ἐφθασεν, *venit*. Ο, ἰδοὺ. LXX legerunt ΠΠΠ. DRACH.]

V. 13. Hebr. et Vulg., quia qui vendit ad id quod vendidit non revertetur. Aliud quid legerunt LXX qui vertunt, διότι ὁ πτωχόμενος πρὸς τὸν πωλοῦντα οὐκέτι μὴ ἐπιστρέψει, *quia emens ad vendentem non aliter revertetur*. DRACH.

Ibid. Καὶ οὐκέτι ἐν ζωῇ etc. Ms. Jes. Drusius melius, καὶ ἐτι, *et adhuc*. Quod etiam in LXX non exstare ait Hieronymus. [C, ✕ καὶ ἐτι ἐν ζωῇ... ἀνακάμψει. DRACH.]

V. 14. Hebr., clangierunt (huccina) in Thakoā, et præparando omnia. B : Ἄ., Θ., ἐτοιμάσατε, *præparate*. LXX legerunt ΥΠΠ, *clangite*, pro ΥΠΠ. DRACH.

Ibid. Θ., καὶ οὐκ ἐστιν etc. Ms. Jes. Et desiderabant in LXX, teste Hieronymo. [C, καὶ οὐκ ἐστι πορευόμενος ✕ εἰς τὴν πόλεμον, ὅτι ἡ ὀργή μου εἰς πᾶν τὸ πλῆθος ✕ αὐτῆς. Ita, binis illuminantibus asteriscis. DRACH.]

V. 15. B : Ἄλλος, οἱ ἐν τῷ πεδίῳ ἐν βομφαία

τελευτήσουσιν, *qui in campo, in gladio moriuntur*.—Ο, συντελέσει. Ἄ., καταφάγεται, *devorabit*. DRACH.

V. 16. Ο, ἀνασωζόμενοι. B : Σ., ἐκφεύγοντες, *fugientes*, quod melius quadrat ad Hebr. IDEM.

Ibid. Θ., ὡς περιστέρα μελετηταί. Ms. Jes., ὡς περιστέρα μελετ-. Ibi Hieronymus : « LXX, *columbas convallium*, sive ut Theodotio transtulit, *meditantes*, omnino tacuerunt. » ! C, ✕ ὡς περ. μελ. B : Ἄλλος, ὡς περιστέρα. Ἄ., τῶν φάραγγων, *vallium*. Σ., ἐν φάραγγιν, *in vallibus*. DRACH.

Ibid. Th., *Omnes mussitantes iniquitate sua*. Hieronymus, qui hæc fusius ibidem prosequitur. [Mussitantes egregie reddit Hebr. ΠΠΠ. LXX vero interpretantes ἀποκτενῶ, legerunt ΠΠΠΠ, quod palam. DRACH.]

V. 17. Ὁ Ἑβραῖος, παραλυθήσονται etc. Sic Ms. Regius bombycinus et Coislin. et scholion Rom. editionis. [B : Σ., βρῦσει ὕδατα, *stuent aquæ*. DRACH.]

V. 19. Hebr., ΠΠΠ, ut § 20 seq. B : Ἄ., εἰς χωρισμόν, *in separationem*. Σ., εἰς σίχχος, *in nudum*. Θ., εἰς ἀκαθαρσίαν, *in immunditiam*. Ο, ὑπεροφθήσεται, *despicietur*. DRACH.

Ibid. Θ., τὸ ἀργύριον etc. Ms. Jes. Hoc autem apud LXX non exstare testatur Hieronymus. [C, ✕ τὸ ἀργ- αὐτοὺς ✕ ἐν ἡμ. ὀργῆς K. : — Hebr. et V., saturabunt. LXX, ἐμπληθῶσι, *saturabuntur*. Θ., χορηγήσεται, *saturabitur*. B.—Hebr., ἡσασ, *offendiculum*. Ἄ., Σ., σκάνδαλον, *scandalum*. Θ., κόλασις, *punitio*. Ο, βάσανος, *cruciatum*. B. DRACH.]

V. 20. Hebr., et decus ornatus sui in superbiam posuit enim. B : Σ., τὸν κόσμον τῶν περιθεμάτων αὐτῶν (ἄλλως, αὐτοῦ) ἕκαστος εἰς ὑπερηφανίαν ἔταξεν, *ornamentum circumpositionem suarum (al. ejus) unusquisque in superbiam posuit*. Ο, ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑπερηφανίαν ἔθεντο αὐτά, *electa mundi in superbiam posuerunt ea*. DRACH.

Ibid. Θ., προσοχθίσματα etc. Ms. Jes. Apud Theodoretum legitur, προσοχθισμάτων. In hunc vero locum Hieronymus : « Illudque quod sequitur, *offendicula eorum*, sciamus de Theodotione additum. » [C, ✕ προσοχθίσματα αὐτῶν ? Quæ autem sequuntur ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν, in LXX legitur

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γραμμαται.

AKYAAΣ.

לכה
 פריצים 22 22.
 חללה
 הרחק 23 23.
 משפט דמים
 הבאתי רעי גוים זירשו את
 בתיהם 24 21.
 והשבתי גאון
 קפדה במ 25 25.
 דבולך יתאבל 27 27.

22.
 Λατρώσουσι.
 23.

21.

Kal καταπαύσω ὑπερηφανείαν.
 25.
 27. ✕ Βασιλεὺς πανθήσει.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

In separationem, vel in menstrua-

In immunditiam.

22. Effractores.

22. Emissarii.

22.

Et profanabunt illud.

Contaminabunt illud.

Profanabunt.

23. Catenam.

23. Conclusionem.

23. Conclusionem.

Judicio sanguinum.

Judicio sanguinum.

24. Et adducam pessimos gen-

24. Et adducam pessimos de gen-

24.

Et cessare faciam superbiam.

Et quiescere faciam superbiam.

Et cessare faciam superbiam,

25. Præcisio venit.

25. Angustia superveniente.

25. Adest angustia.

27. Rex lugebit.

27. Rex lugebit.

27. Rex lugebit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Ezechielis.

Hieronymus : « In hoc capitulo juxta LXX Interpretes ordo mutatus est atque confusus : ita ut prima novissima sint, et novissima vel prima, vel media, ipsaque media nunc ad extrema, nunc ad principia transferantur. Ex quo nos et ipsum Hebraicum, et cæteros secuti interpretes, ordinem posuimus veritatis. »

et *prospeditionem*, quam semper pavida tibi venire metuebas; et quam interpretatus est Theodotio πλοχὴν, i. e. ordinem contextumque malorum omnium. »

A tertio autem usque ad septimum versum, lectiones mutuamur ex ms. Jes. ubi textus paululum differt a LXX.

Ibid. Hieronymus : « Verbum Hebraicum ADARIM, quod nos in duo verba divisum, primum AD, secundum ARIM, juxta Theodotionem, *gloriam montium* interpretati sumus, Symmachus vertit, et *recreationem*, dixitque, *Et tempus prope est : dies festinationis, et non recreationis*. Porro LXX ita transtulerunt : *Venit tempus, appropinquavit dies, non cum perturbatione, neque cum doloribus*. Theodotio : *Venit tempus, prope est dies famis, et non gloriæ montium.* » [C, § 9. ✕ τὸ πέρασ ἔχει... πρὸς σέ. § 3. ÷ ἔχει τὸ πέρασ... μετ' ὠδίνων, ut edit. Rom. Cf. supra ad § 3.— B, באה, באה, venit, venit (§§ 6 et 7). 'A., Σ., ✕ ἦλθεν, ἦλθεν. ΠΡΩΠΗ, cidaris. 'A., Σ., προσκόπτης, *prospectio*. 'A., συστολή, *contractio*. Binas vides ejusdem vocis versiones Aquilæ. — Item C, § 10, ἰδοὺ ἔχει ✕ ἡ πλοχὴ, absque ἐπὶ σέ. DRACH.]

V. 2. Ο', εἰπὼν, dic. Deest in C, Complut., Hebr. et Vulg. — Idem C, τάδε λέγει Ἄδωναὶ Κύριος τῇ γῆ τοῦ Ἰσραήλ : πέρασ ἔχει etc. Adonai Dominus habent omnes edit. præter Rom. et cod. VM, qui tantum, Κύριος.—Heb. et Vulg., plagas. LXX, πέρυγας, alas. Σ., ἀρα, summitates. B. DRACH.

V. 8. LXX, ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, legerunt כדרכיך, pro כדרכיך. DRACH.

V. 3. Ἄλλος, νῦν τὰ πέρασ etc. Eadem habet C ad § 5, sed post καὶ ἐκδικήσω addit σς, te, quod etiam habent Hebr., Vulg., Orig., Alex. aliaque exemplaria Græca. In B ad marginem, ut Ἄλλος, usque ad ἐν ταῖς ὁδοῖς σου, pro quo Σ. et Θ., κατὰ τὰς ὁδοῦς σου. Cætera vero omittuntur. In eod. cod. pro πάντα, Aq., ✕ σὺν : πάντα. Hic habet C, sub obelo, ÷ ἔχει τὸ πέρασ ut in edit. Rom. usque ad βδελύγματά σου. IDEM.

V. 9. Vide supra ad § 4. IDEM.

V. 4. C, οὐ φέσεται ὁ ὀφθαλμὸς σου (primus amanuensis emendavit, μου, sed secunda manus reposuit σου), οὐδὲ μὴ ἐλεήσῃ. Cætera ut in edit. Rom. usque ad τύπτων. Sed potius respicit § 9 textus Hebr., qui parum differt a § 4, nisi quod in fine addit, ככה, percutiens, τύπτων. Ad versus autem 6, 7 habet ut hic Ἄλλος, sed pro ἐλεήσω, iterum ἐλεήσῃ, et pro στί, δίοτι.— B ad marginem, Σ., θήσω σοι, pro ἐπὶ σέ δώσω. IDEM.

V. 10. Ἄλλος, ἰδοὺ ἡμέρα etc. Drusius. Hieronymus vero in hunc locum hæc habet : « Locus difficilis, et inter Hebraicum et LXX multum discrepans, quibus pleraque de Theodotionis editione addita sunt, ut aliquam habere consequentiam viderentur. »

V. 5. Σ., κάκως. Drusius ex edit. Rom. [C, § 8. Δίοτι τάδε λέγει Κύριος Κύριος ✕ κακία μία ἰδοὺ πάρεστι.— B vocibus Ἄδωναὶ Κύριος præligit 'A., Σ., Θ. DRACH.]

Ibid. Symmachus, *inspectio*. Ex Hieronymo. [Lamb. Bos : « Pro ἡ πλοχὴ, Aq., ἡ προσκόπτης. Sym. πρόσψις, » *inspectio*, ut vertit S. Hier. Cf. supra § 7. Evidenter legerunt ΠΡΩΠ pro ΠΡΩΠ. C. § 10. Ἰδοὺ ἡμέρα ÷ χυεῖ : ἰδοὺ τὸ πέρασ ἔχει. ✕ ἐξηλθεν ἡ πλοχὴ, καὶ ἠσθένησεν ἡ βάρδος, ἐβλάστησεν ἡ ὑπερφάνεια, καὶ ἠσθένησεν ἡ ὕβρις. Ecce dies parit, ecce finis venit : exiit complexio, et infirmata est virga, germinavit superbia, suscitata est injuria. B vero verbis ἐβλάστησεν ἡ ὕπ. præligit, 'A., Θ. DRACH.]

V. 6. Θ., τὸ πέρασ etc. Ita etiam C, sub asterisco, ad § 9. DRACH.

V. 11. H. et V., Iniquitas surrexit in virga impietatis. 'A., ἀδικία ἀνέστη εἰς βάρδον ἀθεσίας, iniquitas surrexit in virgam prævaricationis. Σ., ἡ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
.....	Εἰς ἀκαθαρσίαν.	
22.	22. Ἀφυλάκτως.	22.
23. Καθήλωσιν.	Καὶ βεδιλώσουσιν αὐτά.	23. Καθήλωσιν.
24.	23. Φυρμόν.	24. ✕ Καὶ ἄξω πονηροὺς ἐθνῶν, καὶ κληρονομήσουσι τοὺς οἴκους αὐ- τῶν.
Ἀνεντρέπω.	Λαῶν. Ἄλλος, κρίσεως αἱμάτων.	
25.	24.	25.
27.	Καὶ ἀποστρέψω τὸ φρύαγμα.	27. ✕ Βασιλεὺς πενήθησαι.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
In nauseam.	In immunditiam.	
22. Irrumpentes.	22. Incaute.	22. Pestilentes.
23. Confixionem.	Et comminabunt ea.	23. Confixionem.
24.	23. Permixtionem.	24. Et adducam malos gentium, et hæreditate possidebunt domos eorum.
Everto.	Populorum. <i>Alius</i> , iudicii san- guinum.	
25. Mæror.	24.	25. Adest angustia.
27.	24. Et avertam arrogantiam.	27. Rex lugebit.
	25. Et propitiatio veniet.	
	27.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Ezechielis.

πλεονεξία ἴστηκαν εἰς πρόκλησιν ἀνομιᾶς, *avaritia stetit ad advocatorem iniquitatis*. Ὁ, ἐξανέστηκεν ἡ ὕβρις, καὶ συντρέψει στήριγμα ἀνόμου, *superstii contumelia, et conteret firmamentum iniqui*. Codex B. DRACH.

Ibid. Θ., καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν etc. Ms. Jes. [Accinit ad verbum C, excepto nomine interpretis, ut de more. B ad illud οὐτὲς ὠραϊσμός adnotat, Σ., ἐκ τοῦ κάλλους. — Pro Π, Sym. et Theod. legerunt, ΠΠ, Vulgatæ autem auctor, ΠΠ.—Item B : Ἀ., (οὐ μετὰ φαγεδαίτης, καὶ οὐκ ἐπιδοξότης, non cum edacitate, et non magnificentia. Θ., οὐκ ἐξ αὐτῶν, οὐδὲ ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν, non ex eis, neque a multitudine eorum. Ὁ, καὶ οὐ μετὰ θυροῦ (Ἄλλως, θυροῦδων), οὐδὲ μετὰ σπουδῆς (Ἄλλως, οὐδὲ μετὰ ὠδινῶν), et non cum tumultu (Aliter, tumultibus), neque cum festinatione (Aliter, neque cum doloribus). Ita B. Hebr. ut Theod. Vulg., non ex eis, et non ex populo. DRACH.]

V. 12. Ὅτι ὄργη etc. Ms. Jes. Quod in LXX non haberi testatur Hieronymus. [Consonat C in textu, præter dicit pro δε.—γρη, *advenit*. B : Ἀ., κτήνηθησεν, *occurrit*. Σ., ✕ ἐνέστη, *institit*. Θ., ἐφθασεν, *venit*. Ὁ, ἰδοὺ. LXX legerunt ΠΠ. DRACH.]

V. 13. Hebr. et Vulg., quia qui vendit ad id quod vendidit non revertetur. Aliud quid legerunt LXX qui vertunt, *δίδωμι* δὲ πτωχὸς πρὸς τὸν πωλοῦντα οὐκέτι μὴ ἐπιστρέψει, *quia emens ad vendentem non mitra revertetur*. DRACH.

Ibid. Καὶ οὐκέτι ἐν ζωῇ etc. Ms. Jes. Drusus melius, καὶ ἐτι, *et adhuc*. Quod etiam in LXX non exstare ait Hieronymus. [C, ✕ καὶ ἐτι ἐν ζωῇ... ἀνακάμψει. DRACH.]

V. 14. Hebr., clangierunt (huccina) in Thakoz, et præparando omnia. B : Ἀ., Θ., ἐτοιμάσατε, *præparate*. LXX legerunt γρη, *clangite*, pro γρη. DRACH.

Ibid. Θ., καὶ οὐκ ἔστιν etc. Ms. Jes. Et desiderabantur in LXX, teste Hieronymo. [C, καὶ οὐκ ἔστι πορευόμενος ✕ εἰς τὸν πόλεμον, δε: ἡ ὄργη μου εἰς πᾶν τὸ πλῆθος ✕ αὐτῆς. Ita, binis illuminantibus asteriscis. DRACH.]

V. 15. B : Ἄλλος, οἱ ἐν τῷ πεδίῳ ἐν βομφαίᾳ

τελευτήσουσιν, *qui in campo, in gladio morientur*.— Ὁ, συντελέσει. Ἀ., καταφάγεται, *devorabit*. DRACH.

V. 16. Ὁ, ἀνασώζομενοι. B : Σ., ἐκφυέγοντες, *fugientes*, quod melius quadrat ad Hebr. ἰδεν.

Ibid. Θ., ὡς περιστερὰ μελετητικά. Ms. Jes., ὡς περιστερὰ μελετ-. Ibi Hieronymus : « LXX, *columbas convallium*, sive ut Theodotio transtulit, *meditantes*, omnino tacuerunt. » I C, ✕ ὡς περ. μελ. B : Ἄλλος, ὡς περιστερὰ. Ἀ., τῶν φάραγγων, *vallium*. Σ., ἐν φάραγγιν. in *vallibus*. DRACH.

Ibid. Th., *Omnes mussitantes unaqueque in iniquitate sua*. Hieronymus, qui hæc fusius ibidem prosequitur. [Mussitantes egregie reddit Hebr. ΠΠΠ. LXX vero interpretantes ἀποκτενῶ, legerunt ΠΠΠ, quod palam. DRACH.]

V. 17. Ὁ Ἑβραῖος, παραλυθήσονται etc. Sic ms. Regius bobynicus et Coislin. et scholion Rom. editionis. [B : Σ., *ρεῦσει ὕδατα, fluent aquæ*. DRACH.]

V. 19. Hebr., ΠΠΠ, ut ἃ 20 seq. B : Ἀ., εἰς χωρισμόν, *in separationem*. Σ., εἰς σίχχος, *in nauseam*. Θ., εἰς ἀκαθαρσίαν, *in immunditiam*. Ὁ, ὑπεροφθήσεται, *despicietur*. DRACH.

Ibid. Θ., τὸ ἀργύριον etc. Ms. Jes. Hoc autem apud LXX non exstare testatur Hieronymus. [C, ✕ τὸ ἀργ- αὐτοὺς ✕ ἐν ἡμ. ὄργης K. : — Hebr. et V., saturabunt. LXX, ἐμπλησθῶσι, *saturabuntur*.

Θ., *χρησθήσεται, saturabitur*. B.— Hebr., *ἡρωσ, offendiculum*. Ἀ., Σ., σκάνδαλον, *scandalum*. Θ., κόλασις, *punitio*. Ὁ, βάσανος, *cruciatu*. B. DRACH.]

V. 20. Hebr., et decus ornatus sui in superbiam posuit eum. B : Σ., τὸν κόσμον τῶν περιθεμάτων αὐτῶν (ἄλλως, αὐτοῦ) ἕκαστος εἰς ὑπερηφανίαν ἔταξεν, *ornamentum circumpositionem suarum (ul. ejus) unusquisque in superbiam posuit*. Ὁ, ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑπερηφανίαν ἔθεντο αὐτά, *electa mundi in superbiam posuerunt ea*. DRACH.

Ibid. Θ., προσοχθίσματα etc. Ms. Jes. Apud Theodoretum legitur, προσοχθισμάτων. In hunc vero locum Hieronymus : « Illudque quod sequitur, *offendicula eorum*, sciamus de Theodotione additum. » [C, ✕ προσοχθίσματα αὐτῶν : Quæ autem sequuntur ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν, in LXX leguntur

etiam edit. Romanæ, neque a Theod. mutuata sunt, ut testatur S. Hier. — B: Σ., σίχγη αὐτῶν, *nauseas suas*. Θ., προσοχθ. αὐτῶν. DRACH.]

Ibid. Sym., in *nauseam*. Hieronymus. [B: Σ., (εἰς) σίχχος, ut ὃ præcedenti. DRACH.]

V. 21. Hebr. et Vulg., et impiis. Ο, καὶ τοῖς λοιμοῖς, *et pestilentibus*. B: 'A., Σ., Θ., (καὶ τοῖς) ἀσεβεῖσι, (et) *impiis*. — Ο, εἰς σκύλα, in *spolia*. C, εἰς σκύβαλα, in *stercora*. — Hebr. et Vulg., et contaminabunt illud. LXX, ut ὃ 22 seq. B: Σ., καὶ μισοῦσιν αὐτά, *et pollutent ea*. DRACH.

V. 22. Hebr., abditum meum. LXX, τὴν ἐπισκοπὴν μου, *visitationem meam*. B: 'A., τὸν ἀπόκρυφόν μου, *abditum meum*. IDEM.

Ibid. Hieronymus: « Et introibunt in illam emissarii, sive, ut LXX transtulerunt, ἀφυλάκτως, i. e. temere, vel ut Symm. et Theodotio, *irrupentes et pestilentes*. » [B: 'A., διακόπτοντες, *diffringentes*. Θ., λοιμοί, *pestilentes*. DRACH.]

Ibid. 'A., λαϊκώσουσι. Ms. Jes.
V. 23. Hieronymus: « Verbum Hebraicum, ARETHIC, Aquila, *conclusionem*; Symm. et Theodotio, καθήλων, i. e. *confusionem*, interpretati sunt. Pro quo LXX posuere φουμόν, quod nos in *perturbationem* vertimus. » [B: Σ., Θ., καθήλων. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, κρίσεως αἱμάτων. Drusius. [Ita etiam C in textu, sed absque ulla præfixa nota. LXX

EZECHIELIS CAPUT VIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 ויהי בשנה הששית בששי בחמשה לחודש	1.	1. Ἐτετ ε', μηνι ε', ἡμέρᾳ ε'.
2 ותפל עלי שם יד אדני יהוה דכות כמראה-אש	2.	2.
3 כמראה-הדר כעין החשמלה בעיצת ראשי	3.	Ἵς ἕρασις φέγγουσα. 3. ✕ Τοῦ κρασπέδου τῆς κορυφῆς μου.
4 הפנימית אשר-שם מושב סמל הקנאה הבקנה		
5 אשר ביה-ישראל עשים	6.	6. ✕ Ἄς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ κτισθῶσιν.
6 ואראה והנה תראה בקיר	7.	7.
7 חתרנא בקיר ואחר בקיר	8.	8. ✕ Ὅρουξον δὴ ἐν τῷ τοίχῳ καὶ ὠρουξα ἐν τῷ τοίχῳ.
8 וראה את-תועבות הרעות	9.	9. ✕ Τὰς πονηράς.
9 והנה כל-תבנית רמש ובמה	10.	10.
10 על-הקיר סביב ו סביב ועתר ענדהקטרת	11.	11.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et fuit in anno sexto, in sexto, in quinta mensis.	1. Et factum est in anno sexto, in sexto mense, in quinta mensis.	1. Anno sexto, mense quinto, die quinta.
Et cecidit super me ibi manus Domini Dei.	Et cecidit ibi super me manus Domini Dei.	
2. Similitudo quasi aspectus ignis.	2. Similitudo quasi aspectus ignis.	2.
Quasi aspectus splendoris, quasi species erepitanis flammæ.	Quasi aspectus splendoris, ut visio electri.	Quasi visio splendens.
3. In cincinno capitis mei.	3. In cincinno capitis mei.	3. Fimbriæ verticis mei.
Interioris.	Interioris.	
Ubi habitatio imaginis zeli zelare facientis.	Ubi erat statutum idolum zeli ad procurandam æmulationem.	
6. Quas domus Israel facientes.	6. Quas domus Israel facit.	6. Quas domus Israel faciunt.
7. Et vidi, et ecce foramen unum in pariete.	7. Et vidi, et ecce foramen unum in pariete.	7.
8. Fode nunc in parietem, et fodi in parietem.	8. Fode parietem. Et cum fodissem parietem.	8. Fode quæso in muro, et fodi in muro.
9. Et vide abominationes pessimas.	9. Vide abominationes pessimas.	9. Malas.
10. Et ecce omnis similitudo reptilis et animalis.	10. Et ecce omnis similitudo reptilium et animalium.	10.
Super parietem circum circum.	In pariete in circuitu per totum.	
11. Et vapor nebulae suffimenti.	11. Et vapor nebulae de thure.	11.

interpretantes λαὸν legerunt עַמּוֹ pro עַמְּוִי, nec habuerunt עַשְׂרֵי, *judicio vel judicii.* DRACON.]

V. 24. Θ., καὶ ἄξω etc. Ms. Jes. [C, ✕ καὶ ἄξω ✕ πονηροῦς... οἴκους αὐτῶν ;, duabus illuminantibus sibi. DRACON.]

Ibid. 'A., καὶ κατακλίω etc. Ms. Jes. [In cod. B ad marginem habetur tantum, 'A., Σ., τὴν ὑπερ-ηφανίσαν. DRACON.]

V. 25. Hieronymus : « Juxta superiorem ordinem recte Aq. et Theodotio interpretati sunt, *adesse angustiam*; Symmachus, *mærorem.* » Et mox : « Nos autem juxta Symmachum priorem sententiam cum posteriore conjunximus, ut diceremus, *Angustia superveniente requirent pacem, et non erit.* »

[B : Σ., ἀθυμία, *meror.* Θ., συνοχή, *angustia.* Da.]

V. 27. 'A., Θ., ὁ βασιλεὺς κενθήσει. Ms. Jes. Hieronymus : « Nescio quid volentes LXX hoc quod de Hebraico expressimus, *rex lugebit*, omnino tacerunt. » Quod hic adfertur ex Origene, τὸ, ὁ βασιλεὺς κενθήσει, συνήθως ἰσχύεται, recte jam ab aliis emendatum fuit, ἡστέριται, i. e. *asterisco de more notatum est.* [C in textu ut Aq. et Th. præter nomina interpretum. — O', ἐνδύεται ἀφανισμόν, *induetur interitu.* Σ., ἀφανισθήσεται ἀθροῖα, *destruetur desperatione.* — O', ἐκδικήσω, *ulciscar.* 'A., Σ., Θ., κρινῶ, *judicabo.* E cod. B. — LXX interpretantes κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν legerunt עַדְרֵי pro עַדְרֵי. DRACON.]

EZECHIELIS CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. [Ἐνέπεσέ μοι ἡ χεὶρ Κυρίου.]
- 2. Ὡς ὄρασις φέγγουσα.
- 3. Μάλλου.
- Ἐκτύπωμα παραζηλώσεως.
- 6. ✕ Ἄς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ποιῶ-
ειν.
- 7.
- 8.
- 9. ✕ Τὰς πονηράς.
- 10.
- ✕ (Ἐπὶ) τοῦ τοίχου κύκλω.
- 11.

- 1. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει, ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί, πέμπτῳ τοῦ μηνός.
Καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κυρίου.
- 2. Ὁμοίωμα ✕ ὡς εἶδος : ἀν-
δρός.
Ὡς ὄρασις ἡλέκτρου.
- 3. Τῆς κορυφῆς μου. Ἄλλος, τῆς
κεφαλῆς μου.
Vocat. Ἄλλος, τῆς ἰσωτέρας.
Οὐ ἦν ἡ στήλη τοῦ κτωμένου.
Ἄλλος, περιχόρου.
- 6. Vacat.
- 7. Vacat.
- 8. Ὅρουσον, καὶ ὠρυξά.
- 9. Καὶ ἴδε τὰς ἀνομίας.
- 10.
- Ἐπ' αὐτοὺς κύκλω.
- 11. Καὶ ἡ ἀτμίς τοῦ θυμιάματος.

- 1.
- 2.
- Ὡς ὄρασις αὔρας, ὡς εἶδος ἡλέκ-
τρου.
- 3. ✕ Τοῦ κρασπέδου τῆς κορυ-
φῆς μου.
- ✕ Τῆς εἰκόνης τοῦ ζήλου μου.
- 6. ✕ Ἄς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ποιῶ-
ειν.
- 7. ✕ Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ὅπῃ μία
ἐν τῷ τοίχῳ.
- 8.
- 9. ✕ Τὰς πονηράς.
- 10. ✕ Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ὁμοίωμα
ἄρπατου καὶ κτήνους.
✕ (Ἐπὶ) τοῦ τοίχου κύκλω.
- 11. ✕ Τῆς νεφέλης.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1. Incidit mihi manus Domini.
- 2. Quasi visio splendens.
- 3. Comæ.
- Simulacrum æmulationis.
- 6. Quas domus Israel faciunt.
- 7.
- 8.
- 9. Malas.
- 10.
- (Super) murum in circuitu.
- 11.

- 1. Et factum est in sexto anno, in quinto mense, quinta mensis. Et facta est super me manus Domini.
- 2. Similitudo quasi species viri.
- 3. Vertice meo. *Alius, capitis mei.*
Vocat. *Alius, interioris.*
- Ubi erat statua possidentis. *Alius, ambitus.*
- 6. Vacat.
- 7. Vacat.
- 8. Fode, et fodi.
- 9. Et vide iniquitates.
- 10.
- Super eos in circuitu.
- 11. Et vapor thymiamatis.

- 1.
- 2.
- Quasi visio auræ, quasi species
electri.
- 3. Fimbriæ verticis mei.
- Imaginis zeli mei.
- 6. Quas domus Israel faciunt.
- 7. Et vidi, et ecce foramen unum in muro.
- 8.
- 9. Malas.
- 10. Et ecce omnis similitudo
reptilis et jumentis.
- (Super) murum in circuitu.
- 11. Nubis.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
12 מִן יְהוָה רָאָה אֲנִי עוֹד	12.	12. (Οὐχ ὁρᾷ ὁ Κύριος) ✕ ἤμῃς.
13 עוֹד תִּשָּׁבֵב תְּרַאֲהָ	13.	13. ✕ Ἐπιστρέψας.
14 מִתְּהוֹמָה 'O Σύρος, Θαμ- μούζ.	14.	14.
16 מֵהַלְלֵם 'O Σύρος, κιγκλῖδα. כַּעֲשֵׂרִים וְחִבְשָׁן	16.	16. 1. Προστάδα. 2. Αιλάμ.
17 וְהָיָה כִּשְׁשׁוּיָתָם קִדְמָה לְשׂוֹכֵם וְיִשְׁבוּ לְהַבְעִיטָיו	17.	17.
וְהָיָה שְׁלֹחֵי אֲתֵּי הַמִּחְרָה אֶל אֶפְסָם		Πρὸς मुखτῆρα αὐτῶν.
18 וְקָרָא בְּאָזְנוֹ קוֹל גְּדֹל וְלֹא שָׁמַע אֹתָם	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Non Dominus videns nos, dereliquit.	12. Non videt Dominus nos, dereliquit.	12. (Non videt Dominus) nos.
13. Adhuc converteris, videbis.	13. Adhuc conversus videbis.	13. Conversus.
14. Thammuz. Syrus, idem.	14. Adonidem.	14.
16. Vestibulum. Syrus, cancellum. Quasi viginti et quinque. Et ipsi incurvantes se ad ortum solis.	16. Vestibulum. Quasi viginti quinque. Et adorabant ad ortum solis.	16. 1. Porticum. 2. Ælam.
17. Et conversi sunt ad irritandum me. Et ecce ipsi mittentes ramum ad nasum suum.	17. Et conversi sunt ad irritandum me. Et ecce applicant ramum ad nares suas.	17. Ad nasum suum.
18. Et clamabunt in auribus meis voce magna, et non exaudiam eos.	18. Et cum clamaverint ad aures meas voce magna, non exaudiam eos.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Ezechielis.

V. 1. 'A., ἔτει Ϛ' etc. Ms. Jes.
Ibid. Hieronymus : « Pro eo quod nos diximus, cecidit super me manus Domini, Symmachus translit, incidit mihi manus Domini, quod in Hebraico dicitur THEPAPHOL. » Codex Sangermanensis antiquissimus Hieronymi in Ezechielem THEPAPHOL. [C, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἕκτω (sic etiam Complut. et ita Hebr. et Vulg.), ἐν τῷ πέμπτῳ ἢ μηνί (mense abest ab Hebr.), πέμπτη τοῦ μηνός, ἐγὼ ἐκαθήμην ἐν τῷ οὐκῶ μου (μου addit etiam Compl. H. et V. in domo mea), καὶ οἱ πρεσβύτεροι Ἰούδα ἐκάθητον ἐνώπιον· (edit. Rom., ἐνώπιόν μου, Alex., ἔμου. H. et V., coram me) καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμέ ✕ ἐκεῖ : (H. et V., ibi) χεῖρ Ἀδωναῖ Κυρίου (Alex., Ald., Complut., χ. Ἀδωναῖ K. Hebr., manus Adonai Jehova. Vulg., manus Domini Dei). Habemus hic Origenis notam minime prætermittendam. Ἐν τισὶ δὲ γέγραπται χεῖρ Κυρίου Κυρίου, καί γε ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν, ὅτι πολλαχοῦ τὸ ἐκφωνούμενον ἐν τῇ Κύριος φωνῇ τὸ σεβάσμιον παρ' Ἑβραίοις ἐστὶν ἄνωμα τοῦ Θεοῦ, ὃ τιπερ οὐ ταχέως προφέρονται. Πλὴν ἐστὶ ὅτε τὸ κύριος τάσσεται καὶ ἐπὶ κυρίου τῶν δούλων. Ἐνθα οὖν κεῖται τὸ Κύριος, Κύριος, χρῆ εἶδέναι ὅτι τὸ μὲν ἕτερον οἰονεῖ τὸ κύριον ἄνωμα καὶ ἀρρήτον ἐστὶ τοῦ Θεοῦ. Τὸ δὲ λοιπὸν τὸ Κύριος, Ἑβραῖοι Ἀδωναῖ ἐπὶ τοῦ Κυρίου τάσσουσιν· ὅτε μὲν προφερόμενοι τὴν φωνὴν ἐπὶ τοῦ ἀρρήτου ὀνόματος, ὅτε δὲ οἰονεῖ ἐπὶ τοῦ κυρίου τῶν δούλων. Τὸ οὖν Ἀδωναῖ Κυρίου τῷ νοήσαντι τὰ εἰρημένα ἐπὶ τοῦ ἀρρήτου ὀνόματος, οὐδὲν διαφέρει τοῦ Κυρίου,

ὡς ἐκδεδῶκαμεν. I. e., « In quibusdam autem scriptum est, manus Domini Domini. Atqui in aliis diximus id quod exprimitur in ista voce Dominus sæpe venerandum esse illud apud Hebræos nomen Dei, quod quidem non cito proferunt (nimirum nomen יהוה, Jehova). Verumtamen est etiam cum istud dominus usurpatur in domino servorum. Ubi igitur ponitur Dominus, Dominus, intelligendum est alterum quidem esse quasi proprium et ineffabile nomen Dei (scil., Jehova). Reliquum vero Dominus, Hebræi Adonai in Domino ponunt (deest hic aliquid, sed sententia manifesta est; scil. Hebræi superstitiosi pro Jehova efferunt Adonai) : interdum quidem profertentes vocem istam in nomine ineffabili (id est, loco nominis ineffabilis), interdum vero quasi in domino servorum. Illud igitur Adonai Domini, intelligenti quæ dicta sunt de ineffabili nomine, nihil differt a Domino, ut edidimus. »
Videsis quæ fuse disseruimus de nomine ineffabili Jehova, SS. et individuam denotante Trinitatem Personarum unius Dei, in opere nostro, De l'harmonie entre l'Eglise et la Synagogue, tom. I. DRACH.]
V. 2. ✕ ὡς εἶδος. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco, et Ald. DRACH.]
Ibid. Θ., ὡς ὄρασις αὔρας etc. Ex Drusio et ex ms. Jes. Hieronymus : « Pro splendore, qui in Hebraico dicitur ZOR, auram Theodotio translit. » [C, ὡς ὄρασις ✕ αὔρας, ὡς εἶδος : τοῦ ἡλέκτρου. B ad marginem refert tantum, 'A., ὡς ὄφθαλμῖς,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
12. (Ὁὐχ ὄρα ὁ Κύριος;) καὶ ἤμας.	12. Οὐχ ὄρα ὁ Κύριος, ἐγκαταλέλοιπε.	12.
13.	13. Ἐτι ὄφει.	13. καὶ Ἐπιστρέψας.
14.	14. Θαμμούζ. Ἄλλ., παρεξοσμους. Ἄλλος, βδελύγματα.	14.
16. Πρόπυλον.	16. Αἰλάμ. Ἄλλος, πρόθυρον. Εἰκοσι. καὶ οὗτοι προσκυνοῦσι τῷ ἡλίῳ.	16. Οὐλάμ. Εἰκοσι καὶ πέντε. καὶ Κατ' ἀνατολάς.
17.	17. <i>Vacat.</i>	17. καὶ Καὶ ἐπέστρεψαν τοῦ παροργίσει με. Εἰς τὸν μυκτῆρα αὐτῶν.
καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἐπὶ ἡγὼν ὡς ἄσμα διὰ τῶν μυκτῆρων αὐτῶν. Ἄλλως, ἡγὼν ὡς ἄσμα διὰ τῶν μυκτῆρων αὐτῶν.	καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτῆρίζοντες.	
18.	18. <i>Vacat.</i>	18. καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὡσεὶ μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
12. (Non videt Dominus) nos.	12. Non videt Dominus, dereliquit.	12.
13.	13. Adhuc videbis.	13. Conversus.
14.	14. Thammuz. <i>Alius</i> , irrationes. <i>Alius</i> , abominations.	14.
16. Vestibulum.	16. Ælam. <i>Alius</i> , vestibulum.	16. Ulam.
	Viginti. Et ipsi adorant solem.	Viginti et quinque. Ad orientem.
17.	17. <i>Vacat.</i>	17. Et converterunt se ad irritandum me.
Et quasi emittentes sunt sonitus quasi canticum per nares suas. <i>Alius</i> , sonitum ut anhelitum per nares suas.	Et ecce ipsi quasi subsannantes.	In nasum suum.
18.	18. <i>Vacat.</i>	18. Et vocabunt in auribus meis voce magna, et non exaudiam eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Ezechielis.

quod respicit verbum Hebr. עֵינַי, quod proprie sonat, sicut oculus. Complut., ὄρασις φέγγους, ὡς εἶδος τοῦ ἡλ. Sic etiam apud Theodor. DRACH.]

V. 3. 'A., Θ., τοῦ κρασπέδου etc. Ms. Jes. [B: 'A., τοῦ κρασπέδου τῆς κορυφῆς μου. Σ., μάλλου. Complut., ἐπὶ τοῦ κρασπ. τ. κ. μ. C non habet, καὶ ἀνάλαβέ με τ. κ. μ. DRACH.]

Ibid. Τῆς ἐσωτέρας. Drusius. [Accinit C, sed prænotans asteriscum. Sequitur in eod. cod., ut et in Alex., Ald., Complut., τῆς βλαπούσης πρὸς Βορρᾶν, pro τῆς βλ. εἰς B. Romanæ editionis. DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ τῆς εἰκόνης τοῦ ζήλου etc. Hæ lectiones procedunt ex ms. Jes., Hieronymo et editione Romana. Hieronymus sic habet: « καὶ ἐν statuā imaginem zeli: de Theodotione additum est. » In editis cæli legitur pro zeli, sed perperam. Schol., εἰκὼν ζήλου, imago zeli. Hic Drusius: *Æmulationis vel zelotypiæ. Cæterum Senes videntur legisse עֵינַי. Nam vertunt, possidentis. Hieron., porro quia zelus et possessio, quod Hebraice dicitur עֵינַי eodem appellantur nomine, pro statuā zeli LXX statuam possidentis interpretati sunt. Hæc cum iudicio legenda: nam quod ait zelum et possessionem eodem nomine appellari, aperte falsum est. Possessio enim עֵינַי dicitur, non עֵינַי. Hoc a עֵינַי deducitur, illud a עֵינַי. Hactenus Drusius. Verum Hieronymus hic non Hebraicis litteris posuit עֵינַי: sed CENA, ut restituit Martianæus, quam*

vocem secundum similitudinem soni, non litterarum, ait zelum et possessionem eodem appellari nomine. Nam alibi quoque Hieronymus parem similitudinem observat, et a sono tantum ac pronuntiatione accipiendam esse monet. [C, τῆς εἰκόνης τοῦ ζήλου (sic), absque asterisco et absque μου quod non legitur in Hebr. — B: 'A., Θ., καὶ καθέδρα εἰδώλου τοῦ ζήλου (sic): τοῦ κτωμένου, sedes idoli zeli possidentis. Σ., ἐκτύπωμα παραζηλώσεως, simulacrum æmulationis. DRACH.]

V. 5. Vide editionem Rom. C, καὶ εἶπεν (sic) πρὸς μέ· Υἱὲ ἀνθρώπου, ἀνάβλεψον τοὺς ὀφθαλμοὺς (Ald., τοὺς ὀφθαλμοὺς) σου πρὸς Βορρᾶν: [καὶ ἀνάβλεψα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου (Ald. iterum τοὺς ὀφθαλμοὺς, et sic Hebr. hic et supra) πρὸς Βορρᾶν.] (Hæc verba uncis inclusa non habentur in textu codicis C, sed secunda manu cod. Alexandrino aut Vaticano suppleta videntur) καὶ ἰδοὺ ἀπὸ Βορρᾶ ἐπὶ τὴν πύλην + τὴν πρὸς ἀνατολάς (hæc tria verba non leguntur in Hebr.) καὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἢ εἰκὼν τοῦ ζήλου (sic): τοῦ τούτου, ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι καὶ αὐτὴν: Alex., πύλην καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἢ εἰκὼν τοῦ ζήλου (sic) τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὴν (τὴν βλαπούσαν) πρὸς ἀνατολάς (de his quinque verbis nihil in Hebr.). Ald. et Complut., πύλην τὴν πρὸς ἀνατολάς, ἢ (al., οὐ ἢ) εἰκὼν τοῦ ζήλου (Ald., εἰλου) τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὴν. Complut. addit, πρὸς ἀνατολάς. — B: 'A., εἶδωλον. Σ., οἱ λοιποὶ, ἐκτύπωμα. Θ., εἰκὼν. DRACH.

V. 6. 'A., Σ., Θ., ἄς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ποιούσι. Ms. Jes. [Et ita Alex., Ald., Complut. In textu vero codicis C, ✕ ἄς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ : Sic denotans hæc tantum in LXX defuisse, illud vero ποιούσιν habitum. — Post τοῦ ἀπέχεσθαι Complut. et quidam codd. addunt, αὐτούς, *ut abstineant se.* Vulgata autem, *ut procul recedam.* Hebr. ambiguum est. — B, ad idem verbum : 'A., Θ., τοῦ μακρυνθῆναι, *ad longe recedendum.* — Hebr. et Vulg., et adhuc conversus videbis. LXX, καὶ ἐτι ὄψει. B : Σ., ✕ πάλιν. 'A., Θ., ἐπιστρέψας : ὄψει. — LXX, ἀνομιᾶς. B : 'A., Σ., Θ., βδελύγματα. DRACH.]

V. 7. Θ., καὶ ἴσον etc. Ms. Jes. [Ita etiam C, cum asterisco, nec non aliqui codd. Alex., Ald., Compl., parum inter se diversi. DRACH.]

V. 8. 'A., δρυξὸν δὴ etc. Ms. Jes. [Ita etiam codd., Ald., Complut. et Alex. Hic autem non habet alterum ἐν τῷ τοίχῳ. C, δρυξὸν ✕ δὴ ἐν τ. τ. : καὶ ὥρ. ἐν τ. τ. — Post θύρα, iidem omnes addunt μία. Hebr. et Vulg., ostium unum. DRACH.]

V. 9. Οἱ Γ', ✕ τὰς πονηράς. Ms. Jes. [C, cum Alex., Ald., Complut. et codd., τὰς ἀνομιᾶς τὰς πονηράς. C habet lineam terminalem cuspidatam (quæ valet :) post πονηράς, ita ut manifestum sit librarium incogitanter omisisse asteriscum ante τὰς articulum præcedentem. — Post ὡς alii addunt σήμερον, *hodie*, quod non est in Hebr. — B, ad τὰς ἀνομιᾶς, 'A., Σ., Θ., τὰ βδελύγματα. DRACH.]

V. 10. Θ., καὶ ἴδου πᾶσα etc. Ms. Jes. Hæc porro teste Hieronymo deerant in LXX. [Lectionem Theod. habent, absque nomine, C, sub asterisco, Alex., Ald., Complut. — B : 'A., Σ., προσοχθίσματα, *adominations.* — Idem, LXX, διαγεγραμμένα. Σ., καταγεγραμμένα. DRACH.]

Ibid. Σ., Θ., ✕ (ἐπὶ) τοῦ τοίχου κύκλῳ. Ms. Jes. Edit. Rom., ἐπ' αὐτούς. [C, ἐπ' αὐτοῦ κύκλῳ κύκλῳ. Sic etiam in aliquo libro Vaticano, in quo ab alia manu additum est alterum κύκλῳ. Complut.,

ἐπὶ τοῦ τοίχου κύκλῳ διόλου, *in pariete in circuitu per iotum.* Et ita Theodoretus. B : Σ., ✕ διόλου : κύκλῳ. Π., ἐν μέσῳ. 'A., Θ., κύκλῳ. DRACH.]

V. 11. Θ., ✕ τῆς νεφέλης. Ms. Jes. [C, ὃ 11. Καὶ ἑβδομήκοντα ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων οἴκου Ἰσραὴλ ✕ καὶ : Ἰεζονίας (ita etiam Alex., Hebr. et Vulg.) ὁ τοῦ Σαφὰν εἰστήκει ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἰστήκεισαν πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἕκαστος θυμιατήριον αὐτοῦ εἶχεν (hoc verbum non est in Hebr.) ἐν τῇ χειρὶ (Hebr. addit, *sua.* Alex., ἐν χειρὶ αὐτοῦ), καὶ ἡ ἀτμίς ✕ τῆς νεφέλης : τοῦ θυμιάματος ἀνέβαινε. Cf. editionem Rom. — B : Ο', καὶ ἡ ἀτμίς. 'A., Θ., τῆς νεφέλης /. τοῦ θυμιάματος. Quod Marchal. uni adscribit Theodotoni, B etiam Aquilæ, et absque asterisco. Linea cuspidata indicat finem lectionis duorum interpretum. DRACH.]

V. 12. Phrasis Hebr. est interrogativa. *Num vidisti?* — H. et V., in tenebris. In LXX nostris deest. C, ✕ ἐν τῷ σκότει. Complut., ἐν σκότει. Hebr. autem habet articulum. B : 'A., Θ., ✕ ἐν τῷ σκότει. Σ., σκοτεινῷ : DRACH.

Ibid. 'A., Σ., ✕ ἡμᾶς. Ms. Jes. [C, ✕ ἡμᾶς : B, οἱ Γ', ✕ ἡμᾶς : Θ., οὐκ ἐφορᾷ. Habent in textu ἐφορᾷ Alex. et Ald. — B : Ο', Κύριος. 'A., ✕ σὺν : τὴν γῆν. DRACH.]

V. 13. 'A., Θ., ✕ ἐπίστρεψας. Ms. Jes. [C, ἐτι ✕ ἐπιστρέψας : ὄψει. — B : Ο', ἀνομιᾶς. Οἱ Γ', βδελύγματα. DRACH.]

V. 14. Ἄλλος, παροξυσμούς. Ἄλλος, βδελύγματα. Cod. Reg. Hieronymus : *Quem nos Adonidem interpretati sumus, et Hebræus et Syrus sermo THAMUZ vocat.* [Theodoretus : ὁ Θαμμούζ, ὁ Ἄδωνις ἐστὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα φωνήν. *Thamuz, est Adonis secundum Græcam linguam.* DRACH.]

V. 15. Iterum interrogativa est phrasis. Hebr., sic : *num vidisti, filii hominis?* Sola Polygl. Bibel habet signum interrogationis in textu Græco. C, ἑώραξας, *vidē* ἀνθρώπου, et ita Ald., Complut. Edit.

EZECHIEL CAPUT IX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

בְּיָמַי בָּרַח הַסֵּפֶר מִבְּרַחֲמֵי הַיָּם
'Εβραῖος, μέλαν καὶ κάλαμος γρα-
φῆως ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.

2.

'Ελληνικοὺς γράμμασι.

2. 1. . . . κάστῳ γραμματέως
[ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ]. 2. μελανοδο-
χειον γραφῆως ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐ-
τοῦ.

3.

בְּמַעַל הַכְּזָבִים 3

3.

אֵל מִפְּנֵי הַבַּיִת

4 בתך העיר בתך ירושלם

4.

4.

הַיְהוּדִים וְהַכְּנַעֲנִים

6 אֶמְשַׁר עֲלֵיו הַתַּיִת

6.

Σημείωσις τοῦ θαῦ ἐπὶ τὰ μέτω-
πα.

6. 'Εφ' ὃν ἐπ' αὐτῷ τὸ θαῦ.

'Απὸ τοῦ ναοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Lineis et tabella scribæ in re-
nibus ejus. *Hebræus Int.*, atra-
mentum et calamus scribæ super
renes ejus.

2. Lineis, et atramentarium scri-
ptoris ad renes ejus.

2. 1. Præcipua, casty scribæ in
manu ejus. 2. Atramentarium scri-
bæ ad lumbos ejus.

3. Desuper Cherub.

3. De Cherub.

3.

Ad limen domus.

Ad limen domus.

4. In medio civitatis, in medio
Jerusalem.

4. Per mediam civitatem, in
medio Jerusalem.

4.

Et signabis thou super frontes.

Et signa thou super frontes.

Signum thou super frontes.

6. Super quem thou.

6. Super quem videritis thou.

6. Super quem super ipso thou.

Et a sanctuario meo.

Et a sanctuario meo.

A templo.

autem Rom. et Alex., *ὡς ἄνθρωπος, ἰώρ.* — Hebr. et Vulg., adhuc conversus videbis. LXX nostri, *καὶ ἐτι ὄψει.* C, *καὶ ἐτι (X) ἐπιστρέψας*; ὄψει. — B: O', *ἐπιτηδεύματα.* OI Γ', *βδελύγματα.* DRACH.

V. 16. Hieronymus: *« Quod nos vestibulum iuxta Symmachum interpretati sumus, qui πρόθυλον posuit, pro eo quod LXX et Theodotio ipsum verbum Hebraicum transtulerunt, (*) Aquilæ prima editio προστάδς, secunda αἰλᾶν templi interpretata est: quam nos porticum templi exprimere possumus, sive intectum atrium, quod inter templum et altare erat. »* Alibi legitur τὸ οὐλάμ, alibi τῶν Αἰλᾶμ. Scholion, τὸ ἀναμέσον τῶν αἰλᾶμ καὶ τῶν προθύρων φησὶ, ἦτοι τῶν καγκέλλων. Αἰλᾶμ δὲ τὸ προθύλαιον ἐκάλεσε τοῦ θείου ναοῦ, πρὸ αὐτοῦ γὰρ ἴδρυτο τὸ χαλκοῦν θυσιαστήριον. Αἰλᾶμ γὰρ τὸ προθύλαιον ὃ Σύρος τὴν κεικλίδα καλεῖ, ἥτις λέγεται παρὰ τοῖς πολλοῖς κᾶγκέλλων. [B: 'A., προστάδος, porticus. Σ., προθύρου, vestibuli. Lamb. Bos: 'A., edit. 1, τῆς προστάδος. Σ., τοῦ προθυλαίου, vestibuli. DRACH.]

Ibid. Θ., *εἴκοσι καὶ πέντε.* Hieronymus ait illud πέντε in LXX ex Theodotione additum fuisse. [Καὶ πέντε habet C absque asterisco; et ita Alex., Ald., Complut. — In B, post illa senum versionis, τὰ ὀπίσθια αὐτῶν, adfertur ad marginem, Σ., ἔχοντες. Ἄλλος, δεδωκότες, relate ad ἄνδρες. DRACH.]

Ibid. Θ., *X κατ' ἀνατολάς.* Ms. Jes. [B: 'A., ἀρχήθεν δὲ, ab initio autem. Σ., πρὸς ἀνατολήν. Θ., κατ' ἀνατολάς. C, *X κατὰ ἀνατολάς.* DRACH.]

V. 17. Σ., *καὶ ὡς ἀφιέντες* etc. Has lectiones exhibit ms. Jes. Itemque Coislinianus, qui habet, Σύμμ., *ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἦχον, ὡς ἄσθμα διὰ μυκτῆρων.* Hieronymus: *« Pro eo quod nos diximus: Et ecce applicant ramum ad nares suas; LXX transtulerunt, Et ecce ipsi sicuti subsannantes;*

quibus de Theodotione additum est, extendunt ramum; ut sit totum pariter: Et ecce ipsi extendunt ramum quasi subsannantes. Pro quo interpretatus est Symmachus quasi emittens sonitum in similitudinem cantici per nares suas. » [Edit. Rom.: « S. Hieron. apud Symmachum videtur legisse, ἄσμα, ita enim interpretatur, in similitudinem cantici. DRACH.]

Origenes, τὸ μὲν, *ἐκτεροῦσι τὸ κλῆμα, μὴ κείμενον παρὰ τοῖς O' ἀπὸ Θεοδοτίωνος προσεθήκαμεν.* Ἰστέον δὲ ὅτι *μωρὰ ἐβραϊστὶ καὶ ἦχον καὶ κλῆμα* σημαίνει. [I. e. « Illud quidem ἔκτ. τ. κλ., extendent ramum, quod non jacet apud LXX, addidimus ex Theod. Sciendum autem quod *mora hebraice et sonum et ramum* significat. » Hoc in loco Origenis mendose *μωρὰ* positum est pro *ἡμέρα, zemora.* DR.]

Ibid. Iterum phrasis Hebr. interrogative ponitur: Num vidisti, fili hominis? Et ita textus Græcus in Polygl.-Bibel. C post τῷ οἴκῳ Ἰούδα, addit, *τούτω, sed non habet Hebr. — Idem cod., X καὶ ἐπέστρεψαν τοῦ παροργίσαι με*; καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ *X* ἐκτείνουσι, *extendunt*, τὸ κλῆμα: ὡς *μυκτῆρίζοντες.* Et ita Alex., Ald., Complut. editiones, *parum inter se diversæ.* — B: O', *ἀνομιᾶς.* OI Γ', *ἀδικίας.* Et postea, Σ., *καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἦχον, sonitum, ὡς ἄσμα διὰ τῶν μυκτῆρων, absque αὐτῶν.* DRACH.

V. 18. Θ., *X καὶ καλέσουσι* etc. Ms. Jes. [C, *οὐδὲ οὐ μὴ ἐλεήσω X καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὤσιν μου, X φωνῇ μεγάλῃ, X καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν*; Alex., Ald., Complut., *καὶ καλέσουσιν ἐν τοῖς ὤσιν (sic) μου (Alex., Ald. addunt, φωνῇ μεγάλῃ), καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν (Ald., καὶ οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν).* — B. ad marg., Ἄλλος, *καὶ οὐκ εἰσακούσομαι.* Θ., *καὶ οὐ μὴ. OI λοιποὶ, X μὴ.* DRACH.]

(*) Hic habet S. Hieronymi textus, *Ætam.* Sed expungunt Montfauconius et Vallarsius, cujus vide notiam ad h. l. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT IX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. . . καὶ πινακίδιον γραφέως ἔχων ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.

2. Ποδήρη, καὶ ζώνη σαπφείρου ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.

2. Βαδδίμ, κάστου γραμματέως [ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ].

3.

3. Ἀπὸ τῶν Χερουβίμ. Ἄλλως, ἀπὸ τοῦ Χερουβ.

3.

Εἰς τὸ αἴθριον τοῦ οἴκου.

Εἰς τὸ αἴθριον τοῦ οἴκου.

4.

4. Μέσσην Ἱερουσαλήμ. Ἄλλως, μέσσην τὴν πόλιν, μέσσην Ἱερουσαλήμ.

4.

Καὶ ὄς σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα.

Σημειώσεις τοῦ θαυ ἐπὶ τὰ μέτωπα.

6.

6. Ἐφ' οὓς ἐστὶ τὸ σημεῖον. Ἀπὸ τῶν ἁγίων μου.

6. Ἐφ' ὃν τὸ θαυ. Ἀπὸ τοῦ ναοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Lineis, et tabulas scriptoris habens in renibus suis.

2. Talari, et zona sapphiri super lumbum ejus.

2. Baddim, castyscribæ in manu ejus.

3.

3. De Cherubim. Aliter, de Cherub.

3.

In subdio domus.

In subdio domus.

4.

4. Mediam Jerusalem. Aliter, mediam civitatem, mediam Jerusalem.

4.

Et da signum super frontes.

Signum thau super frontes.

6.

6. Super quos est signum.

6. Super quem thau.

A sanctis meis.

A templo.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
תַּחַתְּתַּח 7 Ὁ Ἐβρ., τὰς αὐλάς.	7.	7.
צַחַח תַּחַתְּתַּח		
כַּחַח תַּחַתְּתַּח אַחַח 8	8.	8.
חַחַח 9	9.	9. Αἰμάτων.
חַחַח 11	11.	11.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Atria. <i>Hebr. Int., id.</i>	7. Atria.	7.
Egredimini. Et egressi sunt, et percutiebant in civitate.	Egredimini. Et egressi sunt, et percutiebant eos qui erant in civitate.	
8. Cum percuterent, et remansi ergo.	8. Et cæde completa, relictus sum ego.	8.
9. Sanguinibus.	9. Sanguinibus.	9. Sanguinibus.
11. Lineis.	11. Lineis.	11. Præcipua.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Ezechielis.

V. 1. B : O, τῆς ἐξολοθρεύσεως ἐν χειρὶ αὐτοῦ. OI Γ', διαθορᾶς, *perditionis*. Θ., ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. DRACH.

V. 2 Hieronymus : « Et pro *lineis*, quod nos juxta Symmachium interpretati sumus, LXX, ποδήρη, Theodotio ipsum verbum Hebraicum BADDIM; Aquila, *præcipua*, interpretati sunt. »

Ibid. Hebraici lectionem adfert codex Regius bombycinus. De reliquis interpretationibus hæc Hieronymus : « Rursum ubi nos diximus, et *atramentarium scriptoris ad renes ejus*; LXX posuerunt, *Et zona sapphirina super renes ejus*: Theodotio, κάστου *scribæ in manu ejus*; Aquila, μελανοδοχείον, id est, *atramentarium scribæ ad lumbos ejus*; Symmachus, *tabulas scriptoris habebat in renibus suis*. »

Quibusdam interpositis Hieronymus : « Quodque Aquila prima editio et Theodotio dixerant, κάστου, pro quo in Hebræo legitur CESATH, cum ab Hebræo quærerem quid significaret, respondit mihi Græco sermone appellari *καλαμάριον*, ab eo quod in illo calami recondantur. Nos *atramentarium*, ex eo quod atramentum habeat, dicimus. Multi significantius *thecas* vocant, ab eo quod thecæ sint *scribentium calamorum*. » Codex Regius bombycinus, itemque Coislinianus, 'A. καὶ Θ., κάστου γραμματέως, quod ex Origene sumtum est. Ait autem Origenes, οὐδὲν γὰρ ἠγοῦμαι σημαίνεσθαι παρ' Ἑλλήσιν ἐκ τῆς κάστου φωνῆς, τῶν δὲ Ἑβραίων τις ἔλεγε τὸ καλούμενον *καλαμάριον* εἶναι τὸ κάστου. I. e. Nihil autem voce κάστου apud Græcos significari puto : Hebræus autem quidam dicebat *casty* case id quod dicitur *calamarium*. [B legit, 'A., Θ., γραμματέως. DRACH.]

C, ἀνὴρ εἰς, et ita Complut., Hebr. et Vulg. Rom. autem edit., εἰς ἀνὴρ. — ἐνδεδυμένος, pro nostro ἐνδεδυκώς. — ζώνην, pro nostro ζώνη. — εἰσήλθον, pro εἰσήλθοσαν. — Et in fine versus, ἔστησαν ἐγόμενα (absque τοῦ θυσιαστηρίου) τοῦ χαλκοῦ. — B : O, τῆς ὑψηλῆς. Θ., τῆς ἄνω, *quæ supra*. — U, πέλυξ. 'A., Σ., σκεῦος ✕ διασκορπισμοῦ αὐτοῦ, *vas dispersionis suæ*. Hebr., *vas dissipationis suæ*. — O, ἐνδεδυκώς. OI Γ', ἐνδεδυμένος. — O, ποδήρη. 'A., ἔξαιρετα, *præcipuis*. Σ., λινά, *lineis*. Θ., βαδδίμ. — O, ἐγόμενα. 'A., πλησίον, *prope*. — Lamb. Bos : 'A., ἔξαιρετον. Σ., λινὴν. Θ., βαδδίμ. Aquilæ et Symmachi non habuit Montf. verba Græca. Autamen ipse dedit easdem lectiones nostrorum interpretum ad II Reg. vi, 14. Vult Lud. Cappellus Aquilam legisse תַּחַח pro תַּחַח; sed probe evincit Buxtorfius in *Anticritica*, p. 705, nihil mutandum. תַּחַח enim primitive signifi-

cat, *singularis*; et inde, *eximius, præcipuus et byssinus*. Cf. etiam Michaelis supplementa n. 202. DRACH.

V. 3. Ἄλλος, ἀπὸ τοῦ χειροῦ. Sic ms. Jes. in textu. [C, καὶ δόξα τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ ἀνέβη ἀπὸ τοῦ χειροῦ, ἡ οὐσα ἐπ' αὐτῷ. — B : O, ἀπὸ τῶν χειρῶν. Ἄλλος, ἀπὸ τοῦ χειροῦ. — O, εἰς τὸ ἀσθρῖον. 'A., Σ., τῶν οὐδῶν, *liminum*. DRACH.]

Ibid. Hieronymus : « Et ubi nos *transtulimus, linnen domus, LXX* et Theodotio τὸ αἶθριον, i. e. *sub divo, posuere vestibulum*. »

V. 4. Μέσσην τὴν πόλιν etc. Ms. Jes. [C, διήλθε μέσσην ✕ τὴν ✕ πόλιν μέσσην, Ἰερουσαλήμ. Sic interpretungit. — B : O, ἐν μέσσω αὐτῶν. Ἄλλος, ἐν μέσσω αὐτῆς. Et ita Alex., Hebr. et Vulg., in medio ejus (scil. τῆς Jerusalem). — In principio versiculi, C, καὶ εἶπεν (sic) Κύριος πρὸς αὐτόν. Et ita Alex., Ald., Compl., Hebr. et Vulg. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., σημείωσις τοῦ θαυ etc. Ex Origene. Ibi puto Origenem de altera Aquilæ editione agere, ubi θαυ legebatur ut infra : nam quod ait Hieronymus, ad alteram spectare debet : « Pro signo (sic ille) quod LXX, Aquila et Symmachus transtulerunt, Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit THAU. » Et aliquanto post : « *Antiquis Hebræorum literis, quibus usque hodie utuntur Samaritani, extrema Thau litera crucis habet similitudinem : quæ in Christianorum frontibus pingitur, et frequentius manus inscriptione signatur*. » Non prætermittenda Origenis annotatio insignis, quæ habetur in Coisliniano codice, necnon in Regio bombycino : OI μὲν O τῷ ἐνδεδυμένῳ φασι τὸν ποδήρη προστετάχθαι ὑπὸ τῆς δόξης τοῦ Κυρίου, σημεῖον δοῦναι ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν καταστεναζόντων καὶ τῶν κατοδυμένων. Πυθθανομένων δὲ τῶν Ἑβραίων, εἰ τι πάτριον ἔχοιεν περὶ τοῦ θαυ λέγειν μάθημα, αὐτὰ ἠκούσαμεν. Τινὲς μὲν φάσκοντος, ὅτι τὸ θαυ ἐν τῶν παρ' Ἑβραίοις εἰκοσιδύο στοιχείων ἐστὶ τὸ τελευταῖον, ὡς πρὸς τὴν παρ' αὐτοῖς τάξιν τῶν γραμμάτων. Τὸ τελευταῖον οὖν ἐληπτὰ στοιχεῖον εἰς παράστασιν τῆς τελειότητος τῶν διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀρετὴν στεναζόντων, καὶ ὀδυνομένων ἐπὶ τοῖς ἀμαρτανόμοις ἐν τῷ λαῷ, καὶ συμπλαιόντων τοῖς παρανομοῖσι. Ἄλλος δὲ εἶπε, σύμβολον εἶναι τὸ θαυ τῶν τὸν νόμον τηρηκότων· ἐπεὶ περὶ ὄνομοις παρ' Ἑβραίοις θωρὰ καλεῖται, καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῦ στοιχεῖόν ἐστι τὸ θαυ· καὶ σύμβολον οὖν ἐστὶ τῶν κατὰ τὸν νόμον βεβιωκότων. Τρίτος δὲ τις φάσκων τῶν καὶ εἰς τὴν Σωτήρα πεπιστευκότων, ἔλεγε τὰ ἀρχαῖα στοιχεῖα

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. 7. Τὰς ὁδοὺς.
 Ἐκπορευόμενοι, καὶ κόπτετε
 ✕ καὶ πατάξατε τὴν πόλιν, καὶ
 ἐξελεθόντες ἐτυπτον τὴν πόλιν.

8. 8. Ἐν τῷ κόπτειν αὐτοῦς.

9. Αἱμάτων. 9. Λαῶν πολλῶν.

11. . . . 11. Ποδῆρη.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

7. 7. Vias.
 Exeuntes, et percute et percu-
 tite urbem : et egressi percute-
 bant urbem.

8. 8. In percutiendo ipsos.

9. Sanguinibus. 9. Populis multis.

11. Lineis. 11. Talari.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Ezechielis.

ἔμφορὸς ἔχειν τὸ θαῦ τῷ τοῦ σταυροῦ χαρακτήρι· καὶ προφητεῦσθαι περὶ τοῦ γενομένου ἐν Χριστιανοῖς ἐπὶ τοῦ μετώπου σημείου· ὅπερ ποιοῦσιν οἱ πιστευκτότες πάντες οὐτινοσούν προκαταρχόμενοι πράγματος, καὶ μάλιστα εὐχῶν ἢ ἀγίων ἀναγωγῶν. Ὁ δὲ Ἀκύλας καὶ Θεοδοτίων φασὶ, σημειώσεως τὸ θαῦ. Sensus est : Septuaginta dicunt, ei qui talari veste indutus erat, a gloria Domini præceptum fuisse, ut signum daret in frontibus gementium et dolentium. Interrogatis autem Hebræis, num quam a majoribus sibi traditam circa *thau* notitiam haberent, hæc audivimus. Unus quidem dicebat, *thau* unum ex viginti duobus Hebræorum elementis esse, ipsumque ultimum secundum ordinem litterarum suarum : ideoque ultimum elementum propositum fuisse, ad declarationem perfectionis eorum, qui ob insitam virtutem gementibus, et de peccatis populi dolebant, et condecibant cum delinquentibus (i. e. ne conciderent.) Alius autem dicebat, *thau* symbolum eorum esse, qui legem servaverant ; quoniam apud Hebræos lex *thora* [τῷ τῷ] vocatur, et primum vocis huius elementum est *thau* : quapropter symbolum est eorum, qui secundum legem vixerant. Tertius, e numero eorum qui in Salvatore crediderant, dicebat vetera elementa *thau* crucis formæ simile habere : ac propheticè enuntiari signum quo Christiani in frontibus insigniendi erant : quod sane omnes qui in Christum crediderunt, efformare solent initio cujusque operis, maxime autem orationum et lectionum sacrarum. Aquila autem et Theodotio dicunt, *signum thau*. [In cod. autem B ad marginem legitur, Ἀ., Θ., καὶ σημειώσεις τὸ θαῦμα, *mirabile*. Σ., καὶ σημειώσεις σημείων.—In iis quibus Samaritani utuntur literis, *thau* non habet formam crucis ; sed in vetustis Hebræorum nummis tribus his

modis comparat : et in nummis monumentisque Phœnicis, . Cf. annotationem nostram ad Biblia quæ edidimus latine et gallice. Cæterum, apposite Cartright (in mellificio Hebr. l. i. c. 4) reponi vult in versione Aq. et Theod., σημειώσεις τὸ vel τῷ θαῦ, *signabis thau*, ut fert Hebraica veritas. DRACH.]

V. 5. C, εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω αὐτοῦ. Et ita Ald., Complut., Hebr. et Vulg. DRACH.

V. 6. Ἀ., ἐφ' ὃν ἐπ' αὐτῷ τὸ θαῦ etc. Ms. Jes. [B vero tantum sic, Θ., τὸ θαῦμα. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Θ., ἀπὸ τοῦ ναοῦ. Drusius.

C, καὶ ἀπὸ τῶν ἀγίων μου. Et ita Alex., Ald., Complut., Hebr. et Vulg. Et mox, ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ✕ τῶν πρεσβυτέρων : — B : Ο', ἀπὸ τῶν ἀγ. μ. Οἱ Γ', τοῖς ἀγίοις μου. DRACH.

V. 7. Ὁ Ἑβραῖος, τὰς αὐλάς. Ibi Hieronymus : « Pro atriis, quæ Hebraice dicuntur ASEROTH, LXX posuerunt vias. [Lectio Hebraici prodit e scholio. Notat etiam S. Hier. DRACH.]

Ibid. ✕ καὶ πατάξατε etc. Ms. Jes. [C, ἐκπορευόμενοι, καὶ κόπτετε ✕ καὶ πατάξατε τὴν πόλιν : Cætera non legit. Nonnulli codd., καὶ ἐξελεθόντες ἐτυπτον (aliter, ἐκοπτον) τὴν πόλιν. Ex Polyglotter-Bibel. Et ita melius ; Hebr. enim habet , et percusserunt, non autem , et percute, ut supponit textus receptus τῶν LXX. — B : Ο', μίνανα. Α., σύν / . τὸν οἶκον. DRACH.]

V. 8. ✕ Θ., καὶ ὑπελείφθη ἐγώ. Drusius ex ms. Jes. [C, ✕ ὑπελείφθη ἐγώ : absque καὶ, quod tamen habet Hebr. Et mox, οἶμοι Ἄδωναί Κύριε, et ita Alex., Ald. et Complut. (Ἄδωναί K.). Hebr., ahah, Adonai Jehova. Vulg., heu, Domine Deus. — B : Ο', ἐν τῷ κόπτειν αὐτοῦς. Ἀ., Σ., ✕ ὑπελείφθη ἐγώ. Ο', ἐξελείψεις ; Ἄλλως, ἐξελείψεις ; *deles* ? Ἄλλος, εἰς ἐξελείψιν σὺ ποιεῖς ; ad *perditionem tu facis* ? DRACH.]

V. 9. Ἀ., Σ., Θ., αἱμάτων. Drusius. [C utramque habet lectionem λαῶν, αἱμάτων, absque πολλῶν, quod non est in Hebr., et potius glossatoris sapit manum. Cæterum LXX interpretantes λαῶν, legerunt pro . — B : οἱ Γ', αἱμάτων. Et ad marg., ad ἀκαθαρσίας textus LXX, οἱ Γ', ἐκκλίσεως, *declinatione*. Ἀ., ✕ σφάλμου, *errors*. Ο', Κύριος. Ἀ., σύν / . τὴν γῆν. Οἱ Γ', καὶ / . οἶκ. In LXX ita, Κύριος τὴν γῆν, οἶκ. Hebr. et Vulg., Dominus terram, et non. DRACH.]

V. 10. Ο', καὶ. B : Ἀ., ✕ καίγε. Ἄλλος, καὶ ἐγώ εἰμι. Hebr., et etiam ego. DRACH.

V. 11. Vide supra versu 2. IDEM.

Ibid. C iterum, ἐνδεδυμένος, pro ἐνδεδυκώς Rom. editionis. Mox, ἀπεκρίνατο ✕ λόγον : λέγων et ita Alex., sed absque asterisco. Hebr. et Vulg., respondit verbum, dicens.—B : Ο', ὁ ἐνδεδυμένος. Ἄλλος, ὁ ἐνδεδυκώς. — Ο', τὸν ποδῆρη. Ἀ., τὰ ἐξάριετα. Σ., τὰ λινά (Montf. latine tantum attulit). Hebr., τὸ βαδδίμ. — Ο', καὶ ἐζωσμένος τῇ ζώνῃ τὴν ὀσφίν αὐτοῦ. Ἀ., οὐ μελανοδοχείου τοῦ γραμματέως ἐν νύμφῃ αὐτοῦ, *cujus atramentarium scribæ in dorso ejus*. Σ., ὁ τὴν πινακίδα ἐν ὀσφῦτι ἔχων, *qui tabulam in renibus habens*. Hebr., qui tabella in lumbis ejus. IDEM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῦ γραμμασι.	AKYAAΣ.
1 כמראה דמות כסא נראה עליהם	1.	1.
5 נקל אלשדי	5.	5. Ἰκανοῦ.
7 וישלח הכרוב אתידי מבינות לברובים	7.	7.
9 כעץ אבן תרשיש	9.	9. Ὡς . . . χρυσολίθου.
11 כי דבוקים אשר-יפנה הראש	11.	11.
אחריז ולכו		Ὅπισω αὐτοῦ ἐπορεύοντο.
12 וכל-בשרם	12.	12.
13 הגלגל	13.	13. Τροχίς.
14 וארבעה פנים לאחד פני האחד פני הכרוב ופני השני פני אדם השלישי פני אריה והרביעי פני-בשר	14.	14.
16 גסדהם מאצלם	16.	16.
18 מעל מפתח הבית	18.	18.
21 ארבעה ארבעה פנים מראהם	21. 22.	21. Τέσσαρα τέσσαρα πρόσωπα. 22.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Veluti aspectus similitudinis solii apparuit super eos.	1. Quasi species similitudinis solii, apparuit super ea.	1.
5. Sicut vox Dei Saddai.	5. Quasi vox Dei Omnipotentis.	5. Potentis.
7. Et misit Cherub manum suam de inter Cherubim.	7. Et extendit Cherub manum de medio Cherubim.	7.
9. Tanquam oculus lapidis tharsis.	9. Quasi visio lapidis chrysolithi.	9. Tanquam . . . chrysolithi.
11. Nam locum quo vertebat se caput.	11. Sed ad locum, ad quem ire declinabat quæ prima erat.	11.
Post illud ibant.	Sequebantur et cæteræ.	Post illud ibant:
12. Et omnis caro earum.	12. Et omne corpus earum.	12.
13. O rota.	13. Volubiles.	13. Rota.
14. Et quatuor facies unicuique, facies unius facies Cherub: et facies secundi facies hominis, et tertii facies leonis, et quarti facies aquilæ.	14. Quatuor autem facies habebat unum: facies una, facies Cherub: et facies secunda, facies hominis: et in tertio facies leonis: et in quarto facies aquilæ.	14.
16. Etiam ipsæ ab apud eos.	16. Sed et ipsæ juxta erant.	16.
18. De super limine domus.	18. A limine templi.	18.
21. Quatuor quatuor facies.	21. Quatuor vultus.	21. Quatuor quatuor facies.
22. Aspectus eorum.	22. Intuitus eorum.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Ezechielis.

V. 1. ✕ ὡς δρασις etc. Ms. Jes. [C, ὡς δρασις: ὁμοίωμα θρόνου ὡφθη ἐπ' αὐτῶν. — B: Σ., Θ., ὡς εἶδος ὁμοιώματος, quasi species similitudinis. 'A., ✕ ὡς δρασις. Idem: 'A., ὡφάθη, visa est. Σ., Θ., ὡφθη. In LXX nostris deest. Hebr., visa est. Vulg. apparuit. DRACH.]
V. 2. C, ... στολήν ✕ καὶ εἶπεν: (Hebr. et Vulg. et ait), εἰσελεθ εἰς τὸ μέσον τῶν τροχῶν, καὶ ὄπο-

EZECHIELIS CAPUT X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' αὐτῶν. Ἄλλως, ✕ ὡς ὄρασις ὁμοίωμα θρόνου ὠφθῆ ἐπ' αὐτῶν.	1.
5. Ὡς βροντῆ Θεοῦ Ἰκανοῦ.	5. Ὡς φωνῆ Θεοῦ Σαδδαι.	5. Ὡς βροντῆ Θεοῦ Ἰκανοῦ.
7.	7. Καὶ ἐξέτεινεν ὁ Χερούβ τὴν χεῖρα αὐτοῦ.	7. ✕ Ἐκ τῶν ἀναμέσον τῶν Χε- ρουβίμ.
9. Ὡς εἶδος ὑακίνθου.	9. Ὡς ὄψις λίθου ἀνδρακος.	9.
11.	11. Ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἐπέβλε- ψεν ἡ ἀρχὴ ἡ μία. Ἄλλος, εἰς ὃν ἂν τόπον, οὐ ἐπιβλέψει ἡ κεφαλὴ. Ἄλλος, οὐ ἂν ἐκλινε ὁ πρῶτος. Ἄλλος, οὐ ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός. Ἐπορεύοντο.	11. Ὅπίσω αὐτοῦ ἐπορεύοντο.
12.	12. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, καὶ πᾶσα ἡ σὰρξ αὐτῶν.	12.
13. . . .	13. Γέγελ. Ἄλλως, ✕ κυλι- σματα.	13.
14.	14. <i>Vacat.</i>	14. ✕ Καὶ τέσσαρα πρόσωπα τῶ ἐνί· τὸ πρόσωπον τοῦ ἐνὸς πρόσω- πων τοῦ Χερούβ, καὶ τὸ πρόσω- πων τοῦ ἐνὸς πρόσωπων ἀνθρώπου. καὶ τρίτον πρόσωπον λέοντος, καὶ τὸ τέταρτον πρόσωπον ἀετοῦ.
16.	16. ✕ Καίγε αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἐχθ- μενα αὐτῶν.	16.
18.	18. Ἀπὸ τοῦ οἴκου. Ἄλλ., ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τοῦ οἴκου.	18.
21.	21. Τέσσαρα πρόσωπα.	21. Τέσσαρα τέσσαρα πρόσωπα.
22.	22. <i>Vacat.</i>	22. ✕ Τὴν ὄρασιν αὐτῶν.
SYMMACHUS.		THEODOTIO.
LXX INTERPRETES.		
1.	1. Similitudo throni super eos. <i>Aliter</i> , sicut visio similitudo throni visa est super eos.	1.
5. Sicut tonitru Dei Potentis.	5. Sicut vox Dei Saddai.	5. Sicut tonitru Dei potentis.
7.	7. Et extendit Cherub manum suam.	7. De medio Cherubim.
9. Quasi species hyacinthi.	9. Quasi aspectus lapidis car- bunculi.	9.
11.	11. Quoniam in quemcumque locum respiciebat principium unum. <i>Alius</i> , in quemcumque lo- cum quo respiciet caput. <i>Alius</i> , quocumque declinabat primum. <i>Alius</i> , quo vertebatur dux.	11.
	ibant.	Post illud ibant.
12.	12. <i>Vacat. Alius</i> , et omnis caro earum.	12.
13. Volubiles.	13. Gelgel. <i>Aliter</i> , volubilitates.	13.
14.	14. <i>Vacat.</i>	14. Et quatuor facies uni : fa- cies unius facies Cherub, et facies unius facies hominis ; et tertium, facies leonis, et quartum, facies aquilæ.
16.	16. Etiam ipsi ab apud eos.	16.
18.	18. A domo. <i>Alius</i> , de subdio domus.	18.
21.	21. Quatuor vultus.	21. Quatuor quatuor facies.
22.	22. <i>Vacat.</i>	22. Visionem eorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Ezechielis.

κάτω τοῦ Χερουβίμ. Pro δράκας, Alex. et Ald.,
χειρας. — B : Ο', τὴν στολήν. Ἄ., ἐξαιρετα τὰ
μόνα, *præcipuis singularibus* (cf. quæ adnotavimus
ad § 2 antecedentis cap.). Σ., τὰ λινά. Θ., βαδδίν. —

Ο', τὰς δράκας σου. Ἄλλος, τὰς χεῖρας σου. — Ο', ἐκ.
Σ., Θ., ✕ τοῦ / . μέσου. Jam monuimus / . indicare
finem additionis. DRACÆ.

V. 4. C, καὶ ἀπῆρην ἡ ὄβρα Κυρίου ἀπὸ τοῦ Χε-

ροῦδ. B : 'A., ὑφώθη. — O', καὶ ἐπλησε τὸν οἶκον ἢ νεφέλη. Θ., ἐπλήσθη ὁ οἶκος τῆς νεφέλης. IDEM.

V. 5. Σ., Θ., βροντῆ Θεοῦ Ἰκανοῦ. Drusius et Coislin. Hieronymus vero ait : « *Saddai* Aquila, Symmachus et Theodotio Ἰκανόν, quod *fortem potentemque* significat, transtulerunt. » Vide cap. 1, v. 24. [Pro ἕως, alii legunt πρό. Ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 6. O', ἐκ μέσου. Complut., ἐκ τοῦ μεταξύ. — B : O', τὴν στολήν. 'A., τὰ ἐξάρτητα. Σ., τὰ λινά. Θ., τὰ βαδδίν. Idem : Σ., ✕ τοῦ τροχοῦ. O', Θ., ✕ τῶν τροχῶν. — O', ἐχόμενος. 'A., πλησίον, *prope*. DRACH.

V. 7. Θ., ἐκ τῶν ἀναμέσον etc. Ms. Jes. Edit. Rom. variat. [Edit. Rom., καὶ ἐξέταϊνε τὴν χεῖρα. C, καὶ ἐξέτ. ὁ Χερουῖδ (et ita Alex. et Complut. Ald., ὁ Χερουβίμ) τὴν χεῖρα αὐτοῦ ✕ ἐκ τῶν ἀναμέσον τῶν ✕ Χερουβίμ : ἐκ μέσον τοῦ πυρὸς τοῦ ὄντος ἐν μέσῳ (etiam Complut., ἐν μέσῳ) τῶν X. DRACH.]

V. 9. Edit. Rom., καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τροχοὶ τέσσαρες. C, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τέσσαρες τροχοὶ (etiam Complut. τέσ. τρ. ut Hebr. et Vulg., quatuor rotæ) εἰστήκεισαν ἐχόμενοι τῶν Χερουβίμ : τροχὸς εἰς ἐχόμενος Χερουῖδ ἐνδὸς ✕ καὶ τροχὸς εἰς ἐχόμενος Χερουῖδ ἐνδὸς : (et ita Alex., Hebr. et Vulg. In edit. Rom. desiderantur quæ hic sub asterisco). DRACH.

Ibid. Theodoretus Symmachi versionem adfert. Hieronymus vero ait : « *Juxta LXX quasi visio* λίθου ἔνθρακος, i. e. *carbunculi*, licet in Hebraico THARSIS scriptum sit : quod Aq. *chrysolithum*,

Symm. *hyacinthum* transtulerunt. » [B habet tantum, 'A., ὀφθαλμῶν, interpretatio vocis Hebraicæ ἱγν. Idem cod. : O', ἐχόμενος. 'A., πλησίον. Pro ὄφεις, in ultimo loco, alii, δρασις. Ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 10. B : O', καὶ ἡ ὄφεις αὐτῶν (ita Alex. C autem ut et edit. Rom. absque articulo. Complut., καὶ ἡ θεωρία αὐτῶν). 'A., Θ., ἡ δρασις. Σ., τὸ εἶδος. DRACH.

V. 11. Ἄλλος, εἰς ὃν ἂν τρόπον etc. Has omnes lectiones exhibet ms. Jes.

Ibid. 'A., Θ., ὀπίσω etc. Ms. Jes. [C, ὀπίσω αὐτοῦ : — B : O', οὐκ ἐπίστρεφον. Σ., οὐ μετετρέποντο, non convertebantur. — O', ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχὴ ἡ μία. 'A., νεύει κεφαλὴ, *vergit caput*. Ἄλλος, ἐπιβλέπει ἡ κεφαλὴ, *respicit caput*. Σ., ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός, *vertebatur dux*. Θ., ἐκλίνετο ὁ πρῶτος, *declinabat primus*. Ἄλλος, ἐκλίνο ὁ πρῶτος, *declinabat*. — Isti τῶν O', ἐπορεύοντο, præponit hanc Theodotionis lectionem, ὀπίσω αὐτοῦ. DRACH.]

V. 12. Ἄλλος, καὶ πᾶσα etc. Drusius. [C, ✕ καὶ πᾶσαι αἱ σάρκες αὐτῶν : Scholion in ed. Rom., καὶ πᾶσαι αἱ σάρκες αὐτοῦ. Complut. ut ἄλλος noster. — B : 'A., Σ., Θ., O', καὶ πᾶσαι αἱ σάρκες αὐτῶν, ut C in textu. Sed Hebr., *caro*. DRACH.]

V. 13. Hieronymus : « *Rotæ quoque ipsæ appellatæ sunt lingua Hebraica GELGEL, quod Symm. volubiles, Aquila rotam interpretatus est.* » Ms. Jes. habet, ✕ κυλίσματα, quæ est forte versio Symmachi. [B : O', Γελγέλ. Σ., κυλίσματα, ut suspiciatus

EZECHIELIS CAPUT XI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
<p>11. הִיא לֹא־תִהְיֶה לָכֶם לְסִיר וְתֹאמַר תְּהוּ בַתִּכָּה לְבָשֶׁר אֶל־גּוֹבַל יִשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּנו אַתֶּם</p> <p>12. וְיֹדַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר בִּדְקִי לֹא הִלַּחְתֶּם וּמִשְׁפָּטִי לֹא עָשִׂיתֶם וּכְמִשְׁפָּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבוֹתֶיכם עָשִׂיתֶם</p> <p>15. אַחֶיךָ אַחֶיךָ אֲנִשִּׁי כֹה</p>	<p>11.</p> <p>12.</p> <p>15.</p>	<p>11.</p> <p>12.</p> <p>15. ✕ Ἄδελφοί σου, ἀδελφοί σου οἱ ἄνδρες. (Σύμπαντες.)</p>
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
<p>11. Hæc non erit vobis in lebetem, et vos eritis in medio ejus in carnem. In termino Israel judicabo vos.</p> <p>12. Et scietis quia ego Dominus, quia in statutis meis non ambulastis, et judicia mea non fecistis : sed juxta judicia gentium, quæ in circuitu vestro, fecistis.</p> <p>15. Fratres tui, fratres tui, viri. Ipsa tota.</p>	<p>11. Hæc non erit vobis in lebetem, et vos non eritis in medio ejus in carnes : in finibus Israel judicabo vos.</p> <p>12. Et scietis quia ego Dominus : quia in præceptis meis non ambulastis, et judicia mea non fecistis, sed juxta judicia gentium, quæ in circuitu vestro sunt, estis operati.</p> <p>15. Fratres tui, fratres tui, viri. Universi.</p>	<p>11.</p> <p>12.</p> <p>15. Fratres tui, fratres tui, viri. Universi.</p>

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Ezechielis.

V. 1. Pro τῆς πύλης, *portæ*, ut etiam Hebr. et Vulg., C habet, τῆς αὐλῆς, *atrii*. Mox, εἶδον, et ita quasi constanter, pro ἴδον editionis Rom.—Hebr., Jaazaniam filium Azzur. Vulg., Jezoniam filium Azur. Edit. Rom., Ἰεζονίαν τὸν τοῦ Ἐζερ. C., Ἰεζονίαν τὸν τοῦ Ἀζούρ. Alex. et Ald., Ἰαζερ.—Hebr., filium Banaishu. Vulg., filium Banaiaz. LXX, τὸν τοῦ Βαναίου. C, τὸν τοῦ Βανέου. — B : O', τὸν τοῦ Ἀζούρ. Ἄλλως, Ἰάζερ. Οἱ Γ', τὸν υἱὸν Ἀζούρ. — O', τὸν τοῦ Βανέου. Ἄλλος, τὸν υἱὸν τοῦ

Βανέου. — O', τοὺς ἀρηγουμένους. Οἱ Γ', τοὺς ἄρχοντας. DRACH.

V. 2. O', καὶ εἶπεν Κύριος. Illud Κύριος deest in Complut. nec habet Hebr. — B : O', καὶ βουλευόμενοι. Σ., καὶ συμβουλευόντες, *et consulentes*. IDEM.

V. 3. B : O', προσφάτως, *recenter*. Σ., ἀρτίως, *modo*. Editor Romanus libri Jezeziel Theophrastum vertit, *perfecte* ; sed non quadrat. IDEM.

V. 3. O', λέγε. C, εἶπέ (non εἶπε, ut edi jussit idem editor). IDEM.

est Montf. Lamb. Bps : 'A., τροχός. Σ., εὐστροφα, hanc vocem Græcam non habuit Montf., qui Latīnam tantum dedit ex S. Hieron. DRACH.]

V. 14. Θ., καὶ τέσσαρα πρόσωπα etc. Ms. Jes. Drusius vero sic sine interpretis nomine : καὶ τέσσαρα πρόσωπα εἶχεν ἕκαστον τῶν ζώων τὸ πρόσωπον τὸ ἐν πρόσωπον Χερουβ, καὶ τὸ πρόσωπον τὸ δεύτερον πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τρίτον etc. Hieronymus vero ait : Porro quod sequitur, *audiente me*, usque ad eum locum ubi scriptum est, *elevati sunt Cherubim*, in LXX non habetur, sed de Hebraico additum est. » [Ita etiam C, omnia sub asteriscis ; sed pro altero τοῦ ἐνός habet, τοῦ δευτέρου, ut Hebr., יְצַוִּי, *secundi*. Cæterum, τὸ τρίτον πρόσ. et τὸ τέταρτον πρόσ. forsā melius vertēretur, *tertia facies, quarta facies*. Alex., Ald., Complut., τέσσαρα (Alex., τέσσαρα) πρόσωπα τῶ ἐνί· (pro τῶ ἐνί Complut. habet, εἶχεν ἕκαστον τῶν ζώων) τὸ πρόσωπον τοῦ ἐνός (Complut., τὸ ἐν) πρόσωπον Χερουβ (Ald., τοῦ Χερουβίμ) καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ δευτέρου (Complut., τὸ δεύτερον) πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ τρίτου (Ald. et Complut., καὶ τὸ τρίτον πρόσ.) πρόσωπον λέοντος, καὶ τὸ τέταρτον πρόσωπον ἄετου. DRACH.]

V. 15. Hebr. et Vulg., et elevata sunt Cherubim. Ipsum est animal... C, καὶ ἐπήραν τὰ Χερουβίμ· τοῦτο τὸ ζῶον... Alex., Ald., Complut., καὶ ἐπήραν (Ald., ἀπήραν. Complut., ἐπήρθη) τὰ Χερουβίμ (Ald., Complut., τὰ Χερουβίμ)· τ. τ. ζ. Romana autem edit. non quadrat cum Hebr. Sequitur in C, δ εἶδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χωδάρ. DRACH.

V. 16. ✕ καίγε αὐτοὶ etc. Ms. Jes. [C ita : ✕ καίγε αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἐχόμενα ✕ αὐτῶν ? Sic etiam Alex., Ald. et Complut. editi., parum inter se diversæ. — B : Ο', ζωής. 'A., τοῦ ζώου. DRACH. V. 18. 'Αλλος, ἀπὸ τῶν αἰθέρου etc. Drusius. [C, ἀπὸ ✕ τοῦ αἰθέρου : τοῦ οἴκου.— B : 'A., Σ., τῶν οὐδῶν, *liminibus*. DRACH.]

V. 17. Pro nostro μεταωρίζοντο, C habet ἐμπεωρίζοντο. — B : Ο', ζωής. 'A., τοῦ ζώου. DRACH.

V. 18. 'Αλλος, ἀπὸ τῶν αἰθέρου etc. Drusius. [C, ἀπὸ ✕ τοῦ αἰθέρου : τοῦ οἴκου.— B : 'A., Σ., τῶν οὐδῶν, *liminibus*. DRACH.]

V. 19. B : Ο', ἐνώπιον ἐμοῦ. 'A., κατ' ὀφθαλμούς μου, ut Hebr., יְרַגְ'י, *ad oculos meos*. — Ο', τῆς ἐπέναντι (?). Σ., τῆς ἀνατολικῆς, *orientalis*. Θ., κατ' ἀνατολάς, *ad orientem*. DRACH.

V. 20. C, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ + τοῦ : Χωδάρ, per ω. IDEM.

V. 21. 'A., Θ., τέσσαρα τέσσαρα πρόσωπα. Ms. Jes. [C, ✕ τέσσαρα : τέσσαρα πρόσ. Et mox, ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπου. Et ita Alex. Hebr. et Vulg., hominis.— B : 'Αλλος, τ. τ. πρ. DRACH.]

V. 22. Θ., τὴν ὄρασιν αὐτῶν. Ms. Jes. [C, καὶ ὁμοίωμα τῶν προσώπων αὐτῶν, ταῦτα τὰ πρόσωπά ἐστιν, δ εἶδον + ὑποκάτω τῆς δόξης Θεοῦ Ἰσραήλ : (Hebr. non habet) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χωδάρ ✕ τὴν ὄρασιν ✕ αὐτῶν. Etiam Alex., Ald., Complut., τὴν ὄρ. α., pro quo Sym. in cod. B, τοῦ εἶδους, *speciei*. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

<p>11.</p> <p>12.</p> <p>15. ✕ 'Αδελφοὶ σου, ἀδελφοὶ σου, οἱ ἄνδρες. (Σύμπαντες.)</p> <p>SYMMACHUS.</p> <p>11.</p> <p>12.</p> <p>15. Fratres tui, fratres tui, viri. Universi.</p>	<p>11. "Αλλος, αὐτὴ ὑμῶν οὐκ ἔσται εἰς λέβητα, καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένησθε ἐν μέσῳ αὐτῆς εἰς κρέα, ἐπὶ τῶν ὀρίων τοῦ Ἰσραήλ κρινῶ ὑμᾶς.</p> <p>12. "Αλλος, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος, ὅτι ἐν τοῖς δικαίωμασί μου οὐκ ἐπορεύθητε, καὶ τὰ κρίματά μου οὐκ ἐποίησατε· ἀλλὰ κατὰ τὰ κρίματα τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλω ὑμῶν ἐποίησατε.</p> <p>15. Οἱ ἀδελφοὶ σου καὶ οἱ ἄνδρες. Συντετέλεσται.</p> <p>LXX INTERPRETES.</p> <p>11. <i>Alius</i>, hæc vobis non erit in lebetem, et vos non eritis in medio ejus in carnes : super terminos Israel judicabo vos.</p> <p>12. <i>Alius</i>, et cognoscetis quia ego Dominus, quia in justificationibus meis non ambulastis, et judicia mea non fecistis, sed secundum judicia gentium, quæ in circuitu vestro, fecistis.</p> <p>15. Fratres tui, et viri. Consummata est.</p>	<p>11.</p> <p>12.</p> <p>15. ✕ 'Αδελφοὶ σου, ἀδελφοὶ σου, οἱ ἄνδρες. (Σύμπαντες.)</p> <p>THEODOTIO.</p> <p>11.</p> <p>12.</p> <p>15. Fratres tui, fratres tui, viri. Universi.</p>
--	---	--

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Ezechielis.

V. 6. Ο', καὶ ἐνεπλήσατε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. C, καὶ ἐπλήσατε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. Itaq. αὐτῆς habent Alex. et Ald. Hebr. et Vulg., ejus, *d'elle*. IDEM.

V. 7. Pro Κύριος, C, 'Αδωναί K. Alex. quoque, Ald. et Complut., 'Αδωναί K. Hebr., Adonai Jelova. Vulg., Dominus Deus. Sic etiam in præsentī cap. ῥῥ 15, 16, 17, 21. IDEM.

V. 8. Ο', Κύριος. C, K. K. Alex., Ald., Complut., Hebr. et Vulg., ut ῥ antecedit. IDEM.

V. 10. C, ὀρίων. Ita et Complut. Hebr. et Vulg.

similiter, *finibus*. Quod autem in edit. Rom. aliisque non paucis exemplaribus, necnon apud Theodoretum, legitur, *ὀρέων, montibus*, ἀμάρτημα γραφικὸν videtur esse librariorum. Apposita Drusius : « Nam proclivis sane lapsus de ὀρίων in ὀρέων. » IDEM.

V. 11. "Αλλος, αὐτὴ ὑμῶν etc. Drusius. [C habet ut *alius*, usque ulla præfixa nota ; sed pro γένησθε, legit γανήσθε. Istam varietatem non observavit editor textus Tetraplorum. — B, in margine,

ad vocem γενήσεσθε, ὁ Γ, ἔσεσθε. Etiam Alex. et Complut. ut *edius*; sed Alex. pro ὄριων, legit, ὄριων. DRACH.]

V. 12. Ἄλλος, καὶ ἐπιγνώσεσθε. Drusius. Notatque Hieronymus hæc in LXX non haberi, sed ex Hebræo addita fuisse: quas tamen ille Latine tantum adfert. [C ita: καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος: (quæ sequuntur sunt etiam in B) ✕ ὅτι ἐν.. οὐκ ἐποίησατε ✕ καὶ τὰ κρίματα τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλω ὑμῶν ἐποίησατε. Et ita Complut., nisi quod legit, ὅτι ἐν ταῖς ἐντολαῖς. Alii exhibent alterum stichum bina cum negatione: ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὰ κρίματα... οὐκ ἐποίησατε. Sed S. Hieron. versio Latina hujus loci, et Hebr. textus, sine negatione: sed juxta judicia gentium, quæ in circuitu vestro sunt, estis operati. DRACH.]

V. 13. B: Ο, δ. Οἱ Γ, υἱδς / . τοῦ Βαβαῦ. — Ο',

οἱμοι. Ἄλλως, οἱμοι, οἱμοι (sic, circumfl.). Οἱ Γ ὄμοι.— Ο', εἰς συντέλειαν. Σ., εἰς ἀνάλωσιν, in excidium. — Ο', τοῦς καταλοιπούς. Σ., τὸ λείψανον, reliquias. DRACH.

V. 15. ✕ οἱ Γ, ἀδελφοί σου etc. Ms. Jes. [Et ita C, sed absque asterisco. Et mox legit: ἡμῖν ✕ αὐτοῖς: δέδοται. — B: Ο', αἰχμαλωσίας σου. Ἄ., ἀγγιστείας σου, propinquitatis tuae. Ο', συντελεσται. Ἄλλος, πάντες. Ο', μακρὰν ἀπέχετε. Θ., μακρύνθητε, procul recedite. Ο', ἡμῖν. Ἄ., Θ., αὐτῆ / δέδοται, ipsa data est. DRACH.]

Ibid. Hieronymus: « Pro universis, illi (scil. LXX) posuerunt, consummata est, propter litterarum et verbi ambiguitatem: CHULLO enim quod Aq., Sym. et Theod. universos interpretati sunt, illi verterunt, consummata est, quod juxta sensum

EZECHIELIS CAPUT XII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בית מרי 2	2.	2.
בית מרי 3	3.	3.
הנשיא הבשא 10	10.	10.
אריק אדיוהם 14	14.	14.
ברעש 18	18.	18.
הבשא 22 ואב	22.	22.
הלך 24	24.	24.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. In medio domus rebellionis.	2. In medio domus exasperantis.	2.
3. Domus rebellionis.	3. Domus exasperans.	3.
10. Principi onus.	10. Super ducem onus.	10.
14. Evacuabo post eos.	14. Evaginabo post eos.	14.
18. In tremore.	18. In conturbatione.	18.
22. Proverbium. Et peribit.	22. Proverbium. Et peribit.	22.
24. Lenientis.	24. Ambigua.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Ezechielis.

V. 2. Ἄλλος, ἐν μέσῳ οἴκου παραπ-. Drusius. Hieronymus vero hæc notat: « Pro eo quod nos vertimus, in medio domus exasperantis tu habitas, LXX posuerunt: In medio iniquitatum eorum tu habitas. » [Οἴκου legitur etiam apud Theodoretum. — B: Ο, Σ., Θ., τοῦ βλάπτειν. Ἄλλος, τοῦ ὄραν, ad faciendum. Lapsus manifestus pro ὄραν. Et ita Alex. et Ald., ὄραν. Ο', οἶκος παραπικραίνων. Ἄ., Σ., οἶκος προσεριστής, domus contentiosa. (Edit. Rom. ad hunc γ, Theodoretus ex Symm., προσεριστής.) Drusius autem ad γ 3 seq. refert, et, ut de more, Montfauconium post se trahit. Cæterum Aquilæ pariter, uti vides, tribuenda est lectio. DRACH.]

V. 3. Σ., οἶκος προσεριστής. Drusius.

Ibid. C ita: σκευὴ αἰχμαλωσίας, καὶ αἰχμαλωτίσθητι. Ita etiam Alex. et Ald. Complut. autem,

αἰχμαλωτεύθητι. Hebr. et Vulg., vas transmirationis, et transmigrabis. Mox, εἰς τόπον ἕτερον. Ita etiam Complut., Hebr. et Vulg.— B: Ο', αἰχμαλωσίας. Ἄ., μετακείσας, transmirationis. Ο', ἐστὶ. Ἄλλοι, εἰσὶν. Et ita Hebr., sunt. DRACH.

V. 4. C, ἐσπέρας ἐνώπιον αὐτῶν, ὡς ἐκπορεύεται αἰχμάλωτος. Eundem ordinem verborum habent Hebr., Vulg., Alex., Ald. et Complut., quem haud servat Rom. edit. IDEM.

V. 5. Hebr., ad oculos eorum. In LXX nostris desunt. C, ✕ εἰς ὀφθαλμούς ✕ αὐτῶν. — B: Ο', εἰς τὸν τοίχον. Ἄλλος, ἐν τῷ τοίχῳ, in pariete. Et ita Hebr. IDEM.

V. 6. B: Ο', ἀναληφθήση. Ἄ., ἀρθήση, tolleris. Θ., ἀρείς, portabis. Hebr., portabis. — Ο', τέρας. Ἄλλος, τέρας, terminum. Sed alius lectio lapsus est librarii, quod palam. IDEM.

omnino non resonat. > Codex noster vetustissimus habet CHOLLO. [Extulerunt LXX ἵψα, cala pro culle. DRACH.]

V. 16. Post εἰς τὰ ἔθνη C addit : καὶ διασκορπιῶ αὐτούς εἰς τὰ ἔθνη. Supervacanea et obelo notanda. Mox, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Artic. τὴν etiam in Alex. legitur. — B : O', ἀπίσωμαι αὐτούς. Σ., μακρὰν ποιήσω αὐτούς, procul faciam eos. — O', οὐ. Σ., εἰς ἄς, ad quas. DRACH.

V. 17. B : O', οὐ. Σ., ὅπου. IDEM.

V. 18. B : O', πάντα. 'A., ✕ σύν / πάντα.—O', τὰ βδελύγματα αὐτῆς. Σ., τὰ σίχη αὐτῆς. IDEM.

V. 19. B : O', ἐτέραν (legerunt ἕτερον). 'A., Σ., Θ., μίαν, unum. Et ita Hebr., פּרַט, et Vulg.—O', δώσω ἐν αὐτοῖς. Σ., (δώσω) εἰς τὰ ἔγκυατα ὀμῶν, in viscera vestra. Ad lit. ex Hebr., עַבְרַבְרַב. IDEM.

V. 20. B : O', ἐν τοῖς προτάγμασί μου. 'A., ἐν ταῖς ἀκριβείαις μου, in accuratis statutis meis. IDEM.

V. 21. B : O', καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν. 'Aλλως, καὶ κατὰ τὰς καρδίας... , et secundum corda... Σ., ὦν δὲ πρὸς τὴν ἐνθύμησιν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν, quorum autem (cor) ad cogitationem abominationum suarum. IDEM.

V. 22. B : O', ἐχόμενοι αὐτῶν. 'A., συμφώνως. IDEM.

V. 24. LXX, καὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα. C vero cum Complut., καὶ πν. ἀνέλ. με. Et ita Hebr. et Vulg.— B : O', καὶ ἀνέβην ἀπὸ τῆς ὀράσεως, ἤς. Σ., καὶ ἀνελήφθη ἀπ' ἐμοῦ ἡ δρασις ἦν. Hebr., et ascendit desuper me visio, quam. IDEM.

V. 25. B : O', πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν. 'A., σύν / πάντας. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Ἐν μέσῳ τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν. 'Aλλως, ἐν μέσῳ οἴκου παραπικραίνοντος.	2.
3. Οἶκος προσεριστής.	3. Οἶκος παραπικραίνων.	3.
10.	10. Ὁ ἀρχων καὶ ὁ ἀφηγούμενος. 'Aλλως, τῷ ἀρχοντι καὶ τῷ ἀφηγούμενῳ.	10.
14. Γυμνώσω ὀπίσω αὐτῶν.	14. Ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν. 'Aλλως, ἐκχεῶ ὀπίσω αὐτῶν.	14.
18.	18. Μετὰ ὀδύνης. 'Aλλως, μετ' ἐνδίας.	18.
22. Παροιμία. Διαπνεύσει.	22. Παραβολή. Οἱ λοιποὶ, idem. 'Aπόλωλεν.	22.
24.	24. Τὰ πρὸς χάριν. Οἱ λοιποὶ,	24.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. In medio iniquitatum ipsorum. Alius, in medio domus exasperantis.	2.
3. Domus contentiosa.	3. Domus exasperans.	3.
10.	10. Princeps et dux. Alius, principi et duci.	10.
14. Nudabo post eos.	14. Evacuabo post eos. Alius, effundam post eos.	14.
18.	18. Cum dolore. Alius, cum penuria.	18.
22. Proverbium. Dissipabitur in vaporem.	22. Parabola. Reliqui, idem. Peritit.	22.
24.	24. Juxta gratiam. Reliqui, lubrica.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Ezechielis.

V. 7. Hebr. et Vulg., quasi vasa. In LXX nostris deest. C, cum Alex., Ald. et Theodor., ὡς σκεῦη. Complut., σκεῦη. — Hebr. et Vulg., manu. In LXX nostris deest. C, cum Alex., Ald. et Complut., τῇ χειρὶ. — Pro ἐπ' ὤμων, C legit, ἀπ' ὤμων. Hebr., super humero. — B : O', καὶ κεκρυμμένος. 'A., ἐν ἀχλύϊ, in caligine. Σ., ἐν σκοτίᾳ, in tenebris. Θ., ἐν σκότει, id. IDEM.

V. 8. C, πρὸς με τοπρωτ. Idem ordo verborum in Alex. et in Hebr. IDEM.

V. 9. Pro εἶπαν, dixerunt, C legit, εἶπον, dixi. Hebr. autem, dixerunt. Mox, non habet articulum ὁ ante παραπικραίνων. IDEM.

V. 10. 'Aλλως, τῷ ἀρχοντι etc. Ms. Jes. [Alex., εἰπὼν τῷ ἀρχοντι καὶ τῷ ἀφηγούμενῳ Ἱερουσαλήμ. Ita etiam Ald. et Complut. Sed non habent εἶπὼν, et ante Ἱερουσ. addunt ἐν. — Pro Κύριος Κύριος,

Complut., 'Aδωναὶ K.—B : ὁ ἀρχων καὶ ὁ ἀφηγούμενος. 'A., τῷ ἐπιημένῳ τὸ ἄρμα τοῦτο, sublati omnis hoc. Σ., περὶ τοῦ ἀρχοντος τὸ λῆμμα τοῦτο, de principe assumptio hæc. Θ., οἱ λοιποὶ, ὁ ἀρχων ὁ ἀφηγούμενος οὗτος, princeps duæ hic. 'Aλλως, τῷ ἀρχοντι καὶ τῷ ἀφηγούμενῳ. DRACH.]

V. 11. B : O', αὐτῶ. 'A., ὑμῖν (legit, οὐχ, vobis). Σ., Θ., αὐτοῖς, ipsis. Hebr., עִיב, eis. DRACH.

V. 12. C ita : καὶ ὁ ἀρχων ὁ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Hebr. et Vulg., et dux qui est in medio eorum. In fine commatis, pro τὴν γῆν, habet C, τὴν ὀργὴν, sed perperam.—B : 'A., σύν / τὴν γῆν. IDEM.

V. 13. B : O', ἐν τῇ περιοχῇ μου. 'A., ἀμφιπέδηστρω μου, retiaculo meo. Σ., σαγήνη μου, sagena mea. IDEM.

V. 14. Σ., γυμνώσω etc. Ms. Jes. [C ut alius, et ita Alex., Ald. et Complut.— B : O', τοῦ; ἀντιλα-

δομένους αὐτοῦ. Ἄ., ἀγάλματα αὐτοῦ, *simulacra ejus*. Σ., τὰ πτερά αὐτοῦ, *alas ejus*. Θ., τὰ ὑποστηρίγματα αὐτοῦ, *sustentacula ejus*. Et ad marginem, pro ὅπισθεν αὐτῶν, habet ἀπολουθεύσαν αὐτοῖς, *persequentem illos*, quod refertur ad præcedentem vocem *ρομφαίαν, gladium*. DRACH.]

V. 16. B : Ο', καὶ ὑπολείψομαι. Ἄλλος, καὶ ὑπολείψομαι, *ei suscipiam*. Ο', καὶ ἐκ θανάτου. Ἄ., Σ., καὶ ἐκ λοιμοῦ, *et a peste, uti et Hebr.* DRACH.

V. 18. Ἄλλος, μετ' ἐνδελος. Ms. Jes. [Et ita C cum Ald. — B : Ἄ., ἐν σεισμῷ, *in commotione*. Σ., ἐν ἀκαταστασίᾳ, *in instabilitate*. Θ., ἐν σάλῳ, *in commotione*. Idem cod. : Ο', μετὰ βασάνου, *cum tormento*. Ἄ., ἐν κλόνοις, *in commotionibus*. Σ., μετὰ σάλου, *cum commotione*. Θ., σπουδῆς, *sollicitudine*. DRACH.]

V. 19. Pro λέγει Κύριος, C, cum Alex., Ald., Complut., λ. Ἄδ. K. Hebr. et Vulg. similiter ut sæpe indicatum. — Pro πάντες οἱ κατοικοῦντες, Complut. melius, πάντων τῶν κατοικούντων, *omnium qui habitant*; ita enim fert Hebr. veritas, et

sic vertit Vulg. — C, ἀφανισθῆ ἢ γῆ συμπληρώματι, pro σὺν πληρώματι, *editiohem exterarum*. — B : Ο', μετ' ἐνδελος, *cum egestate*. Ἄ., Θ., ἐν μερίμνῃ, *in sollicitudine*. Σ., μετ' ἀκαταστασίας, *cum instabilitate*. Ο', μετ' ἀφανισμοῦ, *cum dissipatione*. Σ., ἀδημονίας, *desperatione*. Ο', σὺν πληρώματι αὐτῆς. Σ., ἀπὸ πληρώματος αὐτῆς, *a plenitudine sua* (et ita Hebr.). Ἄλλος, ἐν τῷ πληρώματι. Ο', ἐν ἀσεβείᾳ γὰρ πάντες οἱ κατοικοῦντες, *in impietate enim omnes qui habitant*. Σ., διὰ ἀδικίαν πάντων τῶν κατοικούντων, *propter iniquitatem omnium inhabitantium*. DRACH.

V. 20. B : Ο'. Ἐξηρηθῶσονται, *in desolationem erunt*. Ἄ., καθαιρεθῶσονται, *destruentur* (et ita Hebr.). Σ., κενωθῶσιν, *evacuabuntur*. Ο', εἰς ἀφανισμόν, *in dissipationem*. Σ., ἀτακτος, *inordinata*. IDEM.

V. 22. Hieronymus : « Quod nos diximus, *pro-verbium*, juxta Symmachum, omnes alii interpretes *parabolam* transulerunt, quæ Hebraice appellatur MASAL. »

EZECHIELIS CAPUT XIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYTAAS.
הבאים ואמרת לנביאי מלבם 2.	2.	2. ✕ Τοὺς προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν.
אשר הלכים אחר רחם 3.	3.	3.
כשעלים בחרבת נביאיך ישראל 4.	4.	4. Ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις οἱ προφήται σου, Ἰσραήλ.
לֹא עֲלִיתָ בַּפְּרָצוֹת וּתְגַלְּוּ גִדְרֵי-בֵית יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בַּמִּלְחָמָה בְּיוֹם יְהוָה 5.	5.	5.
7 ואמרום נאם-יהוה ואני לא דברתי 7.	7.	7.
9 בסד 9.	9.	9.
10, 11 מִחִים אֵת תַּפַּל : אֲמַר 10, 11.	10, 11.	10, 11. (Ἀλείφουσιν) αὐτὸν ἀναλον, εἰπόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Prophetantes : et dices prophetantibus de corde suo.	2. Qui prophetant : et dices prophetantibus de corde suo.	2. Prophetantes : et dices prophetis prophetantibus de corde suo.
3. Qui euntes post spiritum suum.	3. Qui sequuntur spiritum suum.	3.
4. Tamquam vulpes in desertis prophetæ tui, Israel.	4. Quasi vulpes in desertis prophetæ tui, Israel.	4. Quasi vulpes in desertis prophetæ tui, Israel.
5. Non ascendistis in fracturas, et sepivistis sepem super domum Israel ad standum in bello in die Domini.	5. Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum pro domo Israel, ut staretis in prælio in die Domini.	5.
7. Et dicentes : Dixit Dominus, et ego non locutus sum.	7. Et dicitis, Ait Dominus, cum ego non sim locutus.	7.
9. In secreto.	9. In consilio.	9.
10, 11. Oblinentes eum insulso : Dic.	10, 11. Liniebant eum luto absque palcis. Dic.	10, 11. Liniunt eum absque sale. Dic.

Ibid. Hieronymus : « Omnis visio peribit : vel juxta Symmachum, διαπνεύσει, id est, in ventum et auram tenuem dissolvetur. » [In fine commatis. Hebr. et Vulg., omnis visio. C, πᾶσα ὄρασις, et ita Ald. et Complut. In Rom. et Alex. deest πᾶσα. DRACH.]

V. 23. C, λέγει Ἄδων. K. Et ita Alex., Ald. et Complut. Hebr. et Vulg., ut de more.—B : Πάρτες, ΠΙΠΙ. Idem cod. : Ο', καὶ ἀποστρέψω, et avertam. Σ., παύσω, quiescere faciam. Ο', ὅτι. Ἀ., ✕ ἀλλ' ἦ, sed etiam. Ο', καὶ λόγος. Σ., καιρός. Ita etiam Complut. DRACH.

V. 24. Hieronymus : « Ubi a nobis editum est, neque erit divinalio ambigua, vertere LXX, neque divinius juxta gratiam : pro quo omnes lubricum interpretati sunt, quod nos ambiguum diximus. » [B : Σ., ἀλισθηρόν, lubricum (en tibi Græcum omnium S. Hieronymi). Θ., λεία, mollia. Idem cod. : Ο', ψυδής. Ἀ., εἰκῆ, temere. Σ., Θ., ματάλα, vana. DRACH.]

V. 25. Vide edit. Rom. C, Διότι ἐγὼ Κύριος λαλήσω, λαλήσω τοὺς λόγους μου καὶ ποιήσω, καὶ οὐ μηχανῶ ἐτι· ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ὁμῶν, οἶκος ὁ παραπικραίνων, λαλήσω λόγον καὶ ποιήσω, λέγει Ἄδωνάι Κύριος (Alex., Ald. et Complut., Ἄδωνάι K.). — B : Ο', μηχανῶ. Σ., παροικισθήσεται, peregrinabitur. Ο', παραπικραίνων. Ἀ., προσεριστής. DRACH.

V. 27. C ita : Ἰδοὺ ὁ οἶκος Ἰσραὴλ + ὁ παραπικραίνων + λέγοντες ; λέγουσιν quæ hic obelo signantur non sunt in Hebr. textu. IDEM.

V. 28. C congruit cum Hebr., exceptis duobus quæ notabimus. Διὰ τοῦτο εἶπὼν (Complut., εἶπέ) πρὸς αὐτοὺς. Τάδε λέγει Ἄδωνάι Κύριος· (Alex., Ald. et Complut., Ἀ-αἱ K.) Οὐ μὴ μηχανουσίην οὐκ ἐτι πάντες οἱ λόγοι μου, οὐδ' ἂν λαλήσω· λαλήσω (hoc alterum λαλήσω deest in Hebr.) λόγον καὶ ποιήσω (Hebr., fiet), λέγει Ἄδωνάι Κύριος. (Alex., Ald., Complut., Ἀ-αἱ K.) IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2.	2. ✕ Τοὺς προφητεύοντας, καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν.
3.	3.	3. ✕ Τοῖς πορευομένοις ὀπίσω τοῦ πνεύματος αὐτῶν.
4. Ὡς ἀλώπεκες ἐν ἐρειπίοις οἱ προφήται σου, Ἰσραὴλ.	4. Ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις οἱ προφήται σου, Ἰσραὴλ.	4. Ὡς ἀλώπεκες ἐν ἐρειπίοις οἱ προφήται σου, Ἰσραὴλ.
5. Οὐκ ἀνέβητε εἰς τὰς διακοπὰς, οὐδὲ περιεφράξατε φραγμὸν περὶ τοὺς οἴκους Ἰσραὴλ, ὑπὲρ τοῦ στήνα ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ Κυρίου.	5. Οὐκ ἔστησαν ἐν στερεώματι· καὶ συνήγαγον ποίμνια ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ· οὐκ ἀνέστησαν οἱ λέγοντες, Ἐν ἡμέρᾳ Κυρίου.	5.
7.	7. Ἄλλος, καὶ ἐλέγχετε, Φησὶ Κύριος, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλησα.	7.
9. Ἐν ὀμίλῳ.	9. Ἐν παιδείᾳ.	9.
10, 11. (Ἀλείφοντες) αὐτὸν ἀναρτύρω, εἰπέ.	10, 11. Ἀλείφουσιν αὐτὸν, πεσεῖται, εἰπόν.	10, 11. Ἀλείφουσιν αὐτὸν ἀρροσύνη, εἰπόν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2.	2. Prophetantes : et dices prophetis prophetantibus de corde suo.
3.	3.	3. Euntibus post spiritum suum.
4. Sicut vulpes in parietinis prophetæ tui, Israel.	4. Quasi vulpes in desertis prophetæ tui, Israel.	4. Sicut vulpes in parietinis prophetæ tui, Israel.
5. Non ascendistis ad intercisiones, neque obsepivistis sepem circa filios Israel, ad standum in prælio in die Domini.	5. Non steterunt in firmamento, et congregaverunt greges super domum Israel : non resurrexerunt dicentes, In die Domini.	5.
7.	7. Al., et dicebatis, Dicit Dominus : et ego non locutus sum.	7.
9. In colloquio.	9. In disciplina.	9.
10, 11. Liniunt eum absque temperamento. Dic.	10, 11. Liniunt eum : cadet. Dic.	10, 11. Liniunt eum stultitia. Dic.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

כַּבֵּי לְיָדוֹ מִתְּחִלָּה כִּי יִבְרָח
שָׂרֵי־לְעַלְיוֹנָהּ וְיִשְׁמַח
וְיִשְׂמַח וְיִשְׂמַח כִּי יִבְרָח
וְיִשְׂמַח וְיִשְׂמַח וְיִשְׂמַח
οὐαὶ ταῖς ποιούσαις φυλακτήρια,
καὶ χρυσαυταῖς ἐπὶ τοῖς βραχί-
οισιν αὐτῶν, καὶ ἐπιτιθεμένοις αὐτάς
ἐπάνω κεφαλῆς ἐκάστης ἡλικίας,
τοῦ διαστρέφειν τὰς ψυχάς.

18.

18.

מִנְהַר פָּרָי 22

22.

22. . . . ἔχειμάζετα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

13. Væ consuentibus pulvinaria
super omnibus axillis manuum
mearum, et facientibus velamina
super caput omnis staturæ ad
venandum animas. *Hebræus int.*,
væ facientibus phylacteria et ap-
pendentibus super brachia ipsa-
rum, et imponentibus illa supra
caput uniuscujusque staturæ, ad
subvertendum animas.

18. Væ quæ consuunt pulvillos
sub omni cubito manus: et faciunt
cervicalia sub capite universæ
ætatis ad capiendas animas.

18.

22. Ad conterendum,

22. Pro eo quod mœrere fe-
cistis.

22. .. fluctuare faciebatis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Ezechielis.

V. 2. 'A., Θ., τοὺς προφητεύοντας etc. Ms. Jes.
quæ a LXX prætermissa fuisse testificatur Hierony-
mus. [C ita: οὐδὲ ἀνθρώπου, προφητεύσον ἐπὶ τοὺς
προφήτας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοὺς προφητεύοντας, καὶ
καὶ ἐρεῖς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρ-
δίας αὐτῶν; + καὶ προφητεύσεις, καὶ ἐρεῖς πρὸς
αὐτούς; (obelo notata non sunt in Hebr.) Ἀκού-
σατε λόγον Κυρίου. Et ita Alex., Ald. et Complut.,
cum parvo discrimine. DRACH.]

V. 3. Heb., Adonai Jehova. C cum Alex. et Compl-
plut., Ἄδωναὶ Κύριος. DRACH.

Ibid. Θ., τοὺς πορευομένους etc. Ms. Jes. [C καὶ τοῖς
πορ. ὅπ. τοῦ καὶ πνεύμ. α. ita et Complut. B: Σ.,
τοὺς ἀκολουθήσασιν τῷ πνεύματι ἑαυτῶν, sequentibus
spiritum suum. (V, Θ., τοὺς πορευομένους ὅπισω τοῦ
πνεύματος αὐτῶν. Id. cod. B: Ο', τοὺς προφητεύου-
σιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν (legerunt, ut videtur, בְּלִבָּי
pro nostro בְּלִבְהֵבָה, et quidem longe melius). 'A.,
... ἀπορρέοντα, ... diffluentia. Θ., ἐπὶ τοὺς προφήτας
τοὺς ἄφρονας, super prophetas stultos (legit בְּלִבְהֵבָה).
Ο', καὶ τὸ καθέλου μὴ βλέπουσιν. Ἄλλος, καὶ τοῖς
καθόλου μὴ βλέπουσιν, et iis omnino non videntibus.
Σ., μηδέν. nihil. DRACH.]

V. 4. Σ., ὡς ἀλώπεκες etc. Theodoretus, ταῦτα ὁ
Σύμμαχος σαφέστερον ἠρμήνευσεν, ὡς ἀλώπεκες
etc. Hieron. « Prophetæ Israel vulpium similes sunt,
quotidie domesticarum avium furta facientes, qui
habitant, juxta Aquilam et LXX, in desertis; juxta
Symmachum et Theod. in parietinis, atque ruinosi-
sis. » [C ut 'A., Ο', sed post Ἰσραὴλ addit, καὶ ἦσαν.
In B ad marg. post ἀλώπεκες notatur sic: 'A., Σ.,
καὶ ἐγένοντο. Θ., καὶ ἦσαν. DRACH.]

V. 5. Σ., οὐκ ἀνέβητε etc. Ex Theodoro. [C non
habet, ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, quod tamen legitur in
Heb. — B ad marg. : 'A., Θ., διακοπαῖς. Θ., καὶ οὐκ
ἐκκοδομήσαντο φραγμὸν ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, τοῦ
στήναι ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ. Σ., ὑπὲρ τοῦ ἐνοστήναι
ὡς ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ Κυρίου. DRACH.]

V. 6. Manifesto lapsus est scriba codicis C. Pro
μάταια scripsit incoGITanter μαντεῖα, et hoc ἀμάρ-
τημα aggravavit corrector typographicus, qui poni
jussit μαντεῖα. In eod. cod. legitur, καὶ ἐγὼ Κύριος
οὐκ ἀπέσταλχεν αὐτούς. Illud ἐγὼ non est in Hebr.
et præterea discrepat cum verbo tertie personæ.
L'imus amanuensis et Latinus interpres emenda-

runt, ἀπέσταλχα, nisi, sed secunda manus ἀπέσταλ-
χεν reposuit. Ald. legit, ἐγὼ οὐκ ἀπέσταλχα. — B:
Ο', τοῦ ἀναστήναι. Σ., κυρώται, firmare, Θ., στή-
σαι, stare. DRACH.

V. 7. Ἄλλος, καὶ ἐλέγετε. Hieronymus vero hæc
habet: « Quodque sequitur, Et dicebatis, Dicit Do-
minus, et ego non sum loquutus, in LXX non ha-
betur. » [C ut alius, sed præfixo asterisco. Et ita
Ald., Alex. et Complut. Duo posteriores, λέγετε
(Alex. non λέγεται, ut perperam asserit L. Bos).
B: Ἄλλος, καὶ ἐλέγετε. Id. B: Ο', οὐχ. 'A.,
καὶ μήτι; numquid? ἄλλ., οὐχί; Idem, Σ.,
ἔμου μὴ λαλήσαντος. Ἄλλος, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλησα.
DRACH.]

V. 8. Heb., Adonai Jehova. LXX, Κύριος. C, Κύ-
ριος Ἄδωναὶ. Alex., Ald., Compl., Ἄδ. K. Et in
line nostri cominatis, C, Ἄδ. K., ut tres editiones.
Sic etiam γ' 9, 13, 16, 18.

V. 9. Σ., ἐν ὄμιλᾳ. Drusus.

Ibid. Heb. et Vulg. et in scriptura domus Israel
non scribentur, LXX οὐδὲ ἐν γραφῇ οἴκου Ἰσραὴλ
οὐ γραφήσονται. C tantum, οὐ δὲ ἐγγραφήσονται. —
B: Ο', καὶ τοὺς ἀποσθεγγομένους. Α., Σ., Θ., μαν-
τευομένους, vaticinantes. Ο', ἐν παιδείᾳ. 'A., ἐν ἀπορ-
ρήτῳ, in secreto. Σ., ἐν ὄμιλᾳ, in colloquio. Θ., ἐν
βουλή, in consilio. Hebr. וְיִבְרָח, uniuscujusque trium
versionis sensum habet. DRACH.

V. 10, 11. Ms. Jes. 'A., αὐτὸν ἀναλον, εἰπόν. Σ.,
ἀναρτύτω, εἰπέ. Hieronymus vero in hunc locum:
« Ipsumque parietem, qui in sequentibus CIR ap-
pellatur, linebant pseudoprophetae absque tempera-
mento, ut interpretatus est Symmachus, hoc est,
puro luto, et quod paleas non haberet, ut nec præ-
bere posset aliquam fortitudinem. Ut vero LXX et
Theodotio, linunt eum stultitia: Aquila autem ver-
bum Hebraicum THAPHEL, interpretatus est ἀναλα,
[in aliis libris est, ἀνάλω vel ἀναλον] quod significat
absque sale. » Quod vero ait Hieronymus LXX ver-
tisse stultitia, ut Theodotio reddidit, intelligendum
videtur de Editione τῶν Ο' Hexaplatari. Nam in editis
legitur πεσείτα. Et in edit. Complut. utraque lectio
adhibetur, ἀφροσύνη πεσείτα. Huc respicit nota
Anonymi in codice Coisliliano: ὁ Ἑβραῖος ἔχει,
χρῖσται τὸν τοίχον πῆλον ἀνευ ἀχύρων. [C habet ut
Θ. Scholion codicis Coisl. sic verte: linunt parietem
luto absque palis. — B: Ο', ἀν' ὄν. Θ., καὶ κα! ?

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18. Οὐαὶ ταῖς συρραπτοῦσαις ὑπαγκῶνα, ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρῶς, καὶ ποιούσαις ὑπαυγένια πρὸς κεφαλῆς πάσης ἡλικίας εἰς τὸ θηρεύειν ψυχάς.

18. Οὐαὶ ταῖς συρραπτοῦσαις προσκεφάλαια ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρῶς, καὶ ποιούσαις ἐπιδόλαια ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας, τοῦ διαστρέφειν ψυχάς.

18.

22.

SYMMACHUS.

18. Væ consentibus pulvinaria sub omni cubito manus, et facientibus cervicalia ad caput omnis ætatis, ad venandum animas.

22. 'Ανθ' ὧν διεστρέφετε.

LXX INTERPRETES.

18. Væ iis quæ consuunt cervicalia sub omni cubito manus, et quæ faciunt velamina super omne caput universæ ætatis, ut pervertant animas.

22.

THEODOTIO.

18.

22.

22. Pro eo quod pervertebatis.

22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Ezechielis.

Ο', ἀλείφουσιν. Σ., ἀπέχριον, *inungebant*. DRACH.]

V. 11. C post ἀλείφοντας, addit ἀφροσύνη. Et post πετροβόλους, + εἰς τοὺς ἔνδεσμοὺς αὐτῶν. Notat obelisco, non enim est in Hebr. — B ad marg.: πρὸς τοὺς ἀλείφοντας πεισίζεται. Σ., ἀνάρτυτον, (ad eos qui liniunt) *absque temperamento*. Θ., ἀφροσύνη. Ἄλλος, εἰ. Ἀ., ἀναλωθήσεται, *consummabitur*. Ἀ., Θ., καὶ πεισίζεται. Σ., ἔτι. Ο', πετροβόλους. Σ., χαλάζης, *grandinis*. Ο', ἐξάρτων, *ausereus*. Σ., καταγιγῶς, *procellæ*. DRACH.

V. 12. B: Ο', καὶ οὐκ ἐροῦσι. Ἀ., ✕ μήτι οὐκ ἐρῆ; *numquid non dicet?* Σ., ✕ ἄρα οὐ λεχθήσεται; *forte non dicetur?* IDEM.

V. 13. Hebr. et Vulg., in furore meo. LXX, μετὰ θυμοῦ. C addit, μου. Et ita alii codd., ut testatur Polygl.-Bibel. — B: Ο', καὶ ῥήξω. Ἀ., Σ., σχίσω, *scindam*. Ο', ἐξάρτουσαν. Ἀ., λαϊλάπων, *turbinum*. Σ., Θ., καταγιγῶς, *procellæ*. IDEM.

V. 14. Pro συντελεσθήσεσθε, C legit, συντελεσθήσεται. Et ita Alex. et Ald. Sed Hebr., *consummetimini*. — B: Ἀ., Σ., Ο', καὶ ἀποκαλυφθήσεται. Ἄλλος, καὶ ἀνακαλυφθήσεται. Ο', μετ' ἐλέγχων, *cum increpationibus*. Οἱ Γ', ἐν μέσῳ αὐτῆς, *in medio ejus*. (LXX legerunt ΠΠΠΠ. Tres vero interpretes, ut exemplaria hodierna, ΠΠΠΠ.) IDEM.

V. 15. B: Ο', πεισίζεται, *cadet*. Ἀ., ἀνάλω, *absque sale*. Σ., ἀνάρτυτω, *absque temperamento*. Θ., ἀφροσύνη, *stultitia*. (Hebr. עֲרִיב LXX extulerunt *thippol*, et idem dicendum de πεισίζεται antecedentis versus; cæteri vero, *thaphel*.) IDEM.

V. 16. Hebr. et Vulg., visionem. Ο', εἰρήνην, *pacem*. B: Ἀ., ὁραματισμῶν, *visionem*. Σ., Θ., ὁρασιν. IDEM.

V. 17. Hebr. et Vulg., pone. LXX, στήρισον, *obfirmam*. B: Ἀ., Θ., θές, *pone*. Σ., τάξον, *ordina*. IDEM.

V. 18. Ὁ Ἑβραῖος, οὐαὶ ταῖς ποιούσαις etc. Lectio Hebræi Interpretis prodit ex codice Regio, Symmachi ex Theodoro. [Lectioem Hebræi exhibet pariter B. In his autem discrepat a codice regio: ἐπὶ τοὺς βραχίους, pro ἐπὶ τοῖς βραχίουσιν; subinde ἐπιτιθέασιν αὐτά, pro ἐπιτιθεμένας αὐτάς; ante κεφαλῆς addit πάσης, et quæ sequuntur omittit. Postea refert has lectiones: Σ., ὑποστρώματα (ad προσκεφάλαια); Σ., Θ., ἐπαυγένια (ad ἐπιδόλαια); Ἀ., Σ., Θ., τοῦ θηρεύειν (ad τοῦ διαστρέφειν). Id.

cod.: Ο', καὶ ψυχάς. Θ., ✕ ἑαυτῶ: *pericupouñto, sibi ipsi salvabant*. DRACH.]

V. 19. Hebr. et Vulg., panis. LXX, ἄρτων, *panum*. C, cum Alex. et Ald., ἄρτου, *panis*. — B: Ο', καὶ ἐνεκεν κλασμάτων, *ei propter fragmenta (panis)*. Θ., ἐν ψωμοῖς, *in frustulis*. Ο', τοῦ ἀποκτείνειν. Ἄλλος, ὥστε ἀποκτείνειν. Ο', καὶ τοῦ περιποιήσασθαι, *ei salvarent*. Σ., περισώζειν, *servare*. Ἀ., Θ., τοῦ ζῶσαι, *ut vivificarent*. Ἄλλος, καὶ περιποιούντο, *et salvabant*. Ο', ἐν τῷ ἀποφθέγγεσθαι ὑμᾶς, *dum loquimini vos*. Ἀ., Θ., ἐν τῷ διαφεύδεσθαι ὑμᾶς, *dum mentimini vos*. Hebr., in mentiendo vos. DRACH.

V. 20. B: Ο', συστρέφετε, *colligitis*. Οἱ Γ', θηρεύετε, *venamini*. Hebr., *venantes*. Ο', ψυχάς (primo loco). Ἀ., ✕ σὺν: τὰς ψυχὰς ✕ τὰς πετομένας, *animas volantes*. Σ., εἰς τὸ πέτεσθαι, *ad volandum*. Θ., ✕ εἰς ἐκλυσιν, *ad dissolutionem*. Hebr., *animas ad volandum*. Ο', τὰς ψυχάς. Ἀ., ✕ σὺν: τ. ψ. Ο', ἐκστρέφετε, *pervertitis*. Ἀ., παγιδεύετε, *illaqueatis*. Σ., θηρεύετε, *venamini*. Ἄλλος, ἐξεστρέφετε, *pervertebatis*. Ο', εἰς διασκορπισμῶν, *in dispersionem*. Σ., τὸ ἀναπετασθῆναι, *ad volandum*. Θ., εἰς ἐκλυσιν. IDEM.

V. 21. B: Ο', εἰς συστροφήν, *in congregationem*. Ἀ., εἰς παγιδεῦσθαι, *ad illaqueandum*. Θ., εἰς θηρευθῆναι, *ad venandum*. Σ., εἰς θήρευμα, *in venationem*. Et ita Hebr. IDEM.

V. 22. Hebr. et Vulg., (cor justii) mendaciter. In LXX nostris deest. C, cum tribus editt. sæpe memoratis, *ἀδίκως, iniuste*. — Hebr. et Vulg., ut non reverteretur a via sua mala. LXX, τὸ καθόλου μὴ ἀποστρέφαι ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ. C, τὸ καθ. μὴ ἀποστρ. αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς. Et ita Complut. — B: Ο', διεστρέφετε. Ἀ., ἡμαυρώθη, *obscuratum est*. Quo sensu verbum ΠΠΠΠ sumi potest. Pertinet enim ad vicinam radicem ΠΠΠ, ut apposite observat Gesenius. Cf. idem verbum Deuter. xxiv, 7, ubi LXX, οὐκ ἡμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Ο', τὸ καθόλου μὴ. Ἀ., Σ., τοῦ καθ' ὅλου μὴ. Θ., ἴνα. Ο', καὶ ζῆσαι αὐτόν. Ἀ., τοῦ ζῆσαι αὐτόν. In codice B, deficientibus nonnullis foliis, capp. xiv, xv et cap. xvi usque ad γ 48 inclusive desiderantur. Cui lacunæ, utique deplorandæ, medelam ex parte affert codex Syro-Hexaplaris, quem dabimus infra, Deo auxiliante. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

בזקני ישראל 1. 1.
 3 האנשים האלה העלו גלגליות על-לבם ומכשול עונם נתנו נכח פניהם 3.
 4 אד-גלגליו 4.
 8 לאות 8.
 9 והנביא כי-יפתה דבר דבר 9.
 10 כעץ הנביא יהיה 10.

1.
 3.
 4.
 8.
 9.
 10.

3. Οι ἄνδρες οὗτοι ἀνήνεγκαν τὰ εἰδωλα αὐτῶν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ σκάνδαλον ἀνομίας αὐτῶν εἰδωκαν ἀπέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν.

4. Τὰ εἰδωλα αὐτοῦ.
 8.
 9.
 10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. De senioribus Israel.

1. Seniorum Israel.

1.

3. Viri isti ascendere fecerunt idola sua super cor suum, et offendiculum iniquitatis suæ dederunt contra facies suas.

3. Viri isti posuerunt immunditias suas in cordibus suis, et scandalum iniquitatis suæ statuerunt contra faciem suam.

3. Viri isti obtulerunt idola sua in corde suo, et scandalum iniquitatis suæ posuerunt contra faciem suam.

4. Idola sua.

4. Immunditias suas.

4. Idola sua.

8. In signum.

8. In exemplum.

8.

9. Et propheta cum seductus fuerit, et locutus fuerit verbum.

9. Et propheta cum erraverit, et locutus fuerit verbum.

9.

10. Sic iniquitas prophetæ erit.

10. Sic iniquitas prophetæ erit.

10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Ezechielis.

V. 1. Ἄλλ., ἐκ τῶν πρεσβ. Drusus. [C habet ut *alius noster*. Alii, pro ἐκ, legunt ἀπό. DRACH.]

Aquilam non memorat; sed ita vertisse et hoc loco, certum videtur ex superioribus.

V. 2. Hebr., verbum Domini ad me. LXX, πρὸς μὲ λόγος Κυρίου. C vero, cum Alex., servat ordinem verborum textus Hebr. DRACH.

Ibid. Post προφήτην addit C ita, τοῦ ἐπερωτῆσαι αὐτὸν ἐν ἐμοί; ut interroget ipsum in me. Incogitanter omisit, ut videtur, librarius obelum. Hæc enim non exstant in Hebr. Vulg. tamen Latina habet, interrogans per eum me. Et in comment. S. Hier., LXX viris tribuitur, ut interroget eum per me. DRACH.

V. 3. Ἄ., οἱ ἄνδρες etc. Ex Theodoro. Hieronymus autem ait: « Posuerunt immunditias suas in cordibus suis, sive cogitationes; et juxta Symm. et Theodotionem, idola, et scandalum. Ms. Jes. οἱ Γ', εἰδωλα. [Pro τὴν κόλασιν LXX senum Theod. vertit τὸ πρόσκομμα. Lamb. Bos. Igitur scandalum loci S. Hier. modo allati ad Theodotionem pertinet. DRACH.]

Ibid. LXX, αὐτῶ ἐν οἷς, C, αὐτῶ ἐν αὐτοῖς ἐν οἷς. Et ita Ald. et Complut. IDEM.

V. 4. Hebr., Adonai Jehova. LXX, Κύριος. C cum Alex., Ald. et Compl., Ἄδωναὶ Κύριος. Ita etiam γγ 11, 14, 16, 18, 20, 21, 23. DRACH.

V. 6. Pro εἰς τὸν οἶκον, C, cum tribus edit., habet, πρὸς τ. ο. Hebr. et Vulg., ad domum. IDEM.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., τὰ εἰδωλα αὐτοῦ. Drusus, qui

Ibid. In fine commatis, post ὁμῶν addit C, cum Ald. πρὸς μὲ, quod non habet Hebr. Apud S. Hier., LXX, (et convertite facies vestras) ad me. IDEM.

V. 8. Ἄλλ., εἰς σημεῖον. Drusus. [C non habet καὶ εἰς ἀφανισμόν. — Etiam Aldina et nonnulli

EZECHIELIS CAPUT XV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

הנה לא נהן 4. 4.
 שני קצותיו

4.
 4.

4.
 Δύο ἔσχατα αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. Ecce igni datum est.

4. Ecce igni datum est.

4.

Duas extremitates ejus.

Utramque partem ejus.

Duo novissima ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Ezechielis.

V. 2. C ita: + καὶ οὐ; ἢ ἀνθρ. Illud καὶ οὐ non exstat in Hebr. neque habet Alex. DRACH.

braici SENE, quod tribus literis scribitur, SIN et NUN et IOD: si legatur SENE, duo significat; si SANE, annos. Unde factum est, ut pro *duabus sum-*

V. 4. Ἄλλ., ἰδοὺ πυρὶ δέδοται. Drusus.

Ibid. Hieronymus: « Ambiguitas enim verbi He-

EZECHIELIS CAPUT XIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἄνδρες τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ. Ἄλλος, ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ Ἰσραὴλ.	1.
3. Εἶδωλα αὐτῶν.	3. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔθεντο τὰ διανοήματα αὐτῶν ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ τὴν κόλασιν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἔβηκαν πρὸ προσώπου αὐτῶν.	3. Εἶδωλα αὐτῶν.
4. Τὰ εἶδωλα αὐτοῦ.	4. Τὰ διανοήματα αὐτοῦ.	4. Τὰ εἶδωλα αὐτοῦ.
8.	8. Ἄλλ., εἰς σημεῖον.	8.
9.	9. Καὶ ὁ προφήτης ἐὰν πλανήσῃ καὶ λαλήσῃ. ✕ Οἱ Γ', λόγον.	9.
10.	10. Καὶ κατὰ τὸ ἀδίκημα ὁμοίως τῷ προφήτῃ ἔσται. Ἄλλος, ὡσαύτως καὶ τὸ ἀδίκημα τοῦ προφήτου ἔσται.	10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. De senioribus viri populi Israel. <i>Al.</i> , de senioribus Israel.	1.
3. Idola sua.	3. Viri isti posuerunt cogitationes suas in cordibus suis : et tormentum iniquitatum suarum posuerunt ante faciem suam.	3. Idola sua.
4. Idola sua.	4. Cognitiones suas.	4. Idola sua.
8.	8. <i>Alius</i> , in signum.	8.
9.	9. Et propheta cum errare fecerit, et locutus fuerit. <i>Tres Int.</i> , verbum.	9.
10.	10. Et juxta iniquitatem similiter prophetae erit. <i>Alius</i> , similiter et iniquitas prophetae erit.	10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Ezechielis.

codd. habent εἰς σημεῖον. Hebr., in signum et in proverbium. DRACH.]

V. 9. ✕ Οἱ Γ', λόγον. Ms. Jes. [C ita, ἐὰν πλανηθῇ, si erraverit, καὶ λαλήσῃ ✕ λόγον ; Sic etiam Compl. Hebr., propheta autem quando persuaderi sibi passus fuerit ut loquatur verbum. DRACH.]

V. 10. Ἄλλ., ὡσαύτως etc. Drusius. [Ita etiam Theodoretus et Complut., et juxta Polygl.-Bibel, quidam mss. DRACH.]

V. 13. Hebr. et Vulg., et jumentum. LXX, καὶ κτήνη. C, καὶ κτήνος. Sicitiam Complut. et aliqui mss. DRACH.

V. 15. Post ἀφανισμόν addit C, καὶ. Et ita Alex., sed Hebr. non habet. IDEM.

V. 17. C ita : εἰ καὶ ῥομφαίαν νέαν, *gladium novum* (De novo gladio nihil in textu Hebr. Liquet νέαν vocem esse vitiatam ; nimirum librarii oscitantia ἐὰν transformatam est in νέαν), ἐπάγω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκε-

νήν, καὶ εἶπω ῥομφαία, (lege : εἶπω ῥομφαία, absque virgula. Interpres Latinus editionis Tetraplorum textus, male reddidit, dixero *gladio*,) διελεύθω (et ita codd., Ald. et Complut. pro nostro διελεύθω) διὰ τῆς γῆς, καὶ ἐξαρῶ ἐξ αὐτῆς (ita etiam Alex. Hebr., ex ea. Vulg., de ea. Ed. autem Rom. cæteraque, ἐξ αὐτῶν)... IDEM.

V. 18. Post αὐτῆς addit C, ὤσιν. Sic etiam Alex. et Ald. Vulg., fuerint. — Pro ῥύσσονται, C, ῥύσσονται, ut Alex. IDEM.

V. 19. Hebr. et Vulg., immisero. LXX nostri, ἐπαποστέλλω. C, ἐπαποστελῶ. Ita etiam Ald. et codd. Alex., ἐπάγω. IDEM.

V. 20. Post αὐτῆς addit C ὤσιν, ut Alex. et Ald. Vulg., fuerint. Cf. supra ῥ 18. IDEM.

V. 22. C ita : καὶ ἰδοὺ ὑπολειμμένοι ἐν αὐτῇ οἱ ἀνασεσωσμένοι ἐξ αὐτῆς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκπορεύονται. Cætera ut in ed. R. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4.	4. Πάρεξ ὃ πυρὶ δέδοται. Ἄλλος, ἰδοὺ πυρὶ δέδοται.	4.
Δύο ἄκρα αὐτοῦ.	Τὴν κατ' ἐνιαυτὸν κάθαρσιν ἀπ' αὐτῆς.	Δύο ἄκρα αὐτοῦ.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Præter id quod igni datum est. <i>Al.</i> , ecce igni datum est.	4.
Δύο summities ejus.	Annua purgationem ex ea.	Δύο summities ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Ezechielis.

mitatus ejus, quod nos interpretati sumus, *utramque partem ejus*, LXX interpretarentur, *annuam purgationem ejus*, cum Aquila dixerit, *duo novissima*

ejus : Symm. et Theodotio, *duas summities ejus*. ▶ {Duorum locum Græce addidimus ex Lamberto Bo. C omittit ἀπ' ante αὐτῆς. DRACH. }

V. 5. C, et igitur et in *ἐργασίαν*; Complut. *me-* rum nonnulli addunt, *ἐτι*. Ex Polygl.-Bibel. Hebr., *hūs*, et *ποιηθήσεται* in *ἔργ.* Et ita varii codd., quo- et fiet adhuc ad opus. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON <i>Ἑλληνικοὶς γράμμασι.</i>	AKYΛAΣ.
לֹא כִּכְרֵת שׁוֹךְ 4	4.	4.
בְּמִיךְ 6 'O 'Ebr., <i>ἐν ὑγρασίᾳ.</i>	6.	6.
7 'O 'Ebr., <i>καὶ ἤκμασας, καὶ ἤλθες εἰς ὤραν κολλωπισμοῦ.</i>	7.	7.
8 'O 'Ebr., <i>καιρὸς τοῦ διαπαρθνευθῆναι σε.</i>	8.	8. 1. <i>Καιρὸς μασθῶν.</i> 2. <i>Καιρὸς συναλλαγῆς.</i>
9 'O 'Ebr., <i>τὸ πτερύγιόν μου.</i>	9.	9.
10 תַּחַשׁ	10.	10.
כֶּשֶׂת	11.	1. <i>Ψηλαφητόν.</i> 2. <i>Ἄνθιμον.</i>
11 וְרִבִּיד	11.	11. 2. <i>Καὶ κλοιόν.</i>
12 נֹס	12.	12.
תַּפְאֵרַת	13.	13. <i>Καὶ ἄνθιμον.</i>
13 וְכֶשֶׂת	13.	13.
וְחִפִּי בְמֵאד בְּמֵאד	14.	14.
14 וְיָצָא לְךָ שֵׁם בְּגוֹיִם בִּיפֶיךָ כִּי כָלִיל דָּמָה בְּדַדִּי אֲשֶׁר-שִׁכַחְתִּי עֲלֶיךָ נָא אֲדַנִּי יְהוָה	14.	14.
16 וְתַקְוִי מִבְּגוֹדֶיךָ וְתַעֲשִׂי-לְךָ בְּמַחַת מְלֵאָתָה וְתִגְנִי עֲלֵיהֶם לֹא בָּאֵת וְלֹא יִהְיֶה	16.	16. <i>Ἐμβολίσματα.</i>
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Non præcisus fuisset umbilicus tuus.	4. Non est præcisus umbilicus tuus.	4
6. In sanguinibus tuis. <i>Hebr. Int., in humore.</i>	6. In sanguine tuo.	6.
7. Et grandis facta es, et venisti in ornamentum ornamentorum. <i>Hebr. Int., et adulta facta es, et venisti in tempus ornamenti.</i>	7. Et grandis effecta, et ingressa es, et pervenisti ad mundum muliebrem.	7
8. Tempus amantium. <i>Hebr. Interpr., tempus devirginandi te.</i>	8. Tempus amantium.	8. 1. <i>Tempus uberum.</i> 2. <i>Tempus sponsalium.</i>
Alam meam. <i>Hebr. Int., oram meam.</i>	Amictum meum.	
10. Taxo.	10. Ianthino.	10. Ianthina.
Serico.	Subtilibus.	1. <i>Palpabili.</i> 2. <i>Florido.</i>
11. Et torquem.	11. Et torquem.	11. 2. <i>Et torquem.</i>
12. Inaurem.	12. Inaurem.	12.
Gloriæ.	Decoris.	
13. Et sericum.	13. Et polymito.	13. <i>Et floridum.</i>
Et pulcra facta es valde valde.	Et decora facta es vehementer nimis.	
14. Et egressum est tibi nomen in gentes propter speciem tuam, quia perfecta ipsa in decore meo, quem posueram super te, dixit Dominus Deus.	14. Et egressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuam: quia perfecta eras in decore meo, quem posueram super te, dicit Dominus Deus.	14.
16. Et sumpsisti de vestimentis tuis, et fecisti tibi excelsa maculosa, et fornicata es super eis, non ventura et non erit.	16. Et sumens de vestimentis tuis, fecisti tibi excelsa hinc inde consuta: et fornicata es super eis, sicut non est factum, neque futurum est.	16. <i>Embolismata.</i>

V. 6. Εἰπόν, *dic*, non legitur in Hebr. et in Vulg., et deest in Complut. — C addit τῷ ante πυρί, et ita Alex. Etiam Hebr. habet articulum. — Hoc in com-
mate ut etiam γ 8 C legit Ἄδωναι Κύριος, pro Κύριος. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. Δ', οὐκ ἐτμήθη ὀμφαλός σου.	4.
6.	6. Ἐν τῷ αἵματί σου.	6.
7.	7. Καὶ ἰμεγαλύνθης, καὶ εἰσήλ- θες εἰς πόλεις πόλεων.	7. . . .
8. Καὶρὸς ἀγαπῆς.	8. Καὶρὸς καταλύοντων.	8.
10.	Τὰς πτέρυγάς μου.	
Ἐπένδυμα.	10. Ὑάκινθον.	10. Ὑακίνθινα.
11. Καὶ κλοιόν.	Τριχάπτῳ. Ἄλλ., περιδιόρραιον.	Μεσσεῖ, vel μεσσί.
12. Ἐπιρρίνιον.	11. Καὶ κάθεμα.	11. Καὶ κάθεμα.
.	12. Οἱ λοιποὶ, ἐνώτιον.	12.
13. Καὶ πολύμιτον.	Οἱ λοιποὶ, καυχῆσεως.	
	13. Καὶ τριχαπτά.	15. Καὶ μεσσί.
	Καὶ ἐγένου καλὴ σφόδρα ✕ σφό- δρα.	
14. (Καὶ ἐξῆλθέ σου ὄνομα εἰς τὰ ἔθνη, ὅπερ τέλειον ἦν διὰ τὸ ἀξιώμά μου, ὅπερ. . . . λέγει Κύ- ριος ὁ Θεός.)	14. Καὶ ἐξῆλθέ σου ὄνομα ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν τῷ κάλλει σου, διότι συντετελεσμένος ἦν ἐν εὐπρεπείᾳ ἐν τῇ ὠραιότητι ἢ ἔταξα ἐπὶ σέ, λέγει Κύριος.	14.
16.	16. Καὶ ἔλαβες ἐκ τῶν ἱματίων σου, καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἰδωλα ραπτὰ, καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπ' αὐτὰ, καὶ οὐ μὴ εἰσέλθης, οὐδὲ μὴ γένη- ται.	16. Ἐμβολίσματα.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. IV, non est præcisus umbi- licus tuus.	4.
6.	6. In sanguine tuo.	6.
7. . . . et pervenisti ad ornatum mulierum.	7. Et magnificata es, et ingressa es in civitates civitatum.	7. Et ingressa es ad ornamen- tum ornamentorum.
8. Tempus amoris.	8. Tempus divertentium.	8.
	Alas meas.	
10. Ianthina. Indumentum.	10. Hyacintho. Trichapto. <i>Alius</i> , amictu pelli- ceo.	10. Hyacinthina. Messe, vel messi.
11. Et torquem.	11. Et torquem.	11. Et torquem.
12. Ornamentum naribus. Decoris.	12. <i>Reliqui</i> , in aurem. <i>Reliqui</i> , gloriationis.	12.
13. Et polymitum.	13. Et trichapta. Et facta es pulchra valde valde.	13. Et messi.
14. Et egressum est nomen tuum in gentes, quod perfectum erat propter dignitatem meam, quam posueram super te, dicit Dominus Deus.	14. Et exivit nomen tuum in gentes in specie tua: quia com- pletum erat in decore, in pulchri- tudine, quam posui super te, dicit Dominus.	14.
16. Cumque tulisses de vesti- bus tuis, fecisti tibi excelsa mul- ticoloria, et fornicata es in eis, non facta, neque futura.	16. Et tulisti de vestibus tuis: et fecisti tibi idola consuta: et fornicata es super eis, et non ingredieris, neque fiet.	16. Embolismata.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικῶς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
21 וְהַעֲבִיר אֹתָם בְּהַעֲבִיר אֹתָם	21.	21.
23 אִי אִי לֹךְ נָא אֲדֹנָי יְהוִה	23.	23. Οὐαί σοι, οὐαί σοι, λέγει Ἄδωναι Κύριος.
24 גַּב רַבָּה	24.	24. Βόθυνον.
27 זָמָה	27.	27. Ὑψηλόν.
29 אֶת־חֲזוֹנוֹתָךְ	29.	29.
אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן כַּשְׁדִּימָה		
30 מִדָּה אִמְלִיךָ לְבַתְּךָ נָא אֲדֹנָי יְהוִה	30.	30.
31 וְרַבְחָתְךָ	31.	31.
33 לְכָל־זִמְתָּ יַחַד־נָדָה וְאֵת נִתְתָּ אֶת־נִדְוִיךָ לְכָל־מְאֻדְבִּיךָ	33.	33.
34 וְהִשְׁחָדִי אֹתָם וְאֶחָד־יָדְךָ לֹא זָמָה	34.	Καὶ ἐδώροδότες αὐτούς. 34.
47 כְּבַעַט קָמָה	47.	47.
וְהִשְׁחָדִי מִדָּה		Καὶ διέφθειρας ὑπὲρ αὐτάς. AQUILA.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	
21. Et dedisti eos in transire faciendo eos.	21. Et dedisti, illos consecrans.	21. Transtulisti et transduxisti eos.
23. Væ, væ tibi, dicit Dominus Deus.	23. Væ, væ tibi, ait Dominus Deus.	23. Væ tibi, væ tibi, dicit Adonai Deus.
24. Fornicem.	24. Lupanar.	24. Foveam.
Excelsum.	Prostibulum.	Excelsum, sive sublime.
27. Scelerata.	27. Scelerata.	27.
29. Fornicationem tuam.	29. Fornicationem tuam.	29.
In terra Chanaan, in Chasdim.	In terra Chanaan cum Chaldaeis.	
30. Quam infirmatum est cor tuum, dixit Dominus Deus.	30. In quo mundabo cor tuum, ait Dominus Deus.	30.
Meretricis imperiosæ.	Meretricis et procacis.	
31. Et excelsum tuum.	31. Et excelsum tuum.	31.
33. Omnibus meretricibus dabantur donum: et tu dedisti præmia tua omnibus amatoribus tuis.	33. Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis.	33.
Et remunerabas illos.	Et dona donabas eis.	Et dona dabas illis.
34. Et post te non fornicatum fuit.	34. Et post te non erit fornicatio.	34.
47. Quasi paululum pauxillum.	47. Pauxillum minus.	47.
Et corrupta es præ illis.	Pene sceleratiora fecisti illis.	Et corrupta es super illas.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΩΔΩΤΩΝ.

21.
 23. Οὐαί σοι, οὐαί σοι, λέγει Ἄδωναὶ Κύριος.
 24. Πορνείον.
 Ὑψηλόν.
 27.
 29.
 30.
 31.
 33.
 Καὶ ἰδομάτιζες αὐτούς.
 34. Καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἔσται πορνεία.
 47.
 Καὶ διέφθειρας ὑπὲρ αὐτάς.

SYMMACHIUS.

21. Transtulisti et transduxisti eos.
 23. Væ tibi, væ tibi, dicit Adonai Dominus.
 24. Lupanar.
 Excelsum, sive sublime.
 27. Scelerata.
 29.
 30.
 31.
 33.
 Et munera dabas illis.
 34. Et post te non erit fornicatio.
 47.
 Et corrupta es super illas.

21. Καὶ ἔδωκας αὐτὰ ἐν τῷ ἀποτροπιάζεσθαι σε αὐτά.
 23. Λέγει Κύριος.
 24. Οἴκημα πορνικόν.
 Ἐκθεμα.
 27. Ἦς ἠσέθησας.
 29. Τὰς διαθήκας σου. Ἄλλος, τὰς πορνείας σου.
 Πρὸς γῆν Χαλδαίων. Ἄλλος, πρὸς γῆν Χαναάν, καὶ εἰς τοὺς Χαλδαίους.
 30. Τί διαθῶ τὴν θυγατέρα σου, λέγει Κύριος. Ἄλλως, τί διαθῶ τὴν καρδίαν σου, λέγει Κύριος. Δ', τίνα καθαρῶ.
 Πόρνης.
 31. Καὶ τὴν βάσιν σου. Ἄλλως, καὶ τὸ ἐκθεμά σου.
 33. Πᾶσι τοῖς ἐκπορνεύσασιν αὐτὴν προσεῖδου μισθώματα· καὶ σὺ δέδωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου. Ἄλλ., πάσαις πόρναις δέδοται μισθώματα, σὺ δὲ προσέδωκας μισθώματά σου πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου.
 Καὶ ἐφόρτιζες αὐτούς.
 34. Καὶ μετὰ σοῦ πεπορνεύκασιν.
 47. Παρὰ μικρὸν. Ἄλλως, κατὰ μικρὸν ὅσον.
 Καὶ ὑπέρκεισαι αὐτάς.

LXX INTERPRETES.

21. Et dedisti eos in expiando te ipsos.
 23. Dicit Dominus.
 24. Habitaculum fornicationis.
 Prostibulum.
 27. Qua impie egisti.
 29. Testamenta tua. *Al.*, fornicationes tuas.
 Ad terram Chaldæorum. *Al.*, ad terram Chanaan, et in Chaldæos.
 30. Quomodo disponam filiam tuam, dicit Dominus. *Aliter*, quomodo disponam cor tuum, dicit Dominus. *IV*, in quo mundabo.
 Fornicarizæ.
 31. Et basin tuam. *Aliter*, et prostibulum tuum.
 33. Omnibus qui fornicabantur cum ea dabat mercedes : et tu dedisti mercedes omnibus amatoribus tuis. *Al.*, omnibus meretricibus dantur mercedes : tu autem dedisti mercedes tuas omnibus amatoribus tuis.
 Et onerabas illos.
 34. Et tecum fornicatæ sunt.
 47. Paulo minus. *Aliter*, paulum quantum.
 Et supergressa es eas.

21.
 23. Οὐαί σοι, οὐαί σοι, λέγει Ἄδωναὶ Κύριος.
 24. Πορνείον.
 Ὑψηλόν.
 27. Ζεμμά.
 29.
 30.
 ✕ Πόρνης παρῆρσιαζομένης.
 31.
 33.
 34.
 47.
 Καὶ διέφθειρας ὑπὲρ αὐτάς.

THEODOTIO.

21. Transtulisti et transduxisti eos.
 23. Væ tibi, væ tibi, dicit Adonai Dominus.
 24. Lupanar.
 Excelsum, sive sublime.
 27. Zemma.
 29.
 30.
 Meretricis confidentis.
 31.
 33.
 34.
 47.
 Et corrupta es super illas.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ושבתי 53	53.	53.
שבית סדם		Αἰχμαλωσταν Σοδόμης.
שבית שמוך		Αἰχμαλωσταν Σαμαρείας.
לכתן השאי 54	54.	54.
ולוא היתה סדם אחתך 56	56.	56.
לשמועה בפיך ביום גאונך		
בסדם תגלה רעותך כמו עת 57	57.	57.
דפת בעות ארם וכל־סביבותיה בעת		
פלישתים השאמחת אחך מסביב		
את־וכתך ואת־תועבתך את 58	58.	58.
שאתים נאם ידה		
לבנת 61	61.	61.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

53. Et convertam. Captivitatē Sodom. Captivitatē Samariæ. 54. Ut portes.	53. Et convertam. Conversionem Sodomorum. Captivitatē Samariæ. 54. Ut portes.	53. Captivitatē Sodom. Captivitatē Samariæ. 54.
56. Et non fuit Sodom soror tua in auditu in ore tuo in die superbiarum tuarum.	56. Non fuit autem Sodoma soror tua audita in ore tuo in die superbiæ tuæ.	56.
57. Antequam revelaretur malitia tua sicut tempore opprobrii filiarum Aram, et omnium circuituum ejus, filiarum Philistim spernentium te undique.	57. Antequam revelaretur malitia tua sicut hoc tempore in opprobrium filiarum Syriæ, et cunctarum in circuitu tuo filiarum Palæstinarum, quæ ambiunt te per gyrum.	57.
58. Scelus tuum et abominatio- nes tuas tu portasti ea, dixit Do- minus.	58. Scelus tuum et abominatio- nem tuam tu portasti, ait Domi- nus Deus.	58.
61. In filias.	61. In filias.	61.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Ezechielis.

V. 3. Heb., Adonai Jehova. O', Κύριος. C. ut et Complut., Ἀδωναι K. Sic etiam γγ 8, 14, 23, 30, 36, 59, 63. — Pro Χετלא, C unum tantum scribit τ. Et ita Origen. in Catenis. Sed in Hebr. gemina- tur littera ת. DRACH.

V. 4. Δ', οὐκ ἐμῆθη etc. Ms. Jes. Δ', vero signi- ficat quatuor Interpretes, A., S., LXX, Th. In LXX autem hodie non habetur; sed forte in editione He- xaplati τῶν O' additum fuerat, vel forte, et quidem probabilius, Δ' significat τετραπλά, ut sensus sit sic in Tetraplis legi. Qua de re frequenter in libro Job. [Codex Chisianus, qui textum exhibet LXX virorum ab Origenis Tetraplis summa fide desumptum, istam non habet lectionem, neque codex Syro-Hexaplaris nec in textu, nec nomine cujusquam trium inter- pretum. Ad aliam igitur huc recurrendum est expli- cationem τοῦ Δ'. Nos interea, in versione Latina, pro Montfauconii, quatuor int. vel Tetrapla. repo- suimus simpliciter, iv. — Heb., non præcisus est (umbilicus tuus). Formam enim passivam indicat punctum dagesch insolite in littera ך inscriptum. LXX, οὐκ ἔδησας τοὺς μαστοὺς σου, non ligavisti mamillas tuas. Legerunt ך, pro nostro ךש. C., ut et Alex. Ald., ἔδησαν. Complut., οὐκ ἐμῆθη ὁ ὀμφαλός σου. Ald. utramque præfert versionem, καὶ οὐκ ἔδησαν τοὺς μαστοὺς σου, ὁ ὀμφαλός σου οὐ περιετμήθη. Et ita LXX apud S. Hier., non ligave-

runt mamillas tuas, et umbilicus tuus non est præ- cisus. Ita etiam Vetus Italica apud Sabatier. Simi- liter auctor op. imp. in Math. Homil. 33, non est præcisus tuus umbilicus, et non alligaverunt ma- millas tuas. Sanctus tamen Hier. in ep. ad Eustoch. constanter habet, non est præcisus umbilicus tuus. DRACH.]

Ibid. Hebr. et Vulg., et aqua non es lota in sa- lutem. ךשׁ, juxta Joseph Kimkhi, aliosque rab- binos, sonat, ad munditiam, a radice ךשׁ. Paraphr. chald., ad emundandum. Cf. Buxtorfi lex. thalm. chald. sub ךשׁ. Sed facile deduci potest a radice ךשׁ, salvare. Duobus vero offerri potest modis: vel lemischi (pro lemischith, forma chaldaica), et signifi- cat, ad salutem, vel lemoschii, et significat, ad Sal- vatorem meum. Hinc emergerunt duæ variæ versio- nes, quarum nullam tamen habet edit. Rom. C, X εἰς σωτηρίαν, in salutem. Ita etiam LXX apud S. Hier., Orig., Theodor. et Complut. Vetus Italica, et hodierna Vulg., in salutem. Et ita auctor operis imp. modo memoratus. Alex. autem cod., τοῦ Χρι- στοῦ μου, Christi mei. Aperte ad futurum salutaris- simum S. Baptismum alludit, ut apposite exponunt S. Hier. et Theodor. Auctor op. imp. etiam S. Chrisma legit nostro in commate: neque oleo uncta es, ita ut habeamus hæc tria baptismatis, aquam, sal et oleum. Sed neque oleo etc. quod, ut videtur, in aliquib. vett. exemplaribus legebatur, ab Isala t,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΝ.

53. Καὶ ἀποκαθιστῶ.

53. Καὶ ἀποστρέψω.

53.

Αἰχμαλωσίαν Σαμαρείας.

Τὴν ἀποστροφὴν Σοδόμων.
'Αποστροφὴν Σαμαρείας.

54.

54. Ὅπως κομίση. Ἄλλος, ἵνα
κομίσω.

54.

56.

56. Καὶ εἰ μὴ ἦν Σόδομα ἡ ἀδελ-
φή σου εἰς ἀκοήν ἐν τῷ στόματι
σου ἐν ταῖς ἡμέραις ὑπερηφανίας
σου.

56. . . .

57.

57. Πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι τὰς
κακίας σου, ὅν τρόπον νῦν θνείδος
εἰ θυγατέρων Συρίας, καὶ πάντων
τῶν κύκλῳ αὐτῆς θυγατέρων ἄλλο-
φύλων τῶν περιεχουσῶν σε κύκλῳ.

57. . . .

58.

58. Τὰς ἀσεβείας σου καὶ τὰς
ἀνομιὰς σου σὺ κεκόμισαι αὐτάς,
λέγει Κύριος.

58. . . .

61.

61. Εἰς οἰκοδομήν. Ἄλλος, εἰς
δοκιμήν.

61.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

55. Et restituum.

55. Et convertam.

55.

Captivitatem Samariæ.

Conversionem Sodomorum.

Conversionem Samariæ.

54.

54. Ut portes. *Alius*, ut por-
tem.

54.

56. Quia non fuit Sodoma soror
tua in auditu per os tuum in die
superbiæ tuæ.56. Et nisi fuisset Sodoma so-
ror tua in auditum in ore tuo, in
diebus superbiæ tuæ.56. Et non erat Sodoma soror
tua in auditu oris tui, in die su-
perbiæ tuæ.57. Antequam revelaretur igno-
minia tua, sicut in tempore op-
probrii filiarum Syriæ, et omnium
quæ in circuitu tuo sunt filiarum
Palesinarum quæ te ambiunt per
gyrum.57. Antequam revelarentur ma-
litiæ tuæ, sicut nunc opprobrium
es filiarum Syriæ, et omnium quæ
in circuitu ejus filiarum alienige-
narum, quæ circumdant te per
gyrum.57. Antequam revelaretur ma-
litiæ tua sicut tempus opprobrii
filiarum Syriæ, et omnium per
circuitum ejus filiarum alienige-
narum, quæ abominantur te per
gyrum.58. Scelas tuum et nefas tuum
tu portatura es, dicit Dominus.58. Impietates tuas et iniquita-
tes tuas tu portasti eas, dicit Do-
minus.58. Fornicationem tuam et
contaminationes tuas tu portasti,
dicit Dominus.

61.

61. In ædificationem. *Alius*, in
probationem.

61.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Ezechielis.

6, desumptum, huc illatum fuisse dicendum. DRACH.]

V. 5. C. οὐδὲ ἐπέσαστο ἐπὶ σοὶ ὁ ὀφθαλμὸς + σου ;, *neque pepercit super te oculus tuus.* Etiam Orig. et aliiqnot mss., ὁ ὀφθαλμὸς σου. LXX apud S. Hier., et Vetus Italica, super te oculus tuus. Ed. autem Rom. cæteraque exemplaria, ὁ ὀφθαλμὸς μου, *oculus meus.* Hebr. et Vulg. tantum, *non pepercit super te oculus.* Vulgo exprimi potest : Nul ne t'a regardée d'un œil de pitié. — In fine versus, C, ἐν ἡ ἡμέρῃ ἐπέσθης. IDEM.

V. 6. Schol. edit. Romanæ, ὁ Ἑβραῖος, ἐν τῇ ὑγρασίᾳ ἔχει. Ὑγρασίαν καλέσας τὸν περιχειμενον ἰχθῶρα [i. e., Ita vocans circumjacentem ichorem].

Hebr., et dixi tibi, In sanguine tuo vive; et dixi tibi, In sanguine tuo vive. C, καὶ εἶπά σοι : Ἐκ τοῦ αἱματός σου ζωῆ, καὶ εἶπά σοι : Ἐκ τοῦ αἱματός σου ζωῆ ; Complut., ζῆσον, *vive*, καὶ εἶπόν σοι : Σὺν τῷ αἵματι σου ζωῆ. Alex. ut ed. Rom. Sed post ζωῆ addit σου. DRACH.]V. 7. Hebræi Interpretis lectionem habet Theodoretus ex codice Regio. De reliquis audi Hieronymum : « Porro quod interpretatus est Symmachus, et *pervenisti ad ornatum mulierum*; sive ut Theodotio, *et ingressa es ad ornatum ornamentorum*, pro quo nos sequenti sensum Hebraicum diximus, *et pervenisti ad mundum muliebrem etc.* » [Lamb. Bos : Pro πόλις πόλεων, Sym., κόσμον γυναικῶν. Th., κόσμον τῶν κόσμων. DRACH.]V. 8. Lectio Hebræi Interpretis ex Theodoretis. Cætera ex Hieronymo, cuius verba adferre compendii causa nolumus : nihil quippe aliud, quam quod in textu vides, exhibent. [Lamb. Bos : Aq. ed. 1, et Theod., *καίρως μαστῶν.* DRACH.]

Ibid. Ὁ Ἑβραῖος, τὸ περὺγιον. Item ex Hieronymo.

V. 10. « A. et S., *ianthina.* LXX et Theodotio, *hyacinthina* transtulerunt. Pro quo in Hebræo scriptum est THAS. » Hieronymus. [L. Bos : Pro ὑάκινθον, Aq. et Sym., *ἀνθίνα.* DRACH.]Ibid. Hieronymus : « *Trichapto* pro quo Aquila *florido*, sive *palpabili*, Symmachus *indumento*, Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit MESSE, vel MESSI. » Paulo post ait Hieronymus illud, *florido*, esse secundæ editionis Aquilæ. Ἄλλ., *περιδέρμαιον.* Regius codex. Origenes vero ait, alios Interpretes vertisse ἐπένδυμα, et ἀνθιμον. Prima lectio est Symmachi, secunda Aquilæ. De *Τρίχαπτον* multa disputat Hieronymus, atque esse vocem a LXX compositam. Theodoretus dicit esse plexum e capillis factum, qui capiti mulierum circumponitur. Codex Coisl. Ἀκύλας : *Τρίχαπτόν* ἐστὶ τὸ ψηλαφῆτόν, quod respondet voci *palpabili*, ab Hieronymo allatæ. Ibidem ex Origene, *ἀνθιμον* καὶ ἐπένδυμα. Aliud scholion, Πλέξις ἢ τινι αἰ τρήξας συμπλέκονται. Τρίχαπτον δὲ λέγει τὸ ἀπὸ χρυσοῦ κατεσκευασμένον, ἵνα εἴπῃ ἀπὸ

χρυσονήματος. Λέγει δὲ τὴν ἐκ χρυσοῦ διάζωδον ἐσθῆτα. l. e. *Plexus, quo capilli complicantur. Tri-chaptum autem dicit quod ex auro concinnatum est, quasi dicat, ex aureo filo. Loquitur autem de veste figuris animalium ex auro intertexta.* [Lamb. Bos : Th., μεσσί. Sym., ἐνδύματι. Aq. ed. 1. ἀνθίμω, ed. 2. φηλαφήτω. DRACH.]

V. 11. 'A. 2., Σ., καὶ γλοιδόν etc. Hieronymus : « Pro *torque*, quam juxta Aquilæ secundam edit. et Symmachum interpretati sumus, LXX et Theodotio κάθεμα transtulerunt. Quod non solum hic, sed etiam in Hesaia scriptum est. . . Puto autem κάθεμα ab eis dictum ex variis gemmis in pectus mulierum monile descendens, qui et ipse ornatus pulcherrimus mulierum est. » [L. Bos : Pro κάθεμα, Aq. et Sym., στρεπτόν, *torquem*. DRACH.]

V. 12. Σ., ἐπιρρίνιον. Hieronymus, qui ait Alios *inaurem* transtulisse.

Ibid. Hieronymus : *Decorem juxta Symmachum ob sensus elegantiam interpretati sumus. Alioqui et in Hebræo est THOPHERTH, et in reliquis Interpretibus καύχσις, gloriatio dicitur.* » [L. Bos : Pro καύχσις, Sym., κάλλος. DRACH.]

V. 13. Hieron. : « Verbum Hebraicum MESSI, et hic Theodotio ipsum ut supra posuit, Aquila ἀνθίμων, Symmachus *polymitum* etc. »

Ibid. ✕ ἀφόδρα. Ms. Jes.

Ibid. καὶ κατηυθύνθη εἰς βασιλείαν. Drusius. Hieronymus vero : « Hoc in LXX non habetur, qui forsitan Alexandriæ in Græcum sermonem Scripturas ex Hebraica veritate vertentes, timuerunt hoc eilere, ne regem Ægypti viderentur offendere, dum a Deo Jerusalem debitum regnum esse commemorarent : quamquam eruditi solos quinque libros Moysi ab eis interpretatos putant. » [C., καὶ ἐγένου καλὴ ἀφόδρα ἀφόδρα. ✕ καὶ κατηυθύνθη εἰς βασιλείαν : *et directæ es in regnum.* Et ita Complut., qui pro altero ἀφόδρα habet, ἀφοδρῶς. Alex. tantum ἀφόδρα ἀφόδρα, quod etiam geminatur in Hebr., nimis, nimis. Postea pergit, ut et Vulg., et profecisti in regnum. — L. Bos : Pro βύσσινά, Aq., ἀνθίμα. Sym., πολύματα. Th., ἐκ μεσσί. Sed ista potius pro τριχάπτα. DRACH.]

V. 14. Hieronymus : « Hunc locum manifestius interpretatus est Symmachus, *Et egressum est* etc. » Ibi LXX, loco τοῦ ἰγπβ ἐν εὐπρεπείᾳ ἐν τῇ ὠραότητι. Ubi duæ interpretationes in unam coaluere ; quod sæpe contigit. [C., non habet ἐν τῇ ὠρ. — L. Bos ita exhibet Symmachi lectionem : Καὶ ἐξῆλθε τὸ ὄνομά σου εἰς τὰ ἔθνη διὰ τὸ κάλλος σου ὅπερ τέλειον ἦν διὰ τὴν εὐπρέπειάν μου ἣν ἔθηκα ἐπὶ σέ. DRACH.]

V. 15. In fine commatis Hebr., ἰγπ-ῆ, *ipsi erat, vel fiebat.* In LXX nostris vacat. C., αὐτῷ ἐγένετο, et ita alii codd. ut testificatur Polygl.-Bibel. Complut., similiter, et aliter αὐτῷ ἐγένετο. Alex., ὁ οὐκ ἔσται. Nimirum legit κβ. DRACH.

V. 16. Sym., *cumque tulisses* etc. Hieronymus, qui adjicit : « Pro *consulis* et *versicoloribus*, Aquila et Theodotio ἐμβολίσματα transtulerunt, quod significat divulsos pannos hinc et inde consutos, et in-lar emplastri factum idolum, quasi πολυῤῥαφον vestimentum. » [Symmachi Græca ita leguntur apud Lambertum Bos : Καὶ ἀφρουσα ἐκ τῶν ἱματίων σου ἀποτήσας σεαυτῇ ὑψηλὰ ποικίλα, καὶ ἐπόρνευσας ἐπ' αὐτά : οὐ γενηθέντα, οὐδὲ γενησόμενα. Idem Bos addit : « Pro *ραπτὰ*, Aq. et Th. habent, ἐμβολισμάτων, i. e. secundo casu. Sed forsani pro *ραπτὰ* melius cum Bielio legas *ραντά, variis distincta coloribus.* Ita enim melius quadraret ad Hebraicum רַפְּטָו, quod Sym. optime transtulit ποικίλα. DRACH.]

V. 17. Hebr., de auro meo atque de argento meo. LXX, ἐκ τοῦ χρυσοῦ μου καὶ ἐκ τοῦ ἀργυροῦ μου. C., ἐκ τοῦ ἀργ. καὶ ἐκ τοῦ χρ. μου. Et ita Complut., qui tamen habet ἀργ. μου. DRACH.

V. 18. Pro αὐτάς, C, cum Alex., habet αὐτά. IDEM.

V. 19. Hebr., et factum est, ait Adonai Jehova. l. XX, καὶ ἐγένετο, λέγει Κύριος. C, καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, λέγει Ἀδωναὶ K. Alex. et Ald. habent μετὰ ταῦτα, Orig. et Compl., Ἀδ. K. IDEM

V. 20. Pro ἔλαβες, Aq. et Th., μετήνεγξας, *transduxisti*. Sym., μετήγαγες, *transtulisti*. Ex L. Bos. IDEM.

Ibid. Hebr. et Vulg., (et filias tuas) quas generasti mihi. LXX, ἄς ἐγέννησας. C, ἄς ἐγέννησάς ✕ μοι : Et ita nonnulli codd. IDEM.

V. 21. Hieronymus : « LXX, transtulerunt, et *dedisti eos ad placandum, sive expiandum* ; A., S. et Th. posuerunt, *transtulisti et transduxisti eos*, quia ethnici per ignem filios suos vel transferunt parvulos, vel adultos transire compellunt. » [Vide notam priorem ad versum præcedentem, ubi habes Græca istarum lectionum. Utrum hac an illuc referenda ? Nihil decernere audentus. DRACH.]

V. 22. Hebr., omnibus tamen cum abominacionibus tuis, et scortacionibus tuis non recordata es dierum juventutis tuæ, cum esses nuda et denudata, (et) conculcata in sanguine tuo esces. LXX edit. Rom. parum concinuit. C, Τοῦτο παρὰ πᾶσαν τὴν πορνείαν σου, ✕ καὶ τὰ βδελύγματά σου, : καὶ οὐκ ἐμνήσθης τῆς ἡμέρας τῆς νηπιότητός σου, ὅτι ἦσθα γυμνὴ καὶ ἀσημονοῦσα, πεφυρμένη ἐν τῷ αἵματι σου ἐξήσας. Orig., Alex., Ald., Complut. habent illud καὶ τὰ βδελύγματά σου. Similiter, Ald., Compl., τῆς, Alex., τὰς ἡμέρας τῆς νηπ. LXX apud S. Hier., et abominaciones tuas... diei infantie tuæ. — Senes interpretantes ἐξήσας, *visisti*, legerunt ΠΥΠ pro nostro ΠΥΠ. Cf. textum Hebr. supra, versu 6. DRACH.

V. 25. Οἱ Γ', ✕ οὐαὶ σοὶ etc. Ms. Jes. Quod ex Theodotionis editione additum fuisse τοῖς Ο', docet Hieronymus. [C, ✕ οὐαὶ οὐαὶ σοὶ, : λέγει Ἀδωναὶ Κύριος. Alex., Ald., Compl., οὐαὶ οὐαὶ σοὶ. DRACH.]

V. 24. Hieronymus : « Rursumque ubi nos diximus, *Et edificasti tibi lupanar, pro quo LXX transtulerunt, Et edificasti tibi habitaculum fornicationis*, Sym. et Theod., *πορνείον* interpretati sunt ; Aquila volens exprimere etymologiam sermonis Hebraici, GOB, posuit βόθυνον, quod nos dicere possumus *foveam*, ut significet ganeam ad defossum specum atque tenebrosum, in quo prostitutarum libido versatur. » Postea vero vocis Hebraicæ RAMA interpretationes, quales supra in textu exhibentur, refert Hieronymus. Vox autem Rama significat *excelsum*, atque hic *prostitulum* significare, ut volentibus fornicari procul appareat fornicacionis locus. Polychronius autem, « Ἐκθεμα λέγει οἶον τὸ προαγωγίον, ἐνθα τὰς πόρνινας τρέφειν εἰκότασι. l. e. Ecthema dicit, quasi *prostitulum*, ubi solent scorta alere. »

V. 27. Hieronymus : « Quod nos interpretati sumus juxta Symm. *scelerata*, Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit ZEMMA. »

Ibid. Hebr., et ecce extendi (manum meam). LXX, ἐὰν δὲ ἐκτείνω. Compl., καὶ ἰδοὺ ἐκτείνω. Ita etiam aliquot codd., quorum nonnulli, ἐκτενώ. Ex Polygl.-Bibel. DRACH.

Ibid. Post παραδῶσω addit C, σε, te, quod habent Hebr. et Vulg., Orig., Alex., LXX apud S. Hier. ves- tisque Italica. IDEM.

V. 28. Hebr., (et fornicata es) ad filios Assur. LXX, ἐπὶ τὰς θυγατέρας Ἀσσοῦρ. C autem, cum Orig. et Compl., ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἀ. LXX apud S. Hier., et vetus Ital., in filios Assur. IDEM.

Ibid. Pro ἐνεπίπλω, C legit ἐνεπίμπλω. Et ita Ald. Complut. autem, ἐπλήσθης (aliter, ἐνεπλήσθης). IDEM.

V. 29. Ἄλλος, τὰς πορνείας. Sic quedam exemplaria. Theodoretus vero, τὰ πορνεία. Nescio quid legerint LXX qui verterunt, τὰς διαθήκας.

Ibid. Ἄλλος, γῆν Χαναάν καὶ εἰς τοὺς Χαλδαίους. Ms. Jes. [C, καὶ ἐπλήσθυνας τὰς πορνείας σου πρὸς γῆν ✕ Χαναάν : Χαλδαίων. Compl., τὰς πορνείας...

Χαναάν. καὶ εἰς τοὺς Καλδαίους. Alex., Χαναίων καὶ Καλδαίων. Ald., Χαναάν καὶ Καλδαίων. DRACH.]

V. 50. Τί διαθῶ τὴν θυγατέρα etc. Qui ita vertit קַח , legit ac si ב esset præpositio, et קַח filiam significaret ut vulgo. Illud autem Δ , τίνι καθαρίω perplexe jacet in Ms. Jes. ita ut nonnisi divinando excrribi possit: nam legi videtur *κωρίω*, quod nihil significat. Δ autem Tetrapla significare puto. Vide in libro Job, et in Præliminaribus. [C ita habet *versum integrum*: Τί διαθῶ τὴν καρδίαν σου, λέγει Ἄδωναι Κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαι σε πάντα ταῦτα ἔργα γυναικὸς πόρνῆς * παρῆρησιαζομένης; * ἐξεπόρνευσας τριστῶ; * ἐν ταῖς θυγατράσι σου. * Merito signal obelo hæc ultima verba; duplex enim, et quidem falsa, est interpretatio verbi קַח a sequenti commata huc translata. Significat vero, non in *filiabus tuis*, sed in *edificante te*, vel ut apprime Complut., ἐν τῷ οἰκοδομῆσαι σε. Neque et *fornicata es tripliciter* legitur in Hebr. fonte, qui habet קַח , *vehemens, procaz, impudens, παρῆρησιαζομένη*, ut interpretantur Theod., Complut. et C, pro quo LXX perperam legerunt קַח (schelischith). Apposito S. Hier.: « Quod dixere LXX, et *fornicata es tripliciter in filiabus tuis*, in Hebraico non habetur, nec aliorum interpretum quisquam posuit. » DRACH.]

Ibid. Θ , * πόρνῆς παρῆρη- etc. Ms. Jes.

V. 31. Ἄλλος, καὶ τὸ ἐχθρῆμά σου. Idem. [Et ita apud Theodoritum. DRACH.]

Ibid. Hebr. et Vulg., nec facta es (quasi meretrix). LXX, καὶ ἐγένου. C autem, Theodor., Complut. et aliqui codd., καὶ οὐκ ἐγένου. S. Hier., LXX, et vetus Italica, *et non fuisti*. DRACH.]

V. 32. Ante ὅμοια σοι, præfigit C obelum. Merito, non enim habetur in Hebraico. S. Hier.: « Hoc quod in LXX scriptum est, *similis tui*, in Hebr. non habetur, et lectionis conturbat ordinem. » IDEM.]

V. 33. Ἄλλος, πάσις ταῖς πόρνας etc. Drusius. [C, (δέδωκας) * τὰ * μισθώματα. DRACH.]

Ibid. Ἀ., καὶ ἰδου- Lectionem Aquilæ mutuamur ex Ms. Jes., Symmachi ex cod. Reg.]

V. 34. Hieronymus: « Juxta Symmachum interpretati sumus, *et post te non erit fornicatio*. » [C, καὶ μετὰ σὺ οὐ πορνεύσῃς. Eadem negationem habent Hebr., Vulg., etus Italica, Theodor., Ald., LXX apud S. Hier. et Compl., quæ legit, cum Theodor., οὐ πορνεύσουσιν, *non fornicabuntur*. DRACH.]

V. 36. C non habet σου post αἰσχύνῃ. Sed exstat in Hebr. DRACH.]

V. 37. Pro ἐγὼ ἐπισυνάγω, C, ἐγὼ ἐπὶ — σὺ * συνάγω. Illud etc non fertur in textu Hebr. Attamen habent Alex., Ald. et Compl. LXX apud S. Hier. et vet. Ital., ego super te congregabo. IDEM.]

V. 38. Post ἐκδικήσει, C ita: μοιγαλίδων καὶ ἐκχεουσῶν αἷμα, καὶ θήσω etc. Ita etiam Theodor. et Compl. Hebr. et Vulg., LXX apud S. Hier. et vet. Ital., *adulterarum et effundentium sanguinem*. IDEM.]

V. 41. Hebr. et Vulg., non dabis. LXX, οὐ μὴ δώσω. C, Theodor., Alex., οὐ μὴ δῶς. Compl., οὐ μὴ προσδῶς. LXX ap. S. Hier., non dabis. IDEM.]

V. 43. Hebr. et Vulg., (non fueris recordata) dierum adolescentiæ tuæ. LXX tantum, τῆς νεότητός σου. C, cum Alex., Ald. et Compl., τὴν ἡμέραν τῆς ν. σ. LXX ap. S. Hier. et vet. Ital., diei infantiae tuæ. Et mox, C, λέγει Ἄδωναι Κύριος. Hebr., Adonai Jehova. LXX ap. S. Hier. et vet. Ital., Adonai Dominus. IDEM.]

V. 44, 45. Hebr. et Vulg., sicut mater, ita et filia ejus. Filia matris tuæ es tu. C, καθὼς ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ. Θυγάτηρ τῆς μητρός σὺ εἶ, absque σου post μητρός. Apud autem S. Hier. LXX, sicut mater, et filia. Filia matris tuæ tu es. — In v. 44, pro ἐν παραβολῇ, Symmachus, ἐν παροιμίᾳ. Ex Lamb. Bos. — In versu 45, C ita legit: ἡ μήτηρ ὕμῶν Κεθθαία (sic), καὶ ὁ πατὴρ ὕμῶν Ἀμορραῖος. Alterum ὕμῶν, quod exprimit Hebr., habent Alex. et Complut. Id. m.]

V. 46. Pro καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, C, contra textum Hebr., καὶ θυγάτηρ αὐτῆς. IDEM.]

V. 47. Ἄλλος, κατὰ μικρὸν ὄσον. Ms. Jes. [C, κατὰ μικρὸν * ὄσον. * DRACH.]

Ibid. Οἱ Γ', καὶ διεφθίρας etc. Ms. Jes.

V. 48. C, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Ἄδωναι Κύριος, εἰ ἐποίησε Σδόμα ἡ ἀδελφή σου, αὐτῆ etc. Hebr., dicit Adonai Jehova, si fecit S. soror tua. Alex., Ald., Complut., Σδδ. ἡ ἀδελφῆ σου. S. Hier., LXX, dicit Adonai Dominus, si fecit Sodoma soror tua. DRACH.]

V. 49. C, Πλὴν τοῦτο * ἦν * ἀνεμ... ἐσπατάλων αὐτῆ καλ... (Rom. et Alex., αὐτῆ. Ald. et Compl., αὐτῆ) — τοῦτο ὑπῆρχεν — B: O', καὶ χεῖρα πτωχοῦ καὶ πένητος οὐκ ἀντελαμβάνοντο. Σ., καὶ χεῖρα πτωχῶ καὶ πένητι οὐκ ὄρωγον, *non porrigebant*. Id.]

V. 50. C, καθὼς εἶδες, sicut vidisti. Hebr. autem, sicut vidi. — B: O', ἴδον. Ἄλλος, εἶδον, *vidi*. Non viderunt, ut nonnulli Latine vertunt. Οἱ Γ', εἶδος, speciem. IDEM.]

V. 52. B: O', καὶ σὺ. Ἀ., Θ., καὶ * γε * σὺ. — O', ἐφθίρας. Σ., ὑπερέβαλες, *exsuperasti*. IDEM.]

V. 53. Σ., ἀποκαθίστῶ. M. R. G. [B: Σ., οὖν ἀποκαθίστων, *igitur restituens*. DRACH.]

Ibid. Ἀ., αἰχμαλωσάν Σδομα... Hieronymus: « Primum restituitur *conversio*, sive *captivitas Sodomæ*, ut interpretatus est Aquila: secundo *captivitas Samariæ*, ut idem Aquila et Symmachus traustulerunt. » [B: Ἀ., τὴν αἰχμαλωσάν Σδομῆς Lamb. autem Bos ad τὰς ἀποστροφάς, adnotat: « Aq. et Sym., τὴν αἰχμ. » DRACH.]

Ibid. Pro priore τῶν θυγατέρων, C legit τῶν ἀδελφῶν, *sorum*; sed repugnante textu Hebr. DRACH.]

V. 54. Ἄλλος, ἵνα κομίσω. Ms. Jes.

Ibid. B: O', τὴν βῆσανόν σου. Ἀ., ἐντροπήν σου, *confusionem tuam*. Σ., Θ., *ignominiam tuam*. — O', καὶ ἀτιμώθησῃ. Ἀ., Θ., καὶ ἐντραπήσῃ, *et confundaris*. Σ., καὶ καταισχυνθήσῃ, *et erubescas*. — O', ἐν τῷ σε (istud se non habent C et ed. Rom., sed addunt Alex., Ald., Compl.) *παροργισαί με*. Σ., *παρηγοροῦσα αὐτάς, consolans eas*. Hebr., *in consolando te eas*. DRACH.]

V. 55. Post ἀπ' ἀπαρχῆς, C addit, καὶ Σαμάρεια καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἀποκατασταθήσονται, καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς. Eadem habent, parvo cum discrimine, Alex., Ald., Compl. Theodor. tamen non legit, nec habet cod. Vatic. Sed ubi hæc deficiunt, procul dubio ex ὁμοιοταλείῳ scribarum vitio prætermissa sunt. Hebr. et Vulg., et Samaria et filiae ejus revertentur ad antiquitatem suam. Apud S. Hier. LXX, et Samaria et filiae ejus restituentur sicut fuerant a principio. — B: O', ἀποκατασταθήσονται. Ἀ., ἐπιστρέψουσιν, *revertentur*. — O', καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς. Ἀ., Θ., εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν, *ad antiquitatem suam*. IDEM.]

V. 56. Hujus et sequentium versuum interpretationes ex Hieronymo mutuamur Latine: Græce vero nusquam exstant. [Lamb. Bos sic exhibet Symmachi et Theodotionis, et insuper Aquilæ, lectiones: Σ., ὅτι οὐκ ἦν Σδόμα ἡ ἀδελφῆ σου ἐν ἀκοῇ διὰ στόματός σου. Θ., καὶ οὐκ ἦν Σδδ., ἡ ἀδ. σ. ἐν ἀκοῇ στόματός σου. Ἀ., οὐκ ἦν δὲ Σδδ., ἡ ἀδ. σ. ἔχουσα ἐν τῷ στόματί σου. Tribus adde, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὑπερηφανίας σου. — Hic S. Hier.: « Editioni Aquilæ congruit nostra translatio. » Scilicet quæ nunc in Vulg. Lat. Quod et dicendum de seqq. vv. 57, 58. — Præterea, ad hæc verba τῶν O', καὶ εἰ μὴ ἦν, notat B: Σ., ὅτι οὐκ ἐγένετο. DRACH.]

V. 57. B voci priori θυγατέρων præponit, Π., * τῶν. Et ad vocem περιεχουσῶν, refert, Ἀ., παρδουσοῦσιν. Θ., βελευσομένῶν. — Lamb. Bos: « Pro τῆς κακίας, Sym., τὴν αἰσχύνῃν, Aq. et Th., τὴν κακίαν. Post, Sym., ὡσπερ ἐν χρόνῳ θνείδους τῶν θυγατέρων. Th., ὡς χρόνος θνείδους τῶν θυγ. Aq., ὡσπερ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ εἰς θνείδος τῶν θυγ. » Et ad ἀλλοφύλων, « Aq. et Sym., Παλαιστίνων. Post, Th., τῶν βελευσομένων σε. » DRACH.]

V. 58. Pro κεκόμιται, alii habent, *κομίσει, porta*,

fer. Et ita apud S. Hier. et Theod. Lamb. Bos : ε Α., τὸ ἀνόμημά σου, καὶ τὴν ἀτιμίαν σου. Th., τὴν πορνεσίαν σου, καὶ τὰ μιάσματά σου. Pro κεκόμισαι vero. Th., ἐκόμισας. S., κομισή. Hebr., *scelus tuum, et abominaciones tuas, tu portasti ea.* — B : Ο', τὰς ἀσεβείας. Α., τὴν συνταγήν. Σ., μουσαρίαν σου. Θ., πορνεσίαν. — Ο', καὶ τὰς ἀνομίας σου σὺ κεκόμισαι. Ἄλλος, καὶ ταῖς ἀνομίαις σου, Π., ἑλαβες. I. e., pro κεκόμισαι, *Omnes habent ἑλαβες.* DRACH.
V. 59. C, ✕ Ὅτι ; (τάδε λέγει). Hebr. et Vulg.,

Quia (hæc dicit). — B : Ο', ἠτίμωσας ταῦτα. Α., Σ., (ἠτίμωσας) τὴν ἀράν. Θ., τὸν ὄρκον. Nimirum, LXX legerunt ἡλκ, *elle*; tres autem interpp., ἡλκ, *ala*, ut punctarunt masorethæ. Hebr. et Vulg., *desperasti juramentum.* Ald. et Compl., ἀράν. IDEM.
V. 60. B : Ο', νηπιότητός σου. Οἱ Γ', νεότητός σου. — Ο' καὶ Π., σοι. Ἄλλος, ἔμαυτῷ. Ita etiam Complut., ἔμαυτῷ. Hebr. tamen, *tibi.* IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
אברך דאבר 3	3.	3. Μήκιστα τὰ μετάφρενα.
קק 5	5.	5.
מערות מרעה 7	7.	7.
אמר ההדבא מך 12	12.	12. Εἰπόν αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἦξει ὁ βασιλεύς.
במקום המלך המסליך 16	16.	16.
והביאותיהו בבלה ונשפתי ואת שם מעלו אשר מעל-י' ואת ל-כברדו בכל-אנפיו 21, 20	20, 21.	20, 21.
ונתתי מראש ינקתו 22	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 3. Larga penna.
- 5. Tulit.
- 7. De lincis plantationis suæ.

VULGATA LATINA.

- 3. Longo membrorum ductu.
- 5. Ut firmaret radicem.
- 7. De arcolis germinis sui.

AQUILA.

- 3. Longissima dorsa.
- 5.
- 7.
- 12. Dic eis, Ecce veniet rex.

12. Dic, Ecce venit rex.
16. In loco regis regnare facientis.

12. Dic, Ecce venit rex.
16. In loco regis, qui constituit eum regem.

20, 21. Et adducere faciam eum in Babel, et iudicabor cum eo ibi, prævaricatione ejus, qua prævaricatus est contra me: et omnes profugi ejus cum omnibus alis suis.

20, 21. Et adducam eum in Babylonem, et iudicabo eum ibi in prævaricatione qua despexit me. Et omnes profugi ejus cum universo agmine suo.

20, 21.

22. Et dabo de capite ramorum ejus.

22. Et ponam de vertice ramorum ejus.

22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Ezechielis.

V. 2. Pro διήγημα, Aq., ἀνίγμα, juxta Lambertum Bos. B autem ita : Ο', διήγησαι διήγημα. Α', Θ., πρόβλημα. Σ., ἀνίξαι ἀνίγμα. DRACH.

V. 3. C, λέγει Ἄδωναι Κύριος. Ita etiam vv. 9, 16, 19, 22. In omnibus his locis Hebr., Adonai Jehova. Apud S. Hier., Adonai Dominus. IDEM.

Ibid. Α., μήκιστα τὰ μετ- Cod. Reg. | B : Ο', ὁ μακρὸς τῆ ἑκτάσει. Α., μήκιστος τὰ μετάφρενα. Σ., εὐμήκης τοῖς μέλεσι. Ἄλλος, τῆ ἑκτάσει. — Ο', ὀνόχων. Α., περὺχων. — Ο', τὸ ἦγημα. Α., Σ., Θ., τὴν ποικιλίαν. — Ο', τὰ ἐπιλεχτα. Α., τὸ ἄκρον. Σ., τὸ ἐγκάρδιον. Θ., τὸν καυλόν, *scapum*, vel *caucumen*. Cf. infra xxxi, 14 ubi eo. l. modo reddit Th. vocem תרעל, quæ etiam hic. Perperam edidit editor Iezechielis ex Tetraplis, καῦλον. Καῦλος loci nomen est. Adi Steph. Thes. Gr. ed. Didot. Lamb. Bos ita exhibet Aquilæ versionem : μακρόπτερος, μεγάλη τῶν μελῶν ἑκτάσει, πλήρης πτελῶν καὶ ποικιλίας. DRACH.]

V. 4. B : Ο', τῆς ἀπαλόττος. Σ., τῶν θαλλῶν. Θ., τῶν παραφύδων. — Ο', ἀπέκνισε. Α., ἔκλασεν. — Ο', εἰς πόλιν τετεχισμένην. Α., (εἰς πόλιν) ἐμπόρων. Θ., μεταβόλων. DRACH.

V. 5. Θ., ✕ ληπτόν. Ms. Jee. ubi vox ληπτόν punctis undequaque cingitur, ut spuria, quæ tamen respondere videtur voci Hebræicæ תר. [C, (εἰς τὸ πεδῖον φυτῶν) ✕ ληπτόν. — B : Ο', εἰς τὸ πεδῖον φυτῶν. Σ., ἐν χώρᾳ σπορίμῃ λαβεῖν ῥίζωσιν, in regione seminali ad accipiendum radicationem. — Ο', ἐπιβλεπόμενον. Οἱ Γ', ἐπιπόλαιον, in superficie. Compl. et apud Theodor., πεδῖον σπόριμον (sativum) λαβεῖν ῥίζωσιν φυτῶν. DRACH.]

V. 6. C. post μικράν addit, τῷ μεγέθει, *magnitudine*. Et ita Alex., Ald., Compl. Apud S. Hier., *parvulam magnitudine*. Hebr., *humilem proceritate*. — B : Ο', ἀχρελα (ita in textu), *inutilis*. Α., *σωρήχ*. Σ., ἡπλωμένη, *expansa*. Ἄλλως, εὐθηνούσαν, *prosperam*. Ἄλλως, ἀσθηνούσαν. — Ο', τοῦ ἐπιφαίνε-

V. 61. Ms. Jes. in textu, εις δοκιμήν, ad marg. vero, Δ', γρ. εις οίκοδομήν, quō significatur, ni fallor, in Tetraplis scribi εις οίκοδομήν. [C, εις δοκιμήν. Et ita Alex. Apud S. Hier., in probationem. Heb., פּוּבָּל. Si afferas lebanoth, ut hodie punctiatur, in filias sonat; si libnoth, in ædificationem; si autem addas Π, sic, פּוּבָּלָה, in probationem. — B: O', καὶ ἐξατιμωθήσῃ. 'A., Θ., καὶ ἐντραπήσῃ. Σ., καταγνώσῃ σαυτῆς, reprehendes teipsam. — O', ἐν τῷ ἀνα-

λαβεῖν σε. 'A., μιμήσασθαι, imitari. — O', εις οίκοδομήν. O! Γ', εις θυγατέρας σου. "Αλλος, εις δοκιμήν. — O', καὶ οὐκ ἐκ διαθήκης σου. Σ., ἀλλ' οὐκ ἀπὸ (διαθ. σου). DRACH.]

V. 63. C, ἀνοίξει στόμα ἀπὸ. — B: O', ἀτιμίας σου. 'A., Θ., ἐντροπῆς σου, confusionis tuae. Σ., αἰσχύνῃς σου. — O', ἐν τῷ ἐξήλασθαι με σοί. Σ., ὅταν ἐξήλασθῶ σοί. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

5.	3. Μακρὸς τῆ ἐκτάσει.	3.
5.	5. Vacat.	5. ✕ Ληπτόν :
7.	7. Σὺν τῷ βῶλῳ τῆς φυτείας αὐ- τῆς. "Αλλος, σὺν τῷ βῶλῳ ἀπὸ τοῦ πρέμνου.	7.
12.	12. Εἰπόν, "Όταν ἔλθῃ βασιλεὺς.	12.
16.	16. Ἐν τόπῳ ὁ βασιλεὺς ὁ βασι- λεύσας. "Αλλος, ἐν τόπῳ τοῦ βασι- λέως τοῦ βασιλεύσαντος.	16.
20, 21.	20, 21. ✕ Καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς Βα- βυλώνα, καὶ διακριθήσομαι μετ' αὐτοῦ ἐκεῖ τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ, ἣν ἠδίκησεν ἐν ἐμοί, καὶ πάσας φυγα- δίας αὐτοῦ ἐν πάσῃ τῇ παρατάξει, καὶ πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ σὺν αὐτῷ.	20, 21.
22.	22.	22. ✕ Καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς πραφυάδων αὐτῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5.	3. Longus extensione.	3.
5.	5. Vacat.	5. Captum.
7.	7. Cum gleba plantationis suæ. Alius, cum gleba a caudice.	7.
12.	12. Dic, Cum venerit rex.	12.
16.	16. In loco ubi rex qui regnare fecit. Alius, in loco regis, qui re- gnare fecit.	16.
20, 21.	20, 21. Et ducam cum in Ba- bylonem, et iudicabor cum eo ibi de iniquitate ejus, qua injuste egit erga me, et de omnibus fugi- tivismus ejus in omni acie: et omnes electi ejus cum eo.	20, 21.
22.	22.	22. Et dabo de capite ramorum ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Ezechielis.

σθαι.... αὐτό. 'A., ἵνα τετραμμένοι (conversi) ὦσιν οἱ κλάδοι αὐτῆς πρὸς αὐτόν. — O', ἀπίωργας. 'A., κλήματα. Σ., παραφυάδας. Θ., κλάδους. — O', τὴν ἀναθενδράδα αὐτῆς. DRACH.]

V. 7. "Αλλος, σὺν τῷ βῶλῳ ἀπὸ τοῦ πρέμνου. Ms. Jes. [Ed. Rom. et Complut., βῶλῳ. C et Alex., βῶλῳ. — B: O', θυξί. 'A., πτεροίς. Σ., Θ., πτίλοις, pennis. — O', ἐξαπέστειλεν αὐτῷ. Σ., πρὸς αὐτόν. — O', σὺν τῷ βῶλῳ (sic) τῆς φυτείας αὐτῆς. 'A., ἀπὸ τῶν πρασιῶν, de areolis. Σ., ἀπὸ τοῦ πρέμνου. Θ., ἐκφυάδων. DRACH.]

V. 9. Ms. Jes., ὁ καρπὸς αὐτῆς ξηρανθήσεται. Et ad marg. σαπήσεται. [Ed. Rom., ὁ καρπὸς σαπήσεται. C et Compl., ὁ καρπὸς αὐτῆς σαπ. Hebr., fructum ejus. Apud S. Hier., et fructus illius. Mox, προανατέλλοντα αὐτῆς ✕ ξηρανθήσεται. — B: O', εἰπόν. 'A., Σ, εἰπέ. Et ita Complut. — O', εἰ (κατεθυνη). "Αλλος, ἄρα: — O', σαπήσεται. Σ., ἀπο-
φύσει, siccabit. — O', πάντα τὰ προανατέλλοντα

αὐτῆς. Σ., σὺν πᾶσι τοῖς φύλλοις τοῖς βλαστήσασιν αὐτῇ. DRACH.]

V. 10. C, ξηρανθήσεται ξηρασία; (Ita etiam Alex., Ald., Compl. Hebr., exarescet exarescendo. Apud S. Hier., siccabitur ariditate) σὺν τῷ βῶλῳ ἀνατολῆς (absque αὐτῆς) ξηρανθήσεται. — B: O', πιαίνε-
ται. Σ., Θ., πεφύτευται. — O', μὴ (κατευθυνεῖ). Σ., ἄρα: Θ., οὐ: — O', τὸν καύσωνα. 'A., ἀπηλιώτην, subsolanum. — O', σὺν τῷ βῶλῳ ἀνατολῆς αὐτῆς. 'A., ἐπὶ ταῖς πρασιαῖς βλαστοῦ αὐτῆς. Et ita Hebr., su-
per areolis germinis illius. DRACH.]

V. 12. 'A., εἰπόν αὐτοῖς, ἰδοὺ etc. Ex Ms. Jes. [C, ὅτ' ἔλθῃ ὁ βασις. Complut. et apud Theodor., ἰδοὺ ἔρχεται. A principio commatis, C, ὡς οὐκ ἀνθρώπου: Recte obelo præsignatur, non enim jacet in Hebraicæ veritate. — B: O', παραπικραίνοντα. 'A., ἀλλάσσοντα. Σ., προσεριστήν. — O', οὐκ (ἐπίστασθε). Σ., ✕ ἄρα: — O', τί ἦν ταῦτα. "Αλλος, τί ἐστίν. DRACH.]

V. 13. B : Ο, καὶ διαθήσεται. Σ., συντελέσει, perficiet. DRACH.

V. 14. B : Ο, τοῦ γενέσθαι. Σ., ὑπὲρ τοῦ εἶναι.— Ο, τὸ καθόλου μὴ ἐπαίρεσθαι. 'Α., Θ., τοῦ μὴ ἐπ. Σ., ἵνα μὴ. IDEM.

V. 15. Post ἀγγέλους C, Ald. et Complut. non habent ἑαυτοῦ. Hebr. tamen, nuncios suos. — B : Ο, τοῦ δοῦναι. Σ., ἵνα δοθῶσιν. — Ο, εἰ κατευθυεῖ. Σ., μὴ κατ.—Ο, διασωθήσεται. 'Α., Θ., καὶ διασ. IDEM.

V. 16. 'Αλλος, ἐν τόπῳ etc. Sic Theodoretus et Ms. Jes. [Theodoretus, ἐν τῷ τόπῳ. Ita etiam C et Alex. — B : Ο, ἐὰν μὴ. 'Α., Θ., εἰ μὴ. Σ., ὅτι. DRACH.]

V. 17. Post ψυχάς, C cum Complut. addit πολλάς.

Hebr. et Vulg., animas multas. — B : Ο, ἐν χαρὰ-κοβολίᾳ. 'Α., ἐν τῷ ἐκγῶσαι πρόσωμα, in effundendo aggerem (et sic sonat Hebr.). Σ., ἐν περιβολῇ τάφρου, in circumvallatione densitatis. 'Αλλος, ἐν χαρακο-βουλῆ. — Ο, βλοστασίων. Σ., ἀποτειγίσματος. 'Αλλος, βλοστασίων. — Ο, τοῦ ἐξῆραι. Οἱ Γ, τοῦ ἐξολε-θρεῦσαι. — Ο, ψυχάς. Π., ψ. ✕ πολλές. DRACH.

V. 18. C, ἐποίησεν ἰ. αὐτῶν, Jure adpronitur obeli-ns; Hebr. enim non habet ei. — B : Ο, δέδωκα. 'Αλλος, δέδωκε (etiam Hebr. et Vulg., dedit). — Ο, μὴ. Οἱ Γ, οὐ. IDEM.

V. 19. B : Ο, ὄρκωμυσίαν μου. 'Α., Σ., Θ., ἀράν μου. Ο, (καὶ δώσω) αὐτήν (i. e. διαθήκην). 'Αλλος, αὐτά. Hebr., illud (i. e. foedus). IDEM.

V. 20. ✕ καὶ ἄξω αὐτόν etc. Ms. Jes. [C, ✕ καὶ

EZECHIELIS CAPUT XVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικαῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ,
נויִהקח 2	2.	2.
קִי־פ 10	10.	10. 2. 'Αμαρτωλόν.
יִלְהָא 15	15.	15. Εἰδῶλα.
קַח־כֹּשֶׁשׁ קַח־לֵל 17	17.	17. Οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησε.
קַח־כֹּשֶׁשׁ קַח־לֵל 25	25.	25.
וַעֲשֵׂה כִדְרֹכֶיךָ אִישׁ כִּכֵּן 30	30.	30. ✕ Διὰ τοῦτο ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Obstupescet.	2. Obstupescunt.	2.
10. Effractorem.	10. Latronem.	10. 2. Peccatorem.
15. Idola.	15. Idola.	15. Idola.
17. Non acceperit, judicia mea fecerit.	17. Non acceperit, judicia mea fecerit.	17. Non accepit, justitiam fecit.
25. Non dirigetur.	25. Non est æqua.	25.
30. Idcirco unumquemque juxta vias suas judicabo.	30. Idcirco unumquemque juxta vias suas judicabo.	30. Idcirco unumquemque juxta viam suam judicabo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Ezechielis.

V. 1. C ita : 1. Καὶ ἐγένετο λόγος ἰ. Κυρίου πρὸς μὲ, λέγων· 2. Ἰὲ ἀνθρώπου, ✕ DRACH.

V. 2. Σ., Ο, ἐγομφίασαν. 'Αλλος, ἐμωδίασαν. Primum lectionem exhibet Drusius ex edit. Rom., secundam Ms. Jes. Apud Athanasium et alios frequenter legitur etiam ὠμωδίασαν, et quidem melius, ni fallor. [Verbum est αἰμωδιάω, a nomine αἰμωδία, stupor dentium. Idcirco videtur ὠμωδίασαν corrupte scriptum, pro ἠμωδίασαν. Id vero probari potest ex inso. Senum textu, qui habet, Hierem. cap. XXXVIII (Hebr., XXXI) γῆ 29 et 30, ἠμωδίασαν et αἰμωδία-σοσιν. — Theodor. tribuit Symmacho lectionem ἐγομφίασαν. — B : Ο, ἡ παρβολή. 'Α., ἡ παροιμία. — Ο, ἐγομφίασαν. Σ., ἐμωδίασαν (sic, per o). DRACH.]

V. 3. Hebr., dicit Adonai Jehova. C, cum Alex. et Complut., λέγει 'Αδωναι Κύριος. Sic etiam infra γῆ 8, 9, 30, 32. DRACH.

V. 4. C non habet καὶ ante οὕτως, quod tamen jacet in Hebr. — B : Ο, ὅτι. 'Α., Σ., ἰδοῦ. IDEM.

V. 5. Ed. Rom., κρίμα καὶ. C, κρίματα καὶ (non animadvertit editor Tetraplorum). Hebr., judicium et. In VM deest utrumque verbum. — B : Ο, κρί-ματα. 'Αλλος, κρίμα. (Et ita melius scribitur.) IDEM.

V. 6. B : Ο, ἐνθυμήματα. Οἱ Γ, εἰδῶλα. — Ο, οὐ μὴ μάνη. Θ., οὐκ ἐμίανεν. IDEM.

V. 7. Ο ed. Rom., τὸν ἄρτον αὐτοῦ τῷ πεινώντι δώσει, καὶ γυνῶν περιθάλει. C, τὸν ἄρτον πειν. δ., καὶ γ. περίθ. ἱμάτιον. Istud ἱμάτιον adjicitur similiter in Alex., Ald., Compl. et apud S. Hier. Hebr.

et Vulg., panem suum esurienti dederit, et nudum operuerit vestimento. — B : Ο, οὐ μὴ καταδυναστεύση. 'Α., οὐ μὴ θλίψη. Σ., οὐ μὴ ὀδύνηση. Θ., οὐ μὴ κα-κώση. IDEM.

V. 8. C ita : ἰ. καὶ τὸ ἀργύριον αὐτοῦ (ὠβελι-σμένα, quia in Hebr. desunt) ἐπὶ τόκῳ οὐ δώσει, καὶ πλεονασμὸν οὐ λήψεται (VM, λήμψεται)· ἐξ (Rom. ed. καὶ ἐξ. Sed καὶ deest in Hebr., Ald. et Compl.) ἀδικίας... ἀναμέσον ἀνδρὸς καὶ ἰ. ἀναμέσον (deest in Hebr. et in Compl.) τοῦ πλησίον αὐτοῦ. — B : Ο, κρίμα δίκαιον ποιήσει. Σ., (κρ.) ἀληθὲς π. IDEM.

V. 9. C non habet καὶ ante τὰ, sed legitur in Hebr. Et mox, ἐστιν, ζωῆ, cum v euph. ante con-sonum, quod frequentissime per totum textum in VM, ut hic, προστάγμασιν μου. — B : τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Σ., (τοῦ π.) ἀληθῶς. IDEM.

V. 10. Hieronymus : « Pro latrone, in Hebraico scriptum habet PHARIS, quod Aquila secunda edi-tio peccatorem, Symmachus transgressorem, Sep-tuaginta et Theodotio pestilentem interpretati sunt. » [Pro ἀμαρτήματα, C legit ἀμάρτημα. Sed veritas Hebr. ita habet : unum (ΠΝ, idem quod ΠΝ) de uno ex istis. S. Hier. : « et fecerit unum de istis, sive ut LXX transtulerunt, et fecerit peccata. » Aquila autem in cod. B : καὶ ποιήσει ἄφερος (ἀφ' ἐνός) ✕ ἀπὸ πάντων τούτων. ✕ DRACH.]

V. 11. Hebr. a principio commatis, et ille omnia ista non fecerit. S. Hier. : « et hæc quidem omnia non facientem. Sive ut LXX transtulerunt, in via

ἔξω αὐτῶν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ διακριθῆσονται μετ' αὐτοῦ ἐκεί τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ, ἣν ἤδίκησεν ἐν ἐμοί, 21. καὶ πάσας φυγαθείας (sic) αὐτοῦ, ἃ ἐν πάσῃ τῇ παρατάξει. Caetera ut sequuntur in ed. Rom. Ita etiam Alex., Ald., Complut., aliquatenus tautum discrepantes. — Ad illud τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ, B habet in margine, Σ., περὶ τῆς καταφρονήσεως αὐτοῦ. DRACH.]
 V. 22. Θ., ✕ καὶ δώσω etc. Idem, et Drusius. Hieronymus item, qui ait : « Quod in LXX legitur, et dabo de capite ramorum ejus, de Theodotionis editione additum est. » [C, ✕ καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς τῶν παραφυάδων αὐτῆς, ἃ. — B : Ο', ἐκ κορυφῆς. Οἱ Γ', τῆς ὑψηλῆς. — Ο', ἀπὸ κεφαλῆς τῶν παραφυάδων. Σ., ἀπὸ τοῦ ἀκρου. Θ., θαλλῶν. — Ο', καρ-

δίας αὐτῶν. Οἱ Γ', ἀπάλων. — Ο', ἀποκνῶ. Ἀ., περικλάσω. DRACH.]
 V. 23. C, ἄ καὶ τὰ κλήματα αὐτοῦ ἀποκατασταθήσονται : S. Hier. : « Quod sequitur, et rami ejus restituentur, obelo praeponendum est, quia in Hebraico non habetur. » Pro eo textus Hebr. habet, in umbra ramorum illius habitent. — B : Ο', μεταώρω. Ἀ., ὑψους. Σ., ἐπηρμένω. — Ο', καὶ ἐξοίσει βλαστόν. Σ., καὶ βλαστήσει θαλλόν. — Ο', καὶ ἀναπαύσεται. Ἀ., καταπτῆσεται, devolabit. Σ., κατασκηνώσει. Ο', Π., ὄρνεον. Ἀλλος, θηρίον. Hebr. autem, avis. DRACH.]
 V. 24. Post ultimum verbum hujus commatis, C ponit obelum, sic : ποιήσω. ἄ — B : τοῦ πεδίου, ὄστει. Π., ἀγροῦ, ὄστει. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 2. Ἐγομφίασαν.
- 10. Παραβάτην.
- 15. Εἰδῶλα.
- 17. Οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησε.
- 25.
- 30. ✕ Διὰ τοῦτο ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ.

- 2. Ἐγομφίασαν. Ἄλλος, ἐμωδίασαν. Ἄλλος, ὠμωδίασαν.
- 10. Λοιμόν.
- 15. Ἐνθυμήματα.
- 17. Οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησε.
- 25. Οὐ κατευθύνει. Ἄλλος, οὐ κατορθοί.
- 30. Ἐκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ.

- 2.
- 10. Λοιμόν.
- 15. Εἰδῶλα.
- 17.
- 25.
- 30. ✕ Διὰ τοῦτο ἕκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 2. Obstupuerunt.
- 10. Transgressorem.
- 15. Idola.
- 17. Non accepit, justitiam fecit.
- 25.
- 30. Idcirco unumquemque juxta viam suam judicabo.

- 2. Obstupuerunt. Alius, hebetes facti sunt Alius, idem.
- 10. Pestilentem.
- 15. Cogitationes.
- 17. Non accepit, justitiam fecit.
- 25. Non recte perget. Alius, non recta est.
- 30. Unumquemque juxta viam suam judicabo.

- 2.
- 10. Pestilentem.
- 15. Idola.
- 17.
- 25.
- 30. Idcirco unumquemque juxta viam suam judicabo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Ezechielis.

patris sui justī non ambulaverit. » Complut., καὶ ταῦτα οὐ ποιοῦντα. — B : Ο', ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύθη. Ἀ., καὶ αὐτὸς σύμπαντα (σὺν πάντα?) ταῦτα οὐκ ἐποίησε. — Ο', ἀλλὰ καί. Ἀ., ὅτι κατῆς. DRACH.]
 V. 13. B : Ο', ἐπ' αὐτῶν. Οἱ Γ', ἐν αὐτῶ. IDEM.
 V. 14. B : Ο', κατὰ ταύτας (ita etiam C. Ed. Rom., κατ' αὐτάς. Compl., κατὰ ταῦτα). Ἀ., ὡς αὐτά. Σ., ὅμοια αὐταῖς. Hebr., sicut illa. IDEM.
 V. 15. Οἱ Γ', εἰδῶλα. Ms. Jes. [Sic etiam B, οἱ Γ', εἰδῶλα. — C non habet αὐτοῦ post ὀφθαλμούς, sed fertur in Hebr. DRACH.]
 V. 16. C, οὐκ ἐκατεδυνάστευσε. Et in fine versus post περιέβαλεν, addit, cum Ald. et Complut., ✕ ἱμάτιον ἃ. Hebr. et Vulg., vestimento. — B : Ο', καὶ ἀνθρώπων. Ἀ., καὶ ἀνδρα. — Ο', ἐνεχυρασμένον . . . ἤρπασε. Ἀ., ἐνεχύρον οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ βίαν οὐκ ἐδέξατο. DRACH.]
 V. 17. Ἀ., Σ., Ο', οὐκ ἔλαβεν etc. Ms. Jes. [B, ad δικαιοσύνην, Σ., Θ., τὰ κρίματά μου. Hebr. et Vulg., judicia mea. — C, τόκον καὶ πλῆθυνσέν. Hebr. et Vulg., usuram et superabundantiam. Post ἐπορεύθη, addit, οὗτος, quod est in Hebr. — B ita : Ο', ἐπορεύθη. Ἀ., Σ., Θ., ✕ οὗτος ✕ αὐτὸς / οὐ. DRACH.]
 V. 18. Ed. Rom., ἄρπαγμα, ἐναντία. C, ἄρπαγμα ✕ ἀδελφοῦ καὶ τὰ ἃ ἐναντία. Hebr., rapinam fratris et quod non bonum. — B : Ο', ἄρπαγμα. Οἱ Γ', ✕ ἀδελφοῦ. — Ο', τὰ ἐναντία. Οἱ Γ', καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν. — H. et V., (in medio) populi sui. LXX,

τοῦ λαοῦ μου. Complut. autem, τ. λ. αὐτοῦ. — VM, ἐὰν θλείπει θλίψη, cum hac in margine adnotatione Card. Maji : « Ita cod. θλει, θλι. » DRACH.]
 V. 19. C, οὐκ ἔλαβεν ὁ υἱὸς τὴν ἀδικίαν. Quem ordinem verborum servant Hebr., Vulg. et Ald. Et mox, ἔλεος καὶ δικαιοσύνην. Melius Compl., κρίμα καὶ δικ. Hebr. enim sonat, judicium et justitiam. IDEM.
 V. 20. C, Ἡ δὲ (absque alt. η) ψυχὴ ἀμαρτάνουσα, ✕ αὐτῆ : (Hebr. et Vulg., ipsa. Alex., αὐτῆ) ἀποθάνεται : ὁ δὲ υἱὸς οὐ λήψεται (VM, λήψεται) τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (hoc αὐτοῦ, quod non habet ed. Rom., non exprimitur in textu Hebr. Habet tamen Alex.), οὐ δὲ πατὴρ λήψεται (VM, λήψεται) τὴν ἀδικίαν τοῦ υἱοῦ ἃ δικαιοσύνη δικαίου (etiam Alex., Ald. et Compl., δικαίου. H. et V., justī) ἐπ' αὐτὸν ἔσται, καὶ ἀνομία ἀνόμου (etiam Alex., Ald., Compl., ἀνόμου. H. et V., impij) ἐπ' αὐτὸν ἔσται. IDEM.
 V. 21. C, ἐὰν ἐπιστρέψῃ. Et mox Complut. iterum, κρίμα καὶ δικαιοσύνην, ut ἃ 19. In fine versus, VM, οὐ μὴ ἀποθάνῃ, absque καί, quod non habet textus Hebr. IDEM.
 V. 22. C, οὐ μὴ μνησθήσεται ✕ αὐτῶ : — B : Θ., οὐ μὴ μνησθῶ. Ἄλλ., οὐ μὴ μνησθήσονται ✕ αὐτῶ. Et ita Hebr., non memurabitur ei. IDEM.
 V. 23. C, λέγει Κύριος Κύριος. Mox, ἐπιστρέψαι. — B : Ο', μὴ θλήσει θλήσω. Σ., ἀρα θλήματι. Ἀ., θέλω. — Ο', Κύριος. Π., Ἄδωναί K. — Hebr., sec.

chethib, a via sua; sec. au' en kerī, a viis suis, LXX, ἐκ τῆς ὁδοῦ. Alex., Ald. et Compl. addunt αὐτοῦ. IDEM.

V. 24. C, Ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, καὶ ποιήσῃ (ita et Alex., καὶ ποιήσῃ. Hebr., et fecerit) ἀδικίαν κατὰ πάσας τὰς ἀνομίας, ἃς ἐποίησεν ὁ ἄνομος ~~καὶ~~ καὶ ποιήσῃ, ~~καὶ~~ καὶ ζήσεται; (Heb., fecerit, num vivet?) — B: O', ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι. Σ., καὶ ἐάν ἐντρέψῃ. O', 'A., τὰς ἀνομίας. Ἄλλος, τὰς ἀδικίας. IDEM.

V. 25. C, Καὶ εἶπατε, Οὐ κατευθυνεῖ (ed. Rom.,

κατευθύνει) ἡ ὁδὸς Κυρίου. Ἀκούσατε δὲ, οἶκος Ἰσραήλ· (absque πᾶς ὁ, quod non habet Hebr. Deest pariter in VM et in Complut.) Μὴ ἡ ὁδὸς μου οὐ κατευθυνεῖ; οὐχὶ ἡ ὁδὸς ὁμῶν οὐ (etiam Alex., οὐ. Hebr., non) κατευθύνει; — B: O', οὐ κατευθύνει. 'A., Θ., οὐκ εὐθεῖα. Ἄλλος, οὐ κατορθοῖ. — O', οὐ κατευθυνεῖ (bis). Ἄλλος, οὐ κατορθοῖ. IDEM.

V. 28. C, ~~καὶ~~ εἶδεν (sic), καὶ ἀπέστρεψεν. (Alex., καὶ ἶδεν. Ald. et Complut., καὶ εἶδε. Hebr., et videt.) Et mox, ἐν ζωῇ ζήσεται. — B: O', καὶ

EZECHIELIS CAPUT XIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
לביא 2	2.	2.
וישמע אליו גוים 4	4.	4.
ויתנו עליו 8	8.	8.
9 ויתנו בסגור בחוים ויבא	9.	9.
אלמלך בבל		
14 ממטה בדיה	14.	14.
מטה עז		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Leæna.	2. Leæna.	2.
4. Et audierunt ad eum gentes.	4. Et audierunt de eo gentes.	4.
8. Et dederunt super eum.	8. Et convenerunt adversus eum.	8.
9. Et dederunt eum in claustrum iu hamis: et adduxerunt eum ad regem Babel.	9. Et miserunt eum in caveam, in catenis adduxerunt eum ad regem Babylonis.	9.
14. De virga membrorum ejus.	14. De virga ramorum ejus.	14.
Virga roboris.	Virga fortis.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Ezechielis.

V. 1. Alex. et Ald., Καὶ σὺ, οὐκ ἀνθρώπου, λάβε. Hebr. et Vulg., Et tu assume. DRACH.

V. 2. Ἄλλος, λαινα. Ms. Jes. [Ita etiam apud Theodor. — B: O', ἐπλήθυσε. 'A., Θ., ἐξέθρεψεν, ενutrivit. DRACH.]

V. 3. B: O', καὶ ἀπεπήδησεν εἰς. 'A., ἀνήνεγκεν. Θ., καὶ ἀνεβίβασεν ἕνα. DRACH.

V. 4. Ἄλλος, καὶ ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ ἰθνη. Ms. Jes. [C, καὶ ἤκουον. — B: O', καὶ ἤκουον (ut C) κατ' αὐτοῦ. Σ., Θ., περὶ αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ ἤκουσαν. — O', ἐν διαφορᾷ (sic absque τῇ) αὐτῶν. 'A., ἐν βόθρῳ αὐτῶν, in scrobe eorum. Ἄλλος, ἐν τῇ διαφορᾷ (contentione) αὐτῶν. — O', ἐν κημῷ. 'A., ἐν πέδαις. — VM ad marg.: e Sec. m., κιμῷ. Sic et infra.] I. e. γ 9. DRACH.]

V. 5. B: O', ἀπώσται. 'A., ἐτρώθη, vulnerata est. Σ., ἡσθένησεν. — O', ἡ ὑπόστασις αὐτῆς. 'A., ἡ προσδοχία. Θ., ἐλπίσιν. — O', ἔταξεν αὐτόν. 'A., ἔθετο αὐτόν. — VM, ἶδεν. Et ad marg., 2 m., εἶδεν. DRACH.

V. 6. C, καὶ ἀνετρέφετο, et enutriebatur. Sed Hebr., et incedebat. Melius ed. Rom., καὶ ἀνεστρέφετο. — B: O', καὶ ἀνεστρ. 'A., καὶ ἐμπεριεπάτησεν. Ἄλλος, ἀνετρέφετο. IDEM.

V. 7. C, ὠρύματος (pro ὠρυώματος editionis Rom.). VM ad marg.: e 1 m. ὠρυμ., 2 m. ὠρυομ.) Sic per o. — B: O', καὶ ἐνέμετο τῷ θράσει αὐτοῦ. Σ., καὶ ἔγνωσεν χήρας ποιεῖν. 'A., καὶ ἐκάκωσε χώρας (legit, ויחזקו ויירגו). Θ., καὶ ἔγνω βάρεις (palatia. Scil. legit, ויחזקו) αὐτοῦ. — O', ὠρυώματος (ut C) αὐτοῦ. Σ., βρυχήματος αὐτοῦ. IDEM.

V. 8. Ἄλλ., καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ. Ms. Jes. [C, καὶ ἔδωκεν. Ita etiam in Ald. et apud S. Hier., sed invito Hebr. textu, qui fert et dederunt. — Κυκλόθεν ἐκ χωρῶν. Recte, juxta ordinem Hebr. veritatis. — Ἐν διαφορᾷ (pro διαφορᾷ). — B: O', καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτόν. Σ., καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ. — O', ἐν διαφορᾷ. 'A., ἐν βόθρῳ αὐτῶν. Ἄλλος, διαφορᾷ αὐτῶν. DRACH.]

ἀπιστρέφεν. 'Α., καὶ ἐπιστρέφει. Θ., καὶ ἀποστραφῆ. IDEM.

V. 29. In hoc et in sequenti versu, Hebr. et Vulg., via Domini, viae meae, viae vestrae, juxta vias suas. O', semper in sing. numero posuerunt. IDEM.

V. 30. Oί Γ', ✕ διὰ τοῦτο etc. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco. — B : O', ἐπιστρέφητε καὶ ἀποστρέψατε. "Αλλος, ἀποστράφητε καὶ ἐπιστρέψατε. DR.]

V. 31. C, ἀπορρίψατε ἀπὸ ἐαυτῶν. Et ita Alex. et VM.—Omnia exemplaria, eis ἐμέ, sed textus Hebr., in eis. Vulg., in quibus. — B : O', ἀποθνήσκειτε. "Αλ-

λος, ἀποθνήσκειται. DRACH.

V. 32. Post Κύριος, C addit, καὶ ἐπιστρέψατε ✕ καὶ ζήσατε. ✕ Et ita Alex. sed absque his binis asteriscis. Hebr., et revertimini et vivite. — B : Oί Γ', καὶ ζήσεσθε. "Αλλος, καὶ ζήσατε. — In quibusd. ll. ita est in extremo cap. : δίδωμι οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, λέγει Ἄδωναί Κύριος, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, καὶ ζῆν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, λέγει Ἄδωναί Κύριος. Ἐπιστρέψατε οὖν καὶ ζήσεσθε. Et ita fere habet Theodor. Sed nihil de hoc in Hebr. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Σκύμνος. "Αλλος, λέαινα.	2.
4.	4. Καὶ ἤκουσαν κατ' αὐτοῦ ἔθνη. "Αλλος, καὶ ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ ἔθνη.	4.
8.	8. Καὶ ἔδωκαν ἐπ' αὐτόν. "Αλλος, καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ.	8.
9.	9. Καὶ ἐν γαλεάγρα ἦλθεν ✕ καὶ ἤγαγον αὐτόν : πρὸς βασιλέα Βαβυλωνός.	9.
11.	11. Καὶ ῥάβδου ἐκλεκτῶν αὐτῆς. "Αλλος, ἐκ τῶν ῥάβδων τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῆς. Ῥάβδος ἰσχύος. "Αλλος, σκῆπτρον εἰς τὸ ἐξουσιάζειν.	11.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Catulus leonis. <i>Alius</i> , leaena.	2.
4.	4. Et audierunt contra eum gentes. <i>Alius</i> , et audierunt de eo gentes.	4.
8.	8. Et dederunt super eum. <i>Alius</i> , et irruerunt in eum.	8.
9.	9. Et in cavea venit et adduxerunt eum ad regem Babylonis.	9.
11.	11. Et virga electorum ejus. <i>Alius</i> , ex virgis electorum ejus. Virga fortitudinis. <i>Alius</i> sceptrum ad imperandum.	11.

Notae et variae lectiones ad cap. XIX Ezechielis.

V. 9. ✕ καὶ ἤγαγον αὐτόν. IDEM.
Ibid. C, ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἐστὶ (hoc ἐστὶ adjicitur etiam in Compl., quae pariter habet additionem καὶ ἤγαγον αὐτόν, et apud S. Hier. Hebr. et Vulg., vox ejus ultra) ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραὴλ. DRACH.

V. 10. C non ponit καὶ post ἀμπελος. — B : O', ἐν ῥοῦ (legerunt רֹחַב). Σ., Θ., ἐν τῷ αἵματι σου. IDEM.

V. 11. C, ῥάβδος ἰσχύος. Hoc ἰσχύος, quod habet Hebr., additur etiam in Alex., Ald., Compl. necnon apud S. Hier. — Pro καὶ ἐγένετο αὐτῆ, melius legit Alex., καὶ ἐγένοντο αὐτῆ. Hebr. enim, ut et Vulg., et factae sunt ei (virgae etc.). B : O', ἐν μέσῳ στελεχῶν. 'Α., Θ., ἐν μέσῳ δασύων. Σ., συμφύτων. — O', κλημάτων αὐτῆς. 'Α., ἀναθενῶν. Σ., κλάδων. Θ., παραφύων. IDEM.

V. 12. Pro ἐξήρανε, C ἐξῆραν. Sed hoc ἀμάρτημα γορφακόν. — B : O', τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς. Oί Γ', καρπὸν

αὐτῆς. Hebr. et Vulg., fructum ejus. — O', ἐξεδικτήθησαν. 'Α., Σ., διελύθησαν. Θ., διεχύθη. Trium versiones melius quadrant ad Hebr., quam interpretatio Senum. IDEM.

V. 13. B : O', ἐν γῆ ἀνύδρω. 'Α., Σ., ✕ καὶ διψῶση. Ita etiam Complut., ἀνύδρω καὶ διψῶση. Hebr., in terra ariditatis et sitis. IDEM.

V. 14. "Αλλος, ἐκ τῶν ῥάβδων etc. IDEM.

Ibid. "Αλλος, σκῆπτρον etc. Drusius. Videtur autem esse Aquilae, qui vocem רֹחַב sic vertere solet. In aliquot exemplaribus legitur φυλὴ σκῆπτρον, quae sunt duae ejusdem vocis interpretationes. [Jam observatum a S. Hier., et a Nobilio in ed. Rom. « Nam, inquit Drusius, רֹחַב tam *tribum* significat quam *sceptrum*. » — B : O', εἰς παραβολὴν. 'Α., εἰς ἐξουσίαν. Σ., εἰς τὸ ἐξουσιάζειν. Θ., τοῦ ἀρξαι. — VM habet (παραβολὴν) θρόνου. Lapsus typographi, ut liquidum est. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
בזבשי בעשר לחדש 1	1.	1.
3 אס־אדש לנכ	3.	3.
6 צבי 6 'O 'Ebr., κάλλιστον.	6.	6. 1. Στερέωμα. 2. . . .
7 שקדצי ובגלולי	7.	7. 2. Ἀποκόμματα. 1. . . . 2. Καὶ ἐν εἰδώλοις.
8 ולא אב לשמוץ אלי	8.	8.
13 וימדוד בי בית־ישראל במדבר	13.	13.
22 והשיבתני את־ידי	22.	22. ✕ Καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου αὐτοῖς.
25 ונגם־אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפמים לא יחיו בהם	25.	25.
26 ואסמא אותם במתנותם בהעביר כל־פטר רחם למען אשכם למען אשר ידעו אשר אני ידוע	26.	26. Καὶ ἐμίνα αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν ἐν τῷ παραγαγεῖν πᾶν διανοῖγον μήτραν. . . .
28 ויתגו־שם כעס קרבנם וישימו שם ריח גיתחיהם	28.	28.
29. מה הבנה 37 הברית	29. 37.	29. 37. ✕ Τῆς διαθήκης.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In quinto, in decima mensis.	1. In quinto, in decima mensis.	1.
3. Si requirar vobis.	3. Non respondebo vobis.	3.
6. Ornamentum. <i>Hebr. Int., optimum.</i>	6. Quæ est egregia.	6. 1. Firmamentum. 2. Inclutum.
7 Abominaciones. Et in idolis.	7. Offensiones. Et in idolis.	7. 2. Abscisiones. 1. Et inquinamentis. 2. Et in idolis.
8. Nolueruntque audire me.	8. Nolueruntque audire me.	8.
13. Et rebellaverunt in me domus Israel in deserto.	13. Et irritaverunt me domus Israel in deserto.	13.
22. Et averti manum meam.	22. Averti autem manum meam.	22. Et converti manum meam ipsis.
25. Et etiam ego dedi eis statuta non bona, et judicia non vivent in eis.	25. Ergo et ego dedi eis præcepta non bona, et judicia in quibus non vivent.	25.
26. Et pollui eos in muneribus suis, in transire faciendo omnem apertionem vulvæ propter delicta eorum, ut scirent quia ego Dominus.	26. Et pollui eos in muneribus suis, cum offerrent omne quod aperit vulvam, propter delicta sua, et scient quia ego Dominus.	26. Et pollui eos in dogmatibus suis in producendo omne aperiens vulvam...
28. Et dederunt ibi iram oblationis suæ, et posuerunt ibi odorem requieui suæ.	28. Et dederunt ibi irritationem oblationis suæ, et posuerunt ibi odorem suavitatis suæ.	28.
29. Quid est excelsum? <i>Syrus,</i> lapis?	29. Quid est excelsum?	29.
37. Fœderis.	37. Fœderis.	37. Testamenti.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Τῇ πεντακαιδεκάτῃ τοῦ μηνός. "Ἄλλος, ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί δεκά- τῃ τοῦ μηνός.	1.
3. Οὐκ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν.	3. Εἰ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν.	3.
6. Στάσιν.	6. Κηρίον.	6. . . .
7. Τὰ σίχη.	7. Βδελύγματα.	7. Προσοχθίσματα.
Καὶ ἐν εἰδώλοις,	Καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν.	Καὶ ἐν εἰδώλοις.
8. . . .	8. Καὶ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαί μου.	8.
13.	13. Καὶ εἶπα πρὸς τὸν οἶκον Ἰσ- ραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐν τοῖς προσ- τάγμασί μου πορεύεσθε. Ἄλλος, καὶ παρετίκρανάν με οἶκος Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ.	13.
22. ✕ Καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου αὐτοῖς.	22. <i>Vacat.</i>	22. ✕ Καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου αὐτοῖς.
25. . . .	25. Καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προσ- τάγματα οὐ καλὰ, καὶ δικαιώματα ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς.	25.
26. . . .	26. Καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν, ἐν τῷ διαπορεύε- σθαι με πᾶν διανοίγον μήτρην, ὅπως ἀφανίσω αὐτούς.	26.
28.	28.	28. ✕ Καὶ ἔταξαν ἐκεῖ θυμὸν δώρων αὐτῶν, καὶ ἔθεντο ἐκεῖ ὄσμήν εὐωδίας αὐτῶν.
29. Τί ἐστι βαμά;	29. Τί ἐστὶν ἀθαμά;	29.
37.	37. <i>Vacat.</i>	37. ✕ Τῆς διαθήκης.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Decima quinta mensis. <i>Alius,</i> quinto mense, decima mensis.	1.
3. Non respondebo vobis.	3. Si respondebo vobis.	3.
6. Stationem.	6. Favus.	6. Fundamentum.
7. Nauseas. Et in idolis.	7. Abominationes. Et in adinventionibus.	7. Offendicula. Et in idolis.
8. Et non acquieverunt mihi.	8. Et noluerunt exaudire me.	8.
13.	13. Et dixi ad domum Israel in deserto : In præceptis meis ambu- late. <i>Al.</i> , et exacerbaverunt me domus Israel in deserto.	13.
22. Et converti manum meam ipsis.	22. <i>Vacat.</i>	22. Et converti manum meam ipsis.
25. Igitur et ego dabo eis præ- cepta non bona, et judicia propter quæ non vivent.	25. Et ego dedi eis præcepta non bona, et justificationes in quibus non vivent in ipsis.	25.
26. Et polluiam eos propter mu- nera sua, quia consecrant et transducunt omne quod aperit vulvam, et scient quia ego Do- minus.	26. Et polluiam eos in dogma- tibus eorum, in transducendo me omne adaperiens vulvam, ut de- lerem eos.	26.
28.	28.	28. Et statuerunt ibi furorem munerum suorum, et posuerunt ibi odorem fragrantiae suæ.
29. Quid est bama ?	29. Quid est abama ?	29.
37.	37. <i>Vacat.</i>	37. Testamenti.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYTAAS.

Ἑλληνικοῖς γραμματι.

39 אִישׁ גִּלְגָּלִי לֹט עֲבָדוּ יֵאָחַר
אִם-אֵינְכֶם שֹׁמְעִים אֵלַי וְאֵת-שֵׁם
קִדְשִׁי לֹא תִחַלְלוּ-עַד בְּמִתְחַנְתִּיכֶם
וּבְגִלְגָּלֵיכֶם

39.

39.

40 כִּי בְדַר-קִדְשִׁי בָהָר מְרוֹם
יִשְׂרָאֵל נָאִם אֲדֹנָי יְהוִה שֵׁם יַעֲבֹדֵנִי
כִּלְבֵּית יִשְׂרָאֵל

40.

40.

43 וְנִקְמַתָּם בְּפָנֶיכֶם בְּגִלְרַעֲחֵיכֶם
אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם

43.

43. ✕ Καὶ ὁσαυρασενηθήσεσθε...
αἷς ἐποιήσατε.

44 נָאִם אֲדֹנָי יְהוִה

44.

44. ✕ Λέγει Κύριος.

46 בְּדָאֵם שֵׁם פִּנְקֹד דִּךָ תִּיכַבֵּהּ
וְהִטָּף אֶל-דְּרוֹם וְהִנְבֵּא אֶל-יַעֲר
הַשְּׂדֵה גִב

46.

46.

47 וְנִצְרִיב-בָּהּ כָּל-פָּנִים מִנְּבֵ
צְפוֹנָה Ὁ Ἑβρ., καὶ καυθήσεται
πᾶν πρόσωπον ἐν αὐτοῖς διὰ τοῦ
ἀπὸ βορρᾶ ἐρχομένου πυρός.

47.

47.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

39. Vir (ad) idola sua ambulate, servite : et post si non vos audientes ad me : et si nomen sanctitatis meæ non polluetis ultra in donis vestris et in idolis vestris.

39. Singuli post idola vestra ambulate et servite eis, quod si et in hoc non audieritis me, et nomen meum sanctum pollueritis ultra in muneribus vestris et in idolis vestris.

39. Itc post idola vestra, et servite eis. Quod si nequaquam audieritis me, sed nomen sanctum meum pollueritis idolis vestris.

40. Quia in monte sanctitatis meæ in monte altitudinis Israel, dixit Dominus Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israel.

40. In monte excelso Israel, ait Dominus Deus, ibi serviet mihi domus Israel.

40. Quia in monte sancto meo, in monte excelso Israel, dicit Dominus Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israel.

43. Fastidietis in facie vestra ob omnia mala vestra, quæ fecistis.

43. Et displicebitis vobis in conspectu vestro in omnibus malitiis vestris, quas fecistis.

43. Et displicebitis vobis. quas fecistis.

44. Dixit Dominus Deus.

44. Ait Dominus Deus.

44. Dicit Dominus.

46. Fili hominis, pone facies tuas viam ad austrum, et stilla ad austrum : propheta ad sylvam agri meridiei.

46. Fili hominis, pone faciem tuam contra viam austri, et stilla ad africanum, et propheta ad saltum agri meridiani.

46.

47. Et comburentur in ea omnes facies a meridie ad aquilonem. *Hebræus int.*, et comburetur omnis facies in illis per ignem ab aquilone venientem.

47. Et comburetur in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem.

47.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Ezechielis.

V. 1. Ἄλλος, ἐν τῷ πέμπτῳ etc. Drusius. [Habent ut ἄλλος, C, Alex., Ald. et Complut. Mox C habet ἐκάστισαν, lapsus librarii pro ἐκάθισαν. — B : O', ἐπερωτήσαι. 'A., Θ., ἐκζητήσαι. DRACH.]

V. 3. Σ., οὐκ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν. Hieron. : « Symmachus manifestus transtulit, non respondebo vobis. » [C, λάλησον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ Ἰσραὴλ (absque τοῦ οἴκου). Hebr. et Vulg., loquere senioribus Israel. Et in eod. versu bis, λέγει Ἄδωναι Κύριος. Sic etiam versibus 5, 27, 31, 33, 44. — B : O', εἰ ἐπερωτήσαι. Σ., ἀρα /. ἐπερωτήσαι. — O', εἰ ἀποκριθήσομαι. Σ., οὐκ ἀποκρ. DRACH.]

V. 4. B : O', εἰ ἐκδικήσω αὐτοὺς ἐκδικήσαι. 'A., ἢ κριθῆτι πρὸς αὐτοὺς, ἢ κριθῆτι. — O', τὰς ἀνομίας. Ἄλλος, τὰς ἀμαρτίας. II. et V., abominationes. — O', διαμάρτυραι αὐτοῖς. Οἱ Γ', γνώρισον αὐτοῖς. DR.

V. 5. C, Ἰσραὴλ, ἐγνωρίσθην (absque κα). Et mox, ἐν γῆ Αἰγύπτῳ. — B : O', ἡρέτιστα. Οἱ Γ', ἐξελεξάμην. Idem.

V. 6. Hieronymus : « Pro eo quod dixere LXX, factus est ultra omnes terras, pro quo nos interpretati sumus, egregia est inter omnes terras, Aquilæ

prima editio etc. » ut supra. Hanc porro notam exhibent codex Regius et editio Romana : Κηρίον ὁ Ἑβραῖος κάλλιτον εἶπεν. Σύμμ., στάσις ἐστίν, ἐφη, στάσιν καλέσας τὸ αὐτὸθι τὴν ἱερατσίαν ἀνακεῖσθαι Θεῷ. I. e. Hebræus dixit, optimum, Symm., statio est, stationem vocans, eo quod ibi sacerdotium dicatum Deo esset. Cur autem Hieronymus στάσιν verterit regionem, non video : forte aliud legerit. [Lamb. Bos : Aq. 1 ed., στερέωμα. 2 ed., ἐνδοξον. Th., κραταίωμα, aliter, κοσμιωτάτη. — B ad marg. : 'A., στάσεις. Σ., θρησκεία. Θ., δυνάμεις. DRACH.]

V. 7. Ms. Jes. 'A., ἀποκόμματα. Σ., τὰ σίχη. Θ., προσοχθίσματα. Hieronymus vero : « Pro offensivibus, quæ Hebraice dicuntur SECUSE, Symmachus interpretatus est, nauseas ; Aquilæ 2 editio. abscissiones. »

Ibid. Hieron. : « GELULE quoque verbum Hebraicum est, quod LXX adinventiones, Aq. 1 edit. inquinamenta, secunda, Symm. et Theodotio, idola interpretati sunt. » [C, μιαινώσε, Κύριος. Absque ἐγὼ, quod tamen habet Hebr. — B : O', ἀπορήξαι ἄπε.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

59.

59. Ἐκαστος τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐξήρατε· καὶ μετὰ ταῦτα εἰ ὑμεῖς εἰσακούετέ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐ βεβηλώσετε· οὐκέτι ἐν τοῖς ὄμοις ὑμῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν.

39.

40.

40. Διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους ἁγίου μου, ἐπ' ὄρους ὕψηλοῦ, λέγει Κύριος Κύριος, ἐκεῖ δουλεύουσίν μοι πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ.

40.

43.

43. Καὶ κόψεσθε τὰ πρόσωπα ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς κακίαις ὑμῶν.

43. ✕ Καὶ προσοχθισίτε. . . αἴς ἐποίησατε.

44. ✕ Λέγει Κύριος.

44. Λέγει Κύριος.

44. ✕ Λέγει Κύριος.

46. Γιὰ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν νότον ὄδον λίθου, καὶ προφήτευσον περὶ τοῦ ὄρουμοῦ τῆς χώρας τῆς μεσημβρίας.

46. Γιὰ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ Θαίμαν, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ Δαρῶμ, καὶ προφήτευσον ἐπὶ ὄρουμν ἡγούμενον Ναγέβ.

46.

47. Ἀπὸ μεσημβρίας.

47. Καὶ κατακαυθήσεται· ἐν αὐτῇ πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀπηλιώτου ἕως βορρᾶ.

47.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

39. Unusquisque idolis suis euntes servite, quia nolulistis audire me: nomen autem meum sanctum nolite ultra polluere per munera vestra atque simulacra.

39. Unusquisque ad inventiones suas afferte: et post hæc, si vos exaudieritis me, et nomen meum sanctum non pollueritis ultra in muneribus vestris, et in studiis vestris.

39.

40. Quia in monte sancto meo, in monte excelso Israel, dicit Dominus Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israel.

40. Quia in monte sancto meo, in monte excelso, dicit Dominus Dominus, ibi servient mihi omnis domus Israel.

40.

43. Et parvuli vobis videmini propter omnes malitias quas fecistis.

43. Et percutietis facies vestras in omnibus malitiis vestris.

43. Et offendetis... quas fecistis.

44. Dicit Dominus.

44. Dicit Dominus.

44. Dicit Dominus.

46. Fili hominis, firma faciem tuam super austrum viam africæ, et propheta de sylva regionis meridiane.

46. Fili hominis, obfirma faciem tuam super Thæman, et respice super Darom, et propheta super saltum ducem Nageb.

46.

47. A meridie.

47. Et ardebit in ea omnis facies a subsolano usque ad aquilonem.

47.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Ezechielis.

Ἄλλος, ἀπορήψατε. — Ο', ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν. Οἱ Γ', ἐν εἰδώλοις. DRACH.]

χρῆματά μου. — Ο', ὅσα ποιήσαι. Σ., ἃ ποιήσας. — Ο', ἐν αὐτοῖς. Σ., δι' αὐτῶν. IDEM.

V. 8. Symmachi lectionem exhibet Hieronymus. [B vero, Σ., ἠπειθήσαν δέ μοι. Ἀ., ἥλλαξαν τὸ ῥῆμά μου. Lamb. Bos: Symm., οὐκ ἀναπαύσαντό μοι. Præterea B: Ο', βδελύγματα. Ἀ., ἀποκόμματα. Σ., οἰκίη. Θ., προσοχθίσματα. Sed Lamb. Bos: Symm., τὰς ναυτίας (nauseas). Aq. ed. 2, τὰς ἀποτμήσεις. — C ita, ✕ ἕκαστος: τὰ βδελύγματα. Ἐκαστος, quod jacet in Hebr., habent pariter Ald., Compl. et aliquot mss. Mox idem codex, cum Alex. et Compl., ἐν μέσῳ γῆς Αἰγύπτου. Hebr. et Vulg., in medio terræ Ægypti. DRACH.]

V. 12. B: Ο', καὶ τὰ σάββατά μου. Ἀ., ✕ καίγε σὺν / τὰ σ. μ. — Ο', τοῦ γινώσκει. Σ., Θ., τοῦ εἰδέναι. — C legit, τοῦ γιν. αὐτά. IDEM.

V. 9. Pro ἐν οἶς, C, οἶς. — B: Ο', ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῆ. Ἀ., διὰ τὸ ὄνομά μου τοῦ μὴ βεβηλωθῆναι. DRACH.

V. 13. Ἄλλος, καὶ παρεπιτηρ- Drusius. [Compl. παρεπ. με ὁ οἶκος. — C ita: Καὶ εἶπα πρὸς τὸν οἶκον (sine τοῦ) Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐν τοῖς προστάγμασί μου. ÷ πορεύεσθε: (ὀδεύετε. Hebr. enim tantum, non ambulaverunt, quod sequitur in LXX). — B: Ο', καὶ τὰ δικαιοῦματά μου ἀπόσαντο. Ἄλλος, καὶ τὰ δικ. μου φυλάσσετε τοῦ ποιεῖν αὐτά. DRACH.]

V. 10. C: Καὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου (hæc additio, quæ deest in ed. Rom., habetur in Alex., Ald. et Compl. Hebr., et eduxi eos e terra Ægypti), καὶ ἤγαγον αὐτοὺς εἰς γῆν ἐρημον. Hebr., deduxique eos in desertum. IDEM.

V. 14. B: Ο', καὶ ἐποίησα. Ἀ., καὶ οὐκ ἐπ. Mirum; hanc enim negationem non habet Hebr. DR.

V. 11. B: Ο', καὶ τὰ δικαιοῦματά μου. Οἱ Γ', τὰ

V. 15. C: Καὶ ἐγὼ ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ ÷ τὸ παράπαν: (deest in Hebr. textu) τοῦ μὴ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἔδωκα (Rom. ed., τὴν γῆν ἦν ἔδ.) ÷ αὐτοῖς, γῆν. (desunt in Hebr.) βέουσαν εἰς. — B: Ο', καὶ. Ἀ., Θ., ✕ γε / ἐγώ. — Ο', ἐξῆρα. Ἀ., Σ., ἔλαβον, ἐπῆρα. Arbitramur ἔλαβον Aquilæ tribuendum. — Ο', κηρίον. Ἀ., στάσις. Σ., θρησκεία. IDEM.

V. 16. C pro καρδιας habet τῶν καρδιῶν. Ita etiam Alex., Ald., Compl. Hebr. autem prorsus aliter : quia post idola eorum cor eorum ambulat. Et ita 'A., Θ., quorum interpretationem sic exhibet B : ὅτι ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν ἢ καρδία αὐτῶν πορεύεται. IDEM.

V. 17. LXX, τοῦ ἐξαλεῖψαι αὐτούς. Complut. et apud Theodor. melius : τοῦ μὴ ἐξ. Et ita apud S. Ilier. Hebr. ad verbum, a non perdere eos. — B : Ο' ἐπ' αὐτούς. Σ., Θ., ἐπ' αὐτῶν. IDEM.

V. 18. C ita : (καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν) ÷ μὴ ἀναμίγνυσθε (ed. Rom., συναναμίγνεσθε) καὶ Μερίτο hæc signantur obelo, quæ desunt in Hebr. — B : Ο' ἐν τοῖς νομίμοις. 'Αλλος, ἐν τοῖς νόμοις. — 'Α., Σ., Ο', Θ., καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. 'Αλλοι. Αἰγύπτου, quæ aditio non est in Hebr. Ib.

V. 19 et 20. Pro φυλάσσεσθε, C (apud quem incipit ὃ 20 ab his verbis, καὶ τὰ δικαιώματα) habet φυλάσσετε. Et pro καὶ ἔστω habet, cuni Complut., καὶ ἔσται. Post, καὶ ✕ ἀναμέσον : ὕμῶν (sic rescribendum). Alex. et Complut., καὶ ἀναμ. ὁ Hebr., et inter vos. — B : Ο' καὶ ἔστω. 'Α., Θ., καὶ ἔσονται. Hebr., et erunt. IDEM.

V. 21. C, ÷ καὶ : τὰ τέκνα (καὶ abest ab Hebr.). Mox, & ποιήσει ✕ αὐτά : Alex. et Alil., αὐτά. Hebr., ea. Et ponit in extremo versu ἐν τῇ ἐρήμῳ, ut in textu Hebr. — B : Ο', & ποιήσει. Θ., ὅσα ποιήσῃ αὐτά. IDEM.

V. 22. Οἱ Γ', ✕ καὶ ἐπέστρεψα etc. Ms. Jes. [Ita etiam C, sub asterisco, et Complut. B autem ad marg. melius : 'Α., Σ., Ο', Θ., ✕ καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου ÷ αὐτοῖς. Hoc enim ultimuni verbum non exprimitur in Hebr. Simul indicat B, ut et C, hæc in Hexaplis et Tetraplis exstitisse sub asterisco, excepto, juxta B, uno ÷ αὐτοῖς. — Mox C, ὧν ἐξήγαγον, et ita Alex. et Ald. Complut. autem, ἀφ' ὧν ἐξήγ. DRACH.]

V. 23. C, ✕ Καὶ ἐγὼ : ἐξῆρα. Et ita Ald. VM autem, ut et Alex., Complut., καὶ ἐξῆρα. — B ita : 'Α., Θ., ✕ γε ἐγὼ / ἐξῆρα. — C, cum Ald. et Compl., καὶ διασπείρειται. DRACH.

V. 24. B : ἀπόσαντο. Σ., ἀπεδοκίμασαν, reprobarunt. IDEM.

V. 25. Hujus et sequentis versus lectionem ex Symmacho profert Hieronymus. [Ad illud τῶν Ο', ἐν οἷς, B in marg., Σ., δι' ὧν. DRACH.]

V. 26. 'Α., καὶ ἐμίλανα etc. Theodoretus. [C, ἐν τοῖς δόμασιν αὐτῶν, in muneribus eorum. Ita quoque Theodor. et Alex. Confidimus neminem inficias iturum esse scriptorum errore δόμασιν pro δόμασιν irrepssisse in aliquot exemplaria. — In fine commatis adjicit C cum Alex. et Ald., ✕ ἵνα γνῶσιν ὅτι ἐγὼ Κύριος. Hebr., ut cognoscant quod ego Dominus. S. Hier. : Illudque quod sequitur, et scient quia ego

sum Dominus, in LXX non habetur. — B : Σ., διὰ τὰ δόματα. 'Αλλος, ἐν τοῖς δόμασιν αὐτῶν. — Ο', ἐν τῷ διαπορεύεσθαι etc. 'Α., Σ., διαγαγεῖν, παραγαγεῖν. Θ., διάγειν ἐνεκεν πλημμελείας αὐτῶν. DRACH.

V. 27. B : Ο' ἕως τούτου. Οἱ Γ', ἐτι τούτο. Σ., ✕ καὶ ἕως τ. — Ο', ἐν παραπτώμασιν αὐτῶν, ἐν οἷς παρέπεσαν εἰς ἐμέ. Σ., καταφρόνησαντές μου καταφρόνησιν. Hebr., dum prævaricarentur in me prævaricationem. DRACH.

V. 28. Θ., ✕ ἔταξαν ἐκεῖ etc. Ms. Jes. Horum quædam habentur in Ο' edit. Romanæ. [C, Καὶ εἰσῆγαγον αὐτούς εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν ἦρα τὴν χεῖρά (VM, τὴν χ. τὴν γ.) μου τοῦ δοῦναι αὐτὴν αὐτοῖς : καὶ εἶδον πάντα βουβὸν ὑψηλὸν, καὶ πᾶν ξύλον κατάσκιον, καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ τοῖς θεοῖς (forte lapsus amanuensium, pro τὰς θυσίας. Hebr., sacrificia sua. Vido versionem Aquilæ mox afferendam) αὐτῶν, καὶ ἔταξαν ἐκεῖ θυμὸν ✕ (asteriscus retroducendus ante θυμὸν) δώρων αὐτῶν καὶ ἔθεντο (sic) ἐκεῖ : ὁσμὴν εὐωδίας ✕ αὐτῶν, καὶ ἔπεισαν ἐκεῖ τὰς σπονδάς αὐτῶν. — B : Ο', τοῦ δοῦναι αὐτὴν. Σ., ἵνα δῶ αὐτὴν. — Ο', κατὰσκιον. 'Α., Σ., δασύ. Θ., ἀλωῶδες, nemorosum vel frondosum. (Etilor autem Tetraplorum verlit, amœnum. Nescimus quare.) — Ο', καὶ ἔθυσαν. 'Α., ✕ συνθυσιάσματα / ἐκεῖ τοῖς θεοῖς αὐτῶν. Aquilæ versio ita est : καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ σὺν θυσιάσματά αὐτῶν. — Ο', καὶ ἔταξαν ἐκεῖ. Θ., ✕ θυμὸν δώρων αὐτῶν καὶ ἔθεντο ἐκεῖ / ὁσμὴν. Σ., παροργισμὸν προσφορὰς αὐτῶν. DRACH.

V. 29. Σ., τί ἐστι βάμα. Theodoretus. Scholion quoddam sic habet : κατὰ μὲν Σύρου, λίθος ὁ δὲ Ἑβραῖος, τί ἐστι βαμά (Coislin. βάμα), ἔχει, ὅπερ καλεῖται θυσιαστήριον εἰδώλον τὰ γὰρ θεοῦ θυσιαστήρια βεσμά καλεῖται. Suspicitur Drusius hic βεσμά ex μεσδά factum, voce deducta ex ΠΒΩ. Aliud scholion 'Αβδανά, λίθος ἐρμηνεύεται. In hanc vocem Hieronymus multa edisserit, atque BAMA significare excelsum. In LXX, alia editione legi ἀβδανά. In libris Regum et Paralip. BAMA et BAMOTH excelsa significant. [Pro priore ἀβαμά, C ἀββανά, et pro altero, βαμά. VM in utroque loco, ἀβανά. Juxta B, 'Α., τὸ ὑψωμα. — Alia scholia habes in ed. Rom. — B : Ο', ὅτι ὁμείς. 'Α., Σ., εἰς ἣν / ὁμείς. DRACH.]

V. 30. C, ut et Alex., Κύριος, Κύριος. Ald. et Compl., 'Αδωναὶ Κύριος. Hebr., Adonai Jehova. DRACH.

V. 31. C, καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς τῶν δογμάτων (rectius aliæ editt., δομάτων) ὕμῶν, ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ✕ τῶν υἰῶν ὕμῶν ἐν πυρὶ : ὁμείς μαινεσθε etc. — B : Ο', καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς. Σ., καὶ ἐν τοῖς λήμμασιν. — Ο', ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς τῶν υἰῶν ὕμῶν. 'Α., ἐν τῷ παραγαγεῖν τοὺς υἰοὺς ὕμῶν. Hebr., in transire faciendo filios vestros. (Montf. hanc affert lectionem Theodotionis ex Marchaliano cod., ✕ ἐν

EZECHIELIS CAPUT XXI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYΛAΣ.

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

כרדב 3
כגורי אל־דב הך אדעמ 12

3.
12.

3. Ρομφαλαν μου.
12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Gladium meum.
12. Timores ob gladium fuerunt populo meo.

3. Gladium meum.
12. Qui fugerant, gladio traditi sunt cum populo meo.

3. Frameam meam.
12.

τοῖς ὕμεις μισήσατε.) — Ο', τοῖς ἐνθυμήματιν ὕμων. Οἱ Γ', τοῖς εἰδώλοις ὕμων. — Ο', εἰ ἀποκριθῆσομαι. Σ., ὅτι οὐκ ἀπ. Ἰδεν.

V. 32. C, ὕμεις ἐλέγετε. — B: Ο', καὶ εἰ ἀναθήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα ὕμων τοῦτο, καὶ οὐκ ἔσται. Σ., οὐδὲ τὸ ἐνθυμημα ὕμων γινόμενον ἔσται. Hebr., et quoniam ascendit super spiritum vestrum esse non erit. — Ο', ὕμεις λέγετε. Ἄλλος, ὕμεις ἐλέγετε. — Ο', ὡς αἱ φυλαὶ (C, ὡς φυλαί). Ἄ., ὡς αἱ συγγένειαι. Θ., ὡς αἱ πατριαί. Ἰδεν.

V. 33. C, ÷ Διὰ τοῦτο, * (in Hebr. deest) ζῶ ἐγὼ etc. — In hoc et sequenti versu, VM scribitur βραχίονι. Ἰδεν.

V. 34. B: Σ., Θ., Ο', καὶ ἀθροίσω. Ο' ἄλλως, καὶ ἐξάξω. Ἰδεν.

V. 35. B: Ο', κατὰ πρόσωπον. Π., πρὸς πρ. Ἰδεν.

V. 36. C, ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Ita etiam Alex. et Ald. Monif. ex Marchal. cod., * ὅτε ἐξήγαγεν αὐτοὺς. Hebr. et Vulg., in deserto terrae Aegypti. — In extremo versu C, λέγει Κύριος Κύριος. Ἰδεν.

V. 37. Ἄ., Θ., * τῆς διαθήκης. Ms. Jes. Aquila tamen ΠΤΠΔ solet vertere συνθήκην. [Et ita C, sub asterisco. Habent etiam plerique libri et Eus. in Demonstratione, lib. II, p. 85, § 60. — B: Ο', καὶ διάξω. Ἄ., Σ., καὶ παραξω. — Ο', καὶ εἰσάξω ὑμᾶς ἐν ἀριθμῷ. Ἄ., ἐν δεσμοῖς * τῆς διαθήκης. Σ., καὶ καθαρῶ ὑμᾶς διὰ κλοιοῦ (per torquem) * τῆς συνθήκης. Θ., ἐν τῇ παραδόσει (traditione) * τῆς διαθήκης. DRACH.]

V. 38. VM, Καὶ ἐλέγξω — C, τοὺς ἀφροσθητάς καὶ τοὺς ἀσεβεῖς. Idem ordo verborum apud Euseb. loco modo citato. — In fine versus, semel Κύριος, ut textus Hebr. In VM sic desinit versus: καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ Κύριος Κύριος, καὶ ὕμεις οἶκος Ἰσραήλ. ἡ 39 incipit, Τάδε λέγει. — B: Ο', καὶ τοὺς ἀφροσθητάς. Ἄ., Θ. (addunt), ἐν ἐμοί. Hebr. in me. — B: Ο', τὴν γῆν. Ἄ., Θ., ἄδαμα. I. e., ipsum verbum Hebr., ΠΣΠΝ. DRACH.

V. 39. Interpretationem Symmachi et Aquilae Latine adfert Hieronymus, hujus videlicet ac sequentis versus. Sed in versione Aquilae magis sensum quam verba respexisse videtur. Drusius ex verbis Hieron. veram Aquilae lectionem elicere studuit, qualem nos damus. [C, εἰ μὴ ὕμεις εἰσακούσατέ μου. Hebr., si non fueritis obedientes mihi. VM. 1 m. (prima manus), εἰ μὴ, sed μὴ abrasum. Et mox, 1 m., βεβηλώσεται. — Lamb. Bos: Aq., πορεύεσθε ὅπισθω τῶν εἰδώλων ὕμων. Symm., ἕκαστος τοῖς εἰδώλοις αὐτοῦ πορευόμενοι δουλεύετε. Διότι ὕμεις οὐκ ἠθελήσατε ἀκούειν μου, (καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἕγιον) οὐκέτι βεβηλώσατε τοῖς δώροις ὕμων, καὶ τοῖς εἰδώλοις ὕμων. — B: Ἄ., εἰδῶλα ἀπελθόντες λατρεύετε· μετὰ τὸ μὴ βρούεσθαι ὑμᾶς ἀκούειν μου. Σ., ἕκαστος τοῖς εἰδώ-

λοις αὐτοῦ ἀπελθόντες λατρ., reliqua ut Aq. DRACH.]

V. 40. C, ἐπ' ὄρους ὕψιλοῦ ÷ Ἰσραήλ. Amanuensis prave posuit obelum pro asterisco; addendum enim erat Ἰσραήλ communi Senum textui, in quo deest, habet autem Hebr. Exstat in Ald. et Compl. — B: (Hebr., tota [domus] in terra. In LXX vacat.) Ἄ., ὁ πᾶς * ἐν τῇ γῇ ἔκσινη. Σ., σύμπας * ἐν τῇ ἔκσινη. — Ο', ἐπισκέψομαι. Οἱ Γ', ἐκζητήσω. — Ο', τὰς ἀπαρχὰς ὕμων. Σ, θ., ἀφαιρέματα ὕμων. — Ο', ἀφορισμὸν ὕμων. Ἄ., δεκάτων ὕμων. Σ., δομάτων ὕμων. Θ., λημμάτων ὕμων. — Ο', ἀγιάσμασιν ὕμων. Οἱ Γ', ἀγίοις ὕμων. DRACH.

V. 41. B: Ο', εὐωδίας. Σ., εὐαρεστήτους. — Ο', κατ' ὀφθαλμούς. Ἄ., Σ., ἐνώπιον. Ἰδεν.

V. 43. Hic etiam lectionem Symmachi Latine adfert Hieronymus. Ἄ., Θ., αἶς ἐποίησατε. Ms. Reg. Idem ubi LXX κόψεσθε habent, sibi Aquilam vertisse δυσσεσθηθήσεσθε, Theodotionem autem προσοχθιέτε. [Etiam C, sub asterisco, αἶς ἐποίησατε. — B: Ο', καί. Ἄ., Θ., (addunt) πάντα /. (quod habet Hebr.) τὰ ἐπιτηδεύματα ὕμων. — Ο', καὶ κόψεσθε τὰ πρόσωπα ὕμων. Ἄ., δυσσεσθηθήσεσθε. Σ., μικροὶ φανήσεσθε ἐν αὐτοῖς. Θ., προσοχθιέτε κατέναντι αὐτῶν. — Ο', κακίας ὕμων. Ἄ., Σ., Θ., Ο' (addunt), αἶς ἐποίησατε. Ἄλλος, ἀδικίας. DRACH.]

V. 44. Οἱ Γ', * λέγει Κύριος. Ms. Jes. [C ita: * οἶκος Ἰσραήλ, λέγει Ἀδωνὰι K. Et B: Οἱ Γ', οἶκος Ἰσραήλ. Hebr., domus Israel. — B: Ο', ὅπως τὸ ὄνομά μου, μὴ (C praepositum asteriscum voci μὴ). Ἄ., Θ., διὰ τὸ ὄνομά μου. Οἱ Γ', * οὐ. — Ο', καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ὕμων. Σ., καὶ κατὰ τὰς ἐνωδίας ὕμων. DRACH.]

V. 46. Σ., υἱὲ ἀνθρώπου etc. Drusius et Ms. Jes. ubi legitur ἐπὶ δρυμόν, pro περι τοῦ δρυμοῦ. [Pro δαρώμ Rom. editionis, C δαρώμ. VM, δαγών. — B: Ο', θαιμάν. Ἄ., ὀδὸν νότου. Σ., ὀδὸν λιθός. — Ο', ἐπὶ δαρώμ (ut C). Ἄ., ἐπὶ νότον. Ἄλλος, ἐπὶ δαγών. — Ο', ἠγούμενον Ναγέβ. Ἄ., τοῦ ἀγροῦ νότου. Σ., τῆς χώρας τῆς μεσημβρινῆς. Θ., ἀγροῦ τοῦ Ναγβαί. Ἄλλος, Ναγεδί. DRACH.]

V. 47. Ο' Ἐθραῖος, καὶ καυθήσεται etc. Ms. Reg. et Coisl. Σ., ἀπὸ μεσημβρίας. Coisl. [C, τάδε λέγει Κύριος. — VM, καταφάγεται ἐν σοὶ ξύλον, absque πᾶν, quod tamen habet Hebr. — B: Ο', ἀπὸ ἀπηλιώτου. Ἄ., Θ., ἀπὸ νότου. Σ., ἀπὸ μεσημβρίας. DRACH.]

V. 48. C, ÷ καί: οὐ σβεσθήσεται. Deest in Hebr. καί, et in C ommissa linea cuspidata, quae: valet. DRACH.

V. 49. B: Ο', καὶ εἶπα· Μηδαμῶς. Οἱ Γ', ὦ Κύριε. — Ο', πρὸς μέ· Οὐχὶ παραβολή ἐστι λεγομένη αὐτῇ; Σ., περὶ ἐμοῦ· * Ἄρα /. οὐχὶ παραβολὰς παραβάλλει οὗτος; Hebr., mihi: Nonne parabolus parabolizat hic? Ἰδεν.

EZECHIELIS CAPUT XXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

3. Τὴν μάχαιράν μου.
12.

5. Τὸ ἠγχειρίδιόν μου.
12. Παροικῆσουσιν, ἐπὶ βομφαίᾳ ἐγένετο ἐν τῷ λαῷ μου. Ἄλλος, οἱ παροικούντες εἰς βομφαίαν ἐγένοντο σὺν τῷ λαῷ μου.

3. Τὴν μάχαιράν μου.
12.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3. Machæram meam.
12.

5. Gladium meum.
12. Inhabitabunt, propter gladium fuit in populo meo. Alius, inhabitantes in gladium fuerunt cum populo meo.

3. Machæram meam.
12.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15. כִּי בֹקֶן	15.	15. Ὅτι ἠρεῦνησεν.
19. בֵּרָא	19.	19. Κεντούσα.
21. לְקַסֵּם 'O 'Eβρ., βίψαι.	21.	21. Ἐν τοῖς θαραφεῖν.
בתרפים		22.
22. קָל בַּתְּדַעָה	22.	
23. שְׁבַעַי שְׁבַעוֹת לְהֵם	23.	23.
עַן לְחַבֵּשׁ		
25. וְאַתָּה חָלַל רִשְׁעֵי נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל	25.	25.
אֲשֶׁר-בָּא יוֹמוֹ בַּעַת עֵץ קָץ		
26. כִּיָּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִהֵה הַסִּיר	26.	26.
הַמְצַנְפֵת הַזֵּרִים הַעֲטוּרָה זֹאת לְאֵל-		
זֹאת הַשְּׁפֵלָה הַגְּבוּהָ וְהַגְּבוּהָ הַשְּׁפִילָה		
27. עוֹה עוֹה עוֹה אֲשִׁימְנָה גַם-זֹאת	27.	27.
לֹא הִיָּה עַד-בָּא אֲשֶׁר-לֹא הַמְשַׁפֵּט		
וְתַתִּיז		
30. אֶל-תְּעַרְדָּה	30.	30.
31. זַעֲמִי	31.	31. Ἄπειλῆν μου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Quia probatio.	13. Quia probatus est.	13. Quia investigavit.
19. Elige.	19. Capiet.	19. Confodiens.
21. Ad divinandum. <i>Hebræus Int., ad conjiciendum.</i>	21. Divinationem quærens.	21.
In theraphim.	Idola.	In tharaphin.
22. Vocem in vociferatione.	22. Vocem in ululatu.	22.
23. Jurantes iuramenta eis.	23. Sabbatorum otium imitantes.	23.
Iniquitatis ad capiendum.	Iniquitatis ad capiendum.	
25. Et tu profane, impie, dux Israel, cujus venit dies ejus in tempore iniquitatis finis.	25. Tu autem profane, impie, dux Israel: cujus venit dies in tempore iniquitatis præfinita.	25.
26. Sic dixit Dominus Deus: Remove cidarim, et leva diadema: hæc non hæc: humilem sublevando, et altum humiliando.	26. Hæc dicit Dominus Deus: Aufer cidarim, tolle coronam: nonne hæc est quæ humilem sublevavit, et sublimem humiliavit?	26.
27. Perversam, perversam, perversam ponam eam: etiam hoc non fuit, donec veniat cui ei iudicium, et tradam eum.	27. Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem ponam eam: et hoc non factum est, donec veniret cuius est iudicium, et tradam ei.	27.
30. Ad vaginam suam.	30. Ad vaginam tuam.	30.
31. Indignationem meam.	31. Indignationem meam.	31. Comminationem meam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Ezechielis.

V. 2. C, cum Ald., non habet, διὰ τοῦτο προφή-
 τουσιν, quæ etiam desunt in Hebr. — B: O', στήρι-
 σον. 'A., Θ., θές. Σ., τάξον. — O', ἐπὶ τὰ ἄγια αὐτῶν.
 OI Γ', ἐπὶ τὰ ἀγιάσματα. DRACH.

V. 3. 'A., βομφαίαν etc. Ms. Jes. [B: 'A., βομ-
 φαίαν μου. Σ., Θ., μάχαιράν μου. — C, λέγει Κύριος

Κύριος. Hebr., Jehova. Et in fine versiculi, ἀδικον
 καὶ ἄνομον. Et ita, absque obelo, VM et Alex.
 Hebr. habet, *justum et impium*, ut vertit S. Hier.,
 qui addit: « pro quo nescio quid volentes LXX
iniquum et injustum interpretati sunt, quasi non
 idem utrumque significet. » DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13.
19. Κεντούσα.
21.
Τὰ εἰδώλα.
22.
25.

15. Ὅτι δεδικαίωται.
19. Vacat.
21. Ἀναβράσαι.
Ἐν τοῖς γλυπτοῖς.
22. Φωνὴ μετὰ κραυγῆς. Ἄ.λ.λ.
μετὰ φωνῆς σάλπιγγος.
23. Vacat.

13.
19. Ἐτοιμάσαι.
21.
22.
23. * Ἐβδομάζοντες ἑβδομάδας αὐτοῖς.

25.

25. Καὶ τὸ βέθηλε, ἀνομιε, ἀφρογούμενε τοῦ Ἰσραὴλ, οὐ ἔκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας, πέρασ.

23.

26. . . .

26. Τάδε λέγει Κύριος· Ἀφελου τὴν κίδαριν, καὶ ἐπέθου τὸν στέφανον, αὐτῆ οὐ τοιαύτη ἔσται. Ἐταπεινώσας τὸ ὄψηλόν, καὶ ὑψώσας τὸ ταπεινόν.

26.

27. . . .

27. Ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν θήσομαι αὐτῆν, οὐαὶ αὐτῆ, τοιαύτη ἔσται ἕως οὐ ἔλθῃ ὃ καθήκει, καὶ παραδώσω αὐτῇ. Οἱ Γ', ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν θήσομαι αὐτῆν, οὐδ' αὐτῆ τοιαύτη.

27.

30.

30. Μὴ καταλύσης. Ἄλλος, εἰς τὸν κολεόν αὐτοῦ.

30.

31. Ἐμβρίμησίν μου.

31. Ὀργὴν μου.

31. Ἐμβρίμημά μου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

13.
19. Confodiens.
21.

13. Quia justificatus est.
19. Vacat.
21. Ad exsilire faciendum.

13.
19. Ad præparandum.
21.

Idola.

In sculptilibus.

22.

22. Vocem cum clamore. Alius, cum voce tubæ.

22.

25.

23. Vacat.

23. Hebdomazontes hebdomazontes ipsis.

23. Tu autem profane, inique, dux Israel, cujus venit dies in tempore iniquitatis constitutus.

23. Et tu profane, inique, dux Israel, cujus venit dies in tempore iniquitatis, finis.

25.

26. Hæc dixit Dominus Deus : Abstulit cidarim, et tulit coronam : neque hoc neque illud : humilem sublevari, et sublimem humiliabit.

26. Hæc dicit Dominus : Abstulisti cidarim, et imposuisti coronam, ei non erit talis. Humiliasti excelsum, et sublevasti humilem.

26.

27. Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem faciam illud : et hoc non fuit iste, cujus judicium est, quem daturus sum.

27. Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem ponam eam : vae illi, talis erit donec venerit cui convenit, et tradam ei. Tres int., iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem ponam eam, neque ipsa talis.

27.

30.

30. Ne maneat. Al., ad vaginam suam.

30.

31. Fremitum meum.

31. Iram meam.

31. Fremitum meum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Ezechielis.

V. 4. C, iterum ἄδικον καὶ ÷ ἀνομιον. Hebr., justum et impium. — B : O', οὕτως. Οἱ Γ', διὰ τοῦτο. DRACH.

habet σου. — B : O', ἐν συντριβῇ. Σ., ἐν κατάγματι, fractura. IDEM.

V. 5. B : O', ἀποστρέψει. Ἄ., ἐπιστρέψει. Σ., Θ., ἀποστρέψει. IDEM.

V. 7. C, ἐνεκα τίνος * οὐ στενάξεις;... καὶ παραλυθήσονται πᾶσαι γαστρες (ita etiam Hebr.), καὶ ἐκψύξει ÷ πᾶσα γὰρ καὶ ? (non jacent in Hebr.) πᾶν πνεῦμα... ἰδοὺ ἐρχεται καὶ ἔσται (etiam Alex., Aلد).

Compl. addunt καὶ ἔσται, quod habet Hebr. Apud S. Hier., et erit. Vulg., et fiet), λέγει Κύριος Κύριος. Ita et VM, K. K. — B : O', καὶ θραυσθήσεται. 'A., καὶ ταχίησεται, *tabescet*. Σ., διαλυθήσεται. — O', καὶ παραλυθήσονται. Σ., καὶ παρεθήσονται, *remittentur*. — O', καὶ ἐκψύξει. 'A., καὶ ἀσθενήσει. Σ., καὶ ἀμδλυθήσεται, *hebetabitur*. Θ., καὶ ἀμαυρωθήσεται, *obscurabitur*. — O', μολυθήσονται ὑγρασία. Σ., ρεῦσει ὕδατα. Et ita Vulg., *fluent aquae*. IDEM.

V. 9. C, cum tribus edit., λέγει Ἄδωναι Κύριος (sed Hebr. non habet Adonai). Sequitur in C, καὶ εἰπόν. Hoc καὶ deest in Hebr. IDEM.

V. 10. C, σφάζε, ἐξουθένει (sic, per θ), καὶ οὐτέ μου : (Hebr., יבב) ἀπώθου (sic, per ω et melius quam ed. Rom.) πᾶν ξύλον. — B : O', εἰς στίλθωσιν. Οἱ Γ', εἰς ἀστραπήν. — O', ἐτοίμη εἰς παράλυσιν· σφάζε, ἐξουθένει, ἀπόθου (ita ed. Rom.). Θ., ἐστιλθωμένη, εἰ κινούσα ῥάβδον οἰῶν μου, ἀποθουμένη (sic. Melius legas, ἀπώθ.) *quæ resplenduit, si motens virgam filiorum meorum, repellens*. Sed Hebr. prorsus aliter : *expositus (est) : aut (nunc) lætabimur ? (Atqui) virga filii mei (esse) renuit omne lignum*. Sic optime vertit Seb. Schmidius. IDEM.

V. 11. C, ἐξηκονθήη ῥομφαία. Absque ἤ. Neque Hebr. habet articulum. — B : O', ἐτοίμην. 'A., ἤκονημένην. Σ., ἐξεσπαμένην (sic, pro ἐξεσπασμ.), *exitricium*. — O', χεῖρα αὐτοῦ. Σ., καὶ ἔστιν. Ἄλλος, εἰς χεῖρας αὐτοῦ. — O', τοῦ δοῦναι αὐτὴν εἰς χεῖρα. Ἄλλος, τοῦ δοθῆναι εἰς χεῖρας. Sed Hebr., in manum. — O', ἀποκεντούντος, *transfigentis, perfodientis* (frustra contendunt Cappellus aliique legendum esse ἀποκτείνοντος). 'A., φονευτοῦ. Σ., ἀναιρουόντος. IDEM.

V. 12. Ἄλλος, οἱ παροικούντες etc. Ms. Jes. et Theodoretus. Ubi Hieronymus : *Rursum, ait, ubi nos diximus, qui fugerant, gladio traditi sunt, et illi et Alii transulerunt : Hospites mei, sive habitatores*. [Pro ἐπὶ ῥομφαία ἐγένετο ἐν τῷ... C legit ἐπὶ ἰσχυρίαν] ῥομφαία ἐγ. τῷ... Hebr., ob gladium erunt apud populum meum. — B : O' παροικήσουσιν. 'A.,

συγκεκλεισμένοι, *conclusi*. — VM ita terminat versum 12 : ἐπὶ τὴν χεῖρά σου, ὅτι δεικναιώται. Et postea sic inchoat versum 13 : Καὶ φυλὴ ἀπώθη, absque καὶ τί εἰ Rom. editionis. Sed Hebr., *Et quid si etiam*. DRACH.]

V. 13. 'A., ὅτι θραύνησεν. Drusius et Ms. Jes. [C, οὐκ ἔστι. DRACH.]

V. 14. B : O', καὶ διπλασάσον ῥομφαίαν. Σ., ἐπιδιπλωθήσεται (*duplicabitur*) γὰρ μάγαιρα. — O', καὶ ἐκστήσεις αὐτοῦς. 'A., οἱ θαμβοί, *illi stupefacti*. VM bis τραυματιῶν, ut ipsa Rom. ed. infra γ 29. DRACH.]

V. 15. C, ὅπως θραυσθῆ (absque negatione μή, quæ deest in Hebr. ut et in Alex., Ald. et Complut.) . . . ἐπὶ πᾶσαν πόλιν καὶ αὐτῶν : (Hebr., eorum. Tres edit., αὐτῶν)... εὐ γέγονεν εἰς στίλθωσιν, εὐ γέγονεν εἰς σφαγήν. — B : O', παραδίδονται. Ἄλλος, παραδίδονται. — O', εὐ γέγονεν. 'A., ὄξεια γ. — O', εἰς στίλθωσιν. Σ., ὡς ἀστραπή. IDEM.

V. 16. C non habet καὶ, quod deest in Hebr., in Alex. necnon in Compl. et Vulg. IDEM.

V. 19. 'A., Σ., κεντούσα. Ms. Jes. [C habet ut Θ., præmisso asterisco. — B ita : 'A., κεντώσαν, *confo-dientem*. Σ., ἤτοιμασεν. Ἄλλος, ἠτοιμάσουσιν. — Ed. Rom. « Nonnulli ac Theodoretus, ἠτοιμασαι χεῖρα κεντούσαν, ἐν ἀρχῇ ὁδοῦ ἐκάστης πόλεως κεντούσαν, *para manum pungentem, in principio viæ cuiusque civitatis pungentem*. Ubi ἠτοιμασαι et κεντούσαν duæ videntur interpretationes ; atque illud ἐκάστης redundat... Hoc autem loco S. Hier. inquit LXX ab Hebraico non tam sensu quam verbis in plerisque discordare. » — B : O', αἱ δύο. Ἄλλος, ἀρχαὶ δύο. — Voci πόλεως Senum præponit Σ., καὶ ἐκάστης, ut legit Theodor., sed deest in Hebr. — O', ἐπ' ἀρχῆς (*legerunt* פּוֹרֵץ, loco פּוֹרֵץ) ὁδοῦ διατάξεις (20) τοῦ εἰσελθεῖν. Ἄλλος, καὶ καὶ σὺ, ἠτοιμασον, καὶ διάταξον ὁδὸν : τοῦ εἰσελθεῖν. — In C incipit versus 20 a τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν βασιλῶς, et desinit his verbis, ἐν μέσῳ αὐτῆς. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ 'Ελληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΑΣ.
דְּיָמִי יוֹמִי 4	4.	4.
דְּיָמִי יוֹמִי 5	5.	5.
בְּיָמֵי רַבִּי 9	9.	9.
בְּיָמֵי רַבִּי 16	16.	16. 1. . . .
בְּיָמֵי רַבִּי 18	18.	18. 1. Εἰς στέμφυλον, γίγαρτον. 2. Ἀναμεμιγμένοι.
וְיָמֵי רַבִּי 18	18.	18. 1. Εἰς στέμφυλον, γίγαρτον. 2. Ἀναμεμιγμένοι.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et appropinquare fecisti dies tuos.	4. Et appropinquare fecisti dies tuos.	4.
5. Subsannabunt in te.	5. Triumphabunt de te.	5.
9. Viri delationis.	9. Viri detractores.	9.
16. Et hereditabis in te in oculis gentium.	16. Et possidebo te in conspectu gentium.	16. 1. Et contaminaabo te in conspectu gentium.
18. In scoriā.	18. In scoriā.	18. 1. In acinum vinacci. 2. Conmixti.
Et plumbum in medio fornacis.	Et plumbum in medio fornacis.	

V. 20. B: O, ἐπὶ Ῥαββὰθ υἰῶν. Ἄλλος, Ῥαββὰθ ἐπὶ υἰῶν. — O, ἐν μέσῳ αὐτῆς. Ἀ., περιοχῆς, *quartitionis*. Σ., ἐν πολιορκίᾳ, *in obsidione*. Θ., ὀχυρωμένη. DRACH.

V. 21. Polychronius, ἀντι τοῦ ῥίψαι βέλη, ταύτη γὰρ τῇ λέξει ἐχρήσατο καὶ ὁ Ἑβραῖος. [B: Ἀ., Σ., Θ., παρατάξαι (ad instruendum) τοῖς βέλεσιν. DRACH.]

Ibid. Ἀ., ἐν τοῖς θαρραφαῖν. Σ., τὰ εἰδωλα. Ms. Jes. [B: Ἀ., Θ., θαρραφαῖν. — Idem superius: O, ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδόν. Ἀ., ἐπὶ τὴν διόδον, *divium*. — Pro κατασκοπήσασθαι, C legit, ἥπατοσκοπήσασθαι. Et sic corrigendum dicit editio Rom. Complut., ἥπατι σκοπήσασθαι. Hebr., *inspexit jecur*. DRACH.]

V. 22. Ἄλλος, μετὰ φωνῆς σάλπιγγος. Ms. Jes. [Pro φωνῆν, C, φωνῆ. — Idem Codex, ÷ Καὶ: ἐγένετο. Illud καί, quod habent Ald. et Compl., non existit in Hebr. — B: O, χάρακα. Σ., τῦρσει. Θ., προμαχῶνας. — O, χῶμα. Ἀ., Θ., πρόσχωμα. Σ., τάφρον, *vallum*. — Ἀ. 1., O, βελοστάσεις. Α. 2., τείχος. Binas vides Aquilæ interpretationes ejusdem vocis, nempe *ῤῥῖ*. Θ., γαράκωσιν. DRACH.]

V. 23. Θ., ✕ ἑβδομάζοντες ἑβδομάδας αὐτοῖς. Drusius, Ms. Jes. [C ita: ✕ ἑβδομάζοντος (non — es) ✕ ἑβδομάδας αὐτοῖς, ÷ duabus illuminantibus stellis. B autem: O, Θ., ✕ ἑβδομάζοντες ἑβδομάδας αὐτῶν. Ἀ., ✕ ἐπὶ τὰ ἑβδομάδας αὐτοῖς. Idem B: O, μαντίαν. Ἀ., κενά. Σ., μάτατα. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ἀνομίαν αὐτῶν etc. Ms. Jes. [B vero Aquilæ tribuit τοῦ συλληφθῆναι. DRACH.]

Trium sequentium versuum lectionem ex Symmacho adfert Hieronymus.

V. 24. C, λέγει Κύριος Κύριος. Mox, τοῦ ὁραθῆναι ἀμαρτίας ὑμῶν ÷ ἐν πάσαις ÷ ταῖς ἀσεβείαις ὑμῶν, καὶ ÷ ἐν πάσι τοῖς (Hebr., in omnibus) ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν. Scholion in editione Rom., necnon in cod. Regio bombyc., ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις ὑμῶν, οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις. — B: O, ἀν' ὧν ἀνεμνήσατε, ἐν τούτοις ἀλώσεσθε. Σ., διὰ τὸ μνημονεῦσθαι ὑμᾶς ἐν χειρὶ συλληφθῆσεσθε. Hebr., propter recordari vestrum, *et*, pro eo quod recordati estis,

in vola capiemiini. DRACH.

V. 25. VM, ἀνομιε, βέβηλε. Lamb. Bos: ε Pro πέρας, Sym., συνταχθεῖσα. DRACH.

V. 26. C, λέγει Κύριος Κύριος. Et paulo post, αὐτῆ οὐ τοιαύτη ἔσται, *haec non talis erit*. — Quæ hic Montfauconio non suppetebant Symmachi Græca, plene exhibet L. Bos: (Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός.) Ἀφελετο τὴν κίβδαριν, καὶ ἤνεγκε στέφανον· οὐδὲ τοῦτο, οὐδὲ ἐκείνο, τὸν ταπεινὸν ἐπαρεῖ, καὶ τὸν ὑψηλὸν ταπεινώσει. — Pro ἀφελου et ἐπέθου, Theodor. aliaque exemplaria, ἀφελου et ἀπόθου. IDEM.

V. 27. OI Γ, ✕ ἀδικίαν etc. Ms. Jes. Hujus item versus ex Symmacho lectionem adfert Hieronymus. Licet autem Symmachus sit unus e tribus, et ejus versio a trium versione aliquantum discrepet, nihil mirum, quando certum est parvam illam differentiam neglectam fuisse: qua de re in Preliminariibus. [Juxta L. Bos, Sym: ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν ποιήσω τοῦτο· καὶ τοῦτο οὐκ ἦν οὗτος οὐ τὸ κριμὰ ἔστι, ὃν ἐγὼ δώσω. — C ita: Ἀδικίαν, ✕ ἀδικίαν, ÷ ἀδικίαν (LXX bis tantum apud S. Hier., qui in comment. addit: ε juxta LXX bis) θήσομαι αὐτὴν, οὐδὲ αὐτῆ τοιαύτη ἔσται, ἔως οὐ ἔλθῃ ὁ καθήκει, καὶ παραδώσω αὐτῷ. DRACH.]

V. 28. C, λέγει Κύριος Κύριος. Et pro εἰς σφάγια, εἰς σφαγῆν. DRACH.

V. 29. C, ita et tres editi, ὧν ἕχει. Exprimitur etiam in Hebr. relativum ὧν. — B: O, ἐν τῇ ὁράσει σου τῇ ματιᾷ. Ἀ., Σ., ἐν τῷ ὄρῳ σε μάτατα. IDEM.

V. 30. Ἄλλος, εἰς τὸν κολεὸν αὐτοῦ. Drusius. [B vero: OI Γ, ἐπίσπεσον εἰς τὴν κολεόν σου. Hebr. autem, ut vidisti supra, in vaginam *suam*. — Pro ὧ γυγέννησαι, C, ὡς γ., ut *genitus es*. DRACH.]

V. 31. Ἀ., ἀπειλὴν μου etc. Ms. Jes. [B tantum: Ἀ., ἀπειλὴν μου. Idem eod.: O, ἐμψύσῃω. Ἀ., ἀνάψω. — O, βαρβάρων. OI Γ, ἀφρόνων. Et ita sonat Hebr. — C, καὶ ἐχθρῷ ἐπὶ σοί. Et ita Alex. et Complut., sof. In fine versus, διαφθοράν. Ita etiam Alex. et Ald. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 4. Καὶ ἐσπᾶσω τῆς θλίψεώς σου τὸν καιρόν.
- 5.
- 9. [Ἄνδρες δόλιοι.]
- 16. . . .
- 18. Εἰς σκωρίαν.

- 4. Καὶ ἤγγισας τὰς ἡμέρας σου.
- 5. Καὶ ἐμπαίζονται ἐν σοί. Ἄλλος, ✕ καὶ βοήσουσιν ἐπὶ σοί.
- 9. Ἄνδρες λησταί.
- 16. Καὶ κατακληρονομήσω ἐν σοί κατ' ὀφθαλμοῦς τῶν ἐθνῶν.
- 18. Ἀναμειγμένοι.

- 4.
- 5.
- 9. [Ἄνδρες δόλιοι.]
- 16. . . .
- 18.

Καὶ μολίβῳ ἐν μέσῳ. OI Γ, ✕ καμίνου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 4. Et attraxisti tribulationis tuæ tempus.
- 5.
- 9. Viri dolosi.
- 16. Et vulnerabo te, sive consodium te, in conspectu gentium.
- 18. In scoriâ.

- 4. Et appropinquare fecisti dies tuos.
- 5. Et illudent in te. Alius, et clamabunt super te.
- 9. Viri latrones.
- 16. Et hæreditabo in te ante oculos gentium.
- 18. Commixti.

- 4.
- 5.
- 9. Viri dolosi.
- 16. Et contaminabo te in conspectu gentium.
- 18.

Et plumbō in medio. Tres int., camini.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYΛAΣ.

לשן הרה וכו 28 'Ο Έβραϊός, 28. 'Ανάλορ.
 φλαίφον αὐτούς πηλω άνευ άχύρου.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

28. 'Ανάλορ.

לפני גרבר וכו 30 30.

30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

28. Liniebant eos insulso. *Hebraeus Int.*, liniebant eos luto absque palca.

28. Liniebant eos absque temperamento.

28. Insulso.

30. Et stantem in fractura ante faciem meam.

30. Et staret oppositus contra me.

30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Ezechielis.

V. 1. VM constanter scribit πρὸς με, quæ forma non raroprehenditur in vet. codicibus, et in impressis. Sed de tali inclinatione nihil definitum inter antiquos grammaticos. Ea de re celeberrimus grammaticus Germanus, Buttman, § 67. 2 : « Sogar, πρὸς με, und die ganze Sache ist noch nicht aufgeklärt. DRACH.

Sym. et Theod. *dolos*, quod in Hebræo dicitur R.A. CHIL. : [C, Ἄνδρες λησταί ✕ ἦσαν : (hoc verbum habent tres editi. et Hebr.) . . . καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων ἤσθοσαν (sic) ἐν σοί. Alex. et Complut., ἐν σοί. Hebr., in te. VM : ἤσθοσαν (2 m., ἤσθιον) ἐν σοί. — B : Ο, λησταί. Οἱ Γ, δόλοι. — Ο, ἀνόστια. Ἄ., συνταγήν, conventum. Σ., μύσος, abominationem. Θ., ζέμμα. I. e., ipsa vox Hebraica, נפח. Cf. supra tvi, 27, et Levit. xx, 14. Editor autem Tetraplorum ridicule pariter et inscite, hic et ἢ 11, vertit, *decoctum*, quod non ζέμμα sed ζέμα scribitur. DRACH.]

V. 2. C, et κρινεῖς εἰ (εις?) τὴν πόλιν τῶν αἱμάτων; παράδειον. Absque καὶ, quod tamen habet Hebr. In eod. desinit ὃ 2 cum his verbis, ἀνομίαις αὐτῆς. — B : Ο, εἰ κρινεῖς τὴν πόλιν; Ἄ., Σ., Θ., κριθῆτι (Σ., Θ., τῇ πόλει). Ad marginem vero : Ἄ., Σ., Θ., Ο, οὐ κρινεῖς; Hebr., num judicabis, num judicabis (his) urbem sanguinum? IDEM.

V. 11. B : Ο, ἠγομοῦσαν. Οἱ Γ, ἐποίησαν βδέλυγμα. — Ο, ἐν ἀσεβείᾳ. Ἄ., ἐν συνταγῇ, conventu. Σ., ἐν μύσει, abominatione. Θ., ζέμμα, quæ est ipsa vox Hebraica Græcis descripta litteris. Vide annotationem nostram ad ἢ 9. DRACH.

V. 3. VM ad ἄλθεῖν adnotat : 1 m., εἰσελθεῖν. Postea habet, καθ' αὐτῆς, et protrahit versiculum 3 usque ad οἷς ἐξέχεας inclusive. — B : Ο, καὶ παράδειον αὐτῆ. Ἄ., Σ., καὶ γνωριεῖς αὐτῆ. IDEM.

V. 12. C, ut et Complut., his ἐλάβανον loco ἐλαμβάνοσαν. Et mox, συντέλειαν κακίας σου. In fine commatis, λέγει Κύριος Κύριος. Hebr., Adonai Jehova. — B : Ο, καὶ συντελέσω συντέλειαν κακίας σου, τὴν ἐν καταδυναστείᾳ. Σ., Θ., καὶ ἐπλεονέκτισ (fraudabas) τοὺς πλησίον σου ἐν συκοφαντείᾳ. Hebr., et lucrum captasti a proximis tuis per violentiam. IDEM.

V. 4. Σ., καὶ ἐσπάσω etc. Ms. Reg. [B : Ο, καὶ ἤγγισας. Σ., ἔγγυς ἐποίησας. — Pro ἐποίησε, C et Complut., ἐποίησας. Hebr. et Vulg., fecisti. Pro ἀνειδισμὸν, C, ut et VM, Alex., ἀνειδος. Præterea VM legit, ἐμειψάνου, et concludit hunc versum cum ἐτῶν σου. — B : Ο, παραπέπτωκας. Ἄ., Σ., Θ., ἐπλημέλησας. — Ο, καὶ ἤγαγες καιρὸν ἐτῶν σου. Θ., ἐστήναι (ut constituerentur) τὰ ἔτη σου. DRACH.]

V. 13. C, Ἐάν δὲ πατάξω χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου, ἐφ' οἷς συντελέσαι (Rom. ed., συντετέλεσαι). — B : Ο, ἐάν δὲ πατάξω χεῖρά μου (ita ed. Rom.). Θ., καὶ ἰδοὺ ἐκρότησα χεῖρά μου. Hebr., et ecco percussi manum meam. IDEM.

V. 5. ✕ καὶ βοήσουσιν ἐπὶ σοί. Ms. Jes. Est alia interpretatio. [Pro ἐγγιζούσαις, C mendose ἐγγιζούσαις. — B : Ο, ἐγγιζούσαις. Ἄ., Σ., ἔγγυς. DRACH.]

V. 14. B : Ο, εἰ ὑποστήσεται; Σ., Θ., μὴ (numquid) ὄπ.; — Ο, εἰ κρατήσουσιν; Οἱ Γ, εἰ ἰσχύσουσιν; IDEM.

V. 6. B : Ο, πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ (nempe legerunt in Hebr., *lezar-o*). Ἄ., Σ., Θ., ἐν βραχίονι αὐτοῦ (extulerunt cum punctis masoriticis hodiernis, *lizro-o*). — Ad συνεφύροντο, VM in marg., ἐνεφύραντο. DRACH.

V. 15. C, καὶ διασπερῶ σε εἰς τὰς χώρας. IDEM.

V. 7. C, καὶ (deest in Hebr.) ὄψανόν καὶ χήραν κατεδυνάστευον ἐν σοί. Illud ἐν σοί habent pariter Alex., Ald., Complut. Hebr., in te. — B : ἐκακολόγουν. Ἄ., ὀδρίσαν. Σ., Θ., ἠτίμασαν. Hebr., vilipenderunt. — VM, ad marg. : 1 m., καὶ προσήλυτον, sed καὶ non est in Hebr. Mox, ad marg. : 1 m., ἀδικεῖλαις. IDEM.

V. 16. Has versiones adfert Hieronymus, ut nos referimus. [Juxta Lambertum Bos Græca : Ἄ., 1 ed. et Θ., (καὶ) μιανῶ σε (ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν). Σ., (καὶ) θραύσω (σε ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν). — B vero ita : Ἄ., καὶ κληροδοτήσω, quæ lectio probabilior. Legit, ἠήπιω. Σ., καὶ καταστρώσω σε. Θ., καὶ βαβηλωθήσθ. DRACH.]

V. 8. VM, ad marg. : 2 m., ἀγίασμόν (pro ἄγια). Et in textu, ἐξουδέουν. IDEM.

V. 18. S. Hier. : « Verbum Hebraicum SIG Symmachus *scoriam*, Aquilæ prima editio *στέμφυλον* et γίγαρτον, quod utrumque *acinum vinacei* significat,

V. 9. Hieronymus : « *Viri detractores*, sive juxta

EZECHIELIS CAPUT XXIII.

TO EBPAIKON

TO EBPAIKON

AKYΛAΣ.

וַיַּחַדְנָנִי בָּבֶל 3

3.

3.

וַיִּלְחַדְנָנִי וַיִּדִּי כַּוַּח עֹשֵׂי

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. In adolescentia sua fornicatæ sunt.

3. In adolescentia sua fornicatæ sunt.

3.

Et ibi compresserunt mammæ virginitatis earum.

Fractæ sunt mammæ pubertatis earum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΝ.

28. Ἀναρτύω.

28. Ἀλείφοντες αὐτοὺς πρῶτον. Ἄλλος, ✕ φλειφον αὐτοὺς πῆλω ἀνευ ἀχύρων.

28.

30.

30. Καὶ ἐστῶτα ὀλοσχερῶς πρὸ προσώπου μου ✕ ἐν διακοπῇ φραγμοῦ.

30.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

28. Absque temperamento.

28. Ungentes eos cadent. *Alius*, liniebant eos luto absque paleis.

28.

30.

30. Et staret integre ante faciem meam in scissura maceris.

30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Ezechielis.

interpretati sunt. [Lamb. Bos: Sym., εἰς σκορίαν (sic. Utroque modo scribitur, per o et per ω, teste Schleusnero). Ag. 1 ed., στέμφυλον, aut, ut alibi, γίγαρτον. (Apprime).—C, καὶ κασιτέρω, καὶ σιδήρω (et ita Complut., Hebr. et Vulg.), καὶ μολύβδω (ita etiam Alex.), ἐν μέσῳ ✕ καμίνου (etiam Complut., καμίνου) ἀργυρίου ἀναμιγμένον (sic) ἐστὶ. Compl., ἀναμιγμένον ἐστὶν. Hebr., scoria argenti fuerunt.—B: O', ἐν μέσῳ. OI Γ', καμίνου.—O', ἀναμιγμένος (ut C) ἐστὶ. A., κράμα (mixtura. Illic et ὃ 19 rescribere, κράμα) ἀργυρίου ἦσαν. Σ, σκωρία ἀργυρίου ἐγένοντο. Θ., γίγαρτῶδες ἀργύριον ἐγενήθησαν. DRACH.]

Ibid. OI Γ', ✕ καμίνου. Ms. Jes.

V. 19. C, ἀνθ' ᾧ ἐγένεσθε πάντες. Etiam Alex., Ald., Complut., πάντες. Hebr., omnes vos. Et mox, εἰσδέξομαι ὑμᾶς.—VM, Κύριος semel.—B: εἰς σύγκρασιν. A., εἰς κράμα. Σ., εἰς σκωρίαν. Θ., εἰς γίγαρτα.—O', διὰ τοῦτο. A. L. I., ἰδοὺ / ἐγώ. DRACH.

V. 20. C, καὶ μόλιθος (ita hic), καὶ κασιτέρος (Hebr., et plumbum, et stannum)... οὕτως εἰσδέγομαι (sed Hebr. in futuro tempore) ἐν ✕ τῇ ὀργῇ μου ✕ καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου, (hanc additionem habent pariter Alex. et Complut. Hebr., in ira mea et in furore meo) καὶ συνάξω καὶ χωνύσω ὑμᾶς. ✕ καὶ συνάξω ὑμᾶς, ὁ ἕκαστος deest in omnibus quæ nobis videre contigit exemplaribus; probe autem reddit Hebraicum כַּחֲמַל וְכַחֲרִיבִים, quod legitur in initio proxime sequentis commatis. Solutus cum nostro C vertit Sym. cuius lectionem ita exhibet B, ✕ καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς. Vulg., et congregabo vos.—VM hic et ὃ 22, καμίνου.—B: O', τοῦ χωνυθῆναι. Σ., εἰς τὸ χ.—A., ✕ καὶ ἀναπαύσομαι. O', vacat. In ceteris autem exemplaribus, O', καὶ συνάξω. Hebr., et relinquam. Vulg. ut Aquila, et requiescam. IDEM.

V. 24. B: O', οὐ βρεχομένη. Σ., μὴ καθαρηθεῖσα. Et ita sonat Hebr., non mundata. IDEM.

V. 25. C, καὶ αἱ χῆραι σου. Ita etiam VM.—B: O', οἱ ἀφηγούμενοι αὐτῆς. A., σύστρεμμα (caelus rei conjuratio. Editor autem Tetraptorum vertit Latine, globus, quod miuise quadrat). Σ., συνωμοσία. Θ., συστροφή προφητῶν αὐτῆς. Aquila versio, ut et Symmachi, solam respicit vocem חַרְפּ. IDEM.

V. 26. B: O', καὶ βεβήλου. Σ., λαϊκοῦ.—O', οὐ

δέιστελλον. A., οὐκ ἐγνώρισαν. Et ita Hebr., non fecerunt scire. Σ., οὐκ εἰδίσκον.—O', παρεκάλυκτον. Σ., παρέβλεπον. Ἄλλος, ὑπερίδον.—O', Θ., καὶ ἐβεβήλου μὴ ἐν μέσῳ αὐτῶν. O' ἄλλως, ✕ καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλου ἐν μέσῳ αὐτῶν. IDEM.

V. 27. C, τοῦ ἐχέαι αἷμα, ✕ τοῦ ἀπολέσαι ψυχάς, ὁ ἕκαστος deest. Etiam Complut. absque asterisco de more. B: Π., ✕ τοῦ ἀπολέσαι ψυχάς. Hebr., ad perdendum animas.—B praeterea: O', ὅπως. Σ., ὥστε. IDEM.

V. 28. O' Ἑβραῖος, φλειφον αὐτοὺς etc. Drusius ex editione Romana. [Schol., ὁ Ἑβρ., οὕτω λέγει φλειφον etc. DRACH.]

Ibid. A., ἀνάλω etc. Ex Hieron. [B: A., ἀνάλω. Σ., ἀναρτύω. Θ., ἀφροσύνη. Trium versio cohaeret voci, ΞΠ, quam LXX acceperunt quasi a verbo ΞΣ, cadere.—C, μαντευόμενοι ✕ αὐτοῖς (Hebr. et Vulg., eis) ψευδῆ, λέγοντες ἑαυτοὺς ἄδωναι Κύριος (Hebr., Adonai Jehova), καὶ Κύριος οὐ λελάληκε. VM et Compl., οὐ λελάληκεν.—B: O', ἀλείφοντες. Σ., ἐπέχρυν.—O', μαντευόμενοι. Σ. (addit), αὐτοῖς.—A., ἄδωναι. In LXX deest. DRACH.]

V. 29. C, λαός (Heb. ambiguum, populus vel populum) τῆς γῆς ἐκπνέουσιντες ἀδικίαν. Ald. et Compl., ἀδικίαν.—B: O', ἐκπνέουσιντες ἀδικίαν (ut ed. Rom.). A., ἐσυκοφάντησαν συκοφαντίαν.—O', καταδυναστεύοντες. A., ἐδιάνοντο.—O', οὐκ ἀναστρεφόμενοι μετὰ κρίματος. Σ., ἐσυκοφάντησαν ἀκρίτως, sine iudicio. DRACH.

V. 30. ✕ ἐν διακοπῇ φραγμοῦ. Ms. Jes. In editione τῶν O' Romana legitur, καὶ ἐστῶτα πρὸ προσώπου μου ὀλοσχερῶς ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὀργῆς. [C, καὶ ἐστῶτα ὀλοσχερῶς (VM, 1 m., ἐλεσχ.) πρὸ (etiam Complut. ponit ὀλοσχερῶς ante πρὸ, ut Hebr. et Vulg.) προσώπου μου ἐν καιρῷ (absque τῷ, quod pariter deest in VM).—Plerique libri ac Theodoretus: ἐστῶτα ἐν διακοπῇ φραγμοῦ πρὸ προσώπου μου.—B: O', ἀναστρεφόμενον ὀρθῶς καὶ ἐστῶτα ὀλοσχερῶς. Θ., οἰκοδομούντα φραγμὸν καὶ ἐστῶτα ἐν τῇ διακοπῇ. DRACH.]

V. 31. C, τοῦ συντελεῖται ✕ αὐτοῦς: Etiam Alex. et Compl. habent αὐτοῦς. Hebr., eos. B: Σ., τοῦ ἀναλώσαι. OI Γ' (addunt), ✕ αὐτοῦς. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XXIII.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5.

5. Ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν. OI Γ', ✕ ἐπόρευσαν.

5.

Ἐκεῖ διεπαρθευθήσαν ✕ τίθει: παρθενοίων αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.

3. In juventute sua. Tres int., fornicatae sunt.

3.

Ibi devirginalae sunt inammæ virginitatis earum.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

5 קרובים	5.	5.
6 לבשי תכלה	6.	6.
11 ענבתה	11.	11. Ἐπιπόθειν.
14 בשש	14.	14.
15 סרחי טבליים	15.	15.
מראה שלישים כלם 20 וזרמת סוסים וזרמתם καὶ αἱ διεγέρσεις αὐτῶν ὡς ἵππων.	20.	20. Ὅρασις σκυλευτῶν πάντας.
23 פקדו ושוע וקדע וסגנים כלם שלישים	23.	23. Ἐπισκέπτῃν καὶ τύραννον καὶ κορυφαίων.
24 וגלגל ובקדל עמים צנה ומגן וקדבע ושיפז עליך סביב	24.	24.
29 כל-יגיעך	29.	29.
32 תהיה לצחק וללעג	32.	32.
34 ומצירת ואת-חשיה תגרמו ושדיך תנתקי	34.	34.
38 טבאו את-מקדשי ביום ההוא	38.	38.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

5. Propinquos.	5. Propinquantes.	5.
6. Indutos hyacintho.	6. Vestitos hyacintho,	6.
11. Amorem suum.	11. Libidine,	11. Concupiscentiam.
14. In minio.	14. Coloribus.	14.
15. Tiaras tinctas.	15. Tiaras tinctas.	15.
Aspectus triariorum (est aspectus) omnium eorum.	Formam ducum omnium.	Aspectus prædonum omnes.
20. Et fluxus equorum fluxus eorum. <i>Hebr. int.</i> , et arrectiones eorum quasi equorum.	20. Et fluxus equorum fluxus eorum.	20.
23. Phacud, et Sue, et Cue.	23. Nobiles, tyrannosque, et principes.	23. Inspectorum, et tyrannorum, et ducum.
Et magistratus ipsos universos triarios.	Duces et magistratus universos, principes principum.	
24. Et rota, et in coetu populorum scutum, et clypeum et galeam ponent contra te circumcirca.	24. Et rota, multitudo populorum: lorica et clypeo, et galea armabuntur contra te undique.	24.
29. Omuem laborem tuum.	29. Omnes labores tuos.	29.
32. Eris in derisum et in subannationem.	32. Eris in derisum et in subannationem.	32.
34. Et exprimes, et testas ejus confringes, et ubera tua evelles.	34. Et epotabis usque ad fæces, et fragmenta ejus devorabis, et ubera tua lacerabis.	34.
38. Polluerunt sanctuarium meum in die illa.	38. Polluerunt sanctuarium meum in die illa.	38.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΟΝ.

5.
6. Ἡμφισμένους ἐν κατασκευῇ.
11.
14.
15.
Εἶδε τριστῶν πάντων.
20.
23. Φακούδ καὶ Σουὲ, καὶ Κουὲ.

5. Τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῇ. Ἄλλ., τοὺς ἐγγὺς αὐτῆς.
6. Ἐνδεδυκῶτας ὑακίνθινα.
11. Ἐπίθεσιν.
14. Ἐν γραφίδι. Ἄλλ., ἐν χρώμασιν.
15. Παραβαπτὰ. Ἄλλος, καὶ τιάραι βαπταί.
Ἔοφίς τριστῆ πάντων.
20. Καὶ αἰδοῖα ἵππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν.
23. Φακούδ καὶ Σουὲ, καὶ Κουὲ.

5.
6. Ἐνδεδυμένους παντοίας.
11.
14.
15.
20.
23. Φακούδ καὶ Σουὲ, καὶ Κουὲ.

24.

Καὶ στρατηγούς πάντας τρισσοὺς. Ἄλλος, πάντας τριστάτας.
24. Καὶ τροχοὶ μετ' ὄχλου λαῶν καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας ἐνδύσσονται ἰ ἐπὶ σὲ κύκλῳ.

24.

29.

29. Πάντας τοὺς πόνους σου καὶ τοὺς μόχθους σου.

29.

32.

32. *Vacat.*

32. καὶ ἔσται εἰς γέλωτα καὶ εἰς μυχτηρισμόν.

34.

34. Καὶ τὰς ἑορτὰς καὶ νομηνίας αὐτῆς ἀποστρέψω. Ἄλλ., καὶ ἐκστραγγίσεις, καὶ τὰ δοτρακα αὐτοῦ καταφαγῆ, καὶ τοὺς μασθοὺς σου κατατιλεῖς. Ἄλλος, καὶ τὰ δοτρακα αὐτοῦ κατατρώξεις.

34.

38.

38. Τὰ ἁγία μου ἐμίαινον. *Οἱ Γ', καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.*

38.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5.
6. Amictos in apparatu.
11.
14.
15.
Species tristatarum omnium.
20.
23. Phacud, et Sue, et Cue.

5. Propinquantes ipsi. *Alius*, eos qui prope ipsam.
6. Indutos hyacinthinis.
11. Applicationem.
14. In stylo. *Alius*, in coloribus.
15. Tincta. *Alius*, et tiaræ tinctæ.
Aspectus triplex omnium.
20. Et verenda equorum verenda eorum.
23. Phacud, et Sue, et Cue.

5.
6. Indutos varia veste.
11.
14.
15.
20.
23. Phacud, et Sue, et Cue.

24.

Et duces omnes triarios. *Al.*, omnes tristatas.
24. Et rotæ cum tumultu populorum et thoracas, et scuta et galeas induentur contra te in circuitu.

24.

29.

29. Omnes labores tuos, et ærumnas tuas.

29.

32.

32. *Vacat.*

32. Et erit in derisum et in sannationem.

34.

34. Et festivitates et neomenias ejus auferam. *Alius*, et exprimes, et testas ejus devorabis, et ubera tua evelles. *Alius*, et testas ejus comedes.

34.

38.

38. Sancta mea polluerunt. *Tres int.*, in die illa.

38.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΤΑΑΣ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

מִתָּי בָּרַךְ שְׁרָפָה אֲבִיבָה 39	39.	59.
מִבְּרָשׁ 42	42.	42.
תְּכַנֵּשׁ 45	45.	45.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

39. Et ingrediebantur in san- ctuarium meum in die illa.	39. Et ingredrentur sanctua- rium meum in die illa.	39.
42. Sabæi.	42. Et veniebant.	42.
45. Effundentium.	45. Effundentium.	45.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Ezechielis.

V. 2. C, δύο γυναῖκες θυγατέρες μητρὸς μιᾶς ἦσαν. DRACH.

V. 5. OI Γ, ✕ ἐπόρνευσαν. Ms. Jes. [C, ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν ✕ ἐπόρνευσαν. DRACH.]

Ibid. ✕ τίθιοι παρθενεῶν αὐτῶν. Idem. [C, διεπαρθενεύθησαν ✕ τίθιοι ✕ παρθενεῶν αὐτῶν. dinalus illuminantibus stellis, ut non raro. B ita : Ἄλλος, ἤκμασαν, *maturuerunt*, τίθιοι παρθενεῶν (sic) αὐτῆς. — Idem B: O', ἐπεσον. Ἄ., ἐκλάσθησαν, *fracta sunt*. Σ., ἐμάλθθησαν, *emollita sunt*. DRACH.]

V. 4. C, Τὰ δὲ ὄνοματα αὐτῶν ἢ Ὀδὰ (sic etiam in sqq., *paroxytonum*) ἢ πρῶστέρα, καὶ Ὀολίβα (item *paroxyt. per totum caput*. In fine autem hujus commatis, Ὀλίβα, cum unico o et absque spiritu, perspicue lapsus est typographicus) ἢ (in Complut. et apud Theodor. additur hic, νεωτέρα ἢ. Hebr. non habet)... Σαμάρεια ἢ Ὀδὰ, καὶ Ἱερουσαλήμ ἢ Ὀλίβα (lege, Ὀολίβα). — VM, Ὀολιά. Sed ᾱ̄ 5 et 55 cum unica λ. In fine hujus commatis Ὀολιδάν. — Alex. cod., Ὀλλά et Ὀλιδά. DRACH.

V. 5. Ἄλλος, τοὺς ἄγγυς αὐτῆς. Sic Ms. Jes. in textu. [B : O', καὶ ἐπέθετο. Ἄ., καὶ ἐπεποιθήσεν, *confidit*. Σ., καὶ ἠριθεύσατο, *contendit*. Θ., καὶ ὤρμησεν, *irruit*. DRACH.]

V. 6. Σ., ἡμπερέσμένους etc. Ex eodem. [C, νεανίσκοι ἐπλέκτοι, absque καί, quod neque Hebr. habet. — B : O', ἐπλέκτοι. Σ., Θ., ἐπιθυμητοί, *desiderabiles*. DRACH.]

V. 7. C, ἐπὶ πάντας ἐφ' οὗς ἐπέθετο. Et mox ἐνθυμημασιν αὐτῶν. Ita et Hebr. et Vulg., *eorum*. — B : O', ἐπέθετο. Ἄ., ἐπεποιθήσεν. Σ., ἤδατο, *delectabatur*. Sed ᾱ̄ 5 aliter reddiderat verbum כַּי, *adavit*. DRACH.

V. 8. C, οὐ κατέλιπεν, ὅτι μεθ' αὐτῆς (lege μετ') ἐκοιμῶντο ἐν τῇ νεότητι αὐτῆς. IDEM.

V. 9. B : O', ἐπετίθετο. Ἄ., ἐπεποιθήσεν. Σ., προσηριθεύσατο. IDEM.

V. 10. C, καὶ ἐκδικήσεις ἐποίησα. Eundem ordinem servant VM et Complut., sed melius habent ἐποίησαν. Hebr., et *judicia fecerunt*. Vulg., et *j. perpetraverunt*. — B : O', καὶ ἐγένετο λάλημα. Σ., καὶ ἐγ. ὀνομαστή. — O', καὶ ἐκδικήσεις (ut C). Ἄ., Θ., καὶ κρίματα. IDEM.

V. 11. Ἄ., ἐπιπόθησιν. Ex Theodoretō. [B : Σ., τὴν ἐριθειαν, *contentionem*, αὐτῆς. Θ., ὄρησιν, *impetium*, αὐτῆς. — VM, καὶ ἴδεν, et *2 m.*, καὶ εἶδεν. Ita etiam ᾱ̄ 13, 14. DRACH.]

V. 12. C, εὐπάφρα, Perperam. — B : O', ἐπέθετο. Σ., ἠριθεύσατο. — O', εὐπάφρα. Ἄ., συντέλειαν. Σ., ἐν κατασκευῇ. Θ., παντοία. — L. Bos : « Scholion, εὐπάφρα, ἀντὶ τοῦ κεκοσμημένα. Aliud schol., διαπρόφρα ποικιλιά. DRACH.

V. 13. C, καὶ εἶδον. IDEM.

V. 14. Ἄλλος, ἐν χρώμασιν. Ex edit. Rom. [Scil., apud Theodor. et in quibusdam legitur, ἐν χρώμασιν, ἐν γραφίδι ἐξωμμένους. ποικιλίματα ἐπὶ τὰς δσφύας αὐτῶν. Ita interpretantur. Sed sciendum χρώμασι et γραφίδι duas esse interpretationes ejusdem vocabuli Hebr. צִבְּרָה. — B : O', ἀνδρας ἐξωγραφη-

μένους. Ἄ., ἀνδρῶν μίμημα. — O', εἰκόνας. Ἄ., εἰδῶλα. — O', ἐν γραφίδι. Θ., ἐν χρώμασιν. DRACH.]

V. 15. Ἄλλος, καὶ τιάραι βαπταί. Drusius. [Ed. Rom. : « Apud Theodoretum est καὶ τιάραι βαπταί. In quibusdam vero codd. conjungitur utrumque, παραβαπτὰ καὶ τιάραι βαπταί. » C legit, καὶ τιάρα βαπτὰ. B : Σ., περιδλήματα, *indumento*. Θ., γαλάσματα ἀναδεδεμένα, *catenulas ligatas*. Idem cod. : O', ποικιλίματα. Σ., ζώνας. DRACH.]

Ibid. Ἄ., ὄρασις σκυλευτῶν πάντες. Σ., εἰδέα τριστατῶν πάντων. Sic Ms. Jes. Drusius vero sic, Σ., ὄφισ σκυλευτῶν πάντων. De his multa Hieronymus, qui dicit : « Tristata autem nomen est apud Græcos secundi gradus post regiam dignitatem. » [Theodor. ex Symmacho, ὄφισ σκυλευτῶν πάντων. Aliter, ὄφισ τριστατῶν. B hæc tantum : Ἄ., σκυλευτῶν. Σ., τριστατῶν. Θ., τρισσῶν. — C, ὁμοίωμα οἰῶν ✕ Βαβυλώνος. Χαλδαίων. Et ita Complut. B : O', οἰῶν. Π., Βαβυλώνος. Hebr., (fliorum) Babylonis, Chaldæorum. — Pro (πατρίδος) αὐτοῦ, in plerisque, ut in Alex., αὐτῶν. Hebr., *eorum*. DRACH.]

V. 17. C, καὶ ἤλθον πρὸς αὐτήν. Ita etiam tres editi. — B : O', καταλύοντων. Ἄ., συζυγίας. Θ., τιτθῶν, legit in Hebr., *daddim*. Hebr., *amores (dodim)*. — O', ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἀπ' αὐτῶν. Ἄλλος, ἡ ψυχὴ μου ἀπ' αὐτῆς. Sed Hebr., *anima ejus (d'elle)* ab illis. — Ed. Rom. : « In aliquo est, (ἐν τῇ πορνεύσῃ) αὐτῶν. » Sic etiam Hebr. DRACH.

V. 18. C, καὶ ἐπεκάλυψεν αἰσχύνην. IDEM.

V. 19. C (ἀναμνησῆσαι) ἡμέρας. Ita et Alex., Hebr. et Vulg., *dies*. IDEM.

V. 20. Polychronius, ὁ Ἑβραῖος, καὶ αἱ διεγέρσεις αὐτῶν ὡς ἱππων. [B in marg., Ἄ., καὶ βρόμος. Σ., καὶ ὄρημα. — Idem cod. : O', καὶ ἐπέθου. Σ., ἠριθεύσω. Et post ita : O', οἱ Γ, ✕ αἱ σάρκες αὐτῶν. DRACH.]

V. 21. C, οὐ οἱ μαστοὶ ἐπεσον νεότητός σου. Apud Theodor. legitur quocirca ἐπεσον, sed post σου. Alex., ἐπεσαν νεότητος. Ald., οὐ ἐπεσαν. Complut., νεότητός σου ἐπεσαν. — O', τὴν ἀνομίαν. Ἄ., συνταγήν. Σ., τὸ μῦθος. Θ., τὴν πορνεύαν. — O', ἀ ἐποίεις ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ καταλύματι σου, οὐ οἱ μαστοὶ ἐπεσαν (ut Alex.) νεότητός σου. Ἄ., ἐν τῷ ποιῆσαι Αἰγυπτῶν συζύγου σου... *dum sacret Aegyptii copulationes tuae*... Σ., ὅποτε ἤκμασαν, *maturuerunt*, ἀπ' Αἰγύπτου οἱ τίθιοι σου, ἔνεκεν μαστῶν νεότητός σου. Τίτι extulit Aq., *dodaikh*. Syn. vero, *daddaikh*, cum punctis hodiernis *masorethiarum*. Hebr., cum *contractarentur ab Aegypto mammae tuæ, propter ubera adolescentiæ tuæ*. DRACH.]

V. 22. C, λέγει Κύριος Κύριος. Mox, ἡ ψυχὴ μου. Sed Hebr. et Vulg., *anima tua*. — B : O', ἀφ' ὧν ἀπέστη. Ἄ., οἷς προσώχθησεν, *quibus indignata est*. IDEM.

V. 23. Ἄ., ἐπισκέπτῃν, etc. Drusius. Hieronymus vero sic habet : « In Hebraico habetur, PIIACUD et SUE et CUE, quas multi gentes Orientales intelligunt : cum hujusmodi nomina nec in Regum volumine, nec in Paralip. neque in Jeremia quidem

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

39.	39. Καὶ εἰσπορεύοντο εἰς τὰ ἁγιά μου. Οι Γ', ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.	39.
42.	42. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, οἰνωμένους.	42.
45.	45. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ἐχθεουσῶν.	45.
SYMMACHUS. LXX INTERPRETES. THEODOTIO.		
39.	39. Et ingrediebantur in sancta mea. <i>Tres int.,</i> in die illa.	39.
42.	42. <i>Vacat.</i> Alius, viuo ebrios.	42.
45.	45. <i>Vacat.</i> Alius, effudentium.	45.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Ezechielis.

qui describunt captivitatē Jerusalem, aut in aliquo loco Scripturæ sanctæ inveniamus. Nec mirum si LXX ipsa Hebraica posuerunt nomina, cum Symm. quoque et Theod. in eadem verba consentiant. [Ex ed. Rom. expiscatus est Drusius locum Aquilæ, quem B ἄλλω tribuit. — C, ✕ Φακούθ, καὶ Σουέ (παροχλί), καὶ Κούς. Heic mire variant cætera exemplaria. Alex., καὶ Φουδ, καὶ Σουδ, καὶ Λουδ. Ald., Φακούθ, καὶ Σουέ, καὶ Κουθ. Complut., Φαδουδ, καὶ Σουδέ, καὶ Κουδέ. DRACH.]

Ibid. Ἄλλ., πάντας τριστάτας. Ms. Jes. [B: Ἄ., σκυλευτάς. Σ., τριστάτας. Theodor. habet τριστάτας. In aliquot libris conjungitur duplex interpretatio, τριστάτας τρισσοῦς.—B: Ο', ἰππεύοντας. Σ., ἐπιδάτας.— Post ἰππων addit C, πάντες. Hebr., omnes ii. DRACH.]

V. 24. ✕ καὶ θώρακας etc. Item. [Eamd. lectionem habet Complut., nisi pro ἐνδύσονται, legit περιθήσονται. Ita etiam apud Theodor. qui legit, καὶ περικεφαλίδας περιθήσονται. Ed. Rom.: καὶ τροχοί μετ' ὄχλου λαῶν, θυροὶ καὶ πέλται, καὶ βαλεῖ φυλακὴν ἐπὶ τὸ κύκλω.—B: Ο', καὶ πέλται. Σ., καὶ ἀσπίδες.— Ο', καὶ βαλεῖ φυλακὴν. Σ., Θ., καὶ περικεφαλίδαν θήσονται. Ἄλλος, βαλώσει.— In C incipit hic versus ab ἤθουσιν. DRACH.]

V. 25. C, καὶ τὰ ὠτά σου.— VM, मुखήρας σου. Sed Hebr., nasum. Mox, λημύονται, et ita ἕ 26, 29; et ἕ 49, λήμψεθε.—B: Ο', καὶ ἐκδικήσουσί σε. Ἄ., Σ., Θ., καὶ κρινούσι σε.— Ο', καὶ τοὺς καταλόγους σου. Ἄ., Σ., καὶ ἰσχατά σου.— Ο', καταφάγεται πύρ (ita etiam C). Ο' ἄλλως, ἐμπρήσουσιν ἐν πυρὶ. Ἄλλος, ἐν πυρὶ ἀναλώσουσι. DRACH.]

V. 26. B: Ο', καυχησιῶς σου. Σ., ἐμπρηψίας σου. Θ., δόξης σου. IDEM.

V. 27. B: Ο', καὶ ἀποστρέψω. **Οι Γ',** καὶ καταπύσω. Alii cum aliis legerunt punctis verbum Hebr.— Ο', ἀσεβείας σου. Ἄ., συνταγήν σου. Σ., μουσαρίαν σου. Θ., παρνείαν σου. IDEM.

V. 28. VM, μείσεις, et ἕ 29, μείσει.—B: Ο', εἰς χεῖρας. Ἄ., Θ., ✕ ἐν χεῖρ. Σ., εἰς χεῖρα. Hebr., in manus, et in manus. IDEM.

V. 29. Ο', πάντας τοὺς πόρους σου, καὶ τοὺς μόχθους σου. Videntur esse duæ vocis ἡ 29 interpretationes. In LXX duas conjunctim reperiri sæpe contingit. [C ita: τοὺς πόρους σου — καὶ τοὺς μόχθους σου: B: Ἄ., Σ., πάντας τοὺς κόπους σου.— Complut. omittit καὶ τοὺς μόχθους σου, ut spurium ac aliunde adeductum.—B: Ο', καὶ ἀσεβεία σου. Ἄ., συνταγή σου. Σ., καὶ μουσαρία σου. Θ., ζέμμα σου. Nimirum ipsa vox Hebraica. DRACH.]

V. 30. B: Ο', καὶ ἐμαίλου. Ἄ., ✕ ἐπὶ οὐς / Θ., ✕ ἐφ' οὐς / ἐμαίλου. Hebr., super quibus polluistis te.— Ο', ἐν τοῖς ἐνδυμήμασιν αὐτῶν. **Οι Γ',** ἐν τοῖς εἰβάλοις αὐτῶν. DRACH.]

V. 32. ✕ καὶ ἔσται εἰς γέλωτα etc. Ms. Jes. [Alex., Ald. et Complut. habent ut Theod. C inserit in textum sub asterisco.— Vocem ἵ 27, quæ in textu Hebr. est in principio versus sequentis, adiungunt LXX fini præsentis, et vertunt, τὸ πλεονάζον (scil., ποτήριον) τοῦ συντελεῖται μέθην. Symm. autem, juxta

B, ἡ (Ooliba) πολλοὺς χωρούσα, capiens, μέθης. Da.]

V. 33. C, ποτήριον ✕ ἀφανίας καὶ ἀφανισμού. Hebr., calice devastationis (vel stuporis) et desolationis.—B: Ο', καὶ ἐκλύσεως. Σ., καὶ ἀνιάσεως, insanabilitate.— Ο', ποτήριον ἀφανισμού. Ἄ., ἐρημίας. Σ., ἀδημονίας; ✕ καὶ ἀθυμίας. Θ., ποτήριον ✕ ἀφανίας καὶ / ἀφανισμού. DRACH.]

V. 34. Ἄλλος, καὶ ἐκστραγγιζεις etc. Drusius, et partim Ms. Jes. Edit. Complut. habet κατατρώξη pro καταφαγή. Hieron.: et fragmenta ejus devorabis, et ubera tua lacerabis; sive ut LXX transtulerunt, festiuitates et neomenias ejus auferam. [Prioris alius versio est apud Theodoretum.—C, καὶ (etiam VM habet καὶ) πύσαι αὐτό, ✕ καὶ ἐκστραγγιζεις, καὶ τὰ ἰσχατάς etc. ut ed. Rom., nisi in fine λέγει Ἄδωνα Κύριος. B: Ἄ., Σ., Θ., καὶ τὰ ἰσχατά αὐτοῦ κατατρώξεις, ὡς ἔσται, καὶ τοὺς μαστοὺς σου κατατρίβεις.]

V. 35. C, λέγει Ἄδωνα Κύριος.—B: Ο', λάβε. Ἄ., πύσ. Legit ἴ 27. DRACH.]

V. 36. LXX, οὐ κρινεις. Ed. Rom. et In multis et xp. Theodoretus: τὸ ἐ κρινεις (etiam ille legit et, et sic Hebr. interrogative) οἱ ἄλλοι ἐρμηνευταὶ κριθεῖ ἡρμήνευσαν. C alterutrum pouit, et οὐ κρ., et mox legit, ἀπαγγελεις.—B: Ἄ., κριθεῖ μετὰ Ὀύλας (sic). IDEM.]

V. 37. C, καὶ αἶμα ἐν ταῖς χερσίν αὐτῶν καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν (ut C). Ἄ., Σ., Θ., καὶ εἰδωλα αὐτῶν.— Ο', ἐγέννησάν. Θ., ✕ γέ / μοι.— Ο', διήγον (ut C) αὐτοῖς δι' ἐμπύρων. Ἄ., Σ., Θ., βρώσιν. Ἄλλος, διήγαγον αὐτοὶ διὰ πυρός. IDEM.]

V. 38. **Οι Γ',** ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ms. Jes. et similiter versu sequenti. [Ita etiam B, et C in textu sub asterisco. Hic initio versucul, ἕως ταῦτα. Hebr., adhuc ista. DRACH.]

V. 39. C, ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ: quæ B Ddæi adscribit sub asterisco. Habent pariter, sed abaque nota, Alex. et Complut.—B: Ο', καὶ ὅτι. **Οι Γ',** καὶ ἰδοὺ. Hebr., et ecce. DRACH.]

V. 40. C, VM et Ald. legunt ἐξαπέστειλαν, pro ἐξαπέστειλαν. Præterea C non habet καὶ ἄμα τῶν ἐρχεσθαι αὐτούς, quæ sunt in Hebr.—B: Ο', οἷς ἀγγέλους. Σ., Θ., πρὸς οὐς ἀγγέλους.— Ο', καὶ ἐστιβίου. Ἄ., Θ., ἐστιμίσω. Ἄλλος, ἐστιβίζου. IDEM.]

V. 41. VM, ἐπὶ κλείνης. C, τὸ θυμιάμα μου. Et ita Alex., Complut., Hebr. et Vulg.—B: Ο', εὐφραίνοντο. Ἄ., Θ., ἐπέθηκαν. Hebr. et Vulg., ποσειδί. IDEM.]

V. 42. Ἄλλος, οἰνωμένους. Drusius et Ms. Jes. [C, ἐκ πλήθους ἤκοντας ✕ οἰνωμένους: In comitum Senum textu vacat; nam quod ex eo inconsiderate adscripsit Montf., ἤκοντας, et nos omisimus, cohereret verbo præcedenti ἰ 27, Cf. textum codicis C modo allatam.— Etiam Alex., Ald., Complut. habent οἰνωμένους, inebriatos; juxta chethib, ἰ 27 (adducti) ebriosi. Keri autem est ἰ 27, Sabæi. Ἄ., μεθύοντων, inebriantium, juxta B, qui et hæc habet: Ο', ἀρμονίας. Ἄ., πλήθους. Σ., ὄχλου.— Ο', ἀρμονίας ἀνεκρούοντο. Θ., ἤχος εὐθηνίας ἐν αὐτῇ.—C, VM et Alex., φέλια, cum uno λ. DRACH.]

V. 43. C, ἀντὶς (ἔξεδόρνευσαι), perperam. — B : O, οὐκ ἐν τούτοις μοιχεύουσι ; 'A., καὶ τοῦ κατατρίψαι, ut conterat, μοιχείας. Σ., παλαιούται, ut antiqmetur, μοιχεία. Θ., τῇ παλαιούση, inveteratæ, μοιχείας. — O', καὶ ἔργα πόρνῆς. 'A., νῦν πορνεύουσιν. Σ., καιρὸς πορνείας. DRACH.

'A., τὰς γυναίκας τῆς συνταγῆς. Idem.

V. 45. Ἄλλος, ἐχχεουσὼν αἷμα. Drusius. [Apud Theodoretum et in Complut. est ἐχχέουσιν, sed melius in vetusto codice, ut testificantur Nobilius ac Polygl.-Bibel, ἐχχεουσῶν. B ita : Οἱ Γ', καὶ κρίσιν ἐχχεουσῶν. — C, ... αὐτοὶ ἐκδικήσουσιν αὐτὰς ἐκδικῆσαι μοιχαλίδων. — B : O', ἐκδικήσουσιν. 'A., Θ.,

V. 44. B : O', τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν (legerunt ἔργω).

EZECHIELIS CAPUT XXIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
והיה עשׂת־עשר 2	2.	2.
על־קומצ־סלע 7	7.	7. Λεῖαν πέτρας.
והיו עיר הַכּוּמִים 9	9.	9. ✕ Οὐαὶ πόλις τῶν αἱμάτων.
והעצמות יהיה 10	10.	10.
על־לילה יהיה רקר 11	11.	11.
בזונה מבואחה		Συνταγῇ.
והיו 13	13.	13.
והיה מותרת מבואחה 14		✕ Καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου.
והיה אונס 14	14.	14.
והיה אונס 16 'Εβραϊσ, 16.	16.	16.
והיה אונס 16 'Ο 'Εβραϊσ, 16.		
והיה אונס 17	17.	17.
והיה אונס 17		
והיה אונס 17		
והיה אונס 18	18.	18.
והיה אונס 18		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Nomen diei.	2. Nomen diei.	2.
7. Super fastigium læve petrae.	7. Super lævissimam petram.	7. Lævem petrae.
9. Væ civitati sanguinum.	9. Væ civitati sanguinum.	9. Væ civitas sanguinum.
10. Et ossa comburantur.	10. Et ossa tabescent.	10.
11. Super prunas ejus vacuum.	11. Super prunas vacuum.	11.
In medio ejus immunditia ejus.	In medio ejus inquinamentum ejus.	Constitutum.
13. Fœditas.	13. Execrabilis.	13.
Et non mundata es ab immunditia tua.	Et non es mundata a sordibus tuis.	Et non mundata es ab immunditia tua.
14. Et non poenitentia ducar.	14. Nec placabor.	14.
16. Desiderium oculorum suorum. Hebr. interpr., idem.	16. Desiderabile oculorum tuorum.	16.
Neque veniat lacryma tua.	Neque fluant lacrymae tuae.	
17. Clamando tace.	17. Ingemisce tacens.	17.
Mortuorum luctum non facies.	Mortuorum luctum non facies.	
18. Et mortua est uxor mea in vespera.	18. Et mortua est uxor mea in vespere.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Ezechielis.

V. 1. C, πρὸς με λέγων. Et mox, ἐνάτω. Ita etiam scribit VM, ἐνάτω. DRACH.

ηραίσατο. 'A., ἀπέστη. Θ., πρόθετο. DRACH.]

V. 2. Ἄλλ., τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας. Drusius. [Ita in quibusd. codd., in Compl. et apud Theodor. B : O: Γ', τὸ ὄνομα ✕ τῆς ἡμέρας. Idem cod. : O', ἀπ-

V. 3. C, ἐπίστησον τὸν λέθητα, ✕ ἐπίστησον, : Quæ repetitio verbi ἐπίστ. in Complut., in Hebr. et in Vulg. B : Π., ✕ καὶ ἐπίστησον. — Idem B : O', καὶ εἰπόν. 'A., καὶ παροιμίᾳ, proverbialiter loque-

κρινούσιν. DRACH.

V. 46. C, Ὅτι τάδε λέγει etc. Hebr., quia. DRACH.

V. 47. Ed. Rom. : « Multi καὶ κατακνεύουσιν. Aliqui ei Theodoretus, λιθοβολήθησαν, lapidentur, ἐν λίθοις βγλῶν, καὶ κατακνεύουσιν, confodiant. » Hebr., ut lapident eas lapide congregatio, et discindant eas gladiis suis. — B : O', βγλῶν. 'A., θ., ἡ

ἐκκλησία. — In fine versus, C, ἐν πυρὶ ἐμπήσουσι. Etiam Hebr., in igne. IDEM.

V. 48. C, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσι. — B : O', κατὰ τὰς ἀσθείας αὐτῶν. 'A., συνταγή αὐτῶν. Σ., μύση αὐτῶν. Θ., πορνείαν αὐτῶν. IDEM.

V. 49. C, ἐγὼ Κύριος Κύριος. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	O'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἄλλος, τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας.	2.
7.	7. Ἐπὶ λεωπετρίαν.	7.
9.	9. Vacat.	9. ✕ Οὐαὶ πόλις τῶν αἰμάτων.
10.	10. Vacat. Ἄλλος, καὶ τὰ ὅσα συντριβήσονται.	10.
11.	11. Ἐπὶ τοὺς ἀνθρακας. Ἄλλος, ἐπὶ τοὺς ἀνθρακας αὐτῆς κενή.	11.
Συνταγή.	Ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ αὐτῆς. Ἄλλως, ἐν μέσῳ ἀκαθαρσίας αὐτῆς.	Συνταγή.
13.	13. Ἄλλος, ζέμα.	13.
14.	14. Vacat.	✕ Καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου.
16.	16. Ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν σου.	14. ✕ Μὴ παρακληθῶ.
	Vacat.	16.
17.	17. Στεναγμὸς αἵματος. Ἄλλος, στέναςσι σιγῶν.	✕ Οὐδ' οὐ μὴ ἐλθῆ δάκρυά σοι.
	Ἄλλος, ἀνθρώπινον πένθος οὐ ποιήση.	17.
18.	18. Ὅν τρόπον ἐνετελατό μοι ἐσπέρας. Ἄλλος, καὶ ἀπέθανεν ἡ γυνή μου ἐσπέρας.	18.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Alius, nomen diei.	2.
7.	7. Super lævissimam petram.	7.
9.	9. Vacat.	9. Væ civitas sanguinum.
10.	10. Vacat. Alius, et ossa contentur.	10.
11.	11. Super carbones. Al., super prunas ejus vacua.	11.
Constitutum.	In immunditia ejus. Aliter, in medio immunditiæ ejus.	Constitutum.
13.	13. Al., zema.	13.
14.	14. Vacat.	Et non mundata es ab immunditia tua.
16.	16. Desideria oculorum tuorum.	14. Neque consolabor.
	Vacat.	16.
17.	17. Gemitus sanguinis. Al., gemitacens.	Neque veniant lacrymæ tibi.
	Al., humanum luctum ne facias.	17.
18.	18. Sicut præceperat mihi vesperi. Al., et mortua est uxor mea vespere.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Ezechielis.

ris. Σ., καὶ παροιμίαισι. Θ., καὶ παραβολῶ. Hebr., et paraboliza. Vulg., et dices per proverbium. — O', τὸν παραπικραίνοντα. 'A., τὸν ἐλλάσσοντα. Corrige δὲ, et verte, rebellantem. Cf. LXX, Nehem. ix, 26. Non autem audiendus editor Tetraplorum, qui ver-

tit, instabilem. DRACH.

V. 4. B : O', τὰ διχοτομήματα. 'A., Σ., Θ., μέλη. — O', πᾶν διχοτόμημα. Οἱ Γ', πᾶν μέρος. — O', σκέλος. Οἱ Γ', μῆρόν. — Hebr., imple. O', vacat. 'A., ✕ πλήρης. Σ., πλήρωσον. Θ., πλήρη. IDEM.

V. 5. C, *ἔζεσεν ἔζεσι*. Compl., *ἔζεσεν* (sic) καὶ *ἔξῆζεσεν*. Hebr., *fervescit fervefactiones ejus*. Vulg., *effervuit coctio ejus*. Quo sensu pariter, intelligitur, potest Hebr. — In VM incipit hic versiculus a καὶ ὑπό- καιε. Et in textu ἤφηθαι, ad marg. vero: cod., *ἤψθη* ται. — B: O', εὐλημμένων usque ad αὐτῶν. Σ., *λάβε ἄλας, sales*, καὶ σύνθεσ τὰ ὁστὰ κυκλοτέρως. IDEM.

V. 6. C, λέγει: *Ἄδωνὰ Κύριος*. Sic etiam ᾗ 9, 14, 24. Mox, καὶ ἰός, absque ὁ. — B: O', καὶ ὁ ἰός. Ἄλλος, καὶ ὁ ὄλος. Sed lapsus videtur librarii. — O', *ἔξηνεγκεν*. Οἱ Γ' (addunt), καὶ αὐτὴν. Hebr. et Vulg., *eam*. IDEM.

V. 7. A., *λείαν πέτρας*. Ms. Jes. forte pro *λείαν πέτραν*. Idem in textu, *πέτραν*. [B ita: A., *λείαν πέτραν*. — Cod. Alex., *λεωπετρίαν*. Hesychius, *λεω- πέτραν*, λίθος λεῖος. Suidas, *λεωπετρία*, λεῖος λίθος. Nonnulli putant scribendum esse *λειοπετρία*, haud male. *Πετρία* autem nihil est. Mendosam suspicamur scriptionem, pro *πέτρα*. Theodoretus, infra ad cap. xxvi, interpretatur *λεωπετρίαν*, *laves lapides*, in quibus piscatores explicare solent *sagenas*. Scholion vero ibidem, γῆν πεπατημένην, *calcatam*, καὶ συμ- πατημένην, *constipatam*. Cf. infra xxvi, 14, ubi dicitur, καὶ δώσω σε *λεωπετρίαν*, *ψυγμῶς, siccatio*, σαγγηῶν ἔσθ. — VM, *ὅτι αἵματα*. Sed 2 m., *αἵμα*. DRACH.]

V. 9. A., Θ., καὶ οὐαὶ πόλις τῶν αἱμάτων. Ms. Jes. et Drusus: sed hic postrenius sine Interpretum nomine. [C, καὶ οὐαὶ πόλις καὶ τῶν αἱμάτων. Ita etiam apud Theodor. et in Alex. (qui πόλεις), Ald., Compl. Pro οὐαὶ, aliter, ὦ. — Pro δαλόν, cod. VM, λαόν, et ita legit Complut. Sed invito textu Hebr. — B: O', καὶ ἐγώ. A., Θ., καὶ καί γε / ἐγώ. DRACH.]

V. 10. Ἄλλος, καὶ τὰ ὁστὰ etc. Drusus. [Eamd. habet lectionem C sub asterisco. Item tres editiones; sed Alex., συμφορηθήσονται. Ald., συντριβή- σονται. Aliter, συμφορηθή. Apud S. Hieron., et ossa concrementur. — B: O' ταχῆ. A., συντελέσω. Σ., ἀναλωθήσεται. Θ., ἐκλείψη. — O', ὁ ζυμός. A., ἐψη- σις. DRACH.]

V. 11. Ἄλλος, ἐπὶ τοὺς ἀνθρ- Drusus.

Ibid. A., Σ., Θ., συνταγή. Ms. Jes. quæ lectio suspecta mihi (?). Idem in textu habet, ἐν τῇ ἀκα-

θαρία. [C, καὶ στή ἐπὶ τοὺς ἀνθρακας καὶ αὐτῆς. ἐξήφθη, ὅπως προσκαυθῆ καὶ θερμανθῆ. καὶ ὅπως φρυγῆ: ὁ χαλκὸς αὐτῆς, καὶ ταχῆ ἐν μέσῳ καὶ αὐτῆς: ἀκαθαρσία αὐτῆς καὶ ἐκλίπη ὁ ἰός αὐτῆς. καὶ ταπεινω- θήσεται ὁ ἰός. Editio Rom.: « In multis additur (i. e., post ἀνθρακας) αὐτῆς, et apud S. Hier., *smos*: in quibusd. et apud Theodor. præterea, *κενή, ianpis* (respondet Hebraico *קנה*). In his etiam quæ sequuntur, magna varietas. In aliquot codd., et apud Theodoretum, sic habent, *ἐξήφθη, ὅπως προσκαυθῆ, καὶ θερμανθῆ, καὶ ἐκφρυγῆ ὁ χαλκὸς αὐτῆς, καὶ ταχῆ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἢ ἀκαθαρσία αὐτῆς, καὶ ἐκλίπη ὁ ἰός αὐ- τῆς, καὶ ταπεινωθήσεται ὁ ἰός αὐτῆς.* — LXX apud S. Hier.: et stet super carbones suos. Incensa est ut exuratur et frigatur æs ejus, et concrementur (sic) in medio illius immunditia ejus, et deficiat rubigo ejus: humiliabitur rubigo, ᾗ 12, et non exiet etc. Textus Hebr. sonat: et colloca eam super prunas ejus vacuum, ut incalcescat et ferveat æs ejus, et liquescat in ea immunditia ejus: consumatur spiritus ejus. — B: O', καὶ ἐκλίπη. Σ., ἀναλωθῆ. DRACH.]

V. 12. C, post alterum αὐτῆς, ita terminat hunc versum, καὶ (deest in Hebr.) κατασχυνθήσεται ὁ ἰός αὐτῆς. — B: O', πολλὸς ὁ ἰός αὐτῆς. A., *ἐχθρα, inimicitia*, τοῦ αὐτῆς ἐν πυρὶ. DRACH.

V. 13. Ἄλλος, ζέμα. Ms. Jes. in textu, et Drusus. De hac voce supra. Heic ex Theodotione additum ait Hieronymus.

Ibid. A., Θ., καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης etc. Ms. Jes. [C, ᾗ 13, καὶ ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ σου ζέμμα, ἀνθ' ὧν ἐμαίλου σὺ, καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκα- θαρσίας σου: καὶ τί ἐάν μὴ καθαρίσθης ἐτι ἕως ὅθ' ἐμπλήσω τὸν θυμόν μου ἐν σοί; Eadem apud Theodor., qui legit ζέμα. Drusus scribit ζεμά et ζεμμά, et sic rectius, nam nomen Hebraicum *זימה, zimma*, est oxytonum, et ultima syllaba producta. LXX apud S. Hier.: Immunditia tua ZEMMA, pro eo quod contaminata es tu, et non es emundata ab immunditia tua. Et quid erit si non fueris emundata ultra donec impleam furorem meum in te? Et in fine addit: « Quorum pleraque de Theodotione addita sunt, et verbum Hebraicum ZEMMA, pro quo nos execrabilem immunditiam interpretati sumus. »

(?) Hæc lectio extra locum suum posita in ms. Jes., pertinet ad ᾗ 13, ubi cohæret voci קנה. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XXV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

עקריבנב 4	4.
עקריב 8	8.
עקריב עקריב 9	9.
עקריב 10	10.
עקריב 13	13.

4.
8. καὶ Σεῖρ.
9.
10.
καὶ Ἐν τοῖς ἔθνεσι.
13

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUINA.

4. Filiis Orientis.

4. Filiis Orientalium.

4.

8. Et Seir.

8. Et Seir.

8, Et Seir.

9. Beelmeon, et Cariathaim.

9. Beelmeon, et Cariathaim.

9.

10. Et dabo eam.

10. Et dabo eam.

10.

In gentibus.

In gentibus.

In gentibus.

13. Et Dedan.

13. Et qui sunt in Dedan.

13.

Hebr. : In immunditia tua facinus (zimma), quia mundavi te, et non mundata es; ab immunditia tua non mundaberis adhuc, donec quiescere fecero furorē meum in te. — B : 'A., Σ., συνταγή. Θ., μυσρά. Cohæret voci ΠΩ, quam præterierunt LXX, et, S. Hier. teste, Symm. reddidit, ζέμα. DRACH.]

V. 14. Θ., ✕ μη παρακληθῶ. Ms. Jes. [C, ✕ οὐδ' οὐ μη παρακληθῶ. (Complut., καὶ οὐ μη παρακληθῶ. Et apud S. Hier., nec deprecabilis ero.) Mox præfigit obelos α διὰ τοῦτο usque ad finem commatis. S. Hier. : « Illudque ab eis additum est, quod in Hebraico non habetur, et obelo prænotandum est : Propterea ego iudicabo te iuxta sanguinem tuum (legit αἷμά σου), et iuxta cogitationes tuas iudicabo te, immunda atque (legit heic καὶ) famosa et nimia ad irruendum. B : Ο', οὐ διασελῶ. 'A., Θ., οὐ διασκεδάσω. Σ., οὐχ ὑπερδήσομαι. — Pro οὐδ' οὐ μη παρακληθῶ, Π., οὐδὲ μη φείσομαι. — Ο', καὶ κατὰ τὰ ἐνθυμητά σου. Ἄλλος, καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματά σου. DRACH.]

V. 16. Ο' Ἐβρ., ἐπιθύμημα τῶν ὀφθ- Ex Theodoro.

Ibid. Θ., ✕ οὐδ' οὐ μη ἔλθῃ etc. Ms. Jes. et Drusus. [C, ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν σου, absque τῶν. Tradit Theodor. in comment. ad h. l. quædam exemplaria habere, τὰ ἐνθυμήματα τῶν ὀ. σ. — Post χλαυσθῆς addit C hæc, quæ desiderantur in ed. Rom., et in ms. Jes. habentur aliquanto aliter nomine Theodotionis : ✕ οὐδὲ μη ἔλθῃ δάκρυά σοι, : Hebr., neque veniat lacryma tua. Complut., οὐδὲ μη ἔλθῃ σοι δάκρυα. Apud S. Hier., nec venient lacrymæ tibi. — B : Ο', 'A., Σ., Θ., ✕ οὐδ' οὐ μη δακρύσης. Ibidem B : Ο', ἐν παρατάξει. 'A., ἐν πληγῇ. Hebr., in plaga. DRACH.]

V. 17. Ἄλλος, στέναζε σιγῶν. Drusus. Ibid. Ἄλλος, ἀνθρώπινον etc. Idem [Ita et apud Theodor., στέναζε (aliter, στέναζει) σιγῶν. Hebr. et Vulg., ingemisce tacens. Vocabulum Π7 (dom) extulerunt LXX, dam. — B : Ο', στεναγμὸς αἵματος, ὄσφυός πένθος ἔση. (C, πένθους ἔστιν.) οὐκ ἔσται τὸ τρίχωμά σου συμπεπλεγμένον ἐπὶ σέ. Σ., στέναζε σιγῶν, ἀνθρώπινον πένθους οὐ ποιήσης, ὁ στέφανός σου ἐπιχεισθῶ σοι. Hebr., ingemisce tacens, mor-

tuorum luctum ne facias, tiam tuam liga super te. DRACH.]

V. 18. Ἄλλος, καὶ ἀπέθανεν etc. Drusus. [Ita etiam apud Theodoretum, in tribus editi. et in C, absque ulla nota. Qui posterus ita : 18. καὶ ἐλάλησα πρὸς τὸν λαὸν τοπωτὶ ÷ ὃν τρέπον ἐνετεί ÷ λατό (sic) μοι, : καὶ ἀπέθανεν ἡ γ. μ. ἔ. DRACH.]

V. 19. C, cum Complut., ἀπαγγέλλεις. Mox, τί ἐστὶ ταῦτα ✕ ἡμῖν : Hebr., quid ista nobis. — Ο', ἀ σὺ ποιεῖς. 'A., ὅτι σὺ ποιεῖς. Hebr., quia tu facis. DRACH.]

V. 20. VM, πρὸς με ἐγένετο. IDEM.

V. 21. C, εἰπὸν πρὸς τὸν οἶκον Ἰσραήλ. Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Εἰ μοχ, ἐπιθυμητὰ ὀφθαλμῶν ὑμῶν. — B : Ο', φρούαγμα. 'A., καύχημα. — Ο', καὶ ὑπὲρ ὧν φεῖδονται. Σ., καὶ σπλαγγίζονται. IDEM.

V. 22. C, καὶ ποιήσατε. — B : Ο', ἀπὸ στόματος αὐτῶν οὐ παρακληθήσεσθε. Σ., περὶ τὰ χειρὶ οὐ μη περιθάλεσθε. Hebr., super mystacem non obvolvatis. IDEM.

V. 23. B : Ο', καὶ αἱ κόμαι ὑμῶν. 'A., καὶ οἱ κόσμοι ὑμῶν. Σ., καὶ στέφανοι ὑμῶν. Hebr., et ornamentum vestrum. — Ο', καὶ ἐνταχθήσεσθε. Σ., ἀλλὰ ἐντ. IDEM.

V. 24. C, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε. Etiam Complut., ἐποίησε. Hebr., Vulg., et apud S. Hier., fecit. — VM ad ποιήσατε adnotat in marg., i m., ἐποιήσατε ποιήσεται. IDEM.

V. 25. C, τὴν ἰσθὺν ✕ αὐτῶν : παρ' αὐτῶν, καὶ ἐπαρσιν τῆς καυχ. Μοχ, καὶ ἐπαρσιν ψυχῆς. — B : Ο', οὐχί. Σ., ὅρα. — Ο', τὴν ἐπαρσιν. 'A., τὸ ἀγαλλίαμα. Hebr., Vulg., gaudium. — Ο', τῆς καυχῆσεως αὐτῶν. Ἄλλος, τῆς κατισχύσεως αὐτῶν. — Ο', καὶ τὴν ἐπαρσιν. 'A., καὶ τὸ λῆμμα. Respicit vocem κωτῶ, quam alibi passim Aquila in ἄρμα, Symm. et Theod. in λῆμμα vertunt. IDEM.

V. 26. In hoc et sequenti versu VM, ἐν ἐκεῖνῃ τῇ ἡμέρᾳ. IDEM.

V. 27. C, καὶ λαλήσεις. Etiam tres editiones, Hebr. et Vulg. habent, εἰ. — B : Ο', πρὸς ἀνασωσόμενον. Σ., πρὸς τὸν ἀναφεύγοντα. Hebr., fura elapsum. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 4. 4. Τοῖς υἱοῖς Κεδέρ. Ἄλλοι, Σαρακηνῶν. Οἱ Γ', τοῖς υἱοῖς ἀνατολῶν.
- 8. ✕ Καὶ Σεῖρ.
- 9. 8. Vacat.
- 10. 9. Ἐπάνω πηγῆς πόλεως παραθαλάσσιας. Ἄλλος, τὴν Βασιλμῶν, καὶ τὴν Καραθέμ.
- 13. 10. Δέδωκα αὐτῶ. Ἄλλ., δέδωκα αὐτήν.
- 13. 13. Διωκόμενοι. Ἄλλος, καὶ ἐκ Δαιδάν.

- 4.
- 8. ✕ Καὶ Σεῖρ.
- 9.
- 10.
- ✕ Ἐν τοῖς ἔθνεσι.
- 13.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 4. 4. Filiis Cedem. Alii, Saracenorum. Tres interpr., filiis Orientis.
- 8. Et Seir.
- 9. 8. Vacat.
- 10. 9. Super fontem urbis maritimæ. Al., Baelmon et Cariathem.
- 13. 10. Dedi ei. Al., dedi eam.
- 13. 13. Fugientes. Al., et ex Dædan.

- 4.
- 8. Et Seir.
- 9.
- 10.
- In gentibus.
- 13.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
כשח 15	15.	15.
בנפש מ'תב ת'קשחל'ת		
ס'ת'ר'ת'ח 16	16.	16. . . .
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Cum contemptu.	15. Toto (animo).	15.
In animo ad destructionem, inimicitia sæculi.	(Toto) animo interficientes, et implentes inimicitias veteres.	
16. Cherathaim.	16. Interfectorem.	16. Interfectores, vel interfectionem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Ezechielis.

V. 2. C, στήριτον, στήρισον. In Hebr. non iteratur. — B: O', στήρισον. 'A., Θ., θές. Σ., τάξον. DRACH.

V. 3. C, λόγον Ἀδωναὶ Κυρίου. Et non habet, τὰδε λέγει Κύριος. Hebr., sic dixit Adonai Jehova. IDEM.

V. 4. OI Γ', τοὶς υἱοῖς ἀνατολῶν. In hæc verba notat Drusius: « Theodoretus, *Filios Cedem*, alii Interpretes dixerunt, υἱοὺς ἀνατολῶν, *filios Orientis*. Scholion, τινὲς μὲν ἠρμήνευσαν Σαρακηνῶν. Κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἔκδοσιν, ἀνατολῶν ἠρμήνευσαν. Quæ hæc tertia Editio? Eusebius de Locis, *Cedem in Ezechiel*, quod *Aquila et Symmachus interpretantur Orientem*. Hieronymus in Comment. ad hunc locum: Propterea et ego tradam te filiis Kedem, quos *Orientalis* interpretati sumus. Nullique dubium est Madianitas, et totam eremi vastitatem adjacere Arabiæ, qui habent camelorum greges etc. *Et mox*: Per Madianæos, Ismaelitas et Agarenos, qui nunc Saraceni appellantur, assumptes sibi falso nomen Saræ, quod scilicet de ingenua et domina videantur esse generati, Scriptura significat. » Tertia autem illa Editio lapsu graphico inducta videtur. Cum enim legeretur, κατὰ δὲ τὴν Γ. ἔκδοσιν, illud Γ. quispiam τρίτην legerit, cum sit legendum, τριῶν. Et revera tres Interpretes ἀνατολῶν verterunt. [B: 'A., Σ., Θ., τοὶς υἱοῖς ἀνατολῶν. Idem cod.: O', ἐν τῇ ἀπαρτίᾳ (VM, 1 m., ἀπαρτία) αὐτῶν. 'A., Θ., ἐπαύλεις, οὐκ αὐτῶν. Σ., μάνδρας, σπείνας, αὐτῶν. — O', τὰ σκηνώματα αὐτῶν. OI Γ', τὰς σκηνὰς αὐτῶν. — O', πίστητά σου. 'A., Σ., Θ., γάλα σου. DRACH.]

V. 5. B: O', πόλιν Ἀμμῶν (absque τοῦ). OI Γ', Ραβά. DRACH.

V. 6. C, λέγει Κύριος Κύριος . . . καὶ ἐπιφόρησας. Etiam VM habet ἐπιψ. . . . καὶ ἐπιχάρης. Quoad sensum idem quod ἐπέχαρας, *gavisa es*, aut *insulta-*

sti, utroque enim modo S. Hieronymus. — B: O', ἐκρότησας τὴν χειρὰ σου. Ἄλλος, ἐκρ. τῇ χειρὶ σου. — O', καὶ ἐπέχαρας. 'A., ἐν ὅλῃ τῇ διαθέσει, *affectu*. σου. Θ., σὺν πᾶσι τοῖς μετὰ σοῦ /. ἐκ ψυχῆς σου. Uterque sensus «commendari potest Hebraico, quod tamen melius vertitur, in *omni contemptu tuo ex animo*. IDEM.

V. 7. C, διὰ τοῦτο ἄ ἰδοὺ ἐγώ: Hebr. et Vulg., idcirco ecce ego. Mox, καὶ ἀπολέσω σε ἐκ τῶν χειρῶν. Edit. Rom. et Ald. habent, sed perperam, χειρῶν. VM, καὶ ἐπιγνώσει. 2 m., ἐπιγνώση. — B: O', διαρπαγῆν. Θ., εἰς προνομῆν, *vastationem*. Hebr. Chethib, כ'ח, in *cibum*, Keri, כ'ח, in *prædam*, in *direptionem*. Utraque lectio in eundem recidit sensum. IDEM.

V. 8. 'A., Σ., Θ., καὶ Σηείρ. Ms. Jes. [S. Hier.: « Hoc quod nos interpretati sumus, et *Scir*, in LXX non habetur, sed de Theodotionis editione additum est. C, ἄ καὶ Σηείρ, ἰδοὺ (absque οὐχ Rom. editionis, et legi debet sine interrogatione) ὅν τρόπον πάντα τὰ ἔθνη, οἶκος ἰσραὴλ, καὶ ἰουδα. Merito præsignantur obelo Ἰσραὴλ, et καὶ, non enim habentur in Hebr. LXX apud S. Hier.: ecce sicut omnes gentes domus Israel. Desunt etiam in Complut. DRACH.]

V. 9. O', οἶκον βεθιασιμούθ. In hæc verba Drusius: « Alius, βαιθιασιμούθ. Schol. ἀσιμούθ nomen Idoli: βαθ, sive βήθ, i. e. οἶκος. Possunt ergo duæ interpretationes esse. Et tamen Hieronymus annotat LXX ita vertisse: *Nescio, inquit, quid volentes LXX interpretati sint, Domum Bethiasimoth*, cum hoc vocabulum *villam desertam* significet. Idem paulo post: *Bethiesimoth interpretatur domus solitudinis atque deserta.* »

Ibid. Ἄλλος, τὴν βασιμῶν etc. Drusius. [C, Βαιθιασιμούθ. VM, βεθιασιμούθ. 1 m., θασιαμούθ. Idem

EZECHIELIS CAPUT XXVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
רצ 2	2.	2.
ת'ת'ח 4	4.	4.
ח'ח 8	8.	8.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Sor.	2. Tyrus.	2.
4. Et dissipabunt.	4. Et dissipabunt.	4.
8. Aggerem.	8. Aggerem.	8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

15. Επιχαρυντες. Άλλος, εν μηνίδι. 15.

Έκ φυγής του εξαλείψαι έως τίνος. Άλλος, του εξαλείψαι έως αιώνος. Άλλος, & του διαφθεΐραι εκ φυγής κατ' εχθραν αίωνιον.

16. 16.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

15. Insultantes. Alius, in indinatione. 15.

Ex animo ut delerent usque ad unum. Alius, ut delerent usque in saeculum. Alius, ut disperderent ex animo per inimicitiam sempiternam.

16. Interfectores, vel interfectionem. 16. Cretenses. 16. Interfectores, vel interfectionem.

Notae et variae lectiones ad cap. XXV Ezechielis.

VM, εκάνω πηγής. 4 m., επανωγής. Apud S. Hier., domum Beth lasimuth. El in comment., 'Beth Iesimoth (iuxta versionem suam, et ita legitur in Hebr.), quae interpretatur, domus solitudinis atque deserti, et Beelmeon (קריב למה), quae et ipsa vertitur, habens fontem, sive super fontem, et Cariathaim (Cbethib, קריית-חיים, Keri autem, קריית-חיים), quam LXX civitatem maritimam transtulerunt. > Uti utque interpretatio apud Theodoretum conjuncta est: nam post παραθαλασσίας, addit, την Βασιλμών και την Καριαθίμ. — B : Ο', από των πόλεων. ΟΙ Γ' (addunt), & από πόλεων αυτών. Hebr. et Vulg., de civitatibus, de civitatibus (inquam) ejus. — Ο', Βαθισιμούθ. Σ., Ισιμούθ. Άλλος, Βαθισιμούθ. — Ο', εκάνω πηγής πόλεως παραθαλασσίας. Α., Θ., Βασιλμών και Καριαθαίθ. DRACH.]

V. 10. Άλλ., δέδωκα αυτήν. Drusius. [Etiam apud Theodor. additur αυτήν. B, Άλλος, δέδωκα αυτήν. DRACH.]

Ibid. Α., Θ., εν τοις έθνεσι. Ms. Jes. [C, & εν τοις έθνεσι. Apud S. Hier., in gentibus. DRACH.]

V. 12. C, Ταδε λέγει Άδωναι Κύριος. Ita etiam pp 13, 14, 15, 16, 17. Mox, δίκην & εν αυτοις. : Hebr., in eis. — B : Ο', εκδίκησιν. Σ., μήνιν. — Ο', και εξεδίκησαν δίκην. Α., Θ. (addunt), & εν αυτοις. Σ., επ' αυτών, absque nota. DRACH.]

V. 13. Άλλος, και εκ Δαιδάν. Drusius. [Ita et apud Theodoretum. DRACH.]

V. 14. B : Ο', εν χειρί. Σ., διά χειρός. — Ο', την εκδίκησίν μου. Σ., την μήνιν μου. DRACH.]

V. 15. Άλλ., εν μηνίδι. Schol. Edit. Rom. εϋρον εν τρι αντιγράφω κείμενον εκδίκησιν εν μηνι, και την έρμηνείαν ταύτην τινές τῶ μηνι δευτόνως ανέγνωσαν. Τῆ δε άληθεία επὶ της μηνίδος κείται.

Ibid. & Του διαφθεΐραι etc. Ms. Jes. [C, εξαλείψαι

(absque του) έως αιώνος. Habent pariter αιώνος Alex., Ald., Complut. Apud S. Hier., usque in aeternum. — B : Ο', εν εκδίκησαι. Σ., εν μήναι. Hebr., in ultione. — Ο', και εξανέστησαν. Α., Θ., και εξεδίκησαν. Hebr., et ulti sunt. DRACH.]

V. 16. Hieron. : « Pro quo LXX nescio quid volentes Cretenses interpretati sunt, cum et Aq. et Symm. et Th. ipsum verbum Hebraicum CHORETILIM vel interfectores, vel interfectionem verterint, non solum in praesenti loco, sed etiam in Sophonia : Et erit Creta in pabulum pastorum (Sophon. II, 6). Et hic enim cum LXX Cretam verterint, ceteri translatores ελεθρον, i. e. interfectionem, vel perditionem interpretati sunt. » [Lamb. Bos : « Pro Κρήτας, Aq., Κερεθείμ, Symm. et Th., ολοθρευοντας. Alii vertunt, ελεθρον. » In loco S. Hier. heic allato, pro translatores, quod restituimus, falso edidit, Interpretes, Montisfaucius, qui toto caelo erravit dum putaret istos translatores esse Aquilam, Symmachum, Theodotionem ; horum enim trium interpretum nullus transfert in ελεθρον. Cf. infra Soph. II, 6. B ita : ΟΙ Γ', & τους /. Α., Χερεθειν. Σ., ολοθρους. Θ., Καριθειμ. — C, και εξολοθρευσω & τους : Κρήτας, και απολω τους καταλοιπους ÷ τους κατοικουντας : την παραλλαν. B : Π., την παραλλαν. Άλλος, την παραθαλασσιαν. Τους κατοικουντας obelo expungit C, id est, textus Tetraplorum, quia nihil de hoc in Hebraico, qui habet : et perdam reliquias littoris maris. Neque legit S. Hieron., qui ita refert locum Senum : et perdam reliquias littoris maritimi : scil., τους καταλοιπους της παραλλας vel παραθαλασσίας. DRACH.]

V. 17. C, και ποιησω εν αυτοις (cod. Vatic., αυταξ) εκδικησεις μεγάλας & εν λεγμοις θυμού, : (in re dargutionibus furoris). Hebr., in correptionibus furoris. Apud S. Hier., in vindicta furoris. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

2. Σόρ. Οι λοιποι, Τύρος. 2.

4. Καταβαλοῦσι. Άλλος, καθελοῦσι. 4.

8. Και περίττασιν οπλων. Άλλ., και βλοοστάσεις. 8.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Sor. Reliqui, Tyrus. 2.

4. Dejicient. Alius, destruent. 4.

8. Et circumstantiam armorum. Alius, et ballistas. 8.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικαῖς γραμμασι.	AKYAAΣ.
צנה 9 בחרבותיו	9.	9.
13 והשבתי	13.	13.
17 אבדת נשבת מימים העיר האללה אשר היתה חזקה בים היא וישביה	17.	17.
18 ותבולו האיים אשר-בים כצאתך	18.	18.
21 ותבשי ולא תבנאי	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA. :
Scutum. / 9. In gladiis suis.	Clypeum. 9. In armatura sua.	9.
13. Et cessare faciam.	13. Et quiescere faciam.	13.
17. Periisti habitata a maribus, urbs laudata, quæ fuit fortis in mari ipsa et habitatores ejus	17. Periisti quæ habitas in mari, urbs iaclyta, quæ fuisti fortis in mari, cum habitatoribus tuis, quæ formidabant universi.	17.
18. Et terrebantur insulæ quæ in mari ab egrediendo te.	18. Et turbabuntur insulæ in mari, eo quod nullus egredietur ex te.	18.
21. Et requireris, et non inve- nieris.	21. Et requisita non invenieris.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Ezechielis.

V. 1. B : O', εν τῷ ἑνδεκάτῳ. Ἄλλος, εν τῷ δεκάτῳ. Hebr., in undecimio. — O', μιᾶ. Σ., πρώτη. DRACH.

V. 2. OI Λοιποὶ, Τύρος. Ms. Jes. Ait Hieronymus Tyrum Hebraico Syroque sermone appellari Sor. [C, ἀνθ' ὧν εἶπεν Σόρ. — B : O', ἀνθ' οὗ. Σ., ✕ ὅτι. — O', Σόρ. OI Λοιποὶ, Τύρος. — O', τὰ ἔθνη. OI Γ', αἱ θύραι τῶν λαῶν. Hebr. et Vulg., portæ populorum. — O', ἀρῆμωται. Σ., ἐκενώθη. DRACH.]

V. 3. C, τάδε λέγει Ἄδωναι Κύριος. Iia enim ἦν 7, 14. Mox, ἡ θάλασσα ἐν ταῖς κυμασιν αὐταῖς. — B : O', Σόρ. OI Γ', Τύρε. DRACH.

V. 4. Ἄλλος, καθελούσι. Ms. Jes. [B : 'A., Σ., O', Θ., σου. Ἄλλος, Σόρ. — 'A., O', Θ., (εἰς) ✕ πέτρας. O' Ἄλλος, εἰς λεωπετρίαν. Vade quæ adnotavius supra ad xxiv, 7. DRACH.]

V. 5. C, ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα, λέγει Κύριος Κύριος. — B : O', ἐγὼ λελάληκα (ut edit. Rom.). Ἄλλος, ἐγὼ Κύριος λελάληκα. Hebr., ego locutus sum. — O', εἰς προνομήν. 'A., Σ., εἰς διαρπαγήν. DRACH.

V. 6. C, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ✕ αἶ' : Hebr. et Vulg., quæ. IDEM.

V. 7. C, ἐθνῶν πολλῶν ÷ σφόδρα : Et deest in Hebr. B : O', καὶ συναγωγῆς. 'A., Θ., καὶ ἐκκλησίας. IDEM.

V. 8. Ἄλλ., καὶ βλοστάσεις. Non indicat Montf. unde hauserit; est autem lectio Alexandrini cod. IDEM.

Ibid. Ἄλλος, τοὺς χριούς. Ms. Jes. [C, ÷ καὶ περιουχοδομήσει, καὶ ποιήσει ἐπὶ σέ etc., εἰ, καὶ τὰς λόγχας ÷ αὐτοῦ : Hebr., et fundet contra te etc.,

et scutum (absque sumo). — B : O', προφυλαχῆν. 'A., τεῖχος. Σ., ἀποτείχισμα. Θ., χαράκωσιν. Hebr., antemurale. — O', χάρακα. 'A., Θ., πρόσχωμα. Σ., τάφρον, vallum. Hebr., vallum. DRACH.]

V. 9. Ἄλλος, ἐν ταῖς ὅπλοις. Ms. Jes. [Ita apud Theodoretum. — B : O', καὶ τὰς λόγχας ÷ αὐτοῦ (ut in C) ἀπέναντί σου δώσει. 'A., καὶ προδρομούς αὐτοῦ... Θ., καὶ πρόσχρουσμα ἐνσεισμοῦ, et offendiculum concussionis, αὐτοῦ δώσει ἐν τοῖς τεῖχεσί σου. Hebr., et arietem suum dabit in muros tuos. Hæc in LXX inserta sunt in ὧ 8. DRACH.]

V. 10. B : O', εἰς πόλιν ἐκ πεδίου. Legerunt ἡγρᾶν. 'A., πόλιν ἐβρηγγμένην. Σ., πόλιν περιεσησμένην. Hebr. cum punctis masorethicis, urbis peruptæ vel disruptæ. — Montf. ita edidit in Hexaplis : O', εἰσπορευόμενος εἰς πόλιν. Ἄλλος, εἰσπορευόμενου αὐτοῦ τὰς πύλας σου. Quod valde ineptum : utrumque enim legitur in Senum textu Græco, et in Hebr. textu, qui ita sonat : ingrediente illo per portas tuas, sicut ingressus in urbem (disruptam). LXX, εἰσπορευόμενου αὐτοῦ τὰς πύλας σου, ὡς εἰσπορευόμενος εἰς πόλιν (πεδίου). DRACH.

V. 11. C, ✕ σὺν : πάσας τὰς πλατείας σου. Et mox, σου τῆς ἰσχύος. Etiam VM, σου. τ. i. — B : O', πλατείας σου. 'A., ἐξώτατά, exlima, σου. Σ., ἀμφοδὰ σου. Θ., ἐξόδους σου. — O', καὶ τὴν ὑπόστασιν. Θ., καὶ τὰς στήλας. Hebr. et Vulg., et stipes. IDEM.

V. 12. C, καὶ προνομήσουσι. Hebr., et diripient. Vulg., vastabunt,.... σου τὰ τεῖχη. Ita etiam VM....

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

D'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9.	Τὰς λόγχας. Ἄλλ., τοὺς κριούς. 9. Ἐν ταῖς μαχαίραις αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτοῦ.	9.
13.	13. Καὶ καταλύσει. Ἄλλ., καὶ καταλύσω.	13.
17.	17. Κατελύθης ἐκ θαλάσσης, ἡ πόλις ἢ ἐπαινετὴ ἢ δούσα τὸν φόβον αὐτῆς πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν.	17. ✕ Καὶ ἀπόλου καὶ καταλύθης ἐκ θαλάσσης ἢ πόλις ἢ ἐπαινετὴ, ἥτις ἐγενήθη ἰσχυρὰ ἐν θαλάσσει, αὐτὴ καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.
18.	18. Καὶ φοβηθήσονται αἱ νῆσοι ἀπὸ ἡμέρας πτώσεώς σου.	18. ✕ Καὶ παραχθήσονται αἱ νῆσοι ἐν τῇ θαλάσσει ἀπὸ τῆς ἐξόδου σου.
21.	21. <i>Vacat.</i>	21. ✕ Καὶ ζητηθήσῃ καὶ οὐχ εὐρεθήσῃ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

9	Lanceas. <i>Alius</i> , arictes. 9. In gladiis suis. <i>Alius</i> , in armis suis.	9.
13.	13. Et cessare faciet. <i>Alius</i> , et dissipatam.	13.
17.	17. Dissipata es a mari, urbs laudata, quæ dedit timorem suum omnibus habitatoribus ejus.	17. Et periisti, et expulsa es a mari, urbs laudata, quæ fuit fortis in mari, ipsa et inhabitantes eam.
18.	18. Et formidabunt insulæ a die ruinæ tuæ.	18. Et turbabuntur insulæ in mari ab exitu tuo.
21.	21. <i>Vacat.</i>	21. Et quaeris, et non invenieris.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Ezechielis.

τοὺς οἰκούς τοὺς ἐπιθυμητοὺς σου. Ita etiam VM. Pont ξύλα et θαλάσσης deest σου. IDEM.

V. 13. Ἄλλ., καὶ καταλύσω. Drusius. [Ed. Rom. : « Multi, καταλύσαι, *deprimet*. In aliquo est, καταλύσω. » Hebr. et Vulg., et requiescere faciam. Varie, ut vides, redditur Latine in his duobus versibus, 13 et 17, verbum καταλύω. — B: O', τῶν φαλτηρίων. Θ., τῶν ὀργάνων. — O', ἔτι. Ἄλλος, ἐν σοὶ ἔτι. Sed Hebr. non habet in te. DRACH.]

V. 14. C, εἰς λεωπετρίαν. Hebr. et Vulg., in.... ἐγὼ λιλάληκα. Sed Hebr., ego Jehova locutus sum. — B: O', Ἄ., Θ., ✕ πέτρας. O' ἄλλως, λεωπετρίαν. Σ., ψιλὴν πέτραν. Vid. sis ad xxiv, 7. DR.

V. 15. C, τραυματίας σου. Etiam Alex. et Complut. addunt σου. Non autem habet Hebr. B: O', τῆ Σαρ. Οὐκ. Oί Γ', Τύρω. Ἄλλος, Οὐχί. — O', πτώσεώς σου. Σ., φόβου, *sitrepitus*, σου. Hebr., casus tui. — O', ἐν τῷ σπάσαι μάχαιραν. Θ., ἐν τῷ ἀνηρῆσθαι ἐνηρημένον. Hebr., in occidendo occidionem. IDEM.

V. 16. C ita: πάντες οἱ ἄρχοντες — ἐκ τῶν ἐθνῶν: (desunt in Hebr.)... τὰς μίτρας: — ἀπὸ τῶν κεφαλῶν: (etiam hæc desunt in Hebr., qui præterea pro *mitras*, habet, *amicula*)... ἐπὶ τὴν γῆν. Etiam Hebr. habet articulum. Apud S. Hier. LXX: omnes principes maris, et auferent coronas suas, et vestimentis etc. — B: Ἄ., τὰς ἐραπτιδας, *connexiones*, αὐτῶν. Σ., τὰ ἐπινδύματα αὐτῶν. Θ., τὰς ἐπινδύτας αὐτῶν, O', τὰς μίτρας: — ἀπὸ τῶν κεφαλῶν: (ut C) αὐτῶν. — O', ἐκστασίαι ἐκστήσονται. Σ., ἐκπληξιν ἐνδύσονται. Hebr., terroribus induentur. — O', τὴν ἀπόλειαν αὐτῶν. Σ., περὶ τῶν αἰφνιδίων de repentibus. IDEM.

v. 17. Θ., καὶ ἀπόλου etc. Ms. Jes. [C ita, καὶ ἐροῦσι ✕ σοὶ: Πῶς ἀπόλου, καὶ καταλύθης ἐκ θαλάσσης, ἢ πόλις ἢ ἐπαινετὴ, ✕ ἥτις ἐγενήθη ἰσχυρὰ ἐν θαλάσσει, αὐτὴ καὶ ✕ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν, ἢ δούσα etc. Apud S. Hier., quomodo periisti et dissipata es in mari, urbs laudata, quæ fuisti (non fuit) fortis in mari, ipsa et habitatores ejus, quæ dedit etc. — B: Ἄ., Θ., ✕ σὺ ἀπόλου/. Σ., καταρκισμένη... ἢ κρατούσα τῆς θαλάσσης.... DRACH.]

V. 18. Θ., καὶ παραχθήσονται etc. Ms. Jes. [C, ✕ καὶ παραχθήσονται νῆσοι (absque articulo, quem habet Hebr.) ἐν τῇ θαλάσσει: ἀπὸ τῆς ἐξόδου σου, B: O', ἀπὸ τῆς ἐξοδίας σου (ut C). O' ἄλλως, πτώσεώς σου. Ἄ., ἐξόδου σου. Σ., ἀπὸ τοῦ μὴ προέρχεται ἀπὸ σοῦ. In quibusdam et apud Theodorictum est, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας, *potestate*, σου. In uno libro ad ἐξουσίας appositum est ἐξοδίας, et schol. in marg., ἐξοδιαν φησὶ τὴν τὰ ἐναντία τῆς δόξης μεταβολὴν, *commutationem gloriae in contraria*. LXX apud S. Hier.: et turbabuntur insulæ in mari in exitu tuo. — Ad ἀπὸ (C, ἀφ') ἡμέρας, B: Σ., ἐν τῇ ἡμέρᾳ. Hebr., die. Vulg., in die. DRACH.]

V. 19. C, ὅτ' ἂν δῶ σε πόλιν... κατοικηθησομένης. VM, κατακλύψῃ. DRACH.

V. 20. B: O', εἰς βόθρον. Ἄ., Σ., Θ., λάκκον. — O', εἰς βάθη τῆς γῆς. Ἄ., Σ., Θ., ἐν γῆ κατωτάτη. — O', ἐπὶ γῆς ζωῆς. Ἄ., Θ., ἐν γῆ τῶν ζώντων. Σ., ἐν τῇ γῆ τῶν ζώντων. H. et V., in terra viventium. ID.

V. 21. Θ., ✕ καὶ ζητηθήσῃ etc. Ms. Jes. [C ita, ✕ καὶ ζητηθήσῃ, ✕ καὶ οὐχ εὐρεθήσῃ: B: O', ἔτι. Ἄ., Σ., οὐκέτι. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
4 בלב ימים גבליך בניך מלך יפך	4.	4.
6 קרשך	6.	6.
8 ושבוי י"ו 'Ebr. και Σύρος, οι γείτονές σου.	8.	Σανίσι κεκαλυμμένας. 8.
11 על חמחוקיך סביב	11.	11.
12 תבדום	12.	1. Καὶ πυγμαῖοι. 12. Θαρσεῖς.
13 ותרשש 'O Σύρος και 'Ebr., Θαρσεῖς.	13.	14.
14 ופרדים	14.	15. Υἱοὶ Δαδάν.
15 בני חן	15.	16.
16 ארם	16.	Συναλλαγὴ σου.
בפך ארובן ובץ	
17 ותפג	17.	17. Καὶ φανάγ.
18 בין חלבן	18.	18. (Καὶ ἔρσοις Σοδρ.)
19 חן ויהן מאהל בעובתך	19.	19.
23 שוב אשור	23.	23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. In corde marium termini tui. Aedificatores tui perfecerunt decorem tuum.	4. Finitimi tui, qui te aedificaverunt, impleverunt decorem tuum.	4.
6. Tabulatam tuam.	6. Transtra tua.	6.
Filia Assurim.	(Ex eborē) indico.	Tabulis coccinatas.
8. Habitatores. <i>Hebr. et Syrus int.</i> , vicini tui.	8. Habitatores.	8.
11. Super muros tuos in circuitu.	11. Super muros tuos in circuitu.	11.
Et pygmaei.	Et pygmaei.	1. Et pygmaei.
12. Tharsis. <i>Syrus et Hebraeus int.</i> , idem.	12. Carthaginenses.	12. Tharsis.
14. Et mulos.	14. Et mulos.	14.
15. Filii Dedan.	15. Filii Dedan.	15. Filii Dedan.
16. Aram.	16. Homines.	16.
In carbunculo.	Gemmam.	Commutatio tua.
Purpuram.	Purpuram.	
Et bysso.	Et byssum.	
Et coralliis.	Et sericum.	Et serica vel subtilia.
Et rubinum.	Et Chodchod.	
17. Et phannag.	17. Balsamum.	17. Et phanag.
18. In vino Chelbon.	18. In vino pingui.	18. Vinum de Helbon.
Et lana alba.	In lanis coloris optimi.	(Et lanis Suor.)
19. Et Dan, et Javan vagus in nudinis tuis.	19. Dan, et Graecia, et Mosel, in nudinis tuis.	19. De Uzal.
23. Saba, Assur.	23. Saba, Assur.	23.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ΘΕΟΔΟΥΤΩΝ.

4.
6.
8.
11.
Ἄλλα καὶ Μηδοί.
12. Θαρσαίς.
14.
15. Υἱοὶ Δαδάν.
16.
Πολύμηγα (*allier*, πολύμητα).

17. Καὶ φανάγ.
18. Οἶνος λιπαρός.
19.
23.

4. Ἐν καρδίᾳ θαλάσσης τῶν Βεελίμ υἱοὶ σου καὶ οἱ ἑμποροὶ οἱ οἰκοδομοῦντές σε συνετέλεσαν τὸ κέλλος σου.
6. Τὰ ἱερά σου. *Οἱ λοιποὶ*, τὸ κέρας σου.
Οἴκους ἀλωάδεις.
8. Οἱ ἄρχοντές σου οἱ κατοικοῦντες.
11. Ἐπὶ τῶν τειχέων σου καὶ κύκλιμ.
Φύλακας.
12. Καρχηδόνοι.
14. *Vacat.* Ἄλλ., καὶ ἡμίονους.
15. Υἱοὶ Ῥοδίῶν.
16. Ἀνθρώπους. Ἄλλοι, ὁ Σύρος.
καὶ Ἐν Ἀφέχ.
Στακτήν. Οἱ λοιποὶ, πορφύραν.
Καὶ ποικιλίματα ἐκ Θαρσαίς. *Π.*, καὶ βύσσον.
Καὶ Ῥαμόθ.
Καὶ Χορχόρ. *Π.*, καὶ Χοδχόθ.
17. Καὶ μύρων.
18. Οἶνος ἐκ Χελθών.
Καὶ ἔρια ἐκ Μιλήτου.
19. Ἐξ Ἀσῆλ.
23. Ἀσσούρ. Ἄλλος, Σαβὰ καὶ Ἀσσούρ.

4.
6.
8.
11.
Γαμμαδείμ.
12. Θαρσαίς.
14.
15. Υἱοὶ Δαδάν.
16.
Ἐν Ναφέχ.

17. Καὶ φανάγ.
18.
(Καὶ ἐρίσις Σοόρ.)
19.
23.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4.
6.
8.
11.
Sed etiam Medi.
12. Tharsis.
14.
15. Filii Dadan.
16.
Polymita.

17. Et phanag.
18. Vinum pingue.
19. Deferens.
23.

4. In corde maris ipsi Beelim, filii tui contermini, qui edificabant te, consummaverunt decorem tuum.
6. Templi tua. *Reliqui*, cornu tuum.
Domos sylvestres.
8. Principes tui qui habitabant.
11. Super muros tuos circum.
Custodes.
12. Carthaginenses.
14. *Vacat. Al.*, et mulos.
15. Filii Rhodiorum.
16. Homines. *Alii*, Syrus.
In Apech.
Stacten. Reliqui, purpuram.
Et varietates ex Tharsis. *Omnes*, et byssum.
Et Rhamoth.
Et Chorchor. *Omnes*, et Chodchod.
17. Et unguentorum.
18. Vinum de Helbon.
Et lanas de Mileto.
19. Ex Asel.
23. Assur. *Al.*, Saba et Assur.

4.
6.
8.
11.
Gammadim.
12. Tharsis.
14.
15. Filii Dadan.
16.
In Naphoc.

17. Et phanag.
18. Vinum de Helbon.
(Et lanis Soor.)
19. Dan, et Javan, et Meozel in nundinis tuis.
23.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι	AKYΛAΣ.
24 במקללים בגלומי תכלת	24.	24. Ἐγκατασχευοῖς εἰλημματιν ὑακίνθου. Καὶ ποικιλίας (aliter,.....) καὶ ἐν μαγώζοις συγχειμμένους.
ו' סύρος. ורקמה ובגני בדומיב ἐν ἀποκρύφοις σκευῦσαι.		
31 והקריח א'יך קדמא חגיה שקים ובני א'יך במר-נפש מספ מר	31.	31.
32 ובשא א'יך בגיהם קינה וקונג ע'יך	32.	32.
מי כגזר כדמה מצד הים		
36 סדרים בעמים שרקו ע'יך	36.	36.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24 In universitatibus in involucris hyacinthi. Et recamationis, et in thesauris vestium pretiosarum. Syrus, in occultis vasis.	24. Multifariam involueris hyacinthi. Et polymitorum gazarumque pretiosarum.	24. Constructis involucris hyacinthi. Et varietatis (aliter, polymita), et in magosis compositis.
31. Et decalvabunt ad te calvitium, et accingent se saccis: et flebunt ad te in amaritudine animæ, planctu amaro.	31. Et radent super te calvitium, et accingentur ciliciis: et plorabunt te in amaritudine animæ ploratu amarissimo.	31.
32. Et tollent ad te in quermioniis suis lamentum, et lamentabuntur super te.	32. Et assument super te carmen lugubre, et plangent te.	32.
Quis sicut Sor, sic succisa in medio maris?	Quæ est ut Tyrus, quæ obnuit in medio maris?	
36. Negotiatores in populis sibilaverunt super te.	36. Negotiatores populorum sibilaverunt super te.	36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Ezechielis.

V. 2. C. ✕ καὶ σὺ, ὡς ἀνθρώπου. VM, ὡς ἀνθρ., καὶ σὺ. DRACH.

V. 3. Sunt qui autument legendum esse ἐπὶ νήσων, loco ἀπὸ νήσων: textus enim Hebr. non habet de, sed ad. B autem: 'A., Θ., εἰς νήσους, et Vulg., ad insulas. Nos potius in LXX εἰς reponi velimus.— B præterea: Ο', ἐγὼ περιέθηκα ἐμαυτῇ κάλλος μου. Σ., ἐγὼ τέλεια καλλῆ, perfecta pulchritudine. Θ., ἐγὼ στέφανος κάλλους. Hebr., ego (sum) perfecta pulchritudine. — C, λέγει Κύριος Κύριος. IDEM.

V. 4. ✕ Οἱ ἄγγελοι etc. M., J. s. [B: 'A., τὰ ὄρια σου... (pro Senim τῶ Βεελείμ) Σ, ἄγγελοι, contemini, σου, οἰκοδομοῦντες συνετέλεσαν τὸ κάλλος σου. Hebr., (in medio maris) termini tui, ædificatores tui perfecerunt decorem tuum. LXX transferentes, filii tui, legerunt in textu Hebr., bonaich: Sed cum punctis masoreticis efferendum, bonaich (ædificatores tui). DRACH.]

V. 5. C scribit Σανίρ. VM, ἐλήμφθησαν. — B: Ο, κυπάρισσου. 'Αλλος, κυπάρισσοί. — Ο', τοῦ ποιήσαι σοι ἱστός. 'Α., (τοῦ π.) ἐπὶ σὲ πρίνινα, ili- cea. — Ο', τανίαί σανίδων. Σ., πάσαι; σανίτιν. — Ad hanc Senim vocem, ἐλατίνους, B adnotat: τούτέστιν, ὑψηλοῖς, ὃν τρόπον τοῖς ἐλατίνους: λέγεται γὰρ ὑψηλότατον εἶναι τὸ δένδρον. — Opinatur Schleusnerus, et quidem hanc male, Senes scripsit tavelat, longas tabulas et crassas, quod huic loco a modum convenit. Vox tavelat reperitur apud Theophrastum in Hist. Plant. lib. iv, cap. 4. Ita etiam reposuit Meibomius, Fabr. Triem. p. 127. Thesaurus Græcus, edit. Didot: τανίαί, porrecta

tigna. Ex vitioso græco exemplari Hieron. translulit, tenues tabellas cyprissinas. DRACH.

V. 6. Οἱ λοιποὶ τὸ κέρας σου. Ms. J. s. [B: 'A., κέρας σου. Schleusnerus: ε Fortasse legendum est κεραία σου, antenna tua.] Et pro τὸν Senim, reponi vult, ζυγὰ, h. e., transtra tua fecerunt ex ebore. — C, ἐξ ἐλάφαντος (sic) ἐκ Χεττιεμ. VM, Βασανείτιδος ἐκ Χεττιεμ. DRACH.]

Ibid. 'A., σανίσι κεκαλυμμέναις. Theophrastus.

V. 7. C, ... στρωμνῆ σοι, τοῦ περιθελίνα σοι ὄβαν ÷ καὶ περιθαλεῖ ÷ σε, ὡς ὑακίνθος καὶ πορφύρα ἐκ τῶν νήσων Ἐλισαί (sic) ἐγένετο (ab-que καὶ) περιθελιά σου. Apud S. Hier.: de insulis Elissa facta sunt operitoria tua. Hebr., Byssus in acupictura ex Ægypto fuit expansio tua, ut esset tibi in signum. Hyacinthum et purpura ex insulis Elisa fuit tegumentum tuum. — B: στρωμνῆ σοι (ut C). Θ., διαπετάσματά, expansio, σου DRACH.

V. 8 Ἐβραϊὸς καὶ Σύρος, οἱ γείτονές σου. Theodor. [VM, Σειθῶνα. — C, ÷ Καὶ οἱ ἄρχοντές σου: Et reapse nihil de hoc in Hebr. — B: Ο', κυβερνήται. 'Α., βωποπόλια, scrutarii, i. e. rerum minutarum venditores: Gallice, merciers. Nomen enim nostrum Hebr. verti potest, sunis, funiculus. — Ostendit Dæderlein in singulari scriptione. Quis sit ὁ Σύρος V. T Græcus interpres, Syri nomen intelligi, non interpretem Syriacum, sed Sophonium Patriarcham Constantinopolitanum, qui Hieronymi interpretationem ex Hebræo factam Græce vertit. Cf. supra T. I, col. 37, 38, quæ hac de re Montfauconius. DRACH.]

V. 9. Post alterum αὐτῶν, additur apud Theodo-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21.

21. Φέροντες ἐμπορίαν ὑάκινθον.

24. Ἐν Μαχαλίμ καὶ Γαλίμᾳ ὑάκινθον.

.....

Καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτούς.

31.

31. *Vacat.*

31. ✘ Καὶ φαλακρούσουσιν (ἀλλως, καὶ ξυρῆζονται) ἐπὶ σὲ φαλάκρωμα· καὶ περιζώσουσιν σάκκον, καὶ κλαύσουσιν περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς, καὶ κοπετὸν πικρὸν λήψονται ἐπὶ σέ.

32.

32. Καὶ λήφονται οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐπὶ σὲ θρήνον, θρήνημα Σὺρ.

32. ✘ Καὶ λήφονται ἐπὶ σὲ υἱοὶ αὐτῶν θρήνον, θρήνημά σοι.

Vacat. Ἄλλος, τίς ὡσπερ Τύρος κατασιγηθεῖσα ἐν μέσῳ θαλάσσης;

33.

36. Ἐμποροὶ ἀπὸ ἐθνῶν ἐσύριθάν σε. Ἄλλος, ἔμποροὶ ἐθνῶν συριοῦσιν ἐπὶ σοί.

36.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTI.

24. Pretiosis involucriis.

24. Ferentes negotiationem hyacinthum.

24. In Machalim et Galima hyacinthum.

Polymita.

Et thesauros electos.

31.

31. *Vacat.*

31. Et decalvabunt (aliter, et radent) super te calvitium, et circumcingentur sacco: et flebunt super te in amaritudine animæ, et luctum amarum assument super te.

32.

32. Et assument filii eorum super te lamentum, lamentationem Sor.

32. Et assument super te filii eorum planctum: lamentum tibi.

Vacat. Alius, quis sicut Tyrus, quæ conticuit in medio maris?

36.

36. Negotiatores de gentibus sibilaverunt te. *Al.*, negotiatores gentium sibilabunt super te.

36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Ezechielis.

retum, inque aliis libris, ἦσαν ἐν σοὶ ἀμειδόμενοι τῇ ἐπιμιξίᾳ σου, *permutantes commercio tuo*, καὶ ἐγένοντο etc. Sed potius respicit Hebr. **בְּרַבְרָב** in fine versiculi, *ad negotiandum negotiationem tuam*. Cf. Symmachum *non afferendum*. — B: O, Βεβλίων. Ἄ. Σ., Βεβλίου. Θ., Γεβάλ, i. e. ipsa vox Hebr. — O, *κωπηλάται*. Ἄ., *ναῦται*. — O, ἐπὶ δυσμᾶς θαλάσσης, *Occidens*. Ἄ., εἰς πλῆθος συναλλαγῆς, *commercii*, σου, Σ., οἱ ἀμειδόμενοι τῇ ἐπιμιξίᾳ σου. Θ., *συμμίξαι συμμίκτοις* σου. DRACH. *Phit.* — O, *πέλτας*. Ἄ., *θυρεόν*. Σ., *ἀσπίδα*. IDEM.

V. 14. ✘ Κύκλω. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco. Apud S. Hier.: in circuitu. DRACH.]

Ibid. Hieronymus: τ Verbum GAMADIM Aquilæ prima editio *pygmaeos*, Symm. *Medos*, LXX *custodes*. Theod. *Comadim*. τ Plena Symmachii versio erat, ἀλλὰ καὶ Μηδοί, ac si lectum fuisset **דַּמְדַּם**. Ita habet Ms. Jes. [B: Ἄ., *τετελεσμένοι*. Nimirum, *lexit resch* pro littera *daleth*. Σ., Μηδοί. Θ., *Γομαδεῖμ*. — O, *τῶν ἔρμων* σου. (Editor Tetraplorum *male ἔρμων*, Latine enim reddit, [super] *propugnacula*.) Oί Γ, *τῶν τειχῶν* σου. — In multis, et apud Theodor. est, *ἀρμῶν* (super) *commissuras*, vel *humeros*. — Pro οὔτοι, C. αὐτοί. DRACH.]

V. 12. Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἐβρ., *Θαρσεῖς*. Theodoretus. [B: Ἄ., Σ., Θ., *Θαρσεῖς*. — O, *ισχύος*. Oί Γ, *πλούτου*. Hebr., *opum*. — C obelo signal + καὶ χρυσόν: quod in Hebr. deest. DRACH.]

V. 13. C iterum pro οὔτοι, αὐτοί. Et in fine commatis ita: ✘ τὴν ἐμπορίαν σου. — B: O, ἡ Ἑλλάς *παραινέοντα*. Ἄ., *Ἐνανθεὶλ καὶ Μοσόχ* Σ., *Ἰωνία* .. — O, *ἐμπορίαν* σου. Eamd. habes vocem Hebr. **בְּרַבְרָב**, quam supra γ 9. Et hic aliter, sed rectius, interpretantur Senes. Ἄ., *συναλλαγῆν* σου. Σ., *ἐπιμιξίαν* σου. Θ., *σύμμικτόν* σου. DRACH.

V. 14. Ἄλλος, καὶ ἡμιόνους. Drusius. [C, *ἔππους* καὶ ἵππους ✘ καὶ ἡμιόνους: ἔδωκαν. Et ita Hebr. apudque S. Hier.: *equos et equites et mulos dederunt*. Editio Rom.: τ Theodoretus: *Phrygiam interpretantur, τὸν οἶκον τοῦ Θογαρμᾶ* (sic. VM autem *Θαιγαρμᾶ*, et C, *Θογαρμᾶ*). — B: O, *ἀγοράν* σου. Ἄ., *ἐγκατάλιμμά* σου, *reliquias tuas*. Nempe deducit vocabulum **רְבִיבָב**, a verbo **רָבַב**, *reliquit*. DRACH.]

V. 15. Ἄ., Σ., Θ., υἱοὶ Δαδάν. Hieron.: τ Pro quo nescio quid volentes LXX *filios Rhodiorum* interpretati sunt: nisi forte primæ litteræ falsi similitudine, ut pro *Dadan* legerent *Radan*: et ipsa Cycladum maxima est, et in Ionio mari quondam urbs potentissima etc. τ Et mox: τ Sed melius est *Dadan* alterius loci nomen accipere, ut et in Hebraico et apud cæteros interpretes habetur. [B: Oί Γ, υἱοὶ Δαδάν. — O, *ἑδόντας*. Oί Γ, *κέρατα*. Scilicet addunt *κέρατα*, juxta textum Hebr., qui utrumque habet. Plerique libri atque Theodor., *κέρατα* καὶ *ἑδόντας* ἐλεφαντίνους. Subjungit Theodor.: *κέρατα ὁ Σύμμαχος ἑδένους ἠρμήνευσεν, ἀφ' ὧν τὰ ἐβένια καλούμενα, quæ ebenia vocantur, γίνετα*. — O, καὶ τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεθίβους τοὺς μισθοὺς σου Σ., καὶ

ἰβένους ἀντίδωκαν ἀμάρτυς σου, et ebenos rependerunt remunerationes tuas. Hebr., et ebena reddiderunt munus tuum. Hinc evincitur errasse Theodorum. Symmachi enim ἰβένους non est pro κέρματα. Hebr., קריטר, sed refertur ad קריטר (cujus Keri est, קריטר). LXX vero interpretantes, καὶ τοῖς εἰσαγομένοις, legerunt קריטר. DRACH.]

V. 16. LXX legerunt קריטר qui vertunt ἀνθρώπους, τ pro η ut sæpe alibi.

Ibid. Ms. Jes. X ἐν Ἀφέχ. Ἀ., συναλλαγή σου. Σ., πολύμηγα, seu πολύμητα. Hieron. : « In Naphec, quod de Theokotionis edit. in LXX additum est : pro quo Symmachus vertit, *polymita*. » Quod autem in quibusdam libris Latine legitur, in *Aphec*, et Græce, ἐν Ἀφέχ, cum sit legendum *Naphec* secundum Hebræum, id ex concursu duarum N factum est, ut sæpe contingit ; nam tunc altera a librariis omitti solet. [Drusius : « Th., ἐν Νάφεχ (paroxyt.). Est cur malim Νάφεχ, cum χ in ultima, cui respondet *caph* apud Hebræos. Vulgata scriptura, ἐν Ἀφέχ (oxyt.), mendum continet, quale ἦν ὠκφδ, pro Νωκφδ, utrobique ultima similis exclusit sequentem. » Ἦν νωκφδ, est apud LXX, IV Reg. III, 4 ; pro quo Complut., παιδάρια. — C, ἐν Ἀφέχ. Complut., ἐν Ἀφέχ. Apud S. Hier., in *Aphec*. Et in commentario suo scribit in *Aphec*. DRACH.]

Ibid. *Oi λοιποὶ, πορφύραν*. Ex Hieronymo. [Apud Theodor., in Complut. et in quibusd. aliis utrumque ponitur, στακτήν καὶ πορφύραν. Et tunc στακτή est interpretatio vocis Hebr. קפס (νόφεχ et melius νόφεχ, et quidem paroxytonum ut in Hebr.) quæ derivatur a קפס, *stibium, antimonium*. Στακτήν, inquit Theodor., *ονομάζει τὸ καλούμενον βάλσαμον*. Alibi vero est gemmæ species. Vide quæ de hac voce docte disputat J. Braunius in cel. opere, *De restituta sacerdotum Hebr.* lib. II, cap. 11. Πορφύραν autem habet textus Hebr. Itaque non possumus assentiri S. Hieronymo scribentem : « Stacten quoque, pro quo omnes alii *purpuram* interpretati sunt, quæ Hebraice dicitur ARGAMAN. » DRACH.]

Ibid. *Omnes, καὶ βύσσον*. Item ex Hieronymo. [Ed. Rom., *Θαρσίς, Cod. Alex., Θάρβεις*. Ald. et Complut., *Θαρσίς, C. et VM., Θαρσίς*. Qui posterior addit καὶ Λαμῶθ. Alex., Ραμμῶθ. Ald., Δαμῶθ. Compl., Ραμμῶθ. — Iterum apud Theodor. utrumque ponitur, καὶ βύσσον καὶ ποικ. Et ita Complut. DRACH.]

Ibid. *Aq., serica, vel subtilia*. Hieronymus. Ibid. *Omnes, Chododod*. Hieronymus, qui ait hanc vocem obscurissimam ab Hebræis pro mercibus quibuscumque pretiosissimis haberi. [Lectiones desumptæ e cod. B : *Ο*, ἀνθρώπους ἐμπορίαν (C, ἐμπορίας) σου. Ἀ., Ἐδὼμ (etiam ille legit τ pro η, et habent τ perplura exemplaria, quæ sequuntur Arabs et Syrus Hexaplaris. Vide De-Rossi *varias lectiones*) ἐμποροὶ σου. Σ., Συρτα (legit per η)... — *Ο*, τοῦ συμμίκτου σου. Ἀ., κοιτημάτων τῶν ἔργων σου. Hebr. habet tantum, *operum tuorum*. — *Ο*, *Θ*, ἐν Ἀφέχ. Ἀ., συναλλαγὴν (quarto casu) σου. Σ., πολύμητα. — *Ο*, στακτήν. *Ο* Γ, πορφύραν. Ἀ., Ιασπιν. Hæc Aquilæ versio palam ad קפס refertur. Vide quæ adnotavimus supra hoc in versu. — *Ο*, καὶ ποικιλίματα. *Ο* Γ, πορφύραν. Id est, addunt πορφ. ante ποικιλίματα. Et perperam ead. lectio in 10 ad στακτήν adscripta est. Hebr., purpuram et ærpicium. — *Ο*, χορδός. Ἄλλοξ, χορδός, ἐδ Ἑβραίοις Ἀράμ, quod Hebræis est Aram. In aliis II. legitur, χέρ, χορδός ; et ροχφδ. — *Ο*, τὴν ἀγοράν σου. Ἀ., ἐν ἐγκαταλίμμασί σου. Videtis adnotationem nostram ad γ 14. DRACH.]

V. 17. Ἀ., Σ., Θ., καὶ φανάγ. Hieron. : « Verbum Hebraicum PHANAG A. S. Th. ita ut apud He-

bræos positum est, transtulerunt : pro quo LXX unguenta, nos balsamum vertimus. » [B : Ἀ., φενέγ. Σ., φανάγ. Θ., φενέν. — *Ο*, εἰς τὸν συμμικτόν σου. Ἀ., συναλλαγὴν σου. Et ita interpretatur eisdem vocem Hebr. supra γ 15. — C, καὶ οἶοί, etiamque οἶ... ἐν οἴτῳ πρᾶσαι. Ita etiam VM... ÷ καὶ κασίας, ÷ καὶ πρώτων μέλι. — VM, ῥητείνῃ, et mox, 1 m., συμμικτόν, ut et alibi interlum. DRACH.]

V. 18. Hieron. : « Pro vino pingui, quod interpretatus est Symmachus, et apud Aquilam et Theod. et in ipso Hebraico habet, *vinum de Helbon*. Alii, *Chelbon*. » Theodoretus et Polychronius aiunt Symmachum vertisse χαλδάνην, quæ est forte altera Symmachi interpretatio, ut alibi non infrequenter. [B : Ἀ., ἐν οἴνω Χαλδάνῃ. Σ., ἐν οἴνω λιπαρῷ. Apud Theodor. utrumque coniungitur, οἶνος λιπαρὸς ἐκ Χαλδών, et idem Theodor. tribuit Symmacho lectionem Χαλδάνῃ. Verba ejus sunt : τὸ δὲ Χαλδών, Χαλδάνῃ ὁ Σύμ. ἠρμήνευσεν. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Th., et *lanis Suor*. Hieronymus. [B : *Ο*, ἔρια ἐκ Μιλήτου (VM, 1 m., ἔρια et Μελήτου). Ἀ., (ἔρια ἐκ) Σοδρ. Σ., (ἔρια) στιλβής, splendoris. Lamb. Bos : « Aq. et Th., ἐν ἔριος Σοδρ. » Quæ autem supra in textu, Monif. de suo fecit Græce. Hebr., *lana candida*, vel, ut vult Bouchartus in Hieron. parte I, lib. II, cap. 43, collato Arabico *تَوْن*, *lana summe candida*. Miletum vero in Hebræo non habetur. Ald., ἔρια στιλβὴ ἐκ M. Complut., ἔριον στιλβὸν ἐκ M. — C ita : *Δαμασκός ἐμπορίας σου X ἐν πλήθει ἔργων σου, ἐκ πλήθους πάσης δυνάμεώς σου, οἶνος ἐκ χαλδών, καὶ ἔρια ἐκ Μιλήτου, ÷ καὶ οἶνον, ÷ καὶ δάν καὶ Ἰουιδὴν X Μωυζήλ, ÷ εἰς τὴν ἀγοράν σου ÷ ἔδωκαν. γ 19. Ἐξ Ἀσὴλ* etc. Hebr., *Damascus negotiatrix tua in multitudine operum tuorum, præ multitudine omnis multitudinis (i. e. omnium opum) ; in vino Chelbon et lana candida. γ 19. Et Dan atque Javan Meuzal (quæ vox Hebraica a variis varie interpretatur) in negotiationibus tuis dederunt : ferrum etc.* — In multis et apud Theodor. est, καὶ Ἰωδάν, καὶ Μωυζήλ εἰς τὴν ἀγοράν σου ἔδωκαν. Lamb. Bos : « (Pro Μωυζήλ) Aq., ἐξ Οὐζάλ. Symm., ἀποσέρων. » (Quæ Græca non supplebant Montsfauconio.) Utrumque haud male respondet Hebraico. Theodoretus ait quosdam putare *Azel* esse Asiam. S. Hier., X Dan et Javan et Mozet in mundis tuis : quæ in editione eorum (LXX) de Theodotione addita sunt. — B : *Ο*, Ἀ., Σ., Θ., ἐν πλήθει ἔργων σου (*Ο*, ut in C). — *Ο*, δυνάμεώς σου. *Ο* Γ, πλούτου, et absque σου, quod deest in Hebr., ut vidisti supra. — *Ο*, οἶνος ἐκ Χαλδών. Ἀ., ἐν οἴνω χαλδάνῃ. Σ., ἐν οἴνω λιπαρῷ. DRACH.]

V. 19. Th., *Dan et Javan* etc. Hæc quoque ex Hieronymo. [Adi quæ adnotavimus ad versum præcedentem. — C, καὶ τροχός (ed. Rom., τροχιάς. VM, τροχειάς) ἐν τῷ συμμικτῷ ἐστίν (sic, et absque σου, quod tamen exprimitur in Hebr.). — B : Ἀ., *Ο*, X καὶ δάν, καὶ Ἰουδάν ἀπὸ Ἰουζάν. Σ., ... ἀπηνεγμένα (pro Μωυζήλ, vel Οὐζάλ, vel Ἰουζάν). — *Ο*, εἰς τὴν ἀγοράν σου. Ἀ., ἐν τῷ ἐγκαταλίμματί σου. — *Ο*, vacat. Ἀ., σπαρτίον. Σ., στακτήν. Θ., καυδὸς. I. e., ipsum verbum Hebr. *ππρ, casia significans*. — *Ο*, καὶ τροχιάς. *Ο* Γ, καὶ χάλαμο. Hebr., *calamus*. — *Ο*, ἐστὶ Ἀ., ἦν. Σ., ἐγένετο. Θ., ἐγενήθη. DR.]

V. 20. B : *Ο*, μετὰ κτηνῶν ἐλεγκτῶν. Ἀ., ἐν ἱματισμῷ ἐλευθέρως. (Hebr., in vestibus libertatis. Quid autem legerint Senes, difficile divinatu.) Σ., ἐν ἐνδύματι ἐπιβλήτοις. Θ., (ἐν ἱματισμῷ vel ἱματίῳ) ἐπικαλύπτω. Verbum *ππρ* et in *libertatis* et in *strattonem* (a sterno) verti potest, secundum diversitatem vocalium. DRACH.]

V. 21. C, Ἢ Ἀραβία, καὶ πάντες ÷ οἱ ÷ ἀργοντες Κηδάρ, οὔτοι ἐμποροὶ (absque σου) ἐκ χειρὸς σου, κρημλούς καὶ κρωός, καὶ φμνούς, (ita etiam VM,

qui scribit χειρός. Hebr., per agnos, et arietes, et hircos) ἐν οἷς ἐμπορεύονται σοι. IDEM.

V. 22. C, Σαβᾶ, καὶ Παργά. VM, Σαβᾶ καὶ Παργά. — B : 'A., ἄς ὡς / Σ. Θ., ἄς οἱ / Ο'. ἔμποροι. (Ex quo conficitur, ὡς οἱ ἔμπ.) — Ο', ἄρωματων. 'A., ἀρωμάτων. Hebr., aromatis. — Ο', χρηστών. 'A., Σ., Θ., τιμίων. IDEM.

V. 23. Σαβᾶ καὶ Ἀσσούρ. Drusius. (C, Χαβῶν, καὶ Χαννά. VM, Χαβῶν καὶ Χαναᾶ. Aliique aliter) ἄς καὶ Δαδᾶν, (alii Δεδᾶν et Αἰδᾶν) οὗτοι : ἔμποροι σου. ἄς Σαβᾶ. : Ἀσσούρ (apud S. Hier. : Sahlia, A-sar) καὶ Χαλμᾶδ (VM, χαλμᾶν), ἔμποροι σου. Hebr., Ihharan, et Channe, et Eden, negotiatores Saba. Assur, Chilmad negotiatrix tua. — B : OI Γ', Σαβᾶ. Absque nota. DRACH.]

V. 24. Aquilæ versionem adfert Theodoretus, itemque Theodotionis, et infra Syri etiam Interpretis Hieroni. vero : Quod autem de Theodotione in LXX additum est, in Machabim et Galima, Symm., pretiosia involucris. Theodoretus vero hæc adjicit : Ἐν ἀποκρύφους σκεύεσι· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος νόησας ἠρμήνευσεν· εὐθύς δὲ φησι πολυτελής, καὶ ποικίλη διὰ πολυτέμνον εὐλημάτων κεκαλυμμένη, καὶ ἐν σκεύεσιν ἀριστά ἠσχημένους ἀποκαζιμένη, καὶ ἐν σχοίνις καταδεδεμένη ἐνομιζέτο σοι.

Ibid. 'A., καὶ ποικιλίας, καὶ ἐν μαγώζοις. Theodoretus, qui ait, σημαίνει δὲ ἐν ἀποκρύφους σκεύεσι. [Pro illis denum ab ὀνάκινον usque ad ἐνεπλήσθης sequentis conmatas, in aliquot coild. et apud Theodoretum habentur ista : ἐν Μαχαλίμ, καὶ Γαλιμά, ὀνάκινον καὶ ποικιλίαν, καὶ θησαυρούς ἐκλεκτούς, ἐν μαγώζοις (ipsum verbum Hebr. תַּזָּא, thesauri, paululum deflectum, ut mox dicitur) συγκεκλιμένους, καταδεδεμένους ἐν σχοίνις (aliter, δεδεμένους σχοίν.), καὶ ἐν κυπαρισσίνους πλοῖοις (aliter, καὶ κυπαρισσινὰ πλοῖα) ἐν αὐτοῖς (aliter, ἐν οἷς) ἡ ἐμπορία σου, πλοῖα Καρχηδονίων ἐν τῇ ἐμπορίᾳ σου, ἐν τῷ πλήθει τῶν συμμίκτων (aliter, τῶν συμμίκτω) σου. Ac Theodoretus : τὸ δὲ ἐν Μαχαλίμ, ὁ ἄκ. οὕτως ἠρμήνευσεν· ἐν καυσιμαῖοις εὐλημασι (sic, non ut ex exemplaribus mendis sis mendose exscriptis Montf. supra in tex. u) : τὸ δὲ ἐν μαγώζοις ἀπὸ τοῦ Ἑβραίου ἐξελλήγνιζει, Græcam facit, σημαίνει δὲ, ἐν ἀποκρύφους σκεύεσι· οὕτως γὰρ καὶ ὁ Σύρος ἠρμήνευσεν. Hinc liquido patet Montfauconium perperam subtravisse priori sticho Syri versionem, quam nos, ut res ipsa clamant, ad alterum sitchum transtulimus. — Lamb. Bos : ε, Σ., ἐν τιμοῖς περιελήμασι. Pro πορφύραν, Αἰ. et Symm., πολύμιτα. (Quæ Græca non suppetebant Montfauconio.) Th., ποικιλίας, aliter ποικιλίματα. — C, φέροντες ἐμπορίαν ἄς ἐν Μαλαχελμ καὶ ἐν Γ' ἄλιμά, : ὀνάκινον, καὶ ποικιλίαν, ἄς καὶ θησαυρούς ἐκλεκτούς, σχοίνιους ἄς δεδεμένους καὶ κυπαρισσινὰ ἄς ἐν αὐτοῖς ἄς ἡ ἐμπορία σου, : — B : Ο', φέροντες ἐμπορίαν. 'A., Σ., αὐτοῖ ἐμποροῖ σου. Hebr. et Vulg., ipsi negotiatores tui. — 'A., Σ., ἐν ἐγκατασκευοῖς εὐλημασι (i. εὐλημασι). Θ., ἐν Μαχαλίμ καὶ Γαλιμά. Hebr., in perfectionibus in involucris. Ο', vacat. — Ο', καὶ θησαυρούς ἐκλεκτούς. 'A., Σ., καὶ ἐν μαγώζοις ἐγκειμένους. Θ., καὶ ἐν γάζαις Βαραμῆμ. Bar. est ipsa vox Hebr., quæ sonat, vacies pretiosæ. — Ο', καὶ κυπαρισσινὰ· πλοῖα ἐμποροῖ σου, ἐν τῷ πλήθει (ut ed. Rom., sed aliter interpretantur). 'A., καὶ κείδος ἐν ταῖς ἐμπορίαις σου· κεία θαρσίς· κείτοῦργε σοι. Hebr., et cedrina in mercatu tuo. ὃ 25. Naves Tharsis turmæ tuæ, i. e., turmatum veniebant. DRACH.]

Ibid. A., S., polymita. Ex Hieronymo.

V. 25. C, συμμίκτη ἄς σου, : — B : Ο', καὶ ἑβρωνθῆς σφῆδρα. A., Θ., καὶ ἑδοξάσθησ ἑβρόδρα. Utrumque sensum admittit textus Hebr. DRACH.

V. 27. Pro ἔσαν, in quibusd., ai. Pro καὶ οἱ συμ-

μίκτοί σου ἐκ τῶν συμμίκτων σου, nonnulli, καὶ οἱ ἐπιμιγνόντες, commiscientes, τὴν ἐπιμίξιαν, commistionem, σου. — B : Ο', ἔσαν δυνάμεις σου. 'A., Θ., πλοῦτός σου. Σ., ὑπαρξίς σου. Nullum horum sensuum respicit Hebr. — Ο', καὶ ὁ μισθός σου, καὶ τῶν συμμίκτων σου. 'A., καὶ ἐγκατάλειμά σου, συναλλαγῆ σου. Σ., τὰ ἀποθέματά σου, καὶ ἡ ἐπιμίξια σου. Θ., καὶ ἀγορὰ δὲ σύμμικτός σου. — Ο', καὶ οἱ σύμβουλοί σου. 'A., οἱ ἰσχυροποιούντες τὴν ἐπισκευὴν σου. Θ., οἱ κρατύναντες τὸ βεδέξ σου. Hebr., confirmantes fissuram (Hebraice, bedek) tuam. — (V, καὶ οἱ σύμμικτοί σου ἐκ τῶν συμμίκτων σου. Σ., καὶ ἐπιμιγνόντες τὴν ἐπιμίξιαν σου. Ο', συναγωγὴ σου. Θ., ἐκκλησία σου. — C, : ἔσαν : Et mox, οἱ πολεμισταί σου ἐν σοί· καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ σου, ἄς ἡ : ἐν μίσφ σου. IDEM.

V. 28. C, ἄς πρὸς : τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου. Hebr., ad vocem clamoris. — B : Ο', φῶδφ φοθηθήσονται. Σ., σεισθήσονται οἱ ἄκωθεν. Θ., σαλευθήσονται αἱ πατρία. IDEM.

V. 29. C, ἀπὸ τῶν πλοίων ἄς αὐτῶν : Hebr., ex navibus suis. — B : Ο', καὶ οἱ ἐπιδάται. Σ., ναῦται. Absque καὶ οἱ, quæ desunt in Hebr. — Ο', καὶ οἱ πρῶρες : OI Γ', ἄς πάντας / κυβερνήται. Quasi κυβερνήται in textu Senum, ut etiam habent Hebr. et Vulg. IDEM.

V. 30. C, ἐπὶ σὲ φωνῆ, absque τη. — B : Ο', καὶ ἀλαλέουσιν. 'A., Θ., καὶ ἀκουτίσουσιν. Σ., καὶ ἀκουστὴν ποιήσωσιν. Hebr., et audire facient. — Ο', πικρόν. Θ., πικρῶς. — Ο', στρώσονται. 'A., κυλιθήσονται. volentur. Ἄλλος, ὑποστρώσονται. IDEM.

V. 31. Θ., ἄς καὶ φαλακρῶσουσιν etc. Ms. Jes. et Drusius, qui legit, καὶ ξυρήσονται. Horum et sequentium meminit Hieronymus, qui ait de Theodotione in LXX addita fuisse.

V. 32. Θ., ἄς καὶ λήθονται etc. Ms. Jes. Ed. R. parum differt.

Ibid. Ἄλλος, τίς ὡσπερ Τύρος etc. Drusius. { } 31 et 32. Omnia Theodotionis et Alius, habet C sub asterisco. Legit φαλακρῶσουσιν. Et ὃ 32, : οἱ : ὅλο αὐτῶν, exurgens οἱ. Eadem agnoscuntur etiam apud Theodoretum. — B : Hebr., sicut succia, sed ad silentium redacta. Ο', vacat, sed, ut jam dictum, Alius et C atque apud Theodor., κατασιγηθήσα. 'A., ὡς ὕφος αὐτῆς. Nimirum, legit, תַּזָּא, per resch. — VM, καὶ λήθονται ἐπὶ σὲ οἱ ὅλο αὐτῶν. DRACH.]

V. 33. C, : πάντας : (in Hebr. doest) βασιλεῖς. — B : Ο', πόσον τινα εὐρες μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης. 'A., ἐν τῷ ἐξελεθῆν ἐγκατάλειμά σου (ἀπὸ τ. θ.). Σ., ἐν τῷ προβαλέσθαι τὴν προεβήκη, cum proferretur additamentum, σου (ἀπὸ τ. θ.). Θ., ἐν τῷ ἐμπορευέσθαι τὴν ἀγορὰν σου ἐξ ἡμερῶν. Hebr., in exeundo negotiationes tuæ ex maribus. Et juxta Theodotionem, qui Hebr., iamnim, cum aliis legit punctis, iamnim, a diebus. — Ο', ἀπὸ τῶν πλήθους σου. 'A., Θ., ἀπὸ τοῦ πλοῦτου σου. — Ο', καὶ ἀπὸ τοῦ συμμίκτου σου. 'A., καὶ ἀπὸ τῆς συναλλαγῆς σου. DRACH.

V. 34. C, ἐν βάθει ὑδάτων. — B : Ο', δὲ σύμμικτός σου. 'A., ἡ συναλλαγὴ σου. IDEM.

V. 35. In nonnullis et apud Theodor. ita habetur : ἐκτάσαι ἐκστήσονται, καὶ θακρῶσαι τὰ πρόσωπων αὐτῶν. Hebr., horruerunt horrore, turbatae sunt facies. — C, ἔπεσαν : πάντας οἱ κωπηλάται σου, : Et revera absunt ab Hebr. — B : Ο', ὀσύνγισαν. Θ., ἰθαύμασαν. — Ο', ἐκτάσαι ἐξίστησαν. Σ., ὀρθοτριχῆσουσι φρικη. IDEM.

V. 36. Ἄλλος, ἐμποροὶ ἰθύνω etc. Drusius. [Ita apud Theodoretum. — C, εὐρίσαν ἐπὶ σὲ. — B : Ο', εὐρίσαν ἐπὶ σὲ (ut C). Σ., συριοῦσι ἐπὶ σὲ. — Ο', ἀπώλεια ἐγένου, καὶ οὐκέτι ἔση εἰς τὸν αἰῶνα. Θ., σπουδασμός ἐγένου, καὶ οὐχ ὑπάρξεις εἰς τ. α. DR.]

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	ΑΓΥΑΑΣ.
שׁוּעַ 4	4.	4.
בִּיד מוֹלֵךְ 9	9.	9.
מוֹתֵי עוֹלִים חַמּוֹת 10	10.	10.
מֵלֵא חַבְמוֹה 12	12.	12.
כִּי־אֵבֶן יִקְדֵּה מִסַּנְתֵךְ 13	13.	13.
מִלֵּאנֶת תַּפְיֵךְ		
כִּי־נִגְנֵנִי אֶת־נְרוֹב מִמּוֹשֵׁחַ הַסּוֹךְ 14	14.	14.
הַחֲלֵלֶנֶת		Ἐμπεριπατήσας.
חַמִּים 15	15.	15. Τέλειος.
רַחֲלֵךְ 16	16.	16.
וְאֵבֶדְךָ נְרוֹב הַסּוֹךְ		Ἀπολέσω σε τὸ Χερὺβ τὸ σὺ- σσιάζον.
חֲלַלְתָּ מִקְדְּשֶׁךָ 18	18.	18.
לֵאפֶר		
וְשַׁלַּחְתִּי־בָהּ דְבַר הָדָם 23	23.	23.
בַּחֲנוּכָה		✕ Ἐν μέσῳ αὐτῆς.
וְשַׁלַּחְתִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל 25	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et fecisti.	4. Acquisisti.	4.
9. In manu sauciantis te.	9. Coram interficientibus te.	9.
10. Mortibus incircumcisorum morieris.	10. Morte incircumcisorum morieris.	10.
12. Plenus sapientiā.	12. Plenus sapientia.	12.
13. Omnis lapis pretiosus operimentum tuum.	13. Omnis lapis pretiosus operimentum tuum.	13.
Opus tympanorum tuorum.	Opus decoris tui.	
14. Præparata sunt. Tu Cherub uncius tegens.	14. Præparata sunt. Tu Cherub extensus et protegens.	14.
Ambulasti.	Ambulasti.	Circumambulans.
15. Perfectus.	15. Perfectus.	15. Perfectus.
16. Negotiationis tuæ.	16. Negotiationis tuæ.	16.
Et perdam te Cherub tegens.	Perdidi te, o Cherub protegens.	Perdam te Cherub obumbrans.
18. Polluisti sanctuaria tua.	18. Polluisti sanctificationem tuam.	18.
In cinerem.	In cinerem.	
23. Et mittam in eam pestilentiam et sanguinem.	23. Et imittam ei pestilentiam et sanguinem.	23.
In medio ejus.	In medio ejus	In medio ejus.
25. Domum Israel.	25. Domum Israel.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Ezechielis.

V. 2. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Hebr., Adonai εἰπέ. O', Θεός. Θ., Ἴσχυρός. Hebr., Potens. — O', יהוה. Moz, ἡ καρδία σου. — B: O', εἰπὼν. O' Γ', κατοικίαν. A., καθέδραν. Hebr., sedcm. — O', σὺ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, καὶ περι- ποιήσω.	4.
9.	9. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ἐν χειρὶ τραυ- ματιζόντων σε. Ἄλλος, τιτρω- σκόντων.	9.
10.	10. Ἐν πλήθει ἀπεριτμήτων ἀπό- λη. Ἄλλος, θανάτοις ἀπεριτμήτων ἀποθάνη.	10.
12.	12. <i>Vacat.</i> Οἱ Γ', ✕ πλήρης σο- φίας.	12.
13.	13. Πάντα λίθον χρηστὸν ἐνδέ- δεσάει.	13.
.	Ἐνέπλησας τοὺς θησαυροὺς σου.	
14. Ἠτοίμασαν μετὰ τοῦ Χερούβ κεχρισμένου, καταμετρημένου.	14. Εὐ μετὰ τοῦ Χερούβ.	14. ✕ Ἠτοίμασαν μετὰ τοῦ Χε- ρούβ κεχρισμένου, τοῦ καταση- νούντος.
	<i>Vacat.</i>	
15.	15. Ἄμωμος.	15.
16.	16. Ἐμπορίας σου. Ἄλλος, πε- ριδρομῆς σου.	16.
Ἀπαλίσαι σε, Χερούβ ὁ σκέπων.		Τὸ Χερούβ τὸ συσκιάζον.
18. Ἐδεθήλωσας τὸν ἁγιασμὸν σου.	18. Ἐδεθήλωσα τὰ ἱερά σου.	18.
23.	Σποδόν. Ἄλλ., εἰς σποδόν. 23. Αἷμα καὶ θάνατος. Ἄλλος, καὶ ἐξαποστελῶ ἐπ' αὐτὴν θάνατον καὶ αἷμα.	23.
✕ Ἐν μέσῳ αὐτῆς.	<i>Vacat.</i>	✕ Ἐν μέσῳ αὐτῆς.
25.	25. Τὸν Ἰσραήλ. Οἱ Γ', ✕ τὸν οἶκον Ἰσραήλ.	25.
ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. <i>Vacat.</i> <i>Alius, et acquisisti.</i>	4.
9.	9. <i>Vacat.</i> <i>Alius, in manu vulne- rantium te. Alius, sauciantium.</i>	9.
10.	10. <i>In multitudine incircumci- sorum morieris. Alius, mortibus incircumcisorum morieris.</i>	10.
12.	12. <i>Vacat.</i> <i>Tres Int., plenus sapientia.</i>	12.
13. <i>Omni lapide pretioso vin- ctus atque constrictus fuisti. Opus tympanorum tuorum.</i>	13. <i>Omni lapide bono circum- datus es. Replesti thesauros tuos.</i>	13.
14. <i>Præpararunt cum Cherub sancto, commensurato.</i>	14. <i>Tu cum Cherub.</i>	14. <i>Præparaverunt cum Cherub uncto, inhabitante.</i>
15.	<i>Vacat.</i>	
16.	15. <i>Immaculatus.</i>	15.
Perdet te, Cherub tegens.	16. <i>Negotiationis tuæ. Alius, circumcursionis tuæ.</i>	16.
18. <i>Pollaisti sanctificationem tuam.</i>	18. <i>Contaminavi sancta tua.</i>	18.
23.	<i>Cinerem. Alius, in cinerem.</i>	
In medio ejus.	23. <i>Sanguis et mors. Alius, et mittam in eam mortem et sangui- nem.</i>	23.
25.	<i>Vacat.</i>	
	25. <i>Israel. Tres Int., domum Israel.</i>	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Ezechielis.

δὲ εἰ ἄνθρωπος. Οἱ Γ', οὐ δὲ ἴν ἄνθρ. -- Ο΄, καὶ οὐ V. 3. VM non habet ἡ ante σοφ. Deest etiam ἡ
θεός. Θ., καὶ οὐκ Ἰσραήλ. Hebr., et non Potens. Dr. apud Theodor. Edit. Rom. : ε in multis est ἡ σο-

φοί, quod ἢ etiam in nostram per errorem irrepsit, ac delendum est. » In Hebr. nihil de sophis, atque enunciatio est absoluta, sic : Ecce sapiens tu præ Daniele (videlicet, secundum opinionem tuam), ullum occultum, vel arcanum tibi non absconderunt (ita dicitur Hebraice, pro, non absconditum fuit). Cui textui probe quadrat Theodotianis versio, quam exhibet B : πᾶν χρυσὸν (sic edit. Tetraplor. πρὸ κρυφίον) οὐκ ὑπερέχε, *superatit*, se. IDEM.

V. 4. Ἄλλος, καὶ περιποιήσω. Ex Drusio. [Edit. Rom. : « Multi, καὶ ἐποίησας χρυσὸν, et apud S. Hier., et fecisti aurum. In aliquo est, περιποιήσω. » C, ✕ καὶ ἐποίησας χρυσόν. Id. cod., ἢ ἐν τῇ φρονήσει. — B : Ο', ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Ἄ., Σ., Θ., ἐν τῇ σοφίᾳ. DRACH.]

V. 5. C, ἢ ἐν τῇ πολλῇ. Etiam Alex., Ath., Complut. habent ἢ. Mox, ✕ καὶ : ὑψώθη. Hebr., et elatum est. DRACH.

V. 6. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. IDEM.

V. 7 C, τὰς μαχαίρας αὐτῶν ÷ ἐπὶ σέ, καὶ : ἐπὶ τὸ κάλλος. Hebr., gladius suos super pulchritu linem. Librarius male collocavit obelum : ÷ αὐτῶν ἐπὶ σέ : — B : Ο', λοιμούς. Ἄ., δυνατούς. Σ., ἀκαταμαχίτους, *inexpugnabiles*. Θ., ὑψηλοῦς. Hebr., robustus, vel violentus. — Ο', καὶ ἐκκενώσουσι. Σ., καὶ γυμνώσουσι. — Ο', καὶ στρώσουσι. Θ., καὶ βεδηλώσουσι. Hebr., et profanabunt. — Ο', εἰς ἀπώλειαν. Οἱ Γ', εἰς διαφθεράν. IDEM.

V. 9. Ἄλλος, ἐν χειρὶ τραυματιζόντων σε. Ms. Jes. Drusius vero, τιτρωσκόντων. [Edit. Rom. : « Plerique, ἐν χειρὶ τιτρωσκόντων σε. » C, ἐν πλήθει ✕ τραυματιζόντων σε. ὃ 10. θανάτους : Apud S. Hier. ut C, in multitudine vulnerantium te. DRACH.]

V. 10. Ἄλλος, θανάτους etc. Ex Drusio. [Potius ex edit. Romano, quæ monet eadem haberi et apud Theodor. Ita etiam C, cum linea cuspidata, quæ in textu valet, post θανάτους, ut modo vidisti. DRACH.]

V. 11. B : Ο', ἐπὶ τὸν ἀρχοντα. Οἱ Γ', ἐπὶ τὸν βασιλέα. DRACH.

V. 12. Οἱ Γ', πλήρης σοφίας. Ms. Jes. [Ita etiam C, sub asterisco, et apud Theodor. Et B : Οἱ Γ', πλ. σοφ., absque nota. Apud S. Hier., plenus sapientia. — B præterea : Ο', καὶ εἰδόν. Οἱ Γ', καὶ εἰδείς. Hebr., et dices. — Ο', ἀποσφράγισμα ὁμοιώσεως. Ἄ., σφραγὶς ἰτοιμασιῶν. preparationum. Σ., ... ὁμοιώματος. Θ., ... ἰτοιμασίας. Hebr., obsignans demensum, vel summam. Pro Hebr., *hhothem*, participio verbi, quæ nunc est communis lectio, LXX et Aq. legerunt nomen *hhotham*, quod habent non pauca exemplaria, et est lectio Ben-Aser, quauquam non recensetur inter varias lectiones Ben-Aser et Ben-Naphthali. De qua voce consulit *varias lect ones* J. Bernardi De-Rossi, et librum *Minhhuth-Schai* R. Salomonis Narzi. Porro, LXX et Aq. legerunt *thobuik*, pro recepto *thochuith*. Sed neque in hac concordant exemplaria. DRACH.]

V. 13. Hieronymus : « Hoc observandum est, non omni lapide pretioso regem Tyri fuisse circumdatum, sive opertum, et ut Symmachus transtulit, *vinctum atque consuetum* : sed omnem lapidem quem habuit princeps Tyri, fuisse *pretiosum*. » Et paulo post : « Sed et A., S. et Th. in præsentī loco multum inter se et LXX Interpr. non solum ordine, sed et numero discrepant atque nominibus. » Et multis interpretis : « Porro Symmachi interpretatio istum principem Tyri, quasi pretiosissimum monile lapidibus scribit esse *distinctum*. Denique *auri tympanum* vocat, in quo infixi sunt lapides. » Hinc Drusius putat, sed non sine dubio quidam, Symmachum vertisse, *opus tympanorum tuorum*, quod mihi etiam verisimile videtur. [C, ἐγεννήθη. Et nisi obelo exprungit ÷ καὶ ἀργύριον καὶ χρυσόν, quæ desunt in Hebr. — Lamb. Bos : Symm., δέιστε-ξαι, *fuisi distinctus* (perf. pass. verbi διαστίζω), pro Senum ἐνδέδεσαι. Cf. S. Hieronymum, cuius verba modo attulit Montf., principem lapidibus esse *distinctum*. — B : Ο', τοῦ παραδείσου. Θ., τοῦ κήπου. — Ο', πάντα λίθον χρυσόν ἐνδέδεσαι. Σ., πᾶς λίθος τίμιος περιέφραξέ σε. — Ο', ἐνέπλησας τοὺς θησαυ-

EZECHIELIS CAPUT XXIX

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικὸς γράμμασα.	ΑΚΥΛΑΣ.
בשנה העשירי 1	1.	1.
בשנים עשר		
דבר דמרת 3	3.	3.
הגני זלך פיעה מן מוצרים התנים הגות 'O Ἐδρωίος, τὸ κή- τος τὸ μέγα.		
הי יאר		
דחיים 4	4.	4.
VERSIO HEBRAICA TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In anno decimo.	1. In anno decimo.	1.
In duodecimo.	In undecima.	
3. Loquere et dices.	3. Loquere et dices.	3.
Ecce ego super te, Pharao rex Ægypti. Draco magnus. <i>Hebræus int.</i> , cetum magnum.	Ecce ego ad te, Pharao rex Æ- gypti. Draco magne.	
Mihī fluvius meus.	Meus est fluvius.	
4. Hamos.	4. Frenum.	4.

ρός σου. 'Α., θ., ἔργον τοῦ κάλλους σου. *Legerunt*, τρεπ. Σ., ἔργον τοῦ τυμπάνου σου. *Hebr.*, opus tympanorum tuorum. — Ο', καὶ τὰς ἀποθήκας σου. 'Α., καὶ τρήσεων σου. *Hebr.*, et foraminum tuorum. **DRACH.**

V. 14. Σ., θ., ἤτοιμασαν etc. *Ms. Jes.* Alius legit, ἤτοιμάσθησαν. *Conveniunt autem Symm. et Theod.* usque ad *χειρισμένου*. *Vocem zultim* τριπτεχ *Scholiasie Romano*, θ., κατασκηνοῦντος, Σ., καταμετρημένου. *Sed ms. Jes. habet*, Σ., τοῦ κατασκηνοῦντος. *Codex Coislin. habet*, Σ., τοῦ Χεροῦθ καταμετρημένου. [*In scholio notatur Theolotionem legisse ἤτοιμάσθησα. Etiam Hebr. et Vulg. passive, πρᾶραται λυμι.* — C, ✕ ἤτοιμασαν μετὰ τοῦ Χεροῦθ *χειρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος* καὶ ἔδικά σε : ἐν δρει etc. — B : Ο', ἐκτίσθη. 'Α., ✕ ἤτοιμασας ἐν σοί. — Ο', σὺ μετὰ τοῦ Χεροῦθ. Σ., καὶ μετὰ Χεροῦθ καταμετρημένου. θ., ✕ *χειρισμένου κατασκηνοῦντος.* **DRACH.**]

Ibid. 'Α., ἐμπερικατῆσας. *Drusius.* [*Scholiasies in ed. Rom. DRACH.*]

V. 15. 'Α., τέλειος. *Idem. Mox*, 'Αλλος, περιδρομῆς. *Ms. Jes.* [*Aquila lectionem exhibet ed. Rom.* — C, ἀνωμος σὺ ἐν ταῖς. *Hoc sū deest in VM. Mox C. ius oδ, ut etiam Complut.* — B : Ο', ἐν ταῖς ἡμέραις σου. *Οἱ Γ', ἐν ταῖς ὁδοῖς σου. Hebr. et Vulg., in viis tuis.* — Ο', ἐν σοί. Π., (τὰ ἀδικήματα) ✕ σου. *Sed Hebr. et Vulg., (iniquitas) in te. DRACH.*]

V. 16. 'Α., ἀπόλεισε σε τὸ Χεροῦθ τὸ συστιάζον. *Ms. Jes. Drusius vero*, Χεροῦθ ὁ συστιάζων. *Coislin. autem habet*, 'Α., ἀπόλεισέ σε Χεροῦθ ὁ συστιάζων. Σ., ἀπόλεισε σε Χεροῦθ ὁ σκέπων. [*Aquila in ed. Rom., ὁ συστιάζων. Theodor. legit in textu συστιάζον, et apud S. Hier., ohumbrans. C, ✕ τὸ σκιάζον.* — B : Ο', ταμεῖά σου. 'Α., Σ., ἐντός σου — Ο', καὶ ἤγαγέ σε τὸ Χεροῦθ. 'Α., καὶ περὺγία Χεροῦθ ἐσκέπασέ σε. Σ., καὶ ἀπόλεισε σε Χεροῦθ ✕ ὁ σκεπάσας σε. θ., ✕ τὸ συστιάζον. — Ο', πυρίων, 'Α., πυρός, *Hebr., (lapides) ignis. DRACH.*]

V. 17. C ita, ÷ διὰ πλήθος ἡμαρτιῶν σου : Et

desunt in *Hebr. DRACH.*

V. 18. Σ., ἰδεθῆλωσας etc. *Ms. Jes.* [B : 'Αλλος, ἰδεθῆλωσας. *Ed. Rom. : In multis est, ἰδεθῆλωσας.* — B : Ο', τὰ ἰσρά σου. Σ., τὸν ἁγιασμόν σου. *Ed. Rom. : In quibusd. et apud Theodor., τὸν ἁγιασμόν σου. DRACH.*]

Ibid. 'Αλλος, εἰς σποδόν. *Drusius.* [*Ed. Rom., unde hausit Drusius : Multi, εἰς σπ. Ita etiam C cum tribus editt. Apud S. Hier., in cinerem. DRACH.*]

V. 19. Pro *στανάζουσιν, C, στυγνάσουσιν, contristabuntur.* Et ita *Alex., Ald. et Complut. Apud S. Hier., contristabuntur. B : Ο' ἄλλως, στυγνάσουσιν. θ., ἰθαύμασαν. H. et V., obstupescunt.* — B : Ο', ἀπώλεια ἐγένου. θ., ἰθανατώθης, *morti traditus es. DRACH.*

V. 21. VM, Σειδῶνα. Et in *versu seq., Σειδῶν. IDEM.*

V. 22. C, τάδε λέγει 'Αδωναὶ Κύριος. *Hebr., Adonai Jehova. Ita etiam § 25. Et mox, ὅτι ἐγὼ ÷ εἶμι :* *Hebr. non exprimit enim.* — B : Οἱ Γ', Ο', καὶ ἔραις. 'Αλλως, καὶ εἰπόν. **IDEM.**

V. 25. 'Αλλος, καὶ ἐξαποστειλῶ etc. *Drusius.* [C, καὶ ἐξαποστειλῶ ἐπὶ σὲ θάνατον, καὶ αἷμα ἐν ταῖς πλ. Et ita apud *Theolotionem. DRACH.*]

Ibid. 'Α., Σ., θ., ἐν μέσῳ αὐτῆς. *Ms. Jes.* [C, ✕ ἐν μέσῳ αὐτῆς : **DRACH.**]

V. 24. C, ἐν τῷ οἴκῳ 'Ισραὴλ σκόλοψ. *Etiam VM scribit σκόλοψ. Et mox, ἀπὸ πάντων τῶν περικύκλω. Et, ἐγὼ εἶμι 'Αδωναὶ Κύριος.* — B : Ο', ἀτιμασάντων. 'Α., μαστιγούντων, *flagellantium. Nimirum deducit verbum Hebr. a ציף, flagel um. DRACH.*

V. 25. Οἱ Γ', τὸν οἶκον 'Ισραὴλ. *Idem.* [C, τὸν ✕ οἶκον : 'Ισραὴλ. *Mox, ἐνώπιον ÷ τῶν ÷ λαῶν, καὶ : τῶν ἰθύνων. Quae hic obelo exprunguntur desunt in Hebr. Et post, ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν, ἧς ἴδωκα.* — B : Ο', ἐκ, θ., ✕ πάντων / τῶν ἰθύνων. *Sed haec Theolotionis additio, πάντων, non est in Hebr. DRACH.*]

V. 26. C, ÷ καὶ ὁ θεός τῶν : *Quae desunt in Hebr. DRACH.*

EZECHIELIS CAPUT XXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

- 1. Ἐν τῷ ἔτει τῷ ἰωδεκάτῳ. 1.
'Αλλος, δεκάτῳ.
Δεκάτῳ. 'Αλλος, ἐν τῷ δωδεκάτῳ.
- 3. Καὶ εἰπὸν. *Οἱ Γ', ✕ λάλησον :* 3.
καὶ εἰπὸν.
Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ, *Φαραῶ* ✕ βασιλεῦ *Αἰγύπτου.*
Τὸν δράκοντα τὸν μέγαν.
Ἔμοι εἰσιν οἱ ποταμοί. 'Αλλοι, 3.
ἔμοι ὁ ποταμὸς μου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTO.

- 1. In anno duodecimo. *Alius,* 1.
decimo.
Decimo. *Alius, in duodecimo.*
- 3. Et dic. *Tres Int., loquere et* 3.
dic.
Ecce ego super te, *Pharao rex*
Aegypti.
Dracōnem magnum.
- Mihi sunt fluvii. *Mi, mihi fluvius meus.*
- 4. Laqueos. *Al., frenum.* 4.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

תָּמָה בְּלִי-דָגַת יָרֵיךְ בְּקִשְׁפֶּיךָ
תִּדְבַק

15 וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְהִדְבַּרְהָ אֶתְךָ וְתָמָה בְּלִי-דָגַת יָרֵיךְ

5.

5.

10 לְחִרְשֹׁתַי חֶרֶב שֹׁמֵמָה

10.

10.

19 Ὁ Ἐβραῖος, ἀπὸ Μαγδαλ.
19 וְנִשְׂא הַבִּזְיָה

19.

19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et omnis piscis fluminum tuorum in squamis tuis adhærebit.

Et agglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis.

5. Et derelinquam te in deserto, te et omnem piscem fluminum tuorum.

5. Et projiciam te in desertum, et omnes pisces fluminis tui.

5.

10. In solitudines, solitudinis, desolationis.

10. In solitudines, gladio dissipati.

10.

A turre. Hebr. int., a Magdal.

A turre.

19. Et tollet multitudinem ejus.

19. Et accipiet multitudinem ejus.

19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Ezechielis

V. 1. Ἄλλος, δεκάτω. Drusius. [Perperam edidit Montf., LXX δεκάτω. Alius δωδεκάτω. Drusius enim et ed. Rom. τῷ ἄλλῳ adscribunt δεκάτω. LXX autem habent δωδεκάτω. Quem errorem imprudenter descripsit editor Tetraplorum. — C, ἐν τῷ ἔτει τῷ δεκάτῳ. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῷ δωδεκάτῳ. Idem. [Etiam hic perperam adscripsit Montf., et post illum editor Tetraplorum, LXX, δεκάτω. Senes enim habent, μῆ. Ecce textum Hebr.: In anno decimo, in decimo (subaudi, mense), in duodecimo (subaudi, diē) mensis. Pro quo LXX: ἐν τῷ ἔτει τῷ δωδεκάτῳ, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί, μῆ τῷ μηνός. Et pro Senium μῆ, Drusius affert Alius lectionem, ἐν τῷ δωδεκάτῳ, quæ concinit cum Hebr., et est lectio Theodoret. — VM, ἑνδεκάτω μηνί. Et ita Vulgata, undecima die. Da.]

V. 2. B: O', στήρισον. Ἄ., Θ., θές. Σ, τάξον (ita edit. Tetraplorum. Forte reponendum τάξον). Hebr. et Vulg., pone. DRACH.

V. 3. Οἱ Γ', λάλησον καὶ εἰπόν. Ms. Jes. [C. ✕ λάλησον: καὶ εἰπον. Tāde λέγει Κύριος Κύριος. Da.]

Ibid. ✕ βασιλεῦ Αἰγύπτου. Idem. Ed. Rom., ἐπὶ Φαραώ. [C. Ἰδού ἐγὼ ἐπὶ σὲ Φαραώ ✕ βασιλεῦ Αἰγύπτου. Et præsignat asterisco ultimam partem versiculi, a voce ἐμοί, absque linea cuspidata. DR.]

Ibid. Ὁ Ἐβρ., τὸ κήτος τὸ μέγα. Drusius. Ms. vero J's. habet: τὸ Ἑβραϊκὸν, τὸ κήτος, ἔχει, ἵνα ἐμπαρῆ τὸν κροκόδειλον. I. e., Hebraicum habet celum, ut significet crocodilum.

Ibid. Scholion a Drusio allatum sic habet: Τινὲς τῶν ἐρμηνευτῶν ἐνικῶς εἶπαν, τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ O', πληθυντικῶς. I. e., Quidam Interpretum singulariter fluvium dixerunt; LXX vero pluraliter. Quæ verba non alium quam hunc locum respicere posse videntur. [Est scholion Theodreti. — B: O', τὸν ἐγκαθήμενον. Ἄ., τὸν ἐγκοιμώμενον, incubantem. Hebr., qui recubat. — O', ἐποίησα αὐτούς. Ἄ., ἐποίησα μὲ. Σ., ἐμαυτῶν. Hebr. et Vulg., feci me-

metipsam. DRACH.]

V. 4. Ἄλλος, γαλινόν. Ms. J's. [Etiam apud Theodoret., γαλινόν. B: Σ., Θ., γαλινόν. Ἄ., ἀκίδας, acumina. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, καὶ πάντες οἱ ἰχθύες etc. Drusius. [Hæc sunt etiam apud Theodoretum. Alius, καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας. — C, τοὺς ἰχθύς. Et ita VM. In fine versu, post σου, addit C, ✕ καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ etc. ut ἄλλος. — B: O', τοῦ ποταμοῦ. Θ., ✕ σου. Respicit alterum τοῦ ποταμοῦ, nempe additionis Tetraplorum et Alius. Hebr., fluminis tui. — Et post: Ἄ., ✕ ἐν τοῖς λεπτοῖς σου κολληθήσονται. DRACH.]

V. 5. Ἄλλος, καὶ ἀπορρίψω σε etc. Idem. [Ed. Rom., unde deprompsit Drusius: ε In aliquo libro, et apud Theodoretum: καὶ ἀπορρίψω σε εἰς γῆν (abest γῆν a Theodor. ut et ab Hebr.) ἔρημον, καὶ πάντας etc. ut et in textu. — B: O', ἐν τάχει. Οἱ Γ', ἐν τῇ ἔρημῳ. — Post ἐν τάχει, addit C, ✕ καὶ σέ, ὁ Hebr., te. Et post τοῦ ποταμοῦ, non habet σου, quod tamen est in Hebr. — B: O', συναχθήσ. Σ., εἰσενεχθήσῃ. — Ἄ., O'. ✕ κατὰ / κατὰ βρομα. O' ἄλλως, εἰς κατὰ βρομα. DRACH.]

V. 7. Pro ἐπεκρότησεν (VM, ἐκρότησεν, scilicet 2 m., ἐπεκρ.), C legit, ἐπεκράτησεν, tenuit. — B: O', καὶ ὅτε ἐπεκρότησεν ἐπ' αὐτούς πᾶσα χεῖρ. Ἄ., καὶ διέβρηξας, disruptisti, αὐτοῖς; πάντα ὤμων. Hebr., et perfodisti eis omnem, vel totum, humerum. — O', καὶ ὅτε ἐπανεπαύσαντο. Σ., καὶ ἐπιστηριχθέντων αὐτῶν, et cum innixi fuerint. Hebr., et innitentibus eis. DRACH.

V. 8. C, Κύριος, Κύριος. Ita etiam iteratur K. γῆ 13, 19. — B: O', ἀνθρώπους. Οἱ Γ', ἀνθρωπον. Hebr. et Vulg., hominem. — VM ita: ἀνθρώπους ἀπὸ σοῦ. IDEM.

V. 9. C expungit obelo αὐτούς, quia non est in Hebr. — Juxta B, pro Senium, ἀντὶ τοῦ, Σ., διότι. IDEM.

Vacat. Ἄλλος, καὶ πάντες οἱ ἰχθύες τοῦ ποταμοῦ ταῖς λεπίσιν σου προσκόλληθῆσονται.

5.	5. Καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει, καὶ πάντα; τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ σου. Ἄλλος, καὶ ἀποβρέψω σε εἰς ἔρημον, καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ.	5.
10.	10. Εἰς ἔρημον καὶ βομφαίαν καὶ ἀπώλειαν. Ἄλλος, εἰς ἔρημον κενὴν καὶ ἠφανισμένην.
Ἄπὸ Μαγδωλοῦ.	10.
19.	19. Vacat. Ἄλλος, καὶ λήφεται ἐν πληθὸς αὐτῆς.	19.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO,

Vacat. Al., et omnes pisces fluminis squamis tuis adhærebunt.

5.	5. Et projiciam te velociter, et omnes pisces fluminis tui. Alius, et projiciam te in desertum, et omnes pisces fluminis.	5.
10.	10. In solitudinem et gladium et perditionem. Al., in desertum vacuum et desolatum.
A Magdolo.	10.
19.	19. Vacat. Al., et accipiet multitudinem ejus.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Ezechielis,

V. 10. Ἄλλος, εἰς ἔρημον κενὴν etc. Drusius, qui suspicatur legendum esse ξηρὴν. Mellius diceret ξηρῶν: quamquam non video cur opus sit hic mendium suspicari, cum ἔρημον κενὴν optime exprimat בְּרֵחַ תְּבַבְתִּי desertum vacuum et inane. Pergit deinde Drusius: LXX et Hieronymus legerunt בְּרֵחַ (cum duplici segol), non verterunt βομφαίαν, gla' ium. Sic variant codices Ps. ix. Nam in aliis est תְּבַבְתִּי harboth, gladii, quod legerunt Græci. In aliis vero תְּבַבְתִּי (cum camets hatheph) horboth, destructiones, vastitates. Porro בְּרֵחַ Ps. vii. 13. Symmachus interpretatur τὴν μάχαιραν αὐτοῦ. ἡרבוֹרֵת Schol. ὁ Ἑβραῖος, ἀπὸ Μάγδαλ. Sic videtur etiam legisse Hieronymus; nam ait: Pro turre, quæ Hebraice MAGDAL dicitur, LXX loci nomen posuerunt, ut Μαγδωλόνας scriberent. Turris autem Syene usque hodie permanet, castrum ditioni Romanæ subditum, ubi sunt Nili cataactæ, et usque ad quem locum de nostro mari Nilus navigabilis est. Sed forte Hieronymus scripsit Magdol. Nam et hæc vox appellative sumitur pro turri. Aliquando est proprium loci. Hæc enus Drusius. [B: O', γῆν. 'A., Σ. (ad)lunt, τὴν. — O', ἀπὸ Μαγδῶλου. 'A., Σ. ἀπὸ πύργου. DRACH.]

B: O', παρὰ πάσας τὰς ἀρχάς. Θ., παρὰ τὰς βασιλείας. Hebr. non habet omnes. — O', τοῦ·μη εἶναι αὐτοὺς πλειονας. Σ., ✕ ἵνα μὴ ἐπιτάσσουσι, præcipiant. Hebr., ad non nominandum. IDEM.

V. 16. VM, καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι. C, καὶ οὐκ ἔσονται ἐπὶ. Sed conjicimus ἐπὶ librarii oscitantia pro ἔτι positum esse. Mox, ἐγὼ εἰμι Ἄδωναι Κύριος. — B: O', ἐν τῷ ἀκολουθῆσαι αὐτοὺς ἐπίσω αὐτῶν. Σ., προσφευγόντων αὐτῶν ἀκολουθεῖν αὐτοῖς. IDEM.

V. 17. C, ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει. Hebr. et Vulg., in vigesimo et septimo anno. IDEM.

V. 18. LXX, καὶ τῆς δουλείας. In quibusdam et apud Theodoretum, καὶ τῆ δουλείᾳ. Ex ed. Rom. — B: Σ. ὑπὲρ τῆς ἐργασίας. H·br., super servitium. Præterea B: O', κατεδουλώσατο (nostri autem, κατεδουλώσατο). Σ., ἐργάσασθαι ἐποίησεν. — O', Θ., φαλακρά. — O', μαδῶν. 'A., ἀπεβρέυκως, diffluens. — O', καὶ τῆ δυνάμει αὐτοῦ. Σ (ad lit), οὐδέ 'A., εὐπορίᾳ αὐτοῦ. — Paulo superius, VM, αὐτοῦ τὴν δύναμιν. IDEM.

V. 19. Ἄλλος, καὶ λήφεται etc. Drusius. [Drusii lectiones plerumque prodeunt ex notis Rom. editionis. Nostiam habent C, Complut. et Alex. qui scribit λήφεται. — C, ✕ διὰ τοῦτο: τὰδε λέγει Κύριος Κύριος. Ἰδοὺ ✕ ἐγὼ: δίδωμι τῷ N. β. B. ✕ τὴν: γῆν A. B: O' Γ', ✕ τὴν / γῆν. Hebr., Propterea hæc dicit A·lonai Jehova, Ecce ego dans Nabuchodonosor regi Babylonis terram Ægypti, et tollet multitudinem ejus. DRACH.]

V. 20. C. δέδοικα αὐτῷ τὴν γῆν Αἰγύπτου, ✕ ἴσα ἐποίησά μοι, ÷ τὰδε: λέγει K. K. Hebr., dedi ei terram Ægypti, pro eo quod opus fecerint mihi, ait A·lonai Jehova. — B: O', ἀντὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Ἄλλος, ἀντὶ τῆς δουλείας αὐτοῦ. — O', γῆν. O' Γ', ✕ τὴν / γῆν. — O', ✕ ἀνθ' ὧν (ἐποίησε). Θ., ἐν αὐτῷ. DRACH.

V. 11. B: O', ἐν αὐτῇ. Ἄλλος, δι' αὐτῆς. DRACH.
V. 12. C, τὴν γῆν αὐτῆς [εἰς] (sic) ἀπώλειαν.... ✕ ἠφανισμός: τεσσαράκοντα ἔτη. Hebr., vastatio... ✕ τὴν: Αἴγυπτον. — B: O' Γ', ✕ τὴν / O', Αἴγυπτον. — O', εἰς τὰς χώρας. Π., ἐν ταῖς γαίαις. IDEM.
V. 13. C, συναΐσω τοὺς Αἰγυπτίους. — B: O' Γ', ✕ οἱ / O', τὰδε. IDEM.
V. 14. C, καὶ κατοικιῶ... καὶ ἔσται ✕ ἐκεῖ: ἀρχὴ ταπεινῆ. Ita et B: O' Γ', ✕ ἐκεῖ / ἡ βασιλεία. Il est, Tres addunt ἐκεῖ, et loco vocis ἀρχὴ vertunt ἡ βασιλεία. Hebr., ibi regnum. Idem B: O', Φαθουρή: Θ, Φαθουρή. IDEM.
V. 15. C, παρὰ πάσας τὰς ἀρχάς ✕ ἔσται ταπεινή. Et B: O' Γ', ✕ ἔσται ταπεινή. Hebr., eris humilis. In LXX autem nostri desideratur. — IDEM

EZECHIELIS CAPUT XXX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοί: γράμματι.	AKYAAZ.
הילולי 2	2.	2.
עץ נים יהיה 3	3.	3.
ולקח וכוונה 4	4.	4.
וכלה הערב 5	5.	5.
מלפני 9	9.	9.
במים במח		Ἐν Σαίμ. Τὴν πεποιθυίαν.
ומכרתו אנהאית בידרעים 12	12.	12. καὶ ἀποδώσομαι τὴν γῆν ἐν χεῖρι πονηρῶν.
והאבותי גללים והשבתי 13	13.	13.
במא 14	14.	14. Ἐν Νώ.
הק צדי וחסם 16	16.	16.
לאכתשה 21	21.	21. Οὐκ ἐμοτώθη.
והשבתי ואתה ואתה 22	22.	22. Τὸν ἰσχυρὸν καὶ ὑψηλόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Ululate.	2. Ululate.	2.
3. Dies nubis.	3. Dies nubis.	3.
Tempus gentium erit.	Tempus gentium erit.	
4. Et tollent turbam ejus.	4. Et ablata fuerit multitudo illius.	4.
5. Et omne vulgus.	5. Et omne reliquum vulgus.	5.
9. A facie mea.	9. A facie mea.	9.
In navibus.	In trieribus.	In Sim.
Confidenter.	Confidentiam.	Confidentem.
12. Et vendam terram in manum malignorum.	12. Et tradam terram in manus pessimorum.	12. Et tradam terram in manuum malignorum.
13. Et perdam simulacra, et cessare faciam.	13. Et disperdam simulacra, et cessare faciam.	13.
14. In No.	14. In Alexandria.	14. In No.
16. Et ipsi Noph tormina interdium.	16. Et in Memphis angustiae quotidianae.	16.
21. Non est alligatum.	21. Non est obvolutum.	21. Non est curatum.
Ad alligandum ad roborandum illud.	Ut fasciaretur linteolis, ut recepto robore.	
22. Fortem et fractum.	22. Forte sed contractum.	22. Robustum et excelsum.

Notae et variae lectiones ad cap. XXX Ezechielis.

V. 2. Ἄλλος, ὀλολύξετε. Drusius ex Complutensi edit. ut et alia. [Ita et apud Theodoretum. B: Σ., Θ., ὀλολύξετε. Supra jam monuimus plerasque Drusii lectiones prodire ex ed. Rom. — C, Ἄδωναι Κύριος. DRACH.]

V. 3. Οἱ Γ', καὶ ἡμέρα νεφέλης. Et sic O' bodie, quia multa ex edit. Hexaplati in κοινῇ remanserunt. [C ita: ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα, καὶ ἐγγὺς ἡμέρα τοῦ Κυρίου, ἡμέρα καὶ νεφέλης. Apud S. Hier., quoniam iuxta est dies, et iuxta via Domini, dies nubis. Hebr., quia propinqua est dies, et propinqua dies Jehovae, dies nubis. B: 'A., O', Θ., καὶ ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα. Σ. (ad haec addit), καὶ ἐγγίξει ἡμέρα. Quod pariter additur apud Theodoretum, hoc modo, καὶ ἐγγίξει ἡ ἡμέρα νεφέλης. Da.]

Ibid. Ἄλλος, καιρὸς ἐθνῶν ἔσται. Drusius. [Ita et

apud Theodoretum. In VM deest vox νεφέλης. Da.]

V. 4. Ἄλλος, καὶ λήφονται etc. Idem. [C, καὶ λήφονται τὸ πλῆθος καὶ αὐτῆς. Et ita apud Theodoretum. Al., ληφθήσεται. Al., αὐτῶν. Ex ed. Rom. Apud S. Hier., et auferent multitudinem ejus. — C praeterea: καὶ ἔσται ταραχή ἐν Αἰθιοπία (absque γῆ, quod deest in Hebr.), καὶ πσοῦνται. DRACH.]

V. 5. Σ., καὶ πᾶσα ἡ Ἀραβία. Idem. Hic autem Hieronymus, cum ait: « In commune de variis populis et Chuth, quod Symmachus vertit in Arabiam; » sibi sane videtur: nam Arabia hic haud dum res-pondet voci Hebraicae צפ, non autem voci proxime antecedenti צר vel subsequenti צר. Hoc autem non Librarii mendo scriptum est: nam multis interpositis Hieronymus ait, « et Chub, i. e. Arabes. » [Montf. male excerpit Chuth, et ita post eum edi-

EZECHIELIS CAPUT XXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

2.	2. Ἄλλος, ὁλολύξατε.	2.
5.	3. ✕ Ἡμέρα νεφέλης. Οἱ Γ, id. Πέρασ ἰθὺν ἔσται. Ἄλλος, κερ- ρος ἰθὺν ἔσται.	3.
6.	4. Vacat. Ἄλλος, καὶ λήφονται τὸ πλῆθος αὐτῆς.	4.
5. Καὶ πᾶσα ἡ Ἀραβία.	5. Καὶ πάντες οἱ ἐπίμικτοι.	5.
9. Ἐν ἐστρεῖα.	9. Vacat. Ἐπιύδοντες. Vacat.	9. Ἐκ προσώπου μου. Ἐν Σείμ. Τὴν ἐλπίδα.
12.	12. Vacat.	12. ✕ Καὶ ἀποδώσωμαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν.
13.	13. Καὶ ἀπολώ (μεγιστᾶνας).	13. ✕ Καὶ ἀπολώ ββαλύγματα καὶ καταπύσω (μεγιστᾶνας).
14. Ἐν Νώ.	14. Ἐν Δουπόλει.	14. Ἐν Νώ.
16.	16. Vacat. Ἄλλος, καὶ ἐν τῇ Μέρφει πολέμοι αὐθημερινοί.	16.
21. Οὐκ ἐπεδόθη.	21. Οὐ κατεδόθη. Τοῦ δοθῆναι ἰσχύ. Ἄλλος, τοῦ δοθῆναι τοῦ κατισχύσαι.	21.
22.	22. Τοὺς ἰσχυροὺς, καὶ τοὺς τε- ταμένους.	22. Τὸν ἰσχυρὸν καὶ μέγαν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. <i>Alius</i> , ululate.	2.
3.	3. <i>Tres et LXX int.</i> , dies nabis. Finis gentium erit. <i>Alius</i> , tem- pus gentium erit.	3.
4.	4. Vacat. <i>Al.</i> , et accipient mul- titudinem ejus.	4.
5. Et omnis Arabia.	5. Et omnes commisti.	5.
9. In festinatione.	9. Vacat. Festinantes. Vacat.	9. A facie mea. In Sim. Spem.
12.	12. Vacat.	12. Et tradam terram in manum malignorum.
13.	13. Et perdam (optimates).	13. Et perdam abominations, et cessare faciam (optimates).
14. In No.	14. In Diospoli.	14. In No.
16.	16. Vacat. <i>Alius</i> , et in Memphi inimici eo ipso die.	16.
21. Non est alligatum.	21. Non est ligatum. Ad dandum robur. <i>Al.</i> , ad li- gandum et roborandum.	21.
22.	22. Fortia et extenta.	22. Robustum et magnum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Ezechielis.

tor Tetraptorum, cum tamen S. Hier. habeat, *Chub*. — B: Ἀ., καὶ πᾶσα Ἀραβία. Σ., Ἀραβία. Apud Theodor., καὶ Αἰθιοπες, καὶ πᾶσα ἡ Ἀραβία. — B: Ο΄, Πέρασι καὶ Κρήτες. Ἀ., Σ., Θ., Αἰθιοπία καὶ Φούδ. — Ἀ., Σ., Θ., ✕ καὶ Χουβάλ. Hæc lectio palam respicit Hebr. צבן. Quomodo autem reddant LXX, non in promptu est dicere, invertunt enim ordinem. Non autem omittunt, ut credit Rosenmullerus, qui non attendit tot exprimere nationes LXX quot textus Hebr., nimirum, sex. — Οἱ Γ, ✕ γῆς. l. e. addunt γῆς ante διαθήκης. — C, ἐν αὐτῇ μαχαίρα πεσοῦνται. DRACH.]

V. 6. C, ✕ τὰδε λέγει Ἄδωναὶ Κύριος, καὶ πεσοῦνται etc. Hebr., sic dixit Jehova. B: Π., ✕ τὰδε λέγει ΠΠΠ, sic melius. Et mox C obelo exprungit ἕως Σὺννης, quod tamen est in Hebr. — B: Ο΄, τὰ

ἀντιστηρίγματα. Ἀ., Σ., οἱ ὀποστηρίζοντες. — Ο΄, καὶ καταθήσεται. Θ., καὶ καθαιρεθήσεται, *destruatur*. — Ο΄, ἡ ὕβρις. Ἀ., Σ., ἡ ὑπερφανία. — Ο΄, ἀπὸ Μαγδωλοῦ. Ἀ., Σ., ἀπὸ πύργου. Cf. *serpna xix*, 10. DRACH.

V. 7. C, ἐν μέσῳ χωρῶν ✕ ἠφανισμένων (etiam Alex. ἡφ.), ✕ καὶ ἀπολείς αὐτοὺς (scriptoris vitium, pro καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν) ἐν μέσῳ κόλμων: — B: Ο΄, χωρῶν. Ἄλλος, πόλεων. IDEX.

V. 8. B: Ο΄, συντριβῶσι. Ἄλλος, συντριβήσονται. IDEX.

V. 9. Θ., ἐκ προσώπου μου etc. Hæc lectiones ex Drusio et ex ms. Jes. prodeunt. Hieronymus, ἰ Ἀ., Th., in Siim. Sym., *festinantes*. ἰ Hic ms. Jes. sic habet: ἐκ-προσώπου μου ἕσσιμ (sic). Σ., ἐν ἐπέ-ξαι. Drusius vero sic: ἰ Scholiastes hoc loco ex

Theodotion videtur referre ἔγκαθισμός, *in sessio*. Theodoretus vero, ἐν σείμ, quod in multis libris ait Græca lingua significare ἐν ἰσχύϊ, *in robore*. At non video quid affinitatis habeat ἔγκαθισμός cum בצים. [In textu separavimus voces כַּלְפַּי et בצים, quorum versiones Montf. ita confudit ut non facile scire possit lector quo spectent, neque animadvertit Senum स्पेϋδοντες, quod addidimus, cohærere alteri harum vocum. Pro priore, in plerisque ll. est, ἀπὸ προσώπου μου. Alterius retinuerunt Aq. et Th. ipsam formam Hebr. LXX et Symm. reddiderunt quasi a verbo פָּרַח, *festinavit*, *ursit*. ב est littera servilis. Legerunt ergo, בַּצִּים, ut conjici potest e lectione Tetraplorum mox afferenda. — C, ἐξελεύσονται ἄγγελοι ✕ ἐκ προσώπου μου Ἔσσιμ; स्पेϋδοντες ἀφανίσει τὴν Αἰθιοπίαν ✕ τὴν ✕ ἐλπίδα, ✕ καὶ ἔσται ταραχὴ εἰς. — B: O', Θ., ἐκ προσώπου μου Ἔσσιμ (ut C). 'A., ἐν ἐτιείμ. Σ., ἐν ἐπέξει. — O', ἀφανίσει τὴν Αἰθιοπίαν. Σ., τοῦ ἐκπλήξει τῆς Αἰθιοπίας τὴν ἀφοβίαν. — O', Θ., ✕ τὴν ἐλπίδα (ut C). 'A., τὴν πεποιθίαν. — O', δεῖ ἰδοῦ. Σ., ✕ πάντως. DRACH.]

Ibid. 'A., τὴν πεποθίαν. Θ., τὴν ἐλπίδα. Prusius.

V. 10. C. ἀπολῶ τὸ πλῆθος. B: OI Γ', τὸ, O', πλῆθος. DRACH.

V. 11. C, λαοῦ αὐτοῦ ✕ μετ' αὐτοῦ, ✕ Hebr. et Vulg., cum eo. B: Σ., μετ' αὐτοῦ. Mox C, ἐκκενώσουσι ÷ πάντες; Deest omnes in Hebr. et in Vulg. — B: O', λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν ἀπεσταλμένοι. 'A., ἰσχυροί... Σ., ἀκαταμαχητοί, *inexpugnabiles*, ἐθνῶν ἀχθή-

σονται. Hebr., fortissimi gentium. — O, καὶ ἐκκενώσουσι. Σ., καὶ γυμνώσουσι. — O', τραυματιῶν. Σ., τρώσεων. IDEM.

V. 12. 'A., Θ., ✕ καὶ ἀποδώσομαι etc. Ms. Jes. [Legitur etiam apud Theodoretum, Apud S. Hier., et tradam terram in manu pessimorum. DRACH.]

V. 13. Θ., ✕ καὶ ἀπολῶ βεβλύγματα. Idem. [Est lectio trium editionum, i. e. Alex., Ald., Complut. S. pariter Hier., in comment., ex LXX, et perdam abominationes, et desicere faciam optimates. C eadem habet sub asterisco. Idem C, καὶ ἄρχοντα; ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἔσονται ἐτι. ✕ καὶ δώσω φόβον ἐκ γῆς Αἰγύπτου, (Alex. et Complut. aut. m., ἐν γῆ A.) ✕ Hebr., et princeps e terra Ægypti non erit amplius; et dabo timorem in terra Ægypti. — B: Σ., Θ., εἶδωλα. Pro βεβλύγματα Tetraplorum. Da.]

V. 14. 'A., Σ., Θ., ἐν Νῶ. In hæc verba Hieronymus: « *Faciamaque*, ait, *judicia tua in Alexandria*, quæ hodie sic vocatur. Cæterum, pristinum nomen habet *No*, quod Aq., Sym., Th. sicut in Hebræo positum est, transtulerunt. Pro quo nescio quid volentes LXX dixere *Diospolim*, quæ Ægypti παλαιὰ civitas est. Nos autem pro *No*, *Alexandriam* posuimus per anticipationem, quæ Græce πρόληψις appellatur, juxta illud Virgilianum, *Latinaque venit littora*: non quod eo tempore, quando venit Æneas in Latium, *Latina* dicerentur; sed quæ postea *Lavina* nuncupata sunt, ut manifestior locus fereat lectoris intelligentiæ. » [Lamb. Bos habet Νῶ. B: 'A., Βανῶ. I. e., nomen Hebr., *No*, cum littera servili ב affixa. Σ., Ἐν Νό. Θ., ἐν Νοί (absque accen-

EZECHIELIS CAPUT XXXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
צדֵר 3	3.	3.
וְדֵר מִצֵּן		
עֲבֹתִים		ἄσπετων.
וְהָיָה כְּפֶאֶרְתֵי 5	5.	5.
בְּשֵׁלֶת		
8 אֶל עֵשֶׂהוּ	8.	8.
9 וְיִשָּׂה עֵשֶׂהוּ בִּרְבֵּוּ דְלִיחָיו	9.	9.
10 וְרִים לְבָב בְּגִבּוֹ	10.	10.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Cedrus.	3. Cedrus.	3.
Et sylva inumbrans,	Et frondibus nemorosus.	
Implicata.	Densas frondes.	Condensorum.
5. Et prolongati sunt rami ejus.	5. Et elevati sunt rami ejus.	5.
In mittendo ipsam.	Cumque extendisset.	
8. Non obscuraverunt eam.	8. Non fuerunt altiores illo.	8.
9. Pulcrum feci eum in multitudine ramorum ejus.	9. Quoniam speciosum feci eum, et multis condensisque frondibus.	9.
10. Et elevatum est cor ejus in altitudine sua.	10. Et elevatum est cor ejus in altitudine sua.	10.

tu). — Pro communi Φαθωρῆς, C habet Φαθουρῆς. Alex., Παθουρῆς. DRACH.]

V. 15. C scribit Σάιν. — B : O', καὶ ἀπολῶ. ἸΑλ-
λορ, καὶ ἀπολείται, *peribit*. Hebr., et succidam. —
O', Μέμφεωρ. ἸΑ., Νῶ. Σ., Νό. Θ., Νόεωρ. DRACH.

V. 16. ἸΑλλορ, καὶ ἐν τῇ Μέμφει etc. Drusius.
[Juxta ed. Rom., hæc in quibusd. codd. et apud
Theodoretum. Pro πολέμιοι, aliter πόλεμοι, *prælia*,
ut apud Theodor. — Pro Σύχη, C habet Σάις. Ald.
et Complut., Σάις. — B : O', ἐκρηγμα, καὶ διαχυθή-
σεται ὕδατα. Σ., ἀνάβρηξις, καὶ ἐν Μέμφει πολέμιοι
αἰθήμερινοί. — VM, καὶ ταραχὴν ταραχθήσεται.
DRACH.]

V. 17. B : O', Ἡλιουπόλεωρ. ἸΑ., Ὀν. Σ., Θ., Αὐν.
— O', καὶ αἱ γυναῖκες. ἸΑ., καὶ αὐτοί. Sed Hebr., et
ipse; unde arbitramur in Aq. reponendum esse καὶ
αὐτά. IDEM.

V. 18. C, καὶ ἐν Τάφνας... ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος...
αἰχμάλωτοι ἀχθήσονται. Etiam VM, Alex. et Com-
plut., ἀχθ. Et apud S. Hier., ducentur. IDEM.

V. 19. C, καὶ ποιήσω κρίματα. Ita etiam Complut.
Hebr., Vulg. et apud S. Hier., *judicia*. IDEM.

V. 21. ἸΑ., οὐκ ἐμοτώθη etc. Drusius. [Ed. Rom.,
οὐ κατεδέθη, *non deprecatus est*, sed C ut et, juxta
notas ed. Rom., plerique, κατεδέθη. — B : O', κατε-
δέθη (ut C et Complut.). ἸΑ., οὐκ ἐμοτώθη. Θ., ἐπε-
δέθη. DRACH.]

Ibid. ἸΑλλορ, τοῦ δεθῆναι etc. Idem ex Complut.
[C, οὐ κατεδέθη τοῦ δεθῆναι ἐπ' αὐτὸν μάλαγμα, τοῦ
δεθῆναι ἰσχὴν ἐπιλαθέσθαι μαχαίρας. Hebr., non
obligatum est, ad dandum sanationes, ad ponendum
fasciam, ad obligandum illud, ad tenendum gla-

dium. — VM hic et γγ 22, 24, 25 bis, βραχίονας, ερ.
Idem scribit συνέτριψα. — B : O', Ἰασιν. Σ., θερα-
πέταν. — Hebr. ad obligandum illud. O', *vacat*. ἸΑ.,
✕ εἰς ἐπίδεσμον. Σ., ✕ ὡστε ἐπιθήσαι. Θ., ✕ τοῦ
καταθῆσαι. DR.]

V. 22. ἸΑ., τὸν ἰσχυρόν etc. Drusius. In hunc lo-
cum Hieronymus : ἰ Illud autem quod in LXX dici-
tur τεταγμένα, scriptorum vitio depravatum est. Ibi
enim interpretati sunt, non τεταγμένα, sed τετα-
μένα, hoc est, non, *disposita*, sed *extenta*. Pro quo
juxta consuetudinem suam, alii Interpretes *excelsa*
posuerunt. » [Senum versionem adscripsimus nos.
C, καὶ τοὺς τεταγμένους ✕ καὶ τοὺς : συντριβομέ-
νους, καὶ καταβαλῶ τὴν μάχαιραν (absque αὐτοῦ)
ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Hebr., et fractum, et cadere
faciam gladium e manu ejus. — B : ἸΑ., τὸν κραταῖον
καὶ ὑψηλόν. Θ., τὸν ἰσχυρόν καὶ τὸν μέγαν. DR.]

V. 23. C, καὶ διασπερῶ ✕ τὴν : Ἀἴγυπτον. — B :
ἸΑ., καὶ ῥίψω. Σ., Θ., ✕ τὴν / Ἀἴγυπτον. DRACH.

V. 24. B : O', καὶ ἐπάξει usque σκύλα αὐτῆς. Θ.,
καὶ συντρίψει τοὺς βραχίονας Φαραῶ, καὶ στενάξει
στεναγμούς τραυματίου. Hebr., et frangam brachia
Pharaonis, et ingemiscet gemitibus confossi coram
illo. Istud *coram illo desideratur* in LXX, sed juxta
B vertunt ἸΑ., Θ., ✕ ἐνώπιον αὐτοῦ. IDEM.

V. 25. C præfigit asteriscum huic versiculo, sine
linea cuspidata. Mox, ἐν τῷ δοῦναί με. Hebr., in
dando me. IDEM.

V. 26. C, ✕ τὴν : Ἀἴγυπτον. Et mox, καὶ γνώσων-
ται ÷ πάντες : Et revera *omnes* abest ab Hebr. Id.

EZECHIELIS CAPUT XXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

5.	3. Κυπάρισσος. ἸΑλλορ, κέδρος. <i>Vacat</i> . ἸΑλλορ, καὶ πυκνὸς ἐν τῇ σκέπη. Νεφελῶν.	3. Δασέων. 5. ✕ Καὶ ὑψώθησεν αἱ παρα- φάδες αὐτοῦ.
5.	5. <i>Vacat</i> . ἸΑλλορ, ἐν τῷ ἐκτείνειν αὐτόν.	
8.	8. ἸΑλλορ, οὐχ ὑπερῆραν αὐτόν.	8.
9.	9. Διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ. ἸΑλλορ, καλὸν ἐποίησα αὐ- τόν ἐν τῷ πληθεῖ τῶν κλάδων αὐτοῦ.	9.
10.	10. Καὶ εἶδον ἐν τῷ ὑψωθῆναι αὐτόν. ἸΑλλορ, καὶ ἐπήρθη ἡ καρ- διά αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὑψεῖ αὐτοῦ.	10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. Κυπάρισσος. <i>Alius</i> , cedrus. <i>Vacat</i> . <i>Alius</i> , et densus in teg- mine. Nabium.	3. Condensorum.
5.	5. <i>Vacat</i> . <i>Alius</i> , cum extenderet.	5. Et elevatae sunt propagines ejus.
8.	8. <i>Alius</i> , non superaverunt, <i>vel</i> , extulerunt, eum.	8.
9.	9. Propter multitudinem ramo- rum ejus. <i>Alius</i> , pulcrum feci eum in multitudine ramorum ejus.	9.
10.	10. Et vidi dum ipse exaltaretur. <i>Alius</i> , et elevatum est cor ejus in altitudine sua.	10.

TO EBPAIKON	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
עשׂו יעשה לו כרשעו ברשתו 11	11.	11.
מתצמרותם 14	14.	14. Τὸ ἄκρον αὐτῶν.
בארץ גרתי 16	16.	16.
בבגד ובגדל בעעץ 18	18.	18.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. Faciendo faciet ei : juxta impietatem ejus ejeci eum.	11. Faciens faciet ei : juxta impietatem ejus ejeci eum.	11.
14. Cacumen suum.	14. Sublimitatem suam.	14. Cacumen ipsorum.
16. In terra infima.	16. In terra infima.	16.
18. In gloria et in magnitudine inter ligna Eden.	18. O inclyte atque sublimis inter ligna voluptatis.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Ezechielis.

V. 1. B: O', μιᾶ. Σ., πρώτη. Omnes fere lectiones nomine Drusii allatæ hoc in capite, conspiciuntur in edit. Rom. Sic et alibi, ut jam monuimus. DRACH.

V. 2. B: O', εἰπόν. 'A., Σ., εἰπέ. IDEM.

V. 3. Ἄλλος, κέδρος. Drusius. [B: O', κυπάρισσος. Σ., ὡς κέδρος. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ. Idem. [C ita : ✕ καὶ ✕ πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ, ; Pro quo Σ., juxta B: καὶ εὐσκιος ἦν. Mox C, καὶ εἰς μέσον. Etiam Hebr. addit, et.—B: O', παραφυάσι. 'A., Θ., κλάδος. Σ., θαλλοὶς. DR.]

Ibid. 'A., Θ., δασέων. Ms. Jes. [B: 'A., δασέων. Σ., πικαζόντων (lege, πυκ.), densantium. Idem B: O', ἀρχὴ αὐτοῦ. 'A., ἄκρον αὐτοῦ. DRACH.]

V. 4. B: O', τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγε κύκλω. Σ., εἰ ποταμοὶ αὐτῆς διήρχοντο, transibant, κύκλω.—O', καὶ τὰ συστήματα αὐτῆς. Θ., ὑδραγωγούς. Hebr., aquæductus suos.—O', πεδίου. Οἱ Γ', ἀγροῦ. DRACH.

V. 5. Θ., καὶ ὑψώθησαν etc. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco.—B: O', ἀφ' ὕδατος. Θ., ἐξ ὕδατων. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῷ ἐκτείνει etc. Drusius ex Complut. [Ita etiam apud Theodoretum. C habet sub asterisco. B: O', Θ., ✕ ἐν τῷ ἐκτείνει αὐτόν. 'A., ✕ ἐν τῷ ἐξαποστελεῖται αὐτόν. Σ., ἐκταθείσης αὐτῆς. DRACH.]

V. 6. C, πᾶν τὸ πλῆθος ἐθνῶν.—B: O', κλάδων αὐτοῦ. Σ., Θ., παραφυάδων αὐτοῦ. Hebr., ramis

ejus. DRACH.

V. 7. C, διὰ τὸ μῆκος (Hebr., longitudine) τῶν κλάδων αὐτοῦ.—B: O', τῶν κλάδων αὐτοῦ. 'A., τῶν ἀναδενδράδων αὐτοῦ, arbustorum suorum. Hebr., ramorum suorum. IDEM.

V. 8. Ἄλλος, οὐχ ὑπερῆραν etc. Drusius. [Ita etiam apud Theodor.—B: O', οὐχ ὁμοιοι (absque ἐγένοντο). Θ., οὐχ ὁμοιωθήσαν. Hebr., non fuerunt similes.—O', καὶ ἐλάται. 'A., ἀρμωνιεύμ (ipsa vox Hebr., quæ diversè interpretatur, castaneas, abietes, platanos). Θ., πλάτανοι.—O', ἐν τῷ παραδείσῳ. 'A., Θ., ἐν τῷ κήπῳ. DRACH.]

V. 9. Ἄλλος, καλὸν ἐποίησα. Idem. [Eamd. lectionem affert B, nomine 'A. et Θ., sub asterisco.—C, πάντα τὰ ξύλα, et non habet, διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ. DR.]

V. 10. Ἄλλος, καὶ ἐπήρθη. Idem. [Ita etiam apud Theodor.—B ita: 'A., καὶ ὑψώθη. Θ., καρδία αὐτοῦ. Id. B: O', νεφελῶν. Σ., πυκαζόντων. Cf. supra § 3.—C, λέγει K. K. Et mox ἔδωκε pro ἔδωκας. Sic etiam in aliquo codice, ut testatur ed. Rom. DR.]

V. 11. Ἄλλος, ἐποίησε αὐτῷ. Idem. [Ita etiam apud Theodor. et in quibusd. B autem: Οἱ Γ', ποιῶν ποιήσει αὐτῷ κατὰ τὴν ἀσέθειαν αὐτοῦ. Idem B: O', ἀρχοντος. Οἱ Γ', ἰσχυροῦ.—C addit in fine versus sub asterisco, ut et apud Theodor., ἐξέβαλον αὐτόν. Hebr. et Vulg., ejeci eum. DRACH.]

V. 12. C, ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτοῦ. Edit. Rom., αὐ-

EZECHIELIS CAPUT XXXII

TO EBPAIKON	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
בשתי עשרה שנה בשני עשר 1	1.	1.
שתי עשרה שנה בשני עשר 2	2.	2. Ὡς λευιαθάν.
ושלאתי הגאחת רכחתי 5	5.	5.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In duodecimo anno, in duodecimo mense.	1. Duodecimo anno in mense duodecimo.	1.
2. Sicut cetus.	2. Draconi.	2. Sicut leviathan.
5. Et implebo valles celsitudine tua.	5. Et implebo colles tuos sanie tua.	5.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
11.	11. Καὶ ἐποίησε τὴν ἀπόλειαν αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐποίησε αὐτῷ κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἐγώ.	11.
14. Τὰς καρδίας αὐτῶν.	14. Τὴν ἀρχὴν αὐτῶν.	14. Τὸν καυλὸν αὐτῶν.
16.	16. Ἐν γῆ. Ἄλλος, ἐν γῆ κατωτάτῃ.	16.
18.	18. Ἄλλος, ἐν δόξῃ καὶ ἐν μεγέθει, ἐν τοῖς ξύλοις τῆς τρυφῆς.	18.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11.	11. Et fecit perditionem ejus. <i>Alius</i> , fecit ei secundum impietatem ejus : et ejeci eum ego.	11.
14. Corda eorum.	14. Principium suum.	14. Scapum suum.
16.	16. In terra. <i>Alius</i> , in terra infima.	16.
18.	18. <i>Alius</i> , in gloria et in magnitudine, in lignis voluptatis.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Ezechielis.

τῶν. Sed Hebr., ejus. — B : Ο΄, ἀλλότριος. Σ., ἀσπλαγχοί, *immissericordes*. — Ο΄, οἱ κλάδοι αὐτοῦ. Ἄ., αἱ ἀναθενδράδες αὐτοῦ. Σ., αἱ παραφυάδες αὐτοῦ. Cf. supra γ 7. — Ο΄, καὶ ἰδάρισαν αὐτόν. Σ., ἀφῆκεν αὐτόν. — Perperam adscripsit Montf. ad ἰσραηλῆ versionem *Alius*, καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν; ex *Drusio*, qui ad ἰσραηλῆ refert lectionem; et quæ ead. cum lectione LXX nostrorum, non autem *Alius*. DRACH.

V. 13. Pro ἐγένοντο, C, ἐγένοντο. — B : Ο΄, ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ. Οἱ Γ΄, ἐπὶ τοὺς κλάδους αὐτοῦ. Hebr., et ad ramos ejus. IDEM.

V. 14. Ἄ., τὸ ἄκρον αὐτῶν etc. Ms. Jes. Versu autem 15, sic legitur in eodem cod. : ἐπένησεν αὐτὸν ἡ ἄβυσσος, ἐκάλεσε τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐκύκλωσε. [V. 14. C, καὶ οὐκ ἔδωκαν (sic in multis, ut testatur ed. Rom. In aliquo et apud Theodor., καὶ οὐ μὴ δῶσιν. Hebr., et non dabunt, vel dent) τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς μέσον νεφελῶν, καὶ οὐκ ἔστησαν ✕ πρὸς αὐτὰ : ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν πάντες οἱ πίνοντες ὕδωρ, ὅτι (hoc ὅτι additur etiam apud Theodor. et in B tribuitur τοῖς Γ΄ sub asterisco) πάντες ἐδόθησαν εἰς θάνατον, εἰς γῆς βάθος, ἐν μέσῳ υἰῶν ἀνθρώπων ἀνθρώπων (sic, bis) πρὸς καταβαίνοντα; (apud Theodor., καταγομμένω.) εἰς βόθρον. — B : Ο΄, νεφελῶν. Σ., πυκνάσματα, *condensa*. DRACH.]

V. 15. C, εἰς ἄδου ἐπένησεν, ἐπίστυσα ἐπ' αὐτόν τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐκύκλωσα πλῆθος etc. Pro ἐκύκλωσα, Theodor., διεκύκλωσε, *circumdedit*. — B : Ο΄, ἐπένη-

σθησαν αὐτόν ἡ ἄβυσσος. Ἄ., Θ., ἐκάλυφα, *operui*, ἐπ' αὐτόν τὴν ἄβυσσον. Οἱ Γ΄, ἐκάλυψεν ἡ ἄβυσσος. — Ο΄, καὶ ἀπέστυσα. Οἱ Γ΄, καὶ ἐκύκλωσα. — Ο΄, καὶ ἐκύκλωσα. Ἄ., ἐξέλειπεν. — Ο΄, καὶ ἐσχότασεν. *Λοιποί*, ἐπένησεν. Θ., ἐσκυθρόωσασεν. — Ο΄, ἐξελύθησαν. Ἄ., ἐκρότησαν, *colliserunt*. Σ., ἠλλομόρφωσεν, *transformata sunt*. DRACH.

V. 16. Ed. Rom. : Plerique, ἐν γῆ κατωτάτῃ. C, ἐν γῆ κατωτάτῳ. B : Οἱ Γ΄, κατωτάτῳ. Et mox id. C, τὰ ἐκλεκτὰ, ✕ καὶ τὰ κάλλιστα : Hebr., selectio et præcipuum. B : Ἄ., Σ., Ο΄, Θ., ✕ καὶ τὰ κάλλιστα. IDEM.

V. 18. Ἄλλος, ἐν δόξῃ etc. *Drusius*. [Ed. Rom. : In plerisque et apud Theodor., ἐν δυνάμει (scil., πῶς, in virtute, pro πῶς, sic) καὶ ἐν δόξῃ etc. B vero : Ἄ., Ο΄, Θ., ✕ ἐν δόξῃ, ἐν μεγαλειότητι, ἐν ξύλοις τρυφῆς. C, ✕ ἐν ἰσχύϊ, ἐν δόξῃ, ἐν μεγαλειότητι, ἐν ξύλοις τρυφῆς. Et hinc usque ad finem versus sequitur ita : καὶ κατὰ θῆτι μετὰ τῶν ξύλων τῆς τρυφῆς εἰς γῆς βάθος, in profundum terræ, ἐν μέσῳ ἀπεριτμήτων κοιμηθήσῃ μετὰ τῶν τραυματιῶν μαχαίρας, οὕτως ✕ ἐστίν : Φαραῶ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος : τῆς ἰσχύος : αὐτοῦ, λέγει Κύριος Κύριος. — B : Ο΄, οὕτως (ut C et VM). Ἄλλος, οὕτως. Θ., ✕ ἐστίν. DRACH.]

Ibid. ἰσραηλῆ Ο΄, κατὰ θῆτι καὶ καταδιδόθητι. Sunt, ut videtur, due interpretationes vocis Hebraicæ, ut sæpe contingit in LXX.

EZECHIELIS CAPUT XXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. <i>Οἱ λοιποί</i> , ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνί.	1.
2.	2. Ὡς δράκων.	2.
5.	5. Καὶ ἐμπλήσω ἀπὸ τοῦ αἱματός σου. Οἱ Γ΄, καὶ ἐμπλήσω ✕ τὰς φάραγγας : ἀπὸ τοῦ αἱματός σου.	5.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. In decimo anno in decimo mense. <i>Reliqui</i> , in decimo anno, in duodecimo mense.	1.
2.	2. Quasi draco.	2.
5.	5. Et implebo sanguine tuo. <i>Tres int.</i> , et implebo vases sanguine tuo.	5.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμματα.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
6 בוכך 'O 'Eβρ., ἀπὸ τῶν ἐξώ- ρων σου.	6.	6.
8 כל־מאורי אוד בשמים	8.	8.
14 ונתרהם	14.	14.
17 ויהי בשתי עשרה שנה בחמשה עשר לחודש	17.	17.
18 על־המון מצרים	18.	18.
19 ממי נעמת רדה והשנבה אוד על־ים	19.	19.
23 אשר נתנו קברתיה בירכתי בר ויהי קדלה סביבות קברתה כלם 'O 'Eβραῖος, ἄν μῆται λάκκου.	23.	23.
26 בשך תבל	26.	26.
28 תשבר ותשנב	28.	28.
29 שבה אדם מלכיה וכל־נשיאיה	29.	29.
30 וכל־עצני אשר־ירדו אוד־ללים בדחיתם מגבורתם בשים וישנב	30.	30. ✕ Αισχυρόμενοι ἐκασμῆθη- σαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. De sanguine tuo. <i>Hebr. int.</i> , de sanie tua.	6. Fœtore sanguinis tui.	6.
8. Omnia luminaria lucis in cœlis.	8. Omnia luminaria cœli.	8.
14. Et flumina eorum.	14. Et flumina eorum.	14.
17. Et fuit in duodecimo anno, in quinta decima mensis.	17. Et factum est in duodecimo anno, quintadecima mensis.	17.
18. Super turbam Ægypti.	18. Super multitudinem Ægy- pti.	18.
19. Quo jucundior fuisti? de- scende et jace cum præputiatis.	19. Quo pulchrior es? descende, et dormi cum incircumcisis.	19.
23. Cujus posita sunt sepulcra ejus in lateribus lacus: et fuit cœtus ejus circuitus sepulcri ejus: omnes ipsi interfecti cadentes in gladio. <i>Hebr. int.</i> , in longitudine lacus.	23. Quorum data sunt sepulcra in novissimis lacu: et facta est multitudo ejus per gyrum sepul- cri ejus: universi interfecti, ca- dentesque gladio.	23.
26. Mosoch Thubal.	26. Mosoch, et Thubal.	26.
28. Contereris et dormies.	28. Contereris et dormies.	28.
29. Ibi Edom, rex ejus, et omnes principes ejus.	29. Ibi Idumæa, et reges ejus, et omnes duces ejus.	29.
30. Et omnis Sidonius, qui de- scenderunt cum interfectis in ter- rore suo a fortitudine sua erube- scentes: et jacebant.	30. Et universi venatores qui deducti sunt cum interfectis, pa- ventes, et in sua fortitudine con- fusi: qui dormierunt.	30. Pudefacti dormierunt.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

- 6. 6. Ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου.
- 8. 8. Πάντα τὰ φαίνοντα φῶς ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἄλλος, πάντας τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ.
- 14. 14. Καὶ οἱ ποταμοὶ αὐτῶν. Ἄλλος, καὶ αἱ διώρυγες αὐτῶν.
- 17. 17. Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ἰ ἐν τῷ α' μηνί· (ἄλλως, τοῦ πρώτου μηνός), πεντεκαίδεκάτη τοῦ μηνός.
- 18. 18. Ἐπὶ τὴν ἰσχὺν Αἰγύπτου. Ἄλλος, ἐπὶ τὸ πλῆθος Αἰγύπτου.
- 19. 19. Τίνος κρείττων εἶ; Ἄλλος, οὐ γὰρ σὺ τινός βελτίων.
- 23. 23. Ἐκεῖ ἐδόθησαν, καὶ ἡ ταφὴ αὐτῶν ἐν βάθει βόθρου, καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ περικύκλιω του μνήματος αὐτοῦ. Πάντες οἱ τραυματῆται οἱ πεπτωκότες μαχαίρῃ.
- 26. 26. Μωσὺ καὶ Θοβέλ.
- 28. 28. Ἄλλος, συντριβήσῃ καὶ κοιμηθήσῃ.
- 29. 29. Ἐκεῖ ἐδόθησαν οἱ ἄρχοντες Ἀσσοῦρ.
- 30. 30. Πάντες στρατηγοὶ Ἀσσοῦρ οἱ τινες κατήχθησαν μετὰ τραυματιῶν σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν, αἰσχυρόμενοι ἐκοιμήθησαν. Ἄλλος, Πάντες στρατηγοὶ Ἀσσοῦρ καὶ τῆ ἰσχύϊ αὐτῶν.

- 6. 6.
- 8. 8.
- 14. 14.
- 17. 17.
- 18. 18.
- 19. 19. Ἐξ ὀδάτων εὐπρεπῶν κατάρθῃ, καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ ἀπεριτμήτων.
- 23. 23. Ἐκεῖ ἐδόθησαν τὰς ταφὰς αὐτῆς ἐν μηροῖς λάκκου· καὶ ἐγενήθη ἐκκλησία περικύκλιω τῆς ταφῆς αὐτοῦ. Πάντες αὐτοὶ τραυματῆται πίπτοντες μαχαίρῃ.
- 26. 26.
- 28. 28.
- 29. 29. Ἐκεῖ ἔδωμ, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτῆς.
- 30. 30. Ἄισχυρόμενοι ἐκοιμήθησαν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 6. 6. De stercoribus tuis.
- 8. 8. Omnia ostendentia lumen in caelo. Alius, omnes stellas caeli.
- 14. 14. Et flumina eorum. Al., et canales eorum.
- 17. 17. Et factum est in duodecimo anno in primo mense (aliter, primi mensis) quintadecima mensis.
- 18. 18. Super fortitudinem Aegypti. Alius, super multitudinem Aegypti.
- 19. 19. Quo melior es? Alius, non enim tu quopiam praestantior.
- 23. 23. Ibi dati sunt, et sepulcrum eorum in profundo fossae: et facta est congregatio ejus in circuitu sepulcri ejus: omnes vulnerati qui ceciderunt gladio.
- 26. 26. Mosoch et Thobel.
- 28. 28. Al., contereris et dormies.
- 29. 29. Ibi dati sunt principes Assur.
- 30. 30. Omnes duces Assur, qui dejecti sunt cum timore eorum, prostrati et vulnerati dormierunt. Omnes duces Assur et fortitudinem eorum.

- 6. 6.
- 8. 8.
- 14. 14.
- 17. 17.
- 18. 18.
- 19. 19. Ex aquis decentibus descende, et cuba eam in trementibus.
- 23. 23. Qui dederunt sepulcra ejus in lateribus lacus, et facta est congregatio in circuitu sepulcri ejus: omnes ipsi vulnerati cadentes gladio.
- 26. 26. Cubile eorum.
- 28. 28.
- 29. 29. Ibi d'om et reges ejus, et omnes principes ejus.
- 30. 30. Prostrati dormierunt.

32 אֶת-כָּל-לִבְיָהוּב פָּרְעָה וְכָל-
דְּבָרָהּ

52.

32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

32. Cum interfectis gladio, Pharao et omnis turba ejus.

32. Cum interfectis gladio, Pharao et omnis multitudo ejus.

32.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Ezechielis.

V. 1. *Oi λοιποὶ*, ἐν τῷ δεκάτῳ etc. Drusius ex Hieronymo, qui ait : « In multis exemplaribus juxta LXX, *duodecim annus et mensis decimus* ponitur : juxta cæteros autem Interpretes, *decimus annus et duodecim mensis*. » [Ed. Rom., ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. VM autem et C, ... δεκάτῳ ... δεκάτῳ. In B ad marg. legitur tantum, 'A., ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει. Σ., ἐν δεκάτῳ ἔτει. DRACH.]

V. 2. 'A., ὡς λευιθάβν. Item ex Hieronymo. [Quidam, ἐν ποταμοῖς. Hebr. et Vulg., in fluminibus. — C, ὡς δράκων ἐν τῇ... — B : O', λάβε. Σ., Θ., * ἀνάλαβε. — O', καὶ ἐχεράτιζες. 'A., καὶ παρέταζας. Nimwrum legit רַחֵף. DRACH.]

V. 3. C, τὰς λέγει Κύριος Κύριος. Καὶ περιβαλῶ ἐπὶ σὲ τὰ δίκτυά * μου * ἐν ἐκκλησίᾳ * λαῶν etc. Quæ similiter afferuntur in notis Rom. editionis. B : Σ., ἐν συναγωγῇ. DRACH.

V. 4. C, πλησθήσεται σου. Etiam Theodor. legit σου. Apud S. Hieronymum, *tui*. Mox, καὶ ἐμπλήσω ἐκ σοῦ πάντα etc. Apud Theodor., ἐκ μέσου σου. In VM desideratur τοῦ οὐρανοῦ. IDEM.

V. 5. O' Γ', καὶ ἐμπλήσω τὰς φάραγγας etc. Ms. Jes. [C, * τὰς φάραγγας * — B : Σ., καὶ πλήσω τὰς φάραγγάς σου ἀπὸ τοῦ αἵματός σου. O' Γ', καὶ ἐμπλήσω etc. ut supra, sed absque asterisco. LXX et cæteri omnes legerunt γ pro γ. DRACH.]

V. 6. In ms. Jes. ad marg. legitur, σαφέστερον ὁ Ἑβρ. ἀπὸ τῶν ἰσῶρων σου. Hæc autem, ut et aliæ quædam ejusdem ms. notæ, recentiore manu scriptæ sunt ab annis circiter 700, et quidem, ut videtur, Latina manu ; nam characteres non expediti sunt. [B : O', ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου. Σ., τῷ ἰσῶρ σου. O' Γ', ἀπὸ τοῦ αἵματός σου. DRACH.]

V. 8. 'Aλλος, πάντας τοὺς etc. Cod. Reg. [C, ἐπὶ τὴν γῆν σου. Hebr. et Vulg., super terram tuam. B : Π., * σου. IDEM : O', συσκοτάσουσιν. 'Aλλος, οὐ δύσουςι τὸ φῶς. DR.]

V. 9. C, καρδίαν πολλῶν, absque λαῶν. — B : O', αἰχμαλωσίαν σου. Σ., συντριβὴν σου. Hebr. et Vulg., contritionem tuam. — VM, pro ἄν, 2 m., ἐάν. DR.

V. 10. C, ἐκστάσει * ἐπὶ σὲ * ἐκστήσονται ἐν τῷ πετασθῆναι [apud Theodor., ἐκστάσει με] τὴν ῥομφαίαν μου ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν. — B : O', ἐν τῷ πετασθῆναι (sic). 'A., Σ., Θ., ἐν τῷ ἐκπετάσαι με. — O', προσδεχόμενοι τὴν πτώσιν αὐτῶν. 'A., καὶ ταραχθῆσονται εἰς ταραχὴν ἕκαστος τῆ ψυχῇ αὐτοῦ. — O', ἀφ' ἡμέρας. 'A., Θ., ἐν ἡμέρα. IDEM.

V. 12. B : O', γιγάντων. 'A., Θ., δυνατῶν. Σ., ἀνδρείων. — O', λοιμοί. 'A., ἰσχυροί. Σ., ἀκαταμάχητοι. — O', τὴν ὕβριν Αἰγύπτου. Σ., τὸ μεγαλαύχημα Αἰγύπτου. IDEM.

V. 15. C non habet ἐτι post ἀνθρώπου. — B : O', καὶ οὐ μὴ τράξῃ αὐτό. Σ., ἴνα μὴ τ. α. — O', ἀνθρώπου. 'A., Θ., * ἔτι. Σ., * μῆκετι. IDEM.

V. 11. 'Aλλος, καὶ αἱ διώρυγες αὐτῶν. Cod. Reg. [Pro οὗτος, C, ÷ οὗτος. Hebr. non habet. Et mox, λέγει Ἄδωναι Κύριος. — Pro πορεύονται, in nonnullis, βεύονται. DR.]

V. 15. C, ὡς τὴν Αἰγύπτου. Et pro διασπερῶ, διασπείρω. Etiam VM, διασπείρω. — B : O', ὅτ' ἂν διασπείρω. 'A., Σ., ἐν τῷ παρατάξει. Legendum vide-

tur παρατάξει, Hebr. enim, in *percutiendo* me. Da.

V. 16. C, καὶ θρηγήσει αὐτὸν, καὶ θυγατέρες. Et post, θρηγήσουσιν αὐτόν. Sed Hebr., αὐτὴν. Autamen B : O', αὐτὴν. 'Aλλος, αὐτόν. IDEM.

V. 17. O', καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει [ad marg. ἐν τῷ πρώτῳ μηνί] πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ μηνός. Ita ms. Jes. qui hæc notam habet in margine : « Ἐν τῇ τῶν O' ἐκδόσει οὕτω φέρεται : Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰβ' ἔτει, ἐν τῷ α' μηνί ιε' τοῦ μηνός. τὸ δὲ, ἐν τῷ α' μηνί, ὠβελισθὲν περιεῖλεν Ὀριγένης. Ταῦτα δὲ κατὰ λέξιν εἶπεν ἐν τῷ ἰβ' τόμῳ τῶν εἰς τὸν Ἰεζεκίηλ ἐξηγητικῶν. Ἔοικεν ἡ προφητεία αὕτη ἐξῆς τῆ προ αὐτῆς τεταγμένη καὶ αὕτη τῷ ἰβ' λελέχθαι ἔπει ὁμοίως μὲν ἔκεινη, καὶ κατὰ τὸ ἐν τῷ ἰβ' μηνί πεπροφητεῦσθαι. Οὐκέτι δὲ ὁμοίως κατὰ τὴν ἡμέραν, ἡ μὲν γὰρ μὲτ' οὗ μηνός ἐλέλετο· αὕτη δὲ ιε' τοῦ μηνός, διόπερ τὸ, τοῦ α' μηνός ὠβελισθὲν ἐτολήσασμεν περιεῖλεν, ὡς πάντῃ ἀλόγως προκείμενον. I. e. : « In editione LXX Interpretum sic habetur : *Et factum est in xii anno, in primo mense, decimaquinta mensis*. Illud autem, in primo mense, obelo notatum abstulit Origenes. Hæc autem ad verbum dicit in 19 tomo Commentariorum in Iezeciel : *Videtur hæc prophetia consequenter post præcedentem posita, et ipsa anno xii prolata fuisse, atque etiam in duodecimo mense quemadmodum et illa prodixisse : sed non similiter in die conveniunt ; illa quippe prima mensis pronuntiata fuit, hæc vero decimaquinta mensis. Quamobrem illud, in primo mense, utpote omnino temere positum, obelo notatum auferre ausi sumus.* » [C, ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει, πεντεκαίδεκάτῃ etc. Et B ad marg., 'A., Θ., ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει. DRACH.]

V. 18. 'Aλλος, ἐπὶ τὸ πλῆθος etc. Drusius. [B : Θ., εἰπὼν μέλος ἐπὶ τὸ πλῆθος Αἰγύπτου. — O', τὰ ἔθνη. 'Aλλος, τῶν ἔθνων. DRACH.]

V. 19. 'Aλλος, οὐ γὰρ σὺ etc. Ms. Reg. [Hanc Senum versionem quæ, ut et versio *Alius*, refertur ad פַּרְעֹה יַדְבָב, nullus habet editorum nostrorum, neque ipse C, qui raro omittit quæ in Hebr. seruntur. DR.]

Ibid. Hieron. : « Porro sub asteriscis additum est, *de aqua pulcherrima descende, et dormi cum incircumcisus*. » Etiam ante : « Multum in hoc loco LXX Interpretum editio, et ordine, et translatione discordat, et quædam in ea de Theodotione addita sunt. » [Apud Theodor. ead. leguntur quæ Theodotioni tribuuntur. Qui hoc sensu interpretati sunt legerunt אֲיָדָיִם, *de aquis*. — C ita : ὃ 19 * ἐξ ὕδατος εὐπροπεύς * κατὰ * ἔθνη (sic), καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων, * ἐν μέσῳ τραυματιῶν μαχαίρα πτσούονται μετ' αὐτοῦ. Quæ ultima post alterum obelam habet ed. Rom. in ὃ 20. — B : O', τίνος κρείττων εἶ ; (nota, ut ms. Regius.) 'A., ὅπερ τίνα ὠρακῆθης ; Σ., τίνος βελτίων εἶς ; DRACH.]

V. 20. B : O', μαχαίρα πεσούται μετ' αὐτοῦ (omnia sic), καὶ κοιμήθησεται πάσα ἡ ἰσχύς αὐτοῦ. 'A., ἐν ῥομφαίᾳ ἐδόθη· ἐξείλκυσαν αὐτὴν, καὶ τὸ πᾶν πλῆθος αὐτῆς. Hebr., gladio data est, extraxerunt eam et omnes multitudines ejus. DRACH.

V. 21. C non habet καὶ ante κατάθηθι. Pro βόθρου, VM legit θορύβου, sed repugnantem Hebr. ve-

59

59. Μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας Φαυῶ, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.

59. Τραυματῖαι μαχαίρας Φαυῶ, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTUS.

52

52. Cum vulneratis gladio Pharao: et omnis multitudo ejus cum eo.

52. Vulnerati gladii Pharao, et omnis virtus eorum.

Notae et variae lectiones ad cap. XXXII Ezechielis.

ritate. Hic nonnulla, quae non habet Hebr., addita sunt ex Theodotione et leguntur apud Theodoretum. De quibus adi notas Rom. editionis et S. Hieronymi comment. — B: 'A., σύν τοῖς βοηθοῖς αὐτῶν κατέδησαν. LXX non quadrant ad Hebr. textum, qui sonat: cum adjuvantiis suis descenderunt. IDEM.

V. 22. In C ita est: 'Eksl' 'Assour̄ kal p̄ssa ἡ συναγωγή αὐτοῦ, ἦ πάντες τραυματῖαι ἔκει ἐδόθησαν, καὶ ἡ ταφή αὐτῶν ἐν βάθει βόθρου, καὶ ἐγενήθη ἦ (sic iteratur obelus) συναγωγή αὐτοῦ περὶ ἡ κύκλω τοῦ μνήματος αὐτοῦ, πάντες οἱ τραυματῖαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρα. — O, συναγωγή αὐτοῦ. 'A., Θ., ἐκκλησία. — O', ἔκκλησιον καὶ τοῦ μνήματος αὐτοῦ. 'A., κύκλω αὐτοῦ τάφοι αὐτοῦ. Hebr., in circuitibus ejus sepulcra ejus. IDEM.

V. 23. O., ἔδωκαν etc. Drusius et ms. Jes. Hieronymus vero: « Et iterum de Theod. editione sub asteriscis additum est, qui dederunt etc. »

Ibid. 'O 'Ebraios, ἐν μήκει λάκκου. Ms. Jes. et Drusius ex Origene. Confundit hic Interpres ἡ ἵατος, cum ἡ ἰσχύς longitudo. [C, ὃ 23. καὶ οἱ ἐδώκαν τὰς ἔλας αὐτῆς ἐν μήκει λάκκου, καὶ ἐγενήθη ἕκαστος ἐκ αὐτῶν περικύκλω τῆς ταφῆς αὐτοῦ, καὶ πάντες αὐτοὶ τραυματῖαι πίπτοντες καὶ μαχαίρα. οἱ δόντες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς. — B: O', καὶ ἡ ταφή αὐτῶν. 'A., καὶ ταφάς. O' (sic), Σ., Θ., αὐτοῦ. Hebr., sepulcra ejus. — O', ἐν βάθει. Σ., ἐν τοῖς κατωτάτοις. — O', συναγωγή αὐτοῦ. 'A., Θ., ἐκκλησία. — O', ἐπὶ γῆς ζωῆς. 'A., Σ., Θ., ἐν γῆ ζώντων. Vox Hebraica et πῖλα et vivendum significat. DRACM.]

V. 24. C, δεικνύοντες φόβον αὐτῶν. — B: O', καὶ οἱ καταβαίνοντες. 'A., οἱ κατέδησαν. Hebr., qui descenderunt. — O', βάσανον αὐτῶν. 'A., Σ., ἀσχύνην αὐτῶν. Θ., ἀτιμίαν αὐτῶν. DRACM.

V. 25. C praepositi voci ἔκει asteriscum, quem non sequitur linea cuspidata. Idem cod. legit ἡ ἰσχύς αὐτῶν. Sed Hebr. ut edit. Rom., ejus. — Duos editionis Rom. versus 25 et 26 in unum cohibet ὃ 25 cod. C. — VM, ἐπὶ τῆς ζωῆς, cum hac Cardinalis nota in marg.: « Ita heic et postea cod., non γῆς. » L. e. ὃ 32. — B: 'A., Λ. (λοιποῖ), καὶ ἔκει κατέγη αὐτῆ ἐν παντὶ τῷ πλῆθει αὐτῶν καὶ πάντες αὐτοὶ ἀπερίτμητοι ἀντηρημένοι μαχαίρας, ἐπιέθθη πτῆξις, confusionis, αὐτῶν οὖν καταβαίνουσι λάκκων ἐν μέσῳ ἀντηρημένων, intersectorum. IDEM.

V. 26. Hieron.: « Pro Mosach Thabal, Syria et Theod. interpretati sunt, cubile eorum. » Si ἡ πρὸ sic reddiderit Symmachos et Theodotus, aliud sane legerint oportet. In prima voce מִסַּח pro מִשַּׁח legimus conspicimus; secundam horum interpretationum aptare aequos. [ὃ 26 Rom. editionis. B: O, מסוך καὶ Θובה. II., Μεσὺ καὶ Θובה. Et sic punctatur Hebr. punctis vocibus Mosach, Thabal. — O, καὶ πᾶσα ἡ ἰσχύς αὐτοῦ. Ἄλλος, πάντας οἱ ὕμνοι αὐτοῦ. Hebr., et omnis multitudo ejus dicitur. Melus Germaniae: und ihre ganze Volksmenge: — O, ἀπερίτμητοι. O' Γ', ἀντηρητοί. — O, ἡ εὐεσθησίς τῆς O' Γ. ὃν ἐκτελέσας. Hebr., et Vl. z., qe a dicitur. Id.

V. 27. Bruns. 'Αλλος. καὶ ὕμνοι ὑμῶν ἰσχύς

ἐγένετο ἐν τῇ γῆ τῶν ζώντων. [Juxta Rom. editionem haec adduntur in illo cominus. Sunt etiam apud Theodoretum. — Hic versus est ὃ 26 in C, qui habet sequentia: καὶ οὐκ ἐκοιμήθησαν; (apud S. Hier., non dormierunt. Hebr. et Vulg., et non dormient) ... ἐν ὅλοις πολεμικοῖς αὐτῶν. (Hebr., in vasis belli suis)... ἐπὶ τῶν δειπνῶν. Ita etiam VM, δειπνῶν. Pro πάντας, C habet γίγαντας. Ita etiam apud Theodor. Apud S. Hier., gigantes. Hebr., potentibus. — B: O', μετὰ τῶν γιγάντων. O' Γ', μετὰ τῶν δυνατῶν. Hebr., cum potentibus. — O', ἀπ' αἰῶνος (leguntur ὁβησ). O' Γ', ἀπὸ ἀκροβύστων. Hebr., de praepulsiis. — O', ἐν ὅλοις. O' Γ', ἐν σκεύεσι, Hebr., in vas, ut modo dedimus. DRACM.]

V. 28. Ἄλλος, συντριβήση etc. Idem. In ixx omnia confusa sunt. [Apud S. Hier., contraria et dormies. C, ὃ 27, καὶ καὶ οὐ ἐν μέσῳ ἀπεριτμητῶν καὶ συντριβήση, καὶ κοιμηθήση; μετὰ τετραυματισμένων μαχαίρα. — B, ὃ 28: O', ἀπεριτμητῶν. O' Γ', ἀκροβύστων. DRACM.]

V. 29. O., καὶ ἔκει Ἐδωμ etc. Ms. Jes. [Ita, juxta ed. Rom., in plerisque et apud Theodor. Pro priora αὐτῆς, alii αὐτοῦ, sed Hebr., αὐτῆς. Pro altero αὐτῆς, alii Ἀσσοῦρ, sed Hebr. iterum αὐτῆς. Apud S. Hier., Ibi Edom et reges ejus, et omnes principes Assur. C, ὃ 28, ἔκει Ἐδωμ οἱ βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ ἀρχόντες αὐτῆς, οἱ δόντες etc. Reliqua ut in nostris. — B: O' ἀρχόντες Ἀσσοῦρ. O' Γ', ἐπηρμένους αὐτῆς. — O', τὴν ἰσχύην αὐτοῦ. 'A., Σ., Θ., αὐτῆς. — O', μετὰ τραυματιῶν. O' Γ', οὖν ἀκροβύστοις. Hebr., cum praepulsiis. DRACM.]

V. 30. O', πάντες στρατιῶν Ἀσσοῦρ etc. Ex Drusio, et partim ex ms. Jes. Hic multum variat edit. Romana, quae sic habet: Πάντες στρατιῶν Ἀσσοῦρ οἱ καταβαίνοντες τραυματῖαι, οὖν τῶν φόβῳ αὐτῶν καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν ἐκοιμήθησαν ἀπεριτμητοί. [Quae dedit supra Montf. sunt etiam apud Theodor., qui praeterea post φόβῳ αὐτῶν, addit cum aliquot libris, ἄπεριτμητοί ἀπὸ τῆς ἰσχύος αὐτῶν. — C, ὃ 29, ut edit. Rom. ὃ 30, nisi quos in his duobus differt: πάντες αὐτῶν στρατιῶν, et τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν καὶ ἀπεριτμητοί. — B: O', οἱ ἀρριστες. 'A., καθησθημένοι, constituti. — O', τῶν φόβῳ. 'A., Σ., ἐξόρυστοι. Hebr., equitibus. — O', καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν. 'A., Σ., Θ. (addunt, ut C), καὶ ἀπεριτμητοί. DRACM.]

V. 31 (C, ὃ 30.) In C ita integrum cominus: Ὑμῶν ἐστὶν ἕρπει Φαυῶ (aliquae versiones, quod dicitur in Hebr.), καὶ παραλίθουσαι ἐπὶ πόρῳ τῆς ἰσχύος αὐτῶν καὶ τῆς τραυματίας μαχαίρα Φαυῶ, καὶ οὐκ ἐπὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ; ἀλλος κὶ ὕμνοι καὶ ὕμνοι. — B: O, ἐπὶ πᾶσαι τῆς ἰσχύος αὐτῶν. O' Γ', ἐπὶ πᾶσας ὕμνους αὐτοῦ. Hebr., super omni multitudinem sua dicitur. Germanice, ihre). DRACM.

V. 32. O., καὶ τραυματῖαι μαχαίρας etc. Ms. Jes. et Drusius. [Eandem lectionem exhibet ed. Rom., et quae Drusius, nomine plerorumque, sed ἡ δύναμις αὐτοῦ, ut C in ὃ antecedenti. In C ita dicitur vultus vultus, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ, ἀλλος κὶ ὕμνοι καὶ ὕμνοι. — B: O, ὕμνοι αὐτοῦ. Σ., ὕμνοι. Hebr., vocandus Cap. lib. (settoreu) ejus; see. Heri, monu. — O', καὶ τῆς εὐεσθησῆ. 'A., Σ., Θ., ἐν γῆ ζώντων. DRACM.]

EZECHIELIS CAPUT XXXIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
7 יהודית אתם מכני	7.	7.
8 רשע	8.	8.
12 ביום הסאתו	12.	12. ✕ Ἐν ἡμέρᾳ ἀμαρτίας αὐτοῦ.
25 לכן אמר אלהם כה אמר אדני יהוה עליהם תאכלו ועינכם השאו אל-גליליכם הם תששנו הארץ תירש	25.	25.
26 עמדתם עני-הלבכם עשיתן תדענה ואיש את-אשתו רעהו סמחתה הארץ תירש	26.	26.
27 כה-תאמר אלהם כה-אמר אדני יהוה	27.	27.
30 איש איד-אחיו	30.	30. Εἷς σὺν ἐνί.
31 עמי	31.	31. ✕ Ὁ λαός μου.
הלך		✕ Πορεύεται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Et præmonēbis eos ex me.	7. Annuntiabis eis ex me.	7.
8. Impie.	8. Impie.	8.
12. In die qua peccaverit.	12. In quacumque die peccaverit.	12. In die peccati sui.
25. Idcirco dic ad eos : Sic dixit Dominus Deus : Super sanguine comedetis, et oculos vestros levabit ad idola vestra : et sanguinem effundetis, et terram possidebitis ?	25. Idcirco dices ad eos : Hæc dicit Dominus Deus : Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad immunditias vestras, et sanguinem funditis : numquid terram hæreditate possidebitis ?	25.
26. Stetistis super gladio vestro, fecistis abominationem, et unusquisque uxorem socii sui polluitis : et terram possidebitis ?	26. Stetistis in gladiis vestris, fecistis abominationes, et unusquisque uxorem proximi sui polluit, et terram hæreditate possidebitis ?	26.
27. Sic dices ad eos : Sic dixit Dominus Deus.	27. Hæc dices ad eos : Sic dicit Dominus Deus.	27.
30. Unusquisque cum fratre suo.	30. Vir ad proximum suum.	30. Unus cum uno.
31. Populus meus. Ambulans.	31. Populus meus. Sequitur.	31. Populus meus. Ambulat.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Ezechielis.

V. 2. B : O', τοῖς υἱοῖς. O' Γ', πρὸς τοὺς υἱούς. — Pro δώσιν, VM, 2 m., δώσουσιν. DRACH.

V. 3. B : O', καὶ σημάνη τῷ λαῷ. 'A., Σ., καὶ προσφιλᾶζει τὸν λαόν. IDEM.

V. 4. C, ὁ ἀκούσας τὴν φωνήν. Ita etiam VM et Alex. — B : O', σάλπιγγος. Σ., κερατίνης. — O', Θ., καὶ οὐκ ἐφύλαξάτο. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἐφύλαξε. — O' ἄλλως, καὶ μὴ φυλάσσεται. IDEM.

V. 5. Pro ἐξείλατο, C legit ἐξέλετο. — B : O', ἐπ' αὐτοῦ. Σ., κατ' αὐτοῦ. — O', καὶ οὗτος ὅτι ἐφύλαξάτο, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξείλατο. Σ., καὶ οὗτος ἐὰν δὲ φυλάσσεται, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιέσωσεν. IDEM.

V. 6. Pro αὐτή, C habet αὐτῆ. Et mox, ἐκ τῆς χειρός. — B : O', καὶ τὸ αἶμα. O' Γ' (addunt), ✕ αὐτοῦ. Hebr., ejus. IDEM.

V. 7. ✕ καὶ διαφυλάξεις etc. Ms. Jes. Drusius legit, καὶ προσφυλάξης. Complut., καὶ ἀναγγελεῖς. [C ut ms. Jes. sub asterisco. Ed. Rom. : εἰν aliquo

cod. et apud Theodoretum sequitur, καὶ προσφυλάξης αὐτοῦς (αἱ., αὐτὸν) παρ' ἐμοῦ.] B : 'A., καὶ φυλάξεις αὐτοῦς παρ' ἐμοῦ. DRACH.]

V. 8. Ἄλλος, ἀμαρτωλῆ. Drusius. Vocem ψῶ ἀμαρτωλῶς vertit Aquila Psalms. ix, 10. Hic vero eadem vox repetita postremo loco omittitur a LXX. [Non postremo, sed primo loco, ut videre licet. — C habet ἀμαρτωλῆ sub asterisco. Est etiam apud Theodoretum. — VM, ἐν τῷ εἶπαι. Et 2 m., εἰπεῖν. Sic ἦν 15 et 14. DRACH.]

V. 9. C, Σὺ δὲ ἄν. Pro οὗτος, αὐτός, et pro σαυτοῦ, σεαυτοῦ. — B : O', προσαπαγγεῖλης. Ἄλλος, διαστείλη, mandaveris. — O', ἀπ' αὐτῆς. O' Γ', ἀπὸ τῆς ὁδοῦ. Hebr., ab ipsa. — O', τὴν ψυχὴν σαυτοῦ ἐξήρησαι. 'A., Θ., τὴν ψυχὴν σου ἐρρύσω. DRACH.

V. 10. B : O', εἰπόν. 'A., Σ. εἰπέ. — O', ἐφ' ἡμῖν. Σ., καθ' ἡμῶν. IDEM.

V. 11. C, Ζῶ ἐγώ, λέγει Ἄδωναὶ Κύριος... ὡς τὸ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
7.	7. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ διαφυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ.	7.
8.	8. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ἁμαρτωλέ.	8.
12.	12. <i>Vacat.</i>	12. ✕ Ἐν ἡμέρᾳ ἁμαρτίας αὐτοῦ.
25.	25. <i>Vacat.</i>	25. ✕ Διὰ τοῦτο εἰπὼν αὐτοῖς· Τάδε λέγει Κύριος· Ἐπεὶ τοῦ αἵματος ἐσθέτε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἀφίετε πρὸς τὰ εἰδῶλα ὑμῶν, καὶ αἷμα ἐκχέετε, καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε;
26.	26. <i>Vacat.</i>	26. ✕ Ἔσθητε ἐπὶ τῆς μαχαίρας ὑμῶν, ἐποιήσατε βδέλυγμα, καὶ ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμίανετε, καὶ τὴν γῆν κληρονομήσατε;
27.	27. Διὰ τοῦτο εἰπὼν αὐτοῖς, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος.	27. ✕ Οὕτως ἔρεις πρὸς αὐτοὺς, Τάδε λέγει Ἀδωναὶ Κύριος.
30.	30. Ἄνθρωπος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.	30. Εἰς σὺν ἐνί.
31. ✕ Ὁ λαός μου.	31. <i>Vacat.</i>	31. ✕ Ὁ λαός μου. Πορεύεται.
	<i>Vacat.</i>	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
7.	7. <i>Vacat.</i> Alius, et custodies eos a me.	7.
8.	8. <i>Vacat.</i> Alius, peccator.	8.
12.	12. <i>Vacat.</i>	12. In die peccati sui.
25.	25. <i>Vacat.</i>	25. Propterea dic eis : Hæc dicit Dominus : Quia de sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad idola vestra, et sanguinem effunditis, et terram hæreditate possidebitis ?
26.	26. <i>Vacat.</i>	26. Stetistis super gladio vestro, fecistis abominationem, et unusquisque uxorem proximi sui pollutistis : et terram hæreditate possidebitis ?
27.	27. Propterea dic eis : Hæc dicit Dominus Dominus.	27. Sic dices ad eos : Hæc dicit Adonai Dominus.
30.	30. Homo fratri suo.	30. Unus cum uno.
31. Populus meus.	31. <i>Vacat.</i>	31. Populus meus. Ambulat.
	<i>Vacat.</i>	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Ezechielis.

ἀποστρέψαι... ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν ✕ τῆς πονηρᾶς (Hebr., a viis vestris pravis) καὶ ἰνατί ✕ ἀποθνήσκειτε : ὁ πῶς Ἰσραὴλ ; — B : Ο', οὐ βούλομαι. Σ., ✕ ὅτι : οὐ β. — Ο', ὡς ἀποστρέψαι τὴν ἀπειθή ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ζῆν αὐτόν. Σ., ἀλλ' ἵνα ἀποστρέψας ὁ παράνομος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ζῆται. Hebr., sed ut convertatur impius a via sua et vivat. Iuxta.

V. 12. Ἄ., Θ., ✕ ἐν ἡμέρᾳ etc. Ms. Jes. Drusius vero totum locum sic : οὐ μὴ δύνηται ζῆσαι διὰ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ ἁμάρτη. [Drusius deprompsi. ex edit. Rom., que sic : e lu uno autem pervetusto est, οὐ μὴ δύνηται etc. — VM, οὐ μὴ ἐξέλθῃται (sic, et C, ἐξέλθῃται), et mox, οὐ μὴ δύναται. — C habet in textu lectionem Ἄ., Θ., præeunte asterisco. In cod. cod. ita incipit comma nostrum, ✕ καὶ οὐ οὐδὲ ἀνθρώπου, : quæ etiam referuntur in edit. Rom., sed Hebr. non habet, et pro asterisco obelus reponendus. — B : Ο', οὐ μὴ κακίῳ αὐτόν,

Ἄ., οὐ μὴ συντρέψῃ αὐτόν. — Ο', ἧ ἂν ἡμέρᾳ ἀποστρέψῃ. Σ., ἧ ἂν ἡμέρᾳ μετανοήσῃ. DRACH.]

V. 13. C, Ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ δικαίῳ ✕ ζωῆ ζῆται, καὶ οὗτος ✕ πέποιθεν etc. absque linea eusmodi. Hebr., vivendo vivet. Mox, καὶ ποιήσῃ ἀνομίαν. Etiam VM, ποιήσῃ. — B : Ο', ἐν τῷ εἰπεῖν με τῷ δικαίῳ. Σ., καὶ εἶπῃ περὶ τοῦ δικαίου. — Ο', πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Σ., πεποιθὸς ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ ἐαυτοῦ. — Ο', ἀνομίαν. Ἄλλος, ἀδικίαν. DRACH.

V. 14. C et VM, καὶ ἀποστρέψῃ... καὶ ποιήσῃ. — B : Ο', καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν με. Σ., ἐὰν εἶπω. Iuxta.

V. 15. C ✕ καὶ ἄρπαγμα ἀποτίσῃ (etiam VM ἀποτίσῃ), ἐν προστάγματι ζωῆς. — B : Ο', ἀποθῆ. Σ., Θ., παράνομος. Hebr., reddiderit impius. Iuxta.

V. 16. C, οὐ μὴ ἀναμνηθῶσιν ✕ αὐτοῦ. B : OI Γ', αὐτῶ. Hebr., non commemorabuntur ei. — C, ζωῆ ἐν αὐταῖς ζῆται. B : Σ., Θ., ζῶν ζῆται.

Hebr., *vivendo vivet*, absque ἐν αὐταῖς, quod neque exprimit Vulg., quæ tantum habet, *vita vivet*. IDEM.

V. 17. C. ἡ ὁδὸς Κυρίου. — B: Ο, καὶ αὕτη. Σ., αὐτῶν δέ. Hebr., et ipsi via eorum. IDEM.

V. 18. Pro καὶ ποιήσει, VM καὶ ποιήση. Sic etiam versu sequenti. IDEM.

V. 19. B: Ο, ἐν αὐτοῖς. Σ., δι' αὐτῶν. IDEM.

V. 20. C præligit asteriscum ante αὐτοῦ, absque linea cuspidata. — B: Ο, ὃ εἶπατε οὐκ εὐθεῖα. Σ., κἀν λέγεται (lege λέγηται) ✕ ὅτι / οὐ βέβαια. Θ., οὐ κατορθοί. — Ο', ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ (legerunt בדרך). Oī Γ, κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Hebr. et Vulg., juxta vias suas. IDEM.

V. 21. C, ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει (ita etiam VM, et ed. Rom.), ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. B: Σ., Ο', ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει. Ἄλλοι, ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει. — Hoc in versu existit versio τοῦ Σύρου: τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει καὶ τῷ δωδεκάτῳ μηνί. Eam exhibet Theodoretus, addens, καὶ μᾶλλον ἀκολουθῶς, τῷ γὰρ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἦλω ἡ πόλις. IDEM.

V. 22. Apposite observat ed. Rom. ὡς hic, ut et alibi, idem valere atque ἕως, donec, quod reipsa est in nonnullis. — B: Ο', οὐ συνεσχέθη. 'A., καὶ οὐκ ἤμην ἄλαος. Hebr., et non obmutui. IDEM.

V. 24. In C ita totum hoc commia: οὐκ ἀνθρώπου, οἱ κατοικοῦντες τὰς ἐρημωμένας (sed legendum ἡρημ.) ✕ ταύτας: ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Ἰσραὴλ λέγουσι ✕ λέγοντες: Εἰς ἣν Ἀβραάμ, καὶ κατέσχε τὴν γῆν, καὶ ἡμεῖς πλείους ἐσμὲν, ἡμῖν δέδοται ἡ γῆ εἰς κατάσχεσιν. B: Ο', ἡρημωμένας. Σ., ἐρείπια. — Ο', λέγουσι. 'A., Σ., ✕ λέγοντες. — Ο', καὶ κατέσχε. Oī Γ, καὶ ἐκληρονόμησεν. DRACH.

V. 25. Θ., ✕ διὰ τοῦτο etc. Hunc et sequentes duos versus sic habet ms. Jes. Drusius vero sic: Διὰ τοῦτο εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἴδτε λέγει Ἄδωναι Κύριος, Ἐπειδὴ τοῦ αἵματος ἐσθίετε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἀφρετε πρὸς τὰ εἰδῶλα ὑμῶν, καὶ αἷμα ἐκχέετε, καὶ τὴν ἐγ. Ibi vero Hieronymus: « Primum sciendum, quod octo plus minus versus ab eo loco quem posuimus, Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad immunditias vestras, usque ad eum locum, ubi scriptum est: Hæc dices ad eos: Sic dicit Dominus Deus; in LXX non habentur, qui cum multis aliis et hæc prætermiserunt: sive interpretata ab eis scriptorum paulatim sublata sunt vitio. » Ubi adjicit Drusius ad illud, octo plus minus versus, imo duo tantum: ignorans scilicet versiculos tempore Hieronymi perquam brevissimos fuisse. Qua

EZECHIELIS CAPUT XXXIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
אֲלִיָּהוּ 2	2.	2.
וְאִתְּוֹתָיִם וְאִתְּוֹתָיִם 4	4.	4.
וּבְחֹרֶה רְדִיתֶם אֶתְּוֹתָיִם		
וְדַרְשׁוּ אֶתְּוֹתָיִם 10	10.	10.
וְרָחַק יָרֵעָה אֶתְּוֹתָיִם 23	23.	23. ✕ Καὶ αὐτὸς: ποιμανεῖ αὐτούς.
וְיִשְׁבוּ בְּיַעַרְיָם 25	25.	25. Καὶ ὑπνώσωσιν ἐν τοῖς ὄρεμοῖς.
וְרָחַק 26	26.	26. ✕ (Τοῦ ὄρους μου) εὐλογία.
וְאִתְּוֹתָיִם 27	27.	27.
וְשָׁם 29	29.	29.
וְאֶתְּוֹתָיִם 30	30.	30. ✕ Μετ' αὐτῶν.
וְאִתְּוֹתָיִם 51	31.	31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Ad eos.	2. Vacat.	2.
4. Et infirmum non sanastis.	4. Et quod ægrotum non sanastis.	4.
Et in robore dominati estis eis et cum crudelitate.	Sed cum austeritate imperabatis eis, et cum potentia.	
10. Et requiram gregem meum.	10. Et requiram gregem meum.	10.
23. Ipse pascet eos.	23. Ipse pascet eas.	23. Et ipse pascet eos.
25. Et dormient in sylvis.	25. Dormient in saltibus.	25. Et dormient in saltibus.
26. Benedictionem.	26. Benedictionem.	26. (Collis mei) benedictio.
27. Vectes jugi eorum.	27. Catenas jugi eorum.	27.
29. In nomen.	29. Nominatum.	29.
30. Cum eis.	30. Cum eis.	30. Cum eis.
31. Et vos grex meus, grex pascuæ meæ, homo vos.	31. Vos autem greges mei, et greges pascuæ meæ, homines estis.	31.

de re in Preliminaribus, et frequenter in libro Job, actum est. [Theodotionis versionem ad verbum habet C sub asteriscis, sed λέγει Κύριος Κύριος. Utrobique εσθετε idem est atque εσθίετε. Hebr., ut et Vulg., *comeditis*. Supervacaneum est dicere Drusii lectionem ex edit. Rom. emergere. Et est, præter alios, apud Theodoretum. — B ad marg. : O, Θ., ἐπὶ τοῦ αἵματος εσθετε. Ἄλλος, ἐπὶ αἵματι φάγεσθε. — O, Θ., ἀρετε. Ἄλλος, λήψετε. DRACH.]

V. 26. Cad verbum, et sub asteriscis, ut Theod. Pro τῆς μαχαίρας, ed. Rom. τῆς ρομφαίας. B autem ad marg., Ἄλλος, τῆ ρομφαία ὑμῶν. DRACH.

V. 27. C, οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς. ✕ Τάδε λέγει Ἄδωναι Κύριος. Ζῶ ἐγώ etc. — B ad marg. : Ἄ., Σ., O, Θ., ✕ οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς. — Idem B : O, εἰ μὴν. Σ., ὅτι. — O, μαχαίραις. Ἄλλος, μαχαίρα. Hebr., in gladio. — O, ἐπὶ προσώπου. Θ., ἐν μίση. — O, ἐν ταῖς τετετιχημέναις. Ἄ., ὄχυροις. Σ., κρυφίοις. Θ., περιουαῖς. IDEM.

V. 28. C, καὶ δώσω τὴν γῆν ἐρημον ✕ καὶ ἠφανισμένην, Hebr., et dabo terram desolationem et vastitatem. — B : O, ἡ ὕβρις. Ἄ., ὕπερηφανία. Hebr., superbia. — O, διὰ τὸ μὴ εἶναι διαπορευόμενον. Σ., μηδενὸς παροδεύοντος. IDEM.

V. 30. Θ., εἰς σὺν ἐνί. Ms. Jes. [C, καὶ ἐν τοῖς πύλωσι τῶν οἰκῶν, καὶ ἐλάλου εἰς ✕ σὺν ἐνί, ὁ ἀνθρώπος τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν, λέγοντες. Συνέλωμεν δὴ, καὶ ἀκούσωμεν ✕ τὰ ῥήματα, τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ Κυρίου. — B : O, ἀνθρώπος. Σ., Θ., εἰς ἐνί, ἕκαστος. Hebr., unus ad unum, vir etc. — O, συνέλωμεν. Oί Γ' (addunt), ✕ δὴ. DRACH.]

V. 31. Σ., Θ., ✕ ὁ λαός μου. Idem. [Ita etiam C, prænotato asterisco. DRACH.]

Ibid. Ἄ., Θ., ✕ πορεύεται. Idem. [Est etiam apud Theodoretum. C, ✕ πορεύεται. — B : Ἄ., O, Θ., ✕ πορεύεται. — Idem C, καὶ αὐτὰ οὐ μὴ ποιήσωσιν, ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ✕ αὐτοὶ ✕ ποιούσιν, καὶ ὅπισω τῶν μισμάτων αὐτῶν etc. — B : O, τὰ ῥήματά σου. Π., μου. Hebr. autem, *tua*. — O, ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Θ. (addit), ✕ αὐτοὶ ποιούσιν. Hebr., ipsi faciunt. — O, καὶ ὅπισω τῶν μισμάτων αὐτῶν (ut C). Ἄ., ὅπισω τῶν δώρων αὐτῶν. Σ., Θ., ὅπισω τῆς πλεονεξίας αὐτῶν. DRACH.]

V. 32. C, τὰ ῥήματά σου, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν αὐτά. — B : O, εὐαριστόν. Θ., καλῶς κιθαρίζων. Hebr., et excellens pulsare. DRACH.

V. 33. C, Καὶ ἤνικα ἀν ἔλθῃ ÷ ἐρουαί σοι : Decet in Hebr. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 2.
- 4.
- 10. ✕ Αὐτὸς ἐκζητήσω τὰ πρόβατα.
- 23.
- 25.
- 26.
- 27.
- 29.
- 30.
- 31.

- 2. *Vacat.* Oί Γ', ✕ πρὸς αὐτούς.
- 4. Καὶ τὸ κακῶς ἔχον οὐκ ἐσωματοποιήσατε.
Καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατεργάσασθε μόθῳ. Ἄλλος, καὶ ἐν κράτει ἐπαιδεύσατε αὐτά, καὶ ἐν παιγνίῳ.
- 10. Καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου.
- 23. *Vacat.*
- 25. Καὶ ὀπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυμοῖς.
- 26. *Vacat.*
- 27. Τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Ἄλλος, τοὺς κλοιοὺς τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν.
- 29. Εἰρήνης. Ἄλλος, εἰς ὄνομα.
- 30. *Vacat.*
- 31. Πρόβατά μου καὶ πρόβατα ποιμνίου μου ἐστέ. Ἄλλος, καὶ ὑμεῖς πρόβατά μου καὶ πρόβατα νομῆς μου, ἀνθρώποι ἐστέ.

- 2.
- 4. ✕ Καὶ τὸ ἀβρωστον οὐκ ἴασησθε.
- 10.
- 23. ✕ Καὶ αὐτὸς : ποιμανεῖ αὐτούς.
- 25. Καὶ ὀπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυμοῖς.
- 26. ✕ (Τοῦ δρους μου) εὐλογία.
- 27.
- 29.
- 30. ✕ Μετ' αὐτῶν.
- 31.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 2.
- 4.
- 10. Ipse requiram oves.
- 25.
- 25.
- 26.
- 27.
- 29.
- 30.
- 31.

- 2. *Vacat.* Tres Interpr., ad eos.
- 4. Et quod male habebat non corpore curastis.
Et quod forte affixistis labore. Al., et vi castigastis ea, et in illusione.
- 10. Et requiram oves meas.
- 23. *Vacat.*
- 25. Et dormient in saltibus.
- 26. *Vacat.*
- 27. Jugum eorum. Alius, vectes jugi eorum.
- 29. Pacis. Alius, in nomen.
- 30. *Vacat.*
- 31. Oves meæ, et oves gregis mei estis. Alius, et vos oves meæ, et oves pascuæ meæ, homines estis.

- 2.
- 4. Et infirmum non sanastis.
- 10.
- 23. Et ipse pascet eos.
- 25. Et dormient in saltibus.
- 26. (Collis mei) benedictio.
- 27.
- 29.
- 30. Cum eis.
- 31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Ezechielis.

V. 2. ΟΙ Γ, πρὸς αὐτούς. Ms. Jes. [C, καὶ εἰπὼν ✕ πρὸς αὐτούς, τοῖς ποιμέσι etc. Mox, μὴ βόσκεισιν οἱ ποιμένες. — B : Ο', ὦ ποιμένες Ἰσραὴλ, μὴ βόσκεισιν ποιμένες ἑαυτούς. 'A, Θ., οὐκ ἐπὶ τοὺς ποιμένας Ἰσραὴλ Σ., οἱ ποιμαίνοντες ἑαυτούς. Hebr., vñ pastoribus Israel, qui iherunt pascentes scipso. DRACH.]

V. 3. C, τὸ γάλα κατεσθίετε. DRACH.

V. 4. Θ., καὶ τὸ ἀβρῶστον etc. Ms. Jes. et Drusius. [C utraque habet interpretationem sub asteriscis, et pariter utraque apud Theodor. C mox, κατεργάσασθε ✕ αὐτοῖς : μόθω. — B : Ο', τὸ ἡσθενηκὸς οὐκ ἐνιτχύσατε. Θ., τὸ ἐνοχλοῦμενον, perturbatum, οὐκ ἐνισχύ. — 'A., Ο', Θ., καὶ τὸ ἀβρῶστον οὐκ ἴασασθε. Ο' ἄλλως, καὶ τὸ κακῶς ἔχον etc. — Ο', καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατεργάσασθε μόθω. Σ., καὶ μετὰ κράτους ἐπετάσσετε αὐτοῖς. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἐν κράτει etc. Drusius. [Omnes Drusii lectiones hoc in capite, ut plerumque alibi, profert edit Romana, i. e., Nobilius in notis ad eamul. a. Ijctis. DRACH.]

V. 6. C, ✕ καὶ διεσπάρη, καὶ ἠγνόησαν, erraverunt (Hebr. et Vulg., erraverunt) : τὰ πρόβατά μου ... καὶ ἐπὶ ✕ παντὸς προσώπου τῆς γῆς (Hebr. et Vulg., et super omnium faciem terræ) διεσπάρη ✕ τὰ πρόβατά μου : καὶ οὐκ ἦν etc. — B : Ο', Θ., ✕ καὶ ἠγνόησαν. DRACH.

V. 7. C, ἀκούσατε ✕ τὴν : λόγον Κυρίου. IDEM.

V. 8. C, λέγει Ἀδωναὶ Κύριος. — B : Ο', εἰ μὴν ἀντὶ τοῦ γενέσθαι. Θ., ἀνθ' ὧν ἐγενήθη. IDEM.

V. 9. Ἀντὶ τούτου, ποιμένες ✕ ἀκούσατε λόγον Κυρίου : Hebr. et Vulg., audite verbum Domini. IDEM.

V. 10. Σ., ✕ αὐτὸς ἐκζητήσω etc. Ms. Jes. [C, καὶ οὐ βόσκεισιν ἐτι (sed lapsus videtur scriptoris, et reponendum βόσκήσουσιν). Mox, καὶ οὐκ ἔσονται αὐτοῖς εἰς κατάθρονα. Absque ἐτι, quod non habet Hebr. — B : Ο', καὶ ἀποστρέψω αὐτούς (extulerunt verbum Hebr., vahschibothim). Σ., καὶ παύσω, cessare faciam, αὐτούς. Hebr. juxta lectionem masoretarum, et cessare faciam eos. DRACH.]

V. 11. C, ἰδοὺ ἐγὼ ✕ αὐτός : Hebr. et Vulg., ecce ego ipse. DRACH.

V. 12. C, ἐν μέσῳ προβάτων ✕ αὐτοῦ : Hebr. et Vulg., in medio ovium suarum. IDEM.

V. 13. B : Ο', καὶ βόσκήσω αὐτούς. 'A., Θ., καὶ ποιμανῶ αὐτούς. — Ο', καὶ ἐν ταῖς φάραξι. 'A., ἐν τοῖς χειμάρροις. Σ., ἐν τοῖς ὀχετοῖς, canalibus. Θ., ἐν ταῖς ἀφέσεσιν. IDEM.

V. 14. C ita : + καὶ κοιμηθήσονται + καὶ ἐκεῖ : ἀναπαύσονται etc. IDEM.

V. 15. C, + καὶ γνώσονται ὅτι + ἐγὼ εἰμι Κύριος. — B : Ο', βόσκήσω. Οἱ λοιποὶ, ποιμανῶ.

Hic editor Romanus Tetraplorum textus Chisiani codicis : « Hucusque lectiones variantes Aquilæ, Symmachi, Theodotionis quæ ad marg. codicis Barberini appositæ erant : cæteræ vero usque ad finem hujus prophetæ desiderantur, quia codex mutilus est. » IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XXXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
דס דס שנתא ודס ידקך 6	6.	6.
עבר ושב 7	7.	7.
וכננתאך אשר עשית משנתך 11 בם	11.	11.
הענתתם עלי דבריכם 13	13.	13.
כשבוךך לנחלה בית ישראל 15	15.	15.
וכל אדם כלה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Sanguinem odio habueris, et sanguis persequetur te.	6. Et cum sanguinem oderis, sanguis persequetur te.	6.
7. Transeuntem et redeuntem.	7. Euntem et redeuntem.	7.
11. Et secundum zelum tuum, quem fecisti propter odia tua in eos.	11. Et secundum zelum tuum, quem fecisti, odio habens eos.	11.
13. Et auxistis super me verba vestra.	13. Et derogastis adversum me verba vestra.	13.
15. Juxta lætitiã tuã ob hæreditatẽ domus Israel.	15. Sicuti gavisus es super hæreditatẽ domus Israel.	15.
Et omnis Edom ipsa tota.	Et Idumæa omnis.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Ezechielis.

V. 2. C, καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτό. DRACH.

V. 3. C, δὴτω σε ἔρημον. Absque εἰς, quod in VM

nisi 2 m. additum. IDEM.

V. 4. C, et apud Theodor., καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν σου.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Ezechielis.

V. 16. C, τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω. Ita etiam Alex., Ald., Complut. Mox, ἐνισχύσω, * καὶ τὸ πίνω, * Hebr. et Vulg., et quod pingue. IDEM.

V. 17. C, Καὶ ὑμεῖς πρόβατά * μου, * Hebr. et apud S. Hier., oves mex. Mox, pro διακρινῶ, ἀνακρινῶ. VM autem hic et versibus 20, 22 habet διακρινῶ. — Theodoretus habet, κρινὸν καὶ τράγον. Hebr. ita sonat : inter pecudem et pecudem, sive arietum sive hircorum. Cui nostræ versioni consonat Vulg. Lat. IDEM.

V. 18. Pro ἐταράσσετε, VM, ἐταράσσετο. IDEM.

V. 19. C, ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν. IDEM.

V. 20. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος * πρὸς αὐτοῦς, * (Hebr., ad eos) ἰδοὺ ἐγὼ ἀνακρινῶ. IDEM.

V. 21. C ita : καὶ τοῖς κέρασιν ὑμῶν ἐκερατίζετε πᾶν τὸ ἐκλείπον * ἕως οὗ * ἐξεθλίψατε * αὐτὰ ἐξω : Eadem habent Theodoretus et quidam, sed pro ἐξεθλίψατε, ἐξώσατε, expulstis. Hebr., et cornibus vestris feritis omnes infirmatas, donec disperseritis eas foras. IDEM.

V. 23. 'A., Θ., * καὶ αὐτός. Ms. Jes. [C, Δαυὶδ, αὐτὸς ποι * μανεί αὐτούς, * καὶ ἔστα : αὐτῶν ποιμήν. DRACH.]

V. 25. 'A., Θ., καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς δρυμοῖς. Sic etiam legitur hodie in τοῖς O' Rom. edit. [C, ἐν τῇ ἐρήμῳ * πεποιθότες, * quæ additio etiam apud Theodoretum. Hebr., ἰdentem. DRACH.]

V. 26. 'A., Θ., * εὐλογία. Idem. [C, τοῦ δρους μου * εὐλογίαν, * καὶ δώσω τὸν ὑετὸν ὑμῖν, ὑετοὶ

εὐλογία * ἔσονται : Apud Theodoretum, καὶ καταβιδάσω τὸν ὑετὸν ὑμῖν ἐν καιρῷ αὐτοῦ, ὑετοὶ εὐλογίας ἔσονται. Hebr., et demittam pluviam in tempore suo; pluvie benedictionis erunt. DRACH.]

V. 27. * Ἄλλος, τοὺς κλοιοὺς τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν. Drusius. In Complutensi vero, τὴν σειράν. [Apud Theodor. ut * Ἄλλος. C autem, τὸν κλοιοῦν τοῦ ζ. a. DRACH.]

V. 28. C, καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς οὐκέτι φανῶσιν αὐτοῖς. Hanc mutationem verbi φάγωσιν in φανῶσιν, quod non habet veritas Hebr., libenter tribuimus temeritati scriptoris; imperitia enim quid non audeat? DRACH.

V. 29. * Ἄλλος, εἰς ὄνομα. LXX qui vertunt εἰρήνης, legisse videntur ΩΨ in versis literis. [C, λιμῶ ἐν τῇ γῇ. Et ita Complut. DRACH.]

V. 30. 'A., Θ., * μετ' αὐτῶν. Ms. Jes. [Ita etiam C in textu, sub asterisco. Idem in line versus, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 31. * Ἄλλος, καὶ ὑμεῖς πρόβατά μου etc. Drusius. [C, Καὶ ὑμεῖς πρόβατά μου, καὶ πρόβατα τοῦ ποιμνίου μου * ἀνθρώποι * ἔστε, καὶ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, λέγει Κύριος; (semel K.). Eadem apud Theodor., nisi quod habet, πρόβατα νομῆς μου. — Ex his verbis textus Hebraici, homo vos, i. e., homo estis, quæ desunt in LXX nostris, colligunt rabbini in thalmude, in zohar alibi que frequenter, solos Judæos esse homines, omnes autem cæterarum gentium personas nihil aliud quam bestias. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

U.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

6. Τὸ αἷμά σου ἐμίσησας, καὶ τὸ αἷμα ἐκλώξετα! σε.

6. Vacat.

6.

7.

7. Ἀνθρώπους καὶ κτήνη. * Ἄλλ., παραπορευόμενον καὶ ἀναστρέφοντα.

7.

11.

11. Vacat.

11. * Καὶ κατὰ τὴν ζῆλόν σου, ὃν ἐποίησας ἐκ τοῦ μισσηθῆναι σε ἐν αὐτοῖς.

13.

13. Vacat.

13. * Καὶ ἐδοῦσατε ἐπ' ἐμὰ λόγους ὑμῶν.

15.

15. Vacat.

15. * Καθὼς ἠύφρανης; εἰς κληρονομίαν οἴκου Ἰσραὴλ.

Καὶ πᾶσα ἡ Ἰδομαία καὶ ἐξαναλωθήσεται. Ἄλλος, καὶ πᾶσα ἡ Ἰδομαία ἐξαναλωθήσεται. Ἄλλ, ἐξηλοδρευθήσεται.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

6. Sanguinem tuum odisti, et sanguis persequetur te.

6. Vacat.

6.

7.

7. Homines et jumenta. Alius, præterredientem et redeuntem.

7.

11.

11. Vacat.

11. Et secundum zelum tuum, quem fecisti eo quod oderis eos.

13.

13. Vacat.

13. Et clamastis super me verba vestra.

15.

15. Vacat.

15. Sicut gavius est super hereditatem domus Israel.

Et omnis Idumæa et consumetur. Alius, et omnis Idumæa consumetur. Alius, exterminabitur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Ezechielis.

Hebr., urbes teas (vastitatem ponam). IDEM.

V. 3. C, Ἀπὸ τοῦ γενέσθαι σε (Theodor., ἐν σοὶ)

ἐχθραν αἰώνιον, καὶ ἐνεκθήσας τὸ ὄνομα Ἰσραὴλ. * ἕλω; (in Hebr. deest) ἐν χειρὶ * ἐχθροῦ; (in Hebr.

deest) μαχαίρα ἐν καιρῷ * θλίψεως * αὐτῶν, ἐν καιρῷ. (Ita etiam apud Theodor. Hebr., in tempore afflictionis eorum, in tempore) ἀδικίας, ἐπ' ἐσχάτῳ. Ita etiam apud Theodor. hæc extrema ab ἐχθρῶν. IDEM.

Drusius, post edit. Romanam, ex versu 4 adfert, ἐν ταῖς πόλεσι σου, ubi LXX edit. Rom., καὶ ταῖς πόλεσι σου. Ex versu 5, ἐν σοὶ ἐχθρὰν αἰώνιον, ubi LXX σὲ ἐχθρὰν αἰώνιον. Indidem ἐν χειρὶ μαχαίρας, ubi LXX ἐν χειρὶ ἐχθρῶν μαχαίρα. Quæ monuisse satis esto. Hæc vero Drusii lectiones, in Notis editionis Romanæ allatæ, in Complutensi habentur, cum

tantillo discrimine ad versum 5, ubi ἐν σοὶ non habetur.

V. 6. Σ., τὸ αἷμα σου etc. Drusius. Latinam vero Symmachi versionem Hieronymus. [In fine versus addit C, * εἰ μὴ αἷμα ἐμύσησας καὶ αἷμα διώξῃται σε : Quam additionem habet etiam Theodoretus. Ea autem desiderantur in LXX nostris; nam quod adscripsit Monif. : Ο, εἰς αἷμα ἡμαρτες, καὶ αἷμα διώξεται σε, respicit quæ præcedunt in Hebr., כִּי יִרְדּוּ מַיִם יַמַּיִם. DRACH.]

V. 7. Ἄλλος, παραπορ-etc. Drusius. Hieronymus vero Latine, *eamtem et redeuntem*. [Apud Theodoretum

EZECHIELIS CAPUT XXXVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι	ΑΚΥΛΑΑΣ.
וּבְמִצְרַיִם 2	2.	2.
בְּכָל־בָּבֶל 5	5.	5.
וּבְרִבְבוֹת 11	11.	11. * Καὶ αὐξήθησονται καὶ πληθυνθήσονται.
וּבְרִבְבוֹת 15	15.	15.
וּבְרִבְבוֹת 18	18.	18. * Περὶ τοῦ αἵματος οὗ ἐξέχεαν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐμίλαναν αὐτήν.
וּבְרִבְבוֹת 19	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et excelsa.	2. Altitudines.	2.
5. Omnis cordis.	5. Toto corde.	5.
11. Et multiplicabuntur et crescent.	11. Et multiplicabuntur et crescent.	11. Et augebuntur et multiplicabuntur.
15. Et gentem tuam non impingere facies adhuc.	15. Et gentem tuam non amittes amplius.	15.
18. Super sanguinem quem fuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam.	18. Pro sanguine, quem fuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam.	18. De sanguine quem effuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam.
19. Et juxta studia eorum.	19. Juxta vitas eorum.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Ezechielis.

V. 2. Ἄλλος, καὶ τὰ ὑψηλά. Drusius, qui hæc notat : Hieron. *altitudines*, sive *solitudines*. Idem alibi : Bama singulariter *excelsum*, et Bamothe *excelsa* significat. Eusebius de *Locis* : Bama Aquila semper ὑψηλὸν reddit.

V. 3. C, ἀντὶ τοῦ * καὶ ἀντὶ τοῦ * (quæ repetitio etiam in Hebr.) Non habet *μισηθῆναι*, pro quo Hebr., absorbere. DRACH.

V. 4. C, Διὰ τοῦτο, ὅρη Ἰσραὴλ, ἀκούσατε λόγον Ἄδωναϊ Κυρίου. Τὰς λέγει Κύριος Κύριος τοῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς βουνοῖς, καὶ τοῖς χειμάρροισι, * καὶ ταῖς φάραξι, καὶ τοῖς ἐξηρημωμένοις + καὶ ἠφανισμένοις, καὶ ταῖς πόλεσι ταῖς ἐγκαταλειμμέναις, αἱ (etiam Theodoretus αἱ) ἐγένοντο εἰς προνομήν καὶ εἰς καταπάτημα τοῖς καταλειφθεῖσιν ἔθνεσι, ἔθνεσι περικύκλω. IDEM.

V. 5. Ἄλλος, ἐξ ὅλης καρδίας. Drusius. [Etiam apud Theodoretum. DRACH.]

V. 6. C, τὰς λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.

V. 7. C, Διὰ τοῦτο * τὰδε λέγει * Ἄδωναϊ Κυρίου. Quæ etiam ad verbum apud Theodoretum. IDEM.

V. 8. C, τὴν σταφυλὴν * δώσατε : Εἰ ὁ λαός μου * Ἰσραὴλ. : IDEM.

V. 11. Ἄ., Θ., * καὶ αὐξήθησονται etc. Ms. Jes. [Sic etiam apud Theodoretum. C habet sub asteriscis. DRACH.]

V. 13. C, κατέθουσα ἀνθρώπους εἰ σὺ. Quod autem apud Theodoretum aliosque additur ante verbum, nimirum γῆ, Hebr. non habet. DRACH.

V. 15. Ἄλλ., καὶ τὸ ἔθνος etc. Drusius. [Sic etiam apud Theodor. C habet sub asteriscis. DRACH.]

V. 17. C, ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν, + καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ ταῖς ἀκαθαρταῖς αὐτῶν, : καὶ κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν etc. DRACH.

V. 18. Ἄ., Θ., * περὶ τοῦ αἵματος etc. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco. DRACH.]

V. 19. Ἄλλος, καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.

tum utraque interpretatio. — C, τὸ ὄρος Σηεῖρ. DR.]
V. 8. C, καὶ ἐμπλήσω * τὰ ὄρη αὐτοῦ * τῶν
τραυματιῶν σου, τοὺς βουνοὺς σου etc. DRACH.

V. 11. Θ., καὶ μετὰ τὸν ζῆλον etc. Ms. Jes. et
Drusius. [Eadem in C sub asterisco, necuon apud
Theodoretum. DRACH.]

V. 12. C, τὰ ὄρη Ἰσραὴλ * λέγων * ἐρημια, ἡμῖν
etc. Melius autem apud Theodor., εἰπες περὶ τῶν
ὄρων Ἰσραὴλ, λέγων. Hebr., dixisti contra montes
Israelis, dicendo. DRACH.

V. 13. Θ., καὶ ἐδοῆσατε etc. Ms. Jes. [Eadem ha-
bet C sub asterisco. Apud Theodor. melius ad Hebr.,

καὶ ἐπλήθυνας, et multiplicasti. — C et VM, ἐμγα-
λορημ. DRACH.]

V. 14. C, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.

V. 15. Θ., καθὼς ἠφράνθησ etc. Drusius. Hiero-
nymus vero dicit hæc ex Theodotione sub asteriscis
τοῖς Ο' addita fuisse. [C, * Καθὼς ἠφράνθησ εἰς
κληρονομίαν οἴκου Ἰσραὴλ, ὅτι ἠφανίσθη, οὕτως
ποιήσω σοι, * ἔρημον ἔση ὄρος Σηεῖρ, καὶ πᾶσα ἡ
Ἰδουμαία + ἐξαναλωθήσονται, * καὶ γνώσονται ὅτι
ἐγὼ εἰμι Κύριος + ὁ Θεὸς + αὐτῶν. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, καὶ πᾶσα ἡ Ἰδουμαία ἐξαναλωθή-
σεται. Drusius. Al., ἐξολοθρευθήσεται.

EZECHIELIS CAPUT XXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Ἐρημια. Ἄλλος, καὶ τὰ ὄρη- λά.	2.
5.	5. Vacat. Ἄλλος, ἐξ ὄλης καρ- διας.	5.
11.	11. Vacat.	11. * Καὶ αὐξηθήσονται καὶ πλη- θυνθήσονται.
15.	15. Vacat. Ἄλλος, καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνωθήσεται ἔτι.	15.
18.	18. Vacat.	18. * Περὶ τοῦ αἵματος οὗ ἐξέ- χεαν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν τοῖς εἰδώ- λοις αὐτῶν ἐμίαναν αὐτήν.
19.	19. Καὶ κατὰ τὴν ἀμαρτίαν αὐ- τῶν. Ἄλλος, καὶ κατὰ τὰ ἐπιτη- δεύματα αὐτῶν.	19.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Deserta. Alius, et excelsa.	2.
5.	5. Vacat. Alius, ex toto corde.	5.
11.	11. Vacat.	11. Et augebuntur et multipli- cabuntur.
15.	15. Vacat. Alius, et gens tua absque liberis ultra non erit.	15.
18.	18. Vacat.	18. De sanguine quem effude- runt super terram, et in idolis suis polluerunt eam.
19.	19. Et juxta peccatum eorum. Alius, et juxta studia eorum.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Ezechielis.

Drusius. [Sic etiam Theodoretus. DRACH.]

Deinde ad versum 20 notat Drusius, ἐν τῷ λέγε-
σθαι αὐτοῖς, ubi LXX ἐν τῷ λέγεσθαι αὐτούς. Et ad
γ 38, προβάτων ἀνθρώπων, quod similiter in LXX
enuntiatur. Quæ lectiones in notis edit. Romanæ
habentur.

V. 22. C, λέγει Κύριος Κύριος. Mox, ἀλλὰ διὰ τὸ
ὄνομα. DRACH.

V. 23. C, ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος, * λέγει Ἄδωναὶ
Κύριος, * Et sic Hebr. IDEM.

V. 25. Ante καθαρίω, C non habet καί, quod deest
in Hebr. IDEM.

V. 27. Pro πορεύσθε, C, πορεύσησθε. Mox, καὶ
ποιήσατε * αὐτά * Sed potius obelo notandum.
IDEM.

V. 28. C, καὶ κατοικήσητε. IDEM.

V. 30. C, καὶ τὰ γενήματα (sic) τοῦ ἀγροῦ, ὅπως
ἐν μὴ λάβητε * ἔτι * Etiam Theodor., ἔτι. Hebr.
et Vulg., ultra. IDEM.

V. 31. Κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Verte, ante faciem
vestram ipsorum. Alii melius, ὀμῶν. Hebr., ante
faciem vestram. IDEM.

V. 52. VM, 2 m., λέγει Ἄδωναὶ Κύριος. IDEM.

V. 53. C, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος Ἐν ἡμέρῃ
ἢ καθάρισμα ὀμᾶς ἐκ τῶν ἀνομιῶν ὀμῶν, καὶ κατοί-
κω τὰς πόλεις, καὶ οἰκοδομηθήσονται αἱ ἔρημοι. ID

V. 35. C, ἡ γῆ ἐκεῖνη ἢ ἠφανισμένη. Et mox, καὶ
ἠφανισμένη (lege — μέναι) κατασκαμμέναι. Absque
altero καί. IDEM.

V. 36. In fine committis, C, καὶ ἐποίησα. Hebr.,
et feci. IDEM.

V. 37. C, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Mox, τοῦ
ποιῆσαι αὐτοῖς. Hebr. et Vulg., eis. — Adde ex
Theodoreti commentario : Ο', ζητηθήσονται. Σ., εὐ-
ρεθήσονται. Hebr., inveniatur. IDEM.

V. 38. C, ὡς πρόβατα τῆς Ἰερουσαλήμ. IDEM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
וַיְצַיֵּן בְּרוּחַ יְהוָה 1	1.	1.
9 כּוֹרֵבַע רִוְחַת בַּאי הַרְחַח וַפְּחַי בְּהַרְגִים הָאֱלֹהִים	9.	9. Ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἔλθῃ, πνεῦμα. Καὶ ἐμφύσησον ἐν τοῖς πεφονευ- μένοις τούτοις.
10 חֵיל גְּדוֹל	10.	10. Δύναμις μεγάλη.
12 אַתְּכֶם כִּקְבֵרֹתֵיכֶם עִמִּי	12.	12.
22 לְכֹלֶם לְבוֹלֶךְ	22.	22.
23 וּבִשְׁקִצִיּוֹתֵיהֶם וּבְגֵרָל פְּשָׁעֵיהֶם	23.	23.
25 וּבְגִיּוֹתֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם	25.	25. ✕ Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν.
26 וְנִתְּתִים הַרְבִּיתִי אֹתָם	26.	26. ✕ Καὶ δώσω αὐτοὺς καὶ πλε- θυνῶ αὐτούς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Et eduxit me in spiritu Domini.	1. Et eduxit me in spiritu Domini.	1.
9. A quatuor ventis veni, spiritus.	9. A quatuor ventis veni, spiritus.	9. A quatuor ventis veni, spiritus.
Et insuffla super interfectos istos.	Et insuffla super interfectos istos.	Et insuffla super interfectos istos.
10. Virtus magna.	10. Exercitus grandis.	10. Exercitus magnus.
12. Vos ex sepulcris vestris, popule mi.	12. Vos de sepulcris vestris, populus meus.	12.
22. Omnibus illis in regem.	22. Omnibus imperans.	22.
23. Et in fœditatibus suis, et in cunctis prævaricationibus suis.	23. Et abominationibus suis, et cunctis iniquitatibus suis.	23.
25. Et filii eorum, et filii filiorum eorum.	25. Et filii eorum, et filii filiorum eorum.	25. Et filii eorum, et filii filiorum eorum.
26. Et dabo eos, et multiplicabo eos.	26. Et fundabo eos, et multiplicabo.	26. Et dabo eos, et multiplicabo eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Ezechielis.

V. 1. In hunc locum notat Drusius : וַיְצַיֵּן בְּרוּחַ יְהוָה Verba hæc ambigua sunt. Nam verti possunt, et eduxit me in spiritu DOMINUS: et, eduxit me, nempe manus DOMINI, in spiritu DOMINI. Utraque interpretatio exstat in codicibus Græcis. Hieron. autem hanc postremam in versione sua secutus est. Cui infirmandæ verbum masculinum וַיְצַיֵּן eduxit, cum nomen וַי quod manus significat, in communi usu femininum sit. Verba Hieron. in comment. Et eduxit me in spiritu Domini, subauditur, manus Domini. Cui favet locus Sophonijæ iii, 16, ubi וַי masculine constituitur. R. David annotat alium reperiri in quinque Megillis. [C habet ut Alius. In fine committatis expungit obelo + ἀνθρώπων, quod deest in Hebr. DRACH.]

V. 2. C, καὶ ἰδοὺ ξηρὰ σφόδρα. Hebr., et ecce arida valde. DRACH.

V. 3. C, οὐ ἐπιστασαι + ταῦτα. : Hebr. tantum, tu nosti. IDEM.

V. 4. C, Καὶ εἶπεν πρὸς μὲν, Ἵλι ἀνθρώπου, προφήτευσον. Et apud S. Hier., Fili hominis. Sed Hebr. non habet fili hominis. IDEM.

V. 5. C, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Et mox, cum VM, φέρω εἰς ὑμᾶς. IDEM.

V. 6. C, ἀνάξω ἐφ' ὑμᾶς σάρκας. Et ita VM. Vulg., carnes. IDEM.

V. 7. Notat Drusius, καὶ ἐγένετο φωνή, ubi LXX καὶ ἐγένετο tantum habent. Sed ἦρ φωνή exprimitur in Hebræo. [C, καθὼς ἐνετείλατό μοι Κύριος (Hebr., sicut præceptum erat mihi), καὶ ἐγένετο ✕ φωνή. : (Apud S. Hier., et facta est vox.)... καὶ προσήγαγε τὰ ὄστα ὀστοῦν πρὸς τὴν ἀρμονίαν αὐτοῦ. DRACH.]

V. 8. C, Καὶ εἶδον, ... καὶ ἀνέβαιναν ἐπ' αὐτὰ δέρμα ἐπάνω, καὶ πνεῦμα οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς. DRACH.

V. 9. 'A., ἐκ τῶν τεσσάρων etc. Ms. Reg. [C, Τάδε λέγει Κύριος; Κύριος: Ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἔλθῃ ✕ τὸ πνεῦμα : Apud S. Hier., spiritus. DRACH.]

Ibid. 'A., καὶ ἐμφύσησον etc. Idem.

V. 10. 'A., Σ., Θ., δύναμις μεγάλη. Drusius, 'A., Θ. Sed et Symmachi esse monet Regius. Ibid. notat Drusius, σφόδρα σφόδρα, pro ΤΩΝ ΤΩΝ ubi LXX

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι Κύριος. Ἄλλος, καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι Κυρίου.	1.
9.	9. Ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἐλθέ. Καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους.	9.
10. Δύναμις μεγάλη.	10. Συναγωγή πολλή.	10. Δύναμις μεγάλη.
12.	12. Ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν. Ἄλλος, ὑμᾶς ἐκ τῶν τάφων ὑμῶν, λαός μου.	12.
22.	22. Αὐτῶν. Ἄλλος, πάντων αὐτῶν εἰς βασιλεία.	22.
23.	23. *Καὶ ἐν τοῖς προσοχθίσμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις αὐτῶν.	23.
25.	25. Vacat.	25. * Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν.
26.	26. Vacat.	26. * Καὶ δώσω αὐτοὺς καὶ πληθυνῶ αὐτούς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Et eduxit me in spiritu Domini. Alius, et eduxit me in spiritu Domini.	1.
9.	9. A quatuor ventis veni. Et insuffla in mortuos istos.	9.
10. Exercitus magnus.	10. Synagoga multa.	10. Exercitus magnus.
12.	12. Vos de monumentis vestris. Alius, vos de sepulcris vestris, populus meus.	12.
22.	22. Eorum. Al., omnium ipsorum in regem.	22.
23.	23. Et in offendiculis eorum, et in omnibus impietatibus eorum.	23.
25.	25. Vacat.	25. Et filii eorum, et filii filiorum eorum.
26.	26. Vacat.	26. Et dabo eos, et multiplicabo eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Ezechielis.

σφόδρα semel. [C, συναγωγή πολλή σφόδρα * σφόδρα. Apud S. Hier., vehementer nimis. Hebr., virtus magna valde valde. DRACH.]

V. 11. C, αὐτοὶ λέγουσι, absque καί, quod deest etiam in Hebr. et Vulg. DRACH.

V. 12. Ἄλλος, ὑμᾶς ἐκ τῶν etc. Drusius. [C, ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν, * λαός μου. Apud S. Hier., de sepulcris vestris, populus meus. Et superius C, καὶ εἰπὼν * πρὸς αὐτούς. * Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 13. C, * καὶ γνώ*σεσθε : ὅτι... τοῦ ἀναγαγεῖν με * ὑμᾶς : ἐκ τῶν τάφων * ὑμῶν, : λαός μου. DRACH.

V. 14. C, Καὶ δώσω τὸ πνεῦμά μου... ὅτι ἐγὼ Κύριος ἐλάλησα καὶ ποιῆσα, λέγει Κύριος Κύριος. IDEM.

V. 16. C, * καὶ οὐ, : οὐκ ἀνθρώπου (Hebr. et Vulg., et in filii hominis), λάβε σεαυτῶν ῥάβδον * μίαν, : (Hebr. et Vulg., lignum unum)... καὶ γράψεις ἐπ' αὐτήν (Hebr. et Vulg., et scribe

super illud). IDEM.

V. 17. C, τοῦ δεῖσαι + αὐτάς. Etiam VM αὐτάς. IDEM.

V. 18. C, οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου, * λέγοντος : (Hebr., dicendo), οὐκ ἀναγγελεῖς (etiam Hebr. in futuro tempore) ἡμῖν. IDEM.

V. 19. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος... εἰς ῥάβδον μίαν, * καὶ ἔσονται μία (Hebr. et Vulg., unum, et erunt unum) ἐν τῇ χειρὶ Ἰούδα. IDEM.

V. 21. C ita : ἀπὸ + πάντων : (deest in Hebr.) τῶν περικύκλων αὐτῶν. IDEM.

Ad verbum 22. Drusius, εἰς ἔθνος ἐν. Ubi LXX ἐν omittunt ob concursum ἐν præpositionis sequentis. Quod monuisse satis erit. [C, εἰς ἔθνος ἐν. Apud S. Hier., Hebr. et Vulg., in gentem unam. DRACH.]

Ibid. πάντων αὐτῶν εἰς βασιλεία. Sic legit Theodoretus. Verisimileque est sic olim habuisse LXX interpretes : Hieronymus quippe in LXX legit, omnium istorum in regem. [Ita etiam Theodoretus. C, καὶ ἄρχων εἰς ἔσται αὐτῶν * εἰς βασιλεία. : Da.]

V. 25. * Καὶ ἐν τοῖς προσοχθίσμασιν etc. Ms. Jes. [Eadem habet C sub asterisco. Apud S. Hier., et in offendiculis suis, et in omnibus impietatibus suis. DRACH.]

V. 24. C, ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ποιμὴν εἰς ἔστα:

πάντων * αὐτῶν, * Quæ omnia ita in Hebr. Da.]

V. 25. A., Θ., καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν etc. Ms. Jes, [C eadem habet sub asterisco, et insuper addit, ἕως αἰῶνος. Hebr. et Vulg., in sempiternum. Apud S. Hier., filii eorum, et filii aliorum eorum usque in

EZECHIELIS CAPUT XXXVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
וְשׂוּרָא רֵאשׁ כְּשֵׁךְ וְחֻבַּל 2 'O Σύ- ρος, κεφαλῆς.	2.	2. Ἄρχοντα κεφαλῆς Μοσόχ καὶ Θοβάλ.
וְשׂוּבְבֵתְךָ וְנִתְּנִי וְחֻיִם בְּלִחְיֶיךָ 4	4.	4.
קָהַל רַב צִנָּה וּמִנֵּן תַּפְשִׁי חַרְבֵּי־ כֶּלֶם		
5 פִּיִם כֶּסֶף וְפִיִם אֶתֶם כֶּלֶם מִנֵּן וּסְבַע	5.	5.
וְאֶת־כָּל־אֲנָפִי 6	6.	6.
9 כְּשׂוּאָה 9	9.	9.
וְסֻרְיֵי חֶרֶשׁוֹ 13 'O 'Eβρ. καὶ δ Σύρος, ἔμποροι Θαρσεῖς.	13.	13.
וְכָל־כַּפְּרִיָּהּ וְהַנְּבִאִים 17	17.	17.
18 בְּאִפִּי 18	18.	18.
וְקִרְאֹתָי עָלָיו לְמַדְרֵי חֶרֶב 21	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Principem capitis Mosoch et Thubal. <i>Syrus</i> , capitis.	2. Principem capitis Mosoch et Thubal.	2. Principem capitis Mosoch et Thobel.
4. Et reducam te, et dabo hamos in maxillis tuis. Coetus multus scutum et clypeum, tenentes gladios omnes ipsi.	4. Et circumagam te, et ponam frenum in maxillis tuis. Multitudinem magnam, hastam et clypeum arripientium et gladium.	4.
5. Paras, Chus et Phuth cum eis, omnes ipsi clypeum et galeam.	5. Persæ, Æthiopes, et Libyes cum eis, omnes scutati et galeati.	5.
6. Et omnes alæ ejus.	6. Et universa agmina ejus.	6.
9. Quasi tempestas.	9. Quasi tempestas.	9.
15. Et negotiatores Tharsis. <i>Hebr. int. et Syrus, idem.</i> Et omnes leunculi ejus.	15. Et negotiatores Tharsis. Et omnes leones ejus.	15.
17. Prophetantium.	17. Qui prophetaverunt.	17.
18. In ira mea.	18. In furore meo.	18.
21. Et vocabo super eum in evactis montibus meis gladium.	21. Et convocabo adversus eum in cunctis montibus meis gladium.	21.

sempiternum. DRACH.]

Ibid. Drusius, ἄρχων αὐτῶν Ἴσραηλ, ubi LXX ἄρχων tantum habent. [Etiam C habet Ἴσραηλ, sed præmissio obelo, quia in Hebr. deest. DRACH.]

V. 26. Ἄ., Θ., καὶ δώσω αὐτοὺς etc. Ms. Jes. Ms.

vero Reg. et Drusius habent, καὶ τάξω αὐτοὺς etc. [Apud Theodor., καὶ τάξω αὐτοὺς etc. C, ✕ καὶ δώσω αὐτοὺς, καὶ πληθυνῶ αὐτοὺς, Apud S. Hier. et dabo eos, et multiplicabo eos. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

U.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ἄρχοντα Ῥώς, Μοσόχ καὶ
Θοβέλ.

2. Ἄρχοντα Ῥώς, Μισόχ καὶ
Θοβέλ.

2. Ἄρχοντα Ῥώς, Μοσόχ καὶ
Θοβέλ.

4.

4. *Vacat.*

4. ✕ Καὶ περιστρέψω σε, καὶ
δώσω χαλινὸν εἰς τὰς σιαγόνας σου.

5.

✕ Συναγωγή πολλή, πέλτας καὶ
ἀσπίδας, καὶ μαχαίρας πάντες αὐ-
τοὶ ἔχοντες.

5.

5. Πέρσαι καὶ Αἰθίοπες, καὶ Λί-
βυες, πάντες περικεφαλαίαις καὶ
πέλταις. Ἄλλος, Πέρσαι καὶ Αἰ-
θίοπες, καὶ Λίβυες μετ' αὐτῶν,
πάντες οὗτοι ἀσπίδας καὶ περικε-
φαλαίας ἔχοντες.

6.

6. Καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτῶν.
Ἄλλος, καὶ πάντα τὰ ὑποστηρίγ-
ματα αὐτοῦ.

6.

9.

9. Ὡς νεφέλη. Ἄλλος, ὡς κατ-
αιγίς.

9.

13.

13. Ἐμποροὶ Καρχηδόνοι.
Καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν.

13.

Καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῆς.

17.

17. *Vacat.* Ἄλλος, τῶν προφη-
τευσάντων.

17.

18.

18. *Vacat.*

18. ✕ Ἐν ὀργῇ μου.

21.

21. Καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸ καὶ πᾶν
φρόδον (sic). Ἄλλος, καὶ καλέσω
ἐπ' αὐτὸν εἰς πάντα τὰ ὄρη μου
μάχαιραν.

21.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Principem Ros, Mosoch et
Thobel.

2. Principem Ros, Mesoch et
Thobel.

2. Principem Ros, Mosoch et
Thobel.

4.

4. *Vacat.*

4. Et circumagam te, et ponam
frenum in maxillis tuis.

5.

Congregatio magna, peltas et
clypeos et gladios omnes hi ha-
bentes.

5.

5. Persæ, et Æthiopes, et Libyæ,
omnes galeis et peltis. *Alius*, Persæ
et Æthiopes, et Libyæ cum ipsis,
omnes hi clypeos et galeas haben-
tes.

6.

6. Et omnes qui circa ipsum.
Alius, et omnia sustentacula ejus.

6.

9.

9. Quasi nubes. *Alius*, quasi
tempestas.

9.

13.

13. Negotiatores Carthaginen-
ses.

13.

Et omnes villæ eorum.

Et omnes villæ ejus.

17.

17. *Vacat.* *Alius*, qui propheta-
verunt.

17.

18.

18. *Vacat.*

18. In ira mea.

21.

21. Et vocabo super ipsum et
omnem timorem. *Al.*, et vocabo
super eum in omnes montes meos
gladium.

21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Ezechielis.

V. 2. 'A., ἀρχοντα etc. Has omnes lectiones mutamur ex Theodoretō, Drusio et ex Ms. Jes. Sic autem habet Hieronymus : « Porro quod in exercitu Gog, sive Magog, qui juxta LXX, Sym. et Th., princeps est Ros, Mosoch et Thubal : primam gentem Ros, Aquila interpretatur caput, quem et nos secuti sumus, ut sit sensus, principem capitis Mosoch et Thubal. » Theodoretus vero, τὸ δὲ Ῥῶς, κεφαλὴν ὁ Σύρος ἠρμήνευσεν, καὶ ὁ Ἀκύλας δὲ κεφαλὴν Μοσὺν, τὸ Ῥῶς Μοσὺν ἠρμήνευσεν. [C, Ῥῶς, καὶ Μοσὺν. DRACH.]

V. 3. C, ἐπὶ σὲ, Γῶν, ἀρχοντά. Hebr. et Vulg., ad te, Gog, principem. DRACH.

V. 4. Θ., καὶ περιστρέψω etc. Ms. Jes. [Eadem sub asterisco in C. Eadem pariter Theodoretus, nisi quod addit κυκλόθεν ante καὶ δώσω. Sed hoc κυκλόθεν non est in Hebr. DRACH.]

Ibid. ✕ Συναγωγὴ etc. Drusius. In aliis libris legitur πέλας, καὶ περικεφαλαίας, καὶ μαχαίρας ἀσπίδας. In O' edit. Rom., συναγωγῆ πολλῆ, πέλας καὶ περικεφαλαίας καὶ μάχαιραι. [C, καὶ μάχαιραι ✕ πάντες ✕ αὐτοί, ✕ duabus illuminantibus stellis, ut non

raro. Etiam apud Theodoretum, πάντας αὐτοί. Hebr., omnes ii. DRACH.]

V. 5. Ἄλλος, Πέρσαι etc. Drusius, καὶ Αἰθίως. Theodoretus, καὶ Φούτ. In aliis legitur, καὶ Αὔδοι, καὶ Αἰθίως, καὶ Φρύγες. [C, καὶ Αἰθίως ✕ μετ' αὐτῶν, ✕ Etiam Theodor. legit μετ' αὐτῶν. DRACH.]

V. 6. Ἄλλος, καὶ πάντα etc. Drusius. [C et VM, οἶκος τοῦ Θεργαμᾶ.—Theodor. legit ut Alius noster, πάντα τὰ ὀπισθηρίμ. DRACH.]

V. 7. Pro ἡ συνηγμένη, C habet, οἱ συνηγμένοι. Hebr., qui congregati. DRACH.

Ad versum 8. Drusius alteram lectionem adfert corruptam, quæ nihil pene differt a LXX habeturque in notis edit. Romanæ his verbis : ἐτοιμασθήσῃ, καὶ ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἐτῶν ἤξει, καὶ ἤξει εἰς γῆν, εἰς τὴν γῆν ἀπιστραμμένη ἀπὸ μαχαίρας, ἠθροισμένη ἀπὸ λαῶν πολλῶν. Sicque legitur apud Theodoretum. [Pro συνηγμένων, C, συνηγμένην. Hebr., congregatam. DRACH.]

V. 9. Ἄλλος, ὡς καταίγῃς. Ms. Jes.

V. 11. C, ἤξω ἐφ' ἡσυχάζοντα ἐν ἡσυχίᾳ, absque

EZECHIELIS CAPUT XXXIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
תשק ותביט 3	3.	3.
בבנות שא יתחיל 6	6.	6.
9 ובעוד והשיקו בנשק ובגן וצט בקשת ובחצים ובמקל יד וברכב	9.	9.
הים קצמת 11	11.	11.
שם וקבד 12	12.	12.
היה להם לשם יום הבדל 13	13.	13.
יבדלו 14	14.	14.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et percutiam arcum tuum.	3. Et percutiam arcum tuum.	3.
6. Et mittam ignem in Magog.	6. Et immittam ignem in Magog.	6.
9. Et succendent, et comburent in armatura, et clypeum et scutum in arcu et in sagittis, et in baculo manus, et in lancea.	9. Et succendent, et comburent arma, clypeum, et hastas, arcum et sagittas, et baculos manuum, et contos.	9.
11. Ad orientem maris.	11. Ad orientem maris.	11.
12. Et sepelient ibi.	12. Et sepelient ibi.	12.
13. Et erit eis in nomen dies in qua glorificabor.	13. Et erit eis nominata dies in qua glorificatus sum.	13.
14. Seligent.	14. Constituent.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Ezechielis.

τῆ, quod neque habet VM. Et in fine versus, οὐκ εἰσὶν αὐταίς. DRACH.

V. 12. C, χειράς μου εἰς γῆν (Hebr. non habet *terram*) ἠρημωμένην, ἢ κατοικισθῆ (sic, et male, et VM, κατοικισθῆ, pro κατοικ.), καὶ ἐπὶ ἔθνος.... κτήσαις καὶ ὑπαρξίν. ; Etiam apud Theodor. additur ὑπαρξίν, *substantiam*. Hebr., et possessionem. IDEM.

V. 13. Ὁ Ἐβρ. καὶ ὁ Σύρος, ἔμποροι θαρσαίς. Theodoretus.

Ibid. Θ., καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῆς. Drusius. Sic autem Hieronymus loquitur : « Ut autem pro *catulis leonum*, qui Hebraice dicuntur CHAPHIR, LXX et Theod. ponerent *villas*, error perspicuus est. Si enim per Chi litteram scribas, appellatur *catulus leonis*; sin autem cum ce, qui Hebraice dicitur *Coph*, *ager* appellatur et *villæ*. » Sic restituit Martianus noster ex mss. quorum unus Sangermanensis habet *cum ce*, Editi per ce. [Palam liquet hunc S. Hieronymi locum aliquid passum esse vitio amanuensium. Etenim *catulus leonis* Hebraice dicitur, צפיר, *chephir*, et *villa* vel *pagus*, צבצב, *chaphar*. Utraque nuncupatio per idem elementum צ.

— Lamb. Bos : Ag. et Sym., καὶ πάντας οἱ σκύμοι, *catuli leonis*, αὐτῶν. — C, Σαβά, καὶ Δαβάν. In fine commatis, post σκύλα, addit μεγάλη. Hebr., *spolium magnum*. DRACH.]

V. 14. In fine commatis, pro ἔγερθῆση, quidam et Theodor., γνώση. Hebr., cognosces. DRACH.

V. 16. C, ἐνώπιον αὐτῶν καὶ Γῶγ. ; Hebr., in oculis eorum, Gog. IDEM.

V. 17. Ἄλλος, τῶν προφητευσάντων. Tacet Montf. unde sit expiscatus; sed juxta ed. Rom. est apud Theodor. Habet etiam C, prænotato asterisco. — Pro ἀναγαγεῖν, C, ἀγαγεῖν. IDEM.

V. 18. Θ., ἐν ὄργῃ μου. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco. DRACH.]

V. 20. C, καὶ σπείσθησονται ἀπὸ προσώπου μου. Hebr. et Vulg., et commovebuntur a facie mea. DRACH.

V. 21. Ἄλλος, καὶ καλέσω etc. Drusius. [C, Καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸν πάντα φόβον μαχαίρας, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 23. C expungit obelo ÷ καὶ ἐνδοξασθήσομαι, ; quia non est in Hebr. veritate. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

3.	3. Καὶ ἀπολῶ τὸ τόξον σου. Ἄλλος, καὶ ἀποτινάξω τὸ τόξον σου.	3.
6.	6. Καὶ ἀποστελῶ πῦρ ἐπὶ Γῶγ. Ἄλλος, καὶ ἀποστελῶ πῦρ εἰς Μαγώγ.	6.
9.	9. Καὶ καύσουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις, πέλταις καὶ κόντοις, καὶ τόξοις, καὶ τοξεύμασι, καὶ ῥάβδοις χειρῶν καὶ λόγχαις. Ἄλλος, καὶ ἐκκαύσουσι καὶ ἀνάψουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις, θυρεοῖς καὶ πέλταις, καὶ τόξοις, καὶ βέλεσι καὶ βακτηρίαις χειρῶν, καὶ λόγχαις.	9. καὶ ἐκκαύσουσιν καὶ καθύσουσι ἐν τοῖς ὅπλοις, πέλταις....
11.	11. Πρὸς τῇ θαλάσῃ. Ἄλλος, ἐξ ἀνατολῆς τῆς θαλάσσης.	11.
12.	12. Κατορύξουσιν ἐκεῖ. Ἄλλος, καὶ θάψουσιν ἐκεῖ.	12.
13.	13. Καὶ ἔσται αὐτοῖς ὄνομασθῆ, ἢ ἡμέρα ἰδοξασθῆ. Ἄλλος, καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς ἡνομα ἢ ἡμέρα, ἐν ἣ ἐνδοξασθήσομαι.	13.
14.	14. Διαστελοῦσι. Ἄλλος, ἀποστελοῦσι.	14.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. Et perdam arcum tuum. Al., et excutiam arcum tuum.	3.
6.	6. Et emittam ignem in Gog. Al., et immittam ignem in Magog.	6.
9.	9. Et succendent in armis, peltis, et contis, et arcubus, et sagittis, et baculis manuum, et lanceis. Alius, et comburent, et incendunt in armis, et scutis, et peltis, et arcubus, et jaculis, et baculis manuum, et lanceis.	9. Et incendunt et comburent in armis, peltis...
11.	11. Ad mare. Al., ex oriente maris.	11.
12.	12. Et defodient ibi. Al., et sepelient ibi.	12.
13.	13. Et erit eis nominata, qua die glorificatus fuerit. Al., et erit eis in nomen dies, in qua glorificabor.	13.
14.	14. Secernent. Alius, mittent.	14.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
16 תבונה	16.	16.
18 אילים נרים ותפוחים פרים כריאי בשן כלם	18.	18.
27 מארפת מ'בדום	27.	27.
28 וננסתים אנ' אדמתם ול'א עש עם טש ד'תיד	28.	28.
29 וקדדמ	29.	29.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Hamona.	16. Hamona.	16.
18. Arietum, agnorum et hircorum, vitulorum bubalorum Baskan, cunctorum ipsorum.	18. Arietum, et agnorum, et hircorum, taurorumque et altilium, et pingulum omnium.	18.
27. De terris inimicorum suorum.	27. De terris inimicorum suorum.	27.
28. Et congregarem eos ad terram suam, et non relinquam ultra ex eis ibi.	28. Et congregaverim eos super terram suam et non derelinquam quempiam ex eis ibi.	28.
29. Spiritum meum.	29. Spiritum meum.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Ezechielis.

V. 1. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Mox, Μοσόχ. DRACH.
 V. 2. C, και αναβιδάσω. Idem.
 V. 3. Ἄλλος, και αποτινάξω etc. etc. Drusius.
 V. 4. C, ἐπι τὰ βρη Ἰσραήλ, absque altero τὰ Rom. editionis. DRACH.
 V. 5. C, ἐπι πρόσωπον, et λέγει Κύριος Κύριος. Idem.
 V. 6. Ἄλλος, και αποσταλῶ etc. [Non indicat Montf. unde deprompserit istam lectionem Græcam, quam Drusius non exhibet. Edit. Rom. tantum : « In plerisque Magog. » C, ἐπι Μαγώγ. DRACH.]
 V. 8. Pro (ἡμέρα) ἐν ἧ, Theodor., ἦν. Hebr., quam. DRACH.
 V. 9. Θ., και εκκαύσουσι etc. Ms. Jes. Alteram vero lectionem adfert Drusius. [C, ✕ και εκκαύσουσι, και καύσουσιν etc. DRACH.]
 V. 10. C, ἀλλὰ τὰ δπλα. Et in fine commatis, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.

V. 11. Ἄλλος, ἐξ ἀνατολῆς etc. Drusius. [Est lectio apud Theodoretum. DRACH.]
 V. 13. Ἄλλος, και θάψουσιν ἐκαί. Idem. [Sic etiam pro duobus κατορύξουσιν proxime sequentis versus, Αἱθίοψουσι. DRACH.]
 V. 15. Ἄλλος, και ἐσται αὐτοῖς εἰς ὄνομα etc. Idem. Editio Romana, ὀνομαστόν. [Etiam C et VM ὀνομαστόν. Alius lectio est apud Theodoretum. In fine commatis C, Κύριος Κύριος. DRACH.]
 V. 14. Ἄλλος, αποσταλοῦσι. Ms. Jes. qui mox habet πᾶσαν ante τὴν γῆν. [C, ἐπιπορευομένους πᾶσαν τὴν γῆν, θάψαι ✕ και τοὺς παραπορευομένους, prætereuntes. In notis ed. Rom. : « In plerisque, μετὰ τῶν περιεγομένων, cum circumvenitibus. » In ed. Rom. et VM desideratur. Hebr. et cum transeuntibus, et τοὺς transeuntes verti potest. In fine commatis C, και ζητήσουσι. Sed Hebr. non habet και. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XL.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 בראש השנה 1 ונבא אתי שוב : בבראתי אלהים	1.	1.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In capite anni. Et adduxit me illuc. In visionibus Dei.	1. In exordio anni. Et adduxit me illuc. In visionibus Dei.	1.

16.	16. Πολυάνδρου. Ἄλλος, Ἀμωνά.	16.
18.	18. Κριός, καὶ μέσγους καὶ τράγους, καὶ οἱ μέσγοι ἰσπεταμέναι πάντες. Ἄλλος, κριῶν καὶ μέσγων, καὶ τράγων, καὶ ἀρνῶν, καὶ ταύρων ἰσπεταμένων πάντων.	18.
27.	27. Ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν. Ἄλλ., ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.	27.
28.	28. Vacat. Ἄλλ., καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐ καταλείψουσιν ἐπὶ ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ. Ἄλλος, καὶ οὐ καταλείψω ἀπ' αὐτῶν οὐδέτι.	28.
29.	29. Τὸν θυμὸν μου. Ἄλλος, τὸ πνεῦμά μου.	29.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

16.	16. Polyandron. <i>Al.</i> , Amona.	16.
18.	18. Arietes, et vitulos et hircos, et vituli adipati omnes. <i>Al.</i> , arletum et vitulorum, et hircorum et agnorum, et taurorum adipatorum omnium.	18.
27.	27. De terris gentium. <i>Alius</i> , de terris inimicorum suorum.	27.
28.	28. Vacat. <i>Alius</i> , et congregabo eos in terram suam, et non derelinquent amplius eorum quempiam ibi. <i>Al.</i> , et non derelinquam amplius eorum quempiam.	28.
29.	29. Furorem meum. <i>Alius</i> , spiritum meum.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Ezechielis.

V. 15. C. σποδομήσει παρ' αὐτὸ (sic) σημεῖον ἕως ἔσσω θάψουσιν αὐτὸν οἱ θάπτοντες εἰς τὸ Γ' τὸ πολυάνδρον τοῦ Γ' αὐγ. Nobilitas : « In multis est τόγος. Da.

V. 16. Ἄλλος, Ἀμωνά. Quod cum aspirata scribendum putat Drusius, qui hæc Hieronymi loca adfert : « Nomen autem civitatis appellari Amona, quæ Græce dicitur πολυάνδριον, hoc est, multitudo hominum sepultorum. » Rursum : « Sepulcrum Gog non erit in montibus, sed in depressis vallibus et in confragosis locis, quæ Hebraice appellantur *Gof* sive *Gæ*. » Et mox : « Nomen autem civitatis..... appellabitur Amons, sive polyandron. » Idem.

V. 17. C. Καὶ οὐ οὐκ ἀνθρώπου· τότε λέγει Κύριος Κύριος· εἰπὸν παντί... συνάχθητε ἀπὸ πάντων. (Hebr. non habet *omnis*) τῶν περιχώρων ἐπὶ τὴν θυσίαν μου ἦν καὶ ἐγὼ. (Hebr., ego) τέθνηκα etc. *Idem*.

V. 18. Ἄλλος, κριῶν καὶ μέσγων etc. Drusius. Hic invertuntur quædam : sic enim Hebræa series

postularat, κριῶν, καὶ ἀρνῶν, καὶ τράγων, καὶ μέσγων etc.

V. 20. C non habet καὶ ἐπὶ γίγαντα, neque Hebr. Et in fine commatis Κύριος Κύριος. *Drach.*

V. 25. C. Νῦν ἀναστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰακώβ. *Ed. Rom.* : « Illud in (Jacob) sicut a plurimisque. » Hebr. et Vulg., reducā captivitatem Jacob. *Idem*.

V. 26. C, τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν. Drusius.

V. 27. Ἄλλος, ἐκ τῶν χωρῶν τῶν etc. *Idem*.

V. 28. καὶ συνάξω αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐ καταλείψω ἐκεῖ ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ. *Drach.* [C ita : καὶ συνάξω αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐ καταλείψω ἐκεῖ ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ.]

V. 29. Ἄλλος, τὸ πνεῦμά μου. Drusius. Ubi LXX, τὸν θυμὸν μου, quam *Idem* interpretationem memorat Hieronymus, sicut *RUII* non *furorem meum*, sed *spiritum meum* significare. [C, ἀπὸ οὗ ἐξήγαγε τὸν θυμὸν μου. *Drach.*]

EZECHIELIS CAPUT XL.

1.	1. Ἐν τῷ κριῶν μου. καὶ καὶ ἔλασεν με ἐκεῖ ἐν ἐχθροῖς σου.	1. [Ἐν τῷ κριῶν.]
----	--	-------------------

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. In primo mense. Et adducit me ibi in mensam etc.	1. In primo mense.
----	---	--------------------

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

2 מנב 2
3 בית וקרן המדה וזא עמ
בשע
5 הוכה 5
אדרתוב הבנין
וקובה
6 ועל במעלותו 6
ק
7 וקר 7
אלם 'O Σύρος, την κίχναλδα.
9 את אלם השער 9
איל
10 חתני השער דרך הקדים
11 השער 11
12 הגבל לפני דמאחא אכות-אוח
14 ואל איל השער 14
15 על לפני אלם השער 15
16 חתנתו ממכות 16
התאים
אליהמה
17 לאלכות לשכות 17

2.
3.
5.
6.
7.
9.
10.
11.
12.
14.
15.
16.
17.

2. Ἐξίναντι τοῦ βορρᾶ.
3. ✕ Ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, (καὶ κάλαμος μέτρον) καὶ αὐτὸς εἰσῆκει ἐπὶ τὴν πύλην.
5. Τείχος.
Τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς.
Καὶ ἀνάστημα.
6.
Πρόθυρον.
7. Καὶ πρόθυρον.
9.
10.
11.
12. Στηριγμάτων.
14. Καὶ κρῖσμα...
15. . . .
16.
Στήριγμα.

17. Γαζοφυλάκια.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. A meridie.
3. In manu ejus, et calamus mensuræ: et ipse stans in porta.
5. Murus.
Latitudinem ædificii.
Et altitudinem.
6. Et ascendit in gradus ejus.
Limen.
7. Et limen.
Vestibulum. Syrus, cancellum.
9. Vestibulum portæ.
Et postes ejus.
10. Et thalami portæ viam orientis.
11. Portæ.
12. Et terminum ante thalamos cubito uno.
Et thalamus.
14. Et ad postem atrii.
15. Super faciem vestibuli portæ.
16. Et fenestræ clausæ.
Thalamis.
Postibus eorum.
In vestibulis.
17. Cubicula.

2. Ad Austrum.
3. In manu ejus, et calamus mensuræ in manu ejus: stabat autem in porta.
5. Murus.
Latitudinem ædificii.
Et altitudinem.
6. Et ascendit per gradus.
Limen.
7. Et limen.
Vacat.
9. Vestibulum portæ.
Et frontem.
10. Porro thalami portæ ad viam orientalem.
11. Portæ.
12. Et marginem ante thalamos cubiti unius.
Thalami autem.
14. Et ad frontem atrium.
15. Et ante faciem portæ.
16. Et fenestras obliquas.
Thalamis.
Postibus eorum.
In vestibulis.
17. Gazophylacia.

2. Ex adverso Aquilonis.
3. In manus ejus, (et calamus mensuræ) et ipse stabat in porta.
5. Murus.
Latitudinem ædificii.
Et altitudinem.
6.
Vestibulum.
7. Et vestibulum.
9.
10.
11.
12. [Ante] sustentacula.
14. Et frontem (atrii).
15. Ante faciem postium portæ.
16.
Sustentaculum.
17. Gazophylacia.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ἀπὸ νότου ἀπὸ μεσημβρίας.
3.
5. Περίβολος.
Τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς.
Καὶ ἀνάστημα.
6. Καὶ ἀνέθη δι' ἀναβαθμῶν.
Οὐδὸν.
7. Καὶ οὐδόν.
Πρόπυλον.
9. Πρόπυλον τῆς πυλῶνος.
10. Αἱ δὲ παραστάδες τῆς θύρας ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἀνατολικήν.
11.
12. Καὶ ὄριον ἐμπροσθεν τῶν παραστάδων πῆγος ἑνός.
Καὶ αἱ παραστάδες.
14. Καὶ παραστάσεις.
15. . . .
16. Καὶ παφραγμένα τοξικά.
Παραστάδας.
Ταῖς περιστάσεις.
Ταῖς περιστάσεις.
17. Ἐξέθρας.

SYMMACHUS.

2. Ab Austro a meridie.
3.

5. Septim.
Latitudinem ædificii.
Et altitudinem.
6. Et ascendit per gradus.
Limea.
7. Et limen.
Antiliminare.
9. Vestibulum portæ.

10. Postes autem januæ ad viam orientalem.
11.
12. Et terminum ante postes cubiti unius.
Et postes.
14. Et parastases, vel postes.
15. Contra faciem vestibuli portæ.
16. Et munitæ arcuatæ.
Postes.
Circumstantiis.
Circumstantiis.
17. Exedras.

2. Ἀπέναντι.
3. Καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἦν σπαρτίον οἰκοδόμων, καὶ κάλαμος μέτρον, (ἄλλως, μέτρον,) καὶ αὐτὸς εἰστέχει ἐπὶ τῆς πύλης.
5. Περίβολος.
Τὸ προτείχισμα.
Καὶ τὸ ὕψος.
6. Ἐν ἑπτὰ ἀναβαθμοῖς.
7.
Ἀλλάμ.
9. Ἀλλάμ τοῦ πυλῶνος.
Καὶ τὰ αἰλεῦ. Ἄλλος, τὸ περὶ αὐτό. Ἄλλος, τῆς πύλης στήριγμα.
10. Καὶ τὰ θεά τῆς πύλης.
11. Τοῦ πυλῶνος. Ἄλλως, τοῦ προπυλαίου.
12.
Καὶ τὸ θεά.
14.
15. Καὶ τὸ αἶθριον τῆς πύλης.
16. Καὶ θυρίδες κρυπταί.
Τὸ θεεῖμ.
Τοῖς αἰλαμμύθ. Ἄλλως, τὰ αἰλάμ.
Ἐπὶ τὰ αἰλάμ.
17. Παστοφόρια.

LXX INTERPRETES.

2. E regione.
3. Et in manu ejus erat funiculus cæmentariorum, et calamus mensura (aliter, mensuræ), et ipse stabat in porta.
5. Septum.
Antemurale.
Et altitudinem.
6. In septem gradibus.
7.
Ælam.
9. Ælam portæ.
Et æleu. Al., quod circa eum. Al., portæ sustentaculum.
10. Et thee portæ.
11. Portæ. Aliter, vestibuli.
12.
Et ipsum thee.
14.
15. Et sub divo portæ.
16. Et fenestræ absconditæ.
Theim.
Ælammoth. Aliter, ælam.
Super ælam.
17. Pastophoria.

2. Ἀπὸ νότου ἀπὸ μεσημβρίας.
3. ✕ Ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, (καὶ κάλαμος μέτρον) καὶ αὐτὸς εἰστέχει ἐπὶ τὴν πύλην.
5. Τείχος.
6.
Πρόθυρον.
7. Καὶ πρόθυρον.

9.
10.
11.
12. ✕ Πῆγος ἑνός.

14.
15.
16.

17.

THEODOTIO.

2. Ab Austro a meridie.
3. In manu ejus, (et calamus mensuræ) et ipse stabat in porta.
5. Murus.
6.
Vestibulum.
7. Et vestibulum.
9.
10.
11.
12. Cubiti unius.
14.
15.
16.
17.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΞ.

וְעָשָׂה עֲשׂוֹי לְחֹצֵר סָבִיב סָבִיב		...Κύκλω ✕ κύκλω.
21 וְרָחֵב וְהָטָו	21.	21. Παραστάδας.
וְאֵלֶּךְ		
וְאֵלֶּךְ		
22 וּבְמַעְלָתָהּ	22.	22.
וְאֵלֶּךְ		
24 דֶּרֶךְ הַדָּרִים	24.	24.
אֵלֶּךְ		Τὰ στήριγματα αὐτῆς.
29 וְאֵלֶּךְ סָבִיב וְסָבִיב	29.	29. Καὶ τῷ αἰλαμμῶθ κύκλω ✕ κύκλω.
32 אֶל־חֹצֵר הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ הַקְּדִים	32.	32.
34 לְחֹצֵר הַחִיצוֹנָה	34.	34.
38 שֵׁם יָדוּד אֶת־הַעֲלָה	38.	38.
39 וּבְאֵלֶּם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שְׁלֹחֹתַי	39.	39.
מִפִּי רִשְׁנַיִם שְׁלֹחֹתַי מִפִּי		
הַעֲלָה הַחֻצְיָתָה		
40 וְאֶל־הַכֹּתֵף מִדָּרְסָה לַעֲלָה לַפֶּתַח הַשַּׁעַר	40.	40. Καὶ πρὸς τῇ ὀμῶν τῇ ἐξωθεν, τῇ ἀναβαινοῦσῃ πρὸς τὴν θύραν τῆς πύλης.
43 וְהַשְּׁפִיטִים	43.	43. 1. Ἐπιστάσεις. 2. γαστήρ.
45 זֶה הַלְּשָׁכָה	45.	45. Τὸ γαστροφυλάκιον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et pavimentum factum atrio circum circum.	Et pavimentum stratum lapide per circuitum.	Circum circa.
21. Et latitudinem ejus, et thalamos ejus.	21. Quam in latitudine. Et thalamos ejus.	21. Postes.
Et postes ejus.	Et frontem ejus.	
Et vestibula ejus.	Et vestibulum ejus.	
22. Et in gradibus.	22. Et graduum.	22.
Et vestibula ejus.	Et vestibulum.	
24. Viam austri.	24. Ad viam australem.	24.
Postes ejus.	Frontem ejus.	Sustentacula ejus.
29. Et vestibula ejus circum circum.	29. Et vestibulum ejus in circuitu.	29. Et aelammoth circum circa.
32. Ad atrium interius via orientis.	32. In atrium interius per viam orientalem.	32.
34. Atrio exteriori.	34. Atrii exterioris.	34.
38. Ibi abluent holocaustum.	38. Ibi lavabunt holocaustum.	38.
39. Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde.	39. Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde.	39.
Holocaustum et sacrificium pro peccato.	Holocaustum et pro peccato.	
40. Et ad humerum extra gradum ad ostium portæ.	40. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ.	40. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ.
43. Et cremathræ.	43. Labia.	43. 1. Epistases. 2. labia.
45. Hoc cubiculum.	45. Gazophylacium.	45. Gazophylacium.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

✕ Καὶ περίστυλα πεποιημένα
τῆς αὐλῆς κύκλω.

21.

Καὶ ὑπερόρησις.

22.

24. Εἰς λίβα.

Τὰ περὶ αὐτήν.

29.

32.

34.

38.

39.

40. Καὶ πρὸς τῇ ὠμίᾳ τῇ ἐξω-
θεν, τῇ ἀναβαινοῦσῃ πρὸς τὴν θύ-
ραν τῆς πύλης.

43. Χεῖλη.

45. Ἡ ἐξέδρα.

SYMMACHUS.

Et intercolumnia facta atrii
circum.

21.

Et eminentia.

22.

24. Ad africanum.

Quæ circa eam.

29.

32.

34. Atrii interioris.

38.

39.

40. Et ad latus exterius, quod
ascendit ad ostium portæ.

43. Labia.

45. Exedra.

Καὶ περίστυλα.

21. Καὶ τὸ κλάτος ✕ αὐτῆς :
καὶ τὸ θεῖ.

Καὶ τὸ αἰλεῦ. ΟἶΓ', καὶ τὰ ὑπέρ-
θυρα.

Καὶ τὰ αἰλαμῶθ.

22. Καὶ κλιμακῆρσιν. Ἄλλος,
καὶ βαθμοῖς.

Καὶ τὰ αἰλαμῶθ (*aliter*, αἰλουμ-
μῶν). Ἄλλος, καὶ πρόπυλον.

24. Κατὰ νότον. Ἄλλος, κατὰ
τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς νότον.

Τὰ αἰλεῦ.

29. Καὶ τῷ αἰλαμῶθ κύκλω.

32. Εἰς τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν
κατὰ ἀνατολάς. Ἄλλος, εἰς τὴν
αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ὁδῷ κατ' ἀνα-
τολάς.

34. Εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν.

38. *Vacat.*

39. Ἐν δὲ τῷ αἰλάμ τῆς πύλης +
τῆς δευτέρας ἴσος τράπεζαι ἐνθεν
καὶ δύο τράπεζαι ἐνθεν.

Vacat.

40.

43.

45. Ἡ ἐξέδρα.

LXX INTERPRETES.

Et intercolumnia.

21. Et latitudinem ejus, et
thee.

Et æleu. *Tres interpr.*, et su-
perliminaria.

Et ælamoth.

22. Et gradibus. *Alius, idem.*

Et ælammoth. *Alius*, et antilli-
minare.

24. Ad austrum. *Alius*, ad viam
quæ ad austrum.

Æleu.

29. Et ælammoth circum.

32. In portam respicientem ad
orientem. *Alius*, in atrium interius
via ad orientem.

34. In atrium interius.

38. *Vacat.*

39. In ælam vero portæ secundæ
duæ mensæ hinc, et duæ mensæ
inde.

Vacat.

40.

43.

45. Exedra.

✕ Καὶ περίστυλα πεποιημένα
τῆς αὐλῆς κύκλω ✕ κύκλω.

21. Παραστάδας.

22.

24.

29. Καὶ τῷ αἰλαμῶθ κύκλω
✕ κύκλω.

32.

34.

38. ✕ Ἐκεῖ πλυνούσι τὴν ὀλο-
καύτωσιν.

39.

✕ Τὴν ὀλοκαύτωσιν καὶ τὰ ὑπερ
ἁμαρτίας.

40.

43. Χεῖλη.

45. Ὁ θάλαμος.

THEODOTIO.

Et intercolumnia facta atrii cir-
cum circum.

21. Postes.

22.

24.

29. Et ælammoth circum cir-
cum.

32.

34.

38. Ibi lavabunt holocaustosin.

39.

Holocaustosin et quæ pro pec-
cato.

40.

43. Labia.

45. Thalamus.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON †

AKYAAΣ.

לְמַן לְעַן שֶׁנָּא תְּלִיבְרִי 49

49.

49. 1. . . . 2. . . .

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

49. Et in gradibus quibus
ascendent ad illud.49. Et octo gradibus ascende-
batur ad eam.49. 1. Et gradibus in quibus
ascendebatur ad eam. 2. Gradibus
undecim.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Ezechielis.

V. 1. Hieronymus : « Qui (Theodotio) in eo loco ubi nos posuimus, in *exordio anni*, interpretatus est, in *novo anno, decima mensis*. Novus autem annus apud Hebræos vocatur mensis septimus, qui apud eos habet vocabulum, THESRI. » [C, + Καὶ ἐγένετο : (deest in Hebr.) ἐν τῷ εἰκοστῷ πέμπτῳ ἔτει... ἐν τῷ τεσσαρικοδεκάτῳ. (VM, 2 m. τεσσαρισκ. Adi Maji spicilegium Rom. T. 2. sn.) DRACH.]

Ibid. ✕ Καὶ ἤγαγεν etc. Ms. Jes. Hæc porro habentur in edit. Rom. ubi ἐκεῖ non adest. [C, καὶ ἤγαγέ με ✕ ἐκεῖ : DRACH.]

V. 2. Hieronymus : « LXX et Aq. e regione et ex adverso Aquilonis. Th. et Symm. *vergentis ad Austrum*. » Interpretum lectionem Græcæ mutuamur ex codice Regio. [C tantum sequentia habet hoc in versu : ἐν ὄρασει Θεοῦ, καὶ ἤγαγέ με ἐπ' ὄρους ὕψηλου σφόδρα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὡσεὶ οἰκοδομη πόλιως ἀπέναντι. Quæ autem hic desiderantur habentur in Hebr. et in LXX nostris. DRACH.]

V. 3. 'A., Θ., ἐν τῇ χειρὶ etc. Ms. Jes. ubi illud, καὶ κάλαμος μέτρον, omittitur. [In C prænotatur obelo + σπιθόντος, : quia non adest in Hebr. — Mox, καὶ κάλαμος μέτρον ✕ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, : DRACH.]

V. 4. C, καὶ εἶπεν πρὸς με ὁ ἀνὴρ + Ἐώρακας, : (deest in Hebr.) ὑπὲρ ἀνθρώπου, ἴδε τοὺς ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἐν τοῖς ὠσὶ σου ἀκουε, καὶ τάξον + εἰς : (abest ab Hebr.) τὴν καρδίαν σου πάντα etc. DRACH.]

V. 5. 'A., Θ., τείχος. Σ., Ὁ, περίβολος. Hieron. : « Pro muro, quem Aq. et Th. interpretati sunt, Sym. et LXX posuere περίβολον. »

Ibid. 'A., Σ., τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς. Drusius. Regius vero codex pro τῆς οἰκοδομῆς, habet τῶν ἀναβαθμῶν.

Ibid. 'A., Σ., καὶ ἀνάστημα. Drusius.

V. 6. Σ., καὶ ἀνέθη etc. Drusius. In hunc locum Hieron. : « Propterea per gradus ingreditur, imo conscendit, quos soli LXX *septem* nominant ; cum et in Hebræo et in cæteris translationibus, gradus tantum absque numero legerimus. » [C, κατὰ ἀνατολάς ἐν + ἑπτὰ : ἀναβαθμοῖς, καὶ διεμέτρησε τὸ θεὸς ἐξ ἑξ, τὸ Αἰλάμ etc. DRACH.]

V. 7. 'A., Θ., καὶ πρόθυρον. Σ., καὶ οὐδόν. Ms. Jes. ex Origene, et Drusius ex hoc Hieronymi loco : « *Limen* igitur portæ sive θεῖ, imo SEPH, quod Symm. οὐδόν, Aq. et Th. πρόθυρον interpretati sunt. » [Ed. Rom. et Lamb. Bos : Pro καὶ τὸ θεῖ, Symm. vertit, τὸν δὲ οὐδόν. DRACH.]

Ibid. ׀מִתְּחִלָּה LXX, παραστάδες. Ubi hæc notat Drusius : « Singularis (vox) κτῆ ex quo factum putaverim θεῖ, quod in editione τῶν Ὁ. Id cum ἤρ confundunt, et *limen* interpretantur. In edit. Rom. τὸ θεῖ, A. S. Th. πρόθυρον, *vestibulum*, οὐδόν, *limen*. Theodoretus annotat apud Syrum se reperisse θεῖ et *limen* et *superliminare* significare ; *Theim* vero eadem numero multitudinis. Hieron. *limen portæ*, sive θεῖ, imo SAPH. Et mox : *Post limen autem portæ*, juxta Hebraicum, mensus est *thalamum*, sive *cubiculum*, ut Symm. transtulit, *παραστάδας*, i. e. *postes*. Et post aliquanto : *Extrema thalorum*, vel ut Sym. transtulit, *παραστάδων*. *Thalami* autem, sive *παραστάδες*, et ut LXX de suo posuere, θεηλάθ. Et deinde : *Mensuraque est portam a tecto thalami*, sive

παραστάδος : et *cubicula* autem, id est, *thalami*, et *παραστάδες*. Hic vides θεῖμ corruptum esse in θεηλάθ. Nam, ut ait Hieronymus, omnia prope verba Hebraica, et nomina quæ in Græcæ et Latina translatione sunt posita, nimia vetustate corrupta. Scriptorumque vitio depravata, et dum de inemendatis scribuntur inemendata, de verbis Hebraicis facta esse Sarmatica, imo nullius gentis, dum et Hebræa esse desiderint, et aliena esse non cœperint. »

Ibid. Σ., πρόθυρον. Ms. Jes. ex Origene, et Drusius. Ὁ *Εὐρος*, τὴν χειρὶ. Ms. Jes. Hieronymus : « *Post limen portæ* etc. quod LXX Αἰλάμ transtulerunt, quod in sequentibus Symm. *antelimitare* interpretatus est. » [Ubi edit. Rom. πλάτος et μήκος, C et VM, μήκος et πλάτος. — C, καὶ τὸ Αἰλάμ ἀναμύσον τοῦ θαιεῖμ (VM, θεηλάθ. Ed. Rom., θεηλάθ). In fine commatis, καὶ τὸ Αἰλ πηγῶν πέντε. DRACH.]

V. 8. In C ita : καὶ τὸ θεῖ τὸ τρίτον, ἴσον τῷ κάλαμῳ τὸ πλάτος, καὶ ἴσον τῷ κάλαμῳ μήκος. Et nihil amplius. DRACH.]

V. 9. Σ., πρόθυρον τοῦ πυλῶνος. Ex Ms. Jes.

Ibid. Ἄλλος, τὸ περὶ αὐτοῦ. Ἄλλος, τῆς πύλης στήριγμα. Ms. Jes. Hieron. eadem ipsa exprimit ELAU, *circa eum*, sive *sustentacula*. Prima versio Symmachi esse videtur, ut infra v. 24 et cap. xli, v. 3. [In C ita ὃ 8, καὶ τὸ Αἰλ τοῦ πυλῶνος πλησίον τοῦ Αἰλάμ τῆς πύλης ὀκτώ πηγῶν, καὶ τὰ Ἐλέου δύο πηγῶν + καὶ τὸ Αἰλάμ τῆς πύλης τῆς ἰσῶθεν. DRACH.]

V. 10. Σ., αἱ δὲ παραστάδες τῆς θύρας etc. Drusius. [C, καὶ τὰ θεῖ τῆς πύλης κατέναντι, τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, μέτρον ἐν etc. DRACH.]

V. 11. Ἄλλος, τοῦ προπυλαίου. Ex scholio Romanæ edit.

Ibid. τὸ μήκος τῆς πύλης. Hanc lectionem τοῖς Ὁ tribuit scholion edit. Rom. Verum illi habent εὐρος, et Hieronymus testificatur legi in LXX *latitudinem*.

V. 12. Σ., καὶ θριον etc. Hoc quasi scholion adfert Drusius ; at est versio Symmachi, ut colligitur ex codice Jes. qui habet, Σ., *παραστάδων*. Unde etiam reliquas interpretationes mutuamur.

Ibid. Σ., καὶ αἱ παραστάδες. Drusius. [In C totus noster versus ita : Καὶ πηγῶς ἐπισυναπτόμενος (sic), *continuabat*, ἐπὶ [κατὰ] πρόσωπον τῶν θεῖμ ✕ πηγῶς ἐνδς, καὶ πηγῶς ἐνδς θριον ἔνθεν καὶ ἔνθεν, : καὶ τὸ θαῦ πηγῶν ἐξ ἔνθεν + καὶ πηγῶν ἐξ ἔνθεν. DRACH.]

V. 13. Hieron., a tecto thalami, sive παραστάδος. [C, ἀπὸ τοῦ τοίχους. Etiam Alex. τοίχους. Mox, πλάτος εἰκοσιπέντε. DRACH.]

V. 14. Hieron. : « Symmachus hunc locum sic interpretatus est, et fecit παραστάσεις, pro quibus in Hebraico habet ELIM, quæ Aq. interpretatus est *xplwma*, et nos in fronte vertimus. » Verum hæc suspicio non vacant : nam mira perturbatio hoc Capite. Ibid. pro illo τῶν Ὁ, τὸ αἰθριον Αἰλάμ, ms. Jes. ad marg. πρόθυρον. [In C ὃ 14 ita : καὶ τὸ αἰθριον τοῦ Αἰλάμ τῆς πύλης ἐξήκοντα πήχεις, καὶ θαιεῖμ τῆς αὐλῆς τῆς πύλης κύκλω ✕ κύκλω, : DRACH.]

V. 15. Hieronymus : « Sub divo quoque Ailam portæ. Aq., *ante faciem postium portæ*, Sym., *contra faciem vestibuli portæ*, interpretati sunt. » [C, καὶ τὸ αἰθριον τῆς αὐλῆς. DRACH.]

49. . . .

49. Καὶ ἐπὶ δέκα ἀναβαθμῶν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτό.

49. . . .

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

49. Gradibus octo.

49. Et super decem gradus ascendebant ad illud.

49. Gradibus undecim.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Ezechielis.

V. 16. Σ., καὶ παφραγμένα τοῖς καὶ. Cod. Reg. boobyacinus. Hieron. item : « *Fenestras absconditas, quæ Hebraice appellantur ATEMOTH, Sym. τοῖς καὶ transulit.* » Et infra : « *Et hæ fenestræ erant in thalamis, hoc est, in cubiculis singulis et porticibus, quæ ante cubacula tendebantur, obtinentes cubitos 50. Quæ fenestræ obliquæ, sive τοῖς καὶ, idcirco a sagittis vocabulum perceperunt, quod instar sagittarum angustum in ædes lumen immittant, et intrinsecus dilatentur.* »

Ibid. 'A., στήριγμα. Σ., παραστάδας. Ms. Jes. Longe aliter Drusius ΠΝΥΤ S., postes. A., thalamos.

Ibid. Σ., ταῖς περιστάσεσι. Ms. Jes. Drusius vero : A., *frontes eorum*. S., *circumstantias*. Sic ex Hieronymo.

Ibid. Σ., ταῖς περιστάσεσι. Ms. Jes. ubi hæc nota additur, τούτεστι, ταῖς περιστοιχίαις περὶ τὴν αὐλὴν, καὶ λεγομέναις ὑπὸ Ἀχούλου στηρίγμασιν. Ὀρ. i. e., Ὀριγίνης. [C, Καὶ θυρίδες κρυπταὶ ἐπὶ τὰ θασαίμ. Μοχ, καὶ ὡσαύτως τοῖς Αἰλαμμῶθ, καὶ θυρίδας κύκλω ✕ κύκλω ; Ἴσωθεν, καὶ ἐπὶ etc. Dr.]

V. 17. 'A., γασοφυλάκια. Σ., ἐξέδρας. Ex Hieronymo.

Ibid. Σ., Θ., ✕ πεποικημένα τῆς αὐλῆς κύκλω ✕ κύκλω. Ms. Jes. [C, καὶ περιστυλα ✕ πεποικημένα : τῆς αὐλῆς κύκλω ✕ κύκλω, : τριάκοντα etc. DRACH.]

V. 18. C, καὶ στοαὶ κατὰ Νότου (per o) τῶν πυλῶν. DRACH.

V. 19. C, καὶ διεμέτρησε τὸ πλάτος + τῆς αὐλῆς : ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τῆς πύλης τῆς βλεπούσης ἐξω, πῆχεις ἑκατὸν + τῆς βλεπούσης (sic) κατ' ἀνατολάς : καὶ εἰσῆγάγε με ἐπὶ Βορρᾶν. IDEM.

V. 20. C, καὶ διεμέτρησεν + αὐτὸν, : τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς. IDEM.

V. 21. Καὶ τὸ πλάτος ✕ αὐτῆς, καὶ τὸ θεέ. 'A., Θ., παραστάδας. Idem.

Ibid. OI Γ', καὶ τὰ ὑπέρθυρα. Ms. Jes. Ex Origene schol. Romanus, τὰ ὑπέρθυρα καὶ ὑποχωρήσεις αὐτῆς.

Ibid. Σ., καὶ ὑπερόρησις. Idem : ἀν ὑποχώρησις, ut supra ? [C, καὶ τὸ θεέ ✕ αὐτῆς : τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ τὰ Αἰλεῦ, καὶ τὰ Αἰλαμμῶν, + καὶ τοὺς φοινίκας αὐτῆς : καὶ ἐγένετο... πεντήκοντα πηχῶν τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ τὸ εὖρος αὐτῆς πηχῶν εἰκοσι καὶ πέντε. DRACH.]

V. 22. Ἄλλος, καὶ πρότυλον. Ms. Jes. ex Origene. [C, τὰ Αἰλαμμῶθ. Sed in fine versus, Αἰλαμμῶ. DRACH.]

V. 23. C, τῆς πύλης ✕ τῆς βλεπούσης. DRACH.

V. 24. Ἄλλος, καὶ τὴν ὄδον etc. Ex Drusio.

Ibid. 'A., τὰ στηρίγματα etc. Ms. Jes. ex Origene. [C, καὶ τὰ Αἰλαμμῶθ. DRACH.]

V. 26. C, καὶ κλιμακτῆρες ἐπὶ αὐτῆς, καὶ Αἰλαμμῶ Ἴσωθεν, καὶ φοινίκας αὐτῆς, εἰς ἔνθεν etc. DRACH.

V. 27. C, Καὶ πύλη + κατέναντι πύλης : τῆς αὐλῆς... ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην πρὸς Νότον, πῆχεις ἑκατὸν + τὸ + εὖρος. : IDEM.

V. 28. C, καὶ διεμέτρησε τὴν πύλην ✕ τὴν πρὸς νότον : κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα : IDEM.

V. 29. 'A., Θ., ✕ κύκλω. Ms. Jes. [C, καὶ θυρίδες αὐτῆς, καὶ τῶ Αἰλαμμῶ κύκλω ✕ κύκλω : DRACH.]

V. 30. Comma hoc desideratur in LXX nostris.

C ita : καὶ Αἰλᾶμ ✕ κύκλω κύκλω μῆκος πέντε καὶ εἰκοσι πῆχεων. Ad quæ adjiciendum complementum ex Alex., καὶ πλάτος πέντε πῆχεων. DRACH.

V. 31. C, καὶ Αἰλαμμῶ : (claudit asteriscum versus præcedentis) εἰς τὴν αὐλὴν... καὶ ὀκτὼ κλιμακτῆρες ✕ ἀναβάσεις αὐτοῦ. : IDEM.

V. 32. Ἄλλ., εἰς τὴν αὐλὴν etc. Drusius ex edit. Complutensi. [C, τὴν βλέπουσαν ✕ ὄδον : κατ' ἀνατολάς. DRACH.]

Versu sequenti ita legitur in Ms. Jes. : εἰκοσι πέντε καὶ Αἰλαμμῶθ. Θ., ✕ κύκλω κύκλω μῆκος ε' καὶ κ' πῆχεων καὶ Αἰλαμμῶθ. [C ita § 33, καὶ τὰ θεέ, καὶ τὰ Αἰλεῦ, καὶ τὰ Αἰλαμμῶ κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, καὶ θυρίδες αὐτῆ, καὶ Αἰλαμμῶ κύκλω κύκλω, : πῆχεις πενήκοντα μῆκος αὐτῆς, καὶ εὖρος πῆχεις εἰκοσιπέντε. DRACH.]

V. 34. Hieron. : « *Atrii exterioris, pro quo LXX et Sym. interiorum posuerunt.* » [C, καὶ Αἰλαμμῶ... κλιμακτῆρες, per tota, ut pluries. DRACH.]

V. 35. C, πρὸς τὴν πύλην. DRACH.

V. 36. Καὶ τὰ θεέ, καὶ τὰ Αἰλεῦ, καὶ τὰ Αἰλαμμῶ, καὶ θυρίδες αὐτῆς κύκλω ✕ κύκλω : + καὶ τῶ Αἰλαμμῶ : μῆκος αὐτῆς πενήκοντα πῆχεις, καὶ εὖρος πέντε καὶ εἰκοσι πῆχεις. IDEM.

V. 37. Καὶ τὰ Αἰλαμμῶ (ita etiam versu seq.)... κλιμακτῆρες. IDEM.

V. 38. Θ., ἐκεῖ πλουνοῦσι etc. Drusius et ms. Jes. [C habet sub asterisco. DRACH.]

V. 39. Ἐν δὲ τῶ Αἰλᾶμ etc. Drusius. Hieron. vero ait : « *Pro ÆLAM, in Hebræo positum est, ULAM.* » In edit. Romana, ubi multa perplexæ jacent hoc Capite, legitur, καὶ τὰ Αἰλαμμῶν αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς δευτέρας ἔκρουσις.

Ibid. Θ., ✕ τὴν δλοκαύτωσιν etc. Ms. Jes. Hieronymus ait ex Theodotione additum esse in LXX. [C ita : + ἐν δὲ τῶ Αἰλᾶμ τῆς πύλης + τῆς δευτέρας ἔκρουσις, δύο τράπεζαι ἔνθεν, : καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν, ὅπως σφάζωνται ἐν αὐτῇ ✕ τὴν δλοκαύτωσιν, καὶ : τὰ ὑπὲρ ἀμαρτίας. DRACH.]

V. 40. 'A., Σ., καὶ πρὸς τῇ ὠμίε etc. Drusius. In edit. Romana omnia perplexa sunt. [C, καὶ κατὰ νότου τοῦ ῥόακος τῶν δλοκαυτωμάτων ✕ εἰς θύραν πύλης : τῆς βλεπούσης πρὸς Βορρᾶν, δύο τράπεζαι + πρὸς ἀνατολάς, : κατὰ νότου (per o) τῆς ἐτέρας, καὶ τοῦ Αἰλᾶμ τῆς πύλης δύο τράπεζαι + κατ' ἀνατολάς. : DRACH.]

V. 41. C ita habet hunc versum : Τέσσαρες τράπεζαι ἔνθεν, καὶ τέσσαρες τράπεζαι ἔνθεν, κατὰ νότου (per o) τῆς πύλης τῶν ὀκτὼ τραπέζων + τῶν + θυμάτων, : ἐπ' αὐτὰ σφάζουσι τὰ θύματα + κατέναντι. : DRACH.

V. 42. C,... λελαξευμένοι, τὸ μῆκος πῆχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσιος, καὶ τὸ πλάτος πῆχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσιος, καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος ✕ ἑνός, : = ἐπ' αὐτὰ ἐπιθήσουσι etc. DRACH.

V. 43. 'A., i. ἐπιστάσεις etc. Has lectiones ex Hieronymo mutuamus, quemadmodum et sequentes usque ad finem. [§ 43 ita in C, καὶ Γεῖσος παλαίστην ἔξουσι λελαξευμένον ἔσωθεν κύκλω κύκλω, καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπάνωθεν στέγας, τοῦ καλύπτεσθαι + ἀπὸ τοῦ + ὕετοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ξηρασίας. : DR.]

V. 44. C, + καὶ εἰσῆγάγε με..., καὶ ἰδοὺ ἐξέδρας δύο. Deinde bis κατὰ νότου, per o. DRACH.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Ezechielis.

V. 2. 'A., ἀρχοντα etc. Has omnes lectiones mutamur ex Theodoretō, Drusio et ex Ms. Jes. Sic autem habet Hieronymus : « Porro quod in exercitu Gog, sive Magog, qui juxta LXX, Sym. et Th., princeps est Ros, Mosoch et Thubal : primiam gentem Ros, Aquila interpretatur caput, quem et nos secuti sumus, ut sit sensus, principem capitis Mosoch et Thubal. » Theodoretus vero, τὸ δὲ Ῥῶς, κεφαλὴν ὁ Εὐρος ἠρμήνευσεν, καὶ ὁ Ἀκύλας δὲ κεφαλὴν Μοσόχ, τὸ Ῥῶς Μοσόχ ἠρμήνευσεν. [C, Ῥῶς, καὶ Μοσόχ. DRACH.]

V. 3. C, ἐπὶ σὲ, Γῶγ, ἀρχοντά. Hebr. et Vulg., ad te, Gog, principem. DRACH.

V. 4. Θ., καὶ περιστρέψω etc. Ms. Jes. [Eadem sub asterisco in C. Eadem pariter Theodoretus, nisi quod addit κυκλόθεν ante καὶ δώσω. Sed hoc κυκλόθεν non est in Hebr. DRACH.]

Ibid. ✕ Συναγωγὴ etc. Drusius. In aliis libris legitur πέλτας, καὶ περικεφαλαίας, καὶ μαχαίρας ἀσπίδας. In O' edit. Rom., συναγωγῆ πολλῆ, πέλται καὶ περικεφαλαίαι καὶ μάχαιραι. [C, καὶ μάχαιραι ✕ πάντες ✕ αὐτοί, ; duabus illuminantibus stellis, ut non

raro. Etiam apud Theodoretum, πάντες αὐτοί. Heb., omnes ii. DRACH.]

V. 5. Ἄλλος, Πέρσαι etc. Drusius, καὶ Αἰθῦες. Theodoretus, καὶ Φούρ. In aliis legitur, καὶ Αἰθῦες, καὶ Αἰθῦες, καὶ Φρύγες. [C, καὶ Αἰθῦες ✕ μετ' αὐτῶν, ; Etiam Theodor. legit μετ' αὐτῶν. DRACH.]

V. 6. Ἄλλος, καὶ πάντα etc. Drusius. [C et VM. οἶκος τοῦ θειργαμῶ.—Theodor. legit ut Alius noster, πάντα τὰ ὑποστηρίγμ. DRACH.]

V. 7. Pro ἡ συνηγμένη, C habet, οἱ συνηγμένοι. Hebr., qui congregati. DRACH.

Ad versum 8. Drusius alteram lectionem adfert corruptam, quæ nihil pene differt a LXX habeturque in notis edit. Romanæ his verbis : ἐτοιμασθήσῃ, καὶ ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἐτῶν ἤξει, καὶ ἤξει εἰς γῆν, εἰς τὴν γῆν ἀπεστραμμένη ἀπὸ μαχαίρας, ἠθροισμένη ἀπὸ λαῶν πολλῶν. Sicque legitur apud Theodoretum. [Pro συνηγμένων, C, συνηγμένην. Hebr., congregatam. DRACH.]

V. 9. Ἄλλος, ὡς καταίγεις. Ms. Jes.

V. 11. C, ἤξω ἐφ' ἡσυχάζοντα ἐν ἡσυχίᾳ, absque

EZECHIELIS CAPUT XXXIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
ךשק יתיב 3	3.	3.
בבצנ שאקיתיהל 6	6.	6.
ובעדו והשקו בבצנ ובצנ בבצנ ובבצנ די ובבצנ	9.	9.
קצמת הים 11	11.	11.
קברד שם 12	12.	12.
היה להם לשם יום הבדל 13	13.	13.
יבדילך 14	14.	14.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Et percutiam arcum tuum.	3. Et percutiam arcum tuum.	3.
6. Et mittam ignem in Magog.	6. Et immittam ignem in Magog.	6.
9. Et succendent, et comburent in armatura, et clypeum et scutum in arcu et in sagittis, et in baculo manus, et in lancea.	9. Et succendent, et comburent arma, clypeum, et hastas, arcum et sagittas, et baculos manuum, et contos.	9.
11. Ad orientem maris.	11. Ad orientem maris.	11.
12. Et sepelient ibi.	12. Et sepelient ibi.	12.
13. Et erit eis in nomen dies in qua glorificabor.	13. Et erit eis nominata dies in qua glorificatus sum.	13.
14. Seligent.	14. Constituent.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Ezechielis.

τῆ, quod neque habet VM. Et in fine versus, οὐκ εἰσὶν αὐταίς. DRACH.

V. 12. C, χειράς μου εἰς γῆν (Hebr. non habet *terram*) ἡρημωμένην, ἢ κατοικισθῆ (sic, et male, et VM, κατοικισθη, pro κατοικ.), καὶ ἐπὶ ἔθνος... κτήσεις ✕ καὶ ὑπαρξίν. Etiam apud Theodor. additur ὑπαρξίν, *substantiam*. Hebr., et possessionem. IDEM.

V. 13. Ὁ Ἔβρ. καὶ ὁ Σύρος, ἔμποροι θαρσεῖς. Theodoretus.

Ibid. Θ., καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῆς. Drusius. Sic autem Hieronymus loquitur: « Ut autem pro *catulis leonum*, qui Hebraice dicuntur CHAPHIR, LXX et Theod. ponent *villas*, error perspicuus est. Si enim per *Chi* litteram scribas, appellatur *catulus leonis*; sin autem cum *ce*, qui Hebraice dicitur *Coph*, *ager* appellatur et *villæ*. » Sic restituit Martiæus noster ex mss. quorum unus Sangermanensis habet *cum ce*, Editi *per ce*. [Palam liquet hunc S. Hieronymi locum aliquid passum esse vitio amanuensium. Etenim *catulus leonis* Hebraice dicitur, צפיר, *chephir*, et *villa* vel *pagus*, כפר, *chaphar*. Utraque nuncupatio per idem elementum 2.

— Lamb. Bos: Ag. et Sym., καὶ πάντες οἱ σκύμοι, *catuli leonis*, αὐτῶν. — C, Σαδὰ, καὶ Δαδάν. In fine commatis, post σκύλα, addit μέγλα. Hebr., *spolium magnum*. DRACH.]

V. 14. In fine commatis, pro ἔγερθῆση, quidam et Theodor., γνώση. Hebr., *cognosces*. DRACH.

V. 16. C, ἐνώπιον αὐτῶν ✕ Γῶγ. Hebr., in oculis eorum, Gog. IDEM.

V. 17. Ἄλλος, τῶν προφητευσάντων. Tacet Montf. unde sit expiscatus; sed juxta ed. Rom. est apud Theodor. Habet etiam C, prænotato asterisco. — Pro ἀναγαγεῖν, C, ἀγαγεῖν. IDEM.

V. 18. Θ., ἐν ὄργῃ μου. Ms. Jes. [Ita etiam C sub asterisco. DRACH.]

V. 20. C, καὶ σεισθήσονται ἀπὸ προσώπου μου. Hebr. et Vulg., et commovebuntur a facie mea. DRACH.

V. 21. Ἄλλος, καὶ καλέσω etc. Drusius. [C, Καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸν πάντα φόβον μαχαίρας, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 23. C expungit obelo ÷ καὶ ἐνδοξασθήσομαι, quia non est in Hebr. veritate. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.	5. Καὶ ἀπολώ τὸ τόξον σου. Ἄλλος, καὶ ἀποτινάξω τὸ τόξον σου.	5.
6.	6. Καὶ ἀποστελώ πῦρ ἐπὶ Γῶγ. Ἄλλος, καὶ ἀποστελώ πῦρ εἰς Μαγῶγ.	6.
9.	9. Καὶ καύσουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις, πέλταις καὶ κόντοις, καὶ τόξοις, καὶ τοξεύμασι, καὶ βάρδοις χειρῶν καὶ λόγχαις. Ἄλλος, καὶ ἐκκαύσουσι καὶ ἀνάψουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις, θυρεοῖς καὶ πέλταις, καὶ τόξοις, καὶ βέλεσι καὶ βακτηρίαις χειρῶν, καὶ λόγχαις.	9. ✕ Καὶ ἐκκαύσουσιν καὶ καύσουσι ἐν τοῖς ὅπλοις, πέλταις...
11.	11. Πρὸς τῆ θαλάσση. Ἄλλος, ἐξ ἀνατολῆς τῆς θαλάσσης.	11.
12.	12. Κατορύξουσιν ἐκεῖ. Ἄλλος, καὶ θάψουσιν ἐκεῖ.	12.
13.	13. Καὶ ἔσται αὐτοῖς ὀνομαστή, ἢ ἡμέρα ἐδοξάσθη. Ἄλλος, καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς ἄνομα ἢ ἡμέρα, ἐν ἣ ἐνδοξασθήσομαι.	13.
14.	14. Διαστελοῦσι. Ἄλλος, ἀποστελοῦσι.	14.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5.	5. Et perdam arcum tuum. Al., et excutiam arcum tuum.	5.
6.	6. Et emittam ignem in Gog. Al., et immittam ignem in Magog.	6.
9.	9. Et succendent in armis, peltis, et contis, et arcubus, et sagittis, et baculis manuum, et lanceis. Alius, et comburent, et incendent in armis, et scutis, et peltis, et arcubus, et jaculis, et baculis manuum, et lanceis.	9. Et incendent et comburent in armis, peltis...
11.	11. Ad mare. Al., ex oriente maris.	11.
12.	12. Et defodient ibi. Al., et sepelient ibi.	12.
13.	13. Et erit eis nominata, qua die glorificatus fuerit. Al., et erit eis in nomen dies, in qua glorificabor.	13.
14.	14. Sccernent. Alius, mittent.	14.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
דבנה 16	16.	16.
אילים כרים וצפירים פרים כרימי בשן כלם 18	18.	18.
מארימז מיבדים 27	27.	27.
אנא וננסים אן אקסום אלא אש אשם אש ייטיא 28	28.	28.
יחייא 29	29.	29.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Hamona.	16. Hamona.	16.
18. Arietum, agnorum et hircorum, vitulorum bubalorum Basan, cunctorum ipsorum.	18. Arietum, et agnorum, et hircorum, taurorumque et altillium, et pinguium omnium.	18.
27. De terris inimicorum suorum.	27. De terris inimicorum suorum.	27.
28. Et congregarem eos ad terram suam, et non relinquam ultra ex eis ibi.	28. Et congregaverim eos super terram suam et non derelinquam quempiam ex eis ibi.	28.
29. Spiritum meum.	29. Spiritum meum.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Ezechielis.

V. 1. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Mox, Μοσόχ. DRACH.

V. 2. C, καὶ ἀναβιβάσω. IDEM.

V. 3. Ἄλλος, καὶ ἀποτινάξω etc. etc. Drusius.

V. 4. C, ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραήλ, absque altero τὰ Rom. editionis. DRACH.

V. 5. C, ἐπὶ πρόσωπον, et λέγει Κύριος Κύριος. IDEM.

V. 6. Ἄλλος, καὶ ἀποσταλῶ etc. [Non indicat Montf. unde deprompserit istam lectionem Græcam, quam Drusius non exhibet. Edit. Rom. tantum : « In plerisque Magog. » C, ἐπὶ Μαγώγ. DRACH.]

V. 8. Pro (ἡμέρα) ἐν ἧ, Theodor., ἦν. Hebr., quam. DRACH.

V. 9. Θ., καὶ ἐκκαύσουσι etc. Ms. Jes. Alteram vero lectionem adfert Drusius. [C, καὶ ἐκκαύσουσι, καὶ καύσουσιν etc. DRACH.]

V. 10. C, ἀλλὰ τὰ ὄπλα. Et in fine commatis, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.

V. 11. Ἄλλος, ἐξ ἀνατολῆς etc. Drusius. [Est lectio apud Theodoretum. DRACH.]

V. 13. Ἄλλος, καὶ θάψουσιν ἐκεῖ. Idem. [Sic etiam pro duobus κατορύξουσιν proxime sequentis versus, Alii θάψουσι. DRACH.]

V. 15. Ἄλλος, καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς ὄνομα etc. Idem. Editio Romana, ὀνομαστόν. [Etiam C et VM ὀνομαστόν. Alius lectio est apud Theodoretum. In fine commatis C, Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 14. Ἄλλος, ἀποσταλοῦσι. Ms. Jes. qui mox habet πᾶσαν ante τὴν γῆν. [C, ἐπιπορευομένους πᾶσαν τὴν γῆν, θάψαι καὶ τοὺς παραπορευομένους, praterounnes. In notis ed. Rom. : « In plerisque, μετὰ τῶν παρεαγομένων, cum circumseuntibus. » In ed. Rom. et VM desideratur. Hebr. et cum transeuntibus, et τοὺς transeuntes verti potest. In fine commatis C, καὶ ζητήσουσι. Sed Hebr. non habet καὶ. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XL.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בראש השנה 1 ויבא אותי שם : במראות אלהים	1.	1.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In capite anni.	1. In exordio anni.	1.
Et adduxit me illuc. In visionibus Dei.	Et adduxit me illuc. In visionibus Dei.	

16.	16. Πολυάνδριον. Ἄλλος, Ἀμωνά.	16.
18.	18. Κριούς, καὶ μόσχους καὶ τράγους, καὶ οἱ μόσχοι ἐστρατωμένοι πάντες. Ἄλλος, κριῶν καὶ μόσγων, καὶ τράγων, καὶ ἀρνῶν, καὶ ταύρων ἐστρατωμένων πάντων.	18.
27.	27. Ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν. Ἄλλ., ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.	27.
28.	28. Vacat. Ἄλλ., ✕ καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐ καταλείψουσιν ἐτι ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ. Ἄλλος, καὶ οὐ καταλείψω ἀπ' αὐτῶν οὐδέτι.	28.
29.	29. Τὸν θυμὸν μου. Ἄλλος, τὸ πνευμά μου.	29.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

16.	16. Polyandrion. <i>Al.</i> , Amona.	16.
18.	18. Arietes, et vitulos et hircos, et vituli adipati omnes. <i>Al.</i> , arietum et vitulorum, et hircorum et agnorum, et taurorum adipatorum omnium.	18.
27.	27. De terris gentium. <i>Alius</i> , de terris inimicorum suorum.	27.
28.	28. Vacat. <i>Alius</i> , et congregabo eos in terram suam, et non derelinquent amplius eorum quempiam ibi. <i>Al.</i> , et non derelinquam amplius eorum quempiam.	28.
29.	29. Furorem meum. <i>Alius</i> , spiritum meum.	29.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Ezechielis.

V. 15. C, οικοδομήσει παρ' αὐτὸ (sic) σημειῶν ἕως ἔσσω θέψουσιν αὐτὸ οἱ θάπτοντες εἰς τὸ Γ' τὸ πολυάνδριον τοῦ Γάγ. Nobilius : « In multis est τόγε. Da.

V. 16. Ἄλλος, Ἀμωνά. Quod cum aspirata scribendum putat Drusius, qui hæc Hieronymi loca adfert : « Nomen autem civitatis appellari *Amona*, quæ Græce dicitur πολυάνδριον, hoc est, multitudo hominum sepulcrorum. » Rursum : « Sepulcrum Gog non erit in montibus, sed in depressis vallibus et in confragosis locis, quæ Hebraice appellantur *Gaf* sive *Ca*. » Et mox : « Nomen autem civitatis..... appellabitur *Amona*, sive *polyandriion*. » Idem.

V. 17. C, Καὶ οὐ οὐκ ἀνθρώπου· τάδε λέγει Κύριος Κύριος· εἶπὸν παντὶ... συνάθητε ἀπὸ ἑ πάντων : (Hebr. non habet *omnibus*) τῶν περικύκλω ἐπὶ τὴν θυσίαν μου ἦν ✕ ἐγὼ : (Hebr., ego) τέθυκα etc. IDEM.

V. 18. Ἄλλος, κριῶν καὶ μόσγων etc. Drusius. Hic invertuntur quædam : sic enim *Hebraica series*

postularet, κριῶν, καὶ ἀρνῶν, καὶ τράγων, καὶ μόσγων etc.

V. 20. C non habet καὶ ante γίγαντα, neque Hebr. Et in fine commatis Κύριος Κύριος. DRACH.

V. 25. C, Νῦν ἀναστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Τακώδ. Ed. Rom. : « Illud in (Jacob) abest a plerisque. » Hebr. et Vulg., reducam captivitatem Jacob. IDEM.

V. 26. C, τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν. Drusius.

V. 27. Ἄλλος, ἐκ τῶν χωρῶν τῶν etc. Idem.

V. 28. ✕ Καὶ συνάξω αὐτοὺς ✕ ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐ καταλείψω οὐδέτι ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ, DRACH. [C ita : ✕ καὶ συνάξω αὐτοὺς ✕ ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ οὐ καταλείψω οὐδέτι ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ, DRACH.]

V. 29. Ἄλλος, τὸ πνευμά μου. Drusius. Ubi LXX, τὸν θυμὸν μου, quam τῶν Ο' interpretationem memorat Hieronymus, aitque RUHI non *furorem meum*, sed *spiritum meum* significare. [C, ἀνθ' οὐ ἐξέχεα τὸν θυμὸν μου. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Ἐν τῷ πρώτῳ μηνί. ✕ Καὶ ἤγαγόν με ἐκεῖ ἐν ὁράσει θεοῦ.	1. [Ἐν νέῳ ἔτει.]
----	--	-------------------

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. In primo mense. Et adduxit me illuc in visione Dei.	1. In novo anno.
----	---	------------------

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2 בנגב
3 ביזו וקטרו המודה והיא עמו
בשער

2.

3.

2. Ἐξέναντι τοῦ βορρᾶ.
3. ✕ Ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, (καὶ κάλαμος μέτρου) καὶ αὐτὸς εἰσῆκει ἐπὶ τὴν πύλην.

5 ודסה

5.

את-דלת הבנין

וקסמה

6 ויעל במעלות

6.

סך

7 וסך

7.

אלם 'Ο Σύρος, τὴν κίχλιδα.

9 אוד-אלם השער

9.

ואילו

10 ותאי השער דרך הקדים

10.

11 השער

11.

12 הגבל לפני התאוח אבות-אוח

12.

הדמ

14 ואל-איל ודער

14.

15 על-לפני אלם השער

15.

16 ותלוות ממכות

16.

התאים

אליהם

לאלכות

17 לשכות

17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. A meridie.

2. Ad Austrum.

2. Ex adverso Aquilonis.

3. In manu ejus, et calamus mensuræ: et ipse stans in porta.

3. In manu ejus, et calamus mensuræ in manu ejus: stabat autem in porta.

3. In manus ejus, (et calamus mensuræ) et ipse stabat in porta.

5. Murus.
Latitudinem ædificii.
Et altitudinem.

5. Murus.
Latitudinem ædificii.
Et altitudinem.

5. Murus.
Latitudinem ædificii.
Et altitudinem.

6. Et ascendit in gradus ejus.
Limen.

6. Et ascendit per gradus.
Limen.

6.
Vestibulum.

7. Et limen.
Vestibulum. Syrus, cancellum.

7. Et limen.
Vacat.

7. Et vestibulum.

9. Vestibulam portæ.
Et postes ejus.

9. Vestibulum portæ.
Et frontem.

9.

10. Et thalami portæ viam orientis.

10. Porro thalami portæ ad viam orientalem.

10.

11. Portæ.

11. Portæ.

11.

12. Et terminum ante thalamos cubito uno.

12. Et marginem ante thalamos cubiti unius.

12. [Ante] sustentacula.

Et thalamus.

Thalami autem.

14. Et ad postem atrii.

14. Et ad frontem atrium.

14. Et frontem (atrii).

15. Super faciem vestibuli portæ.

15. Et ante faciem portæ.

15. Ante faciem postium portæ.

16. Et fenestræ clause.

16. Et fenestras obliquas.

16.

Thalamis.

Thalamis.

Sustentaculum.

Postibus eorum.

Postibus eorum.

In vestibulis.

In vestibulis.

17. Cubicula.

17. Gazophylacia.

17. Gazophylacia.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ἀπὸ νότου ἀπὸ μεσημβρίας.
3.
5. Περίβολος.
Τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς.
Καὶ ἀνάστημα.
6. Καὶ ἀνέθη δι' ἀναβαθμῶν.
Οὐδὸν.
7. Καὶ οὐδὸν.
Πρόπυλον.
9. Πρόπυλον τῆς πυλῶνος.

10. Αἱ δὲ παραστάδες τῆς θύρας ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν ἀνατολικήν.
11.
12. Καὶ ὄριον ἔμπροσθεν τῶν παραστάδων πήχεος ἑνός.
Καὶ αἱ παραστάδες.
14. Καὶ παραστάσεις.
15. . . .
16. Καὶ παφραγμέναι τοξικαί.
Παραστάδας.
Ταῖς περιστάσεις.
Ταῖς περιστάσεις.
17. Ἐξέθρας.

SYMMACHUS.

2. Ab Austro a meridie.
3.

5. Septum.
Latitudinem ædificii.
Et altitudinem.
6. Et ascendit per gradus.
Limen.
7. Et limen.
Antiliminare.
9. Vestibulum portæ.

10. Postes autem januæ ad viam orientalem.
11.
12. Et terminum ante postes cubiti unius.
Et postes.
14. Et parastases, vel postes.
15. Contra faciem vestibuli portæ.
16. Et munitæ arcuatæ.
Postes.
Circumstantiis.
Circumstantiis.
17. Exedras.

2. Ἀπέναντι.
3. Καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἦν σπαρτίον οἰκοδόμων, καὶ κάλαμος μέτρον, (ἄλλως, μέτρον,) καὶ αὐτὸς εἰστήκει ἐπὶ τῆς πύλης.
5. Περίβολος.
Τὸ προτείχισμα.
Καὶ τὸ ὕψος.
6. Ἐν ἑπτὰ ἀναβαθμοῖς.
7.
Αἰλάμ.
9. Αἰλάμ τοῦ πυλῶνος.
Καὶ τὰ αἰλεῦ. Ἄλλος, τὸ περὶ αὐτό. Ἄλλος, τῆς πύλης στήριγμα.
10. Καὶ τὰ θεὰ τῆς πύλης.
11. Τοῦ πυλῶνος. Ἄλλως, τοῦ προπυλαίου.
12.
Καὶ τὸ θεά.
14.
15. Καὶ τὸ αἶθριον τῆς πύλης.
16. Καὶ θυρίδες κρυπταί.
Τὸ θεεῖμ.
Τοῖς αἰλαμμῶθ. Ἄλλως, τὰ αἰλάμ.
Ἐπὶ τὰ αἰλάμ.
17. Παστοφόρια.

LXX INTERPRETES.

2. E regione.
3. Et in manu ejus erat funiculus cæmentariorum, et calamus mensura (aliter, mensuræ), et ipse stabat in porta.
5. Septum.
Antemurale.
Et altitudinem.
6. in septem gradibus.
7.
Ælam.
9. Ælam portæ.
Et æleu. Al., quod circa eum. Al., portæ sustentaculum.
10. Et thee portæ.
11. Portæ. Aliter, vestibuli.
12.
Et ipsum thee.
14.
15. Et sub divo portæ.
16. Et fenestræ absconditæ.
Theim.
Ælammoth. Aliter, ælam.
Super ælam.
17. Pastophoria.

2. Ἀπὸ νότου ἀπὸ μεσημβρίας.
3. ✕ Ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, (καὶ κάλαμος μέτρον) καὶ αὐτὸς εἰστήκει ἐπὶ τὴν πύλην.
5. Τεῖχος.
6.
Πρόθυρον.
7. Καὶ πρόθυρον.
9.
10.
11.
12. ✕ Πήχεος ἑνός.

14.
15.
16.

- 17.

THEODOTIO.

2. Ab Austro a meridie.
3. In manu ejus, (et calamus mensuræ) et ipse stabat in porta.
5. Murus.
6.
Vestibulum.
7. Et vestibulum.
9.
10.
11.
12. Cubiti unius.
14.
15.
16.
17.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

ΑΡΥΤΑΑΣ.

וְצִפָּה עֲשֵׂי לְחֵצֵי סָבִיב סָבִיב		...Κύκλω × κύκλω.
21 וְחִזְבוּ הָאָזְעִי	21.	21. Παροιστάδας.
וְאֵילָךְ		
וְאֵלְמוֹ		
22 וּבְמַעְלָתָא	22.	22.
וְאֵילְמוֹ		
24 דֶּרֶךְ הַדְּרוֹם	24.	24.
אֵילָךְ		Τὰ σημεῖα αὐτῆς.
29 וְאֵלְמוֹ סָבִיב סָבִיב	29.	29. Καὶ τῷ ἀλλαμῶθ κύκλω × κύκλω.
32 אֵל־חֵצֵי הַפְּנִימִי דֶּרֶךְ הַקְּדִים	32.	32.
34 לְחֵצֵי הַחִיצוֹנָה	34.	34.
38 שֵׁם יְדִידוֹ אֲתִידְעֶנָּה	38.	38.
39 וּבְאֵלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁתָא	39.	39.
כִּפֵּי וְשְׁנַיִם שְׁלֹשָׁתָא מִפֶּה		
הַעֲלָה הַחֲסִמָּתָא		
40 וְאֵל־הַכֶּתֶף מִחוּצָה לַעֲלָה לַפֶּתַח הַשַּׁעַר	40.	40. Καὶ πρὸς τῇ ὀμῳ τῇ ἐξω- θεν, τῇ ἀναβαινούσῃ πρὸς τὴν θύ- ραν τῆς πύλης.
43 וְהַשְּׁפִיזִים	43.	43. 1. Ἐπιστάσεις. 2. γαλιη.
45 זֶה הַלְּשָׁכָה	45.	45. Τὸ γαζοφυλάκιον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et pavimentum factum atrio circum circum.	Et pavimentum stratum lapide per circuitum.	Circum circa.
21. Et latitudinem ejus, et thalami ejus.	21. Quam in latitudine. Et thalamos ejus.	21. Postes.
Et postes ejus.	Et frontem ejus.	
Et vestibula ejus.	Et vestibulum ejus.	
22. Et in gradibus.	22. Et graduum.	22.
Et vestibula ejus.	Et vestibulum.	
24. Viam austri.	24. Ad viam australem.	24.
Postes ejus.	Frontem ejus.	Sustentacula ejus.
29. Et vestibula ejus circum circum.	29. Et vestibulum ejus in circuitu.	29. Et salammoth circum circa.
32. Ad atrium interius via orientis.	32. In atrium interius per viam orientalem.	32.
34. Atrio exteriori.	34. Atrii exterioris.	34.
38. Ibi abluent holocaustum.	38. Ibi lavabunt holocaustum.	38.
39. Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde.	39. Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde.	39.
Holocaustum et sacrificium pro peccato.	Holocaustum et pro peccato.	
40. Et ad humerum extra gradum ad ostium portæ.	40. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ.	40. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ.
43. Et cremathræ.	43. Labia.	43. 1. Epistases. 2. labia.
45. Hoc cubiculum.	45. Gazophylacium.	45. Gazophylacium.

✕ Καὶ περίστυλα πεποιημένα τῆς αὐλῆς κύκλω.
21.

Καὶ ὑπερόρησις.
22.

24. Εἰς λίθου.

Τὰ περι αὐτῆν.
29.

32.

34.
38

39.

40. Καὶ πρὸς τῇ ὀμίᾳ τῇ ἐξωθεν, τῇ ἀναβαινούσῃ πρὸς τὴν θύραν τῆς πύλης.

43. Χεῖλη.
45. Ἡ ἐξέδρα.

SYMMACHUS.

Et intercolumnia facta atrii circum.
21.

Et eminentia.
22.

24. Ad africanum.

Quæ circa eam.
29.

32.

34. Atrii interioris.
38.
39.

40. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ.
43. Labia.
45. Esedra.

Καὶ περίστυλα.

21. Καὶ τὸ πλάτος ✕ αὐτῆς : καὶ τὸ θεῖ.
Καὶ τὸ ἀλλεῦ. Οἱ Γ', καὶ τὰ ὑπερόρησις.

Καὶ τὰ ἀλλαμῶθ.
22. Καὶ κλιμακῆρσιν. Ἄλλος, καὶ βαθμοῖς.

Καὶ τὰ ἀλλαμῶθ (aliter, αἰλουμῶν). Ἄλλος, καὶ πρόπυλον.
24. Κατὰ νότον. Ἄλλος, κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς νότον.

Τὰ ἀλλεῦ.
29. Καὶ τῷ ἀλλαμῶθ κύκλω.

32. Εἰς τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολάς. Ἄλλος, εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ὁδῷ κατ' ἀνατολάς.

34. Εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν.
38. Vacat.

39. Ἐν δὲ τῷ αἰλάμ τῆς πύλης τῆς δευτέρας δύο τράπεζαι ἐνθεν καὶ δύο τράπεζαι ἐνθεν.
Vacat.

40.

43.
45. Ἡ ἐξέδρα.

LXX INTERPRETES.

Et intercolumnia.

21. Et latitudinem ejus, et thee.

Et æleu. Tres interpr., et superliminaria.

Et ælamoth.

22. Et gradibus. Alius, idem.

Et ælammoth. Affinis, et antiliminare.

24. Ad austrum. Alius, ad viam quæ ad austrum.

Æleu.

29. Et ælammoth circum.

32. In portam respicientem ad orientem. Affinis, in atrium interius via ad orientem.

34. In atrium interius.

38. Vacat.

39. In ælam vero portæ secundæ duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde.

Vacat.

40.

43.
45. Esedra.

✕ Καὶ περίστυλα πεποιημένα τῆς αὐλῆς κύκλω ✕ κύκλω.
21. Παραστέδας.

22.

24.

29. Καὶ τῷ ἀλλαμῶθ κύκλω ✕ κύκλω.

32.

34.

38. ✕ Ἐκεῖ πλυνούσι τὴν ὀλοκαύτωςιν.

39.

✕ Τὴν ὀλοκαύτωςιν καὶ τὰ ὑπερόρησις.

40.

43. Χεῖλη.
45. Ὁ θάλαμος.

THEODOTIO.

Et intercolumnia facta atrii circum circum.
21. Postes.

22.

24.

29. Et ælammoth circum circum.

32.

34.

38. Ibi lavabunt holocaustia.
39.

Holocaustia et quæ pro peccato.

40.

43. Labia.
45. Thalamus.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON †

ΑΚΥΛΑΣ.

לָמַד לְיָגֵן יְשָׁרָה וְיַבְיָעָה 49

49.

49. 1. . . . 2. . . .

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

49. Et in gradibus quibus ascendunt ad illud.

49. Et octo gradibus ascendebatur ad eam.

49. 1. Et gradibus in quibus ascendebatur ad eam. 2. Gradibus undecim.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Ezechielis.

V. 1. Hieronymus : « Qui (Theodotio) in eo loco ubi nos posuimus, in *exordio anni*, interpretatus est, in *novo anno, decima mensis*. Novus autem annus apud Hebræos vocatur mensis septimus, qui apud eos habet vocabulum, THESRI. » [C, + Καὶ ἐγένετο : (deest in Hebr.) ἐν τῷ εἰκοστῷ πέμπτῳ ἔτει... ἐν τῷ τεσσαρκαίδεκάτῳ. (VM, 2 m. τεσσαρκα. Ad Maji spicilegium Rom. T. 2. sn.) DRACH.]

Ibid. ✕ Καὶ ἤγαγεν etc. Ms. Jes. Hæc porro habentur in edit. Rom. ubi *ἔχει* non adest. [C, καὶ ἤγαγε με ✕ ἔχει : DRACH.]

V. 2. Hieronymus : « LXX et Aq. e regione et ex adverso Aquilonis. Th. et Symm. *argentis ad Austrum*. » Interpretum lectionem Græcam mutuamur ex codice Regio. [C tantum sequentia habet hoc in versu : ἐν ὄρασει Θεοῦ, καὶ ἤγαγε με ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ σφόδρα, καὶ ἐπ' αὐτῷ ὡσεὶ οἰκοδομη πόλεως ἀπέναντι. Quæ autem hic desiderantur habentur in Hebr. et in LXX nostris. DRACH.]

V. 3. 'A., Θ., ἐν τῇ χειρὶ etc. Ms. Jes. ubi illud, καὶ κάλαμος μέτρον, omittitur. [In C prænotatur obelo + σπιδοντος, : quia non adest in Hebr. — Mox, καὶ κάλαμος μέτρον ✕ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, : DRACH.]

V. 4. C, καὶ εἶπεν πρὸς με ὁ ἀνὴρ + Ἐώρακας, : (deest in Hebr.) ὡς ἀνθρώπου, ἴδε τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, καὶ ἐν τοῖς ὤσι σου ἀκουε, καὶ τάξον + εἰς : (abest ab Hebr.) τὴν καρδίαν σου πάντα etc. DRACH.]

V. 5. 'A., Θ., τείχος. Σ., Ὁ, περίβολος. Hieron. : « Pro muro, quem Aq. et Th. interpretati sunt, Sym. et LXX posuere περίβολον. »

Ibid. 'A., Σ., τὸ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς. Drusius. Regius vero codex pro τῆς οἰκοδομῆς, habet τῶν ἀναβαθμῶν.

Ibid. 'A., Σ., καὶ ἀνάστημα. Drusius.

V. 6. Σ., καὶ ἀνέθει etc. Drusius. In hunc locum Hieron. : « Propterea per gradus ingreditur, imo conscendit, quos soli LXX *septem* nominant ; cum et in Hebræo et in cæteris translationibus, gradus tantum absque numero legerimus. » [C, κατὰ ἀνατολάς ἐν + ἑπτὰ : ἀναβαθμοῖς, καὶ διεμέτρησε τὸ θεὸς ἐξ ἐξ, τὸ Αἰλάμ etc. DRACH.]

V. 7. 'A., Θ., καὶ πρόθυρον. Σ., καὶ οὐδόν. Ms. Jes. ex Origene, et Drusius ex hoc Hieronymi loco : « *Limen* igitur *portæ* sive *θεῖ*, imo SEPH, quod Symm. οὐδόν, Aq. et Th. πρόθυρον interpretati sunt. » [Ed. Rom. et Lamb. Bos : Pro καὶ τὸ θεὸς, Symm. vertit, τὸν δὲ οὐδόν. DRACH.]

Ibid. לָמַד לְיָגֵן LXX, παραστάδες. Ubi hæc notat Drusius : « Singularis (vox) לָמַד ex quo factum *portæ* verbum *θεῖ*, quod in editione τῶν Ὁ. Id cum *ἦρ* confundunt, et *limen* interpretantur. In edit. Rom. τὸ θεὸς, A. S. Th. πρόθυρον, *vestibulum*, οὐδόν, *limen*. Theodoretus annotat apud Syrum se reperisse *θεῖ* et *limen* et *superliminare* significare ; *Theim* vero eadem numero multitudinis. Hieron. *limen portæ*, sive *θεῖ*, imo SAPH. Et mox : Post *limen autem portæ*, juxta Hebraicum, mensus est *thalamum*, sive *cubiculum*, ut Symm. transtulit, παραστάδας, i. e. *postes*. Et post aliquanto : *Extrema thalamorum*, vel ut Sym. transtulit, παραστάδων. *Thalami* autem, sive παραστάδες, et ut LXX de suo posuere, θεηλάθ. Et deinde : *Mensusque est portam a tecto thalami*, sive

παραστάδος : et *cubicula* autem, id est, *thalami*, et παραστάδες. Hic videas *θεῖ*μ corruptum esse in θεηλάθ. Nam, ut ait Hieronymus, omnia prope verba Hebraica, et nomina quæ in Græca et Latina translatione sunt posita, nimia vetustate corrupta. Scrip-torumque vitio depravata, et dum de inemendatis scribuntur inemendatiore, de verbis Hebraicis facta esse Sarmatica, imo nullius gentis, dum et Hebrææ esse desiderint, et aliena esse non cœperint. »

Ibid. Σ., πρόθυλον. Ms. Jes. ex Origene, et Drusius. Ὁ *Εὔρος*, τὴν κίχλιδα. Ms. Jes. Hieronymus : « Post *limen portæ* etc. quod LXX Αἰλάμ transtulerunt, quod in sequentibus Sym. *anteliminare* interpretatus est. » [Ubi edit. Rom. πλάτος et μήκος, C et VM, μήκος et πλάτος. — C, καὶ τὸ Αἰλάμ ἀναμέσον τοῦ θαιεῖμ (VM, θεηλαθθ. Ed. Rom., θεηλάθ). In fine commatis, καὶ τὸ Αἰλ πηχῶν πέντε. DRACH.]

V. 8. In C ita : καὶ τὸ θεὸς τὸ τρίτον, ἴσον τῷ καλάμῳ τὸ πλάτος, καὶ ἴσον τῷ καλάμῳ μήκος. Et nihil amplius. DRACH.]

V. 9. Σ., πρόθυλον τοῦ πυλῶνος. Ex Ms. Jes.

Ibid. Ἄλλος, τὸ περι αὐτοῦ. Ἄλλος, τῆς πύλης στήριγμα. Ms. Jes. Hieron. eadem ipsa exprimit ELAU, circa eum, sive sustentacula. Prima versio Symmachi esse videtur, ut infra v. 24 et cap. xli, v. 3. [In C ita ὃ 8, καὶ τὸ Αἰλ τοῦ πυλῶνος πλησίον τοῦ Αἰλάμ τῆς πύλης ὀκτῶ πηχῶν, καὶ τὰ Ἐλέου δύο πηχῶν καὶ τὸ Αἰλάμ τῆς πύλης τῆς ἰσωθεν. DRACH.]

V. 10. Σ., αἱ δὲ παραστάδες τῆς θύρας etc. Drusius. [C, καὶ τὰ θεῖ τῆς πύλης κατέναντι, τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, μέτρον ἐν etc. DRACH.]

V. 11. Ἄλλος, τοῦ προπυλαίου. Ex scholio Romanæ edit.

Ibid. τὸ μήκος τῆς πύλης. Hanc lectionem τοὺς Ὁ tribuit scholion edit. Rom. Verum illi habent εὔρος, et Hieronymus testificatur legi in LXX *latitudinem*.

V. 12. Σ., καὶ ὄριον etc. Hoc quasi scholion adfert Drusius ; at est versio Symmachi, ut colligitur ex codice Jes. qui habet, Σ., παραστάδων. Unde etiam reliquas interpretationes mutuamur.

Ibid. Σ., καὶ αἱ παραστάδες. Drusius. [In C totus noster versus ita : Καὶ πῆχυς ἐπισυναπτόμενος (sic), *continuabal*, ἐπὶ [κατὰ] πρόσωπον τῶν θεῖμ ✕ πῆχως ἑνός, καὶ πῆχως ἑνός ὄριον ἔνθεν καὶ ἔνθεν, : καὶ τὸ θεῖ πηχῶν ἐξ ἔνθεν + καὶ πηχῶν ἐξ ἔνθεν. : DRACH.]

V. 13. Hieron., a tecto thalami, sive παραστάδος. [C, ἀπὸ τοῦ τοίχους. Etiam Alex. τοίχους. Mox, πλάτος εἰκοσιπέντε. DRACH.]

V. 14. Hieron. : « Symmachus hunc locum sic interpretatus est, et *fecit παραστάσεις*, pro quibus in Hebraico habet ELIM, quæ Aq. interpretatus est *χρῖωμα*, et nos in *fronte* vertimus. » Verum hæc suspicione non vacat : nam mira perturbatio hoc Capite. Ibid. pro illo τῶν Ὁ, τὸ αἰθριον Αἰλάμ, ms. Jes. ad marg. πρόθυλον. [In C ὃ 14 ita : καὶ τὸ αἰθριον τοῦ Αἰλάμ τῆς πύλης ἐξήκοντα πῆγεις, καὶ θαιεῖμ τῆς αὐλῆς τῆς πύλης κύκλω ✕ κύκλω, : DRACH.]

V. 15. Hieronymus : « Sub divo quoque Ailam portæ. Aq., *ante faciem postium portæ*, Sym., *contra faciem vestibuli portæ*, interpretati sunt. » [C, καὶ τὸ αἰθριον τῆς αὐλῆς. DRACH.]

49. ...

49. Καὶ ἐπὶ δέκα ἀναβαθμῶν
ἀνέβαινον ἐπ' αὐτό.

49. ...

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

49. Gradibus octo.

49. Et super decem gradus
ascendebant ad illud.

49. Gradibus undecim.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Ezechielis.

V. 16. Σ., καὶ πεφραγμέναι τοξικαί. Cod. Reg. bombycinus. Hieron. item: « *Fenestras absconditas, quæ Hebraice appellantur ATEMOTH, Sym. τοξικὰς transtulit.* » Et infra: « *Et hæ fenestrix erant in thalamis, hoc est, in cubiculis singulis et porticibus, quæ ante cubricula tendebantur, obtinentes cubitos* »
50. Quæ fenestrix obliquæ, sive τοξικαί, idcirco a sagittis vocabulum perceperunt, quod instar sagittarum angustum in pædes lumen immittant, et intrinsecus dilatentur. »

Ibid. 'A., στήριγμα. Σ., παραστάδας. Ms. Jes. Longe aliter Drusius ὀ'κ'ητ' S., postes. A., thalamos.

Ibid. Σ., ταίς περιστάσει. Ms. Jes. Drusius vero: A., frontes eorum. S., circumstantias. Sic ex Hieronymo.

Ibid. Σ., ταίς περιστάσει. Ms. Jes. ubi hæc nota additur, τουτέστι, ταίς περιεστηκυίαις περὶ τὴν αὐλήν, καὶ λεγομέναις ὑπὸ 'Ακύλου στήριγμασιν. Ὁρ. i. e., Ὀριγένης. [C, Καὶ θυρίδες κρυπταὶ ἐπὶ τὰ θατεία. Mox, καὶ ὡσαύτως τοὶς Αἰλαμμῶθ, καὶ θυρίδας κύκλω ✕ κύκλω ; ἔσωθεν, καὶ ἐπὶ etc. Dr.]

V. 17. 'A., γασφουλάκια. Σ., ἐξέδρας. Ex Hieronymo.

Ibid. Σ., Θ., ✕ πεποιημένα τῆς αὐλῆς κύκλω ✕ κύκλω. Ms. Jes. [C, καὶ περιστύλα ✕ πεποιημένα ; τῆς αὐλῆς κύκλω ✕ κύκλω, ; τριάκοντα etc. DRACH.]

V. 18. C, καὶ στοαὶ κατὰ Νότου (per o) τῶν πυλῶν. DRACH.

V. 19. C, καὶ διεμέτρησε τὸ πλάτος + τῆς αὐλῆς ; ἀπὸ τοῦ αἰθρίου τῆς πύλης τῆς βλέπουσης ἔξω, πῆχεις ἑκατὸν + τῆς βλέπουσης (sic) κατ' ἀνατολάς ; καὶ εἰσήγαγέ με ἐπὶ Βορρᾶν. IDEM.

V. 20. C, καὶ διεμέτρησεν + αὐτὸν, ; τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς. IDEM.

V. 21. Καὶ τὸ πλάτος ✕ αὐτῆς, καὶ τὸ θεέ. 'A., Θ., παραστάδας. IDEM.

Ibid. Οἱ Γ', καὶ τὰ ὑπέρθυρα. Ms. Jes. Ex Origene schol. Romanus, τὰ ὑπέρθυρα καὶ ὑποχωρήσεις αὐτῆς.

Ibid. Σ., καὶ ὑπερόρησις. IDEM : an ὑποχώρησις, ut supra ? [C, καὶ τὸ θεέ ✕ αὐτῆς ; τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ τὰ Αἰλεῦ, καὶ τὰ Αἰλαμμῶν, + καὶ τοὺς φοίνικας αὐτῆς ; καὶ ἐγένετο... πενήκοντα πηχῶν τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ τὸ εὖρος αὐτῆς πηχῶν εἰκοσι καὶ πέντε. DRACH.]

V. 22. Ἄλλος, καὶ πρόπυλον. Ms. Jes. ex Origene. [C, τὰ Αἰλαμμῶθ. Sed in fine versus, Αἰλαμμῶθ. DRACH.]

V. 23. C, τῆς πύλης ✕ τῆς βλέπουσης. DRACH.

V. 24. Ἄλλος, καὶ τὴν ὁδὸν etc. Ex Drusio.

Ibid. 'A., τὰ στήριγματα etc. Ms. Jes. ex Origene. [C, καὶ τὰ Αἰλαμμῶθ. DRACH.]

V. 26. C, καὶ κλιμακτῆρες ἑπτὰ αὐτῆς, καὶ Αἰλαμμῶθ ἔσωθεν, καὶ φοίνικας αὐτῆς, εἰς ἔνθεν etc. DRACH.

V. 27. C, Καὶ πύλη + κατέναντι πύλης ; τῆς αὐλῆς... ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην πρὸς Νότον, πῆχεις ἑκατὸν + τὸ + εὖρος. ; IDEM.

V. 28. C, καὶ διεμέτρησε τὴν πύλην ✕ τὴν πρὸς νότον ; κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα. ; IDEM.

V. 29. 'A., Θ., ✕ κύκλω. Ms. Jes. [C, καὶ θυρίδες αὐτῆς, καὶ τῶ Αἰλαμμῶθ κύκλω ✕ κύκλω ; DRACH.]

V. 30. Comma hoc desideratur in LXX nostris.

C ita : καὶ Αἰλάμ ✕ κύκλω κύκλω μῆκος πέντε καὶ εἰκοσι πῆχειν. Ad quæ adiciendum complementum ex Alex., καὶ πλάτος πέντε πῆχειν. DRACH.

V. 31. C, καὶ Αἰλαμμῶθ ; (claudit asteriscum versus præcedentis) εἰς τὴν αὐλήν... καὶ ὀκτώ κλιμακτῆρες ✕ ἀναβάσεις αὐτοῦ. ; IDEM.

V. 52. Ἄλλ., εἰς τὴν αὐλήν etc. Drusius ex edit. Complutensi. [C, τὴν βλέπουσαν ✕ ὁδὸν ; κατ' ἀνατολάς. DRACH.]

Versu sequenti ita legitur in Ms. Jes. : εἰκοσι πέντε καὶ Αἰλαμμῶθ. Θ., ✕ κύκλω κύκλω μῆκος ε' καὶ x' πῆχειν καὶ Αἰλαμμῶθ. [C ita γ 33, καὶ τὰ θεέ, καὶ τὰ Αἰλεῦ, καὶ τὰ Αἰλαμμῶν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, καὶ θυρίδες αὐτῆς, καὶ Αἰλαμμῶθ κύκλω κύκλω, ; πῆχεις πενήκοντα μῆκος αὐτῆς, καὶ εὖρος πῆχεις εἰκοσιπέντε. DRACH.]

V. 34. Hieron. : « *Atrii exterioris, pro quo LXX et Sym. interiorem posuerunt.* » [C, καὶ Αἰλαμμῶθ... κλιμακτῆρες, per iota, ut pluries. DRACH.]

V. 35. C, πρὸς τὴν πύλην. DRACH.

V. 36. Καὶ τὰ θεέ, καὶ τὰ Αἰλεῦ, καὶ τὰ Αἰλαμμῶθ, καὶ θυρίδες αὐτῆς κύκλω ✕ κύκλω ; + καὶ τῶ Αἰλαμμῶθ ; μῆκος αὐτῆς πενήκοντα πῆχεις, καὶ εὖρος πέντε καὶ εἰκοσι πῆχεις. IDEM.

V. 37. Καὶ τὰ Αἰλαμμῶθ (ita etiam versu seq.)... κλιμακτῆρες. IDEM.

V. 38. Θ., εἶπὶ πλυνούσι etc. Drusius et ms. Jes. [C habet sub asterisco. DRACH.]

V. 39. Ἐν δὲ τῶ Αἰλάμ etc. Drusius. Hieron. vero ait : « *Pro AELAM, in Hebræo positum est, ULAM.* » In edit. Romana, ubi multa perplexa jacent hoc Capite, legitur, καὶ τὰ Αἰλαμμῶν αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς δευτέρας ἔκρουσις.

Ibid. Θ., ✕ τὴν ὀλοκαυτῶσιν etc. Ms. Jes. Hieronymus ait ex Theodotione additum esse in LXX. [C ita : + ἐν δὲ τῶ Αἰλάμ τῆς πύλης + τῆς δευτέρας ἔκρουσις, δύο τράπεζαι ἔνθεν, ; καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν, ὅπως σφάζωσιν ἐν αὐτῇ ✕ τὴν ὀλοκαυτῶσιν, καὶ ; τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας, καὶ ὑπὲρ ἀγνοίας. DRACH.]

V. 40. 'A., Σ., καὶ πρὸς τῇ ὀμίᾳ etc. Drusius. In edit. Romana omnia perplexa sunt. [C, καὶ κατὰ νότου τοῦ ῥόακος τῶν ὀλοκαυτωμάτων ✕ εἰς θύραν πύλης ; τῆς βλέπουσης πρὸς Βορρᾶν, δύο τράπεζαι + πρὸς ἀνατολάς, ; κατὰ νότου (per o) τῆς ἐτέρας, καὶ τοῦ Αἰλάμ τῆς πύλης δύο τράπεζαι + κατ' ἀνατολάς. ; DRACH.]

V. 41. C ita habet hunc versum : Τέσσαρες τράπεζαι ἔνθεν, καὶ τέσσαρες τράπεζαι ἔνθεν, κατὰ νότου (per o) τῆς πύλης τῶν ὀκτῶ τραπέζων + τῶν + θυμάτων, ; ἐπ' αὐτὰ σφάζουσι τὰ θύματα + κατέναντι. ; DRACH.

V. 42. C,... λελαξευμένοι, τὸ μῆκος πῆχεις ἑνὸς καὶ ἡμίσεος, καὶ τὸ πλάτος πῆχεις ἑνὸς καὶ ἡμίσεος, καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος ✕ ἑνὸς, ; — ἐπ' αὐτὰ ἐπιθήσουσι etc. DRACH.

V. 43. 'A., i. ἐπιστάσεις etc. Has lectiones ex Hieronymo mutuamur, quemadmodum et sequentes usque ad finem. [γ 43 ita in C, καὶ Γείσοις παλαιστὴν ἔξουσι λελαξευμένον ἔσωθεν κύκλω κύκλω, καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπάνωθεν στέγας, τοῦ καλύπτεσθαι + ἀπὸ τοῦ + ὕετοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ξηρασίας. ; DR.]

V. 44. C, — καὶ εἰσήγαγέ με..., καὶ ἰδοὺ ἐξέδρας δύο. Deinde bis κατὰ νότου, per o. DRACH.

V. 46. C, ἐκεῖνοι εἰσιν οἱ Σαδδουαῖοι, absque uol. IDEM.

V. 47. C, καὶ εὐρος πήχεων ἑκατόν. IDEM.
V. 48. C, ... καὶ διεμέτρησε τὸ Αἶλᾶμ πηχῶν πάντες

EZECHIELIS CAPUT XLI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
אחוראילים 1	1.	1.
רחב האהל		✕ Πλάτος τῆς σκηνῆς.
וכתפת 2	2.	2. Καὶ ὦμοι.
איל הפתח 3	3.	3. Στήριγμα τῆς θύρας.
הפתח שתים אמות		✕ Καὶ θύραν δύο πήχεις.
4 עשרים אמה	4.	4.
Σύρος, πηχῶν εἴκοσι.		
8 וראיתי לבית גבה סביב ו סביב	8.	8.
כויסחת הצלעות		
40 ובין השכות	40	10. Καὶ ἀναμέσον τῶν γαζοφυλακίων.
41 וחוב סוקים	41.	11.
12 הגזרה	12	12. 1. 2. Γαζερά.
15 וההיכל הפנימי	15	15.
20 עד מעל הפתח	20.	20.
החמרים		
26 והעבים	26.	26.
VERSIO HEBRAICI TEXT. VULGATA LATINA. AQUILA.		
1. Postes.	1. Frontes.	1.
Latitudinem tabernaculi.	Latitudinem tabernaculi.	Latitudinem tabernaculi.
2. Et humeri.	2. Et latera.	2. Et humeri.
3. Postem ostii.	3. In fronte portæ.	3. Sustentaculum portæ.
Ostii duobus cubitis.	[In fronte] portæ cubitorum duorum.	Et portam duos cubitos.
4. Viginti cubitus. <i>Hebr. int. et Syrus, viginti cubitorum.</i>	4. Viginti cubitorum.	4.
8. Et vidi in domo altitudinem circum circum fundamenta costarum.	8. Et vidi in domo altitudinem per circuitum fundata latera.	8.
10. Et inter cubacula.	10. Et inter gazophylacia.	10. Et inter gazophylacia.
41. Et latitudo loci.	41. Et latitudinem loci.	11.
12. Tabulati sepositi.	12. Separatum.	12. 1. Separatum. 2. Gazera.
15. Et templum interius.	15. Et templum interius.	15.
20. Usque ad desuper ostium.	20. Usque ad superiora portæ.	20.
Et palmæ.	Et palmæ.	
26. Et trabes.	26. Vacat.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Ezechielis.

V. 1. Hieronymus : « Et mensus est frontem templi ; pro quo *alam* LXX, et *alim* Th., et in *circuitu* Sym. traustulerunt. » Sym. in *circuitu*, τὰ περι, ut supra c. 40, v. 24 et infra v. 3.
Ibid. 'A., πλάτος τῆς σκηνῆς. Ms. Jes. [Habet etiam, sub asterisco, C, qui sic legit initium versus : καὶ πηχῶν ἕξ τὸ εὐρος ἔνθεν, absque τοῦ αἶλᾶμ. DRACH.]
V. 2. 'A., καὶ ὦμοι etc. Idem.
V. 3. 'A., στήριγμα τῆς θύρας. S., τὸ περι τὴν θύραν. Idem. Hieronymus vero ait Aquillam vertisse *ostium*. [C, ... τοῦ θυρώματος δύο πηχῶν, ✕ καὶ τὴν

θύραν ἕξ πηχῶν, ✕ καὶ τὰς ἐπιτομὰς τοῦ θυρώματος πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν, ✕ absque καὶ πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν. DRACH.]
V. 4. 'O' Eδρ. καὶ ὁ Σύρος, πηχῶν εἴκοσι. Theodoretus. [C, ut et VM, καὶ εὐρος, absque τὸ. Præterea C, καὶ εἶπεν (sic) ✕ πρὸς μέ. : τοῦτο etc. DRACH.]
V. 5. C, ... κυκλόθεν ✕ τῷ οἴκῳ ✕ κύκλῳ, : Dk.
V. 6. C, ... τριάκοντα καὶ τρεῖς δῖς : καὶ διάστημα (per ε) ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ οἴκου ἐν τοῖς πλευροῖς κύκλῳ ✕ κύκλῳ. : IDEM.

+ τὸ πλάτος ἑξήκων, καὶ πηγῶν πάντες ἕνθεν, καὶ καὶ ἐπωμίδες τῆς + θύρας τοῦ Αἰλάμ ἑξήκων
 εὐρος τοῦ θυρώματος + πηγῶν + δεκατεσσάρων, τριῶν εἰς. DRACH.

EZECHIELIS CAPUT XLI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Τὸ αἰλάμ. Vacat.	1. Αἰλάμ.
2. Καὶ ὠμῖαι.	2. Καὶ ἐπωμίδες.	2. Καὶ ὠμια.
3. Τὸ περὶ τὴν θύραν. ✕ Καὶ θύραν δύο πήχεις.	3. Αἰλ. Θυρώματος πηγῶν δύο.	3. Αἰλ.
4.	4. Πηγῶν μ'.	4.
8.	8. Καὶ τὸ θραὲλ τοῦ οἴκου ὕψος κύκλω διάστημα τῶν πλευρῶν. "Ἄλλος, καὶ εἶδον κατὰ τὸν οἶκον ἐν ὑψεὶ περικύκλω πλευρῶν.	8.
10. Καὶ ἀναμέσον τῶν ἐξεδρῶν.	10. Καὶ ἀναμέσον τῶν ἐξεδρῶν.	10.
11.	11. Καὶ τὸ εὐρος τοῦ φωτός. "Ἄλλος, καὶ τὸ εὐρος τοῦ τόπου.	11. ✓
12.	12. Τοῦ ἀπολοίπου.	12. Γαζερά.
15.	15. Καὶ ὁ ναός. "Ἄλλος, καὶ ὁ ναός ὁ ἐσώτερος.	15.
20.	20. Ἔως τοῦ φατνώματος. "Ἄλ- λος, ὑπεράνω τῆς θύρας. Καὶ οἱ φοῖνικες.	20. Καὶ φοῖνιξ.
26.	26. Ἐζυγωμένα. "Ἄλλος, καὶ τὰ πάχη.	26.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. In circuitu.	1. Ælam. Vacat.	1. Ælim.
2. Es humeri.	2. Et superhumeralia.	2. Et humeri.
3. Quod circum portam. Et portam duos cubitos.	3. Ail. Portæ cubitorum duorum.	3. Ail.
4.	4. Cubitorum quadraginta.	4.
8.	8. Et thrael domus altitudo in circuitu distantia laterum. <i>Alius</i> , et vidi in domo in altitudine in circuitu laterum.	8.
10. Et inter exedras.	10. Et inter exedras.	10.
11.	11. Et latitudo luminis. <i>Alius</i> , et latitudo loci.	11.
12. Separatum.	12. Reliqui.	12. Gazera.
15.	15. Et templum. <i>Alius</i> , et tem- plum interius.	15.
20.	20. Usque ad laquear. <i>Alius</i> , supra portam. Et palmæ.	20. Et palma.
26.	26. Æqui ponderis. <i>Alius</i> , et crassitudines.	26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Ezechielis.

V. 7. C. Καὶ τὸ εὐρος τῆς ἀνωτέρας κατὰ πρόσ-
 θεμα τῶν πλευρῶν ἐκ τοῦ τοίχου πρὸς τὴν ἀνωτέραν
 ✕ κύκλω ἑξήκων κύκλω τοῦ οἴκου, ὅπως διαπλατύνεται ὁ
 οἶκος ἀνωθεν, καὶ ἐκ τῶν κάτωθεν ἀναβαίνουσιν ἐπὶ
 τὰ ὑπερῶα — καὶ ἐκ τῶν μέσων + ἐπὶ τὰ + τριώ-
 ροφα. IDEM.

V. 8. "Ἄλλος, καὶ εἶδον etc. Drusius ex editionis
 Romanæ notis. c. Illud θραὲλ, vel θραήλ, LXX Inter-
 pretum, ut omnino spurium rejicit Hieronymus, ait-
 que cæteros Interpretes vertisse, et vide. Hebraicum
 est תַּרְחָל. c. [C... ὕψος κύκλω ✕ κύκλω, ἑξήκων καὶ διά-

στημα. Mox, πήχεων. Sic etiam VM qui cod., quod
 notandum, constanter facit hanc vocem paroxyton-
 nam, πηγῶν. DRACH.]

V. 9. C... τῆς πλευρᾶς ✕ εἰς τὸ ἑξήκων. Mox,
 τὰ ἀπόλοιπα ἀναμέσον, absque altero τὰ. DRACH.

V. 10. "Α., καὶ ἀναμέσον τῶν γαζ- Ex Hieronymo.
 [C... κύκλω ✕ κύκλω. ἑξήκων. DRACH.]

V. 11. "Ἄλλος, καὶ τὸ εὐρος etc. Ex Drusio. [C,
 καὶ τὸ εὐρος τοῦ φωτός τόπος τοῦ ἀπολοίπου πηγῶν
 πάντες + πλάτος ἑξήκων κύκλωθεν. DRACH.]

V. 12. Has versiones Latine ad verbum refert

Hieronimus. [C, τοῦ ἀπολοῦτου ἄδων, ὡς πρὸς θαλάσσου ἄ πλατοῦς : πηχῶν ἐβδομήκοντα, πλάτος τοῦ τοίχου τοῦ διορίζοντος etc. Et in fine commatis, ἐνεπήκοντα πηχῶν. DRACH.]

V. 13. C, Καὶ διεμέτρησε + κατέναντι : τοῦ οἴκου μῆκος ἑκατὸν πηχῶν. DRACH.

V. 15. Hieronymus : εἰ ἐκθέτας (Alii, *ethecas*, quod habet Vulg. Latina) autem Romæ appellant Solaria de cœnaculorum mœnibus eminentia, sive Meniana, ab eo qui ea primus invenit, quæ nonnulli

Græcorum ἐπίστρας vocant.) Cæterum sive ἐκθέ-
τας legas, sive *ethecas*, ex voce Hebraica κτήριον
expressum videtur.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ὁ ναός etc. Hanc et sequentes
omnes lectiones ex Drusio mutuamur. [ἢ 15. C, πη-
χῶν ἑκατὸν + τὸ μῆκος. Et in fine commatis πα-
πατωμένα. DRACH.]

V. 16. C, ... ἐξυλωμένα κύκλω ἄ κύκλω, : καὶ
τὸ ἐδάφος, + καὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους : ἕως τῶν θυρίδων

EZECHIELIS CAPUT XLII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

וַיֵּצֵא אֹתִי מִן הַיָּם וַיְבִיֵאנִי אֶל-בְּיָמֵינוּ 1

1.

1.

הַיָּם

הַיָּבֵשׁ

אֶל-פְּנֵי 2

2.

3 אֶתְּחִיל אֶל-פְּנֵי-אֶזְרָח בְּשָׁלְשִׁים 3

3.

Γαζοφυλάκιον.

1.... 2. Γαζερά.

2.

4 אֶל-הַפְּנִימִיּוֹת דָּךְ אִמְכָה אֹתָךְ 4

4.

4.

6 כִּי מִשְׁלֹשָׁתָה הֵנָּה

נִמְשַׁל מִכֹּחַתְּחַבְּתָהּ

7 וְהָיָה

14 וְשָׁם יִנְיָד בְּנֵיהֶם

6.

7.

14.

20 לְאַרְבַּע רִחְוֹת מִזְחָד

20.

20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Et eduxit me in atrium exte-
rius.

1. Et eduxit me in atrium ex-
terius.

1.

Cubiculum.

Tabulatum sepositum.

2. Ad faciem.

3. Angulus ad faciem anguli in
tertiis.

4. Ad interius, via cubiti unius.

6. Quia tertiata ipsa.

Separatum est ab inferioribus.

7. Et peribolus.

14. Et ibi reponent vestimenta
sua.

20. Ad quatuor ventos mensus
est ipsum.

Gazophylacium.

Separatum.

2. In facie.

3. Ubi erat porticus juncta por-
ticui triplici.

4. Ad interiora. respiciens vis
cubiti unius.

6. Tristega enim erant.

Eminebant de inferioribus.

7. Et peribolus.

14. Et ibi reponent vestimenta
sua.

20. Per quatuor ventos mensus
est.

Gazophylacium.

1. Separatum. 2. Gazera.

2.

3.

4.

6.

7.

14.

20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Ezechielis.

V. 1. Ἄλλος, καὶ ἐξήγαγέ με etc. Drusius.

Ibid. Hieronymus : « Eductus autem est in *gazo-
phylacium*, sive ut Sym. et LXX transtulerunt,
exedram, vel ut Th. *παστοφόριον*, quod in *thalamum*
vertitur. » Gazophylacium autem, ut liquet, est
versio Aquilæ, etsi hic non memoretur. Edit. Rom.
ἐξέδραι πάντες.

Ibid. Variorum interpretationes vocis Hebraicæ
עֲזָרָה exprimit Hieronymus, quales nos edidimus :

aitque in istis locis multum interesse discriminis
Hebraicum inter et LXX non solum ordine, sed nu-
mero verborum, et interpretatione. [Versio ἐξέδραν
quam Montf. sub Symmachi nomine exhibet, τὸ
Σύρω tribuitur a Theodoro, cujus verba sunt : τὰ
δὲ *παστοφόρια* ὁ Σύρος ἐξέδρας ὠνόμασεν. — C, ...
τὴν ἐσωτέραν + κατὰ ἀνατολὰς, : κατέναντι... καὶ
ἐξέδραι + πάντες ἐχόμεναι εἰς. DRACH.]

V. 2. Ἄλλος, κατὰ πρόσωπον. Drusius. [Et ita

καὶ αἱ θυρίδες ἀναπτυσσόμεναι + τρισσῶς, ; εἰς τὸ διακρύπτειν. DRACH.

V. 17. C, καὶ ἕως τοῦ οἴκου τῆς ἐσωτέρας, καὶ ἕως τῆς ἐξωτέρας, καὶ ἐφ' ὄλον τὸν τοίχον κύκλιον * κύκλιον ; ἐν τῷ ἔσωθεν καὶ τῷ ἔξωθεν * μέτρα. IDEM.

V. 18. C, καὶ ; γεγλυμμένα... ἀναμέσον Χερουῦθ καὶ Χερουῦθ, absque altero ἀναμέσον. IDEM.

V. 19. C... καὶ ἔνθεν, * διαγεγλυμμένος ὄλος ὁ οἶκος κυκλόθεν. IDEM.

V. 20. Pro φατνώματος, C, παθνώματος. IDEM.

V. 22. C,... καὶ τὸ μήκος πηγῶν δώδεκα, + καὶ τὸ εὖρος πηγῶν δύο, ; καὶ πέρατα εἶχεν (sic, ut mox εἶπεν) καὶ εἰς. IDEM.

V. 23. C tantum hæc: καὶ τῷ ἀγίῳ δύο θυρώματα. IDEM.

V. 24. C, τοῖς θυρώμασι τοῖς δυσὶ τοῖς στρωφωτοῖς. IDEM.

V. 25. VM, χερουθεῖν. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XLII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Καὶ εἰσῆγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. Ἄλλος, καὶ ἐξήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν.
'Εξέδραν.	'Εξέδραν.
	'Απολοίπου.
2.	2. Vacat. Ἄλλος, κατὰ πρόσωπον.
3.	3. Ἀντιπρόσωποι στοαὶ τρισσαί. Ἄλλος, ἐκθετοὶ πρὸς πρόσωπον ἐκθέτου ἐν τρισσοῖς.
4.	4.
6. Τριστεγα γὰρ ἦν.	6. Διότι τριπλαῖ ἦσαν. Ἐξείχοντο τῶν ὑποκάτωθεν.
7.	7. Καὶ φῶς. Ἄλλος, καὶ φλιά.
11.	11. Vacat. Ἄλλος, καὶ ἐκεῖ ἀποθήσονται τὰ ἰμάτια αὐτῶν.
20.	20. Τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ αὐτοῦ καλάμου. Ἄλλος, τὰ τέσσαρα μέρη τῷ αὐτῷ καλάμῳ ἐμέτρησεν.

1.	1. Παστοφόριον. Γαζερά.
2.	2.
3.	3.
4.	4. * Εἰς τὸ ἐσώτερον ὄδον πηγῶς ἑνός.
6.	6. Ἐπισυνήχθησαν ὑπὲρ κατώτερα.
7.	7.
14.	14.
20.	20.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Et induxit me in atrium interius. Alius, et eduxit me in atrium exterius.	1.	1. Pastophorium. Gazera.
Exedram. Separatum.	Exedram. Reliqui.	2.	2.
2.	2. Vacat. Alius, juxta faciem.	3.	3.
3.	3. E regione invicem positæ porticus ternæ. Alius, solarium ad faciem solaril in triplicibus.	4.	4. In interius via cubiti unius.
4.	4.	6.	6. Collecti sunt supra inferiora.
6. Tristega enim erant.	6. Quia triplices erant. Eminabant ab iis quæ erant inferius.	7.	7.
7.	7. Et lumen. Alius, et limen.	14.	14.
14.	14. Vacat. Alius, et ibi reponent vestimenta sua.	20.	20.
20.	20. Quatuor partes ejusdem calami. Alius, quatuor partes eodem calamo mensus est.		

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Ezechielis.

C sub asterisco. DRACH.]

V. 3. Ἄλλος, ἐκθετοὶ etc. Drusius. Vide supra cap. 41.

V. 4. Θ., εἰς τὸ ἐσώτερον etc. Ms. Jes. Drusius legit, πρὸς τὴν ἐσωτέραν ὄδον... [C, . . . τὸ πλάτος, + ἐπὶ πηγῆς ἑκατὸν τὸ + μήκος, ; * εἰς τὸ ἐσώτερον ; ὄδον etc. DRACH.]

V. 5. C, .. καὶ + τὸ διάστημα, ; οὕτως περισυλλων, καὶ διά+στημα, καὶ οὕτως στοαί, ; absque

duo. DRACH.

V. 6. Σ., τριστεγα γὰρ ἦν. Drusius.

Ibid. Θ., ἐπισυνήχθησαν. Idem. [C, ... ἀπὸ τῆς γῆς * πενήκοντα. ; Quæ additio etiam in Vulg., scilicet in Hebr. deest. DRACH.]

V. 7. Ἄλλος, καὶ φλιά. Idem. [C, ... τῶν ἐξεδρῶν + τῶν πρὸς Βορρῶν, ; etc. DRACH.]

V. 8. C, ... καὶ αὐταὶ εἰσὶν ἀντιπρόσωποι. DRACH.

V. 10. C.,... ἐν ἀρχῇ τοῦ περιπάτου... καὶ ἐξέδραι. **IDEM.**

V. 11. C.,... κατὰ τὰ μέτρα τῶν ἐξεδρῶν καὶ τὴν ὄδον : τῶν πρὸς Βορρᾶν, καὶ τὸ μήκος αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸ εὖρος αὐτῶν, καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐπι-
στροφάς etc. absque linea terminali cuspidata. **IDEM.**

† V. 12. C.,... τὰ θυρώματα τὰ ἀπ' ἀρχῆς. Et mox,

διαστέματος, per ε. **IDEM.**

V. 13. C.,... αἱ πρὸς Νότον, αἱ οὔσαι... οἱ ἱερεῖς οἱ υἱοὶ Σαδδούκ... καὶ τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας, διότι τίπος ἄγιος. **IDEM.**

V. 14. "Αλλ., καὶ ἐκεῖ ἀποθήσονται etc. **IDEM.**
[C.,... + ὅπως διαπαντὸς ἄγιοι ὦσιν + οἱ προσάγον-
τες, : DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XLIII.

TO EBPAIKON.

2 נקול מים רבים 2 Ὁ Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος, ὡς φωνὴ ὑδάτων πολ-
λῶν.

3 בבאי לשחת אתהעיר 3 Ὁ Ἑβρ.
καὶ ὁ Σύρος, ὅτε εἰσῆλθον ἀπο-
λέσαι τὴν πόλιν.

8 ביני ובניהם 8

9 ופגרו מלכיהם 9

10 ויכלמו 10

11 ותבניתו ומצאיו ומבואיו וכל-
צורתו ואח כלצורתו

12 זאת תורת הבית 12

13 באמות אמה אמה ושפח היח 13

והבלה

14 וכחיק הארץ עד-העזרה
התחתונה 14

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Quasi vox aquarum multarum. *Hebr. int. et Syrus, idem.*

3. In veniendo me ad perdendam urbem. *Hebr. int. et Syrus, cum ingressus sum ad perdendam urbem.*

8. Inter me et inter eos.

9. Et cadavera regum suorum.

10. Et erubescunt.

11. Et dispositionem ejus, et exitus ejus, et introitus ejus, et omnes figuras ejus, et omnia statuta ejus.

12. Ista est lex domus.

13. In cubitis cubitus, cubitus, et palmus et sinus.

Et terminus ejus.

14. Et a sinu terræ usque ad atrium auxilii inferius.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.

3.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

VULGATA LATINA

2. Quasi vox aquarum multarum.

3. Quando venit ut disperderet civitatem.

8. Inter me et inter eos.

9. Et ruinas regum suorum.

10. Et confundantur.

11. Et fabricæ ejus, exitus et introitus, et omnem discrepationem ejus, et universa præcepta ejus.

12. Ista est lex domus.

13. In cubito verissimo, qui habebat cubitum et palmum : in sinu.

Et definitio.

14. Et de sinu terræ usque ad crepidinem novissimam.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

2.

3.

8.

9.

10.

11.

12.

13. καὶ Πήχεως : τὸν πῆχυν, πῆχ-
μα τὸ κόλπωμα ἦν.

Καὶ τὸ ὄριον.

14. Καὶ ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς γῆς
ἕως τοῦ κρηπιδώματος τοῦ κατω-
τάτου.

AQUILA.

2.

3.

8.

9.

10.

11.

12.

13. Cubiti cubitum, cubitalis
mensura sinuositas erat.

Et terminus.

14. Et a sinu terræ usque ad
crepidinem infimam.

V. 15. Pro πρὸς ἀνατολάς, VM legit κατὰ ἀνατολάς. DRACH.

V. 16 C. κατὰ νότου τῆς πύλης. IDEM.

V. 18. C. πεντακοσίους ✕ ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου ✕ κύκλῳ. : IDEM.

V. 20. Ἄλλος, τὰ τέσσαρα etc. Ms. Jes. ubi frequenter legitur τέσσαρα pro τέσσαρα. [In VM non

raro occurrit 1 m. τέσσαρα, 2 vero m. τέσσαρα adscribitur vel superscribitur. — Prima pars hujus commatis ita est in C, καὶ περίβολον αὐτῶ κύκλῳ, τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ αὐτοῦ καλάμου· καὶ διέταξεν αὐτὴν πεντακοσίων, καὶ εὖρος πεντακοσίων πηχῶν, τοῦ διαστέλλειν etc. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XLIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

V.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Ὡς φωνὴ διπλασιαζόντων πολλῶν.	2.
3.	3. Ὅτε εἰσπορευθῆναι τοῦ χρισταί τὴν πόλιν. Ἄλλος, εἰσπορευομένου αὐτοῦ διαφθεῖραι τὴν πόλιν.	3.
8.	8. Ὡς συνεχόμενον ἐμοῦ καὶ αὐτῶν. Ἄλλος, ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ αὐτῶν.	8.
9.	9. Καὶ τοὺς φόνους τῶν ἡγουμένων αὐτῶν. Ἄλλος, καὶ πτώματα (τῶν βασιλέων αὐτῶν.)	9.
10.	10. Καὶ κοπάσουσιν. Ἄλλος, εἰπὼς ἐντραπῶσιν.	10.
11.	11. Καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ. Οἱ Γ', ✕ καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῦ : καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ : ✕ καὶ πάντας τοὺς νόμους αὐτοῦ. :	11. ✕ Καὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ : καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ.
12.	12. Vacat. Ἄλλος, οὗτος ὁ νόμος τοῦ οἴκου.	12.
13. Πήχισμα πεπηχισμένον.	13. Ἐν πήγει τοῦ πήχεως καὶ παλαιστῆς, κόλπωμα.	13. ✕ Καὶ πήχεως.
Καὶ περιορισμόν.	Καὶ γείσος.	Καὶ τὸ δριον.
14. Περιδρομήν.	14. Ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κοιλώματος αὐτοῦ, πρὸς τὸ ἰλαστήριον τὸ μέγα τοῦτο.	14. Ἄζαρα.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Quasi vox geminantium multorum.	2.
3.	3. Quando ingrediebatur ut ungerem civitatem. Alius, ingrediente illo ad destruendam urbem.	3.
8.	8. Ut connexum meum et eorum. Alius, inter me et eos.	8.
9.	9. Et homicidia ducum suorum. Alius, et ruinas regum suorum.	9.
10.	10. Et cessabunt. Alius, si forte erubescant.	10.
11.	11. Et exitus ejus, et substantiam ejus, et omnia præcepta ejus. Tres interpr., et ingressus ejus, et legitima ejus, et omnes leges ejus.	11. Et præparationem ejus et exitus ejus.
12.	12. Vacat. Alius, ista est lex domus.	12.
13. Cubitalis dimensio cubito dimensa.	13. In cubito cubiti et palmæ : sinus.	13. Et cubiti.
Et definitio.	Et gisus.	Et terminus.
14. Circuitum.	14. A profundo exordii cavitatis ejus ad propitiatorium magnum hoc.	14. Azara.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

וּמִן־הַצִּדְדִּים הַקְּטָנִים עַד הַגְּדֹלִים
מִלְּמַנְתָּ 16
מִלְּמַנְתָּ 17
מִלְּמַנְתָּ 19
מִלְּמַנְתָּ 20
מִלְּמַנְתָּ 26

Καὶ ἀπὸ κρηπιδήματος τοῦ μικροῦ ἕως τοῦ κρηπιδήματος τοῦ μεγάλου.
16.
17.
19.
20.
26. . . .

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et ab atrio auxilii minore usque ad atrium auxilii magnum.
16. Latitudo.
17. Et atrium auxilii.
Et sinus ei.
19. Vitulum.
20. Et expiabis ipsum.
26. Et implebunt manum ejus.

VULGATA LATINA.

Et a crepidine minore usque ad crepidinem magnam.
16. Latitudinis.
17. Et crepido.
Sinus ejus.
19. Vitulum.
20. Et expiabis.
26. Et implebunt manum ejus.

AQUILA.

Et a crepidine minore usque ad crepidinem magnam.
16.
17.
19.
20.
26. Et implebunt manus ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Ezechielis.

V. 1. C. + καὶ ἐξήγαγέ με : Deost in Heb. DRACH.
V. 2. Ὁ Ἐθρ. καὶ ὁ Σύρος, ὡς φωνή etc. Theodoretus. [In fine commatis C, ἀπὸ τῆς δόξης Κυρίου κυκλῶθεν. Hebr. nonnisi, a gloria ejus. DRACH.]
V. 3. Ὁ Ἐθρ. καὶ ὁ Σύρος, ὅτε εἰσῆλθον. Item Theodoretus. [Pro ἴδον, quod quater occurrit, C, εἶδον. DRACH.]
V. 5. C et VM, δόξης Κυρίου ὁ οἶκος. DRACH.
V. 7. C, ἐν μέσῳ οἴκου Ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα. Sic etiam ὡς 9. εἰς τὸν αἰ. IDEM.
V. 8. Ἄλλος, ἀναμέσον ἐμοῦ etc. Drusius. In aliis libris, ex duabus lectionibus una efficitur, συνεχόμενον ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ αὐτῶν.
V. 9. Ἄλλος, καὶ πτώματα. Drusius.
V. 10. Ἄλλος, εἰ πως ἐντραπίωσιν. Ms. Jes. et Drusius.
V. 11. Θ., καὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ etc. Ms. Jes. [C, καὶ διαγράψεις τὸν οἶκον, καὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ, καὶ εἰσόδους αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ νομίματα αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς νόμους αὐτοῦ : γνωρίσεις αὐτοῦ etc. DRACH.]
V. 12. Ἄλλος, οὗτος ὁ νόμος etc. Drusius. [In C desinit versus illa : ἄγια ἁγίων καὶ εἰσίν, οὗτος ὁ νό-

μος τοῦ οἴκου. : Hebr., sanctum sanctorum : ecce hæc lex domus. DRACH.]
V. 13. Ἀ., Θ., καὶ πῆχεως. Ms. Jes.
Ibid. Ἀ., πῆχεως τὸν πῆχυν etc. Idem. Drusius ibidem : ἐπεὶ τὸ πῆχυν καὶ παλαιστής, cubitus et palmus. Sunt qui utuntur voce Græca παλαιστής, in antiqua versione apud Hieronymum, cubitus et palæstas. Hieronymus in sua, cubitum, sive palmum, sive παλαιστήν. Dicitur et παλαιστή. Idem in comment. Cui jungitur palmus, id est, παλαιστή, sextam habens partem cubiti. Lexicon vetus, παλαιστής χειρὸς, palmus, palma. Hieronymus distinguit : Palmus, inquit, Græce dicitur παλαιστή, et est sexta pars cubiti. Alioquin palmus σπιθαμῆ sonat, quam nonnulli pro distinctione palmum, porro παλαιστήν palmum nominare consueverunt.]
Ibid. Ἀ., Θ., καὶ ὄριον etc. Ms. Jes. Hieronymus vero, Aq., Sym., Th., terminus. LXX, γείσιος. Cujus verbi significationem ignorare se fatetur Hieronymus. [C, ἐν πῆχει τοῦ πῆχεως, καὶ πῆχεως, καὶ παλαιστής, κόλπωμα βάθος (sic) ἐπὶ πῆχυν. Mox, κυκλῶθεν σπιθαμῆς καὶ μιάς, : Hebr. et Vulg., palmus unus. DRACH.]
V. 14. Ἀ., καὶ ἀπὸ τοῦ κόλπου etc. Drusius. Legitur etiam κρηπιδήματος. Idem ΠΤΥ Σ., περιδρο-

EZECHIELIS CAPUT XLIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

מִשָּׁמַיִם 3
מִשָּׁמַיִם 4
מִשָּׁמַיִם 4

3.
4.
4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Princeps.
Vestibuli portæ.
4. Implevit gloria Domini.

VULGATA LATINA.

13. Princeps.
Portæ vestibuli.
4. Implevit gloria Domini.

AQUILA.

3.
4.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

Καὶ ἀπὸ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ μικροῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα.

16.	16. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, πλάτος.	16.
17. Καὶ ἡ περιδρομή. (Συντέλεια αὐτοῦ.)	17. Καὶ τὸ ἱλαστήριον. Καὶ τὸ γείσος αὐτῶ.	17. Καὶ Ἀζαρά.
19. Ταῦρον.	19. Μόσχον.	19. Μόσχον.
20.	20. ✕ Καὶ περιφαντιεὺς αὐτό.	20.
26.	26. Καὶ πληθούσι χεῖρας αὐτῶν.	26.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Et a propitiatorio minore ad propitiatorium majus.

16.	16. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , latitudo.	16.
17. Et circuitus. Consummatio ejus.	17. Et propitiatorium. Et gisus ei.	17. Et Azara.
19. Taurum.	19. Vitulum.	19. Vitulum.
20.	20. Et expiabis ipsum.	20.
26. Et implebunt manus ejus.	26. Et implebunt manus suas.	26. Et implebunt manus ejus.

Notæ s̄t variæ lectiones ad cap. XLIII Ezechielis.

μήν. Th., Azara. Ex Hieronymo.

V. 15. Ms. Jes. ad vocem ἀριήλ, sic habet: φῶς μου θεός, ἦτοι θεός Θεοῦ, διὰ τὸ θυσιαστήριον οὕτως ἐκάλεσαν. [Eusebius: ἐρμηνεύσθαί φασὶ τὸ ἀριήλ, λέων Θεοῦ. Polychronius: τὸ ἀριήλ, θεός Θεοῦ. Theodor., τὸ ἀριήλ σημαίνει τῇ Ἑβραίων φωνῇ, θεός Θεοῦ, ἢ κατ' ἄλλην ἐρμηνείαν, φῶς Θεοῦ. Dr.]

V. 16. Ἄλλος, πλάτος. Drusius. [Etiam C supplet πλάτος, absque asterisco. DRACH.]

V. 17. Σ., καὶ ἡ περιδρομή. Idem ex Hieronymo, qui duas Symmachi interpretationes, easque varias adfert. An ex duabus ejusdem editionibus? Eius verba sunt: « *Et corona in circuitu ejus dimidii cubiti, pro qua rursus LXX γείσων interpretati sunt: et sinus, sive juxta Symmachum, consummatio ejus atque perfectio cubiti unius per circuitum.* » Et postea: « *Et sinus ipsius propitiatorii, sive consummatio atque perfectio, quam Symmachus interpretatus est περιδρομήν, habebat unum cubitum.* » [Hic manifestus evadit error Drusii, qui, ut plerumque in errore suo attraxit Montfauconium. Et enim patet omnibus, καὶ τὸ γείσος Senum pertinere ad ἵππην, non autem ad πῦπην (proprie, et sinus), quod interpretati sunt, καὶ τὸ κύκλωμα, et circuitus,

et supra, § 13, κύκλωμα, sinus. Et pro hoc nostro κύκλωμα, Symmachus vertit, ut testatur Lamb. Bos, καὶ τὸ τελείωμα. Præterea alias duas lectiones exhibet hic idem Bos, quæ egregie quadrant ad Hebr., nimirum, κοίλωμα et κύκλωμα.—C, ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ. Mox, rursus κλιμακῆρας. DRACH.]

V. 18. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.

V. 19. Hieronymus: S., taurus. Th., vitulus. [C mendose habet ἐγγίσουσι, pro ἐγγίζ. Mox, λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 20. C, καὶ ἐπὶ τὴν βάσιν κύκλω, ✕ καὶ περὶ ἀμαρτιῶν εἰς αὐτό, ὃ (Hebr., ut a peccatis mundes illud) καὶ ἐξιλιάσονται αὐτό. DRACH.

V. 21. C, τὸν μόσχον τὸν ὑπὲρ ἀμαρτίας. IDEM.

V. 22. C, ὑπὲρ ἀμαρτίας, καὶ ἐξιλιάσαντο ἐν τῷ μόσχῳ, et nihil amplius. IDEM.

V. 23. C, συντελέσαι σε τὸν ἐξίλασμόν... καὶ κρινὸν ἐκ τῶν προβάτων ἀμωμον. Sic etiam § 25 ἐκ τῶν προβ. IDEM.

V. 26. A., S., Th., et implebunt manus ejus. Hieron.

V. 27. Ante καὶ ἔσται, C addit ✕ καὶ συντελέσουσι τὰς ἡμέρας, ὃ Apud S. Hier. LXX, et consummabunt dies. Hebr., et absolverunt dies. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XLIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.	3. Ἠγούμενος. Οἱ Γ', ἀρχων. Αἰλάμ τῆς πύλης. Ἄλλος, πρόθυρον πύλης.	3.
4.	4. Πλήρης δόξης. Οἱ Γ', πλήρης δόξης ✕ Κυρίου. ὃ	4.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. Dux. <i>Tres int.</i> , princeps. Ælam portæ. <i>Al.</i> , vestibulum portæ.	3.
4.	4. Plena gloria. <i>Tres int.</i> , plena gloria Domini.	4.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῦ γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

6 אֶל־מְרִי	6.	6. Πρὸς ἄριστον καὶ φιλόνοιον.
7 חֶלֶב	7.	7.
8 וְלֹא שְׂמֹרָתָם מִשְׂמֹרֶת קֹדֶשׁ	8.	8.
10 אֲשֶׁר רָחַק מֵעֲלִי	10.	10.
בתענות ישראל אשר תעז מעלי אחרי גלוליהם		
11 והיו במקדשי כושרתיים פקוח אל־שערי הבית ומשדתיים את־הבית דבא ישחכו את־העלה ואת־הזבח לעם הדבא יעמדו לפניהם לשרחם	11.	11.
12 וען אשר ישרוד אחתם לפני גלוליהם והיו לבית־ישראל למכשל עון על־כן	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

6. Ad rebellem.	6. Ad exasperantem.	6. Ad contentiosum et perva-
		cem.
7. Adipem.	7. Adipem.	7.
8. Et non servastis custodiam sanctitatum mearum.	8. Et non servastis præcepta sanctuarii mei.	8.
10. Qui elongaverunt se a me.	10. Qui longe recesserunt a me.	10.
In errando Israel, qui errave- runt a me post idola sua.	In errore filiorum Israel, et er- raverunt a me post idola sua.	
11. Et erunt in sanctuario meo ministri præfecturæ ad portas do- mus, et ministri domus : ipsi ma- ctabunt holocaustum et victimam populo, et ipsi stabunt ante fa- ciem eorum ad ministrandum eis.	11. Erunt in sanctuario meo æditui, et janitores portarum do- mus, et ministri domus : ipsi ma- ctabunt holocausta et victimas populi : et ipsi stabunt in conspe- ctu eorum, ut ministrent eis.	11.
12. Pro eo quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suo- rum, et facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis : idcirco.	12. Pro eo quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suo- rum, et facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis : id- circo.	12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

6. Πρὸς ἐριστήν καὶ φιλόνεικον. 6. Πρὸς τὸν οἶκον τὸν παραπι-
κράινοντα. 6. Πρὸς ἐριστήν καὶ φιλόνεικον.
7. 7. Σάρκαζ. "Ἄλλ., στέαρ. 7.
8. 8. Vacat. 8. ✕ Καὶ οὐκ ἐπεφυλάξαθε τὴν
φυλακὴν τῶν ἁγίων μου.
10. 10. Οἵτινες ἀφήλαντο ἀπ' ἐμοῦ.
"Ἄλλος, οἱ μακρυνθέντες ἀπ' ἐμοῦ.
"Ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν Ἰσραὴλ
ἀπ' ἐμοῦ κατόπισθεν τῶν ἐνθυμη-
μάτων αὐτῶν. "Ἄλλος, ἐν τῇ πλά-
νῃ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν πλανη-
θέντων ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν.
11. 11. Καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἁγίοις
μου λειτουργοῦντες, θυρωροὶ ἐπὶ
τῶν πυλῶν τοῦ οἴκου, καὶ λειτουρ-
γοῦντες τῷ οἴκῳ· οὗτοι σφάζουσι
τὰς θυσίας καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα
τῷ λαῷ, καὶ οὗτοι στήσονται ἐναν-
τίον τοῦ λαοῦ, τοῦ λειτουργεῖν αὐ-
τοῖς. "Ἄλλος, καὶ ἦσαν ἐν τῷ ἁγιά-
σματί μου λειτουργοῦντες τὰς ἐπι-
σκοπὰς κατὰ τὰς πύλας τοῦ οἴκου
... αὐτοὶ ἔσφαζον τὴν ὀλοκαύτωσιν
καὶ τὴν θυσίαν τῷ λαῷ, καὶ αὐτοὶ
εἰστήκεισαν ἐνώπιον αὐτῶν λει-
τουργεῖν αὐτοῖς.
12. 12. "Ἄνθ' ὧν ἐλειτούργουν αὐτοῖς
πρὸ προσώπου τῶν εἰδώλων αὐτῶν,
καὶ ἐγένετο τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ εἰς
κόλασιν ἀδικίας. "Ἐνεκα τούτου.
"Ἄλλος, ἀνθ' ὧν οὖν ἐλειτούργη-
σαν αὐτοῖς ἐνώπιον τῶν εἰδώλων
αὐτῶν, καὶ ἐγενήθησαν εἰς κόλασιν
ἀνομίας. "Ἐνεκα τούτου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

6. Ad contentiosum et perversum. 6. Ad domum exasperantem. 6. Ad contentiosum et perversum.
7. 7. Carnes. *Alius*, adipem. 7.
8. 8. Vacat. 8. Et non custodistis custodiam
sanctorum meorum.
10. 10. Qui resilierunt a me. *Alius*,
qui elongati sunt a me.
Cum erraret Israel a me post
cogitationes suas. *Alius*, in errore
filiorum Israel, qui erraverunt
post idola sua.
11. 11. Et erunt in sanctis meis
ministrantes, ostiarii in portis do-
mus, et ministri domus: isti im-
molabunt sacrificia et holocausta
populo: et isti stabunt ante popu-
lum, ut ministrent eis. *Alius*, et
erant in sanctuario meo ministran-
tes praefecturas obeuntes in portis
domus.... ipsi mactabant holocau-
stum et victimam populo: et ipsi
steterunt coram eis, ut ministran-
rent illis.
12. 12. Pro eo quod ministraverunt
eis ante faciem idolorum suorum,
et factum est domui Israel in tor-
mentum iniquitatis. Propterea.
Alius, pro eo quod igitur mini-
straverunt illis in conspectu ido-
lorum suorum, et facti sunt in
pœnam iniquitatis. Ideo.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι,

ΑΚΥΛΑΣ.

ונשא עונם

14. ונתתי אחם שכרי בשמרת
הבית לכל עבדו ולכל אשר יעשה
ב

14.

17. השנימית 17.

17. Καὶ ἔσω.

18. בידע 18.

18. 1. . . . 2. Βουζά.

20. 'O Σύρος καὶ ὁ
'Εβρ., οὐ θρέψουσι.

20.

25. 'O 'Εβρ. καὶ ὁ Σύ-
ρος, καὶ ἐπὶ νεκρῶ.

25.

29. והנחת 29.

29. Δῶρον.

חרם

'Ανάθημα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et portabunt iniquitatem suam.
14. Et dabo eos custodes custo-
diæ domus in omni servitio ejus,
et in omni quod fiet in eo.

Et portabunt iniquitatem suam.
14. Et dabo eos janitores domus
in omni ministerio ejus, et in
omnia quæcumque fecerint.

14.

- 17. Interioris.
- 18. In sudore.
- 20. Non demittent. *Syrus et Hebræus*, non nutrient.
- 25. Et ad mortuum. *Hebræus et Syrus*, et super mortuo.
- 29. Munus. Anathema.

- 17. Interioris.
- 18. In sudore.
- 20. Neque comam nutrient.'
- 25. Et ad mortuum.
- 29. Victimam. Votum.

- 17. Et intra.
- 18. 1. In sudore. 2. Βυζα.
- 20.
- 25.
- 29. Donum, Anathema.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Ezechielis.

V. 2. C, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ, et θεός τοῦ Ἰσραήλ. DRACH.

scholio singulos ex tribus, vel ἐριστήν, vel φιλόνητον edidisse. [C ita : Καὶ ἐρεῖς + πρὸς + τὸν οἶκον : (obelo prænotata absunt ab Hebr.) τὸν παραπ. Et μοι, τάδε λέγει Κύριος Κύριος. DRACH.]

V. 3. OI Γ', ἀργῶν. Ms. Jes. [C utrumque ponit, sic : διότι ὁ ἡγούμενος ✕ ἀργῶν, : DRACH.]

V. 7. Ἄλλος, στέαρ. Idem. [C, τοὺς ἀρτους ✕ μου, : στέαρ καὶ αἶμα. Et pro nostro βεβήλουν, habet ἐβαθήλουν. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, πρόθυρον πύλης. Drusius. [Ad vocem Senum ἀλλάμ, annotat Lamb. Bos. Sym., προσπυλαίου. Schol., ἀλλάμ ἐρμηνεύεται πρόθυρον πύλης. DRACH.]

V. 8. Θ., ✕ καὶ οὐκ ἐπεφυλάξαθε etc. Drusius et Ms. Jes. qui habet, καὶ οὐκ ἔτι φυλάξαθε, male. [Totum hoc comma ita in C : ✕ καὶ ✕ οὐκ ἐφυλάξαθε τὴν φυλακὴν ✕ τῶν ἁγίων μου, : καὶ διετάξατε τοῦ φυλάσσειν φυλακὰς τοῖς ἁγίοις μου. DRACH.]

V. 4. OI Γ', ✕ Κυρίου. Idem. [Et ita C, πλήρης δόξης Κυρίου. DRACH.]

V. 9. C, τάδε λέγει Κύριος Κύριος : Πᾶς ὁ υἱὸς ἀλογενῆς etc. DRACH.

V. 5. C, καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου (Hebr., Vulg. et apud S. Hier., oculis tuis), καὶ τοῖς ὠσὶ σου ἄκουε ✕ σὺν : πάντα ὅσα... προστάγματα οἴκου Κυρίου... εἰς τὴν ὁδὸν (ed. Rom., εἰσοδὸν) τοῦ οἴκου etc. DRACH.

V. 10. Ἄλλ., οἱ μακρυνθέντες etc. Drusius. Ibid. Ἄλλος, ἐν τῇ πλάνῃ etc. Idem. [C, οὔτινες ἀφελοντο ἀπ' ἐμοῦ ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν Ἰσραήλ, ✕ ὃ ἐπλανήθησαν : (Hebr., qui aberraverunt) ἀπ' ἐμοῦ etc. DRACH.]

V. 6. Ἀ., Σ., Θ., πρὸς ἐριστήν etc. Drusius ex scholio edit. Rom. ubi legitur una voce προσεριστήν, sed male. Non putandum autem singulos ex tribus eandem vocem כרדי duabus illis vocibus ἐριστήν καὶ φιλόνηκον expressisse : sed significari in

V. 11. Ἄλλος, καὶ ἦσαν etc. Idem.

EZECHIELIS CAPUT XLV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. עשרה 1.

1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Decem.

1. Decem.

1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14.

17.

18.

20.

25.

29. Δῶρον,

'Ανάθημα.

SYMMACHUS,

14. Posueram enim eos custodes
januarum domus universi mini-
sterii ejus, et cunctorum quæ sunt
in ea.

17.

18. In sudore.

20.

25.

29. Donum.

Anathema.

14. Κατάξουσιν αὐτοὺς φυλάσ-
σειν φυλακὰς τοῦ οἴκου εἰς πάντα
τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ εἰς πάντα ὅσα
ἂν ποιήσωσιν. Ἄλλος, δέδωκα γὰρ
αὐτοὺς τοῦ φυλάσσειν τὴν φυλακὴν
τοῦ οἴκου εἰς πᾶσαν λατρείαν αὐ-
τοῦ, καὶ εἰς πάντα γινόμενα ἐν αὐ-
τῷ.

17. Τῆς ἐσωτέρας.

18. Βίβ.

20. Οὐ φιλώσουσι.

25. Καὶ ἐπὶ ψυχὴν.

29. Καὶ τὰς θυσίας.

'Αφόρισμα.

LXX INTERPRETES,

14. Demittent eos ut servant
custodias domus in omnia opera
ejus, et in universa quæcumque
fecerint. *Alius*, dedi enim eos ad
custodiendam custodiam domus
in universum ministerium ejus,
et in omnia quæ sunt in ea.

17. Interioris.

18. Violenter.

20. Non ad pressum tondebunt.

25. Et super animam.

29. Et sacrificia.

Separatio.

✕ Καὶ λήφονται τὴν ἀνομίαν
αὐτῶν.

14.

17. Καὶ ἔσω.

18. Ἐν Ἰαζή.

20.

25.

29.

'Ανάθημα.

THEODOTIO.

Et accipient iniquitatem suam.

14.

17. Et intra.

18. In Jaze.

20.

25.

29.

Anathema.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Ezechielis.

V. 12. Ἄλλος, ἀνθ' ὧν ὄν ἐλειτούργησαν etc.
Sunt qui hæc omnia sumpta suspicantur ex editione
Symmachi. Vide notas ad editionem Romanam.

Ibid. Θ., ✕ καὶ λήφονται etc. Ms. Jes. qui habet
λήφονται, et alibi sæpe. [In fine versus, post Θεός,
addit C: ✕ καὶ λήφονται ἀτιμίαν ✕ αὐτῶν, : Apud
S. Hier. : et accipient iniquitatem suam. Etiam VM
ubique scribit λήψ. DRACH.]

V. 13. C, πρὸς πάντα τὰ ἅγια + υἰῶν Ἰσραὴλ
(Hebr., ad omnia sancta mea; et non habet, *filio-
rum Israel*). Et mox, ἀτιμίαν αὐτῶν. DRACH.

V. 14. S., *Posueram* etc. Ex Hieronymo. Græca
autem, δέδωκα γὰρ αὐτοὺς etc. Latinis Symmachi
non penitus respondent: quare crediderim alterius
esse versionem Græcam. [C, ut Sym., addit in fine
commatis: ✕ ἐν αὐτῷ, DRACH.]

V. 15. C expungit obelo vocem + θυσίαν; quia
non adest in Hebraico. DRACH.

V. 17. A., Θ., καὶ ἔσω. Ms. Jes.

V. 18. Has versiones ad verbum refert Hierony-

mus. [Lamb. Bos: + Pro βίβ., Aq. 2 ed., βαίτζα.
Idem 1 ed. et Sym., ἐν ἰδρωτί. Th., ἰάζα. — C le-
git ἐπὶ τὰς κεφαλὰς et ἐπὶ ταῖς ὀσφύσιν. DRACH.]

V. 20. Lectiones Syri et Hebræi hujus et 25 ver-
sus ex Theodoretio.

V. 22. C, ἐκ τοῦ σπέρματος οἴκου Ἰσραὴλ (Hebr.,
domus Israel). Mox, καὶ χήρα ἐὰν γένηται ✕ χήρα:
ἐξ ἱερέως. Hebr., et viduam (LXX, χήρα, quia non
adest in Hebr. particula casus accusandi, ΓΚ), quæ
fuerit vidua a sacerdote. DRACH.

V. 27. C, εἰσπορεύονται (sic, per o) ✕ εἰς τὸ ἄγιον, :
εἰς τὴν αὐλήν. Hebr., ad sanctuarium ad atrium. Et
mox, προσοίσει ἱλασμόν. Hebr. et Vulg., offeret.
IDEM.

V. 28. C, + ὅτι; sub obelo, quia decet in Hebr.
IDEM.

V. 29. A., S., donum. Hieronymus. Quod He-
braice dicitur MANAA.

Ibid. A., S., Θ., ἀνάθημα. Quod Hebraice dicitur
HEREM. Hieronymus.

EZECHIELIS CAPUT XLV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

SYMMACHUS.

1.

1. Εἴκοσι. Ἄλλος, δέκα.

LXX INTERPRETES.

1. Viginti. *Alius*, decem.

1.

THEODOTIO.

1.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΞ.

הקדש 2	2.	2.
מגדש		
המקדש קדש קדשים 3	3.	3.
קדש מן הדוארץ הוא 4	4.	4.
לשכת 5	5.	5. Ἐξέδρας.
האיפה 11	11.	11.
עשרה חמשה 12	12.	12.
מחמר 13	13.	13.
חוק 14	14.	14.
מעשר הגת מן הדגור עשרת הבתים חמר כיו עשרת הבתים חמר		Ἵ βάτος ὁ μετρήτης ἀπὸ τοῦ κόρου ὅτι οἱ ἐ' μετρήται κόρος.
ממשקה ישראל 15	15.	15. Ἀπὸ τῶν ὑδάτων Ἰσραήλ.
ואת הדמנחה 17	17.	17. Καὶ δῶρον.
פר 18	18.	18.
העזרה 19	19.	19.
מאיש שנה המפתי 20	20.	20.
בחמשה עשר יום 25	25.	25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Sanctificationem.	2. Sanctificatum.	2.
Suburbanum.	Suburbana.	
3. Sanctuarium sanctitas sanctitatum.	3. Templum sanctumque sanctorum.	3.
4. Sanctitas de terra ipsa.	4. Sanctificatum de terra erit.	4.
5. Cubicula.	5. Gazophylacia.	5. Exedras.
11. Ephæ.	11. Ephî.	11.
12. Decem et quinque.	12. Quindecim.	12.
13. De chomor.	13. De coro.	13.
14. Et statutum.	14. Mensura.	14.
Decimum bati de coro : decem bati chomor, quia decem bati chomor.	Decima pars cori est : et decem bati corum faciunt, quia decem bati implent corum.	Batus metretes a coro, quia decem metretæ corus.
15. De irriguo Israel.	15. De his quæ nutriunt Israel.	15. De aquis Israel.
17. Et munus.	17. Et sacrificium.	17. Et donum.
18. Vitulum.	18. Vitulum.	18.
19. Atrii auxilii.	19. Crepidinis altaris.	19.
20. A viro errante et a simplici.	20. Pro unoquoque qui ignoravit, et errore deceptus est.	20.
25. In quinta decima die.	25. Quintadecima die.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Ezechielis.

V. 1. Ἄλλος, δέξα. Drusius. [Etiam C, cum Alid. et Complut., δέξα. Idem C, ἀπὸ τῆς γῆς πέντε
✕ μήκος, ; Hebr., longitudo. DRACH.]

V. 2. Ἄλλος, ἀγίασμα. Ἄλλος, ἄγιον. Idem. [C, Kal ἔσται ἐκ τούτου ✕ εἰς τὸ ἀγίασμα. DRACH.]
Ibid. Hieronymus : Precipit ut 50 cubitis per

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

2.	2. Ἁγιάσματα. Ἄλλος, ἅγιασμα. Ἄλλος, ἅγιον.	2.
.....	Διάστημα.	Ἀπόρισμα.
3.	3. Ἅγια τῶν ἁγίων. Ἄλλος, τὸ ἅγιασμα τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων.	3.
4.	4. Ἀπὸ τῆς γῆς ἔσται. Ἄλλος, ἅγιον ἀπὸ τῆς γῆς τοῦτο.	4.
5.	5. Πόλεις.	5.
11.	11. Τὸ μέτρον. Ἄλλος, οἴφι.	11.
12.	12. Δέκα καὶ πενήκοντα. Οἱ Γ', πεντεκαίδεκα.	12.
13.	13. Ἀπὸ τοῦ γομόρ. Οἱ Γ', ἀπὸ τοῦ κόρου.	13.
14.	14. Καὶ τὸ πρόσταγμα. Ἄλλος, καὶ τὸ δικαίωμα.	14.
	Ἀπὸ δέκα κοτυλῶν, ὅτι αἱ δέκα κοτυλαὶ εἰσὶ γομόρ. Ἄλλως, δεκατοτυλῶν αἱ δεκατοτυλαὶ γομόρ· αἱ δεκατοτυλαὶ εἰσὶ γομόρ.	Ἄλλος, ὁ βᾶτος ὁ μετρήτης ἀπὸ τοῦ κόρου, οἱ ε' βᾶτοι κόρος.
15. Ἀπὸ τῶν ὁδάτων Ἰσραήλ.	15. Ἐκ πασῶν τῶν πατριῶν τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων Ἰσραήλ.	15. Ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων Ἰσραήλ.
17. Καὶ δῶρον.	17. Καὶ τὴν θυσίαν.	17.
18.	18. Μόσχον.	18.
19.	19. Τοῦ ἱεροῦ.	19. Τοῦ ἄζαρά.
20. ✕ Ἀγνοῦντος καὶ ἀπὸ νη- τίου.	20.	20. ✕ Ἀγνοῦντος καὶ ἀπὸ νη- πίου.
23.	23. Πεντεκαδεκάτη. Οἱ Γ', πεν- τεκαδεκάτη ✕ ἡμέρα.	23.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Sanctificationes. <i>Alius</i> , sanctificationem. <i>Alius</i> , sanctum.	2.
Terminus.	Spatium.	Separatio.
3.	3. Sancta sanctorum. <i>Alius</i> , sanctificatio sanctum sanctorum.	3.
4.	4. De terra erit. <i>Alius</i> , sanctum de terra hoc.	4.
5. Thalamos.	5. Civitates.	5.
11.	11. Mensura. <i>Alius</i> , αἴφι.	11.
12.	12. Decem et quinquaginta. <i>Tres int.</i> , quindecim.	12.
13.	13. De gomor. <i>Tres interpr.</i> , de coro.	13.
14.	14. Et præceptum. <i>Alius</i> , et justificationem.	14.
	De decem cotylis, quia decem cotylæ sunt gomor. <i>Aliter</i> , decatotylarum, decatotylæ gomor : decatotylæ sunt gomor.	Batus metretes de coro, decem bati corus.
15. De aquis Israel.	15. Ex omnibus patriis Israel. De canalibus Israel.	15. De canalibus Israel.
17. Et donum.	17. Et sacrificium.	17.
18. Taurum.	18. Vitulum.	18.
19.	19. Templi.	19. Azara.
20. Ignorante et a parvulo.	20.	20. Ignorante et a parvulo.
23.	23. Quintadecima. <i>Tres interpr.</i> , quintadecima die.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Ezechielis.

circuitum terra sit vacua in suburbana, vel ut Sym. machi, secunda Theodot., tertia LXX. [Lamb. Bos : et Th. et LXX transtulerunt in terminum, et separationem, et spatium.] Prima igitur versio est Sym- DRACH.]

V. 3. "Α.Λ., τὸ ἅγιασμα etc. Drusius. [Ita etiam C. Apud S. Hier. LXX, sanctumque sanctorum. — Idem C, ut supra γ 2, καὶ εὐρος δέκα (ed. Rom., εἴκοσι. Hebr. et Vulg., decem) χιλιάδας. DRACH.]

V. 4. "Α.Λ., ἅγιον ἀπὸ τῆς etc. Idem. Edit. Complut. ἡγιασμένον. [C, "Ἄγιον ἀπὸ τῆς γῆς ἔσται τοῖς ἱερούσι etc. Apud S. Hier., sanctum etc. DRACH.]

V. 5. A., *exedras*. S., *thalamos*. Th., *civitatem*. Hieronymus. Vide supra cap. 41. [Lamb. Bos : « Pro πόλεις, Aq., ἐξέδρα εἴκοσι. Sym., θάλαμοι εἴκοσι. Th., γαζήραι εἴκοσι. Alius, γαζοφυλάκια. » Hebr., in possessionem viginti cubiculos. Vulg., possidebunt viginti gazophylacia. — C iterum hic, καὶ εὐρος δέκα χιλιάδες. DRACH.]

V. 7. C, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν ✕ κα ✕ τ' ἀνατολάς, : πρὸς ἀνατολάς. Hebr., versus mare, et ab angulo orientis versus orientem. Vulg., usque ad mare et a latere orientis usque ad orientem. DRACH.

V. 9. C, Τάδε λέγει Κύριος Κύριος. Et in fine commentis, λέγει Κύριος ὁ Θεός. Idem.

V. 10. C, Ζυγὸν δίκαιον, primo casu. Idem.

V. 11. "Α.Λ., ὄφρι, vel ὄφρι. Drusius. Hieronymus vero : « Pro *Ephi*, LXX interpretati sunt *mensuram*. » [C, ✕ τοῦ ὄφρι. DRACH.]

V. 12. Ms. Jes., πεντεκαίδεκα εἰς τοὺς Γ' ἐγγράπτο καὶ διώρθωσα πέντε καὶ εἴκοσι, οἱ ε' σῖκλοι ἐν τισί. [Totus hic versus ita in C : Καὶ στάθμια, καὶ ὄβολοι, εἴκοσι σῖκλοι, πέντε καὶ εἴκοσι σῖκλοι, δέκα καὶ πέντε σῖκλοι ἢ μὴν ἔσται ὁμῖν. DRACH.]

V. 13. Oī Γ', ἀπὸ τοῦ κόρου. Idem. Hieronymus vero : « Qui supra pro *Ephi mensuram*, et pro *bato*

chaenica dixerant, et pro *coro Gomor*, pro *siclo appendiculum*, et hic pro *Ephi* posuere *mensuram* : et pro *coro nunc gomor*, nunc *ipsorum corum* : et in mensura olei pro *bato* κοτύλην, i. e. *cyathum*. » [Bis occurrit מִסְכָּה hoc in commate. LXX vertunt prius, ἀπὸ τοῦ γομὸρ, alterum vero, ἀπὸ τοῦ κόρου. — C, ἔκτον τοῦ ὄφρι, absque αὐτοῦ. DRACH.]

V. 14. "Α.Λ.λος, καὶ τὸ δίκαιωμα. Ms. Jes.

Ibid. Ms. Jes., ἐλαίου δέκατον. Θ., μετρήτης.

Ibid. 'Α., ὁ βᾶτος ὁ μετρήτης etc. Has lectiones exhibet Ms. Jes. [Totus versiculus 14 ita in C : Καὶ τὰ προστάγματα τοῦ ἐλαίου κοτύλην ἐλαίου ✕ δεκάτην, : ✕ ἀπὸ δέκα κοτυλῶν αἱ δέκα κοτυλαὶ γομὸρ, : οἱ αἱ δέκα κοτυλαὶ εἰσὶ γομὸρ. DRACH.]

V. 15. Hieronymus : « Quod nos interpretati sumus, *de his quæ nutriunt Israel* (al. *nutrit*), in Hebraico scriptum est MEMMASCE, quod Aq. et S. interpretati sunt, ἀπὸ τῶν ὑδάτων. LXX et Th., ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων : quorum alterum de irriguis, alterum de canalibus, sive piscinis sonat. » Drusius suspicabatur legendum ποτιστηρίων [hoc S. Hieronymi loco], et quidem optime : nam sic habet *manoster Sangermanensis* antiquissimus character Saxonicus ; editi vero, ποτηρίων. Lectio LXX prior, ἐκ πασῶν τῶν πατριῶν, corruptissima est. [Schleuserus post hæc S. Hieronymi verba allata, quaerit : Unde igitur venit nostra lectio ? Nimirum, Senum πατριῶν. Responditque : πατριῶν pro ποτηρίων irrepit, et sciolus infersit πασῶν. — Ad εἰς θυσίας versionis τῶν LXX, Lamb. Bos : « Pro θυσίας, Aq. et Sym., δῶρα. Th., μαναά. » — C, Καὶ πρέβατον

EZECHIELIS CAPUT XLVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶ γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
	יְצַח 2	2.
ובנה 5	ו' עָרוֹס, καὶ Μαναά.	5. Καὶ δῶρον.
	אִישׁ	
	בְּבָקָר 6	6.
	נִדְבָה 12	12.
	תְּבוּיִם 15	15. Τέλαιον.
	ובנה 14	14. Καὶ δῶρον.
	לֶרֶם	
	תהיה אחרים היא 16	16.
	הדרור 17	17.
	לדנתם 18	18.
	המירוח 23	25. Στιβάδας.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Deforis.	2. Deforis.	2.
5. Et munus. <i>Syrus</i> , et manaa.	5. Et sacrificium.	5. Et donum.
Ephi.	Ephi.	
6. Filium bovis.	6. De armento.	6.
12. Spontaneum.	12. Spontaneum.	12.
13. Integrum.	13. Immaculatum.	13. Perfectum.
14. Et munus.	14. Et sacrificium.	14. Et donum.
Ad subigendam (similam).	Ut misceatur (similæ).	
16. Erit possessio eorum ipsa.	16. Filiorum suorum erit : possidebunt eam.	16.
17. Libertatis.	17. Remissionis.	17.
18. Ad opprimendum eos.	18. Per violentiam.	18. Ut affligat eos atque contristet.
23. Parictes.	23. Culinae.	23. Stibadas.

ἐν ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπὸ τῶν διακοσίων + ἀφαίρεμα ἐκ πασῶν, ἀπὸ τῶν ποιιστηρίων τοῦ Ἰσραὴλ, εἰς θυσίας, καὶ ὀλοκαυτώματα (absque eis), καὶ etc. DRACH.]

V. 16. C, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ✕ τῆς γῆς : Hebr. et Vulg., omnis populus terræ. Mox, ἀφηγουμένῳ τῷ Ἰσραὴλ. DRACH.]

V. 17. A., S., donum. Hieronymus. [Cf. quæ adnotavimus ad γ 15. — C, οἴκου Ἰσραὴλ· ὁ αὐτοὺς ποιήσει τὰ ὑπὲρ ἀμαρτίας, καὶ τὴν θυσίαν, καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα, absque τοῦ, etc. DRACH.]

V. 18. S., tauro. Hieronymus. Et mox idem : Th., Azara. [C, in γ 18, τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός. DRACH.]

V. 20. Θ., Σ., ✕ ἀγνοῦντος etc. Ms. Jes. [In C totus γ 20 ita : καὶ οὕτως ποιήσεις ἐν τῇ ἐβδόμῃ τοῦ μηνός ✕ παρ' ἐκάστου ✕ ἀγνοῦντος καὶ ἀπονήτου (lege ἀνοήτου), ✕ καὶ ἐξιλάσασθαι (ἐξιλάσασθε?) τὴν οἴκον. DRACH.]

V. 21. C, τέσσαρες καὶ δεκάτη ✕ ἡμέρα : τοῦ μηνός. Hebr. et Vulg., quartadecima die mensis. DRACH.]

V. 22. C, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὲρ αὐτοῦ + καὶ τοῦ οἴκου, ✕ Quæ sub obelo, desunt in Hebr., Mox, μόσχον ἐκ βοῶν. Hebr. duntaxat, jurencum. IDEM.

V. 24. [C, καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ, καὶ πέμμα (ed. Rom., πέμματα, Hebr., et epha. Vulg., et ephi) τῷ κρῶ ποιήσεις, καὶ ἐλαίου τὸ ἐν (ed. Rom., εἶν) τῷ πέμματι. DRACH.] — Schol. σεμίδαλιν. Drusius ad vocem פִּטְוָה ubi LXX habent, πέμμα. Quæ vox vere non ad פִּטְוָה refertur, hæc enim præmittitur in editione τῶν U, sed ad sequentem פִּטְוָה quam LXX ab

פִּטְוָה coquere, derivantes vertunt πέμμα, coctionem. Male igitur in editione Romana, ut ait Drusius, ad vocem πέμμα notant ex Theodoro : manad est sacrificium σεμίδαλιος, nam hæc pertinet ad præcedentem vocem פִּטְוָה quæ in LXX non exprimitur. Hic autem Hieronymus : « Pro Eph, quæ est decima pars cori, LXX transtulerunt πέμμα, quod in nostra lingua coctionem sonat. »

Ibid. Drusius : γῆ εἶν. hin. Theodoretus, τὸ εἶν παρὰ τῷ Σύρῳ ἕμιναν εὔρον. Quæ verba significant pro hin Syrum heminam transtulisse, aut exposuisse. Idem Ezech. 4, τὸ δὲ εἶν μέτρον ἦν παρ' αὐτοῖς, οὗ τὸ ἔκτον κατὰ τὸν Σύρον ἡμισυ ἕστου ἐχώρει. (I. e. Hin autem mensura erat apud illos, cujus sexta pars secundum Syrum, dimidium Sextarii capiebat.) Polychronius : τὸ ἐν Ἑβραϊκῶν ὄν, σηματοῖναι τοῦ ἕστου τὸ ὕδρον. (I. e. Hin Hebraicum, significat Sextarii octavam partem.) Apollinarius : τὸ ἐν ποιῆ δύο χόεις. (I. e. Hin duo choas facit.) Haecenus Drusius, cujus annotationi Græcorum locorum interpretationes adjecimus. Hic autem vides Theodoretum nec sibi ipsi, nec Polychronio consentire circa mensuram hin. Apollinarius vero cum secundo Theodoretii loco convenit, ubi dicitur hin esse sextam dimidii Sextarii, seu heminæ, partem. Nam chus est cotylæ duodecima pars : cotyla autem dimidium sextarii : unde sequitur choas duos esse sextam partem dimidii Sextarii. Vide Analecta Græca nostra, p. 395.

V. 25. Οἱ Γ', ✕ ἡμέρα. Ms. Jes. [C, Καὶ ἐν τῷ ἐβδόμῳ, πέντε καὶ δεκάτη ✕ ἡμέρα : τοῦ μηνός. DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XLVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

2. Τῆς ἐσωθεν. Ἄλλος, ἐξωθεν.

2.

5.

5. Καὶ manad.

5. Καὶ θυσία.

6.

Πέμμα. Ἄλλος, οἶφι.

6. ✕ Ἰὺν βουκολίου.

12.

6. Vacat.

12.

13.

12. Ὁμολογίαν. Ἄλλος, ἐκούσιον.

13.

14. Καὶ δῶρον.

13. Ἄμωμον.

14. Καὶ θυσία.

.....

14. Καὶ manad.

16.

Τοῦ ἀναμίξαι.

16. Ἔσται κατάχσεις ✕ αὐτῶν αὐτῆ.

17.

16. Ἔσται κατάχσεις.

17. Δερῶρ.

18.

17. Ἀφέσεως.

18.

23. Περιφράγματα.

18. Τοῦ καταδυναστεῦσαι αὐτούς.

23. Τειρώθ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.

2. Interioris. Alius, deforis.

2.

5.

5. Et manaa.

5. Et sacrificium.

6.

Coctionem. Alius, ephi.

6. Filium bucolii.

12.

6. Vacat.

12.

13.

12. Confessionem. Alius, spontaneum.

13.

14. Et donum.

13. Immaculatam.

14. Et saerificium.

Ut aspergatur.

14. Et manaa.

16.

Et miscendam.

16. Erit possessio eorum hæc.

17.

16. Erit possessio.

17. Deror.

18. Ut affligat eos atque conturbet.

17. Remissionis.

18.

23. Septa.

18. Opprimendo eos.

23. Tiroth.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Ezechielis.

V. 1. C, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἀνοιχθήσεται. Quæ hic desiderantur post σαββάτων, scil., ἀνοιχθῆ, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νοουμηνίας, omissa sunt a scriptore ex ὁμοιοτελεύτῳ verbi ἀνοίγω, et formæ ἀνοιχθ. DRACH.

V. 2. Ἄλλος, ἐξῶθεν. Drusius. [Lamb. Bos : Pro τὰ ὀλοκαυτώματα αὐτοῦ, Sym., τὴν προσφορὰν αὐτοῦ. DRACH.]

V. 3. Hujus versus binas dant LXX versiones. Quarum altera, quæ tamen in C ohelo prænotatur, sola ad verbum concinit cum Hebraico textu. Dr.

V. 4. C, Καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα ἃ προσάσει. Heb., et holocaustum quod offeret. IDEM.

V. 5. A., καὶ δῶρον etc. Drusius. Ibid. Ἄλλος, οἰφί. Idem. Hieron. vero : « Ubi nos diximus sacrificium, LXX ipsum Hebraicum verbum posuere μαναά, quod A., donum, vel sacrificium, Th., sacrificium transtulit. » Theodoretus, μαναά ὁ Σύρος ἠρμήνευσε τὴν ἐκ σεμιδάλεως θυσίαν. [Ad καὶ μαναά

adnotat L. Bos : « Syrus, θυσίαν τῆς σεμιδάλεως. — C, δόμα τῆς χειρὸς, et mox, τὸ ἴν. DRACH.]

V. 6. Θ., υἶδν βουκολίου. Ms. Jes. [C, μόσχον ✕ βοδὸς υἶδν βουκολίου, : ἄμωμον, + καὶ ἐξ ἄμνοῦ, καὶ κριόν, ἄμωμα ἔσται. Hebr., integri erunt. Dr.]

V. 7. Ad vocem μαναά, Theodoretus, ὁ Σύρος ἠρμήνευσε, τὴν τῆς σεμιδάλεως θυσίαν. — C,.... μόσχῳ... κριῶ, ut Hebr. et Vulg. Mox ἴν, et ita constanter. DRACH.

V. 9. C, τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν... τῆς πύλης πρὸς νότον... οὐκ ἀναστρέφει κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης, ἢ εἰσελήλυθεν. IDEM.

V. 10. C, + μετ' αὐτῶν : Deest in Hebr. IDEM.

V. 12. Ἄλλ., ἐκούσιον. Drusius. [Bis occurrit vox πᾶν hoc in versu ; prius reddit textus codicis C, ὁμολογίαν, alterum ἐκούσιον. C enim ita : Ἐάν δὲ ποιήσῃ ὁ ἀφηγοῦμενος ὁμολογίαν (πᾶν), ὀλοκαυτώμα, ✕ ἡ σωτηρίου ἐκούσιον : (πᾶν). — Testifica-

EZECHIELIS CAPUT XLVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.'	AKYAAΣ.
יִצְחָק בְּתֵי מִסְכָּה וְיִצְחָק בְּתֵי מִסְכָּה 1	1.	1.
וְיִצְחָק בְּתֵי מִסְכָּה 3	3.	3.
וְיִצְחָק בְּתֵי מִסְכָּה 4	4.	4. Ἔως ἀστραγάλων.
וְיִצְחָק בְּתֵי מִסְכָּה 5	5.	5. Χιλους ✕ χειμάρρους. :
וְיִצְחָק בְּתֵי מִסְכָּה 8	8.	8.
וְיִצְחָק בְּתֵי מִסְכָּה 11	11.	11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Egredientes de sub limine domus.

3. In egrediendo virum. *Hebr. interpr.*, et ecce cum exiret quidam homo, stetit ex adverso.

Mille cubitos.

4. Talorum.

Poplitum.

5. Mille, torrens.

8. Istæ egredientes ad tumulum. *Hebraus*, hæc aqua primum egreditur in Galilæam.

Super planitiem. *Hebræus*, in Occidentem.

Eductæ. *Hebræus int.*, salsuginis maris.

11. Et non sanabuntur, in saltem dabuntur.

VULGATA LATINA.

1. Egrediebantur subter limen domus.

3. Cum egrederetur vir.

Mille cubitos.

4. Usque ad talos.

Usque ad genua.

5. Mille, torrentem.

8. Aquæ istæ quas egrediuntur ad tumulos sabuli.

Ad plana deserti.

Et exibunt.

11. Et in palustribus non sanabuntur, in salinas dabuntur.

AQUILA.

1.

3.

4. Usque ad talos.

5. Mille torrentes.

8.

In planitiem.

11.

tar L. Bos etiam Aquilam, Sym. et Th. habere
ἐκούσιον. DRACH.]

V. 13. 'A., τέλειον. Drusius. Hieronymus item,
A., perfectum. [C geminat πρῶτ, ut Hebr. DRACH.] ;

V. 14. 'A., Σ., καὶ δῶρον. Drusius ex Hieronymo,
ut supra.

Ibid. S., ut aspergatur. Hieronymus. [Quæ Græca
non suppetebant Montfauconio exhibet Lamb. Bos
ita : Sym., τοῦ ἐπιβῆναι τὴν σερμίδαλι, ad asper-
gendum similit. — C, τὸ πρῶτ πρῶτ... πρόσταγμα
ἄξιων : διαπαντός. Hebr., statuta æternitatis
jugiter. DRACH.]

V. 16. Θ., ἄτων αὐτῆ. Ms. Jes. [Ita etiam C,
præmissis asterisco. — Idem C, τὰς λέγει Κύριος
Κύριος : Ἐάν δὲ ἄφηγούμενος δόματα. Sed Hebr.,
domm. DRACH.]

V. 17. Th., deror. Hieronymus, ε remissionis.
Th., ipsum verbum Hebraicum posuit. » [C. Ἐάν δὲ
δὲ δόμα ἄτῆς κληρονομίας αὐτοῦ. Hebr. et

Vulg., de hæreditate sua. Μοκ ἀποδοθήσεται, pro
communī ἀποδώσει. DRACH.]

V. 18. A., S., ut affligat etc. Hieronymus. [Lamb.
Bos : ε Aq., τοῦ θλίψαι, ut affligat. Sym., τοῦ λυ-
πῆσαι. ut contristet. » — C, ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ
λαοῦ αὐτοῦ (hoc αὐτοῦ non exprimitur in Hebr.)...
ἐκ τῆς καταστέσεως αὐτοῦ, ἄτῆς ἄτῆς κληρονο-
μίας αὐτοῦ : Hebr., de hæreditate eorum ; de hære-
ditate (vero) sua etc. DRACH.]

V. 22. C, + κατὰ τὸ κλίτος αὐλῆ, αὐλῆ : (hæc
ὠφελισμένα desunt in Hebr.) ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη
τῆς αὐλῆς, αὐλῆ μικρὰ, καὶ μήκος σεράκοντα (1. τεσ-
σεράκοντα) πηγῶν, καὶ εὖρος etc. DRACH.

V. 23. Hieron. : ε accubita, quæ Aq. στιβάδας
interpretatus est : S., περιφράγματα. Th. ipsum ver-
bum Hebraicum posuit THUROTH. » Ms. noster
habet TUROTH ; litera enim τ non aspiratur. [L.
Bos : ε Aq., πλησίον τῶν στιβάδων. Symm., περι-
φραγμάτων. Th., τειρώθ. » DRACH.]

EZECHIELIS CAPUT XLVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. 1. Ἐξεπορεύετο ὑποκάτωθεν τοῦ
αἵθρου. Ἄλλος, ἐξεπορεύετο ἀπὸ
τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας.
- 3. 3. Καθὼς ἐξοδος ἀνδρὸς ἐξεναν-
τίας.
- 4. Ἔως ἀστραγάλων. Χιλίους ἄτῆχεις : ἐν τῷ μέτρῳ.
4. Ἀφέσεως.
Ἔως τῶν μηρῶν. Ἄλλος, ἔως
τῶν γονάτων.
- 5. 5. Χιλίους.
- 8. 8. Τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ ἐκπορευό-
μενον εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
- Ἐπὶ τὴν αἰκίητον. Ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν.

Τῆς διεκβολῆς.

- 1. 1.
- 3. 3.
- 4. Ἔως ἀστραγάλων.
- 5. Χιλίους ἄτῆχεις : χιμαῖβρους. :
- 8. 8.
- Ἀραβία.

- 11. 11. Οὐ μὴ ὑγιάσωσιν : εἰς ἄλλας
δέδονται. Ἄλλος, τὰ ἐξώτερα τῆς
θαλάσσης οὐκ ἰαθήσεται. Ἄλλος,
καὶ οὐ μὴ ἰαθῆ, εἰς ἄλλας δοθήσονται.

SYMMACHUS:

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1. 1. Egrediebatur de subdio. *Alius*,
egrediebatur e limine portæ.
- 3. 3. Sicut exitus viri ex adverso.
- 4. Usque ad talos. Mille cubitos in mensura.
4. Remissionis.
Usque ad femora. *Alii*, usque ad
genua.
- 5. 5. Mille.
- 8. 8. Aqua ista egrediens in Gali-
læam.

- 1. 1.
- 3. 3.
- 4. Usque ad talos.
- 5. Mille torrentes.
- 8. 8.

In inhabitabilem.

In Arabiam.

Araba.

Exitus.

- 11. 11. Non sanabunt : in sales
data sunt. *Al.*, exteriora maris non
sanabuntur. *Alius*, et non sana-
buntur, in salem dabuntur.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΕ.
תָּרַח לְבַיְתָא 12	12.	12.
רַבִּי תְּשַׁחֵל		
פִּי		Ὁ καρπὸς ✕ αὐτοῦ.
רַבִּי תָּרַח 16	16.	16.
מִן הַמַּיִם הַזֵּה 17	17.	17.
רַבִּי		
רַבִּי 18	18.	18.
מִן הַמַּיִם 19	19.	19.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
12. Non defluet folium ejus.	12. Non defluet folium ex eo;	12.
In mensibus suis maturabit.	Per singulos menses afferet primitiva.	
Fructus ejus.	Fructus ejus.	Fructus ejus.
16. Chaser medium.	16. Domus Tichon.	16.
17. Ad Aquilonem, et terminum Hemath, et angulum Aquilonis.	17. Ad Aquilonem: terminus Emath, plagæ Septentrionalis.	17.
18. Hauran.	18. Auran.	18.
19. A Thamar.	19. A Thamar.	19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Ezechielis.

V. 1. Ἄλλος, ἐξεπορεύετο etc. Drusius ex Polychronio. [Post αἰθρίου addit C, τοῦ οἴκου. Mox, ἐπέβλεψε κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ὕδωρ κατέβαινεν ἀπὸ τοῦ κλίτους ✕ τοῦ οἴκου; Hebr., a latere domus. Dr.]

V. 2. C, Καὶ ἐξήγαγέ με κατὰ τὴν ὄδον τῆς πύλης πρὸς Βορρᾶν, καὶ περιήγαγέ με τὴν ὄδον πύλης ἐξωθεν ✕ πρὸς τὴν πύλην τὴν ἐξω: τῆς αὐλῆς τῆς βλεπούσης etc. DRACH.

V. 3. Ὁ Ἐβρ., καὶ ἰδοῦ etc. Ex Polychronio. Ἡ Ibid. ✕ Πήχεις. Ms. Jes. [C, καὶ διεμέτρησε (sic) χιλίους πήχεις. DRACH.]

V. 4. Ἀ., Σ., Θ., ἕως ἀστραγάλων. Ms. Jes. sine nomine Interpretum. Verum Hieronymus: «A., S., Th., ἀστραγάλους interpretati sunt.» Ubi accusativum casum ad seriem suam adaptat, ut sæpe alibi. [L. Bos: «Pro ἀφέσεως, Aq., Sym., Th., ἕως τῶν ἀστραγάλων.» — C, καὶ διεμέτρησε χιλίους ἐν τῷ μέτρῳ. Sed Hebr. non fert in mensura. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ἕως τῶν γονάτων. Ex Ms. Jes.

V. 5. Ἀ., Θ., ✕ χαιμάρρους. Ex eodem. Ibid. ἐξυβρίζων. Ms. Jes. ad marg., ἐκβράζων. [C, καὶ διεμέτρησε χιλίους χαιμάρρους, καὶ οὐκ ἠδύνατο διελθεῖν, ὅτι ἐξυβρίζων (i. ἐξυβρίσεν) τὸ ὕδωρ, etc. DRACH.]

V. 6. C, καὶ ἀπήγαγέ με, ✕ καὶ ἀπέστραψέ με: ἐπὶ etc. DRACH.

V. 7. C non habet ἐπὶ τοῦ χειλούς τοῦ ποταμοῦ, quæ tamen existunt in Hebr. IDEM.

V. 8. Ὁ Ἐβραῖος, τοῦτο τὸ ὕδωρ etc. Ms. Jes. Hieron. vero: «Deinde pro Galilæa, quæ Hebraice dicitur GALILA, Aq., θίνας... quod tumultos significat arenarum, S., μεθόριον, quod nos possumus transferre confiniam.» In ms. nostro legitur θίνα, et μεθόριον recte, secus quam in editis nonnullis, ubi θινὰς et μετόριον legitur. Nota vero ms. Jes. sic habet: Σαφέστερον παρὰ τῷ Ἐβραϊκῷ ἢ ῥῆσις: φησὶ γάρ, τοῦτο τὸ ὕδωρ πρῶτον ἐκπορεύεται εἰς τὴν

Γαλιλαίαν. I. e. Clarius effertur sententia apud Hebraicum; dicitur enim, *Hæc aqua primo egreditur in Galilæam.* [L. Bos: «Pro εἰς τὴν Γαλιλαίαν, Aq., εἰς θίνας ἀνατολικὰς. Sym., εἰς τὸ μεθόριον ἀνατολικῆς.» — C, τὸ ὕδωρ τοῦτο et Ἀραβίαν. DRACH.]

Ibid. Ἀ., εἰς ὀμαλήν. Σ., ἐπὶ τὴν ἀοίκητον. Θ., Ἀραβία. Hieronymus: «Pro Arabia quoque Sym., *inhabitabilem*, Aq., *humilia*, vel *plana*, Th., *Araba*» (in editis legitur *arabas*). Ms. vero Jes. in hæc verba, κατέβαινεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν, hæc notat in margine: *ἀοίκητον*. Ὁ δὲ Ἐβραῖος, ἐπὶ *δυσμὰς* φησιν. Ἡ δὲ ἀσάφεια ἀπὸ τοῦ τὸ Ἀραβία καὶ *δυσμὰς* δηλοῦν, καὶ *ἀοίκητον*. Ἔοικεν δὲ τὸ αὐτὸ πως καὶ ὁ Ἑλληνικὸς σημαίνειν προσθεὶς τὸ, *ἤρχετο ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν*. Ἡ γὰρ Γραφή πολλαχῶς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τοῦ τῆς δύσεως μέρους λαμβάνει. Σκοπητέον δὲ μὴ τὸ, κατέβαινεν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν, τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τὴν Ἀραβία ἐξεδόθη, τὴν Ἐβραίων ὀνότων φωνῶν τῶν ἐρμηνευσάντων. I. e. *Inhabitabilem*. Hebræus vero, *ad Occidentem* ait. Obscuritas autem hinc procedit, quod *Araba* et *Occidentem* significet et *inhabitabilem*. Videtur porro illud Græcus etiam textus significare, adjiciens, *veniebat usque ad mare*. Nam Scriptura plerumque *mare* pro Occidentali parte accipit. Animadvertendum autem est, nunc illud, *descendebat in Arabia*, sic initio positum fuerit, *in Araba*: vocem Hebraicam ponentibus Interpretibus.

Ibid. Ὁ Ἐβραῖος, τῆς ἀλμυρᾶς. Ms. Jes. sic habet: Ὁ Ἐβραῖος ἀντὶ τῆς *δυσκολῆς*, τῆς ἀλμυρᾶς τῆς θαλάσσης ἔχει. I. e. Hebræus pro *exitus*, habet *salsuginis maris*.

V. 9. C, καὶ ζήσεται πᾶν ἐφ' ᾧ ἂν ἐπέλθῃ ✕ ἐκεῖ: ὁ ποταμὸς, καὶ ζήσεται. DRACH.

V. 10. C, Καὶ στήσονται ἐπ' αὐτοῦ ἄλιες, ἀπὸ Ἰνγαδδὶ ἕως Αἰνγαλλίμ... Mire variant hic exemplaria. Alex. et Theodor., Ἐνγαδδὲν. Aliter, juxta

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

12.	12. Οὐ μὴ παλαιωθῆ ἐπ' αὐτοῦ. "Ἄλλος, οὐκ ἀποβρύησεται τὸ φύλλον αὐτοῦ. Τῆς καινότητος αὐτοῦ πρωτοβολήσει. "Ἄλλος, εἰς τοὺς μῆνας αὐτοῦ πρωτογεννήσει. Ὁ καρπὸς.	12.
16. . . .	16. Αὐλή τοῦ Σαυνάν. "Ἄλλος, αὐλαί τῶν θίγων.	16.
17.	17. Vacat.	7. ✕ Κατὰ Βορρᾶν καὶ τὸ ὄριον Αἰμάθ, καὶ τὸ ὄριον Βορρᾶν.
18.	18. Ἀωρανίτιδος. "Ἄλλος, Αύραν.	18.
19.	19. Καὶ φοινικῶνος. Οἱ λοιποί, ἀπὸ Θαμάρ.	19.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

12.	12. Non veterascet in eo. <i>Alius</i> , non defluet folium ejus. Renovationis suæ primitiva dabit. <i>Alius</i> , in menses suos primogenita afferet. Fructus.	12.
16. Atrium medium.	16. Atrium Saunan. <i>Al.</i> , atria Thichon.	16.
17.	17. Vacat.	17. Ad Aquilonem, et terminum Emath, et terminum Aquilonem.
18.	18. Aoranitidis. <i>Alius</i> , Auran.	18.
19.	19. Et palmeto. <i>Reliqui</i> , a Thamar.	19.

Notæ et variae lectiones ad cap. XLVII Ezechielis.

Nobilium, apud Theodor., Ἡγαδδί. Ald., Ἀγαδδίν. Complut., Ἐγγαδδί. Ed. Rom., Ἰνγαδδίν. Et pro ejusdem editionis Ἐναγαλλεῖμ, VM et Alex., Ἐναγαλεῖμ. IDEM.

V. 11. Ms. Jes., ἀντὶ τοῦ, τὰ τέλη αὐτοῦ, ἢ τὰ ἐξώτερα τῆς θαλάσσης οὐκ ἰαθήσεται, οὕτως γὰρ καὶ ὁ Ἑβραῖος ἔχει. [C, + καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ,] Merito hæc ὀβελίζονται, quorum ne vestigium quidem in Hebr. veritate. DRACH.]

V. 12. "Ἄλλος, οὐκ ἀποβρύησεται etc. Drusius. Hieronymus vero : Non defluet folium ex eo, sive non veterascet ex eo.

Ibid. "Ἄλλος, εἰς τοὺς μῆνας etc. Drusius. Ms. vero Jes. ἐν ἄλλοις, εἰς τοὺς μῆνας αὐτοῦ πρωτογεννήσει. Hieron. : « Per singulos menses afferet primitiva : sive, ut in LXX scriptum est, [fructus ejus in renovatione sui primitiva dabit.] [C, καὶ ἔσται ὁ καρπὸς αὐτοῦ εἰς βρώσιν, καὶ ἀνάθασιν αὐτοῦ εἰς ὑγίειαν. Hebr., et erit fructus ejus in cibum et folium ejus in medicamentum. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Θ., ✕ αὐτοῦ. Ms. Jes.

V. 13. C, Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός· Ταῦτα τὰ ὄρια, ἃ κατακληρονομήσατε, Hebr. terminus, quem hæreditabit. DRACH.

V. 14. C, ἦρα πρῶτον, primum, τοῦ δοῦναι etc. Sed Hebr., levani manum meam. IDEM.

V. 15. C ita claudit versum : τῆς εἰσόδου Σεδδαδά. Hebr., ad veniendum in Sedad. Vulg., venientibus Sedada. IDEM.

V. 16. S., atrium medium. Hieronymus. Complut., αὐλαί τῶν ἰγῶν. Ubi exprimitur vox Hebraica ἴגן. [Lamb. Bos : « Complut., θίγων, quod Theodotionis est. Sym., ἡ μέση. — Totus versus noster in C ita : Ἐμάθ, Βηρωθά, Σαβαρίμ τὴν ἀναμέσον ὄριων Δαματιοῦ, καὶ ἀναμέσον ὄριων Ἡμάθ, αὐλαί

τοῦ θίγων, αἶ εἰσιν ἐπάνω τῶν ὄριων Ἀβρανίτιδος. DRACH.]

V. 17. Θ., ✕ κατὰ Βορρᾶν etc. Ms. Jes. [C, ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Ἡνᾶν, ὄρια Δαμασκίου, καὶ τὰ πρὸς Βορρᾶν ✕ κατὰ Βορρᾶν · ✕ καὶ τὸ ὄριον Ἀσιμάθ, καὶ τὸ ὄριον Βορρᾶ. DRACH.]

V. 18. Hieron. : « Auran, quam LXX in Græcum vertere sermonem, Auranitidis, quod iracundiam sonat. » [Edit. Rom., Ἀωρανίτιδος. Hoc nomen male, quia nimis cursim, legit Montf. Ἀωρονίτιδος. VM, Ἀωρανίτιδος. Alex., Ὀρανίτιδος. Ald. et Compl., ut etiam C, necnon apud S. Hier., Αύρανίτιδος. — Pro Γαλααδίτιδος editionis Rom., C habet Γαλαδίτιδος. DRACH.]

V. 19. Οἱ λοιποί, ἀπὸ Θαμάρ. Drusius. Hieronymus in libro Locorum. [Addenda hic Syri lectio, quæ fugit Montfauconium. Eam autem suppeditat Theodoretus, qui diserte in commentario ad hunc locum : ἕως ὕδατων ἀντιλογίας· οὕτω γὰρ τὸ Μαριμῶθ (Senum) ὁ Σύρος ἠρμήνευσεν. — C, . . . ἀπὸ Θαμάρ + καὶ φοινικῶνος : ἕως ὕδατος Μαριμῶθ Κάδης, παρεκτείνον etc. DRACH.]

V. 20. C, τῆς θαλάσσης, ✕ θαλάσσης : (geminaur etiam in Hebr.) τῆς μεγάλης ὀρίζει, ἕως κατέναντι τῆς εἰσόδου Ἡμάθ + ἕως εἰσόδου αὐτοῦ, : ταῦτά ἐστι τὰ πρὸς θάλασσαν + Ἡμάθ. : Quæ obelo præsignantur absunt ab Hebr. DRACH.

V. 21. C, διαμετρίετε. IDEM.

V. 22. C, καὶ ἔσονται ὑμῖν ὡς αὐτόχθονες. Etiam Hebr. et Vulg., vobis. Mox, μεθ' ὧν ἔσονται ἐν κληρονομίᾳ. Hebr., vobiscum cadent. I. e., sorte dividunt. IDEM.

V. 23. C, καὶ ἔσονται ἐν φωνῇ. Sed manifestum ἀμάρτημα γραφικόν, pro φυλῇ. Hebr. et Vulg., tribu. IDEM.

EZECHIELIS CAPUT XLVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ
גבול 2	2.	2. Τὸ ὄριον τοῦ Δάν.
עשרת אלפים 9	9.	9.
ולאלה תהיה תרומת-הקדש לכהנים 10	10.	10.
רחב עשרת אלפים וקדימה רחב עשרת אלפים ונגבה ארך חמשה ועשרים אלה	15.	15. Βέθηλον.
לח 15 ולמוגרש		
אל-פני 21	21.	21.
גבול 24	24.	24. Τὸ ὄριον.
מריבת 28	28.	28. Διαδικασμοῦ.
תרצאת 30	30.	30. Διέξοδοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Terminum Dan.
9. Decem millium.

10. Et istis erit oblatio sanctitatis sacerdotibus.

Latitudinis decem millia, et ad Orientem latitudinis decem millia; et ad meridiem longitudinis quinque et viginti millia.

15. Profanum.
Et in suburbanum.

21. Ad facies.
24. Terminum.
28. Contradictionis.
30. Egressus.

VULGATA LATINA.

2. Terminum Dan.
9. Decem millibus.

10. Hæ autem erunt primitiæ sanctuarii sacerdotibus.

Latitudinis decem millia, sed et ad Orientem latitudinis decem millia, et ad Meridiem longitudinis viginti quinque millia.

15. Profana.
Et in suburbana.

21. E regione.
24. Terminum.
28. Contradictionis.
30. Egressus.

AQUILA.

2. Terminum Dan.
9.

10.

15. Profanum.

21.
24. Terminum.
28. Litis.
30. Exitus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Ezechielis.

V. 1. Αὐλῆς Αἰνῶν. Drusius. Complut. vero, Αἰνῶν. [Hebr., וַיְבַרְכֵם. Vulg., atrium Euan. LXX, αὐλῆς τοῦ Αἰθῶ. Ita etiam C et VM. Alex., αὐλῆς τοῦ Αἰνῶν.—C, κατὰ μέρος; Ἡμᾶθ + αὐλῆς, * Deest atriis in Hebr. DRACH.]

V. 2. Ἄ., Σ., τὸ ὄριον τοῦ Δάν. Idem Drusius. Et 9. Ἄλλος, ἀπαρχή. Idem, ex Complut.

V. 2, 3. C, Ἀσῆρ. Et sic 9 34. DRACH.

V. 6, 7. C, Ρουβίν. IDEM.

V. 8. C, Καὶ ἀπὸ τῶν ὀρίων Ἰουδα, ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολᾶς, ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν. Hebr., usque ad angulum versus mare. Vulg., usque ad plagam maris. IDEM.

V. 9. Ἄλλος, δέκα χιλιάδες. Drusius. [C, ἀπαρχή, ἣν ἀφοροῦσι. Et mox, καὶ εὖρος πέντε χιλιάδες. DRACH.]

V. 10. Ἄλλος, καὶ αὐτὰι etc. Idem.

Ibid. * εὖρος etc. Idem. [C, καὶ πρὸς θάλασσαν πλάτος δέκα χιλιάδες, καὶ πρὸς Νότον μῆκος εἴκοσι πέντε χιλιάδες, καὶ ἔσται τὸ ὄρος τῶν ἁγίων ἐν μέσῳ

αὐτοῦ. DRACH.]

V. 11. C, ἐν τῇ πλανήσει Ἰσραὴλ, absque ulῶν quod tamen legitur in Hebr. DRACH.

V. 13. C, in fine commatis, καὶ εὖρος δέκα (ed. Rom., εἴκοσι) χιλιάδες. Hebr. et Vulg., et latitudo decem mil. IDEM.

V. 15. Ἄ., Βέθηλον etc. Hieronymus: « Quod nos vertimus in profanum, pro quo Aquila, βέθηλον, Sym. et Th. λαϊκὸν transtulerunt, LXX dixere προ-τελισμα, quod antemurale possumus dicere. Profanum autem est et laicum, i. e. vulgare, quod omni populo habitare passim licet. » [LXX legerunt ἤ, cum vocali tserre. Vide Catholicum nostrum lexicon Hebr. DRACH.]

Ibid. Hieronymus: « Pro suburbanis, quæ Hebraice dicuntur MAGRAS, rursum LXX, διάστημα, i. e. spatium, transtulerunt. » His addit Drusius: « Josue xxi, 4. Hieron., suburbana, Symm., προά-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. Τὸ ὄριον τοῦ Δάν.
9.
10.

15. Λαϊκόν.

21.
24. Τὸ ὄριον.
28. Ἀντιλογίας.
30. Διέξοδοι.

SYMMACHUS.

2. Terminum Dan.
9.
10.

15. Laicum.

21.
24. Terminum.
28. Contradictionis.
30. Exitus.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Τῶν ὄριων τοῦ Δάν. 2.
9. Πέντε χιλιάδες. Ἄλλος, δέκα 9.
χιλιάρδες.
10. Τούτων ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τῶν 10.
ἀγίων τοῖς ἱερεῦσι. Ἄλλος, καὶ
αὗται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγιάσματος
τοῖς ἱερεῦσιν.

✕ Εὖρος δέκα χιλιάδες, καὶ πρὸς
ἀνατολᾶς πλάτος δέκα χιλιάδες, καὶ
πρὸς νότον μήκος εἴκοσι καὶ πέντε
χιλιάρδες.

15. Προτείχισμα.
Καὶ εἰς διάστημα. Ἄλλος, καὶ
εἰς πρόαστεια.

21. Vacat.
21. Τῶν ὄριων.
28. Μαριβώθ.
30. Διεκβολαί.

15. Λαϊκόν.

21. ✕ Κατὰ πρόσωπον.
24.
28.
30. Διέξοδοι.

LXX INTERPRETES.

2. Terminis Dan. 2.
9. Quinque millia. *Alius, decem* 9.
millia.

10. Horum erunt primitiæ san- 10.
ctorum sacerdotibus. *Alius, et hæ*
primitiæ sanctificationis sacerdo-
tibus.

Latitudo decem millia, et ad
Orientem latitudo decem millia, et
ad Austrum longitudo viginti et
quinque millia.

15. Antemurale.
Et in spatium. *Alius, et in sub-*
urbana.

21. Vacat.
24. Terminis.
28. Mariboth.
30. Egressus.

THEODOTIO.

2.
9.
10.
15. Laicum.
21. Ad faciem.
24.
28.
30. Exitus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Ezechielis.

στεια. Supra xlv, 2. (LXX, διάστημα) Symm., Th.,
terminus et separatio, i. e. ἀφόρισμα. Hinc liquet,
εἰς πρόαστεια, quod in nonnullis codicibus, non
Sennam esse, sed Symmachi, vel alterius interpre-
tis.)

V. 21. Θ., ✕ κατὰ πρόσωπον. Ms. Jes. [Habet
etiam C sub asterisco. Idem codex non habet καὶ ἐκ
τούτου, quod tamen est in Hebr. Et mox, καὶ πρὸς
θάλασσαν ἐπὶ ✕ πρόσωπον; ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσι
etc. Hebr., ad facies quinque et viginti. DRACH.]

V. 22. In C ita inchoat versus noster: καὶ ἀπὸ
τῆς κατασχέσεως τῶν λευιτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς κατασχέ-
σεως τῆς πόλεως ἐν μέσῳ etc. Et ita Hebr. In fine
commatis, C, cum Alid. et Complut., τῷ ἀφηγουμέ-
νω ἔσται. Hebr., principi erit. DRACH.

V. 25. LXX, μία. Aq. et Sym., ἐν. Ex L. Bos.
IDEM.

V. 24. Ἄ., Σ., τὸ ὄριον. Hieronymus: de cuius
sensu sine causa ambigit Drusius, ut quisque vi-

dere possit.

V. 28. Nescimus unde eruerit lectiones Aquilæ et
Symmachi Montfauconius, qui nihil adnotat ad
hunc versum. — Edit. Rom. et VM, Βαριμώθ. Ald.
et C, Μαριμώθ. Compl., Μαριβώθ. IDEM.

V. 29. Pro ἐν κλήρῳ, C, ἐν κληρονομίᾳ. IDEM.

V. 30. Ἄ., Σ., Θ., διέξοδοι. Hier. [C, αἱ πρὸς
Βορρᾶν πεντακόσιοι καὶ πετακισχίλιοι μέτρῳ. Hebr.
et Vulg., quingentos et quatuor millia. DRACH.]

V. 31. C, Ῥουβίμ. DRACH.

V. 35. Stichus alter hujus commatis ita habetur
in C: καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, ἐφ' ἧς Κύριος ἐκεῖ,
ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς. Et in fine libri additur: Τε-
ζεκιέλ (sic) κατὰ τοὺς Ὅ. ἐγράφη κατὰ ⚡ ἐξ ὧν καὶ

παρετέθη. I. e., Jezeciel juxta LXX descriptus
est secundum Origenem, cum quibus etiam collatus
est. » Cf. notam ad Is. xiv, 6. IDEM.

CODEX SYRIACO-HEXAPLARIS

AMBROSIANO-MEDIOLANENSIS.

PROPHETIA HEZECIELIS.

Cap. I, 1. Et factum est in anno trigesimo in mense quarto, quinto mensis, (a) et ego + sum : fui in medio captivitatis super fluvium Chobar, et aperti sunt caeli, et vidi visiones Dei, 2. quinto mensis : hic annus quintus captivitatis regis Joacim : et factum est verbum Domini ad Hezecielem filium Buzi, sacerdotem in terra Chaldaeorum super fluvium Chobar. 3. Et facta est super me ✕ ibi : manus Domini, 4. (b) et vidi, et ecce spiritus ✕ (c) Domini : tollens veniebat ab aquilone, et nubes magna in eo, et splendor circa eum, et ignis fulgurans : et in medio ejus quasi visio electri in medio ignis, et splendor in eo. 5. Et in medio quasi similitudo quatuor animalium : et hæc visio eorum, sicut similitudo hominis super eis. 6. Et quatuor facies uni, et quatuor alæ uni ✕ ex eis : 7. et crura eorum ✕ crura : recta, et pedes eorum alati, ✕ sicut ungulæ tauri ; (d) et scintillæ, quasi æs fulgurans ; et leves alæ eorum, 8. et manus hominis sub alis eorum super quatuor partes eorum : et facies eorum, ✕ et alæ eorum : quatuor ipsorum 9. propinque una alteri, ✕ (c) et alæ eorum : non revertebantur, cum incederent : unumquodque ex eis ante faciem suam ibant. 10. Et similitudo facierum eorum, facies hominis, et facies leonis a dextra quatuor iis, et facies tauri a sinistra quatuor iis, et facies aquilæ quatuor iis. 11. (f) Et facies eorum, et alæ eorum extensæ desuper quatuor iis ; unicuique duæ simul junctæ ad se invicem, et duæ tangebant super corpus eorum, 12. et unumquodque ex eis coram facie sua ibat : quocumque ibat spiritus, ibant, et non revertebantur, ✕ cum irent : 13. Et in medio animalium visio quasi carbonum ignis ardentium, (g) quasi visio lampadum ✕ est : se circumagentium in medio animalium, et splendor ignis, et ex igne egrediebatur sicut fulgur : 14. ✕ et animalia currebant, et redibant, (h) sicut visio Bezece : 15. Et vidi, et

A ecce rota una super terra, propinqua animalibus quatuor ipsis. 16. Et adspectus rotarum, ✕ et opus earum : sicut adspectus (i) tharsis, et similitudo una quatuor ipsis : ✕ et visio earum ; et opus earum erat, quasi esset rota in rota. 17. Super quatuor partes eorum, ✕ cum irent ; ibant : non revertebantur, cum irent, 18. neque dorsa earum, (k) et altitudo erat eis. Et vidi ea, et dorsa earum plena oculis circumcirca quatuor ipsis. 19. Et cum irent animalia, ibant rotæ juxta ea : et cum elevarentur animalia de terra, elevabantur rotæ. 20. (l) Ubicumque erat nubes, illuc ibat spiritus : ibant animalia, et rotæ, et elevabantur cum eis ; quia spiritus vitæ in rotis. 21. Cum irent, ibant, et cum starent, stabant, et cum elevarentur de terra, elevabantur ✕ rotæ : cum eis ; quia spiritus vitæ erat in rotis. 22. Et similitudo super caput eis animalium quasi firmamentum, quasi adspectus crystalli terribilis, extensum super alas eorum desuper : 23. et sub firmamento alæ eorum extensæ, volantes altera alteri : unicuique duæ simul obvolventes, obvolventes corpora eorum, ✕ et duæ tegentes sibi corpora sua : 24. Et audivi vocem alarum eorum, quasi vocem aquæ multæ, quasi vocem (m) sufficientis : cum irent, vox sermonis quasi vox castrorum, et cum starent, cessabant alæ eorum. 25. (n) Et ecce vox super firmamentum, quod erat super caput eorum, ✕ cum starent, cessabant alæ eorum, 26. et super firmamentum, quod super caput eorum ; quasi adspectus lapidis saphiri, similitudo throni super eo, et super similitudine throni similitudo quasi adspectus hominis desuper. 27. Et vidi quasi adspectum electri, ✕ quasi adspectum ignis ✕ intrinsecus ejus circumcirca : a visione lumbi, et supra : et a visione lumbi, et usque deorsum vidi visionem ignis, et splendor ejus circumcirca, 28. sicut visio arcus, quando fuerit in nube in die pluviae, sic statio

(a) S., cum essem in demigratione. (b) S., vidi vero sicut flatum procellosum. (c) *Heb.* Domini. (d) S., et fulgurabant, sicut aspectus laminæ politæ æris. (e) et facies eorum quatuor ipsorum. (f) S., et contra facies eorum alæ eorum, (g) S., erat autem et sicut visio lampadum hæc transiens. (h) S., sicut visio splendoris fulguris. Cum inspicerem autem animalia, visa est rota una in terra juxta animalia, habens quatuor facies. (i) S., hyacinthi. (k) S., et statio erat animalibus, et altitudo. (l) S., quocumque ferebat spiritus impetum ad eundem, eo cum iret spiritus, etiam rotæ simul elevabantur similiter eis. (m) ΣΑΔΔΑΙ', Sadjo potentis. (n) S., et cum fieret vox super firmamentum, quod erat super caput eorum, stabant, et cessabant alæ eorum.

splendoris circumcirca. Hæc visio similitudinis et A
gloriæ Domini : et vidi, et cado super faciem meam,
et audivi vocem loquentis.

Cap. II, 1. Et dixit ad me : Fili hominis, sta
super pedes tuos, (o) et loquar ad te. 2. Et venit
super me spiritus, et assumpsit me, et elevavit me,
et statuit me super pedes meos, et audiebam cum
loquentem ad me. 3. Et dixit ad me : Fili hominis,
mitto te ego ad domum Israelis, exacerbantes me,
qui exacerbaverunt me, ipsi et patres eorum ✕ per-
fide egerunt in me : usque ad diem hodiernum.
4. ✕ Et filii duri facie, et duri corde : ego (p)
mitto te ad eos : Et dices ad eos : Hæc dicit Do-
minus. 5. (q) Si forte audiant, aut paveant, quia
domus irritans est, et scient, quod propheta es tu
in medio eorum. 6. Et tu, filii hominis, ne timeas
eos, et a facie eorum ne obstupescas ; (r) quia ve-
nient in impetu cum insania, et insurgent super
te circumcirca, et in medio scorpionum tu habitas :
verba eorum ne timeas, et a facie eorum ne ob-
stupescas ; quia domus irritans est. 7. Et loqueris
verba mea ad eos, si forte audiant, aut trepident ;
quia domus irritans est. 8. Et tu, filii hominis, audi
loquentem ad te : ne sis irritans, sicut domus irri-
tans : aperi os tuum, et comede quod ego do tibi.
9. Et vidi, et ecce manus extensa ad me, et in ea (s)
capitulum libri. 10. Et expandit illud coram me :
et in eo scripta erant a fronte ejus et a tergo ejus :
et scriptum erat in eo lamentatio, et (t) eanticum,
et væ.

Cap. III, 1. Et dixit ad me : Fili hominis, ✕ quod-
cumque inveneris, ede ; comede capitulum hoc, et
vade, et loquere ad filios Israelis. 2. Et aperit os
meum, et edere fecit me capitulum hoc. 3. Et dixit
ad me : Fili hominis, os tuum eiet, et venter tuus
implebitur capitulo hoc dato in te. Et edi illud, et
factum est in ore meo, sicut mel dulce. 4. Et dixit
ad me : Fili hominis, vade, ingredere ad domum
Israelis, et loquere verba mea ad eos. 5. Quoniam
non ad populum profundum labio et gravem lingua
tu mitteris ad domum Israelis : 6. neque ad populos
multos alienos vocibus, aut alienos lingua, neque
qui sunt obfirmati lingua, quorum ne audias ser-
mones eorum : et si ad tales mitterem te, hi obe-
dient tibi. 7. Domus autem Israelis non vo'ent
exaudire te, quia non volunt exaudire me ; quia
omnis domus Israelis litigiosi sunt, et duri corde.
8. Et ecce dedi faciem tuam potentem contra facies
eorum, et contentionem tuam corroborabo adversus
contentionem eorum, 9. et erit, semper duriorum
petra ✕ dedi (u) frontem tuam : ne timeas eos,
neque paveas a facie eorum, quia domus irritans
est. 10. Et dixit ad me : Fili hominis, omnes ser-
mones, quos locutus sum tecum, assume in cor

et auribus tuis audi : 11. et vade, ingredere
in captivitatem ad filios populi tui, et loqueris ad
eos, et dices ad eos : Hæc dicit Dominus Dominus :
si forte audiant, si forte concedant. 12. Et assum-
sit me spiritus, et audivi a tergo meo vocem com-
motionis magnæ, dicentium : Benedicta gloria Do-
mini de loco suo. 13. Et vidi (x) vocem alarum
animalium volantium una ad alteram, et vox rota-
rum coram eis, et vox commotionis ✕ magnæ :.
14. Et spiritus elevavit me, et sustulit me, et abii
sublimis aere in impetu spiritus mei, (y) et manus
Domini facta est super me potens. 15. Et ingressus
sum in captivitatem sublimis aere, et circuii ha-
bitantes super fluvium Chobar, eos qui erant ibi :
et sedi ibi septem dies, (z) conversans in medio
eorum. 16. Et factum est post hos septem dies ✕
et factum est : verbum Domini ad me, dicens : 17.
Fili hominis, speculatorem dedi te domui Israelis,
et audies ex ore meo verbum, (a) et comminaberis
eis a me, 18. cum dixero iniquo : Morte morieris :
et non distinxisti, neque locutus es ad distinguen-
dum iniquo, ut revertatur a viis suis, ut vivat :
iniquus ille (b) in injustitia sua morietur, et san-
guinem ejus de manu tua requiram. 19. Et tu, si
distinxeris iniquo, nec reversus fuerit ab iniquitate
sua, et a via sua, iniquus ille in injustitia sua mo-
rietur, et tu animam tuam liberabis. 20. Et cum se
averterit justus a justitiis suis, et fecerit delictum,
etiam dabo tormenta in faciem ejus : ipse morietur,
quia non distinxisti ei : et in peccatis suis morio-
C tur, quia non commemorabuntur ei justitiæ ejus,
quas fecit, et sanguinem ejus de manu tua requi-
ram. 21. (c) Tu autem si distinxeris justo, ut ne
peccet, et ipse non peccaverit, justus vita vivet,
quia distinxisti ei, et tu animam tuam liberabis.
22. Et facta est super me ✕ ibi : manus Domini,
et dixit ad me : Surge, et egredere in campum, et
ibi allocutio fiet ad te. 23. Et surrexi, et egressus
sum in campum : et ecce ibi gloria Domini stabat,
sicut + adspectus, et sicut : gloria, quam vidi
super fluvium Chobar. Et cado super faciem meam,
24. et venit super me spiritus, et statuit me super
pedes meos, et locutus est ad me, et dixit mihi :
Ingredere, et includere in medio domus tuæ. 25. Et
D tu, filii hominis, ecce data sunt super te vincula,
et vincient te in eis, et non egredieris de media
eorum. 26. Et linguam tuam simul ligabo ✕ ad
guttur tuum ; et obmutesces, et non eris eis in
virum objurgantem ; quia domus irritans est : 27.
Et cum locutus fuero ad te, aperiens os tuum, et
dices ad eos : Hæc dicit (d) Adonai Dominus : Qui
audit, audiat, et qui rebellis est, rebellet ; quia
domus irritans est.

Cap. IV. — 1. Et tu, filii hominis, sume tibi fa-

(o) quod loquar ad te. Et ingressus est in medium mei spiritus. (p) Dominus. (q) si quemadmodum audiverint, acquieverint. (r) S., impudentes enim sunt, et sine spe ad te. (s) S., scriptoria tabula rotunda. (t) S., planctus. (u) contentionem. (x) S., pulsationem simul (i. e. *complotionem*) alarum. (y) S., manus enim Domini erat super me. (z) S., Th., habitans ego. (a) S., et prævenies movebis eos a me. (b) in iniquitate. (c) S., Th., si vero prævenieris moueris justum, ut ne peccet. (d) Dominus.

terem, et pones eum ante faciem tuam, et describes super eo urbem Jerusalem : 2. et dabis super eam (a) inclusionem, et aedificabis super eam (f) propugnacula, et jacies super eam fossam, et dabis super eam castra, et ordinabis stationes et balistas in gyro. 3. Et tu sume tibi sartagine[m] ferri, et ponas eam parietem ferri inter te et inter urbem, (g) et parabis faciem tuam super eam, (h) et erit in conclusione, et concludes eam : signum est hoc filiis Israelis. 4. Et tu cubabis super latus tuum sinistrum, et pones injustitias domus Israelis super eo, juxta numerum dierum + nonaginta et centum ; quos cubabis super eo, et assumes injustitias eorum. 5. Et ego dedi tibi duas injustitias eorum in numerum dierum, et centum dies, et assumes injustitias domus Israelis. 6. Et consummabis hæc + omnia ; et cubabis super latus tuum dextrum ✕ secundo ; et assumes injustitias domus Judæ quadraginta dies : diem in annum posui tibi. 7. Et in conclusionem Jerusalem (i) parabis faciem tuam, et brachium tuum corroborabis, et prophetabis super eam. 8. Et ego ecce dedi super te vincula, et ne convertas te de latere tuo in latus tuum, donec completi fuerint dies conclusionis tuæ. 9. Et tu sume tibi triticum, et hordeum, et fabas, et lentas, et milium, et speltam, et nittes ea in vas unum + testaceum ; et facies ea tibi in panes, et juxta numerum dierum, quos tu dormis super latere tuo, nonaginta et centum dies comedes ea. 10. Et cibus tuus, quem comedes, in pondere viginti siclos die : a tempore usque ad tempus comedes ea. — 11. Et aquam in mensura bibes, sextam partem in a tempore usque ad tempus bibes. 12. Et (k) panem subcineritium bordei comedes ea : in limo stercoreis humani abscondes ea ante oculos eorum, 13. et dices : Hæc dicit Dominus + Deus Israelis : Sic comedent filii Israelis ✕ panem ; suum non mundum (l) in gentibus, quo dispergam eos illuc. 14. Et dixi : Nequaquam, Domine Deus Israelis : si anima mea non polluta + in immunditia ; et morticinum, et captum a feris non comedi a nativitate mea usque nunc, neque ingressus est in os meum + omnis ; caro immunda. 15. Et dixit ad me : Ecce dedi tibi ✕ tā ; stercorea boum pro stercoreis humanis, et facies panes tuos super eis. 16. Et dixit ad me : Filii hominis, ecce ego confringo fulcimentum panis in Jerusalem, et comedent panem gliam in pondere, et in penuria : et aquam in mensura, et (m) in exitio bibent, 17. ut egeni fiant

A panis, et aquæ : et corrumpetur homo, et frater ejus, et liquescent in injustis suis.

Cap. V. — Et tu, filii hominis, sume tibi gladium acutum plus quam novacula tonsoris, et posside eum tibi, et inducas eum super caput tuum, et super barbam tuam : et sumes ✕ tibi ; stateram ponderum, et divides ea : 2. quartam partem in igne (n) dissipabis in medio urbis, (o) juxta completionem dierum conclusionis : et sumes quartam partem, + et combures eam in medio ejus : et quartam partem ; concides in gladio circum eam : et quartam partem disperges vento : et gladium evacuabo post eos. 3. Et sumes inde paucos in numero, et simul invoves eos indumento tuo. 4. Et ex his sumes adhuc, et projicies ea in medium ignis, et combures ea in igne : ex ea egredietur ignis : + et dices : omni domui Israelis : 5. Hæc dicit Adonai Dominus : Hæc Jerusalem, (p) in medio gentium posui eam, et regiones quæ circa eam. 6. (q) Et dices (r) jura mea (ipsi) inique ex gentibus, et legitima mea ex regionibus, quæ circa eam ; quia jura mea repulerunt, et in legibus meis non ambularunt in eis. 7. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod (r) occasio vestra ex gentibus, quæ in circuitu vestro, et in legitimis meis non ambulastis, et justificationes meas non fecistis, sed neque juxta justificationes gentium, quæ in circuitu vestro, fecistis : 8. propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Ecce ego supervos, et ego faciam in medio tui judicia coram gentibus, 9. et faciam in te, quæ non feci, et quæ non faciam similia eis amplius juxta omnes abominationes tuas. 10. Propter hoc patres comedent filios in medio tui, et filii comedent patres : et faciam in te judicia, et dispergam omnes residuos tuos in omnem ventum. 11. Propter hoc vivo ego, dicit Adonai Dominus, nisi pro eo quod Sancta mea contaminasti in omnibus ✕ (s) abominationibus tuis, et in omnibus ; inquinamentis tuis, etiam ego (t) expellam te : non parcat oculus meus, et ego non miserebor. 12. Quarta pars tui in morte consumetur : + et quarta pars tui ; in fame conficietur in medio tui : ✕ et quarta pars tui in gladio cadet circa te ; et quartam partem tui in omnem ventum dispergam eos : et gladium evacuabo post eos. 13. Et complebitur furor meus, et ira mea super eos, ✕ et consolabor (") ; et cognosces, quia ego Dominus locutus sum in zelo meo, cum implevero iram meam in eis. 14. Et ponam te in desertum, et in opprobrium, ✕ in gentibus, quæ circa te ; et

(e) S., ambitum belli (i. e. *obsidionem*). (f) S., munimentum muri. (g) S., et convertes. (h) S., ut sit conclusa. (i) S., ordinabis faciem tuam, et brachium tuum nudum. (k) S., complementum. (l) S., a contactu gentium. (m) S., cum violentia, ut, cum egeni sunt panis et aquæ, confractio eis. (n) combures. (o) S., cum completi fuerint dies. (p) S., erat in medio gentium. (q) S., mutarunt vero pro judiciis meis impietates, quas a gentibus. (r) Pro מִשְׁפָּטֵי, et mutavit, legerunt LXX מִשְׁפָּטֵי, et dices. Quæ lectio absurda, sicut et ea quæ sequuntur. Sensus enim Hebr. veritatis est : et mutavit (Jerusalem) judicia mea in impietatem præ gentibus. DRACH. (r) S., multitudo vestra fuit. (s) S., pollutis tuis. (") Passive, a verbo *consolo* (cf. Forcellini lexicon). Ita reposuimus ut respondeat Syro מִשְׁפָּטֵי, et Græco Τετραπλοῦρον, ✕ καὶ παρακλήθησονται. DRACH.

filias tuas circa te coram omni viatore. 15. Et eris gemebunda, ✕ et manifesta (*) in disciplina (u) et destructio ; in gentibus, quæ circa te, cum fecero in te judicia ✕ in ira mea, et in furore ; et in ultione furoris : ego Dominus locutus sum. 16. Quando misero sagittas ✕ malas ; famis super eos, et erunt in defectionem, ✕ quas mittam eas, ad disperendum vos : et famem congregabo ; super vos, et conteram fulcimentum panis tui. 17. Et emittam super te (x) famem, et bestias malas, (y) et ponam in caput tuum (**), et mors et sanguis transibunt super te, et gladium inducam super te undique : ego Dominus locutus sum.

Cap. VI. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Filii hominis, pone faciem tuam super montes Israelis, et propheta super eos, 3. et dices : Montes Israelis, audite verbum Adonai Domini : hæc dicit Adonai Dominus montibus, et collibus, (s) et salebris, et vallibus : Ecce ego induco super vos gladium, et debentur excelsa vestra, 4. (a) et perdentur altaria vestra, ✕ et conterentur ; templa vestra, et dejiciam cadavera vestra coram idolis vestris. 5. ✕ Et dabo cadavera filiorum Israelis ante faciem idolorum eorum ; et dispergam ossa vestra circa altaria vestra. 6. In omni habitatione vestra urbes desertæ erunt, et excelsa abolebuntur, ut deleantur, ✕ (b) et conculcabuntur (***) altaria vestra, et conterentur, et cessabunt ; idola vestra, et tollentur delubra vestra, ✕ et debentur opera vestra ; 7. et cadent occisi in medio vestri, et cognoscetis, quod ego Dominus ✕ Et residuum faciam ; dum fuerint ex vobis evadentes a gladio in gentibus, et in dispersione vestra et in regionibus : 9. et recordabuntur mei, qui evaserint ex vobis in gentibus, quo captivi ducti fuerint illuc : quia juravi cordi eorum fornicanti, ✕ ei, quod recessit ; a me, et oculis eorum fornicantibus post studia sua : (c) et percutient facies suas, ✕ propter mala, quæ fecerunt in omnibus ; abominationibus suis ✕ et in omnibus studiis suis : 10. Et cognoscent, quod ego Dominus ✕ non frustra locutus sum, ut facerem eis omnia mala hæc : 11. Hæc dicit Adonai Dominus : Plaudite manu, et obstrepe pedibus, (d) et dic : bene quidem, super omnibus abominationibus ✕ malorum ; domus Israelis : in gladio, et in fame, et in morte cadent. 12. Qui longe, in morte morietur, qui vero prope, in gladio cadet, ✕ et qui relictus fuerit ;, (e) et qui conclusus, in

A fame consumetur : et complebo iram meam super eos. 13. Et scietis, quod ego Dominus, cum fuerint occisi vestri inter idola vestra circa altaria vestra : super omnem collem excelsum, ✕ et super omnibus verticibus montium ;, et subter omnem arborem umbroram, et subter omnem quercum densam, locum ubi dederunt ibi odorem suavem omnibus idolis suis. 14. Et extendam manum meam super eos, et ponam terram (f) in exitium, et in delitionem a deserto Deblatha ex omni habitatione eorum, et cognoscetis, quod ego Dominus.

Cap. VII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Et tu, filii hominis, hæc dicit Adonai Dominus terræ Israelis : Finis venit, finis venit super quatuor alas terræ. 7. + Venit finis ; super te, B qui habitas super terra : venit tempus, appropinquavit dies non cum præcipationibus, (g) et non cum doloribus. 8. Nunc de propinquo effundam iram meam super te, et complebo furorem meum in te, et iudicabo te in viis tuis, et dabo super te omnes abominationes tuas. 9. Non parcat oculus meus, neque miserebor ; quia vias tuas super te dabo, et abominationes tuæ in medio tui erunt, et cognosces, quod ego sum Dominus, qui percutio. 3. Nunc finis ad te, et mittam ego super te, et ulciscar te in viis tuis, et dabo super te omnes abominationes tuas. 4. Non parcat oculus meus (****) super te, neque miserebor ; quia vias tuas super te dabo, et abominationes tuæ in medio tui erunt, et scies, quod ego Dominus. 5. Quia hæc dicit Dominus Dominus : ✕ malitia una ecce (h) propinqua. 6. Finis venit, venit finis, evigilavit ad te ;. Ecce venit complexio : 10. ecce dies + parit ;, ecce finis venit : ✕ egressa est complexio, et floruit virga, et progerminavit superbia ;, evigilavit contumelia : 11. et conteret fulcrum iniqui, et non cum perturbatione, neque cum festinatione, ✕ et non ex eis sunt, neque decor in eis ;. 12. Venit tempus, ecce dies : qui emit, non lætetur, et qui vendit, non lugeat : ✕ quia ira in omnem multitudinem ejus ;. 13. Quia emens ad vendentem non amplius revertetur : ✕ (i) et amplius in vita vivere eorum ; quia visio in omnem multitudinem ejus non redibit ; ; et homo in oculo vitæ suæ non obtinebit. 14. (k) D Clangite in tuba, et iudicate omnia, ✕ et non est proficiscens in bellum ; quia ira mea in omnem multitudinem ejus ;. 15. Bellum in gladio foris, et fames et mors intrinsecus : qui in campo, in gladio

(i) S., confregi te. (*) Pro נִרְאָה, quod perperam edidit Norberg, et ex ingenio vertit, *miserebabilis*, quia in LXX nostris vidit δὲλαστή, reponendum est in Syriaco textu נִרְאָה, et *manifesta*. Et reipsa Tetrapla habent, ✕ καὶ δὲλη. DRACH. (u) S., et ambiguitate. (x) S., gladium. (***) I. e., et puniam te. Senes : καὶ τρωρήσουαί σε. DRACH. (y) S., quæ reddent te sine liberis. (z) S., et completis. Th., rivulis. (a) S., et confringentur. (b) S., et abolebunt. (***) Verbum Syr. ܦܘܨܘܢ potius significat, et *contemnentur*. Tetrapla ✕ καὶ πλημμελήσουσι. DRACH. (c) S., ut reprehendant semelipsos. (d) S., et contristare. (e) S., et qui subactus in urbe. (f) S., corruptam, et iterum corrumpendam. (g) S., et non cum recrastinatione. (****) Edidit Norberg, *oculus tuus*, adnotavitque : « ܘܘܢܝ ܡܝܢ, pro ܘܘܢܝ ܝܡܝܢ, certe legendum. » Hebr., oculus meus. LXX nostri et Tetrapla, δ ὀφθαλμός μου. DRACH. (h) A., venit. (i) S., sed et amplius nec in viventibus vita eorum. (k) S., clangent in tuba, quod præparaverint omnia.

conscietur, eos autem, qui in urbe, fames, et mors consumet. 16. (l) Et salvi evadent, (m) qui evaserint ex eis, et erunt super montibus, ✕ sicut columbæ concreditæ : omnes occidam, unumquemque in injustitiis suis. 17. Omnes manus dissolventur, (n) et omnia femora polluentur humore: 18. et accingent se saccis, et operiet eos stupor; et super omnem faciem pudor super eos, et super omne caput calvitium. 19. Argentum eorum in plateis projicietur, et aurum eorum (o) contemnetur : ✕ argentum eorum, et aurum eorum non valebit eripere eos in die iræ Domini : animæ eorum non saturabuntur, et ventres eorum non implebuntur; quia cruciatus injustitiarum eorum fuit. 20. Electa mundi in superbiam posuerunt ea, et imagines abominationum suarum res offendicula sua fecerunt ex eis : propter hoc dedi ea eis in immunditiam. 21. Et tradam ea in manus alienorum, ut diripiant ea, et corruptoribus terræ in prædam, et polluent ea. 22. Et avertam faciem meam ab eis, (p) et polluent visitationem meam, et ingredientur in ea (q) non provide, et contaminabunt ea. 23. (r) Et facient permixtionem; quia terra plena (s) iudicii sanguinum, et urbs plena iniquitatis. 24. ✕ Et adducam malos gentium, et hæreditabunt domos eorum : et avertam jactantiam (t) fortitudinis eorum, et polluentur Sancta eorum. 25. (u) Expiatio veniet, (x) et quæret pacem, et non erit. 26. Væ super væ erit, et nuntius super nuntium erit, et quæretur visio de propheta, et lex peribit a sacerdote, et consilium a senioribus. 27. ✕ Rex lugebit ; et princeps induet (y) exitium, et manus populi terræ remittentur : secundum vias eorum faciam eis, (z) et in iudiciis eorum ulciscar eos, et sciant, quod ego Dominus.

Cap. VIII. — 1. Et factum est in anno sexto + in mense quinto ; quinto mensis, ego sedebam in domo mea, et seniores Judæ sedebant coram me : et facta est super me ✕ ibi : manus Adonai Domini, 2. et vidi, et ecce similitudo, ✕ quasi adspectus : viri : a lumbis ejus et usque deorsum ignis, et a lumbis ejus et supra eum ✕ quasi adspectus : flatus lenis, quasi adspectus electi. 3. Et extendit similitudinem manus, et sustulit me ventus inter terram et inter cælum, et adduxit me in Jerusalem in visione Dei ante vestibulum portæ interioris, respicientis ad aquilonem, (a) ubi erat statua ✕ imaginis zeli : possidentis. 4. Et ecce ibi erat gloria Domini Dei Israelis, secundum visionem, quam vidi in campo. 5. Et dixit ad me : Fili hominis, aperi inspicere oculis tuis ad aquilonem : et aperi

inspexi oculis meis ad aquilonem, et ecce ab aquilone ad portam, quæ versus orientem ✕ (b) altaris imago zeli hujus, cum ingreditur : (c). 6. Et dixit ad me : Fili hominis, ✕ vidisti ; quid hi faciunt? iniquitates magnas, quas domus Israelis : faciunt hic, ut se elongent a Sanctis meis, et adhuc videbis iniquitates majores. 7. Et introduxit me ad vestibulum atrii, ✕ et vidi, et ecce foramen unum in pariete : 8. Et dixit ad me : Fili hominis, fode ✕ nunc in pariete : et fodi in pariete, et ecce ostium unum. 9. Et dixit ad me : Ingredere, et vide iniquitates ✕ malas ; quas hi faciunt hic hodie. 10. Et ingressus sum, et vidi, et ecce ✕ omnis similitudo reptilis et jumentis ; abominationes vanæ, et omnia idola domus Israelis descripta super pariete circumquaque. 11. Et septuaginta viri de senioribus domus Israelis, ✕ et Jezonia filius Saphan stabat : in medio eorum, et stabant (d) ante faciem eorum : et unusquisque thuribulum suum erat ei in manu, et vapor ✕ nebulae : suffimentum ascendebat. 12. Et dixit ad me : Vidisti, fili hominis, quæ seniores domus Israelis faciunt + hic : ✕ in tenebris : unusquisque eorum in cubiculo abscondito suo; quia dixerunt : Non videt ✕ nos : Dominus, dereliquit Dominus terram. 13. Et dixit ad me : Adhuc ✕ conversus : videbis iniquitates majores, quas isti faciunt. 14. Et introduxit me ad vestibulum (e) portæ domus Domini, quæ respicit ad aquilonem : et ecce ibi mulieres sedentes, plangentes Thammuz. 15. Et dixit ad me : Vidisti, fili hominis, et adhuc ✕ cum converteris ; videbis adinventiones majores his. 16. Et introduxit me in atrium interius domus Domini : et super vestibulis templi Domini (f) inter Ælam et inter altare, quasi viginti ✕ et quinque ; viri, posteriora eorum ad templum Domini, et facies eorum (g) contra : et hi adorant ✕ versus orientem ; solem. 17. Et dixit ad me : Vidisti, fili hominis : numquid parva domui (h) Judæ huic, ut facerent iniquitates, quas fecerunt hic? quia repleverunt terram iniquitatibus, ✕ et conversi sunt : ad irritandum me : (i) et ecce ipsi ✕ extendunt palmitem : quasi subsannantes. 18. Et ego faciam eis cum furore : non parcat oculus meus, neque miserebor : ✕ et vocabunt in auribus meis voce magna. et non exaudiam eos :.

Cap. IX. — 1. Et clamavit in aures meas voce magna dicens : (k) Appropinquavit ultio urbis : et unusquisque erant ei vasa deletionis in manu sua. 2. Et ecce sex viri veniebant ex via portæ excelsæ, quæ respicit ad aquilonem, et unusquisque securis in manu sua : et vir unus in medio eorum, et

(l) S., et qui fugerint ex eis. (m) S., homines, qui fugerint ex eis. (n) S., et omnia genera fluent [Græce in cod. B. *ρεύσει ὕδατα. Δρακν.*] aquæ. (o) S., unus siclus erit. (p) S., qui profanant arcanum (אֲרָמִיּוֹת) arcanum pro אֲרָמִיּוֹת legendum puto) meum. (q) S., dum irruerunt. (r) S., fecerunt paxillum. (s) Ex populis. (t) S., invecundorum. (u) S., cum mæror venit. (x) Et quæres pacem. (y) S., mærorem. (z) S., et in iudiciis eorum judicabo eos. (a) S., eo, quo fixus erat typus zeli zelotypi. (b) S., ab ea quæ versus altare, typus zeli, hic in introitu. (c) Eius, quæ respicit in orientem. (d) S., ante picturas. (e) S., in porta domus Domini. (f) S., inter vestibulum et altare. (g) S., ad orientem. (h) Israelis. (i) S., et sunt, quasi dimittentes sonum sicut cantum in naribus eorum. (k) S., appropinquarunt ad visitationem urbis, et unusquisque vas corruptionis erit, est ei in manu ejus.

indutus (l) podere, et zona saphiri super lumbo ejas : et ingressi sunt, et steterunt juxta + altare : aris. 3. Et gloria Dei Israelis descendit de Cherubim, quæ erat super eis, in limen domus : et vocavit virum iudutum podere, cui erat super lumbo ejus zona. 4. Et dixit Dominus ad eum : Transi ✕ per mediam urbem mediam : Jerusalem, et da signum super frontes virorum gementium, et lamentantium super omnibus iniquitatibus, quæ sunt in melio (m) eorum. 5. Et illis dixit, audiente me : Ite in urbem post eum, et percutite, ne parcatis oculis vestris, nec misereamini. 6. senioris, et infantis, et virginis : et parvulos, et mulieres occidite in internecionem ; omnibus vero, super quibus est signum, ne appropinquetis, et a sanctis meis incipite : et inceperunt a viris ✕ senioribus ; qui erant intus in domo. 7. Et dixit ad eos : Contaminate domum, et implete vias mortuis exeuntes, et cædite ✕ et percutite urbem :. 8. Et factum est, dum percuterent, ✕ relictus sum ego ;, et cado super faciem meam, et clamavi, et dixi : Væ mihi, Adonai Domine, delevisi tu residuos Israelis, effundens furorem tuum super Jerusalem ? 9. Et dixit ad me : Injustitia domus Israelis et Judæ magnificata est valde valde ; quia repleta est terra populis, et urbs repleta est injustitia et immunditia, quia dixerunt : Dereliquit Dominus terram, nec inspicit Dominus : 10. + et ego sum superne ;, non parcat oculus meus, neque miserabor : vias eorum in capita eorum dedi. 11. Et ecce vir qui indutus erat (n) podere, et accinctus lumbum suum zona, et respondit ✕ verbum ;, dicens : Feci, sicut præcepisti mihi.

Cap. X. — 1. Et vidi, et ecce super firma nento, quod supra caput Cherubim, quasi lapis saphiri, ✕ quasi visio : similitudo throni ✕ apparuit : super eis. 2. Et dixit ad virum indutum stola ✕, et ait : Ingredere in medium rotarum, et subtus Cherubim, et imple pugnos tuos carbonibus ignis de medio Cherubim, et disperge super urbem : et ingressus est coram me, 3. et Cherubim stabant a dextera domus, cum ingrederetur vir : et nubes implevit atrium interius. 4. Et elevata est gloria Domini de Cherubim in limen domus, et implevit domum nubes : et atrium impletum est splendore gloriæ Domini. 5. Et vox alarum Cherubim audiebatur usque ad atrium exterius, quasi vox Dei Saddai loquentis. 6. Et factum est, cum præciperet viro induto stola sancta, dicens, Sume ignem de medio rotarum, de medio Cherubim ; et ingressus est, et stetit a latere rotarum. 7. Et extendit Cherub manum suam ✕ de medio Cherubim : in medium ignis existentis in medio Cherubim, et sumsit, et dedit in manus indui stola sancta : et accepit, et egressus est. 8. Et vidi Cherubim similitudinem manuum homi-

nis subter alas eorum. 9. Et vidi, et ecce quatuor rotæ stabant a latere Cherubim : rota una a latere Cherub unius, ✕ et rota una a latere Cherub unius : et adspectus rotarum quasi adspectus lapidis (o) carbunculi. 10. Et adspectus earum similitudo una quatuor ipsis, quemadmodum cum fuerit rota in medio rotæ. 11. Cum irent, in quatuor partes suas ibant, non revertebantur, cum irent : (p) quia in locum quem respiciebat unum principium ✕ post illud : ibant, et non convertebantur, cum irent. 12. ✕ Et omnis caro eorum ;, et dorsa eorum, et manus eorum, et alæ eorum, et rotæ plenæ oculis per circuitum quatuor rotis eorum. 13. Rotis autem istis (q) invocatum est Gelgel, audiente me. 14. ✕ Et quatuor facies uni : facies unius facies Cherub, et facies secundi facies hominis, et facies tertia leonis, et facies quarta aquilæ ;. 15. Et sustulerunt se Cherubim, hoc ipsum animal, quod vidi super fluvium Chobar. 16. Et cum irent Cherubim, ibant rotæ, et hæ propinquæ eis : et cum tollerent Cherubim alas suas, ut se elearent a terra, non (r) revertebantur rotæ eorum, ✕ etiam ipse ✕ ab eis, quæ a latere eorum ;. 17. Cum starent, stabant, et cum se efferrent, se efferbant cum eis ; quia spiritus vitæ in eis erat. 18. Et egressa est gloria Domini ✕ a limine : domus, et ascendit super Cherubim. 19. Et sustulerunt Cherubim alas suas, et se elevarunt de terra coram me, dum egrediebantur quoque rotæ a latere eorum : et steterunt ante vestibulum portæ domus Domini, (s) quæ e regione, et gloria Dei Israelis erat super eis desuper. 20. Hoc animal est, quod videram subter Deum Israelis super fluvium Chobar, et cognovi, quod Cherub esset. 21. Quatuor facies uni et quatuor alæ uni : et similitudo manuum hominis sub alis eorum. 22. Et similitudo facierum eorum : hæ facies sunt, quas vidi ✕ sub gloria Dei Israelis : super fluvium Chobar ✕ adspectum eorum : et hæc unumquodque e regione faciei suæ ibant.

Cap. XI, 1. Et assumpsit me spiritus et duxit me super portam domus Domini, quæ e regione mei, (t) respicientem in orientem : et ecce ante vestibulum portæ quasi viginti et quinque viri, et vidi in medio eorum Jazaniam filium Azur, et Phaltiam filium Banæ, qui sunt in principatu populi. 2. Et dixit Dominus ad me : Fili hominis, hi viri, qui cogitant vana, et consulunt consilium malum in urbe ista, 3. qui dicunt : Nonne recenter ædificate sunt domus ? Hæc est olla, nos autem carnes. 4. Propter hoc propheta super eos, propheta, fili hominis. 4. Et cecidit super me spiritus Domini, et dixit ad me : Dic : Hæc dicit Dominus : sic dixistis, domus Israelis, et cogitationes spiritus vestri ego (u) novi : 6. multiplicastis (x) mortuos vestros in urbe hac, et implevistis vias ejus occisis. 7. Propter

(l) S., linteum, cui erat tabula scriptoris. (m) ejus. (n) S., linteum, cui erat scriptoria tabula in lumbis ejus. (o) S., hyacinthi. Hebr., Th., chrysolithi. (p) S., in quemcumque enim locum inclinabat caput, in eum post id adhærebant. (q) S., invocatum fuit nomen volutationes. (r) S., remanebant. (s) S., versus orientem. (t) S., orientalem. (u) S., præveni, novi. (x) S., percussos a vobis.

hoc hæc dicit Adonai Dominus : Mortuos vestros, A quos percussistis in medio ejus, hi sunt carnes, hæc autem est olla, et vos educam de medio ejus. 8. Gladium timetis, et gladium inducam super vos, ait (y) Dominus Dominus. 9. Et educam vos de medio ejus, et tradam vos in manus alienorum, et faciam in vobis judicia : 10. In gladio cadetis, super (z) montibus Israelis judicabo vos, et scietis, quod ego Dominus. 11. Hæc vobis non erit in ollam, et vos non eritis in medio ejus in carnes : super montibus Israelis judicabo vos. 12. Et cognoscetis, quod ego Dominus ; ✕ quia in justificationibus meis non ambulastis, et judicia mea non fecistis, et secundum judicia gentium, quæ circa vos, fecistis ? 13. Et factum est, cum prophetarem, et Phaltia filius Banaæ mortuus est : et cecidi super faciem meam, et exclamavi voce magna, et dixi : Væ mihi, væ mihi, Adonai Domine, consummationem tu facis residuum Israelis ? 14. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 15. Fili hominis, (a) hi fratres tui, fratres tui, et viri captivitatis tuæ, et omnis domus Israelis consummata est, quibus dixerunt eis habitatores Jerusalem : Longe abestis a Domino, nobis ✕ nostra ? data est terra in hæreditatem. 16. Propter hoc dic : Hæc dicit Adonai Dominus : Quod repellam eos in gentes, et dispergam eos in gentes (b), et dispergam eos in omnem terram, et ero eis in sanctuarium parvum in regionibus, quocumque fuerint ingressi illuc. 17. Propter hoc dic : Hæc dicit Adonai Dominus : Et suscipiam eos de gentibus, C et congregabo eos de regionibus, quibus dispersi eos in eis, et dabo eis terram Israelis : 18. et ingredientur illuc, et auferent omnes abominationes ejus, et omnes iniquitates ejus de ea. 19. Et dabo eis cor aliud, et spiritum novum dabo in eis, et extraham cor eorum lapideum ex carne eorum, et dabo eis cor carneum, 20. ut in præceptis meis ambulent, et justificationes meas custodiant, et faciant ea ; et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum, + dicit Dominus ? 21. (e) Et secundum cor abominationum suarum et iniquitatum suarum, quo modo cor eorum ibat, vias eorum in capita eorum dedi, dicit Adonai Dominus. 22. Et sustulerunt Cherubim alas suas, et rotæ a latere eorum, et gloria Dei Israelis super iis supra eos. 23. Et ascendit gloria Domini de medio urbis, et stetit super monte, (p) qui erat e regione urbis. 24. Et spiritus sustulit me, et duxit me in terram Chaldæorum ad captivitatem in visione in spiritu Dei. Et ascendi a visione, quam vidi. 25. Et locutus sum ad captivitatem omnia verba Domini, quæ ostenderat mihi.

Cap. XII, 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, in medio (e) iniquitatum eorum tu habitas, quibus sunt oculi ad videndum, et non vident, et aures sunt eis ad audiendum, et non audiunt, quia domus irritans est. 3. Et tu, fili hominis, fac tibi vasa captivitatis, et captivare interdium coram eis, et captivaberis de loco tuo in locum alium coram eis, ut videant, quod domus irritans est. 4. Et proferes vasa tua, vasa captivitatis, interdium (f) ad oculos eorum, et tu egredieris vespere coram eis, ✕ sicut egreditur captivus ? 5. Ad oculos eorum perfode tibi in parietem, et egredieris per eum. 6. Coram eis super humeris (g) portaberis, et absconditus egredieris : faciem tuam cooperies, et non videbis terram ; quia portentum dedi te domui Israelis. 7. Et feci ita, juxta omnia, quæ præceperat mihi : et vasa protuli, quasi vasa captivitatis interdium, et vespere perfodi mihi parietem manu mea, et absconditus egressus sum, super humeris (h) portatus sum coram eis. 8. Et factum est verbum Domini ad me mane, dicens : 9. Fili hominis, nonne dixi (*) tibi, domus Israelis, domus irritans est, quid tu facis ? 10. Dic ad eos : Hæc dicit Dominus Dominus (i) principi et duci in Jerusalem, et omni domui Israelis, qui sunt in medio eorum, 11. dic, quod ego portenta facio in medio ? : quemadmodum feci, sic erit ei, in demigratione, et in captivitate ibert, 12. et princeps, qui in medio eorum, super humeris portabitur, et absconditus egredietur per parietem, et perfodiet, ut egredietur per eum : faciem suam cooperiet, ut ne videatur oculo, et ipse terram non videbit. 13. Et expandam rete meum super eum, et capietur in sepo meo, et ducam eum in Babylonem, in terram Chaldæorum, et ipsam non videbit, et ibi morietur. 14. Et omnes, qui circa eum, auxiliares ejus, (k) et omnes protegentes eum dispergam in omnem ventum, et gladium effundam post eos. 15. Et scient, quod ego Dominus, quando dispersero eos in gentibus, et dispersero eos in regionibus. 16. Et relinquam residuum ex eis viros in numero a gladio, et a fame, et a morte, ut sint narrantes omnes iniquitates eorum in gentibus, quo ingressi fuerint illuc, et scient, quod ego Dominus. 17. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 18. Fili hominis, panem tuum (l) cum penuria comedes, et aquam cum cruciatu angustiae bibes. 19. Et dices ad populum terræ : Hæc dicit Adonai Dominus habitantibus in Jerusalem super terra Israelis : Panes suos (m) cum penuria comedent, et aquam suam (n) cum exitio bibent, (o) ut

(y) Adonai. (z) Finibus. (a) A., propter fratres tuos, fratres tuos, viros propinquos genus tui et omnium domuum Israelis, omnes, quibus dixerunt habitatores Jerusalem. (b) Et dispergentur. (c) S., quorum autem ad cogitationes profunditatum suarum et abominationum suarum cor eorum ivit, viam eorum in caput eorum posui. (d) Th., qui ab oriente. (e) Denus irritantis. (f) Coram eis. (g) Assumes. (h) S., gestavi. (*) Hic Norberg אַמְרֵי אֱמֵר, dixerunt, pro אַמְרֵי אֱמֵר dixi, legendum videtur. Textus Tetraplorum, εἶπον ambiguum est. Omnia alia exemplaria, εἶπαν. Hebr. et Vulg., dixerunt. DRACH. (i) S., propter principem onus hoc. (k) S., et omnes alas ejus dispergam. Th., fulcra ejus. (l) Cum dolore. (m) S., cum non ordine. (n) S., cum inærore. (o) S., ut non ornata sit terra.

corrumpatur terra cum plenitudine ejus; in impietate enim omnes, qui habitant in ea. 20. Et urbes eorum, quæ habitantur, vastabuntur, et terra (p) in exitium erit, et cognoscetis, quod ego Dominus. 21. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 22. Fili hominis, quæ parabola hæc vobis super terra Israelis, dicentibus vobis: Longi dies, periit omnis visio? 23. Propter hoc dic ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus: (q) Et avertam parabolam istam et non ultra dicent parabolam istam domus Israelis; quia loqueris ad eos, ∞ dicens: Appropinquarunt dies, et verbum omnis visionis. 24. Quia non erit ultra omnis visio falsa, (r) et divinus quæ pulchritudinis in medio filiorum Israelis. 25. Quia ego Dominus loquar, loquar verba mea, et faciam, et non prolongabo amplius; quia in diebus vestris domus ∞ Israelis: irritans; loquar verbum, et faciam, dicit Adonai Dominus. 26. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 27. Fili hominis, ecce domus Israelis irritans, dicendo dicunt: Visio, quam hic videt, in dies multos, et in tempora longa iste prophetat. 28. Propter hoc dic ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus: Non prolongabuntur ultra omnia verba mea, quæcumque locutus fuero: loquar verbum, (s) et faciam, dicit Adonai Dominus.

Cap. XIII, 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 2. Fili hominis, propheta super prophetas Israelis, qui prophetant, ✕ et dices prophetis, qui prophetant de corde suo, et prophetabis, et dices ad eos: Audite verbum Domini. 3. Hæc dicit Adonai Dominus: Væ his qui prophetant de corde suo, ✕ ambulantes post spiritum suum; et omnino non vident. 4. Sicut vulpes in desertis prophete tui, Israel, ✕ erant: 5. (t) non steterunt in firmitate: et congregarunt greges super domum Israelis: non resurrexerunt, qui dicunt in die Domini. 6. videntes mendacia, (u) divinantes vana qui dicunt: Dicit Dominus; et Dominus non misit eos, et cœperunt suscitare sermonem. 7. Nonne visionem falsorum vidistis, et divinationes vanas dixistis? ✕ et dixistis: Dicit Dominus; et ego non locutus sum. 8. Propter hoc dic: Hæc dicit Adonai Dominus: Pro eo quod verba vestra mendacia, et divinationes vestrae vanæ, propter hoc ecce ego super vos, dicit Adonai Dominus, 9. et extendam manum meam super prophetas, qui vident mendacia, et qui cæsim loquuntur vana: in disciplina populi mei non erunt, ∞ et in scriptura domus Israelis: non scribentur, et in terram Israelis non ingredientur, et scient, quod ego sum

A Adonai Dominus. 10. Pro eo quod deceperunt populum meum, dicentes: Pax, et non erat pax: (x) et iste ædificat parietem, et isti linunt eum sine ratione, ∞ heus cadet: 11. Die ad eos, qui linunt sine ratione: Cadet, et erit pluvia inundans, et dabo lapides prægrandes + in juncturas eorum; cadent, et ventum auferentem, et disrumpetur. 12. Et ecce cecidit paries, (y) et non dicent ad vos: Ubi est litura vestra, quam linivistis? 13. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus: Etiam projiciam statum auferentem cum furore meo, et pluvia inundans in ira mea erit, et lapides prægrandes in furore inducam in consummationem: 14. et evertam parietem, quem linivistis, ut calat: et ponam eum super terram, et detegentur fundamenta ejus, et cadet, et consumetur cum reprehensionibus, et cognoscetis, quia ego Dominus. 15. Et complebo furorem meum super parietem, et super eos, qui linunt eum, e: cadet. Et dixi ad vos: Non est paries, neque qui linunt eum. 16. (z) Prophetæ Israelis, qui prophetant super Jerusalem, et qui vident ei pacem, et pax non est, dicit Adonai Dominus. 17. Et tu, fili hominis, obstrina faciem tuam super filias populi tui, qui prophetant de corde suo, et propheta super eas, 18. et dices: Hæc dicit Adonai Dominus: Væ his, qui consuunt (a) cervicalia subter omnem cubitum manus, et faciunt velamina (b) super omne caput omnis staturæ, ad perturbandum animas: (c) animæ perturbatæ sunt populi mei, et animas liberabant. 19. Et profanabant me ad populum meum propter pugillum hordei, et propter fragmenta panis, ad occidentum animas, quas non oportuit mori, et ad liberandum animas, quas non oportuit vivere, cum cæsim loquimini populo audienti concisa verba vana. 20. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus: Ecce ego super cervicalia vestra, super quæ (d) perturbatis ibi animas: et discindam ea de brachiis vestris, (e) et emittam animas, quas vos evertitis animas eorum in dispersionem: et discindam velamina vestra, et liberabo populum meum e manu vestra, et non erunt ultra in manibus vestris in conturbationem: et cognoscetis, quod ego Dominus. 22. (f) Pro eo quod perturbabatis cor justii injuste, et ego non perturbabam eum, et ad corroborandum manus iniqui, ut omnino non se averteret ∞ ab injustitia sua, et: a via sua mala, et viveret; 23. propter hoc mendacia non videbitis, et divinationes non divinabitis amplius: et liberabo populum meum de manu vestra, et cognoscetis, quia ego Dominus.

Cap. XIV, 1. Et venerunt ad me viri de seniori-

(p) S., non ordinata erit. (q) S., etiam quiescere laciam. (r) S., et non divinatio lubricitatis. (s) S., et simul fiet. (t) S., non ascendistis in rupturas neque sepivistis sepem circa filios Israelis, pro eo quod starent, sicut in bello, in die Domini. (u) In divinatione. (x) S., et ipse quidem ædificabat parietem sicut firmum; illi autem liniebant eum non condito. (y) S., annon dicitur vobis: ubi litura quam linivistis? (z) S., sed prophetæ Israelis. (a) S., strata. (b) S., subter omnem cervicem. (c) S., animas venabantur populo meo; animas autem vobis dixistis (i. e. studivistis) liberare. (d) S., venamini animas, quasi volarent. (e) S., et dimittam. (f) S., ob id quod torquebatis.

bus Israelis, et sederunt coram facie mea. 2. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 3. Filii hominis, viri isti posuerunt (g) cogitationes suas super corda sua, et ponere in capita (i. e. *attrahere pœnam*) injustitiarum suarum posuerunt (h) coram faciebus suis : si respondendo respondebo eis ? 4. Propter hoc loquere eis, et dices ad eos : Hæc dicit Adonai Dominus : Homo, homo de domo Israelis, qui posuerit cogitationes super cor suum, et tormentum injustitiæ suæ ordinaverit coram facie sua, et venerit ad prophetam, ✕ ad interrogandum eum in me ; ego Dominus (i) respondebo ei in his, in quibus tenetur mens ejus, 5. (k) ut (l) averteret domum Israelis secundum corda eorum, quæ abalienatæ sunt a me cogitationes eorum. 6. Propter hoc dic ad domum Israelis : hæc dicit Dominus Dominus : convertimini, et recedite a studiis vestris, et ab omnibus impietatibus vestris, et convertite facies vestras ∞ ad me ;. 7. Quia homo, homo de domo Israelis, et de advenis, qui additi sunt in Israele, quicumque abalienatus fuerit a me, et posuerit cogitationes suas super cor suum, et ponere in caput (i. e. *attrahere pœnam*) justitiæ suæ ordinaverit coram facie sua, et venerit ad prophetam, ad interrogandum eum in me, (m) ego Dominus respondebo ei in eo quo tenetur in ipso. 8. Et obfirmabo faciem meam super hominem illum, (n) et ponam eum (o) in desertum, ∞ et in corruptionem ;, et tollam eum de medio populi mei, et cognoscetis, quod ego Dominus. 9. Et propheta si erraverit, et locutus fuerit ✕ verbum ;, ego Dominus errare feci prophetam illum, et extendam manum meam super eum, et abolebo eum de medio populi mei Israel. 10. Et accipient injustitiam suam, secundum injustitiam interrogantis : (p) et secundum injustitiam similiter prophetæ erit, 11. ut ne erret ultra domus Israelis a me, et ut ne contaminentur adhuc in omnibus delictis suis : et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum, dicit Adonai Dominus. 12. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 13. Filii hominis, terra si peccaverit mihi, (q) delinquendo delictum, et extendam manum meam super eam, et confringam fulcrum panis ejus, et immittam super eam famem, et tollam de ea hominem et jumentum. 14. Et si fuerint isti tres viri in medio ejus, Noe, et Daniel, et Job, ipsi in justitia sua servabuntur, dicit Adonai Dominus. 15. Si et bestias malas induxero super terram, et posuero in caput (i. e. *puniam*) ejus, (r) et erit in exitium, et non erit transiens viam a facie bestiarum, 16. et isti tres viri in medio ejus fuerint ; vivo ego, dicit Adonai Dominus, si filii

(g) S., *Th.*, idola sua. (h) S., contra. (i) S., respondebo ei ob multitudinem idolorum suorum. (k) Ne. (l) Averterent. (m) S., respondebo ei ego per manum meam. (n) S., et notum. (o) In signum. (p) S., sic iniquitas prophetæ erit. (q) S., cum contempsit contemptum. (r) S., et erit non pervia, eo quod non sit transiens in via propter bestias. (s) Autem. (t) Autem. (u) S., verumtamen relinquenter in ea fugitivi, isti homines, qui educunt filios et filias. (x) S., ut videatis. (y) S., astutias. (z) S., super omnibus, quæ induxi super eam. (a) S., palmitis, qui si fuerit in lignis sylvæ. (b) S., nonne igni data est in consumptionem ? duas extremitates ejus consumpsit ignis, et medium ejus adurens : num proderit ad opus ? (c) Et obfirmabo. (d) S., datio. (e) S., et cum nata es.

eorum, aut filia eorum servabuntur, sed si ipsi soli servabuntur, terra autem erit in perditionem. 17. Aut si (s) etiam gladium inducam super terram illam, et dicam : Gladius transeat per terram, et tollam de ea hominem et jumentum. 18. Et tres viri isti in medio ejus fuerint, vivo ego, dicit Adonai Dominus, non liberabunt filios, aut filias, ∞ sed : ipsi soli servabuntur. 19. Aut (t) si quoque mortem immittam super terram illam, et effundam furem meum super eam in sanguine, ad delendum ex ea hominem et jumentum, 20. et Noe, et Daniel, et Job in medio ejus, vivo ego, dicit Adonai Dominus, si filii, aut filiae relinquenter, ipsi in justitia sua liberabunt animas suas. 21. Hæc dicit Adonai Dominus : Si autem et quatuor ultiones meas malas, gladium, et famem, et bestias malas, et mortem immisero super Jerusalem, ad delendum ex ea hominem et jumentum. 22. (u) Et ecce residui in ea, qui servati ex ea, ipsi educunt filios et filias, ecce ipsi egredientur ad vos, (x) et videbitis vias eorum, et (y) cogitationes eorum, et pœnitebit vos super malis, quæ induxi super Jerusalem, (z) omnibus malis, quæ induxi super eam. 23. Et consolabuntur vos, quia videbitis vias eorum, et cogitationes eorum, et scietis quod non frustra feci omnia, quæ feci in ea, dicit Adonai Dominus.

Cap. XV, 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Et tu, fili hominis, quid stes lignum vitis ex omnibus lignis (a) palmitum, qui sunt in lignis silvæ ? 3. Si sument de ea lignum ad faciendum in opus ? si sument de ea paxillum ad suspendendum super eo omne vas ? 4. (b) Præterquam quod igni data est in consumptionem : purgationem ejus, quæ in omni anno, consumit ignis, et deficit in finem : numquid utile erit in opus ? 5. Neque adhuc dum est integrum, non erit in opus ? quanto magis si etiam ignis consumpsit illud in finem, si erit adhuc in opus ? 6. Propter hoc dic : Hæc dicit Adonai Dominus : Quæmadmodum lignum vitis in lignis silvæ, quod dedi illud igni in consumptionem, sic dedi habitantes in Jerusalem. 7. (c) Et dabo faciem meam super eos : de igne egredientur, et ignis devorabit eos, et scient, quod ego Dominus, cum obfirmavero faciem meam super eos. 8. Et dabo terram in desolationem, pro eo quod deliquerunt delicto, dicit Adonai Dominus.

Cap. XVI. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Filii hominis, testificare Hierosolymæ iniquitates ejus, 3. et dices : Hæc dicit Adonai Dominus ad Jerusalem : (d) Radix tua, et generatio tua de terra Chanaan : pater tuus Amorrhæus, et mater tua Hethæa. 4. (e) Et generatio tua in die,

quo nata es, non ligarunt mamillas tuas, et in aqua non lota es (f) in salutem, nec sale salita es, et fasciis non fasciata es : 5. nec pepercit oculus meus super te, ad faciendum tibi unum ex his omnibus, ad patientiam quippiam super te : et projecta es super faciem campi perversitate animæ tuæ, in die, quo nata es. 6. Et transivi super te, et vidi te cruentatam in sanguine tuo, et dixi tibi : ex sanguine tuo vivendo vive. 7. Multiplicare : sicut ortus agri dedi te, et multiplicata es, et magnificata es, (g) et ingressa es in urbes urbium : ubera tua erecta sunt, et pilus tuus ortus est, tu autem eras nuda, et discooperta. 8. Et transivi super te, et vidi te : et ecce tempus tuum, et tempus (h) divertentium : et expandi alas super te, et operui pudenda tua, et juravi tibi : et ingressus sum in testamentum tecum, dicit Adonai Dominus : et facta es mihi, 9. et lavi te in aqua, et abluvi sanguinem tuum a te, et unxi te in oleo. 10. Et indui te versicoloribus, et calceavi te hyacintho, et accinxi te bysso, (i) et circumdedi te trichapto, 11. et ornavi te ornamento, et posui armillas super manus tuas, et (k) torquem in collum tuum : 12. et dedi in aurem (l) ad narem tuam, et rotulas super aures tuas, et coronam gloriationis super caput tuum : 13. et ornata es auro et argento, et vestimenta tua byssi, et trichapta, et (m) versicoloria : similam, et mel, et oleum comedisti, et facta es pulchra valde valde, (n) et recta ivisti ✕ in regnum : 14. et exivit nomen tuum in gentibus de pulchritudine tua, quia completum erat in pulchritudine decoris, quam constitui super te, dicit Adonai Dominus. 15. Et confisa fuisti super pulchritudine tua, et scortata es super nomine tuo, et effudisti scortationem tuam super omnem viatorem : ipsi eras. 16. Et tulisti de vestibus tuis, et fecisti tibi (o) idola consuta, et scortata es super ea, (p) et non ingredieris, neque fiet. 17. Et sumsisti vasa gloriationis tuæ de argento meo, et de auro meo, de iis, quæ dedi tibi, et fecisti tibi imagines masculinas, et scortata es in eis, 18. et sumsisti vestimentum tuum varium, et operuisti eas, et oleum meum, et aromata mea posuisti ante faciem earum : 19. et panes meos, quos dedi tibi, similam, et oleum, et mel edere te feci, et posuisti ea ante faciem earum in odorem suavem. Et factum est post hæc, dicit Adonai Dominus, 20. et sumsisti filios tuos, et filias tuas, quas genuisti ✕ mihi ; et sacrificasti ea eis in consumptionem : quasi parum scortata sis, 21. et mactasti filios tuos, et dedisti eos, cum reduxisti ab eis eos. 22. Hoc plus quam omnis scortatio tua, ✕ et abominaciones tuæ : et non recordata es diei pueritiæ tuæ, dum eras

nuda et discooperta, et dum cruentata tu in sanguine tuo vixisti. 23. Et factum est, post (q) omnes malitias tuas, ✕ væ, væ tibi ; dicit Adonai Dominus, 24. et edificasti tibi domum scortationis, et fecisti tibi habitaculum in omni platea, 25. et super principio omnis viæ edificasti lupanar tuum, et corrupisti pulchritudinem tuam : et divaricasti crura tua omni viatori, et multiplicasti scortationem tuam, 26. et scortata es super filios Ægypti, vicinos tuos, magnæ carnis, et multum scortata es ad irritandum me. 27. Si autem extendero manum meam super te, et tollam legitima tua, et tradam te in animas odientium te, filias alienigenarum, quæ declinare te faciunt (r) a via tua, impie egisti. 28. Et scortata es super (s) filios Assur, et non sic satiata es, et scortata es, et non satiata fuisti, 29. et multiplicasti (t) scortationes tuas ✕ ad terram Chanaan, et ; Chaldæorum, nec in his expleta es. 30. (u) Quid ponam (x) cor tuum, dicit Adonai Dominus ? cum facias hæc omnia opera mulieris fornicariæ, ✕ (y) confidenter agentis ; scortata es tripliciter super filiabus tuis : 31. quando edificasti lupanar tuum super principio omnis viæ, et habitaculum tuum fecisti in omni platea, et non facta es sicut meretrix (z) congregans mercedes, 32. (a) mulier adulterans desubter viro suo cum alienis similis tibi, quæ a viro suo accipit mercedes, 33. et omnibus scortantibus cum ea addens dat mercedes : et tu dedisti ✕ mercedes omnibus ; amatoribus tuis, et onerabas eos, ut venirent ad te e circuito tuo in scortatione tua. 34. (b) Et facta est in te perversitas plus quam in mulieribus, in scortatione tua, et post te non scortatæ sunt, in eo, quod adderes dans mercedes, et tibi mercedes non datæ sunt, et facta sunt in te perversa. 35. Propter hoc, meretrix, audi verbum Domini. 36. Hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod effudisti æs tuum, etiam revelabitur turpitudine scortationis tuæ ad amatores tuos, et in omnes cogitationes iniquitatum tuarum, et in sanguinibus filiorum tuorum, quos dedisti eis. 37. Propter hoc + ecce ego super te ; congrego omnes amatores tuos, in quibus te commiscuisti in eis, et omnes, quos amasti, cum omnibus, quos oderas : et congregabo eos super te undique, et revelabo malitias tuas ad eos, et videbunt omnem turpitudinem tuam. 38. Et ulciscar te ultione adulterarum, et effudentium sanguinem, et ponam te in sanguinem furoris, et zeli. 39. Et tradam te in manus eorum, et subvertent lupanar tuum, et extirpabunt (c) habitaculum tuum, et exuent te vestimentis tuis, et tollent vasa gloriationis tuæ, et dimittent te nudam, et discoopertam. 40. Et addu-

(f) S., Th., in impudentiam. (g) S., et ingressa es in ornamentum ornamentorum. (h) S., amoris. (i) S., et velavi te velamine. (k) S., collare. (l) S., super narem tuam. (m) S., texturiorum multorum. (n) S., et extendisti te. (o) S., excelsa multicoloria. (p) S., quæ non facta sunt, neque futura sunt. (q) Omnes injustitias tuas. (r) S., extra a viis tuis sordidis. (s) S., filias, quia non satiata es. (t) Testamenta. (u) S., in quo mundabo cor tuum. (x) Filias. (y) S., imperiosæ domi. (z) S., in æquitate fidei congregans mercedes. (a) S., o mulier adultera accipiens desubter viro suo alienos. Omnibus scortis mercedes dantur : tu autem cum hoc dedisti. (b) S., et factum est in te quod in opposito. (c) S., altitudinem tuam.

cent super te turlas, et lapidabunt te in lapidibus, et occident te in gladiis suis. 41. Et comburent domos tuas in igne, et facient in te ultiones coram mulieribus multis : et avertam te a scortatione tua, et mercedes non dabis ultra. 42. Et dimittam furorem meum super te, et tolletur zelus meus a te : et requiescam, et non curabo amplius ; 43. pro his quod non recordata es dierum adolescentiæ tuæ, (d) et tristitia afficiebas me in his omnibus : et ego ecce vias tuas in caput tuum dedi, dicit Adonai Dominus : (e) et sic fecisti impietatem super omnes iniquitates tuas. 44. Hæc sunt omnia, quæ dixerunt super te in parabola, dicentes : Sicut mater, etiam filia. 45. Filia matris tuæ tu es, quæ repulit virum suum, et filios suos, (f) et sororem sororum tuarum, quæ (g) repulerunt viros suos, et filios suos : mater vestra Hethæa, et pater vester (h) Amoræus. 46. Soror vestra senior Samaria, hæc, et filia ejus, quæ habitant a sinistra tua : et soror tua junior te, quæ habitat a dextra tua Sodoma, et filia ejus. 47. Sed non siquidem in viis earum ambulasti, neque secundum iniquitates earum egisti paullominus ✕ sicut dicere ;, et transgredieris eas in omnibus viis tuis. 48. Vivo ego, dicit Adonai Dominus, si fecit Sodoma soror tua ipsa, et filia ejus, quemadmodum fecisti tu, et filia tuæ. 49. Verumtamen hæc ✕ est : fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia in saturitate panum, et in abundantia vini delicate vivebant, ipsa et filia ejus : + hoc erat ei ;, et filii ejus (i) et manum pauperis et egeni non apprehendebant, 50. et magna gloriabantur, et fecerunt iniquitates coram me, et abstuli eas, sicut vidi. 51. Et Samaria secundum dimidium peccatorum tuorum non peccavit : et multiplicasti iniquitates tuas plus quam eam, et justificasti sorores tuas in omnibus iniquitatibus tuis, quas fecisti. 52. (k) Et tu sustine tormentum tuum in eo, quod corrupisti sorores tuas in peccatis tuis, quibus inique egisti plus, quam eam, et justificasti eas plus quam te : et tu erubescere, et suscipe ignominiam tuam, eo quod justificaveris sorores tuas. 53. Et convertam reversionem earum, conversionem Sodomæ, (l) et sororum ejus : et convertam reversionem Samariæ, et filiarum ejus : et convertam conversionem tuam in medio earum ; 54. ut portes tormentum tuum, (m) et contemneris ex omnibus, quæ fecisti, ad irritandum me. 55. Et soror tua Sodoma, et filia ejus restituentur, sicut erant a principio : et tu, et filia tuæ restituemini, sicut eratis a principio. 56. Et nisi fuisset Sodoma soror tua in auditum in ore tuo, in diebus superbiæ tuæ, 57. antequam re-

velarentur malitiæ tuæ, quemadmodum nunc opprobrium es filiarum Syriæ, et omnium, quæ in circuitu ejus, filiarum alienigenarum, quæ circumdant te circumcirca te. 58. (n) impietates tuas, et iniquitates tuas tu portasti eas, dicit Dominus. 59. ✕ Quia : hæc dicit Adonai Dominus : Etiam faciam in te, sicut fecisti, sicut despexisti hæc, ut transgrediereris testamentum meum : 60. et recordabor ego testamenti mei, quod tecum in diebus pueritiæ tuæ, et suscitabo tibi testamentum sempiternum. 61. (o) Et recordaberis viæ tuæ, et contemneris, cum receperis sorores tuas majores te cum junioribus te, et dabo eas tibi in probationem, et non ex testamento tuo. 62. Et suscitabo ego testamentum meum tecum, et cognosces, quod ego Dominus ; 63. ut recorderis, et erubescas, et non sit tibi ultra aperire os ✕ tutum : a facie ignominie tuæ, cum propitius fuero tibi juxta omnia, quæ fecisti, dicit Adonai Dominus.

Cap. XVII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, narra narrationem, et dic parabolam ad domum Israelis, 3. et dices : Hæc dicit Adonai Dominus : Aquila magna, magna alis, longa extensione, plena unguium, cui est impetus intrandi in Libanum : et sumpsit (p) electa cedri, 4. (q) summitates teneritudinis infirmavit, et adduxit eas in terram Chanaan, (r) in urbe munita posuit eas. 5. Et sumpsit de semine terræ, et dedit illud (s) in campo plantationem ✕ acceptam : super aquam multam : visibile ordinavit illud. 6. Et ortum est, et factum est in vitem infirmam, et parvam magnitudine, ut viderentur palmites ejus super eam : et radices ejus sub ea erant : et facta est in vineam magnam, et fecit (t) propagines, et extendit virgas suas. 7. Et facta est aquila altera magna, magna alis, multa unguibus : et ecce vitis hæc implicata ad eam, et radices ejus ad eam et palmites suos subter se emisit ei, ut irrigaret eam (u) cum bolo plantationis suæ. 8. In campo bono super aquam multam hæc impingatur, ut faciat virgulta, et ut afferat fructum, ut sit in vineam magnam. 9. Propter hoc dic : Hæc dicit Adonai Dominus : (x) Si dirigatur, nonne radices teneritudinis ejus, et fructus ejus putrescent ? et arescent omnia, quæ præveniunt germinant ex ea, ✕ arescent ;, et non in brachio magno, neque in populo multo, ad evellendum eam e radicibus suis. 10. Et ecce impingatur : numquid dirigetur ? Nonne simul accitigerit eam ventus uredinis, arescet ariditate ? (y) cum bolo germinis arescet. 11. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 12. Fili hominis, dic

(d) Th., et ad iram provocabas me. (e) S., et non feci juxta abominationes tuas. (f) et sorores. (g) Quæ venderunt. (h) S., ut subbeatis iudicium, reæ estis, quarum enim in iudicio filia videmini (Hæc obscura, et incertum, quo pertineant). (i) S., manum vero pauperi et egeno non porrigebant. (k) S., etiam tu itaque porta pudorem tuum, sicut quidem superasti sorores tuas peccatis tuis. (l) S., et filiarum. (m) S., et erubescas pro omnibus quæ fecisti, consolans eas. (n) S., abominationes tuas. (o) S., et cum in memoria revocaveris vias tuas, reprehendes temetipsam. (p) Th., capitella. (q) S., summitates ramorum. Th., virgulta. (r) S., in urbe mercatoria. Th., adducentium sarcinas. (s) S., in regione sata, ad capiendum firmitatem radicis super aquas. (t) S., radices. (u) S., ex structura plantationis suæ. Th., ex phiala. (x) S., num extendatur. (y) S., cum natura.

ad domum Israelis irritantem : Non scitis, quid sint hæc, quæ dixi? dic eis : (z) Ecce veniet rex Babylonis super Jerusalem, et capiet eam, et regem ejus, et principes ejus, et ducet eos ad semetipsum in Babylonem. 13. Et sumet de semine regni, et disponet ad eum testamentum, et introducet eum in maledictione, et principes terræ capiet, 14. (a) ut sit in regnum infirmum, quod omnino non elevabitur, ad custodiendum testamentum ejus, et statuet illud. 15. Et recedet ab eo, mittendo nuntios in Ægyptum, ad dandum ei equos, et populum multum. Si dirigetur, si servabitur, qui facit contraria? (b) et qui transgreditur testamentum, si salvabitur? 16. Propter hoc vivo ego, dicit Adonai Dominus, nisi in loco regis, qui regnare fecit eum, qui sprevit maledictionem meam, et qui transgressus est testamentum meum, cum eo in medio Babylonis morietur. 17. Et non in virtute magna, neque in turba multa faciet adversus eum Pharo bellum, in jactu fossæ, et in structura stationum et balistarum, ut dejiciat animas multas. 18. Et sprevit juramentum, ut transgrederetur testamentum : et ecce (c) dedit manum suam, et omnia hæc fecit ei : num salvabitur? 19. Propter hoc dic : Hæc dicit Adonai Dominus : Vivo ego, nisi juramentum meum, quod sprevit, et testamentum meum, quod transgressus est, et dabo illud in caput ejus : 20. et extendam super eum rete meum, et capietur in gyro ejus : et ducam eum in Babylonem, et diducabo eum eo ibi injustitiam ejus, quam injuste egit in me : 21. (d) et omnes profugi ejus : in omni instructione belli ejus in gladio cadent : (e) et residuos eorum in omnem ventum disseminabo, et cognoscetis, quia ego Dominus locutus sum. 22. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Et sumam ego de electis cedri de vertice, ✕ et dabo de capite propaginum ejus : corda eorum infirmabo, et plantabo ego super montem excelsum, 23. et suspendam eum in monte sublimi Israelis. Et plantabo, (f) et proferet germen, et faciet fructum, et erit in cedrum magnam : et requiescet sub ea (g) omnis avis, et omne volatile sub umbra ejus et requiescet : et palmites ejus restituentur, 24. et scient omnia ligna campi ; quia ego Dominus, qui humilio lignum excelsum, et exalto lignum humile, et arefacio lignum viride, et denuo virescere faciam lignum aridum. Ego Dominus locutus sum, et quoque faciam.

CAP. XVIII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me dicens : 2. Fili hominis, quid vobis parabola hæc (h) in filiis Israelis, dicentes : Patres comederunt uvas acerbas, et dentes filiorum stupuerunt .

(z) Quando. (a) S., pro eo quod esset regnum humile, ut ne se efferret, sed custodiret fœdus ejus, ut statueret illud. Recessit autem ab eo, dum misit legatos in Ægyptum, ut darentur ei equi. (b) Et qui transgreditur testamentum, si effugiet. (c) Dedi. (d) S., et omnes profugi ejus cum omnibus pennis ejus. (e) Et omnes. (f) S., et portabit ramos. (g) Omnes bestię. (h) Super terra. (i) Perperam vertit Norberg verbum Syriacum כִּקְיָן in fulgurarunt. כִּקְיָן enim significat etiam stupuit ; teste nomine בְּרִיקָתָא, stupor dentium. DRACH. (i) Et ejus, qui comederit uvas acerbas, ejus obstupescunt dentes. (k) Idola. (l) S., transgredientem fœdus. (m) S., fratris. (n) S., num vivet? non vivet. (o) S., et dixistis autem : quare simul non portavit filius iniquitatem patris sui?

A 3. Vivo ego, dicit Adonai Dominus : si fuerit amplius dicenda parabola hæc in Israele ; 4. quia omnes animæ meæ sunt, quemadmodum anima patris, ita et anima filii, inæ sunt : anima quæ peccaverit, (i) ipsa morietur. 5. Homo autem, qui fuerit justus, qui facit judicium et justitiam, 6. super montibus non comederit, et oculos suos non sustulerit ad (k) cogitationes domus Israelis, et uxorem proximi sui non polluerit, et ad mulierem, quæ est in menstruo, non accesserit, 7. et hominem non subegerit, pignus debitoris reddiderit, et rapinam non rapuerit, panem suum esurienti dederit, et nudum operuerit veste, 8. et argentum suum super usura non dederit, et superfluum non sumserit, ab injustitia averterit manum suam, judicium justum fecerit inter virum et + inter : proximum ejus, 9. et in præceptis meis ambulaverit, et justificationes meas custodiverit, ut faciat eas ; justus hic est, vita vivet, dicit Adonai Dominus. 10. Et si genuerit filium (l) corruptiorem, effundentem sanguinem, et facientem peccata, 11. in via patris sui justi non ambulavit, sed et super montibus comedit, et uxorem (m) proximi sui polluit, 12. et egenum et pauperem subegit, et rapinam rapuit, et pignus non reddidit, et in idola posuit oculos suos, iniquitatem fecit, 13. cum usura dedit, et superfluum sumisit ; (n) hic vita non vivet : omnes hæc iniquitates fecit, morte mortificabitur : sanguis ejus super ipsum erit. 14. Si autem genuerit filium, et viderit omnia peccata patris sui, quæ fecit, et timuerit, et non fecerit secundum ea, 15. super montibus non comedit, et oculos suos non posuit ad cogitationes domus Israelis, et uxorem proximi sui non polluit, 16. et hominem non subegit, et pignus non sumisit, et rapinam non rapuit, panem suum esurienti dedit, et nudum operuit ✕ veste ; 17. et ab injustitia avertit manum suam, usuram et superfluum non sumisit, justitiam fecit, et in præceptis meis ambulavit ; hic non morietur in injustitiis patris sui, vita vivet. — 18. Pater ejus autem si afflictione afflixerit, et rapuerit rapinam ✕ fratris ; et contraria fecerit in medio populi mei ; etiam morietur in injustitia sua. 19. (o) Et dicitis : Quid est quod non tulit filius injustitiam patris sui? Quia filius misericordiam et justitiam fecit, omnia legitima mea custodivit, et fecit ea : vita vivet. 20. Anima autem peccans ✕ ipsa ; morietur ; filius autem non accipiet injustitiam patris, neque pater accipiet injustitiam filii sui : justitia justus super ipsum erit, et iniquitas iniqui super ipsum erit. 21. Iniquus si se converterit ab omnibus iniquitatibus suis, quas

fecit, et custodierit omnia præcepta mea, et fecerit A
justitiam et misericordiam, vita vivet, et non morietur: 23. (p) omnia delicta ejus, quæ fecit, non commemorabuntur ✕ ei, sed : in justitia sua, quam fecit, vivet. 23. Numquid volendo volam mortem iniqui, dicit Dominus Dominus, sicut id quod se convertat a via sua mala et vivet? 24. Cum vero se averterit justus a justitia sua, et fecerit injustitiam, secundum omnes iniquitates, quas fecit iniquus, si fecerit, non vivet, omnes justitiæ ejus, quas fecit, non commemorabuntur ei: in delicto suo, in quod cecidit, et in peccatis suis, quæ peccavit, in eis morietur. 25. Et dixistis: Non recta it via Domini: audite autem, domus Israelis: numquid via mea non recta it? Nonne via vestra non recta it? 26. Cum averterit se justus a justitia sua, et fecerit delictum, et morietur in delicto, quod fecit, in eo morietur. 27. Et cum averterit se iniquus ab iniquitate sua, quam fecit, et fecerit judicium, et justitiam, hic animam suam custodivit. 28. ✕ Et vidit : , et se avertit ab omnibus impietatibus suis, quas fecit, vita vivet, non morietur. 29. Et dicunt domus Israelis, Non recta it via Domini. Numquid via mea non recta it, domus Israelis? Nonne via vestra non recta it? 30. ✕ Propter hoc : unumquemque secundum viam suam judicabo vos, domus Israelis, dicit Adonai Dominus. Convertimini, et avertite vos ab omnibus impietatibus vestris, et non erunt vobis in tormentum injustitiæ. 31. Projicite a vobis omnes impietates vestras, quas impie egistis in me, et facite vobis cor novum, et spiritum novum, et facite omnia præcepta mea: et quare moriemini, domus Israelis? dicit Dominus. 32. Quia non volo mortem morientis, dicit Adonai Dominus: ✕ et convertimini, et vivite :.

CAP. XIX. — 1. Et tu fili hominis, sume lamentationem (q) super principem Israelis, 2. et dices: Quare mater tua catula in medio leonum (r) facta est? in medio leonum (s) multiplicavit catulos suos. 3. Et subsilivit unus ex catulis ejus, leo factus est, et didicit rapere rapinas: homines comedit. 4. Et audierunt (t) super eo gentes: in corruptione eorum captus est, et adduxerunt eum in camo in terram Ægypti. 5. Et vidit, quod repuisus esset ab ea, et periisset (u) substantia ejus, et sumsit alium de catulis suis, leonem constituit eum. 6. Et conversabatur in medio leonum: leo factus est, et didicit rapere rapinas: homines comedit: 7. et pascabatur in audacia sua, et urbes eorum desolavit, et vastavit terram, et plenitudinem ejus a voce rugitus sui. (x) 8. Et dederunt super eum gentes undique. e regionibus, et expanderunt super eum retia sua: in corruptione eorum captus est. 9. Et posue-

runt eum in camo, et in cavea: venit ad regem Babylonis, et introduxit eum (y) in carcerem, ut ne audiretur vox ejus super montes Israelis. 10. Mater tua sicut vitis, sicut flos in malograno, plantata in aqua: fructus ejus, et germen ejus factum est ex aqua multa. 11. Et facta est ei virga roboris su, er tribum ducum, et exaltata est in magnitudine sua, in medio (z) propaginum. Et vidit magnitudinem suam in multitudine palmitum suorum: 12. et contracta est in furore, super terram projecta est, et ventus uredinis arefecit electa ejus: vindicatae sunt, et exaruerunt virgæ roboris ejus: ignis consumpsit eam: 13. et nunc plantarunt eam in deserto in terra sine aqua. 14. Et exivit ignis e virga (a) electorum ejus, et comedit eam, et non erat in ea B virga roboris: (b) in tribum, in parabola lamentationis est, et erit in lamentationem.

CAP. XX.—1. Et factum est in anno septimo, in mense quinto, decimo mensis, venerunt viri ex senioribus domus Israelis, ad interrogandum Dominum, et sederunt ante faciem meam. 2. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 3. Fili hominis, loquere ad seniores domus Israelis, et dices ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus: Si ad interrogandum me vos venitis? Vivo ego, si respondero vobis, dicit Adonai Dominus, 4. si ultus fuero eos ultione: fili hominis, (c) iniquitates patrum eorum contestare eis, 5. et dices ad eos: Hæc dicit (d) Dominus (e) Dominus: Ex die quo elegi domum Israelis, (f) et innotui semini domus Jacobi, et innotui eis in terra C Ægypti, et cepi eos manu mea, dicens: Ego Dominus Deus vester; 6. in die illo cepi eos manu mea, ut educerem eos ex terra Ægypti in terram, quam paravi eis, terram fluentem lacte, et melle, (g) favus est plus quam omnis terra. 7. Et dixi ad eos: Unusquisque abominationes ab oculis suis projiciat, et in studiis Ægypti ne polluamini: ego Dominus Deus vester. 8. Et recesserunt a me, et non voluerunt exaudire me: ✕ unusquisque unus: abominationes ab oculis suis non projecerunt, et studia Ægypti non reliquerunt. Et dixi, et estundam furorẽ meum super eos, ad implendum iram meam in eis in medio terræ Ægypti. 9. Et feci, ut nomen meum omnino non profanaretur coram gentibus, D quarum ipsi sunt in medio earum, in quibus innotui ad eos coram eis, ut educerem eos ex terra Ægypti. 10. Et eduxi eos ex terra Ægypti, et adjuxi eos in terram desertum, 11. et dedi eis præcepta mea, et justificationes meas notas feci eis, quæ faciet ea homo, et (h) vivet in eis. 12. Et sabbata mea dedi eis, ut essent in signum inter me et inter eos, ut scirent quia ego Dominus, sanctificans eos. 13. Et dixi ad domum Israelis in deserto:

(p) Omnes injustitiæ ejus. (q) S., propter principes. Th., in principes. (r) S., sedit. (s) S., educavit. (t) S., Th. de eo. (u) S., expectatio ejus. Th., spes ejus. (x) S., et posuerunt super eum. (y) S., in Ægyptum. (z) S., plantatorum cum ea. Th., umbrosorum. (a) Th., ramorum ejus. (b) S., in virgam regiam. (c) Peccata. (d) Adonai. (e) Deus. (f) S., et levavi manum pro semine domus. (g) S., quæ est timor adorationis omnibus terris. Th., fortitudo est omnibus terris. (h) S., vivet per ea.

in præceptis meis ambulate, et justificationes meas A custodite, ut faciat eas, quas faciet eas homo, et vivet in eis. Et irritarunt me domus Israelis in deserto: in præceptis meis non ambularunt, et justificationes meas repulerunt, quas faciet eas homo, et vivet in eis: et sabbata mea profanarunt valde. Et dixi: Et effundam furorem meum super eos in deserto, et consumam eos. 14. Et feci, ut nomen meum omnino non profanaretur coram gentibus, quarum eduxi eos ante oculos earum. 15. Et ego levavi manum meam super eos in deserto, ut omnino non introducerem eos in terram, quam dedi eis, terram fluentem lacte et melle: (i) favus est plus quam omnis terra. 16. Pro eo quod justificationes meas repulerunt, et in præceptis meis non ambularunt in eis, et sabbata mea profanarunt, (k) B et post cogitationes cordium suorum ambulaverunt, 17. et pepercit oculus meus super eos, ad delendum eos, et non feci eos in consummationem in deserto. 18. Et dixi ad filios eorum in deserto: In legitimis patrum vestrorum ne incedatis, et justificationes eorum ne custodiatis, et studiis (l) eorum + ne simul misceamini, et: ne polluamini. 19. Ego Dominus Deus vester: in præceptis meis ambulate, et justificationes meas custodite, et facite eas. 20. Et sabbata mea sanctificate, et sint in signum inter me et ✕ inter: vos, ut sciatis, quia ego Dominus Deus vester. 21. Et exacerbarunt me, + et: filii eorum in præceptis meis non ambularunt, et justificationes meas non custodierunt, ad faciendum C eas quas faciet ✕ eas: homo, et vivet in eis, et sabbata mea profanarunt. Et dixi effundere furorem meum super eos, ad complendum iram meam super eos in deserto. 22. ✕ Et converti eis manum meam: , et feci, ut nomen meum super omne non profanaretur coram populis, quorum eduxi eos ante oculos eorum. 23. Et ✕: levavi manum meam super eos in deserto, ad dispergendum eos in gentibus, et ad disseminandum eos in regionibus, 24. pro eo quod justificationes meas non fecerunt, et præcepta mea repulerunt, et sabbata mea profanarunt, (m) et post cogitationes patrum suorum erant oculi eorum. 25. Et ego dedi eis præcepta non bona, et justificationes, quibus non vivent in eis. 26. Et polluam eos in muneribus suis, quando D traduxero omne (n) aperiens uterum, ut (o) aboleam eos, ✕ ut: sciant, quod ego Dominus. 27. Propter hoc loquere ad domum Israelis, filii hominis, et dices ad eos: Hæc dicit Adonai Dominus: Usque ad hoc ad iracundiam provocarunt me patres vestri in delictis suis, in quibus deliquerunt in me. 28. Et introduxi eos in terram, super quam levavi manum meam, ut darem eam illis. Et viderunt omnem collem excelsum, et omnem arborem umbrosam, et sacrificarunt ibi diis suis, + et constituerunt ibi spiraculum donorum suorum: , et posuerunt ibi odorem suavem suum, et libaverunt libamina sua. 29. Et dixi ad eos: Quid est (p) Abana, quod vos intratis illuc? Et vocarunt nomen ejus (q) Abana, usque ad diem hodiernum. 30. Propter hoc dic ad domum Israelis: Hæc dicit Dominus (r) Dominus: Si in iniquitatibus patrum vestrorum vos polluimini, et post abominationes eorum vos scortamini, 31. et in primitiis munerum vestrorum in separationibus vestris, cum traducitis filios vestros in igne, vos polluimini in omnibus cogitationibus vestris usque ad diem hodiernum: et ego respondebo vobis, domus Israelis? Vivo ego, dicit Adonai Dominus, si respondebo vobis, et si ascendet super spiritum vestrum hoc, 32. et non erit, quemadmodum vos dicitis: Erimus sicut gentes, et sicut tribus terræ, ad colendum ligna, et lapides. 35. + Propter hoc: vivo ego, dicit Adonai Dominus, nisi in manu potenti, et in brachio excelso, et in furore effuso regnavero super vos, 34. et educam vos ex populis, et recipiam vos e regionibus, quibus dispersi estis in eis, in manu potenti, et in brachio excelso, et in furore effuso. 35. Et adducam vos in desertum populorum, et iudicio contendam adversus vos ibi facie contra faciem. 36. Quemadmodum iudicio contendam adversus patres vestros in deserto, cum eduxi eos ex terra Ægypti, sic iudicabo vos, dicit Dominus (s) Dominus. 37. Et traducam vos sub virga mea, (t) et introducam vos in numero ✕ testamenti: , 38. et eligam e vobis apostatas et impios; quia e terra incolatus eorum educam eos, et in terram Israelis non ingredientur, et cognoscetis, quod ego Dominus. 39. Et vos, domus Israelis, hæc dicit Dominus (u) Dominus: Unusquisque (x) studia sua tollite, et post hæc si vos non audieritis me, et nomen meum sanctum non profanaveritis amplius in donis vestris, et in studiis vestris; 40. quia super monte sanctitatis meæ; super monte excelso Israelis, dicit Dominus Dominus, ibi colent servitium omnis domus Israelis usque ad finem: et ibi suscipiam, et ibi visitabo primitias vestras, et primitias separationum vestrarum in omnibus sanctificationibus vestris. 41. In odore suavi suscipiam ego vos, cum eduxero vos ex gentibus, et suscepero vos e regionibus, quibus dispersi estis in eis, et sanctificabor in vobis ante oculos populorum. 42. Et cognoscetis, quia ego Dominus, cum introduxero vos in terram Israelis, in terram, quam levavi manum meam super eam, ad dandum eam patribus vestris. 43. (y) Et

(i) S., quæ est timor adorationis omnibus terris. Th., fortitudo est omnibus terris. (k) S., adhærescebat enim cor eorum idolis eorum. (l) Ægypti. (m) S., et adhærescebant oculi eorum idolis patrum eorum. (n) Th., primogenitum uteri. (o) S., delinquent. (p) ABANA. (q) Heb., Bama BAMA. (r) Deus. (s) Deus. (t) S., et purificabo vos in annulo fœderis. Th., et traducam vos in traditione fœderis. (u) Deus. (x) S., idolis suis ite servite, postquam non vultis audire me. (y) S., et cum in memoriam revocaveritis ibi vias et consilia vestra, in quibus vos polluistis, parvuli videbimini in eis (vox ברא, in eis, mihi transposita, et proxime a polluistis collocanda videtur), propter omnes malitias vestras, quas fecistis, et scietis, quod ego Dominus, cum fecero bene vobis propter nomen meum.

recordabimini ibi viarum vestrarum, et studiorum A
vestrorum, in quibus polluti estis in eis, (a) et vide-
litis facies vestras in omnibus malitiis vestris, ✕
quas fecistis ;. 44. et scietis, quia ego Dominus,
cum fecero vobis sic, ut nomen meum ✕ non pro-
fanetur ; secundum vias vestras malas, et secundum
studia vestra corrupta, domus Israelis, dicit Adonai
Dominus. 45. Et factum est verbum Domini ad me,
dicens : 46. Fili hominis, obstrua faciem tuam (a)
super Thæman, et respice super (b) Darom, et pro-
pheta super silvam ducem Nageb, 47. et dices silvæ
Nageb : Audi verbum Domini : hæc dicit Adonai Do-
minus : Ecce ego succendo in te ignem, et devora-
bit in te omne lignum viride, et omne lignum ari-
dum : non extinguetur flamma, quæ succensa est,
et ardebit in ea omnis facies ab oriente usque ad B
aquilonem. 48. (c) Et cognoscent omnis caro, quod
ego Dominus, et succendi eam, et non extinguetur.
49. Et dixi : Nequaquam, Domine, Domine, illi di-
cunt ad me : Nonne hæc parabola est, quæ dicitur
hæc ?

CAP. XXI.—1. Et factum est verbum Domini ad
me, dicens : 2. Fili hominis, obstrua faciem tuam
super Jerusalem, et respice super Sancta eorum, et
prophetabis super terram Israelis, 3. et dices ad
terram Israelis : Hæc dicit Dominus Dominus : Ecce
ego ad te, et evaginabo cultrum manuum meum e
vagina sua, et exsicabo ex te injustum et iniquum.
4. (d) + Pro eo quod perdam ex te injustum et
iniquum ;, sic egredietur culter manualis meus e C
vagina sua super omnem carnem ab oriente usque
ad aquilonem : 5. et cognoscat omnis caro, quia
ego Dominus evaginavi cultrum manuum meum e
vagina sua, et non revertetur amplius. 6. Et tu,
fili hominis, ingemisce (e) in contritione lumbi +
tui ;, et doloribus gemes ante oculos eorum. 7. Et
erit, si dixerint ad te : Quare tu gemis ? et dices, Pro
nuntio, quia venit, et percutietur omne cor, et
dissolventur omnes manus, et exibat anima + om-
nis + carnis, et : omnis spiritus, (f) et omnia
latera polluentur humore : ecce venit, et erit, dicit
Dominus Dominus. 8. Et factum est verbum Domini
ad me, dicens : 9. Fili hominis, propheta et dices :
Hæc dicit Adonai Dominus : Dic, gladio, gladio,
acuere, et furore exardesce, 10. ut mactes macta-
tiones : acuere, ut sis in polimen, (g) paratus ad
dissolutionem : occide, contemne, + filii mi ;, (h)
repelle omne lignum. 11. Et dedit eum paratum ad
tenendum manibus ipsius : expolitus est gladius,

est paratus, ut detur in manum confodientis. 12.
Clama, et ulula, filii hominis ; quia hoc factum est
in populo meo, hoc in omnibus ducibus Israelis :
inhabitabunt, quia gladius fuit populo meo : propter
hoc plaude super manum tuam, 13. (i) quia justi-
ficatus est : et quid si etiam tribus repulsa fuerit ?
Non erit, dicit Dominus Dominus. 14. Et tu, filii
hominis, propheta, et complode manum super ma-
num, (k) et duplica gladium : gladius tertius occi-
sorum est, gladius occisorum magnus : et terrebis
eos, 15. ut percutiatur omne cor (l), et multipli-
centur infirmi super omnem portam ✕ eorum ; :
(m) traditi sunt in occisiones gladii : bene factus
est ad splendorem, bene factus est ad mactationem.
16. Vade, exacuere a dextra, et a sinistra, quo-
cumque facies tua excitata fuerit. 17. Et ego autem
complodam manum meam ad manum meam, et
immittam furorem meum : ego Dominus locutus
sum. 18. Et factum est verbum Domini ad me, di-
cens : 19. Et tu filii hominis, ordina tibi ipsi duas
vias, 20. ut ingrediatur gladius regis Babylonis : ex
regione una egredientur principatus duo, et manum
✕ ad parandum : in principio viæ urbis : super
principio viæ ordinabis, ut ingrediatur gladius su-
per Rabbath, super filios Ammon, et super Judæam,
et super Jerusalem (n) in medio ejus. 21. Quia
stabit rex Babylonis (o) super viam antiquam, super
principio duarum viarum, ad divinandum divina-
tionem, (p) ad concutiendum virgam, et ad inter-
rogandum in sculptilibus, et ad explorandum vati-
cinium jecoris a dextra sua. 22. + Et : facta est
divinatio super Jerusalem, ad jaciendum (q) fossam,
et ad aperiendum os in clamore, ad exaltandum
vocem super clamore, (r) ad jaciendum foveam su-
per portas ejus, et ad jaciendum cespitem, et ad ædi-
ficandum machinas jaculatrices. 23. Et ipse eis quasi
divinans divinationem coram eis, ✕ et sabbatizabit
sabbata eis ;, et ipse commonefaciens de novo injus-
titiam ejus ad recordandum. 24. Propter hoc hæc
dicit Dominus (s) Dominus : Pro eo quod in me-
moriâ revocastis injustitias vestras in revela-
tione impietatum vestrarum, ut viderentur peccata
vestra, in omnibus impietatibus vestris, + et : in
omnibus studiis vestris, pro eo quod in memoriâ
revocastis ; in istis capiemi. 25. Et tu profane,
iniquè, dux Israelis, cujus venit dies, in tempore
(t) finis injustitiæ. 26. Hæc dicit Dominus Dominus :
Abstulisti a te cidarim, et posuisti super te coronam
hanc, non talis erit : humiliasti excelsum, et exal-

(a) et percutietis. (a) super Thæman et Darom. S., super austrum viam austri, curam habe, et pro-
pheta de sylva regionis austri et dices. (b) Dagon. (c) Et cognoscat. (d) Hæc, super quibus est obe-
liscus, ad finem reperiuntur in Hebræo. (e) S., sicut in fractione lumbi. (f) S., et per omnia genua
fluent aquæ. (g) S., evaginatus, vel fugiemus a virga, filii mi. (h) S., aversatus es ab omni ligno ; sed
dabitur ei evaginatus, ut capiatur manu. (i) S., et quid probatio ? et quid etiam si virga. (k) S., du-
plicabitur enim gladius, tertius autem ejus gladius percussorum hic est gladius percussoris maguæ,
qui super eos manumissus est. (l) Eorum. (m) S., dedi gladium probatum, acutum : factus est
acutus, ipse sicut fulgur notus est, ad jugulandum transit : revertimini, ascendite ad dextram, transi
(pro עבר transi legendum עבר transite puto) ad sinistram. (n) S., in inclusione. Th., munitam.
(o) Th., super principium viæ, super principio duarum viarum. (p) Th., ad concutiendum sagittis.
(q) S., turres murorum. Th., turres. (r) S., ad fodiendum lapidem, et ad ædificandum sepimentum.
(s) Deus. (t) S., iniquitas definita termino.

tasti humile. 27. Injustitiam, ✕ injustitiam ;, injustitiam ponam eam, nec hæc talis erit, donec veniat, cui convenit, et tradam ei. 28. Et tu, fili hominis, propheta, et dices : Hæc dicit Dominus (u) Dominus ad filios Ammon, et ad opprobrium eorum, et dices : Gladius, gladius evaginatus ad mactationem, et evaginatus ad consummationem, surge, ut fulgeas, 29. in visione tua vana, et cum divinabis falsa, ad tradendum te super colla occisorum iniquorum, quorum venit dies in tempore finis injustitiæ. 30. Revertere, ne hospiteris in loco hoc, quo natus es, in terra (x) tua judicabo te, 31. et effundam super te furorem meum, in igne iræ meæ sufflabo super te : et tradam te in manus virorum barbarorum constantium corruptionem. — 32. In igne eris cibus, sanguis tuus erit in medio terræ tuæ : non erit memoria tui, quia ego Dominus locutus sum.

CAP. XXII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Et tu, fili hominis, si judicas, aut non judicas urbem sanguinum? et ostende ei omnes iniquitates suas, 3. et dices : Hæc dicit (y) Dominus (z) Dominus : O urbs effundens sanguines in medio sui, ut veniat tempus ejus, et faciens cogitationes contra semetipsam, ad polluendum se. 4. In sanguinibus eorum, quos effudisti, cecidisti : et in cogitationibus tuis, quas fecisti, polluta fuisti : et appropinquare fecisti dies tuos, et adduxisti tempus annorum tuorum. Propter hoc dedi te in opprobrium gentibus, et in irrisionem omnibus regionibus, 5. quæ prope sunt ad te, et quæ procul remotæ sunt a te, (a) et illudent in te, immunda ista nominata, et multa in iniquitatibus. 6. Ecce duces domus Israelis, unusquisque ad cognatos suos, miscuerunt se in te, ut effundant sanguinem. 7. Patrem et matrem maledicebant in te, et adversus advenam conversabantur in injustitiis in te : pupillum et viduam opprimebant in te : 8. et Sancta mea spernebant, et sabbata mea polluebant in te. 9. Viri latrones ✕ erant ; in te, ut effunderent in te sanguinem : et super montibus comedebant in te : (b) non sancta faciebant in medio tui. 10. Pudenda patris relexerunt in te, et in immunditiis menstruatam humiliabant in te. 11. Unusquisque uxorem proximi sui inique ignominia affecit, et unusquisque nurum suam contaminavit in impietate, et unusquisque sororem suam, filiam patris sui, humiliabant in te. 12. Munus accipiebant in te, ut effunderent sanguinem : usuram et superfluum accipiebant in te : et consummasti consummationem malitiæ tuæ, quæ in oppressione : mei autem

A oblita es, dicit Dominus Dominus. 13. Si autem percussero manum meam ad manum meam (c) super iis, quæ consummasti, quæ fecisti, et super sanguinibus tuis, qui facti sunt in medio tui, 14. si sustinebit cor tuum? si detinebunt manus manus tuæ in diebus, quos ego facio in te? Ego Dominus locutus sum, et faciam. 15. Et dispergam te in gentibus, et disseminabo te in regionibus, et deficiet immunditia tua a te : 16. (d) et hæreditabo in te ante oculos gentium, et scietis, quia ego Dominus. 17. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 18. Fili hominis, ecce facti sunt mihi domus Israelis (e) misti omnes ære, et ferro, et stanno, et plumbo in medio ✕ camini : (f) misti argento sunt. 19. Propter hoc dic : Hæc dicit Dominus Dominus : B Pro eo quod facti estis omnes in unam commistionem, propter hoc ecce ego recipiam vos in medio Jerusalem. 20. Sicut recipitur argentum, et æs, et ferrum, et stannum, et plumbum in medium camini, ad sufflandum in illud ignem, ut confletur, ita recipiam vos in ira mea, ✕ et in furore ;, et congregabo, et conflabo vos, 21. ✕ et congregabo vos ;, et sufflabo super vos in igne iræ meæ, et conflabimini in medio ejus. 22. Quemadmodum conflatur argentum in medio camini, ita conflabimini in medio ejus, et cognoscetis, quia ego Dominus effudi furorem meum super vos. 23. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 24. Fili hominis, dic ei : Tu es terra (g) non compluta, neque pluvia facta est super te in die iræ. 25. Cujus duces in medio ejus, sicut leones rugientes, rapientes rapinas, animas devorantes in potentia, et pretia accipientes in injustitia. Et viduæ tuæ multiplicatæ sunt in medio tui. 26. Et sacerdotes ejus (h) prævaricati sunt legi meæ, et polluebant Sancta mea : inter sanctum (i) et profanum non distinguebant, et inter immundum et mundum non distinguebant, a sabbatis meis operiebant oculos suos : (k) et profanabar in medio eorum. 27. Principes ejus in medio ejus, sicut lupi rapientes rapinas, ad effundendum sanguinem, ✕ ad perdendum animas ;, ut avaritia lucrentur. 28. Et prophetæ ejus, (l) ungentes eos, cadent, videntes vana, divinantes ✕ eis : mendacia, dicentes : Hæc dicit Adonai Dominus, et D Dominus non locutus est : 29. populum terræ prementes injusto, et diripientes rapinas, egenum et pauperem opprimentes, et erga advenam (m) non conversantes cum judicio. 50. Et quærebam ex eis virum, (n) qui conversaretur recte, et qui staret ex toto ante faciem meam in tempore (o) iræ, ut ne in finem delerem eam, et non inveni. 31. Et effudi

(u) Deus. (x) S., possessa tua. Th., stabiliti radici tuæ. (y) Adonai. (z) Deus. (a) S., signum edere facientes manus super te, clamabunt tibi : immunda, valde nominata. (b) S., abominationes. Th., ZEMMA (i. e. Hebr. זמא scelus). (c) S., defraudatione tua, quam fecisti. (d) S., et pungam te coram gentibus. (e) S., permistio tetra. Th., in calculum. (f) S., permistio tetra. Th., in argentum scoris factæ sunt. (g) S., quæ non mundata est, super quam hiems non facta est, in die increpationis. Juramenta quæ simul (i. e. conjurationes) prophetarum ejus in medio ejus. (h) S., qui ducebant in violentia legem meam. (i) S., mundanum. (k) Et sabbata mea profanabant. (l) S., qui linebant eos non condimento. Th., stultitia. (m) S., opprimerunt inique. (n) S., qui ædificaret sepe. (o) Terræ.

super eam furorem meum in igne iræ meæ ad con- A
summandum ✕ eos : vias eorum in capita eorum
dedi, dicit Dominus Dominus.

CAP. XXIII.—1. Et factum est verbum Domini ad
me, dicens : 2. Fili hominis, duæ mulieres erant
filix matris unius, 5. et fornicatæ sunt in Ægypto,
in adolescentia sua ✕ fornicatæ sunt : ibi ceci-
derunt ubera earum, (p) et ibi devirginatæ sunt nu-
trices virginitatum earum. 4. Nomina autem earum
Ohola senior, et Oholiba soror ejus. Et factæ sunt
mihi, et pepererunt filios, et filias : et nomina earum,
Samaria Ohola, et Jerusalem Oholiba. 5. Et
fornicata est Ohola a me, (q) et se apposuit post
amatores suos, post Assyrios vicinos ei, 6. indutos
hyacinthinis, principes, et duces : juvenes electi,
omnes equites equitantes super equis. 7. Et dedit B
fornicationem suam super eos : electi filii Assyrio-
rum omnes, et super omnes, super quos se impo-
suit : in omnibus cogitationibus (r) eorum polluta
facta est. 8. Et fornicationem suam ex Ægypto non
reliquit ; quia cum ipsa dormiebant in adolescentia
ejus, et ipsi devirginarunt (s) eam, et effunderant
fornicationem suam super eam. 9. Propter hoc tra-
didit eam in manus amatorum ejus, in manus filio-
rum Assyriorum, super eos, post quos se apposuit.
10. Isti retexerunt (t) pudenda ejus, filios, et filias
ejus sumserunt, et eam in gladio occiderunt : et
facta est sermo in mulieres, et ultionem (u) feci in
ea + in filias ejus : 11. Et vidit soror ejus Oholiba,
et corrupit impositionem suam plus quam ea, et for-
nicationem suam plus quam fornicatio sororis suæ.
12. Post filios Assyriorum se apposuit, principes, et
duces vicinos ei, indutos (x) hyacinthinis, equites
equitantes super equos : adolescentes electi omnes.
13. Et vidi, quod pollutæ essent, via una amba-
rum : 14. et adiecit ad fornicationem suam, et vidit
viros depictos super pariete, imagines Chaldæorum
depictos (y) in stylo, 15. accinctos variegatis super
lumbos suos, (z) et pilei tincti super capitibus eo-
rum, (a) facies triplex omnium, similitudo filiorum
Babylonis, terræ Chaldæorum, regionis ejus. 16. Et
se posuit post eos in adpectu oculorum suorum :
et misit nuntios ad eos in terram Chaldæorum. 17. Et
venerunt ad eam filii Babylonis, ad cubile diver-
tentium, et polluebant eam in fornicatione ejus, (b) D
et polluta est in eis, et recessit anima ejus ab illis.
18. Et retexit fornicationem suam, et retexit pudorem.
Et recessit anima mea ab ea, quemadmodum
recessit anima mea a sorore ejus. 19. Et multipli-
casti fornicationem tuam, (c) ad recordandum dies
adolescentiæ tuæ, in quibus fornicata es in Ægypto :

(p) S., et ibi adoleverunt. (q) S., et se effudit. (r) Ejus. (s) S., Th., virgines ejus. (t) Pudorem.
(u) Fecerunt. (x) S., compositis. (y) S., in coloribus. (z) S., velamen. Th., et cidares inclinatæ.
(a) S., adpectus ternorum statorum. (b) S., et decerpta est. (c) S., per id quod recordata sis.
(d) S., et te effundebas ad opera eorum. Th., et subsillisti super electos eorum. (e) S., abominationem.
(f) S., quancumque adoleverint de Ægypto nutrices tuæ. (g) Consument in igne. (h) S., et cessare
faciam abominationem tuam a te. (i) S., eam, quæ de terra. (k) S., et abominatio tua, et fornicatio
tua : erunt hæc tibi. (l) S., profunda, et spatiosa, eris in risum, et in sermonem, quæ multos contines.
Ebrietate, et non curatione repleberis. (m) S., et testas ejus comedes, sicut ossa, et ubera tua depi-
labis ; quia ego locutus sum. (n) S., porta abominationem tuam, (o) Nonne. (p) S., et ad idola
sua mœchabantur.

20. (d) et te apposuisti post Chaldæos, quorum
sicut asinorum carnes eorum, et verenda equorum
verenda eorum : 21. et visitasti (e) iniquitates ado-
lescentiæ tuæ, quæ faciebas in Ægypto (f) in diver-
sorio tuo, ubi ubera adolescentiæ tuæ ceciderunt.
22. Propter hoc Oholiba, hæc dicit Dominus Domi-
nus : Ecce ego suscito amatores tuos super te, a
quibus recessit anima tua ab eis : et adducam eos
super te undique, 23. filios Babylonis, et omnes
Chaldæos, Phut, et Sud, et Coa, et omnes filios
Assyriorum cum eis, juvenes electos, duces, et præ-
fectos, omnes triarios, et nominatos, equitantes
super equis omnes. 24. Venient super te ab aquilo-
ne, currus, et rotæ cum multitudine populorum, et
clypei, peltæ : et mittet custodiam super te circum-
circa. 25. Et dabo ante faciem eorum iudicium, et
ulciscetur te in iudiciis suis : et dabo zelum meum
in te, et facient tecum in ira furoris. Nasum tuum,
et aures tuas auferent, et residuos tuos in gladio
dejicient : isti filios tuos, et filias tuas capient, et
residuos tuos (g) devorabit ignis : 26. et exuent te
vestibus tuis, et capient vasa gloriationis tuæ. 27.
(h) Et avertam impietates tuas a te, et fornicationem
tuam (i) de terra Ægypti : et non elevabis oculos
tuos super eos, et Ægypti non recordaberis ampli-
us. 28. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Ecce
ego trado te in manus eorum, quos odio habes, a
quibus recessit anima vestra ab eis. 29. Et facient
in te in odio, et sument omnes labores tuos, + et
molestias tuas : , et eris nuda, et ignominia plena,
et revelabitur ignominia fornicationis tuæ, (k) et im-
pietatis tuæ : et fornicatio tua. 30. fecit hæc tibi,
cum scortata es post gentes, et polluta es in cogi-
tationibus earum. 31. In via sororis tuæ ambulasti,
et dabo calicem ejus in manus tuas. 32. Hæc dicit
Dominus Dominus : Calicem sororis tuæ bibes, (l)
profundum, et latum, ✕ et erit in derisum, et in
iudibrium : , abundantem ad complendum ebrieta-
tem, 33. et dissolutione repleberis : calicem ✕ corru-
ptionis, et : exitii, calicem sororis tuæ Samariæ, 34. et
bibes eum, ✕ et exprimes eum : , (m) et festivitates,
et novilunia ejus avertam ; quia ego locutus sum, dicit
Adonai Dominus. 35. Propter hoc hæc dicit Adonai
Dominus : Pro eo quod oblita es mei, et projecisti me
post corpus tuum, et tu (n) accipe impietatem tuam,
et fornicationem tuam. 36. Et dixit Dominus ad
me : Fili hominis, (o) si iudicabis Oholam et Oholi-
bam, et annuntiabis eis iniquitates earum ; 37.
quia mœchabantur, et sanguis in manibus earum,
(p) et cogitationes earum mœchabantur, et filios
suos, quos pepererunt mihi, tradebant per ignem,

38. donec et hæc fecerunt mihi : polluebant Sancta mea ✕ in die illo ; et sabbata mea profanabant, 39. (q) et cum jugularent filios suos idolis suis, et ingrediebantur in Sanctuaria mea ✕ in die illo ; ad profanandum ea : et quod sic faciebant in medio domus meæ, 40. et quod viris venientibus e longinquo, quibus nuntios miserant ad eos, et statim ubi venissent, lavabaris, et collyrio linebas oculos tuos, et ornabaris ornato, 41. et sedebas super lecto strato, et mensa instructa ante faciem ejus : et thymia-ma meum, et oleum meum, lætabantur in eis, 42. (r) et voces harmoniæ pulsabant, et ad viros ex cœtu hominum venientes ✕ inebriatos ; e deserto : et dabant armillas in manus earum, et coronam gloriationis super capita earum. 43. Et dixi : (s) Nonne in his mœchantur ? et opera meretricum etiam ipsa fornicata est ? 44. Et ingrediebantur ad eam, quemadmodum ingrediuntur ad mulierem meretricem, ita ingrediebantur ad Oholam, et ad Oholibam, ut facerent iniquitatem. 45. Et viri justi, hi oleiscuntur eas ultione adulterarum, et ultione sanguinis ; quia adulteræ sunt, et sanguis in manibus earum. 46. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Adduc (t) super eos cœtum, et da in eis tumultum et rapinam, 47. et lapida super eas in lapidibus turbarum, (u) et confodite eas in gladiis eorum : filios earum, et filias earum occident, et domos earum in igne incendunt. 48. (x) Et avertam impietatem de terra, et erudiantur omnes mulieres, et non facient secundum impietates earum. 49. Et dabitur impietas vestra super vos, et peccata cogitationum vestrarum accipietis, et scietis, quia ego Dominus Dominus.

CAP. XXIV. — 1. Et factum est verbum Domini ad me in anno nono, in mense decimo, decimo mensis, dicens : 2. Fili hominis, scribe tibi in diem (y) a die hoc, a quo se extulit rex Babylonis super Jerusalem, a die hodierno. 3. Et dic super domum irritantem parabolam, et dices ad eos : Hæc dicit Dominus Dominus : Pone ollam, ✕ pone ; et infunde in eam aquam, 4. et mitte in eam segmenta, omne segmentum decorum, crus, et humerum, abscissa ab ossibus, 5. de jumento electo (z) sumta : et incende ossa sub eis. Ferbuit, efferbuit, et cocta sunt ossa ejus in medio illius. 6. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : O urbs sanguinum, olla, in qua est ærugo, et ærugo non exiit ex ea, membratim protulit, non cecidit super eam sors. 7. Quia sanguis ejus in medio illius est, super petram læ-

A vem constitui eum : non effudi eum super terram ut tegetet super eum terra, 8. ut ascenderet furor in vindictam ut vindicaretur : dedi sanguinem ejus super petram lævem, ut ne tegetet eum. 9. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : ✕ Væ urbs sanguinum ; et ego magnificabo (a) torrem, 10. et multiplicabo ligna, et succendam ignem, ut liquescant carnes (b), et imminuatur jusculum, ✕ et ossa simul exurentur ; 11. et stet super prunas ✕ ejus, inflammata est ; ut comburatur, ✕ ut simul exuratur : æs ejus, et liquescat in medio ✕ ejus : immunditia ejus, et deficiat ærugo ejus, ✕ (c) deprimatur ærugo ; 12. Et non exibat de ea multa ærugo ejus, et erubescet ærugo ejus. 13. ✕ In immunditia tua elixatio ; pro iis quod contaminasti tu, ✕ et non purificata es ab immunditia tua ; et quid si non purificata fueris amplius, donec et impleam furorem meum in te ? 14. Ego Dominus locutus sum, et veniet, et faciam (d), non differam, nec miserebor, ✕ obtemperabo ; secundum vias tuas, et secundum (e) cogitationes tuas judicabo te, dicit Adonai Dominus. + Propter hoc ego judicabo te secundum sanguines tuos, et secundum cogitationes tuas judicabo te, inmundam, et nominata, et multa ad irritandum ; 15. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 16. Fili hominis, ecce ego tollo (f) desideria oculorum tuorum in instructione belli, non planges, neque desleberis, neque venient tibi lacrimæ. 17. (g) Gemitus sanguinis, lumbi luctus est hæc : non erunt crines tui conserti super te, et calceamenta tua in pedibus tuis : non consolationem accipies in labiis eorum, et panem virorum non comedes. 18. Et locutus sum ad populum mane, + quemadmodum præcepit mihi ; et mortua est uxor mea vespere, et feci mane, quemadmodum præceptum fuit mihi. 19. Et dixit ad me populus : Non dicis nobis, quid sint ✕ nobis ? hæc, quæ tu facis ? 20. Et dixi ad eos : Verbum Domini factum est ad me, dicens : 21. Dic ad domum Israelis : Hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego profanabo Sancta mea, jactantiam fortitudinis vestræ, desiderabilia oculorum vestrorum, et pro quibus parcunt animæ vestræ : et illi vestri, et filia vestræ, quos reliquistis, in gladio cadent, 22. et facite, quemadmodum feci : (h) ab ore eorum non accipietis consolationem, et panem virorum non comedetis, 23. et cincinni vestri super capite vestro, et calceamenta vestra in pedibus vestris : nec plangetis, neque flebitis, et liquescetis

(g) S., et cum sacrificarent filios suos idolis suis, ingrediebantur. (r) S., et vox cœtus affluentis erat in ea. (s) Th., ei, cujus ab antiquo est tempus scortationis meretricis meretricium. (t) Super eas. (u) Th., et expurgabit eas in gladiis eorum. (x) S., quod cessare faciam abominationem a terra. (y) S., in ipso die hoc antevertit constituit. (z) S., sume sal, et pone circumcirea ossa sub eis. (a) Th., et inflammationem. (b) S., simul coquetur stabilimentum. (c) S., in amore laboris fuit cum molestia, et non exivit de ea multitudo æruginis ejus. (*) Hic lapsus est interpres Syriacus, qui vocem Græcam ζέμα, quæ est Hebraicum דבֿה, elementis Græcis scriptum, accepit ut nomen Græcum ζέμα, a verbo ζέω, et vertit שִׁלְכָה, elixatio. Cf. supra notam ad xxii, 9. DRACH. (d) S., non retrocedam. (e) Studia. (f) S., fortunam oculorum tuorum in percussione. (g) S., geme, dum siles, et luctum humanum ne facias : corona tua fuit posita tibi, et calceasti pedes tuos, et non obvolvās labia tua, et cœnam. (h) S., labia tua (pro דִּילְכָה, tua, דִּילְכָה, vestra, legendum credo) obvolvētis.

in injustitia vestra (i) (k) et consolabimini unusquisque fratrem suum. 24. Et erit Hezeciel vobis in portentum : secundum omnia, quæ fecit, facietis, cum venerint hæc, et cognoscetis, quoniam ego Adonai Dominus. 25. Et tu, fili hominis, nonne in die, quando sumsero robur ✕ eorum : ab eis, et elationem gloriationis eorum, desiderabilia oculorum eorum, et elationem animæ eorum, filios eorum, et filias eorum, 26. in die illo veniet, qui salvus factus fuerit, ad te, ut dicat tibi in aures tuas? 27. In die illo aperietur os tuum ad eum, qui salvus factus fuerit, et loqueris, nec obmutescas amplius, et eris eis in portentum, et cognoscent, quoniam ego Dominus.

CAP. XXV. — 1. Super filios Ammon. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, obfirma faciem tuam super filios Ammon, et propheta super eos, 3. et dices filiis Ammon : Audite verbum Adonai Domini : hæc dicit Adonai Dominus (l) : Pro eo quod gavisi estis super Sancta mea, quod profanata sunt, et super terram Israelis, quod desolata est, et super domum Judæ, quod abierunt in captivitate ; 4. propter hoc ecce ego trado vos (m) filiis Cedem in hæreditatem, et castrametabuntur in supellectile sua in te, et dabunt in te tentoria sua : isti comedent fructus tuos, et isti bibent adipem tuam. 5. Et dabo urbem Ammon in paseum camelorum, et filios Ammon in pascuum ovium, et cognoscetis, quia ego Adonai Dominus. 6. Quia hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod plausisti manu tua, et strepuisti pede tuo, et gavisus es ex anima tua super terram Israelis ; 7. propter hoc ✕ ecce ego : extendam manum meam super te, et dabo te in direptionem in gentibus, et delebo te ex populis, et perdam te e regionibus perditione, et cognosceatis, quia ego Dominus. 8. Super Moab et Seir. Hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod dixit Moab, ✕ et Seir : : Ecce, quemadmodum omnes gentes, domus + Israelis et Judæ. 9. Propter hoc ecce ego dissolvo humerum Moab ex urbibus extremarum altitudinum ejus, terram electam, domum Beth Asimuth super fontem urbis, quæ apud mare : 10. filios Cedem super filios Ammon dedi ei (n) in hæreditatem, ut non memoria sit filiorum Ammon ✕ in gentibus : . 11. Et in Moab faciam ultionem, et cognoscent, quoniam ego Dominus. 12. Super Idumæam. Hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod fecit Idumæa, cum ulciscerentur ultione in domum Judæ, et custodierunt excandescantiam, et ulti sunt ultione ; 13. propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Et extendam manum meam super Idumæam, et pessundabo de ea hominem et jumentum, et ponam eam desertam : et ex Thæman et Dadan persecutionem patientes in gladio cadent. 14. Et dabo ultionem meam super

Idumæam in manu populi mei Israelis : et facient in Idumæa juxta iram meam, et juxta furorrem meum, et cognoscent ultionem meam, dicit Adonai Dominus. 15. Super alienigenas. Propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Pro eo quod fecerunt alienigenæ in ultione, et excitarunt ultionem, gaudentes ex anima, (o) ut delerent usque in æternum ; 16. propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : Ecce ego extendo manum meam super alienigenas, et pessundabo (p) Cretenses, et perdam reliquos + habitantes : super ora marina. 17. Et faciam in eis ultiones magnas ✕ in redargutionibus furoris : , et cognoscent, quia ego Adonai Dominus, cum dederò ultionem meam super eos.

CAP. XXVI. — 1. Super Tyrum. Et factum est in anno undecimo, uno mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis : pro eo quod dixit Tyrus super Jerusalem : Ah, bene, confRACTA est, periit, gentes conversæ sunt ad me, quæ plena, deserta est ; 3. propter hoc hæc dicit Adonai Dominus : ✕ Ecce ego : super te, Tyre, et ascendere faciam super te gentes multas, sicut ascendit mare in fluctibus suis. 4. Et dejicient muros Tyri, et dejicient turre tuas : et ventilabo pulverem ejus de ea, et dabo eam in petram lævem. 5. Expansio retium erit in medio maris ; quia ego locutus sum, dicit Dominus Dominus : et erit in direptionem gentibus : 6. ✕ et filia ejus hæc : , quæ in campo, gladio occidentur, et scient, quia ego Dominus. 7. Quia hæc dicit Adonai Dominus : ecce ego adduco super te, Tyre, Nabuchodonosorem regem Babylonis ab aquilone, rex regum est, cum equis, et curribus, et equitibus, et cœtu gentium multarum + valde : . 8. Hic filias tuas, quæ in campo, gladio occidet, et dabit super te + excubias : , et ædificabit circa te, et faciet super te in circuito fossam, et tumultuariam stationem armorum, et lanceas suas contra te dabit. 9. Muros tuos, et turre tuas diruet in gladiis suis. 10. A multitudine equorum ejus operiet te pulvis eorum : a voce equitum ejus, et rotarum curruum ejus concutientur muri tui : cum ingreditur portas tuas, sicut ingrediens in urbem ex campo. 11. In unguibus equorum suorum conculcabunt omnes plateas tuas : populum tuum gladio occidet : et substantiam fortitudinis tuæ super terram deducet. 12. Et deportabit potentiam tuam, et spoliabit quæ possides, et jaciet deorsum muros tuos : et domos tuas desiderabiles, et lapides tuos, et ligna tua, et pulverem tuum in medium maris injiciet. 13. Et destruct multitudinem instrumentorum musicæ tuæ, et vox cithararum tuarum non audietur in te amplius. 14. Et dabo te in petram lævem, et expansio retium eris : non ædificaberis amplius, quia ego locutus sum, dicit Adonai Dominus. 15. Quia hæc dicit

(i) Nec (hæc vox ad notam proxime præcedentem pertinere videtur). (k) S., et consolationem accipietis unusquisque per fratrem suum. Th., et gemetis. (l) S., pro eo quod dixisti, ah bene ! (m) Th., filiis orientis. (n) S., in elatum. (o) S., in corruptionem in inimicitia æterna. (p) S., destructores.

Dominus Dominus Tyro : Nonne a voce ruinæ tuæ, cum ingemuerint occisi tui, cum evaginatus fuerit gladius in medio tui, commovebuntur insulæ? 16. Et descendunt de solis suis omnes principes ✕ ex gentibus : maris, et tollent cithares de capitibus suis, et vestimenta varia sua exuent : stupore stuperunt, super terram sedebunt, et formidabunt perditionem suam, et gement super te : 17. et assumunt super te lamentationem, et dicent ✕ tibi : Quomodo periisti, et dissoluta es ex mari, urbs celebrata, ✕ quæ facta erat fortis in mari, ipsa, et inhabitantes eam : quæ dedit timorem suum omnibus habitantibus in ea? 18. Et timebunt insulæ a die ruinæ tuæ, ✕ et perturbabuntur insulæ in mari : (q) ab exitu comite tui. 19. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Quando dederò te urbem desolatam, sicut urbes, quæ non habitantur, cum adduxero super te abyssum, et operiet te aqua multa. 20. Et descendere faciam te ad eos, qui descendunt in foveam ad populum sempiternum, et habitare faciam te in profundis terræ, sicut solitudinem sempiternam cum his, qui descendunt in foveam, ut ne habiteris (r), neque resurgas super terra vitæ. 21. Perditionem dabo te, et non existes amplius, ✕ et requireris, et non inuenieris : in sempiternum, dicit Dominus Dominus.

CAP. XXVII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Et tu, filii hominis, assume super Tyrum lamentationem, 3. et dies Tyro habitanti super introitum maris, emporio populorum ex insulis multis : Hæc dicit Dominus Dominus Tyro : Tu dixisti : Ego posui mihi (s) decorem meum, 4. in corde maris (t) Beelimo : filii tui posuerunt tibi decorem. 5. Cedrus ex Libano sumptæ sunt, ad faciendum tibi malos abiegnos, 6. e regione Bajsan fecerunt remos tuos, templa tua fecerunt ex ebore, domos densas ex insulis Chethazorum. 7. Byssus cum varietate ex Ægypto facta est tibi stratum, ad ponendum tibi (u) gloriam, + et ad operiendum ✕ : hyacintho, et purpura, ex insulis Elisæ, facta sunt operimenta tua. 8. + Et principes tui : habitantes in Sidone, et Arudii fuerunt ductores remorum tuorum : sapientes tui, Tyre, qui erant in te, hi nautæ tui. 9. Seniores (x) bibliorum, et sapientes eorum, qui erant in te, hi corroborabant consilium tuum : et omnes naves maris, et ductores remorum earum facti sunt tibi ab occasuum occasu. 10. Persæ, et Lydi, et Libyas erant in potentia tua, viri bellatores tui clypeos et galeas suspenderunt in te,

hi dederunt gloriam tuam. 11. Filii Arudiorum, et potentia tua super muris tuis ✕ in circuitu : (y) custodes in turribus tuis erant, pharetras suas suspenderunt super portus tuos in circuitu : hi perfecerunt decorem tuum. 12. Carthaginenses negotiatores tui a multitudine omnis roboris tui, argentum, et aurum, et æs, et ferrum, et stannum, et plumbum dederunt nundinas tuas. 13. Græcia, et universa, et regiones extensæ, isti negotiabantur tibi in animabus hominum, et vasa æris dederunt mercatum tuum. 14. E domo Thorgama equos, et equites, et mulos dederunt nundinas tuas. 15. Filii Rhodiorum negotiatores tui ex insulis multiplicaverunt mercatum tuum dentes elephantinos, et his introductis reddebas mercedes tuas, 16. homines, mercatum tuum a multitudine commisti tui, (s) benafeg (Hebr. בנפג) stacten, et varietates ex Tharsis, et Damoth, et Chorchor dederunt nundinas tuas. 17. Juda, et filii Israelis, hi negotiatores tui in venditione frumenti, et unguentorum, + et casiarum : et mel primum : et oleum, et resinam dederunt in commistum tuum. 18. Damascus negotiatores tui in multitudine operum tuorum, ex multitudine omnis potentiarum tuarum : (a) vinum ex Helbon, + et lanam ex Mileto, et vinum : ✕ et Dan, et Javan ex Ozel : + in nundinas tuas dederunt : 19. Ex Asel ferrum opere factum, et rota in commisto tuo est. 20. Dadan negotiatores tui cum jumento electo ad currus. 21. Arabia, et omnes principes Cedar, hi negotiatores per manum tuam, camelos, et arietes, et agnos, in quibus mercabantur tibi. 22. Negotiatores Sabæ, et Raamæ, hi negotiatores tui cum aromatis primis, et lapidibus bonis, et aurum dederunt nundinas tuas. 23. Haran, et Chanaan, ✕ et Dadan, : + hi : negotiatores tui : ✕ Saba : Assur, et Chalmun negotiatores tui, 24. ferentes mercatum ✕ in Machalim, et in Galima : hyacinthum ✕ (b) et variegatum : et thesauros electos, ligatos funibus, et naves 25. cupressorum in eis ✕ negotiatio tua : Carthaginenses negotiatores tui in multitudine negotiatorum tuorum, in commisto tuo. Et repleta es, et aggravata es valde in corde maris : 26. in aqua multa adduxerunt te ductores remorum tuorum, spiritus austri confregit te in corde maris : 27. erant virtutes tuæ, et merces tua, et commistorum tuorum, et ductores remorum tuorum, et gubernatores tui, et consilarii tui, et commisti tui ex commistis tuis, et omnes bellatores tui, qui in te : et omnis costus tuus, ✕ qui : in medio tui, cadent in corde maris :

(q) S., ab eo quod non sit egredi a te. (r) Th., et dabo robur in terra viventium. (s) S., perfecta in decore. Th., corona decoris. (t) S., vicini tui, et qui ædificant te, perfecerunt decorem tuum. (u) S., velum. (x) Th., Hebraice; Gæbal, TABAA. S., solventes mixturam tuam. (y) S., sed et Medi. Th., et Cuma din. A., Sun est, et non est (quo hæc obscura pertineant, non intelligo). (z) S., varie intextæ purpuræ. (') ב in Hebr. et in Syr. servile est, significatque, in Theodotio : ἐν ναπέχ. Cf. supra notam ad hunc locum. Syriaca vox textus nostri, non benafeg, sed in nafeg vertenda est. DRACH. (**) Syr. scriptor, ut nobis videtur, posuit 7 pro 7, et Ramoth legendum. DRACH. (a) S., in vino pingui, et in lana splendida. Et Dan, et Javan, vadentes ad nundinas tuas, addiderunt ferrum : stacte, et calamus commercia tua fuerunt. (b) Et purpuras.

in die ruinæ tuæ, 28. ad vocem clamoris tui gubernatores tui (c) timendo timebunt. 29. Et descendunt de navibus suis omnes ductores remorum tuorum, et epibatæ, et sedentes in prora navis maris super terram stabunt, 30. et ululabunt super te voce sua, et clamabunt amare, et jacent pulverem super caput suum, et cinerem sternent sibi. 31. ✕ Et decalvabunt super te calvities, et accingent saccos, et flebunt pro te in amaritudinibus animæ, et planctum amarum : 32. sument super te filii eorum lamentationem, lamentum Tyri : quis sicut Tyrus, quæ obmutuit in medio maris? : 33. Quantam, quam mercedem invenisti de mari? saturasti gentes ex multitudinē tuæ, et a commisto tuo ditasti omnes reges terræ. 34. Nunc contracta es in mari, in profundo aquæ commistum tui, et omnis cœtus tuus in medio tui. 35. Ceciderunt omnes ductores remorum tuorum, omnes habitantes in insulis contristati sunt super te, et reges eorum stupore obstupuerunt (d), et lacrimata est facies eorum super te. 36. Negotiatores e gentibus sibilaverunt super te : perditio facta es, et non amplius eris in sæculum, dicit Adonai Dominus.

CAP. XXVIII.—1. Super principes Tyri. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Et tu, filii hominis, dic principi Tyri : Hæc dicit Dominus Dominus : Pro eo quod elevatum est cor tuum, et dixisti : Deus sum ego, habitaculum Dei inhabitavi in corde maris, tu autem es homo, et non Deus, et dedisti cor tuum, sicut cor Dei ; 3. numquid sapiens es plus quam Daniel? aut (e) sapientes non erudierunt te in scientia sua? 4. Numquid in scientia tua, aut in sagacitate tua fecisti tibi fortitudinem, et fecisti aurum, et argentum in thesauris tuis? 5. aut in scientia tua multa, et in negotiatione multiplicasti fortitudinem tuam : elatum est cor tuum in fortitudine tua. 6. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Quia dedisti cor tuum, sicut cor Dei, 7. pro hoc ecce ego addueo super te corruptores alienos e gentibus, et evacuantur gladios suos super te, et super decorem scientiæ tuæ, et sternent decorem tuum in perditionem, 8. et descendere facient te, et morieris morte occisorum in corde maris. 9. Numquid dicendo dices : Deus sum ego, coram occidentibus te? tu autem es homo, et non Deus in multitudine homicidarum tuorum. 10. Mortibus incircumcisorum morieris in manibus alienorum, quia ego locutus sum, dicit Adonai Dominus. 11. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 12. Filii hominis, sume lamentationem super principem Tyri, et dic ei : Hæc dicit Dominus Dominus : Tu es sigillum (f) similitudinis, ✕ plenus sapientia ; et corona decoris 13. in voluntate faciei Dei fuisti, omnem lapidem bonum cin-

A gens, sardium, et topazium, et smaragdum, et carbunculum, et saphirum, et jaspidem, et argentum, et aurum ; et ligurium, et achatem, et amethystum, et chrysolithum, et beryllum, et onychem, et auro implevisti thesauros tuos, et horrea tua tibi. 14. A die, quo creatus es, ✕ (g) præpararunt ; cum ✕ Cherub uneto, commoranti in tabernaculo ; et dedi te in monte sancto Dei, factus es in medio lapidum igneorum. 15. Fuisti sine macula tu in diebus tuis, a die, quo tu creatus es, donec inventæ sunt injustitiæ tuæ in te. 16. A multitudine negotiationis tuæ implevisti (h) cellaria tua iniquitate, et peccasti, et percussus es a monte Dei : et adduxit te Cherub ✕ obumbrans ; de medio lapidum igneorum. 17. Elatum est cor tuum super decore tuo, corrupta est scientia tua cum decore tuo : et propter multitudinem peccatorum tuorum : super terram projecit te, coram regibus dedi te, ut illudereris. 18. Propter multitudinem (i) peccatorum tuorum, et injusticiarum negotiationis tuæ (k) pollui (l) sacra tua, et educam ignem de medio tui, hic devorabit te : et dabo te in cinerem super terra tuam coram omnibus videntibus te. 19. Et omnes, qui noverunt te in gentibus, contristabuntur super te : perditio factus es, et non existes amplius in sæculum. 20. Super Sidonem. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 21. Filii hominis, pone faciem tuam super Sidonem, et propheta super eam, 22. et dic : Hæc dicit Adonai Dominus : Ecce ego super te, Sidon, et glorificabor in te, et scies, quia ego + sum : Dominus, quando fecero in te judicia, et sanctificabor in te. 23. Et mittam super te mortem, et sanguinem in plateis tuis, et cadent occisi ✕ in medio ejus ; in gladiis in te circa te, et scient, quia ego sum Dominus. 24. Et non erit amplius in domo Israelis stimulus amaritudinis, et spina miseriæ ab omnibus, qui circa eos, qui spreverunt eos, et scient, quia ego sum Adonai Dominus. 25. Hæc dicit Adonai Dominus : Et congregabo domum Israelis ex gentibus, quo dispersi sunt illuc, et sanctificabor in eis coram gentibus et populis. 26. Et habitabunt super terra sua, quam dedi servo meo Jacobo, et habitabunt super ea in spe, et ædificabunt domos, et plantabunt vineas, et habitabunt in spe, cum fecero iudicium in omnibus, qui contemserint eos in circuitu eorum, et scient, quod ego sum Dominus Deus eorum, et Deus patrum eorum.

CAP. XXIX.—1. Super Ægyptum et Pharaonem. In anno (m) decimo, in mense decimo, uno mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Filii hominis, obfirma faciem tuam super Pharaonem regem Ægypti, et propheta super eum, et super Ægyptum omnem, 3. ✕ loquere et : dic : Hæc

(c) S., commovebuntur, qui procul. Th., commovebuntur regiones. (d) S., permutabuntur imagines facierum mercatorum. (e) S., omne ineffabile non transiit te. In sapientia tua, et in intelligentia tua. (f) Th., præparationis. (g) S., stabilitum est. (h) S., medium tui. (i) Iniquitatis tuæ. (k) Polluisti. (l) Sanctuarium tuum. (m) Duo decimo, in mense duodecimo.

dicit Dominus Dominus : Ecce ego super te, Pharaon, **X** rex *Ægypti* ; draconem magnum, sedentem in medio fluminum (*n*) scorum, dicentem : Mea sunt flumina, et ego feci ea. 4. Et ego dabo (*o*) laqueum in maxillas tuas, et agglutinabo pisces fluminis tui ad alas tuas, et educam te de medio fluminis tui, et omnes pisces fluminis squar is tuis adhærebunt. 5. Et projiciam te velociter, **X** et te ; et omnes pisces fluminis : super faciem campi tui cades, et non congregaberis, neque colligeris : bestiis terræ, et volucribus cæli dedi te in cibum. 6. Et cognoscent omnes inhabitantes *Ægyptum*, quia ego sum Dominus, pro eo quod factus es virga arundinea domui Israelis : 7. cum apprehenderunt te manu sua, contractus es, et cum prævaluit super eos omnis manus, et quando requieverunt super te, **B** contractus es, et contrivisti omnem lumbum eorum. 8. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego induco super te gladium, et perdam de te homines et jumenta. 9. Et erit terra *Ægypti* perditio, et solitudo : et scient, quod ego sum Dominus : pro eo quod dicitis : Flumina mea sunt, et ego feci ea. 10. Propter hoc ecce ego super te, et super omnia flumina tua, et dabo terram *Ægypti* in solitudinem, et in gladium, et in perditionem, a Magdol, et Suis, et usque ad terminos *Æthiopum*. 11. Non transibit in ea pes hominis, et pes jumenti non transibit eam, et non habitabitur quadraginta annos. 12. Et dabo terram ejus perditionem in medio terræ desertæ, et urbes ejus in medio urbium desertarum erunt **X** corruptio ; quadraginta annos : et disseminabo *Ægyptum* in gentibus, et ventilabo eos in regiones. 13. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Post quadraginta annos congregabo *Ægyptios* ex gentibus, quo dispersi erant illuc : 14. et reducam captivitatem *Ægyptiorum*, et habitare faciam eos in terra Pathros (*p*), in terra, unde sumti sunt, et erit **X** ibi ; principatus humilis : 15. plus quam omnes principatus erit **X** humilis ; non se offeret amplius super gentes, et paucos eos faciam, ne sint plures inter gentes : 16. et non erunt amplius domui Israelis in spem, in memoriam revocantem iniquitatem (*q*), cum adhærescent post corda eorum, et scient, quod ego sum Adonai Dominus. 17. Et factum est in anno vigesimo et septimo, uno mensis primi, factum est verbum Domini ad me, dicens : 18. Fili hominis, Nabuchodonosor rex Babylonis (*r*) servire fecit exercitum suum, servitute magna super Tyrum, (*s*) omne caput calvum, et omnis humerus depilatus : et merces non fuit ei, et exercitui ejus super Tyrum, et servitutis, quam coluerunt super eam. 19. **X** Propter hoc : hæc dicit Dominus Dominus : Ecce **X** ego : do Nabuchodonosori regi Babylonis **X** *ty* ; terram *Ægypti*, et sumet multitudinem ejus, et prædabitur prædam ejus, et capti-

vam ducet captivitatem ejus ; et erit merces virtutis ejus : 20. (*) pro servitute ejus, quo cultu servitutis servivit super Tyrum, dedi ei terram *Ægypti*, **X** pro omnibus, quæ fecerunt mihi. + Hæc : dicit Dominus Dominus : 21. In die illo orietur cornu omni domui Israelis, et tibi dabo os apertum in medio eorum, et scient, quod ego sum Dominus.

Cap. XXX. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, propheta, et dic : Hæc dicit Adonai Dominus : O, o dies, 3. quia propinquus dies, et propinquus dies Domini, dies **X** nubis ; finis gentium erit. 4. Et veniet gladius super *Ægyptios*, et erit perturbatio in *Æthiopia*, et cadent occisi in *Ægypto*, **X** et capient multitudinem ejus ; et cadent simul fundamenta ejus. 5. Persæ, et Cretenses, et Lydi, et Libyes, et omnes commisti, et filiorum testamenti mei, ipso gladio cadent. 6. **X** Hæc dicit Adonai Dominus : et cadent sustentacula *Ægypti*, et descendet contumelia fortitudinis ejus a Magdol — usque ad Suna ; gladio cadent in ea, dicit Adonai Dominus. 7. Et desolabitur in medio regionum **X** depravatarum erunt, et urbes eorum in medio urbium desolataram erunt, 8. et scient, quod ego sum Dominus, quando dederò ignem super *Ægyptum*, et contriti fuerint omnes, qui auxiliantur ei. 9. In die illo egredientur nuntii **X** a facie mea Assim ; festinantes depravare *Æthiopiam* **X** *ty* spem ; et erit perturbatio in eis in die *Ægypti*, quia ecce venit. 10. Hæc dicit Dominus Dominus : Et disperdam multitudinem *Ægyptiorum* per manum Nabuchodonosoris regis Babylonis, 11. ipsius, et populi ejus **X** cum eo ; corruptores, qui e gentibus missi sunt ad perdendum terram : et evacuantur + omnes : gladios suos super *Ægyptum*, et replebitur terra occisis : 12. et dabo flumina eorum deserta, **X** et tradam terram in manu malorum ; et disperdam terram, et plenitudinem eorum cum plenitudine ejus, in manibus alienorum, quia ego Dominus locutus sum. 13. Quia hæc dicit Dominus Dominus : Et perdam abominationes, et cessare faciam optimates de Memphis, et principes de terra *Ægypti*, et non erunt amplius : **X** et dabo terrorem ex terra *Ægypti*. 14. Et disperdam terram Pathros, et dabo ignem super Tanin, et faciam ultionem in Diospoli. 15. Et effundam furorem meum super Sain robur *Ægypti*, et disperdam multitudinem Mempheos, 16. et dabo ignem super *Ægyptum*, et perturbatione perturbabitur Sais, et in Diospoli erit scissura, et diffundentur aquæ. 17. Juvenes urbis solis, et Bubasti, in gladio cadent, et mulieres in captivitate ibunt, 18. et in Thahphis obtenebrescet dies, quando contrivero ibi sceptræ regni *Ægypti*, et peribit ibi contumelia roboris ejus, et hanc nubes operiet, et filia ejus captivæ ducentur. 19. Et faciam judicia in *Ægypto*,

(n) *Ægypti*. (o) *Th.*, frenum. (p) *Th.*, in terra nativitatis eorum. (q) *S.*, cum confugiunt, ut adhæreant eis. (r) *S.*, colere fecit exercitum suum opus magnum in Tyro. (s) Omne caput calvities. (*) Ab hoc versu usque ad Cap. XXXI, 7, margo codicis cum omnibus suis notis præcisus est.

et scient, quod ego sum Dominus. 20. Et factum est in anno undecimo, in mense primo, septimo mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 21. Fili hominis, brachia Pharaonis regis Ægypti contrivi, et ecce non obligatus est, ad dandum ei medelam, ut daretur super eum malagma, ad dandum robur, ut teneret gladium. 22. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego super Pharaonem regem Ægypti, et conteram brachia ejus fortia, et disposita, ✕ et eos : qui contriti, et dejiciam gladium de manu ejus : 23. et disseminabo ✕ תִּיב : Ægyptum in gentes, et ventilabo eos in regiones : 24. et corroborabo brachia regis Babylonis, et dabo gladium meum in manum ejus, et inducet eum super Ægyptum, et deportabit captivitatem ejus, et prædabitur prædam ejus. 25. Et corroborabo brachia regis Babylonis ; brachia autem Pharaonis cadent. Et scient, quod ego sum Dominus, cum dederò gladium meum in manus regis Babylonis, et eduxerit eum super terram Ægypti. 26. Et disseminabo ✕ תִּיב : Ægyptum in gentes, et ventilabo eos in regiones, et scient + omnes Ægyptii ;, quod ego sum Dominus.

Cap. XXXI. — 1. Et ecce in anno undecimo, in mense tertio, uno mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, dic ad Pharaonem regem Ægypti, et multitudini ejus : Cui assimilasti te in altitudine tua ? 3. Ecce Assur cyparissus in Libano, et pulcher virgultis, ✕ et densus in umbraculo ;, et excelsus magnitudine, et in medio nubium factum est principium ejus. 4. Aqua nutrit eum, abyssus exaltavit eum, fluvios suos eduxit circa plantas suas, et lacunas emisit in omnia ligna campi. 5. Propter hoc elevata est magnitudo ejus plus, quam omnia ligni campi, et dilatati sunt rami ejus, et se extulerunt virgulta ejus super aquam multam, ✕ cum se extenderet : 6. In virgultis ejus nidificaverunt omnes volucres cœli, et sub ramis ejus genuerunt omnes bestię campi, in umbra ejus habitavit omnis multitudo gentium. 7. Et erat pulcher in altitudine sua propter longitudinem ramorum suorum, quia erant radices ejus in aqua multa. 8. Et cyparissi non (t) tales in paradiso Dei, et cedri non similes virgultis ejus, et abietes non fuerunt similes ramis ejus : omne lignum in paradiso Dei non assimilatum est ei in pulchritudine sua, 9. (u) propter multitudinem ramorum ejus : (x) et æmulata sunt eam omnia ligna paradisi jucunditatis ✕ Dei. 10. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Pro eo quod factus es magnus magnitudine, et dedisti principium tuum in medium (y) nubium (s), et vidi, cum exaltaretur, 11. et tradidi eum in manus principis gentium, et fecit perditionem ejus : juxta impietates ejus ✕ ejiciam

eum : 12. Et perdidit eum, et delererunt eum alieni corruptores de gentibus, et dejecerunt eum super montibus : in omnibus convallibus ceciderunt rami ejus, et contritę sunt propagines ejus (a) in omni campo terrę, et descenderunt de umbraculo (b) ejus omnes gentes populorum, (c) et diruerunt eum. 13. Super ruinam ejus requieverunt omnes volucres cœli, et super propagines ejus fuerunt omnes bestię arvi, 14. ut non se efferant super magnitudine sua omnia ligna, quę in aqua : et non dederunt principium suum in medium nubium, nec steterunt ✕ ad ea : in altitudine sua omnes bibentes aquam ; quia omnes dati sunt in mortem, in profundum terrę in medio flitiorum hominum, ad eos, qui descendunt in foveam. 15. Hęc dicit Dominus (d) Dominus : In die, quo descendit in infernum, (e) feci lugere, constitui super eum abyssum : et cohibui flumina ejus, et cohibui multitudinem aquę : et obtenebratus est super eum Libanus, omnia ligna campi super eo (f) dissoluta sunt. 16. A voce ruinę ejus tremuerunt gentes, cum descendere facerent eum in infernum cum descenditibus in foveam : (g) et consolabantur eum in terra infima omnia ligna deliciarum, et electa, ✕ et pulchra : Libani omnia, quę bibunt aquam. 17. Etenim isti cum eo descenderunt in infernum in occisis a gladio, et semen ejus, habitantes sub umbraculo ejus in medio vitę suę perierunt. 18. Cui assimilatus es ✕ Th., in fortitudine, et in gloria, et in magnitudine in lignis deliciarum ? : et descende, et deducere cum lignis deliciarum in profundum terrę : in medio non circumcisorum dormies cum occisis gladio. Sic Pharao, et omnis multitudo + fortitudinis : ejus, dicit Dominus Dominus.

Cap. XXXII. — 1. Et factum est in anno duodecimo, in mense decimo, uno mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Fili hominis, assume lamentum super Pharaonem regem Ægypti, et dices ei : (h) Leoni gentium assimilatus es tu, et sicut draco in mari, et cornupetebas fluminibus tuis, et conturbabas aquam pedibus tuis, (i) et concubabas flumina tua. 3. Hęc dicit Dominus Dominus : Et jaciā super te retia ✕ mea, in cœtu ; gentium multarum, et extraham te in hamo meo, 4. (k) et extendam te super terram : campi implebunt te, et subsidere faciam super te omnes volucres cœli, et saturabo de te omnes bestias omnis terrę : 5. et dabo carnem tuam super montes, et implebo ✕ valles ; (l) de sanguine tuo, 6. et irrigabitur terra (m) stercore tuis a multitudine tua super montibus : valles implebo te, 7. et cooperiam, cum extinctus fueris, cœlum, et tenebrescere faciam stellas ejus, solem in nube operiam, et luna non

(l) Non superarunt eam. (u) Th., pulchram feci eam in multitudine ramorum ejus. (x) S., ita ut æmularentur ei. (y) S., opaca. Th., spissa. (z) Et elatum est cor ejus super altitudine sua. (a) S., et consummabunt. Th., in omnibus incultis terrę. (b) Eorum. (c) Et relinquent eum. (d) Adouai. (e) S., feci lugere. (f) S., mutarunt speciem. (g) S., et consolationem accepit. (h) S., perditori. (i) S., calcitrabas. (k) Th., et conteram te. (l) S., vermiculis tuis. (m) S., stercus tuum sanguinis tui.

lucere faciet lumen ejus. 8. Omnia lucere facientia lumen cœli obtenebrescent super te, et dabo tenebras super terram tuam, dicit Dominus Dominus. 9. Et irritabo cor gentium multarum, cum adduxero captivitatem tuam in gentes, in terram quam non novisti. 10. (n) Et contristabuntur super te gentes multæ, et reges eorum (o) stupore ✕ super te; stupescant, cum volaverit gladius meus super facies eorum, (p) exspectantes ruinam suam a die ruinæ tuæ. 11. Quia hæc dicit Dominus Dominus: Gladius regis Babylonis veniet tibi, 12. in gladiis gigantum, et dejiciam fortitudinem tuam: corruptores omnes de gentibus, et perdent contumeliam Ægypti, et conteretur omnis fortitudo ejus. 13. Et perdam omne jumentum ejus ab aqua multa, (q) et non perturbabit eam pes hominis, et vestigium jumenti non conculcabit eam. 14. + Sic: tunc quiescent aquæ eorum, et flumina eorum quasi oleum fluent, dicit Adonai Dominus. 15. Cum dederò Ægyptum in perditionem, et vastata fuerit terra cum plenitudine sua, cum dispersero omnes habitantes in ea, et scient, quia ego sum Dominus. 16. Lamentatio est, et lamentabuntur eam, et filia gentium lamentabuntur eam super Ægyptum, et super omnem fortitudinem ejus lamentabuntur eam, dicit Dominus Dominus. 17. Et factum est in anno duodecimo, in mense primo, quindecimo mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens: 18. Fili hominis, (r) lamentare lamentationem super fortitudinem Ægypti, et descendere facient filias ejus gentes mortuas in profundum terræ, ad eos, qui descendunt in foveam. 19. ✕ Ab aquis pulchris decore: descende, et dormi cum non circumcisis, in medio occisorum gladio cadent cum eo, 20. et dormiet omne robur ejus. 21. Et dicent tibi gigantes: In profundo foveæ esto: quo melior es? descende, et dormi cum non circumcisis in medio occisorum gladiis. 22. Ibi Assur, et omnis congregatio ejus, + omnes: occisi ibi dati sunt, et sepulcrum eorum in profundo foveæ: et facta est + congregatio ejus: circa sepulcrum ejus omnes occisi, qui ceciderunt gladio: 23. ✕ qui dederunt sepulcra ejus in lateribus foveæ: (s) et factus est cœtus circa sepulcrum ejus: omnes occisi, cadentes gladio: qui dederunt timorem suum super terra vitæ. 24. Ibi Ælam, et omnis fortitudo ejus circa sepulcrum ejus: omnes occisi, qui ceciderunt gladio, et qui descendunt non circumcisi in profundum terræ, qui dederunt timorem suum super terra vitæ, et acceperunt tormentum suum cum iis, qui descendunt in foveam 25. in medio occisorum. 26. Ibi dati sunt Mosoch, et Thobel, et omne robur ejus circa sepulcrum ejus, omnes occisi ejus, omnes

A non circumcisi, occisi a gladio, qui dederunt terrorem suum super terra vitæ. 27. ✕ Et non: dormierunt cum gigantibus, qui ceciderunt ab æterno, qui descenderunt in infernum in armis ✕ eorum: bellicis, (t) et posuerunt gladios suos sub capitibus suis, et factæ sunt iniquitates eorum super ossibus eorum, quia terruerunt fortes in vita sua. 28. Et tu in medio non circumcisorum ✕ contereris: et dormies cum occisis gladio. 29. Ibi (u) Edom, ✕ et reges ejus: et omnes principes ejus, qui dederunt robur suum in percussione gladii: isti cum occisis dormierunt, cum descendebat in foveam. 30. Ibi (x) principes aquilonis, omnes duces Assur, descendentes occisi (y) cum terrore suo, et in robore suo ✕ confusi: dormierunt non circumcisi cum occisis gladio, et acceperunt tormentum suum cum descendebat in foveam. 31. Eos videbit Pharaon, et consolationem accipiet cum omni robore eorum, ✕ occisi gladio Pharaonis, et omnis potentia ejus: dicit Dominus Dominus. 32. Quia dedi metum ejus super terra vitæ, et dormiet in medio non circumcisorum cum occisis gladio Pharaon, et omnis multitudo ejus, dicit Dominus Dominus.

Cap. XXXIII. — 1. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 2. Fili hominis, loquere filiis populi tui, et dices ad eos: Terra, super quam induxero gladium, et sumserit populus ejus terræ hominem unum (z) ex eis, et dederint eum sibi in speculatorem. 3. et viderit gladium venientem super terram, et clauerit tuba, et significaverit populo, 4. et audiverit audiens vocem tubæ, et non se custodiverit, et venerit super eum gladius, et apprehenderit eum, sanguis ejus super caput ipsius erit; 5. quia vocem tubæ cum audivit, non se custodivit, sanguis ejus super eum erit: et hic, quia se custodivit, animam suam liberavit. 6. Et speculator si viderit gladium venientem, et non significaverit per tubam, et populus non se custodiverit, et cum venit gladius, tulerit ex eis animam, illa propter iniquitatem suam capta est, et sanguinem e manu speculatoris requiram. 7. Et tu, fili hominis, speculatorem dedi te domui Israelis, et audies ex ore meo verbum, ✕ et custodies eos a me: 8. Cum dico peccatori: ✕ Peccator, morte morieris, et non locutus fueris, ut se custodiat impius a via sua, ille iniquus in iniquitate sua morietur; sanguinem autem ejus e manu tua requiram. 9. Tu vero si præveneris annuntiaveris impio viam suam, ut se avertat ab ea, et non se averterit a via sua, hic impietate sua morietur, et tu animam tuam liberasti. 10. Et tu, fili hominis, dic domui Israelis: Sic locuti estis, dicentes: Errores nostri, et iniqui-

(n) S., et stupescere faciam propter te gentes multas. (o) S., se eriget capillus eorum. Th.. inhorrescent. (p) S., et obstupescant propter hæc, quæ subito fiunt, unusquisque propter animam suam. (q) S., ita ut non perturbet. (r) S., Th., dic canticum de multitudine Ægypti, et inclinans prolonga eam, et filias gentium discerne in turmam. (s) S., facta est multitudo ejus unusquisque circa sepulcra ejus. (t) S., et ponentur gladii eorum sub capitibus eorum. (u) Dati sunt. (x) S., uncti. (y) S., cum victi sunt a robore suo. (z) Th., a parte eorum.

tates nostræ super nos sunt, et in eis nos lique-
scimus, et quomodo vivemus? 11. dic eis : Vivo
ego, dicit Adonai Dominus, non volo mortem impii,
sicut illud, ut se avertat impius a via sua, et vivat :
revertendo revertimini a via vestra ✕ mala : et
quare moriemini ; domus Israelis? 12. ✕ Et tu,
filii hominis ;, dic ad filios populi tui : Justitia
justi non liberabit eum in die, quo erraverit : et
iniquitas (a) iniqui non (b) nocebit ei in die, quo
se converterit ab iniquitate sua : et justus non po-
terit (c) salvari ✕ In die peccati sui. 13. Cum
dixero justo, Vita vives, et hic confidens super
justitia sua, et fecerit iniquitatem, omnes justitiæ
ejus non memorabuntur, in injustitia sua, quam
fecit, in ea morietur. 14. Et cum dixero impio,
Morte morieris, et se averterit a peccato suo, et
fecerit judicium, et justitiam, 15. et pignus debitoris
reddiderit, et rapinam rependerit, in præceptis
vitæ ambulaverit, ut ne faciat injustum, vita vivet,
et non morietur. 16. Omnia peccata ejus, quæ pec-
cavit, non memorabuntur ✕ ei ;: quia judicium et
justitiam fecit, in eis vivet. 17. Et dicent filii populi
tui : (d) Non recta via Domini : et hæc via eorum (e)
non recta. ✕ Audite autem, domus Israelis : num
via mea non recta non fuit? vitæ vestræ non rectæ.
18. Cum se averterit justus a justitia sua, et fe-
cerit (f) iniquitates, et morietur in eis. 19. Et cum
se averterit (g) peccator ab iniquitate sua, et fecerit
judicium et justitiam, in eis ipse vivet. 20. Et hoc
est, quod dixistis : Non recta via Domini : unum-
quemque (h) juxta vias ejus judicabo vos, domus
Israelis. 21. Et factum est in anno (i) decimo, in
mensæ duodecimo, quinto mensis captivitatis no-
stræ, venit ad me, qui salvatus fuit de Jerusalem,
dicens : Subacta est urbs. 22. Et manus Domini
facta est super me vespere, antequam veniret, et
aperuit os meum, donec venit ad me mane : et cum
apertum est os meum, non se continuit amplius.
23. Et factum est verbum Domini ad me, dicens :
24. Filii hominis, qui habitant in desertis. ✕ istis :
super terra Israelis, dicunt ✕ dicentes : : Unus erat
Abraham, et tenuit terram : et nos multi + sumus ;,
nobis data est terra in possessionem. 25. Propter
hoc dic (k) eis : Hæc dicit Dominus Dominus : ✕
Super sanguine comeditis, et oculos vestros tollitis
ad idola vestra, et sanguinem effunditis : et terram
hæreditabitis? 26. Stetistis super gladiis vestris,
fecistis abominationes, et unusquisque uxorem pro-
ximi sui polluistis : et terram hæreditabitis? 27. Sic
propter hoc dic (l) ad eos : Hæc dicit Adonai Do-
minus : : Vivo ego, nisi qui habitant in desertis,
gladio cadent, et qui super facie campi, bestiis arvi
labuntur in cibum, et eos, qui in munitis, et eos,
qui in speluncis, morte occidam. 28. Et dabo ter-

ram desertam et desolatam, (m) et peribit contu-
melia roboris ejus, et vastabuntur montes Israelis,
propter id quod non sit, qui ambulet in eis. 29. Et
scient, quia ego sum Dominus : et faciam terram
eorum desertam, et vastabitur propter omnes abo-
minationes eorum, quas fecerunt. 30. Et tu, filii ho-
minis, filii populi tui loquentes de te juxta muros,
et in liminibus domorum, et loquantur unus ✕
cum uno ; homo fratri (n) eorum, dicentes : Acce-
damus, et audiamus ✕ verba ; quæ egrediuntur a
Domino. 31. Et veniunt ad te, sicut venit simul
populus, et sedent contra te ✕ populus meus ;, et
audiunt verba tua, et ea non facient ; (o) quia men-
dacium in ore eorum ✕ illi faciunt ;, et post abo-
minationes eorum eor eorum ✕ ambulat ;. 32. Et
sis eis, sicut vox citharæ suavis sono, bene con-
cinnæ, et audient verba tua, et non facient ea, ✕
quia mendacium in ore eorum. 33. Et cum vene-
rint, + dicent ;, ecce veniunt, et scient, quod
propheta erat in medio eorum.

Cap. XXXIV. — 1. Et factum est verbum Domini
ad me, dicens : 2. Filii hominis, propheta super
pastores Israelis, propheta, et dic ✕ (p) ad eos :
pastoribus : Hæc dicit Dominus Dominus : O pasto-
res Israelis, num quid pascunt pastores semetipsos?
nonne oves pascunt pastores? 3. Ecce lac comedi-
tis, et lana vos tegitis, et crassum mactatis, et oves
meas non pascitis? 4. Quod infirmum non confor-
tastis, ✕ et quod ægrotum non sanastis ;, et quod
contractum non alligastis, et quod errabat non re-
duxistis, et quod perierat non quærivistis, (q) et
quod forte fatigastis ✕ ea : labore. 5. Et dispersæ
sunt oves meæ, quia non sunt pastores, et factæ
sunt in cibum omnibus bestiis arvi (r). 6. (s) Et
disseminatæ sunt, ✕ et non noverunt : oves meæ
in omni monte, et super omnem collem excelsum,
✕ et super omni facie terræ disseminatæ sunt oves
meæ ;, et non erat, qui requireret, neque qui re-
duceret. 7. Propter hoc, pastores, audite ✕ τὸν :
(λόγον) verbum Domini. 8. Vivo ego, dicit (t) Adonai
Dominus, nisi pro eo quod factæ sunt oves meæ in
prædam, et factæ sunt oves meæ in cibum omnibus
bestiis campi, eo quod non erant pastores, (u) et
non quæsierunt pastores oves meas, et paverunt
pastores semetipsos, oves autem meas non pave-
runt ; 9. ✕ pro hoc, pastores, audite verbum Do-
mini : : 10. hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego
super pastores, et requiram oves meas de manibus
eorum, et avertam eos, ne pascant oves meas, et
non pascent eas amplius pastores : et liberabo oves
meas ex ore eorum, et non erunt eis in cibum. 11.
Quia hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ✕ ipse :
ego requiram oves meas, et visitabo eas. 12. Sicut
quærit pastor gregem suum, in die quando fuerit

(a) Impii. (b) Occidet eum. (c) Vivere. (d) S., non firmata. (e) A., non stabilita. (f) Delictum.
(g) Iniquus. (h) Sicut. (i) Duodecimo. (k) Ad eos. (l) Eis. (m) S., et peribit superbia. (n) Ejus.
(o) S., quia canticum in ore eorum. Th., quia suaviter. (p) Pastoribus. (q) S., et cum potestate im-
perabatis eis, dum in deliciis vivebatis. Th., et in potestate erudivistis. (r) Et volucris cœli. (s) S.,
et non noverunt, et errarunt. (t) Dominus. (u) S., non enim quæsierunt.

caligo, et nubes (x) in medio ovium ejus separata-
rum, sic requiram oves meas, (y) et eripiam eas ex
omni loco, quo dispersæ sunt illuc in die nubis et
caliginis. 13. Et educam eos ex gentibus, et colligam
eos ex regionibus, et introducam eos in terram
suam, et pascam eos super montes Israelis, et in
vallis, et in omni habitatione terræ: 14. in pascuo
bono pascam eos, in monte excelso Israelis, et
erunt caulæ eorum ibi, + et dormient, et ibi:
requiescent in deliciis bonis, et in pascuo pingui.
pascentur super montibus Israelis. 15. Ego pascam
oves meas, et ego faciam requiescere eas, + et
scient, quod ego sum Dominus: hęc dicit Do-
minus Dominus. 16. Quod perierat, requiram, et quod
errabat, reducam, et quod contractum, alligabo,
et quod imbecillum, corroborabo, ✕ et quod pin-
güe: et quod forte, custodiam, et pascam eas
cum judicio. 17. Et vos, oves meæ, hęc dicit Do-
minus Dominus: ecce ego dijudicabo inter ovem et
ovem, arietum et hircorum. 18. Et nonne sufficiens
vobis, quod pascuum pulchrum depascebatis, (z)
et residuum pasculi vestri conculcatis pedibus
vestris, et aquam limpida m hibeatis, et residuum
pedibus vestris turbabatis? 19. Et oves meæ con-
culcationes pedum vestrorum pascebant, et aquam
a pedibus vestris turbatam bibebant. 20. Propter
hoc hęc dicit Dominus Dominus ✕ ad eos: Ecce
ego dijudicabo inter ovem fortem, et inter ovem
infirmam. 21. In lateribus, et in humeris vestris
prosternebatis, et cornibus vestris cornupetebatis,
omne quod defecit ✕ donec: contrivistis eas ✕
foras: 22. Et salvabo oves meas, et non erunt
amplius in prædam, et judicabo inter arietem ad
arietem, 23. et constituam super eos pastorem
unum, et pascet eos, servum meum Davidem: ✕
ille pascet eos, et erit pastor eorum: 24. et ego
Dominus ero eis in Deum, et David in medio eorum
princeps. Ego Dominus locutus sum. 25. Et consti-
tuam Davidi testamentum pacis, et perdam bestias
malas de terra, et habitabunt in deserto ✕ (a) in
confidentia: et dormient in silvis. 26. Et dabo
eos in circuitu montis mei ✕ (b) benedictionem:
et dabo pluviam vobis, pluviam benedictionis ✕
erunt: 27. Et ligna quæ in campo, dabunt fru-
ctum suum, et terra dabit virtutem suam: et ha-
bitabunt super terra sua (c) in spe pacis, et scient,
quod ego sum Dominus, cum contrivero vinculum
jugi eorum: et eripiam eos de manu eorum, qui
fecerunt servire eos. 28. Et non erunt amplius in
prædam gentibus, et bestię terræ non amplius (d)
devorabunt eos: et habitabunt in spe, et non erit,
qui exterreat eos. 29. Et suscitabo eis plantationem
pacis, et non amplius erunt pereuntes fame (e) in
terra, neque portabunt amplius opprobrium gen-
tium, 30. et scient, quod ego sum Dominus Deus

eorum ✕ cum eis: et illi populus meus: domus
Israelis, dicit Dominus Dominus. 31. Et vos oves
meæ, et oves gregis mei, ✕ homines estis: et
ego Dominus Deus vester, dicit Dominus Dominus.

Cap. XXXV. — 1. Super Seir. Et factum est
verbum Domini ad me, dicens: 2. Fili hominis,
converte faciem tuam super montem Seir, et pro-
pheta super eum, 3. et dic ei: Hęc dicit Dominus
Dominus: Ecce ego super te, mons Seir, et exten-
dam manum meam super te, et dabo te (f) deser-
tum, et vastaberis: 4. et in urbibus tuis desolatio-
nem faciam, et tu desertum eris, et scies, quod ego
sum Dominus. 5. Pro eo quod fueris inimicitia
sempiterna, (g) et sederis in domo Israelis in dolo,
in manu inimicorum gladius in tempore afflictionis
eorum, in tempore (h) injustitiæ, ad finem: 6.
propter hoc vivo ego, dicit Dominus Dominus, nisi
(i. e., quoniam. Et ita mox) in sanguinem peccasti,
et sanguis persequetur te, ✕ nisi sanguinem odio
habuisti, et sanguis persequetur te: 7. Et dabo
montem Seir in desertum et vastatum, et disper-
dam de eo homines et jumenta, 8. et implebo ✕
montes ejus: occisis tuis, et colles tuos, et vallis
tuas, et in omnibus campis tuis occisi gladio cadent
in te. 9. Desertum sempiternum ponam te, et urbes
tuæ non habitabuntur amplius, et scies, quod ego
sum Dominus. 10. Quia dixisti: Duæ gentes, et duæ
regiones meæ erunt, et hæreditabo eas, (i) et Do-
minus ibi est: 11. propter hoc vivo ego, dicit Do-
minus Dominus, et faciam tibi secundum inimici-
tiam tuam, ✕ et secundum zelum tuum, quem
fecisti, eo quod odisti in eis: et innotescam tibi,
cum judicavero te, 12. et scies, quod ego sum
Dominus: audivi vocem blasphemiarum tuarum,
et dixisti: Montes Israelis, ✕ dicens: deserti
nobis dati sunt in cibum, 13. et superbe elatus es
super me ore tuo, ✕ (k) et clamastis super me verba
vestra, ego audivi. 14. Hęc dicit Dominus Do-
minus: In lætitiis omnis terræ desertum te faciam. 15.
✕ Sicut gavisus es in hæreditatem Israelis, quia
corrupta est, sic faciam tibi: desertum eris,
mons Seir, et omnis Idumæa consumerentur, et
scient, quod ego sum Dominus Deus eorum.

Cap. XXXVI. — 1. Et tu, fili hominis, propheta
super montes Israelis, et dic montibus Israelis:
Audite verbum Domini. 2. Hęc dicit Dominus Do-
minus: Pro eo quod dixit inimicus super vos: Ah,
bene, solitudines sempiternæ in possessionem no-
stram factæ sunt. 3. Propter hoc propheta, et dic:
Hęc dicit Dominus Dominus: Pro eo quod fuistis
in corruptionem omnibus gentibus, ✕ et pro eo
quod: despecti estis, et odio habiti estis, ab omni-
bus gentibus, quæ circa vos, ut essetis in possessio-
nem gentibus reliquis, (l) et ascendistis loquela
linguæ, et in opprobrium gentibus, 4. propter hoc,

(x) Th., cum est in medio ovium ejus. (y) Et colligam. Et persequar. (z) S., nisi et residuum.
(a) S., sine sollicitudine. (b) S., benedictos. (c) S., non timentes. (d) Videbuntur eis. (e) Super.
(f) S., corruptum et depravatam. (g) S., et congregatus es. (h) S., limitato. (i) S., et Dominus
ibi erat. (k) Et multiplicastis. (l) Et facti estis.

montes Israelis, audite verbum Adonai Domini : A hæc dicit Dominus Dominus montibus, et collibus, et torrentibus, et vallibus, et vastatis, + et depravatis ; et urbibus derelictis, quæ factæ sunt in direptionem, et in conculcationem, gentibus, quæ relictæ sunt per circuitum. 5. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus : Nisi in igne furoris mei locutus sum super reliquias gentium, et super Idumæam omnem; quia dederunt terram meam sibimetipsis in possessionem cum gaudio, (m) cum contemserunt animas, ut corrumpèrent in præda. 6. Propter hoc propheta super terram Israelis, et dic montibus, et collibus, et valleculis, et vallibus : Hæc dicit Dominus Dominus : Ecce ego in zelo meo, et in furore meo locutus sum, pro eo quod opprobrium gentium sustinuistis. 7. Propter hoc X hæc dicit Adonai Dominus : ecce ego levabo manum meam super gentes, quæ circa vos : hi contentum suum accipient. 8. Vestram autem, montes Israelis, (n) uvam dabit, et fructum vestrum comedet populus meus X Israel ; quia sperant venire. 9. Quia ecce ego super vos, et respiciam super vos, et colemini, et seremini : 10. et multiplicabo super vos homines, omnem domum Israelis in finem, et habitabuntur urbes vestræ, et quæ desolatæ, ædificabuntur. 11. Et multiplicabo super vos homines, et jumenta, et crescent, X et multiplicabuntur ; et habitare faciam vos, sicut ab initio vestro, et bene faciam vobis, (o) sicut ab antiquo vestro, et sciatis, quod ego sum Dominus. 12. Et generabo super vos homines, populum meum Israel, et hæreditabunt vos, et eritis eis in possessionem, et non addetis amplius orbari ab eis. 13. Hæc dicit Dominus Dominus : Pro eo quod dixerunt tibi gentes : Devoratrix hominum es tu, et orba a gente tua facta es ; 14. (p) propter hoc homines non amplius comedes, et gens tua non orbabit te amplius X, et gens tua non orbabitur amplius ; dicit Dominus Dominus. 15. Et non audietur amplius super vos contentus gentium, et opprobrium populorum non sustinebitis, X et populus tuus non orbabitur amplius ; dicit Dominus Dominus. 16. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 17. Fili hominis, domus Israelis habitavit super terra sua, et contaminavit eam in viis suis, et in idolis suis, + et in immunditiis suis : juxta immunditiam constitutæ in menstruo facta est via eorum coram facie mea : 18. et effedi furorem meum super eos, X propter sanguinem, quem effuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam ; 19. et disseminavi eos in gentes, et ventilavi eos in regiones : secundum viam eorum, et secundum peccatum eorum judicavi eos. 20. Et ingressi sunt inter gentes, quo ingressi sunt illuc, et polluerunt nomen sanctum meum, cum dicebantur, gens Domini hi,

et ex terra ejus egressi sunt. 21. Et peperci eis propter nomen sanctum meum, quod polluerunt domus Israelis inter gentes, qua ingressi sunt illuc. 22. Propter hoc dic domui Israelis : Hæc dicit Dominus Dominus : Non vobis ego facio, domus Israelis, nisi propter nomen sanctum meum, quod polluistis inter gentes, quo ingressi estis illuc. 23. Et sanctificabo nomen meum magnum, quod profanatum est inter gentes, quod polluistis in medio earum, et scient gentes, quod ego sum Dominus, X dicit Adonai Dominus ; cum sanctificatus fuero in vobis ante oculos earum, 24. et tollam vos de gentibus, et congregabo vos ex omnibus terris, et introducam vos in terram vestram, 25. et aspergam super vos aquam mundam, et mundabimini ab omnibus immunditiis vestris, et ab omnibus idolis vestris mundabo vos. 26. Et dabo vobis cor novum, et spiritum novum dabo in vobis, et auferam cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis cor carneum, 27. et spiritum meum dabo in vobis, et faciam, ut in justificationibus meis ambuletis et judicia mea custodiatis, et faciatis ea. 28. Et habitabitis super terra, quam dedi patribus vestris, et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum. 29. Et salvabo vos ex omnibus immunditiis vestris, et vocabo frumentum, 30. et multiplicabo illud, et non dabo super vos famem : et multiplicabo fructum ligni, (q) et proventus agri, ut ne portetis X amplius : opprobrium famis inter gentes. 31. Et recordabimini viarum vestrarum malarum, et studiorum vestrorum non bonorum, (r) et abominabile erit vobis ante faciem eorum in iniquitatibus vestris, et super abominationibus (s) eorum. 32. Non propter vos ego facio, dicit Dominus Dominus, notum erit vobis : erubescite, et pudore afficiamini de viis vestris, domus Israelis. 33. Hæc dicit (t) Adonai Dominus : In die, quo mundabo vos ab omnibus iniquitatibus vestris, et habitari faciam urbes, et ædificabuntur infœcunda, 34. et terra depravata coletur, pro eo quod desolata erat ante oculos omnis viatoris, 35. et dicent : Terra illa depravata facta est, ut hortus deliciarum, et urbes vastatæ, et depravatæ, et subversæ, munitæ sederunt. 36. Et scient gentes omnes, quæ derelictæ fuerint circa vos, quod ego Dominus ædificavi destructas, et plantavi depravatas : ego Dominus locutus sum, et feci. 37. Hæc dicit Dominus Dominus : Adhuc hoc (u) quærar domui Israelis, ut faciam eos : multiplicabo eos, sicut oves, homines, 38. sicut oves sanctas, sicut oves Jerusalem in solennitatibus ejus : sic erunt urbes vastatæ, plenæ ovium hominum, et scient, quod ego Dominus.

Cap. XXXVII. — 1. (x) Et facta est super me manus Domini, et eduxit me in spiritu Domini, et posuit me in medio campi, et hæc erat plenus ossium

(m) S., pro eo quod reprobam facient eam, et ad diripiendum. (n) S., ramos vestros dabit. (o) S., sicut a principio vestro. (p) Th., et non infirmabitur. Hoc Theodotionis non positum est in translationibus aliis. (q) S., et fructus. KAI TA IENHMATA. (r) S., et diminuemini coram eis. (s) Vestris. (t) Dominus. (u) A., S., Th., petitum ponam. (x) De resurrectione mortuorum.

-+ humanorum : 2. et circumduxit me super ea per gyrum in circuitu, et ecce multa valde super facie campi, et ecce sicca admodum. 3. Et dixit ad me: Fili hominis, si vivent ossa hæc? Et dixi: Domine Domine, tu nosti + hæc? 4. Et dixit ad me: Fili hominis, propheta super ossa hæc, et dices eis: Ossa arida, audite verbum Domini. 5. Hæc dicit Dominus Dominus ossibus his: Ecce ego (y) fero super vos spiritum vitæ, 6. et dabo super vos nervos, et obducam super vos carnes, et extendam super vos pellem, et dabo in vos spiritum meum, et vivetis, et scietis, quod ego sum Dominus. 7. Et prophetavi, sicut præcepit mihi Dominus. Et facta est ✕ vox :, cum ego prophetarem, et ecce commotio, et admovit ossa os ad connexionem suam. 8. Et vidi: et ecce super ea nervi, et carnes germinabant, et ascendebat super ea pellis desuper, et spiritus non erat in eis. 9. Et dixit ad me: Propheta super spiritum, propheta, filii hominis, et dic spiritui: Hæc dicit Dominus Dominus: A quatuor spiritibus veni, ✕ spiritus :, et insuffla in mortuos hos, et vivant. 10. Et prophetavi, sicut præcepit mihi: et intravit in eos spiritus, et vixerunt, et steterunt super pedibus suis, (z) congregatio multa valde ✕ valde :. 11. Et locutus est Dominus ad me, dicens: Fili hominis, ossa hæc omnis domus Israelis est, illi dicunt: Arida facta sunt ossa nostra, perii spes nostra, irriti facti sumus. 12. Propter hoc propheta, et dic ✕ ad eos : : Hæc dicit Dominus Dominus: Ecce ego aperio sepulcra vestra, et educam vos ex sepulcris vestris, ✕ popule mi :, et introducam vos in terram Israelis, 13. ✕ et scietis :, quod ego sum Dominus, cum aperuero sepulcra vestra, ut educam vos de sepulcris ✕ vestris :, popule mi. 14. (a) Et dabo spiritum meum in vos, et vivetis, et ponam vos super terram vestram, et scietis, quod ego Dominus locutus sum, et faciam, dicit Dominus Dominus. 15. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 16. ✕ Et tu :, filii hominis, sume tibimetipsi virgam ✕ unam :, et scribe super eam Judæ, et filios Israelis adjuncos ei: et virgam secundam sumes tibimetipsi, et scribes eam Josepho, virgam Ephræm, et omnibus filiis Israelis, qui adjuncti sunt ei. 17. Et conjunges eas invicem tibimetipsi in virgam unam, + et liges eas :, et erunt in manu tua. 18. Et erit, cum dixerint ad te filii populi tui, ✕ dicentes : : Non annuntias nobis, quid sint hæc tibi? 19. Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Dominus: Ecce ego summam tribum Joseph, quæ in manu Ephræm, et tribus Israelis, quæ adjunctæ sunt ei, (b) et dabo eos super tribum Judæ, et erunt in virgam unam, ✕ et erunt unum : in manu Judæ. 20. Et erunt virgæ, super quibus tu scripsisti super eis, in manu tua coram eis. 21. Et dices eis: Hæc dicit Dominus Dominus: Ecce ego sumo omnem domum Israelis

A de medio gentium, quo intrarunt illuc, et congregabo eos ex omnibus, qui in circuitu eorum, et introducam eos in terram Israelis, 22. et dabo eos in gentem unam in terra mea, et in montibus Israelis: et princeps unus erit eorum ✕ in regem :, et non erunt amplius in duas gentes, nec dividetur amplius in duo regna, 23. ut ne contaminentur amplius in idolis suis, ✕ et in abominationibus suis, et in omnibus impietatibus suis : et eripiam eos ex omnibus (c) iniquitatibus eorum, quibus peccaverunt in eis, et mundabo eos, et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum. 24. Et servus meus David princeps in medio eorum, et pastor unus erit omnium ✕ eorum :, quia in præceptis meis ambulabunt, et judicia mea custodient, et facient ea, 25. et habitabunt super terra sua, quam ego dedi servo meo Jacobo, quo habitaverunt ibi patres eorum, et habitabunt super ea ipsi, et filii eorum, et filii filiorum eorum, usque in sempiternum: et David servus meus princeps eorum ✕ crit : in sempiternum. 26. Et ponam eis testamentum pacis, testamentum, quod in sæcula, erit cum eis: ✕ (d) et dabo eos, et multiplicabo eos : et ponam Sancta in medio eorum in sempiternum, 27. et erit tabernaculum meum in eis, et ero eis Deus, et illi erunt mihi populus. 28. Et scient gentes, quod ego sum Dominus, sanctificans eos, quando fuerint Sancta mea.

Cap. XXXVIII. — 1. Super Gog et Magog. Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 2. Fili hominis, (e) pone faciem tuam super Gog, et terram Magog, principem Ros, et Mosoch, et Thobel, et propheta super eum, 3. et dic ei: Hæc dicit Dominus Dominus: Ecce ego super te Gog, principem Ros, Mosoch et Thobel, 4. ✕ et circumagam te, et dabo frenum in maxillas tuas :, et congregabo te, et omnem virtutem tuam, equos, et equites vestitos loriceis omnes, congregationem multam, clypeos, et galeas, et gladios, ✕ omnes hi : 5. Persæ, et Æthiopes, et Lydi, et Libyæ ✕ cum eis : omnes galeis, et clypeis, 6. Gomer, et omnes qui apud eum, domus Thergama ab extremo aquilonis, (f) et omnes qui apud eum, et gentes multæ (g) cum eo. 7. Præparare, præpara temetipsum, tu, et omnis congregatio tua, qui collecti sunt tecum, et eris mihi in custodiam. 8. A diebus multis præparabitur, et in extremo annorum veniet, et veniet in terram, quæ perversa est a gladio, congregatam ex gentibus multis, super terram Israelis, quæ facta est deserta omnino, et hic ex gentibus exivit, et habitabunt super pace omnes. 9. Et ascendes (h) sicut pluvia, et venies sicut nubes, et operies terram, et cades tu, et omnes, qui apud te, et gentes multæ cum te. 10. Hæc dicit Dominus Dominus: Et erit in die illo, ascendent verba super cor tuum, et cogitabis cogitationes malas, 11. et dices: Ascendam super terram expulsam, veniam super quiescentes in quiete, et habi-

(y) Introduco in vos. (z) S., Th., virtus. (a) S., et ponam. (b) S., et dabo eas cum illa, ut intelligat tribus regia Judæ. (c) S., aversionibus. (d) S., et confirmabo eos. (e) S., ordina. (f) Th., et omnia sustentacula ejus. (g) Cum te. (h) S., subito. Th., sicut turbo.

tantes super pace, omnes inhabitantes terram, in A
qua non est murus, neque vectes, et portæ non sunt
eis, 12. ad captivandum captivitatem, et ad præ-
dandum prædam eorum, ad convertendum manum
meam in terram desolatam, quæ habitata est, et
super gentem congregatam ex gentibus multis, qui
fecerunt possessiones, ✕ et acquisitionem ;, habitan-
tes super umbilicum terræ. 13. Saba, et Dadan,
et negotiatores Carthaginenses, (i) et omnes villæ
eorum dicent tibi: Captivitatem ad captivam ducen-
dam tu venis, et ad prædandum prædam: congre-
gasti congregationem tuam, ad tollendum argentum
et aurum, ad acquirendum acquisitionem, ad præ-
dandum prædam ✕ (k) magnam ;. 14. Propter hoc
propheta, filii hominis, et dic ad Gog: Hæc dicit
Dominus Dominus: Nonne in die illo, cum habita-
verit populus meus Israel super pace, surges? 15.
Et venies ex loco tuo ab extremo aquilonis, et gen-
tes multæ cum te: ascensores equorum omnes,
congregatio magna, et virtus multa. 16. Et ascendes
super populum meum Israel, sicut nubes, ut
operias terram: in extremo dierum erit, et addu-
cam te super terram tuam, ut sciant omnes gentes
me, cum sanctificatus fuero in te coram eis,
✕ Gog ;. 17. Hæc dicit Dominus Dominus + ad
Gog ;: Tu es, de quo locutus sum ante dies, qui ab
antiquo, per manum servorum meorum propheta-
rum Israelis, ✕ qui ; prophetarunt in diebus istis,
et annis, ut adducerem te super eos. 18. Et erit in
die illo, in die, quo venerit Gog super terram
Israelis, dicit Dominus Dominus, ascendet furor
meus ✕ in ira mea ;, 19. et zelus meus, in igne iræ
meæ locutus sum, nisi in die illo erit commotio
magna super terra Israelis, 20. et commovebuntur a
facie (l) mea pisces maris, et volucres cæli, et be-
stiæ campi, et omne reptile, quod repit super terra,
et omnes homines, qui super facie terræ, et discer-
pentur montes, et cadent (m) valles, et omnis murus
super terram cadet: 21. et vocabo super eum om-
nem formidinem gladii ✕ in omnibus montibus
meis ;, dicit Dominus Dominus: gladius hominis
super fratrem suum erit. 22. Et iudicabo eum morte,
et sanguine, et pluvia inundante, et lapidibus gran-
dinis et ignem, et sulphur pluerem faciam super
eum, et super omnes, qui cum eo, et super gentes
multas cum eo. 23. Et magnificabor, et sanctifica-
bor, + et glorificabor ;, et innotescam coram gen-
tibus multis, et scient, quod ego sum Dominus.

Cap. XXXIX. — 1. Et tu, filii hominis, propheta
super Gog, et dic: Hæc dicit Dominus Dominus:
Ecce ego super te, Gog, principem Ros, Mosoch, et
Thobel, 2. et congregabo te, et deducam te, et fa-
ciam ascendere te ab extremo aquilonis, et adducam
te super montes Israelis. 3. (n) Et perdam arcum
tuum de manu tua sinistra, et sagittas tuas de manu

dextra tua, et dejiciam te 4. super montes Israelis,
et cades tu, et omnes, qui apud te, et gentes, que
cum te, dabuntur in multitudinem avium, omni
volucris, et omnibus bestiis campi dedi te ad devo-
randum. 5. Super facie campi cades, quia ego lo-
cutus sum, dicit Dominus Dominus. 6. Et mittam
ignem super Magog, et habitabuntur insulæ super
pace, et scient, quod ego sum Dominus. 7. Et no-
men sanctum meum innotescet in medio populi mei
Israelis, et non polluetur nomen sanctum meum
amplius, et scient (o) gentes, quod ego sum Domi-
nus sanctus Israelis. 8. Ecce venit, et scies, quod
erit, dicit (p) Dominus Dominus. Hic est dies, in
quo locutus sum. 9. Egrederentur habitantes in urbi-
bus Israelis, ✕ et incendunt ; et comburent in ar-
mis, in clypeis, et in lanceis, et in arcibus, et in
sagittis, et in baculis manuum, et in hastis, et suc-
cendent in eis ignem septem annis, 10. et non su-
ment ligna ex campo, neque cædent ex silvis, sed
arma comburent igne: et captivos ducent hos, qui
captivos duxerunt eos, et prædabuntur hos, qui
prædati sunt eos, dicit Dominus Dominus. 11. Et
erit in die illo, dabo Gog locum nominatum, sepul-
crum in Israele (q) sepulcra eorum, qui ceciderunt
super eam quæ apud mare, et ædificabunt obstacu-
lum ori vallis. 12. (r) Et defodient eum ibi Gog, et
omnem multitudinem ejus, et vocabitur Terra se-
pulcri Gog. 13. Et defodient eos domus Israelis, ut
mundetur terra in septem mensibus, et defodient
eos omnis populus terræ, et erit eis in celebritatem
dies, quo glorificatus sum, dicit Dominus Dominus.
14. Et viros semper discernent, qui circumeunt ter-
ram, ut sepeliant ✕ cum circumeuntibus: eos,
qui remanserint super facie terræ, ut mundent eam
post septem menses, et quærent. 15. Omnes trans-
euntes terram, et cum viderit os hominis, ædifica-
bit apud illum signum, donec sepeliant illud sepe-
lientes in Terra sepulcri Gog. 16. Etenim nomen ur-
bis (s) Sepulcrum: et mundabitur terra. 17. Et tu,
filii hominis, hæc dicit Dominus Dominus: Dic omni
avi volatili, et ad omnes bestias campi: Congrega-
mini, et venite, congregamini ab omnibus, quæ per
circuitum, super victimam meam, quam ego immo-
lavi vobis, victimam magnam super montes Israe-
lis, et comedetis carnes, et bibetis sanguinem. 18.
Carnes gigantum comedetis, et sanguinem princi-
pum terræ bibetis, arietes, et vitulos, et hircos, et
agnos, (t) et vituli pingues omnes, 19. et comede-
tis adipem ad saturitatem, et bibetis sanguinem ad
obrietatem de victima mea, quam immolavi vobis.
20. Et implebitur super mensa mea, equum, ascen-
sorem, robustum, et omnem virum bellatorem,
dicit Dominus Dominus. 21. Et dabo gloriam meam
in vobis, et videbunt omnes gentes iudicium meum,
quod feci, et manum meam, quam induxi super eos,

(i) S., et omnes perniciosi leones ejus. (k) S., multa. (l) Domini. (m) S., vallecule. Th., sepes.
(n) S., et excutiam. (o) Omnes. (p) Adonai. (q) S., vallem transituum ab oriente maris, quæ claudit
transitus. (r) Et sepelient eum. (s) S., multitudo. Th., Heb. Amona. (t) S., vitulorum cibatorum
pulchrorum.

22. et scient domus Israelis, quod ego sum Dominus Deus eorum a die hoc, et deinceps. 23. Et scient omnes gentes, quod propter peccata sua captivi ducti fuerunt domus Israelis, pro eo quod pravericali sunt in me, et averti faciem meam ab eis, et tradidi eos in manum inimicorum eorum, et ceciderunt gladio omnes. 24. Secundum immunditias eorum, et secundum iniquitates eorum feci eis, et averti faciem meam ab eis. 25. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus: Nunc reducam captivitatem Jacobi, et miserebor domus Israelis, (u) et zelo afficiar propter nomen sanctum meum. 26. Et capient ignominiam suam, et injustitiam, qua injuste egerunt, cum habitaverint illi super terram suam super pace, et non erit, qui exterret, 27. cum reduxero eos ex gentibus, et congregavero eos ex regionibus gentium: et sanctificabor in eis coram gentibus. 28. Et scient, quod ego sum Dominus Deus eorum, cum apparuero eis in gentibus, ✕ et congregabo eos: super terram eorum, ✕ et non relinquam amplius ab eis ibi: 29. et non avertam amplius faciem meam ab eis, (x) pro eo quod effuderim furorem meum super domum Israelis, dicit Dominus Dominus.

Cap. XL. — 1. Et factum est in anno vigesimo et quinto captivitatis nostræ, (y) in mense primo, decimo mensis, in anno quarto decimo, post subjugationem urbis, in die illo facta est super me manus Domini, et adduxit me ✕ illuc: 2. in visione Dei, et adduxit me autem in terram Israelis, (z) et posuit me super montem excelsum valde, et super eo quasi ædificium urbis (a) e regione mei. 3. Et introduxit me illuc: et ecce vir, et adspectus æris ✕ splendentis: et erat funiculus architectorum in manu ejus, et calamus mensura ✕ in manu ejus: et ipse stabat super porta. 4. Et dixit ad me vir: Vidisti: filii hominis, vide in oculis tuis, et in auribus tuis audi, et dispone ✕ in: cor tuum omnia, quæ ego ostendero tibi; (b) quia gratia ostendendi tibi, ingressus es huc, et ostendes omnia, quæ tu vides, domui Israelis. 5. Et ecce scipimentum extra domum per gyrum, (c) et in manu viri calamus mensuræ sex cubitorum in cubito et palmus. Et mensus est antemurale, latitudinem æqualem calamo, et altitudinem ejus æqualem calamo. 6. Et ingressus est in portam, respicientem versus orientem in septem gradibus, et mensus est (d) Thee sex et sex, et Ælam portæ æqualem calamo, 7, 8. et

A Thee æqualem calamo longitudine, et æqualem calamo latitudine, et Ælam in medio Theam cubitorum sex: et Thee secundum æqualem calamo latitudine, et æqualem calamo longitudine, et Æl cubitorum quinque, et Thee tertium æqualem calamo longitudine, et æqualem calamo latitudine, et Æl liminis e regione Ælam portæ, octo cubitorum, 9. (e) et Eleu duorum cubitorum, (f) et Ælam portæ intrinsecus; 10. et Thee portæ e regione ejus, tres hinc, et tres inde; et mensura una tribus, et mensura una Ælam hinc et inde. 11. Et mensus est latitudinem portæ luminis, decem cubitorum, et latitudinem portæ, tredecim cubitorum, 12. (g) et cubitus contrahebatur versus faciem Theim, ✕ cubiti unius, et cubiti unius, terminus hinc et inde: (h) et Thau cubitorum sex hinc, et cubitorum sex inde. 13. Et mensus est portam a muro Thee usque ad parietem Thee, latitudinem viginti et quinque cubitorum: hæc porta super portam, 14. (i) et subdiale Ælam portæ, sexaginta ✕ et quinque: cubiti extrinsecus, et Theim atrii portæ per circuitum, 15. (k) et subdiale (l) atrii extrinsecus, in subdiale Ælam portæ intrinsecus, quinquaginta cubitorum. 16. (m) Et fenestræ absconditæ super Theim, et super Ælam intra portam atrii per circuitum: et similiter ipsis Ælam et fenestræ per circuitum ✕ per circuitum: intrinsecus, et super Ælam palmæ hinc et inde. 17. Et introduxit me in atrium interius, et ecce (n) exedræ, et intercolumnia ✕ facta: in circuitu atrii, triginta exedræ intercolumniis, 18. et porticus ad austrum (o) portarum, secundum longitudinem portarum intercolumnium inferius. 19. Et mensus est latitudinem atrii, (p) a subdiali portæ exterioris intrinsecus super subdiale portæ respicientis foras, cubitos centum respicientis in orientem: et introduxit me super aquilonem, 20. et ecce porta respiciens in aquilonem atrio exteriori, et mensus est eam, longitudinem ejus, et latitudinem ejus, 21. (q) Thee ejus tres hinc, et tres inde, (r) et Æleu (s) et Ælammo, et palmas ejus: et factum est secundum mensuras atrii respicientis in orientem, quinquaginta cubitorum longitudo ejus: et latitudo ejus cubitorum viginti et quinque, 22. et fenestræ ejus, et Ælammo, et palmæ ejus, sicut porta respiciens in orientem: et in septem gradibus scalæ ascendebant super eum, et Ælammo intrinsecus: 23. et porta atrio interiori respiciens super portam aquilonis, quemadmodum ✕ porta: quæ respicit in orientem: et

(*) S., zelo affectus sum enim pro nomine sancto meo. Et portarunt ignominiam suam, et omnes incurias suas. (x) S., et effundam spiritum meum super domum Israelis. (y) S., in mense quinto. (z) S., et quiescere fecit me. (a) S., ab austro. (b) S., propter enim id, ut ostendatur tibi, introductus es huc. (c) S., qui vero erat in manu viri calamus mensorius, sex cubitorum erat ex cubito et palmo. (d) S., limen. (e) ELET. S., quod apud illud, duorum cubitorum. (f) S., limen vero portæ intrinsecus; parastades autem portæ versus viam orientalem, tres hinc, et tres inde, unius mensuræ tres illæ, ✕ et e contrario mensuræ unius, et mensura una liminis hinc et inde. (g) S., et terminum ante parastades. (h) OAY. S., parastades vero sex cubitorum ab omni latere. (i) S., et fecit peristases septem cubitorum, et in his, quæ ad atrium portæ per circuitum. (k) S., versus faciem vero portæ antiquæ contra faciem vestibuli portæ interioris. (l) Portæ. (m) S., et fenestræ obliquæ ad parastades, et ad peristases. (n) S., exedræ, et pavimentum. (o) Columnarum. (p) S., ab eo quod ante. (q) S., et parastades ejus. (r) S., et limen, quod supra portam. (s) S., aute portam (i. e. vestibulum).

mensus est atrium a porta ad portam centum cubitos. 24. Et duxit me ad austrum, et ecce porta respiciens ad austrum, et mensus est eam, et Thee, (t) et Æleu, et Ælammo, secundum mensuras has. 25. Et fenestræ ejus, et Ælammo circumcirca, sicut fenestræ Ælam, quinquaginta cubitorum longitudo ejus, et latitudo ejus cubitorum viginti et quinque, 26. et gradus scalæ septem ejus, (u) et Ælammo intrinsecus, et palmæ ejus, una hinc, et una inde + super Æleu. 27. Et porta (x) e regione portæ atrii interioris ad austrum: et mensus est atrium a porta ad portam, latitudinem cubitos centum ad austrum. 28. Et introduxit me in atrium interius portæ, quæ ad austrum, et mensus est portam, ✕ quæ ad orientem; secundum mensuras has. 29. Et Thee, et Æleu, et Ælammo, secundum mensuras has, et fenestræ ejus, et Ælammo in circuitu ✕ in circuitu: quinquaginta cubiti longitudo ejus, et latitudo cubiti viginti et quinque. 30. (y) Et Ælam in circuitu ✕ in circuitu: longitudo quinque et viginti cubitorum, et latitudo quinque ✕ cubitorum: 31. (z) et Ælammo in atrium exterius, et palmæ (a) ipsi Æleu, et octo gradus scalæ ✕ ascensus ejus. 32. Et introduxit me in portam respicientem ✕ viam: ad orientem, et mensus est eam secundum mensuras has, 33. (b) et Thee, et Æleu, (c) et Ælammo, secundum mensuras has, et fenestræ ei, et Ælammo in circuitu ✕ in circuitu: cubiti quinquaginta longitudo ejus, et latitudo cubiti viginti et quinque. 34. Et Ælammo in atrium interius, et palmæ ante Æleu hinc et inde, et octo gradus scalæ ei. 35. Et introduxit me ad portam, quæ ad aquilonem, et mensus est secundum mensuras has. 36. Et Thee, et Æleu, et Ælammo, et fenestræ ei in circuitu ✕ in circuitu: et Ælammo, longitudo ejus quinquaginta cubiti, et latitudo quinque et viginti cubiti, 37. et Ælammo in atrium exterius, et palmæ Æleu hinc et inde, et octo gradus scalæ ei. 38. Et exedræ ejus, et portæ ejus, et Ælammo ejus super portis, + ibi lavant holocaustum. 39. In Ælam autem portæ secundæ exitus aquæ duæ mensæ hinc; et duæ mensæ inde, ut immolent in ea ✕ holocaustum, et: quæ (d) pro peccato, et quæ pro ignorantia. 40. Et ad austrum rivuli holocaustorum, ✕ in limine portæ: respicientis ad aquilonem, duæ mensæ ad orientem in austrum alterius, et Ælam portæ duæ mensæ ad orientem. 41. Quatuor mensæ hinc, et quatuor mensæ inde ad austrum portæ australis, mensæ +

A victimarum super quas jugulabunt victimas: e regione 42. et quatuor mensæ holocaustorum lapideæ dolatæ, longitudo ex cubito uno et dimidio ejus, et latitudo ex cubito uno et dimidio ejus, et super cubitum ✕ unum: altitudo: super eas imponent vasa, in quibus jugulant ibi holocausta, et victimas. 43. (e) Et gisus palmus erunt eis, dolatus intrinsecus per circuitum ✕ per circuitum: et super mensas desuper tecta, ut operiantur ✕ a pluvia, et a siccitate. 44. Et introduxit me in atrium interius, et ecce exedræ (f) duæ in atrio interiori, una ab austro portæ, respicientis ad aquilonem, quæ fert ad austrum, et una ab austro portæ, quæ ad austrum, respicientis vero ad aquilonem. 45. Et dixit ad me: Exedra hæc, quæ B respicit ad austrum, sacerdotibus custodientibus custodiam domus. 46. et exedra, respiciens ad aquilonem, sacerdotibus custodientibus custodiam altaris: hi sunt filii Sadduc, qui accedunt de Levi ad Dominum, ad ministrandum ei. 47. Et mensus est atrium, longitudo cubitorum centum, et latitudo cubitorum centum, super quatuor partes ejus, et altare e regione domus. 48. Et introduxit me (g) in Ælam domus: et mensus est Ælam, cubitorum quinque + latitudo: hinc, et cubitorum quinque inde, et latitudo portæ + cubitorum quatuordecim, et latera portæ Ælam: trium cubitorum hinc, et trium cubitorum inde. 49. Et longitudo Ælam viginti cubitorum, et latitudo cubitorum undecim: et super decem gradus ascendebant super C illud, et columnæ erant (b) super Ælam una hinc, et una inde.

Cap. XLI. — 1. Et introduxit me in templum, cui mensus est Ælam, cubitorum sex latitudo hinc, 2. et cubitorum sex latitudo inde ✕ latitudo tabernaculi, et: latitudo ostii cubitorum decem, et latera ostii quinque cubitorum hinc, et quinque cubitorum inde. Et mensus est longitudinem ejus cubitorum quadraginta, et latitudinem cubitorum viginti. 3. Et ingressus est in atrium interius, et mensus est (i) Æl portæ, duorum cubitorum, ✕ et portam sex cubitos, et latera portæ cubitorum septem + hinc, et cubitorum septem inde. 4. Et mensus est longitudinem portarum cubitos (k) viginti, et latitudinem cubitorum viginti, versus faciem D templi. Et dixit ✕ ad me: Hoc Sanctum Sanctorum. 5. Et mensus est parietem domus cubitorum sex, et latitudinem lateris cubitorum quatuor circumcirca ✕ domui per circuitum: 6. et latera latus super latus triginta et tria duabus vicibus, (l) et in-

(t) S., quæ apud eam, et vestibulum ejus. (u) S., et vestibulum ejus coram eis. (x) S., in ea, quæ apud portam atrii interioris, et super eam, quæ intrinsecus, in austrum. (y) S., et vestibulum. (z) S., vestibulum vero. (a) S., ad ea, quæ apud eam. (b) S., et parastades, et ea quæ apud eam, et vestibula ejus. (c) S., et vestibula. (d) Propter. (e) S., et labia palmi unius. (f) S., laudatoribus in atrio exteriori, quod super latus portæ, quæ versus septentrionem; facies autem earum versus viam, quæ versus austrum, una super latus portæ orientalis, quæ spectat versus viam septentrionalem. (g) S., in vestibulum. (h) S., super ea quæ apud illud. (i) S., quod apud portam. (k) Quadraginta. (l) S., et circumibant transitus propter hoc per parietem domus super latera per gyrum ad apprehendendum, ut ne contingerent parietem domus: et platea erat circumiens ascendens super latera; quoniam cingebat domum ascensus, educens sursum circa domum. Propter hoc erat ei latitudo domui superne. Sic igitur ab inferiori ascendebatur ad superius ejus usque ad medium.

tervallum unum parieti domus in lateribus per circuitum ✕ per circuitum ; ut esset apprehendentibus ad videndum, ut omnino non contingerent parietes domus. 7. Et latitudo lateris superioris juxta additamentum laterum ex pariete ad superius per circuitum ✕ per circuitum ; domus, ut dilatetur domus desuper, et ex inferiori ascendant ad superiora, et ex mediis super + habentia tria tecta 8. et Thrael ; domus altitudo per circuitum ✕ per circuitum ;, (m) et intervallum laterum æquale calamo cubitorum sex, (n) intervallum. 9. Et latitudo parietis lateris + in iis ; quæ extrinsecus cubitorum quinque, (o) et reliqua inter latera domus, 10. et inter exedras, latitudo cubitorum viginti, circumferentia domui per circuitum ✕ per circuitum ;. 11. (p) Et portæ exedrarum super reliquum portæ unius, quæ ad aquilonem : et ostium unum ad austrum, et latitudo luminis reliqui loci oratorii, cubitorum quinque + latitudo circumcirca ;. 12. (q) Et quod separat ante faciem reliqui ✕ via ; sicut ad mare, ✕ latitudinis ; cubitorum septuaginta latitudo, parietis separantis cubitorum quinque latitudo circumcirca, et longitudo ejus nonaginta cubitorum. 13. Et mensus est ✕ contra ; domum : longitudo cubitorum centum, (r) et reliqua, et separantia, et parietes eorum, longitudo cubitorum centum. 14. Et latitudo ante faciem domus, (s) et reliqua, quæ contra, cubitorum centum. 15. Et mensus est longitudinem separantis ante faciem reliqui eorum, quæ post domum illam, et reliqua hinc et inde, cubitorum centum + longitudo ; : et templum, et anguli, (t) et Ælam exterius, obumbrata. 16. Et fenestræ retium sublucentia per circuitum trium, sicut ad prospiciendum : et domus, et quæ in propinquo obducta lignis per circuitum ✕ per circuitum ;, + et terram domus ;, et a terra domus usque ad fenestras : et fenestræ patentes tripliciter, sicut ad prospiciendum, 17. et usque ad domum (u) propinquam interioris, et usque ad exteriorem : et super omnem parietem per circuitum ✕ per circuitum ; intrinsecus, et extrinsecus ✕ mensuræ, 18. et ; Cherubim cælata, et palmæ, et palma inter Cherub et Cherub : duæ facies Cherubo, 19. facies hominis ad palmam hinc et hinc, et facies leonis ad palmam inde et inde, cælata tota domus circumcirca. 20. A terra (x) usque ad laqueare, Cherubim, et palmæ cælatae (y). 21. Et sanctuarium, et templum (z) patens quadrangulum, ante faciem Sanctorum visio, sicut frons 22. altaris ligni, cubitorum trium altitudo ejus, et longitudo cubitorum duo-

rum, ✕ et latitudo ; cubitorum duorum : et cornua erant ei, et basis ejus, et parietes ejus lignei. Et dixit ad me : Hæc mensa, quæ coram facie Domini : et duæ fores templo, et Sanctuario (a) duæ fores, 23. 24. duabus foribus circumventibus super cardinibus : duæ fores uni, et duæ fores portæ secundæ : 25. et cælatura super eis, et super fores templi Cherubim, et palmæ juxta cælaturam Sanctorum, (b) et ligna impudentiæ contra faciem Ælam forinsecus, 26. et fenestræ absconditæ : et mensus est hinc et inde, in laquearia Ælam, (c) et latera domus copulata.

Cap. XLII. — 1. Et introduxit me in atrium interius + versus orientem ; contra portam, quæ ad aquilonem : et introduxit me, et ecce exedræ + quinque ; propinquæ reliquo, et propinquæ separanti ad aquilonem, 2. ✕ (d) versus faciem ; super cubitos centum longitudo ad aquilonem, et latitudo quinquaginta cubitorum : 3. descriptæ, quemadmodum portæ atrii interioris, et quemadmodum intercolumnia atrii exterioris ordinatæ contra faciem sui invicem porticus trinæ : 4. et contra exedras ambulacrum cubitorum decem latitudo, + super cubitos centum longitudo ;, ✕ (e) in interius ; viam ulnæ unius, et ostia earum ad aquilonem, 5. et ambulacra superiora similiter : quia exibat intercolumnium, ex eo, ex inferiori + intercolumnio, et intervallum ; : sic intercolumnium, et intervallum, 6. + et sic porticus ; : quia (f) triplices erant, et columnæ non erant eis, sicut columnæ exteriorum : propter hoc (g) exhibant foras ab inferioribus, et mediis e terra ✕ quinquaginta ;. 7. Et lumen forinsecus, quemadmodum exedræ atrii exterioris, respicientes contra exedras, + quæ ad aquilonem ;, longitudo cubitorum quinquaginta. 8. Quia longitudo exedrarum respicientium in atrium exterius erat cubitorum quinquaginta, et hæ sunt contra faciem his : omne cubitorum centum. 9. Et portæ exedrarum harum, introitus qui ad orientem, sicut ad ingrediendum super iis ex atrio exteriori, 10. versus lumen, quod in principio ambulacri ; et quæ ad austrum versus faciem austri, versus faciem reliqui, + et versus faciem separantis ;, et exedræ, 11. et ambulacrum contra faciem earum, juxta mensuram exedrarum ✕ in viam ; quæ ad aquilonem, secundum longitudinem earum, et secundum latitudinem earum, et secundum omnes exitus earum, et secundum omnes reditus earum, (h) et secundum lumina earum, et secundum ostia earum, 12. exedrarum, quæ contra austrum,

(m) S., a fundamento lateribus. (n) S., juxta cubitum, illa latitudo. (o) A., intrinsecus vero domus latera domus. Th., et quod est quies, locus laterum domus. (p) S., porta autem, lateri in orationem. (q) S., latitudo autem loci orationis. Th., quietis. (r) Th., et Gazera, et quod in medio. (s) S., et sectionis ad orientem. (t) S., et exedræ atrii superliminarium. (u) Prope. (x) Th., usque ad supra portam. (y) S., sicut paries templi. (z) S., superliminare quadrangulum ; facies autem similitudo Sanctuarii. (a) S., duarum vero portarum unaquæque porta erat duæ patentes invicem. (b) S., et crassitudo ligni, quod ante vestibulum forinsecus, super quo fenestræ. (c) S., secundum latera domus, et crassitudines. (d) S., ante longitudinem centum cubitorum. (e) S., ad interiora respiciens. (f) S., habentia tria tecta enim erant. (g) Th., colligebantur simul plus inferioribus, et plus mediis. (h) S., et talium modorum vero et tales portæ earum secundum ostia exedrarum.

et secundum (i) ostia, quæ a principio ambulacri, usque ad lumen momenticalami, et versus orientem ad ingrediendum super iis. 13. Et dixit ad me : Exedrae quæ ad aquilonem, et exedrae quæ ad austrum, quæ sunt versus faciem intervallorum, hæ sunt exedrae Sanctuarii, in quibus comedent ibi sacerdotes, filii Sadduc, appropinquant ad Dominum, in sancta Sanctorum, et ibi ponent Sancta sanctorum, et sacrificium, et quæ pro peccato, et quæ pro ignorantia, quia locus sanctus est. 14. Non ingredientur illuc præter sacerdotes, non egredientur ex Sanctuario in atrium exterius, + ut semper sancti sint, qui offerunt : (k) et non tangent stolas eorum, quibus ministrant in eis, quia sancta sunt : et induent vestimenta alia, quando tangent populum. 15. Et consummata est mensuratio domus intrinsecus. Et eduxit me super via portæ, respicientis ad orientem, et mensus est exemplum domus circumcirca in ordine. 16. Et stetit versus austrum portæ, respicientis ad orientem, et mensus est quingentos in calamo mensuræ. 17. Et se vertit ad aquilonem, et mensus est id quod ante faciem aquilonis, cubitos quingentos in calamo mensuræ. 18. Et se vertit ad mare, et mensus est quod versus faciem maris, quingentos in calamo mensuræ ✕ per circuitum :. 19. Et se vertit ad austrum, et mensus est versus austrum, quingentos in calamo mensuræ, 20. in quatuor vero partes mensus est eodem calamo : et disposuit ipsum, et sepem eorum per circuitum, quingentorum cubitorum ad orientem, et quingentorum cubitorum latitudinem, ad distinguendum inter Sancta et inter antemurale, quod ordinis domus.

Cap. XLIII. — 1. Et adduxit me super portam respicientem in orientem, + et duxit me :. 2. Et ecce gloria Dei Israelis veniebat super via portæ respicientis versus orientem, et vox castrorum, sicut vox multorum duplicantium : et terra lucebat sicut splendor a gloria Domini circumcirca, 3. et visio, quam vidi, secundum visionem, quam vidi, (l) quum ingrederer ad ungendum urbem. Et visio + currus : quem vidi, secundum visionem, quam vidi super fluvium Chobar : et cado super faciem meam, 4. et gloria Domini ingressa est in domum, super via portæ respicientis in orientem. 5. Et sustulit me spiritus, et introduxit me in atrium interius : et ecce plena gloriæ Domini domus. 6. + Et steti : et ecce vox loquentis ad me e domo, et vir stabat prope ad me, 7. et dixit ad me : Fili hominis, vidisti locum throni mei, et locum vestigii pedum meorum ? in quibus habitabit nomen meum in me-

dio domus Israelis in sempiternum. Et non profanabunt amplius domus Israelis nomen sanctum meum, ipsi, et duces eorum in scortatione sua, (m) et in cædibus ducum in medio sui, 8. et qui ponebant limen meum in liminibus suis, et superliminaria mea propinqua superliminariis suis : et dererunt parietem meum sicut connexionem mei et sui, et profanarunt nomen sanctum meum in iniquitatibus suis, quas faciebant : et consumsi eos in furore meo, + et in occisione :. 9. Nunc repellant scortationem suam, et cædes ducum suorum a me, et commorabor in medio eorum in sempiternum. 10. Et tu, fili hominis, ostende domui Israelis domum, et se cohibebunt a peccatis suis : (n) et visionem ejus, et ordinem ejus, 11. et illi accipient tormentum suum pro omnibus, quæ fecerunt. Et describes domum, ✕ et præparationem ejus : et exitus ejus, ✕ et introitus ejus : (o) et substantiam ejus, et omnia præcepta ejus, et omnia legitima ejus, ✕ et omnes leges ejus : cognoscere facies eos, et describes coram eis, et custodient omnia justificationes meas, et omnia præcepta mea, et facient ea : 12. et descriptionem domus super vertice montis, omnes termini ejus circumcirca Sancta Sanctorum ✕ sunt : hæc lex domus :. 13. Et hæc mensuræ altaris in cubito cubiti ✕ et cubiti : et palmi (p) sinus profunditas super cubitum, et cælitus latitudo, et gisus super labio ejus circumcirca palmi ✕ unius :. Et hæc altitudo altaris 14. a profundo exordii profunditatis ejus ad propitiatorium magnum, hoc subter, cubitorum duorum, et latitudo cubiti : et a propitiatorio parvo super propitiatorium magnum, cubiti quatuor, et latitudo cubitus. 15. Et Ariel cubitorum quatuor, et ab Ariel et super cornua cubitus. 16. Et ipsum Ariel, cubitorum duodecim longitudo, super cubitos duodecim latitudo, quadrangulum super quatuor partes ejus. 17. Et propitiatorium, cubitorum quatuordecim longitudo, super cubitos quatuordecim latitudo, quadrangulum super quatuor partes ejus : (q) et gisus ejus circumcirca gyrans illud dimidium cubiti : (r) et circuitus ejus cubitus circumcirca, et gradus ejus respicientes versus orientem. 18. Et dixit ad me : Fili hominis, hæc dicit Dominus Dominus : Hæc præcepta altaris in die effectiois ejus, ad offerendum super eo (s) holocausta, et ad effundendum ad illud sanguinem. 19. Et dabis sacerdotibus Levitis, qui ex semine Sadduc, appropinquantibus ad me, dicit Dominus Dominus, et ministrent mihi vitulum ex bobus pro peccato : 20. et sument ex sanguine ejus, et ponent super quatuor (t) cornua altaris, et super

(i) S., ostium in principio viæ, quæ via erat ante septum domus transmigrationis, versus viam orientalem ingredienti. (k) S., et ibi deponent vestimenta sua. (l) S., quum ingrederer ad corrumpendum portam. Th., quum ingrederetur. (m) Th., et in cadaveribus regum suorum prostratorum. (n) S., ut mensuretur exemplar, et pœnitebit eos omnium, quæ fecerunt : descriptionem domus, et perfectionem, quæ simul, ejus. Th., et metiantur cum exemplari suo, et erubescant de omnibus, quæ fecerunt, a furore (anceps hæreo, annon דְּרִיבָה דְּרִיבָה determinatio pro דְּרִיבָה furor legendum sit) domus, et a præparatione ejus. (o) S., et descriptiones ejus, et omnes terminos cum descriptionibus ejus. (p) S., in inclusione, cubiti et cubiti latitudo, et terminus ad labium ejus. (q) S., et terminus in circuitu ejus. (r) S., et inclusio ejus cubitulina. (s) S., oblationem. (t) Partes

quator angulos propitiatorum, et super basin per circuitum, ✕ et adsparges super illud; et expiabunt illud; 21. et sument vitulum, qui pro peccato, et comburetur in loco separato domus extra Sancta. 22. Et die secundo sument hædos duos caprarum sine macula pro peccato, et expiabunt altare, sicut expiarunt in vitulo. 23. Et postquam (u) absolvisti expiationem, offerent vitulum sine macula de bobus, et arietem sine macula de ovibus, 24. et offeretis coram Domino: et aspergent sacerdotes super ea sal, et offerent ea holocausta Domino. 25. Septem diebus facies hædum pro peccato quotidie, et vitulum ex bobus, et arietem ex ovibus sine macula facient 26. septem diebus: et expiabunt altare, et mundabunt illud, et implebunt manus suas. 27. ✕ Et consummabunt dies; et erit a die octavo, et deinceps, facient sacerdotes super altare holocausta vestra, et quæ salutis vestræ: et suscipiam vos, dicit Dominus Dominus.

Cap. XLIV. — 1. Et convertit me super viam portæ Sanctorum exterioris, respicientis versus orientem, et hæc erat clausa. 2. Et dixit ad me Dominus: Porta hæc clausa erit, non aperietur, nec quis transibit per eam, quia Dominus Deus Israelis ingredietur per eam, et erit clausa. 3. Quia dux ✕ princeps ipse sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino: super viam (x) Ælam portæ ingredietur, et super viam ejus egredietur. 4. Et introduxit me (y) super viam portæ, quæ ad aquilonem contra domum: et vidi, et ecce plena gloriæ Domini domus Domini: et cado super faciem meam. 5. Et dixit Dominus ad me: Fili hominis, dispone in cor tuum, et vide oculis tuis, et auribus tuis audi omnia, quæ ego loquor cum te (z) secundum omnia præcepta domus Domini, et omnia legitima ejus. Et dispones cor tuum in introitum domus secundum omnes exitus ejus, et in omnibus Sanctis. 6. Et dices ÷ ad domum: irritantem, ad domum Israelis: Hæc dicit Dominus Dominus: Sufficiat vobis de omnibus iniquitatibus vestris, domus Israelis, 7. eo quod inducitis filios alienigenas non circumcisos corde, et non circumcisos carne, ut sint in Sanctis meis, et profanabant ea, cum offeritis panes meos, adipem, et sanguinem: et transgressi estis testamentum meum in omnibus iniquitatibus vestris, 8. ✕ et non custodiistis custodiam Sanctorum meorum; et disposuistis custodire custodias in Sanctis meis. 9. Propter hoc hæc dicit Dominus Dominus: Omnis filius alienigena (a) non circumcisos corde, nec circumcisos carne, non ingredietur in Sancta mea in omnibus filiis alienigenarum, qui sunt in medio domus Israelis, 10. (b) sed Levitæ, qui recesserunt a me, cum erraret Israel, ✕ qui errarunt: a me post cogitationes suas, et accipient

A iniquitatem suam, 11. et erunt in Sanctis meis ministrantes, ostiarii super portas domus, et ministri domui: isti immolabunt holocausta, et sacrificia populo, et isti stabunt ante populum, ut ministrent eis, 12. pro eo quod ministrabant eis ante faciem idolorum suorum; et factum est domui Israelis in tormentum iniquitatis. Propter hoc levavi manum meam super eos, dicit Dominus Deus, ✕ et accipient iniquitatem suam: 13. et non accedent ad me, ut sacerdotio fungantur mihi, neque ut offerant ad omnia Sancta ÷ filiorum Israelis; nec ad Sancta Sanctorum meorum: et accipient ignominiam suam in errore, quo errarunt. 14. (c) Et deducant eos, ut custodiant custodias domus in omnia opera ejus, et in omnia quæ fecerint in ea 15. sacerdotes (d) Levitæ filii Sadduc, qui custodierunt custodias Sanctorum meorum, cum erraret domus Israelis a me: hi accedent ad me, ut ministrent mihi, et stabunt coram facie mea, ut offerant mihi ÷ sacrificium; adipem, et sanguinem, dicit Dominus Deus. 16. Isti ingredientur in Sancta mea, et isti ingredientur ad mensam meam, ut ministrent mihi, et custodiant custodias meas. 17. Et erit, cum ingrediuntur portas atrii interioris, stolas lini induent, non induent lanam, quando ministrant a porta atrii interioris, et ✕ intrinsecus. 18. (e) Cidares lini erunt eis super capitibus eorum, et subligacula lini erunt eis super lumbis eorum, et non se accingent (f) violenter. 19. Et quando egrediuntur in atrium exterius ad populum, se exuent stolis suis, in quibus ministrant in eis, et ponent eas in exedris Sanctorum, et induent stolas alias, et (g) non sanctificabunt populum in stolis suis. 20. Et capita sua non tondent, et capillos suos non radent, operient capita sua. 21. Et vinum non bibent omnis sacerdos, quando ingrediuntur in atrium interius. 22. Et viduam, et repudiatam non sument sibi in uxores, sed virginem e semine domus Israelis: et viduam, si fuerit ✕ vidua; de sacerdote, sument. 23. Et populum meum docebunt inter sanctum et profanum, et inter non mundum et mundum cognitum facient eis. 24. Et de judicio sanguinis ipsi stabunt ad discernendum: justificationes meas ÷ justificabunt; et judicia mea judicabunt, et legitima mea, et præcepta mea in omnibus solennitatibus meis custodient, et sabbata mea sanctificabunt. 25. Et super animam hominis non ingredientur, ad polluendum se, sed super patre, et super matre, et super filio, et super filia, et super fratre, et super sorore sua, quæ non fuit viro, se polluet. 26. Et postquam mundatus fuerit, septem dies numerabit ipse sibi. 27. Et die quo ingredietur ✕ in Sanctuarium: in atrium interius, ad ministrandum in Sancto, offeret expiationem, dicit Dominus (h) Deus,

(u) Completa est. (x) S., vestibuli. (y) S., per viam. (z) S., de. (a) S., non purus corde, nec purus carne. (b) S., et Levitæ enim, qui procul fuerunt a me, cum errarent filii Israelis, qui errarunt a me, ut adhærescerent idolis suis, accipient iniquitatem suam. (c) S., disposui eos enim custodes custodiæ domus. (d) Autem. (e) S., ornamenta lini erunt. (f) S., in sudore. (g) S., non erunt, sanctificantes cum sunt, cum populo in vestimentis sæcularibus, nec capillum relinquent, sed radendo radent capita sua. (h) Adonai.

28. (i) et erit eis in hæreditatem : ego hæreditas eis, et possessio eis non dabitur in filiis Israelis ; ✕ quia : ego possessio eorum. 29. Et sacrificia, et quæ pro peccatis, et quæ pro ignorantia, hi comedent : et omnis separatio in Israele eis erit : 30. primitiæ omnium, et primogenita omnium, et separationes omnes, de omnibus primitiis vestris, sacerdotibus erunt : (k) et primitias proventus vestri dabitis sacerdoti, ut ponat benedictiones super domos vestras. 31. Et omne mortuum, et captum a bestiis de ave, et de jumento, non comedent sacerdotes.

Cap. XLV. — 1. Et cum metimini terram in hæreditate, separabitis primitias Domino, sanctum de terra, quinque et viginti millia longitudinem, et latitudinem decem millia : sanctum erit in omnibus terminis ejus per circuitum. 2. Et erit ex hoc ✕ in : Sanctuarium quingenti super quingentos quadrangulum per circuitum, et cubiti quinquaginta (l) spatium eorum per circuitum. 3. Et a mensura hac mensurabis longitudinem quinque et viginti millia, et latitudinem (m) decem millia : et in ipsa erit Sanctuarium, Sancta Sanctorum. 4. Sanctum de terra erit sacerdotibus ministrantibus in Sancto, et erit eis, qui accedunt ad ministrandum Domino : et erit eis locus in domos separatas Sancto eorum, 5. (n) viginti et quinque millia longitudo, et latitudo (o) decem millia erunt, et Levitis, qui ministrant domui, eis in possessionem (p) urbes ad habitandum. 6. Et possessionem urbis dabis, quinque millia latitudinem, et longitudinem quinque et viginti millia, quemadmodum et primitiæ Sanctorum omni domui Israelis erunt, 7. et duci ex hoc : et ex hoc in primitias Sanctorum, in possessionem urbis, contra faciem primitiarum Sanctorum, et contra faciem possessionis urbis, quæ ad mare, et ab iis quæ ad mare ✕ versus orientem : ad orientem : et longitudo sicut una ex partibus a terminis qui ad mare : et longitudo super terminos qui ad orientem terræ. 8. Et erit ei in possessionem in Israele, et non opprimet amplius duces Israelis populum meum, et terram hæreditabunt domus Israelis secundum tribus suas. 9. Hæc dicit Dominus Dominus : Sufficiat vobis, duces Israelis, injustitiam et depressionem auferte, et iudicium et justitiam facite : (q) tollite oppressionem de populo meo, dicit Dominus (r) Deus. 10. (s) Statera justa, et mensura justa, et chœnix justus erit vobis mensuræ : 11. et chœnix similiter unus erit ad accipiendum : decima pars Gomor, chœnix : et decima pars, et Gomor ✕ Ophi, sicut Gomor erit æquale.

(i) S., apprehensio sortis autem hoc, quod erit eis. (k) S., et primitias ciborum vestrorum dabitis sacerdoti. (l) S., terminus circum. (m) Viginti. (n) S., hæc autem viginti et quinque millia longitudinis, sedecim millia latitudo erit Levitis. (o) Viginti. (p) viginti exedræ. (q) S., transferte terminos vestros. (r) Adonai. (s) Ophi et bati pondus unum erit, in variatione decima pars bati corus, et decima pars cori ophi; sicut eo us erit pondus uniuscujusque. Statera vero viginti oboli; viginti appensi. (t) Decem. (u) Ophi. (x) Coro. (y) Et jus. (z) Mensura de coro. (a) Decem mensuræ corus. (b) Ducentis. (c) S., ordo erit ei secundum separationem hanc principi Israelis : tollentur vero super principem oblationes, et donum, et libamina. (d) S., stadii. (e) S., qui non scit, et errat. (f) Et ophi. (g) In. (h) S., per viam vestibuli. (i) S., sed adorabunt.

A 12. Et pondera viginti oboli, viginti sicli, quinque et (t) viginti sicli, decem et quinque sicli mina erit vobis. 13. Et hæ primitiæ, quas separabitis : sextam partem (u) mensuræ de (x) Gomor tritici, et sextam partem ophi de coro hordei. 14. (y) Et præceptum olei, pateram olei, ✕ decimum : (z) de decem pateris, ✕ (a) decem pateræ Gomor : quia decem pateræ sunt gomor. 15. Et ovem unam ex (b) decem ovibus, + separatio ex omnibus : ex aquagiis Israelis, in sacrificia, et in holocausta, et in ea quæ salutis, ad expiandum pro vobis, dicit Dominus Deus. 16. Et omnis populus ✕ terræ : (c) dabit primitias has duci Israelis, 17. et per ducem erunt holocausta, et sacrificia, et libamina in solennitatibus, et in noviluniis, et in sabbatis, et in omnibus solennitatibus domus Israelis : ille faciet quæ pro peccato, et sacrificium, et holocausta, et quæ salutis, ad expiandum pro domo Israelis. 18. Hæc dicit Dominus Deus : In mense primo, uno mensis, sumetis juvenecum de bobus sine macula ad expiandum Sanctuarium. 19. Et sumet sacerdos de sanguine ejus expiationis, et dabit super limina domus, et super quatuor angulos (d) templi, et super altare, et super limina portæ atrii interioris. 20. Et sic facies in mense septimo, uno mensis, sumes ab unoquoque ✕ (e) qui errat sibi, et ab infante (i. e., simplici) : et expiabitis domum. 21. Et in mense primo, ✕ in die : quarto decimo mensis, erit vobis Pascha solennitas : septem diebus azymum comedetis. 22. Et faciet dux in illo die pro se, et pro + domo, et pro omni populo terræ juvenecum pro peccato. 23. Et septem diebus solennitatis faciet holocausta Domino septem juvenecos, et septem arietes sine macula quotidie his septem diebus, et pro peccato hædum caprarum quotidie, et sacrificium. 24. (f) Et satum juveneco, (f) et satum arietis facies, et olei (g) In satō. 25. Et in mense septimo, die quindodecimo mensis, in solennitate facies juxta ipsa hæc septem diebus, sicut quæ pro peccato, et sicut holocausta, et sicut satum, et sicut olcum.

Cap. XLVI. — 1. Hæc dicit Dominus Deus : Porta, quæ in atrio interiori, respiciens ad orientem, erit clausa sex diebus, quæ sunt operis : in die autem sabbatorum aperietur, 2. et ingredietur Dux (h) super via Ælam portæ exterioris, et stabit super vestibulo portæ, et facient sacerdotes holocausta ejus, et quæ salutis ejus. 3. Et adorabit ante vestibulum portæ, et egredietur, et porta non claudetur usque ad vesperam : (i) et adorabit populus terræ versus vestibulum portæ illius, in sabbatis, et in noviluniis coram Domino. 4. Et holocausta quæ

offeret dux Domino in die sabbatorum, sex agnos **A** sine macula, et arietem sine macula, 5. (k) et manna, satum arieti, et agnis sacrificium, donum manus suæ, et (l) In olei sato. 6. Et in die novilunii juvenum ✕ filium bovis : sine macula, et sex agnos, et aries sine macula erunt, 7. et satum juvenco, et satum arieti erit manna, et agnis, sicut suffecerit manus ejus, et In oleo sati. 8. Et quando ingreditur dux, super via Ælam portæ ingreditur, (m) et super via portæ egredietur. 9. Et quando ingreditur populus terræ coram Domino in solennitatibus, qui ingreditur super via portæ, quæ ad septentrionem, ut adoret, egredietur super via portæ, quæ ad austrum : et qui ingreditur super via portæ, quæ ad austrum, egredietur super via portæ, quæ ad septentrionem : non revertetur super via portæ, in quam ingressus est, sed e regione ejus recte egredietur. 10. Et dux in medio eorum, quando ingredientur, ingreditur + cum eis ; et quando egredientur, egredietur ✕ cum eis : 11. In solennitatibus, et in festis erit manna (n) satum juvenco, et satum arieti, et agnis, sicut suffecerit manus ejus, et In olei sato. 12. Si autem fecerit dux confessionem, holocaustum aut (o) salutaris ✕ voluntarium : Domino, et aperiet sibi ipsi portam respicientem versus orientem, et faciet holocaustum suum, et quæ salutis suæ, quemadmodum facit in die sabbatorum : et egredietur, et claudet portas, postquam egressus fuerit, 13. et agnum anniculum sine macula faciet in holocaustum quotidie Domino, mane mane faciet eum, 14. (p) et manna faciet super eo : mane mane sextam partem mensuræ, et oleum tertiam partem In ad miscendum similam manna Domino, præceptum ✕ quod in sæculum : jugiter 15. facietis agnum : et manna, et olem facietis mane, holocaustum jugiter. 16. Hæc dicit Adonai Dominus : Si dederit dux donum uni ex filiis suis de hæreditate sua, hoc filiis ejus erit : possessio ✕ eorum ipsa : in hæreditate. 17. Si autem dederit donum ✕ de hæreditate sua : uni ex servis suis, et erit ei usque ad annum dimissionis, et redibit ad ducem, præter hæreditatem filiorum ejus eis erit. 18. Et non sumet dux de hæreditate populi sui ad opprimendum eos : de possessione sua ✕ de hæreditate sua : hæredes faciet filios suos, ut ne dispergatur populus meus unusquisque de possessione sua. 19. Et introduxit me in ingressum, quæ contra austrum, portæ, in exedram Sanctorum, sacerdotum, respicientem ad aquilonem : et ecce ibi locus separatus, 20. et dixit

ad me : Illic locus est, ubi coquent ibi sacerdotes quæ pro ignorantia, et quæ pro peccato, et ibi deperent manna omnino, non efferent in atrium exterius, ad sanctificandum populum. 21. Et eduxit me in atrium exterius, et circumduxit me super quatuor partes atrii : et ecce atrium (q) super latera atrii, 22. + super latus atrii : atrium, super quatuor latera atrii (r) atrium parvum, longitudo cubitorum quadraginta, et latitudo cubitorum triginta, mensura [בַּשְׁוֹחָתָא pro בַּשְׁוֹחָתָא sane legendum] una ipsis quatuor. 23. (s) Et exedræ per circuitum in eis, per circuitum ipsis quatuor : (t) et culinæ, quæ factæ erant, sub exedris per circuitum. 24. Et dixit ad me : Hæc domus culinarum, ubi coquent ibi, qui ministrant (u) domui sacrificia populi.

B Cap. XLVII. — 1. Et introduxit me super vestibulum domus, et ecce aqua egrediebatur desub subdiali domus versus orientem, quia facies domus respiciebat versus orientem, et aqua descendebat (x) a latere ✕ domus : dextro, ab austro super altare. 2. Et eduxit me super via portæ, quæ ad aquilonem, et circumduxit me ad viam portæ foras ad portam ✕ exteriorem : atrii respicientis versus orientem : et ecce aqua descendebat a latere dextro, 3. (y) sicut exitus viri ex adverso : et mensura, in manu ejus, et mensus est mille in mensura et transiit in aqua (z) aquam remissionis, 4. et mensus est (a) mille, et transiit in aqua aquam usque ad latera : et mensus est mille, et transiit aqua usque ad lumbum. 5. Et mensus est mille, et ecce torrens, quem non potuit transire, quia (b) pluit, diffuebat aqua, sicut impetus torrentis, qui non poterit transiri. 6. Et dixit ad me : Si vidisti, filii hominis? Et duxit me, ✕ et convertit me : super labium fluvii, 7. in conversione mea : et ecce super labio fluvii arbores multæ admodum hinc et inde. 8. Et dixit ad me : Aqua hæc, quæ egreditur in (c) Galilæam, quæ ad orientem, et descendebat super Arabiam, et veniebat usque ad mare super aquam exitus : et sanabit aquas : 9. et erit omnis anima animalium leprosororum factorum, super omnia, quæ venerit super ea ille fluvius, vivet : et erunt ibi pisces multi admodum, quia veniet illuc aqua hæc, et sanabit, et vivet, quicquid venerit super illud fluvius, ✕ ibi : vivet. 10. Et stabunt (d) super eo piscatores ✕ multi : ab In-god et usque ad In-eglin : (e) expansio retium erit, a se et sibi erit : et pisces ejus sicut pisces maris magni, multitudo multa valde. 11. (f) Et in exitu ejus, + et in conversione ejus : et in superflua elatione ejus non (g) sanabunt : in

(k) MANAA. (l) In. (m) S., et super eadem via ejus. (n) Ophi. (o) Pacificum. (p) Et sacrificium. (q) Th., in angulo atrii. (r) S., atrium adhærens. (s) S., ordo per circuitum erat in eis. (t) S., septimenta. (u) S., Domino. (x) S., Th., desub humero dextro domus. (y) Egrediebatur vir versus orientem, cui erat funiculus mensuræ super manu : et cum mensus esset mille cubitos, traduxit me per aquam usque ad talos : et cum mensus esset mille, traduxit me per aquam usque ad genua : et cum mensus esset mille, traduxit me per aquam usque ad lumbum : et cum mensus esset mille, rivum, quem non potui transire, quia prævalebat aqua profunda rivi, qui non poterat transiri. (z) Usque ad talos. (a) In mensura. (b) Superbientes. Prævalentes. (c) S., terminum orientalem, et descendit super terram, quæ non est habitabilis. (d) Ibi. (e) Extensiones retium erant. (f) S., cum vero egredientur ad ea, quæ propinqua, non sanabuntur. (g) Sanctificabunt

sal data sunt, 12. et super fluvio (h) ascendet super labio ejus hinc et inde omne lignum esculentum, non veterascet super eo, neque deficiet : fructus ejus novitatis primitias dabit, quia aquæ eorum ex Sanctuario hæ egrediuntur, et erit fructus eorum in cibum, et germen eorum in sanitatem. 13. Hæc dicit Dominus Deus : Ili sunt termini terræ, quos hæreditabitis, duodecim tribubus filiorum Israelis (i) augmentum funiculi. 14. Et hæreditabitis eam unusquisque, sicut frater ejus, super quam levavi manum meam, ad dandum eam patribus eorum : et cadet terra hæc vobis in hæreditatem. 15. Et hi termini terræ, quæ ad aquilonem, a mari magno descendente et discendente, introitus Sedad, 16. (k) Hamath, Beruthsepharvaim inter terminos Damasci et inter terminos Hamath, atrium (l) Thichon, quæ sunt supra terminos Hauran. 17. Ili termini a mari : ab atrio Ænan, termini Damasci, et qui ad aquilonem ✕ super aquilonem, et terminus (m) ✕ Asimoth, et terminus septentrionis. 18. Versus faciem orientis : inter Hauran, et inter Damascum, et inter Galaaditiden, et inter terram Israelis, Jordanis disternat super mare, quod ad orientem palmeti. Ili qui ad orientem. 19. Et qui ad austrum et africanum a Thæman, + et palmeto usque ad aquam Mariboth Cadis, (n) se extendens super mare magnum. 20. Hæc pars austri et africæ, hæc pars maris ✕ maris : magni disternat usque contra introitum Hamath, + usque ad introitum ejus : Ili sunt, qui ad mare + Hamath : 21. Et dividetis terram hanc eis, tribubus Israelis. 22. Mittetis eam in sorte vobis, et advenis commorantibus in medio vestri, qui genuerunt filios in medio vestri, et erunt vobis quasi nati regionis in filiis Israelis : cum vobis erunt in hæreditate in medio tribuum Israelis, 23. et erunt in tribu advenarum in advenis, qui cum eis : ibi dabitis hæreditatem eis, dicit Dominus Deus.

Cap. XLVIII. — 1. Et hæc nomina tribuum ab initio, quod ad aquilonem, super partem descensus discendentis super introitum Hamath atrii Ælam, terminus Damasci ad aquilonem versus partem Hamath + atrii : et erunt eis, quæ ad orientem usque ad mare, Dan una. 2. Et a terminis Dan, ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Asser una. 3. Et a terminis Asser, ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Nephthali una. 4. Et a terminis Nephthali, ab oriente usque ad ea quæ ad mare, Manasse una. 5. Et a terminis Manasse, ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Ephræm una. 6. Et a terminis Ephræm, ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Rubel una. 7. Et a terminis Rubel ab iis quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Judæ una. 8. Et a terminis Judæ, ab iis quæ ad orientem usque ad

ea quæ ad mare, (o) erunt primitiæ separationis viginti et quinque millia latitudo, et longitudo sicut una ex partibus ab iis quæ ad orientem, et usque ad ea quæ ad mare : et erit Sanctuarium in medio eorum. (9). Primitiæ, quas separabunt Domino, longitudo quinque et viginti millia, et latitudo (p) decem millia. 10. Horum erunt primitiæ Sanctorum sacerdotum ad septentrionem quinque et viginti millia, et ad mare latitudo decem millia, ✕ et ad orientem latitudo decem millia, et ad austrum longitudo viginti et quinque millia, (q) et erit mons Sanctorum in medio ejus 11. sacerdotibus, sanctificatis filiis Sadduc, custodientibus custodias domus, qui non errarunt in errore filiorum Israelis, quemadmodum errarunt Levitæ. 12. Et erunt eis primitiæ datæ ex primitiis terræ, Sanctum Sanctorum de terminis Levitarum. 13. Levitis autem quæ propinqua terminis Sacerdotum, quinque et viginti millia longitudo et latitudo decem millia : omnis longitudo quinque et viginti millia, et latitudo decem millia. 14. Non vendetur ex eis, et (r) non mensurabuntur, nec separabuntur (s) primitiæ proventuum terræ, quia Sanctum est Domino. 15. Quinque autem millia superflua quæ super latitudine super viginti et quinque millibus, antemurale erit urbi in habitaculum, et in intervallum ejus : et erit urbs in medio ejus. 16. Et hæc mensuræ ejus : ab (t) iis quæ ad aquilonem, quingenti et mille quater, et ab iis quæ ad austrum, quingenti et millia quatuor, et ab iis quæ ad orientem, quingenti et millia quatuor, et ab iis quæ ad mare, quingenti et mille quater. 17. Et erit (u) intervallum urbi ad aquilonem ducenti et quinquaginta, et ad austrum ducenti et quinquaginta, et ad orientem ducenti et quinquaginta, et ad mare ducenti et quinquaginta. 18. Et superfluum longitudinis, (x) quod propinquum primitiis Sanctuarii, decem millia ad orientem, et decem millia ad mare : et erunt primitiæ Sanctuarii, et erunt proventus ejus in panes iis, qui operantur urbi. 19. Qui autem operantur urbi, operabuntur ei ex omnibus tribubus Israelis. 20. Omnes primitiæ quinque et viginti millia super quinque et viginti millia : (y) quadrangulum separabitis ejus in primitias Sanctuarii (z) a possessione urbis. 21. Quod autem superfluum, duci ex hoc et ex hoc a primitiis Sanctuarii, et in possessionem urbis ✕ contra faciem : (a) super quinque et viginti millia longitudo, usque ad terminos eorum, quæ ad orientem et ad mare, ✕ super : faciem quinque et viginti millia, usque ad terminos eorum, quæ ad mare, in propinquo partium ducis : et erunt primitiæ Sanctorum, et Sanctuarium domus in medio ejus : 22. et de possessione Levitarum, et de possessione urbis in medio, ducis erit inter terminos Judæ, et

(h) S., naturale fuit. (i) S., Joseph funiculus protensus. (k) Admah Thiras, Ephraim Aliam. (l) Eunan. (m) Hamath. (n) S., apprehensio sortis. (o) S., dabitis primitias. (p) Viginti et quinque. (q) S., ita ut sit Sanctuarium Domini in medio ejus. (r) Non permutabunt. (s) Th., primitiæ terræ. (t) S., facie. (u) Th., distantia. (x) S., secundum primitias Sanctuarii. Th., contra primitias. (y) S., quartam partem. (z) S., Th., ad possessionem urbis. (a) S., viginti et quinque millium.

inter terminos Benjamin, ducis erit. 23. Et super-
 eum tribuum, ab his quæ ad orientem usque ad
 ea quæ ad mare, Benjamin, una. 24. Et a terminis
 Benjamin, ab his quæ ad orientem usque ad ea quæ
 ad mare, Simeon una. 25. Et a terminis Simeon,
 ab his quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare,
 Issachar, una. 26. Et a terminis Issachar, ab his
 quæ ad orientem usque ad ea quæ ad mare, Zabulon,
 una. 27. Et a terminis Zabulon, ab his quæ ad
 orientem usque ad ea quæ ad mare, Gad, una. 28.
 Et a terminis Gad usque ad ea quæ ad austrum : et
 erunt termini ejus a Thæman, (b) et ab aqua Ma-
 riboth Cades, hæreditas usque ad mare magnum.
 29. Hæc terra, quam mittetis in hæreditate tribu-
 bus Israelis : et hæ divisiones earum, dicit Dominus
 Deus. 30. Et hæ plateæ urbis quæ ad aquilonem

A quater mille et quingenti mensura. 31. Et portæ
 urbis súper nominibus tribuum Israelis : portæ tres
 quæ ad aquilonem, porta Rubel, una : et porta
 Judæ, una : et porta Levi, una. 32. Et quæ ad
 orientem, quater mille et quingenti : et portæ tres,
 porta Joseph, una : et porta Benjamin, una : et
 porta Dan, una. 33. Et quæ ad austrum, quater
 mille et quingenti mensura : et portæ tres, porta
 Simeon, una : porta Issachar, una : porta Zabu-
 lon, una. 34. Et quæ ad mare, quater mille et
 quingenti mensura : portæ tres, porta Gad, una :
 † et † porta Asser, una : † et † porta Nephthali,
 una. 35. Circuitus, octodecim millia : et nomen
 urbis, (c) a die quo facta fuerit, Dominus ibi, erit
 nomen ejus.

(b) S., in aqua contradictionis. (c) S., ab illo die Dominus ibi. Th., die suo Domini nomen ibi.

IN DANIELEM MONITUM.

† Lectorem admono, (inquit Hieronymus præfat. in Dan.) Daniele non juxta LXX Interpretes, sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, qui utique post adventum Christi incredulus fuit : licet eum quidam dicant Ebionitam, qui altero genere Judæus est. Sed et Origenes de Theodotionis opere in editione Vulgata asteriscos posuit, docens defuisse quæ addita sunt : et rursus quosdam versus obelis prænotavit, superflua quæque designans. Cumque omnes Christi Ecclesiæ tam Græcorum, quam Latinorum, Syrorumque et Ægyptiorum hanc sub asteriscis et obelis editionem legant ; ignoscant invidi labori meo, qui volui habere nostros quod Græci in Aquilæ et Theodotionis ac Symmachi editionibus lectitant. Et si illi in tantis divitiis doctrinarum non contemnunt studia hominum Judæorum ; cur latina paupertas despiciat hominem Christianum, cujus si opus displiceat, certe voluntas recipienda est ? Hæc Hieronymus, cujus postrema verba non carent difficultate, quæ in Preliminaribus excussa. Cum autem, ut ille ait, Ecclesiæ Daniele, non secundum LXX, sed secundum Theodotionem legerent, hic contigit ut editio τῶν Ὁ πρόςυς exciderit, et Theodotionis sola remanserit. Varias autem lectiones et Interpretationes mutuati sumus ex codicibus et libris quorum catalogum subjicimus.

Codex Regius XIII sæculi bombycinus, qui est catena in prophetas omnes, de quo in monitis supra.

Codex antiquissimus IX sæculi San-Germanensis, olim Corbeiensis, Hieronymi in Daniele.

Eusebius in Demonstratione Evangelica.

Joannes Chrysostomus in Daniele editus a Coelerio anno 1661.

Hieronymus in Daniele editus a Joanne Martiano nostro.

Theodoretus in Daniele.

Polychronius ex Catenis.

Chronicon Alexandrinum.

Editionis Romanæ et Drusii notæ.

[Textum LXX Senum, item genuinum Theodotionis, præmisimus ex editione Vincentii de Regibus, qui utrumque descripsit e codice Chisiano. Cum autem reliquorum interpretum versiones plerumque deficiant, et inde paginæ nimis vacuæ evasuræ sint, statuimus librum Danielis eadem forma edere qua dedit Montfaucouus. i. e., continua serie absque distributione per columnas. DRACU.]

ΔΑΝΙΗΛ

KATA TOYΣ EBAOMHKONTA EK TQN TETPAΠAQN OPIΓENOYΣ.

DANIEL

SECUNDUM SEPTUAGINTA, EX TETRAPLIS ORIGENIS,

Eruit e singulari Chisiano codice annorum supra 1000, et edidit Romæ anno 1772

R. D. VINCENTIUS DE REGIBUS.

TESTIMONIA DE CODICE CHISIANO.

LEONIS ALLATII.

Codex est antiquissimus, correctissimus et absolutissimus, et, ut ipse judico, ante millesimum et ducentesimum annum scriptus. Auro contra carior et patera aurea, gemmis gravi, pretiosior existimandus.

CARDINALIS BONÆ.

Utinam haberemus integra Origenis Tetrapla, Hexapla et Octapla; non tot quæstiones exortæ fuissent de Græcis sacræ Scripturæ editionibus, earumque fide et sinceritate. Sed quandoquidem illa perierunt, et nunc emerit hoc fragmentum continens iv majores Prophetas juxta versionem LXX Interpretum ex ipsis Hexaplis Origenis transcriptos, operæ pretium fore existimarem si typis evulgarentur. Nam Origenes textum LXX ex Autographo Alexandriae reperto descripsit, ejusque puram editionem exhibuit, quæ ab omnibus, atque etiam ab ipso S. Hieronymo, pro sincera habita fuit. Quia vero post versionem LXX, quam ante Christum annis cclxxviii factam fuisse docet Petavius, tres aliæ secutæ sunt, nimirum Aquilæ Pontici ex Christiano Judæi circa annum Christi cxxx, Theodotionis Ephesii, ex Christiano et Ebionita Judæi circa annum clxxxv, et Symmachi Samaritani ex Judæo Christiani et Ebionitæ circa annum cc, hæc una cum translatione LXX per columnas disposuit, et Tetrapla appellavit. Adeptus postea linguæ Hebraicæ cognitionem addidit textum Hebraicum, characteribus in una columna Hebraicis, in altera Græcis: unde Hexapla. Demum repertis quinta et sexta translationibus, illa Hierichunte in doliis sub Caracalla, hæc Nicopoli ad Actium promontorium tempore Alexandri Severi, eas cæteris adjunxit, et Octapla nominavit. Commendant hunc Origenis laborem Hieronymus, et Epiphanius, tametsi ipsi infensi, hic lib. de Ponderibus et mensuris, ille in cap. iii Epist. ad Titum: et de eo disserit ipsemet Origenes tract. 8 in Matth., et epist. ad Julium Africanum. Cum autem Hexapla nonnisi magnis sumptibus describi possent, Eusebius Cæsariensis et Pamphilus Martyr solam versionem LXX ex ipsis Hexaplis emendatissime descripserunt, quæ pura, et immaculata in Ecclesiis Orientalibus conservata est, teste D. Hieronymo Epist. ad Suniam et Fretelam, qui etiam de hac re legi debet epist. 107, ad Chromatium. Constat hinc evidenter, hunc Codicem quantivis pretii esse, tum ob raritatem, tum quia credendum est textum LXX purum hic et sincerum ex Hexaplis exhiberi.

ANONYMI JUDICIUM.

Septuaginta ut vocant versionem magni semper habitam fuisse, a nemine, quod sciam, rerum illarum perito in dubium revocatur. Utrum vero modo exstet illa versio, nonnulli dubitant; longe tamen probabilis est illam etiamnum exstare; a Veteribus enim multa illius loca citantur, quæ in nostris Codicibus Græcis hodiernum legimus: non negarim tamen multa in eam vitia irrepisse, tum ex ignorantia, et negligentia Scriptorum, tum ex hæreticorum malitia, ita ut Latinos et Hebraicos textus, auctore Bellarmino lib. ii de Verbo Dei cap. 6, ex Græcis Codicibus emendare jam tutum non sit: nec mirum si prædicta versio vitata sit hoc sæculo, quam D. Hieronymus a mille ducentis quinquaginta annis corruptam esse pronuntiavit, Præfat. in Paralip. et Esdr.

Inde autem, opinor, errores in eam irrepserunt, quod cum multæ versiones essent, commistæ deinde inter se, atque adeo valde confusæ manserint: nam præter versionem LXX, fuerunt tres aliæ, Aquilæ sci-

licet, Theodotionis, et Symmachii, Judæorum, vel hæreticorum hominum; ex quibus Origenes Tetrapla sua composuit, quibus addidit Hierichuntinam, et Nicopolitanam, ut jam non Tetrapla, sed Hexapla essent; sed tandem Octapla evaserunt, addito Hebraico textu litteris Græcis et Hebraicis. Alia item versio ex prædictis ab Origene compilata fuit, seu compacta, ut testatur Hieronymus epist. 89 ad Augustin., cui accesserunt tres aliæ, Luciani scilicet Martyris, Hesychii, et Hieronymi ex Latino in Græcum versi, teste ipsomet Hieronymo in lib. de Vir. Illustr. in Sophronio, et lib. II contra Rufinum: addi posset alia quam Κοινή, seu Communem vocant, nisi forte eadem sit cum aliâ prædicta ab Origene compacta, quam idem auctor suis asteriscis et obelis distinxerat, qui tamen temporum injuria et Scriptorum incuria exciderunt.

Anno vero elapsi proxime sæculi 1587, jussu et auctoritate Sixti V versio LXX edita fuit ex Codice Vaticano antiquissimo, cum multis aliis summa diligentia collato, cui alius omnino similis ex magna Græcia in Urbem delatus est, qui deinde penes Anton. Caraffam S. R. E. cardinalem remansit, cujus præsertim curæ et industriæ dicta editio commissa fuerat, quo factum est ut antiquo fere nitore restituta, saltem ut auctor in præfatione testatur, prodierit.

His præmissis, de Codice Chigiano dicendum restat, qui cum ab editione Sixtina, de qua supra, in nonnullis discrepet; quæ tamen ex antiquissimo Codice Vaticano, ante Hieronymi ætatem, ut aiunt, exarato, ac proinde sinceriore, excerpta est, non nemo forte putaret aliud quidpiam esse a LXX versione: accedit quod cum Vulgata nostra in multis consentit, non modo secundum verborum contextum, verum etiam secundum capitum ordinem, in quo convenit cum Vulgata, differt a Sixtina, ut videre est in Jeremia et Daniele.

At certissimum est Codicem ex apismet Hexaplis exscriptum esse, cum hoc expresse legatur fol. 130, pag. 1, fol. 167, p. 4, fol. 135, p. 4, fol. 315, p. 2 et alibi, ac fere semper idem sit verborum et sententiarum tenor, quem in Sixtina observamus: nec obstat aliqua diversitas, tum verborum, tum etiam ordinis rerum et capitum; quia cum certum non sit Codicem Vaticanum sinceram LXX Versionem continere, certum etiam non est, Chigianum ab ea diversum esse, quamvis alioquin a Vaticano in multis discrepet: nec obest discrimen ordinis seu dispositionis, hæc enim in antiquis manuscriptis varia est.

Cum vero in hoc Codice maximam asteriscorum et obelorum silvam habeamus, quibus ea designantur, quæ in Vaticano, seu Sixtina editione desiderantur, quæ tamen legimus in nostra Vulgata, imo addita illa signis præfixis, eundem aliquando sensum aliis repetant verbis, cujus rei luculentum exemplum exstat fol. 112, pag. 4, in fine Jeremiæ: inde forte conjicere possumus hunc Codicem completi antiquam illam Vulgatam Græcorum ab iis Κοινή dictam, quam Origenes contexit, ut supra diximus; nempe Origenes postquam Hexapla et Octapla edidisset, ut sumptibus parceret solam LXX Versionem emendatam ex iis excerptis, additis quæ deerant ex Theodotione aliisque versionibus, præfixis asteriscis atque obelis, eamque edidit ad instar novæ versionis.

Hanc autem non receptam modo, et in omnibus Bibliothecis admissam, verum etiam maximopere probatam fuisse testatur Hieronymus epist. 89, ad August. : imo idem Hieronymus præfat. lib. XVI in Isaiam, dicit eandem esse cum illa communi, seu vulgata quam Græci Κοινή vocant, et licet aliter sentire videatur in epist. ad Suniam et Fretelam his verbis: « Scias, inquit, aliam esse editionem quam Origenes, et Cæsariensis Eusebius, omnesque Græci tractatores Κοινή appellant, atque vulgatam et a plerisque nunc Δουκιανός dicitur, aliam interpretum, quæ in Ἐξαπλοῖς Codicibus reperitur: » ex quibus non nemo forte deduceret, diversam ab ea fuisse, quam Origenes contexit, cum Origenes illam pro diversa habere videatur; hoc tamen non obstat; quia Origenes ex Hieronymo, non dicit, aliam esse ab ea quam ipse composuit, sed a versione LXX. Loquitur autem hoc loco Hieronymus de Psalterio illo communi, seu vulgato, quod, inquit, Origenes emendarat, et post eum Lucianus Martyr: itaque teste Hieronymo, certum est antiquam illam Κοινή Græcorum eandem esse cum illa, quam Origenes ex versione LXX emendata, additis multis ex aliis versionibus, composuit. Conjectura autem in eo fundatur, quod cum versione LXX emendata, alia etiam ex aliis versionibus conjuncta sint, suis asteriscis et obelis designata, tum in prædicta versione Origenis, tum in Codice Chigiano. Quod vero addita illa in vulgata nostra legantur, adeo mirum non est; nam cum vulgata nostra sit Hieronymi, quod longe verisimilius est, vel antiqua illa, quam Augustin. lib. II, Doctr. Christ. cap. 15. Italiam vocat, et aliis omnibus præferendam esse judicat, ab Hieronymo deinde ex Hebraico textu, ac præsertim ex Theodotionis versione emendata, nil mirum si ea, quæ præfixis asteriscis in Codice Chigiano notata fuerunt, et LXX versionis ex Theodotione aliisque addita, in vulgata nostra legantur.

Restat igitur ut dicamus in hoc Codice LXX versionem contineri, Sixtinæ tamen dissimilem, in iis scilicet, in quibus ab Origene post Hexapla edita, emendata fuit; multis ex Theodotione et Hebraico textu additis, et asterisco vel obelo signatis, quæ in vulgata nostra leguntur: quia hæc, ut dixi, vel est Hieronymi, ac proinde ex textu Hebraico, vel antiqua illa Itala, ab eodem Hieronymo ex Hebraico emendata, et forte ex antiqua illa Græcorum communi de qua supra: unde, meo judicio, recte dicitur Chigianus Codex ex Tetraplis, vel Hexaplis exscriptus, ex quibus etiam ultima versio Origenis excerpta fuerat, multis licet additis aucta, asterisco signatis, quæ in hoc Codice iisdem signis notata, ut et in Vulgata nostra legitur.

Ex his manifestum sit quanti faciendus sit Chigianus Codex, qui nobis aperit primos illos fontes, ex quibus Vulgata nostra, quam Concil. Tridentinum authenticam declaravit, si non prodiit, saltem emendata fuit, ac proinde Codici Vaticano impar esse non videtur, imo forte illi anteponeendus, quia certi sumus illum ex ipsis Hexaplis excerptum fuisse, non ita forte Codicem Vaticanum.

Codicis antiquitas probari potest ex asteriscis, et obelis, item ex characteribus, et ex charta, denique in fine Isaiæ notatur hic numerus, ςτωη', qui videtur esse annus æræ vulgaris inter Græcos ab orbe condito, quo amanuensis voluerit consignare tempus descriptionis hujus, sicque difficultas est in tertia littera, quæ non potest esse ω; hæc enim littera nota est centenarii octavi, cum tamen in hac penultima sede requiratur nota alicujus denarii: scriptum igitur a librario videtur per errorem, aut calami lapsum, ω pro π: π autem significat octoginta; si hoc sequamur, numerus hic erit 6388, ex quo si detrahamus 5508, qui est annus Christi nati ab orbe creato, secundum Græcos, residuus 880 erit annus Christi, quo hæc scripta esse dicuntur; conspectus porro ipse chartæ, et manus hanc ætatem hujus scripturæ facile suadet.

Omittendum non est, in hoc Codice contineri præter iv Prophetas majores, ut vocant, a fol. 172 ad fol. 188. breve Commentarium in somnium Nabuchodonosor a S. Hippolyto Martyre episcopo Portuensi compositum, cujus meminit Hieronymus in lib. Script. ecclesiast., Eusebius item et alii; dicit enim Hieronymus Hippolytum, præter alia multa, scripsisse in Danielelem. Hoc opus in lucem huc usque editum non fuit, cui simile in Vaticana asservatur.

Denique operæ pretium fore putarem, hunc Codicem typis mandari, adhibita peritissimorum industria quæ omnino necessaria esse videtur ad emendationem et collationem.

Huc usque Testimonia in ipso Codice Chisiano asservantur.

D. JOANNIS MABILLONI

Iter Italicum, pag. 92.

Omnibus præstat Codex Græcus insignis ab annis minimum octingentis scriptus, continens quatuor Prophetas majores, item breve Commentarium in somnium Nabuchodonosoris a sancto Hippolyto Martyre et episcopo compositum, cujus meminit Eusebius, et post eum Hieronymus aliique. Hic Codex videtur ex ipsismet Origenis Hexaplis excerptus, uti discrete legitur fol. 130 recto, item fol. 135, 167, et fol. 315 verso, ut Holstenius qui Codicem viderat et fere integrum descripserat observavit. Appositi sunt passim asterisci et obeli. Huic similis est alter Codex in Bibliotheca Vaticana. Denique in fine Isaïæ apponuntur quidam numeri quibus tempus seu annum scripti Codicis designari quidam ab Alexandr. VII consulti existimarunt. At numerum versuum his notis significari non dubitamus HCAIAC STI. T ΩK, id est, Isaïæ στίχοι (στίχοι) seu versus tria millia octingenti ac viginti.

D. BERNARDI MONTFAUCONII

Diarium Italicum, pag. 237.

Prophetæ omnes Græce cum Commentariis Origenis et Hesyehii, ac Epistolis, Præfationibusque antiquis. Codex x sæculi eximie notæ membranaceus, Romæ in Bibliotheca Ghiggiana. Codex bombycinus alius, Prophetas item omnes complectens cum obelis et asteriscis, ac quibusdam Hexaplorum lectionibus ad marginem.

CARDINALIS QUIRINI

Ex Epistola ad A. S. Mazochium xvi Kal. Dec. 1742.

Præsto mihi adest admodum opportune antiquiss. Codex Ms. Chisianæ Bibliothecæ, quem ex singulari inclytæ ejus familiæ beneficio in manibus modo habeo, ac servabo, donec Brixie mihi repetendæ tempus advenerit. Is quatuor Prophetas majores ex Origenianis Hexaplis accurate excerptos complectens, auro contra carior, et patera aurea gemmis gravi pretiosior existimandus, ut loquitur Leo Allatius . . . Inde itaque depromere animus mihi est Jeremiæ prophetæ, qui primo loco inter quatuor illos ibi occurrit, caput unum in specimen propensæ meæ voluntatis in suppeditandis ex ipso, quæcunque studiis iisdem tuis quaqua ratione conducere posse cognosces. Hexaplaris vero textus ille præter obelos et asteriscos Origenianos, notis etiam marginalibus lectiones ex Aquilæ et Symmachi versionibus sed aliunde depromptas præferentibus exornatur in apographo ex vetustiss. illo Cod. derivato, cura profecto Leonis Allatii, cui opus illud integrum evulgandi Alexander VII P. M. provinciam demandaverat.

A. S. MAZUCHII

Ex Epistola ad card. Quirinum prid. Kal. Mart. 1743,

adjunctaque Diatriba pag. xxvi.

Pudet me, Quirine Card. Amplissime, qui quod de Diptychis priore loco dixerim, Chisiano exemplari ad ultimum reservato (neque id sine turpi ὑστερολογίᾳ; quandoquidem in epistola illa altera tua eruditissima, cui nunc respondere aditor, Codex Chisianus prior procedebat, pone Diptychon sequebatur), nunc demum spatiis exclusus iniquis, ut ille ait, reperiar. Etenim qui plura omnino, quam necesse fuerat, de Diptychis disseruerim, de Codice illo optimo ac præclarissimo qui nunc possim pro dignitate eloqui? — Mearum nunc partium erit, quæ de Codicis illius indole (quantum quidem ex fragmentis ad me missis potui judicare) adnotaverim, ne forte indignissimus tanto munere fuisse videar, breviter indicare. Ac primum omnium Codicis Chisiani textus merito Hexaplaris appellabitur, quia ex LXX virali textu illo emendatissimo in Hexaplis apposito fideliter descriptus. Nam etsi Theodotionea quædam additamenta sub asteriscis inserta haberet: tamen quia demptis pannis illis, quos sub asterisco adsuerat Adamantius, textus Hexaplaris redibat, Codex Chisianus rectissime Hexaplaris dicitur. Quo spectat illud Hieronymi, « Vis amator esse verus LXX Interpretum? non legas ea, quæ sub asteriscis sunt. » Qui certe asterisci ab Hexaplarum Seniorum contextu aberant.

EJUSDEM

Spicilegii Biblici tom. I, pag. 315.

Hieronymus (Præfatione in Danielelem) jam olim monuerat, Prophetam hunc non juxta LXX Interpp., sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, additis tamen ab Origene asteriscis et obelis. Ex quibus verbis arguitur non aliam fuisse causam cur processu temporis textus Prophetæ ex LXX deperierit, quam quia lectionis Danielicæ juxta LXX viros desuetudinem mox consecuta fuerit et ejus Prophetæ transcribendi desuetudo, in tantum ut eo tandem eventum fuerit ut Seniorum Danielicis textus rarissimus ac ferme pro deplorato haberetur; et in Græcis omnibus Biblior. LXX viralium editionibus Daniel non ille prostaret, quem ipsi LXX dedissent, sed quem Theodotion elucubraverat, qui mature admodum in locum LXX virorum invaserat.

Et eo jam res loci erat, cum ecce auditum fuit anno superiore in Chisiano Seniorum quantivis pretii Codice exstare LXX viralem Danielis interpretationem a Theodotionea distinctam.

APPROBATIONES.

Prodit tandem in publicam lucem, studio et opera viri Hebraice, Græcæ, et Latine doctissimi, Prophetiæ Danielis diu multumque a sacrarum Litterarum studiosis expectata Septuaginta Interpretum Versio. Diuturni desiderii expectationem explebunt præclaræ adnotationes singulis ejusdem Prophetiæ capitibus subjectæ, in quibus singularis apparet clariss. viri linguarum, Græcæ præsertim peritia, et illustris multiplici doctrina ingenii judicii que lumen elucet. Apologia vero, quam in quinque Dissertationes distribuit pro sententia Patrum de Septuagintavirali Versione, incredibilem habet, quæ ad sacram profanamque eruditionem pertinent, pulcherrimarum rerum varietatem et copiam, et in iis quædam etiam, quæ viris in hoc studiorum genere versatis ipsa sui novitate se commendabunt. Librum igitur omni eruditionis genere abundantem, mandato Rmi Patris Ricchinii Sac. Palatii Apostolici Magistri cupidissime et diligentissime legi; eumque tum Catholicæ Fidei tum bonis moribus reperi congruentem, et sacrarum studiorum cultoribus utilissimum fore confido. Quamobrem dignissimum censeo, qui typis impressus in publicum profertur. Datum Romæ ix Kal. Maii ciorocclxxii.

M. Ang. Giacomellus archiepsc. Chalcedonensis.

Quod cupide expetendum erat, ut Prophetiæ Danielis Græcam Septuaginta Senum Interpretationem, quam multi temporum injuria intercidisse arbitrabantur, unus aliquis Hebraice, Græcæ, Latineque doctus sineis truncibusque blattis ereptam vulgaret; id nunc demum incredibili meo lætitiæ, atque voluptatis sensu perfectum video cl. viri opera, qui non modo Græcam eandem Versionem Latinam fieri curavit, sed egregiis etiam illustravit adnotationibus; hisque addidit Dissertationes, quarum hæc est Inscriptio, *Apologia Sententiæ Patrum de Septuagintavirali Versione*. Id ego tam præclarum opus a Rmo P. Fr. Thoma Augustino Ricchinio Sacri Palatii Apostolici Magistro jussus, diligenter legi; cumque orthodoxæ doctrinæ, rectæque morum institutioni consonum, plenumque reconditoris eruditionis, ac proinde gloriæ Auctori suo, et Ecclesiæ catholicæ utilitati atque ornamento futurum, perspexerim, dignum luce publica judicavi.

Dabam Romæ in Cænobio S. Mariæ sup. Minerv. xii Kal. Oct. 1771.

Fr. Thomas Maria Mamachus Ord. Prædic.
Theologus Casanatenensis.

[In recedendo septuagintavirali et Theodotionis textu tanta cum religione editionem Romanam sequi placuit, ut vel iis quæ vitiosa apparent, parcendum esse censuerimus. Hac de re lectorem benevolum semel monuisse sufficiat. Драгв.]

ΔΑΝΙΗΛ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ Ο .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

1. Ἐπὶ βασιλείῳ Ἰωακείμ τῆς Ἰουδαίας ἔτους τρίτου παραγενόμενος Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλώνης εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπολιόρχει αὐτήν.

2. Καὶ παρέδωκεν αὐτὴν Κύριος εἰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ Ἰωακείμ τὸν βασιλέα τῆς Ἰουδαίας, καὶ μέρος τι τῶν ἱερῶν σκευῶν τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπήνεγκεν αὐτὰ εἰς Βαβυλῶνα εἰς γῆν Σενάαρ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. καὶ τὰ σκεύη /. καὶ ἀπηρεύαστο αὐτὰ ἐν τῷ εἰδωλείῳ αὐτοῦ.

3. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἀβιεσδρὶ τῷ ἑαυτοῦ ἀρχισυνούχῳ, ἀγαγεῖν αὐτῷ ἐκ τῶν υἱῶν τῶν μεγίστων τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους, καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων,

4. Νεανίσκους ἀμώμους, καὶ ἐνειδεῖς, καὶ ἐπιστήμονας ἐν πάσῃ σοφίᾳ, καὶ γραμματικούς, καὶ συνειτούς, καὶ σοφοὺς, καὶ ἰσχύοντας, ὥστε εἶναι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ διδάξαι αὐτοὺς γράμματα, καὶ διάλεκτον Χαλδαϊκῆν.

5. Καὶ δίδοσθαι αὐτοῖς ἐκθεσιν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης, καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου, οὗ πίνει ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐκπαιδεῦσαι αὐτοὺς ἔτη τρία, καὶ ἐκ τούτων στήσαι ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως.

6. Καὶ ἦσαν ἐκ τοῦ γένους τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, Δανιὴλ, Ἀνανίας, Μισαὴλ, Ἀζαρίας.

DANIEL

JUXTA LXX.

CAPUT I.

1. Sub Joacim rege Judææ anno tertio cum advenisset Nabuchodonosor rex Babylonis in Jerusalem, obsidebat eam.

2. Et tradidit eam Dominus in manus ejus, et Joacim regem Judææ, et partem quamdam sacrarum vasorum Domini, et asportavit ea in Babylonem in terram Senaar in domum dei sui et vasa, et collocavit ea in templo idoli sui.

3. Et dixit rex Abiesdri principi suorum eunuchorum, ut adduceret sibi de filiis optimatum Israel, et de regio semine, et de electis,

4. Adolescentulos, immaculatos, et speciosos forma, et peritos in omni sapientia literisque excultos, et intelligentes, et sapientes, et robustos, ut essent in domo regis, et doceret eos literas, et dialectum Chaldaicam.

5. Utque daretur eis, quod mandatum erat ex domo regis per singulos dies, et de regia mensa, et de vino, quod bibit rex, et erudiret eos tribus annis, deinde starent in conspectu regis.

6. Et fuerunt de genere Iliorum Israel, qui erant de Judæa, Daniel, Ananias, Misael, Azarias.

7. Et imposuit eis princeps eunuchorum nomina : A Danieli quidem Baltasar, Ananiæ Sedrach, et Misaeli Misach, et Azariæ Abdenago.

8. Et cogitavit Daniel in corde, ne pollueretur in cibo regis, et in vino, quod bibit : et rogavit principem eunuchorum, ne coinquinaretur.

9. Et dedit Dominus Danieli honorem et gratiam in conspectu principis eunuchorum.

10. Et dixit princeps eunuchorum Danieli, Angor metu domini mei regis, qui ordinavit cibum vestrum, et potum vestrum, ne videat facies vestras diversas et infirmas præ adolescentulis alienigenarum, qui aluntur vobiscum, et periculum proprii colli subeam.

11. Et dixit Daniel Abiesdri, qui declaratus fuerat archieunuchus super Daniele, Ananiam, Misaelem, Azariam:

12. Tenta, quæso, pueros tuos per dies decem, et detur nobis de leguminibus terræ, ut comedamus, et aquam bibamus.

13. Et si appareat aspectus noster diversus ab aliis adolescentulis, qui edunt de regia cœna, sicut volueris, sic utere servis tuis.

14. Fecitque eis hoc modo, et tentavit eos diebus decem.

15. Post decem dies apparuit aspectus eorum pulcher, et habitus corporis melior alitis adolescentulis, qui edebant regiam cœnam.

16. Et erat Abiesdri tollens cœnam eorum, et vinum eorum, et pro his dabat eis de leguminibus.

17. Et adolescentulis dedit Dominus scientiam, et intelligentiam, et prudentiam in omni arte literaria : Danieli vero dedit intelligentiam in omni verbo, et visione, et somniis, et in omni sapientia.

18. Post autem dies istos jussit rex introduci eos : et introducti sunt a principe eunuchorum ad regem Nabuchodonosor.

19. Cumque eis collocutus est rex ; et non inventus est in sapientibus similis Danieli, et Ananiæ, et Misaeli, et Azariæ, erantque apud regem.

20. Et in omni verbo, et intelligentia, et disciplina quæcumque sciscitatus est ab eis rex, deprehendit eos sapientiores decuplum super sophistas, et philosophos, qui erant in omni regno ejus, et glorificavit eos rex, et constituit eos principes, et declaravit eos sapientes super omnes, qui erant in negotiis ejus in universa terra ejus, et in regno ejus.

21. Et fuit Daniel usque ad primum annum regni Cyri regis Persarum.

CAPUT II.

1. Et in anno secundo regni Nabuchodonosor accidit, ut in visiones et somnia incideret rex, et turbaretur in somnio suo, et somnus ejus fugit ab eo.

7. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιεunuοῦχος ὀνόματα, τῷ μὲν Δανιὴλ Βαλτάσαρ, τῷ δὲ Ἀνανίᾳ Σεδράχ, καὶ τῷ Μισαὴλ Μισάχ, καὶ τῷ Ἀζαρίᾳ Ἀβδεναγῶ.

8. Καὶ ἐνεθυμήθη Δανιὴλ ἐν τῇ καρδίᾳ, ὅπως μὴ ἀλισγηθῆ ἔν τῷ δεῖπνῳ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν ᾧ πίνει οἶνῳ· καὶ ἤξιωσε τὸν ἀρχιεunuοῦχον, ἵνα μὴ συμμολυνθῆ.

9. Καὶ ἔδωκε Κύριος τῷ Δανιὴλ τιμὴν καὶ χάριν ἐναντίον τοῦ ἀρχιεunuοῦχου.

10. Καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιεunuοῦχος τῷ Δανιὴλ, Ἄγωνισθὲ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα, τὸν ἐκτάξαντα τὴν βρωσιν ὑμῶν, καὶ τὴν πόσιν ὑμῶν, ἵνα μὴ ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν διατετραμμένα καὶ ἀσθενῆ παρὰ τοὺς συντρεφομένους ὑμῖν νεανίας τῶν ἀλλογενῶν, καὶ κινδυνεύσω τῷ ἰδίῳ τραχήλῳ.

11. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ Ἀβιεσδρὶ τῷ ἀναδειχθέντι ἀρχιεunuοῦχῳ ἐπὶ τὸν Δανιὴλ, Ἀνανίαν, Μισαὴλ, Ἀζαρίαν·

12. Πείρασον δὴ τοὺς παῖδάς σου ἐφ' ἡμέρας δέκα, καὶ δοθήτω ἡμῖν ἀπὸ τῶν ὀσπρίων τῆς γῆς, ὥστε κάπτειν, καὶ ὕδροποιτεῖν.

13. Καὶ ἐὰν φανῆ ἡ ὄψις ἡμῶν διατετραμμένη παρὰ τοὺς ἄλλους νεανίσκους τοὺς ἐσθιοντάς ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ δεῖπνου, καθὼς ἐὰν θέλῃς, οὕτω χρῆσαι τοῖς παισὶ σου.

14. Καὶ ἐχρήσατο αὐτοῖς τὸν τρόπον τοῦτον, καὶ ἐπείρασεν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα.

15. Μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας, ἐφάνη ἡ ὄψις αὐτῶν καλὴ, καὶ ἡ ἕξις τοῦ σώματος κρείσσων τῶν ἄλλων νεανίσκων τῶν ἐσθιόντων τὸ βασιλικὸν δεῖπνον.

16. Καὶ ἦν Ἀβιεσδρὶ ἀναιρούμενος τὸ δεῖπνον αὐτῶν, καὶ τὸν οἶνον αὐτῶν, καὶ ἀντεδίδου αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ὀσπρίων.

17. Καὶ τοῖς νεανίσκοις ἔδωκεν ὁ Κύριος ἐπιτημὴν, καὶ σύνεσιν, καὶ φρόνησιν ἐν πάσῃ γραμματικῇ τέχνῃ· καὶ τῷ Δανιὴλ ἔδωκε σύνεσιν ἐν παντὶ ῥήματι καὶ ὀράματι, καὶ ἐνυπνίοις, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ /.

18. Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς, καὶ εἰσῆχθησαν ἀπὸ τοῦ ἀρχιεunuοῦχου πρὸς τὸν βασιλέα Ναβουχοδονόσορ.

19. Καὶ ὠμίλησεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς· καὶ οὐχ εὐρέθη ἐν τοῖς σοφοῖς ὅμοιος τῷ Δανιὴλ, καὶ Ἀνανίᾳ, καὶ Μισαὴλ, καὶ Ἀζαρίᾳ, καὶ ἦσαν παρὰ τῷ βασιλεῖ.

20. Καὶ ἐν παντὶ λόγῳ, καὶ συνέσει, καὶ παιδείᾳ, ὅσα ἐζήτησε παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, κατέλαβεν αὐτοὺς + σοφωτέρους / δεκαπλασίως ὑπὲρ τοὺς σοφιστάς, καὶ τοὺς φιλοσόφους τοὺς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ + καὶ ἐδόξασεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, καὶ ᾤ κατέστησεν αὐτοὺς ἀρχοντας, καὶ ἀνέδειξεν αὐτοὺς σοφοὺς παρὰ πάντας τοὺς αὐτοῦ ἐν πράγμασιν + ἐν πάσῃ τῇ γῆ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ /.

21. Καὶ ἦν Δανιὴλ ἕως τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας Κυρίου βασιλέως Περσῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. Καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, συνέβη εἰς ὀράματα καὶ ἐνυπνία ἔμπεσεῖν τὸν βασιλέα, καὶ παραχθῆναι ἐν τῷ ἐνυπνίῳ αὐτοῦ· καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ.

2. Καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς εἰσενεχθῆναι τοὺς Ἀἰπαιοὺς, καὶ τοὺς μάγους, καὶ τοὺς φαρμακοὺς τῶν Χαλδαίων, ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ· καὶ παραγενόμενοι ἔστησαν παρὰ τῷ βασιλεῖ.

3. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς· Ἐνύπνιον ἐώρακα, καὶ ἐκινήθη μου τὸ πνεῦμα· ἐπιγῶναι οὖν θέλω τὸ ἐνύπνιον.

4. Καὶ ἐλάλησαν οἱ Χαλδαῖοι πρὸς τὸν βασιλέα συριστί· Κύριε βασιλεῦ, τὸν αἰῶνα ζῆθι· ἀνάγγειλον τὸ ἐνύπνιον σου τοῖς παισὶ σου, καὶ ἡμεῖς σοι φράσομεν τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ.

5. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς εἶπε τοῖς Χαλδαίοις **Χ** Ὁ λόγος ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη /· διότι ἐὰν μὴ ἀπαγγελητέ μοι ἐπ' ἀληθείας τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητέ μοι, παραδειγματισθήσεσθε, καὶ ἀναληφθήσεται ὑμῶν τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὸ βασιλικόν. **B**

6. Ἐὰν δὲ τὸ ἐνύπνιον διασαφήσητέ μοι, καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν ἀναγγεῖλητε, λήψεσθε δόματα παντοῖα, καὶ δοξασθήσεσθε ὑπ' ἐμοῦ· δηλώσατέ μοι τὸ ἐνύπνιον, καὶ κρίνατε.

7. Ἀπεκρίθησαν δὲ ἐκ δευτέρου λέγοντες· Βασιλεῦ, τὸ ὄραμα εἶπον, καὶ οἱ παῖδές σου κρίνουσι πρὸς ταῦτα.

8. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, Ἐπ' ἀληθείας οἶδα, ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε· καθάπερ ἐωράκατε, ὅτι ἀπίστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ πρᾶγμα· + καθάπερ οὖν + προστέταχα, οὕτως ἔσται /.

9. Ἐὰν μὴ τὸ ἐνύπνιον ἀπαγγελητέ μοι ἐπ' ἀληθείας + καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητε /· θανάτῳ περιπεσεῖσθε· συνείπασθε γὰρ λόγους ψευδεῖς ποιήσασθαι ἐπ' ἐμοῦ, ἕως ἂν ὁ καιρὸς ἀλλοιωθῆ. **C** Νῦν οὖν ἐὰν τὸ ῥῆμα εἰπητέ μοι + ὁ τὴν νύκτα ἐώρακα /· γινώσκωμαι, ὅτι καὶ τὴν τούτου κρίσιν δηλώσητε.

10. Καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ὅτι Οὐδεὶς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς δυνήσεται εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ ὃ ἐώρακε, καθάπερ σὺ ἐρωτᾷς· καὶ πᾶς βασιλεὺς, καὶ πᾶς δυνάστης τοιοῦτο πρᾶγμα οὐκ ἐπερωτᾷ πάντα σοφόν, καὶ μάγον, καὶ Χαλδαῖον.

11. Καὶ ὁ λόγος, ὃν ζητεῖς, βασιλεῦ, βαρὺς ἔστι + καὶ ἐπίδοξος /· καὶ οὐδεὶς ἔστιν ὃς δηλώσει ταῦτα τῷ βασιλεῖ, εἰ μὴ τις ἄγγελος, οὗ οὐκ ἔστι κατοικητήριον μετὰ πάσης σαρκός· ὅθεν οὐκ ἂν δέχεται γενέσθαι, καθάπερ οἶει.

12. Τότε ὁ βασιλεὺς στυγνὸς γενόμενος, καὶ περιλυπὸς προσέταξεν ἐξαγαγεῖν πάντας τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλωνίας. **D**

13. Καὶ ἐδογματίσθη πάντας ἀποκτεῖναι· ἐζητήθη δὲ ὁ Δανιὴλ καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ χάριν τοῦ συναπολέσθαι.

14. Τότε Δανιὴλ εἶπε βουλήν καὶ γνώμην, ἣν εἶχεν, Ἀριωχῆ τῷ ἀρχιμαγεῖρω τοῦ βασιλέως, ᾧ προσέταξεν ἐξαγαγεῖν τοὺς σοφιστὰς τῆς Βαβυλωνίας.

15. Καὶ ἐπυθάνετο αὐτοῦ λέγων, **Χ** Ἀρχων τοῦ βασιλέως /· περὶ τίνος δογματίζεται πικρῶς παρὰ τοῦ βασιλέως; Τότε τὸ πρόσταγμα ἐσήμανεν ὁ Ἀριωχῆς τῷ Δανιήλ.

16. Ὁ δὲ Δανιὴλ εἰσῆλθε ταχέως πρὸς τὸν βασι-

2. Et jussit rex, ut introducerentur incantatores et magi, et malefici Chaldæorum ad annuntiandum regi somnia ejus : et advenientes steterunt coram rege.

3. Et dixit eis rex : Somnium vidi, et turbatus est spiritus meus : volo igitur scire somnium.

4. Et locuti sunt Chaldæi ad regem Syriace : Domine rex, in sempiternum vive : indica somnium tuum servis tuis, et nos tibi dicemus interpretationem ejus.

5. Respondens autem rex dixit Chaldæis : Sermo a me recessit. Ideoque nisi indicaveritis mihi in veritate somnium, et interpretationem ejus ostenderitis mihi, omnibus exemplo eritis, et redigentur substantiæ vestræ in regium fiscum.

6. Si autem somnium manifestum feceritis mihi, et interpretationem ejus indicaveritis, accipietis præmia omne genus, et honorem a me : ostendite mihi somnium, atque discernite.

7. Responderunt autem secundo dicentes : Rex, visionem dic ; et pueri tui posthac interpretabuntur.

8. Et dixit eis rex : In veritate novi, quod tempus vos redimitis, prout vidistis, quod recesserit a me res. Quemadmodum igitur præcepi, sic erit.

9. Nisi somnium indicaveritis mihi in veritate et interpretationem ejus ostenderitis, morte cadetis : inter vos enim loquimini, ut verba mendacia componatis in me, donec tempus pertranseat. Nunc igitur si verbum dixeritis mihi quod nocte vidi, cognoscam, quod etiam interpretationem hujus ostendetis.

10. Et responderunt Chaldæi coram rege : quod Nemo ex his qui sunt in terra, poterit dicere regi quod vidit, sicut tu sciscitaris : et omnis rex, et omnis dynasta hujusmodi rem minime sciscitatur ab omni sapiente, et mago, et Chaldæo.

11. Et sermo, quem quæris, rex, gravis est et sublimis, et nullus est qui ostendet hæc regi, nisi aliquis angelus, cujus non est commoratio cum omni carne, unde non potest fieri, quemadmodum opinaris.

12. Tunc rex mæstus, et supra modum dolore affectus præcepit, ut educerent omnes sapientes Babylonis.

13. Et edictum promulgatum est, ut omnes interficerentur : quæsitus est autem Daniel, et omnes qui cum eo erant, ut simul perirent.

14. Tunc Daniel dixit consilium, et sententiam, quam habebat, Ariocho principi militiæ regis, cui mandaverat, ut educeret sophistas Babylonis.

15. Et sciscitabatur ab eo dicens, Princeps regis, quare decernitur severe a rege? Tunc mandatum indicavit Ariochus Danieli.

16. Daniel autem ingressus est celeriter ad re-

gem, et rogavit, ut daretur sibi tempus a rege; et ostenderet omnia coram rege.

17. Tunc revertens Daniel in domum suam, Ananiæ, et Misaeli, et Azariæ consociis enarravit omnia.

18. Et indixit jejunium, et deprecationem et afflictionem ad quærendum a Domino altissimo de mysterio hoc, ut non traderentur Daniel, et qui cum eo, in perditionem simul cum sophistis Babylonis.

19. Tunc Danieli in visione in ipsa nocte mysterium regis patefactum est clare: tunc Daniel benedixit Domino altissimo, et exclamans dixit:

20. Sit nomen Domini magni benedictum in sæculum, quia sapientia et magnificentia ejus sunt.

21. Et ipse mutat tempora et ætates, transferens reges, et constituens: dans sapientibus sapientiam, et intelligentiam his, qui sunt in scientia.

22. Revelans profunda et obscura, et cognoscens quæ in tenebris, et quæ in lumine; et apud ipsum est solutio.

23. Tibi, Domine patrum meorum, confiteor, ac te laudo, quia sapientiam et prudentiam dedisti mihi: et nunc declarasti mihi quæ rogavi, ut ostenderem regi postea.

24. Ingressus autem Daniel ad Arioch, qui constitutus fuerat a rege, ut interficeret omnes sophistas Babylonis, dixit ei: Sophistas quidem Babylonis ne perdas: sed introduce me ad regem, et singula regi aperiam.

25. Tunc Arioch cum festinatione introduxit Danielem ad regem, et dixit ei: Inveni hominem sapientem de captivitate filiorum Judææ, qui regi aperiet singula.

26. Respondens autem rex dixit Danieli, qui cognominabatur Chaldaice Baltasar: Poteris indicare mihi visionem, quam vidi, et interpretationem ejus?

27. Exclamans autem Daniel coram rege ait: Mysteriorum, quod vidit rex, non est sapientum, et maleficorum, et incantatorum, et gazarenorum explicatio.

28. Sed est Deus in cælo revelans mysteria, qui significavit regi Nabuchodonosor quæ oportet fieri in novissimis diebus.

29. Et qui revelat mysteria, ostendit tibi quæ oportet fieri.

30. Mihi vero non propter sapientiam, quæ sit in me super omnes homines, mysterium hoc aperitum est, sed explanatum est mihi, ut nota fierent regi, quæ concepisti animo tuo in cognitione.

31. Et tu, rex, vidisti, et ecce imago una, et erat imago illa magna nimis, et aspectus ipsius sublimis stabat contra te, et visio imaginis terribilis.

λέα, καὶ ἤξιώσεν, ἵνα δοθῇ αὐτῷ χρόνος παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ δηλώσῃ πάντα ἐπὶ τοῦ βασιλέως.

17. Τότε ἀπελθὼν Δανιὴλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, τῷ Ἀνανίᾳ, καὶ Μισαήλ, καὶ Ἀζαρίᾳ τοῖς συνεταίροις ὑπέδειξε πάντα.

18. Καὶ παρήγγειλε νηστείαν καὶ δέησιν + καὶ τιμωρίαν ζητῆσαι / . παρὰ τοῦ Κυρίου τοῦ ὕψιστου περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου, ὅπως μὴ ἐκδοθῶσι Δανιὴλ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς ἀπώλειαν ἕμα τοῖς σοφισταῖς Βαβυλῶνος.

19. Τότε τῷ Δανιὴλ ἐν ὁράματι ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ τὸ μυστήριον τοῦ βασιλέως ἐξεφάνθη εὐσήμως· τότε Δανιὴλ εὐλόγησεν τὸν Κύριον τὸν ὕψιστον, καὶ ἐκφώνησας εἶπεν·

20. Ἔστω τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τοῦ μεγάλου εὐλογημένον εἰς τὴν αἰῶνα, ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ μεγαλωσύνη αὐτοῦ ἐστι.

21. Καὶ αὐτὸς ἄλλοιοὶ καιροὺς καὶ χρόνους, μεθιστῶν βασιλεῖς, καὶ καθιστῶν, διδοὺς σοφοῖς σοφίαν, καὶ σύνεσιν τοῖς ἐν ἐπιστήμῃ οὖσιν.

22. Ἀνακαλύπτων τὰ βαθεὰ καὶ σκοτεινὰ, καὶ γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὰ ἐν τῷ φωτὶ, καὶ παρ' αὐτῷ κατάλυσις.

23. Σοὶ, Κύριε τῶν πατέρων μου, ἐξομολογῶμαι, καὶ αἰνῶ, ὅτι σοφίαν καὶ φρόνησιν ἔδωκάς μοι, καὶ νῦν ἐσημάνθης μοι ὅσα ἤξιώσα, τοῦ δηλώσαι τῷ βασιλεῖ πρὸς ταῦτα.

24. Εἰσελθὼν δὲ Δανιὴλ πρὸς τὸν Ἀριὼχ τὸν κατασταθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποκτεῖναι πάντας τοὺς σοφιστὰς τῆς Βαβυλωνίας, εἶπεν αὐτῷ, Τοὺς μὲν σοφιστὰς τῆς Βαβυλωνίας μὴ ἀπολέσης, εἰσάγαγε δὲ με πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἕκαστα τῷ βασιλεῖ δηλώσω.

25. Τότε Ἀριὼχ κατὰ σπουδὴν εἰσήγαγε τὸν Δανιὴλ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι Εὐρῆκα ἄνθρωπον σοφὸν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν υἱῶν τῆς Ἰουδαίας, ὃς τῷ βασιλεῖ δηλώσει ἕκαστα.

26. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς εἶπε τῷ Δανιὴλ, ἐπικαλούμενός δὲ Χαλδαῖσιν Βαλτάσαρ· Δυνήστη δηλώσαι μοι τὸ ὄραμα ὃ εἶδον, καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν;

27. Ἐκφώνησας δὲ ὁ Δανιὴλ ἐπὶ τοῦ βασιλέως, εἶπε· Τὸ μυστήριον ὃ ἔώραξεν ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐστὶ σοφῶν καὶ φαρμακῶν, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ γαζαρηνῶν ἢ δῆλωσις.

28. Ἄλλ' ἐστὶ Θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀνακαλύπτων μυστήρια, ὃς ἐδήλωσε τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ, καὶ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν.

29. Καὶ ἀνακαλύπτων μυστήρια ἐδήλωσέ σοι καὶ δεῖ γενέσθαι.

30. Κάμοι δὲ οὐ παρὰ τὴν σοφίαν, τὴν οὖσαν ἐν ἐμοὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, τὸ μυστήριον τοῦτο ἐξεφάνθη, ἀλλ' ἔνεκεν τοῦ δηλωθῆναι τῷ βασιλεῖ ἐσημάνθη μοι, καὶ ὑπέλαβες τῇ καρδίᾳ σου ἐν γνώσει.

31. Καὶ σὺ, βασιλεῦ, ἔώραξας, καὶ ἴδου εἰκὼν μία, καὶ ἦν ἡ εἰκὼν ἐκεῖνη μεγάλη σφόδρα, καὶ ἡ πρόσωψ αὐτῆς ὑπερφερὴς ἐστήκει ἐναντίον σου, καὶ ἡ πρόσψις τῆς εἰκόνος φοβερά.

32. Καὶ ἦν κεφαλὴ αὐτῆς ἀπὸ χρυσοῦ χρηστοῦ, ἅ τὰ στήθος καὶ οἱ βραχίονες ἀργυροῖ, ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοῦ.

33. Τὰ δὲ σκέλη σιδηρὰ, οἱ πόδες μέρος μὲν τι σιδηροῦ, μέρος δὲ τι ὀστράκου.

34. Ἐώρακας ἕως ὅτου ἐτμήθη λίθος ἐξ ὄρους ἀνευ χειρῶν, καὶ ἐπάταξε τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοὺς πόδας τοὺς σιδηροῦς, καὶ ὀστρακίνοους, καὶ κατήλυσεν αὐτά.

35. Τότε λεπτὰ ἐγένετο ἄμα ὁ σίδηρος καὶ τὸ ὀστρακον, καὶ ὁ χαλκός, καὶ ὁ ἀργυρός, καὶ τὸ χρυσίον· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ λεπτότερον ἀχύρου ἐν ἄλωνι· καὶ ἐβρίψισεν αὐτὰ ὁ ἄνεμος, ὥστε μὴδὲν καταλειφθῆναι ἐξ αὐτῶν, καὶ ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγένετο ὄρος μέγα, καὶ ἐπάταξε πᾶσαν τὴν γῆν.

36. Τοῦτο τὸ ὄραμα, καὶ τὴν κρίσιν δὲ ἐροῦμεν ἐπὶ τοῦ βασιλέως.

37. Σὺ, βασιλεῦ, βασιλεὺς βασιλέων, καὶ σοὶ ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ τὴν ἰσχυρὴν, καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν δόξαν ἔδωκεν ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ.

38. Ἀπὸ ἀνθρώπων, καὶ θηρίων ἀγρίων, καὶ πετεινῶν οὐρανοῦ + καὶ τῶν + ἰχθύων τῆς θαλάσσης / παρίδωκεν ὑπὸ τὰς χεῖράς σου κυριεύειν πάντων· σὺ εἶ ἡ κεφαλὴ ἡ χρυσοῦ.

39. Καὶ μετὰ σὲ ἀναστήσεται βασιλεία ἐλάττων σου, καὶ τρίτη βασιλεία ἄλλη χαλκῆ, ἡ κυριεύσει πᾶσης τῆς γῆς.

40. Καὶ βασιλεία τετάρτη ἰσχυρὰ ✕ ὡς ὁ σίδηρος / ὡσπερ ὁ σίδηρος ὁ δαμάζων πάντα, καὶ ✕ ὡς ὁ σίδηρος πᾶν δένδρον ἐκκόπτων· καὶ σεισθήσεται πᾶσα ἡ γῆ.

41. Καὶ ὡς ἔώρακας τοὺς πόδας αὐτῆς ✕ καὶ τοὺς δακτύλους, μέρος μὲν τι ὀστράκου κεραμικοῦ, μέρος δὲ τι σιδηροῦ, βασιλεία ἄλλη διμερῆς ἔσται ἐν αὐτῇ, καθάπερ εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον ἄμα τῷ πηλίνῳ ὀστράκῳ.

42. Καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μέρος μὲν τι σιδηροῦν, μέρος δὲ τι ὀστράκινον· μέρος δὲ τι τῆς βασιλείας; ἔσται ἰσχυρὸν, καὶ μέρος τι ἔσται συντετριμμένον.

43. Καὶ ὡς εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον ἄμα τῷ πηλίνῳ ὀστράκῳ, συμμιγῆς ἔσονται εἰς γένεσιν ἀνθρώπων, οὐκ ἔσονται δὲ ὁμοιοῦντες, οὔτε συνοῦντες ἀλλήλοις, ὡσπερ οὐδὲ ὁ σίδηρος δύναται συγγραθῆναι τῷ ὀστράκῳ.

44. Καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τῶν βασιλέων τούτων στήσει ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἄλλην, ἡ τις ἔσται εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ οὐ φθαρθήσεται, καὶ αὕτη ἡ βασιλεία ἄλλο ἔθνος οὐ μὴ ἐάσῃ, πατάξει δὲ καὶ ἀφανίσει τὰς βασιλείας ταύτας, καὶ αὕτη στήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

45. Καθάπερ ἔώρακας ἐξ ὄρους τμηθῆναι λίθον ἀνευ χειρῶν, καὶ συναλοῖσθε τὸ ὀστρακον, τὸν σίδηρον, καὶ τὸν χαλκόν, καὶ τὸν ἀργυρον, καὶ τὸν χρυσόν· ὁ Θεὸς ὁ μέγας ἐσήμανε τῷ βασιλεῖ τὰ ἐσόμενα ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν· καὶ ἀκριβὲς τὸ ὄραμα, καὶ πιστὴ ἡ τοῦτου κρίσις.

46. Τότε Nabuchodonosor ὁ βασιλεὺς πετῶν ἐπὶ

32. Et erat caput ejus ex auro op' in o, pectus et brachia argentea, venter et femora ærea.

33. Crura autem ferrea, pedes pars quædam ferri, pars autem testæ.

34. Vidisti quoadusque scissus est lapis de monte sine manibus: et percussit imaginem super pedes ferreos, et testaceos, et demolitus est ea.

35. Tunc comminuta sunt simul ferrum, et testa, et æs, et argentum, et aurum, et facta sunt quasi minutius paleæ in area, et dispersit ea ventus, ita ut nihil relictum sit ex eis: et lapis qui percussisset imaginem, factus est mons magnus, et percussit universam terram.

36. Hæc est visio: sed etiam interpretationem dicemus coram rege.

37. Tu, o rex, rex regum es: et tibi Dominus cæli principatum, et regnum, et fortitudinem, et honorem, et gloriam dedit in universo terrarum orbe.

38. Homines, et bestias feras, et volucres cæli, et pisces maris tradidit sub manus tuas, ut domineris omnium: tu es caput aureum.

39. Et post te consurget regnum minus tuo: et tertium regnum aliud æreum, quod imperabit universæ terræ.

40. Et regnum quartum forte ut ferrum, sicut ferrum domans omnia, et sicut ferrum omniem arborem excidens; et turbabitur universa terra.

41. Et ut vidisti pedes ejus et digitos, partem quidem aliquam testæ fictilis, partem vero aliquam ferri; regnum aliud divisum erit in ipso, prout vidisti ferrum admixtum simul lutæ testæ.

42. Et digiti pedum pars quidem aliqua ferrea, pars vero aliqua testæ: pars quædam regni erit fortis, et pars quædam erit contrita.

43. Et sicut vidisti ferrum admixtum simul lutæ testæ, commixti erunt in generatione hominum, sed non erunt consentientes, neque invicem convenientes, sicut neque ferrum potest commisci testæ.

44. Et in temporibus regum istorum statuet Deus cæli regnum aliud, quod erit in sæcula, et non dissipabitur, et hoc regnum aliam gentem non patietur: percutiet autem, et desolabit regna hæc, et ipsum stabit in æternum.

45. Quemadmodum vidisti de monte scissum lapidem sine manibus, et comminuit testam, ferrum, et æs, et argentum, et aurum; Deus magnus significavit regi quæ futura sunt in novissimis diebus: et certa est visio, et fidelis hujus interpretationis.

46. Tunc Nabuchodonosor rex cadens in faciem

kumi, adoravit Danieleum, et præcepit, ut sacrificia et libamina facerent ei.

47. Et exclamans rex ad Danieleum dixit: Vere est Deus vester Deus deorum, et Dominus regum, qui patefacit mysteria abscondita solus, quia potuisti manifestare mysterium hoc.

48. Tunc rex Nabuchodonosor Danieleum magnificentans, et dans dona magna et multa, constituit super negotia Babylonis, et declaravit eum principem et ducem omnium sophistarum Babylonis.

49. Et Daniel rogavit regem, ut constituerentur super negotia Babylonis Sedrach, Misach, Abdenago: et Daniel erat in regia aula.

CAPUT III.

1. Anno decimoctavo Nabuchodonosor rex gubernans civitates, et regiones, et omnes habitantes super terram ab Indica usque ad Æthiopiā fecit imaginem auream: altitudo ejus cubitorum sex: et statuit eam in campo vivarii regionis Babylonis.

2. Et Nabuchodonosor rex regum et imperans orbi terrarum toti, misit ad congregandum universas gentes, et tribus, et linguas, satrapas, duces, toparchas, et consules, præfectos, et eos, qui in potestatibus constituti per regionem, et universos, qui erant per orbem terrarum, ut venirent ad dedicationem imaginis aureæ, quam statuerat Nabuchodonosor rex.

3. Tunc congregati sunt consules, duces, toparchæ, prætores, tyranni, magi in potestatibus, et omnes principes regionum, ut venirent ad dedicationem imaginis, quam statuerat Nabuchodonosor rex, et steterunt qui adscripti erant in conspectu imaginis quam statuerat Nabuchodonosor.

4. Et præco promulgavit turbis: Vobis edicatur, gentes et regiones, populi, et linguæ.

5. Ut cum audieritis vocem tubæ, fistulæ, et citharæ, sambucæ, et psalterii, symphonix, et universi generis musicorum, cadentes adoretis imaginem auream, quam statuit Nabuchodonosor rex.

6. Quicumque autem non cadens adoraverit, eadem hora injicient eum in fornacem ignis ardentem.

7. Et in tempore illo, quando audierunt omnes gentes vocem tubæ, fistulæ, et citharæ, sambucæ et psalterii et omnis sonitus musicorum, cadentes omnes gentes, tribus, et linguæ adoraverunt imaginem auream, quam statuerat Nabuchodonosor rex, in conspectu ejus.

8. In illo tempore accedentes viri Chaldæi calumniati sunt Judæos.

9. Et suscipientes dixerunt Nabuchodonosor regi: Domine rex, in æternum vive.

Α πρόσωπον χαμαί, προσκύνησε τῷ Δανιήλ, καὶ ἐπέταξε θυσίας καὶ σπονδὰς ποιῆσαι αὐτῷ.

47. Καὶ ἐκφωνήσας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Δανιήλ εἶπεν· Ἐπ' ἀληθεί ἐστὶν ὁ θεὸς ὑμῶν θεὸς τῶν θεῶν, καὶ Κύριος τῶν βασιλέων, ὁ ἐκφαίνων μυστήρια κρυπτὰ μόνος, ὅτι ἐδυνάσθητε δηλῶσαι τὸ μυστήριον τοῦτο.

48. Τότε ὁ βασιλεὺς + Nabuchodonosor /. Δανιήλ μεγαλύνων, καὶ δοὺς δωρεὰς μεγάλας καὶ πολλάς, κατέστησεν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς Βαβυλωνίας, καὶ ἀπέδειξεν αὐτὸν ἄρχοντα καὶ ἡγούμενον πάντων τῶν σοφιστῶν Βαβυλωνίας.

49. Καὶ Δανιήλ ἤξιωσε τὸν βασιλεῖα, ἵνα κατασθῶσιν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς Βαβυλωνίας Σεδρά, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ· καὶ Δανιήλ ἦν ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. + Ἐτους ὀκτωκαιδεκάτου /. Nabuchodonosor βασιλεὺς + διοικῶν πόλεις + καὶ χώρας, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως Αἰθιοπίας /. ἐποίησεν εἰκόνα χρυσῆν· τὸ ὕψος αὐτῆς πηχῶν ἕξ· καὶ ἔστησεν αὐτὴν ἐν πεδίῳ τοῦ περιθάλου χώρας Βαβυλωνίας.

2. Καὶ Nabuchodonosor βασιλεὺς + βασιλέων + καὶ κυριέων τῆς οἰκουμένης + ὅλης /. ἀπέστειλεν ἐπισυναγαγεῖν + πάντα τὰ ἔθνη, καὶ φυ+λάς καὶ γλώσσας /. σατράπας, στρατηγούς, τοπάρχας, καὶ ὑπάτους, διοικητάς, καὶ τοὺς ἐπ' ἐξουσιῶν κατὰ χεῖραν, καὶ πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην, ἔλθεῖν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνης τῆς χρυσοῦς, ἣν ἔστησεν Nabuchodonosor ὁ βασιλεὺς.

3. ✕ Τότε συνήχθησαν ὕπατοι, στρατηγοί, τοπάρχαι, ἡγούμενοι, τύραννοι, μεγάλοι ἐπ' ἐξουσιῶν, ✕ καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν χωρῶν, τοῦ ἔλθεῖν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνης, ἧς ἔστησε Nabuchodonosor ὁ βασιλεὺς /. + καὶ ἔστησαν οἱ προσγεγραμμένοι κατέναντι τῆς εἰκόνης ✕ ἧς ἔστησε Nabuchodonosor /.

4. Καὶ ὁ κήρυξ ἐκήρυξε τοῖς ὄχλοις· Ὑμῖν πρεργέλλεται, ἔθνη, καὶ χώραί, λαοί, καὶ γλώσσαι.

5. Ὅτε ἂν ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγος, καὶ κιθάρας, σαμβύκης, καὶ ψαλτηρίου, συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πετόντες προσκυνήσατε τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ, ἣν ἔστησε Nabuchodonosor βασιλεὺς.

6. Καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ πεσῶν προσκυνῆσῃ ✕ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐμβολούσιν αὐτὸν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

7. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε ἤκουσαν πάντα τὰ ἔθνη τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος ✕ σύριγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης ✕ τε καὶ ψαλτηρίου /. καὶ παντὸς ἤχου μουσικῶν, πίπτοντα πάντα τὰ ἔθνη, φυλαί, καὶ γλώσσαι προσεκύνησαν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ, ἣν ἔστησε Nabuchodonosor ✕ ὁ βασιλεὺς, κατέναντι τούτου.

8. Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ προσελθόντες ἄνδρες Χαλδαῖοι διεβάλον τοὺς Ἰουδαίους.

9. Καὶ ὑπολαβόντες εἶπον ✕ Nabuchodonosor τῷ βασιλεῖ· Κύριε βασιλεῦ, εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι.

10. Σὺ, βασιλεῦ, προσέταξας καὶ ἔκρινας, ἵνα πᾶς ἄνθρωπος, ὃς ἂν ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος καὶ σύριγγός τε καὶ σαμβούκης καὶ κιθάρας, ψαλτηρίου / . καὶ παντὸς ἤχου μουσικῶν, πεσὼν προσκυνήσῃ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσεῖ.

11. Καὶ ὃς ἂν μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ, ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

12. Εἰσὶ δὲ τινες ἄνδρες Ἰουδαῖοι, οὓς κατέστησας ἐπὶ τῆς χώρας τῆς Βαβυλωνίας, Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδευαγῶ, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οὐκ ἐφοβήθησάν σου τὴν ἐντολήν, καὶ τῷ εἰδώλῳ σου οὐκ ἐλάτρευσαν, καὶ τῇ εἰκόνι σου τῇ χρυσεῖ, ἣ ἔστησας, οὐ προσκύνησαν.

13. Τότε Ναβουχοδονόσορ θυμωθεὶς ὀργῇ προσέταξεν ἀγαγεῖν τὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδευαγῶ. Τότε οἱ ἄνθρωποι ἤχθησαν πρὸς τὸν βασιλέα.

14. Οὓς καὶ συνιδὼν Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί, Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδευαγῶ, τοῖς θεοῖς μου οὐ λατρεύετε, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσεῖ, ἣν ἔστησα, οὐ προσκυνεῖτε;

15. Καὶ νῦν εἰ μὴ ἔχετε ἐτοιμῶς ἅμα τῷ ἀκούσαι τῆς σάλπιγγος καὶ σύριγγός τε καὶ κιθάρας, σαμβούκης τε, καὶ ψαλτηρίου καὶ συμφωνίας / . καὶ παντὸς ἤχου μουσικῶν, πεσόντες προσκυνήσαι τῇ εἰκόνι τῇ χρυσεῖ / . ἣ ἔστησα· εἰ δὲ μήγε, γινώσκετε, ὅτι μὴ προσκυνησάντων ὑμῶν, αὐθωρὶ ἐμβληθήσεσθε εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην· καὶ ποῖος Θεὸς ἐξέλεται ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου;

16. Ἀποκριθέντες δὲ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδευαγῶ, εἶπαν τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ Βασιλεῦ, οὐ χρεῖαν ἔχομεν ἡμεῖς ἐπὶ τῇ ἐπιταγῇ ταύτῃ ἀποκριθῆναι σοι.

17. Ὅτι γὰρ Θεὸς ἐν οὐρανοῖς εἰς Κύριος / . ἡμῶν, ὃν φοβούμεθα, ὃς ἐστὶ δυνατὸς ἐξελεῖσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς καὶ τῆς καιομένης / . καὶ ἐκ τῶν χειρῶν σου, βασιλεῦ, ἐξελεῖται ἡμᾶς.

18. Καὶ τότε φανερόν σοι ἔσται καὶ βασιλεῦ / . ὅτι οὔτε τῷ εἰδώλῳ σου λατρεύομεν, οὔτε τῇ εἰκόνι σου τῇ χρυσεῖ, ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνούμεν.

19. Τότε Ναβουχοδονόσορ ἐπλησθῆ θυμοῦ, καὶ ἡ μορφή τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπὶ Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδευαγῶ, καὶ ἐπέταξε καῖναι τὴν κάμινον ἐπταπλασίως, παρ' ὃ ἔδει αὐτὴν καῖναι.

20. Καὶ ἄνδρας ἰσχυροτάτους τῶν ἐν τῇ δυνάμει ἐπέταξε, συμπόδισαντας καὶ τὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδευαγῶ / . ἐμβάλεῖν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

21. Τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι συνεποδίσθησαν, ἔχοντες τὰ ὑποδήματα αὐτῶν, καὶ τὰς τιάρας αὐτῶν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν σὺν τῷ ἱματισμῷ αὐτῶν, καὶ ἐβλήθησαν εἰς τὴν κάμινον καὶ τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

22. Ἐπειδὴ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ἤπειγε· καὶ ἡ κάμινος ἐξεκαύθη ὑπὲρ τὸ πρότερον ἐπταπλασίως, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ προχωρισθέντες, συμπόδισαντες αὐτοὺς καὶ προσεγαγόντες τῇ καμίνῳ ἐνεβέλωσαν εἰς αὐτήν.

23. Τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας τοὺς συμπόδισαντας τοὺς περὶ τὸν Ἀζαρίαν ἐξελεθούσα ἡ φλόξ ἐκ τῆς καμίνου,

10. Tu, rex, mandasti et decrevisti, ut omnis homo, qui audierit vocem tubæ, fistulæ, et sambucæ, citharæ, psalterii et omnis sonitus musicorum, cadens adoret imaginem auream.

11. Et qui non procidens adoraverit, immissus sit in fornacem ignis ardentem.

12. Sunt autem quidam viri Judæi, quos constituisti super regionem Babylonis, Sedrach, Misach, Abdenago: homines isti non timuerunt tuum decretum, et idolum tuum non coluerunt, et imaginem tuam auream, quam statuisti, non adoraverunt.

13. Tunc Nabuchodonosor succensus ira, præcepit, ut adducerent Sedrach, Misach, Abdenago: tunc homines adducti sunt ad regem.

14. Quos etiam conspicatus Nabuchodonosor rex dixit eis: Quare, Sedrach, Misach, Abdenago, deos meos non colitis, et imaginem auream, quam statui, non adoratis?

15. Et nunc siquidem estis parati, statim ac audieritis tubam, fistulam, et citharam, sambucam, et psalterium, et symphoniam et omnem sonitum musicorum, procidentes adorate imaginem auream quam statui: si vero non, scitote, quod non adorantes vos, eadem hora immitteremini in fornacem ignis ardentem: et quis Deus eripiet vos de manibus meis?

16. Respondentes autem Sedrach, Misach, Abdenago dixerunt regi Nabuchodonosor: Rex, non opus habemus nos in mandato hoc respondere tibi.

17. Est enim Deus in cælis unus Dominus noster, quem timemus, qui est potens eripere nos de fornace ignis ardentis, et de manibus tuis, rex, liberalit nos.

18. Et tunc manifestum tibi erit, rex, quia neque idolum tuum colimus, neque imaginem tuam auream, quam statuisti, adoramus.

19. Tunc Nabuchodonosor repletus est furore, et aspectus faciei ejus immutatus est super Sedrach, Misach, et Abdenago: et præcepit ut succenderetur fornax septuplum ultra quod oportebat ipsam succendi.

20. Et viris fortissimis eorum, qui erant in exercitu præcepit, ut colligatis pedibus Sedrach, Misach, Abdenago injicerent in fornacem ignis ardentem.

21. Tunc viri illi compedibus vinciti sunt, habentes calcamenta sua, et tiaras suas super capita sua cum vestimento suo, et missi sunt in fornacem ignis ardentem.

22. Quia mandatam regis urgebat: et fornax succensa erat plus quam antea septuplum; et viri, qui jussi fuerant cum revinxissent eos, et adduxissent ad fornacem, immiserunt in eam.

23. Viros igitur, qui compedibus vincerant eos, qui erant cum Azaria, egressa flamma de fornace

incendit, et interfecit, ipsi autem conservati sunt. A ἐνεπύρισε καὶ ἀπέκτειναν, αὐτοὶ δὲ συντηρήθησαν.

24. Sic ergo precatus est Ananias, et Azarias, et Misael, et laudaverunt Dominum, quando eos rex jussit immitti in fornacem.

25. Stans autem Azarias precatus est sic, et aperiens os suum, confitebatur Domino simul cum sodalibus suis in medio igne fornacis succensæ a Chaldæis vehementer, et dixerunt :

26. Benedictus es, Domine Deus patrum nostrorum, et laudabile et gloriosum nomen tuum in sæcula.

27. Quia justus es in omnibus, quæ fecisti nobis, et omnia opera tua vera, et viæ tuæ rectæ, et omnia judicia tua vera. B

28. Et judicia veritatis fecisti secundum omnia, quæ adduxisti nobis, et super civitatem tuam sanctam patrum nostrorum Jerusalem : quoniam in veritate et judicio fecisti omnia hæc propter peccata nostra.

29. Quoniam peccavimus in omnibus, et inique egimus discedendo a te, et peccavimus in omnibus.

30. Et mandatis legis tuæ non obaudivimus, neque observavimus, neque fecimus sicut præcepisti nobis, ut bene nobis esset.

31. Et nunc omnia quæcumque nobis induxisti, et omnia quæcumque fecisti nobis in vero judicio fecisti. C

32. Et tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum iniquorum, et inimicissimorum apostatarum, et regi iniquo et nequissimo supra omnem terram.

33. Et nunc non licet nobis aperire os : confusio et exprobratio facta est servorum tuorum, et colentium te.

34. Ne tradas nos in finem propter nomen tuum et ne dissipes testamentum tuum.

35. Et ne avertas misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum a te, et propter Isaac servum tuum, et Israel sanctum tuum.

36. Quemadmodum loquutus es ad eos, dicens, quod multiplicaretur semen eorum quasi stellæ cæli multitudine, et quasi arena, quæ est ad oram maris. D

37. Quia, Domine, minorati sumus præ omnibus gentibus, et sumus humiles in omni terra hodie propter peccata nostra.

38. Et non est in tempore hoc princeps, et propheta, neque dux, neque holocaustum, neque sacrificium, neque oblatio, neque incensum, neque locus offerendi in conspectu tuæ.

39. Et invenienda misericordiam : sed in anima contribulata, et spiritu humiliato suscipiamur.

40. Quasi in holocaustis arietum, et taurorum, et quasi in millibus agnorum pinguium : sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie, et propitiari

24. Οὕτως οὖν προσήξατο Ἀνανίας, καὶ Ἀζαρίας, καὶ Μισαήλ· καὶ ὑμνησαν τῷ Κυρίῳ, ὅτε αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς προσέταξεν ἐμβληθῆναι εἰς τὴν κάμινον.

25. Στάς δὲ Ἀζαρίας προσήξατο οὕτως, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐξωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ ἅμα τοῖς συνεταίροις αὐτοῦ, ἐν μέσῳ τῷ πυρὶ ὑποκαιομένης τῆς καμίνου ὑπὸ τῶν Καλδαίων σφόδρα, καὶ εἶπαν·

26. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξαζόμενον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας.

27. Ὅτι δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐποίησας ἡμῖν, καὶ πάντα τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ, καὶ αἱ ὁδοὶ σου εὐθεῖαι, καὶ πᾶσαι αἱ κρίσεις σου ἀληθιναί.

28. Καὶ κρίματα ἀληθείας ἐποίησας κατὰ πάντα ἀ ἐπήγαγες ἡμῖν, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν σου τὴν ἁγίαν τὴν τῶν πατέρων ἡμῶν Ἰερουσαλήμ. Διότι ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρίσει ἐποίησας πάντα τὰ ἔργα διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν.

29. Ὅτι ἡμάρτομεν ἐν πᾶσι, καὶ ἠνομήσαμεν ἀποστῆναι ἀπὸ σου καὶ ἐξημάρτομεν ἐν πᾶσι.

30. Καὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ νόμου σου οὐχ ὑπήκουσαμεν, οὐδὲ συντηρήσαμεν, οὐδὲ ἐποιήσαμεν, καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν, ἵνα εὖ ἡμῖν γένηται.

31. Καὶ νῦν πάντα ὅσα ἡμῖν ἐπήγαγες, καὶ πάντα ὅσα ἐποίησας ἡμῖν, ἐν ἀληθινήᾳ κρίσει ἐποίησας.

32. Καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἡμῶν ἀνόμων, καὶ ἐχθίστων ἀποστατῶν, καὶ βασιλεῖ ἀδίκῳ καὶ πονηροτάτῳ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν

33. Καὶ νῦν οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοῖξαι τὸ στόμα· αἰσχύνῃ καὶ θνείδος ἐγενήθη τῶν δούλων σου καὶ τῶν σεβομένων σε.

34. Μὴ παραδῶς ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου, καὶ μὴ διασκεδάσῃς σου τὴν διαθήκην.

35. Καὶ μὴ ἀποστήσῃς τὸ ἐλεός σου ἀπ' ἡμῶν διὰ Ἀβραάμ τὸν ἡγαπημένον ὑπὸ σου, καὶ διὰ Ἰσαάκ τὸν δούλον σου, καὶ Ἰσραὴλ τὸν ἅγιόν σου.

36. Ὡς ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς λέγων, πολυπληθῆναι τὸ σπέρμα αὐτῶν ὡς τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς τὴν ἄμμος τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης.

37. Ὅτι, Δέσποτα, ἐσμικρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐσμὲν ταπεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῆ σήμερον διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν.

38. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἄρχων καὶ προφήτης, οὐδὲ ἠγεούμενος, οὐδὲ ὀλοκαύτωσις, οὐδὲ θυσία, οὐδὲ προσφορά, οὐδὲ θυμίαμα, οὐδὲ τόπος τοῦ καρπῶσαι ἐνώπιόν σου.

39. Καὶ εὐρεῖν ἔλεος· ἀλλ' ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ, καὶ πνεύματι τεταπεινωμένῳ προσδεχθεῖμεν.

40. Ὡς ἐν ὀλοκαυτώμασι κριῶν καὶ ταύρων, καὶ ὡς ἐν μυριάσιν ἀρνῶν πτόνων· οὕτω γενέσθω ἡμῶν ἡ θυσία ἐνώπιόν σου σήμερον, καὶ ἐξιλεῖσαι ὀπίθεον

- σου, ὅτι οὐκ ἔστιν αἰσχύνῃ τοῖς πεποιθότιν ἐπὶ σοὶ /
 ⁂ καὶ τελεῶσαι θπισθέν σου /.
41. Καὶ νῦν ἐξακολουθοῦμεν ἐν ὄλῃ καρδίᾳ ἡμῶν, καὶ φοβοῦμεθά σε, καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου.
42. Μὴ κατασιγῆς ἡμᾶς, ἀλλὰ ποιήσον μεθ' ἡμῶν ἔλεος / κατὰ τὴν ἐπιείκειάν σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἔλεους σου.
43. Καὶ ἐξελεύ ἡμᾶς κατὰ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ δὲς δόξαν τῷ ὀνόματί σου, Κύριε.
44. Καὶ ἐντραπίσαν πάντες οἱ ἐνδεικνύμενοι τοῖς δούλοις σου κακὰ, καὶ κατασιγῆσαν ἀπὸ πάσης δυναστείας, καὶ ἡ ἰσχύς αὐτῶν συντριβείη.
45. Γνώτωσαν ὅτι σὺ εἶ ὁ μόνος Κύριος ὁ Θεός, καὶ ἔνδοξος ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην.
46. Καὶ οὐ διετέπον οἱ ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς βασιλείας, καίοντες τὴν κάμινον· καὶ ἠνίκα ἐνεβάλοσαν τοὺς τρεῖς εἰσάπαξ εἰς τὴν κάμινον, καὶ ἡ κάμινος ἦν διάπυρος κατὰ τὴν θερμασίαν αὐτῆς· ἐπαπλάσθη· καὶ ὅτε αὐτοὺς ἐνεβάλοσαν, οἱ μὲν ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ἦσαν ὑπεράνω αὐτῶν, οἱ δὲ ὑπέκαιον ὑποκάτωθεν αὐτῶν νάφθαν, καὶ στυπίον, καὶ πίσσαν, καὶ κληματίδα.
47. Καὶ διεγείτο ἡ φλόξ ἐπάνω τῆς καμίνου ἐπὶ πῆχεις τεσσαρακονταενέα.
48. Καὶ διεξώδευσεν, καὶ ἐνεπύρσεν οὐς εὔρα περὶ τὴν κάμινον τῶν Χαλδαίων.
49. Ἄγγελος δὲ Κυρίου συγκατέβη ἅμα τοῖς περὶ τὸν Ἄζαριαν εἰς τὴν κάμινον, καὶ ἐξέτιναξε τὴν φλόγα τοῦ πυρός ἐκ τῆς καμίνου.
50. Καὶ ἐποίησε τὸ μέσον τῆς καμίνου ὡσεὶ πνεῦμα ὁρόσου διασπρίζον, καὶ οὐκ ἤφατο αὐτῶν καθόλου τὸ πῆρ, καὶ οὐκ ἐλύπησε, καὶ οὐ παρηνώχλησεν αὐτούς.
51. Ἀναλαθόντες δὲ οἱ τρεῖς ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ὕμνον, καὶ ἐδόξαζον, καὶ εὐλόγουν ⁂ καὶ ἐξύψουν / τὸν Θεὸν ἐν τῇ καμίνῳ, λέγοντες·
52. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸς, καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας· καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ ἄγιον, καὶ ὑπεραινετὸν, καὶ ὑπερυψωμένον εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
53. Εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας δόξης σου, καὶ ὑπερυμνητὸς, καὶ ὑπερένδοξος εἰς τοὺς αἰῶνας.
54. Εὐλογητὸς εἶ ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου, καὶ ὕμνητὸς, καὶ ὑπερυψωμένος εἰς τοὺς αἰῶνας.
55. Εὐλογητὸς εἶ ὁ βλέπων ἀβύσσους, καθήμενος ἐπὶ Χερουβίμ, καὶ αἰνετὸς, καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας.
56. Εὐλογητὸς εἶ ἐν τῷ στερεώματι ✠ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὕμνητὸς, καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας.
57. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου τὸν Κύριον, ὕμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
58. Εὐλογεῖτε ἄγγελοι Κυρίου τὸν Κύριον, ὕμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
59. Εὐλογεῖτε οὐρανοὶ τὸν Κύριον, ὕμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
60. Εὐλογεῖτε ὕδατα, καὶ πάντα τὰ ἐπάνω τοῦ οὐ-
- A post te, quia non est confusio confidentibus in te et perficere post te.
41. Et nunc exsequimur in toto corde nostro, et timemus te, et quærimus faciem tuam.
42. Ne confundas nos, sed fac nobiscum misericordiam secundum mansuetudinem tuam, et secundum multitudinem miserationis tuæ.
43. Et libera nos secundum mirabilia tua, et da gloriam nomini tuo, Domine.
44. Et confundantur omnes, qui ostendunt servis tuis mala, et confundantur ab omni potentia, et fortitudo eorum conteratur.
45. Cognoscant, quoniam tu es solus Dominus Deus, et gloriosus super universum orbem terrarum.
- B 46. Et non cessabant, qui injiciebant eos, miristri regis succedentes fornacem : et quando immiserunt tres simul in fornacem, etiam fornax erat succensa secundum inflammationem suam septuplum, et quando injecerunt eos, qui quidem injiciebant eos, erant supra eos ; alii vero succendebant subter eos naphtham, et stupam, et picem, et samenta.
47. Et effundebatur flamma super fornacem ad cubitos quadraginta novem.
48. Et pervagata est, et incendit quos reperit circa fornacem de Chaldæis.
49. Angelus autem Domini descendit simul cum eis, qui erant cum Azaria in fornacem, et excussit flammam ignis de fornace.
- C 50. Et fecit medium fornacis quasi spiritum torris flantem, et non tetigit eos prorsus ignis, neque contristavit, neque molestiam intulit eis.
51. Assumentes autem tres quasi ex uno ore hymnum dicebant et glorificabant, et benedicebant, et exaltabant Deum in fornace dicentes :
52. Benedictus es, Domine Deus patrum nostrorum, et laudabilis, et superexaltatus in sæcula : et benedictum nomen gloriæ tuæ sanctum, et superlaudabile, et superexaltatum in omnia sæcula
53. Benedictus es in templo sanctæ gloriæ tuæ, et superlaudabilis, et supergloriosus in sæcula.
- D 54. Benedictus es in throno gloriæ regni tui, et laudabilis, et superexaltatus in sæcula.
55. Benedictus es qui cernis abyssus, sedens super Cherubim, et laudabilis, et gloriosus in sæcula.
56. Benedictus es in firmamento cœli, et laudabilis, et gloriosus in sæcula.
57. Benedicite, omnia opera Domini, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.
58. Benedicite, angeli Domini, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.
59. Benedicite, cœli, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.
60. Benedicite, aquæ, et omnia, quæ super cœlium

sunt, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

61. Benedicite, omnes virtutes Domini, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

62. Benedicite, sol, et luna, Domino; laudate, et superexaltate eum in sæcula.

63. Benedicite, stellæ cœli, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

64. Benedicite, omnis imber et ros, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

65. Benedicite, omnes spiritus, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

66. Benedicite, ignis et æstus, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

67. Benedicite, gelu et frigus, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

68. Benedicite, rores et nives, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

69. Benedicite, glaciæ et frigus, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

70. Benedicite, pruinae et nives, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

71. Benedicite, noctes et dies, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

72. Benedicite, lux et tenebræ, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

73. Benedicite, fulgura et nubes, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

74. Benedicat terra Domino, laudet, et superexaltet eum in sæcula.

75. Benedicite, montes et colles, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

76. Benedicite, omnia nascentia in terra, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

77. Benedicite, pluviae et fontes, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

78. Benedicite, maria et flumina, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

79. Benedicite, cete et omnia, quæ moventur in aquis, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

80. Benedicite, omnes volucres cœli, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

81. Benedicite, omnes fœvæ et jumenta quadrupeda, et bestiaæ terræ, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

82. Benedicite, illi hominum, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

83. Benedicite, Israel, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

84. Benedicite, sacerdotes servi Domini, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

85. Benedicite, servi, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

86. Benedicite, spiritus, et animæ justorum, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in sæcula.

Α ρανοῦ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

61. Εὐλογεῖτε πᾶσαι αἱ δυνάμεις Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

62. Εὐλογεῖτε ἥλιος, καὶ σελήνη τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

63. Εὐλογεῖτε ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

64. Εὐλογεῖτε πᾶς ὄμβρος, καὶ ὄρσος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

65. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ πνεύματα τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

66. Εὐλογεῖτε πῦρ, καὶ καῦμα τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

67. Εὐλογεῖτε ῥίγος, καὶ ψύχος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

68. Εὐλογεῖτε ὄρσοι, καὶ νιφετοὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

69. Εὐλογεῖτε πάγοι, καὶ ψύχος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

70. Εὐλογεῖτε πάχνη, καὶ χιόνες τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

71. Εὐλογεῖτε νύκτες, καὶ ἡμέραι τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

72. Εὐλογεῖτε φῶς, καὶ σκότος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

73. Εὐλογεῖτε ἀστραπαὶ, καὶ νεφέλαι τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

74. Εὐλογεῖτω ἡ γῆ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτω, καὶ ὑπερυψοῦτω αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

75. Εὐλογεῖτε ὄρη, καὶ βουνοὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

76. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ φυόμενα ἐπὶ τῆς γῆς τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

77. Εὐλογεῖτε ὄμβροι, καὶ αἱ πηγαὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

78. Εὐλογεῖτε θάλασσα, καὶ ποταμοὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

79. Εὐλογεῖτε κῆτη, καὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐν τοῖς ὕδασι τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

80. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

81. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ θηρία, καὶ τὰ κτήνη τετραπόδα, καὶ θηρία τῆς γῆς τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

82. Εὐλογεῖτε οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

83. Εὐλογεῖτε Ἰσραὴλ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

84. Εὐλογεῖτε ἱερεῖς δοῦλοι Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

85. Εὐλογεῖτε δοῦλοι τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

86. Εὐλογεῖτε πνεύματα, καὶ ψυχὰς δικαίων τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

87. Εὐλογεῖτε δεσποτα, καὶ ταπεινοὶ καρδίᾳ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

88. Εὐλογεῖτε Ἀνανία, Ἀζαρία, Μισαήλ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὅτι ἐξέλιετο ἡμᾶς ἐξ ἄβου, καὶ ἔσωσεν ἡμᾶς ἐκ χειρὸς θανάτου, καὶ ἐβρύσατο ἡμᾶς ἐκ μέσου καιομένης φλογός, καὶ ἐκ τοῦ πυρὸς ἔλυτρώσατο ἡμᾶς.

89. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι χρηστὸς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

90. Εὐλογεῖτε πάντες οἱ σεβόμενοι τὸν Κύριον τὸν Θεὸν τῶν Θεῶν, ὑμνεῖτε, καὶ ἐξομολογεῖσθε, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ + καὶ εἰς τὸν + αἰῶνα τῶν αἰώνων.

91. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκούσαι τὸν βασιλεῖα + ὑμνούστων αὐτῶν + καὶ ἐπὶ τῶν ἰδεῶν αὐτοὺς ζώντας / Τότε Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασε, καὶ ἀνίστη σπείσας, καὶ εἶπεν τοῖς φίλοις αὐτοῦ + Ἰούχι ἄνδρας τρεῖς ἐβόλομεν εἰς μέσον τοῦ πυρὸς πεπεδημένους, καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ· Ἀληθῶς, βασιλεῦ.

92. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεῦς / Ἴδου ἐγὼ ὄρω ἄνδρας τέσσαρας λελυμένους περιπατοῦντας ἐν τῷ πυρὶ, καὶ φθορὰ οὐδεμία ἐγενήθη ἐν αὐτοῖς, καὶ ἡ ὄρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα ἀγγέλου Θεοῦ.

93. Καὶ προσελθὼν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν θύραν τῆς καμίνου καιομένης τῷ πυρὶ, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐξ ὀνόματος· Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, οἱ παῖδες τοῦ Θεοῦ τῶν Θεῶν τοῦ ὑψίστου, ἐξέλθετε ἐκ τοῦ πυρὸς. Οὕτως οὖν ἐξήλθον οἱ ἄνδρες ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς.

94. Καὶ συνήχθησαν οἱ ὑπατοί, τοπάρχαι, καὶ ἀρχιπατριῶται, καὶ οἱ φίλοι τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθεώρουν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ὅτι οὐχ ἤφατο τὸ πῦρ τοῦ σώματος αὐτῶν, καὶ αἱ τρίχες αὐτῶν οὐ κατεκάησαν, καὶ τὰ σὰράβαρα αὐτῶν οὐκ ἠλλοκώθησαν, οὐδὲ ὀσμὴ τοῦ πυρὸς ἦν ἐν αὐτοῖς.

95. Ὑπαλαθῶν δὲ Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς εἶπεν· Εὐλογητὸς Κύριος τοῦ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, ὃς ἀπέστειλε τὸν ἀγγελοῦ αὐτοῦ, καὶ ἔσωσε τοὺς παῖδας αὐτοῦ, τοὺς ἐλπίζαντας ἐπ' αὐτόν. Τὴν γὰρ προσταγὴν τοῦ βασιλέως ἠθέτησαν, καὶ παρέδωκαν τὰ σώματα αὐτῶν + εἰς ἔμπυ + ρισμόν / Ἴνα μὴ λατρεύσωσι, μηδὲ προσκυνήσωσι Θεῷ ἑτέρῳ, ἀλλ' ἡ τῷ Θεῷ αὐτῶν.

96. Καὶ νῦν ἐγὼ κρίνω, ἵνα πᾶν ἔθνος, καὶ πᾶσαι φυλαὶ, καὶ πᾶσαι γλῶσσαι, ὃς ἀν βλασφημῆσιν εἰς τὸν Κύριον τὸν Θεὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, διαμελισθῆσεται, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ δημευθῆσεται· διότι οὐκ ἔστι Θεὸς ἕτερος, ὃς δυνήσεται ἐξελεῖσθαι οὕτως.

97. Οὕτως οὖν βασιλεὺς τῷ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, ἐξουσίαν δούς ἐφ' ὅλης τῆς χώρας, κατέστησεν αὐτοὺς ἀρχοντας &.

98. Ἄρχη τῆς Ἐπιστολῆς & NABOYXOΔONOZOPO & ὁ βασιλεὺς, πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς, καὶ γλώσσαις, τοῖς οἰκούσιν ἐν πάσῃ τῇ γῆ· εἰρήνη ὑμῖν & πληθυνθεῖη.

99. & Τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα ἃ ἐποίησε μετ' ἐμοῦ ὁ Θεὸς· ὁ ὑψίστος, ἤρασεν ἑναντίον μου ἀναγχεῖσθαι ὑμῖν, ὡς μεγάλα καὶ ἰσχυρά.

100. — Ὡς μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ ἡ βασιλεία αὐτοῦ /.

87. Benedicite, sancti, et humiles corde, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in saecula.

88. Benedicite, Anania, Azaria, Misael, Domino, hymnum dicite, et superexaltate eum in saecula. Quoniam eripuit nos de inferis, et salvos fecit nos de manu mortis, et liberavit nos de medio flammam ardentis, et de igne redemit nos.

89. Constatemini Domino quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia ejus.

90. Benedicite, omnes colentes Dominum Deum decorum, laudate, et constatemini, quoniam in saeculum misericordia ejus et in saeculum saeculorum.

91. Et factum est, cum audiret rex laudantes illos et stans videret eos viventes. Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, et surrexit festinus, et dixit amicis suis : Nonne viros tres misimus in medium ignis viactos ? Et dixerunt regi : Vere, rex.

92. Et dixit rex : Ecce ego video viros quatuor solutos deambulantes in igne, et corruptio nulla facta est in eis, et aspectus quarti similitudo angeli Dei.

93. Et cum accessisset rex ad ostium fornacis ardentis igne, vocavit eos ex nomine : Sedrach, Misach, Abdenago, servi Dei decorum excelsi, egredimini de igne. Sic igitur egressi sunt viri de medio ignis.

94. Et congregati sunt consules, toparchae, et principes familiarum, et amici regis, et contemplantur homines illos, quoniam non tetigit ignis corpus eorum, et capilli eorum non adusti sunt, et sarabara eorum non immutata sunt, neque odor ignis erat in eis.

95. Respondens autem Nabuchodonosor rex dixit : Benedictus Dominus Sedrach, Misach, Abdenago, qui misit angelum suum, et salvavit pueros suos, qui speraverunt in eum ; mandatum enim regis spreverunt, et tradiderunt corpora sua in combustionem ne colerent, neque adorarent deum alium praeter Deum suum.

96. Et nunc ego decerno, ut omnis gens, et omnes tribus, et omnes linguae, quicumque blasphemaverit in Dominum Deum Sedrach, Misach, Abdenago, membratim concidatur, et domus ejus publicetur, quia non est Deus alius, qui possit ita liberare.

97. Sic igitur rex, Sedrach, Misach, Abdenago, potestatem dans super universam regionem, constituit eos principes.

98. Initium Epistolae. NABUCHODONOSOR rex omnibus populis, tribubus, et linguis habitantibus in universa terra ; pax vobis multiplicetur.

99. Signa, et ostenta, quae fecit necum Deus excelsus, placuit in conspectu meo annuntiare vobis, eo quod magna, et fortia.

100. Quam magnum et potens regnum ejus, re-

gnum ejus, regnum sempiternum, potestas ejus in generationem et generationem.

CAPUT IV.

1. Anno decimo octavo regni Nabuchodonosor dixit : Pacificus eram in domo mea, et felix in throno meo.

2. Somnium vidi, et veritus sum, et timor cecidit super me.

7. In cubili meo dormiebam : et ecce arbor excelsa, quæ nascebatur super terram, et aspectus ejus magnus, et non erat alia similis ei.

9. Rami ejus longitudine quasi stadiorum triginta, et subter eam habitabant omnes bestię terræ, et in ea volucres cœli nidificabant; fructus ejus multus, et bonus, et ministrabat omnibus animalibus.

8. Et species ejus magna, vertex illius appropinquabat usque ad cœlum, et truncus ejus usque ad nubes, replens ea, quæ subter cœlum : sol et luna crant, in ea habitabant, et illuminabant universam terram.

10. Contemplabar in somno meo, et ecce Angelus missus est in fortitudine de cœlo.

11. Et clamavit, et dixit ei : Succidite eam, et destruite eam : mandatum enim est ab Altissimo, ut eradicetur, et inutilis fiat ipsa.

12. Et sic dixit : Radicem unam ejus relinquire in terra, ut cum bestiis terræ in montibus sœno sicut bos pascatur.

13. Et de rore cœli corpus ejus immutetur, et septem annis pascatur cum eis.

14. Donec cognoverit Dominum cœli potestatem habere omnium, quæ sunt in cœlo, et omnium, quæ super terram, et quæcumque voluerit facere, facit in eis.

15. In conspectu meo succisa est in die una, et destructio ejus in hora una diei, et rami ejus dati sunt ad omnem ventum, et extracta est, et projecta est : et fœnum terræ comedebat, et in custodiam tradita est, et in compedibus, et in manicis æreis ligata est ab eis. Vehementer admiratus sum super his, et somnus meus recessit ab oculis meis : et surgens mane de cubili meo vocavi Danielelem principem sôphistarum, et ducem interpretantium somnis, et enarravi ei somnium, et deonstravit mihi omnem interpretationem ejus.

16. Magnopere vero obstupuit Daniel, et conjectura conturbabat eum; et expavescens, quum tremor apprehendisset eum, et immutatus esset aspectus ejus, movens caput, hora una admiratus, respondit mihi voce leni : Rex, somnium istud his, qui te oderunt, et interpretatio ejus super hostes tuos veniat.

17. Arbor, quæ in terra nata est, cujus aspectus est magnus, tu es, rex.

18. Et omnes volucres cœli, quæ nidificabant in ea, fortitudo terræ, et gentium, et linguarum om-

Α ✠ ἡ βασιλεία αὐτοῦ, βασιλεία αἰώνιος, ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεάν καὶ γενεάν.

ΚΕΦΑΛΑ. Δ'.

1. + Ἐτους δέκτωκαὶδεκάτου τῆς βασιλείας / Nabouchodonosor εἶπεν· Εἰρηνεύων ἦμην ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ εὐθηνῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου.

2. Ἐνύπνιον εἶδον, καὶ εὐλαβήθην. καὶ φόβος μοι ἐπέπεσεν.

7. Ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἐκάθευδον, καὶ ἰδοὺ δένδρον ὑψηλὸν φυόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ μεγάλη, καὶ οὐκ ἦν ἄλλο ὅμοιον αὐτῷ.

9. Οἱ κλάδοι αὐτοῦ τῷ μήκει ὡς σταδίων τριάκοντα, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ ἐσκαίζον πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, καὶ ἐν αὐτῷ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐνόσσευον· ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολὺς, καὶ ἀγαθός, καὶ ἐχορήγει πᾶσι τοῖς ζώαις +.

8. ✠ Καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ μεγάλη, ἡ κορυφή αὐτοῦ ✠ ἤγγισεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ ἕως ✠ τῶν νεφελῶν, πληροῦν τὰ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ· ✠ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἦν, ἐν αὐτῷ ᾤκουν καὶ ἀφ᾽ ✠ τίζον πᾶσαν τὴν γῆν.

10. Ἐθεώρουν ἐν τῷ ὕπνῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἀπεστάλη ἐν ἰσχύϊ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

11. Καὶ ἐφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐκκόψατε αὐτό, καὶ καταφθερίσατε αὐτό· προστέτακται γὰρ ἀπὸ τοῦ Ὑψίστου ἐκρίζῶσαι καὶ ἀχρεῖῶσαι αὐτό.

12. Καὶ οὕτως εἶπε· Ῥίζαν μίαν ἀφετε αὐτοῦ ἐν τῇ γῆ, ὅπως μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς ἐν τοῖς ὄρεσι χόρτον ὡς βοῦς νέμηται.

13. Καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀλλοιωθῆ, καὶ ἐπτὰ ἔτη βοσκηθῆ σὺν αὐτοῖς.

14. Ἔως ἂν γνῶ τὸν Κύριον τοῦ οὐρανοῦ ἐξουσίαν ἔχειν πάντων τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅσα ἂν θέλῃ ποιεῖν, ποιεῖ ἐν αὐτοῖς.

15. Ἐνώπιόν μου ἐξεκόπη ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, καὶ ἡ καταφθορά αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ μιᾷ τῆς ἡμέρας, καὶ οἱ κλάδοι αὐτοῦ ἐδόθησαν εἰς πάντα ἀνεμον, καὶ εἰλικύσθη, καὶ ἐβρίφη. Καὶ τὸν χόρτον τῆς γῆς ἤσθια, καὶ εἰς φυλακὴν παρεδόθη, καὶ ἐν πέδαις, καὶ ἐν χειροπέδαις χαλκαῖς ἐδέθη ὑπ' αὐτῶν. Σφόδρα ἐθαύμασα ἐπὶ τούτοις, καὶ ὁ ὕπνος μου ἀπέστη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ ἀναστὰς τὸ πρωτὸν ἐκ τῆς κοίτης μου, ἐκάλεσα τὸν Δανιὴλ τὸν ἀρχοντα τῶν σοφιστῶν, καὶ τὸν ἡγούμενον τῶν κρινόντων τὰ ἐνύπνια, καὶ διηγήσάμην αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον, καὶ ὑπέδειξέ μοι πᾶσαν τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ.

16. Μεγάλως δὲ ἐθαύμασεν ὁ Δανιὴλ, καὶ ὑπόνοια κατέσπευδεν αὐτόν· καὶ φοβηθεὶς, τρόμου λαβόντος αὐτόν, καὶ ἀλλοιωθείσης τῆς ὄρασεως αὐτοῦ, κινήσας τὴν κεφαλὴν, ὤραν μίαν ἀποθαυμάσας, ἀπεκρίθη μοι φωνῇ πραεῖα· Βασιλεῦ, τὸ ἐνύπνιον τοῦτο τοῖς μισοῦσί σε, καὶ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐπέλθοι.

17. Τὸ δένδρον, τὸ ἐν τῇ γῆ πεφυτευμένον, οὗ ἡ ὄρασις μεγάλη, σὺ εἶ, βασιλεῦ.

18. Καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὰ νοσεύοντα ἐν αὐτῷ, ἡ ἰσχύς τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ

τῶν γλωσσῶν πασῶν ἕως τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ πάντα αἱ χώραι σοὶ δουλεύουσιν.

19. Τὸ δὲ ἀνυψωθῆναι τὸ δένδρον ἐκεῖνο, καὶ ἐγγί-
σαι τῷ οὐρανῷ, καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ ἀφασθαι τῶν νε-
φελῶν, σὺ, βασιλεῦ, ὑψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώ-
πους, τοὺς ὄντας ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς·
ὑψώθη σου ἡ καρδία ὑπερηφανία καὶ ἰσχυρὶ ὑπὲρ τὰ
πρὸς τὸν ἅγιον καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ· τὰ ἔργα
σου ὠφθη, καθ' ὅτι ἐξηρήμωσας τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ
τοῦ ζῶντος ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίαις τοῦ λαοῦ τοῦ ἡγιασμέ-
νου.

20. Καὶ ἡ ὄρασις, ἣν εἶδες, ὅτι ἄγγελος ἐν ἰσχυρῷ
ἀπεισάλη παρὰ τοῦ Κυρίου, καὶ ὅτι εἶπεν· Ἐξῆραι
τὸ δένδρον, καὶ ἐκκόψαι, ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ τοῦ με-
γάλου ἔξει ἐπὶ σέ.

21. Καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπὶ σέ κατατρέχουσιν,
εἰς φυλακὴν ἀπάξουσί σε, καὶ εἰς τόπον
ἐρημον ἀποστελοῦσί σε.

22. Καὶ ἡ ῥίζα τοῦ δένδρου, ἡ ἀφειθεῖσα, ἐπεὶ οὐκ
ἐξεριζώθη, ὁ τόπος τοῦ θρόνου σου σοὶ συντηρηθήσε-
ται εἰς καιρὸν καὶ ὥραν. Ἴδου ἐπὶ σέ ἐτοιμάζονται,
καὶ μαστιγώσουσί σε, καὶ ἐπάξουσι τὰ κεκριμένα ἐπὶ
σε. Κύριος ζῆν ἐν οὐρανῷ, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐπὶ
πάσῃ τῇ γῆ.

23. Αὐτοῦ δεήθητι περὶ τῶν ἀμαρτιῶν σου, καὶ πά-
σας τὰς ἀδικίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, ἵνα
ἐπισκεῖται δοθῆ σοι, καὶ πολυήμερος γένῃ ἐπὶ τοῦ θρό-
νου τῆς βασιλείας σου, καὶ μὴ καταφθείρῃ σε.

24. Τοῦτους τοὺς λόγους ἀγάπησον· ἀκριβῆς γὰρ
μου ὁ λόγος, καὶ πλήρης ὁ χρόνος σου. Καὶ ἐπὶ συν-
τελείᾳ τῶν λόγων Ναβουχοδονόσορ, ὡς ἤκουσε τὴν
κρίσιν τοῦ ὁράματος, τοὺς λόγους ἐν τῇ καρδίᾳ συν-
ετήρησε.

25. Καὶ μετὰ μῆνας δώδεκα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῶν
τειχῶν τῆς πόλεως μετὰ πάσης τῆς δόξης αὐτοῦ πε-
ριπάτει, καὶ ἐπὶ τῶν πύργων αὐτῆς διεπορεύετο,
καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν·

26. Αὕτη ἐστὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ᾠκοδό-
μησα, καὶ οἶκος βασιλείας μου ἐν ἰσχυρῶτάτοις μου
κληθήσεται εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου.

27. Ἐτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως
ὄντος, ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ λόγου αὐτοῦ, φωνὴν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἤκουσε· Σοὶ λέγεται, Ναβουχοδονόσορ βασι-
λεῦ, ἡ βασιλεία Βαβυλῶνος ἀφῆρηται σοι, καὶ ἐτέρω
δίδεται ἐξουθενημένῳ ἀνθρώπῳ ἐν τῷ οἴκῳ σου.

Ἴδου ἐγὼ καθίστημι αὐτὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας σου,
καὶ τὴν ἐξουσίαν σου, καὶ τὴν δόξαν σου, καὶ τὴν
τρυφήν σου παραλήψεται· ὅπως ἐπιγνῆς, ὅτι ἐξου-
σίαν ἔχει ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ἀν-
θρώπων, καὶ ὃ ἐὰν βούληται, δώσει αὐτὴν· ἕως δὲ
ἡλίου ἀνατολῆς, βασιλεὺς ἕτερος εὐφρανθήσεται ἐν
τῷ οἴκῳ σου, καὶ κρατήσει τῆς δόξης σου, καὶ τῆς
ἰσχύος σου, καὶ τῆς ἐξουσίας σου.

28. Καὶ οἱ ἄγγελοι διώκονται σε ἐπὶ ἑπτὰ ἐτῶν, καὶ
οὐ μὴ ὀφθῆς, οὐδ' οὐ μὴ λαλήσῃς μετὰ παντὸς ἀν-
θρώπου, χόρτον ὡς βόειν σε φωμίσουσι, καὶ ἀπὸ τῆς
χλόης τῆς γῆς ἔσται ἡ νομὴ σου. Ἴδου ἀντὶ τῆς δόξης
σου δήσουσί σε, καὶ τὸν οἶκον τῆς τρυφῆς σου, καὶ
τῆς βασιλείας σου ἕτερος ἔξει.

et nium usque ad terminos terræ, et omnes regiones
servient tibi.

19. Quod autem exaltata fuerit arbor illa, et
appropinquaverit cælo, et truncus ejus tetigerit
nubes : tu, rex, elevatus es super omnes homines,
qui sunt super faciem universæ terræ : elevatum
est cor tuum superbia, et fortitudine supra ea, quæ
sancti sunt, et angelorum ejus. Opera tua inspecta
sunt, secundum quod devastasti domum Dei viven-
tis propter peccata populi sanctificati.

20. Et visio, quam vidisti, quia angelus in for-
titudine missus est a Domino, et quia dixit : Tolle
arborem, et succide : judicium Dei magni veniet
super te.

21. Et Altissimus, et angeli ejus in te incurrun-
t, in custodiam abducent te, et in locum desertum mit-
tent te.

22. Et radix arboris, quæ relicta est, quoniam
eradicata non est, locus throni tui tibi conservabi-
tur ad tempus, et horam. Ecce super te præparan-
tur, et flagellabunt te, et inducent, quæ decreta
sunt super te : Dominus vivit in cælo, et potestas
ejus in universæ terra.

23. Ipsum deprecare pro peccatis tuis, et omnes
injustitias tuas eleemosynis redime, et mansuetudo
detur tibi, et multis diebus super thronum
regni tui, et non disperdat te.

24. Hos sermones observa : certus enim est
meus sermo, et completum tempus tuum. Et in
fine verborum Nabuchodonosor, postquam audivit
interpretationem visionis, verba in corde conser-
vavit.

25. Et post menses duodecim rex super muros
civitatis cum omni majestate sua deambulabat, et
super turres ejus pertransibat, et respondens dixit :

26. Hæc est Babylon magna, quam ego ædificavi,
et domus regni mei in fortitudine potentia meæ
vocabitur ad honorem gloria meæ.

27. Cum adhuc sermo in ore regis esset, in fine
sermonis sui vocem de cælo audivit : Tibi dicitur,
Nabuchodonosor rex : regnum Babylonis ablatum
est a te, et alteri datur abjecto homini in domo
tua.

Ecce ego constituo eum super regnum tuum, et
potestatem tuam, et gloriam tuam, et delicias tuas
accipiet, ut noscas, quia potestatem habet Deus
cæli in regno hominum, et cui voluerit, dabit il-
lud. Usque ad solis ortum rex alter lætabitur in
domo tua, et obtinebit gloriam tuam, et fortitudi-
nem tuam, et potestatem tuam.

28. Et angeli persequentur te ad annos septem :
et non aspiciaris, neque loqueris cum omni ho-
mine : sæno ut bovum pascent te, et de gramine
terre erit pabulum tuum. Ecce pro gloria tua liga-
bunt te, et domum deliciarum tuarum, et regni tui
alibi habebit.

30. Sed usque mane omnia implebuntur super te, A Nabuchodonosor rex Babylonis, et non deerit de omnibus istis quidquam. Ego Nabuchodonosor rex Babylonis septem annis colligatus fui, fœno et boveum paverunt me, et de herba terræ comedebam.

31. Et post annos septem dedi animam meam ad obsecrationem, et rogavi pro peccatis meis in facie Domini Dei cœli, et pro ignorantibus meis Deum deorum magnum deprecatus sum : et capilli mei facti sunt quasi alæ aquilæ, et ungues mei quasi leonis, immutata est caro mea et cor meum, nudus ambulabam cum bestiis terræ.

32. Somnium vidi, et suspiciones me occupaverunt, et ex tempore somnus gravis me apprehendit, et dormitatio cecidit super me. Et in fine septem annuorum tempus redemptionis meæ venit, et peccata mea et ignorantia meæ completæ sunt in conspectu Dei cœli, et obsecravi pro ignorantibus meis Deum deorum magnum. Et ecce angelus unus vocavit me de cœlo dicens : Nabuchodonosor, servito Deo cœli sancto, et da gloriam Altissimo. Regnum gentis tuæ tibi redditur. B

33. In illo tempore restitutum est regnum meum mihi, et gloria mea reddita est mihi.

34. Altissimo confiteor, et laudo : Creatori cœli, et terræ, et maris, et fluminum, et omnium, quæ in eis sunt, confiteor, et laudo, quia ipse est Deus deorum, et Dominus dominantium, et rex regum, quoniam ipse facit signa et ostenta, et mutat tempora et ætates, auferens regnum regum, et constituens alios pro eis. Ex hoc tempore ipsum colam, et a timore ejus tremor apprehendit me, et omnes sanctos ejus laudo : dii enim gentium non habent in semetipsis virtutem transferendi regnum regis in alium regem, et interficiendi, vivificandi, et operandi signa, et mirabilia magna et terribilia, et permutandi ultra modum res, sicut fecit in me Deus cœli, et permutavit in me magnas res. C

Ego cunctis diebus regni mei pro anima mea sacrificia Altissimo offeram in odorem suavitatis Domino : et quod placitum est in conspectu ejus, faciam ego, et populus meus, gens mea, et regiones meæ, quæ sunt in potestate mea. Et quicumque loquuti fuerint contra Deum cœli, et quicumque deprehensi fuerint loquentes aliquid, hos morte damnabo.

Scripsit autem rex Nabuchodonosor epistolam circularem omnibus per locum gentibus, et regionibus, et linguis omnibus habitantibus in cunctis regionibus, generationibus et generationibus.

Dominum Deum cœli laudate, et sacrificium et oblationem offerte ei gloriose.

Ego rex regum confiteor ei magnifice, quia sic fecit mecum.

In ipsa die collocavit me supra thronum meum,

30. Ἔως δὲ πρωὶ πάντα τελεσθήσεται ἐπὶ σε, Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺ Βαβυλῶνος, καὶ οὐχ ὑστερήσει ἀπὸ πάντων τούτων οὐθέν. Ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπτά ἐτη ἐπεθήθην, χόρτον ὡς βοῦν ἐψώμισάν με, καὶ ἀπὸ τῆς χλόης τῆς γῆς ἤσθιον.

31. Καὶ μετὰ ἐτη ἑπτὰ ἔδωκα τὴν ψυχὴν μου εἰς δέτην, καὶ ἤξιώσα περὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου κατὰ πρόσωπον Κυρίου τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ περὶ τῶν ἀγνοιῶν μου τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν τοῦ μεγάλου ἔδεθήν· καὶ αἱ τρίχες μου ἐγένοντο ὡς πτέρυγες ἀετοῦ, οἱ ὄνυχές μου ὡσεὶ λέοντος, ἠλλοιώθη ἡ σὰρξ μου καὶ ἡ καρδία μου, γυμνὸς περιεπάτου μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

32. Ἐνύπνιον εἶδον, καὶ ὑπόνοιαί με εἰλήφασιν, καὶ διὰ χρόνου ὕπνου με ἔλαβε πολλὸς, καὶ νυσταγμὸς ἐπέπεσέ μοι. Καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν ἐπτά ἐτῶν ἔχρονος μου τῆς ἀπολυτρώσεως ἦλθε, καὶ αἱ ἁμαρτίαι μου καὶ αἱ ἀγνοιαὶ μου ἐπληρώθησαν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἔδεθην περὶ τῶν ἀγνοιῶν μου τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν τοῦ μεγάλου. Καὶ ἰδοὺ ἀγγελος εἰς ἐκλάσέ με ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγων· Ναβουχοδονόσορ, δουλεύσων τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ τῷ ἁγίῳ, καὶ δὸς δόξαν τῷ Ὑψίστῳ. Τὸ βασίλειον τοῦ ἔθνους σου σοὶ ἀποδίδεται.

33. Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκατεστάθη ἡ βασιλεία + μου ἐμοί, καὶ ἡ δόξα μου ἀπεδόθη μοι /.

34. Τῷ Ὑψίστῳ ἀνομολογοῦμαι, καὶ αἰνῶ· τῷ κτίσαντι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰς θαλάσσας, καὶ τοὺς ποταμοὺς, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ἐξομολογοῦμαι, καὶ αἰνῶ, ὅτι αὐτός ἐστι Θεὸς τῶν θεῶν, καὶ Κύριος τῶν κυρίων, καὶ Βασιλεὺς τῶν βασιλέων· ὅτι αὐτὸς ποιεῖ σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ ἄλλοισὶ καιροὺς καὶ χρόνους, ἀφαιρῶν βασιλείαν βασιλέων, καὶ καθιστῶν ἑτέρους ἀντ' αὐτῶν· ἀπὸ τοῦ νῦν αὐτῷ λατρεύσω, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ τρόμος ἐληφέ με, καὶ πάντας τοὺς ἀγίους αὐτοῦ αἰνῶ· οἱ γὰρ θεοὶ τῶν ἔθνῶν οὐκ ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς ἰσχὴν ἀποστρέψαι βασιλείαν βασιλέως εἰς ἕτερον βασιλέα, καὶ ἀποκτεῖναι, καὶ ζῆν ποιῆσαι, καὶ ποιῆσαι σημεῖα, καὶ θαυμάσια μεγάλα καὶ φοβερά, καὶ ἄλλοιωσαι ὑπερμεγέθη πράγματα, καθὼς ἐποίησεν ἐν ἐμοί ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἠλλοίωσεν ἐπ' ἐμοὶ μεγάλα πράγματα.

Ἐγὼ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς βασιλείας μου περὶ τῆς ψυχῆς μου τῷ Ὑψίστῳ θυσίας προσοίσω εἰς ὄσμην εὐωδίας τῷ Κυρίῳ, καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ποιήσω ἐγὼ, καὶ ὁ λαός μου, τὸ ἔθνος μου, καὶ αἱ χῶραι μου, αἱ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ μου. Καὶ ὅσοι ἐλάλησαν εἰς τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὅσοι ἂν καταληφθῶσι λαλοῦντές τι, τοὺτους κατακρινῶ θανάτῳ.

Ἐγραψε δὲ ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἐπιστολὴν ἐγκύκλιον πᾶσι τοῖς κατὰ τόπον ἔθνεσι, καὶ χώραις, καὶ γλώσσαις πάσαις ταῖς οἰκούσαις ἐν πάσαις ταῖς χώραις, γενεαῖς καὶ γενεαῖς.

Κυρίῳ τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ αἰνεῖτε, καὶ θυσίαν καὶ προσφορὰν προσφέρετε αὐτῷ ἐνδόξως.

Ἐγὼ βασιλεὺς βασιλέων ἀνομολογοῦμαι αὐτῷ ἐνδόξως, ὅτι οὕτως ἐποίησε μετ' ἐμοῦ.

Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐκάθισέ με ἐπὶ τοῦ θρόνου

μου, καὶ τῆς ἐξουσίας μου, καὶ τῆς βασιλείας μου· Ἐν τῷ λαῷ μου ἐκράτησα, καὶ ἡ μεγαλωσύνη μου ἀποκατεστάθη μοι.

Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ πάσαις ταῖς χώραις, καὶ πᾶσι τοῖς οἰκοῦσιν ἐν αὐταῖς· Εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθεῖη ἐν παντὶ καιρῷ. Καὶ νῦν ὑπεδείξω ὑμῖν τὰς πράξεις, ἃς ἐποίησε μετ' ἐμοῦ ὁ Θεὸς ὁ μέγας· ἔδοξε δέ μοι ἀποδείξαι ὑμῖν, καὶ τοῖς σοφισταῖς ὑμῶν, ὅτι ἐστὶ Θεὸς, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ μέγала· τὸ βασιλεῖον αὐτοῦ, βασιλεῖον εἰς τὸν αἰῶνα· ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἀπὸ γενεῶν εἰς γενεάς. Καὶ ἀπέστειλεν ἐπιστολάς περὶ πάντων τῶν γενηθέντων αὐτῷ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς οὔσιν ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑ. Ε'

1. Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησε δοχὴν μεγάλην ἐν ἡμέρᾳ ἐγκαινισμοῦ τῶν βασιλείων αὐτοῦ· ἐκάλεσεν ἄνδρας διασχίλους.

4. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Βαλτάσαρ ἐνουφόμενος ἀπὸ τοῦ οἴνου, καὶ καυχώμενος ἐπῆνεσε πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἔθνῶν, τοὺς χανευτοὺς, καὶ γλυπτοὺς ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ, καὶ τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ οὐκ ἔδωκεν εἰσεῖν.

5. Ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐξῆλθον δάκτυλοι ὡσεὶ ἀνθρώπου, καὶ ἐπέγραψαν ἐπὶ τοῦ τοίχου οἴκου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κονιάματος κατέναντι τοῦ λύχνου. Μανῆ, Φάρες, Θεκέλ. Ἔστι δὲ ἡ ἐρμηνεία αὐτῶν· ΜΑΝΗ ἡρῶμῆται, ΦΑΡΕΣ ἐξῆρται, ΘΕΚΕΛ ἔσταται.

1. Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν ἐστιατορίαν μεγάλην τοῖς ἐταίροις αὐτοῦ.

2. Καὶ ἔπιεν οἶνον, καὶ ἀνούθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ εἶπεν ἐνέγκαι τὰ σκεύη τὰ χρυσοῦ, καὶ τὰ ἀργυροῦ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, ἃ ἤνεγκε Ναβουχοδονόσορ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, καὶ οἰνοχοῆσαι ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐταίροις αὐτοῦ.

3. Καὶ ἠνέθη, καὶ ἔπιον ἐν αὐτοῖς, καὶ ἠύλδον τὰ εἰδῶλα τὰ χειροποίητα αὐτῶν.

4. Καὶ τὸν Θεὸν τοῦ αἰῶνος οὐκ εὐλόγησαν, τὸν ἔχοντα τὴν ἐξουσίαν τοῦ πνεύματος αὐτῶν.

5. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐξῆλθον δάκτυλοι, ὡσεὶ χειρὸς ἀνθρώπου, καὶ ἔγραψαν ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κονιάματος κατέναντι τοῦ φωτὸς ἕνα κει τοῦ βασιλέως Βαλτάσαρ, καὶ εἶδε χεῖρα γράφουσαν.

6. Καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ ἠλλοιώθη, καὶ φόβοι καὶ ὀνόνοι αὐτὸν κατέσπευδον. Ἔσπευσεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐξανέστη, καὶ ἑώρα τὴν γραφὴν ἐκείνην, καὶ οἱ συνεταῖροι κύκλω αὐτοῦ ἐκαυχῶντο.

7. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καλέσαι τοὺς ἑκαστοὺς, καὶ φαρμακοὺς, καὶ Χαλδαίους, καὶ γαζαρηνοὺς, ἀπαγγεῖλαι τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς. Καὶ εἰσεπορεύοντο ἐπὶ θεωρίαν, εἶδεν τὴν γραφὴν, καὶ τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς οὐκ εἰδύναντο συγκρίναι τῷ βασιλεῖ. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐξέθηκε πρόσταγμα. λέγων· Πᾶς ἀνὴρ ὃς ἀν' ὑποδείξῃ τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς, στολιεῖ αὐτὸν πορφύραν, καὶ μανιάνην χρυσοῦν περιθήσει αὐτῷ, καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐξουσία τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας.

8. Καὶ εἰσεπορεύοντο οἱ ἑκαστοὶ καὶ οἱ φαρμακοὶ,

A et potestatem meam, et regnum meum; in populo meo regnavi, et magnificentia mea restituta est mihi.

Nabuchodonosor rex omnibus gentibus, et cunctis regionibus, et universis habitantibus in eis. Pax vobis multiplicetur in omni tempore. Et nunc manifestabo vobis opera, quæ fecit mecum Deus magnus: visum est autem mihi ostendere vobis, et sophistis vestris, quia est Deus, et mirabilia ejus magna: regnum ejus regnum in æternum: potestas ejus a generationibus in generationes. Et misit epistolam de omnibus, quæ evenerant sibi in regno suo omnibus gentibus, quæ erant sub regno ejus.

CAPUT V.

1. Baltasar rex fecit convivium magnum in die dedicationis regnorum suorum; vocavit viros bis mille.

4. In die illa Baltasar elatus a vino, et glorius laudavit omnes deos gentium constatiles, et sculptiles in loco suo, et Deo excelso non dedit laudem.

5. In eadem nocte exierunt digiti quasi hominis, et scripserunt in muro domus ejus super albario parietis e regione lucernæ: *Mane, Phares, Thecel*. Est autem interpretatio eorum: *MANE* numeratum est, *PHARES* ablatum est, *THECEL* appensum est.

1. Baltasar rex fecit convivium magnum amicis suis.

2. Et bibebat vinum, et elevatum est cor ejus, et dixit afferri vasa aurea, et argentea domus Dei, quæ asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de Jerusalem, et ministrari in eis vinum amicis suis.

3. Et allata sunt; et bibebant in eis, et benedicebant idolis suis manufactis.

4. Et Deo sæculi non benedixerunt, qui habebat potestatem spiritus eorum.

5. In ipsa hora illa exierunt digiti quasi manus hominis, et scripserunt in muro domus ejus super albario parietis e regione luminis in conspectu regis Baltasar; et vidit manum scribentem.

6. Et aspectus ejus immutatus est, et timores et suspiciones eum incitabant. Festinavit itaque rex, et surrexit, et videbat scripturam illam; et amici in circuitu ejus gloriabantur.

7. Et rex voce magna clamavit, ut vocarent incantatores, et maleficos, et Chaldaeos, et gazarenos ad annuntiandam interpretationem scripturæ. Et ingressi sunt ad spectaculum, ut viderent scripturam, et interpretationem scripturæ non potuerunt interpretari regi. Tunc rex edidit edictum dicens: Omnis vir quicumque demonstraverit interpretationem scripturæ, vestiatur ipse purpura, et torques aureus circumponetur ei, et dabitur ei potestas tertiæ partis regni.

8. Et introibant incantatores, et malefici, et gaza-

reni, et nemo poterat interpretationem scripturæ annuntiare.

9. Tunc rex vocavit reginam propter hoc signum, et ostendit ei, quam magnum esset, et quod nullus homo posset annuntiare regi interpretationem scripturæ.

10. Eodem tempore regina mentionem Danielis apud eum fecit, qui erat de captivitate Judææ.

11. Et dixit regi : Homo scientia præditus erat, et sapiens, et superans omnes sapientes Babylonis, et Spiritus sanctus in eo est : et in diebus patris tui regis interpretationes sublimes demonstravit Nabuchodonosor patri tuo.

13. Tunc Daniel introductus est ad regem, et respondens rex dixit ei :

14. O Daniel, potes indicare mihi interpretationem scripturæ ?

16. Et vestiam te purpura, et torque aureo circumdabo te, et habebis potestatem tertiæ partis regni mei.

17. Tunc Daniel stetit e regione scripturæ, et legit, et sic respondit regi : Hæc est scriptura : Numeratum est, computatum est, ablatum est : et stetit manus scribens, et hæc est interpretatio eorum.

23. Rex, tu fecisti convivium amicis tuis, et bibebas vinum, et vasa domus Dei viventis allata sunt tibi, et bibebatis in eis, tu et optimates tui, et laudastis omnia idola hominum manufacta, et Deo viventi non benedixistis, et spiritus tuus in manu ejus, et regnum tuum ipse dedit tibi, et non benedixisti ei, neque laudasti eum.

26. Hæc est interpretatio scripturæ : Numeratum est tempus regni tui.

27. Finit regnum tuum; præcisum est, et consummatum est.

28. Regnum tuum Medis et Persis datur.

29. Tunc Baltasar rex induit Daniele purpura, et torque aureum circumposuit ei, et dedit potestatem ei tertiæ partis regni sui.

30. Et interpretatio venit super Baltasar regem : et regnum ablatum est a Chaldæis, et datum est Medis, et Persis.

31. Et Artaxerxes Medos accepit regnum, et Darius plenus dierum, et gloriosus in senectute.

CAPUT VI.

1. Et constituit satrapas centum viginti septem super universum regnum suum.

2. Et super eos, viros tres duces eorum : et Daniel unus erat ex tribus viris,

3. Super omnes habens potestatem in regno.

4. Daniel autem erat indutus purpura, et magnus et honoratus in conspectu Darii regis, propterea quod esset celebris, et scientia præditus, et intelli-

καὶ γαζαρηνοὶ, καὶ οὐκ ἠδύνατο οὐδεὶς τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς ἀπαγγεῖλαι.

9. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσε τὴν βασίλισσαν περὶ τοῦτου σημείου, καὶ ὑπέδειξεν αὐτῇ, ὡς μέγα ἐστὶ, καὶ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος οὐ δύναται ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεὶ τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς.

10. Τότε ἡ βασίλισσα ἐμνήσθη πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ Δανιήλ, ὃς ἦν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας.

11. Καὶ εἶπε τῷ βασιλεὶ· Ὁ ἄνθρωπος ἐπιστήμων ἦν καὶ σοφός, καὶ ὑπερέχων πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος, καὶ Πνεῦμα ἅγιον ἐν αὐτῷ ἐστὶ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πατρὸς σου τοῦ βασιλέως συγκρίματα ὑπέρογκα ὑπέδειξε Ναβουχοδονόσορ τῷ πατρὶ σου.

13. Τότε Δανιήλ εἰσῆλθον πρὸς τὸν βασιλεῖα· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτῷ·

14. Ὁ Δανιήλ, δύνη μοι ὑποδειξαι τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς ;

16. Καὶ στολιῶ σε πορφύραν, καὶ μανιάκην χρυσοῦν περιθήσω σοι, καὶ ἔξεις ἐξουσίαν τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας μου.

17. Τότε Δανιήλ ἐστὴν κατέναντι τῆς γραφῆς, καὶ ἀνέγνω, καὶ οὕτως ἀπεκρίθη τῷ βασιλεὶ· Ἀδτη ἡ γραφή, Ἡρίθμηται, κατελογίσθη, ἐξήρηται, καὶ ἐστὴ ἡ γράψασα χεὶρ, καὶ αὕτη ἡ σύγκρισις αὐτῶν.

23. Βασιλεῦ, σὺ ἐποίησα ἐστιατορίαν τοῖς φίλοις σου, καὶ ἐπινες οἶνον, καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος ἠνέχθη σοι, καὶ ἐπίνετε ἐν αὐτοῖς, σὺ καὶ οἱ μεγιστάνες σου, καὶ ἠνέσατε πάντα τὰ ἔδωλα τὰ χειροποίητα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι οὐκ εὐλόγησατε, καὶ τὸ πνεῦμά σου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ τὸ βασίλειόν σου αὐτὸς ἔδωκε σοι· καὶ οὐκ εὐλόγησας αὐτὸν, οὐδὲ ἤνεσας αὐτῷ.

26. Τοῦτο τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς· Ἡρίθμηται ὁ χρόνος σου τῆς βασιλείας.

27. Ἀπολήγει ἡ βασιλεία σου· συντέμνηται, καὶ συντετέλεσται.

28. Ἡ βασιλεία σου τοῖς Μήδοις καὶ τοῖς Πέρσαις δίδεται.

29. Τότε Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐνέδουσε τὸν Δανιήλ πορφύραν, καὶ μανιάκην χρυσοῦν περιέθηκεν αὐτῷ, καὶ ἔδωκεν ἐξουσίαν αὐτῷ τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

30. Καὶ τὸ σύγκριμα ἐπῆλθε Βαλτάσαρ τῷ βασιλεὶ· καὶ τὸ βασίλειον ἐξήρηται ἀπὸ τῶν Χαλδαίων, καὶ ἐδόθη τοῖς Μήδοις καὶ τοῖς Πέρσαις.

31. Καὶ Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Μήδων παρέλαβε τὴν βασιλείαν, καὶ Δαρείος πλήρης τῶν ἡμερῶν, καὶ ἐνδοξος ἐν γῆρει.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

1. Καὶ κατέστησε σατράπας ἑκατὸν εἴκοσι ἐπὶ τὰ ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

2. Καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄνδρας τρεῖς ἡγουμένους αὐτῶν· καὶ Δανιήλ εἰς ἦν τῶν τριῶν ἀνδρῶν.

3. Ὑπὲρ πάντας ἔχων ἐξουσίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ.

4. Καὶ Δανιήλ ἦν ἐνδοξοῦμενος πορφύραν, καὶ μέγας καὶ ἐνδοξος ἐναντι Δαρείου τοῦ βασιλέως, καθότι ἦν ἐνδοξος, καὶ ἐπιστήμων, καὶ συνετός, καὶ Πνεῦμα

ἔγιον ἐν αὐτῷ +, καὶ εὐ+οδοῦμενος· ἐν ταῖς πραγ- A
ματεταῖς + τοῦ βασιλέως, αἷς ἔπρασσα.

Τότε ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο καταστήσθαι τὸν Δα-
νιήλ ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο
ἄνδρας, οὓς κατέστησε μετ' αὐτοῦ, καὶ σατράπας·
ἕκατον εἴκοσι ἑπτὰ. Ὅτε δὲ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς
καταστήσθαι τὸν Δανιήλ ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ.

5. Τότε βουλήν καὶ γνώμην ἐβουλεύσαντο ἐν ἑαυ-
τοῖς οἱ δύο νεανίσκοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες (ἐπεὶ
οὐδεμίαν ἁμαρτίαν οὐδὲ ἄγνοιαν ἠῤῥισκον κατὰ τοῦ
Δανιήλ, περὶ ἧς κατηγορήσουσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν βα-
σιλέα), καὶ εἶπαν· Δεῦτε, στήσωμεν ὀρισμὸν κατ' ἑαυ-
τῶν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος οὐκ ἀξιώσει ἀξίωμα, καὶ οὐ
μὴ εὐξήται εὐχὴν ἀπὸ παντὸς θεοῦ ἕως ἡμερῶν τριά-
κοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ Δαρείου τοῦ βασιλέως· εἰ δὲ μὴ, B
ἀποθάνειται· ἵνα ἠττήσῃαι τὸν Δανιήλ ἐναντίον τοῦ
βασιλέως, καὶ ριφῆ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.
Ἐίδεσαν γάρ, ὅτι Δανιήλ προσεύχεται, καὶ δέσται
Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ τρεῖς τῆς ἡμέρας.

6. Τότε προσήλθοσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, καὶ εἶπαν
ἐναντίον τοῦ βασιλέως.

7. Ὅρισμὸν καὶ στάσιν ἐστήσαμεν, ὅτι πᾶς ἄνθρω-
πος, ὃς ἂν εὐξήται εὐχὴν, ἢ ἀξίωσιν ἀξίωμα τι παρὰ
παντὸς θεοῦ ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ
Δαρείου τοῦ βασιλέως.

8. Ριφήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

9. Καὶ οὕτως ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος ἔστησε, καὶ ἐκύ-
ρωσεν.

10. Ἐπιγνοὺς δὲ Δανιήλ τὸν ὀρισμὸν, ὃν ἔστησε
κατ' αὐτοῦ, θυρίδας ἠνοιξεν ἐν τῷ ὑπερφῶ αὐτοῦ
κατόνῃαι Ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπιπτεν ἐπὶ πρόσωπον
αὐτοῦ τρεῖς τῆς ἡμέρας, καθὼς ἐποίει ἔμπροσθεν, καὶ
ἰδεῖτο.

11. Καὶ αὐτοὶ ἐτήρησαν τὸν Δανιήλ, καὶ κατελά-
θουσαν αὐτὸν εὐχόμενον τρεῖς τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην
ἡμέραν.

12. Τότε οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐνέτυχον τῷ βασιλεῖ,
καὶ εἶπαν· Δαρεῖε βασιλεῦ, οὐχ ὀρισμὸν ὠρίσω, ἵνα
πᾶς ἄνθρωπος μὴ εὐξήται εὐχὴν, μηδὲ ἀξίωσιν ἀξίω-
μα παρὰ παντὸς Θεοῦ ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλὰ
παρὰ σοῦ, βασιλεῦ; εἰ δὲ μὴ, ριφήσεται εἰς τὸν λάκ-
κον τῶν λεόντων.

13. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκρι-
θῆς ὁ λόγος, καὶ μενεῖ ὁ ὀρισμὸς. Καὶ εἶπον αὐτῷ·
Ὅρκιζομένεσθε τοῖς Μήδων καὶ Περσῶν δόγμασιν, ἵνα
μὴ ἀλλοιωθῆς τὸ πρόσταγμα, μηδὲ θαυμάσης πρό-
σωπον· καὶ ἵνα μὴ ἐλαττώσῃς τι τῶν εἰρημῶνων, ἀλλὰ
καὶ κολάσῃς τὸν ἄνθρωπον, ὃς οὐκ ἐνέμεινε τῷ ὀρι-
σμῷ τούτῳ. Καὶ εἶπεν· Οὕτως ποιήσω, καθὼς λέγετε,
καὶ ἔστηκέ μοι τοῦτο.

14. Καὶ εἶπαν· Ἰδοὺ εὐρομεν Δανιήλ τὸν φίλον σου
εὐχόμενον καὶ δεόμενον τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ αὐ-
τοῦ τρεῖς τῆς ἡμέρας. Καὶ λυπούμενος ὁ βασιλεὺς,
εἶπεν ριφῆναι τὸν Δανιήλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόν-
των, κατὰ τὸν ὀρισμὸν ὃν ἔστησε κατ' αὐτοῦ. Τότε ὁ
βασιλεὺς σφόδρα ἐλυπήθη ἐπὶ τὸν Δανιήλ, καὶ ἐβουλή-
θη

A gens, et Spiritus sanctus in eo, et prospere agens in
negotiois regis quæ gerebat.

Tunc rex decrevit constituere Danielem super
universum regnum suum, et duos viros, quos con-
stituit cum eo, et satrapas centum viginti septem.
Quando autem deliberavit rex constituere Danie-
lem super omne regnum suum.

5. Tunc consilium et sententiam inierunt illi
duo adulescentes inter se loquentes invicem (quonia-
m nullum delictum, neque ignorantiam invenie-
bant contra Danielem, de qua accusarent eum
apud regem) et dixerunt: Venite, statuamus de-
finitam legem contra nosmetipsos, quod nullus
homo rogabit petitionem, neque deprecabitur qua-
lemcumque deum usque ad dies triginta, præter-
quam Darium regem: quod ni faciat, morietur;
ut vinceret Danielem in conspectu regis, et pro-
jiceretur in lacum leonum. Noverant enim, quod
Daniel oraret, et deprecaretur Dominum Deum
suum ter in die.

6. Tunc accesserunt homines illi; et dixerunt
coram rege.

7. Definitam legem, et constitutionem statuimus,
quod omnis homo quicumque oraverit, et rogave-
rit petitionem aliquam ab omni deo usque ad dies
triginta, nisi a Dario rege,

8. Projicietur in lacum leonum.

9. Et ita rex Darius statuit, et ratum fecit.

10. Cum autem Daniel cognovisset constitutio-
nem, quam statuerat contra se, fenestras aperuit
in summaedium suarum parte contra Jerusalem,
et procidebat super faciem suam ter in die, sicut
faciebat antea, et deprecabatur.

11. Et ipsi observarunt Danielem, et deprehen-
derunt eum orantem ter in die quotidie.

12. Tunc isti homines convenerunt regem, et
dixerunt: Darius rex, nonne legem statuisti, ut om-
nis homo non oret, neque roget petitionem ab omni
Deo usque ad dies triginta, nisi a te, rex: secus
vero, projiciatur in lacum leonum?

D 13. Respondens autem rex dixit eis: Certus est
sermo, et manebit lex. Et dixerunt ei: Adjuramus
te per Medorum et Persarum decreta, ut non per-
mutes præceptum, neque admireris personam: et
ut non detrahas quidquam ex his, quæ decreta
sunt; quin imo punias hominem, quicumque non
steterit constitutioni huic. Et dixit: Ita faciam,
quemadmodum dicitis, et ratum est mihi istud.

14. Et dixerunt: Ecce invenimus Danielem ami-
cum tuum orantem, et deprecantem faciem Dei sui
ter in die. Et contristatus rex, dixit ut projice-
retur Daniel in lacum leonum juxta constitutionem,
quam statuerat adversus eum. Tunc rex vehementi
dolore affectus est super Danielem, et adjuvabat

usque ad occasum solis, ut eriperet eum de manibus A satraparum.

15. Et non potuit liberare eum ab eis.

16. Exclamans autem Darius rex dixit Danieli : Deus tuus, quem tu colis jugiter ter in die, ipse erripiet te de manu leonum; usque mane confide.

17. Tunc Daniel projectus est in lacum leonum. Et allatus est lapis, et positus est super os laci; et obsignavit rex annulo suo, et annulis optimatum suorum, ut non ab illis tolleretur Daniel, aut rex extraheret eum de lacu.

18. Tunc reversus est rex in regiam suam, et pernoctavit jejunos, et erat mœstus propter Danielelem. Tunc Deus Danielis, curam habens illius, conclusit ora leonum, et molestiam non attulerunt Danieli.

19. Et rex Darius surrexit diluculo, et assumpsit secum satrapas, et abiens stetit super os laci leonum.

20. Postea rex vocavit Danielelem voce magna cum fletu dicens : O Daniel, si forte vivis, et Deus tuus, quem culis semper, servavit te de leonibus, et non contriverunt te ?

21. Tunc Daniel clamavit voce magna, et dixit :

22. Rex, adhuc sum vivens, et liberavit me Deus de leonibus, eo quod justitia in me inventa est coram eo; sed et in conspectu tuo, rex, neque ignorantia, neque delictum deprehensum est in me : tu autem audisti homines, qui seducunt reges, et projecisti me in lacum leonum ad perditionem.

23. Eodem tempore congregati sunt omnes magistratus, et intuebantur Danielelem, quomodo nullam molestiam attulissent ei leones.

24. Tunc duo homines illi, qui adversus Danielelem testimonium dixerant, ipsi, et uxores eorum, et filii eorum projecti sunt leonibus, et leones interfecerant eos, et comminuerunt ossa eorum.

25. Tunc Darius scripsit omnibus gentibus, et linguis, et regionibus, et habitantibus in universa terra ejus, dicens :

26. Omnes homines, qui sunt in regno meo, sint adoratores, et cultores Dei Danielis : ipse enim est Deus manens, et vivens in generationes generationum usque in æternum.

27. Ego Darius ero adorans eum, et serviens cunctis diebus meis. Idola enim manufacta non possunt servare, sicut liberavit Deus Danielis Danielelem.

28. Et rex Darius appositus est ad genus suum, et Daniel constitutus est super regnum Darii. Et Cyrus Persa suscepit regnum ejus.

CAPUT VII.

1. Anno primo imperante Baltasar regionibus Babylonis, Daniel visionem vidit supra caput in

θει τοῦ ἐξελεῖσθαι αὐτὸν ἕως δυσμῶν ἡλίου ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν σατραπῶν.

15. Καὶ οὐκ ἔδυνάτο ἐξελεῖσθαι αὐτὸν ἀπ' αὐτῶν.

16. Ἀναβοήσας δὲ Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς εἶπε τῷ Δαυιήλ· Ὁ Θεὸς σου, ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδελχῶς, τριζ τῆς ἡμέρας. αὐτὸς ἐξελεῖται σε ἐκ χειρὸς τῶν λεόντων, ἕως πρωτὶ θάρσει.

17. Τότε Δαυιήλ ἐβρίφη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ ἠνέχθη λίθος, καὶ ἐτέθη εἰς τὸ στόμα τοῦ λάκκου, καὶ ἐσφραγίσατο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δακτυλίῳ ἑαυτοῦ, καὶ ἐν τοῖς δακτυλοῖς τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἀπ' αὐτῶν ἀρθῆ ὁ Δαυιήλ +, ἢ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀνασπάσῃ ἐκ τοῦ λάκκου /

18. Τότε ὑπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ βασίλεια αὐτοῦ, καὶ ἠλίθη νήστης, καὶ ἦν λυπούμενος περὶ τοῦ Δαυιήλ. Τότε ὁ Θεὸς τοῦ Δαυιήλ, πρόνοιαν ποιούμενος αὐτοῦ, ἀπέκλεισε τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐ παρηνώχλησαν τῷ Δαυιήλ.

19. Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος ἔωρθισε πρωτὶ, καὶ παρέλαθε μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς σατράπας, καὶ πορευθεὶς ἔστη ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ λάκκου τῶν λεόντων.

20. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐκάλεισε τὸν Δαυιήλ φωνῇ μεγάλῃ μετὰ κλαυθοῦ, λέγων· Ὁ Δαυιήλ, εἰ ἔρα ζῆς, καὶ ὁ Θεός σου, ᾧ λατρεύεις ἐνδελχῶς, σέσωκέ σε ἀπὸ τῶν λεόντων, καὶ οὐκ ἠχρειώκαν σε ;

21. Τότε Δαυιήλ ἐπήχουσε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν·

22. Βασιλεῦ, εἴτι εἰμι ζῶν, καὶ σέσωκέ με ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν λεόντων, καθ' ὅτι δικαιοσύνη ἐν ἐμοὶ εὐρέθη ἐναντίον αὐτοῦ· καὶ ἐναντίον δέ σου, βασιλεῦ, οὐτε ἄγνοια, οὐτε ἁμαρτία εὐρέθη ἐν ἐμοί· σὺ δὲ ἠγευσας ἀνθρώπων πλανώντων βασιλεῖς, καὶ ἐβρίψάς με εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων εἰς ἀπώλειαν.

23. Τότε συνήχθησαν πᾶσαι αἱ δυνάμεις, καὶ εἶδον τὸν Δαυιήλ, ὡς οὐ παρηνώχλησαν αὐτῷ οἱ λέοντες.

24. Τότε οἱ δύο ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οἱ καταμαρτυρήσαντες τοῦ Δαυιήλ, αὐτοὶ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐβρίφησαν τοῖς λέουσι, καὶ εἰ λέοντες ἀπίχτειαν αὐτοὺς, καὶ ἐθλασαν τὰ ὀστέα αὐτῶν.

25. Τότε Δαρεῖος ἔγραψε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ γλώσσαις, καὶ χώραις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ, λέγων·

26. Πάντες οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὄντες ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, ἔστωσαν προσκυνῶντες καὶ λατρεύοντες τῷ Θεῷ τοῦ Δαυιήλ· αὐτὸς γάρ ἐστι Θεὸς μένων, καὶ ζῶν εἰς γενεὰς γενεῶν ἕως τοῦ αἰῶνος.

27. Ἐγὼ Δαρεῖος ἔσομαι αὐτῷ προσκυνῶν, καὶ δουλεύων πάσας τὰς ἡμέρας μου· τὰ γὰρ εἶδωλα τὰ χειροποίητα οὐ δύνανται σῶσαι, ὡς ἐλυτρώσατο ὁ Θεὸς τοῦ Δαυιήλ, τὸν Δαυιήλ.

28. Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος προσετέθη πρὸς τὸ γένος αὐτοῦ +, καὶ Δαυιήλ + κατεστῆθη ἐπὶ τῆς βασιλείας Δαρείου /. καὶ Κύρος ὁ Πέρσης παρέλαθε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

1. Ἐτους πρώτου βασιλεύοντος Βαλτισαρ χώρας Βαβυλωνίας, Δαυιήλ ὄραμα εἶδε πρὸς κεφαλὴν ἐπὶ

τῆς κοίτης αὐτοῦ. Τότε Δανιὴλ τὸ ὄραμα, ὃ εἶδεν, ἔγραψεν εἰς κεφάλαια λόγων.

2. Ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἐθεώρουν καθ' ὑπνους νυκτός· καὶ ἰδοὺ τέσσαρες ἀνεμοὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐνέπυσον εἰς τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην.

3. Καὶ τέσσαρα θηρία ἀνέβαινον ἐκ τῆς θαλάσσης, διαφέροντα ἓν παρὰ τὸ ἓν.

4. Τὸ πρῶτον ὡσεὶ λέαινα ἔχουσα πτερὰ ὡσεὶ ἀετοῦ. Ἐθεώρουν ἕως ὅτου ἐτίλη τὰ πτερὰ αὐτῆς, καὶ ἔβη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρωπίνων ἐστάθη, καὶ ἀνθρωπίνη καρδία ἐδόθη αὐτῇ.

5. Καὶ ἰδοὺ μετ' αὐτὴν ἄλλο θηρίον ὁμοίωσιν ἔχον ἄρκου, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνός πλευροῦ ἐστάθη, καὶ τρία πλευρὰ ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτῆς καὶ ἐν μέσῳ ὀδόντων αὐτῆς /· καὶ οὕτως εἶπεν· Ἀνάστα, κατάφαγε σάρκας πολλὰς.

6. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐθεώρουν θηρίον ἄλλο ὡσεὶ πέρδικον, καὶ πτερὰ τέσσαρα ἐπέτεινον ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ τῷ θηρίῳ.

7. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐθεώρουν ἐν ὄραματι τῆς νυκτός θηρίον τέταρτον φοβερόν, καὶ ὁ φόβος αὐτοῦ ὑπερέβη ἰσχύϊ. ἔχον ὀδόντας σιδηροῦς μεγάλους, ἐσθίον καὶ κοπανίζον, κύκλῳ τοῖς ποσὶ καταπατοῦν, διαφόρων χρώμενον παρὰ πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ θηρία· εἶχε δὲ χέρασιν δέκα, καὶ βουλαὶ πολλαὶ ἐν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ.

8. Καὶ ἰδοὺ ἄλλο ἐν κέρασιν ἀνεφύη ἀναμέσον αὐτῶν μικρὸν ἐν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ, καὶ τρία τῶν κεράτων τῶν πρώτων ἐξηράνθησαν δι' αὐτοῦ· καὶ ἰδοὺ ὀφθαλμοὶ ὡσπερ ἀνθρώπιοι ἐν τῷ κέρατι τούτῳ, καὶ στόμα ἰλιούν μεγάλη + καὶ ἵποσει πόλεμον πρὸς τοὺς + ἄγιους /.

9. Ἐθεώρουν ἕως ὅτε θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ Παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο, ἔχων περιβολὴν ὡσεὶ χιτῶνα, καὶ τὸ ἔριχμα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὡσεὶ κριον λευκὸν καθαρόν, ὁ θρόνος ὡσεὶ φλῆξ πυρός καὶ τροχοὶ αὐτοῦ ὑπὸ καύμενον.

10. καὶ Ποταμὸς πυρός ἔλκων, καὶ ἐξεπορεύετο κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ποταμὸς πυρός· χίλια χιλιάδες ἔθεράπευον αὐτὸν, καὶ μύριαι μυριάδες παρείστηκειαν αὐτῷ, καὶ κριτήριον ἐκάθισε, καὶ βίβλοι ἐνεψέχθησαν.

11. Ἐθεώρουν τότε τὴν φωνὴν τῶν λόγων τῶν μεγάλων, ὧν τὸ κέρας ἐλάλει· θεωρῶν ἤμην, καὶ ἀπετυμπαλίσθη τὸ θηρίον, καὶ ἀπόλωτο τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη εἰς καύσιν πυρός.

12. Καὶ τοὺς κύκλῳ αὐτοῦ ἀπέστησε τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, καὶ χρόνος ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς ἕως χρόνου καὶ καιροῦ.

13. Ἐθεώρουν ἐν ὄραματι τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἤρχετο, καὶ ὡς Παλαιὸς ἡμερῶν παρῆν, καὶ οἱ παρεστηκότες παρῆσαν — αὐτῷ.

14. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία καὶ τιμὴ βασιλικῆ /· καὶ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς κατὰ γένη, καὶ πᾶσα δόξα αὐτῷ λατρεύουσα, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ, ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις οὐ μὴ ἀρῆθῃ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ἥτις οὐ μὴ φθαρῇ.

15. Καὶ ἀκηδιάσας ἐγὼ Δανιὴλ ἐν τούτοις ἐν τῷ

cubili suo. Tunc Daniel visionem, quam vidit, scripsit in capitibus sermonum.

2. In cubili meo videbam per somnos noctis : et ecce quatuor venti cœli irruerunt in mare magnum .

3. Et quatuor bestiæ ascendebant de mari, differentes una ab alia.

4. Prima quasi leæna habens alas sicut aquilæ. Aspiciebam donec evulsæ sunt alæ ejus, et sublata est de terra, et super pedes humanos stetit, et humanum cor datum est ei.

5. Et ecce post eam alia bestia similitudinem habens ursi, et in latere uno stetit : et tria latera erant in ore ejus in medio dentium ejus, et sic dixit : Surgo, manduca carnes multas.

6. Et post hæc aspiciebam bestiam aliam sicut pardum, et alæ quatuor extendebantur super eam, et quatuor capita bestiæ.

7. Post autem hæc aspiciebam in visione noctis bestiam quartam terribilem, et terror ejus excedebat fortitudine : quæ habebat dentes ferreos magnos, manducans, et comminuens, in circuitu pedibus conculcans, diverse operans ab omnibus, quæ fuerunt ante eam, bestiis ; habebat autem cornua decem, et consilia multa in cornibus ejus.

8. Et ecce aliud unum cornu renatum est in medio eorum parvum in cornibus ejus : et tria de cornibus primis exaruerunt propter illud : et ecce oculi, sicut oculi humani in cornu isto, et os loquens magna, et faciebat bellum adversus sanctios.

9. Videbam, quoadusque throni positi sunt, et Vetustus dierum sedebat, habens amictum sicut nivem, et capillitium capitis sui sicut lanam candidam mundam ; thronus sicut flamma ignis, rotæ ejus ignis ardens.

10. Flumen ignis trahens, et egrediebatur ante faciem ejus fluvius ignis ; mille millia serviebant ei, et dena millia denuum militum assistebant ei, et judicium sedit, et libri aperti sunt.

11. Contemplabar tunc vocem sermonum magnorum, quos cornu loquebatur : aspiciens eram, et sustibus cæsa est bestia, et periit corpus ejus, et datum est in combustionem ignis.

12. Et ab iis, qui in circuitu ejus erant, abstulit potestatem eorum, et tempus vitæ datum est eis usque ad tempus et opportunitatem.

13. Videbam in visione noctis, et ecce super nubes cœli sicut filius hominis veniebat, et sicut Vetustus dierum aderat, et adstantes aderant ei.

14. Et data est ei potestas et honor regius, et omnes gentes terræ secundum genera, et omnis gloria serviens ei : et potestas ejus, potestas perpetua, quæ non auferetur, et regnum ejus, quod non destruetur.

15. Et cum mœrore gravi affectus essem ego Da-

niel super his in visione noctis conturbabant me et cogitationes meæ.

16. Accessi ad unum stantium, et veritatem quærebam ab eo super omnibus his. Respondens autem dicit mihi, et interpretationem sermonum declaravit mihi.

17. Hæ bestię magnæ sunt quatuor regna, quæ peribunt de terra.

18. Et accipient regnum sancti Altissimi, et obtinebunt regnum usque in sæculum sæculorum.

19. Eodem tempore volui quærere diligenter de bestia quarta destruente omnia, et horribili valde: et ecce dentes ejus ferrei, et unguis ejus ærei, quæ devorabat omnes in circuitu, et conculcabat pedibus.

20. Et de decem cornibus ejus, quæ erant super caput, et de uno alio, quod adnatum fuerat, et deciderant propter illud tria, et cornu illud habebat oculos, et os loquens magna, et aspectus ejus superabat alia.

21. Et considerabam cornu illud, quod bellum faciebat adversus sanctos, et fugabat eos.

22. Quoadusque venit Vetustus dierum, et judicium dedit sanctis Altissimi, et tempus datum est, et regnum obtinuerunt sancti.

23. Et dictum est mihi de quarta bestia, quia regnum quartum erit super terram, quod eminebit supra omnem terram, et devorabit omnem terram, et subvertet eam, et concidet eam.

24. Et decem cornua regni, decem reges stabunt: et alius rex post eos stabit, et ipse malis superabit primos, et tres reges humiliabit.

25. Et verba contra Altissimum loquetur, et sanctos Altissimi conteret: et assumet mutare tempora, et legem, et tradentur omnia in manibus ejus usque ad tempus, et tempora, et usque ad dimidium temporis.

26. Et judicium sedebit, et potestatem destruent, et deliberabunt contaminare, et perdere usque in finem.

27. Et regnum, et potestatem, et magnificentiam eorum, et principatum omnium sub cælo regnorum, dedit populo sancto excelso ad regnandum regno sempiterno, et omnes potestates ei subjicientur, et obedient ei usque ad finem sermonis.

28. Ego Daniel multo stupore correptus sum, et forma mea immutata est super me, et verbum in corde meo firmiter statui.

CAPUT VIII.

1. Anno tertio regnante Baltasar, visio, quam vidi ego Daniel, postquam vidissem primam.

2. Et vidi in visione somnii mei, cum ego essem in Susis civitate, quæ est in Elymaide regione, et vidi in visione, cum adhuc essem juxta portam Aelam.

ὄραματι τῆς νυκτὸς καὶ ἐτάρασάν με οἱ διαλογισμοί μου.

16. Προσῆλθον πρὸς ἓνα τῶν ἐστῶτων, καὶ τῇ ἀκριβείᾳ ἐζήτησον παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ πάντων τούτων ἀποκριθεὶς δὲ λέγει μοι, καὶ τὴν κρίσιν τῶν λόγων ἐδήλωσέ μοι.

17. Ταῦτα τὰ θηρία τὰ μεγάλα εἰσὶ τέσσαρες βασιλείαι, αἷ ἀπολοῦνται ἀπὸ τῆς γῆς.

18. Καὶ παραλήφονται τὴν βασιλείαν ἅγιοι Ἰψίστου, καὶ καθέξουσιν τὴν βασιλείαν ἕως τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων.

19. Τότε ἤθελον ἐξακριθῶσασθαι περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου, τοῦ διαφθείροντος πάντα, καὶ ὑπερφύδου· καὶ ἰδοὺ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροί, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοί, καταστρίβοντες πάντα· κυκλῶθεν, καὶ καταπατούντος τοὺς ποσὶ.

20. Καὶ περὶ τῶν δέκα κεράτων αὐτοῦ τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦ ἐνὸς τοῦ ἄλλου τοῦ προσφυέντος, καὶ ἐξέπεσαν δι' αὐτοῦ τρία, καὶ τὸ κέραν ἐκεῖνο εἶχεν ὀφθαλμοὺς, καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλη· καὶ ἡ πρόσωψις αὐτοῦ ὑπερέφερε τὰ ἄλλα.

21. Καὶ κατενόουν τὸ κέραν ἐκεῖνο πόλεμον συνιστάμενον πρὸς τοὺς ἁγίους, καὶ τροπούμενον αὐτοῦς.

22. Ἔως τοῦ ἔλθειν τὸν Παλαιὸν ἡμερῶν, καὶ τὴν κρίσιν ἔδωκε τοῖς ἁγίοις τοῦ Ἰψίστου· καὶ ὁ καιρὸς ἐδόθη, καὶ τὸ βασίλειον κατέχον οἱ ἅγιοι.

23. Καὶ ἐρρέθη μοι περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου, ὅτι βασιλεία τετάρτη ἔσται ἐπὶ τῆς γῆς, ἥτις διοίσει παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ἀναστατώσει αὐτήν, καὶ καταλασάνει αὐτήν.

24. Καὶ τὰ δέκα κέρατα τῆς βασιλείας, δέκα βασιλεῖς στήσονται· καὶ ὁ ἄλλος βασιλεὺς μετὰ τούτους στήσεται, καὶ αὐτὸς διοίσει κακοῖς ὑπὲρ τοὺς πρώτους, καὶ τρεῖς βασιλεῖς ταπεινώσει.

25. Καὶ ῥήματα εἰς τὸν Ἰψίστον λαλήσει, καὶ τοὺς ἁγίους τοῦ Ἰψίστου κατατρίψει, καὶ προσδέξεται ἄλλοίως αἰρούς καὶ ὄμιον, καὶ παραδοθήσεται πάντα εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἕως καιροῦ καὶ καιρῶν, καὶ ἕως ἡμῶν καιροῦ.

26. Καὶ ἡ κρίσις καθίσεται, καὶ τὴν ἐξουσίαν ἀπολοῦσι, καὶ βουλεύονται μῖσθαι καὶ ἀπολέσαι ἕως τέλους.

27. Καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὴν μεγαλειότητα αὐτῶν, καὶ τὴν ἀρχὴν πασῶν τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν βασιλειῶν, ἔδωκε λαῶ ἁγίῳ Ἰψίστου βασιλεῦσαι βασιλείαν αἰώνιον, καὶ πᾶσαι ἐξουσίαι αὐτῷ ὑποταγήσονται, καὶ πειθαρχήσουσιν αὐτῷ ἕως καταστροφῆς τοῦ λόγου.

28. Ἐγὼ Δανιὴλ σφόδρα ἐκστάσει περιεχόμεν, καὶ ἡ ἔξις μου διήγεγκεν ἐμοί, καὶ τὸ ῥῆμα ἐν καρδίᾳ μου ἐστήριξ.

ΚΕΦΑΛ. Η'

1. Ἔτους τρίτου βασιλεύοντος Βαλτάσαρ, ὄρασις, ἣν εἶδον ἐγὼ Δανιὴλ, μετὰ τὸ ἰδεῖν με τὴν πρώτην.

2. Καὶ εἶδον ἐν τῷ ὄραματι τοῦ ἐνυπνίου μου, ἐμοῦ ὄντος ἐν Σούσοις τῇ πόλει, ἥτις ἐστὶν ἐν Ἐλυμαϊδὶ χώρᾳ καὶ εἶδον ἐν ὄραματι. Ἐπι ὄντος μου πρὸς τῇ πόλει Αἰλάμ.

3. Αναβλέψας εἶδον κριὸν ἕνα μέγαν ἐπιτώτα ἀπέναντι τῆς πύλης· καὶ εἶχε κέρατα, καὶ τὰ κέρατα ὑψηλὰ, καὶ τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου, καὶ τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινε.

4. Μιστὰ δὲ ταῦτα εἶδον τὸν κριὸν κερατιζόντα πρὸς ἀνατολάς, καὶ πρὸς βορρᾶν, καὶ πρὸς δυσμᾶς, καὶ μεσημβρίαν· καὶ πάντα τὰ θηρία οὐκ ἔστησαν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ βυόμενος ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε ὡς ἤθελε, καὶ ὑψώθη.

5. Καὶ ἐγὼ διεννοούμην, καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς· καὶ ἦν τοῦ τράγου κέρασ ἐν ἄνω ὁριζῶν / ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν /.

6. Καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν κριὸν τὸν τὰ κέρατα ἔχοντα, ὃν εἶδον ἐπιτώτα πρὸς τῇ πύλῃ, καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτὸν ἐν θυμῷ ὀργῆς.

7. Καὶ εἶδον αὐτὸν προσάγοντα πρὸς τὸν κριὸν, καὶ ἐθυμώθη ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπάταξε τὸν κριὸν, καὶ συνέτριψε τὰ δύο κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔτι ἦν ἰσχυρὸς ἐν τῷ κριῷ σῆναι κατέναντι τοῦ τράγου, καὶ ἐσπάρραξεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ συνέτριψεν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἦν ὁ βυόμενος τὸν κριὸν ἀπὸ τοῦ τράγου.

8. Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν κατίσχυσε σφόδρα, καὶ δεξιὰ κατίσχυσε, συνετριβὲν αὐτοῦ τὸ κέρασ τὸ μέγα, καὶ ἀνέβη ἕτερα τέσσαρα κέρατα κατόπισθεν αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ.

9. Καὶ ἐξ ἐνδὸς αὐτῶν ἀνεφύη κέρασ ἰσχυρὸν ἕν, καὶ κατίσχυσε, καὶ ἐπάταξεν ἐπὶ μεσημβρίαν, ἐπὶ νότον, καὶ ἐπ' ἀνατολάς, καὶ ἐπὶ βορρᾶν.

10. Καὶ ὑψώθη ἕως τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐβράχθη ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ἀστέρων, καὶ ἀπὸ αὐτῶν καταπατήθη.

11. Ἔως ὁ ἀρχιστράτηγος βύσεται τὴν αἰχμαλωσίαν· καὶ δι' αὐτὸν τὰ ἔθνη τὰ ἀπ' αἰῶνος ἐβράχθη· καὶ ἐξήρθη ὁ τόπος αὐτῶν, καὶ θυσία· καὶ ἔθηκεν αὐτὴν ἕως χαμαὶ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εὐωδύθησαν, καὶ ἐγενήθη· καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται.

12. Καὶ ἐγενήθησαν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ αἱ ἁμαρτίαι, καὶ ἐβρίβη χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη· καὶ ἐποίησε, καὶ εὐωδύθη.

13. Καὶ ἤκουον ἑτέρου ἁγίου λαλοῦντος· καὶ εἶπεν ὁ ἕτερος ἅγιος / τῷ Φελμουὶ τῷ λαλοῦντι· Ἔως τίνος τὸ ὄραμα στήσεται, καὶ ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐρημώσεως ἡ δοθεῖσα, καὶ τὰ ἅγια ἐρημωθήσεται εἰς καταπάτημα;

14. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἔως ἑσπέρας, καὶ πρωτῆς, ἡμέραι δισχιλίας τριακόσιας, καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον.

15. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ θεωρεῖν με ἐγὼ Δανιὴλ τὸ ὄραμα, ἐζήτουν διανοηθῆναι, καὶ ἰδοὺ ἔστη κατεναντίον μου, ὡς ὄρασις ἀνθρώπου.

16. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνθρώπου ἀναμέσον τοῦ ὄρατος· καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἶπεν· Γαβριήλ, συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὄρασις + καὶ ἀναδοῆσας εἶπεν ὁ ἀνθρώπος + ἐπὶ τῷ πρόσταγμα ἐκεῖνο ἡ ὄρασις /.

17. Καὶ ἦλθε, καὶ ἔστη ἐχόμενός μου τῆς στάσεως, καὶ ἐν τῷ ἔρχεσθαι αὐτὸν ἐθροισθῆθην, καὶ ἔπεσα ἐπὶ

PATROL. GR. XVI.

3. Suspiciens vidi arietem unum magnum stantem e regione portæ, et habebat cornua, et cornua excelsa, et unum excelsius altero, et excelsius ascendebat.

4. Post autem hæc vidi arietem cornibus ventitantem ad orientem, et ad aquilonem, et ad occidentem, et ad meridiem : et cunctæ bestiæ non steterunt post eum, et non erat qui liberaret de manibus ejus, et faciebat, sicut volebat, et exaltatus est.

5. Et ego animadvertēbam : et ecce hircus caprarum veniebat ab occidente super faciem terræ ; et erat hirci cornu unum spectabile in medio oculorum suorum.

6. Et venit ad arietem, qui cornua habebat, quem videram stantem juxta portam, et cucurrit contra eum in furore iræ.

7. Et vidi eum accedentem ad arietem, et indignatus est contra eum, et percussit arietem, et contrivit duo cornua ejus, et non amplius erat fortitudo in ariete standi coram hirco : et dilaniavit eum super terram, et contrivit eum, et non erat qui liberaret arietem ab hirco.

8. Et hircus caprarum prævaluit valde, et postquam roboratus fuit, contritum est ejus cornu magnum, et ascenderunt alia cornua quatuor post illud in quatuor ventos cæli.

9. Et de uno illorum renatum est cornu forte unum, et prævaluit, et percussit ad meridiem, ad austrum, ad orientem, et ad aquilonem.

10. Et elevatum est usque ad stellas cæli, et detraxit super terram e stellis, atque de eis conculcavit.

11. Donec princeps militiæ liberabit captivitatem, et per ipsum montes, qui a sæculo sunt, effracti sunt : et ablatus est locus eorum, et sacrificium : et posuit illud usque ad humum super terram, et prospere evenerunt, et facta sunt, et sanctuarium desolabitur.

12. Et fuerunt in sacrificio peccata, et projecta est in terra justitia, et fecit, et prospere cessit.

13. Et audivi alium sanctum loquentem : et dixit alius sanctus Phelmuni loquenti : Usquequo visio stabit, et sacrificium, quod ablatum est, et peccatum desolationis, quod datum est, et sancta desolabuntur in conculcationem?

14. Et dixit ei : Usque ad vesperam, et mane, dies duo millia tercenti, et mundabitur sanctum.

15. Factum est autem, cum viderem ego Daniel visionem, quærebam intelligere : et ecce stetit coram me veluti aspectus hominis.

16. Et audivi vocem viri inter Ulai : et vocavit, et dixit : Gabriel, fac illud intelligere visionem, et exclamans ait homo, ad mandatum illud visio.

17. Et venit, et stetit prope stationem meam. Et cum ille venisset, perturbatus sum, et corruvi in

faciem meam, et dixit mihi : Animadvertite, filii hominis, adhuc enim ad horam temporis ista visio.

18. Cumque loqueretur ipse mecum, cubavi super faciem humi; et cum tetigisset me, erexit me super locum, et dixit mihi :

19. Ecce ego annuntio tibi, quæ erunt in novissimo iræ filii populi tui : adhuc enim ad horas temporis consummationis manebunt.

20. Aries, quem vidisti habentem cornua, rex Medorum et Persarum est.

21. Et hircus caprarum, rex Græcorum est, et cornu grande, quod erat inter oculos ejus, ipse est rex primus.

22. Quod autem confracto illo, etiam ascenderunt post illud quatuor cornua, quatuor reges de gente ejus consurgent, non juxta fortitudinem suam.

23. Et in novissimo regni eorum, completis peccatis ipsorum exsurget rex impudens facie, excogitans ænigmata.

24. Et roborabitur fortitudo ejus, sed non in virtute sua : et mirabiliter destruet, et prosperabitur, et faciet, et exterminabit principes et populum sanctorum.

25. Et super sanctos cogitatio ejus : et prosperabitur mendacium in manibus ejus, et cor ejus elevabitur, et dolo disperdet multos ; et in perditione virorum stabit, et congregabit exercitum, et retribuet.

26. Visio, quæ est vespere, et mane, inventa est in veritate : sed nunc occlusa est visio, adhuc enim ad dies multos.

27. Ego Daniel ægrotavi diebus multis : cumque surrexissem, administrabam rursus regia negotia, et deficiebam super visione, et nemo erat qui intelligeret.

CAPUT IX.

1. Anno primo sub Dario Xerxis filio de genere Medorum, qui regnarunt in imperio Chaldæorum.

2. Anno primo regni ejus ego Daniel excogitavi in libris numerum annorum, quando factum est decretum terræ ad Jeremiam prophetam, ut suscitarentur ad completionem opprobrii Jerusalem septuaginta anni.

3. Et dedi faciem meam ad Dominum Deum, ut invenirem deprecationem, et misericordiam in jejuniis, et sacco, et cinere.

4. Et precatus sum ad Dominum Deum, confessus sum, et dixi : Ecce, Domine, tu es Deus magnus, et fortis, et terribilis, servans testamentum, et misericordiam diligentibus te, et custodientibus mandatum.

5. Peccavimus, iniquitatem fecimus, impie egimus, et recessimus, et transgressi sumus mandata tua et judicia tua.

6. Et non audivimus pueros tuos prophetas, qui locuti sunt in nomine tuo ad reges nostros, et ma-

A πρόσωπόν μου, καὶ εἶπέν μοι· Διανοθήσῃτι, υἱὲ ἀνθρώπου· ἔτι γὰρ εἰς ὥραν καιροῦ τοῦτο τὸ δράμα.

18. Καὶ λαλοῦντος αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ, ἐκοιμήθην ἐπὶ πρόσωπον χαμαὶ, καὶ ἀψάμενός μου ἤγειρέ με ἐπὶ τοῦ τόπου, καὶ εἶπέ μοι·

19. Ἴδού ἐγὼ ἀπαγγέλλω σοὶ ἃ ἔσται ἐπ' ἐσχάτου τῆς ὀργῆς τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου· ἔτι γὰρ εἰς ὥρας καιροῦ συντελείας μενεῖ.

20. Τὸν κριὸν, ὃν εἶδες, τὸν ἔχοντα τὰ κέρατα, βασιλεὺς Μήδων καὶ Περσῶν ἔστι.

21. Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν, βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ἔστι· καὶ τὸ κέρας τὸ μέγας τὸ ἀνάμεσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ὁ πρῶτος.

22. Καὶ τοῦ συντριβέντος, καὶ ἀναβάτῃ ὀπίσω αὐτοῦ τέσσαρα κέρατα· τέσσαρες βασιλεῖς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἀναστήσονται, οὐ κατὰ τὴν ἰσχύν αὐτῶν.

23. Καὶ ἐπ' ἐσχάτου τῆς βασιλείας αὐτῶν, πληθρῶμένων τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ἀναστήσεται βασιλεὺς, ἀναιδῆς προσώπῳ, διανοοῦμενος αἰνίγματα.

24. Καὶ στερεωθήσεται ἡ ἰσχύς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, καὶ θαυμαστῶς φθερεῖ, καὶ εὐδωθήσεται, καὶ ποιήσει, καὶ φθερεῖ δυνάστης καὶ δῆμον ἁγίων.

25. Καὶ ἐπὶ τοὺς ἁγίους τὸ διανόημα αὐτοῦ, καὶ εὐδωθήσεται τὸ ψεῦδος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ὑψώθησεται, καὶ δόλῳ ἀφανιεῖ πολλοὺς, καὶ ἐπὶ ἀπωλείας ἀνδρῶν στήσεται· καὶ ποιήσει συναγωγὴν χειρῶν, καὶ ἀποδώσεται·—

C 26. Τὸ δράμα τὸ ἐσπέρας καὶ πρωτῆ, ἠὲ ῥέθη ἐπ' ἀληθείας, καὶ νῦν πεφραγμένον τὸ δράμα· ἔτι γὰρ εἰς ἡμέρας πολλάς.

27. Ἐγὼ Δανιὴλ ἀσθενήσας ἡμέρας πολλάς, καὶ ἀναστάς ἐπραγματευόμεν ἄλλιν βασιλικῆ, καὶ ἐξελυόμεν ἐπὶ τῷ ὄραματι, καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ διανοοῦμενος.

ΚΕΦΑΛ. Θ'.

1. Ἐτους πρώτου ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ξέρξου ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς Μηδικῆς, οἱ ἐδασίλευσεν ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῶν Χαλδαίων.

2. Τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐγὼ Δανιὴλ διανοήθην ἐν ταῖς βίβλοις τὴν ἀριθμὴν τῶν ἐτῶν, ὅτε ἐγένετο πρόσταγμα τῇ γῆ ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ ἐδομηκόντα ἔτη.

3. Καὶ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ Κύριον τὸν Θεόν, εὐρεῖν προσευχὴν, καὶ ἔλεος ἐν νηστεύσει, καὶ σάκκῳ, καὶ σποδῷ.

4. Καὶ προσηξάμην πρὸς Κύριον τὸν Θεόν, ἐξωμολογησάμην, καὶ εἶπα· Ἰδού, Κύριε, σὺ εἶ ὁ Θεὸς ὁ μέγας, καὶ ὁ ἰσχυρὸς, καὶ ὁ φθερὸς, τηρῶν τὴν διαθήκην, καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσί σε, καὶ τοῖς φυλάττουσι τὰ προσταγμάτά σου.

5. Ἡμάρτομεν, ἠδικήσαμεν, ἠσεθήσαμεν, καὶ ἀπέστημεν, καὶ παρέβημεν τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ κρίματά σου.

6. Καὶ οὐκ ἤκουσαμεν τῶν παιδῶν σου τῶν προφῆτῶν, οἱ ἐλάλησαν ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου ἐπὶ τοῖς

βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ δυνάστας ἡμῶν, καὶ πατέρας A *gistratus nostros, et patres nostros, et omni genti super terram.*

7. Σὺ, Κύριε, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχὺν τοῦ προσώπου κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀνθρώποις Ἰουδα, καὶ καθήμενοις ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, τῷ ἔγγιστα, καὶ τῷ ἀπωτέρω, ἐν πάσαις ταῖς χώραις, εἰς ἃς διεσκόρπισας αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐν τῇ πλημμυρίᾳ, ἣ ἐπλημμύλησαν ἐναντίον σου.

8. Δέσποτα, ἡμῖν ἡ αἰσχὺν τοῦ προσώπου, καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν, καὶ δυνάσταις, καὶ τοῖς πατέρασιν ἡμῶν, ὅτι ἡμάρτομέν σοι.

9. Τῷ Κυρίῳ ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ ἔλεος, ὅτι ἀπέστημεν ἀπὸ σοῦ.

10. Καὶ οὐκ ἤκούσαμεν τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, κατακολουθεῖσαι τῷ νόμῳ σου, ᾧ ἔδωκας B *Et non audivimus vocem Domini Dei nostri, ut sequeremur legem tuam, quam dedisti coram Mose et nobis, per pueros tuos prophetas.*

11. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐγκατέλιπε τὸν νόμον σου, καὶ ἀπέστησαν, τοῦ μὴ ἀκούσαι τῆς φωνῆς σου· καὶ ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ κατὰρα, καὶ ὁ ὄρκος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ Μωσῆ παιδὸς τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἡμάρτομεν αὐτῷ.

12. Καὶ ἐστῆσεν ἡμῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ, ὅσα ἐλάλησεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τοὺς κριτὰς ἡμῶν, ὅσα ἔκρινας ἡμῖν ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς κακὰ μεγάλα, ὅσα οὐκ ἐγενήθη ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, καθ' ὅτι ἐγενήθη ἐν Ἱερουσαλήμ.

13. Κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν διαθήκῃ Μωσῆ, πάντα τὰ κακὰ ἐπῆλθεν ἡμῖν· καὶ οὐκ ἐξζητήσαμεν τὸ πρόσωπον Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν, ἀποστῆναι ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ διανοηθῆναι τὴν δικαιοσύνην σου, Κύριε.

14. Καὶ ἠγρύπνησε Κύριος ὁ Θεὸς ἐπὶ τὰ κακὰ, καὶ ἐπήγαγεν ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι δίκαιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῆσῃ, καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

15. Καὶ νῦν, Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐξαγαγὼν τὸν λαόν σου ἐξ Αἰγύπτου τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ, καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην· ἡμάρτομεν, ἠγνοήκαμεν.

16. Δέσποτα, κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου, ἀποστραφῆτω ὁ θυμὸς σου, καὶ ἡ ὀργὴ σου ἀπὸ τῆς πόλεως σου Ἱερουσαλήμ, ὄρος τοῦ ἁγίου σου, ὅτι ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀγνοίαις τῶν πατέρων ἡμῶν, Ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ δῆμος σου, Κύριε, εἰς ὄνειδισμὸν ἐν πᾶσι τοῖς περικύκλῳ ἡμῶν.

17. Καὶ νῦν ἐπάκουσον, Δέσποτα, τῆς προσευχῆς τοῦ παιδὸς σου καὶ ἐπὶ τὰς δεήσεις μου, καὶ ἐπιβλέψατω τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἁγίόν σου, τὸ ἔρημον ἐνεκεν τῶν δούλων σου, Δέσποτα.

18. Πρόσχε, Κύριε, τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσόν μου· ἀνοίξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε τὴν ἐρημωσιν ἡμῶν, καὶ τῆς πόλεως σου, ἐφ' ἧς ἐπακλήθη τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτῆς· οὐ γὰρ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν, ἡμεῖς δέδομεθα ἐν ταῖς προσευχαῖς ἡμῶν ἐνώπιόν σου, ἀλλὰ διὰ τὸ σὸν ἔλεος, Κύριε, σὺ ἰλάευσον.

19. Κύριε, ἐπάκουσον καὶ ποίησον, καὶ μὴ χρονί-

7. Tibi, Domine, justitia, nobis autem confusio faciei secundum diem hanc hominibus Juda, et sedentibus in Jerusalem, et omni populo Israel, qui prope est, et ei, qui procul in universis regionibus, ad quas dispersisti eos illic propter iniquitatem, quia improbe se gesserunt in conspectu tuo.

8. Domine, nobis confusio faciei, et regibus nostris, et principibus, et patribus nostris, quia peccavimus tibi.

9. Domino justitia et misericordia, quoniam recessimus a te.

10. Et non audivimus vocem Domini Dei nostri, ut sequeremur legem tuam, quam dedisti coram Mose et nobis, per pueros tuos prophetas.

11. Et omnis Israel dereliquit legem tuam: et recesserunt, ne audirent vocem tuam, et supervenit super nos maledictio, et jusjurandum, quod scriptum est in lege Moysi pueri Dei, quia peccavimus ei.

12. Et statuit nobis praecepta sua quaecumque locutus est super nos, et super iudices nostros, quaecumque judicasti nobis superinducere in nos mala magna, qualia non facta sunt sub caelo, sicut facta sunt in Jerusalem.

13. Juxta ea, quae scripta sunt in testamento Moysi, omnia mala venerunt super nos; et non exquisivimus faciem Domini Dei nostri, ut recederemus a peccatis nostris, et cogitaremus justitiam tuam, Domine.

14. Et vigilavit Dominus Deus super mala, et adduxit super nos, quoniam justus Dominus Deus noster in omnibus quae fecerit, et non audivimus vocem ejus.

15. Et nunc, Domine Deus noster, qui eduxisti populum tuum de Aegypto, brachio tuo excelso, et fecisti tibi nomen secundum diem hanc; peccavimus, ignoravimus.

16. Domine, secundum justitiam tuam avertatur furor tuus, et ira tua a civitate tua Jerusalem, monte sancto tuo. Quia in peccatis nostris, et in ignorantia patrum nostrorum, Jerusalem, et populus tuus, Domine, est in opprobrium omnibus, qui in circuitu nostro sunt.

17. Et nunc exaudi, Domine, orationem pueri tui, et super preces meas: et respiciat facies tua super montem sanctum tuum, qui desertus est propter servos tuos, Domine.

18. Intende aurem tuam, Domine, et exaudi me: aperi oculos tuos, et vide desolationem nostram, et civitatis tuae, super quam invocatum est nomen tuum super eam; non enim in justitiis nostris nos orationis in precibus nostris in conspectu tuo, sed propter misericordiam tuam, Domine, tu propitius esto.

19. Domine, exaudi, et fac, et ne tardaveris

propter temetipsum, Domine, quoniam nomen tuum invocatum est super civitatem tuam Sion, et super populum tuum Israel.

20. Et dum ego loquebar orans, et confitens peccata mea, et peccata populi mei Israel, et orans in deprecationibus coram Domino Deo meo etiam pro monte sancto Dei nostri.

21. Et adhuc me loquente in oratione mea, et ecce vir, quem vidi in somno meo ab initio Gabriel, cito veniens appropinquavit mihi in hora sacrificii vespertini.

22. Et accessit, et loquutus est mecum, et dixit: Daniel, nunc exivi ostendere tibi sensum.

23. In principio obsecrationis tuæ exivit decretum a Domino, et ego veni, ut demonstrarem tibi, quia misericordiam consecutus es; et animadvertente mandatum.

24. Septuaginta hebdomades decretæ sunt super populum tuum, et super civitatem Sion, ut consummetur peccatum, et deliciant iniquitates, et deleantur injustitiæ, et intelligatur visio, et detur justitia sempiterna, et consummentur visiones et propheta, et lætetur Sanctus sanctorum.

25. Et scies, et intelliges, et lætaberis, et invenies præcepta, ut respondeatur: et ædificabis Jerusalem civitatem Domino.

26. Et post septem et septuaginta, et sexaginta duos deficit unctio, et non erit: et regnum gentium destruet civitatem, et sanctuarium cum uncto: et veniet consummatio ejus cum furore, et usque ad tempus consummationis a bello oppugnabitur.

27. Et prævalebit testamentum in multis, et rursus revertetur, et reædificabitur in latitudine, et longitudine, et juxta consummationem temporum: et post septem et septuaginta tempora, et sexaginta duo annorum, usque ad tempus consummationis belli, et auferetur desolatio in prævalendo testamento ad multas hebdomadas, et in fine hebdomadæ auferetur sacrificium, et libamen, et in templo abominatio desolationum erit usque ad consummationem: et consummatio dabitur super desolationem.

CAPUT X.

1. In anno primo Cyri regis Persarum mandatum demonstratum est Danieli, cui impositum fuerat nomen Baltasar, et vera visio, et mandatum; et multitudo fortis intelliget mandatum, et intellexit illud in visione.

2. In diebus illis ego Daniel eram lugens tres hebdomadas.

3. Panem desideriorum non comedi, et caro, et vinum non introierunt in os meum: oleo non unctus sum, donec consummarem ego tres hebdomadas dierum.

4. Et factum est die quarta et vigesima mensis primi, et ego eram super labium fluvii magni, qui est Tigris.

5. Et levavi oculos meos, et vidi, et ecce homo

της ἕνεκα σεαυτοῦ, Δέσποτα, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπεκλήθη ἐπὶ τὴν πόλιν σου Σιών, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου Ἰσραήλ.

20. Καὶ ἕως ἐγὼ ἐλάλουν προσευχόμενος, καὶ ἐξομολογούμενος τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ μου Ἰσραήλ, καὶ δεόμενος ἐν ταῖς προσευχαῖς ἐναντίον Κυρίου Θεοῦ μου, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

21. Καὶ ἔτι λαλοῦντός μου ἐν τῇ προσευχῇ μου, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῷ ὕπνῳ μου τὴν ἀρχὴν Γαβριήλ, τάχει φερόμενος προσήγγισέ μοι ἐν ὥρᾳ θυσίας ἑσπερινῆς.

22. Καὶ προσῆλθε, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, καὶ εἶπεν· Δανιήλ, ἄρτι ἐξῆλθον ὑποδείξαι σοι διάνοιαν.

23. Ἐν ἀρχῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθε πρόσταγμα παρὰ Κυρίου, καὶ ἐγὼ ἦλθον ὑποδείξαι σοι, ὅτι ἐλεηνὺς εἶ, καὶ διανοήθητι τὸ πρόσταγμα.

24. Ἐβδομήκοντα ἑβδομάδες ἐκρίθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν Σιών συντελεσθῆναι τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τὰς ἀδικίας σπανίσαι, καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ διανοηθῆναι τὸ ὄραμα, καὶ δοθῆναι δικαιοσύνην αἰώνιον, καὶ συντελεσθῆναι τὰ ὄραματα καὶ προφητῶν, καὶ εὐφράναι Ἁγίον ἁγίων.

25. Καὶ γνώσῃ, καὶ διανοηθήσῃ, καὶ εὐφρανθήσῃ, καὶ εὐρήσεις προστάγματα ἀποκριθῆναι, καὶ οἰκοδομήσεις Ἱερουσαλήμ πόλιν Κυρίου.

26. Καὶ μετὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ ἑξήκοντα δύο ἀποσταθήσεται χρισμα, καὶ οὐκ ἔσται, καὶ βασιλεία ἐθνῶν φθαρῆι τὴν πόλιν, καὶ τὸ ἄγιον μετὰ τοῦ χριστοῦ· καὶ ἤξει ἡ συντέλεια αὐτοῦ μετ' ὀργῆς, καὶ ἕως καιροῦ συντελείας, ἀπὸ πολέμου πολεμηθήσεται.

27. Καὶ δυναστεύσει ἡ διαθήκη εἰς πολλοὺς, καὶ πάλιν ἐπιστρέψει, καὶ ἀνοικοδομηθήσεται εἰς πλάτος, καὶ μήκος, καὶ κατὰ συντέλειαν καιρῶν· καὶ μετὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καιροῦς, καὶ ἑβ' ἐτῶν, ἕως καιροῦ συντελείας πολέμου, καὶ ἀφαιρεθήσεται ἡ ἐρήμωσις ἐν τῷ κατισχύσει τὴν διαθήκην ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας, καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται ἡ θυσία, καὶ ἡ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων ἔσται συντέλειας, καὶ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν.

ΚΕΦΑΛ. Ι'.

1. Ἐν τῷ ἑναυτῷ τῷ πρώτῳ Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν πρόσταγμα εἰδείχθη τῷ Δανιήλ, ὃς ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ· καὶ ἀληθὲς τὸ ὄραμα, καὶ τὸ πρόσταγμα· καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἰσχυρὸν διανοηθήσεται τὸ πρόσταγμα, καὶ διανοήθησαν αὐτὸ ἐν ὄραματι.

2. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγὼ Δανιήλ ἤμην πενήθων τρεῖς ἑβδομάδας.

3. Ἄρτον ἐπιθυμῶν οὐκ ἔφαγον, καὶ κρέας, καὶ οἶνος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου, ἔλαιον οὐκ ἤλειψάμην, ἕως τοῦ συντελέσαι με τὰς τρεῖς ἑβδομάδας τῶν ἡμερῶν.

4. Καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, καὶ ἐγὼ ἤμην ἐπὶ τοῦ χειλοῦς τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου, ὃς ἐστὶ Τίγρης.

5. Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ

ἄνθρωπος εἰς ἐνδεδυμένους βύσσιναν, καὶ τὴν ὄψιν περιεζωσμένους βυσσίῳ, καὶ ἐκ μέσου αὐτοῦ φῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡσεὶ θαλάσσης.

6. Καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ ὄρασις ἀστραπῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡσεὶ λαμπάδες πυρός, καὶ οἱ βραχίονες αὐτοῦ, καὶ οἱ πόδες ὡσεὶ χαλκός ἐξαστράπτων, καὶ φωνὴ λαλιᾶς αὐτοῦ ὡσεὶ φωνὴ θορύβου.

7. Καὶ εἶδον ἐγὼ Δανιὴλ τὴν ὄρασιν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ὄντες μετ' ἐμοῦ οὐκ εἶδον τὴν ὄρασιν ταύτην, καὶ φόβος ἰσχυρὸς ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἀπέδρασαν ἐν σπουδῇ.

8. Καὶ ἐγὼ κατελείφθην μόνος, καὶ εἶδον τὴν ὄρασιν τὴν μεγάλην ταύτην, καὶ οὐ κατελείφθη ἐν ἐμοὶ ἰσχύς· καὶ ἰδοὺ πνεῦμα ἐπεστράφη ἐπ' ἐμὲ εἰς φόβον, καὶ οὐ κατίσχυσα.

9. Καὶ οὐκ ἤκουσα τὴν φωνὴν λαλιᾶς αὐτοῦ· ἐγὼ ἤμην πεπτωκώς ἐπὶ προσώπων μου ἐπὶ τὴν γῆν.

10. Καὶ ἰδοὺ χεῖρα προσήγαγέ μοι, καὶ ἤγειρέ με ἐπὶ τῶν γονάτων ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν μου.

11. Καὶ εἶπέν μοι· Δανιήλ, ἄνθρωπος ἐλεηνός εἶ, διανοήθητι τοῖς προστάγμασιν οἷς ἐγὼ λαλῶ ἐπὶ σέ, καὶ στήθι ἐπὶ τοῦ τόπου σου· ἄρτι γὰρ ἀπεστάλην ἐπὶ σε· καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ τὸ πρόσταγμα τοῦτο, ἔστην τρέμων.

12. Καὶ εἶπεν πρὸς μέ· Μὴ φοβοῦ, Δανιήλ, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης, ἧς ἔδωκας τὸ πρόσωπόν σου διανοηθῆναι, καὶ ταπεινώθησαν ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, εἰσκούσθη τὸ ῥῆμά σου, καὶ ἐγὼ εἰσηλθὼν τῷ ῥήματί σου.

13. Καὶ ὁ στρατηγὸς βασιλέως Περσῶν ἀνθιστήκει ἐναντίον μου εἰκοσι καὶ μίαν ἡμέραν· καὶ ἰδοὺ Μιχαὴλ εἰς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων ἐπήλθε βοηθῆσαι μοι, καὶ αὐτὸν ἐκεῖ κατέλιπον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ βασιλέως Περσῶν.

14. Καὶ εἶπέν μοι· Ἦλθον ὑποδείξαι σοι τί ὑπαντήσεται τῷ λαῷ σου ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν· ἔτι γὰρ ὄρασις εἰς ἡμέρας.

15. Καὶ ἐν τῷ αὐτὸν λαλῆσαι μετ' ἐμοῦ τὰ προστάγματα ταῦτα, ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐσιώπησα.

16. Καὶ ἰδοὺ ὡς ὁμοίωσις χειρὸς ἀνθρώπου ἤψατό μου τῶν χειλέων, καὶ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησα, καὶ εἶπα τῷ ἔστηκότι ἀπέναντί μου· Κύριε· καὶ ὡς ὄρασις ἐπεστράφη ἐπὶ τὸ πλευρόν μου ἐπ' ἐμὲ, καὶ οὐκ ἦν ἐπ' ἐμοὶ ἰσχύς.

17. Καὶ πῶς δυνήσεται ὁ παῖς λαλῆσαι μετὰ τοῦ Κυρίου αὐτοῦ; Καὶ ἐγὼ ἠσθένησα, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ ἰσχύς, καὶ πνεῦμα οὐ κατελείφθη ἐν ἐμοί.

18. Καὶ προσέθηκε, καὶ ἤψατό μου ὡς ὄρασις· ἀνθρώπου, καὶ κατίσχυσέ με.

19. Καὶ εἶπέν μοι· Ἄνθρωπος ἐλεηνός εἶ, μὴ φοβοῦ, ὕψιαις, ἀνδρίζου, καὶ ἰσχυε· καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ ἰσχυσα, καὶ εἶπα· Παλησάτω ὁ Κύριός μου, ὅτι ἐνίσχυσέ με.

20. Καὶ εἶπεν πρὸς μέ· Γινώσκεις τί ἦλθον πρὸς σέ; καὶ νῦν ἐπιστρέψω διαμάχεσθαι μετὰ τοῦ στρατηγοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Καὶ ἐγὼ ἐξεπορευόμην, καὶ ἰδοὺ στρατηγὸς Ἑλλήνων εἰσπορεύετο.

21. Καὶ μάλα ὑποδείξω σοι τὰ πρῶτα ἐν ἀπογραφῇ

A. unus vestitus byssinis, et renes accincti byssino; et de medio ejus lux, et os ejus quasi maris.

6. Et facies ejus quasi species fulguris, et oculi ejus quasi lampades ignis, et brachia ejus et pedes quasi aes refulgens: et vox loquelæ ejus quasi vox turbæ.

7. Et vidi ego Daniel visionem hanc magnam, et homines, qui erant necum non viderunt visionem hanc: et terror vehemens irruit super eos, et auferuntur celeriter,

8. Et ego derelictus sum solus, et vidi visionem magnam hanc: et non relicta est in me fortitudo, et ecce spiritus conversus est in me ad mortem; et non habui vires.

B 9. Et non audiui vocem loquelæ ejus: ego eram lapsus in faciem meam super terram.

10. Et ecce manum applicuit mihi, et erexit me in genubus super plantas pedum meorum.

11. Et dixit mihi: Daniel, homo misericordiæ es, animadvertite mandata, quæ ego loquor ad te, et sta in loco tuo; modo enim missus sum ad te. Cumque loqueretur ipse mecum mandatum hoc, steti tremens.

12. Et dixit ad me: Ne timeas, Daniel, quia ex die prima, qua dedisti faciem tuam ad recogitandum et affligendum te coram Domino Deo tuo, exauditum est verbum tuum, et ego adveni verbo tuo.

C 13. Et dux regis Persarum restitit ex adverso mihi viginti et uno diebus: et ecce Michael unus de principibus primis supervenit ad auxiliandum mihi, et ipsum tibi reliqui cum duce regis Persarum.

14. Et dixit mihi: Veni, ut demonstrarem tibi, quid obveniet populo tuo in novissimo dierum; adhuc enim visio in dies.

15. Cumque ipse loqueretur mecum mandata hæc, dedi faciem meam super terram, et silui.

16. Et ecce quasi similitudo manus hominis tetigit labia mea, et aperui os meum, et locutus sum, et dixi ei, qui stabat coram me: Domine; et tanquam visio conversa est in latus meum super me, et D non fuit in me fortitudo.

17. Et quomodo poterit servus loqui cum Domino suo? Et ego defeci, et non est in me fortitudo, et spiritus non relictus est in me.

18. Et apposuit, et tetigit me quasi visio hominis, et confortavit me.

19. Et dixit mihi: Homo misericordiæ es, ne timeas: vale, viriliter age, et confortare. Cumque loqueretur ipse mecum, confortatus sum, et dixi: Loquatur Dominus meus, quia confortavit me.

20. Et dixit ad me: Cognoscis quare venerim ad te? Et nunc revertar ad pugnandum cum duce regis Persarum. Et ego exivi, et ecce dux Græcorum introivit.

21. Et sane ostendam tibi præcipua in scriptura

veritatis : et nemo erat, qui adjuvaret me super his, ut visi Michael angelus.

CAPUT XI.

1. Et anno primo Cyri regis dixit mihi, ut confortarer, et viriliter agerem.

2. Et nunc veni, ut veritatem demonstrarem tibi. Ecce tres reges restiterunt in Perside, et quartus ditabitur divitiis magnis super omnes : et cum roboratus fuerit ipse in divitiis suis, insurget super omnem regem Græcorum.

3. Et stabit rex potens, et dominabitur dominatione multa, et faciet sicut voluerit.

4. Et cum exaltatus fuerit ipse, concidetur regnum ejus, et dividetur in quatuor ventos cœli, non secundum vires ejus, neque juxta dominationem ejus, qua dominatus est, quia deficiet regnum ejus, et alios docebunt ista.

5. Et confortabitur regnum Ægypti, et unus de principibus prævalebit ei, et dominabitur : dominatio magna, dominatio ejus.

6. Et in finem annorum adducet eos : et ingreditur rex Ægypti in regnum Aquilonis facturus fœdera, et non prævalebit, quia brachium ejus non stabit fortitudine, et brachium ejus torpescet, et eorum, qui conveniunt cum eo ; et manebit ad horas.

7. Et surget germen de radice ejus pro ipso : et veniet ad exercitum ejus in fortitudine sua rex Aquilonis, et faciet tumultum, et prævalebit.

8. Et deos eorum subvertet cum conflantibus eorum, et turbas eorum cum vasis desideriorum suorum, argentum et aurum in captivitate asportabunt in Ægyptum ; et erit annus regi Aquilonis.

9. Et ingreditur in regnum rex Ægypti ad dies, et revertetur ad terram suam.

10. Et filius ejus etiam provocabitur, et colliget congregationem turbæ multæ, et ingreditur cum ea adversus Syros, pertransibit, et revertetur.

11. Et exacerbabitur vehementer, et indignabitur rex Ægypti et egredietur. Et pugnabit cum rege Aquilonis, et statuet turbam multam, et tradetur congregatio in manus ejus.

12. Et capiet congregationem, et exaltabitur cor ejus, et turbabit multos, et non timebit

13. Et revertetur rex Aquilonis, et congregabit civitatis congregationem majorem ultra priorem, secundum consummationem temporis anni : et ingreditur in eam adversus eum in turba multa, et in opibus multis.

14. In temporibus illis cogitationes surgent super regem Ægypti, et reparabit ruinas gentis tuæ : et excitabitur, ut surgere faciat prophetiam ; et impingent.

15. Et superveniet rex Aquilonis, et convertet arma sua, et capiet urbem munitam : et brachia

ἀληθείας· καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ βοηθῶν μετ' ἐμοῦ ὑπὲρ τούτων, ἀλλ' ἡ Μιχαὴλ ὁ ἄγγελος.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

1. Καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ πρώτῳ Κύρου τοῦ βασιλέως εἶπέν μοι ἐνισχύσαι, καὶ ἀνδρῖζεσθαι.

2. Καὶ νῦν ἦλθον τῆν ἀλήθειαν ὑποδείξαι σοι· Ἰδοὺ τρεῖς βασιλεῖς ἀνθεστήσασιν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ὁ τέταρτος πλουτήσῃ πλοῦτον μέγαν παρὰ πάντας· καὶ ἐν τῷ κατισχύσαι αὐτὸν ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται παντὶ βασιλεῖ Ἑλλήνων.

3. Καὶ στήσεται βασιλεὺς δυνατὸς, καὶ κυριεύσει κυρείας πολλῆς, καὶ ποιήσει καθὼς ἂν βούληται.

4. Καὶ ἐν τῷ ἀναστῆναι αὐτὸν συντριβήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ, καὶ μερισθήσεται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ· οὐ κατὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ οὐδὲ κατὰ τὴν κυρείαν αὐτοῦ, ἣν ἐδύναστευσε, ὅτι ἀποσπαθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ, καὶ ἐτέρους διδάξει ταῦτα.

5. Καὶ ἐνισχύσει βασιλείαν Αἰγύπτου, καὶ εἰς ἐκ τῶν δυναστῶν κατισχύσει αὐτὸν, καὶ δυναστεύσει· δυναστεία μεγάλη ἡ δυναστεία αὐτοῦ.

6. Καὶ εἰς συντέλειαν ἐνιαυτῶν ἄξει αὐτοῦ· καὶ εἰσελεύσεται βασιλεὺς Αἰγύπτου εἰς τὴν βασιλείαν τῆν Βορρᾶ ποιήσασθαι συνθήκας, καὶ οὐ μὴ κατισχύσει, ὅτι ὁ βραχίων αὐτοῦ οὐ στήσει ἰσχύον, καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ ναρκήσει, καὶ τῶν συμπορευομένων μετ' αὐτοῦ, καὶ μενεῖ εἰς ὥρας.

7. Καὶ ἀναστῆσεται φυτὸν ἐκ τῆς ρίζης αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἤξει ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐν ἰσχύϊ αὐτοῦ βασιλεὺς Βορρᾶ, καὶ ποιήσει παραχῆν, καὶ κατισχύσει.

8. Καὶ τοὺς θεοὺς αὐτῶν καταστρέψει μετὰ τῶν χωνευτῶν αὐτῶν, καὶ τοὺς δῆλους αὐτῶν μετὰ τῶν σκευῶν τῶν ἐπιθυμημάτων αὐτῶν, τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀπολοῦσιν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἔσται ἔτος βασιλεῖ Βορρᾶ.

9. Καὶ εἰσελεύσεται εἰς βασιλείαν βασιλεὺς Αἰγύπτου ἡμέρας, καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ.

10. Καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἐρεθισθήσεται, καὶ συναξει συναγωγὴν δγλων πολλοῦ, καὶ εἰσελεύσεται κατ' αὐτὴν κατὰ Σύρων, παρελεύσεται, καὶ ἐπιστρέψει.

11. Καὶ παροξυνθήσεται ἐπὶ πολλῶν, καὶ ὀργισθήσεται βασιλεὺς Αἰγύπτου ✕ καὶ ἐξελεύσεται /· καὶ πολεμήσει μετὰ βασιλέως Βορρᾶ ✕ καὶ στήσει δγλον πολὺν /· καὶ παραδοθήσει ἡ συναγωγὴ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12. Καὶ λήψεται τὴν συναγωγὴν, καὶ ὑψωθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ταραξεί πολλοὺς, καὶ οὐ μὴ φοβηθῆ.

13. Καὶ ἐπιστρέψει βασιλεὺς Βορρᾶ, καὶ συνάξει πόλεως συναγωγὴν μείζονα παρὰ τὴν πρώτην, κατὰ συντέλειαν καιροῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς αὐτὴν ἐπ' αὐτὸν ἐν δγλω πολλῶν, καὶ ἐν χρήμασι πολλοῖς.

14. Καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις διάνοιαι ἀναστήσονται ἐπὶ τὸν βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ ἀνοικοδομήσει τὰ πεπτωκότα τοῦ ἔθνους σου, καὶ ἀναστήσεται εἰς τὸ ἀναστήσαι τὴν προφητείαν, καὶ προσκόψουσι.

15. Καὶ ἐπελεύσεται βασιλεὺς Βορρᾶ, καὶ ἐπιστρέψει· τὰ δόρατα αὐτοῦ, καὶ λήψεται τὴν πόλιν τὴν ὀχυ-

ρὰν, καὶ οἱ βραχίονες βασιλείῳ Αἰγύπτου στήσονται· A regis Ægypti stabunt cum principibus suis, et non μετὰ τῶν δυναστῶν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ ἰσχύς· erunt ei vires ad resistendum ei. εἰς τὸ ἀντιστῆναι αὐτῷ.

16. Καὶ ποιήσει ὁ εἰσπορευόμενος ἐπ' αὐτὸν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνθεστηκὼς ἐναντίον αὐτοῦ· καὶ στήσεται ἐν τῇ χώρῃ, καὶ ἐπιτελεσθήσεται πάντα τὰ ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ.

17. Καὶ δώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπελθεῖν βίᾳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ συνθήκας μετ' αὐτοῦ ποιήσεται· καὶ θυγατέρα ἀνθρώπου δώσει αὐτῷ εἰς τὸ φθεῖραι αὐτήν, καὶ οὐ παύσεται, καὶ οὐκ ἔσται.

18. Καὶ δώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ λήψεται πολλοὺς, καὶ ἐπιστρέψει ὀργὴν ὀνειδισμού αὐτῶν ἐν ὄρκῳ κατὰ τὸν ὀνειδισμόν αὐτοῦ.

19. Ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὸ κατεῖχαι τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ προσκῶψει, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐχ εὐρεθήσεται.

20. Καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ρίζης αὐτοῦ φυτὸν βασιλείας εἰς ἀνάστασιν, ἀνήρ τύπτων δόξαν βασιλείας.

21. Καὶ ἐν ἡμέραις ἰσχυραῖς συντριβήσεται, καὶ οὐκ ἐν ὀργῇ, οὐδὲ ἐν πολέμῳ· καὶ ἀναστήσεται ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ εὐκαταφρόνητος, καὶ οὐ δοθήσεται ἐπ' αὐτὸν δόξα βασιλείας, καὶ ἤξει ἐξάπιννα· κατεῖχεται βασιλεὺς ἐν κληροδοσίᾳ αὐτοῦ.

22. Καὶ τοὺς βραχίονας τοὺς συντριβέντας συντρίψει ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

23. Καὶ μετὰ τῆς διαθήκης, καὶ δήμου συνταγῆτος μετ' αὐτοῦ, ποιήσει ψεύδος, καὶ ἐπὶ ἔθνος ἰσχυρὸν ἐν ὀλιγοσπῷ ἔθνει.

24. Ἐξάπιννα ἐρημώσει πόλιν, καὶ ποιήσει ὅσα οὐκ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, οὐδὲ οἱ πατέρες τῶν πατέρων αὐτοῦ· προνομὴν καὶ σκύλα καὶ χρήματα αὐτοῖς δώσει, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἰσχυρὰν διανοηθήσεται, καὶ οἱ λογισμοὶ αὐτοῦ εἰς μάτην.

25. Καὶ ἐγεθήσεται ἡ ἰσχύς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδιά αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλεῖα Αἰγύπτου ἐν ὄχλῳ πολλῶν, καὶ ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐρεθισθήσεται εἰς πόλεμον ἐν ὄχλῳ ἰσχυρῶν σφόδρα λίαν, καὶ οὐ στήσεται, ἔτι διανοηθήσεται ἐπ' αὐτὸν διάνοια.

26. Καὶ καταναλώσουσιν αὐτὸν μέριμναι αὐτοῦ, καὶ ἀποστρέψουσιν αὐτὸν, καὶ παρελεύσονται, καὶ κατασυριεῖ, καὶ πεσοῦνται τραυματίαι πολλοί.

27. Καὶ δύο βασιλεῖς μόνοι δειπνήσουσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἐπὶ μιᾷ τραπέζῃ φάγονται, καὶ ψευδολογήσουσι, καὶ οὐκ εὐδοθήσονται· ἔτι γὰρ συντέλεια εἰς καιρὸν.

28. Καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐν χρήμασι πολλοῖς, καὶ ἡ καρδιά αὐτοῦ ἐπὶ τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου· ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ τὴν χώραν αὐτοῦ.

29. Εἰς καιρὸν ✕ ἐπιστρέψει /· καὶ εἰσλεύσεται εἰς Αἴγυπτον, καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἰσχυρὰ.

30. Καὶ ἤξουσιν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐξώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμβριμήσουσιν αὐτῷ + καὶ ἐπιστρέψει, καὶ ἐργισθήσεται /· ἐπὶ τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου, καὶ ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει, καὶ διανοηθήσεται ἐπ' αὐτοῦ, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου.

16. Et faciet, qui ingreditur adversus eum, juxta voluntatem suam, et non erit, qui resistat eoram eo : et stabit in regione, et perficientur omnia, quæ in manibus ejus sunt.

17. Et dabit faciem suam, ut veniat per vim ad opus suum, et fœdera cum eo faciet, et filiam hominis dabit ei ad perdendam eam ; et non persuadebit, et non erit.

18. Et dabit faciem suam super mare, et capiet multos, et convertet iram opprobrii eorum in jurejurando secundum opprobrium suum

19. Convertet faciem suam ad corroborandam regionem suam, et offendet, et cadet, et non invenietur.

20. Et surget de radice ejus planta regni ad restaurandum, vir percutiens gloriam regis.

21. Et in diebus novissimis conteretur, et non in ira, neque in bello. Et surget super locum ejus contemptibilis, et non dabitur super eum gloria regis, et veniet repente ; corroborabitur rex in hæreditate sua.

22. Et brachia, quæ contrita sunt, conteret a facie sua.

23. Et cum testamento, et populo secum conjuncto, faciet dolum : et contra gentem fortem in paucissima gente.

24. Statim devastabit civitatem, et faciet, quæ non fecerunt patres ejus, neque patres patrum ejus : deprædationem, et spolia, et pecunias eis dabit, et super urbem fortem cogitabit ; sed cogitationes ejus in vanum.

25. Et excitabitur fortitudo ejus, et cor ejus super regem Ægypti in turba multa : et rex Ægypti provocabitur ad bellum in multitudine forti valde nimis : et non stabit, quia excogitabitur super eum consilium.

26. Et consument eum sollicitudines ejus, et avertent eum, et transibunt, et buccina canet, et cadent vulnerati multi.

27. Et duo reges soli convivabuntur pariter, et super unam mensam comedent, et mendaciter loquentur, et non prosperabuntur : adhuc enim consummatio ad tempus.

28. Et revertetur in regionem suam in opibus multis, et cor ejus super testamentum sancti ; faciet, et revertetur in regionem suam.

29. Ad tempus revertetur et ingreditur in Ægyptum : et non erunt sicut priora etiam novissima.

30. Et venient Romani, et expellent eum, et acriter comminabuntur ei, et revertetur, et indignabitur super testamentum sancti, et faciet : et revertetur, et cogitabit super eos, eo quod dereliquerunt testamentum sancti.

31 Et brachia ex eo stabunt, et polluent sanctam timoris; et amovebunt sacrificium, et dabunt abominationem desolationis.

32. Et in peccatis testamenti polluent in duro populo: et populus sciens hæc, confortabitur et faciet.

33. Et prudentes de gente intelligent in multis, et impingent gladio, et inveterascent in eo, et in captivitate, et in directione dierum maculabuntur.

34. Cumque afflicti fuerint, congregabunt vires exiguas: et aggregabuntur ad eos multi in civitate, et multi tanquam in partium divisione.

35. Et de intelligentibus cogitabunt ad mundandum seipsos, et ut seligantur, et purificentur usque ad consummationem temporis: adhuc enim tempus in horas.

36. Et faciet juxta voluntatem suam rex, et irritabitur, et extolletur super omnem Deum, et adversus Deum deorum magnifica loquetur: et prosperabitur, donec consummetur ira; in ipsum enim consummatio fit.

37. Et super deos patrum suorum non intelliget, et in concupiscentia sœminæ non excogitabit, quia in omni elevabitur, et subicietur ei gentes fortes.

38. Super locum suum excitabit, et Deum, quem non cognoverunt patres ejus, honorabit in auro, et argento, et lapide pretioso.

39. Et in concupiscentiis ager civitatum, et in munitionem fortem veniet cum deo alieno, quem cum cognoverit, multiplicabit gloriam, et dominabitur ei multum, et dividet regionem in dono.

40. Et in hora consummationis impetet cornu suo cum rex Ægypti: et impetuose feretur in eum rex Aquilonis cum curribus, et equis multis, et in navibus multis, et ingrediatur in regionem Ægypti.

41. Et invadet regionem meam, et multæ scandalizabuntur, et hæc salvabuntur de manu ejus, Edom, et Moab, et caput filiorum Ammon.

42. Et mittet manum suam in terras, et in regione Ægypti non erit in ea qui salvetur.

43. Et obtinebit locum auri, et locum argenti, et omnem concupiscentiam Ægypti, et Libyes Æthiopesque erunt in turba ejus.

44. Et rumor turbabit eum ab Oriente, et Aquilone, et egredietur in furore vehementi et gladio, ad disperdendum et interficiendum multos.

45. Et statuet tabernaculum suum tunc inter maria, et montem voluntatis sancti: et veniet hora consummationis ejus, et non erit, qui adjuret eum.

CAPUT XII.

1. Et per regionem illam transibit Michael au-

31. Καὶ βραχίονες παρ' αὐτοῦ στήσονται καὶ μισνοῦσι τὸ ἅγιον τοῦ φόβου· καὶ ἀποστήσουσι τὴν θυσίαν, καὶ δώσουσι βδέλυγμα ἐρημώσεως.

32. Καὶ ἐν ἁμαρτίαις διαθήκης μιανούσιν ἐν σκληρῷ λαῷ· καὶ ὁ δῆμος ὁ γινώσκων ταῦτα κατισχύσουσι καὶ ποιήσουσι.

33. Καὶ ἐννοούμενοι τοῦ ἔθνους συνήσουσιν εἰς πολλοὺς, καὶ προσκόψουσι ῥομφαία, καὶ παλαιωθήσονται ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν προνομῇ ἡμερῶν κηλιδωθήσονται.

34. Καὶ ὅτ' ἂν συντριβῶνται, συνάξουσιν ἰσχύν βραχείαν, καὶ ἐπισυναχθήσονται ἐπ' αὐτοὺς πολλοὶ ἐπὶ πύλεως, καὶ πολλοὶ ὡς ἐν κληροδοσίᾳ.

35. Καὶ ἐκ τῶν συνιέντων διανοηθήσονται εἰς τὸ καθαρῖσαι ἑαυτοὺς, καὶ εἰς τὸ ἐκλεγθῆναι, καὶ εἰς τὸ καθαρῖσθῆναι ἕως καιροῦ συντελείας· ἐτι γὰρ καιρὸς εἰς ὥρας.

36. Καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ παροργισθήσεται, καὶ ὑψωθήσεται ἐπὶ πάντα θεὸν, καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν ἐξαλλα λαλήσει, καὶ εὐδομηθήσεται, ἕως ἂν συντελεσθῇ ἡ ὁργὴ· εἰς αὐτὸν γὰρ συντέλεια γίνεται.

37. Καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ μὴ προνοηθῇ, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς οὐ μὴ προνοηθῇ, ὅτι ἐν παντὶ ὑψωθήσεται, καὶ ὑπεταγῆσεται αὐτῷ ἔθνη ἰσχυρά.

38. Ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ κινήσει, καὶ θεὸν ἂν οὐκ ἔγνωσαν οἱ πατέρες αὐτοῦ τιμήσει ἐν χρυσίῳ, καὶ ἀργυρίῳ, καὶ λίθῳ πολυτελεῖ.

39. Καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳσι ποιήσει πόλεων, καὶ εἰς ὄχυρμα ἰσχυρὸν ἤξει μετὰ θεοῦ ἄλλοτριου· οὐ ἂν ἐπιγνώ, πληθυνεὶ δόξαν, καὶ κατακυριεύσει αὐτοῦ ἐπὶ πολὺ, καὶ χώραν ἀπομεριεῖ εἰς δωρεάν.

40. Καὶ καθ' ὥραν συντελείας συγκερατισθήσεται αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου, καὶ ἐποργισθήσεται αὐτῷ βασιλεὺς Βορρᾶ ἐν ἄρμασι, καὶ ἐν ἵπποις πολλοῖς, καὶ ἐν πλοίοις πολλοῖς, καὶ εἰσελεύσεται εἰς χώραν Αἰγύπτου.

41. Καὶ ἐπελεύσεται εἰς τὴν χώραν μου ✕, καὶ πολλὰ ✕ σκανδαλισθήσονται, καὶ αὗται σωθήσονται ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ /. Ἐδὼμ, καὶ Μωᾶθ, καὶ κεφάλαιον υἱὸν Ἀμμών.

42. Καὶ ἀποστελεῖ χεῖρα αὐτοῦ ἐν ταῖς γαίαις /. καὶ ἐν χώρα Αἰγύπτου οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ διασωζόμενος.

43. Καὶ κρατήσει τοῦ τόπου τοῦ χρυσοῦ, καὶ τοῦ τόπου τοῦ ἀργυρίου, καὶ πάσης τῆς ἐπιθυμίας Αἰγύπτου, καὶ Λιθύες καὶ Αἰθιοπες ἔσονται ἐν τῷ ὄχλῳ αὐτοῦ.

44. Καὶ ἀκοή ταράξει αὐτὸν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ· καὶ ἐξελεύσεται ἐν θυμῷ ἰσχυρῷ καὶ ῥομφαίᾳ, ἀφανίσει καὶ ἀποκτεῖναι πολλοὺς.

45. Καὶ στήσει αὐτοῦ τὴν σκηνὴν τότε ἀνάμεσον τῶν θαλασσῶν, καὶ τοῦ ὄρους τῆς θελήσεως τοῦ ἁγίου, καὶ ἤξει ὥρα τῆς συντελείας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ βοηθῶν αὐτῷ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'.

1. Καὶ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην παρελεύσεται Μι-

χατὴ ὁ ἄγγελος ὁ μέγας, ὁ ἐστηκὼς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου· ἐκεῖνη ἡ ἡμέρα θλίψεως, ὅσα οὐκ ἐγενήθη, ἀφ' οὗ ἐγενήθησαν ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑψωθήσεται πᾶς ὁ λαός, ὃς ἂν εὐρεθῆ ἔγγεγραμμένος ἐν τῷ βιβλίῳ.

2. Καὶ πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐν τῷ πλάτει τῆς γῆς ἀναστήσονται, οἱ μὲν εἰς ζωὴν αἰώνιον, οἱ δὲ εἰς ὄνειδισμὸν, οἱ δὲ εἰς διασποράν, καὶ αἰσχύνην αἰώνιον.

3. Καὶ οἱ συνιέντες φανοῦσιν ὡς φωστῆρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ κατισχύοντες τοὺς λόγους μου, ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

4. Καὶ σὺ, Δαυὶδ, κάλυψον τὰ προστάγματα, καὶ σφραγίσαι τὸ βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας, ἕως ἂν ἀπομανῶσιν οἱ πολλοὶ, καὶ πλησθῆ ἡ γῆ ἀδικίας.

5. Καὶ εἶδον ἐγὼ Δαυὶδ, καὶ ἰδοὺ δύο ἕτεροι εἰστήκεισαν, εἷς ἐνθεν τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἷς ἐνθεν.

6. Καὶ εἶπα τῷ ἐν τῷ περιβεβλημένῳ τὰ βύσσινά τῷ ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ· Πότε οὖν συντέλεια ὧν εἰρηκᾶς μοι τῶν θαυμασῶν; + καὶ ὁ καθαρισμὸς + τούτων /.

7. Καὶ ἤκουσα τοῦ περιβεβλημένου τὰ βύσσινά, ὃς ἔν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ· Ἔως καιροῦ συντελείας· καὶ ὑψώσε τὴν δεξιάν καὶ τὴν ἀριστεράν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ὤμοσε τὸν ζῶντα εἰς τὸν αἰῶνα θεόν, ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροῦς, καὶ ἤμισυ καιροῦ ἡ συντέλεια χειρῶν ἀφέσεως λαοῦ ἁγίου, καὶ συντελεσθήσεται πάντα ταῦτα.

8. Καὶ ἐγὼ ἤκουσα, καὶ οὐ διανοήθην παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν, καὶ εἶπα· Κύριε, τίς ἡ λύσις τοῦ λόγου τούτου, καὶ τίνας αἱ παραβολαὶ αὗται;

9. Καὶ εἶπέ μοι· Ἀπόστρεχε, Δαυὶδ, ὅτι κατακαλυμμένα, καὶ ἐσφραγισμένα τὰ προστάγματα, ἕως ἂν πειρασθῶσι καὶ ἀγιασθῶσι πολλοί.

10. Καὶ ἀμάρτωσιν οἱ ἁμαρτωλοὶ, καὶ οὐ μὴ διανοηθῶσι πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ, καὶ οἱ διανοούμενοι προσέξουσιν.

11. Ἀφ' οὗ ἂν ἀποσταθῆ ἡ θυσία διαπαντός, καὶ ἐτοιμασθῆ δοθῆναι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐνενηκόντα.

12. Μακάριος ὁ ἐμμένων καὶ συνάξει εἰς ἡμέρας χιλίας τριακοσίας τριάκοντα πέντε.

13. Καὶ σὺ βιάδιζον, ἀναπαύου + ἔτι γὰρ εἰσὶν ἡμέραι καὶ ὥραι εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας / καὶ ἀναπαύση, καὶ ἀναστήση ἐπὶ τὴν δόξαν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.

Δαυὶδ κατὰ τοὺς Ὁ, ἐγράφη ἐξ ἀντιγράφου ἔχοντος τὴν ὑποσημείωσιν ταύτην· Ἐγράφη ἐκ τῶν Τετραπλῶν ἐξ ὧν καὶ παρτέθη.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'

Σουσάννα.

1. ᾤ Καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωακείμ.

2. ᾤ Καὶ ἔλαβε γυναῖκα, ἣ ὄνομα Σουσάννα, θυγάτηρ τοῦ Χελκίου, καλὴ σφόδρα, καὶ φοβουμένη τὸν Κύριον.

3. ᾤ Καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς δίκαιοι, καὶ ἐδίδαξαν τὴν θυγατέρα αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσῆ.

4. ᾤ Καὶ ἦν Ἰωακείμ πλούσιος σφόδρα, καὶ ἦν

gelus magnus, qui stat super filios populi tui : illa (erit) dies tribulationis, qualis non facta est, ex quo factæ sunt (gentes) usque ad diem illam. Et in illa die exaltabitur omnis populus, qui inventus fuerit inscriptus in libro.

2. Et multi dormientium in latitudine terræ exsurgent, alii quidem in vitam æternam, alii vero in opprobrium, alii vero in dispersionem, et confusionem sempiternam.

3. Et intelligentes splendebunt sicut luminaria cœli : et confirmantes sermones meos quasi astra cœli in sæculum sæculi.

4. Tu autem, Daniel, absconde mandata, et signa librum usque ad tempus consummationis, donec insaniant multi, et impleatur terra iniquitatis.

5. Et vidi ego Daniel, et ecce duo alii stabant, unus ab una parte fluminis, et alius ab altera

6. Et dixi uni, qui indutus erat byssinis, qui stabat supra æquam fluminis : Quando igitur consummatio istorum, quæ dixisti mihi mirabilem, et mundatio istorum ?

7. Et audiui eum, qui indutus erat byssinis, qui erat super aquam fluminis : Usque ad tempus consummationis : et elevavit dextram et sinistram in cœlum, et iuravit per viventem in æternum Deum, quia in tempus, et tempora, et dimidium temporis consummatio manuum dimissionis populi sancti ; et consummabuntur omnia hæc.

8. Et ego audiui, et non intellexi circa ipsum tempus, et dixi : Domine, quænam solutio sermonis hujus, et cujus parabolæ istæ ?

9. Et dixit mihi : Revertere, Daniel, quia oblecta et obsignata sunt mandata, quoadusque tententur et sanctificentur multi.

10. Et peccent peccatores, et non intelligent omnes peccatores, et intelligentes attendent.

11. Ex quo tempore defecerit sacrificium iuge, et paratum fuerit, ut detur ahominiatio desolationis, dies mille ducenti nonaginta.

12. Beatus qui expectat, et congregabit ad dies mille trecentos triginta quinque.

13. Tu autem vade, requiesce, adhuc enim sunt dies, et horæ ad completionem consummationis. Requiesces autem, et resurges super gloriam tuam in consummatione dierum.

Daniel juxta LXX descriptus est ab exemplari habente subscriptionem hanc : Descriptus est ex Tetraplis cum quibus etiam collatus est.

CAPUT XIII.

Susanna.

1. Et erat vir habitans in Babylone, et nomen ejus Joacim.

2. Et accepit uxorem, cui nomen Susanna, filia Chelcix pulchra valde, et timens Dominum.

3. Et parentes ejus justus ; et docuerunt filiam suam secundum legem Moysi.

4. Erat autem Joacim dives valde, et erat ei poma-

rium vicinum domui suæ; et ad ipsum accedebant A
Judæi, eo quod esset honorabilior omnibus.

5. Et declarati sunt duo seniores de populo judices in anno illo, de quibus loquutus est Dominus: Quia egressa est iniquitas de Babylone a senioribus judicibus, qui videbantur regere populum.

6. Et veniebant controversiæ de aliis civitatibus ad eos.

7. Isti cum viderent mulierem elegantem forma, mulierem fratris sui de filiis Israel nomine Susannam, filiam Chelciæ, uxorem Joacim, deambulantem in pomario viri sui tempore pomeridiano.

8. Et cum concupissent eam.

9. Perverterunt mentem suam, et declinaverunt oculos suos, ne aspicerent in cælum, neque recorderentur judiciorum justorum.

10. Et ambo erant stimulis agitati erga eam, et alter alteri dissimulabat malitiam, quæ possidebat eos propter ipsam; neque mulier cognoverat rem hanc.

12. Et statim diluculo venientes fallebant se invicem, accelerantes quis appareret ei prior, et loqueretur ad eam.

13. Et ecce ipsa juxta consuetudinem deambulabat, et unus de senioribus venerat; et ecce alius advenit, et unus alium interrogavit, dicens: Quare tu ita mane egressus es, non accipiens me?

14. Et confessi sunt unusquisque inter se dolorem suum.

19. Et dixit unus alteri: Eamus ad eam. Et conjuncti accesserunt ad eam, et vim faciebant in eam.

22. Et dixit illis Judæa: Novi quia si egero hoc, mors mihi est, et si non egero, non effugiam manus vestras.

23. Sed honestius mihi est non facientem incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini.

28. Iniqui autem viri reversi sunt comminantes in semetipsis, et insidias parantes, ut morte afficerent eam. Et venerunt ad Synagogam civitatis, ubi habitabant, et consederunt, qui erant ibi omnes D filii Israel.

29. Et surgentes duo seniores et judices dixerunt: Mittite ad Susannam filiam Chelciæ, quæ est uxor Joacim. Illi autem statim vocaverunt eam.

30. Ut autem advenit mulier cum patre suo, et matre, et servi, et ancillæ ejus, cum essent numero quinquaginta, adfuerunt et filii Susannæ quatuor.

31. Erat autem mulier delicata nimis.

32. Et jusserunt iniqui dis-cooperiri eam, ut satiarentur decore concupiscentiæ ejus.

33. Et flevit sui omnes, et qui eam noverant cinnos.

2. αὐτῶ παράδειτος γειτνιῶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ 2. πρὸς αὐτὴν προσήγγοντο οἱ Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ εἶναι 2. αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων.

5. 2. Καὶ ἀπεδείχθησαν δύο πρεσβύτεροι ἐκ τοῦ 2. λαοῦ κριταὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ /. περὶ ὧν ἐλάλησεν ὁ Δεσπότης· Ὅτι ἐξῆλθεν ἀνομία ἐκ Βαβυλῶνος ἐκ πρεσβυτέρων κριτῶν, οἱ ἐδόκουν κυβερνᾶν τὸν λαόν.

6. Καὶ ἤρχοντο κρίσεις ἐξ ἄλλων πόλεων πρὸς αὐτούς.

7. Οὗτοι ἰδόντες γυναῖκα ἀστείαν τῷ εἶδει, γυναῖκα ἀδελφοῦ αὐτῶν ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὄνομα Σουσάνναν, θυγατέρα Χελκίου, γυναῖκα Ἰωακείμ, περιπατοῦσαν ἐν τῷ παραδείτῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τὸ θεϊκόν.

B 8. Καὶ ἐπιθυμήσαντες αὐτῆς.

9. Διέστρεψαν τὸν νοῦν αὐτῶν, καὶ ἐξέκλιναν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τὸν οὐρανόν, μηδὲ μνημονεύειν κριμάτων δικαίων.

10. Καὶ ἀμφότεροι ἦσαν κατανευγμένοι περὶ αὐτῆς, καὶ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ οὐ προτετοιοεῖτο τὸ κακὸν τὸ ἔχον αὐτούς περὶ αὐτῆς, οὐδὲ ἡ γυνὴ ἔγνω τὸ πρᾶγμα τοῦτο.

12. Καὶ ὡς ἐγένετο ὄρθρος, ἐρχόμενοι ἐκλεπτον ἀλλήλους σπεύδοντες, τίς φανήσεται αὐτῇ πρότερος, καὶ λαλήσει πρὸς αὐτήν.

13. Καὶ ἰδοὺ αὐτὴ κατὰ τὸ εἰωθὸς περιεπάτει· καὶ ὁ εἰς τῶν πρεσβυτέρων ἐληλύθει, καὶ ἰδοὺ ὁ ἕτερος παρεγένετο, καὶ εἰς τὸν ἕτερον ἀνέκρινε, λέγων· Τί σὺ οὕτως ὄρθρου ἐξῆλθες οὐ παραλαδὼν με;

C 14. Καὶ ἐξωμολογήσαντο πρὸς ἀλλήλους ἑκάτερος τὴν ὁδύνην αὐτοῦ.

19. Καὶ εἶπεν τις τῷ ἑτέρῳ· Πορευθῶμεν πρὸς αὐτήν. Καὶ συνθέμενοι προσήλθοσαν αὐτῇ, καὶ ἐξεδιάζοντο αὐτήν.

22. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ Ἰουδαῖα· Οἶδα, ὅτι ἐν πρᾶξῳ τοῦτο, θάνατός μοι ἐστὶ· καὶ ἐὰν μὴ πράξω, οὐκ ἐκφεύξομαι τὰς χεῖρας ὑμῶν.

23. Κάλλιον δέ με μὴ πράξασαν ἐμπεισεῖν εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, ἢ ἀμαρτεῖν ἐνώπιον Κυρίου.

28. Οἱ δὲ παράνομοι ἄνδρες ἀπέστρεψαν ἀπειλοῦντες ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐνεδρεῦοντες, ἵνα θανατώσουσιν αὐτήν· καὶ ἐλθόντες ἐπὶ τὴν Συναγωγὴν τῆς πόλεως οὐ παρώκουν, καὶ συνήδρευσαν οἱ ὄντες ἐκεῖ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.

29. Καὶ ἀναστάντες οἱ δύο πρεσβύτεροι καὶ κριταὶ εἶπαν· Ἀποστείλατε ἐπὶ Σουσάνναν θυγατέρα Χελκίου, ἥτις ἐστὶ γυνὴ Ἰωακείμ. Οἱ δὲ εὐθέως ἐκάλεσαν αὐτήν.

30. Ὡς δὲ παρεγένθη ἡ γυνὴ σὺν τῷ πατρὶ ἑαυτῆς, καὶ τῇ μητρὶ, καὶ οἱ παῖδες, καὶ αἱ παιδίσκαι αὐτῆς ὄντες τὸν ἀριθμὸν πεντηκοντοί, παρεγένοντο καὶ τὰ παῖδια Σουσάννας τέσσαρα.

31. Ἦν δὲ ἡ γυνὴ τρυφερὰ σφόδρα.

32. Καὶ προσέταξαν οἱ παράνομοι ἀποκαλύψαι αὐτήν, ἵνα ἐμπλησθῶσι κάλλους ἐπιθυμίας αὐτῆς.

33. Καὶ ἐκλαίοντες οἱ παρ' αὐτῆς πάντες, καὶ ὄσοι αὐτήν ᾔδεισαν πάντες.

34. Ἀναστάντες δὲ οἱ πρεσβύτεροι καὶ κριταὶ Ἀ ἐπέθηκον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς.

35. Ἦ δὲ καρδία αὐτῆς ἐπακοίθει ἐπὶ Κυρίῳ τῷ Θεῷ αὐτῆς, καὶ ἀνακύβασα, ἔκλαυσεν ἐν αὐτῇ λέγουσα· Κύρια ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, σὺ οἶδας, ὅτι οὐκ ἐποίησα ἃ πονηρεύονται οἱ ἄνομοι οὗτοι ἐπ' ἐμοί. Καὶ εἰσῆκουσε Κύριος τῆς δεήσεως αὐτῆς.

36. Οἱ δὲ δύο πρεσβύτεροι εἶπαν· Ἡμεῖς περιπατοῦμεν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

37. Καὶ κυκλοῦντες τὸ στάδιον, εἶδομεν ταύτην ἀναπαυομένην μετὰ ἀνδρὸς, καὶ στάντες ἔθεωροῦμεν αὐτοὺς ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις.

38. Καὶ αὐτοὶ οὐκ ᾔδεισαν, ὅτι εἰστήκειμεν· τότε συνειπάμεθα ἀλλήλοις λέγοντες· Μάθωμεν τίνες εἰσὶν οὗτοι.

39. Καὶ προσελθόντες ἐπέγκωμεν αὐτήν· ὁ δὲ νεανίσκος ἔφυγε συγκαλυμμένος.

40. Ταύτης δὲ ἐπιλαθόμενοι, ἐπηρωτῶμεν αὐτήν, τίς ὁ ἀνθρωπος, καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν ἡμῖν τίς ἦν. Ταῦτα μαρτυροῦμεν.

41. Καὶ ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγὴ πᾶσα, ὡς πρεσβυτέρων ὄντων καὶ κριτῶν τοῦ λαοῦ.

45. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου, ἐκείνης ἐξαγομένης ἀπολέσθαι, καὶ ἔδωκεν ὁ ἄγγελος, καθὼς προσετάγη, πνεῦμα συνέσεως νεωτέρῳ ὄντι Δανιήλ.

48. Διαστελλας δὲ Δανιήλ τὸν ὄχλον, καὶ στὰς ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· Οὕτως, μωροὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οὐκ ἀνακρίναντες, οὐδὲ τὸ σαφὲς ἐπιγνόντες, ἀπεκτείνετε θυγατέρα Ἰσραὴλ;

51. Καὶ νῦν διαχωριστέ μοι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων μακρὰν, ἵνα ἐτάσω αὐτούς· ὡς δὲ διεχωρίσθησαν, εἶπεν Δανιήλ τῇ συναγωγῇ· Νῦν μὴ βλέψετε, ὅτι οὗτοι εἰσὶ πρεσβύτεροι, λέγοντες· Οὐ μὴ ζεῦσονται, ἀλλὰ ἀνακρινῶ αὐτοὺς κατὰ τὰ ὑποκείμενά μοι.

52. Καὶ ἐκάλεσε ἓν ἐκ αὐτῶν, καὶ προσήγαγον τὸν πρεσβύτερον τῶ νεωτέρῳ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Δανιήλ· Ἄκουε, ἔκουε, κεκαλυμμένε ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἤρασι σοὶ αἱ ἁμαρτίαι ἧς ἐκόμισαι τὸ πρότερον.

53. Πιστεύσεις ἀποκτείνω, καὶ κρίνω κρίσις θάνατος ἐπιφερομένης, καὶ τὸν μὲν ἄθων κατέρριψας, τοὺς δὲ ἐνόησας ἔφριξας, τοῦ Κυρίου λέγοντας· Ἄθων καὶ ἄκων εἰς ἀκατακτίς.

54. Νῦν εἶν ὑπὸ τί ἀνέθρον, καὶ ποταπῷ τοῦ παραδείσου πλάγ βίρασκας αἰσῆς θύρας εἶν ἐαυτοῖς; Καὶ εἶπεν ἑσπεθίς· Ὑπὸ στήθων.

55. Εἶπεν δὲ ὁ νεώτερος· Ὁρθῶς ἔβουσα εἰς τὴν σκευὴν ζυγῆν· ὁ γὰρ ἄγγελος Κυρίου στήθη σου τῆν ζυγῆν στήθεον.

56. Καὶ πῶσον μετὰ τῆς εἰπε προσεγγεῖν αὐτῷ πρὸ ἔτερον· καὶ τὸν γὰρ ἔειπεν ἅδις τί βεστραχμένον τὸ στήθεον σου ὡς Ἰαβὼν, καὶ οὐχ ὡς Ἰαβὼ; ὁ πλάγ δὲ ἠπίετρεν, ἡ καρὰ ἐπιθρήξια.

57. Καὶ ὡς ἐκείνη θυγατέρα Ἰσραὴλ· καὶ ἐπέειπε φεβόμενα, ὡρῶνται ἔργη ἅδι· ὁ θυγάτηρ Ἰαβὼ ἠπέρισε τῆν πῶσον ἡμῶν ἐν ἡνίκα ἠεταγῆν.

58. Νῦν εἶν λέγε μοι· Ἰὰ τί ἐβόησα, καὶ τὸ πῶσον

34. Convergentes autem seniores et iudices imposerunt manus suas super caput ejus.

35. Cor autem ejus iudicium habebat in Domino Deo suo, et suscipiens flevit in seipso, dicens : Domine Deus æterne, qui nosti omnia antequam fierent, tu scis, quia non feci, quæ malitiosa commponunt iniqui isti in me. Et exaudivit Dominus deprecationem ejus.

36. Duo autem seniores dixerunt : Nos deambulabamus in pomario viri ejus.

37. Et circumeuntes stadium, vidimus hanc quiescentem cum viro, et stantes contemplantur eos consuetudinem habentes inter se.

38. Et ipsi non noverant, quod adstaremus; tunc simul loquuti sumus ad invicem dicentes : Deprehendamus qui sunt isti.

39. Et accedentes cognovimus eam; adolescens vero fugit coopertus.

40. Hanc autem cum apprehendissemus, interrogavimus eam, quisnam esset homo, et non indicavit nobis quis erat : hæc testamur.

41. Et credidit eis Synagoga omnia, eo quod essent presbyteri et iudices populi.

45. Et ecce angelus Domini, cum adduceretur illa, ut periret : et dedit angelus, sicut mandatum erat, spiritum intelligentiæ adolescentulo, qui erat Daniel.

48. Cum autem Daniel separaret turbam, et staret in medio eorum, ait : Sic, stulti filii Israel, non interrogantes, neque quod manifestum est cognoscentes, morte multatis filiam Israel?

51. Et nunc separate mihi eos ab invicem procul, ut examinem eos. Postquam autem separati sunt, dixit Daniel multitudini : Nunc ne respiciatis, quia isti sunt presbyteri, dicentes, Non mentiantur, sed interrogabo eos juxta ea, quæ mihi se offerunt.

52. Et vocavit unum ex eis, et adduxerunt senio-rem adolescentulo, et dixit ei Daniel : Audi, audi, inveterate dierum malorum, nunc venerunt peccata, quæ faciebas antea.

53. Cum tibi commissum fuerit audire, et discernere judicia mortem afferentia, et innocentem quidem condemnasti, reos autem dimittentes, dicenti Domino : Innocentem et justum non interficis.

54. Nunc igitur sub qua arboris, et quali pomarii loco vidisti eos secum commorantes? Et dixit impius : Sub scabio.

55. Dixit autem adolescentulus : Breve me titus es in animam tuam, angelus autem Domini scia let animam tuam hodie.

56. Et cum hunc remonuerat, dixit, ut adstaret sibi alterum, sed et hinc ait : Quare perstraxerunt te scabio tuam sicut Sabaon, et non sicut Saba? species seduxit te, porta concupiscentia.

57. Et sic factuâ filia Israel, et sic ut mentis conversacionibus voluerat : sed filia Israel non voluerat moribus vestrum in iniquitate sustinere.

58. Nunc ergo dic mihi : sub qua arboris, et in

quali loco horti comprehendisti eos inter se consuetudinem habentes? Qui vero ait, Sub prino.

59. Dixitque Daniel: Inique, nunc angelus Domini stetit gladium habens, ut dissecet te, donec populus exterminaverit vos.

60. Et omnis synagoga exclamavit super adolescentulum; quia ex ore proprio convicit eos ambos confessos falsos testes.

61. Et ut lex præcipit, fecerunt eis, quemadmodum improbe egerunt in sororein.

62. Et colligaverunt eos capistro, et abducentes projecerunt in vallem. Eodem tempore angelus Domini immisit ignem inter eos, et salvatus est sanguis innoxius in die illa.

63. Ideo juniores dilecti sunt Jacobo in simplicitate sua.

64. Et nos attendamus ad filios potentes juniores: pietatem enim exercebunt juniores, et erit in eis spiritus scientiæ et intelligentiæ in sæculum sæculi.

CAPUT XIV.

EX PROPHECIA AMBACUM FILII JESU DE TRIBU LEVI.

1. Homo quidam erat sacerdos, cui nomen Daniel, filius Abal, conviva regis Babylonis.

2. Et erat idolum Bel, quod colebant Babylonii: impendebantur autem in eo per singulos dies similia artabæ duodecim, et oves quatuor, et olei metretæ sex.

3. Et rex colebat eum, et ibat rex per singulos dies, eumque adorabat. Daniel autem orabat ad Dominum. Dixitque rex Danieli: Quare non adoras Bel?

4. Et dixit Daniel ad regem: Neminem colo ego, nisi Dominum Deum, qui creavit cælum et terram, et habet omnis carnis dominationem.

5. Dixit autem rex ei: Hic igitur non est Deus? non vides quanta in eum consumantur per singulos dies?

6. Et dixit ei Daniel: Nequaquam, nullus te decipiat: hic enim intrinsecus quidem luteus est, forinsecus autem æreus; juro vero tibi per Dominum Deum deorum, quod nihil comedit unquam iste.

7. Et iratus rex vocavit præfectos templi, et dixit eis: Indicate illum, qui comedit, quæ parantur Bel, secus vero moriemini.

8. Aut Daniel, qui asseverat non comedi hæc ab eo. Illi autem dixerunt: Ipse Bel est, qui devorat ista. Daniel autem dixit ad regem: Fiat ita; nisi ostendero, quod non sit Bel, qui manducat ista, morior ego, et omnes mei.

9. Erant autem sacerdotes Bel septuaginta absque uxoribus et filiis. Duxerunt autem regem ad delubrum idoli.

10. Et appositæ sunt escæ in conspectu regis et Danielis; et vinum mixtum introductum est, et appositum est Belo.

Α του κήπου τότε καταλαβὲς αὐτοὺς ὀμιλοῦντας ἀλλήλοισι; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπὸ πρίνον.

59. Καὶ εἶπεν Δανιήλ· Ἀμαρτωλὲ, νῦν ὁ ἄγγελος Κυρίου τὴν ῥομφαίαν ἔστηκεν ἔχων, ἕως ὁ λαὸς ἐξολοθρευθεῖσι ὑμᾶς, ἵνα καταπρίσῃ σε.

60. Καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἀνεβόησεν ἐπὶ τῷ νεωτέρῳ, ὡς ἐκ τοῦ ἰδίου στόματος ὁμολόγους αὐτοὺς κατέστησεν ἀμφοτέρους ψευδομάρτυρας.

61. Καὶ ὡς ὁ νόμος διαγορεύει, ἐποίησαν αὐτοῖς, καθὼς ἐπονηρεύσαντο κατὰ τῆς ἀδελφῆς.

62. Καὶ ἐφίμωσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξαγαγόντες ἐβρίψαν εἰς φάραγγα· τότε ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐβρίψε πῦρ διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ ἐσώθη αἷμα ἀναίτιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ.

63. Διὰ τοῦτο οἱ νεώτεροι ἀγαπητοὶ Ἰακώβ ἐν τῇ Β ἀπλότῃ αὐτῶν.

64. Καὶ ἡμεῖς φυλασσώμεθα εἰς υἱοὺς δυνατοῦς νεωτέρους· εὐσεβήσουσι γὰρ νεώτεροι, καὶ ἔσται ἐν αὐτοῖς πνεῦμα ἐπιστήμης καὶ συνέσεως εἰς αἰῶνα αἰῶνος.

ΚΕΦΑΛΑ. ΙΔ'.

Ἐκ προφητείας Ἀμβακούμ υἱοῦ Ἰησοῦ ἐκ τῆς φυλῆς Λευὶ.

1. Ἀνθρωπὸς τις ἦν ἱερεὺς, ᾧ ὄνομα Δανιήλ, υἱὸς Ἀβαλ, συμβιωτῆς τοῦ βασιλέως Βαβυλωνῶνος.

2. Καὶ ἦν εἰδῶλον Βήλ, ὃ ἐσέβοντο οἱ Βαβυλωνῖοι· ἀνηλίσχετο δὲ αὐτῷ καθ' ἐκάστην ἡμέραν σεμιδάλεως ἀρτάβαι δεκαδύο, καὶ πρόβατα τέσσαρα, καὶ ἐλαίου μετρητὰ ἕξ.

3. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐσέβετο αὐτὸν, καὶ ἐπρορεύετο ὁ βασιλεὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ προσεκύνει αὐτῷ. Δανιήλ δὲ προσήυχετο πρὸς Κύριον, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιήλ· Διατί οὐ προσκυνεῖς τῷ Βήλ;

4. Καὶ εἶπε Δανιήλ πρὸς τὸν βασιλέα· Οὐδένα σέβομαι ἐγὼ, εἰ μὴ Κύριον τὸν Θεὸν τὴν κτίσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ ἔχοντα πάσης σαρκὸς κυρείαν.

5. Εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ· Οὗτος οὖν οὐκ ἔστι Θεός; οὐχ ὄραξ ὅσα εἰς αὐτὸν δαπανᾶται καθ' ἐκάστην ἡμέραν;

6. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Δανιήλ· Μηδαμῶς, μηδεὶς σε παραλογίζεσθω· οὗτος γὰρ ἐσωθεν μὲν πηλινός ἐστιν, ἐξωθεν δὲ χαλκοῦς· ὀμνύω δέ σοι Κύριον τὸν Θεὸν τῶν θεῶν, ὅτι οὐθὲν βέδρωκε πώποτε οὗτος.

7. Καὶ θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσε τοὺς προεστηκότας τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Παραδείξατε τὸν ἐσθλὸντα τὰ παρασκευαζόμενα τῷ Βήλ· εἰ δὲ μὴ γε, ἀποθανεῖσθε.

8. Ἡ Δανιήλ ὁ φάσκων μὴ ἐσθίεσθαι αὐτὰ ὑπ' αὐτοῦ. Οἱ δὲ εἶπαν· Αὐτὸς ὁ Βήλ ἐστιν ὁ κατασθίων αὐτά. Εἶπε δὲ Δανιήλ πρὸς τὸν βασιλέα· Γινέσθω οὕτως· ἐάν μὴ παραδείξω, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ Βήλ ὁ κατασθίων ταῦτα, ἀποθανοῦμαι, καὶ πάντες οἱ παρ' ἐμοῦ.

9. Ἦσαν δὲ τῷ Βήλ ἱερεῖς ἐβδομήκοντα χωρὶς γυναικῶν καὶ τέκνων· ἤγαγον δὲ τὸν βασιλέα εἰς τὸ εἰδῶλειον.

10. Καὶ παρετίθη τὰ βρώματα ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Δανιήλ· καὶ οἶνος κερασθεὶς εἰσηνέχθη, καὶ παρετίθη τῷ Βήλ.

11. Καὶ εἶπεν Δανιήλ· Σὺ αὐτὸς ἑρξῆς, ὅτι κέεται Ἀ
εἰματα, βασιλεῦ.

12. Σὺ οὖν ἐπισφραγίσαι τὰς κλεῖδας τοῦ ναοῦ,
ἐπὶ κλεισθῆ· ἤρρεσε δὲ ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ.

13. Ὁ δὲ Δανιήλ ἐκέλευσε τοὺς παρ' αὐτοῦ, ἐκβα-
λόντας πάντα ἐκ τοῦ ναοῦ, καταστῆσαι ὅλον τὸν ναὸν
σποδῶ, οὐδενὸς τῶν ἐκτὸς αὐτοῦ εἰδότες. Καὶ τότε
σφραγισάμενος τὸν ναὸν ἐκέλευσε σφραγίσαι τῷ τοῦ
βασιλέως δακτυλίῳ, καὶ τοῖς δακτυλοῖς τινῶν ἐνδό-
ξων ἱερέων· καὶ ἐγένετο οὕτως.

14. Καὶ ἐγένετο, τῇ ἐπαύριον παρεγένοντο ἐπὶ τὸν
τόπον· οἱ δὲ ἱερεῖς τοῦ Βῆλ διὰ ψευδοθυρίδων εἰσελ-
θόντες, κατεφάγosan πάντα τὰ παρακείμενα τῷ Βῆλ,
καὶ ἐξέπιον τὸν οἶνον.

15. Καὶ εἶπεν Δανιήλ· Ἐπίδετε τὰς σφραγίδας
ὑμῶν, εἰ μένουσιν, ἀνδρες ἱερεῖς· καὶ σὺ δὲ, βασιλεῦ, Β
σκέψαι, μὴ τί σοι ἀσύμφωνον γαγένηται.

16. Καὶ εὗρον ὡς ἦν σφραγίς, καὶ ἀπέβαλον τὴν
σφραγίδα.

17. Καὶ ἀνοίξαντες τὰς θύρας, εἶδosan δεδαπανη-
μένα πάντα τὰ παρατεθέντα, καὶ τὰς τραπέζας κε-
νάς· καὶ ἐχάρη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Δα-
νιήλ· Μέγας ἐστὶν ὁ Βῆλ, καὶ οὐκ ἐστὶ παρ' αὐτῷ
δόλος.

18. Καὶ ἐγέλασε Δανιήλ σφόδρα, καὶ εἶπεν τῷ βασι-
λεῖ· Δεῦρο ἴδε τὸν δόλον τῶν ἱερέων. Καὶ εἶπεν Δα-
νιήλ· Βασιλεῦ, ταῦτα τὰ ἔργη τίνος ἐστί;

19. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Ἄνδρῶν, καὶ γυναικῶν,
καὶ παιδίων.

20. Καὶ ἐπῆλθεν ἐπὶ τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἦσαν οἱ ἱερεῖς
καταγινόμενοι, καὶ εὗρε τὰ βρώματα τοῦ Βῆλ, καὶ C
τὸν οἶνον, καὶ ἐπέδειξε Δανιήλ τῷ βασιλεῖ τὰ ψευδο-
θύρια, δι' ὧν εἰσπορευόμενοι οἱ ἱερεῖς, ἐδαπάνων τὰ
παρατιθέμενα τῷ Βῆλ.

21. Καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ Βηλίου,
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς τῷ Δανιήλ, καὶ τὴν δαπάνην
τὴν εἰς αὐτὸν ἔδωκε τῷ Δανιήλ· τὸν δὲ Βῆλ κατε-
στρεψε.

22. Καὶ ἦν δράκων ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, καὶ ἐσέβοντο
οἱ Βαβυλώνιοι.

23. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιήλ· Μὴ καὶ τοῦ-
τον ἔρεῖς, ὅτι χαλκοῦς ἐστίν; Ἰδοὺ ζῆ, καὶ ἐσθίει,
καὶ πίνει, προσκύνησον αὐτῷ.

25. Καὶ εἶπεν Δανιήλ· Βασιλεῦ, δός μοι τὴν ἐξου-
σίαν, καὶ ἀνελῶ τὸν δράκοντα ἀνευ σιδήρου καὶ D
ράβδου. Καὶ συνεχώρησεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν
αὐτῷ· Δίδοταί σοι.

26. Καὶ λαθὼν Δανιήλ πίσεως μνάς τριάκοντα, καὶ
στάειρα, καὶ τρίχας, ἤψησεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἐποίησε
μάζαν, καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα τοῦ δράκοντος, καὶ
φαγῶν διεβράγη, καὶ ἔδειξεν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ, λέ-
γων· Οὐ ταῦτα ἐσέθεσθε, βασιλεῦ;

27. Καὶ συνήχθησαν οἱ ἀπὸ τῆς χώρας πάντες ἐπὶ
τὸν Δανιήλ, καὶ εἶπαν· Ἰουδαῖος γέγονεν ὁ βασι-
λεὺς· τὸν Βῆλ κατέστρεψε, καὶ τὸν δράκοντα ἀπ-
έκτισε.

29. Καὶ ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἐπισυνήχθη ὁ ὄχλος
τῆς χώρας ἐπ' αὐτὸν, ἐκάλεσε τοὺς συμβιωτὰς αὐτοῦ,
καὶ εἶπεν· Δίδωμι τὸν Δανιήλ εἰς ἀπόλειαν.

11. Et dixit Daniel : Tu ipse vides, quia propo-
sita sunt ista, rex.

12. Tu ergo obsignabis claves templi, post-
quam clausum fuerit. Placuit autem sermo regi.

13. Daniel vero jussit his, qui cum eo erant, ut
eieclis omnibus de templo, conspergerent cinerem
per totum templum, nemine eorum, qui foris erant,
sciente. Et eodem tempore clauso templo præcepit,
ut obsignarent annulo regis, et annulis quorundam
insignium sacerdotum ; et factum est ita.

14. Et factum est, postero die venerunt ad locum :
sacerdotes autem Bel per falsas fores ingressi,
comederunt omnia, quæ parata fuerant Bel, et
biberunt vinum.

15. Et dixit Daniel : Inspicite sigilla vestra, an
maneant, viri sacerdotes : sed etiam tu, rex, consi-
dera, ne quid tibi contrarium factum fuerit.

16. Et invenerunt sicut erat signaculum, et ab-
jecerunt sigillum.

17. Et aperientes januas, viderunt absumpta
omnia, quæ apposita fuerant, et mensas vacuas ;
et gavisus est rex, et dixit ad Danielelem : Magnus
est Bel, et non est in eo dolus.

18. Et risit Daniel vehementer ; et dixit regi :
Accede, vide dolum sacerdotum. Et dixit Daniel :
Rex, hæc vestigia cujus sunt ?

19. Et dixit rex : Virorum, et mulierum, et pue-
rorum.

20. Et abiit in domum, in qua sacerdotes ver-
sabantur, et invenit escas Belis, et vinum ; et in-
dicavit Daniel regi falsas fores, per quas ingre-
dientes sacerdotes absumebant quæ apponebantur
Bel.

21. Et ejecit eos rex de templo Bel, et tradidit
eos Danieli, et impensam, quæ in eum erogabatur,
dedit Danieli ; Bel autem evertit.

22. Et erat draco in ipso loco, et colebant Baby-
lonii.

23. Et dixit rex Danieli : Numquid et hunc dicēs,
quod æreus sit? ecce vivit, comedit, et bibit, adora
eum.

25. Et dixit Daniel : Rex, da mihi potestatem, et
interficiam draconem absque ferro et fuste. Et
permisit ei rex ; et dixit ei : Data est tibi.

26. Et accipiens Daniel picis mnas triginta, et
adipem, et pilos, coxit omnia simul, et fecit mas-
sam, et misit in os draconis, et comedens disruptus
est, et ostendit eum regi, dicens : Nonne hæc
colitis, rex ?

27. Et congregati sunt de regione omnes adversus
Danielem, et dixerunt : Judæus factus est rex.
Bel evertit, et draconem interfecit.

29. Et videns rex, quod congregata esset multi-
tudo regionis adversus se, vocavit convivas suos,
et dixit : Trado Danielelem ad perditionem.

31. Erat autem lacus, in quo nutriebantur leones septem, quibus tradebantur insidiatores regis, et subministrabantur eis quotidie condemnatorum duo corpora.

30. Et iniecerunt Daniele turbæ in illum lacum, ut devoraretur, et neque sepulturæ compos fieret. Et erat in lacu Daniel diebus sex.

32. Et factum est in die sexta, et erat Ambacum habens panes intritos in alveolo in pulmento, et vas vini niixti, et ibat in campum ad messorum.

33. Et loquutus est angelus Domini ad Ambacum, dicens : Hæc tibi dicit Dominus Deus : Prandium, quod habes, affer Danieli in lacum leonum in Babylone.

34. Et dixit Ambacum : Domine Deus, non vidi Babylonem, et lacum nescio ubi sit.

35. Et apprehendens ipsum Ambacum angelus Domini coma capitis ejus, posuiteum super lacum, qui erat Babylone.

36. Et dixit Ambacum ad Danielelem : Surgens comede prandium, quod misit tibi Dominus Deus.

37. Et ait Daniel : Recordatus est enim mei Dominus Deus, qui non dereliquit diligentes se.

38. Et comedit Daniel. Angelus autem Domini restituit Ambacum, unde ipsum assumpserat eadem die : Dominus vero Deus recordatus est Danielis.

39. Porro egressus est rex post hæc plorans Danielelem, et inspiciens in lacum, videt eum sedentem.

40. Et exclamans ait rex : Magnus est Dominus Deus, et non est præter eum alius.

41. Et eduxit rex Danielelem de lacu, et auctores perditionis ejus immisit in lacum in conspectu Daniellæ, et devorati sunt.

DANIEL JUXTA THEODOTIONEM. CAPUT I.

1. In anno tertio regni Joakim regis Juda, venit Nabuchodonosor rex Babylonis in Jerusalem, et obsidebat eam.

2. Et dedit Dominus in manu ejus Joakim regem Judæ, et de parte vasorum domus Dei : et asportavit ea in terram Senaar in domum dei sui, et vasa intulit in domum thesauri dei sui.

3. Et dixit rex Asphanex præposito eunuchorum suorum, ut introduceret de filiis captivitatis filiorum Israel, et de semine regni, et de phorthomin.

4. Pueros, in quibus non est in eis macula, pulchros specie, et intelligentes in omni sapientia, et scientes scientiam, et cogitantes prudentiam, et quibus est robor in eis standi in domo regis, et ut doceret eos litteras, et linguam Chaldæorum.

5. Et constituit eis rex dimensum diurnum,

31. Ἦν δὲ λάκκος ἐν ᾧ ἐτρέφοντο λέοντες ἐπτά, οἷς παρεδίδοντο οἱ ἐπιβουλοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐχορηγεῖτο αὐτοῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῶν ἐπιθανατιῶν σώματα δύο.

30. Καὶ ἐμβάλασαν τὸν Δανιὴλ οἱ δοῦλοι εἰς ἐκεῖνον τὸν λάκκον, ἵνα καταθρῶθῃ, καὶ μηδὲ ταφῆς τύχῃ. Καὶ ἦν ἐν τῷ λάκκῳ Δανιὴλ ἡμέρας ἕξ.

32. Καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ, καὶ ἦν Ἀμβακούμ ἔχων ἄρτους ἐντεθρυμμένους ἐν σκάφῃ ἐν ἐψήματι, καὶ στάμνον οἴνου κεκερασμένου, καὶ ἐπορεύετο εἰς τὸ πεδῖον πρὸς τοὺς θεριστάς.

33. Καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος Κυρίου πρὸς Ἀμβακούμ, λέγων· Τὰδε λέγει σοὶ Κύριος ὁ Θεός· Τὸ ἄριστον δ' ἔχεις, ἀπένεγκε Δανιὴλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων ἐν Βαβυλῶνι.

34. Καὶ εἶπεν Ἀμβακούμ· Κύριε ὁ Θεός, οὐχ εἶδρακα τὴν Βαβυλῶνα, καὶ τὸν λάκκον οὐ γινώσκω ποῦ ἐστίν.

35. Καὶ ἐπιλαθόμενος αὐτοῦ ὁ ἄγγελος Κυρίου τοῦ Ἀμβακούμ τῆς κόρης αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς, ἔθηκεν αὐτὸν ἐπάνω τοῦ λάκκου τοῦ ἐν Βαβυλῶνι.

36. Καὶ εἶπεν Ἀμβακούμ πρὸς Δανιὴλ· Ἀναστὰς φάγε τὸ ἄριστον, ὃ ἀπέσταίλει σοὶ Κύριος ὁ Θεός.

37. Καὶ εἶπεν Δανιὴλ· Ἐμνήσθη γὰρ μοῦ Κύριος ὁ Θεός, ὃ μὴ ἐγκαταλείπων τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν.

38. Καὶ ἔφαγε Δανιὴλ. Ὁ δὲ ἄγγελος Κυρίου κατέστησε τὸν Ἀμβακούμ ὄθρον αὐτὸν ὡς ἐπὶ τῆ αὐτῆς ἡμέρας· ὃ δὲ Κύριος ὁ Θεός ἐμνήσθη τοῦ Δανιὴλ.

39. Ἐξῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα πενθῶν τὸν Δανιὴλ, καὶ ἐγκύψας εἰς τὸν λάκκον, ὄρᾳ αὐτὸν καθήμενον.

40. Καὶ ἀναβόησας, εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Μέγας ἐστὶν Κύριος ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἐστὶν πλὴν αὐτοῦ εἷλος.

41. Καὶ ἐξήγαγεν ὁ βασιλεὺς τὸν Δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ τοὺς αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἐνέβαλεν εἰς τὸν λάκκον ἐνώπιον τοῦ Δανιὴλ, καὶ καταθρῶθησαν.

ΔΑΝΙΗΛ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΘΕΟΔΟΤΙΩΝΑ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

1. Ἐν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας Ἰωακείμ, βασιλέως Ἰούδα, ἦλθε Ναβουχοδονόσορ, βασιλεὺς Βαβυλῶνος, εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπολιόρει αὐτήν.

2. Καὶ ἔδωκε Κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν Ἰωακείμ, βασιλέα Ἰούδα, καὶ ἀπὸ μέρους τῶν σκευῶν οἴκου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἤνεγκε αὐτὰ εἰς γῆν Σενάαρ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ σκευὴ εἰσήνεγκεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θησαυροῦ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ.

3. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἀσφανεὲς τῷ ἀρχιευνούχῳ αὐτοῦ, εἰσαγαγεῖν ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας, καὶ ἀπὸ τῶν φορθομμελῶν.

4. Νεανίσκους, ἐν οἷς οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς μῶμος, καὶ καλοὺς τῇ ὄψει, καὶ συνιδόντας ἐν πάσῃ σοφίᾳ, καὶ γινώσκοντας γνῶσιν, καὶ διανοουμένους φρόνησιν, καὶ οἷς ἐστὶν ἰσχύς ἐν αὐτοῖς τοῦ ἐστᾶναι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ διδάσκειν αὐτοὺς γράμματα, καὶ γλῶσσαν Χαλδαίων.

5. Καὶ διέταξεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τὸ τῆς ἡμέρας

καθ' ἡμέραν, ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου τοῦ ποτοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐκθρέψαι αὐτοὺς ἕτη τρία, καὶ μετὰ ταῦτα στήναι αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

6. Καὶ ἐγένοντο ἐν αὐτοῖς ἐκ τῶν υἱῶν Ἰούδα Δανιήλ, καὶ Ἀνανίας, καὶ Ἀζαρίας, καὶ Μισαήλ.

7. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιευνούχος ὀνόματα, πῶ Δανιήλ Βαλτάσαρ, καὶ τῶ Ἀνανίᾳ Σεδράχ, καὶ τῶ Ἀζαρίᾳ Ἀβδοναγῶ, καὶ τῶ Μισαήλ Μισάχ.

8. Καὶ ἔθετο Δανιήλ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀλισγηθῆναι ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν τῷ ἔθνῳ τοῦ ποτοῦ αὐτοῦ· καὶ ἤξιωσε τὸν ἀρχιευνούχον, ὅπως μὴ ἀλισγηθῆ.

9. Καὶ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸν Δανιήλ εἰς ἔλεον, καὶ εἰς εὐκτιρισμὸν ἐνώπιον τοῦ ἀρχιευνούχου.

10. Καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιευνούχος τῷ Δανιήλ· Φοβοῦμαι ἐγὼ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλεῖα, τὸν ἐκτάξαντα τὴν βρωσίαν ὑμῶν, καὶ τὴν πόσιν ὑμῶν, μήποτε ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ παρὰ τὰ παιδάρια τὰ συήλικα ὑμῶν, καὶ καταδικάσῃτε τὴν κεφαλὴν μου τῷ βασιλεῖ.

11. Καὶ εἶπεν Δανιήλ πρὸς Ἀμελλασάρ, ὃν κατέστησεν ὁ ἀρχιευνούχος ἐπὶ Δανιήλ, Ἀζαρίαν, Ἀνανίαν, καὶ Μισαήλ.

12. Πείρασον δὴ τοὺς παιδᾶς σου ἡμέρας δέκα, καὶ δώσωσαν ἡμῖν ἀπὸ τῶν σπερμάτων τῆς γῆς, καὶ φαγόμεθα, καὶ ὕδωρ πίόμεθα.

13. Καὶ ὀφθήτωσαν ἐνώπιόν σου αἱ ἰδέαι ἡμῶν, καὶ αἱ ἰδέαι τῶν παιδαρίων τῶν ἐσθιόντων τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως, καὶ καθὼς ἂν ἴδῃς ποιήσῃς μετὰ τῶν παιδῶν σου.

14. Καὶ εἰσήκουσεν αὐτῶν εἰς τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἐπείρασεν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα.

15. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν δέκα ἡμερῶν, ὠράθησαν αἱ ἰδέαι αὐτῶν ἀγαθαί, καὶ αὐτοὶ ἰσχυροὶ ταῖς σαρξίν ὑπὲρ τὰ παιδάρια τὰ ἐσθιόντα τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως.

16. Καὶ ἐγένετο Ἀμελλασάρ ἀναιρούμενος τὸ δεῖπνον αὐτῶν, καὶ τὸν οἶνον τοῦ πόματος αὐτῶν, καὶ ἔδιδου αὐτοῖς σπέρματα.

17. Καὶ τοῖς παιδαρίοις τοῖς τέσσαρσιν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς σύνεσιν, καὶ φρόνησιν ἐν πάτῃ γραμματικῇ καὶ σοφίᾳ· καὶ Δανιήλ συνῆκεν ἐν πάσῃ ὑράσει καὶ ἐνυπνίοις.

18. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν, ὧν εἶπεν ὁ βασιλεὺς εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιευνούχος ἐναντίον Ναβουχοδονόσορ.

19. Καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ οὐχ ἐδρέθησαν ἐκ πάντων αὐτῶν ὅμοιοι Δανιήλ, καὶ Ἀνανίᾳ, καὶ Ἀζαρίᾳ, καὶ Μισαήλ· καὶ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

20. Καὶ ἐν παντὶ ῥήματι σοφίας, καὶ ἐπιστήμης, ὑπὲρ ὧν ἐζήτησε παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, εὗρεν αὐτοὺς δεκαπλασίονας ὑπὲρ πάντας τοὺς ἑκαστοὺς, καὶ τοὺς μάγους, τοὺς ὄντας ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

21. Καὶ ἐγένετο Δανιήλ ἕως ἔτους ἐνὸς Κύρου τοῦ βασιλέως.

quotidie de mensa regis, et de vino potus ipsius, ut nutritret eos annis tribus, et postea starent ipsi coram rege.

6. Et fuerunt in eis de filiis Juda Daniel, et Ananias, et Azarias, et Misael.

7. Et imposuit eis præpositus eunuchorum nomina; Danieli Baltasar; et Ananiæ Sedrach; et Azariæ Abdenago; et Misaeli Misach.

8. Et posuit Daniel in corde suo, ut non pollueretur in mensa regis, et in vino potus ejus: et rogavit eunuchorum præpositum, ne contaminaretur.

9. Et dedit Deus Daniele in misericordiam, et in miserationem in conspectu principis eunuchorum.

10. Et dixit princeps eunuchorum Danieli: Timeo ego dominum meum regem, qui constituit cibum vestrum, et potum vestrum, ne forte videat facies vestras tristes præ puerulis toxævis vestris, et condemnatis caput meum regi.

11. Et dixit Daniel ad Amellasar, quem constituerat princeps eunuchorum super Daniele, Azariam, Ananiam, et Misael.

12. Tenta, obsecro, pueros tuos diebus decem, et dentur nobis de seminibus terræ, et comedemus, et aquam bibemus.

13. Et appareant coram te facies nostræ, et facies puerulorum, qui edunt mensam regis: et sicut videris, facito cum pueris tuis.

14. Et exaudivit eos in verbo hoc, et tentavit eos diebus decem.

15. Et post finem decem dierum, apparuerunt vultus eorum boni; et ipsi robusti carnibus super puerulos, qui edebant mensam regis.

16. Et fuit Amellasar tollens cibum eorum, et vinum potus eorum, et dabat eis legumina.

17. Et puerulis quatuor dedit eis Deus intellectum et prudentiam in omni literatura, et sapientia; et Daniel intellexit in omni visione et somniis.

18. Et post finem dierum, quando dixerat rex introduci eos, et introduxit eos præpositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor.

19. Et loquutus est cum eis rex, et non sunt inventi de universis ipsis similes Danieli, et Ananiæ, et Azariæ, et Misael: et steterunt in conspectu regis.

20. Et in omni verbo sapientiæ et scientiæ, de quibus sciscitatus est ab eis rex, invenit eos decuplo potiores, præ omnibus incantatoribus et magis, qui erant in universo regno ejus.

21. Et fuit Daniel usque ad annum unum Cyrî regis.

CAPUT II.

A

1. In anno secundo regni Nabuchodonosor, somniavit Nabuchodonosor somnium, et obstupuit spiritus ejus, et somnus ejus recessit ab eo.

2. Et dixit rex, ut vocarent ariolos, et magos, et maleficos, et Chaldaeos ad aunnuntiandum regi somnium ejus. Et ingressi sunt, et steterunt coram rege.

3. Et dixit eis rex : Somniavi somnium, et obstupuit spiritus meus ad cognoscendum somnium.

4. Et loquuti sunt Chaldaei regi Syriace . Rex, in sempiternum vive ; tu dic somnium pueris tuis, et interpretationem ejus indicabimus.

5. Respondit rex, et dixit Chaldaeis : Sermo recessit a me ; nisi igitur indicaveritis mihi somnium, et conjecturam ejus, in perditionem eritis, et domus vestra diripientur.

6. Si autem somnium et conjecturam ejus indicaveritis mihi, praemia, et dona, et multum honorem accipietis a me : ceterum somnium et conjecturam ejus indicate mihi.

7. Responderunt secundo, et dixerunt regi : Rex, dic somnium tuum pueris tuis, et interpretationem ejus indicabimus.

8. Et respondit rex, et dixit : In veritate novi, quod tempus vos redimitis, secundum quod novistis, quia recessit a me verbum.

9. Si ergo somnium non indicaveritis mihi, una est sententia vestra, et novi, quia verbum falsum et corruptum simul dicturi estis coram me, donec tempus pertranseat. Somnium meum dicite mihi, et sciam, quia etiam interpretationem ejus indicabitis mihi.

10. Responderunt rursus Chaldaei coram rege, et dixerunt : Non est homo super aridam, qui possit notum facere verbum regis : sicut omnis rex magnus et princeps verbum hujusmodi non sciscitatur ab omni ariolo, mago, et Chaldaeo.

11. Quia sermo, quem interrogat rex, gravis est : et alius non est, qui indicet illum in conspectu regis, nisi dii, quorum non est habitatio sua cum omni carne, unde non potest fieri sicut putas.

12. Tunc rex in furore et ira multa dixit, ut perderent sapientes Babylonis

13. Et sententia egressa est, et sapientes occidebantur : et quasi erunt Daniele et amicos ejus ad interficiendum.

14. Tunc Daniel interrogavit de consilio et sententia Arioch principem coquoorum regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis.

15. Et sciscitabatur ab eo, dicens : Princeps regis, quare egressa est sententia impudens haec a

ΚΕΦΑΛΑ. Β΄.

1. Ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, ἐνυπνιάσθη Ναβουχοδονόσορ ἐνύπνιον, καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἀπεγένετο ἀπ' αὐτοῦ.

2. Καὶ εἶπαν ὁ βασιλεὺς τοῦ καλεῖσαι τοὺς ἑπαιδοὺς, καὶ τοὺς μάγους, καὶ τοὺς φαρμακοὺς, καὶ τοὺς Χαλδαίους, τοῦ ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθον, καὶ ἔστησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

3. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς· Ἐνυπνιάσθη ἐνύπνιον, καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμά μου, τοῦ γνῶνας τὸ ἐνύπνιον.

4. Καὶ ἐλάλησαν οἱ Χαλδαῖοι τῷ βασιλεῖ Συρισεὶ· Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι· σὺ εἶπὲ τὸ ἐνύπνιον τοῖς παισὶ σου, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγελοῦμεν.

5. Ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν τοῖς Χαλδαίοις· Ὁ λόγος ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ· ἐὰν οὖν μὴ γνωρίσητέ μοι τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ, εἰς ἀπώλειαν ἔσεσθε, καὶ οἱ οἴκοι ὑμῶν διαρπαγῆσονται.

6. Ἐὰν δὲ τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ γνωρίσητέ μοι, δάματα, καὶ δωρεὰς, καὶ πολλὴν τιμὴν λήψετε παρ' ἐμοῦ· πλὴν τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγεῖλατέ μοι.

7. Ἀπεκρίθησαν τὸ δεύτερον, καὶ εἶπαν τῷ βασιλεῖ· Βασιλεῦ, εἰπὲ τὸ ἐνύπνιον σου τοῖς παισὶ σου, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀπαγγελοῦμεν.

8. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν· Ἐπ' ἀληθείας οἶδα, ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε, καθ' ὅτι οἶδατε, ὅτι ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα.

9. Ἐὰν οὖν τὸ ἐνύπνιον μὴ ἀπαγγεῖλητέ μοι, ἐν ἔστι τὸ δόγμα ὑμῶν, καὶ οἶδα ὅτι ῥῆμα ψευδὲς καὶ διεφθαρμένον συνέσεσθε εἰπεῖν ἐνώπιόν μου, ἕως οὗ ὁ καιρὸς παρέλθῃ· τὸ ἐνύπνιον μου εἶπατέ μοι, καὶ γνῶσομαι, ὅτι καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγεῖλατέ μοι.

10. Ἀπεκρίθησαν πάλιν οἱ Χαλδαῖοι ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπον· Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆρας, ὅστις δυνήσεται γνωρίσαι τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως, καθότι πᾶς βασιλεὺς μέγας καὶ ἀρχων ῥῆμα τοιοῦτον οὐκ ἐπερωτᾷ πάντα ἑπαιδοῦν, μάγους, καὶ Χαλδαίους.

11. Ὅτι ἔ λόγος, ὃν ἐπερωτᾷ ὁ βασιλεὺς, βαρὺς, καὶ ἕτερος οὐκ ἔστιν, ὃς ἀναγγεῖλαι αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἢ θεοὶ, ὧν οὐκ ἔστιν οἱ κατοικίαι αὐτῶν μετὰ πάσης σαρκός, καὶ ὅθεν οὐκ ἐνδέχεται γενέσθαι καθάπερ οἶει.

12. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ πολλῇ εἶπεν τοῦ ἀπολέσαι τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνῶν.

13. Καὶ τὸ δόγμα ἐξῆλθε, καὶ οἱ σοφοὶ ἀπεκτείνοντο· καὶ ἐξήτησαν τὸν Δανιὴλ καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ ἀνελεῖν.

14. Τότε Δανιὴλ ἀπεκρίθη βουλήν καὶ γνώμην τῷ Ἀριώχ τῷ ἀρχιμαγείρῳ τοῦ βασιλέως, ὃς ἐξῆλθεν ἀνελεῖν τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνῶν.

15. Καὶ ἐπυθάνετο αὐτοῦ, λέγων· Ἀρχων τοῦ βασιλέως, περὶ τίνας ἐξῆλθεν ἡ γνώμη ἡ ἀνακθῆς αὐτῆ

ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως; Τότε τὸ ῥῆμα ἐγνώρισεν ὁ Ἀριὼχ τῷ Δανιήλ.

16. Καὶ Δανιήλ εἰσῆλθε, καὶ ἤξιώσε τὸν βασιλέα, ἔπος χρόνον δὲ αὐτῷ, καὶ τὴν σύγκρισιν ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τοῦ ἐνυπνίου αὐτοῦ.

17. Καὶ εἰσῆλθε Δανιήλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τῷ Ἀνανίᾳ, καὶ τῷ Ἀζαριά, καὶ τῷ Μισαήλ τοῖς φίλοις αὐτοῦ ἐγνώρισε τὸ ῥῆμα.

18. Καὶ οἰκτιρμοὺς ἐζήτουν παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲρ τοῦ μυστηρίου τούτου, ὅπως ἂν μὴ ἀπόλωνται Δανιήλ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπιλαίπων σοφῶν Βαβυλωνῶνος.

19. Τότε τῷ Δανιήλ ἐν ὄραματι τῆς νυκτὸς τὸ μυστήριον ἀπεκαλύφθη· καὶ ἠύλλγησε τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ὁ Δανιήλ, καὶ εἶπεν·

20. Εἶη τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ σύνεσις αὐτοῦ ἐστι.

21. Καὶ αὐτὸς ἄλλοιοὶ καιροὺς καὶ χρόνους, καθίστα βραβεῖαι καὶ μεθιστά, διδοὺς σοφίαν τοῖς σοφοῖς, καὶ φρόνησιν τοῖς εἰδόσι σύνεσιν.

22. Αὐτὸς ἀποκαλύπτει βραβεῖα καὶ ἀπόκρυφα, γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὸ φῶς μετ' αὐτοῦ ἐστι.

23. Σοὶ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μου, ἐξομολογοῦμαι καὶ αἰνῶ, ὅτι σοφίαν καὶ δύναμιν ἔδωκάς μοι, καὶ νῦν ἐγνώρισάς μοι ἃ ἤξιώσαμεν παρὰ σοῦ, καὶ ὅτι τὸ ὄραμα τοῦ βασιλέως ἐγνώρισάς μοι.

24. Καὶ εὐθέως ἦλθε Δανιήλ πρὸς Ἀριὼχ, ὃν κατέστησεν ὁ βασιλεὺς ἀπολέσαι τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνῶνος, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνῶνος μὴ ἀπολέσης, εἰσάγαγε δέ με ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν σύγκρισιν τοῦ ὄραματος ἀναγγεῖλω τῷ βασιλεῖ.

25. Τότε ὁ Ἀριὼχ ἐν σπουδῇ εἰσήγαγε τὸν Δανιήλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὕρηκα ἄνδρα ἐκ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας, ὃστις τῷ βασιλεῖ τὸ σύγκριμα ἀναγγελεῖ.

26. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε τῷ Δανιήλ, οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ· Εἰ δύνασαι μοι ἀναγγεῖλαι τὸ ἐνυπνιον ὃ εἶδον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ;

27. Καὶ ἀπεκρίθη Δανιήλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν· Τὸ μυστήριον ὃ ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾷ, οὐκ ἐστι σοφῶν, μάγων, ἐκασιδῶν, γαζαρηνῶν δύναμις ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ.

28. Ἄλλ' ἡ ἐστὶ Θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀποκαλύπτων μυστήρια, καὶ ἐγνώρισε τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν· τὸ ἐνυπνιον σου, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου, τούτέστι.

29. Βασιλεῦ, οἱ διαλογισμοὶ σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου ἀνέβησαν, τί δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα· καὶ ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια, ἐγνώρισέ σοι ἃ δεῖ γενέσθαι.

30. Καὶ ἐμοὶ οὐκ ἐν σοφίᾳ τῆ ὕψης ἐμοὶ παρὰ πάντας τοὺς ζῶντας τὸ μυστήριον τοῦτο ἀπεκαλύφθη, ἀλλ' ἐνεκεν τοῦ τὴν σύγκρισιν τῷ βασιλεῖ γνωρίσαι, καὶ ἵνα γνῶς τοὺς διαλογισμοὺς τῆς καρδίας σου.

31. Σὺ, βασιλεῦ, ἐθεώρεις, καὶ ἰδοὺ εἰκὼν μία μεγάλη πολλή· ἡ εἰκὼν ἐκείνη μεγάλη, καὶ ἡ πρόσφης

A facie regis? Tunc verbum indicavit Arioch Danieli.

16. Et Daniel ingressus est, et rogavit regem, ut tempus daret sibi, et conjecturam indicaret regi somnii sui.

17. Et ingressus est Daniel in domum suam, et Ananiæ, et Azariæ, et Misael amicis suis indicavit verbum.

18. Et miserationes quærebant a Deo cæli pro mysterio hoc, ut non perirent Daniel et amici ejus cum cæteris sapientibus Babylonis.

19. Tunc Danieli in visione noctis mysterium revelatum est: et benedixit Deum cæli Daniel, et dixit:

B 20. Sit nomen Dei benedictum a sæculo et usque in sæculum: quia sapientia et intelligentia ejus sunt.

21. Et ipse mutat tempora et ætates, constituit reges et destituit, dans sapientiam sapientibus, et prudentiam intelligentibus disciplinam.

22. Ipse revelat profunda et abscondita, cognoscens quæ in tenebris, et lux cum eo est.

23. Tibi, Deus patrum meorum, confiteor et laudem do, quia sapientiam et fortitudinem dedisti mihi, et nunc ostendisti mihi, quæ rogavimus te, et quia visionem regis notam fecisti mihi.

24. Et statim venit Daniel ad Arioch, quem constituerat rex, ut perderet sapientes Babylonis, et dixit ei: Sapientes Babylonis ne perdas, sed introduce me in conspectu regis, et conjecturam visionis narrabo regi.

25. Tunc Arioch in festinatione introduxit Daniëlem in conspectu regis, et dixit ei: Inveni virum de filiis captivitatis Judææ, qui regi conjecturam indicabit.

26. Et respondit rex, et dixit Danieli, cujus nomen erat Baltasar: Si potes mihi indicare somnium, quod vidi, et interpretationem ejus?

27. Et respondit Daniel coram rege, et dixit: Mysterium, quod rex interrogat, non est sapientium, magorum, ariolorum, gazarenorum virtus indicare regi.

D 28. Sed est Deus in cælo revelans mysteria, et nota fecit regi Nabuchodonosor, quæ oportet fieri in novissimis diebus. Somnium tuum, et visiones capitis tui in cubiculo tuo, hæc sunt.

29. O rex, cogitationes tuæ in cubiculo tuo ascenderunt, quid futurum sit post hæc: et qui revelat mysteria, ostendit tibi, quæ oportet fieri.

30. Et mihi non in sapientia, quæ sit mihi præ omnibus viventibus, mysterium hoc revelatum est: sed ut interpretationem regi manifestam faciam, et ut scias cogitationes cordis tui.

31. Tu, rex, videbas, et ecce imago una magna nimis; imago illa magna, et aspectus ipsius subli-

mis; stans ante faciem tuam, et visio ejus terribilis. A αὐτῆς ὑπερφερῆς, ἐστῶσα πρὸ προσώπου σου, καὶ ἡ ὄρασις αὐτῆς φοβερά.

32. Imago, cujus caput erat ex auro puro, manus, et pectus, et brachia ejus argentea, venter et femora ærea.

32. Εἰκὼν, ἧς ἡ κεφαλὴ χρυσοῦ καθαροῦ, αἱ χεῖρες, καὶ τὸ στήθος, καὶ οἱ βραχίονες αὐτῆς ἀργυροί. ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοί.

33. Et tibiæ ferreæ, pedes, pars quædam ferri, pars autem testæ.

33. Καὶ αἱ κνήμαι σιδηραὶ, οἱ πόδες μέρος μὲν τι σιδήρου, μέρος δὲ τι ὀστράκου.

34. Videbas, donec abscissus est de monte lapis sine manibus: et percussit imaginem super pedes ferreos, et figlinos, et comminuit eos ad finem.

34. Ἐθεώρεις ἕως οὗτο ἀπεσχίσθη ἀπὸ βρους λίθος ἄνευ χειρῶν, καὶ ἐπάταξε τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοὺς πόδας τοὺς σιδηροῦς, καὶ ὀστρακίνοους, καὶ ἐλέπτυνεν αὐτοὺς εἰς τέλος.

35. Tunc comminuta sunt pariter ferrum, testa, æs, argentum, aurum, et facta sunt quasi pulvis de area æstiva, et sustulit eum multitudo spiritus, et omnis locus non est inventus eis: et lapis, qui percussærat imaginem factus est in montem magnum, et implevit universam terram. B οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς, καὶ ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγένετο εἰς ὄρος μέγα, καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν γῆν.

35. Τότε ἐλεπτύνθησαν εἰσάπαξ ὁ σίδηρος, τὸ ὀστρακόν, ὁ χαλκός, ὁ ἀργυρός, ὁ χρυσοῦς· καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ κονιορτὸς ἀπὸ ἀλωνος θερινῆς· καὶ ἐξῆρεν αὐτὸν τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος, καὶ ἄπᾶς/. τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς, καὶ ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγένετο εἰς ὄρος μέγα, καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν γῆν.

36. Hoc est somnium: et interpretationem ejus dicemus coram tege.

36. Τοῦτό ἐστι τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἐροῦμεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

37. Tu, rex regum, cui Deus cæli regnum forte, et validum, et honoratum dedit in omni loco.

37. Σὺ, βασιλεῦ βασιλέων, ᾧ ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἰσχυράν, καὶ κραταιάν, καὶ ἐντιμον ἔδωκεν ἐν παντὶ τόπῳ.

38. Ubi habitant filii hominum; bestias pariter agri, et volucres cæli, et pisces maris dedit in manu tua, et constituit te dominum omnium. Tu es caput aureum.

38. Ὅπου κατοικοῦσιν οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων· θηρία τε ἀγροῦ, καὶ πετεινὰ οὐρανοῦ, καὶ ἰχθύας θαλάσσης ἔδωκεν ἐν τῇ χειρὶ σου, καὶ κατέστησέ σε κύριον πάντων· σὺ εἶ ἡ κεφαλὴ ἡ χρυσοῦ.

39. Et post te consurget regnum aliud minus te: et regnum tertium, quod est æs, quod imperabit universæ terræ.

39. Καὶ ὀπίσω σου ἀναστήσεται βασιλεία ἕτέρα ἡττων σου, καὶ βασιλεία τρίτη, ἣ ἐστὶν ὁ χαλκός, ἣ κυριεύσει πάσης τῆς γῆς.

40. Et regnum quartum erit forte veluti ferrum: quomodo enim ferrum comminuit et domat, sic omnia comminuet et domabit. C 40. Καὶ βασιλεία τετάρτη ἔσται ἰσχυρὰ ὡς σίδηρος· ὃν τρόπον γὰρ ὁ σίδηρος λεπτύνει καὶ δαμάζει, οὕτως πάντα λεπτύνει καὶ δαμάσει.

41. Et quia vidisti pedes, et digitos, partem quidem aliquam ferri, partem vero quamdam testæ, regnum divisum erit in se, quemadmodum vidisti ferrum commixtum testæ lutæ.

41. Καὶ ὅτι εἶδες τοὺς πόδας, καὶ τοὺς δακτύλους, μέρος μὲν τι σιδήρου, μέρος δὲ τι ὀστράκου, βασιλεία διηρημένη ἔσται ἐν αὐτῇ, ὃν τρόπον εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον τῷ ὀστράκῳ τῷ πηλίνῳ.

42. Et digiti pedum pars quædam ferrea, pars autem quædam regni erit fortis, et de eo conteretur.

42. Καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μέρος μὲν τι σιδήρου, μέρος δὲ τι τῆς βασιλείας ἔσται ἰσχυρὸν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἔσται συντριβόμενον.

43. Et quia vidisti ferrum admixtum testæ lutæ, commixti erunt in semine hominum, et non adhærebunt alter alteri, sicut ferrum non miscetur cum testa.

43. Καὶ ὅτι εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον τῷ ὀστράκῳ τῷ πηλίνῳ, συμμειγρῆς ἔσονται ἐν σπέρματι ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἔσονται προσκολλώμενοι οὗτος μετὰ τούτου, καθὼς ὁ σίδηρος οὐκ ἀναμίγνυται μετὰ τοῦ ὀστράκου.

44. Et in diebus regum illorum suscitabit Deus D 44. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βασιλέων ἐκείνων ἀναστήσει ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν, ἥτις εἰς τοὺς αἰῶνας οὐ διαφθαρήσεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ λαῶ ἑτέρω οὐχ ὑπολειφθήσεται· λεπτύνει καὶ λιχμήσει πάσας τὰς βασιλείας, καὶ αὕτη ἀναστήσεται εἰς τοὺς αἰῶνας.

45. Sicut vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manibus, et comminuebat testam, ferrum, æs, argentum, aurum, Deus magnus ostendit regi, quæ oportet fieri post hæc: et verum est somnium, et fidelis interpretatio ejus.

45. Ὅν τρόπον εἶδες, ὅτι ἀπὸ βρους ἐτμήθη λίθος ἄνευ χειρῶν, καὶ ἐλέπτυνε τὸ ὀστρακόν, τὸν σίδηρον, τὸν χαλκόν, τὸν ἀργυρον, τὸν χρυσοῦν· ὁ Θεὸς ὁ μέγας ἐγνώρισεν τῷ βασιλεῖ· ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα· καὶ ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ πιστὴ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ.

46. Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem, et Daniele adoravit, et manaa, et suavitas odoris, dixit ut libarentur.

46. Τότε ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ τῷ Δανιὴλ προσεκύνησε, καὶ μαναὰ καὶ εὐωδιαν εἶπεν σπεισάι.

47. Et respondens rex dixit Danieli: In veritate

47. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς, εἶπεν τῷ Δανιὴλ·

Ἐπ' ἀληθείας ὁ Θεὸς ὑμῶν αὐτὸς ἐστὶ Θεὸς θεῶν, καὶ Ἄ
Κύριος τῶν βασιλείων, καὶ ἀποκαλύπτων μυστήρια,
ὅτι ἐδυνήθη ἀποκαλύψαι τὸ μυστήριον τούτου.

48. Καὶ ἐμεγάλυνεν ὁ βασιλεὺς τὸν Δανιήλ, καὶ δό-
ματα μεγάλα καὶ πολλὰ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ κατέστη-
σεν αὐτὸν ἐπὶ πάσης τῆς χώρας Βαβυλώνας, καὶ ἄρ-
χοντα σατραπῶν, καὶ ἐπὶ πάσης τῆς χώρας Βαβυλώ-
νος.

49. Καὶ Δανιήλ ἠτήσατο παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ
κατέστησεν ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλώνας τὸν
Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ· καὶ Δανιήλ ἦν ἐν τῇ
αὐλῇ τοῦ βασιλέως.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

1. Ἐτους ὀκτωκαίδεκάτου Ναβουχοδονόσορ ὁ βασι-
λεὺς ἐποίησεν εἰκόνα χρυσοῦν· ὕψος αὐτῆς πηχῶν
ἑξήκοντα, καὶ εὖρος αὐτῆς πηχῶν ἕξ· καὶ ἔστησεν
αὐτήν ἐν πεδίῳ Δεεϊρᾶ, ἐν χώρᾳ Βαβυλώνας.

2. Καὶ Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε συν-
αγαγεῖν πάντας τοὺς ὑπάτους, καὶ τοὺς στρατηγοὺς,
καὶ τοὺς τοπάρχας, ἡγουμένους, καὶ τυράννους, καὶ
τοὺς ἐπ' ἐξουσιῶν, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν
χωρῶν, ἔλθειν εἰς τὰ ἔγκαϊνια τῆς εἰκόνας, ἧς ἔστησε
Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς.

3. Καὶ συνήχθησαν οἱ τοπάρχαι, ὑπάτοι, στρατη-
γοί, ἡγούμενοι, τυράννοι μεγάλοι, οἱ ἐπ' ἐξουσιῶν,
καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν χωρῶν, τοῦ ἔλθειν εἰς
τὸν ἔγκαϊνισμὸν τῆς εἰκόνας, ἧς ἔστησε Ναβουχοδο-
νόσορ ὁ βασιλεὺς· καὶ εἰσθήκεισαν ἐνώπιον τῆς εἰκό-
νος, ἧς ἔστησεν ὁ Ναβουχοδονόσορ.

4. Καὶ ὁ κήρυξ ἔδωκε ἐν ἰσχύϊ· Ὑμῖν λέγεται, ἔθνη,
λαοὶ, φυλαὶ, γλώσσαι.

5. Ἡ ἂν ὥρα ἀκούσθε φωνῆς σάλπιγγος, σύριγ-
γός τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης, καὶ ψαλτηρίου, καὶ
συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πίπτοντες
προσκυνεῖτε τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ, ἣν ἔστησεν Ναβου-
χοδονόσορ ὁ βασιλεὺς.

6. Καὶ ὅς ἐάν μὴ πεσῶν προσκυνήσῃ, αὐτῇ τῇ
ὥρᾳ βληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιο-
μένην.

7. Καὶ ἐγένετο ὅτε ἤκουον οἱ λαοὶ τῆς φωνῆς τῆς
σάλπιγγος, σύριγγός τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης, καὶ
ψαλτηρίου, καὶ συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μου-
σικῶν, πίπτοντες οἱ λαοὶ, φυλαὶ, γλώσσαι, προσεκύ-
νουν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ, ἣν ἔστησεν Ναβουχοδονόσορ
ὁ βασιλεὺς, κατέναντι τούτου.

8. Τότε προσήλθον ἄνδρες Χαλδαῖοι, καὶ διέβαλον
τοὺς Ἰουδαίους.

9. Καὶ ἀποκριθέντες εἶπον τῷ βασιλεὶ Ναβουχο-
δονόσορ· Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.

10. Σὺ, βασιλεῦ, ἐθήκας δόγμα, πάντα ἀνθρώπων, ὅς
ἂν ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγός τε
καὶ κιθάρας, σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου, καὶ συμ-
φωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πεσεῖται, καὶ
προσκυνήσῃ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ.

11. Καὶ ὅς ἐάν μὴ πεσῶν προσκυνήσῃ, ἐμδληθή-
σεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

12. Εἰσὶν οὖν ἄνδρες Ἰουδαῖοι, οὓς κατέστησας
ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας Βαβυλώνας, Σεδράχ, Μισάχ,
Ἀβδεναγῶ· οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οὐχ ὑπέκρουσαν τῷ

Deus vester ipse est Deus deorum, et Dominus re-
gum, et revelans mysteria; quoniam potuisti reve-
lare mysterium hoc.

48. Et magnificavit rex Danielem, et munera
magna et multa dedit ei: et constituit eum super
universam regionem Babylonis, et principem satra-
parum, et super omnem provinciam Babylonis.

49. Et Daniel postulavit a rege, et constituit su-
per opera provinciae Babylonis Sedrach, Misach,
Abdenago: et Daniel erat in aula regis.

CAPUT III.

1. Anno decimo octavo Nabuchodonosor rex fe-
cit imaginem auream: altitudo ipsius cubitorum
sexaginta, et latitudo ejus cubitorum sex; et statuit
eam in campo Deira in provincia Babylonis.

2. Et Nabuchodonosor rex misit ad congregan-
dos omnes consules, et duces, et toparchas, præ-
fectos, et tyrannos, et eos, qui erant in potesta-
tibus constituti, et omnes principes regionum, ut
venirent ad dedicationem imaginis, quam statuerat
Nabuchodonosor rex.

3. Et congregati sunt toparchæ, consules, duces,
præfecti, tyranni magni, qui erant in potestate con-
stituti, et omnes principes regionum, ut venirent ad
dedicationem imaginis, quam statuerat Nabucho-
donosor rex: et steterunt in conspectu imaginis,
quam statuerat Nabuchodonosor.

4. Et præco clamabat valide: Vobis dicitur, gen-
tes, populi, tribus et linguæ.

5. Quaecumque hora audieritis vocem tubæ, et
fistulæ et citharæ, sambucæ, et psalterii, et sym-
phonix, et omnis generis musicorum, cadentes
adorate imaginem auream quam statuit Nabucho-
donosor rex.

6. Quicumque autem non cadens adoraverit, ea-
dem hora mittetur in fornacem ignis ardentem.

7. Et factum est, quando audiebant populi vo-
cem tubæ, et fistulæ, et citharæ, sambucæ, et psal-
terii, et symphonix, et omnis generis musicorum,
cadentes populi, tribus, linguæ adorabant imaginem
auream, quam statuerat Nabuchodonosor rex in
D conspectu ipsius.

8. Tunc accesserunt viri Chaldaei, et accusave-
runt Judæos.

9. Et respondentes dixerunt regi Nabuchodono-
sor: Rex, in sæcula vive.

10. Tu, rex, posuisti decretum, ut omnis homo,
quicumque audierit vocem tubæ, et fistulæ, et citha-
ræ, et sambucæ, et psalterii, et symphonix, et om-
nis generis musicorum, cadat, et adoret imaginem
auream.

11. Et quicumque non cadens adoraverit, mitte-
tur in fornacem ignis ardentem.

12. Sunt igitur viri Judæi, quos constituisti su-
per opera regionis Babylonis, Sedrach, Misach,
Abdenago: viri illi non obedierunt decreto tuo: rex,

et deos tuos non colunt, et imaginem auream, quam A statuisti, non adorant.

13. Tunc Nabuchodonosor in furore et ira dixit, ut adducerent Sedrach, Misach, et Abdenago : et viri illi adducti sunt in conspectu regis.

14. Et respondit Nabuchodonosor, et dixit eis: An vere Sedrach, Misach, et Abdenago deos meos non colitis, et imaginem auream, quam statui, non adoratis?

15. Nunc ergo si estis parati, ut in quocumque tempore audieritis vocem tubæ, et fistulæ, et citharæ, sambucæ, et psalterii, et symphoniæ, et omnis generis musicorum, cadentes adoretis imaginem, quam feci : quod si non adoraveritis, eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentem : et quis est Deus, qui eripiet vos de manibus meis?

16. Et responderunt Sedrach, Misach, et Abdenago, et dixerunt Nabuchodonosor regi : Non opus habemus nos de verbo hoc respondere tibi.

17. Est enim Deus noster in cælo, quem nos colimus, potens eripere nos de fornace ignis ardente, et de manibus tuis, o rex, liberabit nos.

18. Et si non, notum sit tibi, o rex, quia deos tuos non colimus, et imaginem auream, quam statuisti, non adoramus.

19. Tunc Nabuchodonosor repletus est furore, et aspectus faciei illius immutatus est super Sedrach, Misach, Abdenago, et dixit : Succendite fornacem septuplum, donec in finem ardeat.

20. Et viris robustis fortitudine dixit, ut ligantes Sedrach, Misach, et Abdenago, mitterent in fornacem ignis ardentem.

21. Tunc illi viri victi sunt cum sarabaris suis, et tiaris, et tibialibus, et vestimentis suis, et missi sunt in medium fornacis ignis ardentis.

22. Nam verbum regis urgebat : et fornax succensa erat nimis. Et viros illos, qui accusaverant Sedrach, Misach, et Abdenago, interfecit eos flamma ignis in circuitu.

23. Et viri illi tres Sedrach, Misach, et Abdenago ceciderunt in medio camino ignis ardente compedibus victi.

24. Et ambulabant in medio flammæ, laudantes Deum, et benedicentes Dominum.

25. Stans autem cum illis Azarias, oravit sic : et aperiens os suum in medio ignis, dixit :

26. Benedictus es, Domine Deus patrum nostrorum, et laudabile, et gloriosum nomen tuum in sæcula.

27. Quia justus es in omnibus, quæ fecisti nobis, et universa opera tua vera, et rectæ viæ tuæ, et omnia judicia tua vera.

δύγματί σου, βασιλεῦ, καὶ τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύουσι, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ ἢ ἔσθησας, οὐ προσκυνούσι.

13. Τότε Ναβουχοδονόσορ ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ εἶπεν ἀγαγεῖν τὸν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ· καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἤχθησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

14. Καὶ ἀπεκρίθη Ναβουχοδονόσορ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Εἰ ἀληθῶς Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ τοῖς θεοῖς μου οὐ λατρεύετε, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ, ἢ ἔσθησα, οὐ προσκυνεῖτε;

15. Νῦν οὖν εἰ ἔχετε ἐτοιμίως, ἵνα ὡς ἂν ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, σύριγγος τε καὶ κιθάρας, σαμβύκης τε καὶ ψαλτηρίου, καὶ συμφωνίας, καὶ παντὸς γένους μουσικῶν, πεσόντες προσκυνεῖτε τῇ εἰκόνι, ἢ ἐποίησα· ἐὰν δὲ μὴ προσκυνήσητε, ταύτη τῇ ὥρᾳ ἐμβληθήσεσθε εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην· καὶ τίς ἐστὶ θεὸς, ὃς ἐξελίεται ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου;

16. Καὶ ἀπεκρίθησαν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ, καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ Ναβουχοδονόσορ· Οὐ χρεῖαν ἔχομεν ἡμεῖς περὶ τοῦ ῥήματος τούτου ἀποκριθῆναί σοι.

17. Ἔστι γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν οὐρανῷ, ᾧ ἡμεῖς λατρεύομεν, δυνατὸς ἐξελεῖσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ ἐκ τῶν χειρῶν σου, βασιλεῦ, ῥύσεται ἡμᾶς.

18. Καὶ ἐὰν μὴ, γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦ, ἣν ἔσθησας, οὐ προσκυνούμεν.

19. Τότε Ναβουχοδονόσορ ἐπλήσθη θυμοῦ, καὶ ἠέψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπὶ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, καὶ εἶπεν· Ἐκκαύσατε τὴν κάμινον ἑπταπλασίως, ἕως εἰς τέλος ἑκκαθῆ.

20. Καὶ ἄνδρας ἰσχυροὺς τῇ ἰσχυρίᾳ εἶπεν, πεδήσαντας τὸν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ, ἐμβαλεῖν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

21. Τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐπεδήθησαν σὺν τοῖς σαραβάροις αὐτῶν, καὶ τιάραις, καὶ περικημίσι, καὶ τοῖς ἐνδύμασιν αὐτῶν, καὶ ἐβλήθησαν εἰς μέσον τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης.

22. Ἐπεὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ὑπερίσχυε· καὶ ἡ κάμινος ἐξεκαύθη ἐκ περισσοῦ· καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκεῖνους τοὺς ἐνδιαθάλλοντας τὸν Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἡ φλόξ τοῦ πυρὸς κύκλωθεν.

23. Καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οἱ τρεῖς Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ ἔπεσον εἰς μέσον τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης πεπεδημένοι.

24. Καὶ περιεπάτουν ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς, ὑμνοῦντες τὸν θεόν, καὶ εὐλογοῦντες τὸν Κύριον.

25. Καὶ συστάς αὐτοῖς Ἀζαρίας προσηύξατο οὕτως· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς, εἶπεν :

26. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸν, καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας.

27. Ὅτι δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησας ἡμῖν, καὶ πάντα τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ, καὶ εὐθεῖαι αἱ δόξαι σου, καὶ πᾶσαι αἱ κρίσεις σου ἀληθιναί.

28. Καὶ κρίματα ἀληθείας ἐποίησας κατὰ πάντα, ἅ ἐπήγαγες ἡμῖν, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τὴν τῶν πατέρων ἡμῶν Ἱερουσαλήμ. Ὅτι ἐν ἀληθείᾳ καὶ κρίσει ἐπήγαγες πάντα ταῦτα ἐφ' ἡμᾶς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

29. Ὅτι ἠμάρτομεν, καὶ ἠνομήσαμεν ἀποστάντες ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐξημάρτομεν ἐν πᾶσι.

30. Καὶ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἤκούσαμεν, οὐδὲ ἐφυλάξαμεν αὐτάς, οὐδὲ ἐποίησαμεν καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν, ἵνα εὖ ἡμῖν γένηται.

31. Καὶ πάντα ὅσα ἐποίησας ἡμῖν, ἐν ἀληθινῇ κρίσει ἐποίησας.

32. Καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνόμων, ἐχθίστων ἀποστατῶν, καὶ βασιλεῖ ἀδίκῳ, καὶ πονηροτάτῳ παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν παρέδωκας ἡμᾶς.

33. Καὶ νῦν οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοίξει τὸ στόμα· αἰσχὺν καὶ ὄνειδος ἐγένετο τοῖς δούλοις σου, καὶ τοῖς σεβομένοις σε.

34. Μὴ δὲ παραδῶς ἡμᾶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομα σου, καὶ μὴ διασκεδάσης τὴν διαθήκην σου.

35. Καὶ μὴ ἀποστήσης τὸ ἔλεός σου ἀφ' ἡμῶν διὰ Ἀβραάμ τὸν ἠγαπημένον ὑπὸ σου, καὶ διὰ Ἰσαὰκ τὸν δοῦλόν σου, καὶ Ἰσραὴλ τὸν ἁγίόν σου.

36. Οἷς ἐλάλησας αὐτοῖς λέγων· Πληθυνῶ τὸ σπέρμα ὑμῶν, ὥσει τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης.

37. Ὅτι, Δέσποτα, ἐσυμκρύνθημεν παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐσμὲν ταπεινοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῆ σήμερον διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

38. Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἄρχων, καὶ προφήτης, καὶ ἠγούμενος, οὐδὲ ὀλοκαύτωσις, οὐδὲ θυσία, οὐδὲ προσφορά, οὐδὲ θυμίαμα, τόπος τοῦ καρπῶσαι ἐναντίον σου, καὶ εὐρεῖν ἔλεον.

39. Ἄλλ' ἐν ψυχῇ συντετριμμένη, καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείημεν.

40. Ὡς ἐν ὀλοκαύτωσι κριῶν, καὶ ταύρων, καὶ ὡς ἐν μυριάσιν ἀρνῶν πίνων, οὕτω γενέσθω ἡ θυσία ἡμῶν σήμερον ἐνώπιόν σου, καὶ τοῦ ἐκτελέσαι ὀπίσθεν σου· ὅτι οὐκ ἔστιν αἰσχὺν τοῖς πεποιθόσιν ἐπὶ σοί.

41. Καὶ νῦν ἐξακολουθοῦμέν σοι ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ φοβούμεθά σε, καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου.

42. Μὴ κατατῆχνης ἡμᾶς, ἀλλὰ ποιήσον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπιεικείαν σου, καὶ κατὰ τὰ πλήθος τοῦ ἔλεους σου.

43. Καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς κατὰ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ὅς ἴδῃαν τῷ ὀνόματι σου, Κύριε.

44. Καὶ ἐντραπήσαν πάντες οἱ ἐνδεικνύμενοι τοῖς δούλοις σου κακά, καὶ κατασχυνθείσαν ἀπὸ πάσης δυναστείας, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν συντριβείη.

45. Γνώτωσαν, ὅτι σὺ εἶ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ μόνος, καὶ ὁ ἐνδοξὸς ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην.

46. Καὶ οὐ διέλιπον οἱ ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ὑπηρέται τοῦ βασιλέως καίοντες τὴν κάμινον νάφθαν, καὶ στίπνον, καὶ πίσσαν, καὶ κληματίδα.

47. Καὶ διηχείτο ἡ φλόξ ἐπάνω τῆς καμίνου ἐπὶ πῆχαις τεσσαρακονταεννέα.

28. Et judicia veritatis fecisti juxta omnia, quæ induxisti super nos, et super civitatem sanctam patrum nostrorum Jerusalem; quia in veritate et iudicio induxisti omnia hæc super nos propter peccata nostra.

29. Peccavimus enim, et inique egimus recedentes a te, et deliquimus in omnibus.

30. Et mandata tua non audivimus, neque custodivimus ea, neque fecimus, sicut mandaveras nobis, ut bene nobis esset.

31. Et omnia, quæ fecisti nobis, in vero iudicio fecisti.

32. Et tradidisti nos in manus inimicorum iniquorum, inimicissimorum apostatarum, et regi injusto, et pessimo super omnem terram tradidisti nos.

33. Et nunc non est nobis aperire os: confusio et exprobratio facta est servis tuis, et colentibus te.

34. Sed ne tradas nos in finem propter nomen tuum, et ne dissipas testamentum tuum.

35. Et ne avertas misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum, et propter Isaac servum tuum, et Israel sanctum tuum.

36. Quibus locutus es eis dicens: Multiplicatio semen vestrum sicut stellas cæli, et sicut arenam, quæ est in litore maris.

37. Quia, Domine, imminuti sumus ultra omnes gentes, et sumus humiles in universa terra hodie propter peccata nostra.

38. Et non est in tempore hoc princeps, et propheta, et dux, neque holocaustum, neque sacrificium, neque oblatio, neque thymiana, neque locus primitias offerendi coram te, et inveniendi misericordiam.

39. Sed in anima contrita, et spiritu humilitatis suscipiamur.

40. Sicut in holocausto arietum, et taurorum, et sicut in millibus agnorum pinguium; sic fiat sacrificium nostrum hodie in conspectu tuo, et ut perficiatur post te, quoniam non est confusio confidentibus in te.

41. Et nunc sequimur te in toto corde, et timeamus te, et quærimus faciem tuam.

42. Ne confundas nos, sed fac nobiscum juxta mansuetudinem tuam, et secundum benignitatem misericordiarum tuarum.

43. Et erue nos juxta mirabilia tua, et da gloriam nomini tuo, Domine.

44. Et confundantur omnes, qui ostendunt servis tuis mala, et confundantur ab omni potentia, et robor eorum conteratur.

45. Cognoscant, quia tu es Dominus Deus solus, et gloriosus super universum orbem terrarum.

46. Et non cessabit, qui injecerant eos ministri regis, succedentes fornacem naphtha, et stupa, et pice, et sarmentis.

47. Et effundebatur flamma super fornacem ad cubitos quadraginta novem.

48. Et crupit, et incendit, quos invenit circa fornacem de Chaldæis.

49. Angelus autem Domini simul descendit cum iis, qui erant cum Azaria in fornacem, et excussit flammam ignis de fornace, et fecit medium fornacis, quasi spiritum roris flantem.

50. Et non tetigit eos omnino ignis, neque contristavit eos, neque molestiam intulit eis.

51. Tunc tres quasi ex uno ore laudabant, et glorificabant, et benedicebant Deum in fornace dicentes :

52. Benedictus es, Domine Deus patrum nostrorum, et laudabilis, et superexaltatus in sæcula : et benedictum nomen gloriæ tuæ sanctum, et laudabile, et superexaltatum in sæcula.

53. Benedictus es in templo sanctæ gloriæ tuæ, et superlaudabilis, et supergloriosus in sæcula.

54. Benedictus es in throno gloriæ regni tui, et superlaudabilis, et superexaltatus in sæcula.

55. Benedictus es, qui intueris abyssos, sedens super Cherubim, et laudabilis, et superexaltatus in sæcula.

56. Benedictus es in firmamento cæli, et laudabilis, et gloriosus in sæcula.

57. Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

58. Benedicite angeli Domini Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

59. Benedicite cæli Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

60. Benedicite aquæ omnes, quæ super cœlos sunt, Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

61. Benedicite omnes virtutes Domini Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

62. Benedicite sol, et luna Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

63. Benedicite stellæ cæli Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

64. Benedicite omnis imber, et ros Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

65. Benedicite omnes spiritus Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

66. Benedicite ignis, et æstus Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

67. Benedicite frigus, et æstus Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

68. Benedicite rores, et pruinae Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

69. Benedicite gelu et frigus Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

70. Benedicite glacies, et nives Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

71. Benedicite noctes, et dies Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

72. Benedicite lux, et tenebræ Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

48. Καὶ διώδευσε, καὶ ἐνεπύρισεν οὐς εὖρε περὶ τὴν κάμινον τῶν Χαλδαίων.

49. Ὁ δὲ ἄγγελος Κυρίου ἔμα συνκατέθη τοῖς περὶ τὸν Ἀζαρίαν εἰς τὴν κάμινον, καὶ ἐξετίναξε τὴν φλόγα τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς καμίνου, καὶ ἐποίησε τὸ μέσον τῆς καμίνου, ὡς πνεῦμα δρόσου διασπρίζον.

50. Καὶ οὐχ ἤψατο αὐτῶν τὸ καθ' ὅλου τὸ πῦρ, καὶ οὐκ ἐλύπησεν αὐτοὺς, καὶ οὐ παρηνώχλησεν αὐτοῖς.

51. Τότε οἱ τρεῖς ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ὕμνον, καὶ ἐδόξαζον, καὶ εὐλόγουν τὸν Θεὸν ἐν τῇ καμίνῳ λέγοντες.

52. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸς, καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας· καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ ἅγιον, καὶ αἰνετὸν, καὶ ὑπερυψούμενον εἰς τοὺς αἰῶνας.

53. Εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ ναβὶ τῆς ἁγίας δόξης σου, καὶ ὑπερυμνητὸς, καὶ ὑπερένδοξος εἰς τοὺς αἰῶνας.

54. Εὐλογημένος εἶ ἐπὶ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου, καὶ ὑπερυμνητὸς, καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας.

55. Εὐλογημένος εἶ ὁ βλέπων ἀβύσσους, καθήμενος ἐπὶ Χερουβίμ, καὶ αἰνετὸς, καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας.

56. Εὐλογημένος εἶ ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὑμνητὸς, καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας.

57. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

58. Εὐλογεῖτε ἄγγελοι Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

59. Εὐλογεῖτε οὐρανοὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

60. Εὐλογεῖτε ὕδατα πάντα τὰ ἐπάνω τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

61. Εὐλογεῖτε πᾶσαι αἱ δυνάμεις Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

62. Εὐλογεῖτε ἥλιος, καὶ σελήνη τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

63. Εὐλογεῖτε ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

64. Εὐλογεῖτε πᾶς θμβρος, καὶ δρόσος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

65. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ πνεύματα τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

66. Εὐλογεῖτε πῦρ, καὶ καῦμα τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

67. Εὐλογεῖτε ψύχος, καὶ καῦμα τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

68. Εὐλογεῖτε ὁροὶ, καὶ νιφετοὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

69. Εὐλογεῖτε πάγοι, καὶ ψύχος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

70. Εὐλογεῖτε πάγνη, καὶ χιόνες τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

71. Εὐλογεῖτε νύκτες, καὶ ἡμέραι τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

72. Εὐλογεῖτε φῶς, καὶ σκότος τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

73. Εὐλογεῖτε ἀστραπαί, καὶ νεφέλαι τὸν Κύριον, ἂ ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

74. Εὐλογήτω ἡ γῆ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτω, καὶ ὑπερυψοῦτω αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

75. Εὐλογεῖτε ὄρη, καὶ βουνοὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

76. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ φυόμενα ἐν τῇ γῆ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

77. Εὐλογεῖτε αἱ πηγαὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

78. Εὐλογεῖτε θάλασσαι, καὶ ποταμοὶ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

79. Εὐλογεῖτε κήτη, καὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐν τοῖς ὕδασι τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

80. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

81. Εὐλογεῖτε πάντα τὰ θηρία, καὶ τὰ κτήνη τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

82. Εὐλογεῖτε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

83. Εὐλογεῖτε υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

84. Εὐλογεῖτε ἱερεῖς τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

85. Εὐλογεῖτε δούλοι Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

86. Εὐλογεῖτε πνεύματα, καὶ ψυχὰι δικαίων τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

87. Εὐλογεῖτε ὄσιοι, καὶ ταπεινοὶ τῇ καρδίᾳ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

88. Εὐλογεῖτε Ἀνανία, Ἀζαρία, Μισαὴλ τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. Ὅτι ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐξ ἕβου, καὶ ἐκ χειρὸς θανάτου ἔσωσεν ἡμᾶς· καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ μέσου καιομένης φλογὸς, καὶ ἐκ μέσου πυρὸς ἐρρύσατο ἡμᾶς.

89. Ἐξομολογήσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι χρηστὸς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

90. Εὐλογεῖτε πάντες οἱ σεβόμενοι τὸν Κύριον, Ὁ Κύριον τὸν Θεὸν τῶν Θεῶν, ὑμνεῖτε, καὶ ἐξομολογήσθε, ὅτι εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

91. Καὶ Ναβουχοδονόσορ ἤκουσεν ὑμνούντων αὐτῶν, καὶ ἐθαύμασε, καὶ ἐξανέστη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπε τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ· Οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς ἐδόλομεν εἰς μέσον τοῦ πυρὸς πεπεδημένους; καὶ ἀποκρίθentes λέγουσι τῷ βασιλεῖ· Ἀληθῶς, βασιλεῦ.

92. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Ὡς ἐγὼ ὄρω ἄνδρας τέσσαρας λελυμένους περιπατοῦντας ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς, καὶ διαφθορὰ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς, καὶ ἡ ὄρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία υἱῷ Θεοῦ.

93. Τότε προσῆλθε Ναβουχοδονόσορ πρὸς τὴν θύραν τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, καὶ εἶπεν· Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, οἱ δούλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ

73. Benedicite fulgura, et nubes Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

74. Benedicat terra Domino, laudet, et superexaltet eum in sæcula.

75. Benedicite montes, et colles Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

76. Benedicite universa germinantia in terra Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

77. Benedicite fontes Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

78. Benedicite maria, et flumina Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

79. Benedicite cete, et omnia, quæ moventur in aquis Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

80. Benedicite omnes volucres cœli Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

81. Benedicite omnes bestię, et pecora Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

82. Benedicite filii hominum Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

83. Benedicite filii Israel Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

84. Benedicite sacerdotes Domino. laudate, et superexaltate eum in sæcula.

85. Benedicite servi Domini Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

86. Benedicite spiritus, et animæ justorum Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

87. Benedicite sancti, et humiles corde Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.

88. Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula. Quia eruit nos de inferno, et de manu mortis salvos fecit nos, et liberavit nos de medio ardentis flammæ, et de medio ignis eruit nos.

89. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus.

90. Benedicite omnes colentes Dominum, Domino Deo deorum, laudate, et confitemini, quoniam in omnia sæcula misericordia ejus.

91. Et Nabuchodonosor audivit laudantes illos, et obstupuit, et surrexit propere, et ait optimatibus suis: Nonne viros tres misimus in medium ignis compeditos? et respondentes dicunt regi: Vere, rex.

92. Et respondens dixit rex: Hic ego video viros quatuor solutos ambulantes in medio ignis, et corruptio non est in eis, et species quarti similis filio Dei.

93. Tunc accessit Nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis, et dixit: Sedrach, Misach, Abdenago, servi Dei excelsi, egredimini, et venite.

Et egressus est Sedrach, Misach, Abdenago de medio ignis.

94. Et congregantur satrapæ, et duces, et toparchæ, et potentes regis, et contemplantur viros, quoniam nihil potestatis habuisset ignis in corpore eorum, et capillus capitis eorum non esset adustus, et sarabara eorum non fuissent immutata, et odor ignis non esset in eis.

95. Et adoravit in conspectu eorum rex Dominum, et respondit Nabuchodonosor, et dixit: Benedictus Deus Sedrach, Misach, Abdenago, qui misit angelum suum, et eruit servos suos, quia crediderunt in eum; et verbum regis immutaverunt, et tradiderunt corpora sua in ignem, ne servirent, neque adorarent omnem deum, præter Deum suum.

96. Et ego propono decretum, ut omnis populus, tribus, lingua, quæcumque loquuta fuerit blasphemiam contra Deum Sedrach, Misach, Abdenago, in perditionem erunt, et domus eorum in direptionem erunt: propterea quod non est Deus alius, qui possit salvare eos ita.

97. Tunc rex promovit Sedrach, Misach, Abdenago in regione Babylonis, et auxit eos, et dignos habuit ipsos, qui præessent omnibus Judæis, qui erant in regno suo.

98. Nabuchodonosor rex omnibus populis, tribubus, linguis, habitantibus in universa terra: pax vobis multiplicetur.

99. Signa, et ostenta, quæ fecit mecum Deus excelsus, placuit in conspectu meo annuntiare vobis, quam magna, et fortia.

100. Regnum ejus regnum sempiternum, et potestas ejus in generationem et generationem.

CAPUT IV.

1. Ego Nabuchodonosor abundans eram in domo mea, et florens in throno meo et pinguis in populo meo.

2. Somnium vidi, et perterruit me, et turbatus sum in cubili meo, et visiones capitis mei conturbaverunt me.

3. Et a me propositum est decretum, ut introcerentur in conspectu meo omnes sapientes Babylonis, ut interpretationem somnii indicarent mihi.

4. Et ingrediebantur arioli, magi, gazareni, Chaldæi, et somnium dixi ego in conspectu eorum, et interpretationem ejus non indicaverunt mihi.

5. Donce alius ingressus est in conspectu meo, Daniel, cujus nomen Baltasar secundum nomen Dei mei, qui Spiritum Dei sanctum habet in semetipso; et somnium coram eo dixi.

6. Baltasar princeps ariolorum, quem novi, quod Spiritus Dei sanctus sit in te, et omne sacramentum non est impossibile tibi; audi visionem somnii, quod vidi, et interpretationem ejus dic mihi.

7. Et visiones capitis mei in cubili meo videbam, et ecce arbor una in medio terræ, et altitudo ejus multa.

ὑψίστου, ἐξέλιθετε, καὶ δαῦτε· καὶ ἐξηγήθη Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδοναγῶ ἐκ μέσου τοῦ πυρός.

94. Καὶ συνάγονται οἱ σατράπαι, καὶ οἱ στρατηγοί, καὶ οἱ τοπάρχαι, καὶ οἱ δυνάσται τοῦ βασιλείως, καὶ θεώρουν τοὺς ἄνδρας, ὅτι οὐκ ἐκυρίευσε τὸ πῦρ τοῦ σώματος αὐτῶν, καὶ ἡ θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν οὐκ ἐφλογίσθη, καὶ τὰ σαράβαρα αὐτῶν οὐκ ἠλλοιώθη, καὶ ὄσμη πυρός οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς.

95. Καὶ προσεκύνησεν ἐνώπιον αὐτῶν ὁ βασιλεὺς τῷ Κυρῶ· καὶ ἀπεκρίθη Ναβουχοδονόσορ, καὶ εἶπεν· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τοῦ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδοναγῶ, ὃς ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξέλιε τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐτεποίθεισαν ἐπ' αὐτῶν· καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλείως ἠλλοίωσαν, καὶ παρέδωκαν τὰ σώματα αὐτῶν εἰς πῦρ, ὅπως μὴ λατρεύσωσι, μηδὲ προσκυνήσωσι παντὶ θεῷ, ἀλλ' ἢ τῷ Θεῷ αὐτῶν.

96. Καὶ ἐγὼ ἐκτίθεμαι δόγμα, ὅπως πᾶς λαὸς, φυλὴ, γλῶσσα, ἢ ἐὰν ἐπιηβλασφημίαν κατὰ τοῦ Θεοῦ Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδοναγῶ, εἰς ἀπώλειαν ἔσονται, καὶ οἱ οἴκοι αὐτῶν εἰς διαρπαγὴν ἔσονται· καθότι οὐκ ἔστι Θεὸς ἕτερος, ὅστις δυνήσεται ῥύσασθαι αὐτοὺς οὕτως.

97. Τότε ὁ βασιλεὺς κατεύθυνε τὸν Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδοναγῶ, ἐν τῇ χώρᾳ Βαβυλωνός, καὶ ἠβξῆσεν αὐτοὺς, καὶ ἤξισεν αὐτοὺς ἠγεῖσθαι πάντων τῶν Ἰουδαίων, τῶν ὄντων ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

98. Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς, γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῆ, εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη.

99. Τὰ σημεῖα, καὶ τὰ τέρατα, ἃ ἐποίησε μετ' ἐμοῦ ὁ Θεὸς ὁ ὑψίστος, ἤρσαεν ἐναντίον μου ἀναγγεῖλαι ὑμῖν, ὡς μεγάλη, καὶ ἰσχυρά.

100. Ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεάν καὶ γενεάν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. Ἐγὼ Ναβουχοδονόσορ εὐθηνῶν ἤμην ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ εὐθαλῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου καὶ πῶν ἐν τῷ λαῷ μου.

2. Ἐνύπνιον εἶδον, καὶ ἐφοβήρισέ με καὶ ἐταράχθη ἐπὶ τῆς κοίτης μου, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάραξάν με.

3. Καὶ παρ' ἐμοῦ ἐξετέθη δόγμα, τοῦ εἰσαγαγεῖν ἐνώπιόν μου πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλωνός, ὅπως τὴν σύγκρισιν τοῦ ἐνυπνίου γνωρίσωσί μοι.

4. Καὶ εἰσεπορεύοντο οἱ ἑπασιδοί, μάγοι, γαζαρηνοί, Καλδαῖοι, καὶ τὸ ἐνύπνιον εἶπον ἐγὼ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ οὐκ ἐγνώρισάν μοι.

5. Ἔως οὐ ἕτερος εἰσηλθεν ἐνώπιόν μου, Δανιήλ, οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, ὃς Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον ἔχει ἐν ἑαυτῷ· καὶ ἐνώπιον ἐνώπιον αὐτοῦ εἶπον.

6. Βαλτάσαρ ὁ ἄρχων τῶν ἑπασιδῶν, ὃν ἔγνων ὅτι Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον ἐν σοί, καὶ πᾶν μυστήριον οὐκ ἀδυνατεῖ σοι, ἀκουσον τὴν ὄρασιν τοῦ ἐνυπνίου οὗ εἶδον, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ εἰπέ μοι.

7. Καὶ τὰς ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου ἐπὶ τῆς κοίτης μου θεώρουν, καὶ ἰδοὺ δένδρον ἐν ἐν μέσῳ τῆς γῆς, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πολὺ.

8. Ἐμεγαλύνθη τὸ δένδρον, καὶ ἰσχυσε, καὶ τὸ ἄλ-
 ὄφος αὐτοῦ ἐφθασεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ κῦτος
 αὐτοῦ εἰς τὰ πέρατα πάσης τῆς γῆς.

9. Τὰ φύλλα αὐτοῦ ὠραία, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ
 πολλὸς, καὶ τροφή πάντων ἐν αὐτῷ. καὶ ὑποκάτω αὐ-
 τοῦ κατεσκήνουν τὰ θηρία τὰ ἀγρία, καὶ ἐν τοῖς κλά-
 δοῖς αὐτοῦ κατῴκει τὰ θρνεα τοῦ οὐρανοῦ· ἐξ αὐτοῦ
 ἐτρέφετο πᾶσα σὰρξ.

10. Ἐθεώρουν ἐν ὁράματι· τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῆς
 κοίτης μου, καὶ ἰδοὺ Ἐἶρ, καὶ ἅγιος ἀπὸ οὐρανοῦ
 κατέβη.

11. Καὶ ἐφώνησεν ἐν ἰσχυί, καὶ οὕτως εἶπεν· Ἐκ-
 κόψατε τὸ δένδρον, καὶ ἐκτίλατε τοὺς κλάδους αὐτοῦ,
 καὶ ἐκτινάξατε τὰ φύλλα αὐτοῦ, καὶ διασκορπίσατε
 τὸν καρπὸν αὐτοῦ· σαλευθήτω τὰ θηρία ὑποκάτωθεν
 αὐτοῦ, καὶ τὰ θρνεα ἀπὸ τῶν κλάδων αὐτοῦ.

12. Πλὴν τὴν φυὴν τῶν ριζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ ἐά-
 σατε, καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ, καὶ χαλκῷ, καὶ ἐν τῇ
 χλόῃ τῇ ἔξω, καὶ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθή-
 σεται, καὶ μετὰ τῶν θηρίων ἡ μερὶς αὐτοῦ ἐν τῷ
 ἄρτρῳ τῆς γῆς.

13. Ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλοιω-
 θήσεται, καὶ καρδίαι θηρίου δοθήσεται αὐτῷ, καὶ
 ἐπτά καιροὶ ἀλλαγῆσονται ἐπ' αὐτήν.

14. Διὰ συγκρίματος Ἐἶρ, ὁ λόγος, καὶ ῥῆμα ἅγιον
 τὸ ἐπερώτημα, ἵνα γινῶσιν οἱ ζῶντες, ὅτι Κύριός
 ἐστὶν ὁ Ὑψίστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ
 ὃ ἂν δόξῃ, δώσει αὐτήν, καὶ ἐξουθένημα ἀνθρώπων
 ἀναστήσει ἐπ' αὐτήν.

15. Τοῦτο τὸ ἐνύπνιον εἶδον ἐγὼ ὁ βασιλεὺς Να-
 βουχοδονόσορ, καὶ σὺ, Βαλτάσαρ, τὸ σύγκριμα εἶπε
 κατέναντι, ὅτι πάντες οἱ σοφοὶ τῆς βασιλείας μου οὐ
 δύνανται τὸ σύγκριμα αὐτοῦ δηλώσαι μοι· σὺ δὲ δύ-
 νασαι, ὅτι Πνεῦμα Θεοῦ ἅγιον ἐν σοί.

16. Τότε Δανιὴλ, οὗ τὸ ὄνομα Βαλτάσαρ, ἀπηνέωθη
 ὡσεὶ ὥραν μίαν, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ συνετά-
 ρασσον αὐτόν· ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν· Βαλ-
 τάσαρ, τὸ ἐνύπνιον, καὶ ἡ σύγκρισις μὴ κατασπευ-
 σάτω σε· ἀπεκρίθη Βαλτάσαρ, καὶ εἶπεν· Κύριέ
 μου, τὸ ἐνύπνιον τοῖς μισοῦσί σε, καὶ ἡ σύγκρισις
 αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς σου.

17. Τὸ δένδρον ὃ εἶδες τὸ μεγαλυνθὲν, καὶ τὸ ἰσχυ-
 κὸς, οὗ τὸ ἄλφος ἐφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ κῦτος
 αὐτοῦ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

18. Καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ εὐθαλῆ, καὶ ὁ καρπὸς αὐ-
 τοῦ πολλὸς, καὶ τροφή πᾶσιν ἐν αὐτῷ· ὑποκάτω αὐ-
 τοῦ κατῴκει τὰ θηρία τὰ ἀγρία, καὶ ἐν τοῖς κλάδοις
 αὐτοῦ κατεσκήνουν τὰ θρνεα τοῦ οὐρανοῦ.

19. Σὺ εἶ, βασιλεῦ, ὅτι ἐμεγαλύνθη καὶ ἰσχυσας,
 καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἐμεγαλύνθη, καὶ ἐφθασεν εἰς
 τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ κυρεία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς.

20. Καὶ ὅτι εἶδεν ὁ βασιλεὺς Ἐἶρ, καὶ ἅγιον κατα-
 βαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἶπεν, Ἐκτίλατε τὸ δέν-
 δρον, καὶ διαφθείρατε αὐτό, καὶ πλὴν τὴν φυὴν τῶν
 ριζῶν αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ ἐάσατε, καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ,
 καὶ χαλκῷ, καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἔξω, καὶ ἐν τῇ δρόσῳ
 τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται, καὶ μετὰ τῶν θηρίων
 ἀγρίων ἡ μερὶς αὐτοῦ, ἕως ἐπτά καιροὶ ἀλλοιωθῶσιν
 ἐπ' αὐτόν.

8. Et magnificata est arbor, et invaluit, et alti-
 tudo ejus pervenit usque ad cœlum, et latitudo ejus
 ad terminos universæ terræ.

9. Folia ejus pulchra, et fructus ejus multus, et
 esca universorum in ea; et subter eam habitabant
 bestię agrestes, et in ramis ejus habitabant volucres
 cœli: ex ea nutriebatur omnis caro

10. Videbam in visione noctis in cubili meo, et
 ecce Hir, et Sanctus de cœlo descendit.

11. Clamavitque in fortitudine, et sic ait: Suc-
 cidite arborem, et evellite ramos ejus, et excutite
 folia ejus, et dispergite fructum ejus: abigantur
 bestię subter eam, et volucres de ramis ejus.

12. Verumtamen germen radicum ejus in terra
 sinite, et in vinculo ferreo, et æreo, et in herba, quæ
 foris est, et in rore cœli commorabitur, et cum feris
 pars ejus in herba terræ.

13. Cor ejus ab hominibus commutabitur, et cor
 feræ dabitur ei; et septem tempora mutabuntur
 super eam.

14. Per decretum Hir sermo, et verbum sanctum
 petitio, ut cognoscant viventes, quod Dominus est
 ipse Altissimus regni hominum, et quicumque vo-
 luerit, dabit illud, et quod pro nihilo habetur ab
 hominibus, eriget super illud.

15. Hoc somnium vidi ego rex Nabuchodonosor,
 et tu, Baltasar, interpretationem dico coram: quia
 omnes sapientes regni mei non possunt interpreta-
 tionem ejus declarare mihi; tu autem potes, quia
 Spiritus Dei sanctus est in te.

16. Tunc Daniel, cujus nomen Baltasar, obmu-
 tuit quasi hora una, et cogitationes ejus contur-
 babant eum. Respondit rex, et dixit: Baltasar, som-
 nium, et interpretatio ne sollicitum te reddat; re-
 spondit Baltasar, et dixit: Domine mi, somnium sit
 his, qui te oderunt, et interpretatio ejus hostibus
 tuis.

17. Arbor quam vidisti magnificatam, et corro-
 boratam, cujus altitudo pervenit ad cœlum, et lati-
 tudo ejus in universam terram.

18. Et folia ejus florentia, et fructus ejus mul-
 tus, et esca omnibus in ea: subter eam habita-
 bant bestię agri, et in ramis ejus commorabantur
 aves cœli.

19. Tu es, o rex, quia magnificatus es, et inva-
 luisti, et magnitudo tua magnificata est, et perve-
 nit ad cœlum, et potentia tua ad terminos terræ.

20. Quod autem vidit rex Hir, et sanctum de-
 scendentem de cœlo, et dixit: Evellite arborem, et
 destruite eam, attamen germen radicam ejus in
 terra dimittite, et in vinculo ferreo, et æreo, et in
 herba quæ foris, et in rore cœli commorabitur, et
 cum bestiis agrestibus pars ejus, donec septem
 tempora mutentur super eum.

21. Hæc interpretatio ejus, o rex, et sententia Altissimi est, quæ pervenit super dominum meum regem, et te ejicient ab hominibus, et cum bestiis agrestibus erit habitatio tua.

22. Et sæno ut bovem pascent te, et de rore cæli corpus tuum aspergetur, et septem tempora mutabuntur super te, donec scias, quod dominatur Excelsus super regnum hominum, et cuicumque voluerit, dabit illud.

23. Quod autem dixit: Dimittite germen radicum arboris: regnum tuum tibi manebit, postquam cognoveris potestatem cælestem.

24. Quamobrem, rex, consilium meum placeat tibi, et peccata tua in elemosynis redime, et injustitias tuas in miserationibus pauperum: fortasse erit longanimitas pro delictis tuis.

25. Hæc omnia venerunt super te Nabuchodonosor regem.

26. Post menses duodecim in templo regni sui Babylone deambulabat.

27. Et respondit rex, et dixit: Nonne hæc est Babylon magna, quam ego ædificavi in domum regni, in robore fortitudinis meæ?

28. Cum adhuc sermo esset in ore regis, vox de cælo facta est: Tibi dicitur, Nabuchodonosor rex: regnum tuum transiit a te.

29. Et ab hominibus te ejicient, et cum bestiis agrestibus habitatio tua, et sæno ut bovem cihahunt te, et septem tempora mutabuntur super te donec scias, quod dominatur Excelsus super regnum ipsorum hominum, et cuicumque voluerit, dabit illud.

30. Eadem hora sermo completus est super Nabuchodonosor, et ex hominibus ejectus est, et sænum ut bos comedit, et de rore cæli corpus ejus infectum est, donec capilli ejus quasi leonum creverunt, et ungues ejus quasi avium.

31. Et post finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad cælum levavi, et sensus mei ad me reversi sunt, et Altissimo beuedixi, et viventem in sempiternum laudavi, et glorificavi, quia potestas ejus potestas sempiterna, et regnum ejus in generationem et generationem.

32. Et omnes habitatores terræ quasi nihil computati sunt, et juxta voluntatem suam facit in virtute cæli, et in habitatione terræ. Et non est, qui resistat manui ejus, et dicat ei: Quid fecisti?

33. Ipso tempore sensus mei reversi sunt in me, et ad honorem regni mei veni, et figura mea reversa est ad me: et tyranni, et magnates mei quærebant me, et in regno meo confortatus sum, et magnificentia amplior addita est mihi.

34. Et nunc ego Nabuchodonosor laudo, et exalto, et glorifico regem cæli, quia omnia opera

21. Τοῦτο ἡ σύγκρισις αὐτοῦ, βασιλεῦ, καὶ σύγκριμα Ὑψίστου ἐστίν, ὃ ἐφθασεν ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα, καὶ σὲ ἐκδιώξουσιν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἔσται ἡ κατοικία σου.

22. Καὶ χόρτον ὡς βοῦν ψωμίσουσί σε, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμά σου βαφθήσεται, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγῆσονται ἐπὶ σέ, ἕως οὗ γνῶς, ὅτι κυριεύει ὁ Ὑψίστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ ἂν δόξῃ, δώσει αὐτήν.

23. Καὶ ὅτι εἶπεν, Ἐάσατε τὴν φυτὴν τῶν ριζῶν τοῦ δένδρου· ἡ βασιλεία σου σοὶ μενεῖ, ἀφ' ἧς ἂν γνῶς τὴν ἐξουσίαν τὴν οὐράνιον.

24. Διὰ τοῦτο, βασιλεῦ, ἡ βουλὴ μου ἀρεσάτω σοί, καὶ τὰς ἀμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀδικίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πνήτων· ἴσως ἔσται μακροθυμία τοῖς παραπτώμασί σου.

25. Ταῦτα πάντα ἐφθασεν ἐπὶ σὲ Nabuchodonosor τὸν βασιλέα.

26. Μετὰ δωδεκάμηνον ἐν τῷ ναῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι περιπατῶν ἦν.

27. Καὶ ἀπεκριθὴ ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν, Οὐχ αὕτη ἐστὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ψυχοδόμησα εἰς οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου;

28. Ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος, φωνὴ ἀπ' οὐρανοῦ ἐγένετο· σοὶ λέγεται, Nabuchodonosor βασιλεῦ, ἡ βασιλεία σου παρήλθεν ἀπὸ σοῦ.

29. Καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων σὲ ἐκδιώξουσι, καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων ἡ κατοικία σου, καὶ χόρτον ὡς βοῦν ψωμίσουσί σε, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγῆσονται ἐπὶ σοί, ἕως οὗ γνῶς, ὅτι κυριεύει ὁ Ὑψίστος τῆς βασιλείας αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ ἂν δόξῃ, δώσει αὐτήν.

30. Αὕτῃ τῇ ὥρᾳ ὁ λόγος συνετελέσθη ἐπὶ Nabuchodonosor, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ χόρτον ὡς βοῦς ἦσθι, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐδάφη, ἕως οὗ αἱ τρίχες αὐτοῦ ὡς λεόντων ἐμεγαλύνθησαν, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ ὡς ὀρνέων.

31. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἐγὼ Nabuchodonosor τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὸν οὐρανὸν ἔλαθον, καὶ αἱ φρένες μου ἐπ' ἐμὲ ἐπεστράφησαν, καὶ τὸν Ὑψίστον εὐλόγησα, καὶ τὸν ζῶντα εἰς τοὺς αἰῶνας ἦνεσα, καὶ ἐδόξασα, ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτοῦ, ἐξουσία αἰώνιος, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

32. Καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ὡς οὐδὲν ἐλογίσθησαν· καὶ κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς γῆς. Καὶ οὐκ ἐστὶν ὃς ἀντιστήσεται τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔρει αὐτῷ· τί ἐποίησας;

33. Αὐτῷ τῷ καιρῷ αἱ φρένες μου ἐπεστράφησαν ἐπ' ἐμοί, καὶ εἰς τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας μου ἦλθον, καὶ ἡ μορφή μου ἐπέστραψεν ἐπ' ἐμὲ, καὶ οἱ τύραννοί μου, καὶ οἱ μεγιστάνες μου ἐζήτησαν με, καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἐκραταιώθη, καὶ μεγαλωσύνη περισσώτερα προσετέθη μοι.

34. Καὶ νῦν ἐγὼ Nabuchodonosor αἰνῶ, καὶ ὑψῶ, καὶ δοξάζω τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι πάντα τὰ

ἔργα αὐτοῦ ἀληθινὰ, καὶ αἱ τρίβοι αὐτοῦ κρῖσις, καὶ ἅπαντας τοὺς πορευομένους ἐν ὑπερηφανίᾳ, δύναται ταπεινῶσαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

1. Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησε δεῖπνον μέγα τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ χιλίους, καὶ κατέναντι τῶν χιλίων ὁ οἶνος.

2. Πίνων Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς εἶπεν ἐν τῇ γεύσει τοῦ οἴνου, τοῦ ἐνεγκεῖν τὰ σκεύη τὰ χρυσεᾶ, καὶ τὰ ἀργυρεᾶ, ἃ ἐξήνεγκε Ναβουχοδονόσορ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ πίεψαν ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ αἱ παράκοιτοι αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ.

3. Καὶ ἠνέχθη τὰ σκεύη τὰ ἀργυρεᾶ, καὶ τὰ χρυσεᾶ, ἃ ἐξήνεγκε Ναβουχοδονόσορ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔπινον ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ παράκοιτοι αὐτοῦ, καὶ αἱ παλλακαὶ αὐτοῦ.

4. Καὶ ἔπινον οἶνον, καὶ ἤνεσαν τοὺς θεοὺς τοὺς χρυσοῦς, καὶ ἀργυροῦς, καὶ χαλκοῦς, καὶ σιδηροῦς, καὶ ξυλίνοῦς, καὶ λιθίνοῦς· καὶ τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ οὐκ εὐλόγησαν, τὸν ἔχοντα ἐξουσίαν τοῦ πνεύματος αὐτῶν.

5. Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξῆλθον δάκτυλοι χειρῶς ἀνθρώπου, καὶ ἔγραφον κατέναντι τῆς λαμπάδος ἐπὶ τὸ κονίαμα τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ ὁ βασιλεὺς θεώρει τοὺς ἀστραγάλους τῆς χειρῶς τῆς γραφούσης.

6. Τότε τοῦ βασιλέως ἡ μορφή ἠλλοιώθη, καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ συνετάρασσαν αὐτὸν, καὶ οἱ σύνδεσμοὶ τῆς σφύρας αὐτοῦ διελύοντο, καὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ ἔκρουσαν τὸ τοῦτο τοῦτω /· συνεκρούετο.

7. Καὶ ἐβόησεν ὁ βασιλεὺς ἐν ἰσχυρί τοῦ εἰσαγαγεῖν μάγους, Χαλδαίους, γαζαρηνοῦς· καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν τοῖς σοφοῖς Βαβυλωνῶνος, ὅτι Πᾶς ἄνθρωπος, ὃς ἐὰν ἀναγῶ τὴν γραφὴν ταύτην, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γινώσκῃ μοι, πορφύραν ἐνδύσεται, καὶ ὁ μανιᾶκης ὁ χρυσοῦς ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ, καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξει.

8. Καὶ εἰσεπορεύοντο πάντες οἱ σοφοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ οὐκ ἠδύναντο τὴν γραφὴν ἀναγῶναι, οὐδὲ τὴν σύγκρισιν γινώσκαι τῷ βασιλεῖ.

9. Καὶ ὁ βασιλεὺς Βαλτάσαρ ἐταράχθη, καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ ἠλλοιώθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ συνετάρασσαν.

10. Καὶ ἡ βασίλισσα κατέναντι τῶν λόγων τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πότου εἰσῆλθεν, καὶ ἀπεκρίθη ἡ βασίλισσα, καὶ εἶπεν· Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι· μὴ ταρασσέτωσάν σε οἱ διαλογισμοὶ σου, καὶ ἡ μορφή σου μὴ ἄλλοιούσθω.

11. Ἔστιν ἀνὴρ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ἐν ᾧ Πνεῦμα Θεοῦ ἔστι ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πατρὸς σου γρηγόρησις καὶ σύνεσις καὶ ἐννοεῖς εὐρέθῃ ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ ὁ πατὴρ σου ἄρχοντα ἐπισκοπῶν, μάγων, Χαλδαίων, γαζαρηνῶν κατέστησεν αὐτόν.

12. Ὅτι πνεῦμα περισσὸν ἐν αὐτῷ, καὶ φρόνησις, καὶ σύνεσις, συγκρίνων ἐνύπνια, καὶ ἀναγγέλλων κρατούμενα· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέθηκεν αὐτῷ ὄνομα Βαλ-

ejus vera, et semitæ ejus judicium, et omnes gradientes in superbia potest humiliare.

CAPUT V.

4. Baltasar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille, et e regione ipsorum mille, vinum.

2. Bibens Baltasar rex dixit in gustu vini, ut afferrentur vasa aurea, et argentea, quæ asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de templo, quod erat in Jerusalem, et biberent in eis rex, et optimates ejus, et concubinæ ejus, et scorta ejus.

3. Et allata sunt vasa argentea, et aurea, quæ asportaverat Nabuchodonosor de templo Dei, quod fuerat in Jerusalem : et bibebant in eis rex, et optimates ejus, et concubinæ ejus, et scorta ejus.

4. Et bibebant vinum, et laudabant deos aureos, et argenteos, et æreos, et ferreos, ligneosque, et lapideos : et Deo cæli non benedixerunt habenti potestatem spiritus eorum.

5. In eadem hora egressi sunt digiti manus hominis, et scribebant e regione lampadis in tectorio parietis domus regis ; et rex contemplantur articulos manus scribentis.

6. Tunc regis forma immutata est, et cogitationes ejus conturbabant eum, et compages renum ejus dissolvebantur, et genua ejus alterum alteri collidebantur.

7. Et clamavit rex in fortitudine, ut introducerent magos, Chaldæos, gazarenos. Et respondit rex, et dixit sapientibus Babylonis, quod Omnis homo quicumque legerit scripturam hanc, et conjecturam ejus manifestam mihi fecerit, purpura vestiatur, et torques aurea super collum ejus, et tertius in regno meo princeps erit.

8. Et ingrediebantur omnes sapientes regis, et non poterant scripturam legere, neque significationem indicare regi.

9. Et rex Baltasar turbatus est, et forma ejus immutata est in illo, et optimates ejus conturbabantur.

10. Et regina propter verba regis, et optimatum ejus in domum convivii ingressa est, et respondit regina, et dixit : Rex, in æternum vive : non conturbent te cogitationes tuæ, et forma tua non immutetur.

11. Est vir in regno tuo, in quo est Spiritus Dei sanctus in eo, et in diebus patris tui vigilantia et intelligentia inventæ sunt in eo ; et rex Nabuchodonosor pater tuus principem incantatorum, magorum, Chaldæorum, gazarenorum constituit eum.

12. Quia spiritus amplior in eo, et prudentia, et intellectus conjiciens somnia, et indicans ostenta : et rex imposuit ei nomen Baltasar : nunc itaque

vocetur Daniel, et conjecturam ejus indicabit tibi.

13. Tunc Daniel introductus est coram rege, et dixit rex Danieli: Tu es Daniel, qui de filiis captivitatis Judææ, quam adduxit rex pater meus de Judæa?

14. Et audivi de te, quia Spiritus Dei sanctus in te, et vigilantia, et intelligentia, et sapientia amplior inventæ sunt in te.

15. Et nunc ingressi sunt in conspectu meo sapientes, magi, gazareni, ut scripturam hanc legerent, et conjecturam ejus indicarent mihi, et non potuerunt interpretationem sermonis hujus indicare mihi.

16. Et ego audivi de te, quia potes judicia interpretari, et solvere perplexa: et nunc si poteris legere scripturam, et conjecturam ejus indicare mihi, purpura vestieris, et torques aureus erit super collum tuum, et tertius in regno meo princeps eris.

17. Tunc respondit Daniel, et dixit coram rege: Munera tua tibi erunt, et donum regni tui alteri da: ego autem scripturam legam regi, et conjecturam ejus ostendam tibi, o rex.

18. Deus altissimus regnum, et magnificentiam, et honorem, et gloriam dedit Nabuchodonosor patri tuo.

19. Et a magnificentia, quam dedit ei, omnes populi, tribus, linguæ erant trementes, et metuentes a facie ejus: quos volebat ipse interficiebat, et quos volebat ipse servabat, et quos volebat ipse exaltabat, et quos volebat ipse humiliabat.

20. Et quando elevatum est cor ejus, et spiritus ejus obfirmatus est ad superbiendum, depositus est de solio regni sui.

21. Et honor ejus ablatum est ab eo, et ex hominibus ejectus est, et cor ejus cum bestiis datum est, et cum onagris habitatio ejus: et scæno ut bovem cibaverunt eum, et de rore cæli corpus ejus madefactum est, donec cognovit, quia dominatur Deus altissimus super regnum hominum, et cuicumque voluerit, dabit illud.

22. Et tu filius ejus Baltasar non humiliasti cor tuum coram Deo, cujus omnia hæc noras.

23. Et super Dominum Deum cæli elevatus es, et vasa domus ejus attulerunt coram te, et tu, et optimates tui, et concubinæ tuæ, et scorta tua bibebatis vinum in eis, et deos aureos, et argenteos, et æneos, et ferreos, et ligneos, et lapideos, qui non vident, et non audiunt, et non sentiunt, laudasti; et Deum, cujus respiratio tua in manu ejus, et omnes viæ tuæ, ipsum non glorificasti.

24. Idcirco a facie ejus missus est articulus manus, et scripturam hanc ordinavit.

Α τάσαρ· νῦν οὖν κληθήτω Δανιήλ, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ἀναγγελεῖ σοι.

13. Τότε Δανιήλ εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιήλ· Σὺ εἶ Δανιήλ, ὁ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας, ἧς ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ μου ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας;

14. Καὶ ἤκουσα περὶ σοῦ, ὅτι Πνεῦμα Θεοῦ ἄγιον ἐν σοὶ, καὶ γρηγόρησις, καὶ σύνεσις, καὶ σοφία περισσὴ εὐρέθη ἐν σοὶ.

15. Καὶ νῦν εἰσῆλθον ἐνώπιόν μου οἱ σοφοί, μάγοι, γαζαρηνοὶ, ἵνα τὴν γραφὴν ταύτην ἀναγῶσι, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσωσί μοι, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν τὴν σύγκρισιν τοῦ λόγου τούτου ἀναγγεῖλαι μοι.

16. Καὶ ἐγὼ ἤκουσα περὶ σοῦ, ὅτι δύνασαι συγκρίματα συγκρίνειν, καὶ λύειν συνδέσμους· καὶ νῦν ἐδυνήθης ἀναγῶναι τὴν γραφὴν, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσαι μοι, πορφύραν ἐνδύσῃ, καὶ ὁ μανιάκης ὁ χρυσοῦς ἔσται ἐπὶ τὸν τράχηλόν σου, καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἄρξεις.

17. Τότε ἀπεκρίθη Δανιήλ, καὶ εἶπεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· Τὰ δόματα σου σοὶ ἔσται, καὶ τὴν δωρεάν τῆς βασιλείας σου ἐτέρῳ δός· ἐγὼ δὲ τὴν γραφὴν ἀναγῶσμαι τῷ βασιλεῖ, καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτῆς γνωρίσω σοι, βασιλεῦ.

18. Ὁ Θεὸς ὁ ὑψίστος τὴν βασιλείαν, καὶ τὴν μεγαλωσύνην, καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν δόξαν ἔδωκε Nabuchodonosor τῷ πατρί σου.

19. Καὶ ἀπὸ τῆς μεγαλωσύνης, ἧς ἔδωκεν αὐτῷ, πάντες οἱ λαοί, φυλαί, γλῶσσαι ἦσαν τρέμοντες, καὶ φοβούμενοι ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· οὐς ἐβούλετο αὐτὸς ἀνῆρει, καὶ οὐς ἐβούλετο αὐτὸς ἔσωζε, καὶ οὐς ἐβούλετο αὐτὸς ὑψοῦν, καὶ οὐς ἐβούλετο αὐτὸς ἐταπεινῶναι.

20. Καὶ ὅτε ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἐδυνάμην αὐτοῦ ἐκραταιώθη τοῦ ὑπερηφανεῖσθαι, κατηνέχθη ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

21. Καὶ ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἀφῆρέθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐξεδιώχθη, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μετὰ τῶν θηρίων ἐδόθη, καὶ μετὰ θύων ἀγρίων ἡ κατοικία αὐτοῦ, καὶ χόρτον ὡς βοῦν ἐψώμιζον αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐβάφη, ἕως οὗ ἔγνω, ὅτι κυριεύει ὁ Θεὸς ὁ ὑψίστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἢ ἐὰν δόξη δώσει αὐτήν.

22. Καὶ σὺ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαλτάσαρ, οὐκ ἐταπεινώσας τὴν καρδίαν σου κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, οὐ πάντα ταῦτα ἔγνως.

23. Καὶ ἐπὶ τὸν Κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ὑψώθης, καὶ τὰ σκεῦη τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἤνεγκαν ἐνώπιόν σου, καὶ σὺ καὶ οἱ μεγιστάνεις σου, καὶ αἱ παράκοιτοί σου, καὶ αἱ παλλακαὶ σου ἐπίνετε οἶνον ἐν αὐτοῖς, καὶ τοὺς θεοὺς τοὺς χρυσοῦς, καὶ ἀργυροῦς, καὶ χαλκοῦς, καὶ σιδηροῦς, καὶ ξυλίνους, καὶ λιθίνους, οἱ οὐ βλέπουσι, καὶ οὐ γινώσκουσιν, ἤνεσας, καὶ τὸν Θεὸν οὐ ἠπνοή σου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ σου, αὐτὸν οὐκ ἐδόξασας.

24. Διὰ τοῦτο ἐκ προσώπου αὐτοῦ ἀπεστάλη ἀστράγαλος χειρὸς, καὶ τὴν γραφὴν ταύτην ἐνέταξεν.

25. Καὶ αὕτη ἡ γραφή ἡ ἐντεταγμένη· ΜΑΝΗ, Α ΘΕΚΕΑ, ΦΑΡΕΣ.

26. Καὶ τοῦτο τὸ σύγγραμμα τοῦ ἐρωτήματος· ΜΑΝΗ, ἐμέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν σου, καὶ ἐκλήρωσεν αὐτήν.

27. ΘΕΚΕΑ, ἐστάθη ἐν ζυγῷ, καὶ εὐρέθη ὑστεροῦσα.

28. ΦΑΡΕΣ, διήρηται ἡ βασιλεία σου, καὶ ἐδόθη Μήδοις, καὶ Πέρσαις.

29. Καὶ εἶπεν Βαλτάσαρ, καὶ ἐνέδυσαν τὸν Δανιὴλ πορφύραν, καὶ τὸν μανιάκην τὸν χρυσοῦν περιέθηκαν περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἐκήρυξε περὶ αὐτοῦ, εἶναι αὐτὸν ἄρχοντα τρίτον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

30. Ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἀνηρέθη Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ὁ Χαλδαῖος.

31. Καὶ Δαρεῖος ὁ Μήδος παρέλαβεν τὴν βασιλείαν, ὧν ἐτῶν ἐξήκοντα δύο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. Καὶ ἤρρεσεν ἐνώπιον Δαρείου, καὶ κατέστησεν ἐπὶ τῆς βασιλείας σατράπας ἑκατὸν καὶ εἰκοσι, τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἐν ὅλῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

2. Καὶ ἐπάνω πάντων αὐτῶν τακτικούς τρεῖς· καὶ ἦν Δανιὴλ εἰς ἐξ αὐτῶν, τοῦ ἀποδιδόναι αὐτοῖς τοὺς σατράπας λόγον, ὅπως ὁ βασιλεὺς μὴ ἐνοχλῆται.

3. Καὶ ἦν Δανιὴλ ὑπερникῶν ὑπὲρ τοὺς τακτικούς καὶ τοὺς σατράπας κατέναντι, ὅτι πνεῦμα περισσὸν ἦν ἐν αὐτῷ.

4. Καὶ ὁ βασιλεὺς κατέστησεν αὐτὸν ἐφ' ὅλης τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ οἱ τακτικοὶ καὶ οἱ σατράπαι ἐζήτησαν πρόφασιν εὐρεῖν κατὰ Δανιὴλ ἐκ τῆς βασιλείας, καὶ πᾶσαν πρόφασιν καὶ παράπτωμα οὐχ εὑρον κατ' αὐτοῦ, ὅτι πιστὸς ἦν.

5. Καὶ εἶπον οἱ τακτικοὶ ἐκείνοι, Οὐχ εὐρήσθημεν κατὰ Δανιὴλ πρόφασιν, εἰ μὴ ἐν νομίμοις Θεοῦ αὐτοῦ.

6. Τότε οἱ τακτικοὶ καὶ σατράπαι παρέστησαν τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπον αὐτῷ· Δαρεῖε βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.

7. Συνεβουλεύσαντο πάντες οἱ ἐπὶ τῆς βασιλείας σου στρατηγοὶ, καὶ σατράπαι, ὑπατοὶ, καὶ τοπάρχαι, τοῦ στήσαι στάσιν βασιλικήν, καὶ ἐνισχύσαι ὀρισμὸν, ὅπως ὅς ἐάν αἰτήσῃ αἴτημα παρὰ παντὸς Θεοῦ, ἢ ἀνθρώπων, ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ σοῦ, βασιλεῦ, ἐμβληθῆσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

8. Νῦν οὖν, βασιλεῦ, στήσον τὸν ὀρισμὸν, καὶ ἐκθεὸς γραφὴν, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ δόγμα Μήδων καὶ Περσῶν, ὅπως μὴ παραλλαγῇ κατέναντι τούτου.

9. Τότε ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπέταξε γραφῆναι τὸ δόγμα.

10. Καὶ Δανιὴλ ἤνικα ἔγνω, ὅτι ἐνετάγη τὸ δόγμα, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ θυρίδες ἀνεψυγμέναι αὐτῷ ἐν τοῖς ὑπερφόροις αὐτοῦ κατέναντι Ἱερουσαλήμ, καὶ καιροῦς τρεῖς τῆς ἡμέρας ἦν κάμπτιον ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ προσευχόμενος, καὶ ἐξομολογούμενος ἐναντίον τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἦν ποιῶν ἐμπροσθεν.

11. Τότε οἱ ἄνδρες ἐκείνοι παρετηρήσαντο, καὶ εὗρον τὸν Δανιὴλ ἀξιούντα, καὶ δεόμενον ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ.

25. Et hæc scriptura, quæ ordinata est : MANE, THECEL, PHARES.

26. Et hæc est interpretatio interrogationis : MANE, mensus est Deus regnum tuum, et complevit illud.

27. THECEL, appensum est in statera, et inventum est minus habens.

28. PHARES, divisum est regnum tuum et datum est Medis, et Persis.

29. Et dixit Baltasar, et induerunt Danielem purpura, et torquem aureum circumdederunt collo ejus, et prædicavit de eo, esse ipsum principem tertium in regno suo.

30. In eadem nocte interfectus est Baltasar rex Chaldaeus.

31. Et Darius Medus assumpsit regnum annos natus sexaginta duos.

CAPUT VI.

1. Et placuit in conspectu Darii, et constituit super regnum satrapas centum et viginti, ut essent in toto regno suo.

2. Et super omnes eos, præfectos tres : et erat Daniel unus ex eis : ut satrapæ illis redderent rationem, ut rex non sustineret molestias.

3. Et erat Daniel prævalens super præfectos et satrapas coram, quia spiritus amplior erat in eo.

4. Et rex constituit eum super omne regnum suum : et præfecti et satrapæ quærebant invenire occasionem contra Danielem de regno : et omnem occasionem et delictum non invenerunt contra eum, eo quod fidelis erat.

5. Et dixerunt præfecti illi : Non inveniemus contra Danielem occasionem, nisi in legitimis Dei sui.

6. Tunc præsides et satrapæ astiterunt regi, et dixerunt ei : Dari rex, in æternum vive.

7. Consilium inierunt omnes, qui super regnum tuum duces et satrapæ, consules et toparchæ, statuere decretum regium, et confirmare constitutionem, ut quicumque petierit petitionem a quocumque deo, aut ab hominibus usque ad triginta dies, nisi a te, rex, mittatur in lacum leonum.

8. Nunc igitur, rex, statue constitutionem, et propone scripturam, ut non immutetur decretum Medorum et Persarum, neque violetur super hoc.

9. Tunc rex Darius jussit scribi decretum.

10. Et Daniel quando cognovit constitutum esse decretum, ingressus est in domum suam : et fenestris apertis ei in cœnaculis suis contra Jerusalem, et tribus temporibus diei erat flectens se super genua sua, et orans, et confitens coram Deo suo, sicut ante facere consueverat.

11. Tunc viri illi observarunt, et invenerunt Danielem obsecrantem et orantem coram Deo suo.

12. Et accedentes dicunt regi : Rex, nonne constitutionem posuisti, ut omnis homo quicumque petierit a quocumque deo et hominibus petitionem usque ad tringinta dies, nisi a te, rex, mittatur in lacum leonum?

13. Et dixit rex, Verus est sermo, et decretum Medorum et Persarum non contemnetur.

14. Tunc responderunt, et dicunt coram rege : Daniel, qui de filiis captivitatis Judææ, non subdidit se decreto tuo circa legem, quam statuisti : et tribus temporibus diei petit a Deo suo petitiones suas. Tunc rex, ut audivit verbum, valde contristatus est in eo : et pro Daniele decertabat ad liberandum eum, et usque ad occasum solis laborabat, ut erueret eum.

15. Tunc viri illi animadverterunt super regem, et dicunt regi : Scito, rex, quia decretum Medis et Persis est, ut omnem legem et statutum, quodcumque rex statuerit, non oporteat inmutari.

16. Tunc rex dixit : et adduxerunt Danielem, et miserunt eum in lacum leonum, et dixit rex Danieli : Deus, quem tu colis semper, ipse liberabit te.

17. Et attulerunt lapidem unum, et imposuerunt super os laci : et obsignavit rex in annulo suo, et annulo optimatum suorum, ne quid secus fieret in Daniele.

18. Et abiit rex in domum suam, et dormivit incœnatus, et cibos non attulerunt ei, et somnus recessit ab eo : et conclusit Deus ora leonum, et non affecerunt molestia Danielem.

19. Tunc rex surrexit mane diluculo, et in festinatione venit ad lacum leonum.

20. Et cum appropinquaret ipse lacui, Danieli in voce forti clamavit, et respondit rex, et dixit Danieli : Daniel serve Dei viventis, Deus tuus, cui tu servis semper, cum potes liberare te de ore leonum?

21. Et loquutus est Daniel regi, et ait : Rex, in sæcula vive.

22. Deus meus misit angelum suum, et obstruxit ora leonum, et non nocuerunt mihi, quia coram eo rectitudo inventa est mihi : sed et coram te, rex, delictum non feci.

23. Tunc rex vehementer gavisus est super eo, et Danielem jussit educi de lacu ; et eductus est Daniel de lacu, et nulla læsio inventa est in eo, quia credidit Deo suo.

24. Et dixit rex, et adduxerunt viros, qui accusaverant Danielem, et in lacum leonum missi sunt ipsi, et filii eorum, et uxores eorum : et non pervenerunt ad pavimentum laci, donec dominati sunt eorum leones, et omnia ossa eorum comminuerunt.

12. Καὶ προσελθόντες λέγουσι τῷ βασιλεῖ· Βασιλεῦ, οὐχ ὀρισμὸν ἔταξας, ὅπως πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἐὰν αἰτήσῃ παρὰ παντὸς θεοῦ καὶ ἀνθρώπων αἴτημα, ἕως ἡμερῶν τριάκοντα, ἀλλ' ἢ παρὰ σοῦ, βασιλεῦ, ἐμδληθήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων ;

13. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ τὸ δόγμα Μήδων καὶ Περσῶν οὐ παρελεύσεται.

14. Τότε ἀπεκρίθησαν, καὶ λέγουσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· Δανιὴλ, ὁ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰουδαίας, οὐχ ὑπετάγη τῷ δόγματί σου περὶ τοῦ ὀρισμοῦ, οὐ ἐνέταξας, καὶ καιροῦς τρεῖς τῆς ἡμέρας αἰτεῖται παρὰ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ αἰτήματα αὐτοῦ. Τότε ὁ βασιλεὺς ὡς τὸ ῥῆμα ἤκουσε, πολὺ ἐλυπήθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ περὶ τοῦ Δανιὴλ ἠγωνίσαστο τοῦ ἐξελεῖσθαι αὐτόν, καὶ ἕως πρὸς δυσμαῖς ἡλίου ἦν ἀγωνιζόμενος ἐξελέσθαι αὐτόν.

15. Τότε οἱ ἄνδρες ἐκείνοι παρετήρησαντο ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ λέγουσι τῷ βασιλεῖ· Γνωθι, βασιλεῦ, ὅτι τὸ δόγμα τοῖς Μήδοις καὶ Πέρσαις, τοῦ πάντα ὀρισμὸν, καὶ στάσιν, ἦν ἐὰν ὁ βασιλεὺς στήσῃ, οὐ δεῖ παραλλάξαι.

16. Τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν· καὶ ἤγαγον τὸν Δανιὴλ, καὶ ἐπέβαλον αὐτόν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιὴλ· Ὁ Θεὸς ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδελεγῶς, αὐτὸς ἐξελεῖταί σε.

17. Καὶ ἤνεγκαν λίθον ἓνα, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ λάκκου, καὶ ἐσφραγίσαστο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ δακτυλίῳ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῆ τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ Δανιὴλ.

18. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθη ἄδειπνος, καὶ ἐδῶματα οὐκ εἰσήνεγκαν αὐτῷ, καὶ ὁ ὕπνος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ· καὶ ἀπέκλεισεν ὁ Θεὸς τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐ παρηνώχλησαν τῷ Δανιὴλ.

19. Τότε ὁ βασιλεὺς ἀνέστη τὸ πρωὶ ἐν τῷ φωτὶ, καὶ ἐν σπουδῇ ἦλθεν ἐπὶ τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

20. Καὶ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτόν τῷ λάκκῳ, τῷ Δανιὴλ ἐν φωνῇ ἰσχυρᾷ ἐδόησε, καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπεν τῷ Δανιὴλ· Δανιὴλ ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ Θεὸς σου ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδελεγῶς, εἰ ἐδυνήθη ἐξελεῖσθαι σε ἀπὸ στόματος τῶν λεόντων ;

21. Καὶ ἐλάλησε Δανιὴλ τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπεν· Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι.

22. Ὁ Θεὸς μου ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐπέφραξεν τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ οὐκ ἐλυμήναντό με, ὅτι κατέναντι αὐτοῦ εὐθύτης εὐρέθη μοι, καὶ ἐνώπιον δὲ σοῦ, βασιλεῦ, παράπτωμα οὐκ ἐποίησα.

23. Τότε ὁ βασιλεὺς πολὺ ἠγαθύνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸν Δανιὴλ εἶπεν ἀνενεγκεῖν ἐκ τοῦ λάκκου· καὶ ἀνηνέχθη Δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου, καὶ πᾶσα διαφθορὰ οὐχ εὐρέθη ἐν αὐτῷ, ὅτι ἐπίστευσε τῷ Θεῷ αὐτοῦ.

24. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἤγαγον τοὺς ἄνδρας τοὺς διαβαλόντας τὸν Δανιὴλ, καὶ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων ἐνεβλήθησαν αὐτοὶ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν· καὶ οὐκ ἔφθασαν εἰς τὸ ἕδαφος τοῦ λάκκου, ἕως οὐ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ λέοντες, καὶ πάντα τὰ ὀστέα αὐτῶν ἐλέπτυναν.

25. Τότε Δαρειός ὁ βασιλεὺς ἔγραψε πᾶσι τοῖς Ἀ
λαοῖς, φυλαῖς, γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ
γῆ· Εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθεῖη.

26. Ἐκ προσώπου ἐτέθη δόγμα ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῆς
βασιλείας μου, τοῦ εἶναι τρέμοντας καὶ φοβούμενους
ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Δανιήλ, ὅτι αὐτός ἐστι Θεὸς
ζῶν, καὶ μένων εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ἡ βασιλεία αὐ-
τοῦ οὐ διαφθαρήσεται, καὶ κυρεῖα αὐτοῦ ἕως τέλους.

27. Ἀντιλαμβάνεται, καὶ ῥύσεται, καὶ ποιεῖ ση-
μεῖα καὶ τέρατα ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις
ἐξέλετο τὸν Δανιήλ ἐκ στόματος τῶν λεόντων.

28. Καὶ Δανιήλ οὗτος κατεύθυνεν ἐν τῇ βασιλείᾳ
Δαρείου, καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ Κύρου τοῦ Πέρσου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

1. Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Βαλτάσαρ βασιλέως Χαλ-
δαίων, Δανιήλ ἐνύπνιον εἶδε, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κε-
φαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐνύπνιον
ἔγραψεν ἀρχὴ λόγων αὐτοῦ, καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν.

2. Ἐγὼ Δανιήλ ἐθεώρουν ἐν τῇ ὁράσει μου τῆς
νυκτός· καὶ ἰδοὺ οἱ τέσσαρες ἀνεμοὶ τοῦ οὐρανοῦ
προσέβαλλον εἰς τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην.

3. Καὶ τέσσαρα θηρία μεγάλα ἀνέβαινον ἐκ τῆς
θαλάσσης διαφέροντα ἀλλήλων.

4. Τὸ πρῶτον ὡσεὶ λέαινα, καὶ πτερὰ αὐτοῦ ὡσεὶ
ἀετοῦ· ἐθεώρουν ἕως οὗ ἐξετίλη τὰ πτερὰ αὐτοῦ·
καὶ ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου
ἐστάθη, καὶ καρδία ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῇ.

5. Καὶ ἰδοὺ θηρίον ἕτερον ὄμοιον ἄρκω, καὶ εἰς
μέρος ἐν ἐστάθῃ, καὶ τρία πλευρά ἐν τῷ στόματι αὐ-
τῆς, ἀνάμεσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς· καὶ οὕτως ἔλεγον
αὐτῇ, Ἀνάστηθι, φάγε σάρκας πολλὰς.

6. Ὅπισω τούτου θεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτός·
καὶ ἰδοὺ ἕτερον θηρίον ὡσεὶ πάραλις· καὶ αὐτῇ
πτερὰ τέσσαρα πετεινοῦ ὑπεράνω αὐτῆς, καὶ τέσσα-
ρες κεφαλαὶ τῷ θηρίῳ, καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῷ.

7. Ὅπισω τούτου θεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυ-
κτός· καὶ ἰδοὺ θηρίον τέταρτον φοβερὸν, καὶ ἐκθαμ-
νον, καὶ ἰσχυρὸν περισσῶς, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σι-
δηροὶ, καὶ μεγάλοι, ἐσθλόν, καὶ λεπτόνον, καὶ τὰ
ἐπίλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ συνεπάτει, καὶ αὐτὸ δι-
έφερε περισσῶς παρὰ πάντα τὰ θηρία τὰ ἐμπροσθεν
αὐτοῦ, καὶ κέρατα αὐτῷ δέκα.

8. Προσενόουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ κέρας
ἕτερον μικρὸν ἀνέβαινεν ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ τρία
κέρατα τῶν ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἐξεριζώθη ἀπὸ προσ-
ώπου αὐτοῦ· καὶ ἰδοὺ ὀφθαλμοί, ὡσεὶ ὀφθαλμοὶ ἀν-
θρώπου ἐν τῷ κέρατι τούτῳ, καὶ στόμα λαλοῦν με-
γάλα.

9. Ἐθεώρουν ἕως ὅτε θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ Παλαιὸς
ἡμερῶν ἐκάθητο, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ, ὡσεὶ χιῶν
λευκὸν, καὶ ἡ θριξὶς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὡσεὶ ἔριον
καθαρὸν, ὁ θρόνος αὐτοῦ φλόξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ
πῦρ φλέγον.

10. Ποταμὸς πυρὸς ἔλκεν ἐκπορευόμενος ἐμπρο-
σθεν αὐτοῦ· χιλιὰι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ
μύρια μυριάδες παρεστήκεισαν ἐμπροσθεν αὐτοῦ·
κρητῆριον ἐκάθισε, καὶ βίβλοι ἀνεγνώσθησαν.

11. Ἐθεώρουν τότε ἀπὸ φωνῆς τῶν λόγων, ὧν τὸ

25. Tunc Darius rex scripsit omnibus populis,
tribubus, linguis, habitantibus in universa terra:
Pax vobis multiplicetur.

26. A facie positum est decretum in omni prin-
cipatu regni mei, ut sint trementes et metuentes a
facie Dei Danielis, quia ipse est Deus vivens, et ma-
nens in sæcula : et regnum ejus non destruetur, et
dominatio ejus usque in finem.

27. Suscipit, et liberat, et facit signa et prodi-
gia in cælo, et in terra : qui liberavit Daniele in ore
leonum.

28. Et Daniel ipse prospere agebat in regno Darii,
et in regno Cyri Persæ.

CAPUT VII.

1. In anno primo Baltasar regis Chaldæorum.
Daniel somnium vidit, et visiones capitis ejus in
cubiculo ejus, et somnium scripsit : principium
sermonum ejus, et respondens dixit.

2. Ego Daniel videbam in visione mea noctis, et
ecce quatuor venti cæli irruerant in mare ma-
gnum.

3. Et quatuor bestię grandes ascendebant de
mari diversę inter se.

4. Prima quasi læna, et alę ejus sicut aquilę :
aspiciebam, donec evulsę sunt alę ejus, et sublata
est de terra, et super pedes hominis stetit, et cor
hominis datum est ei.

5. Et ecce bestia alia similis urso, et in parte
una stetit, et tria latera in ore ejus inter dentes
ejus, et sic dicebant ei : Surge, comede carnes mul-
tas.

6. Post hanc aspiciebam in visione noctis, et ecce
alia bestia quasi pardus, et huic alę quatuor volu-
cris super ipsam, et quatuor capita bestię, et po-
testas data est ei.

7. Post hanc aspiciebam in visione noctis, et
ecce bestia quarta terribilis, atque mirabilis, et for-
tis nimis, et dentes ejus ferrei, et magni, come-
dens, atque comminuens, et reliqua pedibus suis
conculcabat ; et ipsa differebat nimis præ omnibus
bestiis, quę ante eam (fuerant), et cornua ei de-
cem.

8. Considerabam cornua ejus, et ecce cornu
aliud parvum ascendebat in medio eorum : et tria
cornua eorum, quę erant ante ipsum, evulsa sunt
a facie ejus : et ecce oculi quasi oculi hominis in
cornu isto, et os loquens magna.

9. Aspiciebam, donec throni positi sunt, et An-
tiquus dierum sedit, et vestimentum ejus quasi
nix candidum, et capillus capitis ejus quasi lana
munda : thronus ejus flamma ignis, rotę ejus ignis
flagrans.

10. Flumen ignis trahebat egrediens in conspectu
ejus : millia millium deserviebant ei, et denę mil-
lia denum millium adstabant ante eum : judicium
sedit, et libri lecti sunt.

11. Aspiciebam tunc a voce sermonum, quos

cornu illud loquchatur, aspiciens eram, quoad A usque interfecta est bestia, et periit, et corpus ejus datum est in combustionem ignis.

12. Et cæterarum bestiarum translatus est principatus, et longitudo vitæ data est eis usque ad tempus et opportunitatem.

13. Aspiciebam in visione noctis, et ecce cum nubibus cæli quasi Filius hominis veniens erat, et usque ad Antiquum dierum pervenit, et in conspectu ejus oblatus est ei.

14. Et ipsi datus est principatus, et honor, et regnum, et omnes populi, tribus, linguæ ipsi serviunt: et potestas sempiterna, quæ non pertransibit, et regnum ejus non destruetur.

15. Horruit spiritus meus, ego Daniel in habitu meo, et visiones capitis mei conturbabant me.

16. Et accessi ad unum assistentium, et veritatem quærebam ab eo discere de omnibus his: et dixit mihi veritatem, et interpretationem sermonum declaravit mihi.

17. Hæ bestiæ magnæ quatuor, quatuor regna surgent in terra, quæ auferentur.

18. Et suscipient regnum sancti Altissimi, et obtinebunt illud usque in sæculum sæculorum.

19. Et quærebam diligenter de bestia quarta, quia erat dissimilis ab omni bestia, et terribilis nimis: dentes ejus ferrei, et unguis ejus ærei: comedens, et comminuens, et reliqua pedibus suis conculcabat.

20. Et de cornibus ejus decem, quæ in capite ejus, et alio quod ascendit, et excussit de prioribus tria: et cornu illud, cui oculi sunt ei, et os loquens grandia, et aspectus eorum major cæteris.

21. Aspiciebam, et cornu illud faciebat bellum cum sanctis, et prævalebat adversus eos.

22. Quoad usque venit Antiquus dierum, et judicium dedit sanctis Altissimi, et tempus advenit, et regnum obtinuerunt sancti.

23. Et dixit sic: Bestia quarta regnum quartum crit in terra, quod eminebit super omnia regna, et devorabit universam terram, et conculcabit eam, et concidet eam.

24. Et decem cornua ejus, decem reges consurgent: et post eos consurget alius, qui superabit malis omnes priores, et tres reges humiliabit.

25. Et sermones contra Excelsum loquetur, et sanctos Altissimi antiquabit, et cogitabit mutare tempora, et legem, et dabitur in manu ejus usque ad tempus, et tempora, et dimidium temporis.

26. Et judicium sedit, et principatum ejus transferent ad exterminandum et perdendum usque in finem.

27. Et regnum, et potestas, et magnitudo re-

κέρας ἐκεῖνο ἐλάλει, θεωρῶν ἡμῖν, ἕως ἀνηρέθη τὸ θηρίον, καὶ ἀπώλετο, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐδόθη εἰς καύσιν πυρός.

12. Καὶ τῶν λοιπῶν θηρίων μετεστάθη ἡ ἀρχή, καὶ μακρότης ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς ἕως χρόνου καὶ καιροῦ.

13. Ἐθεώρουν ἐν ὀράματι τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, ὡς Υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος ἦν, καὶ ἕως τοῦ Παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἐφθασε, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσημέχθη αὐτῷ.

14. Καὶ αὐτῷ ἐδόθη ἡ ἀρχή, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ βασιλεία, καὶ πάντες οἱ λαοὶ, φυλαὶ, γλώσσαι αὐτῷ δουλεύουσιν· καὶ ἡ ἐξουσία αἰώνιος, ἣ τις οὐ παρελεύσεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ οὐ διαφθαρήσεται.

15. Ἐφριξε τὸ πνευμά μου, ἐγὼ Δανιὴλ ἐν τῇ ἔξει μου, καὶ αἱ ὀράσεις τῆς κεφαλῆς μου ἐτάρασσόν με.

16. Καὶ προσῆλθον ἐνὶ τῶν ἐστηκότων, καὶ τὴν ἀκρίθειαν ἐζήτησον παρ' αὐτοῦ μαθεῖν περὶ πάντων τούτων· καὶ εἶπέ μοι τὴν ἀκρίθειαν, καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν λόγων ἐγνώρισέ μοι.

17. Ταῦτα τὰ θηρία τὰ μεγάλα τὰ τέσσαρα, τέσσαρες βασιλείαι ἀναστήσονται ἐπὶ τῆς γῆς, αἱ ἀρθήσονται.

18. Καὶ παραλήφονται τὴν βασιλείαν ἅγιοι Ἰψίστου, καὶ καθέξουσιν αὐτὴν ἕως αἰῶνος, καὶ ἕως αἰῶνος τῶν αἰῶνων.

19. Καὶ ἐζήτησον ἀκριδῶς περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου, ὅτι ἦν διάφορον παρὰ πᾶν θηρίον, καὶ φοβερόν περισσῶς· οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροί, καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοί, ἐσθλόν, καὶ λεπτόνον, καὶ τὰ κατάλοιπα τοῖς ποσὶν αὐτοῦ συνεπάται.

20. Καὶ περὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ τῶν δέκα τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἑτέρου τοῦ ἀναδάντος, καὶ ἐκτινάξαντος τῶν προτέρων τρία, καὶ τὸ κέραν ἐκεῖνο, ᾧ ὀφθαλμοὶ αὐτῷ, καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ ἡ δρασις αὐτῶν μείζων τῶν λοιπῶν.

21. Ἐθεώρουν, καὶ τὸ κέραν ἐκεῖνο ἐποίει πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ ἴσχυσε πρὸς αὐτούς.

22. Ἐως οὐ ἤλθεν ὁ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν, καὶ τὸ κριμα ἔδωκεν ἅγιοις Ἰψίστου, καὶ ὁ καιρὸς ἐφθασε, καὶ τὴν βασιλείαν κατέσχον οἱ ἅγιοι.

23. Καὶ εἶπεν οὕτως· Τὸ θηρίον τὸ τέταρτον βασιλεία τετάρτη ἔσται ἐν τῇ γῇ ἣτις ὑπερέξει πάσας τὰς βασιλείας, καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ συμπατήσῃ αὐτὴν, καὶ κατακόψει αὐτὴν.

24. Καὶ τὰ δέκα κέρατα αὐτοῦ, δέκα βασιλεῖς ἀναστήσονται, καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἀναστήσεται ἕτερος, ὃς ὑπεροίσει κακοῖς πάντας τοὺς, ἔμπροσθεν, καὶ τρεῖς βασιλεῖς ταπεινώσει.

25. Καὶ λόγους πρὸς τὸν Ἰψίστον λαλήσει, καὶ τοὺς ἁγίους Ἰψίστου παλαιώσει, καὶ ὀπιονήσει τοῦ ἀλλοιωῦσαι καιροῦς, καὶ νόμον, καὶ δοθήσεται ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἕως καιροῦ, καὶ καιρῶν, καὶ ἡμισυ καιροῦ.

26. Καὶ τὸ κριτήριον ἐκάθισε, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ μεταστήσουςι τοῦ ἀφανίσαι, καὶ τοῦ ἀπολέσαι ἕως τέλους.

27. Καὶ ἡ βασιλεία, καὶ ἡ ἐξουσία, καὶ ἡ μεγα-

λαωσύνη τῶν βασιλείων, τῶν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ, ἐδόθη ἀγίοις Ἰψίστου· καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος, καὶ πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ αὐτῷ δουλεύσουσι, καὶ ὑπακούσονται. Ἔως ὧδε πέρασ τοῦ λόγου.

28. Ἐγὼ Δανιὴλ οἱ διαλογισμοὶ μου ἐπὶ πολὺ συν-ετάραξάν με, καὶ ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη, καὶ τὸ ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου συνετήρησα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

1. Ἐν εἵτει τρίτῃ τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ, ὄρασις ὤφθη πρὸς μέ· Ἐγὼ Δανιὴλ μετὰ τὴν ὀφθεισάν μου τὴν ἀρχήν.

2. Καὶ εἶδον ἐν τῇ ὄρασει, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με, καὶ ἤμην ἐν Σούσοις τῇ βάρει, ἣ ἐστὶν ἐν χώρᾳ Αἰλάμ· καὶ εἶδον ἐν ὄραματι, καὶ ἤμην ἐπὶ τοῦ Οὐβαλοῦλα.

3. Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ εἶδον· καὶ ἰδοὺ κριὸς εἶς ἐστηκὼς πρὸ τοῦ Οὐβαλοῦλα, καὶ αὐτῷ κέρατα, καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά· καὶ τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἐτέρου, καὶ τὸ ὑψηλὸν ἀνέβαιναν ἐπ' ἐσχάτῃ.

4. Καὶ εἶδον τὸν κριὸν κερατίζοντα κατὰ θάλασσαν, καὶ βορρᾶν, καὶ νότον, καὶ πάντα τὰ θηρία οὐ στήσονται ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκ χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἐποίησε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐμεγαλύνθη.

5. Καὶ ἐγὼ ἤμην συνιῶν, καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ Λιβῆς ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς πάσης· καὶ οὐκ ἦν ἀπτόμενος τῆς γῆς· καὶ τῷ τράγῳ ἐκαίνῃ κέρασ θεωρητῶν ἀνάμεσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

6. Καὶ ἦλθεν ὁ τράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐνώπιον τοῦ Οὐβαλοῦλα, καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτὸν, ἐν ὁρμῇ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.

7. Καὶ εἶδον αὐτὸν φθάσαντα ἕως τοῦ κριοῦ, καὶ ἐξηγριώθη πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔπαισε τὸν κριὸν, καὶ συνετρέψεν ἀμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἰσχύς τῷ κριῷ τοῦ στήναι ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ ἐβρίψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

8. Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν ἐμεγαλύνθη σφόδρα· καὶ ἐν τῷ ἰσχύσαι αὐτὸν, συνετρέθη τὸ κέρασ αὐτοῦ τὸ μέγα, καὶ ἀνέβη τέσσαρα κέρατα ἕτερα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ.

9. Καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς αὐτῶν ἐξῆλθε κέρασ ἐν ἰσχυρῶν, καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς τὸν νότον, καὶ πρὸς ἀνατολήν, καὶ πρὸς τὴν δύναμιν.

10. Καὶ ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς δυνάμεως, καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων, καὶ συνεπάτησεν αὐτούς.

11. Καὶ ἕως ἀρχοντος τῆς δυνάμεως ἠδρύνθη, καὶ ἕως οὗ ὁ ἀρχιστράτηγος ῥύσεται τὴν αἰχμαλωσίαν, καὶ δι' αὐτὸν θυσία ἐταράχθη παραπτῶματι· καὶ ἐγενήθη, καὶ κατεσθώθη αὐτῷ· καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται.

12. Καὶ ἐδόθη ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία, καὶ ἐβρί-

gum, qui sub omni caelo (sunt) data sunt sanctis Altissimi : et regnum ejus, regnum sempiternum, et omnes principatus ipsi servient, et obedient. Hucusque finis sermonis.

28. Ego Daniel cogitationes meae multum conturbabant me, et forma mea mutata est, et verbum in corde meo conservavi.

CAPUT VIII.

1. In anno tertio regni Baltasar, visio apparuit mihi : ego Daniel post eam, quae apparuerat mihi in principio.

2. Et vidi in visione, et factum est cum viderem, et eram in Susis castro, quod est in regione AElam : et vidi in visione, et eram super Ubalula.

3. Et levavi oculos meos, et vidi : et ecce aries unus stans ante Ubalula, et ei cornua, et cornua excelsa ; et unum excelsius altero, et excelsum ascendebat in novissimo.

4. Et vidi arietem cornibus ventilantem contra mare, et aquilonem et austrum, et omnes bestiae non stabant coram eo : et non erat qui erueret de manu ejus, fecitque secundum voluntatem suam, et magnificatus est.

5. Et ego eram intelligens : et ecce hircus caprarum veniebat ab Africo super faciem terrae universae, et non erat tangens terram : et hirco illi cornu conspicuum inter oculos ejus.

6. Et venit hircus usque ad arietem, qui habebat cornua, quem videram stantem ante Ubalula, et cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suae.

7. Et vidi eum venientem usque ad arietem, et efferatus est in eum, et percussit arietem, et contrivit duo cornua ejus, et non erat fortitudo arieti standi coram eo : et projecit eum in terram, et conculcavit eum, et non erat qui liberaret arietem de manu ejus.

8. Et hircus caprarum magnificatus est valde : et, dum invalesceret, contritum est cornu illius magnnum, et ascenderunt quatuor cornua alia subter illud per quatuor ventos caeli.

9. Et de uno ex eis egressum est cornu unum forte, et magnificatum est nimis contra austrum, et contra orientem, et contra fortitudinem.

10. Et magnificatum est usque ad virtutem caeli ; et dejecit in terram de fortitudine, et de stellis, et conculcavit eas.

11. Et usque ad principem virtutis grande evasit, et quoadusque dux militiae liberaverit captivitatem, et propter eum sacrificium turbatum est delicto : et factum est, et prospere cessit ei ; et sanctuarium desolabitur

12. Et datum est super sacrificium peccatum, et

projecta est humi iustitia, et fecit, et prospere A φη χ^σμα^α ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἐποίησε, καὶ εὐωδότη-
cessit.

13. Et audiui unum sanctum loquentem : et dixit unus sanctus Phelmuni loquenti : Usquequo visio stabit, et sacrificium ablatum, et peccatum desolationis, quod datum est, et sanctuarium, et fortitudo concutabitur?

14. Et dixit ei : Usque ad vesperam, et mane dies duo mille, et trecenti : et mundabitur sanctuarium.

15. Et factum est, cum viderem ego Daniel visionem, quærebam intelligentiam : et ecce stetit in conspectu meo quasi species viri.

16. Et audiui vocem viri inter Uhalula, et vocavit, et dixit : Gabriel, fac istum intelligere visionem.

17. Et venit, et stetit prope stationem meam : et cum venisset ipse expavi, et corruo in faciem meam : et dixit ad me : Intellige, fili hominis, adhuc enim in temporis finem visio.

18. Cumque loqueretur ipse mecum, cado in faciem meam super terram : et tetigit me, et statuit me super pedes meos, et dixit :

19. Ecce ego ostendo tibi quæ futura sunt in novissimis iræ : adhuc enim in temporis finem.

20. Aries, quem vidisti, qui habebat cornua, rex Medorum est, et Persarum.

21. Et hircus caprarum rex Græcorum, et cornu grande, quod erat inter oculos ejus, ipse est rex primus.

22. Quod autem contritum est, et steterunt quatuor cornua subter illud, quatuor reges consurgent de gente ejus, et non in fortitudine sua.

23. Et in novissimo regni eorum, completis peccatis eorum, cum obsignata fuerint delicta eorum, consurget rex impudens facie, et intelligens propositiones.

24. Et robusta fortitudo ejus, sed non in robore suo : et mirabiliter vastabit, et prosperabitur, et faciet, et exterminabit fortes, et populum sanctum.

25. Et jugum vinculi ejus dirigetur : dolus in manu ejus, et in corde ejus magnificabitur : et dolo corrumpet multos, et in perditione multorum stabit ✕ et contra principem ✕ principum consurget, et quasi ova in manu conteret eos.

26. Et visio vespere, et mane, quæ dicta est, vera est : et tu signa visionem, quia in dies multos erit.

27. Et ego Daniel decubui, et elangui per dies : et surrexi, et faciebam opera regis, et admirabar visionem, et non erat qui intelligeret.

CAPUT IX.

1. In primo anno Darii filii Assueri de semine Medorum, qui regnavit super regnum Chaldæorum :

2. In anno uno regni ejus, ego Daniel intellexi

13. Καὶ ἤκουσα ἐνός ἁγίου λαλοῦντος · καὶ εἶπεν εἰς ἅγιος τῷ Φελμουνὶ τῷ λαλοῦντι · Ἔως πότε ἡ ὄρασις στήσεται, καὶ ἡ θυσία ἡ ἀρθείσα, καὶ ἡ ἀμαρτία τῆς ἐρημώσεως ἡ δοθείσα, καὶ τὸ ἅγιον, καὶ ἡ δύναμις συμπατηθήσεται ;

14. Καὶ εἶπεν αὐτῷ · Ἔως ἐσπέρας, καὶ πρῶτῃ ἡμέρῃ δισχίλια, καὶ τριακόσια, καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον.

15. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με, ἐγὼ Δανιὴλ, τὴν ὄρασιν, ἐξήτουν σύνεσιν, καὶ ἰδοὺ ἔσθη ἐνώπιόν μου, ὡς ὄρασις ἀνδρός.

16. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνδρός ἀνάμεσον τοῦ Οὐδαλοῦλα, καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἶπε · Γαβριὴλ, συνέτισον Ἐκείνον τὴν ὄρασιν.

17. Καὶ ἦλθε, καὶ ἔσθη ἐχόμενα τῆς στάσεώς μου · καὶ ἐν τῷ ἔλθειν αὐτὸν ἐθαμβήθην, καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου · καὶ εἶπεν πρὸς με · Σύνες, υἱὲ ἀνθρώπου, ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας ἡ ὄρασις.

18. Καὶ ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἤψατό μου, καὶ ἔστησέ με ἐπὶ τοὺς πόδας μου, καὶ εἶπεν ·

19. Ἴδοὺ ἐγὼ γνωρίζω σοὶ τὰ ἐσόμενα ἐπ' ἐσχάτων τῆς ὀργῆς · ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας.

20. Ὁ κριὸς ὃν εἶδες, ὃ ἔγων τὰ κέρατα, βασιλεὺς Μήδων, καὶ Περσῶν.

21. Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν, βασιλεὺς Ἑλλήνων, καὶ τὸ κέρασ τὸ μέγα, ὃ ἦν ἀνάμεσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς ὁ πρῶτος.

22. Καὶ οἱ συνετρίθη, καὶ ἔσθη τέσσαρα κέρατα ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, τέσσαρες βασιλεῖς ἀναστήσονται ἀπὸ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.

23. Καὶ ἐπ' ἐσχάτῃ τῆς βασιλείας αὐτῶν, πληρουμένων τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν, ὡς ἀσφραγίσονται τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀναστήσεται βασιλεὺς ἀναιδῆς προσώπῳ, καὶ συνιῶν προβλήματα.

24. Καὶ κραταῖα ἡ ἰσχύς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ · καὶ θαυμαστὰ διαφθερεῖ, καὶ κατευθυνεῖ, καὶ ποιήσει, καὶ διαφθερεῖ ἰσχυροῦς, καὶ λαὸν ἅγιον.

25. Καὶ ὁ ζυγὸς τοῦ κλοιοῦ αὐτοῦ κατευθυνεῖ · ὄλος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ μεγαλυνηθήσεται, καὶ ὄλιγ διαφθερεῖ πολλοὺς, καὶ ἐπὶ ἀπωλείᾳ πολλῶν στήσεται ✕ καὶ ἐπὶ ἄρχον ✕ τα ἀρχόντων στήσεται, καὶ ὡς ὡὰ ἐν χειρὶ συντρίψει αὐτούς.

26. Καὶ ἡ ὄρασις τῆς ἐσπέρας, καὶ τῆς πρωίας, τῆς ῥηθείσης ἀληθῆς ἐστὶ · καὶ οὐ σφραγίσαι τὴν ὄρασιν, ὅτι εἰς ἡμέρας πολλὰς ἔσται.

27. Καὶ ἐγὼ Δανιὴλ ἐκοιμήθην, καὶ ἐμαλακίσθην ἡμέρας, καὶ ἀνέστην, καὶ ἐποίησον τὰ ἔργα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθαύμαζον τὴν ὄρασιν, καὶ οὐκ ἦθ' ἑ συνιῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

1. Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει Δαρείου τοῦ υἱοῦ Ἀσσοῦ, ρου ἀπὸ τοῦ σπέρματος Μήδων, ὃς ἐβασιλεύσεν ἐπὶ τὴν βασιλείαν Χαλδαίων ·

2. Ἐν ἔτει ἐνὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐγὼ Δανιὴλ

συνῆκα ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, ὃς ἂν ἐγενήθη λόγος Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην, εἰς συμπλήρωσιν ἐρημώσεως Ἱερουσαλήμ ἐβδομήκοντα ἔτη.

3. Καὶ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν, τοῦ ἐπιζητῆσαι προσευχὴν, καὶ δέησιν, ἐν ἡστειαῖς, καὶ ἐν σάκκῳ, καὶ σποδῷ.

4. Καὶ προσηξάμην πρὸς Κύριον τὸν Θεόν μου, καὶ ἐξωμολογησάμην, καὶ εἶπον· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ μέγας, καὶ θαυμαστός, ὁ φυλάσσωσιν τὴν διαθήκην καὶ τὸν ἔλεον τοῖς ἀγαπῶσι σε, καὶ φυλάττουσι τὰς ἐντολάς σου.

5. Ἠμάρτομεν, ἠδικήσαμεν, ἠσεβήσαμεν, καὶ ἀπέστημεν, καὶ ἐξέκλιναμεν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου, καὶ ἀπὸ τῶν κριμάτων σου.

6. Καὶ οὐκ ἤκούσαμεν τῶν δούλων σου τῶν προφητῶν, οἱ ἐλάλουν ἐν τῷ ὀνόματι σου πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν, καὶ πατέρας ἡμῶν, καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς.

7. Σοὶ, Κύριε, ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχυνὴ τοῦ προσώπου, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἀνδρὶ Ἰούδα, καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ παντὶ Ἰσραὴλ, τοῖς ἑγγύς, καὶ τοῖς μακρὰν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, οὐ δίσπειρας αὐτοὺς ἐκεῖ ἐν ἀβυσσῷ αὐτῶν ἧ ἠθέτησαν ἐν σοί.

8. Κύριε, ἡμῖν αἰσχυνὴ τοῦ προσώπου, καὶ τοῖς βασιλευσὶν ἡμῶν, καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἡμῶν, καὶ τοῖς πατέράσιν ἡμῶν, οἱ τινες ἠμάρτομεν ἐν σοί.

9. Ὁ Κύριε Θεὸς ἡμῶν οἱ οἰκτιρμοὶ, καὶ οἱ ἰλασμοί, ὅτι ἀπέστημεν.

10. Καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, πορεύεσθαι ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ, οἷς ἔδωκε κατὰ πρόσωπον ἡμῶν ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν.

11. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ παρέδωκεν τὸν νόμον σου, καὶ ἐξέκλιναν τοῦ μὴ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ κατάρα, καὶ ὁ ὄρκος ὁ γεγραμμένος ἐν νόμῳ Μωσῆ δούλου τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἠμάρτομεν αὐτῷ.

12. Καὶ ἐστρεψε τοὺς λόγους αὐτοῦ, οὗς ἐλάλησεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τοὺς κριτὰς ἡμῶν, οἱ ἔκρινον ἡμᾶς ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς κακὰ μέγала, οἷα οὐ γέγονεν ὑπεκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ, κατὰ τὰ γενόμενα ἐν Ἱερουσαλήμ.

13. Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Μωσῆ, πάντα τὰ κακὰ ταῦτα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς· καὶ οὐκ ἐδεήθημεν τοῦ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ἀδικιῶν ἡμῶν, καὶ τοῦ συνιέναι ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ.

14. Καὶ ἐρηγόρησε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τὴν κακίαν ἡμῶν, καὶ ἤγαγεν αὐτὴν ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι δικαίος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πᾶσαν τὴν ποίησιν αὐτοῦ, ἣν ἐποίησε, διότι οὐκ εἰσηκούσαμεν τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

15. Καὶ νῦν Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὃς ἐξήγαγε τὸν λαόν σου ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐποίησε σεαυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, ἠμάρτομεν, ἠνομήσαμεν.

16. Κύριε, ἐν πάσῃ ἐλεημοσίᾳ σου, ἀποστραφῆτω

in libris numerum annorum, qui factus est sermo Domini ad Jeremiam, prophetam in completionem desolationis Jerusalem septuaginta annis.

3. Et dedi faciem meam ad Dominum Deum, ut quaererem preces, et obsecrationem in jejuniis, et in sacco, et cinere.

4. Et oravi ad Dominum Deum meum, et confessus sum, et dixi : Domine Deus magne, et mirabilis, custodiens testamentum, et misericordiam diligentibus te, et custodientibus mandata tua.

5. Peccavimus, iniquitatem fecimus, impie egimus, et recessimus, et declinavimus a mandatis tuis, et a judiciis tuis.

6. Et non audivimus servos tuos prophetas, qui loquebantur nomine tuo ad reges nostros, et ad principes nostros, et patres nostros, et ad omnem populum terræ.

7. Tibi, Domine, justitia, nobis autem confusio faciei, sicut dies hæc, viro Judæ, et habitantibus in Jerusalem, et omni Israel, his qui prope sunt, et his qui procul in universa terra, quo dispersisti eos illuc, in prævaricatione eorum, qua prævaricati sunt in te.

8. Domine, nobis confusio faciei, et regibus nostris, et principibus nostris, et patribus nostris, qui peccavimus in te.

9. Domino Deo nostro miserationes, et propitiationes, quia recessimus.

10. Et non exaudivimus vocem Domini Dei nostri, ut ambularem in legibus ejus, quas dedit ante faciem nostram in manu servorum suorum prophetarum.

11. Et omnis Israel prævaricati sunt legem tuam, et declinaverunt, ne audirent vocem tuam, et supervenit super nos maledictio, et juramentum quod scriptum est in lege Mosi servi Dei, quia peccavimus ei.

12. Et statuit sermones suos, quos locutus est super nos, et super judices nostros, qui judicaverunt nos, ut superinducerent super nos mala magna, qualia non fuerunt sub omni cælo, secundum ea, quæ facta sunt in Jerusalem.

13. Sicut scriptum est in lege Mosi, omnia mala hæc venerunt super nos : et non rogavimus faciem Domini Dei nostri, ut reverteremur ab iniquitatibus nostris, et ut intelligeremus in omni veritate.

14. Et vigilavit Dominus Deus noster super malitiam nostram, et adduxit eam super nos : quia justus Dominus Deus noster in omni opere suo, quod fecit : quia non exaudivimus vocem ejus.

15. Et nunc, Domine Deus noster, qui eduxisti populum tuum de terra Ægypti in manu forti, et fecisti tibi nomen sicut dies hæc : peccavimus, impie egimus.

16. Domine, in omni misericordia tua, averta-

tur, obsecro, furor tuus, et ira tua a civitate tua Jerusalem, monte sancto tuo. Quia propter peccata nostra, et propter iniquitates nostras, et patrum nostrorum, Jerusalem, et populus tuus in opprobrium factus est omnibus, qui in circuitu nostro sunt.

17. Et nunc exaudi, Domine Deus noster, orationem servi tui, et preces ejus, et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum, quod desertum est, propter te, Domine.

18. Inclina, Deus meus, aurem tuam, et audi: aperi oculos tuos, et vide desolationem nostram, et civitatis tuæ, in qua invocatum est nomen tuum in ea: quia non in justificationibus nostris nos prosternimus miserationem coram te, sed super miserationes tuas multas, Domine.

19. Exaudi, Domine, propitiare, Domine, attende, Domine, fac, Domine: et ne moreris propter te ipsum, Deus meus: quoniam nomen tuum invocatum est super civitatem tuam, et super populum tuum.

20. Et adhuc me loquente, et orante, et confitente peccata mea, et peccata populi mei Israel, et prosternente miserationem meam coram Domino Deo meo, pro monte sancto sancti Dei mei.

21. Et adhuc me loquente in oratione, et ecce vir Gabriel, quem videram in visione mea in principio, volans, et tetigit me quasi hora sacrificii vesperalini.

22. Et intelligere fecit me, et locutus est mecum, et dixit: Daniel, nunc exivi imbuere te intelligentia.

23. In principio obsecrationis tuæ exivit sermo: et ego veni, ut annuntiem tibi, quia vir desideriorum es tu; et recogita in verbo.

24. Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum, et super civitatem sanctam, quoadusque antiquetur delictum, et consummetur peccatum, et obsignentur peccata, et deleantur impietates, et propitentur iniquitates, et adducatur justitia sempiterna, et signetur visio, et propheta, et ungatur Sanctus sanctorum.

25. Et scies, et intelliges, ab exitu sermonum ad respondendum, et ut ædificetur Jerusalem usque ad Christum ducem, hebdomades septem, et hebdomades sexaginta duæ: et revertetur, et ædificabitur platea, et circummurale, et evacuabuntur tempora.

26. Et post hebdomadas sexaginta duas exterminabitur unctio: et judicium non est in eo. Et civitatem, et sanctuarium dissipabit cum duce adveniente, et excidentur quasi in diluvio, et usque ad finem belli concisi desolationibus. Confirmabit autem testamentum multis hebdomada una: et dimidium hebdomadæ cessare faciet thymiana, et sacrificium, et libamen, et super pinnaculum ordine desolationis, et usque ad consummationem, et festinationem ordine, destructione.

δη ὁ θυμός σου, καὶ ἡ ὀργή σου ἀπὸ τῆς πόλεως σου Ἰερουσαλήμ δροῦς ἁγίου σου· ὅτι ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, Ἰερουσαλήμ, καὶ ὁ λαός σου εἰς ὄνειδισμὸν ἐγένετο ἐν παντί τοῖς περικύκλω ἡμῶν.

17. Καὶ νῦν εἰσάκουσον, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῆς προσευχῆς τοῦ δούλου σου, καὶ τῶν δεήσεων αὐτοῦ, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ἁγίασμά σου Ἰερημον, ἕνεκέν σου, Κύριε.

18. Κλῖνον, ὁ Θεός μου, τὸ οὖς σου, καὶ ἀκουσον· ἀνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε τὸν ἀφανισμὸν ἡμῶν, καὶ τῆς πόλεως σου, ἐφ' ἧς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτῆ· ὅτι οὐκ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν ἡμεῖς ῥίπτομεν τὸν οἰκτιρμὸν ἐνώπιόν σου, ἄλλ' ἐπὶ τοὺς οἰκτιρμούς σου τοὺς πολλούς, Κύριε.

19. Εἰσάκουσον Κύριε, ἰλάσθητι Κύριε, πρόσχεε Κύριε, ποιήσον Κύριε, καὶ μὴ χρονίσῃς ἕνεκέν σου ὁ Θεός μου, ὅτι τὸ ὄνομά μου ἐπικέκληται ἐπὶ τῇ πόλιν σου, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου.

20. Καὶ ἔτι ἐμοῦ λαλοῦντος, καὶ προσευχομένου, καὶ ἐξαγορευόντος τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ μου Ἰσραὴλ, καὶ ῥίπτοντος τὸν ἑλθόν μου ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ μου περὶ τοῦ δροῦς τοῦ ἁγίου τοῦ ἁγίου τοῦ Θεοῦ μου.

21. Καὶ ἔτι ἐμοῦ λαλοῦντος ἐν τῇ προσευχῇ, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ Γαβριήλ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ὁράσει μου ἐν τῇ ἀρχῇ, πετόμενος, καὶ ἤψατό μου, ὥστε ὠραν θυσίας ἐσπερινῆς.

22. Καὶ ἐσυνέτισέ με, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, καὶ εἶπεν· Δανιήλ, νῦν ἐξῆλθον συμδιάσαι σε σύνεσιν.

23. Ἐν ἀρχῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθεν ὁ λόγος, καὶ ἐγὼ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαι σοι, ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμῶν εἶ σύ, καὶ ἐνοσήθη: ἐν τῷ ῥήματι.

24. Ἐβδομήκοντα ἑβδομάδες συντεμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα, καὶ τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας, καὶ τοῦ ἀπαλεῖψαι ἀνομίας, καὶ τοῦ ἐξιλιάσασθαι ἀδικίας, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, καὶ τοῦ σφραγίσαι ὄρασιν, καὶ προφήτην, καὶ τοῦ χρίσαι Ἄγιον ἁγίον.

25. Καὶ γνώση, καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομηθῆναι: Ἰερουσαλήμ, ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου, ἑβδομάδες ἑπτὰ, καὶ ἑβδομάδες ἐξήκοντα δύο· καὶ ἐπιστρέψει, καὶ οἰκοδομηθήσεται πλατεῖα, καὶ περίτεχος. καὶ ἐκκενωθήσονται οἱ καιροί.

26. Καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἐξήκοντα δύο ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ χρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ· καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ, καὶ ἐκκοπήσονται ὡς ἐν κατακλυσμῷ, καὶ ἕως τέλους πολέμου συντετημένου ἀφανισμοῖς. Καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία· καὶ ἤμισυ τῆς ἑβδομάδος καταπαύσει θυμίαμα, καὶ θυσίαν, καὶ σπονδὴν, καὶ ἐπὶ πτερύγιον τάξει ἀφανισμοῦ, καὶ ἕως συντελείας, καὶ σπουδῆς· τάξει ἀφανισμῷ.

27. Καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία, A καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία, καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τούτοις, ἐπὶ τὸ ἔσθρον βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρημίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ρ.

1. Ἐν ἔτει τρίτῳ Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν λόγος ἀπεκαλύφθη τῷ Δαυιὴλ οὗ τὸ ὄνομα ἐπεκλήθη Βαλτάσαρ· καὶ ἀληθινὸς ὁ λόγος, καὶ δύναμις μεγάλη, καὶ σύνεσις ἐδόθη αὐτῷ ἐν τῇ ὄπτασι· α.

2. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγὼ Δαυιὴλ ἤμην πενθῶν τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν.

3. Ἄρτον ἡμερῶν οὐκ ἔφαγον, καὶ κρέας, καὶ ὄλκον οὐκ εἰσήλθεν εἰς τὸ στόμα μου, καὶ ἄλειμμα οὐκ ἔλασάμην, ἕως πληρώσεως τριῶν ἑβδομάδων ἡμερῶν. B

4. Καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει, ἐγὼ ἤμην ἐχόμενα τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου, αὐτὸς ἐστὶ Τίγρις.

5. Καὶ ἤρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἰς ἐνδεδυμένους βαδδίν, καὶ ἡ ὄσφυς αὐτοῦ περιεζωσμένη χρυσίῳ Ὠφάζ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσεὶ θαρσεῖς.

6. Καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ ὄρασις ἀστραπῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡσεὶ λαμπάδες πυρὸς, καὶ οἱ βραχίονες αὐτοῦ, καὶ τὰ σκέλη ὡς ὄρασις χαλκοῦ στίβοντος, καὶ ἡ φωνὴ τῶν λόγων αὐτοῦ ὡς φωνὴ ἐχλοῦ.

7. Καὶ εἶδον ἐγὼ Δαυιὴλ μόνος τὴν ὄπτασιαν, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ μετ' ἐμοῦ οὐκ εἶδον τὴν ὄπτασιαν, ἀλλ' ἡ ἐκστασις μεγάλη ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐφυγον ἐν φόβῳ. C

8. Καὶ ἐγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ οὐκ ὑπελείφθη ἐν ἐμοὶ ἰσχύς, καὶ ἡ δόξα μου μετεστράφη εἰς διαφθοράν, καὶ οὐκ ἐκράττει ἰσχύος.

9. Καὶ ἤκουσα τὴν φωνὴν τῶν λόγων αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ ἀκούσαι με τὴν φωνὴν τῶν βήματων αὐτοῦ, ἦσαν κατανοητέονες ἐπὶ πρόσωπόν μου, καὶ ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν.

10. Καὶ ἰδοὺ χεὶρ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ μου, καὶ ἤγειρέ με ἐπὶ τὰ γόνατά μου, καὶ ἐπὶ τὰ ἔσθρα τῶν ποδῶν μου.

11. Καὶ εἶπεν πρὸς με· Δαυιὴλ ἀνὴρ ἐκδομῶν, D ὄντως ἐν ταῖς λέγουσιν ἐγὼ λαλῶ πρὸς σέ, καὶ σέθη ἐπὶ τῇ γῆσιν σου, ὅτι οὐκ ἀπιστῶν πρὸς σέ. Καὶ ἐν τῷ λαλήσαι αὐτὸν πρὸς με τὸν λόγον τούτων, ἐπέστη ἑνταῖον.

12. Καὶ εἶπεν πρὸς με· Μὴ φοβῆθαι Δαυιὴλ, ὅτι ἐπὶ τῆς πρώτης ἡμέρας ἤς ἔλασας τὴν καρδίαν σου τῷ πονεῖναι, καὶ καταβήκατε ἑνταῖον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, ἠκούσθησαν αἱ λέγουσιν σου, καὶ ἐγὼ ἔβλεθον ἐν ταῖς λέγουσιν σου.

13. Καὶ ἡ ἑρχομένη βασιλεία Περσῶν εἰσέλθει ἐξ ἐναντίας μου εἰσεσε καὶ μίαν ἡμέραν· καὶ ἰδοὺ Μιχαὴλ εἰς τὸν ἀρχόντων τῶν πρώτων ἦλθε βοηθεῖσαι μοι, καὶ αὐτὸν κατέλιπον ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἀρχόντος βασιλείας Περσῶν.

27. Et confirmabit testamentum multis hebdomada una, et in dimidio hebdomadis auferetur sacrificium, et libamen, et post haec in tempore abominatio desolationis: et usque ad consummationem temporis consummatio dabitur super desolationem.

CAPUT X.

1. In anno tertio Cyri regis Persarum, verbum revelatum est Danieli, cuius nomen vocatum est Baltasar, et verum verbum, et fortitudo magna, et intelligentia data est ei in visione.

2. In diebus illis ego Daniel eram lugens tres hebdomadas dierum.

3. Panem dierum non comedi, et caro, et vinum non introierunt in os meum, et unguento non unctus: usque ad completionem trium hebdomadarum dierum.

4. Et in die vigesima, et quarta mensis primi in anno tertio, ego eram iuxta fluvium magnum, ipse est Tigris.

5. Et elevavi oculos meos, et vidi, et ecce vir unus vestitus baddin, et renes ejus acclineti aureo Ophaz, et corpus ejus quasi Tharsis.

6. Et facies ejus veluti species fulguris, et oculi ejus ut lampades ignis, et brachia ejus, et crura quasi species aeris candentis: et vox sermonum ejus ut vox multitudinis.

7. Et vidi ego Daniel solus visionem: et viri, qui erant mecum, non viderunt visionem, sed terrer magnus irruit super eos, et fugerunt in timore.

8. Et ego relictus sum solus: et non remansit in me fortitudo, et gloria mea conversa est in interitum: et non retinui fortitudinem.

9. Et audivi vocem sermonum ejus, et cum audirem vocem verborum ejus, eram compunctus super faciem meam, et facies mea super terram.

10. Et ecce manus tangens me, erexit me super genua mea, et super plantas pedum meorum.

11. Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum, intellige in verbis, quae ego loquor ad te: et sta in gratis tuo: quia non misans sum ad te: et nunquam dixisset ipse ad me sermonem istum, videretis tremens.

12. Et dixit ad me: Noli metere, Daniel, quia ex primo die, quo permisisti cor tuum ad intelligendum, et adfigendum te coram Domino Deo tuo, audita sunt verba tua: et ego veni in verbis tuis.

13. Et princeps regni Persarum stetit ex adverso mihi vigenti et uno diebus: et ecce Michael unus de principibus primis venit ad auxiliandum mihi, et nomen reliqui ibi cum principe regis Persarum.

14. Et veni, ut docerem te, quæ ventura sunt A populo tuo in novissimis diebus, quoniam ecce visio in dies.

15. Cumque loqueretur ipse mecum secundum hujuscemodi verba, dedi faciem meam in terram, et compunctus sum.

16. Et ecce quasi similitudo filii hominis tetigit labia mea : et aperui os meum, et locutus sum, et dixi ad eum, qui stabat contra me : Domine in visione tua conversa sunt interiora in me, et ecce non habeo fortitudinem.

17. Et quomodo poterit servus tuus, Domine, loqui cum Domino isto? et ego amodo non stabit in me fortitudo, habitus non remansit in me.

18. Et addidit, et tetigit me quasi visio hominis, B et confortavit me.

19. Et dixit mihi : Noli timere, vir desideriorum : pax tibi : viriliter age, et confortare. Cumque loqueretur ipse mecum, convallui, et dixi : Loquatur Dominus meus, quia confortasti me.

20. Et dixit : Scisne, quare venerim ad te? et nunc revertar, ut prælier cum principe Persarum : et ego egrediebar, et princeps Græcorum veniebat.

21. Verumtamen annuntiabo tibi, quod constitutum est in scriptura veritatis : et non est unus adlærens mihi de his, nisi Michael princeps vester.

CAPUT XI.

1. Et factum est in anno primo Cyri, stabam ad C robur, et fortitudinem.

2. Et nunc annuntio tibi veritatem : ecce adhuc tres reges surgent in Perside, et quartus ditabitur divitiis magnis super omnes ; et cum invaluerit ipse divitiis, insurget super omnia regna Græcorum.

3. Et surget rex potens, et dominabitur dominatione multa, et faciet secundum voluntatem suam.

4. Et cum steterit regnum ejus, conteretur, et dividetur in quatuor ventos cæli, et non in novissima sua, neque secundum dominationem suam, qua dominatus est : quia exstirpabitur regnum ejus, et dabitur aliis præter istos.

5. Et confortabitur rex austri : et unus de principibus ejus prævalebit super eum, et dominabitur dominatione multa præter potestatem suam.

6. Et post annos illius commiscebuntur : filiaque regis austri ingredietur ad regem aquilonis facere fœdera cum eo, et non obtinebit fortitudinem brachii, nec stabit semen ejus, et tradetur ipsa, et qui adducebant eam, et adolescentula, et qui confortabat eam in temporibus.

7. Et surget de flore radices ejus præparationis illius : et veniet ad virtutem, et ingredietur in propugnacula regis aquilonis : et faciet in eis, et obtinebit.

14. Καὶ ἦλθον συνετίσαι σε ὅσα ἀπαντήσεται τῷ λαῷ σου ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ὅτι ἰδοὺ ἡ ὄρασις εἰς ἡμέρας.

15. Καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ κατὰ τοὺς λόγους τούτους, ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου εἰς τὴν γῆν, καὶ κατενύγην.

16. Καὶ ἰδοὺ ὡς ὁμοίωσις υἱοῦ ἀνθρώπου ἤψατο τῶν χειλέων μου, καὶ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησα, καὶ εἶπον πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐναντίον μου · Κύριε, ἐν τῇ ὄρασει σου ἐστράφη τὰ ἐντός μου ἐν ἐμοί, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔχω ἰσχύν.

17. Καὶ πῶς θυνήσεται ὁ παῖς σου, Κύριε, λαλῆσαι μετὰ τοῦ Κυρίου τούτου ; καὶ ἐγὼ, ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ στήσεται ἐν ἐμοὶ ἰσχύς, καὶ πνοὴ οὐχ ὑπελείφθη ἐν ἐμοί.

18. Καὶ προσέθετο, καὶ ἤψατό μου ὡς ὄρασις ἀνθρώπου, καὶ ἐνίσχυσά με.

19. Καὶ εἶπέν μοι · Μὴ φοβοῦ, ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν, εἰρήνη σοι ἀνδρῶν, καὶ ἰσχυς · καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ, ἐνίσχυσα, καὶ εἶπον· Ἀλαίτω ὁ Κύριός μου, ὅτι ἐνίσχυσάς με.

20. Καὶ εἶπεν, εἰ οἶδας τί ἦλθον πρὸς σέ ; καὶ νῦν ἐπιστρέψω τοῦ πολεμῆσαι μετὰ ἄρχοντος Περσῶν · καὶ ἐγὼ ἐξεπορευόμην, καὶ ὁ ἄρχων τῶν Ἑλλήνων ἤρχετο.

21. Ἄλλ' ἡ ἀναγγελῶ σοὶ τὸ τεταγμένον ἐν γραφῇ ἀληθείας, καὶ οὐκ ἔστιν εἰς ἀνεχόμενος μετ' ἐμοῦ περὶ τούτων, ἀλλ' ἡ Μιχαήλ ὁ ἄρχων ὑμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

1. Καὶ ἐγένετο ἐν ἔτει πρώτῳ Κύρου, ἔστιν εἰς κράτος καὶ ἰσχύν.

2. Καὶ νῦν ἀναγγέλλω σοὶ ἀλήθειαν · ἰδοὺ ἔτι τρεῖς βασιλεῖς ἀναστήσονται ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ὁ τέταρτος πλουτήσεται πλοῦτον μέγαν παρὰ πάντας, καὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι αὐτὸν τοῦ πλοῦτου, ἐπαναστήσεται πάσαις ταῖς βασιλείαις τῶν Ἑλλήνων.

3. Καὶ ἀναστήσεται βασιλεὺς δυνατὸς, καὶ κυριεύσει κυρείας πολλῆς, καὶ ποιήσεται κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ.

4. Καὶ ὡς ἂν στῆ ἡ βασιλεία αὐτοῦ συντριβήσεται, καὶ δαιρεθήσεται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτοῦ, οὐδὲ κατὰ τὴν κυρείαν αὐτοῦ, ἣν ἐκυριεύσεν, ὅτι ἐκτιλήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ, καὶ δοθήσεται ἑτέροις ἐκτὸς τούτων.

5. Καὶ ἐνίσχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου, καὶ εἰς ἀπὸ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἐνίσχύσει ἐπ' αὐτὴν, καὶ κυριεύσει κυρείας πολλῆς ἐκτὸς ἐξουσίας αὐτοῦ.

6. Καὶ μετὰ τὰ ἔτη αὐτοῦ συμμιγθήσονται · καὶ ἡ θυγάτηρ βασιλέως τοῦ νότου εἰσαλεύσεται πρὸς βασιλέα τοῦ βορρᾶ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατήσεται ἰσχύος βραχίονος, καὶ οὐ στήσεται τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ παραδοθήσεται αὐτῇ, καὶ οἱ φέροντες αὐτὴν, καὶ νεάνις, καὶ ὁ κατισχύων αὐτὴν ἐν τοῖς καιροῖς.

7. Καὶ ἀναστήσεται ἐκ τοῦ ἀνθους τῆς βίβλης αὐτῆς τῆς ἐτοιμασίας αὐτοῦ, καὶ ἤξει πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ εἰσαλεύσεται εἰς τὰ ὑποστηρίγματα τοῦ βασιλέως τοῦ βορρᾶ, καὶ ποιήσεται ἐν αὐτοῖς, καὶ κατισχύσει.

8. Καὶ γε τοὺς θεοὺς αὐτῶν μετὰ τῶν χωνευτῶν αὐτῶν, πᾶν σχεῦος ἐπιθυμητῶν αὐτῶν, ἀργυρίου, καὶ χρυσοῦ, μετὰ αἰχμαλωσίας εἰσίοσι· εἰς Αἴγυπτον, καὶ αὐτὸς στήσεται ὑπὲρ βασιλείως τοῦ βορρᾶ.

9. Καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλείως τοῦ νότου, καὶ ἀναστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.

10. Καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ συνάξουσιν ὄχλον δυνάμεων πολλῶν, καὶ συνάξουσι, καὶ εἰσελεύσεται ἐρχόμενος, καὶ κατακλύζων, καὶ παρελεύσεται, καὶ καθιέται, καὶ οὐ πλεκήσεται ἕως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.

11. Καὶ ἀγριωθήσεται βασιλεὺς τοῦ νότου, καὶ ἐξελεύσεται, καὶ πολεμήσει μετὰ τοῦ βασιλείως τοῦ βορρᾶ, καὶ στήσει ὄχλον πολὺν, καὶ παραδοθήσεται ὁ ὄχλος ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

12. Καὶ λήψεται τὸν ὄχλον, καὶ ὑψωθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ καταβαλεῖ μυριάδας, καλοὺς ἀντιισχύουσι.

13. Καὶ ἐπιστρέψει ὁ βασιλεὺς τοῦ βορρᾶ, καὶ ἄξει ὄχλον πολὺν ὑπὲρ τὸν πρότερον· καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἐπελεύσεται εἰσὸδία ἐν δυνάμει μεγάλῃ, καὶ ἐν ὑπάρξει πολλῇ.

14. Καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις πολλοὶ ἐπαναστήσονται ἐπὶ βασιλεία τοῦ νότου, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν λοιμῶν τοῦ λαοῦ σου ἐπαρθήσονται, τοῦ στήσαι θρασιν, καὶ ἀσθενήσουσι.

15. Καὶ εἰσελεύσεται βασιλεὺς τοῦ βορρᾶ, καὶ ἐκχεεῖ πρόσχωμα, καὶ συλλήψεται πόλεις ὄχυράς, καὶ βραχίονες βασιλείως τοῦ νότου στήσονται, καὶ ἀναστήσονται οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔσται ἰσχύς τοῦ στήναι.

16. Καὶ ποιήσει ὁ εἰσπορευόμενος πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἐσὼς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ στήσεται ἐν τῇ γῇ τοῦ Σαβαῖρ, καὶ συντελεσθήσεται ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

17. Καὶ τάξει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, εἰσελθεῖν ἐν ἰσχύϊ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ εὐθέα πάντα μετ' αὐτοῦ ποιήσει· καὶ θυγατέρα τῶν γυναικῶν δώσει αὐτῷ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν, καὶ οὐ μὴ παραμείνη, καὶ οὐκ αὐτῷ ἔσται.

18. Καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὰς νῆσους, καὶ συλλήψεται πολλὰς, καὶ κατακαύσει ἀρχοντας ὀνειδισμοῦ αὐτῶν, πλὴν ὁ ὀνειδισμὸς αὐτοῦ ἐπιστρέψει αὐτῷ.

19. Καὶ ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν ἰσχὴν τῆς γῆς αὐτοῦ, καὶ ἀσθενήσει, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐχ εὐρεθήσεται.

20. Καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ρίζης αὐτοῦ φύλλον βασιλείας ἐπὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ, παραβιάζων, καὶ πρᾶσσον δόξαν βασιλείας.

21. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συντριβήσεται, καὶ οὐκ ἐν προσώποις, οὐδὲ ἐν πόλεμῳ, καὶ στήσεται ἐπὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ· ἐξουδενώθη, καὶ οὐκ ἐδόθη ἐπ' αὐτὸν δόξα βασιλείας, καὶ ἤξει ἐν εὐθηνίᾳ, καὶ κατισχύσει βασιλείας ἐν ὀλισθημασί.

22. Καὶ βραχίονες τοῦ κατακλύζοντος κατακλυσθήσονται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ συντριβήσονται, καὶ γε ἡγούμενος διαθήξῃς.

8. Etiam deos eorum cum fusilibus eorum omne vas desiderabile eorum argenti, et auri cum captivitate asportabit in Ægyptum : et ipse stabit super regem aquilonis.

9. Et intrabit in regnum regis austri, et revertetur in terram suam.

10. Et filii ejus congregabunt turbam exercituum multorum, et conjungent et ingreditur veniens, et inundans, et pertransibit, et sedebit, et non congregietur usque ad fortitudinem ejus.

11. Et rex austri efferabitur, et egredietur, et pugnabit cum rege aquilonis, et faciet stare turbam multam, et tradetur turba in manu ejus.

12. Et capiet multitudinem, et exaltabitur cor ejus, et dejiciet myriades, et non prævalebit.

13. Et convertetur rex aquilonis, et adducet turbam multam super priorem : et in fine dierum ingreditur vias in virtute magna, et in apparatu multo.

14. Et in temporibus illis multi consurgent super regem austri : et filii pestilentium populi tui extollentur, ut statuam visionem, et infirmabuntur.

15. Et ingreditur rex aquilonis, et effundet aggerem, et capiet civitates munitas, et brachia regis austri stabunt, et consurgent electi ejus, et non erit fortitudo ad standum.

16. Et faciet ingrediens adversus eum secundum voluntatem suam, et non est, qui stet contra faciem ejus : et stabit in terra Sabir, et consumetur in manu ejus.

17. Et ponet faciem suam, ut ingredietur in fortitudine totius regni ejus, et recta omnia cum eo faciet : et filiam seminarum dabit ei, ut perdat illam : et non permanebit, et non erit ei.

18. Et convertet faciem suam ad insulas, et capiet multas : et consumet principes opprobrii sui, verumtamen opprobrium ejus convertetur ei.

19. Et convertet faciem suam ad fortitudinem terræ suæ, et infirmabitur, et cadet, et non invenietur.

20. Et surget de radice ejus germen regni ad præparationem ipsius transferens, et faciens gloriam regni.

21. Et in diebus illis conteretur, et non in personis, neque in bello : et stabit super præparationem ejus : contemptus fuit, et non data est super eum gloria regni, et veniet in tranquillitate, et obtinebit regnum in lubricitatibus.

22. Et brachia inundantis inundabuntur a facie ejus, et conterentur : et dux testamenti.

23. Et ex commisionibus adversus eum faciet dolum, et ascendet, et prævalebit in eum in modica gente.

24. Et in prosperitatem, et in plures regiones veniet : et faciet quæ non fecerunt patres ejus, et patres patrum ejus ; direptionem, et spolia, et substantiam eis dissipabit, et super Ægyptum cogitabit cogitationes suas, et usque ad tempus.

25. Et excitabitur fortitudo ejus, et cor ejus super regem austri in virtute magna : et rex austri conjunget prælium cum eo in virtute magna, et forti nimis, et non stabit, quia cogitabunt super eum cogitationes.

26. Et comedent necessaria ejus, conterent eum, et virtutes ejus inundabit : et cadent interfecti multi.

27. Et utrique reges, corda eorum ad malitiam, et ad mensam unam mendacia loquentur, et non proficient : quia adhuc finis in tempus.

28. Et revertetur in terram suam in substantia multa : et cor ejus super testamentum sanctum, et faciet, et revertetur in terram suam.

29. Ad tempus revertetur, et veniet ad austrum : et non erit sicut prima, et sicut novissima.

30. Et ingredientur ad illum egredientes, et equitatus, et humiliabitur, et revertetur, et indignabitur super testamentum sanctum, et faciet, et revertetur, et intelliget super eos, qui reliquerunt testamentum sanctum.

31. Et brachia ex his stabunt, et polluent sanctificationem fortitudinis, et transferent jure sacrificium, et dabunt in abominationem desolatam.

32. Et eos, qui impie agunt in testamentum, adducent in lubricitates : et populus cognoscens Deum suum obtinebit, et faciet.

33. Et intelligentes de populo intelligent in multa : et infirmabuntur in gladio, et in flamma, et in captivitate, et in rapina dierum.

34. Cumque infirmati fuerint ipsi adjuvabuntur adjumento parvulo : et applicabuntur eis multi in lubricitatibus.

35. Et de intelligentibus infirmabuntur ad conflandum in eis, et dealbandum usque ad temporis terminum, quia adhuc in tempus.

36. Et faciet juxta voluntatem suam rex, et elevabitur, et magnificabitur adversus omnem deum, et adversus Deum deorum, et loquetur superba, et dirigetur, donec compleatur ira : in consummationem enim, et festinationem sit.

37. Et super omnes deos patrum suorum intelliget, et concupiscentiam feminarum, et super omnem deum non intelliget : quia super omnes magnificabitur.

38. Et deum Mazoim in loco suo glorificabit, et deum, quem ignoraverunt patres ejus, glorificabit in argento, et auro, et lapide pretioso, et in concupiscentiis.

39. Et faciet in munitionibus confugiorum cum

23. Καὶ ἀπὸ τῶν συμμίξεων πρὸς αὐτὸν ποιήσει ὄλον, καὶ ἀναθήσεται, καὶ ὑπερισχύσει αὐτοῦ ἐν ὀλίγῳ ἔθνει.

24. Καὶ ἐν εὐθηνίᾳ, καὶ ἐν πλείοσι χώραις ἤξει, καὶ ποιήσει ἃ οὐκ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, καὶ οἱ πατέρες τῶν πατέρων αὐτοῦ· προνομὴν καὶ σκῦλα καὶ ὑπαρξιν αὐτοῖς διασκορπιεῖ, καὶ ἐπ' Αἰγυπτῶν λογιεῖται λογισμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἕως καιροῦ.

25. Καὶ ἐξεγερθήσεται ἡ ἰσχύς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ βασιλεῖα τοῦ νότου ἐν δυνάμει μεγάλῃ, καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου συνάψει πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἐν δυνάμει μεγάλῃ, καὶ ἰσχυρὰ σφόδρα, καὶ οὐ στήσεται, ὅτι λογιούνται ἐπ' αὐτὸν λογισμοῦς.

26. Καὶ φάγονται τὰ δέοντα αὐτοῦ, συντρίψουσιν αὐτὸν, καὶ δυνάμεις αὐτοῦ κατακλύσει, καὶ πεσοῦνται τραυματαῖα πολλοί.

27. Καὶ ἀμφοτέροι οἱ βασιλεῖς, αἱ καρδίαι αὐτῶν ἐπὶ πονηρίαν, καὶ ἐπὶ τραπέζῃ μιᾶ ψευδῆ λαλήσουσι, καὶ οὐ κατευθυνεῖ, ὅτι ἔτι πέρας εἰς καιρὸν.

28. Καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ ἐν ὑπάρξει πολλῇ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ διαθήκην ἁγίαν, καὶ ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.

29. Εἰς τὸν καιρὸν ἐπιστρέψει, καὶ ἤξει ἐν τῷ νότῳ, καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη, καὶ ὡς ἡ ἐσχάτη.

30. Καὶ εἰσελεύσονται ἐν αὐτῷ οἱ ἐκπορευόμενοι, καὶ ἴπποι, καὶ ταπεινωθήσεται, καὶ ἐπιστρέψει, καὶ ὀργισθήσεται ἐπὶ διαθήκην ἁγίαν, καὶ ποιήσει, καὶ ἐπιστρέψει, καὶ συνήσει ἐπὶ τοὺς καταλιπόντας διαθήκην ἁγίαν.

31. Καὶ βραχίονες ἐξ αὐτῶν στήσονται, καὶ βεβηλώσουσι τὸ ἅγλασμα τῆς δυναστείας, καὶ μεταστήσουσι τὸν ἐνδελεγεῖσμον, καὶ δώσουσιν εἰς τὸ βδέλυγμα ἠφανισμένον.

32. Καὶ τοὺς ἀνομοῦντας διαθήκην ἀπέξουσιν ἐν ὀλισθήμασι· καὶ λαὸς γινώσκωντες θεὸν αὐτοῦ κατισχύσουσιν, καὶ ποιήσουσι.

33. Καὶ οἱ συνετοὶ τοῦ λαοῦ συνήσουσιν εἰς πολλὰ, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν φλογί, καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἐν διαρπαγῇ ἡμερῶν.

34. Καὶ ἐν τῷ ἀσθενῆσαι αὐτοὺς βοηθηθήσονται βοήθειαν μικρὰν, καὶ προστεθήσονται πρὸς αὐτοὺς πολλοὶ ἐν ὀλισθήμασι.

35. Καὶ ἀπὸ τῶν συνιέντων ἀσθενήσουσι, τοῦ πυρῶσαι ἐν αὐτοῖς, καὶ τοῦ ἐκλευκάναι ἕως καιροῦ πέρας, ὅτι ἔτι εἰς καιρὸν.

36. Καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὑψωθήσεται, καὶ μεγαλυνοθήσεται ἐπὶ πάντα θεὸν, καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν, καὶ λαλήσει ὑπεροχῆ, καὶ κατευθυνεῖ μέχρι τοῦ συντελεσθῆναι τὴν ὀργὴν, εἰς γὰρ συντέλειαν καὶ σπουδὴν γίνεται.

37. Καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ συνήσει, καὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα θεὸν οὐ συνήσει, ὅτι ἐπὶ πάντας μεγαλυνοθήσεται.

38. Καὶ θεὸν Μεζωεὶμ ἐπὶ τόπου αὐτοῦ δοξάσει, καὶ θεὸν, ὃν οὐκ ἔγνωσαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, δοξάσει ἐν ἀργυρίῳ, καὶ χρυσίῳ, καὶ λίθῳ τιμίῳ, καὶ ἐπιθυμήσιν.

39. Καὶ ποιήσει ἐν τοῖς ὀχυρώμασι τῶν καταφυ-

γῶν μετὰ θεοῦ ἀλλοτρίου, ὃν οὐκ ἐγνώρισε, καὶ πλη-
θύνει ὄξιν, καὶ ὑποτάξει αὐτοῖς πολλοὺς, καὶ γῆν
διελεῖ ἐν δώροις.

40. Καὶ ἐν καιροῦ πέρατι συνθήκας θήσεται μετὰ
τοῦ βασιλέως τοῦ νότου, καὶ συναθήσεται ἐπ' αὐτὸν
βασιλεὺς τοῦ βορρᾶ ἐν ἄρμασι, καὶ ἐν ἵππευσι, καὶ
ἐν ναυσὶ πολλαῖς, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν ἐν
ταῖς κατακλύσεσι, καὶ συντρίψει, καὶ παρελεύσεται.

41. Καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαβείμ, καὶ
πολλοὶ ἀσθενήσουσι, καὶ οὗτοι διασωθήσονται ἐκ χει-
ρὸς αὐτοῦ, Ἐδὼμ, καὶ Μωάβ, καὶ ἀρχὴ υἱῶν Ἀμ-
μῶν.

42. Καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
ἡ γῆ Αἰγύπτου οὐκ ἔσται εἰς σωτηρίαν.

43. Καὶ κυριεύσει ἐν τοῖς ἀποκρύφοις τοῦ χρυ-
σίου, καὶ τοῦ ἀργυρίου, καὶ ἐν πᾶσιν ἐπιθυμητοῖς
Αἰγύπτου, καὶ Λιβύων, καὶ Αἰθίοπων, καὶ ἐν τοῖς
ὄχυρώμασιν αὐτῶν.

44. Καὶ ἀκαλῆ, καὶ σπουδαὶ ταραξουσιν αὐτὸν ἐξ
ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ· καὶ ἤξει ἐν θυμῷ πολλῷ τοῦ
ἀφανίσει, καὶ τοῦ ἀναθεματίσαι πολλοὺς.

45. Καὶ πῆξει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν Ἀπαδανῷ,
ἀνάμεσον τῶν θαλασσῶν, εἰς ὄρος Σαβείν ἅγιον, καὶ
ἤξει ἔω· μέρος αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ρυόμενος αὐ-
τόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

1. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστήσεται Μιχαὴλ ὁ
ἔρχων ὁ μέγας, ὁ ἐρεστηκὸς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ
λαοῦ σου· καὶ ἔσται καιρὸς θλίψεως, θλίψις ὅσα οὐ
γένονεν ἀφ' οὗ γεγένηται ἔθνος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔως
τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ σωθή-
σεται ὁ λαός σου πᾶς ὁ εὐρεθείς γεγραμμένος ἐν τῇ
βίβλῳ.

2. Καὶ πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐν γῆς χώματι
ἐξεγερθήσονται, οὗτοι εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὗτοι
εἰς ὀνειδισμόν, καὶ εἰς αἰσχύνην αἰώνιον.

3. Καὶ οἱ συνιέντες ἐκλάμψουσιν ὡς ἡ λαμπρότης
τοῦ στερεώματος, καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν
ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας.

4. Καὶ σὺ, Δανιήλ, ἐμψάξον τοὺς λόγους, καὶ σφρά-
γισαι τὸ βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας, καὶ διδα-
χθῶσι πολλοὶ, καὶ πληθυνθή ἡ γνῶσις.

5. Καὶ εἶδον ἐγὼ Δανιήλ, καὶ ἰδοὺ δύο ἕτεροι εἰ-
στήκεισαν, εἰς ἐντεῦθεν τοῦ χειλοῦς τοῦ ποταμοῦ, καὶ
εἰς ἐντεῦθεν.

6. Καὶ εἶπον τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδυμένῳ τὸ βαδδίν,
ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ· Ἔως πότε τὸ
πέρας ὧν εἰρηκας τῶν θαυμασίων, καὶ ὁ καθαρισμὸς
τούτων;

7. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἐνδεδυμένου τὸ
βαδδίν, ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, καὶ
ὕψωσε τὴν δεξιάν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀριστεράν αὐτοῦ
εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσε τῷ ζῶντι εἰς τὸν αἰῶνα,
ὅτι εἰς καιρὸν, καὶ καιροῦς, καὶ ἡμισυ καιροῦ ἐν τῷ
συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν χειρὸς λαοῦ ἡγιασμέ-
νου, γινώσκονται ἅγιον, καὶ συντελεσθήσονται ἅπαντα
ταῦτα.

8. Καὶ ἐγὼ ἤκουσα, καὶ συνῆκα, καὶ εἶπον· Κύ-
ριε, τί τὰ ἔργατα τούτων;

deo alieno, quem non cognovit, et multiplicabit
gloriam, et subjiciet ipsis multos, et terram dividet
in donis.

40. Et in temporis fine foedera faciet cum rege
austri, et congregabitur super eum rex aquilonis
in curribus, et in equitibus, et in navibus multis,
et ingreditur in terram in inundationibus, et con-
teret et pertransibit.

41. Et ingreditur in terram Sabim, et multi in-
firmabuntur, et hi salvabuntur de manu ejus,
Edom, et Moab, et principium filiorum Ammon.

42. Et extendet manum suam super terram, et
terra Ægypti non erit in salutem.

43. Et dominabitur in reconditiis auri, et argen-
ti, et in omnibus desiderabilibus Ægypti, et Libum,
et Æthiopum, et in munitionibus eorum.

44. Et rumores, et festinationes turbabunt eum
ab oriente, et aquilone, et veniet in furore multo
ad disperdendum, et interficiendum multos.

45. Et figet tabernaculum suum in Apadano in
medio marium in monte Sabin sancto, et veniet
usque ad partem ejus : et non est, qui eruat eum.

CAPUT XII.

1. Et in tempore illo consurget Michael princeps
magnus, qui stat pro filiis populi sui : et erit tem-
pus tribulationis, tribulatio qualis non fuit, ex quo
facta est gens in terra, et usque ad tempus illud.
Et in tempore illo salvabitur populus tuus omnis,
qui inventus fuerit scriptus in libro.

2. Et multi de his, qui dormiunt in terræ pul-
vere, evigilabunt : alii in vitam æternam, et alii in
opprobrium, et in confusionem æternam.

3. Et intelligentes fulgebunt sicut splendor fir-
mamenti, et de justis plurimis quasi stellæ in sæ-
cula.

4. Tu autem, Daniel, claude sermones, et signa
librum usque ad tempus consummationis, et do-
ceantur multi, et multiplicetur scientia.

5. Et vidi ego Daniel, et ecce duo alii stabant
unus hinc super labium fluminis, et alius inde.

6. Et dixi viro, qui indutus erat baddin, qui sta-
bat super aquam fluminis : Usquequo fluis eorum
quæ dixisti mirabilium, et expiatio istorum ?

7. Et audivi virum, qui indutus erat baddin,
qui stabat super aquam fluminis, et elevavit dexte-
ram, et sinistram suam in cælum, et juravit vi-
venti in æternum, quia in tempus, et tempora, et
dimidium temporis, cum consummata fuerit dis-
persio manus populi sanctificati, cognoscent san-
ctum, et consummabuntur omnia hæc.

8. Et ego audivi, et intellexi, et dixi : Domine,
quid novissima horum ?

9. Et dixit : Hucusque Daniel, quia clausi, signa- A
t:que sunt sermones usque ad temporis finem.

10. Donec eligantur, et dealbentur, et per ignem
probenentur multi, et impie agent impii, neque int-
telligent omnes impii, et docti intelligent.

11. Et a tempore mutationis jugis sacrificii, et
cum data fuerit abominatio desolationis, dies mille
ducenti nonaginta.

12. Beatus qui exspectat, et pervenit ad dies
mille trecentos triginta quinque.

13. Tu autem, vade, et quiesce : adhuc enim
dies in completionem consummationis, et requi-
esces, et resurges in sorte tua in consummatione
dierum. Et rex Astyages appositus est ad patres B
suos, et suscepit Cyrus Perses regnum ejus. Et erat
Daniel conviva regis, et honoratus super omnes
amicos ejus.

CAPUT XIII.

1. Et erat vir habitans in Babylone, et nomen
ei Joakim.

2. Et accepit uxorem, cui nomen Susanna filia
Chelciæ, pulchra nimis, et timens Dominum.

3. Et parentes ejus justi, et erudierunt filiam
suam juxta legem Mosi.

4. Erat autem Joakim dives valde, et erat ei po-
marium vicinum domui suæ, et apud ipsum con-
gregabantur Judæi, eo quod esset ipse honoratior
omnibus.

5. Et designati sunt duo senes de populo judices
in anno illo : de quibus locutus est Dominus :
Quia egressa est iniquitas de Babylone a senioribus
judicibus, qui videbantur regere populum.

6. Isti frequentabant domum Joakim, et venie-
bant ad eos omnes, qui habebant judicia.

7. Et factum est, quando populus recedebat per
meridiem, ingrediebatur Susanna, et deambulabat
in pomario viri sui.

8. Et videbant eam senes quotidie ingredientem,
et deambulantem, et exarserunt in concupiscen-
tiam ejus.

9. Et everterunt sensum suum, et declinaverunt
oculos suos, ne aspicerent in cælum, neque memi-
nissent judiciorum justorum.

10. Erant ergo ambo vulnerati amore ejus, nec
indicaverunt sibi invicem dolorem suum.

11. Erubescabant enim indicare concupiscen-
tiam suam, quia volebant concumbere cum ea.

12. Et observabant quotidie sollicitè videre eam :
et dixerunt alter ad alterum :

13. Eamus domum, quia prandii est hora : et
egressi recesserunt a se mutuo.

14. Cumque revertissent, venerunt in unum : et
sciscitantes ad invicem, quænam esset causa, con-
fessi sunt inter se concupiscentiam suam : et tunc
in commune statuerunt tempus, quando eam pos-
sent invenire solam.

15. Et factum est cum observarent ipsi diem

9. Καὶ εἶπεν· Δεῦρο Δανιήλ, ὅτι ἐμπεφραγμένοι·
καὶ ἐσφραγισμένοι οἱ λόγοι ἕως καιροῦ πέρατος.

10. Ἔως ἐκλεγῶσι, καὶ ἐκλευκανθῶσι, καὶ ἐκπυ-
ρωθῶσι πολλοί· καὶ ἀνομήσουσιν ἀνομοί, καὶ οὐ
συνήσουσι πάντες ἀσεβεῖς, καὶ οἱ νοήμονες συν-
ήσουσι.

11. Καὶ ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδαλχισμοῦ,
καὶ τοῦ δοθῆναι βδέλυγμα ἐρημώσεως, ἡμέραι χίλια
διακόσται ἐνεφήκοντα.

12. Μακάριος ὁ ὑπομένων, καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας
χίλιας τριακονταπέντε.

13. Καὶ σὺ δεῦρο, καὶ ἀναπαύου· ἐτι γὰρ ἡμέρας
εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας, καὶ ἀναπαύση, καὶ ἀνα-
στήση εἰς τὸν κλήρον σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.
Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀστυάγης προσετέθη πρὸς τοὺς πα-
τέρας αὐτοῦ· καὶ παρέλαβε Κύρος ὁ Πέρσης τὴν
βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἦν Δανιήλ συμβιωτὴς τοῦ βασι-
λέως, καὶ ἐνδοξος ὑπὲρ πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

1. Καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ὄνομα αὐτοῦ
Ἰωακεὶμ.

2. Καὶ ἔλαβε γυναῖκα, ἣ ὄνομα Σουσάννα, θυγά-
τηρ Χελκίου, καλὴ σφόδρα, καὶ φοβουμένη τὸν Κύ-
ριον.

3. Καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς δίκαιοι, καὶ ἐδίδαξαν τὴν
θυγατέρα αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωσῆ.

4. Καὶ ἦν Ἰωακεὶμ πλούσιος σφόδρα, καὶ ἦν αὐτῷ
παράδεισος γεινῶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πρὸς αὐτὸν
συνήγοντο οἱ Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐνδοξότερον
C πάντων.

5. Καὶ ἀπεδείχθησαν δύο πρεσβύτεροι ἐκ τοῦ λαοῦ
κριταὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκεῖνῳ, περὶ ὧν ἐλάλησεν ὁ
Δεσπότης ὅτι ἐξῆλθεν ἀνομία ἐκ Βαβυλῶνος ἐκ πρε-
σβυτέρων κριτῶν, οἱ ἐδόκουν κυβερνᾶν τὸν λαόν.

6. Οὗτοι προσεκατέρουν τῇ οἰκίᾳ Ἰωακεὶμ, καὶ
ἤρχοντο πρὸς αὐτοὺς πάντες οἱ κρινόμενοι.

7. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἀπέτρεχεν ὁ λαὸς μέτρον ἡμέ-
ρας, εἰσπορεύετο Σουσάννα, καὶ περιεπάτει ἐν τῷ
παράδεισῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

8. Καὶ θεώρουν αὐτὴν οἱ πρεσβύτεροι καθ' ἡμέραν
εἰσπορευομένην, καὶ περιπατοῦσαν, καὶ ἐγένοντο ἐν
ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς.

9. Καὶ διέστρεψαν τὸν ἑαυτῶν νοῦν, καὶ ἐξέκλιναν
τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῶν, τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τὸν οὐρα-
D νον, μηδὲ μνημονεῦειν κριμάτων δικαίων.

10. Καὶ ἦσαν ἀμφοτέροι κατανενογμένοι περὶ αὐ-
τῆς, καὶ οὐκ ἀπήγγειλαν ἀλλήλοις τὴν ὀδύνην αὐτῶν.

11. Ὅτι ἠσχύνοντο ἀπαγγεῖλαι τὴν ἐπιθυμίαν αὐ-
τῶν, ὅτι ἤθελον συγγενέσθαι αὐτῇ.

12. Καὶ παρετήρουν καθ' ἡμέραν φιλοτίμως τοῦ
ὄρῃν αὐτὴν· καὶ εἶπον ἕτερος τῷ ἑτέρῳ·

13. Πορευθῶμεν εἰς οἶκον, ὅτι ἀρίστου ἐστὶν ὥρα·
καὶ ἐξεληθόντες διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων.

14. Καὶ ἀνακάμψαντες ἦλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ
ἀνετάζοντες ἀλλήλους, τίς ἢ αἰτία, ὡμολόγησαν ἀλ-
λήλοις τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν· καὶ τότε κοινῇ συνετά-
ξαντο καιρὸν, ὅτε αὐτὴν θυνήσονται εὐρεῖν μόνην.

15. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ παρατηρεῖν αὐτοὺς ἡμέραν

εἶθετον, καθὼς χθές, καὶ τρίτην ἡμέραν, εἰσηλθὲ ἄποτε ἡ Σουσάννα μετὰ δύο μόνων κορασίων, καὶ ἐπαθύμησε λούσασθαι ἐν τῷ παραδείσῳ, ὅτι καῦμα ἦν.

16. Καὶ οὐκ ἦν οὐδεὶς ἐκεῖ, πλὴν οἱ δύο πρεσβύτεροι κεκρυμμένοι, καὶ παρατηροῦντες αὐτήν.

17. Καὶ εἶπεν τοῖς κορασίαις· Ἐνέγκατε δὴ μοι ἔλαιον, καὶ σμῆγμα, καὶ τὰς θύρας τοῦ παραδείσου κλείσατε, ὅπως λούσωμαι.

18. Καὶ ἐποίησαν καθὼς καὶ εἶπεν, καὶ ἀπέκλεισαν τὰς θύρας τοῦ παραδείσου, καὶ ἐξῆλθον κατὰ τὰς πλαγίους θύρας, ἐνεγκεῖν τὰ προστεταγμένα αὐταῖς, καὶ οὐκ εἶδον τοὺς πρεσβυτέρους, ὅτι ἦσαν ἐκκεκρυμμένοι.

19. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον τὰ κοράσια, καὶ ἀνέστησαν οἱ δύο πρεσβύτεροι, καὶ ἐπέδραμον αὐτῇ, καὶ εἶπον·

20. Ἴδὼ αἱ θύραι τοῦ παραδείσου κέκλεινται, καὶ οὐδεὶς θεορεῖ ἡμᾶς, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ σου ἔσμεν· διὸ συγκατάθου ἡμῖν, καὶ γενοῦ μεθ' ἡμῶν.

21. Εἰ δὲ μὴ, καταμαρτυρησόμεν σου, ὅτι ἦν μετὰ σοῦ νεανίσκος, καὶ διὰ τοῦτο ἐξαπέστειλας τὰ κοράσια ἀπὸ σοῦ.

22. Καὶ ἀνεστάνειεν Σουσάννα, καὶ εἶπεν· Στενά μοι πάντοθεν· ἔάν τις γάρ τοῦτο πράξω, θάνατός μοι ἔστιν· ἔάν τις μὴ πράξω, οὐκ ἐκφεύξομαι τὰς χεῖρας ὑμῶν.

23. Αἰρετιώτερόν μοι ἔστι μὴ πράξασαν ἐμπεσεῖν εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, ἢ ἁμαρτεῖν ἐνώπιον Κυρίου.

24. Καὶ ἀνεβόησε Σουσάννα φωνῇ μεγάλῃ· ἀνεβόησαν δὲ καὶ οἱ δύο πρεσβύται κατέναντι αὐτῆς.

25. Καὶ δραμῶν ὁ εἷς, ἤνοιξε τὰς θύρας τοῦ παραδείσου.

26. Ὡς δὲ ἤκουσαν τὴν κραυγὴν τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ οἱ οἰκέται τῆς κυρίας, εἰσεπήδησαν διὰ τῆς πλαγίας θύρας ἰδεῖν τὸ συμβεβηκὸς αὐτῆς.

27. Ἦνικα δὲ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι τοὺς λόγους αὐτῶν, κατασχύνθησαν οἱ δύολοι· σφόδρα, ὅτι οὐδὲ πώποτε ἐβρέθη λόγος τοιοῦτος περὶ Σουσάννας.

28. Καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον συνῆλθον ὁ λαὸς πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς Σουσάννας τὸν Ἰωακείμ, καὶ ἦλθον οἱ δύο πρεσβύτεροι πλήρεις τῆς ἀνομίας αὐτῶν ἐννοίας κατὰ Σουσάννας, τοῦ θανατῶσαι αὐτήν.

29. Καὶ εἶπαν ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ, ἀποστείλατε ἐπὶ Σουσάνναν τὴν θυγατέρα Χελκίου, ἥτις ἔστι γυνὴ Ἰωακείμ. Οἱ δὲ ἀπέστειλαν.

30. Καὶ ἦλθον αὐτῇ, καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς, καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς αὐτῆς.

31. Ἡ δὲ Σουσάννα ἦν τρυφερὰ σφόδρα, καὶ καλὴ τῷ εἶδει.

32. Οἱ δὲ παράνομοι ἐκέλευσαν ἀποκαλύψαι αὐτήν, ἦν γὰρ κατακεκαλυμμένη, ὅπως ἐμπλησθῶσι τοῦ κίλλου αὐτῆς.

33. Ἐκλαιον δὲ οἱ παρ' αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ εἰδότες αὐτήν.

34. Καὶ ἀνιστάντες οἱ δύο πρεσβύτεροι ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ, ἔθηκον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς.

aptum, sicut heri, et nudius tertius, ingressa est aliquando Susanna cum duabus solis puellis, voluitque lavari in pomario : æstus quippe erat.

16. Et non erat ibi quisquam præter duos senes absconditos, et contemplantes eam.

17. Et dixit puellis : Afferte jam mihi oleum, et smegma, et ostia pomarii claudite, ut laver.

18. Et fecerunt sicuti etiam dixerat : et clausurunt ostia pomarii, et egressæ sunt per posticas fores, ut afferrent quæ mandata fuerant sibi : et non viderunt senes, quia erant absconditi.

19. Et factum est, posquam egressæ sunt puellæ, et surrexerunt duo senes, et accurrerunt ad eam, et dixerunt :

20. Ecce ostia pomarii clausa sunt, et nemo videt nos, et in concupiscentia tua sumus : quamobrem assentire nobis, et commiscere nobiscum.

21. Quod si nolueris, dicemus contra te testimonium, quod fuerit tecum juvenis, et ob hanc causam emiseric puellas a te.

22. Et ingemuit Susanna, et ait : Angustix sunt mihi undique : si enim hoc egero, mors mihi est ; nisi autem egero, non effugiam manus vestras.

23. Melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini.

24. Et exclamavit Susanna voce magna : exclamaverunt autem et duo senes adversus eam.

25. Et currens unus aperuit ostia pomarii.

26. Ut autem audierunt clamorem in pomario famuli dominix, irruerunt per posticas fores, ut viderent quidnam accidisset ei.

27. Postquam autem senes dixerunt sermones suos, erubuerunt servi vehementer : quia nequaquam unquam dictus fuerat sermo hujuscemodi de Susanna.

28. Et factum est die crastina, cum convenisset populus ad virum Susannæ Joakim, venerunt etiam duo senes pleni iniqua sua cogitatione adversus Susannam, ut morte afficerent eam.

29. Et dixerunt coram populo : Mittite ad Susannam filiam Chelcix, quæ est uxor Joakim. Illi vero miserunt.

30. Et venerunt ipsa, et parentes ejus, et filii ejus, et omnes cognati ejus.

31. Porro Susanna erat delicata nimis, et pulchra specie.

32. At iniqui jusserunt, ut discooperirent eam (erat enim cooperta), ut satiarentur decore ejus.

33. Flebant igitur sui, et omnes, qui noverant eam.

34. Consurgentes autem duo presbyteri in medio populi, posuerunt manus suas super caput ejus.

9. Et dixit : Hucusque Daniel, quia clausi, signati que sunt sermones usque ad temporis finem.

10. Donec eligantur, et dealbentur, et per ignem probentur multi, et impie agent impii, neque intelligent omnes impii, et docti intelligent.

11. Et a tempore mutationis jugis sacrificii, et cum data fuerit abominatio desolationis, dies mille ducenti nonaginta.

12. Beatus qui exspectat, et pervenit ad dies mille trecentos triginta quinque.

13. Tu autem, vade, et quiesce : adhuc enim dies in completionem consummationis, et requiesces, et resurges in sorte tua in consummatione dierum. Et rex Astyages appositus est ad patres suos, et suscepit Cyrus Perses regnum ejus. Et erat Daniel convivium regis, et honoratus super omnes amicos ejus.

CAPUT XIII.

1. Et erat vir habitans in Babylone, et nomen ei Joakim.

2. Et accepit uxorem, cui nomen Susanna filia Chelciae, pulchra nimis, et timens Dominum.

3. Et parentes ejus justii, et erudierunt filiam suam juxta legem Mosi.

4. Erat autem Joakim dives valde, et erat ei pomarium vicinum domui suae, et apud ipsum congregabantur Judaei, eo quod esset ipse honoratior omnibus.

5. Et designati sunt duo senes de populo judices in anno illo : de quibus locutus est Dominus : Quia egressa est iniquitas de Babylone a senioribus judicibus, qui videbantur regere populum.

6. Isti frequentabant domum Joakim, et veniebant ad eos omnes, qui habebant judicia.

7. Et factum est, quando populus recedebat per meridiem, ingrediebatur Susanna, et deambulabat in pomario viri sui.

8. Et videbant eam senes quotidie ingredientem, et deambulantem, et exarserunt in concupiscentiam ejus.

9. Et everterunt sensum suum, et declinaverunt oculos suos, ne aspicerent in caelum, neque meminissent judiciorum justorum.

10. Erant ergo ambo vulnerati amore ejus, nec indicaverunt sibi invicem dolorem suum.

11. Erubescabant enim indicare concupiscentiam suam, quia volebant concumbere cum ea.

12. Et observabant quotidie sollicite videre eam : et dixerunt alter ad alterum :

13. Eamus domum, quia prandii est hora : et egressi recesserunt a se mutuo.

14. Cumque revertissent, venerunt in unum : et sciscitantes ad invicem, quoniam esset causa, confessi sunt inter se concupiscentiam suam : et tunc in commune statuerunt tempus, quando eam possent invenire solam.

15. Et factum est cum observarent ipsi diem

9. Καὶ εἶπεν· Δεῦρο Δανιήλ, ὅτι ἐμπεφραγμένοι· καὶ ἐσφραγισμένοι οἱ λόγοι ἕως καιροῦ πέρατος.

10. Ὅπως ἐκλεγῶσι, καὶ ἐκλευκανθῶσι, καὶ ἐκπυρωθῶσι πολλοί· καὶ ἀνομήσουσιν ἀνομοί, καὶ οὐ συνήσουσι πάντες ἀσεβεῖς, καὶ οἱ νοήμονες συνήσουσι.

11. Καὶ ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδελειχισμοῦ, καὶ τοῦ δοθῆναι βδέλυγμα ἐρημώσεως, ἡμέραι χίλια διακόσται ἐνετήχοντα.

12. Μακάριος ὁ ὑπομένων, καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας χίλιας τριακοσίας τριακονταπέντες.

13. Καὶ σὺ δεῦρο, καὶ ἀναπαύου· ἔτι γὰρ ἡμέραι εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας, καὶ ἀναπαύση, καὶ ἀναστήση εἰς τὸν κληρὸν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν. Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀστυάγης προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ· καὶ παρέλαθε Κύρος ὁ Πέρσης τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ἦν Δανιήλ συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως, καὶ ἐνδοξος ὑπὲρ πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

1. Καὶ ἦν ἀνὴρ οἰκῶν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωακεῖμ.

2. Καὶ ἔλαβε γυναῖκα, ἣ ὄνομα Σουσάννα, θυγάτηρ Χελκίου, καλὴ σφόδρα, καὶ φοβουμένη τὸν Κύριον.

3. Καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς δίκαιοι, καὶ ἐδίδαξαν τὴν θυγατέρα αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωσῆ.

4. Καὶ ἦν Ἰωακεῖμ πλούσιος σφόδρα, καὶ ἦν αὐτῷ παραδδειςος γεινῶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πρὸς αὐτὸν συνήγοντο οἱ Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων.

5. Καὶ ἀπεδειχθησαν δύο πρεσβύτεροι ἐκ τοῦ λαοῦ χριταὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκεῖνῳ, περὶ ὧν ἐλάλησεν ὁ Δεσπότης ὅτι ἐξῆλθεν ἀνομία ἐκ Βαβυλῶνος ἐκ πρεσβυτέρων χριτῶν, οἳ ἐδόκουν κυβερνᾶν τὸν λαόν.

6. Οὗτοι προσεκαρτέρουν τῇ οἰκίᾳ Ἰωακεῖμ, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτοὺς πάντες οἱ κρινόμενοι.

7. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἀπέτρεχεν ὁ λαὸς μέσον ἡμέρας, εἰσπορευέτο Σουσάννα, καὶ περιεπάτει ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

8. Καὶ ἐθεώρουν αὐτὴν οἱ πρεσβύτεροι καθ' ἡμέραν εἰσπορευομένην, καὶ περιπατοῦσαν, καὶ ἐγένοντο ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς.

9. Καὶ διέστρεψαν τὸν ἑαυτῶν νοῦν, καὶ ἐξέκλιναν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τὸν οὐρανόν, μηδὲ μνημονεύειν κριμάτων δικαίων.

10. Καὶ ἦσαν ἀμόφτεροι κατανευγμένοι περὶ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἀπήγγειλαν ἀλλήλοις τὴν ὀδύνην αὐτῶν.

11. Ὅτι ἠσχύνοντο ἀπαγγεῖλαι τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, ὅτι ἠθελον συγγενέσθαι αὐτῇ.

12. Καὶ παρετήρουν καθ' ἡμέραν φιλοτίμως τοῦ ὄρῳ αὐτῆν· καὶ εἶπον ἕτερος τῷ ἑτέρῳ·

13. Πορευθῶμεν εἰς οἶκον, ὅτι ἀρίστου ἐστὶν ὦρα· καὶ ἐξελθόντες διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων.

14. Καὶ ἀνακάμψαντες ἦλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἀνετάζοντες ἀλλήλους, τίς ἡ αἰτία, ὧμολόγησαν ἀλλήλοις τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν· καὶ τότε κοινή συνετάξαντο καιρὸν, ὅτε αὐτὴν δυνησονται εὐρεῖν μόνην.

15. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ παρατηρεῖν αὐτοὺς ἡμέραν

εἶθετον, καθὼς χθὲς, καὶ τρίτην ἡμέραν, εἰσῆλθὲ A
ποτε ἡ Σουσάννα μετὰ δύο μόνων κορασιῶν, καὶ
ἐπεθύμησε λούσασθαι ἐν τῷ παραδείσῳ, ὅτι καῦμα
ἦν.

16. Καὶ οὐκ ἦν οὐδεὶς ἐκεῖ, πλὴν οἱ δύο πρεσβύτε-
ροι κεκρυμμένοι, καὶ παρατηροῦντες αὐτήν.

17. Καὶ εἶπεν τοῖς κορασίαις· Ἐνέγκατε δὴ μοι
ἔλαιον, καὶ σμῆγμα, καὶ τὰς θύρας τοῦ παραδείσου
κλείσατε, ὅπως λούσωμαι.

18. Καὶ ἐποίησαν καθὼς καὶ εἶπεν, καὶ ἀπέκλει-
σαν τὰς θύρας τοῦ παραδείσου, καὶ ἐξῆλθον κατὰ τὰς
πλαγίους θύρας, ἐνέγκειν τὰ προστεταγμένα αὐταῖς,
καὶ οὐκ εἶδον τοὺς πρεσβυτέρους, ὅτι ἦσαν ἐγκε-
κρυμμένοι.

19. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον τὰ κοράσια, καὶ ἀν-
έστησαν οἱ δύο πρεσβύτεροι, καὶ ἐπέδραμον αὐτῇ, B
καὶ εἶπον·

20. Ἰδοὺ αἱ θύραι τοῦ παραδείσου κέκλεινται, καὶ
οὐδεὶς θεωρεῖ ἡμᾶς, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ σοῦ ἐσμεν· διδ
συγκατάθου ἡμῖν, καὶ γενοῦ μεθ' ἡμῶν.

21. Εἰ δὲ μὴ, καταμαρτυρησόμεν σοι, ὅτι ἦν μετὰ
σοῦ νεανίσκος, καὶ διὰ τοῦτο ἐξαπέστειλας τὰ κορά-
σια ἀπὸ σοῦ.

22. Καὶ ἀνεστάναν Σουσάννα, καὶ εἶπεν· Στενά
μοι πάντοθεν· ἐάν τε γὰρ τοῦτο πράξω, θάνατός μοι
ἐστίν· ἐάν τε μὴ πράξω, οὐκ ἐκφεύξομαι τὰς χεῖρας
ὑμῶν.

23. Αἰρετιώτερόν μοι ἐστὶ μὴ πράξασαν ἐμπροσθεν
εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, ἢ ἁμαρτεῖν ἐνώπιον Κυρίου.

24. Καὶ ἀνεβόησε Σουσάννα φωνῇ μεγάλῃ· ἀν-
εβόησαν δὲ καὶ οἱ δύο πρεσβύτεροι κατέναντι αὐτῆς. C

25. Καὶ δραμῶν ὁ εἰς, ἤνοιξε τὰς θύρας τοῦ παρα-
δείσου.

26. Ὅς δὲ ἤκουσαν τὴν κραυγὴν τὴν ἐν τῷ παρα-
δείσῳ οἱ οἰκέται τῆς κυρίας, εἰσεπήδησαν διὰ τῆς
πλαγίας θύρας ἰδεῖν τὸ συμβεβηκὸς αὐτῇ.

27. Ἦνίκα δὲ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι τοὺς λόγους
αὐτῶν, κατησχύνθησαν οἱ δούλοι· σφόδρα, ὅτι οὐδὲ
πώποτε ἐβρέθη λόγος τοιοῦτος περὶ Σουσάννας.

28. Καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον συνῆλθον ὁ λαὸς πρὸς
τὸν ἄνδρα τῆς Σουσάννας τὸν Ἰωακείμ, καὶ ἦλθον οἱ
δύο πρεσβύτεροι πληρεῖς τῆς ἀνόμου αὐτῶν ἐννοίας
κατὰ Σουσάννας, τοῦ θανατώσαι αὐτήν.

29. Καὶ εἶπαν ἐμπροσθεν τοῦ λαοῦ, ἀποστείλατε D
ἐπὶ Σουσάνναν τὴν θυγατέρα Χελκίου, ἥτις ἐστὶ γυνὴ
Ἰωακείμ. Οἱ δὲ ἀπέστειλαν.

30. Καὶ ἦλθον αὐτῇ, καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς, καὶ τὰ
τέκνα αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς αὐτῆς.

31. Ἡ δὲ Σουσάννα ἦν τρυφερὰ σφόδρα, καὶ καλὴ
τῷ εἶδει.

32. Οἱ δὲ παράνομοι ἐκέλευσαν ἀποκαλύψαι αὐτήν,
ἦν γὰρ κατακεκαλυμμένη, ὅπως ἐμπλησθῶσι τοῦ
κάλους αὐτῆς.

33. Ἐκλαῖον δὲ οἱ παρ' αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ εἰ-
δότες αὐτήν.

34. Καὶ ἀναστάντες οἱ δύο πρεσβύτεροι ἐν μέσῳ
τοῦ λαοῦ, ἔθηκαν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς.

aptum, sicut heri, et nudius tertius, ingressa est
aliquando Susanna cum duabus solis puellis, vo-
luitque lavari in pomario : æstus quippe erat.

16. Et non erat ibi quisquam præter duos senes
absconditos, et contemplantes eam.

17. Et dixit puellis : Afferre jam mihi oleum, et
smegma, et ostia pomarii claudite, ut laver.

18. Et fecerunt sicuti etiam dixerat : et claus-
erunt ostia pomarii, et egressæ sunt per posticas fo-
res, ut afferrent quæ mandata fuerant sibi : et non
viderunt senes, quia erant absconditi.

19. Et factum est, posquam egressæ sunt puellæ,
et surrexerunt duo senes, et accurrerunt ad eam, et
dixerunt :

20. Ecce ostia pomarii clausa sunt, et nemo vi-
det nos, et in concupiscentia tua sumus : quam-
obrem assentire nobis, et commiscere nobiscum.

21. Quod si nolueris, dicemus contra te testi-
monium, quod fuerit tecum juvenis, et ob hanc
causam emiseris puellas a te.

22. Et ingemuit Susanna, et ait : Angustia sunt
mihi undique : si enim hoc egero, mors mihi est ;
nisi autem egero, non effugiam manus vestras.

23. Melius est mihi absque opere incidere in ma-
nus vestras, quam peccare in conspectu Domini.

24. Et exclamavit Susanna voce magna : excl-
maverunt autem et duo senes adversus eam.

25. Et currens unus aperuit ostia pomarii.

26. Ut autem audierunt clamorem in pomario
famuli dominæ, irruerunt per posticas fores, ut vi-
derent quidnam accidisset ei.

27. Postquam autem senes dixerunt sermones
suos, erubuerunt servi vehementer : quia nequa-
quam unquam dictus fuerat sermo huiusmodi de
Susanna.

28. Et factum est die crastina, cum convenisset
populus ad virum Susannæ Joakim, venerunt etiam
duo senes pleni iniqua sua cogitatione adversus Su-
sannam, ut morte afficerent eam.

29. Et dixerunt coram populo : Mittite ad Su-
sannam filiam Chelciæ, quæ est uxor Joakim. Illi
vero miserunt.

30. Et venerunt ipsa, et parentes ejus, et filii
ejus, et omnes cognati ejus.

31. Porro Susanna erat delicata nimis, et pulchra
specie.

32. At iniqui jusserunt, ut discooperirent eam
(erat enim cooperta), ut satiarentur decore ejus.

33. Flebant igitur sui, et omnes, qui noverant
eam.

34. Consurgentes autem duo presbyteri in medio
populi, posuerunt manus suas super caput ejus.

35. Quæ vero fens suscepit in colum : erat enim A cor ejus fiduciam habens in Domino.

36. Et dixerunt presbyteri : Deambulantibus nobis in pomario solis, ingressa est ista cum duabus puellis, et clausit ostia pomarii, et dimisit puellas.

37. Venitque ad eam adolescens, qui erat absconditus, et concubuit cum ea.

38. Porro nos cum essemus in angulo pomarii, videntes iniquitatem, currimus ad eos, et nocentes eos commisceri :

39. Illum quidem nequivimus comprehendere, quia fortior ipse nobis erat, et apertis ostiis exsilivit.

40. Hanc autem cum apprehendissemus, interrogavimus quisnam esset adolescens, et noluit indicare nobis : hæc testamur.

41. Et credidit eis multitudo, ut presbyteris populi, et iudicibus, et condemnaverunt eam ad mortem.

42. Exclamavit autem voce magna Susanna, et dixit : Deus æternæ, qui absconditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam ipsa flerent.

43. Tu scis, quoniam falsum contra me tulerunt testimonium : et ecce morior, cum nihil eorum fecerim, de quibus isti testimonium dixerunt adversus me.

44. Et exaudivit Dominus vocem ejus

45. Cumque duceretur ipsa, ut periret, suscitavit Deus Spiritum sanctum pueri junioris, cujus C nomen Daniel.

46. Et exclamavit voce magna : Mundus ego sum a sanguine hujus.

47. Conversus est autem populus omnis ad eum, et dixerunt : Quis est sermo iste, quem tu locutus es ?

48. Qui vero cum staret in medio eorum ait : Sic fatui filii Israel, non judicantes, neque quod manifestum est cognoscentes, condemnatis filiam Israel ?

49. Revertimini igitur ad iudicium ; falsum enim testimonium isti locuti sunt adversus eam.

50. Et reversus est populus cum festinatione, et dixerunt ei presbyteri : Veni, et sede in medio nostrum, et indica nobis, quia tibi dedit Deus honorem senectutis.

51. Et dixit ad eos Daniel : Separate eos procul ab invicem, et dijudicabo eos.

52. Cum ergo divisi essent alter ab altero, vocavit unum de eis, et dixit ad eum : Inveterate dierum malorum, nunc venerunt peccata tua, quæ faciebas prius,

53. Judicans iudicia injusta, et innocentes quidem condemnans, dimittens autem reos, dicente Domino : Innocentem, et justum non interficies.

54. Nunc ergo hanc si vidisti, dic sub qua arbore vidisti eos colloquentes invicem. Qui dixit : Sub schino.

55. Dixit autem Daniel : Recte mentitus es in

35. Ἡ δὲ κλαίουσα ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅτι ἦν ἡ καρδία αὐτῆς πεποιθυῖα ἐπὶ τὸν Κύριον.

36. Εἶπον δὲ οἱ πρεσβύτεροι· Περιπατούντων ἡμῶν ἐν τῷ παραδείσῳ μόνων, εἰσῆλθεν αὐτῇ μετὰ δύο παιδισκῶν, καὶ ἀπέκλειτε τὰς θύρας τοῦ παραδείσου, καὶ ἀπέλυσε τὰς παιδίσκας.

37. Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὴν νεανίσκος, ὃς ἦν κερυμμένος, καὶ ἀνέπεσε μετ' αὐτῆς.

38. Ἡμεῖς δὲ ὄντες ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ παραδείσου, ἰδόντες τὴν ἀνομίαν, ἐδράμομεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἰδόντες συγγινομένους αὐτούς,

39. Ἐκείνου μὲν οὐκ ᾔδυνθήμεν ἐγκρατεῖς γενέσθαι, διὰ τὸ ἰσχυεῖν αὐτὸν ὑπὲρ ἡμᾶς, καὶ ἀνοιξάντα τὰς θύρας ἐκπετηδηκέναι.

40. Ταύτης δὲ ἐπιλαθόμενοι, ἐπηρωτῶμεν, τίς ἦν ὁ νεανίσκος, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀπαγγεῖλαι ἡμῖν ταῦτα μαρτυροῦμεν.

41. Καὶ ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγὴ ὡς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ, καὶ κριταῖς, καὶ κατέκρινον αὐτὴν ἀποθανεῖν.

42. Ἀνεβόησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ Σουσάννα, καὶ εἶπεν· ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γινώστης, ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν,

43. Σὺ ἐπίστασαι, ὅτι ψευδῆ μου κατεμαρτύρησαν, καὶ ἰδοὺ ἀποθνήσκω μὴ ποιήσασα μηδὲν, ὧν οὗτοι κατεμαρτύρησαν κατ' ἐμοῦ.

44. Καὶ εἰσῆκουσε Κύριος τῆς φωνῆς αὐτῆς.

45. Καὶ ἀπαγομένης αὐτῆς ἀπολέσθαι, ἐξήγειρεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παιδαρίου νεωτέρου, ᾧ ὄνομα Δανιὴλ.

46. Καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ· Καθαροὺς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος ταύτης.

47. Ἐπέστρεψε δὲ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπον· Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὃν σὺ λελάληκας ;

48. Ὁ δὲ σταθεὶς ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν· Οὕτω, μωροὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οὐκ ἀνακρινάντες, οὐδὲ τὸ σαφὲς ἐπιγνόντες κατεκρίνατε θυγατέρα Ἰσραὴλ :

49. Ἀναστρέψατε οὖν εἰς τὸ κριτήριον, ψευδῆ γὰρ οὗτοι κατεμαρτύρησαν αὐτῆς.

50. Καὶ ἀνέστρεψεν ὁ λαὸς μετὰ σπουδῆς, καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ πρεσβύτεροι· Δεῦρο, καὶ κάθισον ἐν μέσῳ ἡμῶν, καὶ ἀπάγγειλον ἡμῖν, ὅτι σοι ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸ πρεσβεῖον.

51. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Δανιὴλ· Διαχωρίσατε αὐτούς μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἀνακρινῶ αὐτούς.

52. Ὡς δὲ διεχωρίσθησαν εἰς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς, ἐκάλεσε τὸν ἕνα αὐτῶν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Πεπαιωμένη ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἤκασιν αἱ ἁμαρτίαι σου, ἃς ἐποίησες τὸ πρότερον,

53. Κρίνων κρίσεις ἀδίκους, καὶ τοὺς μὲν ἀθώους κατακρίνων, ἀπολύων δὲ τοὺς αἰτίους, λέγοντος τοῦ Κυρίου· ἀθῶων καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς.

54. Νῦν οὖν ταύτην εἰπερ οἶδας, εἰπέ, ὅπῃ τε ἄνδρον εἶδες αὐτοὺς ὁμιλοῦντας ἀλλήλοισι. Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπὸ σχίνου.

55. Εἶπε δὲ Δανιὴλ· Ὅρθως ἐψέυσα : εἰς τὴν σεαυ-

τοῦ κεφαλῆν· ἦδη γὰρ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ λαβὼν παρὰ Α τοῦ Θεοῦ σχίσαι σε εἰς μέσον.

56. Καὶ μεταστῆσας αὐτὸν, ἐκέλευσε προσάγειν τὸν ἕτερον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σπέρμα Χαναάν, καὶ οὐχὶ Ἰούδα, τὸ κάλλος ἠπάτησέ σε, καὶ ἡ ἐπιθυμία δέστρεψε τὴν καρδίαν σου.

57. Οὕτως ἐποιεῖτε θυγατράσιν Ἰσραὴλ, καὶ ἐκεῖναι φοβούμεναι ὠμίλου ὑμῶν· ἀλλ' οὐ θυγάτηρ Ἰούδα ὑπέμεινε τὴν ἀνομίαν ὑμῶν.

58. Nūn οὖν λέγε μοι, ὑπὸ τί δένδρον κατέλαβες αὐτοὺς ὀμιλοῦντας ἀλλήλοις; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπὸ πρίνον.

59. Εἶπεν δὲ αὐτῷ Δανιὴλ· Ὅρθως ἐψεύσω καὶ σὺ εἰς τὴν σεαυτοῦ κεφαλῆν· μένει γὰρ ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ, τὴν βρομφαίαν ἔχων πρῆσαι σε μέσον, ὅπως ἐξολοθρεύσῃ ὑμᾶς.

60. Καὶ ἀνεβόησε φωνῇ μεγάλῃ πᾶσα ἡ συναγωγὴ, καὶ εὐλόγησαν τῷ Θεῷ τῷ σώζοντι τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτόν.

61. Καὶ ἀνέστησαν ἐπὶ τοὺς δύο πρεσβυτέρους, ὅτι συνέστησεν αὐτοὺς Δανιὴλ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν ψευδομαρτυρήσαντας· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὃν τρόπον ἐπονηρεύσαντο ποιῆσαι τῷ πλησίον, κατὰ τὸν νόμον Μωσῆ.

62. Καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς, καὶ ἐσώθη αἷμα ἀναίτιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

63. Χελκίας δὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἤνεσαν περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῶν Σουσαννας μετὰ Ἰωακείμ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ τῶν συγγενῶν πάντων, ὅτι οὐχ εὐοσέθη ἐν αὐτῇ ἀσχημον πρᾶγμα.

64. Καὶ Δανιὴλ ἐγένετο μέγας ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ ἐπέκεινα.

65. Καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀστυάγης προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ· καὶ παρέλαβε Κύρος ὁ Πέρσης τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

1. Καὶ ἦν Δανιὴλ συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως, καὶ ἐνδοξὸς ὑπὲρ πάντας τοὺς φίλους αὐτοῦ.

2. Καὶ ἦν εἰδωλον τοῖς Βαβυλωνίοις, ᾧ ὄνομα Βῆλ, καὶ ἐδαπανῶντο εἰς αὐτὸν ἐκάστης ἡμέρας σεμιδάλευς ἀρτάβαι δώδεκα, καὶ πρόβατα τεσσαράκοντα, καὶ οἴνου μέτρα ἑξ.

3. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐσέβετο αὐτὸν, καὶ ἐπορεύετο ὁ βασιλεὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν προσκυνεῖν αὐτῷ. Δανιὴλ δὲ προσεκύνει τῷ Θεῷ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, διατί οὐ προσκυνεῖς τῷ Βῆλ;

4. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι οὐ σέβομαι εἰδῶλα χειροποίητα, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, τὸν κτίσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ ἔχοντα πάσης σαρκὸς κυρείαν.

5. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς· Οὐ δοκεῖ σοι ὁ Βῆλ εἶναι θεὸς ζῶν; ἢ οὐχ ὄραξ ὅσα ἐσθίει, καὶ πίνει καθ' ἐκάστην ἡμέραν;

6. Καὶ εἶπε Δανιὴλ γελᾶσας· Μὴ πλανῶ, βασιλεῦ, οὗτος γὰρ ἐσωθὲν ἐστι πηλὸς, ἐξωθεν δὲ χαλκός, καὶ οὐ βέβρωκεν οὐδέποτε.

7. Καὶ θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσε τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐάν μὴ εἰπητέ μοι, τίς ὁ κατεσθίων τὴν δαπάνην ταύτην, ἀποθανεῖσθε.

A caput tuum : ecce enim angelus Dei accipiens a Deo, scindet te medium.

56. Et amoto eo jussit adduci alium, et dixit ei : Semen Chanaan, et non Juda, species seduxit te, et concupiscentia subvertit cor tuum.

57. Sic faciebatis filiabus Israel, et illæ timentes loquebantur vobis : sed non filia Juda sustinuit iniquitatem vestram.

58. Nunc ergo dic mihi; sub qua arbore comprehendisti eos loquentes invicem? Qui vero ait : Sub prino.

59. Dixit autem Daniel : Recte mentitus es et tu in caput tuum : manet enim angelus Dei gladium habens ad secundum te medium, ut exterminet B vos.

60. Et exclamavit voce magna omnis synagoga, et benedixerunt Deo, qui salvat sperantes in se.

61. Et consurrexerunt adversus duos presbyteros (convicerat enim Daniel ex ore ipsorum, falsum dixisse testimonium), et fecerunt eis sicut malignose egerant adversus proximum secundum legem Mosi.

62. Et interfecerunt eos, et salvatus est sanguis innocuus in die illa.

63. Chelcias autem, et uxor ejus laudaverunt pro filia sua Susanna, cum Joakim marito ejus, et cognatis omnibus, quia non esset inventa in ea res C turpis.

64. Et Daniel factus est magnus in conspectu populi a die illa, et deinceps.

65. Et rex Astyages appositus est ad patres suos, et suscepit Cyrus Perses regnum ejus.

CAPUT XIV.

1. Et erat Daniel conviva regis, et honoratus super omnes amicos ejus.

2. Et erat idolum Babyloniiis, cui nomen Bel : et impendebantur in eo per singulos dies similitæ artabæ duodecim, et oves quadraginta, et vini mensuræ sex.

3. Et rex colebat eum, et ibat rex per singulos dies adorare eum : porro Daniel adorabat Deum suum. Dixitque ei rex : Quare non adoras Bel? D

4. At ille dixit ei : Quia non colo idola manufacta, sed magis Deum viventem, qui creavit cælum, et terram, et habet potestatem omnis carnis.

5. Et ait rex ad eum : Non videtur tibi Bel esse Deus vivens? An non vides, quanta comedat, et bibat quotidie?

6. Et ait Daniel ridens : Ne erres, rex : iste enim intrinsecus est lutens, forinsecus autem æreus, neque comedit aliquando.

7. Et iratus rex vocavit sacerdotes ejus, et ait eis : Nisi dixeritis mihi quis est, qui comedit impensas has, moriemini.

8. Si autem ostenderitis quoniam Bel comedat A hæc, morietur Daniel, quia blasphemavit in Bel. Et dixit Daniel regi : Fiat juxta verbum tuum.

9. Erant autem sacerdotes Bel septuaginta, exceptis uxoriibus, et filiis : et venit rex cum Daniele in domum Belis.

10. Et dixit sacerdos Belis : Ecce nos egredimur foras : tu autem rex appone escas, et vinum miscens pone, et claude ostium, et signa annulo tuo.

11. Et veniens mane, nisi inveneris omnia comesta a Bel, moriemur, vel Daniel, qui mentitus est adversus nos.

12. Ipsi autem contemnebant, quia fecerant sub mensa absconditum introitum, et per illum ingrediebantur continuo, et auferebant ea.

13. Et factum est, postquam exivit inde, et rex apposuit cibos ante Bel : præcepit Daniel pueris suis, et attulerunt cinerem, et sparserunt per totum templum coram rege : et egressi clausurunt ostium, et signaverunt annulo regis, et abierunt.

14. Sacerdotes autem ingressi sunt nocte juxta consuetudinem suam ipsi, et uxores eorum, et filii eorum, et comederunt omnia, et biberunt.

15. Surrexit autem rex primo diluculo, et Daniel cum eo.

16. Et ait rex : Salva sunt signacula, Daniel ? At ille dixit : Salva, rex.

17. Et factum est simul ac aperuit ostia, aspiciens rex super mensam, exclamavit voce magna : Magnus es Bel, et non est apud te ullus dolus.

18. Et risit Daniel, et tenuit regem, ne ingrediretur intro, et dixit : Vide nunc pavimentum, et animadvertite, cujus vestigia sunt hæc.

19. Et dixit rex : Video vestigia virorum, et mulierum, et parvulorum : et iratus rex.

20. Tunc apprehendit sacerdotes, et uxores eorum, et filios eorum : et ostenderunt ei abscondita ostia, per quæ ingrediebantur, et consumebant quæ erant in mensa.

21. Occidit ergo illos, et Bel tradidit in potestatem Danielis, qui subvertit eum, et templum ejus.

22. Et erat draco magnus in loco et colebant eum Babylonii.

23. Et dixit rex Danieli : Ecce nunc non potes dicere, quia non sit iste Deus vivens : adora ergo eum.

24. Et dixit Daniel : Dominum Deum meum adorabo : quia ipse est Deus vivens.

25. Tu autem, rex, da mihi potestatem, et interficiam draconem absque gladio, et suste. Et ait rex : Do tibi.

26. Tulit ergo Daniel picem, et adipem, et pilos, et coxit pariter, fecitque massas, et dedit in os

8. Ἐάν δὲ δείξητε, ὅτι ὁ Βήλ κατεσθίει αὐτά, ἀποθανεῖται Δανιήλ, ὅτι ἐδρασφήμευσεν εἰς τὸν Βήλ· καὶ εἶπεν Δανιήλ τῷ βασιλεῖ· Γενέσθω κατὰ τὸ ῥήμα σου.

9. Καὶ ἦσαν ἱερεῖς· τοῦ Βήλ ἐβδομήκοντα ἐκτὸς γυναικῶν, καὶ τέκνων· καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ Δανιήλ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βήλ.

10. Καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς Βήλ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀποτρέχομεν ἔξω· σὺ δὲ, βασιλεῦ, παράθεε τὰ βρώματα, καὶ τὸν οἶνον κεράσας θές, καὶ ἀπόκλεισον τὴν θύραν, καὶ σφράγιζον τῷ δακτυλίῳ σου.

11. Καὶ ἑλθὼν πρωτῶ, ἔάν μὴ εὕρησιν πάντα βεβρωμένα ὑπὸ τοῦ Βήλ, ἀποθανοῦμεθα, ἢ Δανιήλ ὁ ψευδόμενος καθ' ἡμῶν.

12. Αὐτοὶ δὲ κατεφρόνουσιν, ὅτι πεποιθήσασιν ὑπὸ τὴν τράπεζαν κεκρυμμένην εἰσοδοῦν, καὶ εἰ· αὐτῆς εἰσεπορεύοντο διόλου, καὶ ἀνήλθον αὐτά.

13. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐξηλήθην ἐκεῖθεν, καὶ ὁ βασιλεὺς παρέθηκε τὰ βρώματα τῷ Βήλ· καὶ ἐπέταξε Δανιήλ τοῖς παιδαγῶγος αὐτοῦ, καὶ ἤνεγκαν τέφραν, καὶ κατέσεισαν ὄλον τὸν ναὸν ἐνώπιον τοῦ βασιλεῦς· καὶ ἐξελθόντες ἐκλείσαν τὴν θύραν, καὶ ἐσφραγίσαντο ἐν τῷ δακτυλίῳ τοῦ βασιλεῦς, καὶ ἀπήλθον.

14. Οἱ δὲ ἱερεῖς εἰσηλθόντες τὴν νύκτα κατὰ τὸ ἔθος αὐτῶν αὐτοὶ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ κατέφαγον πάντα, καὶ ἐξέπιον.

15. Καὶ ὄρθρισεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρωτῶ, καὶ Δανιήλ μετ' αὐτοῦ.

16. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Σῶσι αἱ σφραγίδες, Δανιήλ; Ὁ δὲ εἶπεν· Σῶσι, βασιλεῦ.

17. Καὶ ἐγένετο ἅμα τὸ ἀνοίξαι τὰς θύρας, ἐπιθλάψας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἐδόθησε φωνῇ μεγάλῃ· Μέγας εἶ Βήλ, καὶ οὐκ ἔστι· παρὰ σοὶ ἕδος οὐδὲ εἶς.

18. Καὶ ἐγέλασε Δανιήλ, καὶ ἐκράτησε τὸν βασιλέα, τοῦ μὴ εἰσελθεῖν ἔσω. καὶ εἶπεν· Ἴδε δὴ τὸ ἐδοξος, καὶ γινῶθι, τίος τὰ ἔργα ταῦτα.

19. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Ὅρω ἔργα ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν, καὶ παιδῶν· καὶ ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς,

20. ὅτε συνέλαβε τοὺς ἱερεῖς, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἔδειξαν αὐτῷ τὰς χρυτὰς· θύρας, δι' ἧν εἰσεπορεύοντο, καὶ ἔδειξαν τὰ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ.

21. Καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, καὶ τὸν Βήλ ἐκδοτὸν ἔδωκε τῷ Δανιήλ, καὶ κατέστρεψεν αὐτὸν, καὶ τὸν ναὸν αὐτοῦ.

22. Καὶ ἦν δράκων μέγας ἐν τῷ τόπῳ, καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν οἱ Βαβυλωνῖοι.

23. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δανιήλ· Ἰδοὺ δὴ εὐ δύνασαι εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς θεὸς ζῶν, καὶ προσκύνησον αὐτῷ.

24. Καὶ εἶπεν Δανιήλ· Κυρίῳ τῷ Θεῷ μου προσκυνήσω, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ὁ ζῶν.

25. Σὺ δὲ, βασιλεῦ, δός μοι τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀποκτενῶ τὸν δράκοντα ἄνευ μαχαίρας, καὶ ῥάβδου, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς· Δίδωμι σοι.

26. Καὶ ἔλαβε Δανιήλ πίσσαν, καὶ στέαρ, καὶ τρίχας, καὶ ἠψήσεν ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ ἐποίησεν μάζας,

καὶ ἔδωκεν εἰς τὸ στόμα τοῦ δράκοντος, καὶ διεβλήθη ἅ
ὁ δράκων, καὶ εἶπεν Δανιήλ· Ἴδε τὰ σεβάσματα
ὑμῶν.

27. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσαν οἱ Βαβυλώνιοι, ἤγανά-
κτησαν λίαν, καὶ συνεστράφησαν ἐπὶ τὸν βασιλέα,
καὶ εἶπον· Ἰουδαίος γέγονεν ὁ βασιλεὺς, τὸν Βῆλ
κατέσπασε, καὶ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινε, καὶ τοὺς
ιερεῖς κατέσφαξεν.

28. Καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα· Παράδος ἡμῖν τὸν
Δανιήλ, εἰ δὲ μὴ, ἀποκτενοῦμέν σε, καὶ τὸν οἶκόν σου.

29. Καὶ εἶδεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι κατεπειγούσιν αὐ-
τὸν σφόδρα, καὶ ἀναγκασθεὶς παρέδωκεν αὐτοῖς τὸν
Δανιήλ.

30. Οἱ δὲ ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόν-
των, καὶ ἦν ἐκεῖ ἡμέρας ἕξ.

31. Ἦσαν δὲ ἐν τῷ λάκκῳ ἑπτὰ λέοντες, καὶ ἐδί-
δοντο αὐτοῖς τῆς ἡμέρας δύο σώματα, καὶ δύο πρό-
βατα· τότε δὲ οὐκ ἐδόθη αὐτοῖς, ἵνα καταφάγῃσι τὸν
Δανιήλ.

32. Καὶ ἦν Ἀμβακούμ ὁ προφήτης ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ,
καὶ αὐτὸς ἤψησεν ἕψημα, καὶ ἐνέθρυσεν ἄρτους εἰς
σκάφην, καὶ ἐπορεύετο εἰς τὸ πεδίον ἀπινεγκεῖν τοῖς
θερισταῖς.

33. Καὶ εἶπεν ἄγγελος Κυρίου τῷ Ἀμβακούμ·
Ἀπένεγκε τὸ ἄριστον ὃ ἔχεις εἰς Βαβυλῶνα τῷ Δα-
νιήλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

34. Καὶ εἶπεν Ἀμβακούμ· Κύριε, Βαβυλῶνα οὐχ
εἰώρακα, καὶ τὸν λάκκον οὐ γινώσκω.

35. Καὶ ἐπελάβετο ὁ ἄγγελος Κυρίου τῆς κορυφῆς
αὐτοῦ, καὶ βαστάσας τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ,
ἔθρυσεν αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα ἐπάνω τοῦ λάκκου, ἐν τῷ
ροῖζῳ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ.

36. Καὶ ἐδόθησεν Ἀμβακούμ λέγων· Δανιήλ, λάβε
τὸ ἄριστον, ὃ ἀπέστειλές σοι ὁ Θεός.

37. Καὶ εἶπεν Δανιήλ· Ἐμνήθησθι γάρ μου ὁ Θεός,
καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἀγαπῶντάς σε.

38. Καὶ ἀναστὰς Δανιήλ ἔφαγεν· ὁ δὲ ἄγγελος
τοῦ Θεοῦ ἀπεκατέστησεν τὸν Ἀμβακούμ παραχρῆμα
ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ.

39. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἦλθε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ πεν-
θῆσαι τὸν Δανιήλ, καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν λάκκον, καὶ
ἀνέβλεψε, καὶ ἰδοὺ Δανιήλ καθήμενος.

40. Καὶ ἀνεβόησεν ὁ βασιλεὺς φωνῇ μεγάλῃ, καὶ
εἶπεν· Μέγας εἶ, Κύριε ὁ Θεός τοῦ Δανιήλ.

41. Καὶ ἀνέσπασεν αὐτόν. Τοὺς δὲ αἰτίους τῆς
ἀπωλείας αὐτοῦ ἐνέβαλε, καὶ κατεβρυθήσαν παρα-
χρῆμα ἐνώπιον αὐτοῦ.

A draconis, et disruptus est draco : et dixit Daniel :
Ecce quæ vos colitis.

27. Et factum est ut audierunt Babylonii, indi-
gnati sunt vehementer, et conversi adversus regem
dixerunt : Judæus factus est rex : Bel destruxit, et
draconem interfecit, et sacerdotes occidit.

28. Et dixerunt ad regem : Trade nobis Danie-
lem, alioquin interficiemus te, et domum tuam.

29. Vidit ergo rex, quod incitarentur in se ve-
hementer : et necessitate compulsus tradidit eis
Danielem.

30. Illi autem miserunt eum in lacum leonum, et
erat ibi diebus sex.

31. Porro erant in lacu septem leones, et daban-
tur eis quotidie duo corpora, et duæ oves : tunc
autem non sunt data eis, ut devorarent Danielem.

32. Erat autem Ambacum propheta in Judæa, et
ipse coxerat pulmentum, et intriverat panes in al-
veolo : et ibat in campum, ut afferret messoribus.

33. Dixitque angelus Domini ad Ambacum : Fer
prandium, quod habes, in Babylonem Danieli in
lacum leonum.

34. Et dixit Ambacum : Domine, Babylonem non
vidi, et lacum nescio.

35. Et apprehendit angelus Domini verticem ejus,
et portans coma capitis ejus, posuit eum in Baby-
lone supra lacum in impetu spiritus sui.

36. Et clamavit Ambacum, dicens : Daniel, tolle
prandium, quod misit tibi Deus.

37. Et ait Daniel : Recordatus es quippe mei
Deus, et non dereliquisti diligentes te.

38. Surgensque Daniel comedit. Porro angelus
Dei restituit Ambacum confestim in locum ejus.

39. Rex autem venit die septimo, ut lugeret Danie-
lem, et venit ad lacum, et respexit, et ecce Daniel
sedens.

40. Et exclamavit rex voce magna, et ait : Ma-
gnus es, Domine Deus Danielis.

41. Et extraxit eum. Porro illos, qui perditionis
ejus causa fuerant, injecit, et devorati sunt in mo-
mento coram eo.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

DANIELIS CAPUT PRIMUM.

תַּשׁוּן גַּמָּ 2 Θ. Εἰς γῆν Σενναάρ. Ἄλλος, εἰς γῆν
Βαβυλώνας.

תִּשְׁוֵן דַּר תַּשׁוּן 3 Θ. τῷ Ἀσφανεὶ τῷ ἀρχιευ-
νούχῳ αὐτοῦ. Ἄλλος, Ἀβδιεζδρι διδασκάλῳ εὐνού-
χων αὐτοῦ.

2. Heb. in terram Senaar. Th. Vulg. in terram
Sennaar. *Alius*, in terram Babylonis.

3. Heb. Asphenez magistro eunuchorum suorum.
Th. Asphanez præposito eunuchorum suorum. *Alius*,
Abdiezdri magistro eunuchorum suorum. Vulg.
Asphenez præposito eunuchorum.

עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ 'O 'Εβραῖος, τῶν εὐγενῶν. 'A. 1. O'. A. ἐπιλέκτων. 'A. 2. τυράννων. S. Πάρθων. Θ. φορ-
θομῶν.

לְנַתָּן 8 Θ. ἀλισγηθῆ. "Άλλος, μίανθῆ.

מְרִישֵׁי הַמֶּלֶךְ 10 Θ. ἀρχιευνουῦχος.

עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ Θ. καὶ καταδικάσθητε. "Άλλος, καταδικα-
σθῆναι ποιήσθητε.

דָּן 12 Θ. πείρασον. "Άλλος, δοκίμασον.

דָּן 12 Θ. τοὺς παιδάς σου. "Άλλος, τοὺς δούλους
σου.

עָשָׂה 14 Θ. καὶ ἐπείρασεν αὐτούς. "Άλλος, καὶ
ἐδοκίμασε τὴν ἰδέαν αὐτῶν.

בָּשָׂר 15 Θ. καὶ ἰσχυροὶ ταῖς σαρκί. "Άλλος,
καὶ αὐτοὶ ἰσχυροὶ ταῖς σαρκί.

עֲשֵׂה 16 Θ. σπέρματα. "Άλλος, ὄσπρια.

עֲשֵׂה 17 'A. ἐν παντὶ τῷ βίβλι. S... Θ. ἐν
πάσῃ γραμματικῇ.

עֲשֵׂה 18 Θ. ἐναντίον Ναβουχοδονόσορ.
"Άλλος, πρὸς Ναβουχοδονόσορ.

עֲשֵׂה 20 Θ. σοφιστὰς καὶ φιλοσόφους.
Θ. τοὺς ἐπαοιδούς καὶ τοὺς μάγους.

Heb. principibus. *Hebræus*, nobillium. A. 1. LXX.
electorum. A. 2. Vulg. tyrannorum. S. Parthorum.
Th. Porthommin.

8. Heb. pollueret se. Th. Vulg. pollueretur.
Alius, contaminaretur.

10. Heb. Th. Vulg. princeps eunuchorum.
Heb. et condemnabitis. Th. et condemnetis. *Alius*,
et condemnari faciatis. Vul. condemnabitis.

12. H. Th. Vul. tenta. *Alius*, proba.

H. *Alius*, Vul. servos tuos. Th. pueros tuos.

14. Heb. Th. et tentavit eos. *Alius*, et probavit
ideam, [i. vultum] eorum. Vul. tentavit eos

15. Heb. et pinguiores carne. Th. et robusti car-
nibus. *Alius*, et ipsi robusti carnibus. Vul. et cor-
pulentiores.

16. H. Th. semina. *Alius*, Vul. legumina.

17. Heb. A. Vul. in omni libro. S. in omni arte
grammatica. Th. in omni litteratura.

18. H. ad facies Nebuchadnesar. Th. Vul. in con-
spectu Nabuchodonosor. *Alius*, ad Nabuchodonosor.

20. H. genethliacos sophos. LXX: sophistas et
philosophos. Th. incantatores et magos. Vul. ario-
los et magos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Danielis.

V. 1. Sciendum Montsauconium afferre juxta
Biblia nostra Theodotionis textum, qui in multis
abcedit a textu Theodotionis Chisiano quem dedi-
mus supra. DRACH.

V. 2. Schol. Βαβυλώνος, apud Drusium ex edit.
Romana, esique haud dubie altera versio. Hierony-
mus in comment. « Terra Sennaar locus est Baby-
lonis, in quo fuit campus Dura, et turris, quam usque
ad cælum hi, qui ab Oriente moverant pedes suos,
ædificare nisi sunt. »

V. 3. "Άλλος, 'Αβδισδρὶ διδασκάλῳ εὐνοῦχῶν
αὐτοῦ. Cod. regius Bombycinus. Hanc lectionem
memorat Hieronymus, qui ait : « Pro *Asphanez*, in
editione Vulgata 'Αβρυσδρὶ scriptum reperi. » Cod-
ex noster antiquissimus Corbeiensis habet litteris
latinis, *Abiesdri*.

Ibid. 'O 'Εβρ. τῶν εὐγενῶν. Idem ms. reg. De re-
liquis versionibus hæc Hieronymus : « Et pro φορ-
θομῶν, quod Theodotio posuit, LXX. et Aquila
electos transtulerunt; Symmachus. *Parthos*, pro
verbo nomen gentis intelligens, quod nos juxta
editionem Hebræorum, quæ κατ' ἀκρίβειαν legitur,
in *tyrannos* vertimus. » Priora hujus loci verba sic
habet ms. Corbeiensis noster, « Et pro *Porthom-
mim*, quod Theodotio posuit. »

V. 8. "Άλλος, μίανθῆ. Drusius.

V. 10. Θ, ἀρχιευνουῦχος. Hieron. « Non solum
præpositus Eunuchorum, sive magister, et ut alii
transtulerunt, ὁ ἀρχιευνουῦχος, sanctis immutat no-
mina, sed et Pharao Joseph in Ægypto, etc. »
Ibid. "Άλλος, καταδικασθῆναι ποιήσθητε. Id *Dru-
sius* quasi scholion affert.

V. 12. "Άλλος, δοκίμασον. Drus. Ibid. Chrys.
τοὺς δούλ.

V. 14. "Άλλος, καὶ ἐδοκίμασε, etc. Drusius. Quæ
sunt alterius interpretis, cuius nomen tacetur.

V. 15. "Άλλος, καὶ αὐτοὶ ἰσχ. Ex Jo. Chryso-
stomo in Danielelem.

V. 16. "Άλλος, ὄσπρια. Ex Drusio.

V. 17. 'A, ἐν παντὶ τῷ βίβλι. Ms. reg. et Poly-
chronio. Drusius ex edit. Rom. Schol. ἐν παντὶ τῷ
βίβλι, mendose : nam βίβλιος est feminini generis.
« Pro quo, inquit Hieronymus, Symmachus inter-
pretatus est, *artem grammaticam*. »

V. 18. "Άλλος, πρὸς Ναβουχ. Ex Chrysostomo
in Danielelem

V. 20. Ms. reg. O', σοφιστὰς καὶ φιλοσό-
φους. Hieronymus : « Pro *hariolis et magis*, Vul-
gata editio, *sophistas et philosophos* transtulit. »

DANIELIS CAPUT II.

עֲשֵׂה 2 'A. S. O'. Θ. ἐπαοιδούς. 'O Σύρος, σο-
φούς.

עָשָׂה 3 S. καὶ διηπόρει. Θ. καὶ ἐξίστη.

וְכָן 8 Θ. καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε.

וְכָן 15 'O Σύρος, ἀπατᾷ με. Θ. ἀπέστη ἀπ'
ἐμοῦ.

וְכָן 15 Θ. *vacat*. "Άλλος, καὶ ἐπυθάνετο
αὐτὸν λέγων.

2. Heb. genethliacos. A. S. LXX. Th. incant-
atores. *Syrus*, sophos. Vul. arioli.

3. H. et consternatus est. S. et hæsitabat. Th. et
obstupuit. Vulg. et mente confusus.

8. H. tempus vos ementes. Th. tempus vos re-
dimitis. Vulg. tempus redimitis.

H. effluxerit a me. *Syrus*, decipit me. Th. disces-
sit a me. Vulg. recesserit a me.

15. Heb. respondit et dixit. Th. *vacat*. *Alius*, et
interrogabat cum dicens. Vulg. et interrogavit
eum.

מקחב 20 Θ. καὶ ἡ εὐνεσίαι. "Αλλος, καὶ ἡ
 ισχύς.
 מקחב 27 Σ. θύτας. Θ. γαζαρηνῶν.
 מקחב 28 Ο' ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Θ. ἐπ'
 ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν.
 מקחב 31 Οἱ λοιποὶ, εἰκόν. Σ. ἀνδριάς.
 מקחב 32 Θ. χρυσοῦ χρηστοῦ. "Αλλος, ἐκ
 χρυσοῦ καθαροῦ.
 מקחב 34 Θ. ἀπεσγήθη. "Αλλος, ἀπετμήθη.
 מקחב 46 "Αλλοι, καὶ δῶρον. Θ. καὶ μαννά.

20. Hebr. *Alius* et *Vulg.* et fortitudo. Th. et pru-
 dentia.
 27. H. *Vulg.* *aruspices*. S. *sacrificos*. Th. *gaza-*
renorum.
 28. H. in *novissimo* dierum. LXX, Th. in *novis-*
simis diebus. *Vulg.* in *novissimis* temporibus.
 31. H. et *reliqui*, imago. S. *Vulg.* *statua*.
 32. Hebr. Th. ex auro bono *Alius*, ex auro puro.
Vulg. ex auro optimo.
 34. H. Th. *Vulg.* *abacisus* est. *Alius*, excisus est.
 46. Hebr. et *munus*. *Alii*, et *donum*. Th. et *ma-*
naa. *Vulg.* et *hostias*.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Danielis.

V. 2. 'Α. Σ. Ο'. Θ. ἐπαϊδούς. Ex Hieronymo, cuius hæc sunt verba : « Quos nos *hariales*, *cæton* ἐπαϊδούς interpretati sunt, i. e. *incantatores*. Ergo videntur mihi incantatores esse, qui verbis rem peragunt : Magi, qui de singulis philosophantur : Malefici, qui sanguine utuntur et victimis, et sæpe contingunt corpora mortuorum. Porro in Chaldæis γενεθλιαλόγους significari puto, quos vulgus *malthe-maticos* vocat. » Hujus autem loci initium sic habetur in ms. Corbeiensi, nunc nostri Monasterii : « *Præcepi ergo rex ut convocarentur arioli, et magi, et malefici, & in eis incantatores. Ergo videntur etc.* » Drusius ex Polychronio addit, ὁ Σύρος συντόμως λέγει τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλώνας. i. e. *Syrus compendio dicit Sophos Babylonis*. Quibus indicatur, illa Magorum et incantatorum varii generis nomina, quæ in Hebraico enumerantur, uno τῶν σοφῶν nomine comprehendit.

Danielem. [Quæ vacant in textu communi Theodotionis, i. e. Bibliorum nostrorum, plerumque habentur in ejusdem interpretis textu genuino Chisiano. Quod semel monuisse sufficiat. ΔΡΑΧΒ.]

V. 3. Σ. καὶ διεπόρει. Sic ms. regius ex Polychronio, et Drusius.
 V. 8. Θ. κα:ρὸν ὁμεις ἐξαγοράζετε. In hæc verba scholion adfertur in edit. Rom. τουτέστιν ἀπέρθεσιν θηρᾶσθα, διασκεδάσαι τῇ ἀναβολῇ τοῦ καρποῦ σκοποῦντες τὸ καρ' ὁμῶν ζητούμενον. i. e. *Prorogationem venamini, studentes dilatione temporis dissolvere quod queritur a vobis*.

V. 20. "Αλλος, καὶ ἡ ισχύς. Idem.
 V. 27. Hieron. : « Pro *Haruspibus*, quod nos vertimus, in Hebræo *GAZARENOS* habet, quod solus Symmachus θύτας interpretatus est, quos Græci solent ἠπατοσκόπους appellare : qui exta inspiciunt, ut ex his futura prædicant. » Locus corruptus in editis et in mss. Editi habent θυάς. Ms. Corbeiensis noster. E A S. Sed θύτας legendam esse constat, ut videtur infra cap. 4. nota ad versum 4. Ms. Corbeiensis habet, *prædicant*, sic cum accentu recte ; editi, *prædicent*.
 V. 28. Hieronymus : « *LXX dies novissimos*, transtulerunt. »
 V. 31. Hieron. : « Pro *statua*, i. e. ἀνδριάντι, quod solus interpretatus est Symmachus, cæteri *imaginem* transtulerunt, volentes hoc nomine simultaneum ostendere futurorum. » Alius legit, ἀνδριάντη. Ms. vero Corbeiensis, pro ἀνδριάντι. Quæ si vera lectio sit, sane Hieronymus voci Græcæ terminationem Latinam dederit, ut cum præpositione pro quadraret.

Ibid. ὁ Σύρος, ἀπατᾷ με. Hoc suspectum habet Drusius : at non semel *Syrus* Interpres a litera, imo *phonon*quam a sensu discedit.

V. 32. "Αλλος, ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ. Jo. Chrysost.
 V. 34. "Αλλος, ἀπετμήθη. Idem.
 V. 46. "Αλλοι, καὶ δῶρον. Drusius. Schol. δῶρον.

DANIELIS CAPUT III.

מקחב 1 Σ. (Δουραῦ.) Ο', περίβολον. Θ. Δεσπῆ.
 מלכא דבבל נבוכדנצר 3 Θ. ἡς ἐστησεν Νεβου-
 χδονόσορ ὁ βασιλεὺς.
 מלכא דבבל 4 "Αλλος, ἔθνη, λαοὶ καὶ
 γλῶσσαι. Θ. λαοὶ, φυλαὶ, γλῶσσαι.
 מקחב 5 "Αλλος, συμφωνίας. In Θ. *vacat*.
 מקחב 18 Οἱ λοιποὶ, καὶ εἰκόνι χρυσοῦ. Σ.
 καὶ ἀνδριάντι χρυσοῦ.
 מקחב 21 'Α. Θ. σὺν τοῖς σαραβάροις αὐτῶν. Σ.
 σὺν ταῖς ἀναξυρίαιν αὐτῶν.
 מקחב 22 נבוכדנצר וְשָׂרָיו וְכָל הַבְּלָיִים וְכָל הַמִּשְׁכָּבִים
 וְכָל הַמִּשְׁכָּבִים וְכָל הַמִּשְׁכָּבִים "Αλλος, καὶ τοὺς ἀνδρας
 ἐκείνους τοὺς ἐμβαλόντας Σιδράχ, Μισάχ καὶ 'Αβδε-
 ναγῶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς φλόγῃ τοῦ πυρός.

1. H. *Vulg.* *Dura*. S. *Duran*. LXX, septim. T. *Beira*.
 3. Hebr. *Vulg.* quam *erexerat Nabuchodonosor*
rex. Th. *quam statuerat Nabuchodonosor rex*.
 4. Hebr. *populis, nationibus et linguis*. *Alius*,
gentes, populi et linguæ. Th. *populi, tribus, lin-*
guæ. *Vulg.* *populis, tribus et linguis*.
 5. Hebr. *Alius*, *Vulg.* *symphonix*. In Th. *vacat*.
 18. Hebr. *Reliqui, et imagini aureæ*. S. *Vulg.*
statuæ aureæ.
 21. Hebr. *insarabalis suis*. A. Th. *cum sarabaris*
suis. S. *cum femoralibus suis*. *Vul.* *cum braccis suis*.
 22. Hebr. *viros illos qui ascendere fecerunt Sid-*
drach, Misach, et Abed-nego occidit illos flamma
ignis. *Alius*, et viros illos qui iniecerant *Sidrach,*
Misach, et Abdenago, occidit eos flamma ignis.
Vulg. porro viros illos qui miserant *Sidrach,*
Misach, et Abdenago, interfecit flamma ignis.
 23. Hebr. et viri illi tres *Sidrach, Misach et*
Abed-nego ceciderunt in medium fornacis ignis ar-

מקחב 23 וְכָל הַבְּלָיִים וְכָל הַמִּשְׁכָּבִים וְכָל הַמִּשְׁכָּבִים
 וְכָל הַמִּשְׁכָּבִים וְכָל הַמִּשְׁכָּבִים 'Α. καὶ οἱ ἀνδρες
 PATROL. GR. XVI.

ἐκείνοι οἱ τρεῖς, Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδνεγῶ ἔπεσον εἰς μέσον τοῦ πυρός πεπεδημένοι. Θ. καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδνεγῶ, ἔπεσον εἰς μέσον τῆς καμίνου τῆς κατομένης πεπεδημένοι.

וַתֵּן הַלְּבַבְתָּ עִמִּי וְהָיָה מַלְאָכְךָ נִבְרָח וְיָרָא 24
וְהוֹדִיָּה לְפָנַי 'A. ὁ βασιλεὺς ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐθαύμασε, καὶ ἀνέστη ἐν σπουδῇ, καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ. Θ. καὶ Ναβουχοδονόσορ ἤκουσεν ὑμνούντων αὐτῶν, καὶ ἐθαύμασε καὶ ἐξανέστη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ.

וְהָיָה כִּי-יִבְרָא דְכֹחַ רַבִּיעִי וְיִרְאֶה 25 'A..... ὁμοιος ὑπὲρ Θεοῦ. S..... Ο.... ἀγγέλῳ Θεοῦ. Θ. καὶ ἡ ὄρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία ὑπὲρ Θεοῦ.

dentis ligati. A. et viri illi tres, Sedrach, Misach, Abdenego ceciderunt in medium ignis colligati. Th. et tres isti, Sedrach, Misach, et Abdenago, ceciderunt in medium camini ardentis ligati. Vulg. viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, et Ablenago, ceciderunt in medio camino ignis ardentis colligati.

24. Hebr. Tunc Nabuchadnesar rex obstupuit, et surrexit in festinando, respondit et dixit magnatibus suis. A. rex Nabuchodonosor miratus est, et surrexit festinanter, et respondit, dixitque optimatibus suis. Th. et Nabuchodonosor audivit hymnos canentes ipsos, et miratus est, et surrexit propere, et ait magnatibus suis. Vulg. Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit, et surrexit propere, et ait optimatibus suis.

25. H. et species quarti similis est filio Dei. A..... similis filio Dei. S. species autem quarti, similitudo filiorum deorum. LXX..... angelo Dei. Th. Vul. et species quarti, similis filio Dei.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Danielis.

V. 4. Ex Hieronymo, qui sic habet in ms. Corbeiensis : « Pro Dura Theudocio (sic) Deira, Symmachus Dura, LXX περιβολον. » Ubi Dura, Deira, Duram legendum, non Duraum, ut in editis : nam lineæ supra positæ in ms. hic non indicant m in line.

V. 3. Θ., ἥς ἔστις etc. Sic editi.

V. 4. Ἄλλος, ἔθνη, λαοί, καὶ γλώσσαι. Drusius.

V. 5. Ἄλλος, συμφωνίας. Drusius, qui hanc notam adfert : « Elias in libro ubi vocum Chaldaicarum sensa explicat : Nomen est instrumenti musici, quod italicè vocatur Symphonia, et Germanicè Lier, i. e. Lyra. » Isidorus : Symphonia appellatur lignum cavum, ex utraque parte pelle extensa, quam virgulis hic inde musici feriunt etc. »

V. 18. Symmachus, statua aurea. Ex Hieronymo.

V. 21. Hieronymus : « Pro braccis, quas Symmachus ἀναξυρίδας vocat, Aq. et Theodotio saraballa dixerunt, et non, ut corrupte legitur, sarabara. Lingua autem Chaldæorum saraballa, crura hominum vocantur et tibiæ : et ὁμωνύμως etiam braccæ eorum quibus crura teguntur et tibiæ, quasi crurales et tibiales appellatæ sunt. » Drusius hoc loco sic annotat :

Quidde hoc loco Hieronymi sentiendum sit, diximus alibi. In vulgata Scriptura Codices plerumque consentiunt. Quocirca satius ut dicamus λ in ρ mutasse; nam hæc literæ de facili alternant. Sic ἰλᾶ et ἰρᾶ quod Græcè est ἀρά, maledictio, diræ. Sic κλίβανος et κλίβανος. Sic sarabala, sarabara, Chaldaicè ἰרְבַּל. An Aquila scripserit, σὺν τοῖς σαραβάλοις αὐτῶν, nescio. Hoc scio, vocem sarabara, etiam profanis auctoribus usitatam esse, quod alias u me probatum. Nunc moneo minus recte scriptum

esse in Hieronymo saraballa cum duplici, cum unicum duntaxat sit in scriptura Chaldaica. Qui habent, adeant ad Quæstiones meas, ubi plura de hac voce. Scholion : τινὲς σαραβάρα εἰρήκασι, τὰ μὲν παρὰ τῶν πολλῶν λεγόμενα μωκία, παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλήσιν ἀναξυρίδας προσαγορευόμενα. Dictio, μωκία, sonat ridicula : sed fortasse legendum βρακία. Theodoretus Sarabara scribit esse vestimenti Persici genus : a quibus distinguit ἀναξυρίδας, quas putat esse ipsas περιχνημίδας. Hactenus Drusius, de cuius conjectura circa μωκία iudicent eruditi.

Consequenter idem Drusius. In Compl. est σαραβάλοις. Tertullianus autem de Oratione, Sarabaris, habet. Idem de carne Domini, cum braccis suis. Sequitur, καὶ τιάραις καὶ περιχνημίσι, quæ legi malim ordine inverso, ut ἰρῶρῶ sint περιχνημίδες, et ἰρῶρῶ τιάραι. Est autem τιάρα, teste Hieronymo, genus pileoli, quo Persarum Chaldæorumque gens utitur, Locus iste valde debilitat opinionem Hieronymi de Sarabaris. Nam si περιχνημίδες, ut recte censet Theodoretus, sunt ipsæ ἀναξυρίδες, aut aliud dicunt Sarabara, aut minus absurde παντολογεῖ ὁ Θεοδοῦτα. v.

V. 22. Ἄλλος, καὶ τοὺς ἀνδρας etc. Drusius.

V. 23 et 24. Lectio Aquilæ prodit ex epist. Origenis ad Africanum.

V. 23. Hieronymus : « Speciem autem quarti, quem similem dicit Filio Dei, vel Angelum debemus accipere, ut LXX, transtulerunt, vel certe, ut perique arbitrantur, Dominum Salvatorem, Sed nescio quomodo rex impius Dei Filium videre mereatur. Ergo juxta Symm. qui interpretatus est : Species autem quarti similitudo filiorum, non Dei, sed, deorum, angeli sentiendi sunt, qui vel dii et deorum, vel Dei filii sæpissime nuncupantur. »

DANIELIS CAPUT IV.

וְהָיָה בְּהַיְתָבִי 1 Ἄλλος, καὶ εὐθαλῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου. Θ. καὶ εὐθαλῶν.

וְהָיָה כִּי-יִבְרָא דְכֹחַ רַבִּיעִי וְיִרְאֶה 4 Θ. οἱ ἑπαιδοί, μάγοι, Γαζαρηνοί, Χαλδαῖοι.

וְהָיָה כִּי-יִבְרָא דְכֹחַ רַבִּיעִי וְיִרְאֶה 5 Θ. ἕως ἤλθε Δαυιηλ.

1. Heb. et frondosus in palatio meo. Alius, et florens in throno meo. Th. et florens. Vulg. et florens in palatio meo.

4. Heb. genethliaci, sophi, Chasdim, et divini. Th. incantatores, magi, Gazareni, Chaldæi. Vulg. arioli, magi, Chaldæi, et aruspices.

5. Heb. et usque ad novissimum iatrat coram

Ἄλλος, ἕως οὐ ἔταρος εἰλήθεν ἐνώπιόν μου Δα-
νιήλ.

תְּ דַנְיֵאל 6 Θ. οὐκ ἀδυνατεῖ σε. Ἄλλος, οὐκ ἀδυ-
νατεῖ σοι.

שמא יתה 7 Ἄλλος, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς
μου. In Θ. vacat.

תַּחַת 8 Θ. καὶ τὸ κῦτος αὐτοῦ.

תַּחַת 9 Οἱ λοιποὶ, εἰς τὰ πέρατα. Θ. εἰς τὸ πέρασ.

נִוְיָ 10 Ἄ. Σ. ἐγγήγορος. Ο', ἄγγελος. Θ. εἶρ.

עֲבָרָה 12 Θ. κοιτασθήσεται. Ἄλλος, ἀυλισθήσεται.

וְ כָּל 15 Ἄλλος, κατέναντι. Θ. ὅτι.

עָשָׂה 16 Θ. ἀπηνώθη.

לֹא נִשְׁתָּי נִמְלִיךְ וְנִכְשָׁבֵל דַּמְיָא נְכֹלֵה נַוְיָ
תַּחַת Ἄλλος, καὶ ἀπεκρίθη βασιλεὺς καὶ εἶπε,
Βαλτάσαρ, τὸ ἐνώπιόν μου καὶ ἡ σύγκρισις μὴ κατασκευ-
σάτω σε. In Θ. vacat.

נִבְנָה תְּ 22 Ἄλλος, τὸ σῶμά σου βαφθήσεται.
Θ. ἀυλισθήσῃ.

וְ כָּל 24 Θ. ἴσως ἔσται μακρόθυμος. Ἄλ-
λος, ἴσως ἔσται μακροθυμία.

me Daniel. Th. donec venit Danieli. *Alius*, donec
alius intravit coram me Daniel. Vul. donec collega
ingressus est in conspectu meo Daniel

6. Heb. non facit negotium tibi. Th. *Alius*, Vul.
non est impossibile tibi.

7. Hebr. *Alius*, et visiones capitis mei. In Th.
vacat. Vul. visio capitis mei.

8. Heb. et aspectus ejus. Th. et moles ejus. Vul.
aspectus illius.

Heb. ad finem. *Reliqui*, ad terminos. Th. ad ter-
minum. Vul. usque ad terminos.

10. Heb. A. S. Vul. vigil. LXX, angelus. Th. ir.

12. H. Vul. tingatur. Th. cubabit. *Alius*, manebit.

15. Heb. omni respectu quia. *Alius*, e regione.
Th. Vul. quia.

16. H. obstupefactus est. Th. obstupuit. Vul. cœ-
pit intra semetipsum tacitus cogitare.

Hebr. Respondit rex, et dixit, Baltasar, somnium
et interpretatio ejus non terreat te. *Alius*, et respon-
dit rex, et dixit, Baltasar, somnium et interpre-
tatio ejus, ne sollicitum te reddat. In Th. *vacat*.
Vul. respondens autem rex ait, Baltasar, somnium
et interpretatio ejus non conturbat te.

22. Hebr. te tingentes. *Alius*, corpus tuum intum-
getur. Th. commoraberis. Vul. infunderis.

24. Heb. ecce erit prolongatio. Th. forte erit
longaminis. *Alius*, forte erit longanimitas. Vul. for-
sitan ignoscet delictis tuis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Danielis.

V. 1. Hieronymus : « Quietus eram in domo mea,
et florens in palatio meo, sive in throno, ut inter-
pretatus est Theodotio. » Verba illa ἐπὶ τοῦ θρόνου
μου absunt a plerisque exemplaribus, excidisseque
videntur.

V. 4. Θ., οἱ ἔπαυδοὶ etc. In has voces hoc scho-
lion adfert Drusius ex edit. Romana : Ἐπαυδοὺς
ἐκάλουν τοὺς ἑταιρέτως περὶ τὰς ἔπαυδᾶς καὶ ἐπι-
κλήσεις τῶν δαιμόνων σκολάζοντας· μάγους δὲ τοὺς
τοῦ πυρὸς μέχρι καὶ νῦν θεραπευτὰς παρ' αὐτοῖς,
καὶ τοὺς ἀγνισμοὺς ἐπιτελοῦντας, καὶ περὶ τὴν τῶν
ἀστρων κατασκοπὴν, ὡς δοκοῦσιν ἐπιστημόνως ἔχον-
τας· Χαλδαίους δὲ τοὺς ἐν τῇ Χαλδαϊκῇ χώρᾳ, ἀφ'
ἧς Ἀβραὰμ ὤρμητο· μέρος γὰρ αὐτῆς τῶν Ἀσσυ-
ρίων· ἀστεροσκοπία καὶ οἰωνοσκοπία προσέχοντας·
Γαζαρηνοὺς δὲ τοὺς τὰς θυσίας λειτουργοῦντας· θύ-
τας γὰρ ἀντὶ Γαζαρηνῶν Θεοδοτίων ἐξέδωκεν. I. e. :
Incantatores vocabant eos, qui potissimum incanta-
tionibus, et invocationibus dæmonum vacabant : Ma-
gos autem eos qui apud ipsos usque in hodiernum
diem cultores ignis sunt, et purificationes perficiunt,
et in stellarum contemplatione, ut ipsi putant, perite
versantur : Chaldæos autem, qui in regione Chaldaï-
ca, ex qua Abraham profectus est : pars autem hæc
Assyriorum : stellarum speculationi et auspicio dant
operam : Gazarenos autem eos qui sacrificia offerunt :
nam Theodotio pro Gazarenis θύτας sive sacrificulos
vocat. Hic haud dubie Theodotionem pro Symmacho
posuisse videtur, nam Theodotio Γαζαρηνοὶ habet.
Vide supra Daniel. II, 7.

V. 5. Ἄλλος, ἕως οὐ ἔταρος etc. Hieronymus :
« Exceptis LXX translatoribus, qui hæc omnia ne-
scio qua ratione præterierunt, tres reliqui collegam
interpretati sunt. Unde judicio magistrorum Eccle-
siæ editio eorum in hoc volumine repudiata est, et
Theodotionis vulgo legitur, quæ et Hebræo et cæ-
teris translatoribus congruit. » Legerit ergo Hiero-

nymus ἕταρον, qui vertit collegam, ut auspiciat
Drusius, quæ lectio non quadrare videtur ad vocem
Chaldaicam ַוְיָתַם, quæ significat, *alium*; sed for-
tasse ille ἕταρον pro ἔταρον legerit.

Ibid. Th., Θεοὺ ἀγίου. Drusius. [Non conspicitur
in textu supra. Respicit ַוְיָתַם ַוְיָתַם, *Deorum san-
ctorum*. Et ita vertit Vulg. Lat. DRACM.]

V. 6. Ἄλλος, οὐκ ἀδυνατεῖ σοι. Ex Drusio.

V. 7. Ἄλλος, καὶ αἱ ὁράσεις etc. Idem.

V. 8. Hieron. : « Quod autem ait juxta Theodo-
tionem, τὸ κῦτος, *altitudo ejus*, sive ἡ κυρσία, ut
postea ipse interpretatus est, i. e. *dominatio*, pro
quo nos vertimus *aspectus ejus* etc. »

Ibid. Οἱ λοιποὶ, εἰς τὰ πέρατα. Drusius.

V. 10. Hieron. : « Pro vigili Theodotio ipsum Chal-
daicum posuit HIR, quod per tres litteras, AIN, IOD
et RES scribitur : significat autem *Angelos* etc. »
HIR legit Martianæus noster itemque ms. Corbeien-
sis. Scholion Romanæ edit. τὸ δὲ εἶρ οὐδὲν ἔταρον ἢ
ἐγγήγορος καὶ ἀγγελοσ ἐρμηνεύεται. Aliud scho-
lion, ἀντὶ τοῦ εἶρ οἱ Ο' ἀγγελοσ ἠρμήνευσαν, οἱ δὲ
λοιποὶ, ἀγγελοσ. His addit Drusius: quod in *mente
habuit Hieronymus, cum ad hunc locum hæc anno-
taret* : consuetudo autem Græci Latini que sermonis
Ἴριον vocat, quæ per multicolore arcum ad terras
descendere dicitur.

V. 15. Ἄλλος, κατέναντι. Drusius.

V. 16. Θ., ἀπηνώθη. Polychronius, τούτῳτι ἐξε-
πλάγη ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῶν δευχθέντων, καὶ σύν-
νοους ἔγενετο. Id est, *consternatus est super mira no-
vitate rerum ostensarum, et cogitabundus fuit*.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἀπεκρίθη etc. Drusius.

V. 22. Ἄλλος, τὸ σῶμά σου βαφθήσεται. Idem
Joannes Chrysostomus comment. in Danielicum legit,
βαφθήσεται τὸ σῶμά σου.

V. 24. Ἄλλος, ἴσως ἔσται μακροθυμία. Joanni.
Chrysost. in Danielicum.

וְשָׁרָא מִרְחַב אֵלָּא לְרַבֵּי 1 *Oi λοιποί, Θ. και κατέναντι τῶν χιλίων, ὁ οἶνος, και πίνων.*

וְתַרְתִּי 7 *Θ. και τρίτος.*

וְשִׁירָא דִּי הַאֲלֵהּ 11 *Oi λοιποί, πνεῦμα Θεοῦ ἁγίου. Σ. πνεῦμα θεῶν ἁγίων. Θ. πνεῦμα Θεοῦ.*

וְיִרְחִי 12 *Θ. κρατούμενα. Ἄλλος, κρυπτόμενα.*

וְיִרְחִי 15 *Θ. ἀναγνώσι. Ἄλλος, γνωρίσωσι.*

וְשִׁירָא דִּי הַאֲלֵהּ 16 *Θ. vacat. Ἄλλος, και λύειν συνδέσμους.*

1. HeB. Et contra mille vinum bibebat. *Reliqui, et coram mille vinum bibebat. Th. et e regione ipsorum mille, vinum, et bibens. Vul. et unusquisque secundum suam bibebat ætatem.*

7. H. Th. Vul. et tertius.

11. Hebr. S. spiritus deorum sanctorum. *Reliqui, spiritus Dei sancti. Th. spiritus Dei. Vul. spiritum deorum sanctorum.*

12. Hebr. ænigmatum. Th. defenta. *Alius, abscondita. Vul. secretorum.*

15. Hebr. Th. Vul. legerent. *Alius, cognoscerent.*

16. Hebr. et nodos solvere. Th. *vacat. Alius, et vincula solvere. Vul. et ligata dissolvere.*

Notæ et variæ lectiones ad cap. Danielis V.

V. 1. Hieronymus : « *Unusquisque autem principum vocatorum iuxta suam bibebat ætatem : sive ut cæteri interpretes transtulerunt, bibebat ipse rex vinum coram principibus quos vocaverat.* » Non verba cæterorum Interpretum hic adfert Hieronymus, sed sensum dumtaxat, ut liquet ex versione Theodotionis, qui unus ex cæteris est, cuius tamen postrema verba nunc variant.

V. 7. Hieron. : « *Vel tertius post me, vel unus est tribus principibus, quos alibi trιστάτας legimus.* »

V. 11. *Oi λοιποί, πνεῦμα Θεοῦ ἁγίου etc.* Drusius. Hieronymus vero sic habet : « *Præter Symmachum,*

qui Chaldaicam veritatem secutus est, cæteri spiritum Dei interpretati sunt. »

V. 12. In editione Theodotionis legitur *κρατούμενα* ex *תַּרְתִּי* Chaldaice, *κρατέω* pro Hebr., *תַּרְתִּי* mutato γ in τ de more. Chronicon etiam Alexandrinum habet *κρατούμενα*. In edit. Complut. habetur *κρυπτόμενα*, quæ videtur esse alia versio.

V. 15. *Ἄλλος, γνωρίσωσι.* Ex Chronico Alexandrino.

V. 16. *Ἄλλος, και λύειν συνδέσμους.* Joann. Chrysost. in Daniele.

DANIELIS CAPUT VI

וְדָרְיוֹס 1 *Θ. Ἄρταξέρξου. Θ. Δαρείου.*

וְדָרְיוֹס 2 *Ἄ. συνεκτικούς. Σ. ἄρχοντας. Θ. δύο ἄνδρας. Θ. τακτικούς.*

וְהַאֲלֵהּ 3 *Ἄλλος, προσεδουκᾶτο καταστήσαι αὐτόν. Θ. κατέστησεν αὐτόν.*

וְהַאֲלֵהּ 4 *Ἄλλος, ἐκ πλαγιῶν βασιλείας. In Θ. vacat. Ἄλλ., ἐκ τῆς βασιλείας.*

וְהַאֲלֵהּ *Ἄ. και ἀμβλάκημα. Θ. και ἀμπλάκημα (al. ἀμβλάκημα).*

וְהַאֲלֵהּ 8 *Ἄλλος, ὅπως ἂν μὴ παραγραφῆ κατέναντι τούτου. In Θ. vacat.*

וְהַאֲלֵהּ 13 *Ἄ. και περὶ τοῦ θρισμοῦ οὐ ἔταξας. Θ. vacat.*

וְהַאֲלֵהּ 14 *Ἄλλος, και ἕως πρὸς θυσμῶς ἡλίου. Θ. και ἕως ἑσπέρας.*

וְהַאֲלֵהּ 15 *Ἄλλος, παρετηρήσαντο ἐπὶ τὸν βασιλέα. Θ. vacat.*

וְהַאֲלֵהּ 27 *Θ. ἐκ χειρὸς τῶν λέόντων.*

1. Hebr. Darius. LXX, Artaxerxe. Th. Vul. Dario.

2. Hebr. præsides. A. præfectos. S. Vul. principes. LXX, duos viros. Th. ordinatorum, seu præfectos ordinum.

3. Hebr. Vul. cogitabat constituere eum *Alius, in animo habebat constituere eum. Th. constituit eum.*

4. Hebr. ex parte regni. *Alius, ex lateribus regni. In Th. vacat. Alius, ex regno. Vul. ex latere regis.*

Hebr. et corruptela. A. Th. et peccatum. Vul. et suspicio.

8. Hebr. ut non transgrediatur : *omni respectu hoc. Alius, ut non violetur e conspectu ejus. In Th. vacat. Vul. nec prævaricari cuiquam liceat. Porro.*

13. Hebr. et super obvinctione, quam designasti. *Alius, et circa decretum quod statuisti. Th. vacat. Vul. et de edicto, quod constituisti.*

14. H. *Alius, Vul. et usque ad occasum solis. Th. et usque ad vesperam. Vul. et usque ad occasum solis.*

15. Hebr. tumultuario venerunt ad regem. *Alius, observarunt super regem. Th. vacat. Vul. intelligentes regem.*

27. Hebr. Th. de manu leonum. Vul. de lacu leonum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIDanielis.

V. 1. Hieronymus : « *Pro Dariæ, LXX Artaxerxem interpretati sunt.* » Sic etiam interpretantur nomen *דָרְיוֹס* in historia Esther. [Qui versus in

LXX signatur 1, est in Hebr. 2. Et sic deinceps per totum hoc caput. DRACH.]

V. 2. Hier. : « *Pro principibus, quod Symmachus*

transtulit, Theodotio, τακτικούς, Α. συνεκτικούς interpretatus est. Cuiusque quaerere qui essent isti principes τακτικοί, vel συνεκτικοί, in LXX editione lexi manifestius, qui dixerunt: *et duos viros quos constituit cum eo, et salutarē centum viginti.*

V. 3. Ἄλλος, προσδοκᾶτο etc. Drusius.

V. 4. Ἄλλος, ἐκ πλαγίων βασιλείας. Drusius ex notis edit. Rom. ubi dicitur in aliquot exemplaribus Theodoretum habere ἐκ τῆς βασιλείας: et sic habet Chrysost. in Daniele.

Ibid. Hieronymus: *ε* Pro *μαρπίριον* Theodotio et Aq. ἀμβλάκημα interpretati sunt; quae Chaldaice dicitur ESSAITHA. Cumque ab Hebræo quaerere

quid significaret, respondit vim verbi sonare ἄλλοσ, quam nos *illicebam* sive σφάλμα, hoc est, *errorem*, dicere possumus. Porro Euripides in *Medea* ἀμπλαχίας, per π, et non per σ, ἀμαρτίας, id est, *peccata* appellat.

V. 8. Ἄλλος, ὅπως ἂν μὴ etc. Joann. Chrysost.

V. 13. Ἄλλος, καὶ περὶ τοῦ etc. Idem.

V. 14. Ἄλλος, καὶ ἕως πρὸς etc. Idem.

V. 15. Ἄλλος, παρτηρήσαντο etc. Idem.

V. 27. Θ., ἐκ χειρὸς τῶν λεόντων. Theodotio hic Hebraismum servavit, ut LXX in Psalmis, *de manu canis*. Aliqui, ἐκ στόματος τῶν λεόντων.

DANIEL CAPUT VII.

דַּנְיֵאל וְשָׂרָא 1 Ἄλλος, καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν λόγων εἶπεν. Ἄλλος, ἀρχὴ λόγων αὐτοῦ, καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν. Θ. *vacat*.

מִלְּחֻמֵּי לַיְלָה 2 Ἄλλος, ἐν ὄραματί μου τῆς νυκτός. Ἄλλος, ἐν τῇ ὁράσει μου τῆς νυκτός. Θ. *vacat*.

דַּבְּרֵי 7 Ἄλλος, μεγάλοι. Θ. *vacat*.

יְמֵי רִיבְתָא 9 Ἄλλος, καὶ ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας. Θ. καὶ παλαιὸς ἡμερῶν.

יְהִי־קִרְבָּן רַפְּוִי דַּגַּ 10 Ἄλλος, εἶλκεν ἐκπορευόμενος. Θ. εἶλκεν ἐμπροσθεν αὐτοῦ.

יְהִי־רַבֵּי יְהִי־קִרְבָּן 13 Ἄλλος, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη. Θ. καὶ προσήχθη αὐτῷ.

מִבְּרֵי־מִן־מִן־מִן 17 Ἄλλος, τὰ θηρία τὰ μεγάλα. Θ. θηρία.

יְהִי־מִלְּחָמָה לְגַד־לְמַחֲמָה 25 Σ. (καὶ λόγους ὡς Θεὸς λαλήσει.) Θ. καὶ λόγους πρὸς τὸν Ὑψίστον λαλήσει.

מִבְּרֵי Θ. παλαιώσει. Ἄλλος, καταστρέψει. Ἄλλος, ταπεινώσει.

דַּבְּרֵי Θ. καὶ ὑπονοήσει. Ἄλλος, καὶ προσδοκήσει. Ἄλλος, καὶ προσδέξεται.

יְהִי־רַחֲמֵי יְהִי 28 Ἄλλος, καὶ ἡ λέξις διήνεγκεν ἐμοί. Θ. καὶ ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη.

1. Hebr. caput verborum dixit. *Alius*, et caput verborum dixit. *Alius*, principium sermonum ejus, et respondens dixit. Th. *vacat*. Vul. brevi sermone comprehendit.

2. Heb. in visione mea cum nocte. *Alius*, in visione mea noctis. *Alius*, *idem*. Th. *vacat*. Vul. in visione mea nocte.

7. Hebr. *Alius*, magni. Th. *vacat*. Vul. magnos (dentes).

9. Hebr. Th. Vul. et antiquus dierum. *Alius*, et antiquans dies.

10. Heb. trahens et egrediens a coram eo. *Alius*, trahebat egrediens. Th. trahebat in conspectu ejus. Vul. rapidusque egrediebatur a facie ejus.

13. H. et coram eo appropinquare fecerunt eum. *Alius*, et coram eo oblatus est. Th. et oblatus est ei. Vul. et in conspectu ejus obtulerunt eum.

17. H. *Alius*, Vul. bestiae magnae. Th. bestiae.

25. Heb. et sermones contra Altissimum loquetur. S. et sermones quasi Deus loquetur. Th. et sermones contra Altissimum loquetur. Vul. et sermones contra Excelsum loquetur.

H. abolebit. Th. facies veterascere. *Alius*, evertet. *Alius*, humiliabit. Vul. (et sanctos Altissimi) conteret.

H. Vul. et putabit. Th. et cogitabit. *Alius*, et sperabit. *Alius*, et expectabit.

28. Hebr. et splendores immutati sunt super me. *Alius*, et sermo diversus fuit mihi. Th. et forma mea mutata est. Vul. et facies mea mutata est in me.

Notae et variae lectiones ad cap. VII Danielis.

V. 1. Ἄλλος, καὶ τὸ κεφ. Drusius, qui addit: *ε* *Alibi est, ἀρχὴ λόγων αὐτοῦ: et apud Theodoretum additur, καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν.* *ε* Et sic legit Chrysostomus.

V. 2. Ἄλλος, ἐν ὄραματί μου etc. Drusius. Chrysost. ἐν τῇ ὁράσει.

V. 7. Ἄλλος, μεγάλοι. Drusius.

V. 9. Ἄλλος, καὶ ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας. Theodoretus, τινὲς τῶν ἐρμηνευτῶν... ἀντὶ τοῦ, *παλαιῶς τῶν ἡμερῶν, ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας τεθείκασιν.*

V. 10. Ἄλλος, εἶλκεν ἐκπορευόμενος. Drusius.

V. 13. Ἄλλος, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη. Idem.

V. 17. Ἄλλος, τὰ θηρία τὰ μεγάλα. Idem.

V. 25. Hieronymus: *ε* *Symon*, et sermones quasi Deus loquetur. *ε*

Ibid. Θ., παλαιώσει etc. Has lectiones addert Drusius, etique in aliis planctus legi cum hoc scholio in margine, *τούτῃσιν σκυλῶν αὐτοῖς ποιήσει.*

Ibid. Θ., καὶ ὑπονοήσει. Schol. προσδοκήσει. Justinus habet προσδέξεται.

V. 28. Ἄλλος, καὶ ἡ λέξις etc. Drusius.

DANIELIS CAPUT VIII.

יְהִי־בְרֵי־יְהִי־בְרֵי־יְהִי־בְרֵי 2 Ἄλλος, καὶ ἔβον ἐν

2. Hebr. et vidi in visione, et fuit in videndo

אֶת הָרָאֵסִי, וְכַיֵּן עָלָה בְּעֵינַי מֵעַל. Θ. *vacat*.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁנֶּאֱמָר שֶׁ... Θ. ἡ ἐστὶν ἐν χώρῃ Αἰλάμ.

עַל-רִיבֵי אֱלֵי 'A, Σ, Ο'. Θ. ἐπὶ τοῦ Οὐδαλ.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 5 "Αλλος, καὶ ὑψηλότερον. Θ. καὶ τὸ ὑψηλόν.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 5 "Αλλος, κέρασ θεωρητόν ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Θ. κέρασ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 6 "Αλλος, ἐστῶτος. Θ. ἐστῶς.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 9 Θ. ἰσχυρόν.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ "Αλλος, καὶ πρὸς τὴν ἀνατολήν. Θ. *vacat*.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ Θ. καὶ πρὸς τὴν δύναμιν. "Αλλος, καὶ πρὸς τὴν δύσιν.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 10 Θ. καὶ ἔπεσε.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ Θ. ἀπὸ τῆς δυνάμεωσ τοῦ οὐρανοῦ.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ Θ. καὶ συνεπάτησεν αὐτά. "Αλλος, αὐτούς.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 11 "Αλλος, καὶ ἕωσ ἀρχοντοσ τῆσ δυνάμεωσ ἠδρῶνθη. Θ. καὶ ἕωσ οὗ ὁ ἀρχιστράτηγος βύσσηται τὴν ἀιχμαλωσίαν.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 12 "Αλλος, ἐν παραπτώματι. Θ. ἡ ἀμαρτία.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 13 'A. Ο', Θ. τῷ φελμωνί. Σ. τίνα ποτε.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 14 "Αλλος, τριακόσια. Θ. τετρακόσια.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 19 "Αλλος, ἐπ' ἐσχάτω τῆσ ὀργῆσ. Θ. ἐπ' ἐσχάτων τῆσ ὀργῆσ.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 24 "Αλλος, καὶ οὐκ ἐν τῆ ἰσχύί αὐτοῦ. Θ. *vacat*.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 25 "Αλλος, καὶ ἐπὶ ἀρχοντα ἀρχόντων στήσεται. Θ. καὶ ἐπὶ ἀπωλείασ πολλῶν στήσεται.

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ 27 "Αλλος, ἡμέρασ. Θ. *vacat*.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Danielis.

V. 2. "Αλλος, καὶ ἔβον ἐν τῆ ὀράσει etc. Drusius. Ibid. Hieron. : « Sive ut Symmachus interpretatus est, *civitate* : a qua etiam regio nomen accepit. . . . pro qua LXX *Elimaideim* interpretati sunt. » Lamb. Bos : Sym., ἐν Αἰλάμ πάλαι. DRACH.] Ibid. Hieronymus : « *Super portam Ulai* : pro quo Aq. transtulit, *super Ubal Ulai* : Symm., *super paludem Ulai*. LXX, *super portam Ulai*. Sciendum est autem *Ulai* nomen esse loci, sive portæ, ut in Troia, *σκαιὰ porta*, et apud Romanos, *Carmentalis*. » [Lamb. Bos : Sym., τῆσ λίμνησ Οὐλαί. DRACH.] V. 3. "Αλλος, καὶ ὑψηλότερον. Drusius. Sic etiam habet Chrysostomus in Danielelem. V. 5. "Αλλος, κέρασ θεωρητόν etc. Idem, et Chrysostomus.

me. *Alius*, et vidi in visione, et factum est cum viderem. In Th. *vacat*. Vul. vidi in visione mea.

Hebr. quæ in Elam provincia, S. quæ est in Elam civitate. LXX, quæ est in Elimaide regione. Th. quod est in regione *Ælam*. Vul. quod est in *Ælam* regione.

H. super rivum Ulai. A. super Ubal Ulai. S. super paludem Ulai. LXX, super portam Ulai. Th. super Ubal. Vul. super portam Ulai.

3. H. Th. et excelsum. *Alius*, et excelsius. Vul., et unum excelsius altero.

5. H. cornu visionis inter oculos ejus. *Alius*, cornu conspicuum inter oculos ejus. Th. cornu medium oculorum ejus. Vul. cornu insigne inter oculos suos.

6. H. Vul. stantem. *Alius*, stantis. Th. stans.

9. H. parvum. Th. forte. Vulg. modicum.

Hebr. *Alius*, et ad Orientem. In Th. *vacat*. Vul. et contra Orientem.

H. et ad ornatum. Th. Vul. et contra fortitudinem. *Alius*, et ad Occidentem.

10. Hebr. Vul. et dejecit. Th. et cecidit, *vel* dejecit.

H. de exercitiu. Th. de virtute cæli. Vul. de fortitudine.

H. Vul. et conculcavit eas. Th. et conculcavit ea. *Al.* eos

11. H. et usque ad principem exercitus magnificentatum est. *Alius*, et usque ad principem virtutis grande evasit. Th. et quoadusque dux exercitus liberaverit capitivitatem. Vul. et usque ad principem fortitudinis magnificentatum est.

12. Heb. in prævaricatione. *Alius*, in delicto. Th. peccatum. Vul. propter peccata.

13. Heb. cuidam. A. LXX. Th. Phelmoni. S. nescio cui. Vul. alteri nescio cui.

14. Hebr. et trecentis. *Alius*, Vul. trecenti. Th. quadringenti.

19. Heb. *Alius*, in novissimo iræ. Th. in novissimis iræ. Vul. in novissimo maledictionis.

24. Heb. et non in fortitudine sua. In Th. *vacat*. Vul. *sed* non in viribus suis.

25. H. et super principem principum stabit. *Alius*, Vulg. et contra principem principum consurget. Th. et super perditiones multorum stabit.

27. H. *Alius*, Vul. per dies. In Th. *vacat*.

V. 6. "Αλλ., ἐστῶτος. Idem. V. 9. Θ., ἰσχυρόν, nescio quid legerit qui ita vertit, nam ἰσχυρόν significat parvum, modicum, ut Vulgata vertit. Ibid. "Αλλος, καὶ πρὸς τὴν ἀνατολήν. Idem et Chrysostomus. Ibid. "Αλλ., καὶ πρὸς τὴν δύσιν. Sic Chrysostomus et Complut. V. 10. Θ., καὶ ἔπεσε. Sunt qui exponant transitive, *et dejecit*, sive *cadere fecit*, aut *deturbavit*. Drusius. Ibid. Θ., ἀπὸ τῆσ δυνάμεωσ τοῦ οὐρανοῦ. Polychronius, ὁ ὕψοσ τὸ, ἀπὸ τῆσ δυνάμεωσ, οὐκ ἔχει. Ibid. "Αλλος, αὐτούς. Idem Drusius. V. 11. "Αλλ., καὶ ἕωσ ἀρχοντοσ etc. Idem, et

Chrysostomus.

V. 12. Ἄλλος, παραπέμματα. Idem.

V. 13. Hieron. : « Pro alio nescio quo, quod Symmachus interpretatus est τινί ποτε, A. et Th. et LXX, φελμωνί, ipsum verbum Hebraicum posuere. » Ms. Corbeiensis habet Latinis literis PHELMONI.

V. 14. Hieron. : « Quidam pro duobus millibus trecentis, duo millia ducentos legunt, ne sex anni et tres menses superesse videantur. »

Sequentes item hujus capituli lectiones ex Drusio et ex edit. Romana prodeunt.

DANIELIS CAPUT IX

יְבִיחַ נְתַח נְשָׁב 2 Ἄλλος, ἐν ἔτει ἐν τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Θ. vacat.

עָמָה 3 Θ. vacat. Ἄλλος, καὶ σποδῶ.

עָשָׂרָה עֶשְׂרִים 5 Ἄλλος, ἡδίκησαμεν, ἡσεθήσαμεν. Θ. ἡδίκησαμεν, ἡνομήσαμεν.

נְתַחֲמָה 23 Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Θ. ἀνὴρ ἐπιθυμῶν.

נְתַחֲמָה 24 Ἄλλος, ἰδοκίμάσθησαν. Ἄλλος, ἐκρίθησαν. Θ. συνεμήθησαν.

וְעַל כָּל הַיְשָׁרִים אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. Ἄ. ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ πόλιν ἡγιασμένην σου. Σ. κατὰ τοῦ λαοῦ σου, καὶ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας σου. Θ. ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν.

נְתַחֲמָה עַל כָּל הַיְשָׁרִים אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. Ἄ. τοῦ συντελεῖσαι τὴν ἀθεσίαν, καὶ τοῦ τελειῶσαι ἁμαρτίαν. Θ. τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας. consummetur peccatum, et obsegnentur peccata. Vul. ut consummetur peccatum, et obsegnentur peccata.

וְעַל כָּל הַיְשָׁרִים אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. Ἄ. καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἄνομιαν. Θ. καὶ ἀπαλεῖψαι τὰς ἀδικίας, καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας.

וְעַל כָּל הַיְשָׁרִים אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. Ἄ. καὶ τὸ σφραγίσαι ὄρασις καὶ προφήτην, καὶ τοῦ χρίσται ἄγιον ἁγίων.

וְעַל כָּל הַיְשָׁרִים אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. Ἄ. καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ ἑβδομάδας, καὶ ἐξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται ἡλειμμένος, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ. Σ. καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας ἑπτὰ καὶ ἐξήκοντα δύο, ἐκκοπήσεται Χριστὸς, καὶ οὐκ ὑπάρξει αὐτῷ. Θ. καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἐξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ χρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

וְעַל כָּל הַיְשָׁרִים אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. Ἄ. καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ λαὸς ἡγουμένου ἐρχομένου. Θ. καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχομένῳ.

2. Heb. *Alius*, in anno uno regni ejus. Th. *vacat*. Vul. anno uno regni ejus.

3. H. *Alius*, Vul. et cinere. Th. *vacat*

5. H. et prævaticati sumus, et impie egimus. *Alius*, inique egimus, impie egimus. Th. injuste egimus, inique egimus. Vul. iniquitatem fecimus, impie egimus.

23. Hebr. desideriorum. S. vir desiderabilis. Th. Vul. vir desideriorum.

24. H. decisæ. *Alius*, probatæ sunt. *Alius*, decretæ sunt. Th. Vul. abbreviatæ sunt.

Heb. super populum tuum, et super civitatem sanctitatis tuæ. A. super populum tuum, et super civitatem sanctificatam tuam. S. contra populum tuum, et civitatem sanctam tuam. Th. super populum tuum, et super civitatem sanctam tuam. Vul. super populum tuum, et super urbem sanctam tuam.

H. ad consumendum prævicationem, et ad sigillandum peccata. A. ad consummandam prævicationem, et consummandum peccatum. Th. ut consummetur prævicatio, et finem accipiat peccatum.

H. A. et ad expiandam iniquitatem. Th. et deleantur iniquitates, et expientur iniquitates. Vul. et deleatur iniquitas.

H. et ad signandam visionem et prophetiam, et ad ungendam sanctitatem sanctitatum. LXX, Th. et signetur visio et propheta, et ungetur sanctus sanctorum. Vul. et impleatur visio et prophetia, et ungetur sanctus sanctorum.

26. Hebr. et post hebdomadas sexaginta et duas, excidetur unctus et non ei. A. et post septem hebdomadas et sexaginta duas, exterminabitur unctus, et non est ei. S. et post hebdomadas septem et sexaginta duas, excidetur Christus, et non existet ei. Th. et post hebdomadas sexaginta duas, exterminabitur unctio, et judicium non est in eo. Vul. et post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus : et non erit ejus populus.

Heb. et civitatem et sanctitatem destruet populus ducis venturi. A. et civitatem et sanctam corrumperet populus ducis venturi. Th. et civitatem et sanctuarium destruet cum duce adveniente. Vul. et civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Danielis.

V. 2. Ἄλλος, ἐν ἔτει ἐν τῆς βασιλείας etc. Drusius ex ed. Romana.

V. 3. Ἄλλ., καὶ σποδῶ. Joannes Chrysostomus in Daniele.

V. 5. Ἄλλ., ἡδίκησαμεν, ἡσεθήσαμεν. Drusius.

V. 23. Σ., ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Idem.

V. 24. Ἄλλος, ἰδοκίμάσθησαν. Sic ex Theodoro.

Ibid. Ἄ., ἐπὶ τὸν λαόν etc. Has omnes Aquinæ et Symmachi lectiones usque ad finem capituli, ex Demonstratione evangelica Eusebii proferimus.

Ibid. O', Θ., καὶ τοῦ φραγίσαι etc. Adde ex Lam-
berto Bos: Aq., καὶ τοῦ τελῆσαι ὄραματισμὸν καὶ

προφήτην, τοῦ ἀλειψαὶ ἡγιασμένον ἡγιασμένους.
DRACH

DANIELIS CAPUT X.

הרתי 4 Θ. Τίγρις Ἐδδεκέλ.

4. Hebr. Heddekel. Th. Tigris Eddecel. Vul. Ti-
gris.

שני רתי 5 Θ. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ. Σ. (ὡς ἀνὴρ.)
בית 'A. . . . Σ. ἐξαίρετα. O'. . . . Θ. βαδδίν.

5. Hebr. Th. Vul. et ecce vir. S. quasi vir.
Hebr. A. Vulg. lineis. S. præcipuis. LXX, bys-
sinis. Th. baddin.

רתי בנחם רתי רתי רתי 'A. . . . 'Oφάζ. Θ. καὶ
ἡ ὄσφύς αὐτοῦ περιεζωσμένη ἐν χρυσῷ Ὀφάζ.

Hebr. et lumbi ejus accincti in massa auri obrizi.
A. et lumbi ejus accincti erant colore Ophaz. Th. et
renes ejus accincti auro Ophaz. Vul. et renes ejus
accincti auro obrizo.

שני רתי רתי רתי 6 'A. (καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσεὶ χρυ-
σολίθος.) Σ. Θ. καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσεὶ Θαρσίς. O',
καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσεὶ θάλασσα.

6. Hebr. et corpus ejus sicut Tharsis. A. Vul. et
corpus ejus quasi chrysolithus. S. Th. et corpus
ejus quasi Tharsis. LXX, et corpus ejus quasi
mare.

רתי רתי רתי 9 'Aλλος, φωνὴν βημάτων αὐτοῦ.
Θ. τὴν φωνὴν τῶν λόγων αὐτοῦ.

9. Hebr. *Alius*, vocem verborum ejus. Th. Vul.
vocem sermonum ejus.

רתי רתי רתי 10 'Aλλος, καὶ ταρσοὺς χειρῶν μου. Θ.
vacat.

10. Heb. et palmas manuum mearum. *Alius*, et
articulos manuum mearum. Th. *vacat*. Vul. et su-
per articulos manuum mearum.

רתי רתי רתי 11 Σ. ἀνὴρ ἐπιθυμητέ. Θ. ἀνὴρ ἐπι-
θυμιῶν.

11. Hebr. Th. Vul. vir desideriorum. S. vir de-
siderabilis.

רתי רתי רתי 15 'Aλλος, εἷς τῶν ἀρχόν-
των τῶν πρώτων. Θ. εἷς τῶν ἀρχόντων.

13. Heb. *Alius*, unus principum primorum. Th.
unus de principibus. Vul. unus de principibus pri-
mis.

רתי 16 Θ. Κύριε. 'Aλλος, Κύριέ μου.

16. H. *Alius*, Vul. Domine mi. Th. Domine.

Notæ et varisæ lectiones ad cap. X Danielis.

V. 4. Θ., Τίγρις Ἐδδεκέλ. Videntur esse duæ in-
terpretationes. Tigris Chaldæis est Diglath. Plinius
ait vocari ab incolis Diglitho. In quibusdam vero co-
dicibus, Τίγρις, in aliis vero Heddekel tantum repe-
riuntur. Hæc annotavit Drusius.

Corbeiensis habet, in Hebræo legitur OPAZ, et
postea, pro quo Aq. interpretatus est: *et lumbi
ejus accincti erant colore ophaz.*

V. 5. Hieronymus: « Pro eo autem quod nos juxta
Hebræicum verimus, *ecce vir*, Symmachus posuit,
quasi vir. Non enim vir erat, sed viri habebat simi-
litudinem. »

V. 6. Hieron.: « Pro *Chrysolitho*, qui unus est de
duodecim lapidibus qui ponuntur in logio Pontificis,
in Hebræo habet THARSIS: quod Theod. et Sym-
machus eodem verbo interpretati sunt, LXX vero
mare appellaverunt. »

Ibid. Hieron.: « Pro *lineis* quod interpretatus est
Aquila, Theodotio BADDIM posuit. LXX, *byssina*;
Sym., *ἐξαίρετα*, id est, *præcipua*. » [Polychronius
autem: Οἱ O', *βύσσιναι*, Ἀκύλας δὲ *ἐξαίρετα* λέ-
γει. Aquilæ tribuens lectionem, quam S. Hier.
Symmacho. DRACH.]

V. 9. 'Aλλ., φωνὴν βημάτων αὐτοῦ. Drusius.

V. 10. 'Aλλος, καὶ ταρσοὺς χειρῶν μου. Idem.

V. 11. Hieron.: « Pro *viro desideriorum* Symm.
interpretatus est *virum desiderabilem*. »

Ibid. Hieron.: « *Auro obrizo*. Pro quo in He-
bræo legitur OPHAZ, quod Aq. ita interpretatus
est: *Et lumbi ejus accincti erant colore ὀφάζ.* » Ms.

V. 13. 'Aλλος, εἷς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων.
Θ., εἷς τῶν ἀρχόντων. Sic unus.

V. 16. Hieron.: « *Domine mi, in visione tua con-
versa sunt anteriora mea in me*. Sic Theod. inter-
pretatus est. »

DANIELIS CAPUT XI.

רתי רתי רתי 10 'Aλλος, δυνάμεων πολλῶν. Θ. ἀνα-
μέσον πολλῶν.

10. Hebr. Vulg. exercituum plurimorum. *Alius*,
virtutum multarum. Th. inter medium plurimo-
rum.

רתי רתי רתי 16 'A. . . . Σ. ἐν τῇ γῆ τῆς
δυνάμεως. O', ἐν τῇ γῆ θελήσεως. Θ. ἐν τῇ γῆ τοῦ
Σαβελ.

16. H. in terra ornamenti. A. Vul. in terra in-
cleyta. S. in terra fortitudinis. LXX, in terra vo-
luntatis. Th. in terra Sabeli.

רתי רתי רתי 20 'O Σύρος, καὶ οὐ
ποιήσει ὡς τὰ πρῶτα καὶ τὰ ἴσχατα. Θ. καὶ οὐκ
ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἴσχατῆ.

29. Heb. et non erit sicut prius, et sic posterius.
Syrus, et non faciet ut prima etiam novissima. Th.
et non erit sicut prima etiam novissima. Vul. et non
erit priori simile novissimum.

רתי רתי 30 'Aλλος, . . . Θ. καὶ ταπεινωθήσεται.

50. Heb. Th. et humiliabitur. *Alius*, et commina-
buntur. Vul. et percutietur.

רתי רתי רתי 30 'A. . . . Θ. καὶ συνήσει

Hebr. et intelliget super derelinquentes pactum

ἐπὶ τοὺς καταλιπόντας διαθήκην ἁγίαν. sanctuarii. Th. Vulg. et cogitabit adversum eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii (Th. testamentum sanctum).

עֲרֵב 31 Ἄλλος, καὶ βραχίονες. Θ. καὶ σπέρματα. אֵלִים אֵל עַל 36 Ἄλλος, καὶ ἐπὶ τὸν Θεὸν τῶν θεῶν. Θ. vacat.

הַשָּׂרֵפִים הַזֶּה-עַל-כִּי אֵלִים Θ. εἰς γὰρ συντέλειαν γίνετα. Ἄλλος, καὶ σπουδήν.

עַל-כִּי אֵלִים אֵלִים אֵלִים אֵלִים אֵלִים 57 Ἄ. καὶ ἐπὶ Θεὸν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίας γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα θεὸν οὐ συνήσει. Θ. Θ. καὶ ἐπὶ πάντας θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπιθυμία γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν θεὸν οὐ συνήσει.

Intelliget : et concupiscentia mulierum, et super suorum non reputabit : et erit in concupiscentiis mulierum non reputabit. 38 Ἄ. Θ. Θ. Ἐπὶ Μαοζίμ.

וְהָיָה כִּי יִבְרָא מַעֲזִים מִכַּבְּרָא דְּמַעֲזִים 39 Ἄ. καὶ ποιήσει τοὺς ἐχυρώμασι τῶν καταφυγῶν μετὰ Θεοῦ ἄλλοτριον, καὶ πληθύνει δόξαν, καὶ ὑποτάξει αὐτοῖς πολλοὺς, καὶ γῆν διελεῖ ἐν δώροις.

faciet ipsis multos : et terram dividet in donis. Vul. Et faciet ut munit Maozim cum deo alieno, quem cognovit, et multiplicabit gloriam, et dabit eis potestatem in multis, et terram dividet gratuito. 40 Θ. καὶ συντρίψει. Ἄλλος, ἐν ταῖς κατακλύσεσι.

וְהָיָה כִּי יִבְרָא 41 Θ. εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαβαίμ.

יְהִי כִּי יִבְרָא Ἄ. Σ. Θ. καὶ πολλοὶ ἀσθενήσουσιν.

וְהָיָה כִּי יִבְרָא 45 Ἄ. Σ. καὶ ἔκτεναι τὰς σπηλαίους ἰσποστασίῳ αὐτοῦ μετὰ τῶν θαλάσσιων εἰς τὸ ὄρος τῆς θυνάμειος ἐθ' ἄγιον, καὶ ἤξει ἕως ἁπυροῦ αὐτοῦ. Θ. Θ. καὶ πῆξει τὴν σπηλὴν αὐτοῦ ἐφ' ἄδανῳ, ἀναμίσει θαλάσσιον εἰς ὄρος Σαβαίμ ἄγιον, ἤξει ἕως μέρουσιν αὐτοῦ.

sanctam, et veniet usque ad verticem montis. LXX, Et statuet tabernaculum suum tunc inter maria, et montem voluntatis sanctam, et veniet hora consummationis ejus. Th. et figet tabernaculum suum in Ephadano inter maria in monte Sabaim sancto, et veniet usque ad partem ejus. Vul. Et figet tabernaculum suum Apadno inter maria, super montem incliytum et sanctum : et veniet usque ad summitatem ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Danielis.

V. 10. Ἄλλος, θυνάμειων πολλῶν. Drusius. V. 16. Hieronymus : « Terram incliytam sive ut LXX interpretati sunt, voluntatis, hoc est, quæ complacet Deo, Judæam significat, et proprie Jerusalem... pro terra incliyta, quod interpretatus est Aq. quem nos in hoc loco secuti sumus, Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit σαβίν, pro quo Sym. vertit, terram fortitudinis. » Ms. Corbeiensis habet sabir. Theodoretus item. « Ένια τῶν ἀντιγράφων ἐν τῇ γῆ τοῦ Σαβαίμ ἔχει· τινὰς δὲ τὴν τῶν Ἑβραίων φωνὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβληχότων, γῆν θελήσεως τὴν γῆν τοῦ Σαβαίμ κεκλήχασιν. V. 29. Ὁ Σύρος, καὶ οὐ ποιήσει etc. Drusius.

sanctitatis A. et cogitabit, ut deseratur pactum qui dereliquerunt testamentum sanctuarii (Th. testa-

31. Hebr. Alius, Vul. et brachia. Th. et semina. 36. Heb. Alius, et super Deum deorum. Th. vacat. Vulg. et adversus Deum deorum.

H. quia decisa est, facta est. Al. in ipso enim erit consummatio. Th. In consummationem enim sit. Al. et festinationem. Vul. perpetrata quippe est definitio.

37. H. et super Deum patrum suorum non intelliget, et super desiderium mulierum, et super omnem deum non intelliget. A. et super Deum patrum suorum non intelliget, et super concupiscentiam mulierum, et super omnem deum non intelliget. LXX, et concupiscentiis mulierum non subiacet. Th. et super omnes deos patrum suorum non omne deum non intelliget. Vul. et Deum patrum suorum, nec quemquam deorum curabit.

38. Heb. Th. et deum Maozim. A. Deo fortissimum. LXX, Deum fortissimum. Vul. Deum autem Maozim.

39. H. Et faciet munitionibus Maozim cum deo alieno, quem agnoscet : multiplicabit gloriam, et dominari faciet eos in multis : et terram dividet in pretio. Th. Et faciet in munitionibus confugiorum cum deo alieno : et multiplicabit gloriam : et subiacet ipsis multos : et terram dividet in multis, et terram dividet gratuito.

40. Heb. et inundabit. Th. Vul. et conteret. Alius, in inundationibus.

41. Hebr. in terram decoris. Th. in terram Sabaim. Vul. in terram gloriosam H. A. Vul. et multæ corruent. S. et multa millia corruent. Th. et multi infirmabuntur.

45. H. Et plantabit tabernacula patatli sui inter maria in monte decoris sanctitatis, et veniet usque ad summitatem ejus. A. Et plantabit tabernaculum prætorii sui in ἀφ' ἄδανῳ inter maria in monte Sabim glorioso et sancto, et veniet usque ad finem ejus. Symm. ex Hieronymo. Et extendet papilionem equitatus sui inter maria super montem fortitudinis sanctam, et veniet usque ad verticem montis. LXX, Et statuet tabernaculum suum tunc inter maria, et montem voluntatis sanctam, et veniet hora consummationis ejus. Th. et figet tabernaculum suum in Ephadano inter maria in monte Sabaim sancto, et veniet usque ad partem ejus. Vul. Et figet tabernaculum suum Apadno inter maria, super montem incliytum et sanctum : et veniet usque ad summitatem ejus.

V. 30. Hieron. : « et percutietur; sive ut alius interpretatus est, et comminabuntur ei. » Quæ pertinent ad vocem Hebraicam הַכָּבֵד, non autem ad עָרַי, ut suspicatus est Drusius. Ibid. Aq. et cogitabit etc. Hieronymus. V. 31. Ἄλλος, καὶ βραχίονες. Drusius. Hieronymus vero : « Pro brachiis, alius interpretatus est semina. » [Alius legit עֲרֵבֵי דְרַאח.] V. 36. Ἄλλος, καὶ ἐπὶ τὸν Θεὸν etc. Drusius. Ibid. Hieron. : « perpetrata quippe definitio est. Sive ut alius, in ipso enim erit consummatio. » V. 37. Hieron. : « Quia vero in Hebraico pro eo

quod nos diximus : *et erit in concupiscentiis feminarum*, ambigue positum est, dicente Aquila, qui verbum expressit e verbo, καὶ ἐπὶ Θεόν etc. » quibus interpretationem annectit, ut nos edidimus, et LXX versionem attulit.

V. 38. Hier. : « Pro deo MAOZIM, quod habetur in Hebraico, Aq. transtulit, *Deum fortitudinum*; LXX, *Deum fortissimum*. » [L. Bos : Aq., Θεὸν ἰσχυῶν. DRACH.]

V. 39. Theodotionis versionem, sat diversam a Græco ejusdem textu hodierno, attulit Hieronymus : Et ager hæc, ut muniat præsidia cum deo alieno, et cum eis ostenderit, multiplicabit honorem, et dominari eos multis faciet, et terram dividet gratis. [Hæc ita avertit Græce Lamb. Bos : Th., καὶ ποιήσει ταῦτα τοῦ στερεώσαι τὰ θυρωράματα μετὰ θεοῦ ἀλλοτρίου, καὶ μετὰ τὸ ἐπιδείξει αὐτοὺς πληθυνεῖ δόξαν. Reliqua desunt. S. Hier. docet Symmachum dixisse *confugia pro præsidiis*. Scilicet Theodotionis, qui Hebraicum *maozim* vertit in *præsidia*. DRACH.]

V. 40. Ἄλλος, ἐν ταῖς κατακλύσεσι. In editionis Romanæ notis legitur.

V. 41. Θ., εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαβασι. Theodoretus, καὶ ἀποστελεῖται εἰς τὴν γῆν τοῦ Σαβελρ. Πάλιν διὰ τοῦ Σαβελρ τὰ ἱεροσόλυμα ἐδήλωσε. Vide supra ad verbum 16.

Ibid. Hieronymus : « et multi corruent. Pro quo interpretatus est Symmachus : *et multa millia cor-*

ruent ; Theodotio, et multi infirmabuntur. Multas autem corruere, juxta Aquilam, vel arbes, vel regiones. vel provincias intellige. » [Lamb. Bos : Pro πολλοὶ ἀσθενήσουσι, Th., καὶ χιλιάδες ἀσθενήσουσι. S., χιλιάδες συμπεσοῦνται. DRACH.]

V. 45. Hieronymus : « Hunc locum Symm. ita interpretatus est : καὶ ἐταξεῖ etc. (ut supra) quod in Latino sonat, *et extendet papilionem* etc. Theodotio, *et figet tabernaculum suum* in Ἀφάδανῶ. (Ms. Corb. *et figet tabernaculum suum* EPAAANO, secunda manu, EPEANO) *inter maria in monte Saba sancto, et venit usque ad partem ejus*. Aquila (addit ms. Corb. ita), *Et plantabit tabernaculum prætorii sui* in Ἀφάδανῶ (ms. Corb. *prætorii sui* APEANO.) *inter maria, in monte glorioso et sancto, et venit usque ad finem ejus*. Soli LXX omni se nominis questione liberantes interpretati sunt : *Et statuet tabernaculum suum tunc inter maria, et montem voluntatis sanctum, et venit hora consummationis ejus*. Quos Apollinaris secutus de nomine APEANO omnino conticuit. » Has autem Corbeiensis ms. lectiones confirmat infra Hieron. cum ait : « Notandum autem quod cum (ms. Corb. sequimur) P litteram Hebræus sermo non habeat, sed pro ipsa utatur f, cujus vim Græcum φ sonat, in isto tantum loco apud Hebræos scribatur quidem φ, sed legatur pe. » Observes autem in ms. Corbeiensi recte omitit in ante φεδνο.

DANIELIS CAPUT XII.

דְּבַר יְהוָה בְּיָמֵינוּ כְּדָר יְהוָה בְּיָמֵינוּ 3
תְּיָרֶם לְעַלְמֵי עָד וְעַד
Θ, Θ. καὶ οἱ συνιέντες λάμψουσιν ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος, καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστῆρες εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἔτι.

ultra. Vul. Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.

עֵתֵנוּ עֵתֵנוּ 7 Ἄλλος, εἰς καιρὸν καὶ καιρούς. Θ. εἰς καιρὸν καιρῶν.

הָאֵלֹהִים הַנִּבְּיָא שְׂרָפְיָא וְגַם הַנִּבְּיָא Θ. καὶ ἐν τῷ συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν, γινώσκονται πάντα ταῦτα. Ἄλλος, καὶ ἐν τῷ συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου, γινώσκονται ἅγιον, καὶ συντελεσθήσεται ταῦτα πάντα.

sanctum, et consummabuntur omnia hæc. Vul. et cum completa fuerit dispersio manus populi sancti complebuntur universa hæc.

וְהָיָה כִּי תֵבֵן לְיָמֶיךָ מִיָּמֵינוּ 13
Θ. καὶ σὺ δεῦρο, καὶ ἀναπαύου· ἔτι γὰρ ἡμέραι καὶ ὧραι εἰς ἀναπλήρωσιν συντέλειας, καὶ ἀναστήσῃ εἰς τὸν κληρὸν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.

in consummatione dierum. Vul. tu autem vade ad præfinitum : et requiesces, et stabis in sorte tua in finem dierum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Danielis.

V. 3. Hieronymus : « Quem locum Theodotio et Vulgata editio ita expressit : *Et intelligentes* etc. » ut supra.

V. 7. Ἄλλος, εἰς καιρὸν etc. Drusius ex editione Romana.

3. Hebr. et intelligentes fulgebant sicut splendor firmamenti, et justificantes multos sicut stellæ in sæculum et perpetuum. LXX, Th. et intelligentes fulgebunt quasi splendor firmamenti, et de justis plurimi (al. plurimis) quasi stellæ in æternum et splendor firmamenti, et qui ad justitiam erudiant

7. Hebr. ad tempus statutum tempora statuta. Al. Vul. in tempus et tempora. Th. in tempus temporum.

H. et cum consummatum fuerit dispergere manus populi sanctitatis, consummabuntur omnia illa. Th. et cum consummata fuerit dispersio, cognoscent omnia hæc. Aliis, et cum consummata fuerit dispersio manus populi sanctificati cognoscent omnia hæc.

13. Heb. et tu vade ad finem, et requiesces, stabis in sorte tua in fine dierum. Th. tu autem vade et requiesce. Adhuc enim dies et horæ in completionem consummationis : et resurges in sorte tua

in consummatione dierum. Vul. tu autem vade ad præfinitum : et requiesces, et stabis in sorte tua in

Ibid. Ἄλλος, ἐν τῷ συντελεσθῆναι etc. Ex Joan. Chrysostomo in Daniele.

V. 13. Hieron. : « Pro quo Theodotio interpretatus est : *Tu autem vade et requiesce, et resurges in ordine tuo in consummatione dierum.* »

IN PROPHETAS MINORES

MONITUM.

Prophetarum Minorum Hexaplares lectiones collegimus ac multis in locis restauravimus ope manuscriptorum ac editorum, quorum catalogum subjicimus.

Codex Barberinus cujus lectiones suppediavit Brianus Waltonus sexto Polyglottorum tomo, unde majorem interpretationum copiam eruimus, quam ex omnibus aliis.

Codex Marchalianus, nunc RR. PP. Jesuitarum, de quo superius passim actum est.

Codex Regius Bombycinus, de quo sæpius actum est.

Coislinianus Codex unus IX, vel X. sæculi.

Alter Coislinianus ubi Eclogæ quædam.

Colbertinus IX. sæculi στιχηρῶς scriptus.

Codex San-Germanensis S. Hieronymi in Prophetas minores.

Origenes in Matthæum semel adductus.

Eusebius de locis Hebraicis.

Ejusdem Demonstratio Evangelica.

Hieronymus in minores Prophetas.

Ejusdem Epist. ad Marcellam.

Theodoretus in minores Prophetas.

Procopius in Hesaiam.

Romanæ editionis ac Drusii notæ.

[Ipsa lectionum natura nobis causa fuit edendi prophetas minores continua serie, ut dedimus supra Danieli hexaplares. DRACH.]

OSEE CAPUT PRIMUM.

וְשִׁבְעִי 7 O', οὐδέ ἐν ἵπποισι. Ἄλλοι, οὐδέ ἐν ἄρμασιν.

7. Heb. Vul. et in equitibus. LXX, neque in equitibus. Alii, neque in curribus.

Nota.

¶ 7. Ἄλλοι, οὐτε ἐν ἄρμασι. Sic quidam codices et Alexandrinus; quæ lectio vel alterius inter-

pretis est, vel redundat. In Hebræo sane non habetur.

OSEE CAPUT II.

וְיָרֵךְ 2 'A. Σ. δικάσασθε. O', κρίθητε.

2. Heb. contendite. A. S. disceptate. LXX, iudicemini. Vul. judicate.

וְיָרֵךְ 5 OI λοιποί, τὰ ἑρία μου. O', τὰ ἱμάτια μου.

5. Hebr. Vul. lanam meam. Reliqui, lanas meas. LXX, vestimenta mea.

וְיָרֵךְ 11 O', τὰ, νομηνίας αὐτῆς. Θ. ✕ καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς.

11. H. Vul. neomeniam ejus et sabbatum ejus. LXX, neomenias ejus. Th. et sabbata ejus.

וְיָרֵךְ 13 Σ. καὶ τὰ περιτραχήλια αὐτῆς. O', καὶ τὰ καθόρμια αὐτῆς.

13. H. Vul. et monili suo. S. collaria sua. LXX, et monilia sua.

וְיָרֵךְ 15 'O Σύρος, Ἀχάρ. O', Ἀχώρ.

15. Heb. LXX, Vul. Achor. Syrus, Achar.

וְיָרֵךְ 16 Σ. εἰς θύραν ἐλπίδος. O', διανοίας συνέσειν αὐτῆς. Θ. ἀνεψίξασθαι τὴν ὑπομονὴν αὐτῆς.

Heb. S. in ostium spei. LXX, ad aperiendam intelligentiam ejus. Th. ad aperiendam patientiam ejus. Vul. ad aperiendam spem.

וְיָרֵךְ Σ. καὶ κακωθήσεται. O', καὶ ταπεινωθήσεται. Θ. καὶ ἀποκριθήσεται.

Hebr. Th. et respondebit. S. et affligetur. LXX, humiliabitur. Vulg. canet.

וְיָרֵךְ Σ. Θ. νεότητος. O', νηπιότητος αὐτῆς.

Heb. adolescentiarum suarum. S. Th. Vul. juventutis. LXX, infantis sue.

וְיָרֵךְ 16 'A. [καλέσει με, ὁ ἀνὴρ μου, καὶ οὐ καλέσει με ἔτι, ἔχων με.] O', καλέσει με, ὁ ἀνὴρ μου, καὶ οὐ καλέσει με ἔτι, βααλείμ.

16. Heb. Vocabis (me): Vir meus, et non vocabis me ultra Baali. A. vocabit me, vir meus, et non vocabit me, ultra habens me. LXX, Vocabit me, Vir meus, et non vocabit me ultra, Baalim. Vul. Vocabit me, vir meus, et non vocabit me ultra, Baali.

וְיָרֵךְ 8 'A. καὶ κοιμήσω αὐτοὺς εἰς πεποιθήσιν. Σ. καὶ κατοικήσω (al. κατοικίσω) αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ. O', καὶ κατοικίω σε ἐπ' ἐλπίδι. Θ. καὶ κατοικίω αὐτοὺς ἐν πεποιθήσει.

18. Hebr. et recumbere faciam eos in fiducia. A. et dormire faciam eos in fiducia. S. et habitare faciam eos in pace. LXX, et habitare te faciam in spe. Th. et habitare faciam eos in fiducia. Vul. et dormire eos faciam fiducialiter.

קָרָא 19 ו', καὶ μνησθεύσομαι σε. Ἄλλος, καὶ λήφομαι σε.

19. Π. et desponsabo te. LXX, Vul. et sponsabo te. *Alius*, et accipiam te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Osee.

V. 2. 'A., Σ., δικάσασθε. Barberin.
V. 5. *Oi λοιποὶ*, τὰ ἐριά μου. Idem.
V. 11. Θ., καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς. Ms. *Jes*.
V. 15. Σ., καὶ τὰ περιτραγήλια. Barberin.
V. 15. *Ὁ Σύρος*, Ἄγαρ. Theodoretus.
Ibid. Σ., εἰς θύραν etc. Drusius ex Hieronymo.
Ibid. Σ., καὶ κακωθήσεται etc. Barberin. Hieronymus : « In Hebræo scriptum est ANATHA, quod Sym. interpretatus est *affligetur*, Th., *respondēbit*, A., *obediēt* i. e. ὑπακούσει : nos ab Hebræo κατὰ λέξιν magis accipimus. I. e. *præcinet*. » Et infra : « Interpretatio Aquilæ et Th. e quibus alter ὑπακούσει posuit, i. e. *audiet*, alter, ἀποκριθήσεται i. e.

respondēbit, nobiscum facit, quod præcinentibus aliis, alii respondēant concinentes. » Ὑπακούειν vero etiam *respondere* non infrequenter significat, ut exemplis comprobavimus in editione Athanasii et alibi.

Ibid. Σ., Θ., νεότητος. Barberin.

V. 16. Hieronymus : « Denique Aquila *divigens* et curiosus interpret, *Vocabit*, inquit, *me vir meus* etc. »

V. 18. 'A., καὶ κοιμήσω etc. Hæc trium lectiones exhibet Barberinus.

V. 19. Ἄλλος, καὶ λήφομαι σε. Barberinus, sine Interpretis nomine.

OSEE CAPUT III.

וְשָׂמָה 1 'A. παλαιά. Σ. ἀκάρπους. Ο', πέμματα.

וְשָׂמָה תְּתִיב עֲרִיב 2 *Oi λοιποὶ*, κόρον καὶ ἡμίκορον. Ο', καὶ γομὸρ κριθῶν καὶ νέβελ οἴνου. Aliter Barberinus, δ' *Ἐβρ*. ΟΜΟΡ ΣΕΩΡΙΜ ΟΥΛΕΘΧ ΣΕΩΡΙΜ. 'A. κόρου κριθῶν. Σ. καὶ θύλακος κριθῶν, καὶ ἀσκού οἴνου. Θ. καὶ γομὸρ ἀλφίτων, καὶ νέβελ οἴνου.

וְשָׂמָה תֵּמָה 4 Σ. Θ. καὶ ἄνευ Ἐφὸδ καὶ ἄνευ Θεραφίμ. Ο', οὐδὲ ἱερατείας οὐδὲ δῆλων. Sed Barberinus sic, 'A. καὶ μορφωμάτων. Σ. οὐδὲ ἐπιλύσεως. Θ. οὐδὲ ἐπιλυομένου.

1. Heb. dolia. A. antiqua. S. infructuosos. LXX, coctiones. Vul., vinacia.

2. Hebr. et chomer hordeorum, et lebech hordeorum. *Reliqui*, eorum et semicorum. *Barberinus autem alio modo*. Heb. omor seorim ulethch seorim. A. cori hordeorum. S. et sacculi hordei et utris vini. Th. et gomor farinæ, et nebel vini. LXX, et gomor hordei et nebel vini. Vul. et coro hordei, et dimidio coro hordei.

4. Heb. et non ephod et theraphim. S. Th. Vul. et sine ephod et sine theraphim. LXX, sine sacerdotio, et sine manifestationibus. *Barberinus sic* : A. et figurarum. S. neque solutionis. Th. neque soluti.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Osee.

V. 1. Hieron. : « Unde pro *vinaciis* quod Hebraice dicitur ASISE, A. interpretatus est παλαιά i. e. *vetera*, S., ἀκάρπους i. e. *steriles*. » Et infra : « Pro *permatibus* quæ LXX transtulerunt, et comeduntur cum uvis passis siue vinaciis, *placentas* Latine possumus dicere, vel *crustula* quæ idolis offeruntur et Græcæ appellantur πόπανα. »

V. 2. Hieron. : « Pro *Gomor* in Hebraico scriptum est OMER quod omnes Interpretes absque LXX eorum interpretati sunt, sermone Græco, et maxime Palæstino, qui habet LXX modios. Et pro *nebel vini* in Hebraico legitur LETHECH SEORIM, quod cæteri interpretes ἡμίκορον hordei transtulerunt. I. e. *mediam partem cori*. » Barberinus longe diversas interpretationes adfert : ac S., LXX, Th. in postrema parte non conveniunt cum Hebræo. Forte putaverint עֲרִיב mendose repetitum, legendumque esse עֲרִיב.

V. 4. Σ., Θ., ἄνευ Ἐφὸδ καὶ ἄνευ Θεραφίμ. Ex Hieronymo epist. ad Marcellin. Sed longe alio modo codex Barberinus : qui fortasse alteram Symmachii editionem exhibet.

וְשָׂמָה S., Th., Theraphim. In hanc vocem Drusius : ἄνευ θεραφίμ, vel si placet θεραφείν, ut Gen. 31, 34. וְשָׂמָה A., μορφώματα. S., θεραφείν. Hieron. in libro *quæstion. Hebraicæ*. THERAPHIM Aq., μορφώματα, id est, figuras et imagines interpretatur. Idem in *Commentis ad hanc locum*. THERAPHIM proprie appellantur μορφώματα, id est, figuræ et simulacra. Si eundem recte capio, Aquila hoc loco

φωτισμούς transtulit, id est, illuminationes (imo transtulit μορφώματα ut habet Coislin. nam φωτισμούς, est וְשָׂמָה, forte quod illuminando docerent ac patefacerent futura. Quæ ratione vocantur a paraphraste Chaldæo Jonatha וְשָׂמָה. id est, indicantes, et a Græcis δῆλοι, i. e., manifestationes : alibi Chaldæus interpretatur מְשָׂמָה, id est, simulacra, et Græci εἰδωλα : id est, idola. De his Trismegistus in *Asclepio*, Videsne, inquit, statuas animatas, sensu et spiritu plenas et talia facientes? statuas futurorum præcias etc. *Marsilius Ficinus in libello de Vita cælestis producenda cap. 13*. Trismegistus ait *Ægyptios* ex certis mundi materiis facere consuevisse imagines, et in eas oportune animas dæmonum inserere solitos atque animam avi sui Mercurii, itemque Phœbi cujusdam et Isidis Osiridisque sic in statuas descendisse, profuturas hominibus, vel etiam nocituras, et quæ sequuntur. Vide et cap. 16 et 18. Idem cap. 20. Arabes et *Ægyptii* tantum statuis et imaginibus attribuunt arte astronomica et magica fabricatis, ut spiritus stellarum in eis includi putent. Spiritus autem stellarum intelligunt alii quidem mirabiles cælestium vires, alii vero dæmonas etiam stellæ hujus illiusve pedissequas. Spiritus igitur stellarum qualescumque sint, inseri statuis et imaginibus arbitrantur, non aliter ac dæmonas solent humana nonnunquam corpora occupare, perque illa loqui, moveri, movere, mirabilia perpetrare. Similia quædam per imagines facere stellarum spiritus arbitramur etc.

OSEE CAPUT IV.

וְהָיָה כִּי יִשְׁבֹּעַ הָאֱלֹהִים וְהָיָה לְהָאֱלֹהִים 13 'A. ὑποκάτω δρυὸς καὶ λεύκης καὶ τερβίνθου. Σ. ὑπὸ τῆν δρῦν

13. Hebr. subtus quercum, et populum et terebinthum, quia bona umbra ejus. A. sub quercu et

καὶ πεύκην καὶ πλάτανον ἐπισκιάζουσαν. Ο', θ, ὑποκάτω δρύος (θ. κάτω) καὶ λεύκης (θ. πεύκης). καὶ δένδρον συσκιάζοντος.

טַרְסֵי 14 'A. ἐχωρίζοντο. Σ. ἠκολούθησαν Ο', συν-εφύροντο. Θ. κατηριθμήθησαν

טַרְסֵי נִשְׁרִיטִים 'A. καὶ μετὰ τῶν ἐνγλλαγμένων (αἱ. διηλλαγμένων). Σ. καὶ μετὰ τῶν ἐταιρίδων (αἱ. ἀκαθάρτων). Ο', καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων ἔθουον. Θ. καὶ μετὰ τῶν κχωρισμένων (αἱ. καὶ τοῖς βδελύγμασιν) ἔθουον.

הִטְוִי עֲשָׂנִי לְאִשָּׁה לְמַעַן יִקַּח יְהוָה 15 'A. Σ. Θ. Ε', εἰ πορνεύεις σὺ Ἰσραὴλ, μὴ συμπλημμελήσῃ Ἰούδα. Ο', σὺ δὲ Ἰσραὴλ μὴ ἀγνοεῖ, καὶ Ἰούδα μὴ εἰσπορεύσῃ.

בַּיִת בְּבֵן 'A. Θ. οἶκον ἀνωφελῆ. Σ. οἶκον ἀθετα. 'Ο Σύρος, βηθαυέν. Ο', οἶκον 'Ον. In Barberino : 'A. Σ. Θ. οἶκον ἀνωφελούς.

בְּמַסַּח כֶּסֶף לְדָגְלִים עֲשִׂימָה עֲבָדִים 17 Σ. Ε', ἠνώθη εἰδώλοις Ἐφραῖμ . . . ἐπέκλινε συμπόσιον. Ο', μέτοχος εἰδώλων Ἐφραῖμ, ἔθηκεν ἑαυτῷ σκάνδαλα, ἤρετιςα Χανααναίους.

הִפְצַצְתָּ אֶת־אֲלֵי אֲלֵי 19 Σ. ἔδρασεν ἀνεμον ἐν πέ-ρυσιν ἀνέμου (I. αὐτοῦ). Ο', συστροφῆ πνεύματος σὺ εἰ ἐν ταῖς πέρυσιν αὐτῆς.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Osee.

V. 13. 'A., ὑποκάτω δρύος etc. Has lectiones exhibet Barberinus.

V. 14. Similiter trium lectiones ex Barberino. Ibid. 'A., μετὰ τῶν ἐν- etc. Drusius.

Hieronymus : « Sciendum autem quod in præ-senti CAUESOTH, meretrices, Iselaç, i. e. sacerdo-tes Priapo mancipatas vocet. In aliis autem locis viros exsectos libidine, CADESIM legimus, Isaiã dicente : ei illusores dominabuntur eorum; pro quo in Hebræo dicitur, et CADESIM dominabuntur eorum, quod nos in effeminatos vertimus. A. autem ἐνδιηλλαγμένους interpretans, i. e. mutatos, hoc ostendere voluit, quod suam naturam mutaverint, et de viris facti sint femine. S. ἐταιρίδας proprie meretrices appellavit. LXX, τετελεσμένους, i. e. consecratos et initiatos, ut cultores idolorum ostenderem : Theodotion, κχωρισμένους, i. e. a populo separatos etc. » Sic ex Hieronymo. Subjunctas vero lectiones versu 15 mutuamur ex Barberino.

V. 15. 'A., Θ., οἶκον ἀνωφελῆ etc. Sed has lectio-nes confundit Barberinus, qui tribus Interpretibus unam versionem adscribit. Codex Reg. unus ex

populo et terebintho. S. subtus quercum et piniuum et platanum obumbrantem. LXX, Th. sub quercu et populo (Th. pino) et arbore adumbrante. Vul. sub-tus quercum, et populium, et terebinthum, quia bona erat umbra ejus.

14. Hebr. diviserunt se. A. separabantur. S. se-quuti sunt. LXX, commiscebantur. Th. commune-rati sunt. Vul. conversabantur.

H. et cum scortis sacrificaverunt. A. et cum im-mutatis. S. cum meretricibus, sive impuris. LXX, et cum initiatis immolabant. Th. cum separatis, (αἱ. cum abominationibus) immolabant. Vul. et cum effeminatis sacrificabant.

15. H. Si fornicans tu Israel, ne delinquat Juda. A. S. Th. V, Si fornicaris tu Israel, ne una deliq-quat Juda. LXX, Tu autem Israel ne ignores, et Juda ne ingrediamini. Vul. Si fornicaris tu Israel, non delinquat saltem Juda.

Heb. Syrus, Vulg. Beth-aven. A. Th. domum inu-tilium. S. domum impietatis. LXX, domum On. Barbe-rin. A. S. Th. domum inutilis.

17. Hebr. socius dolorum Ephraim, dimitte eum : recessit potus eorum. S. V, unitus est idolis Ephra-im.. declinavit convivium. LXX, particeps idolorum Ephraim, posuit sibi ipsi scandala, provocavit Chan-anæos. Vul. particeps idolorum Ephraim, dimitte eum. Separatum est convivium eorum.

19. Hebr. ligavit spiritus eam in alis suis. S. liga-vit ventum in alis suis. LXX, turbo spiritus tu es in alis ejus. Vul. ligavit eum spiritus in alis suis.

Theo loreto, ὁ μὲν γὰρ 'Ax. καὶ ὁ Θ., οἶκον ἀνωφελῆ ἠρμηνεύασιν, ὁ δὲ Σύμ. οἶκον ἀθετα. Similiterque in editione Rom. in notis legitur ὁ δὲ Σύμ. οἶκον ἀθεταç, pergitur ibidem ex eodem Theodoretò, καὶ ὁ Σύρος δὲ αὐτὸ τὸ Ἑβραϊκὸν τέθεικεν ὄνομα, quæ nota in eodem Regio habetur. His non consonat Hieron. in Comment. qui ait : « Pro domo ὧν in quibusdam exemplaribus, et maxime in Theodotione legitur, domus iniquitatis; quod Aquila et Sym. in-terpretati sunt domum ἀνωφελούς, id est, inutilem, quæ nihil prosit, et alio verbo idolum nuncupetur. » In tanta lectionum varietate hæreo, et tamen puto illud Σ., οἶκον ἀθεταç probe assertum et γνήσιον esse. Notes autem velim, illud Hieronymi de nominibus Hebræicis : « On, civitas Samariæ : pro qua in He-bræico scriptum est AUN quod A. et S. interpre-tantur inutile, Th., iniquitatem, » non repugnare iis quæ supra ex Commentario ejusdem attulimus. Nam in loco de nominibus Hebræicis jamjam allato, interpretationes illas adfert quæ in libris Josue et Regum usurpabantur ab Interpretibus : quæ non semper in vertendi modo sibi constabant.

OSEE CAPUT V.

מַסְפָּחִים 1. 'A. τῆ σκοπεύσει. Σ. πλατεία. Ο', τῆ σκοπιᾶ.

מַסְפָּחִים 'A. Σ. Θ. ἐπὶ Θαβώρ. Ο', ἐπὶ τὸ Ἰταθύ-ρον. Barberinus vero, ἐπὶ Θαβώρ ex 'A. videlicet. Σ. ἐπὶ τὸ ὄριον. Θ. εἰς τὸν δρυμόν.

מַסְפָּחִים 3 A. οὐκ ἀπεκαλύφθη ἐξ ἐμοῦ. Σ. οὐκ ἐλάθησαν. Θ. καὶ Ο', οὐκ ἀπεστιν ἀπ' ἐμοῦ.

1. Hebr. Maspâ. A. Vul. speculationi. S. plateæ. LXX, speculæ.

H. A. S. Th. Vul. super Thabor. LXX, super Itabyrium. Barberin. A. super Thabor. S. super ter-minum. Th. in sylvam.

3. Hebr. non absconditus est a me. A non revelatus est ex me. S. non laterunt. Th.

Ο άλλως, οὐκ ἀπίστη ἀπ' ἐμοῦ.

דּוּרְבָרָא 4 'A. τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. Σ. τὰς βουλὰς αὐτῶν. Ο', τὰ διαβούλια αὐτῶν. Θ. τὴν γνώμην αὐτῶν.

רַמְיָא 5 'A. Θ. ἡ ἀλαζονεία. Σ. Ο', ἡ ὕβρις.

יָדָה 7 'A. Θ. ἐγέννησαν. Ο' ἐγεννήθησαν.

שׁוּמִי 'A. νεομηνία. Σ. Θ. μὴν. Ο', ἡ ἐρυσίθη.

רַשְׁתָּ 8 'A. Σ. κερατίνη. Ο', σάλπιγγι.

יָבֵן בֵּית 'A. Σ. εἰς οἶκον ἀνωφελούς. Σ. Θ. ὄν. Ο'. ἐν τῷ οἴκῳ ὄν.

ךְ־תָּתִי 'A. Σ. Θ. ὀπίσω σου. Ο'. ἐξέστη. Ε', κατὰ νότου σου.

לְבַי 'גִּישׁוֹב 10 Σ. ὡς παρορμίζοντες. Ο', ὡς μεταθεθέντες ὄρια. Ε', ὅμοιοι τοῖς ἀποτειμονόμενοις ὄρια.

יְרַמְזֵנִי מֵיָדָי 'Oι λοικοι, [τὴν ὄργην μου] Ο', τὸ ἔρμημά μου. Barberinus sic : 'A. ἀνυπερθεσίαν μου. Σ. ὑδροκελίαν ὀρημάτος μου. Θ. ὡς ἕδωρ τὸν χόλον μου.

יָרִיב 13 'A. δικάζόμενον. Σ. . . . Θ. [κριτὴν.] Ο', 'Ἰαρεμ, melius, 'Iarēb.

מִשְׁחָה 'Oι λοικοι καὶ Ο', ἰάσασθαι. Ο' άλλως, ρύσασθαι.

רַמְזָה 'A. ἐπίδεσις vel σύνδεσμος. Ο', ὀδύνη.

לְפָנָי 14 'A. ὡς λέαινα. Σ. ὡς ἐπιβολὴ λεαινῆς. Ο' ὡς πανθήρ. Θ. ὡς λῆς.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Osee.

V. 1. 'A. τῇ σκοπεῖσαι etc. Has lectiones exhibet Barberinus Cod.

Ibid. 'A. Σ. Θ. ἐπὶ θαβῶρ. Euseb. et Hieron. de locis Hebræicis. Hieronymus in Comment. hæc habet : « LXX Ἰαδύριον transtulerunt. Hanc habentes consuetudinem, ut Hebræa nomina Græco sermone declinent, sicut Edom. . . . Idumæam. » Longe aliud Barberinus, cui assentiendum est. Nam Eusebius de locis Hebræicis interpretationes adfert, quæ aliquando quidem, sed non ubique ab interpretibus usurpantur, ut jam vidimus.

V. 3. 'A. οὐκ ἀπακ- Ex Barberino.

V. 4. 'A. τὰ ἐπιτηδ- Ex eodem.

V. 5. 'A. Θ. ἡ ἀλαζονεία. Σ. Ο'. ὕβρις. Drusius. Hieronymus vero : « Verbum GAON LXX, et S interpretantur injuriam : A. et Th., suærbiam »

V. 7. 'A. Θ. ἐγέννησαν. Sic unus.

Ibid. 'A. νεομηνία Σ. Θ. μὴν. Drusius ex Hieron. V. 8. 'A. Σ. κερατίνη. Drusius. Hieron. « Buccina pastoralis est, et cornu recurvo efficitur : unde et proprie Hebraice SOPHAR, Græce κερατίνη appellatur. »

Ibid. 'A. Σ. εἰς οἶκον ἀνωφελούς. Sic Barberinus, qui binas Symmachii lectiones adfert, et notam adjicit sic : 'A. Σ. εἰς οἶκον ἀνωφελούς, τούτῳστιν

et LXX, non abest a me. LXX aliter, non recessit a me. Vul. non est absconditus a me.

4. Heb. opera eorum. A. studia eorum. S. consilia eorum. LXX, Vul. cogitationes suas. Th. scientiam eorum

5. Hebr. superbia. A. Th. Vul. arrogantia. S. LXX, injuria.

7. Heb. A. Th. Vul. genuerunt. LXX, geniti sunt.

Heb. S. Th. Vul. mensis. A. neomenia. LXX, rubigo.

8. Hebr. Vulg. buccina. A. S. cornea. LXX, tuba.

Hebr. Beth-aven. A. S. in domum inutilitatis. S. Th. On. LXX, in domo On. Vul. in Bethaven.

Hebr. A. S. Th. Vul. post te. LXX, mente excedit. V, ad tergum tuum.

10. Hebr. transferentes terminum. S. ut transmoventes. LXX, quasi transferentes terminos. V, similes abscondentibus terminos. Vul. quasi assumentes terminum.

Heb. quasi aquam indignationem meam. Reliqui, iram meam. LXX, impetum meum. Barberin. sic : A. celeritatem meam. S. hydroceliam impetus mei. Th. Vul. quasi aquam iram meam.

13. H. Iareb. A. disceptantem. Th. judicem. S. Vul. ultorem. LXX. Iarim, melius Jarib.

H. Reliqui, LXX, Vul. sanare. LXX al., liberare.

Heb. purulentam plagam. A. colligationem vel vinculum. LXX, dolor. Vul. vinculum.

14. Heb. quasi panthera. A. Vul. quasi leæna. S. quasi irruptio leænae. LXX, quasi panther. Th. quasi leo.

εἰδῶλου παντῆς, ὄν δὲ ἐστὶν ὁ ἥλιος. Σ. Θ. ἔν.

Ibid. 'A. Σ. Θ. ὀπίσω σου. Idem.

V. 10. 'A. Σ. ὡς παρόρμ. Idem.

Ibid. Hieronymus : « Pro ira LXX ὄρημα, id est, impetum transtulerunt... sed rectius, ut omnes præter LXX transtulerunt, ira accipienda est, præsertim cum nomen effusionis et iræ conveniat, dicente Propheta ad Dominum, Effunde super eos iram tuam. » Hæc Hieronymus : at non video qua ratione hæc quadrare possint ad lectiones Barberini, quas adferimus.

V. 13. Hieronym. « A. Th. Judicem interpretati sunt. Quod autem IARIB ultorem significet et judicem, nomen Gedeonis ostendit, quæm cum cultores Baal expeterent ad supplicium, eo quod lucam Baal arasque evertisset, respondit pater, ulciscatur se Baal, et appellatus est, inquit, Jerobaal, i. e. ulciscatur se baal. » Sed Barberinus habet 'A. δικάζόμενον, et cum Hieronymo consonat.

Ibid. Oι λοικ., ἰάσασθαι. Ms. Jes.

Ibid. Binæ Aquilæ interpretationes adfert Hieronymus, forte ex duabus ejusdem editionibus desumptas.

V. 14. 'A. ὡς λέαινα. Trium lectiones adfert Barberinus.

OSKE CAPUT VI.

הַרְבֵּה 1 O', ηρπακε. "Αλλος, πέπαικε.

וְשָׁבְתִי OI πάντες, και μοτώσει ημάς. Barberinus. S. και μαλαγματισει ημάς. S. άλλως, επιθήσει ημάς.

וְיָרִיב 2 'A. S. αναζώοσει ημάς. O', ύγιάσει ημάς. E', ύγιεις αποδειξει ημάς.

וְיָרִיב וְיָרִיב 3 S. γνώμεν ούν σπεύσαι. O', και γνωσόμεθα. Διώσωμεν. E', παιδευθώμεν ούν, και επειχθώμεν.

וְיָרִיב וְיָרִיב S. ετι ως ερθρος βεβαλα η επιφάνεια αυτού. O', ως ερθρον ετοιμον ερήσομεν αυτόν.

וְיָרִיב 4 O', τὸ δὲ ελεος ὑμῶν. E', ὁ γὰρ περὶ ὑμῶν ολιγοτιμῶς.

וְיָרִיב 5 'A. Θ. ελατόμησα. S. οὐκ εφεισάμην. O', απεδέρισα. E', εδέκωσα.

וְיָרִיב O' και τὸ κρίμα μου. "Αλλος, η δικαιοκρισία.

וְיָרִיב 8 'A. περικαμπής από αιματος. S. διώκεται από αιματος. O', ταρασσουσα ὕδωρ. E', ὑποσκελίζουσα και δολοφονούσα.

וְיָרִיב וְיָרִיב 9 S. ὑποκριτού. 'A. εὐζώνων. Θ. πειρατού. O', και η ισχύς σου ἀνδρός πειρατού. E', ως λόχος πολυχειρίας ληστρικής.

וְיָרִיב וְיָרִיב 11 Barber. και 'Ιούδα ἀφήκε θερισμόν αυτού. S. και σύ, 'Ιούδα, ἀποκείται θερισμός. O', και 'Ιούδα. 'Αρχου τρυγῶν σεαυτῶ. E', ἀλλά και σύ, 'Ιούδα, παρειαυάζεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀθερισθῆναι.

וְיָרִיב וְיָרִיב 11 Barber. και 'Ιούδα ἀφήκε θερισμόν αυτού. S. και σύ, 'Ιούδα, ἀποκείται θερισμός. O', και 'Ιούδα. 'Αρχου τρυγῶν σεαυτῶ. E', ἀλλά και σύ, 'Ιούδα, παρειαυάζεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀθερισθῆναι.

1. Hebr. LXX, rapuit. *Alius*, percussit. Vul. cepit.

Hebr. et alligabit fasciis nos. *Omnes*, Vul. et curabit nos. *Barberinus*, S. malagmata apponet nobis. S. *aliter*, alligabit nos.

2. Hebr. Vul. vivificabit nos. A. S. reviviscere faciet nos. LXX, sanos faciet nos. V, sanos demonstrabit nos.

3. Hebr. et sciemus, sequemur. Vul. sciemus, sequemurque. S. sciamus igitur ad festinandum. LXX, et sciemus. Persequamur. V, erudiamur ergo, et inducamur.

Hebr. tamquam aurora preparatus egressus ejus. S. quia quasi diluculum firmum adventus ejus. LXX, quasi mane paratum invenlemus eum. Vul. quasi diluculum preparatus est egressus ejus.

4. Hebr. et misericordia vestra. LXX, misericordia autem vestra. V, nam miseratio erga vos. Vul. misericordia vestra.

5. Hebr. succidi. A. Th. cælavi. S. non peperci. LXX, demessui. V, excidi. Vul. dolavi.

Hebr. Vul. et judicia tua. LXX, et iudicium meum. *Alius*, justum iudicium.

8. Hebr. foedata a sanguine. A. deflexa a sanguine. S. persecutores a sanguine. LXX, conturbans aquam. V, supplantans et dolo occidens. Vul. supplantata sanguine.

9. Hebr. et juxta exspectare viros latrones. S. et fauces tuæ quasi viri insidiatoris. A. expeditorum. Th. piratæ. LXX, et fortitudo tua viri piratæ. V, quasi cohors magnæ catervæ prædatrix. Vul. et quasi fauces virorum latronum.

Hebr. societatem sacerdotum via interficiebant humerum. A. participatio sacerdotum in via occidebant. S. societas sacerdotum in via occidebant. LXX, absconderunt sacerdotes viam, occiderunt Sicima. Th. absconderunt sacerdotes viam, interficiebant in dorso. Vul. particeps sacerdotum, in

II. etiam Juda posuit messem tibi. *Barb.* et Juda dimisit messem suam. S. et tu, Juda, deposita est messis. LXX, et Juda. Incipe vindemiare tibi. V, etiam tu quoque, Juda, præparabas ipsum ut metetur. Vul. Sed et, Juda, pone messem tibi.

Notæ et varjæ lectiones ad cap. VI Osee.

V. 1. "Αλλος, πέπαικε. Sic Barberinus. Ibid. *Omnes*, μοτώσει. Hieronymus qui addit : « Proprie autem μότα appellantur linteola, quæ inferantur vulneribus, ut putridas carnes comedant, extrahant purulentas. » At Barberinus codex binas easque diversas Symmachi interpretationes adfert, cui magis credendum : nam Hieronymus hic omnes pro majori parte posuit, ut et alibi. Ibid. 'A., S., αναζώοσει etc. Barberin. [In Polyglottis Lomlin. sic legitur : Barb. in marg. S., επιθήσω ὑμῶς. 'A., S. (Lamb. Bos, 'A., Θ.), αναζώοσει. Et alias lectiones codicis B. a Montisauconio allatas correximus in textu. DRACH.] V. 3. Hæc omnes versiones a tertio versu ad novum ex Barberino prodeunt, qui in quinto versu ελιτό-

μησα habet, sed perperam. V. 8. Adde ex cod. B : Θ., η πτέρνα αυτής ἀφ' αιματος. DRACH. V. 9. S., et fauces tuæ etc. Hieron. Lectiones Græcæ ex Barberino prodeunt. Hic vides Hieronymum vocem ὑποκριτού vertisse *insidiatoris*. [L. Bos exhibet lectiones Græcæ alterius sūchi hujus commentis, *societatem sacerdotum* etc. hoc modo : 'A., μετοχὴν τῶν ἱερέων ἐν ὄψῳ ἐφόνευον ὄμοις. S., ἐταρία τῶν ἱερέων ἐν ὄψῳ ἐφόνευον Σιχίμ. Θ., ἔκρυψαν οἱ ἱερεῖς ὄδον, ἐφόνευον ἐν ὤμμ. DRACH.] V. 11. Barber., και 'Ιούδα ἀφήκε. Sic in textu. Ad marg. vero Symmachi et Quintæ lectiones adfert. [In Symmachi lectione, pro σύ, quod habet B, posuit Montif. σοί. Non male, sed non vere. DRACH.]

OSÉE CAPUT VII.

Heb. VII.

יבא תחת ידו ויבא יבא 1 Σ. και κλέπτης μὲν εἰσῆλθεν, ἐκδύσον δὲ ληστήριον ἔξω. Ο', και κλέπτης πρὸς αὐτὸν εἰσελεύσεται, ἐκδιδύσκων ληστής ἐν τῇ ὁδοῦ αὐτοῦ. Ε', και κλέπτης μὲν ἔστιν ἔνδον, λώπο- δότης δὲ ληστεύει· τὰ ἔξω.

1. Heb. et fur ingressus est, spoliavit latro foris. S. et fur quidem ingressus est, exuens autem turba latronum foris. LXX, et fur ad eum ingredi- dietur, spolians latro in via ejus. V, et fur qui- dem est intus : prædo autem furatur ea quæ foris sunt. Vul. et fur ingressus est spolians latroneulus foris.

וְלֹא יִשְׁמְרוּ בְּלִבָּם לֵבָבָם 2 'A. και μή- ποτε εἴπωσι ταῖς καρδίαις αὐτῶν, πᾶσαν κακίαν αὐ- τῶν ἐμνήσθη. Ο', ὅπως συνᾶδωσιν ὡς ᾄδοντες τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἐμνήσθη. nes malitias eorum recordatus sum. Vul. et ne rum me recordatum.

2. Hebr. et non dicent in corde suo, omnis mali- tiæ eorum recordatus sum. A. et ne forte dicant cordibus suis, omnis malitiæ eorum recordatus sum. LXX, ut concinant quasi canentes corde suo : om- forte dicant in cordibus suis, omnem malitiam eo-

וְלֹא יִשְׁמְרוּ 'A. Σ. τὰ ἐπιτηδεύματα. Ο', τὰ διαβουλία αὐτῶν. Ε', ἀσεβήματα.

Heb. A. S. studia eorum. LXX, deliberationes suæ. V, impietates. Vul. adinventiones suæ.

כִּי כָל מִנְחָם כִּבּוֹד תַּעֲבֹד 4 כָּל מִנְחָם כִּבּוֹד תַּעֲבֹד 4 'A. πάντες μοιχεύοντες ὡς κλίβανος καύομενος· εἰς πέψιν κατακαύματος (Barb. κατακαύσει αὐτοῦς) ἀπὸ τῆς φλογός, ἀπὸ φυράσεως στέατος, ἕως τοῦ ζυμωθῆναι αὐτά. Ε', ἅπαντες εἰς τὸ μοιχεύειν ἐκπυρούμενοι, ὡς ὀπιάνιον ὑπὸ τοῦ πέ- σοντος : ἐπαύσατο πρὸς ὀλίγον ἢ πόλις τοῦ φυράμα- τος κοινωνίας, και μετὰ μικρὸν πᾶσα ἐζυμώθη.

4. Hebr. omnes ipsi adulterantes, sicut clibanus succensus a coquente, cessavit ab excitando a sub- igendo pastam, donec fermentetur. LXX, omnes adulterantes quasi clibanus accensus ad coctionem deustionis (Barb. comburens), a flamma, a com- mitione fermenti, donec fermentetur. Quinta edi- tio, omnes ad adulterandum accensi, sicut fornax a pistore : cessavit ad modicum civitas a conspersione fermenti, donec fermentaretur totum.

וְכָל מִנְחָם 5 Ο', ἡμέραι τῶν βασιλέων ἡμῶν. Θ. ἡμέρα βασιλείως.

Vul. omnes adulterantes, quasi clibanus succensus a coquente : quievit paululum civitas a commitione fermenti, donec fermentaretur totum.

וְכָל מִנְחָם 'A. χλευαστῶν. Ο', λοιμῶν.

5. Heb. Vul. dies regis nostri. LXX, dies regum nostrorum. Th. dies regis.

וְכָל מִנְחָם 'A. ἡγγισαν. Ο', ἀνεκαύθησαν.

H. Vul. illusoribus. A. irrisoribus. LXX, pesti- lentibus.

וְכָל מִנְחָם 'A. Σ. Θ. ἐνεδρεύειν. Ο' ἐν τῷ καταράσειν αὐτούς.

6. Heb. Vul. applicuerant. A. admoverant. LXX, accensæ sunt.

וְכָל מִנְחָם 'A. ὑπνωσεν ὁ πέσων πρώτας. Ο', ὑπνῶσεν Ἐφραΐμ ἐνεπλήσθη.

Heb. A. S. Th. in insidiando eos. LXX, cum in- gruerent ipsi. Vul. cum insidiaretur eis.

וְכָל מִנְחָם 8 Ο', ἐγένετο ἐγκρυφία· οὐ με- ταστρεφόμενος. Ε', ἕως (I. ὡς) ἐν σποδιᾷ πεσοῦμενος ἄριστος ἀμετατρέπτως.

Heb. Vul. dormivit coquens eos, mane. A. dor- mivit coquens mane. LXX, somno Ephraim replu- tus est.

וְכָל מִנְחָם 9 Ο', οὐκ ἔγνω, και πο- λιαὶ ἐξήνθησαν αὐτῷ. Ε', οὐκ ἤσθητο, και ταῦτα πο- λυῶς ἤδη τυγχάνουν.

8. Heb. sicut libum non versum. LXX, factus est subcinericius, qui non reversatur. V, quasi in ci- nere conspersus panis, qui non reversatur. Vul. factus est subcinericius panis, qui non reversatur.

וְכָל Μ 10 Ο', ὕβρις. Θ. ὑπερηφανία. Ο', ἐπέστρεψαν. Ε', μετενόησαν.

9. H. nescivit etiam canities sparsit se in eo. LXX, nescivit, et cani effluerunt ei. V, non sen- sit, et hæc cum jam canus esset. Vul. nescivit : sed et cani effusi sunt in eo.

וְכָל Μ 'Ο', ἐξεζητήσαν σθέν. Ε', ἐπεκαλέσαντο.

10. H. Th. Vul. superbia. LXX, contumelia. H. LXX, Vul. reversi sunt. V, poenitentiam ego- rant.

וְכָל Μ 'A. ὀλεγομένη. Σ. ἀπατωμένη. Ο', ἄνοος.

H. Vul. quæsierunt eum. LXX, exquisierunt eum. V, invocaverunt.

וְכָל Μ 12 'A. κατὰ ἀκοῆς τῆς συναγωγῆς. Σ. κατὰ ἀκοῆς τῆς μαρτυρίας. Ο', ἐν τῇ ἀκοῇ τῆς ὀλίψεως αὐτῶν.

11. Heb. stolidi. A. factata. S. decepta. LXX, in- sipiens. Vul. seducta.

וְכָל Μ 13 'A. προνομή αὐτοῖς. Σ. διαφθορά. Ο',

12. Heb. juxta auditum eorum. A. secundum auditum synagogæ. S. secundum auditum testimonii. LXX, auditu tribulationis eorum. Vul. secundum auditionem eorum.

13. Hebr. A vastitas eis. S. interitus. LXX,

δεδαιοι εστιν. Θ. . . . Ε', εκπορθήσονται.
 ספוצו כחמלניו יהיה כי 14 'Α. ἀλλά ἀσελγῶς ἐλά-
 λησαν. Σ. ἀλλ' ἢ ἐχρεμέτισαν ἐν ταῖς κατακλίσεσιν
 αὐτῶν. Ο', ἀλλ' ἢ ὠλόλυζον ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν.
 וב ירדו ירדוני שריתי גדתני Ο', ἐπὶ σίτῳ καὶ
 οἴνω κατετέμνοντο, ἐπαιδεύθησαν ἐν ἔμοι. Ε', ὅπῃ
 τρυφῆς καὶ πλησμονῆς σίτου καὶ οἴνου ἀπέστησάν
 μου. Ἄλλος, ἐξέκλιναν ἀπ' ἐμοῦ.

לך נח ירדני 16 Σ. ἀνέστρεψαν εἰς τὸ μὴ ἔχειν ζυ-
 γόν. Ο', ἀπεστράφησαν εἰς οὐδέν. Ε', ἀπέστησαν ἵνα
 διάγωσιν ἀνευ ζυγοῦ.

היה Σ. ἀνεστραμμένον. Ο', ἐντεταμένον. Ε', διά-
 στροφον.
 ענה 'Α. Σ. δι' ἐμβρίμην. Ο', δι' ἀπαιδευσίαν.
 Ε', διὰ μανίαν.

סרצם נקמם בגלל ה 'Α. οὗτος ὁ μυχθισμὸς αὐτῶν
 ἐν γῆ Αἰγύπτῳ. Σ. τοῦτό ἐστιν ὃ ἐφθέγγεοντο ἐν Αἰγύ-
 πτω. Ο', οὗτος ὁ φαυλισμὸς αὐτῶν ἐν γῆ Αἰγύπτῳ.
 Ε', αὐτὴν ἐβλασφήμησαν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Osee.

- V. 1. Σ., καὶ κλέπτῃς. Hæ lectiones prodeunt ex Barberino.
- V. 2. 'Α., καὶ μήποτε etc. Ex eodem.
- Ibid. 'Α., Σ., Θ., τὰ ἐπιτηδεύματα. Theodoretus. Barberinus id Symmacho tantum tribuit, et lectionem Quintæ effert.
- V. 4. Hanc Quintæ lectionem habet Barberinus.
- V. 5. Θ., ἡμέρα βατ- Barberinus.
- Ibid. 'Α., χλευαστῶν. Idem. Et mox, 'Α., ἡγγι- σταν. Idem.
- V. 6. 'Α., Σ., Θ., ἐνεδρεύειν. Ex edit. Romano.
- Ibid. 'Α., ὑπνωσεν etc. Barberin.
- Lectiones versus 8, 9 et 10 ex eodem.
- V. 11. 'Α., θελγομένη. Σ., ἀπατωμένη. Hieron.

meticulosi sunt. Th. miseria. V, Vul. vastabuntur.
 14. H. quia ulularunt super cubilibus suis. A. sed molliter locuti sunt. S. sed hinniuerunt in cubilibus suis. LXX, Vul. sed ululabant in cubilibus suis.
 Heb. super triticum et mustum congregaverunt se, defecerunt a me. LXX, super tritico et vino dissecabantur : eruditi sunt in me. V, a voluptate et abundantia tritici et vini defecerunt a me. Al. declinaverunt a me. Vul. super triticum et vinum ruminabant, recesserunt a me.

16. Hebr. revertentur absque jugo. S. Vulg. reversi sunt, ut essent absque jugo. LXX, conversi sunt in nihilum. V, defecerunt, ut degerent absque jugo.

H. doli. S. eversus. LXX, intensus. V, eversus. Vul. dolosus.

Heb. propter furorem. A. S. propter fremitum. LXX, propter imperitiam. V, propter insaniam. Vul. a furore.

Hebr. Vul. ista subsannatio eorum in terra Ægypti. A. ista subsannatio eorum in terra Ægypto. S. hoc est quod locuti sunt in Ægypto. LXX, hæc est subsannatio eorum in terra Ægypto. V, hanc blasphemati sunt.

- Barberinus : 'Α., ἀπατωμένη ἀνοήτως, male.
- V. 12. 'Α., κατὰ ἀκοῆς etc. Has lectiones habet Barberinus.
- V. 13. S., interitus. Th., miseria. Hieronymus. Barberinus vero lectiones Aquilæ et Symmachi Græce adfert, ut nos edimus. [Lamb. Bos : Th., τάλαιπωρα. DRACH.]
- V. 14. 'Α., Σ., ἀλλά ἀσελγῶς ἐλάλησαν. Editio Romana ex Victore Antiocheno. Sed longe præstat Barberinum sequi, qui ex ipsis, ut videtur, Hexaplis concinnatus est.
- Ibid. Ε', ὅπῃ τρυφῆς etc. Hanc et sequentes usque in finem capituli lectiones ex Barberino mutuamur.

OSEE CAPUT VIII.

עש קרתי 1 'Α. Σ. Θ. Ο', εἰς κόλπον αὐτῶν, ὡς γῆ.

תניו בני 5 'Α. ἀπέθῃσον μόσχους σου. Σ. ἀπεθλήθη ὁ μόσχος σου. Ο', ἀπότριψαι τὸν μόσχον σου (al. ἀπόρριψον). Θ. ἀπόρριψαι. Ε', ἀπόδλητός σου ἐστὶν ὁ μόσχος.

קנן 'Α. ἀθωωθῆναι. Σ. καθαρθῆναι. Ο', καθαρισθῆναι.

שתי 6 'Α. τεχνίτης. Ο', τέκτων.

מתי עשה מתי 7 'Α. καὶ αὐτὸ τέκτων ἐποίησε, καὶ οὐ Θεός ἐστι. Ε', καὶ τὸ ὑπὸ τέκτονος γενόμενον οὐκ ἂν ἦ Θεός.

עבש 'Α. Σ. ἀκαταστατῶν. Ο', Θ. πλανῶν. Ε', βεμβεύων. Ἄλλος, παραπλησίως τῷ τῆς ἀράχης ιστῶ.

עפניו הן דבר 9 'Α. οὐαγρος μονάζων ἐαυτῷ Ἐφραῖμ. Σ. καὶ οὐκ ἀνέθαλλεν ἐν ἔμοι Ἐφραῖμ. Ο', ἀνέθαλλε καθ' ἐαυτὸν Ἐφραῖμ. Θ. οὐαγρος μονάζων

1. H. ad palatum tuum tubam. A. S. Th. Vul. in gutture tuo sit tuba. LXX, in sinu eorum quasi terra.

5. Heb. rejecit vitulus tuus. A. expelle vitulum tuum. S. Vul. projectus est vitulus tuus. LXX, abole vitulum tuum. Th. projice. V, reiectus a te est vitulus.

Hebr. innocentiam. A. purgari. S. LXX, Vul. emundari.

6. Heb. A. LXX, Vul. artifex.

Heb. et ipse artifex fecit eum, et non Deus ipse (est). LXX, et hoc artifex fecit, et non est Deus. V, ab artifice factum, nequaquam fuerit Deus. Vul. et ipse est : artifex fecit illum, et non est Deus.

Heb. contritiones. A. errantibus, sive conversis. S. instabilis. LXX, Th. seducens. V, fluctuans. Al. quemadmodum aranearum tela. Vul. in aranearum telas.

9. H. A. Vul. onager solitarius sibi Ephraim. S. et non refuerit in me Ephraim. LXX, genuinavit apud seipsum Ephraim. Th. onager solitarius apud

καθ' ἑαυτὸν Ἐφραϊμ. Ε', ὡς θναγρος μονάζων καθ' ἑαυτὸν διαιτώμενος.
 מצרם קנין ענין וקנין עג 10 Ο', διὰ τοῦτο παραδοθήσονται ἐν τοῖς ἔθνεσι. Nūn εἰσδέξομαι αὐτούς. Ε', ἀλλὰ καὶ ὅταν μισθώσῃται ἔθνη, εὐθέως περιστοιχισθῆμαι αὐτούς.

ענין קנין ענין וקנין עג 12 'Α. καὶ λιτανεύσωσιν ὀλίγον ἀπὸ ἀρματος βασιλέως καὶ ἀρχόντων. Σ. καὶ μενούσιν βραχοί (1. βραχεῖ) ἀπὸ φόβου βασιλέων, καὶ διαλείψουσι τοῦ χρεῖν. Ο', καὶ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρεῖν βασιλέα καὶ ἀρχοντας. Θ. καὶ διαλείψουσι τοῦ χρεῖν.

ענין קנין ענין וקנין עג 12 'Α. γράψω αὐτῶν πληθυνμένους νόμους, ὁμοίως ἀλλότριοι ἐλογίσθησαν. Σ. Ἐγραψα αὐτῶν πληθὸς νόμων μου, ὡς ἀλλότριοι ἐλογίσθησαν. Ο', καταγράψω αὐτῶν πληθὸς, καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἀλλότρια ἐλογίσθησαν. ejus in aliena reputata sunt. Vul. scribam ei multiplices leges meas, quæ velut alienæ computatæ sunt.

קנין קנין ענין וקנין עג 13 'Α. θυσίας φέρε φέρε θυσιάζουσιν. Σ. θυσίας ἐπαλλήλους θυσιάζουσι. Ο', δῖσι ἐὰν θύσῃσι θυσίαν. Θ. θυσίας μεταφορῶν ἐθυσίασαν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Osee.

V. 1. Hieron. : « In gutture tuo sit tuba. A., S., Th. similiter transtulerunt. » [Lamb. Bos : 'A., Σ., Θ., ἐν λάρυγγί σου σάλπιγξ. DRACH.]

V. 5. 'A., ἀπώθησον etc. Has lectiones exhibet Barberinus.

Ibid. 'A., ἀθωωθῆναι etc. Idem.

V. 6. 'A., τεχνίτης. Barberinus. [In lectione V, B non habet ἦ, sed εἰ. Lamb. Bos : « B in margine, Σ., ἀκατάστατος, aliter, ἀκαταστατῶν. Ε', παραπλήσιως τῷ τῆς ἀστραπῆς ἰσῶν. Aq. ed. 1. πλανωμένοις, ed. 2. ἀποστρεφόμενοις. Th., ρεμβεύων, quod Schol. Rom. quintam editionem habere docent. » DRACH.]

Ibid. Ε', καὶ τὸ ὑπὸ τέκνονος etc. Idem.

Ibid. Hieron. : « In eo loco in quo nos posuimus,

seipsum Ed. V, quasi onager solitarius apud seipsum vitam agens.
 10. Hebr. Etiam quia munera miserunt ad gentes, nunc congregabo eas. LXX, Propter hoc tradentur in gentibus : nunc suscipiam eos. V, Etiam cum mercede conduxerint gentes, statim complectar eos. Vul. Sed et cum mercede conduxerint nationes, nunc congregabo eos.

Hebr. et dolebunt paululum propter onus regis principum. A. et supplicabunt paululum ab onere regis et principum. S. et manebunt brevi a timore regum, et desinent ungere. LXX, et cessabunt parum ab ungendero regem et principes. Th. et desinent ungere. Vul. et quiescent paulisper ab onere regis et principum.

12. H. Scribam ei præcipua legis meæ : sicut alienum reputata sunt. A. scribam ei multiplicatas leges : similiter alieni reputati sunt. S. scripsi ei multitudinem legum mearum, sicut alieni reputati sunt. LXX, scribam ei multitudinem, et legitima multiplices leges meas, quæ velut alienæ computatæ sunt.

13. Heb. sacrificia donorum meorum sacrificabunt. A. hostias, age, age, sacrificant. S. hostias frequentes sacrificant. LXX, quia si immolaverint hostiam. Th. hostias translationum immolaverunt. Vul. hostias offerent, immolabunt.

aranearum telas, in Hebraico scriptum est SABABIM, per IOD, litteram penultimam : non ut quidam false putant SABABUM, i. e. per VAU, quod LXX et Th. πλανῶν interpretati sunt, i. e. seducens, atque decipiens ; A., errantibus, sive conversis : S., inconstans vel instabile, i. e. ἀκαταστατῶν, V ed. ρεμβεύων, vagus et fluctuans. Nos ab Hebræo didicimus proprie nominari aranearum fila per aerem volantia. » At Barberinus sic habet : Σ., ἀκατάστατος, Ε', παραπλήσιως τῷ τῆς ἀστραπῆς ἰσῶν ἀράχνης. Et hæc versio cum Vulgata consonat.

V. 9. Hujus et sequentium ad finem usque capituli versuum lectiones exhibet Barberinus.

V. 10. Pro βραχοί, potius legendum βραχύ.

OOSEE CAPUT IX.

מצרם 3 'Α. μετασμένα. Σ. ἀπόβλητα. Ο', ἀκάθαρτα.

קנין 5 'Α. (καιρός.) Ο', πανηγύρεως.

קנין 6 ('Α. ἐκ στόματος.) Ο', Μέμφις.

קנין 6 'Α. Σ. τὰ ἐπιθυμήματα. Ο', Μαχμάς.

קנין 7 'Α. ἐπιληπτος. Σ. ἐνάος. Ο', παρεξεστηχώς.

קנין 7 'Α. ἐγκόησις. Ο', μανία σου. "Αλλος, ἔκστασις.

קנין 8 'Α. ἐσκολωμένη. Σ. ἐνίδρα. Ο', σχολιά.

קנין 10 Ο', ἐν συκῇ. "Αλλος, ὡς σῦκον.

קנין 11 'Α. Σ. Θ. Ε', ἀπὸ τοκετῶν,

3. Hebr. A. polluta. S. abjecta. LXX, impura. Vul. pollutum.

5. Heb. solemnitatis. A. tempus. LXX, conventus. Vul. solemnii.

6. H. Moph. A. ex ore. LXX, Vul. Memphis. Heb. desiderium. A. S. concupiscentiæ. LXX, Machmas. Vul. desiderabile.

7. Heb. furiosus. A. epilepticus. S. mutus. LXX, insaniens. Vul. insanum.

Hebr. odium. A. iracundia. LXX, amentia tua. Alius, excelsus mentis. Vul. amentia.

8. Heb. εucupis. A. in offendiculum cadens. S. insidia. LXX, tortuosus. Vul. ruina.

10. Hebr. LXX, in ficu. Alius, ut ficus. Vul. ficulnæ.

11. Hebr. A. S. Th. V, Vul. a partu, et ab utero

καὶ ἀπὸ γαστρῶς, καὶ ἀπὸ συλλήψεως. Ο', ἐκ τόκων καὶ ὠδίνων καὶ συλλήψεων.

סרסו ייבשהו הרה ימ 12 'A. ἐκκλιναντός μου ἀπ' αὐτῶν. Ο', οὐαὶ αὐτοῖς ἐστὶ· σὰρξ μου ἐξ αὐτῶν. Θ.

הבטו הנהוהו יצא 13 'A. Σ. ὡς ἀκρότομον πεφυτευμένην ἐν κατοικίᾳ. Ο', εἰς θήραν παρέστησαν τὰ τέκνα αὐτῶν. Θ. εἰς πέτραν πεφυτευμένοι, οἱ υἱοὶ ἀδότης.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Osee.

- V. 4. 'A., μεμιασμένα etc. Barberinus.
 V. 5. A., *tempus*. Hieronymus.
 V. 6. 'A., ἐκ στόματος. Drusus qui unde accepit ignorare se fatetur. Hieronymus vero : « Memphis, quod interpretatur, *ex ore*; » sed sine ulla Aquilæ mentione.
 Ibid. Eusebius et Hieronymus de locis Hebr. 'A., Σ., τὰ ἐπιθυμήματα. A., S., *concupiscentias*.
 V. 7. 'A., ἐπίληπτος etc. Barberin.
 Ibid. 'A., ἐγκότῃσις. Ex Agellio in psalmum 37.
 Illud vero, ἔκστασις adfert Barber. sine Interpretis nomine.
 V. 8. 'A., ἐσχωλωμένη etc. Barberinus.
 V. 10. Ἄλλος, ὡς σύκον. Sic quædam Exempl. et Cyrillus recte.
 V. 11. 'A., Σ., Θ., Ε', ἀπὸ τοκετῶν etc. Barberinus.

et a conceptu. LXX, ex partu, et parturitionibus, et conceptibus.

12. Hebr. Væ eis in recedendo me ab eis. A. declinante me ab eis. LXX, Væ eis est : caro mea ex eis. Th. Væ illis, caro mea ex eis. Vul. Væ eis cum recessero ab eis.

13. Hebr. in Sur plantata in habitaculo. A. S. ut petra prærupta plantata in habitatione. LXX, in captionem præbuerunt filios suos. Th. in petra plantati filii ejus. Vul. Tyrus erat fundata in pulchritudine.

V. 12. Hieron. : « LXX et Th., *Væ eis, caro mea ex eis*. Quærensque causam cur sit tanta varietas, hanc mihi videor reperisse : *Caro mea* lingua Hebræa dicitur BASARI : rursum si dicamus, *recessio mea*, sive *declinatio mea*, dicitur BASORI. » Lectionem Aquilæ sequentem adfert Barberinus.

V. 13. 'A., Σ., ὡς ἀκρότομον etc. Barberinus qui non repugnat sequenti Hieronymi notæ : nam ἀκρότομος est *petra*.

Ibid. Hieron. : « LXX interpretati sunt θήραν, i. e. *venationem*, sive *capturam* : A., S., Th., *petram durissimum*, i. e. *silicem*, quæ lingua Hebraica appellatur SUR. » LXX igitur *Daleth* pro *Res* legerunt, ut monet ibid. Hieronymus. [i. e., ירש, pro ירש. Sed *venatio* vel *captura* dicitur Hebraice, ירש. DRACH.]

OSEE CAPUT X.

קקא 1 'A. ἔνυδρος. Σ. ὄλομανοῦσα. Ο', εὐκλήμα-
 τεῦσα.

קקא תלהו ירם 4 Σ. ὄρκους ματαίους. Ο', ῥήματα
 προφάσεις ψευδεῖς.

קקא ירם ביתו תלהו 5 'A. τὰς δαμάλεις τοῦ οἴκου
 ἄς ἐσεβάσθησαν. Ο', τῷ μόσχῳ τοῦ οἴκου ὅν παροικῆ-
 σουςι. Ἄλλος, τὸν μόσχον τοῦ οἴκου ὅν ἐφοδῆθη-
 σαν.

קקא 6 'A. δικάζοντι. Σ. ὑπερμάχοντι. Ο', Ἰαρείμ.

קקא 7 Σ. ὡς ἐπίζημα. Ο', Θ. ὡς φρύγανον.

קקא ירם 9 Οἱ λοιποὶ, ἀπὸ ἡμερῶν Γαθαά. Ο',
 ἀφ' οὗ οἱ βουνοί.

קקא ירם 11 'A. ἐπὶ τὸ κάλλος. Σ. κάλλος. Ο', ἐπὶ
 τὸ κάλλιστον.

קקא ירם 11 Οἱ λοιποὶ, ἀροτριάσει Ἰούδα. Ο', πα-
 ραισιωπήσομαι Ἰούδαν.

קקא ירם 12 Ο', τρυγήσατε. Ἄλλος, θερίσατε.

קקא ירם 13 Ο', παραισιωπήσατε. Ἄλλος, ἐσπεί-
 ρατε.

קקא ירם 13 Ο', τὰς ἀδικίας αὐτῆς. Ἄλλος, τὸν καρπὸν
 αὐτῆς.

קקא ירם 14 Ο', τὰ περιτετειχισμένα σου
 οἰχῆσεται. Ἄλλος, τετειχισμένα σου ἀφανισθήσεται.

1. Heb. vacua. A. inaquosa. S. frondibus exuberans. LXX, bonas habens propagines. Vul. frondosa.

4. Heb. verba jurando mendaciter. S. juramenta vana. LXX, verba, occasiones mendaces. Vul. verba visionis inutilis.

5. Hebr. ad vitulas Beth-aven pavebunt. A. vitulas domus, quas venerati sunt. LXX, apud vitulum domus On habitabunt. *Alius*, vitulum domus On timuerunt. Vul. vacas Bethaven coluerunt.

6. Heb. jareb. A. disceptanti. S. propugnatori. LXX, jarim. Vul. ultori.

7. Heb. quasi spuma. S. sicut infervescitio vel ebullitio. LXX, Th. sicut cremium. Vul. quasi spumam.

9. Hebr. *Reliqui*, a diebus Gabaa. LXX, ex quo colles. Vul. ex diebus Gabaa.

11. Heb. super bonitatem. A. Vul. super pulcritudinem. S. pulcritudinem. LXX, super pulcherrimum.

Heb. *Reliqui*, arabit Juda. LXX, reticebo Judam. Vul. arabit Judas.

12. Hebr. *Alius*, Vul. metito. LXX, vindemiate.

13. Heb. Vul. arastis. LXX, reticuistis. *Alius*, seminastis.

H. Vul. iniquitatem. LXX, iniquitates ejus. *Alius*, fructum ejus.

14. H. Vul. et omnes munitiones tuæ vastabuntur. LXX, omnia murata tua abibunt. *Alius*, moenia tua debebuntur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Osee.

V. 1. Hieron. : « Pro vite frondosa, A., interpretatus est ενυδρον, quam nos *aguosam*, vel ξοιονον possumus dicere, eo quod vini perdat saporem. S., υλομανουσαν, quæ tota in frondibus creverit. »
 V. 4. S., ορκους ματαλους. Barberinus.
 V. 5. 'A., τὰς δαμάλεις etc. Barberinus. Ubi illud ἀς pro ἦν omnino vitiatum est, videturque legendum ἀνωφελουῶς : quo pacto vertit semper Aquila vocem ἦν. [Non prætereunda nota codicis B in marg. : εἰς Αἴγυπτον εἰ ἐν γῆ Αἰγύπτω. Ὁ Σύρος, ὡς Αἴγυπτον ὤκησαν τὴν γῆν μου. Quod minime concinit cum Hebr. DRACH.]
 V. 6. S., ὑπερμάχοντι. Hieronymus. V. supra v,

13. Barberinus habet ὑπερμαχούντι, et ad Aquilam δικάζοντι.
 V. 7. Hieron. : « Pro spuma LXX et Th., φρῦγον, i. e. *cremium*, transtulerunt, aridas scilicet herbas siccaque virgulta, quæ camino et incendio præparantur. S. posuit ἐπίζεμα, volens ostendere ferventis ollæ superiores aquas, et in spumam bullasque assurgentes : quas Græci πομφόλυγας vocant. »
 V. 9. Hanc et reliquas omnes lectiones ad finem usque capituli ex Barberino mutuamur. [In γ 9, B, λ, quod est, οἱ λοιποί. DRACH.]

OOSEE CAPUT XI.

יְבִיחַ יִתְחַרְחַר מִיָּדָיו וְיִתְחַרְחַר מִיָּדָיו וְיִתְחַרְחַר מִיָּדָיו 1
 'Ebr. χι νερ 'Ισραήλ ουεαθηου ου μεμμεσραιμ καραθι βανι. 'A. ὅτι παῖς 'Ισραήλ, καὶ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱὸν μου. S. ὅτι παῖς 'Ισραήλ καὶ ἠγαπημένος, ἐξ Αἰγύπτου κέκληται υἱός μου. Ὁ, ὅτι νῆπιος 'Ισραήλ, καὶ ἐγὼ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἐξ Αἰγύπτου μετεκάλεσα τὰ τέκνα αὐτοῦ. Θ. ὅτι νῆπιος 'Ισραήλ, καὶ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἐκάλεσα υἱὸν μου ἐξ Αἰγύπτου.

1. H. A. Vul. quia puer Israel, et dilexi eum : et ex Ægypto vocavi filium meum. S. quia puer Israel et dilectus : ex Ægypto vocatus est filius meus. LXX, quia parvulus Israel, et ego dilexi eum, et ex Ægypto vocavi filios ejus. Th. quia parvulus Israel, et dilexi eum, et vocavi filium meum ex Ægypto.

הַבְּחַיִּים בְּעַבְדֵי אָדָם וְהַבְּחַיִּים בְּעַבְדֵי אָדָם 4 'A. S. Θ. . . .
 Ὁ, ἐν διαφορᾷ ἀνθρώπων ἐξέτεινα αὐτοὺς, ἐν δεσμοῖς ἀγαπήσειός μου.

4. Heb. in funibus hominis traham eos, in densis funibus charitatis. A. S. Th. in funiculis hominum traham eos, in funiculis charitatis. LXX, in corruptione hominum extendi eos, in vinculis charitatis. Vul. in funiculis Adam traham eos,

in corruptione hominum extendi eos, in vinculis charitatis.

Heb. et ero eis tamquam exaltantes jugum super maxillis eorum. S. et putaverunt quod imponerem jugum super maxillam eorum. LXX, et ero illis et ero eis quasi exaltans jugum super maxillas eorum.

עָמַלְתִּי עַל עַל כְּמִרְיֹתָי הִנֵּנִי וְהִנֵּנִי S. Ὁ, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς βραπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ.

quasi dans alapas homo super maxillas ejus. Vul. eorum.

H. et declinabo ad eum cibum. S. et declinavi ad eum cibos. LXX, et respiciam ad eum, prævalebo ei. Vul. et declinavi ad eum ut vesceretur.

הִנֵּנִי וְהִנֵּנִי S. Ὁ, καὶ ἐπιβλέψομαι πρὸς αὐτὸν, δυνήσομαι αὐτῷ.

6. H. et impendebit. A. irruet. S. vulnerabit. LXX, et infirma fuit. Vul. cœpit.

הִנֵּנִי 6 'A. S. Ὁ, καὶ ἠσθénéησεν.

יד ב S. Ὁ, ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.

H. membra ejus. S. brachia illius. LXX, in manibus ejus. Vul. electos ejus.

תְּגַדֵּנִי 8 'A. ὅπλιν κυκλώσω σε. S. ἐκδώσω σε. Ὁ, ὑπερασπιῶ σου. Θ. ἀφοπλίσω σε.

8. Heb. S. tradam te. A. scuto circumdabo te. LXX, protegam te. Th. armis nudabo te. Vul. protegam te.

תָּר 12 'A. ἐπικράτεια. Ὁ, ἔγνων αὐτούς.

12. H. dominans. A. imperium. LXX, cognovit eos. Vul. descendit (cum Deo).

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Osee.

V. 1. 'Ebr. χι νερ etc. Hæ lectiones prodeunt ex Eusebii Demonstr. evangelica, et ex Barberino codice, ubi hac forma disponuntur in margine secun-

dum Hexaplorum morem. [Ubi Hebræus contextus suis elementis præponi debuit. DRACH.]

χι νερ 'Ισραήλ 'A. ὅτι παῖς 'Ισραήλ, C. ὅτι παῖς 'Ισραήλ
 ουεαθηου ου καὶ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἠγαπημένος, ἐξ
 μεμμεσραιμ καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου Αἰγύπτου κέκληται
 καραθι βανι ἐκάλεσα τὸν υἱὸν μου. υἱός μου.

Οἱ Ὁ, διότι νῆπιος Θ. ὅτι νῆπιος
 'Ισραήλ ἐγὼ ἠγάπη- 'Ισραήλ, ἐκάλε-
 σα αὐτὸν, καὶ ἐξ Αἰ- σα υἱὸν μου.
 γύπτου μετεκάλεσα
 τὰ τέκνα αὐτοῦ.

Hanc vero notam adjicit Barber. : τούτῳ ἐχρήσατο ἡ Ματθαῖος, ὡς εὐτως ἔχοντος δηλονότι τοῦ 'Εβραϊκοῦ, ὡς καὶ ὁ 'A. ἠρμήνευσεν.
 V. 4. A., S., Th., in funiculis etc. Hieronymus.
 Ibid. S., et putaverunt etc. Idem.

Ibid. S., et declinavi etc. Idem.
 V. 6. A., irruet. S., vulnerabit. Idem.
 Ibid. S., brachia illius. Idem. LXX qui verterunt ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, legerunt haud dubie תְּגַדֵּנִי.
 V. 8. Hieron. : « In Hebraico scriptum est AM-

MAGGENACH, quod A. transtulit *δπλα κυκλώσω σε*, i. e. *scuto circumdabo te*. Quod cum in bonam partem putaremus intelligi, et significare protectionem, ex edit. Symmachi contrarius nobis sensus subjicitur dicentis, *ἐκδώσω σε*, i. e. *tradam te*. Ex translatione Theodotionis non prospera, sed adversa de-

monstrantur: *ἀφοπλίσω σε*, quod significat: *Nudabo te*, et auferam a te *δπλον*, hoc est *scutum*, quo te ante protexeram. »

V. 12. Hieron.: « RAD enim et *descensionem et fortitudinem* significat; pro quo Aquila transtulit, *ἐπικράτεια*. »

OSEE CAPUT XII.

קתר 1 'A. Σ. άνεμον. Ο', πνεῦμα.

קתר 1 'A. Σ. και συνθήκην. Ο', και διαθήκην.

קתר 1 'A. Σ. Θ. εκλαουσ και εδεθη αυτου, και εν Βαιθηλ ευρεν αυτον. Ο', εκλαουσεν, και εδεθησαν μου · εν τῷ οικῳ Ὡν ευροσαν με.

י 8 'A. ανωφελες αυτω. Ο', αναφυχην εμαυτω.

קתר 11 'A. ως σωροί. Σ. . . Σ. αλλ., ως βάτραχοι. Ο', ως χελῶνας. Θ. . . Θ. αλλ., τῶν ἀλωπέκων.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Osee.

V. 1. 'A., Σ., άνεμον. Barberinus. Ibid. 'A., Σ., και συνθήκην. Idem. V. 4. Theodoretus: τούτο οι ἄλλοι ἐρμηνευται, 'A., Σ., Θ., ως παρὶ τοῦ Ἰακώβ εἰρημένον θεθεικαι, εκλαουσ ετε.

V. 8. 'A., ανωφελες αυτω. Barberinus.

V. 11. Hieronymus: « Itursum ubi nos posuimus, *aceruos*, qui Hebraice appellantur GALLIM; et proprie θίνας significant, hoc est, *ex arena tumu-*

1. Hebr. A. S. Vul. ventum. LXX, spiritus.

H. A. S. Vul. et *foedus*. LXX, et testamentum.

4. H. Flevit et rogavit eum, Bethel invenit eum.

A. S. Th. Flevit et deprecatus est eum, et in Bethel invenit eum. LXX, Fleverunt et deprecati sunt me: in domo On invenerunt me. Vul. Flevit, et rogavit eum: in Bethel invenit eum.

8. H. robur mihi. A. inutilitatem ei. LXX, requiem mihi. Vul. idolum mihi.

11. H. Vul. quasi acervi. A. velut acervi. S. acervi lapidum. S. *aliter*, ut ranæ. LXX, quasi testudines. Th. colles. *Aliter*, vulpium.

los congregatos; qui maxime in deserto, in littoribus flante vento, vel argentur, vel minuuntur, LXX transtulerunt, *testudines*: pro quibus S., *aceruos lapidum* interpretatus est; Theodotio, *colles*. » Sed longe diversas Symmachi et Theodotionis interpretationes adfert Barberinus, ut supra; nimirum Σ., *ως βάτραχοι*, Θ., *τῶν ἀλωπέκων*. Illius est etiam Aquilæ versio.

OSEE CAPUT XIII.

קתר 1 'A. φρικην ελαβεν αυτος. Σ. Θ. . . Ο', δικαιώματα ελαβεν αυτος.

קתר 2 'A. . . μόσχους καταφιλουντες. Σ. . . μόσχους προσεκυνήσατε. Ο', θύσατε ανθρώπους, μόσχοι γάρ εκλελοιπασι.

קתר 3 'O', ως χνοῦς ἀποφυσώμενος ἀφ' ἄλωνος. Ἄλλος, και ως ἀράχνη ἀποφυσωμένη λαλαπι.

קתר 4 'A. ἀπὸ τῆς καταράκτης. Σ. . . Ο', ἀπὸ δακρύων. Θ. ἀπὸ καπνοδόχης.

קתר 6 Σ. κατὰ τὴν νομὴν αὐτῶν ἦν ἐνεπλήσθησαν. Ο', κατὰ τὰς νομὰς αὐτῶν, και ἐνεπλήσθησαν.

קתר 8 'O', ἀπορουμένη. Ἄλλος, ἀτεκνουμένη.

קתר 11 *Οι λοιποι*, . . . Ο', και εσχον.

קתר 12 'O', συστροφὴν ἀδικίας. Θ. ἐνδεδεμένη ἀδικία αὐτου.

קתר 13 'O', ὁ φρόνιμος. Ἄλλος, ὁ ἀνόητος.

קתר 14 'A. E', ποῦ εἰσιν οι λόγοι σου; Σ.

1. Heb. terror, elevavit ipse. A. horrorem accepit ipse. S. Th. tremorem. LXX, justificationes accepit ipse. Vul. horror invasit.

2. Heb. Sacrificantes hominem, vitulos, osculabuntur. A. . . . vitulos osculantes. S. *Immolate*, homines vitulos adorate. LXX. *Immolate* homines: vituli enim defecerunt. Vul. *Immolate* homines vitulos adorantes.

3. Heb. sicut gluma exturbabitur ab area. LXX. sicut pulvis exsufflatus ab area. *Alius*, et sicut aranea exsufflata turbine. Vul. sicut pulvis turbine raptus ex area.

Heb. Th. Vul. de fumarior. A. de cataracta. S. de foramine.

6. H. juxta pascuum suum, et saturati sunt. S. juxta pascuum suum quo adimpleti sunt. LXX, secundum pascua sua, et repleti sunt. Vul. juxta pascua sua adimpleti sunt.

8. H. orbatus. LXX, indigens. *Alius*, Vul. orbata catulis.

11. Hebr. *Reliqui*, et abstuli. LXX, et habui. Vul. et auferam.

12. Heb. ligata iniquitas. LXX, conglobationem iniquitatis. Th. ligata iniquitas ejus. Vul. col ligata est iniquitas.

13. H. Vul. non sapiens. LXX, sapiens. *Alius*, stultus.

14. Hebr. *cro pestis tua*. A. V, ubi sunt sermo-

(ἔσομαι πληγῆ σου.) Ο', ποῦ ἡ δίχρη σου ;

ⲓⲛⲣ Σ. ἀπάντημά σου. Ο', τὸ κέντρον σου. Θ. Ε'. . . .

nes tui? S. ero plaga tua. LXX, ubi est causa tua? Vul. ero mors tua.

Hebr. excisio tua. S. occursus tuus. LXX, aculeus tuus. Th. V, plaga et conclusio tua. Vul. morsus tuus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Oseo.

V. 1. Hieronym. : « Pro horrore qui Hebraice dicitur RATHAD, (I. Rathath) quem S. et Th. tremorem interpretati sunt, nescio quid volentes διακωμάματα, i. e., justificationes LXX transtulerunt. » Aquilæ vero lectionem adfert Barberinus.

V. 2. Hieron. : « Pro eo quod LXX interpretati sunt, immolate homines, vituli enim defecerunt; et nos vertimus, immolate homines vitulos adorantes, Symmachus interpretatus est, immolate, homines vitulos adorent, ut sit sensus : Immolate, hoc est sacrificate idolis; et hucusque distinctio sequatur, rationale animal homines, adorent vitulos muta animantia. » Et infra dicit Aquilam transtulisse καταφιλοῦντες, pro, adorantes. Barberinus vero sic habet, μόσχους καταφιλοῦντες. Σ., μόσχους προσεκυνήσατε. Illud vero καταφιλοῦντες est Aquilæ secundum Hieronymum.

V. 3. Ἄλλος, καὶ ὡς ἀράχνη etc. Barberinus.

Ibid. Hieron. : « Querimus autem quare LXX pro sumario quod Th. transtulit καπνοδόχην, locu-

stas interpretati sunt? Apud Hebræos locusta et fumarium iisdem scribitur litteris ALEPH, RES, BETH, HE. Quod si legatur ARBE, locusta dicitur; OROBBA, fumarium : pro quo A., καταράχτην, S., foramen interpretati sunt. »

V. 6. Σ., κατὰ τήν etc. Barberinus.

V. 8. Ἄλλος, ἀτεκνουμένη. Idem.

V. 11. Hieron. Omnes, et abstali.

V. 12. Θ., ἐνδεδεμένη etc. Barberin.

V. 13. Ἄλλος, ἀνόητος. Idem. In LXX legendum videtur οὐ φρόνιμος.

V. 14. Hieron. : « In eo loco in quo LXX transtulerunt, ubi est causa tua? et nos diximus, ero mors tua; S. interpretatus est, ero plaga tua. V ed. et A., ubi sunt sermones tui, quod Hebraice legitur DABARACH : legentes DABAR, hoc est, verbum, pro DEBER, quod interpretatur mors. »

Ibid. Hieron. : « S., ἀπάντημα, i. e., occurrsum. Th. et V ed., plagam et conclusionem interpretati sunt. »

OSEE CAPUT XIV.

ⲉⲱⲙⲏ 1 Σ. μεταμελήσει. Ο', ἀφανισθήσεται.

ⲓⲛⲣ 8 Ο', μεθυσθήσονται. Ἄλλος, στηριχθήσονται.

ⲓⲛⲣ ⲱⲓⲛⲁ 9 Ἄ. ἐγὼ ὡς ἐλάτη τις εὐθαλής. Ο', ἐγὼ ὡς ἀρκευθος πυκάζουσα.

1. Heb. desolabitur. S. ager pœnitentiam. LXX, disperdetur. Vul. pereat.

8. Hebr. vivificabunt. LXX, inebriabuntur. Alius, confirmabuntur. Vul. vivent.

9. Heb. A. ego ut abies frondosa. LXX, ego sicut juniperus condensa. Vul. ego ut abietem vibrantem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Osee.

V. 1. Σ., μεταμελήσει. Hieronymus.

V. 8. Ἄλλος, στηριχθήσονται. Barberinus.

V. 9. Ἄ., ἐγὼ ὡς ἐλάτη etc. Idem, ubi legitur ἐλάτα, male. [B in fine subjungit versuum numerum.]

rum. Στρίχοι φν' (550) et Ὀση (cum aspero spiritu, ut Hebr. ה) λυπούμενος. Item, Ὀση σισωσμένο; ἢ συστιάζων. DRACH.]

JOELIS CAPUT PRIMUM.

ⲓⲛⲣⲓⲛⲁ 5 Οἱ λοιποὶ καὶ Ο', ἐκνήψατε οἱ μεθύοντες.

ⲓⲛⲣⲓ 9 Ο', θυσιαστῆριφ Κυρίου. Θ. Κυρίφ.

ⲓⲛⲣⲓⲛⲁ 11 Ο', ἐξηράνθησαν. Ἄλλος, κατησχύνθησαν.

ⲓⲛⲣ Ο', τρυγητός. Ἄλλος, θερισμός.

ⲓⲛⲣⲓ 14 Ἄ. Σ. σύνοδον. Ο', θεραπειάν.

ⲓⲛⲣⲓⲛⲁ 20 Ἄ. ἐπρασιώθη. Ο', ἀνέδλεψαν πρὸς σέ.

5. Hebr. Vul. Expergiscimini ebrii. Reliqui, et LXX evigilate qui ebrii estis.

9. Hebr. Vul. Domini. LXX, altari Domini. Th. Domino.

11. H. pudore afficite. LXX, aruerunt. Alius, Vul. confusi sunt.

Heb. Alius, Vul. messis. LXX, vindemia.

14. Hebr. S. Vul. cœtum. A. diem collectæ. LXX, curationem.

20. H. vociferabitur ad te. A. imbrem sicut areola sitiierunt. LXX, respexerunt ad te. Vul. quasi area sitiens imbrem suspexerunt ad te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Joelis.

V. 5. Οἱ λοιπ., ἐκνήψατε etc. Drusius ex Hier.

V. 9. Θ., Κυρίφ. Barber. Respicit ad postremam hujus versus vocem.

V. 11. Ἄλλος, κατησχ- Barberin.

Ibid. Ἄλλος, θερισμός. Idem.

V. 14. Hieron. : « In Hebraico legitur, ASARA :

quod S., synodum, A., diem collectæ, interpretatus est. » [L. Bos = Aq., ἡμέραν συλλογῆς. DRACH.]

V. 15. Ο', οἰμοι, οἰμοι, οἰμοι εἰς ἡμέραν. Ἄ., & εἰς ἡμέραν. Ex Lamb. Bus. Hebr.. heu diei. Vul., a, a, a, dici. DRACH.

V. 20. Ἄ., ἐπρασιώθη. Hier. Vide psalm. κϛ, 4.

JOELIS CAPUT II.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ 2 Ο, και μετ' αὐτοῦ (al. αὐτόν). Θ. και μετ' αὐτόν.

וְהַיְיָ 3 ΟΙ λοιποί, πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Ο, τὰ ἐμπροσθεν αὐτοῦ.

וְהַיְיָ 16 Ο, ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐκ τοῦ νυμφῶνος αὐτοῦ.

וְהַיְיָ 17 Ἄ. πρόδρομον. Σ. προπύλαιον. Ο, τῆς κρηπίδος. Θ. οὐλάμ.

וְהַיְיָ 20 Ο, και ἐξώσω αὐτόν. Ἄλλος, και ἐκβαλῶ αὐτόν. Ἄλλος, ἐξοίσω.

וְהַיְיָ 22 Σ. ἡ νόμη. Ο, τὰ πῆδα.

וְהַיְיָ 23 Σ. τὸν ὑποδεικνύοντα. Ο, τὰ βρώματα.

וְהַיְיָ 28 Πάντες, ἐκχέω.

וְהַיְיָ 32 Σ. . . . Ο, ἀνασωζόμενος.

2. Hebr. Th. Vul. et post eum. LXX, et cum eo. LXX al., et post eum.

3. Hebr. ad facies ejus. Reliqui, Vul. ante faciem ejus. LXX, quæ ante eum.

16. Hebr. LXX, Vul. de cubili suo. Alius, de cubiculo nuptiali suo.

17. Hebr. A. S. Vul. vestibulum. LXX, crepidinem. Th. ulam

20. Hebr. et expellere faciam eum. LXX, Vul. et expellam eum. Alius, et ejiciam eum. Alius, efferram.

22. Hebr. pascua. S. pascuum. LXX, campi. Vul. speciosa.

23. Hebr. Vul. doctorem. S. commonstrantem. LXX. escas.

28. Hebr. Omnes, effundam.

32. Hebr. evasio. S. qui fugerit. LXX, salvatus. Vul. salvatio.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Joelis.

V. 2. Θ., και μετ' αὐτόν. Ms. Jes.

V. 3. ΟΙ λοιπ., πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Barberin.

V. 16. Ἄλλος, νυμφῶνος. Barberin.

V. 17. Hieron. : « LXX crepidinem interpretati sunt, S., προπύλαιον, A., πρόδρομον, Th. ipsum verbum Hebraicum posuit ULAM. » [Hebr. et Vulg., inter vestibulum. Aq., ἀναμέσον τοῦ προδρόμου. Sym., τοῦ προπυλαίου. Th., τοῦ Οὐλάμ. Quæ S.

Hieron. ad seriem accommodavit suam. DRACH.]

V. 20, 22 et 23. Lectiones ex Barberin.

V. 28. Hieron. : « Verbum effusionis, quod Hebraice dicitur ESPHOCH, et omnes similiter transulerunt. »

V. 32. Hieron. : « In Hebraico scriptum est PHAL-LETA. S. transtulit, qui fugerit. » [Symmachi lectio Græca est, ἐκφεύγων, ut testatur L. Bos. DRACH.]

JOELIS CAPUT III.

וְהַיְיָ 2 Ο, εἰς τὴν κοιλάδα Ἰωσαφάτ. Θ. εἰς τὴν χώραν τῆς κρίσεως.

וְהַיְיָ 4 Ἄ. θῖνες. Σ. . . . Ο, Γαλιλαία.

וְהַיְיָ 8 Ἄ. Σ. τοῖς Σαβαίμ. (V, εἰς ἀιχμαλωσίαν.

וְהַיְיָ 10 Ἄ. Ο, ὁ ἀδύνατος.

וְהַיְיָ 14 Ἄ. Σ. Ε', . . . Ο, ἐν τῇ κοιλάδι τῆς κρίσεως. Θ. ἐν τῇ κοιλάδι τῆς κρίσεως.

וְהַיְיָ 18 Σ. τὴν κοιλάδα τῶν ἀκανθῶν. Ο, τὸν χειμάρρουν τῶν σχοίνων.

2. Hebr. LXX, Vul. in vallem Josaphat. Th. in regionem vel in locum judicii.

4. Hebr. termini. A. littora. S. Vul. terminos. LXX, Galilæa.

8. Hebr. A. S. Sabaim. LXX, in captivitatem. Vul. Sabæis.

10. Hebr. debilis. A. LXX, Vul. infirmus.

14. Hebr. A. S. V, Vul. in valle concisionis. LXX, in valle discepcionis. Th. in valle judicii.

18. H. torrentem Sittim. S. Vul. torrentem spinarum. LXX, torrentem juncorum. Aliter, funicularum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Joelis.

V. 2. Θ., εἰς τὴν χώραν etc. Drusius ex edit. Rom.

V. 4. Hieron. : « Pro Galilæa in Hebræo scriptum est GALILOTH, quod A., θῖνας, S., terminos transtulit. [Sym., θρια. DRACH.]

V. 8. Ἄ., Σ., τοῖς Σαβαίμ. Drusius ex Hierony-

mo. [Adde, ex L. Bos : Th., Σαβαίμ. DRACH.]

V. 10. Ἄ., Ο, ὁ ἀδύνατος. Ms. Jes.

V. 14. Ex Hieronymo.

V. 18. Σ., τὴν κοιλάδα etc. Drusius. [Sym. aliter, φάραγγα ἀκανθῶν. DRACH.]

AMOS CAPUT PRIMUM.

וְהַיְיָ 1 Ἄ. ἐν ποιμνοτρόφοις. Σ. Ε', ἐν τοῖς ποιμέσι. Ο, ἐν Ἀκκαρείμ. Θ. ἐν ωκεδείμ.

וְהַיְיָ 2 Ἄ. Σ. Θ. ἐπὶ Ἰσραήλ. Ο, ὑπὲρ Ἰερουσαλήμ.

וְהַיְיָ 3 Ἄ. προβάτων νομέων. Ο, ποιμένων.

וְהַיְיָ 5 Σ. προσδέξομαι αὐτόν. Ο, ἀποστραφήσομαι αὐτόν.

וְהַיְיָ 6 Σ. ἀνθ' ὧν ἠλόη-

1. Hebr. in pecuariis. A. in pastoribus. S. V, in pastoribus. LXX, in Accarim. Th. in nocedim. Vul. in pastoribus.

Hebr. A. S. Th. Vul. super Israel. LXX, super Jerusalem.

2. Hebr. LXX, Vul. pastorum. A. ovium pastorum.

3. Hebr. Vul. convertam eum. S. excipiam eum. LXX, aversabor eum.

H. S. eo quod tritruverint in plaustris ferreis

σαν τροχοῖς σιδηροῖς τὴν Γαλαάδ. Ο', ἀνθ' ὧν ἐπριζον πρίοισι σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας τῶν ἐν Γαλαάδ. Θ. τροχοῖς σιδηροῖς.

יִנְיִן תַּרְבּוּב 5 'A. . . ἀνωφελούς. Σ. Ε', . . . ἀδικίας. Ο', Θ. ἐκ πεδίου Ἴδου.

יָרַח חַיִּים II., ἐξ οἴκου Ἐδεν. Ο', ἐξ ἀνδρῶν Χαρθάν.

יִרְיָ 'A. Κυρήνη. Ο', ἐπικλητος.

יִבְלָהּ תְּלָה 6 'A. 1. αἰχμαλωσίαν ἀπηρτισμένην. 'A. 2. αἰχμαλωσίαν ἀναπεπληρωμένην. Σ. Θ. αἰχμαλωσίαν τελείαν. Ο', αἰχμαλωσίαν τοῦ Σαλωμών.

יִבְלָהּ 8 Σ. Φυλιστιαίων. Ο', ἀλλοφύλων.

יִבְלָהּ תְּלָה 11 'A. διέφθειρε σπλάγχνα αὐτοῦ. Σ. διέφθειρε σπλάγχνα Ἰδία. Ο', ἐλυμήνατο μητέρα (ἀλλως, μήτραν) ἐπὶ γῆς.

יִבְלָהּ תְּלָה 11 Σ. καὶ ἤγρευσε ἀκονίως ἐν ὄργῃ αὐτοῦ. Ο', καὶ ἤρπασεν εἰς μαρτύριον φρικῆν αὐτοῦ. Θ. καὶ ἤρπασεν εἰς μακρὸν τὸν θυμὸν αὐτοῦ.

יִבְלָהּ תְּלָה 12 'A. καὶ ἀνυπερθεσίαν αὐτοῦ... Σ. καὶ τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐφύλαξεν ἕως τέλος. Ο', καὶ τὸ δρμημα αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς νίκος. Θ. καὶ τὴν ὄργην αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς τέλος.

יִבְלָהּ תְּלָה 12 'A. Σ. βάρεις. Ο', θεμέλια. Θ. . . .

יִבְלָהּ תְּלָה 13 'A. Θ. ὅπως ἐμπλατύνωσι. Ο', ὥστε ἐμπλατύναι.

יִבְלָהּ תְּלָה 14 Σ. Ο', καὶ ἐξάψω πῦρ. Θ. ἀνάψω πῦρ.

יִבְלָהּ תְּלָה 15 II. ἱερεῖς τοῦ αὐτοῦ. Ο', οἱ ἱερεῖς αὐτῶν καὶ οἱ ἀρχοντες αὐτῶν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Amos.

V. 1. Ex Hieronymo qui ait Hebraicum habere NOCEDIM.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἐπὶ Ἰσραήλ. Ex Hieronymo.

V. 2. 'A., προβάτων νομέων. Barberin.

V. 3. Σ., προσδέξομαι. Idem.

Ibid. Σ., ἀνθ' ὧν ἠλόησαν etc. Theodoretus et codex unus Regius, qui habet, καθὼς ἠλόησαν. lidemque aiunt Aquilam et Theodotionem eodem sensu vertisse, τὴν αὐτὴν δὲ διάνοιαν καὶ ὁ Ἀκύλας καὶ ὁ Θεοδοτίων τεθείκασι. Hieronymus: « Pro tribulis, quæ Hebraice appellantur ARSOTH, et a Theodotione translatae sunt rotæ ferreae, quæ nos *plaustra ferrea* interpretati sumus, LXX transtulerunt *serris ferreis*. »

V. 5. Hieronymus : « Campum autem idoli, quod Hebraice dicitur AVEN, et LXX et Th. interpretati sunt Ἴδου, Symmachus et V ed. transtulerunt *iniquitatem* : Aquila, ἀνωφελούς, i. e., *inutilem*. » Sic et Barber.

Ibid. Hieron. : « In eo quoque loco, ubi nos diximus, *de domo voluptatis*, quod Hebraice dicitur MEBBETH EDEN, et omnes similiter transtulerunt, LXX interpretati sunt *ex viris Charran*, DALETH mediam nominis litteram RES arbitantes ; et juxta consuetudinem suam AIN primæ Hebraicæ litteræ

ipsam Galaad. LXX, pro eo quod *secuerunt serris ferreis prægnautes eorum, qui in Galaad. Th. rotis ferreis. Vul. eo quod triturerint in plaustris ferreis Galaad.*

5. H. de valle Aven. A.... inutilis. S. V, iniquitatis. LXX, Th. de campo On. Vul. de campo idoli.

H. et *Omnes*, de domo Eden. LXX, de viris Charran. Vul. de domo voluptatis.

Hebr. in Chir. A. Cyrene. LXX, nominatus. Vul. Cirenen.

6. Heb. A. 1. S. Th. Vul. captivitatem perfectam. A. 2. captivitatem completam. LXX, captivitatem Salomonis.

8. H. Pelisthim. S. Phylistæorum. LXX, alienigenarum. Vul. Philisthinorum.

11. Heb. et corruerit misericordias suas. A. corruerit viscera sua. S. corruerit viscera propria. LXX, violavit matrem (*ahiter, vulvam*) super terram. Vul. violaverit misericordiam ejus.

H. et rapuerit in perpetuum furor ejus. S. et rapuit æternum in ira sua. LXX, et rapuit in testimonium horrorem suum. Th. et rapuit in diuturnum furorem suum. Vul. et tenuerit ultra furorem suum.

H. et iram suam servavit perpetuo. A. et celeritatem iræ suæ... S. et memoriam ejus custodivit usque ad finem. LXX, et impetum suum custodivit in victoriam. Th. et iram suam custodivit in finem. Vul. et indignationem suam servaverit usque in finem.

12. H. Vul. ædes. A. S. domos. LXX, fundamenta. Th. habitatores.

13. H. Vul. ad dilatandum. A. Th. ut dilatent. LXX, ut dilatarent.

14. H. S. LXX, Vul. et succendam ignem. Th. et accendam ignem.

15. Hebr. Vul., et principes ejus. *Omnes*, Sacerdotes ejusdem. LXX, Sacerdotes eorum et principes eorum.

CHI Græcum præponentes. » [Parum recte conjicit sanctus doctusque Scripturarum explanator ; certo enim certius est, pro יָרַח, LXX legisse יָרַח. DRACH.]

Ibid. 'A., Κυρήνη. Barberin.
V. 6. Hieron. : « Denique Aquila ἀπηρτισμένην transtulit et ἀναπεπληρωμένην, S. et Th., *τελείαν*, quod non *Salomonem*, sed *perfectam* significat atque *completam* ; ut nullus remanserit captivorum qui non sit traditus Idumæis. » Symmachi lectionem adfert item Barberinus.

V. 8. Σ., Φυλιστιαίων. Barberinus.
V. 11. Hieron. : « S., *viscera propria*. » Procopius vero in Hesaiam cap. 21, καὶ ἐλυμήνατο πατέρα ἐπὶ γῆς, κατὰ δὲ Σύμμαχον σπλάγχνα Ἰδία. Barber. 'A., διέφθειρε σπλάγχνη (sic) αὐτοῦ. Σ., διέφθειρε σπλάγχνη Ἰδία. [Ad ἀλλως, μήτραν, nihil adnotat Montf. Est autem lectio Alex., quæ etiam apud Theodoretum. S. Hier. sic adfert Senum interpretationem : *et violaverit vulvam super terram*. Et in comment. : « Pro *miser cordia*, Septuaginta *vulvam* transtulerunt, quia REHEM et *vulvam* et *miser cordiam* significat. » Barber., μήτραν ἐπὶ τὴν γῆν. Sed in marg. μητέρα, ut Rom. DRACH.]

Ibid. Σ., καὶ ἤγρευσε etc. Barberinus.
Ibid. 'A., καὶ ἀνυπερθεσίαν. Hanc et reliquas le-

etiones adfert Barberinius. [In Sym., pro μνήμην, melius reponas μῆνιν, ut quadret ad Hebr. DRACH.]

V. 12. 'A., Σ., βάρεις. Th., *habitatores*. Drusius. Scholion, βάρεις επιχωρῶς λέγονται παρὰ Σύρους αἱ μεγάλα οἰκίαι. [Cf. notas ad Prov. xviii, 19, et Jerem. xvii, 27. DRACH.]

V. 13. 'A., Θ., ὅπως ἐμπλατύνωσι. Ms. Jes.

V. 14. Σ., Ο', ἐξάψω πῦρ. Idem. [LXX habent

ἀνάψω in omnibus exemplaribus nostris. DRACH.]

V. 15. Π., ἱερεῖς τοῦ αὐτοῦ. Idem. Hic porro notes velim in ms. legi. Π., τοῦ αὐτοῦ, ὁμοίως οἱ Γ'. [S. Hieron. : « *Et principes ejus, id est, sacerdotes ejus, pariter adducentur. Sacerdotes in Hebræo non habetur, sed principes. Addiderunt itaque Septuaginta sacerdotes, ut si velis scire qui sint illi principes, audias sacerdotes.* » DRACH.]

AMOS CAPUT II.

תבואה 5 'A. βάρεις. Ο', θεμέλια. Θ. οἰκήσεις.

קדושה 12 Ο', ἡγιασμένους. Θ. Ναζωραίους.

הָאֵנֶה רִיגַת יָשָׁא כִּי־יִתַּח רִיגַת כִּי־יִתַּח 15 Ο', ἐγὼ κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν ὃν τρόπον κυλίεται ἡ ἄμαξα. "Ἄλλος, τριζήσω ὑποκάτω ὑμῶν καθὰ τρίζει ἡ ἄμαξα.

עַל־יִסְרָח עִיבָרִים לִבִּי גִימְוִי 16 'A. καὶ ὁ κρατερὸς καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυνατοῖς γυμνὸς φεύζεται. Σ... ἐν τοῖς ἀνδρείοις γυμνὸς φεύζεται. Ο', καὶ ὁ κραταῖος οὐ μὴ εὐρήσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυναστείαις ὁ γυμνὸς διώζεται. "Ἄλλος, καὶ εὐρεθῆ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐν δυνάσταις.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Amos.

V. 5. 'A. βάρεις. Θ. οἰκήσεις. Barberinus. [Qui perperam habet οἰκίσεις. DRACH.]

V. 12. Θ. Ναζωραίους. Barberinus.

V. 13. "Ἄλλος, τριζήσω etc. Idem.

5. Hebr. Vul. ædes. A. domos. LXX, fundamenta. Th. habitationes.

12. Hebr. Naziræos. LXX, sanctificatos. Th. Nazoræos. Vul. Nazaræis.

13. Heb. ego coarctans subter vos, quemadmodum coarctares plaustrum. LXX, Ego volvo subter vos, sicut volvitur plaustrum. *Alius*, Vul. Stridebo subter vos sicut stridet plaustrum.

16. Hebr. et roborator sui cordis in potentibus nudus fugiet. A. et robustus corde suo inter fortes nudus fugiet. S. in fortibus nudus fugiet. LXX, et fortis non inveniet cor ejus in potentibus, nudus fugiet. *Alius*, et inventum est cor suum in potentibus. Vul. et robustus corde inter fortes nudus fugiet.

V. 16. "Ἄλλος, καὶ εὐρέθη etc. Sic legitur in quibusdam mss., lectiones vero Aquilæ et Symmachi adfert Barberinus.

AMOS CAPUT III.

עֲוֹנוֹתַי 2 'A. ἀνομίας ὑμῶν. Σ. ἀδικίας ὑμῶν. Ο', ἀμαρτίας ὑμῶν. Θ. ἀσεβείας ὑμῶν.

תַּעֲבֹדֶנּוּ בְּתִי 3 'A. ἐὰν μὴ συντάξωνται. Ο', ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς.

תָּוֹ 7 Ο', παιδείαν. Θ. τὴν βουλήν αὐτοῦ.

תִּי 11 'A. Ο', Τύρος. Σ. πολιορκία. Θ. ἰσχύς.

יָרַח וּמְבִיב Σ. . . . Ο', κυκλόθεν ἢ γῆ σου.

שָׁרֵץ 12 'A. . . . Ο', ἱερεῖς.

תַּבְּאֵה 13 Ο', παντοκράτωρ. "Ἄλλος, ὁ τῶν στρατιῶν.

יָרַח תִּיבִי עַל־הַיְתִיבִי 15 'A. Σ. Θ. τὸν οἶκον χειμερινόν. Σ. καὶ πατάξω τὸν οἶκον τὸν χειμερινόν ἐπὶ τοῦ οἴκου θερινοῦ. Ο', καὶ πατάξω τὸν οἶκον περιπτερον ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινόν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Amos.

V. 1. 'A. ἀνομίας ὑμῶν etc. Barberinus.

V. 3. 'A. ἐὰν μὴ συντάξωνται. Ex edit. Rom.

V. 7. Θ. τὴν βουλήν αὐτοῦ, ex eadem editione. Hanc Theodotionis lectionem adfert item codex regius ex Hesychio.

V. 10. Ad Senum vocem ταλαιπωρίαν, Hesychius :

ὁ Σύρος, συνοχή. I. e. *pressura, angustia*. DRACH.

V. 11. Hieronymus : « Pro Tyro quæ in Hebraico

2. Heb. A. Vul. iniquitates vestras. S. injustitias vestras. LXX, peccata vestra. Th. impietates vestras.

3. Hebr. nisi convenerint. A. nisi constituerint. LXX, nisi cognoverint se. Vul. nisi convenerit eis.

7. Hebr. Vul. secretum suum. LXX, eruditionem. Th. concilium suum.

11. H. tribulatio. A. LXX, Tyrus. S. obsidio. Th. fortitudo. Vul. tribulabitur.

Hebr. circum terram. S. circumdatio terræ. LXX, in circuitu terra tua. Vul. et circuietur terra.

12. Heb. strati. A. grabatum. LXX, sacerdotes. Vul. grabato.

13. Hebr. *Alius*, Vul. exercituum. LXX, omnipotens.

15. H. et percutiam domum hyemis super domo æstatis. A. S. Th. domum hyemalem. S. et percutiam domum hyemalem super domo æstatis. LXX, et percutiam domum pinnatam super domum æstivam. Vul. et percutiam domum hyemalem cum domo æstiva.

duabus litteris scripta est SADE et RES, et appellatur SOR: quod et A. et LXX similiter transtulerunt, Hebræus qui me in sanctis Scripturis erudit, *tribulationem* interpretatus est, nec renuimus ejus sententiam; quia et Symmachus, qui non solet verborum *κακοζηλίαν*, sed intelligentiæ ordinem sequi ait, *obsidio et circumdatio terræ*. Pro obsidione terræ, quæ ab eo dicitur *πολιορκία, fortitudo*

a Theodotione posita est, qui putavit non SAR et SOR, quod *tribulatio* vel *Tyrus*; sed SUR legendum: quod proprie refertur ad *petram durissimam*, quæ Græce appellatur *ἀκρότομος*, et quam nos Latine *silicem* dicere possumus.)

Ibid. S., *circumdatio terræ*. V. supra.

V. 12. Hieronymus: « Quod in principio Capituli juxta LXX positum est, *Sacerdotes*, in Hebraico non habetur, sed pro hoc verbo legitur *ARES*, quod Aquila interpretatus est *grabatum*: et puto LXX ipsum verbum posuisse Hebraicum, quod quidam non intelligentes, pro *ARES* legerunt *israēis* i. e. *Sacerdotes*. » [Vox Hebraica est proprie *eres*, significatque, si *κακοζήλιαν* sequaris, ut modo dixit S. Hier., *sponda*, *lectus* (lit à baldaquin, à ciel. Cf. catholicum nostrum lex. Hebr.); juxta autem regulas punctorum masoreticorum effertur hoc in loco *ares*: fini enim verus præcedentis 12 an-

notatur in textu primitivo Hebraico. Senes ut nomen proprium accipientes, non insulse, scripserunt *ἐπίς*, quod scribæ oscitantes vel temerarii mutarunt in *israēis*. Ea de re disserit etiam L. Cappellus in critica sacra, lib. IV, cap. 13. Sed multum abest ut acu tetigerit. Barber. ita: β (i. e., οἱ λοιποὶ), κλίτη, *lectus*. DRACH.]

V. 13. Ἄλλος, ὁ τῶν στρατιῶν. Barberinus.

V. 15. Ἄ. Σ. Θ. τὸν οἶκον etc. Theodoretus. Hieronymus vero: « Pro *domo hyemali*, οἶκον τὸν περίπτερον LXX transtulerunt: quod nos interpretati sumus *pinnatam*, eo quod ostiola habeat per fenestras et quasi *pinnae* ad magnitudinem frigoris repellendam. « Symmachi vero lectionem plenam habet Barberinus, ubi lapsu graphico legitur ἐπὶ τοῦ χειμερινοῦ pro θειρινοῦ, quo pacto vertit alibi Symmachus vocem γῆρ.

AMOS CAPUT IV.

פְּרַח הַבַּשָּׂן 1 Σ. αἱ βόες εὐτροφοῦ. Ὁ, δαμάλεις τῆς Βαζανίτιδος. Ἄ. Θ. τοῦ Βαζάν.

בְּקֶדֶשׁ 2 Σ. κατὰ τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ. Ὁ, κατὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

בַּצִּנּוֹת Ἄ. [ἐν θυροῖς.] Σ. Ὁ, ἐν ὅπλοις. Θ. ἐν δόρασι.

וְיָחִידוּ אֹרְיָו וְיָחִידוּ אֹרְיָו Ὁ, καὶ τοὺς μεθ' ὑμῶν. Θ. καὶ τὰ ἔκγονα ὑμῶν.

בְּהַיְוָה בְּסִירָא Ἄ. . . . Ὁ, εἰς λέβητας ὑποκαυόμενους ἐμβαλοῦσι.

וְהָרְחִיקוּ אֶת הַבְּרִיחַ 3 Ἄ. εἰς Ἀρμανὰ βρος ἀπάγοντες. Σ. . . . εἰς Ἐρμηγίαν [αἱ εἰς Ἀρμανίαν]. Ὁ, καὶ ἀπορήψησεσθε εἰς τὸ βρος τὸ Ῥεμμάν. Θ. . . . εἰς ὑψηλὸν βρος. Ε', . . . Μονά.

וְעָשִׂיתִּי יָמִים תְּשֻׁלָּה 4 Σ. (τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ...) Ὁ, εἰς τὴν τριημερίαν, τὰ ἐπιδέκατα ὑμῶν. Ἄλλος, εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν.

וְהָיָה 5 Ἄ. εὐχαριστίαν. Ὁ, νόμον.

וְנִקְיָה שֵׁנִים 6 Ἄ. Σ. Θ. καθαρισμὸν ὀδόντων. Ὁ, γομφιασμὸν ὀδόντων. Ἄ. Barb. πλιγγήν.

וְקָצַר יָמֵי אֶתְיָו 7 Ὁ, μηνῶν τοῦ τρυγητοῦ. Ἄλλος, μηνῶν τοῦ θερισμοῦ.

וְהָיָה 9 Ἄ. Σ. Θ. ἀνεμοφορία. Ὁ, ἐν πυρώσει.

וְהָיָה 10 Ἄ. καὶ ἐν ἰκτέρω. Θ. καὶ ὠχρίασει.

וְהָיָה 10 Ἄ. λοιμὸν. Δ', πλιγγήν. Ὁ, θάνατον.

וְהָיָה 11 Ἄ. καὶ ἀνεθίβασα σαπρίαν. . . . Σ. . . . τὴν δυσοσμίαν τῶν παρεμβολῶν ὑμῶν εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν. Ὁ, καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ τὰς παρεμβολὰς ἐν τῇ ὀργῇ ὑμῶν.

וְהָיָה 12 Ἄ. ὕστερον. Ὁ, πλὴν ὄτι. Θ. ἐσχάτως.

1. Hebr. vaccæ Basan. S. boves faginatæ. LXX, vaccæ Basanitidis. A. Th. ipsius Bazan. Vul. vaccæ pingues.

2. Heb. in sanctitate sua. S. per sanctitatem suam. LXX, per sanctos suos. Vul. in sancto suo. H. in spinis. A. in clypeis. S. LXX, in armis. Th. in hastis. Vul. in contis.

Heb. et posteritates vestras. LXX, et eos qui vobiscum sunt. Th. et posteros vestros. Vul. et reliquias vestras.

Heb. in ollis piscis. A. in lebetibus pisciculorum. LXX, in ollas succensas injicient. Vul. in ollis feruentibus.

3. Hebr. et projicere facietis palatium. A. in Armana montem abducentes. S. . . . in Armeniam. LXX, et projiciemini in montem Remman. Th. . . . in excelsum montem. V. . . . montem Mona. Vul. et projiciemini in Armon.

4. Heb. Vul. tribus diebus decimas vestras. S. tertia die decimas vestras. LXX, in triduum decimas vestras. Alius in tertiam diem.

5. H. confessionem. A. gratiarum actionem. LXX, legem. Vul. laudem.

6. Hebr. A. S. Th. munditiam dentium. LXX, Vul. stuporem dentium. A. Barb. plagam.

7. Heb. menses ad messem. LXX, menses vindemiæ. Alius, menses messis. Vul. (tres) menses superessent usque ad messem.

9. H. LXX, uredine. A. S. Th. vento vastante. Vul. in vento urente.

Heb. et in rubigine. Omnes, Vul. et in aurugine. Th. et in pallore.

10. Hebr. A. pestilentiam. IV, plagam. LXX, Vul. mortem.

Heb. et ascendere feci foetorem castrorum vestrorum, et in nasum vestrum. A. et ascendere feci foetorem...S... foetorem castrorum vestrorum in nares vestras. LXX, et eduxi in igne castra in ira vestra. Vul. et ascendere feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras.

12. Heb. pro eo. A. postea. LXX, verumtamen quia. Th. novissime. Vul. postquam.

קְרִיבֵי־קִרְבָּן לַיהוָה 'A. Σ. Ε', . . . Ο', ἐτοιμάζου
τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸν Θεόν σου.

ויקרא 13 *Oi loiποι, ὄρη. Ο', βροντήν.*

קְרִיבֵי־קִרְבָּן 'A. τίς ἡ ὄμιλία αὐτοῦ. Σ. τὸ φώνημα αὐ-
τοῦ. Ο', τὸν Χριστὸν αὐτοῦ. Θ. τὸν λόγον αὐτοῦ. Ε',
τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ.

קְרִיבֵי־קִרְבָּן 'O', ὑψηλά. "Αλλος, ἄκρα. "Αλλος, ὑψη.

Heb. *præpara teipsum in occursum Dei tui. A. S. V, præparare ut aduerseris Deo tuo. LXX, præparare ut invoces Deum tuum. Th. Vul. præparare in occursum Dei tui.*

13. Heb. *Reliqui, Vul. montes. LXX, tonitruum.*

Hebr. *quid meditatio ejus. A. quæ conversatio ejus. S. quæ vociferatio ejus. LXX, Christum ejus. Th. sermonem ejus. V, exercitationem ejus. Vul. eloquium suum.*

H. LXX, Vul. *excelsa. Alius, summa. Alius, cacumina.*

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Amos.

V. 1. Hieronymus : « *Pro vaccis pinguibus, LXX posuerunt Basanites, A. et Th. ipsum verbum Hebraicum BASAN; nos Symmachi interpretationem secuti, qui ait αὶ βόες εὐτροφοί, i. e. boves saginatæ, vaccas pingues interpretati sumus.* »

V. 2. Σ., κατὰ τῆς ἀγιοσύνης αὐτοῦ. Theodoretus, et sic Barberinus.

Ibid. Hieronymus : « *Pro contis quoque qui Hebraice dicuntur SANNOTH, A. interpretatus est clypeos : S. et LXX, arma : solus Th., δόρατα, quem nos sequuti, contos vel hastas interpretati sumus.* »

Ibid. Θ., καὶ τὰ ἔκγονα ὑμῶν. Barberinus.

Ibid. A., in lebetibus pisciculorum. Ex Hieronymo.

V. 3. Hieron. : « *Denique S. ita interpretatus est : et proficiemini in Armenia : pro quibus LXX, montem Remmam : A., montem Armona, Th., montem Mona, V ed., excelsum montem.* » Eusebius de locis Hebraicis : *Ῥεμμὰ, ὄρος ἐν Ἡσαίᾳ ἐν Ῥεμμωνᾷ. Σ., εἰς Ἀρμενίαν. Suspiciatur Drusius ista pertinere ad hunc locum Amos. Certe apud Hesaiam, qui citatur ab Eusebio nondum reperi. Ut ut sit hæc corrupta videntur, quemadmodum et altera lectio Græca εἰς Ἀρμανὰ ὄρος etc. quæ nonnisi ad Aquilam pertinere posse videtur. Barberinus id confirmat, qui habet : A., Ἀρμωνᾷ. Σ., εἰς Ἐρμηνίαν, pro Ἀρμενίαν.*

V. 4. Symm., *tertia die* etc. Hieronymus. Sed Barberinus sine Interpretis nomine, *εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν.*

V. 5. A., *εὐχαριστίαν.* Hieronymus.

V. 6. Juxta Hieron. : A., S., *munditiam dentium.* Theodor., Σ., Θ., *καθαρισμὸν ὀδόντων.* Fortasse error in nominibus Interpretum apud alterutrum. Barberinus A., *πληγή,* sed errore ni fallor.

V. 7. "Αλλος, *μηγῶν τοῦ θεριαμοῦ.* Ms. Jes.

V. 9. A., Σ., Θ., *ἀνεμοφορίαν.* Hieronymus pro *ἀνεμοφορίᾳ* : nam casum de more seriei suæ adaptat.

Ibid. Hieronymus : « *Ayruiginem autem omnes Exteron similiter transtulerunt : absque Theodotione, qui solus ὠχρίασιν, quæ pallore significat, interpretatus est.* »

V. 10. A., *λοιμόν. Δ', πληγὴν.* Quid autem significet τὸ Δ', jam sæpe diximus, nempe *τετραπλᾶ, ut putamus.*

Ibid. A., καὶ ἀνεβ- Lectiones Aquilæ et Symm. adfert Barberinus. [Qui ita : A., καὶ ἀνεβίβασα σαπρίαν παρεμβολῶν ὑμῶν. Σ., τὴν δυσσομ. etc. DRACH.]

V. 12. Hieronymus : « *Pro eo quod nos interpretati sumus postquam, et in Hebraico scriptum est ECEB, A. interpretatus est, ὑστερον, id est, postea, et Th., novissime, et LXX, veruntamen.* »

Ibid. Hieron. : « *Ubi LXX transtulerunt : præparare ut invoces Deum tuum : et nos juxta Theodotionem posuimus : præparare in occursum Dei tui : S. et V ed. transtulerunt : præparare ut aduerseris Deo tuo : quod Hebraice dicitur, HECHIN LACERATH ELOAH.* » Multis autem interpositis Hieron. : A., S., *hæc faciam tibi Israel, postea : et cum hæc fecero tibi, præpara te adversari Deo tuo.* » [Lamb. Bos : Sym., *ὅπως ἐναντιώσης τῷ Θεῷ σου. Th., εἰς κατόντησιν Θεοῦ σου. DRACH.*]

Ibid. Hieron. : « *Pro montibus quoque qui Hebraice dicuntur ARIM, soli LXX βροντήν, i. e., tonitruum, verterunt.* »

V. 13. A., *τίς ἡ ὄμιλία αὐτοῦ.* Sic editio Rom. melius quam apud Hieronymum, ubi legitur, *τὴν ὄμιλιαν αὐτοῦ.* Cæteræ lectiones ex Hieronymo. [Ed. Rom. ita : Th., *ὁ λόγος. Quinta editio, ἀδολεσχία, in casu recto. Cætera ut supra. DRACH.*]

AMOS CAPUT V.

קְרִיבֵי־קִרְבָּן 8 'A. ἀρκτούρον. Σ. Θ. κλειάδας. Ο', πάντα.

לְרַבֵּי־קִרְבָּן 'A. καὶ ὠρίονα. Σ. καὶ ἄστρα. Ο', καὶ μετασκεινάζων. Θ. καὶ ἔσπερον.

קְרִיבֵי־קִרְבָּן 9 'A. ὁ μειδιών. Ο', ὁ διαίρων.

קְרִיבֵי־קִרְבָּן 10 Σ. (ῥῆμα ἀμωμον.) Ο', Θ. λόγον ἕσιον.

קְרִיבֵי־קִרְבָּן 11 Ο', κατεκονδύλιζον πτωχοῦς. "Αλλος, κατεκονδύλιζετε εἰς κεφαλὰς πτωχῶν.

קְרִיבֵי־קִרְבָּן 12 *Oi loiποι, ἐξίλασμα. Ο', ἀλλάγματα.*

קְרִיבֵי־קִרְבָּן Σ. . . . Ο', ἐκκλίνοντες.

8. Heb. A. Vul. Areturum. S. Th. Pleiades. LXX, omnia.

Heb. A. Vul. et Orionem. S. et astra. LXX, et transformans. Th. et vesperum.

9. Heb. confortans. A. Vul. qui subridet. LXX, qui dividit. Th. vesperum.

10. H. Vul. et loquentem perfecte. S. verbum immaculatum. LXX, Th. verbum sanctum.

11. H. conculcare vos super tenuem. LXX, pugno percutiebant pauperes. *Alius, percutiebatis in capita pauperum. Vul. diripiebatis pauperem.*

12. H. propitiationem. *Reliqui, propitiationes. LXX, commutationes. Vul. minus.*

Hebr. *declinare fecerunt. S. opprēsserunt. LXX, declinantes, melius, declinare facientes. Vul. deprimentes.*

פַּו־תְּבִיבָה 16 Σ. και ἐν πάσιν (sic) ἀμφόδοις. Ο', και ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς.

תְּבִיבָה 16 Σ. τοὺς γινώσκοντας μέλος. Ο', εἰδότες θρῆνον.

תְּבִיבָה 23 'Α. νάβλων σου. Ο', ὀργάνων σου.

הַגִּי 24 Σ. κεκύλισται γάρ. Ο', κυλισθήσεται. Θ. και ἀποικισθήσεται.

תְּבִיבָה 26 'Α. συσκιασμούς. Σ. Ο', τὴν σκηνήν. 'Αλλος, εἰκόνας. Θ. εἰδωλον ὑμῶν.

מִלְכֹךְ 'Α. μελχόμ. Σ. Θ. (τοῦ βασιλέως ὑμῶν.) Ο', τοῦ Μολόχ.

תְּבִיבָה 'Α. Σ. και χιουῦν. Ο', και τὸ ἄστρον. Θ. ἀμαύρωσιν.

בְּכֹכְבֵי כִיֹּם תְּבִיבָה מִלְכֹךְ תְּבִיבָה תְּבִיבָה תְּבִיבָה 'Ο', και ἀνελάβετε τὴν σκηνήν τοῦ Μολόχ, και τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν 'Ραιφάν, τοὺς τύπους αὐτῶν. Θ. και ἤρατε τὴν δρασιν τοῦ βασιλέως ὑμῶν, ἀμαύρωσιν εἰδῶλων, ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

et obscurationem, idolorum stellam dei vestri. Vul. et portastis tabernaculum Moloch vestro, et imaginem idolorum vestrorum, sidus dei vestri.

16. H. et in cunctis plateis. S. et in omnibus bivis. LXX, et in omnibus viis. Vul. et in cunctis quæ foris sunt.

Heb. scientes querimoniam. S. cognoscentes melodiam. LXX, scientes lamentationem. Vul. qui sciunt plangere.

23. Hebr. A. naborum tuorum. LXX, organorum tuorum. Vul. lyrae tuae.

24. Heb. evolvat se. S. convolutus est enim. LXX, volvetur. Th. deportabitur. Vul. et revelabitur.

26. Heb. succhoth. A. umbracula. S. LXX, Vul. tabernaculum. Alius, imagines. Th. idolum vestrum.

H. regem vestrum. A. Melchom. S. Th. regis vestri. LXX, ipsius Moloch. Vul. Moloch vestro.

Heb. et Saturnum. A. S. et Chiun. LXX, et sidus. Th. obscuritatem. Vul. et imaginem.

Heb. et portastis Succhoth regem vestrum, et Chiun (Saturnum) imaginum vestrarum, stellam deorum vestrorum. LXX, et assumpsistis tabernaculum Moloch, et stellam dei vestri Ræphan, figuras eorum. Th. et portastis visionem regis vestri, et portastis tabernaculum Moloch vestro, et imaginem idolorum vestrorum, sidus dei vestri.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Amos.

V. 8. Hieron. : « Arcturi qui Hebraice CHIMA dicitur, et a S. et Th. εις κλειάδα vertitur : quem vulgo *Boöten* vocant. » Codex Barberinus 'Α., ἀρκτούρον και ὠρίωνα. Σ., κλειάδας και ἄστρα.

Ibid. Hieron. : « Orion, qui Hebraice dicitur CHASIL, S. absolute *stellas*, Th. interpretatus est *vesperum*. Hebræus autem qui nos in Scripturis sanctis crudivit, CHASIL interpretari putat *splendorem*, et significare generaliter *astra fulgentia*. »

V. 9. Hieron. : « A. interpretatus est ὁ μειδιῶν. Proprie autem *meidia* dicitur, quod nos *subrisionem* possumus appellare, quando quis irascitur, et apertis paululum labiis subridere se simulat, ut iræ ostendat magnitudinem.

V. 10. S., *verbum immaculatum*. LXX, Th., *sermonem sanctum*. Hieronymus.

V. 11. 'Αλλος, κατεχονδουλιζετε etc. Barberin.

V. 12. *Oi λοιποί, ἐξίλασμα*. Barber. S. autem Hier. « Omnes similiter ἐξίλασμα, id est, *propitiu-*

nem transtulerunt. DRACH. Ibid. S., *oppresserunt*. Hieron.

V. 16. Σ., και ἐν πάσιν ἀμφόδοις. Barberin. Ibid. Σ., τοὺς γινώσκοντας μέλος. Barberin.

V. 23. 'Α., νάβλων σου. Barberin.

V. 24. Σ., κεκύλισται γάρ. Idem.

V. 26. 'Α.λ.λ., εἰκόνας. Θ., εἰδωλον ὑμῶν. Idem.

Ibid. In sequentes lectiones hæc Hieronymus : « In eo autem loco ubi Lucas (Act. vii, 41 sqq.) posuit Μολόχ, et in Hebraico scriptum est MELCHECHEM; A. et LXX verterunt Μελχόμ; S. et Th., *reges vestri*. Pro eo quoque quod in LXX legitur *Ræphan*; A. et S. ipsum Hebraicum transferentes posuerunt CHION, Th., ἀμαύρωσιν, i. e., *obscuritatem*. Rursum pro SOCHOTH, A., συσκιασμούς, i. e., *tabernacula*, S. et LXX, *tabernaculum*; Th. transtulit *visionem*. »

Ibid. Θ., και ἤρατε etc. Barberinus.

AMOS CAPUT VI.

וְהָיָה 3 'Α. οἱ ἀποκεχωρισμένοι. Σ. ἀφωρισμένοι. Ο', οἱ ἐρχόμενοι.

וְהָיָה 6 Σ. τῶν μύρων. Ο', μύρα.

וְהָיָה 7 Σ. και περιαιρεθήσεται ἔταιρεία τρυφητῶν. Ο', και ἐξαρθήσεται χρημετισμὸς ἱππων ἐξ 'Εφραῖμ.

וְהָיָה 11 'Α. ἡσυχώθητι τοῦ ἀναμνήσαι ἐν ὀνόματι Κυρίου. Σ. σῶπα· οὐ γάρ ἐστιν ἀναμνήσαι τὸ ὄνομα Κυρίου. Ο', σίγα ἕνεκα τοῦ μὴ ὀνομάσαι τὸ ὄνομα Κυρίου. Θ. δεῖ οὐκ εἰς (τὸ) ἀναμνήσαι ἐν ὀνόματι Κυρίου.

3. Hebr. elongantes. A. Vul. qui separati estis. S. segregati. LXX, venientes.

6. Hebr. S. unguentorum. LXX, unguentis. Vul. unguento.

7. Heb. et recedet convivium luxuriantium. S. et auferetur societas voluptuariorum. LXX, et auferetur hinnitus equorum ex Ephraim. Vul. et auferetur factio lascivientium.

11. H. Tace, quia non ad memorandum in nomine Domini. A. Quiesce ad memorandum in nomine Domini. S. Sile, quia non est quod memoretur nomen Domini. LXX, Tace, ut non nomines nomen Domini. Th. quia non ad memorandum nomen Domini. Vul. Tace, et non recorderis nominis Domini.

וְהָיָה 13 'Α. εἰ ἀροτριαθήσεται . . .

15. H. num argbit in bobus. A. si arabitur...

Σ πέτρα διὰ βοῶν. Ο', εἰ παρασιωπήσονται ἐν θηλείαις.

בד כף Σ. ἀλόγως. Ο', ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ.

גבאגה 14 Ο', τῶν δυνάμεων. Ἄλλος, στρατιῶν.

נטבב Σ. ἀπὸ εισόδου. Ο', τοῦ μὴ εἰσελθεῖν.

גבא Ο', Αἰμάθ. Ἄλλος, χόλον.

גבאגה גבאגה 'Α. τῆς ὀμαλῆς. Σ. τῆς πεδιάδος. Ο', ἕως τοῦ χαιμάβρου τῶν δυσμῶν. Θ. τῆς Ἀραβῆ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Amos.

V. 3. 'Α., οἱ ἀποκεχωρισμένοι etc. Barberin.

V. 6. Σ., τῶν μύρων. Idem.

V. 7. Σ., καὶ περιαιρ- Idem.

V. 11. Trium lectiones adfert idem Barberinus.

V. 13. 'Α., εἰ ἄροτρ- Idem.

S... petra per boves. LXX, si reticebunt ad feminas. Vul. aut arari potest in bubalis.

Hebr. in nullo verbo. S. temere. LXX, super nullo verbo. Vul. in nihilo.

14. Heb. *Alims*, Vul. exercituum. LXX, virtutum.

Hebr. S. Vul. ab introitu. LXX, ut non introeat.

H. Hamath. LXX, *Emath*. *Alims*, indignationem. Vul. *Emath*.

Hebr. Vul. usque ad torrentem deserti. A. usque ad torrentem qui est in planitie. S. usque ad vallem campestram. LXX, usque ad torrentem Occidentis. Th. usque ad torrentem Araba (*al*. Arabiæ).

AMOS CAPUT VII.

גבא 1 'Α. βοράδων. Ο', ἀκρίδων.

גבא גבא גבא גבא 'Α. ἰδοὺ ἔβριμος ἐπίσω τῆς Γάζης βασιλέως. Ο', ἰδοὺ βροῦχος εἰς Γὼγ ὁ βασιλεύς.

גבא גבא 2 Σ. τίς ὦν (sic) ὑποστήσεται Ἰακώβ. Ο', τίς ἀναστήσει τὸν Ἰακώβ.

גבא גבא 3 Σ. παρεκλήθη Κύριος. Ο', μετανόησον, Κύριε.

גבא גבא 5 Σ. τίς ὦν (sic) ὑποστήσεται. Ο', τίς ἀναστήσει;

גבא 6 'Α. παρακλήθητι. Ο', μετανόησον.

גבא גבא גבא גבא 7 Σ. ὅτι ἐφάνη Κύριος. Ο', ὅπως εἰδείξέ μοι Κύριος. Θ. ἰδοὺ Ἄδωναι Κύριος.

גבא 'Α. γάνωσις. Σ. Ο', ἀδάμας. Θ. τηρόμενον.

גבא 9 Σ. τὰ ὕψηλά. Ο', βωμοί.

גבא 10 'Α. συνέδισεν. Σ. ἀνέπισεν. ἀναταράσσον. Ο', συστροφῆς ποιεῖται.

גבא 14 'Α. Σ. Θ. καὶ Ε', βουκόλος. Ο', ἀιπόλος.

גבא גבא גבא 'Α. καὶ ἐρευνῶν συκομόρους. Σ. καὶ ἔχων συκομόρους. Ο', καὶ κνίζων συκάμινα. Θ. καὶ χαρκαῶν συκαμίνους.

גבא גבא 16 Σ. Ο', καὶ οὐ μὴ ὄχλαγωγῆσης.

גבא 17 Σ. πορνευθήσεται. Ο', πορνεύσει.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Amos.

V. 1. 'Α., βοράδων. Barberinus.

Ibid. Hieron. : Quid autem voluerit Aquila di-

Ibid. Σ., ἀλόγως. Hieronymus.

V. 14. Ἄλλ., στρατιῶν : et postea Σ., ἀπὸ εισόδου, deindeque, Ἄλλ., χόλον. Barberinus.

Ibid. Has quoque interpretationes Latine adfert Hieronymus : Græce imperfectas Barberinus.

1. Heb. LXX, locustarum. A. boradam. Vul. locustæ.

H. ecce herba serotina post tonsiones regis. A. ecce serotinus post Gazæ regem. LXX, ecce bruchus unus Gog rex. Vul. ecce serotinus post tonsionem regis.

2. H. LXX, Vul. quis suscitabit Jacob. S. quis ergo suscitabit Jacob.

3. H. pœnituit Dominum. S. revocatus est Dominus. LXX, pœniteat te, Domine. Vul. misertus est Dominus.

5. H. LXX, Vul. quis suscitabit? S. quis igitur suscitabit?

6. H. pœnituit. A. miserere. LXX, pœniteat te. Vul. misertus est.

7. H. Sic ostendit mihi, et ecce Dominus. S. Quia visus est Dominus. LXX, Sic ostendit mihi Dominus. Th. Ecce Adonai Dominus. Vul. Hæc ostendit mihi Dominus : et ecce Dominus.

Hebr. perpendiculum. A. stannatura. S. LXX, adamas. Th. liquescens. Hieron. tabescens. Vul. trulla cæmentarii.

9. H. S. Vul. excelsa. LXX, aræ.

10. Heb. conjuravit. A. colligavit. S. conspiravit. LXX, congregationes facit. Vul. rebellavit.

14. Heb. Vul. armentarius. A. S. Th. et V, bubulcus. LXX, caprarius.

H. A. et scrutans sycamoros. S. et habens sycamoros. LXX, et vellens sycamina. Th. et vallans, vel fossa muniens sycamina. Vul. vellicans sycamoros.

16. Heb. Vul. et non stillabis. S. et non increpabis. LXX, et ne congreges turbas.

17. Heb. LXX, Vul. fornicabitur. S. fornicationem patietur.

nisi forte ipsum sermonem GÖZI posuit; et paulatim in *Guzam* errore corruptus est. » [Barber. ita habet: 'A., ὀψίμως (sero) ὀπίσω τῆς γάζης βασιλέως. Absque ἰδοῦ. DRACH.]

V. 2. Σ., τίς ὦν pro τίς οὖν etc. Lectiones sequentes usque ad versum 7 habet Barberinus. [Τίς non legitur in cod. Barber. DRACH.]

V. 7. Hieron. : « Priusquam de *adamante* dissestimus, quem S. et LXX pro eo quod in Hebraico ENACH scriptum est transtulerunt, dicendum est breviter, quod hoc verbum A., γάνωσιν. Th., τηρόμενον interpretati sunt : quorum alterum *stannaturam*, alterum *tabescentem* significat. » Hic autem loco τοῦ γάνωσιν, quod restituit Martianæus noster, veteres editi habebant ἀλεφωσιν. Barberinus vero lectionem illam γάνωσιν tribuit Symmacho. [Bis comparet vox ΓΑΝ in nostro versu. Trium interpretationes, ut videtur, pertinent ad alterum quod est in casu recto. DRACH.]

V. 9. Σ., τὰ ὑψηλά. Barberin.

AMOS CAPUT VIII.

קק ב' 1 Σ. κάλαθος ὀπώρας. Ο', ἄγγος ἰξουτοῦ.

קק ב' 3 Σ. καὶ ὀλολύξουσιν αἰ ψδαί. Ο', καὶ ὀλολύξει τὰ φατνώματα.

קק ב' 4 Ο', καὶ καταδυναστεύοντες. Θ. λύοντες.

קק ב' 6 Ο', καὶ ἀπὸ παντὸς γεννήματος. Ἄλλος, πάσης πράσεως.

קק ב' 11 'A. Θ. Ο', δίψαν.

קק ב' 14 Ο', κατὰ τοῦ ἱασμοῦ. Ἄλλος, ἐν τῇ πλημμυρίᾳ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Amos.

V. 1. Σ., κάλαθος ὀπ- Barberinus.

V. 3. Σ., καὶ ὀλολύξουσιν etc. Idem.

V. 4. Θ., λύοντες. Idem.

V. 6. Ἄλλος, πάσης πράσεως. Idem. Ms. Jes.

V. 10. 'A., συνέδησεν. Barber. Lectio autem Symmachi corrupta duplex adfertur, sed ambæ æque vitio laborant. Primam ἀνέπισεν, puto sic restituendam ἀνέδησεν. Nam ille verbum קק verit alibi ἐνδέειν. Secundum ἀναταράσσον potuerunt Librarii ponere pro ἀντήρεν : nam ille קק nomen verit ἀνταρσις. Hoc conjecturæ tantum loco ponimus.

V. 14. Hieronymus : « Pro *armentario*, qui Hebraice dicitur BOCER, A., S., Th. et V ed., βουκόλον transtulerunt, qui armenta pascit, non oves. Soli LXX αἰπόλον dixerunt. »

Ibid. 'A., καὶ ἐρευνῶν etc. Has lectiones Græce adfert Theodoretus, Latine Hieronymus.

V. 16. S., et non increpabis. Hieronymus.

V. 17. Hieronymus : « *fornicabitur*, quod melius interpretatus est S., πορνευθήσεται : non quod ipsa fornicetur, sed quod passivo genere ab aliis constuprata sustineat fornicationem. »

1. Heb. canistrum æstatis. S. calathus autumnii. LXX, vas aucupis. Vul. uncinus pomorum.

3. H. S. et ululabunt cantica. LXX, et ululabunt laquearia. Vul. et stridebunt cardines.

4. H. et ad abolendum. LXX, et opprimentes. Th. solventes. Vul. delicere facitis.

6. H. et labile frumenti. LXX, et de omni gemmine. *Alius*, de omni venditione. Vul. et quisquillas frumenti.

11. H. A. LXX, Th. Vul. sitim.

14. Hebr. *Alius*, Vul. in delicto. LXX, per propitiationem.

AMOS CAPUT IX.

קק ב' 1 Σ. οἰκοδόμημα ἱαστήριον. Ο', ἱαστήριον.

קק ב' 3 Ο', εἰς τὰ βάθη. Ἄλλος, εἰς τὰ θεμέλια.

קק ב' 6 Οἱ λοιποὶ, καὶ τὴν δέσμην αὐτοῦ. Ο', καὶ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ.

קק ב' 7 'A. Σ. μήτι οὐχ ὡς υἱοί. Ο', οὐχ ὡς υἱοί.

קק ב' 9 'A. μήτι οὐ τὸν Ἰσραήλ. Σ. μή οὐχὶ τὸν Ἰσραήλ. Ο', οὐ τὸν Ἰσραήλ.

קק ב' 'A. ἀπὸ Ἐκρά. Ο', ἐκ Καππαδοκίας.

קק ב' 'A. E'. ἀπὸ Κεῖρ. Σ. ἀπὸ Κυρήνης. Ο', ἐκ βόθρου. Θ. ἐκ τοῦ τοίχου.

קק ב' 9 'A. Σ. καὶ κοσκινῶ. Ο', καὶ λιμνήσω.

קק ב' 'A. Σ. ἐν τῷ κοσκίνῳ. Ο', ἐν τῷ λιμνῶ.

קק ב' 11 'A. καὶ οὐκ ἐμπεσεῖται δὲ ψήφον ἐπὶ τὴν γῆν. Ο', καὶ οὐ μὴ πέση σύντριμμα ἐπὶ τὴν γῆν.

קק ב' 13 Ο', ἀμητός. Ἄλλος, ἀλοητός.

1. Heb. sphærum. S. ædificium propitiatorium. LXX, propitiatorium. Vul. cardinem.

3. H. in pavimento. LXX, in profunda. *Alius*, in fundamenta. Vul. in profundo.

6. Hebr. *Reliqui*, Vul. et fasciculum suum. LXX, et promissionem suam.

7. Hebr. LXX, Nonne sicut filii? A. S. Vul. Numquid non ut filii?

Heb. S. LXX, nonne Israel? A. Vul. numquid non Israel?

H. de Chapthor. A. de Cara. LXX, Vul. de Cappadocia.

Heb. A. V. de Kir. S. de Cyrene. LXX, de fovea. Th. de pariete. Vul. de Cyrene.

9. H. A. S. et cribrabo. LXX, et ventilabo. Vul. et concutiam.

Heb. A. S. Vul. in cribro. LXX, in ventilabro.

Hebr. A. Vul. et non cadet lapillus super terram. LXX, et non cadet contritio super terram.

13. Heb. Vul. arator. LXX, messis. *Alius*, tritura.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Amos.

- V. 1. Σ., οικόδομημα Βλαστρίων. Barberin.
- V. 3. Ἄλλος, εἰς τὰ θεμέλια. Idem.
- V. 6. Οἱ λοιποὶ, καὶ τὴν δέσμην. Idem.
- V. 7. Ἄ., μήτι etc. Idem. Et infra Ἄ., μήτι οὐ etc. Idem.
- Ibid. Ἄ., ἀπὸ Καρά. Idem. Sed arbitror corruptum esse ex sequenti Κεῖρ.

- Ibid. Hieron. : « Pro Cyrene Aq. et V ed. ipsam verbum Hebraicum posuerunt CīR; LXX, *foveam*, i. e., βόθρον, Th., *parietem*. S., *Cyrenem*, quem et nos in hoc loco sequuti sumus. »
- V. 9. Ἄ., Σ., καὶ κοσκινῶ. Barberinus. Similiterque sequentes omnes lectiones usque ad finem capituli.

ABDIAS.

- ⲓⲛⲓⲛⲓ 1 Σ. καὶ ἀγγελίαν. Ο', καὶ περιοχὴν.
- ⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ 8 Ἄ. Θ. ἀπολω. Ο', ἀπολλέσω.
- ⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ 9 Ο', ὅπως ἀρθῆ ἄνθρωπος. Θ. ὅπως ἐξαρθῆ ἄνθρωπος.
- ⲓⲛⲓⲛⲓ 10 Σ. εἰς τὸν ἀδελφόν σου. Ο', ἀδελφοῦ σου.
- ⲓⲛⲓⲛⲓ 12 Οἱ Γ', ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτοῦ. Ο', ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτῶν.
- ⲓⲛⲓⲛⲓ 18 Ἄ. Θ. Ἐ', καὶ οὐκ ἔσται καταλειμμένος. Σ. καὶ οὐκ ἔσται διασωζόμενος. Ο', καὶ οὐκ ἔσται πυροφόρος.
- ⲓⲛⲓⲛⲓ 19 Οἱ Γ', νότον. Ο', Ναγέβ.
- ⲓⲛⲓⲛⲓ 21 Ἄ. καὶ πεδινῆ. Σ. καὶ κοιλάς. Ο', καὶ οἱ ἐν τῇ Σεφηλά.
- ⲓⲛⲓⲛⲓ 20 Ἄ. Σ. Θ. ἐν Σαφαράδ. Ο', ἕως Ἐφραθά.
- ⲓⲛⲓⲛⲓ 21 Ἄ. σεσωσμένοι. Σ. σώζοντες. Ο', Θ. ἀνασωζόμενοι.

- 1. Hebr. et legatus. S. et legationem. LXX, et munitionem. Vul. et legatum.
- 8. Hebr. et perdam. A. Th. LXX, Vul. perdam.
- 9. Heb. ut succidatur vir. LXX, ut auferatur homo. Th. ut de medio tollatur homo. Vul. ut intereat vir.
- 10. Heb. LXX, fratris tui. S. Vul. in fratrem tuum.
- 12. Heb. LXX, Vul. in die perditionis eorum. Tres Interp., in die perditionis ejus.
- 18. Hebr. et non erit superstes. A. Th. V, et non erit residuum. S. et non erit servatum. LXX, et non erit frumentarius. Vul. et non erunt reliquiæ.
- 19. Heb. meridiem. Tres interp., Notum. LXX, Nageb. Vul. Austrum.
- Heb. et planitiem. A. et planities. S. et vallis. LXX, et qui in Sephela. Vul. et qui in campestribus.
- 20. Hebr. A. S. Th. in Sapharad. LXX, usque Ephratha. Vul. in Bosphoro.
- Heb. Vul. salvatores. A. salvati. S. Salvantes. LXX, Th. qui salvi fuerint.

Notæ et variæ lectiones ad Abdiam.

- V. 1. Σ., καὶ ἀγγελίαν. Sic Theodoretus.
- V. 8. Ἄ., Θ., ἀπολω. Ms. Jes.
- V. 9. Θ., ὅπως ἐξαρθῆ ἄνθρωπος. Idem.
- V. 10. Σ., εἰς τὸν ἀδελφόν σου. Idem.
- V. 12. Οἱ Γ', ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας αὐτοῦ. Idem.
- V. 18. Theodoretus, τὸν *πυροφόρον* ὃ μὲν Σύμμαχος *διασωζόμενον* εἰρηκεν. Ἄκύλας δὲ καὶ Θεοδοσίω *καταλειμμένον*. Hieronymus vero : « Sed melius est ut ipsum sequamur Hebraicum, i. e., SARID, quod interpretatur vel *reliquus* juxta Aquilam; vel *effugiens*, juxta Symmachum; vel secundum Theodotionem, et quintam editionem *residuum*. »
- V. 19. Theodoretus, καὶ τοῦτο δὲ συμφώνως οἱ τρεῖς ἑρμηνεύται *νότον* ἤρμηνεύασιν· οὕτω γὰρ ὁ νότος ἑρμηνεύεται τῇ Ἑβραίων φωνῇ, scilicet ναγέβ. Ibid. Eusebius de locis Hebraicis. Σεφηλά, ἐν Ἡσαῖα. Ἄ., πεδινῆ. Σ., κοιλάς· καὶ εἰς ἔτι νῦν Σε-

- φηλά καλεῖται. Suspiciatur Drusius hic Hesaiam pro Abdia positum esse. In Hesaiam tamen xxxii, 19 reperitur *הַשָּׁרָד*; sed LXX vertunt ἐν τῇ πεδινῇ, non σεφηλά, ut hic, quod forte Drusii conjecturæ faveat, nisi dicatur, ἐν τῇ πεδινῇ ibi ex Aquila remansisse, quod sæpe contigit.
- V. 20. Hieronymus : « Ubi nos posuimus *Bosphorum*, in Hebræico habet SAPHARAD : quod nescio cur LXX *Ephratha* transferre voluerint, cum et A., et S., et Th. cum Hebraica veritate concordent. »
- V. 21. Hieronymus : « Pro eo autem quod nos interpretati sumus, *et ascendent salvatores*, ac LXX transtulerunt, *hi qui salvi fuerint* : in Hebræo scriptum est MOSIM, qui non ut A., et LXX, et Th. passive *σεσωσμένοι*, vel *ἀνασωζόμενοι*, sed juxta Symmachum *σώζοντες*, i. e., active *salvatores* intelligendi sunt. »

JONÆ CAPUT PRIMUM.

- ⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ 4 Σ. πνεῦμα μέγα. Ο', πνεῦμα.
- ⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ Ο', τοῦ συντριβῆναι. Ἄλλ., τοῦ διαλυθῆναι.
- ⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ 6 Ἄ. καὶ κατέβη. Ο', καὶ προσῆλθε.
- ⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ Οἱ λοιποὶ, ἀνάστηθι. Ο', ἀνάστα.
- ⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ 8 Ἄλλος, καὶ πόθεν ἐρχῆ, καὶ ποῦ πορεύῃ. Ο', καὶ πόθεν ἐρχῆ.

- 4. Heb. Vul. ventum magnum. S. spiritum magnum. LXX, spiritum.
- Heb. LXX, Vul. conteri. *Altus*, dissolvi.
- 6. Heb. LXX, Vul. et accessit. A. et descendit. Heb. *Reliqui*, LXX, Vul. surge.
- 8. Heb. LXX, et unde venis. *Al.* et unde venis, et quo vadis? Vul. et quo vadis?

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Jonæ.

- V. 1. Ο', τὸν τοῦ Ἄμαθι. Barber. in marg. : Θ., ὠδόν. DRAICM.

- V. 2. Νινευή. Barb. in margine : γοιτὴν ὠραιόστητος. Δ', *καταστῆσθαι γαρῶς*. DRAICM.

V. 4. Σ., πνεῦμα μέγα. Barberin.
Ibid. Ἄλλος, τοῦ διαλυθῆναι. Idem.
V. 5. Ἐκάθευθε. Barb. in marg. : Ἄ., ἐκεῖ. Sed non habet Hebr. DRACH.
V. 6. Ἄ., κατέβη. Idem. Verum hæc lectio suspecta, aut alicunde translata videtur.

V. 8. Ἄλλος, καὶ πόθεν ἔρχη, καὶ τοῦ πορεύη. Hic ejusdem Hebraici dicti קַבְּלָהּ יְרַמְּסֵהּ duas interpretationes exhibent quædam τῶν O' exemplaria. Postremam vero lectionem, καὶ τοῦ πορεύη, quæ videtur esse veteris cujusdam Interpretis, sequitur Vulgata quæ habet, et quo vadis?

JONÆ CAPUT II.

וַיִּפֹּל בְּבֶרֶךְ הַיָּם וַיִּשְׁלַח יָדָיו וַיִּפְּסַח וַיִּשְׁלַח יָדָיו וַיִּפְּסַח וַיִּשְׁלַח יָדָיו וַיִּפְּסַח
ἐν βυθῷ καρδίας θαλασσῶν. O', ἀπέρριψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης. Θ. ἐρρίψάς με εἰς ἄβυσσον ἐν καρδίᾳ θαλασσῶν.

וַיִּבְרַח ס. γνόφοι σου. O', μεταωρισμοί σου.

וַיִּבְרַח ס. γνόφοι σου. O', μεταωρισμοί σου.

וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ
προσεβλέψω πρὸς ναὸν ἁγίον σου; O', ἄρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι με πρὸς ναὸν τὸν ἁγίον σου; Θ. πῶς ἐπιβλέψω πρὸς τὸν ναὸν τὸν ἁγίον σου;

וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ ס. θάλασσα. O', ἄβυσσος.
וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ Ἄ. ἐρυθρά. Σ. ἀπέραντος. O', ἐσχάτη.

וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ ס. θάλασσα. O', ἄβυσσος.
וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ Ἄ. ἐρυθρά. Σ. ἀπέραντος. O', ἐσχάτη.

וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ ס. θάλασσα. O', ἄβυσσος.
וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ Ἄ. ἐρυθρά. Σ. ἀπέραντος. O', ἐσχάτη.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Jonæ.

V. 1. Ἄ. et Θ. lectiones habet Coislin. noni vel decimi sæculi, ubi post Psalmos sunt Cantica Scripturæ cum expositionibus Patrum : qui codex sequentes etiam suppeditat usque ad versum 7.

V. 7. OI ΛΟΙΚΟΙ, ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς etc. Hanc lectionem exhibet codex Reg. Bombycinus, necnon

4. Hebr. et projecisti me profundum in cor marium. A. et projecisti me in profundum cordis marium. LXX, projecisti me in profunda cordis maris. Th. projecisti me in abyssum in cor marium. Vul. et projecisti me in profundum in corde maris.

H. illisiones tuæ. S. caligines tuæ. LXX, elevationes tuæ. Vul. gurgites tui.

5. Hebr. S. Th. expulsus sum. A. exii. LXX, Vul. abjectus sum.

H. verumtamen addam respicere ad templum sanctitatis tuæ. S. forte iterum respiciam ad templum sanctum tuum. LXX, putasne addam, ut videam templum sanctum tuum? Th. quomodo respiciam ad templum sanctum tuum? Vul. verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum.

6. H. LXX, Vul. abyssus. S. mare.

H. carectum. A. rubrum. S. interminatum. LXX, novissima. Vul. pelagus.

7. Hebr. ascendere fecisti de fovea vitam meam. Reliqui, ascendat de corruptione vita mea. LXX, ascendat corruptio vitæ meæ. Vul. et sublevabis de corruptione vitam meam.

9. H. custodientes vanitates mendacii, misericordiam suam derelinquent. A. custodientium vanitatem frustra..... S. observantes vapores vanos, misericordiam suam abjecerunt. LXX, qui custodiunt vana et mendacia misericordiam suam reliquerunt. Vul. qui custodiunt vanitates frustra, misericordiam suam derelinquent.

Colbertinus unus.

V. 9. Ἄ., ἀποφυλασσόντων etc. Ex codice Psalmorum Colbertino στιχηρῶς scripto, qui in fine habet canticum Jonæ cum cæteris Veteris Testamenti Canticis. Coislinianus has ipsas lectiones effert, et ad Symmachum habet, τὸν ἔλεον αὐτοῦ.

JONÆ CAPUT III.

וַיִּבְרַח ס. γνόφοι σου. O', μεταωρισμοί σου.

וַיִּבְרַח ס. γνόφοι σου. O', μεταωρισμοί σου.

וַיִּבְרַח ס. γνόφοι σου. O', μεταωρισμοί σου.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Jonæ.

V. 4. Lectionem Ἄ., Σ., Θ. itemque Syri et Hebræi adfert et asserit Theodoretus. Vide Hieronymum in hunc locum. Apud Justinum Dial. cum Tryphone legitur, ὅτι μετὰ (ἐν ἄλλοις τρεῖς) τσσα-

4. Heb. A. S. Th. Syrus, Hebræus et Vul. adhuc quadraginta dies. LXX, adhuc tres dies.

8. H. et convertantur. A. Th. et conversi sunt. LXX, et Al., et reversi sunt.. Vul. et convertatur.

ράκοντα τρεῖς, ita ut ex duabus lectionibus una facta fuerit.

V. 8. Ἄ., Θ., καὶ ἐπέστρεψαν. Ms. Jes.

JONÆ CAPUT IV.

וַיִּבְרַח ס. γνόφοι σου. O', μεταωρισμοί σου.

Heb. num bene faciendo ira est tibi? Reliqui, an bene contristatus es? S. Jurene tristatus es? LXX, si vehementer contristatus es tu? Vul. putasne bene irascaris tu?

קריק 6 'A. καὶ οἱ λοιποὶ, κισσόν. Ο', κολοκύνθη.
 Barberin. 'A. Θ. κυκεῶνα. Σ. κισσόν.
 ל הרה ברה 9 *Oi λοιποὶ, εἰ καλῶς ἐλυπήθης;*
 ἄρα δικαίως ἐλυπήθης; Ο', εἰ σφόδρα λελύπησαι
 οὐ;

6. H. ricinum. A. *Reliqui*, Vul. hederam. LXX, cucurbitæ. Barber. A. Th. cyceona. S. hederam.
 9. H. num benefaciendo ira est tibi? *Reliqui*, an recte contristatus es tu? S. jurene tristatus es? LXX, si vehementer contristatus es tu? Vul. putasne bene irasceris tu?

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Jonæ.

V. 4. *Oi λοιποὶ, εἰ καλῶς.* Has versus 4 et 9 lectiones adfert Theodoretus.
 V. 6. 'A. καὶ οἱ λοιποὶ, κισσόν. Hieronymus in epistola quadam ad Augustinum, et in commentariis in Jonam, ubi de hedera et cucurbita fusc dispu-

tat. Sed Barberinus longe aliud habet, ut vides. 'A., Θ., κυκεῶνα. Hoc nihil aliud est, quam vox Hebraica קריק græcis litteris expressa. [Alex. scribit κολοκύνθη. DRACH.]
 V. 9. *Oi λοιπ.* etc. Theodoretus.

MICHÆÆ CAPUT PRIMUM.

תך 2 Σ. μαρτυρῶν. Ο', εἰς μαρτύριον.
 עיבדו 8 'A. ὡς σειρήνων. Ο', ὡς δρακόντων. Θ. ὡς λέοντων.
 פוע' 'A. Σ. στρουθοκαμήλων. Ο', σειρήνων.
 וב 10 *Oi λοιποὶ, κλαυθμόν.* Ο', ἐν βαχεί.
 תסס זנאפ פבתי פאפי נל 11 'A. . . . Σενναάρ (al. Σαναών, ἢ εὐθηνούσα). Ο', οὐκ ἐξήλθε κατοικοῦσα Σενναάρ. Κόψασθε. Θ. . . . Σανιών εἰς κοπετόν.
 פופ פבתי 12 Σ. ἡ κατοικία ἢ παραπικραίνουσα. Ο', κατοικούση οὐνάς.
 נבא עתך תך פשר פבתי תך אבי שרהי תך 15 לראי כבד Σ. ἔτι κληρονόμον ἄξω καὶ σοὶ κατοικία Μαρῆσα, ἕως Ὀδολλάμ ἤξει τῆς δόξης Ἰσραήλ. 'A. κληρονόμον. Ο', ἕως τοὺς κληρονόμους ἀγάγωσι, κατοικοῦσα Λαχείς κληρονομία ἕως Ὀδολλάμ ἤξει, ἢ δόξα τῆς θυγατρὸς Ἰσραήλ.
 פופ 16 'O 'Εβρ. καὶ Ο', τὴν χηρείαν σου. 'A. Σ. φαλάκρωσιν. 'A.Λ.Λ., ξύρησιν.

2. Heb. Vul. in testem. S. testificans. LXX, in testimonium.
 8. H. sicut dracones. LXX, quasi draconum. Vul. velut draconum. A. sicut sirenarum. Th. sicut leonum
 Hebr. ululæ. A. S. struthocamelorum. LXX, sirenarum. Vul. struthionum.
 10. Heb. flere. *Reliqui*, fletum. LXX, in bachi. Vul. lacrymis.
 11. H. Non est egressa habitatrix Sanaan plantum. A.... Sennaar (al. Sanaan, vel prospera). LXX, Non est egressa habitatrix Sennaar. Plangite, Th... Sanion in luctum. Vul. Non est egressa quæ habitat in exitu : plantum.
 12. Hebr. habitatrix Maruth. S. habitatio exasperans. LXX, habitatrici dolorum. Vul. quæ habitat in amaritudinibus.
 15. H. Adhuc hæredem adducam tibi, habitatrix Maresa, usque ad Odollam veniet gloria Israel. S. Adhuc hæredem adducam, et tibi habitatio Maresa, usque Odollam veniet gloriæ Israel. A. hæredem. LXX, Donec hæredes adducant, quæ habitas Lachis; hæreditas usque Odollam veniet, gloria filii Israel. Vul. Adhuc hæredem adducam tibi quæ habitas in Maresa : usque ad Odollam veniet gloria Israel.
 16. Heb. A. S. Vul. calvitium tuum. *Heb. int. et LXX*, cheriam tuam, vel viduitatem. *Afius*, tonsionem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Michææ.

V. 2. Hieron. : « Symm., *testificans*. I. e., μαρτυρῶν. »
 V. 3. Καὶ ἐπιθήσεται. Barb. in marg., 'Εβρ., καὶ ἀναθήσεται. DRACH.
 V. 8. 'A., ὡς σειρήνων etc. Barberinus.
 Ibid. 'A., Σ., στρουθοκαμήλων. Idem.
 V. 10. *Oi λοιποὶ, κλαυθμόν.* Hieron. in commentariis. Eusebius vero de locis Hebraicis, 'Εναχείμ, ἢ ἐν βαχεί, & εἰσιν ἐν κλαυθμῷ. Ubi pro & εἰσιν emenda 'A. καὶ Σύμ. quod confirmat versio Hieronymi : « *Inachim*, sive in *Bachim* : pro quo Aquila et Symmachus transtulerunt, in *fetu*. » Potius crederem κλαυθμόν vertisse, ut ait in Commentario Hieronymus, quam ἐν κλαυθμῷ, cum nulla sit in Hebræo præpositio. [Ἐν Βαχείμ est lectio Ald. Montf. non accurate adscriptis Hebr. פופ; refertur enim certe ad proxime præcedentem וב, ut et lectio Reliquorum. Edit. Rom. : « Plerique τὴν ξύρησιν,

et apud S. Hieron., *calvitium*. » DRACH.]
 V. 11. Eusebius de locis Hebraicis : Σενναάρ ἐν Μιχαία. 'A., Σενναάρ, pro quo Hieronymus : « *Sennaar* : pro quo Aquila *Sennam*; S. interpretatur *uberem*. Meminit hujus Michæas propheta. » Barberinus vero ad marginem : 'A., Σαναών ἢ εὐθηνούσα (sic). Θ., σανιών εἰς κοπετόν.
 V. 12. Σ., ἡ κατοικία etc. Ex Drusio. Versionem vero Latinam adfert Hieronymus.
 V. 15. Σ., ἔτι κληρονόμον etc. Ex Hieronymo. 'A. item κληρονόμον habuit ieste Theodoro, qui hanc unam ejus vocem adfert. [Ad Ἰσραήλ, Barb. in marg., λ (λοιποὶ), Σιών. DRACH.]
 V. 16. Ex Barberino. Illud autem 'Εβρ. καὶ Ο', χηρείαν, denotat LXX ipsam vocem Hebraicam פופ, illo χηρείαν expressisse. [Edit. Rom. vertit χηρείαν Latine, *tonsura*. DRACH.]

MICHÆÆ CAPUT II.

וְיָ 1 'A. Σ. οὐαί. Ο', ἐγένοντο.

עַתָּה כֹּחַ יְשׁוּעָה כִּי 'A. διότι ἰσχυρὸν χεῖρ αὐτοῦ. Σ. ὅτι ἰσχυεὶ ἡ χεῖρ αὐτοῦ. Ο', διότι οὐκ ἦσαν πρὸς τὸν Θεὸν χεῖρας αὐτῶν.

תְּפִלָּה יְדִי מִן הַיָּד הַיְמָנִית וְיָ 6
תְּפִלָּה 'A. μὴ σταλάζετε σταλάζοντες, οὐ σταλάζετε εἰς τούτους, οὐ καταλήψη ἐντροπὰς ὁ λέγων. Σ. μὴ ἐπιτιμᾶτε ἐὰν ἐπιτιμῆσητε, οὐκ ἐπιτιμῶντες οὐ κωλύει κατασχυμμος. Ο', μὴ κλαίετε δάκρυσι, μηδὲ δακρυέτωσαν ἐπὶ τούτοις· οὐδὲ γὰρ ἀπώσεται ὄνειδος, ὁ λέγων.

bria qui dicit. Vul. ne loquamini loquentes, non stillabit super istos, non comprehendet confusio. Dicit.

עַתָּה יְדִי כֹחַ יְשׁוּעָה 8 'A. καὶ συναγῶν. Σ. πρὸ μιᾶς δὲ ὁ λαὸς . . . Ο', καὶ ἐμπροσθεν ὁ λαὸς μου εἰς ἔχθραν ἀντίστη.

ea populus meus in inimicitia restitit. Vul. et e contrario populus meus in adversarium consurrexit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Michææ.

V. 1. 'A., Σ., οὐαί. Barberin. LXX qui vertunt, ἐγένοντο, legerunt haud dubie וְיָ pro יָ.

Ibid. 'A., διότι ἰσχυρὸν etc. Has Aquilæ et Symmachi lectiones adfert idem. Lectio autem Aquilæ videtur desicere. [Barb. exhibet pariter Theodotionis versionem, quæ fugit Monifauconii oculos : διότι ἔχουσι ἰσχύν τὴν χεῖρα αὐτῶν. DRACH.]

1. Hebr. A. S. Vul. vā. LXX, facti sunt.

Heb. quia est in forti manus eorum. A. quia fortis est manus ejus. S. quia fortis erat manus ejus. LXX, quia non levaverunt ad Deum manus suas. Vul. quoniam contra Deum est manus eorum.

6. Hebr. ne stilletis, stillabunt : non stillabunt istis : non comprehendet ignominias. O dicta [domus.] A. ne stilletis stillantes, non stilletis in hos, non comprehendes confusiones qui dicis. S. ne increpetis si increpetis : non increpantes non cohibet ignominia. LXX, nolite flere lacrymis, neque plorent super his, neque enim abjiciet opprobria qui dicit. Vul. ne loquamini loquentes, non stillabit super istos, non comprehendet confusio. Dicit.

8. Hebr. et heri populus meus in inimicum insurrexit. A. et occurrens... S. ante unam diem populus meus quasi inimicus restitit. LXX, et ante e contrario populus meus in adversarium consurrexit.

V. 6. A., ne stilletis stillantes. Hieronymus. Barberinus vero lectiones Aquilæ et Symmachi Græce plenas adfert.

V. 8. Græca Aquilæ et Symmachi habet Barberinus. Hieronymus : « quia verbum MUL et contrario et diem hesternum sonat, S. apertius transtulit, ut diceret : ante unam diem etc. »

MICHÆÆ CAPUT III.

כֹּחַ יְשׁוּעָה בְּיַד יְהוָה 1 Οἱ Λοικοί, (καὶ οἱ ἡγούμενοι οἴκου Ἰσραήλ.) Ο', καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου Ἰσραήλ.

כֹּחַ יְשׁוּעָה בְּיַד יְהוָה 8 Σ. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος. Ο', ἐὰν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχύν.

הַיְתָה רִיב עֲשׂוֹתֵיךְ שְׂדֵה שִׁין כִּי 12
'A. διὰ τοῦτο χάριν ὑμῶν Σιών χώρα ἀροτριάθησεται, καὶ Ἰερουσαλήμ λιθολογηθήσεται. Ο', διὰ τοῦτο δι' ἑαυτῆς Σιών ὡς ἀγρὸς ἀροτριάθησεται, καὶ Ἰερουσαλήμ ὡς ὄπωροφυλάκιον ἔσται.

marii erit. Vul. propter hoc, causa vestri, Sion quasi ager arabitur, et Jerusalem ut custodia pomarii erit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Michææ.

V. 1. Hieron. : « Pro reliquiis domus Israel, exceptis LXX omnes, duces domus Israel transtulerunt. »

V. 8. Σ., ἀλλὰ μὴν etc. Barberinus.

1. Heb. et gubernatores domus Israel. Reliqui, Vul. et duces domus Israel. LXX, et residui domus Israel.

8. H. et vere ego repletus sum fortitudinæ. S. verum ego repletus sum fortitudine. LXX, nisi ego implevero fortitudinem. Vul. verumtamen ego repletus sum fortitudine.

12. H. Idcirco propter vos Sion ager arabitur, et Jerusalem in acervos erit. A. Ideo propter vos Sion ager arabitur, et Jerusalem in acervum lapidum redigetur. LXX, Idcirco propter vos Sion quasi ager arabitur, et Jerusalem ut custodia pomarii erit.

V. 12. 'A., Σ., διὰ τοῦτο χάριν etc. Eusebius in Demonstr. evangelica.

MICHÆÆ CAPUT IV.

עַתָּה יְדִי כֹחַ יְשׁוּעָה 3 Ο', καὶ τὰ δόρατα αὐτῶν. Ἄλλος, ζιβννας αὐτῶν.

עַתָּה יְדִי כֹחַ יְשׁוּעָה 3 Σ. Θ. ἐπ' ἔθνος. Ο', πρὸς ἔθνος.

עַתָּה יְדִי כֹחַ יְשׁוּעָה 8 'A. σκοτώδης θυγάτηρ Σιών. Σ. ἀπόκρυφος θυγάτηρ Σιών. Ο', ἀχμώδης, θυγάτηρ Σιών.

עַתָּה יְדִי כֹחַ יְשׁוּעָה 11 Σ. συναήχθησαν. Ο', ἐπισυνήχθησαν.

3. Heb. LXX, Vul. et hastas suas. Alius, lanceas suas.

H. LXX, contra gentem. S. Th. super gentem. Vul. adversus gentem.

8. Heb. editus locus filia Sion. A. tenebrosa filia Sion. S. abscondita ipsa est filia Sion. LXX, squalens, filia Sion. Vul. nebulosa filia Sion.

11. Heb. S. Vul. congregatæ sunt. LXX, una congregatæ sunt.

תקרתה 13 *Oi loipoi, anathematizab. O', anathematizab. LXX, consecrabis. Vul. interficies.*
 וצבא Σ. τὸ κέρδος αὐτῶν. *U'*, τὸ πλῆθος αὐτῶν. *Θ*, τὰ δῶρα αὐτῶν. *E'*, ἡ ὠφέλεια.

13. *H. anathematizabo. Reliqui, anathematizabis. LXX, consecrabis. Vul. interficies.*
H. desideriam eorum. S. lucrum eorum. LXX. multitudinem eorum. Th. dona eorum. V, utilitas. Vul. rapinas eorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Michææ.

V. 5. Ἄλλος, ζιδύνας. Barberin.
 Ibid. Σ., Θ., ἐπ' ἔθνος. Ms. Jes.
 V. 8. Hieronymus : « *Et hæc turris filia Sion; sive ut Symmachus vertit in Græcum, et ipsa est filia Sion.* » Quæ haud dubie vitiosa videntur. Barberinus *A.*, σκοτώδης. Σ., ἀπόκρυφος; hæc videntur

esse veræ lectiones.
 V. 11. Σ., συνήχθησαν. Barberin.
 V. 15. *Oi loipoi, anathematizab. Idem.*
 Ibid. Hæ lectiones procedunt ex Hieronymo et ex edit. Romana.

MICHÆÆ CAPUT V.

תבא-בו תבאנתו תבא 1 *A. S. Θ. E'*
O', νῦν ἐμπραχθήσεται θυγάτηρ ἐμπραγμῶ.

4. *Hebr. nunc turmatim excurret, filia turma. A. S. Th. V, Vul. nunc vastaberis, filia latronis. LXX, nunc obstruetur filia obstructione.*

לכיש עשו פה תליתו כי *A.* κλήξουσιν ἐπὶ σιαγόνα τὸν κριτὴν Ἰσραήλ. Σ. τύψουσι κατὰ σιαγόνας τὸν κριτὴν Ἰσραήλ. *U'*, πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνας τὰς φυλάς Ἰσραήλ. *Θ*. πατάξει ἐπὶ σιαγόνα τὸν κριτὴν Ἰσραήλ.

H. A. percutient super maxillam judicem Israel. S. percutient in maxillas judicem Israel. LXX, percutiet in maxillas tribus Israel. Th. percutiet in maxillam judicem Israel. Vul. percutient maxillam iudicis Israel.

עשו *Oi Γ'*, τὸν κριτὴν. *U'*, τὰς φυλάς.
 ושיג *δ* Σ. . . . *O'*, ὑπάρξουσι.

Hebr. Tres Interpret. Vul. judicem. LXX, tribus. 4. H. et manebunt. S. et habitabunt. LXX, erunt. Vul. et convertentur.

את נסכי נבניהו עים העבש 5 *A.* ἐπτὰ νομείς, καὶ ὀκτώ καθεσταμένους ἀνθρώπων. Σ. ἐπτὰ ποιμένες, καὶ ὀκτώ χριστοὺς ἀνθρώπων. *U'*, ἐπτὰ ποιμένες, καὶ ὀκτώ δῆγματα ἀνθρώπων. *Θ*. ἐπτὰ ποιμένες, καὶ ὀκτώ ἀρχηγούς ἀνθρώπων. *Θ*. ἄλλως, *E'*, ἀρχοντες ἀνθρώπων.

5. H. Th. septem pastores, et octo principes hominum. A. septem pastores, et octo constitutos homines. S. septem pastores, et octo christos hominum. LXX, septem pastores, et octo morsus hominum. Th. aliter, V, principes hominum. Vul. septem pastores, et octo primates hominum.

תבא פתחיהו תבא תבא פתחיהו 6
 תבא Σ. . . . *O'*, καὶ ποιμανοῦσι τὸν Ἀσσοῦρ ἐν βομφαίᾳ, καὶ τὴν γῆν τοῦ Νεβρώδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς.

6. H. et depascent terram Assur in gladio, et terram Nemrod intra portas ejus. S. et pascent Assur in gladio, et terram Nemrod intra portas ejus. LXX, et pascent Assur in gladio, et terram Nebrod in fovea ejus. Vul. et pascent terram Assur in gladio, et terram Nemrod in lanceis ejus.

תבא *A.* ἐν Σ. ἐν τῶς πυλῶν αὐτῆς. *U'*, ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς. *Θ*. ἐν πύλαις αὐτῆς. *E'*, ἐν παραξίφρῳ αὐτῶν.

Heb. in portis ejus. A. Vul. in lanceis ejus. S. intra portas ejus. LXX, in fovea ejus. Th. in portis ejus. V. in sicis eorum.

עשׂו תבא 7 *A.* καὶ ὡς ψεκᾶδες ἐπὶ πόαν (*al. σπόρον*). *U'*, καὶ ὡς ἄρνες ἐπὶ ἀγρωστίν. *Θ*. καὶ ὡσεὶ νιφετὸς ἐπὶ χόρτον. Σ. ἐπὶ χόρτον.

7. Hebr. tamquam imbres super herbam. A. et guttæ roris super herbam (al. semen). LXX, et sicut agni super gramen. Th. et sicut stillæ super fœnum. S. super fœnum. Vul. et quasi stillæ super herbam.

את בני יתי מלי שיאל תקראל תבא *A.* ὅς οὐχ ὑπομενεὶ ἀνδρα, καὶ οὐ περὶ υἱοὺς ἀνθρώπων. *U'*, ὅπως μὴ συναχθῆ μῆδεις, μῆδὲ ὑποστῆ ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. *Θ*. ὅς οὐ μενεὶ ἀνθρωπον, καὶ οὐκ ἐλπίζει ἐπὶ υἱῶν ἀνθρώπων.

H. quæ non exspectabit virum, nec præstolabitur filios hominis. A. quæ non exspectabit virum, nec circa filios hominum. LXX, ut non congregetur quisquam, neque sit in filiis hominum. Th. quæ non exspectabit hominem, neque sperabit in filios hominum. Vul. quæ non exspectat virum, et non præstolatur filios hominum.

תבא 12 *A.* καὶ κληδονίζόμενοι. Σ. καὶ σημαιοσκοπούμενοι. *U'*, καὶ ἀποφθεγγόμενοι.

12. H. et præstigiatores. A. et hariolantes. S. et augures. LXX, et loquentes. Vul. et divinationes.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Michææ.

V. 1. Trium interpretationes ex eclogis Joannis monachi litera X in cod. Coislín.
 Ibid. *Oi Γ'*, τὸν κριτὴν. Barberin.
 V. 4. Hieron. : « *Et convertentur; sive, ut melius interpretatus est Symmachus, habitabunt.*

JASUBU enim verbum Hebraicum utrumque significat. » In illa autem hujus versus verba καὶ στήσεται καὶ ὑφεται, notat ad marg. Ms. Jes., τὰ ὠδελισμένα εἰς τοὺς δύο τόπους οὐ κείνται ἐν τῷ ἔξασελῶφ. I. e. quæ obelo notantur in duobus locis non exstant in

Hexaplo, scilicet, ut male posita.

V. 5. 'A., καθεσταμένους. Drusius ex editione Romana. Hieronymus vero sic habet : « Ubi nos posuimus *primates homines*, et in Hebraico scriptum est NESICHE ADAM, S. interpretatus est *christos hominum*, Th. et V ed., *principes hominum*, Aquila, *graves*, vel *constitutos homines*, i. e., καθεσταμένους. » Sed trium lectiones pleniores proferimus ex Barberino codice.

V. 6. Hieronymus : « Rursum in eo ubi ego et Aquila transtulimus, in *lanceis ejus*, ut subaudiat, *terræ Nemrod* ; S. vertit, ἐντός πυλῶν αὐτῆς, i. e., *intra portas ejus*, Th. in *portis eorum*. V ed., ἐν

παράξτεσιν αὐτῶν, quod nos possumus dicere, *in siccis eorum* : in Hebræo autem positum est BAPHI-THEE. »

Infra vero Hieronymus plenam Symmachi versionem adfert qualem nos edidimus.

V. 7. 'A., καὶ ὡς ψεκάδες ἐπὶ πόαν. Ex Eusebii Demonstr. evangelica. Barberin. 'A., σπόρον. Σ., Θ., χόρτον.

Ibid. 'A., δς οὐχ ὑπομενεῖ etc. Aquilæ et Theodotionis lectionem exhibet Euseb. in Demonstr. p. 82 ut supra.

V. 12. 'A., καὶ κληδονς- etc. Barberin.

MICHÆÆ CAPUT VI.

וְיָרַח מִדְּבַר מִסְּוֵהוּ 2 Σ. Ο', καὶ αἱ φάραγ-
γες θεμέλια τῆς γῆς. Ε'.

מִבְּנֵי הַבַּיִת 5 *Oi loipoi*, Ο', ἀπὸ τῶν
σγόνων.

וְיָרַח Σ. (ἔλεος). Ο', ἡ δικαιοσύνη.

וְיָרַח-עַם כְּחֵן עֲנִיָּה 8 Ο', καὶ ἔτοιμον εἶναι τοῦ
πορεύεσθαι μετὰ Κυρίου Θεοῦ σου. Θ. καὶ ἀσφαλ-
ίζου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ Ἐλωαφ. Ε', καὶ φροντί-
ζειν.

וְיָרַח 9 Σ. βοήσῃ. Ο', ἐπικληθήσεται.

וְיָרַח מְלִי וְסוֹחַ דְּבַר בְּרָקָה 14 'A. καὶ κατα-
φυτεύσω ἐν ἐγκάτῃ σου, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ
διασωθῆς. Σ. ἀλλὰ καὶ διαφθερεῖς εἰς τὰ ἐντός σου,
καὶ ἤξεις, καὶ οὐ μὴ διασωθῆς. Ο', καὶ συσκοτάσει
ἐν σοί, καὶ ἰκνεύσει, καὶ οὐ μὴ διασωθῆς.

וְיָרַח 16 'A. ποιήματα. Ο', ἔργα.

וְיָרַח Ο', ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. Ἄλλος, ἐν ταῖς
βουλαῖς αὐτῶν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Michææ.

V. 2. Hieron. : « S. et Th. transtulerunt, et *antiqua fundamenta terræ*. Quinta autem ed. ipsum Hebraicum posuit, *ETHANIM, fundamenta terræ*. »

V. 5. Hieron. : « Pro *justitiis sive justitia, misericordia* interpretatus est S., et ubi LXX, *schœnia*, Omnes ipsum Hebraicum *SETTIM* transtulerunt. »

V. 8. Θ., καὶ ἀσφαλίζου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ

Ἐλωαφ. Sic restituit Martianæus, antea legebatur μετὰ Θεοῦ σου. V ed., καὶ φροντίζεν. Hieron.

V. 9. Σ., βοήσαι. Barberin.

V. 14. 'A., καὶ καταφυτεύσω etc. Lectiones Aquilæ et Syn. sic exhibet Barberin.

V. 16. 'A., ποιήματα. Barb.

Ibid. Ἄλλος, βουλαῖς. Idem.

MICHÆÆ CAPUT VII.

בַּח 2 *Oi loipoi*, ἐκλείπειν. Ο', ἀπόλων.

מִבְּנֵי הַבַּיִת 4 Ἄλλ., πολιορκία αὐτῶν. Ἄλλος, φρού-
ρησις αὐτῶν. Ο', κλαυθμοὶ αὐτῶν.

רַח 11 Σ. ἐπιταγή. Ο', νόμιμα. Θ. πρόσταγμα.

וְיָרַח 12 Π. περισχῆ. καὶ περίφραγμα καὶ πολιορκία. Ο', ὄχυρα.

וְיָרַח 18 *Oi loipoi*, εἰσαεῖ. Ο', Ε' εἰς μαρτύρον.

וְיָרַח 20 Ο', ἀρχῆθεν. Ἄλλως, ἐμπροσθεν.

2. Hebr. LXX, Vul. periit. *Reliqui*, defecit.

4. Hebr. perplexitas eorum. *Alius*, obsidio eorum. *Al.* inunitio eorum. LXX, fletus eorum. Vul. vastitas eorum.

11. Hebr. statutum. S. præceptum. LXX, legitima. Th. jussio. Vul. lex.

12. Hebr. munitionis. *Omnes*, munitio, et circumvallatio, et obsidio. LXX, munitæ. Vul. munitas.

18. Hebr. in perpetuum. *Reliqui*, in sempiternum. LXX, V, in testimonium. Vul. ultra.

20. H. quondam. LXX, a principio. *Al.* priores. Vul. antiquis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VH Michææ.

- V. 2. *Ol λοιπ.*, ἐκλείπειν. Barberinus.
- V. 4. Hieronymus : « *Vastatio tua venit : nunc erit vastitas eorum*, i. e., *habitorum*, sive *obsidio*: MABUCHA enim magis *πολιορκίαν* et *φρούρησιν*, i. e., *obsidionem* et *custodiam*, quam *vastitatem* in Hebræo sonat. » Ubi haud dubie aliorum Interpretum versionem tacito nomine adfert.
- V. 11. S., Th., ἐπιταγήν καὶ πρόσταγμα. Hieronymus.
- V. 12. Hieron. : « MASOR : quod verbum si in

- præpositionem MA, et nomen SOR, dividatur, de Tyro, intelligitur : sin autem unus sermo sit, *munitionem* sonat. Denique omnes *περιοχὴν*, καὶ *περίφραγμα*, καὶ *πολιορκίαν*, non de Tyro, ut LXX; sed *munitionem* et *ambitum muratæ urbis* transtulerunt. » Ubi trium haud dubie lectionem adfert.
- V. 18. *Οἱ λοιποὶ*, εἰσαέτ etc. Has lectiones ex codice Regio et ex Hieronymo mutuamur.
- V. 20. Ἄλλως, ἐμπροσθεν. Sic quædam exemplaria.

NAHUM CAPUT PRIMUM.

- כשח 1 'A. ἄρμα. Θ', λῆμμα.
- חבא 2 'A. Θ. καὶ ἔχων θυμόν. Ο', μετὰ θυμοῦ.
- כשת 5 'A. καὶ ἐφριξεν. Σ. καὶ ἐκινήθη. Ο', καὶ ἀνεστάλη.

- 1. Heb. A. Vul. onus. LXX, assumptio.
- 2. Hebr. A. Th. Vul. et habens furorem. LXX, cum furore.
- 5. Heb. et conflagravit. A. et inhorruit. S. et commota est. LXX, et contracta est. Vul. et contremuit.
- 6. Heb. et quis stabit in ira furoris ejus? A. quis resistet. . . . S. et quis sustinebit iram furoris ejus? LXX, Vul. et quis resistet in ira furoris ejus?

שחן 6 'A. τίς ἀντιστήσεται Σ. Ο', καὶ τίς ἀντιστήσεται ἐν ὄργῃ θυμοῦ αὐτοῦ;

Heb. Vul. effusa est. A. conflata est. S. Th. stillavit. LXX, consumit, sive liquefacit.

- חבא 8 'A. Σ. 'A. ἀπὸ τῶν ἀνισταμένων. Ο', καὶ κατακλυσμῶ πορείας συντέλειαν ποιήσεται. τούς ἐπεχειρομένους. Θ. E'. eunte consummationem faciet : transeuntes. Th. consurgentibus ei. V. a consurgentibus ei.

- 8. Heb. et in inundatione transeunte consummationem faciet loci ejus. S. Vul. et in diluvio prætereunte consummationem faciet loci ejus. A. a consurgentibus. LXX, et in diluvio trans-

עצ 9 Σ. Ο', οὐκ ἐκδικήσει δις ἐπιταυτὸ ἐν θλίψει. Θ. vindicabit bis in idipsum in tribulatione. Th. non duplex tribulatio.

- 9. Hebr. non consistet bis angustia. S. non sustinebunt impetum secundum angustia. LXX, non consurget secunda tribulatio. Vul. non consurget

לעיל 11 'A. κακίαν βουλευόμενος ἀποστασία. Ο', πονηρὰ βουλευόμενος ἐναντία.

- 11. Hebr. malum consulens Belial. A. malitiam delibers apostasia. LXX, pessima cogitans contraria. Vul. malitiam : mente pertractans prævaricationem.

תק 14 Ο', ὅτι ταχεῖς. E', ὅτι ὑβρισθης.

- 14. Hebr. quia despectus fuisti. LXX quia velocis. V, quia contumelia affectus es. Vul. quia in honore es.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Nahum.

- V. 1. 'A., ἄρμα. Hieron. Prologo in Nahum. « LXX interpretantur λῆμμα. A., ἄρμα. Apud Hebræos MASSA. »
- V. 2. 'A., Σ., καὶ ἔχων θυμόν. Drusius.
- V. 5. 'A., καὶ ἐφριξεν etc. Theodoretus.
- V. 6. Hieronymus : « *Apertius interpretatus est Sym., et quis sustinebit iram furoris ejus.* » Infra vero : « Porro verbum Hebraicum IACCUM, quod et A. et LXX transtulerunt, *resistet* etc. »
- Ibid. 'A., συνεχωνεύθη etc. Hieronymus.
- V. 8. Hieronymus : « Verbum MACOMA, quod nos interpretati sumus, *loci ejus*, omnes in duas orationis partes diviserunt ; ut MA, in præpositio-

- nem *de*, verterent, i. e. ἀπό, COMA, *surgentes* interpretarentur. Denique Aquila ἀπὸ ἀνισταμένων, inquit, i. e. *a consurgentibus*; LXX, *consurgentes*; Theodotio, *consurgentibus ei*; V ed., *a consurgentibus illi*. Solut Symmachus cum nostra interpretatione consentiens, ait : *Et in diluvio* etc. »
- V. 9. S., Th. Lectiones adfert Hieronymus, ut nos edimus.
- V. 11. 'A., κακίαν βουλευόμενος etc. Ms. Jes.
- V. 14. Hieron. : « V editio, ὅτι ὑβρισθης, LXX transtulerunt : *quia veloces*, quod in Hebraico legitur CHI CALLOTH. »

NAHUM CAPUT III.

- תכל 1 'A. ἐξαιχνισμοῦ πλήρης. Σ. 1. ἀποτομίας πλήρης. Σ. 2. μελοκοπίας πλήρης. Ο' ἀδικίας πλήρης.

- 1. Heb. extorsione plena. 'A. excervicatione plena. S. 1. crudelitate plena. S. 2. membrorum concisione plena. LXX, iniquitate plena. Vul. dilaceratione plena.

א' ימיש מרר Σ Ο', οὐ ψηλαφθηθήσεται θήρα.

Heb. non recedet præda. S. ubi indesinens præda est. LXX, non contrectabitur venatio. Vul. non recedet a te rapina.

3 יכשלו בניחם Σ Ο', και ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν.

3. Hebr. Impingent in corpora eorum. S. et offendunt in cadaveribus mortuorum. LXX, et infirmabuntur in corporibus eorum. Vul. et corruent in corporibus suis.

4 בעל כשפים 'A. Σ Ο', ἰγουμενη φαρμάκων.

4. Heb. patronæ maleficiorum. A. S. habens maleficia. LXX, dux maleficiorum. Vul. habentis maleficia.

7 יהיה כל־דך יודך ומך ואמר שדח נוסח מן לה יוד Σ Ο', και ἔσται, πᾶς ὁ ὀρῶν σε καταθήσεται ἀπὸ σοῦ, και ἔρει, Δειλατα Νινευή, τίς στενάξει αὐτήν;

7. Heb. Et erit omnis qui viderit te vagabitur a te, et dicet, Vastata est Ninive, quis condolebit ei? S. Et omnis qui viderit te recedet a te, et dicet, Dissipata est Ninive, quis lugebit cum ea? LXX, Et erit: omnis, qui viderit te, resiliet a te, et dicet: Vastata est Ninive: quis commovebit super te caput?

18 מקרב 'A. Σ. Θ. ὁ συνάγων. Ο', ἐκδεχόμενος.

18. Heb. A. S. Th. Vul. qui congreget. LXX, qui suscipiat.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Nahum.

V. 1. Hieronymus: « Ubi nos posuimus laceratione plena, in Hebræo habetur PHEREC MALEA, quod interpretatus est A. ἐξουχενισμοῦ πλήρης, i. e., excercitatione plena. Symmachus autem ἀποτομίας πλήρης, quod possumus dicere, crudelitate vel severitate plena. In altera ejus editione reperi, με-

λοχοπτίας πλήρης, i. e., sectionibus carniū, et frustis per membra concisis. »

Ibid. S., ubi indesinens etc. Hieronymus.

V. 3. S., et offendunt etc. Drusius ex Hieronymo.

V. 4. A., S., habens maleficia. Hieronymus.

V. 7. S., et omnia qui viderit etc. Hieronymus.

HABACUC CAPUT PRIMUM.

1 א' ארמא Σ. (V, Θ. λήμμα.

1. Heb. A. Vul. onus. S. LXX, Th. assumptio.

5 ר'א בניחם 'A. Σ. Θ. Ο', ἴδετε οἱ καταφρονηταί 'Αλλος, . . . 'Αλλος,

5. Heb. videte in gentibus. A. S. Th. Vul. aspiciete in gentibus. LXX, videte contemptores. Aliis, videbitis calumniatores. Aliis, videbitis declinantes.

7 כרפעת פעה בימיכם לא תאמינו כרפעת Σ Ο', διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ὁ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται.

H. Quia opus operans in diebus vestris, non creditis cum narrabitur. S. quia opus fiet in diebus vestris, quod nemo credet cum narrabitur. LXX, quia opus ego operor in diebus vestris quod non creditis, si quis narraverit. Vul. quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo credet cum narrabitur.

7 יה' א' ארמא Σ. αὐτὸς ἐαυτῷ δικάσει, και δόγμα τὸ ἐαυτοῦ ἐπεξελεύσεται. Ο', ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, και τὸ λήμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται.

7. Heb. Ipsa ex seipsa iudicium ejus, et exaltatio ejus egredietur. S. Ipsa sibi iudicabit, et decreto suo egredietur. LXX, ex ipsa iudicium ejus erit, et assumptio ejus ex se egredietur. Vul. Ex semetipsa iudicium, et onus ejus egredietur.

8 ופשו פשו Σ Ο', και ἐξιππάσσονται οἱ ἵππεις αὐτοῦ.

8. H. et late patebunt equites ejus. S. effundentur equites ejus. LXX, et equitabant equites ejus. Vul. et diffundentur equites ejus.

9 מוצאי ערב 'A. παρὰ παραύεις τῆς ἑσπέρας. Ο', ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς 'Αραβίας.

Hebr. præ lupis vesperæ. A. præ pardis vesperæ. LXX, lupis Arabiæ. Vul. (velociore)s lupis vespertinis.

9 כל' א' ארמא Σ. πάντα εἰς πλεονεξίαν ἦξει. Ο', συντέλεια εἰς ἀσεβείας ἦξει.

9. H. tota ipsa ad rapinam veniet. S. omnia in avaritiam venient. LXX, consummatio in impios veniet. Vul. omnes ad prædam venient.

10 פניחם פניחם Σ. ἡ πρόσφυς τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀνεμος καύσων. Ο', ἀνθεστηκότηας προσώποις αὐτῶν ἐξεναντίας.

Heb. oppositio facierum eorum ad orientem. S. aspectus vultus eorum ventus urens. LXX, resistentes faciebus ipsorum ex adverso. Vul. facies eorum ventus urens.

11 א' א' ארמא Σ. και πλημμελήσει. Ο', και ἐξιλάσεται.

11. Hebr. A. S. et delinquet. LXX, et propitiabitur. Vul. et corruet.

12 יהוה אלהי קדש' א' ארמא Σ. ἡ θεοστυχία καὶ ἡ ἀσπίς μου. Ο', ἀνθεστηκότηας προσώποις αὐτῶν ἐξεναντίας. Σ. εἰς τὸ κρίνειν και κρα-

12. H. Nonne tu a principio Dominus Deus meus sanctus meus? non moriemur, Domine, ad iudicium posuisti eum, et petram ad increpandum fundasti eum. A. et firmum ad arguendum fundasti

ταὶν εἰς τὸ ἐλέγχειν ἱστησας αὐτόν. Ὁ, οὐχὶ σὺ ἀπ' ἀρχῆς, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ ἁγιός μου; καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν, Κύριε, εἰς κρίμα τέταχας αὐτὸ, καὶ ἔπλασέ με τοῦ ἐλέγχειν παιδείαν αὐτοῦ.

Domine Deus sancte meus? et non moriemur : Domine, in iudicium posuisti ipsum : et plasmavit me ut arguam disciplinam ejus. Vul. Numquid non tu a principio, Domine Deus meus, Sancte meus, et non moriemur? Domine in iudicium posuisti eum: et fortem ut corriperes, fundasti eum.

יְהוָה אֱלֹהֵי מִי עַד אֵיךְ אֶעֱלֶמְךָ 13 'A. S. Θ. παρασιωπῆς καταπίνοντος ἀσεβοῦς τὸν δικαιοτάτερον αὐτοῦ. Ὁ, παρασιωπήσῃ ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον.

eum. S. Nonne tu a principio, Domine, Deus meus, sancte meus, ut non moreremur? Domine ad iudicandum posuisti eum, et fortem ad corripiendum constituisti eum. LXX, Nonne tu a principio, Domine Deus sancte meus? et non moriemur : Domine, in iudicium posuisti ipsum : et plasmavit me ut arguam disciplinam ejus. Vul. Numquid non tu a principio, Domine Deus meus, Sancte meus, et non moriemur? Domine in iudicium posuisti eum: et fortem ut corriperes, fundasti eum.

13. H. Facebis in deglutendo impio justum prae se. A. S. Th. Vul. Taces devorante impio justiqrem se. LXX, Facebis dum impius devorat justum.

Notae et variae lectiones ad cap. I Habacuc.

V. 1. Hieronymus in Prologo : « LXX, S., Th., λήμμα. A., pondus, i. e., ἄρμα., » ut supra cap. I Nahum

V. 5. Hieron. : « Ubi in Hebraico scriptum est RAU BAGGOIM, et nos transtulimus, aspice in gentibus, et LXX posuerunt, Videte contemtores, excepto Aquila et S. et Th. qui cum nostra interpretatione concordant, in alia quadam editione habetur, videbitis culumniatores, et in alia pariter absque auctoris titulo, videbitis declinantes. »

V. 6. Hieron. : « Symmachus pro eo quod diximus, quia opus factum est in diebus vestris, interpretatus est, quia opus fiet in diebus vestris : cetera similiter. »

V. 7. S., αὐτὸς ταυτῶ etc. Theodoretus. Codex v. ro Reg. habet ταυτόν. Hieronymus : « S., ipsa sibi iudicabit, et decreto suo egrediatur. »

V. 8. S., effundentur equites ejus. Hieron. Ibid. 'A., παρὰ παρδ. Barberinus.

V. 9. S., πάντα εἰς πλονεξίαν ἤξει. Theodoretus et cod. Reg. Ibid. S., ἡ πρόσοψις etc. Ibidem.

V. 11. 'A., καὶ πλημμυλήσει. Hieronymus, qui sic habet : « Et postea corruet : pro quo A. et S. transtulerunt καὶ πλημμυλήσει, i. e., et delinquet; hanc habente Scriptura sancta consuetudinem, ut VASAM, i. e. delinquet, ponat pro eo quod est, desinet esse quod fuerat. »

V. 12. S., Nonne tu a principio etc. Hieron. Græca vero Aquilæ et Symmachi ex Barberino mutamur.

V. 15. 'A., S., Θ., παρασιωπῆς etc. Theodoretus et ms. Reg.

HABACUC CAPUT II.

שָׂמַנְתִּי מַגְדָּלַי וְעָמְדָנִי מִתְּרוֹמָה וְיָרַדְתִּי מִגְּבֻרָתִי 1
 וְיָרַדְתִּי עַל יְבוֹשָׁתִי וְכֹחַ מִבְּרִיתִי בְּרִיתִי Σ.
 Ὁ, ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι, καὶ ἐπιθήσομαι ἐπὶ πέτραν, καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἔμοι, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἐλεγχόν μου.

ex contradicam adversam arguentem me. LXX, petram, et contemplabor ad videndum quid loquetur mihi, et quid respondeam ad correptionem meam. Vul. Super custodiam meam stabo, et sigam gradum super munitionem : et contemplabor, ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam ad arguentem me.

תַּשֵּׁב 'A. E'. Σ. Ὁ, πέτραν. Θ.

1. Heb. Super custodiam meam stabo, et substam super munitionem, et contemplabor ad videndum quid loquatur in me, et quid respondeam super increpatione mea. S. Quasi custos super speculam stabo, et stabo velut inclusus, et contemplabor ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam. Super custodiam meam stabo, et ascendam super mihi, et quid respondeam ad correptionem meam. Vul. Super custodiam meam stabo, et sigam gradum super munitionem : et contemplabor, ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam ad arguentem me.

יָרַח 2 'A. ὀραματισμόν. Ὁ, ὄρασιν.
 שִׁטְרִית Σ. Ὁ, πυξίον.
 יָרַח 'A. S. τρέχῃ. Ὁ, διώκῃ-

Heb. Vul. munitionem. A. V, circum. S. conclusum. LXX, petram. Th. gyrum.
 2. Hebr. LXX, visionem. A. Vul. visum.
 Heb. Vul. tabulas. S. paginas. LXX, buxum.
 Heb. Vul. percurrat. A. S. currat. LXX, persouatur.

בְּזַר מִלֵּי 3 'A. S. καὶ οὐ διαφεύσεται. Ὁ, καὶ οὐκ εἰς κενόν.
 תֵּקֵף מִלֵּי מִבְּרִיתִי לְיָמֵי מִתְּרוֹמָה וְיָרַדְתִּי מִגְּבֻרָתִי 'A. ἐὰν δὲ μελλήσῃ, προσδέχου αὐτόν, ὅτι ἀρχόμενος ἤξει (αὐ. ἐλεύσεται) καὶ οὐ βραδυεῖ. Σ. στραγγεύσεται.
 Ὁ, ἐὰν ὑστερήσῃ ὑπόμεινον αὐτόν, ὅτι ἐρχόμενος ἤξει, καὶ οὐ μὴ χρονίσῃ-

3. Hebr. A. S. Vul. et non mentietur. LXX, et non in vanum.
 H. si moram fecerit exspecta eum, quia veniendo veniet, non tardabit. A. si autem procrastinaverit, exspecta eum, quia veniens veniet, et non tardabit. S. coarctabit.... LXX, si moram fecerit, sustine eum, quia veniens veniet, et non tardabit. Vul. si moram fecerit, exspecta eum, quia veniens veniet, et non tardabit.

בָּרְשָׁה מִיָּדָי אֵלֶיךָ 4 'A. ἰδοὺ νοηγελευομένου οὐκ εὐθεία ἢ ψυχῆ μου ἐν αὐτῷ. Ὁ, ἐὰν ὑποσταίληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἢ ψυχῆ μου ἐν αὐτῷ.

יִחַי יְחִידָא בְּרִיתָא 'A. καὶ δίκαιος ἐν πίστει αὐτοῦ ζήσεται. Σ. Θ. E', G', Z', ὁ δὲ δίκαιος τῆ ἑαυτοῦ πί-

4. H. Ecce elata est, non recta anima ejus in eo. A. Ecce tardante non recta anima mea in ipso. LXX, si retraxerit se, non placet anima mea in eo. Vul. Ecce qui incredulus est, non erit recta anima ejus in semetipso.
 Heb. A. et justus in fide sua vivet. S. Th. V, VI, VII, justus autem fide sua vivet. LXX, justus

στει ζήσει. O', ό δὲ δίκαιος ἐκ πίστεώς μου ζήσεται.

וְיָבֵן כְּלֵי 5 Σ. καὶ οὐκ εὐπορήσει (αί. εὐπραγήσει). O', οὐθὲν μὴ περῶνῃ.

וְיָרֶךְ 7 Oί λοιποί, καὶ ἐξυπνισθήσονται. O', καὶ ἐκνήψουσιν.

וְיָרֶךְ 9 Σ. Oθαί. O', ω.

וְיָרֶךְ 11 "Αλλος, "Αλλος, O', δίδει λίθος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάνθαρος ἐκ ξύλου φθέγγεται αὐτά.

gno loquetur ei. LXX, quoniam lapis de pariete quia lapis de pariete clamabit : et lignum, quod

וְיָרֶךְ 11 "Α. καὶ μάζα ἐκ ξύλου (ἀποκριθήσεται). Σ. καὶ σύνδεσμος οἰκοδομῆς ξύλινος ἀποφθέγγεται. Θ. E', καὶ σύνδεσμος ξύλου φθέγγεται αὐτά. Θ. Ἀλλως, ἐνδεσμος. Barberinus.

וְיָרֶךְ 15 'A. . . . ἐξ ἐκπέμψεως. Barber. ἐξ ἐπιτριφews χάλου σου. Σ. . . . καὶ ἀφίων ἀκριτως τὸν θυμὸν ἑαυτοῦ. O', "Ω ό ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπή θολερῶ. E', ἐξ ἀπροσοκλήτου ἀνατροπῆς τῆς ὀργῆς σου. Θ. ἀπὸ χύσεως θυμοῦ σου. "Αλλος, οὐαί τῷ ποτίζοντι τὸν ἑταίρον αὐτοῦ ἀέλλην πετομένην. "Αλλος, ἐκστασιν ὄχλουμένην.

וְיָרֶךְ 16 'A. τὴν γύμνωσιν αὐτῶν. Σ. τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῶν. O', τὰ σπῆλαια αὐτῶν.

וְיָרֶךְ 16 'A. καὶ καρώθητι. O', σαλεύθητι.

וְיָרֶךְ 17 'A. αἶμα. Σ. κλονεξία. O', ἀσθεσία.

וְיָרֶךְ 18 'A. καὶ προνομή κτηνῶν. Σ. διαρπαγῆ κτηνῶν. O', τάλαιπωρία θηρίων.

וְיָרֶךְ 18 'A. καταπτήξει αὐτούς. Σ. ἠττήσει. O', πότησει σε.

וְיָרֶךְ 18 Σ. ἄλαλα. O', κωφά.

וְיָרֶךְ 19 'A. . . . O', καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

autem ex fide mea vivet. Vul. justus autem in fide sua vivet.

5. Hebr. et non habitabit. S. et non abundabit [ai. prosperabit]. LXX, nihil perducet ad finem. Vul. non decorabitur.

7. Hebr. LXX, et evigilabunt. Reliqui, et expersiscentur. Vul. et suscitabuntur.

9. Hebr. S. Vul. Væ. LXX, o.

11. Hebr. quia lapis e pariete clamabit, et trabs de ligno respondebit ei. Alius, quia lapis in pariete clamabit, quasi vermis in ligno loquens. Alius, lapis enim de pariete vociferabitur, et scώληξ de liclamabit, et scarabeus de ligno loquetur ea. Vul. respondebit ei.

Heb. et trabs de ligno respondebit ei. A. et massa de ligno respondebit. S. et colligatio ædificii lignea vocem dabit. Th. V Ed. et colligatio ligni vociferabitur ea. Vul. et lignum, quod inter juncturas ædificiorum est respondebit.

15. Hebr. Væ propinanti socio suo, adjungenti venenum tuum. A. . . . ex emissione. Barb. attritione furoris tui. S. . . . et emittens absque iudicio furorem suum. LXX, O qui propinat proximo suo subversionem turbidam. V, de insperata subversione iræ tuæ. Th. . . . de effusione furoris tui. Alius, Væ qui potum dat amico suo turbinem volantem. Alius, Væ qui potum dat amico suo extasin turbidam. Vul. Væ qui potum dat amico suo, mittens fel suum.

H. nuditates. A. nuditatem eorum. S. turpitudinem eorum. LXX, speluncas eorum.

16. Hebr. et denudare præputium. A. Vul. et consopire. LXX, commovere.

17. Hebr. rapina. A. sænguis. S. avaritia. LXX, impietas Vul. iniquitas.

H. A. et præda jumentorum. S. direptio jumentorum. LXX, miseria bestiarum. V, vastitas animalium.

Heb. conteret eas. A. Vul. deterrebit eos. S. superabit. LXX, terrebit te.

18. Hebr. S. LXX, Vul. muta.

19. Hebr. et omnis spiritus non in medio ejus. A. et spiritus ejus non est in visceribus, sive in medio ejus. LXX, et omnis spiritus non est in eo. Vul. et omnis spiritus non est in visceribus ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Habacuc.

V. 1. S., quasi castos etc. Hieronymus qui subdit : « Pro munitione et petra, in cuius locum Sym. interpretatus est, conclusum, in Hebræo ponitur MASURE, quod Th., gyrum, A. et V circum transtulerunt. »

V. 2. 'A., δραματισμόν. Hieronymus. Ibid. Hieronymus : « Pro tabulis et buxo, quod Hebraice dicitur ALLUOTH, S. interpretatus est paginas. « Forte σελίδας. Aquila vero πλάκας verterit de more. LXX, πυξίον, fortasse πυκτίον, librum. Ibid. 'A., Σ., τρέχη. Barberin.

V. 3. 'A., Σ., καὶ οὐ διαψεύσεται. Eusebius in Demonstr. evang. p. 277, soli Aquilæ, Barberinus autem id Aquilæ et Symmacho tribuit. Ibid. 'A., ἐὰν δὲ μελήσῃ etc. Ex eodem Euseb. Σ., σπραγγύσεται. Barberin.

V. 4. 'A., ἰδοὺ νοχλευομένου etc. Ex eodem p.

278, ut et sequentia. 'A., καὶ δίκαιος etc. ubi Hieronymus : « Et ubi LXX posuerunt, justus autem ex fide mea vivet, omnes æqualiter transtulerunt : ex fide sua vivet. Denique Symmachus significantius interpretans ait : Justus autem per fidem propriam suam vivet : quod Græce dicitur : ό δὲ δίκαιος τῆ ἑαυτοῦ πίστει ζήσει. (Hæc depravata sunt in editis, sed ex Eusebio restituuntur.) BAEMUNATHIO qui : pe, quod interpretatur in fide sua, si IOD et non VAU litteram haberet in fine, ut LXX putaverunt, et legeretur BAEMUNATHI, recte transtulissent, in fide mea. »

V. 5. Σ., καὶ εὐπορήσει, i. e., in rerum omnium erit penuria, Hieron. Barberinus habet, εὐπραγήσει.

V. 7. Oί λοιποί, καὶ ἐξυπν- Barberinus.

V. 9. Σ., οὐαί. Idem.

V. 11. Hæc ex Hieronymo prodeunt, qui sic ha-

bet : « Porro quod nos interpretati sumus : *Et lignum quod inter juncturas ædificiorum est respondebit* : pro quo LXX posuerunt : *Et scarabeus de ligno loquetur ea*, manifestius more suo transtulit Symm., καὶ σὺνδεδεμένος etc. [ut supra in textu] : quæ et ipsæ interpretationes cum Symmachii et nostra interpretatione concordant : quod enim lingua Hebraica dicitur CHAPHHS, lignum significat, quod ad continendos parietes in medio structuræ ponitur ; et vulgo apud Græcos appellatur ἱμάντωσις. . . . Reperi, exceptis quinque editionibus, i. e., A., S., J. XX, Th. et V in duodecim Prophetis et duas alias editiones, in quarum una scriptum est : *quia lapis de pariete clamabit quasi vermis in ligno loquens* : et in altera. *lapis enim de pariete vociferabitur, et σκώληξ de ligno loquetur ea*. Sed et Aquila aliud quiddam, quam nos diximus posuit, καὶ μάζα, i. e., *et massa de ligno respondebit*. » Illæ vero duæ editiones incerto auctore sunt sexta et septima, quas memorat supra Eusebius v. 4. De lignis ad structuræ murorum firmitatem usurpatis, hæc habet Flaminius Vacca, quem ex Italico vulgari idiomate Latine versum edidimus in Diario Italico p. 205 :

« *Memini audivisse me ab Horatio Mario, ut exornaretur Monasterium quoddam Monialium, jam in foro Nervæ situm, in solum projecta fuisse quædam saxa peperina quadra, et inter duo quadra fuisse assulas ex quolibet latere, ad formam caudæ hirundinis. Sed, quod summo opere miror, atebat Horatius usque adeo sanas et sinceræ esse, ut possent adhuc in opus admoveri. Nullusque lignarius faber ligni naturam novit.* »

V. 15. Has item omnes lectiones adfert Hieronymus ibid. quas hic repetere non est necesse. Ad Aquilam vero pro ἐκπέμψεως, Barberinus habet, ἐπιτρέψεως, non male.

Ibid. 'A., τὴν γύμνωσιν αὐτῶν etc. Barb.

V. 16. 'A., καὶ καρῶθητι. Barb.

V. 17. 'A., αἶμα, forte αἰμάς ; ita ut vocem Hebraicam græcis litteris expresserit, addita vocali i, post a, ut alibi.

Ibid. 'A., καὶ προνομή et cætera hujus versus ex Barberino.

V. 18. Σ., δλαλα. Hieron.

V. 19. Hieron. : « Unde et Aquila significantius vertit Hebraicum dicens : *Et spiritus etc.* »

HABACUC CAPUT III.

תננין לך הנהיבתי לך הנהיבתי הנהיבתי 1 'A. Σ. E', 'Qδῆ . . . ἐπὶ ἀγνοημάτων. O', καὶ ἄλλος, προσευχὴ 'Αμβακούμ τοῦ προφήτου μετ' ᾠδῆς. Θ. . . . ὑπὲρ τῶν ἔκουσιασμῶν.

לך הנהיבתי הנהיבתי הנהיבתי 2 O', Κύριε, εἰσαχέκουσά τὴν ἀκοήν σου, καὶ ἐφοδῆθην. Ἄλλος, Κύριε, εἰσάχουσα τὴν ἀκοήν σου, καὶ εὐλαβήθην. Ambro, κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην.

הנהיבתי הנהיבתי הנהיבתי 3 'A. ἐν τῷ ἐγγίξειν τὰ ἔτη ζώωνσον αὐτό. Σ. ἐν τῶν ἐνιαυτῶν ἀναζώωσον αὐτό. O', καὶ ἄλλος, ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήση. Θ. ἐν μέσῳ ἐτῶν ζώωσον αὐτό.

הנהיבתי הנהיבתי הנהיבתי 4 O', καὶ ἄλλ., ἐν τῷ ἐγγίξειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήση, ἐν τῷ παρῆναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήση. Vul. in medio annorum daberis.

הנהיבתי הנהיבתי הנהיבתי 5 'A. Σ. E', ὁ θεὸς ἐκ Θαιμάν ἤξει. . . . O', ὁ θεὸς ἐκ Θαιμάν ἤξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν κατασκίον δασέως. Θ. ὁ θεὸς (al. 'Ελωά) ἀπὸ νοτίου ἤξει, ἀπὸ ὄρους Φαράν. Ἄλλος, ὁ θεὸς ἀπὸ λιθὸς ἤξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν.

הנהיבתי הנהיבתי הנהיבתי 6 'A. ἀσι. Σ. εἰς τὸν αἰῶνα. O', διάψαλμα. Θ. εἰς τέλος. E', σελά. Ἄλλος, μεταβολὴ διαψάλματος.

והנהיבתי הנהיבתי הנהיבתי 7 'A. Θ. ἀπεκάλυψεν οὐρανοὺς τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς, δόξης αὐτοῦ καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπληρώθη ἡ οἰκουμένη. O', ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, καὶ αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ. Ἄλλος, ἐκάλυψεν ὁ οὐρανὸς τὴν εὐπρέπειαν τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπλήσθη ἡ οἰκουμένη.

1. Heb. Oratio Habacuc prophetæ super sigionoth. A. S. V, Canticum... super ignorantii. LXX, et *Alius*, Oratio Ambacum prophetæ cum cantico. Th... pro voluntariis. Vul. Oratio Habacuc prophetæ pro ignorantii.

2. Heb. Domine, audivi auditum tuum, timui, Domine, opus tuum. LXX, Domine, audivi auditum tuum, et timui. *Alius*, Domine, audivi auditum tuum, et reveritus sum. *Ambro*, consideravi opera tua et obstupui. Vul. Domine, audivi auditionem tuam, et timui, Domine, opus tuum.

Heb. in interiori annorum vivifica illud. A. in appropinquando annos vivifica illud. S. intra annos revivifica illud. LXX, et *Alius*, in medio duorum animalium cognosceris. Th. Vul. in medio annorum vivifica illud.

Heb. in interiori annorum notum facies, in ira misericordiæ recordaberis. LXX, et *Alius*, cum appropinquaverint anni cognosceris, cum advenerit notum facies, cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis.

3. Hebr. Deus de Theman veniet, et sanctus de monte Pharan. A. S. V, Deus de Thæman veniet. LXX, Deus de Thæman veniet, et sanctus de monte Pharan, umbroso condenseo. Th. Deus (al. Eloa) ab austro veniet, a monte Pharan. *Alius*, Vul. Deus ab austro veniet, et sanctus de monte Pharan.

Heb. V, sela. A. semper. S. in sæculum. LXX, diapsalma. Th. in finem. *Alius*, mutatio diapsalmatis.

H. operuit cælos decor ejus, et laudis ejus plena est terra. A. Th. revelavit cælos decorem ejus, gloria ejus et laude ejus repletus est orbis. LXX, operuit cælos virtus ejus, et laudis ejus plena est terra. *Alius*, operuit cælum decorem gloriæ ejus, et laudo ejus repletus est orbis. Vul. operuit cælos gloria ejus : et laudis ejus plena est terra.

לך ונבנה כבוד הנהי קרנים מידו 4 U, και φέγγος αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται, κέρατα ἐν χερσίν αὐτοῦ. "Αλλος, διαύγασμα φωτὸς ἔσται αὐτῷ, κέρατα ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ὀπάρχει αὐτῷ. Hanc postremam lectionem totus U tribuit Coisl. in margine positam.

הנהי קרנים מידו 'A. Σ. O', και ἔθετο ἀγάπησιν κραταῖν ἰσχύος αὐτοῦ. "Αλλος, ἐκεῖ ἐπιστήρικται ἡ δύναμις τῆς δόξης αὐτοῦ. dilectionem robustam fortitudinis suæ. *Alius*, ibi data est fortitudo ejus.

דבר ידו 5 'A. Σ. O', πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύεται λόγος. Θ. λόγος. "Αλλος, πρὸ προσώπου αὐτοῦ προελεύσεται πτωῖσις.

יהי קרנים מידו 'A. Σ. Θ. E'. . . . O', και ἐξελεύσεται εἰς πεδία κατὰ πόδας αὐτοῦ. "Αλλος, κατὰ πόδας αὐτοῦ ἀκολουθήσῃ τὰ μέγιστα τῶν πετηνῶν.

עמד ויכחד ארץ ראה ויהי גוים ויהפצצו הררי 6 U, ἔστη και ἐσαλεύθη ἡ γῆ, ἐπέδραψε και διετάκη ἔθνη· διεθρύθη τὰ ὄρη βίβη, ἐτάκησαν βουνοὶ αἰώνιοι πορείας αἰωνίας αὐτοῦ. "Αλλος, στὰς διεμέτρησε τὴν γῆν· κατανοήσας ἐξέικασε τὰ ἔθνη· διεθρύθη, και τὰ ὄρη θραυσθήσεται· ταπεινωθήσονται αἱ νάπαι ἐκ τοῦ αἰῶνος, αἱ ὁδοὶ αἱ ἐξ ἀρχῆς ἀλλοιωθήσονται· αὐτοῦ ἔνεκα σεισθήσεται ἡ οἰκουμένη.

quæ ab initio immutabuntur : ejus causa commovebitur orbis. Vul. Stetit et mensus est terram : aspexit et dissolvit gentes, et contriti sunt montes sæculi, incurvati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis ejus.

7 U, ἄντι κόπων εἶδον σκηνώματα Αἰθιοπίων, ποτηθήσονται και αἱ σκηναὶ γῆς Μαδιάμ. "Αλλος, κατανεόηκα τὰς σκηνὰς Αἰθιοπίων, παραχθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς δέσσεις Μαδιάμ.

Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ : turbabuntur oppida Æthiopiæ : et habitabuntur 8 U, και ἄλλος, μὴ ἐν ποταμοῖς ὤρησθης, Κύριε, ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμὸς σου ;

אם-בים עברתך כי תרכב על-סוסך מרכבתך 9 U, ἢ ἐν θαλάσῃ τὸ ὄρημά σου ; οἷ ἐπιθήρη ἐπὶ τοὺς ἵππους σου, και ἡ ἵππασία σου σωτηρία. "Αλλ., ἢ ἐν θαλάσῃ ἡ ὄρητή σου ; ἀνέθης ἐπὶ τὰ ἄρματα σου· ἡ ἵππασία σου σωτηρία ὁ πρόεδρος.

9 U, ἐντέλνουν ἐνέτεινας τόξον σου ἐπὶ σκηπτρα, λέγει Κύριος. "Αλλος, ἐξεγέρθη τὸ τόξον σου, ἐχόρτασας βολίδας τῆς φαρέτρας αὐτοῦ.

10 U, "Αλλος, διάψαλμα. 11 U, ποταμῶν βαγθήσεται γῆ. "Αλλ.

4. Heb. et splendor ut lux erat, cornua de manu ejus ei. LXX, et splendor ejus ut lux erit, cornua in manibus ejus. *Alius*, splendor lucis erit ei : cornua de manu ejus sunt ipsi. Vul. splendor ejus ut lux erit : cornua in manibus ejus.

Heb. et ibi absconsio fortitudinis ejus. A. et posuit absconsionem fortitudinis suæ. S. et posuit absconditam fortitudinem suam. LXX, et posuit firmata est virtus gloriæ ipsius. Vul. ibi abscon-

5. H. ad facies ejus ibit pestis. A. ante faciem ejus ibit pestis. S. ante faciem ejus præcedet mors. LXX, ante faciem ejus ibit verbum. Th. verbum. *Alius*, ante faciem ejus præbit ruina. Vul. ante faciem ejus ibit mors.

Heb. et egrediebatur carbo ad pedes ejus. A. volatilis. S. Th. V, volucris. LXX, et egredietur in campos ad pedes ejus. *Alius*, et ad pedes ejus sequeris maxima volucrum. Vul. et egredietur diabolus ante pedes ejus.

6. Heb. Stetit et mensus est terram : vidit et exsilire fecit gentes ; et contriti sunt montes perpetuitatis, incurvaverunt se colles sæculi, itinera sæculi ei. LXX, Stetit et commota est terra : aspexit et tabuerunt gentes : contriti sunt montes violentia : tabuerunt montes sempiterni, itineris sempiterni ejus. *Alius*, Stans mensus est terram : cogitans effinxit gentes : contriti sunt : et montes confringentur : humiliabuntur saltus a sæculo, viæ

Stetit et mensus est terram : aspexit et dissolvit gentes, et contriti sunt montes sæculi, incurvati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis ejus.

7. H. Pro iniquitate vidi tentoria Chusan, moverunt se cortinæ terræ Madian. LXX, Pro laboribus vidi tentoria Æthiopiæ : pavebunt et tabernacula terræ Madiam. *Alius*, Cogitavi tabernacula Æthiopiæ, turbabuntur inhabitantes pelles Madiam. Vul. pelles terræ Madian.

8. H. Numquid in flumina iratus est Dominus? Num in flumina furor tuus? LXX, et *Alius*, Vulg. Numquid in fluminibus iratus es, Domine, aut in fluminibus furor tuus?

Hebr. num in mare ira tua? quia equitabis super equos tuos, quadrigas tuas, salutem. LXX, vel in mare impetus tuus : quia ascendes super equos tuos, et equitatio tua salus. *Alius*, aut in mari ira tua : ascendisti super currus tuos, equitatio tua salus, quod præcessisti. Vul. vel in mari indignatio tua. Qui ascendes super equos tuos, et quadrigæ tuæ salvatio.

9. Hebr. Denudatione denudabitur arcus tuus, juramenta tribuum, dictum. LXX, Intendens intendisti arcum tuum super sceptræ, dicit Dominus. *Alius*, excitatus est arcus tuus, satiasti jacula pharetræ ejus. Vul. Suscitans suscitabis arcum tuum, juramenta tribubus quæ locutus es.

Hebr. sela. A. semper. LXX, *Alius*, diapsalma. Heb. Vul. fluvios scindes terræ. LXX, fluviorum

λος, ποταμούς διασκαδάσεις, και γην σώσεις.

scindetur terra. *Alius*, fluvios dissipabis, et terram salvabis.

10 וְיִדְּרוּ מִן עַל מַיִם וְיִרְדּוּ מִן הַר וְיִחַר אֶרֶץ כְּרָא 10
ΝΩΝ ΤΥΤΙ ΟΗ ΤΠΚ Ο, δφονται σε και ωδινήσουσι
λαοι, σκορπίζων ύδατα πορείας· έδωκεν η άδυσσος
φωνην αύτης, ύφος φαντασίας αύτης. "Αλλος, εν τώ
άντοφθαλμείν σε παραχθήσονται τά δρη· εν τώ τόν
έξαισιόν σου έμβρον διελθειν δι' αύτης, η άδυσσος
άνσφώνησε μείζον.

10. Heb. Viderunt te, tremuerunt montes; inun-
datio aquarum transiit. Dedit abyssus sonitum suum,
altitudo manus suas elevavit. LXX, Videbunt te, et
sicut parturiens dolebunt populi: dispergens aquas
itineris. Dedit abyssus vocem suam, altitudo phan-
tasiae ejus. *Alius*, Cum contra respexeris, turba-
buntur montes: cum ingens imber tuus pertrans-
iret per eam abyssus magis resonavit. Vul. Viderunt te, et doluerunt montes: gurges aquarum
transiit. Dedit abyssus vocem suam, altitudo manus suas levavit.

11 וְיִדְּרוּ מִן עַל מַיִם וְיִרְדּוּ מִן הַר וְיִחַר אֶרֶץ כְּרָא 11
ΤΠΚ ΠΡΚ Ο, επήρθη ο ήλιος, και η σεληνη έστη
εν τη τάξει αύτης, εις φώς βολίδες σου πορεύσονται,
εις φέγγος άστραπής σου. "Αλλος, φώς και
λαμπρόν του ήλιου επέσχεν· τδ δέ φέγγος της σελη-
νης έστάθη· κατά τδ φέγγος τών βολίδων σου πορεύ-
σονται, κατά τδ φέγγος άστραπής μαχαίρας σου.

11. Heb. Sol, luna stetit tabernaculo suo, ad
lucem sagittarum tuarum ibunt, ad splendorem ful-
guris hastæ tuæ. LXX, Elevatus est sol, et luna
stetit in ordine suo, in luce jacula tua ibunt, in
splendore coruscationis armorum tuorum. *Alius*,
lux splendida solis continuit, splendor autem lunæ
stetit, secundum splendorem jaculorum tuorum
ibunt, secundum splendorem fulguris gladii tui. Vul. Sol et luna steterunt in habitaculo suo, in
luce sagittarum tuarum, ibunt in splendore fulgurantis hastæ tuæ.

12 וְיִדְּרוּ מִן עַל מַיִם וְיִרְדּוּ מִן הַר וְיִחַר אֶרֶץ כְּרָא 12 Ο, εν άπειλή
έλιγώσεις γην, και εν θυμώ κατάξεις έθνη. "Αλλος,
μετά θυμού έγερόθηση επί την γην, μετ' όργης άλοή-
σεις έθνη.

12. Heb. in ira incedes terram, et in furore trit-
urabis gentes. LXX, in comminatione imminues
terram, et in furore detrahes gentes. *Alius*, cum
furore excitaberis super terram, cum ira triturbabis
gentes. Vul. in fremitu conculcabis terram: in fu-
rore obstupefacies gentes.

13 וְיִדְּרוּ מִן עַל מַיִם וְיִרְדּוּ מִן הַר וְיִחַר אֶרֶץ כְּרָא 13 'Α. Ε', έξηλ-
θεις εις σωτηρίαν λαού σου, εις σωτηρίαν συν Χριστώ
σου. Σ. Ο', έξηλθεις εις σωτηρίαν λαού
σου του σώσαι τον Χριστόν σου. Θ. Γ', έξηλ-
θεις του σώσαι τον λαόν σου δια 'Ιησουν τον Χριστόν
σου (1. δια 'Ιησου του Χριστου σου). "Αλλος, άνε-
φάνης επί σωτηρία του λαού σου, ρύσασθαι τούς
έκλεκτούς σου.

13. Hebr. A. V, Vul. Egressus es in salutem po-
puli tui in salutem cum Christo tuo. S. LXX, Egres-
sus es in salutem populi tui, ut salvares Christum
tuum. Th. Egressus es salvare populum tuum, sal-
vare Christum tuum. VI Ed. Egressus es salvare
populum tuum per Jesum Christum tuum. *Alius*,
Apparuisti super salute populi tui, ad liberandum
electos tuos.

14 וְיִדְּרוּ מִן עַל מַיִם וְיִרְדּוּ מִן הַר וְיִחַר אֶרֶץ כְּרָא 14
Ο, βελεις εις κεφαλές άνόμων θάνατον, έξηγειρας
δεσμούς· έως τραχήλου, διάψαλμα. Θ.
Ε'. "Αλλος, κατατόξευσας κεφαλές άνθρώ-
πων ύπερηφάνων, έως άδύσου της θαλάσσης κατα-
δύονται.

Heb. transfixisti caput de domo impii, denudasti
fundamentum usque ad collum, sela. LXX, Mittes
in capita iniquorum mortem, suscitasti vincula
usque ad collum. Diapsalma. Th. ornasti fun-
damentum usque ad collum. V Ed. denu-
dasti, sive evacuasti fundamentum usque ad collum,

sela. *Alius*, Sagittis confodisti capita hominum superborum, usque ad abyssum maris demergentur.
Vul. Percussisti caput de domo impii; denudasti fundamentum ejus usque ad collum.

14. H. Perfodisti in baculis ejus caput pagano-
rum ejus: turbinabunt ad dispergendum me: exsul-
tatio eorum quasi ad comedendum afflictum in abs-
condito. LXX, Discidisti in stupore capita poten-
tium: commovebuntur in eo: aperient fræna sua
sicut comedens pauper in abscondito. *Alius*, Ultus
es cum virtute tua duces peccatorum, confidentes
Vul. Maledixisti sceptris ejus, capiti bella:orum
Exsultatio eorum, sicut ejus qui devorat paupèrem

14 וְיִדְּרוּ מִן עַל מַיִם וְיִרְדּוּ מִן הַר וְיִחַר אֶרֶץ כְּרָא 14
ΤΠΚ ΠΡΚ Ο, διέκοψας έν έχστάσει κε-
φαλές δυναστών, σεισθήσονται έν αύτη, διανοίξουσι
χαλινούς αύτων ως έσθων πτωχός λάθρα. "Αλλος,
έξοείκησας μετά δυνάμειός σου τούς άρχηγούς τών
έμπαρτωλών· τούς παποιήσας; επί τη αύθαδεία αύ-
τών, ένεκεν του καταφαγειν τούς πτωχούς λάθρα.

14. H. Perfodisti in baculis ejus caput pagano-
rum ejus: turbinabunt ad dispergendum me: exsul-
tatio eorum quasi ad comedendum afflictum in abs-
condito. LXX, Discidisti in stupore capita poten-
tium: commovebuntur in eo: aperient fræna sua
sicut comedens pauper in abscondito. *Alius*, Ultus
es cum virtute tua duces peccatorum, confidentes
Vul. Maledixisti sceptris ejus, capiti bella:orum
Exsultatio eorum, sicut ejus qui devorat paupèrem

in arrogantia sua ut comederent pauperes clam.
ejus, venientibus ut turbo ad dispergendum me.
in abscondito.

14. H. Perfodisti in baculis ejus caput pagano-
rum ejus: turbinabunt ad dispergendum me: exsul-
tatio eorum quasi ad comedendum afflictum in abs-
condito. LXX, Discidisti in stupore capita poten-
tium: commovebuntur in eo: aperient fræna sua
sicut comedens pauper in abscondito. *Alius*, Ultus
es cum virtute tua duces peccatorum, confidentes
Vul. Maledixisti sceptris ejus, capiti bella:orum
Exsultatio eorum, sicut ejus qui devorat paupèrem

15 וְיִדְּרוּ מִן עַל מַיִם וְיִרְדּוּ מִן הַר וְיִחַר אֶרֶץ כְּרָא 15 'Α. του δια-
σκορπίσαι, γαυριάματα αύτων του φαγειν πένητας
άποκρύφως. Σ. έπειθόντας σκορπίσαι γαυριώντας
ώστε καταφαγειν κρυφώς. Ο', διανοίξουσι χαλινούς
αύτων ως έσθων πτωχός λάθρα.

II. ad dispergendum me: exsultatio eorum quasi
ad comedendum afflictum in abscondito. A. ad
dispergendum: exsultationes eorum ad comedendum
pauperes clam. S. irruentes ad dispergendum eos
qui exsultant ut devorent clam. LXX, aperient fræna
sua sicut comedens pauper in abscondito.

15. Heb. דרכת בים כוסיך חבור מים רבים
 15. Heb. Calcare fecisti in mare equos tuos, acer-
 vo aquarum multarum. LXX, Et ascendere facis in
 mare equos tuos, conturbantes aquam multam.
 Alius, Ascendere fecisti super maria equos tuos:
 conturbatae sunt ingentes aquae abyssi. Vul. Viam
 fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multa-
 rum.

16. Heb. שמעתי ונתתי בסיני לקח ילל שמו יבוא
 16. Hebr. Audivi, et expavit venter meus, ad vo-
 cem palparunt labia mea. Ingressa est putredo in
 ossa mea, et subius me expavi, qui requiescam in
 die angustiae ascendendo ad populum, excidet eum.
 LXX, Custodivi et extimuit venter meus, a voce
 orationis labiorum meorum. Et ingressus est tre-
 mor in ossa mea: et subter me conturbata est ha-
 bitudo mea (S. Th. et sub me conturbata est habi-
 tudo mea). Requiescam in die tribulationis, ut
 ascendam ad populum peregrinationis meae. Alius,
 Ordinavi, et restituta sunt viscera mea, a voce oris
 tui, subiit tremor in ossa mea, in memetipso contur-
 batus sum. Hæc custodies in die tribulationis, ad re-
 ducendum super gentem impugnantem populum tuum. Vul. Audivi et conturbatus est venter meus: a
 voce contremuerunt labia mea. Ingrediatu putredo in ossibus meis, et subter me scateat. Ut requie-
 scam in die tribulationis: ut ascendam ad populum accinctum nostrum.

17. Heb. כי-תאמר לא-תפרח ואין יובר בגגני כח
 17. Hebr. Quia ficus non florebit, et non germen
 in vitibus: mentiebatur opus olivæ, et arva non
 fecerunt cibum: abscedit de ovili pecus, et non bos
 in bovilibus. LXX, Quia ficus non afferet fructum,
 et non erunt germina in vineis: mentietur opus olivæ,
 et campi non facient escam: defecerunt ab escæ
 oves, et non sunt boves in præsepibus. Alius, ficus
 non tradet fructum suum, et in vineis non erit pro-
 ductio: oliva de medio tolletur, terra autem non
 emittet herbam: deficient ex ovili oves, et boves
 non erunt in præsepibus. Vul. Ficus enim non flo-
 rivæ, et arva non afferent cibum. Abscindetur de

18. Heb. אלוני אלוני אלוני אלוני אלוני אלוני
 18. Heb. Et ego in Domino exsultabo, lætabor in
 Deo salute mea. LXX, et Alius, Ego autem in Do-
 mino exsultabo, gaudebo in Deo salvatore meo.

19. Heb. ויהי וישם רגלי כמיילת ועל-בבוחתי
 19. II. Deus Dominus virtus mea, et ponet pedes
 meos tamquam cervorum: et super excelsa mea
 calcare faciet me, victorem in modulationibus meis.
 LXX, Dominus Deus virtus mea, et ponet pedes
 meos in consummationem: super excelsa ascen-
 dere facit me, ut vincam in cantico ejus. Alius,
 Dominus Deus meus dedit mihi fortitudinem, et
 constituit pedes meos firmos: et super colla inimi-
 corum meorum ascendere facit me; cum festinasset
 requievit. Vul. Deus Dominus fortitudo mea: et
 ponet pedes meos quasi cervorum. Et super excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem.

19. Heb. ויהי וישם רגלי כמיילת ועל-בבוחתי
 19. II. Deus Dominus virtus mea, et ponet pedes
 meos tamquam cervorum: et super excelsa mea
 calcare faciet me, victorem in modulationibus meis.
 LXX, Dominus Deus virtus mea, et ponet pedes
 meos in consummationem: super excelsa ascen-
 dere facit me, ut vincam in cantico ejus. Alius,
 Dominus Deus meus dedit mihi fortitudinem, et
 constituit pedes meos firmos: et super colla inimi-
 corum meorum ascendere facit me; cum festinasset
 requievit. Vul. Deus Dominus fortitudo mea: et
 ponet pedes meos quasi cervorum. Et super excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Habacuc.

V. 1. Hieronymus: « A. et S. et V ed. sicut nos
 pro ignorationibus transtulerunt: solus Th., υπέρ
 των έκουσιασμών, i. e., pro voluntariis, et pro his
 qui sponte delinquant. Hoc propterea ut intelliga-
 mus, exceptis LXX, nullum orationem cum cantico,
 transtulisse. Nam et in Hebraico habet AL SEGIO-
 NOTII, quod dicitur, ἐπὶ ἀγνομάτων, et nos trans-
 tulimus, pro ignorationibus. » In codice Barberino

adfertur interpretatio alia cantici Habacuc cum hac
 nota in fine, τὴν ὁδὴν τοῦ Ἀμβακούμ οὐχ εὖρον
 συμφωνοῦσαν οὔτε τοῖς Ο', οὔτε Ἀκύλα, οὔτε Συμ.,
 οὔτε Θεοδοτίωνι. Ζητήσεις οὖν εἰ τῆς Ε' ἢ τῆς Ϛ' ἐκ-
 δόσεως ἐστὶ. I. e. Canticum Ambacum nec cum LXX,
 nec cum Aq., nec cum Sym., nec cum Th. consentit.
 Quæres igitur an ad quintam vel ad sextam editionem
 pertineat. Imo nec cum quinta nec cum sexta con-

venit, ut ex earum locis supra allatis liquidum est : quare ut incerti Interpretis postrema semper ponitur, præmissa voce, Ἄλλος, per totum Canticum. Esse vero septimam editionem vix est quod dubitemus. [In Th. pro ἔκουσασμῶν potius legendum putamus ἀκουσασμῶν, involuntariis; Hebr. enim קוּנַיִךְ derivatur a קוּנַי, idem quod קוּנַי, cujus prima significatio est, *erravit; involuntarie*, i. e. per errorem et imprudentiam, *deliquit*. Sic nomen קוּנַיִךְ passim per ἀκούσιον redditur a LXX, ut Num. xv, 23. 24. Eccl. x, 5 alibique. DRACH.]

V. 2. Ἄ., Ἄλλ' ἐν τῷ ἐγγίξειν. Ex Euseb. Demonstrat. evang. p. 279. [Ad Sym. et Th. habet Eus. non ἀτόξ, sed αὐτόν, *eum*. Edit. Rom. ex Theodor. etiam ad Aquilam dat αὐτόν. DRACH.]

V. 3. Ἄ., Σ., Ε', ὁ Θεός etc. Has lectiones ex Eusebio, Theodoro et Hieron. mutuamur; qui postremum ait: « A. et S. et V ed. ipsum Hebraicum posuerunt THEMAM: solus Th. quid significaret *Theman* interpretatus est, dicens, *ELOIM ab Austro veniet, et sanctus de monte Pharan in finem.* » Drusius legit ἔλωδ, vel ἔλωδ, et Eusebius ὁ Θεός etiam ad Theodotionem.

Ibid. Hieronymus: « Sed et hoc quod LXX translulerunt διάψαλμα, et nos posuimus, *semper, S.* interpretatus est, *in æternum; Th., in finem;* V ed. ipsum Hebraicum SELA. » Idipsumque haud dubie v. 9 et 13.

Ibid. Ἄ., Θ., ἀπεκάλυψεν οὐρανοὺς etc. Ex Colbert. στιχηρῶς scripto, qui continet Psalmos et Cantica Scripturæ. Coislinianus vero habet, Ἄ., Θ., ἀπεκάλυψεν ὁ οὐρανὸς etc.

V. 4. Ex Hieronymo, qui addit: « Verbum enim SAM pro qualitate loci, et *posuit* intelligitur, et *ibi.* »

V. 5. Hieron.: « Pro eo quod nos transtulimus *mortem*, in Hebræo tres litteræ positæ sunt DALETH, BETH, RES, absque ulla vocali: quæ si legantur DABAR, *verbum* significant; si DEBER *pestem*, quæ Græce dicitur λοιμός. Denique et A. sic interpretatus est *ante* etc. » ut supra.

Ibid. Hieronymus: « Ubi diximus: *Egredietur diabolus ante pedes ejus;* et LXX aliter transtulerunt, juxta quos postea disputabimus; Aquila pro *diabolo* transtulit, *volatile*. S. autem et Th. et V ed., *volucrum*, quod Hebraice dicitur, RESEPH. » Postea vero dicit Hieronymus Hebræos *Reseph* habere pro diabolo, qui principatum teneat inter alios.

V. 13. Ἄ., ἐξήλθες etc. Lectionem Aquilæ exhibet Eusebius in Demonstr. evang. p. 188. Hieronymus vero: « Sciendum autem, ut supra diximus, quod ubi posuerunt LXX plurali numero, *ut salvas christos tuos*, ibi esse in Hebraico LAJESUA ETII MESSIACH, quod A. transtulit, *in salutem cum Christo tuo*. Theodotio autem vere quasi pauper et Ebionita; sed et Symmachus ejusdem dogmatis, pauperem sensum secuti, Judaice transtulerunt: *Egressus es in salutem populi tui, ut salvas Christum tuum;* et, *egressus es salvare populum tuum, salvare Christum tuum*. Rem incredibilem dicturus sum, sed tamen veram: Isti semichristiani Judaice transtulerunt; et Judæus Aquila interpretatus est ut Christianus. VI editio prodens manifestissime

sacramentum, ita vertit ex Hebræo, *egressus es* etc. » ut supra.

Ibid. Theodotio. *ornasti* etc. Hieronymus qui etiam editionis quintæ lectionem adjicit, ut nos edimus.

V. 14. Ἄ., τοῦ διασκορπίσαι etc. Hanc Aquilæ et Symmachi lectionem effert Coislinianus codex. [Canticum hoc Habacucii, quia in codice Barber. admodum a Rom. cæterisque omnibus editionibus differt, ut dictum est in nota ad vers. 1, totum hic dare libet ex illo: Κύριε, εἰσήκουσα τὴν ἀκοήν σου, καὶ εὐλαβήθην· Κύριε, κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην· ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ, ἐν τῷ ἐγγίξειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ· ἐν τῷ παρεῖναι· τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ· ὁ Θεὸς ἀπὸ λιβῶς ἤξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν. Μεταβολὴ διαψάλματος. Ἐκάλυψεν ὁ οὐρανὸς τὴν εὐπρέπειαν τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπλήσθη ἡ οἰκουμένη. Διαύγασμα φωτὸς ἐστὶ αὐτῷ· κέρατα ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ὑπάρχει αὐτῷ· ἐκεῖ ἀπεστήρικται ἡ δύναμις τῆς δόξης αὐτοῦ· πρὸ προσώπου αὐτοῦ προελεύσεται πτώσις, καὶ κατὰ πόδας αὐτοῦ ἀκολουθήσῃ (ἀκολουθήσει) τὰ μέγιστα τῶν πετηνῶν (πετεινῶν). Στάς διεμέτρησεν τὴν γῆν, κατανοήσας ἐξεῖκασεν τὰ ἔθνη· διεθρύβη, καὶ τὰ ὄρη θραυσθήσεται· ταπεινωθήσονται αἱ νάπαι ἐκ τοῦ αἰῶνος· αἱ ὄδοι αἱ ἐξ ἀρχῆς ἀλλοιωθήσονται· αὐτοῦ ἕνεκα σεισθήσεται ἡ οἰκουμένη· κατανενόηκα τὰς σκηνὰς Αἰθιοπῶν· παραχθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς δέρβρεις Μαδιάμ. Μὴ ἐν ποταμοῖς ὀργισθῆς, Κύριε; ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμὸς σου; ἢ ἐν θαλάσῃ ἡ ὀργὴ σου; Ἀνέθιξ ἐπὶ τὰ ἄρματα σου· ἡ ἵππασία σου σωτηρία δ' (οὐ?) προέθιξ· ἐξεγέρθη τὸ ἔξοον σου· ἐχέρτσας βολίδας τῆς φαρέτρας αὐτοῦ. Διάψαλμα. Ποταμοὺς διασκεδάσεις· καὶ γῆν σεισεις· ἐν τῷ αὐτοφθαλμῆν (lege, ἀντοφθαλμῆν) σε παραχθήσονται τὰ ὄρη· ἐν τῷ τὸν ἐξαίσιον σου θυβρον διελεῖν δι' αὐτῆς· ἡ ἄβυσσος ἀνεφώνησεν μεῖζον· φῶς τὸ λαμπρὸν τοῦ ἡλίου ἐπέσχεν· τὸ δὲ φέγγος τῆς σελήνης ἐστάθη· κατὰ τὸ φέγγος τῶν βολίδων σου πορεύσονται, κατὰ τὸ φέγγος ἀστραπῆς μαχαίρας σου· μετὰ θυμοῦ ἐγερθήσῃ ἐπὶ τὴν γῆν· μετ' ὀργῆς ἀλόησεις ἔθνη· ἀνεφάνης ἐπὶ σωτηρία τοῦ λαοῦ σου, ῥύσασθαι τοὺς ἐκλεκτούς σου· κατετόξευσας κεφαλὰς ἀνθρώπων ὑπερηφάνων· ἔως ἀβύσσου τῆς θαλάσσης· καταδύσονται. Ἐξεδίκησας μετὰ δυνάμει σου τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἀμαρτωλῶν· τοὺς πεποηότας ἐπὶ τῇ αὐθάδειᾳ αὐτῶν, ἕνεκεν τοῦ καταφαγεῖν τοὺς πτωχοὺς λάθρα· ἀνεθίβασας ἐπὶ θαλάσσης τοὺς ἵππους σου· ἐταράχθη τὰ ἐξαισία ὑδάτα τῆς ἀβύσσου· ἐταξάμην, καὶ ἀνεστατώθη τὰ σπλάγγνα μου. Ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ στόματός σου εἰσέδω τρόμος· εἰς τὰ ἴσδα μου, κατ' ἐμαυτὸν ἐταράχην· ταῦτα φυλάξεις ἐν ἡμέρᾳ ὀλιψέως, ἐπαγαγεῖν ἐπὶ ἔθνος πολεμῶν τὸν λαόν σου. Ἡ συχὴ οὐ μὴ παραδῶ τὸν καρπὸν αὐτῆς· καὶ ἐν ταῖς ἀμπέλοις οὐκ ἔσται φορὰ· ἡ ἐλαία ἐξίτηλος ἔσται· ἢ δὲ γῆ οὐ μὴ ἐκβάλῃ βοτάνην· ἐκλείψει ἐκ μάνθρας πρόβατα, καὶ βόες οὐκ ὑπάρξουσιν ἐπὶ φάτναις· ἐγὼ δὲ ἐν Κυρίῳ ἀγαλλιάσομαι, χαρήσομαι ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου. Κύριος ὁ Θεός μου ἔδωκέ μοι ἰσχύν· καὶ κατέστησε τοὺς πόδας μου ἀσφαλεῖς· καὶ ἐπὶ τοὺς τραχήλους τῶν ἐχθρῶν μου ἐπιβῆ με, ταχίσας καταπαύσατο.

Præterea notæ editionis Rom. monent in uno vetustissimo libro, majoribus litteris exarato, a primo diapsalmate usque in finem capituli multas et insignes varietates esse. Quam partem ibi legas te monemus. DRACH.]

SOPHONIE CAPUT PRIMUM.

סוֹפְרוֹנְיָהּ תְּחִלָּתָא 3 Σ. καὶ τὰ σκάνδαλα σὺν ἀσεβείαι. Ο', Θ. καὶ ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς. Ε' . . .

סוֹפְרוֹנְיָהּ 5 Ο', κατὰ τοῦ βασιλείως αὐτῶν. Ἄλλος, κατὰ τοῦ Μολόχ.

3. Hebr. et offencicula cum impiis. S. et scandala cum impiis. LXX, Th. et infirmabantur impii. V, et infirmitas cum impiis deficiet. Vul. et ruinae impiorum erunt.

5. Heb. in Malcham. LXX, per regem suum. Alias, per Moloch. Vul. in Melchom.

אֲלֵהֶם 9 Σ. ἐπιβαίνοντας. In O vacat.

שְׂתַבַּח 11 'A. εἰς τὸν ὄλμον. Barber. 'A. Σ. τῶν ὄλμων. O, τὴν κατασκευασμένην. Θ. ἐν τῷ βάθει.

שְׂפַח 12 OI Λοικοί, ἐκδικήσω. O, ἐξερευνήσω.

תַּרַח 15 'A. τάλαιπωρίας. O, θλίψεως.

הַיָּמִים 16 'A. ἡμέρα συμφορᾶς καὶ ἄτης. O, ἡμέρα ἀωρίας καὶ ἀφανισμοῦ.

הַיָּמִים 18 'A. κατασπουδασμὸν. Σ. μετὰ ἐπι-
ξεως. O, καὶ σπουδῆν.

9. H. omnem transilientem. S. ascendentes. In LXX vacat. Vul. omnem, qui arroganter ingredi-
tur.

11. Hebr. Machthes. A. in mortarium. Barb. A. S. mortarium. LXX, concisam. Th. in profundo. Vul. pilæ.

12. Heb. Vul. scrutabor. Reliqui, vindicabo. LXX, investigabo.

15. Heb. Angustiæ. A. miserix. LXX, Vul. tribulationis.

Hebr. dies tumultus et desolationis. A. dies calamitatis et infortunii. LXX, dies immaturitatis et perditionis. Vul. dies calamitatis et miserix.

18. H. profecto festinatam. A. festinationem (al. sollicitudinem). S. Vul. cum festinatione. LXX, et festinationem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Sophoniæ.

V. 3. Hieron. : « Hoc quod posuimus in LXX, et infirmabuntur impii, de Theodotionis translatione additum est: pro quo S. interpretatus est, et scandala cum impiis, ut subaudiatur, congregabuntur, sive deficient. V autem ed., et infirmitas cum impiis deficiit. » Græca adfert Barberinus.

V. 5. Ἄλλος, κατὰ τοῦ Μολόχ. Barberinus.

V. 9. Σ., ἐπιβαίνοντας. Barber.

V. 11. Hieron. : « Pila, quæ Hebraice dicitur MACHTHES, et ab Aquila versa est, εἰς τὸν ὄλμον. » Theodotionis lectionem habet Barberinus.

V. 12. OI Λοικ., ἐκδικήσω. Barberin.

V. 15. 'A., τάλαιπωρίας. Idem.

Ibid. 'A., ἡμέρα συμφορᾶς καὶ ἄτης. Idem.

V. 18. 'A., κατασπ- etc. Idem.

SOPHONIÆ CAPUT II.

תַּקְרִי 1 Σ. καὶ συλλεγῆτε. O, καὶ συνδέητε.

תַּקְרִי 4 OI Λοικοί, ἐγκαταλείμμενη. O, διηρησμένη.

עַמִּי 5 'A. E', ἔθνος ὀλέθριον. Σ. ἔθνος ὀλεθρευόμενον. O, πάροικοι Κρητῶν. Θ. ἔθνος ὀλεθρίας.

עַמִּי 6 'A.
τὸ σχοίνισμα τῆς ὠραιότητος. Σ.
περίμετρον τὸ παράλιον.
O, καὶ ἔσται Κρήτη νομῆ ποιμνίων, καὶ μάνδρα προβάτων.

תַּקְרִי 14 'A. πελεκᾶνοι. O, χαμαιλέοντες. Θ. κύκνοι.

1. Hebr. S. et congregamini. LXX, et colligamini. Vul. congregamini.

4. Heb. Reliqui, derelicta. LXX, directa. Vul. destructa.

5. Hebr. genti Cerethim. A. V, gens perniciosa. S. gens perditata. LXX, advenæ Cretensium. Th. gens pernicii. Vul. gens perditorum.

6. H. et erit portus maris, habitacula caularum pastorum. A. funiculus speciei. S. mensura maritima. LXX, et erit Creta pascua gregum, et ovile pecorum. Vul. et erit funiculus maris requies pastorum.

14. Hebr. pelicanus. A. pelicani. LXX, chamæleones. Th. cycni. Vul. onocrotalus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Sophoniæ.

V. 1. Σ., καὶ συλλεγῆτε. Barberin.

Ibid. OI Λοικ., ἐγκαταλείμμενη. Idem.

V. 5. Hieronymus : « Ubi nos transulimus, gens perditorum, illi (LXX) dixerunt, advenæ Cretensium, et quod Hebraice scriptum est GOI CHORETHIM, pro GOI, i. e., gente, legerunt GAR, hoc est, advenam : et pro CHORETHIM, quod dicitur, perditorum, nomen Cretæ insulæ putaverunt. Denique et A. et V ed. interpretati sunt ἔθνος ὀλέθριον; et Th., ἔθνος ὀλεθρίας; S. quoque, ἔθνος ὀλεθρευόμενον, qui omnia cum interpretatione nostra faciunt. » In editis antea legebatur ad singulos γένος pro ἔθνος,

sed ἔθνος restituit Martianæus, ut habent optimi mss.

V. 6. Hieronymus : « Rursum, ubi nos diximus : Et erit funiculus maris requies pastorum, et omnes Interpretes huic translationi congruunt; scribitur in LXX, Et erit Creta pascua gregis, et ovile pecorum. » Ita Hieronymus qui magis sensum quam verba respicit. Barberinus vero Aquilæ et Symmachii lectiones habet quales attulimus.

V. 14. 'A., πελεκᾶνοι. Θ., κύκνοι, Barberinus. Hæc vero respiciunt vocem τῶν O', χαμαιλέοντες, non sequentem, ut notatur apud Waltonum.

SOPHONIÆ CAPUT III.

תַּקְרִי 1 O, ὃ ἡ ἐπιφανής. Ἄλλος, οὐαὶ ἡ ἀθετούσα.

תַּקְרִי Σ. ἀνόητος. O, ἡ περιστερὰ.

תַּקְרִי 4 'A. θαμβευταί. O, πνευματοφόροι.

1. Heb. Væ fœdatæ. LXX, O illustris. Alins, Væ contemnens. Vul. Væ provocatrix.

Heb. columbæ. S. stulta. LXX, Vul. columba.

4. Hebr. leves. A. stupentes. LXX, portantes spiritum (i. e. spiritu malo correpti). Vul. vesani.

טו ח 8 II. ει; μαρτύριον.

וְהָיָה כִּשְׁוֹ עִיּוּנֵיךָ רַבִּיךָ כִּי 9 'A. Θ. τότε στρέψω πρὸς πάντας τοὺς λαοὺς χεῖλος ἐξελεγμένον. Σ. τότε μεταστρέψω ἐν τοῖς λαοῖς χεῖλος καθαρὸν. Ο', τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς γενεάν αὐτήν.

וְהָיוּ מִלְּבַיַת צַרְפַּת בְּיַדְךָ שְׂוֵי רַבִּיךָ 10 Σ. πέραθεν ποταμῶν Αἰθιοπίας ἔκτευρόντά με, τέκνα τῶν δισκορπισμένων ὑπ' ἐμοῦ ἐνέγκωσι δῶρον ἐμοί. Ο', ἐκ πέρατων ποταμῶν Αἰθιοπίας προσδέξομαι ἐν δισκαρμένοις μου· οἴσουσι θυσίας μοι. meis : offerent victimas mihi. Vul. Ultra flumina meorum deferent munus mihi.

וְהָיָה 18 'A. οἱ. Ο', οὐαί.

8. Heb. in spoliū. Omnes, in testimonium. Vul. in futurum.

9. H. Tunc convertam ad populos labium purum. A. Th. Tunc vertam ad omnes populos labium electum. S. Tunc convertam in populis labium purum. LXX, Tunc convertam super populos linguam in generationem ejus. Vul. Tunc reddam populis labium electum.

10. Hebr. De trans flumina Chus Atharæi, filia dispersorum meorum, deferent munus meum. S. De trans flumina Æthiopiæ supplicantem mihi, filii dispersorum a me deferent donum mihi. LXX, De sinibus fluviorum Æthiopiæ suspiciam in dispersis Æthiopiæ, inde supplices mei, filii dispersorum

18. Heb. fuerunt. A. Oī. LXX, Væ. Vul. erant.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Sophoniæ.

V. 1. 'Αλλος, οὐαί ἢ ἀθετοῦσα. Barberin. Ibid. Σ., ἀνόητος. Idem. V. 4. Hic prius editi Hieronymi constictam vocem inxerant, nempe 'A., ἐνθουσιαζόμενοι, quæ in mss. non habetur. Alteram substituit Martianæus, nempe θαμπταί, vel θαμταί, quæ, ut testificatur ipse, in codicibus habetur : et hæc quidem lectio ad veritatem accedit ; sed cum non omnino quadret, alteram ex ms. nostro noni sæculi adfero, quæ licet vitiosa sit, verè assendentæ lectioni admodum iuvabit : legitur ibi caalbrutai : ubi notes in his mss. Latinis, cum Græca verba occurrunt, θ frequentissime per ε scribi, ob magnam harumque litterarum in codicibus uncialibus Græcis affinitatem, ubi sic scribebantur ε θ., al vero sive ΑΔ Græce ex littera M factum est. Post B autem r ex e haud dubie factum ; ita ut legi debeat ΘAMBETTAI. Quam lectionem veram esse liquet : nam Gen. xlix, 3. Aquila vocem πρθ,

θαμβεύειν, vertit. Et hic οπιπθ θαμβευταί haud dubie transtulit.

V. 8. Omnes, εις μαρτύριον. Drusius ex Hieronymo.

V. 9. 'A. Θ., τότε στρέψω etc. Has lectiones exhibit Theodoretus. Hieronymus vero sic habet : « Notandum autem quod in eo loco, ubi nos interpretati sumus : reddam populis labium electum, pro electo LXX dixerunt, in generationem ejus, ut subaudiatur terræ. Et hinc error exortus est, quod verbum Hebraicum BARURA, quod A. et Th., electum, S. mundum interpretatus est, LXX legerunt BADURA, RES litteram DALETH existimantes, propter elementī nimiam similitudinem, quod parvo apice distinguitur. »

V. 10. Σ., πέραθεν etc. Eusebius in Demonstr. evang. libro II. Theodoretus et codex Reg.

AGGÆI CAPUT PRIMUM.

וְהָיָה 1 Σ. δι' 'Αγγαίου. Ο', ἐν χειρὶ 'Αγγαίου. וְהָיָה 18 'A. Σ. Θ. ἡγούμενον 'Ιούδα. Ο', ἐκ φυλῆς 'Ιούδα. וְהָיָה 4 'A. ὠροφωμένοις. Ο', κοιλοστάθμοις. וְהָיָה 10 Οἱ λοιποὶ, ἐφ' ὅμας ξηρασία. In Ο' vacat. וְהָיָה 15 Ο', ἐν ἀγγέλοις. 'Αλλος, ἐν ἀποστολῇ.

1. Heb. in manu Haggai. S. per Aggæum. LXX, Vul. in manu Aggæi. Hebr. A. S. Th. Vul. duceem Juda. LXX, de tribu Juda. 4. H. A. Vul. laqueatis, LXX, concavis. 10. Hebr. super vos clauerunt se. Reliqui, super vos siccitas. In LXX vacat. Vul. super vos prohibiti sunt. 15. Heb. Alius, in legatione. LXX, in angelis. Vul. de nuntiis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Aggæi.

V. 1. Σ., δι' 'Αγγαίου. Drusius qui reliquas usque ad versum 10 interpretationes adfert.

V. 10. Οἱ λοιποὶ, ἐφ' ὅμας ξηρασία. Barbcrinus. V. 15. 'Αλλος, ἐν ἀποστολῇ. Barberinus.

AGGÆI CAPUT II.

וְהָיָה מִלְּבַיַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ 23 'Αλλος, Ο', καὶ ἀλοθρεύσω δύναμιν βασιλέων τῶν ἐθνῶν. וְהָיָה Οἱ λοιποὶ, καὶ καταθήσονται. 'Αλλος, καὶ ἀναθήσονται.

23. Heb. Alius, LXX, et disperdam fortitudinem regum gentium. Vul. et conteram fortitudinem regni gentium. Heb. Reliqui, Vul. et descendent. Alius, et ascendent.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Aggæi.

V. 23. 'Αλλος, Ο', καὶ ἀλοθρεύσω etc. Hanc lectionem ex aliis Interpretibus, puta ex Theodotione, additam τοῖς Ο' fuisse ait Hieronymus.

Ibid. In textu codicis Jes. legitur, καὶ ἀναθήσονται ; ad marg. vero, οἱ λοιποὶ, καὶ καταθήσονται : quo pacto habet hodie edit. Rom.

ZACHARIÆ CAPUT PRIMUM.

מִיִּמִּינֵי קַרְנֵי 8 'A. Σ. μυρσινεῶνας (al. μυρσινεῶνων). D, ἀναμέσον τῶν ὄρεων.

מִיִּרְשָׁה 'A. ξανθοί. Ο', ποιχιλοί.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Zachariæ.

V. 1. Τὸν τοῦ Βαραχίου. Barber. in marg., Σ., πάππος, *omiss.* DRACH.

V. 8. 'A., Σ., μυρσινεῶνας. Theodoretus. Barberius νεγο λοιπ., μυρσινεῶνων. [Legerunt LXX,

8. Hebr. A. S. Vul. inter myrteta, *al.* myrtetorum. LXX, inter montes.

Hebr. nigri. A. rufi. LXX. Vul. varii.

מִיִּרְהָה. DRACH.]

Ibid. 'A., ξανθοί. Barberinus. Sed posset fortasse ferri ad vocem Hebraicam præcedentem מִיִּמִּינֵי, quam Vulg. vertit *rufi*; LXX, *τυρροί, ignei*.

ZACHARIÆ CAPUT II.

מִיִּרְהָה 4 Σ. ἀτειχίστως. Ο', κατακάρπως. Θ. εἰς πλάτος.

מִיִּלְהֵי 11 Ο', καὶ καταφεύξονται. "Αλλος, προστεθήσονται.

מִיִּרְהָה Ο', καὶ ἐπιγνώσῃ. "Αλλος, καὶ γνώσονται.

מִיִּלְהֵי 12 Ο', τῇ μερίδι αὐτοῦ. "Αλλος, τὴν μερίδα αὐτοῦ.

מִיִּרְהָה Ο', καὶ αἰρετιεῖ. "Αλλος, καὶ ἐκλέξεται.

מִיִּרְהָה 13 Ο', ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ. "Αλλος, ἐκ κατοικήσεως ἁγίας αὐτοῦ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Zachariæ.

V. 1. Σ., ἀτειχίστως. Has lectiones exhibet Barberinus.

V. 11. "Αλλ., προστεθήσονται. Sic quædam exemplaria ex alio videlicet interprete.

4. Hebr. villæ. S. Vul. absque muro. LXX, frugifere. Th. in latitudinem.

11. Hebr. et adhærebunt. LXX, et confugient. *Alius*, adjicientur. Vul. et applicabuntur.

Hebr. LXX, Vul. et scisc. *Alius*, et scient.

12. Hebr. *Alius*, Vul. partem suam. LXX, partem suam.

Hebr. LXX, *Alius*, Vul. et eliget.

13. Hebr. *Alius*, Vul. de habitaculo sancto suo. LXX, de nubibus sanctis suis.

Ibid. "Αλλος, καὶ γνώσονται. Sic quædam exemplaria ut etiam duas sequentes lectiones

V. 13. "Αλλος, ἐκ κατοικήσεως ἁγίας. Barberin.

ZACHARIÆ CAPUT III.

מִיִּרְהָה 1 Οἱ λοιποί, καὶ σατάν. Ο', καὶ ὁ διάβολος.

מִיִּרְהָה 2 'A. μήτι οὐχὶ οὗτος δαλὸς ἐβρυσμένος ἀπὸ πυρός. Σ. οὐχ ὄραξ αὐτὸν ὡς δαλὸν ἐξηρμένον ἐκ πυρός; Ο', οὐκ ἰδοῦ τοῦτο ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός;

מִיִּרְהָה 8 'A. τέρατος. Σ. θαυμάσιοι. Ο', τερατοσκοποῖ.

מִיִּרְהָה 9 'A. διαγλύψω ἀνοίγμα αὐτῆς. Σ. γλύψω γὰρ τὴν γλυφὴν αὐτοῦ. Θ. διαγλύψω τὴν γλυφὴν αὐτοῦ. Ο', ὀρύσσω βέθρον.

Notæ et variæ lectiones

V. 1. Οἱ λοιποί, καὶ σατάν. Barberinus.

V. 2. Lectiones Aquilæ et Syni. profert idem.

V. 8. 'A., τέρατος. Σ., θαυμάσιοι. Idem.

1. Hebr. *Reliqui*, Vul. et satan. LXX, et diabolus.

2. Hebr. A. Nonne hic torris erutus de igne? S. Nonne vides eum ut torrem ablatum ex igne? LXX, Nonne ecce hoc ut torris erutus de igne? Vul. Numquid non iste torris est erutus de igne?

8. Hebr. A. portenti. S. admirabiles. LXX. portentorum spectatores. Vul. portendentes

9. Hebr. aperiens apertionem ejus. A. sculpam aperturam ejus. S. sculpam eum sculpturam ejus. Th. sculpam sculpturam ejus. LXX, fodio foveam. Vul. cælabo sculpturam ejus.

ad cap. III Zachariæ.

V. 9. 'A., Σ., Θ., διαγλύψω etc. Drusius. Barberino legit 'A., διαγλύψω ἀνοίγματα (l. ἀνοίγματα) αὐτῆς. Σ., γλύψω γὰρ τὴν γλυφὴν αὐτοῦ.

ZACHARIÆ CAPUT IV.

מִיִּרְהָה 2 'A. ἐπιρυταί. Σ. ἐπιχυτήρες. Ο', ἐπαρυστρίδες.

מִיִּרְהָה 7 'A. τὸν λίθον τὸν πρωτεύοντα. Σ. τὸν λίθον τὸν ἀκρον. Ο', τὸν λίθον τῆς κληρονομίας. Θ. τὸν λίθον τὸν πρῶτον.

מִיִּרְהָה 'A. ἐξισώσει χάριτος. Σ. πρὸς χάριν αὐτοῦ. Ο', ἰσότητα χάριτος. Θ. κατάπαυσις αὐτῆ.

מִיִּרְהָה 12 Σ. οἱ ἀνὰ χεῖρα τῶν δύο ἐπιχυτήρων (χρυσῶν) τῶν ἐκκενοῦντων ἀφ' ἑαυτῶν. Ο', οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μωξωτήρων τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχεόντων, καὶ ἐπαναγαγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας.

2. Hebr. A. S. LXX, Vul. infusoria.

7. Hebr. A. Vul. lapidem primarium. S. lapidem summum. LXX, lapidem hæreditatis. Th. lapidem primum.

Heb. strepitibus gratia. A. adæquatione gratiæ. S. ad gratiam ejus. LXX, æqualitatem gratiæ. Th. requies hæc. Vul. et exæquabit gratiam gratiæ.

12. H. Quæ in manu duarum ampullarum auri evacuantium desuper se. S. Quæ ad manum duarum ampullarum aurearum evacuantium a se ipsis. LXX, Qui sunt in manibus duorum emunctiorum aureorum infundentium et reducentium suffusoria. Vul. Quæ sunt juxta duo rostra aurea, in quibus sunt suffusoria.

טַרְטִיטִי בְּיָמָיו 14 'A. δύο υἱοὶ στυλπνότητος. Σ. δύο υἱοὶ ἰλαίου. Ο', δύο υἱοὶ τῆς πιότητος. Θ. δύο υἱοὶ λαμπρότητος.

14. Heb. S. Vul. duo filii olei. A. duo filii splendoris. LXX, duo filii pinguedinis. Th. duo filii claritatis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Zachariæ.

- V. 2. Aq. et Symmachi lectiones habet Barber.
- V. 7. Idem.
- V. 12. Σ., οἱ ἀνὰ χεῖρα. Idem.
- V. 14. Hieron. : « Isti sunt duo filii olei, ut Symmachus voluit, sive στυλπνότητος, ut interpretatus

est Aquila, id est splendoris, vel πιότητος, hoc est, pinguedinis, ut verterunt LXX, aut λαμπρότητος, i. e., claritatis, ut Theodotio transtulit. » Vide etiam in epist. ad Nepotianum tom. IV, p. 255.

ZACHARIE CAPUT V.

- הֲבֵנָה 1 'A. Θ. διφθέρα. Σ. κεφαλὴς. Ο', δρέπανον.
- הַרְבֵּי 3 Σ. δίκην δώση (sic). Ο', ἐκδικηθήσεται.
- הַשִּׁמְרֵי 6 Σ. οἴφι. Ο', τὸ μέτρον.
- עֵינַי רַחֵם Σ. πρὸς τοῦτο ἀποβλέπουσι. Ο', αὐτὴ ἡ ἀδικία αὐτῶν
- הִטָּא תְּשִׁיחַ 8 Ο', καὶ ἐβρίψεν αὐτήν. Θ. . . .
- הַשִּׁמְרֵי רַחֵם Ο', λίθον τοῦ μολύβδου. Θ. . . .
- הַשִּׁמְרֵי 9 'A. Σ. Θ. ἐρωδιοῦ. Ο', ἐποπος.

- 1. Hebr. Vul. volumen. A. Th. diphthera. S. capitulum. LXX, falx.
- 3. Hebr. succisus est. S. pœnas dabit. LXX, ultionem subibit. Vul. judicabitur.
- 6. Hebr. epha. S. œphi. LXX, mensura. Vul. amphora.
- Hebr. hæc oculus eorum. S. ad hoc respiciunt. LXX, hæc iniquitas eorum. Vul. hæc est oculus eorum.
- 8. Hebr. LXX, Vul. et projectit eam. Th. et projectit sese.
- H. LXX, lapidem plumbi. Th. pondus plumbi. Vul. massam plumbi.
- Heb. ciconiæ. A. S. Th. herodionis. LXX, upuræ. Vul. milvi.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Zachariæ.

- V. 1. Hieronymus : « Volumen Hebraice dicitur MEGELLA, et ab Aq. et Th. versum est διφθέρα; Symm., κεφαλὴς, i. e., capitulum. »
- V. 3. Σ., δίκην δώση. Barberin.
- V. 6. Hujus item versus lectiones adfert Barberinus.
- V. 8. Th., et projectit sese. Drusius ex Hieronymo, ut et sequentem lectionem.
- V. 9. A., S., Th., ἐρωδιόν, soli LXX, ἐποπα. Hieronymus, qui casum seriet suæ accommodat. In vocem ἐρωδιός sic edisserit Drusius : « ἐρωδιός, Job. xxxix, 13. In Græcis Bibliis legitur ἀσίδα, ad quem locum Olympiodorus, ἀσίδα ὁ ἐρωδιός ἐστὶ κατὰ

'Ακύλαν. Sic etiam LXX interpretantur Psalm. ciii, 17, ubi Arnobius, fulica. Suidas : ἐρωδιός εἶδος ὀρνέου ὁ πελαργός λεγόμενος, ἢ ἑμοῖος αὐτῷ ἑλώθιός τις ὢν παρὰ τὸ ἐν ἕλει διατρίβειν, τουτέστι καθύγροις τόποις. De ciconia dissentit Olympiodorus : ἀσίδα, inquit, ὁ ἐρωδιός, ἢ πελαργός, ὡς τινες ἔφασαν, οὐ καλῶς νοήσαντες. Ecce manifestum discrimen ponit inter erodium et ciconiam : et negat Hieronymus ciconiam esse, aut saltem eos errare asserit qui hoc tradant. De pietate erodii avis in pullos videndus Ælianus lib. xiii, cap. 22 Hist. animalium etc. »

ZACHARIE CAPUT VI.

- הַשִּׁמְרֵי 3 'A. κρατεροί. Ο', ψαροί.
- הַשִּׁמְרֵי תַּבְּוֵי תַּבְּוֵי תַּבְּוֵי תַּבְּוֵי 10 'A. παρὰ 'Ολδὰ, καὶ παρὰ Τοβίας, καὶ παρὰ 'Ιδέα. Ο', παρὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν χρησίμων, καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν.
- הַשִּׁמְרֵי 12 'A. ἀναφυή. Σ. βλάστημα. Ο', ἀνατολή.
- הַשִּׁמְרֵי 13 'Αλλος, ἐπιδοξότητα. 'Αλλος, εὐπρέπειαν. 'Αλλος, ὄξαν. Ο', ἀρετήν.

- 3. Heb. A. Vul. fortes. LXX, sturnini.
- 10. Heb. ab Heldai de Tobiau, et de Jedaia. A. ab Oлда et a Tobia et ab Idea. LXX, a principibus et ab utilibus, et ab his qui cognoverunt eam. Vul. ab Holdai, et a Tobia, et ab Idaia.
- 12. Hebr. A. germen. S. surculus. LXX, Vul. oriens.
- 13. Heb. Alius, Vul. gloriam. Alius, conspiciatatem. Alius, decorem. LXX, virtutem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Zachariæ.

- V. 3. 'A., κρατεροί. Ex Hieronymo. [Lamb. Bos : Aq., κραταιοί. » Quæ lectio probabilior. DRACÆ.]
- V. 10. 'A., παρὰ 'Ολδὰ etc. Barberinus.
- V. 12. 'Αλλος, ἀναφυή. 'Αλλος, βλάστημα. Ita Hieronymus. Prior vero lectio est Aquilæ, posterior Symmachi, qui sic vertere solet vocem הַשִּׁמְרֵי.

Aquilæ primam, Symmacho alteram tribuit etiam Barberinus.

V. 13. 'Αλλος, ἐπιδοξότης etc. Has item lectiones exhibet Hieronymus. Prior videtur Aquilæ esse, qui ita vertit Psalm. ciii, 1.

ZACHARIE CAPUT VII.

- הַשִּׁמְרֵי הַשִּׁמְרֵי 1 Ο', μηνός τοῦ ἐνάτου. 'Αλλος, μηνός ἑκτου.

- 1. Heb. LXX, Vul. mensis noni. Alius, mensis sexti.

תשנ"ז 7 ו', καὶ εὐφροσύνα. Ἄλλοι, καὶ εὐφραι-
νοῦσα.

7. Heb. et quietam. LXX, et abundans. *Aliter*, et
lætans. Vul. et esset opulenta.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Zachariæ.

- V. 1. Ἄλλος, μηδὲς ἔκτου. Sic quædam exem-
plaria.
- V. 7. Ἄλλος, καὶ εὐφραίνουσα. Ita legitur in qui-

busdam exemplaribus : estque haud dubie alterius
Interpretis lectio.

ZACHARIÆ CAPUT VIII.

תע"ז 17 Π. καχίαν.

17. Heb. *Omnes*. Vul. malum.

וַיְהִי בְּיָמַי וְיָמֵי אֲשֶׁר אַחֲרָי וְיָמֵי אֲשֶׁר
לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי ΑΣΗΡ ΛΨΑΝΑΙ

19. Hebr. A. S. Th. Vul. jejunium quarti, et je-
junium quinti, et jejunium septimi, et jejunium de-
cimi. LXX, jejunium quartum, et jejunium quintum,
et jejunium septimum, et jejunium decimum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Zachariæ.

V. 17. Hieronymus. *Omnes*, καχίαν.

V. 19. Ἄ., Σ., Θ., νηστεία etc. Ex Theodorocto.

ZACHARIÆ CAPUT IX.

וַיְהִי בְּיָמַי וְיָמֵי אֲשֶׁר אַחֲרָי וְיָמֵי אֲשֶׁר
לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי
וְיָמֵי אֲשֶׁר לְפָנַי וְיָמֵי ΑΣΗΡ ΛΨΑΝΑΙ

1. Heb. A. Vul. onus verbi Domini. LXX, as-
sumptio verbi Domini.

וְיָמֵי ΑΣΗΡ ΛΨΑΝΑΙ

Hebr. et Damesec requiei ejus. A. et in Damasco
requies ejus. LXX, et Damasci sacrificium ejus.
Vul. et Damasci requiei ejus.

וְיָמֵΙ ΑΣΗΡ ΛΨΑΝΑΙ

2. Heb. et etiam Hamath terminabit in ea Sor, et
Sidon. A. etiam Hemath terminabitur in ea Tyrus
et Sidon. S. etiam et in Hemath conterminat, et
Tyro et Sidone. LXX, et in Emath, in terminis
ejus, Tyrus et Sidon. Vul. Emath quoque in ter-
minis ejus, et Tyrus et Sidon.

וְיָΜΑΙ ΑΣΗΡ ΛΨΑΝΑΙ

8. Hebr. ab exercitu, a transeunte. S. impediens
exercitum pertranseuntis. LXX, elevationem ut non
pertranseat. Vul. ex his qui militant mihi euntes.

וְיָΜΑΙ ΑΣΗΡ ΛΨΑΝΑΙ

9. H. Ipse humilis et equitans super asinum, et
super asellum, filium asinarum. A. Ipse mansue-
tus, et vectus super asino et pullo filio asinarum.
S. Ipse pauper et vectus super asinum et pullum
filium asinæ. LXX, Ipse mansuetus et vectus super
subjugali et pullo juvene. Th. Ipse obediens, et
vectus super asino et pullo filio asinæ. V, Ipse pau-
per et vectus super subjugali, et pullo filio asina-
rum. Vul. Ipse pauper, et ascendens super asinam,
et super pullum filium asinæ.

וְיָΜΑΙ ΑΣΗΡ ΛΨΑΝΑΙ

10. Hebr. et loquetur pacem gentibus, et pote-
stas ejus a mari usque ad mare, et a flumine usque
ad fines terræ. *Hebræus interp.* et a fluminibus
ad fines terræ. A. S. Th. Vul. et loquetur pacem
gentibus, et potestas ejus a mari usque ad mare, et
a flumine (Vul. fluminibus) usque ad fines terræ.
LXX, et multitudo et pax ex gentibus : et domina-
bitur aquis usque ad mare et fluminibus, exitus
terræ.

וְיָΜΑΙ ΑΣΗΡ ΛΨΑΝΑΙ

17. Hebr. et vinum novum. A. et vinum novum.
LXX, Vul. et vinum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Zachariæ.

- V. 1. Ἄ., ἄρμα λόγου Κυρίου, de more. Hierony-
mus Latine tantum : A., pondus et onus verbi Do-
mini.

- Ibid. Ἄ., καὶ ἐν Δαμασκῷ etc. Theodoretus.
- V. 2. Ἄ., καίτε etc. Idem.
- V. 5. Ἀκκάρων. Barber. in marg., σῆρος (l. σιμῆς)

αὐτῆς. Δ', ἐξαναρίζωσις αὐτῆς. DRACH.
 V. 8. Σ., κωλύων etc. Theodoretus.
 V. 9. 'Α., αὐτὸς πραῦς etc. Has omnes lectiones
 adfert Origenes in Matthæum.
 V. 10. 'Ο Ἑβραῖος, καὶ ἀπὸ ποταμῶν etc. Has
 lectiones effert Eusebius in Demonstr. evang. pag.

458, et in Psalms pag. 571. [In Sym. loco τῆς
 γῆς, Lamb. Bos dat, τῆς οἰκουμένης. — Barb. in
 marg. : λ, καὶ λαλήσει εἰρήνην ἐν ἔθνεσι. DRACH.]
 V. 17. Hieron. : « Pro vino, quod Hebraice dicitur
 THIROS, Aquila olivam interpretatus est : quod
 et ipsum ad ubertatem vindemiæ referri potest. »

ZACHARIÆ CAPUT X.

שׂוֹט 4 'A. εἰσπράσων. Ο', ἐξελαύνων.
 עִינַיְתִיכִי רַשָׁעִים וְיַחַד 6 Σ. καὶ ἔσονται ὡς ἄν εἰ μὴ
 ἀπωσάμην αὐτούς. Ο', καὶ ἔσονται ὅν τρόπον οὐκ
 ἀπεστρεψάμην αὐτούς.

4. Hebr. A. Vul. exactor. LXX, qui abigit
 6. H. et erunt sicut quando non elongavi eos. S.
 et erunt ut si non repulissem eos. LXX, et erunt
 ac si non avertissem eos. Vul. et erunt sicut fue-
 runt quando non projeceram eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Zachariæ.

V. 4. Hieronymus : « In Hebraico scriptum est
 NOGES, et Aquila interpretatus est εἰσπράσων. »

V. 6. Σ., καὶ ἔσονται etc. Theodoretus,

ZACHARIÆ CAPUT XI.

תִּרְבֹּחַ וְשׁוֹ 7 'Αλλος, δύο σκυτάλας. Ο', δύο βάρ-
 βδους.

7. Heb. LXX, Vul. duas virgas. *Alius*, duas scy-
 talas.

עִינַיְתִיכִי וְיַחַד 7 'A. τὴν μίαν
 ἐκάλεσα εὐπρέπειαν, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοί-
 νισμα. Σ. τὴν μὲν ἐκάλεσα εὐπρέπειαν, τὴν δὲ μίαν
 ἐκάλεσα σχοίνισμα. Ο', τὴν μίαν ἐκάλεσα κάλλος, καὶ
 τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα.

Heb. unam vocavi Noam, et unam vocavi Ho-
 belim. A. Vul. unam vocavi decorem, et alteram
 vocavi funiculum. S. alteram quidem vocavi de-
 corem, unam vero vocavi funiculum. LXX, unam
 vocavi pulchritudinem, et alteram vocavi funicu-
 lum.

עַתָּה 8 'A. καὶ ἐκολοβώθη (*al.* ἐφοθή-
 θη) ἡ ψυχὴ μου ἐπ' αὐτούς. Σ. καὶ ὀλιγοψύχησα ἐν
 αὐτοῖς. Ο', καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐπ' αὐτούς.
 Θ. καὶ ὀλιγοψύχησεν ἡ ψυχὴ μου ἐπ' αὐτούς.

8. Heb. et abbreviata est anima mea in eis. A. et
 abbreviata est (*al.* timuit) anima mea in eis. S. et
 animo defeci in eis. LXX, et ingravescet anima mea
 super eos. Th. et animo defecit anima mea in eis.
 Vul. et contracta est anima mea in eis.

בִּי 9 'A. κατεῖ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐπέ-
 ρασεν ἐν ἐμοί. Σ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἤκμασεν ἐν ἐμοί.
 Ο', καὶ γάρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπαρῶντο ἐπ' ἐμέ.

H. et etiam anima eorum nauseavit in me. A. et
 quidem anima eorum maturuit in me. S. et anima
 eorum floruit in me. LXX, siquidem et animæ eo-
 rum rugiebant super me. Vul. siquidem et anima
 eorum variavit in me.

וְיַחַד 10 'A. καὶ ἔλα-
 βον τὴν βάρβδον μου τὴν εὐπρέπειαν, καὶ περιέκοψα
 αὐτήν. Ο', καὶ λήψομαι τὴν βάρβδον μου τὴν καλὴν,
 καὶ ἀπορρίψω αὐτήν.

10. H. et tuli virgam meam Noam, et abscidi
 eam. A. et accipi virgam meam decorem, et circum-
 cidi eam. LXX, et assumam virgam meam pulchram,
 et projiciam eam. Vul. et tuli virgam meam, quæ
 vocabatur decor, et abscidi eam.

וְיַחַד 11 'A. πτωχοὶ τοῦ ποιμνίου
 μου οἱ φυλασσόμενοί με. Ο', οἱ Χαναανοὶ τὰ πρόβα-
 τα τὰ φυλασσόμενά μοι.

11. Hebr. afflicti pecoris custodientes me. A. pau-
 peres ovilis mei custodientes me. LXX, Chananaei
 oves custoditæ mihi. Vul. pauperes gregis qui cu-
 stodiunt mihi.

וְיַחַד 12 'A. Ο', καὶ ἔστησαν
 τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς. Σ. καὶ ἐστάθμι-
 σαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς.

12. Heb. S. Vul. et appenderunt mercedem meam
 triginta argenteos. A. LXX, et statuerunt mercedem
 meam triginta argenteos.

וְיַחַד 13 'A. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, Ῥίψον
 αὐτὰ πρὸς τὸν πλάστην ὑπερμεγέθης ἡ τιμὴ ἦν ἐτι-
 μήθη ἐπ' αὐτῶν. Ο', καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με, Κά-
 θες αὐτούς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψομαι εἰ δό-
 κιμόν ἐστιν, ὃν τρόπον ἔδοκιμάσθη ὅπῃ αὐτῶν.

13. Hebr. et ait Dominus ad me : Projice illud
 ad figulum, magnificentiam gloriæ, qua appetiatus
 sum desuper eis. A. et dixit Dominus ad me : Pro-
 jice ea ad figulum ; grandissimum pretium, quo
 æstimatus sum ab eis. LXX, et ait Dominus ad me :
 Depone eos in conflatorium : et considerabo, si pro-
 batum est, sicut probatus sum pro eis. Vul. et dixit
 Dominus ad me : Projice illud ad statuarium, de-

corum pretium quo appetiatus sum ab eis.

Hebr. A. et projecit illud in domum Domini ad
 figulum. S. et projecit illud in domum Domini in
 conflatorium. LXX, et injeci eos in domum Do-

וְיַחַד 14 'A. καὶ ἐρρίψα αὐτὸ
 ἐν οἴκῳ Κυρίου πρὸς τὸν πλάστην. Σ. καὶ ἐρρίψα
 αὐτὸ εἰς τὸν οἶκον Κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον. Ο', καὶ

ἐνέβαλον αὐτούς εἰς τὸν οἶκον Κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον.

יִתְחַבְּטוּן 14 O', τὴν κατάσχεσιν. Ἄλλος, τὴν διαθήκην.

יְהִי 15 'A. Σ. Θ. ἀφρονος. O', ἀπειρου.

Notæ et variæ lectiones

V. 7. Hieron.: « duas scutâlas, i. e., baculos, qui Hebraice dicuntur MACALOTII. »

Ibid. 'A., τὴν μίαν etc. Eusebius in Demonstr. evangelica.

V. 8. 'A., καὶ ἐκολοδώθη, al. ἐφοδῆθη etc. Idem p. 483.

mini in conflatorium. Vul. et projecit illos in domum Domini ad statuarium.

14. Hebr. fraternitatem. LXX, possessionem. Alius, testamentum. Vul. germanitatem.

15. Heb. A. S. Th. stulti. LXX, imperiti.

ad cap. XI Zachariæ.

V. 11. 'A., πτωχοί etc. Barberinus codex.

V. 12. 'A., καὶ etc. Eusebius ut et reliquas omnes hujus et sequentis versus lectiones.

V. 14. Ἄλλος, καὶ διαθήκην. Barberin.

V. 15. 'A., Σ., Θ., ἀφρονος. Eusebius.

ZACHARIÆ CAPUT XII.

יְהִי כִּי יִשְׁבֹּעַ אֶת יְדֵי יְהוָה 3 'A. ὁ βαστάζων αὐτὸν σπαρασσόμενος ἀμυχθήσεται. O', πᾶς ὁ καταπατῶν αὐτὴν ἐμπαίζων ἐμπαίζεται.

יְהִי כִּי יִשְׁבֹּעַ 5 'A. καρτέρησόν μοι. O', εὐρήσομεν ἑαυτοῖς.

יְהִי כִּי יִשְׁבֹּעַ אֶת יְדֵי יְהוָה 10 'A. σὺν ὃν ἐξεκέντησαν, καὶ κόφονται αὐτόν. Σ. ἐμπροσθεν ἐπεξεκέντησαν, καὶ κόφονται αὐτόν. O', καὶ ἐπιδύφονται πρὸς μὲ ἀνθ' ὧν καταρχήσαντο, καὶ κόφονται ἐπ' αὐτόν. Θ. καὶ ἐπιδύφονται πρὸς μὲ ὃν ἐξεκέντησαν, καὶ κόφονται αὐτόν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Zachariæ.

V. 3. 'A., ὁ βαστάζων etc. Barberinus.

V. 5. 'A., καρτέρησόν μοι. Hieronymus.

V. 10. 'A., Σ., Θ., ἐξεκέντησαν. Drusius. Hieronymus vero notat LXX qui verterunt καταρχήσαντο legisse RACADU יִתְחַבְּטוּן. Barberinus autem pleniores lectiones adfert quales nos damus, et hæc notat: 'Ανθ' ὧν καταρχήσαντο: οὕτω μὲν οἱ O', ὁ δὲ Θεοδοτίων ἐποίησεν, καὶ ἐπιδύφονται πρὸς μὲ ὃν ἐξεκέντησαν. Ἐσημειώσαμεθα δὲ ὅτι ἐπὶ τινῶν οἱ ἀπόστολοι τὸ Ἑβραϊκόν, καὶ οὐ τὸ ἐν τῇ κοινῇ θεθείκασιν. Ῥομφαία, ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς ποιμένας μου, καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην αὐτοῦ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ· πατάξατε τοὺς ποιμένας, καὶ ἐκσπάσατε τὰ πρόβατα, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς ποιμένας· καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς φιλαργύρους. Ἐπειδὴ δὲ κείται ἐν τοῖς ἐξῆς πρὸς τῷ τέλει, καὶ ἀντὶ σκαταβατοῦ (sic) ρομφαία, ἐξεγέρθητι ἐπὶ τὸν ποιμένα μου, καὶ τὰ ἐξῆς, ὥπερ οὐκ ἐχρήσαντο οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαν, οὐδὲ οἱ O', ἀναγκαίως ἐσημειώσαμεθα ἵνα γνωσθῇ ὅτι ἀδιαφόρως οἱ ἀπόστολοι ποτε τῇ τῶν O', ἄλλοτε τῇ κοινῇ, ἄλλοτε τῷ Ἑβραϊκῷ ἀκολουθοῦντες, παρατίθενται τὰς χρήσεις. I. e. « Pro eo quod insultaverunt; sic

3. Heb. omnes onerantes se eo incidendo inciduntur. A. qui gestat ipsum discerptus lacerabitur. LXX, omnis qui conculcaverit eam, illudens illudet. Vul. omnes, qui levabunt eam concione lacerabuntur.

5. Hebr. robur mihi. A. conforta mihi. LXX, inveniemus nobis. Vulg. confortentur mihi.

10. Hebr. et aspiciet ad me, quem confixerunt, et plangent super eum. A... quem confixerunt, et plangent eum. S... prius confixerunt, et plangent eum. LXX, et aspiciet ad me pro eo quod insultaverunt: et plangent super eum. Th. et respiciet ad me quem confixerunt, et plangent eum. Vul. et aspiciet ad me quem confixerunt, et plangent eum.

quidem LXX, Theodotio autem vertit, et aspiciet ad me, quem confixerunt. Notavimus autem apostolos in quibusdam locis Hebraicum, non autem id quod in Vulgata habetur posuisse. *Framea, suscitare super pastores meos, et super virum concivem ejus, dicit Dominus omnipotens. Percutite pastores, et extrahite oves, et inducam manum meam super pastores.* Et hæc ad avaros. Quia vero legitur in sequentibus, sub fine, *Framea, suscitare super pastorem meum* etc. quo nec Aquila, nec LXX sunt usi, id necessario annotavimus, ut sciatur, Apostolos aliquando LXX versionem, aliquando Vulgatam, nonnumquam Hebraicum indifferenter secutos, loca posuisse. » Hæc non caret mendis. Veruntamen scriptoris mentem assequi, facile est. Ait igitur Apostolos modo Hebraicum, modo editionem τῶν O', Hexaplarem scilicet, modo Vulgatam, seu κοινήν sequi. Non quod editio illa τῶν O' Hexaplaris Apostolorum tempore existeret; sed quia illi lectiones usurparunt omnino similes illis quæ postea in editione illa Hexaplaris positæ sunt.

ZACHARIÆ CAPUT XIII.

יְהִי כִּי יִפְתַּח דָּוִד פֶּתֶחַ דָּוִד 1 'A. . . . φλέψ ἀνοιγομένη Σ. Θ. ἔσται πηγὴ ἀνοιγομένη τῷ οἴκῳ Δαυὶδ. O', ἔσται πᾶς τόπος διανοιγόμενος τῷ οἴκῳ Δαυὶδ.

יְהִי כִּי יִפְתַּח דָּוִד פֶּתֶחַ דָּוִד יְהִי כִּי יִפְתַּח דָּוִד 1 'A. καὶ τοῖς καθήμενοις ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς τὴν μετακίνησιν, (al. ἀμαρτίαν) καὶ εἰς τὸν βαντισμὸν. Σ. πηγὴ εἰς περιμαρτισμὸν, καὶ εἰς περιββαντισμὸν. O', καὶ τοῖς γατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν μετακίνησιν, καὶ εἰς τὸν χωρισμὸν.

1. Hebr. Vul. erit fons patens domui David. A... vena aperta... S. Th. erit fons apertus domui David. LXX, erit omnis locus apertus domui David.

Heb. et habitantibus Jerusalem in peccatum et in menstruum. A. et sedentibus in Jerusalem et in transmotionem (al. in peccatum) et in aspersionem. S. . . . fontem in expiationem et in aspersionem circum. LXX, et habitantibus Jerusalem in transmutationem, et in separationem. Vul. et habitantibus Jerusalem in ablutionem peccatoris et menstruatæ.

וַיִּרְתֵּי 5 'A. Σ. Θ. και ἐξεκέντησαν αὐτόν. Ο', και συμποδιοῦσιν αὐτά.

דַּבַּר 7 'A. Σ. μάχαιρα. Ο', ρομφαία.

וַיִּתְּנֵנִי 7 'A. και ἐπ' ἄνδρα σύμφυλόν μου. Σ. και ἐπ' ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Ο', και ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου. Θ. και ἐπ' ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ. LXX, et super virum civem meum. Th. et super virum proximum ejus. Vul. et super virum cohærentem mihi.

וַיִּתְּנֵנִי 7 'A. ἐπὶ τοὺς ποιμένας βραχίεις. Σ. Ο', ἐπὶ τοὺς μικρούς. Θ. ἐπὶ τοὺς νεωτέρους.

3. H. Vul. et configent eum. A. S. Th. et confixerunt eum. LXX, et compedient eum.

7. Heb. o framea. A. S. gladius. LXX, Vul. framea.

Hebr. et super virum proximum meum. LXX, super virum contribulem meum. A. et super virum contribulem meum. S. et super virum populi mei. LXX, et super virum proximum ejus. Vul. et super virum cohærentem mihi.

Heb. super parvulos. A. super pastores parvos. S. LXX, super parvos. Th. super juniores. Vul. ad parvulos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Zachariæ.

V. 4. Barberinus sic habet, 'A., φλεψ ἀνοιγομένη. Σ., Θ., πηγή διανοιγομένη. Legitur etiam Σ., ἔσται ἀνοιγομένη in edit. Rom.

Ibid. Lectiones Aquilæ et Symmachi habet Barberinus. Illud autem εις μετακίνησιν ex LXX in Aquilam mendose inductum videtur. [Trium lectiones aliquanto accuratius quam Montf. descripsimus e cod. Barb. DRACH.]

V. 5. 'A., Σ., Θ., ἐξεκέντησαν. Ex Hieronymo, ut supra.

V. 7. 'A., Σ., μάχαιρα. Hieron. [Aq. et S., ut et LXX, in vocativo casu. DRACH.]

Ibid. 'A., και ἐπ' ἄνδρα etc. Theodoretus.

Ibid. 'A., ἐπὶ τοὺς ποιμένας βραχίεις etc. Ex Barberino.

ZACHARIÆ CAPUT XIV.

וַיִּפְּצוּ 5 וַיִּפְּצוּ בְּיַדְדֵי בְּיַדְדֵי אֶלְמָנִים וַיִּפְּצוּ 5 Σ. και ἐμφραχθήσεται ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων μου, και ἐπὶ ἐγγיעὶ ἡ φάραγξ πρὸς τὸ παρακείμενον, και ἐμφραχθήσεται. Οἱ λοιποὶ, ἐμφραχθήσεται. Ο', και ἐμφραχθήσεται ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων μου, και ἐγκολληθήσεται φάραγξ ὀρέων ἕως Ἰασὸδ, και ἐμφραχθήσεται.

וְהָיָה 6, 7 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא-יְהִי אִוֶּר וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא-יְהִי יוֹם-אֶחָד וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא-יְהִי לַיְלָה וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא-יְהִי יוֹם-אֶחָד וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא-יְהִי לַיְלָה וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא-יְהִי יוֹם-אֶחָד Σ. και ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκ ἔσται φῶς, ἀλλὰ ψύχος και πάγος. Ἔσται μίαν ἡμέραν. ἧτις ἔγνωσται τῷ Κυρίῳ, οὐκ ἡμέρα οὐδὲ νύξ, ἀλλ' ἔσται τὸ πρὸς ἑσπέραν φῶς. Ο', και ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, οὐκ ἔσται φῶς, και ψύχη και πάγος, ἔσται μίαν ἡμέραν, και ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ Κυρίῳ, και οὐκ ἡμέρα και οὐ νύξ, και πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς.

וַיִּפְּצוּ 10 'A. Σ. Θ. και ὑψωθήσεται. Ο', Ῥαμὰ δέ.

וְהָיָה 17 'A. Σ. Θ. (και οὐκ ἔσται ἐπ' αὐτοὺς ὄμβρος). Ο', και οὗτοι ἐκείνοις προστεθήσονται.

וְהָיָה 20 'A. Θ. βύθον. Σ. περίπατον σύσκιον. Ο', χαλινών.

וְהָיָה 21 'A. (ἔμπορος). Ο', Χαναναίος.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Zachariæ.

V. 5. Σ., και ἐμφραχθήσεται etc. Euseb. Demonst. evang. p. 290.

V. 6 et 7. Σ., και ἐν τῇ ἡμέρᾳ etc. Euseb. Demonst. evang. p. 292.

V. 10. 'A., Σ., Θ., και ὑψωθήσεται. Eusebius et Hieronymus de locis Hebraicis : ubi Græce quidem legitur Ῥαβεδέ, Latine vero Ramale ; sed mendose ut ibidem reprehenditur : nam agitur de Rama. Ibi tamen ὑψωθήσεται Aquilæ tantum tribuitur. At Hieronymus in Commentariis, Aquila et cæteri, exaltabitur.

5. Hebr. et fugietis in vallem montium, quia pertinet vallis montium ad Asal : et fugietis. S. et obturabitur vallis montium meorum, et adhuc appropinquabit vallis ad id quod adjacet, et obturabitur. Reliqui, obturabitur. LXX, et obturabitur vallis montium meorum : et adjungetur vallis montium usque Jasod, et obturabitur. Vul. et fugiet ad vallem montium eorum, quoniam conjungetur vallis montium usque ad proximum, et fugietis.

6. 7. Heb. Et erit in die illa, non erit lux pretiositatum et coagulationis. Et erit dies unus, ipse notus erit Domino, non dies, neque nox. Et erit in tempore vespere erit lux. S. et in die illa non erit lux, sed frigus et gelu. Erit una die, quæ nota est Domino, non dies, neque nox ; sed erit ad vesperam lux. LXX, Et erit in illa die, non erit lux, et frigus, et gelu. Erit una die, et dies illa nota Domino, et non dies neque nox : et ad vesperam erit lux. Vul. Et erit in die illa non erit lux, sed frigus et gelu. Et erit dies una, quæ nota est Domino, non dies, neque nox : et in tempore vesperi erit lux.

10. Heb. A. S. Th. Vul. et exaltabitur. LXX, Rhama vero.

17. Hebr. et non super eos erit imber. A. S. Th. et non erit super eos imber. LXX, et isti illis apponentur. Vul. non erit super eos imber.

20. Heb. tintinnabula. A. Th. profundum. S. Incessum umbrosum. LXX, Vul. frænum.

21. Heb. A. Vul. mercator. LXX, Chananæus.

V. 17. A., S., Th., et non erit super eos imber. Hieronymus.

V. 20. 'A., Θ., βύθον. Σ., περίπατον σύσκιον. Hieron.

V. 21. A., mercator. Idem Hieron., i. e., ἔμπορος, ut alibi vertit Aquila.

MALACHIE CAPUT PRIMUM.

כשח 1 'A. ἄρμα. Σ. Ο', Θ. λῆμμα.

כלאכי Ol λοιποί, Μαλαχί. Ο', ἀγγέλου αὐτοῦ.

תנחל 3 'A. εἰς σειρήνας. Σ. Θ. εἰς ἀνεπίδατα. Ο', εἰς δόματα.

יבד 6 Ol λοιποί, φοβηθήσεται. Ο', δοξάσει.

בונו 'A. ἐξουδενούντες. Ο', ἐφραλίσαμεν.

במא 7 'A. Σ. μεμολυσμένους. Ο', ἡλισγημένους.

נשיח 8 'A. Θ. δυσωπηθήσεται. Ο', εἰ λήψεται.

תמשח 14 'A. Σ. ἔμμωμον. Ο', διεφθαρμένον.

נרא Ο', ἐπιφανές. Ἄλλος, ἐπιφοβός.

1. Hebr. A. Vul. onus. S. LXX, Th. assumptio. Heb. *Reliqui*, Malachi. LXX, angeli ejus, *in titulo autem*, Malachias. Vul. Malachiaz.

3. H. Vul. in dracones. A. in sirenas. S. Th. in inaccessa. LXX, in domata.

6. H. honorabit. *Reliqui*, timebit. LXX, glorificat. Vul. honorat.

Hebr. LXX, Vul. despeximus. A. vilipendentes.

7. Heb. Vul. pollutum. A. S. LXX, pollutos.

8. Hebr. num suscipiet? A. Th. reverebitur. LXX, si accipiet. Vul. si susceperit.

14. Hebr. LXX, corruptum. A. S. maculosum. Vul. debile.

Heb. *Alius*, terribile. LXX, illustre. Vul. horribile.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Malachiæ.

V. 1. Hieron. : « Quid significet *onus*, id est, *pondus*, quod Hebraice MASSA, et ab Aquila ἄρμα dicitur; vel quid λῆμμα, i. e., *assumptio*, quod et LXX et cæteri Interpretes transtulerunt, in aliis Prophetis diximus. » In editis perperam legitur ἄρμα; sed ἄρμα legendum esse tum ipsa Hieronymi series, tum frequentissima quæ præcesserunt exempla comprobant.

Ibid. Ol λοιποί, Μαλαχί. Hieronymus : « Exceptis LXX alii Interpretes nomen MALACHII, ita ut in Hebræo legitur, transtulerunt. » Quod de primo versiculo, non autem de titulo libri intelligendum, ut indicat Hieron. initio Præfationis : « *cujus nomen*

LXX transtulerunt, *angelus ejus*, dicentes : *Assumptio verbi Domini super Israel in manu angeli ejus.* » Et tamen Barberin. habet, 'A., Σ., Θ., Μαλαχίου, sed mendose, ut puto.

V. 3. 'A., εἰς σειρήνας etc. Barberin. [Qui scribit *σειρήνας*. DRACH.]

V. 6. Ol λοιποί, φοβηθήσεται. Idem.

Ibid. 'A., ἐξουδενούντες. Barberin.

V. 7. 'A., Σ., μεμολυσμένους. Theodoretus. [Barberin. : 'A., Σ., Θ., μεμολ. DRACH.]

V. 8. 'A., Θ., δυσωπηθήσεται. Barberinus.

V. 14. 'A., Σ., ἔμμωμον. Barberin.

Ibid. Ἄλλος, ἐπιφοβός. Barberin.

MALACHIE CAPUT II.

אמתחא 2 Ο', τὴν κατάραν. Ἄλλος, σπάνιν.

גבני געד לכל אמתחא דדיתוי פיש על פניכם 3 'A. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ ὑμῖν σὺν τῷ βραχίονι, καὶ λικμήσω κόπρον ἐπὶ πρόσωπα ὑμῶν, κόπρον ἱερῶν ὑμῶν. Ο', ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὄμων, καὶ σκορπῶ ἐνυστρον ἐπὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἐνυστρον ἱερῶν ὑμῶν.

super facies vestras, ventriculum solennitatum vestrarum. Vul. ecce ego projiciam vobis brachium, et dispergam super vultum vestrum stercus solennitatum vestrarum.

בריתוי 4 'A. τὴν συνθήκην μου. Ο', τὴν διαθήκην μου.

הבשלתם 8 'A. Σ. ἐσκανδαλίσατε. Ο', ἠσθενήσατε.

בתידי פנים פנים 9 Σ. ἐδυσωπεῖσθε πρόσωπα ἐν νόμῳ. Ο', ἐλαμβάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ.

15 ותא תניתי תעש כסוד דמעא אמתחא דדיתוי בני ונאנה כסין עד פנות אלתחנתה תלקח רשן מידכם 'O 'Ebr. ουζωθ. σηγιθ. θεσου. χεσουθ. δεμα. εθμασθη. ΠΙΠΙ. βεχι. ουσανακα. μητην. ωδ. φεννωθ ελ. αμμανα. ουλακεθ. ρασων. μειδηχεμ. 'A. καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποιεῖτε, ἐκαλύπτετε δακρύω τὸ θυσιαστήριον, κλαυθμῷ καὶ οἰμωγῇ, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεῦσαι πρὸς τὸ δῶρον, γὰρ λαθεῖν εὐδοκίαν ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν. Σ. καὶ ταῦτα δεύτερον ἐποιεῖτε, καλύπτοντες ἐν δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον, κλαίοντες καὶ οἰμώσσοντες ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεύοντα πρὸς τὸ δῶρον, καὶ δέξασθαι τὸ εὐδοκημένον ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν. Ο', καὶ ταῦτα, ἃ ἐμίτσον, ἐποιεῖτε, ἐκαλύ-

2. Heb. LXX, maledictionem. *Alius*, Vul. egestatem.

3. Heb. Ecce ego corripiens vobis semen, et spargam stercus super faciem vestram, stercus solennitatum vestrarum. A. Ecce ego iucepro vobis cum brachio, et ventilabo stercus super facies vestras, stercus solennitatum vestrarum. LXX, Ecce ego separo vobis humcrum, et dispergam ventriculum vestrarum.

4. Heb. A. Vul. pactum meum. LXX, testamentum meum.

8. Hebr. offendiculo fuistis. A. S. Vul. scandalizastis. LXX, infirmari fecistis.

9. Heb. et assumentes facies in lege. S. reveriti estis facies in lege. LXX, accipiebatis personas in lege. Vul. accepistis faciem in lege.

15. Hebr. Et hoc secundo facietis, operire lacryma altare Domini, fletu et clamore, a non ultra respiciendo ad munus, et ad capiendum beneplacitum de manu vestra. A. Et hoc secundo faciebatis, operiebatis lacryma altare, fletu et ululatu; eo quod non esset ultra respicere ad munus, et accipere beneplacitum de manu vestra. S. Et hæc secundo faciebatis, operientes in lacrymis altare, fletus et ululantes, eo quod non esset ultra qui respiceret ad donum et ad accipiendum beneplacitum de manu vestra. LXX, Et hæc quæ oderam, faciebatis; operiebatis lacrymis altare Domini, et plactus et gemitu de laboribus. Adhuc dignum respicere ad

πρετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον Κυρίου, καὶ κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων. Ἔτι ἄξιον ἐπιθλέψαι εἰς θυσίαν, ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν. Θ. καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποηήσατε· ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον, κλαίοντες καὶ στένοντες ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι προσεγγίζοντα τὸ ὀλοκαύτωμα, καὶ λαβεῖν τέλειον ἐκ χειρῶν ὑμῶν.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Malachiæ.

V. 2. Ἄλλος, σπάνιν. Barberinus.
V. 3. Ἄ., ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ etc. Theodoretus. [In Aquila habes σύν quod, ut de more, respondet Hebraico עַם. Sed hic significat cum, et non indicat casum accusativum. Auctor Latinæ Vulgatæ extulit שׂוּפְרִי cum aliis punctis, nimirum, *hazzeroa*. DRACH.]
V. 4. Hieronymus: « Notandum quod BERITH verbum Hebraicum Aq., συνθήκη, id est, pactum interpretatur: LXX semper διαθήκη, i. e., *testamentum*. »

MALACHIÆ CAPUT III.

פְּשִׁי 1 Σ. καὶ σχολάζει. Ο', καὶ ἐπιθλέφεται. Θ. καὶ ἐτοιμάζει.

סְבַב־כּוֹחַ 2 Σ. γναφέω;. Ο', πλυνόντων.

רַב 5 Π. προσηλύτου.

עֲשׂוּבָאֵי יְהוָה עִיבָבֵי עֲמִי כִי עִיבְרִי עֲמִי עֲבַרְיָהּ 8
טַוּבָב־בּוֹב Ἄ. Σ. μὴ ἀποστερήσῃ ἄνθρωπος Θεόν, ὅτι ὑμεῖς ἀποστερεῖτέ με, καὶ εἴπατε, Ἐν τίνι ἀποστερήσαμέν σε; Ο', μήτι περνεῖ ἄνθρωπος Θεόν, διότι ὑμεῖς περνεῖτέ με, καὶ ἐρεῖτε, Ἐν τίνι ἐπτερνεῖσαμέν σε;

פְּקַח־כּוֹחַ 10 Ἄ. καὶ πειράσατε ἐν τούτῳ. Ο', ἐπιστρέψατε δὴ ἐν τούτῳ.

כֹּחַ 17 Ἄ. περιούσιον. Οἱ λοιποὶ, περιποίησιν.

וְלֹא־יִשָּׂא יְהוָה כֹּחַ כִּי יִשָּׂא יְהוָה Ἄ. φείσομαι ὡς φείδεται ἄνθρωπος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ο', καὶ αἰρετώ αὐτὸν ὃν τρόπον αἰρετίζει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

Notæ et variæ lectiones ad caput III Malachiæ.

V. 1. Σ., καὶ σχολάζει. Θ., καὶ ἐτοιμάζει. Barberinus.
V. 2. Σ., γναφέως. Idem.
V. 5. Ms. Jes. Οἱ Γ', προσηλύτου. Idipsum habent et LXX.
V. 8. Ἄ., Σ., μὴ ἀποστερήσῃ etc. Theodoretus. Barberinus vero sic: Ἄ., μήτι ἀποστερήσῃ ἄνθρω-

MALACHIÆ CAPUT IV.

עֲשִׂי־כּוֹחַ 1 (Ἄ. πάντας τοὺς ὑπερηφάνους.) Ο', πάντες οἱ ἀλλογενεῖς.

V. 1. A., omnes superbos. Drusius.

[Jam cum in eo simus, ut edendis Hexaplis Origenianis, longi sane laboris multique sudoris operi, finem imponamus, non possumus quin maximas ex imo corde grates agamus *Lehmanno*, ex Germania oriundo, viro doctissimo nobisque amicissimo. Is enim, in officina Rev. Migne, non tantum revisendis

sacrificium, aut suscipere acceptabile de manibus vestris. Th. et hoc secundo fecistis: operiebatis lacrymis altare, sumpsit et gementes; eo quod non esset ultra qui admoventer holocaustum, et acciperet perfectum de manibus vestris. Vul. Et hoc rursum fecistis, operiebatis lacrymis altare Domini, metu et mugitu, ita ut non respiciam ultra ad sacrificium, nec accipiam placabile quid de manu vestra.

V. 8. Ἄ. Σ., ἐσκανδαλίσατε. Theodoretus. Barberinus vero ad Aquilam legit ἐσκανδαλώσατε. [Et ἐσκανδαλίσατε tribuit etiam Theodotioni. DRACH.]
V. 9. Σ., ἐδυσωπείσθε etc. Theodoretus.
V. 13. Hujus versus lectiones omnes plenas exhibet Barberinus, quales edimus, cum punctis post voces Hebraicas Græce scriptas, quemadmodum scribitur in eodem codice. [In Barber. nonnulla Hebraica corrupte scripta sunt, quæ optime correxit Montf. DRACH.]

1. Heb. et parabit. S. et vacat. LXX, et respiciet. Th. et præparat. Vul. et præparabit.

2. Heb. Vul. fullonum. S. fullonis. LXX, lavantium.

5. Heb. Vul. peregrinum, *Omnes*, advenæ.

8. Heb. Numquid auferet vi homo Deum? quia vos vi auferentes me. Et dixistis, In quo vi abstulimus te? A. S. Num fraudabit homo Deum, quia vos me fraudatis et dixistis: In quo fraudavimus te? LXX, Numquid supplantabit homo Deum, quia vos supplantatis me, et dicetis, In quo supplantavimus te? Vul. Si affiget homo Deum, quia vos configitis me? Et dixistis: In quo configimus te?

10. Heb. et probent me nunc in hoc. A. et probate in hoc. LXX, revertimini ergo in hoc. Vul. et probate me super hoc.

17. Heb. Vul. peculium. A. peculiarem. *Reliqui*, acquisitionem.

Heb. et parcam super eis, sicut parcat vir super filio suo. A. parcam ut parcat homo filio suo. LXX, et eligam eum sicut eligit homo filium suum. Vul. et parcam ei sicut parcat vir filio suo.

πος Θεόν.

V. 10. Ἄ., καὶ πειράσατε. Idem. [Barb. in marg.: Σ., πειράσατε δὴ μοι. DRACH.]

V. 17. Hieronymus: « Pro peculio in Hebræo legitur שְׂגוּלָא, quod Aquila περιούσιον, et cæteri περιποίησιν interpretati sunt. »

Ibid. Ἄ., φείσομαι etc. Theodoretus.

Nota.

pagulis, quæ prelo tradi debent, omnino de Patrologia Græco-Latina optime meretur, sed etiam ea quæ gaudet, ut pauci, litterarum Latinarum et Græcarum necnon Hebraicarum scientia, in redigendis nostris hujus operis adnotationibus, judicii subacti thesaurus nobiscum communicans, perutilem haud raro nobis operam præstitit. DRACH.]

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ

H

ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΣ.

—

ORIGENIS

PHILOSOPHUMENA

SIVE

OMNIUM HÆRESIUM REFUTATIO.

E CODICE PARISINO

PRIMUS EDIDIT

EMMANUEL MILLER.

(Oxonii MDCCLII.)

—

ABELI VILLEMMAIN LITTERARUM IN GALLIA STATORI

CUJUS PROVIDENTIA

CUM COMPLURA ALIA TUM HOC QUOQUE INSIGNE ANTIQVITATIS MONVMENTVM

IN LUCEM SVNT REVOCATA

MEMOR GRATVSQVE D. D. D. EMMANVEL MILLER.

—

PRÆFATIO.

Codicum anno 1842 ex Græcia allatorum a *Mynoide Myna*, publicis auspiciis thesauros ejusmodi exploratum misso, unus neglectus ac fere despectus est a viris eruditus qui depositos eos penes summum moderatorem institutionis publicæ examinabant. Indicabatur ille in recensu *Monitori universali* inserto die 5 Januarii 1844 a meque alibi (a) repetito, his verbis : *Manuscrit en papier de coton, du xive siècle, contenant une réfutation de toutes les hérésies. Cet ouvrage, d'un auteur anonyme, est divisé en dix livres, mais les trois premiers manquent ainsi que la fin.*

Codicibus illis (præter paucos quos sibi servavit Mynoides Mynas : Babrii apographum, Galeni Dialecticam ab ipso editam a. 1844, et Philostrati Gymnasticam jam, ut videtur, integram) in bibliothecam tum Regiam illatis, mihi provincia data est ut Supplementorum Catalogo illorum recensum notitiamque concisam adjicerem. Ibi eum de quo verba facere instituimus codicem sic relatum habes : « CCCCLIV. Codex bombycinus ex Græcia a Myna allatus, quo continetur anonymi sive potius Origenis Refutatio omnium hæresium decem libris divisa. Tres priores libri et initium quarti desiderantur. Is codex Michaelis manu, sæculo decimo quarto exaratus videtur. » Nec satis mirari queo, ex tanta doctorum hominum frequentia, qui quotidie codices nostros versant, neminem illius inspiciendi cupiditatem incessisse. Vel primum folium, in quo de Chaldæorum astrologia secundum Sextum philosophum scepticum disseritur, perlectum ad cognoscenda cætera unumquemque invitasset. Ita mihi relicta est thesauri hujus, non inventio, sed ἀνακάλυψις, thesauri, inquam, quem cum Babrio, poëta elegantissimo, jam omnes inter opima spolia numerabunt a Mynoide Myna barbariæ tenebris erepta.

Est hic codex bombycinus, quadrata forma, foliorum 137, satis indiligenter exaratus, ineunte, ut videtur, sæculo xiv a Michaele quodam, qui subscripsit : *Χερσὶ Μιχαὴλ ἡδε βιβλὸς τελθεὶ γραφείσα.* Insunt septem libri postremi operis ab Origene scripti, quod penitus perditum habebatur, postquam primus liber, *Φιλοσοφουμένων* inscriptus, inde fuerat avulsus. Ejus libri fine cum promittat auctor se veterum philosophorum sententias et doctrinæ systemata explicaturum, duobus minimum libris constitisse hoc opus apparebat. Jam hujus codicis beneficio ORIGENIANI OPERIS OCTO LIBROS possidemus, si paucas lacunas quarti libri initio et versus finem decimi excipias. Secundus tantummodo atque tertius, ex decem librorum opere, adhuc sunt in perditis; atque adeo dudum illos prorsus periisse nec quicquam relictum esse spei olim inveniendorum, ex nostro codice intelligi posse videtur. Nimirum vel illo tempore quo integer erat priores tres libros ab illo abfuisse sic equidem colligo. Scriptus est quaternionibus octona folia complectentibus septemdecim, quorum priores novem litteris simpliciter indicantur, cæteri vocibus *δέκατον*, *ἐνδέκατον*, etc. Horum indiciorum primum Γ cernitur in folio 13; folio 5 Arabica cifra satis antiqua scriptum « 2 » : absunt igitur folia *quatuor*, procul dubio *quarti libri* cuius superstes folium primum in *media* disputatione versatur, ita ut aliquantum paginarum numerum præcessisse oporteat. Certum est igitur et indubitatum, amanuensem nostri codicis non habuisse libros præcedentes. Exemplar autem hic illic per vetustatem male habitum ab ipso exscriptum esse ostendit spatiolis vacuis quæ compluribus in locis reliquit. Post folium 132 interciderunt folia quædam, quorum unum in fine codicis habetur (fol. 137) a nobisque suo loco restitutum est. Origenianum opus excipiunt in fol. 135 *recto* inania quædam ac levia astrologici argumenti.

Origenes ipse testatum reliquit talem ab se institutam esse operis οἰκονομίαν, ut primis quatuor libris exponeret et judicaret veterum philosophorum cujusque sectæ placita; subsequentibus libris quinque ostenderet Gnosticos et hæresiarchas non ex doctrina Christi, sed ex paganis philosophis hausisse dogmata sua, qua demonstratione a Christi nomine segregantur; decimo denique libro singula operis capita paucis repeteret, in modum epitomes, et veritatis, qualem ipse concipiebat, delineatione post errores refutatos lectorem confirmaret. Hinc intelligitur duplex qui traditur titulus : *Φιλοσοφούμενα ἢ Κατὰ πασῶν αἱρέσεων Ἐλεγχος.* Atque in nostro quoque codice quarto libro subscribitur *Φιλοσοφουμένων δ' βιβλίον*, ut vel hinc appareat primum librum *Φιλοσοφουμένων* jam olim cognitum sane ac vere esse exordium *Refutationis hæresium omnium*.

Atqui is ipse liber primus ab nonnullis magna auctoritate viris Origeni est abjudicatus. Quanquam nunc quidem, totius operis parte maxima tenebris feliciter erepta, vix ulla superest de auctore dubitatio, perstringamus tamen a nonnullis, Huetio præsertim, inde ductum argumentum, quod in præmio Origenes sese *apostolorum successorem* ferret, cum nunquam sit consecratus episcopus, quibus solis honorifica illa appellatio conveniret. Relegatur velim locus ille, pag. 3, lin. 63, neque dubito quin statim intelligas in universum loqui, non de se ipso Origenem, cui præterea sacerdotium legitime collatum fuerat Cæsareæ, quanquam

(a) *Revue de Bibliographie analytique*, 1844, p. 91.

acriter resistente Demetrio. Sed ne hoc quidem necessarium est ut urgeatur, esse eum utpote sacerdotem quodammodo apostolorum successorem : cum in eodem illo loco ἀρχιερατίας vocabulo Origenes utatur tanquam opposito Judæorum ἀρχιερατεία; nec qui hoc sensu de nostra ἀρχιερατεία loquitur, opus est ut ipse quoque sit archiepiscopus. Apparet quam infirmum sit argumentum hoc negativum; positiva autem prorsus de conjectura petita sunt, quibus alii Didymo Alexandrino, alii Aetio, alii S. Hippolyto, alii S. Epiphanio attribuerunt φιλοσοφούμενα, ac vel ipsi S. Irenæo, cujus Patris in nostris satis longum legitur excerptum. Quas conjecturas nunc si excutere aggredieremur, lectores nobis Ἰδωρ εἰς θάλασσαν, occiderent.

Jam supra demonstravimus libros septem quos luci damus, post intervallum continuare librum φιλοσοφουμένων, qui titulus in quarti libri fine est repetitus. Hac re explanata, si in quacunque continui operis parte agnoscamus verum et genuinum Origenem, ab ipso scriptos esse decem libros certe demonstratum erit. Statim sese offert S. Callixti primi martyrium, quod libro IX auctor narrat ut brevi tempore consummatum postquam ipse Romæ egerit : constat autem Origenem in ea urbe annos aliquot commoratum esse pontifice maximo Zephyrino (cujus frequens mentio in illa narratione), quem Callixtus in pontificio munere anno 217 excepit. Hoc Origenis loco nunc prolato simul constitui potest *Fusciani Romæ præfecti* ætas, quem anno 178 per conjecturam assignaverat Corsinius (a), cum jam intelligatur fuisse anni 222. Quam narrationem satis longam sigillatim persequentes multa exhibere possemus indicia Origenis certissima, nisi inutiliter sane hic repeterentur quæ in alio loco hujus ipsius voluminis plene leguntur. Ipse etiam ille qui codicem scripsit, Origenianum se opus exarare sciebat : nam ubi philosophorum aut Gnosticorum placita enarrantur, ille ubique fere rubricatis litteris, aliquoties atris in margine adjecit nomen ejus cujus sententiæ in textu referuntur; tandemque ubi ad illam veritatis Christianæ professionem ventum est qua opus terminatur, in margine ponit Ὀριγένης καὶ Ὀριγένους δόξα (cf. p. 331), quanquam in textu non legitur. Non solum igitur re ipsa intelligitur opus nos possidere Origenianum, sed etiam habitum et lectum fuisse pro Origeniano, scribæ testimonio constat. Quid quod in epistola ab Eusebio inserta *Historiæ Eccl.* VI, cap. 19, Origenes scripsit : ἐπει δὲ προσήσαν ὅτι μὲν αἱρετικοί, ὅτι δὲ ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν μὲθρημάτων, καὶ μάλιστα τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ, ἔδοξεν ἐξετάσαι τὰ τε τῶν αἱρετικῶν δόγματα καὶ τὰ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων περὶ τῆς ἀληθείας λέγειν ἐπαγγελλόμενα. nonne est argumentum hujus operis ipsa Origenis manu delineatum? Ut sane supersedere possimus examini professionis fidei Origenianæ in fine positæ, an cum cæteris ejus scriptis et narrationibus aliorum consentiat : quale examen nemo nescit quot paginas sit sine ulla necessitate absumpturum. Neque Lemoyinii quæstiones de libro Περὶ τῆς τοῦ παντὸς οὐσίας (b) (quem commemorat Origenes, p. 384, 79) excutiamus; nam quod ille edidit fragmentum et S. Hippolyto tribuit, nihil continet eorum quæ in loco allato respexit Origenes. Multo plures vero quæstiones et fructuosiores in historia, in philosophia, in litteris excitant ipsi quos edimus libri septem : quibus de quæstionibus aptiore loco quam in editione principe tractabimus, libro quem Gallice scribendum paramus de insigni hoc et ad omne litterarum genus utilissimo Origenis opere.

Animus erat primum in principe hac editione codicem ita repræsentare uti scriptus est, emendatione omni in inferiore marginem relegata. Verum tam frequentes insunt librariorum aberrationes, ut ejusmodi textus sæpissime inhibuisset lectorem et perpetua quadam molestia fatigasset. Præterea in illis locis ubi Origenes Sextum Empiricum, Platonem, Josephum, S. Irenæum, alios ad verbum fere repetit, perspicue cognosci poterat quot et quanta vitia hoc opus per evidentem incuriam librariorum traxerat. Potius igitur et consultius visum est lectorum nostrorum commoditati prospicere quantum quidem sine ulla temeritatis culpa fieri poterat. Ubiunque sententia restituebatur levi mutatione atque tali qualem palæographiæ leges et mos librariorum ubique admittunt, emendatam et necessariam scripturam laud eunctanter in textu posuimus, inferius indicata codicis lectione, ita quidem ut vel vitiosissima et ex aperto lapsu orta nusquam præteriremus. At ubiunque dubitandi locus esse videbatur, conjecturam nostram in adnotatione critica protulimus. Experti autem sumus in scriptore quem primus in lucem emittas vel postrema legenti specimina novas subinde nasci emendationes. Quapropter diutius penes nos cohibere voluissimus libros novis usque curis relegendos, nisi delegati typographi academici Oxoniensis, egregii viri et bonis litteris sapienter promovendis nati, orbem litterarum hoc Origenis opere nimis diu occultato quanto citius donare voluissent. Primum librum, ut par erat, præmisimus juxta magnam editionem Patris Delarue, excepta annotatione ad rem criticam spectante. Eundem fere modum in cæteris quoque tenuimus, quæcunque ad explicationem pertinerent et ad infinitas illas quæstiones historicas, philosophicas, litterarias undecunque in his pullulantes, hæc omnia, quemadmodum dixi, alio loco aptiori reservantes.

Tu vero, benigne Lector, de pretiosissimo opere Origeniano post tot sæcula feliciter in lucem producto, præter reverendos viros delegatos typographi academici Oxoniensis, gratias habebis viro ingeniosissimo, qui summam apud nos rem scholasticam sapienter moderatus per totam Europam monumenta vetera vel conqueri vel catalogis recenseri jussit, Abeli Villemain, et felici codicis repertori, Mynoidæ Mynæ; nostram denique qualemcunque operam petimus ut æqui bonique consulas.

Scribendam Parisiis Kalendis decembribus MDCCCL.

EMMANUEL MILLER.

(a) *Præf. Urbis. Pisis*, 1765, in-4. p. 87.

(b) De hujus operis auctore cf. Photii *Biblioth. cod.* XLVIII.

LUD. DUNCKERI PRÆFATIO *.

(Fasciculo II præmissa.)

Cum ante hos octo annos in Nuntiis litterariis Gottingensibus (a) de opere, quod inscribitur *Origenis Philosophumena, sive omnium hæresium refutatio*, tum primum a viro doctissimo Emmanuele Millero e codice Parisino, qui paulo ante ex Græcia allatus erat, in lucem edito exponerem, neque a summo illo Ecclesiæ Alexandrinæ doctore, sed ab Hippolyto id esse scriptum probare studerem, sub finem commentarioli jam novam libri a Schneidewino, collega meo conjunctissimo, et meipso communibus studiis adornandam promisi editionem criticam. Haud mediocri animi ardore rem aggressi, iterum ac sæpius librum simul recognoscendo et perscrutando et communi consilio textum emendando ac versione Latina notisque illustrando per aliquot annos difficili labori insudavimus. Opus autem nostrum propter causas, quas enumerare longum est, præter voluntatem tardius processit, ita ut, cum Schneidewinus tribus fere abhinc annis inopinata ac præmatura morte et litteris et amicis eriperetur, nondum dimidia pars totius libri typis esset exscripta. Quo tristi casu socio operis solertissimo atque exoptatissimo orhatus cum iisdem diebus etiam benevolentissimum horum studiorum nostrorum fautorem atque adiutorem, Carolum Fridericum Hermannum, virum immortalis memoriæ, morte amissem, jam, ne res hæresceret, priorem hujus libri fasciculum foras emittendum curavi, et dum ipse pro virili parte rem promovere studebam, Christianum Petersenium, professorem Hamburgensem, affinem meum dilectissimum, precibus adivi, ut in opere perficiendo benigno mihi consilio suo atque auxilio adesse vellet. Qui cum summa, qua est humanitate et erga me benevolentia, petenti mihi non deesset, sperabam fore, ut brevi tempore altera quoque libri pars e prelo prodiret. Sed præter expectationem res evenit. Diurno enim morbo impeditus, quominus adhuc fidem præstarem, nunc demum opus post varios casus tandem absolutum in publicum emitto, quod ut æque et benigne excipiant benevoli lectores vehementer cupio. Facere autem non possum, quin, oblata mihi occasione utar et omnibus, qui me in hoc libro edendo et consilio et re lubentissime et diligentissime adjuverunt, viris doctis summopere colendis maximas palam gratias agam, in primis Christiano Petersenio, amico charissimo, et Hermanno Sauppio, collegæ conjunctissimo, quorum ille postremam libri partem accuratissime mecum recensuit atque castigavit neque ut socius operis unquam mihi defuit, uterque autem singulas plagulas typis exscriptas diligenter perlustrando multa errata correxerunt, elegantissimas textus emendationes proposuerunt et præclaras notas ad scriptoris sententiam explicandam adjecerunt.

Quibus breviter de modo, quo hic liber confectus est, præmissis, non est quod multa de consilio novæ hujus editionis addam. De inscriptione, quam libro præfiximus, postquam olim in Nuntiis litterariis Gottingensibus strictim dixi, jam alio loco latius et uberius disputabo. In verbis scriptoris recensendis ab editione principe Oxoniensi Em. Milleri, cujus paginas sæpius a nobis in adnotatione laudatas signavimus, tanquam a fundamento profecti, quæcunque ad textum emendandum a primo editore meritissimo aliisque viris doctis (inter quos Bernaysium, Bunsenium, Røperum, R. Scottum grato animo nomino) vel in libris editis universo orbi litterato publice commendata, vel consuetudine sive sermonis sive litterarum nobis privatim proposita sunt, diligenter examinavimus. Præterea summam dedimus operam, ut fontes, ex quibus auctor noster hausit, indagando et comparando ipsiusque verba inter se conferendo et veram ejus sententiam explorando, orationem ad nativam suam veritatem atque sinceritatem revocarem. Sexcenta igitur librarium menda, quibus innumeris liber scatebat, sustulimus multasque lacunas explevimus, emendationibus parum certis vel ad notas relegatis, vel versione Latina significatis, locos vero ultra spem salutis corruptos intactos relinquere quam emendandi periculo cupidius faciendo pessumdare maluimus.

Versionem, cujus postrema pars inde a libro septimo exeunte post Schneidewini obitum a me solo confecta est, tanquam commentarii loco textui adjungendam esse censuimus, ideoque non in eo potissimum laboravimus, ut eleganter, sed ut accurate et ad verbum Græca transferremus. Adnotationes vero, quibus librum explanarem, non nisi rarissimas aspersimus, sufficiens esse rati eos auctoris nostri vel aliorum scriptorum locos attulisse, qui ad rem illustrandam facerent.

Indices, quibus opus instruxi, maximam partem cura atque solertia viri doctissimi Müldeneri, doctoris Gottingensis, cujus optima opera jam in typographorum erroribus notandis usi sumus, conscripti sunt.

Scribendam Gottingæ, d. 30, m. Aug. a. MDCCCLIX.

LUDOVICUS DUNCKER.

(a) *Göttingische gelehrte Anzeigen*. Jahrgang 1851. Stück. 152 — 155. S. 1515 — 1550.

* S. Hippolyti episcopi et martyris *Refutationis omnium hæresium librorum decem quæ supersunt. Recensuerunt, Latine vertierunt, notas adjecerunt Lud. Duncker et F. G. Schneidewin, professores Gottingenses*. Fasciculus I, *Göttingæ sumptibus Dieterichianis*. 1856; opus Schneidewino defuncto absolvit Ludovicus Duncker et edidit anno 1859.

INDEX NOTARUM.

M Millerus in editione principe Oxoniensi
 C Codex Parisinus ll. IV — X operis nostri continens
 B Codex Barberinus }
 L Codex Mediceus } librum I operis nostri continentes
 O Codex Ottobonianus }
 T Codex Taurinensis }

ARGUMENTUM.

LIBER I.		Caput.	Pag.	Prepon				
Proemium				Carpocrates			31.	394.
Thales		1.	8.	Cerintus			32.	398.
Pythagoras		2.	—	Ebionæi			33.	404.
Empedocles		3.	14.	Theodotus			34.	406.
Heraclitus		4.	—	Melchisedeciani			35.	—
Anaximander		6.	16.	Nicolaus			36.	408.
Anaximenes		7.	18.	Cerdon			37.	—
Anaxagoras		8.	20.	Apelles			38.	410.
Archeiaus		9.	24.					
Parmenides		11.	26.	LIBER VIII.				
Leucippus		12.	—	Docetæ			8.	412.
Democritus		15.	—	Monoimus			12.	424.
Xenophanes		14.	28.	Tatianus			16.	432.
Ephantus		15.	—	Hermogenes			17.	—
Hippo		16.	30.	Quartodecimani			18.	434.
Socrates		18.	—	Montanistæ (Maximilla, Priscilla)			19.	436.
Plato		19.	—	Encratitæ			20.	—
Aristoteles		20.	38.					
Stoici		21.	40.	LIBER IX.				
Epicurus		22.	—	{ Noetus			7.	440.
Academici		23.	42.	{ Heraclitus			9.	442.
Brachmanes		24.	44.	Callistus			11.	450.
Druidæ		25.	46.	Elchasaitæ			15.	462.
Hesiodus		26.	—	Judæi			18.	470.
				Esseni			18.	470.
				Pharisæi			23.	486.
				Sadducæi			29.	488.
LIBER IV.				LIBER X.				
Astrologi		1.	50.	Recapitulatio			5.	494.
Astronomi		8.	64.	Philosophi			6.	496.
Arithmetici		14.	72.	Naasseni			9.	502.
Frontispices		15.	80.	Peratæ			10.	—
Magici		28.	88.	Sethiani			11.	506.
Recapitulatio. — Ægyptii		45.	108.	Simon Magus			12.	510.
Astrotheosophi		46.	114.	Valentinus			15.	512.
Hebdomadarii		51	124.	Basilides			14.	514.
				Justinus			15.	516.
LIBER V.				Docetæ			16.	518.
Naasseni		6.	130.	Monoimus			17.	522.
Peratæ		12.	176.	Tatianus			18.	—
Sethiani		19.	198.	Marcion — Cerdo			19.	524.
Justinus		23.	214.	Apelles			20.	—
				Cerintus			21.	526.
LIBER VI.				Ebionæi			22.	—
Simon Magus		7.	234.	Theodotus			23.	—
(Apsesthus)		8.	—	Melchisedeciani			24.	—
Valentinus		21.	258.	Phryges (Montanistæ)			25.	528.
Valentiniani		29.	270.	Noetus — Callistus			27.	—
Secundus — Epiphaneus		38.	292.	Hermogenes			28.	530.
Ptolemæus		—	294.	Elchasaitæ			29.	—
Marcus		59.	296.	Chronologia Judaica			30.	—
				Veritatis doctrina			32.	536.
LIBER VII.				Epilogus			34.	544.
Basilides		15.	346.					
Saturnilus		28.	380.					
Marcion		29.	382.					

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ BIBLION A'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM LIBER PRIMUS.

[1-2] Τάδε ἐνεστὶν ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ κατὰ πασῶν Α αἰρέσεων ἐλέγχου.

Τίνα τὰ δόξαντα τοῖς φυσικοῖς³ φιλοσόφοις⁴ καὶ τίνες οὗτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς ἠθικοῖς⁵ καὶ τίνες οὗτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς διαλεκτικοῖς καὶ τίνες οἱ διαλεκτικοί.

Φυσικοὶ μὲν οὖν Θαλῆς, Πυθαγόρας, Ἐμπεδοκλῆς, Ἡράκλειτος, Ἀναξίμανδρος, Ἀναξίμενης, Ἀναξαγόρας, Ἀρχέλαος, Παρμενίδης, Λεύκιππος, Δημόκριτος, Ξενοφάνης, Ἐκφάντος, Ἴππων.

Ἠθικοὶ Σωκράτης Ἀρχελαοῦ μαθητῆς τοῦ φυσικοῦ, Πλάτων Σωκράτου⁶ μαθητῆς· οὗτος τὰς τρεῖς φιλοσοφίας ἔμιξεν.

Διαλεκτικοὶ Ἀριστοτέλης Πλάτωνος μαθητῆς· οὗτος τὴν διαλεκτικὴν συνεστήσατο. Στωικοὶ δὲ Χρῦσιππος, Ζήνων.

Ἐπίκουρος δὲ σχεδὸν ἐναντίαν δόξαν πᾶσιν ἐπεχείρησεν. Πύρρων δὲ Ἀκαδήμιος⁷· οὗτος ἀκαταληψίαν τῶν πάντων λέγει. Βραχμᾶνες οἱ ἐν Ἰνδοῖς, Δρυῖδαι οἱ ἐν Κελτοῖς καὶ Ἡσιόδος.

Ἐοῦδὲνα⁸ μῦθον τῶν παρ' Ἑλλήσιν ὀνομασμένων⁹ παραιτηθέν. Πιστὰ γὰρ καὶ τὰ ἀσύστατα αὐτῶν δόγματα ἠγερθέν διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τῶν αἰρετικῶν μανίαν, οἳ διὰ τὸ¹⁰ σιωπᾶν ἀποκρύπτειν τε τὰ ἄρρητα ἐαυτῶν μυστήρια ἐνομισθήσαν πολλοὶς θεὸν σέβειν· ὧν καὶ πάσαι μετριῶς τὰ δόγματα ἐξεθέμεθα, οὐ κατὰ λεπτὸν ἐπιδείξαντες, ἀλλὰ ἀδρομερῶς ἐλέγξιντες, μηδὲν ἄξιον¹¹ ἠγερθᾶμενοι τὰ ἄρρητα αὐτῶν εἰς φῶς ἄγειν, ὅπως, δι' [p. 2, 3] αἰνιγμάτων ἡμῶν ἐκθεμένων τὰ δόξαντα αὐτοῖς, αἰσχυνθέντες μήποτε καὶ τὰ ἄρρητα ἐξεπιπόντες ἀθέους ἐπιδείξωμεν, παύσωνται τε τῆς ἀλογίστου γνώμης καὶ ἀθεμίτου ἐπιχειρήσεως¹². Ἄλλ' ἐπιτρώ μὴ θυσωπούμενους αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν ἐπιεί-

1-3 Hæc insunt in primo libro refutationis omnium hæresium.

Quænam placuerint physicis philosophis et quinam hi fuerint, et quænam ethicorum placita et quinam hi, et quænam dialecticorum decreta et quinam dialectici.

Physici igitur Thales, Pythagoras, Empedocles Heraclitus, Anaximander, Anaximenes, Anaxagoras, Archelaus, Parmenides, Leucippus, Democritus, Xenophanes, Ephantus, Hippo.

Ethici Socrates Archelai discipulus physici, Plato Socratis discipulus. Hic tres philosophias miscuit.

Dialectici Aristoteles Platonis discipulus; hic dialecticam artem constituit; Stoici autem Chrysippus, Zeno.

Epicurus autem pene contrariam doctrinam omnibus molitus est. Pyrrho Academicus; hic incomprehensibilitatem omnium docet. Brachmanes in Indis, Druidæ in Celtis et Hesiodus.

Nullum commentum eorum qui apud Græcos philosophi appellati sunt spernendum est. Certæ enim vel absontæ eorum opinionones ducendæ sunt propter exsuperantem hæreticorum vesaniam, qui propter silentium et quia abscondunt arcana mysteria sua crediti sunt multis Deum colere. Quorum jam olim strictim placita exposuimus, non subtiliter explanantes, sed summatim perstringentes, non digna arbitrati eorum arcana, 4-5 quæ in lucem proferrentur, ut, ubi per ænigmata explicassemus placita eorum, illi reveriti, ne quando etiam arcanis per nos protractis atheos illos coargueremus, aliquantum desciscerent ab ipsana doctrina et impio conatu. Sed cum videam non revereri illos nostram

VARIÆ LECTIONES.

¹ Inscriptiones codd. hæc sunt: Ὀριγένους κατὰ πασῶν αἰρέσεων Ἐλεγχῶ O in textu: Ὀριγένους φιλοσοφουμένων B, L, O in margine: Ὀριγένους πάντιμα τοῦ σωφωτάτου T. ² φυσικοῖς om. pr. L. ³ φιλοσόφοις om. B, O. ⁴ τοῖς ἠθικοῖς — τοῖς διαλεκτικοῖς B: τῆς ἠθικῆς — τῆς διαλεκτικῆς, L, O. ⁵ Σωκράτους M. ⁶ Ἀκαδήμιος Røeperus coll. Philostrat. Vit. Apollon. VII, 2 p. 280: Ἀκαδήμιος B: Καδήμιος L, O. ⁷ Καδήμιος T: Ἀκαδήμιος M: Ἀκαδημαϊκός Røeperus antea Philolog. vol. 7, 515. ⁸ Ante οὐδένα. Προσίμιον προστίθει B. ⁹ Quædam videntur intercidisse ante οὐδένα. ¹⁰ ὀνομασμένων. ὀνομασμένων φιλοσόφων? ¹¹ διὰ τὸ Richteris: διὰ τοῦ vulgo. ¹² μηδὲν ἄξιον. μὴ ἀνάξιον Gronovius: μὴ ἂν ἄξιον B, O, T: μὴ ὄν ἄξιον Røeperus. ¹³ τῆς ἀθεμίτου γνώμης καὶ ἀλόγου ἐπιχειρήσεως T.

modestiam, neque pensi habere Deum longanimum esse ab ipsis irrisum, ut aut præ pudore mutent mentem, aut si in errore perstabunt iuste iudicentur, coactas progredior, ostensurus arcana eorum mysteria, quæ initiatis magna cum fiducia tradunt, non prius confessi, nisi talem, ubi per tempus in suspensio tenere contumeliosumque erga verum Deum reddidere, in servitutum redegerint et cupiditate flagrantem promissorum viderint. Atque tum cum exploratum habent vinculis peccati illigatum esse, initiant perfectum malorum tradentes, postquam iuramentis vinxerunt, se neque evulgaturos neque cum quolibet communicaturos, nisi pariter servitutem subeat, quo simpliciter traditio non jam iuramentum necessarium erat. Nam qui sustinuit pati et accipere perfecta eorum mysteria, satis ipsa re et ad conscientiam suam et ne aliis prodatur erit victus. Nam si prodatur alicui homini tale nefas, neque in hominibus censebitur neque qui lucem cernat dignus habebitur, si quidem vel ratione carentia tale nefas non conantur, sicut suis locis dicemus. Sed quoniam nos cogit ratio in magnum profundum narrationis descendere, non tacendum arbitramur, sed omnium placitis singulariter enarratis nihil silebimus. Visum autem est, etiamsi longior erit sermo, non deficere. Non enim exiguum quoddam subsidium vitæ hominum relinquemus ad errores in posterum cavendos, cum manifesto omnes videbunt clandestina eorum et arcana orgia, quæ tanquam promi conditi solis mystis tradunt. Hæc autem alius non refutabit nisi qui in Ecclesia traditur Spiritus sanctus, quem priores nacti apostoli impertiverunt rectam fidem professis, quorum nos qui successores sumus et ejusdem gratiæ participes et summi sacerdotii et magisterii et custodes ecclesiæ æstimati non oculo connivemus neque rectam doctrinam silemus; 6-7 sed ne omni quidem animo atque corpore laborantes deficimus digna digne Deo benefico nostro reddere conati, et ne sic quidem pro merito remunerantes, nisi quod in eis quæ nobis concredita sunt non deficiamus, sed nostræ opportunitatis modum impleamus, et quidquid præbebit sanctus Spiritus cum omnibus citra invidiam communicemus; non solum aliena confutandam lucem proferentes, sed etiam quidquid veritas per Patris gratiam acceptam hominibus ministravit, hæc et per sermonem significantes et per litteras testificantibus sine rubore prædicamus. Quo igitur, sicut supra diximus, atheos illos ostendamus et ad sententiam et ad mores et ad opera, et unde conatus eorum profecti sint, nec quidquam eos ex

κειαν μηδὲ ἰσχυρομένους, ὡς Θεὸς μακροθυμῆσαι αὐτῶν βλασφημούμενος, ὅπως ἢ αἰδουμένους μετανοήσωσιν ἢ ἐπιμεινάντες δικαίως κριθῶσι, βιασθεὶς πρόσειμι δείξων αὐτῶν τὰ ἀπόκρυφα μυστήρια, ἃ τοῖς μουμένοις μετὰ μεγάλης ἀξιοπιστίας παραδιδάσκειν οὐ πρότερον ὁμολογήσαντες, εἰ μὴ τὸ τοιοῦτον δουλώσονται χρόνῳ ἵ ἀνακρεμάσαντες καὶ βλάσφημον πρὸς τὸν ὄντως Θεὸν κατασκευάσαντες καὶ περιεργίᾳ ἰσχυρόμενον τῆς ἐπαγγελίας ἰδῶσι. Καὶ τότε δοκιμάσαντες δέσμιοι εἶναι τῆς ἀμαρτίας μουσῆσι τὸ τέλειον τῶν κακῶν παραδιδόντες, ὄρκους δέσαντες μήτε ἐξεῖπειν μήτε τῷ τυγχόντι μεταδοῦναι, εἰ μὴ ὁμοίως δουλωθῆσιν, οὐ μόνον παραδοθέντος, οὐκ ἐτι ὄρκος ἀναγκαῖος ἦν. Ὁ γὰρ ὑπομείνας παθεῖν καὶ παραλαβεῖν τὰ τέλεια αὐτῶν μυστήρια ἰκανῶς αὐτῷ τῷ ἔργῳ πρὸς τὴν ἰδίαν συνείδησιν καὶ πρὸς τὸ ἐτέροις μὴ ἐξεῖπειν ἔσται δεδεμένος. Εἰ γὰρ ἐξεῖποι τινα ἀνομῶπων τὸ τοιοῦτον ἀνόμημα, οὐτε ἐν ἀνθρώποις λογισθήσεται, οὐτε τὸ φῶς ἄρᾶν ἀξίως ἡγηθήσεται, εἰ καὶ ἄλογα ὄντα τοιοῦτον ἀνόμημα οὐκ ἐπιχειρεῖ, καθὼς ἐν τοῖς τόποις γενόμενοι ἐροῦμεν. Ἄλλ' ἐπεὶ ἀναγκάζει ἡμᾶς ὁ λόγος εἰς μέγαν θυτὸν διηγῆσεως ἐπιθῆναι, οὐχ ἡγούμεθα σιγᾶν, ἀλλὰ τὰ πάντων δόγματα κατὰ λεπτόν ἐκθέμενοι οὐδὲν σιωπήσομεν. Δοκίμει δὲ, εἰ καὶ μακρότερος ἔσται λόγος, μὴ καμῆν. Οὐδὲ γὰρ μικρὰν τινα βοήθειαν τῶν τῶν ἀνθρώπων βίῳ καταλείψομεν πρὸς τὸ μηκέτι πλανᾶσθαι, φανερώς πάντων ὁρῶντων τὰ κρύφια αὐτῶν καὶ ἀρρήτα ὄργια, ἃ ταμειούμενοι μόνον τοῖς μύσταις παραδιδάσκουσιν. Ταῦτα δὲ ἕτερος οὐκ ἐλέγξει, ἢ τὸ ἐν Ἐκκλησίᾳ παραδοθὲν ἄγιον Πνεῦμα, οὐ τυχόντες πρότεροι οἱ ἀπόστολοι μετέδοσαν τοῖς ὁρθῶς πεπιστευκόσιν ὧν ἡμεῖς διάδοχοι τυγχάνοντες τῆς τε αὐτῆς χάριτος μετέχοντες ἀρχιερατείας τε καὶ διδασκαλίας καὶ φρουροὶ τῆς Ἐκκλησίας λελογισμένοι οὐκ ὀφθαλμῶν νυστάζομεν, οὐδὲ λόγον ὁρθῶν σιωπῶμεν, ἀλλ' οὐδὲ πάσῃ [p. 4, 5] ψυχῇ καὶ σώματι ἐργαζόμενοι κάμνομεν ἕως ἀξίως Θεῷ τῷ εὐεργετῇ ἀνταποδιδόναι περὶ μόνον, καὶ οὐδὲ οὕτως κατ' ἀξίαν ἀνταμειβόμενοι, πλὴν ἐν οἷς πεπιστευόμεθα μὴ ἀτονούντες, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου καιροῦ τὰ μέτρα ἐπιτελοῦντες, καὶ ὅσα παρέξει τὸ ἄγιον Πνεῦμα πᾶσιν ἀφθόως κοινωνούντες· οὐ μόνον ἀλλότρια δι' ἐλέγχου εἰς φανερόν ἄγοντες, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἡ ἀλήθεια ὑπὸ τῆς τοῦ Πατρὸς χάριτος παραλαβοῦσα ἀνθρώποις διηκόνησε, ταῦτα καὶ διὰ λόγου σημειούμενοι καὶ διὰ γραμμάτων ἐμάρτυρα ποιούμενοι ἀνεπισχύντως κηρύσσομεν. Ἴνα οὖν, καθὼς φθάσαντες εἴπομεν, ἀθέλους αὐτοὺς ἐπιδειξόμεν καὶ κατὰ γνώμην καὶ κατὰ τρόπον καὶ κατὰ ἔργον, ὅθεν τε τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῖς γεγένηται, καὶ ὅτι μὴτὲν ἐξ

VARIE LECTIONES.

¹² μήτε vulgo. ¹³ χρόνον L. ¹⁴ περιεργία T : περιεργεία B, O : περιεργίαν Wolfius. ¹⁵ δεόμενον I. ¹⁶ μήτε L : τότε B, O. ¹⁷ μόνον Roperius : μόνου vulgo. ¹⁸ παθεῖν. μαθεῖν Roperius. ¹⁹ ἰκανὸν B, T : ἰκανά O. ²⁰ εἰ Roperius : ἃ vulgo : ὅτι Sanctoflius. ²¹ ἐμῆσθαι vel ἀναθῆναι Roperius. ²² νυστάζομεν Richterus: νυστάζομεν vulgo. ²³ λόγον ὁρθῶν B : λόγου ὄρους O, T : λόγου ὄργανῳ Roperius. ²⁴ ἀνταμειβόμενοι Sanctoflius : ἀνταμειβόμενοι Gronovius : ἀμειβόμενοι B, O, T. ²⁵ ἐλέγχον L. ²⁶ φανερόν φερόν T. ²⁷ τοῦ Πνεύματος T. ²⁸ ἐμάρτυρα ποιούμενοι Sanctoflius : ἐμάρτυρα σημειούμενοι vulgo : ἐμάρτυρησάμενοι Morus cf. Roperium p. 515 sq. ²⁹ καθάπερ φθάντες L.

ἀγίων Γραφῶν λαβόντες ταῦτα ἐπεχείρησαν, ἢ τινος ἄγίου διαδοχὴν φυλάξαντες ἐπὶ ταῦτα ὤρμησαν, ἀλλ' ἔστιν αὐτοῖς τὰ δοξαζόμενα ἀρχὴν μὲν ²¹ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας λαβόντες, ἐκ δογμάτων φιλοσοφικῶν καὶ μυστηρίων ἐπιχειρημένων καὶ ἀστρολόγων βεβημένων· δοκεῖ οὖν πρότερον ἐκθεμένους τὰ δόξαντα τοῖς τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφοις ἐπιδείξαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὄντα τούτων παλαιότερα καὶ πρὸς τὸ θεῖον σεμνότερα· ἔπειτα συμβαλεῖν ἐκάστην αἵρεσιν ἐκάστῳ, ὡς τούτοις τοῖς ἐπιχειρήμασιν ἐπιβαλλόμενος ²² ὁ πρωτοστάτης ²³ τῆς αἵρέσεως ἐπλεονέκτησε λαβόμενος ²⁴ τὰς ἀρχὰς καὶ ²⁵ ἐκ τούτων ἐπὶ τὰ χεῖρονα ὀρμηθεὶς δόγμα συνεστήσατο. Ἔστι μὲν οὖν πόνου μεστὸν τὸ ἐπιχειρούμενον καὶ πολλῆς δαδόμενον ἱστορίας· ἀλλὰ οὐκ ἐνδεήσομεν ὕστερον γὰρ εὐφρανεῖ ὡς ἀθλητὴν μετὰ πολλοῦ πόνου στεφάνου τυχόντα, ἢ ἔμπορον μετὰ μέγαν θαλάσσης σάλον κερδάναντα, ἢ γεωργὸν μετὰ ἰδρωτῶτα προσώπου καρπῶν ἀπολαύσαντα, ἢ προφήτην μετὰ ὄνειδισμῶς καὶ ὕβρεις ὀρώντα τὰ λαληθέντα ἀποβαίνοντα. Ἀρξάμενοι τοίνυν ἐροῦμεν, τίνες οἱ παρ' Ἑλλήσι πρῶτον φιλοσοφίαν φυσικὴν ἐπιδείξαντες. Τούτων γὰρ μάλιστα γεγέννηται κλεψύλογοι οἱ τῶν αἵρέσεων πρωτοστατήσαντες, ὡς μετέπειτα ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους συμβολῇ ἐπιδείξομεν. Ἐκάστῳ δὲ τῶν προαρξαμένων τὰ ἴδια ἀποδίδόντες γυμνοὺς καὶ ἀσχήμονας τοὺς αἰρῆσιάρχας παραστήσομεν ²⁶.

1. [p. 5, 6] Λέγεται Θαλῆν τὸν Μιλήσιον ἓνα τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν πρῶτων ἐπιχειρηθέντων φιλοσοφίαν φυσικὴν. Οὗτος ἔφη ἀρχὴν ²⁷ τοῦ παντὸς εἶναι καὶ τέλος τὸ ὕδωρ ²⁸. Ἐκ γὰρ αὐτοῦ τὰ πάντα συνίστασθαι πηγνυμένου καὶ πάλιν διανιεμένου ἐπιφέρεισθαι τὰ αὐτῇ τὰ πάντα, ἀφ' οὗ καὶ σεισμοὺς καὶ πνευμάτων στροφὰς καὶ ἀστρῶν ²⁹ κινήσεις· καὶ τὰ πάντα φέρεσθαι ³⁰ τὸ καὶ βεῖν τῇ τοῦ πρώτου ἀρχηγῶς τῆς γενέσεως αὐτῶν φύσει συμπερόμενα. Θεῖον ³¹, δὲ τοῦτο εἶναι, τὸ μήτ' ἀρχὴν μήτε τελευτὴν ἔχον. Οὗτος περὶ τῶν ἀστρῶν λόγον καὶ τὴν ζήτησιν ἀσχοληθεὶς Ἑλλήσι ταύτης τῆς μαθήσεως αἴτιος πρῶτος γίγνεται, ὃς ἀποβλέπων πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἄνω ἐπιμελῶς κατανοεῖν λέγων εἰς φρέσιν ἐπέπεσεν, ὃν ³² ἐγγελωσά τις θεραπεινίς, Θραῖττα τοῦνομα, ἔφη· Τὰ ἐν οὐρανῷ προθυμούμενος εἰδέναι ³³ τὰ ἐν ποσὶν οὐκ οἶδεν. Ἐγένετο δὲ κατὰ Κροῖσον.

2. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα φιλοσοφία οὐ μακρὰν τῶν αὐτῶν χρόνων, ἧς ἤρξε Πυθαγόρας, ὃν Σάμιόν τινες λέγουσιν. Ἦν Ἰταλικὴν προσηγόρευσαν διὰ τὸ τὸν Πυθαγόραν φεύγοντα Πολυκράτην τὸν Σάμιον ³⁴ τύραννον οἰκῆσαι πόλιν τῆς Ἰταλίας κάκει τὸν βίον

VARIÆ LECTIONES.

²¹ ἀρχὴν μὲν cf. Roesperum p. 516, qui pro ἀρχὴν μὲν vestigiis codd. ἀφορμὴν commendari arbitratur. ²² ἐπιβαλλόμενος Roesperus : ἐπιλαβόμενος vulgo. ²³ πρωτοστάτης B, O : πρωτοστατήσας; L. ²⁴ λαβόμενος λαβών; ²⁵ καὶ om. Gronovius. ²⁶ παραστήσομεν Wolffus : προστήσομεν vulgo. ²⁷ τὴν ἀρχὴν B. ²⁸ ὕδωρ vulgo. ²⁹ ἀστρῶν Roesperus : ἀέρων vulgo. ³⁰ φέρεσθαι Roesperus : φέρεσθαι vulgo. ³¹ Θεῖον. Θεοῦ vulgo cf. Clem. Alex. Strom. V p. 594 D sqq. Syll. τί ἐστὶ τὸ Θεῖον; Τὸ μήτε ἀρχὴν, ἔφη, μήτε τέλος ἔχον et Krichke Forschungen auf dem Gebiete der alten Philosophie 1, 58 sqq. ³² ὃν. ὡ Wolffus : ὃ; Roesperus. ³³ εἰδέναι Roesperus coll. Plat. Theæt. p. 174 A : ἰδέναι vulgo. ³⁴ Σαμίον; Roesperus.

sacris Scripturis mutatos hæc periclitatos esse, aut sancti alicujus successionem observantes ad hæc delatos esse, sed decreta illorum principium ex Græcorum sapientia duxisse, ex dogmatis philosophis et mysteriis tentatis et astrologis circumvagantibus : placet igitur prius expositis Græcorum philosophorum placitis ostendere lecturis esse his antiquiora et ad divinum numen sanctiora, posthac conferre singulas hæreses cum singulis, quomodo his conatibus superveniens primus conditor hæresis lucri fecerit repetens principia et ex his ad deteriora delapsus dogma confinxerit. Est igitur plenum laboris quod suscipimus multaue indiget quæstione. Sed non desicemus, posthac enim exhilarabit, velut athletam multo cum labore coronam nactum, aut mercatorem post vehementem æstum maris lucrum adeptum, aut agricolam post sudorem frontis cum frugibus fruitur, aut vatem post convicia et conculcationes cum videt evenire quæ prædixerat. Principio igitur dicemus, quinam inter Græcos philosophiam naturalem primi instituerint. Horum enim potissimum decreta surripuerunt qui hæresium signiferi exstiterunt, ut posthac ubi inter se comparabimus ostendemus. Singulo autem cuique eorum qui principes doctrinæ exstiterunt tribuentes suum, nudos et inanes exhibebimus hæresiarchas.

8-9 I. Dicitur Thales Milesius unus de septem sapientibus primus philosophiæ physiciæ auctor exstitisse. Hic dixit principium universi esse et finem aquam : ex ea enim omnia constare et concreta et rursus dissoluta, et ea sustineri omnia unde et terræ motus et fluminum conversiones et astrorum motus. Et omnia et ferri et luere primi ortus ipsorum auctoris naturam secuta. Divinum autem id esse quod neque principium habeat neque finem. Hic circa astrorum rationem et investigationem versatus Græcis hujus doctrinæ primus auctor evadit, qui vultu in cæstum sublato et sublimia curiose perspicere jactans in puteum incidit, quem irridens ancilla quædam Thratta nomine dixit : Res cœlestes nisus novisse, quæ sunt ad pedes non novit. Floruit autem ætate Cræsi.

D 2. Est autem etiam alia philosophia non longe distans ab iisdem temporibus, cujus auctor exstitit Pythagoras, quem Samium quidam ferunt; quam Italicam appellaverunt, propterea quod Pythagoras cum fugeret Polycratem Samiorum tyrannum

habitaverit urbem Italiae ibique vitam expleverit. Cujus doctrinam qui exceperunt non multum discreperunt ab eadem sententia. Et ipse vero res physicas rimatus miscuit astronomiam et geometricam et musicam et arithmetice. Et sic monadem edixit esse deum, numeri autem naturam curiose cum perdidicisset, concinere dixit mundum et per harmoniam constare, et septem siderum primum motum in rhythmum et concentum redegit. Admiratus autem administrationem universorum voluit principio silere discipulos, cum quasi mystæ universi in mundum venissent; deinde, ubi satis illi visi sunt magnos progressus in disciplina sua fecisse et perite de sideribus et natura posse disputare, puros arbitratus tum demum jubet vocem mittere. Hic discipulos discriminavit cum alteros esotericos, exotericos alteros vocavit. Alteris autem altiora præcepta concedebat, alteris autem tenuiora. Attingit autem etiam magicam **10-11** artem, ut volunt, et physiognomicam ipse invenit numeros quosdam et mensuras pro fundamento statuens, cum dicebat principium arithmetice philosophiam per compositionem continere in hunc modum. Numerus existit primum principium, quod quidem est infinitum, incomprehensibile, continens in se omnes qui in infinitum possunt venire numeros per multitudinem. Numerorum autem principium existit per substantiam prima monas, quæ est monas masculina gignens instar patris omnes reliquos numeros. Alio loco dyas femininus numerus, idem autem etiam par ab arithmetice vocatur. Tertium trias numerus masculinus, hic etiam impar ab arithmetice receptum est ut vocetur. Super omnes autem hos tetras femininus numerus, idem autem etiam par vocatur quia femininus est. Existunt igitur universi numeri sumpti generatim quatuor (numerus autem erat ad sexum indefinitus), unde constitit illis perfectus numerus decas, ubi singulis numeris servabitur ex re domesticum nomen. Hanc Pythagoras appellavit sanctam tetractyn, fontem sempiternæ naturæ radices habentem in sese, et ex hoc numero reliquos omnes habere numeros principium. Numerus enim undenarius et duodenarius et qui sunt præterea principium existentiae ex denario participant. Hujus denarii numeri, qui perfectus est, quatuor vocantur partes: numerus, monas, potentia, cubus.

πληρῶσαι. Ὅτι τὴν αἴρεσιν οἱ διαδεξάμενοι οὐ πολλὴ διήνεγκαν τοῦ αὐτοῦ φρονήματος. Καὶ αὐτὸς δὲ περὶ φυσικῶν ζητήσας ἔμιξεν ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν [καὶ ἀριθμητικὴν ⁴¹]. Καὶ οὕτως μονάδα μὲν εἶναι ἀπεφήνατο τὸν Θεόν, ἀριθμοῦ δὲ φύσιν περιέργως καταμαθῶν μελωδαῖν ἔφη τὸν κόσμον καὶ ἁρμονίᾳ ⁴² συγκεῖσθαι, καὶ τῶν ἐπέτῃ ἀστρῶν ⁴³ πρῶτος τὴν κίνησιν εἰς ῥυθμὸν καὶ μέλος ἤγαγεν ⁴⁴. Θαυμάσας δὲ τὴν διοίκησιν τῶν ὄλων ἠξίωσε τὰ πρῶτα σιγᾶν τοὺς μαθητὰς, οἰοῦναι μύστας τοῦ παντὸς εἰς τὸν κόσμον ἤκοντας· εἶτα ἐπειδὴν αὐτοῖς ἱκανῶς παιδείας τῆς τῶν λόγων δόξῃ μετεῖναι καὶ δυνατῶς περὶ ἀστρῶν καὶ φύσεως φιλοσοφῆσαι, καθαρῶς κρινάς τότε κελεύει φθέγγεσθαι. Οὗτος τοὺς μαθητὰς διεῖλε καὶ τοὺς μὲν ἐσωτερικούς, τοὺς δὲ ἐξωτερικούς ἐκάλεσεν. Τοῖς δὲ τὰ τελεώτερα μαθήματα ἐπίστευε, τοῖς δὲ τὰ μετρίωτερα. Ἐφήψατο [p. 6, 7] δὲ καὶ μαγικῆς, ὡς φασί, καὶ φυσιογνωμονικῆς ⁴⁵ αὐτὸς ⁴⁶ ἐξεύρεν ἀριθμοὺς τινὰς καὶ μέτρα ὑποθέμενος, λέγων τὴν ἀρχὴν τῆς ἀριθμητικῆς ⁴⁷ φιλοσοφίαν ⁴⁸ κατὰ σύνθεσιν περιέχειν τόνδε τὸν τρόπον. Ἀριθμὸς γέγονε πρῶτος ἀρχή, ὅπερ ἐστὶν ⁴⁹ ἀόριστον, ἀκατάληπτον ⁵⁰, ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντας τοὺς ἐπ' ἀπειρον δυναμένους ἰλαθεῖν ἀριθμοὺς κατὰ τὸ πλήθος. Τῶν δὲ ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καθ' ὑπόστασιν ⁵¹ ἡ πρώτη μονάς, ἥτις ἐστὶ μονάς ἄρσιν γεννώσα πατρικῶς πάντας τοὺς ἄλλους ἀριθμοὺς. Δεύτερον ἡ δυὰς θῆλυς ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρσιος ὀνόματι τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἡ τριάς ἀριθμὸς ἄρσιν, οὗτος καὶ περισσὸς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν ⁵² νομοθετῆται ⁵³ καλεῖσθαι. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἡ τετράς θῆλυς ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρσιος καλεῖται ὅτι θῆλύς ἐστιν. Γεγόνασιν οὖν οἱ πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους ⁵⁴ τέσσαρες (ἀριθμὸς δ' ἦν γένος ἀόριστος ⁵⁵), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος ⁵⁶ αὐτοῖς συνέστηκεν ἀριθμὸς ἡ δεκάς. Τὸ γὰρ ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ἐὰν ἐκάστῳ τῶν ἀριθμῶν φυλάσσηται κατ' οὐσίαν τὸ οἰκτεῖον ὄνομα. Ταύτην ὁ Πυθαγόρας ἔφη ἰσράν τετρακτὴν πηγὴν ⁵⁷ ἀένναου φύσεως ⁵⁸ ριζώματα ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ἐκ τούτου τοῦ ἀριθμοῦ πάντας ἔχειν τοὺς ἀριθμοὺς ⁵⁹ τὴν ἀρχὴν. Ὁ γὰρ ἑνδεκά και ὁ δώδεκα και οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι ⁶⁰ ἐκ τοῦ δέκα μετέχουσι. Ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀριθμοῦ, τὰ τέσσαρα καλεῖται μέρη ἀριθμῶς, μονάς ⁶¹, δύναμις, κύβος. Ὡν καὶ ἐπιπλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς γένεσιν αὐξήσεως γίνονται, κατὰ φύσιν τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἀποτελοῦσα: ὅταν γὰρ δύναμις αὐτῆ ⁶² ἐφ' ἑαυτὴν

VARIAE LECTIONES.

⁴⁰ περὶ φύσεως B. ⁴¹ καὶ ἀριθμητικὴν add. Roperus, quem cf. p. 520 sq. ⁴² ἁρμονία καθ' ἁρμονίαν Roperus p. 521. ⁴³ ἀστέρων L. ⁴⁴ ἀνήγαγεν Roperus. ⁴⁵ φυσιογνωμονικὴν B cf. Roperus p. 521 sqq. : φυσιογονικὴν vulgo. ⁴⁶ αὐτὸς. πρῶτος? Roperus : πρῶτος αὐτός? ⁴⁷ cf. p. 89, 14 sqq., ubi pene eadem iterantur. ⁴⁸ φιλοσοφίας vulgo. ⁴⁹ ἐστὶν ἐν vulgo, cf. infra p. 89, 16. ⁵⁰ ἀόριστος, ἀκατάληπτος vulgo, cf. p. 89, 16. ⁵¹ ὑπόστασιν pr. L et vulgo. ⁵² ἀριθμῶν B, O. ⁵³ νομοθετῆται vulgo. ⁵⁴ infra p. 89, 27, ἀπὸ τοῦ γένους. ⁵⁵ ἀόριστον vulgo; cf. infra p. 89, 28. ⁵⁶ τέλειος. τρίτος B. ⁵⁷ πηγὴν ἀένναου φύσεως. ἀένναον φύσιν T. De scriptura ἀένναος posterioris ætatis scriptoribus familiari dixit Lehrsus in Jahnuj anhalibus a. 1828. ⁵⁸ φύσεως ὡς vulgo; cf. infra p. 90, 33. ⁵⁹ Accuratus infra p. 90, 33. sq. τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμοὺς. ⁶⁰ τοῦ εἶναι τῆς γενέσεως infra p. 90, 33. ⁶¹ ἀριθμὸς, μονάς. Ropero p. 531. ordo verborum ita mutandus videtur: μονάς, ἀριθμὸς. ⁶² αὐτῆ. αὐτὴν vulgo: αὐτὴν Salvinius; cf. infra p. 90, 40.

κυβισθῆ ⁶⁸, γέγονε δυναμοδύναμις· ὅταν δὲ δύναμις ἅπλοσ ἐπὶ κύβον, γέγονε δυναμόκυβος ⁶⁹, ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον, γέγονε κυβόκυβος· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμοὺς, ἐξ ὧν ἡ τῶν γινομένων [p. 7, 8] γένεσις γίνεται, ἑπτὰ· ἀριθμὸν, μονάδα ⁷⁰, δύναμιν, κύβον, δυναμοδύναμιν, δυναμόκυβον, κυβόκυβον.

Itium genitura oritur, septem : numerus, monas, potentia, cubus, dynamodynamis, dynamocubus, cubocubus.

Ὁὗτος καὶ ψυχὴν ἀθάνατον εἶπε καὶ μετενσωμάτωσιν· διὸ ἔλεγεν ἑαυτὸν πρὸ μὲν τῶν Τρωϊκῶν Αἰθαλίῳ ⁷¹ γεγονέναι, ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὐφορβόν, μετὰ δὲ ταῦτα Ἐρμότιμον Σάμιον, μεθ' οὗ Πύρρον Ἀήλιον, πέμπτον Πυθαγόραν. Διόδωρος ⁷² δὲ ὁ Ἐρετριεὺς καὶ Ἀριστίξενος ὁ μουσικός φασὶ πρὸς Ζαράταν τὸν Χαλδαῖον ἐληλυθέναι Πυθαγόραν· τὸν δὲ ἐκθέσθαι αὐτῷ δύο εἶναι ἀπ' ἀρχῆς τοῖς οὐσίαισι, πατέρα καὶ μητέρα· καὶ πατέρα μὲν φῶς, μητέρα δὲ σκότος, τοῦ δὲ φωτὸς μέρη θερμὸν, ξηρὸν, κοῦφον, ταχύ· τοῦ δὲ σκότους ψυχρὸν, ὑγρὸν, βαρὺ, βραδύ· ἐκ δὲ τούτων πάντα ⁷³ τὸν κόσμον συνεστάναι, ἐκ θηλείας καὶ ἀρρένης. Εἶναι δὲ τὸν κόσμον φύσιν κατὰ ⁷⁴ μουσικὴν ἀρμονίαν, διὸ καὶ τὸν ἥλιον ποιέσθαι τὴν περίοδον ἑναρμόνιον. Περὶ δὲ τῶν ἐκ γῆς καὶ κόσμου γινομένων τάδε φασὶ λέγειν τὸν Ζαράταν· θεοδαίμονας εἶναι, τὸν μὲν οὐράνιον, τὸν δὲ χθόνιον· καὶ τὸν μὲν χθόνιον ἀνίεναι τὴν γένεσιν ἐκ τῆς γῆς· εἶναι δὲ ὕδωρ· τὸν δὲ οὐράνιον πῦρ μετέχον τοῦ ἀέρος, θερμὸν τοῦ ψυχροῦ ⁷⁵. διὸ καὶ τούτων οὐδὲν ἀναρρεῖν ⁷⁶ οὐδὲ μαινεῖν φησὶ τὴν ψυχὴν· ἔστι γὰρ ταῦτα οὐσίαι τῶν πάντων. Κυάμους δὲ λέγεται παραγγέλλειν μὴ ἐσθίειν, αἰτία τοῦ τὸν Ζαράταν εἰρηκέναι κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ σύγκρισιν τῶν πάντων συνισταμένης τῆς γῆς ἔτι καὶ συσσεσημμένης γενέσθαι τὸν κύαμον. Τούτου δὲ τεκμηρίον φησιν, εἰ τις καταμασησάμενος λείον τὸν κύαμον καταθείη πρὸς ἥλιον χρόνον τινα (τοῦτο γὰρ εὐθὺς ἀντιλήφεται), προσφέρειν ⁷⁷ ἀνθρωπίνου γόνου ὀσμὴν. Σαφέστερον δὲ εἶναι καὶ ἕτερον παράδειγμα λέγει, εἰ ἀνοῦντος τοῦ κυάμου λαβόντες τὸν κύαμον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ καὶ καταθέντες εἰς χύτραν ταύτην τε καταχρίσαντες εἰς γῆν κατορύσσουμεν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνακαλύψαιμεν, ἴδομεν αὐτὸ εἶδος ἔχον τὸ μὲν πρῶτον ὡς αἰσχύνην γυναικὸς, μετὰ δὲ ταῦτα κατανοούμενον παιδίου κεφαλὴν συμπεφυκυῖαν. Οὗτος ἐν Κρότωνι τῆς Ἰταλίας ἄμα τοῖς μαθηταῖς ἐμπυρσοῖσι διεφθάρη. Ἔθος δὲ τοῦτο ἦν παρ' αὐτῷ, ἐπειδὴν προσῆι τις μαθητευσόμενος, κτεράσκειν τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὸ ἀργύριον κατατιθέναι [p. 9, 10] ἐσφραγισμένον παρὰ τῷ Πυθαγόρᾳ ⁷⁸, καὶ ὑπέμεινε σιωπῶν ὅτι μὲν ἔτη τρία, ὅτι δὲ πέντε καὶ μανθάνων ⁷⁹.

Quorum etiam complexiones et misiones ad generationem augmenti fiunt, per naturam genitalem numerum perficientes. Cum enim potentia ipsa secum ipsa multiplicabitur, ut dynamodynamis, cum autem potentia cum cubo, existit dynamocubus, cum autem cubus cum cubo, existit cubocubus, ut fiant omnes numeri, ex quibus **12-13** gignentium

Hic etiam animam immortalem docuit et migrationem animarum. Quapropter dixit semet ante Trojana tempora Æthalidam existisse, Trojanam autem temporibus Euphorbum, posthac autem Hermetimum Samium, post quem Pyrrhum Delium, **B** quintum Pythagoram. Diodorus autem Eretriensis et Aristoxenus musicus dicunt ad Zaratam Chaldeum venisse Pythagoram, illum autem exposuisse ei duas esse a principio causas rerum, patrem et matrem, et patrem quidem lucem, matrem autem tenebras, lucis autem partes calidum, aridum, leve, citum; tenebrarum autem frigidum, humidum, grave, tardum; ex his autem omnem mundum constare, ex feminino et masculino. Esse autem mundum ad naturam suam musicum concentum, quapropter etiam solem facere circuitum per concentum. De iis autem quæ ex terra et mundo existunt hæc aiunt dicere Zaratam: duos genios esse, alterum cœlestem, alterum terrestrem, et terrestrem quidem submittere generationem ex terra, esse autem **C** aquam, cœlestem autem esse ignem participem aeris, calidum frigidum; quare etiam horum nihil interimere nec maculare ait animam; sunt enim hæc substantia omnium. Fabis autem dicitur vetare vesci propterea quod Zaratam dixerit in initio et concretionem omnium, cum terra etiam tam concinnaretur et computresceret, ortam esse fabam. Illius autem rei documentum esse ait, si quis nudatam siliquis fabam manducaverit et deposuerit adversus solem per tempus (id enim illico juvabit) asserre humani seminis odorem. Apertius autem etiam alterum ait documentum esse, si florecentem decerpserimus fabam floremque ejus eamque deposuerimus in olla et hanc circumlitam in terra **D** defoderimus et paucos post dies retexerimus, videbimus eam speciem præbere primum quidem ut pudendum muliebre, posthac autem accuratius consideratam infantis caput recens concretum. Hic Crotonæ Italiæ una cum discipulis igni concrematus periit. Institutum autem hoc erat apud eum, sicubi ad eum se conferebat quispiam disciplina **14-15** usus, ut venderet quæ haberet pecuniam-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁸ κυβισθῆ Røperus : κυβισθῆ vulgo : κυβισθῆται infra p. 90, 40. ⁶⁹ γέγονε δυναμόκυβος— κύβον in Codd. omissa restitimus ex p. 90, 41 sq., qualia fere jam Wollfius desideravit. ⁷⁰ ἀριθμὸν, μονάδα cf. Røperum p. 531. ⁷¹ Ἀθηναῖον vulgo. ⁷² De Diodoro Eretriensi cf. Røperum p. 532—35. ⁷³ πάντα Røperus : πάντων vulgo. ⁷⁴ φύσιν κατὰ φύσιν καὶ vulgo : φησὶν καὶ L. M. : τὴν κόσμου φύσιν καὶ Røperus. ⁷⁵ τοῦ ψυχροῦ Røperus : καὶ ψυχρὸν vulgo : ὑγροῦ? ⁷⁶ ἀναρρεῖ Røperus. ⁷⁷ προσφέρειν T : προσφέρει vulgo. ⁷⁸ Πυθαγόρῃ vulgo. ⁷⁹ μανθάνων Wollfius : μανθάνειν vulgo.

que deponeret signatam apud Pythagoram, et manebat silens, aliquando tres annos, interdum quinque, et discens; rursus autem solutus miscebatur cum reliquis et remanebat sectator et simul cœnabat, sin minus, recipiebat sua et rejiciebatur. Alteri igitur qui esoterici erant vocabantur Pythagorei, alteri autem Pythagoristæ. Ex discipulis autem ejus qui evaserunt conflagrationem Lysis erat et Archippus et Pythagoræ servus Zamolxis, qui etiam apud Celtas Druidas docuisse fertur Pythagorica philosophari. Numeros autem et mensuras ab Ægyptiis dicunt Pythagoram didicisse, qui admiratus sacerdotum gravem et speciosam et non nisi difficulter cum aliis communicatam sapientiam, imitatus et ipse pariter silentium imponebat, et in

4es instituebat. Empedocles autem, qui post hos natus est, etiam de genierum natura dixit multa, ut versentur administrantes res mundanas, numero permulti. Hic universi principium discordiam et amicitiam dixit, et monadis ignem mente præditum Deum, et consistisse ex igni universa et in ignem resolutum iri. Cui fere et Stoici astipulantur decreto conflagrationem expectantes. Maxime autem omnium consentit cum migratione animarum, sic fatus:

*Profecto enim ego exstiti puerque puellaque
Fraterque alesque et ex mari exsul piscis.*

Hic omnes animas in omnia animalia transmutari dixit. Etenim horum auctor Pythagoras dixit se Euphorbum fuisse, qui ad Trojam imperitavit, affirmans se recognoscere clypeum. Hæc quidem Empedocles.

Heraclitus autem physicus philosophus, Ephesius universas res lugebat inscitiam universæ vitæ eoarguens et omnium hominum, miseratus mortaliū vitam. Semet enim dicebat omnia cognovisse, reliquos autem homines nihil. Et ipse vero pene congrua Empedocli pronuntiavit, discordiam et amicitiam statuens universorum principium esse et ignem intelligibilem Deum, 16-17 conferrique universa invicem et non consistere, et sicut Empedocles omnem circa nos locum dixit malis confertum esse et usque ad lunam quidem pertingere mala ex loco circa tellurem porrecta, ulterius autem non progredi, quippe cum omnis supra lunam purior sit locus. Ita etiam Heraclito visum est.

Post hos exstitērunt etiam alii physici, quorum non necessarium arbitrati sumus decreta apponere, quippe quæ nihil ab iis quæ supra dicta sunt discrepent. Sed cum in universum non exigua existi-

A Λύθεις δὲ λυθείς ἐμίσγεται τοῖς ἑτέροις καὶ παρέμεινε μαθητῆς καὶ συνεισιτάτο ἅμα, εἰ δ' οὐ, ἀπελάμβανε τὸ ἴδιον καὶ ἀπεβάλλετο. Οἱ μὲν οὖν ἑσωτερικοὶ ἐκαλοῦντο Πυθαγόρειοι, οἱ δὲ ἕτεροι Πυθαγοριστῆαι. Τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ οἱ διαφυγόντες τὸν ἐμπρησμόν Λύσις ἦν καὶ Ἀρχιππος καὶ ὁ τοῦ Πυθαγόρου οἰκίτης Ζάμολξις ¹⁶, ὅς καὶ τοὺς παρὰ Κελτοῖς Δρυῖδας λέγεται διδάξαι φιλοσοφεῖν τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν. Τοὺς δὲ ἀριθμοὺς καὶ τὰ μέτρα παρὰ Αἰγυπτίων φασὶ τὸν Πυθαγόραν μαθεῖν, ὅς καταπλαγείς τῇ τῶν ἱερῶν ἀξιοπιστῶ καὶ φαντασιώδει καὶ δυσχερῶς ἐξαγορευομένη σοφίᾳ, μμησάμενος ἑμοίως καὶ αὐτὸς σιγᾶν προσέταξεν καὶ ἐν ἀδύτοις καταγείους ¹⁷ ἐρημεῖν ¹⁸ ἐποίει μανθάνοντας ^{19, 20}. ἀδύτοις subterraneis solitariam vitam agere discen-

B 3. Ἐμπεδοκλῆς δὲ μετὰ τούτους γενόμενος καὶ περὶ δαιμόνων φύσεως εἶπε πολλὰ, ὡς ἀναστρέφονται διοικούντες τὰ κατὰ τὴν γῆν ὄντες πλείστοι. Οὗτος τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν νεῖκος καὶ φιλίαν ἔφη· καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν Θεὸν, καὶ συνεστάναι ἐκ πυρὸς τὰ πάντα καὶ εἰς πῦρ ἀναλυθῆσθαι· ᾧ σχεδὸν καὶ οἱ Στωϊκοὶ συντίθενται δόγματι, ἐκπύρῳσιν προσδοκῶντες. Μάλιστα δὲ πάντων συγκρατεῖται τῇ μετενσωματώσει, οὕτως εἰπὼν·

*Ἦτοι μὲν γὰρ ἐγὼ γενόμεν κούρος τε, κόρη τε,
θάμνος ἔ' ὀλιῶρος τε, καὶ ἐξ ἄλλοις ἔμπορος
[ἐχθρὸς.]*

Οὗτος πάσας εἰς πάντα τὰ ζῶα μετολλάττειν εἶπε τὰς ψυχάς. Καὶ γὰρ ὁ τούτων διδάσκαλος Πυθαγόρας ἔφη ἑαυτὸν Εὐφορβὸν γεγονέναι τὸν ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντα, φάσκων ἐπιγινώσκειν τὴν ἀσπίδα. Ταῦτα μὲν ὁ Ἐμπεδοκλῆς.

C 4. Ἡράκλειτος δὲ φυσικὸς φιλόσοφος, ὁ Ἐφέσιος, τὰ πάντα ἐκλαίειν ἀγνοίαν τοῦ παντὸς βίου καταγινώσκων καὶ πάντων ἀνθρώπων, ἐλεῶν δὲ τὴν τῶν ὄντων βίον. Αὐτὸν μὲν γὰρ ἔφρασε τὰ πάντα εἶδέναι, τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους οὐδέν. Καὶ αὐτὸς δὲ σχεδὸν σύμφωνα τῷ Ἐμπεδοκλεῖ ἐφθέγγετο, στάσιν καὶ φιλίαν φήσας τῶν ἀπάντων ἀρχὴν εἶναι καὶ πῦρ νοερὸν [p. 10. 14.] τὸν Θεὸν συμφέρεσθαι· τε τὰ πάντα ἀλλήλοις καὶ οὐχ ἑστάναι, καὶ ὡσπερ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, πάντα τὸν καθ' ἡμᾶς τόπον ἔφη κακῶν μεστὸν εἶναι καὶ μέχρι μὲν σελήνης τὰ κακὰ φθάνειν ἐκ τοῦ περὶ γῆν τόπου ταθέντα, περιτέρω δὲ μὴ χωρεῖν, ἅτε καθαρωτέρου τοῦ ὑπὲρ τὴν σελήνην παντὸς ὄντος τόπου. Οὕτω καὶ τῷ Ἡρακλεῖτῳ ἔδοξεν.

D 5. Μετὰ τούτους ἐγένοντο καὶ ἕτεροι φυσικοὶ, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον ἠγησάμεθα τὰς δόξας εἰπεῖν, μηδὲν τῶν προειρημένων ἀπεμφανούσας. Ἄλλ' ἐπεὶ καθόλου οὐ μικρὰ γεγένηται ἡ σχολὴ πολλοὶ τε οἱ

VARIE LECTIONES.

¹⁶ Λύσις vulgo. ¹⁷ Ζαμέτος B. ¹⁸ καταγείους Roperus: κατὰ γων vulgo. ¹⁹ ἐρημεῖν Roperus: ἔρημεῖν vulgo. ²⁰ μανθάνοντα vulgo. ¹ Leguntur hi versus apud Karsten, v. 380. sq., apud Stein, v. 383 sq. ² Θάμνος καὶ θῆρ Cedrenus, et profecto quadrupedis mentio desideratur. An ἄμνος? ³ ἐξ ἄλλοις. εἰν ἄλλ' alii. ⁴ ἔμπορος. Alii aliter; vide Karsten. et Stein. ⁵ τούτου ὧν Roperus p. 406. ⁶ περὶ Ἴλιον Roperus. ⁷ ἐλεῶν δὲ Roperus. ⁸ συμφέρεσθαι Roperus: ἐμφέρεσθαι vulgo. ⁹ καθ' ἡμῶν Gronovius. ¹⁰ μὲν T Roperus: δὲ vulgo.

μετέπειτα φυσικοί ἐξ αὐτῶν γεγένηται ἄλλοι ἄλλως περὶ φύσεως τοῦ παντὸς διηγούμενοι, καὶ δοκαί ἤμιν τὴν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκθεμένους φιλοσοφίαν κατὰ διαδοχὴν ἀναδρομαίην ἐπὶ τὰ δόξαντα τοῖς μετὰ Θαλῆν, καὶ ταῦτα ἐξιπύοντες ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν ἠθικὴν καὶ λογικὴν φιλοσοφίαν, ὧν ἤρξαν Σωκράτης μὲν ἠθικῆς ¹⁴, Ἀριστοτέλης δὲ διαλεκτικῆς.

6. Θαλοῦ τοίνυν Ἀναξίμανδρος γίνεται ἀκροατῆς. Ἀναξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος. Οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου, ἐξ ἧς γίνεσθαι τοὺς οὐρανούς· καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους ¹⁵. Ταύτην δ' ἀίδιον εἶναι καὶ ἀγήρω, ἣν καὶ πάντας περιέχει τοὺς κόσμους. Λέγει δὲ χρόνον ὧ· ὠρισμένης τῆς γενέσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φθορᾶς. Οὗτος μὲν ἀρχὴν καὶ στοιχείον εἰρηκαίων τῶν ὄντων τὸ ἀπειρον, πρῶτος τοῦνομα καλλίστας τῆς ἀρχῆς. Πρὸς δὲ τούτῳ ¹⁶ κίνησιν αἰθίων εἶναι, ἐν ἧ συμβαίνειν ¹⁷ γίνεσθαι τοὺς οὐρανούς ¹⁸. Τὴν δὲ γῆν εἶναι μετέωρον ὑπ' οὐδενός ¹⁹ κρατούμενην, μένουσαν διὰ τὴν ὁμοίαν πάντων ἀπόστασιν. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς γυρῶν ²⁰, στρογγύλον, κίονι ²¹ λίθῳ παραπλήσιον. Τῶν δὲ ἐπιπέδων ἕ μὲν εἰπιβεβήκαμεν ²², ὃ δὲ ἀντίθετον ὑπάρχει. Τὰ δὲ ἄστρα γίνεσθαι κύκλον πυρὸς, ἀποκριθέντα τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πυρὸς, περιληφθέντα δ' ὑπὸ ἀέρος. Ἐκπνοῆς δ' ὑπάρχει τινὰς ἀερώδεις, καθ' οὓς τόπου ²³ φαίνεται τὰ ἄστρα· διὸ καὶ ἐπιφρασσομένων τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι. Τὴν δὲ σελήνην ποτὲ μὲν πληρουμένην φαίνεσθαι, ποτὲ δὲ μειουμένην κατὰ τὴν τῶν πόρων [p. 11. 12.] ἐκίφραξιν ἢ ἀνοίξιν. Εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἐπτακαιεκοσιπλασίονα ²⁴ τῆς σελήνης, καὶ ἀνωτάτω μὲν εἶναι τὴν ἡλίον ²⁵, κατωτάτω δὲ τοὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων κύκλους. Τὰ δὲ ζῶα γίνεσθαι ἐξατμίζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Τὸν δὲ ἄνθρωπον ἐτέρῳ ζῳῳ γεγενῆσθαι, τουτέστιν ἰχθυῖ, παραπλήσιον κατ' ἀρχά· Ἀνέμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπτοτάτων ἰτμῶν τοῦ ἀέρος ἀποκρινομένων, καὶ ὅταν ἀθροισθῶσι κινουμένων, ὑετὸν δὲ ἐκ γῆς ἀναδιδομένης ἐκ τῶν ὑφ' ἡλίον ²⁶ ἀστραπὰς δὲ, ὅταν ἀνεμος ἐμπέπτωιν διωσθῆ τὰς νεφέλας. Οὗτος ἐγένετο κατὰ ἔτος πρῶτον τῆς τεσσαρακοστῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος.

7. Ἀναξίμενης δὲ καὶ αὐτὸς ὢν Μιλήσιος, υἱὸς δ' Εὐρυστράτου, ἀέρα ἔπειρον ἔφη τὴν ἀρχὴν εἶναι, ἐξ οὗ τὰ γινόμενα, τὰ γαγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῶν τούτων ²⁷ ἀπογόνων. Τὸ δὲ εἶδος τοῦ ἀέρος τοιούτου, ὅταν μὲν ὁμαλώτατος ᾖ, ὕψι ἀδηλον, δηλοῦσθαι δὲ τῷ ψυχρῷ, καὶ τῷ θερμῷ, καὶ τῷ νοτερῷ καὶ τῷ κινου-

A teriti schola multique postea physici ex iis orti sint, alii aliter de natura universi disserentes, etiam videtur nobis exposita per successiones a Pythagora philosophia recurrere ad ea quæ placuerunt Thaletis successoribus, hisque enarratis accedere ad ethicam et logicam philosophiam, quarum auctores exstiterunt Socrates ethicæ, Aristoteles autem dialecticæ.

Thaletis igitur Anaximander fuit auditor; Anaximander Praxiadæ Milesius. Hic principium dixit rerum naturam quamdam infiniti, ex qua existere cælos mundosque qui sunt in iis. Principium autem esse æternum et senii expers, quod universos contineat mundos. Dicit autem tempus ut finita generatione et existentia et interitu. Hic principium et fundamentum dixit rerum id quod infinitum est, primumque nuncupavit nomen principii. Præterea autem motum sempiternum esse, per quem fieri ut existant cæli. Terram autem pendulam esse, nulla re roboratam, manentem propter parem omnium distantiam. Figuram autem ejus curvam, rotundam, columnæ lapidi similem. Planities autem alteri insistimus, altera autem opposita est. Stellæ autem esse orbem ignis, discretum ab igni qui est circa mundum, comprehensum autem ab aere. Expirationes autem exstare quasdam aerias, per quæ loca lucent stellæ, quapropter etiam expirationibus obstructis eclipses fieri. Lunam autem alias plenam apparere, aliquando autem minuentem secundam tramitam obstructionem aut reclusionem. Esse autem orbem 18-19 solis septies et vicies majorem luna, et in supremo loco esse solis, in infimo autem non errantium stellarum orbem. Animalia autem gigai evaporata a sole. Hominem autem alii animali, hoc est pisci, consimilem ab initio. Ventos autem nasci tenuissimis vaporibus aeris secretis et cum congregati sunt se moventibus, pluviam autem existere ex nubibus, fulgura autem, quando ventus lucidens discindat nubes. Hic natus est anno Olympiadis quadragessimæ secundæ tertio.

Anaximenes autem, qui et ipse fuit Milesius; alius autem Eurystrati, aerem infinitum dixit principium esse, ex quo quæque sint, quæque fuerint, quæque futura sint, et deos et divina nasci, reliqua autem ex horum sobole. Speciem autem aeris talem esse: quando maxime æqualis sit non posse visu conspici, posse autem frigido et caldo et hu-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ ἠθικὸς — διαλεκτικὸς Gronovius. ¹⁵ τοὺς — κόσμους H. Ritterus: τὸν — κόσμον vulgo. ¹⁶ τούτων B, T. ¹⁷ συμβαίνειν Roepers: συμβαίνει vulgo. ¹⁸ οὐρανούς. ἀνθρώπους B. ¹⁹ μηδενός T. ²⁰ γυρῶν Roepers: ὑγρῶν vulgo. ²¹ κίονι Wolfius: χίονι vulgo; cf. Roepers p. 607. sq., qui ab Anaximandro ipso κιονῆ profectum arbitratur. ²² ὃν ἐπιβεβήκαμεν, ὃ μὲν δὲ B. O: τῷ μὲν — τόδε Salvius. ²³ τόπος τινὰς ἀερώδεις καθ' οὓς φαίνεται vulgo; corrigi Roepers, p. 608. ²⁴ ἐπτακαιεκοσιπλασίονα. Cf. Roepers, qui ἐπτακοσιεκοσιπλασίονα commendat p. 609. ²⁵ ἡλίον Roepers: ἡλίον vulgo. ²⁶ Fortasse in verbis τῶν ὑφ' ἡλίον latet τῶν νεφελῶν; cæterum cf. conamina Roeperti p. 610. ²⁷ τούτων T: τούτου vulgo.

mido et motu, in motu autem esse semper, non enim mutari quæcumque mutantur, nisi motus accedat. Condensatam enim et extenuatam diversum apparere; quando enim in tenuius diffundatur, ignem existere, in medio autem statu rursus in aërem condensatam, ex aere nebulam gigni secundum coarctationem, magis autem etiam aquam, majorem in modum autem densatam terram et cum maxime densum lapides: ut primaria generationis principia sint contraria et calidum et frigidum. Terram autem planam esse in aere vectam, similiter autem etiam solem et lunam et reliquas stellas, omnes enim quæ igneæ sint vehi in aere per latitudinem. Natas autem esse stellas ex terra propterea quod humor ex hac surgat, quo tenuato ignem nasci, ex igne autem sursum lato stellas consistere. Esse autem etiam terrenas naturas in regione stellarum quæ una ferantur cum illis. Non moveri autem sub terram stellas dicit, sicut alii statuerunt, sed circum terram, quemadmodum circum nostrum caput vertitur pileus, et occultari solem, non infra terram delatum, sed **20-21** a partibus terræ altioribus obiectum et propter majorem a nobis distantiam quæ incidat. Stellas autem non calefacere propter magnitudinem distantie. Ventos autem nasci, quando condensatus aer extenuatus feratur, quando autem congressus sit et majorem in modum crassus, nubes nasci et ita in aquam converti. Grandinem autem fieri, quando aqua a nubibus delata concreseat; nivem autem, quando hæ ipsæ, humidiores cum sint, coalescant; fulmen autem, quando nubes discindantur per vim ventorum: his enim discedentibus lucidum et ignitum existere splendorem. Iridem autem nasci solaribus radiis in aere consistentem cadentibus, motum autem terræ terra majorem in modum immutata per calefactionem et refrigerationem. Hæc igitur Anaximenes. Hic floruit circa annum primum quinquagesimæ octavæ Olympiadis.

Post hunc oritur Anaxagoras Hegesibuli Clazomenius. Hic dixit universi principium mentem et materiam, et mentem quidem efficientem, materiam autem fluentem. Cum enim essent omnia simul, mens interveniens disposuit. Materialia autem principia infinita subesse et ad multitudinem et ad tenuitatem, etenim vel tenuiora infinita dicit. Motum autem pertinere ad omnia, a mente scilicet mota, congressaque esse quæ consimilia sint. Et cælestia quidem ornata esse ab orbiculari motu. Densum igitur et humidum et obscurum et frigidum et omnia gravia congressa esse in medium, ex quibus concretis terram substituisse, contraria autem horum,

Α μέγρ, κινεῖσθαι δὲ ἀέρι· οὐ γὰρ μεταβάλλειν ὅσα μεταβάλλει, εἰ μὴ κινεῖτο. Πυκνούμενον γὰρ καὶ ἀραιούμενον διάφορον φαίνεται· ὅταν γὰρ ²⁰ εἰς τὸ ἀραιότερον διαχυθῆ, πῦρ γίνεσθαι, μέσως δὲ πάλιν ²¹ εἰς ἀέρα πυκνούμενον ἐξ ἀέρος νέφος ἀποτελεῖσθαι ²² κατὰ τὴν πλῆσιν ²³, ἐτι δὲ μάλλον ὕδωρ, ἐπὶ κλειν πυκνωθέντα γῆν, καὶ εἰς τὸ μάλιστα πυκνώτατον λίθους. Ὡστε τὰ κυριώτατα τῆς γενέσεως ἐναντία εἶναι θερμὸν τε καὶ ψυχρὸν. Τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν εἶναι ²⁴ ἐπ' ἀέρος ὀχουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα· πάντα γὰρ πύρινα ὄντα ἐποχεῖσθαι ²⁵ τῷ ἀέρι διὰ πλάτος. Γεγονῆναι δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς διὰ τὸ τὴν ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι, ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς μετεωριζόμενον τοῦς ἀστέρας συνίστασθαι. Εἶναι δὲ καὶ γῶδες φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων συμφερομένης ἐκαίνοισ. Οὐ κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ γῆν τὰ ἄστρα λέγει, καθὼς ἕτεροι ὑπεκλήφασιν, ἀλλὰ περὶ γῆν, ὡσπερὶ περὶ τὴν ἡμετέραν κεφαλὴν στρέφεται τὸ πῆλον, κρύπτεσθαι τε τὸν ἥλιον οὐχ [p. 13. 14.] ὑπὸ γῆν γενόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τῆς γῆς ὑψηλοτέρων μερῶν σκεπόμενον, καὶ διὰ τὴν πλείονα ἡμῶν αὐτοῦ γενομένην ἀπόστασιν. Τὰ δὲ ἄστρα μὴ θερμαίνειν διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως· ἀνέμους δὲ γεννᾶσθαι, ὅταν ἐκπεπυκνωμένος ὁ ἀήρ ἀραιωθείς φέρεται, συνελθόντα δὲ καὶ ἐπὶ πλεονα παχυθέντα ²⁶ νέφη γεννᾶσθαι, καὶ οὕτως εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν. Χάλαζαν δὲ γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν νεφῶν τὸ ὕδωρ καταφερόμενον παγῆ ²⁷ χιόνα δὲ, ὅταν αὐτὰ ταῦτα ἐνυγρότερα ὄντα πῆξιν λάβῃ· ἀστραπὴν δ', ὅταν τὰ νέφη διιστῆται ²⁸ βία πνευμάτων· τούτων γὰρ διισταμένων λαμπρὰν καὶ πυρῶδῃ γίνεσθαι τὴν αὐγὴν. Ἴριν δὲ γεννᾶσθαι τῶν ἠλιακῶν αὐγῶν εἰς ἀέρα συνεστῶτα πιπτουσῶν ²⁹ σεισμῶν δὲ, τῆς γῆς ἐπὶ πλείον ἀλλοιουμένης ὑπὸ θερμασίας καὶ ψύξεως. Ταῦτα μὲν οὖν Ἀναξίμενης. Οὗτος ἤκμασε περὶ ἔτος πρῶτον τῆς πεντηκοστῆς ὀδοῆς Ὀλυμπιάδος.

Β. Μετὰ τούτων γίνεται Ἀναξαγόρας Ἡγησιδοῦλου ³⁰ ὁ Κλαζομένιος. Οὗτος ἐφη τὴν παντὸς ἀρχὴν νοῦν καὶ ὕλην, τὸν μὲν νοῦν ποιῶντα, τὴν δὲ ὕλην γινομένην. Ὄντων γὰρ πάντων ὁμοῦ, νοῦς ἐπελθὼν διεκόσμησεν. Τὰς δ' ὕλικὰς ἀρχὰς ἀπείρους ὑπέρχειν, καὶ τὰς μικροτέρας αὐτῶν ἄπειρα λέγει ³¹. Κινήσεως δὲ μετέχειν τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ νοῦ κινούμενα, συνελθεῖν ³² τε τὰ ὁμοία. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν οὐρανὸν κεκοσμησθαι ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου κινήσεως. Τὸ μὲν οὖν πυκνὸν καὶ ὕδρον καὶ τὸ σκετεῖνον καὶ ψυχρὸν καὶ πάντα τὰ βαρῆα ³³ συνελθεῖν ἐπὶ τὸ μέσον, ἐξ ὧν παγέντων τὴν γῆν ὑποστῆναι· τὰ δ' ἀντικείμενα τούτοις τὸ θερμὸν καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ γὰρ Roperus: δὲ νυλγο ²⁰ πάλιν Roperus: ἐπὶ νυλγο. ²¹ ἀποτελεῖσθαι Roperus: ἀποτελεσ' ἢ νυλγο. ²² πλῆσιν Salvinus: πῆλῆσιν T: πόλῆσιν reliqui. ²³ πλατεῖαν ἐπ' ἀέρος ὀχουμένην B, O: πλατεῖαν εἶναι ἐπ' ἀέρος ἰχουμένην Gronovius ²⁴ ἐπιχεῖσθαι L, O. ²⁵ παχυθέντα Salvinus. ²⁶ δισταται νυλγο. ²⁷ Ἡγησιφόντου T. ²⁸ Si contuleris locum Simplic. in Arist. Phys. fol. ²⁹ B. Ἀναξαγόρας λέγων ἀπ' ἀρχῆς· Ὁμοῦ πάντα χρέματα ἦν. ἄπειρα καὶ πλῆθος καὶ μικρότητα· καὶ γὰρ τὸ μικρὸν ἄπειρον ἦν, apparebit auctorem nostrum hæc potius scripsisse: καὶ πλῆθος καὶ μικρότητα· καὶ τὰ μικρότερα γὰρ ἄπειρα λέγει. ³⁰ συνελθεῖν δὲ L. ³¹ βαρῆα Salvinus: βαρεῖα vulgo.

τὸ ξηρὸν καὶ τὸ κοῦφον εἰς τὸ πρόσω τοῦ αἰθέρος
 ἀρμῆσαι. Τὴν δὲ γῆν τῷ σχήματι πλατείαν εἶναι
 καὶ μένειν μετέωρον διὰ τὸ μέγεθος καὶ διὰ τὸ
 μηδὲν εἶναι κενὸν καὶ διὰ τὸ τὸν ἀέρα ἰσχυρότατον
 ὄντα φέρειν ἐποχουμένην τὴν γῆν. Τῶν δ' ἐπὶ γῆς
 ὑγρῶν τὴν μὲν θάλασσαν ὑπάρχει, τὰ τε ἐν αὐτῇ
 ὕδατα ἐξατμίζονται ²⁴..... ὑποστάντα οὕτως γεγο-
 νῆναι καὶ ἀπὸ τῶν καταβρυσάντων ποταμῶν. Τοὺς
 δὲ ποταμοὺς καὶ ἀπὸ τῶν θμβρῶν λαμβάνειν τὴν
 ἀπόστασιν καὶ ἐξ ὕδατων ²⁷ τῶν ἐν τῇ γῆ. Εἶναι
 γὰρ αὐτὴν [p. 14, 15] κοίλην καὶ ἔχειν ὕδωρ ἐν τοῖς
 κοιλύμασιν. Τὸν δὲ Νεῖλον ἀβῆσαι: κατὰ τὸ θέρος
 καταφερομένων εἰς αὐτὸν ὕδατων ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς
 ἀντοίχοις ²⁸ χιόνων. Ἡλιον δὲ καὶ σελήνην καὶ
 πάντα τὰ ἄστρα λίθους εἶναι ἐμπύρους συμπε-
 ριληφθέντας ὑπὸ τῆς ²⁹ αἰθέρος περιφορᾶς. Εἶναι B
 δ' ὑποκάτω τῶν ἀστρων ἥλιον καὶ σελήνην ³⁰,
 καὶ σώματά ³¹ τινα συμπεριφερόμενα ἡμῖν ἀόρατα
 τῆς δὲ θερμότητος μὴ αισθάνεσθαι τῶν ἀστρων διὰ
 τὸ μακρὰν εἶναι [καὶ διὰ] ³² τὴν ἀπόστασιν τῆς γῆς·
 εἶτι δὲ οὐχ ὁμοίως θερμὰ τῷ ἡλίῳ διὰ τὸ χώραν ἔχειν
 ψυχροτέραν. Εἶναι δὲ τὴν σελήνην κατωτέρω τοῦ
 ἡλίου πλησιώτερον ἡμῶν. Ὑπερέχειν δὲ τὸν ἥλιον
 μεγέθει τὴν Πελοπόννησον. Τὸ δὲ φῶς τὴν σελήνην
 μὴ ἴδιον ἔχειν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Τὴν δὲ τῶν
 ἀστρων περιφορὰν ὑπὸ γῆν γίνεσθαι, Ἐκλείπειν δὲ
 τὴν σελήνην γῆς ἀντιφραττούσης, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν
 ὑποκάτω τῆς σελήνης, τὸν δὲ ἥλιον ταῖς νοσηνίαις
 σελήνης ἀντιφραττούσης. Τροπὰς δὲ ποιεῖσθαι καὶ
 ἥλιον καὶ σελήνην ἀπαιθουμένους ὑπὸ τοῦ ἀέρος. C
 Σελήνην δὲ πολλακίς τρέπεσθαι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
 κρατεῖν τοῦ ψυχροῦ. Οὕτως ἀφώρισε πρῶτος τὰ περὶ
 τὰς ἐκλείψεις καὶ φωτισμοῦς. Ἐφ' ἧ δὲ γῆνιν εἶναι
 τὴν σελήνην ἔχειν τε ἐν αὐτῇ πεδία καὶ φάραγγας.
 Τὸν δὲ ³³ γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι τοῦ φωτός τῶν
 ἀστρων τῶν μὴ καταλαμβανομένων ³⁴ ὑπὸ τοῦ ἡλίου.
 Τοῦς δὲ μεταβαίνοντας ἀστέρας ὡσεὶ σπινθήρας
 ἀφαλλομένους γίνεσθαι ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ πόλου.
 Ἀνέμους δὲ γίνεσθαι λεπτυνομένου τοῦ ἀέρος ὑπὸ
 τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἐκκαϊομένων πρὸς τὸν πόλον
 ὑποχωρούντων καὶ ἀποφερομένων. Βροντὰς δὲ ³⁵ καὶ
 ἀστραπὰς ἀπὸ θερμοῦ γίνεσθαι ἐμπύροντος εἰς τὰ
 νέφη. Σεισμοὺς δὲ γίνεσθαι τοῦ ἀνωθεν ἀέρος εἰς
 τὸν ὑπὸ γῆν ἐμπύροντος ³⁶. τοῦτου γὰρ κινουμένου
 καὶ τὴν ὀχουμένην γῆν ὑπ' αὐτοῦ σαλεύεσθαι. Ζῶα D
 δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐν ὑγρῷ γενέσθαι ³⁷, μετὰ ταῦτα
 δὲ ἐξ ἀλλήλων, καὶ ἀρρένας μὲν γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ
 τῶν δεξιῶν μερῶν ἀποκριθὲν τὸ σπέρμα τοῖς δεξιοῖς
 μέρεσι τῆς μήτρας κολληθῆ, τὰ δὲ θήλεα κατὰ τράναντιον.
 Οὕτως ἤμασεν ἔτους πρώτου τῆς ὀγδοηκο-
 στῆς ὀγδῆς Ὀλυμπιάδος, καθ' ὃν καιρὸν καὶ Πλάτωνα λέγουσι γεγενῆσθαι. Τοῦτον λέγουσι καὶ προ-
 γωντικὸν γεγονέναι.

9. [p. 15. 16] Ἀρχέλαος τὸ μὲν γένος Ἀθηναῖος,

24-25 Archclaus stirpe Atheniensis filius autem

VARIAE LECTIONES.

²⁴ Røperus p. 610. 11 collatis aliorum scriptorum testimoniis tacuosa verba ita reficit: ἐξατμίζόντων ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκείνων ὑποστάντα. ²⁷ ὕδατων Røperus: αὐτῶν vulgo. ²⁸ ἀντοίχοις Røperus p. 611. 612: ἀρκατοῖς vulgo. ²⁹ τῆς τῆς τοῦ Brandis. ³⁰ ἡλίου καὶ σελήνης vel καὶ ἡλίου κ. σ. conjicit Ruæus. ³¹ καὶ σώματα Brandis: σώματα vulgo; alia tentat Røperus. ³² καὶ διὰ delenda esse tautologia demonstrat. Aliter Røperus p. 614. ³³ Τὸν δὲ Røperus: Τὸν τε vulgo. ³⁴ καταλαμβανομένων — καταλαμπομένων Gronovius. ³⁵ δὲ Røperus: τε vulgo. ³⁶ ἐμπύροντος Schaubach: ἐκπίροντος vulgo. ³⁷ γενέσθαι B.

Apollo dori. Hic docuit misturam materiæ consimiliter Anaxagoræ principiaque eodem modo, hic autem in mente inesse quamdam statim mistionem. Esse autem principium motus secretionem a se calidi et frigidi, et calidum quidem moveri, frigidum autem quiescere. Liquefactam autem aquam in medium confluere, in quo exustam aerem fieri et terram, quorum alterum superne ferri, alterum autem subsistere infra. Terram igitur quiescere et frigidam consistere ob has causas, jacere autem in medio, quæ, si fas sit dicere, nulla sit pars universi, res edita ex incensione, a qua primum deusta stellarum sit natura, quarum maxima sit sol, altera autem luna, reliquarum autem aliæ minores, aliæ majores. Desuper autem incumbere cælum ait et ita solem in terram fundere lucem atque aerem facere pellucidum et terram aridam. Lacum enim esse primum, quippe quæ in ambitu sit alta, media autem cava. Testimonium autem fert cavitatis, quod sol non simul et oriatur et occidat omnibus, id quod debet evenire, si esset æqualis. De animalibus autem dicit, calefacta terra primum in inferiore parte, ubi calidum et frigidum miscbatur, apparuisse et reliqua animalia multa et imparia, omnia eodem victu utentia, videlicet e luto nutrita, fuisse autem brevis ævi; posthac autem etiam ex semet invicem generationem exstitisse et discretos esse homines a reliquis animalibus et duces et leges et artes et oppida et reliqua constituisse. Mentem autem dicit innatam esse omnibus animalibus pariter; uti enim quodvis animal instat et corporum mente, nisi quod tardius alla, alia celerius.

Physica igitur philosophia a Thalete usque ad Archelaum duravit. Hujus exstitit Socrates auditor. Sunt autem etiam alii plurimi diversas sententias professi deque divino Numine universique natura, quorum si omnes sententias vellemus apponere, nullam profecto silvam librorum oporteret conficere. Sed recordati illorum quorum oportebat, maxime illustrium eorumque 26-27 qui, si ita dicere licet, antesignani universis post illos philosophatis exstiterunt, quippe qui ad conatus suos reliquos instigaverint, ea quæ restant aggrediemur.

Et enim et Parmenides unum quidem universum ponit æternumque et non generatum et sphaeriforme. Ne ipse quidem effugiens multitudinis opinionem, ignem dicens et terram universi principia, et terram quidem tanquam materiam, ignem autem tanquam officientem et operantem, mundum dixit consumi, qua vero ratione non dixit. Idem autem dixit sempiternum esse universum et non natum et sphaeri-

Α υίδς δὲ Ἀπολλοδώρου. Οὗτος ἔφη τὴν μίξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρῃ, τὰς τε ἀρχὰς ὡσαύτως, οὗτος δὲ τῷ νῦν ἐνουκάρχειν τι εὐθέως μίγμα. Ἐίναι δ' ἀρχὴν ὅτι τῆς κινήσεως τὸ ἀποκρίνεσθαι ὅτι ἀπ' ἀλλήλων τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ μὲν θερμὸν κινεῖσθαι, τὸ δὲ ψυχρὸν ἡρεμεῖν. Τηκόμενον δὲ τὸ ὕδωρ εἰς μέσον βεῖν, ἐν ᾧ κατακαϊόμενον ἄερα γίνεσθαι καὶ γῆν, ὧν τὸ μὲν ἄνω φέρεσθαι, τὸ δὲ ὑφίστασθαι κάτω. Τὴν μὲν οὖν γῆν ἡρεμεῖν καὶ γενέσθαι διὰ ταῦτα, κείσθαι δ' ἐν μέσῳ οὐδὲν μέρος οὔσαν, ὡς | εἰπεῖν, τοῦ παντός, ἐκδεδομένον ἐκ τῆς πυρώσεως, ἀπ' οὗ πρῶτον ἀποκαϊομένου τὴν τῶν ἐστέρων εἶναι φύσιν, ὧν μέγιστον μὲν ἥλιον, δευτέρον δὲ ἀσλήνην, τῶν δὲ ἄλλων τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μείζω. Ἐπικλιθῆναι δὲ τὸν οὐρανὸν φησι, καὶ οὕτως τὸν ἥλιον ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι φῶς καὶ τὸν τε ἀέρα ποιῆσαι διαφανῆ καὶ τὴν γῆν ξηρὰν. Αἰμὴν γὰρ εἶναι τὸ πρῶτον, ἅτε κύκλω μὲν οὔσαν ὑψηλὴν, μέσον δὲ κοίλην. Σημεῖον δὲ φέρει τῆς κοιλότητος, ὅτι ὁ ἥλιος οὐχ ἅμα ἀνατέλλει τε καὶ δύεται πᾶσιν, ὅπερ ἔδει συμβαίνειν, εἴπερ ἦν ὁμαλὴ. Περὶ δὲ ζῶων φησὶν ὅτι ἐθρμαιομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῇ κάτω μέρει, ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμίσγεται, ἀνεφαίνετο τὰ τε ἄλλα ζῶα πολλὰ καὶ ἀνόμοια πάντα τὴν αὐτὴν διαίτην ἔχοντα ἐκ τῆς ἰλύος τρεφόμενα, ἦν δὲ ὀλιγοχρόνια ὕστερον δὲ αὐτοῖς καὶ ἐξ ἀλλήλων γένεσις ἀνέστη, καὶ διεκρίθησαν ἑθρωποὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ ἡγεμόνας, καὶ νόμους, καὶ τέχνας, καὶ πόλεις, καὶ τὰ ἄλλα συνέστησαν. Νοῦν δὲ λέγει πᾶσιν ἐμφύεσθαι ζῶις ὁμοίως. Χρήσασθαι γὰρ ἕκαστον καὶ τῶν σωμάτων ὅσῳ τὸ μὲν βραδυτέρως, τὸ δὲ ταχυτέρως.

10. Ἡ μὲν οὖν φυσικὴ φιλοσοφία ἀπὸ Θάλητος ἕως Ἀρχελάου διέμεινε· τοῦτο γίνεται Σωκράτης ἀκροατής. Εἰσι δὲ καὶ ἕτεροι πλείστοι διαφορῶς δόξας προσηγάμενοι περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τοῦ παντός φύσεως. Ὅν εἰ πάσα τὰς δόξας ἐθουλόμεθα παραθεῖναι, πολλὴν ἀν ὕλην βιβλίων ἔδει κατασκευάζειν. Ὅν δὲ ἔδει μάλιστα ἐπ' ὀνόματος ὄντων καὶ ὡς εἰπεῖν [p. 17. 18] κορυφαίων πᾶσι τοῖς μετέπειτα φιλοσοφήσασιν γενομένων ἀφορμὰς δεδωκότων πρὸς τὰ ἐπιχειρούμενα ὑπομνησθέντες ἐπὶ τὰ ἐξῆς ὀρμήσομεν.

11. Καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἐν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται αἰδῖον τε καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδές. Οὐδὲ αὐτὸς ἐκφεύγων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παντός ἀρχὰς, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην, τὸ δὲ πῦρ ὡς αἰτιον καὶ ποιῶν, τὸν κόσμον ἔφη φθεῖρεσθαι, ᾧ δὲ τρόπῳ, οὐκ εἶπεν. Ὁ αὐτὸς δὲ εἶπεν αἰδῖον εἶναι τὸ πᾶν καὶ οὐ γεόμενον, καὶ σφαιροειδές, καὶ ὁμοιον, οὐκ ἔχον δὲ

VARIAE LECTIONES.

ὅτι ἀρχὴν. ἀρχὴν Røeperus : ἀρχὰς vulgo. ὅτι ἀποκρίνεσθαι II. Ritterus : ἀποκρίνεσθαι vulgo. κατακαϊόμενον Røeperus : καὶ κατακαϊόμενον vulgo. Cf. de hoc loco Røeper. p. 614. μέσον B. O : μέσον vulgo. κάτω μέρος H. Ritterus : κατὰ μέρος vulgo. συνέστη O, T. ὅσα B, O. Ἄν Χρήσασθαι δὲ ἕκαστον κατὰ τὴν τῶν σωμάτων διαφορὰν τὸ μὲν, κ. τ. λ. ? Cf. de hoc loco Røeper. p. 615. προσσηγάμενοι vulgo. ὀρμήσομεν Wolf. : ὀρμήσομεν vulgo. τόπον Brandis Comm. Eleatic. p. 146 : τύπον vulgo.

τόπον ἐν αὐτῷ, καὶ ἀκίνητον καὶ πεπερασμένον. A forme et æquabile, non autem habens locam in se, et immotum et finitum.

12. Λευκίππος δὲ Ζήνωνος ἑταῖρος οὐ τὴν αὐτὴν δόξαν διέτηρξεν, ἀλλὰ φησὶν ἄπειρα εἶναι καὶ ἀεικινούμενα καὶ γένεσιν καὶ μεταβολῆν συνεχῶς οὖσαν. Στοιχεῖα δὲ λέγει τὸ πᾶν καὶ τὸ κενόν. Κόσμους δὲ γίνεσθαι ⁶⁶ λέγει οὕτως ⁶¹· ὅταν εἰς μέγα κενόν ⁶² ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀθροισθῆ πολλὰ σώματα καὶ σπέρμῃ, προσκρούοντα ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι τὰ ὁμοιοσχημονα καὶ παραπλήσια τὰς μορφάς, καὶ περιπλεχθέντων ⁶³ εἰς ἕτερα γίνεσθαι, αὔξειν δὲ καὶ φθίνειν διὰ τινὰ ⁶⁴ ἀνάγκην. Τίς δ' ἂν εἴη ἡ ἀνάγκη, οὐ διώρισεν.

13. Δημόκριτος δὲ Λευκίππου γίνεται γνώριμος. Δημόκριτος Δαμασκόπου, Ἀδερῆτης ⁶⁵, πολλοῖς ^B συμβαλὼν γυμνοσοφισταῖς ἐν Ἰνδοῖς, καὶ ἱερεῦσιν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἀστρολόγοις καὶ ἐν Βαβυλῶνι μάγοις. Λέγει δὲ ὁμοίως Λευκίππῳ περὶ στοιχείων, πλήρους καὶ κενῷ, τὸ μὲν πλήρες λέγων ὄν, τὸ δὲ κενόν, οὐκ ὄν· ἔλεγε δὲ ὡς ἀεὶ κινουμένων τῶν ὄντων ἐν τῷ κενῷ· ἀπείρους δὲ εἶναι | κόσμους καὶ μεγάθει διαφέροντας, ἐν τισὶ δὲ μὴ εἶναι ἥλιον μηδὲ σελήνην, ἐν τισὶ δὲ μείζω τῶν παρ' ἡμῖν, καὶ ἐν τισὶ πλείω. Εἶναι δὲ τῶν κόσμων ἄνισα τὰ διαστήματα, καὶ τῇ μὲν πλείους, τῇ δὲ ἐλάττους, καὶ τοὺς μὲν αὔξασθαι, τοὺς δὲ ἀκμάζειν, τοὺς δὲ φθίνειν, καὶ τῇ μὲν γίνεσθαι, τῇ δὲ λείπειν ⁶⁶. Φθίρεισθαι δὲ αὐτοὺς ὑπ' ἀλλήλων προσπίπτοντας. Εἶναι δὲ ἐνίοις κόσμους ἐρήμους ζῶων καὶ φυτῶν καὶ παντὸς ὑγροῦ. Τοῦ δὲ ^C παρ' ἡμῖν κόσμου πρότερον [p. 18. 19] τὴν γῆν τῶν ἰστρον γενέσθαι, εἶναι δὲ τὴν μὲν σελήνην κάτω, ἔπειτα τὸν ἥλιον, εἶτα τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας. Τοὺς δὲ πλανήτας οὐδ' αὐτοὺς ἔχειν ἴσον ὕψος. Ἀκμάζειν δὲ κόσμον, ἕως ἂν μηκέτι δύνηται ἐξωθῆναι τι προσλαμβάνειν. Οὗτος ἐγέλα πάντα, ὡς γέλωτος ἀξίων πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις.

14. Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος Ὀρθομένους υἱός. Οὗτος ἕως Κύρου διεμίεινεν. Οὗτος ἔφη πρῶτος ἀκαταληψίαν εἶναι πάντων, εἰπὼν οὕτως·

Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχη τεταλεισμένον εἰπὼν, ^D Αὐτὸς ὁμως οὐκ ἴδεν, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται ⁶⁷.

Λέγει δὲ ὅτι οὐδὲν γίνεται, οὐδὲ φθίρεται, οὐδὲ κινεῖται, καὶ ὅτι ἐν τῷ πᾶν ἐστὶν ἐξω μεταβολῆς. Φησὶ δὲ καὶ τὸν Θεὸν εἶναι ἀίδιον, καὶ ἕνα, καὶ ὅμοιον πάντη, καὶ πεπερασμένον ⁶⁸, καὶ σφαιροειδῆ, καὶ πᾶσι τοῖς μορίοις αἰσθητικόν. Τὸν δὲ ἥλιον ἐκ μι-

Leucippus autem Zenonis sodalis non in eadem sententia perseveravit, sed dicit infinita esse et semper moventia et generationem commutationemque continuam. Elementa autem dicit plenum et inane. Mundos autem nasci dicit sic : cum in magnum inane ex continenti coacerventur multa corpora et confluant, illidentia ad se invicem complicari quæ sint simili specie et formis comparia, quæ autem non complicitur aliorum ferri. Mundos autem augescere et perire secundum quamdam necessitatem; quænam autem sit necessitas non definiit.

Democritus autem Leucippi exstitit familiaris. ^B Democritus Damasippi, Abderita, cum multis versatus gymnosophistis in Indis et sacerdotibus in Ægypto et astrologis et Babylone magis. Dicit autem consimiliter Leucippo de elementis, pleno et inani, id quod plenum est appellans *existens*, inane autem *non existens*; dicebat autem, quoniam moveantur semper ea, quæ exstant, in inani. Infinitos autem esse mundos et magnitudine differentes, in quibusdam autem non esse solem neque lunam, in quibusdam autem majores nostris, et in quibusdam plures. Esse autem mundorum inæquales distantias, et alicubi quidem esse plures mundos, alicubi autem pauciores, et alios quidem crescere, alios vißere, alios denique perire, et alicubi existere, alicubi deficere; perire autem a se invicem collidentes. Esse autem quosdam mundos orbos animalibus et plantis et quovis humido. Nostri autem mundi prius terram ²⁸⁻²⁹ natam esse quam stellas, esse autem lunam infra, deinde solem, deinceps immotas stellas. Errantes autem stellas nec ipsas habere æqualem altitudinem. Vigere autem mundum donec jam non possit extrinsecus aliquid assumere. Hic ridebat omnia, tanquam risu dignæ essent res humanæ omnes.

Xenophanes autem Colophonius Orthomenis filius. Hic usque ad Cyrum vixit. Hic primus dixit esse incomprehensibilitatem omnium, his usus verbis :

Etenim si vel maxime attigerit dicendo id quod perfectum est. Ipse tamen non novit, opinatio autem rebus in omnibus exstat.

Dicit autem nihil fieri neque perire neque moveri, et unum esse universum citra conversionem. Dicit autem etiam Deum esse æternum et unum et æquabilem ab omni parte et terminatum et orbicularem et omnis particulis sensibilem. Solem autem ex

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ γίνεσθαι Roperus : γενέσθαι vulgo. ⁶¹ οὕτως· ὅταν Roperus : ὅταν vulgo. ⁶² μέγα κενόν Roperus : μετάκοιον vulgo. ⁶³ Quid auctor dixerit colligitur ex loco Diogenis Laertii ix, 31 unde Roperus τὰ δὲ μὴ περιπλεχθέντα suspicatur p. 617. ⁶⁴ διὰ τινὰ Roperus e Diogene Laertio ix, 32 : διὰ τὴν vulgo. ⁶⁵ Ἀδερῆτης M : Αὐδερῆτης vulgo. ⁶⁶ ἐκλείπειν H. Ritterus. ⁶⁷ Karsten. fragm. xiv p. 51. ⁶⁸ οὐ πεπερασμένον Wollius.

parvis igniculis conglomeratis existere singulo quoque die, terram autem infinitam esse et neque ab aere neque a caelo comprehendi. Et infinitos solos esse et lunas, omnia autem esse ex terra. Hic mare salsum dixit propterea quod plurimæ misturæ confluant in eo; Metrodorus autem, quia percoletur per terram, ex eo fieri salsum. Xenophanes autem olim exstitisse ait misturam terræ cum mari, eamque tempore ab humido solutam esse, hæc promens sententiæ suæ documenta: in media terra et in montibus reperiri conchas, veluti et Syracusis in lapicidinis dicit repertam esse imaginem piscis et plocarum, in Paro autem insula imaginem pisciculi in imo monte, in Melita autem crustas quorumvis marinorum animalium. Hæc autem ait facta esse, cum omnia luto obvolverentur olim, imaginem autem in luto arefactam esse; interimi autem omnes homines, quare terra delata in mare aliquando lutum existat, deinde rursus incipere fieri, idque omnibus mundis existere principium nascendi.

Ephantos quidam Syracusanus dixit non licere veracem eorum quæ sint capere intellectum; definiit autem, ut quisque 30-31 arbitratur. Prima indivisa esse corpora et commutationes eorum existere tres, magnitudinem, figuram, potentiam, ex quibus ea quæ sensibus percipiuntur fiunt. Esse autem multitudinem eorum, definitorem in hunc modum, infinitam. Moveri autem corpora neque per pondus, neque per ictum, sed divina potestate, quam mentem et animam nuncupat. Hujus igitur mundum esse speciem, quare etiam orbicularem vi divina factum esse. Terram autem, medium mundi, inveni circa suum centrum versus Orientem.

Hippo autem Rheginus principia dixit frigidum aquam, et calidum ignem. Ortum autem ignem ab aqua devicisse genitricis potestatem constituisseque mundum. Animam autem aliquando dixit cerebrum esse, aliquando aquam, nam etiam semen esse, quod nobis appareat ex humido, unde ait animam nasci.

Et hæc quidem quæ apposuimus nobis sufficere videntur. Quapropter videtur nobis jam satis percursis physicorum placitis recurrere ad Socratem et Platonem, qui moralem potissimum partem excoluerunt.

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ σφύειν ἐν ἑαυτῇ. Roesperus. ¹⁰⁰ γίνεσθαι vulgo. ¹⁰¹ ἀφύης Gronovius: δάφνης libri. ¹⁰² Μελίτη Κιρ-
stenius: Μελίτω vulgo. ¹⁰³ ἀπηλάθσαν O: ἐπελάθσαν L. ¹⁰⁴ καταβολὴν Roesperus p. 619: καταβάλλειν
vulgo: μεταβάλλειν Wollfus mendose. ¹⁰⁵ Si quid tribuendum sit paraphrasticæ sequentia verba ὀρίζει
δὲ ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα probationis loco ad priora referenda erunt, quibus Ephantos dicebatur
omnem veri sententiam sustulisse, quia unusquisque ita iudicet, prout ipsius ferat opinio sive senten-
tia. Paraphrases enim ita habet: ὅτι καὶ Ἐφραντος μὴ εἶναι γινώσκιν ἀληθῆ τῶν ὄντων λαβεῖν ἰδέσασεν,
ἀλλ' ἕκαστος ὀρίζει ὡς νομίζει τὰ πράγματα. Et sane hæc rectius sibi constare videntur, quam si verba
ista conjungantur tanquam scriptoris nostri cum sequentibus: ὀρίζει δὲ ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα, etc. Sic
itaque excidisset vox ἕκαστος, sequentia autem ab his τελεῖα στιγμῇ sejuncta Ephanti doctrinas ordine
exponere censenda essent: τὰ μὲν πρῶτα, etc. Wollfus. ¹⁰⁶ Cf. Roesper. p. 619. 20. An ὀρισμένων κατὰ
τοῦτο, ἀπειρον? ¹⁰⁷ Τοῦτου Roesperus: τοῦ vulgo. ¹⁰⁸ εἶναι ἰδέαν Roesperus p. 620: εἶδέναι ἰδέιν vulgo.
¹⁰⁹ θείας: μίξ vulgo. ¹¹⁰ Γενόμενον Roesperus: Γεννόμενον vulgo. ¹¹¹ κατανικῆσαι T: κατανικῆσαν reliqui.
¹¹² ἐφη εἶναι Roesperus p. 621: ἔχειν vulgo. ¹¹³ γὰρ Bakhuizen van den Brink varr. lectionum. ex hist. phi-
los. ant. p. 47. 53: παρὰ vulgo.

κρῶν πυριδίων ἀθροισμένων γίνεσθαι καθ' ἐκαστὴν ἡμέραν, τὴν δὲ γῆν ἀπειρον εἶναι, καὶ μήτε ὑπ' ἀέρος μήτε ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ περιέχεσθαι. Καὶ ἀπει-
ρους ἡλίους εἶναι καὶ σελήνας, τὰ δὲ πάντα εἶναι ἐκ γῆς. Οὗτος τὴν θάλασσαν ἀλμυρὰν ἐφη διὰ τὸ πολλὰ μίγματα συρρέειν ἐν αὐτῇ ⁹⁹. ὁ δὲ Μη | τρέδωρος διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ διηθεῖσθαι, τοῦτου χάριν γίνεσθαι ἀλμυρὰν· ὁ δὲ Ξενοφάνης μίξιν τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλασσαν γενέσθαι ¹⁰⁰ δοκεῖ καὶ τῷ χρόνῳ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ λύεσθαι, φάσκων τοιαύτας ἔχειν ἀποδείξεις, ὅτι ἐν μέσῃ γῇ καὶ ὄρεσιν εὐρίσκονται κόγχαι, καὶ ἐν Συβρακούσας δὲ ἐν ταῖς λατομίαις λέγει εὐρησθαι τύπον ἰχθύος καὶ φωκῶν, ἐν δὲ Πάρῳ τύπον ἀφύης ¹⁰¹ ἐν τῷ βάθει τοῦ λίθου, ἐν δὲ Μελίτῃ ¹⁰² πλάκας συμπάντων θλασσίων. Ταῦτα δὲ φησι γενέσθαι, ὅτε πάντα ἐπηλώθησαν ¹⁰³ πάλα, τὸν δὲ τύπον ἐν τῷ πληρῷ ἐπαθῆναι, ἀναιρεῖσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους πάντας, ὅταν ἡ γῆ κατενεχθεῖσαι εἰς τὴν θάλασσαν πηλὸς γένηται, εἶτα πάλιν ἀρχεσθαι τῆς γενέσεως, καὶ τοῦτα πᾶσι τοῖς κόσμοις γίνεσθαι καταβολὴν ¹⁰⁴.

15. Ἐφραντος τις Συβρακούσιος ἐφη μὴ εἶναι ἀληθινὴν τῶν ὄντων λαβεῖν γινώσκιν. Ὀρίζει δὲ ¹⁰⁵, ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα [p. 19. 20] ἀδιαίρετα εἶναι σώματα, καὶ παραλλαγὰς αὐτῶν τρεῖς ὑπάρχειν, μέγεθος, σχῆμα, δύναμιν, ἐξ ὧν τὰ αἰσθητὰ γίνεσθαι. Εἶναι δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν ὀρισμένον καὶ τοῦτο ἀπειρον ¹⁰⁶. Κινεῖσθαι δὲ τὰ σώματα μήτε ὑπὸ βάρους μήτε πληγῆς, ἀλλ' ὑπὸ θείας δυνάμεως. ἦν νοῦν καὶ ψυχὴν προσαγορεύει. Τοῦτου ¹⁰⁷ μὲν οὖν τὸν κόσμον εἶναι ἰδέαν ¹⁰⁸, δι' ὃ καὶ σφαιροειδῆ ὑπὸ θείας ¹⁰⁹ δυνάμεως γεγονέαι. Τὴν δὲ γῆν μέσον κόσμου κινεῖσθαι περὶ τὸ αὐτῆς κέντρον ὡς πρὸς Ἀνατολήν.

16. Ἴππων δὲ ὁ Ῥηγίνος ἀρχὰς ἐφη ψυχρὸν τὸ ὕδωρ καὶ θερμὸν τὸ πῦρ. Γενόμενον ¹¹⁰ δὲ τὸ πῦρ ὑπὸ ὕδατος κατανικῆσαι ¹¹¹ τὴν τοῦ γεννήσαντος δύναμιν, συστήσασαι τε τὸν κόσμον. Τὴν δὲ ψυχὴν ποτὲ μὲν ἀγκέφαλον ἐφη εἶναι ¹¹², ποτὲ δὲ ὕδωρ· καὶ γὰρ ¹¹³ τὸ σπέρμα εἶναι, τὸ φαινόμενον ἡμῖν ἐξ ὑγροῦ, ἐξ οὗ φησι ψυχὴν γίνεσθαι.

17. Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς δοκοῦμεν παρατεθεικέ-
ναι. Διὸ δοκεῖ λοιπὸν αὐτάρκως διαδραμόντων ἡμῶν τὰ τοῖς φυσικοῖς δόξαντα, ἀναδραμεῖν ἐπὶ Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, οἳ τὸ ἥθικόν μάλιστα προετίμησαν.

18. Ὁ μὲν οὖν Σωκράτης γίνεταί Ἀρχελάου τοῦ Ἀ φυσικοῦ ἀκροατῆς· ἕς τὸ Γνώθι σαυτὸν, προτιμησας καὶ μεγάλην σχολὴν συστήσας ἔσχε πάντων τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα, αὐτὸς μὲν μηδὲν σύγγραμμα ⁸⁴ καταλιπὼν. Ὁ δὲ Πλάτων τὴν πᾶσαν αὐτοῦ σοφίαν ἀπομαξάμενος συνέστησε τὸ διδασκαλεῖον, μίξας ὁμοῦ φυσικὴν, ἠθικὴν, διαλεκτικὴν. Ἄ δὲ ὁ Πλάτων ὀρίζει, ἔστι ⁸⁵ ταῦτα.

19. Πλάτων ἀρχὰς εἶναι ⁸⁶ τοῦ παντὸς Θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα· Θεὸν μὲν τὸν ποιητὴν καὶ διακοσμήσαντα τὸδε τὸ πᾶν καὶ προνοούμενον αὐτοῦ· ὕλην δὲ τὴν πᾶσιν ⁸⁷ ὑποκειμένην, ἣν καὶ ⁸⁸ δεξάμενην καὶ τιθήνην καλεῖ, ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γενέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ κόσμος, πῦρ, ἀέρος, γῆς, ὕδατος. ἐξ ὧν καὶ τὰ ἄλλα πάντα συγκρίματα ⁸⁹ καλούμενα, ζῶα τε καὶ ⁹⁰ φυτὰ συνεστήκεναι. Τὸ δὲ παράδειγμα τὴν διάνοιαν τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὃ καὶ ἰδέα· ⁹¹ καλεῖ, ᾧ οἶον ⁹² εἰκονίσματα προσέχων ἐν τῇ ψυχῇ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐδημιούργει. Τὸν μὲν Θεὸν φησὶν ἀσώματόν τε καὶ ἀνείδειον καὶ μόνους σοφοὺς ἀνδράσι καταληπτὸν εἶναι· τὴν δὲ ὕλην δυνάμει μὲν σῶμα, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέπω· ἀσχημάτιστον γὰρ αὐτὴν οὖσαν καὶ ἀποιον, προσλαβοῦσαν σχήματα καὶ ποιότητας γενέσθαι σῶμα. Τὴν μὲν οὖν ὕλην ἀρχὴν εἶναι καὶ σύγχρονον τῷ Θεῷ, ταύτῃ ⁹³ καὶ ἀγέννητον τὸν κόσμον. Ἐκ γὰρ αὐτῆς ⁹⁴ συνεστάναί φησὶν αὐτόν. Τῷ δὲ ἀγεννητῷ ἀκολουθεῖν πάντως καὶ τὸ ἀφθαρτον. Ἡ δὲ σῶμά τε καὶ ἐκ πολλῶν ποιότητων καὶ ἰδεῶν συγκείμενον ὑποπίπτει, ταύτῃ καὶ γεννητὸν καὶ φθαρτόν. Τίτις δὲ τῶν Πλατωνικῶν ἀμφοτέρα ἔμιξαν, χρησάμενοι παραδείγματι τοιοῦτον· ὅτι, ὡς περ ἄμαξα δύναται ἀεὶ διαμένειν ἀφθαρτος κατὰ μέρος ἐπισκευαζομένη, κἂν τὰ μέρη φθειρήται ἐκάστοτε, αὐτὴ δὲ ὀλόκληρος· ἀεὶ μένει· τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος κατὰ μέρη μὲν εἰ καὶ ⁹⁵ φθειρεται, ἐπισκευαζομένων δὲ καὶ ⁹⁶ ἀνταρτισουμένων τῶν ἀφαιρουμένων αἰδῖος μένει. Τὸν δὲ Θεὸν οἱ μὲν ἕνα φασὶν αὐτὸν εἶπεῖν ἀγέννητον καὶ ἀφθαρτον, ὡς λέγει ἐν τοῖς Νόμοις· Ὁ μὲν δὴ ⁹⁷ Θεός, ὡς περ καὶ ὁ καλαῖος λόγος. ἀρχὴν τε καὶ τελευτήν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων ⁹⁸ ἔχει ⁹⁹. Ὑῦτως ἕνα αὐτὸν τὸν διὰ πάντων κειρωρηχότα ἀποφαίνεται. Οἱ δὲ καὶ πολλοὺς, ἀορίστως, ὅταν λέγῃ· Θεὸς θεῶν, ὧν ¹⁰⁰ ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ. Οἱ δὲ καὶ ὀρισμένους, ὅταν λέγῃ· Ὁ μὲν δὴ μέγας ¹⁰¹ ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνῶν ἄρμα ἐλαύνων, καὶ ὅταν γενεαλογῇ τοὺς Οὐρανοῦ παῖδας καὶ Γῆς. Οἱ δὲ συστήσασθαι μὲν αὐτὸν θεοὺς γεννητοῦς ¹⁰², καὶ διὰ μὲν τὸ γεγενῆσθαι πάντως αὐτοὺς φθαρήναι ἀνάγκην ἔχειν, διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ ἀθανάτους· εἶναι.

Igitur Socrates Archelai physici factus est auditor. Qui dictum illud : *Nosce te ipsum*, maxime amplexus, magna schola aperta nactus est omnium discipulorum habilissimum Platonem. Ipse quidem nihil scripti reliquit. Plato autem universam ejus doctrinam reddens condidit scholam suam mista simul physica, ethica, dialectica philosophia. Quæ autem Plato definit, hæc sunt.

Plato principia universi dixit esse Deum et materiem et exemplar, et Deum quidem conditorem et qui disposuerit hocce universum prospiciatque illi, materiem autem rebus omnibus substratam, quam eandem vocat receptaculum et nutricem, ex **32-33** qua exornata existisse quatuor elementa, unde existit mundus, igni, aere, terra, aqua, ex quibus et reliqua omnia, quæ coagula vocentur, et animalia et plantas constitisse. Exemplar autem intellectum Dei esse, quod et idearum nomine appellat, quod tanquam effligem respiciens in anima Deus universa fabricaverit. Deum quidem dicit incorporalem et ineffigatum et a solis sapientibus viris comprehendendi posse; materiem autem potentia quidem corpus esse, actu autem nondum; informem enim et carentem qualitatibus assumptis formis et qualitatibus existisse corpus. Materiem igitur ab initio esse et æqualem Deo, ab hac parte etiam mundum non natum; ex ea enim ait constituisse mundum, id autem quod natum non sit necessario sequi ut non pereat; quatenus autem et corpus et ex multis qualitatibus et speciebus compositum ponit mundum, ita etiam natum et periturum. Quidam autem ex Platonicis utraque miscuerunt usi exemplo hoc : velut plaustrum potest semper permanere salvum, cum per partes reparatur, etiamsi partes pereunt singulis vicibus, ipsum autem integrum semper manet : hunc in modum etiam mundus etsi per partes perit, reparatis autem et compensatis iis quæ dempta sunt, sempiternum manet. Deum autem alii dicunt unum eum statuisse non natum et non periturum, ut dicit in Legibus : *Deus igitur, sicut etiam antiqua fabula est, et principium et finem et medium omnium eorum quæ sunt habet.* In hunc modum unum eum qui omnia pervaserit declarat. Alii autem etiam multos illum dicere, quando dicat : *Deus deorum, quorum ego et opifex et pater.* Alii vero etiam definitos, quando dicat : *Igitur magnus in cælo Jupiter alatum currum agens, et quando stirpem recenseat filiorum Cæli et Terræ.* Alii autem constituisse eum deos generatos et propter generationem omnimodo perire eos neces-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁴ μηδὲν σύγγραμμα Roepertus : μηδὲ συγγράμματα vulgo. ⁸⁵ ὀρίζει, ἔστι Roepertus : ὀρίζεται vulgo. ⁸⁶ Ἐστὶ ἢ τινε αὐτῶν ἐφη ἢ φησὶν? ⁸⁷ πᾶσιν Roepertus : πᾶσαν vulgo. ⁸⁸ ἣν δὲ καὶ L : ἣν δὴ καὶ Roepertus ; δεξάμενην L : δεξάμενην reliquit; cf. Lobbeck. ad Phrynichum p. 322. ⁸⁹ συγκρίματα T. ⁹⁰ ἰδέαν Gronovius. ⁹¹ ᾧ οἶον Roepertus : οἶον vulgo. ⁹² ταύτῃ—ταύτην vulgo. ⁹³ αὐτῆς Roepertus : αὐτοῦ vulgo. ⁹⁴ μὲν εἰ καὶ—μένει καὶ vulgo : μὲν Roepertus. ⁹⁵ δὲ καὶ Roepertus : καὶ vulgo. ⁹⁶ δὴ. δὲ vulgo. ⁹⁷ ὄντων ἀπάντων T et Plato Legg. iv p. 715 b. : ἀπάντων vulgo. ⁹⁸ ἔχει Plato : ἔχων vulgo. ⁹⁹ ὧν insertum ex Plat. Tim. p. 41 : Θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργός πατήρ τε ἔργων, & δι' ἐμοῦ γενόμενα ἄλυτα ἐμοῦ γε θέλοντος. Cf. paulo post l. 40 — 21. ¹⁰⁰ γεννητοῦς et γεγενῆσθαι : B : γεννητοῦς et γεγενῆσθαι vulgo.

statem esse, per voluntatem autem Dei immortales esse, ubi lææ addit: *Deus deorum, quorum ego et opifex et pater, indissolubilia me quidem volente, quoniam, si vellet dissolvi, facile dissolverentur. Dæmonium autem naturas accipit, et alios quidem bonos esse dicit eorum, alios autem pravos. Et animam quidem nonnulli dicunt eum non generatam dicere et non perituram, quando dicat: Anima quævis immortalis, nam quod semper movetur immortale est, et quando per se ipsam moveri eam doceat eamque esse principium movendi. Alii autem generatam, non autem perituram per voluntatem Dei. Alii denique compositam et generatam et perituram; etenim craterem ejus statuere enim, corpusque eam habere lucis simile, quiddam autem generatum sit necessario perire. Qui autem immortalis eam esse dicunt, iis potissimum nituntur, quibus etiam judicia esse ait post mortem et in Orco tribunalia, et bonas quidem animas mercedem consequi, pravas autem consentaneas pœnas. Jam quidam aiunt illum etiam migrationem animarum comprobare et transmigrare animas, quæ numero definitæ sint, alias in alia corpora, prouti singulæ quæque mereantur, et per quædam intervalla statuta remitti in hunc mundum rursus documentum exhibituras electionis suæ. Alii contra, locum adipisci prouti mereantur singulæ, utunturque testimonio, quod dicat cum Jove quosdam esse, alios autem cum aliis diis conversantes proborum virorum, alteros autem pœnas sufferre æternas, quotquot prava et injusta per hanc vitam perpetraverint. Dicunt autem eum tria, ðµεσα dicere, alia ðµμεσα, alia μέσα rerum. Vigilare et somnare ðµμεσα et quæ sunt ejusdemmodi, ðµμεσα autem, veluti bona et mala, et μέσα, veluti inter candidum et nigrum fuscum vel aliquem alium colorem. Bona autem sola proprie dicere eum aiunt quæ pertinent ad animam, quæ autem sint corporis et extra, non jam proprie bona, sed appellatæ bona, sæpe autem etiam media appellavisse ea, licere enim illis et bene et male uti. Jam virtutes ex pretio ait summitates esse, re autem medietates. Pretiosius enim nihil virtute; quiddam autem earum vel exsuperet vel deficiat in pravitate terminari, veluti quatuor statuit esse virtutes: prudentiam, temperantiam, justitiam, fortitudinem. Harum unamquamque comitari duo vicia, per exsuperantiam et deminutionem, veluti prudentiam imprudentiam per deminutionem, calliditatem autem per exsuperantiam, temperantiam autem incontinentiam 36-37 per deminutionem, imbecillitatem per exsuperantiam, justitiam autem inonexiam per deminutionem, pœonexiam per exsuperantiam, fortitudinem*

Α ἐν τῇ προσθεῖς λέγει: Θεὸς θεῶν, ὃν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ, ἄλυτα ἐμοῦ γε θέλοντος, ὡς ἂν εἰ λυθῆναι αὐτὰ θέλει, ῥηδίως λυθησόμενα. Δαιμόνιον δὲ φύσει ἀποδέχεται, καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εἶναι [p. 22. 23] φησὶν αὐτῶν, τοὺς δὲ φαύλους. Καὶ τὴν ψυχὴν οἱ μὲν φασὶν αὐτὸν ἄγενήτων λέγειν καὶ ἀφθαρτον, ὅταν λέγῃ· Ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος· τὸ γὰρ ἀεικλήτητον ἀθάνατον· καὶ ὅταν αὐτοκλήτητον αὐτὴν ἀποδεικνύῃ καὶ ἀρχῆν κινήσεως. Οἱ δὲ γενετὴν μὲν, ἀφθαρτον δὲ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλησιν. Οἱ δὲ σύνθετον καὶ γενετὴν καὶ φθαρτὴν· καὶ γὰρ κρατῆρα αὐτῆς ὑποτίθεσθαι², καὶ σῶμα αὐτὴν ἔχειν αὐγοειδῆς, τὸ δὲ γενόμενον πᾶν ἀνάγκη ἔχειν³, φθαρῆναι. Οἱ δὲ ἀθάνατον αὐτὴν εἶναι λέγοντες μέγιστα ἔκείνοις⁴ ἰσχυρίζονται, ὅσοις καὶ κρίσεις φησὶν⁵ εἶναι μετὰ τελευτῆν, καὶ ἐν ἔθῳ δικαστήρια, καὶ τὰς μὲν ἀγαθὰς ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν, τὰς δὲ πονηρὰς ἀκολουθῶν δικῶν. Τινὲς μὲν οὖν φασὶν καὶ μετεσσωμάτωσιν αὐτὸν ὁμολεγεῖν καὶ μεταβάλλειν⁶ τὰς ψυχὰς ὠρισμένας ὅσας ἄλλας εἰς ἄλλα σώματα κατ' ἀξίαν ἐκάστη καὶ κατὰ τινὰς περιόδους ὠρισμένας ἀναπέμπεσθαι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον πάλιν πείραν παρεξομένας τῆς ἐαυτῶν προαιρέσεως. Οἱ δὲ οὐ, ἀλλὰ τόπον λαγχάνειν κατ' ἀξίαν ἐκάστη, καὶ χρωῶνται μαρτυρίῳ, ὅτι φησὶ⁷ μετὰ Διὸς τινὰς εἶναι, ἄλλους δὲ μετὰ ἄλλων θεῶν συμπεριπολοῦντας τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ ἐν κολάσεσιν ὑπάρχειν αἰωνίους⁸, ὅσοι πονηρὰ καὶ δίκαια παρὰ τοῦτον τὸν βίον εἰσὶν ἐξείργασμένοι. Φασὶ δὲ αὐτὸν τὰ μὲν ἄμεσα λέγειν, τὰ δὲ ἔμμεσα, τὰ δὲ μέσα τῶν πραγμάτων. Ἐργήγορσιν μὲν καὶ ὕπνον ἄμεσα, καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἔμμεσα δὲ, ὄϊον ἀγαθὰ καὶ κακὰ· καὶ μέσα, ὄϊον τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαῖν ἢ τι ἄλλο χρῶμα. Ἀγαθὰ δὲ μόνον κυρίως λέγειν φασὶν αὐτὸν τὰ περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ περὶ σῶμα καὶ τὰ ἐκτός οὐκ ἔτι κυρίως ἀγαθὰ, ἀλλὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, κολαχοῦ δὲ καὶ μέσα ὀνομακίναί αὐτὰ· εἶναι γὰρ αὐτοῖς καὶ καλῶς καὶ κακῶς χρῆσθαι. Τὰς μὲν οὖν ἀρετὰς κατὰ τιμὴν ἀκρότητα εἶναι φησὶ⁹, κατὰ δὲ ὄσταν μεσότητας· τιμωτέρως μὲν γὰρ οὐδὲν ἀρετῆς. Τὸ δὲ ὑπερβάλλον αὐτῶν ἢ ἐνδέον εἰς κακίαν τελευτᾶν, ὄϊον τέσσαράς φησιν¹⁰ εἶναι ἀρετὰς φρονήσιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν. Τούτων ἐκάστη παρακολουθεῖν δύο κακίας, καθ' ὑπερβολὴν καὶ μεῖωσιν, ὄϊον τῇ μὲν φρονήσει ἀφροσύνην κατὰ μεῖωσιν, πανουργίαν [p. 23, 24] δὲ καθ' ὑπερβολὴν, τῇ δὲ σωφροσύνῃ ἀκολασίαν κατὰ μεῖωσιν, σκαιότητα καθ' ὑπερβολὴν, τῇ δὲ δικαιοσύνῃ μειονεξίαν κατὰ μεῖωσιν, πλεονεξίαν καθ' ὑπερβολὴν, τῇ δὲ ἀνδρείᾳ δειλίαν κατὰ μεῖωσιν, θρασύτητα¹¹ καθ' ὑπερβολὴν, ταύτας δὲ ἐγγενομένας τὰς ἀρετὰς ἀνθρώπῳ ἀπεργάζεσθαι αὐτὸν τέλειον καὶ παρέχειν αὐτῷ εὐδαιμονίαν. Τὴν δὲ εὐδαιμονίαν εἶναι φησὶν ὁμοίωσιν

VARIE LECTIONES.

² αὐτὸν Wolfius: αὐτῶν reliqui. ³ ὑποτίθεσθαι T: ὑποτίθεσθαι vulgo. ⁴ ἔχειν. εἶναι T. ⁵ ἐκείνοις—ὄσοις Roesperus: ἐκείνοι—ὄσοι vulgo. ⁶ μεταβάλλειν O. ⁷ φησὶ Wolfius: φασὶ vulgo. ⁸ αἰωνίους M: αἰωνιαίως O; αἰωνίαις vulgo. ⁹ φησὶ Wolfius; φασὶ vulgo. ¹⁰ φησὶν Roesperus; φασὶν vulgo. ¹¹ θρασύτητα B: θράσος vulgo.

Θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν. Τὴν δὲ ὁμοίωσιν τῷ Θεῷ, ὅταν τις δοῖς τε καὶ δίκαιος γένηται μετὰ φρονήσεως. Τέλος γὰρ τοῦτο τῆς ἄκρας σοφίας καὶ ἀρετῆς ὕποψι Θεοῦ. Λέγει δὲ ἀντακολουθεῖν τὰς ἀρετὰς ἀλλήλαις καὶ μονοειδεῖς εἶναι καὶ μηδέποτε ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. Τὰς δὲ κακίας πολυτρόπους τε εἶναι καὶ ποτὲ μὲν ἀντακολουθεῖν, ποτὲ δὲ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. Εἰμαρμένην φησὶν¹³ εἶναι, οὐ μὴν πάντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι, ἀλλ' εἶναι τι καὶ ἐφ' ἡμῖν, ἐν οἷς φησὶν· *Αἰτία ἐλομένον, θεὸς ἀνάγκη*· καὶ· *Θεομῖος τε Ἀδραστείας ὄδω*¹⁴. Οἱ δὲ οὕτω τὸ καθ' εἰμαρμένην, οἱ δὲ καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν· ἀκούσια δὲ φησὶν εἶναι τὰ ἁμαρτήματα· εἰς γὰρ τὸ κάλλιστον τῶν ἐν ἡμῖν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, οὐκ ἂν τινα τὸ κακὸν παραδέξασθαι, τουτέστι τὴν ἀδικίαν· κατὰ ἄνοιαν δὲ καὶ σφάλμα τοῦ ἀγαθοῦ, οἰομένους καλὸν τι ποιεῖν, ἐπὶ τὸ κακὸν ἐρχεσθαι. Καὶ λέξις τοῦτου ἐμφανεστάτη ἐστὶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἐν ἣ φησὶν· *Πάλιν δὲ αὐτὸ τολμᾶτε λέγειν*¹⁵ ὡς *αἰσχρὸν καὶ θεομισὲς ἡ κακία*. Πῶς οὖν ἂν τις τὸ τοιοῦτον κακὸν αἰροῖτε· ἄν; *Ἦττων ὅς ἂν ἦ, φατέ*¹⁶, *τῶν ἡδονῶν*. *Οὐκοῦν καὶ τοῦτο ἀκούσιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον*; ὥστε ἐκ παντὸς λόγου τό γε ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ¹⁷. Ἀντιτίθεται δὲ τις αὐτῶν πρὸς τοῦτο· διὰ τί οὖν κολάζονται, εἰ ἀκουσίως ἁμαρτάνουσιν; Ὁ δὲ λέγει, Ἵνα τε αὐτὸς οἱ τάχιστα ἀπαλλαγῇ κακίας, καὶ κώλασιν ὑπόσχη. Τὸ γὰρ κώλασιν ὑποσχεῖν οὐ κακὸν εἶναι ἀλλὰ ἀγαθόν, εἴπερ μῆλλει κάθαρσις τῶν κακῶν γίνεσθαι· καὶ ἵνα μηδὲν¹⁸ ἁμαρτάνωσιν οἱ λοιποὶ ἀκούοντες ἀνθρώποι, ἀλλὰ φυλάσσονται τὴν τοιαύτην πλάνην. Κακοῦ δὲ φύσιν οὕτε ὑπὸ Θεοῦ γενέσθαι, οὕτε καθ' αὐτὴν ὑπέστασιν ἔχειν, ἀλλὰ κατ' ἐναντίωσιν [p. 24—25] καὶ πειρακολούθησιν τοῦ ἀγαθοῦ γενέσθαι¹⁹, ἢ καθ' ὑπερβολὴν ἢ κατὰ μείωσιν, ὡς περὶ τῶν ἀρετῶν προείπομεν. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων, καθὼς προείπομεν, συναγαγὼν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, οὕτως ἐπιλοσόφησεν.

A autem ignaviam per demissionem, audaciam per exsuperantiam. Has autem virtutes cum insint in homine reddere eum perfectum præbereque ei beatitudinem. Beatitudinem autem esse ait, cum quis assimiletur, quantum fieri possit, Deo. Assimilari autem quæmpiam Deo, cum sanctum et justum se præstet cum prudentia. Finem enim hunc eorum sapientia et virtutis statuit. Dicit autem societate quadam contineri virtutes et ejusdem speciei esse nec unquam adversari inter se. Vitia autem et multigenera esse et aliquando societate inter se contineri, aliquando autem adversari inter se. Fatum dicit esse, non vero omnia per fatum fieri, sed esse aliquid etiam in nostra potestate, cum dicit : *Culpa est ejus, qui elegit sibi, Deus non in culpa*, et : *Lex Adrasteæ hæcce*. Jam alii sic illum appellare quod per fatum fiat, alii et id quod in nostra potestate sit aiunt. Invita autem esse ait peccata. In id enim, quod pulcherrimam est in nobis, id quod est anima, non facile quemquam malum recipere, hoc est pravitatem; per imprudentiam autem et lapsam boni qui opinentur se pulchrum aliquid facere devenire in malum. Cujus quidem sententiæ declaratio clarissima exstat in Civitate, in qua dicit : *Rursus autem audetis dicere, turpe esse diisque invisum pravitatem. Quomodo igitur tandem quispiam conempseat tale malum? Qui inferior est, respondetis, voluptatibus? Non ergo et hoc invitum, siquidem vincere non invitum? ut ex omni ratione prave facere præter voluntatem fieri ratio vincat*. Opposit autem quidam ei contra hæc : quam ob causam igitur puniuntur qui invitati peccant? Is autem dicit : *Ut et ipse quam celerrime liberetur pravitate et pœnas det. Nam pœnas dare non malum esse, sed bonum, siquidem futura sit purgatio malorum et ne quid peccent reliqui homines cognito exemplo, sed caveant ab ejusmodi errore. Mali autem naturam neque a Deo factam esse, neque per se consistere, sed per adversationem et comitatum boni exstitisse, aut per diminutionem aut*

38-39 per exsuperantiam, ut de virtutibus ante diximus. Plato igitur, ut supra diximus, consociatis tribus partibus universalis philosophia in hunc modum philosophabatur.

20. Ἀριστοτέλης τοῦτου γενόμενος ἀκρατῆς εἰς τέχνην τὴν φιλοσοφίαν ἤγαγεν, καὶ λογικώτερος ἐγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος οὐσίαν καὶ συμβεηχός· τὴν μὲν οὐσίαν μίαν τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην· τὰ δὲ συμβεηχότα ἐννέα· ποσὸν, ποιόν, πρὸς τί, ποῦ, πότε, ἔχειν, κείσθαι, ποιεῖν, πάσχειν. Τὴν μὲν οὖν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι, οἷον Θεόν, ἀνθρώπων καὶ ἕκαστον τῶν τῷ ὁμοίῳ λόγῳ ὅπως εἶναι δυναμένων. Περὶ δὲ τὰ συμβεηχότα θεωρεῖται τὸ μὲν ποσόν, οἷον λευκόν, μέλαν· τὸ δὲ ποσόν, οἷον δέπηχυ, τρίπηχυ· τὸ δὲ πρὸς τί, οἷον

Aristoteles, qui hujus auditor fuit, in artem philosophiam redegit logicamque disciplinam magis excoluit, elementa universorum ponens substantiam et accidens, et substantiam quidem unam, quæ universis substrata sit, accidentia autem numero novem : quantum, quale, ad quid, ubi, quando, habere, situm esse, facere, pati. Jam substantiam hujusmodi esse, veluti Deum, humanam, et nihil non quod in eundem censum veniat. Quod autem attinet ad accidentia, id quod quale dicit ostenditur veluti album, nigrum ; quantum autem veluti duram

VARIAE LECTIONES.

¹³ φασίν B, L, O. ¹⁴ ὄδω Røeperus addidit ex Plat. Phædr. p. 248. ¹⁵ Cf. Røeper. p. 623. Locus exstat in Clitophonie p. 107 sic scriptus : Πάλιν δ' αὐτὸ τολμᾶτε λέγειν ὡς αἰσχρὸν καὶ θεομισὲς ἡ ἀδικία· πῶς οὖν ἂν τις τό γε τοιοῦτον κακὸν ἐκὼν αἰροῖτε· ἄν; ἤττων ὅς ἂν ἦ, φατέ, τῶν ἡδονῶν· οὐκοῦν καὶ τοῦτ' ἀκούσιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον; ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τό γε ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ, x. τ. λ. ¹⁶ αὐτῶ ἅμα τε λέγειν vulgo. ¹⁷ ἢ τῶν ὅσα δὲ φατέ vulgo. ¹⁸ ὁ λόγος αἰρεῖ — λόγος αἰρεῖ N; λόγος ἔρει vulgo. ¹⁹ μηδὲ vulgo. ²⁰ γενήσεσθαι T.

triumve ulnarum; illud autem *ad quid*, velut pater, A filius; *ubi* autem, velut Athenis, Megaris; *quando* autem, velut decima Olympiade; *habere* autem, velut possidere; *facere* autem, velut scribere et omnino patrare aliquid, *situm* autem *esse*, veluti humi jacere; *pati* autem, velut verberari. Ponit et ipse alia medium habere, alia non habere, ut diximus etiam de Platone. Et pene in rebus plurimis concordat cum Platone excepta de anima doctrina. Plato enim immortalem, Aristoteles autem permanere et post hæc et ipsam evanescere in quintum corpus, quod ponit esse cum reliquis quatuor, hoc est et igni et terra et aqua et aere tenuius, tanquam spiritum. Verum Plato sola bona reapse quæ pertineant ad animam dicit eaque sufficere ad beatitatem; Aristoteles autem trifariam divisa bona inducit negatque perfectum esse sapientem, nisi adsint ei etiam corporis bona et quæ sunt extra: quæ sunt pulchritudo, robur, vigor sensuum, integritas, sanitas, quæ autem sunt extra: divitiæ, nobilitas, gloria, potentia, pax, amicitia; quæ autem intus sunt circa animam, sicut etiam Platoni visum est, prudentiam, temperantiam, justitiam, fortitudinem. Mala autem etiam hic dicit per adversationem existisse bonorum et esse in eo loco, qui sub luna est, supra lunam autem non pertingere. Animam autem universi quidem mundi immortalem esse et ipsum mundum æternum, 40-41 singulorum autem, ut supra diximus, perire. Hic igitur in Lycæo versari solius philosophabatur, Zeno autem in porticu quæ Pœcile vocabatur. Nacti autem sunt Zenonis discipuli a loco nomen, cum a *Stoa* Stoici vocati sint, Aristotelis autem ab opere; quoniam enim ambulantes in Lycæo commentabantur, hanc ob causam Peripatetici appellati sunt. Hæc igitur Aristotelis doctrina fuit.

Stoici et ipsi quidem syllogisticam partem philosophiæ amplificaverunt et pene terminis suis circumscripterunt, idem secuti et Chrysippus et Zeno, qui posuerunt et ipsi Deum quidem principium rerum, qui sit corpus purissimum, per omnia autem pervadere providentiam illius, et ipsi vero fato omnia fieri pro certo posuerunt, exemplo usi hocce: Veluti ad currum cum junctus sit canis, quando quidem volit sequi, et trahi et sequi sponte, cum D faciat etiam quod voluntario faciat cum necessitate, tanquam fato; sin minus velit sequi, certe coactum iri. Idemque valere in hominibus. Etenim vel cum sequi nolunt, certe cogentur devenire in id quod fatum est. Animam autem dicunt permanere post mortem, esse autem corpus et ortum esse ex frigidatione aeris continentis, quapropter etiam vocari

Α πατήρ, υἱός· τὸ δὲ παῦθ, ὅσον Ἀθήνησι, Μεγαροί²¹· τὸ δὲ πόσις, ὅσον ἐπὶ τῆς δεκάτης Ὀλυμπιάδος· τὸ δὲ ἔχειν, ὅσον κακῆσθαι· τὸ δὲ ποιεῖν, ὅσον γράφειν καὶ ὅλως ἐνεργεῖν τι· τὸ δὲ κείσθαι, ὅσον κατακείσθαι· τὸ δὲ πάσχειν, ὅσον τύπτεσθαι. Ὑποτίθεται καὶ αὐτὸς τὰ μὲν μεσότῃτα ἔχειν, τὰ δὲ ἄμεσα εἶναι, ὡς εἴπομεν καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνος. Καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῷ Πλάτωνι σύμφωνός ἐστι πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς²² δόγματος. Ὁ μὲν γὰρ Πλάτων ἀθάνατον, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐπιδιαμένειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ταύτην ἐναφανίζεσθαι τῷ πέμπτῳ σώματι. ὁ²³ ὑποτίθεται εἶναι μετὰ τῶν ἄλλων τεσσάρων, τοῦ τε πυρὸς καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος λεπτότερον, ὅσον πνεῦμα. Ὁ μὲν οὖν²⁴ Πλάτων μόνον ἀγαθὰ θνῶς τὰ περὶ ψυχὴν εἶναι φησιν, καὶ ἀρκεῖν B πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τριγένειαν τῶν ἀγαθῶν εἰσάγει, καὶ λέγει μὴ εἶναι τέλειον τὸν σοφόν, ἐὰν μὴ παρῆ αὐτῷ καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐκτὸς, ὅ ἐστι κάλλος, ἰσχυρὸς, εὐαισθησία, ἀρτιότης· τὰ δὲ ἐκτὸς, πλοῦτος, εὐγένεια, δόξα, δυνάμεις, εἰρήνη²⁵, φιλία. Τὰ δὲ ἐκτὸς περὶ ψυχὴν καθὼς καὶ Πλάτωνι ἔδοξε, φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν. Τὰ δὲ κακὰ φησι καὶ οὗτος κατ' ἐναντίωσιν τῶν ἀγαθῶν γενέσθαι, καὶ εἶναι ὑπὸ τὸν περὶ σελήνην τόπον, ὑπὲρ δὲ σελήνην μηκέτι. Τὴν δὲ ψυχὴν τὴν μὲν²⁶ ὅλου τοῦ κόσμου ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον [p. 26. 27] ἀττιδιον, τὴν δὲ καθ' ἕκαστον, ὡς προείπομεν, ἀφανίζεσθαι. Οὗτος μὲν οὖν ἐν τῷ Λυκείῳ ποιούμενος τὰς διατριβὰς ἐφιλοσόφει· ὁ δὲ Ζήνων ἐν τῇ Ποικίλῃ C στοῇ. Ἐκτίσαντο δὲ οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ Ζήνωνος ἀπὸ τοῦ τόπου τὸ ἔνομα, τουτέστιν ἀπὸ τῆς Στοῆς Στωϊκοὶ κληθέντες· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦ ἔργου. Ἐπειδὴ γὰρ περιπατοῦντες ἐν τῷ Λυκείῳ ἐζήτουν, διὰ τοῦτο Περιπατητικοὶ ἐκλήθησαν. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης.

21. Στωϊκοὶ καὶ αὐτοὶ²⁷ μὲν ἐπὶ τὸ συλλογιστικώτερον τὴν φιλοσοφίαν ἠύξησαν καὶ σχεδὸν ὅροις περιέλαβον, ὁμοδοξοὶ γενόμενοι ὁ τε Χρύσιππος καὶ Ζήνων, οἱ ὑπέθετον καὶ αὐτοὶ ἀρχὴν μὲν Θεὸν τῶν πάντων, σῶμα θνῶτα τὸ καθαρύτατον, διὰ πάντων δὲ διήκειν τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ τὸ καθ' εἰμαρμένην εἶναι πάντη²⁸ διεβδαιώσαντο παραδειγματι χρῆσάμενοι τοιοῦτω, ὅτι ὡσπερ ὀχήματος ἐκ τῆς ἡ ἐξηρητημένος κύων, ἐὰν μὲν βούληται ἐπεσθαι, καὶ ἔλκεται καὶ ἔπεται ἐκὼν, πο:ῶν²⁹ καὶ τὸ αὐτεξούσιον μετὰ τῆς ἀνάγκης ὅσον τῆς εἰμαρμένης· ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἐπεσθαι, πάντως ἀναγκασθήσεται, τὸ αὐτὴ δὴ που καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ μὴ βουλόμενοι γὰρ ἀκολουθεῖν ἀναγκασθήσονται πάντως εἰς τὸ πεπρωμένον εἰσελθεῖν. Τὴν δὲ ψυχὴν λέγουσι μένειν μετὰ θάνατον³⁰, εἶναι δὲ σῶμα καὶ

VARIE LECTIONES.

²¹ Μεγαροί Roesperus: Μεγάροισι vulgo. ²² ψυχῆς Menagius ad Ding. Laert. vii, 157: ψυχὴν vulgo. ²³ ὅ ὑποτίθεται L. ²⁴ οὖν — αὐ Roesperus p. 621. ²⁵ εἰρήνη, φιλία Roesperus coll. Joh. Stob. erlog. ii p. 274, καὶ τῶν ἐκτὸς λεγομένων εὐγένειαν, πλοῦτον, δόξαν, εἰρήνην, ἐλευθερίαν, φιλίαν· ἐβρωμένη φιλίον vulgo. ²⁶ τὴν μὲν Roesperus; τοῦ μὲν vulgo. ²⁷ Οἱ δὲ Στωϊκοὶ T. ²⁸ πάντα T. ²⁹ ἐκὼν ποιῶν Wulffius: ποιῶν vulgo; alia Roesperus p. 625. ³⁰ μένειν μετὰ θάνατον Roesperus p. 625 sq.: μὲν ἀθάνατον vulgo.

γενέσθαι ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχον-
τος, διὸ καὶ καλεῖσθαι ψυχὴν. Ὁμολογοῦσι δὲ καὶ
μετενωμάτων γενέσθαι ὠρισμένων οὐσῶν τῶν ψυ-
χῶν. Προσδέχονται δὲ ἐκπύρωσιν ²¹ εἶσθαι καὶ κάθα-
ρσιν τοῦ κόσμου τούτου, οἱ μὲν παντὸς, οἱ δὲ μέρους,
καὶ κατὰ μέρος δὲ αὐτὸν καθαίρεσθαι λέγουσιν· καὶ
σχέδον τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἐτέρου ἐξ αὐτῆς γένεσιν
κάθαρσιν ²² ὀνομάζουσιν. Σώματα δὲ πάντα ὑπέθεντο,
καὶ σῶμα διὰ σώματος μὲν χωρεῖν ²³, ἀλλὰ ἀνάκλα-
σιν ²⁴ εἶναι καὶ πεπληρωσθαι πάντα καὶ μηδὲν εἶναι
κενόν. Ταῦτα καὶ οἱ Στωϊκοί.

22. Ἐπικουρο; δὲ σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσι δόξαν
ἔθετο. Ἀρχὰς μὲν τῶν ὄλων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ
κενόν. Κενὸν μὲν οἶον τόπον τῶν ἐσομένων, ἀτόμους
δὲ τὴν ὕλην, ἐξ ἧς τὰ πάντα. Ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων
συνελθόντων γενέσθαι καὶ τὸν Θεόν, καὶ [p. 27. 28] ^B
τὰ στοιχεῖα ²⁵ πάντα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ²⁶
ζῶα καὶ ἄλλα, ὡς μηδὲν γίνεσθαι μήτε συνεστάναι,
εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀτόμων εἶη. Τὰς δὲ ἀτόμους τὸ λεπτο-
μερέστατον καὶ ἐφ' ²⁷ οὐ οὐκ ἂν γένοιτο κέντρον οὐδὲ
σημεῖον οὐδὲν οὐδὲ διαίσεις οὐδεμία, ἔφη εἶναι, διὸ
καὶ ἀτόμους αὐτὰς ὠνόμασε. Τὸν δὲ Θεὸν ὁμολογῶν
εἶναι ἀίδιον καὶ ἀφροτρόν φησι μηδέτις προνοεῖν, καὶ
ὄλως πρόνοον μὴ εἶναι μηδὲ εἰμαρμένην, ἀλλὰ
πάντα κατὰ αὐτοματισμὸν γίνεσθαι. Καθῆσθαι γὰρ
τὸν Θεὸν ἐν τοῖς μετακοσμοῖς, οὕτω καλουμένοις ²⁸
ὑπ' αὐτοῦ· ἔξω γὰρ τι τοῦ κόσμου οἰκητήριον τοῦ
Θεοῦ ἔθετο εἶναι, λεγόμενον τὰ μετακόσμια, ἡδεσθαι
τε καὶ ἡσυχάζειν ἐν τῇ ἀκροτάτῃ εὐφροσύνῃ, καὶ
μήτε αὐτὸν πράγματα ²⁹ ἔχειν μήτε ἄλλοι; παρέχειν. ^C
Οἱ; ἀκόλουθον καὶ τὸν περὶ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν πε-
ποιήται λόγον, λέγων τὸ τέλος τῆς σοφίας ³⁰ εἶναι
ἡδονὴν. Ἄλλοι δὲ ἄλλως τὸ νομοῦ τῆς ἡδονῆς ἐξέλα-
σον· οἱ μὲν γὰρ κατενόησαν ³¹ αὐτὴς ἐπιθυμίας, οἱ
δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ἡδονὴν. Τὰς δὲ ψυχὰς τῶν ἀν-
θρώπων λύεσθαι ἅμα τοῖς σώμασιν, ὡσπερ καὶ συγ-
γενῆσθαι αὐτοῖς τίθεται· αἷμα γὰρ αὐτὰς εἶναι, οὐ
ἐξεληθόντος ἢ τραπέντος ἀπόλλυσθαι ὄλον τὸν ἀνθρώ-
πον, ᾧ ἀκολουθεῖ μήτε κρίσεις εἶναι ἐν ἔδου, μήτε
δικαστήρια, ὡς ³² ὅτι ἂν δράσῃ τις ἐν τῷ βίῳ τούτῳ
καὶ διαλάβῃ ἀνεύθυνον εἶναι παντελῶς. Οὕτως οὖν
καὶ Ἐπικουρο;.

23. Ἄλλῃ δὲ ἀρεταί; φιλοσόφων ἐκλήθη Ἀκαδη-
μαϊκὴ, διὰ τὸ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰς διατριβὰς αὐτοῦς
ποιεῖσθαι, ὡν ἄρξας ὁ Πύρρων, ἀφ' οὗ Πυρρώνειοι ³³
ἐκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκαταληψίαν ἀπάντων πρώ-
τος εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς ἑκάτερα, μὴ μὲν-
τοι ἀποφαίνεσθαι μηδέν. Οὐδὲν γὰρ εἶναι οὔτε τῶν νοη-
τῶν οὔτε τῶν αἰσθητῶν ἀληθές, ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς ἀνθρώ-
ποις οὕτως ἔχειν. Ἐυστῆν τε εἶναι τὴν οὐσίαν πᾶ-
σαν καὶ μεταβλητὴν, καὶ μηδέποτε ἐν τῷ αὐτῷ μέ-
νειν. Οἱ μὲν οὖν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λέγουσι μὴ

A psycham. Consentiant autem etiam migrationem
animarum existere, cum definitæ sint animæ. Su-
munt autem conflagrationem fore et purgationem
hujus mundi, alii universi, partis alii et per partem
eum purgari aiunt, et pene interitum aliusque ex
eo generationem purgationem appellant. Corpora
autem universa ponunt et corpus penetrare quidem
per corpus, sed refractionem esse, et impleta esse
omnia nec quidquam esse vacuum. Hæc quidem et
Stoici.

Epicurus autem pene contrariam universis doctri-
nam professus est. Principia omnium statuit ato-
mos et inane: inane quidem tanquam spatium rerum
futurarum, atomos autem materiem, ex qua uni-
versa. Ex congressis autem atomis existisse <sup>42-
43</sup> etiam Deum et elementa [et mundos] et quæ
sunt in eis omnia, et animalia et reliqua, ut nihil
neque fiat neque exstiterit, nisi quod ex atomis
natum sit. Atomos autem tenuissimum et in quo
esse nequeat neque centrum, neque signum, nec
denique divisio ulla dixit esse, quapropter et atomos
eas vocavit. Deum autem perennem et immortalẽ
confessus esse dicit nullius rei providentiam habere,
neque omnino esse providentiam nec fatum,
sed omnia fortuito fieri. Considerare enim Deum in
locis, quæ intermundia appellat; extra enim mun-
dum quoddam Dei habitaculum esse statuit eaque
intermundia vocari, lætarique et requiescere in extre-
ma hilaritate, neque ipsum vel habere negotia vel
præbere aliis. Quibus consentaneam et de sapien-
tibus hominibus instituit disputationem, dicens
finem sapientiæ esse voluptatem. Alii autem aliter
vocem voluptatis interpretati sunt; alii enim intel-
lexerunt cupiditates, alii autem eam voluptatem,
quam habet virtus. Animas autem hominum solvi
simulcum corporibus, sicuti etiam una gigni statuit,
sanguinem enim eas esse, quo egresso aut mutato
interire totum hominem, cui consecrarium est, quod
nulla esse statuit judicia in Orco neque tribunalia,
ut, quidquid commiserit quispiam in hac vita et la-
tuerit, plane impune illi sit. Ita igitur et Epicurus.

Alia schola philosophorum vocata est Academi-
corum, quia in Academia conversatione instituire
solebant, quorum dux qui existit Pyrrho, a quo
Pyrrhonei vocati sunt philosophi, incomprehensibi-
litate omnium primus introduxit, ut aggrediantur
quidem in utramque partem, non vero definiant
quidquam. Nihil enim esse neque comprehensibilem
neque sensibilem verum, sed videri hominibus ita
esse, fluidamque esse materiem omnem et mutabi-
lem nec unquam in eodem loco permanere. Jam

VARIÆ LECTIONES.

²¹ ἐκπύρωσιν O. ²² κάθαρσιν Røperus; καθάρσιον vulgo. ²³ μὲν χωρεῖν. μὴ χωρεῖν vulgo. ²⁴ ἀνά-
κλασιν H. Ritterus; ἀνάστασιν vulgo; ἀνίστασιν Salvinus. ²⁵ Røperus p. 826 ad doctrinam Epicuri
congruenter ita scriptum malit: καὶ τὰ στοιχεῖα, καὶ τοὺς κόσμους, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα. ²⁶ πάντα καὶ
ἐπὶ ζῶα om. T. ²⁷ ἐφ' Røperus; μεθ' vulgo. ²⁸ καλουμένοις Gronovius; καλουμένου libri. ²⁹ οὔτε
αὐτὸν πράγμα ἔχειν, οὔτε ἄλλω παρέχειν· ᾧ ἀκόλουθον T. ³⁰ τῆς σοφίας, αὐτοῖς T. ³¹ κατενόησαν — κατὰ
ἔθνη vulgo; κατ' αἰσθησιν Røperus. ³² ὡς Røperus; ὡν vulgo. ³³ Πυρρώνειοι vulgo.

alii ex Academicis dicunt non oportere omnino de quoquam affirmare, sed tantum aggressos mittere. Alii autem illud *non magis* adlocerunt, his usi verbis; non magis ignis, 44 - 45 ignis quam quodvis aliud. Illud autem non declaraverunt, ignis ipse quid esset, sed in hunc modum.

Est autem etiam in Indis schola philosophantium in Brachmanis. Qui vitam cum abstinentem sectantur, animatis et igni coctis cibis omnibus abstinent acquiescuntque in frugibus arborum, et ne has quidem decerpentes, sed quæ ceciderunt in terram auferentes vivunt, aquam fluminis Tagabena bibentes. Per omnem autem vitam agunt nudi, corpus vestimentum animæ a Deo tributum esse affirmantes. Hi Deum lucem esse dicunt, non qualem quis cernit, nec qualis sol et ignis, sed est iis Deus Logus, non articulatus, sed cognitionis, per quem abscondita naturæ arcana cernuntur sapientibus. Hanc autem lucem, quam dicunt Logum Deum, semet solos novisse qui sint Brachmanes, quippe qui soli abjecerint vanam opinionem, quod est velamen anime extremum. Hi mortem contemnuunt, celebrant autem domestica lingua Deum, quem vocant eo nomine, quo supra diximus, hymnosque in sublime mittunt. Neque autem mulieres inter illos, neque procreant liberos. Qui autem similem illis vitam affectant, ex terra quæ trans flumen est transgressi illuc inter illos manent, nec unquam revertuntur, et ipsi autem Brachmanes vocantur. Vitam autem non eodem modo peragunt; sunt enim etiam mulieres in ea regione, ex quibus qui inhabitant ea loca et generantur et generant. Hunc autem Logum, quem Deum vocant, corporeum esse et vestitum corpore extra sese, tanquam cum quis pellem ovilem gestet, exuto autem corpore, quo vestitus sit, clare oculis patere. Bellum autem inesse in corpore, quo vestiantur, docent Brachmanes [et plenum esse corpus hostium arbitratur], contra quod tanquam contra hostes iusta acie depugnant, sicuti antea declaravimus. Omnes autem homines aiunt captivos esse congenitorum suorum hostium, ventris et pudendorum, gulæ, iræ, lætitiæ, luctus, cupiditatis et quæ sunt reliqua. Solus autem ad Deum graditur qui de his tropæum exiit. Quapropter Dandamin, ad quem Alexander Macedo accessit, 46 - 47 tanquam victorem belli, quod est in corpore, Brachmanes pro divino numine venerantur. Calanum autem insectantur, ut qui præter fas desciverit a philosophia sua. Deposito autem corpore Brachmanes tanquam ex aqua exsistentes pisces in purum aerem conspiciantur solem.

αὐτὴν τὴν ἀρχὴν περὶ μηδενὸς ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιχειρήσαντας εἶν· οἱ δὲ τὸ οὐ μᾶλλον ἢ προσέθεσαν, λέγοντες οὐ μᾶλλον τὸ πῦρ πῦρ ἢ εἶναι ἢ ἄλλο τι. Οὐ μὲντοι ἀπεφάναντο αὐτὸ τί ἔστιν, ἀλλὰ τὸ τοιούδε.

24. Ἔστι δὲ καὶ παρὰ Ἰνδοῖς αἵρεσις φιλοσοφουμένων ἐν τοῖς Βραχμάναις, οἱ βίον μὲν αὐτάριχον προβάλλονται, ἐμψύχων δὲ καὶ τῶν διὰ πυρὸς βρωμάτων πάντων ἀπέχονται, ἀκροδρούς ἀρκούμενοι, μηδὲ αὐτὰ ταῦτα τρυφῶντες, ἀλλὰ τὰ πέπτοντα εἰς τὴν γῆν ἢ βαστάζοντες ζῶσιν, ἕδιον ποταμοῦ Ταγαθενά πίνοντες. Διαβιῶσι δὲ γυμνοί, τὸ σῶμα ἐνδύμα τῆ ψυχῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γεγονέναι λέγοντες. Οὗτοι ἢ τὸν Θεὸν φῶς εἶναι λέγουσιν, ἢ οὐκ ὅποιόν τις ὄρα, ἢ τὸν ἥλιον καὶ πῦρ, ἀλλὰ ἔστιν αὐτοῖς ὁ Θεὸς λόγος, ἢ οὐκ ἔναρθρος, ἀλλὰ ὁ τῆς γνώσεως, δι' οὗ τὰ κρυπτὰ τῆς φύσεως ἢ μυστήρια ὄραται σοφοί. Τοῦτο δὲ τὸ φῶς, ὃ φασι λόγον τὸν Θεόν, αὐτοῖς μόνους εἶδέναι ἢ Βραχμάνας ἢ λέγουσι, διὰ τὸ ἀπεφάνεσθαι μόνους τὴν κενοδοξίαν, ὃς ἢ ἔστι χιτῶν τῆς ψυχῆς ἔσχατος. Οὗτοι θανάτου καταφρονοῦσιν· αἰεὶ δὲ ἰδίᾳ φωνῇ Θεὸν ἢ ὀνομάζουσι, καθὼς προεἶπομεν, ἕμνους τε ἀναπέμπουσιν. Οὐτε δὲ γυναῖκες παρ' αὐτοῖς οὕτε τεκνοῦσιν. Οἱ δὲ τοῦ ὁμοίου αὐτοῖς βίου ὀραχθέντες ἐκ τῆς ἀντιπέρας χώρας τοῦ ποταμοῦ διαπερήσαντες· ἐκείθι ἐναπομένουσιν, ἀναστρέφοντες μηκέτι· καὶ αὐτοὶ δὲ Βραχμάνες καλοῦνται. Βίον ἢ δὲ οὐκ ὁμοίως διάγουσιν· εἰσι γὰρ καὶ γυναῖκες ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξ ὧν περὶ οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες γεννῶνται καὶ γεννῶσιν. Τοῦτον δὲ τὸν λόγον ἢ, ὃν Θεὸν ὀνομάζουσι, σωματικὸν εἶναι, περιχειμένον τε σῶμα ἐξῆθεν ἑαυτοῦ, καθάπερ εἰ τις τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἐνδύμα φορεῖ, ἀπεκδυσάμενον δὲ τὸ σῶμα, ὃ περικειται, ὀφθαλμοφανῶς φαίνεσθαι. Πόλεμον δὲ εἶναι ἐν τῷ περιχειμένῳ αὐτῶν σώματι οἱ Βραχμάνες λέγουσι [καὶ πλήρες ἢ εἶναι πολεμίων ἢ αὐτοῖς τὸ σῶμα νενομικασίαι], πρὸς δ' ὡς πρὸς πολεμίους παραταγμένοι μάχονται, καθὼς προδεδηλώκαμεν. Πάντας δὲ ἀνθρώπους λέγουσιν αἰχμηλώτους εἶναι τῶν ἰδίων συγγενῶν πολεμίων, γαστρὸς καὶ αἰδῶν, λαίμου, ὀργῆς, χαρᾶς, λύπης, ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὁμοίων. Μόνος δὲ πρὸς τὸν Θεὸν χωρεῖ ὁ κατὰ τοῦτων ἐγείρας τρόπαιον. Διὸ Δάνδαμιν μὲν, πρὸς ὃν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδῶν εἰσῆλθεν, [p. 30. 31] ὡς νενικηκότα τὸν πόλεμον τὸν ἐν τῷ σώματι, Βραχμάνες θεολογοῦσι· Καλάνου δὲ καταφέρονται ὡς ἀσεβῶς ἀποστατήσαντος ἢ τῆς κατ' αὐτοῦς φιλοσοφίας. Ἀποθέμενοι δὲ Βραχμάνες τὸ σῶμα ὡς περὶ ἐξ ὕδατος ἰχθύος ἀνακύψαντες· εἰς ἀέρα καθαρὸν ὀρώσι τὸν ἥλιον.

VARIE LECTIONES.

ἢ τὸ οὐ μᾶλλον — οὐ μᾶλλον Roesperus p. 628 Coll. Sexti. Empir. Pyrrhon. hypotypos. 1, 188 — 192; Diog. Laert. 11. 75; Gell. nocit. Att. 11, 8: τὸ μᾶλλον — τὸ μᾶλλον vulgo. ἢ πῦρ πῦρ. πῦρ vulgo. ἢ αὐτὸ τί. αὐτὸ τί Roesperus. ἢ ἐν τῇ γῆ T. ἢ Οὗτοι Roesperus: Αὐτοὶ vulgo. ἢ φύσεως Roesperus p. 629: γνώσεως vulgo. ἢ εἶδέναι. ἰδέν Roesperus. ἢ Βραχμάνες Roesperus. ἢ ἐς Roesperus: ὁ vulgo. ἢ φωνῇ Θεόν. φῶς: τὸν Θεόν Roesperus. An ἔδουσι: δὲ ἰδίᾳ φωνῇ Θεόν, ὃν ὀνομάζουσι, x. c. λ. ? ἢ Βίῳ Roesperus. ἢ Inmerito videtur de sinceritate horum verborum dubitare Roesperus. ἢ Verba καὶ — νενομικασίαι uncis inclusit Roesperus. ἢ πολεμίων Roesperus; πολέμων vulgo. ἢ ἀποστήσαντος B. O.

25. Δρυΐδαι οἱ ἐν Κέλτοῖς τῇ Πυθαγορικῇ φιλοσοφίᾳ κατ' ἄκρον ἐγκύβαντες, αἰτίου αὐτοῖς γενομένου ταύτης τῆς ἀσκήσεως; Ζαμόλξιδος ὁ δούλου Πυθαγόρου, γένει Θρακίου ὁ δὲ μετὰ τὴν Πυθαγόρου τελευτήν ἐκεῖ χωρήσας αἰτίος τούτοις ταύτης τῆς φιλοσοφίας ἐγένετο ὁ. Τούτους Κέλτοι ὡς προφήτας καὶ προγνωστικούς δοξάζουσιν, διὰ τὸ ἐκ ψήφων καὶ ἀριθμῶν Πυθαγορικῇ τέχνῃ προαγορεύειν αὐτούς ὅτινα, ἥς καὶ αὐτῆς τέχνης τὰς ἐφόδους οὐ σιωπήσομεν, ἐκεῖ καὶ ἐκ τούτων τινὲς αἰρέσεις παρεισάγειν ἐτόλμησαν. Χρῶνται δὲ Δρυΐδαι καὶ μαγείαις ὁ.

26. Ηἰσίοδος δὲ ὁ ποιητῆς καὶ αὐτὸς περὶ φύσεως οὕτω λέγει ἀπλοκῶναι παρὰ Μουσῶν. Διὸς δὲ εἶναι τὰς Μούσας θυγατέρας. Ἐννέα γὰρ νύκτας ὁμοῦ καὶ ἡμέρας δι' ὑπερβολὴν ἐπιθυμίας ἀδιαλείπτως ὁ συνευνηθέντος τῇ Μνημοσύνῃ τοῦ Διὸς, ἔννεα ταύτας τὴν Μνημοσύνην συλλαβεῖν ἐν μιᾷ γαστρὶ, ἐφ' ἐκάστην νυκτὸς ὑποδεξαμένη ὁ μίαν. Καλέσας οὖν τὰς ἔννεα Μούσας ἀπὸ τῆς Πιερίας, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, διδαχθῆναι παρεκάλει,

... ὡς τὰ πρῶτα ὁ θεοὶ καὶ γαῖα γέγοντο, καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπειρίτος οἰδμὰ τε πόντου, Ἄστρου τε λαμπρότητα ὁ, καὶ οὐρανὸς εὐρύς ὁ ὑπερθεῖν, Ὅς στέφανον ὁ δάσαντο ὁ, καὶ ὡς τιμὰς διέλιποντο. Ἦδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα κολύπτουχον ἔσχον Ὀλύμπου.

Ταῦτά μοι, Μούσαι, φησὶν, ἔσπευ' Ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐπειδ' οὗτι περ πρῶτον γένηε' αὐτῶν.

Ἦτοι μὲν πρῶτιστα Χάος γένηε', αὐτὰρ ἔπειτα ὁ Γαί' εὐρύστερνος πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ Ἀθανάτων, οἱ ἔχουσι κάρη' ὁ νεφέετος ὁ Ὀλύμπου.

Τάρταρά τ' ἠνεμόεντα ὁ μυχῷ χθονὸς εὐρυσοδείης ὁ

Ἦδ' Ἐρος, ὁς κάλλιπτος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι Λυσυμῆλης πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων,

Δάμναται ὁ ἐν στήθεσσι ὁ νόον καὶ ἐπίφροντα Βουλῆν.

Ἐκ Χάος δ' Ἐρεβός τε μέλαινά τε Νύξ ἐγένοντο. Νυκτὸς δ' αὐτῆ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο. Γαῖα δὲ τοὶ πρῶτη ὁ μὲν ἐγένετο Ἰσον αὐτῇ Οὐρανὸν ἀστερόενθ' ἵνα μιν ὁ περὶ πάντα καλύπτοι ὁ,

Ὅσρα ἔη ὁ μακάρεσσι θεοῖς ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ. Γέινετο δ' οὐρα μακρὰ θεῶν ὁ χαρίεντας ἐραύλους

Νυμφῶν ὁ, αἱ γαίονσι κατ' οὐρα βησσηῖστα. Ἦδὲ καὶ ἀτρυγέτορ Πέλαγος τέλειν οἰδματι ἔθον Πόντορ ἀτερ φιλόητος ἐξιμέτρον, αὐτὰρ ἔπειτα Οὐρανῷ ἐνηθησῖσα τέξ' Ὀκεανὸν βαθυδίτην Κοῖόν τε Κρεῖόν θ', Ἐπερίονά τ', Ἰάπετόν τε

Druidæ, qui sunt in Celtis, Pythagoræ philosophiæ summo studio sese desiderunt, postquam iis auctor hujus disciplinæ exstitit Zamolxis, qui servus fuit Pythagoræ, genere Thrac. Qui cum post Pythagoræ obitum eo se contulisset, auctor illis hujus philosophiæ exstitit. Hos Celtæ pro prophetis et futurorum vatibus habent, quandoquidem ex calculis et numericis arte Pythagorica vaticinantur quædam, cujus et ipsius artis vias non silebimus, quoniam et ex his hæreses inducere quidam conati sunt. Utuntur autem Druidæ etiam magicis artibus.

Hesiodus autem poeta et ipse de natura ita se dicit audivisse a Musis. Jovis autem Musas esse filias. Novem enim noctes simul et dies per exsuperantiam cupidinis cum perpetuo Jupiter cum Mnemosyna concubisset, novem has Mnemosynam concepit utero, singulis enim noctibus concepit unam. Postquam igitur novem Musas invocavit ex Pieria hoc est ab Olympo, ut sese edoceret oravit,

...ut ab initio dii et terra exstiterint Et flucti et mare immensum voragoque maris

Stellæque collicentes et cælum vastum supernæ,

Utque divitias dispertierint inter se et ut munera distribuerint,

Et ut ab initio multijugem occupaverint Olympum.

... Hæc mihi, Musæ, inquit, dicite

A principio et deinde quid tandem primum exstiterit eorum.

Igitur omnium primum Chaos exstitit, verum postea Tellus late patens, omnium sedes immota semper Immortalium, qui obtinent cacumen nivosi Olympi,

48-49 Tartarique tenebrosa sinu terræ vastæ,

Atque Amor, qui pulcherrimus in immortalibus diis, Levans curas omniumque deorum omniumque mortalium,

Domat in pectoribus mentem et prudens consilium.

Ex Chao autem et Erebus et atra Nox exstiterunt. Ex Nocte autem rursus et Aer et Dies enati sunt. Tellus autem primum peperit par sibi ipsi Cælum stellatum, ut se circumquaque obtegeret,

Ut esset beatis diis sedes immota semper. Peperit autem montes magnos dearum jucunda cubilia

Nympharum, quæ habitant per montes confragosos. Præterea et sterili Mare peperit sætu servens Pontum sine amore jucundo, verum postea Cælo juncta peperit Oceanum profundum Cæumque et Crium Hyperionemque Japetumque

VARIE LECTIONES.

25 Ζαμέτριδος Β; Ζαμόλξιδος L. 26 γένει Θρακίου om. B, () ; γένει Θρακίος? an γένους Θρακίου? 27 γένεται T. 28 αὐτοῖς O; αὐτοῖς vulgo. 29 μαγείαις Roepers; μαγίας vulgo. 30 ἀδιαλείπτως T; om. ceteri. 31 ὑποδεξαμένη Wolfius; ὑποδεξαμένης libri. 32 Hesiod., Theog. 408 seqq., ubi multa alia M. 33 λεπτόντα O; λεπτόεντα B, T; λεπτήεντα L. 34 ὡς τ' ἄφανος Hesiod., Theog. v. 112. 35 δάσαντο eodd. 36 Ἰπειθ' Roepers p. 632; Ἰπειτα vulgo; καὶ εἴπαθ' οὗτι πρῶτον Hesiodus. 37 κάρη Hesiodus. 38 νεφέετος vulgo. 39 ἠερόεντα Hesiodus. 40 εὐρυοδείης L; εὐρωδείης B, O, T. 41 δάμναται L, T. 42 στήθεσσι L, T; στήθεσσι vulgo. 43 πρῶτη B, O; πρῶτα L; πρῶτον libri vulgati et Hesiodus. 44 ἵνα μιν δύναμιν eodd. 45 καλύπτοι eodd. 46 ἔρη' ἐν B; ἔρη' ἐν Gronovius. 47 θεῶν. 48 δσα eodd. 49 Νυμφῶν B, O; Νυμφῶν L.

*Thiamque Rheamque Themisque Mnemosynamque
Phœbanque aurea lænia Teihynque amabilem,
Post hos autem supremus natus est Saturnus raser,*

*Ferocissimus filiorum, vegetum autem oderat pa-
[rentem.
Peperit autem rursus Cyclopes trucem animum ge-
[rentes.*

Et reliquos omnes a Saturno enumerat Gigantes.
Post autem aliquando ex Rhea natum esse Jovem.

Illi igitur omnes de universi et natura et genitura
hæc, sicut exposuimus, ex doctrina sua statuerunt.
Universi autem degressi infra id, quod divinum est,
de creatarum rerum natura quæsiverunt, excellen-
tias mundi admirati, quippe quas pro divino numine
acciperent, cum alius aliam partem mundi antefer-
rent, Deum autem horum omnium et opificem igno-
rarent.

Igitur eorum, qui in Græcis philosophati sunt,
decreta abunde exposita esse arbitror, a quibus
perfecti hæretici quæ paulo post dicentur aggressi
sunt. Placet autem prius expositis mysticis etiam
quæcumque operose de stellis quidam et spatiis
commenti sunt dicere. Etenim ex illis perfecti hæ-
retici **50-51** prodigia loqui censentur a multitu-
dine. Num deinceps futilia illorum commenta illu-
strabimus.

⁵⁰ Θίαν vulgo. ⁵¹ Ψείαν vulgo. ⁵² ἀκρότατος codd.; ὀπλότατος Hesiodus. ⁵³ ἀγκυλομήτης vulgo.
⁵⁴ τοῖς πολλοῖς. πολλοὶ Rucperus; πολλοῖς; vulgo.

*A Thelar⁵⁰ te Ψείδαν⁵¹ te, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
Φοίβην τε χρυσοστέφανον, Τηθύν τ' ἐρατεινήν.
Τούς δὲ μετ' ἀκρότατος⁵² γένετο Κρόνος ἀγκυ-
[λομήτης⁵³,
Ἀκρότατος παῖδων, θαλερόν δ' ἤχθηρος τοκῆς.*

Γείρατο δ' αὐτὸν Κύκλωπας, ὑπέρβιον ἤτορ ἔχοντας.

Καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀπὸ τοῦ Κρόνου καταριθμεῖ
Γίγαντας. Ὑστερον δὲ πάλιν ἐκ τῆς Ἑίας γεγονέναι
τὸν Δία.

Οὗτοι μὲν οὖν πάντες περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως
τε καὶ γενέσεως ταῦτα καθὼς ἐξεθέμεθα τῇ αὐτῶν
δόξῃ ἐξεῖπον. Οἱ δὲ πάντες κάτω τοῦ Θείου χωρή-
σαντες περὶ τὴν τῶν γενομένων οὐσίαν ἠσχολήθη-
σαν. τὰ μεγέθη τῶν κτίσεως καταπλαγέντες, καὶ
αὐτὰ τὸ Θεῖον εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος
τῆς κτίσεως προκρίναντες, τὸν δὲ Θεὸν τούτων καὶ
δημιουργὸν μὴ ἐπιγινόντες.

Τὰς μὲν οὖν τῶν καθ' Ἑλληνῶν φιλοσοφεῖν ἐπι-
χειρηκόντων δόξας ἱκανῶς ἐκτεθεῖσθαι νομίζω, παρ'
ὧν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες οἱ αἰρετικοὶ τὰ μετ' οὐ
πολύ ῥηθησόμενα ἐπεχείρησαν. Δοκεῖ δὲ πρότερον
ἐκθεμένους τὰ μυστικὰ καὶ ὅσα περιέργως περὶ
ἄστρα τινὲς ἢ μεγέθη ἐφαντάσθησαν, εἰπεῖν· καὶ γὰρ
ἐξ [p. 32-34] αὐτῶν λαβόντες ἀφορμὰς τερατολο-
γεῖν νομίζονται τοῖς πολλοῖς⁵⁴. ἔπειτα ἀκολούθως
τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀδρανή δόγματα φανερώσομεν.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER QUARTUS.

1. [Stellarum autem appellant terminos in uno- C 1. ⁵⁵ [μοῖρας ἐπὶ ποσὴν μοῖραν πλεί-
quoque signo, in quibus unaquæque stella a quota
parte ad quotam usque partem potest plurimum.
De quibus non exigua] est apud illos secundum
[tabulas suas diversitas. Stipari autem tanquam
a satellitibus] stellas aiunt [quando mediæ sunt
inter alias stellas in conspiciis], signorum, veluti,
quando [ejusdem signi stella aliqua primas occupat
partes], alia [extremas, alia denique quæ sunt in
medio], stipari a satellitibus dicitur ea quæ est

στον δύναται. Περὶ ὧν οὐχ ἡ τυχοῦσα] παρ' αὐτοῖς
ἔστι κατὰ⁵⁶ [τοὺς πίνακας διαφωνία. Δορυφορεῖσθαι
δὲ] ἀστέρας λέγουσιν, ὅταν μέσοι ὧσιν ἄλλων ἀστέ-
ρων ἐν συνεχείῳ ζυθίων, οἶον, ἐάν⁵⁷ τοῦ αὐτ[οῦ] ζω-
δίου ὅς μὲν⁵⁸ τις ἀστήρ τὰς πρώτας ἐπέχη μοῖρας,
ὅς δὲ⁵⁹ [τὰς τελευταίας, ὅς δὲ τὰς ἐν μέσῳ, δορυφο-
ρεῖσθαι λέγεται ὁ ἐν] μέτρῳ ὑπὸ τῶν τὰς ἐπ' ἄκροις
ἐπαχόντων μοῖρας. [Ἐπιβλέπειν δὲ⁶⁰ λέγονται ἀλλή-
λους καὶ συμφωνεῖν ἀλλήλοις] ὡς οἱ κατὰ τρίγωνον

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ Quid exciderit, ex Sexti. Empir. adv. Mathem. V, § 37, p. 345, quem secutus est auctor noster cognoscitur, apud quem hæc præcedunt: "Ὅρα δὲ ἀστέρων προσαγορεύουσιν ἐν ἑκάστῳ ζωθίῳ ἐν ὅς ἔκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ ποσῆς. Uncis inclusa in cod. prorsus enarraverunt M. ⁵⁶ καὶ κατὰ Sextius. ⁵⁷ ἐάν. ἀντὶ C. ⁵⁸ ὁ μὲν M. ⁵⁹ ὁ δὲ C, M. ⁶⁰ Eadem iterantur p. 127, 17 sqq.

ἡ τετράγωνον ἢ φαινόμενοι. Κατὰ τρίγωνον μὲν ἄ
οὖν ἢ σχηματίζονται καὶ ἐπιθεωροῦσιν ἀλλήλους οἱ ἢ
ἐπὶ τριῶν ζῳδίων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα ἢ,
κατὰ τετράγωνον δὲ οἱ ἢ δισὶν ἢ κεφαλῇ ἢ τὰ ὑπο-
κείμενα μέρη συμπάσχει καὶ τοῖς ὑποκειμένοις ἢ
κεφαλῇ ἢ, οὕτω καὶ τοῖς ὑπερσεληναίοις ἢ τὰ ἐπι-
γεαῖα. Ἀλλὰ τις ἐστὶ τούτων διαφορὰ καὶ ἀσυμπάθεια,
ὡς ἂν ἢ μὴ μίαν καὶ τῆν αὐτὴν ἔχοντων ἔνωσιν. |
superlunaribus partibus terrestres. Sed quædam

A media ab iis, quæ obtinent eas partes, quæ sunt in
extremo. [Aspectare autem dicuntur invicem et
concinere inter se] utpote in figura triangulari aut
quadrangulari apparentes. Atque triangula quidem
figurantur forma et aspectant inter se. quæ trium
signorum spatium habent interjectum, quadrangula
autem, quæ duorum. Capiti humano subjectæ par-
tes [compatiuntur et subjectis] caput, ita etiam
harum est diversitas et incompatibilitas, ut quæ non

2. Τούτοις χρησάμενοι Εὐφράτης ὁ Περ[στικός]
καὶ Ἀβμεθῆς ἢ ὁ Καρύστιος καὶ ὁ λοιπὸς ἢ τούτων
χορδὸς τῷ λόγῳ [τῷ] τῆς ἀληθείας ἐπονομάσαντες
αἰώνων στάσιν καὶ ἀπόστασιν ἢ [γαθῶν] δυνάμεων
εἰς κακὰ καὶ συμφωνίας ἀγαθῶν μετὰ πονηρῶν προ-
αγορεύουσι, καλοῦντες τοπάρχας καὶ προαστείους
καὶ ἄλλα πλείστα ὀνόματα, ὧν πᾶσαν τὴν ἐπιχει-
ρημένην ἀρεσιν ἐκθήσομαι [p. 34. 35] καὶ διελέγξω,
ἐπὶ εἰς τὸν περὶ τούτων λόγον φθάσωμεν ἢ. Νυνὶ δὲ,
μὴ ποτὲ τις νομίσῃ πιστὰ εἶναι καὶ ἀσφαλῆ τὰ τοῖς
Χαλδαίοις νενομισμένα περὶ τὴν ἀστρολογικὴν μά-
θησιν, οὐκ ὀκνήσομεν τὸν πρὸς τούτους ἢ ἐλεγχον δι'
ὀλίγων παραθεῖναι, ἐπιδεικνύντες ματαίαν τὴν
τέχνην καὶ πλανῆν ἢ μᾶλλον καὶ ἐξαφανίζειν ψυχὴν
δυναμένην ἐλπίζουσαν μάταια, ἢ ὠφελεῖν. Οἷς οὐ
κατὰ τέχνης ἐμπειρίαν [ἐπι]έχομεν ἢ, ἀλλ' ἐκ τῆς
τῶν πρακτικῶν λόγων [γνώ]σεως. Οἱ ταύτην τὴν
μάθησιν ἠττηχότες Χαλδαίων γενόμενοι ὀμιλεῖται ὡς
ξένα τοῖς ἀνθρώποις καὶ θαυμάσια μεταδιδόντες
μυστήρια τοῖς ὀνόμασιν ἐναλλάξαντες ἀρεσιν ἔθεν
συνεστήσαντο ἢ ἀλλ' ἐπεὶ ἢ τὴν τῶν ἀστρολόγων τέ-
χνην ὡς δυνατὴν νομίσαντες ταῖς τε παρ' αὐτῶν μαρ-
τυρίαις χρώμενοι τὰ ἐπιχειρούμενα δι' αὐτῶν πι-
στεύεσθαι θέλουσι, τανῦν ἢ καθὼς ἔδοξε τὴν ἀστρο-
λογικὴν ἐπιδειξόμεν ἀύστατον, αὐθις μέλλοντες καὶ
τὴν περατικὴν ἀκυροῦν ὡς κλάδον ἐκ βίζης ἀσυστάτου
πεφυκυῖαν.

B et proastios aliisque plurimis nominibus, quorum
universam, 52-53 quam moliti sunt, pravam
doctrinam exponam et confutabo, cum in illum lo-
cum devenerimus. Nunc vero, ne forte quisquam
opinetur fide digna et certa esse, quæ apud Chal-
dæos opinione recepta sunt circa astrologicam doctri-
nam, non cunctabimur horum refutationem paucis
afferre, cum demonstravimus fulem esse illorum
artem et ita comparatam, ut decipiat potius fundi-
tusque tollat mentem sperantem vana, quam juvet.
Quibuscum nobis non ex artis præceptis res erit,
sed ex rationibus communis vitæ. Hanc doctrinam
quæ sectati sunt, Chaldæorum usi consuetudinis, tan-
quam nova hominibus et mirabilia prodentes my-
steria commutatis nominibus hæresin inde consti-
tuerunt. Sed quoniam astrologorum arti mirificam
vim tribuentes illorumque usi testimoniis molimini-
bus suis fidem facere conantur, nunc, sicuti placuit,
astrologicam artem quam sit inepta demonstrabi-
mus, deinceps Peraticorum etiam doctrinam in-
firmatūri, tanquam ramum ex inepta radice prop-
tatum.

3. Ἄρχῃ μὲν οὖν καὶ ὡσπερ θεμελίος ἐστὶ ἢ
στῆσαι τὸν ὠροσκοπόν. Ἀπὸ τούτου γὰρ τὰ λοιπὰ
τῶν κέντρων λαμβάνεται τὰ τε ἀποκλίματα καὶ αἱ ἢ
ἐπαναφοραὶ τὰ τε τρίγωνα καὶ τὰ ἢ τετράγωνα καὶ
οἱ κατ' αὐτὰ σχηματισμοὶ τῶν ἀστέρων, ἀπὸ δὲ πάν-
των τούτων αἱ προαγορεύσεις. Ὅθεν ἀναιρεθέντος
τοῦ ὠροσκοποῦ κατὰ ἀνάγκην οὐδὲ τὸ ἢ μεσουρα-
νοῦν ἢ [ἢ δύνον ἢ ἀντιμεσουρανοῦν] ἐστὶ γινώρι-
μον ἢ, ἀκαταληπτουμένων ἢ δὲ τούτων συναφα-
νίζεται ἢ πᾶσα [ἢ] ἢ Χαλδαϊκὴ μέθοδος. Ὅτι
δὲ ἀνεύρετον αὐτοῖς ἐστὶ ἢ τὸ ὠροσκοποῦν ζῳδίων,

D 3. Principium igitur et quasi fundamentum est
constituere horoscopum. Ab hoc enim reliqui car-
dinum sumuntur et declinationes et successiones et
triangula et quadrata stellarumque ad ea conforma-
tiones, ab omnibus autem his prædictiones. Unde
dempto horoscopo necessario neque id quod est in
medio cæli aut occidens, aut quod est ex adverso
ejus quod est in medio cæli cognosci potest; hæc
autem cum comprehendere nequeunt, una tollitur uni-
versa Chaldæorum ars. Reperiri autem ab iis non
posse horoscopi signum multifariam licet ostendere.

VARIE LECTIONES.

ἢ κατὰ τρίγωνον ἢ τετράγωνον om. C, M. Cf. Sexti. § 39. ἢ κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν σχηματίζοντα
καὶ ἐπιθεωροῦσιν Sextius: καὶ συσχηματίζοντες ἐπιθεωροῦσι δὲ C, M. ἢ οἱ Sextius: om. C, M. ἢ δι-
στήμα Sextius. ἢ οἱ Sextius; et C, M. ἢ δυοῖν Sextius. ἢ κεφαλῇ C. ἢ ἐν κεφαλῇ C. ἢ ὑπὲρ σεληναίοις
C; ἢ ἐπουρανοῖς Sextius. ἢ συμπάθεια, ὡς ἀν C. Cf. Sexti. V, § 44, p. 345. ἢ Ἀβμεθῆς. Infra p. 127 Κέλ-
σης, p. 315 Ἀδέμης. ἢ Cf. infra p. 127, 26 sqq., ubi eadem ampliora leguntur. ἢ φθάσωμεν C.
ἢ τούτοις C. ἢ πλάνην C. ἢ [ἐν]έχομεν M. ἢ ἐπὶ C. ἢ τούτων C. ἢ Quæ sequuntur apud Sextium
leguntur § 50 sqq. p. 346 sqq. ἢ ἐστὶ τὸ στῆσαι Sextius Bekkeri; ἐπιστῆναι C; ἐστὶ στῆναι M; ἐστὶ τὸ
στῆναι Sextius ante Bekkerum. ἢ αἱ om. Sextius ante Bekkerum. ἢ τὰ om. C, M. ἢ οὐδὲ τὸ Sextius;
οὕτω τε C, M. ἢ Uncis inclusa desunt in C. ἢ ἢ — ἢ, οὕτω — οὕτω M. ἢ ἐπιγνώριμον C. ἢ ἀκαταλη-
πτούτων C, M. ἢ συναφανίζεται D. ἢ ἢ om. C. ἢ ἔνεστι Sextius.

Ut enim hoc comprehendatur oportet primum genituram ejus, qui cadit sub considerationem, certo definitam esse; deinde autem horoscopium, quod illam significet, esse non fallax, postremo autem ascensionem signi accurate observatam esse. In pariendo enim ascensio signi in caelo orientis observata 54 - 55 esse debet, quoniam horoscopi signum definiens Chaldæi ex ascensione configurationem stellarum instituunt, id quod dispositionem appellant, qua innixi prædictiones formaat. Verum neque genituram eorum, qui sub considerationem cadunt, licet assequi, ut docebo, neque horoscopium infallax est, neque oriens signum satis accurate comprehenditur. Qua ratione igitur inepta sit Chaldæorum ars nunc ostendamus. Igitur genituram eorum qui sub considerationem cadunt prius cum definiunt querere, aut a seminis depositione et conceptione ducunt, aut a partu. Et quando quis a conceptione ducere periclitabitur, accurata horum ratio comprehendere nequit, quippe cum celeriter transvolet tempus; et probabiliter quidem; non enim habemus dicere, utrum una cum transfusione seminis facta sit conceptio annon. Potest enim vel momento cogitationis hoc contingere, sicut etiam farina aqua subacta ardentibus clibanis immissa statim conglutinatur; potest autem etiam post tempus. Spatio enim intercedente ab ore uteri usque ad fundum, ubi et conceptiones fieri aiunt medici, certe in aliquo tempore spatium hoc penetrare consentaneum est demissam naturam seminis. Tenentes igitur quantitatem temporis haud accurate Chaldæi nunquam conceptionem comprehendunt. Cum semen aliquando recta injiciatur et ipsis incidat simul opportune ad conceptionem comparatis uteri [locis, aliquando autem multifariam dissectum incidat, ab ipsa autem quæ in utero est vi in unum locum congregari] possit: in ignoratione versatur, quando accidat prius, quando alterum, et quantum temporis in illam conceptionem consumatur, et quantum in hanc. Hæc autem cum ignorentur, sublata est et accurata comprehensio conceptionis. Sin vero, sicuti quidam physicorum dixerunt, coctum prius et ante commutatam in utero semen tum demum intrat in reserata ejus vasa, sicuti in terram semina terræ: hinc qui 56 - 57 ignorant quantitatem temporis ad mutationem necessarii ne conceptionis quidem tempus cognitum habebunt. Præterea vero etiam ut ad reliquas partes corporis differunt a se

A ποικίλως ἔστι διδάσκειν. Ἴνα γὰρ τοῦτο καταληφθῆ, δεῖ πρῶτον μὲν τὴν γένεσιν τοῦ πίπτοντος ὑπὸ τῆν ἐπίσκεψιν βεβαίως κατελιθῆναι, δεύτερον [δὲ] τῆ διασημαίνον τῆ ταύτην ὠροσκοπίον [ἀπλανῆς] ὑπάρχειν, τρίτον δὲ τὴν ἀναφορὰν τοῦ ζωδίου πρὸς ἀκριβείαν συνῶφθαι. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἀποτέξεως ἡ ἀναφορὰ τοῦ κατ' οὐρανὸν ἀνίσχοντος ζωδίου τετηρήσθω, ἐπει δὲ τὸ ὠροσκοποῦν ὀρισάμενοι οἱ [p. 35-37] Χαλδαῖοι ἐπὶ τὴν ἀναφορὰν τὸν συσχηματισμὸν τῶν ἀστρῶν ποιοῦνται, ὅπερ διάθεμα καλοῦσιν, ἐφ' ᾧ τὰς προαγορεύσεις δογματίζουσιν. Οὕτε δὲ τὴν γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν πίπτόντων λαμβάνειν δυνατὸν ἔστιν, ὡς παραστήσω, οὕτε τὸ ὠροσκοπῆν ἀπλανῆς καθέστηκεν, οὕτε τὸ ἀνίσχον ζωδίου πρὸς ἀκριβείαν καταλαμβάνεται. Πῶς οὖν ἀσύστατος ἡ τῶν Χαλδαίων μέθοδος νῦν λέγωμεν. Τὴν δὲ γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν πεσομένων πρότερον ὀρίσαντες ἐπιζητεῖν ἦτοι ἀπὸ τῆς τοῦ σπέρματος καταβολῆς καὶ συλλήψεως λαμβάνουσιν ἢ ἀπὸ τῆς ἐκτέξεως. Καὶ εἰ μὲν ἀπὸ τῆς συλλήψεως λαμβάνειν ἐπιχειρήσει τις, ἀληπτός ἔστιν ὁ ἀκριβῆς περὶ τοῦτου λόγος, ταχὺς ὑπάρχων χρόνος· κατ' εἰκότως. Οὐ γὰρ ἔχομεν λέγειν, ἔτε ἕνα τῆ καταθέσει τοῦ σπέρματος γέγονεν ἢ συλλήψεως ἔτε καὶ μῆ. Δύναται μὲν γὰρ καὶ ἕνα νημέρι τοῦτο συμβαίνειν, ὡσπερ καὶ τὸ προσαχθὲν τοῖς διαπόροις τῶν κλιθῶν στέαρ εὐθὺς κολλᾶται, δύναται δὲ καὶ μετὰ χρόνον. Διαστήματος γὰρ ὄντος ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς μητέρας μέχρι τοῦ πυθμένος, ἐθθα καὶ τὰς συλλήψεις λέγουσι γίνεσθαι ἰατροί, πάντως ἐν χρόνῳ τινὶ τὸ διάστημα τοῦτο ἀνύειν πέφυκεν ἢ καταβαλλομένη τοῦ σπέρματος φύσις. Ἄγνοοῦντες οὖν τὴν ποσότητα τοῦ χρόνου κατὰ τὸ ἀκριβῆς οἱ Χαλδαῖοι οὐδέποτε τὴν σύλληψιν καταλήφονται. Τοῦ σπέρματος ὅτε μὲν εὐθυβολομένου καὶ αὐτοῖς προσπίπτοντος ὅφ' ἐν τοῖς εὐφυῶς ἔχουσι πρὸς σύλληψιν τῆς μητέρας [τόποις, ὅτε δὲ πολυσπέρως ἐπίπτοντος, ὅφ' αὐτῆς δὲ τῆς ἐντῆς μητέρας δυνάμεως εἰς ἕνα τόπον συνάγεσθαι] δυναμένου· τῶν ἀγνώστων τὸ πότε γίνεται τὸ πρῶτον καὶ πότε τὸ δεύτερον, πόσος τε ὁ εἰς ἐκείνην τὴν σύλληψιν ἀναλισκόμενος χρόνος καὶ πόσος [ὁ] εἰς ταύτην ἀγνοομένων δὲ τούτων ἦρται καὶ ἡ πρὸς ἀκριβείαν τῆς συλλήψεως κατάληψις. Ἐπερ τε ὡσπερ τινὲς τῶν φυσικῶν εἰρήκασιν, ἐφόμενον πρῶτον καὶ προμεταβαλλόμενον ἐν μήτρᾳ τὸ σπέρμα τότε προσέρχεται τοῖς ἀναστομωθείσιν αὐτῆς ἀγγελοῖς, καθάπερ τῆ γῆ τὰ τῆς γῆς σπέρματα· αὐτόθεν

VARIE LECTIONES.

ἢ δὲ om. C. ἢ διασημαίνόμενον C, M. ἢ ἀπλανῆς om. C. ἢ ἀναφορὰν Sextus; διαφορὰν C, M. ἢ Ἐπὶ Sextus; ἢ Ἀπὸ C, M. ἢ ἀποτέξεως; C et Sexti collid., C, S, V. ἢ ἡ διαφορὰ—ἰσχυρότος C. ἢ τετηρήσθω C; τετήρηται Sextus. ἢ ἐπὶ C. Uherius Sextus § 53. Τετήρηται, καθάπερ διακόνῳ πρὸς τὴν τήρησιν τοῦ ὠροσκοπίου χρησαμένων τῶν Χαλδαίων· ἐπὶ δὲ τῆ ἀναφορᾷ ὁ συσχηματισμὸς τῶν ἄλλων ἀστέρων, ὅπερ διάθεμα καλοῦσι, καὶ ἐπὶ τῷ διαθέματι αἱ προαγορεύσεις. ἢ σχηματισμὸν C, M. ἢ ἐπὶ τὴν Sextus ante Bekkerum. ἢ παραστήσωμεν Sextus. ἢ ἀστατος C. ἢ λέγομεν C et Sexti cod. R et ed. Gen. ἢ Τὴν δὲ Sextus; δεῖ τὴν C, M. ἢ ὀρίσαντας C, M. ἢ θέσει Sextus; ἢ καταθέσει? ἢ ἀνύειν ποιεῖν Sextus. ἢ πέφυκεν ἢ Sextus; πέφυκα C, M. ἢ τοῦ σπέρματος Sextus τὸ σπέρμα ἢ; C, M. ἢ προσπίπτος C. ἢ Uncis inclusa suppleta ex Sexto. ἢ δυνάμεως· ἀγνώστων δὲ ὄντων πότε C, M. ἢ πόσος εἰς αὐτὴν C. ἢ ἦρται—οἴχεται Sextus. ἢ τε, γε C. ἢ ἐφόμενον Sextus; ἐμμένον C, M. ἢ προμεταβάλλον Sextus. ἢ καθάπερ—σπέρματα. Hæc, quæ parum ad rem facere videntur, omissa apud Sextum. ἢ αὐτόθεν Sextus; ὄθεν C, M.

οὐ μὴ ἴδωσι τὴν ποσότητα τοῦ τῆς μεταβολῆς A
[p. 37-39] χρόνον οὐκ εἰσονται οὐδὲ τὸν τῆς συλλή-
ψεως καιρὸν. Ἔτι δὲ καὶ ὡς κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη
τοῦ σώματος διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ γυναῖκες κατὰ
ἐνέργειάν τε καὶ τὰς λοιπὰς αἰτίας, οὕτως καὶ κατὰ
τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν τὰς μὲν θάττον συλλαμ-
βανούσας τὰς δὲ βράδιον. Καὶ οὐ παράδοξον, ὅπου ἄ
καὶ αὐταὶ αὐταῖς⁵⁵ συγκρινόμεναι νυνὶ μὲν εὐσύλληπτοι
θεωροῦνται, νυνὶ δὲ οὐδαμῶς. Τοῦτου δ' οὕτως ἔχοντος ἀδυνάτως⁵⁶ ἔστι λέγειν πρὸς ἀκρίθειαν πότε συνέχεται⁵⁷

τὸ καταβληθὲν σπέρμα, ἵνα ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου στήσῃσιν⁵⁸ οἱ Καλδαῖοι τῆς γενέσεως τὸν ὥροσκόπον.

4. Τούτου τῷ λόγῳ ἀδυνάτων ἔστιν ἐκ τῆς συλλή-
ψεως στήσαι τὸν ὥροσκόπον. Ἄλλ' οὐδὲ ἔξ ἀπο-
τέξεως⁵⁹. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀπορὸν ἔστι τὸ πότε
ρήθῆσεται ἀπόττειν εἶναι· ἄρα γε ὅταν ἀρξῆται
προκύπτειν εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀποτικτόμενον⁶⁰,
ἢ ὅταν ὀλίγον⁶¹ ἐξίσχη, ἢ ὅταν εἰς τὴν γῆν κα-
τενεχθῆ⁶²; οὐδ' ἐν ἐκάστῳ⁶³ τούτων δυνατόν ἔστι
τὸ ἀκριθὲς τῆς ἀποτέξεως⁶⁴ καταλαβεῖσθαι ἢ χρόνον
ὀρίζειν. Καὶ γὰρ διὰ παράστημα ψυχῆς καὶ δι' ἐπι-
τηδεϊότητα σώματος καὶ διὰ προαίρεσιν⁶⁵ τῶν τόπων
καὶ δι' ἐμπειρίαν μαίας⁶⁶ καὶ ἄλλας ἀπείρους
προφάσεις; οὐχ ὁ αὐτός ἔστι χρόνος καθ' ὃν προκύπτει
τὸ τιχτόμενον βράγνυον τῶν ὑμένων, ἢ ἐκτὸς ὀλί-
γον⁶⁷ γίνεται, ἢ εἰς τὴν γῆν καταφέρεται, ἀλλ'
ἄλλος ἐπ' ἄλλων⁶⁸. Ὅν⁶⁹ πάλιν μὴ δυνάμενοι ὠρι-
σμένως καὶ ἀκριθῶς σταθμίσασθαι⁷⁰⁻⁷² οἱ Καλδαῖοι
ἐκπεσοῦνται τοῦ δεόντως⁷³ τὴν τῆς ἀποτέξεως⁷⁴
ὥραν ὀρίζειν. Ὅτι μὲν οὖν ἐπαγγέλλονται ἐπὶ τοῖς
τῆς ἀποτέξεως χρόνοις; οἱ Καλδαῖοι τὸν ὥροσκόπον
γινώσκουσιν, οὐκ ἴσασι⁷⁵ δὲ, ἐκ τούτων συμφανές·
ὅτι δὲ οὐδὲ τὸ ὥροσκόπιον ἀπλανὲς αὐτοῖς ἔστι, πάρ-
εστιν ἐπιλογίζεσθαι. Ὅταν γὰρ λέγωσιν ὅτι ὁ προσ-
εδρεύων τῇ ὠδινοῦσῃ ἄμα τῇ ἀποτέξει⁷⁶ δίσκῳ ση-
μαίνει τῷ ἀπὸ⁷⁷ τῆς ἀκρωρίας ἀστεροσκοποῦντι
Καλδαῖω, κάκεινος εἰς οὐρανὸν ἀποδελῶπον παραση-
μαίνεται⁷⁸ τὸ ἀνίσχον [p. 39, 40] ζώδιον, τὸ μὲν
πρῶτον ἐπιδειξόμενον⁷⁹ αὐτοῖς ὅτι τῆς ἀποτέξεως
ἀορίστου τυγχανούσης, καθὼς μικροῦ πρότερον παρ-
εστήσαμεν, οὐδὲ τῷ δίσκῳ ταύτην διασημαίνειν εὐ-
κολον⁸⁰. Εἴτ' ἔστω καὶ καταληπτῆν⁸¹ ὑπάρχειν τὴν
ἀπόττειν, ἀλλ' οὐτιγὲς⁸² πρὸς ἀκριθῆ χρόνον σημειοῦ-
σθαι⁸³ ταύτην δυνατόν ἔστι· τὸν γὰρ τοῦ δίσκου
φάρον ἐν πλείονι⁸⁴ χρόνῳ καὶ ἐν συχνῷ⁸⁵ πρὸς
ἀσθησιν δυνάμενον μερίζεσθαι κινεῖσθαι⁸⁶ συνέδη D

mulieres et ad vigorem et reliqua, ita par est eas
etiam ad vigorem uteri differre, ita ut aliæ citius
conciplant, aliæ tardius. Nec absurdum, cum et ipsæ
secum ipsis comparatæ aliquando pronæ ad conci-
piendum reperiantur, aliquando autem nequaquam.
Quæ cum ita se habeant, accurate dici nequit,
quando contineatur injectum semen, ut ab hoc tem-
pore horoscopus Chaldæi constituant.

4. Propter hanc rationem fieri non potest, ut ex
conceptione constitutur horoscopus. Sed ne ex
enixione quidem. Primum enim arduum est affir-
mare quando jure dicatur enixio adesse. Anne
quando cœpit provolvi in frigidum aerem id quod
paritur, an quando paululum emineat, an quando in
terram delapsum sit? Neque in singulis his casibus
potest fieri ut ipsum momentum enixionis compre-
hendatur aut tempus definiatur. Etenim per præ-
sentiam animi et opportunitatem corporis et ele-
ctionem locorum et scientiam obstetricis aliasque
causas innumerabiles non idem est tempus, quo
provolvitur partus ruptis membranis, aut paululum
prominet, aut in terram defertur, sed in aliis aliter.
Quod rursus tempus cum non possint definite et
accurate statuere Chaldæi, excident facultate
enixionis tempus, ut oportebat, definiendi. Prosteri
quidem igitur in ipsis enixionis momentis Chaldæos
horoscopum sese cognoscere, non nosse autem ex
his apertum est, esse autem nec horoscopium qui-
dem iis certum, in promptu est rationem subducere.
Quando enim dicunt eum, qui assideat par-
tuerenti, cum ipsa enixione disco significare Chal-
dæo ex edito loco stellæ contemplanti; huncque in
cælum intuentem 58-59 notare oriens signum :
primum demonstremus illis, cum enixio non definita
sit, ut paulo superius exposuimus, hanc ne disco
quidem significare facile esse. Porro vel esto com-
prehendi posse enixionem, at certe fieri nequit, ut
ad accuratum tempus significetur; disci enim sonus
longiore demum tempore ad sensum dividi cum
possit, evenit ut ægre moveatur ad cacumen. Do-
cumentum autem est id, quod in iis qui in longin-
quo ligna cædunt observatur. Nam post satis diu

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ οἱ μὴ οὐκ Sextus. ⁵⁶ Rectiora hæc exstant apud Sextum sic : Καὶ μὴ ὡς περ κατὰ τὰ
λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος ἐν ταῖς τῶν μερῶν ἐνεργείαις διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ γυναῖκες, οὐ-
τως εἰδὸς αὐτὰς καὶ κατὰ τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν διαφέρουσιν, τὰς μὲν θάττον συλλαμβανού-
σας, τὰς δὲ βράδιον. ⁵⁷ ὅπου ὅτε Sextus. ⁵⁸ αὐταὶ αὐταῖς C; αὐταὶ αὐταῖς M : εὐταῖς; Sextus.
⁵⁹ τῶν ἀδυνάτων Sextus; ἀδυνάτων M. ⁶⁰ τὸ πότε συνέχεται; Sextus. ⁶¹ συστήσῃσιν Sextus ante Bekke-
rum. ⁶² ἀλλ' οὐδὲ ἄλλοι δὲ C : καὶ μὴν οὐδὲ Sext. V § 54 p. 348. ⁶³ ἐξ ἀποτέξεως ἀπὸ τέξεως Sextus.
⁶⁴ τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀποτικτόμενον Sextus; τὸν θυρεὸν C, M. ⁶⁵ ὀλίγον Sextus; ὄλον C. ⁶⁶ κατενεχθῆ
Sextus; ἐνεχθῆ C, M. ⁶⁷ οὐδ' ἐν ἐκάστῳ οὐδὲν ἐκάστῳ C : εἴτα οὐδὲ ἐφ' ἐκάστου Sextus. ⁶⁸ ἀποτέξεως
Sextus : ἀποδείξεως C, M. ⁶⁹ καὶ πρὸς διάθεσιν Sextus. ⁷⁰ μαίας Sextus : ἄμα C. ⁷¹ ὀλίγον Sextus :
ὄλον, ante quod incubulum duas litteras evanuerunt, C. ⁷² ἐπ' ἄλλων. ⁷³ ὃν Sextus : ἐπ' ἄλλῳ ὃν C : ἐπ'
ἄλλῳ, ὃν M. ⁷⁴ σταθμίσασθαι C. ⁷⁵ δεόντως C. ⁷⁶ ἀποτέξεως; Sextus : ἀποδείξεως C, M. ⁷⁷ οὐκ
ἴσασι Sextus : οὐκ ἴσασιν C. ⁷⁸ ἄμα τῇ ἀποτέξει τὴν ἀπόττειν Sextus ⁷⁹ ἐπὶ τῆς Sextus. ⁸⁰ παρασημα-
ίνεται ἐπισημειοῦται Sextus. ⁸¹ ἐπιδειξόμενον C : ἐπιδείξομενον M; ὑποδείξομενον Sextus. ⁸² εὐκολον Sextus,
εὐλόγον C. ⁸³ καὶ καταληπτῆν Sextus, καταληπτῆν C, M. ⁸⁴ οὐ γὰρ Sextus. ⁸⁵ παρρησιμηιοῦσθαι Sex-
tus. ⁸⁶ ἐν πλείονι Sextus, πλείονι C, M. ⁸⁷ ἐν συχνῷ Sextus, εὐ συχνῷ C, συχνῷ M. ⁸⁸ καὶ κινεῖσθαι C.

tuꝛnũm tempus quam securis demissa est exauditur sonus ictus, quippe qui longiore intervallo penetret ad eum qui audit. Hanc ob rem igitur non licet accurate Chaldaicis tempus exorientis signi et quod revera pro horoscopo habeatur assequi. Tametsi non solum majus temporis intervallum intercedit post partum, dum is, qui assidet parturienti, ferit disco, deinde, postquam ferit, audit qui sedet in cacumine : sed etiam dum circumspicit et cernit in quo signorum sit luna et reliquarum stellarum in quoniam signo sit quæque, necessario consequitur ut diversa existat stellarum dispositio, cum poli motus ineffabili celeritate feratur antequam curiose observando accommodaverit ejus qui nascitur momento ea quæ in caelo spectantur.

θεμα, τῆς τοῦ πόλου κινήσεως ἀλέκτω¹ τάχει φερομένης², πρὶν τηρητικῶς³ παραφυλάσασθαι τὴν τοῦ γεννηθέντος ὥραν κατ' οὐρανὸν βλεπομένην.

5. In hunc modum absurda ostendetur Chaldaeorum ars. Sin vero dixerit quispiam ex interrogationibus ejus qui sciscitetur ex Chaldaeo posse perspicui genituram, manifestum est ne hac quidem ratione assequi illum posse accuratum tempus. Et enim si celebrata est tanta illorum dexteritas in arte sua, et ne ipsi quidem assequuntur accuratum tempus, sicuti demonstravimus, qui tandem qui rudis est illius artis comprehendit enixionis tempus accurate, unde edoctus Chaldaeus horoscopum recte constituat? Verum ne ex contemplatione quidem horizontis ubique apparebit exoriens eadem stella, sed est ubi **60-61** pro horoscopo habebitur declinatio, ab altera parte erit ubi successio, prouti loca in conspectum cadunt vel editiora, vel depressiora : quapropter etiam ab hac parte non accuratam esse apparebit prædictionem, cum multi per universum orbem terrarum eadem hora nascantur, alius autem aliter stellas observet. Vana autem etiam est quæ per clepsydras celebratur comprehensio. Non enim pariter amphora fluet, cum erit plena quam cum erit seminans, dum ipse polus ex illorum doctrina uno impetu pari celeritate fertur. Sin tergiversati dicent non se accuratum tempus sumere, sed prouti accidit in aliqua latitudine, ferme ab ipsis coarguentur apotelesmatis. Nam eodem tempore qui editi sunt non eandem degerunt vitam, sed alii exempli gratia reges facti sunt, alii in vinculis consenuerunt. Nemo certe Alexandro Macedoni existit compar, quanquam multi per orbem terrarum una cum illo erant nati, nemo Platoni philosopho; ut

A ἐπὶ τὴν ἀκρῶρειαν. Τεκμήριον δὲ [τὸ⁹⁹] ἐπὶ τῶν πόρρω δεινροτομούντων θεωρούμενον· μετὰ γὰρ¹⁰⁰ ἰκανὴν ὥραν αὐτὸν κατενεχθῆναι τὸν πῆλεον ἐξ- ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς πληγῆς, ὡς ἂν ἐν¹⁰¹ χρόνῳ πλείονι φθάνουσα ἐπὶ τὸν ἀκούοντα. Καὶ διὰ τοῦτο τοῖνον οὐκ ἔστιν ἀκριθῶς τοῖς Χαλδαίοις τὴν χρόνον τοῦ ἀνίσχοντος ζωδίου καὶ κατ' ἀλθθῆσαν¹⁰² ὠροσκοπούντος λαμβάνειν. Καὶ μὴν οὐ μῖνον φθάνει¹⁰³ πλείων διελθῶν¹⁰⁴ χρόνος μετὰ τὴν ἀπόξεϊν τοῦ παρεδρεύοντος τῆ ὠδινούσῃ κρούσαντος τῷ δίσκῳ, εἴτα μετὰ τὸ κρούσαι ἀκούσαντος τοῦ ἐπὶ τὴν ἀκρῶρειαν, [ἀλλὰ¹⁰⁵] καὶ περισκοπούντος καὶ βίε- ποντος ἐν τίνι τῶν ζωδίων ἔστιν ἡ σελήνη¹⁰⁶ καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἐν τίνι ἕκαστος, φθάνει¹⁰⁷ ἀναγκαῖον¹⁰⁸ ἀλλοιότερον γενέσθαι τὸ περὶ τοὺς ἀστέρας διά- δασθαι.

B 5. Οὕτως ἀσύστατος δειχθήσεται ἡ κατὰ Χαλδαίους τέχνη. Εἰ δὲ ἐξ ἐπερωτήσεων φάσκει τις σκοπεῖσθαι τοῦ πυνθανομένου τὴν γένεσιν ἢ περὶ¹⁰⁹ οὗ ἐπερωτάτω, μὴδὲ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον δύνασθαι ἐπιφανεῖσθαι ἐπὶ τὸ ἀκριθῶς. Εἰ γὰρ τοσαύτη τις ἐπιμέλεια ἰσθ- ρηται κατ' αὐτοὺς περὶ τὴν τέχνην καὶ μὴδ' αὐτοὶ ἐρικνουῦνται ἐπὶ τὸ ἀκριθῶς, καθὼς ἐπεδείξμεν, πῶς ὁ ἰδιώτης κατεδίηφε τῆς ἀποτέξεως τὴν χρόνον ἀκριθῶς, ἵνα παρὰ τοῦτου μαθῶν ὁ Χαλδαῖος στήσῃ τὸν ὠροσκόπον ἀλθθῶς; Ἄλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν τοῦ¹¹⁰ ὀρίζοντος ὄψιν πάντῃ ὁ αὐτὸς φανήσεται [p. 40-42] ἀνίσχων ἀστήρ, ἀλλ' ὅπου μὲν ὠροσκόπος νομισθῆ- σεται τὸ ἀπόκλιμα, ὅπου δὲ ὠροσκόπος ἡ ἐπαναφορὰ παρὰ τὴν τῶν τόπων ἐπιφάνειαν θυτων ἢ ταπεινότε- ρων ἢ ὑψηλοτέρων, ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἀκριθῶς φανήσεται ἡ προαγόρευσις, πολλῶν κατὰ πάντα τὸν κόσμον τῇ αὐτῇ ὥρᾳ γεννωμένων, ἄλλου ἄλλως τὰ ἀστρα θεωρούντος. Ματαία δὲ καὶ ἡ διὰ τῶν ὑ[δρ]ῶν νομιζομένη κατάληψις. Οὐ γὰρ ὁμοίως [ὁ] ἀμφορεύς¹¹¹ το..... θελὲς ῥύσει πληρώσων ὡς ἀπόκονος, αὐτοῦ τοῦ πόλου¹¹² κατὰ τὸν κείνων λόγον ἐνὶ ὀρμήματι ἰσοταχῶς φερομένου. Εἰ δὲ ἀναστρέ- ψαντες¹¹³ λέγοιεν μὴ τὸν ἀκριθῆ χρόνον λαμβάνειν¹¹⁴, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἐν πλάτει, σχεδὸν ὑπ' αὐτῶν ἐλεγχθῆ- σονται τῶν ἀποτελεσμάτων. Οἱ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ γεννηθέντες οὐ τὸν αὐτὸν ἐξῆσαν βίον, ἀλλ' οἱ μὲν, λόγου χάριν, ἐβασίλευσαν, οἱ δὲ ἐν πέδαις κα- τεγῆρασαν. Οὐδεὶς γοῦν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι γέγονεν ἴσος πολλῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ὁμοίως ἀποτεχθέντων αὐτῷ, οὐδεὶς¹¹⁵ Πλάτωνι τῷ φιλοσόφῳ. Ὡστε τὸν ἐν πλάτει¹¹⁶ τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος

VARIAE LECTIONES.

⁹⁹ τὸ add. M. ex Sexto. ¹⁰⁰ γὰρ Sextus, δὲ C. ¹⁰¹ ἂν ἐν Sextus, ἀνευ C. ¹⁰² κατ' ἀκριθῆσαν Sextus. ¹⁰³ φθάνει Sextus, φανέται C, M. ¹⁰⁴ διελθεῖν Sextus. ¹⁰⁵ ἀλλὰ Sextus, om. C. ¹⁰⁶ ἐστὶν ἡ σελήνη Sextus, ἐστὶ σελήνη C, M. ¹⁰⁷ φθάνει Sextus, φαίνεται C, M. ¹⁰⁸ ἀναγκαῖον om. Sextus. ¹⁰⁹ ἀλέκτω Sextus, ἀλλ' ἐν C. ¹¹⁰ φερομένης Sextus, φερόμενα C. ¹¹¹ Sextus apertius : Πρὶν τηρητικῶς παραπλάσασθαι τῆ τοῦ γεννη- θέντος ὥρᾳ τὰ κατ' οὐρανὸν βλεπόμενα § 70 p. 349. ¹¹² ἡ περὶ C. Hæc gravioris corrigunt eam scire senten- tiam violentur habuisse, quam in versione expressimus. Cf. Sexti. § 87. ¹¹³ τοῦ om. pr. C. ¹¹⁴ Rectius Sex- tus § 77, p. 350 : Ὁ ἀμφορεύς οὐκ ὡσαύτως ῥύσεται πλήρης καθεστῶς, ὡσαύτως δὲ ἡμίκενος. ¹¹⁵ πόλου. κολλὰ C. ¹¹⁶ ἀναστρέψαντες Sextus § 88, p. 352, διαστρέψαντες C. ¹¹⁷ λαμβάνεσθαι Sextus. ¹¹⁸ οὐθ' εἰς C, οὐδὲ Sextus. ¹¹⁹ Apertius Sextus § 89 : Ὡστε εἰ τὸν ἐν πλάτει τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος ἐπισηκέτε- ρε, οὐ δυνήσεται παγίως λέγειν ὅτι ὁ κ. τ. λ.

ἀκριβῶς οὐ δυνήσεται λέγειν, εἰ [ὁ] κατὰ τὸν αὐτὸν¹² ἄ χρόνον γεννηθεὶς εὐτυχῆσει. Πολλὰ γοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον¹³ γεννηθέντες¹⁴ ἐδυστύχησαν, ὥστε ματαία καὶ ἡ κατὰ τὰ διαθέματα ὁμοιότης. Διαφόρως οὖν¹⁵ καὶ πολυτρόπως τὴν ματαιόπνον σκέψιν τῶν Χαλδαίων διελέξαντες οὐδὲ τοῦτο παραλείψομεν, ὡς εἰς ἄπορον χωρήσουσιν αἱ προρρήσεις αὐτοῖς. Εἰ γὰρ τὸν ἐν τῇ ἀκίδι τοῦ¹⁶ Τοξότου γεννηθέντα, ὡς οἱ μαθηματικοὶ λέγουσιν, ἀνάγκη σφαγήσασθαι, πῶς αἱ τοσοῦται τῶν βαρβάρων μυριάδες ἀγωνιζόμεναι¹⁷ πρὸς τοὺς¹⁸ Ἕλληνας ἐν Μαραθῶνι ἢ Σαλαμίνοι¹⁹ ὅφ' ἐν κατεσφάγησαν; Οὐ γὰρ δὴ γε ἐπὶ πασιῶν²⁰ ὁ αὐτὸς²¹ ἦν ὠροσκόπος. Καὶ πάλιν εἰ²² τὸν ἐν τῇ κάλπῃ τοῦ Ἰδρυοχόου γεννηθέντα ναυαγήσειν²³, πῶς οἱ²⁴ ἀπὸ Τροίας ἀναγόμενοι²⁵ τῶν Ἑλλήνων περὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίας συγκατεποντίσθησαν; Ἀπίθανον γὰρ πάντας μακρῷ χρόνῳ διαφέροντας ἀλλήλων ἐν τῇ κάλπῃ²⁶ τοῦ Ἰδρυοχόου γεγενῆσθαι. Οὐ γὰρ ἔστι λέγειν ὅτι δι' ἓνα πολλάκις. [p. 42-44] ὅφ' εἰμαρται κατὰ πέλαγος φθαρήναι, πάντες οἱ ἐν τῇ νηὶ συναπολοῦνται²⁷. Διὰ γὰρ ἡ τοῦτου εἰμαρμένη τὰς πάντων νικᾷ, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τὸν²⁸ ἓνα, ὅφ' εἰμαρται ἐπὶ γῆς τελευτᾶν, πάντες περισύζονται;

6. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ περὶ τῆς τῶν ζωδίων ἐνεργείας λόγον ποιοῦνται, οἷς φασὶ προσομοιοῦσθαι τὰ ἀποτικτόμενα, οὐδὲ τοῦτον παραλείψομεν, ὅσον τὸν ἐν λέοντι γεννηθέντα ἀνδρεῖον ἔσσεσθαι· ὁ δὲ ἐν Παρθένῳ τετανόθριξ,²⁹ λευκόχρως³⁰, ἀπαις, αἰδήμων. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια γέλωτος ἐστὶ μάλλον ἄξια καὶ οὐ³¹ σπουδῆς. Ἔστι γὰρ καὶ αὐτοὺς μηδένα Αἰθίοπα ἐν Παρθένῳ γεννᾶσθαι· εἰ δ' οὐ, δώσει [εἶναι]³² τὸν τοιοῦτον λευκὸν, τετανότριχα καὶ τὰ ἕτερα. Οἶμαι δὲ μάλλον τοὺς ἀρχαίους [τὰ]³³ ὀνόματα τῶν κειμένων ζώων ἐπὶ κλητοῖς³⁴ ἀστροῖς προσθεθεῖκεν αἰκνύσεως χάριν, οὐχ ὁμοιοτρόπου φύσεως· τί γὰρ ἔχουσιν ὅμοιον ἄρκτω³⁵ οἱ ἐπὶ ἀστέρεις διεστῶτες ἀπ' ἀλλήλων; ἢ δράκοντος κεφαλῆ οἱ, ὡς φησὶν ὁ Ἄρατος, πέντε³⁶;

Ἄλλὰ δύο³⁷ κροτάφοις, δύο δ' ὀμμοσιν, εἰς δ' ἰσχυροῦς ἐπέχει³⁸ γένυος δεινῶ³⁹ πελώρου.

7. Οὕτως⁴⁰ καὶ ταῦτα οὐκ ἄξια τοσοῦτου πόνου δείκνυται τοῖς εὐφρονεῖν προσηρημένοις καὶ μὴ προσέχουσι τῇ τῶν Χαλδαίων ἐμφυσιώσει, οἱ καὶ βασιλεῖς ἐξαφανίζουσι δειλίαν καταρτίζοντες καὶ ιδιώτας παραβαρβύνουσιν μεγάλα τολμᾶν. Εἰ δὲ ἀποτύχοι

A cum minus accuratum natalium tempus sumet Chaldaeus, accurate nequeat dicere, num qui eodem tempore natus est prospera usus sit fortuna. Multi certe per idem tempus nati adversa fortuna sunt conflictati, unde apparet vanam esse etiam similitudinem secundum disposituras. Confutata igitur diversis rationibus multisque modis inani sedulitate Chaldaeorum ne hoc quidem praetermitteremus, praedictiones eorum inexplicabiles difficultates habere. Si enim, ut mathematici dicunt, eum, qui est sub cuspidе Sagittarii natus, oportebit jugulari, quomodo tandem tot barbarorum myriades, quae certaverunt cum Graecis ad Marathonem vel ad Salaminem, simul jugulati sunt? Non enim profecto omnibus idem horoscopus illuxit. Et rursus si eum, qui sub situla Aquarii natus est, naufragio uii oportebit, quomodo Graecorum ii, qui Troja redierunt, circa-cava Eubææ una in mare demersi sunt? Improbabile enim est omnes magno spatio temporis a se distantes sub situla Aquarii natos esse. Non enim licet dicere propter unum 62-63 sæpe, cui fatale est in mare demergi, omnes, qui eadem navi vehuntur, una demersum iri. Cur enim hujus fatium reliquorum omnium fata vincit, et non propter unum, cui fatale est in terra mori, reliqui omnes conservantur?

6. Sed quoniam et de signorum potestate sermonem instituunt, quibus aiunt assimilari quæ nascuntur, ne hunc quidem omittemus, veluti, qui sub Leone natus erit fortem fore; qui autem sub Virgine promissis capillis, candida facie, carens liberis, verecundus. Hæc autem horumque similia risu potius digna et non studio. Fieri enim ex istorum ratione nequit, ut aliquis Æthiops sub Virgine nascatur; sin contra, dabit talem esse candidum, promissis capillis et reliqua. Opinor autem potius antiquos nomina receptorum animalium pro cognominibus posuisse stellis familiaritatis gratia, non similiter comparatæ naturæ. Quid enim habent commune cum ursa septem stellæ distantes inter se, aut cum draconis capite quinque quas dicit Aratus stellæ?

Tempora bina tenent, oculos duo, subtils et κρυπ

Immanis monstri maxilla extrema capessit.

D 7. Ita hæc quoque non digna tanto labore monstrantur iis, qui recte sentire gestiunt et non animum appellunt ad Chaldaeorum gloriationes, qui et reges de medio tollunt ignaviam concinnantes, et homines privatos excitant ad magna facinora. Sin

VARIAE LECTIONES.

¹² τὸν αὐτὸν Sextus, τοῦτον τὸν C. M. ¹³ αὐτὸν τὸν C. ¹⁴ τοῦτω γεννηθέντες Sextus, ¹⁵ γοῦν C. ¹⁶ τόξου C. ¹⁷ ἀνταγωνιζόμενοι Sextus. ¹⁸ πρὸ τοῦς pr. C. ¹⁹ ἢ Σαλαμίνοι om. Sextus § 92, p. 353. ²⁰ πάντων Sextus. ²¹ ὁ αὐτὸς Sextus, αὐτῶν C. ²² εἰ om. C, M. ²³ ναυαγήγειν C. ²⁴ πῶς οἱ Sextus, πόσοι C. ²⁵ ἀναγομίζομενοι Sextus. ²⁶ ἐν τῇ κάλπῃ Sextus, ἐπὶ τῇ κάλπῃ C, M. ²⁷ συναπολλύνται Sextus. ²⁸ διὰ τὴν ὅφ' εἰμαρτο C. ²⁹ Post τετανόθριξ Sextus § 93, p. 753 add χαροπός. ³⁰ λευκόχρως Sextus; λευκόχρους; C, M. ³¹ καὶ οὐ ἢ Sextus. ³² εἶναι ex Sexto addidimus. ³³ τὰ add. M. ³⁴ ἐπίκλησιν τοῖς M recte, ut videtur. ³⁵ ἄρκτω οἱ Sextus. 35 98§4; ἄρκτου C. ³⁶ κεφαλαὶ ὡς φησὶν ὁ Ἄρατος πέντε; C, κεφαλή οἱ πέντε; ἐφ' ὧν φησὶν ὁ Ἄρατος Sextus M. ³⁷ Arat. Phænom. 58. ³⁸ ἰσχυρῆ δ' ἐπέχει C. ³⁹ Πῶς C.

quis ipse in errorem lapsus a vero aberraverit, tantum abest, ut exemplo suo reliquos doceat, ut ipsa repulsa hos fallere studentes in infinitum mentes eorum perturbent dicendo, non aliter earundem stellarum configurationem ad idem pervenire posse quam per reversionem magni anni, per septem millia annorum et septingentos et septuaginta septem. Quomodo igitur poterit humana observatio congruere cum tot sæculis in una genitura? idque non semel, sed sæpe... Pluribus confutari Chaldaeorum artem oportuit, quanquam ob 64-65 alias res meminimus ejus, non proprie ob ipsam. Sed postquam propositum fuit nihil ex placitis ethnicorum omittere propter multisonam hæresium versutiam, videamus quid dicant etiam ii, qui de magnitudinibus periclitati sunt dicere, qui perspecto plurimorum vano labore, cum alius aliter mentitus et celebritatem nactus esset, majus quid conati sunt eloqui, quo ab iis, qui parva mendacia magnificis laudibus extulissent, majoribus efferrentur. Hi orbes et mensuras triangulosque et quadrangulos duplaque et tripla ponunt. Multus autem de hac re sermo est, sed ut ad propositum nostrum non sit necessarius.

8. Sufficere igitur arbitror exponere quæ ipsi portenta loquuntur. Quamobrem usus epitomis eorum quæ ipsi docent ad ea quæ reliqua sunt me convertam. Docent autem hæc: Principatum dedit opifex mundi ejusdem ipsius similisque conversioni; eam namque solam indivisam reliquit, interiorum vero cum sexies divisisset, septemque orbes inæquales dupli et tripli intervallis effecisset, singula, cum tria sint utriusque, contrariis inter se cursibus orbes peragere jussit: et ex septem interioribus tres quidem pari celeritate, quatuor vero et ad se et ad reliquos tres celeritate quidem impari, justa tamen ratione converti. Principatum igitur datum esse ejusdem ipsius conversioni ait, non solum quoniam continet alterius conversionem, hoc est stellas erraticas, sed quia etiam tantum habet principatum, hoc est tantam vim, ut vel quæ in adversam partem, hoc est erraticæ, ab occasu ad orientem vertuntur ipsas propria potentia pariter etiam ab ortu ad occasum secum una circumagat. Unam autem eam et indivisam relictam esse ait hanc conversionem, primum quidem quia omnium fixarum stellarum pari temporis intervallo sunt conversiones et non discretæ secundum amplius vel brevius tempus, deinde quia omnes habent eandem apparentiam, quæ est extimæ conversionis, erraticæ

αὐτὸς κακῶ περιπαρεῖς, οὐ πᾶσι γίνεται διδάσκαλος ὁ βλαβεῖς, οὗς φρεναπακτῶν βουλόμενοι τοῖς ἀποταύγμασιν εἰς ἄπειρον τὸν νοῦν αὐτῶν συνωθοῦντες.⁶⁴ λέγουσιν οὐκ ἄλλως⁶⁵ ἐπὶ τὸ αὐτὸ⁶⁶ δύνασθαι τὸν συσχηματισμὸν⁶⁷ τῶν αὐτῶν ἀστέρων γίνεσθαι ἢ διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ μεγάλου ἐνιαυτοῦ, δι' ἑπτακιχλίων⁶⁸ ἐτῶν καὶ ἑπτακοσίων ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ. Πῶς οὖν φθάσει ἀνθρωπίνη παρατήρησις τοῖς τοσοῦτοις αἰῶσι συνδραμεῖν ἐπὶ μιᾷ γενέσεως; καὶ ταῦτα οὐχ ἄπαξ ἀλλὰ πολλάκις⁶⁹ οἶμαι, π. 44. 45.] ἐλπῖδα πλειόνων ἐληλέγχαται τὴν Χαλδαϊκὴν [p. 44. 45.] τέχνην ἔδει· καί τοι δὲ ἕτερα αὐτῆς ἡμῶν μνησθέντων, οὐχὶ ἰδίως δι' αὐτὴν⁷⁰. Ἄλλ' ἐπεὶ προηγήμεθα⁷¹ μὴδὲν τῶν παρ' ἔθνεσι δογμάτων καταλιπεῖν διὰ τὴν πολύφωνον τῶν αἰρέσεων πανουργίαν, ἴδωμεν τί λέγουσι καὶ οἱ περὶ μεγεθῶν τεταλμηκότες, οἳ κατιδόντες τὴν τῶν πλειόνων ματαιοπονίαν, ἄλλου ἄλλως διαφυσσαμένου καὶ εὐδοκιμήσαντος, μεῖζόν τι ἐτόλμησαν εἰπεῖν, ὅπως ὑπὸ τῶν τὰ μικρὰ ψεύσματα μεγάλως δοξασάντων μεζόνως δοξασθῶσιν. Οὗτοι κύκλους καὶ μέτρα τρίγωνά τε καὶ τετράγωνα διπλασιά τε καὶ τριπλασία ὑποτίθενται· πολλὸς δὲ ὁ περὶ τούτου λόγος, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ προκείμενον ἀναγκαῖος.

8. Ἰκανὸν οὖν λογιζομαι ἐξεῖπειν τὰ ὑπ' αὐτῶν τερατολογούμενα. Διὸ τοῖς ἐπιτόμοις χρησάμενος ὧν⁷² αὐτοὶ λέγουσιν, ἐπὶ τὰ ἕτερα τραπήσομαι. Λέγουσι δὲ ταῦτα⁷³. Κράτος ἔδωκεν ὁ δημιουργήσας τῇ ταύτῳ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ· μίαν γὰρ αὐτῆν ἀσχιστον εἶασε, τὴν δὲ ἐντὸς σχίσας ἑξαχθ⁷⁴ ἐπὶ κύκλους ἀνίσους· κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου⁷⁵ διάστασιν ἐκάστην, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τὰ ἐναντία μὲν ἀλλήλοις προσέταξεν ἴσους τοὺς κύκλους, τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως⁷⁶. τοὺς δὲ τέσσαρας ἀλλήλους τε καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως⁷⁷, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους⁷⁸. Κράτος μὲν δεδόσθαι τῇ ταύτῳ φορᾷ φησιν, οὐ μόνον ἐπειδὴ περιέχει τὴν θατέρου φορᾷν, τουτέστι τοὺς πλανωμένους, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσοῦτον ἔχει κράτος, τουτέστι τοσαύτην δύναμιν, ὥστε καὶ τοὺς ἐπὶ⁷⁹ τάναντία, τοὺς πλανωμένους ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν φερομένους αὐτοὺς τῇ οἰκείᾳ ἰσχυρῷ ὁμοίως καὶ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν ἑαυτῷ συμπεριάγειν⁸⁰. Μίαν δὲ καὶ ἀσχιστον εἶασθαι⁸¹ ἑσιν ταύτην τὴν⁸² φορᾷν, πρῶτον μὲν ἐπειδὴ πάντων τῶν ἀπλανῶν ἰσόχρονοι αἱ περιφοραὶ καὶ οὐ διηρημένοι κατὰ πλείους καὶ ἐλάττους χρόνους· ἔπειτα ὅτι μίαν πάντες ἔχουσιν⁸³ ἐπιφάνειαν τὴν τῆς ἐξωτάτω φορᾷς, οἱ δὲ πλανώμενοι καὶ εἰς χρόνους πλείους καὶ διαφόρους τῶν κινήσεων καὶ εἰς ἀποστάσεις ἀπὸ γῆς ἀνίσους διηρηνται· τὴν δὲ θατέ-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁴ συνωθοῦντα C. ⁶⁵ οὐκ ἄλλως C. Fr. Hermannus. οὐ καλῶς C M. ⁶⁶ ἐπιτοαυτὸ C. ⁶⁷ συσχηματισμὸν C. ⁶⁸ δι' ἑνεακιχλίων ἑνακοσίων καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν Sextus § 105, p. 355. ⁶⁹ Posti vocabulum πολλάκις quædam desiderari arguit Sextus, idque suspicio ex ipsis verbis οἶμαι παρ' ἐλπῖδα a librario esse significatum. Is enim ascripsisse videtur οἶμαι, παραλείπει sive τινὰ ἐλλείπει· tum auctor perrexit: Διὰ πλειόνων, x. τ. λ. ⁷⁰ αὐτὴν M. ⁷¹ προηγήμεθα C. ⁷² ὡς C. ⁷³ Plat. Tim. p. 36. C. ⁷⁴ ἑξαχθ Plato, ἐξ αὐτῆς C. ⁷⁵ καὶ τριπλασίου Plato cf. infra p. 66 init: om. C. ⁷⁶ ὁμοίως C. ⁷⁷ ἀνομοίως C. ⁷⁸ φερομένων C. ⁷⁹ τοῖς ἐπὶ C, M. ⁸⁰ συμπεριάγει C, M. ⁸¹ εἰ εἶσθαι C, M. ⁸² ταύτην τὴν. ταύτην C, M. ⁸³ ἔχουσιν C.

ρου φησιν ἑξαχῆ εἰς ἑπτὰ κύκλους ἐσχίσθαι, εἰκότως. Ὅπόσαι γὰρ ἂν ὦσιν ἑκάστου αἱ τομαί, μονάδι.⁶⁶ πλειῶν τῶν τομῶν γίνεται τὰ τμήματα, ὅσον ἂν μιᾶ τομῇ διαιρεθῆ, δύο ἔσται τμήματα, [p. 45. 46.] ἂν δυοί, τρία τμήματα· οὕτω δὴ καὶ ἑξαχῆ τι τμηθῆ, ἑπτὰ ἔσται τὰ τμήματα. Τὰς δὲ ἀποστάσεις αὐτῶν κατὰ⁶⁷ διπλάσια καὶ τριπλάσια ἐναλλάξ τετάχθαι φησιν, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν· ὕπερ καὶ ἐπὶ τῆς συστάσεως τῆς ψυχῆς, ἐπὶ τῶν ἑπτὰ ἀριθμῶν ἔδειξε. Τρεῖς μὲν γὰρ εἰσιν ἐν⁶⁸ αὐτοῖς διπλάσιοι ἀπὸ μονάδος β', δ', η'⁶⁹, τρεῖς δὲ⁷⁰.... μ' καὶ ρη' σταδίων.

Περίμετρος δὲ γῆς σταδίων μ⁶⁸ καὶ φμγ'· καὶ ἀπόστημα δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐπὶ τὸν σεληνιακὸν κύκλον ὁ μὲν Σάμιος· Ἀριστάρχος ἀναρη'

γράφει σταδίων μ, ὁ δὲ Ἀπολλώνιος μυριάδ. φ', ὁ δὲ Ἀρχιμήδης μυριάδ.⁶⁶ φνδ' καὶ μονάδ. δρλ', ἀπὸ δὲ τοῦ σεληνιακοῦ ἐπὶ τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον σταδίων μυριάδ. εκς'⁶⁷ καὶ μονάδ. βξε'. Ἀπὸ τοῦδε ἐπὶ τὸν τῆς Ἀφροδίτης κύκλον σταδίων μυριάδ.⁶⁸ βκζ' καὶ μονάδας βξε'. ἀπὸ τοῦδε ἐπὶ τὸν τοῦ Ἑρμοῦ κύκλον σταδίων μυριάδ. επα, μονάδ. ζρξε'⁶⁹, ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ πυρρέντος κύκλον σταδίων μυριάδ. δνδ'⁷⁰ μονάδ. αρη'. ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Διδος κύκλον σταδίων μυριάδ. βκζ', μονάδας εφε', ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν βξε' ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν ζωδιακὸν καὶ τὴν ἐσχάτην

9. Τὰ μὲν ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα τῶν κύκλων καὶ τῶν σφαιρῶν βάθη τε⁷⁰ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμήδους ἀποδίδονται. Τοῦ δὲ ζωδιακοῦ τὴν περίμετρον λαμβάνει σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν δ' καὶ μυριάδ. βψλα'· ὥστε συμβαίνει τὴν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς⁷⁰ εὐθεῖαν ἄχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐσχάτης⁷⁰ τὸ ἕκτον εἶναι τοῦ λεχθέντος ἀριθμοῦ, τὴν⁷⁰ δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐφ' ἧς⁷⁰ βεβήκαμεν, ἄχρι τοῦ ζωδιακοῦ, ἄρτι ρηθέντος⁷⁷ ἕκτον τοῦ ἀριθμοῦ, λείπον τέτρασι μυριάσι σταδίων, ὃ ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς· ἀπὸ τοῦ Κρόνου δὲ κύκλου ἐπὶ τὴν γῆν φησὶ τὸ διάστημα σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν εἶναι⁷⁰ μίαν καὶ μυριάδ. βεξθ' καὶ μονάδ. βψια'· ἀπὸ [p. 47, 48.] τοῦ δὲ⁷⁰ τοῦ Διδος κύκλου ἐπὶ τὴν σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. β' καὶ μυριάδ. σοζ' καὶ μονάδας⁶⁸ χμς'. ἀπὸ δὲ τοῦ πυρρέντος κύκλου ἐπὶ τὴν δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ μυριάδ. γσμα' καὶ μονάδ. ηφπα'. Ἀφ' ἡλίου ἐπὶ τὴν δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ μυριάδ. βρξ' καὶ μονάδας δυνδ'· ἀπὸ δὲ τοῦ Σελήνης ἐπὶ τὴν γῆν μυριάδ. εσση', μονάδας ησηθ'· ἀπὸ δὲ Ἀφροδίτης ἐπὶ τὴν γῆν μυριάδ. επα', μονάδ. ερξ'

A autem et in tempora plura et diversa conversionum et in distantias a terra inæquales divisæ sunt. Alterius autem conversionem ait sexfariam in septem orbis dissectam esse: **66-67** probabiliter; quotquot enim sunt cujusque sectiones, monade plura quam sectiones fiunt segmina, veluti quando una sectione dividetur, duo erunt segmina, quando duobus, tria segmina: sic igitur ubi et sexies quid secabitur, septem erunt segmina. Distantias autem eorum secundum dupla et tripla per vices ordinatas esse ait, cum utraque sint tres, id quod etiam de compositione animæ in septem numeris fundata demonstravit. Tres enim sunt in iis dupla a monade: 2, 4, 8, tres autem [tripla: 3, 9, 27]... [Diameter terræ] 80,108 stadiorum, perimeter autem terræ 250,543 stadiorum. Et distantiam vero a superficie terræ ad lunarem orbem Samius Aristarchus quidem notat stadiorum.... Apollonius autem 500000; Archimedes autem 5544150, e lunari autem ad solare orbem stadiorum 50262065, ab eo autem ad Veneris orbem stadiorum 20272065, ab eo autem ad Mercurii orbem 50817165, ab hoc autem ad Martis orbem stadiorum 40541108, ab hoc autem ad Jovis orbem stadiorum 20275065, ab hoc autem ad Saturni orbem stadiorum 40572065, ab hoc autem ad Zodiacum et extimam peripheriam stadiorum 20082005.

τοῦ Κρόνου κύκλον σταδίων μυριάδ. δλζ', μονάδ. περιφέρειαν σταδίων μυριάδ. βη', μονάδ. με'⁷¹.

9. Jam distantie a se invicem orbium et sphaerarum profunditatesque ab Archimede redduntur. Zodiaci autem perimetrum sumit stadiorum 447310000, ut consequatur lineam ex centro terræ rectam usque ad extimam apparentiam sextam esse partem ejus numeri quem diximus, eam autem lineam, quæ est a superficie terræ in qua versamur usque ad Zodiacum, sextam partem ejus quem modo diximus esse numeri **68-69** demptis quatuor myriadibus stadiorum, quod efficitur ex centro terræ usque ad superficiem ejus. A Saturni autem orbe ad terram ait distantiam esse stadiorum 222692714; a Jovis autem orbe ad terram 202770646; a Martis autem orbe ad terram 132418581; a sole ad terram 121604454; a Mercurio autem ad terram 52688259; a Venere autem ad terram 50815160.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ μονάδι πλειῶν Røeperus, μονάδες λέγω C, M. ⁶⁷ κατὰ Røeperus, καὶ τὰ C, M. ⁶⁸ ἐν. ἑπ' C, M. ⁶⁹ η'.

θ C. ⁶⁶ τρεῖς δέ. Post hæc verba apertum est quædam excidisse. ⁶⁷ μ' καὶ φμγ. μ κς' καὶ φμγ' Røeperus. ⁶⁸ Qui numeri Archimedis auctoritatem falso præ se ferunt, de qua re dubitari non posse intelligentissimum harum rerum arbiter M. A. Siernius, collega noster affirmat, ex parte corruptiores sunt quam quicerto restitui possint. ⁶⁹ μυριάδ. εκς'. Infra p. 70, 16 μυριάδ. εκς'. ⁶⁸ μυριάδ. βκζ'. μυριάδ. εκς' C, M, cf. infra p. 70, 17. ⁶⁹ ζρξε'. κρξε' C. ⁷⁰ δνδ', μονάδ. αρη'. δφνδ', μονάδ. δρνδ' C, M; cf. infra p. 70, 20 sqq. ⁷¹ μυριάδ. βη', μονάδ. με'. Hæc vera esse nequeunt; nam monadum quadraginta millia efficiunt quatuor myriades, ut illud Hippolytus posuisse nequeat. An μυριάδ. βη', μονάδ. βε'? ⁷² τε. δὲ C. ⁷³ τῆς γῆς M. A. Siernius, om. C, M. ⁷⁴ ἐσχάτης γῆς C. ⁷⁵ τὴν. τοῦ C, M. ⁷⁶ φ' C, ἀφ' M. ⁷⁷ ῥηθὲν C, M. ⁷⁸ ἀριθμῶν εἶναι. ἀριθμῶσθαι C. ⁷⁹ τοῦ δέ. τοῦδε C, M. ⁸⁰ μονάδες C, M.

10. De luna autem dictum est superius. Distantias igitur et profunditates sphaerarum in hunc modum Archimedes reddit, aliter autem de iis Hipparchus dixit et aliter Apollonius mathematicus. Nobis autem sufficit Platonice doctrinam secutus dupla et tripla erraticarum a se invicem distantias statuere. Conservatur enim ita doctrina, ex qua ex concentu conditum sit universum, ex rationibus concinentibus secundum has distantias. Numeri autem ab Archimede expositi et a reliquis de distantibus profilitæ observationes si non in concinentibus essent rationibus, hoc est a Platone statutis duplis et triplicis, extra concentus autem repertæ, non conservarent illam doctrinam, ex qua universum ex concentu conditum sit. Non enim neque credibile neque possibile, esse eorum distantias et irracionales et carere concentu congruisque rationibus, excepta fortasse luna sola propter defectus et umbram terræ, de cujus solius et fidem quispiam habeat Archimedi distantia, hoc est lunæ a terra. Hanc igitur secutus in facili erit secundum illud Platicum ipsum ex duplo et triplo, sicut statuit Plato, et reliquas distantias numero complecti. Si quidem secundum Archimede a superficie terræ luna distat stadiorum 5544130, facile est hos numeros augentem duplo et triplo et reliquorum reperire distantias, tanquam una parte sumpta eorum numero stadiorum, quot luna distat a terra. Reliquos autem numeros ab Archimede de distantia erraticarum stellarum positos non in congrua rationibus facile est intellectu, ubi perspexeris, quomodo inter se referantur et quibus nitantur in rationibus. Illud autem fieri nequit, ut non sint in **70-71** congruentia et concentu hæc, quæ sunt in congruentia consistentis mundi partes. Igitur cum primus numerus, quem distat sol a luna, qui sit 5544130, secundus numerus, quem distat sol a luna, qui sit 50272065, majore constat ratione quam nonupla. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 20272065, ratione continetur [minore quam dimidia. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 50817163, ratione continetur] majore quam dupla. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 40341108, ratione continebitur minore quam superquarta. Ad hunc autem superior numerus qui sit 20275065, ratione continetur majore quam dimidia. Ad hunc autem supremus numerus, qui sit 40372063, ratione continetur minore quam dupla.

11. Hæ igitur rationes et major quam nonupla et minor quam dimidia et major quam dupla et minor quam superquarta et major quam dimidia et minor quam dupla extra omnes sunt concentus, ex quibus

10. Περὶ σελήνης δὲ ἐλέχθη τὸ πρότερον. Τὰ μὲν οὖν ἀποστήματα καὶ βάθη τῶν σφαιρῶν οὕτως Ἀρχιμήδης ἀποδίδωσιν, ἐτέρως δὲ ὑπὲρ αὐτῶν Ἰππάρχῳ εἴρηται καὶ ἐτέρως Ἀπολλωνίῳ τῷ μαθηματικῷ. Ἡμῖν δὲ ἐξαρκεῖ τῇ Πλατωνικῇ δόξῃ⁸¹ ἐπομένοις διπλάσια μὲν καὶ τριπλάσια οἰεσθαι τῶν πλανωμένων τὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα· σώζεσθαι γὰρ οὕτως⁸² ὁ λόγος τοῦ καθ' ἁρμονίαν συγκείσθαι τὸ πᾶν ἐν λόγοις συμφώνοις κατὰ ταῦτα τὰ ἀποστήματα. Ὁ δ' ἐκτεθέντες ὑπὸ Ἀρχιμήδους ἀριθμοὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων περὶ τῶν ἀποστημάτων⁸³ λεγόμενοι λόγοι εἰ μὴ ἐν συμφώνοις εἶεν λόγοις, τουτέστι τοῖς ὑπὸ Πλάτωνος εἰρημένοις διπλάσιος καὶ τριπλάσιος, ἔξω δὲ συμφωνῶν εὐρισκόμενοι, οὐκ ἂν σώζοιεν τὸ καθ' ἁρμονίαν⁸⁴ κατασκευάσθαι τὸ πᾶν· οὐ γὰρ πιθανὸν οὐδὲ δυνατόν ἄλογα τε⁸⁵ καὶ ἔξω συμφωνῶν καὶ ἁρμονῶν λόγων εἶναι αὐτῶν τὰ ἀποστήματα⁸⁶, πλὴν ἴσως σελήνης μόνης ἐκ τῶν λειψέων καὶ τῆς σκιάς τῆς γῆς, περὶ ἧς μόνης καὶ πιστεῦσαι τις ἂν Ἀρχιμήδῃ ἀποστάσεως, τουτέστι τῆς σεληνιακῆς ἀπὸ γῆς· ταύτην δὲ λαβοῦσι ῥάδιον ἔσται κατὰ τὸ Πλατωνικὸν αὐτὸ τὰ⁸⁷ κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον, ὡς ἀξιοῖ Πλάτων, καὶ τὰ λοιπὰ ἀποστήματα⁸⁸ ἀριθμῷ⁸⁹ περιλαβεῖν. Εἰ δὲ κατὰ τὸν Ἀρχιμήδην ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἡ σελήνη ἀφέστηκε σταδίων μυριάδ. φνθ', σταδίου βρλ', ῥάδιον τούτους τοὺς ἀριθμοὺς αὐξήσας κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον καὶ τὰ τῶν λοιπῶν εὐρεῖν διαστήματα, ὡς μᾶς μοίρας λαμβανομένης τοῦ τῶν σταδίων ἀριθμοῦ οὗς ἡ σελήνη τῆς γῆς ἀφέστηκεν. Ὅτι δὲ οἱ λοιποὶ ἀριθμοὶ οἱ τῶν Ἀρχιμήδους περὶ τῆς ἀποστάσεως τῶν πλανωμένων λεγόμενοι οὐκ ἐν συμφώνοις λόγοις, ῥάδιον γινῶναι, πῶς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐν τρισὶ λόγοις εἰσι κατανοήσαντας· μὴ εἶναι δὲ ἐν ἁρμονίᾳ καὶ συμφωνίᾳ ταῦτα τοῦ καθ' ἁρμονίαν συνεστῶτος [p. 48. 49.] κόσμου ὄντα μέρη ἀδύνατον. Τοῦ μὲν δὲ πρώτου ἀριθμοῦ ὄν ἀφέστηκεν ἡ σελήνη τῆς γῆς ὄντος μυριάδ. φνθ' μονάδων βρλ', ὁ δευτέρου ἀριθμοῦ ὄν ἀφέστηκεν ἥλιος τῆς σελήνης ὢν μυριάδ. εκζ', μονάδων βξε', ἐν λόγῳ ἔστι πλείονι⁹⁰ ἢ ἑλασσον⁹¹· πρὸς δὲ τούτων ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βκζ', μονάδ. βξε', ἐν λόγῳ ἔστι [ἐλάττων⁹² ἢ ἡμίσει. Πρὸς δὲ τούτων ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. επα μονάδων ζρξε' ἐν λόγῳ ἔστι] πλείονι ἢ διπλάσιῳ. Πρὸς δὲ τούτων⁹³ ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. δνδ, μονάδων ρη', ἐν λόγῳ ἔσται ἐλάττων ἢ ἐπιτετάρτῳ⁹⁴. Πρὸς δὲ τούτων ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βκζ', μονάδων εξε', ἐν λόγῳ ἔστι πλείονι ἢ ἡμίσει. Πρὸς δὲ τούτων⁹⁵ ὁ ἀνωτάτω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. δλζ', μονάδ. βξε', ἐν λόγῳ ἔστι ἐλάττων ἢ διπλάσιῳ.

11. Οὗτοι δὲ οἱ λόγοι ὁ τε πλείων⁹⁷ ἢ [ἐννεαπλάσιος καὶ]⁹⁸ ἐλάττων ἢ ἡμισυς καὶ πλείων ἢ διπλάσιος καὶ ἐλάττων ἢ ἐπιτετάρτος καὶ πλείων ἢ ἡμισυς καὶ ἐλάττων ἢ διπλάσιος ἔξω περὶ εἰσι⁹⁹ συμφων-

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ δόξα C. ⁸² οὕτως C. ⁸³ ἀποστημάτων pr. C. ⁸⁴ κατ' ἁρμονίαν C. ⁸⁵ ἄλογα δὲ C. ⁸⁶ ἀποστήματα C. ⁸⁷ τὰ. τὰς C, M. ⁸⁸ ἀποστήματα C. ⁸⁹ ἀριθμῶν C, M. ⁹⁰ πλείον C. ⁹¹ ἑλασσον. Ἀν ἐννεαπλάσιος? ⁹² Uncis inclusa supplenda esse admonuit Sternius. ⁹³ τούτο C. ⁹⁴ ἐπιτετάρτῳ ἐπὶ δὴ (sic) C, ⁹⁵ βκζ'. βκζ' C, M. ⁹⁶ τούτων. τούτω C. ⁹⁷ πλείω C. ⁹⁸ Uncis inclusa supplevinus. ⁹⁹ εἰ C.

νῶν, εἰς ὧν οὐκ ἑναρμόνιον τι· καὶ σύμφωνον ἂν γένοιτο¹. Ὁ δ' ἅπας κόσμος καὶ τὰ τούτου μέρη κατὰ πάντα² ὁμοίως ἑναρμόνιος καὶ συμφώνως σύγκειται. Οἱ δὲ ἑναρμόνιοι καὶ σύμφωνοι λόγοι σώζονται, καθάπερ προειρήκαμεν, τοῖς διπλασίοις; καὶ τριπλασίοις διαστήμασιν. Εἰ δὴ πιστὸν τὸν Ἀρχιμήδην ἠγησάμεθα ἐν μόνῳ τῷ πρώτῳ ἀποστήματι τῷ ἀπὸ σελήνης μέχρι γῆς, ῥῥῆδιον καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὸ διπλασίον καὶ τριπλάσιον αὐξόντα εὐρεῖν. Ἔστω δὴ κατὰ τὴν Ἀρχιμήδην τὸ ἀπὸ γῆς μέχρι σελήνης ἀπόστημα³ σταδίων μυριάδ. φνδ' μονάδων ῥρλ', ἔσται μὲν δὴ τούτου διπλασίως Ἄριθμοῦ σταδίων ὧν ἀφέστηκεν ὁ ἥλιος τῆς σελήνης μυριάδ. ἀρη'⁴ καὶ ηςζ'. ἀπὸ δὲ τῆς γῆς ἀφέστηκεν ὁ ἥλιος σταδίων [μυριάδ.] αχξγ' καὶ βγη⁵. καὶ Ἀφροδίτη δὲ ἀφέστηκεν ἀπὸ μὲν ἡλίου σταδίων μυριάδ. αχξγ' καὶ σταδίου βγη', ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων, γτκς' σταδίου δψπ'. Ἐρμῆς δὲ Ἀφροδίτης μὲν ἀφέστηκεν σταδίων μυριάδων βσιζ' σταδίων ςψκ', ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων ε πεντακόσια μδ σταδίου ατ'. Ἄρης δὲ Ἐρμού μὲν ἀφέστηκεν σταδ. μυριάδ. δθπθ'⁶, σταδίου ζρσ', ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. μυριάδα καὶ φλγ', σταδίου ηυο'. Ζεὺς δὲ Ἄρειος μὲν ἀφέστηκεν μυριάδ. καὶ δθξθ'⁶ [p. 49—51.] σταδίου αφί'. Κρόνος; ἀπὸ δθξθ'⁶, σταδίου αφί', ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. μυριάδας

12. Τίς οὐ θαυμάσει τὴν τοσαύτην φροντίδα μετὰ τοσαύτου πόνου γεγεννημένην; οὐκ ἀχρεῖος δὲ μοι οὕτοιο ὁ Πτολεμαῖος ὁ τούτων μεριμνητῆς δοκεῖ· τοῦτο δὲ μόνον λυπεῖ, ὡς πρόσφατος γεννηθεὶς οὐκ εὐχρηστος γεγένηται γιγάντων παισίν¹¹, οἳ τὰ μέτρα ταῦτα ἠγνοηκότες ἐγγύς νομίζοντες εἶναι ὑψηλοῦ πύργου μάτην ἐπεχείρησαν ποιεῖν, οἷς εἰ¹² κατ' ἐλάχιστον παρῶν τὰ μέτρα διηγήσατο, οὐκ ἂν μάτην τετολμήκισαν. Εἰ δὲ τις τούτου φάσκει ἀπιστεῖν, μετρήσας πειθέσθω· ταύτης γὰρ φανερωτέραν ἀποδειξὴν οὐκ ἔχει πρὸς τοὺς ἀπίστους. Ὡ ματασιοπόνο¹³ ψυχῆς φουσίσεως καὶ πίστεως ἀπίστου, ἵνα πάντως¹⁴ Πτολεμαῖος σοφὸς νομίζεται παρὰ τοῖς τὴν ὁμοίαν σοφίαν ἠσκηκόσι.

13. Τούτοις ἐν μέρει ἐπισχόντες τινὲς ὡς μεγάλα κριναντες ἐν λόγῳ ἄξια νομίσαντες αἰρέσεις ἀμέτρους καὶ ἀπίρους συνεστήσαντο. Ὡν εἰς μὲν Κολάρδατος, ὃς διὰ μέτρων καὶ ἀριθμῶν ἐκτίθεσθαι θεοσεβείαν ἐπιχειρεῖ¹⁵. καὶ ἕτεροι δὲ ὁμοίως οὗς ἐπιδειξόμεν, ἐπὶ τὰ περὶ αὐτῶν ἀρξώμεθα λέγειν, οἳ Πυθαγορεῖω ψήφῳ ὡς δυνατῇ προσέχουσι καὶ τὴν ἀσφαλεῖ φιλοσοφίαν δι' ἀριθμῶν καὶ στοιχείων σχεδιάζουσι μαντευόμενοι μάταια· ὧν ὁμοίως¹⁶ λόγους ἐρανισάμενοι¹⁷ τινες ἀποπλανῶσιν ἰδιώτας, προγνωστικούς¹⁸ ἑαυτοῦ; φάσκοντες ἔσθ' ὅτε διὰ τοῦ πολλὰ μαντεύεσθαι ἐν ἐπιτυχάνοντες καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς πολλοῖς ἀποτεύγμασι μὴ αἰδοῦμενοι, ἐπὶ δὲ τῷ ἐν

A non congruens quoddam et concinens existat systema. Universus autem mundus ejnsque partes per omnia pariter congruenter et concinenter conditus est. Congruentes autem et concinentes rationes conservantur, sicuti prædiximus, duplis et triplis distantibus. Ergo si lidem adjunximus Archimedi in sola prima distantia, quæ est a luna ad terram, facile est et reliquas secundum duplum et triplum augmentem reperire. Esto igitur secundum Archimedem distantia a terra ad lunam stadiorum 5544130, erit igitur hujus duplus numerus stadiorum, quæ distat sol a luna, 11088260, a terra autem distat sol stadiorum 16652590; et Venns vero distat a sole quidem stadiorum 16652590, a terra autem 55264730 stadia, Mercurius autem a Venere quidem distat stadiorum 22176520, a terra autem 55441300 stadia; Mars autem a Mercurio distat stadiorum 49897170, a terra autem 105538470 stadia; Jupiter autem a Marte quidem distat 44353040 72 - 73 stadia, a terra autem 149691510 stadia; Saturnus a Jove quidem distat stadiorum 149691510, a terra autem 299383020 stadia.

δολς', σταδίου γμ'⁷, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. [μυριάδα] μὲν Διὸς ἀφέστηκεν σταδίων μυριάδ. μυριάδα καὶ β' καὶ¹⁰ θθλη', σταδίου γκ.

12. Quis non admirabitur tantam solertiam tantum cum labore peractam? Non inutilis autem mihi liceo Ptolemæus videtur harum rerum scrutator, nisi quod hoc tamen dolet, quod nuper admodum natus usui esse non potuit gigantum filiis, qui harum mensurarum ignari, prope abesse rati altitudinem cæli, turrem incassum periclitati sunt struere, quibus si illo tempore præsens mensuras exposuisset, non illi incassum periclitati forent. Sin vero quispiam se huic fidem non habere profitebitur, ipse mensus fidem habere discat; hac quidem aperiore demonstrationem non habet incredulis. O frustra laborantem animi sufflationem et infidam fidem, ut quovis pacto Ptolemæus sapiens existimetur apud eos, qui parem sapientiam professi sunt.

13. Hæc sua quisque ratione secuti tanquam magna arbitrati et studio digna hæreses immensas et infinitas condiderunt. Ex quibus unus Colarbasus, qui per mensuras et numeros explicare religionem deorum conatur, et alii similiter, quos ostendemus, quando commenta eorum recensere ordiemur, qui Pythagoreum computum tanquam efficacem sequuntur et stabilem philosophiam per numeros et elementa comminiscuntur hariolati vana. Quorum tamen rationes suffurati quidam in errores agunt imperitos, cum se prognosticos appellant, qui quidem, cum multa vaticinantur, unum quoddam assequuntur, et in multis quæ non contigerunt haud erubescunt, in

VARIÆ LECTIONES.

¹ σύστημα γένοιτο C, M. ² πάντας C, M. ³ ἀπόστημα corr. C. ⁴ ἀρη' C. ⁵ βγη' C. ⁶ δτπθ' — βρο' C. ⁷ γμ'. γμ' C, M. ⁸ δτξθ' C. ⁹ δθξθ'. ῥρξθ' C, δθξθ' M. ¹⁰ μυριάδας β' καὶ θθλη'. μυριάδα καὶ θτλη' C, μυριάδα καὶ θθλη' M. ¹¹ πᾶσιν C. ¹² οἷς ὡς εἰ C. ¹³ ματασιοπόνο καὶ C. ¹⁴ πάντων C. ¹⁵ ἐκίρρει C. ¹⁶ ὁμοίως C, M. ¹⁷ ἑρανισάμενοι· οἰτινες C. ¹⁸ πρὸς γνωστικούς C.

uno autem illo gloriantur. Ne horum quidem insipientem sapientiam prætermittam, sed, postquam exposuero, eos qui ex his religionem deorum constituere conantur coarguam infirmæ radicis et fraudum plenæ esse discipulos.

14. Igitur illi qui per calculos et numeros elementaque et nomina vaticinari opinantur ab hoc principio profecti artem suam condunt, cum dicunt esse fundum singuli cujusque numeri in chiliadibus quidem tot monades, quod sint chiliades, veluti **74-75** sex millium fundus est senarius numerus, septem millium septenarius, octo millium monades octo, et in reliquis pariter, eadem ratione et in hecatontadibus, quot sint hecatontades, tot monades est fundus earum, veluti septingentorum septem septem hecatontades, fundus earum septem monades, sexcentorum septem hecatontades, fundus earum septem monades. Idem valet et in decadibus, numeri octogenarii monades octo, sexagenarii monades sex, quadragenarii monades quatuor, denarii monas una. In monadibus autem pro fundo sunt ipsæ monades, veluti novenarii numeri novem, octonarii octo, septenarii septem. Sic igitur etiam in litterarum elementis tenendum est. Unaquæque enim littera numero alicui respondet, veluti littera ν quinquaginta monadum est; quinquaginta autem monadum fundus est quinquarius, et litteræ ν fundus est quinquarius. Age vero, ex aliquo nomine fundos ejus sumamus: veluti nominis, quod est Ἀγαμέμνων, est litteræ α monas una, γ autem monades tres, alterius α monas una, μ monades quatuor, ϵ monades quinque, μ monades quatuor, ν monades quinque, ω monades octo, ν monades quinque, quæ in unum subducta erunt: 1, 3, 1, 4, 5, 4, 5, 8, 5; hæc conflata efficiunt monades 36. Rursus horum fundos sumunt et sunt numeri tricenarii tres, senarii autem ipse senarius, conflata igitur tres et sex efficiunt novem, novenarii autem fundus novenarius. Acquievit igitur Agamemnonis nomen in fundo qui novem est. Licebit idem etiam in alio nomine tentare; quod est Ἔκτωρ. Id nomen habet litteras: ϵ et κ et τ et ω et ρ . Harum fundi: 5, 2, 3, 8, 1, quæ conflata efficiunt monades 19. Rursus denarii numeri fundus monas est, novenarii novenarius, quæ conflata efficiunt decem, denarii numeri sit fundus monas. Computatum igitur nomen Hectoris efficit fundum monadem. Promptius autem est in hunc modum rem aggredi. Fundos ex elementis repertos, uti nunc nominis Hectoris reperimus monades 19, in novem secæ et quod relinquitur pro fundis habeto. Veluti cum 19 divido in novem, relinquitur unum, novies enim duo efficiunt 18 et relinquitur 1; si enim subduxero

ἄ γχομπίζοντες. Οὐδὲ τούτων τὴν ἀσοφον σοφίαν παραπεμφομαι, ἀλλ' ἐκθέμενος τοὺς ἐκ τούτων ἐπιχειροῦντας θεοσέβειαν συνιστᾶν ἐλέγξω βίβλης ἀυστάτου καὶ πανουργίας. ¹⁹ ἀναπλέου ²⁰ ὄντας μαθητάς.

14. Οἱ μὲν οὖν διὰ ψήφων τε καὶ ἀριθμῶν στοιχείων τε καὶ ὀνομάτων μαντεύεσθαι νομίζοντες ταύτην ἀρχὴν ἐπιχειρήσεως τοῦ κατ' αὐτοὺς ²¹ λόγου ποιοῦνται, φάσκοντες πυθμένα εἶναι ἐκάστου τῶν ἀριθμῶν, ἐπὶ μὲν τῶν χιλιάδων τοσαύτας [p. 51, 52.] μονάδας, ὅσαι ἀνῶσι χιλιάδες, οἷον τῶν ἑξακισχιλίων ὁ πυθμὴν μονάδες ἕξ, τῶν ἑπτακισχιλίων μονάδες ἑπτὰ, τῶν ὀκτακισχιλίων μονάδες ὀκτώ, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν ἑκατοντάδων, ὅσαι ἀν ὧσιν αἱ ἑκατοντάδες, τοσαῦται μονάδες ὁ πυθμὴν ἐστὶν αὐτῶν, οἷον τῶν ἑπτακοσίων ἑπτὰ εἰσὶν ἑκατοντάδες· ὁ πυθμὴν αὐτῶν ἑπτὰ μονάδες· τῶν ἑξακοσίων ἕξ ἑκατοντάδες ²². ὁ πυθμὴν αὐτῶν τρεῖς ²³ μονάδες. Τῆ δμοιον καὶ ἐπὶ τῶν δεκάδων· τῶν μὲν ὀγδοήκοντα μονάδες ὀκτώ, τῶν δὲ ἐξήκοντα μονάδες ἕξ, τῶν τεσσαράκοντα μονάδες τέσσαρες, τῶν δέκα μονάδες μία. Ἐπὶ δὲ τῶν μονάδων, πυθμὴν αὐταὶ εἰσὶν αἱ μονάδες, οἷον τοῦ ἑννέα ὁ ἑννέα, τοῦ ὀκτώ ὁ ὀκτώ, τοῦ ἑπτὰ ὁ ἑπτὰ. Οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν στοιχείων ποιεῖν δεῖ· ἕκαστον γὰρ στοιχεῖον κατὰ τινα τέτακται ἀριθμῶν, οἷον τὸ ν πενήτηκοντα ²⁴ μονάδων ἐστίν· τῶν δὲ ²⁵ πενήτηκοντα μονάδων πυθμὴν ἐστὶν ὁ πέντε, καὶ τοῦ ν στοιχείου | πυθμὴν ἐστὶν ὁ πέντε. Ἔστω ἐκ τοῦ ²⁶ ὀνόματος τοῦς ²⁷ τούτου πυθμῆνας λαβεῖν. Οἷον τοῦ Ἀγαμέμνων ὀνόματος γίνεται τοῦ μὲν ²⁸ α μονάδες μία, τοῦ δὲ γ μονάδες τρεῖς, τοῦ ἄλλου α μονάδες μία τοῦ μ μονάδες ὄ, τοῦ ϵ μονάδες ϵ , τοῦ μ μονάδες ὄ, τοῦ ν μονάδες πέντε, τοῦ ω μονάδες ἦ, τοῦ ν μονάδες ϵ , ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔσσονται α , γ , α , δ , ϵ , δ , ϵ , η , ϵ ²⁹. ταῦτα συντεθέντα ποιεῖ μονάδας λς. Πάλιν τούτων πυθμῆνας λαμβάνουσι, καὶ γίνονται τῶν μὲν λ τρεῖς, τῶν δὲ ἕξ αὐτὰ τὰ ἕξ· συντεθέντα οὖν τὰ τρία καὶ τὰ ἕξ ποιεῖ ἑννέα, τῶν δὲ ἑννέα πυθμὴν ὁ ἑννέα. Κατέληξεν οὖν τὸ Ἀγαμέμνων ὄνομα εἰς τὸν ἑννέα πυθμῆνα. Ἔστω τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ἄλλου ὀνόματος ποιῆσαι τοῦ Ἐκτωρ. Τὸ Ἐκτωρ ὄνομα ἔχει στοιχεῖα ϵ ³⁰ καὶ κάππα καὶ ταῦ καὶ ω καὶ ρ . Τούτων πυθμῆνας ϵ , β , γ , η , α · ταῦτα συντεθέντα ποιεῖ μονάδας ιθ'. Πάλιν τῶν δέκα πυθμὴν εἰς, τῶν ἑννέα ἑννέα, ἂ συντεθέντα ποιεῖ δέκα· τοῦ δέκα γίνεται πυθμὴν μονάδες. Ψηφισθὲν οὖν τὸ Ἐκτωρ ὄνομα ἐποίησε πυθμῆνα μονάδα. Εὐκολώτερον δὲ ἐστὶ τὸ οὕτως ποιεῖν· τοὺς εὐρεθέντας ἐκ τῶν στοιχείων πυθμῆνας, ὡς νῦν ἐπὶ τοῦ Ἐκτορος ὀνόματος εὐρομεν μονάδας ιθ', εἰς ἑννέα μέριζε καὶ τὸ περιλειπόμενον πυθμῆνας λέγε· οἷον τὰ ιθ' εἰς ἑννέα μερίζω, [p. 52—54] περιλείπεται μονάδες ἑννάκις γὰρ δύο ιθ,

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ καὶ πανουργίας. καινουργίας C, καινουργία M. ²⁰ ἀναπλέου ὄντας. ἀναπλέοντας C, ἀναπτεροῦντας τοὺς M. ²¹ αὐτὴν C. ²² ἐξηκοντάδες C. ²³ τρεῖς. Leg. ἕξ, nisi exciderunt eadem verba de τριακῆσσι M. ²⁴ τὸ ν πενήτηκοντα μονάδων ἐστίν. τὸν κατὰ μονάδων η C, εἰς τὸν κατὰ μονάδων η , M. ²⁵ τῶν δέ. τῶν C, M. ²⁶ ἐκ τοῦ C. ²⁷ τοῦς. τινὰ C. ²⁸ τοῦ μὲν. τὸ μὲν C, M. ²⁹ δ , ϵ , η , σ . δ . $\kappa\sigma$. C. ³⁰ στοιχεῖα ϵ R. c. p. : στοιχεῖα πέντε C, στοιχεῖα πέντε, ϵ M.

καὶ λοιπὴ μονάς. Ἐὰν γὰρ ὑφέλω ²¹ τῶν ἐθ τὰ δε- **A** **76-77** ex 19—18, restabit 1, ita ut Hectoris nominis fundus sit 1. Rursus nominis quod est Πάτροκλος fundi sunt numeri hi : 8, 1, 5, 1, 7, 2, 3, 7, 2; conflati efficiunt monades 34. Horum quod relinquitur monades 7, tricenarii numeri ternarius et quaternarii ipse quaternarius. Fundus igitur Patrocli nominis monades 7. Qui igitur secundum novenariam normam computant, nonam partem sumunt ejus numeri, qui ex fundis collectus est, et id quod relictum est pro multitudine fundorum numerant, qui autem secundum septenariam normam, septimam partem : veluti reperta est in nomine Patrocli fundorum summa 34, quæ divisa in septimas partes efficit quatuor, quo efficiuntur 28; restant monades sex : ait fundum Patrocli nominis esse senarium numerum secundum septenariam normam. Si autem erit 43, septies sumptum dicit 42, septies enim sex efficit 42 et restat unum. Monas igitur existit fundus numeri 43 secundum septenariam normam. Observandum autem est, cum sumptus numerus divisus nihil reliqui faciet, veluti cum ex quopiam numero componens fundos invenero, ut exemplo utar, monades 36. Numerus autem 36 divisus in novem accurate efficit quatuor enneades, novies enim quatuor efficit 36 nec quidquam reliqui sit. Apertum igitur est ipsum fundum esse 9. Et ubi rursus numerum 45 dividentes reperierimus numerum novenarium nihil reliqui facere (etenim novies quinque efficit 45 nec quidquam restat), in talibus dicunt ipsum novenarium numerum esse fundum. Et in septenario pariter; ubi, ut exemplum ponamus, numerum 28 in numerum septenarium dividentes nihil reliqui facimus (septies enim quatuor efficit 28, nec quidquam relinquitur), septenarium dicunt fundum. Ille igitur cum computat nomina et reperit eandem litteram bis positam, semel eam computat, veluti Πάτροκλος nomen et π α litteras bis habet et ο litteram bis; semel igitur α computat, semel ο. Secundum hoc igitur fundi erunt : 8, 1, 3, 1, 7, 2, 3, 2, et conflati efficiunt monades 27, et erit fundus nominis secundum novenariam normam ipse novenarius numerus, secundum septenariam **78-79** autem senarius. Pariter Sarpedon computatus efficit monades secundum novenariam normam binarium numerum pro fundo, **D** Patroclus autem efficit monades 9, vincit Patroclus. Nam cum est alter fundus impar, alter autem par, impar vincit, ubi major est. Rursus autem cum est octonarius par et quinquarius impar, octonarius vincit, major enim est. Sin vero sunt numeri duo veluti uterque impar vel uterque par, inferior vincit. Qui autem Sarpedon secundum novenariam normam efficit monades duas? Nempe omittitur

VARIE LECTIONES.

²¹ ὑφέλω Roepers coll. p. 79, 31, ἀφελῶ C. M. ²² λοιπόν. Ελαττον C, M. ²³ τὸ αἰδ. M coll. l. 28. ²⁴ λειφθεὶς C, M. ²⁵ συντεθεὶς C. ²⁶ Κἄν. Καὶ C, M. ²⁷ τοὺς ἑβδοματικούς C, M. ²⁸ εὐρίσκει C. ²⁹ Ἦπερ valde turbata sunt. Ex calculo legam : Ὅταν τὸ Πάτροκλος ὄνομα τὸ ο δις ἔχει· ἅπαξ οὖν τὸ ο ψηφίζουσι· κατὰ τοῦτο, κ. τ. λ. M, an iste Παπάτροκλος voluit? ³⁰ μονάδες C. ³¹ Ὁμοίως. ὁμ.ξξ C. ³² ἦσαν C, M. ³³ ἐνεατικὸν C. ³⁴ παραλείπονται C.

littera. Quando enim est in nomine littera ω et η A omittunt ω, una littera usi, pari enim potestate esse dicunt utramque, bis autem idem non computatur, ut superius dictum est. Rursus Ajax efficit monades quatuor, Hector autem secundum novenariam normam facit monadem unam, et est quaternarius numerus par, monas autem impar, in tali autem causa diximus majorem vincere, vincit Ajax. Rursus Alexander et Menelaus. Alexander proprium habet nomen Paris, Paris autem efficit monades secundum novenariam normam 4, Menelaus autem secundum novenariam monades 9, vincunt autem novem quatuor; dictum enim est, quando aliter impar sit, aliter autem par, majorem vincere, quando autem uterque par aut uterque impar, inferiorem. Rursus Amycus et Polydeuces. Amycus quidem facit monades duas secundum novenariam normam et Polydeuces vero septem: vincit Polydeuces. Ajax et Odysseus luctabantur in certamine funebri. Ajax efficit secundum novenariam normam monades quatuor, Odysseus octo secundum novenariam. An vero Odyssei nomen epitheton et non proprium est? Vicit enim. Quanquam secundum numeros vincit Ajax, historia autem Odysseum tradit vicisse. Achilles et Hector. Achilles secundum novenariam normam facit quatuor, Hector unam: vincit Achilles. Rursus Achilles et Asteropæus. Achilles facit quatuor, Asteropæus tres: vincit Achilles. Rursus Menelaus et Euphorbus. Menelaus habet monades novem, Euphorbus octo: vincit Menelaus. Quidam autem septenaria norma usi solis vocalibus utuntur, alii autem seorsum collocant et vocales et semivocales et consonantes et tribus ordinibus constitutis sumunt fundos 80-81 seorsum et vocalium et semivocalium et consonantium et comparant seorsum unumquodque. Alii autem ne his quidem consuetis numeris utuntur, sed aliis, veluti, ut exemplo utar, π litteram negant fundum habere monades octo, sed quinque, et ξ litteram fundum monades quatuor, et omnes in partes quamvis secundum aliqui concertant, ab utroque nomine primam litteram demunt, quando autem tertium, duos

utriusque nominis, et reliquis computatis comparant. 15. Arbitror autem perspicue declaratam esse et arithmeticorum mentem per numeros et nomina vitam discernere instituentium. Hos autem intelligo otiantes et in numerando exercitatos nisos esse, ut per artem a pueris sibi traditam illustres facti vates appellarentur: qui susque deque litterarum elementa metientes in ineptias abierunt. Quando enim non contigit, difficultatem rei prætendentes dicunt: Forsitan hoc nomen patrium non fuerit, sed ascititium, veluti etiam in Ulixis et Ajacis nomine lapsi insimulabant. Quis ex hac mirifica philosophia pro-

Πάλιν Αίας ποιεῖ μονάδας τέσσαρας, Ἐκτωρ⁸⁰ κατὰ τὸν ἔννεαδικὸν ποιεῖ μονάδα μίαν. Καὶ ἔστιν ἡ μὲν τετρὰς ἄρτιος, ἡ μονὰς δὲ περισσῆ. Ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων τὸν μείζονα ἐλέγομεν νικᾶν, νικᾷ ὁ Αἴας. Πάλιν Ἀλέξανδρος καὶ Μενέλαος. Ἀλέξανδρος κύριον ἔχει ὄνομα [Πάρις]⁸¹. Πάρις δὲ ποιεῖ μονάδας κατὰ τὸν ἔννεαδικὸν⁸² δ, Μενέλαος δὲ κατὰ τὸν ἔννεαδικὸν μονάδας θ, νικῶσι δὲ αἱ ἔννεα τὰς τέσσαρας· εἴρηται γὰρ, ὅπταν ὁ μὲν περισσὸς ἦ, ὁ δὲ ἄρτιος, ὁ μείζων νικᾷ, ἔταν δὲ ἀμφοτέροι ἀρτιοὶ ἢ ἀμφοτέροι περισσοί, ὁ ἐλάσσων. Πάλιν Ἀμυκος καὶ Πολυδεύκης. Ἀμυκος μὲν ποιεῖ μονάδας δύο κατὰ τὸν ἔννεαδικὸν, καὶ Πολυδεύκης δὲ ἐπτά· νικᾷ Πολυδεύκης. Αἴας καὶ Ὀδυσσεύς ἐπάλαισαν ἐν τῷ ἐπιταφίῳ. Αἴας ποιεῖ κατὰ τὸν ἔννεαδικὸν μονάδας δ, Ὀδυσσεύς ὀκτώ⁸³ κατὰ τὸν ἔννεαδικὸν⁸⁴. Ἄρα οὖν μῆτι τὸ Ὀδυσσεύς ἐπιθετὸν καὶ οὐ κύριον ἔστιν; ἐνίκησε γὰρ. Κατὰ μὲν τοὺς ἀριθμοὺς νικᾷ Αἴας, ἡ δ' ἱστορία Ὀδυσσεῖα παραδίδωσιν. Ἀχιλλεύς καὶ Ἐκτωρ. Ἀχιλλεύς κατὰ τὸν ἔννεαδικὸν ποιεῖ τέσσαρας, Ἐκτωρ μίαν· νικᾷ Ἀχιλλεύς. Πάλιν Ἀχιλλεύς καὶ Ἀστεροπαῖος. Ἀχιλλεύς ποιεῖ τέσσαρας, Ἀστεροπαῖος τρεῖς⁸⁵. νικᾷ Ἀχιλλεύς. Πάλιν Μενέλαος καὶ Εὐφορβός. Μενέλαος ἔχει μονάδας ἔννεα, Εὐφορβός ὀκτώ· νικᾷ Μενέλαος. Τινὲς δὲ κατὰ τὸν ἑβδοματικὸν μόνοι τοῖς φωνήσεσι⁸⁶ χρῶνται, ἄλλοι δὲ διαστελλοῦσιν ἰδίᾳ μὲν τὰ φωνήεντα, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἡμίφωνα, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἀφωνα, καὶ τρεῖς τάξεις ποιήσαντες λαμβάνουσι τοὺς πυθμένας ἰδίᾳ μὲν τῶν⁸⁷ φωνηέντων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἡμιφώνων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀφώνων, καὶ συγκρίνουσι [p. 55—57] χωρὶς ἕκαστον. Ἄλλοι δὲ οὐδὲ τούτοις τοῖς νενομισμένοις ἀριθμοῖς χρῶνται, ἀλλ' ἄλλοις, οἷον ὑποδείγματος ἔνεκα τὸ π οὐ θέλουσι πυθμένα ἔχειν μονάδας⁸⁸ ἢ, ἀλλὰ ε, καὶ τὸ ξ στοιχεῖον πυθμένα μονάδας δ, καὶ παντοίως στρεφόμενοι οὐδὲν ὕγιες εὐρίσκουσιν. Ὅταν μέντοι δεύτερόν τινες ἀγωνίζονται, ἀφ' ἑκατέρου τῶν ὀνομάτων τὸ πρῶτον στοιχεῖον ἀφαιροῦσιν· ἔταν δὲ [τρίτον, τὰ δύο ἑκατέρωθεν, καὶ τὰ λοιπὰ ψηφίσαντες συγκρίνουσιν.

vertant, nihil sani extundunt. Quanquam ubi seorsum unumquodque comparant, nihil sani extundunt. Quanquam ubi seorsum unumquodque comparant, nihil sani extundunt. 15. Οἶμαι δὲ ἐκδήλους ἐκτεθεῖσθαι καὶ τὴν τῶν ἀριθμητικῶν ἐπίνοιαν δι' ἀριθμῶν καὶ ὀνομάτων τὸ ζῆν διακρίνειν νομιζόντων. Τούτους δὲ κατανοῶ σχολὴν ἀγοντας καὶ ψήφῳ γεγυμνασμένους τεθελγηκέναι διὰ τῆς⁸⁹ παραδοθείσης αὐτοῖς ἐκ παιδῶν τέχνης [θίλειν]⁹⁰ εὐδοκίμουνας μάντιες προσαγορεύεσθαι⁹¹. οἱ ἄνω κάτω τὰ στοιχεῖα καταμετροῦντες εἰς λῆρον ἐχώρησαν. Ἐπὶν γὰρ ἀποτύχῃσι, τὸ ἀπορον προβάλλοντες⁹² λέγουσι, μῆτι τοῦτο ὄνομα γενικὸν οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ ἐπίθετον· ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ Αἴαντος ἐκπεσόντες ἐνεκάλουν. Τίς ἐκ ταύτης τῆς

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ Ἐκτωρ, ἔκτον C. ⁸¹ Πάρις add. M. ⁸² κατὰ τὸν ἔννεαδικὸν bis C. ⁸³ τὸ ἔννεαδικὸν C. Hic error in calculo M. ⁸⁴ Error in calculo M. ⁸⁵ φωνήσεσι C. ⁸⁶ ἰδίᾳ τῶν ἀφ. C. ⁸⁷ μονάδας add. M. ⁸⁸ τῆς om. pr. C. ⁸⁹ θίλειν unciis inclusit M. ⁹⁰ προσαγορεύεσθαι C. ⁹¹ προβαλλόντες C, M.

θαυμαστῆς φιλοσοφίας ἀφορμὰς λαβὼν καὶ θελήσας Ἀ
αἰρεσιάρχης καλεῖσθαι οὐ δοξασθήσεται; Ἄλλ' ἐπεὶ
καὶ ἑτέρα τις τέχνη βαθυτέρα ἐστὶ παρὰ τοῖς παν-
σόφους Ἑλλήνων μεριμνηταῖς, οἷς εὐχονται μαθη-
τεύειν οἱ αἰρετικοὶ διὰ τὸ ἑταῖς αὐτῶν δόξαις χρη-
σθαι πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπιχειρούμενα, καθὼς ὑπο-
δειχθήσεται μετ' οὐ πολλῷ (αὕτη δὲ ἐστὶ μετωπισκο-
πικὴ ἡ μαντεία, μᾶλλον δὲ μανία), οὐδὲ ταύτην
ἑωπήσομεν. Ἐἰσὶν οἱ τοῖς ἀστροῖς ἀναφέρουσι τὰς
μορφὰς τυποῦντας ἰδέας καὶ τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώ-
πων ἐπὶ τὰς κατὰ ἀστέρας γενέσεις ἀναλογιζόμενοι.
Οὕτω δὲ ἡ λέγουσιν· Οἱ ἐν Κριῶ ἡ γένωμενοι τοιοῖ
ἔσονται· κεφαλῇ ἐπιμήκει⁶¹, τριχὶ πυρρῶ⁶² ὄφρῦσι;
συνεξευγμένας, μετώπῳ ὄξει, ὄφθαλμοῖς, γλαυκοῖς,
ὑπὸ ἄλλοις⁶³, μῆλοισι καθειλκυσμένοις, ἐπιβρίνοι⁶⁴,
μυκτῆρσιν ἡνευγμένοις, χεῖλεσι⁶⁵ λεπτοῖς γενεῶ
ἔξει, στόματι ἐπιμήκει. Οὗτοι, φησὶ, μεθέξουσι φύ-
σεως τοιαύτης· προνοητικοί, ποικίλοι, δειλοί⁶⁷, φρό-
νιμοι, προσχαριώδεις⁶⁸, ἡσυχοί, περίεργοι, βουλαῖς
ἀποκρύφους, παντὶ [μ. 57. 58] πράγματι κατηρτι-
σμένοι, πλεῖον φρονήσεσι ἢ ἰσχύι κρατοῦντες, τὸ παρὼν
καταγελαστοί, γεγραμματισμένοι, πιστοί, φιλόνοιχοι,
ἐν μάχῃ ἐρεθισταί⁶⁹, ἐπιθυμηταί, παιδεραστία νο-
σοῦντες⁷⁰, ἀπεστραμμένοι ἀπὸ τῶν ἰδίων οἰκῶν,
ἀπαρέσκοντες⁷¹ ἅπαντα, κατήγοροι, ἐν οἴκῳ μανιώ-
δεις, ἐξουθενηταί, κατ' ἔπος⁷² τι ἀποβάλλοντες, εἰς
φιλίαν εὐχρηστοὶ διὰ τὴν ἀγαθωσύνην⁷³· πλειστάκις
ἐν ἄλλοτρίᾳ γῆ ἀποθνήσκουσιν.

16. Οἱ δὲ ἐν Ταύρῳ τύπων ἔσονται τῷδε· κεφαλῇ
στρογγύλῃ, τριχὶ παχέῃ, μετώπῳ πλατεῖ, τετρα-
γώνῳ⁷⁴, ὄφθαλμοῖς καὶ ὄφρῦσι μεγάλας⁷⁵, μέλασιν,
ἐν τῷ λευκῷ φλέβας⁷⁶ λεπταί, αἱματώδεις, βλεφά-
ροις μακροῖς, παχείσιν, ὡτίοις μεγάλοις, στόμασι
στρογγύλοις, βῶθωνι παχεῖ, μυκτῆρσιν στρογγύλοις,
χεῖλεσι παχέσι· τοῖς ὑπεράνω⁷⁷ μέρεσιν ἰσχύουσιν,
έρθδς γεγεννημένοι⁷⁸ ἀπὸ σκελῶν· οἱ αὐτοὶ δὲ φύ-
σεως⁷⁹· | ἀρέσκοντες, νοοῦντες, εὐφρεῖς, εὐσεβεῖς,
δίκαιοι, ἀγροικοί, προσχαρεῖς, κοπιᾶται, ἄπὸ ἐτῶν
ιβ, ἐρεθισταί⁸⁰, νωθροί· τούτων ὁ στόμαχος μικρὸς
ἐστὶ, πληροῦνται τάχα, πολλὰ βουλευόμενοι, φρόνι-
μοί, φειδωλοὶ εἰς ἑαυτοὺς, εἰς ἄλλους⁸¹ διψιλεῖς,
ἀγαθοποιοί, αἰματι βραδεῖ⁸²· ἐν μέρει⁸³ εἰσὶ λυπηροί,
ἀμελεῖς εἰς φιλίαν, ὠφέλιμοι ἐὰν τὸν νοῦν, κακοπα-
οεῖς.

17. Ἐν Διδύμοις τύπος· προσώπῳ κοκκίνῳ, με-
γέθει οὐ λίαν μεγάλῳ, μέλασι ἴσοις, ὄφθαλμοῖς μέ-
λασιν ὡς ἠλειμμένοις, μῆλοισι κάτω⁸⁴ τεταμένοις,
στόματι παχεῖ, ὄφρῦσι συνταθειμέναις· συγχροτοῦσι⁸⁵
πάντα, ἔχουσιν, ἔσχατα πλούσιοι⁸⁶, σκνίφοι, φειδω-

A lectus et hæresiarcha appellari gestiens non cele-
brabitur? Sed quoniam etiam altera quædam ars
profundior est penes omnes Græcorum curiosos,
quorum discipulos sese esse gloriantur hæretici,
propterea quod illorum opinioniones usurpant ad ea,
quæ ab ipsis intentantur, uti demonstrabitur paulo
post (hæc autem est frontispica vaticinatio, vel di-
cam vanitudo): ne hanc quidem silentio prætermit-
temus. Sunt qui ad stellas referant figuras for-
mantes peculiare et naturas hominum, cum ratio-
nem referunt ad genituras a stellis aptas. Sic autem
aiunt: Qui sub Ariete nati sunt tales erunt: capite
obstipato, capillo rufo, palpebris conjugatis, fronte
tenui, oculis cæcis, subloquacibus, genis depen-
dentibus, nasuti, naribus adaperitis, labellis tenui-
bus, mento acuto, ore oblongo. Illi, inquit, tali
erunt natura: cauti, varii, ignavi, prudentes, com-
placentes, tranquilli, seduli, clandestinis consiliis,
cuius operi apti, **82-83** plus prudentia quam
robore pollentes, præsentium rerum irrisores, litte-
rati, fidi, litigiosi, in pugna irritatores, libidinosi,
puerorum amoribus insanientes, negligentis familiæ
suæ, ad omnia morosi, incusatores, in vino vesani,
omnia pro nihilo habentes, verbo aliquid alijicien-
tes, ad amicitiam utiles propter bonitatem; ut plu-
rimum in aliena terra moriuntur.

16. Qui autem sub Tauro, hac erunt specie: ca-
pitate rotundo, capillo spisso, fronte lata, quadrata,
oculis et superciliis magnis, nigris, in albo venæ
exiguæ, sanguinæ, palpebris amplis, crassis, auri-
culis magnis, oribus rotundis, naso crasso, naribus
rotundis, labris crassis; superioribus artibus val-
ent, cum a cruribus infirmi sunt. Idem autem na-
tura sunt: placentes, intelligentes, habiles, pii,
justi, duri, officiosi, laboriosi a duodecim annis,
rixatores, stupidi. Horum stomachus exilis est, im-
plentur celeriter, multa agitant, solertes, parci in
semetipsos, in alios largi, benefici, corpore tardo.
Ex parte sunt terrici, incuriosi amicitia, utiles
propter mentem, calamitatibus obnoxii.

17. Sub Geminis species: facie coccinea, magni-
tudine non admodum magna, membris parilibus,
oculis nigris ut unctis, genis infra detortis, ore
crasso, superciliis contractis, converrunt omnia,
habent, summo opere divites, sordidi, parci suorum,

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁷ διὰ τοῦ C. M. ⁶⁸ μετωπισκοπικὴ C. M. ⁶⁹ δὲ om. C. ⁷⁰ οἱ Κριῶ C. ⁷¹ ἐπιμήκη — τριχῇ —
C. ⁷² Cod. 2494, 142 v. ὑπερῶθροι M. ⁷³ ὑπὸ ἄλλοις. ὑποσάλως susp. M, ὑπομέλασι Roesperus: an:
ὑποσάλως? ⁷⁴ ἐπίρινος C. ⁷⁵ Aliter in cod. 2494: μυκτῆρσιν καθηλωμένοι M. ⁷⁶ χεῖλη λεπτά ἔχοντες
Cod. 2494. ⁷⁷ δειλοί. δῆλοι C. δειλοὶ τῆ καρδία Cod. 2494. ⁷⁸ προσχαριώδεις, χροστοῖοι cod. 2494.
⁷⁹ αἰρεθισταί C. ⁸⁰ παιδερασταί, νοοῦντες C. M. ⁸¹ ἀπαρέσκονται C. ⁸² ἔπος, ἔτος C. M. ⁸³ ἀγαθωσύνη
C. ⁸⁴ τετραγώνους C. M. ⁸⁵ ὄφθαλμοῦς μέλανας Cod. 2494, quo probabile sit Hippolyto reddendum esse:
ὄφθαλμοῦς μέλασιν, ὄφρῦσι μεγάλας. ⁸⁶ βλέβες C. ⁸⁷ ὑπερ ἄνω C. ⁸⁸ νωθροὶ γεγεννημένοι M coll. Ma-
nil. Astigonomic. IV, 150. ⁸⁹ φύσεων C. ⁹⁰ αἰρεθισταί C. ⁹¹ ἀλλήλους C. ⁹² βραχεῖ C. M. ⁹³ μέρεσιν
C. M. ⁹⁴ κάτω τεταμένοις Roesperus: καλῶ τετενημένων gr. C, M. καλῶ τετενημένων corr. C. ⁹⁵ συγ-
κροτοῦσι C. M. ⁹⁶ πλούσια C.

profusi in res venereas, modici, musici, mendaces. A lidem autem a natura : docti, intelligentes, curiosi, suo iudicio, libidinosi, parci suorum, profusi, quieti, solertes, astuti, multa agitant, computatores, inculatores, importuni, non felices, a mulieribus expectantur, mercatores, ad amicitiam non multum utiles.

84-85 18. Sub Cancro species : magnitudine non magna, capillo tanquam cæruleo, colore subrufo, ore angusto, capite rotundo, fronte acuta, oculis subcæsiis, satis pulchris, membris paululum variis. lidem a natura : pravi, astuti, in fraudibus volutati, inexplati, tenaces, ingraticuli, inliberales, inutilis, immemores, neque reddunt alienum, neque reposeunt suum, ad amicitiam utiles.

19. Sub Leone species : capite rotundo, capillo subrufo, fronte magna crispa, auriculis crassis, cervicosis, ex parte subcalvi, rufi, oculis cæsiis, magnis maxillis, ore crasso, superioribus partibus crassi, pectore magno, inferioribus membris tenuibus. lidem a natura : sui consilii, inconcinni, placentes sibi ipsis, iracundi, animosi, contemptores, confidentes, nihil secreti agitant, paucorum verborum, male feriat, insociabiles, in res venereas effusi, adulteri, impudici, ad fidem infideles, rugatores, audaculi, sordidi, rapaces, in aliquo numero habendi, in communionem utiles, ad amicitiam inutilis.

20. Sub Virgine species : aspectu pulchro, oculis non magnis, pronis in Venerem, nigra, superciliis conductis, hilaribus, natanibus. Sunt autem tenes corpore capillo pulchre composito, ampla fronte, naso prominente. lidem natura : dociles, modici, cogitahundi, jocosii, prudentes, tardiloqui, multa volentes secum, ad gratiam exorabiles, studiose omnia observantes et dociles, quæ didicerunt tenent, modici, omnia pro nihilo habentes, amatores puerorum, sociabiles, animo magno, contemptores, negotiorum non gerentes, doctrinæ avidi, amabiliores in alienis quam in suis, ad amicitiam utiles.

21. Sub Libra species : capillo tenui prominente, subrufo, sublongo, fronte acuta, crispa, superciliis pulchris, conductis, oculis pulchris, pupillis nigris, auriculis longis, teneris, capite reclinato, ore magno.

λοι ἐκ τοῦ ἰδίου, θαψιλῆς ⁸⁷ πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, ἐπεικεῖς, μουσικοί, ψευσταί · οἱ αὐτοὶ δὲ φύσεως· δεδιδασκαμένοι, νοοῦντες, περιεργοί ⁸⁸, ἰδίᾳ ἀποφάσει, ἐπιθυμητικοί, φειδωλοὶ ἐκ τοῦ ἰδίου⁸⁹, θαψιλῆς, ἥσυχοι, φρόνιμοι, δόλιοι, πολλὰ βουλευόμενοι, ψηφισταὶ, κατήγοροι, ἀκαίριοι⁹⁰, οὐκ εὐτυχεῖς, ἀπὸ γυναικῶν φιλοῦνται, ἔμποροι, εἰς φίλιαν οὐκ ἐπὶ πολὺ ὠφέλιμοι.

[p. 58—60] 18. Ἐν Καρκίνῳ τύπος · μεγέθει οὐ μεγάλῳ, τριχὶ ὡσπερ κυανῆ ⁹¹, χρώματι ὑποπύρρῳ, στόματι ὀλίγῳ, κεφαλῆς | τρογγύλῃ, μετώπῳ ὀξεῖ, ὀφθαλμοῖς ὑπογλαυκοῖς, ἰκανῶς καλοῖς, μέλεσιν ὑποποικίλοις ⁹² · οἱ αὐτοὶ φύσεως · κακοί, δόλιοι, βουλαῖς ἀπρητισμένοι, ἀπληστοί, φειδωλοὶ, ἀχάριστοι, ἀνελευθεροί, ἀνωφελεῖς, ἀμνηστικοί, οὔτε ἀποδιδάσκουσιν ⁹³ ἀλλότριον οὔτε ἀπαιτοῦσιν ἴδιον, εἰς φίλιαν ὠφέλιμοι.

19. Ἐν Λέοντι τύπος · κεφαλῆ τρογγύλῃ ⁹⁴, τριχὶ ὑποπύρρῳ ⁹⁵, μετώπῳ μεγάλῳ ῥυσῶ, ὠτίοις παχέσι, τραχηλιῶται, ἐπὶ μέρσι ὑποφάλακροι, πυρροί, ὀφθαλμοῖς γλαυκοῖς, μεγάλας γνάθοις, στόματι παχεῖ, τοῖς ἐπάνῳ ⁹⁶ μέρσι παχεῖς, στήθει μεγάλῳ, τοῖς ὑποκάτω μέλεσι λεπτοῖς · οἱ αὐτοὶ φύσεως · ἰδίᾳ ἀποφάσεως, ἀσυγκράστοι, ἀρέσκοντες ἑαυτοῖς, ὀργίλοι, θυμῶδεις, καταφρονηταί, αὐθάδεις, μηδὲν βουλευόμενοι ⁹⁷, ἀναλοὶ ⁹⁸, κακὸςχολοὶ ⁹⁹, συνήθεις ¹, εἰς πράγματα ἀφροδισιακά ἐκκεχυμένοι, μοιχοί, ἀναιδεῖς, πίστει ἀναληθεῖς, αἰτηταί, τολμηροί, σκνιφοί, ἄρπαγες, ἀξιόλογοι, εἰς κοινωνίαν ὠφέλιμοι, εἰς φίλιαν ² ἀνωφελεῖς.

C 20. Ἐν Παρθένῳ τύπος · ὁράσει καλῆ, ὀφθαλμοῖς οὐ μεγάλοις, ἐπαφροδίτοις, μέλασιν, ὄφρῦσι ³ συντεθειμέναις, ἰλαροῖς, κολυμβῶσιν. Εἰσὶ ⁴ δὲ λεπτοὶ σώματι, ὑπὸ δὲ τοῦ ὕψι καλοῦ, τριχὶ καλῶς συντεθειμένη, μετώπῳ μεγάλῳ, ῥύθῳι προάξει. Οἱ αὐτοὶ φύσεως ⁵ εὐμαθεῖς, μέτριοι, ἐννοηταί, παιγνιώδεις, λόγιοι, βραδυλαλοῦντες, πολλὰ βουλευόμενοι, πρὸς χάριν εὐπαραίτητοι ⁶, | ἠδέως πάντα παρατηροῦντες, καὶ μαθηταί εὐφρῆς, ἀ ἐμαθον κρατοῦσι, μέτροι, ἐξουθενηταί, παιδεράσται, συνήθεις, ψυχῆ μεγάλῃ, καταφρονηταί, πραγμάτων ἀμελεῖς, διδαχῆ προσέχοντες, καλλῶνες ἐν ἄλλοις ⁷ ἢ τοῖς ἰδίοις, πρὸς φίλιαν ὠφέλιμοι.

21. Ἐν Ζυγῷ τύπος · τριχὶ λεπτῆ προαλεῖ, ὑποπύρρῳ, ὑπομήκει · μετώπῳ ὀξεῖ, ῥυσῶ, ὄφρῦσι καλαῖς, συντεθειμέναις, ὀφθαλμοῖς ⁸ καλοῖς, κέραις μέλασιν, ὠτίοις μακροῖς, λεπτοῖς, κεφαλῆ ἐπιεκλι-

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ θαψιλῆς πραγμάτων ἀφροδισιακῶν, ἐπεικεῖς, μουσικοί, πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, ψευσταί C. Scribendum : θαψιλῆς πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, unde πραγμάτων ἀφροδισιακῶν ortum ob solitam structuram cum genitivo, deinde in margine correctum fuerat, correctionem autem librarius alieno loco inseruit, ubi delenda. In sequentibus eadem expositio repetitur vel librarium culpa qui hæc turbant, vel ipsius Origenis polygraphωτάτου qui bis eadem dictavit M. ⁸⁸ περιεργα C. ⁸⁹ ἀλλότριον addit M. ⁹⁰ καίριοι C. ⁹¹ κυνὶ ἀχρώματι C, κυνὶ, χρώματι M. ⁹² ὑπὸ ποικίλοις C. ⁹³ ἀποδιδῶσιν C. ⁹⁴ κεφαλῆ τρογγύλῃ C. ⁹⁵ ὑπόπυρρα C, γλαυκοὶ εἰσὶ καὶ πυρρότριχοι Cod. 2194. ⁹⁶ τὰ ἄνω μέρσι τῶν κάτω ἔχοντες Cod. 2494. ⁹⁷ βουλόμενοι C. ⁹⁸ ἀναλοὶ, ἀλαλοὶ? ⁹⁹ κακὸςχολοὶ C. ¹ ἀσυνήθεις? ² φίλιαν ὠφέλιαν C. ³ ὄφρῦσι συντεθειμέναις ὀρθοῖς, συντεθειμένοις C, M. ⁴ εἰσὶ τῆ ἡλικία σύμμετροι, καὶ τὸ πᾶν σῶμα τέλειον καὶ δρθριον (δρθιον?) ἔχουσι Cod. 2494. ⁵ καλῶ C. ⁶ εὐπαραίτητοι Roesperus, ὡς οἱ παρατηρηταί C, M. ⁷ ἄλλοις, ἀλλοτριῶσις M. ⁸ εὐὀφθαλμοὶ Cod. 2494 μελαίναις?

μένη, στόματι ⁹ μακρῶ. Οἱ αὐτοὶ φύσεως · νοοῦντες, θεοὺς τιμῶντες, ἀλλήλους καταλαλοῦντες, ἔμποροι, κοπιᾶται, [p. 60. 61] πορισμὸν μὴ κατέχοντες, ψεύσται, μὴ φιλοῦντες ἐν πράγμασι νοήσει ¹⁰, ἀληθεῖς, ἐλευθερολόγῳσσοι, ἀγαθοποιοί, ἀμαθεῖς, ψεύσται ¹¹, συνήθεις, ἀμειλείς · [τούτοις οὐκ ἔμποιοὶ ἀδίκως ποιῆσαι μέρος ¹².] Εἰσὶ καταφρονηταί, καταγελαστοί ¹³, ὄξει, ἐνδοξοί, ἀκουσταί ¹⁴, καὶ τούτοις οὐδὲν προχωρεῖ, πρὸς φιλίαν ὠφέλιμοι.

22. Ἐν Σκορπίῳ τύπος · προσώπῳ παρθενικῶ, εὐμόρφῳ, ἀλυκῶ, τριχὶ ὑπομέλανι ¹⁵, ὀφθαλμοῖς εὐμόρφοις, μετώπῳ οὐ πλατεῖ καὶ ῥύθωνι ὄξει, ὠτίοις συντεθειμένοις μικροῖς, μετώπῳ ῥυσῶ, ὀφρῦσι στεναῖς, μήλοις καθεικυσμένοις ¹⁶ · οἱ αὐτοὶ φύσεως · δόλιοι, κατεστραμμένοι, ψεύσται, ἴδια βουλευμάτα μηδενὶ ἀνατιθέμενοι, διπλῆ ψυχῇ, κακοποιοί, ἐξουθενηταί, μοιχεῖας ἐνοχοί, εὐφυσεῖς, εὐμαθεῖς, εἰς φιλίαν ἄχρηστοι. |

23. Ἐν Τοξότη τύπος · μήκει μεγάλῳ, μετώπῳ τετραγώνῳ ¹⁷, ὀφρῦσι μεσταῖς ¹⁸, συγχετουμέναις, τριχῶν τεθειμένη ¹⁹ προαλεῖ, ὑπόπυρροί. Οἱ αὐτοὶ φύσεως · προσχαρεῖς ὡς οἱ πεπαιδευμένοι, ἀπλοῖ, ἀγαθοποιοί, παιδερᾶσται, συνήθεις, κοπιᾶται, φιληταί, φιλούμενοι, ἐν ὄνῳ ἱλαροί, καθάριοι, ὀργίλοι, ἀμειλείς, κακοί, εἰς φιλίαν ἄχρηστοί, καταφρονηταί, ψυχῆς μεγάλας, ὑβριστικοί, ὑπόδοιοι, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοί.

24. Ἐν Αἰγοκέρῳ τύπος · σώματι ὑποπύρρῳ, τριχὶ ὑποπολιῶ προαλεῖ ²⁰, στόματι στρογγύλῳ, ὀφθαλμοῖς ὡς ἀετοῦ, ὀφρῦσι συντεθειμέναις, μετώπῳ ἠνοιγμένῳ, ὑποφάλακροι, τὰ ὑποκάτω μέρη τοῦ σώματος ²¹ ἰσχυρότερα ²². Οἱ αὐτοὶ φύσεως · φιλόσοφοι, καταφρονηταί καὶ τὸ παρὸν καταγελαστοί, ὀργίλοι, συγχωρηταί, καλοί, ἀγαθοποιοί, πράγματος μουσικοῦ φιληταί, ἐν ὄνῳ ὀργίλοι, γελοιοί, συνήθεις, λάλοι, παιδερᾶσται, ἱλαροί, προσφιλεῖς, φιληταί, ἐρεθίζοντες, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοί.

25. Ἐν Ὑδροχόῳ τύπος · μεγέθει τετραγώνος, στόματι ὀλίγῳ, ὀφθαλμοῖς ὄξει, λεπτοῖς, γοργοῖς, ἐπιτάκτης, ἀχάριστος, ὄξιν, εὐχερῶς εὐρίσκων, πρὸς φιλίαν εὐχρηστος καὶ πρὸς κοινωνίαν. Ἔτι ἐξ ὑγρῶν ²³ πραγμάτων πορίζουσι τοὺς πορισμοὺς ἀπόλλουσιν ²⁴. Οἱ αὐτοὶ φύσεως · σιγηροί, αἰσχυντηροί ²⁵, συνήθεις, μοιχοί, σκνιφοί, πράγμασι ποιοῦμενοι ²⁶, θορυβιασταί, [p. 61—63] καθάριοι, εὐφυσεῖς, καλοί, ὀφρῦσι μεγάλαις · πολλάκις ἐν λεπτοῖς πράγμασι γεννῶνται ²⁷ καὶ δίφρων ²⁸ πραγματεῖαν γυμνά | ζουσι. Τινὲς ἀν καλῶς ποιήσωσιν, οὐδεὶς αὐτοῖς χάριτας ἀποδοῖ.

26. Ἐν Ἰχθύσι τύπος · μήκει μέσῳ, ὡς ἰχθύες μετώπῳ ὄξει, τριχὶ βασιῆ ²⁹ πολλάκις πολλοὶ ταχέως

lidem natura : intelligentes, deorum colentes, inter se conviciantes, mercatores, laboribus contriti, **86-87** opum conquisitarum non tenaces, mendaces, in negotiis non libenter volutati, veraces, liberi oris, benefici, a litteris alieni, mendaces, sociabiles. suorum negligentes Sunt contemptores, derisores, acres, illustres, auscultatores, nec quidquam his procedit, ad amicitiam utiles.

22. Sub Scorpio species : facie virginali, speciosa, salsa, capillo subnigro, oculis speciosis, fronte non ampla et naso acuto, auriculis conductis exiguis, fronte crispa, superciliis angustis, genis deductis. lidem natura : astuti, intenti, mendaces, sua consilia cum nemine communicantes ; B duplici anima, malefici, pro nihilo omnia habentes, adulterio constricti, natura habiles, dociles, ad amicitiam inutiles.

23. Sub Sagittario species : magnitudine magna, fronte quadrata, superciliis modicis. . . . , capillo composito prominenti, subruß. lidem natura : gratiosi utpote litteris exculi, simplices, benefici, puerorum amatores, sociabiles, labore contriti, amatores, amati, in vino bilares, mundi, iracundi, incuriosi, pravi, ad amicitiam inutiles, contemptores, animis magnis, injuriosi, subservi, ad communionem utiles.

24. Sub Capricorno species : corpore subrufo, capillo subcano prominenti, ore rotundo, oculis tanquam aquilinis, superciliis compositis, fronte C aperta, subcalvi, inferioribus partibus corporis infirmioribus. lidem natura : philosophi, contemptores rerumque præsentium irrisores, iracundi, concessores, probi, benefici, rerum musicarum amantes, in vino iracundi, ludicri, sociabiles, garruli, puerorum amatores, jucundi, concinni, amatores, irritantes, ad communionem utiles.

25. Sub Aquario species : magnitudine quadratus, ore exiguo, oculis acribus tenuibus torvis, imperiosus, insuavis, acer, facile reperiens, ad amicitiam utilis et ad communionem lidem natura : taciturni, verecundi, sociabiles, adulteri, sordidi, **88-89** mundi, pulchri, superciliis magnis. si cui bene fecerint, nemo iis gratias reddit.

26. Sub Piscibus species : statura media, tanquam pisces fronte acuta, capillo denso ; sæpe canescunt

VARIÆ LECTIONES.

⁹ στόματι — νοοῦντες hæc in margine M. ¹⁰ νοήσε. πονῆσαι? M. ¹¹ διαλαλοῦντες ψευδῆ πιστεύθησονται Cod. 2494 ¹² τούτοις — μέρος uncis inclusit M. ¹³ καταγέλαστοι C. ¹⁴ ὠτακουσαί? M. ¹⁵ ὑπομελαγχρίζοντες Cod. 2494. ¹⁶ καθεικυσμένοις C. ¹⁷ εἰσὶ τετράγωνοι Cod. 2494. ¹⁸ μεσταῖς. An μέσαις? R. Scotius. ¹⁹ τριχῶν τεθειμένη. τριχὶ συντεθειμένη M. ²⁰ ὑπὸ πολιᾷ προαλεῖς C, ὑποπολιᾷ προαλεῖς M. ²¹ ἰσχυρότεροι M. ²² στόματι. σώματι C, M. ²³ ὑγρῶν. ἀπόρων R. Scotius. ²⁴ ἀπόλλουσιν. καὶ ἀπολλύουσιν M. ²⁵ αἰσχυντηροί? M. ²⁶ πράγμασι ποιοῦμενοι, πραγματικοί, εὐμενεῖς, εὐμενεῖς, οὐ βιασταί R. Scotius : πράγμασι πολιοῦνοι, θορυβιασταί M. ²⁷ γεννῶνται. γίνονται R. Scotius. ²⁸ δίφρων. διάφορον R. Scotius.

celeriter. Iidem natura: animo magno, simplices, A iracundi, parci, garruli, prima ætate erunt somnolenti, per sese res gerere volunt, gloriæ avidi, audaces, æmulatores, accusatores, loci mutantes, amatores, saltatores, ad amicitiam utiles.

27. Postquam et horum admirabilem sapientiam exposuimus curiosamque per mirificam solertiam vaticinandi artem latere non sivimus, ne ea quidem, in quibus lapsi nugantur, silebimus. Siderum enim nominibus figuras et naturas hominum comparantes quam nihil valent! Sidera enim novimus eos, qui a principio nominaverunt, ex sua mente nominibus appellavisse, ut facilia significatu et cognitu essent. Quæ enim horum similitudo ad imaginem animalium, aut quæ similis natura agendi atque operandi, ut quis eum, qui est sub Leone, dicat iracundum, qui autem sub Virgine, modicum, aut sub Canero malum, eos autem, qui sub...

28. ... scribere jubet sciscitantem quid ex dæmonibus sciscitari velit aqua solum. Deinde compluratam chartam puero tradens mittit igni cremandam, ut auferat fumus ad dæmones litteras. Is autem dum imperatum exsequitur, magis primum decerpit chartæ pares partes, plures autem quosdam simulat se inscribere Hebraicis litteris dæmones, deinde suffimento magorum Ægyptiorum, quod vocatur cyphi, sacrificato, hæc sublata suffimento admovet. Quod autem scripsit qui sciscitatur positum in carbonibus cremavit. Deinde Spiritu concitari divino visus, irruens in angulum domus, magnum et dissonum vociferatur et omnibus incognitum...

90-91 puerum, multa ei incantant, partim Græcanico sermone, partim tanquam Hebraico, quæ sunt consuetæ magorum incantamenta. Ille autem abijt sciscitaturus. Et intus phiala aqua repleta, in quam injiciens chalcanthum et liquefaciens medicamentum, chartulam scilicet evanidam factam illo illinens latentes et absconditas litteras rursus in lucem redire cogit, quarum ope cognoscit, quæ is qui sciscitatus est scripsit. Et si quis chalcantho scribes et comminuta galla suffumigabit, clare apparebunt absconditæ litteræ. Et lacte vero si quis conscribet, deinde chartam crematam et comminutam inspergens feret in litteris lacte scriptis, erunt manifestæ. Et urina vero et garum et tithymalli liquamen et ficus efficit idem. Postquam autem comperit quæstionem in hunc modum, in quem inodum oporteat respondere providet. Et deinde

γίνονται. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· ψυχῆ μεγάλης, ἀπλοὶ, ὀργίλοι, φειδωλοὶ, λάλοι, πρώτη ²⁷ ἡλικία ἔσονται· ὑπνιοτικὸν, δι' αὐτῶν πραγματείας προᾶξει θέλουσιν, ἐνδοξοὶ, τολμηροὶ, ζηλωτικοὶ, κατήγοροι, τόπον ἀλλάσσοντες, φιληταὶ, ὀρχησταί, εἰς φιλίαν ὠφέλιμοι.

κ'. Ἐπει καὶ τούτων τὴν θαυμαστὴν σοφίαν ἐξεθέμεθα τὴν τε πολυμέριμον αὐτῶν δι' ἐπινοίας ²⁸ ματικὴν οὐκ ἀπεκρίψαμεν, οὐδὲ ἐν οἷς σφαλλόμενοι ματαίῳσι σιωπήσομεν ²¹. Ἄστρων γὰρ ὀνόμασιν εἶδη καὶ φύσεις ἀνθρώπων παραβάλλοντες ²² πῶς ἠσθένησαν! Τὰ μὲν γὰρ ἄστρα ἴσμεν τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ὀνομάσαντας ²³ ἰδίαν κατ' ἔννοιαν ²⁴ ὀνόμασι κεκληθέμενα πρὸς τὸ εὖσημα καὶ εὐεπίγνωστα τυγχάνειν. Τίς γὰρ τούτων ὁμοίότης πρὸς τὴν τῶν ζῴδιων εἰκόνα, ἢ τίς ὁμοία φύσις πράξειώς τε καὶ ἐνεργείας, ἵνα τίς τὸν ἐν Λέοντι φάσκη θυμικὸν, τὸν δὲ ἐν Παρθένῳ μέτριον ἢ ἐν Καρκίνῳ κακὸν, τοὺς δὲ ἐν....

κη'. λαθῶν ²⁵ καὶ γράψαι τὸν πυνθανόμενον ἀξιότι μὲν ἀν πυθέσθαι τῶν δαιμόνων θέλη [ὑδατι] ²⁶ μόνον. Εἶτα συμπύξας ²⁷ τὸν χάρτην τῷ παιδί δοὺς ἀποπέμπει καυθόμενον, ἐν' οἷχ[ηται] ²⁸ φέρων ὁ καπνὸς τοῖς δαίμοσι τὰ γράμματα· τοῦ δὲ τὸ κελευσθὲν πράξον | τοῖς ²⁹ πρώτῳ μὲν ἀφαίρει τοῦ χάρτου μοίρας ἴσας· πλείονας δὲ τίνα σκῆπτεται ἐγγράφειν ἑβραϊκοῖς γράμμασι δαίμονας, εἶτα ³⁰ μέγαν Αἰγυπτίων ³¹ ὕσας τὸ καλούμενον κῦρι θυμίαμα ταῦτα μὲν ἐπαιωρήσας κατὰ τοῦ θυμιάματος φέρει· ὁ δ' ἔτυχε γράψας ὁ πυνθανόμενος θεὸς κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἔκαυ[σεν] ³², εἶτα θεοφορεῖσθαι· δοκῶν, εἰσεπῶν τῷ μυκῶ μέγα καὶ ἀπηγῆς κέκραγε καὶ πᾶσιν ἀσύνητον· ... [π]ολὺ δὲ πάντας τοὺς παρόντας· ... καὶ τὸν φρῶν ³³ [p. 63. 64] [χάρ]τῃ ἐγγρα[φέντα] ἐπιχαλοῦντες δαίμονες ἐπειδὴν εἰσελθόντες παραστῶσιν οἱ παῖς ἐπὶ .. βαλῶν ³⁴ τὸν παῖδα πολλά ἐπιλέγει αὐτῷ, τοῦτο μὲν ἐλλάδι φωνῆ τοῦτο δὲ ὡς ἑβραϊδὶ, τὰς συνήθεις τοῖς μάγοις ἐπαιοδᾶς· ὁ δὲ ἐνάργεται ³⁵ προσπευόμενος. Καὶ ἔνδον φιάλη ὑδατος πλήρης, ἢ ἐμβάλων ³⁶ χάλκανθον καὶ τήξας τὸ φάρμακον τὸ δῆθεν ἐξαλειφθὲν χαρτίον δι' αὐτοῦ καταβρᾶνας τὰ φωλεύοντα καὶ κεκρυμμένα γράμματα πάλιν εἰς φῶς ἐλθεῖν ἀναγκάζει, δι' ὧν μανθάνει ἅπερ ὁ πυθέμενος; ³⁷ ἔγραψε. Καὶ διὰ τοῦ χάλκανθου δὲ τίς ³⁸ εἰ γράψῃς καὶ τῆς κηκίδος ὑποθυμιάσειε λελειωμένης, φανερά γένοιτ' ἂν τὰ κεκρυμμένα γράμματα. Καὶ γάλακτι δὲ εἰ γράψῃς τίς, εἶτα χάρτην ³⁹ καύσας καὶ λειώσας ἐπιπάσαι; ⁴⁰ τρίψειεν ἐπὶ τοῖς τῷ ⁴¹ γάλακτι γεγραμμένοις γράμμασιν, ἔσται πρόδηλα. Καὶ οὖρον ⁴² δὲ ⁴³ καὶ γάρου

VARIÆ LECTIONES ·

²¹ τῇ πρώτῃ? ²² ἐπινοίας Roperus. ²³ σιωπήσομαι C, M. ²⁴ παραβάλλοντες M. ²⁵ νομίσαντας C, M. ²⁶ ἰδίαν κατ' ἔννοιαν. ἰδεῖν κατανοεῖν C, M, qui uncinis inclusit; ἰδέαν κατανοεῖν Roperus coll. Sexti. E. in p. adn. math. 5, 97. ²⁷ Hæc in marg. fol. 13 r. M. ²⁸ ὑδατι Roperus, αὐτὸν M: C h. l. evanidus. ²⁹ συμπύξας. συμπύξας C, M. ³⁰ οἷχ[ηται] φέρων Roperus et Scottus, οἷχ ὦν C, M, qui susp. ὀχῆ ἀναβαίνων. ³¹ πράξοντος Roperus; πράξαντος C, M. ³² εἶτα. εἰς τὰ C. ³³ Αἰγυπτίων ἢ C. ³⁴ ἔκαυ[σεν] Uncis inclusa supplēvit M, ὁ παῖς et deinde l. 48 καλεῖται pro πολὺ Roperus. ³⁵ καὶ τὸν φρῶν (vel φρῶν cf. l. 65) ἢ ὄντιν' ἔγραψεν], aut φρῶν ἢ τιν' ἕτερον ἀποκαλοῦντες susp. M. Lacunam exple ex l. 65 Roperus. ³⁶ ἐπὶ κλίνην βαλῶν Roperus. ³⁷ ἐνάργεται C, ἀνέρχεται M, ἀπέρχεται Roperus. ³⁸ ἢ ἐμβάλων, ἐμβάλων C, M. ³⁹ ἅπερ ὑποβέμενος C. ⁴⁰ δὲ τίσι C. ⁴¹ χάρτην C. ⁴² τρίψει C. ⁴³ τῷ. τῶν C. ⁴⁴ οὖρος C. ⁴⁵ δὲ om. C, M.

καὶ τιθυμάλου ὁπὸς καὶ συκῆς ποιεῖ τὸ δμοιον. Ἀ Ἐπειδὴ δὲ ἔμαθε τὴν ἐρώτησιν οὕτως, | τίνα χρῆ
τρόπον ἀποκρίνεσθαι προύνοησε. Καὶ λοιπὸν εἰσω
παρελθεῖν κελεύει τοὺς παρόντας δάφνας ἔχοντας
καὶ σεῖοντας καὶ κειραγότας καὶ τὸν φρῆν ἐπικα-
λοῦντας ⁵⁴ δαίμονα· καὶ γὰρ ἐπικαλεῖν ⁵⁵ τούτοις
πρέπει καὶ τοῦτο αἰτεῖν παρὰ δαιμόνων ἀξιον ⁵⁶, ὃ
δι' αὐτῶν ⁵⁷ παρέχειν οὐ θέλουσιν ἀπολέσαντες ⁵⁸
τὰς φρένας. Τὸ δὲ ἄκοσμον τῆς βοῆς καὶ ὁ ψόφος
οἷς ἐν ἀπορρήτῳ ⁵⁹ πεποιηκέναι νομίζεται ⁶⁰ παρακο-
λουθεῖν ἐκώλυσε ⁶¹. Τίνα δὲ ταῦτά ἐστι, καιρὸς λοι-
πὸν λέγειν. Πολὺ μὲν οὖν τυγχάνει τὸ σκότος. Λέγει
γὰρ ἀδύνατον τὰ θεῖα ὄρῃν ὀνητὴν φύσιν· ἰκανὸν γὰρ
τὸ ὁμιλεῖν. Κατακλίνας δὲ τὸν παῖδα πηγήν καὶ δύο
εἰς γραμματιδίων ἰκείνων, ἄπερ ἦν ἐγγεγραμ-
μένα ⁶² Ἑβραϊκοῖς δῆθεν γράμμασιν ὡς δαιμόνων ^B
ὀνόματα, πλευρᾷ παραθεῖς ἑκατέρᾳ ⁶³ τὰ λοιπὰ τοῖς
ὤσιν ἐνθήσειν λέγει. Ἔστι δὲ τοῦτο αὐτὸ ἀναγκαῖον,
ἵνα τὴ παραθῆ τοῖς ὤσιν τοῦ παιδὸς ὄργανον, δι' οὗ
πᾶν ἐστὶ σημεῖον ⁶⁴ ἑλόντα· ἤχει δὲ τὸ ⁶⁵ πρῶτον
ἵνα φοβῆθῃ ὁ παῖς, καὶ δευτέρον ἐπιδομθεῖ ⁶⁶, ἔπειτα
τὸ τρίτον λαλεῖ διὰ τοῦ ὄργάνου, ἃ λέγειν τὸν παῖδα
βούλεται, καὶ τὴν ἔκθασιν τοῦ πράγματος ὡς δοκεῖ ⁶⁷,
[p. 64—66] εἶτα τοὺς μὲν παρόντας ἡσυχάζειν ποιεῖ,
τὸν δὲ ἃ παρὰ τῶν δαιμόνων ἤκουσε σημαίνειν ἀξιοῖ. Τὸ
δὲ τοῖς ὤσιν παρατεθὲν ὄργανον ἐστὶ φυσικὸν ὄργανον,
τῶν μακροτραχήλων γεράνων ἢ πελαργῶν ἢ κύκνων
ἀρτηρία· ὧν εἰ μηδέτερον παρῆ, ἐστὶ ⁶⁸ καὶ ἕτερα
τέχνης ὄργανα. | Αὐλίσκοι γὰρ τινες χάλκῳ τὸν
ἀριθμὸν δέκα εἰς ἀλλήλους χωροῦντες, εἰς στενὸν ἀπο-
λήγοντες εὐάρμοστοι γίνονται, δι' ὧν πρὸς τὸ οὖς ὅσα
θέλει φθέγγεται. Καὶ ταῦτα ὁ παῖς κατακούων ἐμ-
φθῶς ὡς ὑπὲρ δαιμόνων λαλούμενα κελευσθεῖς ἀπο-
φθέγγεται. Εἰ δὲ καὶ σκότος τις ῥάβδῳ περιθεῖς ὑγρὸν
ξηράνας καὶ συναγαγὼν προσαρμόσῃ καὶ ⁶⁹ ἀποσπά-
σας τὴν ῥάβδον αὐλίσκου δίκην τὸ σκότος ἐργάσῃται,
τὸ δμοιον ποιεῖ. Εἰ δὲ τι τούτων μὴ παρῆ, βιβλὸν
λαδῶν ἐπισπασάμενος ἐνδοθεν ὅσον χρῆζει ἐπὶ μῆκος
ἔκτενας, τὰ ὅμοια ἐνεργεῖ. Εἰ δὲ ⁷⁰ προειδῆ ὅστις ⁷¹
πᾶρεσι πεισόμενος, ἐτοιμότερος πρὸς πάντα γίνε-
ται. Εἰ δὲ καὶ τὴν πεῦσιν προμάθῃ, γράφει τῷ φαρ-
μάκῳ, καὶ ὡς ἐμπαράσκευος ἰκανώτερος νομίζεται ⁷²
σαφῶς γράψας τὸ ἐρωτώμενον. Εἰ δὲ ἀγνοεῖ, ὑποτο-
πάζει ⁷³ καὶ ἀμφίβολον καὶ ποικίλην ⁷⁴ ἀποφαίνεται
τι δεχόμενον ⁷⁵ μετὰφρασιν, ἵνα τὴν μὲν ἀρχὴν ἀση-
μος οὖσα ἢ χρησιμοδοσία εἰς πολλὰ ἔσται, ἐπὶ δὲ τῇ
ἐκβάσει τῶν συμβησομένων πρὸς τὸ συμβᾶν πρόβρη-
σις νομίζεται. Εἶτα λακάνην πληρώσας ὕδατος ὡς
ἀγραφον τὸν χάρτην ⁷⁶ καθῆσι συνεμβαλὼν χάλκαν-
θον. Οὕτως γὰρ ἀνατέλλει ⁷⁷, τὴν ἀπόκρισιν φέρων
ὃ γράφει χάρτης. Τῷ μὲν δὴ παιδίῳ καὶ φαντασίαι

introire jubet qui adsunt instructos ramis lauri et
quatientes et vociferantes et Phren invocantes dæ-
monem; etenim invocare illum hos decet, et hoc a
dæmonibus petere convenit, quod per se ipsi præ-
bere nequeant, quippe qui ipsi phrenetici sint.
Immodica autem vociferatio et strepitus iis, quæ in
secreto fieri mos est, mentem advertere impedit.
Quæ qualia sint jam tempus est uberius persequi.
Magna quidem est obscuritas. Negat enim cadere
in humanam naturam divina perspicere, satis enim
esse in commercium deorum venire. Reclinato au-
tem puero in præceps duabnsque tabellis istis, quæ
erant Hebraicis scilicet litteris inscriptæ, utriusque
lateri appositis, reliqua dæmonem in aures insurra-
turum dicit. Est autem hoc necessarium, ut aliquid
instrumenti apponat ad aures pueri, per quod licet
omnia significare quæ quis volet. Sonat autem
primum, ut in terrorem concitatur puer, deinde
insuper tympanum movet, postremo tertium lo-
quitur per instrumentum, quod puerum vult dicere,
et exitum rei exspectat, deinde eos qui adsunt silere
jubet, illum ⁹²⁻⁹³ autem quæ a dæmonibus ac-
ceperit profiteri. Quod autem auribus appositum
est instrumentum, est naturale instrumentum, pro-
cero collo instructarum gruum vel ciconiarum vel
cygnorum arteria, quorum si nullum ad manus
erit, et alla ex arte instrumenta sunt. Tibiolarum
enim quædam æνεæ numero decem invicem in se
coeuntes in angustum terminantes aptæ sunt, per
quas ad aures quæcumque volet loquatur. Et hæc
puer exaudiens, metu correptus quasi a dæmoni-
bus dicta ex jussu proloquitur. Sin quis etiam co-
rium circumplicans scipioni humidum idque are-
factum contrahens consuet et detracto scipione
tibiolarum in modum corium conficiet, idem facit. Sin
quid horum non aderit, librum sumit eumque ex-
plicat et in quantam volet mensuram extendit, quo
facto eundem usum præstat. Sin autem noverit,
quis sit is qui sciscitatum adsit, paratior ad omnia
fit. Sin autem vel interrogationem antea comper-
tam habebit, scribit pharmaco, et ut præparatus
tanquam solertior celebratur, ut qui clare scripserit
quod quæsitum est. Sin vero ignorat, conjecturam
periclitatur et aliquid prodit, quod accipitem et
^D variam recipiat interpretationem, quo vaticinium a
principio ambiguum in diversas possit partes trahi,
in eventu autem quidquid evenerit, ad id quod
contigerit prædictio accommodatur. Deinde pelvium
ubi implevit aqua, tanquam inanem chartulam de-
mittit una immisso chalcantio. Ita enim emergit
responsum ferens scripta charta. Puero igitur et

VARIE LECTIONES.

⁵⁴ ἐπικαλοῦντες C. ⁵⁵ ἐπικαλεῖν. ἐπιγελαῖν C, M. ⁵⁶ ἀξιοῖ M. ⁵⁷ αὐτῶν C. ⁵⁸ ἀπολέσαντες C. ⁵⁹ ἐν
ἀπορρήτῳ; C. ⁶⁰ ἐνόμισε C, M. ⁶¹ ἐκώλυε C, M. ⁶² ἐγγεγραμμένα C. ⁶³ ἑκατέρᾳ C. ⁶⁴ σημαίνει [χ]
sive ὅσα θέλει· κατὰ τὴν τε πρῶτον εὐνί. M. ⁶⁵ ἤχει δὲ τὸ. ἡγοῦντα C. ⁶⁶ ἐν βομβῇ C. ⁶⁷ ὡς δοκεῖ.
δοκεῖ M. ⁶⁸ παρῆ, ἐστὶ. πᾶρεσι C. ⁶⁹ καὶ ante ἀποστ. add. M. ⁷⁰ Εἰ δὲ. οὐδὲ C. ⁷¹ ὅστις ὅτι C, M.
⁷² νομίζεται. ὀνομάζεται C, ὧν δοξάζεται γράφαι susp. M. ⁷³ ὑποτοπάζει καὶ. ὑποπτάζεται C. ⁷⁴ ποικίλην
Roepertus, ποικίλον C, M. ⁷⁵ τι δεχόμενον. ἐπιδεχόμενον C, M. ⁷⁶ ὡς — χάρτην. ἀγράφου χάρτου C.
⁷⁷ ἀνατέλλει Roepertus, ἀναπλεῖ C, M.

terriculamenta existunt sæpenumero. Etenim vel verbera incutit interdum quibus exterreant. Thus enim injiciens in ignem rursus operatur in hunc modum : Frustum salis qui dicitur fossilis cera Tusca circumvolvens simulque ipsum frustum thuris dissecans injicit salis granum, et rursus colligans et reponens in ardentibus prunis sinit. Quo concremato, sales exsiliantes imaginem reddunt, quasi novum spectaculum et mirum fiat. Sanguineam autem reddit flammam Indicium atrum utpote inclusum in thure, sicuti supra diximus. Sanguineum autem liquorem facit cera anchusæ commista eaque, ut dixi, cera immista in 94-95 thus. Prunas autem moveri facit supposito secto alumine, quo soluto et instar bullarum ebulliente moventur prunæ.

29. Ova autem diversa ostentant in hunc modum : Cacumen perforans ab utraque parte et album subducens, rursus immergens injicito alteri nini, alteri autem scriptorii atramenti. Obserato autem foramina ramento vorum minuto, ope succi ficus adlinens.

30. Il autem qui oves sibi amputare capita faciunt ipsa, hac ratione utuntur : Clanculum caustico medicamento illinens guttur relinquit appositum gladium; illa autem fricari cupiens irruens in gladium terendo jugulatur et parum abest quin caput abscindat. Est autem medicamentum bryouia et adurca et scilla æquis partibus mixtæ. Ut autem lateat cum fert medicamentum, fert pyxidem duplicem corneam, cujus conspicua pars habet thus, obscura autem medicamentum. Sed etiam auribus morituræ injicit hydrargyrum; est autem mortiferum medicamentum.

31. Caprarum autem ubi quis obturavit cerato aures, dicunt paullo post mori, quoniam spiritum ducere prohibeantur. Viam enim hanc iis esse dicunt ducendi per respirationem spiritus. Arietem autem mori dicunt, si quis exadversus reflexerit solem. Domum autem faciunt conflagrare cujusdam ex marinis succo illitam, qui piscis vocatur dactylus. Præterea et id quod fit per aquam marinam est valde utile. Est autem spuma maris in testacea olla cum dulcibus cocta, cui ferventi ubi lumen admovebis incensum, arrepto igni incenditur et infusum capiti prorsus non comburit. Sin vero etiam insperges ferventi, multo magis incenditur. Rectius autem erit, si quis etiam sulfuris aliquid assumet.

32. Tonitru fit pluribus modis. Nam et lapides complures et majores præcipites dejecti per tabulas ligneas incidunt infra in æneas laminas et

A φοβεραὶ γίνονται πολλάκις· καὶ γὰρ πληγὰς ἐμβάλλει εὐπόρως ἐκφοβῶν. Λίθων γὰρ εἰς πῦρ ἐμβαλλῶν πάλιν ποιεῖ τοῦτον τὸν τρόπον. Βῶλον ⁷⁰ τῶν λεγομένων δρυκτῶν ἁλῶν κηρῶ Τυρφηρικῶ περισκεπάσας καὶ αὐτὸν δὲ λιθάνου βῶλον ⁷¹ διχοτομήσας ἐντίθησι τοῦ ἁλατος χόνδρον, καὶ πάλιν συγκολλήσας | ἐπὶ ἀνθράκων καιομένων τιθεὶς ἐξ. Τοῦ δὲ συγκαέντος, οἱ ἅλεις ἀναπηδῶντες φαντασίαν ἀπεργάζονται ὡσπερ ξένου θεάματος γινομένου· αἱματώδη δὲ φλόγα ποιεῖ τὸ Ἰνδικὸν μέλαν ἐντεθὲν τῷ λιθωνωτῷ ⁷² καθὼς προσέπαμεν. Αἱματώδη δὲ ὑγρασίαν ποιεῖ κηρὸν ἀγχοῦση ἀναμίξας. καὶ, ὡς ἔφην, τῷ λιθωνωτῷ τὴν κηρὸν ⁷³ ἐνθήμενος· ἀνθρακας δὲ κινεῖσθαι [p.66—67] ποιεῖ σχιστὴν ὑποθεὶς στυπτηρίαν, ἧς λυομένης καὶ δίκην πομφολύγων διοιδούσης κινεῖνται οἱ ἀνθρακες.

B κθ'. Ὡὰ δὲ διάφορα ἐπιδεικνύνται ⁷⁴ τὸν τρόπον τόνδε· κορυφὴν τρυπήσας ἐξ ἑκατέρων ⁷⁵ καὶ τὸ λευκὸν ὑπεξαγαγὼν αὐθις βάψας ἐμβαλε τὸ μὲν τῆς ⁷⁶ σινώπιδος, τὸ δὲ τοῦ γραφικοῦ ⁷⁷ μέλανος. Ἀπέφρασσε δὲ τὰς τρυμαλικὰς ξίσματα τῶν ὠν λείψ ⁷⁸ μετ' ὀποῦ συκῆς ἐμπλάσας.

λ'. Τοῖς δὲ ἀμνοῦς ⁷⁹ ἀποτέμενεσθαι τὰς κεφαλὰς ἑαυτῶν ποιοῦσιν οὗτος ὁ τρόπος. Κρύβδην καυστικῶν φαρμάκων χρίσας τὸν φάρυγγα ἐξ παραθεῖς ⁸⁰ τὸ ξίφος· ὁ δὲ ⁸¹ κνήθεσθαι ⁸² θέλων προσπεσῶν τῇ μαχαίρᾳ θλίδων σφάζεται καὶ μικροῦ δεῖν ἀποτέμνει ⁸³ τὴν κεφαλὴν. Ἔστι δὲ τὸ φάρμακον βρωονία καὶ ἀδάρχη καὶ σκίλλα κατ' ἴσον μεμιγμένα. Ἴνα δὲ λάθῃ φέρων τὸ φάρμακον, φέρει πυξίδα διπλὴν κερατινὴν, ἧς τὸ ⁸⁴ φανερόν μέρος ἔχει λιθωνωτὸν ⁸⁵, τὸ δὲ ἀφανὲς φάρμακον· ἀλλὰ καὶ τοῖς | ὡστὶ τοῦ τεθνηξομένου ἐμβάλλει ὑδράργυρον ⁸⁶. Ἔστι δὲ θανατηφόρον φάρμακον

λα'. Αἰγῶν δὲ κἄν ἐπιπλάσῃ ⁸⁷ τις κηρωτῇ τὰς ἀκοὰς, φασὶ θνήσκειν μετ' ὀλίγον ἀναπαεῖν κωλυόμενος· δὸν γὰρ αὐταῖς ταύτην εἶναι λέγουσι τοῦ δι' ἀναπνοῆς ἔλκομένου πνεύματος. Κριὸν δὲ θνήσκειν φασὶν, εἰ κατ' ἄντικρυς τις ἀνακλάσειεν ἡλίου ⁸⁸. Οἶκον δὲ ποιοῦσι καίεσθαι τῶν θαλαττίων τινὸς ἰχθῶρι χριόμενον ⁸⁹ τοῦ καλουμένου δακτύλου. Καὶ τὸ διὰ τῆς ἄλμης δὲ πάνυ χρήσιμον. Ἔστι δὲ ἀφρὸς θαλάσσης ἐν ὄστρακινῶ στάμνῳ μετὰ γλυκεῶν ἠψημένος ⁹⁰, ὃ ζέσαντι λύχον ἐὰν προσάγῃς καιόμενον, ἀρπάσῃ τὸ πῦρ ἐξάπτεται, καὶ καταχυθὲν τῆς κεφαλῆς οὐ καίει τὸ σύνολον. Εἰ δὲ καὶ μαννῆ ⁹¹ ἐπιπάσσεις ζέοντι ⁹², πολλῷ μᾶλλον ἐξάπτεται. Βέλτιον δὲ δρῶ, εἰ καὶ θεῖον τι προσλάβοι ⁹³.

λβ'. Βροντὴ γίνεται τρόποις πλείοσι· λίθοι τε γὰρ πλείονες καὶ μέζοντες κατὰ κρημνῶν φερόμενοι δὴ σανίδων ἐπικαταπίπτουσι κατὰ χαλκοῖς ἐλάσμασι ⁹⁴ καὶ

VARIAE LECTIONES.

⁷⁰ Βῶλων C. ⁷¹ λιθάνου βῶλον. λιθωνωτὸν? M. ⁷² λιθωνωτῷ C. ⁷³ τὸν κηρὸν. κηρῶ C. ⁷⁴ ἐπιδεικνύντες C. ⁷⁵ ἐξ ἑκατέρων? ⁷⁶ τῆς. τοῦ C. ⁷⁷ τοῦ γραφικοῦ. τῆς γραφικῆς C. ⁷⁸ λείψ. λειῶν C. ⁷⁹ Τῶν δὲ ἀμνῶν C. ⁸⁰ παραθεῖς C. ⁸¹ κνήθεσθαι C. ⁸² ἀποτέμνειν C. ἀπ ἀποτέμνεται? ⁸³ ἧς τό. εἰς τὸ C. ⁸⁴ λιθωνωτῷ C. ⁸⁵ ὑδράργυρον C. ⁸⁶ ἐπιπλάσῃ C, M. ⁸⁷ ἡλιον Roepertus. ⁸⁸ χριόμενον C in marg. ⁸⁹ ἠψημένος C. ⁹⁰ quid μαννῆ sibi velit ignoro. Fortasse resinacea quædam substantia intelligitur, cum *manna* apud Plinium proprium vocabulum sit quo appellatur grana thuris et aliarum resinarum M. ⁹¹ ζέοντι C. ⁹² τι προσλάβοι A. Meinekius, τινὸς λάβοι C, M. ⁹³ θλάσμασι C.

βροντῆ παραπλήσιον τελοῦσι⁸ [p. 67—69] ψόφον. Καὶ σανίδα δὲ λεπτήν, ἥπερ οἱ γναφεῖς τὴν ἐσθήτα πιέζουσι. σχοινίῳ λεπτῷ περιειλησάντες, εἶτα ῥοζῶφ τὴν σχοῖνον ἐπισπῶμενοι ῥομβοῦσι τὴν σανίδα, ἣ δὲ θονουμένη ἤχον βροντῆς ἀπεργάζεται. Ταῦτα μὲν οὕτως παίζεται. Ἔτερα δὲ ἃ καὶ αὐτὰ οἱ⁹ | παιζόμενοι ὡς μεγάλα νομίζουσιν ἐκθήσονται. Πίσση; λέθητα μαστὸν ἐπ' ἀνθράκων καιομένων τιθέντες, ἐπὶ βράσῃ, καθιέντες τὰς χεῖρας οὐ καίνονται· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀνθράκων πυρὸς περιπατοῦντες γυμνοὶ ποσὶν οὐ καίνονται· ἀλλὰ καὶ πυραμίδα λιθίνην θεῖς ἐπὶ πυρᾶν⁷ καίεσθαι ποιεῖ· Ἐκ τε τοῦ στόματος πολλὸν καπνὸν προφέρει καὶ πυρῶδῃ· εἶτα καὶ σινδόνα ἐπιθεῖς ἐπὶ λεκάνῃ ὕδατος, πολλοὺς⁸ ἐπιβαλὼν ἀνθρακα; καιομένους ἀκαστος φυλάττει τὴν σινδόνα· σκότος δὲ ἐν οἴκῳ ποιήσας· ἐπιστάγειν φάσκει θεοὺς ἢ δαίμονας, καὶ εἰ πῆ ἀπαιτεῖ τις⁹· Ἀσκληπιὸν δεικνύναι, ἐπικαλεῖται οὕτως λέγων·

¹⁰ Ὑἱά ¹¹ πάλαι φθιμενον, πάλιν ἀμβροτον ¹²,
[Ἀπόλλωνος ¹³
Κικλήσῳ λουβαῖσι μολεῖν ¹⁴ ἐπίκουρον ἐμαῖσιν·
Ἄς ποτε ¹⁵ καὶ νεκῶν ἀμενηνῶν μυρία φῦλα ¹⁶,
Τυρτάχου εὐρώετος ¹⁷ ἀεικλαῦτοισι ¹⁸ μελάθροισι
Ἀύροστον πλώοντι ¹⁹ ῥόον, κέλαδόν ²⁰ τε
Πῦσιν Ἰσον τελέσαντ' ἀνδρεσσι [κατὰ] Ὀρητοῖ-
[σιν ²¹,

Ἀμνη παρ ῥοδῶντα ²² καὶ ἄλλιτα ²³ κωκῶντα,
Αὐτὸς ²⁴ ἀμειδίτοιο ²⁵ ἐρύσαιο ²⁶ φερσεφονίης·
Εἶτ' ἐφέπεις ²⁷ Τρίκης ²⁸ ἰερῆς ἔδος ²⁹, εἶτ' ἐρα-
[τειρήν
Πέργαμον, εἶτ' ἐπὶ ³⁰ τοῖσιν Ἰαονίαν ³¹ Ἐπί-
[δαυρον
Δεῦρο, μάκαρ, καλέει σε μάγων [πρόμος] ὦδε
[παρσίραι] ³².

λγ'. Ἐπὶν³³ δὲ χλευάζων λήξῃ, φαίνεται κατὰ τοῦ ἐδάφους | πυρῶδης³⁴ Ἀσκληπιός. Εἶτα θεὸς ἐν μέσῳ λεκάνῃ πλήρη³⁵ ὕδατος [p. 69. 70] πάντας καλεῖ τοὺς θεοὺς καὶ παραγίνονται. Ἐγκύψας γὰρ ὁ παρῶν ἐν τῇ λεκάνῃ βγεται πάντας καὶ τὴν Ἄρτεμιν ἅμα σκύλακας ὑλακτοῦντας ἄγουσαν³⁶. Οὐκ ἐκνήσομεν δὲ καὶ τούτων τὴν ἱστορίαν ὡς ἐπιχειροῦσι διηγῆσθαι. Τῷ γὰρ λέθητι· τῆς πίσης³⁷ ὡς³⁸ ἐμβράσσοντι καθίσει τὰς χεῖρας· ἔξος δὲ³⁹ καὶ νίτρον ἐμβαλὼν καὶ πῖσαν ὑγρὰν ὑποκαλεῖ τὸν λέθητα· τὸ δὲ ἔξος ἅμα τῷ νίτρῳ μιγνὲν ἀντιλαμβανόμενον θέρμης μικρᾶς κινεῖ τὴν πῖσαν ὡς μέχρι τῆς

A tonitru similem efficiunt strepitum. **98-97** Et tabellam vero tenuem, quali fullones vestes premunt, tenui laqueo circumvolvunt, deinde cum stridore laqueum attractant versant tabellam, ea autem rotata sonum tonitru similem reddit. Hæc igitur in hunc modum luduntur. Alia autem, quæ et ipsa qui ludi sunt pro magnis æstimant, exponam. Pice ahenum plenum prunis candentibus imponentes, ubi bulliet, dimittentes manus non amburuntur; sed etiam in carbonibus ignis ambulantes nudis pedibus non amburuntur; sed etiam pyramidem lapideam in foco impositam incendi facit, et ex ore multum effert fumum et igneum. Deinde etiam sindonem imponens in pelvi aquæ, multis injectis carbonibus candentibus, vel sic sindonem ab igni integrum servat. Tenebris autem in ædibus factis introducturum sese pollicetur deos dæmonesve, et si forte quis desiderat Æsculapium monstrari, devocat his verbis:

Gnatum olim peremptum, rursus immortalem Apol-
[lunus
Cico libaminibus adesse auxiliatorem meis:
Qui aliquando et umbrarum levium innumeris gen. es
Tartari vasti semper defectis in ædibus
Irremeabilem navigantes fluvium streperumque diau-
[lum
Omnibus æqualem emensas hominibus mortaliibus,

Juxta lacum gementes et implacabiliter lamentantes,
Ipse a ridendi nescia retraxisti Proserpina:
Sive incolis Tricæ sancte sedem, seu amænum
Pergamum, sive inspicis Ioniam Epidaurum,

Huc, beate, vocat te magorum princeps huc adesse.

35. Postquam autem nugari destitit, apparet in solo igneus Æsculapius. Deinde posita in medio pelvi aqua plena omnes **98-99** advocat deos, et apparent. Inspectans enim quisvis in pelvim videbit omnes et Dianam simul canes latrantes ducentem. Conabimur autem etiam horum historiam, quomodo negotia sua gerunt, enarrare. In ahenum enim pice repletum tanquam fervidum demittit manus; aceto autem et nitro in ahenum injecto et pice liquida succendit ahenum. Acetum autem cum nitro mistum ubi accepit exiguum calorem, movet picem, ut usque ad superficiem excitet bullas et speciem

VARIE LECTIONES.

⁸ ἀποτελοῦσι? M. ⁹ ἃ καὶ αὐτὰ οἱ Roeperus. ἃ καὶ οἱ αὐτὰ οἱ C, ἃ καὶ αὐτοὶ οἱ M. ⁶ Ἀλλὰ καὶ — οὐ καίνονται in marg. litteris rubricatis M. ⁷ πυρῶδῃ C. ⁸ πολλοὺς bis in C. ⁹ εἰ πῆ ἀπαιτεῖ τις. εἰπὲν ἀπαιτῆς C. εἰ τις ἀπαιτῆ M. ¹⁰ dixit de his versibus A. Meinekus in Diar. antiq. Marburg. a. 1852, IV, p. 375, 376. ¹¹ Ὑἱά M, Ζῆνα C. ¹² ἀμβροτον M, μ' ἀβροτον C. ¹³ Ἀπόλλωνος om. pr. C. ¹⁴ κικλήσῳ λουβαῖσι μολεῖν Roeperus, κικλήσῳ βασιμολεῖν C, κικλήσῳ θυσίαισι μολ. Meinekus, κικλ. θήσῳ μολ. M. ¹⁵ ἐμαῖσιν ποτε C. ¹⁶ φύλλα C. ¹⁷ εὐρώετος C. ¹⁸ ἀεικλαῦτοισι Meinekus, qui simul conii. ἐπικλαῦτοισι, ἀεικλαῦτοισι C, M, ἀεικλαῦτοισι vel ἀεικλαῦτοισι Roeperus. ¹⁹ πλώοντα Meinekus, ἐπλώοντα C, πλώσαντα Roeperus. an διαπλώοντα? ²⁰ κέλαδόν τε διαυλον. κέλαδόν τε διαύλου Meinekus, qui simul conj. κελανόν (h. e. κελαινόν) τε διαυλον. ²¹ ἄπασιν Ἰσον τελέσ' ἀνδράσι θνητοῖσι C. ²² παρῶντα C. ²³ ἄλλιτα M, ἀκλυτα vel ἀκριτα susp. Meinekus. ²⁴ αὐτός. αἴτις susp. Meinekus. ²⁵ ἀμειδίτοιο. ἀμειδί τις C. ²⁶ ἐρύσαιο M. ²⁷ φερσεφονίης Γε' ἐφέπεις C. ²⁸ Τρίκης Meinekus, cf. Vindiciæ Strabon. p. 156. Θρήκης C, M. ²⁹ ἔδος, εἶτ'. ἔδος εἰς C. ³⁰ ἔπ' ἐπὶ C. ³¹ Ἰονίαν C, cf. Pausan. Corinth. 26. M. ³² πρόμος ὦδε παρσίραι. ὦδε C, ὦδε M, γορὸς ὦδε παρσίραι Meinekus. ³³ ἔπ' ἐπὶ C. ³⁴ πυρῶδης C. ³⁵ πλήρη C. ³⁶ ἄγουσιν C. ³⁷ τῆς πίσης. μετ' ἰπίσης? ³⁸ ὡ, ὡς M ἐμβράσσοντι C. ³⁹ ἔξος δὲ. ἔξος C, M.

tantum præbeat ferventis. Antea autem etiam manus A
sæpe aqua salsa lavat, quo fit, ut non admodum
concoalefaciat, etiamsi reapse ferveat. Sin vero myr-
rhina et nitro et myrrha cum aceto mistis manus
illitas abluet aqua salsa identidem, non uritur. Pe-
dibus autem non aduritur ichtihocolla, et salaman-
dra illitus. Quod autem pyramis incenditur instar
faculæ, quæ lapidea sit, causa hæc est. Cretica
terra est ad figuram facta pyramidis modo, colore
autem tanquam lapis lacteus, comparatur autem in
hunc modum: Copia olei inungit frustumque im-
ponit in prunis et cum torruit iterumque inunxit et
exussit iterum et tertium et iteratis vicibus, efficit
ut incendi possit, etiamsi aqua mergatur; habet
enim in se multum olei. Incenditur autem sponte, B
cum magis libat, focus cakem habens pro
cinere et thus minutum et copiosum et facularum
inonctarum fasciculum gallarumque cavarum intus
ignem absconditum habentium. Fumum autem ex-
halat ex ore per complusculum tempus, cum et
ignem injecit in gallam et stupa circumvolvit et
conflat in ore. Sindonium autem quod superimpo-
situm est pelvi, in quo imponit prunas, propter
suppositam aquam salsam non adurebatur, et ipsum
enim erat aqua salsa antea infectum, deinde inun-
ctum albo ovi cum liquido alumine. Si quis autem
liquorem sempervivi his cum aceto admiscuerit, et
permulto tempore antea illinet, inunctum per me-
dicamentum ignem prorsus non recipit.

34. Postquam igitur arcanarum istorum artium
brevis potestates exposuimus facilenque viam
eorum ad cognoscendum 100-101 ostendimus,
ne hoc quidem visum est tacere, id quod necessa-
rium est, quomodo solventes sigilla litteras obsigna-
tas integris sigillis reddant. Picem et resinam et
sulfur prætereaque asphaltum ex pari portione li-
quofacientes, collyrii figura formantes custodiunt.
Tempus autem ubi est solvendi litterulas, linguam
oleo humectantes et deinceps sigillum inungentes
modico igni calefacientes medicamentum inferunt
in sigillum, tum donec prorsus riguerit sinunt, et
hoc instar anuli utuntur. Dicunt autem etiam ce-
ram cum resina pinea similem vim habere, et ma-
stichæ duas partes cum parte aridæ asphalti. Et D
sulfur autem solum sufficit et gypsi vero flos cum

ἐπιφανεῖας κινεῖν πομφόλυγας⁴⁰ καὶ φαντασίαν μέ-
νην πρῆχειν ζέοντος⁴¹· φθάνει δὲ καὶ τὰς χεῖρας·
πολλάκις ἄλμη νιψάμενος, διδὸν οὐ πάνυ τι καίει, κἄν
ἀπὸ θῶς ζῆη· εἰ δὲ μυρσίνη⁴² καὶ νίτρον καὶ σμύρνη
μετ' ὄξους μίξας, οὐ καίεται· τοὺς δὲ πόδας οὐ καίει-
ται ἰχθυοκόλλα⁴³ καὶ σαλαμάνδρα χρυσάμενος⁴⁴. Τὸ
δὲ τὴν πυραμίδα καλεσθαι θαδίου δίκην, οὖσαν λίθον,
αὕτη αἰτία. Γῆ μὲν ἐστὶ Κρητικὴ τὸ μὲν σχῆμα πε-
πλασμένη πυραμῖς, τὸ δὲ χρῶμα ὡς λίθος⁴⁵ γαλα-
κτικὸς, κατασκευάζεται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· Βρέ-
ξας ἐλαίῳ πλείονι τὴν βῶλον, θεὸς ἐπ' ἀνθρώπων,
ὀπτήσας καὶ πάλιν βρέξας καὶ καύσας δεύτερον καὶ
τρίτον καὶ πολλάκις καίεσθαι δύνασθαι παρασκευά-
ζει, κἄν ὕδατι βραχῆ· ἔχει γὰρ ἐν ἑαυτῷ πολὺ τὸ
ἔλαιον· ἀνάπτεται δὲ εἰ' αὐτοῦ, τοῦ μάγου σπεύδον-
τος⁴⁶, ἢ πυρὰ⁴⁷ τίτανον ὑποκαίωμένην ἔχουσα ἀντι-
σποδιδᾶς καὶ λιθωνῶτων λεπτὸν καὶ πολὺν⁴⁸·
καὶ θαδίων κεχρισμένων αὐτορρύτων⁴⁹ κηλίων τε
κενῶν ἔνδον πῦρ ἔχουσῶν· καπνὸν δὲ ἐκ τοῦ στόμα-
τος ἀνίει ἐγγρονίσας καὶ πῦρ κηκίδι⁵⁰ ἐμβαλὼν καὶ
τῷ στυπεῖω συμπεριβαλὼν καὶ φυσῶν ἐν τῷ στό-
ματι. Τὸ γὰρ μὴν περικείμενον τῇ λεκάνῃ τινδόνιον,
ἐφ' ὃ τίθησι τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τὴν ὑποκαίωμένην
ἄλμη οὐκ ἐκαίετο, καὶ αὐτὴ δὲ ἦν ἄλμη προθεβεργ-
μένον, εἶτα κεχρισμένον ὧστ' οὐ λευκὸν μετ' ὕγρας
στυπηρίας. Εἰ δὲ καὶ χυλὸν ἀειζώου⁵¹ τις τοῦτοις
μετ' ὄξους ἐπιμίξειε καὶ πρὸ πολλοῦ σφόδρα κατα-
χρίσας χρόνον, βαφὴν τῷ φαρμάκῳ μένει⁵² παντελῶς
ἄκαυστον

C
λδ'. Ἐπεὶ μὲν οὖν τῶν⁵³ παρ' αὐτοῖς ἀπορρήτων
μαθημάτων συντόμως τὰς δυνάμεις ἐξεθέμεθα εὐκο-
λὸν τε τὴν μέθοδον [p. 70. 71] αὐτῶν⁵⁴ κατὰ γνῶ-
σιν⁵⁵ ἐδείξαμεν, οὐδὲ τοῦτο σιωπᾶν βουλόμεθα εὐ-
ἀναγκαῖον, ὡς σφραγίδας λύοντες⁵⁶ ἐσφραγισμένα
τὰ γράμματα αὐταῖς ταῖς σφραγίσιν ἀποδιδόσασιν·
πίψαν καὶ ῥητήνην καὶ θεῖον, ἐτι δὲ⁵⁷ ἀσφάλτον ἴσα
τήξαντες κολλυρίου⁵⁸ σχήματι πλάσαντες φυλάτ-
τουσι· καιρὸς δὲ ἐστὶν ἢ λυεῖν γραμματίδιον, τὴν
γλῶσσαν ἐλαίῳ δεύσαντες, εἶτα ἐξ αὐτῆς τὴν σφρα-
γίδα χρίσαντες, πυρὶ συμμετρῶ τὸ φάρμακον θερ-
μάναντες ἐπιφέρουσι τῇ σφραγίδι καὶ μέχρι ἂν παγῆ
παντελῶς ἔωσι, καὶ τοῦτ' ὀξὴν σημάτων χρόνον
ταί. Φασὶ δὲ καὶ αὐτὸν κηρὸν μετὰ πευκίνης ῥητήνης
τὸ παραπλήσιον | ποιεῖν καὶ μαστίχης μέρη δύο
μετὰ ξηρᾶς ἀσφάλτου μέρους. Καὶ θεῖον δὲ μόνον

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ πομφόλυγας C. ⁴¹ ζέοντος C. ⁴² μυρσίνη C. ⁴³ ἰχθυοκόλλας C. ⁴⁴ χρυσάμενος C. M. ⁴⁵ ὡς
λίθος his in C. sin. 15 r. et init. 15 v. ⁴⁶ σπεύδοντος. συσκευάζοντος susp. M, an σπένδοντος? ⁴⁷ πυρ-
ρὰ C. ⁴⁸ Lacunam esse post πολὺν susp. M, id quod confirmat infra l. 99, ubi τῷ στυπεῖω. ⁴⁹ αὐτορρύ-
των. αὐτορρύτων C. φορυτὸν susp. M. ⁵⁰ κικίδι C. ⁵¹ ἀει ζώου C. ⁵² An μενεῖ? ⁵³ τῶν. παρὰ
τῶν C, περὶ τῶν M. ⁵⁴ μέθοδον αὐτῶν. μετ' αὐτοῖς C, μετ' αἰτίας M. ⁵⁵ κατὰ γνῶσιν. κατάγνω-
σιν C. M. ⁵⁶ sqq. Dixit de hoc loco C. Fr. Hermannus in Suppl. Nuntiorum Gottingensium Erud. a. 1852
p. 108 sqq., qui pulchre observavit hæc sumpta esse ex eodem libro Celsi, quo respexit Lucianus Alexan-
dro, quem ille libellum ipsi Celso dedicavit. Ibi c. 21 sermo est de magnorum artibus in recludendis epi-
stolis, ex quibus hæc apponimus: "Ἐτερος δὲ τρόπος ὁ διὰ τοῦ λεγομένου κολλυρίου. Σκευστὸν δὲ τοῦτό ἐστιν
ἐκ πίττης Βρεττίας καὶ ἀσφάλτου καὶ λίθου τοῦ διαφανοῦς τετριμμένου καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης· ἐκ γὰρ
τούτων ἀπάντων ἀναπλάσας τὸ κολλύριον καὶ θερμήνας πυρὶ, στάλῃ τὴν σφραγίδα προχρίσας, ἐπιτίθει καὶ
ἀπέματτε τὸν τύπον. Celsi libros ipsos statim commemorat Lucianus, ἐν οἷς κατὰ μάγων συνέγραψε κατ-
λίστοις τε ἄμα καὶ ὠφελιμωτάτοις συγγράμμασιν, eosdemque Origenes c. Celsi. I, 68, p. 383. A ed. Ruzii
κατὰ μαγείας βιβλία πλείονα dicit. ⁵⁷ ἔστι δὲ C. ⁵⁸ κολλήριον C, κολλύριον M. ⁵⁹ τοῦτο C.

ἐπεικῶς ποιεῖ καὶ γύψου δὲ θύβου μαθ' ὕδατος διει-
 μένον⁶⁰ καὶ κόμμεως⁶¹, τοῦτο μὲν δὴ καὶ πρὸς τὸ
 σφραγίσαι μλιθῶδον τετηκότα ποιεῖ κάλλιστα. Καὶ
 τὸ⁶² διὰ τοῦ Τυρρηνικοῦ δὲ κηροῦ καὶ ῥητίνης φο-
 ρυκτῆς⁶³ καὶ⁶⁴ πίσσης καὶ ἀσφάλτου [καὶ] μαστίχης
 καὶ λείας μαρμάρου, ἴσων ἀπάντων ἐφομένων, τῶν
 μὲν ἄλλων ὧν ἔφη ἐστὶ μὲν βέλτιον, τὸ δὲ διὰ τῆς
 γύψου οὐκ ἔλαττον. Οὕτως μὲν οὖν καὶ τὰς σφρα-
 γίδας λύειν ἐπιχειροῦσι τὰ ἔνδον γεγραμμένα μανθάν-
 νειν περὶώμενοι. Ταύτας δὲ⁶⁵ ὠκνοῦν τὰς μηχανὰς
 κατατάξαι ἐν τῇ βίβλῳ, ἐνορῶν μὴ ποτὲ τις κακοῦρ-
 γος ἀφορμὰς λαθῶν ἐπιχειρήσει· νῦν δὲ ἡ πολλῶν
 δυναμένων σωθῆναι νέων φροντίς ἐπέσειε διδάξαι καὶ
 προεπεὶν φυλακῆς ἕνεκεν· ὡς γὰρ χρῆσεται τις
 αὐταῖς πρὸς κακοῦ μάθῃσιν, οὕτω τις ἕτερος μαθῶν
 φυλάσσεται, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τοῦ βίου λυμῶνες· μάγοι
 αἰσχυρῶς θησονται τῇ τέχνῃ χρώμενοι. Μαθόντες δὲ ἀφ'
 ἡμῶν ταῦτα προ[διδαχθέντα]⁶⁶ ἐμποδισθῆσονται τυ-
 χῶν τῆς ἀπονοίας. Ἴνα δὲ μὴ λύηται ταῦτη⁶⁷ ἡ
 σφραγίς, στέαρ ὕειον καὶ τοίχα· τῷ κηρῷ τις μίξας
 σφραγίζεται.

λε'. Ἄλλ' οὐδὲ τὴν λεκανομαντείαν αὐτῶν οὐσαν
 πανούργημα σιωπήσομαι. Οἴκημα γάρ τι κεκλεισμέ-
 νον σκευάσαντες καὶ [ρ. 71—73] κυανῷ τὸν ὄρο-
 φον⁶⁸ χρίσαντες εἰς δὴ⁶⁹ τὸ παρὸν ἐπάγονται σκευή
 τινὰ κυάνεα καὶ ἀνατείνουσι, μέση δὲ λεκάνη κατὰ
 τῆς γῆς ὕδατος μεστή⁷⁰ τίθεται, ἡ | τὴν ἀντανάκλα-
 σιν τῆς κυανοῦ προσπεσοῦσαν δίκην οὐρανοῦ ἐνδει-
 κνυσαν. Ἐχει δὲ καὶ στόμιον τι τὸ ἔδαφος λεληθῶς,
 ᾧ ἐπικειμένη ἡ λεκάνη τὸν μὲν πυθμένα ἔχει ὕδλου,
 αὐτὴ δὲ ἐστὶ πετρίνη⁷¹, ὑπέσται⁷² δὲ οἶκος λεληθῶς,
 εἰ· ὃν συμπορευόμενοι οἱ συμπαίχτα σχήματα ὧν ἀν-
 βούληται δεικνύναι ὁ μάγος θεῶν καὶ δαιμόνων ἐνδυ-
 σόμενοι ἐμφαίνουσιν, οὗς καθορῶν ὁ πλανώμενος τὸ
 πανούργημα καταπέπληγε τῶν μάγων, καὶ λοιπὸν
 πάντα πιστεύει τὰ ὑπ' αὐτοῦ ῥηθησόμενα. Δαίμονα
 δὲ ποιεῖ καίεσθαι, ἐν τοίχῳ διατυπώσας σχῆμα ὃ βού-
 λεται, εἴτα λαθραίως ἐπιχρίει φαρμάκῳ μεμιγμένῳ
 τῷδε τῷ τρόπῳ· Λακωνικῷ⁷³ καὶ ἀσφάλτῳ
 Ζακυνθίῳ, εἴτα ὡς ἀποφοιδάξων τὴν λαμπάδα προσ-
 φέρει τῷ τοίχῳ. Τὸ δὲ φάρμακον ἐκλάμψαν καίε-
 ται. Ἐκείτην δὲ δοκεῖν ἐμπυρον διατρέχειν ἐν ἀέρι
 οὕτω τεχνάζεται· συμπαίχτην τινὰ κρύψας ἐν τόπῳ
 ᾧ βούλεται, παραλαβὼν τοὺς πλανωμένους πείθει
 λίγων δείξειν διηπεύουσιν⁷⁴ δι' ἀέρος ἐμπυρον τὴν
 δαίμονα, οὗς παραγγέλλει τὰς ἕψεις ταχὺ φυλάσσε-
 σθαι ἦνίκα ἴδωσιν ἐν ἀέρι τὴν φλόγα, καλυψαμένους
 τε ἐπὶ πρόσωπων πίπτειν, ζῆος αὐτῶς καλῆ⁷⁵, καὶ
 ταῦτα διδάξας ἐν ἀσελήνῃ νυκτὶ δι' ἐπῶν οὕτως
 φθέγγεται·

Νεφερίη χλοορίη τε καὶ οἱ φανίη μο.δὲ Βομβῶ⁷⁶,

A aqua percolatus et gummi; hoc vero etiam ad obsi-
 guandum plumbum liquefactum præstat optime. Et
 il quod sit per Tuscam vero ceram et admistam re-
 sinam et picem et asphaltum et mastichen et mi-
 nutum marmor, cum ex pari portione omnia co-
 quantur, reliquis omnibus quæ dicebam medica-
 mentis præstat, gypsum autem non minus. Sic
 igitur et sigilla solvere intentant, quæ intus scripta
 sunt discere aventes. Hæc autem dubitabam ma-
 chinas inserere in hunc librum, cavens ne forte
 quis maleficus hæc arriperet et usurparet. Numc
 autem reputanti, quot juvenes his proditis servari
 possent, consilium fuit docere et prodere, ut ca-
 veretur. Ut enim usurpabit quispiam ad cognitio-
 nem mali, ita alius quis ubi didicerit cavebit, et
 ipsos vero vitæ depravatores magos pudebit arte sua
 uti. Ubi autem didicerint hæc a nobis præmon-
 strata, fortasse prohibebuntur a dementia sua. Ne
 vero solvatur hæc ratione sigillum, adpem suillum
 et crines ceræ admiscens obsignet.

35. Sed ne vaticinationem quidem, quæ sit per
 pelvim, quæ est ex fraudibus eorum, silebo. Con-
 clave enim clausum **102-103** instrumentes et
 cyano lacunar inungentes, in præsentem usum ad-
 movent sibi instrumenta quædam cyanea et sustol-
 lunt, media autem pelvis plena aquæ deponitur in
 terra, quæ reflexionem cyani incidentem instar
 cœli reddit. Habet autem etiam aperturam quam-
 dam latentem pavementum, cui imposita pelvis fun-
 dum habet vitri, dum ipsa est lapidea; subest au-
 tem conclave delitescens, in quod congregati col-
 lutores figuras quorum volet ostendere magus deo-
 rum dæmonumque induti ostendunt, quibus con-
 spectis is, cui imponitur, ad fraudes magorum ob-
 stupefit et deinde omnibus fidem habet, quæ ab illo
 dicentur. Dæmonem autem facit flagrare igni, in
 pariete delineans speciem quam volet, deinde clam
 inungit medicamento misto in hunc modum... La-
 conico et asphalto Zacynthia; deinde tanquam illu-
 strans admovet facem parieti, medicamentum au-
 tem effulgens incenditur. Hecate autem ut videatur
 ignita percurrere aerem hoc artificio assequitur:
 Collusorem aliquem cum abscondidit in loco, quo
 libuit, nactus quibus imponat inducit professus
 sese monstraturum equitantem per aerem ignitam
 dæmonem, quos cohortatur ad oculos confestim
 custodiendos, dum cernant in aere flammam, utque
 obvoluto vultu in os procumbant, donec ipsæ vocet,
 et hæc postquam edocuit, in obscura nocte per
 versus ita fatur:

Infernalis terrenaque et celestis, veni, Bombo,

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ διειμένου C. ⁶¹ κόμμεως. κόμμεως ὡς C. M. ⁶² τὸ om. C. M. ⁶³ φορυκτῆς. φρικτῆς C, φορυκτῆς M.
⁶⁴ καὶ add. M. ⁶⁵ Ταύτας δ' οὐκ ἂν — κατατάξαιεν τῇ βίβλῳ C. ⁶⁶ προδιδαχθέντα προ. C,
 προδοθέντα s. προνεχθέντα s. προηλωθέντα susp. M. ⁶⁷ ταῦτη, αὐτῆ C, M. ⁶⁸ κυανῶν ὄροφον C.
⁶⁹ δὴ. ἐξ C, M. ⁷⁰ μεστή. μέση C. ⁷¹ αὐτὴ δὲ ἐστὶ πηγῆς C. ⁷² ὑπέσται C, M. ⁷³ Ante Λακωνικῷ aliquot
 vocabula omissa M. ⁷⁴ διηπεύουσιν C. ⁷⁵ καλεῖ C. ⁷⁶ Βομβῶ susp. M, ῥόμβῳ Bergkii P. L. p. 1039,
 qui hoc carmen opinatur Theocrito obversari II, 15.

*Compitalis, trivium, lucifera, noctivaga,
Inimica lucis, noctis autem amicum et socia,
Læta canum latratu atque sanguine flavo,
Per cadavera vadens per sepulchra defunctorum,
Sanguinis desiderans, terrorem mortalibus ferens,
Gorgo et Mormo et Luna et multiformis,
Venias propitia ad nostras libationes.*

36. Hæc locuto illo ignis conspicitur per aerem currens, illi autem coherrescentes ad nec opinatum visum obvolutis oculis humi provolvuntur muti. Artis autem magnitudo hanc **104 105** habet rationem. Collusor, quem dicebam absconditum, ubi exaudivit incantationem finitam esse, tenens milvum aut accipitrem circumvolutum stupa incendit et relaxat. Ille autem percussus flamma sublimis avolat et incitatioem volatum facit, quo conspecto insani, tanquam nescio quid divini spectaverint, sese abscondunt. Avis autem circumrotata per ignem quacunquē contigit defertur, et modo domos incendit modo cortes. Talis est divinatio magorum.

37. Lunam autem in lacunari apparere faciunt et stellas in hunc modum : In medio lacunari alligato speculo, posita in medio solo conclavis pelvi aquæ plena e regione, lucerna autem media obscurius lucente altius pelvi constituta, ita per reflexionem efficit ut luna luceat per speculum. Sed etiam tympanum sæpe de lacunari sublime suspenditur circumdatum vestimento aliquo, celatum per collusorem, ne ante tempus appareat, lumine pone posito : ubi autem signum dedit collusori, is tantum involucrum aufert, quantum illi necessarium ad efficiendam imaginem, qualis per illud tempus figura lunæ est. Inungit autem perlucens partes tympani cinnabari et gummi . . . lapideæ lagenæ abscisso collo atque fundo, inserens lumen et circumplicans aliquid earum rerum, quæ sunt idoneæ ad pellucere faciendum figuras, quæ in sublimi ab aliquo celantur collusorum, postquam accepit signum, ex sublimi defundit machinas, ut videatur ex cælo descendere luna. Idem autem etiam per ollam sit per silvestria loca. Per ollam autem etiam quæ in ædibus sunt luduntur. Pone aram enim exstructam, posita est olla tenens lumen flagrans. Cum autem plura sint lumina, nullum tale ostenditur. Postquam igitur invocavit magus lunam, omnia jubet lumina extinguere, unum autem obscurum relinqui, et tum reflectitur lux ex olla versus lacunam, quæ refert imaginem lunæ iis qui adsunt, recondito ore ciliæ, quatenus tempus requirere videtur, ut luna

A *Εἰροδίη, τριοδίτι, φασεζόμε. νυκτεροφοῖτι.*
Ἐχθρὴ ἢ μὲν φωτός, νυκτὸς δὲ φίλη καὶ ἑταῖρη.
Χαίρουσα σκυλάκων ὕλακῆ τε καὶ αἵματι φοιτῶ,
Ἄννεκυαὶ στείχουσα ἢ κατ' ἡρία τεθνηώτων,
Αἱματος λμείρουσα, φόδον θνητοῖσι φέρουσα,
Γοργῶ καὶ Μορμῶ καὶ Μήτηρ ἢ καὶ πολυμορφε,
Ἐλθοὺς εὐάντητος ἐφ' ἡμετέρησι θυηλαῖς.

λγ'. Ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ πῦρ δι' ἀέρος βλέπεται φερόμενον, οἱ δὲ φρίξαντες τὸ παράδοξον τῆς θέας καλύψαντες τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ γῆς ῥιπτοῦνται ἀναυδοί. Τὸ δὲ τῆς τέχνης [p. 73. 74.] μέγεθος τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. Ὁ συμπαικτης, ὄνειφιν μεκρυμμένον, ἤνιχα ἀκούσῃ παυσασμένης τῆς ἐπαιοδῆς, ἔχων ἰκτένα ἢ ἡ γύπα περιεληγμένον στυπαίω ἀνάψας ἀπολύει. Ὁ δὲ ὑπὸ τῆς φλογὸς ταρασσόμενος εἰς ὕψος ἐπαίρεται καὶ δευτέραν τὴν πτῆσιν ποιεῖται ἢ ἰδόντες οἱ μάταιοι ὡς τι θεῖον ἐωρακότες κρύπτονται. Τὸ δὲ πτηνὸν περιφινόμενον ὑπὸ τοῦ πυρός οὐ ἔν φθάσῃ καταφέρεται ἢ κατὰ ποτὲ μὲν οἰκίας καταφλέγει, ποτὲ δὲ καὶ αὐλάς. Τοιαύτη ἡ μάγων πρόγνωσις.

λδ'. Σελήνην δὲ ἐν ὀρίφῳ φαίνεσθαι δεικνύουσι ἢ καὶ ἀστέρας τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐν μέσῳ τῆς ὀροφῆς μέρει προσαρμύσας κάτοπτρον, τιθεὶς λεκάνην ὕδατος μεστήν ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς κατ' ἴσον ἢ, λύχρον δὲ μέσον φαίνοντα ἢ ἀμυρὸν μετεωρότερον τῆς λεκάνης θεῖς, οὕτως ἐκ τῆς ἀντανκλάσεως ἀποτελεῖ σελήνην φαίνεσθαι διὰ τοῦ κατόπτρου ἢ ἀλλὰ καὶ τύμπανον πολλὰκις ἢ ὑφ' ὕψηλῳ τὸ ῥῥῶθεν ὄρθριον περιβαλὼν ἐσθῆτι τινι, σκεπόμενον ὑπὸ τοῦ συμπαικτοῦ, ἔνα μὴ πρὸ καιροῦ φανῆ, κατόπιν θεῖς λύχρον, ἐπὶ τὸ σύνθημα παράσχη τῷ συμπαικτῇ, τοσοῦτον ἀφαίρει τοῦ σκεπάσματος, ὅσον ἂν συνεργῆσαι ἢ τὸ προσμίμημα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σελήνης τὸ σχῆμα. Χρεῖε δὲ τὰ διαφαίνοντα ἢ τοῦ τυμπάνου μέρη κινναθάρι καὶ κόμμι ἢ... καὶ τῆς ἢ ἐτυμολογικῆς ἢ δὲ λατῆρου περικόψας τὸν τράχηλον καὶ τὸν πυθμένα, ἐνθεῖς λύχρον καὶ περιθεῖς τι τῶν ἐπιτηδίων πρὸς τὸ διαυγεῖν σχῆμα ἢ, τὰς ἐφ' ὕψηλῳ κρύβδην ὑπὸ τινος σκέπτῃ τι τῶν συμπαικτῶν, μετὰ τὸ λαθεῖν τὸ σύνθημα ἐκ μετεώρου καταχεῖ τὰ μηχανήματα, ὥστα δοκεῖν ἢ ἐξ οὐρανοῦ κατιέναι τὴν σελήνην. Τὸ δὲ ὁμοιον καὶ διὰ χύτρας γίνεται ἐν ὑλώδεσι τόποις. Διὰ δὲ τῆς χύτρας καὶ τὰ κατ' οἶκον παίζεται. Βωμοῦ γὰρ κειμένου κατόπιν κεῖται ἡ χύτρα ἔχουσα λύχρον φαίνοντα ἢ ὄντων δὲ πλειόνων λύχρων οὐδὲν τοιοῦτον δεικνύεται. Ἐπὶ οὖν ἐπιχαλέσεται ὁ ἐπαιοδῆς τὴν σελήνην, πάντας κελεύει τοὺς λύχνους σθένυσθαι, ἔνα δὲ ἀμυρὸν καταλείπειν, καὶ τότε ἀντανκλατὸ τὸ φῶς τὸ

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁷ τριοδείη C. ⁷⁸ νυκτεροφοῖτι Meinekios in Annales Marburgensibus a. 1852, 4, p. 576 : νυκτεροφοῖτη C, M. ⁷⁹ Ἐχθρὴ pr. C. ⁸⁰ ἐτέρη pr. C. ⁸¹ ἀννεκυαὶ στείχουσα. ἀνέκλυσι et susp. ἐννεκυαὶ στείχουσα C, ἐν νέκλυσι στείχουσα M, ut nos. etiam Meinekios emendavit. ⁸² Μήτηρ. μνήμη C. ⁸³ ἰκτένη C, ἰκτένη M. ⁸⁴ δεικνύουσι C, δεικνύουσι M. ⁸⁵ κατ' ἴσον. κτίσον C. ⁸⁶ φαίνον C. ⁸⁷ πολλὰκις [θεῖς] ἐφ' ὕψηλῳ τορνωθέν ὄρθριον . . . vel potius πῶρῶ τεθὲν ὄρθριον susp. M. ⁸⁸ συνεργῆ αὐτῷ πρὸς μίμημα [οἶον] κατὰ susp. M. ⁸⁹ διαφαίνοντα C. ⁹⁰ κινναθαρ καὶ κόμμι C. ⁹¹ Ante καὶ τῆς λαοπαμί indicavimus. ⁹² ἐτυμολογικῆς. ἔτι ὀλοκλήρου conii. M, ἐτοίμου ὀπισθε susp. R. Scollus ⁹³ σχήματα ἢ ἐφ' ὕψ. — σκέπεται susp. M. ⁹⁴ ὃ ἐδοκεῖν C.

ἐκ τῆς χύτρας εἰς τὸν ὄροφον καὶ παρέχει⁹⁸ φαντα- A similis in lacunari appareat species.
σίαν σελήνης τοῖς⁹⁹ παρούσιν, ἐπισκεπασθέντος τοῦ στόματος τῆς χύτρας πρὸς δ' ἀπαιτεῖν ὁ καιρὸς δοκεῖ,
ὡς μνησθεῖν δεικνύσθαι ἐν τῷ ὄροφῳ τὴν φαντασίαν.

[μ. 75—76] λη'. Ἀστέρων δὲ εἶναι δοκεῖν ποιούσι
θρισσῶν ἢ ἱπποῦρου⁹⁷ φολίδες ὕδατι μετὰ κόμμεως⁹⁶
δεδευμέναι καὶ προσπεπλασμέναι τῷ ὄροφῳ κατὰ
διαλείμματα.

λη'. Σεισμοῦ δὲ φαντασίαν ποιούσιν, ὡς δοκεῖν
πάντα κινεῖσθαι, κόπρον ἰχθυόμονος ἅμα τῇ σιδηρ-
αγωγύσῃ λίθῳ ἐπ' ἀνθράκων πυρούμενῃ⁹⁵. . . .

μ'. Ἦπαρ δὲ δοκοῦν ἔγγεγραμμένον δεικνύουσι ·
τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ ἐπιγράφει ὁ βούλεται πρὸς
τὴν πίστιν⁹⁴ ἁρμοσάμενος, τὰ δὲ γράμματα κηκί-
δι⁹³ καὶ ἔξει δριμεῖ⁹² γράφεται. Ἐπειτα ἀνελόμενος^B
τὸ ἦπαρ ἐπαναπαύσας τῇ ἀριστερᾷ ἐγχρονίζει, τὸ
δὲ σπᾶ τὸν τύπον καὶ ὡς γεγράφθαι νομίζεται.

μα'. Κρανίον δὲ λαλεῖν⁹¹ ἐπὶ γῆς θέντες ἐπιτελοῦσι
τοῦτῳ τῷ τρόπῳ⁹⁰. Αὐτὸ μὲν πεποιήται ἐπιπλόου⁷
βοείου, πεπλασμένον [δὲ]⁸ κηρῷ Τυβέρηνικῷ καὶ γύψῳ
ἀναπεποιημένη περιτεθέντος τοῦ ὑμέρος ἔμφασιν
κρανίου ἐνδείκνυται, ὃ πᾶσι⁹ λαλεῖν δοκεῖ ἐνεργού-
τος τοῦ ὄργάνου, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῖς παισὶ
διηγησάμεθα· γεράνου ἢ τινος τοιοῦτου μακροτρα-
χήλου ζώου φάρυγγα σκευάσας, προσθεὶς τῷ κρανίῳ
λεληθότως ὁ συμπαίκτης ἔθελει φθέγγεται. Ὁ
ἐπὶ¹⁰ ἀφανὲς γενέσθαι θέλη¹¹, ἀνθράκων πλῆθος
κύκλῳ περιθεὶς ὡς θυμιῶν ἐμφαίνεται, ὧν τῆς^C
θέρμης ὁ κηρὸς ἀντιλαμβανόμενος λύεται, καὶ
οὕτως ἀφανὲς τὸ κρανίον γεγόναι νομίζεται.

μβ'. Ταῦτα μάγων ἔργα καὶ τοιαῦτα μυρία, ἃ τῇ
τῶν ἐπῶν συμμετρίᾳ καὶ τῶν ἀξιοπίστως¹² ὁρωμέ-
νων ἔργων φαντασίᾳ πείθει τοὺς ἄφρονες· ὧν τὴν
τέχνην καταπλαγέντες οἱ αἰρεσιάρχαι ἐμιμήσαντο,
τὸ μὲν ἐν ἀποκρύφῳ καὶ σκότῳ παραδιδόντες τὰ
δοκούμενα, τὰ δὲ καὶ παραφράζοντες ὡς ἴδια·
τοῦτου χάριν ὑπομνήσαι θέλοντες τοὺς πολλοὺς
περιεργότεροι ἐγενήθημεν¹³ πρὸς τὸ μὴ καταλιπεῖν
τινα τόπον¹⁴ τοῖς ἐθέλουσι πλανᾶσθαι· ἀπηνέχθημεν
δὲ οὐκ ἀλόγως εἰς τινα τῶν μάγων ἀπόρρητα, ἃ
πρὸς μὲν τὸ προκαίμενον οὐ πάνυ ἀναγκαῖα ἦν,
πρὸς δὲ τὸ φυλάσσεσθαι τὴν τῶν μάγων πανούργον
καὶ¹⁵ ἀσύστατον τέχνην εὐχρηστα ἐνομίζετο¹⁶.
Ἐπεὶ τοίνυν, ὡς εἰκάσαι ἔστι, τὰς πάντων δόξας
ἐξεθέμεθα, πολλὴν φροντίδα ποιήσαντες πρὸς τὸ
φανερῶσαι τὰ ὡς ξένα ὑπὸ τῶν¹⁷ αἰρεσιάρχων
ἐπεισαγόμενα πρὸς [p. 76. 77] θεοσέβειαν ὄντα μάταια
καὶ νόθα, οὐδὲ ἐν αὐτοῖς ἴσως¹⁸ ἔξια λόγου τυγχάνοντα,
δοκεῖ διὰ συντέμου λόγου ὑπομνησθῆναι κεφαλαίω-
δῶς τὰ προσηρημένα.

μγ'. Πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην φιλοσόφοις

106-107 38. Stellas autem apparere faciunt
thrisarum vel hippuri squamæ aqua cum gummi
rigatæ et affixæ lacunari per intervalla.

39. Terræ motus autem speciem efficiunt, ut
videantur omnia moveri, stercus ichneumonis
cum lapide ferrum attrahente in prunis incen-
sum....

40. Jecur autem quod videatur inscriptum esse
ostendunt. Sinistræ manui inscribit quod libet,
apertum ad id quod quæsitum est, litteræ autem
galla et aceto acri scribuntur. Deinde sublato jec-
cur per aliquod tempus retinet sinistra manu,
illud autem trahit typum et quasi inscriptum
videtur.

41. Cranium autem loqui positum in terra faciunt
in hunc modum: Ipsum quidem factum est ex
omento bovino, figuratum autem cera Tusca et
gypso apparata, circumvoluto tegmine speciem
cranii præ se fert, quod omnibus loqui videtur op-
erante instrumento, quemadmodum etiam de pueris
supra exposuimus. Gruis vel alicujus talis procero
collo instructæ avis gutture apparato eoque appo-
sito ad cranium latenter collusor quæ vult loquitur.
Quod ubi evanescere vult, prunarum acervo cir-
cumposito tanquam thurificans apparet, quarum
calorem cum arripuit cera liquescit, et ita cranium
evanuisse creditur.

42. Hæc magorum opera et talia sexcenta, quæ
verborum congruentia et cum fide factorum operum
specie deleniunt imperitos. Quorum artem obstu-
pefacti hæresiarchæ imitati sunt, partim in abstruso
et obscuro tradentes placita, partim etiam exor-
nantes tanquam sua. Quam ob causam quo commo-
nifacere vulgus laboriosius hæc exposuimus,
ne ullum relinqueremus locum, si qui vellent se-
duci. Delati autem sumus non imprudenter in qua-
dam magorum arcana, quæ in rem quidem præsen-
tem non admodum necessaria erant, ad cavendam
autem magorum fallacem et ineptam artem utilia
videbantur. Postquam igitur, ut videtur, placita
universorum exposuimus, multa adhibita cura ad
illustrandum esse ea, quæ tanquam nova ab hæresi-
archis inventa sunt, vana ad pietatem **108-109**
et adulterina quæque ne inter ipsos quidem fortasse
in aliquo honore habeantur, placet brevi sermone
in pauca conferre quæ supra dicta sunt.

43. Quicumque ubique vel philosophi vel theologi

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁸ παρέχειν C. ⁹⁹ τοῖς. καὶ τοῖς C. ⁹⁷ ἢ ἱπποῦρου. ἱπποῦρου C. ⁹⁶ κόμμεως C. ⁹⁵ Πρὸς πυρούμενῃν
nonnulla exciderunt M. ⁹⁴ δοκεῖν C, M. ⁹³ πίστιν C. ⁹² κηκίδι C. ⁹¹ δριμεῖ om. pr. C. ⁹⁰ λαλοῦν C, M.
⁸ τρόπῳ αὐτὸ μὲν om. pr. C. ⁷ ἐπίπλοος C. ⁶ δὲ add. M. ⁵ πᾶσι. φασὶ C. ⁴ Ὁ ἐπὶ — νομίζεται in
marginis Cod. M. ³ θέλει C. ² ἀξιοπίστως C. ¹ ἐγενήθημεν C. ⁰ τρόπον C, M. ¹⁵ καὶ τὴν C.
¹⁰ ἐνομίζετο. νομίζει C, νομίζω M. ¹¹ ἐπὶ τῶν C. ¹² ἴσως. οἰσῖς C.

quæsiuerunt non concinunt de Deo, quid sit aut qualis. Alii enim dicunt esse ignem, alii spiritum, alii aquam, alii denique terram. Singula autem elementa aliqua ex parte deficiunt, alterumque ab altero superatur. Hoc autem accidit mundi sapientibus, id quod intelligentissimo cuique manifestum est, ut conspectis mundi summitatibus in rerum natura conturbarentur, maiora hæc arbitrati quam quæ ab altero generationem reciperent, et ne coniunctum quidem universum ipsum esse Deum. Declarauerunt autem principium doctrinæ de Deo unam rerum visu perceptarum, cum quisque staret quodcumque præstare opinabatur, et ita cum oculos fixissent in iis, quæ a Deo creata sunt quæque ad illius exsuperantem magnitudinem minima exstant, non possent autem in magnitudinem veri Dei extendere mentem, hæc in Dei locum succurrunt. Persæ autem arbitrati se in penetralia veritatis progressos esse, dicebant Deum esse lucidum, lucem in aere contentam. Babylonii autem dicebant Deum esse tenebricosum, quod et ipsum alterius illius consequens videtur; noctem enim subsequitur dies, diem autem nox. Ægyptii autem omnium se esse antiquissimos rati divinam vim.... computantes hæc distantias partium ex divino afflatu dixerunt Deum esse monadem indivisam et ipsam semet generantem, ex eaque omnia constiitisse. Hæc enim, inquit, cum ipsa non generata sit, numeros deinceps generat, veluti ad se monas superaddita generat dyadem et similiter superaddita generat triadem et tetradem usque ad decadem, quæ quidem principium et finis numerorum est, ita ut existat prima et decima monas, propterea quod etiam decas eandem potestatem habet et numeratur præ monade, et hæc decies sumpta evadet hecatontas et rursus fit monas, et hecatontas decies sumpta facit chiliadem et hæc erit monas. Ita et millia decies sumpta **110-111** cum accurate reddent myriadem, similiter erunt monas. Monadis autem per indivisorum comparationem cognati numeri comprehenduntur: 3, 5, 7, 9. Est autem etiam alius numeri cognatio ad monadem naturalior secundum sextuplicis orbis rationem, dyadis, secundum parillium posituram numerorum et divisionem. Cognatus autem est numerus 4 et 8. Hæc autem progressa sunt usque ad quatuor elementa, dico autem spiritus et ignis aquæque et terræ, ex quibus et conficit mundum et masculo-femineum enim adornavit, et duo quidem elementa ad superius hemisphærium destinavit: spiritum ignemque, et vocatur hoc hemi-

A καὶ θεολόγοις ζητήσασιν οὐ συναφῶντες περὶ τοῦ θεοῦ, τί ἐστὶν ἢ ποδαπός. Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν λέγουσιν εἶναι πῦρ, οἱ δὲ πνεῦμα, οἱ δὲ ὕδωρ, ἕτεροι δὲ γῆν. Ἐκαστον δὲ τῶν στοιχειῶν ἑλαττόν¹⁰ τι ἔχει καὶ ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἡττάται. Τοῦτο δὲ συνέβη τοῖς τοῦ κόσμου σοφοῖς, ὅπερ ἐστὶ τοῖς νοῦν ἔχουσι πρόδηλον, ὅτι¹¹ ἰδόντες τῆς κτίσεως τὰ μεγέθη ἐπὶ τῇ τῶν ὄντων οὐσίᾳ ἐταράχθησαν, μείζονα ταῦτα νομίσαντες τοῦ ὕψ' ἑτέρου γένεσιν ἐπιδέξασθαι δύνασθαι, καὶ οὐδὲ ὁμοῦ τὸ σύμπαν αὐτὸ εἶναι τῶν θεῶν. Ἀπέφηναν δὲ τὸ¹² αἴτιον πρὸς θεολογίαν ἐν τῶν βλεπομένων, νομίσας¹³ τις ὅπερ ἔκρινε, καὶ οὕτως ἐπὶ τοῖς ὑπὸ θεοῦ γενομένοις καὶ κατὰ τὴν ἐκείνου ὑπερβάλλουσαν μεγαλειότητα ἐλαχίστοις ὑπάρχουσιν ἐνιδόντες, | μὴ δυνήθοντες δὲ εἰς τὸ μέγας¹⁴ τοῦ ὄντος; ¹⁵ θεοῦ ἐκτεῖναι τὸν νοῦν, ταῦτα ἐθεολόγησαν. Οἱ δὲ ἐνδοτέρω τῆς ἀληθείας νομίσαντες γεγονέναι Πέρσαι ἐφασαν τὸν θεὸν εἶναι φωτεινὸν, φῶς ἐν ἀέρι συνεχόμενον. Οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἐφασαν τὸν θεὸν σκοτεινὸν εἶναι, ὅπερ καὶ αὐτὸ¹⁶ τοῦ ἑτέρου ἐπακολούθημα φαίνεται· νυκτὶ γὰρ ἐπακολουθεῖ ἡμέρα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ νύξ. Αἰγύπτιοι δὲ πάντων ἀρχαιότεροι εἶναι νομίζοντες τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν¹⁷.... ψήφισαντες τάδε διαστήματα¹⁸ τῶν μοιρῶν¹⁹ ἐξ ἐπιπνοίας²⁰ θεοσιτάτης ἐφασαν τὸν θεὸν εἶναι μονάδα ἀδιαίρετον καὶ αὐτὴν ἑαυτὴν γεννῶσαν καὶ ἐξ αὐτῆς τὰ πάντα κατεσκευάσθαι· αὕτη γὰρ, φησὶν²¹, ἀγέννητος οὖσα τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς γεννᾷ, οἷον ἐφ' ἑαυτὴν ἡ μονὰς ἐπιπροσθεῖσα²² γεννᾷ τὴν δυάδα καὶ ὁμοίως ἐπιπροσθεμένη γεννᾷ τὴν τριάδα καὶ τετράδα μέχρι τῆς δεκάδος, ἥτις ἀρχή²³ καὶ τὸ τέλος τῶν ἀριθμῶν, ἵνα γένηται πρώτη καὶ δεκάτη ἡ μονὰς διὰ τὸ καὶ τὴν δεκάδα ἰσθυναμεῖν καὶ ἀριθμεῖσθαι εἰς μονάδα, καὶ αὕτη δεκαπλασιασθεῖσα γένηται ἑκατοντάς²⁴. καὶ πάλιν γίνεται μονὰς, καὶ ἡ ἑκατοντὴς δεκαπλασιασθεῖσα ποιῆσαι²⁵ χιλιάδα, καὶ αὕτη ἔσται μονὰς· οὕτως καὶ [p. 77 — 79.] τὴν χιλία δεκαπλασιασθέντα ἂν²⁶⁻²⁸ ἀπαρτίσωσι τὴν μυριάδα, ὁμοίως ἔσται μονὰς. Τῆς δὲ μονάδος κατὰ τὴν ἀδιαίρετον σύγκρισιν συγγενεῖς ἀριθμοὶ παραλαμβάνονται γ' ε' ζ' θ'. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρου ἀριθμοῦ συγγένεια πρὸς τὴν μονάδα φυσικωτέρα κατὰ τὴν τοῦ ἑξακύκλου ἑλικος²⁹ πραγματεῖαν. τῆς δυάδος κατὰ τὴν ἄριον θέσιν τῶν ἀριθμῶν καὶ διαίρεσιν. Συγγενὴς δὲ ὁ ἀριθμὸς ἐστὶ τοῦ δ' καὶ ἡ'. Ταῦτα δὲ ἐκ τῆς μονάδος ἀριθμῶν³⁰ λαβόντα πρόνοιαν ἀρετῆς ἐχώρησε³¹ μέχρι τῶν δ' στοιχειῶν, λέγουσιν δὲ τὸ πνεῦματος; καὶ πρὸς ὑδατὸς τε καὶ γῆς· καὶ ἐκ τούτων ποιήσας³² τὸν κόσμον ἀρξενόδηλον αὐτὸν κατεσκευάσασε, καὶ δύο μὲν στοιχεῖα εἰς τὸ ἄνω ἡμισφαίριον προσέταξε τὸ τε πνεῦμα

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ ἐλάττω C. ¹¹ ὅτι Roperus, οὐ C, M. ¹² ἀπέφηναν δὲ τὸ. ἀπεφῆναντο C, M. ¹³ νομίσας τις. νομίσας C, M, qui putat omissum esse ἕκαστος post vel ante νομίσας. ¹⁴ μέγας pr. C. ¹⁵ αὐτὸ τοῦ H. Scottus, ταῦτα C, αὐτὸ M. ¹⁶ Post δύναμιν signa lacunæ posuimus. ¹⁷ τὰ τε διαστ. M. ¹⁸ μοιρῶν C. ¹⁹ ἐπιπνοίας C, M. ²⁰ φασιν? M. ²¹ ἐπιπροσθεῖσα C. ²² ἡ ἀρχὴ conl. M. ²³ καὶ ἡ ἑκατοντὴς Roperus, καὶ ἡ ἑκατοντάς C, M. ²⁴ ποιήσῃ M. ²⁵⁻²⁶ ἂν om. C. lacuna relicta M. ²⁷ τοῦ ἑξακύκλου ἑλικος τῆς ἑξακύκλου ἑλικος M, τοῦ ἑξακύκλου ὀλίκου Bunsenius I, 77. ²⁸ ἀριθμῶν, ἀριθμοῦ vel ἀρχῆν susp. M. ²⁹ ἐχώρησε Roperus. ³⁰ ἐκ τούτων [δ] ποιήσας susp. M.

καὶ τὸ πῦρ, καὶ καλεῖται τοῦτο τὸ ἡμισφαίριον ³¹ τῆς A
 μονάδος ἀγαθοποιόν τε καὶ ἀνωφερὲς καὶ ἀρσενικόν
 · λεπτομερῆς γὰρ οὕσα ἡ μονὰς ποτᾶται εἰς τὸ
 λεπτότατον μέρος καὶ καθαρώτατον τοῦ αἰθέρος ·
 τὰ τε ἄλλα δύο στοιχεῖα ὄντα παχύτερα ἀπένειμεν τῇ
 θυάδι, γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ καλεῖται τοῦτο τὸ
 ἡμισφαίριον κατωφερὲς θηλυκὸν τε καὶ κακοποιόν ·
 καὶ αὐτὰ δὲ πάλιν τὰ ἄνω δύο στοιχεῖα ἑαυτοῖς
 συγκρινόμενα ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἄρρην καὶ τὸ
 θῆλυ πρὸς εὐκαρπλίαν καὶ αὐξήσιν τῶν ὄλων. Καὶ
 τὸ μὲν πῦρ ἄρρην ἐστὶ, τὸ δὲ πνεῦμα θῆλυ ·
 καὶ πάλιν τὸ ὕδωρ ἄρρην ἐστίν, ἡ δὲ γῆ θῆλυ. Καὶ
 οὕτως ἀπ' ἀρχῆς συνεβίωσε τὸ πῦρ τῷ πνεύματι, τῇ
 δὲ γῆ τὸ ὕδωρ. Ὅσπερ γὰρ δύναμις τοῦ πνεύματος
 ἐστὶ τὸ πῦρ, οὕτως καὶ τῆς γῆς τὸ ὕδωρ ³². . . .
 καὶ αὐτὰ δὲ τὰ στοιχεῖα ψηφίζόμενα καὶ ἀναλυόμενα B
 καὶ ³³ καθ' ὑφαίρεσιν ἐννάδων ³⁴ λήγει οἰκειώσ, ἃ
 μὲν εἰς ³⁵ τὸν ἄρρηνικὸν ἀριθμὸν, ἃ δὲ εἰς τὸν θη-
 λυκὸν ³⁶. ὑφαίρεται δὲ πάλιν ἡ ἐνάς διὰ ταύτην τὴν
 αἰτίαν, διὰ τὸ τὰς τριακοσίας ἐξήκοντα τοῦ ὄλου
 μοίρας ἐξ ἐννεάδων συνίστασθαι καὶ διὰ τοῦτο τὰ
 τέτταρα ³⁷ πλινθία τοῦ κόσμου ἐνενῆκοντα μοιρῶν
 περιγεγράφθαι τελείων · προσοικειώται ³⁸ δὲ τῇ μον-
 νάδι τὸ φῶς, τῇ δὲ θυάδι τὸ σκότος, καὶ τῷ μὲν
 φωτὶ κατὰ φύσιν ἡ ζωὴ, τῇ δὲ θυάδι ὁ θάνατος ·
 καὶ τῇ μὲν ζωῇ ἡ ³⁹ δικαιοσύνη, τῷ δὲ θανάτῳ ἡ
 ἀδικία. Διὸ πᾶν γεννώμενον ἐν τοῖς ἀρσενικοῖς ἀρι-
 θμοῖς ἀγαθοποιόν ἐστὶ, τὸ δὲ ἐν τοῖς θηλυκοῖς κα-
 κοποιόν ἐστίν, ὅλον [p. 79. 80.] ψηφίζουσι · μονὰς,
 ἵνα ἀπ' αὐτῆς ἀρξώμεθα ⁴⁰, γίνεται τῆξ', ἃ λήγει εἰς
 μονάδα τῆς ἐννεάδος ὑφαίρεθείσης. Ὅμοίως ψηφι- C
 σον · δυὰς γίνεται γε', ὑφαίρεται τῆς ἐννεάδος, λήγει εἰς
 θυάδα, καὶ ἀποκαθίσταται ἕκαστον εἰς τὸ ἴδιον.

μδ'. Τῇ οὖν μονάδι ἀγαθοποιῷ οὕσῃ ⁴¹ εἰς τὸν
 ἀπερίζυγον ἀριθμὸν ⁴² λήγοντα ὀνόματα ἀνωφερῆ ⁴³
 ἀγαθοποιὰ εἶναι παρατηρούμενοι λέγουσι · τὰ δὲ εἰς
 τὸν ἄρτιον ἀριθμὸν λήγοντα κατωφερῆ τε καὶ θηλυκὰ
 καὶ κακοποιὰ εἶναι νομίζουσι. Τὴν γὰρ φύσιν ἐξ
 ἀνακτείων ⁴⁴ συνισταμένην λέγουσιν ἔκ τε κελοῦ καὶ
 κακοῦ, ὡσπερ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν, φῶς καὶ σκότος,
 νύξ καὶ ἡμέρα, ζωὴ καὶ θάνατος. Ἔτι δὲ καὶ τοῦτο
 λέγουσιν ὡσεὶ τὸ θεὸς ψηφίσας.... ⁴⁵ καὶ μὴν εἰς
 πεντάδα, εἰς ἐνάδα καταντᾶ, ὃ ἐστὶν ἄρτιον, ὃ ἐπι-
 γραφὴν περιέψαντες θεραπεύουσιν. Οὕτως καὶ βο-
 τάνῃ εἰς τοῦτο λήγουσα τοῦ ἀριθμοῦ ὁμοίως περι-
 αφθεῖσα ἐνεργεῖ διὰ τὴν ὁμοίαν τοῦ ἀριθμοῦ ψῆφον.
 Ἀλλὰ καὶ ἰατρὸς ὁμοίως ⁴⁶ ψῆφιν ἀρρώστους θερα-
 πεύει βιβίως. Τούτοις τοῖς ἀριθμοῖς προσέχοντες
 ὅσα ὁμοία ἢ λογιζόνται κατὰ τὴνδε τὴν νοῦν οἱ
 μὲν ⁴⁷ κατὰ φωνήεντα μόνα, οἱ δὲ κατὰ πάντα τὴν

phærium monadis beneficumque et sursum vergens
 et masculinum ; cum enim tenui natura sit monas,
 effertur in tenuissimam et purissimam partem ætheris ;
 reliquaque duo elementa, quæ sunt densiora,
 attribuit dyadi : terramque et aquam, et vocatur
 hoc hemisphærium deorsum vergens femineumque
 et maleficum. Et ipsa vero rursus superiora duo
 elementa inter se comparata habent in se masculum
 et femineum ad fertilitatem et incrementa univer-
 sorum. Et ignis quidem masculum est, spiritus au-
 tem femineum, et rursus aqua masculum est, terra
 autem femineum. Et ita a principio consuevit ignis
 cum spiritu, cum terra autem aqua. Sicuti enim
 potentia spiritus est ignis, ita etiam terræ aqua.....
 Et ipsa vero elementa computata et divisa ex sub-
 tractione enneadum desinunt proprie partim in
 masculum numerum, partim autem in femineum.
 Subtrahitur autem rursus enneas per hanc cau-
 sam : propterea quod trecentæ sexaginta quæ sunt
 universi partes ex enneadibus constant ob eamque
 causam quatuor quæ sunt regiones mundi nona-
 ginta partibus circumscriptæ sunt perfectis. Appro-
 priatus autem est monadi ignis, dyadi autem sunt
 tenebræ, estque luci ex natura vita, dyadi autem
 mors, ei vitæ quidem justitia, morti autem pravi-
 tas. Quamobrem quidquid natum est in masculis
 numeris beneficum est, in femininis autem maleficum
 est, veluti computant **112-113** : μονὰς,
 ut ab ea ordiamur, sit 561, qui numerus desinit in
 monadem, subtracta enneade. Similem in modum
 computato : δυὰς sit 605, subtrahito enneades,
 desinit in dyadem, et redit singulum quodque in
 suum.

44. Monadi igitur, quippe quæ sit benefica... in
 impari numerum desinentia nomina sursum ver-
 gentia et mascula et benefica, recte observata, easse
 dicunt ; quæ autem in pari numerum desinunt,
 deorsum vergentia et feminina et malefica esse
 credita sunt. Naturam enim aiunt ex contrariis
 conflata esse et ex bono et ex malo, sicuti dex-
 trum et sinistrum, lux et tenebræ, nox et dies,
 vita et mors. Præterea hoc quoque aiunt.
 quod est par, quod inscriptum litteris
 aptantes corpori medicantur. Ita etiam herba qua-
 dam, quæ desinit in hunc numerum, similiter ap-
 tata efficax est propter similem numeri computum.
 Verum etiam medicus simili numero ægrotos sanat ;
 si adversus erit numerus, non facile sanabit. His
 numeris observatis quæque sunt similia computant
 ex hac ratione alii quidem secundum vocales solas,

VARIÆ LECTIONES.

³¹ τοῦτο ἡμισφαίριον C. ³² Inter ὕδωρ et καθ' ὑφαίρεσιν ἐννάδων lacuna esse videtur, quia in superioribus nihil de enneadis ratione dictum est M, sed cf. supra cap. 14. ³³ ἀναλυόμενα Roepertus, ἀποδύμενα C. M. ³⁴ ἐνάδων C. ³⁵ λέγει οἰκειωσμένη εἰς C ; λέγει οἰκειώσται ἃ μὲν εἰς M. ³⁶ θῆλυ C, θῆλυ M. ³⁷ τέτταρα Roepertus, ἕτερα C, M. ³⁸ προσοικειώται C. ³⁹ ζῶν ἢ ζῶν C, M. ⁴⁰ ἀρξώμεθα C. ⁴¹ Post οὕση fort. inserendum [ἀκολουθῶς τὰ] M. ⁴² ἀπερίζυγος ἀριθμὸς singulari modo dictum, sed fort. non mutandum ; ἡ δυὰς enim περιζυγὸς ἀριθμὸς appellari potest, unde ἡ μονὰς erit ἀπερίζυγος ; exspectes εἰς τὴν περιττὸν ἀρ. M, ἀριθμοῦ C. ⁴³ Leg. ἀνωφερῆ [καὶ ἀρσενικὰ καὶ] ἀγαθοποιὰ — παρατηρούμενα, nisi plura iudicata M. ⁴⁴ ἐνακτείων C. ⁴⁵ Lacunam notavit M. ⁴⁶ ὁμοίως C. ⁴⁷ οἱ μὲν. ὃ μὲν C.

alii autem secundum totum numerum. Talis etiam Ægyptiorum sapientia, per quam divinum numen celebravit cognoscere opinantur.

† 45. Satis igitur et hæc a nobis videntur explicata. Verum præterea etiam arbitrator nullam opinionem sapientiæ terrenæ et huius dejectæ prætermisisse, non inutilem autem video curam, quæ a nobis in eas res impensa est; non enim solum ad coarguendas hæreses utilem videmus exstitisse sermonem, sed etiam ad ipsos huius doctrinæ sectatores, qui, ubi incident impensæ curæ nostræ, et studium nostrum admirabuntur et laboris assiduitatem non vilipendunt nec stultos iudicabunt Christianos, ubi perspicent, in quibus rebus ipsi stulte fidem habeant. Adde quod etiam eos, qui veritati sese addixerunt discendi avidi, juvabit sermo, ut intelligentiores evadant non solum, ubi didicerint hæresium fundamenta, ad facilem refutationem eorum, qui seducere eos conabuntur, sed etiam ubi didicerint sapientum quæ dicuntur opiniones, quas **114-115** edocti neque ab ipsis turbabuntur tanquam ignari, neque ab aliquibus seducuntur quasi vi quadam agentibus, sed etiam eos, qui se luci se patientur, cavebunt.

46. Expositis igitur quantum satis iis, quæ placuit exponi, jam ad consilium quod propositum est exsequendum transeamus, ut demonstrato quod constituimus de hæresibus et coacto, ut singulis sua reddantur, nudos hæresiarchas ostendamus, et inscitia obsequentium manifestata compellamus redire ad veritatis serenam portum. Quo autem aperta ea quæ dicenda sunt lectoribus appareant, placet etiam ea, quæ ab Arato elaborata sunt de celestium siderum positura, in medium proferre, quandoquidem quidam cum doctrina sacræ Scripturæ comparantes illa sensum depravant, seducere mentes eorum qui aures præbent conati, cum persuasibilibus rationibus alliciunt eos ad quæ volunt, inauditum spectaculum ostentantes, quasi cælo defixa sint quæ tradunt; isti autem fixis in inauditum spectaculum oculis vanorum mirantes capiuntur instar avis, quæ vocatur bubo, cuius simile convenit afferre propter ea quæ instant. Est autem animal hoc non multum dissimile aquilæ neque magnitudine neque figura, capitur autem in hunc modum: Auceps cum vidit catervam aliquo in loco desidentem, ex longinquo concutiens manus saltare se simulat et in hunc modum paulatim appropinquat avibus, illæ autem obstupefactæ novitate spectaculi ad omnia cæcutiunt. Alii autem ex iis, qui ad capturam parati sunt, a tergo supervenientes aves nullo negotio comprehendunt, cum contemplantur saltatorem. Quapropter precor, ne quis similibus spectaculis obstupefactus cælum in-

Α ἀριθμόν· τοιαύτη καὶ ἡ Αἰγυπτίων σοφία, δι' ἧς τὸ Θεῖον δοξάζοντες ⁴⁵ γινώσκουσιν νομιζοῦσιν.

με'. Ἰκανῶς οὖν δοκεῖ ἡμᾶς καὶ ταῦτα ἐκτεθεῖσθαι. Ἄλλ' ἔτι ⁴⁵ νομιζῶ μηδεμίαν δόξαν τῆς ἐπιγείου καὶ χαμαιπετοῦς σοφίας παραλελοιπέναι, οὐκ ἄχρηστον δὲ τὴν εἰς αὐτὰ φροντίδα ὁρῶ ἡμῖν γεγενημένην· οὐδὲ γὰρ μόνον πρὸς ἐλεγχον τῶν αἱρέσεων ἔχρηστον ὁρῶμεν γεγονέναι τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ταῦτα ⁴⁶ δοξάζοντας, οἳ ἐντυχόντες τῇ γεγενημένῃ ἡμῶν πολυμερῆνι καὶ τῷ σπουδαίῳ θαυμάσουσι καὶ τὸ φιλόπονον οὐκ ἐξουθενήσουσι καὶ μωροὺς οὐκ ἀποφασίσουσι Χριστιανούς ἐνιδόντας οἷς αὐτοὶ μωρῶς πιστεύουσιν. Ἐτι δὲ καὶ τοὺς τῆ ἀληθείᾳ προσέχοντας φιλομαθεῖς προβιδάσει ὁ λόγος φρονιμωτέρος πρὸς τὸ μὴ μόνον τὰς τῶν αἱρέσεων μαθόντας ἀρχὰς εὐκόλως ἀνατρέπειν τοὺς πλανῶν τετολημκότας, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν σοφῶν λεγομένας δόξας, ὧν οὐκ ἄπειροι γενόμενοι, [p. 80-82] οὐδ' ⁴⁷ ὑπ' αὐτῶν παραχθήσονται ὡς ἀμαθεῖς, οὐδ' ὑπότινων πλανηθήσονται ὡς δυνάμει τινὶ δρώντων, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς πλανωμένους ἐπιτηρήσουσιν.

μz'. Ἰκανῶς οὖν τὰ δόξαντα ἐκθέμενοι λοιπὸν ἐπὶ τὴν τοῦ προκειμένου πραγματείαν χωρήσωμεν, ὅπως ὁ τετέλεστα περὶ τῶν αἱρέσεων ἐπιδείξαντες ἕκαστοις τε τὰ ἴδια ἀποδοῦναι ἀναγκάσαντες γυμνοῦς τοῖς αἰρεσιάρχαις φανερώσομεν, καὶ ἀφροσύνην τῶν πειθομένων κατηγορήσαντες πείσομεν παλινδρομεῖν ἐπὶ τὸν τῆς ἀληθείας εὐδὸν λιμένα. Ἴνα δὲ σαφέστερα τοῖς ἐντυχάνουσι τὰ βηθησόμενα φανῆ, δοκεῖ καὶ [τὰ ⁴⁸] τῷ Ἀράτῳ πεφροντισμένα περὶ τῆς κατὰ τῶν οὐρανίων ἀστρῶν διαθέσεως ἐξειπεῖν, ὡς τις εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Γραφῶν εἰρημένα ἀπεικονίζοντας αὐτὰ ἀλληγοροῦσι, μετέγειν ⁴⁹ τὸν νοῦν τῶν προσεχόντων πειρώμενοι, πιθανοῖς λόγοις προσάγοντες αὐτοὺς πρὸς ἃ βούλονται, ξένον θαῦμα ἐνδεικνύμενοι ὡς κατηστερισμένον τῶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένων, οἳ τῷ παραξένῳ θαύματι ἐνορῶντες μικροθαύμαστοι ἀλίσκονται δίκην ὀρνέου τοῦ λεγομένου ὠτου, ὃ τὸ παράδειγμα καλὸν ἐξειπεῖν διὰ τὰ μέλλοντα. Ἔστι δὲ τὸ ζῶον οὐ πολὺ ἀπεμφαῖνον αἵτου οὔτε μεγέθει οὔτε μορφῇ· ἀλίσκεται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· Ὁ ἀγρευτὴς ⁵⁰ τῶν ὀρνίθων ἐπὶ ἰδῆ ἀγέλην που καταπτᾶσαν ⁵¹, πόρρωθεν ἀνακρουόμενος τὰς χεῖρας ὀρχεῖσθαι σκέπτεται, καὶ οὕτω πρὸς ὀλίγον ἐγγίζει τοῖς ὀρνίθιν· οἳ δὲ τὴν παράξενον θέαν καταπεπληγότες ἀπερίθλοπτοι πάντων γίνονται. Ἐτεροὶ δὲ τῶν ἐπὶ τὴν ἀγρὰν παρεσκευασμένων ὀπισθεν ἐπελθόντες τοὺς ὀρνεις εὐκόλως συλλαμβάνονται θεωμένους τὸν ὀρχηστὴν. Διὸ ἀξιώ μὴ τις τοῖς ὁμοίοις θαύμασι καταπλαγείς ἐξηγουμένων ⁵² τὸν οὐρανὸν δίκην ὠτου συλληφθῆ· ὀρχησις ⁵³ γὰρ καὶ λῆρος ἡ

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁵ δοξάζειν C, M. ⁴⁶ ἔτι, ἐπεὶ C, M. ⁴⁷ ταῦτα, τὰ αὐτὰ C, M. ⁴⁸ οὐδ' — οὐδ' C, M. ⁴⁹ τὰ αἰθ. M. ⁵⁰ μετέγειν, μετὰ C, ἀπατᾶν s. πλανᾶν susp. M. ⁵¹ De hac captura cf. Athen. IX, p. 390 D, M. ⁵² κατὰ πᾶσαν p. C. ⁵³ ἐξηγουμένων C. ⁵⁴ ὀρχησις C.

των τοιούτων πινουργία καὶ οὐκ ἀλήθεια 55. Φησὶν Ἄρατος οὗτος ὁ Ἄρατος οὕτως·

Interpretantium instar bubonis iudificetur. Salatio enim et nugæ talium mala fraus et non veritas. Ait igitur Aratus in hunc modum :

Οἱ μὲν 56 ὁμῶς πολέες τε καὶ ἀλλυδὶς 56 ἀλλοὶ
Οὐρανῷ ἔλκονται πάντ' ἤματα συνεχῆς αἰεὶ [ἐόντες
(τουτέστιν οἱ πάντες ἀστέρες.)
Αὐτὰρ δ' ἄλιγον μεταρίσσεται 57, ἀλλὰ μάλ'
Ἄξων αἰὲν ἄρρηρεν 58, ἔχει δ' ἀτάλαντον ἀπάντη
Μεσσηγῆς γαίαν, περὶ δ' οὐρανὸν αὐτὸν ἀγριεῖ.

Illæ simul multaque et aliorum alie
In cælo veruntur per omnes diēs perpetuo (hoc est
universæ stellæ),
Verum hæcce ne paulum quidem declinat, sed im-
mota semper
Axis perpetuo manet, tenet autem fixam omnes in
partes
In medio tellurem, circumagit autem ipsum cælum.

μς. [p. 82, 83] Πολέας φησὶν 55 εἶναι τοὺς κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέρας, τουτέστι στρεπτοὺς, διὰ τὸ περιέρχεσθαι ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν καὶ δύσεως εἰς ἀνατολὴν ἀπαύστως σφαιροειδεῖ σχήματι. Εἰλεῖσθαι B δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους αὐτὰς λέγει οἶόν τι ποταμοῦ βεῦμα μέγα θαῦμα Δράκοντος 56 πάλωρου, καὶ τοῦ εἶναι δ φησὶν ἐν τῷ Ἰωβ πρὸς Θεὸν 56 διάβολος 56 ἔφη· Ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ περιελθὼν 57· τουτέστι περιστραφεὶς καὶ περισκοπήσας τὰ γινόμενα. Τετάρχην γὰρ νομίζουσι κατὰ τὸν ἀρκτικὸν πόλον τὸν Δράκοντα, τὴν ὄφιν, ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου πόλου πάντα ἐπιβλέποντα καὶ πάντα ἐφορῶντα, ἵνα μηδὲν τῶν πραττομένων αὐτὸν λάθῃ· πάντων γὰρ δυνόντων τῶν 58 κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέρων μόνος οὗτος ὁ πόλος οὐδέποτε δύνει, ἀλλὰ ἄνω ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἐργόμενος πάντα περισκοπεῖ καὶ ἐπιβλέπει καὶ λαθεῖν αὐτὸν τῶν πραττομένων, φησὶ, δύναται οὐδέν.

116-117 47. Multas (πολέας) ait esse in cælo stellas, hoc est vertentes, quia circumaguntur ab ortu ad occasum et occasu ad ortum perpetuo orbiculari figura. Volvi autem versus ipsas Ursas dicit quasi quoddam flumen omnis magnum miraculum immensi Serpentis, et hoc esse quod ait in Joh ad Deum diabolus, qui dixit : Perlustravi quæ sub cælum est terram et circuivi, hoc est circumegi me et undique contemplatus sum mundum. Constitutum enim esse arbitrantur versus borealem polum Draconem, serpentem, qui ab altissimo polo omnia inspectat et omnia intuetur, ne quid omnium quæ sunt eum fugiat. Cum enim omnes in cælo stellæ occidant, solus hic polus nunquam occidit, sed in sublimi super horizontem vadens omnia circumspicit et inspectat, nec quidquam illorum quæ sunt, ait, eum fugere potest.

Ἦχι μάλιστα 59
Μίγνονται 59 δύσεις 59 τε καὶ ἀντολὴ ἀλλήλοισι,

C
Qua maxime
Miscentur et occasus et ortus secum,

εστάθαι δὲ 58 φησὶν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Κατὰ γὰρ τὴν δύσιν καὶ ἀνατολὴν τῶν δύο ἡμισφαιρίων κεῖται τὸ κεφάλαιον τοῦ Δράκοντος, ἵνα, φησὶ, μηδὲν αὐτὸν λάθῃ κατὰ τὸ αὐτὸ μῆτε τῶν ἐν τῇ δύσει, μῆτε τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἀλλὰ πάντα γινώσκῃ 59 τὸ θηρίον ὁμοῦ. Ἔστι δὲ κατ' αὐτῆς κεφαλῆς τοῦ Δράκοντος ἰδέα 59 ἀνθρώπου διὰ ἀστρων θεωρουμένη, ἧ καλεῖ κεκμηκὸς εἰδωλον ὁ Ἄρατος καὶ μογέοντι εἰκός· καλεῖται δὲ ὁ Ἐν γόνασιν. Ὁ μὲν οὖν Ἄρατος 59 οὐκ εἰδέναι φησὶν οὗτος τίς ἐστὶν ὁ πόνος καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο στρεφόμενον ἐν οὐρανῷ· οἱ δὲ τῆς τῶν ἀστρων ἱστορίας 59 αἰρετικοὶ καὶ θέλοντες τὰ ἑαυτῶν δόγματα συνιστᾶν, περιεργότερον τοῦτοις ἐπισχόντες, τὸν Ἐν γόνασι φασὶν εἶναι τὸν Ἀδὰμ, κατὰ πρόσταγμα, φησὶν, ταῦ Θεοῦ, καθὼς εἶπε Μωσῆς 59·

constitutum esse ait ejus caput. Nam versus occasum et ortum amborum hemisphæriorum situm est caput Draconis, ne quid, inquit, eum fugiat per eundem locum neque eorum, quæ sunt in occasu, neque quæ sunt in ortu, sed omnia cognoscat belua simul. Est autem juxta ipsum caput Draconis species hominis per stellas conspicua, quam vocat Aratus imaginem labore attritam et ærumnosi similem, vocatur autem In genibus. Jam Aratus quidem ignorare ait, hic labor quis sit et miraculum hoc quod vertitur in cælo, hæretici autem per astrorum pervestigationem annisi doctrinas suas confirmare studiosius hæc scrutati illum, qui est in genibus, ajunt esse Adam, secundum imperatum Dei, sicuti dixit Moses, observantem caput draconis

VARIÆ LECTIONES.

55 ἀλήθεια Rorerus coll. p. 124, 24 : ἀληθῆς C, M 56 Cf. Arat. Phæn. v. 19 sqq. 56 ἄλυδης C. 57 μετανεῖσται p. C, μετανεῖσται corr. C. 58 αἱ ἐνάρρηρεν C. 58 φασὶν C. 59 Cf. Arat. Phæn. v. 4, 45 : Τὰς δὲ δι' ἀμφοτέρας οἷη ποταμοῖσιν ἀπορρώξ | Εἰλεῖται μέγα θαῦμα, Δράκων, κ. τ. λ. 60 Θεόν τὸν C, M. 61 διάβολον ὡς C, M. 62 Cf. Joh. 1, 7 : Περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρεμι. 63 τῶν οὐρανῶν C. 64 Ἦχι μάλιστα C, ἤχι περ ἄκρα Aratus v. 61. 65 μίγνονται C. 66 δύσεις — ἀλλήλοισι C. 67 δὴ δὲ C, τῆδε susp. M. 68 γινώσκει C. 69 ἰδέα, εἰ δὲ C. 70 Cf. Arat. v. 63, 64. Τῆς δ' ἀγχοῦ μογέοντι κυλινδεται ἀνδρὶ εἰκός | εἰδωλον, κ. τ. λ. v. 65. sqq. ἀλλὰ μιν αὐτὸς | Ἐγγόνασιν καλέουσι· τὸ δ' αὐτ' ἐν γόνασι κάμνον | Ὀκλάζοντι εἰκεν. 71 Cf. Arat. v. 64, 65 : τὸ μὲν οὕτως ἐπίσταται ἀμφοδὸν εἰπεῖν, | Οὐδ' ὄτινι κρέματα κείνος πόνος, ἀλλὰ, κ. τ. λ. 72 Cf. I Mos. 11, 15 : Αὐτός σου τηρήσει (αἱ. τηρήσει vel τηρήσει) κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις (αἱ. τηρήσεις vel τηρήσεις) αὐτοῦ πτέρναν.

et draconem culam ejus. Ita enim inquit Aratus :

Dextri pedis vestigium habens inflexi Draconis.

118-119 48. Juxta positam autem esse ait ei utrinque (dico autem ei, qui est in genibus) Lyram et Coronam, ipsum autem genu flectere et passis manibus tanquam de peccato confitentem. Esse autem lyram musicum instrumentum, ab infante admodum etiamtum fabricatum logo, logum autem esse qui apud Græcos vocatur Hermes. Dicit autem Aratus de fabricatione lyræ :

Hanc autem etiamtum in cunis vagiens Mercurius terebravit, lyram autem edixit vocari.

Septem chordarum est, per septem chordas universam harmoniam et fabricam mundi concinentem significans. Nam in sex diebus mundus factus est et septimo requievit. Si igitur, inquit, consistens Adam et caput observans belluæ secundum imperatum Dei imitabitur lyram, hoc est obsequetur logo Dei, hoc est parens legi, appositam ei coronam accipiet. Ubi autem negliget, una deorsum feretur cum bellua, quæ subjacet, et sortem habebit, inquit, cum bellua. Videtur autem in genibus ab utraque parte injicere manus et ab altera parte attingere lyram, ab altera autem coronam, ut licet videre per ipsum habitum. Insidiis autem petit simul et attrahat coronam ejus alia bellua, minor draco, quæ est proles ejus qui observatur ab eo, qui est in genibus, pede. Homo autem astat utraque manu per vim constringens et retrahens a corona serpentem, nec patitur attingere coronam vehementer nitentem belluam. Anguitementem autem appellat eum Aratus, quoniam detinet impetum serpentis, qui nititur asequi coronam. Logus autem, inquit, est figura hominis is qui impedit, quominus assequatur coronam, belluam, miseratus eum, cui insidiantur draco simul et proles ejus. Ipsæ autem Ursæ, atunt, hebdomades sunt duæ, ex septem stellis constantes, duplicium creaturarum imagines. Prima enim, inquit, creatura est secundum Adam in æmulatione, quod est is, qui in genibus est conspicuus. Altera **120-121** autem creatura secundum Christum, per quam regeneramur, quod est Anguitemens, reluctans belluæ et impediens coronam attingere, quæ apparsa est homini. Magna autem Ursa est Illica, inquit, magnæ creaturæ signum, ad quam navigationem dirigunt Græci, hoc est ad quam instituuntur et per tactus vitæ portati

ἄ φυλάσσοντα τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος καὶ τὸν Δράκοντα τὴν πτέρναν αὐτοῦ. Οὕτως ᾽ γάρ φησιν ὁ Ἄρατος :

Δεξιτεροῦ ποδοῦ ἴχθους ἔχων ᾽ σκολιοῦ Δράκοντος

μη'. [p. 83, 84] Παρατετάχθαι ᾽ δέ φησιν αὐτῷ ἑκατέρωθεν (λέγω δὲ τῷ Ἐν γόνασι ᾽) Λύραν καὶ Στέφανον, αὐτὸν δὲ γόνυ κλίνειν καὶ ἑκτετακῶτα ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας οἰοῦντι περὶ ἀμαρτίας ἐξομολογούμενον. Εἶναι ᾽ δὲ τὴν λύραν μουσικὸν ὄργανον ὑπὸ νηπίου εἶναι παντελῶς κατεσκευασμένον τοῦ λόγου ᾽· λόγον δὲ εἶναι παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἀκουόμενον ᾽ τὸν Ἑρμῆν. Φησὶ δὲ ὁ Ἄρατος περὶ τῆς κατασκευῆς τῆς λύρας :

τὴν δ' ἀρ' ᾽ εἶτι καὶ παρὰ λίκην Ἑρμῆος ἐτόρησε, λύρην δ' εἶπερ ᾽ καλέσθαι.

Ἐπτάχορδός ἐστι, διὰ τῶν ἐπτά χορδῶν τὴν πᾶσαν ἀρμονίαν καὶ κατασκευὴν ἐμμελῶς ἔχουσαν τοῦ κόσμου [σημαίνουσα ᾽]· ἐν ἑξ ἡμέραις γὰρ ἐγένετο ὁ κόσμος, καὶ τῇ ἑβδομῇ καταπέπαυται. Εἰ οὖν, φησὶν, ἐξομολογούμενος ὁ Ἄδὰμ καὶ τὴν κεφαλὴν φυλάττων τοῦ θηρίου κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ ἐκμιμήσεται τὴν λύραν, τούτεστι κατακολουθήσει τῷ λόγῳ ᾽ τοῦ Θεοῦ, τούτεστι παιθόμενος τῷ νόμῳ, παρακείμενον αὐτῷ τὸν στέφανον λήψεται. Ἐάν δὲ ἀμελήσῃ, συγκατενεχθήσεται τῷ ὑποκειμένῳ θηρίῳ, καὶ τὸ μέρος ἔξει, φησὶ, μετὰ τοῦ θηρίου. Ἔοικε δὲ ὁ Ἐν γόνασιν ἑκατέρωθεν ἐπιβάλλειν ᾽ τὰς χεῖρας, καὶ τοῦτο μὲν τῆς λύρας, τοῦτο δὲ τοῦ ᾽ στεφάνου ἐφάπτεσθαι [τοῦτο δὲ ἐξομολογεῖσθαι ᾽], ὡς ἐστὶν ἰδεῖν δι' αὐτοῦ τοῦ σχήματος· ἐπιβουλεύεται δὲ ὁμῶς ᾽ καὶ ἀποσπάται ὁ στέφανος αὐτοῦ ὑπ' ἄλλου θηρίου, μικροτέρου δράκοντος, ὃ ἐστὶ γέννημα τοῦ φυλασσομένου ὑπὸ τοῦ Ἐν γόνασι τῷ ποδί ᾽. Ἀνθρώπος δὲ ἐστήκειν ἑκατέραις ταῖς χερσὶ καρτερῶς κάτασφιγγὼν καὶ εἰς τὰ ὀπίσω ἔλκων ἀπὸ τοῦ στεφάνου τὸν δρεν, καὶ οὐκ ἐξ ἐφάπτεσθαι βιαζόμενον τοῦ στεφάνου τὸ θηρίον ᾽ Ὀφιοῦχον δὲ αὐτὸν ὁ Ἄρατος καλεῖ, ὅτι κατέχει τὴν ὀμῆν τοῦ δρεως ἐπὶ τὸν στέφανον ἔλθειν περρωμένου. Λόγος δὲ, φησὶν, ἐστὶ σχήματι ἀνθρώπου ὁ κωλύων ἐπὶ τὸν στέφανον ἔλθειν τὸ θηρίον, οἰκτείρων τὸν ἐπιβουλεύμενον ὑπὸ τοῦ δράκοντος ὁμοῦ καὶ τοῦ γεννήματος ἐκείνου. Αὐτὰ ᾽ δὲ αἱ Ἄρκτοι, φαίν, ἑβδομάδες εἰσὶ δύο, ἑξ ἐπτά ἀστέρων ᾽ συγκεῖμαι, διςσὼν κτίσεων εἰκόνας. Πρώτη γάρ, φησὶν, κτίσις ἡ κατὰ τὸν Ἄδὰμ ἐν πόνοις, ὃ ἐστὶν ὁ ᾽ ἐν γόνασιν [p. 84-86] ὀρώμενος. Δευτέρα δὲ ἡ κτίσις ἡ κατὰ Χριστὸν, δι' ἧς ἀναγεννώμεθα, ὃ ἐστὶν ὁ Ὀφιοῦχος ἀνταγωνιζόμενος τῷ θηρίῳ καὶ κωλύων ἐπὶ τὸν στέφανον ἔλθειν τὸν ἠτοιμασμένον τῷ ἀνθρώπῳ. Μεγάλη δὲ ἐστὶν Ἄρκτος ἡ Ἐλίχη,

VARIÆ LECTIONES.

᾽ ὄστος p. C. ᾽ ποδοῦ ἴχθους ἔχει Aratus v. 70. ᾽ Παρὰ τὸ τετάχθαι C. ᾽ τὸ ἐν γόνασι C. ᾽ εἶδεναι C. ᾽ λόγον R, Scottus, λόγῳ C, M. ᾽ ἀκουόμενον, καλούμενον R, Scottus. ᾽ Arat. v. 268 : τὴν δ' ἀρετὴν καὶ παραλίκῳ C. ᾽ ἐτόρησε λύρην δ' εἶπε C, δὲ μιν εἶπε λέγεσθαι Aratus. ᾽ σημαίνουσα αὐτὸν Roperus. ᾽ τῷ λόγῳ, τοῖς C, τοῖς λόγοις M. ᾽ ἐπιβάλλειν C. ᾽ τοῦ om. C, M. ᾽ τοῦτο — ἐξομολογεῖσθαι. Hæc ex p. 118, 11 interpolata esse vidit Roperus. ᾽ ὁμῶς C, M. ᾽ τῷ παιδί C, cf. Arat. v. 70. ᾽ Αὐτὰ. Αὐτὰ C, M. ᾽ ἀστέρων Roperus, ἀρθῶν C, M. ᾽ ἐν πόνοις ὃ ἐστὶν ὁ ἐν πόνοις ὃ C, ἢ ἐμφαίνει ἐν π. ὃ M, ἢ ἐμφαίνει ὃ C, Scottus.

φησιν, μεγάλης κτίσεως σύμβολον, πρὸς ἣν πλέουσιν Ἕλληνας, τουτέστι πρὸς ἣν παιδεύονται καὶ διὰ τῶν τοῦ βίου φερόμενοι κυμάτων ἐπακολουθοῦσιν, ἐλίχτην τινὰ οὖσαν τὴν τοιαύτην κτίσιν ἢ διδασκαλίαν ἢ σοφίαν, εἰς τὰ ὀπίσω ἀγούσαν τοὺς ἐπομένους τῇ τοιαύτῃ κτίσει. Στροφή γάρ τις τῆς Ἑλλήκης προσήγορία καὶ ἀνακύκλωσις ἐπὶ ⁹² τὰ αὐτὰ εἶναι δοκεῖ. Μικρὰ δὲ τις ἢ ἐτέρα Ἄρκτος οἰονεῖ τις εἰκὼν τῆς δευτέρας κτίσεως τῆς κατὰ Θεὸν κτισθείσης· ὀλιγοὶ γάρ, φησὶν ⁹³, εἰσὶν οἱ διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ πορευόμενοι· στενήν ⁹⁴ δὲ λέγουσιν εἶναι τὴν Κυνοσουρίδα, πρὸς ἣν ὁ Ἄρατος φησὶν ὅτι οἱ Σιδόνιοι ναυτίλλονται ⁹⁵. Σιδόνιους δὲ ἀπὸ μέρους εἰρηκεν ὁ Ἄρατος Φοινίκας διὰ τὸ εἶναι τὴν Φοινίκων σοφίαν θαυμαστήν, Φοινίκας δὲ εἶναι Ἕλληνας ⁹⁶ λέγουσι τοὺς ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατοικήσαντας· εἰς τοῦτον τὸν ^B χώρον, οὐ καὶ νῦν οἰκοῦσι· τοῦτο γάρ Ἡροδότῳ ⁹⁷ δοκεῖ. Κυνοσουρα δὲ, φησὶν, αὕτη ἢ Ἄρκτος, ἢ κτίσις ἢ δευτέρα, ἢ μικρὰ, ἢ στενὴ ὁδὸς, καὶ οὐχὶ ἢ Ἑλίχη. Οὐ γάρ εἰς τὰ ὀπίσω ἄγει, ἀλλ' εἰς τὰ ἐμπροσθεν ἐπ' εὐθείας τοὺς ἐπομένους ὁδηγεῖ, κυνὸς ⁹⁸ οὖσα. Κύων γάρ ὁ λόγος, τοῦτο μὲν φρουρῶν καὶ φυλάσων τὸ ἐπιβουλευόμενον ὑπὸ τῶν λύκων ποίμνιον, τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς κτίσεως τὰ θηρία κυνηγῶν καὶ διαφθερίων, τοῦτο δὲ γεννῶν τὰ πάντα, καὶ, ὃ δὴ φησι, κύων, τουτέστι γεννῶν. Ἐντεῦθεν, φησὶν, ὁ Ἄρατος περὶ τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνατολῆς λέγων εἰρηκεν οὕτως· *Κυνὸς δὲ ἀνατείλλαντος οὐκέτι φυτάλαια¹ ἐψεύσαντο*. Τοῦτό ἐστιν ὃ λέγει· τὰ φυτεώμενα φυτὰ εἰς τὴν γῆν μέχρι τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνατολῆς πολλάκις μὴ ῥιζοβολήσαντα ὅμως τέθηλε φύλλοις, καὶ ἐνδεκνυται τοῖς βλέπουσιν ὅτι ἔσται ^C τσεσφόρα καὶ φαίνεται ζῶντα, οὐκ ἔχοντα ζῶην ἀπὸ τῆς ῥιζῆς ἐν αὐτοῖς· ἐπειδὴν δ' ἢ ² τοῦ Κυνὸς ἀνατολῆς γένηται, ὑπὸ τοῦ Κυνὸς τὰ ζῶντα ἀπὸ τῶν νεκρῶν διακρίνεται· μαραινεται γὰρ ὅπως ὅσα οὐκ ἐρριζοβολήσεν. Οὗτος οὖν, φησὶν, ὁ Κύων, λόγος τις ὧν θεῶς, ζῶντων [p. 86, 87] καὶ νεκρῶν κριτῆς καθέστηκε, [καὶ ³] καθάπερ τῶν φυτῶν ⁴ ὁ Κύων τὸ ἄστρον ἐπὶ τῆς κτίσεως θεωρεῖται, οὕτως ἐπὶ τῶν οὐρανίων φυτῶν, φησὶ, τῶν ἀνθρώπων, ὁ λόγος. Διὰ τὴν τοιαύτην οὖν αἰτίαν ἢ δευτέρα κτίσις, Κυνοσουρα, λογικῆς κτίσεως εἰκὼν ἔστηκεν ἐν οὐρανῷ· μέσος δὲ ὁ Δράκων τῶν δύο κτίσεων ὁποτεινεται, τὰ ἀπὸ τῆς μεγάλης κτίσεως κωλύων ἐπὶ τὴν μικρὰν κτίσιν μεταθεῖν, τὰ τε ἐν τῇ κτίσει καθεστηκότα, καθάπερ τὸν Ἐν γόνασι, παραφυλάσων ⁵, τηρῶν πῶς καὶ εἶνα τρόπον ἕκαστον ἐν τῇ μικρᾷ κτίσει καθέστηκε. Τηρεῖται δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν κεφαλὴν, φησὶν, ὑπὸ τοῦ Ὁφιοῦχου. Αὕτη, φησὶν, εἰκὼν ⁶ ἔστηκεν ἐν οὐρανῷ, σοφία τις οὖσα τοῖς ⁷ ἰδεῖν δυναμένοις. Εἰ

A sequuntur, tanquam voluntam quamdam talem creaturam vel disciplinam vel sapientiam retro ducentem eos qui sequuntur talem creaturam. Versio enim quædam Helicæ appellatio et revolutio ad eandem esse videtur. Exigua autem quædam altera Ursa tanquam imago quædam alterius creationis secundum Deum condita. Pauci enim, inquit, sunt, qui per angustum tramitem incedunt. Angustam autem dicunt esse Cynosuridem, ad quam Aratus Sidonios ait navigationem instituere. Sidonios autem ex parte Aratus dixit Phœnices, propterea quod Phœnicum sapientia admirabilis est. Phœnices autem esse Græci dicunt eos, qui ab Rubro mari sedes transtulerunt in eum locum, quem etiam nunc inhabitant; hoc enim Herodoto placet. Cynosura autem, inquit, hæc Ursa, creatura secunda, parva, angustus trames, et non Helica. Non enim retrorsum ducit, sed prorsus recta via eos qui sequuntur manuducit, quippe quæ sit κυνός. Κύων enim locus est, partim custodiens et servans gregem, cui insidiantur lupi, partim a creatura belluas tanquam canis venans et pessumdans, partim generans cuncta et, quod aiunt, κύων, hoc est generans. Hinc, aiunt, Aratus de ortu Canis loquens dixit hoc modo : *Cane autem orto non jam segetes mentite sunt*. Hoc est quod ait : semina coniecta in terram usque ad Canis ortum sæpe, cum radices non egerunt, tamen effloruerunt foliis et manifestant inspectantibus se fore fructuosa et apparent vigentia, non habentia vitam a radice in ipsis; ubi autem Canis ortus erit, a Cane quæ vivunt a mortuis discernuntur; areseunt enim revera quæcumque radices non egerunt. Hic igitur, inquit, Canis cum locus quidam sit divinus, vivorum et mortuorum iudex **122-123** existit, et sicuti plantarum Canis sidus in creatura sese exhibet, ita in cælestibus plantis, inquit, hominibus, locus. Propter hæc igitur causam altera creatura, Cynosura, logicæ creaturæ imago constitit in cælo. Medius autem Draco inter ambas creaturas subtenditur, quæ, quæ sunt magnæ creaturæ, impediens in exigua creaturam transmigrare, eaque, quæ in creatura constitit, veluti eum, qui est in genibus, custodiens, observans, quomodo et quemadmodum singula in exigua creatura constitit. Observatur autem et ipse ad caput, inquit, ab Anguiente. Hæc, inquit, imago constitit in cælo, sapientia quædam iis, qui videre possunt. Sin ab hac parte obscurum est, per aliam, inquit, imaginem creatura decet philosophari, de qua Aratus dixit in hunc modum :

VARIÆ LECTIONES.

⁹² ἐπεὶ τὰ C. ⁹³ Cf. Matth. vii, 14 : Τί στενή [ἢ πύλη] καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλιγοὶ εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. ⁹⁴ στενοὶ C. ⁹⁵ Cf. Arat. v. 44 : Τῇ καὶ Σιδόνιοι ἰθύοντα ναυτίλλονται. ⁹⁶ Ἕλληνας C. ⁹⁷ Ἡροδότῳ corr. C, cf. Herodot. Hist. I, 1 M. ⁹⁸ κυνός. κτίσις C. M. ¹ φυτάλαια C, Arat. v. 352 sqq. : Οὐκέτι κείνον (sc. Σείριον) ἄμ' ἡελίῳ ἀνιόντα | Φυτάλαια ψεύδονται ἀναδέα φυλλιώσασαι· | Ρεῖτα γὰρ οὖν ἔκρινε διὰ στίχας ὄξυς ἀίξας, | Καὶ τὰ μὲν ἐρῶσεν, τῶν δὲ φλόδον ὠλεσε πάντα. ² δ' ἢ. δὰ C. ³ καὶ add. M. ⁴ τὸ φυτὸν C, M. ⁵ παραφυλάσων Hoeperns, παραφυλάσσειν C, παραφυλάσσει M. ⁶ In C vox εἰκὼν videtur erasa M. ⁷ τοῖς. τοῦ C.

δέ ἐστιν ἀσαφές κατὰ τοῦτο, δι' ἄλλης εἰκόνας, φησὶν, ἥ κτίσις διδάσκει φιλοσοφεῖν, περὶ ἧς ὁ Ἄρατος εἰρηκεν οὕτως·

Neque igitur Cephei genus ærumnosum Iasida. A Οὐδ' ἄρα Κηφῆος μογερὸν γένος Ἰασίδαο.⁹

49. Cepheus, inquit, ibi prope abest et Cassiopea et Andromeda et Persens, magna creaturæ elementa iis qui cernere possunt. Cepheum enim ait esse Adam, Cassiopeam Evam, Andromedam utriusque horum animam, Perseum Iogum, aliam Jovis prolem, Cetum insidiantem belluam. Non ad alium quempiam horum, sed ad solam Andromedam vadit qui interfecit belluam, a qua et Andromedam sibi vindicans, quæ exposita erat vinculis constricta belluæ, Iogus, inquit, hoc est Perseus, liberat. Perseus autem est pennata axis penetrans utrumque polum per mediam terram et torquens mundum. Est autem etiam spiritus qui est in mundo avis Cygnus circa Ursas, musicum animal, divini imago Spiritus, quia in ipsis jam terminis constitutum vitæ tantum canere incipit cum bona spe discedens a prava creatura, hymnos edens Deo. Cancris autem et tauri et leones et arietes et capræ et hædi et quotquot alia animalia per astra nominantur in cælo, imagines scilicet sunt, inquit, et exempla, unde mutabilis creatura nacta species talibus animalibus impletur.

124-125 50. His usi sermonibus opinantur multos decipere, quotquot operosius astrologis aurem præbent, hinc fidem Dei confirmare auctori, quæ quidem longe abludit ab horum opinionionibus. Quapropter, dilecti, fugiamus illam vanorum mirationem avis bubonis; hæc enim et hujuscemodi alia saltatio sunt et non veritas. Etenim nullo pacto stellæ hæc ostendunt, sed de suo homines ad accuratiorem quarundam stellarum appellationem nomina in hunc modum composuerunt, quo notabiles sibi fierent. Quid enim ursæ aut leonis aut hædorum aut aquarii aut Cephei aut Andromedæ aut spectrorum, quæ celebrantur in Orco, simile habent stellæ dispersæ per cælum, cum multo post nati sint hi homines nominaque postquam hominum exstitit ortus: ut etiam hæretici percussu spectaculo ita demum annuntiantur per tales sermones confirmare suas ipsorum doctrinas?

51. Sed quoniam pene nulla non hæresis per arithmetican artem invenit hebdomadam mensuras et æonum quasdam propagines, cum alii aliter artem distraberent et solis nominibus variarent, horum autem magister iis exstitit Pythagoras, qui primus ex Ægypto hujuscemodi numeros tradidit: placet

μθ'. Ὁ Κηφεύς, φησὶν, αὐτοῦ ἐστὶ πλησίον καὶ ἡ Κασσιόπεια⁹ καὶ Ἄνδρομέδα καὶ ὁ Περσεύς, μεγάλα τῆς | κτίσεως γράμματα τοῖς ἰδεῖν δυναμένοις. Κηφέα γὰρ φησὶν εἶναι τὸν Ἀδὰμ, τὴν Κασσιόπειαν¹⁰ Ἐβάν, τὴν Ἄνδρομέδαν τὴν ἀμφοτέρων¹¹ τούτων ψυχὴν, τὴν Περσέα Λόγον, πτερωτὸν Διὸς ἔγγονον, τὸ Κῆτος¹² τὸ ἐπιβουλον θηρίον. Οὐκ ἐπ' ἄλλον τινὰ τούτων¹³, ἀλλ' ἐπὶ μόνην τὴν Ἄνδρομέδαν ἔρχεται ὁ ἀποκτείνας τὸ θηρίον, οὐ καὶ τὴν Ἄνδρομέδαν πρὸς ἑαυτὸν λαβὼν ἔκδοτον δεδεμένην τῷ θηρίῳ ὁ Λόγος, φησὶν, ὁ Περσεύς ῥύεται. Περσεύς δὲ ἐστὶν ὁ ὑπόπτερος; ἄξων, ὁ περαίνων ἑκατέρους τοὺς πόλους διὰ μέσης τῆς γῆς καὶ στρέφων τὸν κόσμον. Ἔστι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ δρνὶς ὁ Κύκνος¹⁴ παρὰ τὰς Ἀρκτοῦς, [μουσι]κὸν ζῶον, τοῦ θελοῦ σύμβολον Πνεύματος· ὅτι πρὸς αὐτοῖς ἤδη τοῖς τέρμασι¹⁵ γενόμενον τοῦ βίου μόνον ἔδειν πέφυκε, μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος τῆς κτίσεως τῆς πονηρᾶς ἀπαλλασσόμενον ὕμνους ἀναπέμπον¹⁶ τῷ Θεῷ. Καρκίνοι δὲ καὶ ταῦροι καὶ λέοντες καὶ κριοὶ καὶ αἴγες καὶ ἔριφοι, καὶ ὅσα ἄλλα θηρία διὰ τῶν ἀστρῶν ὀνομάζονται κατὰ τὸν οὐρανόν, εἰκόνας δὴ¹⁷, φησὶν, εἰσὶ καὶ παραδείγματα, ἀφ' ὧν ἡ μεταβλητὴ κτίσις λαμβάνουσα τὰς ἰδέας τούτων ζῶων γίνεται πλήρης.

v. [p. 87—89] Τούτοις χρώμενοι τοῖς λόγοις ἀπατῶν νομιζοῦσι πολλοὺς, ὅσοι περιεργότερον¹⁸ τοῖς ἀστρολόγοις προσέχουσιν, ἐντεῦθεν τὴν θεοσέβειαν συνιστῶν περιώμενοι μακρὰν ἀπεμφαίνουσιν τῆς τούτων ὑπολήψεως. Διὸ, ἀγαπητοὶ, φύγουμεν τὸ μικροθαύμαστον τοῦ δρνιὸς τοῦ ὠτοῦ· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιάδε ἐρχήσις ἐστὶ καὶ οὐκ ἀλήθεια. Οὐδὲν¹⁹ γὰρ ἄστρο ταῦτα δηλοῖ, ἀλλὰ ἰδίως οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἐπισημείωσιν τινῶν ἀστρῶν ὀνόματα οὕτως ἐπεκάλεσαν, ἵνα αὐτοῖς ἐπίσημα²⁰ ᾖ. Τί γὰρ ἄρκτου, ἢ λέοντος, ἢ ἐρίφων, ἢ ὕδροχόου, ἢ Κηφέως, ἢ Ἄνδρομέδας, ἢ τῶν ἐν Ἄϊδου ὀνομαζομένων εἰδώλων ὁμοίον ἔχουσιν ἀστέρεις διεσπαρμένοι κατὰ τὸν οὐρανόν, πολὺ μεταγενεστέρων γεγεννημένων²¹ τούτων τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ὀνομάτων ἢ²² τῶν ἀνθρώπων συνέστηκε γέννησις· ἵνα καὶ οἱ αἰρετικοὶ καταπλεγέντες τὸ θαῦμα οὕτως ἐξεργάσωνται διὰ τοιῶνδε λόγων τὰ ἴδια δόγματα συνιστῶν;

D να'. Ἄλλ' ἐπεὶ σχεδὸν πᾶσα αἵρεσις διὰ τῆς ἀριθμητικῆς τέχνης ἐφεῦρεν ἑβδομάδων μέτρα καὶ αἰώνων τινὰς προβολὰς, ἄλλων ἄλλως²³ τὴν τέχνην διασπώντων καὶ τοῖς ὀνόμασι μόνον διαλλασσόντων²⁴, τούτων δὲ αὐτοῖς διδάσκαλος γίνεται Πυθαγόρας, πρῶτος εἰς Ἑλλήνας ἀπ' Αἰγύπτου τοὺς τοιοῦτους

VARIÆ LECTIONES.

⁹ εἰς ἄϊδαο C, cf. Arat. v. 179 ¹⁰ Κασσιόπειαν C. ¹¹ τῶν ἀμφ. C, M. ¹² τὸ Κῆτος. Cf. Arat. v. 353 sq. : Τὴν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον περ ἀπόπροθι πεπηγυῖαν | Ἄνδρομέδην μέγα Κῆτος ἐπιπρόχοννον κατεπεῖγει. ¹³ τούτου C. ¹⁴ Cf. Schol. in Arat. v. 275 : Τούτου τὸν δρνὶν οἱ μὲν λέγουσιν ὄντα κύκνον καταστερισθῆναι εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ἅτε μουσικὸν ὄντα. ¹⁵ τοῖς σπέρμασι C. ¹⁶ ἀναπέμπον C. ¹⁷ δὴ, δὲ C, M. ¹⁸ περιεργότεροι C. ¹⁹ Οὐδὲ C, M. ²⁰ ἐπισημανῆ C. ²¹ γεγεννημένων C. ²² ἢ C. ²³ ἀλλήνῳ C. ²⁴ διαλλασσόντων C.

ἀριθμούς παραδούς· δοκεῖ μὴδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, ἀλλὰ διὰ συντόμου δείξαντας ἐπὶ τὴν τῶν ζητουμένων ἀπόδειξιν χωρῆσαι. Γεγόνασιν ἀριθμητικοὶ καὶ γεωμέτραι ²⁵, οἷς μάλιστα τὰς ἀρχὰς παρεσχηκέναι δοκεῖ πρώτος Πυθαγόρας· καὶ οὗτοι ²⁶ τῶν ἀριθμῶν εἰς ἄπειρον αἰεὶ προχωρεῖν δυναμένων τῷ πολυπλασιασμῷ καὶ τοῖς σχήμασι τὰς πρώτας ἔλαβον ἀρχὰς ²⁷ οἷον εἰ θεωρητὰς μόνῃ τῷ λόγῳ. Γεωμετρίας γάρ, ὡς ἔστιν ἐνιδεῖν, σημείον ἔστιν ἀρχὴ ἀμερῆς, ἀπ' ἐκεῖνου δὲ τοῦ σημείου τῆ τέχνη ἢ τῶν ἀπειρῶν σχημάτων ἀπὸ τοῦ σημείου γένεσις εὐρίσκεται. Ὑπὲρ γάρ τὸ σημεῖον | ἐπὶ μήκω γίνεται γραμμὴ μετὰ τὴν βύσιν, πέρασ ἔχουσα σημεῖον, γραμμὴ δὲ ἐπὶ πλάτους βυεῖσα ἐπίπεδον γεννᾷ, πέρατα δὲ τοῦ ἐπίπεδου γραμμαῖ, ἐπίπεδον δὲ βυὲν εἰς βάθος γίνεται σῶμα· στερεοῦ δὲ ὑπάρξαντος, οὕτως ἐξ ἐλαχίστου σημείου παντελῶς ἢ τοῦ μεγάλου σώματος ὑπέστη φύσις, καὶ τοῦτο ἔστιν ὃ λέγει Σίμων οὕτως ²⁸. Τὸ μικρὸν μέγα [p. 89, 90] ἔσται οἷον εἰ σημείον ὄν, τὸ δὲ μέγα ἀπέραντον, κατακολουθῶν ²⁹ τῷ γεωμετρομένῳ σημειῷ ³⁰. Τῆς δὲ ἀριθμητικῆς κατὰ σύνθεσιν ἐχούσης τὴν φιλοσοφίαν ἀριθμὸς γέγονεν ἀρχή, ὅπερ ἔστιν ἀόριστον, ἀκατάληπτον, ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντα τοὺς ἐπ' ἄπειρον ἔλθειν δυναμένους ἀριθμούς κατὰ τὸ πλήθος. Τῶν δὲ ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καθ' ὑπόστασιν ἢ πρώτη μονάς, ἥτις ἔστι μονὰς ἄρσιν ³¹, γενῶσα πατρικῶς τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς. Δεύτερον ἢ δυάς ³² θῆλυς ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρσιος ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἢ τριάς ἀριθμὸς ἄρσιν ³³· οὗτος καὶ περισσὸς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν νενομοθέτηται καλεῖσθαι. Ἐφ' ἅπασιν δὲ τούτοις ἢ τετραὶς θῆλυς ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς οὗτος καὶ ἄρσιος καλεῖται, ὅτι θῆλύς ἐστι. Γεγόνασιν οὖν οἱ πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους ³⁴ τέσσαρες (ἀριθμὸς δὲ ἦν τὸ γένος ἀόριστος), ἀφ' ὧν ὃ τέλειος αὐτοῖς ἀριθμὸς συνέστηκεν ἢ δεκάς. Τὸ γὰρ ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ὡς προαποδείκνυται, ἐὰν ἐκάστῳ τῶν | ἀριθμῶν φυλάττηται κατ' οὐσίαν ἔνομα τὸ οἰκεῖον ³⁵. Αὕτη ἔστιν ἢ κατὰ Πυθαγόραν ἱερά τετρακτύς ἀενάου φύσεως ριζώματ' ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, τούτεστι τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς· ὃ γὰρ ³⁶ ἑνδεκά καὶ δωδεκά καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἀπὸ τῶν δέκα λαμβάνουσι. Ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀριθμοῦ, τὰ τέσσαρα καλεῖται μέρη ἀριθμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος, οἷς ἐπιπλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς γένεσιν αὐξήσεως ³⁷ γίνονται, κατὰ φύσιν τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσαι· ὅταν γὰρ δύναμις αὐτῆ ³⁸ ἐφ' ἑαυτὴν κυβισθῆσεται, γέγονε δυναμοδύναμις, ὅταν δὲ δύναμις ἐπὶ κύβον, γέγονε δυναμοκύβος, ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον, γέγονε κυβόκύβος ³⁹. ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμούς ἐπὶ τὰ, ἕνα ἢ τῶν γενομένων γένεσις γένηται ἐξ ἑβδομάδος,

A ne hoc quidem prætermittere, sed, ubi paucis ostenderimus, ad ea quæ consilium est demonstranda progredi. Exstiterunt arithmetici et geometræ, qui bus præter cæteros fomenta præbuisse videtur primus Pythagoras, iique a numeris, qui in infinitum multiplicando progredi possunt, etiam figuris prima principia sumpserunt tanquam sola mente percipienda. Geometriæ enim, ut licet videre, punctum indivisum est principium; ab illo autem puncto per artem infinitarum figurarum a puncto genitura repetitur. Ubi enim processit punctum in longitudinem, existit linea post processum, quæ terminum habet punctum; linea autem cum in latitudinem processit, planitiem gignit, termini autem planitiæ sunt lineæ; planities autem cum processit in altitudinem, existit corpus. Ubi autem firmum corpus exstitit, in hunc modum ex minimo puncto prorsus magni corporis fundata est natura, idque est quod Simon in hunc modum **126-127** effatur: *Exiguum magnum erit, tanquam punctum quod est, magnum autem infinitum, quippe secutus punctum geometrarum. Arithmetice autem continentis per compositionem philosophiam numerus exstitit principium, id quod est infinitum, incomprehensum, habens in se omnes qui possunt in infinitum per multitudinem progredi numeros. Numerorum autem principium exstitit per substantiam prima monas, quæ quidem est monas virilis, procreans paterne reliquos omnes numeros. Altero loco dyas, femineus numerus, idem autem et par ab arithmetiis appellatur. Tertium trias, numerus virilis; hic et impar ab arithmetiis vocari solet. Præter hos omnes autem tetras, femineus numerus, idem autem hic et par vocatur, qui femineus est. Sunt igitur universi numeri sumpti generatim quatuor (numerus autem erat ad sexum indefinitus), unde perfectus illis numerus exstitit decas. Unum enim, duo, tria, quatuor efficiunt decem, ut supra demonstratum est, cum singulis numeris conservabitur ex re domesticum nomen. Hæc est illa Pythagoræ sacra tetractys perpetuæ naturæ continens in se radices, hoc est reliquos omnes numeros; undecimus enim numerus et duodecimus et reliqui principium generationis a numero qui est decem sumunt. Hujus decadis, perfecti numeri, quatuor vocantur partes: numerus, monas, potestas, cubus, quibus implexiones et mixtiones ad generationem augmenti sunt, ex natura generatorem numerum efficiunt. Ubi enim potestas ipsa multiplicabitur secum ipsa, existit dynamodynamis, ubi autem potestas cum cubo, existit dynamocubus, ubi autem cubus cum cubo, existit cubocubus, ut omnes numeri fiant septem, quo eorum, quæ generata sunt,*

VARIÆ LECTIONES.

²⁵ ἀριθμητικὰ γεωμετρία C ²⁶ οὗτοι. τούτων C, cf. Sext. Emp. p. 314 M. ²⁷ sqq. Cf. infra l. VI, c. 27, p. 178, 179 ed. Oxon. ²⁸ Cf. infra l. VI, c. 14, p. 167, 41 — 168, 14 et c. 17, p. 172, 50. ²⁹ κατακολουθῶν C, M. ³⁰ sqq. Prorsus similia leguntur supra l. I, c. 2, p. 10, 24—42, 52. ³¹ ἄρσιος C. ³² ἢ δυάς bis C. ³³ ἄρσιος C. ³⁴ ἀπὸ γένους. ἀπὸ τοῦ γένους C, M. ³⁵ ὀνόματος οἰκεῖον C. ³⁶ ὃ γὰρ. τὸ γὰρ C, M. ³⁷ γένεσιν αὐξήσεως. ἔνωσιν . . . ἡσεως C, M; cf. supra p. 10, 46. ³⁸ αὕτη C. ³⁹ κυβόκύβος. δυναμοκύβος C.

generatio fiat ex hebdomade, quæ est numerus, A monas, potestas, cubus, dynamodynamis, dynamocubus, cubocubus. Hanc hebdomadem Simon et Valentinus, nominibus commutatis, in miraculum exornaverunt, unde argumentum sibi arripuerunt. Simon enim ita appellat: *mens, intelligentia, nomen, vox, ταΐοιναίω, cogitatio, qui stat, stetit, stabit*. Et Valentinus: *mens, veritas, logus, vita, homo, ecclesia et pater una numeratus, pariter* 126-129 atque illi, qui arithmeticam philosophiam excoluerunt, quam tanquam incognitam multitudini admirati et imitati, hæreses a se excogitatas constituerunt. Quidam autem et ab arte medica conficere hebdomades periclitantur, stupefacti cerebri dissectione, cum dicunt universi substantiam et potestatem paternam et divinitatem a cerebri dispositione doceri. Cerebrum enim cum sit principalis pars universi corporis, superjacet fixum et immotum in se intus habens spiritum. Jam talis narratio non est incredibilis, sed ut longe dissidet ab horum conatu. Cerebrum enim resectum intus habet quod vocatur camarium, cujus ab utraque parte tenues sunt membranae, quas illi pterygia appellant, lemiter a spiritu motæ et rursus depellentes spiritum versus cerebellum, qui percurrens per vasculum quoddam calami simile ad conarium meat, cui adjacet os cerebelli, excipiens permeantem spiritum et transfundens ad dorsalem quæ dicitur medullam, unde universum corpus accipit spirituale, cum omnes arteriæ inftar rami ex hoc vasculo aptæ sint, cujus finis in genitalia vascula terminatur, unde et semina ex cerebro per femur meatia secernuntur. Est autem habitus cerebelli similis capiti serpentis, de quo multus sermo instituitur a magistris prave cognominatæ cognitionis, sicut demonstrabimus. Aterte autem ex cerebro nascuntur sex conjunctiones, quæ circa caput porrectæ continent corpora, in ipso capite finitæ; septima autem ex cerebello permeat ad inferiores partes reliqui corporis, sicuti diximus. Et de hoc quoque multus sit sermo, unde et Simon et Valentinus reperientur et hinc doctrinæ suæ ansas sumpsisse et, etiamsi non constentur, esse primam mendaces, deinde hæretici. Cum autem hæc quoque satis a vobis videantur explicata, omnia autem, quæ videntur terrenæ philosophiæ præcisa, comprehensa sint in quatuor libris, placeat profecti ad horum discipulos, vel dicam experientiores.

ἡ τις ἐστίν· ἀριθμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος, δυναμодύναμις, δυναμὸκύβος, κυβόκύβος. Ταύτην τὴν ἑβδομάδα Σίμων καὶ Οὐαλεντίνος ὀνόμασιν ἐνδιαλλάξαντες ἑτερολογήσαν, ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐντεῦθεν σχεδιάσαντες. Ὁ μὲν γὰρ Σίμων οὕτως καλεῖτοῦς, ἐπινοία, δρομα, φωνή, λογισμὸς, ἐνθίμησις, ὁ ἐστὼς, στής, στήσόμενος, καὶ Οὐαλεντίνος· τοῦς, ἀλήθεια, λόγος, ζωή, ἀνθρωπος, Ἐκκλησία καὶ ὁ πατήρ συναριθμούμενος, κατὰ ταῦτα 126 [p. 91—92] τοῖς τὴν ἀριθμητικὴν ἡσυχασίαν φιλοσοφίαν, [ἦν] ὡς ἄγνωστον [τοῖς] 129 πολλοῖς θαυμάσαντες καὶ 130 κατακολούθησαντες τὰς ὑπ' αὐτῶν ἐπινοήσεις αἰρέσεις συνεστήσαντο. Τινὲς μὲν οὖν καὶ ἀπὸ ἱατρικῆς συνίσταν τὰς ἑβδομάδας πειρῶνται, ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῇ τοῦ ἐγκεφάλου ἀνατομῇ, λέγοντες τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν καὶ δύναμιν | πατρικὴν καὶ 131 θεϊότητα ἀπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου διαθέσεως διδάσκεισθαι. Ὁ γὰρ ἐγκέφαλος κῆρυον μέρος ὢν τοῦ παντὸς σώματος ἐπίκειται ἀτρεμεῖ καὶ ἀκίνητος, ἐντὸς ἑαυτοῦ ἔχων τὸ πνεῦμα. Ἔστι μὲν οὖν ἡ τοιαύτη ἱστορία οὐκ ἀπίθανος, μακρὰν δὲ τῆς τούτων ἐπιχειρήσεως. Ὁ μὲν γὰρ ἐγκέφαλος ἀνατμηθεὶς ἑνὸν ἔχει τὸ 132 καλούμενον καμάριον, οὗ ἑκατέρωθεν ἕρμηνες εἰσι λεπτοί, οὗς πετεργία προσασσορεούσιν, ἡρέμα ὑπὸ τοῦ πνεύματος κινούμενα καὶ πάλιν ἀπελαύνοντα τὸ πνεῦμα ἐπὶ τὴν παρεγκεφαλίδαν 133· ὁ διατρέχων 134 διὰ τινος ἀγγείου καλὰ μὲν εἰκότος 135 ἐπὶ τὸ κωνάριον χωρεῖ, ὃ πρόσκειται τὸ στόμιον τῆς παρεγκεφαλίδος ἐκδεχόμενον τὸ διατρέχον πνεῦμα καὶ ἀναδιδόν ἐπὶ τὸν νωτιαῖον λεγόμενον μυελὸν, ὅθεν πᾶν 136 τὸ σῶμα μεταλαμβάνει τὸ πνευματικὸν πασῶν τῶν ἀρτηριῶν δίκην κλάδου ἐκ τούτου τοῦ ἀγγείου ἡρτημένων, οὗ τὸ πέρασ ἐπὶ τὰ γεννητικὰ ἀγγεῖα τερματίζεται· ὅθεν καὶ τὰ σπέρματα ἐξ ἐγκεφάλου εἰς τῆς ὀσφύος χωροῦνται ἐκκρίνεται. Ἔστι δὲ τὸ σχῆμα τῆς παρεγκεφαλίδος· εἰκότος κεφαλῆ δράκοντος, περὶ οὗ πολὺς ὁ λόγος τοῖς τῆς ψευδωνύμου γνώσεως γίνεται, καθὼς ἐπιδείξομεν 137. Ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου φύονται ἐξ συζυγίας, αἱ περὶ 138 τὴν κεφαλὴν δικνούμενα συνεχῶσι τὰ σῶματα ἐν αὐτῇ περατούμενα· ἡ δὲ ἐβδόμη ἐκ τῆς παρεγκεφαλίδος εἰς 139 τὰ κάτω τοῦ λοιποῦ σώματος, καθὼς εἴπομεν. Καὶ περὶ τούτου δὲ πολὺς ὁ λόγος, ὅθεν καὶ Σίμων καὶ Οὐαλεντίνος εὐρεθῆσονται καὶ ἐντεῦθεν ἀφορμὰς εἰληφότες, καὶ | εἰ μὴ ὁμολογοῖεν, ὄντες πρώτον ψεύσται, εἶτα αἰρετικοί. Ἐπεὶ οὖν καὶ ταῦτα δοκεῖ ἱκανῶς ἡμᾶς ἐκτεθεῖσθαι, πάντα δὲ τὰ δοκούντα εἶναι τῆς ἐπιγείου φιλοσοφίας δόγματα περιεληπτὰ ἐν τέσσαρσι βιβλίοις, δοκεῖ ἐπὶ τοῖς τούτων χωρῶν μαθητάς, μᾶλλον δὲ κλεψιλόγους 140.

VARIE LECTIONES.

126 κατὰ ταῦτά Roepertus: κατ' αὐτὰ C, M. 129 ἦν et τοῖς add. M. 130 καὶ om. C, M. 131 πατρικὴν καὶ καὶ πατρικὴν C, M. 132 τό. τὸν C. 133 παρεγκεφαλίδα C. 134 ὁ διατρέχων C. 135 εἰκότος C. 136 ἐπιδείξομεν C. 137 αἱ περὶ C. 138 Ante εἰς voc. εἰσιν inserendum esse ceuset M. 139 Ad calcem hujus libri: φιλοσοφουμένων δ' βιβλίον M.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ BIBΛION Ε΄.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM LIBER QUINTUS.

α'. [p. 93. 94] Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πέμπτῃ τοῦ Α κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου·

β'. Τίνα οἱ Ναασσηνοὶ ⁹⁰ λέγουσιν οἱ αὐτοὺς γνωστικούς ἀποκαλοῦντες, καὶ ὅτι ἐκεῖνα δογματίζουσιν ἢ πρότερον οἱ Ἑλλήνων φιλόσοφοι ἐδογματίσαν καὶ οἱ ⁹¹ τὰ μυστικά παραδόντες, ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες αἰρέσεις συνεστήσαντο.

γ'. Καὶ τίνα τὰ τοῖς Περσῶν δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἁγίων Γραφῶν τὸ δόγμα αὐτοῖς συνίσταται, ἀλλὰ ἀπὸ ἀστρολογικῆς.

δ'. Τίς ὁ κατὰ τοὺς Σηθιανούς ⁹² λόγος, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν καθ' ⁹³ Ἑλλήνας σοφῶν κλεψιλογῆσαντες ⁹⁴ Μουσαίου ⁹⁵ καὶ Αἰνίου καὶ Ὀρφῆως τὸ δόγμα αὐτῶν συνεκάτυσαν.

ε'. Τίνα τὰ Ἰουστίνῳ δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἁγίων Γραφῶν τὸ δόγμα αὐτῷ ⁹⁶ συνίσταται, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἡροδότου ⁹⁷ τοῦ ἱστοριογράφου τερατολογιών. !

ς'. Πάνυ νομίζω πεπονημένως τὰ δόξαντα πᾶσι τοῖς καθ' ⁹⁸ Ἑλληνας τε καὶ βαρβάρους [φιλοσόφοις] ⁹⁹ περὶ τε τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας ἐκτεθεῖσθαι ἐν ταῖς ¹⁰⁰ πρὸ ταύτης τέσσαρσι βίβλοις, ὧν οὐδὲ τὰ περίεργα παραλείψας ¹⁰¹ οὐ τὸν τυχόντα πόνον ἀναδέδειγμα ¹⁰² τοῖς ἐντυγχάνουσι, προτρεπόμενος πολλοὺς πρὸς φιλομάθειαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς περὶ τὴν ἀλήθειαν γνώσεως. Περιλείπεται τοῖσιν ἐπὶ τὴν τῶν αἰρέσεων ἔλεγχον ὀρμᾶν, οὗ χάριν ¹⁰³ καὶ τὰ προειρημένα ἡμῖν ἐκτεθειμένα, ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς μετασχόντες ¹⁰⁴ οἱ αἰρεσιάρχαι δίκην παλαιοβιβλίων [συγκ]αττύσαντες ¹⁰⁵ πρὸς τὸν ἴδιον νοῦν τὰ τῶν παλαιῶν σφάλματα ὡς καινὰ ¹⁰⁶ παρέθεσαν τοῖς πλανᾶσθαι δυναμένοις, ὡς ἐν τοῖς ἀκολούθοις δεῖξομεν. Τὸ λοιπὸν προκαλεῖται ἡμᾶς ὁ χρόνος· ἐπὶ τὴν τῶν προκειμένων πραγματείαν χωρεῖν, ἐρξασθαι δὲ ἀπὸ τῶν τετολημῶτων τὸν αἴτιον τῆς πλάνης [p. 94. 95] γενόμενον ὅριν ὑμᾶν διὰ τινῶν

1. **130-131** Hæc insunt in quinto libro refutationis omnium hæresium :

2. Quæ Naasseni dicant, qui se gnosticos appellant : quos illa profiteri, quæ prius Græcorum philosophi et ii qui mystica tradiderunt professi sint, a quibus profecti hæreses condiderint.

3. Et quænam placita sint Peratarum, quorum dogma non manaverit a sacris Scripturis, sed ab astrologica.

4. Quæ doctrina sit Sethianorum, qui, surrepta Græcorum sapientum doctrina, Musæi, Lini, Orphæi, suum dogma consarcinaverint.

5. Quæ sint placita Justinî, cujus dogma non profectum sit a sacris Scripturis, sed ex Herodoti miraculosis narrationibus.

6. Satis opinor accurate quæ placuerint omnibus et inter Græcos et inter barbaros philosophis et de divino numine et de fabrica mundi exposita esse in quatuor libris proximis superioribus, quorum ne præstigiis quidem prætermisiss non inanem laborem suscepi lecturis, incitans multos ad discendi cupiditatem et ad certam cognitionem veritatis. Relinquitur ergo refutationem hæresium aggredi, propter quam etiam supra a nobis dicta exposuimus, a quibus profecti hæresiarchæ instar veteramentariorum consarcinata ad ipsorum opinionem veterum errata tanquam nova proposuerunt iis qui in errorem induci possunt, ut in iis quæ sequuntur demonstrabimus. Jam provocat nos tempus ad eorum, quæ sunt nostri operis, tractationem accedere, initio ab eis ducto, qui ausi sunt erroris **132-133** auctorem serpentem celebrare per quasdam ipsius instinctu inventas dictiones. Igitur sacerdotes et antistites

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ Ναασσηνοὶ C, M. ⁹¹ καὶ οἱ καὶ ὅτι C, M. ⁹² Σηθιανούς C, M, quod ubique correximus. ⁹³ κατ' C. ⁹⁴ κλεψιλογῆσαντες C, supra p. 128, 20 dixit auctor κλεψιλόγους. Idem in libro primo p. 6, 58 τούτων γὰρ μάλιστα γεγνηται κλεψιλογοὶ οἱ τῶν αἰρέσεων πρωτοστατήσαντες; quæ voces adhibenda: lexicis, M. ⁹⁵ Μουσαίου C. ⁹⁶ αὐτῶν C. ⁹⁷ Ἡροδότου C. ⁹⁸ κατ' C. ⁹⁹ φιλοσόφοις om. C, M. ¹⁰⁰ ταῖς, τοῖς C, M. ¹⁰¹ παραλείψας, ἀποκαλύψας C, M. ¹⁰² ἀναδέδειγμα pr. C. ¹⁰³ οὗ χάριν. τούτου χάριν M, qui in Add. vni. τούτου litteras in C proorsus ablatias di. it. ¹⁰⁴ μετασχόντες, μεταλαβόντες susp. M. ¹⁰⁵ [συγκ]αττύσαντες M in Add. : αταττύσαντες C. ¹⁰⁶ καινὰ L.

dogmatis existenterunt primi qui Naasseni vocantur, lingua Hebraica ita appellati — naas autem serpens vocatur — ; posthac autem cognominaverunt sese gnosticos, dicentes se solos profunda cognita habere. A quibus digressi multi multifariam fecerunt haeresin, quæ est una, diversis dogmatis eadem tradentes, ut arguet progrediens sermo. Hi universarum rerum principium celebrant hominem et eundem illum hominis. Est autem hic homo mas ideam et femina, vocatur autem Adamas apud eos ; hynni autem facti sunt in eum multi et varii. Hymni autem, ut paucis defungamur, dicuntur apud eos in hunc ferme modum : *A te pater et per te mater, duo immortalia nomina, ævorum sator, civis cæli, inclute homo.* Dividunt autem eum ut Geryonem trifariam. Est enim huius, ut aiunt, partim rationale, partim animale, partim choicum, et censent cognitionem ejus esse initium cognitionis Dei, cum dicunt sic : *Initium perfectionis est cognitio hominis, Dei autem cognitio est absoluta perfectio.* Hæc autem omnia, inquit, rationalia et animalia et choica cesserunt et devenerunt in unum hominem simul, **134-135** Jesum ex Maria natum. Et loquebantur, inquit, simul una hi tres homines ex sua quisque specie ad suos. Sunt enim secundum eos tria genera universorum, angelicum, animale, choicum, et tres Ecclesiæ, angelica, animalis, choica, nomina autem earum : electa, vocata, captiva.

ἰδίους ἕκαστος. Ἔστι γὰρ τῶν ὄλων τρία γένη κατὰ κλησίας, ἀγγελικὴ, ψυχικὴ, χοϊκὴ· ὀνόματα δὲ αὐταῖς κλησθεῖς, ἀγγελικῆ, ψυχικῆ, χοϊκῆ· ὀνόματα δὲ αὐτῶν κατὰ τὴν ἑξῆς ἰδέαν. Ἔστι γὰρ τῶν ὄλων τρία γένη κατὰ κλησίας, ἀγγελικὴ, ψυχικὴ, χοϊκὴ· ὀνόματα δὲ αὐταῖς κλησθεῖς, ἀγγελικῆ, ψυχικῆ, χοϊκῆ· ὀνόματα δὲ αὐτῶν κατὰ τὴν ἑξῆς ἰδέαν.

7. Hæc sunt multorum admodum commentorum capitula, quæ dicit tradidisse Mariamnam Jacobum Domini fratrem. Ne igitur diffament neque Mariamnam posthac impii illi, neque Jacobum, neque Salvatorem ipsum, veniamus ad mysteria (unde illis

ἀφηυρημένων κατὰ αὐτοῦ ἐνεργεῖαν λόγων, οἱ οὖν ἱερεῖς καὶ προστάται τοῦ δόγματος γεγέννηται πρῶτοι οἱ ἑβραῖοι ἐπικληθέντες Ναασσηνοὶ, τῇ Ἑβραϊῶ φωνῇ οὕτως ὀνομασμένοι· — ναὰς δὲ ὁ δράκων καλεῖται. — Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεκάλεσαν ἑαυτοὺς Γνωστικούς, φάσκοντες μόνου τὰ βλάθη γινώσκειν. Ἐξ ὧν ἀπομερισθέντες πολλοὶ πολυσχητῆ τὴν αἴρεσιν ἐποίησαν οὖσαν μίαν, διαφόροις δόγμασι τὰ αὐτὰ διηγούμενοι, ὡς διελέγξει παραβαίνων ὁ λόγος. Οὗτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων παρά τὸν αὐτῶν λόγον τιμῶσι ἀνθρώπων καὶ ἰδὼν ἀνθρώπου. Ἔστι δὲ ἄνθρωπος οὗτος ἀρσενόθελος, καλεῖται δὲ Ἀδάμας παρὰ αὐτοῖς· ὕμνοι δὲ εἰς αὐτὸν γεγόνασι πολλοὶ καὶ ποιητικοί· οἱ δὲ ὕμνοι, ὡς δι' ὄλων εἰπεῖν, λέγονται παρὰ αὐτοῖς τοιοῦτόν τινα τρόπον· Ἀπὸ σοῦ πατὴρ καὶ διὰ σὲ μήτηρ, τὰ δύο ἀθάτα ὀνόματα, αἰώνων γενεῖς, πολλὰ ὄρανου, μεγαλῶν ἄνθρωπε. Διαιροῦσι δὲ αὐτὸν, ὡς Γηρούνην, τριχῆ. Ἔστι γὰρ τούτου, φασί, τὸ μὲν νοερὸν, τὸ δὲ ψυχικόν, τὸ δὲ χοϊκόν· καὶ νομίζουσιν εἶναι τὴν γνῶσιν αὐτοῦ ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι γινῶσαι τὸν θεόν, λέγοντες οὕτως· Ἀρχὴ τελειώσεως γνῶσις ἀνθρώπου, θεοῦ δὲ γνῶσις ἀπηρτισμένη τελειώσις. Ταῦτα δὲ πάντα, φασί, τὰ νοερὰ καὶ ψυχικὰ καὶ χοϊκὰ κενώρηκε καὶ καταέληθεν εἰς ἓνα ἀνθρώπου ὁμοῦ, Ἰησοῦν τὸν ἐκ [p. 95—97] τῆς Μαρίας γεγεννημένον· καὶ ἐλάλουν, φασίν, ὁμοῦ κατὰ τὸ αὐτὸ οἱ τρεῖς οὗτοι ἀνθρώποι ἀπὸ τῶν ἰδίων οὐσιῶν τοῖς αὐτοῖς, ἀγγελικῶν, ψυχικῶν, χοϊκῶν· καὶ τρεῖς ἐκκλησθεῖς, κλητῆ, αἰχμάλωτος.

ζ'. Ταῦτα ἐστὶν ἀπὸ πολλῶν πάνυ λόγων τὰ κεφάλαια, ἃ φασὶ παραδεδοκέναι Μαρϊάμνη τὸν Ἰάκωβον τοῦ Κυρίου τὸν ἀδελφόν. Ἰνὸν οὖν μήτε Μαρϊάμνης ἔτι καταφύδωνται οἱ ἀσεβεῖς, μήτε Ἰακώβου, μήτε τοῦ | Σωτῆρος αὐτοῦ, ἔλθωμεν ἐπὶ τὰς

VARIÆ LECTIONES.

ᾧ πρῶτοι οἱ. πρῶτοι C. ᾧ Cf. Theodoret. Quæst 49 in II, IV Regg. . . . οἱ δὲ λοιποὶ (sc. interpretantur) τὸν Νεεθβάν νάας. Ἐνετύθεν οἱμαὶ καὶ τοὺς Ὀφίτας, αἵρεσις δὲ αὕτη δυσσεβέστατη, Ναασσηνοῖς ὀνομάζεσθαι. Ejsud. Hær. fab. 1. 43 : Ἐκ τῶν Βαλεντίνου σπερμάτων τὸ τῶν Βαρδελιωνῶν ἔχουν Βορβοριανῶν ἢ Ναασσηνῶν (I. Ναασσηνῶν) ἢ Στρατιωτικῶν ἢ Φημιοντικῶν (Φιβιοντικῶν) καλουμένων ἐβλάστησε μῦθος. ᾧ δέ. γὰρ Roesperus. ᾧ Γνωστικῶς. Cf. Iren. Cont. hær. 1, 29, 1, p. 107, ed. Mass. : *Super hos autem ex his, qui prædicti sunt Simoniani, multitudo gnosticorum Barbelo exsurrexit et velut a terra fungi manifestati sunt.* . . . Epiphani. hær. 25, 2 : Καὶ ἐνετύθεν ἄρχονται οἱ τῆς ψευδονόμου γνῶσεως κακῶς τῷ κόσμῳ ἐπιφύεσθαι· φησὶ δὲ Γνωστικοὶ καὶ Φιβιονῖται καὶ οἱ τοῦ Ἐπιφανοῦς καλούμενοι Στρατιωτικοὶ τε καὶ Λευιτικοὶ καὶ ἄλλοι πλείους· ἕκαστος γὰρ τούτων τὴν ἑαυτοῦ αἵρεσιν τοῖς πάθεσιν αὐτοῦ ἐπισπῶμενος μυρίας ὁδοὺς ἐπενόησε κακίας. Ejsud. hær. 27, 1 : Οἱ Ὀφίται μὲν γὰρ, ὡς προείπον, τὰς προφάσεις εἰλήρασαν ἀπὸ τῆς τοῦ Νικολάου καὶ γνωστικῶν καὶ τῶν πρὸ τούτων αἱρέσεων. ᾧ οὖσαν add. M. ᾧ Infra l. x, c. 9, p. 314, 99—2 ed. Oxon. sententia verbis : Ναασσηνοὶ ἀνθρώπων λεκαλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὄλων ἀρχὴν, τὸν αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἀνθρώπου aperte perscripta est, hunc autem locum manus male sedula glossematis iuquinavit, veluti τῶν ἄλλων ἀπάντων videtur ortum esse, pristquam τῶν ὄλων in τῶν ἄλλων abiit. Aberravit Bernaysius (ep. crit. ad Bunsenium), cum conjicit : Οὗτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων Πατέρα τῷ αὐτῷ λόγῳ τιμῶσι, x. τ. λ. ᾧ Ἄδαμας. Cf. Iren. Cont. hær. 1, 29, 3, p. 108. *Confirmatis igitur sic omnibus, super hac emittit Autogenes hominem perfectum et verum, quem et Adamantem vocant, quoniam neque ipse domesticus est, neque ii ex quibus erat.* . . . Theodoret. Hær. fab. 1, 43. Pistis Sophia, Latine ed. Berol. 1851, p. 27 : *Magnus Adamas (I. Adamas), τύραννος* p. 88, 89 et passim. ᾧ ὄλιγον C. ᾧ Cf. Iren. Cont. hær. l. l. . . et refrigerant in hoc omnia hymn. . . . *zate magnum Æona. Hinc autem dicunt manifestatam Matrem, Patrem, Filium.* . . . ᾧ πατὴρ. πάτερ C : cf. infra l. viii, c. 12, p. 269, 40, ed. Oxon. Αὕτη μήτηρ, αὕτη πατὴρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα. ᾧ γενεῖ? ᾧ Γηρούνην. Cf. infra c. 8, p. 107, 63, 64, ed. Oxon. ᾧ Lacunam explevit M ex c. 8, p. 115, 83—85. ed. Oxon. Ἀρχὴ γὰρ, φασίν, τελειώσεως γνῶσις ἀνθρώπου· θεοῦ δὲ γνῶσις ἀπηρτισμένη τελειώσις. ᾧ κενώρηκε Bernaysius e l. x, c. 9, p. 314, 7 ed. Oxon. : καὶ ἐχώρησε C, κατεχώρησε M. ᾧ καταέληθεν εἰς. κατ. C, κατῆλθεν εἰς M. ᾧ κλητῆ Bernaysius e l. x, c. 9, l. l. : κλητικῆ C, M. ᾧ Μαρϊάμνη C, Μαρϊάμμη M ; cf. infra l. x, c. 9, ubi τῇ Μαρϊάμνη legiitur, et Orig. c. Cels. 5, 62, p. 62æ ed. Delarue. ᾧ Μαρϊάμνης C, M.

τελετὰς (ἴδεν αὐτοῖς οὗτος ὁ μῦθος), εἰ δοκεῖ, ἐπὶ τὰς βαρβαρικὰς τε καὶ Ἑλληνικὰς, καὶ ἴδωμεν ὡς τὰ κρυπτά καὶ ἀπόρρητα πάντων ὁμοῦ συνάγοντες οὗτοι μυστήρια τῶν ἐθνῶν καταψευδόμενοι τοῦ Χριστοῦ ἐξαπατῶσι τοὺς ταῦτα οὐκ εἰδότες τὰ τῶν ἐθνῶν ὄργια. Ἐπεὶ γὰρ ὑπόθεσις αὐτοῖς ὁ ἀνθρωπῶς ἐστὶν Ἀδάμας, καὶ λέγουσι γεγράφθαι περὶ αὐτοῦ⁸⁸, *τὴν γενεάν αὐτοῦ εἰς διηγήσεται*; μάθετε πῶς κατὰ μέρος παρὰ τῶν ἐθνῶν τὴν ἀνεξεύρητον⁸⁹ καὶ ἀδιάφορον τοῦ ἀνθρώπου γενεάν λαβόντες ἐπιπλάσσοι τῷ Χριστῷ. *Γῆ δὲ⁹⁰, φασὶν οἱ Ἕλληνες, ἀνθρωπον ἀνέδωκε πρώτη καλὸν ἐνεργαμένη γέρας, μὴ φυτῶν ἀναισθητῶν μηδὲ θηρίων ἀλόγων, ἀλλὰ ἡμέρου | ζῶου καὶ θεοφιλοῦς ἐθέλουσα μήτηρ γενέσθαι. Καλεσθὲν δὲ, φησὶν, ἐξευρεῖν, εἴτε Βοιωτοῖς Ἀλαλκομενεὺς⁹¹ ὑπὲρ λίμνης Κηφισίδος ἀνέσχε⁹² πρῶτος ἀνθρώπων, εἴτε Κουρήτες ἦσαν Ἰθαῖοι⁹³, θεῶν γένος, [p. 97. 98] ἢ Φρύγιοι Κορύβαντες, οὗς πρῶτους⁹⁴ ἤλιος ἐπέιδε⁹⁵ δένδροφυεῖς ἀναβλαστόντας, εἴτε προσεληναῖον⁹⁶ Ἀρκαδία Πελασγόν, ἢ Ῥαρία⁹⁷ οἰκίστορα Διαιλον Ἐλευσίν, ἢ Ἀἴμνος⁹⁸ καλλιπαιδα Κάβειρον ἀρβήτων ἐτέκνωσεν ὄργιασμων⁹⁹, εἴτε Φελλήνη Φλεργραῖον Ἀλκυονέα, πρεσβύτατον Γηγάντων. Αἰβυες¹⁰⁰ δὲ Ἰάρβαντα φασὶ, πρωτόγονον ἀύχημων ἀναδύντα πεδίων¹⁰¹ γλυκείας ἀπάρξασθαι Διὸς βαλάνου. Αἰγυπτίων δὲ Νεῖλος ἰλὺν¹⁰² ἐπιπλαίων μέχρι σήμερον ζωογονῶν, φησὶν, ὕγρᾳ σαρκούμενα¹⁰³ θερμότητι ζῶα σώματα¹⁰⁴ ἀναδίδωσιν. Ἀσσύριοι δὲ Ἰαννὴν¹⁰⁵ ἰχθυοφάγον γενέσθαι παρ' αὐτοῖς, Χαλδαῖοι δὲ τὸν Ἀδάμ. Καὶ τοῦτον εἶναι¹⁰⁶ φασκούσι τὸν ἀνθρωπον, ὃν ἀνέδωκεν ἢ γῆ μόνον,*

hic mythus), si placet, et barbarica et Græca, et videamus, ut abscondita et arcana omnium simul congerentes mysteria ethnicorum, diffamantes Christum, decipiant illos, qui hæc ignorant orgia ethnicorum. Cum enim argumentum illis sit homo Adamas et dicant scriptum esse de eo : *Generationem illius quis enarrabit?* discite, quomodo singulatim ab ethnicis inexplorata et æquivocam hominis generationem mutuati assignant Christo. *Terra autem, aiunt Græci, hominem edidit prima pulchrum ferens decus, non stirpium sensu carentium, neque animalium ratione vacuum, sed cicuris animantis et Dei amantis volens mater fieri. Arduum autem, ait, reperire, utrum Bæotia Alalcomeneus super lacum Cephisidem surrexerit primus hominum, an Curetes fuerint Ithæi, divinum genus, 136-137 Phrygiæ Corybantæ, quos primos sol aspexerit arborum instar succrescentes, an proselænum Arcadia Pelasgum, an Rariæ incolam Diailum Eleusin, an Lemniæ Cabirum procreaverit parentem pulchrorum arcanorum orgiorum, an Pallene Phlegræum Alcyoneum, antiquissimum gigantum. Libyæ autem Jarbantem ferunt primigenium ex limosis exsurgentem campis vesci cœpisse a dulci Jovis quercu. Ægyptiorum autem Nilus limum infetans ad hunc diem, inquit, animantes gignens, humido carnata vapore viva corpora edit. Assyrii autem Oannen piscivororum ortum esse apud se, Chaldæi autem Adamum. Et hunc dicunt fuisse hominem, quem terra ediderit solum; jacere autem eum inanimum, immotum, inconcussam ut statuam, imaginem illius, qui supra est, celebrati Adaniantis hominis factum a potestatibus*

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ Isa. LIII, 8. ⁸⁹ ἀνεξεύρητον susp. M; ἀνεξερεύρητον? ⁹⁰ Hoc carmen, quod Pindari esse suspicantur hymni in Jovem Ammonem, primus vulgavit Schneidewinus Philol. I, 421 sqq., post quem G. Hermannus et scripturam emendare et numeros restituere conatus est ibid. p. 584. Deinde Th. Bergkius hoc carmen, quod in Teubnerianam editionem Pindari p. 240 recepit Schneidewinus, tractavit in Annal. Antiq. Marburgens. a. 1847, 1 sqq., iterum in Annal. Lyric. part. II, p. 14, postremo in altera editione Poet. Lyric. p. 1038 sq. Qui cum Schneidewini Hermannicæ conamina attulerit, nos Bergkii ipsius appositionis redintegrationem, quæ hæc est :

Στρ. Ἀνθρωπον (ὡς) ἀνέδωκε γαῖα πρῶτα ἐνεργαμένα καλὸν γέρας,
 τὸ δ' ἐξευρεῖν χυλεσθὲν,
 Εἴτε Βοιωτοῖσιν Ἀλαλκομενεὺς λίμνης ὑπὲρ Κηφισίδος
 Πρῶτος ἀνθρώπων ἀνέσχεν,
 Εἴτε Κουρήτες ἦσαν Ἰθαῖοι θεῶν,
 ἢ Φρύγιοι Κορύβαντες,
 Οὗς Ἄλιος πρῶτους ἐπέιδεν δένδροφυεῖς ἀναβλαστόντας,
 Εἴτε Ἀρκαδία προσεληναῖον Πελασγόν,
 ἢ Ῥαρία Διαιλον οἰκιστῆρ' Ἐλευσίς,
 ἢ Ἀντιστρ. ἢ καλλιπαιδα Ἀάμνος ἀρβήτων ἐτέκνωσε Κάβειρον ὄργλων,
 Εἴτε Πελλᾶνα Φλεργραῖον Ἀλκυονέα Γηγάντων πρεσβύτατον
 Ἐπὺδ. Φαντὶ δὲ πρωτόγονον Γαράματα
 Αἰβυες ἀύχημων πεδίων ἀναδύντα γλυκείας Διὸς ἀπάρξασθαι βαλάνου.
 Νεῖλος δὲ.
 Σαρκούμεν' ὕγρᾳ θερμότητι ζῶα σώματ' ἀναδιδῶι.

Cæterum argumentum poetæ doctè illustrat Prellerus in commentatione : *Die vorstellungen der alien, besonders der Griechen, von dem ursprunge und den æltesten schicksalen des menschlichen geschlechts.* Philol. VIII, 1 sqq. ⁹¹ Ἀλακομενεὺς C. ⁹² ἦσαν Ἰθαῖοι. ἢ σανίδα. οἱ C. ⁹³ πρῶτος C. ⁹⁴ ἐπίδω pr. C. ⁹⁵ πρὸς σεληναῖον Ἀρκαδία διὰ Πελασγόν C. ⁹⁶ ἢ Ῥαρία G. Hermannus : ἠραρίας C. ⁹⁷ Διαιλον Ἐλ. ἢ Ἀἴμνος C. ⁹⁸ ὄργιασμων C. ὄργλων Hermannus. ⁹⁹ Αἰβυες δὲ Ἰάρβαντα C. ¹⁰⁰ πεδῖω C. ¹⁰¹ ἰλύν. ἕλγν C. ¹⁰² ὄργιας ἀρκούμενα C. ¹⁰³ ζῶα σώματα. ζῶα καὶ σῶμα C. ¹⁰⁴ Ἰαννὴν C, M; cf. Berosi Chaldæorum Historiæ quæ supersunt ed. Richter. p. 48, 49.

multis, de quibus singulis longa exstat fabula. Ut A igitur penitus in potestatem redigatur magnus homo qui supra est, a quo, sicuti dicunt, *omnis paternitas nominata in terra et in caelis constituta est, data est ei etiam anima, ut per animam patiat et puniatur in servitute redactum plasma magni et pulcherrimi et perfecti hominis; etenim ita eum appellant. Quærent igitur rursus quæ sit anima et unde et cujus origine, ut, ubi venerit in hominem et moverit, in servitute redigat et puniat plasma perfecti hominis. Quærent autem non a Scripturis, sed etiam hoc a mysticis. Esse autem dicunt animam difficilem inventu admodum et comprehensu arduam. Non enim manet in eodem habitu eademque figura usque neque affectione una, ut quis eam aut signo monstret aut re et facto assequatur. Mutationes autem has varias in Evangelio secundum Ægyptios scripto comprehensas habent. Ambigunt igitur sicuti reliqui omnes homines ethnicorum, utrum tandem ex Proonte sit, an ex Autogene, aut ex 138-139 effuso Chao. Et primum ad Assyriorum confugiunt mysteria, tripartitam divisionem hominis considerantes. Primi enim Assyrii animam tripartitam censent et unam. Animæ enim omnis natura, alia autem aliter cupiens est. Est enim anima omnium quæ sunt causa; omnia quæcunque nutriuntur, inquit, atque augescunt, anima opus habent. Nihil enim neque nutrimentum, inquit, neque augmentum accipere potest, si absit anima. Etenim et lapides, inquit, sunt animati, habent enim vim augescendi, auctus autem non unquam evenerit sine nutrimento. Per accessionem enim augescunt quæ augescunt, accessio autem nutrimentum est eorum quæ nutriuntur. Omnis igitur natura coelestium, inquit, et terrenorum et inferorum cupiens est animæ. Vocant autem Assyrii tale Adonis aut Endymionem aut Attin, et sicubi Adonis vocatur, Venus, inquit, amat et concupiscit animam talis nominis. Venus autem generatio est secundum eos. Sicubi autem Proserpina sive Cora amat Adonin, moritura quædam, inquit, a Venere sejuncta (i. e. a generatione) est anima. Sin vero Luna in Endymionis cupidinem incidit et amorem formæ, sublimiorum, inquit, natura et ipsa concupiscit animam. Sin vero, inquit, mater deorum exsecat Attin, et ipsa hunc habens amasium, supermundanorum et æternorum supra beata natura masculam potestatem animæ revocat ad se. Est enim, inquit, mas-femina homo. Ex hac igitur illis ratione valde turpe et prohibitum ex doctrina mulieris cum viro*

κεῖσθαι δὲ αὐτὸν ἀπνόν, ἀκίνητον, ἀσάλευτον, ὡς ἀνδριάντα³, εἰκόνα ὑπάρχοντα ἐκείνου τοῦ ἄνω, τοῦ ὑμνουμένου Ἀδάμαντος ἀνθρώπου, γενόμενον ὑπὸ δυνάμεων τῶν πολλῶν, περὶ ὧν ὁ κατὰ μέρος λόγος ἐστὶ πολὺς. Ἴν' οὖν τελείως ἢ κεκρατημένος ὁ μέγας ἄνθρωπος ἄνωθεν⁴, ἀφ' οὗ, καθὼς λέγουσι, πᾶσα πατριὰ⁵ ὀνομαζομένη ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς συνέστηκεν, ἐδόθη αὐτῷ καὶ ψυχῇ, ἵνα διὰ τῆς ψυχῆς πάσῃ καὶ κολάζεται καταδουλούμενον τὸ πλάσμα τοῦ μεγάλου καὶ καλλίστου καὶ τελείου ἀνθρώπου· καὶ γὰρ οὕτως αὐτὸν καλοῦσι. Ζητοῦσιν οὖν αὐτὸν πάλιν τίς ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ πόθεν καὶ ποταπὴ τὴν φύσιν, ἵν' ἐλθοῦσα εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ κινήσασα⁶ καταδουλώσῃ καὶ κολάσῃ τὸ πλάσμα τοῦ τελείου ἀνθρώπου· ζητοῦσι δὲ οὐκ ἀπὸ τῶν Γραφῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν μουσικῶν. Εἶναι δὲ φασὶ τὴν ψυχὴν δυσεῦρετον πάνυ καὶ δυσκατανόητον· οὐ γὰρ μένει ἐπὶ σχήματος οὐδὲ μορφῆς τῆς αὐτῆς πάντοτε οὐδὲ πάθους ἑνός, ἵνα τις αὐτὴν ἢ τύπῳ εἴπῃ ἢ οὐσίᾳ καταλήψεται. Τὰς δὲ ἐξαλλαγὰς ταύτας τὰς ποικίλας ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ κατ' Αἰγυπτίους Εὐαγγελίῳ κειμέναις ἔχουσιν. Ἀποροῦσιν οὖν, καθάπερ οἱ ἄλλοι πάντες τῶν ἐθνῶν ἀνθρώπων, πότερόν ποτε ἐκ τοῦ προόντος ἐστὶν, [ἦ]⁷ ἐκ τοῦ αὐτογενοῦς⁸, ἢ ἐκ τοῦ ἐκκεχυμένου χάους. Καὶ πρῶτον ἐπὶ τὰς Ἀσσυρίων καταφεύγουσι τελετάς τὴν τριχῇ διαίρειν τοῦ [p. 98. 99] ἀνθρώπου κατανοοῦντες· πρῶτοι γὰρ Ἀσσύριοι τὴν ψυχὴν τριμερῆ νομίζουσιν εἶναι καὶ μίαν. Ψυχῆς⁹ γὰρ, φασὶ, πᾶσα¹⁰ φύσις, ἀλλῆ δὲ ἄλλως ὀρέγεται· ἐστὶ γὰρ ψυχὴ πάντων τῶν γινομένων αἰτία· πάντα ὅσα τρέφεται, φησὶ, καὶ ἀφίει, ψυχῆς δεῖται. Οὐδὲν γὰρ οὕτε τροφῆς, φησὶν, οὕτε ἀφίσεως οἶόν τ' ἐστὶν¹¹ ἐπιτυχεῖν ψυχῆς μὴ παρούσης. Καὶ γὰρ οἱ λίθοι, φησὶν, εἰσὶν ἐμφυχοὶ· ἔχουσι γὰρ τὸ ἀφίετικόν· ἀφίσεως δὲ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο χωρὶς τροφῆς· κατὰ προσθήκην γὰρ ἀφίει τὰ ἀφαιρόμενα· ἢ δὲ προσθήκη τροφῆς τοῦ τρεφομένου. Πᾶσα οὖν φύσις ἐπουρανίων, φησὶ, καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων ψυχῆς ὀρέγεται. Καλοῦσι δὲ Ἀσσύριοι τὸ τοιοῦτον Ἀδωνιν ἢ Ἐνδυμίωνα¹²· καὶ ἔταν μὲν Ἀδωνις καλεῖται. Ἀφροδίτη¹³, φησὶν, ἐρᾷ καὶ ἐπιθυμεῖ τῆς ψυχῆς τοῦ τοιοῦτου ὀνόματος. Ἀφροδίτη δὲ ἡ γένεσις ἐστὶ κατ' αὐτούς. Ὅταν δὲ ἡ Περσεφόνη καὶ¹⁴ ἡ Κόρη | ἐρᾷ τοῦ Ἀδωνίδος, θνητῆ, φησὶ, τίς τῆς Ἀφροδίτης κενωρισμένη [τῶν γενέσεως]¹⁵ ἐστὶν ἡ ψυχὴ. Ἐὰν δὲ ἡ Σελήνη Ἐνδυμίωνα εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθῃ καὶ ἔρωτα μορφῆς, ἢ τῶν ὑψηλοτέρων, φησὶ, φύσις¹⁶ προσδεῖται καὶ ψυχῆς¹⁷. Ἐὰν δὲ, φησὶν, ἡ μήτηρ τῶν θεῶν ἀποκόψῃ τὸν Ἄττιν¹⁸ καὶ αὐτὴ τοῦτον ἔχουσα

VARIE LECTIONES.

³ ἀνδριάντος C. ⁴ ὁ ἄνωθεν? ⁵ Cf. Ephes. iii, 15: Ἐξ οὗ. πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται. ⁶ αὐτὸν C, M, qui snsp. αὐτοί. ⁷ νικήσασα Roperus; sed cf. supra l. 11 ἀκίνητον. ⁸ ἢ οἶν. C. ⁹ αὐτογενοῦς Bunsenius, Hippolytus and his age 1854 l. 1, p. 346: αὐτοῦ γένους C, M. ¹⁰ Ψυχὴ C, M. Tu cf. l. 42-44 et p. 117, 54-56 ed. Oxon.: Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ πολυώνυμος μυστήριον ἀκατάληπτος, ὃ πᾶσα φύσις, ἀλλῆ δὲ ἄλλως ὀρέγεται. ¹¹ φασὶ, πᾶσι C. ¹² ὀδόν ἐστὶν C. ¹³ Ἐνδυμίωνα C. Post Ἐνδυμίωνα excidisse videtur ἡ Ἄττιν, cf. infra lin. 50 sqq. καλεῖται C. ¹⁴ Ἀφροδίτης C. ¹⁵ καὶ. ἦ? ¹⁶ Fort. leg. κενωρισμένη [ἦγον γενέσεως] ἐστὶν — Vocabula duo de glossa marginali videntur illata, ad vocem Ἀφροδίτης pertinentia M. ¹⁷ φύσις. κτίσις C. M. ¹⁸ καὶ αὐτὴ ψυχῆς susp. M. ¹⁹ Ἄττιν C.

ἐρώμενον, ἢ τῶν ὑπερκοσμίων, φησὶ, καὶ αἰωνίων ἄνω μακαρία φύσις τὴν ἀρρήνικὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς ἀνακαλεῖται πρὸς αὐτήν. Ἔστι γάρ, φησὶν, ἀρσενόθηλος ²⁰ ὁ ἄνθρωπος. Κατὰ τοῦτον οὖν ²¹ αὐτοῖς τὸν λόγον πάνυ πονηρὸν καὶ κεκωλυμένον ²² κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἢ γυναικῶς πρὸς ἄνδρα δεδειγμένη καθέστηκεν ὁμιλία. Ἀπεκόπη γάρ, φησὶν, ὁ Ἄττις, μουτέστιν ἀπὸ τῶν χοϊκῶν τῆς κτίσεως κάτωθεν μερῶν, καὶ ἐπὶ τὴν αἰωνίαν ἄνω μετετέθηθεν οὐσίαν, ὅπου, φησὶν, οὐκ ἔστιν οὕτε ²³ θῆλυ οὕτε ἄρσεν, ἀλλὰ καινὴ κτίσις, καινὸς ἄνθρωπος, ὃς ²⁴ ἔστιν ἀρσενόθηλος ²⁵. Πῶς δὲ ἄνω λέγουσι, κατὰ τὸν οὐκαίον ἐλθὼν δεῖξω τόπον. Μαρτυρεῖν δὲ φασὶν αὐτῶν τῷ λόγῳ οὐκ ἀπλῶς μόνην τὴν Ῥέαν, ἀλλὰ γάρ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὅλην τὴν κτίσιν· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ λόγου διασαφούςι. Τὰ [p. 99—101] ^B γάρ ²⁶ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κτίσεως | τοῦ κόσμου τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰθῆρος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης, πρὸς τὸ εἶναι αὐτοῦς ἀναπολογήτους. Διότι γνόντες τὸν Θεὸν οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠδὲ χαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθη ἢ ἀσύνητος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες γάρ εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώμασιν εἰκότος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν, καὶ τετραπόδων καὶ ἔρπετῶν· διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἷ τε γάρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. Τί δὲ ἔστιν ἡ φυσικὴ κατ' αὐτοὺς χρῆσις, ὑπερον ἐροῦμεν. Ὁμοίως δὲ ²⁷ καὶ οἱ ἄρρηνες ^C ἀρρηνες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἀρρηνες ἐν ἀρρῆσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι (ἀσχημοσύνη δὲ ἔστιν ἡ πρώτη καὶ μακαρία κατ' αὐτοὺς ἀσχημάτιστος οὐσία, ἡ πάντων σχημάτων τοῖς σχηματιζομένοις αἰτία) καὶ τὴν ²⁸ ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Ἐν γάρ τούτοις τοῖς λόγοις, οἷς εἴρηκεν ὁ Παῦλος, ὅλον φασὶ συνέχεσθαι ²⁹ τὸ κρύφιον αὐτῶν καὶ ἀρρήτον τῆς μακαρίας μυστήριον ἡδονῆς. Ἡ γάρ ἐπαγγελία τοῦ λουτροῦ οὐκ ἄλλη τίς ἐστι κατ' αὐτοὺς, ἢ τὸ εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν ἀμάραντον ἡδονὴν τὸν λουόμενον κατ' αὐτοὺς ζῶντι ὕδατι καὶ χριόμενον ἀλάφῃ ³⁰ χρισματι. Οὐ μόνον δ' ³¹ αὐτῶν ἐπιμαρτυρεῖν ³² φασὶ τῷ λόγῳ τὰ Ἀσσυρίων μυστή-

demonstrata est consuetudo. Exsectus est enim, inquit, Attis, hoc est a choicis mundi infra partibus et ad æternam supra pervenit naturam, ubi, inquit, neque muliebre exstat, neque virile, sed nova creatura, novus homo, qui est mas-femina. Ubi autem supra dicant, suo loco ostendam. Attestari autem aiunt ipsorum narrationem non unam modo Rheam, sed pene universam creaturam, et hoc esse quod dicatur a Logo declarant : *Invisibilia enim ipsius 140-141 a creatura mundi ipsius factis intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus et divinitas, ut sint inexcusabiles, quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt aut gratias egerunt, sed evanuit insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudines imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod etiam tradidit illos Deus in passiones ignominie. Nam feminae eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam.* Quid autem sit naturalis secundum eos usus, postea dicemus. Similiter autem et masculi relicto naturali usu feminae exarserunt in desideriiis suis in vicem, masculi in masculos ἀσχημοσύνην operantes (ἀσχημοσύνη autem est prima et beata secundum eos ἀσχημάτιστος natura, quæ est omnium schematum schematizatis causa), et mercedem quam oportuit erroris sui in semetipsis recipientes. In his enim verbis, quæ fecit Paulus, universum dicunt inesse secretum suum et arcanum beatæ mysterium voluptatis. Promissio enim lavacri non alia quædam est secundum illos, quam introducere in perennem voluptatem eum, qui lavatur secundum eos viva aqua et ungitur ineffabili unguento. Non solum autem fidem facere dicunt suæ narrationi Assyriorum mysteria, sed etiam Phrygum circa eorum, quæ fuerunt, quæque sunt, quæque futura sunt posthac, beatam oportam simul et apertam naturam, quam quidem ait intus in homine quæsitum regnum cælorum, de quo perspicue in Evangelio, quod secundum Thomam inscriptum est, tradunt, dicentes ita : *Me qui quærit inveniet in infantibus a septem annis, ibi enim in 142-143 quartodecimo ævo occultus in lucem edar.* Hoc autem non est Christi, sed Hippocratis dicentis :

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ ἀρσενόθηλος pr. C, ἀρρηνόθηλος corr. C, M. ²¹ οὖν add corr. C. ²² μεμολυσμένον C. F. Hermannus. ²³ οὐδὲ . . . οὐδὲ C, M. ²⁴ ὁ C, M. ²⁵ Cf. Galat. iii, 28; vi, 15 M et Clem. Rom. ep. ii, 12 Ὅταν ἔσται τὰ δύο ἐν καὶ τὸ ἕξω ὡς τὸ ἔσω καὶ τὸ ἄρσεν μετὰ τῆς θηλείας, οὕτως ἄρσεν οὕτως θῆλυ Bunsenius l. i. ²⁶ Cf. Rom. i, 20—26 : τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰθῆρος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης εἰς τὸ εἶναι αὐτοῦς ἀναπολογήτους, διότι γνόντες τὸν Θεὸν οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠδὲ χαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς ζυτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἢ ἀσύνητος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκότος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἔρπετῶν· διὸ παρέδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, οἷτινες μετέλλαξαν τὴν ἀληθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεῦδει καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἔστιν εὐλόγητος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἷ τε γάρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. ²⁷ Cf. Rom. i, 27. ²⁸ συνέχεσθε corr. C. ²⁹ ἀλάφῃ M coll. p. 122, 69 ed. Oxon. καὶ χριόμενοι· ἐκεῖ ἀλάφῃ χρισματι, ἀλάφῃ C. ³⁰ δ' add M. ³¹ ἐπιμαρτυρεῖ pr. C.

Septem annorum puer dimidium patris. Unde hi primigeniam naturam omnium in primigenio ponentes semine, comperto Hippocrateo illo, septem annorum puerum esse dimidium patris, in quatuordecim alunt annis aecundum Thomam esse in lucem editum. Hæc est arcana illis et mystica doctrina. Dicunt igitur Ægyptios, omnium hominum post Phryges antiquissimos, quos cum omnibus reliquis hominibus constat initia et sacra deorum omnium simul communicasse primos et monstrasse species et actiones, sancta et veneranda et ineffabilia non initiatis Isidis habere mysteria. Ea autem non sunt aliud quidquam raptum et quæsitum a septies vestita et atro habitu induta membrum Osiriidis. Osirin autem dicunt aquam. Natura autem septies vestita, circa se habens et induta septem vestes æthereas (erraticas enim stellas sic appellant, per allegoriam æthereas, vocantes) secundum illos commutabilis generatio et ab ineffabili et ineffigato et incomprehensibili et informabili transformata creatura ostenditur. Et hoc illud est dictum, in Scriptura: *Septies cadet justus, et surget.* Hi enim casus, inquit, astrorum conversiones ab omnia movente motæ. Dicunt igitur de seminis essentia, quæ est omnium existentium causa, eam horum esse nihil, generare autem et facere omnia existentia, dicentes sic: *Fio quod volo, et sum quod sum, propter hoc dico omnia movens esse immotum. Manet enim quod est, faciens omnia, et nihil existentium fit.* Hunc dicit esse bonum solum, et de hoc dictum esse illud verbum Salvatoris: *Quid me dicis bonum? Unus est bonus, Pater meus, qui in 144-145 cælis est, qui oriri jubet solem suum super justos et injustos, et pluit super sanctos et peccatores.* Qui autem sint sancti, quibus pluit, et peccatores, quibus item pluit, et hoc cum reliquis posthac dicemus. Et hoc esse magnum et absconditum universorum et ignotum mysterium apud Ægyptios velatum et revelatum. Osiris enim, inquit, est in templo ante Isidem, cujus stat nudum pudendum sursum spectans et omnes suos fructus existentium coronatum. Stare autem non solum in sanctissimis primum signorum templis dicunt hoc tale, verum etiam in omnium notitiam, tanquam lumen non sub modio, sed super candelabrum positum, præconium prædicatum in tectis, in omnibus viis et omnibus plateis

ρια, ἀλλὰ ³³ καὶ Φρυγῶν περὶ τὴν τῶν γεγενημένων καὶ γινομένων καὶ ἰσομένων ἔτι μακρῆσαν κρυδομένην ὁμοῦ καὶ φανερομένην φύσιν, ἤνπερ φησὶ | τὴν ἐν τῷ ³⁴ ἀνθρώπου βασιλείαν οὐρανῶν ζητουμένην ³⁵, περὶ ἧς διαβρήθη ἐν τῷ κατὰ Θωμᾶν ἐπιγραφομένῳ Εὐαγγελίῳ παραδιδόσασιν λέγοντες οὕτως· Ἐμὲ δὲ ζητῶν εὐρήσει ἐν παιδίοις ἀπὸ [p. 101. 102] ἐτῶν ἑπτὰ· ἐκεῖ γὰρ ἐν τῷ τεσσαρακοιδεκάτῳ ³⁶ ἀλῶνι κρυθόμενος φανερούμαι ³⁷. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι Χριστοῦ, ἀλλὰ Ἰπποκράτους λέγοντος ³⁸· Ἐπτὰ ἐτῶν παῖς πατρός ἡμῶν· ὅθεν οὗτοι τὴν ἀρχέγονον φύσιν τῶν ὄλων ἐν ἀρχηγόνῳ τιθέμενοι σπέρματι, τὸ Ἰπποκράτειον ἀκηκοότες, ὅτι ἔστιν ἡμισυ πατρός παιδίων ἑπτὰ ἐτῶν, ἐν τοῖς τεσσαρακοιδεκάτῳ ³⁹ φασὶν ⁴⁰ ἔτεσι, κατὰ τὸν Θωμᾶν, εἶναι ⁴¹ φανερούμενον. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀπόρρητος αὐτοῖς λόγος καὶ μυστικός. Λέγουσιν οὖν ⁴², ὅτι Αἰγύπτιοι, πάντων ἀνθρώπων μετὰ τοὺς Φρύγας ⁴³ ἀρχαιότεροι ⁴⁴ καθεστῶτες ⁴⁵ καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὁμολογουμένως ⁴⁶ τελετὰς καὶ ὄργια θεῶν πάντων ὁμοῦ μεταδόντες πρώτοι ⁴⁷ καὶ κατηγγελοῦτες ⁴⁸ ἰδέας ⁴⁹ καὶ ἐνεργείας, ἱερὰ καὶ σεβάσματα καὶ ἀνεξαγόρευτα τοῖς μὴ τετελεσμένοις τὰ Ἰσίδος ἔχουσι μυστήρια· τὰ δ' εἶσιν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἠρπασμένον καὶ ζητούμενον ὑπὸ τῆς ἐπταστήλου καὶ μελανεῖμονος ⁵⁰ αἰδοῖον ⁵¹. Ὀσίριδος. Ὀσίριν δὲ λέγουσιν ὕδωρ. Ἡ δὲ φύσις ἑπτὰ στολὰς αἰ | θερίους ⁵² (τοὺς πλανήτας γὰρ ἀστέρας οὕτω προσαγορεύουσιν ἀλληγοροῦντες καὶ αἰθερίους ⁵³ καλοῦντες) κατ' αὐτούς ⁵⁴ ἢ μεταβλητῆ γένεσις καὶ ὑπὸ ⁵⁵ τοῦ ἀρρήτου καὶ ἀνεξικονίστου ⁵⁶ καὶ ἀνενοήτου καὶ ἀμόρφου μεταμορφωμένη κτίσις ἀναδεικνύται· καὶ τοῦτο ἔστι τὸ εἰρημένον, φησὶν, ἐν τῇ Γραφῇ· Ἐπτάκις ⁵⁷ κωσιῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσεται. Αὗται γὰρ αἰ πτώσεις, φησὶν, αἰ τῶν ἀστρῶν μεταβολαὶ ὑπὸ τοῦ πάντα κινούντος κινούμεναι. Λέγουσιν οὖν περὶ τῆς τοῦ σπέρματος ⁵⁸ οὐσίας, ἧτις ἐστὶ πάντων τῶν γινομένων αἰτία, ὅτι τούτων ἔστιν οὐδὲν, γενεῇ δὲ καὶ ποιεῖ πάντα τὰ γινόμενα, λέγοντες οὕτως· Γίνομαι δὲ θέλω καὶ εἶμι δὲ εἶμι· διὰ τοῦτο φημι ἀκίνητον εἶναι τὸ πάντα κινῶν. Μένει γὰρ ὁ ἔστι ποιῶν τὰ πάντα καὶ οὐδὲν τῶν γινομένων γίνεταί. Τοῦτον εἶναι φησὶν ἀγαθὸν μόνον, καὶ περὶ τοῦτου λελέχθαι τὸ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος λεγόμενον· Τί με ⁵⁹ λέγεις ἀγαθόν; Εἰς ἔστιν ἀγαθός, ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,

VARIÆ LECTIONES.

³³ ἀλλὰ om. C, M. ³⁴ φησὶν ἐν τῷ C. ³⁵ Cf. Luc. xvii, 21: Ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ὁμοῦ ἐστίν. ³⁶ τεσσαρακοιδεκάτῳ C. ³⁷ Hæc neque apud Fabricium neque apud Thilonem inveniuntur. ³⁸ Cf. Littré, *Trad. des OEuvres d'Hippocrate*, t. I, p. 396 M. ³⁹ καὶ δέκα om. C. ⁴⁰ φησὶν C. ⁴¹ εἶναι. εἰ μὲν C. ⁴² λέγουσι γοῦν C, M. ⁴³ μετὰ τοὺς Φρύγας. Cf. Herodot. 2, 2. ⁴⁴ Cf. Herodot. 2, 5; Pseudo-Lucian. de dea Syr. § 2. ⁴⁵ καθεστῶτες corr. C. ⁴⁶ ὁμολογουμένων C. ⁴⁷ μεταδόντες πρώτοι μετὰ τὸν πρώτον C, M. ⁴⁸ καὶ κατηγγελοῦτες. κατηγγελοῦτες C, M. ⁴⁹ ἰδέας. καὶ ἰδέας M. ⁵⁰ μελανήμονος C. ⁵¹ αἰδοῖον. αἰσχύνη C, M, quod easlo librario debetur vocem obscenam vitant, ut in cod. Thuanæo Martialis ejusmodi in locum vocabulorum substitui solet monstrum. ⁵² αἰθερίους Roesperus, αἰθέρους C, M. ⁵³ αἰθερίους Roesperus, αἰθέρους C, M. ⁵⁴ κατ' αὐτούς. καθὼς C, M. ⁵⁵ καὶ ὑπὸ. ὑπὸ C, M. ⁵⁶ ἀνεξικονίστου. ἀνεξικονίστου pr. C. ⁵⁷ Cf. Luc. xvii, 4: Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ [ἐάν] ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ (sc. ὁ ἀδικῶς σου). ⁵⁸ σπέρματος. πνεύματος C, M. ⁵⁹ Τί με — οὐρανοῖς. Matth. xix, 17; Marc. i, 18; Luc. xviii, 19; cf. Justin. Mart. Dial. c. Tryph. Jud. 101 p. 528 a.

[p. 102. 105] **δς** ⁵⁵ ἀνατέλλει ⁵⁶ τὸν ἥλιον αὐτοῦ **A** ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους καὶ βρέχει ἐπὶ ὄσιους καὶ ἀμαρτωλοὺς. Τίνες δὲ εἶπιν οἱ ὄσιοι οἷς βρέχει καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ οἷς ὁ αὐτὸς βρέχει, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ὑστερον ἐροῦμεν. Καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ μέγα καὶ κρύφιον τῶν ὄλων καὶ ἀγνωστον ⁶¹ μυστήριον παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις κεκαλυμμένον καὶ ἀνακεκαλυμμένον. ⁵⁷ Ὅσιρις ⁵⁸ γάρ, φησὶν, ἐστὶν ἐν ναῶ πρὸ τῆς Ἰσιδος ⁵⁹, οὗ ⁶⁰ ἔστηκε γυμνὸν τὸ κεκρυμμένον, κάτωθεν ἄνω βλέπον καὶ πάντας αὐτοῦ τοὺς καρπούς τῶν γινομένων στεφανοῦμενον· ἐστάναι δὲ οὐ μόνον ἐν | τοῖς ἀγιωτάτοις, πρώτων ⁶² ἀγαλμάτων, ναοὶς λέγουσι τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰς τὴν ἀπάντων ἐπίγνωσιν, οἰονεὶ φῶς [οὐχ] ⁶⁶ ὑπὸ τὸν μῦθον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιχειρῶμενον, κήρυγμα κηρυσσόμενον ἐπὶ τῶν δωματίων, ἐν πάσαις ὁδοῖς καὶ πάσαις ἀγυαῖς καὶ παρ' αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ὄρον τινὰ καὶ πέρμα τῆς οἰκίας προτεταγμένον, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ αὐτὸ καλοῦσιν, ὃ λέγουσιν οὐκ εἰδότες, καὶ τοῦτο φυλάσσουσι μέχρι σήμερον. Τοὺς γοῦν Ἑρμᾶς ⁶⁷, φησὶ, παρ' αὐτοῖς ⁶⁸ τοιοῦτω τετιμημένους σχήματι θεωροῦμεν. Κυλλήνιον ⁶⁹ δὲ διαφερόντως τιμῶντες Λόγιόν ⁷⁰ φασιν. Ὁ γὰρ Ἑρμῆς ἐστὶ Λόγος, ὃς ἐρμηνεύς ὢν καὶ δημιουργὸς τῶν γεγονότων ὁμοῦ καὶ γινομένων καὶ ἐσομένων παρ' αὐτοῖς τιμώμενος ἔστηκε τοιοῦτω τιλ κεχαρκτηρισμένος σχήματι, ὅπερ ἐστὶν αἰδοῖον ⁷¹ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν κάτω ἐπὶ τὰ ἄνω ὄρη μὴ ἔχον ⁷². Καὶ οἱ οὗτος, τουτέστιν ὁ τοιοῦτος Ἑρμῆς, ψυχαγωγὸς, φησὶν, ἐστὶ καὶ ψυχοπομπὸς καὶ ψυχῶν αἰτίος, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς τῶν ἐθνῶν λαμβάνει λέγοντας οὕτως·

*Ἑρμῆς δὲ ψυχᾶς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
Ἀνδρῶν μνηστήρων ⁷³,*

οὗ τῶν Πηνελόπης, φησὶν, ὧ ⁷⁴ καχοδαίμονες, μνηστήρων, ἀλλὰ τῶν ἐξυπνισμένων καὶ ἀνεμνησμένων, *Ἐξ οἷς ⁷⁵ τιμῆς [τε] καὶ [δ]σσοῦ] μῆκεος δλοῦ,* | [p. 104. 105] τουτέστιν ἀπὸ τοῦ μακαρίου ἄνωθεν ἀνθρώπου ἢ ἀρχανθρώπου ἢ Ἀδάμαντος, ὡς ἐκείνοις δοκεῖ, κατηνέχθησαν ⁷⁶ ὡς εἰς πλάσμα τὸ πῆλινον, ἵνα δουλεύωσι τῷ ταύτης τῆς κτίσεως δημιουργῷ Ἰαλδαθαῶθ ⁷⁷, θεῷ πυρίνῳ, ἀριθμῶν ⁷⁸ τετάρτῳ· οὕτως γὰρ τὸν δημιουργὸν καὶ πατέρα τοῦ ἰδικοῦ κόσμου καλοῦσιν·

*Ἐχει ⁷⁹ δὲ ῥάβδον μετὰ χειρὶ
Καλὴν χρυσεῖην, τῇ ε' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει
Ὅν ⁸⁰ ἐθέλει, τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.* **C**

Ὅτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου μόνος ἔχων ἐξουσίαν. Περὶ τούτου, φησὶ, γέγραπται· *Ποιμανεῖς αὐτοῦς ⁸¹ ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ.* Ὁ δὲ ποιητῆς, φησὶ, κοσμησαὶ βουλόμενος τὸ ἀπερινόητον τῆς μακαρίας φύσεως τοῦ λόγου, οὐ σιδηρᾶν, ἀλλὰ χρυσῆν περιέθηκε τὴν ῥάβδον αὐτῷ. Θέλγει δὲ τὰ ὄμματα τῶν νεκρῶν, φησὶ ⁸², τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει, τοὺς ἐξυπνισμένους καὶ γεγονό-

et ad ipsas sedes, finem quendam et terminum ædium præpositum, et hoc esse bonum ab omnibus dictum. Boniferum enim id vocant, quod dicunt ignorantibus, et hoc Græci mysticum ab Ægyptiis ascitum servant ad hunc diem. Quippe Hermas, inquit, apud eos tali cultus habitu conspicimus. Cyllenium autem eximie colentes Logium dicunt. Hermes est enim Logus, qui interpretes et demurgus eorum, quæ facta sunt quæque fiunt quæque futura sunt, apud eos cultus stat tali quodam effigiatus habitu, qui quidem est pudendum hominis ab inferioribus ad superiora impetum habens. Et esse hunc, hoc est talem illum Mercurium, animarum ductorem, inquit, et comitem et auctorem, ne poetas quidem ethnicorum fugit dicentes sic :

*Ἑλληνες μυστικὸν ἀπὸ Αἰγυπτίων παραλαβόντες
Ἑρμῆς μυστικὸν ἀπὸ Αἰγυπτίων παραλαβόντες
Ἑρμῆς μυστικὸν ἀπὸ Αἰγυπτίων παραλαβόντες
Ἑρμῆς μυστικὸν ἀπὸ Αἰγυπτίων παραλαβόντες*

B *Mercurius autem animas Cyllenius evocabat
Vidorum procorum,*

non Penelopæ, inquit, o miseri, procorum, sed expergefactorum et admonitorum,

Ex quali honore et quanta copia beatitatis,

146-147 hoc est a beato desuper homine aut primore homine aut Adamante, ut illis videtur, detrusi sint huc in figmentum luteum, ut serviant hujus creaturæ demiurgo, Ialdabaoth, deo igneo, numero quarto : ita enim demiurgum et patrem specialis mundi vocant ;

*Tenebat autem virgam in manibus
Pulchram, auream, qua hominum oculos mulcet
Quorum vult, alios autem et dormientes excitat.*

Hic, inquit, est vitæ et mortis solus habens potestatem. De hoc, inquit, scriptum est : *Reges illos in virga ferrea.* Poeta autem, inquit, ornare volens incomprehensibile beatæ naturæ Logi, non ferream, sed auream tribuit virgam ei. Mulcet autem oculos mortuorum, inquit, alios autem et dormientes excitat, somno expergefactos et factos procos (memores). De his, ait, Scriptura dicit : *Surge, qui dor-*

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ δς — ἀμαρτωλοὺς. Matth. v, 45 : "Ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθὸς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ⁵⁶ ἀνατέλλει C. ⁶¹ καὶ ἀγνωστον. ἀγνωστον C. ⁵⁷ Ὅσιρις. Οὐδαίς C, M, Οὐδὸς R, Scottus; cf. Plutarch. de Isid. et Osirid. c. 31 p. 371 F: Πανταγοῦ δὲ καὶ ἀνθρωπομορφον Ὅσιριδος ἀγαλμα δεικνύουσιν, ἐξορθιάζον τῷ αἰδοίῳ, διὰ τὸ γόνιμον καὶ τὸ τρώφιμον. ⁵⁸ Ἰσιδος. εἰσοδοῦ C, M. ⁵⁹ οὐ. οὐχ C. ⁶⁰ πρώτων. πρὸ τῶν C, M. ⁶² οὐχ om. C; cf. Luc. ii, 33; Matth. v, 15; Marc. iv, 21; Luc. viii, 16. 41. Cf. Matth. x, 27; Luc. xii, 3. ⁶⁷ Ἑρμῆς C, M. ⁶⁸ αὐτοῦ C. ⁶⁹ Κυλλήνιος C, M. ⁷⁰ λόγον (φησὶ γὰρ Ἑρμῆς ἐστὶ λόγος ἐρμηνεύς — γινομένων καὶ ἐσομένων), C, M. ⁷¹ αἰδοῖον. αἰσοῦνη C. ⁷² ἔχων C. ⁷³ Hom. Od. xxiv, 1. ⁷⁴ φησὶν, ὦ. φησὶν οἱ C, φασὶν οἱ M. ⁷⁵ ἐξ οἷς τιμῆς καὶ μῆ καὶ ὡς δλοῦ C, cf. Empedocl. v. 353 Sturz, v. 390 Stein. ⁷⁶ κατηνέχθησαν Roepers, κατενεχθειῶν C, M. ⁷⁷ Ἰαλδαθαῶθ. Ἰσαλδαῖφ C, M. ⁷⁸ ἀριθμῶν C, M. ⁷⁹ ἔχει C, cf. Hom. Od. xxiv, 2. ⁸⁰ οὐς C. ⁸¹ Psal. ii, 9. ⁸² φησὶ. ὡς φησὶ C.

mie, et exsurge, et illuminabit tibi Christus. Hic est Christus, in omnibus generatis Filius hominis effigiatu ab ineffigato Logo. Hoc, inquit, est magnum et arcanum Eleusiniorum mysterium *Hye Cye*. Et ei omnia esse subjecta, et hoc est dictum illud: *In omnem terram exiit sonus eorum*, ut illud: *Virgani movens ducit Mercurius, illæ autem stridentes sequuntur animæ* continuo ita, ut per imaginem poeta ostendit dicens:

τὴν ῥάβδον ἄγει ἡ κινήσας ὁ Ἑρμῆς, αἱ δὲ τρίζουσαι ἔπονται αἱ ψυχὰι συνεχῶς οὕτως, ὡς διὰ τῆς εἰκόνοσ ὁ ποιητῆς ἐπιδέδειχε λέγων·

Ut autem cum vesperiliones in angulo specus divinæ,

*Stridentes volant ubi quis decidit
Ex serie de rupe, et invicem continentur.*

De rupe, inquit, de Adamante dicit. Hic, inquit, est Adamas, lapis summus, angularis factus, in caput anguli (insertus in caput genitalis), — in capite enim esse formativum cerebrum essentiam, ex quo omnis paternitas formatur — *quem insero*, inquit, *adamantem in fundamenta Sion*; per figuram, inquit, signum hominis dicit. Insertus autem adamas cohæbetur dentibus, 148-149 ut Homerus dicit: *Sepe dentium*, hoc est murus et munimentum, in quo est interior homo, qui illuc decidit a primore homine supra Adamante, *sectus sine manibus secandibus* et delatus in signum oblivionis, choicum, figlinum. Et dicit stridentes animas ipsum sequi, hoc est Logum:

Sic illæ stridentes simul ibant, ducebat autem illas

Mercurius mitis (ἀκάκητα) per obscuros tramites. hoc est, inquit, in loca æterna ab omni malitia (κακίας) libera. Quo enim, inquit, venerunt?

Prætermeabant autem præter oceani fluctus et [Leucadem petram]

Et præter solis portas et gentem somniorum.

Hic inquit, est oceanus generatio deorum generatioque hominum, ex reciproca fluctuatione circumactus semper, mox sursum, mox deorsum. Sed ubi, inquit, deorsum fuit oceanus, generatio est hominum; ubi autem sursum in murum et munimentum et Leucadem petram, generatio est deorum. Hoc, inquit, est scriptum illud: *Ego dixi: Dii estis et filii Altissimi omnes, ubi ex Ægypto fugere festinabitis et perveneritis trans mare Rubrum in desertum*, hoc est ab inferiore missione in eam quæ

τας μνηστῆρας. Περὶ τούτων, φησὶν, ἡ Γραφή λέγει ²². Ἐγείραι, ὁ καθεύδων, καὶ ἐξεγέρθητι, καὶ ἐπιφάσει σοὶ ὁ Χριστός. Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ ἐν πᾶσι, φησὶ, τοῖς; γενητοῖς Υἱὸς ἀνθρώπου κεχαρακτηρισμένος ἀπὸ τοῦ ἀχαρητηρίστου λόγου ²³. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ μέγα καὶ ἀρρήτον Ἐλεουσινίων μυστήριον Ἰε Κὺς ²⁴· καὶ ὅτι, φησὶν, αὐτῷ πάντα ὑποτάσσεται, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ εἰρημένον· *Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν* ὡς τὸ

Ὡς δ' ὅτε ἡ νυκτερίδες μυχῷ ἀντροῦ θεοπελοῖο Τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεὶ κέ τις ἀποπέσῃσιν Ὀρμαθοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλησιν ἔχονται.

^B Πέτρης, φησὶ, τοῦ Ἀδάμαντος λέγει. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ Ἀδάμας ὁ λίθος ὁ ἀκρογωνιαίος εἰς κεφαλὴν γεστημένος γωνίας (ἐν κεφαλῇ γὰρ εἶναι τὸν χαρακτηριστικὸν ἐγκέφαλον τὴν οὐσίαν, ἐξ ὅσων πᾶσα πατριὰ χαρακτηρίζεται), ὅν, φησὶν, ἐντάσσω ἀδάμαντα εἰς τὰ θεμέλια Σιών· ἀλληγορῶν, φησὶ ²⁵, τὸ πλάσμα τοῦ ἀνθρώπου λέγει. Ὁ δὲ ἐντασσόμενος [p. 105. 106] ἀδάμας ἐστὶν ²⁶... ὀδόντες, ὡς Ὀμηρος λέγει ²⁷ ἔρχομαι ὀδόντων, τοῦτέστι τείχος καὶ χαράκωμα, ἐν ᾧ ἐστὶν ὁ ἔσω ἀνθρώπος, ἐκείσε ἀποπεπτικῶς ἀπὸ τοῦ ἀρχανθρώπου ἀνωθεν Ἀδάμαντος, ὁ τμηθεὶς ²⁸ ἀνευ χειρῶν τεμουσῶν καὶ κατενηγεμένος εἰς τὸ πλάσμα τῆς λήθης, τὸ χοικὸν, τὸ ὀστράκινον· καὶ φησὶν ὅτι τετριγυῖαι αὐτῷ ἠκολούθουν αἱ ψυχὰι, τῷ λόγῳ·

^C Ὡς αὐταὶ ²⁹ τετριγυῖαι ἄμ' ἦσαν, ἤρχε δ' ἄρα

(τουτέστιν ἤγειτο,)

Ἑρμῆας ἀκάκητα κατ' εὐρώσεντα κέλευθα, τουτέστι, φησὶν, εἰς τὰ πάσης κακίας ἀπηλλαγμένα αἰώνια χωρία. Ποῦ γὰρ, φησὶν, ἦλθον;

Πὰρ δ' Ἰσάρ ὠκεανοῦ τε βόας καὶ Λευκάδα πέτρην,

Ἡδὲ παρ' ἡελίοιο πύλας καὶ δῆμον ὀνείρων.

Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὠκεανὸς γένεσις τε ³⁰ θεῶν, γένεσις τ' ἀνθρώπων, ἐκ παλιρρόλας στρεφόμενος αἰεὶ, ποτὲ ἄνω, ποτὲ κάτω. Ἄλλ' ὅταν, φησὶ, κάτω ῥέῃ ὁ ὠκεανὸς, γένεσις ἐστὶν ἀνθρώπων· ὅταν δὲ ἄνω ἐπὶ τὸ τείχος καὶ τὸ χαράκωμα καὶ τὴν Λευκάδα πέτρην, γένεσις ἐστὶ ³¹ θεῶν. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ γεγραμμένον· Ἐγὼ εἶπα· θεοὶ ἐστέ καὶ υἱοὶ Ὑψίστου πάντες, ἐὰν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου φυγεῖτε σπεύδητε καὶ γέννησθε πέραν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἔρημον, τουτέστιν ἀπὸ τῆς κάτω

VARIE LECTIONES.

²² Ephes. v, 14: Ἐγείρει (Ἐγείραις) ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάσει σοὶ ὁ Χριστός. ²³ λόγος C. ²⁴ ὡς κε. Cf. Plut. de Isid. et Os. c. 34 p. 364. ²⁵ Rom. x, 18. ²⁶ ἄγει om. C, M. Cf. Hom. Od. xxiv, 3: Τῆ δ' ἄγε κινήσας, τὰ δὲ τρίζουσαι ἔποντο. ²⁷ Hom. Od. 24, 6 sqq. ²⁸ τρίζουσαι C. ²⁹ ἐπεὶ καὶ τις C. ³⁰ ἀλλήλοισιν C. ³¹ Cf. Isa. xxviii, 16; psal. cxviii, 22. ³² Cf. Isa. xxviii, 16. ³³ Inter ἐστὶν et ὀδόντες quædam excidisse videntur. ³⁴ Hom. Il. iv, 550 et alibi. ³⁵ ἐξεῖθεν C, M. ³⁶ Cf. Daniel. ii, 45. ³⁷ ὡς αἱ εἰ ἦσαν Homer. Od. xxiv, 9 sqq. ³⁸ παρὰ δ' ἔσαν C. ³⁹ ἡ παρ' C. ⁴⁰ γένεσις τε. γένεσις C, M. Versus videtur conflatus esse ex Hom. Il. xiv, 201 ὠκεανὸν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύον et v. 246, ὠκεανοῦ, ὅσπερ γένεσις πάντεςσι τέτυκται. ⁴¹ ἐστὶ. τε C, M. ⁴² ἔγ· .. πάντες. Psal. lxxviii, 6.

μίζεως ἐπὶ τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ⁸, ἧτις ἐστὶ μήτηρ ἁπάντων, ἐὰν δὲ πάλιν ἐπιστραφῆτε ἐπὶ τὴν Αἰγύπτου, τούτεστιν ἐπὶ τὴν κάτω μίξιν, ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε⁹. ἠθνητὴ γάρ, φησὶ, πᾶσα ἡ κάτω γένεσις, ἀθάνατος δὲ ἡ ἄνω γεννωμένη· γεννᾶται γάρ ἐξ ὕδατος μόνου καὶ πνεύματος, πνευματικῆς, οὐ σαρκικῆς· ὁ δὲ κάτω σαρκικῆς· τούτεστι, φησὶ, τὸ γεγραμμένον· *Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστὶ, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν*. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατ' αὐτοὺς πνευματικὴ γένεσις. Οὗτος, φησὶν¹⁰, ἐστὶν ὁ μέγας Ἰορδάνης, ὃν κάτω βέοντα καὶ κωλύοντα¹¹ ἐξέλιθιν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου (ἦγουν ἐκ τῆς κάτω μίξεως· Αἰγύπτος γάρ ἐστι τὸ σῶμα κατ' αὐτοῦς) ἀνέστειλεν Ἰησοῦς καὶ ἐποίησεν ἄνω βέειν.

[p. 106. 107] ἦ. Τούτοις κατ' τοῖς τοιοῦτοις ἐπόμνοι οἱ θαυμασιώτατοι Γνωστικοὶ, ἐφευρετὰ καινῆς¹² τέχνης γραμματικῆς, τὸν ἑαυτῶν προφήτην Ὅμηρον ταῦτα προφαίνοντα ἀρβήτως δοξάζουσι καὶ τοὺς ἀμυήτους τὰς ἀγίας Γραφὰς εἰς τοιαύτας ἐνοχίας συνάγοντες ἐνουβρίζουσι. Λέγουσι δὲ· Ὁ λέγων τὰ πάντα ἐξ ἐνὸς συνεστάναι, πλανᾶται· ὁ λέγων ἐκ τριῶν, ἀληθεύει καὶ περὶ τῶν ὄλων τὴν ἀπόδειξιν δώσει. Μία γάρ ἐστι, φησὶν, ἡ μακαρία φύσις τοῦ μακαρίου ἀνθρώπου τοῦ ἄνω, τοῦ Ἀδάμαντος· μία δὲ ἡ θνητὴ κάτω· μία δὲ ἡ ἀβασίλευτος γενεὰ ἡ ἄνω γενομένη, ὅπου, φησὶν, ἐστὶ Μαριάμ ἡ ζητουμένη καὶ Ἰοθὼρ ὁ μέγας σοφός¹³ καὶ Σεπφώρα ἡ βλέπουσα¹⁴ καὶ Μωσῆς, οὗ γένεσις¹⁵ οὐκ ἐστὶν ἐν Αἰγύπτῳ· γέγονασι γάρ αὐτῶ παῖδες ἐν Μαδιάμ, καὶ τοῦτο, φησὶν, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς λέληθε·

Τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε [τιμῆς¹⁶].

Δεῖ γάρ, φησὶ, λαλεῖσθαι τὰ μεγέθη, λαλεῖσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πάντων πανταχῆ, ἵνα ἀκούοντες¹⁷ μὴ ἀκούωσι καὶ βλέποντες μὴ βλέπωσι. Εἰ μὴ γάρ ἱλαλεῖτο, φησὶ, τὰ μεγέθη, ὁ κόσμος συνεστάναι οὐκ ἔδύνατο. Οὗτοί εἰσιν οἱ τρεῖς ὑπέρογκοι λόγοι· *Καυλακαῦ, Σαυλασαῦ, Ζησάρ*¹⁸. *Καυλακαῦ* τοῦ ἄνω, τοῦ¹⁹ Ἀδάμαντος, *Σαυλασαῦ* τοῦ κάτω θνητοῦ, *Ζησάρ* τοῦ ἐπὶ τὰ ἄνω βέυσαντος Ἰορδάνου. Οὗτος ἐστὶ, φησὶν, ὁ ἐν πᾶσιν ἀρενοδόηλος ἄνθρωπος, ὃν οἱ ἀγνοοῦντες Γηρυόνην²⁰ καλοῦσι τρισώματον, ὡς ἐκ γῆς βέοντα Γηρυόνην, κοινῇ δὲ Ἑλληνες ἐπουράνιον²¹ Μηνὸς κέρας, ὅτι καταμέριχε καὶ κείραξ²² πάντα πᾶσι. Πάντα γάρ²³, φησὶ, δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν. Ὁ δὲ γέγονεν ἐν αὐτῷ ζωὴ ἐστίν. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ ζωὴ ἡ ἀρβήτος γενεὰ τῶν τελείων ἀνθρώπων, ἡ

A sursum est Jerusalem, quæ est mater vivorum. *Ubi autem rursus revertitis in Ægyptum*, hoc est in inferioriorem misionem, ut homines morimini. Mortalis enim, inquit, omnis inferior generatio, immortalis autem quæ sursum generatur; generatur enim ex aqua sola et spiritu spiritualis, non carnalis. Infra autem nascitur carnalis; hoc est, inquit, scriptum illud: *Quod natum est ex carne caro est, et quod natum est ex spiritu spiritus est*. Hæc est secundum illos spiritualis generatio. Hic, inquit, est magnus Jordanes, quem deorsum fluentem et impedientem ab exitu filios Israel ex terra Ægyptia (hoc est ex inferiore misione; Ægyptus enim est corpus secundum eos) reflexit Jesus et fecit in sursum fluere.

B 150-151 8. Hæc et talia secuti mirifici gnostici, inventores novæ grammaticæ artis, vatem suum Homerum hæc prodere per arcana profitentur et sacrarum Scripturarum expertes in talia commenta abducentes ludificantur. Dicunt autem: qui dicit omnia ex uno constare, devius errat; qui dicit ex tribus, recte dicit et universorum rationem aperiet. Una enim est, inquit, beata natura beatæ hominis, qui supra est, Adamantis, una autem mortalis, quæ infra est, unum autem irrex genus, quod sursus evectum est, ubi est, inquit, Mariam, quæ vestigatur, et Jothor, magnus sapiens, et Sephora, quæ cernit, et Moses, cujus genus non est in Ægypto; nati enim sunt ei filii in Madiam. Et hoc, inquit, ne poetas quidem fugit:

Trifariam autem omnia divisa sunt, unusquisque autem naclus est honorem.

Oportet enim dici magnitudines, dici autem sic ab omnibus ubique, ut audientes ne audiant et videntes non videant. Nam si non dicerentur, inquit, magnitudines, mundus constare non poterat. Hæc sunt tres illæ magnificentissimæ voces: *Caulacau, Saulasau, Zeesar*: *Caulacau* illius qui supra est Adamantis, *Saulasau* ejus qui infra est mortalis, *Zeesar* Jordanis qui sursum fluxit. Hic est, inquit, ille in omnibus (præsens) mas et femina simul homo, quem qui ignorant Geryonam appellant tricorporem, tanquam ex terra fluentem Terrifluum, communiter autem Græci *caeste cornu Menis*, quoniam commiscuit et conflavit omnia omnibus. *Omnia enim*, inquit, *per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso, vita est*. Hæc, inquit, est vita ineffabilis generatio perfectorum hominum.

VARIÆ LECTIONES.

⁸ Cf. Galat. iv, 26: Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἧτις ἐστὶν μήτηρ [πάντων] ἡμῶν. ⁹ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε. Psal. lxxii, 7. ¹⁰ Ἐν. Joan. iii, 6. ¹¹ Cf. Jos. iii, 7—17. ¹² κωλύοντας C. ¹³ καινῆς: καινῆς C, M. ¹⁴ Ἰοθὼρ ὁ μέγας σοφός. Cf. II, Mos. xviii, 14—25 et Cod. pseudepigraph. V. T. ed. J. A. Fabricius ed. alter. Hamburg. 1722, tom. I, p. 855 sqq. ¹⁵ Σεπφώρα ἡ βλέπουσα. Cf. II Mos. iv, 24, 25. ¹⁶ Cf. II Mos. ii, 21—25. ¹⁷ Hom. II. xv, 189. ¹⁸ Matih. xiii, 13: Ὅτι βλέποντες οὐ βλέπωσι καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίσουσιν; cf. Marc. iv, 13. Luc. viii, 10: Ἴνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνίσουσιν. ¹⁹ καυλακαῦ, σαυλασαῦ, ζησάρ. Isa. xxviii, 10: $\kappa\alpha\lambda\lambda\alpha\kappa\alpha\upsilon\ \sigma\alpha\upsilon\lambda\alpha\sigma\alpha\upsilon\ \zeta\eta\sigma\alpha\upsilon$. ²⁰ Γηρυόνην C. ²¹ ἀπουράνιον C, M; cf. infra c. 9 p. 118 ad. Oxon. ²² παντάπασι C. ²³ Joan. i, 5, 4: Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ ζωὴ ἐστίν.

quæ prioribus generationibus non erat cognita. *Nihil autem, quod sine eo factum est, mundus specialis est, existit enim sine eo a tertio et quarto. Hoc est, inquit, poculum 152-153 condy, in quo rex bibens auspicatur. Hoc, inquit, absconditum repertum est in pulchris Benjamin sperminibus. Significant autem id etiam Græci, inquit, sic furenti ore:*

*Fer aquam, fer vinum, o puer,
Inebriato me et mulcato.
Poculum dicit meum,
Cujatem me fieri oporteat.*

Hoc, inquit, sufficiebat solum cognitum hominibus Anacreontis poculum mutum loquens mysterium ineffabile. Mutum enim, inquit, Anacreontis poculum, quod Anacreon sibi ait loqui muta loquela, cuiatem oporteat eum fieri, hoc est spirituales, non carnales, si audierit reconditum mysterium per silentium. Et hoc est aqua in pulchris illis nuptiis, quam convertens Jesus fecit vinum. Hoc, inquit, est magnum et germanum initium signorum, quod fecit Jesus in Cana Galilææ et manifestavit regnum cœlorum. Hoc, inquit, est regnum cœlorum in nobismet ipsis reconditum tanquam thesaurus, ut fermentum in farinæ satis tribus absconditum. Hoc, inquit, est magnum et ineffabile Samothracum mysterium, quod solis licet cognovisse perfectis, inquit, nobis. Diserte enim Samothracæ Adamum illum tradunt in mysteriis, quæ apud eos celebrantur, primorem hominem. Stant autem statuæ duæ in Samothracum templo hominum nudorum surrectam habentium utramque manum in cœlum et pudenda sursum tensa, sicuti in Cyllene monte Mercurii. Imagines autem sunt supra commemoratæ statuæ primoris hominis et renati spiritualis per omnia ejusdem naturæ cum illo homine. Hoc est, inquit, quod dictum est a Salvatore: *Nisi bibitis meum sanguinem et manducatis 154-155 meam carnem, nequaquam intrabitis in regnum cœlorum, sed etiam si biberitis, inquit, calicem, quem ego bibo: quo ego vado, illuc vos intrare non potestis.* Norat enim, inquit, ex quali natura quisque discipulorum suorum esset, et quemque eorum in propriam naturam venire oportere. Nam ex duodecim tribus discipulos sibi elegit duodecim et per eos locutus est omni tribui. Propter hoc,

Α ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνώσθη. Τὸ δὲ οὐδὲν²², ὁ χωρὶς αὐτοῦ γέγονεν, ὁ κόσμος ἰδικός ἐστιν²³· γέγονεν²⁴ γὰρ χωρὶς αὐτοῦ ὑπὸ τρίτου καὶ τετάρτου. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ ποτήριον τὸ κόνδυ²⁵, ἐν ᾧ [p. 107—109] βασιλεὺς πίνων οἰωνίζεται. | Τοῦτο, φησὶ, κεκρυμμένον εὐρέθη ἐν τοῖς καλοῖς τοῦ Βενιαμὴν σπέρμασι. Λέγουσι δὲ αὐτὸ καὶ Ἕλληνας, φησὶν, οὕτως μαινομένῳ στόματι:

*²² Φέρ²⁷ ὕδωρ, φέρ²⁸ οἶνον, ὦ παῖ·
Μέθυσον με καὶ κάρωσον.
Τὸ ποτήριον λέγει μου,
Ποδαπὸν με δεῖ γενέσθαι.*

Τοῦτο, φησὶν, ἔρκει μόνον νοηθὲν ἀνθρώποις τὸ τῷ Ἄνακρέοντος ποτήριον ἀλάως λαλοῦν μυστήριον ἄρρητον. Ἄλαλον γὰρ, φησὶ, τὸ Ἄνακρέοντος²⁸ ποτήριον, ὅπερ αὐτῷ φησὶν Ἄνακρέων λαλεῖν²⁹ ἀλάως φθίγματι, ποδαπὸν αὐτὸν δεῖ γενέσθαι, τουτέστι πνευματικὸν, οὐ σαρκικὸν, ἐὰν ἀκούσῃ τὸ κεκρυμμένον μυστήριον ἐν σιωπῇ³⁰ καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τοῖς καλοῖς ἐκεῖνοις γάμοις, ὃ σπέρμας Ἰησοῦς ἐποίησεν οἶνον. Αὕτη, φησὶν³¹, ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ ἀληθινὴ ἀρχὴ τῶν σημείων, ἣν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ βασιλεία³² τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν κατακειμένη ὡς³³ θησαυρὸς, ὡς ζύμη εἰς ἀλεύρου τρία σάτα κεκρυμμένη. Τουτέστι, φησὶ, τὸ μέγα καὶ ἄρρητον Σαμοθράκων μυστήριον, ὃ μόνους ἔξεστιν εἰδέναι τοῖς τέλειοις, φησὶν, ἡμῖν. Διαρρήδην γὰρ οἱ Σαμοθράκες τὸν Ἀδάμ³⁴ ἐκεῖνον παραδίδασιν ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῖς ἐπιτελουμένοις παρ' αὐτοῖς ἀρχάνθρωπον. Ἔστηκε δὲ ἀγάλματα δύο ἐν τῷ Σαμοθράκων ἀνακτόρῳ ἀνθρώπων γυμνῶν, ἄνω τεταμέναις³⁵ ἐχόντων τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας | εἰς οὐρανὸν καὶ τὰς αἰσχίνας ἄνω ἐτραμμέναις, καθάπερ ἐν Κυλλήνῃ τὸ τοῦ Ἑρμοῦ. Εἰκόνες δὲ εἰσι τὰ προσηρημένα ἀγάλματα τοῦ ἀρχανθρώπου καὶ τοῦ ἀναγεννωμένου πνευματικοῦ, κατὰ πάνθ' ὁμοουσίου ἐκείνῳ τῷ ἀνθρώπῳ. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος· Ἐὰν μὴ³⁶ πίνῃτε μου τὸ αἶμα καὶ φάγετέ³⁷ μου τὴν σάρκα, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν [p. 109 110] τῶν οὐρανῶν. Ἀλλὰ κἄν πίνετε, φησὶ, τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ἐκεῖ ὁμοῦς εἰσελεθεῖν οὐ δύνασθε. Ἥθει γὰρ, φησὶν, ἐξ ὁποίας φύσεως ἕκαστος τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὅτι ἕκαστον αὐτῶν εἰς τὴν ἰδίαν φύσιν ἐλθεῖν ἀνάγ-

VARIAE LECTIONES.

²² οὐδέν. οὐδέν ἐστὶν C. M. ²³ ἰδικός ἐστιν. ἰδικός. C, M. ²⁴ γέγονεν. γέγονε, ἐν C, γέγονε μὲν M. ²⁵ τὸ κόνδυ — οἰωνίζεται. I Mos. κλιν. 2, 5: Καὶ τὸ κόνδυ μου τὸ ἀργυροῦν ἐμβαλέτε εἰς τὸν μάστιγον τοῦ νεωτέρου — Ἰναὶ ἐκλέψατέ μου τὸ κόνδυ τὸ ἀργυροῦν; οὗ τοῦτο ἐστὶν, ἐν ᾧ πίνει ὁ κύριός μου; Αὐτὸς δὲ οἰωνισμῶ οἰωνίζεται ἐν αὐτῷ. ²⁶ Bergk retulit inter Anacreontea nr. 63 p. 835. Cum v. 1 et 2 cf. Anacr. 50, 10: Βάλ' ὕδωρ, δὸς οἶνον, ὦ παῖ, | Τὴν ψυχὴν μου κάρωσον. ²⁷ φέρε bis C. ²⁸ Ἄνακρέοντος. Ἄνακρέοντος φησὶ C, M. ²⁹ λαλεῖ C, M. ³⁰ Cf. Ev. Joan. 11, 1-11. ³¹ Ev. Joan. 11, 11: Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὃ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ. ³² Cf. Luc. xvii, 21, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστὶν. Matth. xiii, 44: Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ. Matth. xiii, 33: Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβούσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία. ³³ εἰς. ὡς C, M. ³⁴ Ἀδάμ. Cf. Bergk Poett. Lyr. p. 1041. ³⁵ τεταμέναις. τεμέναις C. ³⁶ Cf. Ev. Joan. vi, 53: Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνετε αὐτοῦ τὸ αἶμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Matth. xx, 22: Δύνασθε πίνειν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; Marc. x, 38: Δύνασθε πίνειν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, κ. τ. λ. Ev. Joan. viii, 21 et xiii, 33: Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὁμοῦς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ³⁷ φάγετε C.

κη. Ἀπὸ γὰρ τῶν δώδεκα, φησὶ, φυλῶν μαθη-
 τὰς ἐξελέξατο δώδεκα καὶ δι' αὐτῶν ἐλάλησε πάση
 φυλῇ· διὰ τοῦτο, φησὶ, τὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν
 κηρύγματα οὔτε πάντες ἀκηκόασι, οὔτε, ἐὰν ἀκού-
 σωσι, παραβῆσθαι δύνανται. Ἔστι γὰρ αὐτοῖς
 παρὰ φύσιν τὰ μὴ κατὰ φύσιν. Τοῦτον, φησὶ,
 Θραῖκες οἱ περὶ τὸν Αἴμον οἰκοῦντες *Κορύθαντα*
 καλοῦσι καὶ Θραξίν οἱ Φρύγες παραπλησίως, ὅτι
 ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτη-
 ρίστου ἐγκεφάλου τὴν ἀρχὴν τῆς καταβάσεως λαμ-
 βάνων καὶ πάσας τὰς τῶν ὑποκειμένων διερχό-
 μενος ἀρχὰς πῶς καὶ τίνα τρόπον κατέρχεται οὐ
 νοσοῦμεν. Τοῦτ' ἐστὶ, ³⁶ φησὶ, τὸ εἰρημένον· *Φωνὴν*
μὲν αὐτοῦ ἠκούσαμεν, εἶδος δὲ αὐτοῦ οὐκ ἑωρά-
καμεν. Ἀποτεταμένου ³⁷ γὰρ, φησὶν, αὐτοῦ καὶ κε-
 χαρακτισμένου ³⁸ ἀκούεται φωνή, τὸ δὲ εἶδος τὸ
 κατελθὼν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτιστοῦ ὁποῖόν
 ἐστὶν εἶδεν οὐδεὶς. Ἔστι δὲ ἐν τῷ πλάσματι τῷ χοϊκῷ,
 κατασκαιεῖ δὲ αὐτὸ οὐδεὶς. Οὗτος ³⁹ φησὶν, ἐστὶν ὁ τὸν
κατακλισμὸν | οἰκῶν ⁴⁰ Θεὸς, κατὰ τὸ *Ψαλτήριον,*
καὶ φθγγόμενος [καὶ] ⁴¹ *κακραγῶς ἀπὸ ὑδάτων*
πολλῶν. Ὑδάτα, φησὶν, ἐστὶ πολλά ἢ πολυσιχιδῆς ⁴²
 τῶν θνητῶν γενέσεις ἀνθρώπων, ἀφ' ἧς βοᾶ καὶ κέ-
 κραγε πρὸς τὸν ἀχαρακτιστὸν ἄνθρωπον, *Ῥῦσαι* ⁴³,
 λέγων, *ἀπὸ λέοντων τὴν μονογενῆ μου.* Πρὸς τοῦ-
 τον, φησὶν, ἐστὶν εἰρημένον· *Παῖς μου* ⁴⁴ *εἰ σὺ*
Ἰσραήλ ⁴⁵, *μὴ φοβοῦ, ἐὰν διὰ ποταμῶν διέλθῃς,*
οὐ μὴ σε συγκαλύσωσιν, ἐὰν διὰ πυρὸς διέλθῃς,
οὐ μὴ σε συγκαύσει. Ποταμοὺς, φησὶ, λέγει τὴν
 ὑγρὰν τῆς γενέσεως οὐσίαν, πῦρ δὲ τὴν ἐπὶ τὴν γέ-
 νεσιν ὀρμηὴν καὶ ἐπιθυμίαν· *Σὺ ἐμὸς εἰ, μὴ φοβοῦ.*
 Καὶ πάλιν φησὶν ⁴⁶· *Εἰ ἐπιλήσεται [p. 110. 111]*
μήτηρ τῶν τέκνων αὐτῆς μὴ ἐλεῆσαι μηδὲ ἐπι-
δοῦναι μαστόν, κἀγὼ ἐπιλήσομαι ὑμῶν, ὁ Ἀδά-
μας, φησὶ, λέγει πρὸς τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους· *ἀλλὰ* ⁴⁷
εἰ καὶ ἐπιλήσεται ταῦτα γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπι-
λήσομαι ὑμῶν. Ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐξωγράφηκα
 ἐμὰς. Περὶ δὲ τῆς ἀνόδου αὐτοῦ, τουτέστι τῆς ἀνα-
 γεννήσεως, ἵνα γένηται πνευματικῆς, οὐ σαρκικῆς,
 λέγει, φησὶν, ἡ Γραφή· *Ἀρατε* ⁴⁸ *πύλαι, οἱ ὄρχοι-*
τες, ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, πύλαι αἰῶνος, καὶ εἰσ-
ελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, τουτέστι, θαύμα
 θαυμάτων. *Τίς γὰρ* ⁴⁹, φησὶν, *ἐστὶν οὗτος ὁ βασι-*
λεὺς τῆς δόξης; Σκώληξ ⁵⁰ *καὶ οὐκ ἄνθρωπος,*
δνειδος ἀνθρώπου καὶ ἐξουθένημα λαοῦ, αὐτὸς

A inquit, duodecim discipulorum præconia neque om-
 nes audiverunt, neque ubi audierint percipere pos-
 sunt. Sunt enim iis contra naturam, quæ non sunt
 secundum naturam. Hunc, inquit, Thraces, qui
 circa Hæmum habitant, *Corybantem* appellant et
 cum Thracibus Phryges pariter, quoniam a capite
 supra et ab ineffigiato cerebro initium descensionis
 sumens et omnes subjectorum permeans potestates,
 quomodo et qua ratione permeet ignoramus. Hoc
 est, inquit, dictum illud : *Vocem quidem ejus audi-*
vimus, speciem autem ejus non vidimus. Descripti
 enim ejus, inquit, et effigiati auditur vox, speciem
 autem desuper delapsam ab ineffigiato qualis sit
 novit nemo. Est autem in figmento choico, cognos-
 cit autem eam nemo. Hic, inquit, est *diluvium ha-*
bitans Deus, secundum Psalterium, *et loquens atque*
rociferans ab aquis magnis. Aquæ, inquit, magnæ
 sunt multiplex mortalium generatio hominum, ex
 qua clamat et vociferatur ad ineffigiatum hominem :
Servato, dicens, a leonibus unigenitam meam. Ad
 hunc, inquit, est dictum : *Filius meus es tu, Israel,*
noli metuere; ubi per flumina transieris, non te
corripient; ubi per ignem transieris, non te combu-
ret. Flumina, inquit, dicit humidam generationis
 naturam, ignem autem ad generationem impetum
 et ardorem. *Tu meus es, noli metuere.* Et rursus
 inquit : Si **156-157** *obliviscetur mater liberorum,*
quin misereatur et præbeat mammæ, et ego obli-
viscar vestrum. Adamas, inquit, dicit ad proprios
 C homines; *verum etiamsi hæc obliviscetur mulier, at*
ego non obliviscar vestrum. In manibus meis vos
expressos habeo. De ascensione autem ejus, hoc est
 de regeneratione, ut fiat spiritualis, non carnalis,
 dicit, inquit, Scriptura : *Attate portas, qui estis do-*
mini, vestrum, et surgite, portæ æternæ, et intrabit
rex gloriæ, hoc est miraculum miraculorum. Quis
est enim, inquit, hic rex gloriæ? Vermis et non homo,
opprobrium hominis et nullificamem populi; ipse est
rex gloriæ, in bello pollens. Bellum autem dicit
 quod est in corpore, quoniam ex hostilibus ele-
 mentis fictum est figmentum, sicut scriptum est,
 inquit : *Recordare bellum existens in corpore.* Hunc,
 inquit, introitum et hanc portam vidit in *Mesopo-*
 D puero pubes jam evadens et vir, hoc est intellecta

VARIE LECTIONES.

³⁶ Cf. Ev. Joan. iii, 8. Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν
 ἔρχεται ἢ ποῦ ὑπάγει. Cap. v, 37 : Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, κ. τ. λ.
³⁷ Ἀποτεταμένου C. M. ³⁸ χαρακτισμένου C. ³⁹ Cf. psal. xxviii, 10 : Κύριος τὸν κατακλισμὸν
 κατοικεῖ, κ. τ. λ. V. 5 : Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησεν, Κύριος ἐπὶ ὑδάτων
 πολλῶν. ⁴⁰ κατοικῶν? ⁴¹ καὶ οἰκ. C. ⁴² πολυσιχιδῆς C. ⁴³ Cf. Psal. xxxiv, 17 : Ἀποκατάστησον τὴν
 ψυχὴν μου ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν, ἀπὸ λέοντων τὴν μονογενῆ μου. Psal. xxi, 21, 22 : Ῥῦσαι ἀπὸ
 βομφαλας τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνῶς τὴν μονογενῆ μου. Σώσον με ἐκ στόματος λέοντος κ. τ. λ.
⁴⁴ Cf. Isa. xli, 8. ⁴⁵ Σὺ δὲ, Ἰσραήλ, παῖς μου (Isa. xlii, 3 : Δουλὸς μου εἰ σὺ, Ἰσραήλ). Isa. xliiii, 1, 2 :
 Μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐλυτρωσάμην σε, ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου, ἐμὸς εἰ σὺ. Καὶ ἐὰν διαβαίνῃς δι' ὕδατος, μετὰ
 σου εἰμι, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκαλύσωσιν, ἐὰν διὰ πυρὸς διέλθῃς, οὐ μὴ κατακαυθῆς, φλόξ οὐ κατα-
 κύσει σε. ⁴⁶ Isa. lxix, 15. Μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας
 αὐτῆς; ⁴⁷ Isa. xliiv, 15 : Εἰ δὲ καὶ ἐπιλήσαιο ταῦτα γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαι σου, εἶπεν Κύριος.
 Ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐξωγράφησά σου τὰ τείχη, κ. τ. λ. ⁴⁸ Psal. xxiii, 7, 9. ⁴⁹ Τίς — ἐστὶν οὗτος
 ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; Psal. xxiii, 8. ⁵⁰ Psal. xxi, 7 : Ἐγὼ δὲ εἰμι σκώληξ καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος, δνειδος
 ἀνθρώπου καὶ ἐξουθένημα λαοῦ.

sunt a prolificente in Mesopotamiam (Mesopotamia autem est, inquit, magni oceani fluctus a medio fluens perfecto homine), et miratus est caelestem portam fatuus: *Quam horribilis hic locus. Non est hoc nisi ædis Dei et hæc porta cæli.* Propter hoc, inquit, dicit Jesus: *Ego sum porta vera.* Est autem hæc dicens ab ineffligiato supra, inquit, effligiatus perfectus homo. Non potest igitur, inquit, servari perfectus homo, nisi renascetur per hanc ingressus portam. Eundem autem hunc, inquit, Phryges et *papam* appellant, quoniam omnia sedavit incondita et temere ante ipsius apparitionem mota. Nomen enim *papa*, inquit, omnium simul est et caelestium et terrestrium et infernorum, dicentium: *Seda, seda incongruentiam mundi et facito pacem longe dissitis,* hoc est materialibus et choicis, et *pacem iis qui prope sunt*, hoc **158-159** est spiritualibus et rationalibus perfectis hominibus. Appellant autem Phryges hunc eundem et *mortuum*, quasi in monumento et sepulcro infossum in corpore. Hoc, inquit, est dictum illud: *Sepulcra estis desalbata plena*, inquit, *intus ossibus mortuorum*, quoniam non inest in vobis homo vivus; et rursus inquit: *Exsiliunt ex monumentis mortui*, hoc est ex corporibus choicis renati spirituales, non carnales. Hæc, inquit, est resurrectio, quæ per portam fit caelorum, per quam non ingressi, inquit, omnes manent mortui. Iidem autem Phryges, inquit, eundem hunc rursus ex conversione appellant *Deum*. Fit enim, inquit, Deus, cum ex mortuis resuscitatus per talem portam intrabit in cælum. Hanc, inquit, portam Paulus novit apostolus, revelans in mysterio et dicens, *se raptum esse ab angelo, et venisse usque ad secundum et tertium cælum in paradysum ipsum, et vidisse quæ viderit et audivisse arcana verba, quæ non liceat homini loqui.* Hæc sunt, inquit, quæ arcana ab omnibus vocantur mysteria, *quæ et loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes.* Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei; stultitia est enim illi, et hæc, inquit, sunt spiritus arcana mysteria, quæ nos novinus soli. De his, inquit, dixit Salvator: *Nemo potest venire ad me, nisi quem traxerit Pater meus caelestis.* Admodum enim, inquit, difficile est percipere etprehendere magnum hoc et arcanum mysterium. Et rursus, **D** inquit, dixit Salvator: *Non omnis qui dicit mihi*

ἔστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, ἢ ὁ ἐν πολέμῳ δυνατός. Πόλεμον δὲ λέγει τὸν ἐν σώματι, ὅτι ἐκ μαχίμων στοιχείων πέπλασται τὸ πλάσμα, καθὼς γέγραπται, φησὶ: *Μηθήσθαι ἀλέμιον τὸν γινόμενον ἐν σώματι*⁵⁶. Ταύτην, φησὶ, τὴν εἰσοδὸν καὶ ταύτην τὴν πύλην εἶδεν εἰς | Μεσοποταμίαν⁵⁷ πορευόμενος ὁ Ἰακώβ, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ παιδὸς Ἐρηβος ἡδὴ γινόμενος καὶ ἀνὴρ, τούτεστιν ἐγνωρίσθη τῷ εἰς Μεσοποταμίαν πορευομένῳ. (Μεσοποταμία δὲ, φησὶν, ἐστὶν ἡ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ βοή, ἀπὸ τῶν μέστων ρέουσα τοῦ τελείου ἀνθρώπου), καὶ ἐθαύμασε τὴν οὐράνιον πύλην εἰπὼν: *Ὡς φοβερός ἢ ὁ τόπος οὗτος. Οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ἡ οἰκὸς Θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ.* Διὰ τοῦτο, φησὶ, λέγει ὁ Ἰησοῦς: *Ἐγὼ εἰμι ἢ ἡ πύλη ἡ ἀληθινή.* Ἔστι δὲ ὁ ταῦτα λέγων ὁ ἀπὸ τοῦ ἀγαρακτηρίστου, φησὶν, ἀνωθεν κεχαρκτηρισμένος τέλειος ἀνθρώπος. Οὐ δύναται οὖν, φησὶ, σωθῆναι ὁ τέλειος ἀνθρώπος, ἐὰν μὴ ἀναγεννηθῆ διὰ ταύτης εἰσελθὼν τῆς πύλης. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, φησὶ, Φρύγες⁵⁸ καὶ *πάπαν* καλοῦσιν, ὅτι πάντα ἔπαυσε ἀτάκτως καὶ πλημμελῶς πρὸ τῆς ἑαυτοῦ φανερώσεως κεκινήμενα. Τὸ γὰρ ὄνομα, φησὶ, τοῦ *πάπα* πάντων ὁμοῦ ἐστὶ τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων λεγόντων Παῦε, παῦε⁵⁹ τὴν ἀσυμφωνίαν τοῦ κόσμου καὶ ποιήσων *εἰρήνην τοῖς μακρὰν*⁶⁰, τούτεστι τοῖς ὑπέτοις καὶ χοῖτοις, καὶ *εἰρήνην τοῖς ἐγγύς*, τούτεστι τοῖς [p. 111. 112] πνευματικοῖς καὶ νοεροῖς τελείοις ἀνθρώποις. Λέγουσι δὲ οἱ Φρύγες τοῦτον αὐτὸν καὶ *νέκυν*, οἷον ἐν μνήματι καὶ τάφῳ ἔγκατορωρυγμένον⁶¹ ἐν τῷ σώματι. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον: *Τάφοι ἐστὲ ἢ κεκοιταμένοι, γέμοντες*, φησὶν, *ἔσωθεν ὀστέων νεκρῶν*, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν ἀνθρώπος ὁ ζῶν καὶ πάλιν, φησὶν: *Ἐξελθόνται ἢ ἐκ τῶν μνημείων οἱ νεκροί*, τούτεστιν ἐκ τῶν σωμάτων τῶν χοῖκῶν ἀναγεννηθέντες πνευματικοί, οὐ σαρκικοί. Αὐτῆ, φησὶν, ἐστὶν ἡ ἀνάστασις ἡ διὰ τῆς πύλης γινομένη τῶν οὐρανῶν, δι' ἧς οἱ μὴ εἰσελθόντες, φησὶ, πάντες μένουσι νεκροί. Οἱ δὲ αὐτοί, φησὶ, Φρύγες τὸν αὐτὸν τοῦτον πάλιν ἐκ μεταβολῆς λέγουσι *Θεόν*. Γίνεται γὰρ, φησὶ, Θεός, ὅταν ἐκ νεκρῶν ἀναστᾶς διὰ τῆς τοιαύτης πύλης εἰσελευσται εἰς τὸν οὐρανόν. Ταύτην, φησὶ, τὴν πύλην Πύλος οἶδεν ὁ ἀπόστολος, παρανοήσας ἐν μυστηρίῳ καὶ εἰπὼν, *ἠρπάσθαι ἢ ὑπὸ ἀγγέλου, καὶ γεγονέναι ἔως δευτέρου καὶ τρίτου οὐρανοῦ εἰς τὸν παράδεισον αὐτὸν, καὶ ἑωρακέναι ἢ ἑώρακε, καὶ ἀκη-*

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁶ Psal. xxiii, 10 Αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. V. 8: Κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ. ⁵⁷ Cf. Joh. xi, 27: Μνηστὴς πολέμου τοῦ γιγνομένου ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ, κ. τ. λ. ⁵⁸ Cf. I Mos. xxviii, 5 sqq. ⁵⁹ I Mos. xxviii, 17. ⁶⁰ Cf. Ev. Joan. x, 9: Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα. Matth. vii, 13: Εἰσελθᾶτε διὰ τῆς στενῆς πύλης (Clem. Rom. Hom. 3, 52: Διὰ τοῦτο αὐτὸς ἀληθῆς ὢν προφήτης ἔλεγεν: Ἐγὼ εἰμι ἡ πύλη τῆς ζωῆς· ὁ δὲ ἐμοῦ εἰσερχόμενος εἰσερχεται εἰς τὴν ζωὴν). τοῦτόν φασὶ Φρύγες C. ⁶¹ παῦ, παῦ corr. C. ⁶² Cf. Ephes. ii, 17: Καὶ ἔλθων εὐηγγέλισατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς. ⁶³ ἔγκατορωρυγμένον C, M. ⁶⁴ Cf. Matth. xxiii, 27: Ὁμοιάζετε τάφοις κεκοιταμένοις, ὅστινες ἔσωθεν μὲν φαίνονται ἄρατοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσι ὀστέων καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. ⁶⁵ Cf. Matth. xxvii, 52, 53: Καὶ τὰ μνημεῖα ἄρατοι, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων, κ. τ. λ. Matth. xi, 5. Luc. vii, 22, νεκροὶ ἐγείρονται. ⁶⁶ Cf. II Cor. xii, 2-4: Οἶδα ἀνθρώπων ἐν Χριστῷ — ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἔως τρίτου οὐρανοῦ· καὶ οἶδα τὴν τοιοῦτον ἀνθρώπων — ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἦκουσα ἀρήματα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὺν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.

ποῦναι ῥήματα ἀρρήτα ἃ οὐκ ἐξόν ἀνθρώπων εἰ-
 πείν. Ταῦτά ἐστι, φησί, τὰ ἀρρήτα ὑπὸ πάντων
 λεγόμενα μυστήρια ἃ [καὶ λαλοῦμεν⁶⁶] οὐκ ἐν δι-
 δακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν δι-
 δακτοῖς πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ
 συγκρίνοντες, ψυχικὸς δὲ ἀνθρώπος οὐ δέχεται
 τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· *μωρία γὰρ αὐτῶ
 ἐστι· καὶ ταῦτα*, φησὶν, ἐστὶ τὰ τοῦ πνεύματος ἀρ-
 ῥήτα μυστήρια, ἃ ἡμεῖς ἴσμεν μόχοι. Περὶ τούτων,
 φησὶν, εἴρηκεν ὁ Σωτὴρ· *Οὐδεὶς δύναται⁶⁶ ἐλθεῖν
 πρὸς με, ἐὰν μὴ τινα ἐλκύσῃ ὁ Πατὴρ μου ὁ οὐ-
 ράνιος*. Πάνυ γὰρ, φησὶ, δύσκολόν ἐστι παραβέξα-
 σθαι καὶ λαβεῖν τὸ μέγα τοῦτο καὶ ἀρρήτον μυστή-
 ριον. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἴρηκεν ὁ Σωτὴρ· *Οὐ πᾶς ὁ
 λέγων⁶⁷ μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν
 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα
 τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς*. Ὅδεὶ ποιη-
 σαντας, οὐχὶ ἀκούσαντας μόνον, εἰς τὴν βασιλείαν
 εἰσελθεῖν τῶν οὐρανῶν. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἴρηκεν·
*Οἱ τελῶναι⁶⁸ καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς
 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν*. [p. 112—114] Τελ-
 ῶναι γὰρ, φησὶν, εἰσὶν οἱ τὰ τέλη τῶν ὄλων λαμ-
 βάνοντες· ἡμεῖς | δὲ, φησὶν, ἐσμεν οἱ τελῶναι, εἰς
 οὗς⁶⁹ τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκε. Τέλη γὰρ,
 φησὶν, εἰσὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου εἰς τὸν κό-
 σμον κατεσπαρμένα σπέρματα, δι' ὧν ὁ πᾶς συντελεῖ-
 ται κόσμος· διὰ γὰρ αὐτῶν καὶ ἤρξατο γενέσθαι. Καὶ
 τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· *Ἐξήλθεν ὁ σπι-
 ρων τοῦ⁷⁰ σπεῖραι· καὶ τὰ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν
 ὁδὸν καὶ κατεπατήθη· τὰ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη καὶ
 ἐξανέτειλε*, φησὶ, καὶ διὰ τὸ μὴ εἶχειν βάθος ἐξη-
 ράνθη καὶ ἀπέθανε· τὰ δὲ ἔπεσε, φησὶν, ἐπὶ τὴν
 γῆν τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, καὶ ἐποίησε καρπὸν, ὁ
 μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἐξήκοστα, ὁ δὲ τριάκοστα. Ὅ
 ἔχωρ, φησὶν, ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω. Ψουτέστι,
 φησὶν, οὐδεὶς τούτων τῶν μυστηρίων ἀποκρῆς γέ-
 γονεν εἰ μὴ μόνος οἱ⁷¹ γνωστικοὶ τέλειοι. Αὐτῆ, φη-
 σὶν, ἐστὶν ἡ γῆ ἡ καλὴ καὶ ἀγαθὴ, ἣν λέγει Μωϋσῆς·
*Εἰσάξω⁷² ὑμᾶς εἰς γῆν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, εἰς
 γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι*. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ
 μέλι καὶ τὸ γάλα, οὗ γευσάμενους τοὺς τελείους ἀθα-
 σιλεύτους γενέσθαι καὶ μετασχεῖν τοῦ πληρώματος.
 Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ πλήρωμα, δι' οὗ πάντα γινώ-
 μενα γεννητὰ⁷³ ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου γέγονέ τε καὶ
 πεπλήρωται. Ὅ δὲ αὐτὸς οὗτος ὑπὸ⁷⁴ τῶν Φρυγῶν
 καὶ ἀκαρπος καλεῖται. Ἔστι γὰρ ἀκάρπος, ὅταν ἡ
 σαρκικὸς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς ἐργάζηται.
 Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον· *Πᾶρ δένδρον⁷⁵
 μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
 βάλλεται*. Καρποὶ γὰρ οὗτοι, φησὶν, εἰσὶ μόνον οἱ

*Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum, sed
 qui facit voluntatem Patris mei qui in cælis est : quam
 oportet facientes, non audientes solum in regnum
 intrare cælorum. Et rursus, inquit, dixit : Publicani
 et meretrices præcedunt vos in regnum cælorum.*
*Publicani (τελώναι 160-161 enim, inquit, sunt
 qui omnium rerum vectigalia recipiunt, nos autem,
 inquit, sumus publicani, in quos fines (τὰ τέλη)
 sæculorum devenerunt. Τέλη enim, inquit, sunt ab
 ineffigato in mundum disseminata semina, per que
 universus perficitur mundus ; per ea enim et orsus
 est fieri. Et hoc, inquit, est dictum illud : Exiit
 seminans ad seminandum, et alia ceciderunt secus
 viam et conculcata sunt, alia vero super petrosa, et
 exorta sunt, inquit, et quoniam non habebant alti-
 tudinem terræ, aruerunt et demortua sunt ; alia autem
 ceciderunt, inquit, in terram pulchram et bonam et
 faciebant fructum, aliud centesimum, aliud sexage-
 simum, aliud tricesimum. Qui habet aures audiendi
 audiat. Hoc est, inquit, nemo horum mysteriorum
 auditor factus est, nisi soli perfecti gnostici. Hæc,
 inquit, est terra pulchra et bona, quam dicit Moses :
 Inducam vos in terram pulchram et bonam, in ter-
 ram affluentem lacte et melle. Hoc, inquit, est mel
 et lac, quo gustato perfectos irreges fieri et imper-
 tiri plenitudine. Hæc, inquit, est plenitudo, per
 quam omnia existentia nata ab innato et facta sunt
 et impleta. Idem autem hic a Phrygilus etiam
 sterilis vocatur. Est enim sterilis, quando est car-
 nalis et cupidinem carnis efficit. Hoc, inquit, est
 dictum illud : Omnis arbor, quæ non facit fructum
 bonum, exciditur et in ignem mittitur. Fructus enim
 hi, inquit, sunt soli rationales, vivi homines, qui
 per portam ingrediuntur tertiam. Dicunt quippe :
 Si mortua comeditis et viva fecistis, quid, si viva co-
 mederitis, facietis ? Viva autem dicunt et rationes
 et mentes et homines, margaritas illius ineffigati
 dejectas in sumentum infra. Hoc est quod dicit,
 inquit : Ne projiciatis sanctum canibus, neque mar-
 garitas porcis, porcorum et canum opus dicentes
 esse mulieris cum viro consuetudinem. Eumdem
 autem hunc, inquit, Phryges appellant caprarium,
 non 162-163 inquit, quod pascibat capras et ca-
 pros, ut psychici appellant, sed quia est, inquit, αι-
 πόλος, hoc est ἑ ἀεὶ πολῶν et vertens et circum-
 agens universum mundum conversione. Πολεῖν enim
 significat id quod vertere et commutare res : unde,
 inquit, et ambo centra cæli universi appellantur po-
 los. Et poeta dicit :*

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ καὶ λαλοῦμεν om. C, M; cf. I Cor. ii, 13, 14. ⁶⁷ Ev. Joan. vi, 44 : Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν. ⁶⁸ Matth. vii, 21. ⁶⁹ Matth. xxi, 31. ⁷⁰ I Cor. x, 11. ⁷¹ Cf. Matth. xiii, 3-9; Marc. iv, 3-9; Luc. xviii, 5-8. ⁷² μόνος οἱ] μόνος C, M. ⁷³ Cf. V Mos. xxxi, 20 : Εἰσάξω γὰρ αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, ἣν ὠμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, γῆν ῥέουσαν καὶ μέλι, κ. τ. λ. II Mos iii, 8 : Καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς Αἰγυπτίων, καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκεῖνης, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλὴν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, κ. τ. λ. ⁷⁴ γέννη τὰ C : γεννητὰ M. ⁷⁵ ὑπὸ ἀπὸ C, M. ⁷⁶ Matth. iii, 10; Luc. iii, 9. ⁷⁷ λογικοὶ οἱ λογικοὶ C, M.

εἰσερχόμενοι τῆς τρίτης. Λέγουσι γοῦν· *Εἰ νεκρά ἐφάγετε καὶ ζῶντα ἐποιήσατε* ⁷⁷, *τί, ἂν ὤψαιτε φάγητε, ποιήσατε*; Ζῶντα δὲ λέγουσι καὶ λόγους καὶ νόας καὶ ἀνθρώπους, τοὺς μαργαρίτας ἐπιένοντο ἄχαρκτηρίστου ἐρβιμένους εἰς τὸ πλάσμα κάτω ⁷⁸. Τουτέστιν ὁ λέγει, φησί· *Μὴ βάλητε* ⁷⁹ τὸ ἄγιον τοῖς κυσὶ μηδὲ τοῖς μαργαρίτας τοῖς χοίροις, χοίρων καὶ κυνῶν ἔργον λέγοντες εἶναι τῆς γυναικὸς πρὸς ἄνδρα ὁμιλίαν. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, φησὶν, οἱ Φρύγες [p. 114. 115] καλοῦσιν *αἰπόλοισι*, οὐχ ὅτι, φησὶν, ἔδοσκον αἶγας καὶ τράγους, ὡς οἱ ψυχικοὶ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ὅτι ⁸⁰, φησὶν, ἐστὶν *αἰπόλος*, τουτέστιν ὁ ἀεὶ πολλῶν ⁸¹ καὶ στρέφων καὶ περιελαύνων τὴν κόσμον ὄλον στροφῆ. Πολεῖν γάρ ἐστι· πρὸ στρέφειν καὶ μεταβάλλειν τὰ πράγματα· ἔνθεν ⁸², φησί, καὶ τὰ δύο κέντρα τοῦ οὐρανοῦ ἅπαντες προσηγορεύουσι πόλους. Καὶ ὁ ποιητὴς δὲ φησί·

*Πωλεῖται quidem hic senex marinus verax
Immortalis Proteus Aegyptius,*

non venundatur, inquit, sed versatur ibi tanquam ei circumit. Jam urbes, in quibus habitamus, quia versamur et circumimus in iis, et πόλεις vocantur. Ita, inquit, Phryges *caprarium* (αἰπόλον) eum appellant, qui semper omnia in omnes partes vertit et commutat ad domestica. Vocant autem eum, inquit, et *seracem* Phryges, quia *plures*, inquit, *liberi vidua potius quam eius, quæ habet maritum*, hoc est renati immortales et semper permanentes sunt multi, etiamsi pauci sint nati; carnales autem, inquit, *caduci omnes, etiamsi sint multi admodum nati*. Propterea, inquit, *plorabat Rachel filios suos et nolebat*, inquit, *consolari deplorans eos; norat enim*, inquit, *non esse*. Luget autem etiam Jeremias quæ infra est Jerusalem, non Phœnicia urbem, sed quæ infra est generationem caducam. Cognoverat enim, inquit, etiam Jeremias perfectum hominem, renatum ex aqua et spiritu, non carnalem. Ipse profecto Jeremias dicebat: *Homo est et quis cognoscet eum?* Ita, inquit, est admodum profunda et difficilis comprehensu perfecti hominis cognitio. Initium enim, inquit, perfectionis cognitio hominis; Dei autem cognitio absoluta perfectio. Dicunt autem eum, inquit, Phryges etiam *viridem aristam demessam* et post Phryges Athenienses, initiantes Eleusinia et demonstrantes eoptis magnum et mirabile et perfectissimum eopticum ibi mysterium per silentium, demessam aristam. Arista autem hæc est etiam apud Athenienses ab ineffligiato [delapsus filius] perfectus magnus, **164-165** sicuti ipse hierophanta, non excisus ille quidem, ut Attis, sed eunuchus factus per cicutam et aspernatus omnem carnalem generationem, noctu Eleusine inter multos ignes peragens magna et arcana mysteria clamat et vociferatur dicens: *Sacrum peperit alma puellum Brimo Brimum*, hoc est valida validum. Alma autem est, inquit, generatio spiritualis, cœ-

A *Πωλεῖται τις δεῦρο γέρον ἄλιος ημεμερτῆς,
'Αθάνατος Πρωτεύς Αἰγύπτιος* ⁸³,

οὐ πιπράσκειται, φησὶν, ἀλλὰ στρέφεται αὐτῷ οἶονεὶ καὶ περιέρχεται. Ἔτι ⁸⁴ καὶ πόλεις, ἐν αἷς οἰκοῦμεν, ὅτι στρεφόμεθα καὶ περιπολοῦμεν ⁸⁵ ἐν αὐταῖς, καὶ καλοῦνται πόλεις. Οὕτως, φησὶν, οἱ Φρύγες *αἰπόλοισι* τοῦτον καλοῦσι τὸν πάντοτε πάντα πανταχῆ ⁸⁶ στρέφοντα καὶ μεταβάλλοντα πρὸς τὰ οἰκεία. Καλοῦσι δὲ αὐτὸν, φησὶ, καὶ *πολύκαρπος* οἱ Φρύγες, ὅτι *πλεῖονα* ⁸⁷, φησὶ, *τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα*, τουτέστι τὰ ἀναγεννώμενα ἀθάνατα καὶ ἀεὶ διαμένοντά ἐστι πολλὰ, κἂν ὀλίγα ἢ τὰ γεννώμενα· τὰ δὲ σαρκικά, φησὶν, φθαρτὰ πάντα, κἂν ἢ πολλὰ πάνυ γεννώμενα. Διὰ τοῦτο, φησὶν ⁸⁸, *ἔκλαιε* ⁸⁹ *Ῥαχὴλ τὰ τέκνα* **B** *καὶ οὐκ ἤθελε*, φησὶ, *παρακαλεῖσθαι κλαίουσα ἐπ' αὐτοῖς*· ἦδει γάρ, φησὶν, ὅτι *οὐκ εἰσί*. Θρησκὴ δὲ καὶ Ἰερεμίας τὴν κάτω Ἰερουσαλήμ, οὐ τὴν ἐν Φοινικῇ πόλιν, ἀλλὰ τὴν κάτω γένεσιν τὴν φθαρτὴν· ἔγνω γάρ, φησὶ, καὶ Ἰερεμίας τὸν τέλειον ἑσθρῶπον, τὸν ἀναγεννώμενον ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ σαρκικόν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἰερεμίας ἔλεγεν· *Ἄρθρωπός ἐστι* ⁹⁰ *καὶ τίς γνώσεται αὐτόν*; Οὕτως, φησὶν, ἐστὶ πάνυ βαθεῖα καὶ δυσκατάληπτος ἡ τοῦ τελείου ἀνθρώπου γνῶσις. Ἀρχὴ γάρ ⁹¹, φησὶν, τελειώσεως γνῶσις ἀνθρώπου· Θεοῦ δὲ γνῶσις ἀπρητισμένη τελείωσις. Λέγουσι δὲ αὐτόν, φησὶ, Φρύγες καὶ *χλοερὸν στάχυν τεθερισμένον*, καὶ μετὰ τοὺς Φρύγας Ἀθηναῖοι μουνοῦτες Ἐλευσίνια, καὶ ἐπιδικνύντες τοῖς ἐποπετοῦσι τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ τελεώτατον ἐποπετικὸν ἐκεῖ μυστήριον ἐν σιωπῇ, **C** τεθερισμένον στάχυν. Ὁ δὲ στάχυς οὗτός ἐστι καὶ παρὰ Ἀθηναίους ὁ παρὰ τοῦ ἀχαρκτηρίστου φωστῆρος τέλειος μέγας ⁹², [p. 115. 116.] καθάπερ αὐτὸς ὁ ἱεροφάντης, οὐκ ἀποκακομένος μὲν, ὡς ὁ Ἄττις ⁹³, εὐνουχισμένος δὲ διὰ κωπειου καὶ πᾶσαν παρητημένος ⁹⁴ τὴν σαρκικὴν ⁹⁵ γένεσιν, νυκτὸς ἐν Ἐλευσίνι ὑπὸ πολλῶ πυρὶ τελῶν τὰ μεγάλα καὶ ἀρρήτα μυστήρια βοᾷ καὶ κέκραγε λέγων· *Ἰερὸν ἔτεκε πότνια*

VARLE LECTIONES.

⁷⁷ ποιήσατε C, M. ⁷⁸ κάτω κάρπου C. ⁷⁹ Matth. vii, 6. Μὴ δῶτε τὸ ἄγιον τοῖς κυσὶν, μηδὲ βάλητε τοῖς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων, κ. τ. λ. ⁸⁰ ἀλλ' ὅτι. ἀλλὰ τί C. ⁸¹ πολλῶν corr. C et alib. ⁸² ἔνθε C, M. ⁸³ Hoin. Od. 4, 384 ⁸⁴ Ἔτι. Λέγει C; Ἀμέλει M. ⁸⁵ περιπολοῦμεν. πολούμεν C, M; κολούμεθα Roepertus ⁸⁶ πάντα πανταχῆ. πανταχῆ C, M. ⁸⁷ Isa vlxii, 4 et Galat. iv, 27: Ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ⁸⁸ Cf. Matth. ii, 10: Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἠθέλησεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. Jerem. xxxi. 15: Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, — Ῥαχὴλ ἀποκλαυόμενης ἐπὶ τῶν υἱῶν αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. ⁸⁹ ἔκλαιε margo C, M.; ἔλαβε C. ⁹⁰ Jerem. 17, 9 Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἀνθρωπός ἐστιν· καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; Ἀρχὴ — τελειώσις. Cf. supra p. 132, 60 sq. ⁹¹ Videntur quædam excidisse, quibuscumque φωστῆρος commemoratio collegeret. ⁹² Ἄττις corr. C. ⁹³ παρητημένος. ἀπρητισμένος; C, M. ⁹⁴ σαρκικὴν. σαρκίην C, M.

κοῦρον Βριμῶ Βριμῶν⁹⁴, τούτέστιν ἰσχυρὰ ἰσχυρόν. Α Πόνια δέ ἐστι, φησὶν, ἡ γένεσις ἢ πνευματικῆ, ἢ ἐπουράνιος, ἢ ἄνω ἰσχυρὸς δέ ἐστιν ὁ οὕτω γεννώμενος. Ἔστι γὰρ λεγόμενον τὸ⁹⁵ μυστήριον Ἐλευσίν καὶ ἀνακτόρειον· Ἐλευσίν, ὅτι ἤλθομεν, φησὶν, οἱ πνευματικοὶ ἔνωθεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμαντος; ρυέντες κάτω· ἐλεύσεσθαι γάρ, φησὶν, ἐστιν ἐλθεῖν, τὸ δὲ ἀνακτόρειον τὸ ἀνελθεῖν ἄνω. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶν ὃ λέγουσιν οἱ κατωργιασμένοι τῶν Ἐλευσινίων τὰ μυστήρια. Θέσμιον⁹⁶ δέ ἐστι τὰ μικρὰ μεμημένους αὐτοῖς τὰ μεγάλα μυσθῆσαι. Μόροι⁹⁷ γὰρ μείζονες μείζονας μοίρας λαγχάνουσι. Μικρὰ δὲ, φησὶν, ἐστὶ τὰ μυστήρια τὰ τῆς Περσεφόνης κάτω, περὶ ὧν μυστηρίων καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης ἐκεῖ, οὐσις πλατείας καὶ εὐρύχωρου καὶ φερούσης τοῦ ποτηρῆς δέ φησὶν·

Αὐτὴρ⁹⁸ ὑπ' αὐτὴν ἐστὶν ἀταρπιτὸς⁹⁹ ὀκρίυεσσα¹⁰⁰, Β Κολίη, πηλώδης· ἢ δ'¹⁰¹ ἠγήσασθαι ἀρίστη Ἄλσος ἐς ἡμέραν πολυτιμῆτου Ἀφροδίτης.

Ταῦτ' ἐστὶ, φησὶ, τὰ μικρὰ μυστήρια τὰ τῆς σαρκικῆς γενέσεως, ἃ μνηθέντες οἱ ἄνθρωποι μικρὰ παύσασθαι ὀφείλουσι καὶ μυσθῆσαι τὰ μεγάλα τὰ ἐπουράνια. Οἱ γὰρ τοὺς ἐκεῖ, φησὶ, λαχόντες μόρους¹⁰² μείζονας μοίρας λαμβάνουσιν. Αὐτὴ γὰρ¹⁰³, φησὶν, ἐστὶν ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὗτος ὁ οἶκος¹⁰⁴ Θεοῦ, ὅπου ὁ ἀγαθὸς Θεὸς κατοικεῖ μόνος, εἰς ὃν οὐκ εἰσελεύσεται, φησὶν, ἀκάθαρτος οὐδεὶς, οὐ ψυχικὸς, οὐ σαρκικὸς, ἀλλὰ τηρεῖται πνευματικὸς μόνος, ὅπου δεῖ γενόμενος βαλεῖν¹⁰⁵ τὰ ἐνδύματα καὶ [p. 116. 117] πάντας γενέσθαι νυμφίους ἀπηρσενωμένους διὰ τοῦ παρθενικοῦ πνεύματος. Αὐτὴ γὰρ ἐστὶν ἡ παρθένος¹⁰⁶ ἢ ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ συλλαμβάνουσα καὶ τίκτουσα υἱόν, οὐ ψυχικόν, οὐ σωματικόν, ἀλλὰ μακάριον αἰῶνα αἰώνων¹⁰⁷. Περὶ τούτων, φησὶ, διαβρήθην εἰρηκεν ὁ Σωτὴρ, ὅτι Στενὴ καὶ¹⁰⁸ τιθλιμμένη ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι εἰς αὐτὴν, πλατεῖα δὲ καὶ εὐρύχωρος ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν αὐτῆς.

9. Ἔτι δὲ οἱ Φρύγες λέγουσι τὸν πατέρα τῶν ὄλων εἶναι ἀμύγδαλον, οὐχὶ δένδρον, φησὶν, ἀλλὰ εἶναι ἀμύγδαλον ἐκεῖνον τὸν προόντα, ὃς ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν τέλειον καρπὸν εἰσὶν διασφύζοντα¹⁰⁹ καὶ κινούμενον ἐν βάθει, διήμυξε¹¹⁰ τοὺς κόλπους αὐτοῦ,

lestis, sublimis, validus autem est qui sic generatus est. Vocatur enim mysterium *Eleusin* et *Anactorium*. *Eleusin*, quia venimus, inquit, spirituales desuper ab Adámante delapsi infra; ἐλεύσεσθαι enim, inquit, est id quod ἐλθεῖν, *Anactoreum* autem id quod ἀνελθεῖν ἄνω. Hoc est, inquit, quod dicunt qui initiati sunt Eleusiniorum mysteriis. Statutum autem est, qui parvis initiati sunt ut rursus magnis initientur. Mortes enim majores majores sortes nanciscuntur. Parva autem, inquit, sunt mysteria Proserpinæ infra, de quibus mysteriis et semita ducente illuc, quæ est lata et spatiosa eademque fert intereuntes ad Proserpinam [Salvator dixit], et poeta vero ait :

ἀπολλυμένους ἐπὶ τὴν Περσεφόνην¹, . . . καὶ ὁ

Sed sub ipsam est semita aspera, Cava, tulosa; ea autem ducere optima Lucum in venustum summe honorata Veneris.

Hæc, inquit, sunt parva mysteria carnalis generationis, quibus initiati homines parvis requiescere debent et initiari magnis, cœlestibus. Nam sortiti, inquit, qui sunt ibi sortes, majores partes nanciscuntur. Hæc enim, inquit, est porta cœli et hæc domus Dei, ubi bonus Deus inhabitat solus, in quam non intrabit, inquit, impurus ullus, non animalis, non carnalis, sed reservatur spiritualibus solis, quo qui pervenerit abjicere debent **166-167** vestes et omnes evadere sponsi demasculati per virginalem spiritum. Hæc enim est virgo in ventre gestans et concipiens et pariens filium, non animale, non corporalem, sed beatum ævum æternum. De his, inquit, diserte dixit Salvator: *Angusta et arcta est via quæ ducit ad vitam, et pauci sunt qui ingrediuntur eam; lata autem et spatiosa via quæ ducit ad perditionem, et multi sunt qui permeant per eam.*

ἀπόλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ διερχόμενοι δι'

9. Præterea autem Phryges dicunt patrem universorum esse *amygdalum*, non arborem, inquit, sed esse amygdalum illum ante existentem, qui habens in se perfectum fructum tanquam pulsantem et se moventem in profundo, perripit (διήμυξε)

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁴ Βριμῶν, quod Hesychius interpretatur ἰσχυρόν M βριμῆ C. Versus fuerit hic Ἰρὸν δὴ Βριμῶ Βριμῶν τέξα πόνια κοῦρον. ⁹⁵ λεγόμενον τὸ. τὸ λεγόμενον C, M. ⁹⁶ Θέμιον C; Θεμιτὸν Jac. Bernaysius (*ep. critic. ad Bunsenium in Analect. Antie-Nicæn. ed. Bunsen.* vol. III, p. 530 sq.) ⁹⁷ Μόροι — λαγχάνουσι. Heraclit. fr. 54 apud Schleiermacher. (*Fr. Schleiermachers sämtliche Werke. Dritte Abtheilung. Zur Philosophie. Vol. II. p. 124*); cf. Jac. Bernaysius l. l. Post Περσεφόνην videtur excidisse: ὁ Σωτὴρ εἰρηκεν, cum superiora aperte referantur ad locum Matth. vii, 13 ὅτι πλατεῖα ἢ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπόλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς, quæ sequuntur autem opponi illis debebant. ⁹⁸ Versus antea ignotos A. Meinekius (*Diar. antiq. Marburg. a 1852. IV, p. 375 sq.*) Parmenidi ascribit, Gœtlingius (*Progr. Acad. Jen. a. 1853 p. 5*) Pampho Atheniensi. Røperus suspicatur idem exemplum Græci poetæ obversatum esse Apuleio *Metamor.* lib. IV, 18. Hild. ⁹⁹ 80. ἀταρπιτὸς C. ¹⁰⁰ ὀκρίυεσσα C, M. ¹⁰¹ ἢ δ'. ἢ C: ἢ M. ¹⁰² λαχόντες μόρους μείζονας ἔνθα μείζονας μοίρας λαμβ. Jac. Bernaysius l. l. Cf. supra p. 156, 45. sq. ¹⁰³ ὁ οἶκος C, M. ¹⁰⁴ βαλεῖν. λαβεῖν C, M. ¹⁰⁵ Cf. Isa. xli. Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν. ¹⁰⁶ αἰῶνα αἰώνων ¹⁰⁷ Cf. Matth. vii, 13, 14. Εἰσελθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα — δι' αὐτῆς — τί στενὴ [ἢ πύλη] καὶ τεθλιμμένη ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. ¹⁰⁸ οἶον διασφύζοντα. οἶον ἰδια σφύζοντα C, M. ¹⁰⁹ διήμυξε Røperus: διήμυξε C, M.

sinus suos et generavit invisibilem et innominatum et ineffabilem filium suum, de quo loquimur. Ἀμύξαι enim significat tanquam rumpere et scindere, sicuti, inquit, de febricitantibus corporibus et habentibus in se quamdam convulsionem, ἀμυχάς dicunt medici resecantes. Sic, inquit, Phryges amygdalum vocant, a quo provenit et natus est invisibilis, per quem omnia facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Fistulatorem autem dicunt esse Phryges quod inde natum est, quia spiritus enharmonius est quod natum est. Spiritus enim est, inquit, Deus; quapropter, inquit, neque in monte hoc adorant, neque in Jerusalem veri adoratores, sed in spiritu. Spiritualis enim, inquit, est perfectorum adoratio, non carnalis. Spiritus autem, inquit, ibi ubi et Pater appellatur et Filius ex hoc Patre ibi natus. Hic, inquit, est multinominis, innumeris instructus oculis, incomprehensibilis, cuius omnis natura, alia autem aliter cupiens est. Hoc, inquit, est Verbum Dei, quod est, inquit, verbum prædicationis magnæ potestatis. Quare erit obsignatum **168-169** et occultatum et absconditum in habitaculo, ubi radix omnium fundata est, ævorum, potestatum, cogitationum, deorum, angelorum, spirituum delegatorum, eorum quæ sunt quæque non sunt, natorum, non natorum, incomprehensibilium, comprehensibilium, annorum, mensium, dierum, horarum, puncti indivisi, ex quo exorditur minimum crescere per partes. Nihil existens, inquit, et ex nihilo constans punctum, indivisum cum sit, paulatim procedet in magnitudinem quamdam incomprehensibilem. Hæc, inquit, est regnum cælorum, granum sinapis, quod indivisum inest in corpore punctum, quod novit, inquit, nemo nisi spirituales soli. Hoc, inquit, est dictum illud: *Non sunt sermones, neque loquelæ, quorum non audiuntur voces eorum.* Hæc sic configuntur, ab omnibus hominibus quæ vel dicuntur vel aguntur, ad suam mentem, spiritualia dictitantes omnia fieri. Quare et eos, qui in theatris artem profitentur, dicunt ne ipsos quidem sine numine quiddam loqui aut facere. Ergo igitur, inquit, cum populo in theatris congregato ingreditur quispiam indutus vestem insignem, citharant gestans et psallens, sic dicit canens magna mysteria,

καὶ ἐγέννησε τὸν ἀόρατον καὶ ἀκατανόμαστον καὶ ἄρρητον ¹⁶ παῖδα ἑαυτοῦ, περὶ οὗ λαλοῦμεν. Ἀμύξαι γὰρ ἔστιν εἰσὶν εἰσὶν βήξαι καὶ διατεμεῖν, καθάπερ, φησὶν, ἐπὶ τῶν φλεγμαινόντων πωμάτων καὶ ἐχθόντων ἐν ἑαυτοῖς τινα συστροφὴν ἀμυχάς ¹⁶ οἱ ἱατροὶ λέγουσιν ἀνατεμένοντας· οὕτως, φησὶ, Φρύγες τὸν ἀμύγδαλον καλοῦσιν, ἀπ' οὗ προήλθε καὶ ἐγενήθη ὁ ἀόρατος, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. Συρικτῶν δὲ φασὶν ¹⁷ εἶναι Φρύγες τὸ ἐκεῖθεν γεγεννημένον, ὅτι πνεῦμα ἐναρμόνιον ἔστι τὸ γεγεννημένον. Πνεῦμα γὰρ ¹⁸, φησὶν, ἔστιν ὁ Θεός· διὸ, φησὶν, οὕτως ἐν τῷ ἔρει τούτῳ προσκυνοῦσιν, οὕτως ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ ἀληθινοὶ προσκυνῆται, ἀλλὰ ἐν πνεύματι. Πνευματικὴ γὰρ, φησὶν, ἔστι τῶν τελείων ἢ προσκύνησις, σὲν σαρκική. Τὸ δὲ πνεῦμα, φησὶν, ἐκεῖ ὅπου ¹⁹ καὶ ὁ Πατήρ, ὀνομάζεται καὶ ὁ Υἱός, ἐκ τούτου τοῦ Πατρὸς [ἐκεῖ] ²⁰ γεννώμενος. Οὗτος, φησὶν, ἔστιν ὁ πολυώνυμος, μυριόματος, ἀκατάληπτος, οὗ ²¹ πᾶσα φύσις, ἄλλη δὲ ²² ἄλλως ὀρέγεται. Τοῦτο ²³, φησὶν, ἔστι τὸ [p. 117—119]. ῥῆμα τοῦ Θεοῦ, δ, φησὶν, ἔστι ῥῆμα ἀποφάσεως τῆς μεγάλης δυνάμεως· διὸ ἔσται ἐσφραγισμένον καὶ κεκρυμμένον καὶ κεκαλυμμένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὄλων θεμελιώται [ἀπό τε] ²⁴ αἰώνων, δυνάμενον ἐπινοῶν, θεῶν, ἀγγέλων, πνευμάτων ἀπεσταλμένων, ὄντων, μὴ ὄντων, γεννητῶν, ἀγεννητῶν ²⁵, ἀκαταλήπτων, καταληπτῶν, ἐνιαυτῶν, μηνῶν, ἡμερῶν, ὥρων, στιγμῆς ἀμερίστου, ἐξ ἧς ²⁶ ἐξάρχεται τὸ ἐλάχιστον αὐξῆσαι κατὰ μέρος· ἢ μηδέν οὐσα, φησὶ, καὶ ἐκ μηδενὸς συνεστῶσα ²⁷ στιγμή ἀμέριστος οὕσα γενήσεται ἑαυτῇ ἐπινοῶν ²⁸ μέγεθος τι ἀκατάληπτον. Αὕτη, φησὶν, ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως ²⁹, ἢ ἀμέριστος ἐνυπάρχουσα τῷ σώματι στιγμή, ἣν οἶδε, φησὶν, οὐδεὶς ἢ οἱ πνευματικοὶ μόνοι. Τοῦτο, φησὶν, ἔστι τὸ εἰρημένον· Οὐκ εἰσὶ λόγοι ³⁰ οὐδὲ λαλιαί, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. Ταῦθ' ³⁰ οὕτως σχεδιάζονται, τὰ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων λεγόμενά τε καὶ γινόμενα, πρὸς ἴδιον νοῦν, πνευματικὰ φάσκοντες πάντα γίνεσθαι. Ὅθεν καὶ τοὺς θεάτροις ἐπιδεικνυμένους λέγουσι μὴδ' ³¹ αὐτοῦ ἀπρονοήτως τι λέγειν ἢ ποιεῖν. Τοιγαροῦν, φησὶν, ἐπὶ συνελθῶν ὁ δῆμος ἐν τοῖς θεάτροις εἰσὶ ³² τις ἡμφιεσμένος στολὴν ἐξάλλον, κιθάραν φέρων καὶ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ καὶ ἄρρητον. ἄρρητον C, M. ¹⁶ ἀμυχάς. δς ἀμυχάς C, M. ¹⁷ φησὶν C. ¹⁸ Cf. Joan. iii, 21. sqq. Πίστευέ μοι ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐτε ἐν τῷ ἔρει τούτῳ οὐτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ Πατρὶ... ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἔστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνῆται προσκυνήσουσιν τῷ Πατρὶ ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ... πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνούντας αὐτὸν ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ¹⁹ Obscurum est quid sibi velit ἐκεῖ ὅπου. ²⁰ ἐκεῖ abundare videtur. ²¹ οὗ ὀρέγεται. Cf. supra p. 138, 34 q. ²² δέ. τε C, M. ²³ Cf. infra I. VI, 9 193, 83—90. ed. Oxon. Ἐκ τούτου τὸ γράμμα ἀποφάσεως φωνῆς καὶ ὀνόματος ἐξ ἐπινοίας τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς ἀπεράντου. διὸ ἔσται ἐσφραγισμένον, κεκρυμμένον, κεκαλυμμένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὄλων θεμελιώται, ²⁴ ἀπό τε uncis inclusivus. ²⁵ γεννητῶν, ἀγεννητῶν, γεγενῶτων, γέννητῶν. C, γεγονότων, ἀγεννητῶν M. ²⁶ ἐξ ἧς ἐξῆς C. ²⁷ ἑαυτῇ ἐπινοῶν intelligi nequeunt: οὐτῇ τῇ ἐπινοῶν susp. M; ἑαυτῆς ἐπινοῶν Reoperus ²⁸ ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως Cf. Matth. xiii, 31, 32; Marc. iv 31, 32; Luc. xiii, 19. ²⁹ Psal. xlii, 4: Οὐκ εἰσὶν λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. ³⁰ De his et quæ sequuntur uberius disputatum est a Schneidewino in *Philol. tom. II. p. 261 sqd.*, deinde a Godofredo Hermanno in *Berichte der kœnigl. sächs. Gesellschaft der Wissenschaften in Leipzig 1849, p. 1 sqq.*, cuius disputationem expendit Schneidewinus in *Nachrichten von der G. A. Universität und der kœnigl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Gœttingen 1852, 7, p. 101 sqq.* foestremo Th Rergius *Poett. Lyr. p. 104ū* carmen apposuit. ³¹ μὴδ' μὴ C. ³² εἰσὶ C, M.

ψύλων, οὕτως λέγει ἔδων τὰ μεγάλα μυστήρια οὐκ ἂν εἰδῶς & λέγει· *Εἶτε Κρόνου γένος, εἶτε Διὸς μάκαρος, εἶτε Ῥέας μεγάλης, χαῖρε, τὸ κατηφές ἄκρισμα* ²² Ῥέας, Ἄττι. Σὲ καλοῦσι μὲν Ἀσσύριοι τριπόθητον Ἄδωνιν, καλεῖ δ' ²³ Αἴγυπτος Ὀσίριν, ἐπουράνιον μὴνὸς κέρας Ἑλλήνες, σοφίαν ²⁴, Σαρδοβῆκας Ἀδαμνα ²⁵ σεβάσμιοι, Αἰμόνιοι ²⁶ Κορύβαρτα, καὶ οἱ Φρύγες ἄλλοτε μὲν Πάπαν, ποτὲ δὲ νέκυν, ἢ θεὸν, ἢ τὸν ἄκυρον, ἢ αἰπάλον, ἢ χλοερὸν στάχυν ἀμηθέντα, ἢ ὃν πολυκάραρος ἔτικτεν ἀμύδαλος ἀέρα συρικτάν. Τοῦτόν φησιν εἶναι πολυμορφον Ἄττιν, ὃν ὕμνουντες λέγουσιν οὕτως· Ἄττιν ὕμνήσω [p. 119. 120.] τὸν Ῥεῖης, κωδώνων ²⁷ σὺν βόβοις ²⁸, οὐδ' ἀυλῶν Ἰδαίων Κουρήτων μύκτητα, ἀλλ' εἰς ²⁹ Φοιβαίαν μίξω μούσαν φορμύγγων, εὐοῖ, εὐάν ³⁰, ὡς Πάν, ὡς Βακχῆς, ὡς ποιμὴν λευκῶν ἀστρων. Διὰ τοῦτους καὶ τοὺς τοιοῦτους λόγους παρεδρεύουσιν οὗτοι τοῖς λεγομένοις Μητρὸς μεγάλης μυστηρίοις, μάλιστα καθορᾶν νομίζοντες διὰ τὸν δρωμέων ἔχει τὸ ὅλον μυστήριον. Οὐδὲν γὰρ ἔχουσι πλέον οὗτοι τῶν ἔχει δρωμέων, πλὴν ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀποκεκομμένοι, μόνον τὸ ἔργον τῶν ἀποκεκομμένων ἐκτελοῦσι. Πάνυ γὰρ πικρῶς καὶ παφουλαγμένως παραγγέλλουσιν ἀπέχεσθαι ὡς ἀποκεκομμένοι τῆς πρὸς γυναῖκα ὁμιλίας. Τὸ δὲ λοιπὸν ἔργον, ὡς εἰρήκαμεν διὰ πολλῶν, ὡσπερ οἱ ἀπόκοποι δρῶσι· τιμῶσι δὲ οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸν νάας οὗτοι, Ναασσηνοὶ καλούμενοι. Νάας δὲ ἐστὶν ὁ ὄφις, ἀρ' οὐ φησι πάντας εἶναι τοὺς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν προσαγορευομένους ναοὺς, ἀπὸ τοῦ νάας· κακέϊνψ μόνῃ τῷ νάας ἀνκεισθαι πᾶν ἱερὸν καὶ πᾶσαν τελετήν· καὶ πᾶν μυστήριον, καὶ καθόλου μὴ δύνασθαι τελετὴν εὐρεθῆναι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, ἐν ἧ ναὸς οὐκ ἐστὶ, καὶ ὁ νάας ἐν αὐτῷ, ἀρ' οὐ ἔλαχε ³¹ ναὸς καλεῖσθαι. Εἶναι δὲ τὸν ὄφιν λέγουσιν οὗτοι τὴν ὑγρὰν οὐσίαν, καθάπερ καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, καὶ μὴδὲν δύνασθαι τῶν ὄντων ὅλων ἀθανάτων, ἢ θνητῶν, τῶν ἐμψύχων ἢ ἀψύχων συνιστηκέναι χωρὶς αὐτοῦ. Ὑποκεισθαι δὲ αὐτῷ τὰ πάντα, καὶ εἶναι αὐτὸν ἀγαθόν, καὶ ἔχειν πάντα ἐν αὐτῷ ὡσπερ ἐν κέρατι ταύρου μονοκέρωτος ³², ὡστε ³³ τὸ κάλλος [τῶν ἄλλων] ³⁴ καὶ τὴν ἰσχύτητα ἐπιτιδόναι πᾶσι τοῖς ὄσις κατὰ φύσιν τὴν ἐαυτῶν καὶ οικειότητα, οἰνεὶ διὰ ³⁵ πάντων δεύοντα, ὡσπερ ³⁶ ἐκπορευόμενον ἐξ Ἐδέμ καὶ σχιζόμενον εἰς ἀρχὰς τέσσαρας. Ἐδέμ δὲ εἶναι λέγουσι τὸν ἐγκέφαλον, οἰνεὶ δεδεμένον καὶ κατεσφιγμένον ἐν τοῖς περικειμένοις χιτῶσιν ὡσπερ οὐρανοῖς ³⁷ παράδεισον δ' ³⁸ εἶναι νομίζουσι τὸν μέχρι μόνης τῆς κεφαλῆς ἀνθρώπου. Ἐξερχόμενον ³⁹ οὐ

ignarus quid dicat : Sive Saturni genus, sive Jovis beati, sive Rheæ magnæ, salve debile mutilamen Rheæ, Attis. Te vocant Assyrii ter desideratum Adonin, vocat autem Ægyptus Osirin, cæleste Menæ cornu Græci, aut calum Mercurium, Samothracæ Adamna venerabilem, Hæmonii Corybantem, et Phryges alias Papam, aliquando autem mortuum, aut deum, aut sterilem, aut caprarium, aut viridem aristam demessam, aut quem seræ pariebat amygdalus virm fistulatorem. Hunc ait esse multiformem Attin, quem hymno celebrantes dicunt ita : Attin cantabo Rheæ filium **170-171** non tubarum cum bombis nec rursus tibiarum Idæarum, quæ acclunnt Curetibus, sed in Phæbeam miscebo musam cithararum, evoe evan, cum sit Pan, cum Bacchus, cum pastor lucidorum astrorum. Propter hæc et alia hujusmodi assident hi mysteriis quæ dicuntur magnæ Matris, maxime sese perspicere arbitrati per ea, quæ ibi peraguntur, totum mysterium. Nihil enim hi plus habent quam ea, quæ ibi aguntur, nisi quod non sunt excisi, sed quod excisorum est perficiunt. Valde enim austere et severe præcipiunt sese abstinere pariter atque excisi a consuetudine cum muliere. In reliquis, ut diximus pluribus, opus excisorum faciant. Colunt autem nihil hi aliud quam Naas, Naasseni vocati. Naas autem est serpens, a quo ait esse omnia sub cælo quæ vocantur templa (ναοὺς), a verbo quod est νάας, et illi soli Naas dedicatum esse omne sacrarium et omne initium et omne mysterium, et omnino non posse mysterium reperiri ullum sub cælo, in quo ναὸς non sit et νάας in eo, unde nactus est nomen vās. Esse autem serpentem aiunt hi humidam materiem, sicut etiam Thales Milesius, nec quidquam posse eorum quæ existant omnino, sive immortalium sive mortalium, sive animatorum sive inanimatorum constare sine eo. Subjecta autem ei esse omnia, et esse eum bonum et habere omnia in se sicuti in cornu tauri unicornis, adeo ut pulchritudinem et venustatem impertiat universis quæ exstant secundum naturam singulorum et proprietatem, tanquam per omnia permeantem, sicuti profectum ex Edem et se findentem in capita quatuor. Edem autem esse aiunt cerebrum, tanquam vincitum et constrictum in circumplexis vestibibus uti cælis. Paradisum autem esse arbitrantur capite solum tenus hominem. Exeuntem igitur hunc fluvium ex Edem, hoc est cerebro, dividi in capita quatuor, vocari autem nomen primi **172-173** fluvii Phison; ipse est qui circumit omnem terram Hevilath, ubi nascitur aurum. Et au-

VARIÆ LECTIONES.

²² ἄκρισμα G. Hermannus, ἀκουσμα C, M. ²³ καλεῖ δ' Roepertus, ὄλη δ' C, M. ²⁴ σοφίαν corruptum est. Desiderari Ἐρμού mentionem apparet ex p. 444 seq., nisi forte in voce σοφίαν latet Λόγιον. ²⁵ Ἀδαμνα Th. Berghius l. i., coll. Hesych. s. v. Ἀδαμνεῖν : Ἀδάμ C, M. ²⁶ Αἰμόνιοι C, M. ²⁷ κωδώνων οὐ ὠδιῶν C. ²⁸ συμβόβοις C. ²⁹ εἰς. οἶς C. ³⁰ εὐάν. εὐών C. ³¹ ἔλαχε. ἔλαβε C, M. ³² ἐν κέρατι ταύρου μονοκέρωτος. Cf. 5 Mos. 33, 17 : Πρωτότοκος ταύρου τὸ κάλλος αὐτοῦ, κέρατα μονοκέρωτος τὰ κέρατα αὐτοῦ, κ. τ. λ. ³³ ὡστε om. C, M, qui post μονοκέρωτος lacunam esse arbitrantur. ³⁴ τῶν ἄλλων, quod sensu caret, ut cis inclusimus. ³⁵ οἰνεὶ διὰ. ὄσον ἰδίς C, M. ³⁶ Cf. 1 Mos. 11, 10 : Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδέμ ποταμῶν τὸν παράδεισον· ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχὰς. ³⁷ οὐρανοῖς. Οὐρανὸν? ³⁸ δ' om. C. ³⁹ Cf. 1 Mos. 11, 10.

rum terra illius optimum est ; ibi invenitur bdellium et lapis onychinus. Hic, inquit, est oculus, honore et coloribus testificans id quod dicitur. Nomen autem secundi fluvii Gehon ; ipse est qui circumit omnem terram Æthiopiæ. Hic est, inquit, auditus, cum sit perplexus quidam instar labyrinthi. Et nomen tertio Tigris ; ipse vadit ex adverso Assyriis. Hic, inquit, est olfactus, acerrimo usus impetu flaminis. Vadit autem ex adverso Assyriis, quoniam exspiranti spiritui per respirationem spiritus extrinsecus ab aere tractus (ἀπὸ τοῦ ἀέρος συρόμενον) acrior et vehementior insuper ingreditur. Respirationis enim, inquit, hæc est natura. Fluvius autem quartus est Euphrates. Hunc dicunt os, per quod precreationis exitus et nutrimenti introitus, quod mulcet (εὐφραίνει) et nutrit et effigiat spiritualem perfectum hominem. Hæc, inquit, est aqua quæ est supra firmamentum, de qua, inquit, dixit Salvator : Si scires, quis est qui petit, tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi bibere vivam aquam salientem. Ad hanc, inquit, aquam omnis natura propinquat, suas quæque eligens essentias, et accedit cuique naturæ ab hac aqua, quod cuique proprium est, inquit, magis quam lapidi Herculeo ferrum et aurum marini accipitris spinæ et palea electro. Sin quis, inquit, est cæcus a natalibus nec conspicuus veram lucem, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum, per nos recipiat visum et cernat tanquam per paradisum quemdam omni arbore consertum et multis frugibus consitum aquam permeantem per omnes arbores et fruges, et videbit ex una eademque aqua sibi eligere et attrahere olivam oleum et vitem vinum et reliquarum generalim singulam quinquę plantarum. **174-175** Est autem, inquit, homo ille ignobilis in mundo et pernobilis [in cælis, proditus] ab ignorantibus eum iis qui ignorant, æstimatus ut gutta a cado; nos autem sumus, inquit, spirituales, qui nobis eligimus a viva aqua fluentis Euphratis per mediam Babylonem domesticum, per portam meantes verani, quæ est Jesus beatus. Et sumus ex omnibus hominibus nos Christiani soli in tertia porta perficientes mysterium et uncti ibi ineffabili unguento ex cornu ut David, non ex sticli olla, ut Sani, conversatus cum malo dæmone carnalis concupiscentiæ.

Α τούτων τῶν ποταμῶν ἐξ Ἐδέμ, τουτίστιν ἀπὸ τοῦ ἔγκεφάλου, ἀφορίζεσθαι⁸¹ εἰς ἀρχὰς τῆσ-
 σαρας, καλεῖσθαι δὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου
 ποταμοῦ Φεισῶν, οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν
 [p. 120. 121.] τὴν γῆν Εὐλάτ· ἐκεῖ οὖ⁸² ἔστι τὸ
 χρυσίον, τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν.
 καὶ ἐκεῖ ἔστιν ὁ ἀνθράξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος.
 Οὗτος, φησὶν, ἔστιν⁸³ ὀφθαλμὸς, τῆ τιμῆ καὶ τοῖς
 χρώμασι μαρτυρῶν τῷ λεγομένῳ. Τὸ δὲ ὄνομα⁸⁴
 τοῦ δευτέρου ποταμοῦ Γεῶν, οὗτος ὁ κυκλῶν
 πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας. Οὗτος, φησὶν, ἔστιν
 ἀκοή, λαβυρινθώδης τις ὤν. Καὶ ὄνομα τῷ τρίτῳ
 Τίγρις. Οὗτός⁸⁵ ἔστιν ὁ πορευόμενος κατέναντι
 Ἀσσυρίων. Οὗτος, φησὶν⁸⁶ ἔστιν δεσφρησι, ὀδυ-
 ράτη χρώμενος τῇ φορῇ τοῦ βέματος· πορεύεται
 δὲ κατέναντι Ἀσσυρίων, ὅτι ἐκπνέονται τῷ πνεύματι
 κατὰ τὴν ἀναπνοὴν τὸ ἐξῴθεν⁸⁷ ἀπὸ τοῦ ἀέρος συρ-
 μενον ὀξύτερον καὶ βιαίτερον ἐπεισέρχεται πνεύμα.
 Ἀναπνοῆς γὰρ, φησὶν, αὕτη φύσις. Ὁ δὲ ποτα-
 μὸς⁸⁸ ὁ τέταρτος Εὐφράτης. Τοῦτον λέγουσι στόμα,
 δι' οὗ ἡ τῆς προσευχῆς ἐξοδος, καὶ ἡ τῆς τροφῆς
 εἰσοδος, ἥ⁸⁹ εὐφραίνει καὶ τρέφει καὶ χαρακτηρίζει
 τὸν πνευματικὸν τέλειον ἄνθρωπον. Τοῦτο, φησὶν,
 ἔστι τὸ ὕδωρ⁹⁰ τὸ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, περὶ
 οὗ, φησὶν, εἶρηκεν ὁ Σωτῆρ· Εἰ ἤθεες⁹¹ τίς ἔστιν
 ὁ αἰτῶν, σὺ ἂν ἤτησας παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν
 ἂν σοι πιεῖν ζῶν ὕδωρ ἀλλόμορον. Ἐπὶ τοῦτο,
 φησὶ, τὸ ὕδωρ πᾶσα φύσις ἐρχεται⁹² τὰς ἐαυτῆς
 οὐσίας ἐκλέγουσα, καὶ προσέρχεται ἐκάστη φύσις⁹³
 ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦτου τὸ οἰκεῖον, φησὶ, μᾶλλον ἢ
 σίδηρος τῇ Ἡρακλείῳ λίθῳ, καὶ ὁ χρυσοῦς τῇ τοῦ
 θαλασσίου ἱέρακος κερχίδι, καὶ τὸ ἄχυρον τῷ ἡλέκ-
 τρῳ⁹⁴. Εἰ δὲ τίς, φησὶν, ἔστι τυφλὸς ἐκ γενετῆς,⁹⁵
 καὶ μὴ τεθεαμένος φῶς⁹⁶ τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει
 πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, δι'
 ἡμῶν ἀναβλεψάτω καὶ ιδέτω οἰνεῖ διὰ τίνος παραδίσου
 παμφύτου⁹⁷ καὶ πολυσπερμάτου ὕδωρ διερχόμενον
 διὰ πάντων τῶν φυτῶν καὶ τῶν σπερμάτων, καὶ ὄψε-
 ται, ὅτι ἐξ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὕδατος ἐκλέγεται καὶ
 ἐπισπᾶται ἡ ἑλαία τὸ ἔλαιον καὶ ἡ ἄμπελος τὸν
 οἶνον καὶ τῶν ἄλλων κατὰ γένος ἕκαστον φυτῶν.
 [p. 121. 122] Ἔστι δὲ, φησὶν, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος
 ἄτιμος ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ πολῦτιμος⁹⁸ ὑπὸ
 τῶν οὐκ εἰδῶτων τοῖς οὐκ εἰδῶσιν αὐτὸν, λελογισμέ-
 νος ὡς⁹⁹ σταγῶν ἀπὸ κίδου· ἡμεῖς δ'¹⁰⁰ ἴσμεν, φη-

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ Cf. I Mos. II, 11, 12 : Ὄνομα τῶ ἐνὶ Φεισῶν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Εὐλάτ, ἐκεῖ οὖ ἔστι τὸ χρυσίον· τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν· καὶ ἐκεῖ ἔστιν ὁ ἀνθράξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος.
⁸² οὖ. οὖν C, M. ⁸³ ἔστιν οἰν. C, M. ⁸⁴ Cf. I Mos. II, 13 : Καὶ ὄνομα τῷ ποταμῷ τῷ δευτέρῳ Γεῶν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας. ⁸⁵ Cf. I Mos. II, 14 : Καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος Τίγρις· οὗτος ὁ πορευόμενος κατέναντι Ἀσσυρίων. ⁸⁶ φησὶν. φασὶν C, M. ⁸⁷ τὸ ἐξῴθεν. τοῦ ἐξῴθεν C, τὴν ἐξῴθεν susp. M. ⁸⁸ I Mos. II 14. ⁸⁹ ἡ οἰν. C, M. ⁹⁰ τὸ ὕδωρ — στερεώματος. Cf. I Mos. I, 7 : Καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνά μέσον τοῦ ὕδατος ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος. ⁹¹ Cf. Joan. IV, 10 : Εἰ ἤθεες τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἔστιν ὃ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. Coll. v. 14 : Τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ⁹² ἐρχεται. εἰσέρχεται C; cf. Joan. IX, 4 : Καὶ παρά τῳ ἄχυρῳ τὸ ἡλεκτρον C; cf. infra p. 137, 10 ed. Oxon. M. ⁹³ ἐκ γενετῆς C; cf. Joan. IX, 1 : Καὶ παρά τῳ εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ⁹⁴ φῶς — κόσμον Ev. Joan. I, 9. ⁹⁵ παμφύτου. συμφύτου C, M. ⁹⁶ Post verbum πολῦτιμος lacuna, quæ sic expleri potest : ἐν τῷ οὐρανῷ, προδεδουμένῳ M. ⁹⁷ λελογισμέ-
 λως· ὡς γὰρ C, M, cf. Isa. XL, 15 : Εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγῶν ἀπὸ κίδου καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογισθή-
 εα, κ. τ. λ. ⁹⁸ κίδου· ἡμεῖς δ'· κίδου ὀπίσσω C, M, qui pro οπίσσω susp. οὕτως sive τινός.

σιν, οί πνευματικοί, οί εκλαβόμενοι ἀπὸ τοῦ ζῶντος ὕδατος τοῦ βέοντος Εὐφράτου διὰ τῆς Βαβυλῶνος μέσης τὸ οικεῖον, διὰ τῆς πᾶλης θδεύοντες ἀληθινῆς, ἥτις ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ μακάριος. Καὶ ἐσμὲν ἐξ ἀπάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς Χριστιανοὶ μόνοι ἐν τῇ τρίτῃ πύλῃ ἀπαρτιζόντες τὸ μυστήριον καὶ χριόμενοι⁷⁸, ἐκεῖ ἀλάλιψ χρίσματι ἐκ κέρατος, ὡς⁷⁹ Δαβὶδ⁸⁰, οὐκ ὄστρακίνου φακοῦ⁸¹, φησὶν, ὡς ὁ Σαοὺλ, ὁ συμπολιτευόμενος⁸² τῇ πονηρῷ δαίμονι τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας.

ε'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὡς ὀλίγα παρεθέ-
μεθα. Ἔστι γὰρ ἀναρίθμητα τῆς μωρίας ἐπιχειρή-
ματα ὄντα φύλαρα καὶ μανιώδη· ἀλλ' ἐπειδὴ δυνά-
μει⁸³ τὴν ἀγνωστον αὐτῶν γινῶσιν ἐξεθέμεθα, καὶ
τοῦτο ἔδοξε παραθεῖναι. Ψαλμὸς αὐτοῖς ἐσχεδιάσται
οὗτος⁸⁴, δι' οὐ πάντα αὐτοῖς τὰ τῆς πλάνης μυσ-
τήρια δοκοῦσιν ὑμνωδεῖν⁸⁵ οὕτως·

⁸² Νόμος ἦν γενεῖκος τοῦ παντός ὁ πρῶτος Νόος⁸⁶.
Ὁ δὲ δευτέρος ἦν τοῦ πρωτοκόκου τὸ χυθὲρ Χάος.
Τριτάτη⁸⁷ ψυχὴ δ' ἔλαβεν ἐργαζομένην⁸⁸ νόμου.
Διὰ τοῦτ' ἔλαβον⁸⁹ μορφήν περικειμένην
Κοικίᾳ θανάτῳ μελέτημα κρατουμένη·
Ποτὲ βασιλείαν⁹⁰ ἔχουσα βλέπει τὸ φῶς,
Ποτὲ δ' εἰς ἔλεον⁹¹ ἐβρίμμένη⁹² κλαίει,
Ποτὲ δὲ κλαίεται χαίρει,
Ποτὲ δὲ κλαίει κρίνεται,
Ποτὲ δὲ κρίνεται θηήσκει,
Ποτὲ δὲ γίνεται ἀνέξοδος ἢ μελέα κακῶ⁹³
Δασύρμηθον εἰσῆλθε⁹⁴ πλανωμένη·
Εἶπεν δ' Ἰησοῦς, Ἐσὸρ, Πάτερ,
[p. 123. 124.] Ζήτημα κακῶν ἐπὶ⁹⁵ χθόνα
Ἀπὸ σῆς προῆς ἐπιπλάσσεται.
Ζητεῖ δὲ φυγεῖν τὸ πικρὸν Χάος,
Καὶ οὐκ οἶδε πῶς⁹⁶ διελευσεται.
Τούτου με χάριν πέμψον, Πάτερ·
Σφραγίδας ἔχων καταθήσομαι.
Ἄλωκος δλους διοδεύσω,
Μυστήρια πάντα διανοίξω⁹⁷,
Μορφάς δὲ θεῶν ἐπιδείξω·
Καὶ τὰ κρυμμένα⁹⁸ τῆς ἀγίας οδοῦ
Γνώσιν καλέσας, παραδώσω.

ια'. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ Ναασσηνοὶ ἐπιχειροῦσιν,
ἐαυτοὺς γνωστικούς ὀνομάζοντες· ἀλλ' ἐπεὶ πολυκέ-
φαλός ἐστιν ἡ πλάνη καὶ πολυσχηδῆ⁹⁹· ὡς ἀληθῶς
ἰστορουμένη ὕδρα, κατὰ μίαν ταύτης [τάς] κεφα-
λὰς¹⁰⁰ πατάξαντες διὰ τοῦ ἐλέγχει, τῇ τῆς ἀληθείας
βάβδιψ χρυσάμενοι, ἀπαν τὸ θηρίον ἀναιρήσομεν·
οὐδὲ γὰρ αἱ λοιπαὶ ἀίρεσεις πολὺ ταύτης ἀπεμπαί-
νουσι, συνεχόμεναι ἐν πλάνης πνεύματι. Ἄλλ' ἐπειδὴ
τὰ ῥήματα καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ ὕφους ἐνδιαλλάξαντες
πολλὰς εἶναι κεφαλὰς τοῦ ὕφους ἠθέλησαν, οὐδὲ
οὕτως ἐνδεήσομεν διελέγχει· ὡς βούλονται.

ιβ'. Ἔστι γοῦν¹⁰¹ καὶ ἑτέραι τινες Περαιτικῆ¹⁰², ὧν
πολλοὶς ἔτεσιν ἔλαθεν ἢ κατὰ Χριστοῦ δυσφημία·
ὧν νῦν εἰς φανερόν ἀγειν ἔδοξε τὰ ἀπόβῃρα μυστή-
ρια. Οὕτοι φάσκουσι τὸν κόσμον εἶναι ἓνα, τριχῇ¹⁰³

10. Et hæc quidem ut pauca de multis apposui-
mus. Sunt enim innumerabilia stultitiæ conamina,
inepta illa et vesana. Sed cum pro viribus insanien-
tem eorum sapientiam exposuerimus, et hoc visum
est apponere. Psalmus iis susus est talis, per quem
omnia sua erroris mysteria videntur cantu conce-
lebrare in hunc modum :

*Erat lex generatrix universi prima Mens,
Secunda autem erat primo parientis (usum Chaos;
Tertia anima accepit efficacem legem.
Propterea cervariam formam imitata fatiscit,
Mortis laborem vincens.
Nunc imperio potens intuetur lumen,
Nunc in miseriaum dejecta, flet,
Nunc fletur, gaudet ;
Nunc flet, judicatur ;
Nunc judicatur, moritur ;
Nunc fit inexpedibilis, misera, malo,
Labyrinthum ingressa est errabunda.
At Jesus dixit : Respice, Pater ;
176-177 Exquisitio malorum in terram
A tuo fluit vagatur
Tentat fugere amarum Chaos,
Et nescit quomodo pertransibit ;
Quapropter, mite me, Pater,
Sigilla ferens descendam,
Secula cuncta transgrediar,
Mysteria omnia aperiam,
Formasque deorum demonstrobo,
Et arcana viæ sanctæ,
Scientiam appellans, tradam.*

11. Et hæc quidem Naasseni conatur, semet
ipsi gnosticos appellantes. Sed cum multiceps sit
error eorum et multiplex, ut vere quæ in fabulis est
hydra, uno ictu capita ejus ubi percusserimus co-
arguendo, veritatis virga usi, totam bestiam tolle-
mus ; neque enim reliquæ hæreses multum ab hac
abludunt, quippe quæ contineantur erroris spiritu.
Sed cum verba et nomina serpentis commutantes
multa esse capita serpentis voluerint, ne sic qui-
dem omittemus coarguere, ut volunt.

12. Est certe etiam quoddam caput hydræ quod
est Peratarum, quorum multis annis latuit erga
Christum ludibrium, quorum nunc visum est in lu-
cem prodere arcana mysteria. Hi dicitiant mun-

VARIE LECTIONES

⁷⁸ διὰ—Ἰησοῦς ὁ μακάριος. Cf. supra p. 156, 48. ⁷⁹ χριόμενοι—χρίσματι. Cf. supra . 140. 89. ⁸⁰ ὡς.
φ C. M. ⁸¹ κέρατος—Δαβίδ. Cf. I Samuel. xvi, 13. Καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸ κέραν τοῦ ἐλαίου, καὶ ἐχρίσεν
αὐτόν, x. τ. λ. ⁸² ὄστρακίνου φακοῦ—Σαοὺλ. Cf. I Sam. x, 1 : Καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου,
καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ⁸³ ὁ συμπολιτευόμενος—ἐπιθυμίας. Cf. I Sam. xvi, 14 : Καὶ πνεῦμα
Κυρίου ἀπέστη ἀπὸ Σαοὺλ, καὶ ἐπινγεῖν αὐτὸν πνεῦμα πονηρὸν παρὰ Κυρίου. ⁸⁴ τῇ δυνάμει susp. M, ἐν
δυνάμει ? ⁸⁵ οὕτως. αὐτῶς C. ⁸⁶ δοκοῦσιν ὑμνωδεῖν. δοκοῦσι διὰ ὕμνου ἀεὶ δοῦν C, δοκοῦσι διὰ ὕμνου ἀεί-
δειν M. ⁸⁷ Hunc hymnum citra spem salutis corruptum atrectare veriti sumus; ergo seculi sumus
Millerum. [Interpretationem qualemcumque addimus. Edit. PATA.] ⁸⁸ ὁ πρῶτιστος νόος susp. M. ⁸⁹ τρί-
τατον M. ⁹⁰ ἐργαζομένη M ; δ' ἔλαβ' ἐνθ' ἐργ. susp. M. ⁹¹ τοῦτ' ἔλαβον. τοῦτο ἔλαβον C, τοῦτ' ἔλαβον M.
susp. M. ⁹² ποτὲ μὲν βασιλείαν M. ⁹³ ἔλεον. ἔλαιον C. ⁹⁴ ἐβρίμμένη C. ⁹⁵ κακῶν M. ⁹⁶ ἐπὶ τῆς M.
⁹⁷ εἶπεν δ' Ἰησοῦς, ἐσὸρα, πάτερ M. ⁹⁸ ἐπὶ. τὸδ' ἐπὶ susp. M. ⁹⁹ καὶ οἶδεν ὅπως M. ¹⁰⁰ δ' ἀνοίξω M. ¹⁰¹ κα-
κρυμμένα. κρυπτά τε susp. M, ¹⁰² πολυσχηδῆς C. ¹⁰³ τὰς κεφαλὰς. κεφαλὴν C. ¹⁰⁴ Cf. infra l. x, 10, pag.
315, 316 ed. Oxon. ¹⁰⁵ Posi Περαιτικῆ fort. desunt quedam M. Quæ desunt supplet Epitome l. x, 10 l. l.
¹⁰⁶ τριχῇ. τριχῆς C.

dum esse unum, trifariam divisum. Est autem trifariæ divisionis apud eos quasi unum quoddam initium tanquam magnus fons, in infinita per rationem dissecabilis segmenta. Primum autem segmentum et potius secundum eos est trias, et una quidem pars appellatur bonum perfectum, magnitudo patria, secunda autem triadis eorum pars tanquam potestatum innumera quædam multitudo ex sese genitarum, tertia speciale. Et est prima quidem id quod non genitum est bonum, secunda autem bonum ex se genitum, tertia genitum, unde perspicue dicunt tres deos, tres logos, tres mentes, tres homines. Singulis enim partibus mundi, divisione discreta, tribuunt et deos et logos et mentes et homines et quæ reliqua sunt. Desuper autem ex non generatione et primo mundi segmento, **178-179** cum constitisset deinceps mundus ad consummationem, descendisse ob causas, quas postea reddemus, Perodis temporibus trinaturatum quemdam et tricorporem et tripotentem hominem vocatum Christum, in se habentem a tribus partibus mundi omnia concrementa et potestates. Et hoc ait esse quod dicitur *Omnem plenitudinem complacuit inhabitare in ipso corporaliter*, et omnis inest in ipso divinitas sic divisæ triadis. Delata enim esse ait a superjacentibus mundis duobus, et non generato et ex se ipso generato, in hunc mundum, in quo versamur nos, omnifariarum potestatum semina. Qui autem sit modus descensionis eorum, posthac aperiemus. Devenisse igitur Christum dicit desuper a non generatione, ut per descensionem ejus omnia salventur trifariam divisa. Quæ enim, inquit, desuper devenerunt infra, ascendent per eum. Ea autem, quæ insidiata sunt delapsis desuper, abjiciuntur et punita alebantur. Hoc est, inquit, quod dictum est: *Non enim venit Filius hominis in mundum ad perdendum mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum*. Mundum, inquit, vocat duas illas partes, quæ superjacent, et non genitam et ex se ipsa genitam. Cum autem dicit, inquit: *Ut non cum mundo damnemur* Scriptura, tertiam partem dicit, qui est mundus specialis. Tertiam enim oportet perire, quam dicit mundum, reliquas autem duas sejungit ab interitu, superjacentes.

43. Vileianus igitur primum, quomodo hanc doctrinam ab astrologis mutuati insipienter Christianum.

διηρημένον. Ἐστὶ δὲ τῆς τριχῆ διαίρεσως παρ' αὐτοῖς [τὸ μὲν ἐν μέρος] ὅσον μία τις ἀρχὴ καθάπερ πηγὴ μεγάλη, εἰς ἀπειροσ τῶ λόγῳ τμηθῆναι τομάς δυναμένη. Ἡ δὲ πρώτη τομὴ καὶ προσεχαστέρα κατ' αὐτοῦ ἐστὶν ἡ τριάς, καὶ [τὸ μὲν ἐν μέρος] καλεῖται ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν· τὸ δὲ δευτέρον τῆς τριάδος αὐτῶν μέρος οἰονεὶ δυνάμεων ἀπειρὸν τι πλήθος· ἐξ αὐτῶν γεγεννημένων· τὸ τρίτον ἰδικόν. Καὶ ἐστὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀγέννητον, ὅπερ ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δευτέρον ἀγαθὸν αὐτογενές· τὸ τρίτον γεννητόν· ὅθεν διαφῆδησεν λέγουσα τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκάστῳ γὰρ μέρει τοῦ κόσμου τῆς διαίρεσως διακεκριμένῃ δίδδοσι [p. 124. 125.] καὶ θεοὺς, καὶ λόγους, καὶ νοῦς, καὶ ἀνθρώπους, καὶ τὰ λοιπά. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς πρώτης τοῦ κόσμου τομῆς, καθεστηκότος· λοιπὸν τοῦ κόσμου ἐπὶ συντελεῖα, κατατηλυθῆναι δι' αἰτίας, αἱ ὑπερὸν ἐροῦμεν, ἐν τοῖς Ἡρώδου χρόνοις τριφυῆ τινὰ καὶ τρισώματον καὶ τριδύναμον ἀνθρώπων καλούμενον Χριστόν, ἀπὸ τῶν τριῶν ἔχοντα τοῦ κόσμου μερῶν ἐν ἑαυτῷ πάντα τὰ συγκρίματα καὶ τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο εἶναι φησὶ τὸ λεγόμενον· Πᾶν τὸ πλήρωμα εὐδόκησε κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ σωματικῶς, καὶ πᾶσα ἐστὶν ἐν αὐτῷ ἡ θεότης τῆς οὕτω διηρημένης τριάδος. Κατενηγῆσθαι γὰρ φησὶν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων δύο, τοῦ τε ἀγεννητοῦ καὶ τοῦ αὐτογενοῦς, εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἔσμεν ἡμεῖς, παντοίων δυνάμεων σπέρματα. Τί; δὲ ἐστὶν ὁ τρίτος τῆς καταβάσεως αὐτῶν, ὑπερὸν ἐροῦμεν. Κατετηλυθῆναι οὖν φησὶ τὸν Χριστόν ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας, ἵνα διὰ τῆς καταβάσεως αὐτοῦ πάντα σωθῆ τὰ τριχῆ διηρημένα. Τὰ μὲν γὰρ, φησὶν, ἄνωθεν κατενηγεμένα κάτω ἀνελεύσεται δι' αὐτοῦ· τὰ δὲ ἐπιβουλεύσαντα τοῖς κατενηγεμένοι; ἄνωθεν ἀφέεται καὶ¹² κολασθῆναι ἀπολέγεται. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον, Οὐ γὰρ ἤλυθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον, ἀπολέσαι τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Κόσμον, φησὶ, καλεῖ τὰς δύο μοῖρας τὰς ὑπερκειμένας, τὴν τε ἀγέννητον καὶ τὴν αὐτογέννητον. Ὅταν δὲ λέγῃ, φησὶν, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν¹³, ἡ Γραφή, τὴν τρίτην μοῖραν λέγει τοῦ κόσμου τοῦ ἰδικοῦ¹⁴. Τὴν μὲν γὰρ τρίτην δεῖ φθαρῆναι, ἣν καλεῖ κόσμον, τὰς δὲ δύο τῆς φθορᾶς ἀπαλλαγῆναι τὰς ὑπερκειμένας.

17. Μάθωμεν οὖν πρῶτον, πῶς ταύτην τὴν διδασχὴν παρὰ τῶν ἀστρολόγων εἰληφότας ἐκπράξουσιν

VARIE LECTIONES.

¹ τὸ μὲν ἐν μέρος ἢ ὁρπετῆ ἀδ hoc loco alienum sectusimus. Cf. infra lin. 75. ² προσεχαστέρα C. M. ³ ἐστὶν ἡ τριάς. Ἐστὶ τριάς C. M.; cf. infra p. 315, 21 ed. Oxon. ⁴ τὸ μὲν ἐν μέρος. Verba hæc, quæ paulo ante delenda, in hunc locum reduenda esse videntur, ut ratio constet. ⁵ ἐξ αὐτῶν γεγεννημένων Bernaysius ep. crit. ad Bunsen. l. i. p. 314, ἐξ αὐτῶν γεγεννημένων C. M. ⁶ διακεκριμένης C; cf. infra p. 315, 28 ed. Oxon. ⁷ τῆς πρώτης. πρὸ τῆς C, M; cf. infra p. 315, 20 ed. Ox. . πρώτης J. Bernaysius l. i. ⁸ τρισώμον C. M., cf. infra p. 315, 32. ⁹ cf. Coloss. ii, 9: Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς; coll. col. 1, 19. ¹⁰ γὰρ. δὲ legitur infra p. 315, 37. ¹¹ ἀγεννητοῦ C. ¹² ἀφίεται C. ¹³ ἀφίεται καὶ ἀφίεται C. M, ἀφίεται εἰχὴ καὶ infra p. 315, 43 ed. Ox. : ἀφίεται J. Bernaysius l. i. p. 314 sqq. ¹⁴ Cf. Ev. Joan. iii, 16: οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁵ I Cor. xi, 32. ¹⁶ τοῦ — ἰδικοῦ. τὸν κόσμον τὸν ἰδικόν J. Bernaysius l. i. p. 315.

Χριστὸν, ἐργαζόμενοι φθορὰν τοῖς ἐπομένοις αὐτοῖς ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ. Οἱ γὰρ ἀστρολόγοι ἕνα τὸν κόσμον εἰρηκότες διαιροῦσιν αὐτὸν εἰς τὰ ἀπλανῆ τῶν ζῳδίων μέρη δώδεκα, καὶ καλοῦσι τὸν κόσμον τῶν ζῳδίων τῶν ἀπλανῶν ἕνα κόσμον ἀπλανῆ· ἔτερον δὲ εἶναι τὸν τῶν πλανωμένων καὶ δυνάμει καὶ θέσει καὶ ἀριθμῷ κόσμον λέγουσιν, ὃς ἐστὶ μέχρι 17 σελήνης. Λαμβάνειν δὲ κίττον ἀπὸ [p. 125. 126.] κόσμου δυνάμει τινα καὶ μετουσίαν, καὶ μετέχειν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων τὰ ὑποκείμενα. Ἴνα δὲ ἔσται τὸ λεγόμενον ἐμφανές, αὐταῖ; ἐκείναι; ταῖ; τῶν ἀστρολόγων ἐκ μέρους χρήσομαι 18 φωναῖς ὑπομνήσων τοὺς ἐντυγχάνοντας τὰ προσηρημένα ἐν τῷ τόπῳ, οὗ ἐξεθέμεθα τὴν τῶν ἀστρολόγων πᾶσαν τέχνην. Ἄ μὲν οὖν 19 ἐκείνοις δοκεῖ ἔσται τάδε· ἀπὸ τῆς τῶν ἄστρων ἀπορροίας τὰς γενέσεις τῶν ὑποκειμένων ἀποτελεῖσθαι. Περιεργότερον γὰρ ἀναδέξαντες εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ Χαλδαῖοι ἔφασαν 20 δραστηκῶν μὲν αἰτιῶν ἐπέχειν λόγον | εἰς ἕκαστον τῶν καθ' ἡμᾶς συμβαινόντων | ἐκβαίνειν τοὺς ἐπτά ἀστέρας 21, συνεργεῖν δὲ τὰ τῶν ἀπλανῶν ζῳδίων μέρη. [Τὸν μὲν οὖν ζῳδιακὸν κύκλον διαιροῦσιν εἰς μέρη] 22 δώδεκα, ἕκαστον δὲ ζῳδιον εἰς μοίρας τριάκοντα, ἕκαστην δὲ μοῖραν εἰς ἐξήκοντα λεπτά· οὕτω γὰρ καλοῦσι τὰ ἐλάχιστα καὶ τὰ ἀμερῆ. Τῶν δὲ ζῳδίων τὰ μὲν ἀρβρενικὰ καλοῦσι, τὰ δὲ θηλυκὰ· καὶ τὰ μὲν δίσωμα, τὰ δὲ ὀβ· καὶ τὰ μὲν τροπικὰ, τὰ δὲ στερεὰ 23. Ἀρβρενικὰ μὲν οὖν ἐστὶν ἡ θηλυκὰ, ἄπερ συνεργῶν ἔχει φύσιν πρὸς ἀρβρενογίαν [ἢ θηλυγογίαν] 24· Κριὸς γὰρ ἀρβρενικὸν ἐστὶ ζῳδιον, Ταῦρον δὲ θηλυκόν, καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἃ μὲν ἀρβρενικὰ, ἃ δὲ θηλυκὰ. Ἄφ' ὧν ὀφομαι οἱ Πυθαγορικοὶ 25 κινήθεντες τὴν μὲν μονάδα ἀρβρεν προσαγορεύουσι, τὴν δὲ δυάδα θῆλυ, τὴν δὲ τριάδα πάλιν ἀρβρεν· καὶ ἀναλόγως τοῦ; λοιποῦ; 26 τῶν τε ἀρτίων καὶ 27 περισῶν ἀριθμῶν. Ἔνιοι δὲ καὶ ἕκαστον ζῳδιον εἰς δωδεκατημόρια 28 διελόντες τῇ αὐτῇ σχεδὸν ἐφόδῳ χρωῶνται, ὅσον ἐπὶ Κριοῦ [τὸ μὲν πρῶτον δωδεκατημόριον αὐτοῦ Κριόν τε] 29 καλοῦσι καὶ ἀρβρεν 26, τὸ δὲ δεύτερον Ταῦρον τε 31 καὶ θῆλυ, τὸ δὲ τρίτον Διδύμους τε 32 καὶ ἀρβρεν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μοιρῶν δὲ 33 ὁ αὐτὸς λόγος. Δίσωμα δὲ εἶναι λέγουσι ζῳδία [Διδύμους τε καὶ τὸν] 34 διαμετροῦντα τούτοις Τοξότην, Παρθένον τε καὶ Ἰχθύας· οὗ δίσωμα δὲ τὰ λοιπὰ. Καὶ ὡσαύτως τροπικὰ 35 μὲν, ἐν οἷς γενόμενος ὁ ἥλιος μεταλλάσσει [p. 126. 127] καὶ ποιεῖ 36 τοῦ περιέχοντος τροπᾶς, ὅσον ἐστὶ 37 ζῳδιον ὃ τε Κριὸς καὶ ὃ τούτου διάμετρος 38, καθάπερ Ζυγὸς, Αἰγώκερῶ; 39 τε, καὶ Καρ-

Afferentes perniciem iis, qui eos sequuntur in tali errore. Astrologi enim unum statuentes mundum dividunt eum in non errantes signorum animalium partes duodecim et vocant signorum non errantium mundum unum mundum non errantem; aliterum autem esse errantium et vi et positura et numero mundum dicunt, qui est 180-181 usque ad lunam. Accipere autem mundum a mundo vim quamdam et communionem et participare a superjacentibus subjacentia. Ut autem quod diximus luculenter appareat, ipsis illis astrologorum singulatum utar vocibus, admoniturus lecturos eorum, quæ ante dicta sunt eo loco, ubi exposuimus astrologorum universam artem. Quæ igitur illis placeant hæc sunt: ab astrorum defluxione genituras subjectionum perfici. Curiosius enim contemplati cœlium Chaldaei dixerunt agentium causarum continere rationem ad singula quæque, quæ eveniat ut nobis accidant, septem stellas, adjuvare autem non errantium signorum partes. Zodiacum igitur orbem dividunt in partes duodecim, unamquodque autem signum in partes triginta, unamquamque autem partem in sexaginta minuta; sic enim appellant minima et indivisa. Signorum autem alia mascula appellant, alia feminea, et alia bicorpora, alia non, et alia tropica, alia fixa. Masculula igitur sunt aut feminina, quæcumque natura sua adjuvant masculam generationem aut femininam. Aries enim masculum est signum, Taurus autem femininum; et reliqua ad eandem rationem vel mascula vel feminina. Unde, ut opinor, Pythagorici orsi monadem masculum quoddam appellant, dyadem autem femininum, triadem autem rursus masculum, et eadem ratione reliquos et parium et imparium numerorum. Quidam autem et unumquodque signum in duodecim partes dividentes eadem fere via utuntur: veluti in ariete primam duodecim ejus partium et arietem vocant et masculum, secundam autem et taurum et femininum, tertiam autem et geminos et masculum, et in reliquis etiam partibus consimiliter. Bicorpora autem esse aiunt signa et geminos et qui exadversum illis est Sagittarium, Virginemque et Pisces, non bicorpora autem reliqua. Et pariter tropica quidem, in quibus cum constitit sol, 182-183 commutat et efficit ambientis conversiones, quale est signum et aries et qui est exadversum illi sicut Libra, Capricornusque et Cancer. In Ariete enim verna fit conversio, in Capricornio autem hiemalis, in Cancro autem æstiva, in Libra

VARIÆ LECTIONES.

17 ὃς ἐστὶ μέχρι. ὃ ἐστὶ μέρος C, M. 18 χρῆσομαι C. 19 οὖν, οὖν ὡς C. Quæ sequuntur hausta sunt ex Sexto Empirico *adv. Mathem.* V. 5 sqq. p. 729 sqq. ed. Bekker. 20 ἔφασαν C. 21 ἐκβαίνειν τοὺς ἐπτά ἀστέρας om. C, M, suppleta ex Sexto. 22 τὸν μὲν οὖν ζῳδιακὸν κύκλον διαιροῦσιν εἰς μέρη *suppleta* Sextus omissa in C, M. 23 στερεὰ Sextus *Itera* C, M. 24 ἢ θηλυγογίαν Sextus: om. C et *Sexti cod. Cizensis*. 25 48 οἱ Πυθαγορικοὶ Sextus; Πυθαγορικοὶ C. 26 λοιποῦ; Sextus, λόγος C, M. 27 ἀρτίων καὶ Sextus, ἀρτίων τε καὶ C. 28 δωδεκατημόρια Sextus, δωδεκατημόριον C, M. 29 τὸ μὲν πρῶτον—Κριόν τε Sextus, om. C, M. 30 καλοῦσι καὶ ἀρβρεν Sextus, καλοῦσιν ἀρβρεν C, M. 31 Ταῦρον τε Sextus· Ταῦρον, ἀρβρεν τε C, M. 32 Διδύμους τε Sextus, Διδύμους C, M. 33 μοιρῶν, δὲ Sextus, μοιρῶν δὲ C, M. 34 ζῳδία Διδύμους τε καὶ τὸν διαμ. Sextus, ζῳδία τὰ διαμ., M. 35 τροπικὰ Sextus, τροπικὰς C. 36 μεταλλάσσει καὶ ποιεῖ Sextus, μεγάλας ἐμπεριποιεῖ C, M. 37 τροπᾶς, οἶόν ἐστι. Sextus *ροπᾶς*. ἀρβρεν ἐστὶ C, M. 38 τὸ τούτου διάμετρον Sextus. 39 Αἰγώκερως Sextus, ἀπόκερως C.

autem autumnalis. Hæc autem et doctrinam de his minutatim exposuimus in eo libro qui hunc antecedit, unde studiosis licet discere, quomodo Peraticæ sectæ signiferi, Euphrates Peraticus et Celbes Carystius, quæ hauserunt, nomine tantum tenus immutaverunt, re autem consimilia statuerunt, et ipsi ad tædium usque huic arti dediti. Etenim fines astrorum astrologi dicunt, in quibus plus posse aiunt imperantes stellas, veluti in aliis malefaciunt, in aliis bene, quarum alias maleficas vocant, alias beneficas. Aspicerem autem dicuntur se invicem et concinere inter se, ut quæ in triangulari aut quadrata forma apparent. In triangulari forma igitur conformantur aspectantes se invicem stellæ, quæ trium signorum spatium habent interjectum, in quadrata autem quæ duorum. Sicuti autem in homine capiti subjacentes partes compatiuntur, compatiatur autem etiam subjacentibus caput, sic etiam superlunaribus terrena. Verum enimvero quædam est horum differentia et incompatibilitas, ut quæ non unam eandemque habeant unitionem. Hanc composituram et divergentiam stellarum, quæ est Chaldaica, sibi arrogantes, quos adte diximus, nomini veritatis falso impertientes, tanquam Christi doctrinam venditant, ævorum statum et transitiones bonarum potestatum in mala et concentus bonorum **184-185** cum pravis vocantes. Appellantes igitur toparchas et proastios et alia plurima nomina consingentes sibi non suppeditantia, sed astrologorum omnem de stellis imaginationem præter artem in artem redigentes, magni erroris materiam superinducentes, coarguentur per nostram industriam. Componam enim supradictæ Chaldaicæ arti nonnulla Peraticorum commentorum, unde licebit instituta comparatione perspicere, quomodo Peratica doctrina astrologis aperte debeatur, non Christo.

Ἀντιπαράθῃω γὰρ τῇ προλελεγμένη τῶν ἀστρολόγων Καλδαϊκῆ τέχνη ἕνια τῶν Περαιτικῶν συνταγμάτων, ἀφ' ὧν ὑπάρξει συγκρίναντας ὁ κατανοῆσαι πῶς οἱ Περαιτικοὶ λόγοι τῶν ἀστρολόγων ὁμολογουμένως εἶσιν, οὐ Χριστοῦ.

14. Visum est igitur apponere unum aliquem eorum librorum, qui iis approbati sunt, in quo dicit: *Ego vox expergefactionis in ævo noctis. De reliquo exordior nudare a chao redundantem po-*

Α κίνος. Ἐν Κριῷ μὲν γὰρ ἐαρινὴ γίνεται τροπὴ, ἐν Αἰγοκέρῳ δὲ χειμερινή, ἐν Καρκίνῳ δὲ θερινή, ἐν Ζυγῷ δὲ φθινοπωρινή. Ταῦτα δὲ καὶ τὸν περὶ τούτων λόγον λεπτομερῶς ἐξεθέμεθα ἐν τῇ πρὸ ταύτης βιβλῳ, ὅθεν ἐστὶ μαθεῖν τὸν φιλομαθῆ, ὡς εἰ τῆς Περαιτικῆς αἰρέσεως ἀρχηγοὶ Εὐφράτης ὁ Περαιτικὸς καὶ Κέλδης ὁ Καρύστιος, μεταγαγόντες ὀνόματι μόνον διήλλαξαν, δυνάμει δὲ τὰ ὅμοια ἔθεντο, καὶ αὐτοὶ τῇ τέχνῃ κατακόρω, προσέχοντες. Καὶ γὰρ ὅρια τῶν ἀστέρων οἱ ἀστρολόγοι λέγουσιν, ἐν οἷς μᾶλλον δύνασθαι φάσκουσι τοὺς ἀρχοντας ἀστέρας, οἷον [ἐν τισὶ μὲν κακοποιούσιν], ἐν τισὶ δὲ ἀγαθοποιούσιν, ὧν καὶ τινὰς κακοποιούς λέγουσι, τινὰς δὲ ἀγαθοποιούς. Ἐπιθλίπειν δὲ λέγονται ἀλλήλους καὶ συμφωνεῖν ἀλλήλοις, ὡς οἱ κατὰ τρίγωνον [ἢ τετράγωνον φαινόμενοι. Κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν] σχηματίζονται ἐπιθεωροῦντες ἀλλήλους ἀστέρες, ἐπι τριῶν ζωδίων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα, κατὰ τετράγωνον δὲ εἰ δεῦν. [Ὅν δὲ τρόπον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ] κεφαλῆ μὲν τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπάσχειν, συμπάσχειν δὲ καὶ τοὺς ὑποκειμένους τῶν κεφαλῆν, οὕτως καὶ τοῖς ὑπερσηληνοῖς τὰ ἐπίγεια. Ἀλλὰ γὰρ τίς ἐστὶ τούτων διαφορὰ καὶ ἀσυμπάθεια, ὡς ἂν μὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐχόντων ἕνωσιν. Ταύτην τὴν σύστασιν καὶ τὴν διαφορὰν τῶν ἀστέρων Καλδαϊκὴν ὑπάρχουσαν πρὸς ἑαυτοῦς ἐπισπατάμενοι οὐς προσέπομεν, ἐπιψευδάμενοι τῷ τῆς ἀληθείας ὀνόματι, ὡς Χριστοῦ λόγον κατήγγειλαν αἰώνων στάσιν καὶ ἀποστασίας ἀγαθῶν δυνάμεων εἰς κακὰ καὶ συμφωνίας ἀγαθῶν μετὰ πονηρῶν προσαγορεύοντες [p. 127—129.] Καλοῦντες οὖν τοπάρχας καὶ προαστείους καὶ ἄλλα πλείστα ὀνόματα ἀναπλάσσοντες ἑαυτοῖς οὐχ ὑποκείμενα, ἀλλὰ τὴν τῶν ἀστρολόγων περὶ τοὺς ἀστέρας πᾶσαν φαντασίαν ἀτέχνως τεχνολογούντες, μεγάλης πλάνης ὑπόθεσιν ἐπιεισάγοντες, ἐξελεγχθήσονται σὺν τῇ ἡμετέρᾳ ἐμ-

ιδ. Δοκεῖ οὖν παρατάξει μίαν τινὰ τῶν παρ' αὐτοῖς δοξαζομένων βιβλῶν, ἐν ἧ λέγει· Ἐγὼ φωνῆ ἐξυπνισμοῦ ἐν τῷ αἰῶνι τῆς νυκτός· λοιπὸν ἀρχομαι γυμνοῦν τὴν ἀπὸ τοῦ χάους δυνάμιν.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ τούτων. τούτων C, M. ¹¹ Κέλδης. CF. supra p. 50, 16, 17 noi. ¹² ὀνόματι. ὀνόματα susp. M. ¹³ Καὶ γὰρ. Ἄ γὰρ. C, M. ¹⁴ Cf. S xi. V, 37, p. 734. Ὅρια δὲ ἀστέρων προσαγορεύουσιν ἐν ἑκάστῳ ζωδίῳ, ἐν οἷς ἕκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ ποσῆς μοίρας ἐπὶ ποσὴν μοῖραν πλείστον δύνανται. Ibid. § 20, p. 734 : Οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν δυνάμιν ἔχειν ἡγούνται τοὺς ἀστέρας πρὸς τὸ κακοποιεῖν ἢ μὴ, ἐπὶ τε τῶν κέντρων θεωρουμένων καὶ ἐπὶ ταῖς ἀναφοραῖς, κ. κ. λ. ¹⁵ Ἐπιθλίπειν, κ. τ. λ. hausta ex Sexto l. v, 59, p. 734 Bekker, unde auctorem nostrum correximus collatis supra p. 50 scriptis. ¹⁶ ὡς Sextus, om. C, M. Cf. supra p. 50, 9. ¹⁷ ἢ τετράγωνον — οὖν Sextus om. C, M. ¹⁸ σχηματίζονται Sextus, συσχηματίζονται C, M. ¹⁹ ἐπιθεωροῦντες, καὶ ἐπιθεωροῦσιν Sextus. ²⁰ ἐπὶ. οἱ ἐπὶ Sextus. Cf. supra p. 50, 10. ²¹ τὸ — διάλειμμα. Cf. supra p. 50, 11 : τὰ — διαλείμματα C, M, τὸ — διάστημα Sextus. ²² κατὰ Sextus. Cf. supra p. 50, 11 : καὶ C, M. ²³ οἱ δεῦν. δεῦν C, M, οἱ δεοῖν Sextus. ²⁴ Hæc petita sunt ex Sexto V, 44, p. 735 Ὅν — ἀνθρώπῳ. μὲν τὰ ἄνω C, M. ²⁵ κεφαλῆ — ὑποκείμενα. κεφαλῆ, τὰ δὲ ὑποκείμενα C, M, τῇ κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα Sextus, κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα auctor ipse supra p. 50, 12. ²⁶ μέρη συμπάσχειν. μέρη πάσχειν συμπάσχειν C, M, μέρη συμπάσχει Sextus. ²⁷ ὑπερσηληνοῖς. ἑπουρανοῖς Sextus. ²⁸ Ἀλλὰ γὰρ τίς. Ἄλλη γὰρ τίς C, M, ἀλλὰ τίς Sextus et auctor noster p. 50, 14. ²⁹ ἀσυμπάθεια iidem p. 50, 14 ; συμπάθεια C, M. ³⁰ ὡς ἂν μὴ iidem p. 50, 14, 15, ὡς μὴ C, M. ³¹ Cf. supra p. 50, 16—23. ³² προσαγορεύουσι, καλοῦντες τοπάρχας C, M. ³³ ἑαυτοῦς C. ³⁴ συγκρίναντες C. ³⁵ Περαιτικοί. Περᾶται C, Περαιτῶν M.

Ἡ δύναμις⁶⁶ τοῦ ἀβυσσικοῦ θαλοῦ⁶⁷, ἡ τὸν A
 πηλὸν ἀναβαστάζουσα τοῦ ἀφθάρτου ἀχανοῦς
 διθροῦ, ἡ τοῦ σπᾶσματος δλη δύναμις ὕδατο-
 χρους ἀεικίνητος, φέρουσα τὰ μένοντα, κατ-
 έχουσα τὰ τρέμοντα, ἀπολύουσα τὰ ἐρχόμενα,
 κοφιζουσα τὰ μένοντα, καθαιρούσα τὰ ἀξέοντα,
 πιστὴ οἰκοδόμος τοῦ Ἰχθους τῶν ἀέρων, ἡ τὰ
 ἀνερευγόμενα ἀπὸ τῶν δώδεκα ὀφθαλμῶν ἐντο-
 λῆς ἀπολύουσα, σφραγίδα δηλοῦσα πρὸς τὴν
 μετ' αὐτῶν οἰκοδομοῦσαν τῶν ἐπιφερομένων
 ἀοράτων ὕδατων δύναμις, ἐκλήθη Θάλασσα⁶⁸.
 Ταύτην τὴν δύναμις ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Κρό-
 τον, δεσμοῖς φρουρούμενον, ἐπεὶ ἔσφιγγε τὸ
 σύμπλεγμα τοῦ⁶⁹ πυκνοῦ καὶ ὀμιχλώδους ἀθή-
 λου σκοτεινοῦ ταρτάρου. Ταύτης ἐγένοντο κατ'
 εἰκόνα Κηφεύς, Προμηθεύς, Ἰαπετός. Δύναμις
 πιστευμένη τὴν Θάλασσαν ἀφρονόηλος ἦ⁷⁰
 τὸν ἀνατρέχοντα συριγμὸν ἀπὸ τῶν δώδεκα στο-
 μιάτων τοῖς δώδεκα αὐλοῖς ἀρμόζουσα διαχύνει
 λεπτὴ οὐσα καὶ καθαιρούσα τὴν κατέχουσαν
 λάβρον ἀναφορὰν, καὶ σφραγίζει ἀτραπῶν ὁδοὺς
 αὐτῆς, πρὸς τὸ μὴ πολεμῆσαι ἢ ἐναλλάξει τὸ
 μὴ δι' αὐτῆς θηγάτηρ τυφωρικὴ πιστὴ φύλαξ
 ὕδατων παρτοίων. Ὅνομα αὐτῇ Χορζάρ· ταύτην
 ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Ποσειδῶνα, οὗ κατ' εἰκόνα
 ἐγένετο Γλαῦκος, Μελικέρτης, [p. 129. 130]
 Ἰνώ⁷¹, Νεβρόη⁷². Περισεφαιρωκῶς τὴν δωδε-
 καγώνιον⁷³ πυραμίδα, κύλην εἰς πυραμίδα σκο-
 τίων ποικιλίας χροῶς καὶ ἀπαρτίων πᾶσαν
 τὴν νυκτοχρον. Τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε
 Κόρη, οὗ λειτουργοὶ πέτε· πρῶτος Οὐ, δεύτε-
 ρος Ἀοαί, τρίτος Οὐώ, τέταρτος Οὐωάδ, πέμ-
 πτος⁷⁴. ἄλλοι πιστοὶ οἰκονόμοι αὐτοῦ τῆς
 τοπαρχίας ἡμέρας καὶ νυκτός οἱ ἀναπανόμενοι
 ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῶν. Τοῦτους ἡ ἀγνωσία ἐκά-
 λεσε τοὺς πλυητάς ἀστέρας, ἐξ' ὧν ἡ φθαρτὴ
 γένεσις ἐώρηται⁷⁵. Ἄερος⁷⁶ ἀνατολῆς οἰκονόμος,
 Καρφακωημοχεῖρ, Ἐκκαθβάκαρα· τοῦτους
 ἐκάλεσαν ἡ ἀγνωσία Κουρήτας· ἄρχων ἀνέμων
 τρίτος Ἀριήλ, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένετο Αἰολός,
 Βριάρης. Καὶ ἄρχων δωδεκάωρου νυκτερινῆς
 Σοκλάν, ὃν ἐκάλεσαν ἡ ἀγνωσία Ὅσιριν· τού-
 του κατ' εἰκόνα ἐγένετο Ἄδμητος, Μήδεια, Ἐλ-
 λην, Αἰθουσα. Ἄρχων ἡμερικῆς δωδεκάωρου
 Εὐτώ· οὗτος οἰκονόμος τῆς πρωτοκαμάρου ἀνατο-
 λῆς καὶ αἰθέρου, ὃν⁷⁷ ἐκάλεσαν ἡ ἀγνωσία Ἴσιν.
 Τούτου σημεῖον τὸ κυνὸς ἀστρον, οὗ κατ' εἰκόνα
 ἐγένοντο Πτολεμαῖος ὁ Ἄρσινόςης, Διδύμη, Κλεο-
 πάτρα, Ὀλυμπιάς. Δύναμις Θεοῦ δεξιᾶ, ἣν ἐκά-
 λεσαν ἡ ἀγνωσία Ρέαν, οὗ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο

A testatem. Potestas imi fundi sordidi turbamenti li-
 mum sursum portans incorrupti hinc uliginosi, con-
 vulsionis universa potestas aquatico colore, semper
 mobilis, ferens manentia, cohibens tremantia, ab-
 solvens euntia, levans manentia, tollens augetentia,
 fida dispensatrix restigii aerum, eructatis a duodecim
 oculis injunclionis fruens, sigillum manifestans ad
 potestatem cum iis dispensantem aquarum, quæ in-
 feruntur, invisibilium, vocata est Thalassa. Hanc
 potestatem ignorantia vocavit Cronum, vinculis cu-
 stoditum, quoniam constringebat complexus densi et
 nebulosi cæci tenebricosi tartari. Hujus exstiterunt
 ad imaginem Cæpheus, Prometheus, Japetus. Po-
 testas, cui concredita est Thalassa, mas et semina,
 quæ enascentem sibilum a duodecim oribus duodecim
 B
 tibiolis aptatum diffundit, tenuis natura sua et tollens
 detinentem vehementem anaphoram, et obsignat se-
 mitarum vias ejus, ad non bellandum aut commu-
 landum . . . ejus filia typhonica fidelis custos aqua-
 rum omnigenarum. Nomen ejus Choraar. Hanc igno-
 rantia vocavit Neptunum, cujus ad imaginem exstilit
 Glaucus, Melicertes, Iuo, 186-187 Nebros. Circu-
 mvolutam habens duodecim angulorum pyramidem,
 portam in pyramidem obscurans variis coloribus et
 perficiens totam nocticolorem. Hunc ignorantia vo-
 cavit Coram, cujus ministri quinque, primus U, se-
 cundus Aoai, tertius Uo, quartus Uoab, quintus . . .
 alii fideles dispensatores ejus toparchie diei et noctis
 C
 requiescentes in facultate eorum. Hos ignorantia
 vocavit erraticas stellas, in quibus caduca generatio
 suspensa est Stellæ ortus dispensator, Carphacase-
 meocheir, Eccabbacara. Hos ignorantia vocavit Cu-
 retas. Princeps ventorum tertius Ariel, cujus ad ima-
 ginem exstilit Æolus, Briares. Et princeps dodeca-
 hori nocturni Soclan, quem vocavit ignorantia
 Osirin; hujus ad imaginem exstilit Admetus, Medea,
 Hellen, Æthusa. Princeps dodecahori diurni Euno.
 Sic dispensator protocamari ortus et ætherii, quem
 vocavit ignorantia Isidem. Hujus signum canis
 astrum. cujus ad imaginem exstiterunt Ptolemæus,
 Arsinoe, Didyma, Cleopatra, Olympias. Potestas Dei
 dextra, quam vocavit ignorantia Rheam, cujus ad
 imaginem exstiterunt Attis, Mygdon, Οἰκονο. Po-
 testas sinistra victus facultatem habet, quam vocavit
 D
 ignorantia Cererem, nomen ejus Bena. Hujus ad ima-
 ginem exstiterunt Celeus, Triptolemus, Misyr, Pru-
 zidica. Potestas dextra facultatem habet frugum; hunc
 ignorantia vocavit Lunum, cujus ad imaginem exsti-
 terunt Bumegas, Osianes, Mercurius Trismegistus,
 Carites, Petosiris, Zodarium, Berosus. Astrampsu-

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ Quæ sequuntur tam perplexa sunt, ut omnem medicinam respuant. ⁶⁷ θόλου C. M. ⁶⁸ Θάλασσα. Cf. Berosi Chaldaeor. Hist. quæ supersunt ed. Richter p. 49. 50 : Γενέσθαι φησὶ χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκότος καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ ἐν τούτοις ζωᾷ τερατώδη ἰδιοφυεῖς (al. εἰδιφυεῖς, al. διφυεῖς. . . ἀρχεῖν δὲ τούτων πάντων γυναῖκα ἢ ὄνομα Ὀμόρηκα (al. Ὀμορώκα, al. Marcia) εἶναι δὲ τοῦτο Χαλδαῖστί μὲν Θαλάθθ. Ἑλληνιστί δὲ μεθερμηνεύσθαι θάλαττα (al. θάλασσα)· κατὰ δὲ ἰσόφρον σελήνη (al. οὐ.) Cf. D. Friedrich Münster Religion der Babylonier, Kopenhagen 1827. p. 35—46, et D. F. C. Movers die Phönizier, tom. I, p. 268—86. ⁶⁹ τοῦ. τῆς C. ⁷⁰ ἦ. ἢ C. 7. δαχύνει C. ⁷¹ Ἰνώ. Ἰη C. ⁷² Νεβρόη. Νεφέλη? M. ⁷³ δωδεκαγώνιον pr. C. ⁷⁴ Hic lacuna M. ⁷⁵ αἰώρηται pr. C, ἐώρηται corr. C, ἠώρηται M. ⁷⁶ Ἄερος, Ἀστέρος? ⁷⁷ ὅν. δ C.

chus, Zoroastriis. Potestas ignis sinistra; hunc ignorantia vocavit Vulcanum, cujus ad imaginem exstiterunt Erichthonius, Achilleus, Capaneus, Phaethon, Meleager, Tydeus, Enceladus, Raphael, Suriel, Omphale. Potestates tres mediæ ex aere suspensæ auctores generationis. Has ignorantia vocavit Parcas, quarum ad imaginem exstiterunt domus Priami, domus Lii, Ino, Autonoe, Agave, Athamas, Procne, Danaides, Peliades. Potestas mas et femina semper

188-189 infans, non consenscens, auctrix pulchritudinis, voluptatis, vigoris, appetitus, concupiscentiæ, quem vocavit ignorantia Amorem, cujus ad imaginem exstiterunt Paris, Narcissus, Ganymedes, Endymion, Tithonus, Icarus, Leda, Amynone, Thetis, Hesperides, Iasion, Leander, Hero. Hi sunt proastii usque ad ætherem; sic enim et inscribitur

κρη, Δαναίδες, Πελιάδες. [p. 130. 131.] Δύναμις κάλλους, ἡδονῆς, ἀκμῆς, ὀρέξεως, ἐπιθυμίας, ὅν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ἐρωτα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Πάρις, Νάρκισσος, Γανυμήδης, Ἐρδυμίων, Τιθωνός, Ἰκάριος, Λήδα, Ἀμυμώνη, Θέτις, Ἑσπερίδες, Ἰάσιον, Λέανδρος, Ἡρώ. Οὗτοι εἰσιν οἱ προάστειοι ἕως αἰθέρος· οὕτω γὰρ καὶ ἐπιγράφει τὸ βιβλίον.

15. Perspicuum nemini non facile factum est Peratarum hæresin ab astrologorum translata esse nominibus tenuis. Eandem autem rationem continent etiam reliqui libri eorum, si cui placuerit omnes perustrare. Omnium enim, ut dixi, quæ nata sunt, causas statuunt esse non nata et superjacentia, et ortum esse per defluxionem mundum nostrum, quem specialem illi appellant, et has omnes simul stellas, quæ conspiciuntur in cælo, generationis auctores exstitisse hujus mundi, mutantibus earum nomina, ut comparatione proastiorum instituta licet videre; deinde autem eundem in modum, ut exstiterit mundus a defluxione desuper, sic res mundanas a defluxione stellarum genituram habere et interitum dicunt et administrari. Quandoquidem astrologi norunt horoscopum et mesuramenam et occasum et antimesuranem, et, his stellis alias aliter moventibus propter conversionem semper universi, alias alias declinationes exsistere secundum centrum et centris successiones: aliorum deflectentes astrologorum descriptionem, centrum quidem tanquam deum et monadem et dominum universæ genituræ adumbrant, declinationem autem sinistram, successionem autem dextram. Quando igitur quis, qui in libros eorum incidit, potestatem reperiet apud eos dictam dextram vel sinistram, recurrat ad centrum et declinationem et successionem, et perspiciet clare universam eorum disciplinam esse astrologorum doctrinam.

16. Appellant autem sese Peratas, nihil posse

Ἄττις, Μυθῶν¹⁸, Οἰνώρη. Δύναμις ἀριστερῆ τροφῆς ἐξουσιάζει, ἣν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ἀμητραν, ὄνομα αὐτῆ Βένᾱ· τοῦτον κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Κελδός, Τριπόλεμος, Μίσυρ, Ἀπραξία¹⁹. Δύναμις δεξιᾷ ἐξουσιάζει καρπῶν· τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Μῆγα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Βουμέγας, Ὀσεάνης, Ἐρμῆς τρισμέγιστος, Κουρίτης, Πισσίρις, Ζωδάριον, Βηρωσός, Ἀστράμψυχος, Ζωρδάστρις. Δύναμις πυρὸς εὐώνυμος· τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσεν Ἡραίστοσ, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Ἐριχθόνιος, Ἀχιλλεύς, Κυπανεύς, Φλέγων²⁰, Μελέαγρος, τὰ δὲ ὕμνηκεν, Κέλαδος²¹, Ραφαήλ, Σουριήλ, Ὀμφάλλη. Δύναμις τρεῖς μέσαι τοῦ ἀέρος κρεμάμεναι, αἰτίας γενέσεως. Ταύτας ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Μοίγας, ὧν κατ' εἰκόνα ἐγένοντο οἶκος Πριάμου, οἶκος Λαίου, Ἰνώ, Αὐτορόη, Ἀγανῆ, Ἀθάμας²², Πρόδρασεόθηλυς ἀελ ρηπαίδουσα, ἀγήρατος, αἰτία Ἐρωτα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Πάρις, Νάρκισσος, Γανυμήδης, Ἐρδυμίων, Τιθωνός, Ἰκάριος, Λήδα, Ἀμυμώνη, Θέτις, Ἑσπερίδες, Ἰάσιον, Λέανδρος, Ἡρώ. Οὗτοι εἰσιν οἱ προάστειοι ἕως αἰθέρος· οὕτω γὰρ καὶ ἐπιγράφει τὸ βιβλίον.

15'. Καταφανῆς²³ σύμπασις εὐκόλως γεγένηται ἡ τῶν Περαιτῶν αἵρεσις ἀπὸ τῆς τῶν ἀστρολόγων μεθερημομένη τοῖς ὀνόμασι μόνοις. Τὸν δὲ αὐτὸν τρόπον περιέχει καὶ τὰ ἕτερα αὐτῶν βιβλία, εἰ τιτι φίλον εἴη διὰ πάντων ἐλθεῖν. Πάντων γὰρ, ὡς ἔφην, τῶν γεννητῶν τῆς γενέσεως αἰτία νομίζουσιν εἶναι τὰ ἀγέννητα καὶ τὰ ὑπερκείμενα, καὶ γεγονέναι κατὰ ἀπόβροια²⁴ τὸν κόσμον τὸν καθ' ἡμᾶς, διδιδίχον ἐκεῖνοι καλοῦσι, καὶ τούτους πάντας ὁμοῦ τοὺς ἀστέρας τοὺς θεωρουμένους ἐν τῇ οὐρανῷ τῆς γενέσεως αἰτίους γεγονέναι τοῦδε²⁵ τοῦ κόσμου, ἐναλλάξαντες²⁶ αὐτῶν τὸ ὄνομα, ὡς ἀπὸ τῶν προαστειῶν ἔστι συγκρίναντας εὐρεῖν· δεῦτερον δὲ δὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς γέγονεν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς ἀποβροίας τῆς ἄνω, οὕτως τὰ ἐνθάδε ἀπὸ τῆς ἀποβροίας τῶν ἀστέρων γένεσιν ἔχειν καὶ φθορὰν λέγουσι καὶ διοικεῖσθαι. Ἐπεὶ γοῦν οἱ ἀστρολόγοι ἴσασιν ὠροσκόπον καὶ μεσουράνημα, καὶ ὄσιν καὶ ἀντιμεσουράνημα, καὶ τούτων τῶν ἀστέρων ἄλλοτε ἄλλως κινουμένων²⁷ διὰ τὴν στροφὴν ἀεὶ τοῦ παντὸς ἄλλοτε ἄλλα ἀποκλίματα εἶναι κατὰ κέντρον, καὶ κέντροις²⁸ ἐπαναφορᾶς, ἀλληγοροῦντες τὴν διαταγὴν τῶν ἀστρολόγων τὸ μὲν κέντρον οἰοεὶ θεὸν καὶ μονάδα καὶ κύριον τῆς πάσης γενέσεως ὑποτυποῦσι²⁹, τὸ δὲ ἀπόκλιμα ἀριστερῶν, τὴν δ' ἐπαναφορὰν δεξιῶν. Ὅταν οὖν τοὶ γράμμασις αὐτῶν ἐντυχῶν τις δύναμιν εὐρίσκη παρ' αὐταῖς λεγομένην δεξιᾶν ἢ ἀριστερᾶν, ἀνατρεχέτω ἐπὶ τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀπόκλιμα καὶ τὴν ἐπαναφορὰν³¹, καὶ κατόφεται³² σαφῶς πᾶσαν αὐτῶν τὴν πραγματεῖαν ἀστρολογικὴν διδασκαλίαν καθεστῶσαν.

15'. Καλοῦσι δὲ αὐτοὺς Περάτας, μηδὲν δύνασθαι

VARIAE LECTIONES.

¹⁸. Μυθῶν C, Μυθῶν M. ¹⁹ Ἀπραξία. Πραξιδίχη? ²⁰ Φλέγων. Φαίθων? ²¹ τὰ δὲ ἴηκεν, Κέλαδος. Τέλαος, Κέλαδος M, Τυδεύς, Ἐγμέλαδος? ²² Ἀθάμας C. ²³ Ἰάσιον C, M. ²⁴ Καταφανῆ C. ²⁵ ἀπορία C. ²⁶ τοῦδε. τοὺς δὲ C, M. ²⁷ ἐναλλάξαντας M. ²⁸ κινουμένων. γινόμενων C. ²⁹ κέντροις. κέντρων? ³⁰ ὅπου τυποῦσι. ὅπου τυποῦντες C, M. ³¹ ἀναφορὰν C, M. ³² καὶ κατόφεται. κατ'φεται C, καὶ ὄφεται M.

νομίζοντας τῶν ἐν γενέσει καθεστηκότων διαφυγεῖν ἅ
τὴν ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῖς γεγενημένοις ὠρισμένην
μοῖραν. Εἰ γὰρ τι, φησὶ, [p. 131—133.] γεννητὸν,
ὄλω; καὶ φθείρεται⁹⁹, καθάπερ καὶ Σιδύλλη δοκεῖ,
μόνοι δὲ¹⁰⁰, φησὶν, ἡμεῖς οἱ τὴν ἀνάγκην τῆς γενέ-
σεως ἔγνωκατες καὶ τὰς ὁδοὺς, δι' ὧν εἰσελθῆλυθεν
ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, ἀκριβῶς δεδιδαγμένοι
διελθεῖν καὶ περᾶσαι τὴν φθορὰν μόνωι δυνάμεθα.

Ἔστι δὲ ἡ φθορὰ, φησὶ, τὸ ὕδωρ, οὐδὲ ἄλλω¹⁰¹ τι, φη-
σὶν, ἐφ' ἧσιν ἔταχον ὁ κόσμος; ἢ ὕδατι. Τὸ δὲ ὕδωρ
ἔστι τὸ περισφαιρωκὸς ἐν τοῖς προασταίοις, λέ-
γουσιν, ὁ Κρόνος· δυνάμις γὰρ, φησὶν, ὕδατοχρῶς,
ἦντινα δύναιμι, φησὶ. τούτεστι τὸν Κρόνον, οὐδεὶς
τῶν ἐν γενέσει καθεστῶτων διαφυγεῖν δύναται·
πάση γὰρ γενέσει πρὸς τὸ ὑποκεσεῖν τῇ φθορᾷ
αἰτίας ἐφέστηκεν ὁ Κρόνος, καὶ οὐκ ἂν γένοιτο
γένεσις, ἐν ᾗ Κρόνος οὐκ ἐμποδίζει. Τούτῳ ἔστι,
φησὶν, ὁ καὶ οἱ ποιητὰι λέγουσι τὸ καὶ τοὺς
θεοὺς ἐκφορῶν¹⁰².

Ἴστω γὰρ¹⁰³, φησὶ, τὸδε γαῖα καὶ οὐρανὸς ἐβρύς
καὶ τὸ κατειδόμενον¹⁰⁴ Στυγὸς ὕδωρ. ὅστε μέ-
^[ὑπερθεῖν]
^[γιστος]
¹⁰⁵ Ὀρκος δευροτάτος τε πέλει μακάροισι. θεοῖσιν.

Ὁ μόνων δὲ τοῦτο, φησὶν, οἱ ποιητὰι, λέγουσιν,
ἀλλ' ἦδη καὶ οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, ὧν ἔστι
καὶ Ἡράκλειτος· εἰς, λέγων· Ψυχῆσι γὰρ θάνατος
ὕδωρ γενέσθαι. Οὗτος, φησὶν, ὁ θάνατος καταλαμ-
θάνει τοῦς Αἰγυπτίους ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ μετὰ
τῶν ἀρμάτων αὐτῶν. Πάντες δὲ οἱ ἀγνοοῦντες, φη-
σὶν, εἰσὶν Αἰγύπτιοι. Καὶ τοῦτο ἔστι, λέγουσι¹⁰⁶, τὸ
ἐξελεῖν ἐξ Αἰγύπτου, ἐκ τοῦ σώματος. Αἰγυπτῶν
γὰρ εἶναι μικρὰν τὸ σῶμα νομίζουσι, καὶ περᾶσαι
τὴν θάλασσαν τὴν Ἐρυθρὰν, τούτεστι τῆς φθορᾶς
τὸ ὕδωρ, ὃ ἔστιν ὁ Κρόνος, καὶ γενέσθαι πέραν τῆς
Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τούτεστι τῆς γενέσεως, καὶ
ἐλθεῖν εἰς τὴν ἔρημον, τούτεστιν εἰς τὴν γενέσεως γενέ-
σθαι, ὅπου εἰσὶν ὁμοῦ πάντες οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας
καὶ ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας. Εἰσὶ δὲ, φησὶν, οἱ θεοὶ τῆς
ἀπωλείας οἱ ἀστέρες οἱ τῆς μεταβλητῆς γενέσεως
ἐπιφέροντες τοῖς γινομένοις τὴν ἀνάγκην. Τού-
τους¹⁰⁷, φησὶν, ἐκάλεσε Μωϋσῆς ὄφεις τῆς ἐρήμου
δάκνοντας καὶ διαφθειρόντας τοὺς πεπερακέναι
νομίζοντας τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Δακνομέ-
νοις¹⁰⁸ οὖν, φησὶν, ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ
[p. 133. 134] ἐπέδειξε Μωϋσῆς τὸν ἀληθινὸν ὄφιν τὸν
τέλειον, εἰς ὃν οἱ πιστεύοντες οὐκ ἐδάκνοντο ἐν τῇ ἐρή-
μῳ, τούτεστιν ὑπὸ¹⁰⁹ τῶν δυνάμεων. Οὐδεὶς οὖν, φησὶν,
ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ῥύσασθαι τοὺς ἐκπορευομένους
ἐκ γῆς Αἰγύπτου, τούτεστιν ἐκ σώματος καὶ ἐκ

arbitrantes eorum quæ in genitura nituntur effugere
sortem a genitura iis quæ genita sunt definitam.
Nam si quid, inquit, natum, omnino **190-191** et
perit, sicut etiam Sibyllæ placet. Soli autem, ait,
nos, qui necessitatem genituræ perspexerimus et
vias, quibus intravit homo in mundum, accurate
cognitas habemus, permeare et pervadere inte-
ritum possumus soli. Est autem interitus, ait, aqua,
neque alia quæquam re citius perit mundus quam
aqua. Aqua autem est id quod circumvolvitur in
proasiliis, aiunt, Cronus; potestas enim, inquit,
aqualico colore est ille, quam potestatem, inquit,
hoc est Cronum nemo eorum, qui in genitura ni-
tuntur, effugere potest. Omni enim genituræ, ut
succumbat interitui, in causa Cronus est, nec fieri
potest, ut genitura existat, in qua Cronus non
intercedat. Hoc est, inquit, quod etiam poetæ di-
cunt illud, quod vel ipsos deos terrore percudit :

Scito enim, inquit, hoc tellus et cælum vastum superis
Et destillans Stygis aqua, quod quidem maximum
Jusjurandum et gravissimum est beatis diis.

Non solum autem, inquit, hoc poetæ dicunt, sed
jam etiam sapientissimi Græcorum, quorum est
etiam Heraclitus unus, dicens: Animabus enim mors,
aquam fieri. Hæc mors, inquit, apprehendit Ægyptios
in mari Rubro cum curribus ipsorum. Omnes au-
tem, qui illud ignorant, inquit, Ægyptii sunt. Et
hoc, aiunt, est exiisse ex Ægypto, e corpore.
Ægyptum enim esse parvam corpus arbitrantur, et
transire mare Rubrum, hoc est interitus aquam,
quæ est Cronus, et transiisse mare Rubrum, hoc est
genituram, et pervenisse in desertum, hoc est extra
genituram pervenisse, ubi sunt una omnes dii per-
niciæ et deus salutis. Sunt autem, inquit, dii per-
niciæ stellæ, commutabilis genituræ afferentes iis,
quæ existunt, necessitatem. Hos, inquit, Moses vo-
cavit serpentes deserti mordentes et perdentes eos,
qui se mare Rubrum transgressos esse arbitrantur.
192-193 Morsis igitur, inquit, in deserto filiis
Israel demonstravit Moses verum serpentem, per-
fectum, cui qui considerent non mordebantur in de-
serto, hoc est a potestatibus. Nemo igitur, inquit,
est qui possit salvare et conservare eos, qui exeunt
ex terra Ægypto, hoc est ex corpore et ex hoc
mundo, nisi solus perfectus et plenus plenorum ser-
pens. In hoc, inquit, qui spem reposuit, a serpen-
tibus deserti non perit, hoc est a diis genituræ.

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ Cf. *Oracula Sibyllina ed. Friedlieb Fragm. 2, vs. 1, p. 4* : Εἰ δὲ γεννητὸν ὄλω; καὶ φθείρεται, οὐ δύναται ἄνθρωπος ἐκ μηρῶν μητέρας τε θεὸς τετυπωμένος εἶναι, κ. τ. λ. ¹⁰⁰ ἄλλω. ἄλλως C. ¹⁰¹ ἐκφορῶν. ἐκφορῶν, novum vocabulum, significat haud dubie *terreo*, nisi legendum ἐκφορῶν M. ¹⁰² Hom. *Od. v, 184 sqq.* Ἴστω νῦν τόδε, κ. τ. λ. ¹⁰³ κατειδόμενον C. ¹⁰⁴ μακάροισι C. ¹⁰⁵ Ἡράκλειτος—ὕδωρ γενέσθαι J. Bernaysius in *Ep. critic. ad Bunsenium* l. 1. p. 351, collato Heracliteo fragmento 49 *Schleiermacher* p. 117 : Ψυχῆσι θάνατος ὕδωρ γενέσθαι, ὕδατι δὲ θάνατος γῆν γενέσθαι· ἐκ γῆς δὲ ὕδωρ γίνεσθαι, ἐξ ὕδατος δὲ ψυχῆ. ¹⁰⁶ Ἡράκλειτος, εἰς, λέγων. Ψυχῆσι γὰρ — γενέσθαι C, M, qui pro ei γὰρ scrib. eih ἂν. ¹⁰⁷ ἔστι, λέγουσι. ἐπιλέγουσι C. ¹⁰⁸ Cfr. *IV Mos. XXI, 6 sqq.* ¹⁰⁹ δακνομένους — τοὺς υἱοὺς C. ¹¹⁰ ὑπὸ ἀπὸ C, M.

Scriptum est, inquit, in libro Mosis : Hic, inquit, A serpens est potestas, quam conitata est Mosen, virga conversa in serpentem. Adversarii enim erant, inquit, potestati Mosis in Ægypto magorum serpentes, dii perniciosi, sed omnes eos subiecit et peremit virga Mosis. Universalis serpens, inquit, hic est sapiens Evæ sermo. Hoc, inquit, est mysterium Edem, hoc fluvius ex Edem, hoc signum impositum Cain, ne quis eum reperiens interimeret. Hic est, inquit, Cain, cujus sacrificium non recepit deus hujus mundi, cruentatum autem recepit Abelis; sanguinibus enim gaudet hujus mundi dominus. Illic est, inquit, is, qui extremis diebus specie humana apparuit temporibus Herodis, factus ad exemplar Josephi venditi ex manu fratrum, cujus solius velamen erat varium. Hic, inquit, est factus ille ad exemplar Esau, cujus vel non presentis vesti benedictum est, qui non recepit, inquit, cæcam benedictionem, sed ditescebat extrinsecus, nihil a cæcutiente nactus, cujus vidit faciem Jacob, prouti viderit homo faciem Dei. De hoc, inquit, scriptum est : *Ut Nebrod magnificus venator coram Domino.* Sunt autem hujus æmulatores multi, tot numero, quot conspecti sunt in deserto filiis Israel mordentes, a quibus conservavit morsos perfectus ille, quem statuit Moses. Hoc est, inquit, quod dictum est : *Et quemadmodum Moses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis.* Hujus ad exemplar factus est serpens in deserto æneus, quem statuit Moses. Hujus, inquit, solius effigies in cælo perpetuo est

194-195 in luce conspicua. Illic, inquit, est magni principium, de quo scriptum est. De hoc, inquit, dictum est : *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso, vita est.* In ipso autem, inquit, Eva facta est, Eva autem vita. Hæc autem est, inquit, Eva, mater omnium viventium, communis natura, hoc est deorum angelorum, immortalium mortalium, ratione carentium ratione præditorum; nam qui *omnium* dixit, inquit, omnium dixit. Et si cujus, inquit, oculi beati, hic videbit attollens oculos in cælum serpentis pulchram imaginem in magno principio cæli sese vertentem et existentem principium omnis motus omnibus quæ sunt, et cognoscet sine illo nihil neque cælestium neque terrestrium neque infernalium constitisse. Non nox, non luna, non fruges, non genitura, non divitiæ, non migratio, nec omnino quidquam eorum quæ sunt est sine gubernatore illo. In hoc est, inquit, magnum miraculum, quod cernitur iis in cælo, qui

τοῦδε τοῦ κόσμου, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ τέλειος, ὁ πλήρης τῶν πλεῶν ὄφεις'. Ἐπὶ τοῦτον, φησὶν, ὁ ἐπιπέσας ὑπὸ τῶν ὄφρων τῆς ἐρήμου οὐ διαφθείρεται, τούτῃσιν τῶν θεῶν τῆς γενέσεως. Γέγραπται, φησὶν, ἐν βίβλῳ Μωσέως· Οὗτος, φησὶν, ὁ ὄφεις ὁ ἐστὶν ἡ δύναμις ἡ παρακολουθήσασα τῷ Μωσεί, ἡ ῥάβδος ἡ στρεφομένη εἰς ὄφιν. Ἀνθεστῆκεισαν δὲ, φησὶ, τῇ δυνάμει Μωσέως ἐν ἡγύπτῳ τῶν μάγων οἱ ὄφεις, οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας· ἀλλὰ πάντας αὐτοὺς ὑπέταξε καὶ διέφθειρεν ἡ ῥάβδος Μωσέως. Ὁ καθολικὸς ὄφεις, φησὶν, οὗτός ἐστιν ὁ σοφὸς τῆς Εὐσας λόγος. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ μυστήριον Ἐδέμ, τοῦτο ποταμὸς ἐξ Ἐδέμ, τοῦτο σημεῖον τὸ τεθὲν τῷ Κάιν, ἵνα πᾶς ὁ ἐδρίσκων αὐτὸν μὴ ἀποκτείνῃ. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶ Κάιν ὁ, οὗ τὴν θυσίαν οὐ προσεδέξατο ὁ θεὸς τοῦδε τοῦ κόσμου. Τὴν δὲ ἡμαχμένην προσήκατο τοῦ Ἄβελ· αἷμασι γὰρ χαίρει ὁ τοῦδε τοῦ κόσμου Δεσπότης. Οὗτός ἐστι, φησὶν, ὁ ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐν ἀνθρώπου μορφῇ φανεὶς ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρώδου, γενομένος κατ' εἰκόνα Ἰωσήφ τοῦ πεπραμένου ἐκ χειρὸς ἀδελφῶν, οὗ μόνου τὸ ἐνδύμα ἦν ποικίλον. Οὗτός ἐστι, φησὶν, ὁ κατ' εἰκόνα Ἡσαΐ, οὗ καὶ μὴ παρόντος ἡ στολή εὐλόγηται, ὅς οὐκ ἐδέξατο, φησὶ, τὴν ἀμβλυωπὸν εὐλογίαν, ἀλλ' ἐπλούτησεν ἐξωθεν, οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀμβλυωποῦντος λαθὼν, οὗ εἶδε τὸ πρόσωπον Ἰακώβ ὡς ἀν ἴδοι ἀνθρώπος πρόσωπον θεοῦ. Περὶ τοῦτου, φησὶ, γέγραπται, ὡς Νεβρώδ ῥίγας κυνηγὸς ἐναντι Κυρίου. Εἰσὶ δὲ, φησὶ, τοῦτου ἀντιμίμοι πολλοὶ, τοσαῦτοι ὅσοι ὠφθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ δάκνοντες, ἀφ' ὧν ἐρρύσατο τοὺς δακνομένους ὁ τέλειος ἐκεῖνος, ὃν ἔστησε Μωϋσῆς. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· Καὶ ὃν τρόπον ὕψωσε Μωϋσῆς τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθηναὶ δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτου κατ' εἰκόνα γέγονεν ὁ ὄφεις ἐν τῇ ἐρήμῳ χαλκοῦς, ὃν ἔστησε Μωϋσῆς. Τοῦτου, φησὶ, μόνου τὸ ὁμοίωμα [p. 134. 135] ἐν τῷ οὐρανῷ διὰ παντός ἐστιν φωτὶ ὀρώμενον. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀρχὴ, περὶ ἧς γέγραπται. Περὶ τοῦτου, φησὶν, εἰρηται· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν, πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἐστίν. Ἐν αὐτῷ δὲ, φησὶν, ἡ εὐα γέγονεν, ἡ εὐα ζωὴ. Αὕτη δὲ, φησὶν, ἐστὶν ἡ εὐα, μήτηρ πάντων τῶν ζώντων, κοινὴ φύσις, τούτῃσιν θεῶν ἀγγέλων, ἀθανάτων θνητῶν, ἀλόγων λογικῶν· ὁ γὰρ πάντων, φησὶν, εἰπὼν εἴρηκε πάντων· καὶ εἰ τινος, φησὶν, οἱ ὀφθαλμοὶ μακαρῶν, οὗτος ὄφεται ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ ὄφραως τὴν καλὴν εἰκόνα ἐν τῇ μεγάλῃ ἀρχῇ τοῦ οὐρανοῦ στρεφομένην καὶ γινομένην ἀρχὴν πάσης κινήσεως;

VARIAE LECTIONES.

ἵ ὄφεις ὄφεις C. ὁ Cf. II Mos. iv, 2-4, 17, c. vii, 9-15. ὁ ἐν οἴμ. C. ὁ Cf. I Mos. iii, 1-7. ὁ Cf. I Mos. iv, 15. ὁ Cf. I Mos. iv, 3-5. ὁ φασὶν C, M. ὁ Cf. I Mos. 38, 3 28. ὁ πεπραμένου C. ὁ μόνου C, M. ὁ Cf. I Mos. xxvii, 15 sqq. ὁ ἀμβλυωπὸν Cf. I Mos. xxvii, 1. ὁ Cf. I Mos. xxxiii, 10 : Εἶδον τὸ πρόσωπόν σου, ὡς ἀν τις ἴδοι πρόσωπον θεοῦ. ὁ I Mos. x, 9, ubi ἐναντίον pro ἐναντι. ὁ Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν — ἀνθρώπου. καὶ κατ' M. ὁ Ev. Joan. iii, 14. ὁ Joan. i, 1-4. ὁ εἴρηκε πάντων. εἴρηκε τούτων susp. M.

πᾶσι τοῖς γινομένοις, καὶ γινώσεται ²⁸ ὅτι χωρὶς αὐτοῦ [οὐδὲν] ²⁹ οὔτε τῶν οὐρανίων οὔτε τῶν ἐπιγείων οὔτε τῶν καταχθονίων συνίστηεν· οὐ γὰρ οὐδὲν; οὐ σελήνη, οὐ καρποί, οὐ γένητος, οὐ πλοῦτος, οὐχ ἔδοικτορία, οὐδ' ὄλω; τι τῶν θυτων ἐστὶ δῖχα σημαίνοντος ἐκείνου. Ἐπὶ τοῦτου, ἴφησιν, ἐστὶ τὸ μέγα θαῦμα ὁρώμενον ἐν τῷ οὐρανῷ τοῖς δυναμένοις ἰδεῖν. Κατὰ γὰρ, φησὶ, ταύτην τὴν ἄκραν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὅπερ πάντων ἀπιστότερον τοῖς οὐκ εἰδῶσι, *μισγεται* ²⁷ *δύσιν τε καὶ ἀνατολῇ ἀλλήλαις*. Τουτίστι περὶ οὗ εἶπεν ἡ ἀγνωσία· Ἐν οὐρανῷ

Elleitur ²⁸ *μέγα θαῦμα Δράκων δειροῖο πελώρου*.

Ἐκατέρωθεν δὲ αὐτοῦ ²⁹ παρατέτακται Στέφανος καὶ Λύρα, καὶ κατ' αὐτὴν ἀνωθεν τὴν κεφαλὴν ἄκραν ἐλεεινὸς ἄνθρωπος, ὁ Ἐν γόνασιν ἐστὶν ὁρώμενος.

Δεξιτεροῦ ποδὸς ἄκρον ἔχων ³⁰ *σκολιοῖο Δράκοντος*.

Κατὰ δὲ τὴν νῶτον τοῦ Ἐν γόνασιν ἐστὶν ἀτελής ὄφιν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ κατεσφιγμένος ὑπὸ τοῦ Ὀφιοῦχου, καὶ κωλυόμενος; ἐφάλασθαι τοῦ στεφάνου παρακλειμένου τῷ τελείῳ ὄφει.

ἰ'. Αὕτη ἡ παμποικίλος σοφία τῆς ³¹ Περαιτικῆς αἰρέσεως, ἣν ἐξεῖπειν πᾶσαν δυσχερὲς, οὕτως οὖσαν σκολιάν διὰ τὸ ἐκ τῆς ἀστρολογικῆς δοκεῖν συνεστάναι. Καθὸ οὖν δυνατὸν ἦν, δι' ἄλλων πᾶσαν αὐτῆς τὴν δύναμιν ἐκτεθείμεθα. Ἰνα δὲ δι' [p. 135—137] ἐπιτομῆς τὴν πᾶσαν αὐτῶν γνώμην ἐκθώμεθα, δοκεῖ προσθεῖναι ταῦτα. Ἔστι κατ' αὐτοὺς ³² τὸ πᾶν πατήρ, υἱός, ὕλη· τούτων τῶν τριῶν ἕκαστον ἀπείρους ἔχει δυνάμεις ἐν ἑαυτῷ. Καθίσταται οὖν μέσος τῆς ὕλης καὶ τοῦ πατρὸς ὁ υἱός, ὁ λόγος, ὁ ὄφιν ἀεὶ κινούμενος πρὸς ἀκίνητον τὸν πατέρα καὶ κινουμένην τὴν ὕλην, καὶ ποτε μὲν στρέφεται πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἀναλαμβάνει τὰς δυνάμεις εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἀναλαβὼν δὲ τὰς δυνάμεις στρέφεται πρὸς τὴν ὕλην, καὶ ἡ ὕλη ἀποιοῦς οὖσα καὶ ἀσημάτιστος ἐκτυπῶνται | τὰς ἰδέας ἀπὸ τοῦ υἱοῦ, ἧς ὁ υἱός ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐκτυπώσατο. Ἐκτυπῶνται δὲ ὁ μὲν υἱός ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀβρόχως καὶ ἀλάλως καὶ ἀμεταστάτως, οὕτως ὡς φησὶ Μωϋσῆς ἀπὸ τῶν ῥάβδων τῶν ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων βερυκέναι τὰ χρώματα τῶν ἐγγεκισημένων. Ὁμοίως δ' αὖ καὶ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἐπὶ τὴν ὕλην βερυκέναι τὰς δυνάμεις κατὰ τὸ ἐγγεκισημα τῆς δυνάμειος τῆς ἀπὸ τῶν ῥάβδων ἐπὶ τὰ ἐγγεκισημένα· ἡ δὲ διαφορά τῶν χρωμάτων καὶ ἡ ἀνομιότης βρούσα ἀπὸ τῶν ῥάβδων διὰ τῶν ὁδάτων ἐπὶ τὰ πρόβατα διαφορά, φησὶ, γενέσεώς ἐστι φθαρτῆς καὶ ἀφθάρτου· μᾶλλον δὲ ὡς περ ζωγραφῶν ἀπὸ τῶν ζῶων μηδὲν ἀφαιρούμενος τῇ γραφίδι πάσας ἐπὶ τὸν πίνακα μεταφέρει τὰς ἰδέας ἐγγράφων, οὕτως ὁ υἱός τῇ δυνάμει τῇ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὴν ὕλην τοὺς πατρικοὺς μεταφέρει χαρακτῆρας. Ἔστιν οὖν πάντα τὰ πατρικὰ ἐνθάδε καὶ οὐδὲν. Εἰ γὰρ τις, φησὶν, ἐξισχύσει τῶν ἐνθάδε κατανοηθῆναι ³³ ὅτι ἐστὶ ³⁴ πατρικὸς χαρακτῆρ ἀνωθεν

A possunt cernere. Etenim ad summum eius caput, quod maxime incredibile est iis qui nesciunt, miscetur et occasus et ortus invicem. Hoc est, de quo dixit ignorantia, in caelo.

Voluitur magnum miraculum draco vasti portenti.

Ab utraque autem parte apposita est corona et lyra et ad ipsam superne summum caput miserabilis homo, qui est in genubus, est conspicuus,

Dextri pedis extremum habens juxta vastum draconem.

Ad dorsum autem ejus, qui in genubus est, imperfectus est serpens, ambabus manibus constrictus ab ophiucho et prohibitus attingere coronam adjacentem perfecto serpenti.

17. Hæc pervaria sapientia hæresis Peraticæ, quam edicere universam arduum est, tam pravam illam, quia ex astrologorum arte videtur deducta esse. Quantum igitur fieri poterat, paucis omnem vim ejus exposuimus. Ut autem per compendium **196-197** omnem eorum doctrinam explicemus, placet addere hæc. Est secundum illos universum pater, filius, materia. Horum trium unumquodque infinitas habet potestates in sese. Consedit igitur medius inter materiam et patrem filius, logus, serpens, semper sese movens ad immotum patrem et sese moventem materiam, et aliquando vertitur ad patrem et recipit potestates in personam suam; postquam autem recepit potestates, vertitur ad materiam, et materia, carens qualitate et figura, in se effugit ideas a filio, quas filius a patre in se effugit. Effugitur autem filius a patre ineffabiliter et invocabiliter et intransitive sic uti dicit Moses a virgine ex potisteriis conspicuis fluxisse colores conceptorum fetuum. Similiter autem rursus etiam a filio in materiam fluxisse potestates ad instar infectionis potestatis quæ redundabat a virgine ad conceptus fetus. Differentia autem colorum et dissimilitudo, quæ fluxit a virgine per aquas ad oves, differentia, inquit, generationis est immortalis et immortalis. Potius autem sicut pingens ab animalibus nihil auferens stylo omnes in tabulam transfert species inscribendo, ita filius potestate sua ipsius a patre ad materiam paternam transfert notas. Sunt igitur omnia paterna hic, nec quidquam. Nam si quis, inquit, valebit eorum, qui hic sunt, perspexisse paternam se esse notam desuper translata huc, incarnatam, quasi gravidatione redundante a virga, album quid factus est, ejusdem naturæ cum

VARIÆ LECTIONES.

²⁸ καὶ γινώσεται, γινώσεται C, γινώσεται M. ²⁹ οὐδὲν om. C. ³⁰ Cf. Arat. v. 62 et supra p. 116, 95: *Μίσγεται δύσιν τε καὶ ἀνατολῇ ἀλλήλαις*. ³¹ Cf. Arat. v. 46: *Εἰλεῖται μέγα θαῦμα, Δράκων, περὶ τ' ἀμφὶ τ' ἐπιγῶν Μυρίος*, ei supra p. 116, 84: *Μέγα θαῦμα Δράκοντος πελώρου*. ³² Cf. supra p. 118, 12. ³³ ποδὸς ἄκρον ἔχει Aratus v. 70, ποδὸς ἴχνος ἔχων supra p. 116, 11. ³⁴ τῆς om. C. ³⁵ Cf. I Mos. xxx, 37 sqq. ³⁶ κατανοηθῆναι, καὶ ἐνοηθῆναι C, ὡς ἐνοηθῆναι susp. M. ³⁷ ἐστὶ, ἐστὰς C, M.

patre, qui est in caelis, penitus, et illuc revertitur; A
 sicut autem carebit hac doctrina nec necessitatem
 geniturae intellexerit, ut abortivus, sub noctem na-
 tus, sub noctem peribit. Quando igitur, inquit, di-
 cit Salvator: *Pater vester, qui est in caelis*, illum
 dicit, a quo mutuatus filius notas transtulit huc;
 quando autem dicit: *Vester pater ab initio homicida*
 est, principem et officinem materiae dicit, qui rece-
 pit tradita a filio notas et hic generavit, qui est
198-199 ab initio homicida, nam quod opis
 ejus est, inieritum et mortem gignit. Nemo igitur,
 inquit, potest revertari absque filio nec reverti, qui
 est serpens. Ut enim demisit desuper paternis no-
 tas, sic rursus hinc refert ex somno excitatus et
 factas paternas notas substantiales ex non substan-
 tiali, hinc illuc transferens. Hoc est, inquit, illud
 quod dictum est: *Ego sum porta*. Transfert autem,
 inquit, . . . ut naphtha ignem vadique in se at-
 trahens, vel potius sicuti Hercules lapis ferrum,
 aliud autem nihil, vel sicuti marini accipitris serena
 aurum, aliud autem nihil, vel sicuti ducitur ab
 electro palea, sic, inquit, a serpente retrahitur a
 mundo effligitum perfectum genus ejusdem naturae,
 aliud autem nihil, prouti ab eo demissum est. Ad
 hanc demonstrationem adhibent cerebri resertione-
 nem, ipsam quidem cerebrum assimilantes patri
 propter immobilitatem, cerebellum autem filio,
 propterea quod et movetur et serpentis simile est,
 quod arcano et obscuro modo attrahere ad se per
 glandulam dicitant ex canario emanantem spiri-
 tualem et genitali vim, qua recepta cerebellum
 sicut filius tacite tradit materiae ideas, hoc est in
 medullam dorsalem transmanant semina et genera
 generatorum carnaliter. Hoc exemplo nisi scite vi-
 dentur subintroducere arcana sua tacite tradita
 mysteria, quae eloqui nobis nefas, tamen per ea quae
 dicta sunt pervidere facile est.

ἀπορρέουσιν πνευματικὴν καὶ ζωογόνον οὐσίαν. ἢ ὑποδεξαμένη ἡ παρεγκεφαλὶς ὡσεὶ ὁ υἱός, ἀλά-
 λως ³⁸ μεταδίδωσι τῇ ὑλῇ τὰς ἰδέας, τούτεστιν ἐπὶ τὸν νωτιαῖον μυελὸν διαρρέει τὰ σπέρματα καὶ τὰ γένη
 τῶν γεννωμένων ³⁹ κατὰ σάρκα. Τούτῳ τῷ παραδείγματι χρώμενοι εὐφωῶς δοκοῦσι παρεισάγειν τὰ
 εἰρημένων ἀλάλως ⁴⁰ παραδιδόμενα μυστήρια, ἀ εἰπεῖν ἡμῖν οὐ θέμις, ὅμως ⁴¹ δε νοῆσαι διὰ τῶν
 εἰρημένων εὐκολον.

18. Verum cum Peraticam haeresim mihi videar
 aperte expusuisse et multis manifestam reddidisse
 latentem antea et omnia commiscentem cum omni-
 bus celantemque virus suum, placet nihil jam ultra
 haece arguere, cum sufficiant ad arguendos eos ipso-
 rum placita.

μετανηνεγμένος ἐνόθεε πνευματοποιηθεὶς, ὡσερ ἐγ-
 κισσῆματι τῷ ³⁸ ἀπὸ τῆς ῥάβδου, λευκὸν γέγονει,
 ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὄντι ³⁹. καὶ
 ἐκεῖ ἀνέρχεται ⁴⁰. ἂν δὲ μὴ τύχη τῆς διδασκαλίας
 ταύτης, μηδὲ τὴν ἀνάγκην τῆς γενέσεως ἐπιγυῶν,
 ὡσερ ἔκτρομα ὑπὸ νύκτα γεννώμενον ὑπὸ νύκτα
 ἀπολαίται. Ὅταν οὖν, φησὶ, λέγῃ ⁴¹ ὁ Σωτὴρ· Ὁ
 Πατὴρ ὁμῶν ⁴² ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἐκεῖνον λέγει,
 ἀφ' οὗ ὁ υἱός μεταλαβὼν τοὺς χαρακτῆρας μετετή-
 νοχεν ἐνθ' ἑαυτοῦ· ἑαυτὸν δὲ λέγῃ Ὁ ὁμέτερος πατὴρ ⁴³
 ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος ἐστὶ, τὸν ἀρχοντα καὶ
 δημιουργὸν τῆς ὑλῆς λέγει, ὅς ⁴⁴ ἀναλαβὼν τοὺς θεο-
 δοθέντας ἀπὸ τοῦ υἱοῦ χαρακτῆρας | ἐγέννησεν ἐν-
 θ' ἑαυτοῦ, ὅς ἐστιν ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος· τὸ γὰρ
 ἔργον αὐτοῦ φθορὰν καὶ θάνατον ἐργάζεται. [p. 137.
 B 138] Οὐδεὶς οὖν, φησὶ, δύναται σωθῆναι δίχα ⁴⁵ τοῦ
 υἱοῦ οὐδὲ ἀναλαθῆναι, ὅς ἐστιν ὁ θεός. Ὡς γὰρ πε-
 φνεγεν ἀνοθεν ἀνοθεὶς τοὺς πατρικοὺς χαρακτῆρας, οὕτως
 πάλιν ἐνταῦθεν ἀναφέρει τοὺς ἐξυπνισμένους ⁴⁶ καὶ
 γεγονότας πατρικοὺς χαρακτῆρας ὑποστάτους ἐκ τοῦ
 ἀνοποστάτου ἐνταῦθεν ἐκεῖ μεταφέρων. Τοῦτ' ἐστὶ,
 φησὶ, τὸ εἰρημένον· Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα ⁴⁷. Μεταφέ-
 ρει ⁴⁸ δὲ, φησὶ, καμμοῦσιν ὄφθαλμοῦ βλεφά-
 ρου, ὡσερ ὁ νάφθας ⁴⁹ τὸ πῦρ πανταχόθεν εἰς ἐσω-
 τὸν ἐπισπώμενος, μᾶλλον δὲ ὡσερ ἡ Ἡρακλεία
 λίθος τὸν αἰθῆρον, ἄλλο [δὲ] ⁵⁰ οὐδὲν, ἢ ὡσερ ἡ τοῦ
 θαλασσίου ἰέρακος κερκίς τὸ χρυσίον, ἕτερον δὲ σέ-
 δέν· ἢ ὡσερ ἔγεται ὑπὸ ⁵¹ τοῦ ἤλεκτρου τὸ ἄχρον,
 οὕτω, φησὶν, ὑπὸ τοῦ θρεως ἔγεται πάλιν ἀπὸ τοῦ
 κόσμου ⁵² δὲ ἐξεικονισμένον τέλειον γένος ὁμοούσιον.
 C ἄλλο ⁵³ δὲ οὐδὲν, καθὼς ὑπ' αὐτοῦ κατεπέμφθη.
 Πρὸς ταύτην ⁵⁴ τὴν ἀπόδειξιν φέρουσι τὴν τοῦ ἐγκε-
 φάλου ἀνατομὴν, αὐτὸν μὲν τὸν ἐγκέφαλον ἀπει-
 νίζοντες τῷ πατρὶ διὰ τὸ ἀκίνητον, τὴν δὲ παρεγκε-
 φαλίδα τῷ υἱῷ διὰ τὸ κινεῖσθαι καὶ δρακοντοεοδῆ
 ὑπάρχειν, ἣν ἀρρήτως καὶ ἀσημέντως ἐπισπῶσθαι
 διὰ τοῦ κωναρίου φάσκουσι τὴν ἐκ τοῦ καμαρίου ⁵⁵

ἢ. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὴν Περαιτικὴν αἵρεσιν νομιζῶ
 D φανερῶς ἐκτεθεῖσθαι καὶ διὰ πολλῶν ἐκδηλῶν πα-
 ποιηκέναι διαλαθοῦσαν ⁵⁶ καὶ πάντα πᾶσι ⁵⁷ συντι-
 θεμένην, ἀποκρύπτουσάν τε τὸν ἴδιον ἴδον, δοκεῖ μη-
 δὲν περαιτέρω τούτων κατηγορεῖν, ἱκανῶν ὄντων
 πρὸς κατηγορίαν αὐτῶν τῶν ὑπ' αὐτῶν δογματιζο-
 μένων.

VARIAE LECTIONES.

³⁸ ἐγκισσῆματι τῷ. ἐν κίσσημα τὸ C, ἐγκίσσημά τι τὸ M. ³⁹ ὄλος C, M. ⁴⁰ καὶ ἐκεῖ ἀνέρχεται κατοικεῖ
 ἀνέρχεται C, κατ' οἰκίαν ἔρχεται M. ⁴¹ λέγῃ. λέγει C. ⁴² Cf. Ματθ. ιη 11; v. 48; ἠλὶθ. ⁴³ Cf. Ev.
 Joan. viii, 44: Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὁμῶν θέλει
 ποιεῖν· ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς κ. τ. λ. ⁴⁴ ὅς. ὡς C. ⁴⁵ δίχα. διὰ C, M. ⁴⁶ ἐξυπνισμούς C.
⁴⁷ Ev. Joan. x. 7. ⁴⁸ Homocoteleuton verbi φησὶ in causa suis videtur, cur intermedia exciderent.
⁴⁹ νάφθας· ἀνάφθας C, M. ⁵⁰ δὲ οἷον C. ⁵¹ ὑπὸ ἀπὸ C, M. ⁵² ἄλλο. ἄλλοι C. ⁵³ Cf. supra p. 128,
 88 sqq. ⁵⁴ καμαρίου, μακαρίου C, ἐγγρανίου sup. M. Tu cfr. supra p. 128 95, 96. Ὁ μὲν γὰρ
 ἐγκέφαλος ἀνατμηθεὶς ἐνθὸν ἔχει τὸ καλούμενον καμάριον, κ. τ. λ. ⁵⁵ ἀλλάλως C. ⁵⁶ γενομένων C, M.
⁵⁷ ἀλλάλως C. ⁵⁸ ὅμως. πολλῶν C. πολλοῖς susp. M. ⁵⁹ διαλαθοῦσαν, θεὶ λαθοῦσαν C. ἕως ἄρτι λαθοῦσαν
 susp. M. ⁶⁰ πάντα πᾶσι. παντάπασι C, M.

19. Ἴδωμεν οὖν τί λέγουσιν οἱ Ἑλληνικοὶ. Τούτους δὲ ἄ-
 κει⁶⁰ τῶν ὄλων εἶναι τρεῖς ἀρχὰς περιωρισμένας, ἐκά-
 στην δὲ τῶν ἀρχῶν ἀπείρους ἔχειν δυνάμεις. Δυνάμεις⁶¹
 δ' αὐτῶν λεγόντων [μ. 138. 139] λογίζεσθω ὁ ἀκούων
 τοῦτο αὐτοὺς λέγειν· Πᾶν ὃ τι ναίηται ἐπινοεῖς ἢ καὶ
 παραλείπει· μὴ νοηθῆν, τοῦτο ἐκάστη⁶² τῶν ἀρχῶν
 πέφυκε γενέσθαι, ὡς ἐν ἀνθρωπίνῃ⁶³ ψυχῇ πᾶσα
 ἤτις οὖν⁶⁴ διδασκομένη τέχνη· οἴονε, φησί, γενήσε-
 ται⁶⁵ τοῦτο τὸ παιδίον αὐλητής, ἐγγροῖσαν αὐλητῆ,
 ἢ γεωμέτρης γεωμέτρῃ, γραμματικῆ γραμματικῆς,
 τέκτων τέκτωνι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀπάσαι· τέχναις ἐγ-
 γῆς γινόμενον ὁμοίως συμβῆσεται. Αἱ δὲ τῶν ἀρχῶν,
 φησὶν, οὐσίαι φῶς καὶ σκότος· τούτων δὲ ἔστιν ἐν
 μέσῳ πνεῦμα ἀκέραιον· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ | τεταγμέ-
 νον ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ὅπερ ἐστὶ κάτω, καὶ τοῦ
 φωτός, ὅπερ ἐστὶν ἄνω, οὐκ ἔστι πνεῦμα, ὡς ἀνέμου
 βίπῃ⁶⁶ ἢ λεπτῇ τις αἰθρᾷ νοηθῆναι δυναμένη, ἀλλ'
 οἴονε μύρου τις ὁσμὴ ἢ θυμιάματος ἐκ συνθέσεως
 κατεσκευασμένου λεπτῆ, διοδύουσα δύναμις ἀνεπι-
 νοητῆ τι καὶ χεῖρτονι ἢ λόγῳ ἔστιν ἐξείκειν φορᾶ
 εὐωδία·⁶⁷ Ἐπειδὴ δὲ⁶⁸ ἄνω ἐστὶ τὸ φῶς, καὶ κάτω
 [τὸ] σκότος, καὶ τούτων, ὡς ἔφη, τοιοῦτον τρόπον⁶⁹
 μέσον τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς·⁷⁰ πέφυκε καθάτερ ἀκτῆς
 ἡλίου⁷¹ ἄνωθεν ἐλλάμπειν⁷² εἰς τὸ ὑποκαίμενον σκό-
 τος, ἀνάπαλιν δὲ ἢ τοῦ πνεύματος εὐωδία μέσῳ
 ἔχουσα⁷³ τέξιν ἐκτελεῖται καὶ φέρεται πανταχῇ, ὡς
 ἐπὶ τῶν ἐν πυρὶ θυμιάματων τὴν εὐωδιαν πανταχῇ
 φερομένην ἐπεγνώκαμεν τοιαύτης· δι' οὐσίας τῆς δυ-
 νάμεως τῶν διηρημένων⁷⁴ τριχῶς, τοῦ πνεύ-
 ματος καὶ τοῦ φωτός ὁμοῦ ἢ δύναμις ἔστιν ἐν τῷ
 σκότει τῷ⁷⁵ κάτωθεν αὐτῶν τεταγμένῳ. Τὸ δὲ σκό-
 τος ὕδωρ ἐστὶ φοβερόν, εἰς ὃ κατέσπασται καὶ με-
 ενήκεται εἰς τὴν τοιαύτην φύσιν μετὰ τοῦ πνευμα-
 τος τὸ φῶς. Τὸ δὲ σκότος· ἀσύνετον οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ
 φρόνημον πανταχῶς, καὶ οἶδεν⁷⁶ ὅτι, ἐν ἀπαρθῇ τὸ
 φῶς ἀπὸ τοῦ σκότους, μένει τὸ σκότος ἔρημον, ἀφα-
 νές, ἀλαμπές, ἀδύναμον, ἀπρακτόν, ἀσθενές. Δὲ
 πάση φρονήσει καὶ συνέσει βιάζεται κατέχειν εἰς
 αὐτὸ⁷⁷ τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν σπινθῆρα⁷⁸ τοῦ φω-
 τὸς μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας. Καὶ τούτων
 ἔστιν ἰδεῖν τῆς φύσεως εἰκόνα κατὰ πρόσωπον
 ἀνθρώπου, κόρην ὀφθαλμοῦ, σκοτεινὴν ἐκ τῶν
 ὑποκαίμενων ὑδάτων, πεφωτισμένην πνεύματι.
 [p. 139—141] Ὡς οὖν ἀντιποιεῖται τὸ σκότος τῆς
 λαμπρότης, ἵνα ἔχη τὴν σπινθῆρα δουλεύοντα καὶ
 βλέπει⁷⁹, ὁμοίως ἀντιποιεῖται τὸ φῶς καὶ τὸ πνεῦμα
 τῆς δυνάμεως τῆς αὐτῶν· καὶ σπυδούσων ἄραι καὶ
 ἀναχομίεσθαι πρὸς αὐτάς⁸¹ τὰς μεμιγμένας αὐ-
 τῶν δυνάμεις εἰς τὸ ὑποκαίμενον ὕδωρ σκοτεινὸν

19. Videamus igitur, quid dicant Sethiani. His placet universi esse tria principia descripta, singula autem principia infinitas 200-201 habere potestates. Cum autem potestates dicunt, reputet qui audit hoc eos dicere : Quodcumque cognitione cognoscis, vel forte prætermittis inuegnitum, hoc unumquodque principiorum fieri potest, ut in humana anima omnis quæ docetur ars, veluti, inquit, evadet hic infans tibicen per tempus usus institutione tibicinis, aut geometra geometræ, grammatici grammaticus, faber fabri, et in cæterarum omnium artium consortium adductus similiter cadet. Principiorum autem, inquit, nature lux et tenebræ, harum autem intermedius spiritus impermixtus. Spiritus autem intermedius positus inter tenebras, B quæ sunt infra, et lucem, quæ est supra, non est spiritus ut venti vis aut tenuis quædam aura, quæ sentiri potest, sed tanquam unguenti quidam odor vel suffimenti ex mistura fabricati, tenuis, permeans potestas insensibili quadam et vehementiori, quam quæ verbis exprimitur, vi odoramenti. Quodquidem autem supra est lux et infra tenebræ et hanc intermedius, ut dicebam, in hunc modum spiritus, lux autem illa nata est, ut tanquam radius solis desuper illucescat in subjacentes tenebras, rursus autem spiritus intermedium, medium tenens lucem, expanditur et fertur in omnes partes, ut in suffimenti igni impositis odoramentum in omnes partes sese diffundens cognovimus; — cum hæc igitur sit potestas trifariam divisorum principiorum : spiritus et lucis simul potestas est in tenebris infra ipsa positis. Tenebræ autem sunt aqua terribilis, in quam derepta est et translata in talem naturam cum spiritu lux. Tenebræ autem mente non carent, sed prædictæ prorsus sunt, et norunt, ubi abstractatur lux a tenebris, manere tenebras desolatas, vine luce, sine splendore, sine vi, sine efficacia, debiles. Quapropter omni ratione et cogitatione nituntur continere in sese splendorem et scintillam lucis eam spiritus odoramento. Et horum est videre naturæ imaginem in facie hominis, pupillam oculi, tenebrosam ex subjacentibus aquis, illustratam 202-203 spiritu. Sicuti igitur sectantur tenebræ splendorem, ut habeant scintillam servientem et cerant, ita sectatur lux et spiritus potestatem sui ipsorum, et nituntur tollere et recipere ad sese mixtas ipsorum potestates in subjacentem aquam tenebrosam et terribilem. Omnes autem potestates trium principiorum, quæ sunt numero infinitas in-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ Cf. epistolæ. infra l. x. e. 11, p. 316—18. ed. Oxon. ⁶¹ Δυνάμεις — λογίζεσθω. Δύναται δὲ αὐτῶν λεγόντων λογίζεσθαι l. Barnaysius in *Ep. crit. ad Bunsenium* p. 318. ⁶² δ'. δι' C. ⁶³ ἐκάστη C. ἐκάστη M., Barnaysius. Cf. infra p. 316, 62 ed. Oxon. ⁶⁴ ἀνθρωπίν (sic) ψυχῇ C. ⁶⁵ ἤτις οὖν C. ⁶⁶ γίνηται C. γένοτο Barnaysius. ⁶⁷ ἀνέμου βίπῃ. ἀνεμος; ἢ βίπῃ C, M. ⁶⁸ φορᾶ εὐωδίας. εὐωδία C, M. cf. infra p. 316, 62 ed. Ox. ⁶⁹ Ἐπειδὴ δὲ. Ἐπειδὴ, Ἐπει δὲ M. ⁷⁰ τὸ om. C. ⁷¹ τρόπον, τρόπον ὅν C., τρόπον ὅν M. cf. p. 316, 63 ed. Ox. ⁷² τὸ δὲ φῶς. τὸ φῶς M; cf. infra l. l. ⁷³ ἀκτῆς ἡλίου. δὴ τις ἡλίου C, δὴ τις ἡλιος M; cf. infra p. 316, 64. ⁷⁴ ἐλλάμπειν ἐλλάμπει M. ⁷⁵ εὐωδία διαμέση ἔχουσαν C; cf. p. 316, 65. ⁷⁶ διηρημένων. εἰρημένων C, M.; cf. p. 316, 66. ⁷⁷ τοῦ κάτωθεν C. ⁷⁸ 85. οἶδεν. οὐδὲν E. ⁷⁹ εἰς αὐτὸν C. ⁸⁰ τὴν σπινθῆρα. σπινθῆρα C, M; cf. p. 317, 76. ⁸¹ δουλεύονται C. ⁸² βλέπει C. ⁸³ αὐτάς 59 C, M.

finite, sunt singule secundum naturam suam mente præditæ et intelligentia. Innumerabiles autem multitudi-
 tudine et mente præditæ cum sint intelligentia-
 que, ubi manebunt per se, quiescunt omnes; ubi
 autem propinquabit potestas potestati, dissimilitudo
 juxtapositionis efficit motum quemdam et actionem
 a motu figuratam per concursum juxtapositionis
 congressarum potestatum. Fit enim potestatum
 concursus tanquam figura sigilli per concursum
 redita consimiliter effiguranti eas quæ admoventur
 essentias. Cum igitur infinite numero trium
 principiorum sint potestates exque infinitis pote-
 statibus infiniti concursus, necessario nascuntur in-
 finitorum sigillorum imagines. Nascitur igitur ex
 primo trium principiorum concursu magni magna
 quedam species sigilli, cælum et terra. Formam
 autem habent cælum et terra utero consimilem,
 umbilicum habenti medium, et si quis, inquit, sub
 oculos subjicere volet hanc formam, gravidum ute-
 rum cujuscunque voluerit animalis per artem scru-
 tetur et reperiet effigiem cæli et terræ eorumque,
 quæ in medio omnium incommutabiliter subjacent.
 Facta autem est cæli et terræ forma talis quasi
 utero consimilis per primum concursum. Rursus au-
 tem in medio cæli et terræ existerunt infiniti po-
 testatum concursus. Et unusquisque concursus non
 aliud quidquam efficit et effiguravit quam sigillum
 cæli et terræ consimile utero. In terra autem rur-
 sus enata sunt ex infinitis sigillis diversorum ani-
 malium infinite multitudines. In hanc **204-205**
 autem omniem quæ sub cælo est in diversis anima-
 libus infinitatem dispersum est et divisum cum luce
 spiritus superne odoramentum. Natum igitur est ex
 aqua primigenium principium, ventus gravis et ve-
 hemens et omnis generationis auctor. Fervorem
 enim quemdam incutiens aquis ab aquis excitat
 undas. Undarum autem motus qui quasi quidam
 impetus est.... gravidam factam esse hominis aut
 mentis, quando sub spiritus impetu intenditur. Ubi
 autem hæc unda a vento ex aqua excitata et gra-
 vida facta ad naturam suam generamen femellæ
 concepit in sese, continet lucem superne despar-
 sam cum spiritus odoramento, hoc est mentem fi-
 guratam in diversis speciebus suis, quæ lux est
 perfectus Deus, qui ex non genita superne luce et
 spiritu delatus in humanam naturam tanquam in
 templum vi naturæ et venti motu, generatus ex

καὶ φοβερὸν. Πᾶσαι δὲ αἱ δυνάμεις τῶν τριῶν ἀρχῶν
 οὐσαι κατ' ἀριθμὸν ἀπειράκι; ἀπειροὶ εἰσιν ἐκάστη
 κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυτῆς φρόνιμα καὶ νοεραί·
 ἀναριθμητοὶ δὲ τὸ πλῆθος ⁶⁶, φρόνιμοί τε ⁶⁷ οὐσαι
 καὶ νοεραί, ἐπειδὴν μένωσι κατ' αὐτάς, ἡσυχάζουσαι ⁶⁸
 πᾶσαι· ἐὰν δὲ πλησιάζῃ δυνάμεις δυνάμει, ἡ ἀν-
 ομοιότης τῆς παραθέσεως ἐργάζεται κίνησιν τινα καὶ
 ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς κινήσεως μεμορφωμένην κατὰ
 τὴν συνδρομὴν τῆς παραθέσεως τῶν συνελθουσῶν
 δυνάμεων. Γίνεται γὰρ τῶν δυνάμεων ἡ συνδρομὴ
 οἶονε ⁶⁹ τις τύπος σφραγίδος κατὰ συνδρομὴν ἀπο-
 πληγεί ⁷⁰ παραπλήσιος πρὸς τὸν ἐκτυπῶντα τὰς ἀνε-
 φερομένας οὐσίας. Ἐπεὶ οὖν ἀπειροὶ μὲν κατ' ἀρ-
 θμὸν τῶν τριῶν ἀρχῶν αἱ δυνάμεις, ἐκ δὲ τῶν ἀπειρῶν
 δυνάμεων ἀπειροὶ συνδρομαί, ἀναγκαίως γηγόνεσιν
 ἀπείρων σφραγίδων εἰκόνες. Αὗται οὖν εἰσιν αἱ ἐλ-
 κόνες αἱ τῶν διαφόρων ζώων ἰδέαι. Γέγονεν οὖν ἐκ
 πρώτης τῶν τριῶν ἀρχῶν συνδρομῆς μεγάλης με-
 γάλῃ τις ἰδέα σφραγίδος, οὐρανὸς καὶ γῆ ⁷¹. Σχῆμα ⁷²
 δὲ ἔχουσιν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ μήτρα παραπλήσιον
 τὸν ὀμφαλὸν ἐχούση μέσον, καὶ εἰ, φησὶν, ὑπὸ ἔξω
 ἀγαγεῖν θέλει τις τὸ σχῆμα τοῦτο, ἔγκυον μήτραν
 ὁποῖου βούλεται ζῶου τεχνικῶς ἐρευνήσάτω, καὶ εὐ-
 ρήσει τὸ ἐκτύπωμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ
 τῶν ἐν μέσῳ πάντων ἀπαρλλάκτως ⁷³ ὑποκειμέ-
 νων ⁷⁴. γέγονε δὲ οὐρανοῦ καὶ γῆς τὸ σχῆμα τσιούτου
 οἶονε μήτρα παραπλήσιον ⁷⁵ κατὰ τὴν πρώτην
 συνδρομὴν ⁷⁶. Ἐν δ' αὖ τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
 τῆς γῆς ⁷⁷ γηγόνεσιν ἀπειροὶ δυνάμεων συνδρομαί.
 Καὶ ἐκάστη συνδρομὴ οὐκ ἄλλο τι εἰργάσατο καὶ
 ἐξετύπωσεν ἢ σφραγίδα οὐρανοῦ καὶ γῆς ⁷⁸ παρα-
 πλήσιον μήτρα. Ἐν αὖ γῆ ⁷⁹ δὲ ἀνέφυσαν ἐκ τῶν
 ἀπείρων σφραγίδων διαφόρων ζώων ἀπειρα πλήθη ⁸⁰.
 Εἰς δὲ ταύτην πᾶσαν τὴν ⁸¹ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἐν τοῖς
 διαφόροις ζώοις ἀπειρίαν ⁸² [p. 141. 142] κατεσπαρ-
 ται καὶ καταμεμέριται μετὰ τοῦ φωτὸς ἡ τοῦ πνεύ-
 ματος ἀνωθεν εὐδία. Γέγονεν οὖν ἐκ τοῦ ὕδατος
 πρωτόγονος ἀρχὴ ἀνεμῆς σφοδρῆς καὶ λάβρος καὶ
 πάσης γενέσεως αἰσίου. Βρασμὴν γὰρ τινα ἐμπροσθ
 τοῖς ὕδασι ἀπὸ τῶν ὕδατων διεγείρει κύματα· ἡ δὲ
 τῶν κυμάτων κίνησις ⁸³, οἶονε τις οὐσα ὄρη ⁸⁴. . .
 . . ἐγκύμονα γηγόνεσιν τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ νοῦ ⁸⁵,
 ὅπταν ὑπὸ τῆς τοῦ πνεύματος ὄρης ὀργήσασα ⁸⁶
 ἐπείγεται. Ἐπὴν δὲ τοῦτο τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κύμα
 ἐκ τοῦ ὕδατος ἐγεθῆν καὶ ἐγκυμον εἰργασμένον ⁸⁷
 τὴν φύσιν γέννημα θηλείας εἰλήφῃ ⁸⁸ ἐν ἑαυτῷ,
 κατέχει ⁸⁹ τὸ κατεσπαρμένον ζῶς ἀνωθεν μετὰ τῆς

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ φρόνιμοι, νοεραί, ἀναριθμητοὶ τὸ πλῆθος C, M. ⁶⁷ τε. δὲ C, M. ⁶⁸ ἡσυχάζουσαι C. ⁶⁹ οἶονε. οἶονε εἰ
 Bernaysius. ⁷⁰ ἀποπληγεί. ἀπὸ πληγῆς C, M; ἀποπλάσῃ Bernaysius. ⁷¹ ἰδέα, σφραγὶς οὐρανοῦ καὶ γῆς
 C, M. ἰδέα σφραγίδος οὐρανοῦ καὶ γῆς Bernaysius. ⁷² Cf. infra p. 317, 89 ed. Ox. ⁷³ ἀπαρλλάκτως C.
⁷⁴ ὑποκειμένον C, M. Bernaysius. ⁷⁵ παραπλήσιον κατὰ παραπλήσιον. Κατὰ C, M. ⁷⁶ συνδρομὴν Ἐν
 συνδρομῇ ἐν C, M. ⁷⁷ 20 δ' αὖ τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς Bernaysius; αὐτῷ μέσῳ τῷ οὐρανῷ καὶ
 τῇ γῆ C, M. ⁷⁸ οὐρανῷ καὶ γῆ C. ⁷⁹ αὖ γῆ, αὐτῇ C, M. ⁸⁰ πλήθη. πλείον C. ⁸¹ πᾶσαν τὴν Bernaysius;
 πᾶσαν ἢ C; πᾶσα ἢ susp. M. ⁸² ἀπειρίαν Bernaysius; ἀπειρία C, M. ⁸³ κίνησις. γενέσις C, M. Bernaysius.
 Cf. infra p. 317, 96 ed. Ox. Ἐκ τῆς τῶν ὕδατων κινήσεως. ⁸⁴ Post ὄρη κινεῖται excidisse ex tenore dis-
 putationis manifestum sit, idque confirmat Epitome iis, quæ de serpentis sibilo apponit. ⁸⁵ 31. τοῦ ἀνθρώ-
 που ἢ τοῦ νοῦ Bernaysius; τὸν ἀνθρώπον. ἢ τὸν νοῦν C, M. ⁸⁶ ὀργήσασα. ὀρησάσα C, M. Cf. infra
 p. 317, 98 ed. Ox. Ἐγκυμον εἰργασμένον ἐγκύμονα ἐργασάμενον C, M, Bernaysius. ⁸⁷ εἰλήφῃ Ber-
 naysius; εἰληφὸς corr. C, M; εἰληφῶς pt C. ⁸⁸ κατέχει Bernaysius καὶ ἔχον C, M.

τοῦ πνεύματος εὐωδίας, τριτάτοι ⁷, νοῦν μεμορφω-
 μένων ἐν τοῖς διαφόροις εἶδουσιν, ὃ ἐστὶ τέλειος θεός ⁸,
 ὃς ἐξ ἀγεννήτου φωτὸς ἄνωθεν καὶ πνεύματος; κατε-
 νηνεγμένος ⁹ εἰς ἀνθρωπίνην φύσιν, ὡσπερ εἰς
 νεόν, φορᾷ φύσεως καὶ ἀνέμου κινήματι, γεννηθεὶς
 ἐξ ὕδατος, συγκεκραμένος ¹⁰ καὶ καταμεμιγμένος
 τοῖς σώμασιν οἷον· ἄλλας τῶν ¹¹ γενομένων ὑπάρ-
 χων ¹² καὶ φῶς τοῦ σκότους, ἀπὸ τῶν σωμάτων
 σκευδῶν ¹³ λυθῆναι καὶ μὴ δυνάμενος τὴν λύσιν εὐ-
 ρεῖν καὶ τὴν διέξοδον ἑαυτοῦ· καταμέμικται γὰρ
 σπινθήρ τις ἐλάχιστος ἀπ.
 ἄσμα ἄνωθεν ἀ. νος δίκην ἐν τῷ
 λυσυκρίτοις πολλῶν, ὡς, φησὶν ¹⁴, ἐν
 τῷ φαλμῷ λέγει. Πᾶσα οὖν φροντίς καὶ ἐπιμέλεια
 τοῦ φωτὸς ἄνωθεν ἐστὶ ¹⁵, πῶ; καὶ τίνα τρόπον ἀπὸ
 τοῦ θανάτου τοῦ πονηροῦ καὶ σκοτεινοῦ σώματος
 ἀπολυθεῖ ¹⁶ ὁ νοῦς ἀπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ κάτωθεν, ὃ
 ἐστὶν ὁ ἀνεμος; ἐν βρασμῷ ¹⁷ καὶ ταραχῇ ἐπιχειρᾶς
 κύματα καὶ γεννήσας νοῦν τέλειον υἱὸν ἑαυτοῦ, οὐκ
 ὄντα ἴδιον ἑαυτοῦ κατ' οὐσίαν. Ἄνωθεν γὰρ ἦν ἄκτις
 ἀπὸ τοῦ τελείου φωτὸς ἐκείνου, ἐν τῷ σκοτεινῷ ¹⁸
 καὶ φοβερίῳ καὶ πικρῷ καὶ μισρῷ ὕδατι κεκρατ-
 μένος ¹⁹, ὅπερ ἐστὶ πνεῦμα φωτεινὸν ἐπιφερόμενον
 ἐπίνω τοῦ ὕδατος ²⁰. ἐπι οὖν ημά-
 των κύματα. διαφόροις γ.
 [p. 142, 143] εσι μήτρα τίς κατε-
 σπαρμέν. ὡ; ἐπὶ πάντων τῶν ζώων
 θεωρεῖται. Ὁ δὲ ἀνεμος λάβρος ὁμοῦ καὶ σφοδρὸς ²¹
 φερόμενός ἐστι τῷ συρίγματι ²² ὅρει παραπλήσιος ²³.
 Πρῶτον οὖν ἀπὸ τοῦ ἀνέμου, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ
 ὄφρα; ἡ ἀρχὴ τῆς γεννήσεως τὸν εἰρημένον τρόπον
 γέγονε, πάντων ὁμοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς γεννήσεως εἰ-
 ληφότων. Ἐπεὶ οὖν κατελήπται τὸ φῶς καὶ τὸ
 πνεῦμα εἰς τὴν ἀκάθαρτον, φησὶ, καὶ πολυτήμονα
 μήτραν ἄτακτον, εἶσω ²⁴ ὃ ὄφρι; εἰσερχόμενος, ὃ
 ἀνεμος τοῦ σκότους, ὃ πρωτόγονος τῶν ὑδάτων,
 γεννᾷ τὸν ἀνθρωπον, καὶ ἄλλο οὐδὲν εἶδος οὔτε ἀγαπᾷ
 οὔτε γνωρίζει ἡ ἀκάθαρτος μήτρα. Ὁμοιωθεὶς οὖν ὁ
 ἄνωθεν τοῦ φωτὸς τέλειος λόγος τῷ θηρίῳ τῷ ὄφει,
 εἰσῆλθεν ²⁵ εἰς τὴν ἀκάθαρτον μήτραν, ἐξαπατήσας
 αὐτὴν τοῦ θηρίου τῷ ὁμοιώματι, ἵνα λύσῃ τὰ δεσμὰ
 τὰ περικείμενα τῷ τελείῳ νῷ τῷ γεννωμένῳ ἐν ἀκα-
 θαρσίᾳ μήτρας ὑπὸ | τοῦ πρωτοτόκου ²⁶ τοῦ ὕδατος,
 ὄφρα; ἀνεμος. Θηρίου ²⁷ αὐτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ τοῦ
 δούλου μορφή ²⁸, καὶ αὐτὴ ἡ ἀνάγκη τοῦ κατελοεῖν
 τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς μήτραν παρθένου. Ἄλλ' οὐκ ἐστὶ,
 φησὶν, ἀρκετὸν τὸ εἰσεληλυθῆναι τὸν τέλειον
 ἀνθρωπον, λόγον, εἰς μήτραν παρθένου καὶ λῦσαι τὰς
 ὀδύνας ²⁹ τὰς ἐν ἐκείνῳ τῷ σκότει· ἀλλὰ γὰρ
 μετὰ τὸ τὰ ἐν μήτρᾳ ³⁰ μυστήρια μυστῆρα ³¹ εἰσελθεῖν
 ἀπελούσατό καὶ ἐπιε τὸ ποτήριον ³² ζώντος

A aqua, conflatus et commistus corporibus tanquam
 sal quidam eorum quæ existunt, et lux tenebra-
 rum, a corporibus nitens liberari nec valens libera-
 tionem reperire et exitum suum; immista est enim
 scintilla quædam tenuissima.

 ut, inquit, in Psalmo dicit. Omnis igitur cura et cogi-
 tatio lucis superne delatæ est, quomodo et qua
 ratione a morte mali et tenebrosi corporis liberetur
 mens a patre qui inferne est, quod est ventus, qui
 in fervore et turba excitavit undas et generavit
 mentem perfectam filium suum, non illum prop-
 rium suum ad naturam. Superne enim erat, scin-
 tilla a perfecta luce illa, in tenebrosa et terribili
 et amara et fœda aqua superatus, quod est spiritus
 lucidus illatus super aquam. Cum igitur.

 206-207 ut in omnibus
 animalibus conspicitur. Ventus autem acer simul et
 vehemens sese inferens, sibilo suo est consimilis
 serpentis. Primum igitur a vento, hoc est a serpente
 principium generationis in eum quem diximus no-
 dum existit omnium simul, quæ principium gene-
 rationis ceperunt. Postquam igitur comprehensa
 est lux et spiritus in impurum, inquit, et calamito-
 sum uterum inconditum, intus serpens intrans
 ventus tenebrarum, primigenius aquarum, generat
 hominem, nec aliam ullam speciem nec amat nec
 cognoscit impurus uterus. Assimilatus igitur su-
 perne deveniens lucis perfectus logus bestię ser-
 penti intravit in impurum uterum fallens enim si-
 militudine bestię, ut solvat vincula circumjecta
 perfectæ menti generate in impuritate uteri a
 primigenio aquæ, serpente, vento. Bestię, inquit,
 hæc est servi forma et hæc necessitas, cur descen-
 deret logus Dei in uterum Virginis. Sed non, inquit,
 sufficiens est intrasse perfectum hominem, logum,
 in uterum Virginis et solvisse graves dolores qui
 sunt in illis tenebris; at enim priusquam in fœda
 uteri mysteria intravit, ablutus est et bibit poculum
 vivæ aquæ salientis, quod oportet omnino bibere
 eum, qui volet exuere servilem formam et superin-
 duere indumentum cælestē.

φησὶν μορφή ²⁷, καὶ αὐτὴ ἡ ἀνάγκη τοῦ κατελοεῖν
 τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς μήτραν παρθένου. Ἄλλ' οὐκ ἐστὶ,
 φησὶν, ἀρκετὸν τὸ εἰσεληλυθῆναι τὸν τέλειον
 ἀνθρωπον, λόγον, εἰς μήτραν παρθένου καὶ λῦσαι τὰς
 ὀδύνας ²⁹ τὰς ἐν ἐκείνῳ τῷ σκότει· ἀλλὰ γὰρ
 μετὰ τὸ τὰ ἐν μήτρᾳ ³⁰ μυστήρια μυστῆρα ³¹ εἰσελθεῖν
 ἀπελούσατό καὶ ἐπιε τὸ ποτήριον ³² ζώντος

VARIE LECTIONES.

⁷ τουτέστιν οὖν. ⁸ Θεός, ὃς. Θεός C, M, Bernaysius. ⁹ κατενηνεγμένος C. ¹⁰ συγκεκραμένος, συγκεκρω-
 μένος C, M; συγκεκριμένος Bernaysius. Cf. infra p. 145, 58, 40; 146, 65, 73 ed. Ox. ¹¹ ἄλλας τῶν Bernay-
 sius: ἀλάλων C, M. ¹² ὑπάρχον C, M. ¹³ σκευδῶν C. ¹⁴ ὡς, φησὶν—λέγει. Recte Bernaysius hæc verba,
 quæ Millerus ad sequentia referebat, pertinuisse ad ea, quæ intercederunt, perspexit. ¹⁵ ἐστὶ. Πῶς καὶ τίνα
 τρόπον; M. ¹⁶ ἀπολυθεῖ Bernaysius; ἀπολυθεὶς C, M. ¹⁷ βρασμῷ. βρόμῳ C, M, Bernaysius. Cf. infra
 p. 518, 11 ed. Ox. ¹⁸ σκοτεινῷ. σχολιῷ C, M; σκοτιῷ Bernaysius. ¹⁹ κεκρατημένον C, M. ²⁰ ὕδατος
 Bernaysius; φωτὸς, C, M. ²¹ σφοδρὸς, φοβερὸς C, M, Bernaysius. ²² συρίγματι. σύρματι C, M, Bernaysius.
 Cf. infra p. 317, 97 ed. Ox. ²³ παραπλήσιος. Πρῶτον οὖν, παραπλήσιος περωτός C, Bernaysius; παρα-
 πλήσιος περωτῶ ὡς; ansp. M. ²⁴ εἶσω. εἰς ἦν C, M, Bernaysius. ²⁵ εἰσῆλθεν Bernaysius; εἰσελθὼν C,
 M. ²⁶ πρωτοτόκου τοῦ Bernaysius; πρωτοτόκου C, M. ²⁷ Θηρίου M jungit; ἀνέμου, θηρίου. Αὐτὴ x. τ. λ.
²⁸ ἡ τοῦ δούλου μορφή. Cf. Philipp. ii, 7 μορφήν δούλου λαβῶν, et infra p. 318, 16—18 ed. Ox. ²⁹ λῦσαι
 τὰς ὀδύνας. Cf. Act. ii, 24. ³⁰ τὰ ἐν μήτρᾳ. τὸ ἐν μήτρᾳ C; τὰ ἐν μήτρᾳ et paulo post ἐξελθῶν pro εἰ-
 σελθεῖν susp. M. ³¹ μυστῆρα C. ³² Cf. Ev. Joan. iv, 7-14.

ὄδατος ἄλλομένου, ὃ δαὶ πάντως ποιῖν²⁹ τὸν μέλλοντα ἀποδιδύσκεισθαι τὴν βουλικὴν μορφήν καὶ ἐπινδύσκεισθαι ἔνδυμα οὐράνιον.

20. Hæc sunt quæ dicunt, ut licet paucis com- A plecti, præsidēs Sethianæ doctrinæ. Est autem doctrina eorum conflata ex naturalibus et in alium finem comparatis dictis, quæ in suam doctrinam transferentes exponunt sicuti demonstravimus. Dicunt autem etiam Mosen auxiliari suæ doctrinæ, quando dicat : *Tenebræ et caligo et turbo*, hæc, inquit, tria verba, aut quando dicat in paradiso exstittisse tres, Adam, Evam, serpentem, aut quando dicat tres, Cain, Abel, Seth, et rursus tres, Sem, Cham, Japheth, aut quando dicat tres patriarchas, Abraham, Isaac, Jacob, aut quando dicat tres dies ante 208-209 solem et lunam exstittisse, aut quando dicat tres leges, vetantem, permittentem, pœnæ constituentem. Vetans autem est lex : *Ab omni ligno in paradiso vesceris comedendo, ab eo autem ligno quod est cognoscendo bonum et malum nolite edere*. Cum autem dicit : *Egredere de terra tua et de cognatione tua, et huc veni in terram, quam monstrabo tibi*, permittens, inquit, hæc lex est; nam volenti licet egredi, nolenti autem manere. Pœnæ autem constituens lex est quæ dicit : *Non mæchaberis, non occides, non factum facies* : constituta est enim singulis peccatis sua pœna. Est autem eis omnis ratio disciplinæ suæ ab antiquis theologis, Musæo et Lino et ab eo, qui lustrationes potissimum et mysteria tradidit, Orphæo. Etenim eorum de utero et Orphei doctrina est, et umbilicus, qui est concentus, perspicue ita habetur in Bacchicis Orphei. Initia autem hæc sunt et tradita hominibus ante Celei et Triptolemi et Cereris et Proserpinæ et Bacchi Eleusini initia Phliunte Atticæ. Ante mysteria enim Eleusinia exstant Phliunte Magnæ sic dicta orgia. Est autem porticus in ea, in porticu autem inscripta est ad hunc diem horum omnium quæ dicta sunt imago. Jam multa quidem sunt inscripta in porticu illa, de quibus et Plutarchus instituit sermones in decem quos adversus Empedoclem scripsit libris. Est autem in com- pluribus etiam senex quidam inscriptus, canus,

α'. Ταῦτά ἐστιν ἃ λέγουσιν, ὡς δι' ὀλίγου ἔστιν εἰπαῖν, οἱ προστάται³⁰ τῶν Σηθιανῶν λόγων. Ἔστι δὲ ὁ λόγος αὐτῶν συγκαίμενος· ἐκ φυσικῶν καὶ πρὸς ἔτρα εἰρημένων ῥημάτων, ἃ εἰς τὸν ἴδιον³¹ λόγον μετάγοντες διηγοῦνται, καθάπερ εἶπομεν. Λέγουσα δὲ καὶ Μωσῆς αὐτῶν συναίρεσθαι τῷ λόγῳ, ἐκ τῶν εἰρη σκότος καὶ γνόφος καὶ θύελλα³²· οὗτοι, φησὶν, οἱ τρεῖς λόγοι· ἢ ὅταν εἴπῃ ἐν Παραδείσῳ γεγενῆναι τρεῖς, Ἀδὰμ, Εὐάν, ὄφιν· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς, Κάιν, Ἀβελ, Σηθ, καὶ πάλιν τρεῖς, Σημ, Χάμ, Ἰάφεθ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς πατριάρχας, Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, [p. 143. 144] Ἰακώβ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς ἡμέρας πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης γεγενῆναι· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς νόμους, ἀπαγορευτικόν, ἐπιτιτικόν, διατιμητικόν. Ἀπαγορευτικὸς δὲ ἐστὶ νόμος· Ἀπὸ παντὸς³³ ξύλου τοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ βρώσει φαγῆ³⁴, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ μὴ φάγετε. Ἐν δὲ τῷ λέγειν· Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς³⁵ σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν σοι δεῖξω, ἐπιτιτικὸς, φησὶν, οὗτος ὁ νόμος· ἐλομένη γὰρ ἔστιν ἐξελθεῖν, μὴ | ἐλομένη δὲ μένειν. Διατιμητικὸς δὲ νόμος ἐστὶν ὁ λέγων· Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις³⁶· διατετμήται γὰρ ἐκάστου τῶν ἀδικημάτων ζημία. Ἔστι δὲ αὐτοῖς ἡ πᾶσα διδασκαλία τοῦ λόγου ἀπὸ³⁷ τῶν παλαιῶν θεολόγων, Μουσαίου καὶ Λίνου, καὶ τοῦ τὰς τελετὰς μέλισσα καὶ τὰ μυστήρια καταδείξαντος Ὀρφῆως. Ὁ γὰρ περὶ³⁸ τῆς μήτρας³⁹ αὐτῶν καὶ τοῦ Ὀρφῆως⁴⁰ λόγος, καὶ ὁ ὄμφαλός⁴¹, ὅπερ ἐστὶν ἄρμονία⁴², διαρρήθην οὕτως ἐστὶν ἐν τοῖς Βακχικοῖς τοῦ Ὀρφῆως. Τετέλεστοι δὲ ταῦτα καὶ παραδέδοται ἀνθρώποις πρὸ τῆς Κελεοῦ καὶ Τριπτολέμου καὶ Δήμητρος καὶ Κόρης καὶ Διονύσου ἐν Ἐλευσίνι τελεστῆς, ἐν Φλοιούνῃ τῆς Ἀττικῆς⁴³. Πρὸ γὰρ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων ἐστὶν ἐν τῇ Φλοιούνῃ⁴⁴ τῆς λεγομένης Μεγάλῃς ὄργια⁴⁵. Ἔστι δὲ παστὰς ἐν αὐτῇ, ἐπὶ δὲ τῆς παστὰδος ἐγγέγραπται⁴⁶ μέχρι σήμερον ἡ πάντων⁴⁷ τῶν εἰρημένων λόγων ἰδέα. Πολλὰ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ ἐπὶ τῆς παστὰδος ἐκείνης ἐγγεγραμμένα, περὶ ὧν καὶ Πλούταρχος ποιεῖται λό-

VARIE LECTIONES.

²⁹ ποιῖν. ποιειν C. ³⁰ προστάται C; πρωτοστάται M. ³¹ ἴδιον, ἄδιον C, M. ³² Cf. II Mos. x, 22. ³³ I Mos. II, 16, 17 : Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῆ· ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ. ³⁴ φαγῆ. φαγείν C, M. ³⁵ I Mos. xii, 1. Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν, ἣν ἄν σοι δεῖξω. ³⁶ Cf. II Mos. xx, 13-15 et V Mos. v, 17 : Οὐ φονεύσεις. Οὐ μοιχεύσεις. Οὐ κλέψεις. ³⁷ ἀπὸ. ὅπδ C, M. ³⁸ De his et quæ sequuntur conferendus commentarius in *Nuntiis literariis Göttingensibus* an. 1852. *Nachrichten* n. 7. p. 95-99, et quæ scripsit B. ten Brink in *Mnemosyne* 2. p. 585 seq. ³⁹ μήτρας. μητρός Brinkius eugitans de Athenagoræ (*Legat. pro Christ.* c. 20) narratione, quæ est de matre Rheæ, quæ in Juppiter venatur : quæ tamen ab hoc loco abhorrent. ⁴⁰ Ὀρφῆως. ὄρεως olim Schneidewinus et Brikius. ⁴¹ ὁ ὄμφαλός Brinkius : ὄμφαλός C, M. ⁴² ἄρμονία. ἀνδρεία C, M, ἔδρανον coll. hymno Orphico xxi, 4 Brinkius. Cf. infra l. 20. ⁴³ Φλοιούνῃ τῆς Ἀττικῆς. Φλοιούνῃ τ. Ἀ. C, Φλοῦσιν vel Φλυῆ vel Φλωδ τ. A. olim Schneidewinus, Φλυεῖ τ. A. Brinkius coll. Harpocratione s. v., Φλοιούνῃ τῆς Ἀγαλας A. Meinekius *Vindic. Strab.* p. 242. Videtur ipse Hippolytus Phlyam Atticæ cum nobiliori urbe Achæia confudisse. ⁴⁴ Φλοιούνῃ C. ⁴⁵ τῆς λεγομένης Μεγάλῃς ὄργια λεγομένη μεγαληγορία C, λεγομένη μεγάλη ἑορτὴ sup. M, ἐστὶν τὰ Φλυῆσι λεγόμενα μεγάλα ὄργια olim Schneidewinus : μεγάλα ὄργια Bunsenii (*Hippolytus and his age.* 2 ed. London 1854, I, p. 347) λεγόμενα μεγάλα vel μεγάλης ὄργια R. Scotius : ἦν τὰ τῆς ἐν Φλυεῖ λεγομένης μεγάλῃς [θεᾶς] ὄργια Brinkius : τὰ λεγόμενα Μεγάλῃς ὄργια A. Meinekius l. l. Cf. Pausan. I, 31, 2. [Vide notam Chr. Petersen in Addendis.] ⁴⁶ ἐγγέγραπται C. ⁴⁷ ἡ πάντων. ἡ τὰ πᾶντων C.

ζους ἐν ταῖς ⁸¹ πρὸς ⁸² Ἐμπεδοκλέα δέκα βίβλοις. Ἔστι δ' ἐν τοῖς ⁸³ πλείοσι ⁸⁴ καὶ πρεσβύτες τις ἐγγεγραμμένος πολὺς πτερωτός ⁸⁵ ἐντεταμένην ἔχων τὴν αἰσχύνην, [p. 144—146] γυναῖκα ἀποφεύγουσαν θιάκων κυανοειδῆ ⁸⁶. Ἐπιγέγραπται δὲ ἐπὶ τοῦ πρεσβύτου, φάος βυέντης ⁸⁷, ἐπὶ δὲ τῆς γυναίκος, περηφικόλα ⁸⁸. Ἔοικε δὲ εἶναι κατὰ τὸν Σηθιανῶν λόγον ὁ φάος βυέντης ⁸⁹ τὸ φῶς, τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ ⁹⁰ ἢ φικόλα ⁹¹, τὸ δὲ ἐν μέσῳ τούτων διάστημα ἁρμονία | πνεύματος μεταξὺ τεταγμένου. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ φάος βυέντου ⁹² τὴν ῥύσιν ἀνωθεν τοῦ φωτός, ὡς λέγουσι, δηλοῖ κάτω ⁹³. Ὄττε εὐλόγως ἂν τις εἴποι τοὺς Σηθιανούς ἐγγύς που τελεῖν παρ' αὐτοῖς τὰ τῆς Μεγάλης Φλυθῆσιν ὄργια ⁹⁴. Τῆ δὲ διαιρέσει τῆ τριχῆ μαρτυρεῖν εἴοικε καὶ ὁ ποιητὴς λέγων· *Τριχθὰ δὲ πάντα ⁹⁵ δέδασται, ἕκαστα δ' ἔμμορε* ⁹⁶ *επιμῆς·* τούτεστι τῶν τριχῆ διηρημένων ἕκαστον εἴληψε δύναμιν. Καὶ τὸ ὕδωρ δὲ τὸ ὑποκείμενον κάτω σκοτεινόν, ὅτι δέδυκε τὸ φῶς, καὶ ἀνακοιμισσάσθαι καὶ λαβεῖν ἀνωθεν δεῖ τὸν κατενηγεμένον σπινθῆρα ἀπ' αὐτοῦ, οὕτως εἰκάσιν οἱ πάνσοφοι Σηθιανὸν παρ' Ὁμήρου λαβόντες λέγειν·

Ἴστω γάρ (φρσι) τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς
καὶ τὸ κατειθόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὃς τε μέγιστος
Ὅρκος δεινότατος τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι ⁹⁷.

τούτεστιν ἀποτρόπαιόν τι καὶ φορικτὸν οἱ θεοὶ καὶ Ὁμηρον εἶναι τὸ ὕδωρ νομίζουσι, ὅπερ ὁ λόγος τῶν Σηθιανῶν φοβερόν ⁹⁸ εἶναι φησι τῷ νοῦ ⁹⁹.

κα'. Ταῦτ' ἐστὶν ἃ λέγουσι καὶ τοιοῦτοις παραπλήσια ἐν ἀπείροις συγγράμμασι· πείθουσι δὲ ἐντυγχάνειν τῷ περὶ κράσεως καὶ μίξεως, λόγῳ τοῦ μαθητευομένου, ὃς ¹⁰⁰ μεμελέτηται πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ περιπατητικῷ. Λέγουσιν οὖν οἱ Σηθιανὸν τὸν περὶ κράσεως καὶ μίξεως, λόγον συνεστάναι τῷδε τῷ τρόπῳ· τὴν ἀκτίνα τὴν φωτεινὴν ἀνωθεν ἐγκεκράσθαι, καὶ τὸν σπινθῆρα τὸν ἐλάχιστον ἐν τοῖς σκοτεινοῖς ὕδασι κάτω καταμεμιχθῆαι λεπτῶς καὶ συνηῦσθαι καὶ γεγονέναι ἐν ἐνὶ φεράματι, ὡς μιαν ὄσμην ἐκ πολλῶν καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρὸς θυμιμάτων, καὶ δεῖ τὸν ἐπὶ | στήμονα, τῆς ὀσφρήσεως ἔχοντα [p. 146. 147] κριτήρον εὐαγές, ἀπὸ τῆς μιᾶς τοῦ θυμιάματος ὄσμης διακρίνειν λεπτῶς ἕκαστον τῶν καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρὸς θυμιμάτων, οἷον ἐστύρακα καὶ σμύρνακα καὶ λίβανον, ἢ εἰ τε ἄλλο εἴη ¹⁰¹ *μεμιγμένον*. Χρῶνται δὲ καὶ ἑτέροις παραδείγμασι, ¹⁰² λέγοντες καταμεμιχθῆαι καὶ χρυσίῳ χαλκόν ¹⁰³, καὶ

A salatus, intentum habens **210-211** pudendum, mulierem aufugientem persequens cæruleam. Adscriptum autem est ad senem φάος βυέντης, ad mulierem autem περηφικόλα. Videtur autem esse secundum Sethianorum doctrinam ille φάος βυέντης lux, tenebricosa autem aqua φικόλα illa, spatium autem, quod est intermedium eorum, concentus spiritus interpositi. Nomen autem illius φάος βυέντου fluxionem desuper lucis, ut aiunt, significat in inferius : ut congruenter quispiam dicat Sethianos consimiliter fere obire apud se Magnæ Phylasiorum orgia. Divisionem autem tripertitam attestari etiam poeta videtur cum dicit : *Trisfarium autem omnia divisa sunt, singula autem sortita sunt honorem*, hoc est trisfarium diviserunt singulum quodque accepit potestatem. Et vero aquam infra subjacentem tenebrosam, quoniam in eam occidit lux, et recipere ad se et assumere debet delatam scintillam a sese, ita videntur omniscii Sethiani ab Homero mutuati dicere :

Scito enim, inquit, hoc tellus et cælum amplum experne.
Et destillans Stygis aqua, quod quidem maximum
Juramentum gravissimumque existat beatis diis,

hoc est aversandum quoddam et horrendum aquam secundum Homerum arbitrantur dii, quam quidem doctrina Sethianorum formidabilem dicit menti.

21. Hæc sunt quæ dicunt et his comparia in infinitis commentariis. Sualent autem cognoscere de mixtione et conflatione doctrinam eis, qui ipsorum sequuntur, quam scripto executi sunt multi, maxime autem Andronicus Peripateticus. Dicunt igitur Sethiani de mixtione et conflatione doctrinam constituisse in hunc modum. Radium lucidum desuper immistum esse scintillamque tenuissimam in tenebrosis aquis infra infusam esse tenuiter et adunatam et venisse in unam farraginem, ut unum odorem ex multis permistis in igni suffimentis, et oportet intelligentem, olfactus si modo habet subtile **212-213** indicium, ab uno suffimenti odore discernere subtiliter singulum quodque permistorum igni suffimentorum, veluti storacem et myrrham et libanum aut si quid aliud est permistum. Utuntur autem et aliis exemplis, dicentes permistum esse etiam auro æs, et ars quæ-

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ ταῖς. τοῖς C. ⁸² Pro πρὸς dicere debebat εἰς, quod intelligitur ex Lamprie catalogo (Fabric. Bibl. Gr. i. V, p. 160) qui habet εἰς Ἐμπεδοκλέα περὶ τῆς ε' οὐσίας βιβλία ε'. M. ⁸³ δ' ἐν τοῖς. δι' ἐν τοῖς C. ⁸⁴ πλείοσι. πλεῖστοι susp. M. ⁸⁵ πτερωτός. πτερωτός C. ⁸⁶ κυανοειδῆ. κυανοειδῆ C, M. ⁸⁷ φάος βυέντης. Φάνης βυέλις Brinkius coll. hymno Orphico V, 7 : Πάνη δινηθαῖς πτερώγων ῥιπαῖς κατὰ κόσμον· Λαμπρόν ἔχων φάος ἀγνόν, ἀφ' οὗ σε Φάνητα κικλήσκω, Ἡδὲ Πρήπιον ἀνακτα. ⁸⁸ περηφικόλα. Περοσφόνη Φλυθ Brinkius. ⁸⁹ Φάνης βυέλις Brinkius. ⁹⁰ τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ. τὸ σκοτεινόν· ὕδωρ δὲ C, M. ⁹¹ φικόλα. Περοσφόνη Φλυθ Brinkius. ⁹² Φάνητος· βυέντος Brinkius. ⁹³ κάτω. πρὸς τὸ κάτω Brinkius præter necessitatem ⁹⁴ τὰ τῆς Μεγάλης Φλυθῆσιν ὄργια. τ. τ. μεγάλης Φλυθῆσιν ἰονόργια C, M, qui susp. συνόργια· τ. τ. M. Φλιασίας ὄργια Bunsenius l. l. : τ. τ. M. Φλιασιῶν ὄργια R. Scotius et Meinekius, qui addit : *Videtur igitur Dia vel Hebe apud Phylasios, seriioribus fortasse ædemum temporibus, Magnæ deæ nomine culta esse* : τὰ τῆς μεγάλης θεᾶς Φλυθῆσιν ὄργια Brinkius. ⁹⁵ Hom. II, xv, 189, ubi ἕκαστος pro ἕκαστα. ⁹⁶ Hom. II, xv, 36-38. Od. v, 185-37. ⁹⁷ φοβερός C. ⁹⁸ τῷ νοῦ. τὸν οἰ' C. M. qui susp. στοχεῖον. ⁹⁹ ὃς. ὡς C. ¹⁰⁰ χαλκός C.

dam inventa est, quæ discernit æs ab auro. Pariter autem etiam si forte in argento cassiteron aut æs aut aliquid ejusdem generis invenitur, mistura potiore quadam arte et hæc discernuntur. Jam autem vel quis aquam vino permistam discernit. Ita, inquit, universa quæ commista sunt discernuntur. Imo vero vel ab animalibus, inquit, discito. Defuncto enim animali singula quæque discernuntur, et soluto animali sic animal evanescit. Hoc, inquit, est quod dictum est: *Non veni pacem mittere in terram, sed gladium*, hoc est separare et discernere commista. Separantur enim et discernuntur singula quæque commistorum cum suum locum occupant. Ut est enim locus commisionis omnibus animalibus unus, ita etiam secretionis constituit unus, quem novit nemo, inquit, præter nos solos, qui restati sumus spirituales, non carnales, quorum est civitas in cælis supra. Ita clanculum subreptantes corrumpunt auscultantes, tum abusi dictis, in quodcumque volunt male detorquentes bene dicta, absconduntque suum peccatum per quascunque lubuit comparationes. Omnia igitur, inquit, sicuti dictum est, commista suum habent locum curruntque ad domestica sua, ut ferrum ad lapidem Herculeum, et palea prope electrum, et centro marini accipitris propinquat aurum. Ita permistis aquæ luminis radius, domesticum locum ex disciplina et institutione adeptus, festinat ad locum superne degresum in imagine servili, et existit cum logo logus illic, ubi logus est, vehementius quam ferrum ad Herculeum lapidem. Et hæc ita sese habere, inquit, omniaque discerni in domesticis locis permista discito. Puteus est in Persis in urbe Amra juxta Tigrim fluvium. Exstructum autem est ad **214-215** caput putei receptaculum quoddam habens tres carceres a sese. Ex quo puteo ubi quis hauserit eadum extraxerit ex puteo haustum quodcumque tandem est infudit in adiacens receptaculum. Fusum autem ubi venit ad carceres, in uno vasculo receptum discernitur, et in primo quidem sal concretus exhibetur, in altero autem carcerum asphaltus, in tertio autem oleum. Atrum autem est oleum, ut, inquit, etiam Herodotus narrat, et odorem præbens gravem, rhadinacen autem id Persæ vocant. Sufficiebat, inquit Sethiani, ad demonstrandum id quod propositum est putei similitudo magis quam omnia quæ antea dicta sunt.

22. Abunde videtur nobis declarata esse Sethianorum sententia. Sin quis omnem secundum eos

A τέχνη τις εἴρηται ἢ διακρίνουσα τὸν χαλκὸν ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ἀργύρῳ κασσίτερος ἢ χαλκὸς ἢ τι τῶν ὁμογενῶν καταμιγμένον εὐρέθη⁷¹, μίξεως τινὶ τέχνῃ κρείττονι καὶ ταῦτα διακρίνεται. Ἦδη δὲ τις καὶ ὕδωρ μειγμένον ὄνω διακρίνει⁷². Οὕτω, φασὶ, καὶ πάντα τὰ συγκεραμμένα⁷³ διακρίνεται. Καὶ δὴ ἀπὸ τῶν ζώων, φησὶ, καταμάνθανε⁷⁴. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ ζώου ἕκαστα διακρίνεται, καὶ λυθέντος οὕτω τὸ⁷⁵ ζῶον ἀφανίζεται. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· *Ὀὐκ ἤλθοι εἰρήνην βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν*, τουτέστι τὸ διχάσαι καὶ χωρίσαι τὰ συγκεραμμένα⁷⁶. Διχάζεται γὰρ καὶ διακρίνεται ἕκαστα τῶν συγκεραμμένων⁷⁷ οἰκείου χωρίου τυχόντα. Ὡς γὰρ ἐστὶ χωρίον συγχρόσεως τοῖς ζώοις ἅπασιν ἐν, οὕτω καὶ τῆς B διακρίσεως καθέστηκεν ἐν, ὃ οἶδεν οὐδεὶς, φησὶν, ἢ μόνον ἡμεῖς, οἱ ἀναγεννώμενοι πνευματικοὶ, οὐ σαρκικοὶ, ὧν ἐστὶ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ἄνω. Οὕτω παρεισδύοντες διαφθείρουσι τοὺς ἀκρωμένους, ἐπὶ⁷⁸ μὲν ἀποχρώμενοι ῥητοῖς, εἰς δὲ θέλουσι συνάγοντες κακῶς τὰ καλῶς εἰρημένα, φωλεύουσι τε τὸ ἑαυτῶν ἀδικημα διὰ παραβολῶν ὧν βούλονται. Πάντα οὖν, φησὶ, καθὼς εἴρηται, τὰ συγ | κεραμμένα ἔχει χωρίον⁷⁹ ἴδιον καὶ τρέχει πρὸς τὰ οἰκεῖα, ὡς σίδηρος πρὸς⁸⁰ τὴν Ἡρακλείαν λίθον, καὶ τὸ ἄχυρον ἡλέκτρου πλησίον, καὶ τῷ κέντρῳ⁸¹ τοῦ θαλασσίου ἱέρακος τὸ χρυσίον. Οὕτως ἡ τοῦ καταμιγμένου τῷ ὕδατι φωτὸς ἀκτῖς, οἰκείου⁸² χωρίου ἐκ διδασκαλίας καὶ μαθήσεως μεταλαβοῦσα, σπεύδει πρὸς τὸν λόγον τὸν ἄνωθεν ἐλθόντα ἐν εἰκόνι δουλικῇ, καὶ γίνεται μετὰ C τοῦ λόγου λόγος ἐκεῖ, ὅπου λόγος ἐστὶ, μᾶλλον ἢ ὁ σίδηρος πρὸς τὴν Ἡρακλείαν λίθον. Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, φησὶ, καὶ πάντα διακρίνεται ἐπὶ τῶν οἰκείων τόπων τὰ συγκεραμμένα⁸³, μάνθανε. Φρέαρ ἐστὶν ἐν Πέρσῃ ἐν Ἀμπῇ⁸⁴ πόλει παρὰ τὴν Τίγγριν ποταμὸν· ψκοδόμηται δὲ [p. 147. 148] παρὰ τὸ φρέαρ ἄνω δεξαμενὴ τις ἔχουσα τρεῖς ἀφετηρίας ἀπ' αὐτῆς. Οὗ φρέατος ἀντλήσας κἀὼφ ἀνελέγκας τὸ ἀπὸ τοῦ φρέατος ἀντλήθην ὃ τι ποιεῖ ἐστὶν, ἔχουσιν εἰς τὴν παρακειμένην δεξαμενὴν· τὸ δὲ χρὸν ἐλθὸν ἐπὶ τὰς ἀφετηρίας ἐν ἐνὶ σκευῇ ἀναληφθὲν διακρίνεται. Καὶ ἐν μὲν πρώτῃ ἄλας⁸⁵ πηγνύμενον δείκνυται, ἐν ἐτέρῃ δὲ τῶν ἀφετηριῶν ἀσφαλτος, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ἔλαιον. Μέλαν δὲ ἐστὶ τὸ ἔλαιον, ὡς, φησὶ⁸⁶, καὶ Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, καὶ ὁσμήν παρεχόμενον βραεῖαν· ραδινάκην δὲ αὐτὸ οἱ Πέρσαι καλοῦσιν. Ἡρακεῖ, φασὶν οἱ Σηθιανοὶ, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ προκειμένου ἢ τοῦ φρέατος ὁμοιότητος πάντων μᾶλλον τῶν προειρημένων.

κβ'. Ἰκανῶς δοκεῖ ἡμῖν σεσαφηνίσθαι⁸⁷ ἢ τῶν Σηθιανῶν γνώμη. Εἰ δὲ τις ὤλην τὴν κατ' αὐτοῦ:

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ εὐρέθη C. ⁷² ὄνω διακρίνει. αἰνωδία κρήνη C, M. ⁷³ καὶ καὶ C, M. ⁷⁴ συγκεραμμένα C. ⁷⁵ κατεμάνθανε C. ⁷⁶ οὕτω τὸ τὸ C. ⁷⁷ Cf. Matth. x, 34: Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ⁷⁸ συγκεραμμένα C. ⁷⁹ συγκεραμμένων C. ⁸⁰ ἐπὶ δὲ C. ⁸¹ χωρίον οὖν C ροῦν M. ⁸² σίδηρος πρὸς. σίδηρος C. ⁸³ τῷ κέντρῳ. Supra p. 172, 11 τῇ κερκίδι et p. 198, 36 ἢ κερκίς. ⁸⁴ ἀκτῖς, οἰκείου οἰκείου C, δύναμις οἰκείου συνηρ. M. ⁸⁵ συγκεραμμένα C, M. ⁸⁶ Ἀμπῇ. Ἀμπῆ C, M. Cfr. Herodot. vi, 20. ⁸⁷ ἐν μὲν πρώτῃ ἄλας. ἐν μὲν ἄλας C, M. ⁸⁸ ὅς φησι C. Cf. Herodot. vi, 119. ⁸⁹ σεσαφηνίσθαι C.

πραγματείαν βούλεται μαθεῖν, ἐντυχέτω βιβλίῳ ⁹⁰ A doctrinam volet cognoscere, inspiciat librum, qui ἐπιγραφομένην Παρά | φρασις Σήθ· πάντα γὰρ τὰ ἀπόρρητα αὐτῶν ἐκεῖ εὐρήσει ἐγκείμενα. Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ κατὰ τοὺς Σηθιανούς ἐξεθέμεθα, ἴδωμεν τίνα ἐστὶ καὶ τὰ Ἰουστίνῳ δοκοῦντα.

κγ'. Ἰουστίνος πάντῃ ἐναντίος τῇ τῶν ἁγίων Γραφῶν γενόμενος διδαχῇ, προσέτι δὲ καὶ τῇ τῶν μακαρίων εὐαγγελιστῶν ἐγγράφῳ ⁹¹ φωνῇ, ὡς ἐδίδασκεν ὁ Λόγος τοὺς μαθητάς λέγων· *Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε* ⁹², ὅπερ δηλοῖ μὴ προσέχειν τῇ τῶν ἐθνῶν ματαίᾳ διδασκαλίᾳ, οὗτος ἐπὶ τὰ ἐθνῶν τερατολογούμενα καὶ διδασκόμενα ἀναγαγεῖν πειράται τοὺς ἀκρωμένους, αὐτολεξέει τὰ παρ' Ἑλλήσι μυθεύμενα διηγούμενος, οὔτε πρότερον διδάξας οὔτε παραδούς τὸ τέλειον αὐτοῦ μυστήριον, εἰ μὴ ὄρκω δῆση τὸν πλανώμενον. Ἐπειτα τοὺς μύθους παρατίθησι ψυχωγίας χάριν, ὅπως οἱ ἐντυγχάνοντες τῇ τῶν βιβλίων ἀναρίθμῳ φησικῇ παραμύθιον ἔχουσι τὰ μυθεύμενα (ὃν τρόπον εἰ τις ὁδὸν μακρὰν βαδίζων, παρατυχὼν καταλύματι ⁹³ ἀναπαύεσθαι δοκεῖ), καὶ οὕτως πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν ἀναγνωσμάτων τραπέντες πολυμαθεῖαν μὴ μισήσωσιν, ἕως ἐπὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τεχναζόμενον ἀνόμημα διὰ πλειόνων ἐξηγιθέντες ὁρμήσωσι τετυπωμένοι ⁹⁴, οὐδ' ἑρριτοῖς καταδῆσας πρότερον ὄρκους μήτε ἐξεπέειν μήτε ἀποστῆναι ὁμολογεῖν ἀναγκάσας, οὕτω παραδίδωσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρημένα μετὰ ἀσεβείας μυστήρια, πῆ μὲν, καθὰ προείπομεν, μύθοις Ἑλληνικοῦς χρησάμενος, πῆ [p. 148—150] δὲ παραπεποιημένους βιβλίους κατὰ τι παρεμφαίνουσι ταῖς προειρημένας αἰρέτεσιν. Οἱ πάντες γὰρ ἐνὶ πνεύματι συνοδοῦμενοι εἰς ἓνα βυθὸν ἀμάρας συναγόνται, ἄλλοι ἄλλως τὰ αὐτὰ διηγούμενοι καὶ μυθεύοντες· οὗτοι δὲ ἰδίως οἱ πάντες γνωστικὸς ἑαυτοῦς | ἀποκαλοῦσι, τὴν θαυμασίαν γνῶσιν τοῦ τελείου καὶ ἀγαθοῦ μόνου καταπεπωκότες ⁹⁵.

κδ'. Ὅμνυς δὲ, φησὶν Ἰουστίνος, εἰ γυνῶναι θέλεις, *ἄσθαλμὸς* ⁹⁶ οὐκ εἶδε, καὶ οὐδ' οὐκ ἤκουσεν, οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη. τὸν ἐπάνω πάντων ἀγαθόν, ⁹⁷ τὸν ἀνώτερον, ἄρρητα φυλάξει τὰ τῆς διδασκαλίας σιγώμενα· καὶ γὰρ καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν, ἰδὼν τὸν ἀγαθόν καὶ τελεσθεὶς παρ' αὐτῷ, τὰ τῆς σιγῆς ἄρρητα ἐφύλαξε, καὶ ὡμοσε καθὼς γέγραπται· *Ὁμοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται* ⁹⁸. Ταῦτα τοίνυν οὕτω κατασφραγισάμενος πλείοσι μύθοις ψυχαγωγεῖ διὰ πλειόνων βιβλίων, καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν ἀγαθόν ⁹⁹ ἄγει, τελειῶν τοὺς μύστας τὰ ἄλλα ¹ μυστήρια. Ἴνα δὲ ² μὴ διὰ πλειόνων ὀδεύσωμεν, ἐκ μιᾶς αὐτοῦ βιβλίου τὰ ἄρρητα ἐπιδείξωμεν, οὕσης καθὼς νομίζει ἐνδόξου. Αὕτη δὲ ἐπιγράφεται Βαρούχ· ἐν ἧ μίαν τῶν πολλῶν μυθολογίαν ἐκτιθεμένην ὑπ' αὐτοῦ δηλώσωμεν, οὕσαν παρὰ Ἡροδότῳ, ἣν ὡς κοινήν ³ τοῖς ἀκροκταῖς παραπλάσας διηγείται, ἐξ αὐτῆς πᾶσαν σύστασιν τοῦ κατ' αὐτὸν διδασκαλείου ⁴ ποιούμενος.

23. Justinus ab omni parte sacrarum Scripturarum doctrinæ, præterea autem etiam beatorum evangelistarum adversatus scripto conceptæ voci, ut docebat Logus discipulos dicens: *In riam gentium ne abieritis*, quod quidem significat, ne quis aures præbeat ethnicorum vanæ doctrinæ. — hic ad ethnicorum miraculosa commenta et placita retrahere nititur auscultantes, ipsis verbis apud Græcos fabulose narrata edisserens, neque prius docens, neque tradens perfectum suum mysterium, nisi jurejurando astrinxerit seductum. Deinde fabulas apponit delinimenti gratiā, ut, qui cognoverint infinitam librorum inanitatem, solamentum habeant fabulas (quemadmodum si quis viam longam faciens, cum incidit in diversorium, requiescere in animum inducit), et ita rursus in lectionum conversi diffusam cognitionem ne aspernentur, donec ad dolose confictum ejus deliramentum per plura (ambages) excantati ruant sufflati, quos cum horribilibus prius juramentis obstrinxit et neque eloqui neque desciscere sese addicere coegit, sic tradit a sese reperta per impietatem arcana, tum, ut prædiximus, **216-217** fabulis usus Græcænicis, tum supposititiis libris aliqua ex parte similitudinem referentibus hæresium supra dictarum. Universi enim uno spiritu concussi in unum fundum sententiæ conducuntur, alii aliter eadem edisserentes et fabulantes. Hi autem peculiariter omnes Gnosticos sese appellant, quippe qui mirificam cognitionem perfecti et boni soli combiberint.

24. Jura autem, ait Justinus, si cognovisse voles, *quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt*, eum qui est super omnia bonum, superiorem, te indicia custoditurum disciplinæ silenda. Etenim et pater noster, ubi conspexit Bonum initiatus apud eum, silenda custodivit indicia et juravit, sicuti scriptum est: *Juravit Dominus, nec pœnitebit eum*. Hæc igitur in hunc modum postquam obsignavit, pluribus fabulis delinit per plures libros, et ita ad Bonum ducit initians mystas ineffabilibus mysteriis. Sed ne per plura pergamus, ex uno ejus libro ineffabilia ostendemus, qui est, ut ipse opinatur, illustris. Hic autem inscribitur Baruch, in quo unam de multis fabulosam narrationem expositam ab eo declarabimus, quæ est apud Herodotum, quam tanquam novam auditoribus aliunde detortam enarrat, ex ipsa omnem orbem doctrinæ suæ duci ratus.

24. Jura autem, ait Justinus, si cognovisse voles, *quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt*, eum qui est super omnia bonum, superiorem, te indicia custoditurum disciplinæ silenda. Etenim et pater noster, ubi conspexit Bonum initiatus apud eum, silenda custodivit indicia et juravit, sicuti scriptum est: *Juravit Dominus, nec pœnitebit eum*. Hæc igitur in hunc modum postquam obsignavit, pluribus fabulis delinit per plures libros, et ita ad Bonum ducit initians mystas ineffabilibus mysteriis. Sed ne per plura pergamus, ex uno ejus libro ineffabilia ostendemus, qui est, ut ipse opinatur, illustris. Hic autem inscribitur Baruch, in quo unam de multis fabulosam narrationem expositam ab eo declarabimus, quæ est apud Herodotum, quam tanquam novam auditoribus aliunde detortam enarrat, ex ipsa omnem orbem doctrinæ suæ duci ratus.

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ βιβλίῳ C. ⁹¹ εὐαγγελιστῶν ἐγγράφῳ. εὐαγγελίων γραφῇ ἢ C, M. ⁹² Matth. x, 5. ⁹³ κατάλυμα τ· ζ. ⁹⁴ τετυπωμένοι C. ⁹⁵ καταπεπωκότες C. ⁹⁶ I Cor. ii, 9: Ἄσθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὐδ' οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. ⁹⁷ ἀγαθῶν C, M. ⁹⁸ Psal. cix, 4. ⁹⁹ τὸν ἀγαθόν. τῶν ἀγαθῶν C. ¹ ἄλλα. ἄλλα C, τ' ἄλλα susp. M. ² δέ. καὶ C. ³ κοινήν. ξένην C, M. ⁴ διδασκαλείου C.

28. Herodotus igitur Herculem narrat ab Erythea A Geryonis armenta agentem in Scythiam venisse, fessum autem peregrinando in desertum locum degressum parumper obdormivisse; somno autem sopito illo non comparuisse equum in quo insidens peregrit longam viam. Expergefactus autem quaestionem faciebat in deserto diligentem, reperire commissus equum. Et equum quidem non reperit, puellam autem quamdam semivirginem in deserto conspicatus interrogabat, an forte vidisset equum. Puella autem respondit se vidisse quidem, neque tamen monstraturam illi, nisi prius in consuetudinem secum congregederetur Hercules. Erant autem, ut ait Herodotus, superiora ejus inguinibus tenus virginis, omne autem infra corpus post 218-219 inguina horrible quoddam spectrum viperæ. Cupidine autem horribili reperiendi equi obsequitur beluæ Hercules; cognovit enim eam et fecit gravidam, et prædixit ei post cognitionem habere illam ex se in utero tres simul filios, qui quidem futuri sint illustres. Jussit autem ubi nati forent nomina illis ponere parentem Agathyrsus, Gelonus et Scytham. Nactus autem hujus muneris gratiam equum a bestiali virgine discedebat cum bobus suis. Longa autem post hæc fabula est Herodoto, valeat autem in præsens. Quæ autem Justino placeant transferenti fabulam illam in universorum creationem nos enarrabimus.

28. Hic ait: Erant tria principia universorum: ingenerata, inascula duo, femininum unum. Masculorum autem unum vocatur Bonus, ipsum hoc solum vocatus, præsciens universorum. Alterum autem pater omnium generatorum, non præsciens et ignarus et visu carens. Femininum autem non præsciens, iracundum, bimens, bicorpor, per omnia virgini quæ est in Herodotea fabula simile, inguinibus tenus virgo, vipera autem infra, ut ait Justinus. Vocatur autem hæc virgo Edem et Israel. Hæc, Inquit, principia universorum, radices et fontes, unde omnia exstiterunt, aliud autem erat nihil. Cum igitur vidit semivirginem illam pater non præsciens ille Edem, venit in cupiditatem ejus. Elohim autem vocatur hic pater. Non autem minus et Edem tenebatur cupiditate Elohim, et conduxit eos cupiditas in unum amoris congressum. Generat autem ex congressu tali pater ex Edem sibi ipsi angelos duodecim. Nomina autem sunt paternorum angelorum hæc: Michael, Amen, Baruch, Gabriel, Essaddæus.... Et maternorum angelorum quos peperit Edem similiter subjuncta sunt nomina. Sunt autem hæc: Babel, Achamoth, Naas, Bel, Belias, Satan, Sael,

καί. Ἡρόδοτος, ὁ μὲν οὖν τὸν Ἡρακλῆα φησὶν ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ὁ τοῦ Γηρυθῶνος τὰς βοῦς ἀγοντα εἰς τὴν Σκυθίαν ἔλθειν, κεκμηκότα δὲ ἀπὸ τῆς πορείας εἰς ἔρημόν τι χωρίον κατακλιθέντα κοιμηθῆναι διόλον· ὑπνώσαντος δὲ αὐτοῦ ἀφανῆ γενέσθαι τὸν ἵππον, ἐφ' οὗ καθεζόμενος διόδευσεν τὴν μακρὰν ὁδὸν· περιεγεργθεὶς δὲ ζήτησιν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς ἐρημίας· πολλὴν, εὐρεῖν πειρώμενος τὸν ἵππον. Καὶ τοῦ μὲν ἵππου διαμαρτάνει, κόρην δὲ τινα μισοπάρθενον εὐρῶν ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἐπηρώτα, εἰ εἴη | που θεαμένη τὸν ἵππον. Ἡ δὲ κόρη φησὶν εἰδέναι μὲν, μὴ δέξιεν δὲ πρότερον αὐτῷ, εἰ μὴ πρὸς μίξιν φιλίας συνέλθῃ αὐτῇ ὁ Ἡρακλῆς. Ἦν δὲ, φησὶν ὁ Ἡρόδοτος, τὰ ἄνω αὐτῆς μέχρι βουδῶνος παρθένου, πᾶν δὲ τὸ κάτω σῶμα [p. 150. 151] μετὰ βουδῶνα φρικτόν τι θέαμα ἐχίδνης. Σπουδῆ δὲ τῆς περὶ τὸν ἵππον εὐρέσεως ὁ Ἡρακλῆς πέθεται τῷ θηρίῳ· ἔγνω γὰρ αὐτὴν καὶ ἐποίησεν ἐγκύμονα, καὶ προείπεν αὐτῇ μετὰ τὴν γυνῶσιν, ὅτι ἔχει κατὰ γαστρὸς ἐξ αὐτοῦ τρεῖς ὁμοῦ παῖδας, οὗτινες ἔσονται ἐπιφανεῖς. Ἐκέλευσε δὲ αὐτοῖς γεννωμένοις ὀνόματα θεῖναι τὴν τεκοῦσαν Ἀγαθύρσον, Γελωνὸν καὶ Σκυθὴν. Λαθῶν δὲ τούτου μισθὸν τὸν ἵππον παρὰ τῆς θηριώδους κόρης, ἀππλάττετο ὁ φέρων καὶ τὰς βοῦς. Μακρὸς δὲ ὁ μετὰ ταῦτα μῦθος Ἡροδότῳ, χαίρετω δὲ τὸ νῦν. Τίνα δὲ τὰ Ἰουστίνῳ δοκοῦντα, μετὰγοντι ὁ τὸν μῦθον εἰς τὴν τῶν ὄλων γέννησιν, ἡμεῖς διηγησόμεθα.

καί. Οὗτος φησὶν ὅτι ἦσαν τρεῖς ἄρχαι τῶν ὄλων ἀγέννητοι, ἀρρενικαὶ δύο, θηλυκὴ μία. Τῶν δὲ ἀρρενικῶν ἡ μὲν τις καλεῖται Ἀγαθός, αὐτὸ μόνον οὕτως λεγόμενος ὁ, προγνωστικός τῶν ὄλων. Ἡ δὲ ἑτέρα Πατήρ πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπρόγνωστος [καὶ ἀγνωστος] καὶ ἀόρατος. Ἡ δὲ θήλεια ἀπρόγνωστος, ὀργίλη, δίγνωμος ὁ, δίσωμος, κατὰ πάντα τῇ κατὰ τὸν Ἡροδότου μῦθον ἐμπερῆς, μέχρι βουδῶνος παρθένου, ἐχίωνα δὲ τὰ κάτω, ὡς φησὶν Ἰουστίνος. Καλεῖται δὲ Ἐδέμ αὕτη ἡ κόρη καὶ Ἰσραήλ. Αὕται, φησὶν, αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄλων, ρίζαι καὶ πηγαί, ἀφ' ὧν τὰ πάντα ὀ ἐγένετο ἄλλο δὲ ἦν οὐδέν. Ἰδὼν οὖν ὁ πατήρ τὴν μισοπάρθενον ἐκείνην ἀπρόγνωστος ὦν τὴν Ἐδέμ, ἦλθεν εἰς ἐπιθυμίαν αὐτῆς· Ἐλωεῖμ δὲ, φησὶν, καλεῖται οὗτος ὁ πατήρ οὐδέν δ' ἤστων ἐπεθύμησε καὶ ἡ Ἐδέμ τοῦ Ἐλωεῖμ, καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς ἡ ἐπιθυμία εἰς μίαν φιλίας εὐνοίαν. Γεννᾷ δὲ ἀπὸ τῆς συνόδου τῆς τοιαύτης ὁ πατήρ ἐκ τῆς Ἐδέμ αὐτῷ ἀγγέλους δώδεκα. Ὄνόματα δὲ ἐστί τῶν πατρικῶν ἀγγέλων τάδε· Μιχαήλ, Ἀμήν, Βαρούχ, Γαβριήλ, Ἡσαδδαῖος.... Καὶ τῶν μητρικῶν ἀγγέλων, ὧν ἐποίησεν ἡ Ἐδέμ, ὁμοίως ὑποτέταχται τὰ ὀνόματα· ἐστί δὲ ταῦτα, Βάβελ,

VARIÆ LECTIONES.

Ἐ Cf. Herodot. iv, 8-10. Ἐ Ἐρυθρᾶς, C, M. Ἐ τοῦ μὲν. τῆς μὲν C, M. Ἐ ἀππλάττετο C. Ἐ τὸ νῦν. τὸν νοῦν C. Ἐ μετὰγοντα C. Ἐ Cfr. Epitomen infra l. x, 15, p. 322-24 ed. Ox. Ἐ ἡ. εἰ C. Ἐ λεγόμενος. λεγόμενον infra, p. 322, 37. Ἐ πατήρ. μήτηρ C. M. Cf. infra p. 322, 38. Ἐ καὶ ἀγνωστος Epitome p. 322, 39: om. C, M. Ἐ θήλεια Epitome p. 322, 40, θήλυς C, M. Ἐ δίγνωμος; Epitome p. 322, 41, ἀγνώμων C, M. Ἐ πάντα Epitome p. 323, 46, ὄντα C, M. Ἐ δ' om. C. Ἐ εὐνοίαν. εὐνήν R. Scottus. Videtur vox integra esse; nam Hippolytus respexit Scripturam receptam in loco I Cor. vii, 3 jam a Scottio laudatam: ὀρελομένην εὐνοίαν, quæ euphemismus quidam erat pro voc. ὀρελίαν.

Ἄχαμῶθ ²¹, Νάας, Βήλ, Βελίας, Σατάν, Σαήλ, Ἄδωνατος, Καυίθαν ²², Φαραῶ ²³, Καρχαμενός, Λάθην. Τούτων τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀγγέλων οἱ μὲν πατρικοὶ τῷ πατρὶ συναίρονται ²⁴ καὶ πάντα ποιούσι κατὰ τὸ θέλημα [p. 151. 152] αὐτοῦ· οἱ δὲ μητρικοὶ τῇ μητρὶ Ἐδέμ· τούτων δὲ τῶν ἀγγέλων ὀνόμου πάντων τὸ πλῆθος ὁ παράδεισος, φησὶν, ἐστὶ, περὶ οὗ λέγει Μωσῆς· Ἐρύττυσεν ὁ Θεὸς ²⁵ παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατολάς, τοὔτεστι κατὰ πρόσωπον τῆς Ἐδέμ, ἵνα βλέπῃ τὸν παράδεισον ἡ Ἐδέμ, τοὔτεστι τοὺς ἀγγέλους, διὰ παντός. Τοὔτου τοῦ παραδείσου ἀλληγορικῶς οἱ ἄγγελοι κέκληνται ξύλα, καὶ ἐστὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὁ τρίτος τῶν πατρικῶν ἀγγέλων Βορούχ, τὸ δὲ ξύλον τοῦ εἰδέναί γινώσιν καλοῦ καὶ πονηροῦ ὁ τρίτος τῶν μητρικῶν ἀγγέλων, ὁ Νάας. Οὕτως ²⁶ γὰρ λέγει δεῖν ²⁷ τὰ Μωσέως ἐρμηνεύειν, λέγων· περιεσταλμένος ²⁸ αὐτὰ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς διὰ τὸ μὴ πάντας χωρεῖν τὴν ἀλήθειαν. Γενομένου δὲ, φησὶ, τοῦ παραδείσου ἐξ εὐαρεσ-ῆσεως κοινής Ἐλωείμ καὶ Ἐδέμ, οἱ τοῦ Ἐλωείμ ἄγγελοι λαβόντες ἀπὸ τῆς καλλίστης γῆς, τοὔτεστι οὐκ ἀπὸ τοῦ θηριώδους μέρους τῆς Ἐδέμ, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὑπὲρ ²⁹ βουδῶνα ἀνθρωποειδῶν καὶ ἡμέρων χωρίων | τῆς γῆς ποιούσι τὸν ἀνθρωπον. Ἐκ δὲ τῶν θηριωδῶν μερῶν, φησὶ, γίνονται τὰ θηρία καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα. Τὸν ἀνθρωπον οὖν ἐποίησαν ³⁰ σύμβολον τῆς ἐνόητος αὐτῶν καὶ εὐνοίας, καὶ κατατίθενται τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις εἰς αὐτὸν ³¹, Ἐδέμ μὲν τὴν ψυχὴν, Ἐλωείμ δὲ τὸ πνεῦμα. Καὶ γίνεται οἰονεὶ σφραγὶς τις αὐτῆ καὶ φιλίας ὑπόμνημα καὶ σύμβολον αἰώνιον τοῦ γάμου τῆς Ἐδέμ καὶ τοῦ Ἐλωείμ ἀνθρώπου, ὁ Ἀδάμ. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Εὐα γέγονε, φησὶν, ὡσπερ Μωσεὶ γέγραπται, εἰκὼν καὶ σύμβολον, σφραγὶς εἰς αἰῶνα φυλαχθησομένη ³² τῆς Ἐδέμ· κατετέθη τε ὁμοίως καὶ ἐν τῇ Εὐα τῇ εἰκὼν ψυχῆ μὲν ἀπὸ τῆς Ἐδέμ, πνεῦμα δὲ ἀπὸ τοῦ Ἐλωείμ. Καὶ ἐδόθησαν ἐντολαὶ αὐτοῖς· Ἀύξανεσθε ³³ καὶ πληθύνεσθε, καὶ κατακληρονομήσατε τὴν γῆν, τοὔτεστι τὴν Ἐδέμ, οὕτω γὰρ θέλει γεγράφθαι. Πᾶσαν γὰρ τὴν ἑαυτῆς δυνάμιν οἰονεὶ τινα εὐσίαν ἐν γάμῳ ἢ Ἐδέμ προσήνεγκε τῷ Ἐλωείμ. Ὅθεν, φησὶ, κατὰ μέμψιν κείνου τοῦ πρώτου γάμου προίκα προσφέρουσι μέχρι σήμερον αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσι, θείω τι ³⁴ καὶ πατρικῶ νόμῳ πειθόμεναι τῷ γενομένῳ πρὸς Ἐλωείμ τῆς Ἐδέμ. Κτισθέντων δὲ πάντων, ὡς γέγραπται παρὰ τῷ Μωϋσῆ, οὐρανοῦ τε καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ³⁵, εἰς τέτταρας ἀρχὰς διηρέθησαν οἱ δώδεκα τῆς μητρὸς ἄγγελοι, καὶ καλεῖται τούτων ἕκαστον τεταρτημόριον [p. 152—154] ποταμὸς, Φεϊσῶν καὶ Γεῶν καὶ Τίγρις καὶ Εὐφράτης, ὡς, φησὶ, λέγει Μωϋσῆς· οὗτοι ἐμπεριέρχονται ³⁶ οἱ δώδεκα ἄγγελοι εἰς τέτταρα μέρη συμπεριτεπλεγμένοι καὶ διεπίουσι τὸν κόσμον,

A Adonæus, Leviathan, Pharao, Carcamos, Lathen. Horum viginti quatuor angelorum paterni patrem comitantur **220-221** et omnia perficiunt ex voluntate ejus, materni autem matrem Edem. Horum autem angelorum simul omnium multitudo paradisi est, inquit, de quo ait Moses: *Plantavit Deus paradysum in Edem orientem versus*, hoc est versus faciem Edem, ut spectet paradysum Edem, hoc est angelos, in perpetuum. Hujus paradisi allegorice angeli vocantur ligna, et est lignum vitæ tertius paternorum angelorum, Baruch; lignum autem habendi cognitionem boni et mali tertius maternorum angelorum, Naas. Ita enim ait Mosis verba interpretanda esse dicens: Circumloquendo ea extulit Moses, quippe cum non omnes assequantur veritatem. Facto autem, inquit, paradiso ex complacito communi Elohim et Edem, Elohim angeli, sumentes a pulcherrima terra, hoc est non a bestiali parte Edem, sed ex partibus supra inguina homini similibus et cicuribus terræ faciunt hominem. Ex bestialibus autem partibus, inquit, gignuntur bestię et reliqua animalia. Hominem igitur fecerunt exemplum unitatis suæ et charitatis et deponunt suas uterque potestates in eo, et Edem quidem animam, Elohim autem spiritum. Et existit hoc tanquam sigillum quoddam et amoris monumentum et exemplum æternum nuptiarum Edem et Elohim, homo, qui est Adam. Pariter autem etiam Eva facta est, inquit, ut scriptum est Mosis, imago et exemplum, sigillum in perpetuum custodiendum illius Edem. Depositata est pariter etiam in Eva, imagine, anima quidem ab illa Edem, spiritus autem ab Elohim, et data sunt imperata iis: *Augemini et multiplicamini, et sortimini terram*, hoc est Edem; sic enim vult scriptum esse. Omnem enim potestatem suam tanquam aliquam dotem in nuptiis Edem attulit Elohim. Unde, inquit, per imitationem primarum illarum nuptiarum dotem offerunt hodieque mulieres viris divinæ cuidam et patriæ legi obsecræ, quæ lex sancita est inter Edem et Elohim. Conditis autem omnibus, ut scriptum est apud Mosen, et cælo et terra et iis, quæ in eis insunt, in quatuor imperia divisi sunt duodecim **222-223** matris angeli, et vocatur horum quodque quadrans amnis Phison et Gehon et Tigris et Euphrates, ut, inquit, dicit Moses. Illi circumvagantur duodecim angeli in quatuor partes inter se complicati et gubernant mundum, satrapicam quamdam obtinentes in mundum ab Edem acceptam potestatem. Manent autem non semper in locis lisdem, sed tanquam in choro cyclico circumvagantur, mutantes locum ex loco et cedentes certis temporibus et intervallis loca sibi

VARIÆ LECTIONES.

²¹ Βαβελαγαμῶς C, Βάβελ, Ἄχαμῶς M. ²² Καυίθαν. Λευϊαθάν? ²³ Φαραῶθ C, M. ²⁴ συναίρονται C. ²⁵ I Mos. 11, 8. ²⁶ Οὕτως C, M. ²⁷ λέγει δεῖν λέγεται C, M. ²⁸ περιεσταλμένος C. ²⁹ τῶν ὑπὲρ τὸν ὑπὲρ. ³⁰ ἐποίησε C, M. ³¹ αὐτόν, ἑαυτόν C. ³² φυλαχθησόμενος C. ³³ I Mos. 1, 28: Ἀύξανεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς, κ. τ. λ. ³⁴ θείω τι ³⁵ bis in cod. M. ³⁶ αὐτῇ R. Scollus: ἀρχῆ C, M. ³⁷ ἐμπεριέρχονται: C, M.

constituta. Quando autem imperium tenet locorum A Phison, fames, angustiae, miseria in illa parte terrae oriuntur. Parca (φειδωλὸν) enim iuxta-collocatio horum angelorum. Pariter etiam singularum partium quatuor illarum ex singularum vi et natura mala tempora et morborum irrationes. Et hoc in perpetuum secundum imperia illorum quadrantium tanquam annuum flumen malitiae ex voluntate Edem nunquam intermisso cursu mundum circumit. Existit autem malitiae necessitas ex tali quadam causa. Cum comparasset et fabricatus esset Elohim ex communi complacito mundum, ascendere voluit in alta caeli et contemplari, num aliquid desideraret in rebus a se conditis, assumptis una secum angelis suis (ferebatur enim sursum), relicta Edem infra; terra enim quoniam erat, sequi sursum conjugem nolebat. Postquam igitur venit Elohim ad extremum supra caeli et aspexit lucem superiorem illa, quam ipsa fabricaverat, dixit: *Aperite mihi portas, ut, ubi intravero, confitear Domino; opinabar enim ego Dominus esse. Vox ei ab luce reddita est dicens: Haec porta Domini, iusti intrant per eam, et patefacia est illico porta, et intravit pater absque angelis ad Bonum et vidit, quae oculus non vidit nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt. Tum dicit ei Bonus: Conside ad dexteram meam. Pater autem dicit Bono: Sine me, Domine, praevertere mundum, quem feci; spiritus enim meus illigatus est in homines, et volo eum recipere. Tum dicit ei Bonus: Nihil potes mali facere, cum apud 224-225 me sis; ex communi enim complacito fecistis mundum et tu et Edem; sinito igitur Edem habere mundam donec volet, tu autem mane apud me. Tum intelligens Edem se desertam esse ab Elohim, dolore correpta ad latus suum posuit suos sibi angelos et decore ornavit sese, si forte Elohim in cupiditatem sui veniens descenderet ad se. Ubi autem victus a Bono Elohim non jam descendit ad Edem, imperavit Edem Babel, quae est Venus, adulteria et divortia nuptiarum instituire in hominibus, ut, sicut ipsa repudiata sit ab Elohim, sic etiam spiritus Elohim, qui est in hominibus, divortii ejusmodi vexetur atque angatur et patiat eadem, qualia et Edem derelicta. Et largitur Edem magnam potentiam tertio angelo suo Naas, ut omnibus poenis puniat spiritum Elohim, qui est in hominibus, ut per spiritum puniatur Elohim, qui deseruit contra pactiones inter eos factas conjugem. Haec cum vidit pater Elohim, emittit Baruch, tertium angelorum suorum, in auxilium spiritus, qui est in hominibus. Rursus igitur Baruch constitit in medijs angelis Edem, hoc est*

αστραπικὴν ἢ τινὰ ἔχοντες κατὰ τοῦ κόσμου παρὰ τῆς Ἑδέμ ἐξουσίαν. Μένουσι δὲ οὐκ ἀεὶ ἐπὶ τῶν τόπων τῶν αὐτῶν, ἀλλ' οἰοεὶ ἐν χορῶν κυκλικῶ ἐμπεριέρχονται ἢ, ἀλλάσσοντες τόπον ἐκ τόπου καὶ παραχωροῦντες ἐν χρόνοις καὶ διαστήμασι τοὺς τόπους τεταγμένους ἢ ἑαυτοῖς. Ὅταν δὲ ἐπικρατῆ τῶν τόπων ὁ Φεισῶν, λιμὸς, στενοχωρία, θλίψις ἐν ἐκείνῳ τῷ μέρει τῆς γῆς γίνεται· φειδωλὸν γὰρ τὸ παράταγμα τῶν ἀγγέλων τούτων· ὁμοίως καὶ ἐκάστου μέρους τῶν τεσσάρων, κατὰ τὴν ἐκάστου δύναμιν καὶ φύσιν, κακοὶ καιροὶ καὶ νόσων στάσεις. Καὶ τοῦτο εἰσαὲλ κατὰ τὴν ἐπικράτησιν ἢ τῶν τεταρτημορίων ὡς περὶ ἢ ποταμῶν βρῦμα κακίας κατὰ θέλησιν τῆς Ἑδέμ ἀδιαλείπτως τὸν κόσμον περιέρχεται. Γέγονε δὲ ἡ τῆς κακίας ἀνάγκη ἐκ τοιαύτης τινὸς αἰτίας· κατασκευάσας καὶ δημιουργήσας Ἐλωεὶμ ἐκ κοινῆς εὐαρεστήσεως τὸν κόσμον, ἀναβῆναι ἠθέλησεν εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη τοῦ οὐρανοῦ καὶ θεάσασθαι, μὴ τι γέγονε τῶν κατὰ τὴν κτίσιν ἐνδεῶς, συμπαραλαβὼν τοὺς ἰδίους ἀγγέλους μετ' αὐτοῦ, ἦν γὰρ ἀνωφερῆς, καταλιπὼν τὴν Ἑδέμ κάτω, γῆ ἢ γὰρ οὐσα ἢ ἐπακολουθεῖν ἄνω τῷ συζύγῳ οὐκ ἠθέλησεν. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἐλωεὶμ ἐπὶ τὸ πέρασ ἀνω τοῦ οὐρανοῦ, καὶ θεασάμενος φῶς κρείττον ὑπὲρ ὃ αὐτὸς ἐδημιούργησεν εἶπεν· Ἄνοιξατέ μοι ἢ πύλας, ἵνα εἰσελθῶν ἐξομολογήσωμαι τῷ Κυρίῳ· ἐδόκουν γὰρ ἐγὼ Κύριος εἶναι. Φωνὴ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ φωτὸς ἐδόθη λέγουσα· Αὐτὴ ἡ πύλη τοῦ Κυρίου, δίκαιοι εἰσερχονται δι' αὐτῆς· καὶ ἀνεψύθη παραχρῆμα ἡ πύλη, καὶ εἰσῆλθεν ὁ πατὴρ διχα τῶν ἀγγέλων πρὸς τὸν Ἄγαθόν καὶ εἶδεν, ὃ ὀρθαλιμὸς ἢ οὐκ εἶδε, καὶ οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἄγαθος· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἢ. Ὁ δὲ πατὴρ λέγει πρὸς τὸν Ἄγαθόν· Ἐασόν με, Κίριε, καταστρέψαι τὸν κόσμον ἢ, ὃν ἢ πεποίηκα· τὸ πνεῦμα γὰρ μου ἐνδίδεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἢ, καὶ θέλω αὐτὸ ἀπολυθεῖν. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἄγαθος· Οὐδὲν δύνασαι [p. 154-155] κακοποιῆσαι παρ' ἐμοὶ γενόμενος, ἐκ κοινῆς γὰρ εὐαρεστήσεως ἐποίησας τὸν κόσμον σύ τε καὶ ἡ Ἑδέμ. Ἐασὼν οὖν τὴν Ἑδέμ ἔχειν τὴν κτίσιν μέχρις οὗ ἢ βούλεται· οὐ δὲ μένει παρ' ἐμοί. Τότε γνοῦσα ἡ Ἑδέμ ὅτι καταλείπεται ὑπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ, λυπηθεῖσα παρέστησεν αὐτῇ τοὺς ἰδίους ἀγγέλους καὶ εὐπρεπῶς ἐκόσμησεν ἑαυτὴν, εἰ πως εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθῶν ὁ Ἐλωεὶμ κατέλθῃ πρὸς αὐτήν. Ὡς δὲ κρατηθεῖς τῷ ἀγαθῷ ὁ Ἐλωεὶμ οὐκέτι ἢ κατῆλθε πρὸς τὴν Ἑδέμ, προσέταξεν ἡ Ἑδέμ τῇ Βάβελ, ἥτις ἐστὶν Ἀφροδίτη, μοιχαλίας καὶ χωρισμοῦ γάμων κατασκευάσαι ἐν ἀνθρώποις, ἵνα ὡς αὐτὴ κενώρηται ἀπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα ἢ τοῦ

VARIAE LECTIONES.

ἢ ἀστραπικὴν C. ἢ ἐμπεριέχοντα C, M. ἢ τεταγμένων C. ἢ ἐπικράτησιν, ἐπίκραςιν C. ἢ ὡς περὶ, ὡς περὶ C, ὡς περὶ M. ἢ Ἑδέμ κάτω, γῆ, Ἑδέμ κατῶγ C, Ἑδέμ, κατωφερῆς M. ἢ οὐσαν C. ἢ Cf. Psal. CXVII, 19, 20: Ἄνοιξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης· εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσωμαι τῷ Κυρίῳ. Αὐτὴ ἡ πύλη τοῦ Κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. ἢ I Cor. 2, 9. Cf. supra p. 216, 24 sqq. ubi οὐδε pro κα!—οὐκ legitur. ἢ Psal. CIX, 1. ἢ τὸν κόσμον. Ἐς τὸν κόσμον susp. M. ἢ ἀνθρώπους Bernaysius: οὐρανοῦς C, M. ἢ μέχρις οὗ. μέχρι C, M, ἢ καὶ οὐκέτι C. ἢ πνεῦμα om. C, M. Cf. infra lin. 72.

Ἐλωειμ τὸ ἐν ἐν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς χωρισμοῖς τοῖς τοιοῦτοις βασανίζεται⁵⁵ λυπούμενον, καὶ πάσχη τὰ αὐτὰ ὅποια καὶ ἡ Ἐδὲμ καταλειμμένη. Καὶ διδω-
σιν ἐξουσίαν ἡ Ἐδὲμ μεγάλην τῷ τρίτῳ ἀγγέλῳ
αὐτῆς τῷ Νάας, ἵνα πάσαις κολάσσει κολάζῃ τὸ
πνεῦμα τοῦ Ἐλωειμ τὸ ἐν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἵνα
διὰ τοῦ πνεύματος ἡ κολαζόμενος ὁ Ἐλωειμ ὁ κα-
ταλιπὼν παρὰ τὰς συνθήκας τὰς γενομένας αὐτῶν⁵⁶
τὴν σύζυγον. Ἰδὼν ταῦτα ὁ πατὴρ Ἐλωειμ ἐκπέμ-
πει τὸν Βαρούχ, τὸν τρίτον ἀγγελοῦ τῶν αὐτοῦ, εἰς
βοήθειαν τῷ πνεύματι τῷ ὄντι ἐν τοῖς ἀνθρώποις.
Πάλιν ἐλθὼν⁵⁷ οὐν ὁ Βαρούχ ἔστη ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέ-
λων τῆς Ἐδὲμ, τουτέστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου
(παράδεισος γὰρ οἱ ἀγγελοὶ, ὧν μέσος ἔσται), καὶ
περὶ ἡγεῖται τῷ ἀνθρώπῳ ἀπὸ παντὸς ξύλου⁵⁸ τοῦ
ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ [ξύ-
λου τοῦ]⁵⁹ γινώσκειν τὸ καλὸν καὶ τὸ πο-
| νηρὸν
μὴ φαγεῖν, ὅπερ ἐστὶν ὁ Νάας, τουτέστι τοῖς μὲν
ἄλλοις ἀγγέλοις παῖθεσθαι τοῖς ἕνδεκα τῆς Ἐδὲμ,
πίθη μὲν γὰρ ἔχουσιν οἱ ἕνδεκα, παρανομίαν δὲ οὐκ
ἔχουσιν· ὁ δὲ Νάας παρανομίαν ἔσχε· προσῆλθε γὰρ
τῇ Εὐά ἑξαπατήσας αὐτήν καὶ ἐμοίχευσεν αὐτήν,
ὅπερ ἐστὶ παράνομον· προσῆλθε δὲ καὶ τῷ Ἀδὰμ
καὶ ἔσχεν αὐτὸν ὡς παῖδα, ὅπερ ἐστὶ καὶ αὐτὸ πα-
ράνομον· ἔνθεν γέγονε μοιχεία καὶ ἀρσενοκοιτία.
Ἀπὸ τότε ἐπεκράτησε τὰ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ
τὰ ἀγαθὰ ἐκ μιᾶς ἀρχῆς γενόμενα τῆς τοῦ πατρὸς.
Ἀναδὴς γὰρ πρὸς τὸν Ἀγαθὸν ὁ πατὴρ ὁδὸν εἰδείξε
τοῖς ἀναβαίνειν θείουσι· Ἀποστάς δὲ τῆς Ἐδὲμ
ἀρχὴν κακῶν ἐποίησε τῷ πνεύματι τῷ ἐν τοῖς
[p. 155 156] ἀνθρώποις⁶⁰. Ἐπέμφθη οὖν ὁ Βαρούχ
πρὸς τὸν Μωσέα, καὶ δι' αὐτοῦ ἐλάλησε τοῖς υἱοῖς
Ἰσραὴλ, ὅπως ἐπιστραφῶσι πρὸς τὸν Ἀγαθόν. Ὁ δὲ
τρίτος ὁ⁶¹. . . διὰ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆς Ἐδὲμ οἰ-
κούσης⁶² εἰς τὸν Μωσέα, ὥσπερ καὶ εἰς πάντας
ἀνθρώπους, τὰς ἐντολάς τοῦ Βαρούχ ἐπεσκίσατε καὶ
τὰς ἰδίαις ἐποίησεν ἀκούεσθαι διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ⁶³
κατὰ τοῦ πνεύματος τέτακται, καὶ τὸ πνεῦμα κατὰ
τῆς ψυχῆς. Ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ ἐστὶν Ἐδὲμ, τὸ δὲ
πνεῦμα Ἐλωειμ, ἐκάτερα ὄντα ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις
καὶ θῆλεσι καὶ ἄρῶσι. Πάλιν μετὰ ταῦτα ἐπέμφθη ἐπὶ
τοὺς προφήτας ὁ Βαρούχ, ἵνα διὰ τῶν προφητῶν ἀκούσῃ
τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τοῖς ἀνθρώποις⁶⁴ κατοικοῦν καὶ
φύγη⁶⁵ τὴν Ἐδὲμ καὶ τὴν πλάστιν τὴν πονηρὰν,
ὥσπερ ἔφυγεν ὁ πατὴρ Ἐλωειμ ὁμοίως καὶ [διὰ
τῶν προφητῶν]⁶⁶ τῇ αὐτῇ ἐπιείξῃ ὁ Νάας· διὰ τῆς
ψυχῆς⁶⁷ τῆς ἐνοικουμένης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σὺν τῷ
πνεύματι τοῦ πατρὸς ὑπέστυε⁶⁸ τοὺς προφήτας, καὶ
ὑπεσύρθησαν⁶⁹ | πάντες, καὶ οὐκ ἠκούσθησαν τοῖς
λόγοις⁷⁰ τοῦ Βαρούχ, οὗς ἐνετείλατο Ἐλωειμ. Τὸ

A In medio paradiso (paradisus enim angeli, quibus
in mediis constitit), et annuntiavit homini: Ab omni
ligno paradisi edendo vesceris, ab eo autem, quod
est cognoscendo bonam et malum, noli vesci, id
quod est Naas, hoc est, obsequendum esse reliquis
angelis undecim Edem, passiones enim habent un-
decim illi, injustitiam autem non habent; Naas au-
tem injustitiam habuit, accessit enim ad Evam de-
ceptam a sese et vitiauit eam, id quod est injustum,
accessit autem etiam ad Adam abususque eo est
tanquam puero, id quod et ipsum est injustum.
Hinc venit scortatio et masculorum concubitus.
Exinde dominata sunt mala in hominibus, et bona
ex eodem fonte orta patris. Postquam enim ascen-
dit ad Bonum pater, viam monstravit ascensu-
ris; postquam autem discessit ab Edem principium
malorum fecit spiritui, qui est in hominibus. Mis-
sus 226-227 igitur est Baruch ad Moysen et per
eum locutus est filiis Israel, ut converterentur ad
Bonum. Tertius autem (angelus Edem) per animam
ab Edem habitantem in Mose, sicut etiam in omni-
bus hominibus, præcepta Baruch obscuravit et sua
ipsius fecit ut audirentur. Propterea anima exad-
versum spiritui collocata est et spiritus animæ.
Anima enim est Edem, spiritus autem Elohim, quo-
rum utrumque est in omnibus hominibus et femi-
ninis et masculis. Rursus post hæc missus est ad
prophetas Baruch, ut per prophetas audiret spiritus
in hominibus habitans et fugeret Edem et ficturam
pravam, uti fugit pater Elohim. Pariter etiam
eodem consilio Naas per animam inhabitantem in
homine cum spiritu patris allexit prophetas, et al-
lecti sunt omnes et non obsecuti sunt dictis Baruch,
quæ injunxerat Elohim. Ad extremum e præputio
prophetam delegit Elohim Herculem et misit ut
duodecim angelos Edem luctando devinceret et libe-
raret patrem a duodecim angelis creaturæ pravis.
Ili sunt duodecim labores Herculis, quos peregit
Hercules ordine, a primo ad extremum, devincens
leonem et hydram et aprum, et deinceps. Ethnico-
rum enim esse hæc nomina, quæ repetita esse
aiunt ab opera maternorum angelorum. Ubi autem
sibi visus est omnes labores peregisse, sese appli-
cat ad eum Omphale, quæ quidem est Babel sive
Venus, et blandiendo cepit Herculem et exiit po-
testatem ejus, præcepta Baruch, quæ mandaverat
Elohim, et rediit suam ipsius vestem, hoc est
potestatem Edem, infra potestatis, et ita eventum
carnuerunt Herculis propheta et opera ejus. Ad ex-
tremum autem diebus Herodis regis mittitur Ba-

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ βασανίζεται C. ⁵⁶ αὐτῶν. αὐτῶ C, M. ⁵⁷ ἀνθρώποις. Πάλιν ἐλθὼν. ἀνθρώποις πᾶσιν. Ἐλθὼν C, M.
⁵⁸ I Mos. II, 17. Cfr. supra p. 208, 91 sqq. ⁵⁹ τοῦ ξύλου τοῦ. τοῦ C, τοῦ τοῦ M. ⁶⁰ τῷ πνεύματι τῷ
ἐν τοῖς ἀνθρώποις. τῷ πνεύματι τοῦ Πατρὸς; τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς C, τῷ πνεύματι τ. Πατρ. τοῦ ἐν τοῖς
ἀνθρώποις susp. M. τῷ πνεύματι τοῦ Πατρ. τῷ ἐν τοῖς ἀνθρώποις Bernaysius. ⁶¹ Post verba τρίτος ὁ quæ-
dam exclidisse videntur. ⁶² Οἰκούσης C, ἡκούσης M. ⁶³ Cf. Gal. I, v, 17: Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ (στρα-
τεύεται Orig. 3, 330 d) κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός. ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται,
x. e. λ. ⁶⁴ ἀνθρώποις. Bernaysius: οὐρανοῖς C, M. ⁶⁵ φύγη. φυγὸν C, M. διὰ τῶν προφητῶν, unis in-
elusimus, quippe quæ sententiam turbent, fortasse male iterata ex superioribus. ⁶⁶ ψυχῆς. εὐχῆς C, M.
⁶⁷ ὑπέστυρε. ἐπέστυρε C, ἐπεσύρετο susp. M. ⁶⁸ ὑπεσύρθησαν. ἐπεσύρθησαν C. ⁶⁹ τοῖς λόγοις. οἱ λόγοι C.

ruch, demersans rursus ab Elohim, et cum advenit Nazareth, reperit Jesum, filium Josephi et Mariæ: pascentem oves, puerulum duodecim annorum, et annuntiat ei ab initio omnia quæcumque facta sunt ab Edem et Elohim et posthac futura, et dixit: *Omnes ante te prophetae 228-229 capti sunt. Operam igitur dato, Jesu, fili hominis, ne capiaris, sed nuntiato hunc sermonem hominibus et renuntiato illis quæ sunt patris et quæ sunt Boni, et ascende ad Bonum et considito illic cum omnium nostrum Patre Elohim.* Et obediit angelo Jesus fatus: *O Domine, faciam omnia,* et renuntiavit. Decipere igitur Naas etiam hunc voluit, [sed Jesus obedire ei noluit], fidelis enim mansit Baruch. Iratus igitur Naas, quod eum decipere non potuit, fecit ut in crucem suffigeretur. Ille autem, relicto corpore Edem in cruce, ascendit ad Bonum. Dicens autem ad Edem: *Mulier, habes tuum tibi filium,* hoc est animale hominem et choicum; ipse autem deposito in manus patris spiritu ascendit ad Bonum. Bonus autem est Priapus, is qui antequam quidquam esset fecit. Propter hoc vocatur Priapus, quoniam prius fecit omnia. Propterea, inquit, in omni templo statuitur, ab omni natura honoratus et in viis portans fructus ætumnales a se suspensas, hoc est fructus creaturæ, quorum auctor exstitit, quoniam prius fecit creaturam antea non existentem. Ubi igitur audietis, inquit, dicentes homines cygnum venisse ad Ledam et generasse ex ea, cygnus est Elohim et Leda Edem. Et cum dicunt homines aquilam venisse ad Ganymedem, aquila est Naas, Ganymedes autem Adam, et ubi dicunt aurum venisse ad Danaam et generasse ex ea, aurum est Elohim, Danae autem est Edem. Similiter autem in eundem modum omnes tales sermones, fabulas consimiles juxta ponentes, tradunt. Quando igitur prophetae dicunt: *Audi cælum et aures arrige, terra, Dominus locutus est,* cælum dicit, inquit, spiritum qui est in homine ab Elohim, terram autem animam quæ est in homine cum spiritu, Dominum autem Baruch, Israel autem Edem. Edem enim vocatur et Israel conjux Elohim. *Non cognovit me,* inquit, *Israel; si enim cognovisset me apud Bonum esse, non puniturus 230-231 erat spiritum, qui est in hominibus per paternam ignorantiam.*

ταῖς ὁδοῖς βασιλεύων τὰς ὁπώρας ἐπάνω αὐτοῦ, τούτεστι τοὺς καρποὺς τῆς κτίσεως, ὧν αἰτιοί ἐγένετο, πρῖοποίησας τὴν κτίσιν πρότερον⁷⁴ οὐκ οὖσαν. ὅτι κύκνος ἐπὶ τὴν Λήδαν ἦλθε καὶ ἐτεκνοποίησεν ἐξ αὐτῆς, ὁ κύκνος ἐστὶν ὁ Ἐλωεὶμ, ἡ Λήδα ἡ Ἐδέμ. Καὶ ὅταν λέγωσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἀστὴρ ἦλθεν ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ ἀδάμ· καὶ ὅταν λέγωσιν, ὅτι ὁ χρυσὸς ἦλθεν ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ Ἐδέμ, ὁ χρυσὸς ἐστὶν ὁ Ἐλωεὶμ, Δανάη δὲ ἐστὶν ἡ Ἐδέμ. Ὁμοίως δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάντας τοὺς τοιούτους λόγους μύθους ἐμπερεῖς ὄντας⁷⁶ παρατιθέμενοι διδάσκουσιν. Ὅταν οὖν προσηται λέγωσιν⁷⁷: Ἄκουε, οὐρανὲ⁷⁸, καὶ ἐνωτιζοῦ, ἡ γῆ, Κύριος ἐλάλησεν, οὐρανὸν λέγει, | φησὶ, τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῷ ἄν-

A τελευταῖον ἐξ ἀκροβυστίας προφήτην ἐπελίξατο Ἐλωεὶμ τὸν Ἡρακλέα καὶ ἐπεμψεν, ἵνα τοὺς δώδεκα ἀγγέλους τῆς Ἐδέμ καταγωνίσῃται καὶ ἐλευθερώσῃ τὸν πατέρα ἀπὸ τῶν δώδεκα ἀγγέλων τῆς κτίσεως τῶν πονηρῶν. Ταῦτά ἐστι τὰ δώδεκα ἄθλα τοῦ Ἡρακλέους, ἃ κατηγωνιάσθαι ὁ Ἡρακλῆς τῇ τάξει, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως ἐσχάτου, λέοντα καὶ ὕδρα καὶ κάπρον καὶ τὰ ἐξῆς. Τῶν ἐθνῶν γὰρ εἶναι ταῦτα τὰ ὀνόματα, ἃ μετωνόμασται, φασὶν, ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν μητρικῶν ἀγγέλων. Ὡς δ'⁷⁵ ἐδόκει κατηγωνίσθαι, προσπλέκεται αὐτῷ ἡ Ὀμφάλη, ἥτις ἐστὶ Βάβελ ἡ⁷⁶ Ἀφροδίτη, καὶ ὑποσύρει τὸν Ἡρακλέα καὶ ἀποδιδύσκει τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τὰς ἐντολάς τοῦ Βαροῦχ, ἃς ἐνετείλατο Ἐλωεὶμ, καὶ μετενιδύσκει τὴν ἰδίαν αὐτῆς στολήν, τούτεστι τὴν δύναμιν τῆς Ἐδέμ, τῆς κάτω δυνάμεως, καὶ οὕτως ἀτελής ἐγένετο τοῦ Ἡρακλέους ἡ προφητεία καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τὸ δὲ τελευταῖον ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως πέμπεται ὁ Βαροῦχ, καταπεμφθεὶς πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ, καὶ ἐλθὼν εἰς Ναζαρέτ εὗρε τὸν Ἰησοῦν, υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας, βόσσκοντα πρόβατα, παιδίον δωδεκαετής, καὶ ἀναγγέλλει αὐτῷ ἀπ' ἀρχῆς πάντα ὅσα ἐγένετο ἀπὸ τῆς Ἐδέμ [p. 156-158] καὶ τοῦ Ἐλωεὶμ καὶ τὰ⁷⁹ μετὰ ταῦτα ἐσόμενα, καὶ εἶπε· Πάντες οἱ πρὸ σοῦ προσηται ὑπεσῶρησαν⁸⁰. Πειρῶθητι οὖν, Ἰησοῦ, υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ υποσυρῆναι, ἀλλὰ κήρυξον τούτων τὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς τὰ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ Ἀγαθοῦ, καὶ ἀνάβαιε πρὸς τὸν Ἀγαθὸν καὶ κάθου ἐκεῖ μετὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ τῶν ἁγίων πνεύματος τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἀγγέλων τοῦ κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν μαρτύρων. Καὶ ὑπήκουσε τῷ ἁγίῳ καὶ ἐξῆλθε Ἰησοῦς εἰπὼν, ὅτι Κύριος, ποιήσω πάντα· καὶ ἐκῆρυξεν. Ὑποσύρει οὖν ὁ Νάας καὶ τοῦτον ἠθέλησε⁸¹. . . . πιστὸς γὰρ ἔμεινε τῷ Βαροῦχ. Ὑργισθεὶς οὖν ὁ Νάας, ὅτι αὐτὸν ὑποσύρει οὐκ ἔδυνάμην, ἐποίησεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὸ σῶμα τῆς Ἐδέμ πρὸς τὸ ζῦλον, ἀνέβη πρὸς τὸν Ἀγαθόν. Εἰπὼν δὲ τῇ Ἐδέμ· Γύναι, ἀπέχεις σου τὸν υἱόν⁸², τούτεστι τὴν ψυχικὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν χοϊκόν, αὐτὸς δὲ εἰς χεῖρας παραθέμενος τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς, ἀνῆλθε πρὸς τὸν Ἀγαθόν. Ὁ δὲ Ἀγαθός ἐστι Πρίαπος, ὁ πρὶν τι εἶναι κοίτης· διὰ τοῦτο καλεῖται Πρίαπος, ὅτι ἐπριοποίησε τὰ πάντα. Διὰ τοῦτο, φησὶν, εἰς πάντα ναὸν ἵσταται, ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως τιμώμενος καὶ ἐν τούτεστι τοὺς καρποὺς τῆς κτίσεως, ὧν αἰτιοί ἐγένετο. Ὅταν οὖν, φησὶν, ἀκούσητε λεγόντων ἀνθρώπων, αὐτῆς, ὁ κύκνος ἐστὶν ὁ Ἐλωεὶμ, ἡ Λήδα ἡ Ἐδέμ. τὸν Γανυμήδην⁸³, ὁ ἀστὴρ ἐστὶν ὁ Νάας, ὁ δὲ Γανυμήδης ἦλθεν ἐπὶ τὴν Δανάην καὶ ἐπαιδοποίησεν ἐξ αὐτῆς. Ὁμοίως δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάντας τοὺς τοιούτους λόγους μύθους ἐμπερεῖς ὄντας⁷⁶ παρατιθέμενοι διδάσκουσιν. Ὅταν οὖν προσηται λέγωσιν⁷⁷: Ἄκουε, οὐρανὲ⁷⁸, καὶ ἐνωτιζοῦ, ἡ γῆ, Κύριος ἐλάλησεν, οὐρανὸν λέγει, | φησὶ, τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῷ ἄν-

VARÆ LECTIONES.

⁷⁴ ὁ om. C, M. ⁷⁵ ἡ. ἡ C, M. ⁷⁶ καὶ τὰ om., C. ⁷⁷ ἐπεσῶρησαν C. ⁷⁸ Post ἠθέλησε fort. αἰδενδμην; ἀλλὰ Ἰησοῦς ἀκολουθῆσαι αὐτῷ οὐκ ἠθέλησε M. ⁷⁹ Cf. Ev. Joan. XIX, 26: Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. ⁸⁰ πρότερον, πρώτον C, M. ⁸¹ Γανυμήδην his C. ⁸² Μύθους ἐμπερεῖς ὄντας. Μύθους ἐμπερόντας C. ⁸³ μύθους ἐμπερόντας M. ⁸⁴ λέγουσιν C. ⁸⁵ Isa. 1, 2: Ἄκουε, οὐρανὲ, καὶ ἐνωτιζοῦ, γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν.

Θρωπῶν⁹⁰, τὸ τοῦ Ἑλωειμ, γῆν δὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σὺν τῷ πνεύματι, Κύριον δὲ τὸν Βαρουχ, Ἰσραὴλ δὲ τὴν Ἑδέμ· Ἑδέμ γὰρ λέγεται καὶ Ἰσραὴλ ἡ σύζυγος τοῦ Ἑλωειμ. Οὐκ ἔγνω⁹¹ με⁹² φησὶν, Ἰσραὴλ εἰ γὰρ ἐγνώκει, ὅτι πρὸς (p. 158, 159) τῷ ἀγαθῷ εἰμι, οὐκ ἂν ἐκόλυθε τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τοῖς ἀνθρώποις⁹³ διὰ τὴν πατρικὴν ἀγνοίαν.

κζ'. Ἐντεῦθεν⁹⁴ γέγραπται δὲ καὶ ὅρκος ἐν τῷ Α 27. Hinc autem scriptum est etiam jusjurandum in primo libro qui inscribitur Baruch, quo obstringunt eos, qui audire volunt hæc mysteria et initiari apud Bonum, quod jusjurandum, inquit, juravit pater noster Elohim, cum ad Bonum venisset, nec pœnituit eum jurisjurandi, quo de patre scriptum est, inquit: *Juravit Dominus, nec pœnitabit eum.* Est autem jusjurandum hocce: *Juro per eum, qui est super omnia, Bonum, me custoditurum hæc mysteria nec cuiquam edicturum, nec reflexurum a Bono ad creaturam.* Ubi autem hoc jusjurandum juravit, intrat ad Bonum et cernit quidquid oculus non vidit nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit et bibit a viva aqua, id quod est lavacrum illis, ut arbitrantur, fons vivæ aquæ salientis. Discretum enim est inter aquam et aquam, et est aqua infra firmamentum prævæ creaturæ, in quo lavantur choici et animales homines, et aqua est supra firmamentum Boni viva, in qua lavantur spirituales vivi homines, in qua lavabatur Elohim, et postquam laverat non pœnituit eum. Et quando, inquit, dicit propheta: *Sumito tibi mulierem scortationis, quoniam scortando divortium faciet terra a Domino,* hoc est Edem ab Elohim, in his, inquit, propheta aperte eloquitur omne mysterium, nec auditur propter malitiam Naas. Ad eundem illum modum etiam alia dicta prophetica similiter deflectunt per complures libros. Est autem iis præcipue liber inscriptus Baruch, in quo omnem fabulæ eorum expositionem reperient qui incident. Quanquam igitur in multas incidi hæreses, dilecti, in nullum hoc malo sævius incidi. Revera autem, sicuti dicitur, secundum illius Herculeum oportet imitatos Angiæ expurgare stabulum, vel ut rectius dicam, sentinam, in quam cum inciderunt qui sunt ab eo non unquam abludentur, imo ne caput quidem tollere poterunt.

232-233 28. Postquam igitur etiam Justinii pseudognostici conamina exposuimus, placet etiam comparium hæresium opiniones in libris deinceps exponere, nullum autem relinquere irrefutatum eorum, dum apponimus ab iis dicta, sufficientia illa ad exemplum, etiamsi solum edicantur recondita apud eos et arcana, quæ ægre cum multo labore in-

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ ἀνθρώπων. οὐρανῶν C, M. ⁹¹ Cf. Is. i, 3: Ἰσραὴλ δὲ με οὐκ ἔγνω. ⁹² ἔγνω με. ἔγνώκει: C. M. ⁹³ ἀνθρώποις Berguysius, οὐρανίς C, M. ⁹⁴ Ἐντεῦθεν quod clauderat caput superius huc retraximus. ⁹⁵ ὅμοιον. ὠνόμασεν C. ⁹⁶ Psal. cix, 4. ⁹⁷ οὕτως C, M. ⁹⁸ πάντων, τὸν ἀγαθόν. pr. C. πάντων τῶν ἀγαθῶν corr. C, M. ⁹⁹ I Cor. ii, 9. ¹⁰⁰ πηγὴ — ἀλλομένου. Ev. Joan. iv, 14. Coll. v, 10. ¹⁰¹ Cf. I Mos. i, 6, 7. ¹⁰² ὑπεράνω. ὑπὲρ ἄνω C. ¹⁰³ Osc 1, 2: Βάβυζ, λάβε σπυγὴν γυναικα πορνείας καὶ τέκνα πορνείας, διότι ἐκπορνεύουσα ἐκπορνεύσει ἡ γῆ ἀπὸ δπισθεν τοῦ Κυρίου. ¹⁰⁴ ἄλλας λαλιάς. ἄλλας C, M. ¹⁰⁵ παράδουσι. παραδιδούσι C, M. ¹⁰⁶ ὁ ἐντυχῶν. ὁ εἰς τυχῶν C. ¹⁰⁷ λέγεται. λέγει καὶ ὁ C. M, qui καλῶς susp. pro κατὰ. ¹⁰⁸ ἀνεχόμενοι C, M. ¹⁰⁹ ἀποπληθήσονται C. ¹¹⁰ ἀνέλεκτον C. ¹¹¹ ὑπὲρ αὐτῶν ὑπὲρ αὐτὸν C. ¹¹² ἐκκρίθει C. ¹¹³ παρ' αὐτῆς C.

itiantur imprudentes. Videamus igitur quid etiam **A** ἄρρητα, ἃ μόλις μετὰ πολλοῦ πόνου μυνονται ἂν Simon dicat. ἀφρονες. Ἰδωμεν οὖν τί καὶ Σίμων λέγει.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBAION Γ':

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER SEXTUS.

1. Hæc insunt in sexto libro refutationis omnium **B** hæresium.

2. Quænam sint Simonis conamina, et ejus dogma ex magicis et poeticis vim habere.

3. Quænam Valentinus doceat, ejus dogma non constare ex Scripturis, sed ex Platonice et Pythagoreis placitis.

4. Et quænam placuerint Secundo et Ptolemæo et Heracleoni, ut et ipsi iisdem quibus Græcorum philosophi usi sint, sed aliis verbis.

5. Quænam Marci et Colarbasii decreta fuerint, et quosdam eorum ad magicas artes et numeros Pythagoreos sese applicuisse.

6. Quotquot igitur sententiæ placuerint iis, qui a serpente doctrinæ suæ assumpserunt et progressu temporum in apertum commenta sua sponte prodiderunt, in eo libro, qui hunc præcedit isque refutationis hæresium quintus est, exposui. Jam vero ne eorum quidem qui subsequuti sunt sententias silebo, sed ne unam quidem irrefutatam omittam, si quidem fieri potest, ut omnes commemorem eorumque arcana orgia, quæ merito orgia appellanda sunt; non enim profecto **234-235** longe absunt ab ira (divina) qui talia conati sunt, ut etiam veriloquio utar.

7. Placet igitur etiam Simonis Gittenensis, qui vicus est Samariæ, nunc exponere placita, a quo etiam sectatores demonstrabimus in illis sumptis aliis nominibus consimilia conatos esse. Illic Simon magicæ artis peritus et partim multos decipiens Thrasymedis arte, quomodo supra exposuimus, partim etiam ope dæmonum mala machinatus deificare semet instituit, homo præstigiator et plenus ineptiarum, quem in Actis apostoli convicerunt,

α'. Τάδε ἐνστικτὴν ἐν τῇ ἕκτη τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου.

β'. Τίνα τὰ Σίμωνι τετολημμένα, καὶ ὅτι ἐκ μαγικῶν καὶ ποιητικῶν τὸ δόγμα κρατύνει.

γ'. Τίνα τὸ Οὐαλεντίνου δογματίζει, καὶ ὅτι ἐκ Γραφῶν οὐ συνίσταται αὐτοῦ τὸ δόγμα, ἀλλὰ ἐκ τῶν Πλατωνικῶν καὶ Πυθαγορικῶν δογμάτων.

δ'. Καὶ τίνα τὰ Σεκούνδου καὶ Πτολεμαίου καὶ Ἡρακλέωνι δοκοῦντα, ὡς καὶ αὐτοὶ τοῖς αὐτοῖς, οἷς οἱ Ἕλληνες σοφοί, ἐχρήσαντο ἄλλοις ἢ ῥήμασι.

ε'. Τίνα τὰ Μάρκου καὶ Κολαρβάσιου νομισθέντα, καὶ ὅτι τινὲς αὐτῶν μαγείαις καὶ ἀριθμοῖς Πυθαγορείοις ἔσχον.

ς'. Ὅσα μὲν οὖν ἐδίδκει τοῖς ἀπὸ τοῦ ὄφιδος τὰς ἀρχὰς παρεληφόσι ἢ καὶ κατὰ τελείωσιν τῶν χρόνων εἰς φανεράν τῆς δόξης ἐκουσίως ἢ προενεγκαμένοις ἢ, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ οὕτῃ πέμπτη τοῦ ἐλέγχου ^C τῶν αἰρέσεων ἐξεθέμην. Νυνὶ δὲ καὶ τῶν ἀκολούθων τῆς γνώμας οὐ | σιωπήσω, ἀλλ' οὐδὲ μίαν ἀνέλεγκτον καταλείψω, εἴγε δυνατόν πάσας ἀπομνημονεύσαι καὶ τὰ τούτων ἀπόρρητα ὄργια, ἃ δικαίως ὄργια κλητέον, οὐ γὰρ [p. 161-162] μακρὰν ἀπέχουσιν ὄργης τοιαῦτα τετολημκότες, ἵνα καὶ τῇ ἐτυμολογίᾳ χρήσωμαι.

ζ'. Δοκεῖ οὖν καὶ τὰ Σίμωνος τοῦ Γεττηνοῦ ¹¹, κώμης τῆς Σαμαρείας, νῦν ἐκθέσθαι, παρ' οὗ καὶ τοὺς ἀκολουθοῦσας δείξομεν ἀφορμὰς λαβόντας ἐτέροις ὀνόμασιν ὁμοία τετολημκέναι. Οὗτος ὁ Σίμων μαγείας ¹² ἔμπειρος ὢν καὶ τὰ μὲν παιζὰς πολλοῦς κατὰ τὴν Θρασυμήδους τέχνην, ᾧ ἐρόπων ἀνωθεν ¹³ ἐξεθέμεθα, τὰ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων κακουργήσας, θεοποιῆσαι ἑαυτὸν ἐπεχείρησεν ¹⁴, ἀνθρωπος γόνος καὶ μεστὸς ἀπονοίας, ὃν ἐν ταῖς Πράξεσιν οἱ ἀπό-

VARIE LECTIONES.

¹¹ μυνονται C. ¹² ἄλλοις. ἀλλ' ἄλλοις? inquam sententia potius requirere videtur: ἀλλ' ἄλλος ἄλλοις. ¹³ ἔσχον. ἐνέσχον vel ἐσχόλαζον M. προσέσχον? ¹⁴ παρεληφόσι C. τελείωσιν Bunseniina (Hippolytus *apud his age* 2. ed. 1, 350): μείωσιν C, M. 15. ἐκουσίως. ἀνοσίως Bunseniina I. I. ¹⁵ προενεγκαμένοις C, M. ¹⁶ τοῦς ἐλέγχους C, M. ¹⁷ Γεττηνοῦ. Γεττηνοῦ corr. C, M. Γεττινοῦ pr. C. Cf. Steph. Byz. et Jo. Cleric. ad *Constitut. apostol.* vi, 7. ¹⁸ μαγείαν C. ¹⁹ Cf. supra I. iv, 28—41, p. 89 sq. ²⁰ Cf. Act. viii. 9—23.

στολοι ηλεγξαν · οὐ πολλῶι σοφώτερον καὶ μετριώ-
τερον Ἀψεθος ὁ Λίβυς; ¹⁵ ὄρεχθεις θεός νομισθῆναι ἐν
Αἰθίῃ ἐπεχειρήσεν, οὐ τὸν μῦθον οὐ πολὺ τι ἀπ-
εμφαίνοντα τῆς Σίμωνος τοῦ ματαίου ἐπιθυμίας,
δοκεῖ διηγῆσθαι δὲ τα ἄξιον τῆς τοῦτου ἐπιχειρή-
σεως.

η'. Ἀψεθος ὁ Λίβυς ἐπεθύμησε θεός γενέσθαι · ὡς
δὲ πολυπραγμονῶν πάνυ ἀπειτύχων τῆς ἐπιθυμίας,
ἠθέλησε καὶ δοκεῖν γεγονέναι, καὶ ἔδοξέ γε ὡς ἀλη-
θῶς χρόνῳ πλείονι γεγονέναι θεός. Ἐθουον γὰρ οἱ
ἀνήτοι Λίβυες αὐτῷ ὡς ¹⁶ θεῖα τινὶ δυνάμει, νομι-
ζοντες ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ πεπιστευκέναι φωνῇ.
Συναθροίσας γὰρ εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν οἰκισκον
ὄρνιθας πλείστους ψιττακοὺς κατέκλεισεν · εἰτι δὲ
πλείστοι κατὰ τὴν Λιβύην ψιττακοί, καὶ ἐναργῶς
μειομένοι πάνυ τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. Οὗτος
χρόνῳ διαθρέψας τοὺς ὄρνεις ἐδίδαξε | λέγειν· Ἀψεθος
θεός ἐστιν. Ὡς δὲ ἤκουσαν οἱ ὄρνιθες χρόνῳ πολλῶ
καὶ τοῦτο ἔλεγον, ὅπερ ἔπειτα ¹⁷ λεχθὲν θεὸν εἶναι
ποιήσεν νομιζεσθαι τὸν Ἀψεθον, τότε ἀνοίξας τὸ
οἰκημα εἰσεν ἄλλον ἀλλαχόσε τοὺς ψιττακοὺς. Πε-
τομένον δὲ τῶν ὄρνιθων ἐξηλθεν ὁ φθόγγος εἰς πᾶσαν
τὴν Αἰθίαν, καὶ τὰ ῥήματα αὐτῶν διήλθε μέχρι
τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, καὶ οὕτως οἱ Λίβυες καταπλα-
γέντες ἐπὶ τῇ τῶν ὄρνιθων φωνῇ τὸ τε πραχθὲν ὑπὸ
τοῦ Ἀψέθου πανούργου μα μὴ ἐνοήσαντες ¹⁸, θεὸν
εἶχον τὸν Ἀψεθον. Τῶν δὲ Ἑλλήνων τις ἀκριθῶς
ἐνοήσας τὸ σόφισμα τοῦ νενομισμένου θεοῦ διὰ τῶν
αὐτῶν ἐκείνων ψιττακῶν οὐκ [p. 1621-63.] ἐλέγχει
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφανίζει τὸν ἀλαζόνα καὶ φορτικὸν
ἐκείνον ἀνθρώπον. Μεταδίδαξε δὲ ὁ Ἕλληνας καθείρξας
πολλοὺς ἀπὸ τῶν ψιττακῶν λέγειν · Ἀψεθος ἡμᾶς
κατακλείσας ἠγάγκασε λέγειν · Ἀψεθος θεός
ἐστιν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Λίβυες τῆς παλινορίας τῶν
ψιττακῶν, πάντες ὁμοθυμαδὸν συνελθόντες κατέ-
έκασαν τὸν Ἀψεθον.

θ'. Οὗτος ἡγήτερον Σίμωνα τὸν μάγον ἀπεικάζον-
τας τῷ Λίβυι τάχιον ἀνθρώπῳ ¹⁹ γενομένῳ οὕτως
θεῷ. Εἰ δὲ ἔχει τὰ τῆς εἰκόνος ἀκριθῶς, καὶ πέπον-
θον ὁ μάγος πάθος τι παραπλήσιον Ἀψέθῳ, ἐπι-
χειρήσωμεν μεταδιδάσκειν τοῦ Σίμωνος τοὺς ψιττα-
κοὺς, ὅτι Χριστὸς οὐκ ἦν Σίμων ὁ ἐστὼς, στάς, στη-
σόμενος · ἀλλ' ἀνθρώπος ἦν ἐκ σπέρματος, γέννημα
γυναικὸς, ἐξ αἱμάτων καὶ ἐπιθυμίας σαρκικῆς καθά-
περ καὶ οἱ λοιποὶ γεγεννημένοι · καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως
ἔχει, προϊόντος τοῦ λόγου ῥαδίως ἐπιδειξόμενος. Λέγει
δὲ ὁ Σίμων μεταφράζων ²⁰ τὴν νόμον Μωϋσέως ²¹ ἀνοή-
τως τε καὶ κακοτέχνως. Μωσῆως γὰρ λέγοντος,
δεῖ ὁ θεός πῦρ ²² φλέγον ²³ ἐστὶ καὶ κατανα-
λίσκον, δεξάμενος τὸ λεχθὲν ὑπὸ Μωσέως οὐκ

A quo multo sapientias et modestius Apsethus Libys
concupiscens pro deo haberi in Libya aggressus est,
cujus fabulam non admodum illam a Simonis vanf
illius cupiditate ablutentem placet enarrare, quippe
quæ digna sit hujusce conamine.

8. Apsethus Libys concupivit deus fieri; cum
autem nihil non conatus prorsus excidisset ausis,
nitebatur vel videri factus esse, et visus est profecto
revera lapsu temporis factus esse deus. Sacrifica-
bant enim insani Libyæ illi tanquam divinæ cuidam
potestati, opinati superne de cælo lapsæ voci se ero-
dere. Congregavit enim in unam eandemque ædi-
culam aves plurimas psittacos easque inclusit. Sunt
autem permulti per Libyam psittaci et accurate
admodum humanam vocem imitantes. Hic satis diu
aves postquam nutriti docuit fari: *Apsethus deus
est*. Postquam autem exercuerunt aves satis diu id-
que fabantur quod ille opinabatur dictum effecturum
esse, ut crederetur deus esse Apsethus, tum aperta
ædicula alium aliorum avolare psittacos sivit. Vo-
lantibus autem avibus exiit vox in omnem Libyam
et voces illorum penetraverunt usque ad Græcam
terram, et ita Libyæ percussis avium voce et frau-
dem ab Apsetho commissam ignorantes pro deo ha-
bebant Apsethum. Græcorum autem quidam accurate
perspectis malis artibus hominis pro deo scilicet
venditati per eodem illos **236-237** psittacos non
coarguit modo, sed etiam perimit hominem illum
gloriosum et inanem. Contra autem docuit homo
Græcus, qui multos ex psittacis in cavea inclusisset,
dicere: *Apsethus cum nos inclusisset coegit dicere,
Apsethus deus est*. Audita autem Libyæ recanta-
tione psittacorum omnes unanimiter congressi com-
buserunt Apsethum.

9. Eodem modo statuendum est de Simone, quem
citius comparaveris cum Libyæ illo, quam cum ali-
quo revera deo, sed qui assumpserit humanam spe-
ciem. Sin autem hæc comparatio accurate quadrat
et passus est magus passionem quamdam Apsetho
similem, experiamur redocere Simonis psittacos
Christum non fuisse Simonem, qui stat, stetit, stabit,
sed hominem illum fuisse ex semine, subolem mu-
lieris, ex sanguine et concupiscentia carnali sicuti
etiam reliquos natum; et hæc ita sese habere pro-
cedente sermone facile evincemus. Dicit autem Si-
mon traducens legem Moysis insipienter et mali-
tiose. Cum Moses enim dicit: *Deus ignis comburens
et consumens est*, assumpto eo, quod Moses dixerat,

VARIÆ LECTIONES.

¹⁵ Ἀψεθος ὁ Λίβυς. Cf. Apostolus *Proverb.* s. v. Παφῶν M. Maximus Tyrius *Diss.* xxv prorsus
similia de Psaphone quodam Libyæ narrat, nisi quod ultima desiderantur. Maximum Tyrium exscripsit
Apostolus *Cent.* xviii. 48. p. 730. *ed. Leutsch*, qui similem narrationem affert de Hannone Carthagi-
niensi ex *Æliano V. Hist.* xiv, 30. Cf. etiam Justin. xxi, 4 et Plin. *Nat. Hist.* viii, 16. ¹⁶ αὐτῷ ὡς. αὐτῷ C,
M. qui δυνάμει delendum esse censet. ¹⁷ ἔπειτα. ἔπειτα τὸ C. ¹⁸ ἐνοήσαντες C. ¹⁹ Nisi amplior corrup-
tiela subest, legendum certe τάχιον [ἦ] ἀνθρώπῳ γενομένῳ ἔπειτα Θεῷ, de Christo; confer sequentia, M.
²⁰ μεταφράζων. μεταφράσων C. μεταφράσων M. ²¹ Μωϋσέως. Μωύσεος C. ²² Cf. v Mos. 17, 24: "Ὅτι
Κύριος ὁ Θεός σου πῦρ καταναλίσκον ἐστὶν αὐτός, Θεός ζηλώτης. c. 1x, 5, 11, xxiv, 17. ²³ φλέγων — κατα-
ναλίσκων pr. C, φλέγων — καταναλίσκον corr. C.

non recte, ignem dicit principium esse omnium, non perspecto eo, quod dictum est, Deum non ignem, sed ignem comburentem et consumentem esse, in quo non solum legem Mosis pervertit, sed etiam tenebricosum Heraclitum compilavit. Infinitam autem esse potestatem Simon appellat universorum principium bis verbis usus: *Hic liber revelationis vocis et nominis ex intelligentia magne potestatis infinitæ. Quapropter erit obsignatus, absconditus, velutus, repositus in habitaculo, ubi radix universorum fundata est.* Habitaculum autem dicit esse hominem hunc ex sanguine natum, et inhabitare in eo infinitam illam potestatem, quam radicem esse universorum ait. Est autem infinita potestas, quæ est ignis, secundum Simonem non simplex quiddam sicuti plerique, qui dicunt simplicia esse quatuor elementa, et ignem simplicem esse censuerunt, sed ignis scilicet duplicem esse quamdam **238-239** naturam, ejusque duplicis quidem naturæ alterum vocat absconditum, alterum manifestum; latere autem abscondita illa in manifestis ignis et manifesta ignis ab absconditis existisse. Est autem hoc idem, quod Aristoteles *potestate et efficientia* vocat, vel Plato *intelligibile et sensibile*. Et manifestum quidem ignis habet in se quæcumque quis percipiet aut forte prætermiserit rerum sensibilibus; absconditum autem quicquid quis percipiet intelligibile et effugiens sensum; vel etiam prætermittit, quia non percepit. Universe autem licet dicere: omnium quæ exstant, et sensibilibus et intelligibilibus, quæ ille abscondita et manifesta appellat, thesaurus est ignis supercælestis, veluti arbor vasta tanquam ea, quæ per somnium apparuit Nabuchodonosori, ex qua omnis caro nutritur. Et manifestum quidem ignis arbitratur esse stirpem, ramos, folia, extrinsecus eam cingentem corticem. Omnia, inquit, hæc magna illius arboris incensa ab omnia comburenti ignis pessumdantur flamma. Sed fructus arboris ubi effugiatus erit et suam speciem nactus erit, in apotheca reponitur, non abjicitur in ignem. Nasctur enim, inquit, fructus qui in apotheca reponatur, palea autem, ut traducatur igni, quæ est stirps, non sui causa, sed propter fructum nata.

τὴν ἀποθήκην τεθῆ, τὸ δὲ ἄχρον, ἵνα παραδοθῆ τῷ καρποῦ γεγεννημένον²³.

10. Et hoc, ait, est illud quod scriptum est in Scriptura: *Vinea enim Domini Sabaoth domus Israel est, et vir Juda germen ejus delectabile.* Sin homo Juda germen delectabile, demonstratum est, inquit, arborem nihil esse aliud nisi hominem. Sed de secretionem ejus et discretionem satis, inquit, dixit Scriptura, et ad instructionem sufficit iis, qui effugiati sunt, id quod dictum est: *Omnis caro fenum et*

ὀρθῶς, πῦρ εἶναι²⁴ τῶν ὄλων λέγει τὴν ἀρχὴν, οὐ νοήσας τὸ εἰρημένον, ὅτι θεὸς οὐ πῦρ, ἀλλὰ πῦρ φλέγον²⁵ καὶ καταναλίσκων, οὐκ αὐτὸν διασπῶν μόνον τὸν νόμον Μωσέως, ἀλλὰ καὶ τὸν σκοτεινὸν Ἡράκλειτον συλαγωγῶν²⁶. Ἀπέραντος δὲ εἶναι δύναμιν ὁ Σίμων προσαγορεύει τῶν ὄλων τὴν ἀρχὴν, λέγων οὕτως· *Τοῦτο τὸ γράμμα ἀσφαδσεως φωνῆς²⁷ καὶ ὀνόματος ἐξ ἐπινοίας τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς ἀπεράντου²⁸.* Διὸ ἔσται ἐσφραγισμένον, κεκρυμμένον, κεκαλυμμένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ρίζα τῶν ὄλων εἰσθεμελιώται. Οἰκητήριον δὲ λέγει εἶναι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον τὸν ἐξ αἱμάτων γεγεννημένον, καὶ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ τὴν ἀπεράντου δύναμιν, ἣν ρίζαν εἶναι τῶν ὄλων φησὶν. Ἔστι δὲ ἡ ἀπεράντος δύναμις, τὸ πῦρ, κατὰ τὸν Σίμωνα οὐδὲν ἀπλοῦν, καθάπερ οἱ πολλοὶ ἀπλᾶ λέγοντες εἶναι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ τὸ πῦρ ἀπλοῦν εἶναι νενομίκασιν, ἀλλὰ γὰρ εἶναι τὴν τοῦ πυρὸς διπλῆν τινα [p. 163—165] τὴν φύσιν, καὶ τῆς διπλῆς ταύτης καλεῖ τὸ μὲν τὸ κρυπτὸν, τὸ δὲ τὶ φανερόν· κεκρυφθῆαι δὲ τὰ κρυπτὰ ἐν τοῖς φανεροῖς τοῦ πυρὸς, καὶ τὰ φανερά τοῦ πυρὸς ὑπὸ τῶν κρυπτῶν γεγονέναι. Ἔστι δὲ τοῦτο, ὅπερ Ἀριστοτέλης δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καλεῖ ἡ Πλάτων²⁹ νοητὸν καὶ αἰσθητόν. Καὶ τὸ μὲν φανερόν τοῦ πυρὸς πάντα ἔχει ἐν ἑαυτῷ ὅσα ἂν τις ἐπινοήσῃ ἢ καὶ λάθῃ παραλιπῶν τῶν ὀρατῶν³¹. Τὸ δὲ κρυπτὸν πᾶν | ὃ τὶ ἐνοήσῃ τις νοητὸν καὶ πεφευγὸς³² τὴν αἰσθησὶν ἢ³³ καὶ παραλείπει μὴ διανοηθείς. Καθόλου δὲ ἔστιν εἰπεῖν, πάντων τῶν ὄντων³⁴ αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν, ὧν ἐκεῖνος κρυφίων καὶ φανερόν³⁵ προσαγορεύει, ἔστι θησαυρὸς τὸ πῦρ τὸ ὑπερουράνιον, οἶονε δένδρον μέγα ὡς τὸ³⁶ δι' ὀνειρου βλεπόμενον τῷ Ναβουχοδονόσορ³⁷, ἐξ οὗ πῖσσα σὰρξ τρέφεται. Καὶ τὸ μὲν φανερόν εἶναι τοῦ πυρὸς νομίζει τὸ πρέμνον, τοὺς κλάδους, τὰ φύλλα, τὸν³⁸ ἔξωθεν αὐτῷ³⁹ περικείμενον φλοιόν. Ἄπαντα, φησὶ, ταῦτα τοῦ μεγάλου δένδρου ἀναφθέντα ἀπὸ τῆς παμφάγου τοῦ πυρὸς ἀφανίζεται φλογός. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ δένδρου ἐκ ἐξεικονισθῆ καὶ τὴν ἑαυτοῦ μορφήν ἀπολάθῃ⁴⁰, εἰς ἀποθήκην τίθεται, οὐκ εἰς τὸ πῦρ. Γέγονε μὲν γὰρ⁴¹, φησὶν, ὁ καρπὸς, ἵνα εἰς τὸ πῦρ, ὅπερ ἐστὶ πρέμνον, οὐκ αὐτοῦ χάριν, ἀλλὰ τοῦ

πυρὶ, ὅπερ ἐστὶ πρέμνον, οὐκ αὐτοῦ χάριν, ἀλλὰ τοῦ
 ἰ'. Καὶ τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ γεγραμμένον ἐν τῇ Γραφῇ· Ὁ γὰρ ἀμπελὼν⁴² Κυρίου Σαβαὼθ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶ, καὶ ἄνθρωπος τοῦ Ἰουδα νεόφυτον ἡγαπημένον. Εἰ δὲ ἄνθρωπος τοῦ Ἰουδα νεόφυτον ἡγαπημένον, δέδεικται, φησὶν, ὅτι ἔξωλον οὐκ ἄλλο τι ἄλλ' ἢ ἄνθρωπος ἐστίν. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἐκκρίσεως αὐτοῦ καὶ διακρίσεως ἰκανῶς, φησὶν, εἰρηκεν ἡ Γραφή, καὶ πρὸς διδασκαλίαν ἀρκεῖ τοῦ

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ Cf. cum his et sequentibus Theodoret. *Hæc. fab.* 1, 4 et Epitomen infra I. x, 12 p. 518. 519 ed. Ox.
²⁵ φλέγων — καταναλίσκων pr. C, φλέγον — καταναλίσκων corr. C. ²⁶ συλαγωγῶν C. ²⁷ Cf. supra p. 168, 22 — 25. ²⁸ φωνῆς — ἐπινοίας. Cf. infra c. 12. p. 240, 35, 56. ²⁹ τοῦ ἀπεράντου C.
³⁰ Ἰδαίων C. ³¹ τῶν ὀρατῶν. τὸν ἰδρατῶν C. ³² πεφευγὸς C. ³³ ἢ. εἰ C. M. ³⁴ ὄντων. ὄλων C. ³⁵ κρυφίων — φανερόν C. M. ³⁶ ὡς τὸ. ὡς C. ³⁷ τὸν Ναβουχοδονόσορ (C. Cf. Daniel. 4, 7—9. ³⁸ τὸν. τῶν C.
³⁹ αὐτῷ. αὐτῶν C. M. ⁴⁰ ἀπολάθῃ, ἀπολαύῃ C. ⁴¹ Cf. Matth. III, 12; Luc. III, 17. ⁴² γεγεννημένον corr. C. ⁴³ Isa. v, 7.

ἐξεικονισμένοι· τὸ λεχθέν· Ὅτι Πᾶσα σὰρξ ἡ χόρ- **A**
 τος· καὶ πᾶσα δόξα σαρκός ὡς ἄνθος χόρτου.
 Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε·
 τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ῥῆμα
 δὲ, φησὶν, ἐστὶ | Κυρίου τὸ ἐν στόματι γεννώμενον
 ῥῆμα καὶ Λόγος· ἄλλη δὲ ἄλλῃ⁴⁴ χωρίον γενέσεως οὐκ
 ἐστι.

ια'. Τοιοῦτος δὲ ὄντος, ὡς δι' ὀλίγων⁴⁵ εἶπεῖν, κατὰ
 τὸν [p. 165-166] Σίμωνα τοῦ πυρὸς, καὶ πάντων
 τῶν ὄντων ὁρατῶν καὶ ἀοράτων, ὡσαύτως⁴⁶ ἐνήχων
 καὶ ἀνήχων⁴⁷, ἀριθμητῶν καὶ⁴⁸ ἀριθμῶν, ἐν τῇ
 Ἀποφάσει τῇ μεγάλῃ καλεῖ τέλειον νοερὸν⁴⁹, οὕτως
 ὡς ἑκαστον τῶν ἀπειράκις ἀπειρώς ἐπινοηθῆναι
 δυναμένων καὶ λαλεῖν καὶ διανοεῖσθαι καὶ ἐνεργεῖν,
 οὕτως ὡς φησὶν Ἐμπεδοκλῆς·

Γαίη μὲν γὰρ⁵¹ γαίαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ⁵²,
 Αἰθέρι δ' αἰθέρα [διον]⁵³, ἀτάρ πυρὶ πῦρ διδηλοῦ,

Καὶ [στοργῆ]⁵⁴, στοργῆν, νεῖκος δὲ τε⁵⁵ νεῖκεῖ
 [λυτρώ].

ιβ'. Πάντα γὰρ, φησὶν, ἐνόμιζε τὰ μέρη τοῦ πυρὸς
 τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ⁵⁶ ἀόρατα φρόνησιν ἔχειν καὶ νόμα-
 τος αἴσαν⁵⁷. Γέγονεν οὖν ὁ χόσμος ὁ γεννητὸς ἀπὸ
 τοῦ ἀγεννήτου πυρὸς. Ἠρξάτο δὲ, φησὶ, γενέσθαι
 τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐξ ῥίζας τὰς πρώτας· τῆς ἀρχῆς
 τῆς γεννήσεως λαβὼν ὁ γεννητὸς⁵⁸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
 τοῦ πυρὸς ἐκείνου· γεγενῆσθαι δὲ τὰς ῥίζας φησὶ κατὰ
 συζυγίας⁵⁹ ἀπὸ τοῦ πυρὸς, ἄσυνας ῥίζας καλεῖ
 νῦν καὶ ἐπίνοιαν, φωνὴν καὶ ἔνομα⁶⁰, λογισμὸν
 καὶ ἐνθύμησιν· εἶναι δὲ ἐν ταῖς ἐξ ῥίζαις ταύταις
 πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἀπέραντον δύναμιν δυνάμει, οὐκ
 ἐνεργεῖα. Ἦντινα ἀπέραντον δύναμιν φησὶ τὸν
 ἐστώτα, στάντα⁶¹, στησόμενον. Ὅς⁶² ἐὰν μὲν ἐξει-
 κονισθῆ ὦν ἐν ταῖς ἐξ δυνάμεσι, ἔστα οὐσία, δυ-
 νάμει, μεγέθει, ἀπο | τελέσματι μία καὶ ἡ αὐτὴ τῇ
 ἀγεννήτῃ καὶ ἀπέραντῃ δυνάμει, καὶ⁶³ οὐδὲν ὄλωσ
 ἔχουσα ἐνδεέστερον ἐκείνης τῆς ἀγεννήτου καὶ
 ἀπαραλάκτου⁶⁴ καὶ⁶⁵ ἀπέραντου δυνάμειος· ἐὰν
 δὲ μένη τῇ δυνάμει μόνον ἐν ταῖς ἐξ δυνάμεσι καὶ
 μὴ ἐξεικονισθῆ, ἀφανίζεται, φησὶ, καὶ ἀπόλλυται
 οὕτως ὡς ἡ δύναμις ἡ γραμματικὴ ἢ⁶⁶ γεωμετρικὴ
 ἐν ἀνθρώπῳ ψυχῇ. Προσλαβοῦσα γὰρ ἡ δύναμις
 τέχνην φῶς τῶν γινομένων γίνεται, μὴ προσ-
 λαβοῦσα δὲ ἀτεχνία καὶ σκότος, καὶ ὡς ὅτε⁶⁷ οὐκ
 ἔν, ἀποθνήσκοντι τῷ ἀνθρώπῳ συνδιαφθείρεται.

ιγ'. Τῶν δὲ ἐξ δυνάμεων τούτων καὶ τῆς ἐξδόμης
 τῆς μετὰ τῶν ἐξ καλεῖ τὴν πρώτην συζυγίαν νοῦν καὶ
 ἐπίνοιαν, οὐρανὸν καὶ γῆν· καὶ τὸν μὲν ἀρσενα ἄνωθεν
 ἐπιπέλει καὶ [p. 166—167] προνοεῖν τῆς συζύγου,

omnis gloria carnis tanquam flos feni. Exaruit fenum
 et flos ejus decidit; verbum autem Domini manet in
 æternum. Verbum autem, inquit, Do | ni est in oro
 quod natum est Verbum et Logus, alias autem se-
 des generationis non existit.

11. Cum autem, ut paucis defungamur, ex sen-
 tentia Simonis 240-241 ita comparatus sit ignis,
 cumque sit omnia vel visibilia vel non visibilia, pa-
 riterque vocalia et non vocalia, numerabiliaque et
 numeri: in Revelatione magna appellat perfectum
 rationale, ita ut unumquodque eorum, quæ infinitis
 vicibus comprehendi cogitatione possunt, et loquitur
 et intelligat et agat, ita ut ait Empedocles:

Terra enim terram conspicimus, aqua autem aquam,
 Æthere autem ætherem divinum, sed igni ignem
 [spiritum],
 Et amicitiam amicitia, discordiam autem pariter
 [discordia tristi].

12. Omnes enim, inquit, arbitrabatur partes ignis
 et visibiles et invisibiles sensum habere et intelli-
 gentiæ sortem. Existit igitur mundus qui generatus
 est a non generato igni. Coeptus autem est fieri, in-
 quit, in hunc modum. Sex radices easque primas
 principii generationis sumpsit is qui generatus est
 a principio ignis illius. Existisse autem ait radices
 per conjugationem ab igni, quas quidem radices ap-
 pellant mentem et intelligentiam, vocem et nomen, ra-
 tificationem et cogitationem. Esse autem in sex his
 radicibus omnem simul infinitam illam potestatem
 potestate, non effectione. Quam infinitam potestatem
 dicit eum qui stat, stetit, stabit. Qui cum effigatus
 erit ubi erit in sex illis potestatibus, erit re, vi,
 magnitudine, perfectione una eademque quæ est
 non generata et infinita potestas et nullo modo non-
 generatæ illi et non-mutabili et infinitæ potestati.
 Sin autem manebit sola potestate in sex potestatibus et
 non effigabitur, evanescit, inquit, et perit ita ut po-
 testas grammatica vel geometrica in animo hominis.
 Adepta enim potestas artem flux rerum generatorum
 existit, non autem adepta inertia et tenebræ, et
 pariter atque tum cum non erat cum moriente ho-
 mine simul perit.

13. Potestatum autem harum sex et septimæ illius,
 quæ est cum his, appellat primam conjugationem
 mentem et intelligentiam, cælum et terram, et illud
 quidem, quod virilis 242-243 sexus sit, desuper

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ I Petr. 1, 24, nisi legitur διότι pro ὅτι et δόξα αὐτῆς pro δόξα σαρκός. ⁴⁵ ἄλλῃ δὲ ἄλλ' ἢ C. ἄλλο δὲ
 sive οὐ vel ὡ ἄλλο M. ⁴⁶ ὀλίγον C. ⁴⁷ ὡσαύτως. ὦν αὐτὸς C, M. ⁴⁸ ἀνήχων. ἔχων C. M. ⁴⁹ ἀριθμη-
 τῶν καὶ ἀριθμητῶν C, M. ⁵⁰ τέλειον νοερὸν. τελείων νοερῶν C, M. ⁵¹ Vs. 321 sqq. Karsten, vs. 335
 sqq. Stein. ⁵² δὲ ὕδωρ. C. ⁵³ διον om. C. ⁵⁴ στοργῆ om. C. ⁵⁵ δὲ τε. ἐπὶ C. ⁵⁶ ὁρατὰ καὶ τὰ om. C,
 M. Cf. infra p. 319, 30, 31 e. l. Oz. ⁵⁷ νόματος αἴσαν. γνώμην ἴσθη C. M. Cf. infra l. vii, 29. p. 252,
 9 e. l. Oz. ⁵⁸ Post γεννητὸς fort. add. γέγονεν M. Sed obstat, quod infra p. 319, 53, 54 prorsus eadem recur-
 runti. ⁵⁹ συζυγίας. Infra p. 319, 35, 36 συζυγίαν. ⁶⁰ ἔνομα. ἔνοιαν Theodoretus l. i. ⁶¹ στάντα
 om. C. Cf. infra p. 242, 60 et alibi. ⁶² Ὅς. Ὄ; C, M. ⁶³ καὶ ante οὐδὲν in marg. C. ⁶⁴ ἀπαραλάκτου C.
⁶⁵ καὶ ante ἀπέραντου om. C, M. Cf. infra p. 319, 43. ⁶⁶ ἢ. ἢ C, M. Cf. infra p. 319, 46. ⁶⁷ ὅτε. ἐπὶ C.

aspicere et curam gerere comparis, terram autem recipere infra qui a cælo rationales deferantur terræ cognatus fructus. Hanc ob causam, inquit, despectans sæpenumero logus ad ea, quæ nascuntur ex mente et intelligentia, hoc est ex cælo et terra, dicit: *Audite, cæli, et auribus percipe, terra, quoniam Dominus locutus est: Filios generavi et exaltavi, ipsi autem spreverunt me.* Qui autem hæc dicit, ait, septima potestas est, is qui stat, stetit, stabit; ipse enim auctor horum honorum, quæ laudavit Moses et dixit valde bona. Vox autem et nomen sol et luna. Ratiocinatio autem et cogitatio ær et aqua. In his autem omnibus immista et temperata est, ut dixi, magna illa potestas infinita, stans.

14. Cum Moses igitur dixerit: *Sex diebus in quibus Deus fecit cælum et terram, et septimo die requievit ab omnibus operibus suis*, eo quo diximus modo hæc Simon aliter dispensando semet desificat. Quando igitur dicunt (Simoniani) tres esse dies ante solem et lunam natos, indignant mentem et intelligentiam, hoc est cælum et terram, et septimam potestatem infinitam illam. Hæ enim tres potestates sunt ante reliquas omnes natæ. Quando autem dicunt: *Ante omnia sæcula generat me*, de septima, inquit, potestate hæc dicuntur valere. Septima autem hæc potestas, quæ erat potestas existens in infinita illa potestate, quæ quidem exstitit ante omnia sæcula, hæc, inquit, est septima illa potestas, de qua dicit Moses: *Et Spiritus Dei ferebatur super aquas*, hoc est, inquit, Spiritus habens in se omnia, imago *ἰωάννης* illius potestatis, de qua Simon dicit: *Imago ex incorrupta forma, sola ordinans omnia.* Hæc enim potestas, quæ fertur super aquas, ex incorrupta, inquit, nata forma sola ordinat omnia. Cum igitur talis quædam et consimilis fabrica mundi illis existerit, fluxit, inquit, Deus hominem limo sumpto de terra, fluxit autem non simplicem sed duplicem ad imaginem et similitudinem. Imago autem est spiritus qui fertur super aquas, qui ubi non effugiatus erit, cum mundo peribit, cum potestate tantum maneat et 244-245 non efficiencia existat. Hoc, inquit, est illud quod dictum est: *Ne una cum mundo condemnemur.* Ubi autem effugiabitur et existet a puncto indiviso, sicuti scriptum est in Revelatione, parvum evadet magnum. Magnum autem illud erit in omne ævum et immutatum, utpote quod amplius non fiat. Qui igitur et quomodo, inquit, ungit hominem Deus? In paradiso, sic enim ei placet. Esto, inquit, paradisi uterus, idque esse verum Scriptura docebit, quando dicit: *Ego sum qui formo te in utero matris tuæ.* Etenim hoc ita scriptum vult. Paradisum, inquit, per allegoriam

τὴν δὲ γῆν ὑποδέχεσθαι⁴⁴ κάτω τοὺς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ νοερούς καταπερομένους τῇ γῆ συγγενεῖς καρποῖς. Διὰ τοῦτο, φησὶν, ἀποθλέπων πολλάκις ὁ λόγος πρὸς τὰ ἐκ νοῦς καὶ ἐπινοίας⁴⁵ γεγεννημένα, τοῦτέστιν ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, λέγει· Ἄκουε, οὐρανέ⁴⁶, καὶ ἐνωτίζου, γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν. Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν. Ὁ δὲ λέγων ταῦτα, φησὶν, ἡ ἐβδόμη δύναμις ἐστίν, ὁ⁴⁷ ἐστώς, στάς, στησόμενος· αὐτὸς γὰρ αὐτῶς τούτων τῶν καλῶν, ὧν ἐφήνεσε Μωσῆς⁴⁸ καὶ εἶπε καλὰ λαν. Ἡ δὲ φωνὴ καὶ τὸ νομα, ἥλιος καὶ σελήνη. Ὁ δὲ λογισμὸς καὶ ἡ ἐνθύμησις, ἀήρ καὶ ὕδωρ. Ἐν δὲ τούτοις ἅπασιν ἐμμέμικται καὶ κέκραται, ὡς ἔφην, ἡ μεγάλη δύναμις ἡ ἀπεράντος, ὁ ἐστώς.

ὁδ'. Μωσείως οὖν εἰρηκότος· Ἐξ ἡμέραις⁴⁹ ἐν αἰε⁵⁰ ὁ Θεὸς | ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἐβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, τὸν εἰρημένον τρόπον μετοικονομήσας ὁ Σίμων αὐτὸν θεοποιεῖ. Ὅταν οὖν λέγωσιν, ὅτι εἰσὶ τρεῖς ἡμέραι πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης γεγεννημένοι, αἰνίσσονται νοῦν καὶ ἐπινοίαν, τοῦτέστιν οὐρανὸν καὶ γῆν, καὶ τὴν ἐβδόμην δύναμιν τὴν ἀπεράντον. Αὐταὶ γὰρ αἱ τρεῖς δυνάμεις εἰσὶ πρὸ πασῶν τῶν ἄλλων γενόμεναι. Ὅταν δὲ λέγωσι· Πρὸ πάντων⁵¹ τῶν αἰώνων γεντῆ⁵² με, περὶ τῆς ἐβδόμης, φησὶ, δυνάμει τὰ τοιαῦτα λέγεται εἶναι. Ἐβδόμη δὲ αὕτη δύναμις, ἥτις ἦν δύναμις ὑπάρχουσα ἐν τῇ ἀπεράντῳ δυνάμει, ἥτις γέγονε πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, αὕτη ἐστὶ, φησὶν, ἡ ἐβδόμη δύναμις, περὶ ἧς λέγει· Καὶ Πνεῦμα Θεοῦ⁵³ ἐπεφύετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος· τοῦτέστι, φησὶ, τὸ Πνεῦμα τὸ πάντα ἔχον⁵⁴ ἐν αὐτῷ, εἰκὼν τῆς ἀπεράντου δυνάμει, περὶ ἧς ὁ Σίμων λέγει· Εἰκὼν ἐξ ἀφθάρτου μορφῆς, κοσμοῦσα μόνη πάντα. Αὕτη γὰρ ἡ δύναμις, ἡ ἐπιφερομένη ἐπάνω τοῦ ὕδατος ἐξ ἀφθάρτου, φησὶ, γεγεννημένη μορφῆς κοσμοῦ μόνη πάντα. Τοιαύτης οὖν τιος καὶ παραπλησίου τῆς κατασκευῆς τοῦ κόσμου γενομένης παρ' αὐτοῖς, ἐπλασε⁵⁵, φησὶν, ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρωπῶν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαθῶν· ἐπλασε δὲ οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ διπλοῦν κατ' εἰκόνα καὶ [p. 167—169] καθ' ὁμοίωσιν. Εἰκὼν δὲ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπιφερόμενον⁵⁶ ἐπάνω τοῦ ὕδατος, ὃ ἐὰν μὴ ἐξεικονισθῇ, μετὰ τοῦ κόσμου ἀπολεῖται, δυνάμει μέιναν μόνον καὶ μὴ ἐνεργεῖν γενόμενον. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· Ἰνα μὴ⁵⁷ οὖν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Ἐὰν δὲ ἐξεικονισθῇ καὶ γένηται ἀπὸ στιγμῆς ἀμερίστου, ὡς γέγραπται ἐν τῇ | Ἀποφάσει, τὸ μικρὸν μέγα γενήσεται. Τὸ δὲ μέγα ἔσται εἰς τὸν ἀπειρον αἰῶνα καὶ ἀπαράλλακτον⁵⁸ τὸ πᾶσι γινόμενον. Πῶς οὖν καὶ τίνα τρόπον, φησὶ, πλάσσει⁵⁹ τὸν ἀνθρωπῶν ὁ Θεός; Ἐν παραδείσῳ, οὕτως γὰρ αὐτῷ δοκεῖ. Ἐστω, φησὶ, παράδεισος ἡ μήτρα, καὶ ὅτι τοῦτό ἐστιν ἀλη-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ ὑποδέχεται C. ⁴⁵ ἐπινοίας C. ⁴⁶ Isa. I, 2. ⁴⁷ ὁ ante ἐστώς om. C, M. ⁴⁸ Cf. I Mos. I, 31. ⁴⁹ I Mos. II, 2: Καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἐποίησε, coll. II Mos. XI, 11: Ἐν γὰρ ἐξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ. ⁵⁰ Fort. e Proverb. Salom. VIII, 25-25. ⁵¹ I Mos. I, 2. ⁵² τὸ πάντα ἔχον. τῷ πάντα ἔχειν C. ⁵³ Cf. II Mos. II, 7; coll. I Mos. I, 26, 27. ⁵⁴ τοῦ ἐπιφερομένου C. ⁵⁵ I Cor. II, 32. ⁵⁶ ἀπαράλακτον C. ⁵⁷ πλάσσει C.

θες ἡ Γραφή διδάξει· ὅτι λέγει· Ἐγὼ εἰμι⁶⁵ ὁ πλάσ- A
 σων⁶⁶ σε ἐν μήτρᾳ μητρός σου. Καὶ τοῦτο γὰρ
 οὕτω θέλει γεγράφθαι. Τὸν παράδεισον, φησὶν, ἀλλη-
 γορῶν ὁ Μωσῆς τὴν μήτραν εἰρηκεν, εἴπερ δεῖ τῷ
 λόγῳ πιστεῦναι. Εἰ δὲ πλάσσει ὁ Θεὸς ἐν μήτρᾳ μη-
 τρῶν τὸν ἀνθρώπων, τουτέστιν ἐν παραδείσῳ, ὡς
 ἔφην, ἔστω παράδεισος ἡ μήτρα, Ἐδὲμ δὲ τὸ χω-
 ρίον, ποταμὸς ἐκπορευόμενος⁶⁷ ἐξ Ἐδὲμ ποτί-
 ζειν⁶⁸ τὸν παράδεισον ὁ ὀμφαλός. Οὗτος, φησὶν,
 ἀφορίζεται ὁ ὀμφαλός· εἰς τέσσαρας ἀρχάς, ἐκατέρω-
 θεν γὰρ τοῦ ὀμφαλοῦ δύο εἰσὶν ἀρτηριαὶ παρατετα-
 μέναι⁶⁹, ὄχετοί πνεύματος, καὶ δύο φλέβες, ὄχετοὶ
 αἵματος. Ἐπειδὴν⁷⁰ δὲ, φησὶν, ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ χω-
 ρίου ἐκπορευόμενος ὁ ὀμφαλός· ἐμφυῖ τῷ γενομένῳ
 κατὰ τὸ ἐπιγάστριον, ὃν κοινῶς πάντες προσαγο-
 ρεῖουσιν ὀμφαλὸν⁷¹. . . . αἱ δὲ δύο φλέβες, δι' ὧν βίβ B
 καὶ φέρεται ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ τοῦ χωρίου τὸ αἷμα κατὰ
 τὰς καλουμένας πύλας τοῦ ἥπατος, αἵτινες τὸ γεν-
 νώμενον τρέφουσιν· αἱ δὲ ἀρτηριαὶ, αἱ· ἔφηνεν ὄχε-
 τοὺς εἶναι πνεύματος, ἐκατέρωθεν περιλαβοῦσαι⁷²
 τὴν κύστιν κατὰ τὸ πλατὺ ὄστρον, πρὸς τὴν μεγά-
 λην συνάπτουσιν ἀρτηρίαν, τὴν κατὰ βράχιν καλου-
 μένην ἀορτὴν, καὶ οὕτως· διὰ τῶν παραθύρων ἐπὶ
 τὴν καρδίαν ὀδεῦσαν τὸ πνεῦμα κίνησιν ἐργάζεται
 τῶν ἐμβρύων. Πλαττόμενον γὰρ τὸ βρέφος ἐν τῷ
 παραδείσῳ οὕτε τῷ στόματι τροφήν | λαμβάνει, οὕτε
 ταῖς βίσις ἀναπνέει· ἐν ὑγροῖς γὰρ ὑπάρχοντι αὐτῷ
 παρὰ πύλας ἦν ὁ θάνατος· εἰ ἀνέπνευσεν· ἐπισπάσσοτο γὰρ ἂν ἀπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ ἐφθάρη. Ἀλλὰ γὰρ
 ὄλον περιέτριγκται τῷ καλουμένῳ χιτῶνι ἀμνίῳ, τρέφεται δὲ δι' ὀμφαλοῦ καὶ διὰ τῆς κατὰ βράχιν, ὡς
 ἔφην, τὴν τοῦ πνεύματος οὐσίαν λαμβάνει.

[p. 169. 170] ιε'. Ὁ οὖν ποταμὸς, φησὶν, ὁ ἐκ- C
 πορευόμενος ἐξ Ἐδὲμ εἰς τέσσαρας ἀφορίζεται ἀρ-
 χὰς, ὄχετοὺς τέσσαρας, τουτέστιν εἰς τέσσαρας αἰ-
 σθήσεις τοῦ γεννωμένου, ὄρασιν, ἀκοήν⁷³, ὄσφρησιν,
 γεῦσιν καὶ ἀφήν. Ταύτας γὰρ ἔχει μόνος τὰς αἰσθή-
 σεις ἐν τῷ παραδείσῳ πλασσόμενον τὸ παιδίον. Οὗ-
 τος, φησὶν, ἐστὶν ὁ νόμος, ὃν ἔθηκε Μωσῆς, καὶ
 πρὸς τοῦτον αὐτὸν τὸν νόμον γέγραπται τῶν βιβλίων
 ἕκαστον, ὡς αἱ⁷⁴ ἐπιγραφὰὶ δηλοῦσι. Τὸ πρῶτον
 βιβλίον Γένεσις· ἦρκει, φησὶ, πρὸς γένωσιν τῶν ὄλων
 ἡ ἐπιγραφή τοῦ βιβλίου. Αὕτη γὰρ, φησὶν, ἐστὶν ἡ
 Γένεσις ὄρασις, εἰς ἣν ἀφορίζεται ποταμοῦ σχῆσις
 ἡ μία. Ἐθεάθη γὰρ ὁ κόσμος ἐν ὄρασι. Ἡ ἐπι-
 γραφή⁷⁵ βιβλίου δευτέρου Ἐξόδος. Ἐδαὶ γὰρ τὸ γεν-
 νηθὲν, τὴν Ἐρυθρὰν διόδευσαν θάλασσαν⁷⁶, ἐλθεῖν D
 ἐπὶ τὴν ἔρημον (Ἐρυθρὰν δὲ λέγει, φασὶ, τὸ αἷμα),
 καὶ γεύσασθαι πικρὸν ὕδωρ. Πικρὸν γὰρ, φησὶν, ἐστὶ
 τὸ ὕδωρ τὸ μετὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅπερ ἐ-
 στίν ὁδὸς τῆς κατὰ τὸν βίον γνώσεως τῶν ἐπιπόνων
 ὀδουμένη καὶ πικρῶν. Στραφὲν δὲ ὑπὸ Μωσέως,

Moses uterum dixit, siquidem licet logo credere. Si
 vero format Deus in utero matris hominem, hoc est
 in paradiso, ut dicebam, esto paradisi uterus,
 Edem autem regio illa, fluvius egrediens ex Edem
 ad irrigandum paradisi umbilicus. Hic, inquit,
 dividitur umbilicus in quatuor capita. Ab utraque
 enim parte umbilici quæ sunt arteriæ juxta tenæ,
 canales spiritus, et duæ venæ, canales sanguinis.
 Ubi autem, inquit, ex Edem regione egrediens um-
 bilicus increscet nascenti circa epigastrium, quem
 communi usu universi appellant umbilicum . . .
 duæ autem illæ venæ, per quas fluit et fertur ab
 Edem regione sanguis per portas, quæ dicuntur
 hepatis, quæ nascens alunt; arteriæ autem illæ,
 quas diximus canales esse sanguinis, ab utraque
 parte amplexæ vesicæ circa pelvium magnam arte-
 riam contingunt, hoc est quæ per dorsum vocatur
 aortam, et ita per ostia in cor permeans spiritus
 motum efficit uterinorum. Dum enim formatur in-
 fans in paradiso, neque ore alimentum accipit,
 neque naribus respirat; in humidis enim versanti
 erat ei ante pedes mors si respiraret, duxisset
 enim ex humidis et percipius esset. Verumenim-
 vero circumvolutus est totus tunica, quæ dicitur
 amnium, alitur autem per umbilicum, et per
 dorsalem, ut dicebam, arteriam spiri us æssentiam
 accipit.

246-247 15. Fluvius igitur, inquit, egrediens
 ex Edem dividitur in quatuor capita, canales qua-
 tuor, hoc est in quatuor sensus nati, visum, audi-
 tum, olfactum, gustum et tactum. Hos enim solos
 habet sensus in paradiso figuratus infans. Hæc est,
 inquit, lex quam posuit Moses et ad hanc ipsam le-
 gem scripti sunt singuli libri, ut inscriptiones de-
 clarant. Primus liber Genesis. Sufficiebat, inquit, ad
 cognitionem universæ rei inscriptio libri. Hæc enim,
 inquit, est Genesis visus, in quem dividitur fluvii
 sectio una. Conspectus enim est mundus per visum.
 Inscripção rursus alterius libri Exodus. Oportebat
 enim id quod natum erat permeato mari Rubro per-
 venire in desertum (mare Rubrum autem, inquit),
 dicit sanguinem) et gustare amarum aquam. Amara
 enim, inquit, est aqua, quæ est post mare Rubrum,
 quæ quidem est quod conficitur iter per vitam co-
 gnitionis aerumnosorum et amarorum. Conversum
 autem a Mose, hoc est a logo, amarum illud evadet
 dulce. Et hæc ita se habere vulgo licet ab universis

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁵ Fort. cfr. Jerem. 1, 5: Πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ. ⁶⁶ ὁ πλάσων C. ⁶⁷ Cf. 1 Mos. 11, 40: Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδὲμ ποτίζειν τὴν παράδεισον· ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς. ⁶⁸ ποτίζει C. ⁶⁹ παρατεταγμέναι C, M. ⁷⁰ Ἐπειτα—ἐμφύεται signo lacunæ omisso susp. Christ. Petersen, coll. Galeno in Hippocr. De Alimento p. 290 ed. Charit. vi, p. 387 Kühn. xv. ⁷¹ Signavimus lacunam hoc potius loco quam post ἐπιγάστριον, ubi M. ⁷² περιλαβοῦσαι. μὲν λαβοῦσαι C, συλλαβοῦσαι M, μεταλαβοῦσαι R. Scvltus. ⁷³ Delendum ἀκοήν, ut ex sequentibus liquido apparet. M; quod secus est. ⁷⁴ αἱ ante ἐπιγραφὰν omi. C, M. ⁷⁵ Ἡ ἐπιγραφή. Αὐ γράφη C, Αὐ ἐπιγραφή susp. M. ⁷⁶ Cf. cum his 11 Mos. xv, 22-26.

exaudire, qui poetas secuti dicunt :

Radice quidem atrum erat, lacti autem simile flore ;

*Moly autem ita vocant dii, arduum autem est ad effo-
| diendum.*

*Hominiibus certe mortalibus ; dii autem profectio om-
| nia possunt.*

16. Sufficit, inquit, quod dictum est a gentibus ad cognitionem universæ rei iis, qui habent aures auditus. Nam hunc, inquit, fructum qui gustavit, a Circe non in bestiam mutatus est solus, verum etiam ens, qui jam mutati erant, viribus talis fructus usus in primam illam peculiarem eorum reformavit et refinxit et revocavit speciem. Fidelis autem vir isque dilectus a venefica illa per lactem et divinum illum fructum, inquit, invenitur. Leviticus similiter tertius liber, qui quidem est olfactus vel respiratio. Sacrificiorum enim et oblationum est universus iste liber. Ubique autem est sacrificium, odor quidam suavis odoramenti a sacrificio per suffimenta existit, circa quod odoramentum olfactus esse experimentum. Numeri, quartus **248-249** librorum, gustum dicit, ubi sermo operatur. Propierea enim quod loquitur omnia, appellatone numeri vocatur. Deuteronomium autem, inquit, est ad tactum formati infantis inscriptum. Sicuti enim tactus ea, quæ a reliquis sensibus conspecta sunt, tangende recapitulat et confirmat, durum aut calidum aut lubricum probans, ita quintus liber legis recapitulatio est quatuor superiorum librorum.

Omnia igitur, inquit, non generata exstant in nobis per potestatem, non efficientia, ut ars grammatica aut geometrica. Ubi igitur nacta erunt institutionem idoneam et informationem, et convertetur amarum in dulce, hoc est lanceæ in falces et gladii in vomeres : Non erunt paleæ et ligna nata igni, sed fructus perfectus, effigiatus, ut dicebam, similis et compar non generatæ et infinitæ potestati. Ubi autem manebit arbor sola fructum non ferens, non effigiata deletur. Prope enim, inquit, securis est ad radices arboris. Omnis, inquit, arbor non ferens bonum fructum exciditur et in ignem conjicitur.

17. Est igitur secundum Simonem beatum illud et indelebile in quovis absconditum potestate, non efficientia, id quod est is qui stat, stetit, stabilis, qui stat supra in non generata potestate, qui stetit infra in flumine aquarum, in imagine generatus, qui stabilis supra juxta beatam infinitam potestatem, si effigia-

Α τούτεστι τοῦ λόγου, τὸ πικρὸν ⁷¹ ἐκεῖνο γίνεται γλυκὺ. Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, κοινῆ πάντων ἔστιν ἀποδο-
σαι κατὰ τοὺς ποιητὰς λεγόντων ·

'Ρίζη μὲν ⁷² μέλαν [ἔσκει] ⁷³, γάλακτι δὲ εἰλελον
[ἀρθος ·]

Μῶλω δὲ μιν καλέουσι θεοί· χαλεπὸν δὲ τ' ὄρισ-
[σειν

Ἀνδράσι γε θνητοῖσι· θεοὶ δὲ τε πάντι δύναν-
[ται]··

εἰ'. Ἀρκεῖ, φησί, τὸ ⁷⁴ λεχθὲν ὑπὸ τῶν ἔθνῶν πρὸς ἐπίγνωσιν τῶν ὄλων τοῖς ἔχουσιν ἀκοὰς [τῆς ἀ]κοῆς ⁷⁵· τούτου γὰρ, φησὶν, ὁ γευστάμενος τοῦ καρποῦ ὑπὸ τῆς Κίρκης οὐκ ἀπεθρηιώθη μόνος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη τεθρηιωμένους τῇ δυνάμει χρώμενος τοῦ τοιοῦτου καρποῦ εἰς τὸν πρῶτον ἐκεῖνον τὸν ἴδιον αὐτῶν ἀνέπλασε ⁷⁶ καὶ ἀνετύπωσε καὶ ἀνεκαλέσατο χαρακτῆρα. Πιστὸς δὲ ἀνὴρ καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῆς φαρμακίδος ἐκείνης διὰ τὸν γαλακτώδη καὶ θεῖον ἐκεῖνον καρπὸν, φησὶν, εὗρισκεται. Λευιτικὸν ὁμοίως τὸ τρίτον βιβλίον, ὅπερ ἔστιν ἡ διαφρησις ἢ ⁷⁷ ἀναπνοή. Θυσιῶν γὰρ ἐστὶ καὶ προσφορῶν ὄλον ἐκεῖνο τὸ βιβλίον. Ὅπου δὲ ἐστὶ θυσία, ὁσμὴ τις εὐωδίας ἀπὸ τῆς θυσίας διὰ τῶν θυμιαμάτων γίνεται· περὶ τῆν εὐωδῖαν διαφρησιν [p. 170. 171] εἶναι [δοκιμα-
στή]ριον. Ἀριθμοὶ τὸ τέταρτον τῶν βιβλίων γεῦσιν λέγει, ὅπου λόγος ἐνεργεῖ. Διὰ γὰρ τοῦ λαλεῖν πάντα ἀριθμοῦ τάξει καλεῖται. Δευτερονόμιον δὲ, φησὶν, ἐστὶ πρὸς τὴν ἀφῆν τοῦ πεπλασμένου παιδίου ἐπιγεγραμμένον. Ὅσπερ γὰρ ἡ ἀφῆ τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων αἰσθησέων ὁραθέντα θιγοῦσα ἀνακεφαλαιοῦται καὶ βεβαίω, σκληρὸν ἢ θερμὸν ἢ γλίσχρον δοκιμάσασα, οὕτως τὸ πέμπτον βιβλίον τοῦ νόμου ἀνακεφαλαιώσας ἐστὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ γραφέντων τεσσάρων.

Πάντα οὖν, φησί, τὰ ἀγέννητὰ ἐστὶν ἐν ἡμῖν δυνάμει, οὐκ ἐνεργεῖ, ὡς ἡ γεωμετρικὴ ἢ γεωμετρικὴ ⁷⁸· Ἐὰν οὖν τύχη τοῦ λόγου τὸν προσήκοντα καὶ διδασκαλίαν, καὶ στραφῆσεται τὸ πικρὸν εἰς γλυκὺ, | τούτεστιν αἱ ζιθούαι ⁷⁹ εἰς ὄρεπανα καὶ αἱ μάχαιραι εἰς ἀροτρα, οὐκ ἔσται ἀχυρα καὶ ξύλα τὰ γεννώμενα πυρὶ, ἀλλὰ καρπὸς τέλειος ἐξεικονισμένος, ὡς ἔφην, ἴσος καὶ ὁμοῖος τῇ ἀγεννήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυνάμει. Ἐὰν δὲ μείνῃ δένδρον μόνον, καρπὸν μὴ ποιοῦν, μὴ ⁸⁰ ἐξεικονισμένον ἀφανίζεται. Ἐγγὺς γὰρ που ⁸¹, φησὶν, ἡ ἀξίνη παρὰ τὰς ρίζας τοῦ δένδρου· πᾶν δένδρον, φησὶ, μὴ ποιοῦν καρπὸν ⁸² καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

εἰ'. Ἔστιν οὖν κατὰ τὸν Σίμωνα τὸ μακάριον καὶ ἀρθαρτον ἐκεῖνο ἐν παντὶ κεκρυμμένον δυνάμει, οὐκ ἐνεργεῖ, ὅπερ ἐστὶν ὁ ἐστώς, στὰς, στησόμενος· ἐστώς ἄνω ἐν τῇ ἀγεννήτῳ δυνάμει· στὰς κάτω ἐν τῇ ῥοῇ τῶν ὑδάτων ἐν εἰκόνι γεννηθεῖς. στησόμενος ἄνω, παρὰ τὴν μακαρίαν ἀπέραντον δυνάμειν ἐὰν

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ πικρὸν C. ⁷² Od. i, 504 sqq. ⁷³ ἔσκει om. C. ⁷⁴ δύνανται τε C. ⁷⁵ τὸ om. C. ⁷⁶ ἀκοὰς κοῆς C, ἀκοὰς ὑπακοῆς conj. M. Cf. II Mos. xv, 26 : Ἐὰν ἀκοῆ ἀκούσης, κ. τ. λ. et supra lin. 27. ubi post drasin legitur ἀκοῆν. ⁷⁷ ἀνέπλασε C. ⁷⁸ ἢ om. C. ⁷⁹ ἢ γεωμετρικὴ. ἢ γεωμετρικὴ C, M. ⁸⁰ Cf. Isa. ii, 4 : Καὶ συγκόψουσιν τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἀροτρα καὶ τὰς ζιθούαι αὐτῶν εἰς ὄρεπανα, κ. τ. λ. ⁸¹ μὴ ante ἐξεικονισμένον om. C, M. ⁸² Matth. v, 10 : Ἡδὴ δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν [radices a b c d Lucif. 120] τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Cf. Luc. iii, 9.

ἔξεικονισθῆ. Τρεῖς γάρ, φησὶν, εἰσὶν ἐστῶτες, καὶ ἄνευ τοῦ τρεῖς εἶναι ἐστῶτας αἰῶνας οὐ κοσμεῖται ὁ γέννητος⁸⁶ ὁ κατ' αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ὕδατος φερόμενος, ὁ καθ' ὁμοίωσιν ἀναπεπλασμένος τέλειος ἐπ[ου]ράνω[ς], κατ' οὐδεμίαν⁸⁷ ἐπίνοιαν ἐνδεέστερος τῆς ἀγνοήτου δυνάμεως γενόμενος, τούτεστιν ὁ λέγουσιν· Ἐγὼ καὶ σὺ ἐν, πρὸ ἐμοῦ σὺ, τὸ⁸⁸ μετὰ σὲ ἐγώ. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶ δύναμις μία, διηρημένη ἄνω, κάτω, αὐτὴν γεννώσα, αὐτὴν αὐξουσα, αὐτὴν ζητούσα, αὐτὴν εὐρίσκουσα, αὐτῆς μήτηρ οὐσα, αὐτῆς πατήρ, αὐτῆς ἀδελφὴ, αὐτῆς σύζυγος, αὐτῆς θυγάτηρ, αὐτῆς υἱὸς, μήτηρ, πατήρ, ἐν, οὐσα⁸⁹ ρίζα τῶν ὅλων.

Καὶ ὅτι, φησὶν, ἀπὸ πυρὸς ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως ἐστὶ τῶν [p. 171—173.] γεννωμένων, τοιοῦτον κατανοεῖ⁹⁰ τινὰ τρόπον Πάντων, ὧν γενεαίς ἐστιν, ἀπὸ πυρὸς ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιθυμίας τῆς γενέσεως⁹¹ γίνεται. Τοιγαροῦν πυροῦσθαι τὸ ἐπιθυμεῖν τῆς μεταβολῆς τῆς γενέσεως ὀνομάζεται. Ἐν δὲ δν⁹² τὸ πῦρ τροπὰς στρέφεται δύο⁹³. Στρέφεται γάρ, φησὶν, ἐν τῷ ἀνδρὶ τὸ αἷμα, καὶ θερμὸν καὶ ξανθὸν ὡς πῦρ τυπούμενον, εἰς σπέρμα, ἐν δὲ τῇ γυναικὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο αἷμα εἰς γάλα. Καὶ γίνεται ἡ τοῦ ἀρρένος τροπὴ γένεσις⁹⁴, ἡ δὲ τῆς θηλειᾶς τροπὴ τροφῆ⁹⁵ τῷ γεννωμένῳ. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ φλογίνη ῥομφαία⁹⁶ ἡ στρεφομένη φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. Στρέφεται γὰρ τὸ αἷμα εἰς σπέρμα καὶ γάλα, καὶ γίνεται ἡ δύναμις αὕτη μήτηρ καὶ πατήρ, πατήρ τῶν⁹⁷ γινομένων, καὶ αὐξήσις τῶν τρεφομένων, ἀπροσδεῆς, αὐτάρκης. Φυλάσσεται δὲ, φησὶ, τὸ ξύλον τῆς ζωῆς διὰ τῆς στρεφομένης φλογίνης ῥομφαίας, ὡς εἰρήκωμεν, ἡ δύναμις ἡ ἐβδόμη ἡ ἐξ αὐτῆς, ἡ πάντας ἔχουσα, ἡ ἐν ταῖς ἕξ κατακειμένη δυνάμεισιν. Ἐὰν γὰρ μὴ στρέφεται ἡ φλογίνη ῥομφαία, φθαρήσεται καὶ ἀπολεῖται τὸ καλὸν ἐκεῖνο ξύλον· ἐὰν δὲ στρέφεται⁹⁸ εἰς σπέρμα καὶ γάλα, ὁ δυνάμει ἐν τούτοις κατακειμένος λόγος⁹⁹ τοῦ προσήκουτος καὶ τόπου Κυρίου, ἐν ᾧ γεννᾶται λόγος, τυχῶν¹, ἀρξάμενος ὡς² ἀπὸ σπινθήρος ἐλαχίστου, παντελῶς μεγαλυνοῦσεται καὶ αὐξήσει καὶ ἔσται δύναμις ἀπέραντος, ἀπαράλλακτος, [ἴση καὶ ὁμοία] αἰῶνι ἀπαράλλακτῳ³ μηκέτι γινομένῳ εἰς τὸν ἀπέραντον αἰῶνα.

τη'. Γέγονεν οὖν ὁμολογουμένως κατὰ τοῦτον τὸν λόγον τοῖς ἀνοήτοις Σίμων θεός, ὡσπερ ὁ Αἰθὺς ἐκεῖνος· ὁ καὶ Ἄψεθος, γεννητὸς μὲν καὶ παθητὸς, ὅταν⁴ ᾗ ἐν δυνάμει, ἀπαθὴς δὲ ἐκ γεννητοῦ, ὅταν ἐξεικονισθῆ καὶ γενῶ⁵ | μενος τέλειος ἐξέλθῃ τῶν δυνάμεων τῶν πρώτων δύο, τούτεστιν οὐρανοῦ καὶ γῆς. Λέγει γὰρ Σίμων διαβρήθην περὶ τούτου ἐν τῇ Ἀποφάσει οὕτως· Ἰμῶν οὖν λέγω ἂ λέγω καὶ γράψω ἂ

bitur. Tres enim sunt, inquit, qui stant, nec, qui sint tres æones qui stant, adornatur generatus is, qui secundum illos super aquam fertur, tanquam ad similitudinem reflectus perfectus cœlestis, qui nulla ratione inferior quam non generata potestas factus est. Hoc est quod aiunt: Ego et tu unum, ante me tu, id quod post te ego. Hæc, inquit, est potestas una, divisa, superne, inferne, semet gignens, semet alens, semet quærens, semet reperiens, sui ipsius mater, sui ipsius pater, sui ipsius soror, sui ipsius conjux, sui ipsius filia, sui ipsius filius, mater, pater, unum, cum sit radix omnium.

Et ex igne oriri principium generationis eorum quæ generatur **250-251** in hunc fere definit modum: Omnium, quorumcunque generatio exstat, ab igne principium cupidinis generationis existit. Quippe igne corripitur appellatur id quod est concupiscere commutabilem genituram. Unum autem cum sit ignis, conversiones vertitur duas. Convertitur enim, inquit, in viro sanguis, et calidus et fulvus, ut ignis effligatus, in semen, in muliere contra idem hic sanguis in lac. Et fit masculi conversio generatio, feminæ autem conversio nutritio ei quod generatur. Hic, inquit, est *flammeus ensis, qui vibratur ad custodiendam viam ligni vitæ*. Convertitur enim sanguis in semen et lac et sit hæc potestas mater et pater, pater eorum quæ nascuntur, et alitura eorum quæ nutriuntur, nullius indiga, sui compos. Custoditur autem, inquit, lignum vitæ per vibratum flammeum ense, sicut diximus, potestas septima, quæ est ex semet prognata, quæ omnes continet, quæ in sex reposita est potestatibus. Nam cum non vibrabitur flammeus ensis, pessumdabitur et interibit pulchrum illud lignum; cum autem convertetur in semen et lac, qui potestate in his repositus est, informationem idoneam et locum justum, in quo generatur verbum, nactus, ortus tanquam a scintilla tenuissima prorsus grandescet et augetur et erit potestas infinita immutabilis, [similis et compar] ævo immutabili, quod amplius non sit in infinitum ævum.

18. Exstitit igitur hand dubie secundum hanc rationem stultis Simon deus sicut Libys ille, dico Apsethum, generatus quidem et patibilis, quando est in potestate, impatibilis autem ex generato, quando effligatus est et factus perfectus egressus est potestates primas duas, hoc est cœlum et terram. Ait enim Simon ipsis verbis de hac re in Revelatione in hunc modum: *Vobis igitur dico, quæ dico et scribo,*

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁶ ὁ γέννητος. ὁ ἀγέννητος C, M. Cf. supra p. 242, 73-85. ⁸⁷ κατ' οὐδεμίαν. κατὰ δὲμίαν C, M. ⁸⁸ τό. τῷ C. ⁸⁹ ἐν, οὐσα. ἐνούσα C. ⁹⁰ κατανοεῖ C. ⁹¹ γενέσεως corr. C. ⁹² Ἐν δὲ δν. Ἐνδέον C, M. ⁹³ τροπὰς στρέφεται δύο. τροπὰς τρέφεται. Διδ C, M. ⁹⁴ γένεσις corr. C. ⁹⁵ τροφῆ. τροφῆ C. ⁹⁶ I Mas. iii. 24: Καὶ ἔταξε τὰ Χερουβὶμ καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν τὴν στρεφομένην φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. ⁹⁷ πατήρ τῶν. παρὰ τῶν C, M. ⁹⁸ στρέφεται C. ⁹⁹ λόγου. λόγος C, M. Cf. supra p. 248, 5, 6. ¹ τυχῶν. ψυχῶν C, M. ² ὡς ὄν C, M. ³ ἀπαράλλακτος, ἴση καὶ ὁμοία αἰῶνι ἀπαράλλακτῳ. ἀπαράλλακτος αἰῶνι ἀπαράλλακτῳ C, ἀπαράλλακτος αἰῶνι ἀπαράλλακτῳ M. Cf. supra p. 248, 9, 10, et p. 244, 93, 94. ⁴ ὅτε ἐν C.

quæ scribo. Scriptura hæcce : duo sunt turiones inter universos æones , qui neque principium neque finem habent, ex una radice, quæ quidem potestas est silentium invisibile, incomprehensibile, quorum **252-253** alter apparet suporne, quæ quidem est magna potestas, mens universorum, administrans omnia, genere masculia; alter autem inferne, intelligentia magna, genere feminea, gignens omnia. Unde respondentes sibi invicem conjugium habent et mediam distantiam manifestant, aerem incomprehensibilem, neque principium neque finem habentem. In hoc autem Pater, qui sustinet omnia et alit quæ principium et finem habent. Hic est qui stat, stetit, stabit, potestas mas simul et femina secundum eam quæ antea existit potestatem infinitam, quæ quidem neque principium habet neque finem, eamque in unitate constantem. Ab hac enim congressa quæ est in unitate intelligentia facta est duo. Et ille erat unus, habens enim illam in se erat solus, quanquam non primus, tametsi ante existens, manifestatus autem ipsi ex se ipso essitit alter. Sed ne pater quidem appellatus est antequam ipsa illum appellaret patrem. Ut igitur ipse semetipsum per se producens manifestavit sibi propriam intelligentiam, sic et manifestata intelligentia non fecit, sed conspicata illum abscondidit patrem in sese, hoc est potestatem, et ita est masculofeminea potestas etiam intelligentia, unde sibi invicem respondent (nihil enim differt potestas ab intelligentia) quoniam unum sunt. Etenim ex iis, quæ supra sunt, reperitur potestas, ex iis autem, quæ infra, intelligentia. Ita igitur fit, ut manifestatum ab illis, cum unum sit, reperitur duplex, masculofemineus habens femineam in sese. In hunc modum est mens in intelligentia, quæ se juncta a se invicem, cum sint unum, reperiantur duo.

19. Hæc igitur commentus Simon non solum dicta Mosis per malas artes detorsit in ea quæ libuit, sed etiam poetarum. Etenim et equum ligneum aliorum defecit et Helenam cum lampade et alia permulta, quæ ille traducens in ea quæ pertinent ad se et ad intelligentiam fabulatur. Esse autem hanc dicebat ovem quæ aberravit, quæ quidem semper commorans in mulieribus turbabat potestates quæ sunt in mundo **254-255** propter insuperabilem pulchritudinem suam. Unde etiam Trojanum bellum per illam confutum est. In Helena enim, quæ illo ævo generata erat, inhabitavit hæc intelligentia, et ita, cum omnes potestates illam sibi arrogarent, discordia et bellum exortum est in quibuscumque apparuit populis. In hunc certe modum Stesichorum, qui per carmina

γράφω. Τὸ γράμμα τοῦτο· δύο εἰσι παραφυῶδες τῶν ἄλων αἰώνων, μήτε ἀρχὴν μήτε πέρας ἔχουσαι, ἀπὸ μιᾶς ρίζης, ἧς εἰς ἐστὶ δύναμις σιγῆς ἀόρατος, ἀκατάληπτος, ὧν ἡ μία⁹ φαίνεται ἄνωθεν, ἧς εἰς ἐστὶ μεγάλη δύναμις, τοὺς τῶν ἄλων, διέπων τὰ πάντα, ἄσπον, ἡ δὲ [p. 173. 174.] ἑτέρα κάτωθεν, ἐπινοία μεγάλη, θήλεια, γεννώσα τὰ πάντα. Ἐρθεν ἀλλήλοις ἀντιστοιχοῦντες συνύληαν ἔχουσι, καὶ τὸ μέσον διάστημα ἐμφαίρουσιν ἀέρα ἀκατάληπτον, μήτε ἀρχὴν μήτε πέρας ἔχοντα. Ἐρ δὲ τοῦτω Πατὴρ ὁ⁸ βασιλεύων πάντα καὶ τρέφων τὰ⁷ ἀρχὴν καὶ πέρας ἔχοντα. Οὗτός ἐστιν ὁ ἐστὼς, στας, στησιόμενος, ὧν ἀρσενόθηλος δύναμις κατὰ τὴν προδιέπουσιν δύναμιν ἀπέραντον, ἧς εἰς¹⁰ ἀρχὴν οὗτὲς πέρας ἔχει, ἐν μονότητι οὖσαν¹¹ ἀπὸ γὰρ ταύτης προσελθούσα ἡ ἐρ μονότητι ἐπινοία ἐγένετο δύο. Κάκεινος ἦν εἰς· ἔχων γὰρ ἐν ἑαυτῷ αὐτὴν ἦν μόρος, οὐ μέντοι πρῶτος, καὶ κερ προδιέπων, φανείς δὲ αὐτῷ¹² ἀπὸ ἑαυτοῦ, ἐγένετο δεύτερος. Ἀλλὰ οὐδὲ πατὴρ ἐκλήθη πρὶν αὐτὴν¹³ αὐτὸν ὀνομάσαι¹⁴ πατέρα. Ὡς οὖν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπὶ ἑαυτοῦ προαγαγὼν ἐφατέρωσεν ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἐπινοίαν, οὕτως καὶ ἡ φανείσα ἐπινοία¹⁵ οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ ἰδοῦσα αὐτὸν ἐπέκρυψε τὸν πατέρα ἐν ἑαυτῇ, τοῦτέστι τὴν δύναμιν, καὶ ἔστιν ἀρσενόθηλος δύναμις καὶ ἐπινοία, ὅθεν ἀλλήλοις ἀντιστοιχοῦσι (οὐδὲν γὰρ διαφέρει δύναμις ἐπινοίας) ἐρ ὄντες. Ἐκ μὲρ τῶν ἄνω εὐρίσκεται | δύναμις, ἐκ δὲ τῶν κάτω ἐπινοία. Ἔστιν οὖν οὕτως καὶ τὸ φανὲν ἀπ' αὐτῶν¹⁶, ἐρ ἐν, δύο εὐρίσκεισθαι, ἀρσενόθηλος ἔχων τὴν θήλειαν ἐν ἑαυτῷ. Οὕτως¹⁷ ἐστὶ τοὺς ἐν ἐπινοίᾳ, ἃ χωριστὰ¹⁸ ἀπ' ἀλλήλων, ἐρ ὄντες, δύο εὐρίσκονται.

18. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σίμων ἐφευρών οὐ μόνον τὰ Μωσείως κακοτεχνήσας εἰς ὁ εβούλετο μεθρημῆνευσεν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν¹⁹ ποιητῶν. Καὶ γὰρ τὸν δοξασμῶν ἱσπὸν ἀλλήγορεῖ καὶ τὴν Ἑλένην ἄμα τῇ λαμπάδι²⁰ καὶ ἄλλα πλεῖστα ὅσα μετὰ[ων εἰς] τὰ αὐτοῦ²¹ καὶ τῆς ἐπινοίας πλαστολογεῖ²². Εἶν[αι δ' ἔ]λεγε²³ ταύτην τὸ πρόβατον τὸ πεπλανημένον, ἧς αἰ καταγινομένη ἐν γυναιξίν ἐτάρασσε τὰς ἐν κόσμῳ δυνάμεις διὰ τὸ ἀνοκέρβλητον [p. 174, 175] αὐτῆς κάλλος, ὅθεν καὶ ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος δι' αὐτὴν γεγέννηται. Ἐν γὰρ τῇ κατ' ἐκεῖνο²⁴ καιροῦ γενομένη²⁵ Ἑλένη ἐνώκησεν αὐτῇ²⁶ ἡ ἐπινοία, καὶ οὕτως πασῶν ἐπιδικαζομένων αὐτῆς τῶν ἔξουσῶν, στάσις καὶ πόλεμος ἐπανεστή, ἐν οἷς ἐράνη ἔθνεσιν. Οὕτως γοῦν τὸν Σησιχορον διὰ τῶν ἐπῶν λοιδορήσαντα

VARIÆ LECTIONES.

⁹ ὧν, ἡ μία C. ⁸ πατὴρ ὁ. πατέρα C. ⁷ τρέφων τὰ. τρέφοντα C. ⁶ αὐτῷ. αὐτὸς M. ⁵ αὐτῆ. αὐτῆ C, M. ¹⁰ ὀνομάσαι. ὀνομάσει C, ὀνομάσειε M. ¹¹ ἐπινοία. ἐπινοίαν C. ¹² ἀπ' αὐτῶν. ἂν αὐτῶν C. ¹³ Οὗτός C. M. ¹⁴ ἃ χωριστὰ. ἀχώριστα C, ἀχώριστα δ' s. γὰρ M. ¹⁵ τὰ τῶν. τὰς τῶν C. ¹⁶ Cf. Epiphani. hæc. 21, 3. ¹⁷ μετὰ τὲ αὐτοῦ C, μεταγγίζων εἰς τὰ αὐτοῦ M. ¹⁸ πλαστολογεῖ Ruperus, πλεστο- τως λέγει C, ἀπάγων s. ἀποπάσας λέγει susp. M. ¹⁹ Εἶναι δ' ἔλεγε. εἶν ετε C. Cf. cum his et sequentibus Just. Mart. Ap. 1, 26. p. 69. E. Iren. c. hæc. 4, 23, 2 seq. Massuet. Theodorici. Parcl. fab. 4, 1. Epiphani. hæc. 11, 2, 3. ²⁰ κατ' ἐκεῖνου C. ²¹ γενομένου C. ²² ἐνώκησεν αὐτῆ R. Schottius, ἐνώκησεν ἐν αὐτῇ C, M.

ὅτι τὰς ἑβραϊστικὰς τυφλωθῆναι· αὐτὸς δὲ, μεταμελη-
θέντος αὐτοῦ καὶ γράψαντος τὰς παλινωδίας, ἐν αἷς
ὕμνησεν αὐτὴν, ἀναβλέψαι μετενσωματομένην δὲ ὡς
ὅτι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν κάτω ἐξουσιῶν, οἱ καὶ
τὸν κόσμον, φησὶν, ἐποίησαν, ὕστερον ἐπὶ τέλους ὡς
ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης πόλει στήναι, ἣν κατελθὼν
εὔρεν. Ἐπὶ γὰρ τὴν ταύτης πρώτην ζήτησιν ἐφη
παραγεγονέναι. ὅπως βύσσηται αὐτὴν τῶν δεσμῶν, ἣν
λυτρωσάμενος ἅμα ἑαυτῷ περιήγε, φάσκων | τοῦτο
εἶναι τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, ἑαυτὸν δὲ λέγων τὴν
ὑπὲρ πάντα δύναμιν εἶναι. Ὁ δὲ ψυδρὸς ὡς ἐρασθεὶς
τοῦ γυναικοῦ τούτου, Ἑλένης καλουμένης, ὠνησάμενος
εἶχε, καὶ τοὺς μαθητὰς αἰδοῦμενος· τοῦτον τὸν μῦθον
ἐπλασεν. Οἱ δὲ αὐτὸς μμηταὶ τοῦ πλάνου καὶ Σίμων-
νος Μάγου γινόμενοι τὰ ὅμοια δρῶσιν, ἀλογίστως
φάσκοντες δεῖν μίγνυσθαι, λέγοντες· Πᾶσα γῆ γῆ,
καὶ οὐ διαφέρει ποῦ τις ὡς σπεῖρει, πλὴν ἵνα σπεῖρη,
ἀλλὰ καὶ μακαρίζουσι ἑαυτοὺς ἐπὶ τῇ [κοιτῇ] ὡς
μῆξει, ταύτην εἶναι λέγοντες τὴν τελείαν ἀγάπην,
καὶ τὸ, Ἄγιος ἀγίων. . . ἄλλ. . . ὡς ὡς ἁγιασθήσεται· οὐ
γὰρ μὴ κρατεῖσθαι αὐτοὺς ἐπὶ τινι νομιζομένῳ
κακῷ, λελύτρωται γὰρ. Τὴν δὲ Ἑλένην ὡς λυτρω-
σάμενος οὕτως τοῖς ἀνθρώποις σωτηρίαν παρέσχε διὰ
τῆς ἰδίας ἐπιγνώσεως. Κακῶς γὰρ διοικούντων τῶν
ἀγγέλων τὸν κόσμον διὰ τὸ φιλαρχεῖν αὐτοὺς, εἰς
ἐπανόρθωσιν ἐληλυθέναι αὐτὸν ἐφη μεταμορφώμε-
νον καὶ ἐξομοιούμενον ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξου-
σίαις καὶ τοῖς ἀγγέλοις, ὡς καὶ ἀνθρώπων φαίνε-
σθαι αὐτὸν μὴ ὄντα ἀνθρώπων, καὶ καθεῖν δὲ ἐν
τῇ Ἰουδαίᾳ δεδοκχημένα ὡς μὴ πεπονηθέντα, ἀλλὰ
φανέντα Ἰουδαίῳ [p. 175, 176] μὲν ὡς Υἱὸν ὡς
δὲ τῇ Σαμαρείᾳ ὡς Πατέρα, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς
ἔθνεσιν ὡς Πνεῦμα ἄγιον, ὑπομένειν δὲ αὐτὸν κα-
λεῖσθαι οἷον ἂν ὀνόματι καλεῖν βούλωνται ὡς
ἀνθρώποι. Τοὺς δὲ προφήτας ἀπὸ τῶν κοσμοποιῶν
ἀγγέλων ἐμπνευσθέντας εἰρηκέναι τὰς προφητείας ὡς
διὸ μὴ φροντίζειν αὐτῶν τοὺς εἰς τὸν Σίμωνα καὶ
τὴν Ἑλένην πεπιστευκότας ἕως νῦν, πράσσειν τε
ὅσα ὡς βούλωνται ὡς ἐλευθέρους, κατὰ γὰρ τὴν αὐτοῦ
χάριν ὡς εἶσθαι αὐτοὺς φάσκουσι ὡς. Μηδὲν ὡς γὰρ
εἶναι αἰτιῶν ἕκαστος εἰ | πράξει ὡς τις κακῶς ὡς, οὐ γὰρ

A dilaceravisset eam, oculis captum esse, rursus au-
tem pœnitentia commotum scriptis palinodiis, in
quibus celebravit illam, visum recepisse. incorpo-
ratam autem ab angelis et infernis potestatibus,
qui et mundum, inquit, fabricati sunt, postea in
fornice Tyri, urbe Phœnicia, prœstitisse, quam ubi
descendit reperit. Ad hujus enim inprimis investi-
gationem dixit advenisse, ut liberaret illam de vin-
culis, quam in libertatem assertam secum circum-
agebat dicens hanc esse deperditam ovem, semet
autem potestatem esse quæ supra omnia sit. Mendax
autem ille, amore captus mulierculæ istius, Helenæ
nomine, emptam habebat et commotus pudore di-
scipulorum hanc fabulam confluxit. Illi autem rursus
imitatores præstigatoris et Simonis scilicet Magi
facti æqualia agunt, nullo discrimine atentes oportere misceri, his usi verbis: Omnis terra terra, nec
differt ubi quis serat, modo serat, verum etiam sese
beatos prædicant propter communem missionem
hanc dicentes esse perfectam agapen; et illud:
Sanctus sanctorum . . . sanctificabitur. Non
enim teneri sese malo aliquo, quod vulgo habeatur
pro malo, exsoluti enim sunt. Helenam autem ubi
exsolvit ita hominibus salutem præbuit per suam
scientiam. Male enim administrantibus angelis mun-
dum propter cupidinem imperandi ad reparationem
semet advenisse dixit transfiguratum et assimilatum
imperii et potestatibus et angelis, ut et homo appa-
reret, cum non esset homo et pati in Judæa visus
sit non passus, sed 256-257 patet factus Judæis
tanquam *Filius*, in Samaria autem tanquam *Pater*,
in reliquis autem gentibus tanquam *Spiritus sanc-
tus*. Sustinere autem sese appellari quocunque no-
mine appellare velint homines. Prophetas autem
ab angelis mundi fabricatoribus inspiratos effatos
esse vaticinationes. Quapropter non curare eos, qui
in Simonem et Helenam credant, ad hunc diem fa-
cereque quæcunque libeat ut liberos; ex illius enim
gratia servari sese aiunt. Non enim esse cur quis
puniat, si quis male faciat; non enim est natura
malum, sed positio. Posuerunt enim, inquit, angeli

VARIÆ LECTIONES.

ὡς δὲ Roepertus, om. C, M. ὡς τέλους. τε τοὺς C, M. Cf. Just. Mart. et Theodoret. l. l. ὡς ψυ-
δρὸς Roepertus. ψυδρὸς C, M, μιὰρὸς Bunsenius (*Hippolytus and his age* l. p. 351): ψευδοχριστός? R.
Schottus. ὡς ποῦ τι C. ὡς κοινῇ ἐξήν M, qui vocem in C prorsus evanuisse dicit. ὡς ἄλλ. ὡς Ἄγιος;
ἄγιος (s. Ἄγιον ἀγίων) καὶ Ἄλλήλους ἀγιάζει Bunsenius l. l. p. 352: ἀγαπτός? ὡς Cf. Iren. c. hæ. 4,
25, 3 *Massuet*. Quapropter et ipsum venisse, uti eam assumeret primam et liberaret eam a vinculis, ho-
minibus autem salutem præstaret per suam agnitionem. Cum enim male moderarentur angeli mundum,
quoniam unusquisque eorum concupisceret principatum, ad emendationem venisse rerum, et descendisse
eam transfiguratum et assimilatum virtutibus et potestatibus et angelis: ut et in hominibus homo appare-
ret ipse, cum non esset homo, et passum autem in Judæa putatum, cum non esset passus. Cf. etiam Theo-
doret. l. l. 1, 4 ὡς καὶ δεδοκχημένα C, M. ὡς Iren. l. l. § 1 . . . et docuit semetipsum esse, qui inter Ju-
dæos quidem quasi Filius apparuerit, in Samaria autem quasi Pater descendit, in reliquis vero gen-
tibus quasi Spiritus sanctus adventaverit. Esse autem se sublimissimam virtutem, hoc est eum qui sit su-
per omnia Pater, et sustinere vocari se, quocunque eum vocant homines. Cf. etiam Theodoret. l. l. 1, 4,
ὡς βούλωνται C. ὡς Cf. Iren. l. l. § 3: Prophetas autem a mundi fabricatoribus angelis inspiratos dixisse
prophetias, quapropter nec ulterius curarent eos hi, qui in eum et Helenam ejus spem habeant, et ut libe-
ros agere quæ velint, secundum enim ipsius gratiam salvari homines cæst. ὡς τε ὅσα τὰ ὅσα C, τὰ ἂν vel
ὅσα M. ὡς Iren. l. l. § 3. Nec enim esse naturaliter operationes justas, sed ex accidenti, quemadmodum
posuerunt qui mundum fecerunt angeli, per hujusmodi præcepta in servitutem deducentes homines. Qua-
propter et solvi mundum, et liberari eos, qui sunt ejus, ab imperio eorum qui mundum fecerunt repro-
misit. ὡς Μηδὲνα snsp. Bunsenius l. l. p. 353. ὡς εἰ πράξει, εἰσπράξει: C. ὡς τις κακῶς, τι κακὸν conij.
Bunsenius l. l.

mundi fabricatores quidquid voluerunt, ejusmodi dictis opinati in servitutem redigere sibi auscultantes. Solutionem autem rursus docent mundi ad liberationem privorum hominum suorum.

20. Hujus igitur discipuli præstigiis utuntur et incantationibus, philtraque et illecebras et qui dicuntur somnia adducentes dæmones immittunt ad irritandos quos volunt. Verum etiam paredros, quos vocant, exercent, imaginemque Simonis habent in Jovis figuram et Helenæ effigie Minervæ, hasque adorant alterum vocantes dominum, dominam alteram. Si quis autem nomine vocabit apud illos conspicatus imagines illas vel Simonis vel Helenæ, repudiatur ut qui ignoret mysteria. Hic Simon multos in Samaria præstigiis in errorem agens ab apostolis convictus est et execrationibus devotus, sicuti in Actis scriptum est, postea sprete fide hæc aggressus est. Verum vel usque ad Romam progressus incidit in apostolos, cui multum Petrus adversatus est præstigiis seducenti multos. Hic 258 - 259 postremo delatus in sub platano considens docebat. Et vero ad extremum cum in eo esset ut plane convinceretur propter diuturniorem commorationem, dixit se, si vivus cooperiretur, surrecturum esse tertio die. Denique fossam postquam jussit effodi a discipulis suis jussit se cooperiri. Illi igitur quod jussum erat, perfecerunt, ille autem abfuit ad hunc diem; non enim erat Christiatus. Hæcce autem et de Simone fabula, unde Valentinus profectus aliis nominibus nuncupat. *Mens enim et veritas et locus et vita et homo et ecclesia*, Valentini xones, aperte sunt Simonis sex radices: *mens, intelligentia, vox, nomen, ratiocinatio et cogitatio*. Sed quoniam videmur nobis satis exposuisse Simonis commenta fabularum, videamus quid et Valentini dicat.

21. Est autem Valentini secta ita comparata, ut Pythagoricam referat et Platonicam doctrinam. Etenim Plato in *Timæo* penitus expressit Pythagoram; ideo Timæus et ipse est ei Pythagoreus hospes. Quapropter placet commemoratis paucis quibusdam Pythagoræ et Platonicæ doctrinæ ad Valentini decreta exponenda transire. Etenim tametsi in eis quos prius confecimus libris insunt et Pythagoræ et Platoni quæ placuerunt, tamen etiam nunc non præter rem commemorabo per epitomen et summam placita eorum, quo facilius recognoscantur Valentini decreta per propiorem juxtapositionem et varilem comparationem, cum illi quidem olim ab

ἄστι ⁸⁹ φύσει κακὸν ⁹⁰, ἀλλὰ θέσει. Ἔθεντο γάρ, φησὶν, οἱ ἄγγελοι οἱ τὸν κόσμον ποιήσαντες ὅσα ἐβούλοντο, διὰ τῶν τοιοῦτων λόγων δουλοῦν νομίζοντες τοῦ αὐτῶν ἀκούοντα. Λύσιν δὲ αὐθις ⁹¹ λέγουσι τοῦ κόσμου ⁹² ἐπὶ λυτρώσει τῶν ἰδίων ἀνθρώπων.

κ'. Οἱ οὖν τούτου μαθηταὶ μαγείας ἐπιτελοῦσι ⁹³ καὶ ἐπαοιδᾶς ⁹⁴, φίλτρα τε καὶ ἀγώγιμα καὶ τοὺς λεγομένους ὄνειροπόμπους δαίμονας ἐπιπέμπουσιν: πρὸς τὸ ταράττειν οὓς βούλονται· ἀλλὰ καὶ παρέδρους τοὺς λεγομένους ἀσχοῦσιν, εἰκόνα τε τοῦ Σίμωνος ἔχουσιν εἰς Διὸς μορφήν· καὶ τῆς Ἑλένης ἐν μορφῇ Ἀθηναίης, καὶ ταῦτα προσκυνοῦσι, τὸν μὲν καλοῦντες κύριον, τὴν δὲ κυρίαν. Εἰ δὲ τις ὄνοματι καλέσει παρ' αὐτοῖς ἰδὼν τὰς εἰκόνας ἢ Σίμωνος ἢ Ἑλένης, ἀπόβλητος γίνεσθαι, ὡς ἀγνοῶν τὰ μυστήρια. Οὗτος ὁ Σίμων πολλοὺς πλανῶν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ μαγείαις ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἠλέγχθη, καὶ ἐκάρατος γενόμενος, καθὼς ἐν ταῖς Πράξεσι γέγραπται, ὑστερον ἀπευδοκῆσας ταῦτα ἐπεχείρησεν· ἕως ⁹⁵ καὶ τῆς Ῥώμης ἐπιδημήσας· ἀντίπεσε [p. 176, 178] τοῖς ἀποστόλοις· πρὸς δὲ πολλὰ Πέτρος ἀντικατέστη μαγείαις πλανῶντα πολλοὺς. Οὗτος ἐπὶ τέλει ἐλύθην ἐν τ. τη, ὑπὸ πλάτανον καθεζόμενος ἐδίδασκει. Καὶ δὴ λοιπὸν ἐγγὺς τοῦ ἐλέγχεσθαι γινόμενος διὰ ⁹⁶ τὸ ἐγχερῶναι, ἐφη, ὅτι εἰ χωσθεῖν ζῶν, ἀναστήσεται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ δὴ τάφρον καλεῖσθαι ὀρυγθῆναι ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκέλευσε χωσθῆναι. Οἱ μὲν οὖν τὸ προσταχθὲν ἐποίησαν, ὁ δὲ ἀπέμεινεν ἕως νῦν· οὐ γὰρ ἦν ὁ Χριστός. Οὗτος δὲ καὶ ὁ κατὰ τὸν Σίμωνα μῦθος, ἀφ' οὗ Οὐαλεντίνος τὰς ἀφορμὰς λαβὼν ἄλλοις ὀνόμασι καλεῖ. Ὁ γὰρ νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ λόγος καὶ ζωὴ καὶ ἀνθρώπος καὶ ἐκκλησία, οἱ Οὐαλεντίνου αἰῶνας, ὁμολογουμένως εἰσὶν αἱ ⁹⁷ Σίμωνος ἕξ ῥίζαι, νοῦς, ἐπίνοια, φωνή, δρομα, λογισμὸς καὶ ἐνθύμησις. Ἄλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς ἡμῖν δοκεῖ ἐκτεθεῖσθαι τὴν Σίμωνος μυθοποιίαν, ἴδωμεν τί λέγει καὶ Οὐαλεντίνος.

κα'. Ἔστι μὲν οὖν ἡ Οὐαλεντίνου αἵρεσις Πυθαγορικὴν ἔχουσα καὶ Πλατωνικὴν τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ γὰρ Πλάτων ὄλω ⁹⁸ ἐν τῷ *Τιμαίῳ* τὸν Πυθαγόραν ἀπεμάξατο ⁹⁹· τοιγαροῦν καὶ ὁ Τίμαιος αὐτὸς ἐστὶν αὐτῷ Πυθαγόρειος ξένος. Διὸ δοκεῖ ὀλίγα τῆς Πυθαγορείου καὶ Πλατωνικῆς ¹⁰⁰ ὑπομνησθέντας ὑποθέσεως ἀρξασθαι καὶ τὰ Οὐαλεντίνου λέγειν. Εἰ γὰρ ¹⁰¹ καὶ ἐν τοῖς πρότερον ὑφ' ἡμῶν πεπονημένοις ἔγχεινται καὶ τὰ Πυθαγόρα καὶ Πλάτωνος δεδοκῆμένα, ἀλλὰ γε καὶ νῦν οὐκ ἀλόγως ὑπομνησθήσομαι δι' ἐπιτομῆς καὶ κορυφαίωτα τῶν αὐτοῖς ἀραιομένων, πρὸς τὸ εὐεπίγνωστα γενέσθαι τὰ Οὐαλεντίνου δόξαντα διὰ τῆς ἐγγίνομος παραθέσεως καὶ ὁμοίας

VARIE LECTIONES.

⁸⁹ ἐστὶ. ἐστὶ τι Bunsenius l. l. ⁹⁰ κακόν. κακὸς C, M. ⁹¹ Λύσιν δὲ αὐθις. Φύσιν δὲ αὐθις C, M. Λύσειν δὲ αὐτὸν Bunsenius l. l. p. 354. ⁹² τοῦ κόσμου. τὸν κόσμον C, M, Bunsenius l. l. ⁹³ Iren. l. l. § 4. Igitur horum mystici sacerdotes libidinosè quidem vivunt, magias autem perficiunt, quemadmodum potest unusquisque ipsorum. Exorcismis et incantationibus utuntur. Amatoria quoque et agogias et qui dicuntur paredri et oniropompi et quæcumque sunt alia periurgia apud eos studiosè exercentur. Imaginem quoque Simonis habent factam ad figuram Jovis, et Helenæ in figuram Martis, et has adorant, cæci. ⁹⁴ μαγείαις — ἐπαοιδᾶς C, M. ⁹⁵ ἕως. ἕως δὲ? ⁹⁶ διὰ. δις C. ⁹⁷ οἱ C, M. ⁹⁸ ὄλω pr. C. ⁹⁹ ἀπομάξατο C. ¹⁰⁰ Πλατωνικῆν pr. C, Πλάτωνος eorr. C. ¹⁰¹ Cf. supra l. i, c. 2, p. 8 14; c. 19, p. 30-38; l. iv, c. 51, p. 124 sqq.

συγκρίσεως τῶν μὲν πάσαι ἀπ' Αἰγυπτίων ταῦτα Ἀ παραλαβόντων καὶ εἰς Ἑλλήνας μεταδιδασκάντων, τοῦ δὲ παρὰ τούτων, ὅτι δὲ ⁵³ παρ' αὐτῶν, διαψευσαμένου ἰδίαν τε δόξαν συστήσαι πεπειραμένου, . . . ⁵⁴ σπαράξαντα μὲν τὰ ἐκείνων ὀνόμασι καὶ ἀριθμοῖς, ἰδίως δὲ καλέσαντα καὶ μέτροις διορίσαντα, ὅπως αἰρέσειν Ἑλληνικὴν ποικίλην μὲν, ἀσύστατον δὲ καὶ οὐκ ἀνήκουσαν Χριστῷ συστήσῃ.

κβ. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῆς ὑποθέσεώς ἐστιν. ⁵⁵ ἐν τῷ | *Τιμαίῳ* τῷ Πλάτωνι ⁵⁶ σοφία Αἰγυπτίων· ἐκεῖθεν γὰρ ὁ Σόλων ⁵⁷ τὴν ὅλην ὑπόθεσιν περὶ τῆς κόσμου γεννήσεως καὶ φθορᾶς παλαιῶ τινι [p. 178, 179] λόγῳ καὶ προφητικῷ, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, τοὺς Ἑλλήνας ἐδίδαξε, παῖδας νέους ὄντας καὶ πρεσβύτερον ἐπισταμένους μάθημα οὐδὲν θεολογοῦμενον. Ἴν' οὖν παρακολουθήσωμεν τοῖς λόγοις, οἷς καταβέβηται. ^B Οὐαλεντίνος, προσκλήσομαι νῦν, τίνα ἐστὶν ἡ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος μετὰ τῆς ὕμνουμένης ἐκείνης παρὰ τοῖς Ἑλλήσι ⁵⁸ σιγῆς φιλοσοφεῖ, εἰθ' οὕτως ταῦτα, ἃ ⁵⁹ Πυθαγόρου λαβῶν καὶ Πλάτωνος Οὐαλεντίνος σεμνολογῶν ἀνατίθειν Χριστῷ ⁶⁰ καὶ πρὸ τοῦ Χριστοῦ τῷ Πατρὶ τῶν ὅλων καὶ σιγῇ τῇ συνεζευγμένη τῷ Πατρὶ.

κγ. Πυθαγόρας τὸν οὖν ἀρχὴν τῶν ὅλων ἀγέννητον ἀπεφάνητο τὴν μονάδα, γεννητὴν δὲ τὴν δυάδα καὶ πάντας τοὺς ἄλλους ἀριθμούς. Καὶ τῆς μὲν δυάδος πατέρα φησὶν εἶναι τὴν μονάδα, πάντων δὲ τῶν γεννωμένων μητέρα δυάδα, γεννητὴν γεννητῶν. Καὶ Ζαράτας ⁶¹ ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος ἐκάλει τὸ μὲν *ἐν πατέρα*, τὸ δὲ *δύο μητέρα*. Γεγέννηται γὰρ. ἐκ μὲν μονάδος δυὰς κατὰ τὸν Πυθαγόραν, καὶ ἐστὶν ἡ μὲν μονὰς ἀρβέν καὶ πρώτη, ἡ δὲ δυὰς θῆλυ. Παρὰ τῆς δυάδος δὲ πάλιν, ὡς ὁ Πυθαγόρας λέγει, ἡ τριάς καὶ οἱ ἐφεξῆς ἀριθμοὶ μέχρι τῶν δέκα. Τοῦτον γὰρ οἶδε μόνον τέλειον ἀριθμὸν Πυθαγόρας τὸν δέκα· τὴν γὰρ ἑνδεκα καὶ δώδεκα προσθήκη καὶ ἐπαναποδισμόν τῆς δεκάδος, οὐκ ἄλλου τινὸς ἀριθμοῦ γέννησιν τὸ προστιθέμενον. Πάντα δὲ ⁶² σώματα ⁶³ στερεὰ ἐξ ἀσωμάτων γεννᾶ. Τῶν τε γὰρ σωμάτων καὶ ἀσωμάτων ὁμοῦ στοιχεῖον ⁶⁴ εἶναι φησὶ καὶ ἀρχὴν τὸ | σημεῖον ὃ ἐστὶν ἀμερὲς, γίνετα· δὲ, φησὶν, ἐκ σημείου γραμμῆ, καὶ [ἐκ γραμμῆς ἐπιφάνεια] ⁶⁵ ἐπιφάνεια δὲ βρεῖσα εἰς βᾶθος στερεὸν ὑφέστηκε, φησὶ, σῶμα. Ὅθεν καὶ ὄρκος τίς ἐστὶ τοῖς Πυθαγορικοῖς ἡ τῶν τεσσάρων στοιχείων συμφωνία. Ὅμο- ^D νύοισι δ' οὕτως·

Ναὶ ⁶⁶ μὰ τὸν ἀμετέρα κεφαλαῖ ⁶⁷ παρὰδόντα τε-
| *τρακτῆν*,
Πηγὴν ἀεράου ⁶⁸ φύσεως [ρίζωματ'] ⁶⁹ ἔχουσιν.
Ἔστι δὲ ἡ τετρακτὺς τῶν φυσικῶν καὶ στερεῶν

Ægyptiis hæc mutati sint et Græcos edocuerint, ille autem ab illis, nisi quod celarit sua ab illis esse accepta, quippe qui peculiarem sectam condere conatus fuerit . . . namque ille commutavit illorum decreta nominibus et numeris, singulari autem modo appellavit et mensuris descripsit, ut hæresin Græcam variam quidem, sed inconcinnam et quæ non cadat in Christum conderet.

22. Igitur principium doctrinæ in *Timæo* est Platoni sapientia *Ægyptiorum*. Illinc enim Solo universam doctrinam de mundi ortu et occasu velusta quadam fama et fatidica, ut ait **260-261** Plato, Græcos docuit, etiam tum infantes nec antiquius decretum quod ad doctrinam de Deo referretur cognitum habentes. Ut igitur persequamur decreta, quæ pro fundamento posuit Valentinus, prius edisseram nunc, quæ sint illa, quæ Pythagoras Samius juncto sibi celebrato illo Græcis hominibus silentio philosophatur, tum ita hæc, quæ a Platone sumpta et Pythagora Valentinus sublimem in speciem refert ad Christum et ante Christum ad Patrem universi et ad Silentium conjugatum cum Patre.

23. Pythagoras igitur tanquam principium universorum non generatum posuit monadem, genitam autem dyadem reliquosque numeros omnes. Et dyadis autem patrem ait esse monadem, omnium autem quæ generantur matrem dyadem, generatam generatorum. Et Zaratatas, Pythagoræ magister, *unum* vocabat *patrem*, *duo* autem *matrem*. Generata enim est ex monade dyas secundum Pythagoram, et monas quidem est inasculum et prima, dyas autem femininum. A dyade autem rursus, ut Pythagoras dicit, trias et deinceps numeri ad decimum. Hunc enim solum novit Pythagoras perfectum numerum decimum; undecimum enim et duodecimum appendicem et reiterationem decimi, non alius cuiuspiam numeri generationem id quod apponatur. Omnia autem corpora solida ex incorporeis generat. Namque et corporum et incorporeorum simul elementum esse ait et principium punctum quod est indivisum, nascitur autem, inquit, ex puncto linea et ex linea superficies, superficies vero procedens in altitudinem solidum existit, inquit, corpus. Unde et jusjurandum quoddam est Pythagoreis quatuor elementorum concentus. Jurant autem in hunc modum:

Per eum, qui tradidit nostro capiti quaternarium,

Fontem sempiternæ naturæ radices habentem.

Est autem quaternarius naturalium et solidorum

VARIE LECTIONES:

⁵³ ὅτι δέ. ὅτι C, M. ⁵⁴ Ante σπαράξαντα (παρὰλάξαντα?) videtur aliquid excidisse. ⁵⁵ ἐστὶν. ἐστὶν ἡ M. ⁵⁶ Πλάτωνος M. ⁵⁷ Σολομῶν C. Cf. Plat. *Tim.* p. 21 sqq. ⁵⁸ Ἑλλήσι σιγῆς. Ἑλλήσι γῆς C, M. ⁵⁹ ἃ. ἀπὸ συβρ. M, παρὰ Roperius, R. Schottius. ⁶⁰ Χριστῷ Χριστοῦ C. ⁶¹ Cf. Plutarch. *De animæ procreatione in Timæo Platone*. p. 1012: Καὶ Ζαράτας, ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος, τούτην μὲν (sc. δυάδα) ἐκάλει τοῦ ἀριθμοῦ μητέρα, τὸ δὲ ἐν πατέρα. ⁶² ὅς. τὸ C. ⁶³ Cf. supra p. 123, 42 sqq. et Philop. in I. de An. p. 2. ⁶⁴ στοιχεῖον. σημεῖον C, M. ⁶⁵ ἐκ γραμμῆς ἐπιφάνεια om. C, M. Cf. supra I. I. ⁶⁶ De his duobus versibus cf. Fabricius in *Sexi. Emp.*, p. 352, M. ⁶⁷ ἀμάρτα κεφαλή (sic) C. ⁶⁸ ἀεράου C. ⁶⁹ ρίζωματ'. om. C spatio relicto.

corporum principium, ut monas intelligibilium. Et quaternarium autem generare, **262-263** ait, perfectum numerum, ut in intelligibilibus monadem, denarium, docent hoc modo: Si quis incipiens numerare dicit: *unum*, et addit *duo*, tum pariter *tria*, erunt hæc *sex*, ad hæc autem etiam *quatuor*, erit pariter totum *decem*. *Unum* enim, *duo*, *tria*, *quatuor* sunt *decem*, qui est perfectus numerus. Sic, ait, per omnia inuitatus est quaternarius intelligibilem monadem, perfectum numerum generare valentem.

24. Duo igitur secundum Pythagoram sunt mundi, alter intelligibilis, qui monadem habet principium, alter autem sensibilis, huius autem est quaternarius habens iota, unam virgulam, numerum perfectum; et est secundum Pythagoreos illud, quæ est una virgula, prima et præcipua et intelligibilium essentialia accidentia incorporea novem, quæ seorsum ab essentialia esse nequeunt, *quale et quantum et ad quid et ubi et quando et situm esse et habere et agere et pati*. Sunt igitur novem accidentia, quæ essentialiæ adnumerata continent perfectum numerum denarium. Quapropter divisio universo, ut diximus, in intelligibilem et sensibilem mundum habemus etiam nos ab intelligibili rationem, ut ratione intelligibilem et incorporeorum et divinorum aspectemus essentialiam, sensus autem, inquit, habemus quinque: olfactum, visum, auditum, gustum et tactum, quibus in sensibilem pervenimus cognitionem; et ita divisus est, inquit, sensibilis ab intelligibili mundo. Et habere nos cognitionis instrumentum ad utrumvis eorum hinc perspicimus. Nihil, ait, intelligibilem in cognitionem nostram cadere potest per sensum; illud enim neque oculus aspexit, neque auris audivit, neque percepit, ait, reliquorum sensuum quilibet. Nec rursus ratione ad cognitionem cuiuscunque sensibilem perveniri potest, sed oportet videre aliquid album esse et gustare esse dulce et sonorum esse aut insonorum auditu cognoscere, et utrum quid odorum sit suaveolens an insuave, olfactus est, non rationis. Idem cadit in tactum. Durum enim aut tenerum, vel **264-265** calidum aut frigidum fieri non potest ut auditu percipias, sed talium iudicium est tactus. Hæc cum ita comparata sint, adornatio eorum, quæ facta sunt quæque sunt, tanquam per numeros facta intelligitur. Nam sicut a monade orsi secundum appositionem monadum vel triadum et deinceps confectorum numerorum unum aliquod systema facimus maximum numeri, deinde rursus a numero ex compositione confecto subtractione aliqua et reiteratione solutionem compositorum arith-

σωμάτων ἀρχή, ὡς ἡ μονὰς τῶν νοητῶν. Ὅτι δὲ καὶ ἡ τετρακτὺς γεννᾷ, φησὶ, τὸν τέλειον ἀριθμὸν, ὡς ἐν τοῖς νοητοῖς [ἡ μονὰς]. ⁹⁹ τὸν δέκα, [p. 179. 180] διδάσκουσιν οὕτως· Ἐὶ ἀρξάμενος ἀριθμεῖν λέγει τις ὅτι· ἕν, καὶ ἐπιφέρει δύο, ἔπειτα ὁμοίως τρία, ἔσονται ταῦτα ἕξ· πρὸς δὲ τούτοις ἐστὶ τέσσαρα, ἔσται ὁμοίως τὸ πᾶν δέκα. Τὸ γὰρ ἕν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνονται δέκα ¹⁰⁰, ὁ τέλειος ἀριθμὸς. Οὕτως, φησὶ, κατὰ πάντα ἐμιμήσατο ἡ τετρακτὺς τὴν νοητὴν μονάδα, τέλειον ἀριθμὸν γεννῆσαι δυναθεῖσαν.

κδ'. Δύο οὖν κατὰ τὸν Πυθαγόραν εἰσὶ κόσμοι, εἰς μὲν νοητός, ὃς ἔχει τὴν μονάδα ἀρχὴν, εἰς δὲ αἰσθητός, τούτου ¹⁰¹ δὲ ἐστὶ τετρακτὺς ἔχουσα ἰῶτα, τὴν μίαν κεραίαν ¹⁰², ἀριθμὸν τέλειον· καὶ ἐστὶ κατὰ τοὺς Πυθαγορικοὺς τὸ ἰ', ἡ μία κεραία, πρώτη καὶ κυριωτάτη ¹⁰³ καὶ τῶν ¹⁰⁴ νοητῶν οὐσία νοητῶς καὶ αἰσθητῶς λαμβανομένη ¹⁰⁵· συμβεβηκότα γέννη ¹⁰⁶ ἀσώματα ἑννέα, ἀ χωρὶς εἶναι τῆς οὐσίας οὐ δύναται, ποῖόν καὶ ποῶν καὶ πρὸς τι καὶ πῶ καὶ πότε καὶ κείσθαι καὶ ἔχειν καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν. Ἔστιν οὖν ἑννέα τὰ συμβεβηκότα τῇ οὐσίᾳ, οἷς ἀριθμουμένη ¹⁰⁷ συνέχει τὸν τέλειον ἀριθμὸν, τὸν ἰ'. Διόπερ διηρημένου | τοῦ παντός, ὡς εἶπομεν, εἰς νοητὸν καὶ αἰσθητὸν κόσμον, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τὸν λόγον, ἵνα τῷ λόγῳ τὴν τῶν νοητῶν καὶ ἀσωμάτων καὶ θεῶν ἐποπτεύωμεν ¹⁰⁸ οὐσίαν, αἰσθήσεις δὲ, φησὶν, ἔχομεν πέντε, ἡσθησιν, ὄρασιν, ἀκοήν, γεῦσιν καὶ ἀφῆν, ἐν οἷς τῶν αἰσθητῶν ἐρχόμεθα εἰς γνῶσιν· καὶ οὕτω, φησὶν, ἐστὶ διηρημένος ὁ αἰσθητός ¹⁰⁹ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κόσμου. Καὶ οἱ ἔχομεν γνῶσεως ὄργανον πρὸς ἐκάτερον αὐτῶν, ἐντεῦθεν κατανοῶμεν. Οὐδὲν, φησὶ, τῶν νοητῶν γνωστὸν ἡμῖν δύναται γενέσθαι δι' αἰσθήσεως· ἐκεῖνο γὰρ οὔτε ὀφθαλμῶς εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτ' ἔγνω, φησὶ, τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οἰαδῆταισῶν. Οὐδ' αὖ πάλιν τῷ λόγῳ εἰς γνῶσιν τῶν αἰσθητῶν οὐχ οἶόν τε ἐλθεῖν τινος, ἀλλὰ δεῖ ὅτι λευκὸν ἐστὶν ἰδεῖν, καὶ γεύσασθαι ὅτι γλυκὺ, καὶ ὅτι ὀδικὸν ἢ ἀπυδικὸν ¹¹⁰ ἀκούσαντας εἰδέναι, καὶ εἰ τῶν ὀσμῶν ἐστὶν εὐὼδὸς ἢ ἀηδὲς, ὀσφρήσεως ἔργον, οὐ λόγου. Ἐσαυτίως δὲ ἔχει καὶ τὰ τῆς ἀφῆς· σκληρὸν γὰρ ἢ ἀπαλόν, ἢ θερμὸν, ἢ ψυχρὸν οὐχ οἶόν τε ἐστὶν ἀκούσαντας εἰδέναι, ἀλλὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐστὶ [p. 180. 181] κρίσις ἡ ἀφή. Τούτων οὕτως ὑπερσηκῶτων, ἡ διακρίσις τῶν γεγονότων καὶ γινομένων ἀριθμητικῶς γινομένη θεωρεῖται. Ὅν γὰρ τρόπον ἀπὸ μονάδος ἀρξάμενοι κατὰ προσθήκην μονάδων ἢ τριάδων καὶ τῶν ἐξῆς ἀθροισόμενων ἀριθμῶν ἐν τι σύστημα ποιοῦμεν μέγιστον ἀριθμῶν, εἶτα πάλιν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν σύνθεσιν ἀθροισθέντος ἀφαιρέσει ¹¹¹ τι καὶ ἀναποδισμόν ¹¹² λύσιν τῶν συνεστώτων ἀριθμη-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ ἡ μονὰς οὐν. C. ¹⁰⁰ δέκα, δὲ καὶ C. ¹⁰¹ τούτο C, M. ¹⁰² ἰῶτα, τὴν μίαν κεραίαν Cf. Matth. v, 48 et Iren. Adv. her. 1, 3, 2 Massuet: Καὶ τοὺς δέκα αἰῶνας ὡσαύτως διὰ τοῦ ἰῶτα γράμματος . . . σημαίνουσι λέγεσθαι· καὶ διὰ τούτου εἰρηκέναι τὸν Ζωιτήρα, ἰῶτα ἐν, ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ, ἕως ἂν πάντα γένηται. ¹⁰³ In hoc loco quædam excidisse sententiarum series videm facit. ¹⁰⁴ καὶ τῶν, ἡ τῶν Roepertus. ¹⁰⁵ λαμβανομένη, λαμβανομένη· ἢ M, λαμβανομένη· καὶ Roepertus. ¹⁰⁶ γέννη C, δὲ γέννη Chr. Petersen. ¹⁰⁷ ἀ τῇ οὐσίᾳ συναριθμουμένη? ὡς συναριθμουμένη ἔχει Roepertus. ¹⁰⁸ ἐπιπτεύωμεν C. ¹⁰⁹ ὁ αἰσθητός, αἰσθητός C. ¹¹⁰ ὀδικὸν ἢ ἀπυδικὸν, δίκαιον ἢ ἀδικον C, M. ¹¹¹ ἀφαιρέσει Roepertus, ἀναίρει C, M. ¹¹² ἀναποδισμόν Roepertus, ἀναλογισμόν C, M.

τικῶς ἐργαζόμεθα· (κα΄.) οὕτω ἡ φησὶ καὶ τὸν κόσμον ἀριθμητικῶς τινι καὶ μουσικῶς δεδεμένον ἐπιτάσσει καὶ ἀνέσει καὶ προσ|θήκῃ καὶ ἀφαίρειται αἰεὶ καὶ διὰ παντὸς ἀδιάφθορον φυλαχθῆναι. Τοιγαροῦν καὶ περὶ τῆς διανομῆς τοῦ κόσμου ἀποφαίνονται τοιοῦτόν τινα τρόπον οἱ Πυθαγόριοι ἡ·

Ἡ γὰρ καὶ πάρος ἦν τε καὶ ἔσται, οὐδὲ ποτ', οἶω, τούτων ἀμφοτέρων κενώσεται ἄσπετος αἰών.

Τίνων δὲ τούτων; Τοῦ νεῖκος καὶ τῆς φιλίας. Ἀπεργάζεται δὲ αὐτοῖς ἡ φιλία ἄφθαρτον, ἀθῖον τὸν κόσμον, ὡς ὑπονοοῦσιν· ἔστι γὰρ ἡ οὐσία καὶ ὁ κόσμος ἓν· τὸ δὲ νεῖκος διασπᾷ καὶ διαφέρει καὶ πολλὰ πειράται καταδιαιρούσα τὸν κόσμον ποιῆν ὅσπερ εἰ τις ἀριθμητικῶς τὴν μυριάδα εἰς χιλιάδας καὶ ἑκτοντάδας καὶ δεκάδας, καὶ δραχμάς εἰς ὀβολοὺς καὶ κοδράντας μικροὺς κατακερματίζας τέμνει, οὕτω τὸ νεῖκος τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου, φησὶ, τέμνει εἰς ζῦα, φυτὰ, μέταλλα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια· καὶ ἔστι τῆς γενέσεως τῶν γινόμενων πάντων κατ' αὐτοὺς δημιουργὸς τὸ νεῖκος, ἡ δ' αὖ φιλία ἐπιτροπεύουσα καὶ προνοουμένη τοῦ παντὸς ἵνα μένη, καὶ εἰς τὸ ἓν τὰ διηρημένα καὶ τοῦ παντὸς ἀπεσπαρμένα συναγούσα καὶ ἐξάγουσα τοῦ βίου, συνάπτει καὶ προστιθῆσι τῷ παντὶ, ἵνα μένη, καὶ ἔστιν ἓν. Οὐ παύσεται οὐδὲ οὕτε τὸ νεῖκος τὸν κόσμον διαιροῦν οὕτε ἡ φιλία τὰ διηρημένα τῷ κόσμῳ προσνέμουσα. Αὕτη τίς ἐστίν, ὡς ἔειπε, κατὰ Πυθαγόραν ἡ τοῦ κόσμου διανομή. Λέγει δὲ Πυθαγόρας εἶναι ἀποβράγδα τοῦ ἡλίου τοὺς ἀστέρας, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ζῴων ἀπὸ τῶν [p. 181—185] ἀστρῶν φέρεσθαι· εἶναι δὲ αὐτὰς θνητὰς μὲν, ὅταν ὦσιν ἐν τῷ σώματι, οἷον εἰς κατατορωρυγμένας ὡς ἐν | τάφῳ, ἀνίστασθαι δὲ καὶ γίνεσθαι ἀθανάτους, ὅταν τῶν σωμάτων ἀπολυθῶμεν. Ὅθεν ὁ Πλάτων ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τίνος, τί ἐστι φιλοσοφία, ἔφη· Χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος, (κα΄.) Πυθαγόρου καὶ τούτων τῶν λόγων γενόμενος μαθητῆς, ἐν οἷς λέγει καὶ δι' αἰνιγμάτων καὶ τοιοῦτων λόγων· Ἐκ τῆς ἰδίας ἐὰν ἀποδημῆς, μὴ ἐπιστρέφου· εἰ δὲ μὴ, Ἐρινύες Δίχης ἐπικουροὶ σε μεταλεύουσιν· ἰδίην· καλῶν τὸ σῶμα, Ἐρινύες δὲ τὰ πάθη. Ἐὰν οὖν, φησὶν, ἀποδημῆς, τουτέστιν ἐὰν ἐξέρχῃ ἐκ τοῦ σώματος, μὴ αὐτοῦ ἀντιποιοῦ· ἐὰν δὲ ἀντιποιήσῃ, πάλιν σε τὰ πάθη καθειρξουσιν εἰς σῶμα. Εἶναι γὰρ οὗτοι τῶν ψυχῶν μετενωμάτως νομίζουσιν, ὡς καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς πυθαγορικῶς λέγει.

metice efficimus : (25.) ita dicit etiam mundum numerati aliquo et musico vinculo vincunt intentione et remissione et additione et ablatione semper et perpetuo integrum conservatum esse. Igitur etiam de dispensatione mundi in hunc modum discernunt Pythagorei :

Profecto enim et prius erat et erit, nec unquam, His amobus vacuabitur immensum ævum.

Quibus autem his? Discordia et amore. Efficit autem illis amor indelebilem, æternum mundum, ut sibi persuadent; est enim essentia et mundus unum; discordia autem dissipat et differt et multa experitur dividendo mundum facere. Tanquam si quis numerando myriadem in chiliades et centena et decades et drachmas in obolos et quadrantes exiguos dirimens secat : ita discordia essentiam mundi, inquit, secat in animalia, plantas, metalla et quæ sunt his similia, et est generationis eorum quæ nascuntur omnium secundum eos artifex discordia, amor autem rursus administra et custos universi ut maneat, et in unum dissecta et ab universo abscissa conduens et educens ex vita connectit et apponit toti, ut maneat, et est unum. Non desinet igitur neque discordia distrahere mundum neque amor eam quæ distracta sunt mundo attribuere. Hæc est, ut videtur, secundum Pythagoram mundi dispensatio. Dicit autem Pythagoras fragmina solis esse stellas et animas animalium 266-267 a stellis ferri. Esse autem eas morti obnoxias, cum sunt in corpore, quasi defossas tanquam in sepulcro, resurgere autem et evadere immortales, cum a corporibus liberamur. Unde Plato interrogatus a quopiam quid esset philosophia, respondit : Discessus animæ a corpore, (26.) quippe qui Pythagoræ et horum sermonum extitisset discipulus, in quibus sermocinatur et per ænigmata et huiusmodi dicta; Ex proprio ubi abieris, noli reverti; sin vero, Furia, Justitiæ auxiliatrices, te persequentur, proprium appellans corpus, Furias autem affectiones. Cum igitur, inquit, abis, hoc est excedis ex corpore, noli illud concupiscere; ubi autem concupisces, rursus te affectus compingent in corpus. Esse enim isti animarum transmigrationem in corpora statuunt, ut etiam Empedocles Pythagorizans ait. Oportet enim, inquit, voluptarias animas, ut Plato dicit, cum humanam conditionem passæ non philosophabuntur, per omnia animalia

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ἐργαζόμεθα· οὕτω. ἐργαζόμεθα. Οὕτω C, M. ἡ διανομῆς. διαμονῆς C, M. Cf. infra l. 50. ἡ Infra l. vii, c. 29. p. 248 ed. Ox. vero nomine auctoris affert hæc Empedoclea. ἡ Versus Empedocleos antea incognitos Steinius inseruit v. 110. 111. Cf. Philolog. vi. p. 160 et infra l. vii, 29' p. 248. 94, 95 ed Oxon. ἡ ἦν C, et infra ἡν τε. ἡν C, M, ἡς Roepers. ἡ ἔσται· ἔσται C. ἡ οὐδέποτε τοῦ C. ἡ κενώσεται Roepers; coll. Empedocl. v. 183 Sturz. 63 Krsi. καινὸς ἔσται C, κενὸς ἔσται M, qui susp. κενώσεται, κενώσεται C infra. ἡ ἄσπετος. ἄσπετος C. ἡ εἰς ὀβολοὺς Roepers, καὶ ὀβολοὺς C, M. ἡ τὸ νεῖκος τὴν Roepers, τὸν εἰκοστὴν C, τὴν εἰκοστὴν susp. M. ἡ μετ' ἄλλα ἔ. ἡ τὰ om. C. Cf. infra. ἡ συνάπτει. συνάγει C, M. ἡ ὦαν. εἰσὶν C. ἡ σῶματος, Πυθαγόρου καὶ τούτων Roepers, σώματος. Πυθαγόρας οὖν καὶ τούτων C, M. ἡ Ad ea quæ sequuntur conferendus est libellus academicus C. Goettlingii Jenæ a. 1852 ed. Additamentum ad symbola Pythagorica. ἡ ἐν οἷς. ἑνία Goettlingius. ἡ Jamblich. Protrept. p. 540. Kiessl. ita : Ἀποδημῶν τῆς οἰκίας μὴ ἐπιστρέφου· Ἐρινύες γὰρ μετέρχονται. ἡ ἰδίην. De Ionismo vide Goettlingii Opusc. varr. p. 307.

mare et plantas rursus in humanum corpus, et cum quidem philosophabitur in eodem corpore ter, in cognatæ stellæ naturam ascendere, sin non philosophabitur, rursus ad eadem. Posse igitur inquit interdum animam etiam mortalem evadere, cum a Furiis superetur, hoc est ab affectibus, et immortalalem, cum Furiis effugiat, qui sunt affectus. νέσθαι, ἐάν ὑπὸ τῶν Ἐρινυῶν κρατῆται⁶, τουτέστι: & ἔστι πάθη.

27. Sed quoniam etiam obscure a Pythagora dicta ad discipulos per symbola orsi sumus dicere, placet etiam reliqua attingere, propterea quod etiam hæresiarchæ similiter conati sunt uti symbolis, idque non suis, sed Pythagoreæ mutati dicta. Docet igitur Pythagoras discipulos suos his verbis: *Fasciculum vestis stragulæ colligato*; quoniam qui peregrinari instituant in lorum colligant vestimenta sua ad usum itineris: ita paratos esse vult discipulos, quia quovis momento mors appropinquare possit, ne quid iis desit eorum, quæ disciplina percipienda sunt. Quapropter ex necessitate ubi primum lucebat **268-269** docebat exhortari inter se Pythagoreos colligare fasciculum vestis stragulæ, hoc est paratos esse ad mortem. *Ignem gladio noli scrutari*, iratum hominem dicendo noli irritare; igni enim similibus est iratus, gladio autem sermo. *Verriculum noli supergredi*, noli parvam rem despiciere. *Palmam in ædibus noli plantare*, æmulationem in ædibus noli excitare; pugnae enim et discordiæ est palma signum. *A sedili noli edere*, illiberalem artem noli tractare, ne servias corpori quod est caducum, sed confide tibi victum a litteris; poteris enim et alere corpus et animam efficere meliorem. *A solido pane noli mordere*, opes tuas ne minueris, sed ab redivivo, custodito autem opes tuas tanquam panem inlibatum. *Fabis noli vesci*, regimen urbis ne acciperis; fabis enim sortiebantur magistratus illo tempore.

δολκλήρον. *Κυάμους μὴ ἐσθιε* ἄρχην πόλεως μὴ ἐκείνον τὸν χρόνον¹⁰.

28. Hæc igitur et his similia Pythagorei docent, quos imitati hæretici magna quædam quibusdam videntur dicere. Conditorum autem esse universorum quæ facta sunt dicit Pythagoreæ doctrina magnum geometram et arithmetam solem, eumque fluxum esse in universo mundo veluti in corporibus animam, ut ait Plato. Ignis enim est sol ut anima, corpus autem terra. Scorsum autem ab igne nihil unquam cerni posset neque comprehendi sine ali-

Δεῖ γὰρ, φησί, τὰς φιληδόνας ψυχάς, ὡς ὁ Πλάτων λέγει⁸, ἐάν ἐν ἀνθρώπου πάθει γενόμεναι μὴ φιλοσοφήσωσι, διὰ πάντων ζῶων ἔλθειν καὶ φυτῶν πάλιν εἰς ἀνθρώπινον σῶμα, καὶ ἐάν μὲν φιλοσοφήσῃ κατὰ τὸ αὐτὸ τρίς, εἰς τὴν τοῦ συννόμου ἀστρου φύσιν ἀνελθεῖν, ἐάν δὲ μὴ φιλοσοφήσῃ, πάλιν ἐπὶ τὰ αὐτά. Δύνασθαι οὖν φησί ποτε τὴν ψυχὴν καὶ θνητὴν γενέσθαι, ἐάν ὑπὸ τῶν παθῶν, καὶ ἀθάνατον, ἐάν τὰς Ἐρινυῶν ἐκφύγῃ,

κζ'. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ σκοτεινῶν ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου λεγόμενα πρὸς τοὺς μαθητὰς δι' ὑποσυμβόλων ἐνηρξάμεθα⁷ λέγειν, δοκεῖ καὶ τῶν ἐτέρων ὑπομνησθῆναι διὰ τὸ καὶ τοὺς αἰρεσιάρχας τοιοῦτῃ τινὶ τρόπῳ ἐπιχειρητικῶς ὁμιλεῖν διὰ ὑποσυμβόλων, καὶ τοῦτο οὐκ ἰδίων⁹, ἀλλὰ Πυθαγορείων πλεονεκτήσαντες λόγων. Διδάσκει οὖν ὁ Πυθαγόρας τοὺς μαθητὰς λέγων· *Τὸν στρωματὸ | δεσμον δῆσον*⁹· ἐπεὶ οἱ ὁδοιπορεῖν μέλλοντες εἰς δέρμα δεσμοῦσι τὰ ἱμάτια αὐτῶν πρὸς ἐτοιμασίαν τῆς ὁδοῦ· οὕτως ἐτοιμους εἶναι θέλει¹⁰ τοὺς μαθητὰς, ὡς καθ' ἐκάστην στιγμὴν τοῦ θανάτου ἐφειστήκειναι μέλλοντος, μηδὲν ἔχοντας¹¹ τῶν μαθητῶν ἐνδεές. Διόπερ ἐξ ἀνάγκης ἅμα τῷ [p. 183. 184] ἡμέραν γενέσθαι ἐδίδασκε διακελεύεσθαι αὐτοῖς¹² τοὺς Πυθαγορείους δεσμεῦν τὸν στρωματόδεσμον, τουτέστι ἐτοιμους εἶναι πρὸς θάνατον. *Πῦρ μαχαίρη μὴ σκάλευε*, τὸν τεθουωμένον ἀνθρώπον, λέγων, μὴ ἐρήθιζε· πυρὶ γὰρ ἔοικεν ὁ θυμούμενος, *μαχαίρα*¹³ δὲ λόγος. *Σάρον μὴ ὑπέρβαινε*, Μικροῦ πράγματος μὴ καταφρόνει. *Φοίνικα*¹⁴ ἐν οἰκίᾳ μὴ φύτευε, Φιλονεικίαν ἐν οἰκίᾳ μὴ κατασκευάζε· μάχης γὰρ καὶ διαφορᾶς¹⁵ ἔστιν ὁ φοίνιξ σημεῖον. *Ἄπὸ δίφρου*¹⁷ μὴ ἐσθιε, Βάναυσον τέχνην μὴ μεταχειρίζου, ἵνα μὴ δουλεύσης τῷ σώματι ὄντι φθαρτῷ, ἀλλὰ ποιῶν τὸν βίον ἀπὸ λόγων¹⁸· ἐνέσται γὰρ σοι καὶ τρέφειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ποιεῖν κρείττονα. *Ἄπὸ ἔλαιου ἄρτου*¹⁹ μὴ ἀπόδακνε· τὰ ὑπάρχοντά σου μὴ μειῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς προσόδου ζῆθι, φύλασσε δὲ τὴν οὐσίαν ὡς ἄρτον ἀποδέχου· κυάμοις γὰρ ἐκλήρουντο τὰς ἀρχὰς κατ'

κη'. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα οἱ Πυθαγορείοι λέγουσιν, οὓς μιμούμενοι οἱ αἰρετικοὶ μεγάλα νομίζονται· τισὶ λέγειν. Δημιουργὸν δὲ εἶναι τῶν γενομένων²¹ πάντων φησὶν ὁ Πυθαγόρειος λόγος τὸν μέγαν γεωμέτρην καὶ ἀριθμητὴν ἥλιον, καὶ ἐστρῖχθαι τοῦτον ἐν ἔλω τῷ κόσμῳ, καθάπερ ἐν τοῖς σώμασι ψυχὴν, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων. Πῦρ γὰρ ἔστιν ἥλιος ὡς²² ψυχὴ, σῶμα δὲ²³ γῆ. Χωρισθὲν²⁴ δὲ πύρρς οὐδὲν ἂν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἀπτόν ἄνευ τινὸς

VARIÆ LECTIONES.

¹ Plut. *Phaedr.* p. 249 b. M. ² κρατῆται pr. C. ³ ἐνηρξάμεθα. ἐνήρημεθα C, ἀνήρημεθα susp. M, ἐνήρημεθα Goettlingius et Roepers. ⁴ οὐκ ἰδίων C. ⁵ Diogenes et Iamblichus: τὰ στρώματα αἱ συνδεσμένα ἔχειν. ⁶ θέλειν C. ⁷ μηδὲν ἔχοντας τῶν παθητῶν ἐν δέει susp. M. ⁸ διακελεύεσθε αὐτοῖς C. ⁹ μαχαίρα. μάχαιρα C, M. ¹⁰ Plutarch. *Sympos.* viii, 7 et *Quæst. Rom.* 112: Μὴ σάρον ὑπέρβαινε. Σάρον Roepers coll. Loheckio ad *Phrynich.* p. 85: Ἄσαρον C, M. ¹¹ Plutarch. *De Isid. et Osir.* 10: Μὴ φοίνικα φυτεύειν. ¹² διάφορας Roepers, διαφορᾶς C, M. ¹³ Cf. Plutarch *Quæst. Rom.* 112. ¹⁴ τῶν βίων ἀπόλογον C. ¹⁵ Suidas s. v. Ἀναξίμανδρος: Ἄπὸ δολκλήρου ἄρτου μὴ ἐσθιέιν. ¹⁶ ἐκείνων τῶν χρόνων C. ¹⁷ γενομένων. λεγομένων C, M. ¹⁸ ἥλιος ὡς Roepers, ἥλιος C, ἥλιος καὶ s. ἡ susp. M. ¹⁹ σῶμα δὲ γῆ Roepers, σῶμα σελήνη C, M. ²⁰ χωρισθέντων C.

στερεού, στερεὸν δὲ οὐκ ἄνυσ γῆς. Ὅθεν ἐκ πυρὸς A καὶ γῆς ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θέμενος τὸ τοῦ παντός ἐδημιούργησε σῶμα. Ἀριθμεῖ δὲ, φησί, καὶ γεωμετρεῖ τὸν κόσμον ὁ ἥλιος τοιοῦτάν τινα τρόπον. Ὁ μὲν κόσμος ἐστὶν ὁ αἰσθητὸς εἷς, περὶ οὗ λέγομεν τανῦν. Διήρηκε δ' αὐτὸν ἀριθμητικὸς τις ὢν καὶ γεωμέτρης εἰς μοίρας β'. Καὶ ἐστὶ ταῖς μοίραις ταύταις ὀνόματα· Κριδός, Ταῦρος, Αἰδουμοί²⁸, Καρκίνος, Λέων, Πιθβένος, Ζυγός, Σκορπίος, Τοξότης, Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθύες. Πάλιν τῶν δώδεκα μοιρῶν ἐκάστη, διαιρεῖ εἰς μοίρας τριάκοντα, αἰτινὲς εἰσὶν ἡμέραι μηνός. Πάλιν αὖ τῶν²⁶ τριάκοντα μοιρῶν ἐκάστη μοῖραν διαιρεῖ [p. 184. 185] εἰς λεπτά ἐξήκοντα, καὶ τῶν λεπτῶν λεπτά καὶ ἔτι λεπτότερα. Καὶ τοῦτο αἰεὶ ποιῶν καὶ μὴ παύομενος, ἀλλ' ἀθροίζων ἐκ τούτων τῶν²⁷ μοιρῶν τῶν διηρημένων καὶ ποιῶν ἐνιαυτῶν, καὶ αὐθις ἀναλύων καὶ διαιρῶν τὸ συγκείμενον τὸν μέγαν ἐνιαυτὸν ἀπεργάζεται κόσμου²⁸.

κθ'. Τοιαύτη τις, ὡς ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν ἐπελήθοντα, ἡ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος συνέστηκε δόξα, ἀφ' ἧς Οὐαλεντίνος, οὐκ ἀπὸ τῶν Εὐαγγελίων τὴν αἰρίων τὴν ἑαυτοῦ συναγαγὼν, ὡς ἐπιδείξομεν, δικαίως Πυθαγορικὴ καὶ Πλατωνικὴ, οὐ Χριστιανικὴ λογισθεῖη. Οὐαλεντίνος τοίνυν, καὶ Ἡρακλέων, καὶ Πτολεμαῖος, καὶ πᾶσα ἡ τούτων σχολή, οἱ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος μαθηταί, ἀκολουθήσαντες τοῖς καθηγησαμένοις, ἀριθμητικὴν τὴν | διδασκαλίαν τὴν ἑαυτῶν κατεβάλλοντο. Καὶ γὰρ τούτων²⁹ ἐστὶν ἀρχὴ τῶν πάντων μονὰς ἀγέννητος³⁰, ἀφθαρτος, ἀκατάληπτος, ἀπερινόητος, γόνιμος καὶ πάντων τῆς γενέσεως αἰτία τῶν γενομένων· καλεῖται δὲ ὑπ' αὐτῶν ἡ προσηρμημένη μονὰς Πατήρ. Διαφορὰ δὲ³¹ τις εὐρίσκειται· πολλὴ παρ' αὐτοῖς· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, ἐν ἧ πανάπασι καθάρων τὸ δόγμα τοῦ Οὐαλεντίνου Πυθαγορικόν, ἀθῆλον³² καὶ ἄζυγον καὶ μόνον τὸν πατέρα νομίζουσιν εἶναι· οἱ δὲ ἀδύνατον νομίζοντες δύνασθαι ἐξ ἀβύσσου μόνου γένεσιν ὅλων τῶν γεγενημένων γενέσθαι τινός, καὶ τῷ Πατρὶ τῶν ὅλων, ἵνα γένηται πατήρ, σιγὴν ἐξ ἀνάγκης συναριθμοῦσι τὴν σύζυγον. Ἀλλὰ περὶ μὲν σιγῆς, πότερόν ποτε σύζυγός ἐστιν ἢ οὐκ ἔστιν, αὐτοὶ πρὸς αὐτοῖς³³ τοῦτον ἐχέτωσαν τὸν ἀγῶνα. Τὰ δὲ νῦν αὐτοὶ³⁴ ἡμεῖς φυλάττοντες τὴν Πυθαγόρειον ἀρχὴν, μίαν οὖσαν³⁵ καὶ ἄζυγον, ἀθῆλον³⁶, ἀπροσδεῖ, μνημονεύσαντες ὡς ἐκείνῳ διδάσκουσιν ἐροῦμεν. Ἦν ὅλων³⁷, φησί, γεννητὸν³⁸ οὐδὲν. Πατήρ δὲ ἦν μόνος ἀγέννητος, οὐ τόπον ἔχων, οὐ χρόνον, οὐ σύμβουλον, οὐκ ἄλλην τινὰ κατ' οὐδένα τῶν τρόπων νοηθῆναι δυναμένην οὖσαν· ἀλλὰ ἦν μόνος, ἡρεμῶν³⁹, ὡς λέγουσι, καὶ

quo solido, solidum autem nil sine terra : unde ex igne et terra, aere in medio collocato, Deus universi condidit corpus. Numerat autem, inquit, et metitur mundum sol in hunc fere modum. Mundus visibilis est unus, de quo nunc loquimur. Divisit autem eum tanquam arithmeticus quidam et geometra in partes duodecim. Suntque his partibus nomina : Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces. Rursus duodecim partium quamque dividit in partes triginta, quæ quidem sunt dies mensis. Rursus triginta partium quamque 270-271 partem dividit in minuta sexaginta et minutorum minuta et vel minima. Et hoc semper faciens nec intermittens unquam, sed coacervans ex divisiois his partibus et conficiens annum et rursus resolvens et dividens compositum magnum annum efficit mundi.

29. Talis quædam, si quidem semel eo delapsi res summas attigimus, Pythagoræ et Platonis constat ratio, a qua Valentinus, non ex Evangeliiis hæresin suam concinnans, ut demonstrabimus, jure suo Pythagorens et Platonicus, non Christianus existimabitur. Valentinus igitur et Heracleo et Ptolemaio et universa horum schola, Pythagoræ et Platonis discipuli, secuti duces suos arithmetica pro fundamento discipline suæ posuerunt. Etenim horum est principium rerum universarum monas non generata, non intercidens, non comprehensa, cogitatione non percipienda, genitrix omniumque quæ exstant causa existentia. Vocatur autem ab iis quam diximus monas Pater. Diversitas autem quædam satis magna reperitur apud eos. Alii enim eorum, ut sit prorsus purum Valentini dogma Pythagoreum, infemineum et injugum et solum Patrem statuunt esse, alii autem arbitrati fieri non posse, ut ex solo masculo quodam generatio omnino generatorum exstitit, et Patri universorum, quo existat pater, Sigen necessario adnumerant conjugem. Sed de Sige utrum tandem conjux sit necne, ipsi inter se hoc habent certamen. Nunc vero ipsi nos custodientes Pythagoreum principium, quod unum est et injugum, infemineum, inegenum, commemorantes ut illi docent ostendemus. Erat omnino, inquit, generatum nihil, Pater autem erat solus ingeneratus, non locum habens, non tempus, non consiliatorem, non aliam ullam quæ aliqua ratione percipi cogitatione posset essentiam. Sed erat solus, solitarius 272-273 ut dicunt, et requiescens ipse in semetipso solus.

VARIÆ LECTIONES.

²⁸ διδμος C. ²⁹ αὐ τῶν. αὐτῶν τῶν C. ³⁰ ἐκ τούτων τῶν. ἐκ τοῦ τῶν C. ἐκ τούτων M. ³¹ ἐνιαυτὸν — κόσμου Roepertus, ἀθάνατον — κόσμον C, M. ³² τούτοις? ³³ Cum his et quæ sequuntur cf. Epitome infra l. x, c. 13. p. 519. sq. ed. Ox. et Iren. c. hæc. 1, 1 sqq. ³⁴ Cf. Iren. 1, 11, 5. p. 50 ed. Massuet : Καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ (qui idem est ac πατήρ, cf. infra p. 519) πολλὰ καὶ διάφοροι γνώμαι παρ' αὐτοῖς· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἄζυγον λέγουσιν, μήτε ἀβύσσον, μήτε θήλειαν, μήτε ὅλων δυτα τι· ἄλλοι δὲ ἀβύσσον καὶ αὐτὸν λέγουσιν εἶναι, ἐρμαφοδίτου φύσιν αὐτῷ περιάπτοντες. Σιγὴν δὲ πάλιν ἄλλοι συννευέντι αὐτῷ προσάπτουσιν, ἵνα γένηται πρώτη συζυγία. ³⁵ ἀθῆλον Roepertus, ἀθῆλον C, M. ³⁶ πρὸς αὐτοῖς. πρὸς ἑαυτοῦς M, an παρ' αὐτοῖς? ³⁷ αὐτοί. αὐτοῖς C. ³⁸ οὖσαν. οὖσαν C, M. ³⁹ ἀθῆλον C, M. ⁴⁰ ἐροῦμεν. Ἦν ὅλων. ἐροῦμέν τε ὅλων C, ἐροῦμεν. Ὅλων M. ⁴¹ γεννητὸν C. ⁴² ἡρεμῶν — μόνος. Iren. 1, 1 : Ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἡρεμίᾳ πολλῇ γεγονέναι. κ. τ. λ.

Quoniam autem erat genitilis, placuit ei aliquando pulcherrimum et perfectissimum, quod habebat in ipso, generare et producere; amans enim solitudinis non erat. Amor enim, inquit, erat totus, amor autem non est amor, nisi sit quod ametur. Projectit igitur et generavit ipse Pater, uti erat solus, Mentem et Veritatem, hoc est dyadem, quæ quidem domina et principium extitit et mater omnium qui intus in pleromate ab iis computantur æonum. Projecta autem Mens et Veritas a Patre, a genitili genitilis, projectit et ipsa Logum et Vitam Patrem imitata. Logus autem et Vita projiciunt Hominem et Ecclesiam. Mens autem et Veritas cum viderent suam prolem genitalem genitam esse, grates egerunt Patri omnium et offerunt ei perfectum numerum, æones decem. Hoc enim, inquit, numero perfectiorem Mens et Veritas Patri asserre non potuerunt. Oportebat enim Patrem, qui perfectus esset, numero celebrari perfecto, perfectus autem est denarius, quia primus eorum qui pluraliter confluit hic est perfectus. Perfectior autem Pater, quia ingeneratus cum sit solus, per primam unam conjugationem Mentis et Veritatis omnes eorum quæ existunt projicere valuit radices.

30. Cum videret igitur et ipse Logus et Vita Mentem et Veritatem celebravisse Patrem omnium numero perfecto, celebrare et ipso Logus cum Vita voluit suum patrem et matrem Mentem et Veritatem. Quoniam autem generata erat Mens et Veritas, neque habebat paternum perfectum, illud non generatum esse, non jam perfecto numero Logus et Vita celebrant suum patrem Mentem, verum imperfecto; duodecim æones enim offerunt Logus et Vita Menti et Veritati. Hæ enim primæ secundum Valentinum æonum radices exstiterunt: Mens et Veritas, Logus et Vita, Homo et Ecclesia, decem autem Mentis et Veritatis, duodecim autem Logi et Vitæ, viginti et octo cuncti. Quibus ponuntur nomina hæc: Bythius et Mixis, Ageratus et Henosis, 274-275 Auto-phyes et Hedone, Acinetus et Synecris, Monogenes et Macaria. Hi sunt decem illi æones, quos alii quidem a Mente et Veritate repetunt, alii autem a Logo et Vita. Alii rursus duodecim illos ab Homine et Ecclesia, alii a Logo et Vita, quibus hæc nomina gratificantur: Paracletus et Pistia, Patricus et Elpis, Metricus et Agape, Æinus et Synesis, Ecclesiasticus et Macariotes, Theletus et Sophia. Ex duodecim au-

ἀναπαύομενος αὐτὸς [p. 185—187] ἐν ἐκτετῶ μόνος. Ἐπεὶ δὲ ἦν γόνιμος, ἔδοξεν αὐτῷ ποτε τὸ κάλλιστον καὶ τελειώτατον, ὃ ἔῃχεν ἐν αὐτῷ, γενῶσαι καὶ προαγαγεῖν· φιλέημος γὰρ οὐκ ἦν. Ἀγάπη γὰρ φησὶν, ἦν ὅλος ἄ, ἡ δὲ ἀγάπη οὐκ ἔστιν ἀγάπη, εἰ μὴ ἦ τὸ ἀγαπώμενον. Προέβαλε οὖν καὶ ἐγέννησεν ἄ αὐτὸς ἄ τὸν Πατέρα, ὡσαύτως ἦν μόνος. Νοῦν καὶ Ἀλήθειαν, τουτέστι δυάδα, ἣτις κυρία καὶ ἀρχὴ γέγονε | καὶ μήτηρ πάντων τῶν ἐν τῷ πληρώματι καταριθμουμένων αἰώνων ὑπὲρ αὐτῶν. Προβληθείς δὲ ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια ἀπὸ τοῦ Πατρὸς, ἀπὸ γονίμου γόνιμος, προέβαλε καὶ αὐτὸς Λόγον καὶ Ζωὴν, τὸν Πατέρα μιμούμενος· ὁ δὲ Λόγος καὶ ἡ Ζωὴ προβάλλουσιν Ἄνθρωπον καὶ Ἐκκλησίαν. Ὁ δὲ νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια, ἐπεὶ εἶδον [τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ζωῆς] τὰ ἴδια γεννήματα γόνιμα γεννημένα, ἠὲ χαρίστησαν τῷ Πατρὶ τῶν ὅλων καὶ προσφέρουσιν αὐτῷ τέλειον ἀριθμὸν, αἰῶνας δέκα. Τοῦτος γὰρ φησὶ, τελειότερον ἀριθμὸν ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια τῷ Πατρὶ προσενεγκεῖν οὐκ ἠδυνήθησαν. Ἐδοξε γὰρ τέλειον ὄντα τὸν Πατέρα ἀριθμῷ δοξάζεσθαι τελείῳ, τέλειος δὲ ἔστιν ὁ δέκα, ὅτι πρῶτος τῶν κατὰ πλήθος γενομένων αὐτός ἐστι τέλειος. Τελειότερος δὲ ὁ Πατὴρ, ὅτι ἀγέννητος ὢν μόνος διὰ πρῶτης τῆς μᾶς συζυγίας τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας τάσας τὰς τῶν γενομένων προβαλεῖν εὐπόρησε ρίζας.

κλ'. Ἰδὼν οὖν καὶ αὐτὸς ὁ Λόγος καὶ ἡ Ζωὴ, ὅτι ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια δεδόξακαν τὸν Πατέρα τῶν ὅλων ἐν ἀριθμῷ τελείῳ, δοξάσαι καὶ αὐτὸς ὁ Λόγος μετὰ τῆς Ζωῆς ἠθέλησε τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καὶ τὴν μητέρα, τὸν Νοῦν καὶ τὴν Ἀλήθειαν. Ἐπεὶ δὲ γεννητὸς ἦν ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια καὶ οὐκ εἶχε τὸ πατρικὸν τέλειον τὴν ἀγεννησίαν, οὐκέτι τελείῳ ἀριθμῷ ὁ Λόγος καὶ ἡ Ζωὴ δοξάζουσι τὸν ἑαυτῶν πατέρα τὸν Νοῦν, ἀλλὰ γὰρ ἀτελεῖ· δώδεκα γὰρ αἰῶνας προσφέρουσιν ὁ Λόγος καὶ ἡ Ζωὴ τῷ Νοῦ καὶ τῇ Ἀληθείᾳ. Αὐταὶ γὰρ πρῶται κατὰ Θαλαντίνου ρίζαι τῶν αἰώνων γεγονάσι, Νοῦς καὶ Ἀλήθεια, Λόγος καὶ Ζωὴ, Ἄνθρωπος καὶ Ἐκκλησία, δέκα δὲ οἱ τοῦ | Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας, δύο καὶ δέκα δὲ οἱ τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ζωῆς, εἴκοσι καὶ ὀκτώ οἱ πάντες· οἷς καλοῦσιν ὀνόματα ταῦτα· Βύθιος καὶ Μίξις, Ἀγήρατος καὶ [p. 187. 188] Ἐνωσις, Αὐτοφυής καὶ Ἠδονή, Ἀκίνητος καὶ Σύγκρασις, Μονογενής καὶ Μακροβία. Οὗτοι οἱ δέκα αἰῶνας, οὓς τινες μὲν ὑπὸ τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας λέγουσι, τινὲς δὲ ὑπὸ τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ζωῆς. Ἐτεροὶ δὲ τοὺς δώδεκα ὑπὸ τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἕτεροι δὲ ὑπὸ τοῦ Λόγου

VARIE LECTIONES.

ἄ δ. ὄν C. ἄ ὄλω; pr. C. ἄ ἦ. ἦν C. ἄ ἐγέννησεν C. ἄ αὐτὸς. αὐτὴν C. ἄ καταριθμουμένων C. ἄ Uncinis septa interpretatio vv. τὰ ἴδια esse videntur. ἄ γεννητὸς C. ἄ τὸν πατρικὸν C. ἄ τῶν ἐκτετῶν C. ἄ ἀτελεῖ. ἀνατελεῖ C. M. ἄ αἰώνων C, M. ἄ προσφέρουσιν C, M. ἄ δέκα. δώδεκα C, M. ἄ βύθιος. βυθὸς C, M. Cf. Iren., hæc. I, 1, 2. ἄ ἀγήρατος. ἀκήρατος C, M. Cf. Iren. I. I. ἄ σύγκρασις. σύγκρασις C, M. Cf. Iren. I. I. ἄ οἱ δέκα. δώδεκα C, M. ἄ τινὲς δὲ—ζωῆς. Cf. Iren. I. I. : Τὸν μὲν λόγον καὶ τὴν ζωὴν μετὰ τὸ προβαλεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἄλλους δέκα αἰῶνας (sc. προβαλεῖν), ὧν τὰ ὀνόματα λέγουσι ταῦτα· βύθιος; καὶ μίξις, κ. τ. λ. Οὗτοι δέκα αἰῶνες, οὓς καὶ φάσκουσιν ἐκ λόγου καὶ ζωῆς προβελθῆσθαι. ἄ Ἐτεροὶ δὲ τοὺς δώδεκα. — Ἐκκλησίας. Cf. Iren. I. I. : Τὸν δὲ ἄνθρωπον καὶ αὐτὸν προβαλεῖν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας αἰῶνας; δώδεκα, οἷς ταῦτα τὰ ὀνόματα χαρίζονται· παράκλητος καὶ πίστις, κ. τ. λ.

καὶ τῆς Ζωῆς, οἷς ταῦτα τὰ δνόματα χαρίζονται· Πατρίκλητος καὶ Πίστις, Πατρικὸς⁶⁶ καὶ Ἐλπὶς, Μητρικὸς⁶⁷ καὶ Ἀγάπη, Ἀείνουσ⁶⁸ καὶ Σύνεσις, Ἐκκλησιαστικὸς καὶ Μακαριότης⁶⁹, Θελητὸς καὶ Σοφία. Ἀπὸ δὲ τῶν δεκαδύο ἢ δωδέκατος καὶ νεώτατος πάντων τῶν εἰκοσιοκτὼ αἰώνων, θῆλυς ὢν καὶ καλούμενος Σοφία, κατενόησε τὸ πλῆθος καὶ τὴν δύναμιν τῶν γεγεννηχότων⁶⁴ αἰώνων καὶ ἀνέδραμεν εἰς τὸ βάθος τὸ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐνόησεν, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι πάντες αἰῶνες γεννητοὶ ὑπάρχοντες κατὰ συζυγίαν γεννῶσιν, ὁ δὲ Πατὴρ μόνος ἄζυγος ἐγέννησεν. Ἡθέλησε⁶⁵ μιμησασθαι τὸν Πατέρα καὶ γεννησῆαι⁶⁶ καθ' ἑαυτὴν δίχα τοῦ συζύγου, ἵνα μηδὲν ἦ⁶⁷ ἔργον ὑποδεέστερον τοῦ Πατρὸς εἰργασμένη, ἀγνοοῦσα δὲ: ὁ μὲν ἀγέννητος, ὑπάρχων ἀρχῆ τῶν ὄλων καὶ βίβλα καὶ βάθος καὶ βυθὸς, δυνατῶς ἔχει γεννησῆαι⁶⁸ μόνος, γεννητῆ⁶⁹ δὲ οὖσα ἡ Σοφία καὶ μετὰ πλείοντας γενομένη, τὴν τοῦ ἀγεννήτου δύναμιν οὐ δύναται ἔχειν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ ἀγεννήτῳ⁶⁹, φησὶν, ἔστι πάντα ὁμοῦ, ἐν δὲ τοῖς γεννητοῖς⁷⁰ τὸ μὲν θῆλυ ἔστιν οὐσίας προβλητικὴν, τὸ δὲ ἄρβεν μορφωτικὴν τῆς ὑπὲρ τοῦ θῆλως προβαλλομένης οὐσίας. Προέβαλεν⁷¹ οὖν ἡ σοφία τοῦτο μόνον ὅπερ ἡδύνατο, οὐσίαν ἀμορφον⁷², καὶ ἀκατασκεύαστον⁷³. Καὶ τοῦτό ἐστι, φησὶν, ὃ λέγει Μωϋσῆς· Ἡ δὲ γῆ⁷⁴ ἦν ἀόριμος καὶ ἐπουράνιος Ἰερουσαλήμ. εἰς ἣν ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς δμῶς⁷⁵ εἰς γῆν ἀγαθὴν βέουσαν μέλι καὶ γάλα.

καὶ. Γενομένης οὖν ἐντὸς πληρώματος ἀγνοίας κατὰ τὴν σοφίαν καὶ ἀμορφίας κατὰ τὸ γέννημα τῆς σοφίας, [p. 188. 189] θόρυβος ἐγένετο ἐν τῷ πληρώματι⁷⁶ C [οἱ αἰῶνες οἱ γενόμενοι], ὅτι παραπλησίως ἀμορφα καὶ ἀτελῆ γενήσονται τῶν αἰώνων τὰ γέννηματα καὶ φθορὰ τις καταλήφεται οὐκ εἰς μακρὰν ποτε τοὺς αἰῶνας. Κατέφυγον οὖν πάντες οἱ αἰῶνες ἐπὶ δέησιν τοῦ Πατρὸς, ἵνα λυπούμενην τὴν Σοφίαν ἀναπαύσῃ· ἔκλαιε⁷⁷, γὰρ καὶ κατωδύρετο ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ ὑπ' αὐτῆς ἐκτρώματι· οὕτω γὰρ καλοῦσιν. Ἐλεήσας οὖν ὁ Πατὴρ τὰ δάκρυα τῆς Σοφίας καὶ προσδεξάμενος τῶν αἰώνων τὴν δέησιν, ἐπιπροβαλεῖν κελεύει· οὐ γὰρ αὐτὸς, φησὶ, προέβαλεν, ἀλλὰ ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια, Χριστὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον εἰς μόρφωσιν καὶ διαίρεσιν τοῦ ἐκτρώματος καὶ παραμυθίαν καὶ διανάπαυσιν τῶν τῆς Σοφίας στεναγμῶν. Καὶ γίνονται τριάκοντα αἰῶνες μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τινὲς μὲν οὖν αὐτῶν ταύτην εἶναι⁷⁸ θέλουσι τὴν τριακοντάδα τῶν αἰώνων, τινὲς δὲ συν- ὑπάρχειν τῷ Πατρὶ Σιγῆν^{79,80} καὶ οὖν αὐτοῖς καταριθμεῖσθαι τοὺς αἰῶνας θέλουσιν. Ἐπιπροβληθεὶς οὖν ὁ Χριστὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ὑπὸ τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας, εὐθέως τὸ ἐκτρώμα τὸ ἀμορφον τοῦτο

A tem illis duodecimus et natu mininus omnium viginti octo æonum, qui femininus est et nomine vocatus Sophia, contemplatus multitudinem et potestatem æonum, qui generare, recurrit in profunditatem Patris, et sensit reliquos omnes æones, utpote generatos, per conjugationem generare, patrem autem solum inuigum generavisse. Voluit igitur imitari Patrem et generare per se seorsum a conjuge, ut ne quid inferius Patre opus perfecisset, quippe ignorans, non generatum illum, cum existat principium universorum et radix et profunditas et inum, posse generare per se ipsum, Sophiam autem, quæ sit generata et post plures orta, non generati potestatem habere non posse. In non generato enim, inquit, sunt omnia simul, in generatis autem femininum est essentiali projecticum, masculinum autem formativum essentiali a femineo projectæ. Projectit igitur Sophia hoc solum quod potuit, essentiali informem et inconditam. Et hoc est, inquit, quod ait Moses: Terra autem erat invisibilis et incondita. Hæc, inquit, est bona illa et celestis Jerusalem, in quam promisit Deus se introducturum filios Israel dicens: Inducam vos in terram bonam fluentem melle et lacte.

B ἡ ἀγαθὴ, ἡ εἰσαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, λέγων· *Eisdæwo*

31. Orta igitur intus in pleromate ignorantia circa Sophiam et informitate circa partum Sophiæ, tumultus exstitit in 276 - 277 pleromate, ne pariter informia et imperfecta evaderent ea, quæ ab æonibus erant generata, et interitus aliquis corriperet post non multum tempus aliquando æones. Confugerunt igitur omnes æones ad precationem Patris, ut mœrentem Sophiam placaret. Plorabat enim et ingemebat propter abortivum a se generatum; sic enim appellavit. Miseratus igitur Pater lacrymas Sophiæ accepta precatione æonum insuper projicere jubet. Non enim ipse, inquit, projecit, sed Mens et Veritas Christus et Spiritum sanctum in formationem et discretionem abortivi et consolationem et placationem Sophiæ lamentorum. Et existunt triginta æones cum Christo et Spiritu sancto. Jam quidam eorum hanc esse volunt triacontadem æonum, alii autem una existere cum Patre Sigen cum iisque computari æones volunt. Insuper projectus igitur a Mente et Veritate Christus et Spiritus sanctus statim abortivum informem hunc Sophiæ a se sola et seorsum a conjuge genitum segregat ab universis æonibus, ne cernentes illum per-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ πατρικῶς C, M. Cfr. Iren. I. I. ⁶⁷ μητρικῶς C, M. Cf. Iren. I. I. ⁶⁸ ἀεινοῦς, αἰῶνος C, M. Cf. Iren. I. I. ⁶⁹ μακαριστὸς C, M. ⁷⁰ γεγεννηχότων C. ⁷¹ Ἡθέλησε δὲ? ἢ Ἡθέλησε οὖν? ⁷² γεννησῆαι Robergus, ἐγέννησε C, M. ⁷³ ἦν, ἡ C. ⁷⁴ γεννητῆ C. ⁷⁵ ἀγεννήτω C. ⁷⁶ γεννητοῖς C. ⁷⁷ προσέβαλεν C, M. ⁷⁸ εὐμορφον C, M. ⁷⁹ ἀκατασκεύαστον, εὐκατάσθεστον C, εὐκατασκεύαστον M. ⁸⁰ I Mos. I, 2. ⁸¹ II Mos. xxxiii, 3: Καὶ εἰσάξω σε εἰς γῆν βέουσαν γάλα καὶ μέλι, coll. cap. iii, 8: Καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλὴν, εἰς γῆν βέουσαν γάλα καὶ μέλι, κ. τ. λ. ⁸² Seclusianus quæ ad explicandum vocabulum πλήρωμα ex margine irrepsisse videntur: Ἐφροῦντο γὰρ οἱ αἰῶνες οἱ γεννόμενοι vel simile quid susp. M. ⁸³ ἔκλαιε C. ⁸⁴ Σιγῆν, εἰς γῆν C, M.

turbentur per infortitatem perfecti æones. Uti igitur A plane non comparent perfectis æonibus abortivi infortitas, rursus et Pater insuper projicit unum æonem Staurum, qui cum evasisset magnus, ut a Patre magno et perfecto, in custodiam et munimentum æonum projectus, Terminus evadit pleromatis, habens in se omnes simul triginta æones; hi enim sunt illi qui projecti sunt. Appellatur autem hic Terminus, quoniam extra disternat a pleromate hysterema; Particeps autem, quoniam participat etiam hysterema; Palus autem, quoniam fixus est immotus et firmus, ut non possit quidquam hysterematis devenire prope æones, qui sunt intus in pleromate. Extra igitur Terminum, Palum, Participem est quæ vocatur ab iis Ogdoas, eaque est Sophia quæ extra pleroma est, quam Christus insuper projectus a B Mente et Veritate formavit effecitque, ut perfectus æon, nulla ex parte iis, qui sunt 278-279 intus in pleromate, inferior habitus evaderet. Postquam igitur formata erat extra pleroma Sophia, nec fieri poterat, ut pariter Christus et Spiritus sanctus ex Mente projecti et Veritate extra pleroma manerent, recurrit a formata illa Christus et Spiritus sanctus ad Mentem et Veritatem intra Terminum, una cum reliquis æonibus magnificans Patrem.

τοῦ πληρώματος μένειν, ἀνέδραμεν ἀπὸ τῆς μεμορφωμένης ὁ Χριστὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα πρὸς τὸν Νοῦν καὶ τὴν Ἀλήθειαν ἐντὸς τοῦ Ὁροῦ ὡς μετὰ τῶν ἄλλων αἰώνων δοξάζων τὸν Πατέρα.

32. Postquam igitur exstitit una quædam pax et concordia omnium intra pleroma æonum, placuit C illis non solum per conjugationem magnificavisse illum, verum magnificare etiam per oblationem frugum aptarum Patri. Omnes igitur consenserunt triginta æones unum projicere æonem tanquam communem pleromatis fructum, ut esset unitatis illorum et consensionis et pacis signum. Et solus ab omnibus æonibus projectus Patri hic est, qui appellatur ab illis communis pleromatis fructus. Hæc igitur intra pleroma ita erant comparata. Et projectus est communis pleromatis fructus, Jesus (hoc enim nomen illi), pontifex magnus. Quæ autem est extra pleroma Sophia requirens Christum, qui formavit, et Spiritum sanctum, in magnum metum conjecta est, ne periret seorsum ab eo, qui formavisset sese et firmavisset. Et mœrore affecta est et in multa consternatione versata, reputans, quæ esset formator, quis sanctus Spiritus, quo abiisset, quis impediisset quominus adesset, quis invidisset pulchrum illud et divinum spectaculum. In his constituta affectibus vertitur in precationem et supplicationem ejus, qui sese dereliquisset. Precantem igitur illam miseratus est Christus, qui intra pleroma est, reliquique omnes æones et

τῆς Σοφίας μονογενὲς | καὶ διχα συζύγου γεγεννημένον ὡς ἀποχωρίζεται τῶν ἄλλων αἰώνων ἵνα μὴ θλάτονται αὐτὸ παράσσονται διὰ τὴν ἀμορφίαν οἱ τέλειοι αἰῶνες. Ἴν' οὖν μὴθ' ὄλωσ' τοῖς αἰώσι τοῖς τέλειοι καταφανῆ τοῦ ἐκπρώματος ἡ ἀμορφία, πάλιν καὶ ὁ Πατὴρ ἐπιπροβάλλει ὁ αἰὼνα ἕνα τὸν Σταυρὸν ὡς, ὅς γεγεννημένος μέγας, ὡς μεγάλου καὶ τελείου Πατρὸς, εἰς φρουρὰν καὶ χαράκιμα τῶν αἰώνων προβεβλημένος. Ὅρος γίνεται τοῦ πληρώματος, ἔχων ἐντὸς ἑαυτοῦ πάντας ὁμοῦ τοὺς τριάκοντα αἰῶνας· οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ προβεβλημένοι. Καλεῖται δὲ Ὅρος· μὲν οὗτος, ὅτι ἀφορίζει ἀπὸ τοῦ πληρώματος ἔξω τὸ ὑστερήμα, Μετοχεύς ὅτι μετέχει καὶ τοῦ ὑστερήματος. Σταυρὸς δὲ, ὅτι πέπηγεν ἀκλινωῶς καὶ ἀμετανοήτως ὡς, ὡς μὴ δύνασθαι μὴδὲν τοῦ ὑστερήματος καταγενέσθαι ὡς ἑγγύς ὡς τῶν ἐντὸς πληρώματος αἰώνων. Ἐξω οὖν τοῦ Ὁροῦ, τοῦ Σταυροῦ, τοῦ Μετοχεύς ἐστὶν ἡ καλούμενη κατ' αὐτοὺς Ὑπόδαξ, ἥτις ἐστὶν ἡ ἐκτὸς πληρώματος Σοφία, ἣν ὁ Χριστὸς ἐπιπροβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας ἐμόρφωσε καὶ ἀπειργάσατο τέλειον αἰὼνα, οὐδενί τῶν ἐντὸς [p. 189. 190] πληρώματος χείρονου. . . . ὡς γενέσθαι. Ἐπειδὴ δὲ μεμορφωτο ἡ Σοφία ἔξω καὶ οὐχ ὄσον τε ἦν Ἰσον τὸν Χριστὸν καὶ τὸ ἅγιον [Πνεῦμα] ὡς, ἕκ τοῦ Νοῦ προβεβλημένα καὶ τῆς Ἀληθείας ἔξω

λβ'. Ἐπεὶ οὖν μία τις ἦν εἰρήνη καὶ συμφωνία πάντων τῶν ἐντὸς πληρώματος αἰώνων, ἔδοξεν αὐτοῖς μὴ μόνον | κατὰ συζυγίαν δεδωξέναι αὐτὴν, δοξάσαι [δὲ] καὶ διὰ προσφορᾶς καρπῶν πρεπόντων τῷ Πατρὶ. Πάντες οὖν ἠδύοκσαν ὡς οἱ τριάκοντα αἰῶνες ἕνα προβαλεῖν αἰὼνα, κοινὸν τοῦ πληρώματος καρπὸν, ἵν' ἡ τῆς ἐνότητος αὐτῶν καὶ τῆς ὁμοφροσύνης καὶ εἰρήνης. Καὶ μόνος ὑπὸ πάντων αἰώνων προβεβλημένος τῷ Πατρὶ οὗτός ἐστιν ὁ καλούμενος παρ' αὐτοῖς κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός. Ταῦτα μὲν οὖν ἐντὸς πληρώματος ἦν οὕτως. Καὶ προβέβλητο ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός, ὁ Ἰησοῦς (τοῦτο γὰρ ὄνομα αὐτοῦ), ὁ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας. Ἡ δὲ ἔξω τοῦ πληρώματος Σοφία, ἐπιζητούσα τὸν Χριστὸν τὸν μεμορφωκότα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἐν φόβῳ μεγάλῳ κατέστη, ὅτι ἀπολείπεται κεχωρισμένου τοῦ μορφώσαντος αὐτὴν καὶ στηρίσαντος. Καὶ ἐλυπήθη καὶ ἐν ἀπορίᾳ ἐγένετο πολλῆ, λογιζομένη, τίς ἦν ὁ μορφώσας, τί τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ποῦ ἀπῆλθε, τίς ὁ κωλύσας αὐτοὺς συμπαραεῖναι, τίς ἐφθόνησε τοῦ καλοῦ καὶ μακαρίου θεάματος ἐκεῖνου. Ἐπὶ τούτοις καθεστῶσα τοῖς πάθεσι τρέπεται ἐπὶ δέησιν καὶ ἱκεταίαν τοῦ ἀπολιπόντος αὐτὴν. Δεομένης οὖν αὐτῆς κατηλέησεν ὁ Χριστὸς ὁ ἐντὸς πληρώματος ὢν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες αἰῶνες, καὶ ἐκ-

VARIAE LECTIONES.

ὡς γεγεννημένον C. ὡς ἐπεὶ προβάλλει C. ὡς τὸν σταυρὸς C, M. De Staurosisive Horo cfr. Iren. c. hæc. 1, 2, 9. 4. et c. 3. ὡς μετοχεύς, μεταγωγεύς appellatur ab Irenæo l. 1. 1. 2, 4 et c. 3, 1. ὡς ἀμετανοήτως, ἀμετακινήτως Roperius, ἀμεταβλήτως? ὡς καὶ γενέσθαι C, M. ὡς ἑγγύς, ἐντὸς ἑγγύς pr. C. ὡς ὑπὸ, ἀπὸ C, M. ὡς Cf. Iren. l. 1. 4, 4. ὡς οὐδενί τι? ὡς χείρονου... ὡς χείρονα νομοισμένου? ὡς ἔξω, ἡ ἔξω? M. ὡς πνεῦμα add. M. ὡς ὄρου ἡ C. ὡς αὐτόν, τὸν ἴσον C, M. ὡς add. M. ὡς ἠδύοκσαν C. ὡς ἐνότητος, νεότητος C, M. ὡς Post εἰρήνης exciderit σύμβολον. ὡς Ἐπί, Ἐπὶ C. ὡς καθεστῶσα C.

πέμπουσιν έξω τοῦ πληρώματος τὸν κοινὸν τοῦ A
 πληρώματος καρπὸν, σύζυγον τῆς έξω Σοφίας καὶ
 διορθωτὴν παθῶν, ὧν ἐπαθεν ἐπιζητούσα τὸν Χρι-
 στὸν. Γενόμενος οὖν έξω τοῦ πληρώματος¹ καρπὸς
 καὶ εὐρῶν αὐτὴν ἐν πάθει τοῖς πρώτοις τέτρασι,
 καὶ φόβῳ καὶ λύπῃ καὶ ἀπορίᾳ καὶ δεήσει, διωρθώ-
 σατο² τὰ πάθη αὐτῆς, διορθούμενος δὲ ἑώρα, ὅτι
 ἀπολείσθαι αὐτὰ αἰώνια ὄντα καὶ τῆς Σοφίας ἴδια οὐ
 καλὸν, οὐτε ἐν [p. 190—192] πάθει εἶναι τὴν Σο-
 φίαν τοιούτοις, ἐν φόβῳ καὶ λύπῃ, | ἱκετεία, ἀπορία.
 Ἐποίησεν οὖν, ὡς τηλικούτος αἰὼν καὶ παντὸς τοῦ
 πληρώματος ἔκγονο·, ἐκοτῆναι τὰ πάθη ἀπ' αὐτῆς,
 καὶ ἐποίησεν αὐτὰ ὑποστατικὰς³ οὐσίας, καὶ τὸν μὲν
 φόβον ψυχικὴν ἐποίησεν οὐσίαν⁴, τὴν δὲ λύπην ὕλι-
 κὴν, τὴν δὲ ἀπορίαν δαιμόνων, τὴν ἐπιστροφὴν, καὶ
 δεῖξιν, καὶ ἱκετείαν ἄνοδον,⁵ καὶ μετάνοιαν καὶ δύ-
 ναμιν ψυχικῆς οὐσίας, ἥτις καλεῖται δεξιά. Ὁ Δη-
 μιουργὸς ἀπὸ τοῦ φόβου· τουτέστιν ὁ λέγει, φησὶν,
 ἢ Γραφὴ· Ἄρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου⁶. Αὐτὴ
 γὰρ ἀρχὴ τῶν τῆς Σοφίας παθῶν· ἐφοβήθη γὰρ, εἶτα
 ἐλυπήθη, εἶτα ἐπόρησεν, καὶ οὕτως ἐπὶ δεήσει καὶ ἱκε-
 τείαν κατέφυγεν. Ἔστι δὲ πυρώδης, φησὶν, ἡ ψυχικὴ
 οὐσία, καλεῖται δὲ καὶ τόπος [μεσότητος]⁷ ὑπ' αὐτῶν
 καὶ ἑβδομάς⁸ καὶ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν⁹. καὶ ὅσα τοι-
 αῦτα λέγουσι περὶ τούτου, ταῦτα εἶναι τοῦ ψυχικοῦ,
 ὃν φασιν¹⁰ εἶναι τοῦ κόσμου δημιουργόν· ἔστι δὲ πυρ-
 ῶδης. Λέγει, φησὶ, καὶ Μωϋσῆς· Κύριος ὁ Θεὸς
 σου πῦρ ἐστὶ φλέγον καὶ καταναλίσκον¹¹. Καὶ
 γὰρ τοῦτο οὕτως γεγράφθαι θέλει. Διπλῆ δὲ τίς ἐστὶ,
 φησὶν, ἡ δύναμις τοῦ πυρός· ἔστι γὰρ πῦρ παμφά-
 γον, κατασβεσθῆναι μὴ δυνάμενον¹². . . . Κατὰ τοῦτο C
 τοῖσιν τὸ μέρος ὀνητὴ τίς ἐστὶν ἡ ψυχὴ, μεσότης τις
 οὐσα· ἔστι γὰρ ἑβδομάς¹³ καὶ κατὰπαντα¹⁴. Ὑπο-
 κάτω γὰρ ἐστὶ τῆς ὀγδοάδος, ὅπου ἐστὶν ἡ Σοφία,
 ἡμέρα μεμορφωμένη¹⁵, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώμα-
 τος καρπὸς, ὑπεράνω δὲ τῆς ὕλης, ἥς¹⁶ ἐστὶ δη-
 μιουργός. Ἐάν οὖν¹⁷ ἐξομοιωθῇ τοῖς ἄνω, τῇ
 ὀγδοάδι, ἀθάνατος ἐγένετο καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ὀγδοάδα,
 ἥτις ἐστὶ, φησὶν, Ἰερουσαλήμ ἐπουράνιος· ἐάν δὲ
 ἐξομοιωθῇ τῇ ὕλῃ, τουτέστι τοῖς πάθει τοῖς ὕλικοῖς,
 φθαρτὴ ἔσται¹⁸ καὶ ἀπόλωτε.

λγ. Ὅσπερ οὖν τῆς ψυχικῆς οὐσίας ἡ πρώτη καὶ
 μεγίστη δύναμις γέγονεν¹⁹. . . . εἰκὼν διάβολος, ὁ
 ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου· τῆς δὲ τῶν δαιμόνων οὐ-
 σίας, ἥτις ἐστὶν ἐκ τῆς ἀπορίας, ὁ Βεελζεβούλ, ἡ
 Σοφία ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ὀγδοάδος ἐνεργοῦσα [p. 192.
 193] ἕως τῆς ἑβδομάδος²⁰. Οὐδὲν οἶδεν, λέγουσιν, ὁ

A emittunt extra pleroma communem pleromatis
 fructum, conjugem extraneæ Sophiæ et correctio-
 rem passionum, quas perpessa est requirens Chri-
 stum. Egressus igitur e pleromate communis ple-
 romatis fructus cum reperisset illam in quatuor
 primis affectibus, et metu et mœrore et conster-
 natione et precatone, corripit affectiones ejus ;
 corrigens autem videbat interire illas, quæ æternæ
 essent et propriæ Sophiæ, non decere, neque in
 affectionibus esse Sophiam hujuscemodi, in metu
 et mœrore, supplicatione, consternatione. Fecit
 igitur, **280-281** ut tantus æon et universi ple-
 romatis soboles, ut discederent affectiones ab illa,
 reddiditque illas substantiales essentias, et metum
 quidem animalem reddidit essentiam, mœrorem
 B autem materialem, consternationem autem dæmo-
 num, conversionem autem et precationem et suppli-
 cationem reddidit redditionem et pœnitentiam et
 potestatem animalis essentiæ, quæ vocatur dextra.
 Demiurgus a metu; hoc est quod ait, inquit, scri-
 ptura : *Timor Domini principium Sophiæ*. Hoc enim
 principium Sophiæ affectuum. Timebat enim, tum
 mœrebat, deinde consternabatur et ita ad preca-
 tionem et supplicationem confugit. Est autem
 ignea, inquit, animalis essentia, appellatur autem
 et locus medietatis ab iis et hebdomas et vetustus
 dierum; et quæ alia ejusdemmodi de hoc dicunt,
 hæc valere de animali, quem aiunt esse mundi
 demiurgum; est autem igneus. Dicit, inquit, et
 Moses : *Dominus Deus tuus ignis est comburens et*
 C *consumens*. Etenim hoc ita scriptum vult. Duplex
 autem quædam, inquit, est potestas ignis; est enim
 ignis omnivorus qui exstingui nequeat. . . . Ex
 hac igitur parte mortalibus quædam est anima, cum
 medietas quædam sit; est enim hebdomas et re-
 quies. Est autem subter ogdoadein, ubi est Sophia,
 dies formatus, et communis pleromatis fructus, su-
 pra materiem autem, cuius est demiurgus. Ubi
 igitur assimilabitur superioribus illis, hoc est ogdo-
 adi, immortalis evadit venitque in ogdoadein, quæ
 quidem, inquit, est Jerusalem cœlestis; ubi autem
 assimilabitur materiæ, hoc est affectibus materiali-
 bus, fluxa erit et interit.

33. Sicuti igitur animalis essentiæ prima et ma-
 xima potestas existit. . . . imago diabolus, rex
 mundi hujus, dæmonum autem essentiæ, quæ qui-
 dem est e consternatione, Beelzebul, Sophia su-
 perne ab ogdoade operans usque ad hebdomadem.
282-283 Nihil plane novit, inquit, demiur-

VARIÆ LECTIONES.

¹ Ante καρπὸς excidisse videtur ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος. ² διορθώσατο C. ³ ὑποστατικὰς. ὑποστάτας C, M. ⁴ οὐσίαν. ἐπιθυμίαν C, M. ⁵ ἄνοδον. ἑδὸν C, M. ⁶ Psal. cx, 10; Prov. i, 7, 9, 10. ⁷ μεσότητος. om. C, M. Cf. infra l. 10 et Iren. l. 1. 5, 3, ubi Ogdoas medietatis locum tenere dicitur. ⁸ ἑβδομάς C. ⁹ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν. Cf. Daniel. vii, 9. 15. 22. ¹⁰ φασιν. φησὶν C, M. ¹¹ Cf. supra p. 236, 69. ¹² Lncannam signavitimus post δυνάμενον, quæ alteram naturam ignis hausit. ¹³ ἑβδομάς C. ¹⁴ ἑβδομάς καὶ κατὰπαντα Cf. I Mous. ii, 2: Καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἀ ἐποίησε, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἐποίησε. ¹⁵ ἡμέρα μεμορφωμένη. ἡμέρα μορφωμένη C, ἡ μεμορφωμένη R. Scotius. Cf. Ep. Barnab. Cap. 15. et Iguat. Ep. ad Magnes. cap. 9. ¹⁶ ἥς. ἢ C, M. ¹⁷ οὖν. om. C, M. ¹⁸ ἔσται ἔσται Roepers. ¹⁹ Exciderunt quædam ob ὁμοιοτέλετον, ut videtur. M. ²⁰ ἑβδομάδος C, M.

gus, sed est insipidus et stultus secundum eos, et quod facit aut parat non intelligit. Ignoranti autem illi quodcumque facit Sophia operatur omnia et robur indit, illaque operante ipsum suis opibus fabricarise mundum opinatus est: unde orsus est dicere: *Ego sum Deus et præter me alter non est.*

34. Est igitur secundum Valentinum tetractys *sons sempiternæ nativæ radices habens*, et Sophia, unde conditio animalis et materialis consistit. Vocatur autem Sophia *spiritus*, demiurgus autem *anima*, diabolus autem *rex mundi*, Beelzebub autem *dæmonum*. Hæc sunt quæ dicunt. Præterea autem arithmeticae facientes suam doctrinam, ut antea dixi, statuunt eos, qui sunt in pleromate, æones triginta rursus insuper projecisse sibi ex eadem ratione æones alios, ut esset pleroma numero perfecto coactum. Ut enim Pythagorei dividerunt in duodecim et triginta et sexaginta: sic hi quæ sunt in pleromate subdividunt. Subdivisa autem sunt etiam ea, quæ sunt in ogdoade, et projecterant Sophia, quæ est mater omnium animantium secundum eos, et communis pleromatis fructus 70 logos, qui sunt angeli cælestes, inculentes in Jerusalem, quæ supra est et in cælis. Hæc enim Jerusalem est Sophia, quæ extra est, et sponsus ejus communis pleromatis fructus. Projectit etiam demiurgus animas; hæc enim essentia animarum. Hic est secundum eos Abraham et Abrahæ hæc soboles. Ex materiali igitur essentia et diabolica fecit demiurgus animatus corpora. Hoc est illud dictum: *Et formavit Deus hominem limo de terra sumpto, et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, et factus est homo in animam viventem.* Hic est secundum eos interior homo, animalis, in corpore habitans materiali, quod est *materialis*, caducus, imperfectus, et diabolica essentia formatus. Est autem hic *materialis homo* secundum eos tanquam deversorium vel habitaculum prodo animæ solius, modo animæ et 284-285 dæmonum, modo animæ et logorum, qui quidem logi sunt superne inspersi a communi pleromatis fructu et Sophia in hunc mundum, habitantes in corpore choico cum anima, quando dæmones non cohabitant cum anima. Hoc est, inquit, quod scriptum est in Scriptura: *Hujus rei gratia flecto genua mea ad Deum et Patrem et Dominum Domini nostri Jesu Christi, ut det vobis Deus habitare Christum in interiore homine*, hoc est animali, non corporali, *ut possitis intelligere, quid ait profundum, quod est Pater universorum, et quæ*

δημιουργός; ἔλω; ἀλλ' ἔστιν ἄνους καὶ ῥωθὴ κατ' αὐτοὺς, καὶ εἰ πράσσει ἢ ἐργάζεται, οὐκ οἶδεν. Ἄγνοοῦντι δὲ αὐτῷ, ὅτι δὴ²¹ ποιεῖ, ἢ Σοφία ἐνθρηγήσει πάντα καὶ ἐνίσχυσε, καὶ ἐκείνης ἐνεργοῦσθ; αὐτὸς ὡστο ἀπ' αὐτοῦ ποιεῖν τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου· ὅθεν ἤρξαστο λέγειν· Ἐγὼ²² ὁ Θεός, καὶ πλὴν ἐμοῦ ἄλλος οὐκ ἔστιν.

34. Ἔστιν οὖν ἡ²³ κατὰ Οὐαλεντίνου τετρακτύς πηγῆ τις²⁴ ἀειδαίου φύσεως ριζώματ'²⁵ ἐχουσα, καὶ ἡ Σοφία, ἀπ' ἧς ἡ κτίσις ἢ ψυχικὴ καὶ ὕλικὴ συνέστηκε νῦν. Καλεῖται δὲ ἡ μὲν Σοφία πνεῦμα, ὃ δὲ δημιουργός ψυχῆ, ὁ διάβολος δὲ ὁ ἀρχὼν τοῦ κόσμου, Βεελζεβοῦλ· δ'²⁶ ὁ τῶν δαιμόνων. Ταῦτά ἐστιν ἃ λέγουσιν. Ἐτι [δὲ]²⁷ πρὸ; τούτοις, ἀριθμητικὴν ποιοῦμενοι τὴν πᾶσαν αὐτῶν διδασκαλίαν, ὡς προεῖπον, τοὺς²⁸ ἐντὸς πληρώματος αἰῶνας τριάκοντα πάλιν ἐπιπροβεβλήκεναι²⁹ αὐτοῖς κατὰ ἀναλογίαν αἰῶνας ἄλλους, ἐν ἧ τὸ πλήρωμα ἐν ἐριθμῷ τελείῳ συνηθοισμένον. Ὡ; γὰρ οἱ Πυθαγορικοὶ διεῖλον εἰς δώδεκα καὶ τριάκοντα καὶ ἐξήκοντα [καὶ λεπτὰ λεπτῶν εἰσιν ἐκεῖνοις, δεδηλωταί]³⁰, οὕτως οὗτοι τὰ ἐντὸς πληρώματος ὑποδιαίρουσιν. Ὑποδιήρηται δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ὀγδοάδι, καὶ προβεβλήκεσιν³¹ ἡ Σοφία, ἧτις ἐστὶ μῆτηρ πάντων τῶν ζώντων³² κατ' αὐτοὺς, καὶ ὁ κοινός τοῦ πληρώματος καρπός ὁ λόγος³³ οἵτινές εἰσιν ἄγγελοι | ἐπουράνιοι, πολιτευόμενοι ἐν Ἱερουσαλήμ τῇ ἄνω, τῇ ἐν οὐρανῶς, αὕτη γὰρ ἐστὶν Ἱερουσαλήμ ἡ ἔσω Σοφία, καὶ ὁ συμφίλος αὐτῆς ὁ κοινός³⁴ τοῦ πληρώματος καρπός. Προέβαλε καὶ ὁ δημιουργός ψυχᾶς· αὕτη γὰρ οὐσία ψυχῶν· οὗτός ἐστι κατ' αὐτοὺς Ἄβραάμ³⁵ καὶ ταῦτα τοῦ Ἄβραάμ τὰ τέκνα. Ἐκ τῆς ὕλικῆς οὐσίας οὖν καὶ διαβολικῆς ἐποίησεν ὁ δημιουργός τὰς ψυχὰς τὰ σώματα. Τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον· Καὶ ἐκλασεν ὁ Θεός³⁶ τὸν ἄνθρωπον, χούρ ἀπὸ τῆς γῆς λαβῶν³⁷, καὶ ἐνεψύχησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς· καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Οὗτός ἐστι κατ' αὐτοὺς ὁ ἔσω ἄνθρωπος, ὁ ψυχικός, ἐν τῷ [p. 193. 194] σώματι κατοικῶν τῷ ὕλικῷ, ὃ ἐστὶν ὁ ὕλικός³⁸, φθαρτός, ἀτέλειος³⁹, ἐκ τῆς διαβολικῆς οὐσίας πεπλασμένος. Ἔστι δὲ οὗτος ὁ ὕλικός ἄνθρωπος οἶονε κατ' αὐτοὺς πανδοχείον ἢ κατοικητήριον ποτε μὲν ψυχῆς μόνης, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ δαιμόνων, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ λόγων, οἵτινές εἰσι λόγοι ἄνωθεν κατεσπαρμένον ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ πληρώματος καρποῦ καὶ τῆς Σοφίας εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, κατοικοῦντες ἐν [σώμα]τι χοικῷ μετὰ ψυχῆς, ὅταν δαίμονες μὴ συνοικῶσι τῇ ψυχῇ. Τοῦτο ἐστὶ, φησὶ, τὸ γεγραμμένον ἐν τῇ Γραφῇ·

VARIÆ LECTIONES.

²¹ ὅτι δὴ, ἔτι δὲ C. ²² Cf. Isa. xlv, 5: Ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἐτι πλὴν ἐμοῦ Θεός. V Mos. 17, 35. 32, 9. ²³ Articulus ante κατὰ Οὐαλεντίνου fort. rectius deletur. ²⁴ πηγῆ τις. πηγῆ τῆς C. M. Cf. supra p. 269, 83. ²⁵ ριζώματ' τε C. ²⁶ δ' Roepers, om. C, M. ²⁷ δὲ αἰδ. M. ²⁸ τοὺς Roepers, om. C, προβεβλήκεναι M. ²⁹ ἐπιπροβεβλήκεναι C, M. ³⁰ Quæ uncis inclusimus, in quibus post ἐκείνους exciderit ὡς, e margine irrepserunt. ³¹ προβεβλήκεσιν M. ³² ζώντων. ζῶων τῶν C, M. ³³ ὁ λόγος. ὁ λόγος C, M. ³⁴ κοινός. κοινωτός C, M. ³⁵ Ἄβραμ C. ³⁶ I Mos. 11, 7. ³⁷ λαβῶν. om. I Mos. 11, 7. ³⁸ ὁ ὕλικός. ὕλικός C, M. ³⁹ ἀτέλειος. τέλειος C, τελῶς susp. M.

Τούτου χάριν⁴⁴ κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα καὶ Κύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα δῶῃ ὑμῖν⁴⁵ ὁ Θεὸς κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν εἰς τὸν ἕσω ἄνθρωπον, τούτεστι τὸν ψυχικὸν, οὐ τὸν σωματικὸν, ἵνα ἐξι-
σχύσητε νοῆσαι, τί τὸ βάθος, ὅπερ ἐστὶν ὁ Πατὴρ τῶν ὄλων, καὶ τί τὸ πλάτος, ὅπερ ἐστὶν ὁ Σταυρὸς, ἡ ὁδὸς τοῦ πληρώματος, ἢ τί τὸ μήκος, τούτεστι τὸ πλήρωμα τῶν αἰώνων. Διὰ | τοῦτο ψυχικὸς, φησὶν, ἄνθρωπος οὐ δέχεται⁴⁶ τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ· μωρία δὲ, φησὶν, ἐστὶν ἡ δύναμις τοῦ δημιουργοῦ, μωρὸς γὰρ ἦν καὶ ἄγνων, ὅτι πάντα ἡ Σοφία, ἡ μήτηρ, ἡ ὁδοῦς εἶδότε.

A sit latitudo, quæ est Staurus; terminus pleromata, aut quæ longitudo, hoc est pleroma æonum. Propterea animalis, inquit, homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei; stultitia est enim illi. Stultitia autem, inquit, est potestas demiurgi; stultus enim erat et insipidus et opinabatur se ipsum fabricari mundum, ignorans omnia Sophiam, matrem, ogduadem operari sibi ad fabricationem mundi nihil sentienti.

Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ· μωρία δὲ, φησὶν, ἐστὶν ἡ δύναμις τοῦ δημιουργοῦ, μωρὸς γὰρ ἦν καὶ ἄγνων, καὶ ἐνόμιζεν αὐτὸς δημιουργεῖν τὸν κόσμον, ἐνεργεῖ αὐτῷ πρὸς τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου οὐκ εἶδότε.

λα. Πάντες οὖν οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἐλάλησαν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, μωροῦ λέγει Θεοῦ, μωροὶ εὐδὲν εἶδότες⁴⁷. Διὰ τοῦτο, φησὶ, λέγει ὁ Σωτὴρ· Πάντες⁴⁸ οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐληλυθότες κλέπται καὶ λησταὶ εἰσι· καὶ ὁ Ἀπόστολος· Τὸ μυστήριον⁴⁹ ὃ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη. Οὐδεὶς γὰρ, φησὶ, τῶν προφητῶν εἶρηκε περὶ τούτων οὐδὲν, ὡν ἡμεῖς λέγομεν· ἠγνοεῖτο γὰρ· πάντα⁵⁰.... ἅτε δὴ ἀπὸ μόνου τοῦ δημιουργοῦ λελαλημένα. Ὅτε οὖν τέλος ἔλαβεν ἡ κτίσις, καὶ ἔδει λοιπὸν γενέσθαι τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἰῶν τοῦ Θεοῦ, τούτεστι τοῦ δημιουργοῦ, τὴν ἐγκεκαλυμμένην, ἦν, φησὶν, ἐγκεκάλυπτο ὁ ψυχικὸς ἄνθρωπος, καὶ εἶχε κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν· ὅποτε οὖν ἔδει ἀρθῆναι τὸ κάλυμμα καὶ ἀφῆναι ταῦτα τὰ μυστήρια, γεγέννηται⁵¹ ὁ Ἰησοῦς διὰ Μαρίας τῆς Παρθένου [p. 194, 195] κατὰ τὸ εἰρημένον· Πνεῦμα ἅγιον⁵² ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ. Πνευμά ἐστὶν ἡ Σοφία· καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· Ὑψιστός ἐστὶν ὁ δημιουργός· διὸ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον κληθήσεται. Γεγέννηται⁵³ γὰρ οὐκ ἀπὸ Ὑψίστου μόνου⁵⁴ ὡς περ οἱ κατὰ τὸν Ἀδάμ κτισθέντες ἀπὸ μόνου ἐκτίσθησαν τοῦ Ὑψίστου, τούτεστι [τῆς Σοφίας καί]⁵⁵ τὸ δημιουργοῦ· ὁ δὲ Ἰησοῦς ὁ καινός! ἄνθρωπος ἀπὸ⁵⁶ Πνεύματος ἁγίου, τούτεστι τῆς Σοφίας καὶ τοῦ δημιουργοῦ, ἵνα τὴν μὲν πλάσιν καὶ κατασκευὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ ὁ δημιουργός καταρτίσῃ, τὴν δὲ οὐσίαν αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα παράσχῃ τὸ ἅγιον, καὶ γένηται Λόγος ἐπουράνιος ἀπὸ τῆς ὁδοῦς γεννηθείς⁵⁷ διὰ Μαρίας. Περὶ τούτου ζήτησις μεγάλη ἐστὶν αὐτοῖς καὶ σχισμάτων καὶ διαφορᾶς ἀφορμῆ. Καὶ γέγονεν ἐντεῦθεν ἡ διδοσκαλία αὐτῶν διηρημένη, καὶ καλεῖται ἡ μὲν ἀνατο-

B Omnes igitur prophetae et lex locuti sunt per demiurgum, stultum, inquit, Deum, stulti nil sentientes. Propterea, inquit, ait Soter: Omnes, qui anteme venerunt, fures sunt et latrones, et Apostolus: Mysterium, quod prioribus ævis non innotuit. Nemo enim, inquit, ex prophetis dixit de his quidquam, quæ nos dicimus, ignorabantur enim; omnia.... utpote per solum demiurgum dicta. Postquam igitur ad finem pervenit creatio, et oportuit deinceps revelari filios Dei, hoc est demiurgi, hoc est conditionem velatum, quia, inquit, obvelatus erat animalis homo habuitque velamen super cor — postquam igitur oportuit tolli velamen conspicique hæc mysteria, natus est Jesus per Mariam virginem secundum id quod scriptum est: Spiritus sanctus superveniet in te (Spiritus est Sophia),

286-287 et virtus Altissimi obumbrabit tibi: (altissimus est demiurgus), ideoque quod nascetur ex te sanctum vocabitur. Generatus enim est non ab altissimo solo, sicut ii, qui secundum Adam creati sunt, a solo creati sunt Altissimo, hoc est demiurgo; Jesus autem, novus homo, a Spiritu sancto, hoc est Sophia, et demiurgo, ut fabricam quidem et apparitionem corporis ejus demurgus exornaverit, essentiam autem ejus spiritus præstiterit sanctus, et exstiterit locus cœlestis ab ogdoade generatus per Mariam. De hoc quaestio magna est illis et dissidiorum dissensionisque causa, et hinc exstilit eorum doctrina bifariam divisa, quarum altera vocatur orientalis secundum eos, altera Italica. Et ii quidem, qui sunt ab Italia, quorum Heracleo est et Ptolemæus, animale dicunt exstitisse corpus Jesu, et propterea in baptismo spiritus tanquam colum-

VARIE LECTIONES.

⁴⁴ Cf. Ephes. iii. 14, 16-18 : Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Πατέρα (τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ) αἰδ. al. : παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (Orig.). . . ἵνα δῶῃ (ἐρή al.) ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δύναμι κραταιωθῆναι διὸ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἕσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι (γνώνας Orig.) σὺν πάσιν τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ ὕψος καὶ βάθος . . . ὕμν. ἡμῖν C. ⁴⁵ 70-72. I Cor. ii. 14. ⁴⁶ οἰδότες C. ⁴⁷ Ev. Joann. x. 8 : Πάντες ὅσοι ἤλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται εἰσιν καὶ λησταί. ⁴⁸ Cf. Ephes. iii. 9, 10, Rom. xvi. 25. ⁴⁹ Post πάντα quædam excidisse videntur. ⁵⁰ γεγέννηται C. ⁵¹ Luc. i. 35 : Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι, διὸ καὶ *quapropter* Iren., Cyr., Hilar. Pict.) τὸ γεννώμενον [ἐκ σοῦ] (Coul. reg. Ephrem. verser., Cod. Vercellensis evangeliorum Latinus, Cod. Veronensis Lat., Iren., Cyr., Hilar. Pict.) ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. ⁵² Γεγέννηται C, M. ⁵³ μόνου. μόνον C, M. ⁵⁴ τῆς σοφίας καὶ ex inferiore loco prave repetita videntur, id quod etiam Millero visum est, nisi quod is dicit ante τ. Ἰησοῦς delet. ⁵⁵ ἀπὸ. ὁ ἀπὸ C, M. ⁵⁶ γεννηθείς C.

ba devenit, hoc est logus matris supernæ Sophiæ, et cessit animali et suscitavit eum ex mortuis. Hoc est, inquit, illud quod dictum est : *Quæ suscitavit Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora vestra*, quæ sunt animalia. Limus enim sub devotionem venit. *Pulvis enim es*, inquit, *et in pulverem reverteris*. Rursus illi qui sunt ab oriente dicunt, quorum est Axionicus et Bardesanes, spirituale fuisse corpus Salvatoris; Spiritus enim sanctus venit super Mariam, hoc est Sophia, et potestas Supremi, demiurgica ars, ut conformaretur quod Spiritus Mariæ dedisset. καὶ Ἀρθησιάνης ⁶⁰ ὅτι πνευματικὸν ἦν τὸ σῶμα τοῦ Σωτῆρος· Πνεῦμα γὰρ ἅγιον ἦλθεν ἐπὶ τὴν Μαρίαν, τουτέστιν ἡ Σοφία, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Ὑψίστου, ἡ δημιουργικὴ τέχνη, ἵνα διαπλασθῆ τὸ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τῆς Μαρίας δοθέν.

36. Hæc igitur illi exquirunt inter se et si cui præter eos curæ sit exquisivisse. Verum superadit : Ut emendata erant peccata, quæ pertinebant ad æones qui intra sunt, prætereaque emendata erant peccata quæ pertinebant ad ogdoadem, Sophiam quæ extra est, emendata autem etiam quæ ad hebdomadam (edoctus enim est per Sophiam demiurgus ipsum non esse unum solum deum, ut opinabatur, et 288-289 præter se non esse alium, sed intellexit edoctus a Sophia superiorem, iustitutus est enim ab ea atque initialus et edoctus magnum Patris et æonum mysterium, et elocutus est illud nemini; hoc est, ut ait, quod dicit ad Mosem : *Ego Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Jacob, et nomen Dei non indicavi eis*, hoc est mysterium non dixi, nec explicavi quis sit Deus, sed custodivi mecum in abscondito mysterium quod audivi a Sophia) : — oportebat igitur emendatis supernis secundum eandem necessitatem emendari etiam quæ hic sunt. In hæc gratiam natus est Jesus Salvator per Mariam, ut emendaret quæ hic sunt veluti Christus, qui erat superne superprojectus a Mente et Veritate, emendavit passiones Sophiæ quæ extra est, hoc est abortivi, et rursus natus per Mariam Salvator venit emendaturus passiones animæ. Sunt igitur secundum illos tres Christi : qui est superprojectus a Mente et Veritate una cum Spiritu sancto, et communis pleromatis fructus, conjunx Sophiæ quæ extra est, quæ et ipsa vocatur Spiritus sanctus inferior primo, et tertius is, qui natus est per Mariam ad emendationem conditionis quæ est secundum nos.

λική τις διδασκαλία ⁵⁴ κατ' αὐτοὺς, ἡ δὲ Ἰταλιωτικῆ· Οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ὧν ἔστιν Ἡρακλέων καὶ Πτολεμαῖος, ψυχικὸν φασὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ γεγενῆσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ βαπτισματος τὸ Πνεῦμα ὡς περιστέρῃ κατελήλυθε, τουτέστιν ὁ λόγος ὁ τῆς μητρὸς ἀνωθεν τῆς Σοφίας, καὶ γέγονε ⁵⁵ τῷ ψυχικῷ, καὶ ἐγήγερκεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· Ὁ ἐγγέλμος ⁵⁶ Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσῃ καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν. ἔτσι ⁵⁷ ψυχικά. Ὁ χοῦς γὰρ ὑπὸ κατάραν ἐλήλυθε. Γῆ γάρ ⁵⁸, φησὶν, εἰ, καὶ εἰς γῆν ἀπελευθήσῃ. Οἱ δ' αὖ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς λέγουσιν, ὧν ἔστιν Ἀξιόνικος ⁵⁹, Σωτῆρος· Πνεῦμα γὰρ ἅγιον ἦλθεν ἐπὶ τὴν Μαρίαν, ἵνα διαπλασθῆ τὸ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος

λς', Ταῦτα οὖν ἐκείνοι ζητεῖωσαν ⁶¹ κατ' αὐτοὺς καὶ εἰ τι ἀλλῶ γένηται φίλον ζητεῖν. Ἄλλ' ἐπιλέγει ⁶². Ὡς διώρθωτο μὲν τὰ κατὰ τοὺς αἰῶνας ἔσω σφάλματα, διώρθωτο δὲ καὶ κατὰ τὴν ὀγδοάδα, τὴν ἔξω Σοφίαν, διώρθωτο δὲ καὶ κατὰ τὴν ἑβδομάδα (ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σοφίας ὁ δημιουργός, ὅτι [p. 195—197] οὐκ ἔστιν αὐτὸς Θεὸς μόνος, ὡς ἐνὸ | μιζε, καὶ πλὴν αὐτοῦ ἕτερος; οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἔγνω διδασχθεὶς ὑπὸ τῆς Σοφίας τὸν κρείττονα· κατηχήθη ⁶³ γὰρ ὑπ' αὐτῆς καὶ ἐμυήθη καὶ ἐδιδάχθη τὸ μέγα τοῦ Πατρὸς καὶ τῶν αἰῶνων μυστήριον, καὶ ἐξεῖπεν αὐτὸ οὐδενί, τουτέστιν, ὡς φησὶν, ὁ λέγει πρὸς Μωϋσῆν· Ἐγὼ ὁ Θεός ⁶⁴ Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεός Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεός Ἰακώβ, καὶ τὸ δρομα Θεοῦ ⁶⁵ οὐκ ἀπήγγεिला αὐτοῖς, τουτέστι, τὸ μυστήριον οὐκ εἶπα, οὐδὲ ἐξηγησάμην, τίς ἐστιν ὁ Θεός, ἀλλ' ἐφύλαξα παρ' ἐμαυτῶ ἐν ἀποκρύφῳ τὸ μυστήριον, ὃ ἤκουσα παρὰ τῆς Σοφίας). Ἐδει οὖν διωρθωμένων ⁶⁶ τῶν ἀνω κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκολουθεῖν καὶ τὰ ἐνθάδε τυχεῖν διορθώσεως. Τοῦτου χάριν ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ Σωτὴρ διὰ τῆς Μαρίας, ἵνα διορθωσῆται τὰ ⁶⁷ ἐνθάδε, ὡσπερ ὁ Χριστός, ὁ ἀνωθεν ἐπιπροβληθείς ὑπὸ τοῦ Νοῦς καὶ τῆς Ἀληθείας, διωρθώσατο τὰ πάθη ⁶⁸ τῆς ἔξω Σοφίας, τουτέστι τοῦ ἐκτρώματος· καὶ πάλιν ὁ διὰ Μαρίας γεγεννημένος ὁ Σωτὴρ ἤλθε διορθώσασθαι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς. Εἰσὶν οὖν [κατ' αὐτοὺς] τρεῖς Χριστοί· ὁ ἐπιπροβληθείς ὑπὸ τοῦ Νοῦς καὶ τῆς Ἀληθείας μετὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός, ἰσόζυγος, τῆς ἔξω Σοφίας, ἥτις καλεῖται καὶ αὐτῆ ⁶⁹ Πνεῦμα ἅγιον ὑποδεέστερον τοῦ πρώτου, καὶ τρίτος ὁ διὰ Μαρίας γεννηθείς εἰς ἐπανόρθωσιν τῆς κτίσεως τῆς καθ' ἡμᾶς.

VARIAE LECTIONES.

⁵⁴ ἀνατολική τις διδασκαλία. Cf. Clem. Alex. *Fragm.* p. 966 sqq. *Poll.* ⁵⁵ γέγονε. γέγονε φωνῆ Roepertus. ⁵⁶ Ῥομ. viii, 11. ⁵⁷ ἔτσι. καὶ τὰ C. M. ⁵⁸ I Mos. iii, 19. ⁵⁹ Ἀξιόνικος. Cf. Tert. *adv. Valentianum.* c. 4. ⁶⁰ Ἀρθησιάνης. Βαρθησιάνης rotinus, vel Βαρθησιάνης. ⁶¹ Ζητεῖωσαν C. ⁶² ἐπιλέγει ἐπὶ λέγει C. ⁶³ κατηχήθη. κατήχθη C, M. ⁶⁴ Cf. II Mos. vi, 2, 3 : Ἐγὼ Κύριος, καὶ ὠφθην πρὸς Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ, Θεός ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ἄνωμά μου Κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς. *Infra* l. VII, c. 25, p. 238, 35 *ed. Ox.* locus his verbis recurrit : Ἐγὼ ὁ Θεός Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς. ⁶⁵ Θεοῦ. μου C, M. ⁶⁶ διορθωμένων C. ⁶⁷ διορθωσῆται τὰ, Roepertus, διορθωσῆται C, M. ⁶⁸ πάθη. πλῆθη C, M. ⁶⁹ αὐτῆ. αὐτῆ C.

λζ'. Διὰ πλείωνων νομίζω αὐτάρκως τὴν Οὐαλεν- A
 τίνου αἵρεσιν Πυθαγόρειον οὖσαν ὑποτετυπῶσθαι.
 Δοκεῖ δὲ καὶ δι' ἐλέγχων ⁷⁰⁻⁶⁰ τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς ἐκ-
 θέμενον παύσασθαι. Πλάτων τόνουν περὶ τοῦ παντὸς
 ἐκτιθέμενος μυστήρια γράφει πρὸς Διονύσιον τοιοῦ-
 τόν τινα τρόπον λέγων· | Φραστέον δὴ σοι ⁶¹ δι'
 αἰτιγμάτων ⁶², ἢ ἄρ τι ἢ ⁶³ δέλτος ἢ πόρτου [ἢ
 γῆς] ⁶⁴ ἐν πτυχαῖς πάθῃ, ὃ ἀταγρὸς μὴ γρῶ· ὧδε
 γὰρ ἔχει· περὶ τῶν πάντων βασιλέα πάντα ἐστὶ,
 κάκεινον ⁶⁵ ἕνεκα πάντα, κάκεινος αἴτιος πάν-
 των ⁶⁶ τῶν καλῶν. Δεύτερον περὶ ⁶⁷ τὰ δεύτερα,
 καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα. Τοῦ δὲ βασιλέως ⁶⁸
 πέρι [καὶ] ὦν ⁶⁹ εἶπον οὐδὲν ἐστὶ τοιοῦτον. Τὸ
 δὲ ⁷⁰ μετὰ τοῦτο ⁷¹ ἢ ψυχή ἐπιζητεῖ μαθεῖν ἅποια
 [p. 197. 198] ἅττα ἐστὶ, βλέπουσα εἰς τὰ καυτῆς
 συγγενῆ, ὦν οὐδὲν ἰκανῶς ἔχει. Τοῦτέστιν, ὦ B
 καὶ Διονυσίου καὶ Δωρίδος, τὸ ἐρώτημα, ὃ πάν-
 των αἰτιόν ἐστὶ κακῶν· μάλλον δὲ ἢ περὶ τού-
 του φροντίς ⁷² ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγινομένη ⁷³, ἢν ἐὰν
 μή τις ἐξαιρεθῆ ⁷⁴, τῆς ἀληθείας ὄντως οὐ μὴ
 ποτε τύχῃ ⁷⁵. Ὁ δὲ θαυμαστὸν αὐτοῦ γέγονεν,
 [ἀκουσον] ⁷⁶. Εἰσὶ γὰρ ἄνδρες ⁷⁷ ταῦτα ἀκηκόε-
 τες ⁷⁸ μαθεῖν [μὲν δυνατοί] ⁷⁹, δυνατοὶ δὲ μνημο-
 νεῦσαι καὶ βασανίσαντες ⁸⁰ πάντη πάντως κρῖναι
 γέροντες ⁸¹ ἤδη ⁸², οἱ φασὶ τὰ μὲν τότε πιστὰ
 εἶναι δόξαντα, νῦν ἄπιστα, τὰ δὲ τότε ἄπιστα,
 νῦν τὸναντίον. Πρὸς ταῦτα οὖν σκοπῶν εὐλα-
 θεῦ, μὴ ποτὲ σοὶ μεταμελήσῃ τῶνδε ⁸³ ἀναξίως
 ἐκπεσόντων. Διὰ τοῦτο ἐγὼ περὶ τούτων ⁸⁴
 γέ[γραφα οὐ]δὲν, οὐδὲ ἐστὶ Πλάτωνος σύγ- C
 γραμμα οὐδὲν, οὐδὲ ἐστὶ πάποτε. Τὰ δὲ ⁸⁵ νῦν
 λεγόμενα Σωκράτους ἐστὶ καλοῦ καὶ νέου γεγο-
 νότος. Τοῦτοις περιτυχῶν Οὐαλεντίνος ὑπεστήσατο
 τὸν κέντων βασιλέα, ὃν ἔφη Πλάτων, οὗτο; Πατέρα
 καὶ Βυθὸν καὶ πᾶσι γῆν ⁸⁶ τῶν ὄλων αἰώνων. Δεύτε-
 ρον | περὶ τὰ δεύτερα τοῦ Πλάτωνος; εἰρηκότος, τὰ
 δεύτερα Οὐαλεντίνος τοῦ ἐντὸς; Ὁρον τὸν Ὁρον ⁸⁷
 ὑπέθετο πάντας αἰώνας, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα
 τὴν ἔξω τοῦ ὄρου καὶ τοῦ πληρώματος; διαταγῆν
 συνέθηκε πᾶσαν. Καὶ δεδήλωκεν αὐτῆν δι' ἐλαχί-
 στων ⁸⁸ Οὐαλεντίνος ἐν ψαλλῶ κάτωθεν ἀρξάμενος,
 οὐχ ὡσπερ ὁ Πλάτων ἄνωθεν, λέγων οὕτω;· Αἰθέ-
 ρος ⁸⁹ πάντα κρεμάμενα πνεύματι βλέπω, πάντα
 δ' ὀχοῦμενα ⁹⁰ πνεύματι νοῦ· σάρκα μὲν ἐκ

57. Satis superque arbitror Valentini hæresin,
 quæ Pythagorea est, adumbratam esse. Placet
 autem etiam per exempla placitis eorum expositis
 finem facere. Igitur Plato de universo exponens
 mysteria scribit ad Dionysium in hunc fere mo-
 dum : Dicendum est igitur tibi per ænigmata, ut si
 quid tabellæ vel mari vel terra accidet, qui eam le-
 gerit non intelligat. Sic enim se habet. Circa omnium
 regem cuncta sunt, et illius gratia omnia, et ille au-
 ctor omnium pulchrorum. Circa secundum secundum,
 tertia circa tertium. Sed circa regem ipsum **290-**
291 et hæc quæ dixi nihil est tale. Quod autem
 post hoc est, animus affectat discere qualia illa sint,
 aspiciens in ea quæ sibi cognata sunt, quorum nihil
 sufficienter se habet. Hæc est, o fili Dionysii et Do-
 ridis, quæstio, quæ malorum omnium causa est, imo
 vero cura de hoc in animo insidens, quam si quis non
 sustulerit, profecto nunquam veritatem assequetur.
 Quod autem mirabile in eo factum est, audito. Sunt
 enim homines, qui hæc audiverunt, pollentes acumine,
 pollentes memoria, et in examinando et iudicando
 solertes, profecti jam ætate, qui affirmant quæ olim
 sibi credibilia visa sunt nunc incredibilia esse, tum
 autem incredibilia visa nunc contra sibi videri. Hæc
 igitur intuens cave, ne quando te pœniteat horum, quæ
 tibi præter dignitatem exciderint. Propterea ego de
 hac re conscripsi nihil, nec Platonis existat scriptum
 ullum, neque exsistet unquam; quæ autem modo di-
 cuntur Socratis sunt, qui virtute conspicuus exstitit vel
 cum juvenis esset. His cum incidisset Valentinus,
 pro fundamento posuit quem omnium regem dicit
 Plato, ipse Patrem et Bythum et Proarcham omni-
 um æonum. Deinde cum Plato dixerit, circa
 secundum secunda, Valentinus secunda Terminum
 posuit omnesque intra Terminum æones, et tertia
 circa tertium, quæ est extra Terminum et pleroma
 dispositionem constituit omnem. Et declaravit Val-
 entinus eam brevissime per psalmum, ab imo or-
 sus, non ut Plato a supremo, his verbis : Ab æthere
 omnia suspensa spiritu tueor, omnia autem vecta
 spiritu percipio; carnem quidem ab anima suspen-
 sam, animam autem vere evectam, aerem autem ex
 æthere suspensum, e Bytho autem fructus nascentes,
 ex utero autem setum crescentem, sic hæc sentiens :

VARIAE LECTIONES.

⁷⁰⁻⁶⁰ διελέγχων C. ⁶¹ Plat. Epist. 2, p. 312 d. ⁶² αἰτιγμῶν Pl. ⁶³ ἐν τῇ ἢ (sic) C. ⁶⁴ ἢ γῆς
 ex Pl. add. M. ⁶⁵ πάντ' ἐστὶ, καὶ ἐκείνου Pl. ⁶⁶ καὶ ἐκεῖνο αἴτιον πάντων Pl. ⁶⁷ δεύτερον δὲ
 περὶ Pl. ⁶⁸ Ἡ οὖν ἀνορθωμένη ψυχὴ περὶ αὐτὰ ὁρᾶται μαθεῖν ποῖ ἅττα ἐστὶ, βλέπουσα εἰς τὰ αὐτῆς συγ-
 γενῆ, ὦν οὐδὲν ἰκανῶς ἔχει. Τοῦ δὲ βασιλέως περὶ καὶ ὦν εἶπον, οὐδὲν ἐστὶ τοιοῦτο. Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἢ
 ψυχῆ φησιν. Ἀλλὰ ποῖόν τι μὴν τοῦτ' ἐστίν, ὦ καὶ Διονυσίου, κ. τ. λ. ⁶⁹ πέρι καὶ ὦν. περὶ ὦν C. ⁷⁰ Τοῦ
 δὲ C. ⁷¹ μετὰ τούτου C. ⁷² φροντίς ὡδὲς Pl. ⁷³ ἐγγινομένη C, ἐγγινομένη Pl. ⁷⁴ εἰ μὴ τις ἐξαιρεθῆσε-
 ται Pl. ⁷⁵ τύχοι Pl. Hoc loco non exigua pars epistolæ silentio prætermissa est. ⁷⁶ ἀκουσον ex Pl. add.
 M. ⁷⁷ ἄνδρες, ἄνθρωποι Pl. ⁷⁸ ἀκηκόετες καὶ πλείους Pl. ⁷⁹ μὲν δυνατοὶ om. C, δυνατοὶ μὲν μαθεῖν Pl.
⁸⁰ βασανίσει C. ⁸¹ κρῖνει γέροντος C. ⁸² γέροντες ἤδη καὶ οὐκ ἐλάττω τριάκοντα ἐτῶν ἀκηκόετες· οἱ νῦν
 ἀρετὴ σπῆσι φασί, τὰ μὲν τότε ἀπιστότατα δόξαντα εἶναι νῦν πιστότατα καὶ ἐναργέστατα φαίνεσθαι· ἃ δὲ
 τότε πιστότατα νῦν τὸναντίον Pl. ⁸³ τῶνδε τῶν νῦν Pl. ⁸⁴ ἐκπεσόντων. Μεγίστη δὲ φυλακὴ τὸ μὴ γρά-
 φειν, ἀλλ' ἐκμανθάνειν· οὐ γὰρ ἐστὶ τὰ γραφέντα μὴ οὐκ ἐκπεσεῖν. Διὰ ταῦτα οὐδὲν πώποτε ἐγὼ περὶ τού-
 των γέγραφα, οὐδ' ἐστὶ σύγγραμμα Πλάτωνος, οὐδὲν, οὐδ' ἐστὶ. Pl. ⁸⁵ τὰ δὲ. Ἄ δὲ C. ⁸⁶ πᾶσι γῆν. οἰ-
 γῆν Bernavicius et Ruperus, πλάττην R. Schottus, προαρχῆν? ⁸⁷ τοὺς ἐντὸς ὄρου ὑπέθετο susp. Ruperus.
 Verum ægre desideratur ipsius ὄρου commemoratio, et in Roperi conjectura articulus τοῦ ante ὄρου
 vix potest abesse. ⁸⁸ καὶ αὐτῆν διελεγχί τοῦ pr. C. ⁸⁹ Αἰθέρος. Θέρος; C, Θέρους susp. M, Ἄερος; R. Schot-
 tus. ⁹⁰ δοχούμενα C.

Caro est materia, secundum illos, quæ pendet ab anima demiurgi; anima 292-293 autem ex aere evehitur, hoc est demiurgus e spiritu, qui extra pleroma est; aer autem ex æthere evehitur, hoc est Sophia, quæ est extra, ex illa, quæ est intra Terminus, et ex universo pleromate; ex Bytho autem fructus nascuntur, quæ est ex Patre omnis æonum progenies facta. Quæ igitur Valentino placuerunt satis exposita sunt. quorum alii aliter conformaverunt placita sua.

Πατὴρ πᾶσα προβολὴ τῶν αἰῶνων γενομένη. Τα μὲν οὖν τῷ Οὐαλεντίνῳ δοκοῦντα ἰκανῶς λέγεται. σχολῆς προκόψασιν ἢ ἐξειπεῖν, ἄλλου

38. Secundus quidam, qui æqualis fuit Ptolemæo, ita dicit: tetradem esse dextram et tetradem sinistram, et lumen et tenebras, et potestatem vero, quæ discessit et defecit, non a triginta illis æonibus dicit ortam esse, sed a fructibus eorum. Alius autem quidam, Epiphanes, magister eorum ita dicit: Erat primum principium incomprehensibile atque inenarrabile et innominabile, quod Monoteta vocat, cum hac autem una existere potestatem, quam vocat Henoteta. Hæc Henotes et hæc Monotes non projiciendo ex se projecerunt principium rerum omnium intelligibile et non genitum et invisibile, quod Monada appellat; cum hac autem potestate 294-295 una existit potestas ejusdem cum ea essentiæ, quam et ipsam voco τὸ ἔν. Hæc quatuor potestates ex se projecerunt reliquas æonum emissiones. Alii autem rursus eorum primam

Α ψυχῆς κρεμαμένην, ψυχὴν δὲ ἀέρος ἐξοχουμένην¹¹, ἀέρα δὲ ἐξ αἰθέρου¹² κρεμάμενον, ἐκ δὲ Βυθοῦ καρποῦ φερομένους, ἐκ μήτρας δὲ βρέρος φερόμενον· οὕτως ταῦτα νοῶν· σὰρξ ἐστὶν ἡ ὕλη κατ' αὐτοὺς, ἧτις κρέματα ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ δημιουργοῦ. [p. 198. 199.] Ψυχὴ δὲ ἀέρος; ἐξοχεῖται, τουτέστιν ὁ δημιουργὸς τοῦ πνεύματος ἐξω πλῆρουματος. Ἄηρ δὲ αἰθέρος¹³ ἐξοχεῖται¹⁴, τουτέστιν ἡ ἐξω Σοφία τῆς¹⁵ ἐντὸς ὄρου¹⁶ καὶ παντὸς πλῆρουματος. Ἐκ δὲ Βυθοῦ καρποὶ φέρονται, ἢ ἐκ τοῦ ἄλλως δογματίσαντος τὰ δόξαντα αὐτοῖς.

λη'. Σεκοῦνδος¹ μὲν τις κατὰ τὸ αὐτὸ ἅμα τῷ Πτολεμαίῳ γενόμενος οὕτως λέγει· τετράδα εἶναι δεξιάν καὶ τετράδα ἀριστεράν, καὶ φῶς καὶ σκότος· καὶ τὴν ἀποστᾶσαν δὲ καὶ ὑστερήσανσαν δύναμιν οὐκ ἀπὸ τῶν τριάκοντα αἰῶνων λέγει γεγενῆσθαι, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν. Ἄλλος δὲ² τις Ἐπιφάνης³, διδάσκαλος αὐτῶν, οὕτως λέγει· Ἦν ἡ πρώτη ἀρχὴ ἀνενόητος, ἀβῆρτός τε καὶ⁴ ἀνονόματος⁵, ἣν Μονότητα⁶ καλεῖ· ταύτη [δὲ συνυπάρχ]ειν δύναμιν, ἣν ὀνομάζει Ἐνό[τητα]. Αὕτη ἡ Ἐνότης ἦ τε⁷ Μονότης προήκαντο μὴ προέμεναι ἀρχὴν ἐπὶ πάντων νοητῆν⁸ ἀγέννητόν⁹ τε καὶ ἀόρατον, ἣν Μονάδα¹⁰ καλεῖ. Ταύτη τῇ δυνάμει συνυπάρχει δύναμις ὁμοούσιος¹¹ αὐτῇ, ἣν¹² καὶ αὐτὴν [p. 199.] ὀνομάζω τὸ ἔν. Αὐταὶ αἱ τέσσαρες δυνάμεις προήκαντο τὰς λοιπὰς τῶν αἰῶνων προβολὰς¹³. Ἄλλοι δὲ πάλιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ ἀρχέγονον¹⁴ ὀγδοάδα τοῦτοις τοῖς

Iren. C. hæ. 1, 11, 2. Secundus autem primam quoadmodum sic tradidit dicens: Quaternationem esse dextram et quaternationem sinistram et lumen et tenebras, et discedentem autem et destitutam virtutem non a triginta æonibus dicit fuisse, sed a fructibus eorum.

3. Alius vero quidam, qui et clarus est magister ipsorum, in majus sublime et quasi in majorem agnitionem extensus, primam quaternationem dixit sic: Est quidem ante omnes Proarche proænnoetos et inenarrabilis et innominabilis, quam ego Monotetem voco; cum hac Monotete est virtus, quam et ipsam voco Henotetem. Hæc Henotes et Monotes cum sint unum, emiserunt, cum nihil emiserint, principium omnium nocton et agennoeton et aoraton, quam archem sermo Monada vocat. Cum hac Monade est virtus ejusdem substantiæ ei, quam et eam voco Hen. Hæc autem virtutes, id est, Monotes et Henotes et Monas et Hen emiserunt reliquas emissiones æonum.

5. Alii autem rursus ipsorum primam et arche-

Iren. ap. Epiphian. Hær. 32, 4. Σεκοῦνδος..... λέγει εἶναι τὴν πρώτην ὀγδοάδα τετράδα δεξιάν καὶ τετράδα ἀριστεράν, οὕτως παραδιδοὺς καλεῖσθαι, τὴν μὲν μίαν φῶς, τὴν δὲ ἄλλην σκότος, τὴν δὲ ἀποστᾶσαν τε καὶ ὑστερήσανσαν δύναμιν μὴ εἶναι ἀπὸ τῶν τριάκοντα αἰῶνων, ἀλλὰ μετὰ τοὺς τριάκοντα αἰῶνας κ. τ. λ.

§ 5. Φασὶ δὲ καὶ οὗτοι, ὡς ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον καὶ γνωστικώτερον ἐπακτεινόμενοι τὴν πρώτην τετράδα οὕτως· Ἔστι τις πρὸ πάντων προαρχὴ προαεννόητος, ἀβῆρτός τε καὶ ἀνονόματος, ἣν ἐγὼ Μονότητα ἀριθμῶ· ταύτη τῇ Μονότητι συνυπάρχει δύναμις· ἣν καὶ αὐτὴν ὀνομάζω Ἐνότητα. Αὕτη ἡ Ἐνότης ἦ τε Μονότης τὸ ἔν οὐσαι προήκαντο μὴ προέμεναι ἀρχὴν ἐπὶ πάντων νοητῆν ἀγέννητόν τε καὶ ἀόρατον, ἣν ἀρχὴν ὁ λόγος Μονάδα καλεῖ. Ταύτη τῇ Μονάδι συνυπάρχει δύναμις ὁμοούσιος αὐτῇ, ἣν καὶ αὐτὴν ὀνομάζω τὸ ἔν. Αὐταὶ αἱ δυνάμεις, ἦ τε Μονότης, καὶ Ἐνότης Μονάς τε, καὶ τὸ ἔν προήκαντο τὰς λοιπὰς προβολὰς τῶν αἰῶνων.

§ 5. Ἄλλοι δὲ πάλιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ ἀρχέ-

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἐξοχουμένην C. ¹² αἰθέρος. αἰθρῆς C, M. ¹³ αἰθέρος. αἰθρῆς C, M. ¹⁴ ἐξοχεῖται. ἐξέχεται C, M. ¹⁵ τῆς. τοῦ C, M. ¹⁶ ὄρου. σοροῦ C. ¹⁷ Excidisse videtur membrum, quod pertinebat ad explicationem verborum psalmi. ¹⁸ Post λέγεται lacunam signavimus. ¹⁹ προκόψασιν. προκόψασιν C, M. ²⁰ Sequentia Hippolytus transtulit ex Irenæo, C. hæ. 1, 11, 2, p. 53 sqq. ed. Massuet., cuius ipsa verba ex Epiphaniæ hæres. 32, 4 sqq. de prompta versione que veteris interpretis sub textu Hippolyti et nostra versione apposuimus. Cf. etiam Tert. Adv. Valentinian. c. 38, et Theodoret. Hær. fab. 1, 8. ²¹ γενόμενος· οὕτως λέγει C, M. ²² Cf. etiam Tert. l. 1. c. 27. ²³ Ἐπιφάνης. ἐπιφανῆς C, M. ²⁴ ἀνενόητος C. ²⁵ ἀβῆρτός τε καὶ. ἀρεντός δὲ καὶ C. ²⁶ ἀνονόματος C, M. ²⁷ ἣν μονότητα C. ²⁸ ἦ τε. εἶτε C. ²⁹ νοητῆν νοητῶν C, M. ³⁰ ἀγέννητον C. ³¹ ἣν ἀρχὴν ὁ λόγος μονάδα Epiphian., quocum consentit vetus interpretes Iren. et Tert. l. 1. : quod sermo Monada vocavit. ³² ὁμοούσιος αὐτῇ. ὁμοούσιος· αὐτῆ C, M. ³³ ἣν ὀνομάζων C. ³⁴ προσβολὰς C, 7. sqq. Cf. Tert. l. 1. c. 55. ³⁵ ἀρχέγονον. ἀρχαίγονον C, M.

δνόμασιν ἐκάλεσαν [πρῶτον προαρχήν, ἔπειτα Ἀνε-
νόητον, τὴν δὲ τρίτην Ἀρρήτον, καὶ τὴν] ¹⁷ τετάρτην
Ἀόρατον. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης Προαρχῆς προ-
βεβληθῆναι πρώτῳ καὶ πέμπτῳ τόπῳ Ἀρχήν, ἐκ δὲ
τῆς Ἀνενοήτου δευτέρῳ καὶ ἕκτῳ [τόπῳ] ¹⁸ Ἀκα-
τάληπτον, ἐκ δὲ τῆς Ἀρρήτου τρίτῳ καὶ ἑβδόμῳ
τόπῳ Ἀνονόμαστον ¹⁹, ἐκ δὲ τῆς Ἀοράτου Ἀγέννη-
τον, πλήρωμα τῆς πρώτης οὐδοάδος. Ταύτας βούλονται
εἶς δυνάμεις προὔπαρχειν τοῦ Βυθοῦ καὶ τῆς Σι-
γῆς ²⁰. Πολλὰ ²¹ δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ Βυθοῦ καὶ διά-
φοροι γινώμει. Οἱ μὲν ²² αὐτὸν ἄζυγον λέγουσι, μήτε
ἄρρηνά μήτε θῆλυον, ἄλλοι δὲ τὴν Σιγὴν θήλειαν αὐτῷ
συμπαρεῖναι ²³ καὶ εἶναι ταύτην πρώτην συζυγίαν.
Οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον ²⁴ δύο συζύγους αὐτὸν
ἔχειν λέγουσιν, ἅς καὶ διαθέσεις καλοῦσιν, Ἐννοίαν
καὶ Θελησίν· πρῶτον ²⁵ γὰρ ἐνενοήθη τι προβαλεῖν,
ὡς φασιν, ἔπειτα ἠθέλησε. Διὸ καὶ τῶν δύο τούτων
διαθέσεων καὶ δυνάμεων ²⁶ [p. 199. 200.] τῆς τε Ἐν-
νοίας καὶ τῆς Θελησεως, ὡσπερ συγκαρθεῖσῶν ²⁷
εἰς ἀλλήλας ἢ προβολῆ τοῦ τε Μονογενοῦς καὶ τῆς
Ἀληθείας κατὰ συζυγίαν ἐγένετο, οὐστὶνας ²⁸ τύ-
που; καὶ εἰκόνας τῶν δύο διαθέσεων τοῦ Πατρὸς διελ-
θεῖν ²⁹ ἐκ τῶν ἀοράτων ὁρατάς, τοῦ μὲν Θελήματος
τὸν Νοῦν, τῆς δὲ Ἐννοίας τὴν Ἀλήθειαν καὶ | διὰ
τοῦτο τοῦ ἐπιγεννητοῦ Θελήματος ὁ ἄρρην εἰκῶν ³⁰,
τῆς δὲ ἀγεννήτου Ἐννοίας ὁ θῆλυς, ἐπεὶ ³¹ τὸ Θελημα

et primigeniam ogdoadem his nominibus appella-
verunt: primum Proarcham, deinde Anennoetum,
tertiam Arrhetum, et quartam Ahoratum. Et ex pri-
ma quidem Proarcha emissam esse primo et quin-
to loco Archam, ex Anennoeto autem secundo et
sexto loco Acataleptum, ex Arrheto autem tertio
et septimo loco Anonomastum, ex Ahorato autem
Agennetum, complementum primæ ogdoadis. Has
volunt potestates existere ante Bythum et Sigen.
Mullæ autem de ipso Bytho et diversæ sententiæ.
Alii enim eum injugum dicunt, neque masculum
neque femininum, alii autem Sigen femineam cum
ipso adesse et esse hanc primam conjugationem.
Ptolemæus autem et qui sunt ab eo duas conjuges
eum habere dicunt, quas et dispositiones vocant,
Cogitationem et Voluntatem; primum enim cogita-
vit aliquid projicere, ut aiunt, deinde voluit. Quapro-
pter et his duabus **296-297** dispositionibus et po-
testatibus, et Cogitatione et Voluntate, tanquam com-
mistis inter se emissio et Monogenis et Veritatis
secundum conjugationem facta est, quos quidem
typos et imagines duarum illarum dispositionum
Patris provenisse ex invisibilibus visibiles, et ex
Voluntate quidem Nun, ex Cogitatione autem Ver-
ritatem. Et ob hoc adventitiæ Voluntatis masculus
est imago, non-natæ autem Cogitationis femininus,

γονον οὐδοάδα τούτοις τοῖς δνόμασι κεκλήκασι· πρῶ-
τον Προαρχήν, ἔπειτα Ἀνενοήτον, τὴν δὲ τρίτην
Ἀρρήτον, καὶ τὴν τετάρτην Ἀόρατον. Καὶ ἐκ μὲν
τῆς πρώτης Προαρχῆς προβεβληθῆναι πρώτῳ καὶ
πέμπτῳ Ἀρχήν, ἐκ δὲ [τῆς Ἀρχῆς] τῆς Ἀνενοή-
του δευτέρῳ καὶ ἕκτῳ τόπῳ Ἀκατάληπτον, ἐκ δὲ τῆς
Ἀρρήτου τρίτῳ καὶ ἑβδόμῳ τόπῳ Ἀνονόμαστον, ἐκ
δὲ τῆς Ἀοράτου Ἀγέννητον, πλήρωμα τῆς πρώτης
οὐδοάδος. Ταύτας βούλονται εἶς δυνάμεις προὔπαρ-
χειν τοῦ Βυθοῦ καὶ τῆς Σιγῆς. . . . καὶ γὰρ περὶ αὐ-
τοῦ τοῦ Βυθοῦ πολλὰ καὶ διάφοροι γινώμει παρ' αὐ-
τοῖς. Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἄζυγον λέγουσι, μήτε ἄρρηνά,
μήτε θήλειαν, μήτε διωκ ὄντα τι, ἄλλοι δὲ ἄρρηνό-
θηλυον αὐτὸν λέγουσιν εἶναι, ἐρμαφροδίτου φύσιν
αὐτῷ περιάπτοντας· Σιγὴν δὲ πάλιν ἄλλοι συνευέντι
αὐτῷ προσάπτουσιν, ἵνα γένηται πρώτη συζυγία. . .
Hær. 33, 4. . . Δύο γὰρ οὗτος (sc. ὁ Πτολεμαῖος)
συζύγους τῷ θεῷ τῷ παρ' αὐτοῖς Βυθῷ καλουμένῳ
ἐπινοήσῃ τε καὶ ἐπινοήσῃ. Ταύτας δὲ καὶ δια-
θέσεις (διάθεσιν coul. reg.) ἐκάλεσαν, Ἐννοίαν τε
καὶ Θελημά· καὶ τὴν μὲν Ἐννοίαν ἀεὶ συνυπάρ-
ξασαν ἐν αὐτῷ, ἐννοουμένην ἀεὶ τὸ τί προβαλέ-
σθαι, τὸ δὲ Θελημα ἐν αὐτῷ ἐπιγιγνώμενον· πρῶτον
γὰρ ἐνενοήθη προβαλεῖν, εἶτα, φησὶν, ἠθέλησε. Διὸ
καὶ τῶν δύο διαθέσεων τούτων ἢ καὶ δυνάμεων, δυ-
νάμεις γὰρ αὐτάς πάλιν καλεῖ, τῆς Ἐννοίας καὶ τῆς
Θελησεως; ὥστε (ὡς γε?) συγκαρθεῖσῶν εἰς ἀλλήλας
τῇ προβολῇ τοῦ Μονογενοῦς καὶ τῆς Ἀληθείας κατὰ
συζυγίαν ἐγένετο, οὐστὶνας τύπους καὶ εἰκόνας τῶν
δύο διαθέσεων τοῦ Πατρὸς προελθεῖν τῶν ἀοράτων
ὁρατάς, τοῦ μὲν Θελήματος τὴν Ἀλήθειαν, τῆς δὲ
Ἐννοίας τὸν Νοῦν, καὶ διὰ τούτου τοῦ Θελήματος ὁ μὲν ἄρρην εἰκῶν τῆς ἀγεννήτου Ἐννοίας γέγονεν, ὁ

gonon octonationem his nominibus nominaverunt:
primum Proarchen, deinde Anennoeton, tertiam
autem Arrheton et quartam Aoraton. Et de prima
quidem Proarche emissam esse primo et quinto
loco Archem, ex Anennoeto secundo et sexto loco
Acatalepton, et de Arrheto tertio et septimo loco
Anonomaston, et de Aorato autem quarto et octavo
loco Agenneton. Pleroma hoc primæ ogdoadis. Has
volunt virtutes fuisse ante Bython et Sigen. . . .
Et enim de ipso Bytho variæ sunt sententiæ apud
eos. Quidam enim sine conjugatione dicunt eum,
neque masculum neque feminam neque omnino
aliquid esse, alii autem et masculum et feminam
eum dicentes esse herinaphroditii genesis ei do-
nant; Sigen autem rursus alii conjugem ei ad-
dunt, ut fiat prima conjugatio.

Cap. 12, 4. Hi vero qui sunt circa Ptolemæum
scientiores duas conjuges habere eum Bython di-
cunt, quas et dispositiones vocant, Ennoeam et
Thelesin. Primo enim mente concepit quidquam
emittere, sicut dicunt, post deinde voluit. Qua-
propter duobus his affectibus et virtutibus, id est,
Ennoeas et Thelesios velut commistis in iavicum,
emissio Monogenis et Aletheiæ secundum conjuga-
tionem facta est, quos typos et imagines duorum
affectuum Patris egressas esse, invisibilibus visibiles,
Thelematis quidem Nun, Ennoeas autem Aletheian,
et propter hoc adventitiæ Voluntatis masculus est
imago, innatæ vero Ennoeas femininus, quoniam
ὁρατάς, τοῦ μὲν Θελήματος τὴν Ἀλήθειαν, τῆς δὲ
ἀγεννήτου Ἐννοίας γέγονεν, ὁ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ Uncinis inclusa ex Irenæo supplevimus. ¹⁸ τόπῳ om. C. ¹⁹ ἀνονόμαστον C, M. ²⁰ σιγῆς γῆς C, M.
²¹ Πολλὰ — γινώμει. Ἄλλοι δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ ἀδιαφόρως κινδύμενοι C, M. qui susp. διαφόρως μνοῦ-
μνοι. ²² Post μὲν ex Irenæo fort. inserendum γὰρ. Cf. etiam Tert. l. i. c. 24. ²³ σύν παρῖναι C. ²⁴ Cf.
Tert. l. i. c. 33. ²⁵ Πρῶτος C. ²⁶ διαθέσεως καὶ δυνάμεως C. ²⁷ ὡσπερ συγκαρθεῖσῶν. ὡς περικαρθεῖς C,
ὡσπερ κρθεῖσῶν M. ²⁸ οὐ; τινας. ὡς; τινας C, M. ²⁹ διελθεῖν. προελθεῖν? ³⁰ ὁ ἄρρην εἰκῶν. ὁ ἄρρηνικός
C, M. ³¹ ἐπεὶ. ἐπὶ C, M.

quoniam Voluntas tanquam potestas exstitit Cogitationis. Cogitabat enim Cogitatio semper emissionem, neque tamen ipsa poterat emittere per sese, sed cogitabat; postquam autem Voluntatis potestas advenit, tunc quod cogitabat emisit.

39. Alius autem eorum magister Marcus, magicæ peritus, partim per præstigias peragens, partim autem etiam per dæmones decepit multos. Hic dicebat esse in se summam virtutem ab invisibilibus et innominatis locis redundantem. Et sæpe poculum sumens tanquam consecrans, et longius producens sermonem invocationis effecit, ut mistura purpurea appareret et aliquando rubra, ut opinarentur ii, qui decipiebantur, 298-299 gratiam quamdam descendere et sanguinolentam potestatem præbere potui. Vaser autem ille tum quidem multos decepit, nunc autem convictus desinet. Medicamentum enim, quod talem quemdam potestatem colore præbere, clam immittens in misturam, multum nugans expectabat, ut affectum humido liquesceret et admistum inficeret potum. Medicamenta autem quæ hoc efficere possunt, in eo libro, qui est contra magos, prædiximus, ubi exposuimus, quomodo multos decipientes seducant, quibus si cordi erit accuratius ad ea, quæ dicta sunt, animum advertere, cognoscent Marci fraudes.

40. Qui et poculum minus miscens dabat mulierculæ ad consecrandum, ipse assistens et alterum manu tenens illo majus idque vacuum, et postquam consecravit mulier decepta, sumens infundebat in majus et identidem transfundens alterum in alterum addebat hæc verba: *Illa, quæ est ante omnia, incomprehensibilis et ineffabilis gratia impleat tuum intus hominem et augeat in te intelligentiam sui, inspargens granum sinapis in bonam terram.* Et talia quædam affatus atque obstupesciens et deceptam illam et qui adsunt tanquam miraculorum effector habebatur, cum majus poculum ex minore impletur, ut vel superfunderetur abundans. Atque hujus quoque artem in eo libro, quem prædiximus, exposuimus, ubi demonstravimus plurima medicamenta posse augmentum præbere, cum in illum modum admista sint humoribus, maxime vino temperato. Quorum unum ali-quod medicamentum in vacuo poculo clanculum

Voluntas velut virtus facta est Ennoææ. Cogitabat enim Ennoæa semper emissionem, non tamen emittere ipsa per semetipsam poterat quæ cogitabat; cum autem Voluntatis virtus advenit, tunc quod cogitabat emisit.

VARIE LECTIONES.

²² Ἐνενοείτο. Ἐννοείν C, M. ²³ ἐπεγένετο supplevimus ex Irenæo. ²⁴ ἔ add. M. ²⁵ Cf. Iren. C. hæc. 1, 13, p. 59 sqq. ed. Massuet. ²⁶ ἐνεργῶν Christ. Petersen, δώρων C, M. ²⁷ ἀκατανομάστων C. ²⁸ λαθρέως C. ²⁹ μεταβαλὼν C. ³⁰ ἐπιχωρίση C. ³¹ μικρότερον. παρ' ἑτέρου C, M. ³² Hæc hisdem verbis apud Iren. c. hæc. 1, 13, 2. p. 61. ³³ ἡ ἀνεπνόητος. ἀνεπνόητος C, M. Cf. Iren. ³⁴ ὁμοίως ἔν. ὁμοίως. ³⁵ Fort. ἐμπροσθεν ἐπιχρίσας καὶ. M. ³⁶ Fort. τοῦ ἑτέρου ὀλίγον. M, τοῦ μικροτέρου?

ὡς περ δύναιμις ἐγένετο τῆς Ἐννοίας. Ἐνενοείτο ²² μὲν γὰρ αἰὲ ἡ Ἐννοια τὴν προβολὴν, οὐ μέντοι γὰρ προβάλλειν αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἠδύνατο, ἀλλὰ ἐνενοείτο, ὅτε δὲ ἡ τοῦ Θελήματος δύναμις [ἐπεγένετο] ²³, τότε [δ] ²⁴ ἐνενοείτο προβάλλει.

λθ'. Ἄλλος δὲ τις ²⁵ διδάσκαλος αὐτῶν Μάρκος, μαγικῆς ἐμπειρος ἃ μὲν διὰ κυβείας ἐνεργῶν ²⁶, ἃ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων ἠπάτα πολλοὺς. Οὗτος ἐλεγεν ἐν αὐτῷ τὴν μεγίστην ἀπὸ τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατανομάστων ²⁷ τόπων εἶναι δύναμιν. Καὶ δὴ πολλάκις λαμβάνων ποτήριον ὡς εὐχαριστῶν, καὶ ἐπὶ πλείων ἐκτείνων τὸν λόγον τῆς ἐπικλήσεως πορφύρεον τὸ κέραςμα ἐποίει [p. 200. 201.] φαίνεσθαι καὶ ποτε ἐρυθρὸν, ὡς δοκεῖν τοὺς ἀπατωμένους χάριν τινὰ κατεῖναι καὶ αἱματώδη δύναμιν παρέχειν τῷ πόμπτει. Ὁ δὲ πανοῦργος τότε μὲν πολλοὺς ἐλαθε, νυνὶ δὲ ἐλεγχόμενος παύσεται· φάρμακον γὰρ τι τοιαύτην δυνάμενον χρῶαν παρασχεῖν λαθραίως ²⁸ ἐνίων τῷ κέραςματι ἐπιπολὴ φλυαρῶν ἀνέμενεν, ὅπως τῆς ὑγρότητος μεταλαθῶν ²⁹ λυθῆ καὶ ἀναμιγρῶν ἐπιχωρίση ³⁰ τὸ πόμα. Τὰ δὲ δυνάμενα τοῦτο παρασχεῖν φάρμακα ἐν τῇ κατὰ μάγων βίβλῳ προείπομεν ἐκθέμενοι, ὡς πολλοὺς πλανῶντες ἀφανίζουσιν, οἳ εἰ φίλον περιεργότερον τῷ εἰρημένῳ προσεπιχεῖν, εἴσονται τὴν Μάρκου πλάνην.

μ. Ὅς καὶ ποτήριον μικρότερον ³¹ κινῶν ἐδίδοι γυναίκῃ εὐχαριστεῖν, αὐτὸς παρεστῶς καὶ ἕτερον κρατῶν ἐκείνου μείζον κενόν, καὶ εὐχαριστησάτης τῆς ἀπατωμένης δεξιά | μενος ἐπέχει εἰς τὸν μείζω, καὶ πολλάκις ἀντεπιχέων ἕτερον εἰς ἕτερον ἐπέλεγεν οὕτως· Ἡ πρὸ τῶν ὀλων ³², [ἡ] ἀνεπνόητος ³³ καὶ ἀόρητος χάρις πληρῶσαι σου τὸν ἔσω ἀνθρώπον καὶ πληθύναι ἐν σοὶ τὴν γνῶσιν αὐτῆς, ἐγκατασπίρουσα τὸν κόκκον τοῦ σινάπεως εἰς τὴν ἀγροθὴν γῆν. Καὶ τοιαῦτά τινα ἐπειπὼν καὶ ἐκοτήσα; τὴν τε ἀπατωμένην καὶ τοὺς παρόντας ὡς θαυμάστοποιὸς ἐνομιζέτα, τοῦ μείζονος ποτηρίου πληροῦμένου ἐκ τοῦ μικροτέρου ὡς καὶ ὑπερχεῖσθαι πλεονάζον. Καὶ τούτου δὲ τὴν τέχνην ὁμοίως ἐν ³⁴ τῇ προειρημένῃ βίβλῳ ἐξεθέμεθα δεῖξαντες πλείστα φάρμακα δυνάμενα ἀβήσιν παρασχεῖν ἐπιμιγνέτα οὕτως· ὑγραῖς οὐσίαις, μάλιστα οἴνῳ κεκερασμένῳ, ὧν ἔν τι φάρμακον ἐν τῷ κενῷ ποτηρίῳ κρύβδην ἔ...ος..... χρισ... ³⁵ ὡς μὴδὲν ἔχον δεῖξας, ἐπιχέων ἐκ τ..... ³⁶

δὲ θῆλος τοῦ Θελήματος. Τὸ Θελημα τοίνυν δύναιμις ἐγένετο τῆς Ἐννοίας. Ἐνενοεί μὲν γὰρ ἡ Ἐννοια τὴν προβολὴν, οὐ μέντοι προβαλεῖν αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἠδύνατο ἃ ἐνενοεί, ὅτε δὲ ἡ τοῦ Θελήματος δύναμις ἐπεγένετο, τότε ἡ ἐνενοεί προέβαλε.

καὶ ἐπαναχέων, ἀναλυομένου ⁴⁷ τοῦ φαρμάκου ὑπὸ A
 τῆς τοῦ ὕγρου μίξεως, ὄντος; φυσώδους, πλεονασμὸς
 τοῦ κεράσματος; ἐγένετο καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἠύξανεν,
 ἕς ὅσον ἐπαναχυνόμενον ἐκινεῖτο, τοιαύτης οὐσης
 τῆς τοῦ φαρμάκου φύσεως· ὃ εἰ ἀπόθοιτό ⁴⁸ τις πλη-
 ρωθὲν, μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ κατὰ φύσιν μίτρον πάλιν
 τραπήσεται, τῆς τοῦ φαρμάκου δυνάμει· σθεσθείσης
 τῆ τοῦ ὕγρου πρᾶμονῃ. Διὸ μετὰ σπουδῆς τοῖς πα-
 ροῦσι προσεδίδου πίνειν, οἱ δὲ ὡς θεῖον τι καὶ θεῖον
 μεμελετημένον φρίσσοντες ἅμα καὶ σπεύδοντες ἐπι-
 νον.

[p. 201-203.] μα'. Τοιαῦτα δὲ καὶ ἕτερα ἐπεχειρεῖ,
 ὁ πλάνος ποιεῖν διὸ ὑπὸ τῶν ἀπατωμένων ἐδοξάζετο,
 καὶ ποτὲ ⁴⁹ αὐτὸς ἐνομιζέτο προφητεύειν, ποτὲ δὲ
 καὶ ἑτέρους ἐποίει, ὅτε μὲν καὶ διὰ δαιμόνων ταῦτα
 ἐνεργῶν, ὅτε δὲ καὶ ἑυθεύων, | ὡς προεῖπομεν. B
 Πολλοὺς ⁵⁰ τοῖνον ἐξαφανίσας, καὶ πολλοὺς τοιοῦτους
 μαθητὰς αὐτοῦ γενομένους προσεδίδοσεν εὐκόλους
 μὲν εἶναι διδάξας πρὸς τὸ ἀμαρτάνειν, ἀκινδύνους
 δὲ διὰ τὸ εἶναι ⁵¹ τῆς τελείας δυνάμει· καὶ μετέχειν
 τῆς ἀνενοήτου ἐξουσίας· οἷς καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα
 ἕτερον ἐπαγγέλλονται, ὃ καλοῦσιν ἀπολύτρωσιν,
 καὶ ἐν τούτῳ ἀναταρέποντες κακῶς τοὺς αὐτοῖς πα-
 ραμένοντας ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἀπολυτρώσεως, ὡς ⁵² δυ-
 ναμένους μετὰ τὸ ἅπαξ βαπτισθέντας πάλιν ⁵³ τυ-
 χεῖν ἀφέσεως, διὰ τοῦ ⁵⁴ τοιοῦτου πανουργήματος
 συνέχειν δοκοῦσι τοὺς ἀκρατὰς, οὓς ἐπὶ νομίωσι
 δεδοκιμάσθαι καὶ δύνασθαι φυλάσσειν αὐτοῖς τὰ πι-
 στὰ, τότε ἐπὶ τοῦτο ἀγοῦσι μὴδὲ τούτῳ μόνῳ ἀρκού-
 μενοι, ἀλλὰ καὶ ἕτερον τι ἐπαγγελλόμενοι ⁵⁵ πρὸς τὸ
 συγκρατεῖν αὐτοὺς ἢ ἐλπίδι, ὅπως ἀχώριστοι ὦσι. C
 Λέγουσι γάρ τι φωνῇ ἀρρήτῃ, ἐπιτιθέντες χεῖρα τῇ
 τῆν ἀπολύτρωσιν λαθόντι, ὃ φάσκουσιν ἐξεπεῖν εὐ-
 κόλως μὴ δύνασθαι, εἰ μὴ τις εἴη ὑπερδόκιμος, ἢ
 ὅτε τελευτᾷ πρὸς τὸ οὓς ἐλθὼν λέγει ὁ ἐπίσκοπος.
 Καὶ τοῦτο δὲ πανουργημάτων πρὸς τὸ ἀεὶ παραμένειν
 τοὺς μαθητὰς τῷ ἐπισκόπῳ, γλιγομένους μαθεῖν τὸ
 τί ποτε εἴη τοῦτο ἐπ' ἐσχάτων λεγόμενον, δι' οὗ
 [τῶν] ⁵⁶ τελείων ἔσται ὁ μανθάνων· ἃ τούτου χάριν
 ἐσιώπησα, μὴ ποτὲ τις κακοθηζέσθαι ⁵⁷ με αὐτοὺς
 νομίωσι, καὶ γὰρ οὐ τοῦτο ἡμῖν πρόκειται, ἀλλ' ἢ τὸ
 δεῖξαι, ὅθεν τὰς ἀφορμὰς λαθόντες αὐτοῖς τὰ δόξαντα
 ἐνεστήσαντο ⁵⁸.

λβ'. Καὶ γὰρ καὶ ὁ μακάριος πρεσβύτερος Εἰρη-
 ναῖος παρρησιαίτερον τῷ ἐλέγχῳ προσενεχθεὶς τὰ D
 τοιαῦτα λούσματα καὶ ἀπολυτρώσεις ἐξέθετο ⁵⁹, ἀδρο-
 μερέστερον εἰπὼν ἃ πράσσουσιν, οἷς ἐντυχόντες ⁶⁰
 τινὲς αὐτῶν ἤρην | ται οὕτως παρελιθῆναι, ἀεὶ
 ἀρνεῖσθαι μανθάνοντες. Διὸ φρονεῖς ἡμῖν γεγένηται
 ἀκριθέστερον ἐπιζητῆσαι καὶ ἀνευρεῖν λεπτομερῶς,
 ἃ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ λουτρῷ παραδίδασαι, τὸ τοιοῦτο

postquam sublevit, idque tanquam nihil insit mon-
 stravit, et affudit ex minore et rursus affudit, re-
 soluto per misturam humidi medicamento utpote
 flutuoso : abundavit mistura et in tantum crevit,
 in quantum id quod affusum est movebatur, quo-
 niam ista est medicamenti natura. Quod si quis
 seponat, non multo post in naturalem mensuram
 rursus abibat, medicamenti vi exstincta humidi re-
 mansione. Ideo properanter iis qui aderant præbe-
 bat potum, illi autem tanquam divinum quiddam et
 Deo meditatam horrentes simul et aventes bibebant.

300-301 41. Talia vero et alia conabatur
 præstigiator ille facere, quapropter in eorum quos
 decepit admiratione erat, et aliquando ipse crede-
 batur vaticinari, aliquando autem et alios insti-
 tuebat, cum tum per dæmones hæc peragebat,
 tum vero et præstigiis, ut prædiximus. Multos
 igitur, quos deceperat, multosque qui tales discipuli
 ejus exstiterunt, promovebat pronos esse ad pec-
 candum edocens, immunes autem periculi, quia
 profiterentur perfectam virtutem et participes es-
 sent incomprehensibilis potestatis. Quibus etiam
 post baptismum alterum pollicentur, quam vocant
 redemptionem, et in hoc male corrumpentes eos, qui
 apud se remanserunt spe redemptionis, tanquam
 qui semel baptizati in peccatum relapsi denuo pos-
 sint absolvi : tali fraude attingere videntur audi-
 tores suos, quos ubi arbitrantur probatos esse
 posseque ipsis arcana sua custodire, tum eo ad-
 ducunt, et ne in eo quidem acquiescentes, sed etiam
 aliud quiddam pollicentes ad illos spe mulcendos,
 ut in perpetuum vinciantur. Loquuntur enim ali-
 quid voce arcana manu imposita ei qui redemptio-
 nem accepit, quod aiunt se facile eloqui non posse,
 nisi si quis sit maximopere probatus, aut quando
 moriatur, in aurem insusurret episcopus. Et hæc
 vero fraus eo spectat, ut perpetuo remaneant di-
 scipuli apud episcopum, aventes discere, quid tan-
 dem sit illud quod in extremo prodatur, quo per-
 cepto in ordinem perfectorum evehatur discipulus.
 Quæ eam ob causam tramisi, ne quis me illis ob-
 trectare arbitretur; etenim non hoc nobis propo-
 situm est, præterquam ostendere, unde profecti
 placita sua condiderint.

42. Etenim et beatus presbyter Irenæus liberius
 D cœarguere illos aggressus tales lavationes et re-
 demptiones exposuit, magis strictim elocutus quæ
 patrant, quibus cum incidissent nonnulli eorum,
 inflicti sunt ita esse recepisse, quippe qui semper
 doceantur inflicti. Quamobrem nobis oborta est
 cura accuratius investigandi et indagandi singu-
 latim, quæ et in primo lavacro tradunt, quod ita

VARIE LECTIONES.

⁴⁷ ἀναλυομένου Roperus, ἀναδυομένου C, M. ⁴⁸ ἀπόθοιτο C. ⁴⁹ ποτέ, ποτὲ μὲν M. ⁵⁰ Πολλὰς C. ⁵¹ τὸ
 κυρίως εἶναι susp. Roperus. ⁵² ἀπολυτρώσεως, ὡς Roperus, ἀπολυτρώσεως C, M. ⁵³ Fort. βαπτισθέν-
 τας πεισὶν πάλιν, M. ⁵⁴ διὰ τοῦ Roperus, καὶ διὰ τοῦ C, M. ⁵⁵ ἐπαγγελλόμενοι C. ⁵⁶ τῶν add. M. ⁵⁷ κα-
 κοθηζέσθαι C. ⁵⁸ συνεστήσαντο susp. Roperus. ⁵⁹ Iren. c. her. 1, 21. ⁶⁰ οἷς ἐντυχόντες, οἱ ἐντυχόντες
 C, M. qui εἰ καὶ post ἐντ. inserendum censet.

appellant, et in altero, quod redemptionem vocant. Sed ne secretum quidem eorum nos fugit. Hæc autem concessa sunt Valentino ejusque asseclis. **302-303** Marcus autem imitatus præceptorem et ipse confugit visionem, arbitratus se hoc modo celebratum iri. Etenim Valentino ait sese vidisse infantem recens natum, quem explorans inquit quisnam sit, is autem respondit affirmavitque sese Logum esse; deinde addens tragicam quamdam fabulam ex hac constare vult quam instituit hæresiu. Cui similia conatus Marcus ait ad sese venisse Tradem habitu muliebri (quandoquidem, inquit, virile ejus mundus ferre non potuit), et ostendisse sese quæ esset, et universorum ortum, quem nemini unquam neque deorum neque hominum revelasset, huic soli enarravisse, his verbis usam: Cum principio Pater [cujus pater nemo est], incomprehensibilis ille et insubstantialis, qui neque masculinum neque feminineum est, vellet ineffabile suum fieri effabile et invisibile figurari, aperuit os et protulit sermonem similem sui, qui prope asstitit et monstravit ei quid esset, idemque invisibilis illius figura apparuit. Elocutio autem nominis talis quædam exstitit; locutus est vocem primam nominis ejus, quæ quidem erat ἀρχή, et erat syllaba ejus elementorum quatuor, deinde adjunxit secundam, eaque erat et ipsa quatuor litterarum, **304-305** deinceps locutus est tertiam, quæ quidem erat elementorum decem, quartamque elocutus est, eaque erat et ipsa duodecim elementorum. Erat igitur totius nominis elocutio elementorum triginta, syllabarum autem quatuor. Unumquodque autem elementorum suas litteras et suam speciem et suum

Iren. C. hæc., I, 14, 1.... Illam quæ est a summis et ab invisibilibus et innominabilibus locis quaternationem descendisse figura muliebri ad eum, quoniam, inquit, ejus masculinum mundus ferre non poterat) et ostendisse quoque semetipsam quæ esset, et universorum genesis, quam nemini unquam neque deorum neque hominum revelavit, huic soli enarrasse ita dicentem: Quando primum Pater, cujus pater nemo est, qui est inexcogitabilis et insubstantivus, qui neque masculus neque femina est, voluit suum inenarrabile narrabile fieri, et quod invisibile sibi est formari, aperuit os et protulit Verbum simile sibi, quod assistens ostendit ei quod erat ipse, cum invisibilis forma apparuisset. Enuntiatio autem nominis facta est talis: Locutus est verbum primum nominis ejus: fuit ἀρχή, et syllaba ejus litterarum quatuor, conjunxit et secundam, et fuit hæc litterarum quatuor; post locutus est et tertiam, et fuit hæc litterarum X, et eam quæ est post hæc locutus est, et fuit ipsa litterarum XII. Facta est ergo enuntiatio universi nominis litterarum XXX, syllabarum autem quatuor; unumquodque autem elementorum suas litteras et suam characterem et suam enuntiationem etfigurationes et imagines ha-

καλοῦντες, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ, ὃ ἀπολύτρωσιν καλοῦσιν. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ ἀρρήτῳ αὐτῶν ἔλαθεν ἡμᾶς. Ταῦτα δὲ συγκεχωρηθῶ Ὀυαλεντίνῳ καὶ τῇ αὐτοῦ [p. 203. 204.] σχολῇ. Ὁ δὲ Μάρκος μιμούμενος τὸν διδάσκαλον καὶ αὐτὸς ἀναπλάσσει ὄραμα, νομίζων οὕτως δοξασθῆσεσθαι. Καὶ γὰρ Ουαλεντίνος φάσκει ἑαυτὸν ἑωρακίαναι παῖδα νήπιον ἀρτιγέννητον⁶¹, οὐ πυθόμενος ἐπιζητεῖ τίς ἂν εἴη⁶², ὃ δὲ ἀπεκρίνατο λέγων, ἑαυτὸν⁶³ εἶναι τὸν λόγον· ἔπειτα προσθεὶς τραγικὸν τινα⁶⁴ μῦθον ἐκ τούτου συνιστῆν βούλεται τὴν ἐπιχειρημένην αὐτῷ αἵρσιν. Τούτῳ⁶⁵ τὰ ὅμοια τοιμῶν ὁ Μάρκος λέγει ἐληλυθῆναι πρὸς αὐτὸν σχήματι γυναικείῳ τὴν τετράδα, ἐπειδὴ, φησὶ, τὸ ἀρρῆτον αὐτῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἠδύνατο, καὶ μὲνύσαι αὐτὴν ἥτις ἦν, καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, ἣν οὐδὲν πώποτε οὕτε θεῶν οὕτε ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, τούτῳ μόνῳ διηγήσασθαι οὕτως εἰπούσαν⁶⁶. Ὅτε τὸ πρῶτον ὁ Πατὴρ αὐτοῦ⁶⁷ ὁ ἀνευνόητος⁶⁸ καὶ ἀνούσιος, ὁ μήτε ἀρρῆν μήτε θῆλυ, ἠθέλησεν αὐτοῦ τὸ ἀρρῆτον ῥητὸν γενέσθαι καὶ τὸ ἀόρατον μορφωθῆναι, ἦνοιξε τὸ στόμα καὶ προήκατο λόγον ὅμοιον αὐτῷ, ὃς παραστάς ἐπέδειξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου | μορφῆ⁶⁹ φανεῖς. Ἡ δὲ ἐκφώνησις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον τὸν πρῶτον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἥτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλλαβὴ αὐτοῦ στοιχείων τεσσάρων, ἔπειτα συνήψε τὴν δευτέραν, καὶ ἦν [p. 204. 205.] καὶ αὕτη στοιχείων τεσσάρων, ἐξῆς ἐλάλησε⁷⁰ τὴν τρίτην, ἥτις ἦν στοιχείων⁷¹ δέκα, καὶ τὴν τετάρτην ἐλάλησε, καὶ ἦν καὶ αὕτη στοιχείων δώδεκα. Ἐγένετο οὖν τοῦ ὀνόματος ὅλου ἡ ἐκφώνησις στοιχείων [μὲν]⁷² τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων· ἕκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἴδια γράμματα καὶ ἴδιον χαρακτήρα καὶ ἴδιαν ἐκφώνησιν καὶ

Epiphani., hæc. 34, 8. αὐτὴν τὴν πανυπερέτατην ἀπὸ τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατονομάστων τούτων τετράδα κατελευθῆναι σχήματι γυναικείῳ πρὸς αὐτὸν, ἐπειδὴ, φησὶ, τὸ ἀρρῆτον αὐτῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἠδύνατο, καὶ μὲνύσαι αὐτὴ τίς ἦν, καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, ἣν οὐδὲν πώποτε οὐδὲ θεῶν οὐδὲ ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, τούτῳ μωντάτῳ διηγήσασθαι οὕτως εἰπούσαν· Ὅτε τὸ πρῶτον ὁ Πατὴρ ὄδινεν ὁ ἀνευνόητος καὶ ἀνούσιος, ὁ μήτε ἀρρῆν μήτε θῆλυ, ἠθέλησεν αὐτοῦ τὸ ἀρρῆτον γεννηθῆναι καὶ τὸ ἀόρατον μορφωθῆναι, ἦνοιξε τὸ στόμα καὶ προήκατο λόγον ὅμοιον αὐτῷ, ὃς παραστάς ἐπέδειξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου μορφῆ φανεῖς. Ἡ δὲ ἐκφώνησις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον τὸν πρῶτον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἥτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλλαβὴ αὐτοῦ στοιχείων τεσσάρων, ἐπισυνήψε τὴν δευτέραν, καὶ ἦν καὶ αὕτη στοιχείων τεσσάρων, ἐξῆς ἐλάλησε τὴν τρίτην, καὶ ἦν καὶ αὕτη στοιχείων δέκα, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐλάλησε, καὶ ἦν καὶ αὕτη στοιχείων δεκάδου. Ἐγένετο οὖν ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὅλου ὀνόματος στοιχείων μὲν τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων· ἕκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἴδια γράμματα καὶ ἴδιον χαρακτήρα καὶ ἴδιαν ἐκφώνησιν καὶ σχήματα καὶ εἰκόνας ἔχειν,

VARIE LECTIONES.

⁶¹ ἀρτι γέννητον C. ⁶² εἴη, εἶναι C. ⁶³ ἑαυτῶν C. ⁶⁴ τινα, λέγων p. C. ⁶⁵ Quæ sequuntur Hippolytus ex Irenæo exscripsit, cujus ipsa verba versionemque veterem textui supposuimus. ⁶⁶ εἰπούσα C, M. ⁶⁷ αὐτοῦ, ὄδινεν Epiphanius. Sed Irenæi lat. textus vitium arguit, cum offert: *cujus pater nemo est*, hoc est: οὐ πατὴρ οὐδεὶς ἦν. ⁶⁸ ἀνευνόητος C. ⁶⁹ μορφῆ C. ⁷⁰ ἐξῆς ἐλάλησε. ἐξελάλησε C. ⁷¹ στοιχείαι C. ⁷² μὲν om. C.

σχήματα καὶ εἰκόνας ἔχειν, καὶ μηθὲν αὐτῶν εἶναι, ὁ δὲ τὴν ἐκείνου καθορᾶ μορφήν, οὐπερ αὐτὸς⁷³ στοιχεῖόν ἐστιν, οὐδὲ μὴν⁷⁴ τὴν τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἕκαστον ἐκφώνησιν γινώσκειν, ἀλλ' ὁ αὐτὸς ἐκφωνεῖ⁷⁵, ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα τὸ ὅλον⁷⁶ ἡγεῖσθαι ὀνομάζειν αὐτόν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν μέρος ὄντα τοῦ ὅλου τὸν ἴδιον ἔχον ὡς τὸ πᾶν ὀνομάζειν καὶ μὴ παύσασθαι⁷⁷ ἡγοῦντα, μέχρις ὅτου ἐπὶ τὸ ἕκαστον γράμμα τοῦ ἕκαστου στοιχείου μονογλωττήσαντα⁷⁸ κατατησῆσαι. Τότε δὲ [καὶ]⁷⁹ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὅλων ἐφη γενέσθαι, ὅταν τὰ πάντα καταλθόντα εἰς τὸ ἐν γράμμα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφώνησιν ἡχῆσῃ, | τῆς τε ἐκφωνήσεως⁸⁰ εἰκόνα τὸ Ἄμην ὄμου λεγόντων ἡμῶν ὑπέθετο εἶναι. Τοὺς δὲ [φθόγγους]⁸¹ ὑπάρχειν τοὺς [p. 205. 206.] μορφοῦντας τὸν ἀνοῦσιον καὶ ἀγέννητον⁸² αἰῶνα, καὶ εἶναι τούτους μορφάς, ἃς ὁ Κύριος ἀγγέλους εἴρηκε, τὰς διηλεκτικῶς βλέπουσας τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς⁸³.

μγ'. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ κοινὰ καὶ ῥητὰ⁸⁴ αἰῶνας καὶ λόγους καὶ ῥίζας καὶ σπέρματα καὶ πληρώματα καὶ καρποὺς ὀνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν⁸⁵ καὶ ἐκάστου ἴδια ἐν τῷ ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας ἐμπεριεχόμενα νοσεῖσθαι. Ἄνστοιχείων τοῦ⁸⁶ ἕκαστου στοιχείου τὸ ὕστερον [γράμμα]⁸⁷ φωνὴν προήκατο τὴν ἑαυτοῦ, οὐ ὁ ἦχος ἐξελθὼν [κατ'] εἰκόνα⁸⁸ τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἴδια ἐγέννησεν, ἐξ ὧν τὰ τε ἐνταῦθα διακεκομησῆσαι⁸⁹ φησι, καὶ τὰ πρὸ τούτων γεγενῆσθαι. Τὸ μέντοι γράμμα αὐτὸ, οὐ

sonum et figuras et imagines habere, neque ulium eorum esse, quod illius pervideat speciem, cujus ipse elocutionem esse, neque vero vicini sui quemque elocutionem nosse, sed, quod ipse eloquatur, tanquam universum elocutum totum arbitrari appellare eum. Unumquemque enim eorum, eum pars sit universi, suum sonum tanquam totum appellare, neo desinere sonantem, donec ad extremam litteram extremi elementi singularim eloquens deveniat. Tum autem et redintegrationem universorum dixit fieri, cum cuncta degressa in unam litteram unam eandemque elocutionem sonarent, elocutionisque imaginem Amen simul dicentibus nobis statui esse. Sonos autem esse eos, qui figurant 306-307 insubstantialem et non generatum æonem; et esse hos figuras, quas Dominus angelos dixit, quæ perpetuo cernant faciem Patris.

43. Nomina autem elementorum communia et effabilia æones et logos et radices et semina et pleromata et fructus appellavit, singula autem eorum et uniuscujusque propria in nomine Ecclesiæ una comprehensa intelligi. Quorum elementorum ultimi posterior littera vocem edidit suam, cujus sonus egressus ad instar elementorum elementa propria generavit, ex quibus et ea quæ hic sunt exornata esse ait, et generata quæ erant ante hæc. Ipsam quidem litteram, cujus sonus simul sequebatur so-

καὶ μηδὲν αὐτῶν εἶναι, ὁ δὲ τὴν ἐκείνου καθορᾶ μορφήν, οὐπερ αὐτὸς στοιχεῖόν ἐστιν, ἀλλὰ οὐδὲ γινώσκει αὐτόν, οὐδὲ μὴν τὴν τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἕκαστον ἐκφώνησιν πολιορκεῖ, ἀλλὰ ὁ αὐτὸς ἐκφωνεῖ, ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα τὸ ὅλον ἡγεῖσθαι ὀνομάζειν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν μέρος ὄν τοῦ ὅλου τὸν ἴδιον ἔχον ὡς τὸ πᾶν ὀνομάζειν καὶ μὴ παύσασθαι ἡγοῦντα, μέχρις ὅτου ἐπὶ τὸ ἕκαστον γράμμα τοῦ ἕκαστου στοιχείου μονογλωττήσαντος καταστησῆσαι. Τότε δὲ καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὅλων ἐφη γενέσθαι, ὅταν τὰ πάντα καταλθόντα εἰς τὸ ἐν γράμμα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφώνησιν ἡχῆσῃ, ἧς ἐκφωνήσεως εἰκόνα τὸ Ἄμην ὄμου λεγόντων ἡμῶν ὑπέθετο εἶναι. Τοὺς δὲ φθόγγους ὑπάρχειν τοὺς μορφοῦντας τὸν ἀνοῦσιον καὶ ἀγέννητον αἰῶνα, καὶ εἶναι τούτους μορφάς, ἃς ὁ Κύριος ἀγγέλους εἴρηκε, τὰς δὲ διηλεκτικῶς βλέπουσας τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ ῥητὰ καὶ κοινὰ αἰῶνας καὶ λόγους καὶ ῥίζας καὶ σπέρματα καὶ πληρώματα καὶ καρποὺς ὀνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν καὶ ἐκάστου ἴδια ἐν τῷ ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας ἐμπεριεχόμενα νοσεῖσθαι ἔφη, ὡς στοιχείου τὸ ὕστερον γράμμα φωνὴν προήκατο τὴν αὐτοῦ, οὐ ἦχος ἐξελθὼν κατ' εἰκόνα τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἴδια ἐγέννησεν, ἐξ ὧν τὰ τε ἐνταῦθα κατακεκομησῆσαι φησι καὶ τῶν πρὸ τούτων γεγενῆσθαι. Τὸ μέντοι γράμμα αὐτὸ τὸ [sic] ἦχος τῷ ἦχει, οὐ ὁ

bere, et nihil eorum esse, quod illius videat formam, quod ipsum super elementum est, sed nec cognoscere eum, sed ne quidem proximi ejus unum quodque enuntiationem scire, sed quod ipse enuntiat, ita omne quod enuntiat, illud quod est totum nominet. Unumquodque enim ipsorum, pars existens totius, suum sonum quasi omne nominare, et non cessare sonantia, quoad usque ad novissimam litteram novissimam elementi singulariter enuntiatia deveniant. Tunc autem et redintegrationem universorum dicit futuram, quando omnia devenientia in unam litteram unam et eandem consonationem sonant, cujus exclamationis imaginem esse Amen simul dicentibus nobis tradidit. Sonos autem eos esse, qui formant insubstantivum et ingenitum æona, et esse hos formas, quas Dominus angelos dixit, quæ sine intermissione vident faciem Patris.

2. Nomina autem elementorum communia et enarrabilia æonas et verba et radices et semina et plenitudines et fructus vocavit. Singula autem ipsorum et uniuscujusque propria in nomine Ecclesiæ contineri et intelligi ait. Quorum elementorum novissimam elementi ultima littera vocem emisit suam, cujus sonus exiens secundum imaginem elementorum elementa propria generavit, ex quibus et quæ sunt hic disposita dicit, et ea, quæ sunt ante hæc, generata. Ipsam quidem litteram, cujus sonus erat consequens

VARIÆ LECTIONES.

⁷³ οὐπερ αὐτὸς. οὐπερ αὐτὸς C, M. Cf. Iren. ⁷⁴ ἐστιν. οὐδὲ μὴν. ἐστι, τόνου δὲ μὴν C. ⁷⁵ ἀλλ' ὁ αὐτὸς ἐκφωνεῖ. ἄλλο μὴδὲ ἐκφωνεῖν C, ἀλλὰ μὴδὲ ἐκφωνεῖν M. Cf. Iren. ⁷⁶ τὸ ὅλον. ὅτι τὸ C, Cf. Iren. ⁷⁷ παύσας C. ⁷⁸ μονογλωττήσαντι C, M. Cf. Iren. lat. ⁷⁹ καὶ om. C, M. Cf. Iren. ⁸⁰ ἐκφώνησιν ἡχῆσῃ, τὴν τε ἐκφώνησιν ἡχῆσῃ (sic) C. ⁸¹ φθόγγους om. C. ⁸² ἀγέννητον C. ⁸³ Cf. Matth. xviii, 10, ⁸⁴ ῥητὰ, ῥήματα C, M. ⁸⁵ ὀνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν. τὸ καθ' ἑαυτῶν C. ⁸⁶ ἴδια. ἴδια C, M. ⁸⁷ νοσεῖσθαι. Ἄν στοιχείων τοῦ. νοσεῖσθαι τῶν στοιχείων. Τοῦ C, M. ⁸⁸ γράμμα om. C. ⁸⁹ κατ' εἰκόνα. ἰκανὰ C, εἰκόνας M. ⁹⁰ διακεκομησῆσαι C.

num deorsum, a syllaba ipsius receptam esse sursum dicit ad complementum universi, mansisse autem sonum inferne demissum tanquam foras projectum. Elementum autem ipsum, a quo littera cum pronuntiatione sua devenit deorsum, litterarum ait esse triginta, et unamquamque triginta illarum litterarum in sese habere alias litteras, per q as **308 309** nomen litteræ appellatur, rursus autem alias illas litteras per alias appellari litteras, et alias has per alias, ut in infinitum evadat multitudo singulatim litteris scriptis. In hunc autem modum apertius discat quispiam id quod dicimus: Delta elementum constat litteris quinque, Δ, Ε, Λ, Τ, Α, et hæ ipsæ litteræ aliis scribuntur litteris, et hæ aliæ rursus aliis. Si igitur universa substantia litteræ Delta in infinitum evadit, cum semper aliæ litteræ alias generent et sese excipiant invicem, quanto magis illius elementi esse majus mare litterarum? Et si una sola littera sic infinita, videte universi nominis profunditatem litterarum, ex quibus Propatorem Marci laboriositas, vel dicam prava sedulitas, vult constare. Quapropter Patrem, qui nosset se comprehendi non posse, dedisse elementis, quæ et æones vocat, unicuique illorum proprium sonum effari, quandoquidem unus non possit universum eloqui.

στοιχείοις, ἃ καὶ αἰῶνας καλεῖ, ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν ἕ. α. τὸ ὄλον ἐκφωνεῖν.

44. His autem expositis Tetractyn ei dixisse: Jam volo **310-311** ipsam tibi Veritatem ostend-

sonum deorsum, a syllaba sua sursum receptam dicit ad impletionem universi, remansisse autem deorsum sonum quasi foras projectum. Elementum autem ipsum, ex quo littera cum enuntiatione sua descendit deorsum, litterarum ait esse XXX, et unamquamque ex his XXX litteris in semetipsa habere alias litteras, per quas nomen litteræ nominatur, et rursus alias per alias nominari litteras, et alias per alias, ita ut in immensum decidat multitudo litterarum. Sic autem planius discas quod dicitur: Delta elementum litteras habet in se quinque, et ipsum Δ et Ε et Λ et Τ et Α, et hæ rursus litteræ per alias scribuntur litteras, et aliæ per alias. Si ergo universa substantia Deltæ in immensum decidit, aliis alias litteras generantibus et succedentibus alterutrum, quanto magis illius elementi majus esse pelagus litterarum? Et si una littera sic immensa est, vide totius nominis profundum litterarum, ex quibus Propator Marci Silentium constare docuit. Quapropter et Patrem scientem incapabile suum dedisse elementis, quæ et æonas vocat, unicuique eorum suam enuntiationem exclamare, eo quod non possit unum illud quod est totum enuntiare.

3. Hæc itaque exponentem ei quaternationem dixisse: Volo autem tibi et ipsam ostendere Veritatem αἰῶνας καλεῖ, ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐκφώνησιν ἐκβοᾶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἕνα τὸ ὄλον ἐκφωνεῖν. Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτῷ τὴν τετρακτὺν

Α ὁ ἦχος ἦν συνεπακολουθῶν τῷ ἦχῳ κάτω¹¹, ὑπὸ τῆς συλλαβῆς τῆς ἑαυτοῦ ἀνειληφθαι ἄνω λέγει εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ὄλου¹², μεμενηκέναι δὲ εἰς τὰ κάτω τὸν ἦχον, ὡσπερ ἔξω ῥιφέντα. Τὸ δὲ στοιχεῖον αὐτὸ, ἀφ' οὗ τὸ γράμμα σὺν τῇ¹³ ἐκφωνήσῃ τῇ ἑαυτοῦ κατῆλθε ἰκάτω, γραμμάτων φησὶν εἶναι τριάκοντα¹⁴ καὶ ἐν ἑκάστον τῶν τριάκοντα γραμμάτων ἐν [p. 206.] ἑαυτῷ ἔχειν ἕτερα γράμματα, δι' ὧν τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ὀνομάζεται καὶ μὴν πάλιν τὰ ἕτερα δι' ἄλλων ὀνομάζεσθαι γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων, ὡσπερ εἰς ἀπειρον ἐκπίπτειν τὸ πλῆθος, ἰδίᾳ τῶν γραμμάτων γραφέντων¹⁵. Οὕτως δ' ἂν σαφέστερον μάθοι τις τὸ λεγόμενον. Τὸ δέλτα στοιχεῖον γράμματα ἔχει¹⁶ ἐν ἑαυτῷ πέντε, τὸ δέλτα, καὶ τὸ εἴ¹⁷, καὶ τὸ λάμβδα¹⁸ καὶ τὸ ταῦ, καὶ τὸ ἀλφα, καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ γράμματα δι' ἄλλων [γράφεται γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων]¹⁹. Εἰ οὖν ἡ πᾶσα ὑπόστασις τοῦ δέλτα εἰς ἀπειρον ἐκπίπτει, ἀεὶ ἄλλων ἄλλα γράμματα γεννώντων καὶ διαδεχομένων ἀλληλα, πόσω μᾶλλον ἐκεῖνου τοῦ στοιχείου μείζον²⁰ εἶναι τὸν πόντον²¹ τῶν γραμμάτων; Καὶ εἰ τὸ ἐν γράμμα ἀπειρον οὕτως, ὁρᾶτε²² ὄλου τοῦ ὀνόματος τὸν βυθὸν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν τὸν προπάτορα ἢ Μάρκου φιλοποιῖα, μᾶλλον δὲ ματαιοποιῖα βούλεται συνιστᾶν. Διὸ καὶ τὸν Πατέρα ἐπιστάμενον²³ τὸ ἀχώρητον αὐτοῦ δεδωκέναι τοῖς τῆν ἰδίαν ἐκφώνησιν ἐκβοᾶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι

μδ'. Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτῷ τὴν τετρακτὺν εἶπαι²⁴. | [p. 207.] Θέλω δὲ²⁵ σοὶ καὶ αὐτὴν ἐπιδείξαι

С ἦχος ἦν συνεπακολουθῶν τῷ ἦχῳ, καὶ τὸ ὑπὸ τῆς συλλαβῆς τῆς ἑαυτοῦ ἀνειληφθαι ἄνω λέγειν εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ὄλου, μεμενηκέναι δὲ εἰς τὰ κάτω τὸν ἦχον, ὡσπερ ἔξω ῥιφέντα. Τὸ δὲ στοιχεῖον αὐτὸ, ἀφ' οὗ τὸ γράμμα σὺν τῇ ἐκφωνήσῃ τῇ ἑαυτοῦ συκατῆλθε κάτω, ἢ γραμμάτων εἶναι φησὶ τριάκοντα, καὶ ἐν ἑκάστον τῶν τριάκοντα γραμμάτων ἐν ἑαυτῷ ἔχειν ἕτερα γράμματα, δι' οὗ τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ὀνομάζεται, καὶ αὐ πάλιν τὰ ἕτερα δι' ἄλλων ὀνομάζεσθαι γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων, ὡς εἰς ἀπειρον ἐκπίπτειν τὸ πλῆθος τῶν γραμμάτων. Οὕτως δ' ἂν σαφέστερον μάθοις τὸ λεγόμενον.

ε'. Τὸ δέλτα στοιχεῖον γράμματα ἐν ἑαυτῷ ἔχει πέντε, αὐτὸ δὲ τὸ δέλτα καὶ τὸ εἴ καὶ τὸ λάμβδα καὶ τὸ ταῦ καὶ τὸ ἀλφα, καὶ ταῦτα πάλιν τὰ γράμματα δι' ἄλλων γράφεται: γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων. Εἰ οὖν ἡ πᾶσα ὑπόστασις τοῦ δέλτα εἰς ἀπειρον ἐκπίπτει, ἀεὶ ἄλλων ἄλλα γράμματα γεννώντων καὶ διαδεχομένων ἀλληλα, πόσω μᾶλλον ἐκεῖνου τοῦ στοιχείου μείζον εἶναι τὸ πέλαιος τῶν γραμμάτων; καὶ εἰ τὸ ἐν γράμμα οὕτως ἀπειρον, ὅρα ὄλου τοῦ ὀνόματος τὸν βυθὸν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν τὸν Προπάτορα ἢ Μάρκου σιγῇ συνεστάναι ἐδογμάτισε. Διὸ καὶ τὸν Πατέρα ἐπιστάμενον τὸ ἀχώρητον αὐτοῦ δεδωκέναι τοῖς στοιχείοις, ἃ καὶ τὸν ἀχώρητον αὐτοῦ δεδωκέναι τοῖς στοιχείοις, ἃ καὶ εἶπαι. Θέαν δὲ σοὶ καὶ αὐτὴν ἐπιδείξαι τὴν Ἀλή-

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ κάτω. καὶ τῷ C. ¹² τοῦ ὄλου· τούτου ὄλου C. ¹³ σὺν τῇ. συνέστη C. ¹⁴ τριάκοντα. τριάκοντα γραμμάτων, C. ¹⁵ ἰδίᾳ — γραφέντων. διὰ τῶν γραμμάτων γραφέντος C. Cf. Iren. ¹⁶ ἔχει. ἔχειν C. M. ¹⁷ τὸ εἰ C, τὸ ε M. ¹⁸ τὸ λάμβδα C. ¹⁹ Uncinis inclusa ex Irenæo suppleta om. C. M. ²⁰ μείζον εἶναι τὸν πόντον. μείζον εἶναι τὸν τόπον C, μείζον εἶναι τὸ πέλαιος M Irenæum secutus. ²¹ οὕτως; ὁρᾶτε. οὕτως ὡς ὁρᾶται C, Cf. Iren. ²² ἐπιστάμενον C. ²³ τὸ ὄλον. ²⁴ εἶπαι. εἶπε C, M. ²⁵ δὲ, ἔξ C, M.

τήν Ἀλήθειαν· κατήγαγον γὰρ αὐτήν ἐκ τῶν ὑπερ-
 θεν ὀνομάτων, ἵνα ἴδῃς αὐτῆς γυμνὴν καὶ κατα-
 μάθῃς αὐτῆς τὸ κάλλος, ἀλλὰ καὶ ἀκούσῃς αὐτῆς
 λαλοῦσης καὶ θαυμάσης τὸ φρόνημα αὐτῆς. Ὅρα
 οὖν κεφαλὴν, φησὶν, ἄνω τὸ πρῶτον ἄλφα ω, τρά-
 χηλον τὸ δὲ ἂ ψ, ὠμους [ἄμα χερσὶ] γ χ, στήθη δέλτα
 φ, [δια]φράγμα¹⁰ ευ¹¹, κοιλίαν ζτ¹², αἰδοίης η¹³, μη-
 ροὺς θρ, γόνατα ιπ, κνήμας κο, σφυρὰ λξ, πόδας μν.
 Τοὔτέστι τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν Μάρκον Ἀληθείας,
 τοῦτο τὸ σχῆμα τοῦ στοιχείου, οὗτος ὁ χαρακτήρ
 τοῦ γράμματος. Καὶ καλεῖ τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἄν-
 θρωπον· εἶναι τε πηγὴν φησὶ¹⁴ παντὸς λόγου, καὶ
 ἀρχὴν πάσης φωνῆς, καὶ παντὸς ἀρρήτου ῥῆσιν, καὶ
 τῆς σιωπωμένης Σιγῆς στόμα. Καὶ τοῦτο τὸ σῶμα
 αὐτῆς. Σὺ δὲ μετάρσιον ἐγείρας τῆς διανοίας¹⁵
 νόημα, τὸν [αὐτο]γεννήτορα¹⁶ καὶ πατροδότορα¹⁷
 λόγον ἀπὸ στομάτων Ἀληθείας ἄκουε.

μέ'. Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσβλέψασαν
 αὐτῷ τὴν Ἀλήθειαν καὶ ἀνοίξασαν τὸ στόμα λαλή-
 σαι λόγον, τὸν δὲ λόγον [p. 207. 208.] ὄνομα γενέ-
 σθαι, καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τοῦτο, ὃ γινώσκομεν καὶ
 λαλοῦμεν, Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃ καὶ ὀνομάσασαν αὐτὴν
 παραυτίκα σιωπήσαι. Προσοδὶ κῶτος¹⁸ δὲ τοῦ
 Μάρκου πλεῖον αὐτὴν μέλλειν τι λέγειν, πάλιν ἡ
 τετρακτὺς παρελθοῦσα εἰς τὸ μέσον φησὶν· Οὕτως¹⁹
 εὐήθη ἡγήσω τὸν λόγον τοῦτον, [δν]²⁰ ἀπὸ στομάτων
 τῆς Ἀληθείας ἤκουσας· οὐ τοῦτο, ὅπερ²¹ οἶδας καὶ
 δοκῆς ἔχειν πάλαι, τούτέστιν ὄνομα· φωνὴν γὰρ

A dere; deduxi enim eam ex supernis ædibus, ut
 conspiceres eam nudam et cognosceres ejus pulchri-
 tudinem, verum etiam auscultares ei loquenti ejus-
 que prudentiam admirarere. Specta igitur caput
 primum superne ΑΩ, cervicem ΒΥ, humeros [una
 cum manibus] ΓΧ, pectus ΔΦ, præcordia ΕΥ·
 ventrem ΖΤ, verenda ΗΣ, lumbos ΘΡ, genua ΙΠ,
 tibias ΚΘ, talos ΛΞ, pedes ΜΝ. Hoc est corpus se-
 cundum Marcum Veritatis, hæc species elementi,
 hæc indoles litteræ. Et vocat hoc elementum Ho-
 minem, et esse dicit fontem universi sermonis et
 principium omnis vocis et universi ineffabilis dictio-
 nem Silentiique, quod tacetur, os. Et hoc corpus
 ejus. Tu vero sublimem excitans mentis intelligen-
 tiam accipe genialem et patrium sermonem ex ore
 B Veritatis.

45. Hæc cum illa dixisset, intuentem eum Veri-
 tatem ore aperto locutam esse sermonem, sermo-
 nem autem nomen exstitisse, 312-313 et nomen
 esse hoc, quod novimus et loquimur, Christum Jesu-
 m, quod elocutam illam illico conticuisse. Exspe-
 ctante autem Marco plura eam locuturam, rursus
 Tetractys in medium progressa dicit : Tam exilem
 arbitratus es hunc sermonem, quem ex ore Veri-
 tatis audiisti; non hoc, quod nosti viderisque tibi
 dudum tenere, hoc est nomen; vocem enim solam
 tenes ejus, vim autem ignoras. Jesus enim est in-

θεσαν· κατήγαγον γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν ὑπερθεν ὀνομά-
 των, ἵν' εἰδῆς αὐτὴν γυμνὴν καὶ καταμάθοις τὸ
 κάλλος αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἀκούσῃς αὐτῆς λαλοῦσης
 καὶ θαυμάσης τὸ φρόνημα αὐτῆς. Ὅρα οὖν κεφαλὴν
 ἄνω τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, τράχηλον δὲ β καὶ ψ, ὠμους
 ἄμα χερσὶ γ καὶ χ, στήθη δ καὶ φ, διάφραγμα ε καὶ
 υ, νῶτον ζ καὶ τ, κοιλίαν η καὶ σ, μηροὺς θ καὶ ρ,
 γόνατα ι καὶ π, κνήμας κ καὶ ο, σφυρὰ λ καὶ ξ,
 πόδας μ καὶ ν. Τοὔτ' ἐστὶ τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν
 μάγον Ἀληθείας, τοῦτο τὸ σχῆμα τοῦ στοιχείου,
 οὗτος ὁ χαρακτήρ τοῦ γράμματος. Καὶ καλεῖ τὸ
 στοιχεῖον τοῦτο ἄνθρωπον· εἶναι τε πηγὴν
 φησὶν αὐτὸ παντὸς λόγου καὶ ἀρχὴν πάσης φωνῆς
 καὶ παντὸς ἀρρήτου ῥῆσιν καὶ τῆς σιωπωμένης
 Σιγῆς στόμα. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ σῶμα αὐτῆς. Σὺ δὲ
 μετάρσιον ἐγείρας διανοίας νόημα τὸν αὐτὸν γεννή-
 τορα καὶ πατροδότορα λόγον ἀπὸ στομάτων Ἀλη-
 θείας ἄκουε.

ς'. Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσβλέψασαν αὐτῷ
 τὴν Ἀλήθειαν καὶ ἀνοίξασαν τὸ στόμα λαλήσαι λό-
 γον, τὸν δὲ λόγον ὄνομα γενέσθαι, καὶ τὸ ὄνομα γε-
 νέσθαι τοῦτο, ὃ γινώσκομεν καὶ λαλοῦμεν, Χριστὸν
 Ἰησοῦν, ὃ καὶ ὀνομάσασαν αὐτὴν παρ' αὐτῆ καὶ
 σιωπήν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ Μάρκου πλεῖον τι
 μέλλειν αὐτὴν λέγειν, πάλιν ἡ τετρακτὺς παρελ-
 θούσα εἰς τὸ μέσον φησὶν· Ὡς εὐκαταφρόνητον
 ἡγήσω τὸν λόγον, ὃν ἀπὸ στομάτων τῆς Ἀληθείας
 ἤκουσας· οὐ τοῦθ' ὅπερ οἶδας καὶ δοκῆς (δοκῆς τοῖς
 reg.) παλαιὸν ἐστὶν ὄνομα· φωνὴν γὰρ μόνον ἔχεις

C tatem; deposui enim illam de superioribus ædificiis,
 ut circumspicias eam nudam et intuearis formosi-
 tatem ejus, sed et audias eam loquentem et admiri-
 reris sapientiam ejus. Vide quid igitur in caput ejus
 sursum primum Α et Ω, collum autem Β et Ψ, hu-
 meros cum manibus Γ et Χ, pectus Δ et Φ, cinctum
 Ε et Υ, ventrem Ζ et Τ, verenda Η et Σ, femora
 Θ et Ρ, genua Ι et Π, tibias Κ et Ο, crura Δ et Ξ,
 pedes Μ et Ν. Hoc est corpus ejus quæ est secun-
 dum magum Veritatis, hæc figura elementi, hic
 character litteræ. Et vocat elementum hoc Homi-
 nem; esse autem fontem ait eum omnis verbi et
 initium universæ vocis et omnis inenarrabilis enar-
 rationem et taciti Silentii os. Et hoc quidem corpus
 ejus. Tu autem sublimius ælevans sensus intelli-
 gentiam autogenitora et patroditora verbum ab ore
 Veritatis audi.

4. Hæc autem cum dixisset illa, attendentem ad
 eum Veritatem et aperientem os locutam esse ver-
 bum, verbum autem nomen factum, et nomen esse
 hoc, quod scimus et loquimur, Christum Jesum,
 quod cum nominasset statim tacuit. Cum autem
 putaret Marcus plus aliquid eam dicturam, rursus
 quaternatio veniens in medium ait : Tanquam con-
 temptibile putasti esse verbum, quod ab ore Veri-
 tatis audisti. Non hoc, quod scis et putas habere
 olim est nomen; vocem enim tantum habes ejus,
 virtutem autem ignoras. Jesus autem est insigne

VARIÆ LECTIONES.

1 ὀνομάτων C, M. 2 τὸ δὲ. an τὸ δεύτερον? 3 ἄμα χερσὶ om. C, M. 10 φράγμα C, M. 11 ευ. ε C, M.
 12 ζτ. βτ C, M. 13 ησ. κα C, M. 14 φήσει C. 15 τὸ τῆς διανοίας M, qui spatium vacuum esse in C ait.
 16 αὐτογεννήτορα. γεννήτορα C, M. 17 πατροδότορα προπάτορα C, M. 18 Προσδοκῶντος C. 19 φησὶν·
 Οὕτως εὐήθη ἡγήσω R. Schottus, φησὶν οὕτως· Ἠπηθνήγησω C, φησὶν οὕτως· Ἠ πηλὸν ἡγήσω. M. 20 ὃν
 add. M. 21 ἀληθείας. Ἠκουσά σου τοῦτο ὅπερ. C.

signe nomen, sex habens litteras, ab omnibus, qui sunt ex vocatis, invocatum Alterum autem (h. e. Christus), quod est apud Aëones pleromatis multiplex, alia est facie et diversa forma, quod cognoscitur ab illis cognatis, quorum magnitudines sunt apud eum perpetuo.

46. Has vestras viginti quatuor litteras scito tanquam imagines emanavisse ex illis tribus potestatibus, quæ amplectuntur elementorum quæ superne sunt universum numerum. Novem enim mutas litteras tibi persuade esse Patris et Veritatis, **314-315** propterea quod muti sunt, hoc est ineffabiles et indicti; semi-vocales autem, quæ octo sint, Logi esse et Vitæ, quoniam sint tanquam mediæ inter mutas et vocales acceperintque superiorum emanationem, eorum autem, quæ sunt inferne, reversionem; vocales autem, quæ et ipsæ septem sint, Hominis esse et Ecclesiæ, quandoquidem per Hominem egressa vox figuraverit universa; sonus enim vocis figuram iis circumdedit. Est igitur Logus habens et Vita octo illas litteras, Homo autem et Ecclesia illas septem, Pater autem et Veritas novem illas. In defectu igitur computi is, qui de sede remotus inest in Patre, descendit emissus ad eum, a quo segregatus erat, ad corrigenda ea, quæ acta erant, ut pleromatum unitas in bono constans fructum ferat unam in omnibus, quæ est ex omnibus, potestatem. Et ita qui est illarum septem, octo illa-

A εχεις μόνον αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ἐστὶν ἐπίσημον ὄνομα, ἔξ ἔχον γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς κλήσεως ἐπικαλούμενον. Τὸ δὲ παρὰ τοῖς [πέντε] αἰῶσι τοῦ πληρώματος πολυμερὲς τυγχάνον ἄλλης ἐστὶ μορφῆς καὶ ἑτέρου τύπου, γινωσκόμενον ὑπ' ἐκείνων τῶν συγγενῶν, ὧν τὰ μεγέθη παρ' αὐτῶ ἐστὶ διὰ παντός.

μς'. Ταῦτα τὰ παρ' ὑμῖν εἰκοσιτέσσαρα γράμματα ἀπορροίας γίνωσκε ὑπάρχειν τῶν τριῶν δυνάμεων [εἰκονικ]ᾶς τῶν ἐμπεριεχουσῶν τὸν ὄλον τῶν ἀνω στοιχείων ἀριθμὸν. Τὰ μὲν γὰρ ἄφωνα γράμματα ἐννέα νόμισον εἶναι τοῦ Πατρὸς καὶ τῆς Ἀληθείας διὰ τὴ ἀφώνου; αὐτοῦ; εἶναι, τούτεστιν ἀρρήτους [p. 208. 209.] καὶ ἀνεκκλήτους· τὰ δὲ ἡμίφωνα, ὀκτώ δντα, τοῦ Λόγου καὶ τῆς ζωῆς, διὰ τὸ μέσα ὡσπερ ὑπάρχειν τῶν τε ἀφώνων καὶ τῶν φωνηέντων, καὶ ἀναδεύεσθαι τῶν μὲν ὑπερθεῖν τῆ ἀπόρροϊαν, τῶν δὲ ὑπ' αὐτὰ τὴν ἀναφορὰν· τὰ δὲ | φωνήεντα, καὶ αὐτὰ ἐπὶ δντα, τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπει διὰ τοῦ Ἀνθρώπου ἡ φωνὴ προεβλοῦσα ἐμόρφωσε τὰ ὅλα· ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆ; μορφήν αὐτοῖς περιεποίησεν. Ἔστιν οὖν ὁ μὲν Λόγος ἔχων καὶ ἡ Ζωὴ τὰ ὀκτώ, ὁ δὲ Ἀνθρώπος καὶ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἐπτά, ὁ δὲ Πατὴρ καὶ ἡ Ἀλήθεια τὰ ἐννέα. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑστερήσαντος λόγου ὁ ἀπεδρασθεὶς ἐν τῷ Πατρὶ κατήλθεν, ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ ἐχωρίσθη, ἐπὶ διορθώσει τῶν πραχθέντων, ἵνα ἡ τῶν πληρωμάτων ἐνότη; ἐν τῷ αγαθῷ οὔσα καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων ὄ-

nomen, sex habens litteras, ab omnibus qui sunt vocationis cognitum. Illud autem, quod est apud æonas pleromatis, cum sit multifariam existens, alterius est formæ et alterius typi, quod intelligitur ab ipsis, qui sunt cognati ejus, quorum magnitudines apud eum sunt semper.

5. Has igitur, quæ apud nos sunt viginti quatuor litteræ, emanationes esse intellige trium virtutum imaginales, earum quæ continent universum quæ sunt sursum elementorum numerum. Mutas enim litteras novem puta esse Patris et Veritatis, quoniam sine voce sint, hoc est et inenarrabiles et ineloquibiles; semivocales autem, cum sint octo, Logi esse et Zoes, quoniam quasi mediæ sint inter mutas et vocales, et recipere eorum quidem, quæ supersint, emanationem, eorum vero, quæ subsint, elevationem. Vocales autem et ipsas septem esse Anthropi et Ecclesiæ, quoniam per Anthropum vox progrediens formavit omnia; sonus enim vocis formam eis circumdedit. Est igitur Logos habens et Zoe octo, Anthropos autem et Ecclesia septem, Pater autem et Alethia novem. Ex minori autem computatione qui erat apud Patrem descendit, emissus illuc, unde fuerat separatus, ad emendationem factorum, ut pleromatum unitas æqualitatem habens fructificet unam in omnibus, quæ est ex omnibus virtus. Et sic is qui est numeri septem

C αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ἐστὶν ἐπίσημον ὄνομα, ἔξ ὧν γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς κλήσεως γινωσκόμενον. Τὸ δὲ παρὰ τοῖς αἰῶσι τοῦ πληρώματος πολυμερὲς τυγχάνον ἄλλης ἐστὶ μορφῆς καὶ ἑτέρου τύπου, γινωσκόμενον ὑπ' ἐκείνων τῶν συγγενῶν, ὧν τὰ μεγέθη παρ' αὐτῶν ἐστὶ διαπαντός.

ε'. Ταῦτ' οὖν τὰ παρ' ὑμῖν εἰκοσιτέσσαρα γράμματα ἀπορροίας ὑπάρχειν γίνωσκε τῶν τριῶν δυνάμεων εἰκονικᾶς τῶν περιεχουσῶν τὸν ὄλον τῶν ἀνω στοιχείων τὸν ἀριθμὸν. Τὰ μὲν γὰρ ἄφωνα γράμματα ἐννέα νόμισον εἶναι τοῦ Πατρὸς καὶ τῆς Ἀληθείας διὰ τὴ ἀφώνου; αὐτοῦ; εἶναι, τούτεστιν ἀρρήτους καὶ ἀνεκκλήτους· τὰ δὲ ἡμίφωνα, ὀκτώ δντα, τοῦ Λόγου καὶ τῆς ζωῆς διὰ τὸ μέσα ὡσπερ ὑπάρχειν τῶν τε ἀφώνων καὶ τῶν φωνηέντων, καὶ ἀναδέχεσθαι τῶν μὲν ὑπερθεῖν τὴν ἀπόρροϊαν, τῶν δὲ ὑπὲρ αὐτῆν τὴν ἀναφορὰν· τὰ δὲ φωνήεντα, καὶ αὐτὰ ἐπὶ δντα, τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπει διὰ τοῦ Ἀνθρώπου φωνὴ προεβλοῦσα ἐμόρφωσε τὰ ὅλα· ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆ; μορφήν αὐτοῖς περιεποίησεν. Ἔστιν ὁ μὲν Λόγος ἔχων καὶ ἡ Ζωὴ τὰ ὀκτώ, ὁ δὲ Ἀνθρώπος καὶ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἐπτά, ὁ δὲ Πατὴρ καὶ ἡ Ἀλήθεια τὰ ἐννέα. Ἐπειδὴ τοῦ ὑστερήσαντος λόγου ὁ ἀπεδρασθεὶς ἐν τῷ Πατρὶ κατήλθε, πεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ ἐχωρίσθη ἐπὶ διορθώσει τῶν πραχθέντων, ἵνα ἡ τῶν πληρωμάτων ἐνότη; ἰσότηα ἔχουσα καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων δύναμιν. Καὶ

VARIÆ LECTIONES.

22 πάντων τῆς οmissio τῶν C, M. 23 ἐπικαλούμενον, ἐγκαλούμενα C, M. 24 πάντε, quod neque Eriphanis neque Irenæus lat. norunt, per errorem irrepsit in C. 25 εἰκονικᾶς. [καὶ εἰκόν]ας M. 26 ὄλον, ὄρον C, M. 27 καὶ uncinis inclusimus Ante τῶν inserendum esse τὸν censet M. 28 μέσας C, M. 29 ἀπόρροϊαν, ἀπορίαν C. 30 ὑπ' αὐτὰ, ὑπὲρ αὐτῆν Iren. græc. : quæ subsint Iren. lat. : ὑπερῆθεν susp. Massuetus : an υποκάτω? 31 διὰ, καὶ C, M. 32 ὁ ἔχων καὶ ἡ ζωὴ ἢ τὰ C. 33 ὑστερήσαντος C. 34 ἐχωρήθη C. 35 ἀγαθῷ. an αὐτῷ? καρποφορεῖ C.

ναμιν. Καὶ οὕτως ὁ τῶν ἑπτὰ τῆν τῶν ὀκτώ ³⁶ ἔκομισατο δύναμιν, καὶ ἐγένοντο οἱ τρεῖς τόποι ὁμοιοὶ τοῖς ἀριθμοῖς, ὀγδοάδες ὄντες οἴκινες τρεῖς ἐφ' ἑαυτοὺς ³⁷ ἐλθόντες τὸν τῶν εἰκοσιτέσσαρων ἀνέδειξαν ³⁸ ἀριθμὸν. Τὰ μέντοι τρία στοιχεῖα, ([ᾱ] ³⁹ [ρ. 209. 210.] φησιν αὐτὸς ⁴⁰ τῶν τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἔστιν ἕξ, ἀφ' ὧν ἀπερβύη ⁴¹ τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα), τετραπλασιασθέντα τῷ τῆς ἀρβύτου τετραδὸς λόγῳ ⁴² τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ⁴³ ἀριθμὸν ποιεῖ, ἅπερ φησὶ τοῦ Ἀνονομάστου ⁴⁴ ὑπάρχειν. Φορεῖσθαι δὲ αὐτὰ ὑπὸ τῶν ἕξ δυνάμεων εἰς ὁμοίτητα τοῦ Ἀοράτου ⁴⁵, ὧν στοιχείων εἰκόνας ⁴⁶ εἰκόνων ⁴⁷ | ἕξ διπλᾶ γράμματα ὑπάρχειν, ἃ συναριθμούμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαροι στοιχείοις δυνάμει τῆ ⁴⁸ κατὰ ἀναλογίαν τὸν τῶν τριάκοντα ποιεῖται ἀριθμὸν.

μζ'. Τοῦτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ⁴⁹ ταύτης καρπὸν φησιν ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέαι ἐκείνον τὸν μετὰ τὰς ἕξ ἡμέρας τέταρτον ἀναδάντα εἰς τὸ ὄρος ⁵⁰, καὶ γενόμενον ἕκτον, τὸν καταδάντα καὶ κρατηθέντα ἐν τῇ ἑβδομάδι, ἐπίσημον ὀγδοάδα ὑπάρχοντα καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀριθμὸν ἅπαντα τῶν στοιχείων, ὃν ἐφανέρωσεν, ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βάπτισμα, ἢ τῆς περισσευῆς κάθοδος, ἣτις ἔστιν ω καὶ ⁵¹ ἄλφα, δι' ἀριθμοῦ δηλουμένου ὀκταχοσίων ἐνός, καὶ διὰ τοῦτο Μωσῆα ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ λέγειν τὸν ἄνθρωπον γεγενῆσθαι. Καὶ τὴν οἰκονομίαν [ρ. 210. 211.] δὲ τοῦ πάθους ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἡμερῶν, ἣτις ἔστιν ἡ παρασκευῆ ⁵², τὸν ἔσχατον ἄνθρωπον εἰς ἀναγεννησιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου πεφηνέαι. Ταύτης τῆς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ τέλος τὴν ἕκτην ὥραν εἶναι, ἐν ἣ ἡ προσηλωθῆ τῷ ξύλῳ. Τὸν γὰρ τέλειον νοῦν, ἐπιστάμενον τὸν τῶν ἕξ ἀριθμὸν δύνανται ⁵³ ποιήσεως καὶ ἀναγεννήσεως ἔχοντα, φανερωῦσαι τοῖς

οὕτως ὁ τῶν ἑπτὰ τῆν τῶν ὀκτώ ἔκομισατο δύναμιν, καὶ ἐγένοντο οἱ τόποι ὁμοιοὶ τοῖς ἀριθμοῖς, ὀγδοάδες ὄντες οἴκινες τρεῖς ἐφ' ἑαυτοὺς ἐλθόντες τὸν τῶν εἰκοσιτέσσαρων ἀνέδειξαν ἀριθμὸν. Τὰ μέντοι τρία στοιχεῖα ἀφῆσιν αὐτὸς τῶν τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἔστιν ἕξ, ἀφ' ὧν ἀπερβύη τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα, τετραπλασιασθέντα τῷ τῆς ἀρβύτου τετραδὸς λόγῳ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ἀριθμὸν ποιεῖ, ἅπερ φησὶ τοῦ Ἀνονομάστου ὑπάρχειν. Φορεῖσθαι δὲ αὐτὰ ὑπὸ τῶν τριῶν δυνάμεων εἰς ὁμοίτητα τοῦ Ἀοράτου, ὧν στοιχείων εἰκόνας εἰκόνων τὰ παρ' ἡμῖν διπλᾶ γράμματα ὑπάρχειν, ἃ συναριθμούμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαροι στοιχείοις δυνάμει τῶν κατὰ ἀναλογίαν τῶν τριάκοντα ποιεῖ ἀριθμὸν.

ζ'. Τοῦτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης καρπὸν φησιν ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέαι (πεφηνέαι conl. Reg.) ἐκείνον τὸν μετὰ τὰς ἕξ ἡμέρας τέταρτον ἀναδάντα εἰς τὸ ὄρος, καὶ γενόμενον ἕκτον, τὸν κρατηθέντα καὶ καταδάντα ἐν τῇ ἑβδομάδι, ἐπίσημον ὀγδοάδα ὑπάρχοντα καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν ἅπαντα τῶν στοιχείων ἀριθμὸν, ἐφανέρωσεν

A rum nactus est potestatem, et facti sunt tres loci illi æquales numeris, utpote ogdoades, qui quidem tres sibi additi viginti quatuor illarum ostenderunt numerum. Tria autem elementa **316-317** illa (quæ ipse dicit esse ternarum in conjugatione potestatum, quæ sunt sex, unde emanarunt viginti quatuor elementa) quadruplicata ineffabilis quaternionis computo eundem atque illa numerum faciunt, quæ esse ait Innominati. Ferri autem illa a sex potestatibus in similitudinem Invisibilis, quorum elementorum imagines imaginum sex duplices litteras existere, quæ adnumeratæ viginti quatuor elementis ex potestate analogæ numerum tricenarium efficiunt.

B

47. Hujus computi hujusque dispensationis fructum ait in similitudine imaginis apparuisse illum, qui post sex dies quartus ipse ascenderit in montem et factus sit sextus, qui descenderit et detentus sit in hebdomade, cum esset insignis ogdoas et in se haberet universum numerum elementorum, quem manifestaverit, cum ad baptismum venisset, columbæ descensus, quæ sit ω' et α', per numerum, qui ostenditur 801, et propterea Mossem dicere in sexto die hominem factum esse. Et dispensationem vero passionis in sexto die, quæ est parasceve, **318-319** ultimum hominem ad regenerationem primi hominis apparuisse. Hujus dispensationis initium et finem sextam esse horam, in qua affixus est cruci. Perfectam enim Mentem intelligentem senarium numerum, qui potestatem haberet creationis et regenerationis, manifestavisse illis lucis per eum, qui apparuit insignis, eam, quæ per ipsum

enorum qui sunt octo accepit virtutem, et facta sunt tria loca similia numeris, quæ sunt octonationes: quæ ter in se venientia viginti quatuor ostenderunt numerum. Et tria quidem elementa (quæ dicit ipse trium in conjugatione virtutum existere, quæ sunt sex, ex quibus emanarunt viginti quatuor litteræ), quadruplicata inenarrabilis quaternionis ratione eundem numerum faciunt, quæ quidem dicit illius, qui est innominabilis, existere. Indui autem ea a tribus virtutibus in similitudinem illius, qui est invisibilis: quorum elementorum imagines imaginum esse eas, quæ sunt apud nos duplices litteræ, quas cum viginti quatuor litteris adnumerantes, virtute quæ est secundum analogiam, triginta faciunt numerum.

6. Hujus rationis et dispositionis fructum dicit in similitudinem imaginis apparuisse illum, qui post vi dies quartus ascendit in montem, et factus est sextus, qui descendit et detentus est in hebdomade, cum esset insignis octonatio, et haberet in se omnem elementorum numerum, quem manifestavit, cum ipse venisset ad baptismum, columbæ

VARIE LECTIONES.

³⁶ τῶν ὀκτώ. τῷ νοητῷ C. ³⁷ ἀφ' ἑαυτοῦς C. ³⁸ ἀνέδειξαν C. Cf. Iren. et infra p. 324, 9, 10. ³⁹ ᾱ add. M. ⁴⁰ αὐτὸς. αὐτῶν C. ⁴¹ ἀπερβύη C. ⁴² τῷ — λόγῳ. τῶν — λόγῳ C. ⁴³ αὐτοῖς τοῖς C. ⁴⁴ ἀνονομάστου C. ⁴⁵ ἀοράτου C. ⁴⁶ εἰκόνας. εἰκόνας C. M. ⁴⁷ εἰκόνων. εἰκόνων ὦν C. ⁴⁸ δυνάμει τῆ. δυνάμει τὴν C. ⁴⁹ οἰκονομίας. ἀναλογίας C. M. ⁵⁰ Cf. Matth. xvii, 1 sqq. Marc. ix, 2 sqq. ⁵¹ ω καὶ. ο καὶ C. ⁵² παρασκευῆ. ἡ C. ⁵³ ἀριθμῶν. δύνανται ποιῆσαι καὶ ἀναγεννῆσαι ὡς ἔχοντα G.

postea accessit, regenerationem. Unde etiam duplices litteras insignem numerum habere ait; insignis enim numerus commistus viginti quatuor litteris triginta litterarum nomen effecit.

48. Usus autem est ministra septem numerorum magnitudine, ut consilii a semetipso consulti manifestaretur fructus. Insignem autem in presentia, ait, intellige eum, qui die insigni formatus est, qui quasi dispertitus est et extra mansit, qui ipsius potestate et intelligentia per ipsius propaginem hunc septem potestatum imitatione septemplex potestatis animavit mundum, eumque animam constituit esse universi visibilis. Utitur **320-321** igitur et hic hoc opere tanquam sponte a se facto, illa vero ministrant, cum sint imitamenta rerum imitatione non expressarum, cogitationis matris. Et primum quidem cœlum fatur A, alterum autem E, tertium autem H, quartum autem, quod est medium inter septem, I litteræ potestatem, quintum autem O, sextum autem Y, septimum autem, quod est quartum a medio, Ω. Potestatesque omnes in unum complicatæ sonant et glorificant illum, a quo pro-

Α υιοῦς τοῦ φωτός [τῆν] ⁵³ διὰ τοῦ φανέντος ἐπισήμου ⁵⁴ [εἰς] τὴν δι' αὐτοῦ ἐπιγενομένην ἀναγέννησιν. Ἐθεν καὶ τὰ διπλᾶ γράμματα | ⁵⁵ τὸν ἀριθμὸν ἐπίσημον ἔχειν φησὶν· ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς συγκερασθεὶς τοῖς εἰκαστέσσαρσι στοιχείοις τὸ τριακονταγράμματος ὄνομα ἀπετέλεσε.

μη'. Κέχρηται δὲ διακόνῳ τῶ τῶν ἐπὶ ἀριθμῶν μεγέθει, ἵνα τῆς αὐτοβουλῆτου [βουλῆς] ⁵⁶ φανερωθῆ ὁ καρπός. Τὸν μέντοι ἐπίσημον ἐπὶ τοῦ παρόντος, φησὶ, τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπισήμου μορφωθέντα νόησον, τὸν ὡσπερ μερισθέντα καὶ ἔξω μέλαντα, ὃς τῆ αὐτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει διὰ τῆς ἑαυτοῦ προβολῆς τοῦτον τὴν [τῆν ζωὴν] τῶν ⁵⁷ ἐπὶ δυνάμεων μιμῆσει τῆς ἐπταδυνάμου δυνάμεως ἐψύχουσε κόσμον, καὶ ψυχὴν [p. 211. 212. ἔθετο εἶναι τοῦ ὀρωμένου παντός. Κέχρηται ⁵⁸ μὲν οὖν καὶ οὗτος τῶδε τῶ ἔργῳ ⁵⁹, ὡς αὐθαίρετως ὑπ' αὐτοῦ γενομένη ⁶⁰, τὰ δὲ διακονεῖ ⁶¹, μιμῆματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων, τῆς ἐνθυμήσεως τῆς μητρὸς. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ⁶² οὐρανὸς φθέγγεται ⁶³ τὸ ἄλφα, ὁ δὲ μετὰ τοῦτον τὸ εἶ ⁶⁴, ὁ δὲ τρίτος τὸ ἦτα, ὁ δὲ τέταρτος, ὁ καὶ μέσος ⁶⁵ τῶν ἐπτά, τὴν τοῦ ἰῶτα δυνάμιν, ὁ δὲ πέμπτος τὸ οὐ ⁶⁶, ἕκτος δὲ τὸ υ', ἕβδομος δὲ καὶ τέταρτος ἀπὸ τοῦ μέσου τὸ ω'. Αἱ τε δυνάμεις πᾶσαι εἰς ἓν συμπλακείσαι

descensio, quæ est Ω et A; numerus enim ipsius unum et DCCC, et propter hoc Moysen in sexta die dixisse hominem factum. Et dispositionem autem in sexta die, quæ est in cena pura, novissimum hominem in regenerationem primi hominis apparuisse, cuius dispositionis initium et finem sextam horam, in qua afflixus est ligno. Perfectum enim sensum scientem eum numerum, qui est sex, virtutem fabricationis et regenerationis habentem, manifestasse filiis luminis eam generationem, quæ facta est per eum, qui manifestatus est insignis, in eum numerum. Hinc etiam et duplices litteras numerum insignem habere ait. Insignis enim numerus commistus viginti quatuor elementis XXX litterarum nomen explicuit.

7. Usus est autem diacono septem numerorum magnitudine, quemadmodum dicit Marci Sige, ut ab se cogitatæ cogitationis manifestetur fructus. Et insignem quidem hunc numerum in presentia ait eum, qui ab insigni figuratus est, intelligi, eum, qui quasi in partes divisus est aut præcisus et foris perseveravit, qui sua virtute et prudentia per eam, quæ est ab eo, emissionem hunc, qui est septem virtutum secundum imitationem hebdomadis virtutis, animavit mundum, et animam posuit esse huius universi, quod videtur. Utitur autem et ipse hic hoc opere quasi spontaneæ ab ipso facto, reliqua vero ministrant, cum sint imitationes imitabilium, enthymesis matris. Et primum quidem cœlum sonat A, quod autem est post illum E, tertium autem H, quartum vero et medium numeri VII ἰῶτα virtutem enarrat, quintum vero O, sextum autem Y, septimum autem et IV a medio Ω elementum exclamat, quemadmodum Marci Sige, quæ multa quidem loquacius exsequitur, nihil autem ve-

ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βάπτισμα ἢ τῆς περισσευῆς καθόδος, ἥτις ἐστὶν Ω καὶ Α· ὁ γὰρ ἀριθμὸς αὐτῆς μία καὶ ὀκτακόσαια· καὶ διὰ τοῦτο Μωϋσῆς ἐν τῇ ἕκτη τῶν ἡμερῶν εἰρηκέναι τὸν ἀνθρώπων γεγενῆσθαι. Καὶ τὴν οἰκονομίαν δὲ ἐν τῇ ἕκτη τῶν ἡμερῶν, ἥτις ἐστὶ Παρασκευὴ, τὸν ἕχατον ἀνθρώπων εἰς ἀναγέννησιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου πεφηνῆσθαι, ἥς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ τὴν ἕκτην ὥραν, ἐν ἣ προσηλώθη τῷ ξύλῳ. Τὸν γὰρ τέλειον νοῦν, ἐπιπτάμενον τὸν τῶν εἰς ἀριθμὸν δυνάμιν ποιήσεως καὶ ἀναγεννήσεως ἔχοντα, φανερώσαι τοῖς υιοῖς τοῦ φωτός τὴν δι' αὐτοῦ φανέντος ἐπισήμου εἰς αὐτὸν δι' αὐτοῦ (εἰς αὐτὸν ἀριθμὸν cod. Reg.) γενομένην ἀναγέννησιν. Ἐθεν καὶ τὰ διπλᾶ γράμματα τὸν ἀριθμὸν ἐπίσημον ἔχειν φησὶν· ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς συγκερασθεὶς τοῖς εἰκαστέσσαρσι στοιχείοις τὸ τριακονταγράμματος ὄνομα ἀπετέλεσε. Κέχρηται δὲ διακόνῳ τῶ τῶν ἐπὶ ἀριθμῶν μεγέθει, ὡς φησὶν ἡ Μάρκου Σιγῆ, ἵνα τῆς αὐτοβουλῆτου βουλῆς φανερωθῆ ὁ καρπός. Τὸν μέντοι ἐπίσημον τοῦτον ἀριθμὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος, φησὶ, τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπισήμου μορφωθέντα νόησον, τὸν ὡσπερ μερισθέντα ἢ διχοτομηθέντα καὶ ἔξω μέλαντα, ὃς τῆ ἑαυτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει διὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ προβολῆς τοῦτον τὸν ἐπὶ δυνάμεων καὶ (κατὰ cod. Reg.) μιμήσιν τῆς ἕβδομάδος δυνάμεως ἐψύχουσε κόσμον καὶ ψυχὴν ἔθετο εἶναι τοῦ ὀρωμένου παντός. Κέχρηται μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὗτος τῶδε τῶ ἔργῳ ὡς αὐθαίρετως ὑπ' αὐτοῦ γενομένη, τὰ δὲ διακονεῖ μιμῆματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων τῆ ἐνθυμήσιν τῆς μητρὸς. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος οὐρανὸς φθέγγεται τὸ α, ὁ δὲ μετὰ τοῦτον τὸ ε, ὁ δὲ τρίτος ἡ, τέταρτος δὲ καὶ μέσος τῶν ἐπτά τὴν τοῦ ἰῶτα δυνάμιν ἐκφωνεῖ, ὁ δὲ πέμπτος τὸ ο', ἕκτος δὲ τὸ υ', ἕβδομος καὶ τέταρτος ἀπὸ μέσου τὸ ω στοιχείον ἐκδοῖ, καθὼς ἡ Μάρκου Σιγῆ, ἢ πολλὰ μὲν φλυαρούσα,

VARIÆ LECTIONES.

⁵³ τὴν et εἰς uncinis inclusimus. ⁵⁴ ἐπισήμου. ἐπισήμους C. ⁵⁵ γράμματα. πράγματα C. ⁵⁶ βουλῆς add. M coll. Iren. ⁵⁷ τοῦτον τὸν [τῆν ζωὴν] τῶν. τοῦτον τὴν ζωὴν τῶν C, τὴν ζωὴν ex margine illatum videtur, pertinens fortasse ad ψυχὴν lin. 70. M. ⁵⁸ κέχρηται C. ⁵⁹ τῶδε ἔργῳ C. ⁶⁰ γενομένη C. M. ⁶¹ τὰ δὲ διακονεῖ. τὰ δι' εἰκόνων C, M. ⁶² Cf. Jo. Laurent. Philadelphien. Lydus *De mensibus* II, 2, p. 38 ed. Roether. ⁶³ φθέγγεται. φαίνεται C. ⁶⁴ εἰ. et C, M. ⁶⁵ ὁ καὶ μέσος R. Schottus, καὶ ὁ μέσος C, M. ⁶⁶ τὸ οὐ C, τὸ ο M.

ἡχοῦσι καὶ δοξά | ζουσιν ἐκεῖνον, ὅφ' οὐ προσεβλήθη- A
σαν, ἡ δὲ δόξα τῆς ἡχῆσεως ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν
Προπάτορα. Ταύτης μέντοι τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον,
εἰς τὴν γῆν φερόμενον, φησὶ πλάστην γίνεσθαι καὶ
γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· τὴν δὲ ⁶⁷ ἀπόδειξιν ἀπὸ
τῶν ἄρτι γεννωμένων ⁶⁸ βρεφῶν, ὧν ἡ ψυχὴ ἄμα
τῷ ἐκ μήτρας προελθεῖν ἐπιδοᾷ ὁμοίως ἐνὸς ἐκάστου
τῶν στοιχείων τούτων τὸν ἦχον ⁶⁹. Καθὼς οὖν [αἰ]
ἑπτὰ, φησὶ, δυνάμεις δοξάζουσι τὸν Λόγον, οὕτω καὶ
ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς βρέφεσι κλαίουσα. [ρ. 212. 213] Διὰ
τοῦτο δὲ φησὶ καὶ τὸν Δαβὶδ εἰρηκέναι· Ἐκ στόματος
ρηπίων ⁷⁰· ⁷¹ καὶ θηλαζόντων κατηρίσω ⁷² αἰῶνον·
καὶ πάλιν· Οἱ οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν Θεοῦ ⁷³.
Ἐπὶ δὲ ἐν πόντοις γέννηται ἡ ψυχὴ, ἐπιδοᾷ ⁷⁴ οὐδὲν
ἕτερον ἢ τὸ Ω, ἐφ' ᾧ ἀνίσταται, ὅπως ⁷⁵ γνωρίσασα ἡ
ἄνω ψυχὴ τὸ συγγενὲς αὐτῆς βοηθὸν αὐτῇ κατα- B
πέμψῃ ⁷⁶.

μθ'. Καὶ περὶ τούτων μὲν οὕτως. Περὶ δὲ τῆς τῶν
εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων γενέσεως οὕτως λέγει· Τῇ
Μονότητι συνυπάρχειν Ἐνότητα, ἐξ ὧν δύο προβο-
λαί, Μονάς τε καὶ τὸ Ἐν, δις δύο οὔσαι ⁷⁷ τέσσαρες
ἐγένοντο· δις γάρ | δύο τέσσαρες. Καὶ πάλιν αἱ δύο
καὶ τέσσαρες εἰς τὸ αὐτὸ συνθεῖσθαι ⁷⁸ τὸν τῶν ἐξ
ἐφανέρωσαν ἀριθμὸν, οὗτοι δὲ οἱ ἐξ τετραπλασιασ-

μῆδὲν δὲ ἀληθὲς λέγουσα διαθεβατοῦται· αἵτινες
δυνάμεις ὁμοῦ, φησὶ, πᾶσαι εἰς ἀλλήλας συμπλα-
κεῖσαι ἡχοῦσι καὶ δοξάζουσιν ἐκεῖνον. ὅφ' οὐ προσεβλή-
θησαν. Ἡ δὲ δόξα τῆς ἡχῆς ἀναπέμπεται εἰς τὸν
Προπάτορα. Ταύτης μέντοι τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον
εἰς τὴν γῆν φερόμενον φησὶ πλάστην γενέσθαι καὶ
γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. C

η'. Τὴν δὲ ἀπόδειξιν φέρει ἀπὸ τῶν ἄρτι γεννωμένων
βρεφῶν, ὧν ἡχὴ ἄμα τῷ ἐκ μήτρας προελθεῖν ἐπιδοᾷ
ἐνὸς ἐκάστου τῶν στοιχείων τούτων τὸν ἦχον. Κα-
θὼς οὖν αἱ ἑπτὰ, φησὶ, δυνάμεις δοξάζουσι τὸν λό-
γον, οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς βρέφεσι κλαίουσα καὶ
θρηνοῦσα Μάρκον δοξάζει αὐτόν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ
τὸν Δαβὶδ εἰρηκέναι· Ἐκ στόματος ρηπίων καὶ
θηλαζόντων κατηρίσω αἰῶνον· καὶ πάλιν· Οἱ οὐ-
ρανοὶ τῶν οὐρανῶν διηγούνται δόξαν Θεοῦ.
Καὶ διὰ τοῦτο ἐν τε πόντοις καὶ ταλαιπωρίαις ψυχὴ
γενομένη εἰς διωλισμὸν αὐτῆς ἐπιφωνεῖ τὸ Ω εἰς ση-
μεῖον αἰνέσεως, ἵνα γνωρίσασα ἡ ἄνω ψυχὴ τὸ συγγε-
νὲς αὐτῆς βοηθὸν αὐτῇ καταπέμψῃ.

θ'. Καὶ περὶ μὲν τοῦ παντὸς ὀνόματος τριάκοντα
δντος γραμμάτων τούτου, καὶ τοῦ Βυθοῦ τοῦ αὐξαν-
τος ἐκ τῶν τούτου γραμμάτων, ἐτι τε τῆς Ἀληθείας
σώματος δωδεκαμελοῦς ἐκ δύο γραμμάτων συνεστῶ-
τος, καὶ τῆς φωνῆς οὗτης, ἣν προσομιλήσασα, καὶ
περὶ τῆς ἐπιλύσεως τοῦ μὴ λαληθέντος ὀνόματος· καὶ
περὶ τῆς τοῦ κόσμου ψυχῆς καὶ ἀνθρώπου καθὰ
ἔχουσι τὴν κατ' εἰκόνα οἰκονομίαν, οὕτως· ἐλήρη-
σεν. Κ. τ. λ.

Οὕτως οὖν ἀπαγγέλλει ἡ πάνσοφος αὐτῷ Σιγῇ τὴν
γένεσιν τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων· Τῇ Μονότητι
συνυπάρχειν Ἐνότητι, ἐξ ὧν δύο προβολαί, καθ' ἃ
προεῖρηται, μονάς τε καὶ τὸ ἐν ἐπὶ δύο οὔσαι τέτ-
σσαρα ἐγένοντο· δις γάρ δύο τέσσαρες. Καὶ πάλιν αἱ
δύο καὶ τέσσαρες εἰς τὸ αὐτὸ συνθεῖσθαι τὸν τῶν
ἐξ ἐφανέρωσαν ἀριθμὸν, οὗτοι δὲ οἱ ἐξ τετραπλα-

latæ sunt, glorificatio autem sonorum sursum missa
est ad Propatorem. Hujus autem glorificationis son-
num in terram delatum ait fictorem exstitisse et
gonitorem rerum terrenarum; documentum autem
repeti a recens natis infantibus, quorum anima,
simul atque ex utero emersit, exclamat pariter
uniuscujusque horum elementorum sonum. Sicuti
igitur, inquit, septem illæ potestates glorificant
Logum, ita etiam anima in infantibus lacrymans.
322-323 Propterea autem et David ait dixisse :
Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem,
et rursus : *Cæli enarrant gloriam Dei.* Quando autem
in ærumnis versabitur anima, exclamat nihil aliud
nisi Ω, quandoquidem cruciatur, ut anima, quæ
supra est, ubi cognovit id quod sibi cognatum est,
B adiutorem ei demittat.

49. Et de his quidem hæcenus. De viginti qua-
tuor litterarum autem origine hæc docet : Una cum
Solitate exstare Unitatem, ex quibus duæ propagi-
nes, hoc est Monas et Unum, quæ aditæ quatuor
exstiterunt; bis enim duo quatuor. Et rursus duo
et quatuor in unum composita senarium numerum
monstraverunt, hæc sex autem quadruplicata illas

rum loquens affirmat. Quæ virtutes, ait, omnes sim-
mul in invicem complexæ sonant et glorificant
illum, a quo emissæ sunt. Gloria autem soni mit-
titur in Propatorem. Hujus autem glorificationis
sonum in terram delatum ait plasmatorem factum
et generatorem eorum quæ sunt in terra. C

8. Ostensionem autem affert ab iis, qui nunc na-
scuntur infantibus, quorum anima, simul ut de
vulva progressa est, exclamat uniuscujusque ele-
menti hunc sonum. Sicut ergo septem virtutes,
inquit, glorificant Verbum, sic et anima in infan-
tibus plorans et plangens Marcum glorificat eum.
Propter hoc autem et David dixisse : *Ex ore infantium
et lactentium perfecisti laudem;* et iterum :
Cæli enarrant gloriam Dei. Et propter hoc, quando
in doloribus et calamitatibus anima fuerit, in re-
levationem suam dicit Ω in signum laudationis, ut
cognoscens illa, quæ sursum est, anima quod est
cognatum suum adiutorium ei deorsum mittat.

9. Et de omni quidem nomine, quod est XXX lit-
terarum, et de Bytho, qui augmentum accipit ex
hujus litteris, adhuc etiam de Veritatis corpore,
quod est duodecim membrorum, unoquoque mem-
bro ex duobus litteris constante, et de voce ejus,
quam locuta est non locuta, et de resolutione ejus
nominis, quod non est enarratum, et de mundi
anima et hominis, secundum quæ habent illam, quæ
est ad imaginem, dispositionem, sic deliravit, etc.

Cap. 15, 1. Sic autem annuntiat perquam sapiens
eorum Sige generationem XXIV elementorum : Cum
Solitate esse Unitatem, ex quibus duæ sunt emis-
siones, sicut prædictum est, Monas et Hen, quæ du-
plicatæ IV factæ sunt; bis enim duo quatuor. Et
rursus duo et quatuor in id ipsam compositæ VI
manifestaverunt numerum, hi autem sex quadu-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁷ τὴν δὲ τῶν δὲ C. ⁶⁸ γεννωμένων C. ⁶⁹ τοῦτον τὸν ἦχον C, M. αἰ add. M. ⁷⁰ ⁷¹ Psalm. viii, 3. ⁷¹ κα-
τηρίσω G. ⁷² Psal. xviii, 2. ⁷³ ὡς ἐπιδοᾷ C, ὡς abundans hoc loco ex margine illatum videtur, ubi
ad ὀπίσω aliquis notaverit correctionem ὡς. ut legatur ὅπως, M. ⁷⁴ ὅπως, ὅπως C. ⁷⁵ καταπέμψαι C.
⁷⁶ δις δύο οὔσαι. δις δύο οὔσαι C, an αἰ συνοῦσαι? ⁷⁷ συνθεῖσθαι C.

viginti quatuor (sc. litteras). Et primi quidem quaternionis nomina, quæ 324-325 sancta sanctorum intelligantur et quæ pronuntiarum nequeant, cognosci a solo Filio. Hæc Pater novit quæ sint. Ea autem, quæ cum sacro silentio et cum fide enuntiantur, hæc sunt : Arrhetus et Sige, Pater et Aletheia. Hujus autem quaternionis universus numerus viginti quatuor est elementorum. Arrhetus ("Αρρητος) enim habet septem elementa, Sige (Σιγή) quinque, et Pater (Πατήρ) quinque, et Aletheia ("Αλήθεια) septem. Pariter autem etiam alter quaternio, Logos et Zoe, Anthropus et Ecclesia, eundem numerum elementorum reddiderunt. Et Salvatoris ineffabile nomen, hoc est Jesum ("Ιησοῦν), litterarum esse sex, ineffabile autem numeratis singulatim litteris litterarum viginti quatuor est, videtur autem Χριστός (Χρειστός) duodecim. Ineffabile autem in Christo nomen triginta elementorum et ipsum est secundum litteras, quæ in eo insunt, elementis singulatim numeratis. *Christus* (Χρειστός) enim nomen elementorum octo est. Χε (X) enim littera trium elementorum est, 326-327 Ρ (rho) autem duorum, ετε (E) duorum, et Ι (iota) quatuor, Σ (sigma) quinque, et Τ (tau) trium, οὐ (O) autem duorum et πάν trium. Ita id quod in Christo est ineffabile dicunt triginta esse elementorum. Et propter hoc aiunt eum dicere : *Ego Α et Ω*, ostendentem columbam quæ hunc habet numerum, qui est octingenta unum.

80. Et Jesus vero hanc habet ineffabilem originem. Etenim a matre universorum, prima tetraide, instar filiaë provenit altera tetras, et exstitit ogloas,

plicati viginti quatuor generaverunt figuras. Et quidem quæ sunt primæ quaternionis nomina sancta sanctorum intelliguntur, quæ non possunt enarrari; intelliguntur autem a solo Filio, quæ Pater scit quænam sunt. Alia vero, quæ cum gravitate et honore et fide nominantur, apud eum sunt hæc : ἄρρητος et σιγή, πατήρ et ἀλήθεια. Hujus autem quaternionis universus numerus est litterarum viginti quatuor. Ἄρρητος enim nomen litteras habet in se septem, σιγή quinque et πατήρ quinque et ἀλήθεια VII, quæ composita in se, bis quinque et bis septem, XXIII numerum adimpleverunt. Similiter et secunda quaternatio Logos et Zoe, Anthropos et Ecclesia eundem numerum elementorum ostenderunt. Et Salvatoris quoque narrabile nomen Ἰησοῦς litterarum est sex, inenarrabile autem ejus litterarum viginti quatuor, Ἰῆς et Χριστός litterarum XII, quod est autem in Christo inenarrabile, litterarum XXX. Et propter hoc ait eum Α et Ω, ut peristereῖν manifestet, cum hunc numerum habeat hæc avis.

2. Jesus autem hanc habet, inquit, inenarrabilem genesisim. A matre enim universorum, id est primæ quaternionis, in filiaë locum processit secunda

A θέντες τὰς εικοσιτέσσαρας. Καὶ τὰ μὲν ὅτις [πρώτης] ὅτις τετράδος [p. 213. 214] ὀνόματα, ἅγια ἄγιων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεσθαι ὑπὸ μόνου τοῦ Υἱοῦ· ταῦτα ὁ Πατήρ οἶδε τίνα ἐστὶ. Τὰ μετὰ σιωπῆς καὶ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῶ ἐστὶ ταῦτα· Ἄρρητος καὶ Σιγή, Πατήρ καὶ Ἀλήθεια. Ταύτης δὲ τῆς τετράδος ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐστὶ στοιχείων εικοσιτεσσάρων. Ὁ γὰρ Ἄρρητος ἔχει στοιχεῖα ἐπτὰ, ἡ Σιγή (σειγή) πέντε, καὶ ὁ Πατήρ πέντε, καὶ ἡ Ἀλήθεια ἐπτὰ. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα τετράς, Λόγος καὶ Ζωή. Ἄνθρωπος καὶ Ἐκκλησία τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων ἀνέδειξαν. Καὶ τὸ τοῦ Σωτῆρος ρητὸν ὄνομα [τοῦτο ἐστὶ τὸν Ἰησοῦν] γραμμάτων ὑπάρχειν ἕξ, τὸ δ' ἄρρητον αὐτοῦ ἐπ' ἀριθμῶ τῶν κατὰ ἐν γραμμάτων στοιχείων ἐστὶν εικοσιτεσσάρων, Ἰῆς δὲ Χριστός (Χρειστός) δώδεκα, τὸ δὲ ἐν τῷ Χριστῷ ἄρρητον γραμμάτων τριάκοντα καὶ αὐτὸ τοῖς ἐν αὐτῷ γράμμασι κατὰ ἐν τῶν στοιχείων ἀριθμουμένων. Τὸ γὰρ Χριστός (Χρειστός) ἐστὶ στοιχείων ὀκτώ. Τῆ μὲν | γὰρ χει ὅτις τριῶν, τὸ [p. 214. 215] δὲ ρ δύο, καὶ τὸ εἰ δύο, καὶ ε' τεσσάρων, τὸ σ πέντε, καὶ τ' τριῶν, τὸ δε οὐ δύο, καὶ τὸ σάν ὅτις τριῶν. Οὕτως τὸ ἐν τῷ Χριστῷ ἄρρητον φασκουσι στοιχείων τριάκοντα. Καὶ διὰ τοῦτο δὲ, φασίν, αὐτὸν λέγειν· Ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, ἐπιδεικνύοντα τὴν περιστερὴν τοῦτον ἔχουσαν τὸν ἀριθμὸν, ὃ ἐστὶν ὀκτακόσια ἐν.

γ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην μὲν ἔχει τὴν ἄρρητον γένεσιν. Ἀπὸ γὰρ τῆς μητρὸς τῶν ὄλων, τῆς πρώτης τετράδος, ἐν θυγατρὸς τρόπῳ προήλθεν ἡ

σιασθέντες τὰς εικοσιτέσσαρας ἀπεκύησαν μορφάς. Καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης τετράδος ὀνόματα, ἅγια ἄγιων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεσθαι ὑπὸ μόνου τοῦ Υἱοῦ, ὃ ὁ Πατήρ οἶδε τίνα ἐστὶ. Τὰ δὲ σεμνὰ καὶ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῶ ἐστὶ ταῦτα· Ἄρρητος καὶ Σιγή, Πατήρ τε καὶ Ἀλήθεια. Ταύτης δὲ τῆς τετράδος ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐστὶ στοιχείων εικοσιτεσσάρων. Ὁ γὰρ Ἄρρητος ὄνομα γράμματα ἔχει ἐν αὐτῷ ἐπτὰ, ἡ δὲ Σιγή πέντε καὶ ὁ Πατήρ, καὶ ἡ Ἀλήθεια ἐπτὰ, ἃ συντεθέντα ἐπὶ τὸ αὐτὸ, τὰ δις πέντε καὶ δις ἐπτὰ τὸν τῶν εικοσιτεσσάρων ἀριθμὸν ἀνεπλήρωσεν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα τετράς, Λόγος καὶ Ζωή, Ἄνθρωπος καὶ Ἐκκλησία, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων ἀνέδειξαν. Καὶ τὸ μὲν τοῦ Σωτῆρος ρητὸν ὄνομα (ὀκτώ καὶ δέκα) γραμμάτων ὑπάρχειν ἕξ, τὸν (sic) δ' ἄρρητον αὐτοῦ γραμμάτων εικοσιτεσσάρων, Ἰῆς Χριστός γραμμάτων δώδεκα, τὸ δὲ ἐν Χριστῷ ἄρρητον γραμμάτων τριάκοντα. Καὶ διὰ τοῦτο φασίν αὐτὸν Α καὶ Ω, ἵνα τὴν περιστερὴν μηνύσῃ, τοῦτον ἔχοντος τὸν ἀριθμὸν τοῦτου τοῦ ὀνόματος.

δ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην ἔχει, φασίν, τὴν ἄρρητον γένεσιν. Ἀπὸ γὰρ τῆς μητρὸς τῶν ὄλων, τῆς πρώτης τετράδος, ἐν θυγατρὸς τρόπῳ προήλθεν ἡ δευτέρα

VARIAE LECTIONES.

ἃ τὰ μὲν. ταῦτα μὲν C, M. ἃ πρώτης οἰν. C, M. ἃ ὑπὸ δὲ ὑπὸ C, M. ἃ οἶδε. δὲ C. ἃ μετὰ σιωπῆς. Ἀν μετὰ σεμνότητος coll. Iren. ? ἃ τοῦτο ἐστὶ τὸν Ἰησοῦν. Hæc verba, quæ lin. 12 exprimus, huc transponenda esse videntur. Cf. Iren. ἃ ὑπάρχει M. ἃ τὸ δ' ἄρρητον. τὸ δὲ ρητὸν C. ἃ ἐν γραμμάτων. ἐγγραμμάτων C. Post γραμμάτων C, M addunt τοῦτο ἐστὶ τὸν Ἰησοῦν. ἃ τὸ δὲ. τῶν δὲ C. ἃ καὶ αὐτὸ τοῖς. Hæc et quæ sequuntur usque ad lin. 19. Καὶ διὰ τοῦτο desunt in Irenæo. ἃ τῶν στοιχείων ἀριθμουμένων στοιχείων ἀριθμουμένων C, M. ἃ χει. χει C, χει M. ἃ εἰ. εἰ C, M. ἃ οὐ. οὐ C, M. ἃ σάν. ν C ἃ Ἀποσ. 221, 13. Cf. ibid. 1, 8. 21, 6. ἃ προσήλθεν C.

δεύτερα τετράς, καὶ ἐγένετο ὀγδοάς, ἐξ ἧς προήλθεν ἡ δεκάς· οὕτως ἐγένετο δεκαοκτώ. Ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθοῦσα ἢ τῆ ὀγδοάδι καὶ δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα τὸν τῶν ὀγδοήκοντα προεβίβασεν ἀριθμὸν, καὶ τὰ ὀγδοήκοντα ἄλλιν δεκαπλασίασα ¹⁰ τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν ἐγέννησεν ¹¹, ὥστε εἶναι τὸν ἅπαντα τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὀγδοάδος ¹² εἰς δεκάδα προελθόντα ¹³, [εἶναι] ¹⁴ ἢ ¹⁵ καὶ π' καὶ ω', ὃ ἐστὶν Ἰησοῦς· τὸ γὰρ Ἰησοῦς ὄνομα κατὰ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν ἐστὶν ὀκτακόσια ὀγδοηκονταοκτώ. Καὶ τὸ ἀλφάβητον δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἔχει μονάδας ὀκτώ [καὶ δεκάδας | ὀκτώ] ¹⁶ καὶ ἑκατοντάδας ὀκτώ, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὀγδοηκονταοκτώ [p. 215] ψῆφον ἐπιδεικνύον ¹⁷, τούτεστι τὸν Ἰησοῦν, ἐκ πάντων συνεστῶτα τῶν ¹⁸ ἀριθμῶν. Καὶ διὰ τοῦτο γένεσιν σημαίνοντα.

να'. Περὶ δὲ τῆς τούτου δημιουργίας οὕτως λέγει· Ἄπὸ τῆς τετράδος τῆς δευτέρας δυνάμεις ἀπορρυσίας διημιουργηκέναι ²⁰ τὸν ἐπὶ γῆς φανέντα Ἰησοῦν, καὶ τοῦ Λόγου ²¹ τὸν τόπον ²² ἀναπληρωκέναι τὸν ἀγγελὸν Γαβριήλ, τῆς δὲ ζωῆς τὸ ἅγιον πνεῦμα, τοῦ δὲ Ἀνθρώπου τὴν τοῦ Ὑψίστου δύναμιν, τῆς δὲ Ἐκκλησίας τὴν παρθένον. Οὕτως ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ τῆς Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῶ ²³ ἄνθρωπος. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν ὕδωρ, κατελθεῖν εἰς

A unde provenit decas : ita exstiterunt octodecim. Decas igitur congressa cum ogdoade, postquam decuplicavit eam, octogenarium numerum produxit, et octogenarium rursus postquam decuplicavit, numerum qui est octingentorum genuit, ut sit universus numerus litterarum ab ogdoade secundum decadem progressus 888, quod est Jesus; *Jesus* enim nomen ex numero litterarum est 888. Et alphabetum vero Græcorum habet monades octo et decades octo et hecatontades octo, numerum octingentorum octoginta octo exhibens, **328-329** hoc est Jesum, qui ex omnibus numeris constat, proptereaque eum se vocare A et Ω, generationem suam ex omnibus ortam indicantem.

ἄλφα [καὶ ω'] ¹⁹ ὀνομάζεσθαι αὐτὸν, τὴν ἐκ πάντων B 31. De fabricatione autem hujus ita dicit : A quaternione altero potestates emanasse, quæ fabricaverint Jesum qui in terris apparuit, et Logi obtinuisse locum angelum Gabriel, Vitæ autem spiritum sanctum, Hominis autem Altissimi virtutem, Ecclesiæ autem virginem. Ita qui est ex dispensatione homo per Mariam editur secundum eum. Cum autem venisset in aquam, descendisse in eum tanquam columbam illam, qui ascendit superne et duodecimum

τετράς, καὶ ἐγένετο ὀγδοάς, ἐξ ἧς προήλθε δεκάς· οὕτως ἐγένετο δεκάς καὶ ὀγδοάς. Ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθοῦσα τῆ ὀγδοάδι καὶ δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα τὸν τῶν ὀγδοήκοντα προεβίβασεν ἀριθμὸν, καὶ τὰ ὀγδοήκοντα ἄλλιν δεκαπλασίασα τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν ἐγέννησεν, ὥστε εἶναι τὸν ἅπαντα τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὀγδοάδος εἰς δεκάδα προελθόντα, ἢ καὶ π' καὶ ω', ὃ ἐστὶν δεκαοκτώ· τὸ γὰρ Ἰησοῦ ὄνομα καὶ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν ὡ ἐστὶν ὀγδοηκονταοκτώ. Ἐχει σαφῶς καὶ τὴν ὑπερουράνιον τοῦ η καὶ τοῦ σ κατ' αὐτοὺς γένεσιν. Διὸ καὶ τὸν ἀλφάβητον τῶν Ἑλλήνων ἔχει μονάδας ὀκτώ καὶ δεκάδας ὀκτώ καὶ ἑκατοντάδας ὀκτώ, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὀγδοηκονταοκτώ ψῆφον [ἔπειτα] δεικνύοντα, τούτεστι τὸ εἶναι, τὸν ἐκ πάντων συνεστῶτα τῶν ἀριθμῶν, καὶ διὰ τοῦ ἄλφα καὶ ω ὀνομάζεσθαι αὐτὸν, τὴν ἐκ πάντων γένεσιν σημαίνοντα. Καὶ ἄλλιν οὕτως· τῆς πρώτης τετράδος κατὰ πρόσθεσιν ἀριθμοῦ εἰς αὐτὴν συντιθεμένης ὁ τῶν δέκα ἀνεφάνη ἀριθμὸς, κ. τ. λ.

γ'. Ἄπὸ τετράδος γὰρ προήλθον οἱ αἰῶνες· ἦν δὲ ἐν τῇ τετράδι Ἀνθρωπος καὶ Ἐκκλησία, Λόγος καὶ Ζωή. Ἄπὸ τούτων οὖν δυνάμεις, φησὶν, ἀπορρυσίας ἐγενεσιουργήσαν τὸν ἐπὶ γῆς φανέντα Ἰησοῦν, καὶ τοῦ μὲν Λόγου ἀναπληρωκέναι τὸν τόπον τὸν ἀγγελὸν Γαβριήλ, τῆς δὲ ζωῆς τὸ ἅγιον πνεῦμα, τοῦ δὲ Ἀνθρώπου τὴν δύναμιν τοῦ Ἰοῦ, τὴν δὲ τῆς Ἐκκλησίας τόπον τῆ Παρθένου ἐπέδειξεν [ἔδειξεν κοιλ. Hæg.]. Οὕτως τε ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ τῆς Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῶ ἄνθρωπος, ὃν ὁ Πατὴρ τῶν ὄλων διελθόντα διὰ μήτρας ἐξέλεξάτο

quaternatio, et facta est octonatio, ex qua progressa est decas; sic factum est XVIII. Decas itaque adjuncta octonationi et decuplam eam faciens LXXX fecit numerum, et rursus octuagies decies octingentorum numerum fecit, ut sit universus litterarum numerus ab octonatione in decadem progressus octo et octuaginta et DCCC, quod est Jesus; *Jesus* enim nomen secundum Græcorum litterarum computum DCCC sunt LXXXVIII. Habes manifeste et supercaelestis Jesu secundum eos genesim. Quapropter et A B Græcorum habere monadas octo et decades VIII et hecatontadas VIII, DCCCLXXXVIII numerum ostendentia, hoc est Jesum, qui est ex omnibus constans numeris, et propter hoc A et Ω nominari eum, cum significet ex omnibus ejus generationem. Et iterum ita : Prima quaternationis secundum progressionem numeri in semet ipsam compositæ X apparuit numerus, etc.

3. A quaternatione enim progressi sunt æones. Erat autem in quaternatione Anthropos et Ecclesia, Logos et Zoe. Ab iis igitur virtutes, ait, emanatæ generaverunt eum, qui in terra manifestatus est, *Jesum*, et Logi quidem locum adimplesse angelum Gabriel, Zoes autem Spiritum sanctum, Anthropi autem Altissimi virtutem, Ecclesiæ autem locum Virgo ostendit. Et sic ille, qui est secundum dispositionem, per Mariam generatur apud eum homo, quem Pater omnium transeuntem per vulvam elegit per Verbum ad agnitionem suam. Cum autem ve-

VARIÆ LECTIONES.

⁷ δεκαοκτώ. ἴωτα, εἴτα δεκαοκτώ. C, quod M mutavit in δέκα, εἴτα δεκαοκτώ. Nimirum non perspexit Ibrarium, cum in libro suo reperisset η, depravasse in ἴωτα εἴτα [ἦτα], et deinde numerum ipsum denuo addidisse. ⁸ ἐπισυνελθοῦσα. ἔστη συνελθοῦσα C. ⁹ προεβίβασεν — ὀγδοήκοντα om. C. ¹⁰ δεκαπλασίασαντα C. ¹¹ ἐγέννησαν C. ¹² ὀγδοάδος. ὀγδοάδα C. ¹³ προελθόντα προσελθόντα C, M. ¹⁴ εἶναι delendum esse jam M suspicatus est. ¹⁵ η. ἦτα C, M. ¹⁶ καὶ — ὀκτώ supplevit M. ¹⁷ ἐπιδεικνύοντα C, M. ¹⁸ συνεστῶτα τῶν. τῶν συνεστῶτων C, M. ¹⁹ καὶ ω om. C, M. ²⁰ ἀπρρυεῖσα διημιουργηκέναι C. ²¹ Cf. Luc. 1, 26-38. ²² τὸν τόπον. τοῦτον C, M. ²³ αὐτῶ. αὐτῶν C, M.

numerum impleverat, in quo exstat semen eorum, A qui sunt una cum eo salii et una descenderunt et ascenderunt. Hanc autem potestatem, quæ descendit in eam, semen ait esse pleromatis, habens in se et Patrem et **330-331** Filium et eam, quæ per hos cognoscitur, innominabilem potestatem Sigæ et universos æones. Et hoc (sc. semen) esse Spiritum in eo, locutum per os Filii, confessum semet esse Filium hominis, et qui manifestaverit Patrem, postquam autem descendisset in Jesum, unitum esse cum eo. Et deiecit quidem mortem, aiunt, qui ex dispensatione est Salvator, notum autem fecit Patrem Christum [Jesum]. Esse igitur ait *Jesum* quidem nomen hominis, qui ex dispensatione est, positum autem esse ad assimilandum et adumbrandum illum hominem, qui erat in ipsum descensus, quem in se recipiendo habuerit, et esse ipsum Hominem, ipsum Logum, ipsum Patrem et Arrhetum et Sigen et Veritatem et Ecclesiam et Vitam. τὸν τὸν Λόγον, αὐτὸν τὸν Πατέρα καὶ [τὸν] ³³ Ἀρρήτον καὶ τὴν Σιγὴν καὶ τὴν Ἀλήθειαν καὶ Ἐκκλησίαν καὶ Ζωήν.

52. Qui hæc quidem manifestum esse opinor omnibus, et sui sunt sana mente, quam sint inepta longaque remota a cognitione veræ fidei, cum sint frustula astrologiæ inventionis et Pythagoricæ artis arithmetiæ, siculi discendi studiosi prospicietis, cum in iis, quæ antehac elucubravimus, hæc placita exposita sint. Sed quo apertius ostendamus hos non Christi esse discipulos, sed Pythagoræ: etiam eorum, quæ de meteoris astrorum ab iis decantantur, quan-

αὐτὸν ὡς περιστέρην τὸν ἀναβαίνοντα ³⁴ ἄνω καὶ πληρώσαντα τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα τούτων τῶν συγκατασπαρέντων αὐτῶ καὶ συγκαταβάτων καὶ συναναβάτων. Ταύτην δὲ τὴν δύναμιν τὴν καταβάσαν εἰς αὐτὸν [σπέρμα] ³⁵, φησὶν εἶναι τοῦ [p. 215. 216.] πληρώματος, ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν τὴν τε διὰ τούτων γινωσκομένην ἀνονόμαστον | δύναμιν τῆς Σιγῆς καὶ τοῦ ἀπανταῶ ἀιώνας. Καὶ τοῦτο ³⁶ εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῷ, φωνήσαν ³⁷ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Υἱοῦ ³⁸, τὸ ὁμολογήσαν ἑαυτὸν Υἱὸν Ἀνθρώπου καὶ φανερώσαν τὸν Πατέρα, κατελθὼν μέντοιγε εἰς τὸν Ἰησοῦν ἠνώσθαι αὐτῷ. Καὶ καθεῖλε ³⁹ μὲν τὸν θάνατον. φησὶν, ὁ ἐκ τῆς οἰκονομίας ⁴⁰ Σωτῆρ, ἐγνώρισε δὲ τὸν Πατέρα Χριστὸν [Ἰησοῦν] ⁴¹. Εἶναι οὖν τὸν Ἰησοῦν

B νομο μὲν τοῦ ἐκ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου λέγει, τεθεῖσθαι δὲ ἐξομοίωσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς αὐτὸν κατέρχεσθαι Ἀνθρώπου, ὃν χωρήσαντα ⁴² ἐσχηκέναι αὐτὸν, αὐτὸν τε εἶναι τὸν Ἀνθρωπον, αὐτὸν τε εἶναι τὸν Λόγον καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Ἀρρήτον καὶ τὴν Σιγὴν καὶ τὴν Ἀλήθειαν καὶ Ἐκκλησίαν καὶ Ζωήν. Ταῦτα μὲν οὖν πρόδηλα εἶναι πᾶσιν ἐπιβίβω τοῖς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένοις ὄντα ἄκυρα καὶ μακρὰν τῆς κατὰ θεοσέβειαν γνώσεως, ὅτι μέρη ἀστρολογικῆς ἐφευρέσεως καὶ ἀριθμητικῆς Πυθαγορείου, καθὼς οἱ φιλομαθεῖ; εἴσεσθε, ἐν τοῖς προμεριμνηθεῖσιν ⁴³ ἡμῖν ἐκκειμένων τούτων τῶν δογμάτων. Ἴνα δὲ σαφέστερον τούτους ἐπιδείξωμεν οὐ Χριστοῦ μαθητὰς ⁴⁴, ἀλλὰ Πυθαγόρου, καὶ τῶν περὶ τὰ μετέωρα τῶν ἀστρῶν [p. 216. 217.] ἀπ. λη-

nisset ipse ad aquam, descendisse in eum quasi columbam eum, qui recurrit sursum, et implevit XII numerum, in quo inerat semen eorum, qui conseminati sunt cum eo et contescenderunt et coascenderunt. Ipsam autem virtutem, quæ descendit, semen dicit esse Patris, habens in se et Patrem et Filium et eam, quæ per eos cognoscitur innominabilis virtus Sigæ, habens in se et Patrem et Spiritum, qui locutus est per os Jesu, qui se confessus est Filium hominis et manifestavit Patrem, descendens quidem in Jesum, unitus est. Et destruxit quidem mortem, ait, qui fuit ex dispositione Salvator Jesus, agnovit autem Patrem Christum. Jesum esse ergo nomen quidem ejus, qui est ex dispositione homo, dicit, positum autem esse in assimilationem et figuratorem ejus, qui incipit in eum descendere, Hominem, quem capientem habere et ipsum Hominem et ipsum Logum et Patrem et Arrhetum et Sigen et Alethian et Ecclesiam et Zoen, etc.

Cap. 16, 1. Generationem itaque æonem et errorem ovīs et adinvencionem adunantes in unum mystice audent annuntiare hi, qui in numeros omnia deduxerunt, de monade et dualitate dicentes omnia constare. Et a monade usque ad quatuor numerantes

διὰ Λόγου εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοῦ. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν ὕδωρ, κατελθὼν εἰς αὐτὸν ὡς περιστέρην τὸν ἀναδραμόντα ἄνω καὶ πληρώσαντα τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα τούτων τῶν συγκατασπαρέντων αὐτῶ καὶ συγκαταβάτων ἀνονόμαστον δύναμιν τῆς Σιγῆς καὶ τοῦ ἀπανταῶ ἀιώνας. Καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ κληθῆσαν διὰ τοῦ Ἰησοῦ, τὸ ὁμολογήσαν ἑαυτὸν Υἱὸν Ἀνθρώπου καὶ φανερώσαντα τὸν Πατέρα, κατελθὼν μὲν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἠνώσθαι δ' αὐτῷ. Καὶ καθεῖλε μὲν τὸν θάνατον, φησὶν, ὁ ἐκ τῆς οἰκονομίας Σωτῆρ, ἐγνώρισε δὲ τὸν Πατέρα Χριστὸν. Εἶναι οὖν τὸν Ἰησοῦν νομο μὲν τοῦ ἐκ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου λέγει, τεθεῖσθαι δὲ εἰς ἐξομοίωσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς αὐτὸν κατέρχεσθαι Ἀνθρώπου, τὸν χωρήσαντα αὐτὸν, ἐσχηκέναι δὲ αὐτὸν τε τὸν Ἀνθρωπον, αὐτὸν τε τὸν Λόγον καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Ἀρρήτον καὶ τὴν Σιγὴν καὶ τὴν Ἀλήθειαν καὶ Ἐκκλησίαν καὶ Ζωήν. Κ. τ. λ.

ιβ'. Τὴν οὖν γένεσιν τῶν αἰώνων αὐτῶν καὶ τὴν πλάνην τοῦ προδάτου καὶ ἀνεύρεσιν ἐνώσαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μυστικώτερον ἐπιχειροῦσιν ἀπαγγέλλειν οὗτοι οἱ εἰς ἀριθμούς τὰ πάντα κατάγοντες, ἐκ μονάδος καὶ διαδος φάσκοντες τὰ ὅλα συνεστῆκεναι.

VARIÆ LECTIONES.

³⁴ ἀναβαίνοντα. ἀναβάνα? ³⁵ σπέρμα om. C, M, qui scribendum esse opinatur: τοῦ πληρώματος [σπέρμα] ἔχον. ³⁶ τοῦτο. τοῦτον C, M. ³⁷ φωνήσαν. ἔφασαν C. ³⁸ υἱοῦ. an Ἰησοῦ? ³⁹ Καὶ καθεῖλε. Καθεῖλε C, M. ⁴⁰ ἐκ τῆς οἰκ. ἐκ οἰκ. C. ἐξ οἰκ. M. ⁴¹ Ἰησοῦν uncinis inclusimus. ⁴² χωρήσαντα C, M. ⁴³ τὸν add. M. ⁴⁴ προμεριμνηθεῖσιν C. ⁴⁵ οὐχὶ μαθητὰς C.

μένων³⁶ ὅσα ἐπιτομή³⁷ δυνατόν ἐστὶν ἐκθῆσθαι. λέγουσι γὰρ ταῦτα· Ἐκ μονάδος καὶ δυάδος³⁸ τὰ ὅλα συνεστάναι, καὶ ἀπὸ μὲν μονάδος ἕως τῶν τεσσάρων ἀριθμοῦντες, οὕτως γεννώσι τὴν δεκάδα. Πάλιν δ' αὖ δυὰς προσελθούσα ἕως τοῦ ἐπισήμου, ὅσον δύο καὶ τέσσαρα καὶ ἕξ, τὴν δωδεκάδα ἀπέδειξε³⁹. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δυάδος ἀριθμοῦντων ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ τριακοντάς⁴⁰ ἀνεδείχθη, ἐν ἧ ὀγδοὰς καὶ δεκάς καὶ δωδεκάς. Τὴν οὖν δωδεκάδα⁴¹ διὰ τὸ ἐπίσημον ἐσχηκέναι συνεπακολουθήσαν⁴² αὐτῇ τὸ ἐπίσημον πάθος, καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου τὸ πρόβατον ἀποσχιρτήσαν πεπλανήθησθαι⁴³. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς δεκάδος. Καὶ ἐπὶ τούτων τὴν δραχμὴν λέγουσιν, ἦν⁴⁴ ἀπολέσασα γυνὴ ἄψασα λύχνον ἐξήτει, τὴν τε ἐπὶ ἐνὶ προβάτῳ ἀπώλειαν, καὶ τὴν τῶν ἐνερχομένων ἑννέα συντιθέντες ἑαυτοῖς⁴⁵ ἀριθμοὺς μωθεύουσι [p. 217. 218.] ὡς τῶν ἑνδεκά ἐπισυμπλεκόμενων τοῖς ἑννέα ποιεῖν τὸν τῶν ἐνερχομένων ἑννέα ἀριθμὸν, καὶ τοῦτου χάριν λέγεσθαι τὸ Ἄμην, περιέχον ἀριθμὸν ἐνερχομένων ἑννέα· ἄλλον δὲ ἀριθμὸν⁴⁷. . . . οὕτω λέγουσι· Τὸ ἦτα στοιχεῖον σὺν τῷ ἐπισήμῳ ὀγδοάδα εἶναι, ἀπὸ τοῦ ἄλφα ὀγδόω⁴⁸ κείμενον τόπων· εἶτα πάλιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντες τὸν ἀριθμὸν

A tum per compendium **332-333** licebit exponam. Dicunt quippe hæc : Ex monade et dyade cuncta constare, et a monade quidem usque ad quatuor numerantes ita generant decadem. Rursus autem dyas progressa ad insigne (id est ε), scilicet duo et quatuor et sex, duodecadem effecit. Et rursus numerantibus nobis a binario ad denarium numerus tricenarius efficitur, in quo ogdoas et decas et dodecas. Duodecadem igitur propter insigne habuisse comitem suum insignem passionem, et propterea cum circa duodecimum numerum erratum esset, ovem a grege palatam in errorem actam esse similiter vero etiam ex decade. Atque hæc respicientes drachmam loquuntur, quam perlitam mulier accensa lucerna quærebat, et illud quod in una ove accidit damnum, et nonaginta novem inter se componentes **334-335** numeros fabulantur, undecim complicatis cum novem efficit nonaginta et novem numerum, et hujus rei gratia dici illud Amen complexum numerum nonaginta novem. Alium autem numerum ita aiunt : Litteram H una cum episemo ogdoadem esse, quoniam ab A octavo sita sit loco : deinde rursus sine episemo computantes numerum ipsarum litterarum et componentes usque

Καὶ ἀπὸ μονάδος ἕως τῶν τεσσάρων ἀριθμοῦντες οὕτω γεννώσι τὴν δεκάδα· μία γὰρ καὶ δύο καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες συντεθεῖσαι ἐπὶ τὸ ἀπὸ τῶν δέκα αἰώνων ἀπεκύρτησαν ἀριθμὸν. Πάλιν δ' αὖ ἡ δυὰς ἀπ' αὐτῆς προσελθούσα ἕως τοῦ ἐπισήμου, ὅσον δύο καὶ τέσσαρες καὶ ἕξ, τὴν δωδεκάδα ἀπέδειξε. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δυάδος ὁμοίως ἀριθμοῦντων ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ τριακοντάς⁴⁰ ἀνεδείχθη, ἐν ἧ ὀκτώ καὶ δέκα καὶ δωδεκά. Τὴν οὖν δωδεκάδα διὰ τὸν ἐπίσημον συνεσχῆκέναι, διὰ τὸ συνεπακολουθήσαν αὐτῇ τὸ ἐπίσημον πάθος λέγουσι, καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου τὸ πρόβατον ἀποσχιρτήσαν πεπλανήθησθαι, ἐπειδὴ τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ δωδεκάδος γεγενῆσθαι φάσκουσι. Τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ ἀπὸ τῆς δωδεκάδος ἀπόστασιν μίαν δύναμιν ἀπολωλέναι μαντεύονται, καὶ ταύτην εἶναι τὴν γυναικὰ τὴν ἀπολέσασαν τὴν δραχμὴν, καὶ ἄψασαν λύχνον, καὶ εὐροῦσαν αὐτήν. Οὕτως οὖν καὶ [ἐπὶ] τοὺς ἀριθμοὺς τοὺς καταλειψθέντας, ἐπὶ μὲν τῆς δραχμῆς τοὺς ἑννέα, ἐπὶ δὲ τοῦ προβάτου τοὺς ἑνδεκά ἐπιπλεκόμενους ἀλλήλοις τὸν τῶν ἐνερχομένων ἑννέα τίττειν ἀριθμὸν, καὶ τὸ Ἄμην τοῦτον λέγουσιν ἔχειν τὸν ἀριθμὸν.

β. Οὐκ ὀκνήσω δέ σοι καὶ ἄλλως ἐξηγουμένων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι, ἵνα πανταχόθεν κατανοήσης τὸν καρπὸν αὐτῶν. Τὸ γὰρ στοιχεῖον τὸ ἦ σὺν μὲν τῷ ἐπισήμῳ ὀγδοάδα εἶναι θέλουσιν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ὀγδόου κείμενον τόπου· εἶτα πάλιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντες τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τὸν στοιχειῶν καὶ ἐπισυνθέτες μέχρι τοῦ ἦ, τὴν τριακοντάδα ἐπιδεικνύουσιν. Ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τοῦ ἄλφα καὶ τελευτῶν εἰς τὸ ἦ, τῷ ἀριθμῷ τῶν στοιχείων, ὑπεξαίρουμενος δὲ τὸ

sic generant decadem. Unum enim et duo et tres et quatuor in unum compositæ decem æonum generaverunt numerum. Rursus autem dualitas ab ea progressa usque ad episemon, duo et quatuor et sex, duodecadem ostendit. Et rursus a dualitate similiter numerantibus nobis usque ad X, XXX numerus ostensus est, in quo est ogdoas et decas et dodecas. Duodecadem igitur eo quod episemon habuerit consequentem sibi, propter episemon passionem vocant, et propter hoc circa XII numerum cum labes quædam facta fuisset, ovem luxuriam aberrasse, quoniam apostasiam a duodecade factam dicunt. Similiter et a duodecade abscedentem unam virtutem perisse divinant, et hanc esse mulierem, quæ perdidit drachmam et accenderit lucernam et invenierit eam. Sic igitur et numeros reliquos, in drachma qui sunt novem, in ove vero undecim, perplexos sibi in ipsis, XCIX numerum generare, quoniam novies undecim XCIX stant; quapropter et Amen hunc habere dicunt numerum.

ἐπεὶ ἑννάκις τὰ ἑνδεκά ἐνερχομέναι ἑννέα γίνεται· διδ

2. Non pigritabor autem tibi et aliter eos interpretantes annuntiare, ut undique conspicias fructum eorum. Litteram enim H cum episemo ogdoadem esse volunt, cum ab Alpha beta octavo sita posita loco; rursus iterum sine episemo computantes numerum ipsarum litterarum et componentes usque ad H, triakontadem ostendunt. Incipiens enim quis ab A et perficiens in H, per numeros litterarum, abstrahens autem episemum et insuper con-

VARIE LECTIONES.

³⁶ ἀπ' αὐτοῦ (vel potius ἀπὸ τούτου) εἰλημμένων M, an ἀπ' αὐτῶν τεθρῦλλημένων vel εἰλεγμένων? ³⁷ ἐπιτομή, ἐπὶ τὸ μή C. ³⁸ Cf. Iren. Contra Hær. i, 16, 1 sqq. ³⁹ ἐπέδειξε C. ⁴⁰ ἢ τριακοντάς, ἢ τριάκοντα C, ἢ λ M. ⁴¹ Cf. Iren. et que Massuetus ad hunc locum adnotavit his usus verbis : A duodenario numero abstracto semel episemo, qui quidem in litterarum ordinem et numerum non venit, supersunt undecim litteræ duntaxat. Hinc in duodecade πάθος, seu, quod alibi dicunt hæretici, ὑστέρημα, defectus unius litteræ : figura defectus seu passionis, quæ abscedente uno æone postremæ æonum numerocadi contigit. ⁴² συνεπακολουθήσαν C. ⁴³ Cf. Luc. xv. 4-10. ⁴⁴ Ante ὁμοίως lucernam signavitimus coll. Irenæo. ⁴⁵ δραχμὴν λέγουσιν, ἦν C. ⁴⁶ ἑαυτοῖς C, M. ⁴⁷ Post ἀριθμὸν quædam evidisse videntur. ⁴⁸ ὀγδόω, ἐν ὀγδόω M.

ad *H* triginta numerum edunt. Profectus enim quispiam ab Alpha usque ad Eta numerum litterarum dempto episemo reperiet triginta numerum. Quoniam igitur ex tribus potestatibus unitus est numerus triginta, ter ipse repetitus numerum nonaginta effecit; ter enim triginta nonaginta. Ita ogdoas numerum nonaginta novem peperit ex prima ogdoade et decade et duodecade, cujus modo in integrum cogentes numerum faciunt triacontadem, modo duodecimum dementes numerant undecim; similiter et decimum faciunt novem; **336 - 337** hæc autem complicantes et decuplicantes numerum efficiunt nonaginta novem. Quandoquidem autem duodecimus æon relictis undecim ipse digressus deorsum abiit, aiunt consequenter et hoc. Figura enim litterarum docet; undecimo enim litterarum loco positam esse litteram *A*, quæ numerum significat triginta, et positam esse eam secundum imaginem dispensationis quæ superne est, quoniam ab Alpha littera citra episemum ipsarum litterarum numerus usque ad *A* computatus ex adauctione litterarum cum ipso *A* nonaginta novem efficit numerum. Lambda autem undecimo positum loco ad investigationem ejus qui est sui consimilis descendisse, ut numerum impletet duodecimum, eoque reperto completum esse, apertum esse ex ipsa figura elementi. Lambda enim tanquam ad investigationem ejus qui sui consimilis est egressum ubi invenit et subripuit, duodecimi implevit locum elementi *M*, geminatis *A* compositi. Quam ipsam ob causam etiam sese (id est, Marciosios) effugisse per co-

A αὐτῶν τῶν στοιχείων καὶ συντιθέντες μέχρι τῶν ἡτα, τὸν τριάκοντα ἀριθμὸν ἐπι | δεικνύουσιν. Ἀρξίμενος γὰρ τις ἀπὸ τοῦ ἀλφα ἕως τοῦ ἡτα, τὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων, ὅπεσαιροῦμενος τὸν ἐπίσημον, εὐρήσει [τὸν] ⁴⁹ τριάκοντα ἀριθμὸν. Ἐπειὶ οὖν ἐκ τῶν τριῶν δυνάμεων ἦνωται ὁ τῶν τριάκοντα ἀριθμὸς, [τρῖς] ⁵⁰ αὐτὸς γενόμενος τὰ ἐνετήκοντα ἐποίησε· τρεῖς γὰρ τριάκοντα ἐνετήκοντα. Οὕτως ἡ ὀγδοὰς τὸν τῶν ἐνετήκοντα ἐννέα ἀπεκύθησεν ἀριθμὸν ἐκ πρώτης ὀγδοάδος; καὶ δεκάδος καὶ δωδεκάδος, ἥς [p. 218. 219.] ποτὲ μὲν εἰς ὀλόκληρον συνάγοντες τὸν ἀριθμὸν ποιοῦσι τριακοντάδα, ποτὲ δὲ τὴν δωδέκατον ὑφαίρουντες ψηφίζουσιν ἐνδεκα· ὁμοίως καὶ τὸν δέκατον ποιοῦσιν ἐννέα· ταῦτα δὲ ἐπισυμπλέκοντες; καὶ δεκαπλασιασάντες ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσι τῶν **B** ἐνετήκοντα ἐννέα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ δωδέκατος αἰὼν καταλείψας τοὺς ⁵¹ ἐνδεκα καὶ ἀποστάς κάτω ἐχώρησε, φάσκουσι κατάλληλον καὶ τοῦτο ⁵². Ὁ γὰρ τύπος τῶν γραμμάτων διδάσκει· ἐνδέκατον γὰρ τῶν γραμμάτων κεῖσθαι τὸ λ', ὃ ἐστὶν ἀριθμὸς τῶν τριάκοντα, καὶ κεῖσθαι ⁵³ αὐτὸ κατ' εἰκόνα τῆς ἄνω οἰκονομίας, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἀλφα, χωρὶς τοῦ ἐπισήμου, αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὁ ἀριθμὸς ἕως τοῦ λ' συντεθειμένος, κατὰ ⁵⁴ τὴν παραύξησιν τῶν γραμμάτων σὺν αὐτῷ τῷ λ' τὸν ἐνενηκονταεννέα ποιεῖται ἀριθμὸν. Ὅτι δὲ τὸ λ' ἐνδεκάτῳ ⁵⁵ κεῖμενον τόπω ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ κατῆλθε ζήτησιν, ἵνα ἀναπληρώσῃ | τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν, καὶ εὐρὴν ⁵⁶ αὐτὸν ἐπληρώσῃ, φανερόν ἐστίν ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχήματος τοῦ στοιχείου. Τὸ γὰρ λάμβδα ⁵⁷ ὡσπερ ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ ζήτησιν παραγενόμενον, καὶ εὐρὸν καὶ ἀναρπάσαν ⁵⁸,

jungens incrementum litterarum, inveniet tricenarium numerum. Usque enim ad *E* litteram *XV* fiunt, post deinde appositus iis *VII* numerus *II* et *XX* perficit, cum autem appositum est iis *H*, quod est *VIII*, admirabilem triacontadem adimplevit, et hinc ostendunt ogdoadem matrem triginta æonem. Quoniam igitur ex tribus virtutibus unitus est tricenarius numerus, ter idem factus *XC* fecit. Et ipsa autem trias in se composita *VIII* generavit. Sic ogdoas *XCIX* generavit numerum. Et quoniam duodecimus æon absistens reliquit sursum *XI*, consequenter dicunt typum litterarum in figura Logi positum esse (undecimam enim in litteris esse *A*, qui est numerus *XXX*), et secundum imaginem positum esse superioris dispositionis, quoniam ab Alpha sine episemo ipsarum litterarum numerus usque ad *A* compositus secundum augmentum litterarum cum ipso *A* *XC* et *IX* facit numerum. Quoniam autem *A*, quæ est undecimo loco in ordine, ad similis sui descendit inquisitionem, ut impletet *XII* numerum, et cum invenisset eum adimpleta est, manifestum esse ex ipsa figuratone litteræ. *A* enim quasi ad sui similis inquisitionem adveniens et inveniens et in semet rapiens ipsum, duodecimum adimplevit locum, *M* littera ex duobus *Lambdis* *AA* consistente. Quapropter et fugere eos per agnitionem *XCIX* locum,

ἐπίσημον καὶ ἐπισυντιθεὶς τὴν ἐπαύξησιν τῶν γραμμάτων, εὐρήσει τὸν τῶν τριάκοντα ἀριθμὸν. Μέχρι γὰρ τοῦ θ' (sic) στοιχείου πεντεκαίδεκα γίνονται· ἔπειτα προστεθεὶς αὐτοῖς ὁ τῶν ἐπτά ἀριθμὸς β' καὶ κ' ἀπέτέλεσε, προσελθὼν τούτοις τὸ η', ὃ ἐστὶν ὀκτώ, τὴν θαυμασιωτάτην τριακοντάδα ἀνεπλήρωσε, καὶ ἐνευθεὶν ἀποδεικνύουσι τὴν ὀγδοάδα μᾶτέρα τῶν τριάκοντα αἰώνων. Ἐπειὶ οὖν ἐκ τριάκοντα δυνάμεων ἦνωται ὁ τῶν λ' ἀριθμὸς, τρεῖς αὐτὸς γενόμενος τὰ ἐνετήκοντα ἐποίησε· τρεῖς γὰρ τριάκοντα ἐνετήκοντα. Καὶ αὕτη δὲ ἡ τριάς ἐφ' ἑαυτῆς συντεθείσα ἐννέα ἐγέννησεν. Οὕτως δὲ ἡ ὀγδοὰς τὸν τῶν ἐννέα παρ' αὐτοῖς ἀπεκύθησεν ἀριθμὸν. Καὶ ἐπειὶ ὁ δωδέκατος αἰὼν ἀποστάς κατέλειψε τοὺς ἄνω ἐνδεκα, κατάλληλον λέγουσι τὸν τύπον τῶν γραμμάτων τῷ σχήματι τοῦ Λόγου κεῖσθαι (ἐνδέκατον γὰρ τῶν γραμμάτων κεῖσθαι τὸ λ', ὃ ἐστὶν ἀριθμὸς τῶν λ'), καὶ κατ' εἰκόνα κεῖσθαι τῆς ἄνω οἰκονομίας, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἀλφα, χωρὶς τοῦ ἐπισήμου, αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὁ ἀριθμὸς ἕως τοῦ λ' συντιθέμενος; κατὰ τὴν παραύξησιν τῶν γραμμάτων σὺν αὐτῷ τῷ λ' τὸν τῶν ἐνενηκονταεννέα ποιεῖται ἀριθμὸν. Ὅτι δὲ τὸ λ', ἐνδέκατον ὄν τῆ τάξει, ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτοῦ κατῆλθε ζήτησιν, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν καὶ εὐρὸν αὐτὸν ἐπληρώσῃ, φανερόν ἐστίν ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχήματος τοῦ στοιχείου. Τὸ γὰρ *A* ὡσπερ ἐπὶ τὴν

VARIE LECTIONES.

⁴⁹ τὸν αὐτὸν τριάκοντα om. C, τῶν M. ⁵⁰ τρεῖς add. M. ⁵¹ τοὺς. τὸν C, M. ⁵² Et hæc et quæ Eriphanius interpresque Latinus habent depravata sunt. Billius et Massuetus recte moment in Irenæi verbis loco λόγου subsituendam esse litteram A. ⁵³ καὶ κεῖσθαι. κεῖσθαι C, κεῖσθαι δ' M. ⁵⁴ κατὰ om. C, M. ⁵⁵ ἐνδεκάτῳ. ἐν δεκάτῳ C, M. ⁵⁶ εὐρὸν C. ⁵⁷ λάβδα C. ⁵⁸ καὶ ἀναρπάσαν. ἀναρπάσαν C, ἀναρπάζαν τε M.

τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρωσε χώραν τοῦ Μ στοιχείου, ἐκ δύο *λάμβδα* συγκειμένου. Διό δὴ καὶ φυγεῖν αὐτοὺς διὰ τῆς [p. 219.] γνώσεως τὴν τῶν ἐνενηκονταεννέα χώραν, τούτεστι τὸ ὑστέρημα, τύπον ἀριστερᾶς χειρὸς, μεταδιώκειν δὲ τὸ ἐν⁶⁰, ὃ προστεθὲν τοῖς ἐνενηκονταεννέα εἰς τὴν δεξιάν αὐτοῦ χεῖρα μετέστησε. γγ'. Κατεσκευάσθαι δὲ διὰ⁶⁰ τῆς μητρὸς λέγουσι πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, & φησιν, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, εἰκόνα προβεβλησθαι τῆς ἄνω τετραδός· τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν⁶¹ συναριθμοῦντες, οἷον θερμὸν, ψυχρὸν, ὑγρὸν, ξηρὸν, λέγουσιν ἀκριβῶς ἐξεικονίζειν τὴν ὀδοδόδα. Ἐξῆς δὲ⁶² ἰ' δυνάμεις οὕτω καταριθμοῦσιν· ἐπτά σώματα κυκλοειδῆ, & καὶ οὐρανοὺς καλοῦσιν, ἔπειτα τὸν περιεκτικὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ ὀρθοὺς οὐρανὸν ὀνομάζουσι, πρὸς δὲ τούτοις ἡλιὸν τε καὶ σελήνην. Καὶ ταῦτα ἰ'⁶³ ὄντα τὸν ἀριθμὸν εἰκόνας λέγουσιν εἶναι τῆς [p. 219. 220.] ἀοράτου δεκάδος, τῆς ἀπὸ Λόγου καὶ Ζωῆς· τὴν δωδεκάδα [δὲ μνηύεσθαι]⁶⁴ διὰ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου καλουμένου. | Ταῦτα γὰρ δώδεκα ζώδια φανερώτατα τὴν τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας θυγατέρα, δωδεκάδα ἀποσιδιάζειν⁶⁵ λέγουσι. Καὶ ἐπεὶ ἀνεπεζεύχθη⁶⁶, φησὶ, τῇ τῶν ὄλων φορᾷ⁶⁷, ὡκυτάτη ὑπαρχούσῃ, ὃ ὑπερβεν οὐρανοῦς, ὃ πρὸς αὐτῷ τῷ κῦτει βαρῶν καὶ ἀντιταλαντεύων τὴν ἐκείνου ὡκύτητα

agnitionem numeri, qui est nonaginta novem, sedem, hoc est defectum, imaginem sinistræ manus, **338-339** aucupari autem unum, quod additum ad nonaginta novem in dextram ejus manum transtulit. Efficta autem esse per matrem alunt (53) primum quatuor elementa, quæ ait, scilicet ignem, aquam, terram, aerem, imaginem projecta esse illius quæ est superne tetradis, potentiasque eorum una numerantes, veluti calidum, frigidum, humidum, siccum, dicunt accurate reddere ogdoadem. Deinceps autem decem potestates in hunc modum computant: septem corpora orbicularia, quæ et cælos vocant, deinde orbem illum, qui illos complectitur, quem et octavum appellant cælum, super eos autem et solem et lunam. Et hæc, quæ numero **340-341** decem sunt, imagines alunt esse invisibilis decadis, quæ est a Logo et Vita; duodecadem autem declarari per zodiacum qui vocatur orbem. Hæc enim duodecim signa animalium manifestissime Hominis et Ecclesiæ filiam duodecadem adumbrare dicunt. Et quoniam ex adverso junctum est, inquit, universorum conversioni, quæ est celerrima, quod superne est cælum, quod in ipsa concavitate gravat et ex-

τοῦ ὁμοίου αὐτῷ ζήτησιν παραγενόμενον καὶ εὐρὸν καὶ εἰς ἐαυτὸν ἀρπάσαν αὐτὸν τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρωσε χώραν, τοῦ Μ στοιχείου ἐκ δύο Λ συγκειμένου. Διό καὶ φεύγειν αὐτοῦ διὰ τῆς γνώσεως ἀριστερᾶς χειρὸς, μεταδιώκειν δὲ τὸ ἐν, ὃ προστεθὲν μετέστησε.

hoc est deminationem, typum sinistræ manus, sectari autem unum, quod additum super XCIX in dexteram eos manum transtulit.

τὴν τῶν ἰθ' χώραν, τούτεστι τὸ ὑστέρημα, τύπον τοῖς ἐνενηκονταεννέα εἰς τὴν δεξιάν αὐτοῦ χεῖρα

γγ'. Σὺ μὲν ταῦτα διερχόμενος, ἀγαπητὲ, εὖ οἶδα ὅτι γελᾶσαις πολλὰ τὴν τοιαύτην αὐτῶν οἰησίσοφον μωρίαν, κ. τ. λ.

ιδ'. Βούλομαι δὲ σοὶ καὶ ὡς αὐτὴν τὴν κτίσιν κατ' εἰκόνα τῶν ἀοράτων ὑπὲρ τοῦ δημιουργοῦ, ὡς ἀνοοῦντος αὐτοῦ, κατεσκευάσθαι διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι, διηγήσασθαι. Πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα φασί, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, εἰκόνα προβεβλησθαι τῆς ἄνω πρώτης τετραδός· τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν συναριθμοῦντας, οἷον θερμὸν τε καὶ ψυχρὸν, ξηρὸν τε καὶ ὑγρὸν, ἀκριβῶς ἐξεικονίζειν τὴν ὀδοδόδα. Ἐξῆς δέκα δυνάμεις οὕτως καταριθμοῦσιν· ἐπτά μὲν σωματικὰ κυκλοειδῆ, & καὶ οὐρανοὺς καλοῦσιν, ἔπειτα τὸν περιεκτικὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ ὀρθοὺς οὐρανὸν ὀνομάζουσι, πρὸς δὲ τούτοις ἡλιὸν τε καὶ σελήνην. Ταῦτα δέκα ὄντα τὸν ἀριθμὸν εἰκόνας λέγουσιν εἶναι τῆς ἀοράτου δεκάδος, τῆς ἀπὸ Λόγου καὶ Ζωῆς προελθούσης· τὴν δὲ δωδεκάδα μνηύεσθαι διὰ τοῦ ζωδιακοῦ τοῦ καλουμένου κύκλου. Τὰ γὰρ δώδεκα ζώδια φανερώτατα τὴν τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας θυγατέρα, δωδεκάδα σκιαγραφεῖν λέγουσι. Καὶ ἐπεὶ ἀνεπεζεύχθη, φασί, τὴν τῶν ὄλων φορᾶν,

3. Tu quidem hæc pertransiens, dilectissime, optime scio quoniam ridebis multum tantam illorum in timore sapientem stultitiam. Etc.

Cap. 17, 4. Volo autem tibi referre quemadmodum et ipsam conditionem secundum imaginem invisibilium a demiurgo, quasi ignorante eo, fabricatam per matrem dicunt. Primo quidem quatuor elementa dicunt, ignem, aquam, terram et aerem, imaginem emissam esse superioris quaternationis: et operationes eorum cum eis adqueratas, id est calidum et frigidum, humectum et aridum, diligenter imaginare ogdoadem, ex qua decem virtutes sic enumerant: septem quidem corpora circumlata, quæ etiam cælos vocant, post deinde continentem eos circulum, quem octavum cælum vocant, post deinde solem et lunam. Hæc cum sint decem numero, imagines dicunt esse invisibilis decadis ejus, quæ a Logo et Zoe progressa sit; duodecadem autem ostendi per eum, qui zodiacus vocatur circulus.

D XII enim signa manifestissime hominis et Ecclesiæ filiam duodecadem quasi per quamdam umbram pinxisse dicunt. Et e contrario superjunctum, in-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ His lucem afferunt quæ Cassianus collat. 24, cap. 26, ait: *Centenarius numerus de sinistra transferitur in dexteram, et licet eandem in supputatione digitorum figurum tenere videatur, nimium tamen quantitatis magnitudine supercrescit*. Veteres siquidem utebantur manuum digitis ut numerarent, et læva iudicabant omnes numeros infra centenarium digitis varie conformatis, dextera vero numeros supra centenarium. Hinc illud Juvenalis de Nestore, Sat. x: *Atque suos jam dextera computat annos*, id est, vixit jam amplius centum annis. Et Sidonius Apollinaris lib. ix, epist. 9, *Ad Faustum*, in line: *Quandoquidem tuos annos jam dextera numeraverit*, id est jam centesimum annum attingisti vel superasti. Massuetus. Cf. J. Wower, *De polymathia*, c. 7, 5. ⁶¹ μετέστησε. Κατεσκευάσθαι δὲ διὰ μετεσκευάσθαι διὰ C, M. Aute verbum κατεσκευάσθαι Hippolytus non pauca prætermisit, quæ apud Epiriphanium et interpret. Lat. exstant. Hinc in C, M perperam hæc ita cohererent: χεῖρα μετεσκευάσθαι διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι. Πρῶτον, κ. τ. λ. ⁶² τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν. τοῖς δὲ ἐνεργείοις αὐτῶ C. ⁶³ Ἐξῆς δὲ. Ἐξ ἧς C, M. ⁶⁴ ἰ'. μ' C. ⁶⁵ δὲ μνηύεσθαι om. C, δὲ M. ⁶⁶ ἀποσιδιάζειν. ἐπισιδιάζειν C, M. ⁶⁷ ἀνεπεζεύχθη. ἀνεζεύχθη C, M. ⁶⁸ φορᾷ. ἀνεφορᾷ C, M.

quat illius celeritatem suamet tarditate, ut intra triginta annos circuitiōnem a signo ad signum faciat; imaginem illud (id est cælum) esse dicunt Teruini, qui matrem eorum, quæ triginta nominum est, amplectitur; lunamque rursus, cælum ambeuntem intra triginta dies, per dierum numerum exprimere æonum; et solem vero, intra duodecim menses circumplectentem et terminantem orbicularem suam reversionem, duodecadem monstrare; et ipsos vero dies, duodecim horarum mensuram habentes, imaginem vacuæ duodecadis esse; et ipsius vero **342-343** zodiaci orbis circuitum esse partium trecentiarum sexaginta; unumquodque enim signum partes habere triginta. In hunc igitur modum et per orbem imaginem cognationis, quæ intercedat inter numerum, qui est duodecim, et eum, qui est triginta, custoditam esse dicunt. Insuper autem et terram in duodecim plagas divisam dicentes, et secundum unamquamque plagam singulam quamque potestatem ex cælis per demissionem suscipientem, et ad similitudinem parientem liberos demittenti per emanationem potestati, imaginem esse ejus, quæ superne est duodecadis.

54. Ad hæc autem conatum demiurgum ejus, quæ superne est ogdoadis imitari infinitum et æternum

quaint, universorum oneri cum sit velocissimum quod superpositum est cælum, qui (sic!) ad ipsam concavationem aggravat, et ex contrarietate moderatur illorum velocitatem sua tarditate, ita ut in XXX annis circuitum a signo in signum faciat, imaginem dicunt eum hori ejus, qui tricesimam nominis illorum matrem circumcontinet. Lunam quoque rursus suum cælum circummeantem XXX diebus per dies numerum XXX æonum significare. Et solem autem in duodecim mensibus circummeantem et perficientem circuliarem suam apocatastasin, per duodecim menses duodecadem manifestare. Et ipsos autem dies duodecim horarum mensuram habentes typum non apparentis duodecadis esse; sed et horam dicunt, quod est duodecimum diei, ex triginta partibus adornatam propter imaginem triadum, et ipsius autem zodiaci circuli circummensurationem esse partium CCCLX; quodque enim signorum partes habere XXX. Sic quoque per circuitum imaginem copulationis eorum, quæ sunt duodecim, ad XXX custoditam dicunt. Adhuc etiam et terram in XII climata divisam dicentes, et in unoquoque climata unamquamque virtutem ex cælis secundum demissionem suscipientem et similes generantem illis ei virtuti, quæ demiserit distillationem, typum esse duodecadis et filiorum ejus manifestissimum asseverant.

2. Ad hæc autem volentem aiunt demiurgum superioris ogdoadis interminabile et æternum et infi-

τη ἑαυτοῦ βραδυτῆτι, ὡς ἐν τριάκοντα ἔτεσι τὴν περιόδον ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείον ποιῆσθαι, εἰκόνα λέγουσιν αὐτὸν τοῦ Ὁρου, τοῦ τὴν τριακοντῶνυμον μητέρα αὐτῶν περιέχοντος· τὴν σελήνην τε πάλιν, τὴν οὐρανὸν ἐκπεριερχομένην ⁶⁶ ἐν τριάκοντα ἡμέραις, διὰ τῶν ἡμερῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰώνων ἐκτυποῦν ⁶⁷· καὶ τὸν ἥλιον δὲ, ἐν δώδεκα μηνσὶν ἐμπεριεχόμενον ⁶⁸ καὶ τερματίζοντα τὴν κυκλικὴν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, τὴν δωδεκάδα φανεροῦν· καὶ αὐτὰς δὲ τὰς ἡμέρας, δώδεκα ὥρῶν τὸ μέτρον ἐχούσας ⁶⁹, τύπον τῆς κεντῆς [p. 220. 221.] δωδεκάδος εἶναι· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τὴν περίμετρον εἶναι μοιρῶν τριακοσίων ἐξήκοντα· ἕκαστον γὰρ ⁷⁰ ζῴδιον μοίρα; ἔχειν τριάκοντα. Οὕτω δὲ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰκόνα τῆς συναφείας τῆς δώδεκα πρὸς τὰ τριάκοντα ⁷¹ τετηρηθῆσαι ⁷² λέγουσιν· ἔτι μὴν καὶ τὴν γῆν ⁷³ εἰς δώδεκα κλίματα διηρηθῆσαι ⁷⁴ φάσκοντες, καὶ καθ' ἓν ἕκαστον κλίμα ἀνά μιάν δύναμιν ἐκ τῶν οὐρανῶν κατὰ κάθετον ⁷⁵ ὑποδεδυμένην καὶ [καθ'] ὁμοίωμα ⁷⁶ τίχτουσαν τέκνα τῆ καταπεμπύση κατὰ τὴν ἀπόρροϊαν δυνάμει ⁷⁷ τῶν [εἶναι] ⁷⁸ τῆς ἀνω δωδεκάδος.

νδ'. Πρὸς δὲ τούτοις θελήσαντα τὸν δημιουργὸν τῆς ἀνω ὀγδοάδος τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώνιον καὶ ἀρι-

οκυτάτην ὑπάρχουσαν, οὐπερ ὁ χρόνος (sic) ὁ πρὸς αὐτῷ τῷ κῆτι βαρύνων καὶ ἀντιταλαντεύων τὴν ἐκείνων ὠκυτῆτα τῆ ἑαυτοῦ βραδυτῆτι, ὥστε αὐτὸν ἐν τριάκοντα ἔτεσι τὴν περίοδον ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείου ποιῆσθαι, εἰκόνα λέγουσι αὐτὸν τοῦ Ὁρου, τοῦ τὴν τριακοντῶνυμον μητέρα αὐτῶν περιέχοντος· τὴν σελήνην τε πάλιν ἐκτυπῆσαι οὐρανὸν ἐμπεριερχομένην τριάκοντα ἡμέραις, διὰ τῶν ἡμερῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα αἰώνων ἐκτυποῦν· καὶ τὸν ἥλιον δὲ ἐν δεκαδύο μηνσὶ περιεχόμενον καὶ τερματίζοντα τὴν κυκλικὴν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, διὰ τῶν δώδεκα μηνῶν τὴν δωδεκάτην φανεράν ποιεῖν· τὰς δὲ ἡμέρας δεκαδύο ὥρῶν τὸ μέτρον ἐχούσας τύπον τῆς φαινήτης δωδεκάδος εἶναι· ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ὥραν φασὶ τὸ δωδέκατον τῆς ἡμέρας ἐκ τριάκοντα μοιρῶν κεκοσμηθῆσαι διὰ τὴν εἰκόνα τῆς τριακοντάδος· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τὴν περίμετρον εἶναι μοιρῶν τριακοσίων ἐξήκοντα· ἕκαστον γὰρ ζῴδιον μοίρας ἔχει τριάκοντα. Οὕτως δὲ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰκόνα τῆς συναφείας τῶν δώδεκα πρὸς τὰ τριάκοντα τετηρηθῆσαι λέγουσιν. Ἐτι μὴν καὶ τὴν γῆν εἰς δώδεκα κλίματα διηρηθῆσαι φάσκοντες, καὶ καθ' ἕκαστον κλίμα δύναμιν ἐκ τῶν οὐρανῶν κατὰ κάθετον ὑποδεδυμένην, εἰκόνα τίχτουσαν τέκνα τῆ καταπεμπύση τὴν ἀπόρροϊαν δύναμιν (sic), τύπον εἶναι τῆς δωδεκάδος; καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς σαφέστατον διαβεβαιούονται. Πρὸς δὲ τούτοις θελήσαντά φασὶ τὸν δημιουργὸν τῆς ἀνω ὀγδοάδος τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώνιον καὶ ἀόριστον καὶ ἄχρονον μιμήσασθαι, καὶ

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἐκπεριερχομένην. ἐκπεριεχομένην C, M. ⁶⁷ ἐκτυποῦν. ἐκτυποῦσαν C, M. ⁷⁰ ἐμπεριεχόμενον ἐμπεριερχόμενον vel ἐκπεριερχόμενον? ⁷¹ ἡμέρας δώδεκα ὥρῶν τὸ μέτρον ἐχούσας. Recte observat Peisavius horam apud Epiphanium duas æquinoctiales continere. Quod evidenter indicat id, quod statim subjungitur: Τὴν ὥραν, τὸ δωδέκατον τῆς ἡμέρας, ἐκ τριάκοντα μοιρῶν κεκοσμηθῆσαι, *Horam, quæ diei duodecimæ pars est, ex triginta partibus constare.* Sol enim diebus singulis circulum describit, qui in XII partes tricenarias divisus gradibus constat cccclx, ac proinde singulis horis æquinoctialis xv gradus, duabus horis, sive XII diei parte, xxx gradus conficit. Massuetius. ⁷² γὰρ οὐσι. C. ⁷³ τὰ τριάκοντα. τριάκοντα C, M. ⁷⁴ τετηρηθῆσαι. μετρηθῆσαι C, μετρεῖσθαι M. ⁷⁵ τὴν γῆν. τὴν αὐτὴν C. ⁷⁶ διηρηθῆσαι. ἀνηρηθῆσαι C. ⁷⁷ κατὰ κάθετον. καθ' ἕκαστον C. ⁷⁸ καὶ καθ' ὁμοίωμα. καὶ ὁμοίωμα C, M. ⁷⁹ δυνάμει. δύναμιν C, M. ⁸⁰ εἶναι οὐν. C, M.

στον και ἄχρονον μιμήσασθαι, και μη δυνηθέντα, A et interminum et intemporalē, et imparem ejus τὸ μόνιμον⁸¹ αὐτῆς και τὸ ἀίδιον ἐκτυπῶσαι διὰ τὸ καρπὸν αὐτὸν εἶναι ὑπερῆματος, εἰς τοῦτο χρόνους και καιροὺς ἀριθμοὺς τε πολυτετεῖς πρὸς τὸ αἰώνιον αὐτῆς θεθεῖσθαι, οἰόμενον⁸² ἐν τῷ πλήθει τῶν χρόνων μιμήσασθαι αὐτῆς τὸ ἀόρατον⁸³. Ἐνταῦθα δὲ λέγουσιν, ἐκφυγούσης [p. 221—223.] αὐτὸν τῆς Ἀληθείας ἐπηκολουθηκέναι⁸⁴ τὸ ψεῦδος, και διὰ τοῦτο πληρωθέντων τῶν χρόνων κατάλυσιν λαβεῖν αὐτοῦ τὸ ἔργον.

νε'. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ ἀπὸ τῆς Οὐαλεντινου σχολῆς περὶ τε τῆς κτίσεως και περὶ τοῦ παντὸς λέγουσιν, ἐκάστοτε καινότερα⁸⁵ ἐπιγενώντες, και τοῦτο καρποφορίαν νομίζουσιν, εἰ τις μείζον ὁμοίως⁸⁶ ἐφευρῶν τερατουργεῖν δόξει. Και ἐκ τῶν Γραφῶν ἕκαστα πρὸς τοὺς προειρημένους ἀριθμοὺς ἐφευρίσκοντες σύμφωνα κατηγοροῦσι Μωσῆως | και τῶν προφητῶν, φάσκοντες ἀλληγορικῶς⁸⁷ αὐτοὺς τὰ μέτρα τῶν αἰώνων λέγειν, ἃ παρατιθέναι μοι οὐκ ἔδοξεν, ὄντα φλύαρα⁸⁸ και ἀσύστατα, ἤδη τοῦ μακαρίου πρεσβυτέρου Εἰρηναίου δεινῶς και πεπονημένως τὰ⁸⁹ δόγματα αὐτῶν διελέγξαντος, παρ' οὗ και αὐτῶν ἐφευρήματα [παρειλήφαμεν]⁹⁰, ἐπιδεικνύντες, αὐτοὺς Πυθαγορείου φιλοσοφίας και ἀστρολόγων περιεργίας ταῦτα σφετερισσάμενους⁹¹ ἐγκαλεῖν Χριστῷ⁹² ταῦτα⁹³ παραδεδωκέναι⁹⁴. Ἄλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς νομίζω και τὰ τούτων φλύαρα δόγματα ἐκτεθεῖσθαι σαφῶς τε ἐπιδειχθαι, τίνων εἰεν μαθηταὶ Μάρκος τε και Κολάρθασος, οἱ τῆς Οὐαλεντινου σχολῆς διάδοχοι γενόμενοι, ἴδωμεν τί λέγει⁹⁵ και Βασιλειδης, |

μη δυνηθέντα τὸ μόνιμον αὐτῆς ἀίδιον ἐκτυπῶσαι διὰ τὸ καρπὸν εἶναι ὑπερῆματος, εἰς χρόνους και καιροὺς ἀριθμοὺς τε πολυτετεῖς τὸ αἰώνιον αὐτῆς καταθεῖσθαι, οἰόμενον ἐν τῷ πλήθει τῶν χρόνων μιμήσασθαι αὐτῆς τὸ ἀπέραντον. Ἐνταῦθα τε λέγουσιν ἐκφυγούσης αὐτὸν τῆς ἀληθείας ἐπηκολουθηκέναι τὸ ψεῦδος, και διὰ τοῦτο κατάλυσιν πληρωθέντων τῶν χρόνων λαβεῖν αὐτοῦ τὸ ἔργον.

ιε'. Και περὶ μὲν τῆς κτίσεως τοιαῦτα λέγοντες, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιγεννᾷ ἕκαστος αὐτῶν καθῶς δύναται καινότερον· τέλειος γὰρ οὐδεὶς ὁ μη μεγάλη ψεύσματα παρ' αὐτοῖς καρποφορήσας, κ. τ. λ.

nitum et intemporalē imitari, et cum non potuisset perseverabile ejus et perpetuum deformare, ideo quod fructus sit labis, in temporum spatia et tempora et numeros multorum annorum aeternitatem ejus deposuisse, existimantem in multitudine temporum imitari ejus interminatum. Hic dicunt, cum effugisset eum Veritas, subsecutum mendacium, et propter hoc destructionem adimpletis temporibus accipere ejus opus.

Cap. 18, 1. Et de conditione quidem talia dicentes, quotidie adinvenit unusquisque eorum, quemadmodum potest, aliquid novi; perfectus enim nemo, nisi qui maxima mendacia apud eos fructificaverit. Etc.

VARIAE LECTIONES.

⁸¹ μόνιμον. ἄμωμον C, M. ⁸² οἰόμενον. γενόμενον μὲν οὖν C, M. ⁸³ ἀόρατον. Ἀπ ἀπέραντον? ⁸⁴ ἐπηκολουθηκέναι C. ⁸⁵ καινότερα. κενώτερα C, M. ⁸⁶ μείζον ὁμοίως. μείζονας αἰῶνας Bunsenius (*Analecta Ani-Nicæna*, vol. I, 360: ἢ μετωνυμίας vel ἀλαζονείας? ⁸⁷ ἀλληγορικῶς C. ⁸⁸ ἔδοξε τὰ φλύαρα C. ⁸⁹ πεπονημένως ὡς τὰ C. ⁹⁰ παρειλήφαμεν om. C, M, μετελήφαμεν Bunsenius. ⁹¹ σφετερισσάμενους C. ⁹² Χριστῷ. Χριστῷ ὡς C, M. ⁹³ ταῦτα. ταυτὰ Bunsenius. ⁹⁴ παραδεδωκέναι. παραδεδωκῆτι: servato ὡς Bunsenius et R. Scottus. ⁹⁵ λέγειν C.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBLION Ζ'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER SEPTIMUS.

Hæc insunt in septimo libro refutationis omnium A hæresiarum :

346-347 2. Quænam doctrina Basilidæ, quem Aristotelis placitis percussum ex illis hæresin constituisse.

3. Et quæ Saturnilus doceat Basilidæ pene æqualis.

4. Quomodo autem Menander aggressus sit docere ab angelis mundum factum esse.

5. Quæ Marcionis vesania, cujus doctrinam non esse novam, neque ex sacris Scripturis, sed ab Empedocle sumptam.

6. Quomodo Carpocrates ineptiat, qui et ipse dicit ab angelis mundum factum esse.

7. Cerinthum nihil ex Scripturis, sed ex Ægyptiorum placitis doctrinam conflavisse.

8. Quænam sint Ebionæorum placita, qui Judæorum potius ritibus sese applicent.

9. Quomodo et Theodotus aberraverit, qui alia ab Ebionæis corrasit, alia a Cerintho.

10. Et quænam Cerdoni visa sint, qui et ipse Empedoclea recoxit et male viam munivit Marcioni.

11. Et quomodo Lucianus, qui ex Marcionis disciplina prodiit, pudore deposito pariter Deum proscindere ausus sit.

12. Cujus et Apelles disciplina usus non eadem quæ magister docuit, sed ex physicis profectus placitis naturam universi pro fundamento posuit.

13. Mari jactato per impetum ventorum consimilia cernentes hæreticorum placita debebant auditores præternavigare circumspicientes portum tranquillum. Tale enim mare est belluosum et innavigabile, tanquam, ut hoc utamur, Siculum, in quo perhibetur Cyclops et Charybdis et Scylla et scopulus Sirenum, quod pervagatum esse Ulixem

α'. Τόδε ἐστὶν ἐν τῇ ἑβδόμῃ τοῦ κατὰ πᾶσαι αἰρέσεων ἐλέγχου ⁹⁶.

[p. 223. 224] β'. Τίς ἡ δόξα Βασιλείδου, καὶ οἱ τοὶ τολῶς Ἀριστοτέλους δόγμασι καταπλαγεὶς ἐξ αὐτῶν τὴν αἵρεσιν συνέστησε.

γ'. Καὶ τίνα Σατρονεῖλος ⁹⁷ λέγει ὁ Βασιλείδῃ [σχεδὸν] συνακμάσας ⁹⁸.

δ'. Πῶς δὲ Μένανδρος ⁹⁹ ἐπεβάλετο εἰπεῖν ὑπὸ ἀγγέλων τὸν κόσμον γεγενῆσθαι.

ε'. Τίς ἡ Μαρκίωνος ἀπόνοια, καὶ οἱ τὸ δόγμα αὐτοῦ ¹⁰⁰ οὐ καινόν, οὐδὲ ἐξ ἁγίων Γραφῶν, ἀλλὰ Ἐμπεδοκλέους τυγχάνει.

ς'. Πῶς Καρποκράτης ματαιάζει, καὶ αὐτὸς ὑπὸ ἀγγέλων τὰ θύρα φάσκων γεγενῆσθαι.

ζ'. Ὅτι Κήρινθος μὴδὲν ἐκ Γραφῶν ¹⁰¹, ἀλλ' ἐκ τῶν Β Αἰγυπτίους δόξαντων δόξαν συνεστήσατο ¹⁰².

η'. Τίνα τὰ τοῖς Ἐβιωναίοις ¹⁰³ δοκοῦντα, καὶ οἱ ἤθεσιν Ἰουδαίκοις ¹⁰⁴ μᾶλλον προσέχουσι. |

θ'. Πῶς καὶ ὁ Θεόδοτος πεπλάνηται, ἃ μὲν τῶν Ἐβιωνῶν ¹⁰⁵ ἐρανισάμενος [ἃ δὲ τοῦ Κηρίνου] ¹⁰⁶.

ι'. Καὶ τίνα Κέρδωνι ¹⁰⁷ ἔδοξε, καὶ αὐτῷ τὰ Ἐμπεδοκλέους εἰπόντι καὶ κακῶς προειδῶσαντε τὸν Μαρκίωνα.

ια'. Καὶ πᾶς Αουκιανὸς, μαθητὴς γενόμενος Μαρκίωνος, ἀπηρυθρίασεν ὁμοίως τὸν Θεὸν βλασφημῆσαι ¹⁰⁸.

ιβ'. Οὐ καὶ ¹⁰⁹ Ἀπαλλῆς γενόμενος μαθητὴς οὐ τὰ αὐτὰ τῷ διδασκάλῳ ἐδογματίσεν, ἀλλὰ ἐκ φυσικῶν δογμάτων κινήθει τὴν οὐσίαν τοῦ παντὸς ὑπέθετο.

ιγ'. Πελάγει κλυδωνιζομένῳ ὑπὸ βίας ἀνέμων ¹¹⁰ τοῖκότα ὄρωντας ¹¹¹ τὰ τῶν αἰρετικῶν δόγματα ἐχρῆν τοὺς ἀπροατὰς παραπλεῖν ἐπιζητούντας τὸν εὖδιον λιμένα. Τὸ γὰρ τοιοῦτον πτελόγος ἐστὶ καὶ θηριώδες καὶ δυσθετον, ὡς εἰπεῖν τὸ Σικελιωτικόν, ἐν ᾧ μβεύεται Κύκλωψ καὶ Χάρυβδις καὶ Σκύλλα ¹¹²..... καὶ τὸ Ζεϊρήνων ἕρος, ὃ διαπλεῦσαι φάσκουσι τὸν Ὀδυσ-

VARIE LECTIONES.

⁹⁶ ἐλέγχου C. ⁹⁷ Σατρονεῖλος C. ⁹⁸ Βασιλείδῃ σχεδὸν συνακμάσας. Βασιλείδῃς λέων ἀκμάσας C, Βασιλείδῃ συνακμάσας susp. M. ⁹⁹ Μένανδρος. ἀνδρὸς C. ¹⁰⁰ ἐπεβάλετο. ἐπέβαλε τὸ C, M, qui pro τὸ susp. τῷ αὐτοῦ. αὐτὸ C. ¹⁰¹ ἐκ Γραφῶν. ἐγγράφων C. ¹⁰² συνεστήσαντο C. ¹⁰³ Ἐβιωναίοις. εβιωναίος, βι supraser., C. ¹⁰⁴ Ἰουδαίκοις C. ¹⁰⁵ Ἐβιωνῶν, εβι supraser., C. ¹⁰⁶ Uncinis inclusa om. C. Cfr. infra cap. 35, p. 257 ed. Oxon. ¹⁰⁷ Κέρδωνι. Σακέρδωνι C, M. ¹⁰⁸ ἀπηρυθρίασεν ὁμοίως τ. θ. βλασφημῆσαι. ἀπηρυθρίασε μόνος τ. θ. ἐβλασφημήσεν C, καὶ μόνος vel βλασφημῆσαι susp. M. ¹⁰⁹ Οὐ καὶ. Ὅτι καὶ C. ¹¹⁰ ὄρωντες C. ¹¹¹ Σκύλα C, ἐτι δὲ inserendum arbitratur M, σκόπελος Roepers.

σεία Ἑλλήνων οἱ ποιηταὶ πανούργως χρησάμενον τῆ ἄ
 τῶν παραξένων θηρίων ¹⁴ δεινότητι· διάφορος γὰρ ἦ
 οὕτων ὠμότης πρὸς τοὺς διαπλέοντας ἦν. Αἱ δὲ
 Σειρήνες λιγὺ φέουσαι καὶ μουσικὸν [p. 224—226.]
 ἠπάτων τοὺς παραπλέοντας, πείθουσαι ἡδέϊα ¹⁵ φωνῆ
 προσάγειν τοὺς ἀκρωμένους. Τοῦτο μαθόντα φασὶ
 τὸν Ὀδυσσεῖα κατακηρῶσαι τὰς ἀκοὰς τῶν ἑταίρων,
 ἑαυτὸν δὲ τῷ ξύλῳ προσδήσαντα παραπλεῦσαι ἀκιν-
 δύνως τὰς Σειρήνας κατακούσαντα τῆς τούτων ψῆξης.
 Ὁ ποιῆσαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν συμβουλή [ἐμή] ¹⁶,
 καὶ ἡ τὰ ὅτα κατακηρῶσαντας δι' ἀσθένειαν δια-
 πλεῦσαι τὰ τῶν αἰρέσεων δόγματα μηδὲ ¹⁷ κατα-
 κούσαντας πείθειν εὐκόλως δυνάμενα πρὸς ἡδονήν,
 ὡς λιγυρὸν ἄσμα Σειρήνων, ἡ ἑαυτὸν τῷ ξύλῳ Χρι-
 στοῦ προσδήσαντα πιστῶς κατακούσαντα μὴ τα-
 ραχθῆναι, πεποιστότα ᾧ προσεσφιγγεται ¹⁸, καὶ ἐστη-
 χέναι ¹⁹ ὀρθῶς.

ιδ'. Ἐπειδὴ οὖν ἐν ταῖς πρὸ ταύτης ²⁰ βίβλοις ἐξ
 ἐκτεθειμένα τὰ πρότερα, δοκεῖ νῦν τὰ Βασιλείδου
 μὴ σιωπῆν, ὅντα ²¹ Ἀριστοτέλους τοῦ Σταγειρίτου
 δόγματα, οὐ Χριστοῦ. Ἄλλ' εἰ καὶ πρότερον ἔκκει-
 ται τὰ Ἀριστοτέλει δοκοῦντα, οὐδὲ νῦν ὀκνήσομεν
 προὔποθεσθαι ἐν συντόμῳ, πρὸς τὸ τοὺς ἐντυγχά-
 νοντας διὰ τῆς τούτων ἔγγιον ²² ἀντιπαραθέσεως
 συνιδεῖν εὐκόλως τὰ ὑπὸ Βασιλείδου ὄντα Ἀριστοτε-
 λικὰ σοφιστεύματα.

ιε'. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν τὴν οὐσίαν διαιρεῖ τρι-
 χῶς. Ἔστι γὰρ αὐτῆς τὸ μὲν τι γένος τὸ δὲ τι εἶ-
 δος, ὡς ἐκεῖνος λέγει, τὸ δὲ τι ἄτομον· ἄτομον δὲ οὐ
 διὰ σμικρότητα σώματος, ἀλλὰ φύσει τομῆν ²³ ἀνα-
 δέξασθαι μὴδ' ἦντινα οὖν δυνάμενον. Τὸ δὲ γένος
 ἐστὶν οἶονε ²⁴ σωρὸς τις ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων κα-
 ταμειγμένους σπερμάτων, ἀφ' οὗ γένους οἶονε ²⁵
 τινος σωροῦ πάντα τὰ τῶν γεγονότων εἶδη διάκειν-
 ται ²⁶. Καὶ ἐστὶ τὸ γένος [αἰτί]ον ²⁷ πᾶσι τοῖς γεγε-
 νημένοις ἀρκοῦν. Ἴνα δὲ σαφὲς ἔσται τὸ λεγόμενον,
 δεῖξω διὰ τοῦ ²⁸ παραδείγματος, δι' οὗ ἐπὶ τὴν ἄλην
 τοῦ Περιπέτου θεωρίαν ἀναδραμεῖν ἔσται.

ις'. Λέγομεν εἶναι ζῶον ἀπλῶς, οὐχί τι ζῶον.
 Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ζῶον οὐ βοῦς, οὐχ ἵππος, οὐκ ἄν-
 θρωπος, οὐ θεὸς, οὐκ ἄλλο τι τῶν ὀτιδῆποτε ²⁹ ἐστὶ
 δηλοῦν, ἀλλὰ ἀπλῶς ζῶον. Ἀπὸ τούτου τοῦ ζώου αἱ
 πάντων τῶν κατὰ μέρος ζῶων ἰδέαι τὴν ὑπόστασιν
 ἔχουσι. Καὶ ἐστὶν ὑπόστασις ³⁰ τοῖς ζώοις τοῖς
 [p. 226. 227.] γεγεννημένοις ἐν εἶδει ³¹ τοῦτο τὸ
 ἀνείδεον ³² ζῶον καὶ τῶν γεγεννημένων οὐδέν. Ἔστι
 γὰρ ἄνθρωπος ζῶον ἀπ' ἐκείνου τοῦ ζώου λαμβάνον
 τὴν ἀρχὴν, καὶ ζῶον ἵππος ἀπ' ἐκείνου τοῦ ζώου
 λαμβάνον ³³ τὴν ἀρχὴν. Ὁ ἵππος καὶ βοῦς καὶ κύων

arrant Græcorum poetæ astute usum inhospita-
 lium belluarum crudelitate; insignis enim earum
 sævitia erat adversus eos, qui mare pernavigarent.
 Sirenes autem suaviter canentes et canorum **348-**
349 pelliciebant præternavigantes, suadentes
 suavi cantu appellere eos qui auscultarent. Quo
 more comperio, aiunt Ulixem cera oblivisse aures
 sociorum, ipsum autem malo religatum præterve-
 ctum esse tuto Sirenas et exaudivisse illarum can-
 tum. Id quod facere eos qui hæc attingent, cohort-
 tor, et aut auribus oblitis propter infirmitatem
 pernavigare hæresium placita, ne exauditis quidem
 iis, quæ allicere facile possint ad voluptatem, vel-
 uti suavis cantus sirenum, aut ad lignum Christi
 religatum fideliter auscultantem non conturbari,
 reposita fide in eo, ad quem astricte est, et firmo
 pede consistere.

14. Quandoquidem igitur in sex libris prioribus
 exposuimus priora, placet nunc Basilidæ doctrinam
 non prætermittere, quæ sunt Aristotelis Stagiritæ
 placita, non Christi. Sed tametsi etiam superius
 explicata sunt Aristotelis placita, tamen ne nunc
 quidem cunctabimur ea antea paucis attingere,
 quo lectores ex illorum propiore juxtapositione
 illico percipiant Basilidæ placita esse Aristotelis
 argutias.

15. Igitur Aristotelis substantiam dividit trifari-
 am. Est enim ejus aliud quoddam *genus*, aliud
species, ut ille ait, aliud *individuum*; *individuum*
 autem non propter exiguitatem corporis, sed quod
 natura dividi nullo pacto possit. Genus autem est
 tanquam acervus quidam ex multis et diversis
 commixtus seminibus, a quo genere tanquam quo-
 dam acervo universæ eorum, quæ existunt, spe-
 cies dispositæ sunt. Et est genus universis, quæ
 exstiterunt, causa sufficiens. Ut autem apertum
 fiat, quod dico, ostendam exemplo, per quod ad
 omnem Peripateticorum doctrinam pervenire li-
 cebit.

16. Dicimus animal simpliciter, non aliquod
 animal. Est autem hoc animal non bos, non equus,
 non homo, non deus, non denique aliud quidquam
 eorum quæ exstant significans, **350-351** sed
 simpliciter animal. Ab hoc animali singulorum
 quorumque animalium species principium habent.
 Et est principium animalibus specialiter generatis
 hoc specie carens animal, et generatorum nullum.
 Est enim homo animal, quod ab illo animali princi-
 pium ducit, et animal equus ab illo animali habens
 principium. Equus et bos et canis et quodcumque

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ παραξένων θηρίων. πράξων θηρίων C, παραδόξων θηρίων susp. M, ἐμπλάτων κηρῶν Roesperus.
¹⁵ ἡδέϊα. ἰδέϊα C, M ¹⁶ ἐμή οἱ. C. ¹⁷ μηδὲ. μηδὲ C. ¹⁸ προσεσφιγγεται C. ¹⁹ ἐστηχέναι Roesperus, ἐστη-
 κεν C, M. ²⁰ προταύταις C. ²¹ ὄντα. τὰ C, M. ²² τούτων ἔγγιον. τῶν ἔγγιον ὦν C, M, qui susp. τῶν
 ἔγγιζόντων. ²³ τομῆν. τὸ μὴν C. ²⁴ οἶονε C. ²⁵ οἶονε C. ²⁶ διάκεινται. διακέρχεται? Roesperus.
²⁷ αἰτίον.... ον C, M, qui vestigia vocæ. θεὸς ὃν superesse dicit: πρῶτον Ferd. Christ. Baur in Annalib.
 theologic. Tubingensib. a. 1856. Fasc. 1, p. 147. ²⁸ διὰ τοῦ. διὰ τοῦ C, M. ²⁹ ὅτι δήποτε C. ³⁰ ἐστὶν
 ὑπόστασις. ἐστὶ πᾶσι, ο suprascr., C, ἐστ: πᾶς: M, qui sup. βάσις. ³¹ εἶδει C. ³² ἀνείδεον C. ³³ λαμ-
 βάνον. λαμβάνων C.

reliquorum animalium ab animali simplici habet principium, quod est horum nullum. (17); Sin autem horum nullum est illud animal, ex non existentibus exstitit secundum Aristotelem eorum, quæ generata sunt, existentia; etenim animal, unde hæc sumpta sunt singula, est nullum; nullum autem cum sit, exstitit eorum, quæ sunt, unum aliquod principium. Quis autem sit ille, qui ponit hanc substantiam eorum quæ postea exstiterunt principium, cum devenerimus in eum locum, qui his destinatus est, prodemus.

18. Quoniam autem substantia trifariam divisa est, ut dicebam, in genus, speciem, individuum, et posuimus genus esse animal, hominem autem esse speciem a grege animalium jam secretam, at confusam tamen etiamnum, nec jam figuratam in speciem peculiaris substantiæ: cum nomine figuravero hominem a genere sumptum, appellans Socratem aut Diogenem aut uno aliquo ex multis quæ sunt nominibus, et nomine comprehendero hominem, qui species generis factus est, individuum appello talem substantiam. Sectum est enim genus in speciem, species autem in individuum, individuum autem ubi nomine comprehensum erit, nequit secari in aliud quiddam, sicut secabamus eorum, quæ antea dicta sunt, unumquodque. Hanc Aristoteles primitus et potissimum et maxime proprie substantiam appellat. quæ neque de *subjecto* aliquo dicitur, neque in *subjecto* est. De *subjecto* autem dicit veluti genus, quod dicebam animal, quod de omnibus singulatum *subjectis* animalibus, veluti bove, equo et quæ sunt reliqua, communi nomine dicitur. Verum est enim dicere hominem animal esse **352-353** et equum animal et animal esse bovem et reliquorum quodque. Hoc est quod dicitur de *subjecto*, id quod potest, cum unum sit, de multis et diversis ad speciem pariter dici. Nihil enim differt equus ab homine, qua animal est, neque bos; definitio enim animalis est, quod in omnia animalia quadrare pariter dicitur. Quid enim est animal? Cum definiemus, omnia animalia comprehendet communis definitio. Animal enim est substantia animata, sensibilis, veluti bos, homo, equus, reliquorum quodque. In *subjecto* autem, inquit, est, quod in aliquo non tanquam pars existens, non potest seorsum esse ab eo, in quo est, veluti est, substantiæ accidentium quodque, quod vocatur *qualitas*, secundum quod *quales* quidam

A καὶ τῶν ἄλλων ζῶων ἕκαστον ἀπὸ τοῦ ζῴου τοῦ ἀπλοῦ λαμβάνει τὴν ἀρχήν, ὃ ἐστὶ τούτων οὐδὲ ἐν. (17.) Εἰ δὲ οὐκ ἔστι τούτων οὐδὲ ἐν ἐκεῖνο τὸ ζῴον, ἐξ οὐκ ὄντων γέγονεν ἢ τῶν γεγεννημένων κατὰ Ἄριστοτέλην ὑπόστασις· καὶ γὰρ ³⁵ τὸ ζῴον, ὅθεν ταῦτα ἐλήφθη κατὰ μέρος, ἐστὶν οὐδὲ ἐν· οὐδὲ ἐν δὲ ὄν γέγονε τῶν ὄντων μία τις ἀρχή. Τίς δὲ ὁ ταύτην καταθεβλημένος τὴν οὐσίαν τῶν γεγονότων ὑπερὸν ἀρχήν, ἐπὶ τὸν οἰκτεῖον ἐρχόμενοι τοιούτων ³⁶ λόγων ἐροῦμεν.

τη'. Ἐπειδὴ δὲ ³⁷ ἐστὶν ἡ οὐσία τριχῆ [διηρημένη] ³⁸, ὡς ἔφην, γένος, εἶδος, ἄτομον, καὶ ἐθέμεθα τὸ γένος εἶναι ζῴον, τὸν δὲ ἀνθρωπὸν εἶδος τῶν πολλῶν ζῴων ἤδη κεχωρισμένον, συγκεχυμένον ³⁹ δὲ ὅμως ἔτι καὶ μήπω μεμορφωμένον εἰς εἶδος οὐσία· ὑποστατικῆς ⁴⁰, ὀνόματι μορφώσας τὸν ἀπὸ τοῦ γένους ληφθέντα ἀνθρωπὸν ὀνομάζων Σωκράτην, ἢ Διογένην, ἢ τὴν πολλῶν ὀνομάτων ἐν, καὶ ⁴¹ ἐπειδὴν ὀνόματι καταλάβω τὸν ἀνθρωπὸν εἶδος γένους γεγεννημένον, ἄτομον καλῶ τὴν τοιαύτην οὐσίαν. Ἐτμήθη γὰρ τὸ μὲν γένος εἰς εἶδος, τὸ δὲ εἶδος εἰς ἄτομον, τὸ δὲ ἄτομον ἐπειδὴν γίνεται ὀνόματι κατεληγμένον, οὐχ οἶόν τε ⁴² τμηθῆναι κατὰ φύσιν εἰς ἄλλο τι, ὡς ἐτέμομεν τῶν προλελεγμένων ἕκαστον. Ταύτην Ἀριστοτέλης ⁴³ πρῶτως ⁴⁴ καὶ μάλιστα καὶ κυριώτατα ⁴⁵ [οὐσίαν καλεῖ] ⁴⁶, μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λεγόμενην, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ οὐσαν. Καθ' ὑποκειμένου δὲ ⁴⁷ λέγει, οἶονεῖ ⁴⁸ τὸ γένος, ὅπερ ἔφην ⁴⁹ ζῴον κατὰ πάντων τῶν κατὰ μέρος ὑποκειμένων ζῴων, οἶονεῖ βοῦς, ἵππου καὶ τῶν ἐφεξῆς, κοινῶ ⁵⁰ ὀνόματι λεγόμενον ⁵¹. Ἄληθές γὰρ ἐστὶν εἰπεῖν, [p. 227. 228.] ὅτι ζῴον ἀνθρωπός ἐστι, καὶ ζῴον ἵππος, καὶ ζῴον ἐστὶ βοῦς, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον· τοῦτέστι τὸ καθ' ὑποκειμένου ⁵², τὸ ἐν ὄν κατὰ πολλῶν καὶ διαφορῶν τοῖς εἶδεσι ⁵³ δυνάμενον ὁμοίως λέγεσθαι. Οὐδὲν ⁵⁴ γὰρ διαφέρει ἵππος ἀνθρώπου ἢ ζῴον, οὐδὲ ⁵⁵ βοῦς ὄρος γὰρ ὁ τοῦ ζῴου τὸ πᾶσιν ⁵⁶ ἀρμόζειν τοῖς ζῴοις ὁμοίως λεγόμενον ⁵⁷. Τί γὰρ ἐστὶ ζῴον; Ἄν ὀριζώμεθα, πάντα ζῴα κοινὸς καταλήψεται ὄρος. Ζῴον γὰρ ἐστὶν οὐσία ἐμφυτος, αἰσθητικὴ· τοῦτο ⁵⁸ βοῦς, ἀνθρωπος, ἵππος, τῶν ἄλλων ἕκαστον. Ἐν ὑποκειμένῳ δὲ, φησὶν, ἐστὶν, ὃ ἐν τινὶ μὴ ὡς μέρος ὑπάρχον ⁵⁹, ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ ⁶⁰, [ὃ ἐστὶ] τῶν συμβεβηκότων ἕκαστον τῇ οὐσίᾳ, ὃ καλεῖται ποιότης, καθὼ ποιῶσι τινὲς λεγόμεθα, οἷον λευκοὶ, γλαυκοὶ, μέλανες, δίκαιοι, ἀδικοὶ, σώφρονες καὶ τὰ

VARIE LECTIOES.

³⁵ ὑπόστασις· καὶ γὰρ. ὑπόστασις γὰρ C, M, qui post voc. ὑπόστασις aliquid excidisse putat. ³⁶ οὐδὲ ἐν· οὐδὲ ἐν δὲ ὄν. οὐδὲ ἐν, οὐδὲ ἐν. Οὐδὲ ἐνδόν C, M. ³⁷ τοιούτων. τοιούτων C, M. ³⁸ Ἐπειδὴ δὲ. Ἐπειδὴ C, M. ³⁹ διηρημένη om. C, M. Cf. infra p. 352, 15. ⁴⁰ συγκεχυμένον. ἔτι συγκεχυμένον C. ⁴¹ ὑπόστατικῆς C, M. ⁴² καὶ delendum censet Roepers. ⁴³ οἶόν τε. οἶον C. ⁴⁴ Ante oculos habuisse videtur Hippolytus hæc Aristotelis *Cat.* 5: Οὐσία δὲ ἐστὶν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρῶτως καὶ μάλιστα λεγόμενη, ἢ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, μήτ' ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ ἐστὶν, οἷον ὁ τις ἀνθρώπος ἢ ὁ τις ἵππος, eodemque redit infra p. 352, 15, 16. ⁴⁵ πρῶτως. πρῶτην C, M. ⁴⁶ κυριώτατα. κυριωτάτην C, M. ⁴⁷ Lacunam in C. explevit M. ⁴⁸ δὲ om. C, M. ⁴⁹ οἶονεῖ. οἶον εἰ C, M. ⁵⁰ ἔφην Roepers: ἔφη C, M. ⁵¹ κοινῶν C. ⁵² λεγόμενον. λεγομένων C, M. ⁵³ τοῦ καθ' ὑποκειμένου C. ⁵⁴ ἴδου C. ⁵⁵ Οὐδὲν. Οὐδὲ C, M. ⁵⁶ οὐδὲ. ὃ δὲ C. ⁵⁷ τὸ πᾶσιν. πᾶσιν C. ⁵⁸ ζῴου πᾶσιν ἀρμόζει τ. ζ. ὃ λεγόμενος s. λεγομένοις susp. licet. ⁵⁹ τοῦτο. οἶον susp. M. ⁶⁰ ὑπάρχων C. ⁶¹ ᾧ ἐστὶν. ὃ ἐστὶ Roepers, ᾧ ἐστὶ C, M.

τούτων παραλήσια. Τούτων δὲ ἐν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἀδύνατόν ⁶¹ ἐστὶ γενέσθαι, ἀλλὰ δεῖ ἐν τινι εἶναι. Εἰ δὲ οὔτε τὸ ζῶον, ἢ κατὰ πάντων λέγω τῶν καθ' ἕκαστα ζῶων, οὔτε τὰ ⁶² συμβεβηκότα, ἢ ἐν πᾶσιν οἷς συμβέβηκεν εὐρίσκεται, δυνατὸν αὐτὰ καθ' αὐτὰ γενέσθαι, ἐκ τούτων δὲ συμπληροῦνται τὰ άτομα, ἐκ τῶν ⁶³ οὐκ ὄντων καθέστηκεν ⁶⁴ ἢ τριχῆ ⁶⁵ διηρημένη οὐσία οὐκ ἐξ ἄλλων συνεστῶσα. Πρώτως ⁶⁶ ἄρα καὶ κυριώτατα ⁶⁷ καὶ μάλιστα λεγομένη οὐσία εἰ ἐκ ⁶⁸ τούτων ὑπάρχει, ἐξ οὐκ ὄντων κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἐστίν.

εθ'. Ἄλλὰ περὶ μὲν τῆς οὐσίας ἀρκέσει τὰ λεγόμενα νῦν. Οὐ μόνον δὲ ἡ οὐσία καλεῖται γένος ⁶⁹, εἶδος, ἄτομον, ἀλλὰ καὶ ὕλη καὶ εἶδος καὶ στέργις. Β Διαφέρει ⁷⁰ δὲ οὐδὲν ⁷¹ ἐν τούτοις μενούσης τῆς τομῆς. Τοιαύτης δὲ οὐσίας τῆς οὐσίας, ἔστιν ἡ τοῦ κόσμου διαταγὴ γεγενημένη κατ' αὐτὸν τοιοῦτόν τινα τρόπον. Ὁ κόσμος ἐστὶ κατὰ Ἀριστοτέλην διηρημένος εἰς μέρη πλείονα καὶ [διάφορα καὶ] ⁷² ἐστὶ τοῦ κόσμου μέρος τοῦθ', ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς σελήνης, ἀπρονόητον, ἀκυβέρνητον, ἀρκούμενον μόνῃ τῇ φύσει τῆ ἑαυτοῦ, τὸ δὲ μετὰ τὴν σελήνην ἐν πάσῃ τάξει καὶ προνοίᾳ καὶ κυβερνήσει τεταγμένον ⁷³, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὐρανοῦ· ἡ δὲ ἐπιφάνεια, πέμπτη τις [p. 228, 229.] οὐσα οὐσία, φυσικῶν ἀπηλλαγμένη στοιχείων πάντων, ἀφ' ὧν ὁ κόσμος τὴν σύστασιν ἔχει, καὶ ἐστὶν αὕτη τις ἡ πέμπτη κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην οὐσία, οἷον οὐσία C τις ὑπερκόσμιος. Καὶ γέγονεν αὐτῷ κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ κόσμου καὶ ὁ τῆς φιλοσοφίας διηρημένος λόγος. Φυσικὴ γάρ τις ἀκρόασις αὐτῷ γέγονεν, ἐν ἣ πεπόνηται ⁷⁴ περὶ τῶν φύσει καὶ οὐ προνοίᾳ διοικουμένων ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς σελήνης πραγμάτων. Γέγονε δὲ αὐτῷ καὶ μετὰ τὰ φυσικὰ περὶ τῶν μετὰ σελήνην ἰδία τις ἄλλη οὕτως ἐπιγραφομένη πραγματεία λόγων· γέγονε δὲ αὐτῷ *Περὶ πέμπτης οὐσίας* ἰδίου λόγος, ὅς ἐστιν αὐτῷ θεολογούμενος. Τοιαύτη τις καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ὄλων, ὡς τύπω περιλαβεῖν, [καὶ τῆς] ⁷⁵ κατὰ Ἀριστοτέλην φιλοσοφίας ⁷⁶. Ὁ δὲ *Περὶ ψυχῆς* αὐτῷ λόγος ἐστὶν ἀσαφής. Ἐν τρισὶ γὰρ συγγράμμασιν ὄλοις οὐκ ἐστὶν εἰπεῖν σαφῶς, ὅ τι φρονεῖ περὶ ψυχῆς | Ἀριστοτέλης. Ὀν ⁷⁷ γὰρ ἀποδίδωσι τῆς ψυχῆς ὄρον ἐστὶν εἰπεῖν ῥᾶδιον, D τὸ δὲ ὑπὸ ὄρου δεδηλωμένον ἐστὶ δυσέυρετον. Ἔστι γὰρ ⁷⁸, φησὶ, ψυχὴ φυσικοῦ σώματος ὀργανικοῦ ἐντελέχεια, ἥτις ⁷⁹ ποτέ ἐστὶ, λόγων [πάνου πολλῶν] ⁸⁰ δεῖται καὶ μεγάλης ζητήσεως. Ὁ δὲ Θεός, ὁ πάντων τούτων τῶν ὄντων καλῶν αἰτίας, οὗτος τῆς ψυχῆς

A dicimur, ut albi, cæsi, nigri, justi, injusti, modesti et quæ sunt horum similia. Horum autem unum aliquod per se exstare nequit, sed oportet in aliquo esse. Si autem neque animal, quod de omnibus dico quæ singula existunt animalibus, neque accidentia, quæ in omnibus, quibus accidunt, reperiuntur, possunt ipsa per se existere, ex his autem conflunt individua : ex non existentibus constat trifariam divisa substantia, quæ non ex aliis conflata est. Ergo si primitus et maxime proprie et potissimum appellata substantia ex his exstat, ex non existentibus, si Aristotelem audimus, est.

19. Sed de substantia quidem satis erunt, quæ nunc diximus. Substantia autem non solum genus, species, individuum appellatur, sed etiam materia et species et privatio. Differt autem nihil, cum maneat in his divisio. Talis autem cum sit substantia, mundi descriptio facta est secundum eum in hunc fere modum. Mundus secundum Aristotelem divisus est in partes complures et diversas, estque mundi pars, quæ est a terra usque ad lunam, carens providentia, gubernatione, contenta sola natura sua; illa autem, quæ est post lunam, in omni ordine et providentia et gubernatione constituta usque ad superficiem cæli; superficies autem, quæ est quinta **354-355** quædam substantia, a naturalibus elementis soluta est omnibus, unde mundus fabricam habet, estque hæc substantia quædam secundum Aristotelem quinta, tanquam substantia quædam supermundana. Atque est ei secundum divisionem mundi et philosophiæ sermo divisus. *Physica* enim quædam *auscultatio* ab illo elaborata est, in qua accurate egit de rebus, quæ natura et non providentia administrantur a terra usque ad lunam. Conscriptum autem est ab eo etiam post *physica* aliud quoddam peculiare opus de iis, quæ sunt post lunam, quod exinde *Metaphysicorum* nomen accepit. Conscriptus autem est ab eo *de quinta* substantia peculiaris liber, qui est ei liber de Deo rebusque divinis. Talis quædam est et descriptio universorum, ut universe complectamur, et philosophiæ Aristotelicæ. Disputatio autem ejus *de anima* obscura est. In tribus enim integris libris, non licet aperte dicere, quid tandem de anima sentiat Aristoteles. Nam quam reddat definitionem animæ, facile est dicere, quid autem definitione illa significatum sit, arduum est requirere. Est enim, inquit, anima naturalis corporis organici entelechiæ, quæ quid tandem sibi velit, disputa-

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ αὐτὸ τῷ δυνατόν C. ⁶² οὔτε τὰ. οὔτε C. M. ⁶³ ἐκ τῶν. τῶν C. M. ⁶⁴ καθέστηκεν. καὶ ἐστὶν C. M. qui καὶ delendum esse censet. ⁶⁵ τριχῆ C. ⁶⁶ Πρώτως. Πρώτη C. M. ⁶⁷ κυριώτατα. κυριωτάτη C. M. ⁶⁸ εἰ ἐκ Roeporus, ἐκ C. M. ⁶⁹ γένος. τὸ γένος C. ⁷⁰ Διαφέρει. Οὐ διαφέρει Roeporus. ⁷¹ οὐδὲν. οὐδὲ C. M. ⁷² Lacunam in C explevit M. ⁷³ τεταγμένον. τεταγμένη C. ⁷⁴ πεπόνηται. πεποῖηται C. M. ⁷⁵ καὶ τῆς Roeporus, om. C. M. ⁷⁶ φιλοσοφίας Roeporus, φιλοσοφῆσαι C. M. qui conj. φιλοσοφῆσαντα. ⁷⁷ Ὀν. Ἦν pr. C. ⁷⁸ Vide Aristot. *De anima* II, c. 1. M. ⁷⁹ ἡ τις. ἥτις C. ⁸⁰ λόγων πάνου πολλῶν. λέγων C. λέγων M. redintegravit locum Roeporus, cum πάνου πολλῶν ex l. 48 huc retrahenda esse perspexit. Nos ἐλέγγων conjeceramus.

lione eget uberrima et magna quæstione. Deus autem, omnium horum quæ sunt bona auctor, hic ipsa anima difficilior est ad cognoscendum vel otiosius contemplanti. Definitio autem, quam Aristoteles reddidit de Deo, cogniti quidem non est difficilis, sed quæ penitus perspicere nequeat. *Cogitatio enim*, inquit, *est cogitationis*, quod est omnino non existens. Mundus autem perennis, æternus est secundum Aristotelem; nihil enim habet in se vitiosum, quippe qui providentia et natura gubernetur. Instituit autem Aristoteles non solum de natura et mundo et providentia et Deo disputationes, verum compositum est ab eo etiam opus quoddam ethicorum, inscribit autem hos *Ethicorum libros*, per quos rectos ex pravis reddit auscultantium mores. Cum igitur Basilides reprehendatur non sola vi, sed etiam ipsis verbis et nominibus Aristotelis placita in evangelicam et salutarem nostram doctrinam transferens, quid relinquatur, nisi **356-357** ut redditis, quæ aliunde sumpsit, declaremus hujus viri discipulis, eos, ut qui ethnici sint, a Christo nihil adjutum iri?

20. Basilides igitur et Isidorus, Basilidæ filius genuinus et discipulus, aiunt dixisse sibi Matthiam sermones absconditos, quos audiverit a Salvatore peculiariter edoctus. Videamus igitur quam aperte Basilides simul et Isidorus omnisque eorum cohors non simpliciter unum Matthiam calumniatur, verum etiam Salvatorem ipsum. Erat, inquit, cum erat nihil, sed ne nihil quidem illud erat aliquid ex iis quæ sunt, sed plane et candide, remoto omni sophismate, erat prorsus nihil. Cum autem dico, inquit, *erat*, non dico quod erat, sed ut declarem quid mihi velim, aio, inquit, fuisse prorsus nihil. Est enim illud, inquit, non prorsus ineffabile, quod ineffabile nominatur; quippe ineffabile hoc vocamus, illud autem ne ineffabile quidem; etenim id, quod ne ineffabile quidem est, non ineffabile nominatur, sed est, inquit, supra omne nomen, quod nominatur. Etenim ne mundo quidem sufficiunt nomina, ita est multifariam divisus, sed deficiunt; nec fieri potest, inquit, ut omnium nomina reperiantur propria, sed oportet mente ex iisdem nominibus eorum, quæ nominantur, proprietates ineffabiliter intelligere. Æquabilitas enim nominum perturbationem incussit et commutationem rerum

ἔστι ⁸¹ καὶ μακροτέρῳ λόγῳ θεωροῦντι γνωσθῆναι χαλεπότερος. Ὁ δὲ θεός, ὃν Ἀριστοτέλης ἀποδίδωσιν περὶ τοῦ θεοῦ, χαλεπὸς μὲν οὐκ ἔστι γνωσθῆναι, νοηθῆναι δὲ ἔστιν ἀμήχανος. Νόησις γάρ, φησὶν, ἔστι νοήσεως, ὅπερ ἔστι παντάσῃ οὐκ ὄν. Ὁ δὲ κόσμος ἀφθαρτός, ἀίδιος κατὰ Ἀριστοτέλην ἔστιν· οὐδὲν γὰρ ἔχει πλημμυλὲς ἐν αὐτῷ, προνοία καὶ φύσει κυβερνώμενος. Καταδέβληται δὲ Ἀριστοτέλῃς ὁ μόνον περὶ φύσεως καὶ κόσμου καὶ προνοίας καὶ θεοῦ λόγος, ἀλλὰ γὰρ γέγονεν αὐτῷ καὶ πραγματεία λόγων τις ἠθικῶν, ἐπιγράφει δὲ ταῦτα Ἠθικὰ βιβλία, δι' ὧν σπουδαῖον ἐκ φαύλου τὸ τῶν ἀπροσμέμων ἦθος ἐργάζεται. Ἐάν [οὖν] ⁸² ὁ Βασιλείδης εὑρεθῆ μὴ τῇ δυνάμει μόνῃ, ἀλλὰ καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῖς καὶ τοῖς ὀνόμασι τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους δόγματα εἰς τὸν εὐαγγελικὸν καὶ σωτήριον ἡμῶν λόγον μεταρμολόμενος, τί λείψει ⁸³, ἢ τὰ [p. 229—231] ἀλλότρια ἀποδόντας | ἐπιδεικνύναι τοῖς ⁸⁴ τούτου μαθηταῖς, ὅτι ἐθνικοὺς ὄντας αὐτοὺς Χριστὸς οὐδένα ὠφελήσει;

κ'. ⁸⁵ Βασιλείδης τοίνυν καὶ Ἰσίδωρος, ὁ Βασιλείδου παῖς γνήσιος καὶ μαθητὴς, φασὶν ⁸⁶ εἰρηκέναι Μαθίαν ⁸⁷ αὐτοῖς λόγους ἀποκρύφους, οὓς ἤκουσε παρὰ τοῦ Σωτῆρος κατ' ἰδίαν διδασχθεῖς. Ἴδωμεν οὖν πῶς καταφανῶς Βασιλείδης ὁμοῦ καὶ Ἰσίδωρος καὶ πᾶ; ὁ τούτων χορὴς οὐχ ἀπλῶς καταψεύδεται μόνου Μαθίου, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῦ Σωτῆρος αὐτοῦ. Ἦν, φησὶν, ὅτι ἦν οὐδὲν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ οὐδὲν ἦν τι τῶν ὄντων, ἀλλὰ ψιλῶς καὶ ἀνυπονοήτως δίχα παντὸς σοφίσματος ἦν ὄλως οὐδὲ ἓν. Ὅταν δὲ λέγω, φησὶ ⁸⁸, τὸ ἦν, οὐχ ὅτι ἦν λέγω, ἀλλ' ἵνα σημάνω ⁸⁹ τούτο ὅπερ βούλομαι δεῖξαι, λέγω, φησὶν, ὅτι ἦν ὄλως οὐδὲν. Ἔστι γὰρ, φησὶν, ἐκεῖνο οὐχ ἀπλῶς ἀρρήτον, ὃ ὀνομάζεται ⁹⁰· ἀρρήτον γοῦν αὐτὸ ⁹¹ καλοῦμεν, ἐκεῖνο δὲ οὐδὲ ἀρρήτον· καὶ γὰρ τὸ οὐδ' ἀρρήτον ⁹² οὐχ ⁹³ ἀρρήτον ὀνομάζεται, ἀλλὰ ἐστὶ, φησὶν, ὑπεράνω παντὸς ὀνόματος ὀνομαζόμενον. Οὐδὲ ⁹⁴ γὰρ τῷ κόσμῳ, φησὶν, ἐξαρκεῖ τὰ ὀνόματα, οὕτως ἔστι πολυσχιθὴς, ἀλλὰ ἐπιλέοιπς· καὶ οὐδέχομαι ⁹⁵, φησὶ, κατὰ πάντων εὑρεῖν κυρίως ὀνόματα, ἀλλὰ δεῖ ⁹⁶ τῇ διανοίᾳ αὐτοῖς ὀνόματα ⁹⁷ τῶν ὀνομαζόμενων τὰς ἰδιότητας ἀρρήτως ἐκλαμβάνειν ⁹⁸. Ἡ γὰρ δμωνυμία παραχρῆν ἐμπεποίηκε ⁹⁹ καὶ πλάνην τῶν πραγμάτων τοῖς ἀπροσμέμοις. Τοῦτο πρῶτον σφει-

VARIÆ LECTIONES.

⁸¹ ἔστι. ἔστι πάνυ πολλῶν C, M qui pro πολλῶν super. πολλῶν. ⁸² Ἐάν οὖν. Ἐάν C. ⁸³ λείψει. λήψει C. ⁸⁴ ἐπιδεικνύναι τοῖς. ἐπιδεικνύν αὐτοῖς C, ἐπιδεικνύναι αὐτοῖς M. ⁸⁵ Quæ c. 20—27 sequuntur de doctrina Basilidis. recensuit Bunsenius in *Analectis Ante-Nicænis*, vol. I, p. 57 sqq. ⁸⁶ φησὶν C. ⁸⁷ Μαθίου falso M. ⁸⁸ φησὶν, ὅτι. φησὶ τότε C. ⁸⁹ λέγω, φησὶ. λέγη, φησὶ C, L. Correxit jam Jacobius, *Basilidis philosophi gnostici sententiæ*. Berol. MDCCCII. ⁹⁰ σημάνω, σημανῶ? Kœperus. ⁹¹ ἀρρήτον, ὃ ὀνομάζεται Bunsenius secutus Bernay-sium: ἀρρήτον ὀνομάζεται C. M. ⁹² αὐτό. αὐτὸν τὸν ἀρχοντα conj. Gerh. Uhlhornius in libro *Das Basilidiansche System mit besonderer Rücksicht auf die Angaben des Hippolytus dargestellt.*, Göttingen 1855: Nos antea τὸ ὄν conjeceramus. ⁹³ τὸ οὐδ' ἀρρήτον τὸ οὐχ ἀρρήτον C, M. ⁹⁴ οὐχ ante ἀρρήτον delendum censet Uhlhornius. ⁹⁵ Οὐδέ. Οὐδὲν C, M, Bunsenius. ⁹⁶ οὐδέχομαι. An οὐχ ἐνδέχεται, quod etiam Kœperus conjecit? ⁹⁷ δεῖ. δεῖ C, M. ⁹⁸ αὐτοῖς ὀνόματα. αὐτοῖς ὀνόμασι super. M, οὐ τοῖς ὀνόμασι Bunsenius Bernaysium secutus: αὐτῇ [ἀνευ vel χωρὶς] ὀνομάτων Kœperus. Sententia desiderare videtur ex τῶν αὐτῶν ὀνομάτων. ⁹⁹ In ἐκλαμβάνειν extremam litteram delere voluisse videtur librarius. M. ¹ ἐκπεποίηκε C.

τίρισμα καὶ κλέμμα τοῦ Περιπάτου λαβόντες ἀπα-
 τῶσι τὴν ἀνοιαν τῶν συναγαλζομένων ἅμα αὐτοῖς·
 πολλαὶ γὰρ γενεαὶς Ἀριστοτέλης Βασιλίδου γεγε-
 νημένοι πρότερος ὁ τὸν περὶ τῶν ὁμωνύμων ἐν ταῖς
 Κατὰ | γορίαις καταδέδωκε λόγον, ὃν ὡς ἴδιον
 οὗτοι καὶ καινὸν τινα καὶ τῶν ὁ Ματθίου ὁ λόγων
 κρυφίων τινα ἕνα διασαφούσιν ὁ.

κα'. [p. 231, 232.] Ἐπεὶ οὐκ οὐδὲν ἦν ὁ, οὐχ ὕλη, οὐκ
 οὐσία, οὐκ ἀνούσιον, οὐκ ἀπλοῦν, οὐ σύνθετον ὁ, οὐκ
 ἀνόητον, οὐκ ἀναίσθητον ὁ, οὐκ ἀνθρώπος, οὐκ ἀγ-
 γελος, οὐ θεός, οὐδὲ ὅπως τι τῶν ὀνομαζομένων ἦ
 δι' αἰσθήσεως λαμβανομένου ἢ νοητῶν πραγμάτων,
 ἀλλ' οὕτω καὶ ἔτι λεπτομερεστέρως ὁ πάντων ἀπλῶς
 περιγεγραμμένων, οὐκ ὦν θεός ὁ (ὃν Ἀριστοτέλης
 καλεῖ νόησιν νοήσεως, οὗτοι δὲ οὐκ ὄντα) ἀνόητος ὁ,
 ἀναίσθητος, ἀβούλος, ἀπροαιρέτως, ἀπαθῶς, ἀν-
 επιθυμητῶς κόσμον ἠθέλησε ποιῆσαι. Τὸ δὲ ἠθέλησε
 λέγω, φησὶ, σημασίας χάριν, ἀβελήτως καὶ ἀνοήτως
 καὶ ἀναίσθητως· κόσμον δὲ οὐ τὸν κατὰ πλάτος καὶ
 διαίρεσιν γεγεννημένον ὕστερον καὶ διεστῶτα, ἀλλὰ
 γὰρ σπέρμα κόσμου. Τὸ δὲ σπέρμα τοῦ κόσμου
 πάντα εἶχεν ἐν ἑαυτῷ ὡς ὅτου σινάπεως κόκκος ἐν ἐλα-
 χίστῃ συλλαβῶν εἶχει πάντα ὁ ὁμοῦ, τὰς ρίζας, τὸ
 πρέμνον, τοὺς κλάδους, τὰ φύλλα, τὰ ἀνεξαριθμητά
 [μετὰ] τῶν κόκκων ὁ [ἀπὸ] τοῦ φυτοῦ γεννώμενα
 σπέρματα πάλιν ἄλλων καὶ ἄλλων πολλὰς φυτῶν
 κεχυμένων ὁ. Οὕτως οὐκ ὦν ὁ θεός ἐποίησε κόσμον
 οὐκ ὄντα ὁ ἐξ οὐκ ὄντων, καταβαλλόμενος ὁ καὶ
 ὑποστήσας σπέρμα τι ὁ ἐν ἔχον πᾶσαν ἐν ἑαυτῷ
 τὴν τοῦ κόσμου πανσπερμίαν. Ἴνα δὲ καταφανέστε-
 ρον ποιῆσω τοῦτο ἔπερ ἐκαίνοι λέγουσι· καθάπερ
 ὦν ὁ ὄρνιθος εὐποικίλου ὁ τινός καὶ πολυχρωμά-
 του, οἶονε τοῦ ταῦνος ἢ ἄλλου τινός ἔτι μᾶλλον
 πολυμόρφου καὶ πολυχρωμάτου, ἐν ὃν ὄντως ὁ εἶχει
 ἐν ἑαυτῷ πολλὰς οὐσιῶν πολυμόρφων | καὶ πολυ-
 χρωμάτων καὶ πολυεστῶτων ιδέας, οὕτως εἶχει τὰ
 καταβαλλέν, φησὶν, ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ οὐκ ὄν
 σπέρμα [πανσπερμίαν] ὁ τοῦ κόσμου πολύμορφον.
 ὁμοῦ καὶ πολυούσιον.

κβ'. Πάντα οὖν, ὅσα ἐστὶν εἰπεῖν καὶ ἔτι μὴ εὐ-
 ρόνητα παραλιπεῖν, ὅσα ὁ τῷ μέλλοντι κόσμῳ γενέ-
 σθαι ὁ ἀπὸ τοῦ σπέρματος [p. 232, 233.] ἐμελλεν
 ἀρμόζειν ὁ, ἀναγκαῖος καιροῖς ἴδιως ὁ κατὰ προσ-

liis qui audiunt. Hoc primum plagium et furtum e
 schola Peripateticorum sumentes decipiant insi-
 pientiam eorum, qui ad eos se congregant. Nam cum
 Aristoteles multas generationes Basilidem ætate
 antecesserit, sermonem de homonymis in categori-
 arum libris exsecutus est, quæm hi tanquam prop-
 rium quemdam et novum et unum ex Matthiæ abs-
 conditis sermonibus jactant.

358-359. 21. Quandoquidem igitur nihil erat,
 non substantia, non insubstantiale, non simplex,
 non compositum, non incomprehensibile, non in-
 sensuale, non homo, non angelus, non deus, neque
 omnino quidquam eorum, quæ nomine appellantur,
 sive sensu percipiuntur seu mente, sed ita et vel
 subtilius omnibus prorsus sublatis : non-ens Deus
 B (quem Aristoteles vocat cogitationem cogitationis,
 hi autem non-entem) sine cogitatione, sine sensu.
 sine consilio, sine proposito, sine passione, sine cu-
 piditate mundum voluit facere. Voluit autem cum
 dico, inquit, significationis gratia dico, sine volun-
 tate et sine cogitatione et sine sensu, mundum autem
 non illum, qui per latitudinem et separationem
 postea factus est et diremptus, verum semen mundi.
 Semen autem mundi omnia habebat in se ipso, ut
 granum sinapeos in minimo comprehensa habet
 omnia simul : radices, stirpem, ramos, folia, innu-
 merabilia granorum a planta generata semina plan-
 tarum, quæ aliæ et sæpenumero aliæ inde fundun-
 tur. Ita non-ens Deus fecit mundum non-entem ex
 non-entibus, cum dejiceret et supponeret semen
 quoddam unum, quod continebat in se mundi uni-
 versa semina. Quæ autem planius faciam, quod illi
 dicunt : sicuti ovum avis pervarix cujusdam et
 multicoloris, veluti pavonis aut alius cujusdam etiam
 magis varix et versicoloris, cum unum sit, revera
 continet in se multas multiformium substantiarum
 et multicolorum et multiplicium formas : ita habet
 dejectum, inquit, a non-ente Den non-ens semen
 omnia mundi semina multiformia simul et multi-
 faria in sese.

22. Omnia igitur, quæcumque licet dicere quæque
 non reperta prætermittere, quæque futuro mundo a
 semine erant 360-361 accretura, necessariis
 D temporibus peculiariter per accessionem augescen-

VARIE LECTIONES.

ὁ πρότερος. πρῶτος C, M, Bunsenius. ὁ καὶ τῶν. ἐκ τῶν Bunsenius. ὁ Ματθίου. Ματθαίου M. ὁ κρυφίων
 τινα ἕνα διασ. C, κρυφίων τινα ἐνδιασ. C. κρυφίων τινα ἐνοιαν διασ. conj. M, κρυφίων ἐνδιασ. Bunsenius. ὁ Ἐπεὶ
 οὐκ οὐδὲν ἦν. Ἐπεὶ οὐδὲν C, M, Ἐπεὶ οὐδὲν ἦν Bunsenius secutus Bernaysium. ὁ οὐ σύνθετον. οὐκ ἀσύνητον
 C. ὁ οὐκ ἀνόητον, οὐκ ἀναίσθητον, οὐ νοητὸν, οὐκ αἰσθητὸν, οὐκ ἀναίσθητον, quod etiam Uhlhornius conjecit? ὁ λε-
 πτομερεστέρως. λεπτομερῶς C, M, λεπτομεροτέρως Bernaysius et Bunsenius, λεπτοτέρων conj. Røeperus et
 Uhlhornius. ὁ οὐκ ὦν θεός. ὁ οὐκ ὦν θεός Røeperus coll. lin. 14, 25, 59, p. 366, 42. ὁ οὗτοι. οὗτος susp.
 M. ὁ πάντα. πάσας C, M, Bunsenius. ὁ ἀνεξαριθμητά τῶν κόκκων. ἀνεξαριθμητά, μετὰ τὸν κόκκον C, M,
 Bunsenius, ἀνεξ., εἶτα τὸν καρπὸν Røeperus. ὁ ἀπὸ. ὁ C, τὰ ἀπὸ M, Bunsenius, καὶ τὰ ἀπὸ Røeperus.
 ὁ κεχυμένων. κεχυμένα C, κεκρυμμένα Bernaysius et Bunsenius. ὁ οὐκ ὦν. ὁ οὐκ ὦν Røeperus.
 ὁ ὄντα. ὦν C, M, Bunsenius. Cf. infra lin. 44, et p. 320, 75 ed. Oxon. Ut nos etiam Jacobius correxit.
 ὁ καταβαλλόμενος C, M, Bunsenius. ὁ σπέρμα τι. σπέρματα C, M. ὁ ὦν. C. ὁ εὐποικίλου. ἐκ ποικίλου
 C, ἐκ ποικίλου M, ἐκ ποικιλομένου Bernaysius et Bunsenius. ὁ ὄντως. οὕτως C, ὁμοῦ M, Bunsenius. ὁ παγ-
 σπερμίαν Uhlhornius inseruit, om. C, M, Bunsenius. Cf. cum antecedentibus doctrinam cosmogonicam, quam
 Arrius exponit in *Homilii Clementis Rom.* hom. 6, c. 3-5. ὁ ὅσα ante τῷ om. Bernaysius et Bunsenius.
 ὁ γενέσθαι. γενήσεσθαι Røeperus. ὁ ἀρμόζειν. ἀρμόζει conj. M. ὁ ἀναγκαῖος καιροῖς ἴδιως. ἀναγκαῖος
 καιροῖς ἴδιως C, ἀναγκαῖος καιροῖς ἴδιως Bernaysius et Bunsenius, sicuti etiam M conjecerat.

tia, ut a tanto et tali Deo, qualem nec dicere neque cogitatione percipere poterat creatura, inerant recondita in semine, tanquam recens nato infanti dentes posthac cernimus et patricam accrescere substantiam et intellectum et quæcunq; augetur ex puero paulatim homini cum prius non essent accedunt. Quandoquidem autem non poterat dici projectionem exstitisse aliquam non entis Dei aliquid non-ens — refugit enim admodum et aversatur eorum quæ per projectionem existunt substantias Basilides — qualis enim projectionis usus, aut qualis materiæ suppositio, ut mundum deus fabricaret, tanquam aranea fila, aut mortalis homo ars aut lignum aut aliquid demum materiale operans sumit? Verum dixit, inquit, et factum est, et hoc est, ut aiunt isti homines, quod dictum est a Mose: *Fiat lux, et facta est lux*. Unde, inquit, exstitit lux? E nihilo: non enim scriptum est, inquit, unde, sed ipsum solum *e voce dicentis*; is autem qui dixit, inquit, non erat, neque id quod factum est fuit. Factum est, inquit, ex non-entibus semen mundi, verbum, quod dictum est: *Fiat lux*, et hoc, inquit, est quod dictum est in Evangeliiis: *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum*. Capit principia a semine illo et illuminatur. Hoc est semen, quod habet in se universa semina, quod Aristoteles ait genus esse in infinitas divisum species, veluti dividimus ab animali bovem, equum, hominem, quod quidem est non-ens. Cum igitur tanquam fundamentum substratum sit mundanum semen, illi dicunt: *Quidquid dico*, inquit, post hæc factum esse, noli quærerere unde. Habet enim omnia semina recondita in se et reposita tanquam non-entia et a non-ente deo ut fierent præmeditata. Videamus igitur, quid dicant primum, aut quid **362-363** secundum, aut quid tertium id quod a mundano semine exstitit. Erat, inquit, in ipso semine filietas tripartita, per omnia non-enti Deo consubstantialis, generata ex non-ente. Huius filietatis trifariam divisæ aliud erat subtile, aliud crassum, aliud purgationis indigens. Subtile igitur statim ubi primum exstitit seminis prima dejectio a non-ente perrupit et surrexit et escendit ab inferno in superum poetica quadam usum celeritate καταβολὴν ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος: ³⁶ διέσφυξε καὶ ἀνῆλθε μενον ³⁷ τάχει.

tanquam penna aut cogitatio,
et devenit, inquit, ad non-entem. Illum enim pro-

A θήκην αὐξανόμενα ³⁸, ὡς ὑπὸ τηλικούτου καὶ τοιούτου Θεοῦ, ὅποιον οὐκ εἶπεν οὐδὲ νοῆσει ³⁹ δυνατὴ γέγονε χωρῆσαι ἢ κτίσις, [καὶ] ⁴⁰ ἐνυπῆρχε τεθησαυρισμένα τῷ σπέρματι, καθάπερ νεογενεὶ παιδὶ ὀδόντας ὑστερον ὀρώμεν καὶ πατρικὴν προσγενέσθαι οὐσίαν ⁴¹ καὶ φρένας καὶ ὅσα παραυξανόμενα ⁴² ἐκ νέου κατὰ μικρὸν ἀνθρώπων ἢ μὴ πρότερον ἦν γίνεται. Ἐπεὶ δὲ ἦν ἀπορον εἶπεν προβολὴν τινα τοῦ μὴ ὄντος Θεοῦ γεγονέναι τι οὐκ ὄν, — φεύγει γὰρ πάνυ καὶ δέδοικε τὰς κατὰ προβολὴν τῶν γεγονότων οὐσίας ὁ Βασιλείδης — ποίας γὰρ προβολῆς χρεία, ἢ ποίας ὕλης ὑπόθεσις ⁴³, ἵνα κόσμον Θεὸς ἐργάσεται, καθάπερ ὁ ἀράχης τὰ μηρύματα, ἢ θνητὸς ἀνθρώπος χαλκὸν ἢ ὕλον ἢ τι τῶν τῆς ὕλης μερῶν ἐργαζόμενος λαμβάνει: Ἄλλὰ εἶπε, φησὶ, καὶ ἐγένετο, καὶ τοῦτό ἐστιν, ὡς ⁴⁴ λέγουσιν οἱ ἄνδρες οὗτοι, τὸ λεχθὲν ὑπὸ Μωσέως· *Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς* ⁴⁵. Πῶθεν, φησὶ, γέγονε τὸ φῶς; Ἐξ οὐδενός· οὐ γὰρ γέγραπται· φησὶ, πῶθεν, ἀλλ' αὐτὸ μόνον, ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ λέγοντος, ὁ δὲ λέγων, φησὶν, οὐκ ἦν, οὐδὲ τὸ γινόμενον ⁴⁶ ἦν. Γέγονε, φησὶν, ἐξ οὐκ ὄντων τὸ σπέρμα τοῦ κόσμου, ὁ λόγος ὁ λεχθείς ⁴⁷, *Γενηθήτω φῶς, καὶ τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ λεγόμενον ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· Ἦν τὸ φῶς ⁴⁸ τὸ ἀληθινόν, ὁ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον*. Λαμβάνει τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ σπέρματος ἐκείνου καὶ φωτίζεται. Τοῦτό ἐστι τὸ σπέρμα, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν πανσπερμίαν, ὃ φησὶν Ἀριστοτέλης γένος εἶναι εἰς ἀπείρους τεμνόμενον ἰδέας, ὡς τέμνομεν ἀπὸ τοῦ ζώου βοῦν, ἵππον, ἀνθρώπον, ὅπερ ἐστὶν οὐκ ὄν. Ὑποκειμένου τοίνυν τοῦ κοσμικοῦ σπέρματος, ἐκείνοι λέγουσιν, ὅτι ⁴⁹ ἂν λέγω, φησὶν, μετὰ ταῦτα γεγονέναι, μὴ ἐπιζητεῖτε πῶθεν. Εἶχε γὰρ πάντα τὰ σπέρματα ἐν ἑαυτῷ τεθησαυρισμένα καὶ κατακειμένα, οἶδν οὐκ ὄντα ⁵⁰, ὑπὸ τε τοῦ οὐκ ὄντος Θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευμένα. Ἴδωμεν οὖν, τί λέγουσι πρῶτον ἢ τί δευτέρον ἢ τί τρίτον [p. 253. 254.] τὸ ⁵¹ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τοῦ κοσμικοῦ γεγεννημένον. Ἦν, φησὶν, ἐν αὐτῷ ⁵² τῷ σπέρματι υἰότης τριμερῆς, κατὰ πάντα τῷ οὐκ ὄντι Θεῷ ὁμοούσιος ⁵³, γεννητὴ ἐξ οὐκ ὄντων. Ταύτης τῆς υἰότητος τῆς τριχῆ διηρημένης τὸ μὲν τι ἦν λεπτομερὲς, τὸ δὲ [παχυμερὲς, τὸ δὲ] ⁵⁴ ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Τὸ μὲν οὖν λεπτομερὲς εὐθέως πρῶτον ἅμα τῷ γενέσθαι τοῦ σπέρματος τὴν πρώτην καὶ ἀνέδραμε κάτωθεν ἄνω, ποιητικῶ τινι χρησά-

ὡσεὶ ⁵⁵ πτερὸν ἢ ἐ νόημα ⁵⁶,

καὶ ἐγένετο, φησὶ, πρὸς τὸν οὐκ ὄντα· ἐκείνου γὰρ

VARIE LECTIONES.

³⁸ αὐξανόμενα. αὐξανόμενου C. αὐξανόμενον Bernaysius et Bunsenius. ³⁹ οὐδὲ νοῆσει Bernaysius et Bunsenius. οὐ νοῆσαι C, M. Nos antea γέγονεν οὐδὲ χωρῆσαι conieceramus. ⁴⁰ καὶ uincinis inclusimus, del. Bernaysius et Bunsenius. ⁴¹ προσγενέσθαι οὐσίαν. προσγένεσιν οὐσίας C, M, προσγίνεσθαι οὐσίαν Bernaysius et Bunsenius. ⁴² παραυξανόμενου C. ⁴³ ὕλης ὑπόθεσις. ὑλικῆς ὑποθέσεως Bernaysius et Bunsenius. ⁴⁴ ὡς. ὁ C, M. om. Bunsenius. ⁴⁵ I Mos. 1, 3. ⁴⁶ γινόμενον. λεγόμενον Roperus. ⁴⁷ ὁ λεχθείς. ἐλεχθείς C. ⁴⁸ Ev. Joan. 1, 9. ⁴⁹ ὅτι C, M. ⁵⁰ οὐκ ὄντα. οὐκ ἔν C, M, Bunsenius. Cf. infra, l. x, c. 14, p. 520, 80-82 ed. Oxon.: Ἐγενε γὰρ ἐν ἑαυτῷ τὰ πάντα, οἶδν (τὸν C, M,) οὐκ ὄντα, ὑπὸ [τε] τοῦ οὐκ ὄντος Θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευμένα. ⁵¹ οὐκ ante ὄντος om. corr. C. ⁵² τὸ. ὁ C, M, om. Bunsenius. ⁵³ αὐτῷ. ἐαυτῷ C, M. Cf. infra p. 320, 85. ed. Ox. ⁵⁴ Θεῷ ὁμοούσιος. Θεομορούσιος C. ⁵⁵ Uincis inclusa supplementum coll. p. 524, 86, om. C, M. ⁵⁶ οὐκ ὄντος. ὄντος C, M. Cf. infra p. 321, 88, 89. ⁵⁷ χρησάμενος C, M, Bunsenius. ⁵⁸ Hom. Od. vii, 56. ⁵⁹ ἢ ἐ νόημα. ἢ ἐνόημα C.

δι' υπερβολὴν κάλλους καὶ ὀραιότητος πᾶσα φύσις ὀρέγεται, ἄλλη δὲ ἄλλως. Ἡ δὲ παχυμερεσττέρα ἐτι μένουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμητικὴ τις οὖσα, ἀναδραμεῖν μὲν οὐκ ἠδύνηθη· πολὺ γὰρ ἐνδεεσττέρα τῆς λεπτομερείας⁵⁰ ἦς εἶχεν ἡ δι' αὐτῆς υἰότης ἀναδραμοῦσα⁵¹, ἀπελείπετο. Ἐπτέρωσεν οὖν αὐτὴν ἡ υἰότης ἡ παχυμερεσττέρα τοιοῦτω τινὶ περὶ, ὅποιον διδάσκαλος ὦν⁵² Πλάτων Ἀριστοτέλους ἐν Φαίδρω⁵³ τὴν ψυχὴν περὶ, | καὶ καλεῖ τὸ τοιοῦτο Βασιλείδης οὐ περὶν, ἀλλὰ Πνεῦμα ἅγιον, ὃ εὐεργετεῖ ἡ υἰότης ἐνδυσασμένη καὶ εὐεργετίζεται. Εὐεργετεῖ⁵⁴ μὲν, ὅτι καθάπερ ὄρνιθος περὶν αὐτὴ κατ' αὐτὸ τοῦ ὄρνιθος ἀπηλλαγμένον οὐκ ἂν γένοιτό ποτε ὑψηλὸν οὐδὲ μετάρσιον, οὐδ' αὖ ὄρνις ἀπολελυμένος τοῦ περὶ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ὑψηλὸς οὐδὲ μετάρσιος. Τοιοῦτόν τινα τὸν λόγον εἶχεν ἡ υἰότης πρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ τὸ Πνεῦμα πρὸς τὴν υἰότητα. Ἀναφερομένη γὰρ ὑπὸ⁵⁵ τοῦ Πνεύματος ἡ υἰότης ὡς ὑπὸ περὶ ἀναφέρει τὸ περὶν, τούτεστι τὸ Πνεῦμα, καὶ πλησίον γενομένη τῆς λεπτομεροῦς υἰότητος καὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐκ ὄντος⁵⁶ καὶ δημιουργήσαντος ἐξ οὐκ ὄντων, εἶχεν μὲν αὐτὸ μετ' αὐτῆς οὐκ ἠδύνατο· ἦν γὰρ οὐχ ὁμοούσιον, οὐδὲ⁵⁷ φύσιν εἶχε μετὰ⁵⁸ τῆς υἰότητος· ὅλλα ὡσπερ ἐστὶ παρὰ φύσιν καὶ ὀλέθριος τοῖς ἰχθύσιν ἀήρ καθαρὸς καὶ ξηρὸς, οὕτω τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἦν παρὰ φύσιν ἐκείνο τὸ ἀρρήτων⁵⁹ ἀρρητότερον καὶ πάντων ἀνώτερον ὀνομάτων τοῦ οὐκ ὄντος ὁμοῦ Θεοῦ χωρίον⁶⁰ καὶ τῆς υἰότητος. Κατέλιπεν [p. 234. 235] οὖν αὐτὸ πλησίον ἡ υἰότης⁶¹ ἐκείνου τοῦ μακαρίου καὶ νοηθῆναι μὴ δυναμένον μηδὲ⁶² χαρακτηρισθῆναι τινὶ λόγῳ χωρίου οὐ παντάπασιν ἐρημον οὐδὲ ἀπηλλαγμένον τῆς υἰότητος· ἀλλὰ γὰρ ὡσπερ εἰς ἄγῳς ἐμβληθὲν μύρον⁶³ εὐωδέστατον εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐπιμελῶς ἐκκενωθεῖη, ὅμως ὁσμὴ τις ἐτι μένει τοῦ μύρου καὶ καταλείπεται, κἂν ἡ κενωρισμένον τοῦ ἀγγεῖου, καὶ μύρου ὁσμὴν τὸ ἀγγεῖον ἔχει, εἰ⁶⁴ καὶ μὴ μύρον⁶⁵, οὕτως τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μεμένηκε τῆς | υἰότητος ἄμοιρον καὶ ἀπηλλαγμένον, ἔχει δὲ ἐν ἑαυτῷ μύρου παραπλησίως τὴν δύναμιν, [τῆς υἰότητος] ⁶⁶ ὁσμὴν· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ λεγόμενον· Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταδαῖνον ἐπὶ τὸν πώγωνα τοῦ Ἀαρῶν⁶⁷, ἡ ἀπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου φερομένη ὁσμὴ ἀνωθεν κάτω μέχρι τῆς ἀμορφίας καὶ τοῦ διαστήματος τοῦ καθ' ἡμᾶς, ὅθεν ἤρξατο ἀνελεῖν ἡ υἰότης οἰονεῖ ἐπὶ περὶ ὄντων ἅετοῦ⁶⁸, φησὶ, καὶ τῶν μεταφρένων ἐνεχθεῖσα. Σπεύδει γὰρ, φησὶ, πάντα κάτωθεν ἄνω, ἀπὸ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ κρείττονα· οὐδὲν δὲ οὕτως ἀνόη-

pter exsuperantiam palchritudinis et formositate omnis natura expetit, alia autem aliter. Crassior autem illa adhuc manens in semine, utpote imitabilis quædam, escendere quidem non potuit; multo enim inferior subtilitate, quam habuit filietas, quæ sua ope escendit, relicta est. Instruxit igitur filietas crassior talibus sese quibusdam alis, qualibus Plato, is qui magister erat Aristotelis, in *Phædro* animam instruxit, et vocat tale Basilides non alas, sed Spiritum sanctum, quem induta beneficio afficit filietas et vicissim beneficio afficitur. Quippe beneficio afficit, quando veluti avis alæ ipsæ per se, remotæ ab avi, non facile in sublime ferrentur, nec rursus avis, remota ab alis, non facile ferretur in altum. Talem quamdam rationem habebat filietas ad Spiritum sanctum et Spiritus ad filietatem. Sublata enim a Spiritu filietas tanquam ab alis tollit alas, hoc est Spiritum, et ubi appropinquavit subtili filietati et Deo non-enti et qui fabricavit ex non-entibus, at- tinere quidem illum secum non poterat; erat enim non consubstantialis, nec naturam habebat cum filietate; sed sicuti contra naturam est piscibus et perniciosus aer purus et aridus, ita Spiritui sancto erat contra naturam ille ineffabilibus ineffabilior et omnibus superior nominibus non-entis dei simul locus et filietatis. Reliquit igitur eum filietas prope locum illum beatum et qui mente comprehend

364-365 aliquove verbo designari nequeat, non penitus desertum nec sejunctum a filietate; sed veluti in vasculum infusum unguentum fragrantissimum si vel diligentissima cura evacuabitur, tamen odor quidam unguenti etiamnum manet et relinquatur, etiamsi a vasculo separatum sit et unguenti odorem retinet vas, etsi non unguentum: ita Spiritus sanctus remansit a filietate remotus et sejunctus, habet autem in se unguenti similiter vim suam, filietatis odorem, et hoc est, quod dictum est: *Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam Aaron*, a Spiritu sancto delatus odor ex alto in imum usque ad informitatem et gradum nostrum, unde, cõperat surgere filietas, tanquam in alis aquilæ, inquit, ejusque dorso sublata. Nituntur enim omnia, inquit, ex imo in altum, a deterioribus in meliora: nihil autem adeo ineptum est eorum, quæ in melioribus sunt, ut ne descendat in imum (hoc est, non descendit quidquam eorum, quæ in alto sunt, in imum). Tertia autem filietas, inquit, ea quæ purgatione eget, immansit in magno universorum seminum acervo beneficia et edens et

VARIE LECTIONES.

⁵⁰ λεπτομερείας C. ⁵¹ ἀναδραμοῦσα. ἀναδραμοῦσα, ἀναδραμοῦσα δὲ Bernaysius et Bunsenius. ⁵² ὦν. Ὡ C, δ M, Bunsenius. ⁵³ Φαίδρω. Φαίδρων C, M. ⁵⁴ εὐεργετίζεται C. ⁵⁵ γὰρ ὑπὸ. γὰρ ἀπὸ C, M, Bunsenius. ⁵⁶ οὐκ ὄντος. οἰκοῦντος C, διοικοῦντος conj. M, Correxit Jacobus. ⁵⁷ οὐδέ. οὐς (sic) δὲ C, οὐσίας δὲ M, Correxit Jacobus. ⁵⁸ μετὰ. αὐτῆς Bunsenius. ⁵⁹ ἀρρήτων. ἀρρήτων G, M, Correxit Jacob. ⁶⁰ θεοχωρίον C. ⁶¹ ἡ υἰότης. υἰότητος C, M. ⁶² μηδὲ. μὴ μὴ δὲ C. ⁶³ μύρον C. ⁶⁴ ἔχει εἰ. εἰ C, ἔχει conj. M. ⁶⁵ μύρον C. ⁶⁶ τῆς υἰότητος add. Uhlhornius coll. l. 46. 47 et p. 521, 2 ed. Ox.: om. C, M, Bunsenius Jacobus, qui pro ὁσμὴν legendum esse censet ὁσμῆς. ⁶⁷ Cf. psal. cxxxii, 2. Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆν [κεφαλῆς] τὸ καταδαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρῶν, κ. τ. λ. ⁶⁸ Cf. V Mos. xxxii, 11. Ὡς ἄετος σκεπάσαι νοστιάν ἑαυτοῦ. καὶ ἐπὶ τοῖς νεοσοῖς αὐτοῦ ἔπεπῳθησε, διὲς τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐδέξατο αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαθεν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μεταφρένων αὐτοῦ. Cf. II Mos. xix, 4.

recipiens. Quem autem in modum beneficia edat et A recipiat, posthac dicemus, ubi ad locum ei rei proprium devenerimus.

πανσπερμίας σωφῶ εὐεργετοῦσα καὶ εὐεργετουμένη. Τίνα δὲ τὸν τρόπον εὐεργετῆται, καὶ εὐεργετῆται, ὕστερον ἐροῦμεν κατὰ τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ γενόμενοι λόγον.

23. Cum igitur exsiterit prima et altera escensio filiiatatis et manserit ibi Spiritus sanctus eo quo diximus modo, firmamentum in medio supramundanorum et mundi collocatum — divisa enim sunt a Basilide quæque sunt in duas præcellentes et principes classes, et vocatur secundum eum alterum quoddam *mundus*, alterum autem quoddam *supramundana*, quod autem in medio est mundi et supramundanorum *conterminus Spiritus* ille, is qui est et sanctus et filiiatatis habet manentem in sese odorem — cum igitur sit firmamentum, quod est super cælum, erupit et generatus est a mundano semine et seminario acervi *magnus archon*, caput mundi, pulchritudo **366 367** quædam et magnitudo et potestas indissolubilis. Ineffabilibus enim, inquit, est ineffabilior et potentibus potentior et sapientibus sapientior et quidquid dices omni pulchritudine præstantior. Hic postquam generatus est in altum, sese sustulit et sublimis abiit et sublatus est totus superne usque ad firmamentum; sed escensionis et sublacionis firmamentum finem esse arbitratus, nec quidquam omnino esse post hæc opinatus, exstitit quidem subjacentibus omnibus, quæcunque restabant mundana, sapientior, potentior, illustrior, splendidior, denique quidquid dixeris eminens pulchrum præter solam filiiatatem, quæ etiam tum relicta erat in seminario. Ignorabat enim eam esse semet sapientiore et potentior et superiorem. Arbitratus igitur se demum esse dominum et imperatorem et intelligentem architectum vertitur ad singularum quarumque partium fabricam mundi. Et primum quidem decrevit non manere solus, sed fecit sibi et generavit ex subjacentibus filium se ipso longe superiorem et sapientiore. Hæc enim omnia antea secum statuerat non-ens Deus, cum seminarium poneret. Postquam igitur vidit filium, miratus est et adamavit et perculsus est; talis enim quædam pulchritudo filii apparuit magno archonti; et considerare jussit eum ad dexteram suam archon. Hæc est quæ secundum illos vocatur ogdoas, ubi considet magnus archon. Omnem igitur cælestem fabricam, hoc est ætheream, ipse fabricavit demurgus, magnus sapiens, vigorem autem ei indebat

τόν⁹⁹ ἔστι τῶν [ἐν]¹⁰⁰ τοῖς κρείττοσιν, ἵνα μὴ κατέλθῃ κάτω. Ἡ δὲ τρίτη υἰότης, φησὶν, ἡ ἀποκαθάρασις δεομένη ἐμμεμένηκε¹⁰¹ τῷ μεγάλῳ τῆς

κγ'. Ἐπαὶ οὖν γέγονε πρώτη καὶ δευτέρα ἀναδρομὴ τῆς υἰότητος καὶ μεμένηκεν αὐτοῦ¹⁰² τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸν¹⁰³ εἰρημένον τρόπον, στερεώμα τῶν¹⁰⁴ ὑπερκοσμίων καὶ τοῦ κόσμου μεταξύ τεταγμένον — διήρηται γὰρ ὑπὸ Βασιλείδου τὰ ὄντα εἰς δύο τάς προσηεῖς¹⁰⁵ καὶ πρώτας διαιρέσεις, καὶ καλεῖται κατ' αὐτὸν τὸ μὲν τι κόσμος, τὸ δὲ τι ὑπερκόσμιον, τὸ δὲ μεταξύ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὑπερκοσμίων μεθόριον¹⁰⁶ Πνεῦμα τοῦτο, ὅπερ ἐστὶ B καὶ ἅγιον καὶ τῆς υἰότητος ἔχει μένουσαν ἐν ἑαυτῷ τὴν ὁσμὴν — ὄντος¹⁰⁷ οὖν τοῦ στερεώματος, ὃ ἐστὶν ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ, διέσφυξε καὶ ἐγενήθη¹⁰⁸ ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ σπέρματος καὶ τῆς πανσπερμίας τοῦ σωροῦ ὁ μέγας ἄρχων, ἡ κεφαλὴ τοῦ [p. 235—237.] κόσμου, κάλλος τι καὶ μέγεθος καὶ δύναμις λυθηναί¹⁰⁹ μὴ δυναμένη. Ἀβρῆτων¹¹⁰ γὰρ, | φησὶν, ἐστὶν ἀβρῆτότερος καὶ δυνατῶν δυνατώτερος καὶ σοφῶν σοφώτερος καὶ ὃ τι ἂν εἴπῃς πάντων τῶν καλῶν κρείττων· οὗτος γεννηθεὶς ἐπῆρεν ἑαυτὸν καὶ¹¹¹ μετεώρισε καὶ ἠνέχθη¹¹² ὅλος ἄνω μέχρι τοῦ στερεώματος, τῆς δὲ¹¹³ ἀναδρομῆς καὶ τοῦ ὑψώματος τὸ στερεώμα τέλος εἶναι νομίσας, καὶ μηδὲ εἶναι¹¹⁴ μετὰ ταῦτα ὅλως μηδὲν ἐπινοήσας, ἐγένετο μὲν ὀποκειμένων πάντων, ὅσα ἦν λοιπὸν κοσμικὰ, σοφώτερος, C δυνατώτερος, ἐκπρεπέστερος, φωτεινότερος, πᾶν ὃ τι ἂν εἴπῃς καλὸν διαφέρειν χωρὶς μόνῃς τῆς ὑπολειμμένης¹¹⁵ υἰότητος ἔτι ἐν τῇ πανσπερμίᾳ· ἠγγύσει γὰρ ὅτι ἐστὶν αὐτοῦ¹¹⁶ σοφώτερα καὶ δυνατώτερα¹¹⁷ καὶ κρείττων¹¹⁸. Νομίσας οὖν αὐτὸς εἶναι Κύριος καὶ δεσπότης καὶ σοφὸς ἀρχιτέκτων τρέπεται εἰς τὴν καθ' ἕκαστα κτίσιν τοῦ κόσμου. Καὶ πρώτων μὲν ἤξιωσε μὴ εἶναι μόνος, ἀλλὰ ἐποίησεν ἑαυτῷ καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῶν ὀποκειμένων υἱὸν¹¹⁹ αὐτοῦ πολὺ κρείττονα καὶ σοφώτερον. Ταῦτα γὰρ ἦν πάντα προβεβουλευμένος ὁ οὐκ ὦν θεός, ὅτε τὴν πανσπερμίαν κατέβαλεν. Ἴδὼν οὖν τὸν υἱὸν ἐθαύμασε καὶ ἠγάπησε καὶ κατεπλάγη· τοιοῦτον γὰρ τι κάλλος ἐφαίνετο¹²⁰ υἱοῦ τῷ μεγάλῳ ἀρχοντι· καὶ ἐκάθεισεν αὐτὸν ἐκ δεξιῶν ὁ ἀρχων. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατ' αὐτοῦ¹²¹ ὀγδοὰς λεγομένη, ὅπου ἐστὶν ὁ μέγας ἀρχων καθήμενος. Πᾶσαν οὖν τὴν ἐπουράνιον κτίσιν, ταῦτα εἰς τὴν αἰθέριον, αὐτὸς εἰργάσατο ὁ δημιουργὸς ὁ μέγας σοφός· ἐνήργει δὲ αὐτῷ καὶ ὑπατίθετο ὁ υἱὸς ὃ

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ ἀνόητόν. ἀκίνητόν Bunsenius. ¹⁰⁰ ἐν add. M, om. C. ¹⁰¹ ἐμμεμένηκε Rorperus, μεμένηκε C, M, Bunsenius. ¹⁰² αὐτοῦ. αὐτὸ conj. Uhlhornius. ¹⁰³ τὸν. τῶν τὸν Uhlhornius. ¹⁰⁴ στερεώμα τῶν. στερεωμένων C, Uhlhornius, στερεωμάτων, M Bunsenius. ¹⁰⁵ προσηεῖς C, Bunsenius. ¹⁰⁶ μεθόριον C. ¹⁰⁷ ὄντος. ἐντὸς Bernaysius et Bunsenius. ¹⁰⁸ ἐγενήθη C. ¹⁰⁹ λυθηναί. λαληθηναί Bernaysius et Bunsenius, coll. p. 321. 5 ed. Ox. κάλλει καὶ μεγέθει ἀνεκλαήτῳ. ¹¹⁰ Ἀβρῆτων C. ¹¹¹ καὶ ante μετεώρισε om. C Bunsenius. ¹¹² μετεώρισε καὶ ἠνέχθη. μετεώρισας καὶ ἐνέχθεις Uhlhornius. ¹¹³ στερεώματος, τῆς δὲ. στερεώματος ἔστη, τῆς δὲ C, Uhlhornius, στερεώματος· ἔστη δὲ, τῆς Bunsenius. ¹¹⁴ ὅλως μηδὲν εἶναι C. ¹¹⁵ μονῆς τῆς ὑπολειμμένης. C. ¹¹⁶ ἐστὶν αὐτοῦ. ἔστι νῦν τοῦ. ¹¹⁷ σοφώτερα καὶ δυνατώτερα C, M, Bunsenius. ¹¹⁸ κρείττων. κρείττω M, Bunsenius. ¹¹⁹ υἱὸν C. ¹²⁰ ἐφαίνετο Bunsenius, ἐγένετο C, M, Jacobius, qui scribendum esse censet: x. ἐγένετο τῷ υἱῷ τοῦ μεγάλου ἀρχοντος. ¹²¹ αὐτοῦ. αὐτοῦ C, αὐτὸν susp. M Bunsenius.

τούτου γενόμενος, ὢν αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ πολὺ σαφέτερος.

κδ'. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατὰ Ἀριστοτέλην σώματος φυσικοῦ | ὀργανικοῦ ἐντελέχεια, ψυχὴ ἐνεργοῦσα τῷ σώματι, ἥς δίχα τὸ σῶμα ἐργάζεσθαι οὐδὲν δύναται μείζον καὶ ἐπιφανέστερον καὶ δυνατώτερον καὶ σαφέτερον τοῦ σώματος⁹². "Ὀν λόγον οὖν Ἀριστοτέλης ἀποδίδωκε περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος πρότερος. Βασιλείδης περὶ τοῦ μεγάλου ἀρχοντος καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν υἱοῦ διασαφεῖ. Τὸν τε γὰρ υἱὸν ὁ ἀρχων κατὰ Βασιλείδην [p. 237. 238.] γεγέννηκε⁹³, τὴν τε ψυχὴν⁹⁴ ἔργον καὶ ἀποτέλεσμα⁹⁵ φησὶν εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης φυσικοῦ σώματος ὀργανικοῦ ἐντελέχειαν. Ὡς οὖν ἡ ἐντελέχεια διοικεῖ τὸ σῶμα, οὕτως ὁ υἱὸς διοικεῖ κατὰ Βασιλείδην τὸν ἀρρήτων ἀρρήτοτερον θεόν. Πάντα οὖν ἐστὶ προνοούμενα καὶ διοικούμενα ὑπὸ τῆς ἐντελεχείας⁹⁶ τοῦ ἀρχοντος τοῦ μεγάλου τὰ αἰθέρια, ἅτινα μέχρι σελήνης ἐστὶν ἐκείθεν γὰρ τῆρ αἰθέρος⁹⁷ διακρίνεται. Κεκοσμημένων⁹⁸ οὖν πάντων τῶν αἰθερίων πάλιν ὑπὸ τῆς πανσπερμίας ἄλλος ἀρχων ἀνέβη, μείζων μὲν⁹⁹ πάντων τῶν ὑποκειμένων, χωρὶς μέντοι τῆς καταλειμμένης υἰότητος, πολὺ δὲ ὑποδεέστερος τοῦ πρώτου ἀρχοντος. Ἔστι δὲ καὶ οὗτος ἀρῆτος ὑπ' αὐτῶν λεγόμενος. Καὶ καλεῖται ὁ τόπος οὗτος ἔδομας, καὶ πάντων τῶν ὑποκειμένων οὗτος ἐστὶ διοικητὴς καὶ δημιουργὸς ποιήσας καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ υἱὸν ἐκ τῆς πανσπερμίας, καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ¹⁰⁰ φρονιμώτερον καὶ σαφέτερον, παραπλησίως τοῖς ἐπὶ τοῦ πρώτου λελεγμένοις. Τὸ δὲ ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ὁ σωρὸς αὐτὸς ἐστὶ, φησὶ, καὶ ἡ πανσπερμία, καὶ γίνεται κατὰ φύσιν τὰ γινόμενα ὡς φθάσαν τεχθῆναι ὑπὸ τοῦ τὰ μέλλοντα λέγεσθαι¹⁰¹, ὅτε δεῖ καὶ οἷα¹⁰² δεῖ καὶ ὡς δεῖ λελογισμένῳ¹⁰³. Καὶ τούτων ἐστὶν ἐπιστάτης ἡ φροντιστὴς ἡ δημιουργὸς οὐδεὶς ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς; ὁ¹⁰⁴ λογισμὸς ἐκεῖνος, ὃν ὁ οὐκ ὢν ὅτε¹⁰⁵ ἐποίησε ἐλογίζετο¹⁰⁶. |

κε'. Ἐπεί οὖν τετέλεσται κατ' αὐτοὺς ὁ κόσμος ἕλος καὶ τὰ υπερκόσμια καὶ ἐστὶν ἐνδεὴς οὐδὲν, λείπεται δὲ¹⁰⁷ ἐν τῇ πανσπερμίᾳ ἡ υἰότης ἡ τρίτη, ἡ καταλειμμένη εὐεργετὴν καὶ εὐεργετῆσθαι¹⁰⁸ ἐν τῷ σπέρματι, καὶ εἶδει¹⁰⁹ τὴν ὑπολειμμένην υἰότητα ἀποκαλυφθῆναι καὶ ἀποκατασταθῆναι ἄνω ἐκεῖ ὑπὲρ τὸ μεθόριον πνεῦμα πρὸς τὴν υἰότητα τὴν λεπτομερῆ καὶ μιμητικὴν καὶ τὸν οὐκ ὄντα, ὡς γέγραπται, φησὶ. Καὶ ἡ κτίσις¹¹⁰ αὐτῆ συστανάζει¹¹¹ καὶ συνῶδιναι τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἐκδεχομένη. Υἱοὶ δὲ, φησὶν, ἐσμέν ἡμεῖς οἱ πνευματικοί, ἐνθάδε καταλειμμένοι διακοσμησάμενοι

A et suggerebat filius ab ipso ortus, qui erat ipso demiurgo longe sapientior.

24. Hæc est illa secundum Aristotelem corporis naturalis organici entelechia, anima effica in corpore, sine qua corpus operari nequit, majus quoddam et illustrius et potentius et sapientius corpore. Quam igitur rationem Aristoteles reddidit de anima et corpore prior, Basilides de magno archonte et eo quem statuit filio illustrat. Etenim et filium archonem secundum Basilidem generavit, et animam opus et effectum **368-369** ait esse Aristoteles naturalis organici corporis entelechiam. Sicut igitur entelechia regit corpus, ita filius regit secundum Basilidem ineffabilibus ineffabiliorum deum. Omnia igitur sunt provisa et recta ab entelechia magni archontis ætheres, quæ quidem usque ad lunam pertinent; inde enim aer ab æthere discernitur. Ornatis igitur universis æthereis rursus a seminario alius archon surrexit, major quidem omnibus subjacentibus præter relictam filiatem, multo autem inferior primo archonte. Est autem hic quoque ineffabilis ab iis dictus. Et vocatur hic locus hebdomas, omniumque subjacentium est hic rector et opifex, qui sibi et ipse fecit filium ex seminario, et ipse semet sapientiorum et intelligentiorum similiter iis, quæ de primo diximus. Illud autem quod est in hoc gradu acervus ipse est, inquit, et seminarium, et existunt secundum naturam ea quæ existunt, ut supra dictum est, ab eo, qui futura quando oportet et qualia oportet et quomodo oportet meditata est. Et horum est præfectus aut curator aut opifex nemo. Sufficit enim iis ratiocinatio illa, quam non-ens, cum faciebat, inibat.

25. Quoniam igitur perfectus est secundum illos universus mundus et quæ sunt supramundana, nec quidquam deest ad perfectionem, reliquitur autem in seminario filietas tertia illa, quæ relictæ est ad benefaciendum et benepatiendum in semine: oportebat etiam relictam filiatem revelari et revolvi superne illuc super conterminum spiritum ad filiatem subtilem et imitabilem et ad non-entem, ut scriptum est, inquit: *Et creatura ipsa congemiscit et parturit revelationem filiorum Dei expectans*. Filii autem, inquit, sumus nos spirituales, qui sumus hic relictæ ad ordinandas et edingendas

VARIÆ LECTIONES.

⁹² τοῦ σώματος. τῆς ψυχῆς C, M, Bunsenius. ⁹³ γεγέννηκε C. ⁹⁴ τὴν τε ψυχὴν. τῆς τε ψυχῆς Bunsenius. ⁹⁵ φησὶν. ὡς φησὶν C. M. Correxil Bunsenius. ⁹⁶ ἐντελεχείας. μεγάλης C, μεγαλειότητος susp. M, Bunsenius. ⁹⁷ αἰθέρος. αἰθέριος C, M, Bunsenius. ⁹⁸ κεκοσμημένων C. ⁹⁹ μὲν. μέντοι C, M. ¹⁰⁰ καὶ οὗτος ἀρῆτος. οὗτος καὶ ὁ ῥητὸς Bunsenius coll. p. 370, 89. ¹⁰¹ αὐτὸς ἑαυτοῦ. αὐτὸν ἑαυτοῦ susp. M, Bunsenius. ¹⁰² φθάσαν — λέγεσθαι. Locum desperatum ita tentat Roepers, ut proponat φθάσαν ἐλέγθη — γενήσασθαι, Uhlhornius autem φθάσαντα — λέγεσθαι, R. Scotius λεγθῆναι pro τεχθῆναι, a reliquis abstinens, Bunsenius εφθασε — γίνεσθαι. ¹⁰³ δεῖ καὶ οἷα. δικαιοὶ & C, M. ¹⁰⁴ λελογισμένου. λελογισμένῳ C, M. ¹⁰⁵ ὃν ὁ ὁ C, M. Correxil Jacobius. ¹⁰⁶ ὅτε. ὅτε C. ¹⁰⁷ καὶ ἐλογίζετο susp. M. ¹⁰⁸ δεῖ. δεῖ conj. M. ¹⁰⁹ εὐεργετῆσθαι C. ¹¹⁰ κτίσις. δεῖ C, M, δεῖ Bunsenius. ¹¹¹ Cf. Rom. viii, 19: Ἡ γὰρ ἀποκαδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. 22. οἰδομεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστανάζει καὶ συνῶδιναι δεχρὶ τοῦ νῦν. ¹¹² συστανάζει C.

370 371 et corrigendas et perticiendas animas, A quæ ita compositæ sunt natura, ut infra in hoc gradu permaneant : *Usque igitur ad Mosen ab Adam regnavit peccatum*, sicuti scriptum est; regnavit enim magnus archon, qui habet fines suos usque ad firmamentum, arbitratus semet solum deum esse nec quidquam super se esse; omnia enim erant custodita abscondito silentio. Hoc, inquit, est mysterium, quod prioribus sæculis non intellectum est, sed erat illis temporibus rex et dominus, ut videbatur, universorum magnus archon, ogdoas. Erat autem et hujus gradus rex et dominus hebdomas, et est ogdoas ineffabilis, effabilis autem hebdomas. Hic est, inquit, hebdomadis archon, qui locutus est ad Moysen et dixit : *Ego Deus Abraham et Isaac et Jacob, et nomen Dei non indicavi eis* (ita enim volunt scriptum esse), hoc est ineffabilis ogdoadis archontis dei. Omnes igitur prophetae, qui erant ante Salvatore, inquit, illinc locuti sunt. Quando igitur oportebat revelari, inquit, nos, qui sumus filii Dei, de quibus ingemuit, inquit, creatura et parturii expectans revelationem, venit Evangelium in mundum et pervenit per omnem principatum et potestatem et dominationem et omne nomen quod nominatur. Venit autem revera, tametsi nihil devenit superne nec secessit beata filietas ab incomprehensibili illo et beato non-ente Deo. Verum enim sicuti naphtha Indica conspecta tantum e satis longinquo spatio ducit ignem, ita ex infero ab in-formitate acervi pertingunt potestates supra usque ad filietatem. Captat enim et ducit cogitationes ad instar naphthæ Indicæ, quasi captator (ἄφθας) quidam, magni ogdoadis archontis filius a beata illa post id, quod conterminum est, filietate. Quæ enim est in medio sancti Spiritus in contermino filietatis potestas fluentes et ruentes cogitationes filietatis communicat eum filio magni archontis.

372 373 26. Venit igitur Evangelium primum a filietate, inquit, per assistentem archonti filium ad archontem, et didicit archon se non esse deum universorum, sed generatum et habentem super se ineffabilis et innominabilis non-entis et filietatis repositum thesaurum, et conversus est et metu, intelligens in qua esset inscitia. Hoc, inquit, est id quod dictum est : *Principium sapientiæ timor Domini*. Incepit enim sapiens fieri institutus ab assistente Christo, doctus quis esset non-ens, quæ

καὶ διατυπῶσαι [p. 258. 259.] καὶ διορθῶσθαι καὶ τελειῶσαι τὰς ψυχὰς κάτω¹⁴ φύσιν ἐχούσας μένειν ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι. Μέχρι μὲν οὖν Μωσέως ἀπὸ Ἀδὰμ ἐβασίλευσεν ἡ ἀμαρτία¹⁵, καθὼς γέγραπται· ἐβασίλευσε γὰρ ὁ μέγας ἄρχων ὁ ἔχων τὸ τέλος αὐτοῦ μέχρι στερεώματος, νομίζων αὐτὸς εἶναι θεὸς μόνος, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν εἶναι μηδέν· πάντα γὰρ ἦν φυλασσόμενα ἀποκρύφῳ σιωπῆ. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ μυστήριον, ὃ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη¹⁶, ἀλλὰ ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις βασιλεὺς καὶ κύριος ὡς ἐδόκει τῶν ὄλων ὁ μέγας ἄρχων, ἡ ὀγδοάς. Ἦν δὲ καὶ τούτου τοῦ διαστήματος βασιλεὺς καὶ κύριος ἡ ἑβδομάς, καὶ ἐστὶν ἡ μὲν ὀγδοάς ἀρρήτος, ῥητὸν¹⁷ δὲ ἡ ἑβδομάς. Οὗτός ἐστι, φησὶν, ὁ τῆς ἑβδομάδος ἄρχων ὁ καλῆσα τῷ Μωϋσῆ καὶ εἰπῶν· Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, καὶ τὸ ἔνομα τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς¹⁸ (οὕτως γὰρ θέλουσι γεγράφθαι), τουτέστι τοῦ ἀρρήτου τῆς ὀγδοάδος ἀρχοντος Θεοῦ. Πάντες οὖν οἱ προφῆται οἱ πρὸ τοῦ Σωτῆρος, φησὶν, ἐκείθεν ἐλάλησαν. Ἐπεὶ οὖν ἔδει ἀποκλιυφθῆναι, φησὶν, ἡμᾶς τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, | περὶ ὧν ἐστέναξε, φησὶν, ἡ κτίσις καὶ ὠδινεν, ἀπεκδεχομένη τὴν ἀποκάλυψιν, ἦλθε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν κόσμον, καὶ διήλθε¹⁹ ὁ δὲ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ κυριότητος²⁰ καὶ παντός²¹ ὀνόματος· ὀνομαζομένου· ἦλθε δὲ ὄντως²², καίπερ²³ οὐδὲν κατήλθεν ἄνωθεν, οὐδὲ ἐξέστη ἡ μακαρία υἰότης ἐκείνου τοῦ ἀπερινοήτου καὶ μακαρίου οὐκ ὄντος Θεοῦ. Ἀλλὰ γὰρ καθάπερ ὁ νάφθας ὁ Ἰνδικὸς, ὀφθελς²⁴ μόνον ἀπὸ πάνυ πολλοῦ διαστήματος συνάπτει πῦρ, οὕτω κάτωθεν ἀπὸ τῆς ἀμορφίας τοῦ σωροῦ διήκουσιν²⁵ αἱ δυνάμεις μέχρις ἄνω²⁶ τῆς υἰότητος. Ἄπτει μὲν γὰρ καὶ λαμβάνει τὰ νοήματα κατὰ τὸν νάφθαν²⁷ τὸν Ἰνδικόν, οἷον ἄφθας²⁸ τις ὢν ὁ τοῦ μεγάλου τῆς ὀγδοάδος ἀρχοντος υἱὸς ἀπὸ τῆς μετὰ τὸ μεθόριον μακαρίας υἰότητος· Ἡ γὰρ ἐν μέσῳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ μεθορίῳ τῆς υἰότητος μεταδίωσι τῷ υἱῷ τοῦ μεγάλου ἀρχοντος.

[p. 259. 240.] κς'. Ἦλθεν οὖν τὸ Εὐαγγέλιον πρῶτον ἀπὸ τῆς υἰότητος, φησὶ, διὰ τοῦ παρακαθημένου τῷ ἀρχοντι υἱοῦ· πρὸς²⁹ τὸν ἀρχοντα, καὶ ἔμαθεν ὁ ἀρχων, ὅτι οὐκ ἦν θεὸς τῶν ὄλων, ἀλλ' ἦν γεννητὸς καὶ ἔχων αὐτοῦ ὑπεράνω τὸν τοῦ³¹ ἀρρήτου καὶ ἀκατονομάστου³² οὐκ ὄντος καὶ τῆς υἰότητος κατακείμενον θησαυρὸν, καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἐφοδῆθη, συνιὲς ἐν οἷα ἦν ἀγνοία. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου³³. Ἦρξαι γὰρ σοφίσεσθαι κατηγούμενος ὑπὸ τοῦ παρακαθημένου Χριστοῦ,

VARIAE LECTIOES.

¹⁴ κάτω. κατὰ C, M, τὰς Bunsenius. ¹⁵ Cf. Rom. v, 13. 14 : Ἄχρι γὰρ νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ... ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως, κ. τ. λ. ¹⁶ Alludere videntur verba ad Coloss. ii, 3 et i, 26. 27. ¹⁷ ῥητόν. ῥητός Bunsenius. ¹⁸ Cf. II Mos. vi, 2, 3 : Ἐγὼ Κύριος, καὶ ὠφθην πρὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, Θεὸς ὢν αὐτῶν, καὶ τὸ ἄνωμα μου Κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς. ¹⁹ Cf. Ephes. i, 21 : Ὑπεράνω πάσης Ἀρχῆς, καὶ Ἐξουσίας, καὶ Δυνάμεως, καὶ Κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου, κ. τ. λ. ²⁰ καὶ κυριότητος. κυριότητος C. ²¹ καὶ παντός. παντὸς C, M. ²² ὄντως Uhlhornius, οὕτως C, M, Bunsenius. ²³ καίπερ. καὶ C, M, Bunsenius, καίτοι Uhlhornius. ²⁴ ὀφθελς. ὀφθελς susp. M. ²⁵ διήγησιν C. ²⁶ ἄφθας C, ²⁷ νάφθας M, Bunsenius. ²⁸ ἄφθας. ἀνάφθας conij. R. Scollus. ²⁹ φερόμενα. φερόμενον C. ³⁰ πρὸς. τὸ πρὸς C, M. ³¹ αὐτοῦ ὑπεράνω τὸν τοῦ, τὸν ὑπὲρ ἄνω τοῦ C, τὸν ὑπεράνω τοῦ M, ὑπεράνω τὸν τοῦ Uhlhornius, ὑπεράνω ἑαυτοῦ τὸν τοῦ Roepelus, τὸν τοῦ Bunsenius secutus P. Buetticherum. ³² κατονομάστου C. ³³ Prov. i, 7.

διδασκόμενος τίς ἐστιν ὁ οὐκ ὢν, τίς ἡ υἴότης, τί τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τίς ἡ τῶν ὄλων κατασκευή, ποῦ ταῦτα ἀποκαταστάθεται· αὕτη ἐστὶν ἡ σοφία ἐν μυστηρίῳ λεγομένη, περὶ ἧς, φησὶν, ἡ Γραφή λέγει· *Οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος* ³⁵. Κατηχηθεὶς οὖν, φησὶν, ὁ ἄρχων καὶ διδαχθεὶς καὶ φοβηθεὶς ἐξωμολογήσατο ³⁶ περὶ ἁμαρτίας, ἧς ἐποίησε μεγαλύνων ἑαυτόν. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· *Τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γνώσκω, ὑπὲρ ταύτης ἐξομολογήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα* ³⁷. Ἐπεὶ οὖν κατήχητο μὲν ὁ μέγας ἄρχων, κατήχητο δὲ καὶ δεδίδακτο πᾶσα ἡ τῆς οὐδοᾶδος κτίσις καὶ ἐγνωρίσθη τοῖς ἐπουρανίοις τὸ μυστήριον, ἔδει λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὴν ἑβδομάδα ³⁸ ἔλθειν τὸ Εὐαγγέλιον. ἵνα καὶ ὁ τῆς ἑβδομάδος πρᾶπλησίως ἄρχων διδαχθῆ καὶ εὐαγγελισθῆται ³⁹. Ἐπιλάμψεν [οὖν] ⁴⁰ ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου ἀρχοντος τῷ υἱῷ τοῦ ἀρχοντος τῆς ἑβδομάδος ⁴¹ τὸ φῶς, ὃ εἶχεν ἄσφας αὐτὸς ⁴² ἄνωθεν ἀπὸ τῆς υἴότητος, καὶ ἐφωτίσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀρχοντος τῆς ἑβδομάδος, καὶ εὐηγγελίσατο τὸ Εὐαγγέλιον τῷ ἀρχοντι τῆς ἑβδομάδος, καὶ ὁμοίως κατὰ τὸν πρῶτον λόγον καὶ αὐτὸς ἐφοβήθη καὶ ἐξωμολογήσατο ⁴³. Ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ ἐν τῇ ἑβδομάδι πάντα πεφώτιστο καὶ διηγγέλτο τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῖς (κτίσεις γὰρ εἰσι κατ' ⁴⁴ αὐτὰ τὰ διαστήματα κατ' αὐτοὺς ἀπειροί, καὶ ἀρχαί, καὶ δυνάμεις, καὶ ἐξουσίαι, περὶ ὧν μακρὸς ἐστὶ κατ' αὐτοὺς πᾶν λόγος, λεγόμενον· διὰ πολλῶν, ἔνθα καὶ τριακοσίους ἐξήκοντα πέντε οὐρανοῦ, φάσκουσι, καὶ τὸν μέγαν ἀρχοντα αὐτῶν εἶναι τὸν Ἀθρασᾶς διὰ τὸ περιεχεῖν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ψῆφον [p. 210—242] τῆς, ὥστε ⁴⁵ τοῦ ὀνόματος τὴν ψῆφον περιεχεῖν πάντα, καὶ διὰ τοῦτο ⁴⁶ τὸν ἐνιαυτὸν τοσαύταις ἡμέραις σὺνεστάναι)· | ἀλλ' ἐπεὶ, φησὶ, ταῦθ' οὕτως ἐγένετο, ἔδει λοιπὸν καὶ τὴν ἀμορφίαν ⁴⁷ καθ' ἡμᾶς φωτισθῆναι καὶ τῇ υἴότητι τῇ ἐν τῇ ἀμορφίᾳ καταλειμμένην οἶον ἐκτρώματι ἀποκαλυφθῆναι τὸ μυστήριον, ὅταίς προτέροις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη, καθὼς γέγραπται, φησὶ· *Κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον* ⁴⁸· καὶ, *Ἦκουσα ἄρρήτα ῥήματα, ἃ οὐκ ἔξον ἀνθρώπων εἰπεῖν* ⁴⁹. Κατῆλθεν [οὖν] ⁵⁰ ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος τὸ φῶς, τὸ κατελθὸν ἀπὸ τῆς οὐδοᾶδος ἄνωθεν τῷ υἱῷ τῆς ἑβδομάδος, ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας, καὶ ἐφωτίσθη συνεξαφθεὶς τῷ φωτὶ τῷ λάμπαντι εἰς τὸντόν. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον· *Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ* ⁵¹, τὸ ἀπὸ τῆς υἴότητος διὰ τοῦ μεθορίου πνεύματος ἐπὶ τὴν οὐδοᾶδα καὶ τὴν ἑβδομάδα διελθὸν μέχρι τῆς Μαρίας, καὶ δυνάμις Ὑψί-

lietas, quis Spiritus sanctus, quæ universorum fabrica, quæ hæc evasura sint. Hæc est sapientia in mysterio dicta, de qua, inquit, Scriptura dicit : *Non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctis Spiritus*. Institutus igitur, inquit, archon et doctus et in timorem conjectus confessus est de peccato, quod commisit magnificans sese. Hoc, inquit, est, quod dictum est : *Peccatum meum intellexi et delictum meum agnosco, de hoc confitebor in æternum*. Postquam igitur institutus est magnus archon, instituta autem est et erudita omnis ogdoadis creatura et intellectum est cœlestibus mysterium, oportebat posthac etiam ad hebdomadem venire Evangelium, ut etiam hebdomadis similiter archon edoceret et evangelizaretur. Incendit igitur filius magni archontis filio archontis hebdomadis lumen, quod ipse habebat incensum e sublimi a filietate, et illuminatus est filius archontis hebdomadis, et nuntiavit Evangelium archonti hebdomadis, et pariter ad priorem modum et ipse in metum conjectus et confessus est. Postquam igitur etiam in hebdomade omnia illuminata sunt et nuntiatum est Evangelium iis (creaturæ enim sunt per ipsos gradus ex illorum opinione infinitæ et imperia et potestates et dominationes, de quibus admodum longus est sermo secundum eos multis conceptus verbis, ubi et trecentos sexaginta quinque caelos loquuntur magnumque archontem eorum esse Abrasax, quando nomen eius contineat calculum 365, ut nominis **374-375** calculus comprehendat omnia, eamque ob causam annum totidem dies comprehendere) : postquam igitur, inquit, hæc in hunc modum facta sunt, oportebat posthac et deformitatem in nostra plaga illuminari et filietati in deformitate relicte tanquam abortivæ revelari mysterium, quod superioribus generationibus non innotuit, sicut scriptum est, inquit : *Secundum revelationem notum mihi factum est mysterium* ; et : *Audivi arcana verba, quæ non licet homini loqui*. Devenit igitur ab hebdomade lumen, quod descendit ab ogdoade desuper ad filium hebdomadis, ad Jesum filium Mariæ, et illuminatus est una incensus cum lumine, quod illuxit in eum. Hoc, inquit, est, quod dictum est : *Spiritus sanctus superveniet in te*, hoc est, ille qui a filietate per conterminum spiritum ad ogdoadem et hebdomadem devenit usque ad Mariam, et virtus *Altissimi obumbrabit tibi*, hoc est potestas unctio-nis a cacumine desuper per demiurgum usque ad creaturam, quod est ad Filium. Eo usque autem

VARIÆ LECTIONES.

³⁵ τίς ἡ τῶν. τίς ὁ τῶν C. ³⁶ I Cor. II, 15. ³⁷ ἐξομολογήσατο C, M. ³⁸ Cf. Psal. xxxi, 5 : Τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυφα, εἶπε· Ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ. ³⁹ εὐαγγελισθήσατο. C, M, Bunsenius. ⁴⁰ οὖν om. C, M, Bunsenius. ⁴¹ εὐδομάδος, et sic semper. M. ⁴² αὐτὸς. αὐτοῦ C. ⁴³ ἐξομολογήσατο C. ⁴⁴ κατ'. καὶ κατ' C, Uhlhornius, qui post αὐτοὺς excidisse putat τοὺς τόπους τῶν ἀρχόντων vel simile quid. ⁴⁵ ὥστε. ὡς δὲ C, M, Bunsenius. ⁴⁶ διὰ τοῦτο. διὰ τούτων C, M, διὰ τούτων Bunsenius. ⁴⁷ ἀμορφίαν τὴν susp. Roesperus. ⁴⁸ Ephes. III, 3, 5 : Κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον.... ὃ ἐτέροις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, κ. τ. λ. ⁴⁹ II Cor. XII, 4 : Καὶ ἤκουσεν ἄρρήτα ῥήματα, ἃ οὐκ ἔξον ἀνθρώπων λαλῆσαι. ⁵⁰ οὖν om. C, M, Bunsenius. ⁵¹ Luc. I, 35.

ait constare mundum in hunc modum, quousque
omnis filietas, quæ relicta sit ad benefaciendum
animis in deformitate et bene patiendum, conformata
secuta sit Jesum et ascendat et veniat emaculata;
et sit subtilissima, ut possit per se ascendere
sicut prima. Omnem enim habet potestatem
in unum coactam naturaliter cum lumine, quod
illuxit desuper deorsum.

ὡς δύνασθαι δι' αὐτῆς ἀναδραμεῖν ὡσπερ ἡ πρώτη.
κῶς τῷ φωτὶ τῷ λάμπαντι ἀνωθεν κάτω.

27. Cum igitur venerit, inquit, omnis filietas et
erit super id quod conterminum est, hoc est Spiritum,
tum misericordiam experietur creatura; gemit enim
adhuc et excruciat et manet revelationem filiorum
Dei, ut omnes escendant hinc filietatis homines.
Postquam igitur hoc factum erit, adducet, inquit,
Deus in universum mundum magnam ignorantiam,
ut maneat omnia secundum naturam, nec quidquam
appetat ea quæ sunt contra naturam. Verum enim
omnes animæ hujus gradus, **376-377** quotquot ita
comparatæ sunt, ut in hoc immortales maneat solo,
manebunt nihil intelligentes, quod hunc gradum
superet, neque melius quid, et ne fama quidem erit
eorum, quæ superjacent, in iis, quæ subjacent,
nec cognitio, ne impossibilia aventes subjacentes
animæ crucientur, veluti piscis in montibus cupiens
cum ovibus pasci; foret enim, inquit, illis talis
cupido pernicies. Sunt igitur, inquit, immortalia
omnia, quæ in loco suo manent, mortalia vero,
cum ex iis, quæ sunt secundum naturam, transilire
et evagari volunt. Ita archon hebdomadis nihil
intelligit eorum quæ superjacent; deprehendet enim
hunc quoque magna ista ignorantia, ut desistat ab
eo mæror et dolor et gemitus; concupiscet enim
nihil eorum quæ sunt impossibilia, nec dolebit.
Occupabit autem pariter et magnum archontem
ogdoadis hæc ignorantia omnesque subjacentes
ei creaturas similiter, ut nihil a nulla parte
concupiscat quidquam eorum, quæ sunt contra
naturam, neve doleat; et ita reconstituitur erit
omnium, quæ sunt secundum naturam fundata
quidem in semine universorum in principio,
disposita autem erunt temporibus suis. Summum
autem cuique rei esse tempus, inquit, idoneus
testis Salvator est cum dicit: *Nondum venit hora
mea, et magi stellam conspicati; erat enim, inquit,
et ipse sub genituram stellarum et horarum disposi-*

σίου ἐπισκιάσει ²⁵ σοι, ἡ δύναμις τῆς κρίσεως ²⁶
ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ἄνωθεν [ἐκ] τοῦ ²⁷ δημιουργοῦ
μέχρι τῆς κτίσεως, ὅ ἐστι τοῦ υἱοῦ. Μέχρι δὲ
ἐκείνου φησὶ συνεστηκέναι τὴν κόσμον οὕτως,
μέχρις οὗ ²⁸ πᾶσα ἡ υἰότης ἢ καταλειμμένη εἰς τὸ
εὐεργετῆν τὰς ψυχὰς ἐν ἀμορφίᾳ καὶ εὐεργετῆσθαι
διαμορφωμένη κατακολουθήσῃ τῷ Ἰησοῦ καὶ
ἀναδράμῃ καὶ ἔλθῃ ἀποκαθαρισθεῖσα· καὶ γίνεται
λεπτομερεστάτη.

Πᾶσαν γὰρ ἔχει τὴν δύναμιν συνεστηρικμένην
φυσικῶς.

κζ'. Όταν οὖν ἔλθῃ, φησὶ, πᾶσα υἰότης καὶ
ἔσται ὑπὲρ τὸ μεθόριον, τὸ Πνεῦμα, τότε ἐλεθθήσεται
ἡ κτίσις· στένει γὰρ ²⁵ μέχρι τοῦ νῦν καὶ βασιλεύεται
καὶ μένει τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ,
ἵνα πάντες ἀνέλθωσιν ἐντεῦθεν οἱ τῆς υἰότητος
ἄνθρωποι· ἐπεὶ δὲ ἀν[οῦν] ²⁷ γένηται τοῦτο, ἐπάξει ²⁸
φησὶν· ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον ὅλον τὴν
μεγάλην ἀγνοίαν. Ἰνα μὲν ²⁹ πάντα φύσιν καὶ
μηδὲν μετέωρον τῶν παρὰ φύσιν ἐπιθυμήσῃ ³⁰.
Ἄλλὰ γὰρ πᾶσα αἰ ψυχὰς τοῦτου τοῦ
διαστήματος, [p. 242. 243.] ὅσαι φύσιν
ἔχουσιν ἐν τούτῳ ἀθάνατοι διαμένειν
μόνω, μενοῦσιν ³¹ οὐδὲν ἐπιστάμεναι τοῦτου
³² τοῦ διαστήματος διάφορον ³³ οὐδὲ βέλτιον
³⁴, οὐδὲ ἀκοή τις ἔσται τῶν ὑπερκειμένων
ἐν τοῖς ὑποκειμένοις ³⁵ οὐδὲ γνώσεις,
ἵνα μὴ τῶν ἀδυνάτων αἰ ὑποκειμενὰ
ψυχὰς ὀρεγόμεναι βασιλεύονται ³⁶, καθάπερ
ἰχθύς ἐπιθυμήσας ἐν τοῖς ἕρσι μετὰ τῶν
προβάτων νέμεσθαι· ἐγένετο [γὰρ] ³⁷ ἄν,
φησὶν, αὐτοῖς ἡ τοιαύτη ἐπιθυμία φθορά.
Ἔστιν οὖν, φησὶν, ἄρθρα πάντα τὰ κατὰ
χώραν μένοντα, φθορὰ δὲ, ἐὰν ἐκ τῶν
κατὰ φύσιν ὑπερπηδῶν καὶ ὑπερβαίνειν
βούλοιντο. Οὕτως οὐδὲν ³⁸ ὁ ἀρχὸν τῆς
ἑβδομάδος γινώσεται τῶν ὑπερκειμένων·
καταλήψεται γὰρ καὶ τοῦτον ἢ μεγάλη
ἀγνοία, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' αὐτοῦ λύπη καὶ
ὀδύνη καὶ στεναγμός· ἐπιθυμήσει γὰρ οὐδὲν
τῶν ἀδυνάτων οὐδὲ λυπηθήσεται. Καταλήψεται
δὲ ὁμοίως καὶ τὸν μέγαν ἀρχοντα τῆς
ὀγδοῦδος ἢ ἀγνοία αὐτῆ καὶ πάσας τὰς
ὑποκειμενὰς αὐτῷ κτίσεις παραπλησίως,
ἵνα μηδὲν κατὰ μὲν ὅσον ὀρέγηται τῶν
παρὰ ³⁹ φύσιν τινὲς μηδὲ ὀδύνηται· καὶ
οὕτως ἡ ἀποκατάστασις ἔσται πάντων
κατὰ φύσιν θεμελιωμένων μὲν ἐν τῷ
σπέρματι τῶν ὄλων ἐν ἀρχῇ, ἀποκατασταθσομένων
⁴⁰ δὲ καιροῖς ⁴¹ ἰδίους. Ὅτι δὲ, φησὶν,
ἕκαστον ἰδίου ἔχει καιροῦς, ἰκανὸς ⁴² ὁ
Σωτὴρ λέγων· Ὁὐπω ἤξει ⁴³ ἡ ὥρα | μου
⁴⁴, καὶ οἱ μάγοι τὸν ἀστὲρα θεομαρτυροῦν
ἦν γὰρ ⁴⁵, φησὶ, καὶ αὐτὸς ὑπὸ γένεσιν
ἀστέρων ⁴⁶ καὶ ὥρων ἀποκαταστάσεως ἐν τῷ
μεγάλῳ προλελο-

VARIAE LECTIONES.

²⁵ ἐπισκιάσει C. ²⁶ κρίσεως. An κρίσεως? ὀγδοῦδος susp. Roperus. ²⁷ διὰ τοῦ τοῦ C, M, Bunsenius. ²⁸ μέχρις οὗ. μέχρι σοῦ C. ²⁹ Cf. Rom. viii, 19, 22: Ἡ γὰρ ἀποκαταστάσις τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται.... οἶδα μὲν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συναδύει διὰ τοῦ νῦν. ³⁰ οὖν οἰν. C, M, Bunsenius. ³¹ ἐπάξει. ἐπαύξει C. ³² μὲν Uthhornius, Bernaysius et Bunsenius, coll. lin. 78, μὴ C, ἢ M. ³³ ἐπιθυ (sic) C in fine versus. M. ³⁴ μενοῦσιν Roperus, quocum consentire videtur Bunsenius, μένοσιν C, M. ³⁵ ἐπιστάμεναι τοῦτου. εἰστάμεναι. Τούτου C, ἐπιστάμεναι. Τούτου M. ³⁶ διάφορον. διάφορα C, M. ³⁷ οὐδὲ βέλτιον R. Scotius, Bunsenius, οὐ βέλτιον C, M, οὐ γὰρ βέλτιον Roperus. ³⁸ ὑποκειμένοις C. ³⁹ βασιλεύονται C. ⁴⁰ γὰρ οἰν. C, Bunsenius. ⁴¹ οὐδὲν. οὐδὲ C, Roperus, quo servato Roperus post γνώσεται inserendum censet τ. ⁴² κατὰ μὲν. κατὰ μὲν C, M, ⁴³ παρὰ. κατὰ C. ⁴⁴ ἀποκατασταθσομένων Roperus, ἀποκατασταμένων C, M, Bunsenius. ⁴⁵ καιροῖς. καιρός C. ⁴⁶ ἰκανός C, ἠρε. conjicias ἰκανός; μαρτυρεῖ: μάρτυς ἰκανός Bunsenius. ⁴⁷ Ἐν. Joan. ii, 4. ⁴⁸ Cf. Matth. ii, 1, 2. ⁴⁹ ἐπὶ γένεσιν δι' ἀστέρων Bunsenius: κατὰ γ. ὅπ' ἀστ. Jacobius.

γισμένους σωρῶν⁷⁷. Οὗτός ἐστιν ὁ κατ' αὐτοὺς νενη-
μένος ἔσω ἀνθρώπων πνευματικὸς ἐν τῷ ψυχικῷ (ὃ
ἐστὶν υἰότης ἐνταῦθα ἀπολιπούσα τὴν ψυχὴν, οὐ θνη-
τὴν ἀλλὰ αὐτοῦ μένουσαν κατὰ φύσιν, ἥπερ⁷⁸ ἄνω
λέλοσεν⁷⁹ ἢ πρώτη υἰότης τῶ ἀγίον Πνεῦμα τὸ μεθό-
ριον ἐν οἰκείῳ τόπῳ), ἰδίαν τότε περιβεβλημένος
ψυχὴν.

Ἴνα δὲ μηδὲν τῶν κατ' αὐτοὺς⁸⁰ παραλείπωμεν,
ὅσα καὶ περὶ Εὐαγγελίου λέγουσιν ἐκθήσονται. Εὐαγ-
γέλιον ἐστὶ κατ' αὐτοὺς ἢ τῶν ὑπερκοσμίων γνῶσις,
ὡς δεδήλωται, ἣν ὁ μέγας ἄρχων οὐκ ἠπίστατο. Ὡς
οὖν ἐδηλώθη αὐτῷ, ὅτι καὶ τὸ Πνεῦμα ἄγιον [ρ. 243.
244.] ἐστὶ, τουτέστι τὸ μεθόριον, καὶ ἡ υἰότης καὶ
Θεὸς ὁ τούτων αἴτιος πάντων ὁ οὐκ ὢν, ἐχάρη ἐπι-
τοῦς λεχθεῖσι καὶ ἡγαλλιάσατο⁸¹. τουτέστι κατ' αὐ-
τοὺς τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γεγέννηται κατ'
αὐτοὺς ὡς προειρηκαμεν. Γεγεννημένος δὲ τῆς γενέ-
σεως τῆς προδεδηλωμένης, γέγονε πάντα ὁμοίως κατ'
αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Σωτήρος ὡς ἐν τοῖς Εὐαγγέλοις
γέγραπται. Γέγονε δὲ ταῦτα, φησὶν, ἵνα ἀπαρχὴ⁸²
τῆς φυλοκρινήσεως⁸³ γέννηται τῶν συγκεχυμένων ὁ
Ἰησοῦς. Ἐπεὶ γὰρ ἐστὶν ὁ κόσμος διηρημένος εἰς
ὀρθόδοξα, ἥτις ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ παντὸς κόσμου
(κεφαλὴ δὲ τοῦ παντὸς κόσμου⁸⁴ ὁ μέγας ἄρχων),
καὶ εἰς ἑβδομάδα, ἥτις ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τῆς ἑβδομάδος,
ὁ δημιουργὸς⁸⁵ τῶν ὑποκειμένων, καὶ εἰς τοῦτο τὸ
διάστημα τὸ καθ' ἡμέρας, ὅπου ἐστὶν ἡ ἀμορφία, ἀναγ-
καστον ἦν τὰ συγκεχυμένα φυλοκρινηθῆναι⁸⁶ διὰ τῆς
τοῦ Ἰησοῦ διαιρέσεως. Ἐπαθεν οὖν τοῦτο ὅπερ ἦν |
αὐτοῦ σωματικὸν μέρος, ὃ ἦν τῆς ἀμορφίας, καὶ
ἀπακατέστη εἰς τὴν ἀμορφίαν ἀνέστη δὲ τοῦτο ὅπερ
ἦν ψυχικὸν αὐτοῦ μέρος, ὅπερ ἦν τῆς ἑβδομάδος, καὶ
ἀπακατέστη εἰς τὴν ἑβδομάδα· ἀνέστησε δὲ τοῦτο
ὅπερ ἦν τῆς ἀκρωρείας οἰκεῖον τοῦ μεγάλου ἀρχοντος
καὶ ἔμεινε παρὰ τὸν ἀρχοντα τὸν μέγαν· ἀνήνεγκε
δὲ μέχρις ἀνω τοῦτο ὅπερ ἦν τοῦ μεθορίου πνεύμα-
τος καὶ ἔμεινε ἐν τῷ μεθορίῳ Πνεύματι· ἀπεκα-
θάρθη δὲ ἡ υἰότης ἡ τρίτη δι' αὐτοῦ, ἢ ἐγκαταλειμ-
μένη πρὸς τὸ εὐεργετεῖν καὶ εὐεργετίζεσθαι, καὶ
ἀνῆλθε πρὸς τὴν μακαρίαν υἰότητα διὰ πάντων τού-
των διεληθούσα. Ὅλη γὰρ αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις σύγχυ-
σις⁸⁷ οἰονεὶ πανσπερμίας καὶ φυλοκρινήσις καὶ
ἀποκατάστασις τῶν συγκεχυμένων εἰς τὰ οἰκεία. Τῆς
οὖν φυλοκρινήσεως ἀπαρχὴ γέγονεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ
τὸ πάθος οὐκ ἄλλου τινὸς χάριν γέγονεν ὑπὸ⁸⁸ τοῦ
φυλοκρινηθῆναι⁸⁹ τὰ συγκεχυμένα. Τούτῳ γὰρ τῷ
τρόπῳ φησὶν εἰλην τὴν υἰότητα τὴν καταλειμμέ-
νην⁹⁰ εἰς τὴν ἀμορφίαν πρὸς τὸ εὐεργετεῖν καὶ
εὐεργετίζεσθαι δεῖν φυλοκρινηθῆναι⁹¹, ᾧ τρόπῳ καὶ
ὁ Ἰησοῦς πεφυλοκρινῆται. Ταῦτα μὲν οὖν ἐστὶν ἂ

tionis in magno acervo ratione præconceptus. Hic
est, qui secundum illos intelligitur internus homo
spiritualis in animali (quod est filietas, quæ hic re-
liquit animam, non mortalem sed ibi manentem
secundum naturam, qua ratione supra liquit prima
filietas Spiritum sanctum, hoc est id quod conter-
minum est, in suo loco) sua tum ipdutus anima.

Verum ne quid doctrinæ eorum prætermittamus,
quæcunque etiam de Evangelio docent exponam.
Evangelium est secundum eos supramundanorum
intelligentia, ut declaratum est, quam magnus ar-
chon non intellexit. Cum igitur declaratum
378.
379 esset ei esse etiam Spiritum sanctum, hoc est
id quod conterminum est, et filietatem, et esse
Deum, horum auctorem omnium, eum qui non est,
lætatus est his quæ dicta erant et exsultavit : hoc
est secundum eos Evangelium. Jesus autem gen-
ratus est secundum eos, ut antea diximus. Facta
autem quæ antea declarata est generatione, facta
sunt omnia, quæ pertinent ad Salvatorem, similiter
secundum eos atque in Evangeliiis scriptum est.
Facta autem hæc sunt, inquit, ut primitiæ divisi-
onis classium eorum quæ commista erant evaderet
Jesus. Cum igitur mundus distributus sit in og-
doadem, quæ est caput universi mundi (caput au-
tem ogdoadis magnus archon), et in hebdomadem
(caput autem hebdomadis opifex subjacentium), et
in hunc gradum qui pertinet ad nos, ubi est defor-
mitas : oportebat ea quæ confusa erant ex classi-
bus separari per Jesu divisionem. Præsum igitur
est id quod erat ejus corporalis pars, quæ erat de-
formitatis, et redacta est in deformitatem ; resus-
citatum autem est id quod erat in eo animale, id
quod erat ab hebdomade, et rediit in hebdoma-
dem ; resuscitavit autem id quod erat domesticum
summi cacuminis, magni archontis, et mansit apud
magnum archontem ; extulit autem usque ad id
quod supra est illud quod erat conterminis Spiritus,
et mansit in contermino Spiritu ; purgata autem
est filietas tertia per eum, quæ relicta erat ad be-
ne faciendum et bene patiendum, et occendit ad
beatam filietatem, postquam per omnia hæc per-
vasit. Omne enim eorum argumentum est tanquam
seminarii confusio et classium divisio et restitutio
confusorum in loca domestica. Classium igitur di-
visionis primitiæ factus est Jesus, et passio non
alius cujusdam gratia facta est per divisionem
classium eorum quæ confusa erant. Ea enim ra-
tionis ait omnem filietatem, quæ relicta erat in de-
formitate ad bene faciendum et bene patiendum,

VARIE LECTIONES.

⁷⁷ σωρῶν. σάρω M. ⁷⁸ ἥπερ. καίπερ C, M. Bunsenius, καθάπερ Jacobius. ⁷⁹ λέλοσεν. λέλυον C.
⁸⁰ αὐτοὺς. αὐτοῦ C, M. Bunsenius. ⁸¹ ἡγαλλιάσατο C. ⁸² ἀπαρχή. ἀπ' ἀρχῆς C, M. Cf. infra lin. 35.
⁸³ φυλοκρινήσις. ἔως C. ⁸⁴ κεφαλὴ δὲ τοῦ παντὸς κόσμου οἰν. Bunsenius, an κεφαλὴ δὲ τῆς ὀρθόδοξου?
⁸⁵ ἥτις ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τῆς ἑβδομάδος. ὁ δημιουργός. ἥτις ἐστὶν ὁ δημιουργός Bunsenius, an κεφαλὴ δὲ τῆς
ἑβδομάδος ὁ δημιουργός? ⁸⁶ φυλοκρινηθῆναι C, Bunsenius. ⁸⁷ σύγχυσις. σύγχυσις C. ⁸⁸ ὑπὸ. ἢ ὑπὸ M.
Bunsenius, ἢ Rucperus, Jacobius. ⁸⁹ φυλοκρινηθῆναι Bunsenius. ⁹⁰ καταλειμμένην. καταλελειμμένην C,
Bunsenius. ⁹¹ δεῖν φυλοκρινηθῆναι. διαφυλοκρινηθῆναι B, Bunsenius, διαφυλοκρινηθῆναι M.

oportere in classes dividi, qua ratione et Jesus per A classes divisus est. Hæc igitur sunt, quæ et Basilides fabulatur, qui docuit per Ægyptum, et ab iis tantam sapientiam edoctus tales fructus tulit.

380-381 28. Saturnilus autem quidam, qui per idem tempus quo Basilides viguit, degit autem Antiochiæ, urbi Syriæ, docuit talia qualia etiam Menander. Ait autem unum Patrem incognitum universitati rerum existere, eum qui creaverit Angelos, Archangelos, Potestates, Vires. A septem autem angelis mundum exstitisse omniaque in eo, et ipsum hominem angelorum esse opus, cum simul desuper ab authentia lucida imago apparuisset, quam cum detinere nequiverissent, propterea quod illico, inquit, recurrit sublime, cohortati sunt inter se his verbis: *Faciamus hominem secundum imaginem et similitudinem*, quo nato, inquit, cum figmentum sese erigere non posset ob debilitatem angelorum, sed vermis instar reperet: miserata eum superna potestas propterea quod in similitudinem ejus factus erat, misit scintillam vitæ, quæ suscitavit hominem effecitque ut viveret. Hanc igitur scintillam vitæ post obitum recurrere ad ea quæ sint contributa ait, et reliqua, ex quibus natus sit, in illa resolvi. Salvatorem autem ingeneratum statuit esse et incorporalem et figura carentem, per speciem autem apparuisse hominem. Et Judæorum Deum unum angelorum esse ait, et quoniam voluerit Pater dominatu privare omnes dominantes, **382-383** advenisse Christum ad privandum dominatu Judæorum Deum et ad salvandos eos qui sibi obsequerentur, esse autem hos eos qui haberent scintillam vitæ in semetipsis. Duo enim genera hominum ab angelis ficta esse ait, alterum malum, alterum bonum, et cum auxiliaren-

καὶ Βασιλείδης μυθεύει σχολάσας κατὰ τὴν Αἴγυπτον⁹⁹, καὶ παρ' αὐτῶν τῆν τοσαύτην σοφίαν διδάχθεις ἐκαρποφόρησε τοιοῦτους καρπούς.

[p. 244. 245.] κη'.¹⁰⁰ Σατορνίλος¹⁰¹ δὲ τις συνακράσας τῷ Βασιλείδῃ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, διατρέψας δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, ἔδογματις τοιαύτησ ὁποῖα καὶ Μένανδρος. Λέγει δὲ ἓνα πᾶτέρα ἀγνωστον τοῖς πᾶσιν ὑπάρχειν, τὸν ποιήσαντα¹⁰² Ἀγγέλους, Ἀρχαγγέλους, Δυνάμεις, Ἐξουσίας. Ἀπὸ δὲ ἐπιτίτων ἀγγέλων τὸν κόσμον γεγενῆσθαι καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν ἄνθρωπον δὲ Ἀγγέλων εἶναι ποίημα, ἀνωθεν ἀπὸ τῆς αὐθεντίας¹⁰³ φωτεινῆς¹⁰⁴ εἰκόνας ἐπιφανείσης, ἣν¹⁰⁵ κατασεῖν μὴ δυναθῆναι· διὰ τὸ παρχρηῖμα, φησὶν, ἀναδραμεῖν ἄνω¹⁰⁶, ἐκέλευσαν ἐκυτοῖς λέγοντας· *Ποιήσωμεν ἄνθρωπον*¹⁰⁷ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν¹⁰⁸ οὐ γενομένου. φησὶν, καὶ [μὴ]¹⁰⁹ δυναμένους ἀνορθοῦσθαι τοῦ πλάσματος διὰ τὸ ἀδρανῆς τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ ὡς σκώληκος σκαριζόντος, οἰκτεράσα αὐτὸν ἡ ἄνω δύναμις διὰ τὸ ἐν ὁμοιώματι αὐτῆς γαγονέναι, ἐπεμψε¹¹⁰ σπινθῆρα ζωῆς, ὃς διήγειρε τὸν ἄνθρωπον καὶ ζῆν ἐποίησε. Τοῦτον οὖν τὸν σπινθῆρα τῆς ζωῆς μετὰ τὴν τελευτὴν ἀνατρέχειν πρὸς τὰ ὀμόφυλα λέγει, καὶ τὰ λοιπὰ, ἐξ ὧν ἐγένετο, εἰς ἐκεῖνα ἀναλύεσθαι. Τὸν δὲ Σωτῆρα ἀγέννητον¹¹¹ ὑπέθετο καὶ ἀσίωματος καὶ ἀειδουον, δοκῆσαι δὲ ἐπιπεφηνῆναι ἄνθρωπον. Καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων Θεὸν ἓνα τῶν ἀγγέλων εἶναι φησι, καὶ διὰ τὸ βούλεσθαι τὸν Πατέρα καταλύσαι πάντας τοὺς ἄρχοντας, παραγενέσθαι τὸν [p. 245. 246.] Χριστὸν ἐπὶ καταλύσει τοῦ τῶν Ἰουδαίων Θεοῦ καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν πειθομένων αὐτῷ· εἶναι δὲ τοῦτους τοῖς ἔχοντας τὸν σπινθῆρα τῆς ζωῆς ἐν αὐτοῖς. Δύο γὰρ γένη τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τῶν ἀγγέλων πεπλασθαι ἔφη, τὸ μὲν πονηρὸν, τὸ δὲ ἄγαθόν· καὶ ἐπειδὴ αἱ

Iren. C. hæres. 1, 24, 1. . . Saturnilus quidem similiter ut Menander unum Patrem incognitum omnibus ostendit, qui fecit Angelos, Archangelos, Virtutes, Potestates. A septem autem quibusdam angelis mundum factum et omnia que in eo. Homine autem angelorum esse facturam, desuper a summa potestate lucida imagine apparente, quam cum tenere non potuissent, inquit, eo quod statim recurreret sursum, adhortati sunt semetipsos dicentes: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem*: qui cum factus esset et non potuisset origi plasma propter imbecillitatem angelorum, sed quasi vermiculus scarizaret, miserantem ejus desuper virtutem, quoniam in similitudinem ejus

esset factus, emisisse scintillam vitæ, quæ erexit hominem et articulavit et vivere fecit. Hanc igitur scintillam vitæ post defunctionem recurrere ad ea, qui sunt ejusdem generis, dicit, et reliqua ex quibus facta sunt illa (sic!) resolvi.

2. Salvatorem autem innatum demonstravit et incorporalem et sine figura, putative autem visum hominem; et Judæorum Deum unum ex angelis esse dixit. Et propter hoc quod dissolvere voluerint Patrem ejus omnes principes, advenisse Christum ad destructionem Judæorum Dei et ad salutem credentium ei; esse autem hos, qui habent scintillam vitæ ejus. Duo enim genera hic primus hominum plasmata esse ab angelis dixit, alterum quidem ne-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ τὴν Αἴγυπτον. τὸν Περίπατον Bernaysius et Bunsenius; sed cf. Euseb. H. E. iv, 7.... Σατορνίλος τὴν Ἀντιοχείαν τὸ γένος καὶ Βασιλείδην Ἀλεξανδρέα, ὃν ὁ μὲν κατὰ Συρίαν, ὁ δὲ κατ' Αἴγυπτον συνεστῆσαντο θεολογικῶν αἰρέσεων διδάσκαλοι. Ἐπιφάν. hæres. 24, 1: Βασιλείδης μὲν οὖν... ἐν τῇ τῶν Αἰγυπτίων χώρῃ στειλάμενος τὴν πορείαν ἐκεῖσε τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο, κ. τ. λ. ¹⁰⁰ Cum his quæ sequuntur (cf. Epiphani., hæres. 23. Theodoret. Fab. hæres. 1, 3, et Iren. C. hæres. 1, 24, cujus ipsa verba, quæ Hippolytus exscripsit, a veteri interprete Latine versa textui supposuimus. ¹⁰¹ Σατορνίλος. Σατορνίλος Epiphanius et Theodoretus, Σατορνίλος Eusebius. ¹⁰² τὸν ποιήσαντα. τοῦτον ποιήσαντα C. ¹⁰³ αὐθεντίας. Cf. infra c. 33, p. 401, 46. ¹⁰⁴ φωτεινῆς. φωτῆς C. M., κατὰ τὴν μορφήν τῆς ἀνωθεν παρακυσίσης φωτῆς Epiphanius. ¹⁰⁵ ἣν. ἣν C. ¹⁰⁶ ἄνω Roeporus, ἀνωθεν C. M. ¹⁰⁷ Cf. 1 Mos. 1, 26: Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, κ. τ. λ. ¹⁰⁸ μὴ add. M. ¹⁰⁹ ἐπεμψε. πέμψαι C. ¹¹⁰ Σωτῆρα ἀγέννητον. Πατέρα ἀγέννητον C. M. ¹¹¹ διὰ τὸ, διὰ τοῦτο C. M. ¹¹² τοῦτους τοῦς. τοῦτους C. M.

δαίμονες τοῖς ποιητοῖς ἐδοθήθουν, ἐληλυθῆναι τὸν ἄ
 Σωτήρα ἐπὶ καταλύσει * τῶν φαύλων ἀνθρώπων καὶ
 δαιμόνων, ἐπὶ σωτηρίᾳ δὲ τῶν ἀγαθῶν. Τὸ δὲ γαμεῖν
 καὶ γεννᾶν * ἀπὸ τοῦ Σατανᾶ φησὶν εἶναι· εἰ πλείους
 τε ¹⁰ τῶν ἀπ' ἐκείνου καὶ ἐμφύχων ἀπέχονται, διὰ
 τῆς προσποιήτου ¹¹ ταύτης ἐγκρατείας ¹².... τὰ δὲ
 προφητείας· ἃς μὲν ἀπὸ τῶν κοσμοποιῶν ἀγγέλων
 λαλαγήσονται, ἃς | δὲ ἀπὸ τοῦ Σατανᾶ, ὃν καὶ αὐτὸν
 ἄγγελον ἀντιπράττοντα τοῖς κοσμικοῖς ὑπέθετο ¹³,
 μάλιστα δὲ τῶ τῶν Ἰουδαίων Θεῷ ¹⁴. Ταῦτα μὲν οὖν
 ὁ Σατορνείος.

κθ'. Μαρκίων δὲ ὁ Ποντικὸς πολὺ τοῦτων μανικῶ-
 τερος, τὰ πολλὰ τῶν πλείονων παραπεμφάμενος ἐπὶ
 τὸ ἀναιδέστερον ὀρμήσας δύο ἀρχὰς τοῦ παντός ὑπέ-
 θετο, ἀγαθὴν τινα λέγων καὶ τὸν ἕτερον ποιητὴν·
 καὶ αὐτὸς δὲ νομίζων καινὸν εἰ παρειαγαγεῖν σχυ-
 λην ἐσχεύασεν ἀπονοίας γέμουσαν ¹⁵ καὶ κυνικοῦ βίου,
 ὣν τις μάχιμος. Οὗτος ¹⁶ νομίζων λήσασθαι τοὺς πολ-
 λούς, ὅτι μὴ Χριστοῦ τυγχάνοι μαθητῆς ἀλλ' Ἐμ-
 πεδοκλέους πολὺ αὐτῷ προγενεστέρου τυγχάνοντος,
 ταυτὰ ¹⁷ ὀρίσας ἰδομάτισε δύο εἶναι τὰ τοῦ παντός
 αἴτια, νεῖκος καὶ φιλίαν. Τί γάρ φησιν ὁ [p. 246. 247,]
 Ἐμπεδοκλῆς περὶ τῆς τοῦ κόσμου διαγωγῆς; Εἰ καὶ
 προείπομεν ¹⁸, ἀλλὰ γὰρ καὶ νῦν πρὸς τὴ ἀντιπαρα-
 θεῖναι τῆ τοῦ κλεψιδόγου αἰρέσει οὐ σιωπήσομαι.
 Οὗτος φησὶν εἶναι τὰ πάντα στοιχεῖα, ἐξ ὧν ὁ κόσμος
 συνέστηκε καὶ ἔστιν, ἐξ, δύο μὲν ὕλικα, γῆν καὶ
 ὕδωρ· δύο δὲ ὄργανα, οἷς τὰ ὕλικα κοσμεῖται· καὶ
 μεταβάλλεται, πῦρ καὶ ἀέρα· δύο δὲ τὰ ἐργαζόμενα
 τοῖς ὀργανοῖς τὴν ὕλην καὶ δημιουργοῦντα, νεῖκος
 καὶ φιλίαν, λέγων ὡδὲ πως·

Τέσσαρα ¹⁹ τῶν πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε·
 Ζεὺς [ἀργῆς] ²¹, Ἡρῆ τε φερέσθιος, ἡ δ' Αἰδωνεύς,
 Νῆστις γὰρ ²² ἡ δακρυόεις ²³ τέργει ²⁴ κροῦνθ' μακρό-
 γιον ²⁵.

Ζεὺς ἐστὶ τὸ πῦρ, Ἡρῆ δὲ φερέσθιος ἡ γῆ ἡ φέρουσα

tur daemones malis, venisse Salvatorem ad tollen-
 dos malos homines et daemones, ad salvandos au-
 tem bonos. Ducere autem uxorem et procreare pro-
 lem a Satana inquit esse; plerique autem eorum,
 qui sunt ab eo, etiam animalibus abstinent per
 eamque affectatam continentiam multos seducunt.
 Vaticinationes autem partim ab angelis mundifici-
 bus praedicasas esse, partim autem a Satana, quem
 et ipsum angelum statuit esse, qui adversetur iis
 qui sunt in mundo angelis, maxime autem Deo Ju-
 datorum. Haec igitur Saturnilus.

29. Marcion autem Ponticus, multo his vesanior,
 plerisque ex plurimis omissis in majorem impu-
 dentiam progressus, duo principia universi statuit,
 cum bonum unum ponit, alterum malum. Et ipse
 opinatus sese novum quiddam subintrodixisse, scho-
 lam constituit vesania abundantem et canina vita,
 quippe furiosus quidam erat. Ille arbitratus oblitu-
 ros esse homines se non esse Christi discipulum
 sed Empedoclis, qui multo ante ipsum fuit, eadem
 definiit et docuit duas esse universi causas: discor-
 diam et amicitiam. Quid enim docet **384-385**
 Empedocles de mundi administratione? Etiamsi
 antea diximus, tamen etiam nunc in comparationem
 haereseos hominis doctrinam suam suffurati non
 silebimus. Ille omnia elementa, ex quibus mundus
 constitit et exstat, sex esse ait, quorum duo sint
 materialia, terram et aquam, duo autem instru-
 mentalia, quibus materialia instruantur et commu-
 tentur, ignem et aerem, duo autem quae operentur
 C instrumentis materiem et dispensent, discordiam et
 amicitiam, cum dicit sic fere:

Quatuor universorum radices primum audi.
 Jupiter [lucidus] Junoque alma et Aidoneus,
 Nestisque quae lacrymis humectat scaturiginem
 [humanam].

Jupiter est ignis, Juno autem alma terra, quae fert

quani, alterum autem bonum. Et quoniam daemones
 pessimos adjungunt, venisse Salvatorem ad dis-
 solutionem malorum hominum et daemionorum, ad
 salutem autem bonorum. Nuhere autem et genere
 a Satana dicunt esse. Multi autem ex iis, qui sunt
 ab eo, et ab animalibus abstinent, per fictam hu-

jusmodi continentiam seducentes multos. Prophe-
 tias autem quasdam quidem ab iis angelis, qui
 mundum fabricaverint, dictas, quasdam autem a
 Satana, quem et ipsum angelum adversarium
 mundi fabricatoribus ostendit, maxime autem Ju-
 datorum Deo.

VARIAE LECTIONES.

⁷ τὸ μὲν — τὸ δέ. τὸν μὲν — τὸν δὲ C, M. ⁸ ἐπικαταλύσει C. ⁹ γενᾶν C. ¹⁰ πλείους τε. πλείους δὲ
 scribendum censet M, qui verba οἱ πλείους — ἐγκρατείας lunulis inclusit. ¹¹ πρὸς ποιητοῦ C. ¹² Post
 ἐγκρατείας lacinam signavimus; videntur excidisse verba πλανῶντες πολλούς; ὅθεν καὶ οἱ πλείους αὐτῶν
 ἐμφύχων ἀπέχονται, ὅπως διὰ τῆς προσποιητῆς δῆθεν πολιτείας αὐτῶν τινὰς ἐπαγάγονται εἰς τὴν αὐτῶν
 ἀπάτην Eriphanus, l. I. § 2. ¹³ ὑπέθετο. ὑπέθεντο C, M. ¹⁴ τῷ— Θεῷ. τὸν θεόν C, M. ¹⁵ γέμουσαν.
 γέμουσα C. ¹⁶ ὣν τις μάχιμος. ὣν τις μάχλος conj. M, R. Scotto haec ex glossa marginali nata videntur
 ὡν τις sive εἰς Μάξιμος, quae spectare arbitratur ad Maximum Cynicum, qui a concilio Constantinopoli-
 tano damnatus est: an manichæus? ¹⁷ Οὗτος. ὅτι C. ¹⁸ ταυτὰ ταῦτα C, M. ¹⁹ Cf. supra p. 14, 1 — 14.
 Empedoclea ab Hippolyto conservata accuratius tractavit Schneidewinus Philol. vol. VI, p. 155 sqq. et
 Bern. ten Brink, ibid. p. 750 sqq. Recepit in Fragmenta Empedoclis Heur. Stein (Bonnae, 1852). Post
 Steinium eisdem versus variis conjecturis tentaverunt Th. Bergk in censura Steiniani libelli in Jahnni
 Nov. Annal. philol. a. 1853, tom. LXVIII, p. 21 sqq. A Mullachius in Quæst. Empedocl. spec. secundo
 Berolini 1853 edito, et Guil. Hollenberg in Empedocleis Berol. eodem anno editis. ²⁰ Empedocle. vs.
 55—57. Karsten; vs. 35 — 35. Stein., qui reliquorum scriptorum testimonia apponunt. Reddeunt iidem
 versus infra, l. x, c. 7, p. 313 ed. Ox. ²¹ ἀργῆς om. C, ἀήρ infra p. 313. ²² ἡ δὲ. ἡ δὲ C. ²³ γὰρ. δὲ
 infra, l. I. ²⁴ ἡ δακρυόεις. ἡ δακρυόεις infra l. I. ²⁵ τέργει. σπονδῆς (sic) infra. ²⁶ μακρόγιον. μακρόγιον
 infra. Steinius ex alius fontibus versusum ita edidit: Νῆστις θ' ἡ δακρυόεις τέργει κροῦνθ' μακρόγιον, quem
 alii aliter tentaverunt, veluti B. Brinkius in Philol. VI, p. 750 sqq.: Νῆστις δακρυόεσσα τ' ἐπὶ κροῦνθ' ὡν
 μακρογιῶν.

fruges ad victum necessarias, Aidoneus autem aer, A quoniam omnia per eum videntes ipsam non conspiciamus, Nestis autem aqua; solum enim hoc vehiculum, quod nutritionem efficit iis quæ aluntur, cum ipsam per se nequeat nutrire ea quæ aluntur. Si enim nutrirer, inquit, nunquam fame corriperebantur animalia, cum aqua in mundo semper abundet. Propterea Nestin vocat aquam, quia cum efficit nutritionem nutrire nequeat ea quæ aluntur. Hæc igitur sunt, ut primis lineamentis adumbremus, quæ mundi continent universam speciem: aqua et terra, ex quibus ea quæ nascuntur, ignis et spiritus, instrumenta et agentia, discordia autem et amicitia, ea quæ operantur per artem. Et amicitia quidem pax quædam est et consensus et charitas, quæ eo nititur, ut unus perfectus et consummatus sit mundus; discordia autem semper distrahit unum illum et dirimit vel reddit ex uno multa. Est igitur discordia causa universi mundi, quam ait οὐλόμνον esse, id est perniciosam; curæ enim ei est, ut mundus per omne ævum idem 386-387 consistat; et est omnium generatorum generationis dispenser et effector discordia pernicioza, exitus autem ex mundo eorum, quæ generata sunt, et commutationis et in unum restitutionis amicitia: de quibus Empedoclea, scilicet esse immortalia duo et ingenerata et quæ initium nascendi nunquam ceperint, alio loco dicit in hunc fere modum:

Profecto enim et prius erat et erit nec unquam, opinor, C His ambobus vacuabitur immensum ævum.

Quibusnam his? Discordia et amicitia; non enim coeperunt esse, sed ante erant et erunt in æternum, quoniam, cum generata non sint, perniciem subire nequeunt. Ignis autem [et aqua] et terra et aer mortua sunt hæc, que a discordia oriuntur, comprehendens ea amicitia adducit et apponit et conciliat universo, ut universum permaneat unum, ab amicitia semper dispositum in unum eundemque modum eademque ratione. Quando autem amicitia ex multis effectit unum, et ea quæ distracta sunt conciliavit uni, rursus discordia abstrahit ab uno et reddit multa, hoc est ignem, aquam, terram, ætherem, quæ ex his generantur animalia et sata et quascunque partes mundi conspiciamus. Et de mundi

τούς πρὸς τὸν βίον καρπούς, Ἄιδωνός δὲ ὁ ἀήρ. δτι πάντα δι' αὐτοῦ βλέποντες²⁷ μόνον αὐτὸν οὐ καθ' ὁρωμεν, Νῆστις δὲ τὸ ὕδωρ· μόνον γὰρ τοῦτο ὄχημα τροφῆς αἰτίον γινόμενον πᾶσι τοῖς τρεφομένοις, αὐτὸ καθ' αὐτὸ²⁸ τρέφειν οὐ δυνάμενον τὰ τρεφόμενα. Εἰ γὰρ ἔτρεφε, φησὶν, οὐκ ἂν ποτε λιμῶ καταλήφθη τὰ ζῶα, ὕδατος ἐν τῷ κόσμῳ πλεονάζοντος ἀεί. Διὰ τοῦτο Νῆστιν καλεῖ τὸ ὕδωρ, δτι τροφῆς αἰτίον γινόμενον τρέφειν οὐκ εὐτοναῖ τὰ τρεφόμενα. Ταῦτα μὲν οὖν ἔστιν ὡς τύπῳ περιλαβεῖν τοῦ κόσμου τὰ συνέχοντα τὴν ὅλην ὑπόθεσιν· ὕδωρ καὶ γῆ, ἐξ ὧν τὰ γινόμενα, πῦρ καὶ πνεῦμα, τὰ ὄργανα καὶ τὰ δραστήρια, νεῖκος δὲ καὶ φιλία, τὰ δημιουργοῦντα τεχνικῶς. Καὶ ἡ μὲν φιλία εἰρήνη τίς ἐστι καὶ ὁμόνοια καὶ στοργὴ ἐστὶν τέλειον κατηρητισμένον²⁹ εἶναι B προαιρουμένη τὸν κόσμον, τὸ δὲ νεῖκος ἀεὶ διασπᾷ τὸν ἕνα καὶ κατακερματίζει ἢ ἀπεργάζεται ἐξ ἑνὸς πολλά. Ἔστι μὲν οὖν τὸ μὲν νεῖκος αἰτίον τῆς πείσεως πάσης, ὃ φησὶν οὐλόμνον³⁰ εἶναι, τουτέστιν ὀλέθριον· μέλει γὰρ αὐτῷ, ὅπως διὰ παντὸς αἰῶνος ἢ κείσῃς αὐτῆ³¹ συνεστήκη³²· καὶ ἐστὶ πάντων τῶν [p. 247—249.] γεγονότων τῆς γενήσεως δημιουργῶ· καὶ ποιητῆς τὸ νεῖκος τὸ ὀλέθριον, τῆς δὲ ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γεγονότων ἐξαγωγῆς καὶ μεταβολῆς καὶ εἰς τὸν ἕνα³³ ἀποκαταστάσεως ἡ φιλία· περὶ ὧν ὁ Ἐμπεδοκλῆς δτι ἐστὶν ἀθάνατα δύο καὶ ἀγέννητα³⁴ καὶ ἀρχὴν τοῦ γενέσθαι μηδέποτε εἰληφότα, ἀλλὰ χού³⁵ λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον·

H²⁷ γὰρ καὶ πάρος ἦν τε³⁶ καὶ ἔσεται³⁷, οὐδέ ποτ' ὄλω³⁸. Τούτων ἀμφοτέρων κενώσεται³⁹ ἀσπετος⁴⁰ αἰών.

Τίνων τούτων; Τοῦ νεῖκος καὶ τῆς φιλίας· οὐ γὰρ ἤρξαντο⁴¹ γενέσθαι, ἀλλὰ προῆσαν καὶ ἔσονται ἀεὶ διὰ τὴν ἀγέννησιαν φθορὰν ὑπομείναι μὴ δυνάμενα. Τὸ δὲ πῦρ [καὶ τὸ ὕδωρ]⁴² καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ ἀήρ θνήσκοντα καὶ ἀναβιοῦντα⁴³. Ὄταν μὲν γὰρ ἀποθάσῃ ταῦτα ὑπὸ τοῦ νεῖκος γινόμενα, παραλαμβάνουσι αὐτὰ ἡ φιλία προσάγει καὶ προστιθῆσι καὶ προσοικεῖσθαι τῷ παντὶ, ἵνα μὲν τὸ πᾶν ἓν, ὑπὸ τῆς φιλίας ἀεὶ διακοσμούμενον⁴⁴ μονοτρόπως καὶ μονοειδῶς. Ὄταν δὲ ἡ φιλία ἐκ πολλῶν ποιήσῃ⁴⁵ τὸ ἓν καὶ τὰ διεσπασμένα προσοικεῖσθαι⁴⁶ τῷ ἓνι, πάλιν τὸ νεῖκος ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀποσπᾷ καὶ ποιεῖ πολλά, τουτέστι πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, τὰ⁴⁷ ἐκ τούτων γεννόμενα ζῶα καὶ φυτὰ καὶ ὅσα μέρη τοῦ κόσμου κατανοοῦμεν. Καὶ περὶ μὲν τῆς τοῦ κόσμου ἰδέας, ὅποια τίς ἐστὶν

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ βλέποντες C. ²⁸ καθ' αὐτὸ C. ²⁹ κατηρητισμένον. κατεριτισμένον C, fort. καὶ κατηρητισμένον M. ³⁰ οὐλόμνον. Cf. infra p. 313, 74 ed. Ox. ³¹ αὐτῆ, αὐτῆ C, M. ³² συνεστήκη. συνέστηκε C, M. ³³ τὸν ἕνα. τὸ [ἓν? Saupprius. ³⁴ ἀγέννητα C, M. Cf. infra p. 390, 3. ³⁵ ἀλλαχού. ἀλλά C, M, qui ἀλλὰ delendum arbitratur, nisi quid exciderit: ἄλλη τε λέγει καὶ τοῦτον τὸν τρόπον Roepertus. ³⁶ Cf. supra p. 264, 32, 33, et quæ ibi adnotavimus. ³⁷ ἦ. εἰ C, M. ³⁸ τε. om. C, M. ³⁹ ἔσεται. ἔσται C. ⁴⁰ οὐδέ ποτ', ὄλω. οὐδέπω τοῖω C, οὐδέ ποτ', ὄλω M. ⁴¹ κενώσεται. κενώσεται C, κενώσεται M, κενώνεται Saupprius. ⁴² ἀσπετος. ἀσπετος C. ⁴³ ἤρξαντο. ἤρξαντο C. ⁴⁴ καὶ τὸ ὕδωρ om. C, M. Cf. lin. 32. ⁴⁵ ἐνήσκοντα καὶ ἀναβιοῦντα. θνήσκουσι καὶ ἀναβιοῦσιν susp. Saupprius. ⁴⁶ διακοσμούμενον. διὰ κοσμομούμενον C. ⁴⁷ ποιήσῃ. ποιήσῃ C. ⁴⁸ προσοικεῖσθαι Roepertus, προσοικονομήσῃ C, προσοικονομήσῃ M. ⁴⁹ τὰ. καὶ τὰ susp. Saupprius.

ὅπῃ τῆς φιλίας κοσμουμένη⁸⁰, λέγει τοιοῦτόν τινα ἄ-
τρόπον·

Οὐ γὰρ⁸¹ ἀπὸ ῥώτοι⁸² δύο κλάδοι ἀΐσσονται⁸³,
οὐ πόδες, οὐ θοὰ ῥούνα⁸⁴, οὐ μήδεα γενήεντα⁸⁵,
'Ἀλλὰ σφαῖρος⁸⁶ ἔην καὶ ἴσος ἔστιν αὐτῷ.

Τοιοῦτόν τι καὶ κάλλιστον εἶδος τοῦ κόσμου ἢ φιλία
ἐκ πολλῶν ἐν ἀπεργάζεται· τὸ δὲ νεῖκος, τὸ τῆς
τῶν⁸⁶ κατὰ μέρος διακοσμήσεως αἰτίον, ἐξ ἐνὸς
ἐκείνου ἀποσπᾶ | καὶ ἀπεργάζεται πολλά. Καὶ τοῦτό
ἐστὶν ὃ λέγει περὶ τῆς ἑαυτοῦ γεννήσεως ὁ Ἐμπε-
δοκλῆς·

[p. 249. 250.] Ἐγὼ⁸⁷ καὶ ἐγὼ νῦν⁸⁸ εἰμι φυγὰς θεοῦ-
[θεν καὶ ἀλλήτης,

τούτεστιν θεὸν καλῶν τὸ ἐν καὶ τὴν ἐκείνου ἐνόητα,
ἐν ᾧ ἦν πρὶν ὑπὸ τοῦ νεῖκου ἀποσπασθῆναι καὶ γε-
νέσθαι ἐν τοῖς πολλοῖς τούτοις τοῖς κατὰ τὴν τοῦ
νεῖκου διακόσμησιν·

Νεῖκετ γὰρ, φησὶ, μαινομένῳ πῖσσνος.

νεῖκος μαινόμενον⁸⁹ τεταραγμένον⁹⁰ καὶ ἄστατον
τὸν δημιουργὸν τοῦδε⁹¹ τοῦ κόσμου ὁ Ἐμπεδοκλῆς
ἀποκαλῶν. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ καταδίκη καὶ ἀνάγκη
τῶν ψυχῶν, ὧν ἀποσπᾶ τὸ νεῖκος ἀπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ
δημιουργεῖ καὶ ἐργάζεται, λέγων⁹² τοιοῦτόν τινα
τρόπον·

Ὅς καὶ⁹³ ἐπιόρκον ἀμαρτήσας ἐπομόσσει,
Δαιμόνιοι τε⁹⁴ μακραίωνος λελάχασι βίοιο⁹⁵,

δαίμονας τὰς ψυχὰς λέγων μακραίωνας,⁹⁶ ὅτι εἰσὶν
ἀθάνατοι καὶ μακροῦς ζώσιν αἰῶνας·

Τρις⁹⁷ μὲν⁹⁸ μυρίας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλάλη-
[σθαι⁹⁹, C

μάκαρας καλῶν τοὺς συνηγμένους ὑπὸ τῆς¹⁰⁰ φιλίας
ἀπὸ τῶν πολλῶν εἰς τὴν ἐνόητα τοῦ κόσμου τοῦ νοη-
τοῦ. Τούτους· οὖν φησὶν ἀλάλησθαι καὶ

Ἐνομένους¹⁰¹ παντοῖα διὰ χρόνον¹⁰² εἶδεα¹⁰³ θη-
[τῶν,

quidem species, qualis quædam sit ab amicitia dispo-
sita, dicit in hunc fere modum :

Non enim a tergo duo rami surgunt,
Non pedes, non vegeta genua, non inguina genitalia,
Verum globus est et ab onni parte æqualis sibi.

Talem quamdam et pulcherrimam speciem mundi
amicitia ex multis unam efficit; discordia autem,
quæ causa est per partam dispositionis, ex uno
illo distrahit et efficit multa. Et hoc est, quod de
sua generatione dicit Empedocles :

388-389 Quorum et ego nunc sum exsul divinitus
[et erro,

hoc est, Deum appellans quod unum est et illius
unitatem, in quo erat, antequam a discordia abstra-
heretur et versaretur in multis his, quæ sunt secun-
dum discordiæ dispositionem ;

Discordia enim, inquit, insaniente fretus,
discordiam insanientem perturbatum et instabilem
demiurgum hujus mundi appellans Empedocles.
Hæc enim est damnatio et necessitas animarum,
quas abstrahit discordia ab eo quod unum est et
administral, cum ait in hunc fere modum :

Qui et scelere commisso pejeravit
Dæmon, qui longævam nacti sunt vitam,

dæmonas appellans longævus animas, quia sunt
immortales et longa vivunt æva :

Triginta millia eos annorum a beatis segregatos
errare,

beatos appellans eos, qui per amicitiam coacti sunt
a multis illis in unitatem mundi intelligibilis. Hos
igitur ait errare et

Nascentes omnigenas per tempus species mortaliunt,
Difficiles vitæ mutantias vias ;

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ κοσμουμένη λέγει, λέγει (sic) C. ⁸¹ Empedocl. vss. 360—62. Karsten., vss. 348—50. Stein., qui
collatis aliis testibus hæc ita conformavit :

Οὐ μὲν ἀπαι ῥώτοι⁸² δύο κλάδοι ἀΐσσονται,
οὐ πόδες, οὐ θοὰ ῥούνα⁸⁴, οὐ μήδεα λαχρήεντα,
'Ἀλλὰ σφῆρη ἱερῆ καὶ ἀθέσφατος ἐπλετο μόνον, κ. τ. λ.

⁸⁰ νότοι⁸² C. ⁸¹ ἄσσονται C. ⁸² μήδεα γεννήεντα Sauppins. ⁸³ ἀλλὰ σφαῖρος εἰς πάντοθεν ἴσος ἑαυτῷ
Schneidewin. l. l. : ἀλλὰ σφαῖρος ἔην καὶ πάντ' ἴσος ἔστιν αὐτῷ conj. M : ἔην tuetur v. Empedocl. Kar-
sten. ; si vere, videndum an pro ἔστιν substitutus ἔσεν, ac si Empedocles ἴσος dixerit pro ἴσος, ut Kar-
stenius vult, an in καὶ lateat πάντη δ' (de αὐτῷ enim nihil dubium), ipsum versum autem Hippolytus
aliunde assuerit. Roperus. ⁸⁴ τῶν delendum esse censet Sauppins. ⁸⁵ vs. 7. Karsten., vs. 381 Stein.,
qui edidit : τῶν καὶ ἐγὼ νῦν εἰμι, φυγὰς θεοθεν καὶ ἀλλήτης. ⁸⁶ νῦν om. C, M, additum ex aliis fontibus
⁸⁷ Νεῖκετ γὰρ, φησὶ, μαινομένῳ πῖσσνος, Νεῖκη γὰρ φησὶ μαινομένον καὶ C, M :
Νεῖκος γὰρ φησὶ μαινομένον καὶ Mullachius. Verba Empedoclis ipsa latere docet locus integrior apud
Stein. vs. 382, Karsten. vs. 8. ⁸⁸ τεταραγμένον. τεταγμένον C. ⁸⁹ τοῦδε Roperus, τὸ δὲ C, τόνδε M.
⁹⁰ λέγων. ὃ λέγει susp. Sauppins. ⁹¹ Empedocl. vs. 372 sq. Stein., qui primus priorem versum Empe-
doclis inseruit. Edidit autem Steinius :

Ἐδέ τις ἀμπλακῆσι φόνῳ γνῖα μήνη
Αἵματος ἢ ἐπιόρκον ἀμαρτήσας ἐπομόσση.

Contra Schneidewinus l. l. p. 162 proposuit :

Ἐδέ τις ἀμπλακῆσι φρονῶν φῖλα μήνη
Αἵμασι, ἢ ἐπιόρκον ἀμαρτήσας ἐπομόσση

⁸² Empedocl. vs. 4. Karst. : οἷτε μακραίωνος λελάχασι βίοιο, Steinius. Cf. Philolog. l. l. p. 162, 163,
ubi Schneidewinus λελάχασι ex Hesychio defendit : λελάχασι susp. M, δαίμων, οἷτε βίοιο λελάχασι μα-
κραίωνος Mullachius. ⁸³ βίοιο. βίοιο C. ⁸⁴ μακροῦνας G. ⁸⁵ Empedocl. vs. 5. Karst., vs. 374. Stein.
⁸⁶ μὲν. μιν Steinius, quanquam etiam Origenes habet μὲν. ⁸⁷ ἀλάλησθε C, M. ⁸⁸ μάκαρας. μακαρίας C,
M. ⁸⁹ ὑπὸ τῆς. ἀπὸ τῆς C.

Difficiles vias ait esse animarum in corpora commutationes et transfigurationes. Hoc est quod ait :

Difficiles viæ mutantēs vias ;

mutant enim animæ corpus ex corpore, cum a discordia commutantur et puniuntur et velantur manere in uno ; puniri vero omnibus pœnis a discordia animas commutatas corpus ex corpore.

Ætherea enim (inquit) vis animas versus mare fugat,

390-391 *Mare autem in terrâ solum expulit, terra [autem in radios Splendentis solis, is autem ætheris injecit verticibus ; Alius autem ex alio accipit, oderunt autem universi.*

Hæc est pœna, qua punit deniurgus, tanquam faber, qui ferrum transformat et ex igne in aquam transmergit ; ignis enim est æther, unde in mare transfert animas deniurgus, tellus autem terra ; quare ait : ex aqua in terram, ex terra autem in aerem, hoc est quod ait :

Terra autem in radios

Splendentis solis, is autem ætheris injecit verticibus, Alius autem ex alio accipit, oderunt autem universi.

Invisas igitur animas et cruciatas et punitas in hoc mundo secundum Empedoclem congregat amicitia, cum sit bona quædam et miseretur gemitum earum et inordinatam et pravam discordiæ insanientis dispositionem, et educere brevi e mundo et conciliare uni nitatur et laboret, ut omnia in unitatem cedant a se ducta. Propter hanc igitur perniciabilis discordiæ dispensationem hujus dispertiti mundi ab omnibus animatis abstinere discipulos suos jubet Empedocles ; esse enim ait corpora animalium quæ comeduntur punitarum animarum habitacula ; doceique eos, qui talibus dictis obtemperant, sese continere a muliebri consuetudine, ne participes fiant et consortes operum, quæ dispensat discordia, quæ opus amicitia solvat semper et distrahat. Hanc ait Empedocles esse summam legem administrationis universi, cum dicit sic fere :

ἔργον λύον ἀεὶ καὶ διασπῶν. Τοῦτου εἶναι φησὶν ὁ σέως, λέγων ὡδὲ πως·

Est necessitatis res, deorum statutum priscum,

Immortale, stabilibus obsignatum juramentis,

Necessitatem vocans ex uno in multa per discordiam et ex multis in unum per amicitiam commutationem ;

Ἀργαλέας ἴσ βίδοιο μεταλλάσσοντα κελεύθους. Ἀργαλέας κελεύθους φησὶν εἶναι τῶν ψυχῶν τὰς εἰς τὰ σώματα ἴσ μεταβολὰς καὶ μετακοσμήσεις ἴσ. Τοῦτ᾽ ἔστιν ὁ λέγει·

Ἀργαλέας βίδοιο μεταλλάσσοντα κελεύθους·

μεταλλάσσουνσι γὰρ αἱ ψυχαὶ τῶμα ἐκ σώματος, ὑπὸ τοῦ νείκους μεταβαλλόμεναι καὶ κολαζόμεναι καὶ οὐκ ἔωμεναι μένειν εἰς τὸ ἐν· ἀλλὰ κολάζεσθαι ἐν πάσαις κολάσειν ὑπὸ τοῦ νείκους τὰς ψυχὰς μεταβαλλόμενας σῶμα ἐκ σώματος.

Αἰθέριον γε ἴσ, φησὶ, μένος ψυχᾶς πόντονδὲ διώκει ἴσ.

[p. 250. 251.] *Πόντος δ' ἐς χθονὸς ἴσ οὐδας ἴσ ἀπέπτυσε ἴσ, γαῖα δ' ἐς ἴσ αὐγὰς ἴσ. Ἡελίου φαέθοντος ἴσ, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε εἰναίς. Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.*

Αὕτη ἔστιν ἡ κολασίς ἣν κολάζει ὁ δημιουργὸς, καθάπερ χαλκεὺς τις μετακοσμῶν αἰθρον καὶ ἐκ πυρὸς εἰς ὕδωρ μεταβάπτων· πῦρ γὰρ ἔστιν ὁ αἰθήρ, ὅθεν εἰς πόντον μεταβάλλει τὰς ψυχὰς ὁ δημιουργός, χθὼν δὲ ἡ γῆ· ὅθεν φησὶν· Ἐξ οὐδατος εἰς γῆν, ἐκ γῆς δὲ εἰς τὸν ἀέρα, τούτῃστιν ὁ λέγει·

Γαῖα δ' ἐς ἴσ αἰθρῆς

Ἡελίου φαέθοντος, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε εἰναίς ἴσ. Ἄλλος δ' ἐξ ἴσ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.

Μισουμένας οὖν τὰς ψυχὰς καὶ βασανιζόμενας καὶ κολαζόμενας ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ κατὰ τὴν Ἐμπεδοκλέα συνάγει ἡ φιλία, ἀγαθὴ τις οὕσα καὶ κατοικτεῖρουσα τὸν στεναγμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἀτακτον καὶ πονηρὰν τοῦ νείκους τοῦ μαινομένου κατασκευὴν, καὶ ἐξάγειν κατ' ὀλίγον ἐκ τοῦ κόσμου καὶ προσοικειοῦν τῷ ἐν σπεῦδουσα καὶ κοπιῶσα, ὅπως τὰ πάντα εἰς τὴν ἐνότητα κατανήτησῃ ὑπ' αὐτῆς ἀγόμενα. Διὰ τὴν τοιαύτην οὖν τοῦ ὀλεθρίου νείκους διακόσμησιν τοῦδε τοῦ μεμερισμένου κόσμου πάντων ἐμφύχων ὁ Ἐμπεδοκλῆς τοὺς | ἐαυτοῦ μαθητὰς ἀπέχεσθαι παρακαλεῖ· εἶναι γὰρ φησὶ τὰ σώματα τῶν ζῶων τὰ ἐσθιόμενα ψυχῶν κεκολασμένων οἰκητήρια· καὶ ἔγκρατεῖς εἶναι τοὺς τῶν τοιούτων λόγων ἀκρωμένους τῆς πρὸς γυναῖκα ὀμιλίας ἴσ διδάσκει ἴσ, ἵνα μὴ συνεργάζονται ἴσ καὶ συνεπιλαμβάνονται ἴσ τῶν ἔργων, ὧν δημιουργεῖ τὸ νεῖκος, τὸ τῆς φιλίας Ἐμπεδοκλῆς νόμον μέγιστον τῆς τοῦ παντὸς δικικῆ-

ἴσ Ἔστιν ἀνάγκης ἴσ χρῆμα, θεῶν ψήρισμα κα-

ἴσ λαιδόν, πλατέσσι κατεσφρηγισμένον ὄρκοις ἴσ, ἀνάγκην καλῶν τὴν ἐξ ἐνὸς εἰς πολλὰ κατὰ τὸ νεῖκος καὶ ἐκ πολλῶν εἰς ἓν κατὰ τὴν φιλίαν μεταβολῆν

VARIE LECTIONES.

⁷¹ Empedocle. vs. 6. Karsten., vs. 375. Stein. ⁷² φουμένους, φουμέναν Steinius, γινόμενον Mullachius. ⁷³ χρόνου, χρόνον C, M. ⁷⁴ εἰδα, ἴδα C. ⁷⁵ Empedocle. vs. 376. Stein. ⁷⁶ τὰς σώματα C. ⁷⁷ μετὰ κοσμίσεις C. ⁷⁸ Empedocle. vs. 16—19. Karsten., vs. 377—500. Stein. ⁷⁹ Αἰθέριον μὲν γὰρ σφε μένος πόντονδὲ διώκει Karstenius et Steinius. ⁸⁰ πόντονδὲ διώκει, πόντονδὲ διώκει C. ⁸¹ δ' ἐς χθονός· δ. s. (una littera «χ»sa) χθονός C. ⁸² οὐδας, οὐδας C. ⁸³ ἀπέπτυσε, ἀνέπτυσε Karsten. ⁸⁴ γαῖα δ' ἐς, γαῖα δ' εἰς C. ⁸⁵ φαέθοντος, ἀκάμαντος Karstenius et Steinius ex Plutarcho. ⁸⁶ εἰς C. ⁸⁷ ὁδ' αἰθέρος ἔμβαλε C. ⁸⁸ δ' ἐξ, ἐξ. C, M. ⁸⁹ ὀμιλίας, ὀμιλήσας C. ⁹⁰ διδάσκειν C. ⁹¹ συνεργάζονται C. ⁹² συνεπιλαμβάνονται C. ⁹³ Empedocle. vs. 1, 2. Karsten., vs. 369, 70. Stein. ⁹⁴ Ἔστιν Ἀνάγκης. Ἔστι τι ἀνάγκη C. ⁹⁵ πλατέσι κατεσφρηγισμένον C.

θεούς δὲ, ὡς ἔφην, τέσσαρα· μὲν θνητοὺς, πῦρ, ἅδωρ, γῆν, ἀέρα, δύο δὲ ἀθάνατους, ἀγενήτους, πολεμικούς· ἑαυτοὺς διὰ παντός, τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν· καὶ τὸ μὲν νεῖκος ἀδικεῖν διὰ παντός καὶ [p. 251. 252.] πλεονεκτεῖν καὶ ἀποσπᾶν τὰ τῆς φιλίας καὶ ἑαυτῷ προσνέμειν, τὴν δὲ φιλίαν δεῖ καὶ διὰ παντός, ἀγαθὴν τινα οὔσαν καὶ τῆς ἐνόητος ἐπιμελουμένην, τὰ ἀπασπασμένα τοῦ παντός καὶ βεβασανισμένα καὶ κεκολασμένα ἐν τῇ κτίσει ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ἀνακαλεῖσθαι καὶ προσάγειν καὶ ἐν ποιεῖν⁹⁰. Τοιαύτη τις ἡ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα ἡμῖν ἡ τοῦ κόσμου γένεσις καὶ φθορὰ καὶ σύστασις ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ συνεστῶσα φιλοσοφεῖται. Εἶναι δὲ φησι καὶ νοητὴν⁹¹ τρίτην τινὰ δύναμιν, ἣν⁹² καὶ ἐκ τούτων ἐπινοεῖσθαι δύνασθαι, λέγων ὧδε πως·

⁹⁰ Εἰ γὰρ καὶ ἐν ἰσφαδίγησιν⁹³ ὑπὸ κραπίδεσιν
 Εὐμενέως καθαρῆσιν ἐποπτεύεις⁹⁴ μελέτησιν,
 Ταῦτα δὲ σοὶ μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσσονται.
 Ἄλλα τε πόλλ' ἀπὸ τῶνδε κτ'..... αὐτὰ γὰρ
 Ταῦτ' εἰς ἕθος ἕκαστον, ὅση φύσις ἐστὶν
 Εἰ δὲ σὺ τᾶλλ' οἴων ἐπιβρέξεις ὅλα κατ' ἀνδρας
 Μυρία δὴλυ πέλονται τὰτ' ἀμβλύνοσι μέρμηνας,
 Σῆς ἄφαρ ἐκλείψουσι περιπλομένοιο χρόνοιο,
 Σῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γέναν ἰκέσθαι.
 Πάντα γὰρ ἰσθὶ φρόνησιν ἔχειν καὶ γνώματόσισον⁹⁵.

λ. Ἐπιπέδων οὖν Μαρκίων ἡ τῶν ἐκείνου κυνῶν⁹⁶ τις ὑλακτῆ κατὰ τοῦ δημιουργοῦ, τοὺς ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ⁹⁷ προφέρων λόγους, δεῖ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι τούτους οὕτε Παῦλος ἐ ἀπόσ-

deos autem, ut dicebam, quatuor mortales, ignem, aquam, terram, aerem, duo autem immortales, ingeneratos, hostiles sibi met ipsis perpetuo, discordiam et amicitiam; et discordiam quidem injuste agere perpetuo et majora concupiscere et abstrahere ea, quæ 392-393 sunt amicitia, sibi que ipsi arrogare, amicitiam autem semper et perpetuo, cum bona quædam sit et unitati consulat, ea, quæ abstracta sint ab universo et cruciata et punita in creatione a demiurgo, revocare ad se et adducere et unum reddere. Talis quædam secundum Empedoclem nobis mundi generatio et pernicies et conditio ex bono et malo constans exhibetur. Esse autem ait et tertiam quamdam intelligibilem potestatem, quam etiam ex his subintelligi posse, his fere verbis usus:

*Nam si ea densis præcordiis substratis
 Benevole puris observabis meditationibus.
 Et hæc tibi valde multa per ævum præsto erunt,
 Et alia multa ab hisce orta descendant; sponte enim
 Hæc in peculiarem indolem, prouti nata est natura
 Sin vero tu diversa inter se venaberis, qualia per
 Sexenta misera obvia sunt, quæ obtundunt curas,
 Profecto te cito deficient ventibus annis,
 Suam ipsorum concupiscentia charam ad gentem redire.
 Omnia enim scito sensum habere et sortem intellectus.*

50. Quando igitur Marcion vel quis ex eamibus ejus allatrat demiurgum, dum profert ex contrapositione boni et mali rationes, oportet iis dicere, hæc neque Paulum apostolum, neque Marcum digi-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ ἐν ποιεῖν. ἐμποιεῖν C. ἐνοποιεῖν conj. M. ⁹¹ καὶ νοητὴν. καινὸν τὴν C. ⁹² ἣν. ἣν C. ⁹³ sqq. Nos versus, qui ex solo Hippolyto immotuerunt, ita resingere periclitatus est Schneidewinus *Philolog.*, VI, 166.

*Εἰ γὰρ μὲν σφ' ἀδινῆσιν ὑπὸ κραπίδεσιν ἐρεῖσας
 Εὐμενέως καθαρῆσιν ἐποπτεύσης μελέτησιν,
 Ταῦτα τέ σοι μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσσονται
 Ἄλλα τε πόλλ' ἀπὸ τῶνδε κατερχόμεν'· αὐτὰ γὰρ ἄβξει
 Ταῦτ' εἰς ἕθος ἕκαστον, ὅση φύσις ἐστὶν ἐκάστῳ.
 Εἰ δὲ σὺ γ' ἄλλοιῶν ἐπορέξεις, ὅλα κατ' ἀνδρας
 Μυρία δεῖλ' ἀπάλαμνα, τὰ τ' ἀμβλύνοσι μέρμηνας,
 Ἴσ' ἄφαρ ἐκλείψουσι περιπλομένοιο χρόνοιο,
 Σῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γέναν ἰκέσθαι.
 Πάντα γὰρ ἰσθὶ φρόνησιν ἔχειν καὶ γώματος ἄσαν.*

Quem universe secutus est Steinius vs. 222 sqq., nisi quod vs. 225 ex emendat. Ritschelii, in quam etiam Meinekius incidit, desit: τῶν κακῆσεαι, vs. 288 δεῖλ' ἀπέλονται, vs. 259 ἣν (vel γῆν) ἄφαρ. Alia experti sunt alij, veluti A. Meinekius in *Diar. antiq. Marburg.* a. 1852, IV, p. 576, vs. 227 sqq.:

*Εἰ δὲ σὺ γ' ἄλλοιῶν ἐπορέξεις ὅλα κατ' ἀνδρας,
 Μυρία δεῖνὰ πέλει τὰ τ' ἀπαμβλύνοσι μέρμηνας,
 Ἢ σ' ἄφαρ ἐκλείψουσι,*

Roepers vs. 223 malli ἐμμενέως, vs. 228 πέλοντο, vs. 251 γώματος ἄσαν coll. Diog. Laert. III, 16, Bergkii (in censura ed. Steiuianæ in *Jahni nov. animalibus philol.* a. 1853, p. 25) vs. 224 ταῦτα δεῖ, vs. 225 τῶνδε κατόψαι, vs. 227 τ' ἄλλ' οἴων ἐπιβρέξεις, vs. 228 μυρί' ἀδελ' ἐμπαια, vs. 229 ἡ σ' ἄφαρ ut Meinekius. ¹ καὶ ἐν. καν susp. etiam. M. ² σφαδίγησιν. σφαδανῆσιν conj. M. ³ ἐποπτεύεις. ἐποπτεύσης susp. M. ⁴ μάλα. μάλλζ. C. ⁵ Leg. κατέρχεται. Terminationis vestigia supersunt. M, κατέσεται Schneidewianus *Philol.*, X, 364. ⁶ ἀβξει. ἤξει conj. M. ⁷ ἕθος. ἡθος conj. etiam M. ⁸ περιπλομένοιο C. ⁹ Corrig. sive γέναν sive γαλαν M. ¹⁰ γνώματόσισον. γώματος ἰσθὸν conj. M. Cf. Sext. Emp. Adv. math. 8, 286, unde veru scriptura γώματος ἄσαν petita est, quam etiam supra p. 240, 50 restituiimus. ¹¹ κακοῦ καλοῦ C, M.

tis mutilatam renuntiavisse (horum 394 - 395 A enim nihil in Evangelio Marci scriptum est), sed Empedoclem Metonis Agrigentinum, quem expilans ad hoc usque tempus opinabatur fugere omnes sese dispositionem universæ suæ hæresis a Sicilia in evangelicas rationes transferre ipsis verbia. Age enim, o Marcion, sicuti contrapositionem instituiti boni et mali, contraponam et ipse hodie, seculus tua, quæ opinaris, dogmata. Demiurgum ais mundi esse malum; exinde nonne erubescis Empedoclis doctrinas Ecclesiam te docere? Bonum esse ais Deum dissolventem demiurgi fragmenta; exinde non aperte Empedoclis amicitiam Evangelii loco profiteris coram iis, qui auribus accipiunt bonum tuum? Velas nubere, liberos procreare, abstinere a cibis, quos Deus creavit ad percipiendum fidelibus et his qui cognoverunt veritatem; Empedoclis lates lustrationes docens? Secutus enim reapse per omnia hunc cibos recusare doces discipulos tuos, ne vescantur corpore aliquo, quod reliquum sit animæ a demiurgo puniunt. Solvis a Deo consociata matrimonia Empedoclis secutus doctrinam, ut tibi conservetur amicitia opus unum indiscretum. Discernit enim matrimonium secundum Empedoclem id quod unum est et facit multa, sicut demonstravimus.

31. Ergo primam et maxime germanam Marcionis hæresin, ex bono et malo conflatam, Empedocleam esse nobis declaratum est. Quoniam autem hoc nostro ævo novi aliquid et mirabilius conatus est Marcionista quidam nomine Prepon Assyrius, qui ad Bardesianem Armenium scripto fecit verba de hæresi, ne hoc quidem silebo. Tertium professus principium 396 - 397 id quod justum est et in œdicio inter bonum et malum positum, ne sic quidem Prepon valuit Empedoclis doctrinas effugere. Mundum enim ait esse Empedocles eum, qui a discordia mala gubernetur, et alterum intelligibilem, qui ab amicitia, et esse hæc diversa principia duo boni et mali, mediam autem esse diversorum principiorum justam rationem, qua colligantur discreta a discordia et adjungantur per amicitiam uni. Hanc

Α τολος, οὗτε Μάρκος ὁ κολοβοδάκτυλος ἠνήγγειλαν [p. 252. 253.] (τούτων γὰρ οὐδὲν ἔν τῷ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίῳ γέγραπται), ἀλλὰ Ἐμπεδοκλῆς Μιῶνος Ἀκραγαντιῖνος, ὃν συλαγωγῶν μέχρι νῦν λανθάνειν ὑπελάμβανε τὴν διαταγὴν πάσης τῆς κατ' αὐτὸν αἰρέσεως ἀπὸ τῆς Σικελίας εἰς τοὺς εὐαγγελικούς λόγους μεταφέρων αὐταῖς λέξει. Φέρε γὰρ, ὡς Μαρκίων, καθάπερ τὴν ἀντιπαράθεσιν πεπονηκῆς ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ἀντιπαρῶθ' ἀγῶν σήμερον κατακολουθῶ τοῖς σοῖς, ὡς ὑπολαμβάνεις, δόγμασι. Δημιουργὸν φησὶ εἶναι τοῦ κόσμου πονηρὸν· εἶτα οὐκ ἐγκαλύπτῃ τοὺς Ἐμπεδοκλέους λόγους τὴν Ἐκκλησίαν κατηγῶν; Ἀγαθὸν φησὶ εἶναι Θεὸν καταλύοντα τὰ τοῦ | δημιουργοῦ ποιήματα· εἶτ' οὐ καταφανῶς τὴν Ἐμπεδοκλέους φιλίαν εὐαγγελίῳ τοῖς ἀκροαμένοις τὸν ἀγαθόν; Κωλύεις γαμεῖν, τεκνοῦν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ὧν ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετέληψιν τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκῶσι τὴν ἀλήθειαν· τοὺς Ἐμπεδοκλέους λανθάνεις διδάσκων καθαρμούς; Ἐπόμενος γὰρ ὡς ἀληθὺς κατὰ πάντα τοῦτ' ἐβρώματα παραιτῆσαι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς διδάσκει, ἵνα μὴ φάγωσι σῶμα τι λείψανον ψυχῆς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ κεκολασμένης· λύεις τοὺς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ συνηρμοσμένους γάμους τοῖς Ἐμπεδοκλέους ἀκολουθῶν δόγμασιν, ἵνα σοὶ φυλαγθῆ τὸ τῆς φιλίας ἔργον ἐν ἀδιαίρετον. Διαιρεῖ γὰρ ὁ γάμος κατὰ Ἐμπεδοκλέα τὸ ἐν καὶ ποιεῖ πολλά, καθὼς ἀπειδείσαμεν.

λα'. Ἡ μὲν οὖν πρώτη καὶ καθαριωτάτη Μαρκίωνος αἰρεσις, ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὴν σύστασιν ἔχουσα, Ἐμπεδοκλέους ἡμῖν εἶναι πεφανέρωται· ἐπεὶ δὲ ἔν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις νῦν καινότερόν τι ἐπεχείρησε Μαρκωνιστῆς τις Πρέπων Ἀσσύριος, πρὸς Βαρδησιάνην τὸν Ἀρμένιον ἐγγράφως ποιήσας λόγους περὶ τῆς αἰρέσεως, οὗδε τοῦτο σωπήσεται. Τρίτην φάσκων [p. 253. 254.] δίκαιον εἶναι ἀρχὴν καὶ μέσην ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τεταγμένην, οὐδ' οὕτως δὲ ὁ Πρέπων τὰς Ἐμπεδοκλέους διαφυγεῖν ἰσχυρὰ δόξας. Κόσμον γὰρ φησὶν εἶναι ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὸν ὑπὸ τοῦ νεῖκουσ διοικούμενον τοῦ πονηροῦ, καὶ ἔτερον νοητὸν τὸν ὑπὸ τῆς φιλίας, καὶ εἶναι ταύτας τὰς διαφερούσας ἀρχὰς δύο ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, μέσον δὲ εἶναι τῶν διαφόρων ἀρχῶν δίκαιον λόγον, καθ' ὃν συγκρίνεται τὰ δι-

VARIAE LECTIONES.

ἠ κολοβοδάκτυλος. Epitheton a viris doctis infeliciter attractatum vindicavit. J. S. W. in *The Journal of classical and sacred philology*. Cambridge. March 1855, p. 87, allatis his ex præfatione quæ dicitur Hieronymi ad Evangelium Marci in cod. Amiatino: *Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, ut sacerdotio reprobus haberetur, cet.* Eadem narratio legitur etiam in codice Arabico, quem Fleischerus descripsit in *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft.*, Leipzig 1854, vol. VIII, p. 586, quod testimonium H. Ewaldi debemus. Videtur autem Hippolytus hac appellatione ideo usus esse, ut simul alluderet ad mutilatum, quo Marcion uteretur, Evangelium, quod cum Lucæ esset, Hippolytus prave Marco ascribebat. Idem, cum Paulum Marcum consociet, Marcioneum Nervi Fœderis canonem complectitur universum. οὐδὲ C. ἠ κατὰ om. C. ἠ Μιῶνος. Rectius Μιῶτωνος. Cf. Sturzii Empedocli. p. 4. ἠ ἐγκαλύπτῃ. ἐγκαταλύπτῃ C. ἠ εἶτ' οὐ. εἶ τοῦ C, εἶτα M. ἠ εὐαγγελίῳ C. ἠ Cf. I Tim. iv, 3: Κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ (sic pr. C, ὧν corr. C) ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετέληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς καὶ ἐπεγνωκῶσιν τὴν ἀλήθειαν, κ. τ. λ. ἠ κεκολασμένης. καὶ κολασμένης C. ἠ Ἐπεὶ δὲ. Ἐπὶ δὲ C. ἠ καινότερόν C. ἠ Μαρκωνιστῆς τῆς Μαρκίων, νῆστῆς; τῆς C, M, qui pro Μαρκίων legimur esse censet Μαρκίωνος. ἠ Ἀσσύριος. Ἀσσύριος C. ἠ Πρῶτα littera nominis Βαρδ. exesa. M. ἠ ποιήσας. B. Scotus, ποιήσασθαι C, M. Latetne in θα waterus librorum, veluti θ? ἠ οὕτως. οὕτως C, M. ἠ δὲ. δὲ C. ἠ τὰς Ἐμπεδοκλέους. — δόξας. τῆς Ἐμπεδοκλέους — δόξας C, M.

πρημένα ὑπο τοῦ νεύου καὶ προσαρμόζεται κατὰ τὴν φιλίαν τῷ ἐνί. Τοῦτον δὲ αὐτὸν | τὸν δίκαιον λόγον τὸν τῆ φιλία συναγωνιζόμενον ²⁰ Μοῦσαν ὁ Ἐμπεδοκλῆς προσαγορεύων, καὶ αὐτὸς αὐτῷ ²¹ συναγωνίζεσθαι παρκαλεῖ, λέγων ὡδὲ πως·

²² *Eikérai φημερίων ἔρεκέρ τιος, ἄμβροτε Μοῦσα, Ἡμετέρας μελέτας διὰ φροντίδος ἐλθεῖν*

Εὐχομένω, νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια, Ἄμφι θεῶν μακαρίων ἄγαθὸν λόγον ἐμφαίνοντι.

Τούτοις ²³ κατακολουθῶν Μαρκίων τὴν ἴνεσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παντάπαι παρητήσατο, ἄστοπον εἶναι νομίζων ὑπὸ τὸ πλάσμα τοῦ θλευρίου τούτου ²⁴ νεύου γεγονέναι τὸν λόγον τὴν τῆ φιλία ²⁵ συναγωνιζόμενον ²⁶, τουτέστι τῷ ἀγαθῷ, ἀλλὰ χωρὶς γενέσεως ἔπει πεντακαιδεκάτῳ ²⁷ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου ²⁸ Καίσαρος κατεληλυθότα αὐτὸν ἄνωθεν, μέσον ὄντα κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, διδάσκειν ἐν ταῖς συναγωγαῖς. Εἰ γὰρ μέσος τις ²⁹ ἐστίν, ἀπήλλακται, φησί, πάσης τῆς τοῦ κακοῦ φύσεως· κακὸς δ' ἐστίν, ὡς λέγει ὁ δημιουργὸς καὶ τούτου τὰ ποιήματα. Διὰ τοῦτο ἀγέννητος ³⁰ κατήλθεν ὁ Ἰησοῦς, φησίν, ἵνα ἢ πάσης ἀπηλλαγμένος κακίας. Ἀπήλλακται δὲ, φησί, καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως, ἵνα ἢ μέσος τις ³¹, ὡς φησὶν ὁ Παῦλος, καὶ ὡς αὐτὸς δηλολογεῖ· *Τί με ἄγερε* [p. 254. 255.] *ἀγαθόν; Εἰς ἔστιν ἀγαθός.* Ταῦτα μὲν οὖν τὰ Μαρκίωني δόξαντα, δι' ὧν ἐπλάνησε πολλοὺς τοῖς Ἐμπεδοκλέους λόγοις χρησάμενος, καὶ τὴν ὑπ' ἐκείνου ἐφηρημένην φιλοσοφίαν ἰδίᾳ ³² δόξῃ μετὰ γὰρ αἵρεσιν ἄθεον συνστήσατο, ἣν ἱκανῶς ἠλέγχθαι ³³ ὑπ' ἡμῶν νομίζω μηθέν τε καταλειφθαι, ὧν κλειψιλογήσαντες παρ' Ἑλλήνων τοὺς Χριστοῦ μαθητὰς ἐπηρεάζουσιν, ὡς τούτων αὐτοῖς γενομένων διδασκάλους. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ τούτου ἱκανῶς ἡμῖν δοκεῖ ἐκτεθεῖσθαι, ἴδωμεν τί λέγει καὶ Καρποκράτης ³⁴.

A ipsam justam rationem, quæ auxiliatur amicitiae, Musam Empedocles appellans et ipse sibi auxilio advocat in hunc fere modum :

Si enim circa mortales res, immortalis Musa, Cordi tibi fuit meditationes in nostram mentem [venire :

Preecanti nunc rursus adesto, Calliopea, Circa deos beatos integram doctrinam aperienti.

Hæc secutus Marcion generationem Salvatoris nostri prorsus respuit, absolum esse arbitratus subfigmentum perniciosæ hujus discordiæ venisse rationem, quæ auxiliatur amicitiae, hoc est bono; sed seorsum a generatione anno decimo quinto imperii Tiberii Cæsaris delapsam cum superne, intermedium inter bonum et malum, docuisse in synagugis. Si enim medius quidam est, remotus est, inquit, ab omni natura mali; malus autem est, sicuti ait, demurgus hujusque opera. Propterea, inquit, non-generatus descendit Jesus, ut esset ab omni remotus malitia. Remotus autem est, inquit, etiam a boni natura, ut sit medius quidam, ut ait Paulus, et ut ipse constitetur: *Quid me dicitis bonum? unus est bonus.* Hæc quidem ~~398-399~~ sunt quæ Marcioni placuerunt, per quæ in errorem duxit multos usus Empedoclis decretis, et ab illo inventam philosophiam ad suam opinionem traducens impium hæresin constituit, quam nobis videmur satis coarguisse, nec quidquam relliqui fecisse eorum, quæ Græcis suffurati Christi discipulos diffamant, quasi horum ipsis exstiterint magistri. Sed quoniam hujus quoque doctrinam satis videmur nobis exposuisse, videamus quid et Carpocrates dicat.

VARIE LECTIONES.

²⁰ συναγωνιζόμενον C. ²¹ αὐτῷ C. ²² Hos versus, quos ex Hippolyte demum cognovimus, Schneidewinius ita redintegravit l. l. p. 167 :

Ei γὰρ ἐφημερίων ἔρεκέρ τί σοι, ἄμβροτε Μοῦσα, Ἡμετέρας ἐμελεν μελέτας διὰ φροντίδος ἐλθεῖν, Εὐχομένῳ νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια, Ἄμφι θεῶν μακάρων καθαρὸν λόγον ἐμφαίνοντι.

Ab his Steinius, cui sunt versus 358—361, ita discessit, ut versu ultimo ἐμφαίνοντι servaret; Bergkiius tamen l. l. p. 26, negans posse ista ferri, quantum certo restitui locum nou posse confessus, hæc exco-gitavit

Ei γὰρ ἐφημερίων ἔρεκέρ τιος, ἄμβροτε Μοῦσα. Ἡμετέρας μελέτας ἀδιτής (s. καθαρῆς) διὰ φροντίδος ἐλθεῖν (Εὐμετέως . . . τὸ πάρος ποτ' ἔδωκας) Εὐχομένῳ νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια, Ἄμφι θεῶν μακάρων ἀγαθὸν λόγον ἐμφαίνοντι.

²³ εἰ γὰρ ἐφημερίων ἐμελεν, sc. σοι conj. M. ²⁴ μακάρων M. ²⁵ Recensius hæc verba Bunsenius in *Analecti. Anic-Nicaen.* Vol. I, 99. ²⁶ τούτου, τὸ τοῦ C. ²⁷ Cf. cum his initium Evangelii Marcionitici. ²⁸ συναγωνιζόμενον C. ²⁹ ἔπει πεντακαιδεκάτῳ. ἔτη πάντε καὶ δεκάτῳ C. ³⁰ Τιβερίου, τηβερίου C. ³¹ μέσος τις. μεσότης C. M. μεσότης Bunsenius coll. Galat. iii, 19. ³² ἀγέννητος C. M. ³³ ἢ μέσος τις. ἢ μεσότης C, ἢ μεσότης M, ἢ μεσότης Roepertus et Bunsenius. ³⁴ Cf. Luc. xviii, 19; Marc. x, 18 : *Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδαὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός.* Matth. xix, 17 : *Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; Εἰς ἐστίν ὁ ἀγαθός.* Cf. Angerum in *Synopsis Ev. Matthæi, Marci, Lucæ, Lipsiæ*, 1852. ³⁵ εἰς. αἰ C. ³⁶ ἠλέγχθαι ἠλέγχεν C. ³⁷ καὶ Καρποκράτης. Καρποκράτης C, M.

32. Carpocrates mundum et quæ sunt in eo ab angelis multo inferioribus non-generato Patre fabricatum esse dicit, Jesum autem ex Josepho genitum esse, et consimilis cum esset hominibus, justiorem reliquis exstitisse, animam autem ejus, firma et pura cum nata fuerit, re-ordatam esse ea, quæ viderit in circumlacione cum non-generato Deo, proptereaque ab illo ipsi demissam esse potestatem, ut per eum mundi fabros illos effugere valeret: quam et per omnia transgressam in omnibusque **400 401** liberatam rursus ascendisse ad enni, pariterque eam animam, quæ paria ipsi amplecteretur. Jesu autem animam dicunt ex lege exercitatum in Judaicis institutis despexisse illa, et propter hoc potestates accepisse, per quas destruxerit passiones, quæ ad puniendos homines comparatæ sint. Eam igitur animam, quæ similiter atque Christi anima possit despiciere mundifabros archontes, similiter accipere potestatem ad efficienda similia. Quare etiam eo superbix devenerunt, ut alios pares ipsi esse Jesu dicant, alios autem vel etiam ab aliqua parte potentiores quosdam, qui etiam præstantiores sint illius discipulis, veluti Petro et Paulo et reliquis apo-

λβζ. ἡ Καρποκράτης τὸν μὲν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ὑπὸ ἀγγέλων πολὺ ὑποθεθηκότων τοῦ ἀγενήτου Πατρὸς γεγενῆσθαι λέγει, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐξ Ἰωσήφ γεγενῆσθαι¹⁰, καὶ ὅμοιον τοῖς ἀνθρώποις γεγονότα δικαιότερον τῶν λοιπῶν γενέσθαι, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ εὐτονον καὶ καθαρὰν γενομένην διαμνημονεύσαι τὰ ὁρατὰ μὲν αὐτῇ ἐν τῇ μετὰ τοῦ ἀγενήτου Θεοῦ περιφορᾷ, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὲρ ἐκείνου αὐτῇ¹¹ καταπεμπθῆναι δύναμιν, ὅπως τοὺς κοσμοποιοὺς ἐκφυγεῖν δι' αὐτῆς δυναθῇ· ἦν καὶ διὰ πάντων [π. 255.] χωρήσασαν ἐν πᾶσι τε ἐλευθερωθεῖσαν ἀνεληλυθέναι¹² πρὸς αὐτὸν, [καὶ ὁμοίως τὴν] τὰ ὅμοια αὐτῇ¹³ ἀσπασζομένην. Τὴν δὲ τοῦ Ἰησοῦ λέγουσι ψυχὴν ἐννόμως ἡσυχασμένην ἐν Ἰουδαίκοις ἔθεσι καταφρονῆσαι αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις εἰληφέναι¹⁴. B δι' ὧν καθήργησε τὰ ἐπι κολάσει¹⁵ πάθη προσόντα τοῖς ἀνθρώποις. Τὴν οὖν ὁμοίως ἐκείνη τῇ τοῦ Χριστοῦ ψυχῇ δυναμένην καταφρονῆσαι τῶν κοσμοποιοῦν ἀρχόντων ὁμοίως λαμβάνειν δύναμιν πρὸς τὸ πρᾶξαι τὰ ὅμοια. Διὸ καὶ εἰς τοῦτο τὸ τυφρὸς κατεληλυθασιν, ὥστε τοὺς¹⁶ μὲν ὀνόματι¹⁷ αὐτῷ εἶναι λέγουσι τῷ Ἰησοῦ, τοὺς δὲ καὶ ἐτι κατὰ τι¹⁸ δυνατωτέρους τινὰς, ὄντας δὲ¹⁹ καὶ διαφορωτέρους τῶν ἐκείνου μαθητῶν, οἷον Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τῶν λοιπῶν

Iren., C. hæres. 1, 25, 1. Carpocrates autem et qui ab eo mundum quidem et ea quæ in eo sunt ab angelis multo inferioribus ingenito Patre factum esse dicunt. Jesum autem e Josepho natum, et cum similibus reliquis hominibus fuerit, distasse a reliquis secundum id, quod anima ejus, firma et munda cum esset, commemorata fuerit, quæ visa essent sibi in ea circumlacione, quæ fuisset ingenito Deo, et propter hoc ab eo missam esse ei virtutem, ut mundi fabricatores effugere posset, et per omnes transgressa et in omnibus liberata ascenderet ad enni, et eas, quæ similiter ei amplecterentur, similiter. Jesu autem dicunt animam in Judæorum consuetudine nutritam contempsisse eos et propter hoc virtutes accepisse, per quas evacuavit quæ fuerunt in pænis passiones, quæ inerant hominibus.

τῆς, φησὶν, εἰς τὴν αὐτοῦ ψυχὴν δυνάμεις, ὅπως τὰ ὁραθέντα αὐτῇ ἀναμνημονεύσασα καὶ ἐνδυναμωθεῖσα φύγη τοὺς κοσμοποιοὺς ἀγγέλους ἐν τῷ διὰ πάντων χωρῆσαι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων καὶ πράξεων τῶν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γινομένων καὶ ἐν παραδύσει ἀτόπων ἔργων καὶ ἀθεμιτων, καὶ ὅπως διὰ πᾶσων τῶν πράξεων ἐλευθερωθεῖσα ἢ αὐτῇ ψυχῇ, φησὶ, τοῦ Ἰησοῦ ἀνέλθαι πρὸς τὸν αὐτὸν Πατέρα τὸν ἀγνωστον, τὸν δυνάμεις αὐτῇ ἀποστελεῖν ἀνωθεν, ἵνα πᾶσων τῶν πράξεων χωρήσασα καὶ ἐλευθερωθεῖσα διέλθοι πρὸς αὐτὸν ἄνω. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμοίας αὐτῇ ψυχᾷ, τὰ ἴσα αὐτῇ ἀσπασζομένης, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐλευθερωθεῖσας ἄνω πτῆναι πρὸς τὸν ἀγνωστον Πατέρα ἐν τῷ τὰς πάσας πράξεις παραξάσας ὁμοίως τῶν πάντων ἀπαλλαγείσας λοιπὸν ἐλευθερωθῆναι.

2. Eam igitur, quæ similiter atque illa Jesu anima potest contemnere mundi fabricatores archontas, similiter accipere virtutes ad operandum similia. Quapropter et ad tantum elationis proveci sunt, ut quidam quidem similes sese dicant Jesu, quidam autem adhuc et secundum aliquid illo fortiores, qui sunt distantes amplius quam illius discipuli, ut puta quam Petrus et Paulus et reliqui apostoli, hos autem, ἐὰν λάθῃ δυνάμεις, καὶ τὰ ὅμοια πράξῃ καθάπερ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς προείπον. Ὅθεν εἰς τυφρὸν οὗτοι ἐληλακότες μέγαν οἱ ὑπὸ τοῦ ἀπαταῶνος τούτου ἀπειθηθέντες ἑαυτοὺς προκριτέους ἡγούονται καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ· ἀλλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν οὐκ Ἰησοῦ φησὶν, ἀλλὰ Πέτρου, καὶ Ἀνδρέου, καὶ Παύλου, καὶ τῶν

Eriphan. hæres. 27, 2. Οὗτος δὲ πάλιν ἄνω μὲν ἄρχην λέγει καὶ Πατέρα τῶν ὅλων καὶ ἀγνωστον καὶ ἀκατανόμαστον, ἴσα τοῖς ἄλλοις εἰσαγεῖν βουλόμενος. Τὸν δὲ κόσμον καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ ἀγγέλων γεγενῆσθαι, τὸν πολὺτι ὑπὸ τοῦ Πατρὸς τοῦ ἀγνωστοῦ ὑποθεθηκότων· τούτους γὰρ λέγει ἀποστάντας ἀπὸ τῆς ἄνω δυνάμεως οὕτως τὸν κόσμον πεποικῆναι. Ἰησοῦν δὲ τὸν Κύριον ἡμῶν ἀπὸ Ἰωσήφ λέγει γεγενῆσθαι, καθάπερ καὶ πάντες ἀνθρώποι ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐγεννήθησαν, εἶναι δὲ αὐτὸν ὅμοιον τοῖς πᾶσι. βίω δὲ διεννοχῆσαι σωφροσύνην τε καὶ ἀρετὴν καὶ βίω δικαιοσύνης. Ἐπειδὴ δὲ, φησὶν, εὐτονον ἔσχε ψυχὴν παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· καὶ ἐμνημόνευσε τὰ ὁραθέντα ὑπὲρ αὐτῆς ἄνω, ὅτε ἦν ἐν τῇ περιφορᾷ τοῦ ἀγνωστοῦ Πατρὸς, ἀπεστάλθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πα-

β'. Τὴν δὲ ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τοῖς τῶν Ἰουδαίων ἔθεσιν ἀνατραφεῖσαν καταφρονῆσαι αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις εἰληφέναι, δι' ὧν τὰ ἐπι κολάσει πάθη προσόντα τοῖς ἀνθρώποις δυναθῆι; πρᾶξαι ὑπερβῆναι τοὺς κοσμοποιοὺς ἴσχυεν. Οὐ μόνον δὲ αὐτὴν τὴν ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ τοῦτο δεδυνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναμένην διὰ τῶν πράξεων χωρήσασαν ὑπερβῆναι τοὺς κοσμοποιοὺς αὐτοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς προείπον. Ὅθεν εἰς τυφρὸν οὗτοι ἐληλακότες μέγαν οἱ ὑπὸ τοῦ ἀπαταῶνος τούτου ἀπειθηθέντες ἑαυτοὺς προκριτέους ἡγούονται καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ· ἀλλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν οὐκ Ἰησοῦ φησὶν, ἀλλὰ Πέτρου, καὶ Ἀνδρέου, καὶ Παύλου, καὶ τῶν

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ Quæ sequuntur Hippolytus ex Irenæo hausit, cujus ipsa verba cum deperdita sint, et veterem Irenæi versionem et quæ Latinis Irenæi verbis Græca apud Eriphanium fere respondent, textui significativus. Cf. etiam cum his Theodoret. *Hær. fab.* 1, 5. ¹¹ γεγενῆσθαι C, M. ¹² αὐτῇ, αὐτῷ M, qui in C ultimam litteram exesam testatur. ¹³ ἐλευθερωθεῖσαν ἀνεληλυθέναι. ἐλευθερωθεῖσαν ἐληλυθέναι C, M. ¹⁴ καὶ ὁμοίως τὴν τὰ ὅμοια αὐτῇ. τὰ ὅμοια αὐτῆς C, M. ¹⁵ εἰληφέναι ἐπιτετελεῖναι C, M. ¹⁶ κολάσει. κολάσει C, M. ¹⁷ τοὺς. αὐτοὺς C, M. ¹⁸ ὁμοίως. ὁμοίως C. ¹⁹ καὶ ἐτι: κατὰ τι. καὶ ἐτι C, M. ²⁰ δυνατωτέρους τινὰς, ὄντας δὲ. δυνατωτέρους, τινὰς; δὲ C, M.

ἀποστόλων, τούτους δὲ κατὰ μηδὲν ἄπολείπεσθαι A stolis, hos autem a nulla parte inferiores esse Jesu. [p. 255. 256.] τοῦ Ἰησοῦ. Τὰς δὲ ψυχὰς αὐτῶν ἐκ τῆς ὑπερκειμένης ἐξουσίας παρούσας, καὶ διὰ τοῦτο ὠσχύτως καταφρονούσας ἢ τῶν κοσμοποιῶν ἢ, | τῆς αὐτῆς ἡξιώσθαι δυνάμει· καὶ αὐτὴς εἰς τὸ αὐτὸ χωρῆσαι· εἰ δὲ τις ἐκείνου πλεον καταφρονήσειεν τῶν ἐνταῦθα, δύνασθαι διαφορώτερον αὐτοῦ ὑπάρχειν. Τέχνας οὖν μαγικάς ἐξεργάζονται ἢ καὶ ἐπαιδᾶς, φιλτρα τε καὶ χαριτήσια ἢ, παρέδρους τε καὶ δνειροπόμους καὶ τὰ λοιπὰ κακουργήματα, φάσκοντες ἐξουσίαν ἔχειν πρὸς τὸ κυριεύειν ἤδη τῶν ἀρχόντων καὶ ποιητῶν τοῦδε τοῦ κόσμου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ποιημάτων ἀπάντων· οἵτινες καὶ αὐτοὶ εἰς διαβολὴν τοῦ θεοῦ τῆς ἐκκλησίας ὀνόματος πρὸς τὰ ἔθνη ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ προεβλήθησαν, ἵνα κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον τρόπον τὰ ἐκείνων ἀκούοντες ἄνθρωποι, B καὶ δοκοῦντες ἡμᾶς πάντας τοιοῦτους ὑπάρχειν ἀποστρέψωσι τὰς ἀκοὰς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ τῆς ἀληθείας κηρύγματος, ἢ καὶ ἢ βλέποντες τὰ ἐκείνων ἀπαντας ἢ ἡμᾶς βλασφημῶσιν ἢ. Εἰς τοσοῦτον ἢ δὲ μετ-ευνωματοῦσθαι φάσκουσι τὰς ψυχὰς, ὅσον ἢ πάντα τὰ ἁμαρτήματα πληρώσωσιν· ὅταν δὲ μηδὲν λείπῃ, τότε ἐλευθερωθεῖσαν ἢ ἀπαλλαγῆναι πρὸς ἐκείνον τὴν ὑπεράνω τῶν κοσμοποιῶν ἀγγέλων θεόν, καὶ οὕτως σωθῆσθαι πάσας τὰς ψυχὰς. Τινὲς ἢ δὲ φάσασαι ἐν μιᾷ παρουσίᾳ ἀναμιγῆναι ἢ πάσαις [p. 256. 257.] ἁμαρτίαις οὐκέτι μετευνωματοῦνται, ἀλλὰ πάντα ὁμοῦ ἀποδοῦσαι τὰ ὀφλήματα ἐλευθερωθήσονται τοῦ μηκέτι γενέσθαι ἐν σώματι. Τούτων τινὲς καὶ καυτηριάζουσι τοὺς ἰδίους μαθητὰς ἐν τοῖς ὀπίσω μέρεσι τοῦ λοβοῦ τοῦ δεξιοῦ ὠτός. Καὶ εἰκόνας δὲ κατασκευάζουσι τοῦ Χριστοῦ λέγοντες ὑπὸ C Πιλάτου τῷ καιρῷ ἐκείνῳ γενέσθαι.

λοιπῶν ἀποστόλων αὐτοὺς ὑπερφρεστέρους εἶναι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς γνώσεως καὶ τὸ περισσότερο τῆς διαπράξεως διαφόρων διεξόδων· ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν φάσκουσι μηδὲν διενηνοχῆναι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αἱ γὰρ ψυχαὶ ἐκ τῆς αὐτῆς περιφορᾶς εἰσι καὶ ὁμοίως κατὰ τὴν τοῦ Ἰησοῦ πάντων καταφρόνησιν ποιησάμεναι. Καὶ αἱ πάσαι φασί, ψυχαὶ τῆς αὐτῆς δυνάμει· ἡξιώθησαν, ἢς καὶ τοῦ Ἰησοῦ ἡξιώσθαι· διὸ καὶ ταύτας φασὶ χωρεῖν διὰ πάσης πράξεως, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἡ τοῦ Ἰησοῦ δι-εληλυθεν. Εἰ δὲ καὶ τις πάλιν δυνηθείη ὑπὲρ τὸν Ἰησοῦν καταφρονῆσαι, διαφορώτερος ἔσται αὐτοῦ.

3. Artes enim magicas operantur et ipsi et incantationes, philtro quoque et charitesia et paredros et outropompos et reliquas malignationes, dicentes se potestatem habere ad dominandum jam principibus et fabricatoribus hujus mundi; non solum autem, sed et his omnibus, quæ in eo sunt facta. Qui et ipsi ad detractionem divini Ecclesiæ nominis, quemadmodum et gentes a Satana præmissi sunt, uti secundum alium et alium modum quæ sunt illorum audientes homines, et putantes omnes nos tales esse, avertant aures suas a præconio veritatis, aut et videntes, quæ sunt illorum, omnes nos blasphemant in nullo eis communicantes cet.

4. Et id quod ait: Non eries inde, quoadusque novissimum quadrantem reddas, interpretantur, quasi non exeat quis a potestate angelorum eorum qui mundum fabricaverunt; sic (al. sed sit) transcorporatum semper, quoadusque in omni omnino operatione, quæ in mundo, est fiat, et cum nihil defuerit ei, tum liberatam ejus animam elevari (al. eliberari) ad illum deum, qui est supra angelos mundi fabricatores. Sic quoque salvari et omnes animas, sive ipsæ præoccupantes in uno adventu in omnibus misceantur operationibus, sive de corpore in corpus transmigrantes, vel immixtæ in unaquaque specie vitæ adimplentes et reddentes debita liberari, uti jam non faciant (al. fiant) in corpore.

VARIÆ LECTIONES.

ἢ μηδὲν. μηδένα C, M. ἢ καταφρονούσας. καταφρονεῖν C, M. ἢ κοσμοποιῶν. κοσμοποιῶν διὰ C, κοσμοποιῶν διὰ τὸ M. ἢ ἐξεργάζονται. ἐξεργαζόμενον C, ἐξεργαζόμενοι M. ἢ χαριτήσια C. ἢ καὶ om. C, M. ἢ ἀπαντας Sauppis, ἀπαντα C, M. ἢ βλασφημῶσιν C. ἢ Irenæi versionem veterem textui supposuimus. Cf. cum his etiam Eriphanium. ἢ ὅσον. ἔως ἂν susp. Sauppis. ἢ ἐλευθερωθεῖσας susp. M. ἢ Τινὲς. Εἰ τινὲς C, M. ἢ ἀναμιγῆναι. ἀναμίγξαν Bunsenius in Hippolytus and his age. London 1854, p. 372.

Animas autem 402-403 eorum ex superjacente potestate ortas, et ideo æque despicientes mundi fabros, dignas habitas esse eadem potestate et rursus in idem transire. Si quis autem magis quam ille despiceret res terrenas, posse cum præstantiore evadere quam illum. Artes igitur magicas usurpant et incantationes philtroque et charitesia pare-drosque et somniorum auctores reliquaque malelicia, profiteutes sese potestatem habere, qua jam superiores evadant dominantibus et conditoribus hujus mundi, imo vero vel operibus in eo universis: cum quidem et ipsi ad diffamationem divini Ecclesiæ nominis coram gentibus a Satana pro-geniti sint, ut homines in hunc atque illum modum præcepta illorum audientes, rati que nos omnes tales esse, avertant aures suas a præconio veritatis, vel etiam intuentes quæ sunt illorum omnibus nobis maledicant. In tantum autem aiunt migrare in corpora animas, donec omnia peccata impleant; ubi autem nihil reliqui sit, tunc liberatam (sc. animam) abscedere ad illum, qui mundi fabricis angelis superior sedeat, Deum, 404-405 et in hunc modum omnes salvatum iri animas. Quædam autem, prævertentes in una presentia repleti omnibus peccatis, non jam transcorporantur, sed omnia simul reddentes debita liberabuntur, ut jam non in corpora transeant. Illorum quidam etiam inurunt discipulos suos in posteriore parte dextræ auriculæ. Et imagines etiam consiciunt Christi, dicentes a C Pilato illo tempore factas esse.

33. Cerinthus autem quidam, ipse Ægyptiorum A disciplina exultans, dicebat non a primo Deo factum esse mundum, sed a virtute quadam, quæ separata sit ab ea potestate, quæ sit super omnia, ignoretque Deum, qui sit super omnia. Jesum autem statuit non ex Virgine natum esse, natum autem esse eum ex Josepho et Maria filium consimiliter reliquis hominibus omnibus, justioremqve exstitisse et sapientiore. Et post baptismum devenisse in eum ab ea principalitate, quæ est super omnia, Christum in figura columbæ, et tum nuntiavisse incognitum patrem et virtutes perfecisse, sub finem autem avolasse Christum a Jesu, Jesumque passum esse et resurrexisse, Christum autem a patiendo liberum permansisse, cum esset spiritualis.

406-407 34. Ebionæi autem consentiunt quidem B mundum ab eo, qui revera Deus est, factum esse, quæ autem ad Christum pertinent, consimiliter Cerintho et Carpocrati fabulantur. Moribus Judaicis utuntur, secundum legem dicitantes sese justificari, et Jesum dicentes justificatum esse, cum observaverit legem; quapropter et Christum (unctum) Dei vocatum esse eum et Jesum, cum nemo ex reliquis observaverit legem; etenim si quis alius fecisset, quæ in lege præscripta sunt, ille evasisset Christus. Posse autem et semetipsos, similiter cum fecerint, christos evadere; etenim et ipsum hominem æque atque omnes esse dicunt.

35. Theodotus autem quidam natione Byzantius C introduxit hæresin novam, docens ea, quæ sunt de origine universi, congrua ex parte doctrinæ veræ Ecclesiæ, cum a Deo omnia profecta esse consentit, Christum autem, e Gnosticorum et Cerinthi Ebionisque schola avellens, ait tali quodam modo apparuisse: et Jesum quidem esse hominem ex Virgine natum secundum voluntatem Patris, cum vixisset autem eodem quo universi homines modo et cum piissimus fuisset, postea in baptismo ad Jordanem cepisse

6. Alii vero ex ipsis signant cauteriantes suos discipulos in posterioribus partibus exstantiæ dextræ auris.... Gnosticos se autem vocant, et imagines quasdam quidem depictas, quasdam autem et de reliqua materia fabricatas habent, dicentes formam Christi factam a Pilato illo in tempore, quo fuit Jesus cum hominibus.

Iren., *C. hæres.* 1, 26, 1. Et Cerinthus autem quidam in Asia non a primo deo factum esse mundum docuit, sed a virtute quadam valde separata et distante ab ea principalitate, quæ est super universa, et ignorante eum, qui est super omnia deum. Jesum autem subjecit non ex Virgine natum (impossibile enim hoc ei visum est), fuisse autem eum Joseph et Mariæ filium, similiter ut reliqui omnes homines, ei plus potuisse justitia et prudentia et sapientia ab hominibus. Et post baptismum descendisse in eum ab ea principalitate, quæ est super omnia, Christum figura columbæ, et hunc annuntiasse incognitum Patrem et virtutes perfecisse, in fine autem revolasse iterum Christum de Jesu, et Jesum passum esse et resurrexisse, Christum autem impassibilem perseverasse existentem spiritualem.

2. Qui autem dicuntur Ebionæi, consentiunt quidem mundum a Deo factum, ea autem, quæ sunt erga Dominum, non similiter (*i. consimiliter*) ut Cerinthus et Carpocrates opinantur. cct.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ Hæc quoque Hippolytus et Irenæo transtulit, cujus veterem versionem exscripsimus. Cf. etiam Theodoret., *Hær. fab.* 11, 3, et infra l. x, c. 21, p. 327, sq. ed. Ox. ¹¹ αὐτός. καὶ αὐτός M et Bunsenius l. 1. p. 373. ¹² θεοῦ. om. C, M. ¹³ υἱόν. ὄϊον C, M. ¹⁴ ἐκ. τὸν C, M, τὸν ἐκ R. Scotius. ¹⁵ ἄγνωστον. γνωστὸν C, M. ¹⁶ ἀποπτῆναι. ἀποπτῆσαι C, M. ¹⁷ Ἰησοῦ Χριστοῦ C, M. ¹⁸ πνευματικόν. πατρικόν C, M. ¹⁹ Cf. Irenæum, cujus veterem versionem textui supposuimus. ²⁰ μὲν om. C, M. ²¹ δικαιοῦσθε C. ²² δὲ δικαιοῦσθε C. ²³ Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ ὀνομάσθαι Ἰησοῦν Bunsenius. ²⁴ τὸν ἑτέρων. τῶν C, αὐτῶν M, τῶν ἄλλων R. Scotius, τῶν πρὸ αὐτῶν Bunsenius. ²⁵ ὧν. ἦν C, M. ²⁶ εἰσῆγαγεν. εἰσῆγαγε ὁ susp. M. ²⁷ καινήν. κενήν C. ²⁸ καὶ τὸν. τὸν susp. Sauppius.

τοῦ βαπτίσματος ἐπὶ τῷ Ἐρδάνῃ καχωρηκέναι τὸν Ἀ
Χριστὸν ἀνωθεν κατεληλυθότα ἐν εἰδῆ περιστερᾶς,
ἴδεν οὐ πρότερον τὰς δυνάμεις ἐν αὐτῷ ἐνηργηκέναι,
ἢ ὅτε ἡ κατελθὼν ἀνεδείχθη ἐν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, ὃ
εἶναι τὸν Χριστὸν προσαγορεύει. Θεὸν δὲ οὐδέποτε
τοῦτον γεγονέναι οὕτως ἡ θέλουσιν ἐπὶ τῇ καθόδῳ
τοῦ Πνεύματος, ἕτεροι δὲ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνά-
στασιν.

λς'. Διαφόρων δὲ γενομένων ἐν αὐτοῖς ζητήσεων
ἐπιειρήσῃ ἡ τις καὶ αὐτὸς Θεόδοτος καλούμενος,
τραπέζιτης τὴν τέχνην, λέγειν δυνάμιν τινα τὸν
Μελχισεδὲκ εἶναι μεγίστην, καὶ τοῦτον εἶναι μείζονα
τοῦ Χριστοῦ, οὐ κατ' εἰκόνα φάσκουσι ἡ τὸν Χρι-
στὸν τυγχάνειν, καὶ αὐτοὶ ὅμοιος τοῖς προσηρημέ-
νοις Θεοδοτιανοῖς [p. 258. 259.] ἀνθρώπων εἶναι
λέγουσι τὸν Ἰησοῦν, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν λόγον τὸν
Χριστὸν εἰς αὐτὸν κατεληλυθέναι.

Γνωστικῶν δὲ διάφοροι γνώμαι ἡ, ὧν οὐκ ἄξιον
καταριθμεῖν τὰς φυλάρους δόξας ἐκρίναμεν, οὐσας
πολλὰς ἀλόγους ἡ τε καὶ βλασφημίας γεμούσας, ὧν
πάνυ σεμνότεροι ἡ περὶ ἡ τὸ θεῖον οἱ φιλοσοφῆσαντες
ἀφ' ἡ Ἐλλήνων ἠλέγχθησαν ἡ. Πολλῆς δὲ ἡ αὐτοῖς ἡ
συστάσεως κακῶν αἰτίως γεγένηται Νικόλαος, εἰς
τῶν ἐπὶ τὰ εἰς διακονίαν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καταστα-
θεῖς, ὃς ἀποστάς τῆς κατ' εὐθείαν διδασκαλίας ἐδί-
δασκεν ἀδιαφορίαν βίου τε καὶ βρώσεως ἡ, οὐ τοὺς
μαθητὰς ἐνουβρίζοντας τὸ ἡ ἅγιον Πνεῦμα διὰ τῆς
ἀποκαλύψεως Ἰωάννης ἡ ἠλεγγε πορνεύοντας καὶ
εἰδωλόβυτα ἐσθίωντας.

λς'. Κέρδων δὲ ἡ τις καὶ αὐτὸς ἀφορμὰς ὁμοίως
παρὰ τούτων λαθῶν καὶ Σίμωνος, λέγει τὸν ὑπὸ
Μωσέως καὶ προφητῶν Θεὸν κεκηρυγμένον μὴ εἶναι
Πατέρα Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτον μὲν γὰρ ἐγνώσθη,
τὸν δὲ τοῦ Χριστοῦ πατέρα εἶναι ἄγνωστον, καὶ τὸν
μὲν εἶναι δίκαιον, τὸν δὲ ἀγαθόν. Τούτου ἡ δὲ τὸ

Euseb. H. E. iv, 11. Ἐν γὰρ μὴν τῷ πρώτῳ αὐθις
περὶ τοῦ Κέρδωνος ταῦτα διεξέειπε (sc. ὁ Εἰρηναῖος).
Κέρδων δὲ τις ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Σίμωνα τὰς ἀφορ-
μὰς λαθῶν, καὶ ἐπιδημήσας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ Ἰγί-
νου, ἕνατον κληρὸν τῆς ἐπισκοπικῆς διαδοχῆς ἀπὸ
τῶν ἀποστόλων ἔχοντας, ἐδίδασκε τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου
καὶ προφητῶν κεκηρυγμένον Θεὸν μὴ εἶναι Πατέρα
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸν μὲν γὰρ γνω-
ρίζεσθαι, τὸν δὲ ἄγνωστα εἶναι, καὶ τὸν μὲν δίκαιον,
τὸν δὲ ἀγαθὸν ὑπάρχειν. Διαδεξάμενος δὲ αὐτὸν
Μαρκίων ὁ Ποντικὸς ἠύξησε τὸ διδασκαλεῖον ἀπ-
ηρηθριασμένως βλασφημῶν.

Marcionem ὁ Ποντικὸς ἠύξησε τὸ διδασκαλεῖον ἀπ-
ηρηθριασμένως βλασφημῶν.

Marcionem ὁ Ποντικὸς ἠύξησε τὸ διδασκαλεῖον ἀπ-
ηρηθριασμένως βλασφημῶν.

Marcionem ὁ Ποντικὸς ἠύξησε τὸ διδασκαλεῖον ἀπ-
ηρηθριασμένως βλασφημῶν.

Christum superno delapsum in specie columbæ,
quapropter non prius potestates in eo viguisse, quam
postquam is, qui delapsus erat, emicuerit in illo
Spiritus, quem esse Christum appellat. Deum autem
nunquam hunc factum esse volunt per descensum
Spiritus; alii autem (sc. volunt Deum factum esse)
post resurrectionem a mortuis.

36. Cum autem diversæ inter illos ortæ essent
quæstiones, aggressus est quidam, et ipse nomine
Theodotus, nummulariam professus, dicere potesta-
tem quamdam Melchisedec esse maximam, et hunc
esse majorem Christo, cujus imaginem aiunt Christum
referre, et ipsi consimiliter quos supra 408-409
diximus Theodotianis hominem aiunt esse Jesum,
et secundum eandem rationem Christum in eum
descendisse.

Gnosticorum autem diversæ sunt sententiæ, quo-
rum indignas arbitrati sumus quas referremus sen-
tentias, quippe quæ multæ sint et male sanæ
plenæque blasphemix, quibus admodum graviores
circa numen divinum qui a Græcis philosophaban-
tur convicti sunt. Multifariæ autem caerivæ malorum
auctor illis exstitit Nicolaus, unus ex septem illis
ab apostolis ad diaconiam institutis, qui spreta quæ
ex recto erat disciplina docebat indifferentiam vitæ
et cibi, cujus discipulos illudentes sancto Spiritui
per Apocalypsin Joannes coarguit scortantes et ido-
lolytis vescentes.

37. Cerdon autem quidam, et ipse simili modo
ab his profectus et Simone, ait eum, qui a Mose et
prophetis prædicetur Deum, non esse Patrem Jesu
Christi. Illum enim cognosci, Christi autem patrem
incognitum esse, et illum esse justum, hunc autem
bonum. Hujus autem doctrinam corroborat Marcion,

Iren. C. hæres., i, 27, 1. Et Cerdon autem qui-
dam ab iis, qui sunt erga Simonem occasionem ac-
cipiens, cum venisset Romam sub Ilygino, qui octa-
vum locum episcopatus per successionem ab apostolis
habuit, docuit eum, qui a lege et prophetis annun-
tius sit deus, non esse patrem Domini nostri
Christi Jesu. Hunc enim cognosci, illum autem
ignorari et alterum quidem justum, alterum autem
bonum esse.

2. Succedens autem ei Marcion Ponticus ad-
ampliavit doctrinam, impudorata blasphemias eum,
qui a lege et prophetis annuntius est deus, malo-
rum factorem et bellorum concupiscentem et inconstantem quoque sententia et contrarium sibi ipsum
dicens.

VARIE LECTIONES.

ἡ ὅτε. ἡ ὥστε C. ἡ οὗτοι. αὐτὸν C. ἡ πεχειρήσε C. ἡ φάσκουσι omittendum putat Sauppins.
ἡ γνώμαι. εἰς γνώμαι susp. M. ἡ πολλὰς ἀλόγους. πολλῆς ἀλογίας Roepers. ἡ σεμνότερον C.
ἡ περὶ. πρὸς con]. Bunsenius (Hippolytus and his age 1, 377. ἡ ἀφ' ἐξ? Sauppins. ἡ ἠλέγχθησαν
Roepers, ἠλέχθησαν C, M. ἡ Cf. cum his Iren. C. hæres. i, 26, 3: Nicolaitæ autem magistrum
quidem habent Nicolaum, unum ex vii, qui primi ad diaconium ab apostolis ordinati sunt: qui
indiscrete vivunt. Plenissime autem per Joannis Apocalypsin manifestantur qui sint, nullam diffe-
rentiam esse docentes in machando et idololhyton edere. Quapropter dixit et de iis sermo: Sed hoc
habet, quod odisti opera Nicolaitarum, quæ et ego odi. (Apoc. ii, 6.) ἡ Πολλῆς δὲ αὐτοῖς. Πολλῆς δὲ αὐτῶν
C, M, Πολλοὶ δ' αὐτῶν Bunsenius l. i. p. 578, qui p. 377 idem quod nos conjecerat. ἡ βρώσεως. γνώσεως
C, M. Sicut nos etiam Bunsenius conjecit, l. i. p. 578. ἡ ἐνουβρίζον τὸ C. ἡ Ἰωάννου C. ἡ Cf. cum his
Iren. c. hæres. i, 27, 1, cujus Græca, ex Eusebio sumpta veteremque versionem textui supposuimus, et Theo-
doret. Hæc. fabul. i, 24.

qui et contrapositiones conabatur et quæcumque **410-411** placebant contra fabricatorem universi diffinabat. Consimiliter autem etiam Lucianus, hujus discipulus.

58. Appelles autem ab his ortus ait in hunc modum esse Deum quemdam bonum, sicuti etiam Marcion supposebat, eum autem, qui universa creaverit esse justum, qui fabricatus sit ea, quæ facta sunt, et tertium esse, qui cum Mose locutus sit, hunc autem esse ignem, esse autem etiam alium quartum, malorum auctorem; hos autem angelos nominat. Legem autem et prophetas proscindit, cum humana et mendacia dicat esse quæ scripta sunt, ex Evangelii autem vel Apostolo quæ ipsi placet sibi eligit. Philumenæ autem cujusdam sermonibus sese applicat tanquam prophetissæ revelationibus. Christum autem a superna potestate descendisse, hoc est a bono, illiusque ipsum esse filium, hunc autem non ex virgine esse natum, neque carne caruisse eum qui apparuerit ait, sed ex substantia universi cum partes ceperit corpus sibi confecisse, hoc est calidi et frigidi et humidi et sicci, et in hoc corpore latentem mundanas potestates vixisse tempus, quod vixerit in mundo; rursus autem a Judæis crucifixum eum mortuum esse, et post tres dies resuscitatum apparuisse discipulis, et monstrata figura clavorum et lateris sui persuasisse iis semetipsum esse et non phantasma, sed carnem sese habere. Carnem, inquit, postquam monstravit reddidit terræ, qua ex substantia erat, nihil alieni occupatus, sed ad tempus usus singulis sua reddidit, vinculum corporis solvens, calido calidum, frigido frigidum, humido humidum, sicco siccum, et ita abiit ad bonum patrem relicto semine vitæ in mundo per discipulos credentibus.

59. Videmur nobis et hæc satis exposuisse; quoniam autem nihil irrefutatum prætermittere decrevimus eorum, quæ a quibuscunque docta sunt, videamus quid etiam a Docetis inventum sit.

A δόγμα ἐκράτουν Μαρκίων, τὰς τε ἀντιποραθίσεις ἐπιχειρήσας, καὶ ὅσα αὐτῷ ἔδοξεν εἰς τὸν τῶν ἀπάντων δημιουργὸν [p. 259. 260.] δυσφημήσας. Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰουκλιανὸς ὁ τοῦτου μαθητῆς.

λη'. ¹⁰ Ἀπελλῆς ¹¹ δὲ ἐκ τούτων γενόμενος οὕτως λέγει· Εἶναι τινα Θεὸν ἀγαθόν, καθὼς καὶ Μαρκίον ὑπέθετο, τὸν δὲ πάντα κτίσαντα εἶναι δίκαιον, ὃς τὰ γενόμενα ἐδημιούργησε, καὶ τρίτον τὸν Μωσαί λαλήσαντα, πύρινον δὲ τοῦτον εἶναι, εἶναι δὲ καὶ ¹² τέταρτον ἕτερον, κακῶν αἰτιον· τοὺτους δὲ ἀγγέλους ὀνομάζει. Νόμον δὲ καὶ προφήτας δυσφημεῖ, ἀνθρώπινα καὶ ψευδῆ φάσκων εἶναι τὰ γεγραμμένα, αὐτῷ δὲ Εὐαγγελίων ἢ τοῦ Ἀποστόλου τὰ ἀρέσκοντα τῷ αὐτῷ αἰρεῖται. Φιλουμένης δὲ τινος λόγοις προσέχει ὡς προφήτιδος φανερώσει ¹³. Τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τῆς ὕπερθεν δυνάμεως κατεληλυθῆναι, τοῦτέστι τοῦ ἀγαθοῦ, κάκεινου αὐτὸν εἶναι υἱόν, τοῦτον δὲ οὐκ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, οὐδὲ ἄσαρκον εἶναι τὸν φανέντα ¹⁴ λέγει, ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ παντός οὐσίας μεταλαβόντα μερῶν σῶμα πεποιηκέναι, τοῦτέστι θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ σώματι λαθόντα ¹⁵ τὰς κοσμικὰς ἐξουσίας βεβιωκέναι ὃν ἐβίωσεν χρόνον ἐν κόσμῳ· αὐθις δὲ ὑπὸ Ἰουδαίων ἀνασκολοπισθέντα θανεῖν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγεργθέντα φανῆναι τοῖς μαθηταῖς, δείξαντα τοὺς τύπους ¹⁶ τῶν ἤλων καὶ τῆς | πλευρᾶς, πείθοντα ὅτι αὐτὸς εἶναι καὶ οὐ φάντασμα, ἀλλὰ ἑνσαρκος ἦν. Σάρκα, φησὶ, δείξας ἀπέδωκε γῆ, ἐξ ἧσπερ ἦν οὐσίας, μηδὲν ἄλλοτριον ¹⁷ πλεονεκτῶν, ἀλλὰ πρὸς καιρὸν χρησάμενος, ἐκάστοις τὰ ἴδια ἀπέδωκε, λύσας πάλιν τὸν δεσμὸν τοῦ σώματος, θερμῷ τὸ θερμὸν, ψυχρῷ τὸ ψυχρὸν, ὑγρῷ τὸ ὑγρὸν, ξηρῷ τὸ ξηρὸν, καὶ οὕτως ἐπορεύθη πρὸς τὸν ἀγαθὸν πατέρα, καταλιπὼν τὸ τῆς ζωῆς σπέρμα εἰς τὸν κόσμον διὰ τῶν μαθητῶν τοῖς πιστεύουσι.

λθ'. Δοκεῖ ἡμῖν καὶ ταῦτα ἱκανῶς ἐκτεθεῖσθαι· ἀλλ' ἐπεὶ μὴδὲν παραλιπεῖν ἀνελεγκτον ἐκρίναμεν τῶν ὑπὸ τινων δεδογματισμένων, ἴδωμεν τί καὶ τὸ τοῖς ¹⁸ Δοκῆταις ἐπινοημένον.

VARIE LECTIONES.

¹⁰ δυσφημήσας C. ¹¹ δὲ καὶ. τε καὶ C, M. ¹² Cf. Pseudo-Tertullian. *ado. omnes har.* c. 6. Tertull. *De præscript. hæret.* 30. Euseb. *H. E.* v, 13. Theodoret. *Har. fab.* i, 25. ¹³ Ἀπελλῆς C. ¹⁴ δὲ καὶ. τὸ καὶ C. ¹⁵ φανερώσει. φανερώς C, M. ¹⁶ Cf. *infra* l. x, c. 20. p. 327. ed. Ox. 14 τὸν φανέντα. φανέντα C, M. ¹⁷ λαθόντα. λαθόντα M. ¹⁸ Cf. *Ev.* Joan. xx, 25 et *Luc.* xxiv, 39. ¹⁹ ἄλλοτριον. ἄλτριον C. ²⁰ τοῖς. τῆς C.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBLION Η'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER OCTAVUS.

α'. [p. 261, 262] Τάδε ἐνεστιν ἐν τῇ ὀγδόῃ τοῦ Α κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου·

β. Τίνα τοῖς Δοκηταῖς ¹⁹ τὰ δοκοῦντα, καὶ ὅτι ἐκ φυσικῆς φιλοσοφίας ἀ λέγουσιν ἔδογματίσαν.

γ. Πῶς ὁ Μονόμιμος ²⁰ ληρεῖ ²¹ ποιηταῖς καὶ γεωμέτραις καὶ ἀριθμητικοῖς προσέχων.

δ. Πῶς Τατιανὸς γεγένηται ²² ἐκ τῶν Οὐαλεντίνου ²³ καὶ Μαρκίωνος δοξῶν τὰς ἑαυτοῦ συνιστῶν ²⁴, ὁ δὲ Ἐρμογένης τοῖς Σωκράτους δόγμασι κέχρηται, οὐ τοῖς Χριστοῦ.

ε'. Πῶς πλανῶνται οἱ τὸ Πάσχα τῇ τεσσαρσεκαίδεκάτῃ ἐπιτελεῖν φιλονεικουῦντες.

ς'. Τίς ἡ πλάνη τῶν Φρυγῶν, νομιζόντων Μοντανὸν καὶ Πρισκίλλαν καὶ Μαξιμίλλαν προφήτας.

ζ. Τίς ἡ τῶν Ἐγκρατιτῶν ²⁵ κενοδοξία, καὶ ὅτι Β ἐξ αὐτῶν καὶ ²⁶ οὐκ ἐξ ἁγίων Γραφῶν τὰ δόγματα αὐτῶν συνέστηκαν, [ἀλλ' ἐκ τῶν παρ' Ἰνδοῖς γυμνοσοφιστῶν ²⁷.]

η'. Ἐπεὶ οἱ πολλοὶ ²⁸ τῇ τοῦ Κυρίου συμβουλῆ μὴ χρώμενοι, τὴν δοκὸν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἔχοντες, ὄρβην ἐπαγγέλλονται ²⁹ τυφλώττοντες, δοκεῖ ἡμῖν μηδὲ τὰ τοῦτων δόγματα σωπῆν, ὅπως κἀν διὰ τοῦ ὕφ' ἡμῶν γινομένου ἐλέγχου πρὸς αὐτῶν ³⁰ αἰδεσθέντες ἐπιγνώσι, πῶς συνεβούλευσεν ὁ Σωτὴρ ἔξαιρσιν τὴν δοκὸν πρῶτον, εἶτα διαθλέπειν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ. Αὐτάρκως οὖν καὶ ἱκανῶς ἐκθέμενοι τὰ τῶν πλειόνων ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἐπτά, νῦν τὰ ἀκόλουθα οὐ σωπήσομεν, τὸ ἀφθονον τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιδεικνύντες, καὶ τοὺς τῷ δοκεῖν ἀσφάλειαν λόγων κεκτῆσθαι ³¹ ἐλέγξομεν, οἷγε ³² ἑαυτοῦς Δοκητὰς ἀπακάλεσαν, [p. 262, 263] δογματίζοντες ταῦτα Θεὸν εἶναι τὸν πρῶτον ³³ οἶονε ³⁴ σπέρμα συκῆς, μεγέθει μὲν ἐλάχιστον παντελῶς, δυνάμει δὲ ἀπειρον ³⁵, τα-

412-413 1. Hæc insunt in octavo libro refutationis omnium hæresium :

2. Quænam Opinarii (Docetæ) opinati sint, quos a naturali philosophia profectos doctrinam suam profectos esse.

3. Quomodo Monoimus ineptiat poetis et geometricis arithmetisque sese applicans.

4. Quomodo Tatianus profectus sit a Valentini et Marcionis sententiis suas ipsius constituens, Hermogenes autem Socratis placitis usus sit, non Christi.

5. Quomodo aberrant, qui ut Pascha die decima quarta celebrent litigiose contendant.

6. Quisnam sit error Phrygum, qui Montanum et Priscillam Maximillamque prophetas esse putent.

7. Quænam Continentium (Encratitarum) sit inanis gloria, quorum præcepta ex ipsis, non ex sacris Scripturis profecta esse, [sed ex gymnosophistis apud Indos.]

8. Quoniam plerique consilio Domini non usitabam in oculo habentes se videre profitentur, cum cæcutiant, placet nobis ne horum quidem dogmata silere, ut vel per refutationem a nobis factam ex se ipsis pudentes cognoscant, quomodo consilium dederit Salvator eximendæ trabis primo, tum perspicendæ festucæ in oculo fratris. Sufficiens igitur satisque postquam exposuimus plurimorum doctrinas in septem qui hunc præcedant libris, nunc quæ sequuntur non ailebimus, monstrantes liberalitatem gratiæ Spiritus sancti, illosque qui opinando securitatem sermonum sese nactos esse putant, coarguimus, qui quidem sempiternos Docetas appellaverunt.

414-415 talia professi : Deum primum esse, tanquam semen sit arboris fici, magnitudine quidem prorsus minimum, potentia autem infinitum, humi-

VARIE LECTIONES.

¹⁹ Δοκηταῖς C, M, qui codicis accentum variantem in Δοκῆταις et Δακηταῖς servavit. ²⁰ ὁ Μονόμιμος. ὁ μὲν Νόμιμος corr. C, sicut infra l. x, c. 17, p. 323 ed. Ox. Οἱ δὲ κατὰ Νόμιμον, Μονόμιμος Theodoret. Hær. fab. i, 18. ²¹ ληρεῖ. ληροῖ C, M. ²² γεγένηται. αἰρετικὸς γεγένηται conj. M, ap. κεκίνηται? Cf. supra p. 346, 24. ²³ Οὐαλεντιανοῦ C. ²⁴ δοξῶν τὰς ἑαυτοῦ συνιστῶν Roesperus, δόξας ἑαυτοῦ συνιστῶν C, δόξας ἑαυτῶ συνιστῶν conj. M. ²⁵ Ἐγκρατιτῶν C, M. ²⁶ ἐξ αὐτῶν καὶ delenda esse censet M. ²⁷ ἀλλ'—γυμνοσοφιστῶν uncinis inclusimus. ²⁸ Cf. Matth. vii, 3, 4. Luc. vi, 41, 42. ²⁹ ἐπαγγέλλονται C. ³⁰ πρὸς αὐτῶν. αὐτῶν? ³¹ Post κεκτῆσθαι excidit οἰομένους vel tale quid. M. ³² οἷγε. οἷς C, οἱ M. ³³ τὸν πρῶτον. τὸ πρῶτον conj. M: sed cf. infra l. x, c. 16, p. 324 init. ed. Ox. ³⁴ οἶονε C. ³⁵ ἀπειρον om. C, M.

lis magnitudo, innumera multitudine, ad generationem sufficiens, metuentium refugium, nudorum tegumentum, pudendi velamentum, fructus quæsitus, ad quem venit quærens, inquit, ter et non invenit; propterea maledixi, inquit, arbori fici, quia dulcem illum fructum non invenit in ea, fructum quæsitum. Talis autem cum sit, ut strictim dicamus, tantusque, hoc est parvus et minutus secundum illos deus, mundus factus est, ut illis placet, in hunc fere modum. Postquam rami arboris fici teneri facti sunt, provenerunt folia, sicuti videre licet, deinde autem fructus, in quo infinitum et innumerabile reconditum custoditur semen fici. Tria igitur esse opinamur, quæ primo a semine ficulneo exstiterint: stirpem quæ est arbor fici, folia et fructum, hoc est ficum, ut antea diximus. Ita, inquit, tres exstiterunt æones, a primo principio universi principia; et hoc, inquit, ne Moses quidem siluit, cum dicat voces Dei tres esse: *Tenebræ, caligo, tæra, nihilque addidit*. Nihil enim, inquit, Deus tribus addidit æonibus, sed ipsi omnia universis quæ nata sunt præstiterunt atque præstant. Manet autem Deus ipse per se longe a tribus æonibus remotus. Horum, inquit, æonum principium generationis nactus, ut dictum est, quisque paulatim crevit et auctus est et evasit perfectus. Perfectum autem esse opinantur id, quod numeratur decem. Cum igitur numero et perfectione pares inter se evaserint æones, ut illi opinantur, triginta exstiterunt æones universi, quisque eorum decade absolutus. Sunt autem a se invicem discreti et honorem habent invicem unum, cum positione tantum differant, quia aliud primum est, aliud secundum, aliud eorum tertium. Positio autem iis differentiam potentiam exhibuit; qui enim **416-417** proxime a primo deo, qui tanquam semen est, positionem nactus est, genitaliorem reliquis habuit potestatem, decies semet magnitudine mensus ipse immensus; qui autem positione primi factus est secundus, sexies semet comprehendit incomprehensibilis ille; is autem, qui jam tertius positione, in infinitam distantiam propter incrementa fratrum delatus, cum ter semet cogitaret, tanquam vinculum quoddam unitatis semetipsum vinxit æonum.

9. Et hoc opinantur hi esse id, quod dictum est a Salvatore: *Exiit seminans ad seminandum, et id, quod cecidit in terram pulchram et bonam, faciebat aliud centum, aliud sexaginta, aliud triginta*. Et

πεινὸν μέγεθος, ἀνήριθμον ἐν πλήθει, πρὸς γένεσιν ἀπροσδεῖς ³⁶, φοβούμενον καταφυγῆ ³⁷, γυμνῶν οὐκ ἐπὶ, ἀσχύνης ³⁸ ἐπικάλυμμα ³⁹, ζητούμενος ⁴⁰ καρπὸς, ἐφ' ἧν ἦλθεν ὁ ζητῶν, φησὶ, τρεῖς ⁴¹ καὶ οὐκ εὖρε, διὰ κατηράσατο, φησὶ, τῆ συκῆ, ὅτι τὸν γλυκῶν ἐκεῖνον καρπὸν οὐκ εὖρεν ἐν αὐτῇ, καρπὸν ⁴² ζητούμενον. Τοιοῦτου δὲ ὄντος, ὡς εἰπεῖν τύπω ⁴³, καὶ τηλικούτου, μικροῦ καὶ ἀμεγέθους ⁴⁴ κατ' ἐκείνου τοῦ θεοῦ, γέγονεν ὁ κόσμος, ὡς ἐκεῖνοις δοκεῖ, τοιοῦτόν τινα τρόπον. Ἀπαλῶν γενομένων ⁴⁵ τῶν κλάδων τῆς συκῆς προῆλθε φύλλα, ὡσπερ ἐστὶν ὀρώμενον, ἐπομένως δὲ ὁ καρπὸς, ἐν ᾧ τὸ ἀπειρον καὶ τὸ ἀνεξαρίθμητον θησαυριζόμενον φυλάσσεται σπέρμα συκῆς. Τρία οὖν εἶναι δοκοῦμεν τὰ πρῶτως ὑπὸ τοῦ σπέρματος γεγόμενα τοῦ συκίνου. πρῶτον, ὅπερ ἐστὶν ἡ συκῆ, φύλλα, καὶ καρπὸς, τὸ σῦκον, ὡς προειρήκαμεν. Οὕτως ⁴⁶, φησὶ, τρεῖς γεγόνασι αἰῶνες, ἀπὸ τῆς πρώτης | ἀρχῆς τῶν ὄλων ἀρχαί. καὶ τοῦτο, φησὶν, οὐκ ἐσιώπησεν οὐδὲ Μωϋσῆς λέγων, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ τρεῖς εἰσιν. Σκότος, ⁴⁷ γνόφος, θύελλα ⁴⁸, καὶ οὐ προσέθηκεν. Οὐδὲν γὰρ, φησὶν, ὁ θεὸς τοῖς τρισὶ προσέθηκεν αἰῶσιν, ἀλλ' αὐτὰ πάντα τοῖς γενητοῖς πᾶσιν ἐπήρκεσαν καὶ ἐπαρκοῦσι. Μένει δὲ ὁ θεὸς αὐτὸς κατ' ἑαυτὸν πάλυ τῶν τριῶν αἰῶνων κεχωρισμένος. Τούτων, φησὶ, τῶν αἰῶνων ἀρχὴν γενέσεως λαβὼν, ὡς λέλεκται, κατ' ὀλίγον ⁴⁹ ἠβήτησε, καὶ ἐμεγαλύνθη, καὶ ἐγένετο τέλειος. Τὸ δὲ τέλειον εἶναι δοκοῦσιν ἀριθμούμενον δέκα. Ἰσῶν οὖν γεγονότων ἀριθμῶ ⁵⁰ καὶ τελειότητι τῶν αἰῶνων, ὡς ἐκαῖνοι δοκοῦσι, τριάκοντα γεγόνασι αἰῶνες οἱ πάντες, ἕκαστος αὐτῶν ἐν δεκάδι πληρούμενος. Εἰσὶ δὲ ἀλλήλων διαίρετοι καὶ ⁵¹ τιμὴν ἔχοντες οἱ τρεῖς πρὸς ἑαυτοὺς μίαν, θέσει μόνῃ διαφέροντες, ὅτι τὸ μὲν ἐστὶ πρῶτον, τὸ δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τούτων τρίτον. Ἡ δὲ θέσις αὐτοῖς διαφορὰν δυνάμειως παρέσχεν [p. 263, 264] ὁ μὲν γὰρ ἔγγιστος τῷ πρώτῳ θεῷ, τῷ οἰονεῖ σπέρματι, θέσει ⁵² τυχῶν τῶν ἄλλων γυνωμωτέρων ἔσχε δύνανται, δεκάκις αὐτὸς αὐτὸν μεγέθει μετρήσας ὁ ἀμέτρητος. ὁ δὲ τῆ θέσει τοῦ πρώτου γεγόμενος δεύτερος, ἐξάκις αὐτὸν ⁵³ κατέλαθεν ὁ ἀκατάληπτος. ὁ δὲ ἤδη τρίτος τῆ θέσει, εἰς ἀπειρον διάστημα διὰ τὴν ἀβήτησιν τῶν ἀδελφῶν γεγόμενος, τρεῖς νοήσας ἑαυτὸν, οἰονεῖ δεσμόν τινα τῆς ἐνότητος αὐτὸν ⁵⁴ ἔδησεν αἰώνιον ⁵⁵.

θ'. Καὶ τοῦτο εἶναι δοκοῦσιν οὗτοι τὸ λελεγμένον ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος. Ἐβήτησεν ⁵⁶ ὁ σπείρων τοῦ σπειραίου, καὶ [τὸ] ⁵⁷ πεσὼν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν ἐποίησε ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἐξήκοντα

VARIAE LECTIONES.

³⁶ Cf. 1 Mos. iii, 7. ³⁷ καταφυγῆν, — σκέπη Sauppis. ³⁸ Luc. xiii, 6, 7; Matth. xxi, 19, 20; Marc. xi, 13, 14, 20, 21. ³⁹ ἐπικάλυμμα C. ⁴⁰ ζητούμενος καρπὸν Sauppis. ⁴¹ τρεῖς. κύριος Roperus, sed cf. Luc. xiii, 6, 7. ⁴² καρπὸν aut delendum aut in τὸν mutandum esse putat M, καρπὸν ζητούμενον delendum esse censet Sauppis. ⁴³ τύπω. τόπω C. ⁴⁴ ἀμεγέθους. μεγέθους C. ⁴⁵ Cf. Matth. xiv, 52, Marc. xiii, 28. ⁴⁶ Οὕτως. Οὕτος C, Οὗτος susp. R. Scollus, ⁴⁷ Cf. V Mos. V, 19. Τὰ ῥήματα ταῦτα ἐλάλησε Κύριος πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν ὁμῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς (σκότος, γνόφος, θύελλα, φωνὴ μεγάλη, καὶ οὐ προσέθηκε), καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλάκας λιθίνας καὶ ἔδωκεν ἐμοί. ⁴⁸ θύελα C. ⁴⁹ Ante κατ' ὀλίγον imoerendum videtur, ἕκαστος. ⁵⁰ ἀριθμῶ. ἀριθμῶν C. ⁵¹ διαίρετοι καὶ. διαίρετικοί C, M, qui διαίρετοι καὶ minus recte susp. ⁵² θέσεως τυχῶν. θέσεως, τυχόν C, M. ⁵³ αὐτὸν. αὐτὸν C, M. ⁵⁴ αὐτὸν. αὐτὸν C, M. ⁵⁵ αἰώνιον. αἰώνων? ⁵⁶ Cf. Matth. xiii, 3, 8, Marc. iv, 3, 8; Luc. viii, 5, 8. ⁵⁷ τὸ ante πεσὼν om. C, M, qui τὸ σπέρμα excidisse existimat.

δὲ τριδωδεκάτη. Καὶ διὰ τοῦτο | εἶρηκε, φησὶν ὁ Ἐχωρ ⁶⁶ ὡτα ἀκούειν ἀκούετω, ὅτι ταῦτα οὐκ ἔστι πάντων ⁶⁷ ἀκούσματα. Οὗτοι πάντες οἱ αἰῶνες οἱ τε τρεῖς καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν ἀπειράκις ἀπειροὶ πάντες εἰσὶν αἰῶνες ἀρσενοθήλυες. Αὐτῆθ' ἐντες οὐκ καὶ μεγαλυθέντες καὶ γενόμενοι ⁶⁸ οὗτοι πάντες ἐξ ἑνὸς ἐκείνου τοῦ πρώτου σπέρματος ⁶⁹, τῆς συμφωνίας αὐτῶν καὶ τῆς ἐνότητος οἱ πάντες, εἰς ἓνα ὁμοῦ γενόμενοι αἰῶνα τὸν μέσον αὐτῶν, γέννημα ⁷⁰ κοινὸν οἱ πάντες ἐγέννησαν ἐκ παρθένου μίξ, τὸν ἐν μεσότητι Μαρίας Σωτῆρα πάντων ⁷¹, ἰσοδύναμον κατὰ πάντα τῷ σπέρματι τῷ συκίῳ, πλὴν ὅτι γεννητὸς ⁷² οὗτος, τὸ δὲ πρῶτον σπέρμα ἐκεῖνο, ὅθεν γέγονεν ἡ συκῆ, ἐστὶν ἀγέννητον. Κεκοσμημένων ⁷³ οὖν τῶν τριῶν αἰῶνων ἐκείνων παναρέτως καὶ παναγίως, ὡς δοκοῦσιν οὗτοι διδάσκοντες, καὶ τοῦ παιδὸς ἐκείνου τοῦ μονογενοῦς (γένεον γὰρ ὁ μόνος τοῖς ἀπειροῖς αἰῶσιν ἐκ τριγενοῦς· τρεῖς γὰρ αὐτὸν ἐγέννησαν ὁμοφρονοῦσες αἰῶνες ἀμέτρητοι ⁷⁴). κεκόσμητο μὲν ἀνευδὲς πᾶσα ἡ νοητὴ φύσις, φῶς δὲ ἦν ἅπαντα ἐκείνα τὰ νοητὰ καὶ αἰώνια, φῶς δὲ οὐκ ἄμορφον οὐδὲ ἀργὸν, οὐδὲ οἰοῖται ἐπιτιποῦντος δεόμενον, ἀλλὰ ἔχον ἐν ἑαυτῷ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπειράκις ἀπειρῶν κατὰ ⁷⁵ τὸ παράδειγμα τῆς συκῆς ἀπειροῦς ἰδέας ζῶων τῶν ἐκεῖ πολυποικίλων, κατέλαμψεν ἄνωθεν εἰς τὸ ὑποκείμενον χάος. Τὸ δὲ φωτισθὲν ὁμοῦ καὶ μορφωθὲν [p. 264—266] ἐκείναις ἄνωθεν ταῖς πολυποικίλοις ἰδέαις, πῆξιν ἔλαβε καὶ ἀνεδέξατο τὰς ἰδέας τὰς ἄνωθεν ἀπάσας ἀπὸ τοῦ τρίτου αἰῶνος τοῦ τριπλασιάσαντος αὐτόν ⁷⁶. Ὁ δὲ αἰὼν οὗτος ὁ τρίτος τοῦ χαρακτῆρος βλέπων πάντας ἀθρόως τοὺς ἑαυτοῦ εἰς τὸ ὑποκείμενον κάτω σκότους κατειλημμένους, τὴν τε δύναμιν τοῦ σκότους οὐκ ἀγνοῶν | καὶ τὸ ἀφελὲς ⁷⁷ τοῦ φωτὸς ὁμοῦ καὶ ἄφθονον, οὐκ ἔλασεν ἐπὶ πολὺ τοὺς φωτεινοὺς χαρακτῆρας ἄνωθεν ὑπὸ τοῦ σκότους κάτω κατασπασθῆναι· ἀλλὰ γὰρ ὑπέταξε τοῖς αἰῶσι [στερεώμα]: Στερεώσας οὖν ⁷⁸ κάτωθεν, καὶ ⁷⁹ διεχώρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους καὶ ἀνὰ ⁸⁰ μέσον τοῦ φωτὸς, καὶ ἐκάλεσε τὸ φῶς ἡμέραν, ὃ ἦν ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Πασῶν ⁸¹ οὖν, ὡς ἔφη, τῶν ἀπειρῶν τοῦ τρίτου αἰῶνος ἰδεῶν ἀπειλημμένων ἐν τούτῳ τῷ κατωτάτῳ σκότῳ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τοιοῦτου αἰῶνος ἐναπετραγγισταὶ μετὰ τῶν λοιπῶν τὸ ἐκτύπωμα, πῦρ ζῶν ἀπὸ φωτὸς γενόμενον, ὅθεν ὁ μέγας ἄρχων ἐγένετο, περὶ οὗ λέγει Μωϋσῆς ⁸²

A propterea dixit, inquit: Qui habet aures audiendi audiat, quia hæc non ab omnibus audiuntur. Omnes hi æones, et tres illi et qui ab illis orti sunt infinities infiniti universi sunt æones masculino-feminei. Cum igitur creverunt et aucti sunt et exsisterunt hi omnes ex uno illo primo semine, concentus sui atque unitatis cuncti simul, in unum congressi æonem ipsorum medium, partum communem universi genuerunt ex virgine una, Salvatorem eorum, qui in medietate sunt, omnium, cjuodem ab omni parte potentia: atque semen sculneum, nisi quod hic genitus sit, illud autem primum semen, unde sicut arbor exsistit, non genitum. Postquam igitur ornati sunt tres illi æones omni virtute et sanctitate, ut opinantur hi docentes, et B alius ille unigenitus (genitus enim est solus infinitis illis æonibus ex trigento; tres enim cum genuerunt consentientes æones immensi): ornata erat absoluta omnis natura intelligibilis; lux autem erant universa illa intelligibilia et æterna, lux autem non informis neque ignava, neque tanquam Indigens aliquo, qui subveniat; sed cum habeat in semetipsa secundum multitudinem illorum infinities infinitorum ad exemplum sicut infinitas animalium, quæ illic sunt, pervariorum species, luxit desuper in subjacens chaos. Id autem collustratum simul et conformatum illis, 418 419 quæ supra sunt pervariis speciebus, concrevit et accepit species supernas omnes a tertio æone, qui semetipsum triplicavit. Æon autem hic tertius cum notas suas videret universas simul in subjacentes infra tenebras susceptas, cumque potestatem tenebrarum non ignoraret et simplicitatem lucis simul et liberalitatem, non passus est dia lucidas notas desuper a tenebris deorsum deripi; at enim substruxit æonibus firmamentum cæli. Postquam igitur firmavit inferne, et divisit tenebras a luce appellavitque lucem diem, quæ erat super firmamentum, et tenebras appellavit noctem. Universis igitur, ut dixi, infinitis tertii æonis ideis deprehensis in infinitis his tenebris, etiam ipsius hujusce æonis cum reliquis expressa est imago, ignis vivus a luce generatus, unde magnus archon exsistit, de quo Moses ait: In principio creavit Deus cælum et terram. Hunc dicit Moses igneum Deum, qui e rubo (ἀπὸ τοῦ βράτου) locutus sit, hoc est e tenebricoso aere (βράτος enim est uni-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ Matth. xiii, 9; Marc. iv, 9; Luc. viii, 8. ⁶⁷ πάντων. πάντως C. ⁶⁸ γενόμενοι. Ἀπ' ἑλκεῖ γενόμενοι? Cf. supra p. 263, 35. ⁶⁹ Cf. supra p. 278, 66 sqq. ⁷⁰ γέννημα — ἐγέννησαν C. ⁷¹ μίξ, τὸν ἐν μεσότητι Μαρίας σωτῆρα πάντων. μίξ, Μαρίας, σωτῆρα, τὸν ἐν μεσότητι πάντων M. Scotius: Μαρίας delendum esse putat Sauppius. Ἀπ' μίξ, τὸν ἐν μεσότητι Σωτῆρα πάντων? Cf. infra l. x, c. 16, p. 324. ed. Ox. γεννητὸς ἐκ Παρθένου Μαρίας Σωτῆρα τῶν πάντων. ⁷² γεννητὸς — ἀγέννητον C, M. ⁷³ κεκοσμημένων. καίκεκοσμημένων C, κατακεκοσμημένων B. Scotius. ⁷⁴ ἀμέτρητοι C. ⁷⁵ κατὰ. καὶ κατὰ conj. M. ⁷⁶ αὐτόν. αὐτόν C, M. ⁷⁷ ἀφελὲς. ἀσφαλὲς C, M. Cf. infra l. x, c. 16, p. 324. ed. Ox. Correxit jam Bernaysius in Ep. critic. ad Bonænum (Bonæni Analecia Anti-Nicæna vol. III, p. 307, 8 not.) ⁷⁸ αἰῶσι στερεώμα. Στερεώσας οὖν. αἰῶσι. Στερεώσας οὖν C, M, αἰῶσι στερεώμα οὐρανῶ Bernaysius l. l. Cf. infra p. 324. ed. Ox. Ἐποίησαν οὐρανὸν, καὶ μέσον πῆξας, κ. τ. λ. ⁷⁹ Cf. I Mos. i, 4, 5, 7: Καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερεώμα καὶ διεχώρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος. ⁸⁰ διεχώρισεν C. ⁸¹ Πασῶν. Πάντων C, M. Cf. infra p. 325. ed. Ox. ⁸² I Mos. i, l. i.

versus aer tenebris subjacens), βάτον autem, inquit, dixit Moses, quia desuper deorsum omnes pertransierunt lucis species, quibus aer permeabilis (βατός) est. Non autem minus etiam nobis verbum a rubo notum sit, vox enim, significans verbum, est aer pulsatus, quo dempto verbum humanum non cognoscitur. Non solum autem verbum nobis a rubo, hoc est ab aere leges dat et nobiscum versatur, sed enim et odores et colores per aerem nobis facultates suas manifestant.

γος ἡμῖν ἀπὸ τοῦ βάτου, τουτέστιν ἀέρος, νομοθετεῖ ματα διὰ τοῦ ἀέρος ἡμῖν τὰς δυνάμεις τὰς ἑαυτοῦ

10. Hic igitur deus igneus, qui ignis a luce existit, mundum fecit ita ut Moses ait, ipse cum non subsistat tenebris tanquam substantia utens, perpetuo contumeliis afficiens aeternas illas desuper inferne susceptas lucis notas. Usque **420-421** igitur ad Salvatoris apparitionem a deo lucis igneae, demiurgo, multa quaedam erat erratio animarum; animae (ψυχαί) enim ideae appellantur, quia refrigeratae a supernis in tenebris peragunt, transmutatae e corporibus in corpora a demiurgo custodita. Haec autem ita esse, inquit, licet etiam ex Job intelligere, cum dicit: *Et ego sum erro et in locum e locis transiens et in domum ex domo*, et cum Salvator dicit: *Et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat*. Inde autem a Salvatore migratio animarum cessavit, fides vero praedicatur ad remissionem peccatorum. Tali quodam modo unigenitus filius ille, cum æonum, qui supra sunt, ideas videret desuper transmutatas in tenebrosos corporibus, liberare eas descendens voluit. Cum autem sciret, ut pleroma universorum æonum simul viderent, ne æones quidem valere, sed consternatos eos corruptibiles corruptionem pati, magnitudine et splendore potestatis correptos: coegit se tanquam fulgur maximum in minimo corpore, imo vero tanquam lumen oculi sub palpebris coactum, et pervenit usque ad caelum, stellisque, quae ibi sunt, contactis rursus se cogit sub palpebris oculi quando vult. Idemque cum facit lumen oculi, quod et ubique existit et omnia, nobis est occultum, cernimus autem nos nil nisi oculi palpebras, angulos candidos, membranam laxam, sinuosam, venosam, tunicam corneam, sub ea autem pupillam racemosam, reticulatam, orbiculatam, et si quae aliae luminis oculi sunt tunicae, quibus vestitum occultatum est. Ita, inquit, unigenitus filius superne aeternus, superindutus secundum singulos quosque tertii æonis æones, cum existit in triacontade æonum, intro-

A *Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν*. Τοῦτον λέγει Μωϋσῆς ¹⁶ πύρινον θεὸν ἀπὸ τοῦ βάτου λαλήσαντα, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ ἀέρος· βάτος γάρ ἐστι πᾶς ὁ σκότει ὑποκαίμενος ἀήρ· βάτον δὲ, φησὶν, εἶρηκε Μωϋσῆς, ὅτι ἀνωθεν κάτω πᾶσαι διέβησαν τοῦ φωτός αἱ ἰδέαι. βατὸν ¹⁶ ἔχουσαι τὸν ἀέρα. Οὐδὲν δὲ ἦτρον καὶ ἡμῖν ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ βάτου γνωρίζεται· φωνὴ γάρ ἐστι σημαντικὴ τοῦ λόγου πλησσομένος ἀήρ, οὗ δὲ λόγος ἀνθρώπινος οὐ γνωρίζεται. Οὐ μόνον δὲ ὁ λόγος συμπολιτεύεται, ἀλλὰ γὰρ καὶ ὄσμαι καὶ χρώμα ἐμφανίζουσιν.

Γ'. Οὗτος οὖν ὁ πυροειδὴς θεὸς ¹⁷, ὁ πῦρ ἀπὸ φωτός γενόμενος πεποίηκε τὸν κόσμον οὕτως, ὡς φησι Μωϋσῆς, αὐτὸς ὢν ἀνυπόστατος, σκότος ἔχων τὴν οὐσίαν, ἐνυβρίζων αἰ τοῖς κατειλημμένοις ἀνωθεν κάτω τοῦ | φωτός αἰωνίοις [p. 266, 267] χαρακτῆραι. Μέχρι μὲν οὖν τῆς τοῦ Σωτῆρος φανερώσεως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ φωτός τοῦ πυρώδους, τοῦ δημιουργοῦ, πολλή τις ἦν πλάνη τῶν ψυχῶν· ψυχαὶ γὰρ αἱ ἰδέαι καλοῦνται, ὅτι ἀποφυγεῖσαι τῶν ἀνω ἐν σκότει διατελοῦσι, μεταβαλλόμεναι ἐκ σωμάτων εἰς σώματα, ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ φρουρούμενα. Ὅτι δὲ τοῦ οὕτως ἔχει, φησὶν, ἔνεστιν ¹⁸ καὶ ἐκ τοῦ Ἰωβ κατανοῆσαι λέγοντος· Καὶ ἐγὼ ¹⁹ πλανῆτις ²⁰ καὶ τόπον ἐκ τόπων μεταβαλόνουσα καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας, καὶ τοῦ Σωτῆρος λέγοντος· Καὶ εἰ θέλετε ²¹ δεῖσθαι, αὐτὸς ἐστὶν Ἑλλάς δὲ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔχων ὄρα ἀκούειν ἀκούετω. Ἀπὸ δὲ τοῦ Σωτῆρος μετεσσωμάτωσις πέπαυται, πίστις δὲ κηρύσσεται εἰς ἀφῆσιν ἀμαρτιῶν. Τοιοῦτόν τινα τρόπον ὁ μονογενὴς Υἱὸς ἐκεῖνος, ὁ τῶν αἰώνων ἀνωθεν τὰς ἰδέας βλέπων τὰς ἀνωθεν μεταβαλλόμενας ἐν τοῖς σκοτεινοῖς σώμασι, ῥύσασθαι κατελθὼν ἠθέλησεν. Εἰδὼς δὲ, ὅτι τὸ πλήρωμα τῶν ὄλων αἰώνων οὐδὲ οἱ αἰῶνες ἀθρόον ²² ἰδεῖν ὑπομένουσιν, ἀλλὰ καταπλαγέντες, οἱ ²³ φθαροὶ φθορὰν ὑπομένουσι, μέγθει καὶ δόξῃ δυνάμειος κατειλημμένοι, συστέλλει ἑαυτὸν ὡς ἀστραπὴν μεγίστην ἐν ἐλαχίστῳ σώματι, μᾶλλον δὲ ὡς φῶς ὕψεως ὑπὸ τοῖς βλεφάροις συνεσταλμένος, ἐξικνεῖται μέχρις οὐρανοῦ, καὶ τῶν ἀστέρων ἐπιψάσας τῶν ²⁴ ἐκεῖ πάλιν ἑαυτὸν συστέλλει ὑπὸ τοῖς βλεφάροις τῆς ὕψεως ὅτε βούλεται. Καὶ τοῦτο ²⁵ ποιοῦν τὸ φῶς τῆς ὕψεως, καὶ πανταχῇ γινόμενον καὶ πάντα, ἡμῖν ἐστὶν ἀφανὲς, μόνον δὲ ὀρώμεν ἡμεῖς ὕψεως βλέφαρα, καθοὺς λευκοὺς, ὀμένα ἐπὶ τὸν ²⁶ πολύπτυχον πολυκτηθόνα ²⁷, χιτῶνα κεραιετιδῆ, ὑπὸ δὲ τούτου κέρην βαγοειδῆ, ἀμφιδιλητροειδῆ, δισκοειδῆ, καὶ εἴ τινας ἄλλοι τοῦ φωτός τῆς ὕψεως εἰσι χιτῶνες, οὗς ἐτολοισμένη κέρυκται. Οὕτως, φησὶν, ὁ μονογενὴς παῖς ἀνωθεν αἰώνιος

VARIAE LECTIONES.

¹⁶ Cf. II Mos. iii, 2. ¹⁷ βατόν. βάτον C, M, qui jam observavit Docetas hic in verbali βατόν ludere: πάτον si non scribendum, at certe audiendum esse putat Roepers. ¹⁸ Voc. θεός exesum, sed compendii reliquiae apparent. M. ¹⁹ ἔνεστι C. ²⁰ Job ii, 9. . . καὶ ἐγὼ πλανῆτις καὶ λάτρις τόπον ἐκ τόπου περιεργωμένη καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας, κ. τ. λ. ²¹ πλανῆτις. πλανήτης C. ²² Math. xi, 14, 15. ²³ ἀθρόον. οἱ ἀθρόον C, οἱ ἄθροοι Chr. Petersenius. ²⁴ οἱ. ὡς? Chr. Petersenius. ²⁵ ἐπιψάσας τῶν. ἐπιψασάντων C, ἐπιψασάντων M. ²⁶ τοῦτο. ταυτό? ²⁷ ὀμένα ἐπὶ τὸν. ὀμένας ἔπιν C, ὀμένα σάρκινον Roepers. ²⁸ πολυκτηθόνα. πολύκτηνον pr. C, eadem manu mutatum in πολυκτηθόνα.

ἐπαυσαμένους κατὰ ἕνα ἕκαστον τοῦ τρίτου αἰῶνος⁸⁰ A αἰὶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ γενόμενος ἐν τριακοντάδι αἰῶνων εἰσῆλθεν εἰς τὸνδε τὸν⁸¹ κόσμον τηλικούτος ὢν, ἡλικίον εἶπομεν, ἀφανής, ἀγνωστος, ἀδοξος, ἀπιστούμενος. Ἴν' οὖν, φα- σὶν οἱ Δοκῆται, καὶ τὸ σκότος ἐπαυδύσθηται τὸ ἐξώτε- ρον, τὴν σάρκα φησὶν, ἀγγελος συνοθεύσας αὐτῷ ἄνω- θεν τὴν Μαριάμ εὐαγγελίσαστο, φησὶν, ὡς γέγραπται. Ἐγεννήθη⁸² τὸ ἐξ αὐτῆς ὡς γέγραπται. Γεννηθὲν δὲ [p. 267. 268] ἐνεδύσατο αὐτὸ ἄνωθεν⁸³ ἐλθὼν, καὶ πάντα ἐποίησεν οὕτως, ὡς ἐν τοῖς Εὐαγγέλοις γέ- γραπται, κλούσατο εἰς τὸν Ἰορδάνην, κλούσατο δὲ τῷ ποτῷ καὶ σφράγισμα λαβὼν ἐν τῷ ὕδατι τοῦ γεγεννη- μένου⁸⁴ σώματος ἀπὸ τῆς Παρθένου, ἴν', ὅταν ὁ ἀρ- χων κατακρίνη τὸ ἴδιον πλάσμα θανάτῳ, τῷ σταυρῷ, ψυχῇ⁸⁵ ἐκείνη ἐν τῷ σώματι τραφεῖσα, ἀπεκδυσα- μένη τὸ σῶμα⁸⁶ καὶ προσηλώσασα πρὸς τὸ ξύλον, καὶ θριαμβεύσασα⁸⁷ δι' αὐτοῦ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας μὴ εὐρεθῆ γυμνῇ⁸⁸, ἀλλ' ἐνδύσθηται τὸ ἐν τῷ ὕδατι, ὅτε ἐθαπτεῖσθε, ἀντὶ τῆς σαρκὸς ἐκείνης ἐκτετυπωμένον σῶμα. Τοῦτο ἔστιν, φησὶν, ὃ λέγει ὁ Σωτῆρ· Ἐάν μή τις⁸⁹ γυνηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὅτι τὸ γεγεννημένον⁹⁰ ἐκ τῆς σαρ- κὸς σὰρξ ἐστίν. Ἀπὸ τῶν τριάκοντα οὖν αἰῶνων τριάκοντα ἰδέας ἐνεδύσατο· διὰ τοῦτο ἐπὶ τριάκοντα ἔτη γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ αἰώνιος ἐκεῖνος, ἕκαστου αἰῶνος ἰδίᾳ ἐνιαυτῷ φανερούμενου⁹¹. | Εἰσὶ δὲ καὶ ἀπὸ ἕκαστου τῶν τριάκοντα αἰῶνων ἅπασαι ἰδέαι⁹² κατελιγμέναι ψυχαί, καὶ φύσιν ἔχει τούτων ἕκαστη νοεῖν⁹³ τὸν κατὰ φύσιν Ἰησοῦν, ὃν ἐκεῖνος ὁ μονο- γενής ὁ αἰώνιος ἀπὸ τῶν αἰῶνων τόπων ἐνεδύσατο· εἰσὶ δὲ οὗτοι διάφοροι. Διὰ τοῦτο τοσαῦται αἰρέσεις ζητοῦσι τὸν Ἰησοῦν περιμαχῆτως, καὶ ἔστι πάσαις οἰκείαι· αὐταῖς, ἄλλη δὲ ἄλλος⁹⁴ ὀρώμενος ἀπ' ἄλλου τόπου⁹⁵, ἐφ' ὃν ἕκαστη⁹⁶ φέρεται, φησὶν, καὶ σπαύδει δοκοῦσα τοῦτον εἶναι μόνον, ὃς ἐστίν αὐτῆς συγγενής ἴδιος καὶ πόλιτης, ὃν ἰδοῦσα πρῶτον⁹⁷ ἴδιον ἐγνώ- ρισαι μὲν ὡς⁹⁸ ἀδελφόν, τοὺς δὲ ἄλλους νόθους. Οἱ μὲν οὖν ἐκ τῶν ὑποκάτω τόπων τὴν φύσιν ἔχοντες τὰς ὑπὲρ αὐτοὺς ἰδέας τοῦ Σωτῆρος ἰδεῖν οὐ δύνα- ται, οἱ δὲ ἄνωθεν, φησὶν, ἀπὸ τῆς [p. 268. 269] δε- κάδος τῆς μέσης καὶ τῆς ὀγδοῆδος τῆς ἀρίστης⁹⁹, ὅθεν ἐσμὲν ἡμεῖς, λέγουσιν, οὐκ ἐκ μέρους, ἀλλ' ὅλον αὐτοὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν Σωτῆρα ἴασαι, καὶ εἶσιν ἄνωθεν τέλειοι μόνοι, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐκ μέρους.

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ αἰῶνος. αἰῶνες C, M. ⁸¹ τόνδε τόν. τὸν δέκατον C, M. ⁸² Ἐγενήθη C. ⁸³ αὐτὸ ἄνωθεν. αὐτὸς; ἄνωθεν? αὐτὸ ὁ ἄνωθεν? ⁸⁴ γεγεννημένου C. ⁸⁵ ψυχῇ. αὐτῆ C, M. ⁸⁶ Cf. Col. 11, 14, 15. . . ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς . . . ἐξαλείψας τὸ κατ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεραντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ, ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἰδειγμάτισεν ἐν παρθένῳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. ⁸⁷ θριαμβεύσας C. ⁸⁸ Cf. II Cor. v, 3. . . Ἐἴπερ καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὐρεθῶσόμεθα. ⁸⁹ Ev. Joan. 111, 5, 6. Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι, ἐάν μή τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βα- σιλείαν τοῦ Θεοῦ· τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, κ. τ. λ. ⁹⁰ γεγεννημένον C. ⁹¹ ἰδίᾳ ἐνιαυτῷ φανερούμενου. ἰδίᾳ ἐνὶ αὐτῷ φανερούμενος C, ἐνὶ αὐτῶν (sc. τῶν ἑτῶν) φανερούμενον conj. M, ἰδίᾳ ἐνιαυτῷ φανερούμενος Roepertus, ἰδίᾳ ἐνιαυτῷ φανερούμενον, vel ἰδίᾳ ἐνιαυτῶν φανερούμενον R. Scollus, ἰδέᾳ ἐνὶ ἐν αὐτῷ φανερούμενος Chr. Petersenius. ⁹² Εἰσὶ. Εἴη C, M. ⁹³ ἅπασαι ἰδέαι. ἅπασα ἰδέα C, M, ἐν ἀπάσῃ ἰδέᾳ Roepertus. ⁹⁴ φύσιν ἔχει τούτων ἕκαστη νοεῖν. φύσιν ἔχει τούτων ἕκαστην ὃ ἦν C, M, qui initio aliquid excidisse putat et ἔχειν τούτων ἕκαστην ὅλον conj., φησὶν, ἔχει τούτων ἕκαστη νόημα Roepertus. ⁹⁵ ἄλλος. ἄλλως pr. C. ⁹⁶ τόπου. τόπου C, M. Sicuti nos etiam Roepertus et R. Scollus corrigendum esse censent. ⁹⁷ ἐκαστη. ἕκαστα C. ⁹⁸ πρῶτον. πρῶτος C, an πρῶτος? ⁹⁹ ἐγνώρισαι μὲν ὡς. ἐγνωρισμένος C, M: an μὲν ὡς non recto loco insertum et ante ἴδιον transponendum est? Chr. Petersenius. ¹⁰⁰ Cf. doctrinam Valentinianorum supra p. 272, et apud Irenæum.

avit in hunc mundum tantus, quantum diximus, occultus, igitur, obscurus, non creditus. Ut igitur, inquit Docetæ, etiam tenebris indueretur exterioribus, — carnem dicit — angelus, qui ei comitatus est superne, Mariæ lætum nuntium attulit, inquit, sicuti scriptum est. Generatum est id, quod ex ea est generatum, 422-423 ut scriptum est. Generato autem hoc ipso indutus est is, qui superne venit, et omnia fecit ita, ut in Evangeliiis scriptum est, lavatus est in Jordane, lavatus autem imaginem et sigillum expressit aqua corporis a Virgine nati, ut, simul atque archon addiderit suum signum morti, cruci, anima illa in illo corpore nutrita, cum corpus deposuisset et affixisset ad lignum et triumphasset per ipsum principatus et potestates, ne nuda inveniretur, sed indueretur corpore, quod aqua, cum baptizabatur, loco carnis illius effictum est. Hoc, inquit, est, quod ait Salvator: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu, non introibit in regnum cælorum; quod enim natum est ex carne caro est. A triginta igitur æonibus triginta ideas induit; propterea ad triginta annos exstitit in terris æternus ille, cum quisque æon peculiariter per annum manifestaretur. Sunt autem etiam a singulis quibusque triginta illorum æonum cunctæ ideas susceptæ animæ, quarum quæque ita nata est, ut intelligat Jesum eum, qui ipsius naturæ par est, quem unigenitus ille æternus ex æternis locis induit; sunt autem hi diversi. Propterea tot hæreses quæerunt Jesum summo studio, et est ille iis omnibus proprius, alii autem tanquam alius apparens ab alio loco, ad quem quæque fertur, inquit, et festinat opinans hunc esse solum, qui ipsius cognatus germanus popularisque sit, quem primum conspectum tanquam fratrem germanum agnovit, reliquos autem tanquam spurios. Qui igitur ex inferioribus locis naturam habent, ideas Salvatoris, quæ supra ipsos sunt, cernere non possunt, 424-425 qui autem superne, inquit, a decade media et ogdoade optima, unde nos sumus, inquit, non ex parte, sed totum ipsi Jesum Salvatorem norunt et sunt superne perfecti soli, reliqui autem omnes ex parte.

11. Hæc igitur sufficere arbitror prudentibus ad cognoscendam Docetarum perplexam et dissolutam hæresin, qui cum de materia inaccessa et incomprehensa audaciter disputarent, Docetas semetipsos appellaverunt, quorum non opinionem semet esse aliquos nuncupamus ineptientes, sed trabem ex tanta materia in oculo gestam coarguimus, si forte perspicere possint; si non, certe ne alios obcæcent: quorum dogma olim Græcorum sapientes antea commenti sunt magnam partem, sicuti cognoscere licet lectoribus. Hæc igitur sunt, quæ Docetis placuerunt. Quænam autem et Monoimus placeant non silebimus.

12. Monoimus Arabs longe a magnisonantis poetæ gloria discessit, talem quemdam esse hominem arbitratus, qualem poeta Oceanum, cum ait in hunc fere modum:

Oceanus et origo deorum et origo hominum.

Hæc aliis verbis commutans hominem ait esse univrsam (quod est principium rerum omnium) non genitum, immortalem, æternum, et filium hominis supra dicti genitum et passibilem, non tempore factum, non consilio, non prædestinatione. Talis enim est, inquit, potestas illius hominis. Huiusmodi autem cum sit potentia, natum esse filium celerius cogitatione et voluntate. Et hoc, inquit, est quod dictum est in Scripturis: *Erat et exstitit*, quod est: erat homo et exstitit filius eius, quasi quis dicat: erat ignis et exstitit lux, non tempore nec voluntate nec prædestinatione, simul atque ignis erat. Hic autem homo una monas est non composita non divisa, composita divisa, plane amica, plane pacata, plane pugna, plane adversus 426-427 semetipsam hostilis, dissimilis consimilis, tanquam harmonia quædam musica omnia in semet continens, quæcumque aliquis dicat prætermittatque cum non cogitaverit, omnia exhibens, omnia generans. Hæc mater, hæc pater, duo immortalia nomina. Exempli autem gratia perfecti hominis considera, inquit, maximam imaginem iota unum, unum illum apicem, qui est apex unus, non compositus, simplex, monas sineera ex nihilo prorsus composita, compositus, multifidus, multipartitus. Indivisus ille unus, inquit, est unus multis faciebus et innumeris oculis instructus innumerisque nominibus litteræ iota apex, qui imago est perfecti illius hominis invisibilis.

α'. Ταῦτα μὲν οὖν αὐτάρκη νομίζω εἶναι τοὺς εὖ πεφρονηκόσι πρὸς ἐπιγνώσιν τῆς τῶν Δοκητῶν πολυπλόκου¹⁰ καὶ ἀσυστάτου αἰρέσεως, ὃ περὶ ὕλης¹¹ μὲν ἀδάτου καὶ ἀκαταλήπτου λόγου ἐπιχειρημένου ποιήσαντες, Δοκητῶς¹² αὐτοὺς προσηγέρουσαν, ὧν οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι τινὰς κατανοοῦμεν¹³ μεταίχοντες¹⁴, ἀλλὰ τὴν ἐκ τοσαύτης¹⁵ ὕλης δοκῶν ἐν ὀφθαλμῷ φερομένην διελέγχουμεν εἰ πως ἀσάδελφαὶ δυνηθῶσιν, εἰ δ' οὐ, κἂν τὸ μὴ ἐτέρως τυφλώσῃ¹⁶, ὧν τὸ δόγμα πάλαι οἱ¹⁷ Ἕλλήνων σοφιστῶν προσοφίσαντο κατὰ¹⁸ πολλὰ, ὡς ἔστιν ἐπιγνώσει τοὺς ἐντυγχάνοντας. Ταῦτα μὲν οὖν τοῖς Δοκηταῖς τὰ δόξαντα. Τίνα δὲ καὶ Μονοίμῳ δοκαί, οὐ σιωπήσομεν.

β'. Μονίμος ὁ Ἀραβὶ μακρὰν τῆς τοῦ μεγαλόφωνου ποιητοῦ δόξης γεγένηται, τοιοῦτόν τινα τὸν ἀνθρώπον νομίσας, ὅποιον ὁ ποιητὴς τὸν Ὀκεανὸν, οὕτω πως λέγων·

Ὀκεανὸς γένεσις τε θεῶν γένεσις τ' ἀνθρώπων¹⁹.

Ταῦτα ἄλλοις λόγοις μεταστήσας λέγει ἀνθρώπον εἶναι τὸ πᾶν²⁰ (ὃ ἔστιν²¹ ἀρχὴ τῶν ὄλων) ἀγέννητον²², ἀφθαρτον, ἀίδιον, καὶ οὐκ ἀνθρώπου τοῦ προειρημένου γεννητὸν²³ καὶ παθητὸν, ἀχρόνως γενόμενον, ἀδουλήτως²⁴ ἀπροορίστως. Τοιαύτη γὰρ, φησὶν, ἡ δύναμις ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ἔντος αὐτοῦ τῇ δυνάμει γενέσθαι τὸν οὐκ ἄλογιστον καὶ βουλήσεως τάχῃ. Καὶ τοῦτο ἔστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον ἐν ταῖς Γραφαῖς· *Ἦν καὶ ἐγένετο²⁵*, ὅπερ ἔστιν²⁶· ἦν ἀνθρώπος, καὶ ἐγένετο υἱὸς αὐτοῦ, ὡς τις εἶπαι· ἦν πῦρ καὶ ἐγένετο φῶς, ἀχρόνως, καὶ ἀδουλήτως, καὶ ἀπροορίστως ἅμα τῷ εἶναι τὸ πῦρ. Ὁ δὲ ἀνθρώπος οὗτος μία μονὰς ἔστιν ἀσύνθετος ἀδιαίρετος, συνθετὴ διαίρετὴ, πάντα φιλῆ, πάντα εἰρηνικὴ²⁷, πάντα μαχίμη, πάντα πρὸς [p. 269. 270.] ἐαυτὴν πολέμιος, ἀνόμοιος ὁμοίω, οἰοεὶ τις ἀρμονία μουσικὴ πάντα ἔχουσα ἐν ἐαυτῇ, ὅσα ἂν²⁸ τις εἶπη καὶ παραλείπη μὴ νοήσας, πάντα ἀναδεικνύουσα, πάντα γεννώσα. Αὕτη μήτηρ, αὕτη πατήρ, τὰ δὲ οὐκ ἀθάνατα ὀνόματα²⁹. Ὑποδείγματος δὲ χάριν τοῦ τελείου ἀνθρώπου κατανοεῖ, φησὶ, μεγίστην εἰκόνα ἰῶτα ἐν, τὴν μίαν κεφαλαίαν³⁰, ἧτις ἐστὶ κεφαλαία μία ἀσύνθετος, ἀπλή, μονὰς εἰλικρινὴς ἐξ οὐδενὸς ὄλων τὴν σύνθεσιν ἔχουσα, συνθετὴ, πολυειδὴς, πολυσχιδὴς³¹, πολυμερὴς. Ἡ ἡμέρης | ἐκείνη³² μία, φησὶν, ἔστιν ἡ πολυπρόσωπος καὶ μυριόματος καὶ μυριώνυμος³³ μία τοῦ εἰ κεφαλαία, ἧτις ἔστιν εἰκὼν τοῦ τελείου ἀνθρώπου ἐκείνου τοῦ ἀοράτου.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ πολυπλόκων pr. C. ¹¹ περὶ ὕλης Chr. Petersenius: πολλῆς C, M, qui susp. ἀπὸ δόξης. Cf. infra lin. 95. ¹² Δοκητῶς. δοκῆτας C, Δοκῆτας M. ¹³ κατανοοῦμεν. κατονομάζομεν? ¹⁴ μεταίχοντες C. ¹⁵ τοιαύτης susp. Saupprius. ¹⁶ εἰ δ' οὐ, κἂν τὸ μὴ ἐτέρως τυφλώσῃ. εἰδοῦσαν τομηντέρους τυφλώσαι C, M, qui εἰ δὲ (pro εἰ δὲ μὴ), οὐκ ἂν τοὺς ἡμετέρους τυφλώσαιεν susp.: εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ μὴ ἐτέρως τυφλώσαι Roperus, εἰ δ' οὐκ ἂν, τὸ μὴ ἐτέρως τυφλώσαι R. Scotius. ¹⁷ παλαι οἱ. παλαιὸι C, M. ¹⁸ κατὰ. καὶ τὰ C, M. Sicuti nos etiam R. Scotius correxit. ¹⁹ Cf. hom. 2, xiv 204, 246, et supra p. 148, 40 not. ²⁰ ὃ — ὄλων lunulis inclusimus. ²¹ ὃ ἔστιν. ἔστιν C. ²² ἀγέννητον C, M. ²³ γεννητὸν C, M. ²⁴ ἀδουλήτως. ἀδασιλεύτως C. Cf. lin. 14, 15. ²⁵ Alludere videtur ad initium Evangelii Joannis. ²⁶ ἔστιν. ἦν Roperus, ἔστιν δ' ἦν C, M. ²⁷ εἰρηνικὴ C. ²⁸ ὅσα ἂν. ὡς ἂν C. ²⁹ Αὕτη μήτηρ — ὀνόματα. Cf. supra p. 132, 63, 64. ³⁰ Cf. Matth. v, 18; Luc. xvi, 17. ³¹ πολυσχιδὴς C, M. Corr. Saupprius. ³² πολυμερὴς. Ἡ ἡμέρης ἐκείνη. πολυμερὴς ἢ ἡμέρης. Ἐκείνη C, M. ³³ μυριόματος καὶ μυριώνυμος. Cf. supra p. 160, 20.

ἰγ'. Ἔστιν οὖν, φησὶν, ἡ μονὰς, ἡ μία κεφαλαία, **A** καὶ δεκάς· δύναμις γὰρ αὐτῆ τὸ ι' ³⁴ τῆς μιᾶς κεφαλαίας, καὶ δυὰς, καὶ τριάς, καὶ τετράς, καὶ πεντάς, καὶ ἑξάς, καὶ ἑπτάς, καὶ ὀγδοάς, καὶ ἑννεάς ³⁵, μέχρι τῶν δέκα· οὗτοι γάρ, φησὶν, εἰσὶν οἱ πολυσχηδείς ³⁶ ἀριθμοὶ ἐν ἐκείνῃ κατοικοῦντες τῇ ἀπλῇ καὶ ἀσυνθέτῳ τοῦ ἰῶτα κεφαλαίᾳ μιᾷ ³⁷. Καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ εἰρημένον. Ὅτι πᾶρ ³⁸ τὸ ³⁹ πλήρωμα ἠὲ δόκησε κατοικῆσαι ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου σωματικῶς· αἱ γὰρ τοιαῦται τῶν ἀριθμῶν συνθέσεις ἐξ ἀπλῆς καὶ ἀσυνθέτου τῆς μιᾶς κεφαλαίας τοῦ ἰῶτα σωματικαὶ γεγόνασιν, φησὶν, ὑποστάσεις. Γέγονεν οὖν, φησὶν, ἀπὸ τοῦ τελείου ἀνθρώπου ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἐγνωκεν οὐθεὶς, φαντάζεται δὲ, φησὶν, ὡς ⁴⁰ γέννημα ⁴¹ θηλείας ἡ κτίσις πάσα τὸν υἱὸν ἀγνωοῦσα, οὗ υἱοῦ ἀκτίνας ⁴² ἀμυδρὰ πάνυ ἐμπειλάζουσαι τῷδε τῷ κόσμῳ συνέχουσι καὶ συγκατατοῦσι **B** τὴν μεταβολὴν, τὴν γένεσιν. Τὸ δὲ κάλλος ἐκείνου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου μέχρι νῦν πᾶσιν ἐστὶν ἀκατάληπτον ἀνθρώποις, ὅσοι περὶ τὸ γέννημα ⁴³ τῆς θηλείας εἰσὶ κεκλινημένοι. Γέγονεν οὖν, φησὶν, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου οὐδὲν τῶν ἐνθάδε, οὐδὲ ἐστὶ πώποτε, τὰ δὲ γεγονότα πάντα οὐκ ἀπὸ οὐλοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους τινὸς γέγονε τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἔστι γάρ, φησὶν, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἰῶτα ἐν, μία κεφαλαία, βρεῖσα [p. 270—272.] ἄνωθεν ⁴⁴ πλήρης ⁴⁵, ἀποπληροῦσα πάντας, ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, ὅσα καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει, ὁ Πατὴρ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

ἰδ'. Γέγονεν οὖν κόσμος ⁴⁶, ὡς φησὶ Μωϋσῆς, ἐν ἑξ ἡμέραις, | τοῦτέστιν ἐν ἑξ δυνάμεσι ταῖς ἐν τῇ μιᾷ **C** κεφαλαίᾳ τοῦ ἰῶτα· ἐβδομῇ κατάπαυσις καὶ Σάββατον ⁴⁷· ἀπὸ τῆς ἐβδομάδος γέγονε τῆς ἐκεῖ ⁴⁸... γῆς καὶ ὕδατος καὶ πυρὸς, καὶ ἀέρος, ἐξ ὧν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς κεφαλαίας γέγονε τῆς μιᾶς. Οἱ τε γὰρ ⁴⁹ κύβοι, καὶ τὰ ὀκτάεδρα καὶ αἱ ⁵⁰ πυραμίδες, καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλήσια σχήματα, ἐξ ὧν συνέστηκε πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν γεγόνασιν τῶν κατελειμμένων ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀπλῇ τοῦ ἰῶτα κεφαλαίᾳ, ἧτις ἐστὶν Υἱὸς ἀνθρώπου τελείου τέλειος. Ὅταν οὖν, φησὶν, ῥάβδον ⁵¹ λέγῃ Μωϋσῆς στρεφομένην ποικίλως εἰς τὰ πάθη τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἅτινα, φησὶν, ἐστὶ τῆς κτίσεως ἀλληγορούμενα ⁵² σύμβολα, οὐκ εἰς πλεονα πάθη τῶν δέκα ⁵³ σχηματίζει τὴν ῥάβδον ⁵⁴, ἧτις ἐστὶν ἡ μία ⁵⁵ κεφαλαία. Διπλῆ, ποικίλη αὐτῇ, φησὶν, ἐστὶν ἡ δεκάπληγος, ἡ κοσμικὴ **D** κτίσις. Πάντα γὰρ πλησσομένα ⁵⁶ γέννεται καὶ καρ-

13. Est igitur, inquit, monas, apex unus, etiam decas, hæc enim potentia inest litteræ iota . . . unius apicis et dyas et trias et tetras et pentas et hexas et heptas et ogdoas et enneas usque ad decem; hi enim, inquit, sunt multifidi numeri, qui in simplice illo et non composito inhabitant litteræ iota apice uno. Et hoc est quod dictum est: *Quia omnem plenitudinem complacuit habitare in filium hominis corporaliter*. Tales enim numerorum compositiones ex simplice et non composito illo uno apice litteræ iota corporales exstiterunt, inquit, naturæ. Ortus igitur est, inquit, a perfecto homine filius hominis, quem novit nemo; inquit sibi, inquit, tanquam partium feminae creatura universa filium, quem ignorat, cujus filii radii valde obscuri accedentes huic mundo continent et colibent conversionem, generationem. Pulchritudo autem illius filii hominis adhuc omnibus incomprehensibilis est hominibus, quotquot circa partum feminae aberraverunt. Factum est igitur, inquit, ab hominæ illo nihil eorum, quæ hic sunt, neque fiet unquam. Quæ autem facta sunt universa non a toto, sed a parte quadam facta sunt filii hominis. Est enim, inquit, filius hominis iota unum, unus apex, qui processit superne, **428-429** plenus, complens omnes, habens in semetipso, quæcunque etiam homo habet, pater filii hominis.

14. Factus igitur est mundus, ut inquit Moses, sex diebus, hoc est sex potestatibus, quæ in uno apice litteræ iota iussunt; septima, requies et Sabbathum, ab hebdomade, quæ illic est, facta est . . . terræ et aquæ et ignis et aeris, ex quibus mundus ab apice exstitit uno. Etenim et cubi et octaedra et pyramides et omnes hisce consimiles formæ, ex quibus constat ignis, aer, aqua, terra, a numeris, orti sunt comprehensis in illo simplice litteræ iota apice, qui est filius hominis perfecti perfectus. Quando igitur, inquit, virgam dicit Moses varie vibratam ad plagas Ægyptiacas, quæ quidem, inquit, sunt creaturæ per allegoriam dicta symbola, non ad plures quam decem plagas format virgam, quæ est unus ille apex. Duplex, varia hæc, inquit, est decaplagus, mundana creatura. Omnia enim cum percutiuntur generantur et fructum ferunt veluti vites. Homo ex homine erumpit, inquit, et divelli-

VARIE LECTONES.

³⁴ αὐτῆ τὸ ι. αὐτῇ τῷ ι? αὐτῇ τοῦ ι susp. Sauppius, αὐ τούτου τοῦ ι? Chr. Petersenius. Fort. ante τῆς μιᾶς κεφαλαίας aliquid excidit. ³⁵ ἑννεάς. ἑνὰς C. ³⁶ πολυσχηδείς C, M. ³⁷ μιᾶ. μία C. ³⁸ Coloss. 1, 19: Ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν (ἠὲ δόκησεν) πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, coll. Col. 11, 9: Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς (εἰς ὃν εὐδόκησεν ἅπαν (πᾶν) τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικῆσαι σωματικῶς Orig.) Cf. supra p. 178, 90-92 et infra l. x, c. 40, p. 315, 36, 37 ed. Ox. et quæ l. Bernaysius de his locis disputavit in *Epist. crit.* l. 1. p. 317, 318. ³⁹ πᾶν τὸ παν- τὸς C. ⁴⁰ ὡ: εἰς C, M. ⁴¹ γέννημα C. ⁴² ἀκτίνας. καὶ τινες C. ⁴³ ἰῶτα ἐν, μία κεφαλαία, βρεῖσα ἄνωθεν. ἰῶτα ἐν μιᾷ κεφαλαίᾳ, βρεῖσα ἄνωθεν C, M. Cf. infra l. x, c. 17, p. 325, 20, 21 ed. Ox. ⁴⁴ πλήρης. πλήρεις C. ⁴⁵ Cf. l. x, c. 17, p. 325, 23 sqq. ed. Ox. ⁴⁶ Σάββατον. Σαββάτου C. ⁴⁷ Inter ἐκὰς et γῆς lacunam signavimus, cum major pars argumentationis interiisse videntur. Cf. ea, quæ supra p. 426, 36-38 leguntur, cum iis, quæ infra l. x, c. 17, p. 325, 19 exstant. ⁴⁸ Cf. cum his Plato *Tim.* p. 53 C sqq. ⁴⁹ καὶ αἱ. καὶ C, M. Cf. infra l. l. ⁵⁰ ῥάβδον C. Cf. cum his et quæ sequuntur II Mos. vii sqq. ⁵¹ ἀλληγορούμενα. ἀλληγοροῦ C. ⁵² δέκα. ὀδὲκα C, M. ⁵³ σχηματίζει τὴν ῥάβδον C. ⁵⁴ ἡ μία. ἡ μία C, M. ⁵⁵ κλεισσομένα C.

tur plaga quadam separatus, ut fiat et dicat legem A quam tulit Moses a Deo acceptam. Secundum apicem illum unum lex est decalogus allegorice significans divina verborum mysteria. Omnis enim, inquit, scientia universorum decuplagus est et decalogus, quam novit nemo eorum, qui circa partum mullebris aberraverunt. Vel si Pentateuchum dicas totam legem, orta est a pentade in uno illo apice comprehensa. Totum autem, inquit, iis, qui non prorsus perfectum habent intellectum, est mysterium, novum et quod non antiquatur festum, lege constitutum, æternum in generationes nostras, Domini Dei Pascha, observatum ab iis, qui cornere valent, incipiente 430-431 die decima, quod est initium decadis, a quo, inquit, numerant. Monas enim usque ad decimam quartam summa est illius unius apicis perfecti numeri. Unum enim, duo, tria, quatuor sunt decem, quod est unus apex. A decima quarta autem, inquit, usque ad vicesimam primam hebdomadem dicit exstantem in uno apice mundi creaturam azymam in his omnibus. Quid enim indiguerit, inquit, unus apex substantia aliqua tanquam fermento extrinsecus ad Pascha Domini, æternum festum, quod est in generationes datum? Universus enim mundus et omnes creationis causæ Pascha sunt, festum Domini. Gaudet enim Deus creationis conversione, quæ a decem plagis apicis efficitur unius, qui est Mosis virga a Deo data in manum Mosis, qua percussit Ægyptiis convertit corpora, sicuti aquam in sanguinem et reliqua hisce consimiliter, ut locustas, quod quidem est fenum, elementorum in carnem conversionem dicit: *Omnis enim caro fenum*, inquit. Nihil autem secius et totam legem viri hi in talem quemdam modum accipiunt, forsitan secuti, ut ego opinor, Græcos, qui dicunt esse *substantiam et quale et quantum et ad quid et ubi et quando et situm esse et facere et habere et pati*.

λουθήσαντες, ὡς ἐγὼ δοκῶ, Ἑλλήνων τοῖς λέγουσιν⁷⁴ καὶ ποῦ καὶ πότε καὶ κείσθαι καὶ ποιεῖν καὶ ἔχειν καὶ πάσχειν.

15. Itaque enim Monolmus ipse in epistola ad Theophrastam ait ipsis verbis: *Desinens quærerere Deum et creationem et hisce consimilia; quære eum a te ipso et discce, quisnam sit, qui in te omnia omnino sibi ipsi arrogat et ait: Deus meus, mens mea, in-*

ποφορεῖ, καθάπερ αἱ ἀμπελοὶ. Ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου ἐξέστυται⁷⁵, φησί, καὶ ἀποσπᾶται πληγῇ τινι μεριζόμενος, ἵνα γένηται καὶ εἴπη νόμον, ἐν ἔθῃκε Μωϋσῆς παρὰ Θεοῦ λαβών. Κατὰ τὴν κεραίαν ἐκείνην ὁ νόμος ἐστὶ τὴν μίαν ἢ δεκάλογος ἀλληγοροῦσα τὰ θεῖα τῶν λόγων μυστήρια. Πᾶσα γὰρ, φησὶν, ἡ γνώσις τῶν ὄλων δεκάπληγός ἐστι καὶ δεκάλογος, ἣν οἶδεν οὐδεὶς τῶν περὶ τὸ γέννημα⁷⁶ τῆς θηλείας πεπλανημένων. Κἀν εἴπησ πεντάτευχον ὄλον τὸν νόμον, ἐστὶν ἀπὸ τῆς πεντάδος τῆς ἐν τῇ μιᾷ κατεληγμένης κεραίας. Τὸ δὲ ὄλον ἐστὶ, φησὶ, τοῖς μὴ πεπληρωμένοις παντελῶς τὴν διάνοιαν μυστήριον, καινὴ καὶ μὴ παλαιουμένη⁷⁷ ἑορτῆ, νόμιμος, αἰώνιος εἰς τὰς γενεὰς ἡμῶν, Κυρίου τοῦ Θεοῦ Πάσχα⁷⁸, διατηρούμενον⁷⁹ τοῖς δυναμένοις βλέπειν ἐναρχομένης τῆς [p. 272. 273] δεκάτης, ἥτις⁸⁰ ἐστὶν ἀρχὴ δεκάδος, ἀφ' ἧς, φησὶν, ἀριθμοῦσιν. Ἡ γὰρ μονὰς ἕως τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης ἐστὶ τὸ κεφάλαιον τῆς μίδς [κεραίας]⁸¹ τοῦ τελείου ἀριθμοῦ. Τὸ τε γὰρ ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ὅπερ ἐστὶν ἡ μία κεραία. Ἀπὸ δὲ τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης⁸², φησὶν, ἕως μίδς καὶ εἰκάδος ἐβδομάδα λέγει ὑπάρχουσαν ἐν τῇ μιᾷ κεραίᾳ τὸν κόσμον τὴν κτίσιν ἄζυμον ἐν τούτοις ἅπανσι. Τί γὰρ⁸³ δεηθεῖη, φησὶν, ἡ μία κεραία οὐσίας τινὸς οἰονεὶ ζύμης ἔξωθεν εἰς τὸ Πάσχα τοῦ Κυρίου, τὴν αἰώνιον ἑορτὴν, ἥτις ἐστὶν εἰς τὰς γενεὰς δεδομένη; Ὅλος γὰρ ὁ κόσμος καὶ πάντα τὰ⁸⁴ τῆς κτίσεως αἰτία Πάσχα ἐστὶν, ἑορτὴ Κυρίου. Καίρει γὰρ ὁ Θεὸς τῆς κτίσεως τῇ μεταβολῇ, ἥτις ὑπὸ τῶν δέκα πληγῶν⁸⁵ τῆς κεραίας ἐνεργεῖται τῆς μίδς, ἥτις ἐστὶ Μωσέως ῥάβδος⁸⁶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δεδομένη, ἣ τῆς Αἰγυπτίους πλήσσειν μεταβάλλειν⁸⁷ τὰ σώματα, καθάπερ τὴν χεῖρα Μωσέως⁸⁸, τὸ ὕδωρ εἰς αἶμα⁸⁹, καὶ τὰ λοιπὰ τούτοις παραπλησίως, [ὡς]⁹⁰ ἀκρίδας, ὅπερ ἐστὶ χόρτος, τῶν⁹¹ στοιχείων εἰς σάρκα μεταβολὴν λέγει. Πᾶσα γὰρ σὰρξ⁹² χόρτος, φησὶν. Οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ τὸν ὄλον νόμον οἱ ἄνδρες οὗτοι τοιοῦτόν τινα τρόπον ἐκδέχονται, τάχα που κατακοιτιάζονται εἶναι καὶ ποιεῖν καὶ ποσόν⁹³ καὶ πρὸς τε

ιε'. Τοιγαροῦν Μονόμιμος αὐτὸς, ἐν τῇ πρὸς Θεόφραστον ἐπιστολῇ διαβρήδην λέγει. Καταλικῶν ζητησὶν Θεοῦ καὶ κτίσιν καὶ τὰ τούτοις κυριακλήσια, ζήτησον αὐτὸν ἀπὸ σεαυτοῦ⁹⁴, καὶ μάθε, τίς ἐστὶν ὁ πάντα ἀπαξιαλῶς ἐν σοὶ | ἐξειδιοκιοῦδ-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁵ ἐξέστυται Roperus, ἐξέστυται C, M. Sententia Democriti apud Stob. *Floril.* vi, 57: Ἐννοεῖται ἀποπληξὴ σμικρῇ· ἐξέστυται γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου. (Mullach, *Fraggm. Democriti*, ii, 50, p. 174) Roperus. ⁷⁶ γέννημα C. ⁷⁷ Cf. cum his II Mos. xii. ⁷⁸ II Mos. xii, 41. Πάσχα ἐστὶ Κυρίου (αἱ Κυρίου). Vs. 14. Καὶ ἐστὶ ἡ ἡμέρα αὕτη μηνόσυνον καὶ ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν Κυρίου εἰς πάσας τὰς γενεὰς ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον ἑορτάσετε αὐτήν. ⁷⁹ II Mos. xii, 3, 6. Τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦτου λαβέτωσαν ἕκαστος πρόβατον Καὶ ἐστὶ ὑμῖν διατετηρημένον ἕως τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης τοῦ μηνὸς τούτου, x. τ. λ. ⁸⁰ ἥτις. εἰ τις C. ⁸¹ μίδς κεραίας. μίδς C. ⁸² II Mos. xii, 18, 19. Ἐναρχόμενοι τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἀφ' ἑσπέρας ἔδεσθε ἄζυμα ἕως ἡμέρας μίδς καὶ εἰκάδος τοῦ μηνὸς ἕως ἑσπέρας. Ἐπτὰ ἡμέρας ζύμη οὐχ εὐρεθήσεται ἐν ταῖς οἰκίαις ὑμῶν. ⁸³ Τί γὰρ Roperus, εἰ γὰρ C, M, τί γὰρ ἂν? Sauppius. ⁸⁴ πάντα τὰ Sauppius, πάντα C, M. ⁸⁵ πληγῶν Roperus, αὐλιτῶν C, M, qui susp. ὄλων. ⁸⁶ ῥάβδος C. ⁸⁷ ἣ τῆς — μεταβάλλειν. ἦν τοῖς Αἰγυπτίοις πλῆξει μεταβάλλειν εὐνη. M. Ἄν ἡ τοῖς Αἰγυπτίοις πλήσσειν μεταβάλλει? Chr. Petersenius. ⁸⁸ τὴν χεῖρα Μωσέως. Ἄν hæc verba transponenda sunt post δεδομένη [εἰς]? ⁸⁹ Sententiarum nexus interruptus esse videtur. ⁹⁰ ὡς Chr. Petersenius, om. C. M. ⁹¹ τῶν. τὴν τῶν? M. ⁹² Cf. Isa. xl, 6. Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, x. τ. λ. ⁹³ Cf. supra p. 38, 96-98, p. 262, 99 2. ⁹⁴ πόσον C. ⁹⁵ σεαυτοῦ. εαυτοῦ C, M. Cf. infra, l. x, c. 17, p. 326, 34 ed. Ox.

μικρός και λέγων· Ὁ Θεός μου, ὁ τοῦς μου, ἢ διάνοια μου, ἢ ψυχή μου, τὸ σῶμά μου· και μάθε, πόθεν ἐστὶ τὸ λυπεῖσθαι, και τὸ χαίρειν, και τὸ ἀγαπᾶν, και τὸ μισεῖν, και τὸ γρηγορεῖν μὴ θέλοντα, και τὸ νυστάζειν μὴ θέλοντα, και τὸ ὀργίζεσθαι μὴ θέλοντα, και τὸ φιλεῖν μὴ θέλοντα, και ἀνταῦτα, φησὶν, ἐπιζητήσης ἀκριβῶς, εὐρήσαιο αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ⁷⁷ [p. 273. 274] ἐν και πολλὰ καιά τὴν κεφαλήν ἐκείνην, ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν διέξοδον εὐρόντα⁷⁸. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκείνῳ, οἷς οὐκ ἀνάγκην ἔχομεν τὰ παρ' Ἑλλήσι προμεμεριμνημένα παρατιθέσθαι οὕσι προδῆλοις τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις τὴν σύστασιν ἔχειν⁷⁹ ἐκ γεωμετρικῆς τέχνης και ἀριθμητικῆς, ἦν⁸⁰ γενναϊότερον οἱ Πυθαγόρου μαθηταὶ διέθεντο, καθὼς ἐστὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐπιγνώσθαι ἐν τοῖς τόποις, οἷς προδηγησάμεθα περὶ πάσης σοφίας Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἐπεὶ και τὰ⁸¹ Μονοῦμου αὐτάρκως διελέγχεσθαι, ἴδωμεν τίνα και οἱ λοιποὶ τεχνάζονται ἑαυτοῖς βουλόμενοι ὄνομα μάταιον ἵσθαι.

ιβ'. Τατιανὸς δὲ⁸², και αὐτὸς γενόμενος μαθητῆς Ἰουστίνου τοῦ μάρτυρος, οὐχ ὁμοία τῷ διδασκάλῳ ἐφρόνησεν, ἀλλὰ καινά τίνα ἐπιχειρήσας ἐφη αἰῶνάς τινας ἀοράτους⁸³ ὁμοίως τοῖς ἀπὸ Οὐαλεντίνου μυθολογήσας⁸⁴. Γάμον δὲ φθορὰν εἶναι παραπλησίως Μαρκίωνι λέγει. Τὸν δὲ Ἀδὰμ φάσκει μὴ σώζεσθαι διὰ τὸ ἀρχηγὸν παρακοῆς γεγονέναι. Και ταῦτα μὲν Τατιανός.

ιζ'. Ἐρμολογῆς δὲ τις⁸⁵ και αὐτὸς νομίσας τι καινὸν φρονεῖν ἐφη τὸν Θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνου και ἀγενήτου⁸⁶ πάντα πεποιηκένας· ἀδύνατος γὰρ εἶναι τὸν Θεὸν μὴ οὐκ ἐξ ὄντων τὰ γενόμενα ποιεῖν. Εἶναι δὲ τὸν Θεὸν ἀεὶ Κύριον και ἀεὶ ποιητὴν, τῆν δὲ ὕλην ἀεὶ δούλην και ἰγνομένην, οὐ πᾶσαν δὲ. [p. 274. 275] Ἀεὶ γὰρ ἀγρίως και ἀτάκτως φερομένην ἐκόσμησε τούτῳ τῷ λόγῳ· δίκην χυτρίου⁸⁷ ὑποκατομένου βράζουσιν ἰδὼν ἐχώρισε⁸⁸ κατὰ μέρος, και τὸ μὲν ἐκ τοῦ παντὸς λαβὼν ἡμέρωσε, τὸ δὲ εἶασεν ἀτάκτως φέρεσθαι, και τὸ ἡμερωθὲν τούτου

A *telligentia mea, anima mea, corpus meum, et discere, contristari et gaudere et diligere et odisse et vigilare non volentem et dormire non volentem et irasci non volentem et amare non volentem unde oriatur, et cum hæc, inquit, requisiveris accurate, reperies eum in te ipso secundum apicem illum unum et multa, qui a se ipso exordium 432-433 repererit. Hæc igitur illi, quibus non opus habemus ea, quæ apud Græcos antea meditata sunt, juxtaponere, cum aperte, quæ ab iis dicuntur, profecta sint ex geometrica arte et arithmetica, quam Pythagoræ discipuli gnavius exposuerunt, sicuti lecturis cognoscere licet in locis, quibus antea de universa sapientia Græcorum commentati sumus. Quoniam autem et Monoimi doctrina satis coarguta est, videamus, quænam et reliqui comminiscantur sibimetipsis nomen vanum extollere cupientes.*

λοιποὶ τεχνάζονται ἑαυτοῖς βουλόμενοι ὄνομα μάταιον ἵσθαι.

16. Tatianus autem, cum et ipse discipulus existerit Justinii martyris, haud consimilia atque magister sensit, sed nova quædam conatus dixit æones quosdam invisibilis similiter atque Valentiniiani confingens. Nuptias autem corruptelam esse similiter atque Marcion dicit. Adam autem salvari negat propterea quod dux inobedientiæ exsisterit. Et hæc quidem Tatianus.

17. Hermogenes autem quidam, et ipse arbitratus se novum quiddam sentire, dixit Deum ex materia coæva et non genita universa fecisse; fieri enim non posse quin Deus ex entibus faciat ea quæ sunt. Esse autem Deum semper Dominum et semper factorem, materiam autem semper servam et 434 435 quæ fiat, non autem totam. Semper enim turbulenter et incondite motam eam composuit hac ratione: instar ollæ igne subjecto ebullientem eam cum videret, divisit ex parte, et aliud ex toto sumptum domuit, aliud incondite moveri

VARIE LECTIONES ET NOTÆ.

Iren. apud Euseb. H. E. iv, 29. Και τούτου νῦν ἐξευρέθη παρ' αὐτοῖς (sc. apud Continentes), Τατιανοῦ τινος πρώτως ταύτην εἰσενέγκαντος τὴν βλασφημίαν· ὅς Ἰουστίνου ἀκροατῆς γεγονώς, ἐφ' ὅσον μὲν συνῆν ἐκείνῳ, οὐδὲν ἐξέφηνε τοιοῦτον, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἀποστάς τῆς ἐκκλησίας, οἰήματι διδασκάλου ἐπαρθεὶς και τυφωθεὶς ὡς διαφέρων τῶν λοιπῶν, ἴδιον χαρακτήρα διδασκαλείου συνεστήσατο, αἰῶνάς τινας ἀοράτους ὁμοίως τοῖς ἀπὸ Οὐαλεντίνου μυθολογήσας, τὸν γάμον τε φθορὰν και πορνείαν παραπλησίως· Μαρκίωνι και Σατορνίνῳ ἀναγορεύσας, τῆ δὲ τοῦ Ἀδὰμ σωτηρίᾳ παρ' ἑαυτοῦ τὴν αἰτιολογίαν (l. ἀντιολογίαν) ποιησάμενος.

Iren. C. hæres. i, 28, 1. Et hoc nunc adinventum est apud eos (sc. Continentes), Tatiano quodam primo hanc introducente blasphemiam. Qui cum esset Justinii auditor, in quantum quidem apud eum erat, nihil enarravit tale: post vero illius martyrium absistens ab Ecclesia, et præsumptione magistri elatus et inflatus, quasi præ cæteris esset, proprium characterem doctrinæ constituit, æones quosdam invisibilis similiter atque hi qui a Valentino sunt, velut fabulam enarrans, nuptiarum autem corruptelas et fornicationes similiter ut Marcion et Saturninus dicens, Adæ autem salutem ex se contadictionem faciens.

⁷⁷ ἑαυτῷ. σεαυτῷ? ⁷⁸ εὐρόντα. εὐρών C, M. ⁷⁹ ἔχειν. Roperius, ἔχει C, M, qui post λεγομένοις adhibet ὅταν vel ὅθεν. ⁸⁰ ἦν. ἦν C. ⁸¹ και τά. κατὰ C, M. ⁸² Cf. cum his Irenæum, C. hæres. i, 28, 1, cuius Græca verba ex Eusebio hausta, veteremque versionem Latinam textui supposuimus. ⁸³ ἀοράτους. παρὰ τοῦς C, M. ⁸⁴ μυθολογήσας. μυθολογήσασι C, M, qui conj. μυθολογήσαντας. ⁸⁵ De Hermogene cf. Tertull. Adv. Hermogenem; Clem. Alex. Eclog. prophetic. § 56; Euseb. H. E. iv, 24; Theodoret. Fab. hæg. i, 19. ⁸⁶ ἀγενήτου C, M. ⁸⁷ χυτρίου. χ. . . τος tribus litteris evanidis C, χωνεύματος M, qui putat in C scriptum fuisse κώματος. Cf. Tertull. Adv. Hermogen. c. 41: Inconditus et inconfusus et turbulentus fuit materia motus. Sic enim et ollæ undique ebullientis similitudine opponis (al. apponis: χ[ε]ύματος conj. Saupprius. ⁸⁸ ἐχώρισε. ἐχώρισε C, M.

sicut, et quod domitum est, hoc esse mundum ait, A εἶναι κόσμον λέγει, τὸ δὲ ἄγριον μένειν καὶ ὄλην καλεῖσθαι ἄκοσμον. Ταύτην οὐσίαν εἶναι τῶν ἀπάντων λέγει, ὡς καινὸν ⁹⁹ φέρων δόγμα τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς, οὐκ ἐνενοεῖ δὲ, ὅτι Σωκρατικὸς ὁ μῦθος οὗτος τυγχάνει, ὑπὸ Πλάτωνος ἐξειργασμένος βέλτιον ἢ ὑπὸ Ἑρμογένους. Τὸν δὲ Χριστὸν υἱὸν εἶναι ὁμολογεῖ τοῦ τὰ πάντα κτίσαντος Θεοῦ, καὶ αὐτὸν ⁹⁹ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι καὶ πνεύματος συνομολογεῖ ⁹⁹ κατὰ τὴν τῶν Εὐαγγελίων φωνήν, ὃν μετὰ τὸ πάθος ἐγεθνήκεν ἐν σώματι πεφηνέναι ⁹⁹ τοῖς μαθηταῖς, καὶ ἀνερχόμενον εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐν τῷ ἡλίῳ τῷ σώματι καταλειπέναι ⁹⁹, αὐτὸν δὲ πρὸς τὸν Πατέρα πεπορευῆσθαι. Μαρτυρεῖ δὲ χρῆται ⁹⁹ νομίζων ὑπὸ τοῦ ῥητοῦ συνηγορεῖσθαι οὐτὸν ὁ ψαλμῶδης Δαβὶδ λέγει· Ἐν τῷ ἡλίῳ ⁹⁹ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ, B καὶ αὐτὸς ὡς τυμβῶς ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγυλλιάσεται ὡς γίγας δραμῶν ὁδόν. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Ἑρμογένης ἐπεχειρεῖ.

18. Alii autem quidam natura litigiosi, scientia indecēti, moribus pugnaciores declarant oportere Pascha die quarta decima primi mensis observari secundum legis institutum, in quamcunque diem (sc. hebdomadis) incidit, suspicientes id, quod scriptum est in lege, maledictum fore eum qui non ita observaturus sit, ut præcipitur, non attendentes ad id, quod lex constituta est Judæis verum Pascha sublaturis, quod ad gentes transiit et fide intelligitur, non littera nunc observatur: qui ad hoc unum attendentes præceptum non respiciunt id, quod dictum est ab Apostolo: *Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universæ legis faciendæ.* In reliquis autem hi concinunt cum omnibus, quæ Ecclesiæ ab apostolis tradita sunt.

436-437 19. Alii autem et ipsi natura magis hæretici, genere Phryges, præoccupati a mulierculis decepti sunt, Priscilla quadam et Maximilla vocatis, quas prophetissas esse putant, dicentes in eas cecidisse Paracletum Spiritum; et quemdam ante ipsas Montanum simili modo celebrant tanquam prophetam, quorum libros infinitos habentes aberrant, cum neque quæ ab iis dicta sunt ratione judicent, neque ad eos, qui judicare possunt, sese applicent, sed sine judicio fiducia in iis collocata adducuntur, plura quædam per eos dicentes senet didicisse quam ex lege et prophetis evangelisique. Supra apostolos autem et quodcunque charisina hæc mulierculas extollunt, ita ut quidam eorum audeant majus aliquod quam Christum dicere in eis existisse. Hi quidem patrem universi Deum omniumque rerum creatorem consimiliter atque Ecclesia confi-

ιη'. Ἐτεροι δὲ τινες φιλόνοικοι τὴν φύσιν, ἰδιώται τὴν γνῶσιν, μαχιμώτεροι τὴν τρόπον, συνιστάνουσι ⁹⁹ δεῖν τὸ Πάσχα τῇ τεσσαρσεκαίδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνὸς φυλάσσειν κατὰ τὴν τοῦ νόμου διαταγήν, ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ ἐμπέσῃ, ὑφορῶμενοι ⁹⁹ τὸ γεγραμμένον ἐν νόμῳ ⁹⁹, ἐπικατάρτατον ἔσεσθαι τὸν μὴ φυλάξαντα οὕτως ὡς ⁹⁹ διαστέλλεται, οὐ προσέχοντες ὅτι Ἰουδαίους ἐνομοθετεῖτο τοῖς μέλλουσι τὸ ἀληθινὸν Πάσχα ἀναιρεῖν, τὸ εἰς ἔθνη χωρήσαν ⁹⁹ καὶ πίστει νοούμενον, οὐ γράμματι νῦν τηρούμενον· οἱ μὲν ταύτῃ προσέχοντες ἐντολῇ οὐκ ἀφορώσιν εἰς τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι *Διαμαρτύρομαι ⁹⁹ παντὶ περιτεταμένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶ τοῦ πάντα τὸν νόμον ποιῆσαι.* Ἐν δὲ τοῖς ἐτέροις οὗτοι συμφωνοῦσι πρὸς πάντα τὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων παραδεδομένα.

[p. 275. 276.] Ἐτεροι δὲ καὶ αὐτοὶ αἰρετικώτεροι τὴν φύσιν, Φρύγες τὸ γένος, προληφθέντες ὑπὸ γυναικῶν ἠπάτηνται, Πρισκίλλης τινὸς καὶ Μαξιμίλλης καλουμένων, ἃς προφήτιδας νομίζουσι, ἐν ταύταις τὸ Παράκλητον Πνεῦμα κεχωρηκέναι λέγοντες, καὶ τινα πρὸ αὐτῶν Μοντανὸν ὁμοίως δοξάζουσι ὡς προφήτην, ὃν βίβλους ἀπίστους ἔχοντες πλανῶνται, μήτε τὰ ὑπ' αὐτῶν λελαλημένα λόγῳ κρίναντες, μήτε τοῖς κρίναι δυναμένοις προσέχοντες, ἀλλ' ἀκρίτως τῇ πρὸς αὐτοὺς πίστει προσφέρονται, πλείον τι δὲ αὐτῶν φάσκοντες [ὡς] ⁹⁹ μεμαθηκέναι ἢ ἐκ νόμου καὶ προφητῶν καὶ τῶν Εὐαγγελίων. Ἐπεὶ δὲ ἀποστόλους καὶ πᾶν χάρισμα ταῦτα τὰ γυναῖκα δοξάζουσι, ὡς τομᾶν πλείον τι Χριστοῦ ἐν τούτοις λέγειν τινὰς αὐτῶν γεγονέναι. Οὗτοι τὸν μὲν Πατέρα τῶν ὄλων Θεὸν καὶ πάντων κτίστην ὁμοίως τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁμολογοῦσι καὶ ὅσα τὸ Εὐαγγέλιον περὶ τοῦ Χριστοῦ

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁹ καινόν. κενόν C. ⁹⁹ αὐτόν. ὅτι C, M, qui dicit verbum in C magna parte exesum esse, sed apparere hoc fuisse, non τὸ quare πiox γεγέννηται: scribendum. ⁹⁹ συνομολογεῖ. μὲν ὁμολογεῖ C. ⁹⁹ πεφηνέναι. πεφηνέναι C. ⁹⁹ καταλειπέναι. καταλειπέναι C. ⁹⁹ χρῆται. χρῆται C, M. ⁹⁹ Psal. xviii, 5, 6. ⁹⁹ συνιστάνουσι. συσταίνουσι C. ⁹⁹ ὑφορῶμενοι. ὑφορούμενοι C. ⁹⁹ νόμῳ. νόμῳ, ὡς C, M. Corregit Saupprius. ⁹⁹ ὡς. οἷον C. ⁹⁹ χωρήσαν. χωρήσαν C, χωρήσον susp. M. ⁹⁹ Galat. v, 3: Μαρτύρομαι δὲ πάλιν (πάλιν al. οἷον) παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεταμένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὄλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁹⁹ ὡς Hierulus recte delendum putat: ἢ ὡς Roperus.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBLION Θ'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM

LIBER NONUS.

1. Hæc insunt in nono libro refutationis omnium A hæresium :

2. Quænam sit Noeti blasphemata insipientia, qui Heracliti obscuri placitis sese applicuerit, non Christi.

3. Et quomodo Callistus Cleomenis, Noeti discipuli, et Theodoti hæresi commista aliam hæresin confuaverit, et quænam fuerit ejus vita.

4. Quinam fuerit recens adventus mirabilis dæmonis Elchasai, 440-441, tegumentamque priorum errorum esse speciem, qua legi sese applicet, re vera autem gnosticis placitis vel etiam astrologiis artibusque magicis eum incumbere.

5. Quinam apud Judæos sint mores quotque eorum differentia.

6. Multum igitur cum de omnibus hæresibus certamen exstiterit nobis, qui certe nullam irrefutatam omisimus, jam relinquatur maximum certamen enarrantarum refutantiarumque hæresium, quæ nostra ætate insurrexerunt, per quas indocti quidam et temerarii Ecclesiam dilacerare aggressi sunt, maximam perturbationem per totum mundum omnibus fidelibus injicientes. Placet enim ut in sententiam, quæ auctor malorum exstitit, irruentes coarguamus quænam ejus principia sint, ut rutiones ejus ab omnibus bene cogniti contemnantur.

7. Exstitit vir quidam, cui nomen Noeto, genere Smyræus. Illic introduxit hæresin ex Heracliti placitis; cujus minister et discipulus sit Epigonus quidam vocatus, qui Romæ degens supereminabat impiam illam sententiam. Cujus discipulus factus Cleomenes, et vita et moribus alienus ab ecclesia, corroborabat doctrinam, Zephyrino illa ætate se administrare arbitrante ecclesiam, viro indocto et turpis lucri cupido, qui lucro oblato persuasus indulgebat aduentibus, ut Cleomenis discipuli fierent,

α'. Τάδε εἰνεστιν ἐν τῇ ἐννάτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου ¹⁰.

β'. Τίς ἡ Νοητοῦ βλάσφημος ἀφροσύνη, καὶ δευ δόγμασιν Ἡρακλείτου τοῦ σκοτεινοῦ προσέσχεν, ὅ τοις Χριστοῦ.

γ'. Καὶ πῶς Κάλιστος μίξας τὴν Κλεομένους μαθητοῦ Νοητοῦ καὶ Θεοδότου αἵρεσιν, ἐτέραν καινότεραν αἵρεσιν συνέστησε, καὶ τίς ὁ τούτου βίος.

δ'. Τίς ἡ καινὴ ²⁰ ἐπιδημία τοῦ ξένου δαιμόνος Ἡλχασαί, [p. 278. 279.] καὶ δευ σκέπη τῶν ἰδίων σφαλμάτων τὸ δοκεῖν προσέχειν νόμῳ, τῷ δὲ δευ γνωστικοῖς δόγμασιν ἢ καὶ ἀστρολογικοῖς καὶ μαγίαις ³⁰ πρόσκειται.

ε'. Τίνα παρὰ ⁴⁰ Ἰουδαίους ἔθη καὶ πόσαι τούτων διαφοραί.

ζ'. Πολλοὶ ⁵⁰ τοίνυν ⁶⁰ τοῦ περὶ πασῶν αἰρέσεων γενομένου ἡμῖν ἀγῶνος μὴθέν γε ⁷⁰ ἀνεξέλεγκτον καταλιποῦσι, περιλείπεται νῦν ὁ μέγιστος ἀγῶν, ἐκδιηγῆσασθαι καὶ διελέγξαι τὰς ἐφ' ἡμῖν ἐπαναστάσας αἰρέσεις ⁸⁰, δι' ὧν τινες ἀμαθεῖς καὶ τολμηροὶ διασχεδανῦν ⁹⁰ ἐπεχείρησαν τὴν Ἐκκλησίαν, μέγιστον τάραχον κατὰ πάντα τὸν κόσμον ἐν πᾶσι τοῖς ¹⁰⁰ πιστοῖς ἐμβάλλοντες. Δοκεῖ γὰρ ἐπὶ ¹¹⁰ τὴν ἀρχηγὸν τῶν κακῶν γενομένην γνώμην ὀρμηστὰς διελέγξαι, τίνας αἱ ταύτης ἀρχαί, ὅπως εὐγνωστοὶ αἱ ἐκφυδᾶς αὐτῆς ἄσασι γενόμεναι καταφρονηθῶσι.

ς'. Γεγέννηται τις ὀνόματι Νοητὸς, τῷ γένει Σμυρναῖος. Οὗτος εἰσηγήσατο αἵρεσιν ἐκ τῶν Ἡρακλείτου δογμάτων· οὗ διάκονος καὶ μαθητῆς γίνεται Ἐπίγονος τις τοῦνομα, ὃς τῇ Πρώμῃ ¹²⁰ ἐπιδημήσας ἐπέσπειρε τὴν ἀθεὸν γνώμην. Ὁ μαθητεύσας Κλεομένης, καὶ βίῳ καὶ τρόπῳ ἄλλοτριος τῆς Ἐκκλησίας, ἐκράτυνε τὸ δόγμα, κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ζεφυρίνου διέπειν νομιζόντος τὴν Ἐκκλησίαν, ἀνδρὸς ἰδιώτου καὶ αἰσχροκεροῦς· [ὃς] ¹³⁰ τῷ κέρδει προσφερομένῳ παθόμενος συνεχῶρει τοῖς προσιούσι τῷ Κλεομένει ¹⁴⁰ μα-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἐλέγχου C. ²⁰ καινῆ. κενὴ C. M. ³⁰ νόμῳ, τῷ δὲ δευτι. νόμῳ τῷ θέοντι, C, M, qui κἄν γνωστ. et προσκένται conj. ⁴⁰ μαγίας C. ⁵⁰ παρὰ. τὰ C, M. Fori. Ἰουδαίων, sive τὰ διελδύμ. M. τὰ παρὰ σουί. Saupprius. ⁶⁰ cap. 6-12, recensuit Bunsenius in *Analecta Ante Nicæna* Vol. I, p. 363 sqq. ⁷⁰ πολλοὶ τοίνυν C. ⁸⁰ μὴθέν γε Christ. Petersenius, μὴθέν τε C, M, μέθην τε Roepertus, μὴθέν δε Bunsenius. ⁹⁰ αἰρέσεις om. Bunsenius. ¹⁰⁰ διασχεδανούσῳ C. ¹¹⁰ πᾶσι τοῖς. πᾶσι C. ¹²⁰ ἐπί. ἐπέ! Bunsenius. ¹³⁰ τῇ Πρώμῳ C. ¹⁴⁰ ὃς add. M, οἱ Bunsenius. ¹⁵⁰ Κλεομένει. Κλεομένη C.

θητεύσθαι, καὶ αὐτὸς ὑποσυρόμενος τῷ χρόνῳ ἐπὶ τὰ αὐτὰ ὤρμητο, συμβούλου ³⁴ καὶ συναγωνιστοῦ ³⁵ τῶν κακῶν ὄντος αὐτῷ ³⁶ Καλλίστου, οὐ τὸν βίον καὶ τὴν ἐφευρεθείσαν αἰρεσιν μετ' οὐ πολὺ ἐκθήσομαι. Τούτων κατὰ διαδοχὴν διέμεινε τὸ διδασκαλεῖον κρατούμενον καὶ ἐπαυξῶν διὰ τὸ συναίρεσθαι ³⁷ αὐτοῖς τὸν Ζεφυρίων καὶ τὸν Κάλλιστον, καίτοι ἡμῶν μηδέποτε συγχωρησάντων, ἀλλὰ πλειστάκις ἀντικαθεστῶτων ³⁸ πρὸς αὐτοὺς καὶ διελεγχάντων ³⁹ καὶ ἀκοντας βιασαμένων τὴν ἀλήθειαν ὁμολογεῖν· οἱ πρὸς μὲν ὤραν αἰδούμενοι καὶ ὑπὸ τῆς ἀληθείας συναγόμενοι ὠμολόγουν, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐπὶ τὸν αὐτὸν βόρβορον ἀνεκυλίοντο ⁴⁰.

ἦ. [p. 280, 281] Ἄλλ' ἐπεὶ τῆς γενεαλογίας αὐτῶν τὴν διαδοχὴν ἐπεδείξαμεν, δοκεῖ λοιπὸν καὶ τῶν δογμάτων τὴν κακοδιδασκαλίαν ἐκθέσθαι, [καὶ] ^B πρῶτον τὰ Ἡρακλείτῳ τῷ σκοτεινῷ δόξαντα παραθεμένους ⁴¹, ἔπειτα ⁴² καὶ τὰ τούτων μέρη ⁴³ Ἡρακλείτεια ὄντα φανερωῖσαι, ἃ τυχόντες οἱ νῦν προστάται τῆς αἰρέσεως οὐκ ἴσασιν ⁴⁴ ὄντα τοῦ σκοτεινοῦ, νομίζοντες εἶναι Χριστοῦ. Οἷς εἰ ἐνέτυχον, κἄν οὕτω δυσωπηθέντες παύσονται τῆς ἀθέου δυσφημίας. Ἄλλ' εἰ καὶ πρῶτον ἐκκεῖται ὅφ' ἡμῶν ἐν τοῖς φιλοσοφουμένοις ⁴⁵ ἢ δόξα Ἡρακλείτου, ἀλλὰ γε δοκεῖ προσαναπαραχθῆναι ⁴⁶ καὶ νῦν, ὅπως διὰ τοῦ ἐγγύτου ἐλέγχου ⁴⁷ φανερῶς διδαχθῶσιν οἱ τούτου νομίζοντες Χριστοῦ εἶναι μαθητὰς, οὐκ ὄντας ⁴⁸, ἀλλὰ τοῦ σκοτεινοῦ.

θ'. Ἡράκλειτος ⁴⁹ μὲν οὖν ⁵¹ φησιν εἶναι τὸ πᾶν διαιρετὸν ἀδιαιρετον, γενητὸν ἀγένητον, θνητὸν ἀθάνατον, λόγον, αἰῶνα, Πατέρα ὕδιν, Θεὸν δίκαιον. ^C Οὐκ ἐμοῦ ⁵² ἀλλὰ τοῦ λόγου ⁵³ ἀκούσαντες ὁμολογεῖν ⁵⁴ σοφὸν ἔστιν, ⁵⁵ ἐν ⁵⁶ πάντα εἰδέναι ⁵⁷, ὃ Ἡράκλειτός φησι, καὶ τὸ τοῦτο οὐκ ἴσασιν ⁵⁸ πάντες οὐδὲ ὁμολογοῦσιν, ἐπιμέμεται ὧδέ πως· Οὐ ξυνίασιν ⁵⁹ ὅπως διαφερόμενον ἐσωτῶ ὁμολογεῖ ⁶⁰· καλλίτροπος ἄρμονιῃ ὅπως περ τόξου καὶ λύρης. Ὅτι δὲ λόγος ἐστὶν αἰὲ τὸ πᾶν καὶ διὰ παντὸς ὢν ⁶¹, οὕτως λέγει· Τοῦ δὲ λόγου ⁶² τοῦδε ὄντος ⁶³ αἰὲ ἀξύνεται ⁶⁴ γίνονται ἀνθρώποι καὶ πρόσθεν ἢ ἀκοῦσαι καὶ ἀκούσαντες ⁶⁵ τὸ πρῶτον· γινόμενων ⁶⁶ γὰρ πάντων κατὰ τὸν λόγον τόνδε ἀπειροῖσιν ⁶⁷ ἑοικασί περιώμενοι καὶ ἐπέων

A et ipse allectus postmodum in eadem ruebat, dum ei consultor et adiutor malorum erat Callistus, cuius vitam et adinventam hæresin paulo post exponam. Horum secundum successionem permansit schola corroborans se et accrescens, propterea quod eis auxiliabantur Zephyrinus et Callistus, quam nos nunquam morem eis gessimus, sed creberrime obstitimus eis eosque coarguimus et invitos coegimus veritatem confiteri: qui ad tempus quidem pudentes et a veritate coacti confitebantur, paulo post autem ad idem eorum revolvebantur.

442-443 8. Quoniam autem genealogiæ eorum successionem ostendimus, placet jam et dogmatum pravam doctrinam exponere, et Heracliti obscuri placitis prius allatis, tum etiam nonnulla eorum esse Heraclitea demonstrare, quæ fortasse qui nunc hæresi præsumunt non norunt esse Obscuri, cum Christi esse arbitrentur. Quæ si legerent, vel hoc modo pudore confusi desistent ab impio convicio. Tametsi etiam prius a nobis exposita est in Philosophumenis sententia Heracliti, nihilominus placet etiam nunc eam e contrario juxtaponere, ut per propriam confutationem aperte doceantur huius qui semet Christi arbitrantur esse discipulos, non esse, sed obscuri illius.

9. Heraclitus igitur [unum] ait esse universum divisum indivisum, genitum non genitum, mortale immortale, verbum, ævum, patrem filium, Deum justum. Eos, qui non mihi sed verbo auscultaverunt, confiteri sapiens est, semel novisse universum unum esse, ait Heraclitus, et quod hoc non omnes norint neque confiteantur, reprehendit in hunc fere modum: Non intelligunt, quomodo differens sibi consentiat; reflexa harmonia sicuti arcus et lyra. Rationem autem esse semper, cum sit universum et per universum, ait in hunc modum: Rationis autem hujusce, quæ semper est, non intelligentes existunt homines et antequam audiverunt et cum primum audiverunt; omnium enim quæ secundum hanc rationem fiunt imperitiis similes sunt, dum periclitantur et verba

VARIÆ LECTIONES.

³⁴ συμβόλου p. C. ³⁵ συναγωνιστοῦ Bunsenius. ³⁶ αὐτῷ. αὐτοῦ Bunsenius. ³⁷ συναίρεσθαι, συναίρεισθαι C, M. Correxit etiam Bunsenius. ³⁸ ἀντικαθεστῶτων C. ³⁹ διελεγχάντων C. ⁴⁰ Cf. II Petr. II, 22... κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέπραμα, καὶ ὅς λουσαμένη εἰς κύλισμα (al. κυλισμὸν) βορβόρου. ⁴¹ καὶ Saupprius, om. C. M. ⁴² παραθεμένους Bunsenius. ⁴³ ἔπειτα, ἐπεὶ C. ⁴⁴ μέρη. An delendum? ⁴⁵ εἰσασιν C. ⁴⁶ φιλοσοφουμένοις. φιλοσοφουμένοις C. Cf. supra lib. I, c. 4, p. 14, 16. ⁴⁷ προσαναπαραχθῆναι. πρὸς ἀναπαραχθῆναι C, προσαναπιπαταχθῆναι? ⁴⁸ ἀγγύτου ἐλέγχου C. ⁴⁹ οἱ τοιοῦτοι — μαθηταί, οὐκ ὄντες conj. Saupprius. ⁵⁰ Cum sequentibus cf. J. Bernaysii Ep. crit. ad Bunsenium et Adnotationes ad Heraclitea fragmenta in Bunsenii Analect. Ante-Nican. vol. III, p. 331 sqq. Eiusdem Neue Bruchstücke des Heraklit von Ephesus in Rheinisches Museum für Philologie. Neue Folge Vier Jahrgang 1853. p. 241 sqq. ⁵¹ μὲν οὖν. μὲν οὖν ἐν susp. Bernaysius in Mus. Rhenan. p. 250. ⁵² Cf. Bernaysius l. I. 248 sqq. ⁵³ λόγου Bernaysius et Bunsenius, δόγματος C, M. ⁵⁴ ὁμολογεῖν Bernaysius, ὁμολογεῖν C, M. Bunsenius. ⁵⁵ ἔστιν. ἔστι καὶ susp. Saupprius. ⁵⁶ ἐν. ἐν C. ⁵⁷ εἰδέναι. εἶναι M, falso; cf. Bernaysius l. I. Etiam si Heraclitus ἐν pro subjecto accepserit, Hippolytus certe ἐν pro parte objecti, quæ πάντα explicaret, habuit. ⁵⁸ εἰσασιν C. ⁵⁹ Cf. Schleiermacher, Herakleitos der Dunkle in Wolf und Buttmann Museum der Alterthumswissenschaften p. 410 sqq. Bernaysius in Mus. Rhenan. Jahrgang 7, p. 94 not. ⁶⁰ ὁμολογεῖται. ὁμολογεῖται C. ⁶¹ ὢν. ὢν C, αἰῶνος Bernaysius et Bunsenius. ⁶² Cf. Fragm. 47 ap. Schleiermarcherum. ⁶³ τοῦδε ὄντος. τοῦ δέοντος C, M. ⁶⁴ ἀξύνεται. ξέτοι C. ⁶⁵ ἀκούσαντας C. ⁶⁶ γινόμενων C. ⁶⁷ ἀπειροῖσιν Bernaysius et Bunsenius, ἄπειροι εἰσιν C, M, ἄπειροι Schleiermacherus.

et opera talia, qualia ego perago dividens secundum naturam atque declarans quomodo sese habeant. Puerum (illum) autem esse universum et per ævum æviterum regem universi ait in 444-445 hunc modum : *Ærum puer est iudens, calculos in alea movens; pueri est regnum.* Omnium autem quæ exstiterunt patrem esse genitum non genitum, creaturam conditorem, audimus ex illo dicente : *Bellum omnium pater est, omnium rex, et alios deos ostendit alios homines, alios servos fecit alios liberos.* Esse autem *harmonia sicuti arcus et lyra.* Quod autem occultus, invisibilis, incognitus hominibus, his ait verbis : *Harmonia occulta manifesta melior.* Collaudat et admiratur præ iis quæ cognoscuntur ea quæ sunt incognita et invisibilia ejus potestatis. Esse autem eum visibilem hominibus et non ininvestigabilem, his ait verbis : *Quorumcumque est visus, auditus, intellectus, hæc ego profero,* inquit, hoc est visibilia præ invisibilibus. ex hujusmodi ejus sermonibus facile est cognitu : *Falsi sunt,* inquit, *homines quoad scientiam rerum manifestarum similiter atque Homerum, qui omnium Græcorum fuit sapientissimus. Etenim illum pueri pediculos interficientes sefellerunt dicentes : Quæquæ vidimus et deprehendimus, hæc derelinquimus, quæquæ autem neque vidimus neque deprehendimus, hæc serimus.*

10. Ita Heraclitus in eodem loco ponit et æstimat manifesta atque occulta, quasi unum idemque manifestum atque occultum sine controversia exstet. *Est enim,* inquit, *harmonia occulta manifesta melior;* et : *Quorumcumque est visus, auditus, intellectus;* (hoc est organa), hæc, inquit, *ego profero,* non occulta proferens. Igitur neque tenebras neque lucem, nec malum nec bonum aliud ait esse Heraclitus, imo vero unum idemque. 446-447 Vituperat igitur Hesiodum, quod diem et noctem [non] noverit; dies enim, inquit, et nox idem est, his lere verbis usus : *Magister autem plerorumque Hesiodus; hunc putant plurima novisse, qui diem et noctem non cognovit; est enim unum.* Et bonum et malum : *Me-*

και έργων τοιοῦτων, ὁκοῖα ἔγὼ διηγεῖμαι, διακρίβωω ἠὲ κατὰ φύσιν και φράζωω δικως ἔχει. Ὅτι δὲ ἐστὶ Παῖς τὸ πᾶν και δι' αἰῶνος αἰῶνος [p. 281, 282] βασιλεὺς τῶν δίων οὕτως λέγει· Ἀλέω Παῖς ἔστι παιζῶν, πεττεῶν· Παιδὸς ἡ βασιληΐη. Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁ Πατὴρ πάντων τῶν γεγονότων γενητὸς ἁγένηςος, κτεῖς δημιουργὸς, ἐκείνου λέγοντος ἀκούομεν· Πόλεμος πάντων μὲν Πατὴρ ἐστὶ, πάντων δὲ βασιλεὺς, και τοὺς μὲν θεοὺς ἔδιδιξε ἑτοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοῖς μὲν εὐόλους ἐποίησε τοὺς δὲ ἐλευθέρους. Ὅτι δὲ ἐστὶν ἁρμονίη δικως περ τόξου και λύρης. Ὅτι δὲ ἀφανὴς ὁ ἀόρατος ἀγνωστος ἀνθρώποις, ἐν πούτοις λέγει· Ἄρμονιή ἀφανῆς φανερῆς κρείττω. Ἐπεινεῖ και προθαυμάζει πρὸ τοῦ γνωσκαμένου τὸ ἀγνωστον αὐτοῦ και ἀόρατον τῆς δυνάμεως. Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁρατὸς ἀνθρώποις και οὐκ ἀνεξέμετος ἐν τοῦτοις λέγει· Ὅσων ὄψις, ἀκοή, μάθησις, ταῦτα ἐγὼ προτιμῶ, φησι, τουτέστι τὰ ὁρατὰ τῶν ἀόρατων. ἀπὸ τῶν τοιοῦτων αὐτοῦ λόγων κατανοεῖν ῥῆδιον Ἐξηπάτηται, φησὶν, οἱ ἀνθρώποι ὁρῶν τὴν γένεσιν τῶν φανερῶν παραπλησίως Ὀμίρω, ὃς ἔγίνετο τῶν Ἑλλήνων σφώτερος πάντων. Ἐκείνόν τε γὰρ παιδὸς εὐθείρας κατακτείνοντες ἐξηπάτησαν εἰκότιες· Ὅσα εἶδομεν, και καταλάβομεν, ταῦτα ἀπολείπομεν. Ὅσα δὲ οὔτε εἶδομεν οὔτε ἐλάβομεν, ταῦτα φέρομεν.

Ἦ. Οὕτως Ἡράκλειτος ἐν ἴσῃ μοῖρα τίθεται και τιμᾶ τὰ ἐμφανῆ τοῖς ἀφανέσιν, ὡς ἐν τι τὸ ἐμφανὲς και | τὸ ἀφανὲς ὁμολογουμένως ὑπάρχον. Ἐστὶ γὰρ, φησὶν, ἁρμονίη ἀφανῆς φανερῆς κρείττω και, Ὅσων ὄψις, ἀκοή, μάθησις (τουτέστι τὰ δργανα), ταῦτα, φησὶν, ἐγὼ προτιμῶ, οὐ τὰ ἀφανῆ προτιμήσας. Τοιγαροῦν οὐδὲ σκότος οὐδὲ φῶς, οὐδὲ πονηρὸν οὐδὲ ἀγαθὸν ἑτερόν φησιν εἶναι ὁ Ἡράκλειτος, ἀλλὰ ἐν και τὸ αὐτό. [p. 282, 283] Ἐπιτιμᾶ γοῦν Ἡσιόδω, ὅτι ἡμέραν και νύκτα οἶδεν ἡμέρα γὰρ, φησὶ, και νύξ ἐστὶν ἐν, λέγων ὡδὲ πως· Διδάσκαλος δὲ πλείστων Ἡσιόδος· τοῦτο ἐπίσταται πλείστα εἶδέναι, ὅστις ἡμέρην και εὐφρόνην οὐκ ἐγίνωσκεν· ἐστὶ γὰρ ἐν.

VARIÆ LECTIONES.

ἠὲ ὁποῖα C. ἠὲ διηγεῖμαι, διακρίβωω C. ἠὲ ὅπως C. ἠὲ Cf. Schleiermacher. ad fragm. 38, p. 429 sq. et Bernaysius in Rhein. Museum Jahrg. 7, p. 108 sqq. ἠὲ Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁ. Ὅτι δὲ ἐστὶν ὁ πόλεμος M. Cf. J. Bernays. Ep. crit. in Bunsenii Analectis Ante-Nicænis, vol. III, p. 352 sq. ἠὲ γενητὸς Bernaysius l. I. p. 353, et Bunsenius, γενητῶν C. M. ἠὲ κτεῖς κτελέως susp. M. Cf. Bernays. l. I. ἠὲ ἀκούομεν. ἀκούομεν M et Bernaysius. ἠὲ Cf. Schleiermacher. ad fragm. 32, p. 408, et Bernays. Rhein. Museum, 9, p. 258 not. 2. ἠὲ ἴδεδιξε. ἀνέδειξε susp. Bæpærus. ἠὲ Post ἐστὶν lacunam signavit cum Bernaysio et Bunsenio; hoc loco aliquid excidisse vidit jam M. ἠὲ Post δὲ vocula verne exesa in C, quam lacunam M explevit voc. ἐστὶν. ἠὲ Cf. Schleiermacher. fragm. 56, p. 429. ἠὲ Aliud fort. ad Rom. I, 19, 20. ἠὲ ἀνεξέμετος. ἀνεξμετόν C. ἠὲ Ὅσων. Ὅσων C. ἠὲ τὰ ὁρατὰ. Bernaysius et Bunsenius inter τὰ et ὁρατὰ lacunam signaverunt. ἠὲ ἀπὸ τῶν. Bunsenius commate posito ante ἀπὸ hac arctius conjungit cum prioribus : M ante ἀπὸ aliquid excidisse censet. ἠὲ Cf. Vitarum Scripta. Gr. min. Ed. Westermann. VII. Homer. p. 18, 25, 25, 28. ἠὲ Ἐστὶ γὰρ M, Τίς γὰρ C, Τί γὰρ; Bernaysius et Bunsenius. ἠὲ ἁρμονίη. ἁρμονία ἡ C, Bernaysius et Bunsenius. ἠὲ ὄσων. ὄσον C. ἠὲ οὔτε—οὔτε—οὔτε conj. Saupprius. ἠὲ Post προτιμήσας Bernaysius et Bunsenius signum interrogationis posuerunt, ἠὲ οἶδεν. οὐκ οἶδεν? Cf. lin 98, 99, et Hesiod. Theogon. v. 125 sq. 748 sqq. ἠὲ Cf. Ed. Zeller, Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung. Erster Theil. Tubingen 1856, p. 455, not. 2. ἠὲ εὐφρόνην. εὐφροσύνην C. ἠὲ ἐγίνωσκεν· ἐστὶ γὰρ ἐν. και ἀγαθὸν και κακὸν Bernaysius et Bunsenius, ἐγίνωσκεν. Ἐστὶ γὰρ ἐν ἀγαθὸν και κακὸν C, M, ἐγίνωσκεν, ἐστὶ γὰρ ἐν και ἀγαθὸν και κακὸν Zellerus l. I.

Καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν· Οἱ τοῦν ἱατροί, φησὶν ὁ Ἀ
 Ἡράκλειτος, τέμνοντες, κίοντες, πάντη βασι-
 νίζοντες κακῶς τοῖς ἀρρώστοις, ἐπαιτιῶν-
 ται ⁵⁵ μηδὲν ⁵⁶ ἄξιον μισθῶν ⁵⁷ λαμβύειν παρὰ
 τῶν ἀρρώστων, ταῦτα ἐργαζόμενοι ⁵⁸ ἀδελφὰ
 καὶ τὰς ⁵⁹ νόσους. Καὶ εὐθὺς δέ, φησὶ, καὶ στρε-
 βίδν τὸ αὐτὸ ἐστὶ. Γραφῶν, ¹ φησὶν, ὁδὸς εὐθεία καὶ
 σκολιή (ἢ τοῦ ὄργάνου τοῦ καλουμένου κοχλίου ² ἐν
 τῷ γναφείῳ ³ περιστροφῇ εὐθεία καὶ σκολιή· ἄνω
 γὰρ ὄμου καὶ κύκλω περιέρχεται ⁴) *μία ἐστὶ*, φησὶ,
 καὶ ἡ αὐτή ⁵. Καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω ἐν ἐστὶ ⁶ καὶ
 τὸ αὐτὸ ⁷. Ὀδὸς ⁸ ἄνω ⁹ κάτω μή ¹⁰ καὶ ὠπή ¹¹.
 Καὶ τὸ μιᾶν φησὶ καὶ τὸ καθαρὸν ἐν καὶ ταυτὸν
 εἶναι, καὶ τὸ πότιμον καὶ τὸ ἄποτον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
 εἶναι· Ὁάλασσα, φησὶν, ὕδωρ καθαρώτατον καὶ
 μιᾶρώτατον, ἰχθύσι μὲν πότιμον καὶ σωτήριον, ^B
 ἀνθρώποις δὲ ἄποτον καὶ ἐλέθριον. Λέγει δὲ ὁμο-
 λογουμένως τὸ ἀθάνατον εἶναι θνητὸν καὶ τὸ θνητὸν
 ἀθάνατον διὰ τῶν τοιούτων λόγων· Ἀθάνατοι θνη-
 τοί ¹², θνητοὶ ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνα-
 τον, τὸν δὲ ἐκείνων βίον τεθνεύσας. Λέγει δὲ | καὶ
 σαρκὸς ἀνάστασιν ταύτης φανεράς ἐν ἡ γεννημέθα,
 καὶ τὸν Θεὸν οἶδε ταύτης τῆς ἀναστάσεως αἰτιον οὐ-
 τως λέγων· Ἐνθα ¹³ δ' ἐόντι ἐκασίτασθαι καὶ
 φύλακα ¹⁴ γίνεσθαι ἐγερτζόντων ¹⁵ καὶ νεκρῶν.
 Λέγει δὲ καὶ τοῦ κόσμου κρίσιν καὶ πάντων τῶν ἐν
 αὐτῷ διὰ πυρὸς γίνεσθαι λέγων οὕτως· Τὰ ¹⁶ δὲ ¹⁷
 πάντα [p. 283, 284] αὐκίξει ¹⁸ κεραυνός, τουτέστι
 κατευθύει· κεραυνὸν τὸ πῦρ λέγων τὸ αἰώνιον.
 Λέγει δὲ καὶ φρόνιμον τοῦτο εἶναι τὸ πῦρ καὶ τῆς
 διοικήσεως τῶν ὄλων αἰτιον· καλεῖ ¹⁹ δὲ αὐτὸ χρη-
 σμοσύνη καὶ κόρον· χρησμοσύνη δὲ ἐστὶν ἡ διακό-
 σμησις κατ' αὐτὸν, ²⁰ ἢ δὲ ἐκπύρωσις κόρος· Πάντα
 γὰρ, φησὶ, τὸ πῦρ ἐπελθὸν κρινεῖ καὶ καταλήθη-
 ται· Ἐν δὲ τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ ²¹ πάντα ὁμοῦ τὸν
 ἴδιον νοῦν ἐξέθετο, ἅμα δὲ καὶ τὸν τῆς Νοητοῦ αἰρέ-
 σεως, δι' ὀλίγων ἐπέδειξα ²² οὐκ ὄντα Χριστοῦ ἀλλὰ
 Ἡρακλείτου μαθητῆν. Τὸν γὰρ ποιητὸν ²³ κόσμον
 αὐτὸν δημιουργὸν ποιητῆν καὶ αὐτοῦ γινόμενον
 οὕτω λέγει· Ὁ θεὸς ἡμέρη εὐφρόνη, χειμῶν θέρος,
 πόλεμος εἰρήνη, κόρος λιμός (πάναντία ἅπαντα·
 οὗτος ὁ νοῦς·) ἀλλοιοῦται δὲ δικωσπερ ὀκτάων ²⁴
 συμμιτῆ ²⁵ [θύμα] θυμάσιν ²⁶ ὀνομάζεται ²⁷ καθ'

dici certe, inquit Heraclitus, dum cadunt, urunt,
 omnimodo male cruciant ægrotantes, causantur, quod
 non dignam mercedem accipiant ab ægrotis, dum hæc
 faciunt bona et morbos. Et vero rectum et intortum
 idem est. Fullonum, inquit, via recta et curva — in-
 strumenti, quod dicitur cochleæ in fullonica con-
 versio recta et curva; sursum enim simul et in or-
 bem circumagitur — una est, inquit, eademque. Et
 sursum et deorsum unum est idemque. Via sursum
 deorsum una eademque. Et impurum ait et purum
 unum idemque esse et potabile et non potabile unum
 et idem esse. Mare, inquit, aqua purissima et impru-
 rissima, piscibus quidem potabilis et salubris, homi-
 nibus vero impotabilis et perniciosa. Dicit autem sine
 controversia immortale esse mortale et mortale im-
 mortale verbis hujusmodi: *Immortales mortales,*
*mortales immortales, viventes illorum mortem, illor-
 um vero vitam mortui.* Profitetur autem et resur-
 rectionem carnis hujus sensibilis, in qua nati sum-
 mus, et Deum novit hujus resurrectionis auctorem
 his verbis: — — — — —
 — — — — Dicit autem et mundi judicium om-
 niumque quæ in eo sunt per ignem fieri his verbis: *Omnia
 autem dirigit fulmen,* hoc est corrigit, ful-
 men ~~448~~-~~449~~ ignem dicens æternum. Dicit au-
 tem et sapientem esse hunc ignem et administratio-
 nis universi causam; vocat autem id inopiam et
 expletionem. Inopia autem mundi descriptio est ex
 ejus sententia, deflagratio autem expletio. *Omnia
 enim,* inquit, *ignis invadens judicabit et corripiet.*
 In hoc autem capitulo universam simul sententiam
 suam exposuit, simul autem et hæreseos Noeti,
 [quem] paucis ostendi non Christi esse, sed Hera-
 cliti discipulum. Creatum enim mandum ipsum opi-
 ficem sui et creatorem esse dicit in hunc modum: *Deus
 dies nox, hiems æstas, bellum pax, expletio fam-
 es* — contraria universa: hic sensus — *mutatur
 autem perinde quasi commistum sit sufficientum cum
 sufficientis; nominatur autem ad cujusque libitum.*
 Manifestum autem omnibus est insipientes Noeti
 successores et hæreseos antiatites, etiamsi Heracliti
 eos auditores fuisse neges, certe tamen, cum Noeti
 placita amplectantur, aperte eadem comitari. Sic

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ ἐπαιτιῶνται. ἐπαιτέονται Bernaysius et Bunsenius. ⁵⁶ μηδένα conj. Saupprius. ⁵⁷ ἄξιον μι-
 σθῶν. ἄξιον μισθῶν C, M, Zellerus, ἄξιον μισθῶν Bernaysius et Bunsenius. ⁵⁸ ταῦτα ἐργαζόμενοι
 τάγαθὰ καὶ [τὰ κακὰ] τὰς νόσους conj. Saupprius. ⁵⁹ καὶ τὰς. κατὰ τὰς susp. Petersenius.
¹ Γραφῶν. Γραφῶν C, M, Γραφείῳ Bernaysius, Bunsenius et Zellerus. ² Post κοχλίου M, Ber-
 naysius et Bunsenius ponunt colon. ³ γναφείῳ Bernaysius et Bunsenius, γραφείῳ C, M. ⁴ πε-
 ριέρχεται Roepertus, περιέχεται C, M, περιέλαται Bernaysius et Bunsenius. ⁵ Post ἡ αὐτὴ comina
 apud M. ⁶ Post ἐστὶ M ponit punctum. ⁷ καὶ τὸ αὐτὸ M conjungit cum sequentibus. ⁸ Ὀδὸς — μή. Cf.
 Schleiermacher. fragm. 28, p. 533. ⁹ Post ἄνω M add. καλ. ¹⁰ μή. μία C, M. ¹¹ Post ὠπή M comma
 ponit. ¹² Cf. Schleiermacher. fr. 51, p. 498 sqq. ¹³ Ἐνθα δ' ἴοντι. Ἐνθα διὰ Θεόν τε Bernaysius in *ep.
 crit. ad Bunsenium*, Ἐνθαδὲ ἴοντας Bernaysius in *Adnotat. ad Heraclitea fragmenta* et in *Rhein. Mus-*
æum 9, p. 241 et Bunsenius, Ἐνθαδὲ ἐστὶ vel Ἐν Θεῷ δέον τι susp. Petersenius, Ἐνθα Θεὸν δει Saup-
 prius. ¹⁴ φύλακα Saupprius. ¹⁵ ἐγερτζόντων. ἐγερτζ ζώντων Bernaysius (Cf. *ep. crit.* p. 333 sq.) et Bunsenius: An
 ἕνερθε ζώντων? Petersenius. ¹⁶ Cf. Bernaysius in *Ep. crit.* p. 334 sq. ¹⁷ Τὰ δὲ. Τὰς susp.
 Saupprius. ¹⁸ αὐκίξει Cf. Bernaysius in *Rhein. Mus.* 9, p. 234 sq. et Schleiermacher. fr. 49, p. 495.
¹⁹ καλεῖ. καλεῖς C. ²⁰ κατ' αὐτὸ susp. Saupprius. ²¹ sqq. Cf. Bernaysius in *Adnotat. ad Heraclitea fra-*
gmenta, p. 339 sq. ²² δι' ὀλίγων ἐπέδειξα. δι' ὀλ. ἐπέδειξα Bernaysius et Bunsenius, δι' ὀλ. ἐπέδειξα?
²³ ποιητὸν Bernaysius et Bunsenius, πρώτον C, M. ²⁴ ὀκτάων. ὀπτόων C. ²⁵ συμμιτῆ θύματῃ δια-
 φρός ὀνόμασιν ὀνομάζεται conj. K. Scotus. ²⁶ θύμα θύμασιν Bernaysius et Bunsenius, θύμασιν
 C, M, ὕδωρ θύμασιν susp. Zellerus. ²⁷ ὀνομάζεται. εἰνομέλι susp. Roepertus.

enim dicuntur : Unum eundemque Deum esse omnium opificem et patrem, ubi autem ipsi visum sit, apparuisse priscis hominibus justis invisibilem ipsum; quando enim non videtur, invisibilis erat, quando autem videtur, visibilis, incomprehensibilis autem, quando comprehendi non vult, comprehensibilis autem, quando comprehenditur : sic eadem ratione insuperabilis et superabilis, non genitus et genitus, immortalis et mortalis. Quin Heracliti tales ostenduntur discipuli? Nonne ea ipsis verbis antea philosophatus est obscurus ille? Eum autem dicere eundem esse filium et patrem nemo nescit. Dicit autem in hunc modum : *Quando igitur non factus fuerat pater, juste pater appellatus erat, quando autem ei libuit genituram sustinere, genitus filius factus est suimetipsius, non alius.* Sic enim opinatur monarchiam **450-451** probari, unum idemque esse dicens patrem et filium appellatum, non alium ex alio, sed ipsum ex semetipso, nomine quidem patrem et filium appellatum secundum temporum vicissitudines, unum autem illum esse, qui apparuerit et generationem e virgine sustinuerit et homo inter homines versatus sit, filium se ipsum conspicientibus confiteatur propter factam generationem, patrem autem semet esse etiam iis, qui comprehendunt, non dissimulaverit. Hunc, qui passioni ligni affixus sit et sibimet spiritum tradiderit, qui mortuus sit et non mortuus, quique semet tertia die resuscitaverit sepulcro conditum et lancea vulneratum clavisque perfixum, hunc esse universi Deum et patrem ait Cleomenes ejusque chorus, Heracliteas tenebras multis afferentes.

μνημείω ταφέντα, καὶ λόγῃ τρωθέντα, καὶ ἥλιος τέτρα εἶναι λέγει Κλεομένης καὶ ὁ τοῦτου χορὸς,

11. Hanc hæresin corroborabat Callistus, vir malitiae callidus et vafer ad seducendum, qui episcopi cathedram venabatur. Zephyrino autem, viro iudoclo et illitterato definitionumque ecclesiasticarum ignaro, quem mulcendo donis et postulationibus vetitis ducebat ad quodcumque volebat, cum donorum acceptor esset pecuniarumque avidus, persuadebat, ut assidue rixas moveret inter fratres, dum ipse utriusque partis voluntatem postea astutis verbis sibimet conciliabat, et tum quidem illis, qui recte sentiebant, privatim se eadem sentire dicens

ἠδονήν ἐκίστου. Φανερόν δὲ πᾶσι τοῖς ἀνοήτους ὁ Νοητοῦ διαδόχως καὶ τῆς αἰρέσεως προστάτας, εἰ καὶ Ἑρακλείτου λέγοις ἂν αὐτοὺς ἢ μὴ γεγενημένους ἀκροατὰς, ἀλλὰ γε τὰ ὁ Νοητῶ δόξαντα αἰρουμένους ἀναφανδὸν ταῦτα ὁμολογεῖν λέγουσι γὰρ οὕτως· Ἐνα καὶ τὸν αὐτὸν Θεὸν εἶναι πάντων δημιουργὸν καὶ Πατέρα, εὐδοκῆσαντα δὲ πεφηνέναι τοῖς ἀρχῆθεν δικαίοις ὅτι ἀόρατος· ὅτι μὲν γὰρ οὐχ ὁράται ἦν ἀόρατος, [ὅτε δὲ ὁράται ὁρατός.] ἀχώρητος δὲ ὅτι μὴ χωρεῖσθαι θέλει, χωρητός | ὅτε χωρεῖται· οὕτως κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀκράτητος [καὶ κρατητός,] ἀγέννητος [καὶ γεννητός,] ἀθάνατος καὶ θνητός. Πῶς οὐχ Ἑρακλείτου οἱ τοιοῦτοι δειχθήσονται μαθηταί; Μὴ αὐτῆ τῆ λέξει διαφθάσας ἐπιλοσόφησεν ὁ σκοτεινός; Ὅτι δὲ καὶ τὸν αὐτὸν Υἱὸν εἶναι λέγει καὶ Πατέρα οὐδέ τις ἀγνοεῖ. Λέγει δὲ οὕτως· Ὅτε μὲν οὖν μὴ γεννητοῦ ὁ Πατήρ, δικαίως Πατήρ προσηγορευτο· ὅτε δὲ ἠυδόκησεν γενέσθαι ὑπομείναι, γεννηθείς ὁ Υἱὸς ἐγένετο αὐτοῦ ἑαυτοῦ, οὐχ ἑτέρου. [p. 284, 285] Οὕτως γὰρ δοκεῖ μοναρχίαν συνιστῆναι, ἔν καὶ τὸ αὐτὸ φάσκων ὑπάρχειν Πατέρα καὶ Υἱὸν καλούμενον, οὐχ ἕτερον ἐξ ἑτέρου, ἀλλ' αὐτὸν ἐξ ἑαυτοῦ, ὀνόματι μὲν Πατέρα καὶ Υἱὸν καλούμενον κατὰ χρόνων τροπῆν, ἕνα δὲ εἶναι τοῦτον τὸν φανερόν καὶ γένεσθαι ἐκ Παρθένου ὑπομείναντα καὶ ἐν ἀνθρώποις ἀνθρώπων ἀναστραφέντα, Υἱὸν μὲν ἑαυτὸν τοῖς ὁρώσιν ὁμολογούντα διὰ τὴν γενομένην γένεσθαι, Πατέρα δὲ εἶναι καὶ τοῖς χωροῦσιν μὴ ἀπακρούσαντα. Τοῦτον πάθει ξύλου προσπαγέντα καὶ ἑαυτῶ τὸ πνεῦμα παραδόντα, ἀποθανόντα καὶ μὴ ἀπικθανόντα, καὶ ἑαυτὸν τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσαντα, τὸν ἐν καταπαγέντα, τοῦτον τὸν τῶν ὄλων Θεὸν καὶ Πατέρα Ἑρακλείτειον ἀκότος ἐπιστάγοντες πολλοῖς.

ια'. Ταύτην τὴν αἰρεσιν ἐκράτυνε Κάλλιστος, ἀνὴρ ἐν κακίᾳ πανούργος καὶ ποικίλος πρὸς πλάνην, θηρώμενος τὸν τῆς ἐπισκοπῆς θρόνον. Τὸν Ζεφυρίνον, ἀνδρα ἰδιώτην καὶ ἀγράμματον καὶ ἀπειρον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὄρων, ὃν πείθων δόμασι καὶ ἀπαιτήσεσιν ἀπειρημέναις, ἦγεν εἰς ὃ ἐβούλετο, ὅτι δωρολήπτην καὶ φιλάργυρον, | ἐπειθεν αἰετὰς ἐμβαλεῖν ἀναμέσων τῶν ἀδελφῶν, αὐτοῖς τὰ ἀμφοτέρω μέρη ὑστερον κερκωπειοῖς λέγοις πρὸς ἑαυτοῦ φιλίαν κατασκευάζων, καὶ τοῖς μὲν ἀλήθειαν [λέγων ὁμοίαν] φρονουσί ποτε

VARIAE LECTIONES.

ἄνοήτους. νοητοῦς C, M. λέγοις ἂν αὐτοὺς Bernaysius et Bunsenius, λέγοισαν ἑαυτοὺς C, M, qui susp. λέγουσιν vel λέγοιεν. τὰ. τῶ C. ταῦτά. ταῦτα C, M. Bernaysius et Bunsenius. πεφηνέναι C. ὅτε δὲ ὁράται ὁρατός. om. C, M, Bernaysius et Bunsenius. Cf. infra l. X, c. 27, p. 329, 41 ed. Ox. ἀκράτητος καὶ κρατητός, ἀγέννητος καὶ γεννητός. ἀκράτητος ἀκράτητος, ἀγέννητος C. ἀκράτητος, ἀγέννητος M, ἀκράτητος κ. κρατ., ἀγέννητος κ. γεννητός Bernaysius et Bunsenius. Cf. infra p. 329 ed. Ox. μὴ αὐτῆ τῆ λέξει· μηδὲ λέξει C, qui utriusque vocabulo suprasciibit τῆ τῆ. λεξείδια φθάσας susp. Roperus, qui μὴ vix ferri posse censet. γεννητο. γένητο C. γεννηθείς. γεννηθείς C. ἀναστραφέντα C. ποικίλος C. θηρώμενος C. Τὸν Ζεφυρίνον. Οὗτος τὸν Ζεφυρίνον Roperus, Τὸν γὰρ vel Τὸν δὲ Z. ? δόμασι. δόγμασι C, M, Bunsenius, δωρημασι Bernaysius in Rhein. Mus. 9, p. 249 not., εἰ Roperus. ἀπαιτήσεσιν. ἀπαιτήσεσιν Bernaysius l. l. ἀπειρημέναις. ἀπεράμοις, nisi forte ἀπειρησιος Roperus. ὃ βούλετο. ὃ βούλετο C. ἀναμέσων C. κερκώποις C. ἑαυτοῦς φιλίαν C. μὲν ἀλήθειαν. μὲν ἐν ἀλήθειᾳ susp. M. λέγων ὁμοίαν. Hæc verba uncinis inclusimus suadente Bunsenio. Cf. Hippolytus and his age, vol. 1, p. 393 not.

κατ' ἰδίαν ἢ τὰ ἕμοια φρονεῖν [λέγων] ἡπάτα ἢ, πάλιν δ' αὐτοῖς; τὰ Σαβελλίου ὁμοίως, ὃν καὶ αὐτὸν ἐξέστησε δυνάμενον ἢ κατορθοῦν. Ἐν γὰρ τῷ ὄψ' ἡμῶν παραινεῖσθαι οὐκ ἐκκληρύνετο, ἥνικα δὲ σὺν τῷ Καλλίστῳ ἐμόναζεν, ὅπ' αὐτοῦ ἀνεσεῖετο πρὸς τὸ δόγμα τὸ Κλεομένους ῥέπειν ἢ φάσκοντος τὰ ἕμοια φρονεῖν. Ὅ δὲ τότε μὲν τὴν πανουργίαν αὐτοῦ οὐκ ἐνόει, αὐθις δὲ ἔγνω, ὡς διηγῆσομαι μετ' οὐ πολὺ. Αὐτὸν δὲ τὸν Ζεφυρίων προδῶν δημοσίῃς ἐπειθε λέγειν· Ἐγὼ οἶδα ἓνα Θεὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, καὶ πλὴν αὐτοῦ [p. 285, 286] ἕτερον οὐδένα γεννητὸν καὶ παθητὸν· ποτὲ δὲ λέγων· Οὐχ ὁ Πατὴρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ ὁ Υἱός· οὕτως ἀπαυστον τὴν στάσιν ἐν τῷ λαῷ διατήρησεν· οὗ τὰ νοήματα γνόντες, ἡμεῖς οὐ συνχωροῦμεν, ἐλέγχοντες ἢ καὶ ἀντικαθιστάμενοι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· ἢ εἰς ἀπόνοιαν χωρῶν διὰ τὸ πάντας αὐτοῦ τῇ ὑποκρίσει συντρέχειν, ἡμᾶς δὲ οὐ, ἀπεκάλει ἡμᾶς διθέους, ἐξῆμῶν παρὰ βίαν ἢ τὸν ἐνδομυχούντα ἢ αὐτῷ ἰόν. Τούτου τὸν βίον δοκεῖ ἡμῖν ἀγαπητὸν ἐκπέσθαι, ἐπεὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡμῖν ἐγεγονέι, ὅπως διὰ τοῦ φανῆναι τοῦ τοιοῦτου τὴν ἀναστροφὴν εὐεπίγνωστος καὶ τάχα ἢ τοῖς νοῦν ἔχουσι εὐθὺς γένηται ἢ διὰ τοῦτου ἐπιχειρημένη ἢ ἀίρεσις. Ὁυτος ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Φουσκιανῷ ἐμάρχου ὄντος Ρώμης· ὃ δὲ τρόπος τῆς αὐτοῦ μαρτυρίας τοιοῦτος ἦν· |

19. Οἰκέτης ἐτύγχανε Καρποφόρου τινὸς ἀνδρὸς πιστοῦ ὄντος ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. Τούτῳ δὲ Καρποφόρος, ἅτε δὴ ὡς πιστῷ, χρήμα οὐκ ὀλίγον καταπίστευσεν, ἐπαγγειλάμενος κέρδος προσοίσειν ἐκ πραγματείας τραπεζιτικῆς· ὃς λαβὼν τράπεζαν ἐπιχειρήσεν ἐν τῇ λεγομένῃ πισικνῇ πουπλικῇ, ᾧ οὐκ ὀλίγα· παραθῆκαι τῷ χρόνῳ ἐπιστεύθησαν ὑπὸ χηρῶν καὶ ἀδελφῶν προστήματι τοῦ Καρποφόρου. Ὅ δὲ ἐξαφανίσας ἢ τὰ πάντα ἠπόρει. Τὰ ταῦτα πράξαντος, οὐκ ἔλιπεν ἢ ἀπαγγεῖλη ἢ τῷ Καρποφόρῳ· ὃ δὲ ἐφ' ἀπαιτεῖν λόγους παρ' αὐτοῦ. Ταῦτα συνιδὼν ὁ Καλλίστος καὶ τὸν παρὰ τοῦ δεσπότης κίνδυνον ὑφορώμενος, ἀπέδρα τὴν φυγὴν κατὰ θάλασσαν ποιούμενος· ὃς εὐρῶν πλοῖον ἐν τῷ Πόρτῳ ἐτοιμον πρὸς ἀναγωγὴν, ὅπου ἢ ἐτύγχανε πλεόν, ἀνέβη πλευσόμενος. Ἄλλ' οὐδὲ οὕτως λαθεῖν δεδύνηται· οὐ γὰρ ἔλιπεν ὃς ἀπαγγεῖλη τῷ Καρποφόρῳ τὸ γεγενημένον. Ὅ δὲ ἐπιστάς κατὰ τὸν λιμένα ἐπειρᾶτο ἐπὶ τὸ πλοῖον ὄρμῃν κατὰ [τά] ἢ μεμηγυμένα· τοῦτο δὲ ἦν ἐστὸς ἐν μέσῳ τῷ λιμένι. Τοῦ δὲ πορθ-

eos fallebat, rursus autem iterum iis, qui Sabellii sententiam sequebantur, consimiliter, quem et ipsum perverit, cum posset ille rectus esse. Dum enim a nobis admonebatur, non obdurescebat, ubi autem cum Callisto solitarius agebat, ab eo sollicitabatur, ut ad Cleomenis doctrinam vergeret, cum is similiter se sentire diceret. Ille autem tum quidem ejus fraudulentiam non intelligebat, postea vero cognovit, sicut paulo post enarrabo. Ipsum autem Zephyrinum provehens adducebat, ut palam populo diceret : Ego novi unum Deum Christum Jesum, nec præter eum ullum 452-453 alium generatum et passibilem ; tum vero dicens : Non pater mortuus est, sed filius : tali modo perpetuam rixam in plebe sustinuit. Cujus consilia cum cognovissemus, nos non concedebamus coarguentes et resistentes pro veritate : qui delatus ad dementia, propterea quod omnes ejus simulationi assentiebant, nos autem non, ditheos nos vocabat, sponte evomens virus, quod in intimis ejus visceribus latebat. Hujusce vitam placet nobis exponere, quia eadem ætate qua nos exstitit, ut moribus talis viri patefactis facile perspicitur et jam ab iis, qui mentis præditi sunt, vilipenduntur hæresis per eum suscepta. Hic martyrium fecit Fusciano præfecto urbis Romæ. Modus autem ejus martyrii fuit hujusmodi :

12. Servus erat Carpophori cujusdam viri fidelis e familia Cæsaris. Carpophorus ei, quippe fideli, pretium non parvum concedidit, jussitque eum sibi lucrum parare ex argentaria : qui accepto pretio argentariam instituit in piscina, quæ vocatur publica, cui temporis progressu non parva deposita a viduis et fratribus concedita sunt prætextu Carpophori. Is autem omnibus consumptis in angustiis erat. Qui cum ea fecisset, non defuit, qui Carpophoro renuntiaret ; hic autem dixit se rationem repossere ab eo. Harum rerum conscius Callistus et periculum a domino iastans suspicatus, se abstulit fugam ad mare versus faciens : qui eum navem in portu invenisset ad exendum expeditam, profecturus, quo illa erat profectura, ascendit. Sed ne sic quidem latere poluit ; non enim defuit, qui renuntiaret Carpophoro quæ facta erant. Is autem astans ad portum conabatur in navem ferri nuntium secutus, ea autem collocata erat in medio portu. Portitore autem morante Callistus, qui e longinqua

VARIÆ LECTIONES.

ἢ κατ' ἰδίαν. καθ' ἰδίαν C, M, qui conj. λέγων τὰ ἕμοια φρονεῖν ἡπάτα· πάλιν δὲ αὐτοῖς φρονοῦσι ποτὲ κατ' ἰδίαν τὰ Σαβ., κατ' ἰδίαν Wordsworthiius. ἢ λέγων ἡπάτα Bunsenius, ἡπάτα C, M. ἢ αὐ τοῖς αὐτοῖς C, M. ἢ δυνάμενον. δυνάμενος susp. M, Bunsenius. ἢ ῥαπεῖν. ῥέπειν vel τραπήλαι susp. M, ῥοπεῖν. nisi ipsum ῥαπεῖν est aorist. 2. Roepers. ἢ ἐλέγχοντες C. ἢ παραβίαν C. ἢ ἐνδομοιγεύοντα C. ἢ τάχα — εὐθὺς Bunsenius Wordsworthium secutus, τάχα — εὐθὺς C, τάχα — εὐθὺς M. ἢ ἐπιχειρημένη C. ἢ πισικνῇ πουπλικῇ. πισικνῇ πουπλ. susp. Sauppis Cf. Festu. s. v. ed. Lindemann. p. 198 ; ed. Müller. p. 213. Piscina publica erat regio urbis XII inter Aventinum et Cælium sita. Cf. W. A. Becker Rom. Antiqq. I, p. 520 et 715. ἢ ἐξαφανίσας C. ἢ ἔλιπεν. ἔλιπεν C, sed ἔλιπεν his infra lin. 9 et 37, M, non defuit, flagrans Latinismus, qui his recurrit in proxime sequentibus. Bunsenius. ἢ ἀπαγγεῖλη. ἀπαγγεῖλετε, itemque lin. 9 ; sed cfr. lin. 20 et fort. huic vel scriptori vel ætati condonandum aliquid in modis usurpandis ac permutandis licentiæ. Roepers. ἢ ὅπου. ὅποι Roepers ἢ πλεόν Roepers, πλέων C, M, Bunsenius. ἢ κατὰ τὰ. κατὰ C, M, Bunsenius. ἢ μεμηγυμένα. Syllabæ μὴν exessæ tenuia vestigia supersunt M.

conspexit herum, cum esset in navi atque cognovisset se esse captum, vitam abiecit et hæc extrema esse putans se in mare præcipitavit. **454-455** Nautæ autem postquam in scaphas desiluverunt, in vitum eum eripuerunt, dum ii, qui in terra erant, magna voce clamabant : et in hunc modum hero traditus Romam reductus est, quem herus in pistri-num dedit. Tempore autem elapso, ut forte evenit, fratres accedentes Carpophorum adhortabantur, ut pœnæ eximeret fugitivum, dicentes confiteri eum se pecuniam apud quosdam conditam habere. Carpophorus autem, utpote pius, suam rem se omittere dixit, deposita autem sibi curæ esse — multi enim dantes ei dicebant, se ejus prætextu concredidisse Callisto quæ concrediderant — precibusque motus jussit eum educi. Ille autem cum nihil haberet quod restitueret, et iterum aufugere non posset, quia custodiebatur, artificium mortis commentus est, et Sabbato simulans se ad debitores ire, ruit ad conventum Judæorum congregatorum, et astans turbam inter eos faciebat. Illi autem turbati ab eo contumeliis verberibusque eum affectum truserunt ad Fuscianum, præfectum urbis. Responderunt autem hæcce : Romani nobis concesserunt patrias leges publice recitandas ; iste vero ad nos ingressus impediabat nos obturbans, dicitans se esse Christianum. Fuscianus autem cum pro tribunali esset, et per ea, quæ a Judæis dicebantur, in Callistum irasceretur, non defuit qui Carpophoro res gestas renuntiaret. Is autem ad tribunal præfecti festinavit clamavitque : Peto, domine Fusciane, ne tu ei fidem habeas, non enim Christianus est, ansam vero mortis quærit, postquam pecuniam mihi magnam perdidit, sicuti probabo. Judæi autem cum hoc fraudem esse arbitrarentur, quasi Carpophorus hoc prætextu eum liberare studeret, infestius etiam præfectum inclamabant. Is autem ab iis motus, flagellis eum cæsum tradidit in metallum Sardinia. Tempore autem elapso, cum alii illic essent martyres, Marcia volens facinus aliquod bonum facere, quippe quæ Commodi erat pellex dei amans, accessit beatum Victorem, qui illo tempore episcopus Ecclesiæ erat, et sciscitabatur quinam in **456-457** Sardinia essent martyres. Is autem cum omnium nomina traderet, Callisti non dedit, quia novit ejus conatus. Marcia igitur compos facta sui voti per Commodum dimissionis litteras dat Hyacintho, spadoui cuidam presbytero, qui acceptis litteris in Sardiniam transnavigavit, et postquam eas illi, qui tunc temporis ei terræ præerat, tradidit, dimisit martyres excepto Callisto. Is autem genua flectens lacrymansque sup-

Α μέτω βραδύνοντας, ἰδὼν πόρρωθεν ⁷⁰ ὁ Κάλλιστος τὸν δεσπότην, ὃν ἐν τῷ πλοίῳ καὶ γνοὺς ἑαυτὸν συνειληφθαι ⁷¹, [μ. 286—287] ἠφείδησε τοῦ ζῆν, καὶ ἔσχατα ταῦτα λογισάμενος ἔβριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ναῦται καταπηδήσαντες εἰς τὴν σκάφη ἀκοντα αὐτὸν ἀνείλοντο, τῶν δὲ ⁷² ἀπὸ τῆς γῆς μεγάλα βοῶντων καὶ οὕτως ⁷³ τῷ δεσπότῃ παραδοθεὶς ἐπανήχθη εἰς τὴν Ῥώμην, ὃν ὁ δεσπότης εἰς πίστρινον ⁷⁴ κατέθετο. Χρόνου δὲ διαλθόντος, ὡς συμβαίνει γίνεσθαι, προσελθόντες ἀδελφοὶ παρεκάλουν τὸν Καρποφόρον, ὅπως ἐξαγάγῃ τῆς κολάσεως τὸν δραπέτην, φάσκοντες αὐτὸν ὁμολογεῖν ἔχειν παρὰ τιπλ χρῆμα ἀποκείμενον. Ὁ δὲ | Καρποφόρος, ὡς εὐλαθῆς, τοῦ μὲν ἰδίου ἐλθειν ἀφείδειν, τῶν δὲ παραθηκῶν φροντίζειν (πολλοὶ γὰρ αὐτῷ ἀπεκκλιαντο ⁷⁵ λέγοντες, ὅτι τῷ αὐτοῦ ⁷⁶ προσχήματι ἐπίστευσαν τῷ Καλλίστῳ, ἃ πεπιστεύκεισαν), καὶ πεισθεὶς ἐκέλευσεν ἐξαγαγεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ μὴ ἐν ἔχων ἀποιδόναι, καὶ πάλιν ἀποδιδράσκειν μὴ δυνάμενος διὰ τὸ φρουρεῖσθαι ⁷⁷, τέχνην θανάτου ἐπενόησε, καὶ Σαββάτῳ σκηψάμενος ⁷⁸ ἀπέναι ὡς ἐπὶ χρωῖστας, ὤρμησεν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων συντηγμένων, καὶ στάς ⁷⁹ κατεστασίαζεν αὐτῶν. Οἱ δὲ καταστασιασθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ἐνυθρίσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐμφορήσαντες ἔσυρον ἐπὶ τὸν Φουσκιανὸν ἔπαρχον ὄντα τῆς πόλεως. Ἀπεκρίναντο δὲ ταῦτα Ῥωμαῖοι συνεχώρησαν ἡμῖν τοὺς πατρώους νόμους δημοεῖν ἀναγιγνώσκων, οὕτος δὲ ἐπισειθῶν ἐκώλυε καταστασιαζῶν ἡμῶν, φάσκων εἶναι Χριστιανός. Τοῦ δὲ Φουσκιανοῦ ⁸⁰ πρὸ βήματος τυγχάνοντος, καὶ τοῖς ὑπ' Ἰουδαίων λεγομένοις κατὰ τοῦ Καλλίστου ἀγανακτοῦντος, οὐκ ἔλιπεν ὁ ἀπαγγελίας ⁸¹ τῷ Καρποφόρῳ τὰ πρασόμμενα. Ὁ δὲ σπύσας ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦ ἐπάρχου ἔβδα· Δέομαι, κύριε Φουσκιανέ, μὴ σὺ αὐτῷ ⁸² πιστεύεις, οὐ γὰρ ἐστὶ Χριστιανός, ἐφορμὴν δὲ ζητεῖ θανάτου χρήματά μου πολλὰ ἀφανίσας, ὡς ἀποδείξω. Τῶν δὲ Ἰουδαίων ὑποβολὴν τοῦτα πρισάντων, ὡς ζητούντος τοῦ Καρποφόρου ταύτῃ τῇ προφάσει ἐξελίσσαι αὐτόν, μάλλον ἐπιφθόνως κατεβῶν τοῦ ἐπάρχου. Ὁ δὲ κινήθεις ὑπ' αὐτῶν, μαστιγώσας αὐτὸν ἔδωκεν εἰς μέταλλον Σαρδονίας. Μετὰ χρόνον δὲ ⁸³ ἐτέρων ἐκεῖ ὄντων μαρτύρων, θαλήσασα ἡ Μαρκία ἔργον τι ἀγαθὸν ἐργάσασθαι, οὕσα φιλόθεος παλλαχὴ ⁸⁴ Κομμόδου ⁸⁵, προσκαλεσαμένη τὸν μακάριον | Οὐκίτορα, ὄντα ἐπίσκοπον τῆς ἐκκλησίας κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ἐπηρώτα, τίνες [μ. 288 289] εἶεν ἐν Σαρδονίᾳ μάρτυρες. Ὁ δὲ πάντῳ ἀναδοὺς τὰ ὀνόματα, τὸ τοῦ Καλλίστου οὐκ ἔδωκεν, εἰδὼς τὴν τετολημημένα ⁸⁶ παρ' αὐτοῦ. Τυχούσῳ οὖν τῆς ἀξιώσεως ἡ Μαρκία παρὰ τοῦ Κομμόδου, δίδωσι τὴν ἀπολύσιμον ⁸⁷ ἐπιστολὴν Ἰακίνθῳ τινὶ σπᾶδοντι πρε-

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ πόρρωθεν C. ⁷¹ συνειληφθαι. συνληφθαι C, M. ⁷² τῶν δὲ. τῶν susp. Saupprius. ⁷³ οὕτως Bunsenius, οὕτος C, M. ⁷⁴ πίστρινον susp. Saupprius. ⁷⁵ τῷ αὐτοῦ. τῷ αὐτῷ C. ⁷⁶ φρουρεῖσθαι. φθουρεῖσθαι C. ⁷⁷ σκηψάμενος C. ⁷⁸ στάς, ἐπιστάς? ⁷⁹ φοσκιανῶ C. ⁸⁰ ἀπαγγελίας Roepertus, ἀπαγγελίας C, M, Bunsenius. Cf. supra p. 455, §. 9. ⁸¹ σὺ αὐτῷ. ταυτῷ C. ⁸² Cf. cum his Dio Cass. l. lxxii, c. 4 : Ἰστορεῖται δὲ αὕτη πολλὰ τε ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν σπουδάζειν καὶ πολλὰ αὐτοὺς εὐηργετηκέναι, ἅτε καὶ παρὰ τῷ Κομμόδῳ πᾶν δυναμένῃ. ⁸³ παλλαχὴ C. ⁸⁴ Κομμόδου. Κομμόδου? ⁸⁵ τετολημημένα. τολμημένα C. ⁸⁶ ἀπολύσιμον. ἀπολυσίμην C, M, Bunsenius.

σβυτέρῳ, δ; λαβὼν διέπλευσεν εἰς τὴν Σαρδονίαν, Α καὶ ἀποδοῦς τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῆς χώρας ἐπιτροπεύοντι ἀπέλυσε τοὺς μάρτυρας πλὴν τοῦ Καλλίστου. Ὁ δὲ γουσιπῶν καὶ δακρύων ἰκέτευε καὶ αὐτὸς τυχεῖν ἀπολύσεως. Δυσωπηθεὶς οὖν ὁ Ἰάκινθος ἀξιοῖ τὸν ἐπίτροπον ⁸⁷... φάσκων θρέψας ⁸⁸ εἶναι Μαρκίας, ταξόμομος ⁸⁹ αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον ὃ ἐμπεισθεὶς ἀπέλυσε καὶ τὸν Κάλιστον. Οὐ παραγενομένου ὃ Οὐίκτωρ πάνυ ἠχθετο ἐπὶ τῷ γεγονότι, ἀλλ' ἐπεὶ εὐσπλαγχνὸς ἦν, ἡσύχασε· φυλασσόμενος δὲ τὸν ὑπὸ πολλῶν θνειδον ⁹⁰ (οὐ γὰρ ἦν μακρὰν τὰ ὑπ' αὐτοῦ τετολημμένα), ἔτι δὲ καὶ τοῦ Καρποφοῦρου ἀντιπίπτοντος, πέμπει αὐτὸν καταμένειν ἐν Ἀνθείῳ ⁹¹, ὁρίσας αὐτῷ μηνιαῖόν τι ἐκτροφῆς ⁹². Μεθ' οὗ κοιμησιν ⁹³ Ζεφυρίνο; συναράμενον ⁹⁴ αὐτὸν σὺν πρὸς τὴν κατάστασιν ⁹⁵ τοῦ κλήρου, ἐτίμησε τῷ ἰδίῳ κακῷ, καὶ τοῦτον μεταγαγὼν ἀπὸ τοῦ Ἀνθείου εἰς τὸ κοιμητήριον κατέστησεν. Ἡ ἀεὶ συνὸν καλ, καθὼς φθάσας προεΐπον, ὑποκρίσας αὐτὸν θεραπεύων, ἐξηφάνισε ⁹⁶ μήτε κρίναι τὰ λεγόμενα δυνάμενον μήτε νοοῦντα τὴν τοῦ Καλλίστου ἐπιβουλήν, πάντα αὐτῷ πρὸς ἃ ἤδετο ὁμιλοῦντος. Οὕτω μετὰ τὴν τοῦ Ζεφυρίνου τελευτὴν νομίζων τετυ | χκέναι οὐ ἔθηρᾶτο, τὸν Σαβέλλιον ἀπέπεισεν ὡς μὴ φρονοῦντα ὀρθῶς δεδοικῶς; ἐμὲ καὶ νομίζων οὕτω δύνασθαι ἀποτρέψασθαι τὴν πρὸς τὰς Ἐκκλησίας κατηγορίαν, ὡς μὴ ἀλλοτριῶς φρονῶν. Ἴιν οὖν γόης καὶ πανούργος καὶ ἐπὶ χρόνῳ συνηρπασε πολλοὺς. Ἐχων δὲ καὶ τὸν ἰδὸν ἐγκείμενον ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐθέως ⁹⁷ μηδὲν φρονῶν, ἅμα δὲ καὶ αἰδοῦμενος τὰ ἀληθῆ λέγειν, διὰ τὸ δημοσίᾳ ἡμῖν θνειδίζοντα [p. 289. 290] εἰπεῖν· Δίθεοί ἐστε· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Σαβέλλου συχνῶς κατηγορεῖσθαι ὡς παραδάντα ⁹⁸ τὴν πρώτην πίστιν, ἐφεύρεν αἰρεσιν τοιάνδε, λέγων τὸν Λόγον αὐτὸν εἶναι Υἱὸν, αὐτὸν καὶ Πατέρα ὀνόματι μὴ καλούμενον ⁹⁹, ἐν δὲ ὃν τὸ ¹⁰⁰ Πνεῦμα ἀδιαίρετον οὐκ ἄλλο ¹⁰¹ εἶναι Πατέρα, ἄλλο δὲ Υἱὸν, ἐν δὲ καὶ τὸ αὐτὸ ὑπάρχειν καὶ τὰ πάντα γέμειν ¹⁰² τοῦ θεοῦ Πνεύματος τὰ τε ἄνω καὶ κάτω· καὶ εἶναι τὸ ἐν τῇ Παρθένῳ σαρκωθὲν Πνεῦμα οὐ ἕτερον παρὰ τὸν Πατέρα, ἀλλὰ ἐν καὶ τὸ αὐτό. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ εἰρημένον· Οὐ πιστεύεις ¹⁰³ ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί; Τὸ μὲν γὰρ βλεπόμενον, ὅπερ ἐστὶν ἄνθρωπος, τοῦτο εἶναι τὸν Υἱὸν, τὸ δὲ ἐν τῷ Υἱῷ χωρηθὲν Πνεῦμα τοῦτο εἶναι τὸν Πατέρα· Οὐ γὰρ, φησὶν, ἐρῶ

plicabat, ut et ipse dimissionem acciperet. Hyacinthus igitur precibus commotus postulat ut pateres [eum dimittat], dicitans se altorem esse Marcie, stipulans ei securitatem; ille autem persuasus dimisit et Callistum. Qui cum adesset, Victor molestissime ferebat quæ facta erant, quoniam autem probra a multis facienda (non enim longo intervallo aberant ejus conatus), cum etiam Carpophorus adversaretur, dimittit eum commoraturum Antii, definito ei menstruo aliquo ad victum. Cujus post obitum Zephyrinus, consecutus eum socium et ministrum ad reprimendum clerum, ornavit eum suo damno, et Antio traductum in cœmeterio constituit. Cui cum semper adesset, et sicuti modo antea dixi, simulate eum coleret, perdidit virum, qui nequo dicta judicare poterat, neque Callisi insidias sentiebat, quippe qui omnia cum eo colloquebatur, quæ illi grata erant. Sic post Zephyrini obitum arbitratus se esse nactuim quod venabatur, Sabellium extrusit, utpote non recte sentientem, timens me et arbitrans se in hunc modum abstergere posse criminationem apud Ecclesias, quasi non aliena sentiat. Erat igitur præstigiator et ad fraudem acutus et tempore procedente multos secum abripuit. Cum autem et virus cordi insitum haberet nihilque recte sentiret, simul vero etiam verecundaretur vera dicere, propterea quod coram populo nobis convicians dicebat: **458-459** *dithei estis*, verum etiam propterea quod a Sabellio continenter accensabatur, tantquam primam fidem migraverit, adinvenit taleni quamdam hæresin, dicens Logum ipsum esse Filium, eundem etiam Patrem nomine quidem vocatum, revera autem unum esse Spiritum indivisum; non aliud esse Patrem, aliud Filium, sed unum et idem esse, omniaque esse repleta divino Spiritu et superiora et inferiora, Spiritumque in Virgine carne indutum non esse aliud atque Patrem, sed unum idemque. Et hoc esse id quod dictum est: *Nou credis quia ego in Patre et Pater in me est?* Visible enim, quod quidem est homo, Filium esse, Spiritum autem, qui in Filium cesserit, esse Patrem; non enim, inquit, profitebor duos deos, Patrem et Filium, sed unum. Pater enim, qui in eo exstitit, carnem postquam assumpsit, deificavit sibi unitum et fecit

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ Post ἐπίτροπον lacunam signavimus: ἐπίτροπον ἀπολύειν Bunsenius antea in ep. ad Harium data (*Hippolytus and his age* Vol. I, p. 392 not.): ἀπολύσειν Bunsenius postea in *Analecta Ante-Nicæna*. ⁸⁸ θρέψας. In θρέψας vocabulum latere videtur significans negligentiam (un oubli). M, θρέψας altor, ut φύσας genitor Roesperus, quocum consentiunt R. Scottus collato vocabulo ὁ τρέσας, et Bunsenius, qui antea in ep. ad Harium data conjecerat φάσκων ἐαυτῷ μὲν τοῦτο ἐπιτρέψαι Μαρκίαν. ⁸⁹ ταξόμομος; αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον. τὸ ταξόμομος, αὐτῷ δὲ εἶναι ἀκίνδυνον Bunsenius antea l. I., προξομένης (vel ταξομένης); αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον Bunsenius postea l. I. ⁹⁰ τὸν — θνειδον. τὸ — θνειδος? ⁹¹ Ἀνθείῳ. Apud Steph. Byz. Ἀνθεία — ἐστὶ καὶ Ἰταλίας Ἰώμης πλῆσιον, ἧτις καὶ Ἀντιον μετωνομάσθη. ⁹² ἐκτροφῆς, ἐκτροφῆς pr. C. ἐκτροφᾶς; corr. C, M, Bunsenius. ⁹³ κώμησιν C. ⁹⁴ συναράμενον. . . ἀράμενον C duabus litteris exes'is, quarum prior s fuisse cognoscitur. M, συναράμενον = ἀρηγόν, socium. Bunsenius. ⁹⁵ κατάστασιν. κατάστασιν susp. Sauppius. ⁹⁶ ἐξηφάνισε Roesperus, ἐξεφάνισε C, M, Bunsenius. ⁹⁷ εὐθέως, εὐθέως; susp. R. Scottus. ⁹⁸ παραδάντα. παραδάντος C, M, qui ante ὧ; subaudiendum putat αὐτό. ⁹⁹ Excidisse aliquid h. l. potius quam depravatum esse putat M. ¹⁰⁰ ὃν τὸ. Fort. ἕνα secundum Bunsenium, sed non necessarium videtur esse. ¹⁰¹ οὐκ ἄλλο C. ¹⁰² γεμειν C. ¹⁰³ Ev. Joan. xiv, 11: Πιστεύετε μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί.

unum, ita ut Pater et Filius vocentur unus Deus, et hanc personam, cum una sit, non posse esse duas, et sic Patrem compassum esse cum Filio; non enim dicere vult Patrem esse passum unamque esse personam, ut effugiat blasphemiam in Patrem insipidus iste vaferque, qui sursum deorsum spargens blasphemias, modo ut contra veritatem loqui videatur, tum in Sabellii doctrinam incidens, tum in Theodoti non erubescit. Talia conatus præstigiator ille scholam constituit adversus Ecclesiam ita docendo, et primus ea, quæ ad voluptates faciunt, hominibus concedere ausus est, dicens omnibus a semet dimitti peccata. Nam si forte qui apud alium quem congregatur et Christianus vocatur quid peccaverit, aiunt, non imputatur ei peccatum, modo Callisti scholæ accedat. Cujus definitionem amplectentes multi, conscientia morsi simulque etiam a multis sectis rejecti, nonnulli vero et per condemnationem a nobis ex ecclesia ejecti, ad eos transgressi ejus scholam repleverunt. Hic præcepit, tametsi episcopus peccet, etiamsi ad mortem, eum non oportere loco suo moveri. Hujus ætate inceperunt episcopi et 460-461 presbyteri et diaconi bigami et trigami in ordines ascisci. Verum etiam si quis in ordine constitutus in matrimonium ineat, manere talem hominem in ordine quasi non peccaverit; de hoc perhibens dictum esse, quod ab Apostolo dictum est: *Tu quis es qui judices alienum servum?* Verum etiam parabola de zizaniis ad hoc pertinere: *Sinite zizania crescere cum tritico*, hoc est in Ecclesia peccantes. Verum etiam arcam Noachi in similitudinem Ecclesiæ dixit factam esse, in qua canes et lupi et corvi omniaque munda immunda fuerint, sic dicitans in Ecclesia oportere esse consimiliter; et quæcunque ad hoc congerere poterat, in hunc modum interpretatus est. Cujus auditores delectati placitis permanent illudentes et sibimet ipsis et multis, quorum turbæ ad scholam illam confluunt. Propterea et augentur superbientes turbis propter voluptates, quas non permisit Christus, quo contempto nullum peccatum prohibent, dictitantes eum ignoscere volentibus. Etenim et mulieribus permisit, ut, si innuptæ essent flagrantque amore ætate indigna, vel dignitatem suam perdere nollent legitimo matrimonio, haberent unum, quemcunque elegerint, concubinum, sive servum sive liberum, eumque haberet pro marito non legitime

A δύο θεούς, Πατέρα καὶ Υἱόν, ἀλλ' ἓνα. Ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ γενόμενος Πατὴρ προσλαβόμενος τὴν σάρκα ἐθεοποίησεν ἐνώσας ἑαυτῷ, καὶ ἐποίησεν ἓν, ὡς καλεῖσθαι Πατέρα καὶ Υἱόν ἓνα Θεόν, καὶ τοῦτο ἐν ᾧ πρόσωπον μὴ δύνασθαι εἶναι δύο, καὶ οὕτως τὸν Πατέρα συμπεπονηθέναι· τῷ Υἱῷ· οὐ γὰρ θέλει λέγειν τὸν Πατέρα πεπονηθέναι καὶ ἓν εἶναι πρόσωπον... ἐκφυγεῖν τὴν εἰς τὸν Πατέρα βλασφημίαν ὁ ἀνόητος, καὶ | ποικίλος, ὁ ἄνω, κάτω σχεδιάζων ὁ βλασφημίας, ἓνα μόνον κατὰ τῆς ἀληθείας λέγειν δοκῆ, ποτὲ μὲν εἰς τὸ Σαβελλίου δόγμα ἐμπέπτων, ποτὲ δὲ εἰς τὸ Θεοδότου οὐκ αἰδεῖται. Τοιαῦτα ὁ γόγης τολμήσας συνεστήσατο διδασκαλεῖον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας οὕτως διδάξας, καὶ πρῶτος τὰ πρὸς τὰς ἡδονὰς τοῖς ἀνθρώποις συγχωρεῖν ὁ ἐπενόησε, λέγων πᾶσιν ὑπ' αὐτῷ ἀφίσσθαι ἁμαρτίας. Ὁ γὰρ παρ' ἑτέρῳ τιμὴν συναγόμενος καὶ λεγόμενος Χριστιανὸς εἴ τι ἂν ἁμαρτή, φασίν, οὐ λογίζεται αὐτῷ ἡ ἁμαρτία, εἰ προσδράμῃ τῇ τοῦ Καλλίστου σχολῇ. Οὐ τῷ ὄρω ἀρεσκόμενοι πολλοὶ συνεῖδον πεπληγότες ἅμα τε καὶ ὑπὸ πολλῶν αἰρέσεων ἀποβληθέντες, τινὲς δὲ καὶ ἐπὶ καταγνώσει ἐκβλητοὶ ἢ τῆς Ἐκκλησίας ὑπ' ἡμῶν γενόμενοι, προσχωρήσαντες αὐτοῖς ἐπληθύναν τὸ διδασκαλεῖον αὐτοῦ. Οὗτος ἐδογματίσεν ὅπως εἰ ἐπίσκοπος ἁμαρτοί τι, εἰ καὶ πρὸς θάνατον, [p. 290. 291] μὴ δεῖν κατατίθεσθαι. Ἐπὶ τούτου ἤρξαντο ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι δίγαμοι καὶ τρίγαμοι καθίστασθαι εἰς κλήρους· εἰ δὲ καὶ τινεὶ ἐν κλήρῳ ὦν γαμοίη, μένειν τὸν τοιαῦτον ἐν τῷ κλήρῳ ὡς μὴ ἡμαρτηκότα· ἐπὶ τούτῳ φάσκων εἰρηθεῖν τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου ῥηθέν· *Ἐν τινεὶ εἰ ὁ κριτὴρ ἀλλοτρίον οἰκίτην*; Ἄλλα καὶ παραβολὴν τῶν ζιζανίων πρὸς τοῦτο ἔφη λέγασθαι. Ἀφerte τὰ ζιζάνια συν-αύξειν τῷ σίτῳ τούτέστιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς ἁμαρτάνοντας. Ἄλλα καὶ τὴν κισσὸν τοῦ Νῶε εἰς ὁμοίωμα Ἐκκλησίας ἔφη γεγονέναι, ἐν ἣ καὶ κύνες καὶ λύκοι καὶ κόρακες καὶ πάντα τὰ καθαρὰ καὶ ἀκάθαρτα· οὕτω φάσκων δεῖν εἶναι ἐν Ἐκκλησίᾳ ὁμοίως καὶ ὅσα | πρὸς τοῦτο δυνατὸς ἦν συνῆγει οὕτως ἡρμήνευσεν, οὐ οἱ ἀκροαταὶ ἠσθέντες τοῖς δόγμασι διαμένουσιν ἐμπαίζοντες ἑαυτοῖς τε καὶ πολλοῖς, ὦν τῷ διδασκαλεῖῳ ἠσθέρουσιν ὄχλοι. Διὸ καὶ πληθύνονται, γαυριώμενοι ἐπὶ ὄχλοις διὰ τὰς ἡδονὰς, ἅς οὐ συνεχώρησεν ὁ Χριστός· οὐ καταφρονήσαντες οὐδὲν ἁμαρτεῖν κωλύουσι· φάσκοντες αὐτὸν ἀφίναί τοις εὐδοκοῦσι. Καὶ γὰρ καὶ γυναῖξιν ἐπέτρεψεν, εἰ ἄναυδροι εἶεν καὶ ἡλικία γε

VARIÆ LECTIONES.

ἰ συμπεπονηθέναι C. ἰ Ante ἐκφυγεῖν quædam omiſſa esse apparet, M, οὕτω πῶς ἐλπίζον supplevit Bunsenius, Fort. excedit ὡς. ἰ ὁς ἄνω? ἰ σχεδιάζων R. Scottus, Bunsenius, σχεδιάζων C, M. ἰ Cf. infra l. x, c. 27, p. 330, 58, 59, ed. Ox., ubi loco Sabellii nomen Noëti legitur. ἰ συγχωρεῖν. συγχωρεῖν C. ἰ εἴ τι. ὁ δὲ susp. M. ἰ ἐκβλητοὶ ἐκκλητοὶ C. ἰ ὦν γαμοίη. ὦν γνώμη C. ἰ Rom. xiv, 4. ἰ πρὸς τοῦτο. πρὸς τοῦτῳ C, Bunsenius. ἰ Cf. Matth. xiii, 29, 30: Οὐ μὴποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκρίζωσας ἅμα αὐτοῖς τὸν σίτον· ἀφerte συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρω εἰς τοῦ σερισμοῦ. ἰ Ante ὁμοίως distinguitur in C, M. ἰ ἐμπέζοντες C. ἰ διδασκαλεῖον C. ἰ οὐδὲν, οὐδένα Bunsenius. ἰ αὐτόν. αὐτῷ C, αὐτοῖς Bunsenius. ἰ εἰ ἄναυδροι εἶεν καὶ ἡλικία τε τε καίοντα ἑναξία ἢ αὐτῶν ἀξίαν ἦν ἑαυτῶν καθαίρειν. Διὰ τοῦτο νομίμως γαμηθῆναι ἔχει ἓνα C, M, qui, nisi gravior corruptio insit, post ἐπέτρεψεν supplendum esse putat ἁμαρτεῖν et scribendum: Ἠλικία καίοντο αἱ ἐν ἀξία, τὴν αὐτῶν ἀξίαν ἦν (sive potius εἰ) μὴ βούλοιντο καθαίρειν: εἰ ἄναυδροι εἶεν καὶ ἡλικιώτη καίοντο ἀναξίω, ἢ αὐτῶν ἀξίαν μὴ βούλοιντο καθαίρειν, εἰ τοῦτο νομίμως; γαμηθῆναι ἔκείνῳ δὲ ἂν αἰρήσωντα: σύγκοτον Wordsworthius. Εἰ ἄναυδροι εἶεν καὶ ἡλικία

ἐκκαλοῦντο ἀναξίη, ἢ ἐαυτῶν ἀξίαν μὴ βούλοιντο καθαιρεῖν διὰ τὸ νομίμως γαμηθῆναι, ἔχειν ἓνα ὃν ἂν αἰρήσωνται σύγκοιτον, εἴτε οἰκέτην, εἴτε ἐλευθέρον, καὶ τοῦτον κρῖνον ἀντὶ ἀνδρός μὴ νόμου γεγαμημένην. Ἐνθεν ἠρξάντο ἡ ἐπιχειρεῖν πιστὰ λεγόμενα ἀτοκίοις φαρμάκοις καὶ περιδουσιάζοις ἢ πρὸς τὸ τὰ συλλαβανόμενα καταβάλλειν, διὰ τὸ μήτε ἐκ δούλου βούλεσθαι ἔχειν τέκνον μήτε ἐξ εὐτελοῦς, διὰ τὴν συγγένειαν καὶ ὑπέρογκον οὐσίαν. Ὅρατε εἰς ὅσην ἀσέβειαν ἐχώρησεν ὁ ἄνομος μοιχεύειν καὶ φόνον ἐν τῷ αὐτῷ διδάσκων· καὶ ἐπὶ τούτοις τοῖς τολμήμασιν ἢ [p. 291. 292] ἐαυτοὺς οἱ ἀπερυθριασμένοι ἢ καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἀποκαλεῖν ἐπιχειροῦσι, καὶ τινες νομίζοντες εὐ πράττειν συντρέχουσι αὐτοῖς ἢ. Ἐπὶ τούτου πρώτως τετόλμηται ἢ δεῦτερον αὐτοῖς βάπτισμα ἢ. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ θαυμασιώτατος Κάλλιεσττος συνεστήσατο, οὐ διαμείνει τὸ διδασκαλεῖον φυλάσσειν τὰ ἔθη καὶ τὴν παράδοσιν, μὴ διακρίνον, τίσι δαὶ κοινωνεῖν, πᾶσι δ' ἀκρίτως ἢ προσφέρων ἢ τὴν κοινωνίαν ἀφ' οὗ καὶ τὴν τοῦ ὀνόματος μετὰ τῶν τοιούτων ἔργων Κάλλιεστον Καλλιστιανόν.

13. Hujus viri doctrina per totum mundum divulgata, vir quidam astutus et pravitatis plenus, cui nomen Alcibiadis, habitans Apamæ Syriæ, postquam machinationem vidit, acriorem semet et ingeniosiorē ad fraudulentias quam Callistum ratus, prodiit Romæ ferens librum, dictitans hunc ex oppido Seris Parthiæ accepisse virum quemdam justum Elchasan, quem tradiderit cuidam, cui nomen Sobiai, suggestum ab angelo, cujus altitudo viginti quatuor schœnorum, quod efficit nonaginta sex milliaria, ejus latitudo autem schœnorum quatuor, et ab humero ad humerum schœnorum sex; vestigia autem pedum ejus in longitudinem schœnorum trium et dimidii, quæ efficiunt quatuordecim milliaria, latitudo autem schœni unus et dimidii, altitudo autem schœni dimidiati. Esse autem cum eo et femineam, cujus modulus cum iis, quæ modo dicta sunt, convenire ait; et masculum esse Filium Dei, femineam autem Spiritum sanctum appellari. Hæc miraculosa enarrans arbitratur se stultos obruere dicens hanc vocem: annuntiatam esse hominibus novam remissionem peccatorum anno Trajani regnantis tertio, et baptismum definit, quem et ipsum enarrabo, dictitans

nupta. Exinde mulieres, quæ dicebantur fideles, medicamenta tentare cœperunt, quæ steriles faciunt, fasciasque ad partus abigendos, propterea quod nobilant e servo infantem habere neque e viro tenulore propter gentilitatem nimiamque rem familiarē. Videte, quoad impietatis processerit improbus ille adulterium cædemque simul docendo; 462-463 et inter hæc conamina impudentes illi catholicam Ecclesiam semet appellare aggrediuntur, nonnullique rem bene geri arbitantes eis astipulantur. Hujus ætate primo baptismus iteratus ab iis tentatus est. Hæc igitur mirificentissimus Callistus condidit, cujus schola permanet custodiens mores traditionemque, non discernens, quibuscum oporteat communicare, sed omnibus sine discrimine communivisionem afferens: a quo etiam cognominis traxerunt nuncupationem, ut propter antesignanum harum rerum Callistum appellarentur Callistiani.

13. Hujus viri doctrina per totum mundum divulgata, vir quidam astutus et pravitatis plenus, cui nomen Alcibiadis, habitans Apamæ Syriæ, postquam machinationem vidit, acriorem semet et ingeniosiorē ad fraudulentias quam Callistum ratus, prodiit Romæ ferens librum, dictitans hunc ex oppido Seris Parthiæ accepisse virum quemdam justum Elchasan, quem tradiderit cuidam, cui nomen Sobiai, suggestum ab angelo, cujus altitudo viginti quatuor schœnorum, quod efficit nonaginta sex milliaria, ejus latitudo autem schœnorum quatuor, et ab humero ad humerum schœnorum sex; vestigia autem pedum ejus in longitudinem schœnorum trium et dimidii, quæ efficiunt quatuordecim milliaria, latitudo autem schœni unus et dimidii, altitudo autem schœni dimidiati. Esse autem cum eo et femineam, cujus modulus cum iis, quæ modo dicta sunt, convenire ait; et masculum esse Filium Dei, femineam autem Spiritum sanctum appellari. Hæc miraculosa enarrans arbitratur se stultos obruere dicens hanc vocem: annuntiatam esse hominibus novam remissionem peccatorum anno Trajani regnantis tertio, et baptismum definit, quem et ipsum enarrabo, dictitans

VARIÆ LECTIONES.

γε ἐκκαλοῦντο (ἀνάξια αὐτῶν ἐξίαν μὴ βούλοιντο καθαιρεῖν), διὰ τοῦτο νομίμως γαμηθῆναι ἔχει ἐνὶ ὃν ἂν αἰρήσωνται, κ. τ. λ. Bunsenius. Εἰ ἀνανδροὶ εἶεν καὶ ἡλικία καλοῦνται (s. καλοῦντο), ἀνάξια, τὴν ἐαυτῶν ἀξίαν ἢ μὴ βούλοιντο καθαιρεῖν. Διὰ, κ. τ. λ. I. Doellingerus in libro *Hippolytus und Kallistus; oder die Rœmische Kirche in der ersten Hälfte des dritten Jahrhunderts. Regensburg 1855*. Εἰ ἀνανδροὶ εἶεν καὶ ἡλικία τινὸς καλοῦντο ἀνάξιοι τῆς ἐαυτῶν ἀξίας. ἢ μὴ βούλοιντο καθαιρεῖν διὰ τοῦτο, νομίμως γαμηθῆναι ἔχει. κ. τ. λ. Rœperus. ἢ ἠρξάντο. ἢ ἀτοκίοις φαρμάκοις καὶ περιδουσιάζοις. ἀτοκία περιδουσιάζοις καὶ φαρμάκοις; C, M, ἀτοκίοις φαρμάκοις καὶ τῶν περιδουσιάζοις Bunsenius, ἐπ' ἀτοκία περιδουσιάζοις (amuletis) καὶ φαρμακείας Rœperus. ἢ τολμήμασιν C. ἢ ἀπερυθριασμένοι C. ἢ αὐτοῖς. τοῖς Rœperus. ἢ τετόλμηται. Litteræ ὄλμ in C exesæ. M. ἢ βάπτισμα C. ἢ πᾶσι δ' ἀκρίτως. πᾶσιν ἀκρίτως C. ἢ προσφέρων C, M. ἢ Cum sequentibus capp. 13-17. cf. Epiphani. *Hæres.* 19, 30, 17, 53. Origen. apud Euseb. *H. E.* vi, 38. Theodoret. *Hæres. fab.* ii, 7 et quæ nuper de secta Elcesaitarum disputavit A. Ritsch in *Zeitschrift für die historische Theologie, herausgegeben von Dr. Christ. Willh. Niedner. Jahrgang 1853. Heft 4, p. 573 sqq.* ἢ Ἀλκιβιάδης C. ἢ ἀποστηρῶν C. ἢ Ἠλχασαί. Ἠλχασαί Epiphanius, Ἠλχασαί Theodoretus, quocum consentire videtur Origenes, a quo secta appellatur ἢ τῶν Ἠλχασαϊτῶν (al. Ἠλχασαϊτῶν) ἀτρεσιῶν. ἢ σχολίων Rœperus, σχολίων C, M, Bunsenius. ἢ ἡμισχοίνου Rœperus, ἡμισχοίνου C, M, Bunsenius. ἢ λέγων λόγον R. Scottus, λέγων, λέγων C, λέγων M, Bunsenius. ἢ αὐτό. αὐτῷ C. ἢ ἀσέβεια C.

eos, qui omni lascivie et immunditie et sceleribus immixti sint, etiamsi fidelis sit, ubi sit conversus et 464-465 libro obediverit et crediderit, definit ut baptismo accipiat remissionem peccatorum. Hos autem dolos necitere conatus est, occasionem nactus a schola antea dicta, cui praeiit Callistus. Multos enim cum animadverterit tali promissione captos, opportunum arbitratus est rem aggredi. Et nos vero, qui huic restitimus, non sivimus diutius seduci multos, cum coarguerimus, esse hoc spiritus spurii efficaciam commentumque cordis inflati, istumque instar lupi excitatum esse adversus oves errantes multas, quas seducendo dispersit Callistus. Sed quoniam initium fecimus, neque hujus placita silebitimus; et ubi prius vitae rationem in lucem protulerimus ostenderimusque studium pietatis, quod putatur esse simulatum, rursus etiam dictorum ejus praecepta capita juxta ponam, ut in ejus scriptis lector oculis deflexis cognoscat, quae et qualis sit haeresis ab hoc tentata.

14. Hic legis disciplinam praetendit blandimenti gratia, dicitans oportere circumcidi et legi convenienter vivere eos, qui crediderint, avellens nonnulla ex haeresibus supra dictis. Christum vero ait hominem eodem modo quo universos homines factum esse, hunc autem non nunc primo e Virgine esse natum, sed etiam prius, et rursus pluries natum eum et nascentem apparuisse et existere, commutantem genituras et in alia corpora migrantem, Pythagoreo illo dogmate usus. Eo autem superbiae venerunt, ut et futuri praescios sese dicant, scilicet modulis numerisque artis modo dictae Pythagoreae tanquam fundamento usi. Hi etiam mathematicis et astrologiis et magicis sese applicant velut certis, quibus usi imprudentes perturbant, ut ipsos verbi potentis compotes esse arbitrentur; incantationesque et epilogos quosdam docent ad eos, qui a canibus morsis sunt, et ad daemoniacos aliisque morbis conflictatos, quorum ne haec quidem silebitimus. Postquam igitur salis origine eorum exposui causasque conatuum, transeam adhuc enarraturus scripta, per quae cognoscent lectores et nugae illas et impia eorum molimina.

466-467 15. Baptismum igitur gregalibus suis in hunc modum tradit, talia quaedam dicens seducis: Si quis igitur, filii, coivit cum qualicumque bestia vel maculo vel sorore vel filia, vel adulteravit vel scortatus est, vultque remissionem peccatorum nancisci,

εἴη⁴⁶, ἐπιστρέψαντα⁴⁷ καὶ τῆς βίβλου κειρακούσαντα⁴⁸ καὶ πιστεύσαντα, ὀρίζει⁴⁹ [p. 292-294] βαπτίσματα λαμβάνειν ἄφροισιν⁵⁰ ἁμαρτιῶν. Ταῦτα δὲ ἐτόλμησε τεχνάσαι τὰ πανουργήματα ἀπὸ τοῦ προσειρημένου δόγματος ἀφορμὴν λαβὼν, οὗ προετήσατο⁵¹ Κάλιστος. Ἠδομένους | γὰρ κατανοήσας πολλοὺς ἐπὶ τοιαύτῃ ἐπαγγελίᾳ εὐκαίρως ἐνόμισεν⁵² ἐπιχειρεῖν. Καὶ τοῦτων δὲ ἡμεῖς ἀντιστάνας οὐκ εἰσάσαμεν ἐκ πολλῶν πλανηθῆναι πολλοὺς⁵³, ἐλέγξαντες⁵⁴ εἶναι τοῦτο πνεύματος νόθου ἐνέργειαν καὶ ἐπίνοϊαν πεφυσωμένης καρδίας, καὶ τοῦτον λύκου δίκην ἀπεπηγεγερμένον πλανωμένοις προβάτοις πολλοῖς, ἃ ἀποπλανῶν⁵⁵ διεσκόρπισεν ὁ Κάλιστος. Ἄλλ' ἐπεὶ ἠρξάμεθα, καὶ τὰ τούτου δόγματα οὐ σιωπήσομεν⁵⁶ εἰς φανερόν τε⁵⁷ ἀγαγόντες πρότερον τὸν βίον, καὶ δεῖξαντες⁵⁸ τὴν νομιζομένην ἀσκησιν προσποιητῆν ὑπάρχουσαν, αὐθις καὶ τῶν ῥητῶν κεφάλαια παραθήσομαι. ἵνα τοῖς αὐτοῦ ἐγγράφοις ὁ ἐντυγχάνων ἐνατενίσας ἐπιγνοῖ, τίς καὶ ὅποια εἴη ἡ τούτῳ τετολμημένη αἵρεσις.

15. Οὗτος νόμου πολιτεῖαν προβάλλεται δελεάματος δίκην, φάσκων δεῖν περιτέμνεσθαι καὶ κατὰ νόμον ζῆν τοὺς πεπιστευκότας, ἀποσπῶν τινα τῶν προσειρημένων αἱρέσεων. Τὸν Χριστὸν δὲ λέγει ἀνθρωπῶν κοινῶς πατρὶ γεγενῆσθαι, τοῦτον δὲ οὐκ οὖν πρῶτως ἐκ Παρθένου γεγενῆσθαι⁵⁹, ἀλλὰ καὶ πρότερον, καὶ αὐθις πολλάκις γεννηθέντα καὶ γενώμενον πεφηνέναι καὶ φύεσθαι, ἀλλάσσοντα γενέσει; καὶ μετενωματούμενον, ἐκείνῳ τῷ Πυθαγορείῳ δόγματι χρώμενος. Τοσοῦτον δὲ πεφυσίανται, ὡς καὶ προγνωστικῶς ἐκτυτὸς λέγειν, θηλονότι⁶⁰ μέτροις καὶ ἀριθμοῖς τῆς προσειρημένης Πυθαγορείου τέχνης ἀφορμαῖς⁶¹ χρωμένους. Οὗτοι καὶ μαθηματικῶς καὶ ἀστρολογικῶς καὶ μαγικῶς προσέχουσιν ὡς ἀληθεῖς, καὶ τοῦτοις χρώμενοι ταρασσουσι τοὺς ἀφρονα; νομίζουσιν⁶² αὐτοὺς λόγου δυνατοῦ μετέχειν⁶³ ἐπιποιά; τε καὶ | ἐπιλόγου; τινὰς διδάσκουσι πρὸς τε κυνοῦρκους καὶ δαιμονιώντας καὶ ἐτέρας νόσοις κατεχομένους, ὧν οὐδὲ ταῦτα σιωπήσομεν. Ἰκανῶς οὖν τὰς ἀρχὰς αὐτῶν διηγησάμενος τὰς τε αἰτίας τῶν τολμημάτων, παρελεύσομαι ἐπιδηγησάμενος⁶⁴ τὰ ἔγγραφα, δι' ὧν εἰσονται οἱ ἐντυγχάνοντες τὸν τε λήρον καὶ τὰ ἄθεα αὐτῶν ἐπιχειρήματα.

[p. 294. 295] 15'. Τὸ μὲν οὖν βάπτισμα τοῖς ἀπ' αὐτ' ἐνοῖς⁶⁵ οὕτως παραδίδοσι, τοιαύδε λέγων τοῖς ἀπατωμένοις· Εἰ τις οὖν, τέκνα, ἐκλήσιασεν οἰψοθήποτε⁶⁶ ζῶν, ἢ ἀρῶντι, ἢ ἀδελφῶν, ἢ θυγατρὶ, ἢ ἐμοίχευσεν ἢ ἠόρηνουσε, καὶ θέλει ἀφεσθαι· 15-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁶ εἴ καὶ πιστὸς εἴη. Vocis πιστὸς litteras στο in C excessas esse dicit M, qui alludendum censet tunc: ὡς πιστοὺς εἶναι, καὶ Bunsenius, εἴ τις πιστὸς εἴη susp. Sauppins. ⁴⁷ ἐπιστρέψαντα. ἐπιστρέψαντα C, ἐπιστρέψαντας Ritschl l. l. ⁴⁸ κατακούσαντα. ἀκούσαντα Bunsenius, κατακούσαντας Ritschl. ⁴⁹ πιστεύσαντα ὀρίζει. πιστεύσαντας Ritschl. ⁵⁰ ἀφροισιν. ἀφροισιν ἀφροισιν C. ⁵¹ προετήσατο Bunsenius, παρετήσατο C. M. ⁵² ἐνόμισεν C. ⁵³ πλανηθῆναι πολλοὺς. πλανηθῆναι, πολλοὺς C. ⁵⁴ ἐλέγξαντες C. ⁵⁵ ἀποπλανῶν. ἀποπλανῶν C, Bunsenius. ⁵⁶ φανερόν τε C. φανερόν δὲ susp. Sauppins. ⁵⁷ καὶ δεῖξαντες. δεῖξαντες καὶ C, Bunsenius. ⁵⁸ γεγενῆσθαι C. ⁵⁹ θηλονότι. θῆλον C. ⁶⁰ ἀφορμαῖς. ἀφορμαῖς pi. C. ἀφορμαῖ; corr. C. ⁶¹ νομίζουσιν. An ὡς νομίζουσιν, ut jam M conjecit? ⁶² ἐπιδηγησάμενος. ἐπιδηγησάμενος C. M. ⁶³ ἀπ' αὐτ'..... ἐνοῖς. ὅπ' αὐτοῦ ἀπαγομένους R. Scollus, ὅπ' αὐτοῦ ἀγομένους vel ἀπ' αὐτοῦ γενωμένους? ⁶⁴ οὖν, τέκνα, πλησίασεν οἰψοθήποτε R. Scollus, οὖν τέκνα πλησίασαι, ἢ οἰψοθήποτε C οὖν τεχνίῳ πλησίασαι, ἢ οἰψοθ. conj. M, οὖν τέκνα ἐπλησίασεν, ἢ οἰψοθ. Roeporus.

εστὶν τῶν ἀμαρτιῶν, ἀφ' οὗ ἂν ἀκούσῃ τῆς βίβλου ταύτης, βαπτισάσθω ἐκ δευτέρου ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου καὶ ὑψίστου Θεοῦ καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἰσχυροῦ καὶ βασιλέως, καὶ καθαριστάω⁵¹ καὶ ἀγνευστάω καὶ ἐπιμαρτυρησάσθω ἑαυτῷ τοὺς ἑπτὰ μάρτυρας γεγραμμένους ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ, τὸν οὐρανόν, καὶ τὸ ὕδωρ⁵², καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς προσευχῆς καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ἄλας καὶ τὴν γῆν. Ταῦτα τὰ θαυμάσια μυστήρια τοῦ Ἠλχασαί⁵³ τὰ ἀπόρρητα καὶ μεγάλα, ἃ παραδίδωμι τοῖς ἀξίοις μαθηταῖς· οἷς οὐκ ἀρκεῖται ὁ ἄνομος, ἀλλ' ἐπὶ δύο καὶ τριῶν μαρτύρων ἐνοσηραγίξει τὰ ἑαυτοῦ κακὰ, πάλιν οὕτως λέγων· Πάλιν λέγω, ὦ μοιχοί, καὶ μοιχαλίδες, καὶ ψευδοπροφήται, ἐὼν θέλητε⁵⁴ ἐπιστρέψαι ἵνα ἀρεθῆσονται ὑμῖν αἱ ἀμαρτίαι, καὶ ὑμῖν εἰρήνη καὶ μέρος μετὰ τῶν δικαίων, ἀφ' οὗ ἂν ἀκούσῃτε τῆς βίβλου ταύτης καὶ βαπτισθῆτε ἐκ δευτέρου σὺν τοῖς ἐνδύμασιν⁵⁵. Ἄλλ' ἐπεὶ ἐπαοιδαίς τοὺς τοῦτους εἶπομεν χρῆσθαι ἐπὶ τε πυνοδύκτων καὶ ἐτέρων, δεῖξομεν. Λέγει δὲ οὕτως· Ἄν τιν' οὖν⁵⁶ ἄνδρα, ἢ γυναικα, ἢ νεώτερον |, ἢ νεωτέραν, κύνων λυσσῶν καὶ μαινώμενος, ἐν ᾧ ἔστι πνεῦμα διαφθορᾶς, δάκη ἢ περισχύσι⁵⁷, ἢ ἀπροσψάσῃ, ἐν ὑπὲρ τῆ ὄρα δραμέτω σὺν παντὶ τῷ φορέματι, καὶ καταβῆς εἰς ποταμὸν ἢ εἰς κρητὴν, ἔπου ἂν⁵⁸ ἢ τόπος βαθύς, βαπτισάσθω [σὺν]⁵⁹ παντὶ τῷ φορέματι αὐτοῦ καὶ προσευξάσθω⁶⁰ τῷ μεγάλῳ καὶ ὑψίστῳ Θεῷ ἐν καρδίᾳ πιστεῖ, καὶ τότε ἐπιμαρτυρησάσθω⁶¹ τοὺς ἑπτὰ μάρτυρας τοὺς γεγραμμένους ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ. Ἰδοὺ μαρτύρομαι τὸν οὐρανόν, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὰ πνεύματα⁶² τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς γῆς. Τοὺς τοὺς τοὺς ἑπτὰ [p. 295. 296] μάρτυρας οὐ κλέψω, οὐκ ἀδικήσω, οὐ κλονεκτήσω, οὐ μωσήσω ὀδοκῆσω. Ταῦτα οὖν εἰπὼν βαπτισάσθω σὺν παντὶ τῷ φορέματι⁶³ αὐτοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου καὶ ὑψίστου Θεοῦ.

15. Ἐτέρα δὲ πλείστα φλυαρεῖ, ταῦτα⁶⁴ καὶ ἐπὶ φθισικοῖς⁶⁵ ἐπιλέγειν διδάσκων καὶ βαπτίζεσθαι ἐν ψυχρῷ τεσσαρακοντάκις ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ ὁμοίως καὶ ἐπὶ δαιμονῶντας⁶⁶. Ὡ σοφίας ἀμιμητοῦ καὶ ἐπαοιῶν δυνάμεων⁶⁷ μεμειστωμένων! Τίς οὐκ ἐκπλαγήσεται τῇ τοιαύτῃ καὶ τοσαύτῃ δυνάμει τῶν λόγων; Ἄλλ' ἐπιπέδη καὶ ἀστρολογικῆ πλάνῃ κεχρῆσθαι αὐτοὺς ἐφημεν, ἐξ αὐτῶν⁶⁸ δεῖξομεν· φησὶ γάρ οὕτως· Εἰσὶν ἀστέρες πορηροὶ τῆς ἀσθείας. Τοῦτο τὸν ὑμῖν⁶⁹ εἰρηται, εὐσεβεῖς καὶ μωθηταί· φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν ἡμερῶν ἀρχῆς αὐτῶν, καὶ

A *immergitur iterum in nomine magni et altissimi Dei et in nomine Filii ejus, magni regis, et purgatur et mundator et contestator sibi septem istos testes in hoc libro scriptos: caelum et aquam et spiritus sanctos et angelos precationis et oleum et salem et terram. Ea sunt mirifica mysteria Elchasai arcana illa magna, quae tradit dignis discipulis; in quibus haud acquiescit impius iste, sed coram duobus tribusque testibus consignat mala sua rursus ita dicendo: Rursus aio, o adulteri et adulterae et pseudoprophetae, si converti vultis, ut peccata vobis remittantur: et vobis pax erit et sors cum justis, simul ac primum hanc librum audiveritis et iterum immergi fueritis cum indumentis vestris. Sed quoniam incantationibus illos uti diximus ad eos, qui a canibus morsi sunt, aliosque, ostendemus: ait autem in hunc modum: Si igitur quem virum vel mulieram vel adolescentem vel puellam canis rabiosus et furens, in quo est spiritus pernicitiae, momorderit vel vestes disciderit vel attigerit, currito eadem hora cum toto vestitu et ubi descenderit in fluvium vel in fontem, ubi visus sit locus profundus, immergitur cum toto vestitu suo et preces facito ad magnum altissimumque Deum ex cordis fide, tumque contestator septem illos in hoc libro scriptos testes: Ecce contestor caelum et aquam et spiritus sanctos et angelos precationis et oleum et salem et terram. Septem hos testes 468-469 contestor, quod non amplius peccabo, neque adulterabo, nec furabor, neque injuriam faciam, neque circumveniam, neque odium habebor, neque contemnam, neque ullis pravis delectabor. Haec igitur dicens immergitur cum toto suo vestitu in nomine magni et altissimi Dei.*

προσευχῆς, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸ ἄλας, καὶ τὴν μαρτύρομαι, ὅτι οὐκέτι ἀμαρτήσω, οὐ μωχέσω, οὐ μωσήσω, οὐκ ἀδικήσω, οὐδὲ ἐν πᾶσι πορηροῖς αὐτοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου καὶ ὑψίστου Θεοῦ.

16. Alia autem plurima ineptit, eadem etiam ad phlhisicos cantari praecipiens, et immergi frigidis aquis quadragies per septem dies consimiliter etiam daemónicos. O sapientiam inimitabilem et incantationes viribus refertas? Quis non obstupescet in tali tantaque vi verborum? Sed quoniam et astrologico errore eos usos esse diximus, ex ipsis ostendemus; ait enim in hunc modum: *Sunt stellae male impietatis. Hoc jam vobis dictum est, pii et discipuli: Cavete a potestate dierum, quibus imperium tenent, neque initium facite operum diebus earum, neque im-*

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁰ ἀφ' οὗ. ἀφ' ἧς C, M. Sicut nos correxerunt etiam Roesperus et R. Scottus. Cf. lin. 19. ⁶⁰ αὐτοῦ, τοῦ αὐτοῦ C, M. ⁶¹ καὶ καθαριστάω, καθαριστάω C, M. ⁶² Cf. Eriphan. haer. XIX, 1: Ποτὲ δὲ πάλιν ἄλλους μάρτυρας ἑπτὰ ὀρισάμενος, τὸν οὐρανόν φησὶ, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ πνεύματά φησιν, καὶ ἀγίου; τοῦ; ἀγγέλους τῆς προσευχῆς, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸ ἄλας, καὶ τὴν γῆν. ⁶³ Ἐλχασαί C. ⁶⁴ θέλητε C. ⁶⁵ ἐνδύμασιν, λύμασιν sup. Ritschl l. l. ⁶⁶ Ἄν τιν' οὖν. Ἄν τινῶν C, M, Ὀντιν' οὖν R. Scottus. ⁶⁷ περισχύσι. Coid περι...ιση enim parvo ductu, qui videtur ultima pars litterae χ. M, περισχύση Roesperus. ⁶⁸ ἔπου ἂν. ὅπου ἂν C, M. ⁶⁹ σὺν. om. C, M. ⁷⁰ προσευξάσθω. προσδεξάσθω C. ⁷¹ ἐπιμαρτυρησῶ C. ⁷² Voc. πνεύματα lacina absorptum. M. ⁷³ φορέματι C. ⁷⁴ ταῦτα Roesperus, ταῦτα C, M. ⁷⁵ φθισικοῖς C. ⁷⁶ ἔτι δαιμονῶντας, ἐπὶ δαιμονῶντας C, M, qui vel δαιμονῶσι scribendum, vel delendam esse propositionem putat: πρός δαιμονῶντας conj. Roesperus. ⁷⁷ δυνάμεων. δυνάμεως susp. M. ⁷⁸ ἐξ αὐτῶν, αὐτῆς Roesperus. ⁷⁹ ὑμῖν. ἡμῖν C.

immergite virum vel mulierem diebus potestatis eorum, quando luna eas transit et congregatur cum iis. Ipsam diem cavete, donec egreditur ab iis, et tum immergite et inchoate quodcumque initium operum vestrorum. Adhuc autem diem Sabbati honorate, quoniam est dies unus Verum etiam diem tertium hebdomadis cavete ne initium faciatis, quoniam rursus expletis tribus annis Trajani Cæsaris, posteaquam Parthos suæ potestati subiecit, ubi tres anni expleti sunt, exardescit bellum inter angelos impietatis aquilonis: propterea perturbantur omnia regna impietatis.

ἔξουσία τοῦς Πάρθους ⁶⁶, [ὅτε ἐπληρώθη τρία *ἔτη*] ⁶⁷ ἀγγίξεται ⁶⁸ ὁ πόλεμος μεταξὺ τῶν ἀγγέλων πῦσαι βασιλείαι τῆς ἀσεβείας.

17. Hæc igitur magna arcanaque mysteria cum absurdum putet conculcari vel nullis tradi, consilium dat ut tanquam margaritæ pretiosæ custodiantur his verbis: *Hunc autem librum nolite recitare omnibus hominibus, et hæc præcepta diligenter custodite, quia non omnes viri fideles sunt neque omnes mulieres rectæ. Hæc vero neque Ægyptiorum sapientes in alytibus perceperunt, neque sapiens Græcorum Pythagoras percepit. Si enim forte illa ætate existisset Elchasai: cur oportuisset Pythagoram vel Thaletem vel Solonem vel sapientem Platonem vel etiam reliquos Græcorum sapientes Ægyptiorum sacerdotum discipulos fieri, qui talem tantainque sapientiam habent ex sententia Alchibiadis, utpote mirificentissimi interpretis peritii Elchasai? Jam igitur quæ de horum dementia dicta sunt ad cognoscendum sufficere videntur iis, qui sana mente præditi sunt; quare pluribus dictis non placuit uti, quippe quæ plurima sint derisuque digna. Sed quoniam ne hæc quidem prætermisimus, quæ nostra ætate exsurrexerunt, neque ea, quæ ante nos, siluimus: placet, ut omnia exsecuti simus neque quidquam inenarratum relinquamus, dicere quinam et Judæorum sint mores et quænam horum differentia; hæc enim adhuc relinquitur arbitror, quæ ubi ne ipsa quidem siluero, ad monstrandam veritatis doctrinam veniam, ut post longum certamen disputationis contra omnes hæreses habitæ, regni coronam consecrati pie vera credentes ne conturbemur.*

18. Judæorum quidem antiquitus unus erat mos; unus enim a Deo illis datus magister Moses unaque per hunc lata lex, una autem regio deserta et unus mons Sina, unus enim eorum legislator Deus. Rur-

μη ποιείτε τὴν κατωρχὴν τῶν ἔργων ἐν ταῖς ἡμέραις | αὐτῶν, καὶ μὴ βαπτίζετε ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, ὅποταν διαπορεύηται ἔξ αὐτῶν ἢ σαλήνη καὶ συνοδῶν αὐτοῖς. Αὐτὴν τὴν ἡμέραν φυλάσσετε, ἕως ὃ ἐκπορεύεται ἀπ' αὐτῶν, καὶ τότε βαπτίζετε καὶ ἐνάρχετε ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῶν ἔργων ὡμῶν. Ἐτι δὲ τιμήσατε τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, ἐπειδὴ ἔστιν ἡμέρα μία ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὴν τρίτην Σαββάτου φυλάσσετε μὴ κατάρχεσθαι, ἐπειδὴ πάλιν πληρουμένων τριῶν ἐτῶν Τραϊανοῦ Καίσαρος, ἄρατε ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῆ ἀρχῆς ⁶⁸ ὁ πόλεμος μεταξὺ τῶν ἀγγέλων πῦσαι βασιλείαι τῆς ἀσεβείας.

17. Ταῦτα τοίνυν τὰ μεγάλα καὶ ἀπόρητα μυστήρια ἄλογον ἠγούμενος καταπατεῖσθαι ἢ εἰς πολλοὺς παραδίδοσθαι, συμβουλεύει ὡς πολυτελεῖς μαργαρίτας φυλάσσειν οὕτω λέγων [p. 296. 397] *Τοῦτον δὲ τὸν λόγον μὴ ἀναγινώσκατε πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ ταύτας τὰς ἐντολὰς φυλάξατε ἐπιμελῶς, ὅτι οὐ πάντες ἄνδρες πιστοὶ οὐδὲ πᾶσαι γυναῖκες ὄρθαι.* Ταῦτα δὲ οὐδὲ Αἰγυπτίων σοφοὶ ἐν ἀδύτοις ἐχώρησαν, οὐδὲ ὁ σοφὸς Ἑλλήνων Πυθαγόρας ἐχώρησεν. Εἰ γὰρ τετυγχῆται κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ἠλχασαί, τίς ἀνάγκη Πυθαγόραν, ἢ Θαλῆν ἢ Σώωνα, ἢ τὸν σοφὸν Πλάωνα, ἢ καὶ τοὺς λοιποὺς Ἑλλήνων σοφοὺς μαθητεύειν Αἰγυπτίων ἱερέων ἐχουσι τὴν τοιαύτην καὶ τοσαύτην σοφίαν παρὰ Ἀλκιβιάδῃ, ἢ τῷ θαυμασιωτάτῳ ἔρμηνει τοῦ δυσότηου Ἠλχασαί; Δοκεῖ τοίνυν ἰκανὰ εἶναι πρὸς ἐπίγνωσιν τὰ εἰρημένα τῆς τούτων μανίας τοῖς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένοις διὸ πλείοσι βητοῖς οἷα ἔδοξε χρῆσθαι, οὗσι πλείστοις καὶ καταγελάστοις. Ἄλλ' ἐπεὶ μὴδὲ ταῦτα παρελείπομεν τὰ ἐφ' ἡμῶν ἐπεγηγερέμενα, τὰ τε πρὸ ἡμῶν οὐκ ἐσιωπήσαμεν, δοκεῖ, ἵνα διὰ πάντων ὡμεν πεπορευμένοι [καὶ] μὴδὲν ἀνεκδιήγητον καταλείπωμεν, εἰπεῖν τινα καὶ τῶν Ἰουδαίων [ἔθῃ], καὶ τίνες αἱ ἐν τούτοις διαφοραὶ. Ἐτι γὰρ ταῦτα νομίζω παραλείπεσθαι, ἢ μὴδὲ αὐτὰ ἐσιωπήσας ἐπὶ τῆν ἀπόδειξιν τοῦ περὶ ἀληθείας λόγου χωρήσω, ὅπως, μετὰ τὸν παλὸν ἀγῶνα τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων λόγου ἐπὶ τὸν τῆς βασιλείας στέφανον ὀρμήσαντες εὐσεβῶς τὰ ἀληθῆ πιστεύοντες μὴ παρασώμεθα.

18. Ἰουδαίων μὲν ἀρχῆθεν ἐν ἡμῶν ἔθος. εἰς γὰρ ὁ τούτοις δοθεὶς παρὰ Θεοῦ διδάσκαλος Μωσῆς, καὶ εἰς ὁ διὰ τούτου νόμος, μία δὲ ἔρημος χώρα, καὶ ἐν ὅροις τῶν Σινᾶ εἰς γὰρ ὁ τούτοις νομοθετήσας Θεός. Ἄθις δὲ

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ ποιείτε. ποιήτε C, M. ⁶⁷ διαπορεύεται C. ⁶⁸ ἔξ. διἔξ? ⁶⁹ πάση ἀρχῇ. πᾶσιν ἀρχῆν? ⁷⁰ ἐξ αὐτῶν. Litterarum ἐξ αὐ vestigia tantum supersunt. M, Σαββάτων? ἐξουσίας αὐτῶν? ⁷¹ φυλάσσετε μὴ κατάρχεσθαι. πύλας ἔσεσθαι μὴ κατάρχεσθε C. ⁷² ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῆ ἐξουσία τοῦς Πάρθους Roperus, qui addit, tertio post subjectos Parthos anno fato defunctum esse Trajanum, motusque in Orientis regionibus ortos Adrianum cedere provincia coegisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Πάρθου C, ὑπέταξεν ἐκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Πάρθον susp. M. ⁷³ ὅτε—ἔτη fort. glossema ad verba quæ præcedunt lin. 60. ⁷⁴ ἀγγίξεται C. ⁷⁵ Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M. ⁷⁶ Cf. Matth. vii, 6. ⁷⁷ Ἠλχασαί, τίς ἀνάγκη— Ἠλχασαί? Ἠλχασαί τις, ἀνάγκη— Ἠλχασαί C, M. Sicuti nos etiam Roperus coniecit. ⁷⁸ Θαλῆν. θαλλῆν C. ⁷⁹ & Delendum esse putat M. An ἄτε? ⁸⁰ καὶ deleri vult Roperus coll. Diog. Laert. ii, 24. ⁸¹ καὶ. omi. C. ⁸² καταλείπομεν C. ⁸³ ἔθῃ omi. C, M. Cf. supra p. 440, 12. ⁸⁴ χωρήσα C. ⁸⁵ τὸν τῆς. τῆς C. ⁸⁶ Vox εὐσεβῶς in C prorsus evanida. M. ⁸⁷ πιστεύοντες C. ⁸⁸ ἔθος. ἔθνος C, M.

διαβάνας τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν καὶ τὴν δορύκτητον γῆν κληρονομήσαντες διαφόρως τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον διέσπασαν, ἄλλος ἄλλως ἐπινοῶν τὰ εἰρημένα, καὶ οὕτως διδασκάλους ἑαυτοῖς ἐπεγεύραντες, δόξας αἰρέσεων ἐφευρόντες εἰς μερισμὸν ἐχώρησαν, ὧν τὴν διαφορὰν ἐκθήσομαι. Εἰ δὲ καὶ εἰς πλείστα μέρη διεσπάρθησαν τῷ μακρῷ χρόνῳ, ἀλλὰ γὰρ τὰ κεφαλαιωδέστερα αὐτῶν ἐκθήσομαι, δι' ὧν καὶ τὰ λοιπὰ οἱ φιλομαθεῖς εἰσονται εὐκόλως. Τρία γὰρ ἑκ παρ' αὐτοῖς εἶδη διαίρεται, καὶ τοῦ μὲν αἰρετισταὶ εἰσι [p. 297. 298] Φαρισαῖοι, τοῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, ἕτεροι δὲ Ἑσσηνοί. Οὗτοι τὸν βίον σεμνότερον ἀσχοῦσι φιλάλ | ληλοὶ οὖντες καὶ ἐγκρατεῖς, πάσης τῆς ἐπιθυμίας ἔργον ἀποστρέφονται, ἀπεχθῶς καὶ πρὸς [τὸ] τὰ ἑταῖρα ἀκούσκει ἔχοντες, γάμον τε ἀπαγορεύουσι· τοὺς δὲ ἄλλοτρίους παῖδας ἀνπλαμάνοντες τέκνα ποιοῦνται. Β

A sus autem transgressi Jordanem fluvium nactique bello captam terram vario modo Dei legem disciderunt, cum alius aliter acciperet quæ dicta erant, et in hunc modum postquam magistros sibi excitaverunt opiniononesque hæresium adinvenerunt, ad divisionem venerunt, quorum differentiam exponam. Eisi vero in plurimas partes discissi sunt longo tempore, sed tamen potissima eorum exponam, per quæ et reliqua discendi cupidi facile cognoscent. Tria enim apud eos genera discernuntur, et unius sectatores Pharisæi 472-473 sunt, alterius Sadducæi, alii autem Esseni. Hi vitam graviorem colunt, se invicem diligentes continentisque, et a cujusque concupiscentiæ opere abhorrent, aversantes etiam talia audire, nuptiisque renuntiant, alienos autem pueros suscipientes suos liberos reddunt, et ad suos mores deducunt, in hunc modum nutriendos eos et in litteris promoventes, non prohibentes nubere, ipsi vero nuptiis abstinentes. Mulieres autem etiam si idem consilium capere velint, non recipiunt, nullo modo mulieribus confidentes.

ισ'. Καταφρονοῦσι δὲ πλοῦτου, καὶ τὸ πρὸς τοὺς δεομένους κοινοῦν οὐκ ἀποστρέφονται, ἀλλ' οὐδέ τις παρ' αὐτοῖς ὑπὲρ τὸν ἕτερον πλουτεῖ. Νόμος γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸν προσίοντα τῇ αἰρέσει τὰ ὑπάρχοντα πωλοῦντα τῷ κοινῷ προσφέρειν, ἃ ὑποδεχόμενος [δ] ἄρχων διανέμει ἅπασιν πρὸς τὰ δέοντα. Οὕτως οὐδεὶς ἐνδεδῆς παρ' αὐτοῖς. Ἐλαίῳ δὲ οὐ χρῶνται, μολυσμὸν ἠγούμενοι τὸ ἀλείφασθαι. Χειροτονοῦνται δὲ οἱ ἐπιμεληταὶ οἱ πάντων κοινῶν φροντίζοντες 10, πάντες δὲ ἀεὶ λευχειμονοῦσι.

19. Contemnunt autem divitias, neque indigentibus de re familiari impertiri aversantur; imo vero nemo apud illos alterum divitiis superat; est enim lex apud illos, ut qui ad sectam accedat opes suas vendat et societati offerat, quas accipiens magister dispensat universis, prout opus est. Sic nullus egonus apud illos. Oleo autem non utuntur, cum pro inquinamento habeant unctionem. Constituuntur autem procuratores, qui omnium rerum communium curam gerunt; omnes autem semper candidis vestibus induti sunt.

κ'. Μία δὲ αὐτῶν οὐκ ἔστι πόλις, ἀλλ' ἐν ἐκάστη μετοικοῦσι πολλοί. Καὶ εἴ τις ἀπὸ ξένης παρῆ τῶν αἰρετιστῶν, [p. 298. 299] πάντα αὐτῷ κοινὰ ἠγούνται, καὶ οὐδ' οὐ πρότερον | ἤδυσαν 11, ὡς οἰκείου καὶ συνήθει προσιδέχονται. Περιεσι δὲ τὴν πατρίαν

20. Non autem illis una est civitas, sed in singulis quibusque tanquam metæci habitant multi. Et si quis sectæ 474-475 assecularum e terra extera adest, omnia ei communia habent, et quos non antea cognoverant, tanquam domesticos et familiares

Fl. Josep. *De bello Jud.* 11, 8 : β'. Τρία γὰρ παρὰ Ἰουδαίοις εἶδη φιλοσοφεῖται, καὶ τοῦ μὲν αἰρετισταὶ Φαρισαῖοι, τοῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, τρίτον δὲ, ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητι ἀσχεῖν, Ἑσσηνοὶ καλοῦνται, Ἰουδαῖοι μὲν γένος οὖντες, φιλάλληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. Οὗτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθειν ὑποπίπτειν ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. Καὶ γάμου μὲν ὑπεροψία παρ' αὐτοῖς, τοὺς δὲ ἄλλοτρίους παῖδας ἐκλαμβάνοντες, ἀπαλοῦς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἠγούνται, καὶ τοῖς ἡθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυποῦσι· τὸν μὲν γάμον καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν οὐκ ἀναιροῦντες, τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελείας φυλασσόμενοι, καὶ μηδεμίαν τηρεῖν πεπεισμένοι τὴν πρὸς ἑνα πίστιν.

γ'. Καταφρονηταὶ δὲ πλοῦτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικὸν (κοινωνικὸν Porphyg. *De Abst.* 11, 11), οὐδὲ ἔστιν εὐρεῖν κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. Νόμος γὰρ τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημεῖν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασιν μὴτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδ' ὑπεροχὴν πλούτου, τῶν δὲ ἐκάστου κτημάτων ἀναμειγμένων μίαν ὡσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. Κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἐλαῖον, κἀν ἀλιφῆ τὴν ἄκων, σμήχεται τὸ σῶμα· τὸ γὰρ αὐχμῆν ἐν καλῷ τίθενται, λευχειμονεῖν τε διαπαντός. Χειροτονητοὶ δὲ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί, καὶ ἀδιαίρετοι πρὸς ἀπάντων εἰς τὰς χρεῖας ἕκαστοι.

δ'. Μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἐκάστη κατοικοῦσι (μετοικοῦσι Porphyg. 1. 1.) πολλοί. Καὶ τοῖς ἐτέρωθεν ἤκουσιν αἰρετισταῖς (αἰρεσιώταις Porphr. 1. 1.) ἀναπίπτεται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὡσπερ ἴδια.

VARIÆ LECTIONES.

Quæ sequuntur Hippolytus e Flavio Josepho (*De bello Judaico*, 11, 8), cuius verba textui supponimus, hausisse videtur, nisi uterque nuntium eundemque auctorem secutus est. Ἑσσηνοί. C ubique Ἑσηνοί. M. τὸ τὰ. C. τὰ τέκνα ποιοῦνται. τεκνοποιοῦνται C, M. ὁ οἰμ. C. ἀλείφασθαι C. 10 κοινῶν φροντίζοντες. Supersunt litteræ κοινῶ. . . . ζοντες cum obscuris vestigiis litterarum v: et accenti. M. 11 ἤδυσαν. εἶδυσαν C.

recipiunt. Peragrant autem patriam terram, semper A proficiscentes nihil gestantes praeter arma. Habent autem etiam in singula quaque civitate praesidem, qui ea, quae ad hoc congeruntur, expendit vestes cibosque iis apparando. Vestitus autem eorum et habitus verecundus; tunicis autem duas vel duplicia calceamenta non sibi comparant; quando autem ea, quibus utuntur, vetustate obsolerunt, tum alia admittunt. Nihil autem omnino neque emunt neque vendunt, quod autem quis habeat non habenti dans, quod ipse non habet accipit.

21. Permanent autem composito et assidue pre- cantes inde a prima luce, nihil prius vociferati quam Deum hymnis celebraverunt, et in hunc modum progressi singuli quique ad quod volunt operantur, et postquam usque ad quintam horam operati sunt, B requiescunt. Tum rursus congressi in unum locum et perizoniis linteis accincti ad obtegenda pudenda, in hunc modum frigida aqua abluuntur, et postquam ita purgati sunt, in unum conclave coeunt (nemo autem cum aliquo qui alienam sententiam amplectitur convenit in hac domo), et ad prandium accedunt. Postquam autem ordine conederunt cum tranquillitate 476-477 edunt panem, tum unum aliquod obsonium, ex quo cuique sufficiens pars. Non autem prius aliquis eorum gustat, quam precatus est benedicens sacerdos. Post prandium autem ubi iterum precatus est, incipientes et rursus desinentes hymnis Deum celebrant. Tum vestes, quibus iustus convivantes induuntur, postquam deposuerunt tanquam sanctas—sunt vero lintea—illas, quae in vesti- C bulo sunt, rursus recipientes ad grata opera festinant usque ad crepusculum. Coenant autem consimiliter iis quae antea dicta sunt omnia facientes. Nemo autem unquam clamitabit, neque alia aliqua

γῆν, ἐκάστοτε ¹² ἀποδημούντες μὴδὲν φέροντες κτήν δόλου. Ἔχουσι δὲ καὶ κατὰ πόλεις προεστῶτα, ἃς τὰ συναγόμενα εἰς τοῦτο ἀναλίσκει, ἐσθῆτα καὶ τροφῆς αὐτοῖς παρασκευάζων. Καταστολή δὲ αὐτῶν καὶ σχῆμα κόσμιον· χιτῶνας δὲ δύο ἢ διπλᾶς ὑποδέσει; οὐ κτῶνται· ἐπὶν δὲ τὰ παρόντα παλαιωθῆ, τότε ἕτερα προσίενται. Οὐδὲν δὲ ὄλως οὔτε ἀγοράζουσι οὔτε πωλοῦσιν, ὃ δ' ἂν ἔγη τις τῷ μὴ ἔχοντι δοῦν, ὃ οὐκ ἔχει λαμβάνει.

κα'. Παραμένουσι δὲ εὐτάκτως ¹³ καὶ ἐπιμόως εὐχόμενοι ἕσθην, μὴδὲν πρότερον φθειγέμενοι εἰ μὴ τὸν θεὸν ὑμνήσωσι· καὶ οὕτω προσελθόντες ἕκαστοι ἐφ' ὃ βούλονται πράττουσι, καὶ ἕως ὥρας πέμπτης πρᾶξαντες ἐπανίστανται. Ἐπειτα πάλιν συνελθόντες εἰς ἓνα τόπον, περιζώμασι τε λινοῖς περιζωσάμενοι πρὸς τὸ καλύψασθαι τὴν αἰσχύνην, οὕτως ὑδατι ψυχρῷ ἀπολούονται, καὶ μετὰ τὸ οὕτως ἀνίστασθαι εἰς τὴν οἴκημα συνίστανται (οὐδεὶς δὲ ἑτεροδόξῳ σύνεισιν ἐν τῷ οἴκῳ), καὶ περὶ ἀριστοποιίαν χωροῦσι. Καθισάντων ¹⁴ δὲ κατὰ τάξιν μεθ' ἡσυχίας προσφέρονται [p. 299. 300] ἄρτον, ἔπειτα ἐν τι προστάγιον, ἐξ οὗ ἐκάστω τὸ αὐταρκές μέρος. Οὐ πρότερον δὲ γεύεται τις αὐτῶν, εἰ μὴ ¹⁵ ἐπέυξεται εὐλογῶν ὁ ἱερεὺς. Μετὰ δὲ τὸ ἄριστον ἐπευξαμένου πάλιν, ἀρχόμενοι τε καὶ ¹⁶ πάλιν παύόμενοι ¹⁷ ὑμνοῦσι τὸν θεόν. Ἐπειτα τῆς ἐσθῆτας, ἃς | ἐνδον συνεσιτώμενοι ἀμφοτέρωθεν ¹⁸ ἀποθέμενοι ὡς ἱερὰς, εἰσὶ δὲ λιναῖ ¹⁹ τὰς ἐν τῇ προδῶν πάλιν ἀναλαμβάνοντες; ἐπὶ τὰ φάλα ἔργα ἔρμῳσιν ἔω; δεξιῆς. Δειπνοῦσι δὲ ὁμοίως τοῖς προειρημένοις πάντα ποιήσαντες. Οὐδεὶς δὲ πώποτε κραυγᾶται, ἢ τις ἕτερα βορυδῶδες ἀκουσθήσεται ²⁰ φωνῆ, ἢ ῥέμα δὲ ἕκαστοι λαλοῦντες, εὐσηχημότως ἕτερας τῶ ἑτέρῳ τὴν ὁμιλίαν συγχωρεῖ ²¹, ὡς τοῖς ἔξωθεν μν-

καὶ πρὸς οὗ; οὐ πρότερον εἶδον εἰσίσταν ὡς συνηθεστάτους. Διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας οὐδὲν μὲν ὄλως ἐπικομιζόμενοι, διὰ δὲ τοὺς ληστὰς ἔνοπλοι. Κηδεμῶν γὰρ ἐν ἐκάστη πόλει τοῦ τάγματος ἐξαισώτως τῶν ξένων ἀποδείκνυται, ταμειῶν ἐσθῆτα καὶ τὰ ἐπιτήδεια. Καταστολή δὲ καὶ οἰκῆμα σώματος ὅμοιον τοῖς μετὰ φόβου παιδαγωγούμενοις παισίν. (Ἀναπέπταται τὰ παρ' ἀλλήλοισιν, καὶ εἰ πρῶτον ἰδόντες ἴσασιν ὡς περὶ συνήθειαι. Διὸ οὐδὲν ἐπικομιζόμενοι ἀποδημοῦσιν ἀναλωμάτων ἕνεκα Porphyg. l. l.) Οὕτε δὲ ἐσθῆτας οὕτε ὑποδήματα ἀμείβουσι πρὶν ἢ διαβῆσθαι τὸ πρότερον παντάπασιν ἢ διαπανθῆσαι τῷ χρόνῳ. Οὐδὲν δὲ ἐν ἀλλήλοισι οὔτε ἀγοράζουσι οὔτε (οὐδ' ἀγοράζουσι εἰ οὐδὲ Porphy.) πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῆσθαι διδοῦσι ἕκαστος τὰ παρ' αὐτοῦ (τὰ παρ' ἑαυτῷ Porph.). τὸ παρ' ἑαυτοῦ χρήσιμον ἀντικομίζεται. Καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως ἀκώλυτος ἢ μεταλήψις αὐτοῖς, παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι (θέλωσιν Porph.).
ε'. Πρὸς γὰρ μὴν τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς· πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὴν ἥλιον οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων, πατρῶος δὲ τινος εἰς αὐτὸν εὐχὰς ὡς περὶ κτερεύοντες ἀνατεῖλαι. Μετὰ ταῦτα πρὸς ἃ; ἕκαστοι τέχνας ἴσασιν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διαφιένται (ἴνασι ἀφιένται Porphyg. l. l. § 12), καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι συντόμως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἐν ἀθροίζονται χωρίον, ζωσάμενοι τε σκεπάσασθαι λινοῖς οὕτως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὑδάσι· καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀγγελίαν εἰς ἴδιον οἴκημα συνίστανται, ἕσθα μὴδὲν τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτέτραπται παρελθεῖν· αὐτοὶ τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἁγίον τι τέμενος παραγίνονται τὸ δειπνητήριον. Καὶ καθισάντων (καθισάντων δὲ Porphyg.) μεθ' ἡσυχίας ὁ μὲν αἰσιποῦς ἐν τάξει παρατίθεται ἄριστον, ὃ δὲ μάγειρος ἐν ἀγγελίῳ ἐξ ἑνὸς ἐδίσματος ἑκάστῳ παρατίθεται. Προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς; (ἀγγῆς οὐσης καὶ καθαρᾶς ad. l. Porphyg.), καὶ γεύσασθαι τινα πρὸ (τινα πρὶν Porph.) τῆς εὐχῆς ἀθέμιτον· ἀριστοποιησάμενος (ἀριστοποιησαμένου δὲ Porph.) ἐπέυχεται πάλιν· ἀρχόμενοι τε καὶ παύόμενοι γεραίρουσι τὸν θεὸν ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς. Ἐπειτα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δεξιῆς τρέπονται. Δειπνοῦσι (πίνουσι Porph.) δὲ ὑποστρέφαντες ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, οἱ (εἰ Porph.) τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. Οὐδὲ (οὐτε δὲ Porph.) κραυγῆ ποτε τὸν οἶκον οὔτε θόρυβος μολύνει, τὰς δὲ λαλιὰς ἐν τάξει παραχωροῦσιν ἀλλήλοισι. Καὶ τοῖς ἔξωθεν ὡς μυστήριον τι φρικτὸν ἢ τῶν ἐνδον σιωπῆ

VARIÆ LECTIONES.

¹² ἐκάστοτε. Ἐκαστός τις C, ἕκαστός τις susp. M. ¹³ εὐτάκτως. ἀτάκτως C. Correxit M. coll. lin. 41, κατὰ τῶν. ¹⁴ καθισάντων C. ¹⁵ εἰ μὴ. εἰ μὲ C. ¹⁶ τε καὶ. δὲ καὶ C. ¹⁷ παύόμενοι C. ¹⁸ ἀμφοτέρωθεν C. ¹⁹ ἴνασι C. ²⁰ ἀκουσθήσεται. ἀκλουθήσεται C. ²¹ συγχωρεῖ. συνεχώρει C.

στῆριόν τι καταφαίνεσθαι τὴν τῶν ἔνδον σωφῆν. Νή-
 φους δὲ πάντοτε, πάντα μετρω καὶ ἐσθίοντες καὶ
 πίνοντες.
 deatur eorum, qui intus sunt, silentium. Semper
 habentes.

A tumultuosa audiatur vox; leniter autem singulari
 quique loquentes, honeste alter alteri sermonem
 concedit, ita ut iis, qui foris sunt, mysterium vi-
 deatur eorum, qui intus sunt, silentium. Semper
 autem sobrii sunt, omnia modice et edentes et bi-
 bentes.

κβ'. Πάντες μὲν οὖν τῷ προστώτῃ προσέχουσι, καὶ
 ὅσα καλεῖσαι ²² ὡς νόμῳ πείθονται. Ἐσπουδάκασι
 γὰρ πρὸς τὸ ἔλασιν καὶ βοηθεῖν τοῖς καταπονουμένοις.
 Πρὸ δὲ πάντων ὀργῆς ἀπέχουσι καὶ θυμοῦ καὶ πάν-
 των τῶν ὁμοίων, ἐπίβουλα ταῦτα τοῦ ἀνθρώπου κρι-
 νοντες. Οὐδεὶς δὲ ἔμνησι παρ' αὐτοῖς, ὅσα δ' ἂν τις
 εἴπῃ, τοῦτο ὄρκου ἰσχυρότερον κρίνεται. Εἰ δὲ ὁμό-
 σαι ²³ τις, καταγινώσεται ὡς μὴ πιστευθεῖς. Σπου-
 δάζουσι δὲ περὶ τὰς τοῦ νόμου ἀναγνώσεις καὶ προ-
 φητῶν, εἰ δὲ καὶ εἰ τι σύνταγμα [μ. 300. 301] εἴη
 πιστῶν. Πάνυ δὲ περιέρχων ἔχουσι περὶ βοτάνας; καὶ
 λίθους; περιεργότεροι ὄντες πρὸς τὰς τούτων ἐνεργ-
 γειας, φάσκοντες μὴ μάτην ταῦτα γεγονέναι.

22. Omnes igitur ad præsidem se applicant, et
 quæcunque jusserit, tanquam legi obediunt. Stu-
 duerunt enim misereri et auxiliari afflictis. Præ
 omnibus autem ab ira se avertunt et iracundia
 omnibusque consimilibus, insidiosa hæc homini
 judicantes. Nemo autem jurat apud eos, quæcun-
 que autem quis dicat, firmitus hoc juramento æsti-
 matur. Si vero quis juraverit, damnatur quasi qui
 fidem non habeat. Incumbent autem legis lectioni-
 bus et prophetarum, præterea autem **478-479**
 etiam si quod scriptum sit fidelium. Admodum au-
 tem curiosi sunt circa herbas et lapides, curiosiores
 efficaciarum eorum, cum dicant haud frustra hæc esse
 facta.

κγ'. Τοῖς δὲ βουλομένοις τῇ αἵρεσει μαθητεύειν οὐκ
 εὐθὺς τὰς ²⁴ παραδόσεις ποιοῦνται, εἰ μὴ πρότερον
 δοκιμάσωσιν, ἐπ' ἐνιαυτὸν δὲ τὰς ὁμοίας τροφὰς
 παρατιθέασιν ἕξω τῆς ἑαυτῶν συνόδου ²⁵ ὅσιν ἐν
 ἐτέρῳ οἴκῳ, ἀξινάριον τε | καὶ τὸ λινοῦν περιζῶμα
 καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. Ἐπειδὴν τούτῳ τῷ χρόνῳ
 πείραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσεισι ἐγγιον ²⁶ τῇ διαίτῃ,
 καὶ καθαρωτέρως ἀπολούεται ²⁷ ἢ τὸ πρότερον· οὐ-
 θέπω ²⁸ δὲ σὺν αὐτοῖς τροφῆς μεταλαμβάνει. Μετὰ
 γὰρ τὸ δεῖξαι εἰ ἐγκρατεύεσθαι δύναται, ἐπὶ ἑτῆ ἄλλα
 δύο δοκιμάζεται τοῦ τοιοῦτου ²⁹ τὸ ἦθος, καὶ φανεῖς
 ἔξιός οὕτως; εἰς αὐτοὺς κρίνεται. Πρὶν δὲ αὐτοῖς συν-
 εστιαῆν, ὄρκους φρικτοὺς ὀρκίζεται, πρῶτον μὲν
 εὐσεβῆσιν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους
 δίκαια φυλάξιν καὶ κατὰ μὴδὲνα τρέπον ἀδικήσιν
 τινὰ, μὴδὲνα δὲ μήτε ἀδικοῦντα μήτε ἐχθρὸν μισθ-
 σιν, προσεύχεσθαι δὲ ὑπὲρ αὐτῶν, συναγωνίζεσθαι
 αἰ ³⁰ τοῖς δίκαιοις, τὸ πιστὸν αἰεὶ παρέξιν, μά-

23. Iis autem, qui sectæ discipuli fieri volunt,
 non continuo præcepta sua tradunt, nisi antea eos
 probaverint; per annum autem iis consimiles cibos
 apponunt extra ipsorum conventum in alia domo
 argentibus, postquam et dolabellam et linteum il-
 lud perizonium et vestem albam tradiderunt. Ubi
 hoc tempore documentum continentiarum dedit, pro-
 prius ad vitam victumque accedit puriusque abluitur
 quam antea, nondum vero cum iis cibum sumit.
 Postquam enim ostendit, an se continere possit,
 per duos alios annos tentatur ejusdem mores, et
 dignus ubi visus est, ita inter eos censetur. Prius-
 quam autem cum iis convivatur, terribilibus jura-
 mentis obstringitur, fore ut primum quidem divi-
 num numen pie colat, tum erga homines justitiam
 custodiat nulloque modo quæquam injuria afficiat,
 neminem autem, neque injuriosum neque hostem,
 odio habeat, proces vero pro iis faciat, adjuvet

καταφαίνεσθαι· τούτου δὲ αἴτιον ἡ διηνεχῆς νῆψις καὶ τὸ μετρίως παρ' αὐτοῖς τροφήν καὶ ποτὸν μέχρι
 κέρου.

ζ'. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὁ τι μὴ τῶν ἐπιμελητῶν προσαζάντων ἐνεργουσι· δύο δὲ ταῦτα παρ'
 αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλαος· βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις, ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφίσται
 καὶ τροφὰς ἀπορουμένους ὀρέγειν· τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις οὐκ ἔχεισι ποιῆσθαι δίχα τῶν
 ἐπιτρόπων. Ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοί, πίστεως προστάται, εἰρήνης ὑπουργοί, καὶ πᾶν μὲν
 τὸ βῆθ' ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὄρκου· τὸ δὲ ὀμνέειν αὐτοῖς περιίσταται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιτορίας ὑπολαμ-
 βάνοντες· ἥδη γὰρ ἥδη καταγινώσθαι φασὶ τὸν ἀπιστοῦμενον δίχα Θεοῦ. Σπουδάζουσι δὲ ἐκτόπως περὶ τὰ
 τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. Ἐνθεν αὐτοῖς
 πρὸς θεραπείαν παθῶν δίδται τε ἀλεξιτῆροι καὶ λίθων ἰδιότητες ἀνερευνῶνται.

ζ'. Τῷ δὲ ζηλοῦντι (τοῖς δὲ ζηλοῦσι Πορρῆ.) τὴν αἵρεσιν αὐτῶν οὐκ εὐθὺς ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν
 ἕξω μένοντι τὴν αὐτὴν ὑποτιθένται διαίταν, ἀξινάριον τε καὶ τὸ προειρημένον περιζῶμα καὶ λευκὴν ἐσθῆτα
 δόντες. Ἐπειδὴν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πείραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσεισι μὲν ἐγγιον τῇ διαίτῃ καὶ καθαρωτέ-
 ρων τῶν πρὸς ἀγνείαν ὕδατων μεταλαμβάνει, παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις οὐθέπω. Μετὰ γὰρ
 τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν ὅσιν ἄλλοις ἔπειτα τὸ ἦθος δοκιμάζεται (κοιμίζεται Πορρῆ.), καὶ φανεῖς ἄξιοι
 οὕτως εἰς τὸν ὁμίλον ἐγκρίνεται. Πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἔψασθαι τροφῆς ὄρκους αὐτοῖς ἔμνησι φρικτοὺς, πρῶ-
 τον μὲν εὐσεβῆσιν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξιν (διαφυλάξιν Πορρῆ.), καὶ μήτε
 κατὰ γνώμην βλάψιν τινὰ μήτε ἐξ ἐπιτάγματος, μισθῶσιν δὲ αἰεὶ τοὺς ἀδίκους καὶ συναγωνίζεσθαι (συν-
 αγωνίζεσθαι Πορρῆ.) τοῖς δίκαιοις, τὸ πιστὸν αἰεὶ (πᾶσι μὲν Πορρῆ.) παρέξιν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρ-

VARIÆ LECTIONES.

²² ὅσα καλεῖσαι. ὅσ' ἂν καλεῖσθαι, vel ὅσα καλεῖσαι swop. M; sed propter usum futuri latiore apud Hip-
 polytum esse retinendum videtur. ²³ ὁμῶσαι. ὁμῶσαι C. ²⁴ τὰς. τοῖς; C. ²⁵ συνόδου. Syllabarum συνόδ.
 tenuissima in C vestigia. M. ²⁶ ἐγγιον. ἐγγίω C, ἐγγίω M. ²⁷ καθαρωτέρως ἀπολούεται. καθαρωτέρως
 ἀπλάγεται; C, M. ²⁸ οὐθέπω. οὐθουέω C. ²⁹ τοιοῦτου. τοιοῦτου γὰρ C. ³⁰ αἰεὶ. αὐτῶν C, M.

somper justos, sedem omnibus servet, maxime iis, qui imperium teneant — non enim sine Deo accidere cuiquam dominationem — et si ipse dominetur, ut nunquam superbiat potestate, neque prodigus sit vel ornatu maiore quam mos sit utatur; veritatem autem amet, cum vero, 480 481 qui mentiat, redarguat, neque furtum faciat, neque conscientiam iniquo quaestu polluat, ut nihil celestis suae consortes, aliis autem ut nihil prodat, etiamsi ad mortem usque crucietur. Præterea jurat nemini se placita aliter traditurum atque ipse receperit.

24. Hujusmodi igitur juramenti eos, qui ipsi accedunt, devinciunt. Sin vero quis peccati alicujus convictus fuerit, ex ordine ejicitur, ejectus autem nonnunquam terribili morte absimitur. Juramenti enim et ritibus constrictus ne convictus quidem, quo reliqui frauntur, particeps esse potest. Nonnunquam igitur corpus fame consumunt; quare, ubi ad extrema ventum est, interdum miserentur multorum jam morientium, sufficientem eorum ad mortem usque pœnam existimantes.

25. Quoad judicia autem diligentissimi sunt et just; judicant autem congregati haud pauciores quam centeni, quod autem desinitum est ab iis, immotum est. Venerantur autem legislatorem post Deum, et si quis ei maledixerit, punitur. Principibus autem et senioribus obediunt docentur; sin vero decem eodem loco consistunt, nemo eorum loquetur, nisi novem reliquis placeat. Et ne exspuant in mediam et in dexteram 482-483 partem cavent; ut vero die Sabbati ab opere se abstineant, curant magis quam omnes Judæi. Nam non solum cibos sibi præparant uno die ante, quominus ignem accendant, sed ne vas quidem loco movent, neque

α λιστα τοῖς κρατούσιν· οὐ γὰρ διὰ Θεοῦ συμβαίνειν ἢ τινὲ τὸ ἀρχεῖν· κἄν αὐτοὺς ἀρχῆ, μηδέποτε ὑπερφανεύσασθαι ἢ ἐξουσίᾳ, μηδὲ ἀπειθήσειν ἢ τινὲ κόσμῳ πλεῖον τοῦ ἔθους χρήσασθαι· φιλαλήθῃ [p. 301. 302] δὲ εἶναι, τὸν δὲ ψευδόμενον ἐλέγχειν, μηδὲ κλέπτειν, μηδὲ συνειδήσιν ἐπὶ ἀνόμῳ κέρδει μολύνειν, μηδὲν ἀποκρούπτειν τοὺς συναίρεισιώτας ἢ, ἑτέροις δὲ μηδὲν ἐξείπειν, κἄν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. Πρὸς τοῦτοις ὁμνῶσι μηδενὶ μεταδοῦναι τῶν δογμάτων ἑτέρως ἢ ὡς αὐτοὺς μετέλαβε. |

κδ. Τοιούτοις οὖν ὅρκοις δεσμεύουσι τοὺς πρὸς ἐρχομένους. Εἰ δὲ τις ἐν ἀμαρτηματί τινι καταγνώσθῃ ἢ, ἀποβάλλεται τοῦ τάγματος ἢ, ὃ δὲ ἀποβληθεὶς δεινῷ μόρῳ ἐσθ' ὅτε διαφθείρεται. Τίς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος οὐδὲ ἢ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν. Ἐσθ' ὅτε οὖν τὸ σῶμα λιμῷ διαφθείρουσιν, [ἐθ]εν ἢ ἐσχάτοις ποτὲ ἐλεούσι ἢ πολλοὺς ἤδη ἐκλείποντας, αὐτῶν ἢ ἱκανὴν μέχρι θανάτου ἐπιτιμίαν ἡγοῦμενοι.

κε'. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριθέστατοι καὶ δίκαιοι· δικάζουσι δὲ συνελθόντες οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατῶν, τὸ δὲ ὀρισθὲν ὅπ' αὐτῶν ἀκίνητον. Τιμῶσι δὲ τὸν νομοθέτην μετὰ τὸν Θεόν, καὶ εἴ τις εἰς τοῦτον βλασφημήσει, κολάζεται. Τοῖς δὲ ἀρχοῦσι καὶ πρεσβυτέροις ὅπακούειν διδάσκονται. Εἰ δὲ ἐπὶ τὸ ἀπὸ δέκα καθέζονται, οὐ λαλήσει εἰς, εἰ μὴ τοῖς ἐννέα δόξει. Καὶ [p. 302. 303] τὸ πύσαι δὲ εἰς μέσον καὶ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάττονται ἢ· τὸ δὲ τῷ Σαββάτῳ ἀπέχεσθαι ἔργου φροντίζουσι μᾶλλον πάντων Ἰουδαίων. Οὐ μόνον γὰρ τροφὰς αὐτοῖς ἢ προπαρασκευάζονται ἢ μίᾳς ἡμέρας πρὸς τὸ μὴ πῦρ ἄπτειν, ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος μετατιθέασιν, οὐδὲ ἐπο-

τούσιν· οὐ γὰρ διὰ Θεοῦ περιγίνεσθαι τινὲ (τις Πορρ.) τὸ ἀρχεῖν· κἄν αὐτοὺς ἀρχῆ (ἀρχε Πορρ.), μηδὲ πώποτε ἐξουσιάζειν (ἐξουσιάζει Πορρ.) εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ (μὴ Πορρ.) ἐσθῆτι ἢ τινὲ πλεῖον κόσμῳ τοῦς ὑποταταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι· τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν αἰεὶ καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν (om. Πορρ.) προβάλλεσθαι· χεῖρας κλοπῆς καὶ ψυχῆν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν, καὶ μὴ τε κρούειν τι τοῖς αἰρετιστάς, μὴτὲ ἑτέροις· αὐτῶν τι μηνύσειν, κἄν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. Πρὸς (δὲ add. Πορρ.) τοῦτοις ὁμνῶσιν (ὁμνῶσι Πορρ.) μηδενὶ μὲν μεταδοῦναι τῶν δογμάτων ἑτέρως ἢ ὡς αὐτοὺς μετέλαβεν (παρέλαβεν Πορρ.)· ἀφέξεισθαι δὲ ληστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τὰ τε τῆς (τῆς om. Πορρ.) αἰρέσεως αὐτῶν βιβλία καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὄνόματα. Τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται.

η'. Τοῖς δὲ ἐπ' ἀξιοχρεοῖς ἀμαρτημασιν ἀλόντας ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος, ὃ δὲ ἐκκριθεὶς οἰκτίστω κολάκι· μόρῳ διαφθείρεται. Τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος (ἐνδεδεμένος Πορρ.) οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται (δύναται Πορρ.) μεταλαμβάνειν, ποσηφαγῶν (ποσηφαγῶν Πορρ.) δὲ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τιχόμενος διαφθείρεται (διαφθειρόμενος ἀπόλλυται Πορρ.). Διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάτοις ἀναπνοαῖς ἀνέλαβον (ἀνάγκαις ἐλαβον Πορρ.), ἱκανὴν (τιμωρίαν δεδοικέναι νομίζοντες add. Πορρ.) ἐπὶ τοῖς ἀμαρτημασιν αὐτῶν (αὐτῶν om. Πορρ.) τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγεύμενοι (ἡγ. om. Πορρ.)

θ'. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριθέστατοι καὶ δίκαιοι· καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατῶν συνελθόντες, τὸ δὲ ὀρισθὲν ὅπ' αὐτῶν ἀκίνητον. Σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν Θεόν τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, κἄν βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεται θανάτῳ. Τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὅπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν ἐν καλῷ τίθενται. Δέκα γοῦν συγκαθεζομένον οὐκ ἂν λαλήσειε τις ἀκόντων τῶν ἐννέα. Καὶ τὸ πύσαι δὲ εἰς μέσον ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται· καὶ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι διαφορώτατα Ἰουδαίων ἀπάντων. Οὐ μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς· πρὸ ἡμέρας μίᾳς παρασκευάζουσι, ὡς μηδὲ πῦρ ἐναύουσι

VARIÆ LECTIONES.

ἢ συμβαίνειν. συμβαίνει C, M. ἢ ὑπερφανεύσασθαι. ὑπερφανεύσασθαι R. Scollus. ἢ ἀπειθήσειν. An ἀπειθήσειν? vel ἐσθῆσαι cum adjectivo, quod latet in syllaba ἀπ? ἢ Voce συναίρεισιώτης caret lexica. M. Nova Stephani editio exempla affert ex Photii Bibliotheca. ἢ Litteras uncis inclusas prorsus ablatas e C supplevit M. ἢ τάγματος. δόγματος C. ἢ Vox οὐδὲ pene tota perit. M. ἢ ὅθεν. In C dicitur littera desunt. M. ἢ ἐλεούσι. ἐλεώσι C. ἢ αὐτῶν. αὐτῶν C. ἢ ὅπ'. ἀπ' C. ἢ φυλάττονται C. ἢ αὐτοῖς. αὐτοῖς C. ἢ προπαρασκευάζονται. παρασκευάζονται C, M.

πατιζουσι, τινες δὲ οὐδὲ | κλιν.δίου χωρίζονται. Ταῖς A
δὲ ἄλλαις ἡμέραις ἐπὶν ἀποπατίσαι ⁴⁴ θέλοιν, βό-
θρον ὀρύξαντες ποδίαλον τῇ σκαλιδι (τοιούτου γάρ
ἔστι τὸ ἀξινόριον, ὃ τοῖς προσιούσι μαθητεύεσθαι
πρώτως διδάσαι), καὶ περικαλύψαντες τὸ ἱμάτιον
ἰζάνουσι, φάσκοντες μὴ δεῖν ὑβρίζειν τὰς αὐγάς,
ἔπειτα τὴν ἀνασκαφεῖσαν γῆν ἐπεμβάλλουσιν εἰς τὸν
βόθρον, καὶ τοῦτο ποιούσιν ἐκλε[γόμενοι] [τούς] ⁴⁵
ἐρημοτέρους τόπους. Ἐπὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσιν,
εὐθύς ἀπολοῦνται ὡς μταινούσης ⁴⁷ τῆς ἐκκρί-
σεως ⁴⁸.

κς'. Διήρηται δὲ [κα]τὰ [χρ]όνον καὶ οὐχ
ὁμοίως τὴν ἀσκησιν φυλάττουσιν, εἰς τέσσαρα μέρη
διαχωρισθέντες. Ἐτεροι γάρ αὐτῶν τὰ ὑπὲρ τὸ δέον
ἀσχοῦσιν, ὡς μὴδὲ νόμισμα βασιτάζειν, λέγοντες μὴ
δεῖν εἰκόνα ἢ φέρειν ἢ ὄραν ἢ ποιεῖν. Διὸ οὐδὲ εἰς πό- B
λιν τις αὐτῶν εἰσπορεύεται, ἵνα μὴ διὰ πύλης εἰ-
έλθῃ, ἐφ' ἣ ⁴⁹ ἀνδριάντες ἔκεισιν, ἀθέμιτον τοῦτο
ἡγοῦμενοι τὸ ὑπὸ εἰκόνας παρελθεῖν. Ἐτεροι δὲ ἐπὰν
ἀκούσωσι τινος περὶ Θεοῦ διαλεγόμενον καὶ τῶν τού-
των νόμων, εἰ ἀπεριτμητος εἴη, παραφυλάξας τὸν
τοιούτον ἐν τόπῳ τιῶν μόνον, φωνεῦν ἀπειλεῖει μὴ ⁵⁰
περιτμηθεῖ· ὅς εἰ μὴ βούλοιο πεθεσθαι, οὐ φεί-
δεται, ἀλλὰ καὶ σφάζει. Ὅθεν ἐκ τοῦ συμβαίνοντος
τὸ ὄνομα προσέλαβον, Ζηλωταὶ καλούμενοι, ὑπό τι-
νων δὲ Σικάριοι. Ἐτεροι δὲ αὐτῶν οὐδένα Κύριον
ὀνομάζουσι πλην τὸν Θεόν, εἰ καὶ αἰκίζοιτο τις ἢ καὶ
ἀναιροῖτο. Τοσοῦτον δὲ οἱ μετέπειτα [p. 303. 304.]
ἐλάττους τῇ ἀσκή | σει γεγέννηται ⁵¹, ὥστε τοὺς τοῖς
ἀρχαίοις ἔθεσιν ἐμμένοντας μὴδὲ προσφάσειν ⁵² αὐ-
τῶν, ὧν εἰ ψάσαιεν ⁵³, εὐθέως ἀπολοῦνται, ὡς τι-
νος ἀλλοφύλου ψάσαιεντες. Εἰσι δὲ καὶ μακρόβιοι οἱ
πλείστοι, ὥστε καὶ πλέον ἑκατὸν ⁵⁴ ἔτει σζῆν. Φασὶν
οὖν εἶναι αἰτίον ⁵⁵ τὸ τε τῆς ἀκρας θεοσεβείας καὶ
τῆ καταγνώσθηαι ⁵⁶ ἀμέτρως προσφέρεσθαι ἐγκρα-
τιστάς εἶναι καὶ ἀοργήτους. Θανάτου δὲ καταφρονοῦσι
χαίροντες, ἥνικα μετὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ταλευ-
τῶσιν· εἰ δὲ καὶ αἰκίζοιτο τις τοῖς τοιούτοις, ἵνα
ἢ τὸν νόμον ἑσσηγήσῃ ἢ εἰλωλόθυτον φάγῃ, οὐ

alvum exonerant, nonnulli autem ne surgunt qui-
dem e lectulo. Cæteris vero diebus si alvum exone-
rare velint, scrobem pedalem postquam foderunt
rastrò — nam talis quædam dolabella illa est, quam
his, qui ad disciplinam accedunt, primo tradunt—
circumtexeruntque pallio, subsidunt dictitantes non
contumeliam luci esse faciendam, deinde effossam
terram superinjiciunt in scrobem, idque faciunt
eligentes sibi loca desertiora. Ubi autem id fece-
runt, continuo abluuntur, quasi egestio polluat.

26. Discreti autem sunt temporis progressu, ne-
que eodem modo disciplinam custodiunt, in quatuor
partes cum sint divisi. Alii enim eorum nimis reli-
giosi sunt, ita ut ne numisma quidem tractent, di-
centes non oportere quemquam imaginem, neque
ferre, neque spectare, neque conficere. Quapropter
ne ingreditur quidem in oppidum quisquam eorum,
ne per portam intret, cui statuæ impositæ sint,
quia nefas esse existimant sub imaginibus prætere-
ire. Alii autem ubi audiverunt alicquem de Deo
disserentem ejusque legibus, si non sit circumcisus,
cum deprehenderit talem hominem alicubi solum,
necem comminatur, nisi circumcidatur, cui, nisi
obtemperare velit, non parcat, imo vero et trucidat
eum. Quare ex accidenti cognomen traxerunt, Ze-
lotæ appellati, a quibusdam autem Sicarii. Alii
autem eorum neminem Dominum appellant præter
Deum, etiamsi quis eos cruciet vel etiam interimat.
Adeo ~~484-485~~ autem ætate posteriores a disci-
plinæ severitate defecerunt, ut ii, qui in priscis
moribus permanent, eos ne attingant quidem; quos
si forte contigerint, illico abluuntur, quasi alieni-
genam quem contigerint. Sunt autem et longævi
plerique, ita ut vel plus quam centum annos vivant.
Aiunt igitur causam esse eximie istius pietatis im-
modicique, quo ad martyrium feruntur, studii, quod
continentes sint iraque temperent. Mortem autem
contemnunt, gaudentque quando bonæ mentis sibi

ἡκεῖνη τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλ' οὐδὲ σκευὸς τι μετακινήσει θαρροῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. Ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βο-
θρον ὀρύσσοντας βάθος ποδίαλον τῇ σκαλιδι — τοιούτου γάρ ἔστι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινόριον τοῖς
νεοσυστάτοις — καὶ περικαλύψαντες θοιματικῶ, ὡς μὴ τὰς αὐγάς ὑβρίζοιεν τοῦ Θεοῦ, θακεύουσιν εἰς αὐτόν,
ἔπειτα τὴν ἀνορυθεῖσαν γῆν ἐπέκκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιῶσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλε-
γόμενοι. Καίπερ δὲ φυσικῆς οὐσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολοῦσθαι μετ' αὐτὴν καθά-
περ μεμιασμένοις ἔθιμον.

ι'. Διήρηται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως εἰς μοῖρας τέσσαρας· καὶ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν
προγενεστέρων ἱλατοῦνται, ὥστε, εἰ ψάσαιεν αὐτῶν, ἑκαίνους ἀπολοῦσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφω-
ρέντας. Καὶ μακρόβιοι μὲν, ὡς τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν παρτασίνειν ἔτη, διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς διαίτης,
ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐταξίαν. Καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀληθινὰς νικῶντες τοῖς φρο-
νήμασι, τὸν δὲ θάνατον, εἰ μετ' εὐκλείας προσίοι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνυ. Διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅσασι
τὰς ψυχὰς ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος· ἐν ᾧ στρεβλοῦμενοι καὶ λυγίζόμενοι καὶ οἰόμενοι τε καὶ κλιόμενοι
καὶ διὰ πάντων ἰδεύοντες τῶν βασιανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσι τι
τῶν ἀσυνήθων, οὐδέτερόν τι ὑπέμειναν παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεύσαι ποτε τοὺς αἰκίζομένους ἢ θακρῶσαι.

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ ἀποπατίσαι. ἀποπατίσαι C, ἀποπατήσαι susp. M. ⁴⁵ Uncis inclusa in C prorsus oblata sunt. M.
⁴⁶ μταινούσης. μὴ αινούσης C. ⁴⁷ Sequentia non habet Josephus. M. ⁴⁸ ἐφ' ἣ. ἐφ' ἣν C. ⁴⁹ εἰ μὴ. εἰ μὴ C.
⁵⁰ γεγέννηται C. ⁵¹ προσφάσειν. πρὸς ψάσειν C. ⁵² ψάσαιεν Saupprius, ψάσαιεν C, M. ⁵³ ἑκατόν. ἑκτόν C.
⁵⁴ αἰτίον — ἐγκρατιστάς. αἰτίον τῆς ἀκρας θ. καὶ τοῦ πῶ κατ. ἀ. πρ. τὸ ἐγκρατιστάς? αἰτίον τὸ τε τ.
δ. θ. καὶ τὸ κατὰ [πάντα] ἀγ ὡς ἔη καὶ εὐμέτρως πρ. καὶ ἐγκρατιστάς ingeniose conj. Saupprius. ⁵⁵ κα-
ταγνώσθηαι. καταγνώσθη C.

conscilium diem obeunt. Etiam si vero quis crucietur hocce, ut vel legi maledicat, vel comedat, quod idolis immolatum est, non faciet, sustinens mori et cruciatus perferre, ne conscientiam suam violet.

27. Valeri autem apud eos et resurrectionis dogma; profitentur enim et carnem resurrectionem immortalis esse futuram, quomodo jam immortalis sit anima, quam separatam nunc aiunt in uno loco bene ventilato et luculento quiescere usque ad iudicium, quem locum Graeci cum audiverint beatorum insulas appellaverunt. Sed et alia eorum dogmata postquam sibi vindicaverunt multi Graecorum, suas opiniones conflaverunt. 486-487 Est enim eorum cultus divini numinis vetustior omnibus populis, ita ut appareat omnes, qui de Deo loqui ausi sunt vel de mundi fabrica, non aliunde tradita accepisse initia, quam a Judaica legislatione, quorum in primis Pythagoras et Stoici apud Aegyptios ab iis edocti acceperunt. Dicunt autem et iudicium esse futurum et universi deflagrationem et injustos punitum iri in aeternum. Colitur autem inter eos vaticinatio et praedictio rerum futurarum.

28. Est igitur et alius Essenorum ordo, qui iisdem moribus et victu utuntur, hac una autem in re ab iis differunt, quod matrimonium ineunt, cum dicant aliquid immane facere eos, qui matrimonium abrogaverunt; in vitae interitum id cedere, neque esse excidendam liberorum successionem dicitantes, cum, si omnes ideam sentirent, facile excideretur universum genus hominum. Tentant tamen per triennium nuptas, cum autem ter purgatae sint, ad explorandum, num parere possint, ita eas in matrimonium ducunt. Cum gravidis rem non habent,

π[ο]ίηται ὁ ὑπομένων θανεῖν καὶ βασάνους βαστάσαι, ἵνα τὸ συνειδὸς μὴ παρέλθῃ.

κζ'. Ἐρῶται δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ὁ τῆς ἀναστάσεως λόγος· ὁμολογοῦσι γὰρ καὶ τὴν σάρκα ἀναστήσεσθαι καὶ ἔσεσθαι ἀθάνατον, ὃν τρόπον ἤδη ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχὴ, ἣν χωρισθεῖσαν νῦν φασιν ἕνα ἕνα χώρον εὐπνοῦν καὶ φωτεινὸν ἀναπαύεσθαι ἕως κρίσεως, ὃν χώρον Ἕλληνας ἀκούσαντες μακάρων νήσους ὠνόμασαν. Ἀλλὰ καὶ ἕτερα τούτων δόγματα πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων σφετερισάμενοι ἰδίᾳ δόξᾳ συνεστήσαντο. Ἔστι [p. 304. 305] γὰρ ἡ κατὰ τοῦτους ἀσκησις περὶ τὸ θεῖον ἀρχαιότερα πάντων ἔθνῶν, ὡς δεῖκνυσθαι πάντας τοὺς περὶ θεοῦ εἰπεῖν τετολμηκότας ἢ περὶ τῆς τῶν ὄντων δημιουργίας μὴ ἐτέρωθεν παρεληφέναι τὰς ἀρχὰς ἢ ἀπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς νομοθεσίας, ὧν μάλιστα Πυθαγόρας καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς παρ' Αἰγυπτίοις τούτοις μαθητευθέντες παρέλαβον. Λέγουσι δὲ καὶ κρίσιν ἔσεσθαι καὶ τοῦ παντὸς ἐκπύρωσιν, καὶ τοὺς ἀδίκους κολασθῆσεσθαι εἰσαεῖ. | Ἀσχεῖται δὲ ἐν αὐτοῖς τὸ προφητεύειν καὶ προλέγειν τὰ ἐσόμενα.

κη'. Ἔστι μὲν οὖν καὶ ἕτερον Ἑσσηῶν τάγμα, τοῖς μὲν αὐτοῖς ἦθεσι καὶ διαίτῃ χρώμενοι, ἐν δὲ τούτων ἐνδιαλλάττουσι, τῷ γαμείν, δεινὸν τι λέγοντες, ὄρῳ τοὺς ἀ[πο]ποιήσαντας γάμου· πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τοῦ βίου γίνεσθαι τοῦτο, καὶ μὴ δεῖν ἐκκόπτειν τὴν τῶν τέκνων διαδοχὴν φάσκοντες, ὡς εἰ πάντες τοῦτο φρονήσαιεν, ἐκκοπήσεσθαι βραδύως τὸ πᾶν γένος ἀνθρώπων. Δοκιμάζουσι μὲντοι τριετὴ τὰς γαμετὰς· ἐπὶ δὲ τρις καθαρῶσιν εἰς [περ]α τοῦ δύνασθαι τίττειν, οὕτως ἄγονται. Ταῖς ἐγκύμοσιν οὐχ ἐμιλοῦσιν, ἐπιδεικνύμενοι τὸ μὴ δε'

Μετιδιώντες δὲ ἐν ταῖς ἀληθείαις καὶ κατερινωσόμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων εὐθυμοὶ τὰς ψυχὰς ἤφισαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι.

ια'. Καὶ γὰρ ἐρῶται παρ' αὐτοῖς ἦδε ἡ δόξα· φαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνον αὐτοῖς, τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν, ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτώσας αἰθέρας, ὡσπερ εἰρηκαῖς τοῖς σώμασιν ἰσχυρῆ τι φασικῆ κατασπωμένης· ἐπειδὴν δὲ ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμών, οἷα δὴ μακρὰς δουλείας ἀπηλλαγμένης, τότε χαίρειν καὶ μεταύρους φέρεσθαι. Καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς ὁμοδοξοῦντες παῖσιν Ἑλλήνων ἀποφαίνονται τὴν ὑπὲρ Ἀλεξανδρὸν διαίταν ἀποκείσθαι καὶ χώρον οὔτε θυβροῖς, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ Ἄκκεανου πρᾶυς ἀεὶ ζέφυρος ἐπιπνέων ἀναψύχει· ταῖς δὲ φαύλαις ζοφιώδη καὶ χειμέριον ἀφορίζονται μυχόν, γέμοντα τιμωριῶν ἀδελαιπέτων. Δοκοῦσι δὲ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοϊαν Ἕλληνας τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὐς ἤρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀναθεθεικέναι, ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχᾶς καθ' ἑαυτῶν τὸν ἀστέων χώρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, Σισύφους, καὶ Ταντάλους, καὶ Ἰξίονας, καὶ Τιτυοὺς, πρῶτον μὲν αἰδίους ὀριστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς προτροπὴν ἀρετῆς καὶ καχίας ἀποτροπῆς· τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνουσιν· ἐλπίδι· τιμῆς καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν, τῶν τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δεῖν, προσδοκόντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὴν διάλυσιν ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. Τάδε μὲν οὖν Ἑσσηνοὶ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἀφ' αὐτῶν δέλεαρ τοῖς ἀπαῖς γευσασμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιέντες.

ιβ'. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς, οἳ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκουσιν, βίβλοις ἱεραῖς καὶ διασφόροις ἀγγελίαις καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδοτριβοῦμενοι, σπάνιον δὲ εἰ ποτε ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχῆσουσιν.

ιγ'. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Ἑσσηῶν τάγμα, ὃ διαίταν μὲν καὶ ἔθνη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονούν, διεστῆς δὲ τῆ κατὰ γάμον δόξῃ. Μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τοῦ βίου μέρος, τὴν διαδοχὴν, τοὺς μὴ γαμείοντας, μᾶλλον δὲ, εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσαιεν, ἐκίπειν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. Δοκιμάζοντες μὲντοι τριετὴ τὰς γαμετὰς, ἐπειδὴν τρις καθαρῶσιν εἰς πείραν τοῦ δύνασθαι τίττειν, οὕτως ἄγονται. Ταῖς δὲ ἐγκύμοσιν οὐχ ἐμιλοῦσιν, ἐκδεικνύμενοι τὸ μὴ δε' ἔθονην ἀλλὰ τέκνων χρεῖαν γαμείν. Αὐτρά δὲ ταῖς γυ-

VARIÆ LECTIONES.

87 ποιῆται. π. . ἡσαι duabus litteris ablatiis C, πησῆται M. 88 φασιν. ἔστιν C, M. 89 περὶ τῆς. τῆς περὶ C, M. 90 τὸ προφ. καὶ τὴ προφ.? Saupprius. 91 Ἑσσηῶν C. 92 ἐνδιαλλάττουσι C. 93 λέγοντες. λέγοντος C. 94 ἀ[πο]ποιήσαντας. Litteræ po prorsus ablativæ M. 95 [περ]α J. Lacuna ex Josepho expleta.

anantes sunt, Sadducei autem sui ipsorum. Hæc A secta in Samaria admodum prævaluit. Et ipsi vero ad legis mores se applicant, dicentes oportere quemque ita vivere, ut pulchre vivat et filios in terra relinquat. Ad prophetas autem non se applicant, neque ad ullos alios sapientes, nisi solum ad Mosis legem, nihil interpretantes. Hæc igitur sunt, quæ et Sadducei diligunt.

30. Quoniam igitur et quæ inter Judæos sunt differentias exposuimus, congruens mihi esse videtur, etiam cultum eorum divino silentio non prætermittere. Est igitur apud Judæos in universum doctrina de cultu divino quadruplex: theologica, naturalis, moralis, hierurgica. Et deum quidem unum esse aiunt, et opificem universi et Dominum, qui fecerit universa, cum antea non fuerint neque ex subjacente quadam substantia coæva, sed volens et creans, et esse angelos eosque factos ad ministrandum rebus creatis, verum esse etiam spiritum quemdam potentem ad celebrandum et laudandum apud Deum semper permanentem; omnia autem in rebus creatis sensum habere, nihilque esse inanime. Et moribus student honestis modestaque vitæ, sicuti ex legibus cognoscere licet. Hæc autem olim accurate definita erant apud ipsos, qui antiquitus, non nuper legem traditam acceperunt, ita ut lector stupescat in tanta modestia et accurata diligentia morum homini lege sanctorum. Hierurgicum autem ministerium summo opere ex cultum est apud eos, decenter numini divino accommodatum, sicuti iis qui volunt, si librum, qui de his rebus agit, legunt, 492-493 facile est cognitu, quam honeste et religiose Deo offerentes primitias eorum, quæ ab ipso in usum et commodum hominum donata sunt, ejus jussu ordinate et assidue ministraverint. Horum autem aliqua Sadducei negant; nolunt enim angelos vel spiritus exstare. Omnes autem simili modo Christum exspectant, cum lex et prophetæ adventurum prænuntiaverint, Judæi autem tempus ejus adventus non agnoverint, ita ut remaneat suspicio putantibus, ea, quæ de adventu ejus dicta sunt, non esse impleta, exspectent autem jam adventurum Christum, quia eum cum adventit non agnoverint, et signa temporum quod jam adfuert videntes perturbentur et pudeat eos confiteri eum venisse, quoniam suis manibus eum necaverint, indignati cum ab eo convincerentur, quod legibus non obedivissent. Et eum, qui ita missus est a Deo,

φιλάλληλοι, οἱ δὲ Σαδδουκαῖοι φιλαυτοί. Αὕτη ἡ αἵρεσις περὶ τὴν Σαμαρείαν μᾶλλον ἐκρατύθη. Καὶ αὐτοὶ δὲ τοῖς τοῦ νόμου ἔθεσι προσέχουσι, λέγοντες δεῖν οὕτω ζῆν, ἵνα καλῶς βιώσῃ καὶ τέκνα ἐπὶ γῆς καταλείπῃ. Προφήταις δὲ οὐ προσέχουσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἑτέροις τισὶ σοφοῖς, πλὴν μόνῳ τῷ διὰ Μωσέως νόμῳ, μὴδὲν ἐρμηνεύοντες. Ταῦτα μὲν οὖν, καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι αἰρετίζουσιν.

λ'. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ τὰς παρὰ Ἰουδαίους διαφορὰς ἐκτεθείμεθα⁸², εὐλογον δοκεῖ καὶ τὴν ἀσκησιν τῆς τούτων θεοσεβείας μὴ παρασώψῃν. Ἔστι μὲν οὖν ἡ κατὰ πάντα; Ἰουδαίους κατὰ τὴν θεοσεβείαν πραγματεία τετραχῆ, θεολογικῆ, φυσικῆ, ἠθικῆ, ἱερουργικῆ. Καὶ τὴν μὲν Θεὸν ἓνα εἶναι λέγουσι, δημιουργόν τε τοῦ παντός καὶ Κ[ύριον]⁸³, ποιήσαντα πάντα σὺ πρότερον ὄντα⁸⁴, οὐδὲ ἐκ τινος ὑποκειμένης συγχρόνου οὐσίας, ἀλλὰ θ[ε]λήσαντα καὶ κτίσαντα, εἶναι τε ἀγγέλους, καὶ τούτους γενομένους πρὸς λειτουργίαν τῆς κτίσεως, ἀλλὰ καὶ πνεῦμα ἐξουσιαστικὸν πρὸς δόξαν καὶ αἶνον Θεῷ ἀεὶ παραμένον⁸⁵. τὰ πάντα δὲ ἐν τῇ κτίσει ἀσθησιν ἔχειν καὶ μὴδὲν εἶναι ἀψογον. Ἦθους δὲ ἀντιποιούνται σεμνοῦ καὶ σώφρονος βίου, καθὼς ἔστιν ἐκ τῶν νόμων ἐπιγνώσθαι. Ταῦτα δὲ πάλαι ἀκριβεζόμενα ἦν παρ' αὐτοῖς, ἀρχῆθεν, [οὐ] νεωστὶ⁸⁶ τὸν νόμον παρελιφθόσθαι, ὡς τὸν ἐντυγχάνοντα καταπλάγῃναι ἐπὶ τοσαύτῃ σωφροσύνῃ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ περὶ τὸν ἀνθρώπον νομοθετουμένου ἡθους. Ἱερουργικῆ δὲ λειτουργία ἀκρως ἐξήσκητο παρ' αὐτοῖς εὐσχημόνως πρὸς τὸ Θεῖον προσφερομένη, καθὼς τοῖς βουλομένοις ῥάδιόν ἐστιν ἐντυχούσι τῇ περὶ τούτων ἐξαγορευοσῆ βίβλου μαθεῖν, ὡς σεμνῶς [p. 307—309] καὶ ὁσίως τῷ Θεῷ ἀπαρχόμενοι τῶν παρ' αὐτοῦ δεδωρημένων εἰς χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν ἀνθρώπων, κελευόμενοι εὐτάκτους καὶ παραμύθους ἐλειτούργουν. Τούτων δὲ τίνα οἱ Σαδδουκαῖοι ἀπαγορεύουσιν· οὐ γὰρ βούλονται⁸⁷ ἀγγέλους ἢ πνεύματα ὑπάρχειν. Οἱ δὲ πάντες ὁμοίως Χριστὸν προσδέχονται, τοῦ μὲν νόμου καὶ τῶν προφητῶν⁸⁸ παρεσόμενον προκηρυζάντων, τῶν⁸⁹ δὲ Ἰουδαίων τὸν καιρὸν τῆς παρουσίας μὴ ἐπιγνόντων, [ὡς]⁹⁰ ἐπιμένειν τὴν ὑπόνοιαν τοῦ δοκεῖν μὴ τὰ εἰρημένα⁹¹ περὶ τῆς παρουσίας τετελέσθαι, προσδοκῶν δὲ ἤδη Χριστὸν παρεσόμενον διὰ τὸ παρόντα⁹² μὴ ἐπεγνωμέναι, κατὰ τὰ σύμβολα τῶν καιρῶν τοῦ ἤδη παραγεγενῆναι ὀρῶντας ταρατάσσειν, αἰδεῖσθαι τε ὁμολογεῖν ἐλλυθῆναι⁹³, ἐπεὶ⁹⁴ αὐτόχρεα αὐτοῦ γεγένηται, ἀγανακτοῦντες ἐλεγχόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τοῖς νόμοις μὴ ὑπήκουσαν. Καὶ τὸν μὲν οὕτως ἀποσταλέντο ὑπὸ

ἀσκαῦντες, Σαδδουκαίων δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἔθος ἀγριώτερον, αἱ τε ἐπιμειψία πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπειεῖς, ὡς πρὸς ἀλλοτρίους. Τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίους φιλοσοφούντων εἶχον εἰπεῖν

VARIAE LECTIONES.

⁸² ἐκτεθείμεθα C. ⁸³ Κύριον. κτίστην susp. R. Scottus, κόσμον Roepertus: καὶ fortasse his erratum fuisse putat M. ⁸⁴ ὄντα. Lacunam explevit M. ⁸⁵ παραμένον· τὰ παραμύθοντα C, M. ⁸⁶ παρ' αὐτοῖς, ἀρχῆθεν, οὐ νεωστὶ Sauppins, παρ' τοῖς ἀρχῆθεν νεωστὶ C, M, qui in hoc verbo latere suspicatur ἐν δρει. ⁸⁷ βούλονται. βούλονται C. ⁸⁸ προφητῶν. προφητῶν τὸν? Sauppins. ⁸⁹ προκηρυζάντων, τῶν προκηρυζάντων. Τῶν C, M. ⁹⁰ ἐπιγνόντων, ὡς ἐπιγνόντων C, M, ἐπιγνόντων, ἐγένετο conj. Roepertus. ⁹¹ Syllabæ ρημένα ablatae. M. ⁹² τὸ παρόντα, τὸ τὸν παρόντα? ⁹³ Scripsimus ἐλλυθῆναι. Initio lacunæ ἔ, in fine ai, et paulo ante accentus conspicitur. M. ⁹⁴ ἐπεὶ. ἐπὶ C.

τοῦ Θεοῦ, Χριστὸν οὐκ εἶναι τοῦτον λέγουσιν· ἐλεύ-
 σεσθαι δὲ ἕτερον, τὸν οὐκ ὄντα, εἰς ὃν τὰ ⁹⁵ μὲν
 σύμβολα ἐκ μέρους ⁹⁶, ὅσα ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται
 προέφηναν, ὁμολογοῦσι, τινὰ δὲ καὶ πλανώμενοι ⁹⁷
 νομίζουσι· γένεσιν μὲν γὰρ αὐτοῦ ἐσομένην λέγουσιν
 ἐκ γένους Δαβὶδ, ἀλλ' οὐκ ἐκ Παρθένου καὶ ἁγίου
 Πνεύματος, ἀλλ' ἐκ γυναικὸς καὶ ἀνδρός, ὡς πᾶσιν
 ὁρος γεννησθαι ⁹⁸ ἐκ σπέρματος, φάσκοντες τοῦτον
 ἐσόμενον βασιλεῖα ἐπ' αὐτοῦς, ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ
 δυνατὸν, ὃς ἐπισυνάξας τὸ πᾶν ἔθνος Ἰουδαίων,
 πάντα τὰ ἔθνη πολεμήσας, ἀναστήσει αὐτοῖς τὴν
 Ἱερουσαλήμ πόλιν βασιλίδα, εἰς ἣν ἐπισυνάξει ἅπαν
 τὸ ἔθνος, καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ ἀρχαῖα ἔθνη ἀποκαταστή-
 σει βασιλεῦον καὶ ἱερατεῦον καὶ κατοικοῦν ἐν πε-
 ποιθήσει ἐν χρόνοις ἱκανοῖς· ἔπειτα ἐπαναστήναι
 κατ' αὐτῶν πόλεμον ἐπισυναχθέντων· ἐν κείνῳ τῷ
 πολέμῳ πεσεῖν τὸν Χριστὸν ἐν μαχαίρῃ ⁹⁹, ἔπειτα
 μετ' οὐ πολὺ τὴν συντέλειαν καὶ ἐκπύρωσιν τοῦ
 παντὸς ἐπιστῆναι, καὶ οὕτως τὰ περὶ τὴν ἀνάστασιν
 | δοξαζόμενα ἐπιτελεσθῆναι, τὰς τε ἀμοιβάς ἐκάστω
 κατὰ τὰ πεπραγμένα ἀποδοθῆναι.

λα'. Δοκεῖ μὲν ἡμῖν ἱκανῶς τὰ πάντων Ἑλλήνων
 τε καὶ βαρβάρων δόγματα ἐκτεθεῖσθαι ¹, μὴδὲν δὲ
 ἀπολελοιπέναι ² μήτε [p. 309, 310] τῶν φιλοσοφου-
 μένων μήτε τῶν ὑπὸ αἰρετικῶν φ[ασκο]μένων ³ ἀν-
 ἀπόδεικτον, οἷς ἐξ αὐτῶν τῶν ἐκτεθέντων φανερὸς
 γένηται ὁ ἐλεγχος ἢ κλειψιλογησάντων ἢ τινὰ ἐρα-
 ρισαμένων αὐτὰ τὰ ὑπὸ Ἑλλήνων πεποιημένα πα-
 ραθεμένων ὡς θεῖα. Διὰ πάντων οὖν διαδραμόντες
 καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου ἐν ταῖς ἐννέα βίβλοις ⁴ τὰ
 πάντα δόγματα ἐξειπόντες, πᾶσι τε ἀνθρώποις ἐφ-
 ὄδιον ἐν βίῳ μικρὸν καταλιπόντες, καὶ τοῖς παροῦσιν
 οὐκ ἀλίγης ⁵ χαρᾶς καὶ θυμηδίας ⁶ φιλομάθειαν
 παρασχόντες, εὐλογον ἡγοούμεθα ὡς περ κορυφῆν τοῦ
 παντὸς [τῶν] ⁷ περὶ ἀληθείας λόγον ἐπενέγκαι, καὶ
 τοῦτον ἐν μιᾷ βίβλῳ τῇ δεκάτῃ περιγράψαι, ὅπως ὁ
 ἐντυγχάνων μὴ μόνον ἀνατροπὴν τῶν τετολημηκότων
 αἰρέσεις συστήσασθαι ἐπιγνοὺς καταφρονήσῃ τῶν
 ματαίων, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς ἀληθείας δύναμιν ἐπι-
 γνοὺς ἀξίως Θεῷ πιστεύσας σωθῆναι δυναθῇ. |

A hunc Christum non esse dicant, venturum autem
 esse alium, qui nondum exstet, in quem cadere
 signa ex parte, quotquot lex et prophetæ præmon-
 straverunt, consistentur, aliqua autem etiam efra-
 bundi opinantur; namque generationem ejus futu-
 ram esse dicunt ex genere David, non autem e Vir-
 gine et Spiritu sancto, sed e muliere et viro, si-
 cuti omnibus definitum sit generari ex semine, fa-
 tentes hunc futurum esse regem super ipsos, virum
 belligerantem ac potentem, qui, ubi congregaverit
 universum populum Judæorum omnesque populos
 bello persecutus fuerit, instaurabit iis Hierosolyma
 urbem regiam, in quam congregabit universum popu-
 lum et rursus ad priscos mores reducet surgentem
 regio et sacerdotali munere et habitantem in
 B confidentia per satis longa tempora; tum insurre-
 cturum esse bellum contra eos congregatos; in illo
 bello casurum esse Christum per gladium; tum
 haud ita multo post successuram esse consummationem
 ac deflagrationem universi, et ita quæ de
 resurrectione opinantur perfectum iri, mercedisque
 cuique prout egerit tributum iri.

31. Videntur nobis sufficienter omnium et Græcorum
 et Barbarorum placita esse exposita, nihilquæ
 remansisse irrefutatum **494-495** neque philo-
 sophumenorum neque eorum, quæ ab hæreticis
 dicta sunt, qui ex ipsis expositis manifeste
 arguti sunt vel expilando vel quædam corro-
 gando ea ipsa, quæ a Græcis elaborata sunt,
 C proposuisse tanquam divina. Postquam igitur per
 omnia percurrimus et magno labore novem his
 libris omnia placita ediximus, omnibusque homini-
 bus parvum in vita viaticum reliquimus, et præ-
 sentibus haud parvæ lætitiæ et oblectationis stu-
 dium discendi præbuimus, commodum arbitramur
 tanquam fastigium totius operis sermonem de veri-
 tate afferre cumque in uno libro decimo delineare,
 ut lector non solum cum refutationem eorum qui
 hæreses condere ausi sunt, cognoverit, inania sper-
 nat, sed etiam, cum veritatis vim cognoverit, digne
 ubi Deo crediderit, salvari possit.

VARIE LECTIONES.

⁹⁵ εἰς ὃν τὰ. εἰς ὄντα C, M. ⁹⁶ ἐκ μέρους. Exciditne vocabulum ἀναφέρεισθαι vel tale quid? ⁹⁷ πλανώμενοι. πλανώμενον C. ⁹⁸ γεννησθαι C. ⁹⁹ μαχαίρῃ. μαχαίρῃ? ¹ ἐκτεθεῖσθαι C. ² ἀπολελοιπέναι. ἀπολελοιπέναι C, ἀπολελειπέναι M. ³ Litteræ suppletæ lacunam exacte implent; supersunt vestigia litterarum a ei x. M. ⁴ ταῖς ἐννέα βίβλοις, vel τοῖς ἐννέα βίβλοις C, vel τοῖς ἐννέα βίβλοις. ⁵ ἀλίγης Kœrperus, ὀλίγος C, M. ⁶ θυμηδίας C. ⁷ τὸν aut. M.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ BIBAION I'.

REFUTATIONIS OMNIUM HÆRESIUM LIBER DECIMUS.

1. Hæc insunt in decimo libro refutationis A
omnium hæresium :

2. Summarium omnium philosophorum,

3. Summarium omnium hæresium,

4. Et denique post omnia, quænam sit veritatis doctrina.

5. Labyrinthum hæresium postquam non violenter dirupimus, sed sola refutatione veritatis vi dissolvimus, ad veritatis demonstrationem aggredimur. Tum enim erroris artificiosa sophismata male nexa manifesta sient, quando veritatis definitio ostensa fuerit, non a sapientia Græcorum principium nacta, neque Ægyptiorum placita, vana illa inter ipsos cum fiducia culta, tanquam arcana edocta, neque Chaldæorum dissoluta curiositate inducta, neque Babyloniorum stulta vesania per effi- B
caciæm dæmonum perculsa, sed quo exstat 496-497 modo definitio vera existens et ingenua et sincera, quæ, dummodo apparuerit, refutabit errorem. Cujus etsi sæpissime rationem aperuimus satisque veritatis regulam liberaliter his qui volunt ostendimus : sed tamen nunc etiam non absolum arbitrati sumus post omnia Græcorum et hæreticorum placita tanquam fastigium librorum hæc afferre demonstrationem per decimum librum.

6. Complexi igitur omnium apud Græcos sapientum placita in quatuor libris, ea autem, quæ hæresiarchis placuerunt in quinque, jam veritatis doctrinam in uno ostendimus, recapitulantes primum omnium placita. Græcorum enim dogmatistæ cum philosophiam tritariam diviserint, ita philosophati sunt, alii physicen, alii ethicen, alii dialecticen nuncupantes. Et qui physicen, fuerunt hi, in

α'. Τάδε ἐνεστιν ἐν τῇ δεκάτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου·

β'. Ἐπιτομὴ πάντων τῶν φιλοσόφων,

γ'. Ἐπιτομὴ ὁ πασῶν [τῶν] ὁ αἰρέσεων,

δ'. Καὶ ἐπὶ πᾶσι, τίς ὁ τῆς ἀληθείας λόγος.

ε'. Τὸν λαβύρινθον τῶν αἰρέσεων οὐ βίβη διαβρῆξαντες, ἀλλὰ μόνῃ ἐλέγχῳ ἀληθείας δυνάμει διαλύσαντες, πρόσμην ¹⁰ ἐπὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἀπόδειξιν. Τότε γὰρ τῆς πλάνης ἐντεχνα σοφίσματα ἀσύστατα φανερωθήσεται, ἐπὶ τὴν ἀληθείας ὄρος ἐπιδειχθῆ. ὅσα ἀπὸ σοφίας Ἑλλήνων ἀρχὰς μεταλαβῶν, οὐδ' Αἰγυπτίων δόγματα, τὰ ἐν αὐτοῖς μετ' ἀξιοπιστίας θρησκευόμενα μάταια, ὡς ἀβήρητα διδαχθεῖς, οὐδὲ Χαλδαίων ἀσυστάτῳ περιεργίᾳ σοφισθεῖς, οὐδὲ Βαβυλωνίων ἀλογίστῳ μανίᾳ [p. 310. 311] δι' ἐνέργειαις ¹¹ δαιμόνων καταπλαγεῖς, ἀλλ' ὅ ¹² ὑπάρχει τρόπος ὄρος ἀληθείας ¹³ ὡν ἀφύλακτός τε καὶ ἀκαλλώπιστος, ὅς ¹⁴ μόνον φανεῖς ἐλέγξει τὴν πλάνην. Περὶ οὗ εἰ καὶ πλειστάκις ἀποδείξεις ἐποίησαμεν καὶ ἱκανῶς τὸν τῆς ἀληθείας κανόνα ἀφθόνως τοῖς ψυλομένοις ἐπεδείξαμεν, ἀλλὰ γε καὶ νῦν οὐκ ἄλογον ἐκρίναμεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι δεδοκμημένοις καὶ αἰρετικοῖς ὡσεὶ κορωνίδα τῶν βιβλίων ἐπενέγκαι ταύτην τὴν ἀπόδειξιν διὰ τῆς δεκάτης βιβλίου.

ς'. Συμπεριλαβόντες τοῖνον τὰ πάντων τῶν παρ' Ἑλλήσι σοφῶν δόγματα ἐν τέσσαρσι βιβλίοις ¹⁵, τὰ δὲ τοῖς αἰρεσιάρχοις ¹⁶ ἐν πέντε, νῦν τὸν περὶ ἀληθείας λόγον ἐν α' ¹⁷ ἐπιδείξομεν, ἀνακεφαλαίουμενοι πρῶτον τὰ πᾶσι δεδοκμημένα. Οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἑλλήνων δογματισταὶ τὴν φιλοσοφίαν τριχῆ διελόντες οὕτως ἐφιλοσόφησαν, οἱ μὲν φυσικὴν, οἱ δὲ θῆτικὴν, οἱ δὲ διαλεκτικὴν προσαγορεύσαντες. Καὶ οἱ μὲν

Sexti. Empir. Adv. Physic. x, § 310 sqq. p. 684 sqq. : Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. Ἡ μὲν γενέσεως καὶ φθορᾶς ζήτησις συνίσταται τοῖς Σκεπτικοῖς πρὸς τοὺς Φυσικοὺς σχεδόν τι περὶ τῶν ὄλων· εἰ γε τῶν σκεψαμένων περὶ τῆς τοῦ παντὸς συστάσεως οἱ μὲν ἐξ ἐνὸς ἐγέννησαν τὰ πάντα, οἱ δ' ἐκ πλειόνων· καὶ τῶν ἐξ ἐνὸς οἱ μὲν ἐξ ἀποιοῦ, οἱ δὲ ἐκ ποιοῦ· καὶ τῶν ἐκ ποιοῦ οἱ μὲν ἐξ ἀέρος, οἱ δ' ἐξ ὕδατος, οἱ δὲ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ Ἐπιτομὴ. Ἐπὶ τῷ μὴ C. ¹¹ τῶν om. C. ¹² πρόσμην. πρόσμην C. ¹³ Lacunam exprēvit M. ¹⁴ ἀλλ' ὅ. ἀλλ' ὡς C. ¹⁵ ἀληθείας. ἀληθείας C. ¹⁶ ἀκαλλώπιστος, ὅς. ἀκαλλώπιστος C, M. ¹⁷ βιβλίοις. βιβλίοις C. ¹⁸ Post αἰρεσιάρχοις cum M δεδοκμημένα inserendum esse videtur : confer autem infra p. 502, 88, ubi eadem recurrunt. ¹⁹ ἐν α' Jac. Bernaysius in Ep. crit. ad Bunsenium : ἔνα C, M, qui ἐνὶ legendum esse putat.

τῆν φυσικῆν οὕτοι γεγένηται, οὕτως δὲ δηγή-
σαντο· οἱ μὲν ¹⁹ ἐξ ἐνός τὰ πάντα, οἱ δὲ ἐκ πλειό-
νων· καὶ τῶν ἐξ ἐνός οἱ μὲν ἐξ ἀποίου, οἱ δὲ ἐκ [τοῦ]
ποιοῦ ²⁰· καὶ τῶν ἐκ ποιοῦ οἱ μὲν ἐκ πυρὸς, οἱ δὲ
ἐξ ἀέρος, οἱ δὲ ἐξ ὕδατος, ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς· καὶ τῶν
ἐκ πλειόνων οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν, [οἱ δὲ ἐξ ἀπειρων·
καὶ τῶν ἐξ ἀριθμητῶν] ²¹ οἱ μὲν ἐκ δυοῖν, οἱ δὲ ἐκ
τεσσάρων, οἱ δὲ ἐκ ε', οἱ δὲ ἐκ ζ'· καὶ τῶν ἐξ ἀπει-
ρων οἱ μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ ἐξ
ἀνομοίων· καὶ τούτων ²² οἱ μὲν ἐξ [ἀπα]θῶν, οἱ δὲ
ἐκ παθητῶν. Ἐξ ἀποίου ²³ μὲν οὖν καὶ ἐνός σώμα-
τος τὴν τῶν ὄλων συνεστήσαντο γένεσιν οἱ Στωϊκοί.
Ἀρχὴ [p. 311, 312] γὰρ τῶν ὄλων κατ' αὐτούς
ἐστὶν ἡ ἀποιοῦς ὕλη καὶ δι' ὄλων τρεπτὴ ²⁴· μεταβαλ-
λοῦσθαι δὲ αὐτῆς γίνεται πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ. Ἐξ
ἐνός δὲ καὶ ποιοῦ γεγενῆσθαι τὰ πάντα | θέλουσιν οἱ B
τε ²⁵ περὶ τὸν Ἴππασον καὶ Ἀναξίμανδρον καὶ
Θαλῆ τὸν Μιλήσιον. Ἴππασος ²⁶ μὲν ὁ Μεταπόντιος
καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἀπεφῆναντο
τὴν γένεσιν, Ἀναξίμανδρος δὲ ἐξ ἀέρος, Θαλῆς δὲ
ἐξ ὕδατος, Ξενοφάνης δὲ ἐκ γῆς. Ἐκ γῆς ²⁷ γὰρ,
φησὶ, πάντα ἐστὶ, καὶ εἰς γῆν ²⁸ πάντα τελευτᾷ.
autem ex aqua, Xenophanes autem ex terra. Ex terra enim, inquit, omnia sunt, et in terram omnia
desinunt

ζ'. Ἐκ πλειόνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν ²⁹, δυεῖν μὲν,
γῆς τε καὶ ὕδατος, τὰ ὅλα συνεστήκεναι φησὶν ³⁰ ὁ
ποιητῆς Ὅμηρος, ὅτε μὲν λέγων·

Ὀκεανόν ³¹ τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν ³²,
ποτὰ δέ·

Ἄλλ' ὅμοις ³³ μὲν ³⁴ πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γέ-
[νοι]σθε.

Συμφέρεσθαι ³⁵ δ' αὐτῷ δοκεῖ καὶ ὁ Κολοφώνιος Ξε-
νοφάνης· φησὶ γάρ·

Πάντες ³⁶ [γὰρ] γαίης [τε] ³⁷ καὶ ὕδατος ἐκγενό-
μευθα ³⁸.

ἐκ πυρὸς, ἄλλοι ἐκ γῆς· καὶ τῶν ἐκ πλειόνων οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν, οἱ δὲ ἐξ ἀπειρων· καὶ τῶν ἐξ ἀριθμη-
τῶν οἱ μὲν ἐκ δύο, οἱ δ' ἐκ τεσσάρων, οἱ δ' ἐκ πέντε, οἱ δ' ἐξ ἑξ· καὶ τῶν ἐξ ἀπειρων οἱ μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς
γεννωμένοις, οἱ δὲ ἐξ ἀνομοίων· καὶ τούτων οἱ μὲν ἐξ ἀπαθῶν, οἱ δ' ἐκ παθητῶν. Ἐξ ἀποίου μὲν οὖν καὶ
ἐνός σώματος τὴν τῶν ὄλων συνεστήσαντο γένεσιν οἱ Στωϊκοί. Ἀρχὴ γὰρ τῶν ὄλων κατ' αὐτούς ἐστὶν ἡ
ἀποιοῦς ὕλη καὶ δι' ὄλων τρεπτὴ, μεταβαλλοῦσθαι τε ταύτης γίνεται τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ καὶ ἀήρ, ὕδωρ
καὶ γῆ. Ἐξ ἐνός δὲ καὶ ποιοῦ γεγενῆσθαι τὰ πάντα θέλουσιν οἱ τε περὶ τὸν Ἴππασον καὶ Ἀναξίμανδρον καὶ
Θαλῆ ὧν Ἴππασος μὲν καὶ κατὰ τινας Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἀπέλιπον τὴν γένεσιν, Ἀναξί-
μανδρος δὲ ἐξ ἀέρος, Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδατος, Ξενοφάνης δὲ κατ' ἐνίους ἐκ γῆς·

Ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.

Ἐκ πλειόνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν δυοῖν μὲν, γῆς τε καὶ ὕδατος, ὁ ποιητῆς Ὅμηρος· ὅτε μὲν λέγων·

Ὀκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν·
ὅτε δέ·

Ἄλλ' ὅμοις μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

Συμφέρεσθαι δ' αὐτῷ δοκεῖ κατ' ἐνίους καὶ ὁ Κολοφώνιος Ξενοφάνης· φησὶ γάρ·

Πάντες γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμευθα.

VARIE LECTIONES.

¹⁹ Quæ sequuntur, hausta sunt ex Sexto Empirico, cuius verba textui supponimus ²⁰ ἐκ ποιοῦ, ἐκ τοῦ
ποιοῦ C, M. ²¹ οἱ δὲ ἐξ ἀπειρων· καὶ τῶν ἐξ ἀριθμητῶν om. C. ²² γεννωμένοις, γενομένοις C, M.
²³ τούτων, πρὸς τούτοις C, M. ²⁴ παθητῶν, Ἐξ ἀποίου, παθητικῶν, Ἀποίου C, M. ²⁵ τρεπτὴ, τρέπει
D. ²⁶ οὗ τε, οἱ δὲ C. ²⁷ Μιλήσιον, Ἴππασος, Μιλήσιον, ὧν Ἴππασος? ²⁸ Apud Karsten, fr. 8, p. 45.
Fort. versus restituendus qui apud Sextum, M. ²⁹ γῆν, τὴν γῆν C, M. ³⁰ ἀριθμητῶν, ἀριθμῶν C. ³¹ φη-
σὶ C. ³² Hom. II, xiv, 901. ³³ Τηθύν, τίθην C. ³⁴ Ho n. II, vii, 99. ³⁵ μὲν om. C. ³⁶ Συμφέρεσθα·
Συμφέρει, posito ε super φε C. ³⁷ Fragm. 9, p. 46, Karst. ³⁸ γὰρ γαίης τε, γαίης C, M. ³⁹ ἐκγενό-
μευθα, ἐκγόμευθα C, M.

A hunc autem modum disputaverunt : alteri ex uno
omnia (sc. generaverunt), alteri ex pluribus; et ex
iis, qui ex uno, alteri ex nulla qualitate præditi,
alteri ex aliqua præditi qualitate; et ex iis, qui ex
aliqua præditi qualitate, alii ex igne, alii ex aere, alii
ex aqua, alii e terra; et ex iis, qui ex pluribus, alteri
ex numerabilibus, alteri ex infinitis; et ex iis, qui ex
numerabilibus, alii ex duobus, alii ex quatuor, alii
ex quinque, alii ex sex; et ex iis, qui ex infinitis,
alteri ex similibus eorum quæ generantur, alteri ex
dissimilibus; et ex his alteri ex impatilibus,
alteri ex patilibus. Ex corpore igitur nulla quali-
tate præditi eoque uno universalitatis originem con-
stituerunt Stoici. Principium ~~498-499~~ enim uni-
versi ex eorum sententia est materia nulla prædita
qualitate et omni ex parte mutabilis; ea autem cum
convertitur, nascuntur ignis, aer, aqua, terra. Ex
uno autem eoque qualitate præditi facta esse vo-
lunt omnia et Hippasi et Anaximandri et Thaletis
Milesii scholæ. Hippasus quidem Metapontius et
Heraclitus Ephesius ex igne declaraverunt esse re-
rum originem, Anaximander autem ex aere, Thales
autem ex aqua, Xenophanes autem ex terra. Ex terra enim, inquit, omnia sunt, et in terram omnia
desinunt

7. Ex pluribus autem et numerabilibus, duobus
quidem, terra et aqua universum constare ait poeta
Homerus, tum quidem dicens :

Oceanumque deorum originem et matrem Tethyn,
tum vero :

Sed vos omnes aqua et terra fiat.

Concinere autem cum eo videtur etiam Xenophanes
Colophonius : ait enim :

Nos omnes enim ex terra et aqua exorti sumus.

Ex terra autem et æthere Euripides, ut libet cognoscere ex eo quod dicit :

Æthera et terram universorum genitricem canto.

Ex quatuor autem Empedocles, cum ait in hunc modum :

500-501 *Quatuor universorum radices primum audi.*

Jupiter lucidus Junoque alma et Aidoneus Nestisque quæ lacrymis humectat scaturiginem humanam.

Ex quinque autem Ocellus Lucanus et Aristoteles ; simul enim cum quatuor elementis assumpserunt quintum idque in orbem motum corpus, ex quo dicunt esse cœlestia. Ex sex autem universi ortum posuit Empedocles schola. Cum enim ait: *Quatuor universorum radices primum audi*, ex quatuor statuit esse originem ; quando autem addit :

Discordia perniciose præter illos, ex omni parte Et amicitia cum his, par ad longitudinem et latitudinem,

sex tradit universorum principia, quatuor quidem materialia, terram, aquam, ignem, aera, duo autem agentia, amicitiam et discordiam. Ex infinitis autem opinati sunt universorum esse originem Anaxagoræ Clazomenii et Democriti et Epicuri scholæ aliique permulti, quorum antea ex parte mentionem fecimus. Sed Anaxagoras quidem ex similibus eorum quæ generantur, Democriti autem schola et Epicuri ex dissimilibus iisque impatibilibus, hoc est ex individuis, Heraclidis autem Pontici et Asclepiadis scholæ ex dissimilibus quidem, sed patibilibus, sicuti ex inconcinnis corpusculis, Platonis autem schola ex tribus ; hæc esse dicunt Deum et materiam et exemplum. Materiam autem dividit in quatuor principia :

Ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Εὐριπίδης, ὡς πάρεστιν ἐκδέξασθαι ἐκ τοῦ λέγειν αὐτόν·

Αἰθέρα καὶ γαῖαν πάντων γενέτειραν αἰδῶ.

Ἐκ τεσσάρων δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς·

*Τέσσαρα γὰρ πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε·
Ζεὺς ἀργῆς Ἥρη τε φερέσβιος ἠδ' Ἄιδωνεύς,
Νῆστις θ' ἠ δακρύοις τέγγει κροῦνῶμα βρότειον.*

Ἐκ πέντε δὲ Ὀκελλος ὁ Λευκανὸς καὶ Ἀριστοτέλης· συμπαρέλαθον γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ κυκλοφορητικὸν σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. Ἐκ δὲ τῶν ἑξ τῶν πάντων ὑπέθεντο γένεσιν οἱ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα. Ἐν οἷς μὲν γὰρ λέγει *τέσσαρα τῶν πάντων ριζώματα*, ἐκ τεσσάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν· ὅταν δὲ προσῆθῃ·

*Νεῖκος τ' οὐλόμενον δίχα τῶν ἀτάλαντον ἀπάντη,
καὶ φιλή μετὰ τοῖσιν, ἴσον μῆκος τε πλάτος τε,*

ἑξ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, τέσσαρας μὲν τὰς ὕλικάς, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, πῦρ, δύο δὲ τὰς δραστηρίους, φιλίαν καὶ νεῖκος. Ἐξ ἀπειρων δὲ ἐδόξασαν τὴν τῶν πραγμάτων γένεσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον, καὶ Δημόκριτον, καὶ Ἐπίκουρον, καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις· οἱ δὲ περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπαθῶν, τουτέστι τῶν ἀτόμων· οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρακλείδην καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων μὲν, παθητῶν δὲ, κατὰ πρ

VARIE LECTIONES.

²² αἰθέρος. ἀέρος C. M. ²³ De hoc versu, quem ex Euripidis hymnis repetitum esse putat I. A. Fabricius, cf. quæ vir clariss. disputavit ad locum Sextii. ²⁴ Cf. quæ supra p. 384 sq. ad hos versus adnotavimus. ²⁵ Ὀκελλος ὁ Λευκανός. ὁ χη. γλος λευκανός C. ²⁶ ἐξ οὗ. καὶ C, M. ²⁷ δ' τῶν. δὲ τῶν C. ²⁸ Empedocle. vss. 106 sq. Karsten., 79 sq. Sicin. ²⁹ δίχα τῶν ἀτάλαντον. διχάζων ἀταλάττον C. ³⁰ φιλή μετὰ τοῖσιν. φιλή μετὰ οἷσιν C. ³¹ ἐξ ἐξ καὶ C, M. ³² μὲν οἱ. C, M. ³³ ἀνάμων. ἀνάμων C, M.

Ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος ²² Εὐριπίδης, ὡς πάρεστιν ἐπιγῶναι ἐκ τοῦ λέγειν αὐτόν·

Αἰθέρα ²³ καὶ γαῖαν πάντων γενέτειραν αἰδῶ.

Ἐκ τεσσάρων δὲ Ἐμπεδοκλῆς, οὕτως λέγων·

[p. 313, 314] *Τέσσαρα ²⁴ τῶν πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε*
Ζεὺς ἀρη, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἄιδωνεύς,
Νῆστις δὲ ἠ δακτοῖς σπόνδε κροῦνῶ μινρόντων.

Ἐκ πέντε δὲ Ὀκελλος ²⁵ ὁ Λευκανός καὶ Ἀριστοτέλης· συμπαρέλαθον γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ κυκλοφορητικὸν σῶμα, ἐξ οὗ ²⁶ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. Ἐκ δὲ τῶν ἑξ τῶν πάντων ὑπέθεντο γένεσιν οἱ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα. Ἐν οἷς μὲν γὰρ λέγει· *δ' τῶν ²⁷ πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε*, ἐκ τεσσάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν· ὅταν δὲ προσῆθῃ·

Νεῖκος τ' οὐλόμενον ²⁸ δίχα τῶν, ἀτάλαντον ²⁹ ἀπάντη,

καὶ φιλή μετὰ τοῖσιν ³⁰, ἴση μῆκος τε πλάτος τε,

ἑξ ³¹ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, δ' μὲν ὕλικάς, γῆν, ὕδωρ, πῦρ, ἀέρα, δύο δὲ τὰς δραστηρίους, φιλίαν καὶ νεῖκος. Ἐξ ἀπειρων δὲ ἐδογματίσθη τὴν τῶν πάντων γένεσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον, καὶ Δημόκριτον, καὶ Ἐπίκουρον, καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς, ὧν ἐκ μέρους πρότερον ἐμνήσθημεν. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπαθῶν, τουτέστι ἐκ τῶν ἀτόμων, οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρακλείδην καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων μὲν, παθητῶν / δὲ, κατὰ πρ τῶν ἀνάμων ³² ὄντων, οἱ δὲ περὶ τὸν Πλάτωνα ἐκ τριῶν· εἶναι ταῦτα λέγουσι θεοὶ, καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα. Τὴν δὲ ὕλην μερίζει εἰς τέσσαρας

ἀρχάς, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, [p. 314, 315] ἀέρα· Θεόν A ignem, aquam, 502 - 503 terram, aera; Deum δὲ τὸν ταύτης εἶναι δημιουργόν, τὸ δὲ παράδειγμα αὐτὸν esse ejus opificem, exemplum autem mentem. νοῦν.

η'. Πειπειμένοι: τοῖνον ὅτι πᾶσι τοῖτοις ὁμολογουμένως ἀπορος εὐρίσκειται ὁ τῆς φυσιολογίας λόγος, αὐτοὶ περὶ τῶν τῆς ἀληθείας παραδειγμάτων ὡς ἔστι·⁵⁰ καὶ πεπιστεύκαμεν, ἀόκνως ἐροῦμεν, π[λ]ήν⁵¹ καὶ τὰ τοῖς αἰρεσιάρχαις⁵² ἐπιτομῇ πρότερον ἐκθέμενοι, ἵνα καὶ διὰ τοῦτου εὐγνωστα τὰ πάντων δόγματα παραστήσαντες φανεράν καὶ εὐγνωστον τὴν ἀλήθειαν ἐπιδείξωμεν.

θ'. Ἄλλ'⁵³ ἐπεὶ οὕτως δοκεῖ, ἀρξώμεθα πρῶτον ἀπὸ τῶν τοῦ ὕψους λειτουργῶν. Ναασσηνοὶ⁵⁴ ἀνθρώπων καλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὄλων ἀρχὴν, τὸν αὐτὸν καὶ υἱὸν ἀνθρώπου· τοῦτον δὲ τριχῆ διαιροῦσιν. Ἔστι μὲν γὰρ αὐτοῦ, φασί, τὸ μὲν νοερὸν, τὸ δὲ ψυχικόν, τὸ δὲ χοϊκόν. Καλοῦσι δὲ αὐτὸν Ἀδάμαν, καὶ νομίζουσι τὴν εἰς αὐτὸν⁵⁵ εἶναι γνῶσιν ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι γνῶναι Θεόν. Καὶ ταῦτα πάντα τὰ νοερά, καὶ τὰ ψυχικά, καὶ τὰ χοϊκά κεχωρηκέναι εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἰμοῦ δι' αὐτοῦ λελαληκέναι τὰς τρεῖς οὐσίας τοῖς τρισὶ γένεσι. Τοῦ παντὸς οὗτοι⁵⁶ φάσκουσι τρία γένη⁵⁷, ἀγγελικόν, ψυχικόν, χοϊκόν, καὶ τρεῖς εἶναι ἐκκλησίας, ἀγγελικὴν, ψυχικὴν, χοϊκὴν· ὀνόματα δὲ αὐταῖς, ἐκλεκτῆ, κλητῆ, αἰχμάλωτος. Ταῦτά ἐστι τὰ κατ' αὐτοὺς κεφάλαια, ὡς ἐν ὀλίγῳ ἔστι καταλαβεῖν. Ταῦτά φασί⁵⁸ παραδεδωκέναι τὸν Ἰακώβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου τῆς Μαριάμνης, καταψευδόμενοι ἀμφοτέρων. |

ι'. Οἱ δὲ⁵⁹ Περάται⁶⁰, Ἀδέμης⁶¹ ὁ Καρύστιος⁶² καὶ Εὐφράτης ὁ Περαιτικός⁶³, λέγουσιν ἓνα εἶναι κόσμον τινὰ, οὕτως καλοῦντες τοῦτον, τριχῆ διηρημένον. Ἔστι δὲ [τῆς] τριχῆ⁶⁴ διαιρέσεως [p. 315] παρ' αὐτοῦ [τὸ μὲν ἐν μέρει],⁶⁵ ὅσον ἡ⁶⁶ μία ἀρχὴ καθάπερ πηγὴ μεγάλη, εἰς ἀπείρους τομὰς τῷ λόγῳ τμηθῆναι δυναμένη. Ἡ δὲ πρώτη τομὴ καὶ προεχέστερα⁶⁷ κατ' αὐτοὺς ἐστὶν ἡ τριάς, καὶ [τὸ μὲν ἐν μέρει]⁶⁸ καλεῖται ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν· τὸ δὲ δευτέρον μέρος τῆς τριάδος οἰονεὶ δυνάμεων

8. Persuasi igitur ab his omnibus sine dubio parum firmam inveniri physiologiae rationem, ipsi de veritatis exemplis, quomodo sint et prout nos confidamus, impavide loquemur, insuper et hæresiarum placitis summatim prius expositis, ut, ubi etiam hoc modo perspecta omnium dogmata exposuerimus, apertam et perspectam veritatem ostendamus.

9. Sed quoniam ita placet, initium ducamus primum a serpentis cultoribus. Naasseni hominem vocant primum universorum principium, ipsumque et filium hominis, eum autem trifariam dividunt. Est enim ejus, inquit, aliud rationale, aliud animale, aliud choicum. Vocunt autem eum Adaman atque censent cognitionem ejus esse initium cognitionis Dei. Et hæc omnia rationalia et animalia et choica cessisse in Jesum et simul una per eum locutas esse has tres substantias tribus generibus. Universi hi dicunt tria genera, angelicum, animale, choicum, tresque esse ecclesias, angelicam, animale, choicam; nomina autem earum: electa, vocata, captiva. Ea sunt doctrinae eorum capita, sicuti breviter complecti licet. Hæc dicunt tradidisse Jacobum Domini fratrem Mariamne, diffamantes ambus.

C 40. Peratæ autem, Ademes Carystius et Euphrates Peraticus, dicunt esse unum aliquem mundum, ita vocantes huncce, trifariam divisum. Est autem trifariae divisionis apud eos 504 - 505 [una pars; quasi unum initium tanquam magnus fons, in infinita per rationem dissecabilis segmenta. Primum autem segmentum et potius secundum eos est trias, et una quidem pars appellatur bonum perfectum, magnitudo patria; secunda autem pars triadis tanquam potestatum innumera quædam multitudo;

τῶν ἀνάμρων ὄγκων. Προεληφότες οὖν ὅτι πᾶσι τοῖτοις ἀπορος δεικνύται ὁ τῆς φυσιολογίας τρόπος ἀναίρεθείσης τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς, προθυμότερον ἀπτόμεθα τῶν λόγων· καίτοι γε ἐὰν ἐξετάζωμεν, διὰ τῶν ἔμπροσθεν αὐτάρκως ἤδη συμβεβίβασται τὰ κεφάλαια.

Theodoret. *Hier. fab.* 1, 17. Ἀδέμης δὲ ὁ Καρύστιος καὶ ὁ Περαιτικός Εὐφράτης, ἀφ' οὗ Περάται προσηγορεύθησαν οἱ τοῦτων ὁμόφρονες, ἓνα κόσμον εἶναι φασὶ τριχῆ διηρημένον. Καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος ὅσον τινα πηγὴν εἶναι μεγάλην, εἰς ἀπείρα διαιρεθῆναι τῷ λόγῳ δυνάμενον. Τὴν δὲ πρώτην τομὴν τριάδα προσαγορεύουσι καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν. Τὸ δὲ δευτέρον δυνάμεων ἀπείρων τὸ πλῆθος·

VARIE LECTIONES.

⁵⁰ ἔστι. ἔσται C. ⁵¹ Lacunam explevit M. ⁵² τὰ τοῖς αἰρεσιάρχαις. Supplendum esse videtur desiderata. Cf. supra p. 311, 25, 26. ⁵³ Ἄλλ' — ἀμφοτέρων. Cf. supra p. 132, 154 et Bernaysium l. I, p. 509-11. ⁵⁴ Ναασσηνοὶ C. ⁵⁵ εἰς αὐτόν. Scribendum videtur esse αὐτοῦ, quod sententia postulari jam Jac. Bernaysius vidit l. I. Cf. supra, p. 132, 68. ⁵⁶ γένεσι. Τοῦ παντὸς οὗτοι. γένεσι τοῦ παντὸς, ὅτω C, M, γένεσι τοῦ παντὸς. Τοῦτου Bernaysius. ⁵⁷ τρία γένη. τριγενῆ C, M. Sicut nos Bernaysius quoque et R. Srolius correxerunt. ⁵⁸ φασί. φησιν C. ⁵⁹ οἱδὲ Περάται — Περάται. Cf. supra p. 176, 178, Bernaysium l. I, p. 311-18 et Theodoret. *Hier. fab.* 1, 17, cujus verba ex Hippolyto hausta textui suppositimus. ⁶⁰ Περάται. Περάται C, M, Bernaysius. ⁶¹ Ἀδέμης. Cf. supra p. 51 not. ad l. 16, 17. ⁶² Καρύστιος. Καροῖστιος C. ⁶³ Εὐφράτης ὁ Περαιτικός. Ἐφράτης Περαιτικός C. ⁶⁴ τῆς τριχῆ. τριχῆς C, cf. supra p. 176, 72. ⁶⁵ τὸ μὲν ἐν μέρος. Hæc verba h. l. delenda et lin. 15. ante καλεῖται inserenda esse videntur, ut ratio constet, quanquam dubitari nequit Hippolytum ipsum ita scripsisse ut textum habet, cum Theodoretus quoque eum eo concinat. Cf. supra p. 176, 75, 76. ⁶⁶ ὅσον ἡ. οἰονεὶ? Sicuti nos etiam M, conjecit. ⁶⁷ προεχέστερα. προεχέστερα C, M. Cf. supra p. 176, 75. ⁶⁸ τὸ μὲν ἐν μέρος om. C, M, Bernaysius.

tertia speciale. Et est prima quidem id quod non A genitum est bonum, secunda autem bonum ex se genitum, tertia genitum: unde perspicue dicunt tres Deos, tres logos, tres mentes, tres homines. Singulis enim partibus mundi, divisione discreta, tribuunt et Deos et logos et homines et quæ reliqua sunt. Desuper autem ex non generatione et primo mundi segmento, cum ad consummationem deinceps mundus constisset, descendisse Herodis temporibus trinaturatum quemdam hominem et tricorporem et tripotentem, vocatum Christum, in se habentem a tribus partibus mundi omnia concrementa et potestates. Et hoc esse volunt quod dicitur: *In quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*. Delata autem esse a superjacentibus mundis duobus, et non generato et ex se ipso generato, in hunc modum, in quo B

καίμενα, ἀπαλλαγέντα τῆς φθορᾶς, τὸ δὲ τρίτον οἱ Περᾶται 62.

11. Sethianis autem placet universi esse tria principia descripta. Unumquodque autem principium fieri potest, ut in humana anima omnis quæ docetur ars, veluti cum prope accesserit infans tibicini, posse eum tibiis cantare, vel geometræ, geometrica callere, vel alicui arti consimiliter. Principiorum autem, inquit, naturæ sunt lux et tenebræ, harum autem intermedius est spiritus intermixtus. Spiritus autem intermedius positus

ἀπειρόν 60 τι πλήθος· τρίτον ἰδικόν. Καί ἐστι τὸ μὲν πρῶτον ἀγέννητον [ἔπερ 70 ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δευτέρον ἀγαθὸν αὐτογενές· τὸ τρίτον γεννητόν·] ὄθεν διαβρήδην λέγουσι τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκάστῳ γὰρ μέρει τοῦ κόσμου, τῆς διαιρέσεως διακεκριμένης, δόδοσι καὶ θεοὺς καὶ λόγους καὶ ἀνθρώπους καὶ τὰ λοιπὰ. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς τοῦ κόσμου πρῶτης τομῆς, ἐπὶ συντελείᾳ λοιπὸν τοῦ κόσμου καθεστηκότις, κατεληλυθέναι ἐπὶ τοῖς Ἡρώδου χρόνοις τριφυῆ 71 τινὰ ἀνθρώπων καὶ τρισώματων καὶ τριδύναμον, καλούμενον Χριστὸν, ἀπὸ τῶν τριῶν ἔχοντα τοῦ κόσμου μερῶν ἐν αὐτῷ 72 πάντα τὰ [τοῦ κόσμου] 73 συγκρίματα καὶ τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο εἶναι θέλουσι τὸ εἰρημένον· Ἐν ᾧ 74 κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς 75. Κατανεχθῆναι δὲ ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων δύο, τοῦ τε ἀγεννήτου καὶ τοῦ αὐτογεννήτου, εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἔσμεν ἡμεῖς, παντοίων 76 δυνάμεων σπέρματα. Κατεληλυθέναι δὲ τὸν Χριστὸν ἄνωθεν ἀπὸ ἀγεννησίας 77, ἵνα διὰ τῆς καταβάσεως αὐτοῦ πάντα σωθῆ 78 τὰ τριχῆ διηρημένα. Ἄ μὲν γὰρ φησιν, ἐστὶν ἄνωθεν κατενηνεγμένα, ἀνελεύσεται δι' αὐτοῦ, [p. 315. 316] τὰ δὲ ἐπιβουλεύσαντα τοῖς κατενηνεγμένοις | ἀφίεται καὶ 79 κολασθέντα ἀποπέμπεται. Δύο δὲ εἶναι μέρη τὰ σωζόμενα λέγει, τὰ ὑπερ- ἀπόλλυσθαι 80, ὃν κόσμον ἰδικόν 81 καλεῖ. Ταῦτα καὶ

ια'. Τοῖς δὲ 82 Σηθιανοῖς 83 δοκεῖ, ὅτι τῶν ὄλων εἰσὶ τρεῖς ἀρχαὶ περιουρισμένα. Ἐκάστη δὲ τῶν ἀρχῶν 84 πέφυκε [δύνασθαι] 85 γενέσθαι, ὡς ἐν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ πᾶσα ἡτισοῦν διδασκομένη τέχνη, οἶονεῖ 86 γένοιο παιδίον αὐλητῆ γενέσθαι αὐλεῖν, ἢ γεωμέτρῃ γεωμετρεῖν, ἢ τινὲ τέχνη ὁμοίως. Αἱ δὲ τῶν ἀρχῶν, φασὶν, οὐσίαι εἰσὶ φῶς καὶ σκότος· τούτων δὲ ἐστὶν ἐν μέσῳ πνεῦμα ἀκέραιον· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ τεταγμένον ἐν μέσῳ τοῦ

τὸ δὲ τρίτον καλοῦσιν ἰδικόν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀγέννητον λέγουσι καὶ ὀνομάζουσι τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς πρώτης τοῦ κόσμου διαιρέσεως, παρ' αὐτῆν τὴν τοῦ κόσμου συντέλειαν, ἐν τοῖς Ἡρώδου χρόνοις κατεληλυθέναι τριφυῆ τινὰ ἀνθρώπων καὶ τρισώμων καὶ τριδύναμον, καλούμενον Χριστὸν, καὶ διεληθῆν τὸν τε ἀγέννητον κόσμον καὶ τὸν αὐτογενῆ, καὶ ἔλθειν εἰς τόνδε τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἔσμεν. Κατελθὼν δὲ ὁ Χριστὸς τὰ μὲν ἄνωθεν κατενηνεγμένα ἐπανελεθῆν ἄνω παρασκευάσει, τὰ δὲ τούτοις ἐπιβουλεύσαντα παραδώσει κολάσει. Καὶ τὸν μὲν ἀγέννητον κόσμον καὶ τὸν αὐτογενῆ σωθήσεσθαι λέγουσι, τούτων δὲ τὸν κόσμον ἀπόλλυσθαι, ὃν ἰδικόν ὀνομάζουσι.

VARIAE LECTIONES.

60 ἀπειρόν. ἀπειρών C, M. Cf. supra p. 176, 77. 70 ὄπερ — γεννητόν. om. C, M, Bernaysius, Cf. supra, p. 176, 79, 80. 71 τριφυῆ. τριφυῆ C. 72 αὐτῷ. αὐτῷ C, M. 73 τοῦ κόσμου. Hæc verba delenda esse jam Bernaysius vidit. Cf. supra p. 178, 89. 74 Coloss. II, 9. 75 σωματικῶς. σώματι C. 76 παντοίων. παντοῖα C, M. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit. Cf. supra p. 178, 95. 77 ἀγεννησίας. τῆς ἀγεννησίας? Cf. supra p. 178, 97. 78 σωθῆ. σωθῆ C. 79 ἀφίεται καὶ. ἀφίει εἰκῆ καὶ C, M, ὄφισιδη Bernaysius, ἀφίεται C. supra p. 178, 8. 80 Περᾶται C, M, Bernaysius. 81 Τοῖς δὲ — οὗτοι λέγουσιν. Cf. supra p. 198, 57-206, 89; et Bernaysium I, l. p. 518 sqq. 82 Σηθιανούς. Σηθιανούς C, M. 83 Ροκί ἀρχῶν lacunam signavimus. Recte enim Bernaysius (l. l. p. 329) perspexit, vel ipsum Hippolytum exasperandi festinatione abreptum, vel librarium negligentem, utriusque autem homocoteleuto deceptum a p. 198, 58, 59 ἐκάστην δὲ τῶν ἀρχῶν aberrasse ad p. 200, 61, 62, ἐκάστη τῶν ἀρχῶν πέφυκε, et ita factum esse, ut omitterentur necesse interque ea periret subiectum πᾶν ὅτι, x. τ. λ. p. 200, 60, quod pertinet ad πέφυκε. 84 δύνασθαι uncinis inclusimus suadente Bernaysio, qui hanc vocem ab initio ascriptam emendandi causa ad alterum γενέσθαι, quod exstat lin. 41, 42, per errorem insertam esse ante prius γενέσθαι putat. 85 οἶον, εἰ ἔγγυς γένοιο παιδίον αὐλητῆ, δύνασθαι αὐλεῖν, x. τ. λ. Bernaysius: οἶονεῖ γένοιο παιδίον [ἔγγροῖσαν] αὐλητῆ γενέσθαι αὐλητῆ, ἢ γεωμέτρῃ γεωμέτρην, ἢ ἡτισοῦν τέχνη ὁμοίως. M: οἶον, εἰ γένοιο παιδίον αὐλητῆ ἔγγυς, εἴσεται: αὐλεῖν, x. τ. λ.?

σκότους, ὅπερ ἐστὶ κάτω, καὶ τοῦ φωτός, ὅπερ ἐστὶν ἄνω, λέγουσιν, ὅτι ἐστὶ πνεῦμα ὡς ἀνέμου ῥιπή⁸⁸ ἢ λεπτή τις αὔρα νοηθῆναι δυναμένη, ἀλλ' οἶονε τις ὁσμὴ μύρου ἢ θυμιάματος ἐκ συνθέσεως κατασκευασομένου λεπτή, διοδεύουσα⁸⁹ δυνάμεις ἀνεπινοήσῃ τινι καὶ κρείττονι λόγου φορᾶ⁹⁰ εὐωδίας. Ἐπεὶ τοίνυν ἐστὶν ἄνω τὸ φῶς καὶ κάτω τὸ σκότος καὶ τούτων μέσον τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς [ὡς]⁹¹ ἀκτὴς ἡλλου ἄνωθεν ἐλλάμπουσα⁹² εἰς τὸ ὑποκειμένον σκότος, ἢ δὲ τοῦ πνεύματος εὐωδία φέρεται μέσην ἔχουσα τάξιν καὶ ἐξικνεῖται, ὡσπερ ἡ τῶν θυμιαμάτων ὁσμὴ ἐπὶ τῷ πυρὶ φέρεται, τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς δυνάμεως τῶν διηρημένων τριχῶς, τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ φωτός ὁμοῦ ἐστὶ κάτω ἢ δυνάμεις ἐν τῷ σκότει τῷ ὑποτεταγμένῳ. Τὸ δὲ σκότος ὕδωρ εἶναι φασὶ φοβερόν, εἰς δὲ κατέσπασται [p. 316—318] [καὶ]⁹³ μετενήκεται εἰς τοιαύτην φύσιν μετὰ τοῦ πνεύματος τὸ φῶς. Φρόνιμον οὖν τὸ σκότος | ἂν καὶ γινώσκον, ὅτι, ἂν ἀπαρβῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ φῶς, μένει⁹⁴ τὸ σκότος ἐρημον, ἀφανές, ἀλαμπές, ἀδύναμον, ἀπρακτον, ἀσθενές, τῶδες⁹⁵ πάσῃ συνέσει καὶ φρονήσει βιάζεται κατέχευει εἰς ἑαυτὸ τὴν λαμπηδὴν καὶ τὸν σπινθηρὰ τοῦ φωτός μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας. Εἰκόνα τούτου ταύτην παρεισάγουσι, λέγοντες: Ὅσπερ ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ [ὑπὸ] ὑποκειμένων⁹⁶ ὑδάτων σκοτεινὴ φαίνεται. φωτίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ πνεύματος, οὕτως ἀντιποιεῖται τὸ σκότος τοῦ πνεύματος, ἔχει δὲ παρ' ἑαυτῷ πάσας τὰς δυνάμεις βουλομένας ἀφίστασθαι καὶ ἀνίεσαι. Εἰσὶ δὲ αὗται ἀπειράκις ἀπειροὶ, ἐξ ὧν τὰ πάντα τυπούται⁹⁷ καὶ γίνεται ἐπιμιγνυμένων δίκην σφραγίδων Ὅσπερ γὰρ σφραγὶς ἐπικοινωνήσασα⁹⁸ κηρῶ⁹⁹ τὴν τύπον ἐποίησεν αὐτὴ¹⁰⁰ παρ' ἑαυτῆς ἤτισον [ἦν]¹ μένουσα, οὕτως καὶ αἱ δυνάμεις ἐπικοινωνήσασαί τὰ πάντα ἀπεργάζονται γένη ζῶων ἀπειρα. Γεγονέαι² οὖν ἀπὸ τῆς πρώτης συνδρομῆς τῶν τριῶν ἀρχῶν μεγάλης σφραγίδος ἰδέαν³, οὐρανὸν καὶ γῆν⁴, εἶδος ἔχουσαν παραπλήσιον⁵ μήτρα ὀμφαλὸν ἐχούση μέσον. Οὕτως δὲ καὶ τὰς λοιπὰς ἐκτυπώσεις τῶν πάντων ἐκτετυπῶσθαι ὡσπερ οὐρανὸν καὶ γῆν μήτρα παραπλήσιους. Ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος γερονέαι φασὶ πρωτόγονον ἀρχὴν, ἀνεμον σφοδρόν⁶ καὶ λάδρον καὶ πάσης γενέσεως αἴτιον⁷, βρασημόν τινα καὶ κίνησιν ἐργαζόμενον τῷ κόσμῳ ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων κινήσεως. Τούτον δὲ ἐπιτελεῖν εἶδος συρίγματι⁸ ὅσπως παραπλήσιον, φέρων ὄθεν ἦν ὁ φορῶν⁹ ὁ κόσμος πρὸς γένεσιν ὀμφᾶ ὀργήσας ὡς μήτρα, καὶ ἐνεῖθεν θέλουσι¹⁰ συνίστασθαι τὴν τῶν | ὄλων γένεσιν. Τούτον δὲ εἶναι πνεῦμα ἀνέμου¹⁰ λέγουσι τέλειον θεὸν ἐκ τῆς τῶν

A inter tenebras, quæ sunt infra, et lucem, quæ est supra, aiunt, non est spiritus ut venti vis aut tenuis quædam aura, quæ sentiri potest, sed tanquam odor quidam unguenti vel suffimenti ex mistura fabricati tenuis, permeans potestas insensibili quadam et vehementiori, quam quæ verbis exprimitur, vi odoramenti. Quoniam igitur supra est lux et infra tenebræ et harum intermedius spiritus, lux autem ut radius solis desuper illucescens in subjectas tenebras, spiritus autem odoramento sese diffundit medium tenens locum et porrigitur, sicuti suffimentorum odor super igni sese diffundit; — cum hæc igitur sit potestas trifariam divisorum : spiritus et lucis simul est infra potestas in tenebris subjectis. Tenebras autem aquam esse aiunt terribilem, B 508 - 509 in quam derepta sit et translata in talem naturam cum spiritu lux. Mente autem cum præditæ sint tenebræ et cognoscant, ubi abstracta ipsi lux, manere tenebras desolatas, sine luce, sine splendore, sine vi, sine efficacia, debiles : ideo omni ratione et cogitatione nituntur continere in sese splendorem et scintillam lucis cum spiritus odoramento. Hujus imaginem hanc introducunt, dicentes : sicuti pupilla oculi sub subjacentibus aquis tenebrosa apparet, illustratur autem spiritu, ita secantur tenebræ spiritum, habent autem apud se omnes potestates, quæ volunt recedere et redire. Sunt autem ipsæ infinites infinitæ, ex quibus omnia figurantur et nascuntur, cum instar sigillorum contingant. Sicuti enim sigillum cera contactum effigiem efficit, ipsum per se manens quodquod fuit, ita quoque potestates contagione sua efficiunt omnia genera animalium insuuta. Nata igitur esse ex primo concursu trium principiorum magni sigilli speciem, cælum et terram, formam habentem consimilem utero umbilicum habenti mediam. Ita autem et reliquas figuras universorum effiguratas esse sicuti cælum et terram uterò consimiles. Ex aqua autem natum esse primigenium principium, ventum gravem et vehementem et omnis generationis auctorem, fervorem quemdam et motum efficientem nundo ex aquarum motu. Hunc autem perficere sibilis serpentis consimilem alati, in quem suspiciens mundus ad generationem ruit intensus sicuti uterus, et hinc volunt manasse universorum originem. Hunc D autem esse spiritum venti dicunt perfectum Deum ex aquarum et spiritus odoramento et lucis splendore natum esse, et esse generamen femellæ men-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ ἀνέμου ῥιπή. ἀνεμος ἢ ῥιπή C, M. Bernaysius. ⁸⁹ λεπτή διοδεύουσα. λεπτή, διοδεύουσα C, M; cf. supra p. 200, 72. ⁹⁰ φορᾶ. φορᾶς C. ⁹¹ φῶς ὡς. φῶς C, M. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit. ⁹² ἐλλάμπουσα. ἐλλάμπουσα C, M; cf. supra p. 200, 76. ⁹³ καὶ om. C. ⁹⁴ μένει. μενεὶ Røperus, qui ita etiam supra p. 200, 86 corrigendum esse censet. ⁹⁵ τῶδες. τῷ δὲ C, τὸδε M, ἐπὶ τῶδες Røperus, οὕτω δὲ Bernaysius, ὡδε? Sauppins. ⁹⁶ ὑπὸ ὑποκειμένων Bernaysius, ὑποκειμένων C, M. ⁹⁷ τυπούται Bernaysius; κυκλοῦται C, M. ⁹⁸ κηρῶ. κλήρω C. ⁹⁹ αὐτῆ. αὐτῆ C. ¹ ἦν. om. C, M, Bern y. ius. ² Γεγονέαι. Γέγονεν C. ³ ἰδέαν. εἰδέαν C. ⁴ οὐρανὸν καὶ γῆν. οὐρανοῦ καὶ γῆς Bernaysius. ⁵ παραπλήσιον. παραπλήσιον C. ⁶ ἀνεμον σφοδρόν. ἀνεμόσφορον C; cf. supra p. 201, 28. ⁷ αἴτιον. ἀγχαίον C; cf. supra l. l. ⁸ ἐπιτελεῖν εἶδος συρίγματι. ἐπὶ τέλειον εἶδος σύρματι Bernaysius. ⁹ παραπλήσιον, φέρων ὄθεν ἦν ὁ φορῶν. παραπλήσιον, φέρων ὄθεν ἦν, ὁ φορῶν Røperus, παραπλήσιον μορφοῦσθαι, ὁ ἀφορῶν Bernaysius, παραπλήσιον περρωτοῦ, ἐξ ὧν ὑφορῶν? ¹⁰ ἀνέμου. ἀνεμον C, M. Bernaysius.

tem; superne devenientem scintillam infra per-
mistam cum apphedicibus corporis niti effugere,
effugientem 510-511 discedere neque liberatio-
nem reperire, cum aquis sit vincata. Propterea vo-
ciferata est ex aquarum mistura secundum Psalmi-
stam, ut aiunt. Omnis igitur cura lucis supernæ
est, ut liberet scintillam, quæ infra est, a patre,
qui infra est; vento, qui excitat fervorem et tur-
bam sibi que mentem filium generavit, qui, inquit,
non propius illius est, quem, ubi viderit perfectum
logum lucis supernæ, mutata forma sub specie
serpentis cecidisse in uterum, ut mentem illam, lu-
cis scintillam, recipere posset. Et hoc esse id quod
dictum est: *Qui cum in forma Dei esset, non rapi-
nam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed se-
metipsum ezinanivit formam servi accipiens.* Et hanc
esse servilem formam miseri volunt ac pestiferi
Sethiani. Hæc igitur et hi dicunt.

Καὶ ταύτην εἶναι τὴν [δουλικὴν] 512 μορφήν οἱ κακοδαίμονες θέλουσι καὶ πολυτή[μονες] 513 Σηθιανοί 514.
Ταῦτα μὲν οὖν καὶ οὗτοι λέγουσιν.

12. Sapientissimus autem Simon dicit in hunc
modum: Infinitam esse potestatem, hanc esse ra-
dicem universorum. Est autem, inquit, infinita po-
testas, quæ est ignis, secundum enim non simplex
quiddam, sicuti plerique, qui dicunt simplicia esse
quatuor elementa, et ignem simplicem esse censue-
runt, sed esse ignis naturam duplicem, ejusque du-
plicis quidem naturæ alterum vocat absconditum,
alterum manifestum; latere autem abscondita illa
in manifestis ignis et manifesta ignis ab abscon-
ditis exstitisse. Omnes autem, inquit, partes ignis
visibiles et invisibiles habitæ sunt sensum habere.
Exstitit igitur, inquit, mundus qui generatus est
a non generato igni. Cœptus autem est fieri, inquit,
in hunc modum: Sex radices easque primas prin-
cipii generationis sumens is qui generatus est a
principio ignis illius; has enim radices exstitisse per
conjugationes ab igne, quas quidem appellat Mentem
et Intelligentiam, Vocem et Nomen, Ratiocinationem
et Cogitationem. Esse autem in sex his radi-
cibus infinitam simulillam 512-513 potestatem,
quam esse dicit eum qui stat, stetit, stabit, qui
cum effugiatus erit in sex illis potestatibus, erit ro-
vi, magnitudine, perfectione una eademque quæ est
non generata et infinita potestas, nulla omnino ex

ὕδατων καὶ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας καὶ φωτός
λαμπηδόνος γεγενῆσιν 511 καὶ εἶναι γέννημα 512 θηλείας
νοῦν 513 τὸν ἀνωθεν σπινθήρα κάτω ἀναμεμιγμένον
οὖν τοῖς περισυγκρίτοις 514 σώματος 515 σπεύδειν
ἐκφεύγειν 516, ἐκφυγόντα 517 [p. 318. 319] πορεύεσθαι
καὶ τὴν λύσιν οὐχ εὐρίσκειν διὰ τὴν ἐν τοῖς ὕδασι
δέσιν. Διὰ ἑβόα 518 ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων μίξεως κατὰ
τὸν Ψαλμῶδον, ὡς λέγουσι. Πᾶσα οὖν ἡ φρονεῖς τοῦ
ἀνω φωτός ἐστίν, ὅπως ῥύσεται τὸν κάτω σπινθήρα
ἀπὸ τοῦ κάτω πατρὸς, ἀνέμου ἐπεγείροντος βραχυμῆν
καὶ τάραχον καὶ ἐαυτῷ νοῦν υἰοποιήσαντος 519 οὐχ
ὄντα αὐτοῦ, φάσκουσιν. [ἴδιον, ὄν] ἰδόντα 520 τὸν τέλειον
λόγον τοῦ ἀνωθεν φωτός; αὐτὸν ἀπομορφώσαντα εἶδει
ὄψεως κεχωρηκέναι ἐν μήτρᾳ 521, ἵνα τὸν νοῦν ἐκείνον,
τὸν ἐκ τοῦ φωτός σπινθήρα, ἀναλαβεῖν δυνηθῇ. Καὶ
B τοῦτο εἶναι τὸ εἰρημένον· Ὅς ἐν μορφῇ 522 θεοῦ
ὑπάρχων οὐχ ἀραγαμῶν ἠτήσατο τὸ εἶναι ἰσὺ
θεῷ, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐκένωσε μορφήν δούλου λαβών.
523

13. Ὁ δὲ πάνσοφος 524 Σίμων οὕτως λέγει· ἀπέραν-
τον εἶναι δύναμιν, ταύτην ῥίζωμα τῶν ὄλων εἶναι.
Ἔστι δὲ, φησὶν, ἡ ἀπέραντος δύναμις, τὸ πῦρ, κατ'
αὐτὸν 525 οὐδὲν ἀπλοῦν, καθάπερ οἱ πολλοὶ ἀπλᾶ λέ-
γοντες εἶναι τὰ [δὲ] 526 τέσσαρα στοιχεῖα καὶ τὸ πῦρ
ἀπλοῦν εἶναι νενομίκασιν, ἀλλ' εἶναι τοῦ πυρός τῆς
φύσιν διπλῆν, καὶ τῆς διπλῆς ταύτης καλεῖ τὸ μὲν
τι 527 κρυπτόν τὸ δὲ φανερόν· κεκρύφθαι δὲ τὰ κρυπτά
ἐν τοῖς φανεροῖς τοῦ πυρός, 528 καὶ τὰ φανερά τοῦ
C πυρός ὑπὸ τῶν κρυπτῶν γεγενῆσιν. Πάντα | δὲ, φησὶ,
νενομίσται τὰ μέρη τοῦ πυρός ὁρατὰ καὶ ἀόρατα
φρόνησιν ἔχειν. Ἐγένον οὖν, φασὶν, 529, ὁ κόσμος ὁ
γεννητός 530 ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου πυρός. Ἦρξατο δὲ,
φησὶν, οὕτως γίνεσθαι· ἐξ ῥίζας τὰς πρώτας τῆς ἀρ-
χῆς τῆς γενέσεως ὁ γεννητός 531 ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ
πυρός ἐκείνου λαβών· ταύτας γὰρ ῥίζας γεγενῆσιν
κατὰ συζυγίαν· 532 ἀπὸ τοῦ πυρός, ἄστυνας καλεῖ
Νοῦν καὶ Ἐπίροιαν, Φωτὴν καὶ Ὅρομα, Λογισμὸν
καὶ Ἐνθύμησιν. Εἶναι δὲ ἐν ταῖς ἐξ ῥίζαις ὁμοῦ τὴν
ἀπέραντον δύναμιν, [ἦν] εἶναι 533 φησὶ τὸν ἐστώτα,
στάντα 534, στησόμενον, [p. 319. 320] ὁ[ὶ] ἐ[ἴ]δ[ον] 535 ἔξα-
κοινοσθῆ ἐν ταῖς ἐξ δυνάμεσιν, ἔσται οὐσίαν, δυνάμει,
μεγέθει, ἀποτελέσματος μία καὶ [ἡ] αὐτῆ 536 τῆ ἀγεν-
νήτου καὶ ἀπεράντου δυνάμει, οὐδὲν ὄλως ἔχουσα ἐν-
δεότερον ἐκείνης τῆς ἀγεννήτου καὶ ἀπαρλλάτου 537

VARIE LECTIONES.

511 γεγενῆσιν. γεγονότα, Roperus. 512 γέννημα, γέννημα C. 513 νοῦν. νοῦν δὲ Roperus. 514 περισυγκρίτοις Bernaysius et Roperus, περὶ συγκρίτοις C, περὶ συγκρίτοις M. 515 σώματος. τοῦ σώματος Roperus. 516 ἐκφεύγειν Bernaysius, καὶ φεύγειν C, M. 517 ἐκφυγόντα, καὶ ἐκφυγόντα Bernaysius, ἐκφυγόντα δὲ Roperus. 518 Διὰ ἑβόα — μίξεως. Hæc verba ad psal. xxi, 3, alludere Bernaysius monuit. 519 νοῦν υἰοποιήσαντος Roperus, νοῦν ποιήσαντος C, M. Bernaysius. 520 φάσκουσιν, ἴδιον, ὄν ἰδόντα. φάσκουσιν, ἰδόντα C, M, δ, φάσκουσιν, ἰδόντα Bernaysius, φάσκουσιν, ἴδιον· εἶτα Roperus. 521 ἐν μήτρᾳ. ἐξ μήτρας Bernaysius. 522 Philipp. ii, 6, 7. 523 δουλικὴν Roperus inseruit, om. C, M. Bernaysius. 524 πολυτήμονες. Cernuntur vestigia litteræ η et compendii ης. M. 525 Σηθιανός. Σιθιανός C, M. 526 Cf. supra p. 236 sqq. 527 κατ' αὐτὸν. καθ' αὐτὸν C, M. Cf. supra p. 236, 83. 528 δὲ ex ὄρτιον esse delendum monuit jam M. 529 μὲν τι μὲν τοι C. Cf. supra p. 238, 86. 530 τοῦ πυρός. τὸ πῦρ C, M. Sicuti nos etiam R. Scottus correxit. Cf. supra p. 233, 87, 88. 531 φασὶν. φησὶν susp. M. 532 ὁ γεννητός. ἀγέννητος C. M. Cf. supra, p. 240, 51. 533 γεννητός. ἀγέννητος C, M. Cf. supra p. 240, 55. 534 συζυγίας. συζυγίαν C, M. Cf. supra p. 240, 55. 535 δυνάμει, ἦν εἶναι. δυνάμει· εἶναι C, M, Bernaysius coll. libro sexto, p. 240, 58 per homoteleision verba δυνάμει, οὐχ ἐνεργείᾳ· ἦντινα ἀπέραντον δύναμιν ante εἶναι φησὶ excidisse putat. 536 στάντα. πάντα C. 537 ἐάν om. C. Cf. supra p. 240, 59. 538 ἡ αὐτῆ. αὐτῆ C, αὐτῆ M. Cf. supra p. 240, 41. 539 ἀπαρ-
λάτου C.

καὶ ἀπεράντου δυνάμεως· ἐὰν δὲ μείνη δυνάμει ^Α ἅ parte inferior quam non generata illa et immutabilis et infinita potestas; sin vero manebit sola potestate in sex potestatibus et non effigiabitur, evanescit, inquit, et perit ita ut potestas grammatica vel geometrica in animo hominis exstans, non adepta artificem qui doceat. Se ipsum autem esse Simon dicit eum qui stat, stetit, stabit, cum sit potestas illa quæ est super omnia. Hæc igitur et Simon.

13. Valentinus autem et qui eum sectantur esse dicunt universarum rerum principium Patrem, in contrarias autem sententias abeunt. Alii enim eorum solum esse et genitalem (sc. eum putant), alii autem non posse generare sine femina, ejusque conjugem addunt Sigen, Bythium ipsum appellantes. Ex ipso quidam ejusque conjuge projectiones factas esse sex Mentem et Veritatem, Logum et Vitam, Hominem et Ecclesiam, et esse hanc ogloadem primogenitricem; et eas, quæ intra Terminum exsisterunt projectiones, rursus appellari, ea quæ intus in pleromate sunt, secunda autem, ea quæ extra pleroma; et tertia, ea quæ extra Terminum, quorum generatio hysterema exstat et hunc esse demiurgum dicit, nolens eum primum esse deum, sed malelicens et ei et iis, quæ ab eo facta sunt; Christum autem ex iis, quæ intus in pleromate sunt, descendisse ad salvandum spiritum, qui aberravit, qui habitat in interiori nostro homine, quem salvari dicunt hujusce eum inhabitantis gratia. Carnem autem non salvari vult, pellenciam tunicam eam denominans et hominem percuntem. Hæc summam effatus sum, cum magna **514-515** sit doctrinæ eorum materia varietateque sententiæ. Sic igitur placet et Valentini Scholæ.

14. Basilides autem et ipse dicit esse Deum non-entem, qui sibi mundum fecerit ex non-entibus non-entem, cum non-ens dejecerit semen quoddam, veluti granum sinapeos habens in se ipso stirpem, folia, ramos, fructum, vel sicuti ovum pavonis habens in se ipso colorum variam copiam, et hoc esse dicunt mundi semen, ex quo res universæ exstiterunt. Habere enim in se ipso universa tanquam non-entia et a non-ente deo ut fierent præmeditata. Fuit igitur, inquit, in ipso semine filietas triperita, per omnia non-enti Deo consubstantialis, ge-

14. Basilides autem et ipse dicit esse Deum non-entem, qui sibi mundum fecerit ex non-entibus non-entem, cum non-ens dejecerit semen quoddam, veluti granum sinapeos habens in se ipso stirpem, folia, ramos, fructum, vel sicuti ovum pavonis habens in se ipso colorum variam copiam, et hoc esse dicunt mundi semen, ex quo res universæ exstiterunt. Habere enim in se ipso universa tanquam non-entia et a non-ente deo ut fierent præmeditata. Fuit igitur, inquit, in ipso semine filietas triperita, per omnia non-enti Deo consubstantialis, ge-

VARIÆ LECTIONES.

^Α δυνάμει. δυνάμεις C, M. Cf. supra p. 240, 44. ^Β ἐν om. C. ^Γ ὑπάρξασα. ὑπάρξαι C, M, qui hoc vocabulum, quod supra non legatur, nostrum locum turbare monet. ^Δ διδάξαντα. διδάξοντα susp. Roesperus. ^Ε Αὐτόν. Αὐτόν C, M. ^{ΣΤ} Cf. quæ Hippolytus supra p. 270 sqq. de Valentinianis exposuit, a quibus vero ea, quæ hic leguntur, admodum discrepant. ^Ζ ἐντός τοῦ ἔρου. ἐνός τοῦ ἔρου C, M. Siculi nos etiam R. Scottus correxit. ^Η ἐντός. τὰ ἐντός susp. M. ^Θ τρίτα. τρία C. ^Ι Τὸ δὲ ἔκτου — γεγονέναι, Το δὲ ἔκτου — γεγονέναι M. Τοῦ δὲ ἔκτος — γεγονέναι R. Scottus. Inter τὸ δὲ et ἔκτου, pro quo fori. ἐκ τοῦ legendum est, lacuna esse videtur. ^Κ βουλόμενος. βουλόμενον pr. C et R, Scottus. ^Λ δυσφημῶν τε. δυσφημόν τε C, M, δυσφημῶντα R. Scottus. ^Μ κατοικεῖ. κατομεῖ C. ^Ν Cf. supra p. 356 sqq. ^Ξ καὶ αὐτός. καὶ υἱός αὐτοῦ? ^Ο ἐξ οὐκ ὄντων οὐκ ὄντα, οὐκ ὄν—σπέρμα C. M. cf. supra p. 358, 6, 7, 14, 15. ^Π καταβαλλόμενον. καταβαλλόμενον C, M. ^Ρ συνάπειως C. ^{ΣΤ} ἔχον. ἔχοντα C. ^Ζ φασί. φησὶ susp. M. ^Η οἶον οὐκ ὄντα, — Ἦν οὖν. τὸν οὐκ ὄντα φησὶ τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ γενέσθαι. Προβεβουλευμένα ἦν οὖν C, τὴν οὐκ ὄντα ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄν. θ. γ. Προβεβουλευμένη ἦν οὖν M. Cf. supra p. 360, 48, 49. ^Ι φασίν. φησὶν susp. M. ^Κ αὐτῶ. ἐαυτῶ C.

nerata ex non-entibus. Hujus filietatis trifariam di-
visæ aliud erat subtile, aliud crassum, aliud purga-
tionis indigens. Subtile igitur statim, ubi primum
exstitit seminis prima dejectio a non-ente, perrup-
it et escendit in supernum et devenit ad non-entem;
illum enim omnis natura expetit propter exsupe-
rantiam pulchritudinis, alia autem aliter. Crassior
autem illa adhuc manens in semine, utpote imita-
bilis quædam, escendere quidem non potuit —
multo enim inferior erat subtiliore — instruxit au-
tem se ipsam tanquam alis Spiritu sancto; hunc
enim beneficio afficit filietas induta et vicissim be-
neficio afficitur. Tertia autem filietas purgatione
eget; hæc mansit in universorum seminum acervo,
et ipsa beneficia edens et recipiens. Esse autem
quiddam, quod vocetur mundus, alterum autem
supermundana; dividuntur enim ab eo quæquæ sunt
in duas principes classes. Quod autem horum in-
termedium est, vocat *conterminum Spiritum sanctum*,
qui odorem filietatis habet. A seminario acervi
mundani seminis erupit et generatus est magnus
archon, caput mundi, pulchritudine et magnitudine
ineffabilis. Hic postquam in **516-517** altum sese
extulit usque ad firmamentum, putavit non esse
supra semet ipsum ullum alium, et exstitit subjacen-
tibus omnibus splendidior et potentior præter re-
lictam filietatem, quam ignorabat esse semet sapien-
tiorum. Hic igitur ad fabricam mundi versus primum
generat sibi filium se ipso superiorem, et hunc ad
dexteram suam considere jussit; atque hanc hi
dicuntur esse ogloadem. Ipse igitur cœlestem fa-
bricam universam fabricatur. Alius autem archon
a seminario surrexit, major quidem omnibus sub-
jacentibus præter relictam filietatem, multo autem
inferior priore, quem vocant hebdomadem. Hic est
omnium, quæ subter ipso sunt, factor et opifex et
rector, et ipse sibi fecit filium sapientiorum et in-
telligentiorum. Hæc autem omnia secundum præ-
meditationem esse illius non-entis dicunt, esse au-
tem mundus et gradus infinitos. Ad Jesum autem ex
Maria natum venisse Evangelii potestatem, quæ
devenerit et illuminaverit et ogloadis filium et heb-
domadis, ad illuminandum et ex classibus separan-
dam et purgandam filietatem relictam ad benefa-
ciendum animis et bene patiendum. Et semet esse
filios aiunt, qui eam ob causam sint in mundo, ut
docendo animas purgent et simul cum filietate
escendant ad supernum patrem, quo prima venerit
filietas, et eo usque constare dicunt mundum,
quousque omnes animæ simul cum filietate illuc ve-

A τῷ ὄντι θεῷ ὁμοούσιος, γεννητὴ ἐξ εἰς
δυνων. Ταύτης τῆς | υἰότητος τριχῇ διηρημένῃς
τὸ μὲν τι ἦν λεπτομερῆς, τὸ δὲ παχυμερῆς, τὸ δὲ
ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Ἐδὲ μὲν οὖν λεπτομερῆς
εὐθέως πρῶτον ἄμα ὅτι γενέσθαι τοῦ σπέρματος
τὴν πρώτην καταβολὴν ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος διέσφριξε
καὶ ἀνηλθεν ἄνω, καὶ ἐγένετο πρὸς τὸν οὐκ ὄντα·
ἐκεῖνον γὰρ πᾶσα φύσις ὁράγεται δι' ὑπερφύλην
κάλους, ἄλλη δὲ ἄλλως. Ἡ δὲ παχυμερεστέρη
ἐπι μένουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμητικὴ τῆς οὐσίας,
ἀναδραμεῖν μὲν οὐκ ἠδυνήθη (πολὺ γὰρ ἐνδεεστέρη
ἦν τῆς λεπτομεροῦς), ἀνεπτέρως δὲ αὐτὴν τῷ Πνεύματι
τῷ ἁγίῳ· τοῦτο γὰρ εὐεργετῆ ἡ υἰότης ἐνδο-
σαμένη καὶ εὐεργετῆται. Ἡ δὲ τρίτη υἰότης
ἀποκαθάρσεως δεῖται· αὕτη μεμνήκεν ἐν τῷ τῆς
πανσπερμίας σωρῷ, καὶ αὕτη εὐεργετούσα καὶ
εὐεργετούμενη. Εἶναι δὲ τι καλούμενον κόσμον ὅτι,
τὸ δὲ ὑπερκόσμιον διαιρεῖται γὰρ ὑπ' αὐτοῦ [τὰ
δυνα] εἰς δύο τὰς πρώτας διαιρέσεις. Τὸ δὲ τοῦτων
μέσον καλεῖ μεθόριον Πνεῦμα ἄγιον, ἔχον τὴν
ὁσμὴν τῆς υἰότητος. Ἀπὸ τῆς πανσπερμίας τοῦ σω-
ροῦ τοῦ κοσμικοῦ σπέρματος διέσφριξε καὶ ἐγεν-
νήθη ὁ μέγας ἄρχων, ἡ κεφαλὴ τοῦ κόσμου, κάλλει
καὶ μεγέθει ἀνεκκαλήτη. Οὗτος ὡφώσας [p. 321.
322] ἑαυτὸν ἄχρι τοῦ στερεώματος ᾤθη μὴ εἶναι
ἑαυτοῦ ἐπάνω ἕτερον, καὶ ἐγένετο πάντων τῶν ὑπο-
κειμένων φωτεινότερος καὶ δυνατώτερος πλὴν τῆς
ὑπολειπόμενης υἰότητος, ἣν ἠγνόει οὐσαν αὐτοῦ
σοφωτέραν. Οὗτος οὖν τραπεῖς ἐπὶ τὴν τοῦ κόσμου
δημιουργίαν πρῶτον γενῶν υἱὸν αὐτῷ αὐτοῦ κρεῖτε-
τονα, καὶ τοῦτον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐκάθισεν· καὶ ταῦ-
την οὗτοι φάσκουσι τὴν ὀγδοάδα. Αὐτὸς οὖν τὴν
ὀργάνιον κτίσιν ἀπασαν ἐργάζεται. ἕτερος δὲ ἄρχων
ἀπὸ τῆς πανσπερμίας ἀνέβη, μείων μὲν πάντων
τῶν ὑποκειμένων χωρὶς τῆς ἐγκαταλείψιμης
υἰότητος, πολὺ δὲ ἐλάττω του προτέρου, ὃν κα-
λοῦσιν ἑβδομάδα. Αὐτὸς ἐστὶ πάντων τῶν ὑπ' αὐ-
τὸν ποιητῆς καὶ δημιουργὸς καὶ διοικητῆς· καὶ
οὗτος αὐτοῦ ἐποήσων υἱὸν φρονιμώτερον καὶ σοφω-
τέρον. Ταῦτα δὲ πάντα κατὰ προλογισμὸν εἶναι ἐκαί-
νου τοῦ οὐκ ὄντος λέγουσιν, εἶναι δὲ κόσμους καὶ
διαστήματα ἀπειρα. [Ἐπὶ τὸν δὲ Ἰησοῦν τὸν ἐκ
Μαρίας κεχωρηκέναι τὴν Εὐαγγελίου δύναμιν, τὴν
κατελθεῖσαν καὶ φωτίσασαν τὸν τε τῆς ὀγδοάδος
υἱὸν καὶ τὸν τῆς ἑβδομάδος, ἐπὶ τῷ φωτίσασθαι καὶ
φωλοκρινῆσθαι καὶ καθαρῆσαι τὴν καταλειψιμὴν
υἰότητα εἰς τὸ εὐεργετῆ τὰς ψυχὰς καὶ εὐεργε-
τῆσθαι. Καὶ αὐτοὺς εἶναι υἱοὺς φασιν, οἱ τοῦ-
του χάριν εἶναι ἐν κόσμῳ, ἵνα διδάξαντες τὰς
ψυχὰς καθαρῶσι καὶ ἅμα τῇ υἰότητι ἀνέλθωσι

VARIE LECTIONES.

ὅτι πάντα τῷ πάντων C, πάντα M. Cf. supra p. 362, 51, 52. ὅτι γεννητῆ. γεννητὴ supra l. i.
διηρημένῃς. διηρημένου C. ὅτι πρῶτον ἄμα. ἄμα πρῶτον C, M. Cf. supra, p. 362, 55. ὅτι ἄλλη.
ἄλλα C, M. Cf. supra, p. 362, 60. ὅτι ἐνδοσαμένη. ἐναυσομένη C, M. Cf. supra p. 362, 68. ὅτι εὐ-
εργετῆται. εὐεργετούσα C, M. Cf. supra l. i. ὅτι καὶ αὕτη. καὶ αὕτη C. ὅτι κόσμον. κόσμος M. ὅτι ὑπερ-
κόσμιον. ὑπερκόσμιον C, M. Cf. supra p. 364, 10. ὅτι τὰ δυνα. om. C, M. Cf. supra p. 36, 8. ὅτι καλεῖ
μεθόριον. καλλιμεθόριον C. ὅτι διέσφριξε C. ὅτι Οὗτος οὖν. Οὗτος ὁ C, M. ὅτι Αὐτοῦ. Οὗτο: conj. Sauerbrun-
ner cf. supra p. 366, 38. ὅτι ἐλάττω. ἐλάττω C. ὅτι Αὐτὸς—οὗτος. Οὗτος—αὐτός? Cf. supra p. 368,
59-61. ὅτι Ἐπὶ τὸν δὲ. Τὸν-δὲ C, M. ὅτι τὸν τῆς. τῆς C, M. ὅτι υἱοὺς. αἰτίους C, M. ὅτι οἱ τοῦτου. ὅπου
τοῦτου C, M.

πατρὸς τὸν ἄνω πατέρα, οὗ ἡ πρώτη ἐχώρησεν υἱότης· A nerint. Hæc igitur et Basilides mirabilia narrans καὶ ἕως τούτου συνεστάναι φάσκει τὸν κόσμον, non erubescit.

ἕως πᾶσαι αἱ χυφαὶ ἅμα τῇ υἱότητι χωρήσασιν¹⁶. Ταῦτα δὲ καὶ Βασιλείδης τερατολογῶν οὐκ αἰσχύνεται.

15. Ἰουστίνος δὲ¹⁶ καὶ αὐτὸς ὁμοία τούτοις¹⁷ τολμῶν οὕτως λέγει· τρεῖς εἶναι ἀρχὰς τῶν ὄλων ἀγεννήτους, ἀρβενικὰς δύο, θηλυκὴν¹⁸ ἓν μίαν. Τῶν δὲ ἀρβενικῶν ἡ μὲν τις ἀρχὴ καλεῖται Ἄγαθός, αὐτὸ μόνον οὕτω λεγόμενος¹⁹, προγνώστης τῶν ὄλων· ἡ δὲ ἑτέρα πατὴρ πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπροβγωστος καὶ ἀβγωστος καὶ ἀόρατος, Ἐλωεὶμ δὲ καλεῖται, φησίν. Ἡ [δὲ] θήλεια²⁰ ἀπρόβγωστος, ὀργίλη, δίγνωμος, διούματος. καθὼς ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λόγοις λεπτομερῶς διηγησάμεθα, τὰ μὲν ἄνω αὐτῆς μέχρι βουδῶνος εἶναι παρθένον, ἀπὸ δὲ βουδῶνος τὰ κάτω²¹ ἔχιδναν²². [p. 322 | 324] Καλεῖται δὲ ἡ τοιαύτη Ἐδέμ καὶ Ἰσραήλ. Ταῦτας φάσκει ἀρχὰς εἶναι τῶν ὄλων, ἀφ' ὧν τὰ πάντα ἐγένετο. Τὸν Ἐλωεὶμ δὲ ἀπρογνώστως ἐλθεῖν εἰς ἐπιθυμίαν τῆς μιζοπαρθένου, καὶ ἐπιμιγέντα γεννησάμενος ἀγγέλους δώδεκα. Τούτων τὰ ὀνόματα²³ καὶ οἱ μὲν πατρικοί [τῷ πατρὶ] ²⁴ συναίρονται²⁵, οἱ δὲ μητρικοί τῇ μητρὶ. Τούτους εἶναι τοῦ²⁶ ἀλληγορικῶς εἰρηκότος Μωσέως· τὰ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένα. Πεποιῆσθαι δὲ τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ καὶ τῆς Ἐδέμ, καὶ τὰ μὲν ζῶα ἅμα τοῖς λοιποῖς ἀπὸ τοῦ θηρωδίου μέρους, τὸν δὲ ἀνθρώπον ἀπὸ τῶν ἔκωθεν τοῦ βουδῶνος. Καὶ ἡ²⁷ μὲν Ἐδέμ καταθεθεῖσθαι ἐν αὐτῷ τὴν ψυχὴν, ἥτις αὐτῆς δύναμις ἦν [Ἐλωεὶμ δὲ τὸ πνεῦμα]²⁸. Τοῦτον δὲ φάσκει μα-
C θόντα ἀνεληλυθέναι πρὸς τὸν ἄγαθόν καὶ καταλειπέναι²⁹ τὴν Ἐδέμ· ἐφ' ᾧ ὀργισθεῖσαν ταύτην πᾶσαν τὴν³⁰ ἐπιβουλήν ποιησάμενος κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐλωεὶμ, ὅπερ κατέθετο ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Καὶ τοῦτου χάριν ἀπεσταλέναι τὸν πατέρα τὸν Βαροῦχ διαταττόμενον τοῖς προφήταις, ἵνα βυσοῖ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλωεὶμ, καὶ πάντας ὑποσεσῶρθαι ὑπὸ τῆς Ἐδέμ. Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρακλέα φάσκει προφῆτην γεγονέναι, ἠετήσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης³¹, τουτέστιν ὑπὸ τῆς Βάβελ, ἣν Ἀφροδίτην ὀνομάζου-
D σιν [δὲ]³² Ἰησοῦν υἱὸν Μαρίας καὶ Ἰωσήφ, ᾧ τὸν Βαροῦχ φάσκει λελαληθέναι· καὶ τούτῳ δὲ ἐπιβεβουλευθέναι τὴν Ἐδέμ, μὴ δεδυνῆσθαι δὲ αὐτὸν ἀπατήσθαι, καὶ τούτου χάριν πεποιηθέναι σταυρωθῆναι³³ αὐτὸ πνεῦμα ἀνεληλυθέναι πρὸς τὸν Ἄγαθόν λέγει.

15. Justinus autem et ipse consimilia his conatus ait in hunc modum : tria esse principia universorum non generata, masculina duo, femininum unum. Masculinorum autem unum principium vocatur Bonus, ipsum hoc solum vocatus, præsciens universorum; alterum autem pater omnium generatorum, non præsciens et ignarus et visu carens, Elohim autem vocatur, inquit. Femininum autem non præsciens, iracundum, bimens, bicorpor. sicuti in nostra de eo disputatione subtiliter exposuimus, superiora ejus inguinibus tenus esse virginem, inferiora 518-519 autem ab inguinibus inde viperam. Vocatur autem hæc talis Edem et Israel. Hæc dicitur principia esse universorum, unde omnia exstiterint. Elohim autem non præscientem venisse in cupiditatem semivirginis illius, et corporibus commisit generavisse duodecim angelos. Horum nomina et paterni quidem patrem comitantur, materni autem matrem. Hos esse cum allegorice dixerit Moses ea, quæ in lege scripta sunt. Facta autem esse omnia ab Elohim et Edem, et animalia quidem simul cum reliquis e bestiali parte, hominem autem ex partibus supra inguina. Et Edem quidem deposuit in eo animam, quæ ipsius potestas erat [Elohim autem spiritum]. Hunc autem dicitur, postquam didicerit, descendisse ad Bonum et deseruisse Edem; propter quod iratam eam omnes insidias facere spiritui Elohim, quem hic deposuit in homine. Et hanc ob causam patrem legavisse Baruch, mandata dantem prophetis, ut liberaret spiritum Elohim, et omnes allectos esse ab Edem. Sed et Herulem dicitur prophetam exstitisse, superatum autem eum esse ab Omphale, hoc est a Babel, quam Venerem nominant. Postea autem diebus Herolis exstitisse Jesum, filium Mariæ et Josephi, ad quem Baruch illum dicitur esse locutum; et huic vero insidiatam esse Edem, non autem potuisse eum adducere, et propterea fecisse, ut in crucem suffigeretur; cujus spiritum descendi se ad Bonum dicit. Et omnium vero, qui ita stultis illis et debilibus sermonibus obtemperant, spiritum quidem salvatum iri, corpus autem et animam Eadem

VARIE LECTIONES.

¹⁶ χωρήσασιν. χρῆσασιν C. ¹⁷ Cf. supra p. 218 sqq. ¹⁸ τούτοις. Ad Sethianos respicere videtur, quos Justinus excipit libro v 23. ¹⁹ θηλυκὴν. θήλυον C. M. Cf. supra p. 218, 64. ²⁰ λεγόμενος, λεγόμενον C. M. Cf. supra p. 218, 65. ²¹ Ἡ δὲ θήλεια. Ἡ θήλεια C. M. Cf. supra p. 218, 67. ²² τὰ κάτω. καὶ κάτω C. M. Cf. supra p. 218, 69. ²³ ἔχιδναν ἔχιδνα C. ²⁴ Latium signavit jam M. Plura hic omnia esse videntur. Cf. supra, p. 218, 79 85. ²⁵ τῷ πατρὶ om. C. Cf. supra p. 218, 84. ²⁶ συναίρονται. συναίρονται C. M. Cf. supra l. l. ²⁷ Ροσὶ τοῦ λαμου ο. signavit respcntes ad p. 220, 90, 91. Fort. inserendum : παραδείσου ἔδνα. ²⁸ Καὶ ἡ. Καὶ τῇ M καὶ τῇ Roperus, καὶ ἡ — κατατίθεται au-p. Sauppius. Cf. supra p. 220, 4. ²⁹ Ἐλωεὶμ δὲ τὸ πνεῦμα om. C. M. Verba hæc ex p. 220, 5 sumpta hic esse inserenda jam Roperus monuit. ³⁰ καταλειπέναι. καταλειπηνέναι C. M. Cf. supra p. 222, 41 et 224, 61. ³¹ πᾶσαν τὴν. Fort. delendum τὴν M. ³² ὑπὸ. ἀπὸ C. M. ³³ Ὀμφάλης C, ut libro V. M. ³⁴ τὸν δὲ. Delendum potius videtur δὲ quam scribendum τόνδε M.

illius derelinqui, quam et terram Justinus demens A Καὶ ὅτι πάντων δὲ τῶν οὕτως τοῖς μωροῖς καὶ ἀβρανεῖς λόγοις πειθομένων [τὸ μὲν πνεῦμα] ὁ σωθῆ | σεσθε, τὸ δὲ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τῆς Ἐδέμ καταλείπεσθαι, ἦν καὶ γῆν Ἰουστίνος ὁ ἄφρων καλεῖ.

16. Docetæ autem talia dicunt : Esse primum Deum tanquam semen arboris fici, ab hac autem profectos esse tres æones, tanquam stirpem et folia et fructum ; hos autem projecisse 520-521 triginta æones, unumquemque decem ; unitos autem esse eos secundum decades omnes, solum autem positionibus differre, ut alii aliis sint priores. Projectos autem esse infinitas infinitos æones, et esse universos masculofemineos. Hos autem consilio capto simul congressos ex [cum] medio æone genuisse ex virgine Maria Salvatorem omnium, ab omni parte consimilem primo Deo, qui tanquam semen ficulneum sit, hac re autem inferiorem, quod genitus sit, semen enim, unde fici arbor, non-genitum. Erat igitur magna æonum lux tota, nullam insuper recipiens orationem, habens in semetipsa omnium animalium species. Hanc, cum intraverit in subiacens chaos, causam præbuisse iis, quæ exstiterunt et sunt, et deveniens superne specierum aternarum expressit infra in chaos formas. Tertius enim æon, qui se ipsum triplicaverat, cum videret notas suas universas detractas in tenebras, quæ infra sunt, cumque neque tenebrarum immanitatem ignoraret, neque lucis simplicitatem, fecit cælum, et postquam intermedium firmavit, divisit tenebras a luce. Universis igitur speciebus tertii æonis et ejus C ipsius imaginem superari ait a tenebris, quæ ignis vivus a luce ortus exstitit, unde dicitant magnum archontem exstitisse, de quo Moses disputat, cum dicit esse hunc deum igneum et demiurgum, qui etiam ideas omnium transmutat continuo in corpora, hoc est animas, quapropter dicitant Salvatorem supergeneratum esse, qui monstret viam, qua effugient superatæ animæ, Jesu autem indutum fuisse potestatem illam unigenitam ; ideo non potuisse spectari ab aliquo propter exsuperantem magnitudinem splendoris. Omnia autem accidisse ei dicunt, sicuti in Evangeliiis scriptum est.

522-523 17. Qui autem Monoimum Arabem

εῖς. Οἱ δὲ ὁ Δοκῆται ὁ τοιαῦτα λέγουσιν· εἶναι τὸν πρῶτον θεὸν ὡς σπέρμα συκῆς, ἐκ δὲ τούτου ἐληλυθῆναι τρεῖς αἰῶνας, ὡς τὸ πρέμνον καὶ τὰ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν· τούτους δὲ προβεβληκέναι [p. 324 325] ἅ' αἰῶνας, ἕκαστον ἰ' ἡνώσθαι· ὁ δὲ αὐτοῖς κατὰ δέκα πάντας, μόνον δὲ διαθέσει· διαφέρειν τινὰς τινῶν πρῶτους¹⁰. Προβεβληθῆναι δὲ ἀπειράκις ἀκείρους αἰῶνας, καὶ εἶναι τοὺς πάντας ἀβρενοθίγας. Τούτους δὲ βουλευσαμένους ὁμοῦ συνελθόντας ἐκ τοῦ μέσου αἰῶνος¹¹ γεννησάιν ἐκ Παρθένου Μαρίας Σωτῆρα τῶν πάντων, κατὰ πάντα ὅμοιον τῷ πρῶτῳ B σώματι ἐν σπέρματι¹² συκίνῳ¹³, ἐν τούτῳ δὲ ἤττονα, τῷ¹⁴ γεννητὸν εἶναι¹⁵, τὸ γὰρ σπέρμα, ὅθεν ἡ συκῆ, ἀγέννητον. Ἦν οὖν τὸ μέγα τῶν αἰῶνων φῶς ἕλον, οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενον κόσμησιν, ἔχον ἐν αὐτῷ πάντων τῶν ζῶων ἰδέας· τούτο ἐπιφοιτήσαν εἰς τὸ ὑποκείμενον χάος παρεσχῆναι αἰτίαν τοῖς γεγῶσκα καὶ οὖσι, καταδάν τε ἄνωθεν ἰδεῶν¹⁶ αἰωνίων ἀπεμάξατο¹⁷ κάτω [εἰς] τὸ χάος¹⁸ τὰς μορφάς. Ὁ γὰρ τρίτος αἰὼν, ὁ αὐτὸν τριπλασιάσας, ὁρῶν τοὺς χαρακτῆρας αὐτοῦ πάντας κατασπυμένους εἰς τὸ κάτω σκότος, οὐκ ἀγνοῶν τὴν τε τοῦ σκότους δεινότητα καὶ τὴν τοῦ φωτὸς ἀφελότητα, ἐποίησεν οὐρανὸν καὶ μέσον πῆξας διεχώρισεν ἀναμέσον τοῦ σκότους καὶ ἀναμέσον τοῦ φωτὸς. Πασῶν οὖν τῶν ἰδεῶν¹⁹ τοῦ τρίτου αἰῶνος²⁰ καὶ αὐτοῦ τὸ ἐκτύπωμα κρα | C τεῖσθαι φησιν ὑπὸ τοῦ σκότους²¹, πῦρ²² ὧν αὐθις ζῶν ὑπὸ τοῦ φωτὸς γενόμενον ὑπῆρξεν, ἐξ ἧς²³ φάσκουσι τὸν μέγαν ἀρχοντα γεγονέναι, περὶ οὗ Μωϋσῆς ὁμιλεῖ, λέγων εἶναι τοῦτον θεὸν πύρινον καὶ δημιουργόν, ὃς καὶ τὰς ἰδέας πάντων μεταβάλλει ἀεὶ εἰς σῶμα. Ταύτας τὰς²⁴ ψυχάς²⁵, οὐ χάριν φάσκουσι²⁶ τὴν Σωτῆρα παραγεννηθῆναι²⁷, ἐπιεικύντα τὴν ὁδόν, δι' ἧς φεύζονται αἱ κρατούμεναι ψυχαὶ, ἐνδεδύσθαι δὲ τὸν Ἰησοῦν τὴν δύναμιν ἐκείνην τὴν μονογενῆ· διὸ μὴ δύνασθαι θεαθῆναι ὑπὸ τινος διὰ τὸ μεταλλόμενον²⁸ μέγεθος τῆς δόξης. Πάντα δὲ συμβεβηκέναι αὐτῷ φασὶ καθὰ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις γέγραπται

[p. 325. 326] ιζ'. Οἱ δὲ²⁹ κατὰ Μονόμιον³⁰ τὰ

VARIE LECTIONES.

⁴ Καὶ — πειθομένων. Καὶ πάντα δὲ τὸν — πειθόμενον Røeperus. ὁ μὲν πνεῦμα om. C, M, qui jam vidit post pειθομένων nonnulla excidisse. ⁵ Cf. supra p. 412 sqq. ⁶ Δοκῆται. Δοκῆται C, Δοκῆται M. ⁷ ἅ' αἰῶνας, ἕκαστον ἰ' ἡνώσθαι. ἅ' αἰῶνας ἕκαστον ἡνώσθαι C, M. ⁸ διαθέσει. θέσει? Cf. supra p. 414, 56. ⁹ πρῶτους, Malim πρωτεύοντας. M. ¹⁰ ἐκ τοῦ μέσου αἰῶνος, εἰς τὸν μέσον αἰῶνα? Cf. supra p. 416, 75, 76. ¹¹ σώματι ἐν σπέρματι. σώματι ἐν πάρματι C, θεῶ, τῷ οἶνε | σπέρματι? Cf. supra p. 416, 64. ¹² συκίνῳ. ἐκείνῳ C. Cf. supra p. 416, 78. ¹³ ἤττονα, τῷ. ἤττον, διὰ τὸ C. Ex ultima syllaba voc. ἤττονα factum ΔΙΑ M. ¹⁴ γεννητὸν εἶναι. ἀγέννητον εἶναι C. Cf. supra p. 416, 79. ¹⁵ ἰδεῶν C. ¹⁶ ἀπεμάξατο. ἀπεμάξαντο. C. ¹⁷ εἰς τὸ χάος. τὸ χάος C, M, qui vocabula a librario serius inter lineas scripta uncinis inclusit. ¹⁸ ἰδεῶν C. ¹⁹ Forte post αἰῶνος nonnulla exciderunt. Cf. supra, p. 3-5. ²⁰ Post σκότους lacunam signavit M. ²¹ πῦρ — ὑπῆρξεν. πῦρ ζῶν ἀπὸ τοῦ φωτὸς γενόμενον, οὐ καὶ σφραγὶς (ex transpositis ὧν αὐθις facta) ὑπῆρξεν conj. Røeperus coll. iis, quæ supra leguntur, p. 418, 6, 7 : δ πῦρ δν αὐτοῖς ζῶν ἀπὸ τ. φ. γ. ὑπῆρξεν? vel δ πῦρ ζῶν ἀπὸ τ. φ. γ. ὑπῆρξεν? ²² ἐξ ἧς. ἐξῆς susp. M, ἐξ οὗ? ὅθεν? Cf. supra, p. 418, 7. ²³ σώμα. Ταύτας τὰς. σώματα. Ταύτας τὰς susp. M, σώματα, toutéστι τὰς? : σώματα? εἶναι δὲ ταῦτα? conj. Røeperus, qui fort. etiam ex σωμάτων post σώματα addendum esse putat. ²⁴ Post ψυχάς lacunam signavit M. ²⁵ οὐ χάριν φάσκουσι ex conjectura M, οὐ χάριν ἀσκοῦσι C. ²⁶ παραγεννηθῆναι: pr. C. ²⁷ μεταλλόμενον C. ²⁸ Cf. supra p. 424 sqq. ²⁹ Μονόμιον. Νόμιον C, M. Cf., quæ supra ad p. 412, 5 adnotavimus.

Ἄραβά φασιν εἶναι τὴν τοῦ παντός ἀρχὴν πρῶτον ἄνθρωπον καὶ υἷον ἀνθρώπου, καὶ τὰ γεγόμενα, καθὼς Μωϋσῆς³¹ λέγει, μὴ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου γεγόμενα, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, οὐχ ὄλου, ἀλλ' ἐκ μέρους αὐτοῦ. Εἶναι δὲ τὸν υἷον τοῦ ἀνθρώπου ἰῶτα, ὃ ἐστὶ δεκάς, κύριος ἀριθμὸς, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ τοῦ παντός ἀριθμοῦ ὑπόστασις, δι' οὗ πᾶς ἀριθμὸς συνέστηκε, καὶ ἡ τοῦ παντός γένεσις, πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ. Τοῦτου δὲ βντος ἰῶτα³² ἐν³³ καὶ κεφαλαία μία, τέλειον ἐκ τελείου, βυεῖσα κεφαλαία ἄνωθεν, πάντα ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτῆ³⁴, ὅσα καὶ ὁ ἀνθρώπος ἔχει, ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, — γεγονέναι οὖν φησὶ τὸν κόσμον Μωϋσῆς ἐν ἑξ ἡμέραις, τουτέστι ἐν ἑξ δυνάμεσιν, ἐξ ὧν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς κεφαλαίας γέγονε τῆς μιᾶς. Οἱ τε γὰρ κύβοι καὶ τὰ ὀκτάεδρα καὶ αἱ πυραμίδες καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλήσια σχήματα ἰσπεφανῆ³⁵, ἐξ ὧν συνέστηκε | πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν γέγονασιν τῶν κατειλημμένων ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀπλῇ³⁶ τοῦ ἰῶτα κεφαλαίᾳ, ἥτις ἐστὶν υἱὸς ἀνθρώπου. Ὅταν οὖν, φησὶ, βάρβδον λέγῃ³⁷ Μωϋσῆς στρεφομένην εἰς Αἴγυπτον τὰ πάθη, καταλέγει τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα ἀλληγορουμένως³⁸, οὐδὲ πλείονα τῶν δέκα³⁹ παθῶν ἐσχημάτισεν. Εἰ δὲ, φησὶ, θέλεις ἐπιγυῶναι τὸ πᾶν, ἐν σταυτῷ ζήτησον τίς ὁ λέγων· Ἡ ψυχὴ μου, ἡ σὰρξ μου, ὁ νοῦς μου, καὶ ἐν ἑκαστῶν κατιδιοποιοῦμενος ὡς ἕτερος αὐτῶν· τοῦτον νοεῖ τέλειον ἐκ τελείου, πάντα ὅσα ἔχουμενος οὐκ ὄντα τὰ καλούμενα καὶ τὰ πάντα ὄντα. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Μονοῦμι δοκεῖ.

ιγ'. Τατιανὸς⁴⁰ δὲ παραπλήσιως τῷ Οὐαλεντίνῳ καὶ τοῖς ἑτέροις φησὶν αἰῶνας εἶναι τινὰς ἀοράτους⁴¹, ἐξ ὧν⁴² ὑπὸ τινος κάτω⁴³ τὸν κόσμον δεδημιουργῆσαι καὶ τὰ ὄντα. Κυνικιώτερῳ [p. 326. 327] δὲ βλῖψ ἀσχεῖται⁴⁴ καὶ σχεδὸν οὐδὲν Μαρκίωτος ἀμειψαίνει πρὸς τε τὰς δυσφημίας⁴⁵ καὶ τὰς περὶ γάμων νομοθεσίας.

ιδ'. Μαρκίωτος δὲ⁴⁶ ὁ Ποντικὸς καὶ Κέρδων ὁ τοῦτου διδάσκαλος καὶ αὐτοὶ ὀρίζουσιν εἶναι τρεῖς τὰς τοῦ παντός⁴⁷ ἀρχάς, ἀγαθὸν δίκαιον, ὕλην· τινὲς δὲ τούτων μαθηταὶ προσεβέβησαν [δ'⁴⁸] λέγοντες ἀγαθὸν, δίκαιον, πονηρὸν, ὕλην. Οἱ δὲ πάντες⁴⁹ τὸν μὲν ἀγαθὸν οὐδὲν ὄλω⁵⁰ πεποιηκέναι, τὸν δὲ δίκαιον οἱ μὲν τὸν πονηρὸν⁵¹, οἱ δὲ μόνον δίκαιον ὀνομάζουσι, πεποιηκέναι δὲ τὰ πάντα φάσκουσιν ἐκ τῆς ὑποκειμέ-

A sectantur, aiunt esse universorum principium hominem primum et filium hominis, et ea, quæ facta sunt, sicuti Moses dicit, non a primo homine orta esse, sed a filio hominis, non toto illo, sed ex parte ejus. Esse autem filium hominis litteram iota, quæ est decas, principalis numerus, in quo est universi numeri substantia, per quem quisque numerus constat et universi origo, ignis, aer, aqua, terra. Hic autem cum sit iota unum et apex unus, perfectum ex perfecto, apex, qui processit superne, omnia habens in semetipso, quæcunque etiam homo habet, pater filii hominis; — factum igitur esse ait mundum Moses sex diebus, hoc est sex potestabilibus, ex quibus mundus ab apice illo exstitit uno. Etenim et cubi et octaedra et pyramides et omnes bisce consimiles formæ comparium superficierum, ex quibus constat ignis, aer, aqua, terra, a numeris ortæ sunt comprehensis in illo simplice litteræ iota apice, qui est filius hominis. Quando igitur, inquit, virgam dicit Moses vibratam ad plagas Ægyptiacas, recenset mundum litteræ iota allegorice, neque plures quam decem plagas formavit. Sin vero, inquit, vis cognoscere universa, in te ipso quære quisnam sit, qui ait: anima meæ, caro mea, mens mea, et qui unumquodque sibi ipsi arrogat quasi alius quis. Hunc intellige esse perfectum ex perfecto, omnia sua propria existimantem non-entia quæ vocantur omniaque entia. Hæc igitur et Mononimo placent.

18. Tatianus autem consimiliter Valentino cæterisque ait æones esse quosdam invisibiles, ex quibus a quodam inferiore mundo esse fabricatum et ea quæ sunt. Vitæ autem admodum 524-525 cynicæ studet et nullo fere modo a Marcione differt quod et ad diffamationes attinet et ad leges de nuptiis latas.

19. Marcion autem Ponticus Cerdoque hujus magister et ipsi definiunt esse tria universi principia: bonum, justum, materiam; quidam autem eorum discipuli addunt [quartum] dicentes, bonum, justum, malum, materiam. Cuncti autem (sc. dicunt) bonum omnino nihil fecisse, justum autem alii malum, alii autem solum justum nominant, fecisse autem universa dicuntur ex subjacente materia; non enim

VARIÆ LECTIONES.

³¹ Μωϋσῆς C. ³² ἰῶτα ἐν καὶ κεφαλαία μία. ἰῶτα ἐν κεφαλαίᾳ μιᾷ legendum esse censet M. coll. p. 426, 49, ubi C. habet ἰῶτα ἐν μιᾷ κεφαλαίᾳ. ³³ Verba ἰῶτα — ἀνθρώπου parenthesis esse putat Røeperus, continuata sic oratione: γεγόμενα, ὡς φησὶ Μωϋσῆς, τὸν κόσμον. ³⁴ ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτῆ. ἔχουσα ἐν αὐτῇ? Cf. supra p. 428, 50. ³⁵ ἰσπεφανῆ Røeperus, ἴσα ἦν C. M., qui hæc verba coll. p. 428, 58 uncinis inclusit. ³⁶ ἀπλῆ. διπλῆ C. Cf. supra, p. 428, 59. ³⁷ λέγει. λέγει C. ³⁸ εἰς Αἴγυπτον — ἀλληγορουμένως. εἰς Αἴγυπτον, τὰ πάθη καταλέγει τοῦ κόσμου τῷ ἰῶτα ἀλλ'. conj. M et Bernaysius, εἰς τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πάθη, κατ. τ. x. τ. i. ἀλλ'. Røeperus, εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον πάθη, λέγει τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα ἀλλ. susp. R. Scottus, εἰς τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πάθη, λέγει τὸν κόσμον τῷ ἰῶτα ἀλληγορουμένως, ὡς (ἀλληγορουμένον, ὡς)? Cf. supra p. 428, 61-63. ³⁹ πλείονα τῶν δέκα. πλείωνων δὲ C, πλείονα τῶν δώδεκα legendum esse putat M coll. p. 428, 63. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit. ⁴⁰ Τατιανὸς—νομοθεσίας. Cf. supra p. 432, 22-27. ⁴¹ ἀοράτους. ποτὲ τοὺς C, M. Cf. supra p. 432, 24, ubi παρὰ τοὺς legitur in C, et verba Irenæi illic textui supposita. ⁴² ἐξ ὧν. ἐκ τῶν C, M. ⁴³ κάτω. τῶν κάτω? Sauppius. ⁴⁴ ἀσχεῖται καὶ. ἀσχεῖσθαι C, M. ⁴⁵ τὰς δυσφημίας. τῆς δυσφ. C. ⁴⁶ Μαρκίωτος δὲ, x. τ. λ. Quæ noster supra p. 382-394 de Marcione et p. 408 sq. de Cerdone scripsit, valde ab iis, quæ hic leguntur, ahhorrent, ⁴⁷ τοῦ παντός. τοὺς παντός C. ⁴⁸ δ' Sauppius, om. C, M. ⁴⁹ πάντες. πάντα C. ⁵⁰ ὄλω. ὄλω; C, M. ⁵¹ τὸν πονηρὸν. καὶ τὸν πόν. Sauppius. μόνον. μόνον τόν? Sauppius.

bene fecisse, sed irrationabiliter, necesse enim esse ut ea, quæ orta sint, similia sint ei, qui fecerit. Quapropter etiam parabolis evangelicis in hunc modum utuntur dicentes: *Non potest arbor bona fructus malos facere*, et quæ sequuntur, ad hoc dictitans pronuntiata esse, quæ ab ipso male reusentur. Christum autem filium esse boni et ab eo missum esse ad salvandum animas, quem interiori hominem vocat, dicens eum tanquam hominem apparuisse, cum non sit homo, et tanquam carnem habentem, cum non habeat carnem, qui specie apparuerit neque genituram sustinuerit neque passionem, verum specie tantum. Carnem autem non vult resurgere, matrimonium autem perniciem esse dicens ad vitam admodum cynicam adducit discipulos, in his putans se ægre facere demiurgo, si iis, quæ ab illo facta sunt vel constituta, se absteineat.

20. Appelles autem, hujus discipulus, cum ipsi improbarentur quæ a magistro dicta sunt, sicuti antea diximus, nova doctrina supposuit quatuor esse deos, quorum unum dicit bonum, quem neque prophetæ cognoverint, cujus esse filium Christum; alium autem opificem universi, quem non deum esse vult, alium autem igneum, qui apparuerit, alium autem malum, quos angelos vocat, addens vero Christum et quintum dicit. Sese autem applicat libro, quem Revelationes appellat Philumenæ cujusdam, quam prophetissam esse arbitratur. Carnem autem Christum non ex Virgine sit assumpsisse, sed ex adjacente mundi substantia. In hunc modum contra leges et 526-527 prophetas opera concinnavit, dissolvere eos conatus, quasi qui mendacia locuti sint neque Deum cognoverint; carnesque perire consimiliter Marcioni dicit.

21. Cerinthus autem, ipse in Ægypto excultus, non a primo deo factum esse mundum voluit, sed a virtute quadam angelica longe separata et distante ab ea principalitate, quæ est super universa, et ignorante deum, qui est super omnia. Jesum autem dicit non ex Virgine esse generatum, natum autem esse eum ex Josepho et Maria filium consimiliter reliquis hominibus, et excelluisse justitia et prudentia et intelligentia supra omnes reliquos. Et post baptismum devenisse in eum ab ea principalitate, quæ est super omnia, Christum in figura columbæ, et tum nuntiavisse incognitum patrem et virtutes perfecisse, sub finem autem passionis avolasse Christum a Jesu; passum esse Jesum, Christum autem a patiendo liberum mansisse, cum esset Spiritus Domini.

Α νης ὀλης· πεποικημένοι γὰρ οὐ καλῶς, ἀλλ' ἀλόγως· ἀνάγκη γὰρ τὰ γενόμενα ὁμοία εἶναι τῷ πεποικηθέντι. Διὸ καὶ ταῖς παραβολαῖς ταῖς εὐαγγελικαῖς οὕτως χρῶνται λέγοντες· Οὐ δύναται δένδρον⁸⁵ καλῶς καρποῦς ποιεῖν, καὶ τὰ ἐξῆς, εἰς τοῦτο ψάσκων | εἰρησθαι τὸ ὑπ' αὐτοῦ κακῶς νομιζόμενα. Τὸν δὲ Χριστὸν υἱὸν εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὑπ' αὐτοῦ πέμφθαι ἐπὶ σωτηρία τῶν ψυχῶν, ὃν⁸⁶ ἔσω ἀνθρώπων καλεῖ, ὡς ἀνθρώπων φρονέοντα λέγων οὐκ ἔντα ἀνθρώπων, καὶ ὡς ἔνσαρκον οὐκ ἔνσαρκον, δικήσσει πεποιητότα. οὕτε γένεσιν ὑπομείναντα οὕτε πάθος, ἀλλ' ὅτι τῷ δοκεῖν. Σάρκα δὲ οὐ θέλει ἀνίστασθαι, γάμον δὲ φοβῶν εἶναι λέγων κυνικωτέρῳ βίῳ προσάγει⁸⁷ τοὺς μαθητὰς, ἐν τοῦτοις νομιζῶν λυπεῖν τὸν δημιουργόν, εἰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγονότων ἢ ὠρισμένων ἀπέχοιτο.

Κ'. Ἀπελλῆς⁸⁸ δὲ ὁ τοῦτου μαθητῆς ἀπαρθεῖς τοῖς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου εἰρημένοις, καθὼς προξίπομεν, ἄλλῃ λόγῳ ὑπέθετο τέσσαρας εἶναι θεοὺς, ὧν ἓνα φάσκει [ἀγαθόν]⁸⁹, ὃν οὐτε οἱ προξίπομα ἔγνωσαν, οὐ εἶναι υἱὸν τὸν Χριστόν· ἕτερον δὲ τὸν δημιουργόν τοῦ παντός, ὃν οὐ θεὸν εἶναι θέλει, ἕτερον δὲ πύρινον τὸν φανέντα. ἕτερον δὲ πονηρόν, οὗς ἀγγέλους καλεῖ, προσθεῖς δὲ τὸν Χριστὸν καὶ πέμπτον ἐρεῖ. Προσάγει δὲ βίβλῳ, ἣν⁹⁰ Φανερῶσις καλεῖ Φιλουμένης τινός, ἣν προφήτην⁹¹ νομίζει. Τῆν δὲ σάρκα τὸν Χριστὸν οὐκ ἐκ τῆς Παρθένου λέγει προσειληφέναι, ἀλλ' ἐκ τῆς παρακειμένης τοῦ κόσμου οὐσίας. [p. 327. 328] Οὕτως κατὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν συντάγματα ἐποίησε⁹² καταλύειν αὐτοὺς ἐπιχειρῶν ὡς ψευδῆ λελαληκότα; καὶ θεὸν μὴ ἔγνωκότας· σάρκας⁹³ τ' ἀπόλλυσθαι⁹⁴ ὁμοίως Μαρκίῳ λέγει.

κα'. Κήρινθος δὲ⁹⁵, ὁ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀσκηθεῖς αὐτός, οὐχ ὑπὸ τοῦ πρώτου θεοῦ τὸν κόσμον γεγονέναι ἠθέλησεν, ἀλλ' ὑπὸ δυνάμεώς τινος ἀγγελικῆς, πολὺ κενωρισμένης καὶ διεστῶτης; τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας καὶ ἀνοουσίας | τὸν ὑπὲρ πάντας θεόν. Τὸν δὲ Ἰησοῦν λέγει μὴ ἐκ Παρθένου γεγενῆσθαι⁹⁶, γεγενῆσθαι δὲ αὐτὸν ἐξ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας υἱὸν ὁμοίως⁹⁷ τοῖς λοικοῖς ἀνθρώποις, καὶ διεντυγχέσθαι ἐν δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνῃ καὶ συνέσει ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιπούς. Καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα κατελυθῆναι εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας τὸν Χριστὸν ἐν εἶδει περιστερᾶς, καὶ τότε⁹⁸ κηρύσσει τὸν ἀγνωστον πατέρα καὶ⁹⁹ δυνάμεις ἐπιτελέσας, πρὸς δὲ τῷ τέλει τοῦ πάθους ἀποπτῆναι τὸν Χριστὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ¹⁰⁰. πεπονήσθαι τὸν Ἰησοῦν, τὸν δὲ Χριστὸν ἀπαθῆ μεμενηκέναι, Πνεῦμα Κυρίου ὑπάρχοντα.

VARIAE LECTIONES.

⁸⁵ Cf. Matth. vii, 18. Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθόν καρποῦς ποιεῖν κ. τ. λ. ⁸⁶ ὃν. ὃν τὸν? ⁸⁷ ἀλλά. ἀλλ' ἢ? Sauppins. ⁸⁸ προσάγει. προσάγων C. ⁸⁹ Ἀπελλῆς — Χριστόν. Cf. supra p. 410, 3—28. ⁹⁰ ἓνα φάσκει ἀγαθόν. ἓνα φάσκων C. M, ἓνα εἶναι φάσκων Ruerperus. ⁹¹ Προξίπει — ἦν. Προξίπειν — ἦν C, Προξίπειν — ἦν susp. M. ⁹² προφήτην. προφήτην C. ⁹³ Cf. Matth. v, 17. ⁹⁴ σαῖκα. σάρκα? ⁹⁵ ἀπόλλυσθαι C. ⁹⁶ Cf. supra p. 484, 39-51. ⁹⁷ γεγενῆσθαι C. ⁹⁸ ὁμοίως. ὁμοιον C, M. Cf. supra p. 404, 44. ⁹⁹ τότε. τοῦτον? Sauppins; sed cf. supra p. 484, 47. ¹⁰⁰ καί. καὶ τὰς? Sauppins; sed cf. supra p. 404, 48. ¹⁰¹ Ἰησοῦ. υἱοῦ C. M. Sicuti nos etiam R. Scottus correxit. Cf. supra p. 404, 49.

κβ. "Ἐβιωνᾶτοι" δὲ τὸν μὲν κόσμον ὑπὸ τοῦ ἄνθρωπου θεοῦ γεγονέναι λέγουσι, τὸν δὲ Χριστὸν ὁμοίως Κηρίνθω. Ζῶσι δὲ πάντα κατὰ νόμον Μωϋσοῦ, οὕτω φάσκοντες δικαιούσθαι.

κγ. Θεόδοτος δὲ ὁ Βυζάντιος εἰσηγήσατο ἄρσεις. τοιάνδε, φάσκων τὰ μὲν ὅλα ὑπὸ τοῦ ἄνθρωπου θεοῦ γεγονέναι, τὸν δὲ Χριστὸν ὁμοίως τοῖς προειρημένοις γνωστικοῖς φάσκει τοιοῦτω τινὶ τρόπῳ πεφηνέναι· εἶναι δὲ τὸν Χριστὸν κ[οι]νὸν ἄνθρωπον π[ρ]οσιν, ἐν δὲ τούτῳ διαφέρειν, ὅτι κατὰ βουλὴν θεοῦ γεννηταὶ ἐκ Παρθένου, ἐπισκιάσαντος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὐκ ἐν τῇ Παρθένῳ σαρκωθέντα· ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος κατεκληυθέντα τὸν Χριστὸν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν ἐν εἰδει πιστοτέρως, ὅθεν φασὶ μὴ πρότερον τὰς δυνάμεις αὐτῶ ἐνεργηθῆναι. Θεὸν δὲ οὐκ εἶναι τὸν Χριστὸν θέλει. Καὶ τοιαῦτα Θεόδοτος.

κδ. Ἄλλοι δὲ καὶ ὡσαύτως πάντα τοῖς προειρημένοις [p. 328—330] λέγουσιν, ἐν μόνον ἐνδιαλλάξαντες ἐν τῇ τὸν Μελχι | σεδεχ ὡς δυνάμιν τινα ὑπειληφέναι, φάσκοντες αὐτὸν ὑπὲρ πᾶσαν δυνάμιν ὑπάρχειν, οὐ κατ' εἰκόνα [δὲ] εἶναι τὸν Χριστὸν θέλουσιν.

κε. Οἱ δὲ Φρύγες ἐκ Μοντανῶ τινος καὶ Πρισκίλλης καὶ Μαξιμίλλης τὰς ἀρχὰς τῆς αἵρέσεως λαθόντες, προφήτας τὰ γυναῖκα νομίζοντες καὶ προφήτην τὸν Μοντᾶνον, τὰ δὲ περὶ τῆς τοῦ παντὸς ἀρχῆς καὶ δημιουργίας ὀρθῶς λέγειν νομίζουσι, καὶ τὰ περὶ τὸν Χριστὸν οὐκ ἄλλοτρῶς προσειλήφασιν, σὺν δὲ τοῖς προειρημένοις σφάλονται, ὧν τοῖς λόγοις ὑπὲρ τὰ Εὐαγγέλια προσέχοντες πλανῶνται, νηστείας καινὰς καὶ παραδόξους ὀρίζοντες.

κς. Ἄλλοι δὲ αὐτῶν τῇ τῶν Νοητιανῶν αἵρέσει προσκείμενοι τὰ μὲν περὶ τὰ γυναῖκα καὶ Μοντᾶνον ὁμοίως δοκοῦσι, τὰ δὲ περὶ τῶν ὄλων Πατέρα δυσφημοῦσιν, αὐτὸν εἶναι Υἱὸν καὶ Πατέρα λέγοντες, ὁρατὸν καὶ ἀόρατον, γεννητὸν καὶ ἀγέννητον, θνητὸν καὶ ἀθάνατον· οὗτοι τὰς ἀφορμὰς ἀπὸ Νοητοῦ τινος λαθόντες.

κζ. Ὅμοίως δὲ καὶ Νοητός, τῆ μὲν γένει ὧν Σμυρναῖος, ἀνὴρ ἀκριτόμυθος καὶ ποικίλος, εἰσηγήσατο τοιάνδε αἵρεσιν, ἐξ Ἐπιγόνου τινὸς εἰς Κλεομένην χωρήσασαν, καὶ οὕτως ἕως νῦν ἐπὶ τοὺς διάδοχους διαμείνανσαν, λέγων ἕνα τὸν Πατέρα καὶ Θεὸν τῶν ὄλων· τοῦτον πάντα πεποιηκότα ἀφανῆ μὲν τοῖς ὄσοι γεγονέναι ὅτε ἠβούλετο, φανῆναι δὲ τότε ὅτε ἠθέλησε· καὶ τοῦτον εἶναι ἀόρατον, ὅτε μὴ ὁράται,

22. Ethonæi autem mundum quidem ab eo, qui revera Deus est, factum esse dicunt, Christum autem consimiliter Cerintho. Vitam autem agunt per omnia secundum legem Mosis, ita dictitantes sese justificari.

23. Theodotus autem Byzantius introduxit hæresin hujuscemodi, dicens universa quidem ab eo, qui revera Deus est, profecta esse, Christum autem consimiliter supra dictis gnosticis ait tali quodam modo apparuisse : esse autem Christum ejusdem generis atque omnes homines, hæc re autem esse diversum, quod secundum consilium Patris natus sit ex Virgine, cui obumbraverit Spiritus sanctus, non in Virgine incarnatum ; postea vero in baptismo delapsum esse Christum super Jesum in specie columbæ, quapropter aiunt non prius potestates in eo viguisse. Deum autem non esse Christum vult. Et talia Theodotus.

24. Alii autem etiam omnia eodem modo, quo ii, 528-529 qui antea dicti sunt, loquuntur, una tantum re differentes, quod Melchisedech tanquam pro potestate quadam [maxima] habent, dicentes eum supra quamque potestatem esse, cujus imaginem referre Christum volunt.

25. Phryges autem ex Montano quodam et Priscilla Maximillaque initia hæresis suæ nacti, prophetissas esse mulierculas illas putantes et prophetam Montanum, et quæ ad universi originem et fabricam attinent, recte dicere solent, et quæ ad Christum, non inepte amplexi sunt. falluntur autem cum supra dictis, ad quorum verba magis quam ad Evangelia sese applicantes errant, jejunia nova et monstrosa desinientes.

26. Alii autem eorum Noetianorum hæresi studentes ea, quæ ad mulierculas illas atque Montanum pertinent, consimiliter sentiunt, quæ autem ad universorum Patrem, diffamant, ipsum esse Filium et Patrem dicentes visibilem et invisibilem, generatum et non generatum, mortalem et immortalem : hi a Noeto quodam profecti.

27. Consimiliter autem et Noetus, genere quidem Smyrnæus, vir unguis et vaser, introduxit hanc hæresin, quæ ad Epigono quodam ad Cleomenem venit et sic usque adhuc in successores permansit, dicens unum esse Patrem et Deum universorum ; hunc, qui omnia fecerit, occultum rebus creatis redditum esse, quando voluerit, apparuisse autem tum, cum voluerit ; eumque esse invisibilem, quando

VARIÆ LECTIONES.

κβ Cf. supra 406, 52-61. κβ Ἐβιωνᾶτοι. Ἐβιωνᾶτοι C. κβ ἄνθρωπος. ἄνθρωπος C, M. Cf. supra p. 406, 53. κβ Μωϋσοῦ. Μωϋσῆ C, M. Cf. supra, p. 406, 62-75. κβ εἰσηγήσατο. εἰσηγήσατο C, M, εἰσηγαγεν supra l. l. κβ ἄνθρωπος. ἄνθρωπος C, M. κβ κοινόν. Litteræ οιν prorsus evanidæ. M. κβ ἄνθρωπον. ἀνθρώποις? κβ Cf. supra p. 406, 76-408, 82. κβ ὡσαύτως Sappius, ἐξ αὐτῶν C, M. κβ λέγουσι C. κβ δυνάμιν τινα. δυνάμιν τινα μεγίστην? Cf. supra p. 406, 78. κβ οὐ κατ' εἰκόνα R. Scotus, οὐ κατ' εἰκόνα C, M. κβ δὲ uncinis inclusimus suavente R. Scotto. κβ Cf. supra p. 436, 65-80. κβ Μοντανῶ. Μοντᾶνον M ; sed cf. supra l. l. κβ Μοντᾶνον. Μοντανόν? κβ τὰ δὲ. τὰ τε? κβ νομίζουσι. νομίζονται susp. M. κβ σὺν Sappius, ἐν C, M. κβ καινὰς. καινὰς C, M. κβ παραδόξους. παραδόξαις C, M. κβ Cf. supra p. 436, 80-88. κβ καί. κατὰ susp. M. κβ Μοντᾶνον. Μοντανόν? κβ τὸν τῶν Sappius, τῶν C, M. κβ Cf. supra p. 440, 22 sqq. et p. 448, 41 sqq. κβ ποικίλος C.

non videatur, visibilem autem, quando videatur; A non genitum autem, quando non gignatur, genitum autem, quando gignatur ex Virgine; impassibilem et immortalem, quando non patitur et non moriatur, ubi autem passiones subiverit, pati et mori. Hunc Patrem ipsum Filium arbitrantur pro temporibus vocari secundum accidentia.

Horum hæresin corroborabat Callistus, cujus vitam exposuimus diligenter, qui et ipse hæresin peperit; a quibus initia **530-531** nactus et ipse profitens unum esse Patrem et Deum, hunc opificem mundi, hunc vero esse Filium nomine quidem dictum et nominatum, re autem [unum] esse Spiritum; Spiritus enim, inquit, Deus non alius est quam Logus, vel Logus quam Deus. Una igitur hæc persona nomine quidem divisa, nec vero re. Hunc logum unum esse Deum arbitratum et incarnatum esse dicit. Et eum quidem, qui secundum carnem visus est et comprehensus, Filium esse vult, eum autem, qui inhabitat, Patrem, tum quidem ad Noeti doctrinam delapsus, tum vero ad Theodoti, nihil firmi tenens. Hæc igitur Callistus.

28. Hermogenes autem quidam et ipse cum vellet aliquid dicere, dixit Deum ex materia coæva et subjacente universa fecisse; fieri enim non posse, Deus ex entibus faciat ea quæ facta sunt.

29. Alii autem quidam quasi novum aliquod subintroducunt ex omnibus hæresibus corrogatum, mirabili libro confecto ex Elchasai quodam nominato, hi principia universi consimiliter profitentur a Deo exstitisse, Christum vero unum non profitentur, sed esse superiorem quidem unum, eundem vero transfundi in corpora multa sæpenuero, et nunc vero in Jesu; consimiliter tum quidem ex Deo cum natum esse, tum autem spiritum exstitisse, tum autem ex Virgine, tum autem non; et hunc vero postea semper in corpora transfundi et in multis per tempora apparere. Utuntur autem incantationibus et baptismis, in quibus elementa profitentur. Superbiunt autem astrologia et mathesi et magicis artibus. Futuri autem præscios sese dicunt.

30. [Abraham jussi] Dei commigrat ex Mesopotamiæ urbe Haran in regionem nunc quidem Palæstinam **532-533** et Judæam appel-

δρατὸν δὲ, ὅταν ὁράται· ἀγέννητον δὲ, ὅταν μὴ γεννᾶται, γεννητὸν δὲ, ὅταν γεννᾶται ἐκ Παρθένου· ἀπαθὴ καὶ ἀθάνατον, ὅτε ἢ μὴ πάσῃ μῆτε θνήσκει, ἐπὶ δὲ πάθῃ προσέλθῃ, πάσχειν καὶ θνήσκειν. Τοῦτον ἢ τὸν Πατέρα αὐτὸν ἢ Υἱὸν νομίζουσι κατὰ καιροὺς καλούμενον πρὸς τὰ συμβαίνοντα.

Τούτων τὴν αἵρεσιν ἑκράτυνε Κάλλιστος, οὗ τὸν βίον ἐκτεθειμένα ἀσφαλῶς ἢ, ὃς καὶ αὐτὸς αἵρεσιν ἀπεγέννησεν· ἐξ ὧν [p. 330. 331] ἀφορμὰς λαβὼν καὶ αὐτὸς ὁμολογῶν ἕνα εἶναι τὸν Πατέρα καὶ ἑὸν τοῦτον ἢ δημιουργὸν τοῦ παντός, τοῦτον δὲ εἶναι Υἱὸν ὀνόματι μὲν λεγόμενον καὶ ὀνομαζόμενον, οὐσίᾳ δὲ [ἐν] ἢ εἶναι [Πνεῦμα] ἢ, Πνεῦμα γὰρ, φησὶν, ὁ Θεὸς οὐχ ἑτερόν ἐστι παρὰ τὸν Λόγον, ἢ ὁ Λόγος παρὰ τὸν Θεόν. Ἐν οὖν τούτῳ πρόσωπον, ὀνόματι μὲν μεριζόμενον, οὐσίᾳ δὲ οὐ. Τοῦτον τὸν Λόγον ἕνα εἶναι Θεὸν ὀνομάζει καὶ σεσαρκῶσθαι λέγει. Καὶ τὸν μὲν κατὰ σάρκα ὀρώμενον καὶ κρατούμενον ἢ Υἱὸν εἶναι θέλει ἢ, τὸν δὲ ἐνοικοῦντα Πατέρα, ποτὲ μὲν τῷ Νοητοῦ ἢ ὀνόματι περιβρῆγγύμενος ἢ, ποτὲ δὲ τῷ Θεοδότῳ, μὴδὲν ἀσφαλῶς κρατῶν. Ταῦτα τοῖνον Κάλλιστος.

κη'. Ἐρμογένης δὲ τις ἢ καὶ αὐτὸς θελήσας τι λέγειν, ἔφη τὸν Θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνου καὶ ὑπακείμενης τὰ πάντα πεποιηθέντα· ἀδύνατως γὰρ ἔχειν τὸν Θεὸν μὴ οὐχὶ ἐξ ὄντων τὰ γενόμενα ποιεῖν.

κθ'. Ἐτεροὶ δὲ τινες ἢ ὡς καινόν τι παρεισάγοντες ἐκ πασῶν αἱρέσεων ἐρανισάμενοι, ξένην βιβλίον σκευάσαντες ἢ Ἠλχασαί τινος ἐπονομαζομένην, οὗτοι τὰς μὲν ἀρχὰς τοῦ παντός ὁμοίως ὁμολογοῦσιν ἐπὶ τοῦ Θεοῦ γεγονέναι, Χριστὸν δὲ ἕνα οὐχ ὁμολογοῦσιν, ἀλλ' εἶναι τὸν μὲν ἄνω ἕνα, αὐτὸν δὲ μεταγγιζόμενον ἐν σώμασι πολλοί; ἢ πολλάκις, καὶ νῦν δὲ ἐν τῷ Ἰησοῦ, ὁμοίως [πιστὸς μὲν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγενῆσθαι, ποτὲ δὲ πνεῦμα γεγονέναι, ποτὲ δὲ ἐκ Παρθένου, ποτὲ δὲ οὐ· καὶ τοῦτον δὲ μετέπειτα φεῖ ἐν σώματι μεταγγιζοθαι καὶ ἐν πολλοῖς κατὰ καιροὺς δείκνυσθαι. Κρῶνται δὲ ἐπα[ο]ιδαί; καὶ βαπτίσμασιν ἐπὶ τῇ τῶν στοιχείων ὁμολογίᾳ. Σεισθήνται δὲ περὶ ἀστρολογίαν ἢ καὶ μαθηματικὴν, καὶ μαγικῶς ἢ. Προγνωστικὸς δὲ ἑαυτοὺς λέγουσιν.

λ'. τοῦ Θεοῦ ἢ μετοικεῖ ἢ ἐκ ἢ Μεσοποταμίας πύλας Χαββάν εἰς τὴν νῦν μὲν Παλαιστίνην καὶ [p. 331. 332] Ἰουδαίαν προσαγορευο-

VARIE LECTIONES.

ἢ ὅτε, ὅταν? Sauppis. ἢ θνήσκειν. Τοῦτον τὸν πατέρα αὐτόν, θνήσκειν τοῦτον τὸν πατέρα· αὐτόν C, M. ἢ αὐτόν, αὐτόν, καί? Sauppis. ἢ Cf. supra p. 450 sqq. ἢ ἀσφαλῶς, σαφῶς susp. M. ἢ Hoc loco aliqua excidisse ex sequentibus lin. 4—7, sicuti ex iis, quæ supra p. 458, 80 sqq. leguntur, apparet, cum τοῦ λόγου mentio hic desideretur. ἢ Θεὸν τοῦτον, Θεὸν τὸν? Sauppis. ἢ ἐν add. M. ἢ εἶναι πνεῦμα, εἶναι C, M. supra p. 458, 81. ἢ κρατούμενον, σταυρόμενον susp. R. Scottus. ἢ θέλει, θέλειν C. ἢ Νοητοῦ, Νοητῶ C. ἢ περιβρῆγγύμενος, περιρηγ...μενος, duabus litteris evanidis, C, M. ἢ Cf. supra p. 432, 28 sqq. ἢ Cf. supra p. 462, 47 sqq. ἢ Vocis πολλοῖς vestigia exstant, sed non prorsus certa. M. ἢ ἀστρολογίαν. Litteræ ἀστρ plane evanidis. M. ἢ Post μαγικῶς excidisse ἐπιτόνηται susp. M: μαγικὴν? Sauppis. ἢ Post lin. 28, qua fol. 132 cod. terminatur, aliqua folia intercederunt ordoque reliquorum foliorum turbatus est, cum fol. 137; hic inserendum sit, quod infra, p. 333, 55, fol. 133, excipit. ἢ Cf. Chronicon Hippolyto tributum, quod typis describi fecit Jo. Alb. Fabricius, in edit. opp. S. Hippolyti. Tom. I, p. 49 sqq. sect. 9, p. 53. ἢ De Abrahamo Dei jussu ex Mesopotamia in Palæstinam commigrante hic sermonem fieri sequentia aperte demonstrant. ἢ ἐκ. εἰ; C, M, qui pro πύλας lin. 30, susp. πόλιν.

μῆνον χώραν, τότε δὲ Χαναανίτιν, περὶ ἧς καὶ κατὰ Α τοῦτο τὸ μέρος τῶν λόγων οὐκ ἀμελῶς παρεδώκαμεν ἐν ἑτέροις λόγοις. Διὰ τοῦτο τοίνυν γίνεται ἡ καταρχῆ τῆς κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἀυξήσεως, ἥτις τὴν προσηγορίαν μετέσχευ [τοῦ ὀνόματος] 20 ἐξ Ἰούδα, παιδὸς τοῦ Ἰακώβ τοῦ τετάρτου, οὗ καὶ 21 κέκληται, διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν γένος [εἶναι. Ἀβραάμ] 22 μετοικεῖ τῆς Μεσοποταμίας 23 ἑκατοντούτης 24 γενόμενος [γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ· ὁ δὲ Ἰσαάκ ἐτῶν] 25 γενόμενος Ἰ' γεννᾷ τὸν Ἰακώβ· ὁ δὲ Ἰακώβ ἐτῶν πς' 26 γεννᾷ τὸν Λευὶ· ὁ δὲ Λευὶ ἐτῶν μ' γεννᾷ τὸν Καάθ· ὁ δὲ Καάθ ἐτῶν [ἐγένετο δ'] 27, ἤνικα συγκατῆλθε τῷ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον. Γίνεται τοίνυν πᾶς ὁ χρόνος, ὃν παρήκχησεν Ἀβραάμ καὶ πᾶν ἐδ' αὐτοῦ γένος κατὰ τὸν Ἰσαάκ [τῆ] 28 ἐν τῇ τότε καλουμένη Χαναανίτιδι γῆ, ἑτη σιε'. Τοῦτου δὲ γίνεται Β [πατὴρ] 29 Θάρρα, τοῦτου Ναχώρ, τοῦτου Σερούχ 30, [τοῦτου Ραγαῦ, τοῦτου Φαλέγ, τοῦτου Ἔβερ] 31, ὅθεν καὶ τὸ Ἑβραῖους καλεῖσθαι. 32 ἦσαν οβ' ἔθνη, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἐκτεθειμένα 33 ἐν ἑτέροις βίβλοις, μηδὲ τοῦτο παραλιπόντες κατὰ τόπον 34, βουλομένοι 35 τοὺς φιλομαθεῖν ἐπιδεικνύμαί ην ἔχομεν στερ | γῆν περὶ τὸ θεῖον τὴν τε 36 ἀδίστακτον γυνῶσιν, ἣν ἐν πόνοις κεκτήμεθα περὶ τὴν ἀλήθειαν. Τοῦτου δὲ τοῦ Ἔβερ 37 γίνεται πατὴρ Σαλᾶ, τοῦτου δὲ Καίναν 38, τοῦτου δὲ Ἀρφαξάδ 39, οὗ γίνεται Σῆμ, τοῦτου δὲ Νῶε, ἐφ' οὗ ὁ κατὰ πάντα κόσμον γίνεται κατακλυσμὸς, οὗ οὔτε Αἰγύπτιοι, οὔτε Χαλδαῖοι, οὔτε Ἕλληγες μέμνηται, οἷς κατὰ τόπους οἱ τε 40 ἐπὶ τοῦ ἡγύγου καὶ Δευκαλίωνος γεγέννηται κατακλυσμοί. Εἰσὶν οὖν καὶ ἐπὶ τούτων γενεαὶ ε', ἑτη υἷε'. Οὗτος εὐσεβέστατος γενόμενος καὶ ταῖς τούτων τρισὶ γυναιξὶ [μ. 352. 353.] διέφυγε τὸν γενόμενον κατακλυσμὸν ἐν κιθωτῷ διασωθεὶς, ἧς καὶ τὰ μέτρα 41 καὶ τὰ λείψανα, καθὼς ἐκτεθειμένα, ἕως νῦν ἀποδείκνυται ἐν ὄρεσιν Ἀρραβὰδ καλουμένοις, οὗσι πρὸς τὴν τῶν Ἀδιαθηγῶν χώραν. Ἐνιδεῖν οὖν ἔστι τοῖς φιλοπόπως ἱστορεῖν βουλομένοις, ὡς φανερώς ἐπιδέδεικται ἐδ' τῶν θεοσεβῶν γένος ἀρχαιότερον [δν] 42 πάντων Χαλδαίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων. Τί δὲ καὶ τοὺς ἐπάνω τοῦ Νῶε καὶ θεοσεβεῖς καὶ Θεοῦ ὀμιλητὰς ὀνομάζειν νῦν χρῆ, ἱκανῆς οὖσης 43 πρὸς τὸ προκεί-

latam, tunc vero Canaanitidem, de qua et hac ex parte rationem haud negligenter reddidimus in aliis libris. Propterea igitur fit exordium incrementi (sc. populi) in Judæa, quæ nomen nacta est ex Juda, filio Jacob quarto, cujus (sc. Jacob) etiam [Israel nomen] vocatum est, quia ex illo regia gens [est. Abraham] commigrat ex Mesopotamia [annos 75 natus, et] centum annos natus [gignit Isaac; Isaac autem annos] natus 60 gignit Jacob; Jacob autem annorum 86 gignit Levi; Levi autem annorum 40 gignit Caath; Caath autem annos [quatuor erat natus], quando cum Jacob descendit in Ægyptum. Fit igitur universum tempus, per quod peregrinatus est Abraham omnisque ejus gens secundum Isaac in terra tunc Canaanitide vocata, anni 215. Hujus autem fit [pater] Thare, hujus Nachor, hujus Sarug, [hujus Reu, hujus Phaleg, hujus Heber], unde etiam fit, ut Hebræorum nomine vocentur [Judæi; temporibus autem Phaleg orta est dispersio gentium]; erant autem hæc 72 gentes, quarum etiam nomina exposuimus in aliis libris, ne hoc quidem prætermittentes suo loco, cupientes descendendi studiosis demonstrare amorem, quem habemus erga divinum numen, et indubitatam cognitionem, quam cum laboribus nobis paravimus circa veritatem. Hujus autem Heber fit pater Sale, hujus autem Cainan, hujus autem Arphaxad, cujus fit Sem, hujus autem Noe, cujus tempore totius terræ fit inundatio, cujus neque Ægyptii neque Chaldæi neque Græci meminerunt, quibus in singulis locis illæ et Ogygis et Deucalionis temporibus factæ inundationes acciderunt. Sunt igitur et horum generationes 5, anni 495. Hic cum piissimus esset et Dei amicus, solus una cum muliere et 534-535 liberis horumque tribus mulieribus effugit diluvium quod factum est, in arca servatus, cujus et mensuræ et reliquiæ, sicuti exposuimus, adhuc usque monstrantur in montibus Ararat vocatis, qui sunt Adiabenorum regionem versus. Intelligere igitur licet iis, qui studiosè spectare volunt, quam aperte demonstrata sit Dei cultorum gens vetustior omnibus Chaldæis, Ægyptiis, Græcis. Quid autem eos quoque, qui ante Noe fuerunt, et cultores et disci-

VARIÆ LECTIONES.

20 τοῦ ὀνόματος. Lacunam explevit Roesperus : Spatium vacuum litterarum 11 in Cod. M. 21 Spatium vacuum litt. 13. M, κληρονομία αὐτῆ susp. Roesperus, Ἰσραὴλ τὸ ὄνομα? 22 εἶναι Ἀβραάμ. Lacunam litterarum 11 explevit Roesperus. 23 Spatium vacuum litterarum 26. M: καὶ γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ, susp. Roesperus, ἐτῶν γενόμενος ος', καί? 24 ἑκατοντούτης. ἑκατὸν τούτης C. 25 γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ· ὁ δὲ Ἰσαάκ ἐτῶν. Spatium vacuum litterarum 22. M, ὁ δὲ Ἰσαάκ ἐτῶν Roesperus, qui dubitat an numeri 26 et 22 apud Millerum perperam pro 16 et 12 expressa sint, cum nihil amplius desideretur. 26 πς' πς' C, M. 27 ἐγένετο δ'. Lacuna litterarum 9. M, ἐγένετο κη' susp. Roesperus. 28 τῆ post Ἰσαάκ uncinis inclusit M. 29 πατὴρ. Lacuna litterarum 5. M. Sicuti nos etiam Roesperus et Bunsenius (Hippolytus and his age 2 ed. vol. 1, p. 399 not. f) lacunam expleverunt. 30 Σερούχ. Σερούρ C, M. 31 τοῦτου Ραγαῦ, τοῦτου Φαλέγ, τοῦτου Ἔβερ, om. C, M. Sicuti nos etiam Roesperus et Bunsenius omissa suppleverunt. 32 Lacuna litterarum fere 25. M, τοὺς ἀπὸ Σῆμ γενομένους coll. Gen. x, 21, susp. Roesperus, τοὺς Ἰουδαίους· ἐπὶ δὲ τοῦ Φαλέκ ἐγένετο ἡ τῶν ἔθνων διασπορά [om]. Bunsenius. 33 ἐκτεθειμένα C. 34 παραλιπόντες κατὰ τόπον, βουλ. καταλιπόντες, κατὰ τρόπον βουλ. C, M. 35 βουλόμενοι. βουλόμενος, C. 36 τὴν τε. τὴν δὲ C, M. 37 Ἔβερ. Ἔβερ, C, M. 38 Καίναν. Καίναν C, M. 39 Ἀρφαξάδ. ἀρὰξδ (sic) C. 40 οἱ τε. οἱ τε C. 41 ἧς καὶ τὰ μέτρα — ἀποδείκνυται. ἧς καὶ τὰ μέτρα σαφῶς ἐκτεθειμένα, καὶ τὰ λείψανα ἕως νῦν ἀποδείκνυται susp. R. Scottus. 42 ὃν Saupprius coll. liii. 69, om. C, M. 43 οὖσης. οὖσης τῆς. C M.

pulos Dei nominare nunc oportet, cum sufficiat A μενον ταύτης τῆς περι ἀρχαιότητος μαρτυρίας; quoad rem propositam hoc de vetustate testimonium?

31. Sed quoniam non præter rem esse videtur demonstrare has in sapientiæ studiis versatas gentes posteriores esse quam Dei cultores, ex re est dicere, et unde genus eorum, et quando ipsæ commigrantes in has regiones nomen non ex ipsis regionibus acceperint, sed ipsæ adjecerint ex iis, qui primo orti sunt et incoluerunt. Nascuntur Noe tres pueri Sem, Cham, Japheth; ex his universum genus hominum completum est et quæque regio incolitur; verbum enim Dei erga eos invaluit dicentis: *Crescite et multiplicamini et replete terram*. Tantum cum valuerit unum verbum, generantur ex tribus illis pueri in genere 72, ex Sem 25, ex Japheth 15, e Cham 32. Cham autem nascuntur pueri ex prædictis 32 hi: Chanaan, ex quo Chanaanæi, Mesraim, ex quo Ægyptii, Chus, ex quo Æthiopes, Phuth, ex quo Libyes. Hi ipsorum lingua adhuc usque proavorum nomine vocantur, Græcæ autem quibus nunc nominibus vocati sunt nominantur. Sin vero neque horum regiones antea incultæ sunt, neque a principio genus hominum ostenditur, hi autem filii Noe viri Dei cultoris sunt, qui et ipse discipulus factus est virorum Dei cultorum, qua de causa effugit magnam aquæ temporariam comminationem: quidni vetustiores erant Dei cultores quam universi Chaldaei, Ægyptii, Græci, quorum pater ex hoc Japheth generatur, nomine Javan, ex quo Græci et Iones? Sin vero gentes circa philosophiæ studium versatæ multo juniores quam gens 536 - 537 Dei cultorum et quàm diluvium utique ostenduntur: quidni et barbaræ et quotquot in mundo et cognitæ sunt et incognitæ juniores his apparebunt? Hujus igitur doctrinæ potius discite, Græci, Ægyptii, Chaldaei omneque genus hominum, quid Numen divinum quæque hujus bene composita sit fabrica, a nobis, Dei amicis, et qui non jactanter hoc colimus, sed veritatis scientia usuque modestiæ ad eum demonstrandum sermones facimus.

32. Deus unus, primus et solus et universorum creator et Dominus, coævum habuit nihil, non chaos infinitum, non aquam immensam vel terram solidam, non aera densam, non ignem calidum, non

λα'. Ἄλλ' ἐπεὶ οὐκ ἄλογον δοκεῖ ἐπιδείξαι ταῦτα τὰ περι σοφίαν ἡσυχολημένα ἔθνη μεταγενέστερα ὄντα τῶν θεῶν σεβασάντων, εὐλογον εἰπεῖν καὶ πόθεν τὸ γένος αὐτοῖς καὶ πότε μεταίχσαντες ταύταις ταῖς χώραις, οὐ τὸ ὄνομα ἐξ αὐτῶν τῶν χωρῶν μετέσχον, ἀλλ' αὐτοὶ προσεποίησαν ἐκ τῶν πρώτως ἀρξάντων καὶ κατοικήσαντων. Γίνονται τῶ Νῶε τρεῖς παῖδες Σημ, Χάμ, Ἰάφεθ· ἐκ τούτων πᾶν γένος ἀνθρώπων πεπλήθυνται καὶ πᾶσα χώρα κατοικεῖται· ῥῆμα γὰρ Θεοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἴσχυεν | εἰπόντος· Ἀφξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν. Τοσοῦτον δυναθέντος ἐνδὸς ῥήματος γεννῶνται B ἐκ τῶν τριῶν παῖδες κατὰ γένος οὗ, ἐκ μὲν τοῦ Σημ κα', ἐκ δὲ τοῦ Ἰάφεθ ιε', ἐκ δὲ τοῦ Χάμ λδ'. Τῶ δὲ Χάμ γίνονται παῖδες ἐκ τῶν προειρημένων λδ' οὗτοι· Καναάν ἄ, ἐξ οὗ Καναανοὶ, Μεσραῖμ ἄ, ἐξ οὗ Αἰγύπτιοι, Κούς, ἐξ οὗ Αἰθίοπες, Φουδ, ἐξ οὗ Λίβυες. Οὗτοι τῆ κατ' αὐτοὺς φωνῇ εἰς νῦν τῆ τῶν προγόνων προσηγορία καλοῦνται· εἰς δὲ τὸ Ἑλληνικὸν οἷς νῦν ὀνόμασι κέκληται ὀνομάζονται. Εἰ δὲ ἄ μὴδὲ τὸ οἰκεῖσθαι τὰς τούτων χώρας πρότερον ἦν, μὴδὲ ἀρχὴν γένος ἄνθρώπων δείκνυται, οὗτοι δὲ υἱοὶ τοῦ Νῶε ἀνδρὸς γίνονται θεοσεβῶν, οὗ χάριν διέφυγε πολλὴν ὕδατος πρόσκαιρον ἀπειλήν· πῶς οὐ προγενέστεροι ἦσαν θεοσεβεῖς; πάντων Χαλδαίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων, ὧν πατὴρ ἐκ τούτου Ἰάφεθ γεννᾶται, ὄνομα Ἰωῦαν, ἐξ οὗ Ἑλληνες καὶ Ἰωνες; Εἰ δὲ τὰ περι φιλοσοφίας ἐναποσχοληθέντα ἔθνη πολλῶ μεταγενέστερα τοῦ τῶν [p. 333. 334.] θεοσεβῶν γένους καὶ κατακλυσμοῦ πάντως δείκνυται, πῶς οὐχὶ καὶ βάρβαρα καὶ ὄσα ἐν κόσμῳ γνωστά τε καὶ ἀγνωστά νεώτερα τούτων φανήσεται; τούτου τοίνυν τοῦ λόγου κρατήσαντες, μάθετε Ἑλληνες, Αἰγύπτιοι, Χαλδαῖοι καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων, τί τὸ θεῖον καὶ [τίς] ἡ τούτου εὐτακτος δημιουργία, παρ' ἡμῶν τῶν φίλων τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ κομπολόγῳ τούτου ἡσυχότων, ἀλλ' ἐν ἀληθείας γνώσει καὶ ἀσκήσει σωφροσύνης εἰς ἀπόδειξιν αὐτοῦ λόγους ποιουμένων. |

λδ'. Θεὸς εἷς ὁ πρῶτος καὶ μόνος καὶ ἀπάντων ποιητὴς καὶ Κύριος, σύγχρονον ἔσχει οὐδὲν, οὐ χάος ἀπειρον, οὐχ ὕδωρ ἀμέτρητον ἢ γῆν στερρᾶν, οὐχ ἀέρα πυκνόν, οὐ πῦρ θερμόν, οὐ πνεῦμα λεπτόν, οὐχ

VARIAE LECTIONES.

ἄ τούταις ἐν ταύταις? Sauppis. ἄ οὐ τὸ οὐ τὸ C. ἄ I Mos. I, 28. ἄ λβ' οὗτοι. λβ' τούτου C, M. ἄ Χαναάν. Χάρι C. ἄ Μεσραῖμ. Μεσραεῖμ C, Μεσραεῖμ M. ἄ Sequentia recensuit Bunsenius in *Ante-Nicæn.* vol. I, p. 831 sqq. ἄ γένος. γένους C. ἄ θεοσεβεῖς. οἱ θεοσεβεῖ; susp. Sauppis coll. lin. 69. ἄ ἐναποσχοληθέντα. ἀναπασχοληθέντα C. ἄ κατακλυσμοῦ. κατὰ λογισμοῦ C. ἄ πάντως Bunsenius, παντός C, M. ἄ μάθετε Bunsenius secutus Harium: μαθητὰ C, M, qui post ἡμῶν lin. 98 vel alio loco hujus periodi exeidisse putat ἔλαβον. ἄ Post vocabulum θεῶν, quo fol. 137 cod. clauditur. Interpunctio maxima a recentiore manu addita est. A voce καὶ fol. 133 incipit. Cf. Bunsenius (*Hippolytus and his age.* vol. I, p. 599). ἄ καὶ τίς ἡ Bunsenius: καὶ ἡ, C, M. ἄ κομπολόγῳ. κομπολόγως M. Bunsenius, κομπολόγως vel εἰς κόμπων λόγων, κομφολόγως. κομψῶ λόγῳ coll. lin. 20, 21., κλειψιλόγως coll. p. 544, 27 susp. R. Scottus: κομψῶ λόγῳ? Cf. H. Stephan. lex. vol. IV, p. 4792 (ed. Didot.) ἄ ἰ Sauppis, ἡ C, M, Bunsenius. ἄ Cum his et sequentibus cf. Ὁμιλία Ἰππολύτου εἰς τὴν ἀρεσιν Νοῆτου τινός, § 9 sqq. (S. Hippolyti Opp. ed. Jo. Alb. Fabricius, vol. II, p. 12 sqq. — Hippolyti Romæque feruntur omnia Græce e recognitione Pauli Antonii de Lagarde, Lips. et Londini. 1858, p. 50 sqq.)

οὐρανοῦ μεγάλου κυανέαν ὄρωφην ⁶². ἀλλ' ἦν εἰς ἄνθρωπος ἐαυτῷ, ὃς θελήσας ἐποίησε τὰ ὄντα οὐκ ὄντα πρότερον, πλὴν ὅτι ⁶³ ἠθέλησε ποιεῖν ὡς ἐμπειρος. ὦν τῶν ἐσομένων · πάρεστι γὰρ αὐτῷ καὶ πρόβνωσις. Διαφόρου δὲ ⁶⁴ τοῖς ἐσομένοις ἀρχὰς πρότερον ἐδημιούργει, πῦρ καὶ πνεῦμα, ὕδωρ καὶ γῆν, ἐξ ὧν διαφόρων τὴν ἑαυτοῦ κτίσιν ἐποίει, καὶ τὰ μὲν μορσοῦσια, τὰ δὲ ἐκ δύο, τὰ δὲ ἐκ τριῶν, τὰ δὲ ἐκ τεσσάρων συνεδέσκει. Καὶ τὰ μὲν ἐξ ἐνὸς ἀθάνατῶν ἦν· λύσις ⁶⁵ γὰρ οὐ παρακολουθεῖ· τὸ γὰρ ἐν οὐ λυθῆσεται πώποτε· τὰ δὲ ἐκ δύο ἢ τριῶν ἢ τεσσάρων λυτὰ, διὰ καὶ θνητὰ ὀνομάζονται· θάνατος γὰρ τοῦτο κέκληται, ἢ τῶν δεδεμένων λύσις. Ἰκανὸν οὖν [εἶμαι] ⁶⁶ νῦν τοῖς εὐφρονούσιν ἀποκεκρίσθαι, οἳ, εἰ φιλομαθῆσονται καὶ τὰς τούτων οὐσίας καὶ τὰς αἰτίας τῆς κατὰ πάντα δημιουργίας ἐπιστηθῶσιν, εἰσοῦντι ἐντυχόντες ἡμῶν βιβλίω περιεχοῦση *Περὶ τῆς τοῦ παντός οὐσίας*· τὸ δὲ νῦν ἰκανὸν εἶναι ⁶⁷ ἐκθέσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οὐ γνόντες ⁶⁸ Ἕλληνας κομπῶ ⁶⁹ τῷ λόγῳ τὰ μέρη τῆς κτίσεως ἐδόξασαν, τὸν κτίσαντα ἀγνοήσαντες· ὧν ἀφορμὰς σχόντες οἱ αἰρεσιάρχαι ὁμοίως ⁷⁰ λόγοις τὰ [p. 334. 335.] ὑπ' ἐκείνων ⁷¹ προειρημένα μετασχηματίζαντες, αἰρέσεις καταγλάστους συνεστήσαντο.

λγ'. Οὗτος οὖν μόνος καὶ κατὰ πάντων Θεὸς Λόγος πρῶτον ἐνοηθεὶς ἀπογενεῖσθαι, οὐ Λόγος ὡς φωνὴν, ἀλλ' ἐνδιάθετον τοῦ παντός λογισμόν. Τοῦτον μόνον ἐξ ὄντων ἐγένενα, τὸ γὰρ ὄν αὐτὸς ὁ Πατὴρ ἦν, ἐξ οὗ τὸ ⁷² γεννηθέν. Αἰτίον τοῖς γινομένοις Λόγος ἦν, ἐν ἑαυτῷ ⁷³ φέρων τὸ θέλειν τοῦ γεγεννηκότος ⁷⁴, οὐκ ἀπειρος τῆς τοῦ Πατρὸς ἐνοίας· ἅμα γὰρ τῷ ⁷⁵ ἐκ τοῦ γεννηθέντος προελθεῖν, πρωτότοκος τούτου γενόμενος φωνή ⁷⁶, ἔχει ⁷⁷ ἐν ἑαυτῷ τὰς ἐν τῷ Πατρὶ προενοηθείσας ⁷⁸ ιδέας, ὅθεν κελεύοντος Πατρὸς γίνεσθαι κόσμον τὸ κατὰ ἐν Λόγος ἀποτελεῖτο ἀρέσκων Θεῷ. Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ πλεῖστοι πληθύνοντα ἄρσενα καὶ θήλαα εἰργάζετο· ὅσα δὲ πρὸς ὑπηρεσίαν καὶ λειτουργίαν, ἢ ἄρσενα θηλειῶν ⁷⁹ μὴ προσδεόμενα, ἢ οὔτε ἄρσενα οὔτε θήλαα. Καὶ γὰρ αἱ τούτων πρῶται οὐσίαι ἐξ οὐκ ὄντων γενόμεναι, πῦρ καὶ πνεῦμα, ὕδωρ καὶ γῆ, οὔτε ἄρσενα οὔτε θήλαα ὑπάρχουσιν, [οὐτ' ἐξ] ἐκάστης τούτων δύναται ⁸⁰ προελθεῖν ἄρσενα καὶ θήλαα, πλὴν εἰ βούλοιο ὁ κελεύων Θεὸς ἰνα Λόγος ὑπουργῇ ⁸¹. Ἐκ πυρὸς εἶναι ἀγγέλους ὁμολογῶ, καὶ οὐ τούτοις παρῆναι θηλείας λέγω. Ἥλιον δὲ καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας ὁμοίως ἐκ πυρὸς καὶ πνεύματος, καὶ οὔτε ἄρσενας οὔτε θηλείας γενόμενα, ἐξ

A spiritum tenuem, nou cœli magni cyaneam came-ram; sed erat unus, solus pro se, qui, dum voluit, fecit omnia quæ sunt, quæ non erant antea, nisi quod voluit ea facere, utpote gnarus futurorum; adest enim ei et præscientia. Diversa autem rebus futuris principia prius fabricabatur, ignem et spiritum, aquam et terram, ex quibus diversis suam creaturam faciebat, et alia quidem unius substantiæ, alia ex duabus, alia ex tribus, alia ex quatuor colligabat. Et ea quidem, quæ ex uno, immortalia erant; solutio enim non consequitur; unum enim quod est nunquam dissolvetur; quæ autem ex duobus vel tribus vel quatuor, solubilia, propterea et mortalia nominantur; mors enim hoc vocata est, ligatorum solutio. Sufficiens igitur [puto] me jam sana mente præditis respondiis, qui, si discendi cupidi erunt et horum substantias causasque universalis fabricæ anquirent, cognoscent lecturi nostrum librum, qui scriptus est *De universi substantia*; nunc autem sufficiens esse exposuisse causas, quarum ignari Græci jactanter partes creaturæ glorificaverunt, creatorem cum ignorarent; a quibus occasiones nacti hæresiarchæ **538 - 539** consimilibus doctrinis transformantes, quæ ab illis antea dicta sunt, hæreses deridiculas confecerunt.

33. Hic igitur solus et super omnia Deus Logum primum cogitando egnit, non Logum veluti vocem, sed interiorum universi ratiocinationem. Hunc solum ex entibus genuit; ens enim ipse pater erat, ex quo id quod genitum est. Causa eorum quæ existunt Logus erat, in semetipso gestans voluntatem genitoris, haud ignarus paternæ cogitationis. Nam simul atque ex genitore processit, primogenita ejus facta vox, habet in semetipso ideas in Patre præcogitatas, quare, Patre jubente fieri mundum, singula Logus perficiebat placens Deo. Et ea quidem, quæ nativitate multiplicantur, mascula et feminea fabricabantur; quæcunque autem auxilio sunt et ministerio, vel mascula femineorum haud indigentia, vel neque mascula neque feminea. Etenim primæ horum substantiæ, quæ ex non entibus factæ sunt, ignis et spiritus, aqua et terra, neque mascula neque feminea sunt, neque ex ulla earum procedere possunt mascula et feminea, nisi si velit jubens Deus, ut Logus inserviat. Ex igne esse angelos profiteor, neque his adesse femineas dico. Solem autem lunamque et stellas consimiliter ex igne et spiritu et neque masculas neque femineas esse arbitratus sum;

VARIE LECTIONES.

⁶² ὄρωφην R. Scottus, μορφην C, M, Bunsenius. ⁶³ πλὴν ὅτι. πλὴν ὅτε C, M, Bunsenius. ⁶⁴ δέ. τε C, M, Bunsenius. ⁶⁵ λύσις. λύσις C ubique. M. ⁶⁶ οὖν εἶμαι. οὖν C, M, Bunsenius, qui post εἶναι: lin. 20 οἶμαι vel ἡγοῦμαι vel simile quid excidisse putat. ⁶⁷ ἰκανὸν εἶναι. εἶναι ἰκανὸν conj. Roepertus. ⁶⁸ γνόντες C. ⁶⁹ κομπῶ. κομπῶ? ⁷⁰ ὁμοίως. οἰκείως susp. R. Scottus. ⁷¹ ὑπ' ἐκείνων. ὑπέκεινα C. ⁷² οὗ τό. οὗ τοῦ susp. Roepertus. ⁷³ γεννηθέν. Αἰτίον τ. γινομένοις λ. ἦν, ἐν ἑαυτῷ. γεννηθῆναι αἰτίον τ. γινομένοις. Αἰτίον ἦν ἐν αὐτῷ C, M Bunsenius. ⁷⁴ γεγεννηκότος C. ⁷⁵ γὰρ τῷ. γὰρ τῷ C. ⁷⁶ γενόμενος φωνή Bunsenius, γενόμενος, φωνήν C, M. ⁷⁷ ἔχει. ἔχειν C. ⁷⁸ ἐν τῷ πατρὶ προενοηθείσας Christ. Petersenius, ἐν τῷ πατρικῷ ἐνοηθείσας C, M, Bunsenius, ἐν νότ (vel νό) πατρικῷ ἐνοηθείσας susp. R. Scottus. ⁷⁹ ἄρσενα θηλειῶν. ἄρσενα ἢ θηλειῶν C. ⁸⁰ ὑπάρχουσιν, [οὐτ' ἐξ] ἐκάστης τούτων δύναται. ὑπάρχειν ἐκάστη τούτων δύναται C, ὑπάρχει· ἐκάστης τούτων δύναται, ἀπὸ ὑπάρχουσιν οὔτε ἐκάστης τούτων δύναται conj. M, ὑπάρχει· οὐτ' ἐξ ἐκάστης τούτων δύναται Bunsenius. ⁸¹ ὑπουργῇ corr. C, ὑπουργεῖ pr. C.

ex aqua autem animalia natantia esse volo et pen-
nata, mascula et feminea; sic enim jussit Deus qui
voluit genitalem esse humidam substantiam. Consi-
militar ex terra reptilia et bestias omniumque ge-
nerum animalium mascula et feminea: sic enim
admittebat rerum factarum natura. Quæcunque
enim voluit, faciebat Deus. Hæc per Logum fabri-
cabantur, quæ aliter fieri non possunt atque facta sunt.
Quando autem sicuti voluit etiam fecit ea, nomine
vocando significavit. Super hæc universorum prin-
cipem fabricans ex omnibus compositis substantiis
confecit; non Deum **540-541** volens facere fe-
sellit, neque angelum (ne erra), sed hominem.
Nam si Deum te voluisset facere, poterat; habes
Logi exemplum; hominem volens, hominem te fecit;
sin vero vis et Deus fieri, obedi ei, qui te fecit,
neque obnitere nunc, ut super parvum fideli tibi
reperito magnum etiam concedi possit. Hujus Logus
solus ex ipso; ideo et Deus, substantia cum sit Dei;
mundus autem ex nihilo; ideo non Deus; hic ad-
mittit etiam solutionem, quando vult qui eum crea-
vit. Deus autem, qui creavit, malum non faciebat
neque facit; [facit] honestum et bonum, bonus
enim qui facit. Qui autem factus est homo animal
suzæ potestatis erat, non dominantem mentem habens,
non consilio et imperio et potestate omnia superans,
sed servum et omnia habens adversaria; qui cum
suzæ potestatis sit, malum adgenerat, quod ex acci-
denti perficitur, cum sit nihil, nisi facias; dum
enim volumus et arbitramur aliquid malum, malum
nominatur, quod non est a principio, sed adnascitur.
Qui cum suzæ potestatis sit, lex a Deo desinebatur
haud frustra; nam si non posset homo velle et
nolle, cur etiam lex desineretur? Lex enim animali
rationis experti non desiniatur, sed frenum et fla-
gellum, homini vero præceptum et poena faciendi
quod jussum est et non faciendi. Huic lex desinita
est per justos viros antiquitus; propius a nostra
ætate per ante dictum Moysen, virum pium et a Deo
dilectum, lex desinebatur plena gravitate et justitia.
Cuncta autem regit Logus Dei, primogenitus Patris
puer, vox lucifer, quæ ante stellam Veneris est.
Postea justi viri exstiterunt amici Dei: hi prophe-

υδατος δὲ ζῶα νηκτὰ εἶναι θέλω⁸⁸ καὶ πτηνά, ἄρ-
σενα καὶ θήλεα· οὕτω γὰρ ἐκέλευσεν ὁ θελήσας
θεὸς γόνιμον εἶναι τὴν ὑγρὰν οὐσίαν. Ὅμοιωσ ἐκ
γῆς ἐρπετὰ καὶ θηρία καὶ παντοδαπῶν ζῶων ἄρσενα
καὶ θήλεα· οὕτως γὰρ ἐνεδέχτο ἡ τῶν γεγονότων
φύσις. Ὅσα γὰρ ἠθέλησεν, ἐποίησεν ὁ θεός. Ταῦτα
λόγῳ ἐδημιούργει, ἐτέρως γενέσθαι μὴ δυνάμενα, ἢ
ὡς ἐγένετο. Ὅτε δὲ⁸⁹ ὡς ἠθέλησεν καὶ ἐποίησεν, ὀνό-
ματι καλέσας ἐσήμνηεν⁹⁰. Ἐπὶ τούτοις τὸν πάντων
ἄρχοντα δημιουργῶν⁹¹ ἐκ πασῶν συνθέτων οὐσιῶν
ἐσκεύασεν· οὐ θεὸν θέλων [p. 335-337.] ποιῆναι |
ἐσφληεν, οὐδὲ ἀγγελον (μὴ πλανῶ), ἀλλ' ἄνθρωπον.
Εἰ γὰρ θεὸν σε ἠθέλησεν ποιῆσαι, ἐδύνατο· ἔχεις |
τοῦ λόγου τὸ παράδειγμα· ἄνθρωπον θέλων, ἄνθρω-
πὸν σε ἐποίησεν· εἰ δὲ θέλεις καὶ θεὸς γενέσθαι,
B ὑπάκουε τῷ πεποιηκότι, καὶ μὴ ἀντίβαινε νῦν, ἵνα
ἐπὶ τῷ μικρῷ πιστὸς εὐρεθῆς καὶ τὸ μέγα πιστευ-
θῆναι δυνήθῃς⁹². Τοῦτου⁹³ ὁ λόγος μόνος ἐξ αὐτοῦ |
διδὸν καὶ θεός, οὐσία ὑπάρχων θεοῦ· ὁ δὲ κόσμος ἐξ
οὐδενός· διδὸν οὐ θεός· οὗτος ἐπιδέχεται καὶ λύσιν,
ὅτε βούλεται ὁ κτίσας. Ὁ δὲ κτίσας θεὸς κακὸν οὐκ
ἐποίησεν οὐδὲ ποιεῖ· [ποιεῖ] καλὸν⁹⁴ καὶ ἀγαθόν, ἀγα-
θὸς γὰρ ὁ ποιῶν. Ὁ δὲ γενόμενος ἄνθρωπος ζῶον
αὐτεξούσιον ἦν, οὐκ ἄρχοντα νοῦν⁹⁵ ἔχον, οὐκ ἐπι-
νοῖα καὶ ἐξουσία καὶ δυνάμει πάντων κρατοῦν⁹⁶,
ἀλλὰ δοῦλον καὶ πάντα ἔχον τὰ⁹⁷ ἐναντία· ὅς τῷ
αὐτεξούσιον ὑπάρχειν τὸ κακὸν ἐπιγενεῖ, ἐκ συμ-
βεθηκότος ἀποτελούμενον, [δν] μὲν οὐδὲν⁹⁸, ἐάν μὴ
ποιῆς· ἐν γὰρ τῷ θέλειν καὶ νομίζειν τι κακὸν τὸ
κακὸν ὀνομάζεται, οὐκ ὅν ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλ' ἐπιγινό-
C μενον⁹⁹. Οὐ¹⁰⁰ αὐτεξουσίῳ οὗτος νόμος ὑπὸ θεοῦ
ὠρίζετο οὐ μᾶτην· εἰ γὰρ μὴ¹⁰¹ εἶχεν ὁ ἄνθρωπος τὸ
θέλειν καὶ τὸ μὴ θέλειν, τί καὶ νόμος ὠρίζετο¹⁰²;
Ὁ νόμος γὰρ ἀλόγῳ ζῳῳ οὐχ ὀρισθῆσται, ἀλλὰ
χαλινὸς καὶ μᾶστιξ¹⁰³, ἀνθρώπῳ δὲ ἐντολὴ καὶ πρῶ-
τιμον τοῦ ποιῆναι τὸ προσταγαμένον καὶ μὴ ποιῆναι.
Τούτῳ νόμος ὠρίσθη διὰ δικαίων ἀνδρῶν ἐπάνωθεν,
ἐγγιον ἡμῶν διὰ¹⁰⁴ τοῦ προειρημένου Μωϋσείως,
ἀνδρὸς εὐλαβοῦς, καὶ θεοφιλοῦς, νόμος ὠρίζετο
πλήρης σεμνότητος καὶ δικαιοσύνης. Τὰ δὲ πάντα
δοικεῖ ὁ Λόγος ὁ θεοῦ, ὁ πρωτόγονος Πατὴρ
Παῖς, ἡ πρὸ ἐσφόρου φωσφόρος φωνή¹⁰⁵. Ἐπι-
εῖτα | δίκαιοι ἄνδρες· γεγέννηται φίλοι θεοῦ·

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ θέλω. θέλων C, M, λέγω susp. Roperus. Sicuti nos etiam Bunsenius correxit. ⁸⁹ Ὅτε δὲ. Ὅτε δὲ ἡ C.
⁹⁰ ἐσήμνηεν. Ἐπὶ—ἄρχοντα. ἐσήμνηεν ἐπὶ—ἄρχοντα ὅν Bunsenius. ⁹¹ δημιουργῶν Roperus, Bunsenius, R.
Scottus, δημιουργῶν C, M. ⁹² Cf. Matth. xxv, 21 et 23: Εὐ, δοῦλε ἀγαθὸ καὶ πιστὸ, ἐπὶ ὀλίγα ἡς πιστὸς.
ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. Cf. etiam Luc. xix, 17. ⁹³ Τοῦτου. Τοῦτων Roperus. ⁹⁴ οὐδὲ ποιεῖ· ποιεῖ
καλὸν Bunsenius suadente Wordsworthio, οὐδὲ ποιεῖ· καλὸν C, M, qui post ποιεῖ inserendum esse putat ei
μὴ vel ἢ, οὐδὲ ποιεῖ, ἀλλὰ καλὸν Roperus, οὐδὲν· ποιεῖ δὲ καλὸν R. Scottus. ⁹⁵ ἄρχοντα νοῦν Bunsenius,
ἄρχον, οὐ νοῦν C, M, ἄρχον ὅν, νοῦν Wordsworthius. ⁹⁶ κρατοῦν. κρατῶν C. ⁹⁷ ἔχον τὰ. ἔχοντα C.
⁹⁸ ἀποτελούμενον, ὅν μὲν οὐδὲν, ἀποτελούμενον μὲν οὐδὲν C, ἀποτελούμενον, ὅν οὐδὲν susp. M. ⁹⁹ ἐπιγινόμε-
νον. ἐπιγινόμενον Bunsenius. ¹⁰⁰ Οὐ prorsus evanida. M. ¹⁰¹ εἰ γὰρ μὴ. οὐ γὰρ μὴ C, οὐ γὰρ εἰ μὴ
Roperus. ¹⁰² θέλειν, τί καὶ νόμος ὠρίζετο. θέλειν τι, καὶ νόμος ὠρίζετο C, M. ¹⁰³ μᾶστιξ C. ¹⁰⁴ ἐπάνω-
θεν, ἐγγιον ἡμῶν διὰ ἐπάνωθεν κινουμένων, ὡς διὰ? ¹⁰⁵ Μωϋσείως C. ¹⁰⁶ Cf. II Petr. i, 18, 19. Καὶ ταύ-
την τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἤκουσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνχεθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ, καὶ ἐγομεν βε-
βαίωτερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν ἀύχμηρῷ τόπῳ. ἔως
οὐ ἡμέρα διαυγασῆ καὶ φωσφόρος ἀνατελεῖ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, κ. τ. λ. ¹⁰⁷ Cf. cum bis Hippolyti librum
de Christo et Antichristo § 2 (ed. Paul. Anton. de Lagarde, p. 2; ed. Jo. Alb. Fabric. p. 5): Ἐπειδὴ
γὰρ οἱ μακάριοι προφητῆται ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἐγένοντο, προσωρῖντες διὰ πίστεως τὰ τοῦ λόγου μυστήρια· τινὲς
(ἄτινα codd.) καὶ ταῖς μεταγενεστέραις γενεαῖς διηκόνησαν, οὐ μόνον τὰ παρρηγιότα εἰπόντες, ἀλλὰ καὶ τὰ

οὗτοι προφήται κέκληνται τὸ διὰ προφαίνειν τὰ μέλλοντα. [p. 337. 338.] Οἷς οὐχ ἐνὸς καιροῦ λόγος ἐγένετο, ἀλλὰ διὰ πασῶν γενεῶν αἱ τῶν προλεγομένων φωναὶ εὐαπόδεικτοι παρίσταντο· οὐκ ἔκει μόνον, ἠνίκα τοῖς παρούσιν ἀπεκρίναντο, ἀλλὰ καὶ διὰ πασῶν γενεῶν τὰ ἐσόμενα προσφάνητο· ὅτε ἢ μὲν τὰ παρωχημένα λέγοντες ὑπεμύνησκον τὴν ἀνθρωπότητα· τὰ δὲ ἐνεστῶτα δεικνύντες, μὴ βῆθουμειν ἐπειθον· τὰ δὲ μέλλοντα προλέγοντες, τὸν κατὰ ἕνα ἡμῶν ὁρῶντας πρὸ πολλοῦ προειρημένα ἐμφόδους καθίστων, προσδοκῶντας· καὶ τὰ μέλλοντα. Τοιαύτη ἡ καθ' ἡμᾶς πίστις, ὧ πάντες ἄνθρωποι, οὐ κενοὶ· βήμασι πειθομένων, οὐδὲ σχεδιάσασαι καρδίας συναρπαζομένων, οὐδὲ πιθανότητι εὐπειτίας λόγων θελεγόμενων, ἀλλὰ δυνάμει θείᾳ λόγοις λελαλημένοις οὐκ ἀπειθούντων. Καὶ ταῦτα Θεὸς ἐκέλευε Λόγῳ. Ὁ δὲ Λόγος ἐφθέγγετο λέγων, δι' αὐτῶν ἢ ἐπιστρέφων τὸν ἄνθρωπον ἐκ παρακοῆς, οὐ βίᾳ ἀνάγκης δουλαγωγῶν, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ προαιρέσει ἢ καλῶν. Τοῦτον τὸν Λόγον ἐν ὑστεροῖς ἀπέστειλεν ὁ Πατήρ, οὐκέτι διὰ προφήτου λαλεῖν, οὐ σκοταίνως κηρυσσόμενον ὑπονοεῖσθαι θέλων, ἀλλ' αὐτοφει φανερωθῆναι τοῦτον λέγων, ἵνα ἢ κόσμος ὁρῶν δυσωπηθῇ οὐκ ἐντελλόμενον διὰ προσώπου προφητῶν, οὐδὲ δι' ἀγγέλου φοβοῦντα ψυχὴν, ἀλλ' αὐτὸν παρόντα τὸν λελαληκότα. Τοῦτον ἔγνωμεν ἐκ Παρθένου σώμα ἀνειληφῶτα καὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον διὰ καινῆς πλάσεως πεφορηκότα ἢ, ἐν βίῳ διὰ πάσης ἡλικίας ἐηλυθότα, ἵνα πάση ἡλικίᾳ αὐτὸς νόμος γενηθῇ καὶ σκοπὸν τὸν ἴδιον ἄνθρωπον πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιδείξῃ παρῶν, καὶ δι' αὐτοῦ ἐλέγξῃ, ὅτι μηδὲ ἐποίησεν ὁ Θεὸς πονηρὸν, καὶ ὡς αὐτεξούσιος ὁ ἄνθρωπος ἔχων ἢ τὸ θέλειν καὶ τὸ μὴ θέλειν, δυνατὸς ὢν ἐν ἀμφοτέροις· τοῦτον ἄνθρωπον ¹⁰ [σμεν [ἐκ] τοῦ ¹¹ καθ' ἡμᾶς φυράματος γεγονέναι ¹². Εἰ γὰρ μὴ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπήρξε, μάτην νομοθετεῖ ¹³ μιμεῖσθαι τὸν διδάσκαλον. Εἰ γὰρ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἐτέρας ἐτύγχανεν οὐσίας, τί τὰ ὅμοια κελεῖται ἐμοὶ τῷ ἀσθενεὶ πεφυκότι, καὶ πῶς οὗτος ἀγαθὸς καὶ δικαίος; Ἴνα δὲ μὴ ἕτερος παρ' ἡμᾶς νομισθῇ, καὶ [p. 338. 339.] κάματον ὑπέμεινε, καὶ πεινῆν ἠθέλησεν, καὶ διψῆν ¹⁴ οὐκ ἠνῆσχετο, καὶ ὑπὸν ἠρέμησεν, καὶ πάθει οὐκ ἀντίπεσε, καὶ θανάτῳ ὑπέκρουσε, καὶ ἀνάστασιν ἐφάνερωσεν, ἀπαρξάμενος ἐν πᾶσι τοῖσι τὸν ἴδιον ἄνθρωπον, ἵνα σὺ πάσχων μὴ ἀθυμῆς, ἀλλ' ἄνθρωπον ¹⁵ σεαυτὸν ὁμολογῶν, προσδοκᾷ ¹⁶ καὶ σὺ ὁ τούτῳ παρέσχες ¹⁷.

A Iæ vocati sunt, quia præmonstrant futura: Quibus non **542 - 543** una ætate sermo factus est, sed per omnes generationes ante dictorum voces conspicuæ aderant: non tum solum, quando præsentibus respondebant, sed etiam per omnes generationes futura præmonstrata sunt: tum quidem præterita dicentes in memoriam eorum reducebant genus humanum: præsentia autem monstrantes ne incuriosi essent suadebant, futura autem prædicentes singulos nostrum oculis cernentes ea, quæ multo tempore ante prædicta sunt, perterritos reddebant, exspectantes et futura. Talis nostra est fides, o homines universi, qui non vanis verbis fidem habemus, neque subitariis cordis motibus abripimur, neque blanditiis facundiæ sermonum mulcemur, sed vi divina verbis dictis fidem non denegamus. Et hæc Deus Logo imperabat. Logus autem loquobatur, per verba convertens hominem ab inobedientia, non vi necessitatis in servitutem redigens, sed ad libertatem voluntario consilio vocans. Hunc Logum posterioribus temporibus mittebat Pater, non amplius per prophetam loqui neque obscure prædicatum subintelligi eum volens, sed ipso visu apparuisse hunc dico, ut mundus eum vilens revereretur non per prophetas præcipientem, neque per angelum terrentem animum, sed ipsum præsentem qui locutus est. Hunc cognovimus ex Virgine corpus assumpsisse et veterem hominem per novam formationem gestasse, in vita per quamque ætatem venisse, ut cuique ætati ipse lex fieret, finemque suum proprium hominem omnibus hominibus ostenderet præsens, et per semetipsum argueret nihil fecisse Deum mali, et suæ potestatis esse hominem, qui possit velle et nolle, cum ad utrumque valeat; hunc hominem scimus ex nostra massa factum esse. Nisi enim ex eadem exstitit, frustra legem fert imitandi præceptorem. Si enim ille homo alius forte erat substantiæ, cur similia imperat mihi debiti nato, et quomodo hic bonus et justus? Ne autem diversus a nobis censeretur, etiam laborem sustinuit et **544 - 545** esurire voluit et sitire non recusavit et somno quievit et passioni non repugnavit et morti obtemperavit et resurrectionem manifestavit, tanquam primitias offerens in his omnibus proprium suum hominem, ut tu patiens ne animum despondeas, sed hominem temetipsum profitens exspectes et tu, quæ huic exhibuisti.

VARIÆ LECTIONES.

ἐνεστῶτα καὶ τὰ μέλλοντα ἀπαγγελλαντες (εἶπον — ἀπήγγειλαν Gudianum msc.): ἵνα μὴ μόνον πρόσκαιρος εἶναι ὁ προφήτης δευθῆ, ἀλλὰ καὶ πάσαις γενεαῖς προλέγων τὰ μέλλοντα ἀληθῶς (ὡς codic.) προφήτης εἶναι νομισθῆ. ⁹ ὅτε R. Scotius, ὅτι C, M. Bunsenius, ἔτι Wordsworthius. ⁸ μὲν τὰ. τὰ μὲν susp. Roepertus. ⁴ καθίστων C. ⁵ λέγων, δι' αὐτῶν. δι' αὐτῶν τῶν λόγων Bunsenius, λέγων, διὰ λόγων? ⁶ ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ προαιρέσει R. Scotius, quem sequitur Bunsenius, ἐπ' ἐλευθερία ἐκουσίῳ, προαιρέσει C, M. ⁷ φανερωθῆναι τοῦτον λέγων, ἵνα. φανερωθῆναι· τοῦτον, λέγω, [ἀπέστειλεν] ἵνα Bunsenius et R. Scotius, φανερωθῆναι τοῦτον λέγω, ἵνα? ⁸ πεφορηκότα. πεφυρηκότα? Sauppius. ⁹ ἔχων. ἔχη susp. M. ¹⁰ τοῦτον ἄνθρωπον. οὐ τὸν ἄνθρωπον C, αὐτὸν ἄνθρωπον Roepertus, ἴδιον ἀνθρώπου conj. R. Scotius ¹¹ ἔσμεν ἐκ τοῦ Bunsenius, εἰς μὲν τοῦ C, ἐκ μὲν τοῦ M, Roepertus. ¹² γεγονέναι. Latinismus, nisi scribæ debetur pro γεγονότα. Bunsenius. ¹³ νομοθετεῖ. ἐνομοθετεῖ susp. M. ¹⁴ διψῆν. διψεῖν C. ¹⁵ ἄνθρωπον. ἀμάνθρωπον conj. Wordsworthius. ¹⁶ προσδοκᾷ. προσδοκῶν C. ¹⁷ παρέσχες. πατήρ παρέσχεν Bunsenius, παρέστει susp. Roepertus.

34. Talis de Numine divino vera est doctrina, o A homines Græci et Barbari, Chaldæi et Assyrii, Ægyptii et Libyes, Indi et Æthiopes, Celtæ et imperium tenentes Latini, omnesque Europæ Asiæque et Libyæ incolæ, quibus consiliarius ego fio, dum humani logi exsto discipulus et ipse humanus, ut accurrentes doceamini a nobis, quisnam sit verus Deus hujusque bene ordinata fabrica, non vos applicantes ad sophismata artificiosorum sermonum, neque ad vanas promissiones fallacium hæreticorum, sed ad veritatis non grandiloquæ simplicitatem gravem, per quam cognitionem effugietis instantem ignis judicii comminationem et Tartari caliginosi vultum illuminum, a logi voce non collustratum, et æstum sempiterni stagni gehennæ flammæ, et Tartarum tenentium angelorum punitorum vultum semper minitantem, et vermem ad corporis substantiam admotum, ad exæstuans corpus tanquam ad cibum. Et hæc quidem effugies Deum verum doctus, habebis autem immortale corpus et incorruptum una cum anima, et regnum cælorum nancisceris, tu qui in terra degisti et cælestem regem cognovisti, eris autem consors Dei et cohæres Christi, non concupiscentiis vel passionibus vel morbis obstrictus. Factus enim es Deus; quæcunque enim sustinuisti mala homo cum sis, hæc dabat, quia homo es; quæcunque 546·547 autem subsequantur Deum, hæc præbere promisit Deus, quia deficiatus es, immortalis generatus. Hoc est illud. Cognosce te ipsum, dum agnoscis Deum qui te fecit. Si quis enim se ipsum cognovit, contigit ei, qui ab illo vocatus est, ut cognosceretur (sc. a Deo). Ne contendatis igitur adversus vos invicem, homines, neque dubitate redire. Christus enim est Deus super omnia, qui peccatum ab hominibus ablueret constituit, novum perficiens veterem hominem, postquam imaginem eum vocavit ab initio, per effigiem quam erga te habet ostendens charitatem, cujus præceptis ubi obediveris gravibus et boni bonus factus fueris imitator, eris ejus consimilis ab eo honoratus. Non enim mendicis est Deus, qui et te deum fecit ad ipsius gloriam.

λδ'. Τοιοῦτος ὁ περὶ τὸ Θεῖον ἀληθῆς λόγος, ὃ ἐν-
θρωποι Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι, Χαλδαῖοι τε καὶ
Ἄσσυριοί, Αἰγύπτιοί τε καὶ Αἰθῶες, Ἴνδοί τε καὶ
Αἰθίοπες, Κελταί τε καὶ οἱ στρατηγούντες Λατίνοι,
πάντες τε οἱ τὴν Εὐρώπην Ἀσίαν τε καὶ Λιβύην κατο-
ικοῦντες, οὗς σύμβουλος ἐγὼ γίνομαι, φιλανθρώ-
που λόγου ὑπάρχων μαθητῆς καὶ φιλόανθρωπος, ὅπως
προσδραμόντες διδασθῆτε παρ' ἡμῶν, τίς ὁ ἕνωσις
Θεὸς καὶ ἡ τοῦτου εὐταχτος δημιουργία, μὴ προ-
έχοντες σοφίσμασιν ἐντέχνων λόγων, μηδὲ ματαίως
ἐπαγγελίαις κλεψιδόγων αἰρετικῶν, ἀλλ' ἀληθείας
ἀκόμπου ἀπλότητι σεμνῇ, δι' ἧς ἐπιγνώσεως ἐκ-
φεύξεσθε ¹⁸ ἐπερχομένην πυρὸς κρίσεως ἀπειλήν
καὶ Ταρτάρου ζοφεροῦ ¹⁹ ἡμᾶ ἀφώτιστον, ὑπὸ λό-
γου φωτῆς ²⁰ μὴ καταλαμφθῆν ²¹, καὶ βραχυῶν
ἀενάου λίμνης | γενένης φλογός ²², καὶ ταρταρού-
χων ἀγγέλων κολαστῶν ἡμᾶ ἀεὶ μένον ²³ ἐν ἀπειλή,
καὶ σκώληκα σώματος ἀπουσίαν ἐπιστροφόμενον, ἐπὶ
τὸ ἐκθράσαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφων ²⁴. Καὶ ταῦτα
μὲν ἐκφεύξῃ Θεὸν τὸν ὄντα διδασθεὶς, ἔξει; δὲ ἀθά-
νατον τὸ σῶμα καὶ ἀφάρτον ἅμα ψυχῇ, [καὶ] ²⁵
βασιλείαν οὐρανῶν ἀπολήψῃ, ὃ ἐν γῆ βίου καὶ ἐπου-
ράνιον βασιλεῖα ἐπιγνοῦς, ἔση δὲ ὁμιλητῆς Θεοῦ καὶ
συγκληρονόμος Χριστοῦ, οὐκ ἐπιθυμίαις ἢ πάθεσι
καὶ νόσοις δουλούμενος. Γέγονας γὰρ Θεός· ὅσα γὰρ
ὑπέμεινας πάθη ἄνθρωπος ὢν, ταῦτα εἶδου ²⁶, ὅτι ἄν-
θρωπος εἶς, ὅσα δὲ παρακολουθεῖ [p. 339.] Θεῷ, ταῦτα
παρέχειν ἐπιγγέλλεται Θεός, ὅτι ²⁷ ἔθεοποιήθης ²⁸,
ἀθάνατος; γεννητός. Τουτέστι τὸ, Γνώθι σεαυτὸν,
ἐπιγνοῦς ²⁹ τὸν πεποιηκότα Θεόν. Τὸ γὰρ ³⁰ ἐπιγνώ-
ναι ἑαυτὸν ἐπιγνωσθῆναι συμβέβηκε τῷ καλουμένῳ
ὑπ' αὐτοῦ. Μὴ φιλεχθήσητε ³¹ τοῖσιν ἑαυτοῖς, ἄν-
θρωποι, μηδὲ τὸ παλινδρομεῖν ³² διατάσῃτε· Χριστὸς
γὰρ ἐστὶν ὁ κατὰ πάντων Θεός, ὃς ἐστὶν ³³ ἁμαρτίαν
ἐξ ἀνθρώπων ἀποπλύνειν προσέταξε, ἵνα τὸν πα-
λαιὸν ἄνθρωπον ἀποτελῶν, εἰκόνα τοῦτον καίεας
ἀπ' ἀρχῆς διὰ τύπου τὴν εἰς σε ἐπιδεικνύμενος
στοργὴν. οὐ ³⁴ προστάγμασιν ὑπακούσας σεμνοῖς,
καὶ ἀγαθοῦ ἀγαθὸς γενόμενος μιμητῆς ἔση ὄντως
ὑπ' αὐτοῦ τιμηθεὶς ³⁵. Οὐ γὰρ πτωχεύει Θεός καὶ εὖ
θεὸν ποιήσας εἰς δόξαν αὐτοῦ.

VARIAE LECTIOES.

¹⁸ ἐκφεύξεσθε. ἐκφεύξεσθαι C. ¹⁹ ζοφεροῦ Roesperus; ζοφερόν C, ζοφερόν M, Bunsenius. ²⁰ Cf. cum his fragmentum ex libro Hippolyti *Adv. Platonem de causa universi* (p. 220 ed Fabric.; p. 68 ed. de Lagarde). ²¹ καταλαμφθῆν. καταλαμφθῆν C. ²² γενένης φλογός Bunsenius et R. Scottus, γεννητός (sine accentu) φλογός C, γεννήτορος φλογός M, γεννητριάς φλογός Roesperus, γενένης, γεννήτορα φλογός susp. Bunsenius. R. Scottus ingeniose conjicit librarium quemdam ad veram lectionem γενένης φλογός in margine ascripsisse προς i. e. πυρός, ad rariorem illam formulam indicandam, et inde col. lectionem esse natam. ²³ μένον. μένων C, φοβερόν ἡμᾶ ἐπαπειλούντες Hippolytus, l. l. ²⁴ σκώληκα σώματος ἀπουσίαν ἐπιστροφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκθράσαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφων. σκώληκα ἀπαύστως ἐπιστρεφόμενον ἐπὶ τὸ ἐκθράσαν σῶμα ὡς ἐπὶ τροφήν Bunsenius, cui astipulatur R. Scottus, σκώληκα. σῶματος ἀπουσίαν, ἐπιστρεφόμενον ἐπὶ τὸ ἐκθράσαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφων Wordsworthius, σκώληκα ὡς ἐπὶ σώματος ἀλουσίᾳ ἐπὶ τὸ ἐκθράσαν σῶμα ἐπιστρεφόμενον, Roesperus, σκώληκα σώματος ἐπ' οὐσίαν ἐπιστρεφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκθράσαν σῶμα ὡς ἐπὶ τροφήν? ²⁵ καὶ ante βασιλείαν om. C. ²⁶ εἶδου. εἶδου C, M, εἶδω Bunsenius, διὰ σοῦ Wordsworthius, ἰδὼ Roesperus. ²⁷ ὅτι R. Scottus et Bunsenius, ὅτε C, M. ²⁸ ἔθεοποιήθης Sauppius, θεοποιηθῆς C, M, Bunsenius. ²⁹ ἐπιγνοῦς. ἐπιγνώναι Bunsenius. ³⁰ Τὸ γὰρ. Τῷ γὰρ, M. ³¹ φιλεχθήσητε Bunsenius, φιλεχθήσητε C, M. Alludit ad Proverb. iii. 30. Bunsenius ³² τὸ παλινδρομεῖν. τῷ παλινδρομεῖν Roesperus. Cf. supra p. 114, 52. ³³ ὃ κατὰ πάντων Θεός, ὃς ἐστὶν. ὃ ὃ κατὰ πάντων Θεός τὴν Bunsenius Cf. Rom. ix, 5 ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὃ ὢν ἐπὶ πάντων Θεός εὐλογητός εἰς τοὺς αἰῶνας et Hippolyti fragmentum *Contra hæresin Noëi cuiusdam* § 6 (Tom. II, p. 10 ed. Fabric.; p. 47, 48 ed. de Lagarde). ³⁴ οὐ. οὐ C. ³⁵ τιμηθεὶς. Οὐ. τιμηθεὶς. Σοῦ C, M, Bunsenius. Sicuti nos etiam Roesperus correxit.

ADNOTATIONES ET ADDENDA.

P. 2. Proœmium recensuit Bunsenius in *Analectis Ante-Nicænis*, vol. 1, p. 349-352, cuius lectiones discrepantes hoc loco addendæ esse videntur: B 13 μηδὲν ἄξιον] μὴ ἀνάξιον. C 8 μηδὲ] μήτε. A 15. μόνον] μόνου. B 3 et] ὅτι C 7 νυστάζομεν] νυστάζομεν D. ποιούμενοι] σημειούμενοι A 4 (col. 3021) ἐκ δογμάτων] ἐκ δὲ δογμάτων. A 10 ἐπιβαλόμενος] ἐπιλαβόμενος.

P. 100, B 2 (col. 3097). Alfred Maury, qui de pluribus auctoris nostri locis disseruit in *Ephemeridibus* quæ inscriptæ sunt: *Revue archéologique (Etudes sur les documents mythologiques contenus dans les Philosophumena d'Origène. Année VIII, Paris 1851, p. 233, 364 et 635. Année IX, Paris 1852, p. 144)*, totum hunc locum interpretatus est l. l. IX, p. 152. — Christ. PETERSEN.

Ibid. C 9. Maury Plinii locum *H. N.* XXXV, 51, respiciens, pro Λακωνικῶ legendum censet Σικελικῶ. l. l. IX, p. 152, n. 3. — Christ. PETERSEN.

P. 104, B 7. Totum locum interpretatus est Maury (l. l. IX, p. 154), respiciens ad Plinii locum *H. N.* XXX, 2. — Christ. PETERSEN.

P. 106, B sqq. Totum locum interpretatus est Maury. l. l. IX, p. 155. — Christ. PETERSEN.

P. 138, D 1. Pro θνητῆ Maury (l. l. VIII, p. 241, n. 2) proponit legendum θνητοῦ, cum Adonis, non Venus, sit mortalis. — Christ. PETERSEN.

P. 140, C 14 Pro χρίσμενον ἀλάφ χρίσματι Maury (l. l. VIII, p. 642, n. 1) legendum censet χρ. ἀλλ καὶ χρίσματι. — Christ. PETERSEN.

P. 140, A 5 sqq. Cum verba ab auctore nostro ex Evangelio secundum Thomam allata non legantur in Evangelio quod ejus nomine exstat, Maury (l. l. VIII, p. 643, n. 1) suspicatur illud esse diversum ab hoc quod jam antea possidebamus, sed idem, quod sæpius allegatum in opere Πίστις Σοφία inscripto, nuper edito a Petermanno. — Christ. PETERSEN.

P. 142, A 13. Etiam Maury pro αἰθέρους scripsit αἰθέριους l. l. VIII, p. 639, n. 4. — Christ. PETERSEN.

P. 152, C 2. Pro ἀνακτόρω Maury (l. l. VIII, p. 244, n. 1) legendum censet ἀνακτιῶ. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 5. De Mercurii in monte Cyllene simulacro cf. Pausanias VIII, 17, 1-2. — Christ. PETERSEN.

P. 158, B 5. De voce Πάπαν Maury (l. l. VIII, p. 644, n. 1) lectorem rejicit ad Pollucem III, 7; Suidam s. v. *Æschyli Supplic.*, v. 905, Herod. IV, 57. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 14. De hac Phrygum doctrina, quæ etiam p. 146 commemoratur, tractans Maury (l. l. VIII, p. 644, n. 2) lectorem rejicit ad Plutarchum *De Iside et Osiride*, c. 69. — Christ. PETERSEN.

P. 164, Cult. De hoc loco disseruit Maury (l. l. IX, p. 147). — Christ. PETERSEN.

Ibid. A 10. Maury etiam Θέσμιον pro Θέμιον scripsit l. l. IX, p. 150. — Christ. PETERSEN.

Ibid. B. Equidem versus ex hymno aliquo, qui Homero ascribatur, in Venere desumptos crederim. De Venere et Proserpinæ affinitate cf. Gerhard (*Auserlesene Vasenbilder* I, p. 46) et vetus epigramma apud Aristotelem servatum, quod commentatus est Welckerus in *Sylloge epigrammatum*. *Bonnæ* 1828, n. 205, p. 254. — Christ. PETERSEN.

P. 168, A 7. Maury (l. l. VIII, p. 243, n. 4) nomen Ἀδάμ Samothraciæ habet pro apocope vocis Ἀδαμον, quod poetæ usurpent pro ἀδάμαστον, quo

cognomine ornari dicit Cabirum magnum, alibi etiam Herculem, Plutonem atque Martem. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 11. De verbis ἀνέρα συρικτάν cf. Maury l. l. VIII, p. 645 n. 2. — Christ. PETERSEN.

P. 178, B. Maury (l. l. VIII, p. 366, n. 1) pro τῆς πρώτης τοῦ κόσμου τομῆς legendum censet, τῆς τοῦ κόσμου πρώτης τομῆς, sicuti legitur p. 504. — Christ. PETERSEN.

Ibid. D 2. De hoc loco commentatus est Maury l. l. VIII, p. 366. — Christ. PETERSEN.

P. 180, B 5. Maury (l. l. VIII, p. 366, n. 5) supplevit τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας, omisso ἐκβαίνειν. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 6. Τὸν μὲν οὖν x. τ. λ. Idem supplevit Maury l. l. VIII, p. 366, n. 4. Christ. PETERSEN.

Ibid. 12. Στερεά etiam Maury restituit l. l. VIII, p. 367, n. 1. Christ. PETERSEN.

Ibid. C 7. Maury etiam δωδεκατημόρια restituit ex Sexto Emp. l. l. VIII, p. 367, n. 2. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 13. Αἰδύμου x. τ. λ. Idem restituit Maury l. l. VIII, p. 367, n. 4. Christ. PETERSEN.

Ibid. D 2. τροπικὰ μὲν. Idem restituit Maury l. l. VIII, p. 367, n. 5. — Christ. PETERSEN.

P. 182, A 7. Pro Κέλης et p. 50, pro Ἀξιμύτης Maury (l. l. VIII, p. 368) legendum censet Ἀδέμης, sicuti legitur in cod. p. 502, et apud Theodoretum loco ibi allato. — Christ. PETERSEN.

Ibid. B 5. Pro Ὅν δὲ τρόπον — ἀνθρώπων Maury (l. l. VIII, p. 365, n. 2) virgula post δὲσιν posita legendum censet, τὰ μὲν ἀνω κεφαλῆν πάσχειν, τὰ δὲ ὑποκείμενα μέρη συμπάσχειν. — Christ. PETERSEN.

P. 208, C 1. De Bacchicis Orphei cf. Gieseke, *Das Verzeichniss der Werke des Orpheus bei Suidas* in Museo Rhenano. *N. F.* VIII, 1853, p. 110 et 119. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 4. Videtur quidem, ut Dunckerus et Schneidewinus adnotarunt, auctor noster Phlyam Atticæ cum nobiliore urbe Achaicæ confudisse, sed non ita, ut Phliunta pro Phlya poneret, sed τῆς Ἀττικῆς scriberet pro τῆς Ἀχαϊκῆς, nisi manuscripti est vitium. Nam etiam Phliunte Eleusinia celebrabantur atque juxta templum Cereris picturæ erant antiquæ. Paus. II, 12, 4, et 13, 5. — Christ. PETERSEN.

Ibid. 6. Pro λεγομένη μεγαληγορία, quæ cod. exhibet, non legendum est τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια, sed ἡ λεγομένη μεγάλη Φλοιά. vel τῆς λεγομένης μεγάλης Φλοιάς ὄργια, sicuti recte cod. exhibet p. 210, 23: τὰ τῆς μεγάλης Φλοιάς [των] ὄργια, ubi tantum litteræ ion vel omittendæ vel mutandæ sunt in ιερὰ vel σεμνά. Nam Φλοιά etiam alibi cognomen Proserpinæ est e. g. Spartæ. Hesychius de ea hanc præbet glossam: Φλοιάν τὴν Κόρην τὴν θεὸν οὕτω καλοῦσι Λακωνες. Vim vocabuli explicat Plutarchus *Sympos.* V, 8, 3. Cf. Stephani *Thes.* s. v. φλώ. Totus vero locus Latine rediendus est ita: Pro Eleusiniis mysteriis Phliunte sunt magnæ, quæ dicitur, Phloæ orgia.

De hoc loco disserens Maury (l. l. IX, p. 149) respiciendum monet ad tabulas Acacesii, urbe Arcadiæ, servatas, de quibus loquitur Pausanias VIII, 37, 2. — Christ. PETERSEN.

P. 243. not. ad lin. 85-87. Pro 2. *Mos.* 2, 7 lege 1. *Mos.* 2, 7.

Col. 3255 A 6 usque ad 3260 B 2. Etiam hunc locum Bunsenius recensuit in *Analectis Ante-Nicæ-*

nis Vol. I, p. 355-359, cujus lectiones discrepantes hoc loco adjicio: 296, ἐνεργῶν] δρῶν, recte quidem, ut videtur. 296, δὴ] δὲ 298, ἐνίων] ἐνίων, recte. 298, μικρότερον] παρ' ἑτέρου 298, ἡ ἀνευνόητος] ἀνευνόητος 298, κεκρασμένω] κεκρασμένα 298, ἐκ τοῦ

ἑτέρου κολλᾶτις 298, ἀναλυομένου] ἀναδυομένου 298, μέτρον om. 300, ποτὲ] πότε μὲν 300, βαπτισθέντας] βαπτισθῆναι 300, ἀφέσεως, δια] ἀφέσεως· καὶ διὰ 300, γλιχομένου] γλιχομένου 302, μνησαί] μνησαν 302, εἰπούσα] εἰπούσα.

INDICES

IN

ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΜΕΝΑ

INDEX LOCORUM EX SCRIPTURA SACRA.

- Gen. 1, 1. p. 418.
 Gen. 1, 2. p. 274.
 Gen. 1, 2. p. 242.
 Gen. 1, 3. p. 360.
 Gen. 1, 4, 5, 7. p. 418,
 Gen. 1, 6, 7. p. 230.
 Gen. 1, 7. p. 172.
 Gen. 1, 26. p. 580.
 Gen. 1, 26, 27. p. 242.
 Gen. 1, 28. p. 220, 534.
 Gen. 1, 51. p. 242.
 Gen. 2, 2. p. 242.
 Gen. 2, 2. p. 280.
 Gen. 2, 7. p. 282, 242.
 Gen. 2, 3. p. 220.
 Gen. 2, 10. p. 170, 244.
 Gen. 2, 10, 11, 12. p. 170.
 Gen. 2, 13. p. 172.
 Gen. 2, 14. p. 172.
 Gen. 2, 14. p. 172.
 Gen. 2, 16, 17. p. 208, 224.
 Gen. 3, 1-7. p. 192.
 Gen. 3, 7. p. 414.
 Gen. 3, 15. p. 116.
 Gen. 3, 19. p. 236.
 Gen. 3, 24. p. 250.
 Gen. 4, 3-5. p. 192.
 Gen. 4, 15. p. 192.
 Gen. 10, 9. p. 192.
 Gen. 12, 1. p. 208.
 Gen. 27, 1. p. 192.
 Gen. 27, 13 sqq. p. 192.
 Gen. 28, 5 sqq. p. 156.
 Gen. 28, 17. p. 156.
 Gen. 50, 37. sqq. p. 196.
 Gen. 55, 10. p. 192.
 Gen. 57, 5-28. p. 192.
 Gen. 44, 2, 5. p. 150, 152.
 Exod. 2, 21, 22. p. 150.
 Exod. 3, 2 p. 418.
 Exod. 3, 8. p. 160, 274.
 Exod. 4, 2, 4, 17. p. 192.
 Exod. 4, 24, 25. p. 150.
 Exod. 6, 2, 3. p. 288, 370, 91, 92.
 Exod. 7 seq. p. 428.
 Exod. 7, 9-13. p. 192.
 Exod. 10, 22. p. 206.
 Exod. 12, 3. sqq. p. 428, 450.
 Exod. 15, 22-26. p. 246.
 Exod. 18, 14-25. p. 150.
 Exod. 19, 4. p. 364.
 Exod. 20, 11. p. 242.
 Exod. 20, 13-15. p. 208.
 Exod. 24, 17. p. 256.
 Exod. 33, 5. p. 274.
 Num. 21, 6-9. p. 190, 192.
 Deut. 4, 24. p. 236.
 Deut. 4, 35. p. 262.
 Deut. 5, 17. p. 208.
 Deut. 5, 19. p. 414.
 Deut. 9, 3. p. 256.
 Deut. 31, 20. p. 160.
 Deut. 32, 11. p. 564.
 Deut. 32, 39. p. 282.
 Deut. 33, 17. p. 170.
 Jos. 3, 7-17. p. 148.
 1 Sam. 10, 1. p. 174.
 1 Sam. 16, 15. p. 174.
 1 Sam. 16, 14. p. 174.
 Job. 1, 7. p. 116.
 Job. 2, 9. p. 420.
 Job. 40, 27.
 (s. 40, 34), p. 156.
 Psalm. 2, 9. p. 146.
 Psalm. 8, 5. p. 522.
 Psalm. 18 (19), 2. p. 522.
 Psalm. 18 (19), 4, p. 468.
 Psalm. 18 (19), 5. p. 146.
 Psalm. 18 (19), 5, 6. p. 434.
 Psalm. 21 (22), 7. p. 156.
 Psalm. 21 (22), 21, 22. p. 154.
 Psalm. 23 (24), 7. 9. p. 156.
 Psalm. 23 (24), 8. p. 156.
 Psalm. 23 (24), 10. p. 156.
 Psalm. 28 (29), 5, 10. p. 154, 510.
 Psalm. 51 (52), 5. p. 572.
 Psalm. 54 (55), 17. p. 154.
 Psalm. 81 (82), 6. p. 148.
 Psalm. 81 (82), 7. p. 148.
 Psalm. 109 (110), 1. p. 222.
 Psalm. 109 (110), 4. p. 216, 250.
 Psalm. 110 (111), 10. p. 280.
 Psalm. 117 (118), 19. p. 222.
 Psalm. 117 (118), 20. p. 222.
 Psalm. 117 (118), 22. p. 146.
 Psalm. 132 (133), 2. p. 564.
 Prov. 1, 7. p. 280, 372.
 Prov. 3, 30. p. 546.
 Prov. 8, 23-25. p. 242.
 Prov. 9, 10. p. 280, 372.
 Ies. 1, 2. p. 242, 228.
 Ies. 1, 3. p. 228.
 Ies. 2, 4. p. 248.
 Ies. 5, 7. p. 238.
 Ies. 7, 14. p. 166.
 Ies. 28, 10. p. 150.
 Ies. 28, 16. p. 146.
 Ies. 40, 6. p. 450.
 Ies. 40, 13. p. 174.
 Ies. 41, 8. p. 154.
 Ies. 43, 1, 2. p. 154.
 Ies. 43, 5. p. 282.
 Ies. 49, 5. p. 154.
 Ies. 49, 13, 16. p. 134.
 Ies. 53, 8. p. 134.
 Ies. 54, 1. p. 162.
 Jerem. 1, 5. p. 244.
 Jerem. 17, 9. p. 162.
 Jerem. 31, 15. p. 162.
 Dan. 2, 45. p. 148.
 Dan. 4, 7-9. p. 258.
 Dan. 7, 9, 13, 22. p. 280.
 Hos. 1, 2. p. 250.
 Matth. 2, 1, 2. p. 576.
 Matth. 2, 18. p. 162.
 Matth. 3, 10. p. 160, 248.
 Matth. 3, 12. p. 238.
 Matth. 5, 15. p. 144.
 Matth. 5, 18. p. 262, 426.
 Matth. 5, 45. p. 144.
 Matth. 5, 48. p. 196.
 Matth. 7, 3, 4. p. 412.
 Matth. 7, 6. p. 160, 468.
 Matth. 7, 11. p. 196.
 Matth. 7, 13. p. 164, 156.
 Matth. 7, 13, 14. p. 166.
 Matth. 7, 14. p. 120.
 Matth. 7, 18. p. 524.
 Matth. 7, 21. p. 158.
 Matth. 10, 5. p. 214.
 Matth. 10, 27. p. 144.
 Matth. 10, 34. p. 212.
 Matth. 11, 5. p. 158.
 Matth. 11, 14, 15. p. 420.
 Matth. 13, 3-9. p. 160.
 Matth. 15, 5, 8. p. 416.
 Matth. 13, 9. p. 416.
 Matth. 13, 13. p. 150.
 Matth. 13, 29, 50. p. 460.
 Matth. 13, 31, 32. p. 168.
 Matth. 13, 53. p. 152.
 Matth. 12, 44. 152.
 Matth. 17, 1. sqq. p. 315.
 Matth. 18, 10. p. 506.
 Matth. 19, 17. p. 142, 596, 82-308.
 Matth. 20, 22. p. 154.
 Matth. 21, 19, 20. p. 414.
 Matth. 21, 31. p. 158.
 Matth. 24, 32. p. 414.
 Matth. 25, 21, 23. p. 510.
 Matth. 27, 52, 53. p. 158.
 Marc. 4, 3-9. p. 160.
 Marc. 4, 5, 8. p. 416.
 Marc. 4, 9. p. 416.
 Marc. 4, 12. p. 150.
 Marc. 4, 21. p. 144.
 Marc. 4, 31, 32. p. 168.
 Marc. 9, 2. seqq. p. 316.
 Marc. 10, 18. p. 142, 596.
 Marc. 10, 38. p. 154.
 Marc. 11, 13, 14, 20, 21. p. 414.
 Marc. 15, 28. p. 414.
 Luc. 1, 26-38. p. 328.
 Luc. 1, 53. p. 286, 374.

- Luc. 5, 9. p. 248, 160.
 Luc. 5, 17. p. 258.
 Luc. 6, 41, 42. p. 412.
 Luc. 7, 22. p. 158.
 Luc. 8, 5-8. p. 160.
 Luc. 8, 5, 8. p. 416.
 Luc. 8, 8. p. 416.
 Luc. 8, 10. p. 150.
 Luc. 8, 16. p. 144.
 Luc. 11, 33. p. 144.
 Luc. 12, 3. p. 144.
 Luc. 13, 6, 7. p. 414.
 Luc. 13, 19. p. 168.
 Luc. 15, 4-10. p. 332
 Luc. 16, 17. p. 426.
 Luc. 17, 4. p. 142.
 Luc. 17, 21. p. 140, 152.
 Luc. 18, 19. p. 142, 144, 396.
 Luc. 19, 17. p. 540.
 Luc. 24, 59. p. 410.
 Jo. 1, 1-4. p. 194.
 Jo. 1, 5, 4. p. 150.
 Jo. 1, 9. p. 172, 360
 Jo. 2, 1-11. p. 152.
 Jo. 2, 4. p. 376.
 Jo. 3, 5, 6. p. 422.
 Jo. 3, 6. p. 148.
 Jo. 3, 8. p. 154.
 Jo. 3, 14. p. 192.
 Jo. 3, 17. p. 178.
 Jo. 4, 7-14. p. 206.
 Jo. 4, 10, 14. p. 172, 250.
 Jo. 4, 21-21. p. 166.
 Jo. 5, 37. p. 154.
 Jo. 6, 44. p. 158.
 Jo. 6, 53. p. 152.
 Jo. 8, 21. p. 154.
 Jo. 8, 44. p. 196.
 Jo. 9, 1. p. 172.
 Jo. 10, 7. p. 198.
 Jo. 10, 8. p. 284.
 Jo. 10, 9. p. 156.
 Jo. 13, 53. p. 154.
 Jo. 19, 26. p. 228.
 Jo. 20, 25, 27. p. 410.
 Act. 2, 24. p. 206.
 Act. 8, 9-24. p. 234, 256.
 Rom. 1, 19, 20. p. 444.
 Rom. 1, 20-26. p. 158.
 Rom. 1, 27. p. 140.
 Rom. 3, 13, 14. p. 370.
 Rom. 8, 11. p. 286.
 Rom. 8, 19, 22. p. 568, 374.
 Rom. 9, 5. p. 546.
 Rom. 10, 18. p. 146.
 Rom. 14, 4. p. 460.
 Rom. 16, 25. p. 284.
 1 Cor. 2, 9. p. 216, 222, 250.
 1 Cor. 2, 13, 14. p. 158.
 1 Cor. 2, 13. p. 572.
 1 Cor. 2, 14. p. 284.
 1 Cor. 10, 11. p. 160.
 1 Cor. 11, 32. p. 178, 244.
 2 Cor. 5, 5. p. 422.
 2 Cor. 12, 2-4. p. 158.
 2 Cor. 12, 4. p. 374
 Gal. 3, 28. p. 158.
 Gal. 4, 26. p. 148.
 Gal. 4, 27. p. 162.
 Gal. 5, 3. p. 434.
 Gal. 5, 17. p. 226.
 Gal. 6, 15. p. 158.
 Ephes. 1, 21. p. 370.
 Ephes. 2, 17. p. 156.
 Ephes. 3, 5, 5. p. 374.
 Ephes. 3, 9, 10. p. 284.
 Ephes. 3, 14, 16-18. p. 184.
 Ephes. 3, 15. p. p. 136.
 Ephes. 5, 14. p. 146.
 Philipp. 2, 6, 7. p. 510.
 Philipp. 2, 7. p. 206.
 Col. 1, 19. p. 426.
 Col. 1, 26, 27. p. 270.
 Col. 2, 5. p. 370.
 Col. 2, 9. p. 178, 426, 504.
 Col. 2, 11, 14, 15. p. 422.
 1 Tim. 4, 1-5. p. 456, 438.
 1 Tim. 4, 3. p. 394.
 1 Petr. 1, 24, 25. p. 258.
 2 Petr. 1, 18, 19. p. 540.
 2 Petr. 2, 22. p. 440.

INDEX LOCORUM EX SCRIPTIS PROFANIS.

- ANACREONTÆ (nr. 65 Bergk p. 835) 152.
 ANONYMI POETÆ. Carmen ignoti auctoris 168, 170. —
 Versus poetæ ignoti in Æsculapium 96. — Versus in Eleu-
 sinii dictus 164, cf. not. — Versus ante ignoti, Parme-
 nidi vel Pampho Atheniensi as ripti 164.
 APPION in Homiliis Clement. Rom. Hom. VI, 3-5, 358,
 ARATUS Phœnom. 62, 114, 116, 120, 116, 122, 194, 194, v.
 268 sqq., 118, v. 532 sqq., 120, v. 353 sqq., 122, 1.
 ARISTOTELIS. De Anima II, 1, 354. Categ. 5, 350.
 CLEMENS ROMANUS (v. Appion.) Ep. II, 12, 138. Hom.
 3, 52, 156.
 DEMOCRITUS (ed. Mullach.) III, 50, p. 474. — 428.
 ELCHASAITÆ Fragmenta. 466, 470.
 EMPEDOCLES, 14, 144, 240, 264, 388, 388, 384, 386,
 390, 392, 396, 500.
 EPIPHANES Valentinianus. Fragment. — 292, 294.
 EURIPIDES. Hymn. Fragm., 498.
 EVANGELIUM SEC. THOMÆ (?) 140, 142.
 HERACLITUS. 164, 190, 442, 444, 448, 448, 450.
 HERODOTUS. IV, 8-10, 216, 218, VI, 20, 212, 79-214, 89.
 HESIODUS Theog. 108 sqq., 46, 79. — 125 sqq., 748,
 446.
 HIPPOCRATES, 142.
 HIPPOLYTUS. De Christo et Antichr., §. 2, 540. — Adv.
 Platon. de causa universi (p. 220 Fabr., p. 68 Lagarde),
 544.
 HOMERUS. II, IV, V. 350 et alibi, 148, VII, V. 99, 498,
 XIV, V. 201, 148, 424, XIV, V. 246, 148, 424, XV, V. 36-
 38, 210, XV, V. 189, 150, 210. — Odys. IV, V. 384 sqq.,
 162, V. V. 181-186, 190, V. V. 185-187, 210, VII, V. 36,
 362, X, V. 304 sqq., 246, XXIV, V. 1, 2, 144, XXIV, V.
 2-4, XXIV, V. 5, XXIV, V. 6 sqq., 146, XXIV, V. 9 sqq.,
 148.
 Fl. JOSEPHUS. Bell. Jud. II, 8, 2-14, 470, 470, 8.
 IRENÆUS. Adv. her. I, 11, 2, 5, 292, 294, I, 11, 5, 294,
 I, 12, 294, 296, I, 18, 1, 502, 514, I, 23, 1, 254, 256, I, 23,
 3, 254, I, 23, 256, I, 24, 580, I, 23, I, 2, 398, 402, I, 4, 6,
 402, 404, I, 26, 1, 404, I, 26, 2, 406, I, 1, 26, 3, 408, I, 28,
 1, 432.
 JUSTINUS GNOSTICUS. Fragm. 216, 24-50.
 (LIBER BARUCH) — 218, 228, 228, 250.
 Jo. LAUR. PHILADELPH. LYDUS De Mensibus. II, 2, p. 38
 ed. Ræther, 520.
 MARCUS GNOSTICUS. Fragm., 298, 502, 514.
 MONOIMUS. Fragmenta, 424, 430. Ep. ad Theophrast.,
 430, 432.
 NAASENI. Hymnus Από σοῦ πατῆρ κτλ., 132, 174, 176,
 — Fragmenta, 132, 134, 136, 138, 142, 144, 146, 148, 148,
 150, 160, 160, 168, 172, 174.
 ORACULA SIBYLLINA. — 188, 190.
 PERATÆ. Fragm., 178, 188, 190, 190, 191, 196, 198, —
 Ex libro Peratarum, qui inscribitur *Pronstii*, 184, 188.
 PINDARUS. Hymn. in Jovem Ammonem, 154, 156
 PLATO. Clitoph., p. 407 D, 56, Epp. II, p. 312 D sqq.,
 288, 290, Legg. IV, p. 715 B, 32. Phædr. p. 215. 54; p.
 218, 35; p. 249 B, 265. Republ. X, p. 617 E. 56. Tim. p.
 21 sqq., 258, 260, p. 56C, 64, p. 41 A, 32, p. 53, C, 424.
 PLUTARCHUS. De animæ procreatione in Timæo Platonis
 p. 1012, 260.
 PTOLEMÆUS EJUSQUE SCHOLA. Fragm., 294, 296,
 PYTHAGORICI. Jusjurandum, 260, 282, — Symbola, 266,
 268.
 SETHIANI Fragm. (Paraphrasis Seth) — 200, 206, 208,
 212, 214.
 SEXTUS EMPIRICUS Adv. Mathem., 50, 52, 56, 60, 62,
 93, 180, 182. — Adv. Phys., 496, 500.
 SIMON MAGUS. Fragmenta, 124, 126, 236, 258. — Reve-
 latio magna, 240, 242, 248, 250, 252,
 THEODORETUS. Fab. her., 502, 506.
 VALENTINIANI. Fragmenta. 270, 272, 274, 274, 276,
 282, 286, 286, 288. — Psaismus Valentini, 290
 XENOPHANES. Fragmenta, 28, 43h.

INDEX NOMINUM.

- A
 Ἀσρών 364.
 Ἀδδρηίτης 26.
 Ἀδελ 192, 206.
 Ἀδραίμ vel Ἀδραίμ 206, 282,
 370, 552.
 Ἀδρασιξ 372.
 Ἀγάθυρος 248.
 Ἀγαμέμνων (nomen) 74.

*Αγυρή 186.
 *Αδάμ 116, 118, 122, 136, 152, 206, 220, 224, 228, 286, 370, 452.
 *Αδάμας 132, 134, 136, 146, 148, 150, 156, 164, 502.
 *Αδαμνα 168.
 *Αδάμης ὁ Καρύστιος 502.
 *Ασιαθῆνοι 534.
 *Αδμητος 186.
 *Αδράστεια 36.
 *Αδωναῖος 218.
 *Αδωνις 158, 168.
 *Αθάμας 186.
 *Αθηναῖ 256.
 *Αθηναῖοι 162.
 Αἴας (nomen) 78, 80.
 Αἴας 78.
 *Αἰδωνεύς 384, 500.
 Αἰγόκερος 86, 182, 268.
 Αἰγύπτιοι 14, 108, 112, 136, 142, 144, 190, 258, 346, 470, 470, 486, 491, 532, 534, 536, 544.
 Αἰγύπτιος 162, 404.
 Αἴγυπτος 26, 124, 148, 150, 168, 190, 192, 378, 428, 522, 526, 532.
 Αἴγυπτος μικρά 190.
 *Αἶδης 31, 42, 124.
 Αἰθαλθῆς 12.
 Αἰθῆρ 48.
 Αἰθίοπες 534, 544.
 Αἰθιοπία 172.
 Αἰθίοψ 62.
 Αἰθουσα 186.
 Αἰμόνιοι 168.
 Αἴμος 154.
 Αἴολος 186.
 *Ακαδημαϊκὴ αἴρεσις φιλοσόφων 42.
 *Ακαδημαῖκοι 42.
 *Ακαδημία 42.
 *Ακαδήμιος 2.
 Ακαμήδης ὁ Καρύστιος 48.
 *Ακραγαντινός 394.
 *Αλαλκομενεύς 134.
 *Αλέξανδρος (nomen) 78.
 *Αλέξανδρος ὁ Μακεδών 44, 60.
 *Αλιθιδιάδης 462, 470.
 *Αλκυονεύς Φλαγραῖος 136.
 *Αμῆν 218.
 *Αμπη πόλις 212.
 *Αμυκος 78.
 *Αμυκος (nomen) 78.
 *Αμυμώνη 188.
 *Ανακρέων 152.
 *Αναξαγόρας 2, 24.
 *Αναξαγόρας Ἡγησιπόου ὁ Κλαζομένιος 20.
 *Αναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος 500.
 *Αναξίμανδρος 2, 16, 498.
 *Αναξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος 16.
 *Αναξίμανδρος 2, 18, 20.
 *Ανδρομέδα 122, 121.
 *Ανδρόνικος (ὁ Περιπατητικὸς) 210.
 *Ανθείον 454.
 *Αντιόχεια 380.
 *Αξιόνικος 286.
 *Αραῖ 186.
 *Απαμεία 462.
 *Απελλῆς 346, 410, 524.
 *Απολλόδορος 24.
 *Απόλλων 96.
 *Απολλώνιος 66, 68.
 *Απραξία 186.

*Αραράδ 534.
 *Αρατος 62, 114, 116, 118, 120, 122.
 *Αραψ 424, 522.
 *Αρδοσιάνης 286.
 *Αρης 70.
 *Αριήλ 186.
 *Αρίσταρχος (ὁ Σάμιος) 66.
 *Αριστόξενος ὁ μουσικὸς 12.
 *Αριστοτέλης 2, 16, 38, 40, 238, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 366, 368, 500.
 *Αριστοτελικὸς 348.
 *Αρκαδία 136.
 *Αρκτοὶ 118.
 *Αρκτος 120.
 *Αρκτος μεγάλη 120.
 *Αρκτος μικρά 120.
 *Αρμένιος 394.
 *Αρσινόη 186.
 *Αρτεμις 98.
 *Αρφαξίδ 532.
 *Αρχέλαος 2, 24, 30.
 *Αρχιμήδης 66, 68, 70.
 *Αρχιπύς 14.
 *Ασία 344.
 *ΑΣκληπιάδης 500.
 *ΑΣκληπιός 96.
 *ΑΣσύριοι 136, 138, 140, 168, 172, 514.
 *ΑΣσύριος 394.
 *ΑΣτεροπαῖος 78.
 *ΑΣτεροπαῖος (nomen) 78.
 *ΑΣτράμψουχος 186.
 *Αττική 208.
 *Αττις 138, 164, 168, 186.
 Αὐγείας 230.
 Αὐτονόη 186.
 *Αφροδίτη 66, 70, 138, 224, 226, 518.
 *Αφροδίτη (ἡ πολυτίμητος) 164.
 *Αγαμήθ 218.
 *Αχιλλεύς (nomen) 78.
 *Αχιλλεύς 78, 186.
 *Αψέθος (ὁ Αἶδης) 234, 236, 250.

B

Βάβελ 218, 224, 226, 518.
 Βαβυλών 26, 174.
 Βαβυλωνίον 108, 494.
 Βακχεύς 170.
 Βακχικά 208.
 Βαρθησιάνης 394.
 Βαρούχ 216, 218, 220, 224, 226, 226, 228, 230, 518.
 Βασιλείδης 344, 346, 348, 354, 356, 360, 362, 364, 366, 368, 378, 380, 514, 516.
 Βεαλζεβούλ 280, 282.
 Βελίας 218.
 Βένα 186.
 Βενιαμίν 152.
 Βήλ 218.
 Βηρωσός 186.
 Βουτοί 134.
 Βομβώ 102.
 Βουμέγας 186.
 Βραχμάναι 44.
 Βραχμάνες 2, 44, 46.
 Βριάρης 186.
 Βριμός 164.
 Βριτώ 164.
 Βυζάντιος 406, 526.

Γ

Γαβριήλ 218, 328.
 Γατα 46, 48.

Γαλιλαία 152.
 Γανυμήδης 188, 228.
 Γελωνός 218.
 Γεών 172, 222.
 Γῆ 32.
 Γηρούνης 132, 150, 216.
 Γίγαντες 48, 136.
 Γιττηνός (Σίμων ὁ Γ.) 234.
 Γλαύκος 184.
 Γνωστικοὶ 176, 408.
 Γοργώ 102.

Δ

Δαβίδ 174, 322, 434, 492.
 Δαμάσιππος 26.
 Δανάη 228.
 Δαναῖος 186.
 Δάνδαμης 44.
 Δευκαλίων 532.
 Δῆλιος 12.
 Δημήτηρ 186, 208.
 Δημόκριτος 2, 26, 500.
 Δημόκριτος Δαμασίππου Ἀδελφότης 26.
 Δάουλος 136.
 Διδύμη 186.
 Δίδυμοι 82, 180, 268.
 Δίκη 266.
 Διογένης 350.
 Διδώρος ὁ Ἐρετριεύς 12.
 Διονύσιος 288, 290.
 Διόνυσος 208.
 Δοκηταὶ 410, 412, 420, 424, 518.
 Δράκων 116, 122, 194.
 Δρυῖδαι 2, 14, 46.
 Δωρίς 290.

Ε

*Ἐβερ 332.
 *Ἐβίων 406.
 *Ἐβιωναῖοι 346, 406, 526.
 *Ἐβραῖοι 532.
 *Ἐγκέλαδος? 186.
 *Ἐγκρατίται 412, 436.
 *Ἐδῆμ 170, 218, 220, 222, 221, 226, 228, 230, 244, 246, 518.
 Ἐιρηναῖος 300, 344.
 *Ἐκάτη 102.
 *Ἐκκαδδῆκαρα 186.
 *Ἐκτωρ 78.
 *Ἐκτωρ (nomen) 74, 76, 78.
 *Ἐκφαντος 2.
 *Ἐκφαντός τις Συρακούσιος 28.
 *Ἐλένη 252, 254, 256.
 *Ἐλευσίν 136, 164, 208.
 *Ἐλευσίνια 146, 162, 164.
 *Ἐλευσίνια μυστήρια 208.
 *Ἐλίχη 120.
 *Ἐλλην 186, 256.
 *Ἐλληνες 2, 6, 8, 48, 80, 118, 120, 124, 150, 134, 144, 150, 152, 162, 190, 214, 232, 231, 238, 260, 346, 398, 408, 424, 430, 432, 444, 470, 484, 492, 491, 496, 532, 534, 536.
 *Ἐλληνική γῆ 234.
 *Ἐλληνικός 214, 258, 326, 334.
 *Ἐλωσιμ 218, 220, (bis) 222, 224, (bis) 226, 228, 230, 516, 518.
 *Ἐμπεδοκλῆς 2, 14, 16, 208, 210, 266, 346, 382, 384, 388, 390, 392, 594, 396, 398, 498, 500.
 *Ἐγγόμασιν 116, 118, 122, 194.
 *Ἐνδυμίον 138, 188.
 *Ἐπίγονος 440, 528.
 *Ἐπίκουρος Ἰαονία 96.
 *Ἐπίκουρος 2, 40, 42, 500.
 *Ἐπιφάνης 292.

Ἐρεβος 48.
 Ἐρετριεύς 12.
 Ἐριννύες 266.
 Ἐριχθόνιος 186.
 Ἐρμείας 148.
 Ἐρμείης 118.
 Ἐρμῆς 66, 70, 118, 144, 146, 152.
 Ἐρμῆς Κυλλήνιος 144.
 Ἐρμῆς τρισμέγιστος 186.
 Ἐρμωγένης 412, 432, 434, 530.
 Ἐρμότιμος Σάμιος 12.
 Ἐρος 48.
 Ἐρύθεια 216.
 Ἐρυθρὰ θάλασσα 120, 148, 190, 246.
 Ἐρως 188.
 Ἐσπερίδες 183.
 Ἐσσηνοὶ 472, 486.
 Εὐα 122, 192, 194, 206, 220, 224.
 Εὐβοία 60.
 Εὐλάτ 172.
 Εὐνώ 186.
 Εὐριπίδης 498.
 Εὐρύστρατος 18.
 Εὐρώπη 544.
 Εὐφορβος 12, 14, 78.
 Εὐφορβος (ποιητὴν) 78.
 Εὐφράτης 172, 174, 222.
 Εὐφράτης ὁ Περσικὸς 48, 182, 502.
 Ἐφέσιος 14, 498.

Z

Ζάμολξις 14, 46.
 Ζαράτας 12, 260.
 Ζαράτας ὁ Χαλδαῖος 12.
 Ζησαῖρ 150.
 Ζεὺς 52, 54, 46, 48, 66, 68, 70, 72, 122, 136, 168, 256, 384, 500.
 Ζεφυρίνος 440, 450, 456.
 Ζηλωταὶ 482.
 Ζήνιον 2, 26, 40.
 Ζυγός 84, 182, 268.
 Ζωδάριον 186.
 Ζωρβάστρις 186.

H

Ἠγησίβουλος 20.
 Ἠλίας 420.
 Ἠλγασαί 438, 462, 466, 470, 530.
 Ἠμέρη 48.
 Ἠρακλεία λίθος 172, 198.
 Ἠρακλείδης (ὁ Ποντικὸς) 500.
 Ἠρακλείτιος 412, 450.
 Ἠρακλείτος 2, 16, 190, 340, 442, 444, 446, 448.
 Ἠράκλειτος ὁ Ἐφέσιος 14, 498.
 Ἠράκλειτος (ὁ σκοτεινός) 238.
 Ἠράκλειτος ὁ σκοτεινός 438, 442.
 Ἠρακλείων 232, 270, 286.
 Ἠρακλῆς 216, 218, 226, 250, 518.
 Ἠρῆ 384, 500.
 Ἠρόδοτος 120, 150, 214, 216, 218.
 Ἠρώ 189.
 Ἠρώδης 178, 192, 226, 504, 518.
 Ἠσαδαῖος 218.
 Ἠσαῦ 192.
 Ἠσίδοτος 2, 16, 416.
 Ἠφαίστος 186.

Θ

Θάλασσα 184.
 Θαλῆς 2, 16, 24, 470, 498.
 Θαλῆς ὁ Μιλήσιος 8, 170, 498.
 Θάρρα 532.
 Θεία 48.

Θέμις 48.
 Θεοδοτιανοὶ 405.
 Θεόδοτος 346, 438, 438, 526, 530.
 Θεόδοτος (aliius) 406.
 Θεόδοτος (Βυζάντιος) 406, 526.
 Θεόφραστος 430.
 Θέτις 188.
 Θράκες 154.
 Θράκιος 46.
 Θρασυμήδης 254.
 Θράττα 8.
 Θωμάς 140, 142.

I

Ἰακώβ 156, 192, 208, 288, 370, 532.
 Ἰάκωθος τοῦ Κυρίου ὁ ἀδελφός 131, 502.
 Ἰαλδαθαῶθ 116.
 Ἰαθῆνος 96.
 Ἰαπετός 48, 184.
 Ἰαρθας 136.
 Ἰασίδης 122.
 Ἰασίων 188.
 Ἰάφεθ 206, 534.
 Ἰδαῖοι 134, 170.
 Ἰερεμίας 162.
 Ἰερουσαλήμ 166, 492.
 Ἰερουσαλήμ ἡ ἄνω 282.
 Ἰερουσαλήμ (ἡ ἐπουράνιος) 274, 280.
 Ἰερουσαλήμ (ἡ κάτω) 162.
 Ἰη 186.
 Ἰησοῦς 132, 152, 156, 174, 226, 228, 278, 284, 286, 288, 312, 324, 326, 328, 330, 374, 578, 596, 598, 400, 402, 404, 406, 408, 422, 424, 502, 516, 518, 520, 526, 530.
 Ἰησοῦς Χριστός 284, 408.
 Ἰησοῦς (Iliius Nun) 148.
 Ἰκάριος 188.
 Ἰλιον 14.
 Ἰνδικός 370.
 Ἰνδοὶ 2, 26, 41, 412, 544.
 Ἰνὸς? 186.
 Ἰσθμὸς ὁ μέγας σοφός 150.
 Ἰσθδάνης 148, 150, 406, 422, 470.
 Ἰούδα 238, 532.
 Ἰουδαία 254, 532.
 Ἰουδαϊκός 346, 400, 406, 486.
 Ἰουδαῖοι 254, 380, 382, 410, 434, 440, 454, 470, 482, 486, 488, 490, 492.
 Ἰουστίνος 130, 214, 216, 218, 232, 516, 518.
 Ἰουστίνος ὁ μάρτυρ 432.
 Ἰππαρχος 68.
 Ἰππασος 498.
 Ἰππασος ὁ Μεταπόντιος 498.
 Ἰπποκράτης 142.
 Ἰππων 2.
 Ἰππων ὁ Πηγῆνος 30.
 Ἰσαάκ 206, 288, 370, 532.
 Ἰσιδωρος 356.
 Ἰσις 142, 144, 186.
 Ἰσραήλ 148, 190, 192, 218, 226, 228, 238, 274, 518.
 Ἰταλία 5, 12, 286.
 Ἰταλικὴ φιλοσοφία 8.
 Ἰταλιωτικὸς 286.
 Ἰχθύες 88, 180, 268.
 Ἰωάννης 408.
 Ἰώβ 116, 420.
 Ἰωνς 534.

Ἰωσήφ 192, 226, 398, 404, 518, 526.
 Ἰωθάν 534.

K

Καθὸ 532.
 Κάδριος 139.
 Κάιν 192, 206.
 Καϊνὸν 532.
 Καῖνοι 438.
 Καῖσαρ 452, 498.
 Κάλανος 46.
 Καλλιόπεια 396.
 Κάλλιππος 438, 440, 450, 452, 454, 456, 458, 462, 464, 528, 530.
 Καλλιπτιανοὶ 462.
 Κανὰ 152.
 Καπανεὺς 186.
 Καρχαμενός 218.
 Καρχίνος 84, 88, 182, 298.
 Καρποκράτης 346, 398, 406.
 Καρποφόρος 452, 454, 456.
 Καρύστιος 48, 182, 502.
 Καρφακασημοχειρ 186.
 Κασσιέπεια 122.
 Καυθάν 218.
 Καυλακαῦ 150.
 Κέλαδος 186.
 Κέλδης ὁ Καρύστιος 182.
 Κελσός 186, 208.
 Κελτοὶ 2, 14, 46, 544.
 Κέρδων 346, 408, 524.
 Κήρινθος 346, 404, 406, 526.
 Κῆτος 122.
 Κηφεύς 122, 124, 184.
 Κηφταῖς λίμνη 134.
 Κίρρη 24.
 Κλαζομένιος 20, 500.
 Κλαομένης 438, 440, 450, 528.
 Κλεοπάτρα 186.
 Κοῖος 48.
 Κολάρδασος 72, 232, 344.
 Κολοφώνιος 28, 498.
 Κόμοδος 454, 456.
 Κόρη 138, 186, 208.
 Κορύβας 154, 168.
 Κορύθαντες Φρύγιοι 136.
 Κουρήτες 170, 126.
 Κουρήτες Ἰδαῖοι 134.
 Κουρήτες 186.
 Κρείτος 48.
 Κρείος 80, 180, 182, 268.
 Κροῖσος 8.
 Κρόνος 48, 66, 72, 168, 184, 190.
 Κρότων τῆς Ἰταλίας 12.
 Κύκλωπες 48.
 Κύκλωψ 346.
 Κυλλήνη 152.
 Κυλλήνιος 144.
 Κυνικός 436.
 Κυνόσορρις 120.
 Κυνόσουρα 120, 192.
 Κύρος 28.
 Κύων 120, 522.

A

Λάθων 218.
 Λάις 486.
 Λατίνιοι 544.
 Λεάνδρος 188.
 Λευί 532.
 Λευκανός 500.
 Λευκὰς πέτρα 148.
 Λευκιππος 2, 26.
 Λέων 62, 84, 88, 268.
 Λήδα 188, 228.
 Λήμων 146.

3465
 Αἰθίω 236, 237, 238, 534, 544.
 Αἰθίοη 234, 511.
 Αἰθίοη 234, 236, 250.
 Αἰθίοη 150, 208.
 Αἰθίοη 144.
 Αἰθίοη 346, 410.
 Αἰθίοη 40.
 Αἰθίοη 118, 194.
 Αἰθίοη 14.

M

Μαδιάμ 150.
 Μακεδών 44, 60.
 Μαξιμίλλα 412, 436, 528.
 Μαραθῶν 60.
 Μαρία 134, 226, 284, 286, 288, 404, 416, 516, 518, 520, 526.
 Μαριάμ 420.
 Μαριζή ή ζητουμένη 150.
 Μαριάμνη 134, 502.
 Μαρκία 154, 456.
 Μαρκίων 346, 392, 294, 396, 398, 408, 410, 412, 432, 524, 526.
 Μαρκίων (ὁ Ποντικός) 582, 524.
 Μαρκωνιστής 394.
 Μάρκος (evangelista) 362 (ὁ κολοδοδάκτυλος) 394.
 Μάρκος (gnosticus) 232, 296, 298, 302, 308, 310, 312, 344.
 Ματθίας 356.
 Μεγάλη (sc. μήτηρ) 208, 210.
 Μελέγχρος 186.
 Μελικέρτης 184.
 Μελίτη 28.
 Μελχισεδέκ 406, 528.
 Μένανδρος 346, 380.
 Μένελαος 78.
 Μενέλαος (nomen) 78.
 Μεσοποταμία 156, 530, 532.
 Μεσαίμ 534.
 Μεταπόντιος 498.
 Μήδεια 186.
 Μήν 186.
 Μήνη 102.
 Μήτηρ μεγάλη 170.
 Μιλήσιος 8, 170, 498.
 Μίσυρ 186.
 Μιχαήλ 218.
 Μίων 394.
 Μνημοσύνη 46, 48.
 Μοίροι 186.
 Μονότιμος 412, 424, 430, 432, 522.
 Μοντανός 412, 436, 528.
 Μορμύ 102.
 Μουσα 396.
 Μούσαι 46.
 Μουσαῖος 130, 208.
 Μύθων 186.
 Μωσῆς 116, 150, 192, 206, 220, 226, 256, 242, 244, 246, 252, 316, 344, 360, 370, 408, 410, 430, 370, 490, 518.
 Μωυσή 160, 190, 192, 196, 220, 222, 256, 274, 280, 288, 370, 414, 418, 428, 520, 522, 526, 540.

N

Νάαζ 132, 170, 218, 220, 224, 226, 228, 230.
 Ναασσηνοί 150, 152, 170, 176, 502.
 Ναβουχοδονόσορ 238.
 Ναζαρέτ 226.
 Νάρκισσος 188.
 Ναχώρ 532.
 Νεβρόνη 186.

Νεβρόνη 192.
 Νεῖλος 22, 136.
 Νῆσις 384, 500.
 Νικόλαος 408.
 Νοητιανοί 436, 438, 528.
 Νοητός 438, 440, 448, 528, 430.
 Νοχαίται 438.
 Νύμφαι 48.
 Νύξ 48.
 Νῶε 460, 532, 534.

Z

Ξενοφάνης 2, 28, 498.
 Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος 28, 498.

O

Ὀδυσσεύς 78, 346, 348.
 Ὀδυσσεύς (nomen) 78, 80.
 Οἰκονόμη 186.
 Ὀκελλος ὁ Λευκανός 500.
 Ὀλυμπιάς 186.
 Ὀλυμπιος 46.
 Ὀμηρος 148, 150, 210, 444, 498.
 Ὀμφάλη 186, 226, 318.
 Ὀρθομένης 28.
 Ὀρφεὺς 130, 208.
 Ὀσπρις 142, 144, 168, 186.
 Ὀστάνης 186.
 Οἶ 186.
 Οἰαλεντίνοσ 126, 128, 232, 258, 260, 270, 282, 288, 290, 292, 300, 344, 412, 432, 512, 514, 522.
 Οὐίκτηρ 454, 456.
 Οὐρανός 32, 48.
 Οὐώ 186.
 Οὐιάδ 186.
 Ὀφιοῦχος 118, 120, 112, 194.
 Οφίται 438.

II

Παλαιστίνη 530.
 Πάν 170.
 Πάπα 156.
 Πάπας 156, 165.
 Παρθένος 62, 84, 88, 180, 268.
 Παρθία 462.
 Πάρθοι 468.
 Πάρις 188.
 Πάρις (nomen) 78.
 Παρμενίδης 2, 26.
 Πάρος 28.
 Πάτροκλος (nomen) 76, 78.
 Παῦλος (apostolus) 140, 396, 400, (ὁ μακάριος Π.) 438.
 Π. ὁ ἀπόστολος 158, 392, 436.
 Πέλαγος 48.
 Πελαγός 156.
 Πελλάδες 186.
 Πελοπόννησος 22.
 Περάται 130, 188, 502, 506.
 Περαιτική 52, 176, Περαιτική αἰρσις 182, 194, 198, Περαιτικά συντάγματα 184, Περαιτικοί λόγοι 184.
 Περαιτικός 48, 182, 502.
 Πέργαμος 96.
 Περιπατητικοί 40, Περιπατητικός 210.
 Περίπατος 348, 356.
 Πέρσαι 108, 212, 214.
 Περσεύς 122.
 Περσεφόνη 138, 164.
 Πετόσιρις 186.
 Πέτρος (apostolus) 258, 400.
 Πηνελόπη 144.
 Πιερία 46.
 Πιλάτος 404.

Πλάτων 2, 22, 30, 38, 60, 68, 238, 258, 260, 266, 268, 270, 283, 290, 362, 434, 470, 500.
 Πλατωνικός 258, 270.
 Πλατωνικοί 52, 232.
 Πλούταρχος 208.
 Πολυδεύκης 78.
 Πολυδεύκης (nomen) 78.
 Πολυκράτης ὁ Σάμιος τύραννος 8.
 Ποντικός 582, 500.
 Πόρτος 452.
 Ποσειδῶν 184.
 Πραξιόδης 16.
 Πραξιόδικη 186.
 Πρέπων 394, 396.
 Πρίαμος 186.
 Πρίαπος 228.
 Πρισκίλλα 412, 456, 528.
 Πρόκνη 186.
 Προμηθεὺς 184.
 Πρωτεύς Αἰγύπτου 162.
 Πτολεμαῖος (astronomus) 72.
 Πτολεμαῖος (gnosticus) 232, 270, 286, 292, 294.
 Πτολεμαῖος ὁ Ἀρσινόης 186.
 Πυθαγόρας 2, 8, 10, 12, 14, 16, 46, 124, 126, 258, 260, 262, 264, 266, 270, 330, 432, 470, 486.
 Πυθαγόρας, ὃν Σάμιον τινες λέγουσιν 8.
 Πυθαγόρειοι 14, 268.
 Πυθαγόρειοι 232.
 Πυθαγόρειος 258, 266, 268, 270, 288, 330, 464.
 Πυθαγόρειος φιλοσοφία 14, 46, 344.
 Πυθαγορικοί 180, 232.
 Πυθαγορικός 258, 260, 264, 270, 282.
 Πυθαγορισταί 14.
 Πυρραίς 66, 68.
 Πύρρος Ἀγλιος 12.
 Πύρρων 42.
 Πύρρων ὁ Ἀκαδήμιος 2.
 Πυρρώνειοι 42.

P

Ῥαγαῦ 532.
 Ῥαρία 136.
 Ῥαφαήλ 186.
 Ῥαχὴλ 162.
 Ῥέα 48, 158, 168, 186.
 Ῥεῖα 48, 168.
 Ῥωμαῖοι 454.
 Ῥώμη 256, 440, 452, 454, 462.

S

Σαβαῶθ 238.
 Σαβέλλιος 450, 456, 458.
 Σαδδουκαῖοι 472, 488, 490, 492.
 Σαήλ 218.
 Σαλά 532.
 Σαλαμῖν 60.
 Σαμάρεια 234, 256, 490.
 Σάμιος 8, 12, 66, 260.
 Σαμβόρακες 152, 168.
 Σαούλ 174.
 Σαρδονία 454, 456.
 Σαρπηδῶν (nomen) 76.
 Σατάν 218.
 Σατανᾶς 582, 402.
 Σατορνεῖλος 346, 380, 382.
 Σαυλασαῦ 150.
 Σειρήνες 346, 348.
 Σεκουνός 232, 292.
 Σελήνη 138.
 Σεπφώρα ή βλέπυσα 150.

Σερούχ 532.¹
 Σήθ 206, 214.
 Σηθιανοί 130, 198, 210, 214, 506, 510.
 Σηθιανοί λόγοι 206.
 Σήμ 206, 532, 534.
 Σηροί 462.
 Σιδυλλα 290.
 Σιδόνιοι 120.
 Σικάριοι 482.
 Σικελά 394.
 Σικελιωτικός 346.
 Σίμων (Magus) 124, 126, 128, 232, 234, 236, 240, 242, 248, 250, 252, 256, 258, 408, 510, 512.
 Σίμων ὁ Γιττηνός 234.
 Σίμων ὁ μάγος 236, 254.
 Σινά θρος, 470.
 Σιών 146.
 Σκορπίος 86, 268.
 Σκύθης 218.
 Σκυθία 216.
 Σκύλλα 346.
 Σκυρναῖος 440, 528.
 Σέβιατ 462.
 Σολάν 186.
 Σόλων 258, 470.
 Σουριήλ 186.
 Σταχειρίτης 348.
 Στέφανος; 118, 194.
 Στησίχορος 254.
 Στίλβων 68.
 Στοά 486.
 Στύξ 190, 210.
 Στωϊκοί 2, 14, 40, 496.
 Συρία 380, 462.
 Συρράκουσαι 28.
 Συρρακούσιος 28.
 Σωκράτης 2, 16, 24, 30, 290, 350, 412.
 Σωκρατικός 434.

T

Ταγαθενά ποταμός 44.
 Τάλως? 186.
 Τάρταρα 48.
 Τάρταρος 96.
 Τατιανός 412, 432, 522.
 Ταύρος 82, 180, 268.
 Τηθύς 48, 498.
 Τιθέριος Καίσαρ 396.
 Τίγρις 172, 212, 222.
 Τιθωνός 188.
 Τίμαιος 258.
 Τοξότης 60, 86, 180, 268.
 Τραϊανός 462, 468.
 Τρίκη 96.
 Τριπόλεμος 186, 208.
 Τροία 60.
 Τρωϊκά 12.
 Τρωϊκός πόλεμος 254.
 Τυδεύς? 186.
 Τύρος 254.

Y

Ύακινθος 456.
 Ύδροχόος 60, 86, 268.
 Ύπερίων 48.

Φ

Φαίθων? 186.
 Φαίδρος 362.
 Φαλέγ 532.
 Φαραώ 218.
 Φαρύσατοι 472, 488, 490.
 Φεισών 170, 222.
 Φελλήνη 156.
 Φερσεφόνεια 96.
 Φιλουμένη 410, 524.
 Φλεγραῖος 136.
 Φλέγων 186.
 Φλιού; 208.
 Φλυσις 210.
 Φοιδεία 170.
 Φοίβη 48.

Φοίνικες 120.
 Φοινίκη 162, 254.
 Φούδ 534.
 Φουσκιανός 452, 454.
 Φρύγες 140, 142, 154, 156, 158, 160, 162, 166, 168, 412, 456, 528.

X

Χαλδαϊκή μέθοδος 52, Χαλδ. γένη 62, 184.
 Χαλδαϊκός 182.
 Χαλδαῖος vel Χαλδαῖοι 52, 54, 56, 58, 60, 62, 136, 180, 494, 532, 534, 536, 544.
 Χάμ 206, 534.
 Χαναάν 534.
 Χαναανίτις 532.
 Χαναανοί 534.
 Χάος 46, 48.
 Χαρρά 530.
 Χάρυβδις 516.
 Χορζάρ 184.
 Χούς 534.
 Χριστός (Χριστός) 324.
 Χριστιανοί vel Χριστιανός 412, 174, 270, 436, 454, 458.
 Χριστός 120, 134, 140, 146, 176, 178, 182, 184, 236, 254, 260, 276, 278, 284, 286, 288, (plur.) 324, 43, 526, 530, 244, 348, 356, 372, 382, 398, 400, 404, 406, 408, 410, 412, 434, 438, 442, 448, 460, 464, 492, 504, 512, 524, 526, 528, 530, 544, 546.
 Χριστός Ἰησοῦς 512, 330, 450.
 Χρύσειππος 2, 40.

Ω

Ὠαννής 136.
 Ὠγύγης 532.
 Ὠκεανός 48, 424, 498.

ORDO RERUM

QUÆ IN TOMI XVI PARTE TERTIA CONTINENTUR.

ORIGENES.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

Liber Ezechielis.	2400	Amos.	2954
Codex Syriaco-Hexaplaris Ambrosiano-Mediolanensis.	2692	Abdias.	2970
Prophetia Hezechielis.	2692	Jonas.	2970
Monitum in Danielelem.	2766	Michasas.	2974
Testimonia de codice Chisiano.	2768	Nahum.	2982
Daniel juxta LXX.	2774	Habacuc.	2984
Daniel juxta Theodotionem.	2839	Sophonias.	2998
In Prophetas Miores monitum.	2929	Aggeus.	3002
Osee.	2929	Zacharias.	3004

PHILOSOPHUMENA SVT OMNIUM HÆRESIUM REFUTATIO.

Præfatio Emman. Milleri.	5009	LIBER VI.	5305
Præfatio Lud. Dunckeri.	5013	LIBER VII.	5323
Argumenta librorum.	5015	LIBER VIII.	5347
LIBER PRIMUS.	5017	LIBER IX.	5369
LIBER IV.	5056	LIBER X.	5415
LIBER V.	5124		

FINIS PARTIS TERTIÆ TOMI DECIMI SEXTI.